«КУЛЬТУРНА ДЕРЖАВА»
Громадська Спілка

Чуріков Ю.І.
01021, м. Київ, вул. Грушевського, 28/2 оф. 104, тел.044-253-60-01
+380-098-043-57-52
E-mail: y_churikoff@ukr.net
код ЕДРПОУ 39644774

Тиж Ю.О.
Сертифікат на проектні роботи
Серія АА № 004182 виданий 21.12.2018 р.
www.kyiv-heritage.com
www.kyiv-heritage-guide.com
www.kyiv-landuse.com

Україна

Війна 2022 року

ДАЙДЖЕСТ

Збірка 3

Статті та новини № 501-700

м. Київ - 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Дайджест (преса)

Дайджест (англ. *digest* — стислий виклад, резюме) — інформаційний продукт (видання, стаття, підбірка), що містить виклад творів у вигляді витягів з оригіналу чи у формі його вільного перекладу або добірку у повному чи скороченому вигляді найцікавіших творів, вибраних з інших видань.

Як правило, до такого передруку систематично вдаються провінційні друковані газети, які мають слабку кореспондентську мережу і відчувають брак інформації й поповнюють її недостачу за рахунок столичних видань. Наявність великої кількості дайджестів — ознака низького фахового рівня видання. Свідченням журналістської майстерності є наявність у газеті чи журналі значної кількості ексклюзивних матеріалів, тобто таких, що виготовлені саме для цього видання його кореспондентами та оглядачами.

Але навіть авторитетні газети з глибокими традиціями сьогодні не обходяться без передруків найбільш цікавих матеріалів з інших видань, вміщуючи їх у рубриках «Наші передруки», «Дайджест» тощо. Для читачів такі рубрики цікаві, оскільки в них часто із скороченням малоістотних частин уміщуються сенсаційні, непересічні твори та праці, які збагачують читача новими знаннями, несподіваними інтерпретаціями фактів.

Первісно дайджестами називалися адаптовані для масового читання твори світової класики. Великі за обсягом романи стискувалися до розміру брошурки, що потребувала невеликого часу для ознайомлення й дешево коштувала. За допомогою такого видання можна було за півгодини «пройти» «Сагу про Форсайтів» Д. Голсуорсі чи «Війну і мир» Л. Толстого. Зрозуміло, що такі дайджести могли дати тільки псевдознання і аж ніяк не знайомили читачів ні з реальною філософською концепцією, ні з образним світом творів. Тим паче, що будь-який переказ обов'язково містить у собі елементи вибірковості, а, отже, й інтерпретації.

Моніторинг ЗМІ

Підготовка дайджестів публікацій є однією з найбільш поширених послуг у галузі професійного моніторингу засобів масової інформації. Її зміст полягає у створенні добірки найважливіших матеріалів за визначеною тематикою та за визначений період. Такий інформаційний продукт надає змогу відслідковувати головні новини у певному напрямку, отримувати експертні оцінки та прогнози розвитку галузі, відстежувати діяльність конкурентів тощо. Перевагою цього виду отримання даних є відсутність «інформаційного шуму».

ПЕРЕДМОВА

Послання Президента України Володимира Зеленського до Верховної Ради про внутрішнє і зовнішнє становище України

20 **жовтня** 2020

Дорогий народе! Шановні громадяни України!

Шановні народні депутати, пане Голово, пане Прем'єр-міністре, члени уряду та Офісу Президента, шановні судді, представники дипломатичного корпусу, ваші блаженства, шановні журналісти!

Відповідно до Конституції України, звертаюся з посланням про внутрішнє та зовнішнє становище України. І **такий офіційний початок буде єдиним спільним із попередніми посланнями президентів України**.

Час змінювати традиції. Раніше депутатам роздавали величезний талмуд, який вони не збиралися читати, а Президент не збирався виконувати.

За QR-кодом, що лежить перед вами, ви зможете завантажити це послання.

Для тих, хто не вміє або думає, що це – частина плану Білла Гейтса з чипування населення, – послання з'явиться на офіційному сайті Офісу Президента.

Друге. Я пропоную з наступного року запрошувати з кожної області України військових, медиків, учителів, студентство, молоді родини, пенсіонерів, громадських діячів, підприємців, науковців, митців, спортсменів.

І звітувати про те, що зроблено, та презентувати плани на майбутнє людям, які найняли мене на роботу на п'ять років.

З радістю зроблю це і сьогодні. Основа мого звіту – логічна, але нетипова. Бо зазвичай про цей документ після перемоги президенти воліють не згадувати.

Це – **передвиборча програма**. І разом з громадянами України сьогодні ми відверто **обговоримо** кілька важливих питань.

1) Що я обіцяв?

2) Що зробив?

3) Що не зробив і чому?

4) Що буде зроблено й коли?

Не витрачатиму багато часу на детальний аналіз країни, яку у 2019 році ми отримали у спадок. Це чудово бачили і знали всі українці. І багато присутніх у цій залі. У попередні роки кожна партія, крім «Слуги Народу», мала у своїх лавах або колишнього Президента, або двічі Прем'єр-міністра, міністра промисловості, надзвичайних ситуацій, економічного розвитку, соціальної політики, заступників міністра освіти і науки та охорони здоров'я.

Сьогодні всі вони активно роздають поради: як подолати корупцію, підняти економіку та медицину, будувати дороги та досягти в Україні миру. Залишимо у дужках питання, чому вони самі не зробили цього.

Поговоримо про те, що сьогодні, завтра та післязавтра будемо робити ми.

1. **Почнемо з теми, якої не було в моїй чи будь-якій іншій програмі. Про яку ніхто не думав ні в Україні, ні у світі. Це** COVID-19

З початком його поширення ми вжили жорстких, та **ефективних** заходів. Ми обирали між двома сценаріями – поганим та ще гіршим.

1) Удар по економіці через карантин чи 2) величезна кількість хворих і померлих? Звісно, ми вибрали перший варіант.

Вдалося зберегти життя тисячам українців та виграти дуже цінний час.

Бо навіть медичні системи найуспішніших країн були неготовими до коронавірусу, а наша медицина – тим паче. Була зруйнована система лабораторій – в Україні їх було аж цілих п'ять. Зараз – у десятки разів більше. Ми **відновили вертикаль державних санітарних лікарів**. А якщо хтось думає, що у Державному резерві на нас чекали заповнені полиці з усім необхідним – розчарую. Маски востаннє закуповувались у 2007 році, і термін їхньої придатності давно минув.

Ми швидко подолали дефіцит. Спочатку – організували поставки з Китаю та Південної Кореї. Маски, тести, дезінфектори, костюми, апарати ШВЛ. А згодом – розгорнули та налагодили масштабне українське виробництво.

Ми підвищили заробітні плати медикам, що протидіють COVID-19, до 300%. Так, через недосконалість бюрократичної системи з виплатами в регіонах були складнощі, але вони в минулому.

Ідуть клінічні випробування українських препаратів, що мінімізують ризики ускладнень і смертності від COVID-19.

Ми витримали перший етап та пройшли його з мінімальними втратами. Так, є прогнозоване скорочення економіки та ВВП.

1) Але воно торкнулося всіх країн світу.

2) Але порівняно з багатьма європейськими країнами наше падіння менше.

Як і відсоток смертності від COVID-19.

1) Німеччина – 4%,

2) Франція – 9%,

3) Велика Британія – 11%.

4) Україна – 1,9%.

Ми не радіємо і співчуваємо іншим. Більше того – не маємо права розслабитись. Протидія COVID-19 триває. Рекорди з кількості хворих фіксуються в усьому світі щодня, на жаль, Україна не виняток. Адаптивний карантин і менш суворі заходи безпеки були необхідні для відновлення економіки України. Та це не скасовує елементарних правил.

Я хочу звернутися зараз до всіх до громадян, які, незважаючи на страшні щоденні цифри, або взагалі не носять маски, або роблять це для галочки. Маска на вашому обличчі – це безпека інших людей. Депутатів це також стосується.

2. **Зрозуміло, що свої корективи вносять і місцеві вибори. Місцева влада хоче подобатись виборцям. Саботує рішення уряду і поводить багатотисячні концерти на день міста**

Це гра у «злого поліцейського» у столиці та «доброго» на місцях.

Знайте: можливо, кількість голосів за вас у вашому регіоні буде більшою.

Але кількість хворих та померлих буде не вашій совісті.

Хай там як, я вірю, що ми все подолаємо. **Ми вже обговорили з європейськими партнерами постачання в Україну вакцини, щойно вона з'явиться. У нас неймовірні медики. Та всі інші, хто протидіє коронавірусу. Головне – бути згуртованими. Ми не раз доводили, що коли українці згуртовані, вони можуть перемогти будь-які віруси – хоч з Китаю, хоч від північного сусіда.**

Ми запам'ятаємо 2020 рік надовго. Він приніс Україні чимало лих, які ми пережили разом з вами. COVID-19, збиття нашого літака в Ірані, масштабні лісові пожежі, паводок на заході Україні, посуха на півдні. Катастрофа літака з військовими льотчиками та курсантами.

Маємо зробити правильні висновки і стати сильнішими. Запобігати загрозам, щоб не долати наслідки. Провадити нову філософію – країна, яка завжди готова до всього. Або здатна максимально швидко адаптуватися та протидіяти новим загрозам. **Цей принцип я представлю сьогодні, хоча його і не було в моїй програмі.**

3. **Повернемось безпосередньо до неї – до програми. Пункт, який не був першим, але є найголовнішим для мене і, переконаний, для всіх українців, це завершення війни на Донбасі, настання миру, повернення наших людей та повернення наших територій.**

Ми розблокували Нормандський процес, заблокований з 2016 року. Вдалося звільнити та повернути рідним 136 наших людей. Це наші моряки, це Олег Сенцов, Едем Бекіров, Олександр Кольченко, Станіслав Асєєв та багато інших. Ми боремось за кожного українця – і військового, і цивільного. Для мене людина – найвища цінність. І кожен громадянин має знати: я – українець, і моя держава мене не залишить.

Процес звільнення наших громадян триває, ми пам'ятаємо про всіх, хто досі перебуває в полоні, і робимо все для їхнього повернення.

27 липня було оголошено про припинення вогню. Сьогодні режим тиші триває 86-й день поспіль – найдовше за роки війни.

Чи ідеальний він? Ні. Чи є порушення? Так. Чи є спроби його зірвати? Безумовно. Але треба визнати – кількість пострілів суттєво зменшилась. За всі ці дні ми маємо одну бойову втрату. Це боляче. Але те, що з'явилися дні, тижні і навіть уже місяці, коли ми не ховаємо своїх героїв, коли не плачуть матері та діти, – дає нам надію. Коли місцеві жителі кажуть, що не слухають новини про «тишу», бо чують реальну тишу, – це дає надію.

Європейський Союз, США, Канада, Велика Британія, Туреччина та інші наші партнери продовжують незмінну підтримку України.

Наші дипломати безперервно працюють для підготовки наступного Нормандського саміту в Берліні. Ми чекаємо на його найскоріше

проведення і продовження діалогу та руху задля настання в Україні бажаного миру.

Ми не забуваємо, що і в Криму, і на окупованому Донбасі живуть наші громадяни. І ми маємо дбати про них та боротися за них.

Ми відновили міст і дорогу в Станиці Луганській, вирішили питання щодо питної води на Донбасі.

Ми будуємо нові та зручні, сучасні КПВВ, зокрема й на межі з Кримом. Надважливо, яку Україну бачать наші громадяни, перетинаючи тимчасовий кордон. Ми робимо все, щоб вони бачили її освітленою, асфальтованою та комфортною.

Ми боремося за молодь на цих територіях, за їхній розум. З цього року діти з Криму та ОРДЛО можуть вступати в усі заклади вищої освіти України та навчатися там безкоштовно.

Ми дуже хочемо, щоб люди там знали правду про Україну від України, а не від Кисельова. Ми запустили канал «Дом», що мовить на Крим та Донбас. Зрозуміло, ми не можемо мати об'єктивні цифри переглядів там, але шквал постійної критики каналу «Дом» з боку російських ЗМІ свідчить, що справа рухається у правильному напрямку.

Я завжди запрошую світових лідерів відвідувати не тільки Київ – відвідати Донецьку та Луганську області разом зі мною. Ми вже зробили це з Дональдом Туском, Президентом Швейцарії пані Соммаругою, спецпредставником голови ОБСЄ Мартіном Сайдіком, послами Німеччини та Франції в Україні – пані Фельдгузен та паном де Понсеном. Вони бачать реальну ситуацію там і передають її іншим нашим партнерам. Я дуже радий, що завтра і 120 депутатів партії «Слуга Народу» поїдуть на Донбас.

Не в Туреччину, не на Мальдіви, як колись. Депутати поїдуть на передову.

І почують про ситуацію там не із соціальних мереж, а від наших військових та місцевих мешканців.

Мир на Донбасі та деокупація Криму – мої ключові пріоритети. На жаль, у порядку денному Нормандського формату ніколи не було питання Криму. Але воно було, є й буде завжди у нашому порядку денному. Допоки Крим залишається окупованим, а

українці та кримські татари зазнають регулярних переслідувань – світ не має забути про Крим.

Можна скільки завгодно постити веселі меми про гарантії безпеки Будапештського меморандуму, однак це не поверне наші території.

Ми шукаємо нові дієві інструменти для цього. **Повернули питання Криму в міжнародний порядок денний**. **Ми створюємо формат «Кримська платформа»**. Це координація міжнародних зусиль для захисту прав кримчан та деокупації півострова. Я вже предметно обговорив цю ініціативу з представниками 1) Європейського Союзу, 2) Великої Британії, 3) Канади, 4) Туреччини та 5) іншими партнерами. **Багато з них готові приєднатися та брати в ній активну участь**.

Крім того, щоб на «Донбас Арені» залунав український гімн, а над Кримом замайорів наш прапор, ми повинні ухвалювати рішення, які наблизять деокупацію. Всі українці мають однаково розуміти, що буде після звільнення та повернення наших тимчасово окупованих територій. Досягнувши миру, ми розпочнемо безпечну реінтеграцію, користуючись успішним міжнародним досвідом. Це пакет законів про перехідний період, насамперед – про відповідальність.

Тут існує велике поле для маніпуляцій. Давайте зупинимося детальніше. Страшне слово «амністія» – не про всіх і не про уникнення відповідальності.

А про мільйони наших громадян, на чиїх руках немає крові і які зараз фактично самі перебувають у заручниках в окупанта. І їм потрібен чіткий сигнал – не варто боятися, гідне майбутнє – тільки з Україною.

Вже сьогодні на вільних територіях Донеччини й Луганщини ми будуємо новий Донбас. Сучасний, безпечний, заможний. Але щоб зробити таким регіон, який найбільше постраждав від російської агресії, потрібні особливі економічні умови. Нам потрібна **Стратегія розвитку** економіки Донецької та Луганської областей, що включатиме податкові та митні преференції, страхування військово-політичних ризиків для інвесторів, арбітраж за міжнародними стандартами. **Робота над нею вже почалася**.

Окремо вкотре підкреслю – настання миру в Україні не означає, що ми перестанемо дбати про армію. Навпаки, лише сучасне та боєздатне

військо буде гарантом подальшого дотримання миру та запорукою безпеки України.

Були фейкові повістки у військкомат, страшилки, що Зеленський розвалить армію. Все це було. Але є беззаперечні факти. У 2020 році бюджет на армію став найбільшим в історії України. В часи коронакризи він не зменшився ні на гривню. І не розганяйте, будь ласка, «зраду», що у 21-му році ми скоротимо кошти на військо. Це неможливо, тому що бюджет ще не ухвалений. Я не дозволю цього зробити. Я не дозволю цього зробити. Як мінімум, ці кошти залишаться на рівні цього року. Тобто понад 117 мільярдів гривень. Тобто на 15 мільярдів більше, ніж в епоху білбордів про армію.

Так, у нас не було таких білбордів, але ми зміцнюємо армію на ділі.

1) Конгрес США затвердив військову допомогу Україні на суму 250 мільйонів доларів.

2) У Великій Британії ми підписали угоду на 1 мільярд 250 мільйонів фунтів стерлінгів для зміцнення Військово-морського флоту України.

3) Ми отримали та очікуємо на додаткові швидкісні катери класу «Айленд».

4) Спільно з Туреччиною ми будемо виробляти корвети, двигуни та військові дрони, розвивати системи ППО.

5) Ми почали виготовлення новітніх зразків озброєння: комплекс управління артилерійським дивізіоном «Оболонь-А», мінометний комплекс «Барс»; артилерійські боєприпаси, зокрема для реактивних систем. Випробовується реактивна система залпового вогню «Вільха-М» та системи реактивних снарядів «Тайфун». Триває модернізація фрегата «Гетьман Сагайдачний» та підготовка до випробувань десантних катерів «Кентавр». Прийнято на озброєння протикорабельну крилату ракету «Нептун».

6) Ми починаємо будувати дві державні українські військово-морські бази для захисту Чорноморського регіону.

Можна брехати про нашу непатріотичну позицію, але вперше з 2014 року добровольці отримали статус учасників бойових дій. Іноземці, які захищали Україну, отримують громадянство. А **Україна отримала статус партнера НАТО з розширеними можливостями** (?).

Ми перевели Генштаб на типову структуру держав – членів НАТО. Успішно провели спільні навчання «Репід Трайдент». Ми продовжуємо втілення стандартів НАТО та сумісність наших військ з військами Альянсу.

Це все – важливі кроки для посилення обороноздатності та безпеки України.

Та найголовніше, що є у нашого війська, – це люди. Наші бійці. Ми працюємо для забезпечення максимально гідних умов для них та їхніх сімей.

Ми будуємо українське військо, яке зможе захистити Україну на суші, у воді, в повітрі та кіберпросторі. Щоб більше ні в кого не виникало навіть думки посягнути на наш суверенітет, на нашу територіальну цілісність або відібрати у України частину території без єдиного пострілу. Цього не буде ніколи. А ті, хто без бою віддав Крим, мають нести відповідальність.

Хочу, щоб усім було зрозуміло: питання не в помсті – питання у справедливості. Суспільству потрібні відповіді. І це стосується не лише цього питання. Їх у людей накопичилось тисячі. Відсутність відповідей і справедливості призводить до втрати довіри. Неможливо побудувати успішну країну, якщо суспільство не довіряє державі. Довіра – це не лише про ставлення до державних органів, а й про участь людей у вирішенні проблем та ухваленні рішень.

4. Саме тому важливим пунктом моєї програми було народовладдя

Це поверне довіру громадян до держави та її інституцій. До речі, це проблема не лише України, а й багатьох інших держав. Тому різні інструменти народовладдя та прямої демократії з'являються дедалі активніше. Є багато успішних прикладів їхнього використання у Швейцарії, Канаді, Ірландії.

Хоча найуспішніший усім вам добре відомий. Це 1 грудня 1991 року. Коли 28 мільйонів 804 тисячі та 71 громадянин України на референдумі проголосували за Незалежність України.

Пам'ятаючи це, дивно, коли ви кажете, що питати думку українців – небезпечно. Що людей задурять, бо в країні немає вільних незалежних ЗМІ. Цинічно, що про це кажуть люди, присутні в цій залі. Лідери партій, один з яких володіє трьома телеканалами, а інший – двома.

Ви кажете, що український народ незрілий, він не готовий ухвалювати рішення. Та я нагадаю, що саме український народ зробив дві революції – у 2004 та 2014 роках. У результаті чого більшість із вас опинилися в цій залі.

Народовладдя в Україні буде (?). Всебічний доступ громадян до інформації задля прийняття рішення – буде, це обов'язок держави.

Люди повинні впливати на актуальні питання і для свого регіону, і для всієї країни. Робити це раз на тиждень, раз на місяць чи раз на рік. Скільки буде потрібно.

Перший **законопроект для народовладдя готовий і поданий мною.**

Я закликаю всіх народних депутатів – дайте нарешті українцям реальний механізм, щоб формувати основні завдання для влади, впливати на рішення, відчувати свою причетність до змін. Відчувати, що їхня думка важлива не лише під час виборів. Це – справедливо.

5. А справедливість та рівність – це наступний пункт моєї програми

Я обіцяв почати її з себе. Було багато спроб, та за каденції жодного Президента не було ухвалено **закон про імпічмент** Президента. Ми це зробили.

Опоненти кажуть, що це фейк, і насправді закон не працює. Але те саме ви казали і про **зняття депутатської недоторканності**.

Чому ж тоді вперше в історії України депутат провладної, президентської партії після публікації відео від НАБУ вже через два дні отримує підозру, а через тиждень опиняється в слідчому ізоляторі? А

на контраргумент про вихід під заставу скажу: прочитайте, що стосовно цього я пропонував у програмі. І як би там не було – це історичний прецедент. І не єдиний.

Те, що обіцяли всі депутати 28 років, ми зробили за чотири місяці. Зняли депутатську недоторканність. За «кнопкодавство» – кримінальна відповідальність. За прогули – штраф. Ми позбавили державного фінансування партії, які не потрапили у Раду. І я пишаюся, що **«Слуга Народу» – єдина партія 9-го скликання, яка відмовилася від цього фінансування та віддала його на боротьбу з COVID-19**.

Ми ухвалили Виборчий кодекс з відкритими списками та ліквідували «мажоритарку». Відбулося повне перезавантаження політичної системи.

Сьогодні в Україні немає жодного чиновника, який думає, що він недоторканний або «вічний». Неважливо – голова облдержадміністрації, Генеральний прокурор чи Прем'єр-міністр. **Немає результату – немає тебе на цій посаді**. Крапка.

6. Бо це філософія мого наступного пункту – не людина для держави, а держава для людини. Це новий формат відносин між державою та громадянином. Де держава – це сервіс. Зручний і зрозумілий

Для цього **ми створюємо державу у смартфоні**. Вже 26 мільйонів українців можуть користуватися додатком «Дія» та цифровим посвідченням водія. Свідоцтвом про реєстрацію транспортного засобу, паспортом просто у смартфоні. Або отримати дозвіл на будівництво в електронному кабінеті забудовника, без участі чиновника.

Не відходячи від комп'ютера, реєструвати бізнес за 15 хвилин. Швидше, ніж у більшості країн світу. Молоді батьки можуть користуватися сервісом «єМалятко» та отримувати послуги за однією заявою в пологовому будинку або онлайн.

Ми стали першою країною у світі, що має цифровий паспорт. За допомогою якого можна подорожувати або відкрити банківський рахунок онлайн.

І це – лише початок шляху до цифрової держави. 2021 рік стане початком входження країни у режим пейперлес. Жодна державна установа не зможе вимагати від українців жодних довідок, витягів чи інших папірців для отримання державних послуг.

Наша мета на найближчі роки – 100% державних послуг онлайн. А на наступних президентських виборах громадяни повинні мати можливість за бажанням голосувати в Інтернеті.

Цифрова країна – це не лише зручно. Це країна, де бюрократія та корупція стануть нетиповим явищем. Це потужний економічний розвиток, бо частка цифрової економіки у світі швидко зростає.

Місяць тому я підписав указ про сприятливі умови для розвитку IT-індустрії. **Україна вже стає світовим IT-хабом**. Також ми створюємо унікальну у світі віртуальну економічну зону «Дія. Сіті» зі спеціальним податковим, фінансовим і правовим режимом. Цей проект забезпечить розвиток креативного бізнесу та залучення іноземних інвестицій.

Такі ідеї повинні об'єднувати Україну. Так само, як ідея, що **українці має жити гідно та бути заможними**. **Заради цього ми ухвалюємо закони**, яких бізнес, інвестори та міжнародні партнери чекали довго.

Завданнями моєї програми були **детінізація економіки**, **розвиток внутрішнього виробництва**, **доступне кредитування**.

Далі – про конкретні кроки на цьому шляху:

1. Ми ***ліквідували монополію «Укрспирту» та вивели цю галузь із тіні***. Минулого тижня вже приватизовано перший спиртовий завод. Слід продовжувати цей процес, який в перспективі має збільшити надходження в казну майже у вісім разів.

2. По всій країні закриті тисячі підпільних казино. Ухвалено закон про ***легалізацію грального бізнесу***. Те, що роками існувало в тіні, вже наступного року, з першими ліцензіями, має принести в бюджет п'ять мільярдів гривень.

3. Закрито майже тисячу ***нелегальних заправок***. Зокрема завдяки цьому офіційні мережі АЗС знизили ціни на бензин.

4. ***Облікова ставка Національного банку*** України з 17% у квітні 19-го року знижена до рекордних за історію 6%.

Що це дає?

Це іпотека на житло не під 25%, а під 10 і менше. За один рік. Уявіть собі. Вона вже з'явилася.

Це **кредити бізнесу не під** 20%, **а під** 5, 7, 9%.

До речі, менше ніж за рік за програмою 5-7-9 малий та середній бізнеси вже отримали більше 10 мільярдів гривень.

5. Ухвалено ***закон про концесію***. Проведені конкурси з концесії морських портів Ольвія та Херсон, які залучили інвесторів з Катару, Грузії, Швейцарії.

6. Ми почали ***масштабну приватизацію***. Важливо: мова не про стратегічні об'єкти держави, а про сотні неефективних підприємств, де були лише корупція та борги.

Вчора вони приносили державі збитки, а вже сьогодні мільярди. Наприклад, готель «Дніпро». До речі, він та низка інших об'єктів стали першим в історії майном, що перебувало в користуванні Президента України і було передане на приватизацію.

7. Ми забезпечили енергетичну безпеку та підписали новий 5-річний контракт з «Газпромом» на транзит газу, а також отримали 3 мільярди доларів США, виграних у Стокгольмському арбітражі. Ми починаємо опалювальний сезон з рекордними запасами газу та вугілля.

8. З 1 вересня мінімальну заробітну плату збільшено до 5 тисяч гривень.

У січні 2021-го року вона буде становити 6 тисяч, в липні – 6500. Відбулась індексація пенсій та збільшення пенсій громадянам похилого віку.

9. Додаткових три мільярди гривень направлено на підвищення пенсій людям, старшим 80 років. Наступного року – людям, старшим 75 років.

10. Важлива наша обіцянка та, без перебільшення, історичне рішення – це запуск в Україні **ринку землі**. Величезний спротив цій реформі,

маніпуляції та міфи, бажання політиків та окремих бізнесів зберегти «сірий» ринок, на якому за цей час ними було вкрадено 5 мільйонів гектарів землі.

Ми зробили цю реформу для людей. Право купівлі отримають лише українці. Є обмеження максимальної площі у власності однієї особи та пільгові умови українським фермерам. І поки політики в один голос переконували, що ми відібрали в українців землю, я підписав указ про передачу сільськогосподарських земель з державної до комунальної власності.

Місцеве самоврядування отримає у власність понад два мільйони гектарів землі. Це кошти від землекористування, які можна використати для розвитку та добробуту своїх громадян.

***

Зрозуміло, що коронакриза не зробила винятку для економіки України. Але всі кризи минають. Мине і ця. А ми вийдемо з неї сильнішими.

Ми намагалися зрозуміти, що не так. Що не так було зроблено в управлінні економікою за багато років і як це виправити.

Уряд провів повноцінний аудит держави.

І протягом двох тижнів представить його результати. Нарешті.

Та вже сьогодні ясно – попереду багато роботи, а пріоритети зрозумілі.

1. Треба ***зменшити частку держави в економіці***, розвивати державно-приватне партнерство.

Наш фінансовий ресурс обмежений. Так, ми не можемо задовольнити всіх. Але маємо допомогти тим, хто допоможе іншим. Це проекти з високим мультиплікатором, які повертають інвестиції через податки та створюють нові робочі місця.

2. ***Податок на виведений капітал та нульова декларацію***. Вже досить безкінечних дискусій на цю тему. Час поставити крапку в цьому питанні, і я готовий це зробити. Я доручаю уряду врахувати ці та інші важливі напрямки.

3. І найголовніше. Україні потрібна повноцінна **стратегія розвитку**.

Не на два, три чи п'ять років. Досить міряти розвиток України політичними каденціями. Нам потрібне чітке бачення – куди і чому має рухатись наша економіка до 2030 року. Знаю, що така робота велась урядом.

Тому **разом з результатами аудиту нашої держави чекаємо презентацію економічних векторів України до** 2030 року.

4. Насправді, ви знаєте, існує ще один напрямок, який може і має наповнювати державний бюджет України. Це ефективна ***протидія корупції***.

У моїй програмі написано: не боротьба з корупцією, а перемога над нею. Та є підозра, що правоохоронні органи дочитали речення не до кінця і сприймають як завдання лише першу частину – «не боротьба з корупцією».

Скажу чесно – мені це набридло. У нас нульова толерантність до корупції, це підтверджують наші партнери у Європейському Союзі, у США. Та чи достатньо Президенту не красти, щоб не крали інші?

Люди кажуть: весна прийшла. Де посадки? Вірите чи ні, але саме цим питанням та словами, які не можна казати на телебаченні, я починаю кожну нараду з керівниками всіх наших правоохоронних органів.

Щоразу я нагадую їм, що створені всі умови. Будь ласка: ми повернули кримінальну відповідальність за незаконне збагачення. Є можливість конфіскації незаконних активів. Повна оперативна незалежність НАБУ і САП, якої не було з 2015 року. Запустили роботу Вищого антикорупційного суду. Перезавантажили НАЗК.

Вони казали: нам заважають тільки телефонне право та відсутність політичної волі. Воля є. Телефонного права – немає. Опоненти заявляють, що це не так. То скажіть, де ж той телефон? Може, хоч так буде результат? Бо зараз законодавчі, оперативні, матеріальні, психологічні умови є. А **реального результату поки-що немає. Я не маю права втручатися в їхню роботу, але маю право дати їй оцінку. Моя оцінка – незадовільна.**

Та я вірю, її можна й потрібно виправити. Я прошу народних депутатів зосередитися на **Антикорупційній стратегії** на найближчі чотири роки. Так, за ці роки написано чимало вже стратегій. І вони не гарантують результату. Але я не заспокоюсь і доведу всім, що Україна без корупції – це не фантастика, це має бути реальністю. І мені байдуже, скільки заради цього потрібно буде змінити наших керівників правоохоронних органів – міністрів, інших керівників.

5. Не менш важливою є ***робота наших суддів***. Так, я погоджуюся з міжнародними партнерами щодо необхідності судової реформи. Але впевнений, нікому не потрібна реформа лише заради слова «реформа».

За роки незалежності України кожна нова влада починала реформу судової системи. У підсумку – уряди, парламенти, президенти в країні змінюються, а судова система залишається. «Об'єктивне, неупереджене, справедливе правосуддя» – звучить для громадян незнайомо, ніби слова іноземного походження.

Нам потрібні зміни. Не перефразовані думки з попередніх варіантів судової реформи. А дієві рішення. Саме на них я чекаю від відповідної правової комісії, що була створена в Офісі Президента.

Нам потрібна Україна, де корупції немає, а чесні суди є. Цього хочуть усі наші громадяни. Цьому аплодують усі наші міжнародні партнери.

6. До речі, як би дехто не переконував і не старався, **міжнародна коаліція продовжує підтримку України**, **більше того – вона виходить на новий рівень**. Ми зберегли двопалатну підтримку США. Україна та Велика Британія офіційно стали стратегічними партнерами. На безпрецедентний рівень вийшли відносини України та Туреччини. Надійним партнером, без перебільшення – міжнародним побратимом для нас залишається Канада.

А всі експерти відзначають, що цьогорічний Саміт Україна – ЄС та спільна заява чи не вперше так яскраво підкреслюють партнерство України та Європи. Відзначають наші успіхи, зокрема відчутний прогрес виконання Угоди про асоціацію, всі передумови для «промислового безвізу», Угоди про спільний авіаційний простір з ЄС, поглиблення інтеграції українських ринків з європейськими. А ще – чіткий меседж: безвізовому режиму України з Європою нічого не загрожує. Хто б там що не казав.

Це стосується і співпраці з МВФ, яку ми продовжуємо. Так само, як зі Світовим банком, так само як і з ЄБРР.

Сьогодні ми фактично заново будуємо конструктивний діалог і добросусідські відносини з Угорщиною, Румунією, Польщею.

Разом з Польщею та Литвою ми заснували «Люблінський трикутник». Це платформа політичної, економічної та соціальної взаємодії.

І непомітною, та справді важливою перемогою на світовій арені я вважаю ще один факт. На міжнародному рівні зникла фраза «Світ втомився від України». Ми надали іміджу нашої держави нового змісту. На Україну почали дивитися по-новому. Сприймати як конструктивного, надійного, а отже – рівноправного гравця. Як країну, що цінує будь-яку підтримку та сподівається передусім на себе. Бо розуміє, що ніхто за нас не втілить перетворення, ніхто за нас не побудує успішну країну.

7. Ми стали ***проактивними***. І в цьому контексті слід відзначити нашу ініціативу – **створення у Києві штаб-квартиру Міжнародного офісу з протидії дезінформації та пропаганді**. Україна має реальний досвід такої протидії.

До речі, декого з присутніх у залі запрошую доєднатися до участі у статусі знаних експертів зі створення фейків та дезінформації. Нехай ваш досвід дійсно послужить трішечки державі.

8. Шановні друзі! Слід визнати, що тема ковід-19 заполонила весь простір, але водночас це не єдиний виклик для ***медичної галузі***. Фейсбук, інстаграм і мій робочий стіл були заповнені зверненнями лікарів щодо **другого етапу медичної реформи**.

Існував ризик звільнення 50 тисяч медиків і закриття більше 300 лікарень. Під загрозою опинились екстрена медична допомога, багатопрофільні лікарні, онкоцентри, госпіталі ветеранів, більшість дитячих лікарень, психіатрична та туберкульозна служби.

Всього цього ми не допустили. Не допустили, щоб дитячі лікарі поїхали за кордон, і відбулося катастрофічне зростання дитячої смертності. Чи щоб у найближчі два роки захворюваність на туберкульоз зросла на третину.

Знаю, тема медичної реформи викликає жваві суперечки. Знаю. Та давайте визнаємо правду – ця **реформа має як беззаперечні переваги, так і відверто слабкі місця. Наше завдання – зберегти позитивні моменти та виправити всі ці помилки**. Реформою мають бути задоволені і пацієнти, і медики всіх рівнів.

Крім того, чекаю від профільного комітету та міністерства моделі страхової медицини, які могли б з'явитися нарешті в Україні.

Я хочу відзначити створення та розвиток системи трансплантології. Найближчі два-три роки має працювати мережа трансплантаційних центрів. Це допоможе зберегти багато життів українців без необхідності робити дорогі операції десь там за кордоном.

Надважливим є підвищення заробітної плати медикам. З 1 вересня це зроблено на 25, 50 та 70 відсотків. Це тільки початок.

Згідно з планом Міністерства охорони здоров'я, у 2021 році мінімальна заробітна плата лікаря має бути 20-25 тис. грн. Медичної сестри – 15 тис. грн., молодшого медичного персоналу – до 10-12 тис. грн. Переконаний, що наступними мають бути освітяни та наші науковці.

9. Є одна характерна річ, яка об'єднує всі успішні сьогодні країни. На початку свого шляху всі вони інвестували в **освіту**. Всі країни. Надали їй стратегічного значення.

Сьогодні ми намагаємося рухатися тим самим шляхом. Паралельно вирішуючи проблеми, які існують у всіх ланках української освіти. Це доступність та якість дитячих садочків. Підвищення престижу професії вчителя та заробітних плат. Створення сучасної інфраструктури – нових садочків і шкіл.

Ми почали відновлення професійно-технічної освіти, яку руйнували останні 20 років. Хоча кваліфіковані робітничі кадри сьогодні вкрай потрібні країні.

Ми приділяємо особливу увагу вищій освіті. Вона має готувати конкурентоспроможних у сучасному світі професіоналів, що відповідають тенденціям нашої та світової економіки.

10. І, звичайно, ***наука***, яка завжди є драйвером для інновацій та економіки.| Розвиток науково-дослідної інфраструктури та підтримка

талановитих українських науковців – має стати пріоритетом для держави.

Освіта і наука – це галузь, де результат не помітний швидко, але зрештою є визначальним.

І про те, де результат, навпаки, – помітний досить швидко.

11. Для реалізації пункту програми «Комфортна країна» ми почали **«Велике будівництво»**. І це не просто **назва чергової державної програми (?)**. Всі бачать, що в країні дійсно йде велике будівництво. Ми «зшиваємо» Україну. Не лише ідеями, не лише словами. А й дорогами та мостами.

Цього року – це 4 тисячі кілометрів доріг державного значення. 2 тисячі – місцевого значення. 100 шкіл, 100 садочків, 100 спортивних об'єктів. 210 приймальних відділень з новітнім медичним обладнанням. Коли ми озвучували ці цифри на початку року, багато хто не вірив. Але більшість із цих об'єктів уже готові, і до кінця року, як ми обіцяли, ми виконаємо весь цей план.

Так, інколи звучить критика: мовляв, ми закінчуємо деякі об'єкти попередньої влади. Ключове слово – ми закінчуємо. Не затягуємо на роки, не «розпилюємо» кошти на їх будівництво. А закінчуємо. Якісно, до речі, та швидко.

Більше того, ми закінчуємо об'єкти не лише попередньої влади, а й їхніх попередників і попередників попередників. Приклад – лікарня «Охматдит», яка відкрита після реконструкції влітку. Та Запорізький міст – найвідоміший довгобуд країни. Сьогодні там уже йдуть активні роботи, і ми обов'язково завершимо цей об'єкт. Ми, а не наступні політики.

«Велике будівництво», незважаючи на давню традицію української політики, не закінчиться після місцевих виборів. А стане ще масштабнішим. Крім нових доріг, шкіл, садочків і лікарень, ми почнемо реставрацію українських замків, театрів, музеїв, об'єктів культурної та архітектурної спадщини нашої Батьківщини.

Ми також готуємо програму «Україна – чемпіон!». У кожному регіоні країни має бути велика сучасна спортивна арена. Кожна з них носитиме ім'я видатного українського чемпіона.

12. ***Комфортна країна неможлива без повноцінного покриття швидким Інтернетом***. Та сучасних, реконструйованих чи нових аеропортів у кожному регіоні. Щодня ми працюємо над цим, щоб зробити країну, де громадянам буде максимально комфортно жити. Якою вони із задоволенням мандруватимуть, яку будуть відвідувати мільйони туристів з усього світу.

***

Дорогі українці! Вічно можна дивитися на три речі. Як горить вогонь, як тече вода та як політики говорять про проблеми в Україні. Але від того, що ми будемо говорити, – проблеми не зникнуть. Потрібно працювати.

Я знаю, що є величезна кількість важливих і проблемних для країни питань, про які сьогодні ми не поговорили. Якби я торкнувся кожного з них – це послання затягнулось би до 2024 року та наступних президентських виборів.

Тому менше слів. Я знаю і про всі пункти моєї програми, які поки що не виконані. Я знаю. Вони щодня вказують мені шлях. Дають енергію, щоб втілити мою мрію. Я хочу передати наступному Президенту України ось цю програму, де кожен пункт буде відзначений галочкою як виконаний. І щиро сказати вам: Дорогі українці! Мені перед вами не соромно. Це мрія.

***

Наостанок. 25 жовтня в Україні відбудуться місцеві вибори. Дуже важливі. Не для політичних партій. А для вас, шановні громадяни України. Для розвитку і добробуту ваших міст, сіл, ваших громад. У цей день **я поставлю вам 5 запитань**. І чекатиму відповіді. А сьогодні я поставлю важливі, відверті запитання самому собі.

І одразу на них зараз відповім. Чи думав я рік тому, що змінювати країну на краще буде настільки складно? Ні. Чи змінив би я своє рішення, якби тоді знав про це? Ні. Чи вдасться все нам з вами? Так!

Слава Україні!

Oleksandr Ruzhanskyi

10 ч. ·

2022-08-17

Відносно того, що наваляв наш Президент газеті Вашингтон пост.

Я так розумію, що його одного нікуди випускати і ніде залишати не можна від слова ніхуя. І відкривати рота йому теж не можна дозволяти. Без попереднього, письмового узгодження того, що він буде казати, нехай навіть з Єрмаком.

Бо, сцуко, шалений іспанський сором від того, що верзе наш Президент. Ще більший, ніж від спічей Януковича. Бо Яник ніколи на себе образ інтелектуала не натягував. На відміну від Володимира Олександровича.

І я скажу те, що завжди казав і думав про Зеленського. Навколо нього є розумні люди. В сенсі наявності якогось інтелекту. А ось сам Вовчик - повний ідіот. Дарма, що єврей.

Але, найгірше те, що Зеленський не просто продукує у повітря якусь розумову хуєту. Він ще намагається її втілювати в життя. Звісно, вже в більш причесаному його челяддю вигляді.

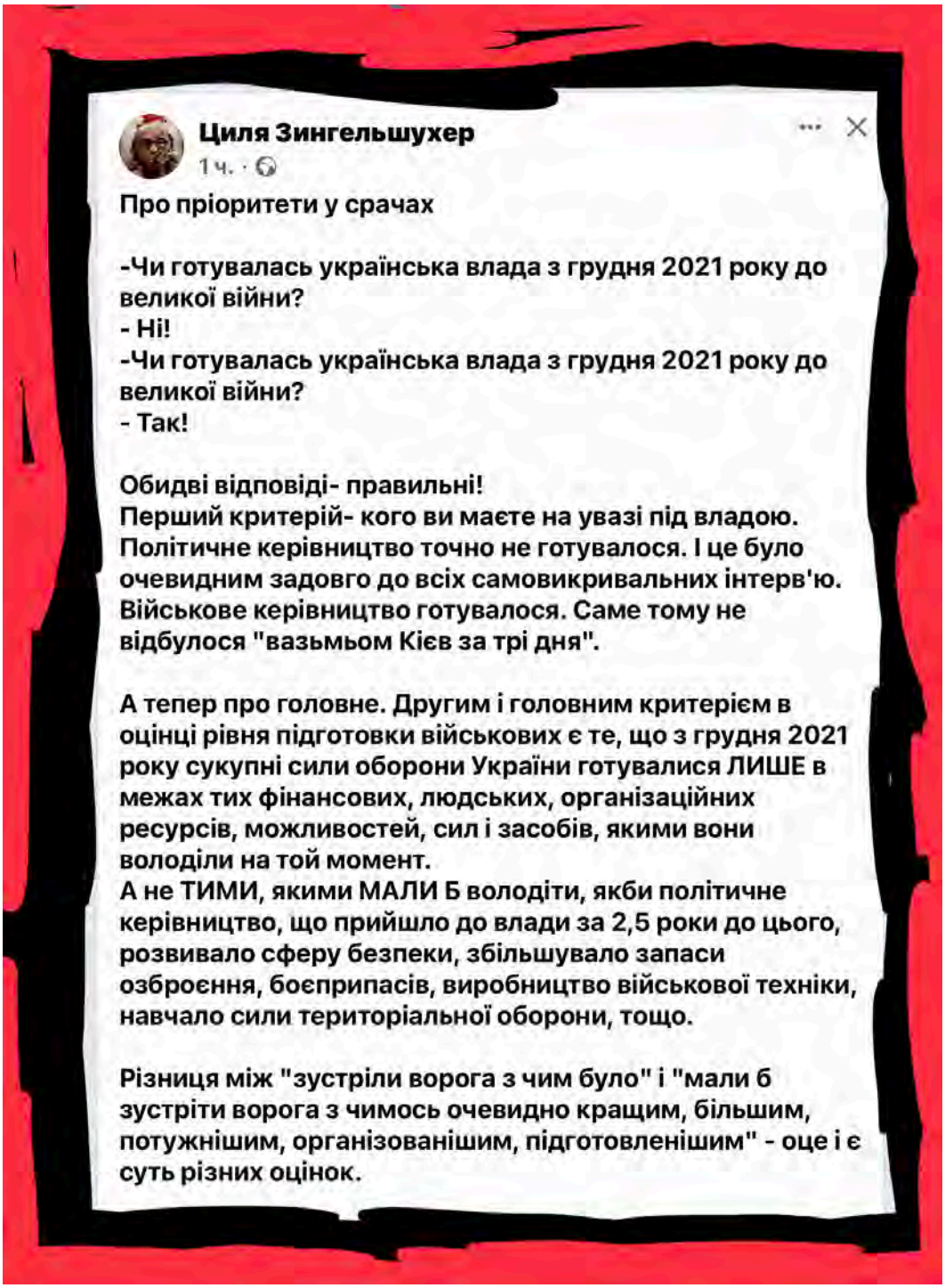
Можливо, Зеленський не є негідником. Можливо, він душка і добрий хлопець. Але те, що він дурень - безсумнівно.

І в цьому сенсі, я наведу цитату з книги мого улюбленого радянсько-емігрантського письменника Сергія Довлатова, "Марш одиноких".

"Выбирая между дураком и негодяем, поневоле задумаешься. Задумаешься и предпочтешь негодяя. В поступках негодяя есть своеобразный эгоистический резон. Есть корыстная и низменная логика. Наличествует здравый смысл. Его деяния предсказуемы. То есть с негодяем можно и нужно бороться С дураком все иначе. Его действия непредсказуемы, сумбурны, алогичны. Дураки обитают в туманном, клубящемся хаосе. Они не подлежат законам гравитации. У них своя биология, своя арифметика. Им все нипочем. Они бессмертны."

***

Анотація

Циля Зингельшухер
1 ч. ·

Про пріоритети у срачах

-Чи готувалась українська влада з грудня 2021 року до великої війни?
- Ні!
-Чи готувалась українська влада з грудня 2021 року до великої війни?
- Так!

Обидві відповіді- правильні!
Перший критерій- кого ви маєте на увазі під владою. Політичне керівництво точно не готувалося. І це було очевидним задовго до всіх самовикривальних інтерв'ю. Військове керівництво готувалося. Саме тому не відбулося "вазьмьом Кієв за трі дня".

А тепер про головне. Другим і головним критерієм в оцінці рівня підготовки військових є те, що з грудня 2021 року сукупні сили оборони України готувалися ЛИШЕ в межах тих фінансових, людських, організаційних ресурсів, можливостей, сил і засобів, якими вони володіли на той момент.
А не ТИМИ, якими МАЛИ Б володіти, якби політичне керівництво, що прийшло до влади за 2,5 роки до цього, розвивало сферу безпеки, збільшувало запаси озброєння, боєприпасів, виробництво військової техніки, навчало сили територіальної оборони, тощо.

Різниця між "зустріли ворога з чим було" і "мали б зустріти ворога з чимось очевидно кращим, більшим, потужнішим, організованішим, підготовленішим" - оце і є суть різних оцінок.

***

Вступ

Оружие и самооборона

2022-07-25

Дэвид Гордон

Недавние убийства в школах с применением огнестрельного оружия привели к тому, что **появилось еще больше желающих ограничить *право* на владение оружием или вовсе лишить нас его**.

В эти неспокойные времена **особенно важно не забывать о том, откуда берется это *право*.**

> *С этой целью в этой заметке я хотел бы обсудить прекрасное эссе философа **Лестера Х. Ханта “Оружие и самооборона”**, которое только что было опубликовано в Routledge Companion to Libertarianism. (Приятно, что человек по фамилии Хант защищает право на владение оружием).*

Хант указывает, что с либертарианской точки зрения, ***аргумент*** в пользу того, что у нас есть ***право на владение оружием***, прост, и, к удивлению читателей, этот ***аргумент*** **не зависит** от ***права на самооборону***, хотя право на самооборону, конечно, имеет отношение к определению ситуации, когда вы можете стрелять в других.

Скорее,

мы имеем право делать все, что не связано с насилием или угрозой насилия в отношении других, и простое владение оружием легко проходит этот ***тест***.

Каковы же тогда *пределы* вмешательства *государства* во владение и использование оружия?

Если исходить из либертарианской версии локковской теории естественных прав, ответ представляется достаточно простым.

Владение оружием само по себе не является тем, что Нозик называл “пересечением границы”… оно не предполагает физического вторжения на территорию, на которую другие имеют законные права. Даже выстрел в кого-либо не является нарушением, при условии, что жертва является агрессором, а выстрел — разумно необходимым актом самообороны. **Использование «*принудительных полномочий государства*» для лишения людей доступа к оружию, без каких-либо доказательств того, что они будут использовать его в преступных целях, является - *незаконным применением государственного принуждения* против невиновных**.

(Хант в статье пишет с позиции минархистов, а не анархистов, но вопрос можно легко переформулировать, чтобы включить и эту точку зрения.

Вопрос может звучать так:

> “Позволяет ли либертарианский правовой кодекс запретить или ограничить владение оружием?)

Дело кажется решенным, но, как отмечает ***Хант,***

> — большинство людей не являются либертарианцами.

Можно ли защитить право на владение оружием на нелибертарианских основаниях таким образом, чтобы аргументы были более привлекательны, чем аргументы, основанные на либертарианских предпосылках?

Для этой задачи первостепенное значение приобретает ***право на самооборону***, поскольку **большинство** людей признают это право, хотя иногда и в ***ослабленном виде.***

Вы можете возразить против **процедуры *Ханта*** таким образом:

> — разве мы не должны обосновывать свои взгляды, исходя из того, что мы считаем правильными предпосылками, а не принимать другие предпосылки для того, чтобы убедить кого-то? Хант может ответить на

это, что предпосылка, с которой он начинает, — право на самооборону — принимается либертарианцами.

Если, как подсказывает здравый смысл**, *мы имеем право на самооборону,*** то

> **— как можно отрицать, что *мы имеем право владеть оружием и использовать его*?**

Оружие — очень эффективное средство самообороны.

> **“**Поскольку **оружие является *единственным средством самообороны, которое наиболее близко к идеальному,* право на самооборону влечет за собой право на приобретение и использование оружия”.**

Один из ответов на это утверждение, данный философом Джеффом ***Макмаханом***, заключается в том, что этот аргумент неправильно рассматривает право на самооборону.

> — По мнению *Макмахана*, это **не *право*** само по себе, а всего лишь ***средство*** обеспечения безопасности.

Как объясняет ***Хант,***

> **— *Макмахан* “утверждает, что *запрет на оружие* — это *благо для всех.***
>
> ***Право на самооборону является простым средством повышения безопасности****, и поскольку* ***запрет на оружие*** *достигает этого результата* ***для всех****, то он не нарушает это право”.*

Хант возражает, что:

> **— этот *аргумент* неправильно понимает *природу права на самооборону*, считая его *правом* находиться в определенном *состоянии*, “безопасности”, а не “*правом выбора” для самозащиты.***

Аргумент МакМахана:

работает, только если сделать определенное ***допущение***: «***право на самооборону» — это право находиться в «определенном состоянии»***, а именно в ***состоянии*** уменьшения вероятности будущих плохих событий *(травмы, потери имущества, смерти и так далее)* … концепция ***права на самооборону***, которая обычно предполагается в этих (ограничительных) аргументах, **не соответствует** «***морали здравого смысла»*** и является крайне ***контринтуитивной.***

Право на самооборону, которое признается «***моралью здравого смысла***», явно является … ***правом выбора***, делать или не делать что-то. Это ***право на самозащиту***. Само по себе это не означает, что эти сторонники ограничений неправы, но это, похоже, означает, что на них нужно возложить бремя доказательства: как они могут обосновать ***этот резкий отход от обычной морали***?

Можно возразить ***Ханту*** следующим образом.

> "1) Разве споры о том, является ли право на самооборону "возможностью" или правом "на обеспечение благополучия", не представляют интерес только для философов? 2) Как вы можете утверждать, что ответ, который вы хотите получить, является частью морали "здравого смысла"? 3) Мораль здравого смысла не имеет отношения к этому вопросу".

Хант убедительно отвечает на это возражение.

> Взгляд со стороны "***права на обеспечение благополучия***" — это не просто другой взгляд на ***право на самооборону***, это взгляд, который **отменяет это право**, и именно это очень беспокоит «***мораль здравого смысла***».

"Такое *«право на самооборону»* не является *«правом на самооборону вообще»*, поскольку оно подразумевает…

что,

> **— если какая-то организация привела вас в нужное состояние** — то есть в ***«состояние безопасности»*** **—** то у вас ***больше нет никаких прав что-либо предпринимать в этом вопросе*****".**

Читатели, я уверен, примут к сведению более простое возражение против ***аргумента Макмахана***:

> — он не работает на своих собственных условиях.

Его ***аргумент*** заключается в том, что

> — если существует ***полный запрет на оружие***, то мы все «***в безопасности***».

Если это так, то зачем кому-то нужно оружие?

Но, конечно же, это не так.

Макмахан делает рискованное ***предположение***, что

— *«запрет будет абсолютно эффективен»*, но ***вероятность*** того, что преступники не подчинятся запрету, гораздо выше, чем вероятность того, что обычные люди подчинятся, о чем Хант не преминул упомянуть.

Мы не будем в безопасности, если запретить оружие.

Более того,

— даже если бы «*запрет на оружие*» был абсолютно эффективным, это не дало бы людям безопасность, и этот момент даже не связан с «*вопросом безопасности от агрессии правительства*», который *Хант* не рассматривает в своей статье.

В «*мире без оружия*» люди ***отнюдь не были бы в безопасности от физического нападения,*** в котором не используется оружие, и ***сильные, агрессивные люди в обществе без оружия имели бы большое преимущество над слабыми***.

Если вы ищете хорошие аргументы в пользу нашего права владеть и использовать оружие, я настоятельно рекомендую замечательную статью Ханта.

https://mises.in.ua/article/guns-and-self-defense/?fbclid=IwAR1O3-qwv1LMkWsFJsOfTXBSh61M5CO4BEtGOiHKmD5MQrpBB5LPZYej0Zg

***

Guns and Self-Defense

19 COMMENTS

LEE ESTO EN ESPAÑOL

TAGS LawLegal SystemPhilosophy

06/24/2022 David Gordon

The recent school shootings have led many people to want to restrict or deny altogether our right to own guns, and in these troubled times, it is all the more essential to bear in mind the reasons for that right. To that end, I'd like in this week's column to discuss the excellent essay by the philosopher ***Lester H. Hunt "Guns and Self-Defense,"*** which has just been published in ***The Routledge Companion to Libertarianism***. (It's a nice touch to have someone named Hunt defending gun ownership.)

Hunt points out that from a libertarian point of view, the case that we have a right to own guns is straightforward, and, perhaps to one's surprise, this case does not depend on the right of self-defense, though the right of self-defense is of course relevant to when you may shoot others. Rather, we have a right to do whatever does not involve violence or the threat of violence against others, and the mere ownership of a gun passes this test.

> What then are the proper limits to state interference with the ownership and use of such weapons? On the basis of the libertarian version of Lockean natural rights theory, the answer would seem to be fairly straightforward. Merely having a gun in one's possession is not what Nozick called a "boundary crossing."… it does not involve a physical invasion of any territory over which others have legitimate rights. Even shooting somebody is no violation, providing that the victim is an aggressor and the shooting is a reasonably necessary act of self-defense…. There is nothing about being a civilian that makes one, per se, a violator of the rights of others. To use the coercive powers of the state to deprive people of access to weapons, apart from any evidence that they will use them for criminal purposes, is an illegitimate use of state coercion against the innocent.

(Hunt is in the article writing from a minimal state rather than an anarchist position, but the issue can be readily reframed to cover the latter view. The question would become "Does the libertarian law code allow a ban on, or restriction of, gun ownership?)

The case seems closed, but, as Hunt notes, most people are not libertarians. Can the right to gun ownership be defended on nonlibertarian grounds, in a way that will have wider appeal than arguments from libertarian premises? Here the right to self-defense assumes primary importance, as most people will acknowledge this right, although sometimes in an attenuated way. You might be inclined to object to Hunt's procedure in this way. Shouldn't we support our views from what we take to be the correct premises, rather than assume other premises for the purposes of persuasion? Hunt could reply to this that the premise from which he starts, the right of self-defense, is one that libertarians accept, so he is not open to objection on this score.

If, as the morality of common sense suggests, we have a right to self-defense, how can it be denied that we have the right to own and use guns? Guns are a very effective means of self-defense. “Since a gun is the one instrumentality for self-defense that comes closest to being an effective means, the right of self-defense brings with it the right to acquire and use a gun.” One answer, given by the philosopher Jeff McMahan, is that this argument looks at the right to self-defense in the wrong way. It is not, as McMahan takes it, a right in itself but a mere means to safety. As Hunt explains, McMahan “maintains that a gun ban is, quite simply, good for everyone. The right of self-defense is a mere means to increasing one’s safety, and since a gun ban achieves that result for everyone, it does not violate that right.”

Hunt objects that this argument misconceives the nature of the right of self-defense, taking it to be a right to be in a certain state, “safety,” rather than an “option right” to defend oneself. McMahan’s argument

> only works if one makes a certain assumption: that the right of self-defense is a right to be in a certain state: namely, that of having the probability of bad future events (injury, property loss, death, and so forth) reduced … the conception of the right of self-defense that is typically assumed by these [restrictionist] arguments is not the one found in common-sense morality and is highly counterintuitive. The self-defense right that is recognized by common-sense morality is clearly … an option right, to do or not do something. It is a right to defend oneself…. By itself, this does not mean that these restrictionists are wrong, but it does seem to mean that there is a burden of proof that has not yet been shouldered by them: how might they justify this sharp departure from ordinary morality?

One might object to Hunt in this way. “Aren’t arguments about whether the right to self-defense is an ‘option’ or a ‘welfare’ right a matter of interest only to philosophers? How can you claim that the answer you want is part of ‘common-sense’ morality? Common-sense morality is not concerned with this issue.”

Hunt has a convincing response to this objection. The welfare rights view is not just a different way of looking at the right of self-defense but abolishes that right altogether, and that is indeed something of great concern to commonsense morality. “This self-defense welfare-right is not a right of self-defense at all since it implies … that if some other agency has put you in the right state—namely, safety—you have no further rights to do anything in the matter.”

Readers will, I am sure, have taken note of a simpler objection to McMahan’s argument; it does not work on its own terms. His argument is that if there is a total gun ban, then we

are all “safe.” If that is true, why would anyone need a gun? But of course it isn’t true. McMahan is making the risible assumption that the ban is totally effective, but it is much more likely that criminals will disobey the ban than that ordinary people will, as Hunt does not fail to mention. We would not all be safe with a gun ban; far from it.

Further, even if the ban on guns were totally effective, this would not make people safe, and this point is different from that of safety against government aggression, which Hunt doesn’t deal with in his article. People would not be safe from physical assault that doesn’t use guns, and strong, aggressive people in a society without guns would have a great advantage over the weak.

If you are hunting for good arguments in favor of our right to own and use guns, I highly recommend Hunt’s outstanding article.

https://mises.org/library/guns-and-self-defense

***

Хронологія
подій вторгнення
Книга-3

№ 501.

Президент Зеленський визнав, що брехав українському народу, і свідомо не повідомляв про неминучу війну попри попередження НАТО

Бутусов **2022-08-18**

Приголомшливе та просто аморальне інтервью президента Володимира Зеленського американському виданню «Вашингтон пост».

Цитата:

«Ви не можете просто сказати мені: «Слухай, ти маєш почати готувати людей зараз і сказати їм, що вони повинні відкладати гроші, запасатися їжею», – згадує Зеленський. «Якби ми так сказали – а цього хотіли деякі люди, яких я не називатиму, – то я б втрачав 7 мільярдів доларів на місяць з жовтня минулого року, а в момент, коли росіяни напали б, вони б взяли нас за три дні. … Загалом наше внутрішнє почуття було право: якщо ми посіємо хаос серед людей перед вторгненням, росіяни нас зжеруть. Тому що під час хаосу люди тікають із країни. Хоч би цинічно це звучало, але саме ці люди зупинили все».

Які висновки з цієї цитати:

1. Зеленський був детально проінформований про неминучість війни з боку Росії, але не вжив заходів, які передбачаються на випадок вторгнення.

> Скандал тут не в публічних заявах, звичайно, не все одразу треба повідомляти онлайн, питання в рішеннях, які не були ухвалені, хоча мали бути ухвалені.

2. Президент брехав, що ніякого вторгнення не буде, а будуть шашликі та травневі свята, і його влада дискредитувала тих, хто кілька місяців твердив про необхідність готуватись до бою.

> Якщо не треба було попереджати про війну, то навіщо було брехати що її не буде? Де логіка? Таким чином, президент зашкодив самостійній підготовці громадян до оборони країни або до евакуації, наслідком чого стали численні жертви.

3. Зеленський збрехав, що планова підготовка до війни могла б спричинити хаос.

Ніби готуватись до війни - це хаос, а не готуватись - це добра підготовка. Хаос стався саме через відсутність підготовки - забиті шляхи, безлад, та десятки тисяч жертв виникли якраз внаслідок відсутності системної підготовки до евакуації.

4. Брехня, що згідно цитати, росіян ніби-то зупинили ті українці, які у разі попередження втікли б з країни.

Адже вторгення було зупинено українською армією та добровольцями, і добровольців було з першого дня більше, ніж зброї. Ті, хто не хотів воювати без проблем втікли, і ніякої ролі у зупинці російського вторгення не зіграли. Мільйони, які забили усі шляхи або залишились під ударом у містах, ніяким чином теж зупинити росіян не могли. Просто соромно за ці слова американській пресі, президент просто не уявляє собі взагалі, що відбувається у країні і як був побудований її захист.

Навіщо він все це сказав?

Президент Зеленський, очевидно, готується до виборів, і створює собі виправдання, чому він та проросійські діячи у його оточенні не вжили своєчасних заходів до оборони країни.

Тому пішли такі інтерв‘ю, соцопитування, замовні рейтинги, тисячі ботів.

А що мав би зробити за законом Верховний Головнокомандувач Зеленський, якби готував країну до війни після попередження, що саме він не зробив, хоча був зобов’язаний, за *Планом оборони* країни?

1. Видати накази та забезпечити фінансування для проведення першочергових заходів по ***мобілізаційному розгортанню та озброєнню військ та резервів***, без яких Генштаб та усі міністерства та структури влади не могли повноцінно діяти.

2. ***Провести збори військовослужбовців оперативного резерву 1-ї черги та поповнити бойові частини до штату.***

Наші бойові кадрові бригади були б збільшені у 2-3 рази.

3. ***Провести збори 25 бригад ТРО, провести маневри та видати зброю, підготувати людей***.

4. ***Провести збори кадрових військовослужбовців та резервістів 10 бригад Корпусу резерву сухопутних військ***.

5. ***Підготувати до миттєвого підриву та посилити охорону мостів*** на напрямках ймовірного російського наступу.

Щоб мости були підірвані одразу після старту першої російськоі ракети.

6. ***Розгорнути війська на стратегічно важливих напрямках.***

Ворог захопив Херсон за чотири дні, ключове місто півдня - Мелітополь, росіяни захопили на другий день війни без бою, Бердянськ захопили на третій без бою,

таким чином

війська, які направили у Маріуполь, з самого початку прирекли на бій в оточенні.

7. ***Виділити усі можливі кошти бюджету на закупівлю*** снарядів, мін, протитанкових ракетних комплексів, військової амуніції, бронежилетів, касок, безпілотників.

8. Провести ***розсередження та маскування*** усіх ключових оборонних підприємств.

9. ***Розсередити запаси*** боєприпасів, бойової техніки, що дозволило б значно скоротити втрати від перших російських ударів.

10. Почати ***побудову оборонних рубежів*** на напрямках зосередження військ РФ.

11. ***Підготувати*** транспорт та логістику для ймовірної ***евакуацію*** мирного населення, літніх людей, дітей, які у випадку бойових дій нічим не допоможуть.

Це не просто попередження, це не опція. **Це те, що влада та президент ПОВИННІ робити, якщо отримують дані, що війна неминуча**.

Попередження НАТО були важливі, щоб провести приховане розгортання наших сил.

Уявіть собі який розгром би чекав на російську армію, якби ці заходи були застосовані - ніякі проїзди колон навколо Києва, Харкова, Сум, Чернігова, Херсона, Маріуполя були б неможливі, ворогу довелось би з самого початку нести величезні втрати без будь-яких шансів глибоко прорватись. Російські втрати стали б більше на порядок. Ми не втратили б місяці для мобілізації, бо все те що я написав, все одне довелось робити вже у хаосі вторгнення.

Але **замість оборони країни, замість чесного визнання проблем, об’єднання країни задля спільної оборони, президент Зеленський обрав шлях брехні**, брехні на крові вже десятків тисяч загиблих, мільйонів евакуйованих, сотень міст та сіл, окупованих ворогом.

Влада такою брехнею заважає народу перемогти, тому що **як тоді так і зараз президент вважає, що людям треба брехати**, і самому собі треба брехати, і навіть не соромиться визнавати, що збирається і далі правити країною за допомогою брехні. І ця брехня проникає дуже глибоко, брехню та самооману видно у багатьох державних рішеннях, у багатьох вчинках, і ціна її досі нестерпна на фронті та в тилу - життя, життя, життя.

Наша перемога неминуча, українці будуть битися до кінця, на боці України увесь світ, але якою важкою робить брехня ціну нашої перемоги… Ми мусимо привчити владу говорити правду хоча б в тих питаннях, які стосуються життя українців.

***

№ 502.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 18 серпня 2022

Головне

1) Судячи з результатів чергової спроби вгамувати Зеленського на капітуляцію у вигляді "перемир'я, цього поштовим голубам хуйла зробити у Львові не вдалося. Бо США міцно тримають руку на тонкій шиї нашого президента.

2) Запорізька АЕС, на мою думку, буде останнім козирем у грі, який хуйло викладе на стіл незабаром.

3) Щодо ракет... я б завдав удару по Україні 25-го. Чому? А вже всі будуть на розслабоні...

4) Врожай бавовни у Криму цього сезону таки зібрано. Але поки ще незначний. Бо суперприз - це міст через Керченську протоку.

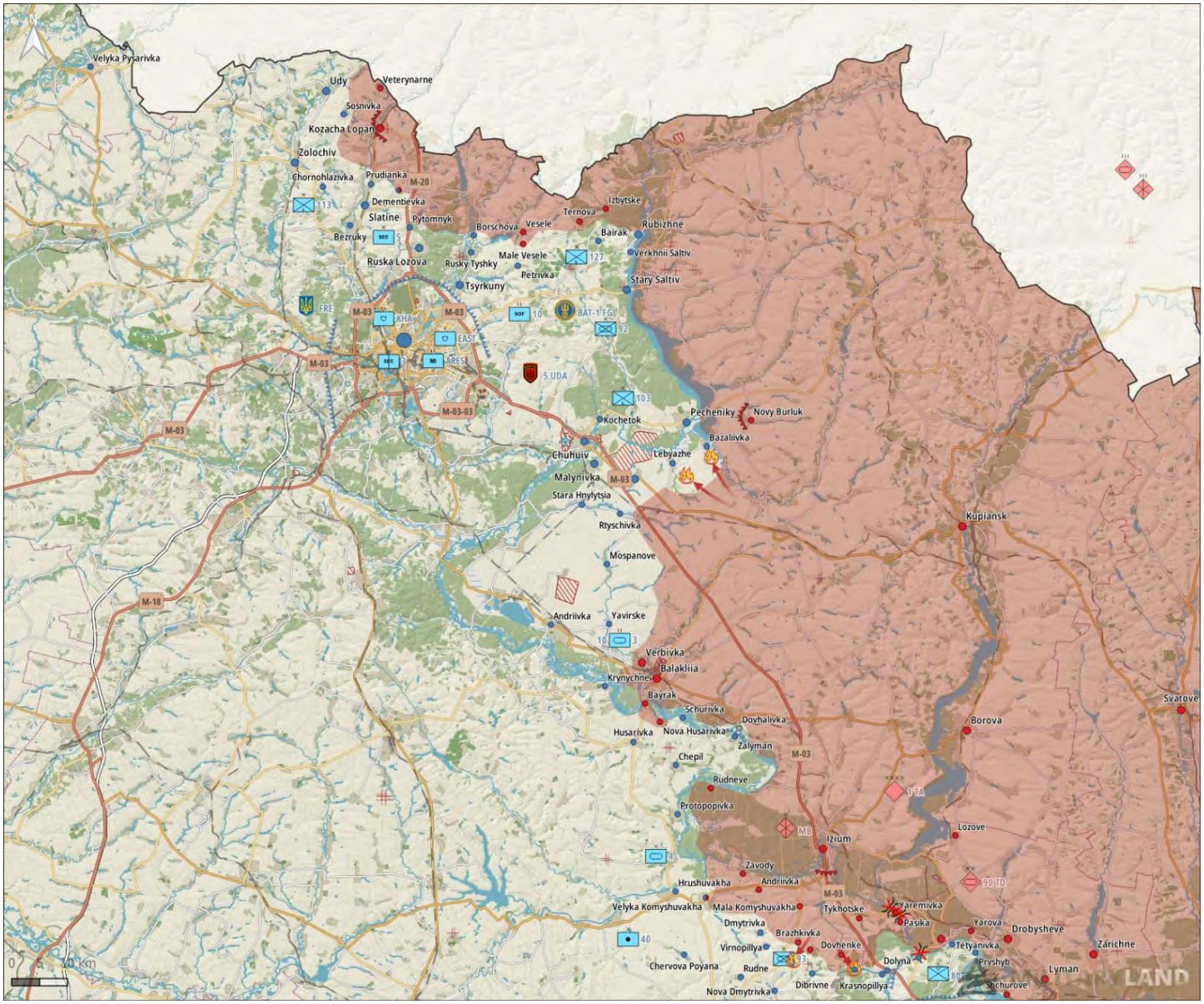
Теми доби

1) Росія погрожує зупинити Запорізьку АЕС

2) У Львові відбулися переговори Зеленського, Ердогана та Гутерреша.

3) Кабмін зобов’язав усіх продавців товарів та послуг із 17 серпня приймати безготівкові платежі.

1. Війна

1-1) Фронт

• У прикордонній зоні Сумщини з території РФ обстріляно 3 села. Знову під потужний обстріл потрапили 3 райони Харкова, пошкоджено житлові будинки та інфраструктурний об’єкт.

• На півночі Донеччини атака окупантів у напрямку Сіверська у Виїмці успіху не мала. Унаслідок ракетного обстрілу Краматорська постраждали житлові квартали та коледж технології та дизайну.

• Тривають жорстокі бої на околиці Соледара та в районі траси Лисичанськ-Бахмут.

• Підрозділи російських військ та найманці ПВК "Вагнера" здійснили невдалу атаку на Бахмут і сіли на південь від міста – Зайцеве та Кодему.

• Центр бойових дій перемістився до Донецька, де російські війська та "народна міліція ДНР" намагаються розвинути наступ на північній околиці міста в напрямку Опитного, Першотравневого та Невельського. Усі атаки було відбито. Також російським військам не вдалося проламати оборону ЗСУ в авдіївській промзоні та на північ від Авдіївки – у Кам'янці та Красногорівці.

• На південь від Донецька окупанти намагаються прорвати лінію фронту й вийти в тил українському угрупованню, яке закріпилося в районі Вугледару, проте атака у Водяному в районі Новомихайлівки успіху не мала.

• У Запорізькій області на лінії фронту протягом доби змін не було.

• На півдні Херсонщини припинено спробу наступу ударних підрозділів російських військ в Олександрівці з боку Станіслава.

• Миколаїв та населені пункти області обстріляно з РСЗВ "Смерч". В обласному центрі пошкоджено будови портової інфраструктури та будівлі Чорноморського національного університету. З території, що прилягає до Запорізької АЕС, знову обстріляно Нікополь та села Нікопольського району. Під обстріл потрапили населені пункти на околицях водосховища Криворізької ТЕС.

• Українська ракетна артилерія завдала ще одного удару по базі окупантів та складу боєприпасів у Новій Каховці.

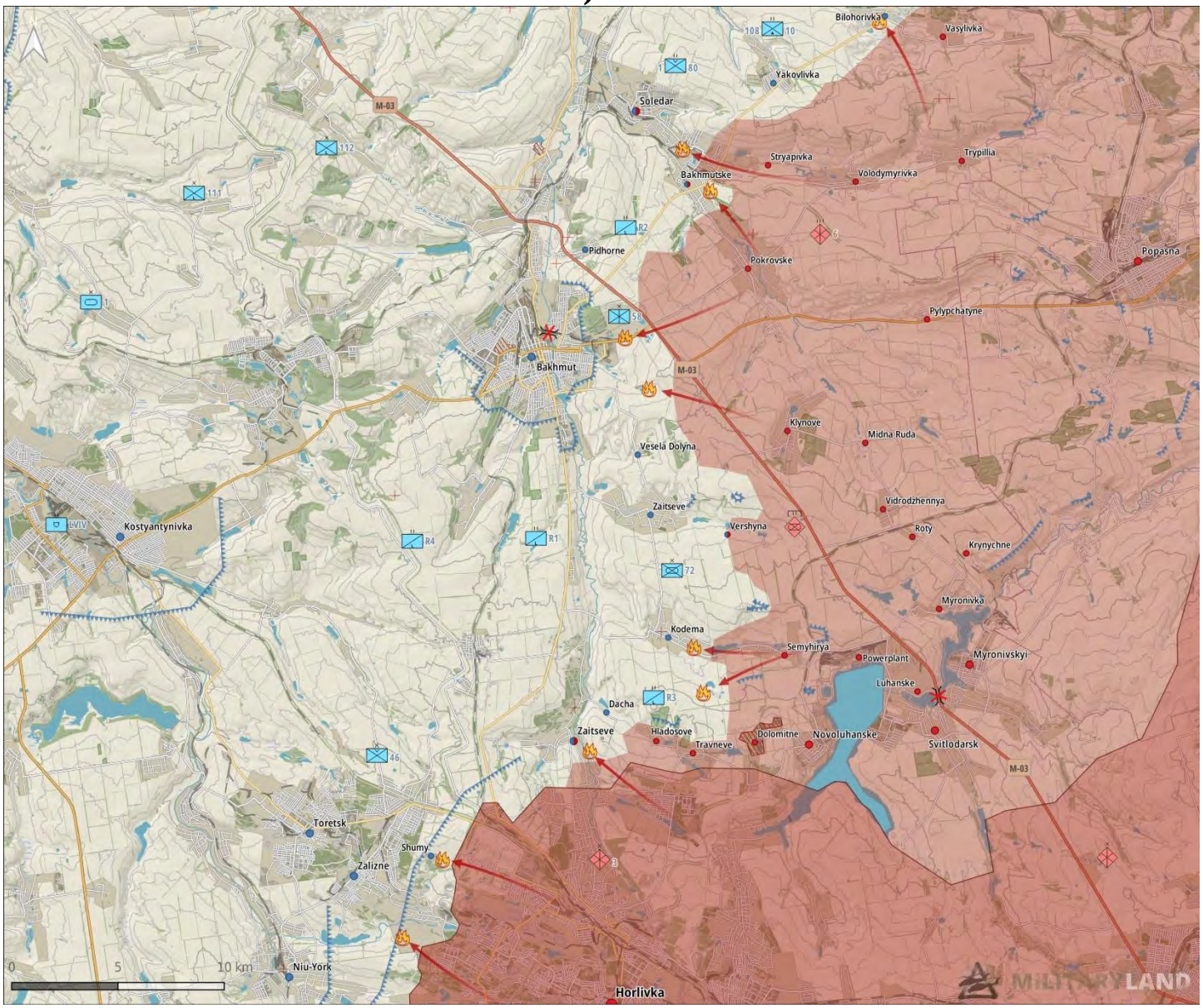
Знищено склад боєприпасів в Амвросіївці на окупованій території Донецької області за 70 км від лінії фронту.

На території Криму в районі військового аеродрому Бельбек пролунали сильні вибухи. Окупаційна влада повідомила про спрацювання системи ППО. На в'їзді до Севастополя встановлено блокпост, перевіряються автомобілі з українськими номерами. Російські системи ППО спрацювали в районі мосту через Керченську протоку. Командування армії РФ стягнуло в район мосту великі сили ППО та радіоелектронної боротьби для захисту від можливого ракетного удару. Високопосадовці України неодноразово наголошували, що міст є законною військовою ціллю й має бути знищений.

На території РФ у Білгородській області стався вибух на складі боєприпасів у районі міста Валуйки. Через нього залізницею перекидаються озброєння, паливо, боєприпаси та особовий склад російської армії на окуповану територію Харківської області. Ще один вибух стався в районі військового аеродрому в Старому Осколі.

• За інформацією Генштабу, Росія перекидає із Сибіру та Далекого Сходу на кордон з Україною пускові установки ЗРК ППО С-300, С-350 та С-400 та велику кількість ракет для них, які перероблено для стрільби за наземними цілями. Командування вважає, що Росія планує завдати потужного ракетного удару по Україні на День незалежності.

1-2) Тил

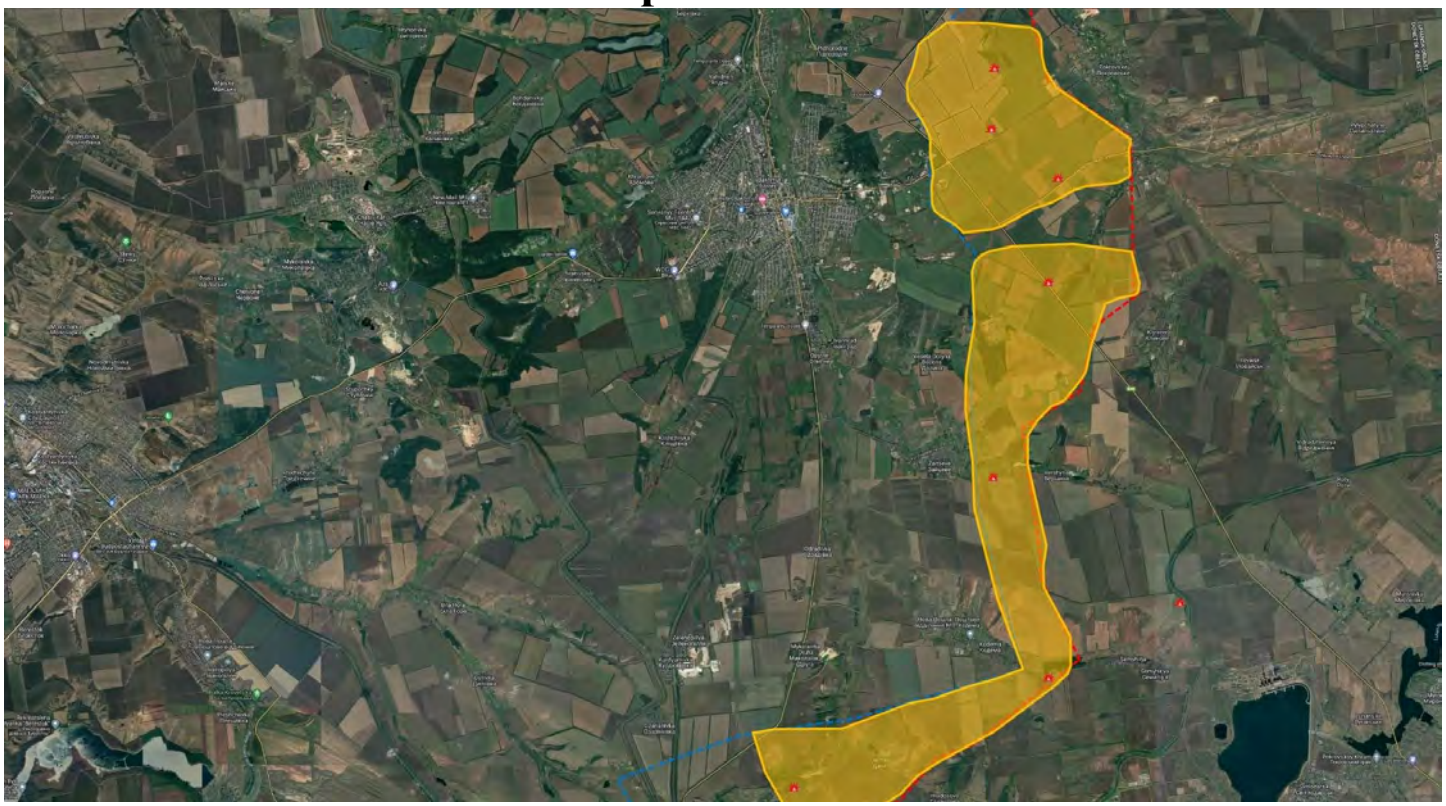
• Кабмін зобов’язав усіх продавців товарів та послуг із 17 серпня приймати безготівкові платежі. З 1 січня 2023 р. усі торгові точки в містах та селищах із населенням понад 25 тис. мешканців мають бути обладнані терміналами для приймання оплати платіжними картками. Винятки передбачено лише для фізосіб-підприємців I групи, торгових автоматів, виїзної торгівлі та продажу власної сільськогосподарської продукції.

• Бюро економічної безпеки повідомило про арешт активів однієї із мереж АЗС. За інформацією ЗМІ, йдеться про мережу "Amic Energy", яка до 2015 р

належала російській нафтовій компанії "Лукойл", а після 2015 р переводила доходи через ланцюжок підставних фірм фактичним власникам із РФ.

• Нацбанк повідомив, що в умовах воєнного стану День незалежності є робочим днем, тому банківська система працюватиме у звичайному режимі.

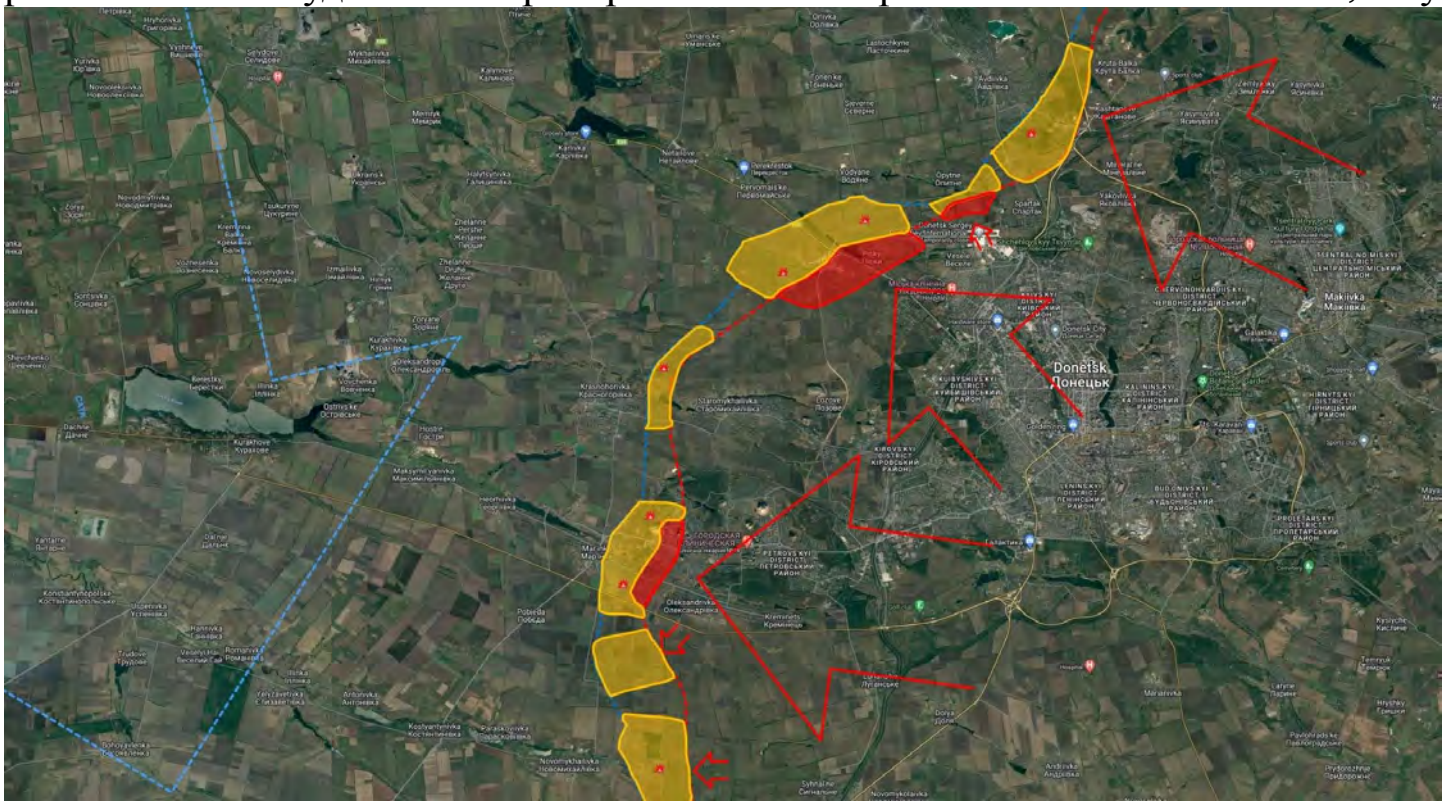
2. Україна та світ

• У Львові відбулася тристороння зустріч президентів України – Зеленського, Туреччини – Ердогана та генерального секретаря ООН Гутерреша. Основними темами переговорів були постачання українського продовольства "зерновим коридором", ситуація навколо Запорізької АЕС та звільнення українських військовополонених, а також мирні переговори між Україною та РФ.

За підсумками зустрічі Ердоган заявив, що незабаром повідомить російського президента Путіна про результати обговорення мирного врегулювання з Гутеррешем та Зеленським, які нібито погодилися з тим, що "ситуацію в Україні" має бути врегульовано за столом переговорів після поновлення діалогу, який розпочався в березні в Стамбулі. За його словами, підписання "зернової угоди" дало змогу відчути реальні результати "не тільки Україні, а й усьому світу". Зеленський за результатами зустрічі наголосив, що головною умовою мирних переговорів із Росією є повне виведення її військ із території України. Міністр закордонних справ Кулеба стверджує, що Гутерреш та Ердоган у ході переговорів не підштовхували українське керівництво до поступок Росії. Секретар РНБО Данилов вважає єдиним можливим варіантом закінчення війни відновлення територіальної цілісності України в межах 1991

р. Він назвав будь-який територіальний компроміс із Росією "війною, яку

відкладено на майбутнє".

• Президент Ердоган висловив серйозне занепокоєння ситуацією на Запорізькій АЕС. Він застеріг від повторення Чорнобильської катастрофи та підтвердив повну підтримку України в цьому питанні. Гутерреш вимагає створити навколо АЕС демілітаризовану зону, оскільки, за його словами, будь-яке пошкодження станції буде "самогубством". Президент Зеленський переконаний, що світ має змусити Росію вивести війська зі станції, інакше всі домовленості з ядерної безпеки "можна викинути на смітник". Він повідомив, що обговорив та погодив із Гутеррешем параметри візиту місії МАГАТЕ на АЕС.

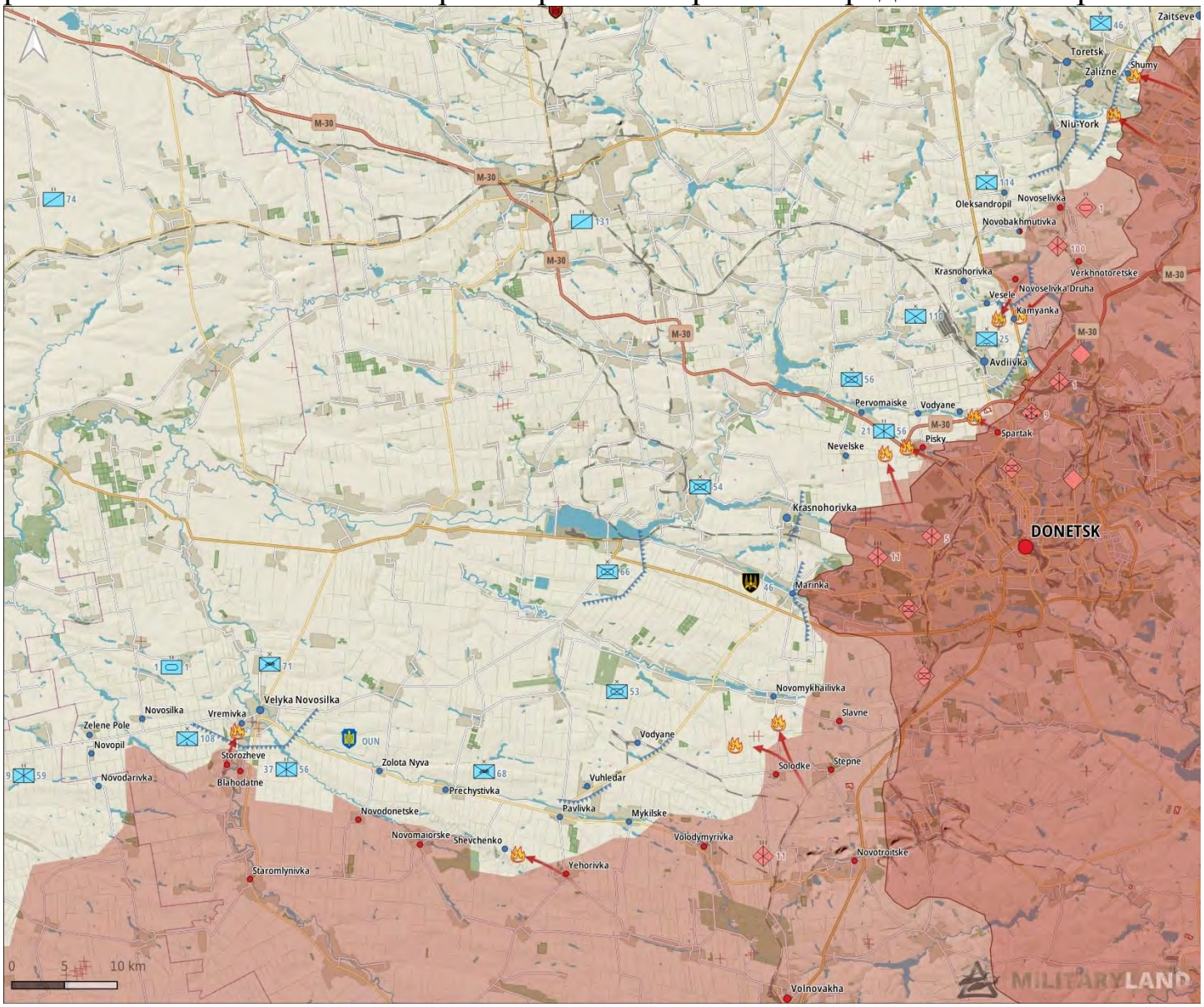
За інформацією Головного управління розвідки, окупанти готують провокацію на Запорізькій АЕС, про що свідчать дії персоналу Росатому. Ба більше, 19 серпня для співробітників АЕС оголошено "вихідним днем".

Спікер Держдепартаменту Прайс заявив, що США поінформовані про знущання та примус до роботи російськими окупантами співробітників Запорізької АЕС.

Командувач військ радіаційного, хімічного та бактеріологічного захисту армії РФ Кирилов пригрозив повністю зупинити Запорізьку АЕС, нібито, через ушкодження внаслідок обстрілів резервних систем забезпечення.

Держінспекція з ядерного регулювання попередила, що зупинення всіх енергоблоків АЕС може спричинити вихід із ладу систем охолодження,

розплавлення активних зон реакторів та потрапляння радіоактивних речовин

до довкілля, як це сталося під час аварії на АЕС "Фукусіма" в Японії.

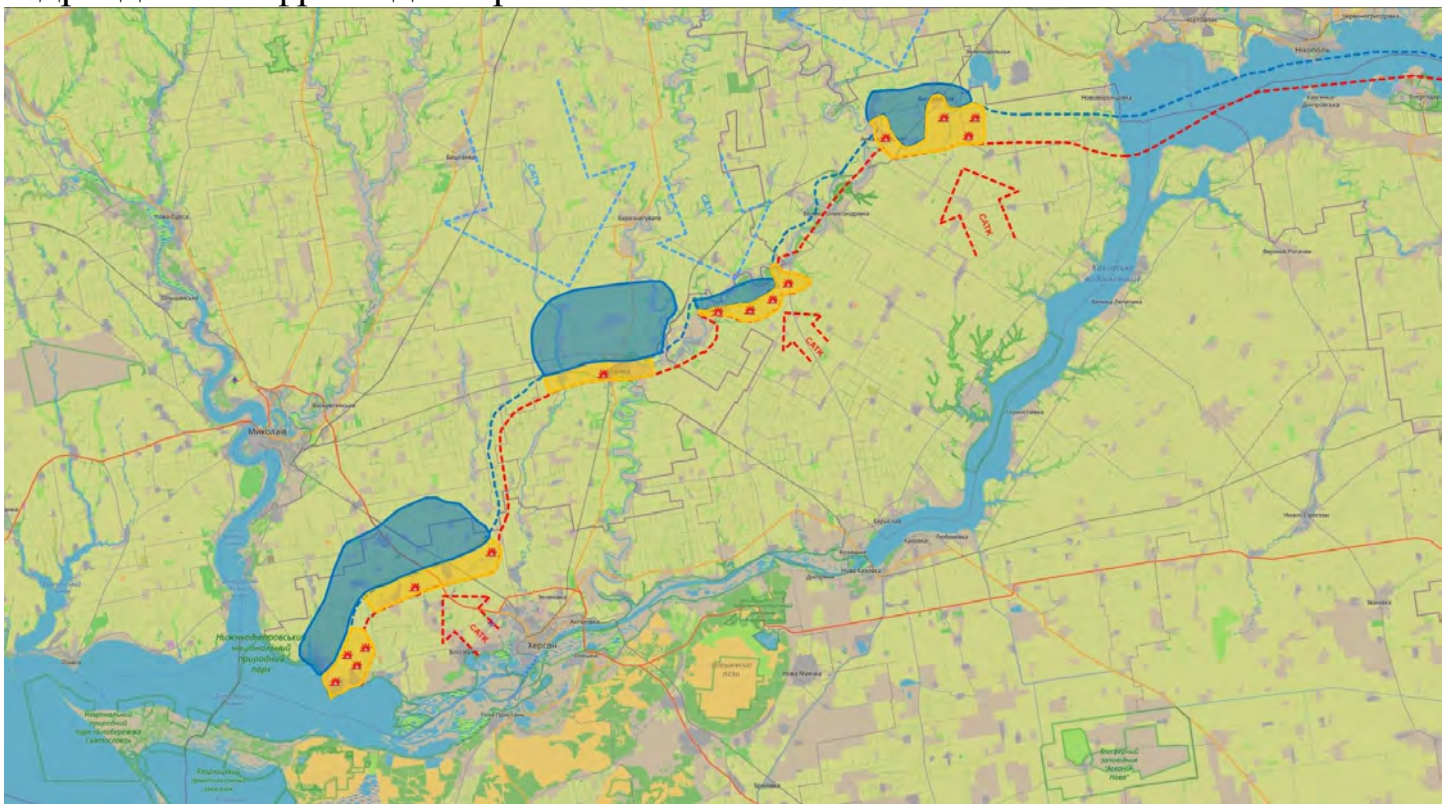
• Президент Зеленський попросив Гутерреша залучити всі потужності ООН для примусу Росії до виконання норм міжнародного права щодо військовополонених.

• За інформацією агентства Reuters, адміністрація президента Байдена готує ще один пакет воєнної допомоги Україні на суму $800 млн із надлишкових запасів армії США.

Естонія планує передати ЗСУ міномети, протитанкові засоби та польовий шпиталь, а також влаштує навчання українських військовослужбовців.

• Росія перекинула до Калінінградської області нові гіперзвукові ракети "Кинджал". Міністр оборони Литви Анушаускас вважає, що ці ракети не змінять ситуації із безпекою в регіоні. За його словами, військовий контингент російської армії в Калінінграді значно скоротився через перекидання

підрозділів на фронт до України.

За словами представника МЗС РФ, керівництво країни не зацікавлене в прямій конфронтації з НАТО та США й застосує ядерну зброю лише в "надзвичайних обставинах" – "у відповідь".

- Євросоюз обговорить можливість заборони видавання віз громадянам РФ на неформальному саміті глав МЗС країн-членів у Празі 30–31 серпня.

***

№ 503.

Реформа «10-10-10» от Шурмы

Концептуальные размышления

Куц **2022-08-19**

В Украине инициирована *новая концепция* налоговой реформы:

1) снизить подоходный налог, НДС и налог на прибыль до 10%;
2) отменить ЕСВ;
3) отменить льготы;
4) усилить фискализацию и контроль.

Анализ этой концепции будет для меня сложным, так как в ней я вижу свое любимое детище в виде единого налога на труд в 10%, но при этом из этого детища растут рога и копыта.

Начну с названия.

Я мечтаю о том времени, когда у нас эффективность заменит эффектность.

Хватит броских маркетинговых названий.

Я понимаю,что "10-10-10", "5-7-9" хорошо заходит в массы, но это же не продажа спортивного костюма на автозаправке за 99,99.

Здесь главное смысл и эффективность, а не название, тем более, что оно сразу же формирует неверные смыслы.

Существует четыре вида налогов:

1) на труд,
2) на капитал,
3) на активы и
4) на потребление (косвенные налоги).

Искусство фискальной реформы заключается не в снижении всех налогов сразу (ведь бюджет нужно наполнять: пенсии платить, содержать армию, восстанавливать разрушенное), а в правильном смещении налоговых акцентов.

Нас не будут вечно содержать западные партнеры и 700 млрд дол мелкими купюрами нам тоже никто не подарит. Поэтому нужно компенсировать снижение налогов расширением налоговой базы.

1) **Сейчас у нас колоссальная диспропорция в сторону налогообложения труда:**

ЕСВ, подоходный налог и военный сбор - суммарно 41,5%. Налоги взимаются с наемного работника.

2) На втором месте - налог на потребление. Это акциз и НДС. Базовая ставка НДС - 20%. Налог платит конечный потребитель.

3) На третьем месте - налог на прибыль в размере 18%.

4) На четвертом - налог на недвижимость и землю.

В деньгах, налог на прибыль и ЕСВ составляют более 600 млрд грн. в год. Еще более 300 млрд - импортный НДС.

То есть суммарно,

> **один триллион гривен в год сдирают с обычного украинца - либо с зарплаты, либо в цене товаров и услуг.**

Налог на прибыль у нас платят в основном иностранные и государственные компании, а также ФПГ по разнарядке. Всего порядка 200 млрд грн. Копейки.

О налоге на активы вообще не говорю. Несколько десятков миллиардов гривен.

Сам налог начисляется на нормативную оценку земли и площадь недвижимости без привязки к рыночной стоимости. Отсюда и такой результат.

Налог на роскошь (яхты, вертолеты, самолеты, особняки) у нас вообще не взлетел.

То есть

> **- главный «фискальный олень» в нашей стране - это обычный ЧЕЛОВЕК.**

Именно поэтому я с 2016 года пропагандирую следующую идею:

> **отмена налогов и сборов на фонд оплаты труда (подоходный, ЕСВ, военный) и введение вместо них кумулятивного налога на труд в размере 10%.**

Но здесь есть три важных нюанса.

1) ***Первый.***

> **Золотое правило социальной политики:**
>
> необлагаемый минимум доходов граждан = минимальной пенсии = минимальной зарплате = реальному прожиточному минимуму.

Отсюда следует вывод: облагать налогами минимальные зарплаты нельзя, это фискально-социальный "херасков".

Сперва облагаем 6500 грн, потом возмещаем субсидиями.

Стоит ли говорить о важности для человека, живущего на 6500 грн, той лишней тысячи гривен, что у него забирают в виде подоходного налога.

2) ***Второй.***

> Устанавливая базовую ставку в 10% на доходы выше минимальных, мы должны вводить прогрессивную шкалу для больших доходов.

Почему "условный коболев" должен пользоваться ставкой в 10%, получая зарплату в миллион гривен?

Понятно, что 10% с с миллиона - это больше, чем с 6500 грн.

Но в первом случае - это "некупленная надцатая квартира", а во втором - не купленный килограмм фруктов или мяса.

Нужна прогрессивная шкала: минимальная зарплата - ставка 0%; выше минимальной, но ниже 100 тыс. грн. - 10%; от 100 тыс до 500 тыс. - 20%; от 500 тыс до 1 млн - 30%; выше 1 млн - 40%.

3) ***Третий*** - страшное слово **"бруттизация"**.

> "Реформа Яценюка" заключалась в снижении ставки ЕСВ в полтора раза - до 22%.
>
> Но эта налоговая экономия **не пошла на увеличение зарплат, а легла в карманы нескольких олигархов**, **которые «сэкономили» 20-30 млрд грн.**

Дело в том, что

> подоходный налог входит в зарплату "грязными" и в случае его снижения - зарплата "чистыми" автоматически увеличивается.

А вот ЕСВ не входит в "грязный" оклад согласно штатному расписанию. Он начисляется на общий фонд оплаты труда на предприятии.

Следовательно,

> для того, чтобы снижение ЕСВ привело к автоматическому росту зарплат, его нужно сперва включить в "грязную зарплату", то есть провести "бруттизацию".

От этой, «маленькой детали» зависит,

> **кто станет выгодополучателем снижения зарплат** - работодатель или наемный работник. то есть, нюанс ключевой.

По НДС.

Уровень фискальной нагрузки здесь немногим выше среднего. Общую ставку можно сократить до 15%.

Но я считаю, что намного важнее установить дифференцированные ставки: базовая - 15%, а ставки на социальные товары и услуги (коммуналка, топливо, газ, крупы, молоко, хлеб, лекарства и т.д.) - от 0% до 5%.

Предложение просто снизить ставку до 10% нелогично еще и потому, что существует масса товаров и операций, на которые можно вводить повышенную ставку: лакшери товары, товары из престижных бутиков, ювелирные изделия, некоторые банковские операции (речь не о процентах по кредитам) и т.д.

Здесь ставка может быть в 2-3 раза выше базовой. И я не вижу никакого смысла дотировать через ставку 10% потребителей таких товаров и услуг.

И о налоге на прибыль.

Его значение находится на относительно оптимальном уровне - 18%.

Ведь речь идет о налогообложении чистого финансового результата - прибыли.

Лично я не вижу проблемы с 1 млн прибыли заплатить государству 180 тыс. грн.

Тем более, что снижение этого налога до 10% предлагают сделать в обмен на отмену всех льгот.

А мы должны понимать, что в СЭЗ-ах, технологических парках и т.д., один из ключевых стимулов привлечения инвестиций - это как минимум пятилетняя льгота по налогу на прибыль.

Инвестор сперва должен получить окупаемости проекта и лишь затем - государство налоги.

Уберем такую льготу - уничтожим кластерную модель развития.

Кроме того,

у налога на прибыль есть более действенный стимул для предпринимателя - ***налоговый вычет***, когда затраты на НИОКР, инновации и новые технологии, вычитаются из суммы налогооблагаемой прибыли.

Этот механизм создал теслу и драгон Маска, вирджин - Бренсона и многих других.

Есть такой понятие как - *предельная склонность к накоплению*.

Низкий налог на прибыль приведет в Украине лишь к тому, что инвестор сможет больше выводить капитала за рубеж.

Больше - на сумму сэкономленных налогов.

Эффект для экономики - отрицательный, плюс сокращение валютных резервов.

А вот предоставление права на налоговое списание за счет инвестиций в науку и технологии - правильный путь.

Налогов платишь меньше, но эти деньги не выводятся за рубеж, а идут на модернизацию экономики, развитие науки и стимулирование инноваций.

У нас раньше был "офис простых решений".

А простота в реформах - иногда хуже воровства.

Не стоит гнаться за маркетинговым названием.

Лучше забыть об эффектности и перейти к эффективности.

***

№ 504.

Три вежі Кремля: що відбувається в оточенні Путіна

Ситуація на російсько-українському фронті великою мірою визначить розстановку сил у російській владі

2022-08-18

Володимир Кравченко

Оглядач відділу міжнародної політики ZN.UA

«Ублюдки», «выродки», «ублюдочные власти», «европейские имбецилы», «колбасные кукловоды», «кровавые клоуны»… Колишній президент Росії Дмітрій Медведєв останніми місяцями часто дає уроки витонченої російської гоп-словесності.

Що ж, нині в російській політиці стало добрим тоном демонструвати войовничість і хамство, шовінізм та імперськість, антизахідництво й ура-патріотизм. І неважливо, що насправді думають медведєви, кирієнки, лаврови… Під час «спеціальної військової операції» публічно виявляти відданість ліберальним ідеям і не підтримувати верховного головнокомандувача — це рубати по власних апаратних позиціях, знищувати роками вибудовувану кар'єру і позбавляти себе політичного майбутнього.

Ось «голуб» Дмітрій Козак виступив проти «спеціальної воєнної операції»… і тепер перебуває в опалі в «дідуся Кабаєва».

Недивно, що нині найбільші «яструби» — навіть не міністр оборони Сєргєй Шойгу, не секретар Ради безпеки Ніколай Патрушев і не спікер Держдуми Вячеслав Володін, а колись знані як великі ліберали заступник голови адміністрації президента РФ Сєргєй Кирієнко та заступник голови Ради безпеки Дмітрій Медведєв.

> Обидва використовують «яструбину» риторику, прагнучи зміцнити свої позиції у Кремлі. Обидва сподіваються опинитися в путінському шорт-листі кандидатами на роль наступника.

Тому-то візит Медведєва на окуповану частину Луганської області, де він провів «нараду з питань безпеки» з участю глав російських силових відомств, оживив розмови про його президентські перспективи. Стали з'являтися

припущення про його союз із Патрушевим. А також «про претензії на важливу роль у питанні інтеграції територій».

Але, на наш погляд, швидше, має рацію російський політолог Андрій ***Піонтковський***, що назвав нараду на чолі з чиновником, який не має реального впливу на силовиків, «тонким знущанням» Путіна над «потішним царем».

То що ж відбувається у вежах Кремля? Які там сьогодні розклади?

1. Ризики для режиму, побудованого Путіним

Незважаючи на міжнародну ізоляцію Росії та впроваджені проти неї й тамтешніх політиків санкції, створений Путіним режим демонструє стійкість. Цим він завдячує зростанню доходів від продажу нафти і газу та стабілізації економічної ситуації, посиленню репресій проти опонентів Путіна та тих, хто не згоден із війною, зачистці ліберального поля і встановленню тотальної цензури.

> На порозі — якщо не 1937 рік, то вже напевно 1952-й, із пошуком «космополітів» та політичною мобілізацією населення.

При цьому Росія — на порозі системної кризи, яка впродовж пів року-року (як прогнозують навіть окремі представники російського істеблішменту) проявиться в істотному падінні економіки та посиленні напруженості в суспільстві.

Але поки економіка демонструє відносну стабільність, а рівень життя росіян істотно не впав, у суспільстві зберігається й висока популярність Путіна. Тому не слід очікувати, що в Росії нині почнуться народні бунти. А ось із поглибленням економічної кризи зростатиме й невдоволення росіян. Експерти вважають, що перші масові протести відбудуться на Північному Кавказі або в депресивних районах Зауралля. Тригером для їх початку може стати що завгодно.

Задля збереження стабільності влада уникає оголошувати мобілізацію, обмежуючись використанням прихованих інструментів, щоб отримати необхідну кількість солдатів для війни в Україні.

Поки що це працює: в Росії, швидше, будуть проблеми з технікою, але не з особовим складом. При цьому, як зазначає американський Інститут вивчення війни (ISW), Кремль мобілізує оборонні підприємства для ведення тривалої війни. Зокрема, Путін підписав закон, який фактично переводить економіку в режим воєнного часу.

Доки в Кремлі не відчувають загрози режимові і впевнені, що війна в Україні рано чи пізно закінчиться перемогою Росії, в Москви немає й зацікавленості в застосуванні тактичної ядерної зброї.

Сказане не означає, що російське військове та політичне керівництво не блефуватиме, погрожуючи застосуванням атомної бомби. Таким чином Москва намагається запобігти поставкам Києву зброї більшої дальності й закріпити досягнуті військові успіхи на сході та півдні України.

Стійкість режиму пояснюється й тим, що всередині російської еліти так і не стався розкол. Російський істеблішмент, оговтавшись від шоку 24 лютого, коли його поставили перед фактом вторгнення в Україну, нині сподівається, що Росії вдасться успішно завершити військову авантюру, оскільки холодні батареї у квартирах європейців, продовольча криза у країнах третього світу і, як наслідок, зростання потоку нелегальних мігрантів у Європу примусять Захід відмовитися від підтримки Києва.

На щастя, поки що очікування Путіна та його оточення не справджуються.

> Хоч у статтях американських і європейських ЗМІ та заявах окремих західних політиків періодично з'являються російські наративи, на сьогодні керівництво країн — членів Європейського Союзу не дає підстав стверджувати, що Старий і Новий світ тиснуть на Київ, вимагаючи від нього якнайшвидше припинити бойові дій та підписати мирний договір із Москвою.

Але, хоча російський режим і зберігає зовнішню єдність, між кремлівськими вежами не припиняється жорстока внутрішньовидова боротьба за владу та контроль над фінансовими потоками.

2. «Велика трійка»

На сьогодні у Кремлі є три ключові групи впливу.

1) На чолі першої стоять близькі до Путіна основний акціонер банку «Россия» Юрій Ковальчук та глава «Роснефти» Ігор Сєчин.

2) Друга неформальна група пов'язана з секретарем Ради безпеки Ніколаєм Патрушевим.

3) Третю представляють гендиректор «Ростеху» Сєргєй Чемезов, олігархи Аркадій і Борис Ротенберги та мер Москви Сєргєй Собянін.

Інші групи — Шойгу, Медведєв, Кадиров—Золотов, Пригожин та інші — значно менш впливові. При цьому Путін, спираючись у своїй владі на ці центри, відіграє роль арбітра, стабілізатора системи. Адже між групами точиться жорстка конкуренція.

> Що важливо зазначити, в одні й ті самі групи входять представники і силовиків, і лібералів. Але останні нині втратили будь-який вплив. Це по-перше.
>
> По-друге: за словами російського політолога Тетяни Станової, «далеко не всі силовики реально володіють силовим ресурсом, а самі вони представляють розрізнені фракції, що нескінченно воюють між собою і мають часто дуже конкурентні відносини (навіть, наприклад, усередині ФСБ Росії) та різні інтереси в питаннях зовнішньої і внутрішньої політики».

Нині найвпливовішою є група Ковальчука—Сєчина. Її лідери — одні з небагатьох, хто й сьогодні входить до близького кола Путіна, а їхня креатура — Сєргєй Кирієнко — активно нарощує апаратну вагу,

по суті контролюючи весь процес формування сучасної «еліти» Росії:

> через два-три роки переважна більшість губернаторів будуть або лояльними до заступника глави АП, або пов'язані з ним. Вплив Кирієнка зріс навесні, коли він став курирувати окуповані Росією українські землі.

Патрушев теж *входить* до найближчого оточення Путіна.

> І він має вплив на прийняття рішень у всіх сферах. До Патрушева близькі директор ФСБ Алєксандр Бортніков, глава СВР Сєргєй Наришкін, віцепрем'єр Андрєй Бєлоусов, заступник секретаря РБ РФ Рашид Нургалієв, посол у Білорусі Борис Гризлов та інші. Після 24 лютого акції цієї групи йдуть угору, а її незаперечним успіхом стало усунення міністра оборони Сєргєя Шойгу з учасників проєкту «Наступник-2024».

Патрушев — один із ідеологів путінської системи, який претендує на лідерство серед «яструбів».

Але секретаря Радбезу характеризують як дуже прагматичну людину.

Дехто навіть називає його «західником», що орієнтуються на західну культуру та західний стиль життя.

Якщо Ковальчук — ідейний «яструб», то Патрушев (як і Лаврентій Берія) просто грає цю роль, пристосовуючись до ситуації. Тому, якщо доведеться

вести переговори із Заходом, Патрушев запросто може підійти на роль переговірника.

Між групою Патрушева й альянсом Ковальчука—Сєчина існує взаємодія, готовність прагматично вирішувати питання.

Зокрема і в постпутінській Росії. Ця взаємодія обумовлена розумінням, що конкуренція може призвести до взаємного знищення. Зруйнувати ці партнерські відносини здатне подальше зростання апаратного й політичного впливу Кирієнка. Примітно й те, що з цими двома групами ряд російських експертів пов'язує Володіна.

А ось із групою Чемезова—братів Ротенбергів— Собяніна в альянсу Ковальчука—Сєчина існує сильна конкуренція за владу і контроль над фінансовими потоками.

Щоб урівноважити вплив конкурентів, Ковальчук і Сєчин домоглися призначення прем'єр-міністром Міхаіла Мішустіна. Однак той згодом наростив свою апаратну вагу і зміцнив довіру Путіна. Сьогодні Мішустін цілком може грати й самостійну роль, орієнтуючись на господаря Кремля.

Хоча Бортніков близький до Патрушева, це не означає, що вся ФСБ працює на секретаря Радбезу:

на групу Чемезова—братів Ротенбергів—Собяніна орієнтується перший заступник директора ФСБ Сєргєй Корольов, який періодично безпосередньо доповідає Путіну.

Близькі до цієї групи, зокрема, й віцепрем'єри Дєніс Мантуров і Марат Хуснуллін. Останній, до речі, курирує «економічне відновлення Донбасу», тоді як Кирієнко — «інтеграцію» окупованих територій у Росію.

У Кремлі ж іще не прийняли політичного рішення про проведення «референдуму» з приєднання окупованих українських територій до РФ 11 вересня, коли в Росії відбудеться Єдиний день голосування.

За інформацією ZN.UA, в оточенні Путіна обговорюють різні варіанти.

1) Перший — провести 11 вересня референдум на «визволених територіях» Донецької, Луганської, Харківської, Херсонської та Запорізької областей.

2) Другий — тільки на території «ДНР» і «ЛНР». Третій — не проводити референдум, поставивши тему на паузу. Зрештою, приєднати окуповані

території в Москві можуть і без референдуму. Остаточний варіант дій Кремль вибере залежно від обстановки на сході та півдні України.

Ситуація на російсько-українському фронті великою мірою визначить і подальшу розстановку сил у Кремлі. Поки що ж старіючий «бункерний дід» намагається зберегти баланс між конкуруючими групами впливу та утримання влади в дедалі слабших, але все ще дуже чіпких руках.

***

№ 505.

Пьотр Кульпа: Украина должна быть в ядре коалиции государств по изъятию ядерного оружия у России

Пьотр Кульпа, Юрий Романенко, "Хвиля"

2022-08-18

Польский интеллектуал Пьотр Кульпа дает яркую картину стратегии Украины по разгрому России в рамках большой игры Запада.

Пьотр Кульпа - бывший ***министр труда Польши***, а ныне преподаватель в ***Киевской школе государственного управления им. Сергея Нижнего*** является одним из самых интересных интеллектуалов в Украине.

Он дает яркую картину по трансформации отношений между США и Европой. Обозначает стратегические цели Запада в войне с Россией. Пьотр Кульпа тщательно объясняет, почему Украина должна настаивать привязывании санкций с отказу России от ядерного оружия.

Публикуем стенограмму беседу с ним, которая была записана 2 месяца назад, но по-прежнему более чем актуальна.

***

— Юрий Романенко: Друзья, всем привет, серферы, бездельники, боевые девианты, всем, кто сражается за свободную Украину. Всем привет. В нашем эфире вечерняя "Альфа и Омега". Слева – Николай Фельдман. Все время хочется тебя как-то по-другому назвать. Справа – Пьотр Кульпа. Многие его полюбили, считают мощнейшим умом. Это так и есть, и я всегда рад видеть Петра у нас в студии. И мы говорим об очень интересных тенденциях, потому что они действительно интересные, пугающие и многообещающие. Это изменение характера отношений между Западом и Украиной в контексте третьего этапа войны. Я не знаю, можно ли говорить об изменении, но есть тенденции, которые показывают, что ряд западных стран хотели бы, чтобы война быстрее закончилась.

Мы не будем вспоминать наших сегодняшних гостей киевских – это Шольц приехал, Макрон приехал, Марио Драги из Италии. Их сейчас водят по всем нашим трагичным местам – Буча, Ирпень, показывают все. Может быть, что-то человеческое у них в душе цепляет. Цепляет, потому что нельзя, видя эти страшные картины в Буче, не проникнуться сочувствием, либо как-то иначе смотреть на то, что делает Россия. Но мы хорошо с вами знаем, вы, может быть, даже больше, потому что вы были долго в польской политике, в европейской политике, вы прекрасно представляете, что мир политики достаточно циничен и европейская политики абсолютно не исключение.

Мы видели, что пошли сигналы, настойчивые сигналы и из Германии, и из Франции, помним заявление Макрона по поводу того, что нужно садиться за стол переговоров, что Украине придется садиться за стол переговоров. И под тем или иным "соусом" мы видим, как европейские политики Старой Европы они, в общем-то, пытаются просунуть эту идею, что все решается за столом переговоров, а не на поле боя, не на battlefield, как Зеленский говорил и много кто еще.

Параллельно начали раздаваться сигналы из Штатов, где начинается избирательная кампания. Байден сделал заявление о том, что он

предупреждал Зеленского о войне, долго предупреждал и тот не отреагировал или слабо реагировал. И если в Штатах не особо заметил избиратель, я думаю, что люби больше во внутренней повестке, и это было как раз в ходе одной из встреч Байдена, во время одной из поездок по Штатам оно было сделано, то у нас это очень заметили, насторожились. И многие начинают задаваться вопросом – не созрели ли Штаты к серьезным изменениям своего подхода к Украине. Потому что вчера была встреча в Рамштайне и ее результаты многие охарактеризовали, как разочаровывающие, потому что ждали, что оружия больше дадут, что там заявили, но не в таком большом масштабе. Поэтому в вашем понимании Украина и Запад не приблизились ли к какой-то точке условного разочарования взаимного или же все-таки это из-за нашей повышенной эмоциональности в контексте войны является преувеличением?

— Пьотр Кульпа: Во-первых, я думаю, что нельзя, не стоит записываться к тем, кто хотят, чтобы эта война продолжалась.

Все хотим победы, все хотим, чтобы эта война закончилась. Это не так, что наш образ мышления отличается в том плане от того, что говорит «старая Европа», но говорим про условия, но с точки зрения перспективы украинской — это дистанционная война. Проигрыш в этой войне означает, что несколько сот тысяч украинской интеллигенции будет просто вырезано, что из остальных будут сформированы батальоны, которые будут дальше нести разрушение, угрозу и смерть всему, что нормальное на этой земле. И если посмотреть на это с той перспективы, поведение Запада, старой Европы, это поведение мужика, который прыгнул с одиннадцатого этажа и соседи слышали, что когда он летел, то кричал, что как хорошо, что это еще так далеко. Просто это жлобство направлено на то, чтобы здесь и сейчас поддерживать систему, которая и так из-за долгов обваливается, и, по крайней мере, найти причину, оправдание.

Другой вопрос — это вопрос о характере этой войны с точки зрения более широкой, геополитической.

Смотрите, с точки зрения англосаксонского мира Россия – это карманная империя, при помощи которой всю историю решались вопросы в Евразии. Решили вопрос Наполеона, решили при помощи России вопрос Вильгельма Второго, Гитлера. И они напуганы. Чем? Что если Россия исчезнет из этого пространства, не будет этого партнерства. Для того, чтобы найти правильный геополитический ответ, кто мог бы быть партнером для этого мира в Европе рисуется британская концепция. Условно говоря British Central Europe в основе которого желание Британии не остаться маленьким островком на

побережье Европы, а быть игроком, который балансирует силы в Евразии, а Украина, как партнер. Потенциал такого проекта - другие страны Центральной и Восточной Европы. И отношение к войне, где эта граница будет идти, какие страны войдут, какие не войдут в этот проект, оно на сегодня основано на четких ответах на два четких вопроса. Это действительно, как бы люди не смотрели, но это ключевые вопросы. Первый вопрос – это чей Крым? И второй вопрос – должна ли Россия сохранить ядерное оружие после этой войны? Те страны, которые отвечают на эти два вопроса положительно, то есть Крым украинский и Россия…

— Юрий Романенко: Не должна.

— Пьотр Кульпа: Не должна быть владельцем ядерного оружия и здесь очень серьезные юридические основы. Потому что тем, что она сломала Будапештский меморандум, она вышла из договора о нераспространении ядерного оружия, это во-первых, и просто должна быть этого оружия быть лишена. **Я сожалею, что Украина просто во своей внешней политике не употребляет этого аргумента**. Ибо он меняет всю плоскость разговора про войну. Потому что посмотрите, все оценки поддержки Украины, которые есть сегодня, исследований, опросов. Если поставить сегодня в Европе вопрос о том, должна ли сегодня Россия иметь ядерное оружие, он покажет границы, где наступил разлом Европы. Он уже наступил.

И сейчас, мне кажется, дальнейшее развитие этой ситуации будет зависеть от нескольких моментов.

Во-первых, насколько то, что представляет собой элиты политические Франции, Германии, этот истеблишмент отражает образ мышления и способ то, как люди рассуждают.

Потому что это демократические страны и здесь, мне кажется, партнером для Украины является общество этих стран. Украина не использует этого момента. Я сказал, что, если в переводе на человеческий язык, Российская Федерация - это пьяный или на ядерном наркотике зек, который ходит по клетке, вламывается в дверь соседей и требует, чтобы его уважали просто так долго. Если не отобрать у него оружие, сохранить у него наркотик, то это только вопрос времени, к кому он дальше залезет.

Этот вопрос надо решить. Политики, которые не видят этого они просто слепые или коррумпированные. Мне кажется так, что Соединенные Штаты и Великобритания показали свою позицию. С их стороны риск, что если, допустим, возникнет вакуум силы в Евразии, не будет у них партнеров. То, о чем говорил Медведев на совете, который показали перед началом войны. Он сказал "Ну, что ж, и так к нам когда-то придут". Без аргументов, которые

сломают то, что он сказал, не будет положительных решений. Для того, чтобы это произошло, нужно зрелое, ответственное и беспощадное мышление, ответственное за выживание. Потому что, еще раз, вопрос идет про физическое выживание народа.

Мне кажется, что как минимум должно быть ноль толерантности для жлобства сделок сотрудничества агрессором. Как минимум. Дальше – жесткость по отношению к коррупционерам, которые создали новые дорожки обогащения. И здесь не должно быть… Здесь должен идти разрез. Каждый, кто этим занимается, является преступником.

— Юрий Романенко: И убийцей.

— Пьотр Кульпа: И убийцей тоже. И еще раз возвращаюсь к основному моменту. Вопрос про ядерное оружие, как условие мира с рашкой, условие для того, чтобы снимать санкции, оно имеет также потенциал такой, что Байден сказал, когда началась агрессия, что результат будет такой, что Россия будет опущена до половины своего потенциала валового продукта. Давайте посмотрим на это по-другому. Что нет войны. Так или иначе, это выгодно Соединенным Штатам. Они будут опускать Россию независимо от того, будет война происходить или не будет происходить.

Война идет и она ускоряет темпы, в которых США достигают своей стратегической цели. Согласны?

— Юрий Романенко: Конечно.

— Пьотр Кульпа: Получается так, что если Украина воюет за территорию и санкции привязаны к территории, тогда не будет поддержки для того, чтобы Украина получила, пока Соединенные Штаты не достигнут своих целей, свои территории, будет литься кровь. Но если предположить, что меняется чуть-чуть концепция, что привязаны не только к территории, но и к ядерному оружию, тогда получаем намного больше поддержки для того, чтобы достигать того, что важно для Украины.

— Юрий Романенко: Извини, перебью, от кого поддержки? Кому это выгодно? Допустим, Украина такое заявляет. Выходит Зеленский и вот эти два тезиса…

— Пьотр Кульпа: Прежде всего это Украине выгодно, потому что это месседж, который позволяет, например, во внутренней политике отличать, кого из России принимаем, кого не принимаем. Например, не даем гражданство людям, которые считают, что Россия должна сохранять оружие. Ясный месседж.

— Юрий Романенко: То есть мы их публично вытаскиваем, постоянно задаем этот вопрос?

— Пьотр Кульпа: Постоянно. Журналисты каждому политику. Это месседж. Смотрите, если сегодня канцлер Шольц, президент Макрон, если бы им такой вопрос был бы публично поставлен, они заставлены были бы ответить. Он должны объяснить своим избирателям, почему считают, что у зека должен оставаться ядерный пистолет. Сложно найти аргументы, правда?

Смотрите, это аргумент надежды для тех вменяемых русских, которые не хотят в будущем нового Путина, новых чекистов, которые переодеваются из бандитов в спортивных костюмах в костюмы от Гуччи, и просто делают вид, что они политики и так далее. Это вопрос для всех. Практически для всех. Я бы сказал, он универсальный. И я комментирую то, что Соединенные Штаты предупреждали и т.д. ОК.

Считаю, что в стратегическом плане Украина очень хорошо подготовилась к этой войне.

Смотрите,

во-первых, был принят закон про территориальную оборону. Ключевой вопрос. Смотрите, это было принято во второй половине 2021 года, но все подзаконные акты, все было сделано. Это огромный плюс. Раньше с 2014 года никто этого не сделал. Ключевой момент, который показал, что были инструменты, при помощи которых можно было показать, что практически все украинские мужчины готовы воевать и сопротивляться. Первый момент.

Дальше – санкции на Медведчука.

Дальше вопрос тоже с применением санкций. Смотрите, без этих моментов ничего бы не произошло. Если просто президент самой сильной державы говорит, что будет война, что нападут и так далее, это разрушает экономику. Просто жить под такой информацией вообще сложно. Я считаю, что если бы он такое сказал про другую страну, половина бы людей уехала, а в Украине, благодаря тому, что украинцы психологически русских не боялись, не считали их ни сильнее, просто благодаря любви к собственной земле, так это воспринималось.

Одновременно надо понимать президента, который говорит, давайте остановитесь с этими предупреждениями, потому что у нас экономика разваливается. Тогда, помню, в Институте мы пытались оценить потери экономические, которые Украина несла от угроз вторжения, от маневров на границе и так далее. И был проект, чтобы на экспорт углеродов из России

наложить процент, который компенсировал бы Украине экономические потери. Вот так это.

— Юрий Романенко: Я просто думаю, вопросы же появляются. У тебя вопрос есть?

— Николай Фельдман: Продолжай, я потом.

— Юрий Романенко: Я думаю, что на самом деле логика в том, что на самом деле есть, я имею в виду в плане подготовки к войне, но с другой стороны логика сохранения жизней людей тоже должна была быть. Мы перед войной делали несколько эфиров. Там у меня были специалисты по гражданской обороне, допустим, то реальной подготовки к войне не велось, потому что это не позволило задействовать то, что и так было под рукой. Нужно было реорганизовать эти убежища, посмотреть, как это работает, подготовить людей, дать инструкции. Вот это все.

— Пьотр Кульпа: Я понимаю, но вопрос в том, кем и как, потому что, еще раз, говорим про государственность, которая не имела возможности реально действовать. Ну, не имела, потому что не было у президента полномочий, не было полномочий у премьер-министра. Каждый министр, каждый шеф отдела работал сам по себе. Ну, конституционный строй.

— Николай Фельдман: У какого президента? У Зеленского не было полномочий?

— Пьотр Кульпа: Не было полномочий для того, чтобы координировать работу учреждений, который должны быть задействованы в этом. Я думаю, что то, что сделали… Конечно, там можно найти…

— Николай Фельдман: Конечно, спорно все.

— Пьотр Кульпа: Спорно. Окей. Хочу сказать так, что в целом то, что я вижу, то, что меня сейчас поражает, это попытка… Уже война, уже люди гибнут, а разные морды, которые ничего не сделали за свои года правления, ходят и критикуют то, с чем пришлось столкнуться власти. На сегодня ситуация намного лучше. Победителя не будут судить, но эта система не поменялась. И просто сегодня угроза для Украины это когда начнут вытаскивать те недостатки, те каналы коррупционные, и будут показывать, что вот мы хорошие, мы помогаем. Даем шесть гаубиц, а они там что-то и т.д. Вот здесь ключевой момент.

— Юрий Романенко: Для Зеленского это как раз ключевой момент в том, что не нужно дальше колебаться в том, нужно рубить головы или нет вот этим всяким военкомам, коррупционерам и прочим гадам, которые

повылезали спустя три недели. На четвертую неделю они начали возвращаться, пытаться запускать это все схемы. Потому что первые две недели мы все видели, что когда Офис президента просто взял на себя функцию управляющего института, то оказалось, что многие процессы можно сделать без всех этих согласований, нормативов, каких-то бумажек. И как только назад вернули правительство, запускается та модель, о которой вы в наших эфирах не один раз описывали, когда никто никому не подчиняется. Премьер не влияет на министра, министр не влияет на своих замов, замы на начальников департаментов. У всех железобетонные бумажки за спиной, которыми можно объяснить, почему не делается то или иное.

Поэтому сейчас потребность военного времени она просто формирует необходимость со стороны Зеленского формировать военный Кабинет или же таким образом переформатировать правительство, чтобы оно начало действовать, как правительство военного времени. Готовить изменения в Конституцию…

— Пьотр Кульпа: Я говорил, просто оказывается все намного проще, чем казалось. **Вопрос в том, что в Украине нет Конституции**, потому что Конституция – это документ, фундамент государственности, который сложно поменять.

Конституция на самом деле имеет только два ключевых вопроса.

1) Первый вопрос – это отношения между властью и народом.

2) И второй вопрос – как выглядит раздел власти.

По вопросу раздела власти в Украине нет Конституции.

Как я это аргументирую?

Смотрите, была Конституция 1996 года.

Потом в 2004 году, в декабре, было соглашение конституционное, и *была ликвидирована вертикаль президентская*.

Короче говоря, по итогу этого соглашения Верховная Рада захватила власть.

Наступил захват власти олигархами, которых представителями были люди в Верховной Раде.

Потом решение Конституционного трибунала снова вернуло вертикаль.

— Юрий Романенко: В 2010 году.

— Пьотр Кульпа: И потом в 2014 году, в феврале, что происходит? Верховная Рада принимает закон, нормальный закон, в котором возвращается все до 2010 года.

Что это обозначает? Такая ситуация означает, что можно на сегодня поменять Конституцию Украины на три способа.

1) Первый – это Верховная Рада нормальным большинством отменяет закон с февраля 2014 года. Один закон можно отменить другим законом. Мы не Конституцию меняем, а закон, но меняется Конституция.

2) Второй момент – может сделать Конституционный суд. То же самое – сказать, что закон от февраля 2014 года не действует, но поскольку нет подписей под законом с февраля 2014 года и под текстом Конституции, не подписался ни спикер Рады, ни глава страны, господин Турчинов. Обратите внимание, что за все время не было официального текста Конституции в Верховной Раде. Короче, хватит, чтобы сегодня глава парламента сделал проверку и, поскольку там закон не был принят, не был подписан, на сегодня можно это снять с интернета, потому что это не был закон. И на самом деле президент Зеленский владеет полномочиями президента Кучмы до декабря 2004 года. Понимаете, это меняется строй.

Одновременно, что, считаю, должно быть сделано. **Одновременно надо создать Конституанту, просто чтобы Украина выбрала людей, которые будут отвечать за написание новой Конституции.**

Причем десять лет ни они, ни их близкие родственники не могут занимать публичные должности.

Большинством голосов принять Конституцию, а потом под референдум – да или нет.

> После выхода из войны. Вот думаю, что такой механизм это был бы ответ на те угрозы, про которые говорим.

Раньше, в принципе, этого нельзя было сделать, потому что это разрушало стабильность. Если, например, президент Зеленский сделал бы такой ход перед войной, тогда бы пошатнул конституционный имидж страны, но сегодня нет,

> 1) ***во-первых***, такой угрозы, потому что маски сняты и они за линией фронта. Это во-первых.

2) ***Во-вторых***, смотрите, нет сил, которые бы поддерживали этот порядок, потому что олигархи, которые держали Украину на коленях, исчезли, по сути.

— Юрий Романенко: Ну, они не исчезли, они сейчас потеряли часть влияния, отступили в тень, стараются подстраиваться.

— Пьотр Кульпа: **Я смотрю на экономический потенциал. На сегодня это деньги, которые вывезены, и без решения вопросов деолигархизации я, например, не представляю себе возможности, как создать новую Украину, где энергетика принадлежит в большинстве одному человеку.**

— Юрий Романенко: *Ахметову*.

— Пьотр Кульпа: Да. Я себе не представляю просто.

Смотрите, все, что бы мы ни делали. Ну, например, к нам придут деньги построить соединение энергетическое, вложите деньги, потому что Ахметов денег не вложит, но вы вложите, а это будет его собственность.

Короче абсурд. **Надо найти решение, и это очевидно.**

Я считаю, что в плане устойчивости чисто юридической все хорошо.

Другой вопрос – откуда брать людей?

Потому что я, честно, когда видел украинские учреждения государственные, они болели "раковой болезнью", за исключением нескольких и на короткое время, когда приходил вменяемый, нормальный человек. В принципе, это все страшно.

— Юрий Романенко: Ну, сегодня, смотрите, сегодня мы находимся в ситуации, когда очень много людей объединены идеей спасения Украины, спасения самих себя, потому что вы правильно сказали – это вопрос экзистенциального выживания. Потому что действительно, многие этого не понимают, они же поставили перед собой задачу физического уничтожения даже сотен тысяч, может быть даже миллионов украинцев. Статью написал Тимофей Сергейцев в марте в РИА Новости, где это все основывалось на уровне государственной политики. Так они же на самом деле за это болеют. Я общаюсь с разными людьми, и мне говорят, что русские действительно хотят, российская элита действительно хочет восстановить Российскую империю в пределах Российской империи до 1917 года. То есть, включая Польшу, Финляндию. То есть они реально эту идею ловят, воспринимают. То, что говорил Путин по поводу Петра I, это как раз по поводу того, что оно реально болит. И оно кажется

шизофреничным бредом каким-то нормальному европейскому человеку, но, опять-таки, этот алкоголик, наркоман, он в принципе находится в своем плену, в плену своих иллюзий, поэтому пытаться подходить к нему с меркой нормального человека абсолютно бессмысленно.

Поэтому, мне кажется, проблема Зеленского, власти сегодня заключается в том, что надо разорвать с практикой, когда свои какие-то понятные люди, которые вот президенту были понятны, только его окружают. Нужно открыть социальный лифт для того, чтобы пошли. Пойдут. Я просто знаю, уверен, пойдут куча людей работать.

— Пьотр Кульпа:

Первое – это чтобы не мешать, потому что **трагедия начинается, когда начинается возглавлением кем-то важным какого-то процесса**.

Ну, например, возьмем вопрос санкций, список. Была ***группа Ермака-Макфола***. Сделали работу по санкциям.

— Юрий Романенко: Кстати, как вы ее оцениваете?

— Пьотр Кульпа: Просто хочу об этом сказать. Оцениваю положительно. **Хорошо, что Украина занялась этим вопросом,** но **на уровне теории это далеко от идеала**.

Чем? Потому что все пошло по принципу (неразборчиво) и, к сожалению, это низкая эффективность.

Например,

> Таня Ющенко, я которой вместе в группе работаем, она придумала механизм куда более крутой, который будет работать на уровне судьи. Который в Германии и в Голландии и т.д.
>
> Суть этого механизма в чем? В том, что воспринимаем это, как временную меру пересечения преступления. Короче, идет агрессия против людей, которые задействованы в этом, то вводим меру временную.
>
> Таким образом, уходим от вопроса прав человека защиты, просто вводим презумпцию виновности. И там путь был такой, что сначала это сделать решением суда, потому что решение суда убирает политический характер.
>
> Это во-первых.

Во-вторых, сделать на основе этого, за решением суда, закон, который мог бы быть образцом для других стран. Причем идея введения такого закона есть в Великобритании, в Польше. Помню Моравецкий говорил, в Литве, в Латвии. Все страны, которые признали Россию террористической страной, без проблем это проходит и уже работает.

Дальше.

Когда высокие люди занимаются такими вопросами, убивают инициативу, потому то все остальные уже боятся этим заниматься.

Но,

если *шеф канцелярии президента, Офиса президента* этим занимается, тогда все другие чиновники уже перестают думать, предлагать, действовать и т.д.

Смотрите,

в списки санкций, например, попали губернаторы РФ.

— Юрий Романенко: *Списки санкций* вы имеете в виду?

— Пьотр Кульпа: Да. Попали? Попали, но уже главы краев нет. Какая разница? Просто не посмотрели Конституцию, но это ерунда, потому что Россия – это восемь округов, где есть представители президента. Для представителя президента в федеральном округе губернатор это пешка, ведь именно он координирует работу силовых, правоохранительных органов и т.д. И они тоже не попали в эти списки.

Смотрите, это не вопрос ошибки, это вопрос… Если бы я попал в такой список и мое имущество где-то решалось, я бы сказал: "Люди, что вы меня преследуете? Вот человек, который давал мне приказы представитель Путина. Он же не попал".

Короче дырявая машинерия, которая на самом деле правильная, шаг правильный, но **над исполнением надо дальше работать.**

Просто я боюсь говорить, потому что каждый лично все воспринимает, воспринимает, как личную обиду, а здесь личного нет ничего. Просто **вопрос в том, чтобы делать…**

— Николай Фельдман: *С результатом.*

— Пьотр Кульпа: **С результатом, да.**

Хотя бы если было бы обсуждение. Нет, просто собрались, объявили.

С другой стороны, посмотрите, когда я делаю какие-то предложения, самый частый вопрос, который в Укр встречается – а вы об этом говорили нашим урядовцам?

Как будто обязанность украинского гражданина донести это какому-то урядовцу, который за них решил.

Просто бред в подходе. Просто это меня поражает. В Польше люди не спрашивали.

Они видят, что что-то надо делать, они просто взяли и сделали, независимо от каких-то урядовцев.

А здесь главное, чтобы донести и убедиться, что ты позвонил в скорую, и дальше можешь дохнуть, никто не поможет. Ну, я спросил – ты позвонил в скорую? Да. Ну, и достаточно. Везде так.

— Николай Фельдман: Слушайте, у меня вопрос. Я хотел бы к началу дискуссии вернуться, про Европу и ее раскол вы сказали, что Европа уже расколота, а я вчера заметил, что пропагандисты российские, обозревая результаты Рамштайна, прямо говорят, нет раскола.

— Юрий Романенко: А мы думали, что был раскол.

— Николай Фельдман: И вот они монолит, они едины и они приняли решения, которые поменяют ситуацию на поле боя. И сегодня министр обороны Резников сказал, что мы до конца года выйдем на границы до 24 февраля, по состоянию на 24 февраля.

— Юрий Романенко: Он так сказал буквально?

— Николай Фельдман: ***Да.***

— Пьотр Кульпа: Вопрос в чем? В том чем-то другим является раскол, потому что раскол если бы был в плане подхода к Украине, то это бы обозначало, что союзниками России была бы Старая Европа. Но такого же нет, правда?

— Николай Фельдман: ***Да.***

— Пьотр Кульпа: Просто есть легкая задержка.

— Николай Фельдман: Символично они сегодня все вместе демонстрируют это единство.

— Пьотр Кульпа: Но на уровне принципиальном есть единство.

Я говорю о расколе, который будет в будущем. Когда Россия эту войну проиграет, а она ее проиграет, и тогда раскол будет очевидным и он пойдет, еще раз повторяю, по линии того, должно ли у России сохраниться ядерное оружие.

Это вопрос экономический, его видно по уровню задолженности отдельных стран в Европе. Надо заметить, что Новая Европа задолжена на низком уровне в сравнении со Старой Европой. Там идет борьба за спасение Италии, а Италия — это не Греция. Это 160% валового продукта

— Юрий Романенко: Два триллиона, по-моему.

— Пьотр Кульпа: Вопрос отрицательной ставки обслуживать это. Сегодня уже при отрицательных ставках Италия платит более 3%.

— Юрий Романенко: ВВП.

— Пьотр Кульпа: Более 3% годовых. Это будет идти дальше и дальше, просто при каком уровне. Самый вероятный вариант, что это будет сильное падение евро, где-то до уровня 0,7-0,8 евро за доллар, потому что как-то надо будет прикрыть.

И это означает, что не будет ресурсов на то, чтобы воссоздавать Украину. Привлекательность экономическая, думаю, будет низкой для Новой Европы, потому что очень высокая популярность Европейского Союза в тех странах, которые получают нетто средства, но придет время, когда надо будет платить больше, чем получать, чтобы спасать Италию, будет низкий уровень понимания необходимости спасать Италию. Так как низкий уровень понимания, что надо спасать Грецию с очень высокими пенсиями и возможности в 51 выходить на пенсию так далее. Просто получается, что здесь это второй момент.

3) Третий момент – ***демографический***.

4) В-четвертых, ***отношение к безопасности***.

Отношение к безопасности будет тоже таким моментом и то, что я сказал – если бы президенты, которые сегодня приехали на поезде в Киев не опоздали на самолет, который летел в Тбилиси 12 августа 2008 года, можно было бы говорить про единство, но они, к сожалению, опоздали, поехали вообще другие президенты. И получается так, что есть огромная разница в понимании, потому что мы думаем… Конечно, мы ограниченные, мы не в состоянии сказать, как будет, не имеем общей картины мира, которая была. Был мир, который возник после Вестфальского мира. Был мир, который возник после Венского 1815 года. С точки зрения Запада их устраивает мир,

который был в XIX веке, с 1815 года. Устраивает граница между Западом и Российской империей где-то на Десне. И этот мир, эта картина не устраивает на 100% Великобританию и это наш основной союзник. Дай бог, чтобы в США, но я в этом убежден, посмотрите какая поддержка для Украины независимо от того это республиканцы или демократы. Просто этот вопрос объединяет эти партии. Точно так же, как и Польша. Просто этот вопрос объединяет всех.

Просто мне кажется, что на сегодня, что мы можем сделать – это каким-то образом влиять на общество Западной Европы. И смотрите, коалицианты канцлера Шольца намного более проукраинские, чем он сам.

— Юрий Романенко: Ну, партия СДПГ она более пророссийская.

— Николай Фельдман: *Шредер там и все…*

— Пьотр Кульпа: Но они одновременно экологи. Против ядерного оружия. Дайте им аргументы. То же самое, чтобы господин Макрон объяснил, почему глава Франции требует, чтобы ядерное оружие было тоже у России. Просты вещи, которые нужно донести. Надо спросить и соседей России. Казахстан. Казахстану нужно, чтобы было ядерное оружие? Грузии это нужно? Ну, кому это нужно?

Смотрите, меняется тогда отношение к санкциям, потому что тот, кто нарушает санкции, он не что-то там вредит территориально, а он просто за то, чтобы у бандита оставалось ядерное оружие. Тот, кто продает станки для производства ракет, которые к нам прилетают, тоже голосует за ядерное оружие. Это касается каждого из нас – внутри Украины, в Польше, каждого человека. Любого русского можно спросить. Я считаю, что надо сделать так – серьезные опросы в Европе по вопросу, считают ли, что война должна закончиться. Это во-первых. Во-вторых, нужно нарисовать стратегии, а в-третьих, создать коалицию государств, которые за то, чтобы связать санкции с ядерным оружием и довести Россию к добровольной его сдаче. Уверен, что в такой коалиции найдутся Великобритания и США, и Польша, и Литва, и Латвия, и Эстония, и Финляндия, и Швеция…

— Юрий Романенко: Нет инструмента принуждения. Россия должна будет провалиться во внутренний коллапс вследствие санкций и это будет длинная история.

— Пьотр Кульпа: Еще раз – **история должна быть длинной, потому что цель санкций — это не допустить возникновения (неразборчиво) у России.** И этого можно достичь благодаря санкциям.

Если санкции будут сняты, остается ядерное оружие, остается царь-кнопка, остаются чекисты, которые это обслуживают. Есть ресурсы, которые можно продавать, потому что нет санкций, можно зарабатывать, выстроить современное ядерное оружие и прийти снова. Это смертная угроза. Санкции и так будут, независимо от этого.

Санкции здесь – ключевое для нашей безопасности.

Посмотрите вокруг отношение к ядерному оружию у России. Можно создать сильный и идейный союз государств, думаю, что можем подумать над названием, и это будет работать. В демократических обществах это будет действовать, независимо от того, что хочет общество, и политики это будут использовать, чтобы выигрывать выборы и это будет в союзе с Украиной. Украина будет нести идею, которая объединяет, которая дает информацию, за что Украина воюет. Что не только за свои территории, но и тоже за безопасность для мира, для всех соседей.

— Юрий Романенко: Вот комментарий тут пишут. "Чекати, що РФ позбавлять ядерної зброї, безглуздо, бо крім неї у них ніякого впливу немає на світ. Швидше озброюйте Україну".

— Пьотр Кульпа: Смотрите, вопрос в том, что такую идею изложил бывший министр иностранных дел Польши Радослав Сикорский. Это сразу вызвало реакцию в Москве. Это русским может нравиться. Смотрите, про эту идею пока, что санкции не снимать пока, молчание.

Потому что идея построена на основе идеи Ганги – ноль сотрудничества с тобой пока зек, пока у тебя ядерный пистолет. Не хотим от тебя ничего. Будет нам не выгодно, будет нам жить плохо, но не будем с тобой торговать, не будем тебе говорить "Здравствуй", не будем тебя видеть, ты для нас не существуешь. Ничего, что твое, не принимаем.

Вопрос, например, культуры. Я думал, как к этому отнестись. Вопрос украинцы принимали русскую культру. Мой ответ такой – надо выбросить Пушкина, как своего, чтобы потом его принять, как иностранца.

— Николай Фельдман: Я, если честно, вообще не представляю, каким образом все эти вопросы увязывают с Пушкиным. Я не думаю, что серьезно вопроса Пушкина воспринимается, потому что он какой-то ненастоящий на форе всего того, что происходит.

— Юрий Романенко: Я думаю, что большинству сейчас наплевать на Пушкина, потому что сейчас такая ситуация, что всем давно наплевать на Пушкина.

— Николай Фельдман: Может быть, где-то кто-то использует во Франции. Какие-то русофилы, когда носятся то ли к левому, то ли к правому флангу. Никогда не понимал про Францию, кто конкретно там русофил.

— Юрий Романенко: Мы русскоязычные украинцы, и вообще, наплевать на Пушкина.

— Николай Фельдман: И вообще он уже умер давно, давайте будем честными.

— Пьотр Кульпа: Я просто может фамилию неправильно выбрал.

— Юрий Романенко: Ну, Тургенев…

— Николай Фельдман: Достоевский… Да плевать нам на этих деятелей литературы…

— Пьотр Кульпа: Нельзя. Я против того, чтобы так говорить.

— Николай Фельдман: *Почему?*

— Пьотр Кульпа: Потому что **я не считаю, что свободная страна, которая победитель, должна меняться в окруженную крепость**.

— Юрий Романенко: Это 100%. Это про то, что Арестович говорил.

— Пьотр Кульпа: **Это делает только проигравший**. Тот, кто победитель, тот кто открыт для диалога, не боится конфронтации, не боится дискуссий.

Вопрос, считаю, в другом – что стоит быть готовым на то, чтобы это сделать в плане отношений экзистенциальная война и на время. Стоит также поставить стену, потому что любая ячейка, через которую можно проникнуть, и они это сделают. Время войны.

— Николай Фельдман: Тем не менее, может, давайте вопросы культуры отделить. Не знаю корректно это или нет.

— Юрий Романенко: Так не стоит вопрос культуры. Мы когда переехали из Бучи, мы жили у друзей и у них там стоял томик Лермонтова. Такой синенький, еще в СССР выпускали, в конце 80-х. Там несколько томов. И я взял и читал про Кавказскую войну, перелистывал, с интересом полистал, посмотрел. Ну, что это означает?

— Николай Фельдман: *Ничего.*

— Юрий Романенко: Вообще ничего не означает. Это как Диккенса, интересный автор. Оскара Уайльда. Я обожаю Оскара Уайльда. У Достоевского можно найти массу интересных каких-то моментов. Но с точки зрения того, как формируется наше сегодняшнее культурное ядро у наших детей, это уже… На нас там еще "Сказка о царе Салтане"… А детям вообще не проблема. У меня Аэлите 11 лет будет на днях. Проблема заставить читать в принципе. Они все получают через визуализацию, через видео и все остальное. И они говорят на таком сленге язычном, общаются. Я общаюсь с ними и мне просто интересно понять, как они коммуницируют с арабами там… Через игры идет мощнейшая коммуникация. Многие родители этого не понимают. И у детей уже по определению другой культурный код, в котором вот это уже не зашито. Хотя я согласен с вами, что это нужно читать, если у тебя есть интерес.

— Пьотр Кульпа: Вопрос в том, что если мы думаем о том, что происходит, то мы намного меньше будем обращаться к Ремарку, а намного больше к советской литературе – понятиям и т.д. И хотя осознать это, справиться с этим, мы попадаем в рельсы общего котла, так это назовем, потому что на самом деле

про сумасшествие никто лучше, чем Достоевский не написал, про беспредел. Этот уровень бесчеловечности они описали лучше всех.

— Юрий Романенко: Да, потому что они там жили и находились.

— Пьотр Кульпа: И когда с этим сталкиваемся, как будто начинаем это есть, начинаем в это входить, потому это отражается, как будто становимся в том плане Путин (неразборчиво 56:15) поэтому лучше всего войну рисуют нам люди из России. Если посмотреть на освещение того, что происходит, украинцы — это бедные родственники за большим столом, где сидят достойные представители "великого братского народа", которые являются, конечно, демократами

— Николай Фельдман: *Самыми большими*.

— Пьотр Кульпа: И мы благодарны, что нам разрешают сидеть за большим столом.

— Николай Фельдман: Сегодня Медведев написал про визит Макрона, Шольца и Драги:

"Вот любят европейские ценители лягушек, ливера и макарон посещать Киев. Пользы – ноль. Опять пообещали вступление в ЕС, гаубицы старые, хлопнули горилки и поездом, как сто лет назад, – домой. И все

хорошо. Только вот к миру это Украину никак не приближает. А часики тикают…"

Если бы все так было плохо, стал бы он свои буковки пальчиками набирать, чтобы высказываться?

— Пьотр Кульпа: Смотрите, как бы ни было, есть, конечно, зависть, что украинцы среди свободных народов просто на равных. С немцами, французами, поляками и норвежцами что бы ни было. И вопрос в том, что с Евросоюзом? Смотрите, в Киев четыре президента приехали.

— Юрий Романенко: Да, румынский тоже ж приехал.

— Пьотр Кульпа: в один день. Как бы ни было…

— Николай Фельдман: *Символизм - супер.*

— Пьотр Кульпа: Но просто хочу сказать так, что я верю только в живые символы, которые воспринимаю на сегодня. Это люди, которые на коленях встречают гробы погибших героев. Единственное, что меня просто трогает. Все остальное я не воспринимаю.

— Юрий Романенко: Потому что это часть игры. Я с вами согласен. Я же с этого и начинал, что политическая культура Европы она циничная на самом деле. Европа поднялась, в том числе не только потому, что экономика сильная и т.д., она всегда была очень сильной в борьбе. Різноманіття европейское способствовало борьбе. Это многие уже забыли, что перед тем, как европейцы стали такими травоядными, Европа стала хищником, который умел убивать в прямом смысле слова и достиг такого военного преимущества, за счет развития инноваций, технологий и .т.д. Не нужно никогда забывать вот об этом факторе.

— Пьотр Кульпа: Я думаю, что Европа выжила благодаря Соединенным Штатам. И смотрите, как украинцы и поляки, вам будут говорить, что это далеко не так, что вас кинули, то же самое могут и балтийские народы сказать, но на самом деле это было огромное великодушие просто воссоздать Европу, поддержать интеграцию. Потому что под плащом Европы можно было спрятать Германию, фашизм, с которым никто не хотел иметь дело. Это была ширма, за которой Германия могла расти. И просто сегодня тот момент, когда европейцы должны ответить себе, на сколько им хватает благодарности по отношению к Соединенным Штатам и на сколько скромности хватает, чтобы спрятать мнимое величие и жадность и посмотреть на это, как на действительно дом, в котором должны быть ценности.

Еще раз – то, что считаю ключевым моментом это то, чтобы Украина кроме кандидатства наконец-то получила право голоса во внутриевропейских учреждениях за исключением право вето. Это не только важно, чтобы Украина гарантировать, что Украина на 100% войдет в Европейский Союз. С другой стороны это важно для самой Европы, для ЕС, потому что после выхода Великобритании из Евросоюза он превратился в организацию двух-трех стран. Сегодня это весь Евросоюз. В принципе решение этих четырех президентов и будет решением Европейского Союза и в таких рамках сложно создавать плюрализм развития. На самом деле нет никакой идеологии бытия на завтра, потому что единственная идеология – это делать жизнь более комфортной. Например, зарядки можем поставить, чтобы телефоны были одинаковыми, надеясь, что производители подстроятся.

— Юрий Романенко: Или яблоки одинакового размера.

— Пьотр Кульпа: Вопрос в чем? Вопрос в том, что когда произойдет это дальше, например, если ЕС введет налог на углеводородный след и другие ответят под другим предлогом такими же налогами, то это будет конец. Мне кажется, что мы отошли от мира, в котором важные вещи были наверху, а третьестепенные высвечивались, как самые важные. Вопрос в том, что просто отошли от основ. От основ…

— Юрий Романенко: Европейской цивилизации.

— Пьотр Кульпа: Цивилизации, да.

— Юрий Романенко: Философия, религия, все базовые вещи, о которых действительно забыли. И у нас вот Тигран Авакян этот вопрос постоянно поднимал. Тоже говорил, что как раз Украина, Восточная Европа они более живые витально. Они как раз бы могли внести в европейскую цивилизацию, угасающую на фоне Китая, на фоне Азии бурно развивающейся живую кровь, которая позволила бы им сохраниться. Вы действительно абсолютно правы, что Штаты спасли Европу и продолжают ее спасать. И без штатовского зонтика Европа просто не выстоит.

— Пьотр Кульпа: Просто **единственный риск, который для нас сегодня есть, это уход Соединенных Штатов из Европы**. Есть риск. Потому что с их точки зрения, с глобальной, в том, что происходит самое важное это Тихий океан.

На самом деле ресурсов не хватает и это самый большой риск, но, возвращаясь к такому моменту, про который говорили,

вооружение Украины, ядерное оружие и т.д., я считаю эту идею бредовой абсолютно. Почему? Потому что ядерное оружие может быть в странах, где есть ответственные элиты.

Это тезис, который оправдывает то, что Российская Федерация должна быть этого вооружения лишена.

— Юрий Романенко: Пакистан более ответственная страна в этих условиях, чем Россия.

— Пьотр Кульпа: Пакистан официально не имеет ядерного оружия.

— Юрий Романенко: Но реально имеет с 1997 года.

— Пьотр Кульпа: Я бы сказал так, если это оружие есть, тогда вопрос принадлежит ли это оружие Пакистану, а может быть, не принадлежит Пакистану, а совсем другой стране.

— Юрий Романенко: Китаю.

— Пьотр Кульпа: Не будем об этом, но есть подозрения, что это Саудовская Аравия.

Здесь вопрос такой, какие элиты.

Просто нам ядерное оружие не нужно, но это не исключает другого варианта. Варианта, о котором говорил премьер-министр Джонсон, который, на самом деле, дал гарантии ядерной безопасности. Помните его слова?

— Юрий Романенко: Да.

— Пьотр Кульпа: Так что вполне можно представить, что когда стена санкций будет, будет ноль перехода, британское оружие, которое удерживается британскими военными и контролируется британским правительством, может такую роль выполнять.

— Юрий Романенко: Я считаю, что очень плодотворно поговорили – час и шесть минут. Отличная беседа вышла. Спасибо Петру.

— Пьотр Кульпа: Такая спокойная.

— Юрий Романенко: Да, спокойная и с кучей тезисов. Люди очень внимательно смотрели, и количество зрителей постоянно росла, как я и говорил. Поэтому не забудьте поставить лайки этой беседе. Пусть ее все посмотрят. Мы ее максимально расшарим. Спасибо, что смотрите. Спасибо Петру Кульпе, что пришел.

— Пьотр Кульпа: Дякую.

— Юрий Романенко: До новых встреч, до завтра. Пока.

— Николай Фельдман: *Пока.*

***

№ 546.

Скоординована макроекономічна політика в умовах війни – запорука перемоги

Кирило Шевченко, Голова НБУ

2022-08-16

Війна з росією переходить у формат затяжної боротьби на виснаження. І для перемоги в цій війні нам критично важливо тримати економічний фронт – не тільки сьогодні, а й настільки довго, наскільки ЗСУ буде потрібно, щоб вигнати ворога з нашої землі. Бліц-криг агресора не вдався – хоч із значними втратами, але Україна гідно дала відсіч ворогу як на полі боїв, так і на фінансовому фронті. У перші місяці війни дії влади були націлені на те, щоб не дати економіці провалитися в прірву. І попри всі виклики війни ми успішно пройшли цей етап. Стабільно працююча банківська система та мінімальні

втрати купівельної спроможності гривні нами вже сприймаються як норма, хоча для багатьох міжнародних партнерів це досі виглядає як справжнє українське диво. Однак, війна затягується, і це зумовлює необхідність переформатування пріоритетів економічної політики держави на гру в довгу. На практиці це означає оптимальний розподіл наявних ресурсів для підтримки обороноздатності країни та населення, а також створення умов для генерування цих ресурсів бізнесом. Іншими словами – ми переходимо від спринтерської дистанції до стаєрської (сподіваюсь – не до марафонської), де насамперед важливо правильно розподілити свої сили.

Головним інструментом у цій вправі є фіскальна політика та бюджет країни.

З початку повномасштабної війни дефіцит бюджету логічно значно розширився і за результатами року може сягнути 25% ВВП (якщо вирахувати з доходів бюджету міжнародні гранти). За останні 20 років вищий рівень дефіциту у світі спостерігався лише декілька разів – в Іраку 2004 року, в Еритреї кілька років поспіль, у Ірландії 2010 року, у Лівії 2014-16 років, у Венесуелі 2018 року. Дефіцити подібного масштабу профінансувати нормальним чином неможливо і вони є свідченням надзвичайних проблем державних фінансів і прорахунків у економічній політиці.

В Україні ж після років виваженої фіскальної політики, реформ у монетарній і фінансовій сфері, такий величезний дефіцит є наслідком війни та її впливу як на падіння доходів бюджету, так і на масштабні видатки на оборону та підтримку населення та бізнесу. Однак це не знімає завдання пошуку оптимального вирішення цієї проблеми, щоб уникнути колапсу системи державних фінансів і профінансувати належним чином критичні видатки для забезпечення обороноздатності країни.

На жаль, незважаючи на всі зусилля української влади і наших партнерів із залучення воєнних і фінансових ресурсів закордону, цієї міжнародної підтримки вистачає лише на часткове фінансування дефіциту бюджету.

Що ж робити з рештою? – це ключове питання для макроекономічної політики.

Існує декілька варіантів:

1. Використовувати запаси минулого. Тобто накопичені міжнародні резерви. Це відбувається, коли емісія центробанку для фінансування потреб держави зумовлює додатковий попит на валюту через купівлю імпорту чи валютних цінностей, але цей попит стерилізується продажем валюти центробанком для уникнення девальвації. В Україні резерви точно не були

безмежними напередодні війни – на початок року 31 млрд дол США. І за 7 місяців скоротилися на 8,5 млрд дол США. Надовго цього джерела не вистачить, крім того завжди потрібно мати недоторканий запас резервів на випадок реалізації найгірших сценаріїв. Навіть більше – стрімке зниження резервів буде зумовлювати додатковий попит на валюту і прискорювати повноцінну кризу платіжного балансу.

2. Брати в борг у майбутнього. Тобто за рахунок залучень на внутрішньому ринку. Для цього потрібно підвищувати ставки за ОВДП, що перекладатиме тягар фінансування дефіциту бюджету на пост-воєнні часи.

3. Прозоро перерозподілити ресурси, які спроможна генерувати наразі економіка, на найбільш пріоритетні напрями. Тобто контрольовано скоротити дефіцит бюджету через зниження непріоритетних видатків і підвищення податків, які матимуть найменший негативний ефект на відновлення економічної активності і відповідно можливості економіки генерувати ресурси в майбутньому.

4. Продовжувати емісію і одночасно обкрадати громадян через знецінення їхніх заощаджень і доходів у гривні. Тобто внаслідок емісії грошей Національним банком, що веде до знецінення гривні через девальвацію та інфляцію. Певний час цьому можна протистояти витрачанням резервів (див. варіант 1), але недовго.

На перший погляд, останній спосіб виглядає найлегшим рішенням, щонайменше в короткостроковій перспективі з точки зору його сприйняття суспільством. Адже емісійне фінансування центробанком накладає на суспільство прихований «інфляційний податок», який може навіть дозволити скоротити дефіцит бюджету до прийнятних рівнів, якщо видатки бюджету «заморожуються», а номінальні доходи зростають внаслідок інфляції.

Однак, такий варіант має низку дуже негативних, навіть катастрофічних довгострокових ефектів:

По-перше, інфляція має персистентний характер. Є низка теорій, які пояснюють персистентність інфляції – від впливу зростання вартості одних товарів на собівартість інших до важливості інфляційних очікувань, які самі по собі можуть підживлювати інфляційні процеси. Якщо розігнати очікування, то потім для їх зупинки потрібно приймати дуже жорсткі заходи, які завдаватимуть ще більшої шкоди економіці і можуть суттєво загальмувати економічне відновлення, або й гірше – поглибити та розтягнути в часі рецесійні процеси.

По-друге, інфляція поглиблює соціальну несправедливість, адже страждають від неї насамперед найменш забезпечені верстви населення. Власники активів (нерухомість, валюта) від інфляції страждають менше бо вартість цих активів також зростає. А отримувачі пенсій і зарплат – у програшному становищі, бо виплати зафіксовані. Адже за ті ж самі кошти можна купити менше товарів і послуг.

По-третє, інфляція легко може призвести до порочного кола підвищення номінальних соціальних стандартів, девальвації і нової хвилі інфляції. У результаті формується так звана спіраль інфляції-девальвації-зарплат, що була дуже характерна раніше для латиноамериканських країн, і призводила до перманентних фінансових криз. До речі, розірвання цього порочного кола в таких країнах, як Чилі, Колумбія, Бразилія, Мексика, стало вагомим поштовхом до суттєвого покращення макроекономічного менеджменту та стрімкого економічного зростання. Навіщо нам повторювати негативний досвід, а не скористатися правильними рецептами макроекономічної стабілізації до настання кризи?

Таке порочне коло може легко стати результатом намагання політиків подолати негативні наслідки інфляції для населення шляхом підвищення соціальних стандартів. У результаті для того, щоб виплатити проіндексовані зарплати і пенсії – потрібно буде більше емісії. Тому виплати знецінюватимуться ще швидше, ніж їх підвищуватимуть. А це – втрата соціальної стабільності, другий фронт всередині воюючої країни.

По-четверте, втрата довіри до національної валюти, для відновлення якої знадобляться роки, а то й десятиліття, та й лише за умов нормалізації економічної політики. За умов високої інфляції, гроші спочатку втрачають функцію засобу заощаджень (заощаджують у валюті), потім функцію засобу виміру вартості (ціни встановлюються в більш стійких умовних одиницях, валюті і т.і.). На останньому етапі – гроші вже не виконують функцію засобу обміну. На ринках і магазинах починаються приймати іноземну валюту або переходить на бартер. Нормальний перерозподіл ресурсів стає неможливим – економіка занепадає.

По-п’яте, крах фінансової стабільності та втрата контролю над економічними процесами. Банківська система стійко витримала виклики перших місяців війни. Однак, значна девальвація, відплив ліквідності, втрата довіри – це неминучі атрибути емісії у значних обсягах. Коли економіка переходить на бартер або іноземну валюту і значною мірою – в тінь, у держави взагалі втрачаються важелі акумулювати та

перерозподіляти ресурси, оскільки втрачається контроль над фінансовою системою. Яка відповідно не зможе більше бути опорою для перемоги в війні.

Тому загальний висновок

– макроекономічна корекція за рахунок інфляції може бути лише в дуже обмежених масштабах.

Адже зворотній варіант призведе до падіння доходів широких верств населення нижче порогу бідності, дестабілізації фінансової системи і врешті – до втрати обороноздатності країни.

Ми маємо чітко усвідомлювати, що навіть поточні 22,2% споживчої інфляції за рік – це суттєве скорочення, майже на 1/4, реальних наявних доходів громадян. При цьому, щоб не допустити більшої втрати доходів через інфляцію, ми були змушені витратити значну частину своїх резервів і суттєво підвищити процентну ставку.

Наш базовий (програмний) макроекономічний сценарій передбачає що загалом цього року інфляція перевищить 30%, наступного року буде близько 20% і лише в 2024 році знизиться до однознакового рівня. Тобто, за ці 3 роки купівельна спроможність гривні знизиться майже вдвічі.

І навіть для реалізації такого сценарію нам потрібно ще докласти чимало зусиль (інакше результати можуть бути набагато гіршими). Він передбачає такий графік емісії: викуп Національним банком ОВДП до кінця цього року в обсягах до 30 млрд грн на місяць, що відповідає узгодженій з урядом загальній сумі у 400 млрд грн, у 2023 році – обсяг емісії зменшується вдвічі, а в 2024 – вона припиняється взагалі.

А для цього потрібні рішучі заходи скорочення дефіциту бюджету. Наскільки б непопулярними вони не виглядали, їхнє свідоме і контрольоване застосування є найефективнішим варіантом пристосування економіки до війни на виснаження і забезпечення підґрунтя для перемоги. Тому владі потрібно брати на себе відповідальність і приймати непопулярні рішення, чесно пояснюючи суспільству необхідність відповідних кроків.

І дуже важливо не затягувати з цим, адже чим більші дисбаланси накопичуються, тим складнішими та болючішими будуть майбутні рішення.

Звичайно, в ідеалі варто робити необхідні, хоч і болючі та важкі, кроки завчасно - до того, як ситуація із загрозливої перейде в повноцінний кризовий сценарій.

Ми не окреслюємо тут конкретні рекомендації. Свою позицію щодо можливих кроків ми вже неодноразово озвучували у своїх попередніх публікаціях. Однак, ми усвідомлюємо, що Міністерство фінансів, і Уряд загалом, Парламент мають набагато більше експертизи в знаходженні оптимальних шляхів для керованого скорочення дефіциту бюджету.

Пом'якшити фінансовий тягар від цих кроків для нинішнього покоління можуть допомогти накопичені в минулому буфери (міжнародні резерви) та залучення ресурсу пост-воєнних поколінь. Перший ресурс – обмежений, і вже значна частина його використана.

У випадку з другим джерелом ресурсу мова йде про залучення фінансування за рахунок розміщення ОВДП на ринкових умовах. Розуміємо, що це збільшить видатки уряду на обслуговування держборгу в перспективі. Окрім того цей шлях дещо звузить можливості для відновлення, адже більше сплачених українцями податків та бюджетних доходів з інших джерел доведеться спрямовувати не на пост-воєнне відновлення, а на боргові виплати. Але а) цей процес можна контролювати і вибудовувати криву дохідності так, щоб не створювати боргових піків, вирівняти боргове навантаження на майбутні покоління, б) покупці облігацій в майбутньому будуть мати більше ресурсу, який зможуть використати для інвестицій чи споживання, в) інший шлях буде значно гіршим.

До того ж, для уряду емісія не порятунок, адже, коли НБУ викуповує ОВДП – уряд сплачує по ним відсотки.

Якщо зараз не підвищувати ставки і не залучати більше на ринку, то описані вище негативні ефекти від емісійного фінансування та інфляції будуть суттєво вищими. Якщо країна порине в хаос неконтрольованої емісії, девальвації та інфляції, краху фінансової системи, втрати обороноздатності, то майбутнім поколінням доведеться значно складніше і довше витягувати країну з цієї прірви.

Більш того, мова йде не тільки про те, щоб посилити «монетарну трансмісію», тобто збільшити ефекти від підвищення облікової ставки НБУ на дохідності державних паперів, що було майже автоматично налагодженим процесом у довоєнні час. Наразі, підвищення ставок за ОВДП - це можливість людям захистити свої заощадження та доходи в гривні від стрімкого знецінення, уникнути бідності.

Тому механізм внутрішніх боргових залучень треба суттєво посилювати, хоч і теж контрольовано. Однак, навіть якщо вартість обслуговування гривневих облігацій уряду наблизиться до поточного рівня облікової ставки, то все одно залишиться нижче очікуваних середніх темпів зростання номінального ВВП

протягом наступних двох років. А отже з цього боку загрози для боргової стійкості внаслідок розбудови «фінансової піраміди» (або «гри Понці» в макроекономічних термінах) мінімальні. Натомість, враховуючи той факт, що частка державного і гарантованого боргу в іноземній валюті перевищує 60%, неконтрольована девальвація гривні набагато більше загрожує борговій стійкості.

Здавалося б, висновок щодо необхідності суттєвого обмеження емісійного фінансування та інфляційного податку на суспільство (через контрольоване скорочення дефіциту бюджету та збільшення його ринкового фінансування) – очевидний. Чому ж так часто країни потрапляють у пастку гіперінфляції? Згадаємо приклади міжвоєнної Німеччини, Угорщини, Сербії, Хорватії, Ізраїлю, Венесуели, інших латиноамериканських країн та самої України у 90-х.

Відповідь полягає у формальному розподілі повноважень між урядом, який відповідальний за виконання держбюджету, та центральним банком.

В Україні, як і в багатьох інших країнах, відповідальність за стабільність національної валюти, тобто інфляцію, законодавчо покладена на центральний банк. Але інструмент впливу на неї – в руках у уряду. Адже саме уряд своїми рішеннями визначає рівень бюджетного дефіциту та джерела його покриття. В умовах війни НБУ змушений закривати прогалину у фінансових потребах уряду своєю емісією, по суті опинившись у «заручниках» ефектів війни на бюджет та реакції фіскальної влади.

Зараз емісія – це апарат штучного дихання для важко хворого пацієнта, яким є наша економіка. Не фінансувати дефіцит бюджету – стикнутися з колапсом державних фінансів, коли зупиняться видатки на оборону, соціальну підтримку і пенсії.

Я ж мрію про те, щоб пацієнт одужав і зміг дихати на повні груди без штучної підтримки. Саме по собі це не станеться, потрібні рішучі кроки для оздоровлення нашої бюджетної та монетарної сфери.

Зараз НБУ погоджується на застосування цього "апарату штучного дихання" – тимчасове і обмежене емісійне фінансування.

Водночас, на певному етапі негативні ефекти від монетизації починають загрожувати стабільності грошей, обороноздатності та монетарному суверенітету країни. Більш того, якщо використовувати таку підтримку занадто довго чи в занадто значних обсягах, виникає звикання, і пацієнт (країна) вже не може обходитися без штучної вентиляції легенів і втрачає можливість дихати самостійно (тобто керовано управляти бюджетом без

емісійної підтримки).Війна не може бути виправданням бездіяльності, навіть навпаки – Extremis malis extrema remedia (*складні часи вимагають складних рішень* – лат.). Незважаючи на непопулярність таких складних рішень, зараз як ніколи важливо, щоб уряд взяв на себе політичну відповідальність і знайшов можливості для скорочення дефіциту бюджету та мінімізації емісійного фінансування дефіциту.

Тільки такі дії дадуть змогу забезпечити макрофінансову стійкість країни, що має бути фундаментом її обороноздатності у війні на виснаження. Лише об'єднання, спільне розуміння необхідних, хоч і важких кроків, згуртованість та спільна відповідальність всіх гілок влади перед обличчям зовнішнього ворога можуть забезпечити нашу перемогу на цьому фронті.

***

№ 507.

Чому в Україні не працює механізм стягнення активів росіян та їх пособників

Економічна правда

2022-08-04

Олена Щербан, Вадим Валько, ГО "Центр протидії корупції", ГО "Автомайдан"

Українська влада не раз закликала уряди інших держав конфісковувати заблоковані активи підсанкційних росіян, а кошти від їх продажу використати для відбудови України.

Такі заклики цілком слушні. Ідея використання активів росіян як для відновлення України та негайної протидії агресору справедлива. Однак що в цьому напрямку зробила українська влада, і які активи росіян та їх пособників стягнуті в Україні?

Відповідь розчаровує: за два місяці з моменту ухвалення відповідного закону державні органи не подали жодної заяви до суду про стягнення таких активів. Чому так сталося, і як має працювати конфіскація?

1. Хто відповідає за конфіскацію

У червні Канада ухвалила закон, який дозволяє конфісковувати активи росіян, відповідальних за вторгнення в Україну. Кошти від

продажу таких активів мають використовуватися для відновлення України.

Слідом за Канадою глава МЗС Британії Ліз Трасс заявила, що

підтримує таку

концепцію. За її словами, відновлення України після агресивної війни Росії стане символом влади демократії над самодержавством.

У травні Верховна Рада схвалила схожі зміни. Держава отримала юридичний механізм, за яким можна стягувати активи причетних до вторгнення громадян країни-окупанта, а також активи їх пособників, зокрема білорусів.

Україна мала першою почати не просто блокувати, а забирати майно в росіян, однак процедура виглядала зрозумілою і простою тільки на папері. На практиці жоден актив не лише не був стягнутий – не ініційоване навіть таке питання.

Щоб зрозуміти, чому так відбувається, спершу треба розібратися, як працює механізм стягнення активів і хто до нього залучений. Закон визначає процедуру, підстави та умови застосування цієї санкції.

Схема виглядає так.

Спочатку актив блокується за ***рішенням РНБО***. Відповідне звернення до цього органу можуть подати президент, Верховна Рада (постанова), Кабінет міністрів (колегіально), Служба безпеки України та Національний банк.

> Після цього президент має затвердити ухвалене РНБО рішення своїм указом.

Важлива умова:

> **стягнути можна лише активи, заблоковані РНБО після набуття чинності законом, тобто після 24 травня.**

До прикладу,

> щоб стягнути активи ***Медведчука***, заблоковані до початку великої війни, необхідно ухвалювати нове рішення про їх блокування.
>
> Така вимога запроваджена для юридичної чистоти процесу і підкреслення того, що санкція є реакцією на воєнне вторгнення РФ.

Далі Мін'юст перевіряє підстави і шукає докази для стягнення заблокованих активів.

> Він також виявляє та розшукує активи. Для цього мають залучатися інші органи влади, оперативно надаючи Мін'юсту докази та інформацію.

Якщо Мін’юст добре виконав свою роботу, то **далі його працівники готують заяву до Вищого антикорупційного суду про стягнення активів**.

На розгляд справи в першій інстанції суду відводяться десять днів, в апеляції – п’ять.

Після набуття рішенням суду законної сили воно надсилається до Кабміну.

Він має визначити державний орган, який тимчасово управлятиме цими активами. Далі їх можна продати або отримувати від них прибуток на користь держави.

Стягнути активи можна лише під час воєнного стану, а накладення арешту чи застосування інших обтяжень не перешкоджає стягненню.

Ця умова пов’язана з тим, що такий вид санкції є жорстким контрзаходом лише як відповідь на воєнну агресію. Вона покликана використовувати активи агресора проти нього.

2. Що зроблено

Автори статті звернулися до державних органів з питанням, що вони зробили за останні два місяці стосовно стягнення активів. Відповіді більш ніж красномовні.

В РНБО зазначили, що

за цей час вони ухвалили чотири рішення про застосування санкції у вигляді блокування активів.

Забезпечити реалізацію та моніторинг ефективності застосування санкцій мають Кабмін, СБУ та Нацбанк.

- У першому рішенні РНБО йдеться про дві фізичні і три юридичні особи.
- У другому вказана лише одна юридична особа.
- У третьому йдеться про 35 фізосіб, зокрема про Путіна, Пєскова та низку чиновників країни-окупанта. У четвертому вказані 236 російських вищих навчальних закладів та 261 ректор.

Ніхто з цих осіб не володіє значними активами в Україні, які можна було б стягнути на користь держави.

Чи хтось дійсно сподівається, що Путін та вищі російські чиновники володіють майном в Україні, а не в Євросоюзі?

Те саме стосується блокування активів російських університетів та їхніх ректорів.

Виникає логічне запитання:

чому в жодному з цих рішень немає російських олігархів, у яких є що стягувати в Україні?

Адже мова йде про численні бізнеси, корпоративні права та нерухомість на сотні мільйонів доларів.

На їх пошуки не треба багато часу. Чимало інформації давно проаналізувало Національне агентство запобігання корупції, яке створило базу даних про українські та іноземні активи причетних до війни росіян та їх пособників.

До прикладу,

Олег Дєріпаска прямо чи опосередковано володіє в Україні Миколаївським глиноземним заводом і кар'єрами з видобування граніту, щебню та кварциту, а голова "Газпрому" Алєксєй Міллєр, "особистий банкір Путіна" Юрій Ковальчук та член Держдуми Алєксандр Фокін володіють нежитловими приміщеннями одного з київських ТЦ вартістю понад 1,2 млрд грн.

Те саме стосується блокування активів українських політиків та бізнесменів, які багато років просували в Україні тези російської пропаганди і сприяли вторгненню РФ.

Наприклад,

в Україні досі не можна стягнути активи Іллі Киви, Віктора Медведчука, Тараса Козака, а також колаборантів та гауляйтерів, які пішли на співпрацю з окупантами, очоливши окупаційні адміністрації.

У Кабміні зазначили, що вони схвалили плани виконання рішень РНБО і щокварталу контролюватимуть ефективність їх виконання.

На жаль, до стягнення активів росіян та їх пособників це Україну не наближає.

У Нацбанку повідомили, що щокварталу надають РНБО та уряду інформацію про результати виконання банками рішень РНБО.

СБУ на запит не відповіла.

У Мін’юсті, який відіграє ключову роль у процедурі стягнення активів, сказали, що

> **за два місяці створили профільний департамент та розробили проєкти спільних наказів про взаємодію з різними державними органами.**
>
> Накази проходять процедури погодження з відповідними органами влади.

На жаль, не відомо, які державні органи підписали накази, а які ще "думають". Проте з відповіді випливає, що далеко не всі погодили механізм співпраці.

Це дозволяє розуміти причини затягування процесу.

Мін'юст також надав десяток запитів до цих органів,

> у яких урядовці просять виявити чи розшукати заблоковані РНБО активи та перевірити наявність підстав для їх стягнення. Оскільки відповіді на запити ще не прийшли, то і жодних заяв до суду про стягнення активів поки не подано.

Результат можливий лише тоді, коли органи влади співпрацюватимуть з Мін'юстом і надаватимуть інформацію.

Затягування може допомогти потенційно підсанкційним особам переоформити активи або продати їх. Не варто дивуватися, що коли такі відповіді надійдуть, результату все одно не буде.

3. Бюрократія чи загравання з росіянами?

Замість того, щоб працювати на перемогу України у війні, багато активів росіян та їхніх пособників за цей час можуть вивести з-під дії майбутніх санкцій.

Причинами можуть бути бюрократія, некомпетентність та зволікання державних органів. Однак під час війни їх робота не може бути такою ж повільною та неефективною, як у мирний час, адже мова йде виживання всієї країни.

Проте представники влади можуть затягувати процес не просто так, а в інтересах конкретних російських олігархів та їхніх українських посіпак.

Наприклад,

на міжнародному рівні санкційну політику щодо росіян активно просуває створена в Офісі президента група Єрмака-Макфола. Це, безсумнівно, надважлива ділянка роботи, але в тому ж офісі мали б набагато активніше координувати санкційну роботу всередині країни.

Це був би хороший приклад на міжнародній арені, коли Україна не лише закликає західний світ забирати активи, а й сама це реалізовує. Відсутність такої роботи працює на користь версії загравання з росіянами.

Якщо ця версія підтвердиться, то це стане серйозною проблемою.

Тоді під питанням опиниться передавання Україні заморожених на заході сотень мільярдів доларів, без яких післявоєнне відновлення України буде неможливе.

***

№ 508.

Судова реформа. З якими ризиками йде процес формування ВРП

2022-08-18

На черзі — кандидати від з'їзду вчених та президента

Михайло Жернаков

голова правління Фундації DEJURE, доктор юридичних наук

Саміра Аббасова

комунікаційна менеджерка Фундації DEJURE

Призначення в понеділок Романа Маселка та Миколи Мороза у Вищу раду правосуддя (ВРП) привернуло увагу суспільства до перебігу судової реформи. Крім її очевидної важливості для нашого демократичного розвитку, судова реформа, відповідно до висновку Єврокомісії, — одна з умов нашого членства в ЄС. Щоб зберегти статус кандидата, Україна має перезавантажити ВРП та Вищу кваліфікаційну комісію суддів (ВККС). Цей складний процес ми розпочали ще минулого літа, коли Рада спочатку ухвалила законопроєкт №5068 про реформування ВРП, а потім — закон про відновлення роботи ВККС.

Сьогодні імплементація цих змін триває в умовах повномасштабної війни, але, очевидно, перебуває в тіні суспільної уваги, порівняно з новинами з фронту. Без сумніву, це створює сприятливі умови для корупційних змов старої судової мафії з метою зупинити реформу.

1. Етична рада і неетичні кандидати у ВРП

За п’ять років своєї діяльності Вища рада правосуддя встигла прийняти сотні провальних рішень — від незаконних призначень суддів до покривання підозрюваних у тяжких злочинах та тиску на інші судові установи. Саме тому ВРП потребувала зміни складу і підходів до формування. Після тривалого тиску громадянського суспільства та міжнародної спільноти в липні минулого року парламент усе ж таки ухвалив закон про перезапуск органу. Документ передбачав створення спеціального органу — Етичної ради, яка б відібрала нових, доброчесних членів ВРП на місце недоброчесних попередників.

На жаль, у процесі є труднощі.

По-перше, Етична рада закрила онлайн-трансляцію співбесід із кандидатами у ВРП. Мотивувалося це нібито дією воєнного стану. Хоча не дуже зрозуміло, яка така чутлива інформація може прозвучати в інтерв’ю, що загрожувала б життю чи здоров’ю конкурсантів, коли вони перебувають на підконтрольній Україні території. Відтак, рішення Етичної ради просто не відповідає суспільному інтересу і ставить під сумнів прозорість проведення судової реформи, довіру до її результатів.

По-друге, Етична рада рекомендувала до призначення щонайменше двох сумнівних кандидатів — В’ячеслава Талька та Олену Заічко. Талько раніше працював інспектором у ВРП, саме з тими членами, яким голова ОАСК Павло Вовк давав вказівки щодо переслідування суддів. Його витрати в десятки разів перевищують доходи, а ще — він очевидно пов'язаний зі «Слугами народу».

Суддя Заічко причетна до дерибану десятків гектарів землі в Харкові. До того ж її громадська організація відкрито виступала проти реформи Вищої ради правосуддя із залученням міжнародних експертів, повторюючи кремлівські наративи про «зовнішнє управління». Недавно Слідство.Інфо виявило, що вона підробляла рішення на користь харківської бізнесменки Марини Войстрик, внаслідок чого тій скасували майже 7,5 мільйона гривень податкового боргу.

І хоча парламент ухвалив по-справжньому демократичне й державницьке рішення, відсіявши цих сумнівних учасників призначенням Романа Маселка та Миколи Мороза, немає гарантії, що інші суб’єкти призначення вчинять так само. Функцію первинної перевірки і виключення недоброчесних кандидатів усе ж таки має виконувати Етична рада.

Натомість Етична рада не рекомендувала до призначення суддю-викривачку Ларису Гольник. У 2015 році суддя Гольник не лише відмовилася за хабар ухвалити рішення на користь мера Полтави Олександра Мамая, а й подала заяву про злочин, задокументувала його, добилася тюремного вироку для посередника і досі бореться за покарання Мамая. Для багатьох українців вона стала символом чесності, незламності та несприйняття будь-яких проявів корупції, здобула велику підтримку й визнання, зокрема за межами України.

Лариса Гольник

Зважаючи на такі рішення Етичної ради, громадські організації заявляли, що судова реформа на межі катастрофи. А щоб цього уникнути, потрібно змінити низку принципових речей у роботі Ради, зокрема значно підвищити прозорість діяльності органу та забезпечити його стабільну комунікацію з громадськістю, яка аналізує й надає інформацію про недоброчесних кандидатів.

2. Ненауковий з’їзд науковців

Недоброчесні кандидати — не єдина проблема відбору у ВРП. Цей орган складається з 21 члена, яких призначають різні суб’єкти. Десятьох обирає з'їзд суддів України, двох призначає президент, ще по два — Верховна Рада України, з'їзд адвокатів України, всеукраїнська конференція прокурорів та з'їзд представників юридичних ВНЗ і наукових установ. Останній відбудеться завтра.

19 серпня з’їзд науковців планує обрати, щонайменше, одного члена ВРП, але може так статися, що оберуть двох. Річ у тому, що 7 серпня сплив термін, упродовж якого з’їзд науковців мав вирішити, чи звільняти з посади члена ВРП Віктора Грищука, якого Етична рада визнала недоброчесним. Згідно із

законом, після спливання цього терміна повноваження члена ВРП припиняються автоматично. Це означає, що на момент проведення з'їзду виявиться два вакантних місця за квотою науковців. І потенційно обидві вакансії можна буде заповнити. Закон вимагає, щоб рекомендованих кандидатів у списку було вдвічі більше, ніж вакансій. Саме так і є, адже Етична рада рекомендувала за квотою з'їзду чотирьох науковців. Це Микола Хавронюк, Олексій Горох, Сергій Меленко та Дмитро Лук'янов. До трьох останніх є питання, до двох із них — серйозні.

По-перше, кандидат Дмитро Лук'янов був членом Конкурсної комісії, яка відбирала суддів до Конституційного суду. Тепер оргкомітет серпневого з'їзду очолює його колега, колишній науковий керівник і екс-кандидат до КС Олександр Петришин. Петришин — дуже цікава особистість. У 2004-му він очолював кафедру теорії права Національної юридичної академії ім. Ярослава Мудрого. Саме своїм висновком із його підписом кафедра «освячувала» право Леоніда Кучми балотуватися на третій термін. А ще — він очолює Національну академію правових наук України. Їй підпорядковуються багато наукових установ, і аж семеро делегатів від академії поїдуть на з'їзд (тобто матимуть значну частку голосів).

Лук'янов підтримав Петришина на посаду судді КС. Така «конкурсна рокіровка» є однозначним конфліктом інтересів, бо Петришин, імовірно, поверне Лук'янову послугу й підтримає його на з'їзді науковців.

Ніби для уникнення конфлікту інтересів, Петришин відмовився бути головуючим на з'їзді, натомість ним став секретар оргкомітету Дмитро Лученко. Однак, за нашою інформацією, Петришин продовжує ухвалювати всі рішення, пов'язані з проведенням з'їзду, і Лученко погоджує з ним навіть найдрібніші питання.

По-друге, Дмитро Лук'янов пов'язаний із іншими недоброчесними суддями. Наприклад, він підтримував призначення суддею КС Олександра Сибіги. Той володіє чималою кількістю елітного майна, походження якого не може пояснити офіційними доходами. Це, зокрема, дві квартири і будинок площею понад 700 кв. м. у Києві, сім земельних ділянок, Tesla, Porsche, Toyota Camry, годинники Breitling, Rolex та Breguet. У 2017 році ВККС визнала його недоброчесним, а Верховний суд згодом підтримав це рішення. Чому Лук'янов, попри це, голосував за призначення Сибіги — запитання риторичне.

Інший кандидат, Сергій Меленко, тільки у 2020-21 роках був представником у 93 судових справах. Але за 2020 рік задекларував лише 50 тис. грн доходу, що мізерно мало для такого обсягу роботи адвоката, враховуючи ціну цих послуг

на ринку. Донька кандидата у 2019-му отримала в подарунок квартиру в центрі Чернівців. Відповідно до декларації, вартість квартири становить усього 100 тис. грн, що зовсім не відповідає ринковим цінам. Крім того, дружина кандидата є членкинею ради Чернівецької регіональної організації політичної партії «Наші», керівник якої — Євген Мураєв.

Третій кандидат, Олексій Горох, теж має очевидні проблеми з декларуванням. Наприклад, у 2020 році кандидат задекларував тільки 28 тис. грн доходу, хоча є практикуючим адвокатом і часто читає лекції на курсах підвищення кваліфікації, з чого можна зробити висновок, що він має доволі значну практику. Річний дохід такого кваліфікованого і знаного адвоката не може становити 28 тис. грн. Мабуть, саме тому він задекларував мотоцикл Suzuki DL650 V-Strom за ціною в 45 тис., хоча його ринкова вартість утричі вища. І це далеко не всі нестиковки в декларації кандидата. Очевидно, проходячи перевірку Етичної ради, він зміг якось пояснити причини таких розбіжностей, оскільки отримав зелене світло. Але через закритість співбесід громадські організації не могли впевнитися в ґрунтовності цих пояснень.

Але не все так безнадійно. Серед кандидатів є Микола Хавронюк, у доброчесності якого громадськість не має сумнівів. Він — доктор юридичних наук, викладач Могилянки і член правління Центру політико-правових реформ. Хавронюк уже робив свій внесок у судову реформу як автор завдань для конкурсів на посади суддів Вищого антикорупційного суду та керівників Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Сподіваємося, науковці як слід оцінять його кандидатуру.

Цікаво, що сам з’їзд проводиться в Полтаві. Бо що зникне з очей, зійде і з думки, як каже українська приказка, а проводити сумнівні кадрові призначення простіше в Полтаві, ніж, припустімо, в Києві. Також, за інформацією Фундації DEJURE, кілька провідних правничих шкіл країни, зокрема Києво-Могилянська академія та ЛНУ імені Івана Франка, офіційного запрошення на з’їзд так і не отримали. Це пряме порушення ч.9 ст.13 Закону про ВРП, яка стверджує, що «повідомлення про час і місце проведення з’їзду… невідкладно надсилається навчальним закладам та науковим установам, які делегують своїх представників на з’їзд». Також, за нашою інформацією, окремі делегати свідомо не братимуть участі у з'їзді, щоб «не легітимувати цей фарс».

3. Президентська конкурсна комісія

Президент теж має призначити члена ВРП на одну вакантну позицію за своєю квотою. З цією метою в його офісі минулого місяця створили цілу конкурсну комісію, яка має відібрати кандидатів. До її складу увійшли троє науковців (доценти і викладачі українських університетів) та один суддя у відставці. Прикметно, що в комісії немає жодного представника громадських організацій, які роками адвокують судову реформу й аналізують кандидатів на таких конкурсах. Крім того, жоден із членів комісії не був помічений раніше як фахівець, публічний спікер на тему реформ правосуддя.

Який сенс цієї комісії, коли Етична рада вже проводить попередній відбір кандидатів? Можливо, її створили спеціально для того, аби додатково відсіяти потенційних агентів змін, яких не хочуть бачити у ВРП. Але президент не може опуститися нижче стандарту, заданого парламентом призначеннями Маселка і Мороза. Якщо він вибере когось вочевидь недоброчесного, це підірве довіру суспільства до нього й до реформи. Сподіваємося, на Банковій це розуміють.

Перелік кандидатів у ВРП за квотою президента вже є на офіційному сайті. Фундація DEJURE проаналізує всіх претендентів і опублікує свої висновки.

4. Що буде з реформою далі?

«Ставки в цій грі високі як ніколи». Не буде перебільшенням сказати, що **цей процес визначатиме, якою буде Україна в найближчі десятиліття**.

Нагадаємо: на сьогодні вакантні 2,5 тисячі посад суддів, ще приблизно 500 підуть у відставку найближчим часом, — про це самі судді заявляли неодноразово.

Таким чином,

> **новому складу ВРП і кваліфікаційній комісії суддів, яку вона сформує, випаде призначити приблизно половину всього суддівського корпусу (в Україні має бути близько семи тисяч суддів).**

Якщо схибити на цьому етапі, наступне серйозне оновлення суддівського корпусу стане можливим лише через кількадесят років, коли судді, яких обере нинішня ВРП, підуть на пенсію; звільнити їх із посад до того буде практично неможливо.

Тому «на кону» не тільки наше членство в ЄС, а в принципі спроможність держави розвиватися, чинити опір і виживати.

Як ми вже уточнювали, крім з'їзду науковців і президента, своїх представників до ВРП трохи згодом мають делегувати з'їзди суддів і адвокатів, а також конференція прокурорів. Співбесіди з кандидатами за кожною квотою Етична рада проводитиме ще близько місяця. В кожному з цих процесів є свої важливі нюанси, які потребують окремої уваги. Ми уважно стежитимемо за ними і повідомлятимемо про перебіг подій.

***

№ 509.

У цьому звіті Купера багато сарказму щодо здібностей представників розвідувальних служб різних країн, занепокоєння ситуацією у Новомихайлівці та станом 53 механізованої бригади, великі втрати росіян у Мелітополі, трохи критики українським танковим бригадам

Війна в Україні. 18 серпня 2022 р.

Доброго ранку всім! [опубліковано 18.08 близько 11:00 за Києвом]

Бойові дії в Україні фактично "дрімають" уже близько місяця — у тому сенсі (всупереч багатьом твердженням), що жодна сторона не має серйозних успіхів — однак давайте подивимось що і де відбувається, та чи є якісь значні "новини"

Почну із дипломатії, адже чимось на кшталт "головною новиною" за останні кілька днів була велика стаття у the Washington Post, у якій Зеленського звинувачували в тому, що він відмовлявся серйозно сприймати загрозу

російського вторгнення і через це Україна, не підготувалась до цієї війни. Таким чином, журналісти в ОК [Округ Колумбія, де розташовано редакцію видання - перекл.], схоже, приєднуються до армії українців, які звинувачують Зеленського в цьому ж…

Безсумнівно, "навіть" Зеленський "визнав", що применшував загрозу: мовляв, намагався запобігти паніці та колапсу української економіки. Таким чином, ситуація виглядає так: "ну, нам заднім числом навіть не варто говорити що розвідка США була права, і немає сумнівів, що Зеленський помилявся — або, принаймні, не зміг мобілізувати ЗСУ і вчасно вивести їх на позиції".

Тим не менш, я австрієць і маю дещо іншу точку зору на все це. Будь ласка, майте на увазі, що, незважаючи на те, що ми, "непохитно нейтральні" австрійці, не тільки зайняті приховуванням під килимом усіх ситуацій, які трапились через ідіотів в наших збройних силах, розвідувальних службах і політиці, підкуплених "Дурнем з брудних московських фондів", але до всього іншого прихистили у себе одну із найбільших баз АНБ [Агенція національної безпеки - перекл.] в Європі.

Тому я вважаю своїм обов'язком нагадати нашим трансатлантичним... союзникам, що через 20 років фігні про "іракську зброю масового знищення", "прогрес і покращення в Афганістані", обрання фашиста президентом, нескінченні мрії про ліві/марксистські перевороти, тощо…. станом на кінець минулого та початок цього року розвідка США просто не мала довіри.

Дивно, чи не так…?

Крім того, я завжди за рівність. Таким чином, якщо АНБ може витрачати більше грошей і часу на шпигунство за всіма нами та нашою економікою, ніж на полювання за терористів протягом останніх 20 років, тоді і наша розвідувальна служба тут, у ЄС — і особливо в Австрії (та Німеччині) має право загнати себе, намагаючись перевершити і АНБ, і ЦРУ, і РУМО [Розвідувальне управління Міністерства оборони США - перекл.] у зловживаннях в політичних цілях і корпоративних інтересах. І ще: чому б нашим корумпованим політикам ефективніше використовувати надані їм розвіддані, ніж корумпованим політикам США?

Тому, якщо американська олігархія може платити своїй розвідці, щоб поширювати наукову фантастику про "пересувні біолабораторії Саддама" та "в Афганістані все гаразд", то чому б нашій олігархії, яка безсоромно крутить роман з газом і нафтою путіна, і/або все ще мріє повернути часи могутності Австро-Угорської імперії — не підштовхнули ОВРА [Офіс військової розвідки Австрії – перекл.] (і німецьку ФРС [Федеральна розвідувальна

служба Німеччини – перекл.]) до висновку на кшталт "Путін ніколи не зробить щось таке ірраціональне" (як вторгнення в Україну)?

Якщо розуміти це, то не дивуєшся через те, що директора ФРС "спіймали зі спущеними штанами" у Києві 24 лютого, коли він переконував Зеленського, що Путін не нападе. Єдиний сюрприз в тому, що його не супроводжував директор ОВРА... І чому тоді ОВРА не захоплюватись тим, як росармія захоплює чергове українське помістя [тут ми загубились у натяках Купера на якісь місцеві події – перекл]? Навпаки, досить дивно, що обидва перестали очікувати неминучий крах ЗСУ — і, враховуючи все це, можна дійти висновку, що відповідний вплив на "певних людей далі на Схід" був просто неминучим. І коли хтось на кшталт Зеленського отримує принаймні стільки ж "ні, він не буде [нападати]", скільки і "так, він буде [нападати]"… ех сподіваюся, ви вже зрозуміли…

1. ПОВІТРЯ/РАКЕТИ

Після серії [бавовняних – перекл.] самозаймань на різних російських авіабазах та складах боєприпасів в окупованому Криму, за даними агентурної розвідки, ПКС евакуювали вцілілі літаки з АБ "Саки". Але не хвилюйтеся: імперія завдала удару у відповідь. У властивому їй стилі. Вчора вранці Ту-22М3 ПКС використали два Х-22 для удару по Затоці на південь від Одеси. Крім того, що це своєрідне підтвердження того, що у ПКС майже не залишилося запасів Х-22 (мабуть, ці дві знайшли в якомусь кутку Авіабази Ключі, що на Камчатці чи десь північніше…): вищестоящіє органи заявили про вбивство "понад 300 українських бойовиків". Мабуть, це означає, що в сучасні [російські] словники включено такі терміни як "українські діти-бойовики" та "українські пенсіонери-екстремісти" — інакше я просто не уявляю, на що ще вони могли націлитись в тому місці…

Не менш "військове значення" мали удари Х-59 по Миколаєву: два із них вчора долучились до знищення Чорноморського національного університету імені Петра Могили (певне "університету бойовиків"? [сарказм автора – перекл]). Було повідомлення про те, що інша ракета поцілила у щось у порту, однак не вдалося знайти жодних подробиць.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Харків...

Попередні два дні місто обстрілювали сильніше, ніж кілька тижнів до того. Учора було вбито щонайменше 8 осіб, 18 поранено; сьогодні вранці надійшла інформація про ще більшу кількість жертв серед цивільних. Вишестоящі органи у москві навіть використали ракету "Калібр" для удару по

("військовому об’єкту") житловому будинку на Салтівці, а потім завдали удару по ("військовому") гуртожитку...

До питання, хто контролює які населені пункти: лінію фронту надійно укріплено з обох боків, вона пролягає від Соснівки до Прудянки, Дементіївки (обидва села під контролем українців) через Великі Проходи (сіра зона) до Малого Веселого, Тернової та Рубіжного (ці населені пункти захопили росіяни).

На південний схід від Харкова минулого тижня росіяни захопили українців зненацька: атакували з Чкаловського через Нову Гнилицю на Гракове. ЗСУ вдалося зупинити їх лише у Ртищівці. Відтоді росіяни обстрілюють Базалівку і Леб’яже. Це недобре для українців, оскільки їх відкинули так, що М777 тепер не дістають до Куп’янська.

Ізюм...

На північний захід від міста 3-тій танковій бригаді ЗСУ, озброєній Т-72, упродовж минулих кількох тижнів не щастило під Балаклією. Тут вони втратили кілька сіл. Тому я все більше укріплююся на думці, що українські танкові бригади у цій війні проявили себе загалом не з найкращого боку. Принаймні схоже на те, що десантно-штурмові та механізовані бригади ЗСУ виявилися значно більш ефективними. Зараз не можу вказати точно, чому так. Правда, такі підрозділи, як 3-тя і 4-та танкові бригади тільки "нещодавно" (тобто 2019 року) було переведено зі статусу резервних у статус регулярних. Але вони повинні мати стільки само стволів та ракетних установок, як і артилерійські підрозділи.

Чому в мене склалося таке враження? Бо в той час, коли 3-тя танкова не змогла втримати лінію фронту завширшки 4-5 км на південний схід від Харкова, на північ і на південь від Ізюма, 23-тя механізована два дні тому бригада розбила російську БТГр, поки та рухалася від Вірнопілля та Бражівки, щоб атакувати Нову Дмитрівку. На південний схід від Ізюма: після того, як підрозділи армії рф витурили з Довгенького (а насправді не дали туди повернутися після контратаки 93-тьої механізованої бригади наприкінці місяця), росіяни мінують усе в тому районі. Далі на схід: руїни Краснопілля, Богородичного і Тетянівки надійно утримують ЗСУ (росіян вигнали з усіх трьох населених пунктів). Гляньте на карту: 30-кілометрову зону цілий місяць утримує одна-єдина механізована бригада. Звісно, деталей ми не знаємо, але мені здається (за найбільш консервативними оцінками), що за цей період 93-тя демілітаризувала загалом аж три російські БТГр — коштом лише 1 (прописом — однієї) підтверджено знищеної БМП.

Сіверськ...

Різноманітні експерти передрікали/очікували, що Залужний проситиме в Зеленського дозволу відступити з територій на північний схід від Слов'янська і Бахмута, а проте лінія фронту в цьому районі залишається стабільною вже кілька тижнів. Звісно, росіяни час від часу намагаються проводити там "розвідку боєм", але 10-та гірсько-штурмова бригада і дві бригади Тероборони, схоже, без проблем ставлять ворога на місце. На схід ситуація, втім, дещо відрізняється.

Район Бахмута... Почнімо з Соледара. Минулі 4-5 тижнів росіяни здебільшого нищили свої підрозділи, намагаючись захопити це село, надійно укріплене батальйоном 80-тої Десантно-штурмової бригади. Я вже збився з ліку, скільки разів росіяни заявляли, нібито захопили Соледар. Вчора виявилося, що вони — а саме принаймні одна ПВК — лише зараз, "нарешті", увійшла на його північно-східні околиці: бої там тривають за кожну хату. Українські позиції в Бахмутському (це село далі на південь утримує одне добровольче об'єднання) також перебувають під сильним натиском.

Місто Бахмут... Два тижні тому 58-ма мотопіхотна бригада зуміла зупинити російський наступ на східні околиці міста.

Далі на південь 72-га механізована бригада щонайменше тиждень перебуває під сильним тиском у Зайцевому та Кодемі. Росіяни уже встигли 4-5 разів заявити, що захопили Зайцеве, але насправді навіть втриматися у Вершині їм дуже непросто. Іншими словами, результати грандіозного російського наступу на Бахмут виглядають нині доволі мізерно.

Лінія розмежування... У своїх "підсумкових" оглядах про події початку серпня я вже вказував, що минулими тижнями утримувати колишню лінію розмежування неподалік від Донецька українцям було аж ніяк не "весело". Росіяни "дико" обстрілювали й атакували такі села, як Нью-Йорк, Авдіївка, Піски, Красногорівка, Мар'їнка тощо. Станом на зараз перші два села ще тримаються. Проблема в тому, що росіяни вклинилися між ними: захопили Новоселівку Другу ще минулого тижня, а потім і Опитне.

Далі на південь північні околиці Пісків, схоже, перетворилися на сіру зону (тобто 56-ту механізовану бригаду звідти вибили), але атаки на Водяне і Невельське було відбито.

Не менше занепокоєння викликає ситуація у Новомихайлівці:

відколи росіяни закріпилися у ***Солодкому***, вона тепер зазнає атак з двох напрямків (зі сходу та півдня), не лише з одного. Ба більше, сепаратисти напевне дісталися дороги, що з'єднує Новомиколаївку із Павлівкою – далі на

південний захід. Тобто, схоже, вони продерлися крізь найкращі оборонні укріплення українців у цьому районі.

Наскільки мені відомо, це сектор тримає українська 53-тя механізована, яка – якщо я правильно пам'ятаю – зазнала значних втрат ще наприкінці лютого та на початку березня. Ясне діло, що це – велике утворення (з чотирьох механізованих батальйонів, щонайменше одного танкового батальйону, а також відділення ППО – воно навіть озброєне "Тунгусками"), проте ця бригада воює вже півроку і поки не отримувала значних підкріплень (ба більше, не певен, чи вони мають бодай кілька M777 та чи вдосталь у них безпілотників), а якщо й отримувала – то лише за рахунок тих Т-72, що вона захопила за час боїв. Словом, українському генштабу вже час почати "щось із тим робити", а не ігнорувати цей напрямок у своїх зведеннях.

3. ПІВДЕНЬ

Район Запоріжжя… не надто багато новин – окрім як про те, що росіяни мінують підступи до сіл уздовж лінії фронту.

Мелітополь… Російські штаби та склади у місті зазнають ударів так часто, а ЗС рф зазнають таких значних втрат – а їхні військові чиновники такі впевнені у своїй здатності втримати контроль над містом, – що вони наразі роздають папірці із порадами щодо того, як убезпечити себе від ударів HIMARS-ів.

Херсон… ехххх… українська артилерія – а її нещодавно підсилили самохідними гаубицями FH77, які Україні надали шведи – так рясно обстрілює росіян, що подейкують, ніби останні вцілілі мости через Дніпро вже не функціонують. А ще 49-та армія рф та 22-й армійський корпус евакуювали командні пункти з міста на лівий берег Дніпра. І, нарешті: усі російські контратаки на український "плацдарм у Білогірці" (вона розташована трохи південніше Давидового Броду) було відбито, а росіяни зазнав тяжких втрат.

Але слід також зазначити, що українцям на цьому напрямку в останні 3–4 тижні не вдалося відвоювати жодних територій. Насправді, поки мені видається, що – зокрема в районі Білогірки – обидві сторони не полишають спроб "вкластися у провал" [певно, мається на увазі провал іншої сторони – перекл.].

Переклад: Тетяна Саніна, Антон Шигімага, Антоніна Ящук

Редакція: Тетяна Саніна

Оригінал тут

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-18-august-2022-99fbe48cccb9

***

№ 510.

Сьогодні дива не сталося

Михайло Жернаков **2022-08-19**

Дмитра *Лук'янова* обрано членом ВРП. За нього проголосували 37 делегатів із 62. *(Хавронюк - 13, Горох - 7, Меленко - 2).*

Про наукову спільноту це говорить чимало.

Але мій меседж не до них (з ними якраз усе ясно), а до політичної влади.

Давайте будемо називати речі своїми іменами. Лук'янов - протеже Банкової.

> Саме Зеленський призначив його в комісію по КСУ, де він протягнув в крісло КСУ ***Петришина***. Я спеціально не загострював на цьому раніше, бо дуже сподівався, що дую на холодне і сьогоднішньої ганьби не відбудеться.

Але починає виглядати, що розгортається дуже поганий сценарій.

За ним

1) політична влада за своєю квотою призначає 2-3 хороших кандидатів (як це було з Roman Maselko і ВР),
2) а контрольовану і недоброчесну більшість в ВРП протягує через формально не підпорядковані нікому з'їзди (на черзі судді - 8 місць, по 2 у адвокатів і прокурорів і ще 1 у науковців, усього 13).

Таким чином і контрольована більшість у ВРП є, і з влади ніби немає чого питати:

> "Все що від нас персонально залежало ми зробили, а решта - то не до нас".

Але ситуація така, що оцінюватимуть успіх реформи не по 2-3 призначеннях. А по всій картині в цілому, незалежно від того чиїми руками формально вона намальована. І заміна шила на мило (нехай навіть і з окремими незалежними фахівцями у складі, але з більшістю політичних пристосуванців) - це точно не успішна реформа.

Нам таке не просто в виконання зобов'язань не зарахують.

Провал судової реформи - #1 вимоги по кандидатству і взагалі руху до ЄС - підірве основне і фактично єдине, що в нас є на міжнродній арені - довіру і симпатію до нас. З усіма витікаючими наслідками.

Я вже не кажу про чергові десятиліття втрачених можливостей.

Нагадаю,

цій ВРП вибирати ПОЛОВИНУ всього суддівського корпусу в Україні - років на 30 вперед.

І навіть якщо припустити, що я знову нагнітаю даремно, і Лук'янова щиросердно вибрали науковці, а Банкова ту взагалі ні до чого.

Політичній владі мало "не втручатися".

Політична влада зараз має зробити все можливе і неможливе, щоб судова реформа вдалася.

На кону буквально ще одне покоління або ЄС, успіху і розвитку, або сірої зони, мороку і болота.

І мені неймовірних зусиль вартує не думати по те, що **зараз десятки тисяч українців помирають за одне, а отримати ми можемо друге**.

***

№ 511.

Putin is testing U.S., NATO with buildup along Russia-Ukraine border, defense minister says

By Paul Sonne

2021-11-19

Russian President Vladimir Putin is “playing chess” with the West by moving military forces and equipment along Russia’s border with Ukraine, Ukraine’s new defense minister said Friday while calling on the United States and European nations to hold the Kremlin accountable for any renewed aggression.

“He is testing the unity of the European Union, he is testing the unity of NATO allies, he is testing our society, Ukrainians, he is testing Poland, the Baltic countries,” Defense Minister Oleksiy Reznikov said in an interview during his visit to Washington, a trip that has included face-to-face talks with Defense Secretary Lloyd Austin and a request for additional military assistance.

Russian troop movements near Ukraine border prompt concern in U.S., Europe

Reznikov said he and his American counterpart came to the same conclusions about the situation on the Russia-Ukraine border, though he suggested some Ukrainian officials initially viewed the developments with less alarm, having grown numb to the threat from Russia after nearly eight years of war.

“We have the same assessment of the risks, of the threats, but the difference is in risk perception,” Reznikov said. “We are living in this standard of life for eight years, so we have like psychological immunity.”

Reznikov declined to go into detail about the request he made to the Pentagon.

Austin said ahead of Thursday’s meeting with Reznikov that the U.S. military was continuing to monitor the situation on the border between Russia and Ukraine and acknowledged Washington was unclear on the meaning of the latest moves.

“We are not sure exactly what Mr. Putin is up to, but these movements certainly have our attention,” Austin said, calling on Russia to be transparent about its military activities near the border.

Pentagon spotlights the Black Sea region, but the Biden administration’s plans for confronting Russia remain murky

Speaking to The Washington Post, Reznikov said he believed Putin was at an inflection point, deciding whether to “go through the Ukrainian border and burn the bridges, or he is still bargaining and trying to find something interesting for him.”

“I hope he has not made his decision on this point,” Reznikov said, accusing Putin of “trying to grow that fear in the hearts of people.”

U.S. officials have raised alarms with their European colleagues in recent days about Russian military movements near the Ukrainian border and the possibility that Russia could mount an invasion.

Putin has also escalated his rhetoric on Ukraine and warned that NATO countries are crossing Russia’s red lines with their actions in conjunction with Ukrainian forces near Russia’s borders.

Michael Kofman, a Russia expert and military analyst at Virginia-based CNA, has said the Russian military movements could be preparation for action sometime early next year. He cautioned against believing the Russian military wouldn't launch an offensive in the middle of the winter.

The last time Russian-backed forces in east Ukraine took significant territory, changing the front lines of the conflict and capturing the city of Debaltseve, the offensive began in mid-January.

The Biden administration dispatched CIA Director William J. Burns to Moscow earlier this month in part to warn the Russian government against pursuing any such renewed offensive, according to a U.S. official familiar with the visit. The U.S. government has also been sharing its intelligence with the Ukrainians and European allies to build a shared picture of the situation, according to U.S. and Ukrainian officials.

The information-sharing is a prelude to talks about what the United States, Canada and their European allies can do to warn the Kremlin against such an offensive and better prepare Ukraine for the possibility. Those actions could include issuing sanctions or providing more equipment to the Ukrainian military, one U.S. official said.

Reznikov said U.S., European and Ukrainian officials must dissuade Putin from conducting a new offensive because any such invasion could be far more costly for Ukraine and Europe than Russia's actions in 2014.

"We need to stop him before, not after," Reznikov said. "It will not be a Crimea case … it will be a bloody massacre."

Reznikov's visit to the United States, his first as Ukraine's newly minted defense minister, came as Putin gave an address to the Russian Foreign Ministry in Moscow outlining his view of global affairs. Putin had harsh words for the government of Ukrainian President Volodymyr Zelensky, which he accused of leading to a "dead end" the Minsk accords designed to resolve the conflict in Ukraine's east.

Amid tensions with Russia, White House scrutinizes military exercises in Europe

Putin also lashed out at exercises that the United States and its NATO allies have been conducting, often in conjunction with Ukraine, in the Black Sea region. The Washington Post reported Friday that the White House has asked the Pentagon to provide a rundown of U.S. military activities and exercises in Europe and provide their policy justification, as Russia repeatedly raises concerns about the drills.

This week, Russia's Foreign Ministry shocked diplomats by releasing traditionally confidential correspondence with France and Germany over a new round of peace talks involving France, Germany, Russia and Ukraine to discuss ending the conflict.

Russia's release of the correspondence came after France accused Russia of refusing to commit to a new round of talks on the ministerial level.

Russian Foreign Minister Sergei Lavrov said such comments were "arrogant" and "not exactly appropriate or ethical," and released the correspondence in an attempt to dispute the claim.

Reznikov described his surprise at the Russian Foreign Ministry's release of the letters and said it was perhaps the product of "something emotional" on the part of Lavrov.

Asked during a news conference whether his French and German counterparts had rattled him, Lavrov said, "We are all human. You could say they got to me."

Reznikov declined to comment Friday on what specific piece of territory Russia may be eyeing, saying he didn't want to give Moscow any ideas.

"Our intelligence, American intelligence and U.K. intelligence — we have the same perception," Reznikov said. "So we know about that, and we agree."

Paul Sonne covers national security, focusing on Russia and Europe. He previously reported for the Wall Street Journal from Moscow, London and Washington. Twitter

***

Президент России Владимир Путин «играет в шахматы» с Западом, перемещая вооруженные силы и технику вдоль границы России с Украиной, заявил в пятницу новый министр обороны Украины, призывая Соединенные Штаты и европейские страны привлечь Кремль к ответственности за любую возобновленную агрессию.

"Он проверяет единство Европейского Союза, он испытывает единство союзников по НАТО, он тестирует наше общество, украинцев, он тестирует Польшу, страны Балтии", - сказал министр обороны Алексей ***Резников*** в интервью во время своего визита в Вашингтон, поездки, которая включала личные переговоры с министром обороны Ллойдом ***Остином*** и просьбу о дополнительной военной помощи.

Движение российских войск вблизи границы Украины вызывает озабоченность в США и Европе

Резников сказал, что он и его американский коллега пришли к одним и тем же выводам о ситуации на российско-украинской границе, хотя он предположил, что некоторые украинские чиновники изначально рассматривали события с меньшей тревогой, онемели от угрозы со стороны России после почти восьми лет войны.

> "У нас одна и та же оценка рисков, угроз, но разница заключается в восприятии риска", - сказал Резников. "Мы живем в этом уровне жизни в течение восьми лет, поэтому у нас есть психологический иммунитет".

Резников отказался подробно рассказать о просьбе, которую он сделал в Пентагон.

Перед встречей с Резниковым в четверг ***Остин*** заявил, что американские военные продолжают следить за ситуацией на границе между Россией и Украиной, и признал, что Вашингтону неясно смысл последних шагов.

> "Мы точно не знаем, что г-н Путин готов, но эти движения, безусловно, привлекают наше внимание", - сказал Остин, призывая Россию быть прозрачной в отношении своей военной деятельности вблизи границы.

Пентагон освещает Черноморский регион, но планы администрации Байдена по противостоянию России остаются туманными

Выступая перед The Washington Post, ***Резников*** сказал, что, по его мнению, Путин находится на переломном этапе, решая, "перейти ли украинскую границу и сжечь мосты, или он все еще торгуется и пытается найти для него что-то интересное".

> "Я надеюсь, что он не принял решения по этому вопросу", - сказал Резников, обвинив Путина в "пытке развить этот страх в сердцах людей".

В последние дни официальные лица США подняли тревогу у своих европейских коллег по поводу российских военных перемещений вблизи украинской границы и возможности того, что Россия может напасть.

Путин также эскалировал свою риторику об Украине и предупредил, что страны НАТО пересекают красные линии России своими действиями совместно с украинскими силами вблизи границ России.

Майкл ***Кофман***, российский эксперт и военный аналитик CNA, базирующейся в Вирджинии, сказал, что

> российские военные движения могут подготовиться к действию где-то в начале следующего года. Он предостерег от полагать, что российские военные не начнут наступление в середине зимы.

В последний раз, когда поддерживаемые Россией силы на востоке Украины захватили значительную территорию, изменили линию фронта конфликта и захватили город Дебальцево, наступление началось в середине января.

Администрация Байдена направила директора ЦРУ Уильяма Дж. По словам американского чиновника, знакомого с визитом, в начале этого месяца в Москве отчасти для того, чтобы предостеречь российское правительство от продолжения любого такого возобновленного наступления.

> По словам американских и украинских чиновников, правительство США также делится своими разведывательными данными с украинцами и европейскими союзниками, чтобы составить общую картину ситуации.

Обмен информацией является прелюдией к разговорам о том, что Соединенные Штаты, Канада и их европейские союзники могут сделать, чтобы предостеречь Кремль от такого наступления и лучше подготовить Украину к этому.

> По словам одного из американских чиновников, эти действия могут включать в себя введение санкций или предоставление большего количества оборудования украинским военным.

Резников сказал, что американские, европейские и украинские чиновники должны отговорить Путина от проведения нового наступления, потому что любое такое вторжение может быть гораздо более дорогостоящим для Украины и Европы, чем действия России в 2014 году.

> "Нам нужно остановить его до, а не после", - сказал Резников. "Это будет не случай Крыма... это будет кровавая резня".

Визит Резникова в Соединенные Штаты, его первый визит в качестве новоиспеченного министра обороны Украины, состоялся, когда Путин обратился к МИД России в Москве с изложением своего взгляда на глобальные дела.

> У Путина были резкие слова в адрес правительства президента Украины Владимира Зеленского, которое он обвинил в том, что привело к «мертвому концу» Минских соглашений, направленных на урегулирование конфликта на востоке Украины.

На фоне напряженности с Россией Белый дом тщательно изучают военные учения в Европе

> Путин также набросился на учения, которые Соединенные Штаты и их союзники по НАТО проводят, часто совместно с Украиной, в

Черноморском регионе. The Washington Post сообщила в пятницу, что Белый дом попросил Пентагон предоставить краткое изложение военных действий и учений США в Европе и предоставить их политическое обоснование, поскольку Россия неоднократно вызывает озабоченность по поводу учений.

На этой неделе МИД России шокировал дипломатов, опичив традиционно конфиденциальную переписку с Францией и Германией в ходе нового раунда мирных переговоров с участием Франции, Германии, России и Украины для обсуждения прекращения конфликта.

Освобождение Россией корреспонденции произошло после того, как Франция обвинила Россию в отказе принять участие в новом раунде переговоров на министерском уровне.

Министр иностранных дел России Сергей Лавров заявил, что такие комментарии были «высокомеменными» и «не совсем уместными или этичными», и опубликовал переписку в попытке оспорить претензию.

Резников описал свое удивление в связи с выпуском писем МИД России и сказал, что это, возможно, результат «чего-то эмоционального» со стороны Лаврова.

Отвечая на вопрос во время пресс-конференции, гремели ли его французские и немецкие коллеги, Лавров сказал: "Мы все люди. Можно сказать, что они добрались до меня".

Резников отказался комментировать в пятницу, на какую конкретную территорию может смотреть Россия, заявив, что не хочет давать Москве никаких идей.

"Наша разведка, американская разведка и разведка Великобритании - у нас такое же восприятие", - сказал Резников. "Таким образом, мы знаем об этом и согласны".

Пол Сонн освещает национальную безопасность, уделяя особое внимание России и Европе. Ранее он писал для Wall Street Journal из Москвы, Лондона и Вашингтона. Щебет

***

№ 512.

Russia preparing to attack Ukraine by late January: Ukraine defense intelligence agency chief

By Howard Altman

2021-11-21

Your Military

Russia preparing to attack Ukraine by late January: Ukraine defense intelligence agency chief

By **Howard Altman**

Nov 21, 2021

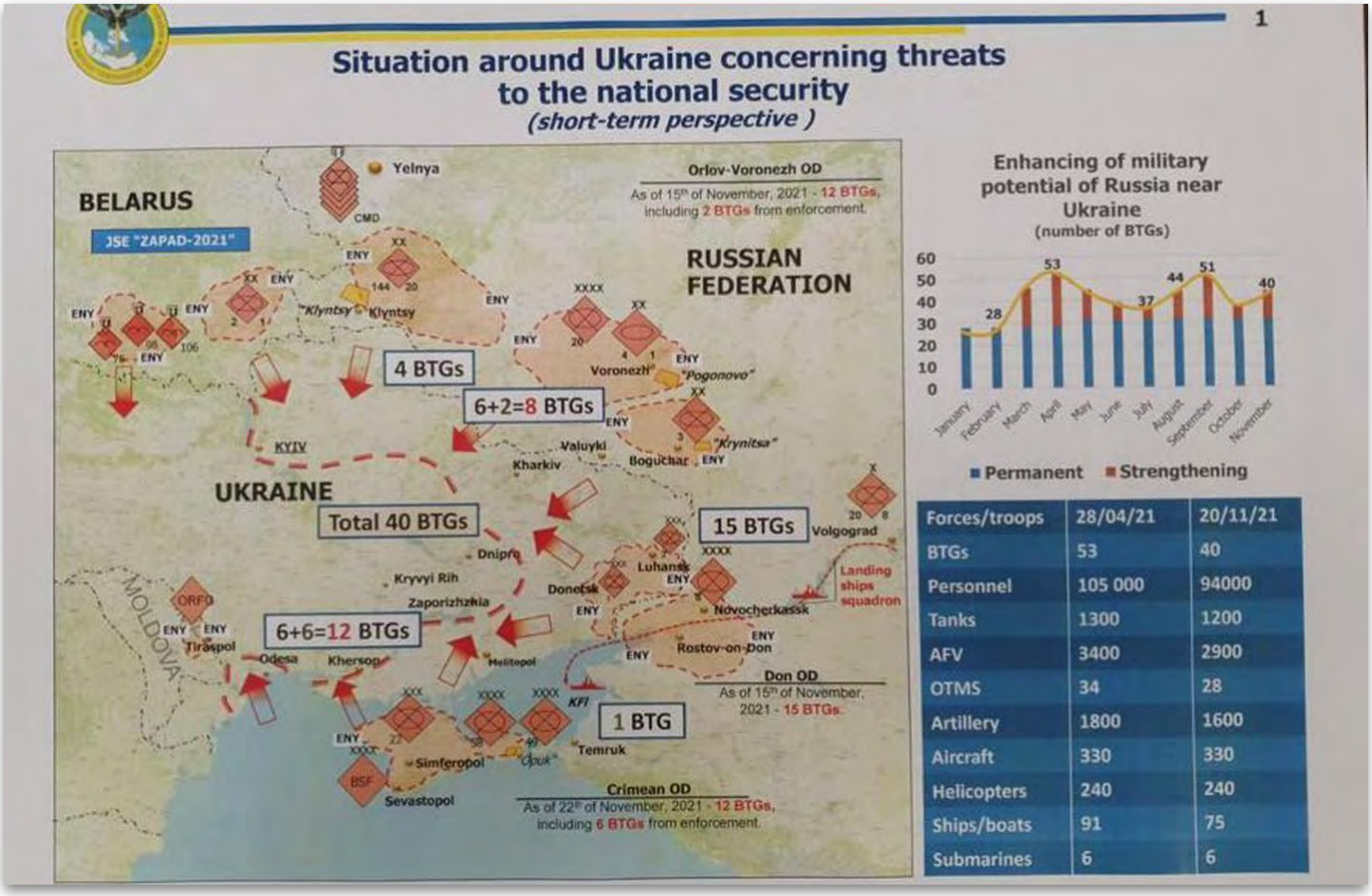
Russian military armored vehicles roll into landing vessels after drills in Crimea on April 23, 2021. (Russian Defense Ministry Press Service via AP)

Russia has more than 92,000 troops amassed around Ukraine's borders and is preparing for an attack by the end of January or beginning of February, the head of Ukraine's defense intelligence agency told Military Times.

Such an attack would likely involve airstrikes, artillery and armor attacks followed by airborne assaults in the east, amphibious assaults in Odessa and Mariupul and a smaller incursion through neighboring Belarus, Ukraine Brig. Gen. Kyrylo Budanov told Military Times Saturday morning in an exclusive interview.

Russia’s large-scale Zapad 21 military exercise earlier this year proved, for instance, that they can drop upwards of 3,500 airborne and special operations troops at once, he said.

The attack Russia is preparing, said Budanov, would be far more devastating than anything before seen in the conflict that began in 2014 that has seen some 14,000 Ukrainians killed.

Forces/troops	28/04/21	20/11/21
BTGs	53	40
Personnel	105 000	94000
Tanks	1300	1200
AFV	3400	2900
OTMS	34	28
Artillery	1800	1600
Aircraft	330	330
Helicopters	240	240
Ships/boats	91	75
Submarines	6	6

The Ukraine military's assessment of a how a potential attack by Russia would play out. (Courtesy of Ukraine military).

Speaking to the Washington Post on Friday, Ukraine’s new Defense Minister *Oleksii Reznikov* said it was unclear whether Russian President Vladimir Putin *has yet decided to attack*.

But Russia is building capacity to do so, Budanov told Military Times, increasing troop levels and weapons systems in occupied Crimea and staging systems like Iskandar short-range ballistic missile systems and other weapons elsewhere near the border. And he scoffed at suggestions that the brutal weather conditions during that time of the year would dissuade the Russians from attacking.

“It is no problem for us and the Russians,” Budanov said of fighting in the frigid weather.

Any such attack, however, would first follow a series of psychological operations currently underway designed to destabilize Ukraine and undermine its ability to fight, said Budanov, speaking through an interpreter.

“They want to foment unrest, through protests and meetings, that show the people are against the government,” he said.

Those efforts include ongoing anti-COVID-19 vaccination protests that Budanov said have been organized by Russia, which is also trying to stoke unrest related to the economy and energy supplies.

In addition, Budanov said Russia is trying to whip up anti-government sentiment over an incident dubbed “Wagnergate” — a controversy involving about 30 members of the Russian private military group responsible for attacks inside Ukraine. The Wagner group members, who made their way to Belarus, were supposed to be brought back to Ukraine to be detained, but instead wound up being sent to Russia with the help of the Belarus KGB, Budanov said.

Russian psychological operations are being used to show “our authorities betrayed the people,” said Budanov.

The ongoing border conflict between Poland and Belarus, which is trying to send refugees into Europe through Poland’s border, is part of that effort, he said.

“They want to make the situation inside the country more and more dangerous and hard and make a situation where we have to change the government,” said Budanov. “If they can’t do that, than military troops will do their job.”

Budanov said U.S. and Ukraine intelligence assessments about the timing of a Russian attack are very similar.

“Our evaluations are almost the same as our American colleagues,” he said.

RELATED

Russian troop movements show wider conflict is possible, top Ukraine official says“All available information indicates that the armed forces of Russia permanently sustain a powerful offensive grouping around Ukraine,” Roman Mashovets, deputy head of Ukraine’s Office of the President for national security and defense, told Military Times Wednesday.

By Howard Altman

The Russian embassy did not respond to a request for comment Saturday. The Pentagon on Saturday declined to comment on Budanov’s assessments about the timing and nature of any potential Russian attack, instead pointing to comments made Wednesday and Thursday by Defense Secretary Lloyd Austin.

The U.S. continues to see “troubling behavior from Russia,” Austin told reporters Wednesday.

“We are not sure exactly what Mr. Putin is up to,” he said. “But these movements certainly have our attention. And I would urge Russia to be more transparent about what they are up to take steps to live up to the Minsk agreements.

“Our support for Ukraine sovereignty territorial integrity remains unwavering.”

After meeting with Reznikov on Thursday, Austin said the U.S. will "continue to advance our shared priority to counter Russian aggression and to deepen our cooperation in such areas as Black Sea security, cyber defense and intelligence sharing."

Ukraine Brig. Gen. Kyrylo Budanov, head of that nation's defense intelligence agency. (Courtesy Ukraine Ministry of Defense).

Budanov said that ideally, the U.S. would help deter any Russian incursion, through additional military aid and increased diplomatic and economic pressure, including more sanctions against Russia and the seizure and blocking of Russian banking accounts.

Also, in addition to U.S. aid already promised and delivered, including Mark VI patrol boats, Javelin anti-armor systems and AN/TPQ-53 light counter-fire radar systems, Ukraine seeks additional air, missile and drone defense systems and electronic jamming devices, Budonov said. Patriot missile batteries and counter rocket, artillery and mortar systems are on Ukraine's wish list.

The AN/TPQ-53 systems were used to great effect, Ukraine military officials have previously told Military Times. Budanov said the Javenlin systems have also been used against Russian forces. Those, along with Turkish-manufactured drones, used against Russian-aligned separatist artillery troops, have a significant psychological deterrent value, said Budanov, making Russians think twice about attacking.

Still, he said, Ukraine needs more help from America.

“I think it’s not enough for us right now,” he said of current and promised U.S. aid to Ukraine. “We need more. No countries except Ukraine have open war with Russia. And we have for seven years. That’s why we’re sure the U.S should give us everything we didn’t get before. And right now. It’s the right time for this. Because after it could be very late.”

***

Россия собрала более 92 000 военнослужащих вокруг границ Украины и готовится к нападению к концу января или началу февраля, сообщил Military Times глава ведомства оборонной разведки Украины.

Такое нападение, вероятно, будет включать в себя авиаудары, артиллерийские и бронетанковые атаки, за которыми последуют воздушно-десантные нападения на востоке, десантные нападения в Одессе и Мариупуле и меньшее вторжение через соседнюю Беларусь, Украину Бриг. Генерал. Кирилл Буданов сказал Military Times в субботу утром в эксклюзивном интервью.

По его словам, крупномасштабные военные учения России «Запад-21» в начале этого года доказали, например, что они могут сбросить сразу более 3500 военнослужащих воздушно-десантных войск и войск специальных операций.

Нападение, которое готовит Россия, сказал Буданов, будет гораздо более разрушительным, чем что-либо прежде в конфликте, который начался в 2014 году, в результате которого было убито около 14 000 украинцев.

Выступая в Washington Post в пятницу, новый министр обороны Украины Алексей ***Резников*** заявил, что неясно, решил ли президент России Владимир ***Путин*** еще атаковать.

Но Россия наращивает потенциал для этого, сказал ***Буданов*** Military Times, увеличивая численность войск и системы вооружений в оккупированном Крыму и промежуточные системы, такие как ракетные системы малой дальности Искандар и другое оружие в других местах вблизи границы. И он насмехался над предположениями о том, что жестокие погодные условия в это время года отговорят русских от нападения.

> "Это не проблема для нас и россиян", - сказал Буданов о борьбе в холодную погоду.

Однако любая такая атака сначала последует за серией психологических операций, проводимых в настоящее время, направленных на дестабилизацию Украины и подрыв ее способности к борьбе, сказал Буданов, выступая через переводчика.

> "Они хотят разжигать беспорядки с помощью протестов и митингов, которые показывают, что люди против правительства", - сказал он.

Эти усилия включают в себя продолжающиеся протесты против вакцинации против COVID-19, которые, по словам Буданова, были организованы Россией, которая также пытается разжечь беспорядки, связанные с экономикой и энергоснабжением.

Кроме того, ***Буданов*** сказал, что

> Россия пытается разжечь антиправительственные настроения по поводу инцидента под названием «Вагнергейт» - спор с участием около 30 членов российской частной военной группы, ответственной за нападения внутри Украины. По словам Буданова, члены группы Вагнера, которые отправились в Беларусь, должны были быть возвращены в Украину для задержания, но вместо этого были отправлены в Россию с помощью белорусского КГБ.
>
> Российские психологические операции используются, чтобы показать, что "наши власти предали народ", - сказал ***Буданов***.

По его словам, продолжающийся пограничный конфликт между Польшей и Беларусью, которая пытается отправить беженцев в Европу через границу Польши, является частью этих усилий.

> "Они хотят сделать ситуацию внутри страны все более опасной и трудной и создать ситуацию, когда мы должны изменить правительство", - сказал Буданов. "Если они не смогут этого сделать, то военные выполнят свою работу".

Буданов сказал, что оценки разведки США и Украины о сроках российской атаки очень похожи.

> "Наши оценки почти такие же, как и у наших американских коллег", - сказал он.

Посольство России не ответило на запрос о комментариях в субботу. Пентагон в субботу отказался комментировать оценки Буданова о сроках и характере любого потенциального российского нападения, вместо этого указав на

комментарии, сделанные в среду и четверг министром обороны Ллойдом Остином.

США продолжают видеть "трубающее поведение со стороны России", - сказал ***Остин*** журналистам в среду.

> "Мы точно не знаем, что г-н Путин готов", - сказал он. "Но эти движения, безусловно, привлекают наше внимание. И я хотел бы призвать Россию быть более прозрачной в отношении того, что она задумала, чтобы предпринять шаги для выполнения Минских соглашений.
>
> "Наша поддержка суверенитета и территориальной целостности Украины остается непоколебимой".

После встречи с ***Резниковым*** в четверг ***Остин*** сказал, что США

> «продолжим продвигать наш общий приоритет по противодействию российской агрессии и углублять наше сотрудничество в таких областях, как черноморская безопасность, киберзащита и обмен разведданными.

Буданов сказал, что в идеале США помогут сдержать любое российское вторжение путем дополнительной военной помощи и усиления дипломатического и экономического давления, включая дополнительные санкции против России и захват и блокировку российских банковских счетов.

Кроме того, помимо уже обещанной и доставленной помощи США, включая патрульные катера Mark VI, противоброньные системы Javelin и световые радиолокационные системы противопожарной сигнализации AN/TPQ-53, Украина ищет дополнительные системы противовоздушной, ракетной и беспилотной обороны, а также электронные устройства помех, сказал Будонов. Ракетные батареи Patriot и контрракетные, артиллерийские и минометные системы находятся в списке желаний Украины.

Системы AN/TPQ-53 были использованы с большим эффектом, сообщили военные чиновники Украины ранее Military Times. Буданов сказал, что системы Javenlin также использовались против российских войск. Те, которые, наряду с беспилотниками турецкого производства, используемые против российских сепаратистских артиллерийских войск, имеют значительную психологическую сдерживающую ценность, сказал Буданов, заставляя россиян дважды задуматься об нападении.

Тем не менее, по его словам, Украине нужна дополнительная помощь со стороны Америки.

"Я думаю, что сейчас нам этого недостаточно", - сказал он о текущей и пообещал помощь США Украине. "Нам нужно больше. Ни одна страна, кроме Украины, не ведет открытой войны с Россией. И у нас есть семь лет. Вот почему мы уверены, что США должны дать нам все, чего мы не получили раньше. И прямо сейчас. Настало время для этого. Потому что после этого может быть очень поздно".

***

№ 513.

Кирило Буданов: Війна закінчиться наступного року виходом на наші кордони

2022-07-04

Владислав Красінський, https://www.rbc.ua/ukr/news/kirill-budanov-voyna-zakonchitsya-sleduyushchem-1656837517.html

Про плани Путіна на Україну, переворот у Росії, ядерну загрозу, напад Білорусі, зіткнення НАТО та РФ і завершення війни – в інтерв'ю РБК-Україна розповів начальник Головного управління розвідки Міністерства оборони Кирило Буданов.

З кінця минулого року західні медіа та політики прямим текстом стверджували, що Росія готує широкомасштабне вторгнення. У верхівці української влади це переконання розділяли одиниці, принаймні публічно.

Чи не єдиним її представником, хто відкрито та із деталями попереджав про нову кремлівську агресію був Кирило Буданов. У свої 36 він уже має звання генерал-майора та керує одним із ключових органів у всій силовій вертикалі – воєнною розвідкою.

Начальник ГУР МО виділяється на фоні своїх колег відкритістю до медіа та гостротою формулювань на адресу країни-агресора і її керівництва. І це не залишилось непоміченим. Минулого тижня Слідчий комітет РФ після чергового інтерв'ю відкрив проти Буданова справу за нібито "погрозу вчинення терактів".

Не виключено, що після розмови з РБК-Україна до "справи" додадуть ще кілька епізодів. Про усунення Путіна, розвал Росії та повернення усіх наших територій – дивіться та читайте нижче.

***

– Пане Кириле, дякую перш за все, що погодилися на розмову з нами. І хочемо почати з нашої великої перемоги – це звільнення острова Зміїний. За вашими очікуваннями, чи це вже фінальна крапка у битві за Зміїний?

– Якщо ви згадаєте минулі півтора місяця, то я про це вам казав, що Зміїний острів буде звільнено. Абсолютно відкрито про це заявляв і ось ви бачите результати тих моїх слів.

На даному етапі це фінал. Що буде далі, покаже час. Але певен, що ми, я тоді сказав, звільнимо острів – ми його звільнили і зараз ми його утримуємо.

– Чи наближає деокупація острова вирішення продовольчої кризи і забезпечення експорту нашого зерна через Чорне море?

– Безумовно, це необхідний крок в цій справі, без цього було неможливо. Це я теж, в принципі, неодноразово пояснював.

– Ті ідеї, які наші партнери зараз виголошують з цього приводу, наприклад, що Греція надасть спеціальні судна, але при цьому не буде військової підтримки і конвоїв для цього зерна. Чи цього достатньо? На якому етапі зараз ці перемовини?

– По цих питаннях я утримаюсь поки від відповіді. Що пропонують інші країни? Будь ласка, хай пропонують, нехай приймаються рішення, але я як

стояв на своїй позиції, так і залишаюсь. Ніхто крім нас самих наші проблеми вирішувати не буде.

– Після звільнення острова Зміїний ми бачили жахливий терористичний акт – обстріли ракетами Одещини, де загинули понад два десятки людей, на жаль. Як ви думаєте, такі дії РФ з чим пов'язані? Це залякування населення, намагання нас схилити до капітуляції чи просто неточність їхньої зброї та криворукість?

– 1) По-перше, **ці фактори абсолютно між собою не пов'язані**. Взагалі питання чому Росія останнім часом так сильно активізувала використання ракет має досить просту відповідь, як не дивно. Ніякої конспірології або якихось далекоглядних планів тут немає.

Змінився керівник, як вони кажуть, "спеціальної воєнної операції" в Україні, ним став командувач повітряних сил (*командувач ПКС Сергій Суровікін, - ред.*). Він вміє воювати бомбардувальниками та ракетами, ось він робить те, що вміє. Так що тут досить легка відповідь, як це не дивно.

2) Друге, Росія чітко розуміє, куди плюс-мінус будуть потрапляти їх ракети. Так, є питання щодо їх невисокої точності, але вони розуміють, що це будуть удари по цивільному населенню. Їх абсолютно це влаштовує, абсолютно повністю, можете навіть побачити це по офіційній риториці, що вони кажуть, – в принципі не сильно то й виправдовуються.

На даному етапі існування, Росія – це просто монстр з ядерною дубинкою, який загрожує не тільки Україні, а й всьому цивілізованому світу. І допоки це питання не буде глобально вирішено, такі випадки будуть все в нових і нових країнах.

– Пам'ятаю, що в перші місяці цього вторгнення ми всією країною рахували, скільки у Росії залишилося ракет, щоб бити по нам. Я так розумію, що це в принципі вже неактуально, тому що вони зараз відстрілюють свої старі запаси набагато менш точної зброї, які в принципі досить невичерпні. Чи ні?

– Що змінилося якраз після зміни їхнього командувача? Це активне масоване застосування дальньої бомбардувальної авіації, зокрема, літаків Ту-22М3, які використовують здебільшого старі радянські ракети.

Це не просто старі радянські ракети Х-22, це ракета, яка була призначена для нанесення ядерних ударів. Тому у неї показник точності плюс-мінус кілометр – це взагалі було нормально. Вона призначена для нанесення ядерних ударів, а вони стріляють звичайною боєголовкою.

Ось і вся відповідь. Вони в принципі не мають тієї точності, яку хотіли б мати.

– А щодо кількості цих ракет? Чи є сенс рахувати їх?

– Я утримаюсь від відповіді. Нам це відомо, але це не для розповсюдження.

– В принципі, ця ракетна загроза з нами буде ще довго?

– На жаль, вона є на даному етапі.

– З приводу "ядерної дубинки", якою лякає Росія весь цивілізований світ. Як ви думаєте, чи це просто залякування, чи можуть бути якісь фактори, при яких Путін все-таки натисне червону кнопку?

– Дивіться,

1) з позиції логіки розмовляти чи вибудовувати якусь думку, чи може Росія щось зробити, це взагалі нікчемна справа, **вони не користуються логікою**. Це перше.

2) По-друге, чи можуть вони використати? Ну, в теорії можуть. Але чи використають вони цю зброю? Ні, не використають, найближчим часом точно ні.

Я казав це давно, коли почалися ці панічні настрої, і зараз вам кажу. При всій офіційній ворожій риториці і заяв на кшталт, що "ми зараз в радіоактивний попіл весь світ зітремо", вони чітко розуміють, що використання ядерної зброї просто пришвидшить розпад Росії.

– Ще одна є у нас ядерна загроза – це окупована Запорізька АЕС. Що там наразі відбувається? МАГАТЕ каже, що у них немає доступу до вимірювання необхідних показників.

– Я не є членом МАГАТЕ і не можу прокоментувати їхні дії та їхні заяви.

Зі свого боку можу сказати наступне – що це елемент ядерного шантажу, причому, як я казав, не тільки України, а всього цивілізованого світу. Можливо, навіть не тільки цивілізованого. На станції насправді незрозуміло, що коїться, і це в будь-який момент в теорії може призвести до серйозної катастрофи.

– Західні країни продовжують говорити, що плани Путіна на Україну – це загарбання якомога більшої частини території. При цьому риторика ворожа зараз нібито змінюється до того, що їм достатньо буде Донбасу. Як ви думаєте, що з цього найбільше відповідає дійсності? Чи вони досі

хочуть загарбати якомога більше і скинути політичне керівництво України? Чи змінюють свої плани по ходу?

– Я в принципі не орієнтуюся, скажімо так, на заяви когось з якихось країн. Ми орієнтуємося на свою власну інформацію.

Ще раз нагадую, що саме ми були першими, хто сказав що і як буде відбуватися. Тому з повною відповідальністю можу вам заявити, плани Росії – це повне знищення України, абсолютне повне.

А будь-які інсинуації на рахунок того, а, можливо, їм вистачить Донбасу, я попрошу мені навіть такі питання не ставити. Ми не будемо торгувати територіями.

– Нещодавно була опублікована розшифровка розмови буквально за кілька днів до великого вторгнення Росії між паном Макроном та Путіним, де він вчергове підтвердив тезу, що не вважає українську владу легітимною. Чи ви бачите досі у російського керівництва плани щодо знищення військово-політичної верхівки України?

– Я ж вам сказав, завдання Росії – це повне знищення української державності. Це одна зі складових, яка для цього необхідна.

– В принципі, для того, щоб спробувати цього досягти, їм як мінімум, напевно, доведеться проводити загальну мобілізацію. Як ви думаєте, чи це можливо в осяжній перспективі?

– По-перше, у них іде ***прихована мобілізація***, це триває вже досить тривалий проміжок часу.

Буде потрібна загальна – тоді потрібно буде якось дати відповідь навіть з промитим мозком суспільству російському, а нащо мобілізація, коли все йде за планом?

Це політично важко буде для них

– Якісь протестні настрої серед звичайних росіян через санкції, втрати від цієї війни ви вже бачите чи ні?

– Ні, і їх не буде.

– Чому?

– Тому що Росія здебільшого підтримує всі ці дії. Це насправді так, не треба думати, що один Путін такий поганий, а всі інші просто не знають, що

робити. Знають, дуже чітко знають і розуміють. Можливо, це наслідок довготривалої пропагандистської роботи з ними.

Тут можна багато сперечатися, чому так, але це факт, це є так. Росіяни здебільшого підтримують все, що тут робиться, а також нанесення ударів по житлових приміщеннях. Це ж зараз не важко, у нас XXI століття, відкрийте їхні пабліки, просто коментарі почитайте, що вони там пишуть. Це ж не пише Путін або Патрушев, до прикладу, ні.

Вони це підтримують, тому жодних протестних настроїв там не буде.

– І серед політичної та економічної еліти на це також не варто сподіватися?

– Економічна еліта досить сильно від цього постраждала, але вона буде чекати слушного моменту. Самі створювати вони його не будуть.

– Слушного моменту?

– Слушного для правильної зміни (*очільника Кремля, – ред.*). Як то кажуть, "преемственности".

– Якраз хотів спитати, які ви бачите можливі сценарії усунення Путіна? Це переворот, якась хвороба його? Чи дійсно він хворий, ми досі не знаємо.

– А чи живий Путін зараз? Риторичне питання.

– Чи знаєте ви?

– Я теж утримаюсь від цього.

– Просто в мене наступне питання було, як може померти Путін, тепер навіть не знаю…

– Ну, а я звідки ж знаю. Можливі виключно два варіанти, чим все це закінчиться.

Перше, це наступник Путіна зупиняє основні дії, не тільки в Україні, а в багатьох куточках світу. І каже: "Знімайте, будь-ласка, з Росії всі накладені санкції, вибудовуємо нові стосунки. Росія тут ні до чого, виключно була людина, яка керувала до цього державою, і це його особисті проблеми, він маніяк".

– Як зі Сталіним було.

– Ну так, десталінізація – депутінізація. Ну і в усьому звинувачують його. Інший варіант – це просто розвал Росії на кілька частин, на три і більше.

– Чи бачите попередньо можливі фігури цього "преемника"?

– Цей процес якраз зараз триває.

– Це якась підкилимна боротьба?

– Дуже сильно підкилимна. Башти Кремля мають між собою знайти якийсь консенсус. А це важко.

– Чи можемо назвати цих людей?

– Ні, не треба заважати цьому процесу.

– Як ви думаєте, те, що зараз відбувається з Білоруссю і з цими 7 батальйонами чи БТГр, які стоять у нас на кордоні, це залякування? Чи вони зрештою все ж таки готуються до того, щоб в слушний момент завдати нам удару.

– А про які саме батальйонно-тактичні групи ви говорите?

– Скільки зараз знаходиться білоруських військ та російських на території Білорусі біля нашого кордону?

– Російських? Взагалі мізерна кількість, абсолютно мізерна.

– Ми не бачимо трендів нарощування для того, щоб створювати загрозу?

– Не ми не бачимо, а їх нема.

– Чи планують вони…

– Це абсолютно планові заходи білоруської армії, які вони проводять. Ми знали про них за два з половиною місяці точно до того, як почалися перші дії. На даному етапі загрози від білоруської армії для України не існує.

– В найближчій перспективі?

– В найближчій не буде. Як тільки вона з'явиться, повірте, ми будемо майже в ту ж мить про це знати.

– Чи може якимось чином криза довкола Калінінграду вплинути на подальший перебіг подій і нашої війни, і в принципі того, що відбувається на континенті? Чи можливе в результаті зіткнення, пряма конфронтація країн НАТО та Росії?

– На жаль, окрім медійної складової, ніякої кризи тут нема. Це прикро визнавати, але це правда.

– Чому? Тому що НАТО не готове до цього чи Росія не готова?

– Я б сказав, що ніхто до цього не готовий.

– Що у нас зараз, за вашими даними, відбувається на Сході? Тому що ми бачимо уривки офіційних зведень і не до кінця зрозуміло, чим саме все це може закінчитися. Чи зможемо втримати Донбас?

– Питання має бути не чи зможемо ми поки що утримати Донбас, а коли ми звільнимо окуповані території. Ну, тут давайте трошки зачекаємо, я ж казав, що влітку, в серпні ми маємо побачити якісь кроки з нашого боку. Потім ближче до зими це все має трошечки спинити, сповільнити темпи.

Вони й так сповільнені, насправді, росіяни наступають виключно на двох ділянках місцевості. У них немає сил і засобів для широкомасштабного наступу, нема темпів наступу, все це втрачено.

З іншого боку, у нас так само досить важка ситуація. Важко нам перейти в контрнаступ в цій ситуації, ми в багатьох аспектах залежимо від кількості і якості зброї, яка у нас є. Це все аспекти, які впливають на відповідь на дане питання. Але ще раз кажу, операція буде продовжуватися до повного звільнення української території.

– Озвучені нещодавно паном Байденом на саміті країн НАТО об'єми поставок до нашої країни саме важкої зброї. Чи її буде достатньо, щоб перейти в контрнаступ?

– США є нашим стратегічним союзником, і ми вдячні їм за ту допомогу, яку вони нам надають. Але обсяги зброї, які до нас надходять, на даному етапі все ще залишаються недостатніми для остаточного звільнення територій. Це все виправляється, але для цього потрібен час.

– Тобто питання тільки в часі? Не у політичній волі союзників, а саме в бюрократичних якихось проволочках для прийняття рішень і так далі?

– Я вважаю, що зараз питання виключно в часі.

– Ви також постійно повторюєте тезу, що кульмінації ми досягнемо у серпні.

– Ні, ви неправильно трактуєте мої слова. Я сказав, що в серпні ви побачите, весь світ в принципі побачить перші перемоги України.

– Ви казали, що перелам буде у війні.

– Перший перелам.

– І як він може виглядати?

– Ви хочете, щоб я зараз розкрив всі плани, щоб ворог прочитав і підготувався? Так ви це собі уявляєте?

– Просто хочу розуміти, на чому базуються ваші очікування.

– Риторично вам відповім. Якщо ви аналізуєте мої вислови, чи побачили ви, щоб я хоча б раз помилився?

– Ні.

– Тому чекайте.

– З приводу контрнаступу в загальному хотілося б ще уточнити таку тему. Наскільки я розумію, ваше відомство в тому числі відповідає за організацію партизанського руху на окупованих територіях. Наскільки, за вашими оцінками, в принципі це успішно розвивається?

– Підготовка йде, наскільки вона буде успішна, покаже тільки час. Ну як я вам можу сказати, оцінити, як пройде, наприклад, післязавтрашній день? Гарно чи погано він пройде? Всі готуються, коли настане цей день, от тоді можна буде оцінити, чи ефективно працювали, чи недостатньо ефективно, чи взагалі неефективно.

– Я скоріш до того, що ми будемо тільки нарощувати ці зусилля і що окупантам зовсім буде несолодко на нашій землі?

– Їм і зараз несолодко, але є інша проблема. Чим більше наше населення знаходиться під режимом окупації, тим важче самому населенню, ментально важче.

Насправді зараз на багатьох окупованих територіях чи не єдиним таким символом того, що їх поєднує з вільною Україною – це є робота поштарів, поштової служби. Особливо для пенсіонерів, які розносять їм пенсію. Тому що інтернет блокований, телебачення – самі розумієте, новини їм доводить виключно російська пропаганда.

Я інколи особисто читаю, що на окупованих територіях друкують, що показують їм. Там все вже, всі втекли, зброї немає, усі всіх кинули, Росія тут назавжди і все в такому ключі.

– Коли деякі наші політики дозволяють собі розповіді, "інсайди" про те, що ледве українські війська вже не стоять на чотирьох вулицях Херсона, як ви думаєте, чи так можна робити? Це ж навпаки деморалізує людей.

– Як я буду коментувати висловлювання якоїсь іншої посадової особи? Якщо він вважав правильним зробити саме так, мабуть у тієї в загальному розумінні особи є якісь на це аргументи. Я так не кажу.

– Як за вашими даними, чи все ж таки готуються окупанти на новоокупованих територіях в Херсонській і Запорізькій областях до якихось "референдумів"?

– Готуються на 11 вересня.

– На 11 вересня все-таки буде?

– Ну, що значить буде? Вони готуються. Ви маєте розуміти, що між підготуванням і фактом це, як то кажуть, довгий шлях, і чи приведе він саме до тієї мети, до якої вони готуються, покаже тільки час і наша вся робота.

– І чи там вже визначений сценарій? Це приєднання до Росії чи створення квазіреспублік?

– От саме цікаве, що до кінця ні. Вони готуються до приєднання, але паралельно з цим є інші варіанти. Створення нових "народних республік", створення однієї великої "народної республіки", приєднання великої території до Росії, приєднання окремої території до Росії – це все буде вирішуватися, як і завжди в Росії, в останній день.

– А які зараз настрої на тих територіях, які вже окуповані понад вісім років? Ми бачимо, що там час від часу відбуваються протести через невиплату заробітної плати, через те, що чоловіків всіх забирають, нібито мобілізують і так далі. Чи можна там очікувати якогось соціального вибуху, який допоможе нам?

– Ще раз вам кажу: ніякого дива ніде не станеться. Виключно важкою кропітливою роботою можливо досягти результату. Ніхто сам по собі нічого не зробить, ніхто в світі для нас просто так теж нічого не зробить. Якщо не зробимо ми самі, ніхто інший за нас роботу не зробить.

– Ще із хороших новин останнього часу це був найбільший з 24 лютого обмін полоненими. Як у нас просувається робота на цьому напрямку?

– Давайте так, ми прикладаємо максимально зусиль для того, щоб усі люди були звільнені. Створений координаційний штаб, який я очолюю, але в нього входять представники дуже багатьох структур, відомств, представники влади,

представники народних депутатів і так далі. Загальною роботою, я певен, що ми досягнемо значних результатів.

– Ще ГУР займається міжнародним напрямком, і ми розуміємо, що Росія вочевидь зараз намагатиметься перевести фокус з України на якісь інші ділянки. Бачили, що відбувається у Лівії, можливо загострення, про це говорив один з очільників Хорватії, на Балканах найближчим часом, боснійська криза. Як ви думаєте, чи є тут ризики для нас?

– Щодо ситуації на Балканах, там досить складна ситуація можлива, починаючи з осені, але я сподіваюся, що різких змін все ж таки вдасться уникнути. Керівництво країн того регіону теж розуміє, чим все це може скінчитися, і докладає максимум зусиль, щоб жодного кровопролиття там не сталося.

Стосовно Лівії. Теж трохи некоректна така аналогія, тому що війна в Лівії триває вже дуже багато років.

– Якщо говорити про загострення.

– Що ви маєте на увазі під загостренням?

– Захоплення парламенту, те, що бачимо по зведенням.

– Ну і що з того. А те, що там країна розділилася, це ж нікого вже не дивує, мабуть. Це не те загострення…

– Це не переключить фокус від України?

– Ні, абсолютно, такі загострення по світу досить часто з'являються. Взагалі всюди, де є Росія, там якісь проблеми, в принципі це тенденція, і це сама модель існування російської держави.

Вони можуть існувати виключно коли вони ядерний монстр з дубиною і створюють проблеми десь у світі. Потім виходять з якимись пропозиціями щодо вирішення того чи іншого конфлікту, і таким чином намагаються бути суб'єктами якихось світових процесів. Ось і все.

– Яка, на вашу думку, роль Китаю у цій війні? Вони начебто офіційно притримуються нейтралітету, при цьому час від часу так само від західних партнерів чуємо, що насправді допомога Росії є. Чи вона велика і чи вона може збільшитися з часом, що завдаватиме нам більше проблем?

– На даному етапі все ж таки я б сказав, що позиція Китаю більш нейтральна в цьому питанні.

– Тобто нам не варто боятися, що в подальшому вона зміниться в більш негативний для нас бік?

– В подальшому це про який проміжок часу говорите?

– Наприклад, до кінця року. Ми ж постійно оперуємо цими термінами.

– До кінця року, думаю, що не варто. Але це моя зараз особиста думка, базуючись на ситуації станом на зараз.

– Тоді, якщо ви дозволите, останнє запитання. Ми постійно говоримо про часові проміжки: серпень – перший перелам…

– Перші видимі результати.

– А під кінець року, я так розумію, завершення активної фази, яка відбувається зараз?

– Під кінець року, скажімо так, стан, в якому активні бойові дії досить зменшаться. Але це не буде ще кінцем, треба вірно розуміти те, що я кажу.

– Якраз і хотів уточнити. Що саме в вашому розумінні буде кінцем?

– Це вихід на кордони станом на 1991 рік, це буде кінцем цієї всієї авантюри, яку Росія зробила.

– Коли це може статися і що для цього потрібно?

– Наступний рік, я так вважаю.

***

№ 514.

Андрій Длігач: Україна повинна бути країною винахідників, підприємців, що кинули виклик, та змогли досягти економічного прориву

25 липня 2022

Соня Кошкіна, Шеф-редактор LB.ua
Олександр Децик, редактор відділу "Економіка"

https://lb.ua/economics/2022/07/25/524082_andriy_dligach_ukraina_povinna_buti.html

Загальний «План відновлення України», який презентував міжнародним партнерам секретар Ради відновлення, Данило Гетманцев не є таким посуті і не був результатом роботи Національної ради, запевняє засновник ***Advanter Group***, доктор економічних наук Андрій ***Длігач***.

«Це був окремий документ, який був поданий, як результат роботи Нацради. Та він точно не є «Планом відновлення України», - каже він.

Звертає увагу:

> згаданий документ ніде небув затверджений, і не відповідає тому, що напрацювали 24 групи, які займались різними напрямами.

На думку Андрія Длігача, ця робота має бути зараз повністю переналаштована,а Гетьманцев усунутий від процесу, аби «формувати не корупційні моделі відновлення і модернізації, а створювати плани, які б працювали далі вінтересах України».

Андрій Длігач каже, що нашій країні потрібно вести мову не лише про відновлення, а про більш амбітні цілі, які мають перетворити руїни, на краще місце для ведення бізнесу у Європі.

Хоча й констатує, що: «Зараз навіть Болгарія дає кращі умови для українських підприємців, ніж ми самі».

Він розповідає, що саме потрібно для бізнесу в Україні та вважає, що створення необхідних умов для бурхливого розвитку економіки може зайняти 3-5 років, а стати на шлях інноваційного прориву наша країна може вже за рік. Презентуємо вам текстову версію розмови, також можна слухати – уже традиційно – подкаст, який ми записували для "РадіоУкраїна", програма "Година зі Сонею Кошкіною", що мовить з Праги.

2022-07-25

1. Складно сказати, що ж презентували у Лугано і хто саме. Бо уряд, міністри фактично демонстрували окремі плани

Соня Кошкіна: Нещодавно український уряд презентував «План відбудови», що складається з 24 великих напрямків. Три місяці над його створенням працювали понад 2, 5 тис. спеціалістів. Та наші партнери хотіли б побачити більш чіткий план дій, зазначали ви стосовно цього. До того ж казали, що в ньому, цитую: «Немає цілісного, стратегічного бачення, яку власне країну пропонується побудувати. Немає логіки реалізації, логіки узгоджених між собою стратегічних планів». Як з цим тепер бути?

Андрій Длігач: Соня, знаєте, дуже складно сказати, що ж презентували у Лугано і хто саме. Бо уряд, міністри фактично демонстрували окремі плани.

Причому, багато з них цікаві, перспективні.

Загальний «План» презентував секретар Ради відновлення, пан ***Гетманцев***.

Але цей план не був результатом роботи Національної ради, він ніде не був затверджений, і він не відповідає тому, що напрацювали ці самі 24 групи.

Це був окремий документ, який був поданий, як результат роботи Нацради. Та він точно не є «Планом відновлення України».

Тому робота над ним має бути зараз повністю пере налаштована.

Ці 24 групи напрацювали різні за якістю матеріали. Та, все ж таки, з певними проектами. Деякі пройшли економічні моделювання чи оцінювання, інші ні. Тому треба цю роботу довести до ладу й завершити, створивши реальний національний «План відновлення».

Більш того. Говорити треба не про «відновлення», а про модернізацію української економіки та інфраструктури.

На жаль, це не відображено в багатьох рішеннях, які зараз презентуються.

Тому наші партнери, насправді, побачили багато планів та цифр, які не пов’язані між собою та не скоординовані, не відповідні цим планам.

С.К.: А яким чином має бути перезапущено цю роботу? В рамках тієї ж робочої групи, секретарем якої є Гетманцев, а співголовами керівники Уряду Денис Шмигаль та Офісу президента Андрій Єрмак? Чи треба створювати новий орган?

А.Д.: До речі, ще одним співголовою Нацради нещодавно став голова парламенту Руслан Стефанчук…

Та нинішній секретар, який мав методично організувати цю роботу, він її провалив. Пан Гетманцев не має більше її продовжувати та має бути усунутий від її виконання.

Зараз це питання розглядають.

Як робота має виглядати у подальшому?

До координації, до прийняття рішень мають бути залучені, окрім представників української чинної влади, і громадянське суспільство, і міжнародні партнери.

Це дозволить формувати не корупційні моделі відновлення і модернізації, та створювати плани, які б працювали далі в інтересах України, а не міжнародного бізнесу.

Зараз ми вже запропонували президенту України перезавантажити цю Національну раду відновлення. Ми з експертами працюємо над тим, як має виглядати наступний формат її роботи.

Сподіваюсь, що і прем’єр, і голова Офісу президента, і голова Верховної ради підтримають ці зміни.

Та точно все повністю міняти не потрібно. Бо певні напрацювання у груп є.

Усі вже переконались настільки помилковим було рішення дати стільки повноважень Гетманцеву

С.К.: Аби так відбулось потрібна політична воля. А з врахуванням того, як активно дослухався Офіс президента до пана Гетманцева, є певні сумніви стосовно того, що його усунуть від виконання обов’язків секретаря Нацради…

А.Д.: Згоден, що все це не просто. Знаю, багато хто думає, що звернення до президента від представників бізнесу про усунення Гетманцева, яке було в травні цього року, провалилось. Та це не так. Я буваю на зустрічах з представниками Офісу президента, в Кабміні. Бачу і чую, що підтримка нашої позиції, тобто тих, хто вимагає змін, тільки зростає. Усі вже переконались настільки помилковим було рішення дати стільки повноважень Гетманцеву. Хоча не скільки дати повноваження, стільки дати йому можливість набрати собі цих повноважень.

Але ж питання не в одній людині. На жаль, і ви тут праві, його тези користуються підтримкою.

Зокрема про те, що бізнес треба «віджимати» аби змусити платити більше податків. Про те, що ми маємо більше контролювати та перевіряти бізнес.

Чому це популярно? Тому, що рівень економічної грамотності в багатьох владних кабінетах доволі низький. Їм буває дуже складно зрозуміти не пряму економічну логіку. Наприклад, що аби збирати більше податків, їх, в певний момент, потрібно знизити, аби давати можливість бізнесу розвиватись, виходити з «тіні», повертати гроші в країну. Для всього цього необхідно створити певні умови.

Або, наприклад, теза про те, що приватизація держпідприємств, за, умовно, 1 гривню, це благо, а не розпорошення «народного ресурсу». Адже зараз вони є збитковими і породжують корупцію. А коли підприємства починають працювати з прибутком, вони платять податки.

Що дерегуляція не веде до падіння якості обслуговування, отруєнь в ресторанах, а дозволяє формувати вільне суспільство, громадянське суспільство з іншою системою контролю з боку цієї ж громадськості. І, як наслідок, наслідком є більша відповідальність бізнесу, ніж за тотального контролю влади.

Все це, на жаль, потрібно доводити.

Та, певен, що і президент, зрештою до цього дослухається. Бо він, звичайно, зараз зайнятий пріоритетними для країни питаннями міжнародної та безпекової політики. Однак економіка в цій ситуації не менш важлива. Тому, переконаний, що президент розбереться й прийме правильне рішення.

С.К.: Ми нещодавно спілкувались з Андрієм Ставнцієром – відомим українським бізнесменом, власником найбільшого приватного порту України. Він зазначає, що у чиновників є певна ейфорія від спілкування з нашими партнерами, є завищені очікування стосовно майбутнього залучення іноземних компаній до відбудови. На тлі цього вони, вважає

він, забувають про український бізнес, який тут працює. Тож якою мірою до «Плану», який презентував Гетманцев, було долучено бізнес?

А.Д.: Український бізнес був залучений до розробки «Плану», але у доволі дивний спосіб. Ми, наприклад, створили спільноту для модернізації України, де 77 організацій з чіткою позицією, баченням та розробленим антикризовим планом. І багато представників цієї коаліції увійшли до складу цих 24 груп по напрямах.

Та питання ж не в тому, скільки їх залучено, а в тому, які насправді рішення потім ухвалюються. І, дійсно, більшість того, що ухвалюється, не на користь бізнесу.

Хоча ми маємо абсолютну підтримку з боку економічного блоку Офісу президента, міністерства економіки, міністерства цифрової трансформації, міністерства інфраструктури.

Також у Верховній Раді сформоване міжфракційне об'єднання «За волю бізнесу», який модерує Дмитро Наталуха. Воно має представляти інтерес бізнес-спільнот в цих економічних реформах.

Питання в тому, що зараз у прем'єра стосовно цього може бути своє бачення, у міністерства – дещо інше, у Нацбанку – своя позиція, у президента руки не доходять до цього. Тому маємо відсутність економічного центру прийняття рішень.

Наша пропозиція якраз сформувати такий центр, який би формував економічні рішення для прем'єра, президента.

2. Маємо розуміти, що держава цього року, і наступного, не зможе самостійно профінансувати усі видатки, які є «захищеними»

С.К.: Проблема ще й в тому, що у уряду та Нацбанку останнім часом різняться бачення та, навіть, прогнози розвитку ситуації. Не зрозуміло на що спиратись, коли вони на протязі тижня оприлюднюють дані розвитку, що різняться на 20%. Виникають певні питання…

А.Д.: Це так. Але, на скільки мені відомо, зараз Нацбанк та Мінекономіки працюють над спільним прогнозом. І Мінекономіки тут має бути драйвером. Та, у нас, насправді, навіть регламенти прописані так по НБУ, що його завдання це не про економічне зростання. Це серед його пріоритетів – не головне. Для нього головне інфляція і вплив на неї.

Для Мінфіну своєю чергою пріоритет – макрофінансова стабільність. Тобто теж не економічне зростання.

Через це дуже складно домовитись.

Але ми маємо розуміти, що держава цього року, і наступного, не зможе профінансувати усі видатки, які є «захищеними». Тому, у будь-якому випадку, маємо розраховувати на міжнародну підтримку.

А міжнародний бізнес він дуже часто питає: «Що насправді ви пропонуєте? Який маєте план дій? Які пріоритети? І головне – чи можна довіряти цій державі?». І для них головне - правила гри які не міняються. А ми можемо змінювати їх навіть заднім числом, як це було багато разів.

А ще, для міжнародних партнерів дуже важливою є передбачуваність держави. А ми можемо на декілька місяців вносити зміни в закони, а потім відміняти. Як то було з ПДВ та митом на автомобілі.

С.К.: Як же переконати міжнародних партнерів у тому, що наша держава готова грати за правилами?

А.Д.: Переконати дуже просто. Найперше – включення їх в процес формування «Плану модернізації України», у наглядові ради фондів, що будуть створюватись для цього. А ще - в систему контроля та процес реалізації.

Хоча вони вітають наше лідерство у цьому процесі. Та коли будуть переконані, що рішення не приймаються без них, зрозуміють, що ми бачимо в них справжніх партнерів. А не тільки донорів, від яких хочуть тільки грошей.

3. Наші західні партнери мають бачити цілісну картину – на що саме ми збираємо гроші?

С.К.: Хотіла би поговорити про те, як має бути організовано фінансування «Плану відновлення»? Чи потрібно створювати незалежну від української влади агенцію, або супер-фонд? Щоб наші партнери були залучені до процесу, як ви сказали

А.Д.: Ми проаналізували близько 20 схожих ситуацій, кейсів, випадків, які мали місце в світі. Коли країни з якихось причин відновлювались. Це також зробили наші партнери з McKinsey (*McKinsey & Company - міжнародна консалтингова компанія, що спеціалізується на вирішенні завдань, пов'язаних із стратегічним управлінням, - LB.ua*).

Можу сказати, що у кожному випадку було по різному. Десь для цього дійсно створюють фонд, десь агенцію.

Що б я пропонував для України?

По-перше. Створення єдиної платформи, яка включила б у себе усі інституції – фонди, аналітичні центри, Національну раду, яка б мала бути керманичем та контролером у цих процесах, і проектні групи, що вже реалізують усе це.

Тут важливо - маємо долучити ті країни чи міста, що вже зголосилися відбудовувати якісь конкретні місця чи регіони.

Компанія Rolls-Royce планує відбудувати амбулаторію на Сумщині.

С.К.: Хочу нагадати, що ця робота вже активно ведеться у нас на регіональному рівні. На рівні контактів мерів міст з містами-побратимами. Про це зокрема в ефірі «Радіо Україна» розповідав мер українського Мелітополя Іван Федорів.

А.Д.: Ця робота теж має бути координована. Бо, наприклад, великі інфраструктурі проекти, вони частково стосуються, як регіону, так і є частиною національних.

Далі є міжнародні фінансові інституції, які теж готові долучитись і фінансувати роботи з модернізації та відновлення.

І є окремі країни, які готові перераховувати кошти на ці роботи.

Мають бути фонди зі «швидкого» відновлення, потім - системного відновлення, модернізації.

Чи буде це один фонд, чи декілька – зараз з'ясовуємо. Можливо, навіть буде сенс створити Український Банк Реконструкції та Розвитку, який би спеціалізувався на українських проектах.

Це ж не просто, отак взяти і наповнити фонд з відновлення сумою $700 млрд, як порахував Гетманцев, чи конкретними $400-500 млрд, які точно потрібні для модернізації країни.

Наші західні партнери мають бачити цілісну картину – на що саме ми збираємо гроші? Як це має виглядати? Чи будемо просто відновлювати міста, які були, чи хочемо нову соціальну географію? Де мають бути продуктивні ресурси? Де і які заводи мають бути? Де будуть залізниці? Чи буде колія Київ-Одеса? Яка вона буде – може одразу вузькоколійна (У ЄС залізнична колія вужча, ніж наявні в Україні з радянських часів, - LB.ua)?

На усі ці питання ми маємо відповісти цілісно, і, звичайно, за участю партнерів. Тоді й гроші будуть йти під конкретні проекти, а не абстрактно, для наповнення якихось фондів.

С.К.: Я знаю, що ви ініціювали створення координаційної групи, яка б об'єднала ці зусилля. І в інтерв'ю LB.ua Тимофій Милованов (Член дорадчої ради Національної ради відновлення України, - LB.ua) зазначав, що з координацією є проблеми.

А.Д.: Тимофій правий. Ми з ним були на багатьох підготовчих заходах, де наші партнери кажуть: «Ми не розуміємо, що відбувається. Багато відповідальних». Тому нам треба ця координаційна платформа із залученням партнерів. Тоді це все запрацює. І це зменшить і наше внутрішнє напруження з боку громадянського суспільства, урядових структур.

С.К.: Урядові структури, на скільки мені відомо, дуже ревно ставляться до цієї ідеї. Чи то побоюючись конкуренції, чи дублювання повноважень…

А.Д.: Це зайві побоювання, бо ніхто не збирається заміщувати міністерства. Звичайно, в новій структурі міністерства мають займатись формуванням політик. А їх реалізацією мають займатись державні агентства і проектні групи, що мають створюватись відповідно до плану відновлення і модернізації.

У такій структурі міністерства позбавляються не властивих їм функцій управління держпідприємствами. Це зменшує корупцію на них. Натомість ми отримуємо не так скорочення, як збільшення ефективності державної служби. Вивільнені чиновники цілком можуть ставати співробітниками проектних груп.

Руйнація багатьох підприємство та заводів продемонструвала, що, можливо, ми не дуже вдало розмістили в країні виробничі потужності.

С.К.: Хотіла зосередитись на вашій тезі, яку ви зауважили на початку, , що говорити варто саме про модернізацію, а не відбудову знищеного. Давайте будемо відвертими, багато зі старих об'єктів були не налаштовані на нинішні потреби української економіки. Говорити треба про створення нового.

А.Д.: Мені здається ви дуже вірно акцентували, бо руйнація багатьох з них продемонструвала, що, можливо, насправді ми не дуже вдало розмістили в країні виробничі потужності. Зокрема зі зберігання харчів, інфраструктурні об'єкти, енергетичні. Можливо, саме зараз час подумати про розподілені системи логістики та збереження.

Після Радянського Союзу у нас лишалась великою мірою сировинна економіка. Навіть виробництва, які працювали, вони значною часткою були підприємствами не глибокої переробки.

Тепер маємо думати про те, що Україна має нарощувати не стільки сировинний експорт чи внутрішнє споживання, а намагатись отримати більше від рослинництва, металургії, хімії.

Навіть енергетика вже може будуватись за сучасними принципами.

Тому модернізація має починатися з розуміння того, яку ми хочем побудувати країну.

З огляду на економіку це має бути країна, де створені найкращі в Європі умови ведення бізнесу. Ми маємо нарешті починати вигравати цього інвестора на тлі Польщі, Чехії.

Бо зараз навіть Болгарія дає кращі умови для українських підприємців, ніж ми самі.

А ще маємо бути цікавими для життя людини. У цьому головне, це можливість розкриття власного потенціалу – креативного, творчого, підприємницького.

І українець має не боятись взяти відповідальність за добробут, економічну свободу своєї родини, за освіту дітей. Не одразу - держава на час перехідного періоду має дбати про більшість. Але вже через 5-7 років вона має опікуватись лише тими, хто не в змозі про себе подбати. А ми з вами маємо отримати достатньо можливостей, аби дбати про себе та свої родини.

Далі ми повинні переосмислити докорінно нашу інфраструктуру. Вона має забезпечувати швидкість. Аби можна було до будь-якого великого міста країни доїхати з іншого за 3-4 години. Мають швидко переміщуватись товари.

Зрештою маємо відкритись для азійських країн і стати для них виробничим майданчиком в напрямку європейського ринку.

Мусимо бути зоною продовольчої безпеки для країн Близького Сходу. Але при цьому маємо виробляти продукти, а не сировину для їх подальшої переробки.

Ми маємо стати центром розвитку нових матеріалів, а не лише країною, що видобуває кольорові чи чорні метали. Маємо створювати з них кінцеві продукти – машинобудування, високоточне машинобудування.

Маємо бути країною медичних технологій і туризму – через нашу меншу зарегульованість у цьому і близькість до європейського ринку.

Ми маємо стати туристичною країною.

Україна повинна бути країною винахідників, підприємців, людей, які кинули виклик усталеним практикам та змогли досягти економічного прориву.

4. Я переконаний, що за 3-5 років ми зможемо створити усе необхідне для такого інноваційного прориву

С.К.: А скільки часу нам знадобиться для реалізації цих завдань після перемоги?

А.Д.: Звичайно це не буде швидко. Бо основні перепони це, передусім - наші стандартні думки та стереотипи. Нам, для початку, найперше доведеться зайнятись громадянською економічною, фінансовою освітою. Щоб ми нарешті зрозуміли, що очікувати на пенсію від державі в перспективі, тим хто працює, немає сенсу. Щоб ми навчилися самі мати пасивний дохід, страхувати здоров'я родини і таке інше.

А стосовно інфраструктури, то я переконаний, що за 3-5 років ми зможемо створити усе необхідне для такого інноваційного прориву.

Маємо за цей час підготувати умови для розвитку української науки. Ми, наприклад, постійно аналізуємо патенти, що реєструються не в Україні а на «Заході». Так от - це винаходи, які використовують SAMSUNG, Apple, TESLA.

І такі люди мають створювати ці продукти в Україні. Для цього не треба великих та довгих реформ. Це можна створити за рік. І за цей рік ми вже могли би стати на шлях прогресу.

С.К.: Андрію, а зараз, що має держава робити, аби, хоч якось, економіка функціонувала?

А.Д.: Звичайно, антикризові заходи мають бути зроблені. Зараз 46% підприємств фактично не працюють.

С.К.: Я чула про 86%.

А.Д.: Зараз 46,8%. На початку війни, в березні, було майже 80%. Ми постійно аналізуємо цю ситуацію. Бізнес поступово відновлюється, але його очікування – падіння доходів в цьому році на 50% порівняно з минулорічними. Хоча в цілому валовий внутрішній продукт (ВВП) України не впаде так низько. Загалом зниження буде на 30-35% ВВП, що на тлі війни не є катастрофою. Це відновлюється.

Але держава прямо зараз має дати бізнесу чіткі сигнали, що буде проведена ліберальна реформа. Вона вже готова, вона проста і зрозуміла:

- Зниження податку на додану вартість (ПДВ) до 10%. Це знімає корупцію з ним.

- Зниження податків на працю до 13-15% максимум. Це призведе до «відбілення» зарплат скрізь.

- Зниження податку на прибуток до 10%, з бажаним заміщенням його податком на виведений капітал.

Все це виведе бізнес із тіні, прискорить економічне зростання і ми, з рештою, почнемо отримувати більше податків в держбюджет.

Для цього не треба великих змін. Це абсолютно просто приймається Верховною Радою і ми вже з 1 січня 2023 року можемо почати це реалізовувати.

Бізнес побачить ці сигнали і приведе гроші в Україну.

Для західного бізнесу потрібен захист прав. Отже необхідна реформа судової системи. Вона теж необхідна якомога швидше.

Ну і, окрім цього, маємо дати бізнесу дешеві фінансові інструменти. Найперше - з допомогою наших міжнародних партнерів. Маємо провести дерегуляцію економіки і приватизацію. Бо коли не можемо дати бізнесменам реальні фінансові ресурси, можемо надати фізичні об’єкти, які зараз працюють не на державу, а скоріше, проти неї.

С.К.: А такі законопроекти, вони вже є? Напрацьовані?

А.Д.: Аби вони були, потрібне, перш-за все, політичне рішення щодо того, куди ми йдемо. Сподіваюсь рішення про це буде прийнято найближчим часом, ще в липні. Тоді законопроекти будуть швидко підготовлені. Тим більше, що по більшості питань вони роками лежать і очікують свого часу. Я переконаний, що це буде швидко.

С.К.: Скажіть тоді, як можна планувати модернізацію, коли ще не закінчено війну і збитки тільки зростають?

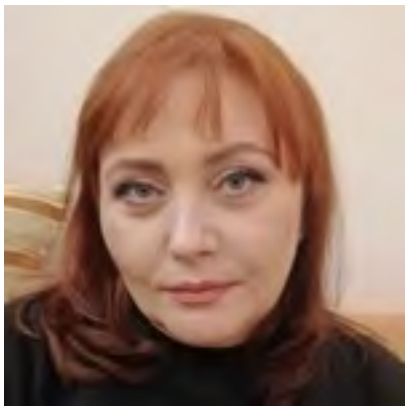
А.Д.: **Зараз системним обрахунком збитків займається команда Кирила Тимошенка в Офісі президента. Веде обрахунки й Київська школа економіки, і між ними є координація.** Збитки бізнесу рахує наш Advanter Group. Збитки домогосподарств обліковують урядові структури. Загалом же, економічні збитки обраховують міністерства фінансів та економіки. Ми вже розуміємо загальні розміри втрат.І західні партнери нам сказали: «Ми готові вже зараз почати фінансувати відновлення України. Те, що потрібно нагально. Навіть попри невідомість фінальних цифр».

***

№ 515.

Міністерка соціальної політики Марина Лазебна: "Плануємо рестарт" частина-1

2020-05-05

Алла Котляр

редактор відділу соціум DT.UA

Розмова вийшла ґрунтовна, тому ми даємо інтерв'ю двома частинами. У першій говоримо про бачення міністеркою правильної моделі соціальної політики.

Україна зайшла в карантин із новим урядом.

І влада, і суспільство вже пережили коронавірусний шок і злість. І схоже застрягли на стадії торгу, коли всі розгублені, але ще бадьоряться, намагаючись працювати наполегливіше - раптом все-таки вийде зберегти все "як раніше".

Не вийде. Ми чітко побачили кризу всіх державних систем. Усвідомили, що економічне болото глибоке, й намагаємося намацати в ньому купини.

Два місяці - достатній термін для того, щоб розібратися як у технології гасіння пожеж, так і в причинах їх виникнення, і одержати уявлення про те, що слід міняти системно.

Мінсоц заявляє про рестарт соціальної політики.

Розмова з міністеркою соціальної політики Мариною ***Лазебною*** вийшла докладною. Тому ми даємо інтерв'ю двома частинами.

У першій говоримо про 1) бачення міністром правильної моделі соціальної політики; 2) про те, як буде розставлено пріоритети в Мінсоці; 3) де взяти гроші на індексацію пенсій, "пенсійну тисячу", субсидії та підтримку ФОП на час карантину, і 4) чи достатньо цих антикризових заходів в наших умовах; 5)

про плани стосовно розвитку в об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) соціальних послуг і 6) долю скандального проекту Світового банку "Модернізація соціальних послуг" вартістю 300 мільйонів доларів, термін дії якого мав закінчитися у вересні 2020 року.

1. Пріоритети: пенсії, децентралізація, соціальні послуги

- Марино Володимирівно, якою, на ваш погляд, взагалі має бути соціальна модель держави? Якою ви її бачите й відчуваєте? Якими мають бути основні інструменти?

- Перш за все, соціальна політика не повинна породжувати зрівнялівку й утриманські настрої. Вона повинна стимулювати до праці, до трудової діяльності.

Є три аспекти. Перший - людина праці має працювати й отримувати гідну зарплату; відповідно, страхувати себе та мати належний рівень соціального забезпечення через соціальне страхування, наприклад. Така модель була побудована, вона й тепер працює, але її ефективність занизька.

Другий - тим, хто не може себе забезпечити, непрацездатним, обов'язково повинна допомагати держава. До речі, тут теж мають працювати механізми державного страхування. Є ефективний німецький досвід: людина страхує себе на час, коли постаріє або стане немічною, - страхування на соціальне обслуговування та догляд.

І третій - у соціальній політиці головним має бути принцип справедливого перерозподілу податків/внесків, і насамперед - відповідальності. Є держава, яка збирає й контролює кошти; є роботодавці, які платять; і є працівники. Відповідальність - спільна, і всі повинні брати участь у розподілі суспільних благ.

Чомусь так сталося, що соціальна політика і, взагалі, соціальна сфера розглядаються в нас як безоплатні. Це - неправильно. За все це держава платить коштами бізнесу та працюючих громадян. Але в нас немає зацікавленості платити на себе й за себе. І є велика недовіра до інститутів державної влади.

- Пріоритети зрозумілі. Як плануєте діяти і з чого починати?

- В соціальній сфері я вже понад двадцять років. Я представила свій план - що хотіла б зробити. Однозначно, я бачила перекоси в пенсійному забезпеченні - коли нові пенсії відстають від старих; коли дивишся на динаміку економічних показників, наприклад пенсійні видатки відносно ВВП. ВВП зростає вчетверо, зарплати - в шість разів, а пенсії - вдвічі. Все має бути збалансовано.

Недопустимо, коли індексація пенсій не стосується деяких категорій пенсіонерів. Може, ви пам'ятаєте, були спеціальні пенсійні програми, за які працівники платили підвищений внесок на рівні п'яти відсотків від зарплати. Люди заробили на пенсію. А потім їм сказали, що всі переходять на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Але за старою програмою в цих категорій пенсія була вища. Вони не перейшли. І тепер індексація таким пенсіонерам може здійснюватися лише за страховим законом. Я вважаю це несправедливим вибірковим підходом. Хоча б на інфляцію потрібно їхні пенсії індексувати.

Тому слід створити передумови для оздоровлення солідарної системи, - це теж одне з моїх перших завдань. Я цими питаннями займалася тривалий час.

Від початку запровадження пенсійної реформи (2003–2004 роки) коефіцієнт заміщення знизився з п'ятдесяти до двадцяти восьми відсотків. А цей показник - критерій адекватності пенсій. Він, фактично, показує, наскільки пенсійна система здатна зберегти особі попередній рівень життя, коли та переходить від роботи до виходу на пенсію. Держава дотує Пенсійний фонд більш ніж на сорок відсотків. Страхові внески не покривають вказаного показника рівня пенсії. Тобто формується закономірність, що люди після виходу на пенсію не отримують гідного забезпечення.

Друге моє завдання - децентралізація повноважень у соціальній сфері. Я є великою прибічницею децентралізації. Вважаю, що децентралізація - це модернізація економіки з фундаменту, адже на місцях краще видно, кому і яка потрібна допомога. Люди обирають владу на місцях, і влада опікується людьми. Треба чітко сформулювати повноваження місцевої влади та напрями використання фінансового ресурсу. Але розподілу повноважень у соціальному захисті не було. Я це бачу сьогодні на прикладі наших дитячих програм і послуг для сімей у складних життєвих обставинах (СЖО). Сорок дві тисячі дітей повернулися додому з інтернатів. Ми хочемо їх усіх обійти й подивитися, чи дитина в безпеці/в небезпеці, але нам ні на кого спиратися.

Тим часом сьогодні в ОТГ спрямовується багато технічної допомоги, щоб навчити їх формувати "соціальні паспорти" і бюджети. Ми вчимо працювати з соціально вразливими категоріями, пояснюємо зміст соціальних послуг, які вони можуть надавати.

Третє завдання - реформа соціальних послуг. Однозначно, це сьогодні потрібно віддавати на аутсорс недержавним громадським організаціям. З 1 січня став чинним Закон про соціальні послуги. Та насправді зміст соціальних послуг досі не донесено до місцевих органів влади. А якщо не знаєш змісту, то не можеш його й імплементувати, зашити у правильну політику.

2. Антикризові заходи: пенсійна тисяча, субсидії, підтримка ФОП

- Є відчуття, що в період пандемії найбільше дебатувалися медична та економічна теми. Соціальна залишилася майже поза увагою. Антикризові заходи уряду, спрямовані на соціальну підтримку, по суті обмежуються "пенсійною тисячею", субсидіями з відстрочкою документів для соціальних виплат;*грошовою підтримкою ФОПам I–IIгруп, які мають дітей віком до десяти років і сплачували ЄСВ упродовж року*.

- Підтримка доходів у тих, у кого вони падають, матеріальне забезпечення людей; зняття бар'єрів та розширення доступу до соціальних програм і пільг - це дві головні речі, які сьогодні в соціальному захисті роблять усі країни.

Уряд України теж робить аналогічні кроки, щоб захистити людей. Наприклад, для пенсіонерів впроваджено три програми. Пенсіонерам віком за вісімдесят років - додаткову щомісячну виплату по п'ятсот гривень.

З ініціативи президента України, уряд прийняв рішення про виплату одноразової грошової допомоги на суму тисяча гривень окремим категоріям населення. Крім пенсіонерів, розмір пенсійних виплат яких становив до п'яти тисяч гривень, таку допомогу отримали ще й шістсот тисяч осіб з інвалідністю, а також ті, хто отримує пенсії із втрати годувальника. Всього в цю програму потрапило 10,6 мільйона осіб.

У травні вже проводиться індексація пенсії на 11% для 6,9 мільйона пенсіонерів.

Далі ми розширили і посилили програму субсидій. Для 3,2 мільйона допомогосподарств встановлено додаткову компенсацію витрат на оплату окремих комунальних послуг на період карантину. Субсидії та допомоги було автоматично перепризначено.

Крім того, для посилення соціального захисту українців, які в період карантину втратили роботу, було надано можливість скористатися у спрощеному порядку програмами субсидій на оплату житлово-комунальних послуг та допомоги малозабезпеченим сім'ям.

- На вашу думку, цього достатньо?

- Я вважаю ці заходи достатніми в тих умовах, у яких ми є. Однак сьогодні треба дивитися, які категорії випадають із системи підтримки, але потребують додаткового захисту з боку держави в умовах карантинних обмежень.

Однією з таких категорій, наприклад, є фізичні особи-підприємці, що працюють на спрощеній системі оподаткування. Адже здебільшого вони трудилися у сфері надання послуг і на даний момент, фактично, позбавлені можливості отримувати дохід.

Оскільки серед зазначеної категорії найбільш уразливі сім'ї з дітьми, міністерство вийшло з ініціативою запровадити (на період дії карантину) виплату додаткової фінансової допомоги на кожну дитину до досягнення нею десятирічного віку ФОПам, які належать до *I–IIгруп платників єдиного податку і сплачували в повному обсязі ЄСВ у 2019 році. Виплату такої допомоги запроваджено на період карантину й на один місяць після дати його скасування.*

- Чому до десяти років?

- Так, це викликає багато запитань. Але треба зважати на фінансовий ресурс, який у нас є.

За нашими підрахунками, право на допомогу матимуть понад триста тисяч сімей, у яких виховується майже півмільйона дітей. Розмір допомоги становитиме: на дітей віком до шести років - 1779 гривень; на дітей віком від шести до десяти років - 2218 гривень. Тобто сім'я з двома дітей, залежно від їхнього віку, отримає додатково від держави від 3500 до 4500 гривень щомісячно.

Крім того, паралельно уряд впровадив програму допомоги з часткового безробіття для малого та середнього бізнесу.

- Проблеми з наповненням держбюджету виникли ще до епідемії. Карантин їх тільки посилив. Загалом видатки Мінсоцполітики скоротили на 9,8 мільярда гривень (8,3%), а видатки Пенсійного фонду збільшили на 29,7 мільярда гривень (17,2%). Від чого доведеться відмовлятися, і як?

- Ні від чого. Жодного соціальної програми скорочено не буде.

- Але, за розрахунками ЮНІСЕФ, за найоптимістичнішим сценарієм кількість українців за межею бідності збільшиться на шість мільйонів осіб (з них 1,4 мільйона - діти).

- Я бачила ці прогнози. Але це - прогнози. Ми з вами чудово знаємо, як рахується межа бідності. Тут я найбільше довіряю Еллі Лібановій та її інституту.

- Проте кількість тих, хто потребує субсидій, однозначно збільшиться.

- Ми готові до цього. Ще 25 березня уряд затвердив постанову "Про особливості надання житлових субсидій", якою, відповідно до Закону України від 17.03.2020 року (щодо запобігання поширенню коронавірусу), підвищено соціальну захищеність отримувачів субсидій. Зокрема постановою встановлено особливості для призначення субсидій громадянам, звільненим з роботи в період карантину; збільшено соціальні нормативи споживання житлово-комунальних послуг на 50%, а також передбачено випадки, коли заборонено припиняти надавати житлові субсидії. І навіть із цими заходами ми входимо в нормальний режим фінансування.

Поки що ці рішення щодо посилення соціального захисту діятимуть упродовж карантину плюс тридцять днів. А далі будемо дивитись. Якщо після цього піде якийсь негативний тренд, то робитимемо додаткові кроки.

- Наразі у бюджеті є дефіцит. І розрахунок, наскільки я розумію, тільки на МВФ?

- Ну чому на МВФ? У Фонді боротьби з COVID - шістдесят чотири мільярди гривень. Один із напрямів використання цих коштів - надання грошової допомоги громадянам, зокрема особам похилого віку.

На попередньому засіданні уряду з цього Фонду виділено 1,6 мільярда гривень для допомоги ФОПам. Зараз опрацьовується питання збільшення трансферту для Фонду соціального страхування. Крім того, ми не все просимо на безповоротній основі. Карантин буде поступово послаблюватися, і економіка почне відновлюватися, зокрема через малий та середній бізнес. І якщо наповнюватиметься Фонд, ми відмовимося від бюджетних коштів.

- У Фонді соціального страхування - постійні затримки.

- Так, близько десяти-тринадцяти днів з лікарняних. Вони бували й раніше. Зараз заборгованість зменшується. Але лікарняні, до речі, що теж дуже важливо, залежать від роботодавця - як він їх оформив, подав звітність і таке інше.

- Вже ж має бути електронна система?

- Вона мала б запрацювати 1 квітня. Але МОЗ поки що відтерміновує цю систему до 1 липня. Буду говорити з МОЗ, щоб не відтягувати і зробити це якомога швидше. *(МОЗ не розробив і не затвердив форму електронного лікарняного. - А.К.*)

- За рахунок чого виплачуватимуться пенсії до кінця року? І чи буде проведено три обіцяні раніше індексації?

- Мається на увазі підвищення пенсії у зв'язку зі зміною прожиткового мінімуму? Є такі категорії пенсіонерів, які не підпадають під індексацію в травні. Їм буде підвищено пенсії з 1 липня та з 1 грудня. Все це робитиметься за кошти Пенсійного фонду. Ми також вносимо зміни до бюджету Пенсійного фонду, тому що зараз упали надходження. Зменшився фонд оплати праці. Нам доведені показники, і всі фонди формують зміни до бюджету.

Чесно скажу, я не вважаю, що коли ми сьогодні підтримуємо людей і надаємо матеріальну допомогу, це погано. Це - стимулювання попиту, це - споживання.

- Я не кажу, що це погано. Просто не розумію, як усе це покриватимуть. І що буде потім? Поки що не видно, з чого наповнюватиметься бюджет.

- Було б неправильно, якби ми кинули мільйони людей напризволяще і сказали їм, що нічого не будемо підвищувати, бо в країні - криза і бюджет не наповнюється. Це не державницький підхід.

Ми говоримо про те, що в бюджеті сьогодні сформовано резервний фонд, призначений на покриття всіх необхідних видатків, у тому числі на програми людей. Але паралельно, однозначно, має йти план відновлення економіки.

3. Децентралізація і соцпослуги: позики, додаткові позики та рестарти

- У 2020 році уряд планував підтримати ОТГ у розвитку соціальних послуг 100 мільйонами гривень, з яких зараз залишилося лише 10 мільйонів гривень. Тобто ми фактично пригальмували розвиток соціальних послуг, як, власне, й інші програми соціального захисту населення (фронт- і бек-офіси, наближення послуг до людей). На це із запланованих раніше 150 мільйонів залишилося тільки 10 мільйонів гривень. Тим часом надання соціальних послуг спрямоване на профілактику, подолання або мінімізацію негативних наслідків складних життєвих обставин (СЖО) для осіб/сімей, які в них перебувають, - зменшення кількості дітей, котрі опиняються в інтернатах, випадків домашнього насильства тощо. В результаті і видатки на соцвиплати зменшуються.

- Ну це не розвиток соціальних послуг гальмується. Це був один із пілотних проєктів. Моя позиція однозначна: на базовому рівні нам потрібно розвивати соціальні послуги. Особливо для того, щоб підтримати сім'ї з дітьми і людей, які потребують допомоги. Коли відбулася децентралізація, громади не хотіли створювати соціальні відділи - посадити у себе в селищній раді працівника, який опікувався би соціальними питаннями.

- Їх ніхто не зобов'язував це робити.

- Але ти працюєш заради людей, тому маєш створювати у себе в громаді правильний соціальний простір і соціальну інфраструктуру. Ми багато їздили по громадах і розповідали, чому це важливо. На це були донорські кошти і великі групи експертів. Що ми бачимо, зрештою? Двадцять відсотків громад взагалі не мають жодного спеціаліста соціального захисту. Сорок три відсотки ОТГ не мають жодного фахівця соціальної роботи для надання соціальних послуг. Шістдесят один відсоток не має комунального закладу або іншого суб'єкта соціальних послуг.

Ви кажете, що їх ніхто не зобов'язував це робити. Але в них є кошти, і вони самі визначають пріоритети розвитку своєї громади. І якщо в громаді є багато людей, котрі потребують соціальної підтримки, голова повинен про це думати. Не обов'язково створювати якийсь власний заклад. Цю послугу, образно кажучи, можна купити. Ми їх цього вчили.

Там, де у громадах створено фронт-офіси, все просто, - у людей приймають пакети документів на місцях, вивчаються їх потреби, ситуація зрозуміла і контрольована. Це дуже добре, що людині не потрібно кудись їхати. Але про що йшлося в "пілоті", про який ви запитуєте? Там проходила думка, що, аби стимулювати громади допомагати людям оформлювати документи на отримання соцпідтримки, їм треба платити за це кошти. Я не впевнена, що це правильно. Думаю, треба дати громадам субвенцію і допомогти їм узяти фахівців соціальної роботи (ФСР), яких сьогодні в країні недостатньо. Так, їх треба навчати, давати їм інструменти. Казати, що слід робити і до кого заходити насамперед. Як працювати з цими сім'ями, особливо з тими, які перебувають у СЖО. У цьому я впевнена. І я це вже зробила - звернулася до уряду, до прем'єра, до Мінфіну (й Асоціація міст України мене підтримала), щоб надати громадам субвенцію для залучення фахівців соціальної роботи.

- Тобто ви хочете повернути дванадцять тисяч ФСР?

- Так, ми хочемо їх повернути, бо сьогодні маємо велику проблему з оцінкою потреб дітей з сімей у СЖО, з соціальною профілактикою таких сімей.

Я вважаю, правильно подавати це як частину програми щодо створення робочих місць у соціальній сфері. Думаю, такий посил може бути підтриманий. До того ж у нас є статистика, і є критичний аналіз ситуації про те, чому це потрібно робити.

- Є великий, скандальний, *проєкт Світового банку "Модернізація соціальних послуг" на 300 мільйонів доларів*. Не будемо забувати, що це -

позика, надана ще у 2014 році. Термін проєкту спливає у вересні. Що з ним зараз?

- Я працювала в цьому проєкті консультантом. Вела програму активізації малозабезпечених людей до працевлаштування. Проєкт "Рука допомоги", започаткований мною, визнаний одним із найкращих, він має дуже позитивні результати. Кредитні кошти пішли на навчання, консультативні послуги для фахівців місцевого самоврядування, для центрів зайнятості. Але проєкт мав додатково і державну підтримку, адже стимулював самозайнятість, створення нових робочих місць. Мені вдалося тоді довести, що тільки через роботу ми можемо дати людині вудку, а не рибу. За результатами цього проекту в трьох пілотних регіонах (Харківська, Полтавська і Львівська області) тридцять відсотків сімей ми вивели з бідності: з когось зробили підприємців, комусь сприяли у працевлаштуванні. Ми давали гроші на власну справу. Допомагали робити бізнес-план. Спектр був широкий - і виробництво, і сфера послуг.

Був великий резонанс у тому плані, щоб поширити й реплікувати його на всю країну. Власне, на завершення моєї роботи в цьому проєкті був підготовлений законопроєкт про доповнення Закону "Про допомогу малозабезпеченим сім'ям" нормою щодо надання малозабезпеченим працездатним особам допомоги для виходу сім'ї в економічну самостійність. Після цього я пішла з проєкту, бо, власне, завдання було виконано.

Що я можу сказати про проєкт Світового банку? Він дуже правильний. Там передбачено побудову інформаційно-аналітичної системи управління соціальною сферою, якої, на жаль, досі не побудували й не створили. Є певні проблеми і в графіку впровадження системи. Чесно скажу, це - мій великий головний біль, якщо не найбільший. Я зараз розбираюся в цьому. Команда провела аудит. Там усе не так добре. Це - перша частина проєкту.

Друга - децентралізація, соціальні послуги, розвиток соціального інспекторату ("Рука допомоги" також була тут).

І великий третій компонент - деінституалізація (ДІ) - теж не дав результатів, яких можна було досягти. Плануємо рестарт. Не можна виконувати технічне завдання, написане у 2015 році. Ми можемо його переформатувати й залишити консультанта, але адаптувати і актуалізувати до нинішніх реалій.

- Тобто за пів року до закінчення проєкту ви хочете робити рестарт?

- Ще до мого приходу на посаду міністра відбулися переговори про подовження проекту до 2023 року. Це буде інша угода про позику, але вливається це в один проект. Індикатори досягнення цілей проекту будуть

доповнені новими, за виконання яких державний бюджет буде поповнений на 150 мільйонів доларів.

- Що за нові індикатори передбачаються?

-Загалом три нові індикатори, пов'язані із підвищенням адресності систем соціальної підтримки та розвитку послуг для бідних сімей.

Коли готувалася угода про додаткове фінансування, передбачалося тільки 100 мільйонів доларів. Але ми провели перемовини зі Світовим банком, і було прийнято рішення про виділення додаткового фінансування у розмірі 50 мільйонів доларів на заходи боротьби з поширенням пандемії COVID-19. Ці кошти підуть на підтримку держбюджету та фінансування вжитих урядом заходів із соціальної підтримки українців в період пандемії.

- Що все-таки з єдиною інформаційною аналітичною системою?

- Якщо чесно, я не можу одразу однозначно відповісти на це запитання. На жаль, нинішня реальна ситуація з цією системою не дає мені оптимізму сказати, що все запрацює з 1 січня 2021 року.

Зараз до процесу оцінки стану впровадження системи долучено Міністерство цифрової трансформації. За результатами прийматимемо рішення.

- Щодо частини ДІ. Я знаю, що початкові 40 мільйонів доларів на цей проєкт на момент мого інтерв'ю вже з колишнім заступником міністра соцполітики восени минулого року було зменшено до 17,6 мільйона доларів.

- Я не володію цією інформацією. Наскільки знаю, під кінець пан Коваль написав листи в регіони, що договори з консультантами, які впроваджують ДІ в цих регіонах, припиняються. Прийшовши на посаду міністра, знаючи всю ситуацію, я звернулася до губернаторів пілотних областей, у яких мала відбутися реформа ДІ, попросила оцінити результати і сказати, чи готові вони продовжувати. Тільки Тернопільська і Київська області відповіли, що так.

- Хто ще, крім цих двох областей? І як ви будете обирати?

- Моя ідея - максимально реплікувати успішний досвід Тернопільської області, яка впровадила плани трансформації інтернатних закладів і на двадцять п'ять відсотків зменшила кількість дітей у них. Ми готові доповнити проєкт чотирма- п'ятьма областями, що готові впроваджувати практичний досвід Тернопільської області. Наприклад, у цій області зроблено хорошу модель, як трансформувати будинок дитини. І я готова стати поряд із губернатором, щоб знайти кошти на це.

Наразі ми обмежені карантинними заходами і не можемо їздити країною і перевіряти ситуацію. Ми робимо моніторинг, що відбувається з тими дітьми, які повернулись у сім'ї з інтернатних закладів, які їх потреби, і які послуги потрібно розвивати. Такі проєкти робляться для апробації, щоб створити кращу практику, а потім її поширити.

***

У другій частині інтерв'ю йтиметься про те, чи збирається Мінсоцполітики повернути собі втрачений функціонал у сфері зайнятості; коли і з якими повноваженнями буде запущено давно анонсовану Державну соціальну службу; про 42 тисячі дітей з інтернатних установ Міносвіти, відправлених на час карантину по домівках без будь-якої перевірки спроможності родин опікуватися ними й без повідомлення про це служб у справах дітей, а також про те, як міністерка соціальної політики бачить сферу захисту прав дитини.

Міністерка соціальної політики Марина Лазебна: "Плануємо рестарт"частина-2

2020-05-06

Говорити про свою команду міністр не захотіла.

У другій частині інтерв'ю з міністеркою соціальної політики Мариною ***Лазебною*** ми говорили про те,

1) чи збирається Мінсоцполітики повернути собі втрачений функціонал у сфері зайнятості;

2) коли та з якими повноваженнями буде запущено давно анонсовану Державну соціальну службу;

3) про 42 тисячі дітей з інтернатних установ Міносвіти, відправлених на час карантину по домівках без будь-якої перевірки спроможності родин піклуватися про них і без повідомлення про це служб у справах дітей, а також про те,

4) як міністерка соціальної політики бачить сферу захисту прав дитини.

Володіючи особистою експертизою в низці питань, наприклад пенсій і зайнятості, міністерка, безумовно, не може однаково добре розбиратися в усіх сферах діяльності довіреного їй міністерства. Наприклад, Марина Лазебна чесно зізнається, що сфера захисту прав дитини - не її коник, хоча нині вона й намагається в цій темі розібратися. Тому дуже важлива міцна експертна команда, адже, як кажуть, короля робить почет.

Призначення, на жаль, викликають чимало запитань. Керівні посади часто обіймають люди, які або ніколи не мали стосунку до соціальної політики взагалі, або безпосередньо до сфери, керівництво якою їм тепер доручено.

Це стосується як заступників (перший заступник міністра соціальної політики Євген ***Котик***, відповідальний за питання соціального страхування, у минулому - податківець; Борис ***Лебедцов*** не з команди Марини Лазебної, він призначений Кабміном - виходець із Партії регіонів і колишній перший заступник голови Черкаської облдержадміністрації, відає зараз у міністерстві соціальними послугами й дітьми; Тетяна ***Сальникова***, яка раніше була головою "Української асоціації адміністраторів пенсійних фондів", відповідає за другий рівень накопичувальної системи та… євроінтеграцію), так і директорів деяких директоратів.

Наприклад, Руслан ***Колбаса***, котрий багато років очолював департамент із захисту прав дітей, не проявив себе як людина, що володіє стратегічним мисленням, - усі показники захисту прав дитини за час його роботи погіршилися. Але тепер він очолює профільний директорат, покликаний займатися розробкою політики в сфері. Виглядає трохи дивно.

Однак говорити про команду міністерка не захотіла...

4. Про втрачене і відкладене: зайнятість і Держсоцслужба

- Чи має намір Мінсоцполітики повернути собі функціонал у сфері зайнятості, оплати і охорони праці, переділений за попереднього міністра?

- Мене всі про це запитують. Зайнятість - економічна категорія, це факт. Створити робочі місця можна лише за умови створення певних стимулів в економіці та сприятливого інвестиційного клімату.

Але є й інший бік. Ось, наприклад, зараз у нас карантин. Коли він скінчиться, люди, привчені працювати, виходитимуть на ринок праці максимально самі. Але є ті, кому зробити це дуже важко.

У нас є вісім категорій, які ми називаємо неконкурентними на ринку праці. Серед них - ті, хто в нас у програмах допомоги самотнім мамам, багатодітні батьки, особи з інвалідністю, малозабезпечені, молодь. З погляду виходу на ринок праці цих категорій, я вважаю, що зайнятість має бути поєднана з соціальною політикою, і тут функція Держслужби зайнятості - більше соціальна. Оскільки ми краще, ніж економічний блок уряду, розуміємо менталітет цих людей, чого вони потребують, яких послуг, що це за сім'ї.

Я розумію, в чому була логіка. Дивилися з погляду роботодавців, і це правильно. Але топ-менеджмент ніколи не стоїть на обліку в Центрі зайнятості. Центр зайнятості - це допомога людям, яким найважче, яких треба адаптувати на ринку праці, навчити, перенавчити.

Тож, думаю, потрібно буде про це говорити після того, як закінчиться карантин і коли це можливо буде зробити.

- У 2020 році мала запрацювати *Державна соціальна служба*. Чи змінилися плани? Навіщо вона взагалі, на вашу думку, і яким має бути її функціонал?

- Коли службу було створено, я пішла на конкурс, стала переможцем, і ще за уряду Гройсмана мене призначили її керівником. Почитавши положення, я для себе зрозуміла: метою була реформа держслужби загалом - відділити політику від реалізації в будь-якому міністерстві. В Мінсоцполітики це особливо треба було зробити, бо воно не має територіальних органів. Департаменти соцзахисту більше підпорядковані губернатору області. Ми їм тільки надаємо методичну допомогу. Тобто повноцінно реалізовувати свою політику міністерство не може, і допомогти в її реалізації мала Державна соціальна служба.

Я планувала, що зі створенням такого центрального органу виконавчої влади (ЦОВВ), в якому тоді передбачалося 120 осіб, буде створено й територіальні органи. І це було правильно в умовах проведення децентралізації. Свою місію я вбачала в тому, щоб зробити повноцінну вертикаль соціальної служби донизу, щоб у нас були "руки-ноги", щоб у політики, яка формується в міністерстві, на місцях були правильні реалізатори. Мене призначили наприкінці серпня, але коли за два місяці я зрозуміла, що мені це не вдасться, звільнилася за власним бажанням. Я не можу бути неефективною й ніколи не трималася за посади.

У грудні минулого року в служби забрали функцію реалізації, вдвічі зменшили штатну чисельність. Мені дісталася служба тільки з контрольними функціями. Це не те, що я бачу. Тому сьогодні при міністерстві створено робочу групу експертів, яка працює над переформатуванням Державної соціальної служби. Бачу її як національну соціальну сервісну службу. Однозначно будуть територіальний і субрегіональний рівні. Я хочу прописати навіть концепцію розвитку служби в контексті децентралізації.

Думаю, до кінця року ми зможемо пройти всі процедури. Потрібно створити ЦОВВ, прописати територіальні органи - сказати, чим вони займаються і як це робиться. Потім, після побудови чіткої моделі адміністративної реформи, потрібно показати, що буде на субрегіональному рівні, як трансформується система органів соціального захисту населення на місцях.

Головне - започаткувати. Дай боже, щоб хоч двом міністрам вдалося побудувати цю вертикаль. Але вона однозначно має бути. Не може адміністративна реформа йти окремо, не можна виписувати повноваження місцевих органів влади, і щоб при цьому про них не знали. Якщо нам усе вдасться, ви дуже скоро побачите концепцію розвитку і положення про нову службу. Якщо ми запустимо центральний апарат, і нашу концепцію підтримають, треба виписати функції для громади. Не постановою, а законом. Має бути зафіксована матриця всіх повноважень і функцій у соціальній сфері.

- Верифікацію всіх виплат, статусів і так далі теж буде покладено на Держсоцслужбу?

- Тільки в контексті звірки. Верифікацію робить Мінфін. Ми - тільки через управління соцзахисту. Нам недавно поставили у ВР запитання: а чи є ефект від верифікації? Певною мірою є. Але є й дуже багато вад. Скажімо, верифікація виявила недосконалість усіх баз даних.

- Думаю, для вас не секрет, що цей уряд сприймають як дуже тимчасовий.

- Я абсолютно спокійно до цього ставлюся. Навіть не хочу про це думати. Кожен день працюю як останній, тож хочу зробити максимум корисного. Треба думати не про посади, а про результат і свою ефективність. Гадаю, в нас із вами є чимало спільних знайомих, і впевнена, що мою працьовитість ніхто не поставить під сумнів.

- Про це я чула. Як і про те, що у вас складний характер.

- Якщо складним характером називати мою принциповість, то це справді так. Я дуже не люблю брехні й нещирості. Пропрацювавши 20 років у цій сфері (а починала я звичайним спеціалістом), багато речей розумію й відчуваю вже на інтуїтивному рівні. Коли бачу нещирість, у мене відразу йде відторгнення.

5. Діти: фокус на сім'ю

- Поговорімо про 42 тисячі дітей, яких на час карантину було повернуто інтернатними закладами МОН до сімей без будь-якої перевірки їхньої спроможності. Я дивилася вебінар з вашою участю. Точніше, намагалася його подивитись, але здалася вже на третьому промовцеві. Було враження, що запитань ставиться набагато більше, ніж дається відповідей.

- Скажу чесно, це одна з тем, яку я вважаю найменш дотичною до мого попереднього досвіду і яку надзвичайно ретельно зараз вивчаю. В це треба зануритися повністю, зрозуміти, проаналізувати. Чесно скажу, коли в мене буває якась хвилина, я сідаю й пишу свої пропозиції. Потім відсилаю експертам, щоб вони подивилися, чи правильно я викладаю своє бачення, свої враження від цієї системи. Я читаю Людмилу Волинець. Я написала Юрію Павленку. Я хочу всіх почути. Тому що ця сфера дуже чутлива і трохи зарегульована. Мені тут ще треба багато чого зрозуміти.

Що я думаю про 42 тисячі дітей, яких інтернатні заклади повернули в сім'ї? Тут зараз потрібні дуже швидкі кроки. Про ДІ я знаю ще з проєкту Світового банку: "Зберегти сім'ю для дитини, потреби, послуги". Але, виходить, треба було, щоб у країні розпочався карантин, усіх дітей вивезли з інтернатів, і регіони зрозуміли, що це за діти, які в них потреби та що відбувається в цій системі? А відбувається те, що інтернати, створені для дітей з освітніми потребами, приймають також і дітей, чиїм батькам просто не вистачає коштів на їх утримання. Кажуть, що створені для дітей з освітніми потребами, а насправді відчиняють свої двері й запрошують: заходьте всі. Але краще сказати правду - туди потрапляють і діти із сімей у складних життєвих обставинах. То чи потрібно в таких випадках забирати дитину в інтернат? Чи краще подумати, чому ми недопрацьовуємо з цією сім'єю?

Заява батьків, до речі, - предмет нашої сьогоднішньої дискусії з МОН. Я вважаю, що ця заява має проходити через комісію із захисту прав дитини, яка об'єктивно прийматиме рішення, чи справді цю дитину треба віддати в інтернат. Можливо, поруч є школа з інклюзивним класом? І це краще для дитини, для збереження її в сім'ї.

Сьогодні нам потрібно швидко змінювати порядок влаштування дітей до інтернатів. Бо настане 1 вересня, і все буде, як раніше. Необхідно збільшувати кількість фахівців соціальної роботи, щоб показати, як повинна працювати система оцінки потреб такої сім'ї. Дитина не має повернутися 1 вересня в інтернат. У нас дуже мало часу на всі ці речі. І з одного боку, вебінар - добре, а з іншого - є ризик просто забалакати цю тему. Тому, на мою думку, необхідно паралельно починати прописувати відповідні документи - порядок влаштування дитини тощо. Давайте паралельно це робити.

Добре, що ми зробили цей моніторинг.

- Ви перевірили всі 42 тисячі?

- На жаль, ні. Лише 40%. Хоча після "селектора" з регіонами робота в цьому напрямі активізувалася. Ми проаналізували причини потрапляння дітей до інтернатних закладів. Третина цих дітей уже перебувала у СЖО. Для прикладу, з цього аналізу видно, що діти з 200 сімей перебувають у СЖО, а на обліку в службах у справах дітей і соціальних службах - тільки 50. Про 150 дітей, які потребують допомоги, нашим структурам нічого не відомо, і це - системна проблема, яку потрібно вирішувати.

Крім того, коли система освіти повертала дітей, не були повідомлені служби у справах дітей. В деяких областях просто взяли автобуси й розвезли дітей по домівках. В окремих випадках цього просто не можна було робити. Якщо в будинку не створено умов для дітей, немає електро- і газопостачання, антисанітарія, і при цьому батьки перебувають у стані алкогольного сп'яніння. Все це зараз потрібно виправляти.

- Як проходив моніторинг?

- Моніторинг сімей, у які повернулися діти із закладів освіти, здійснюється нашими спеціалістами на місцях, про що ми щотижня отримуємо відповідні звіти. Але перш за все ми запровадили щоденний моніторинг закладів соціальної сфери. Спочатку ми впровадили всі карантинні заходи - дали рекомендації, що і як потрібно робити, яка дезінфекція, які ізоляційні кімнати, заборонили відвідування, впровадили вахтовий метод для працівників. Це був перший крок.

А потім, коли стали повертатися діти, ми написали в регіони лист за моїм підписом про те, що починаємо проводити докладний моніторинг. Подали відповідні таблиці. Зробили рекомендації та дорожню карту - як працювати з родиною в умовах карантину. Ніхто не був готовий до всієї цієї ситуації. Я називаю це коронавірусним шоком.

- Так, я розумію. І сподіваюся, що це всіх чогось навчить.

- Навчити можна, якщо є фахівці з соціальної роботи і створено служби у справах дітей. На жаль, не у всіх ОТГ вони є. Це все комплексні проблеми.

- Я це й маю на увазі. Всі ці проблеми були й раніше. Зараз вони просто загострилися. Все ж таки, що показав моніторинг?

- Що ми не володіємо інформацією про те, які саме діти перебувають у закладах освіти, чи не перебувають вони і в СЖО. Що чинна процедура влаштування дітей до таких закладів не передбачає оцінки потреб сім'ї та розгляду на відповідній комісії. І це свідчить про те, що нам однозначно треба змінювати підходи щодо того, яких дітей можна влаштовувати в інтернати і як сьогодні потрібно вибудовувати модель роботи з сім'ями у СЖО, в яких є діти. Фокус - на сім'ю.

- Порядок влаштування - це добре. Але куди подіти дітей, якщо вони не можуть бути в сім'ї?

- Для держави пріоритет влаштування дитини, яку вилучили з небезпечного середовища, - безперечно, патронатна сім'я. На жаль, на сьогодні таких сімей недостатньо. Тому діє система притулків і центрів соціально-психологічної реабілітації дітей.

- Зараз є чимало інформації про те, що працівники ювенальної превенції, знайшовши дитину на вулиці або вилучивши її з сім'ї, не знають, куди її дівати далі. Притулки і ЦСПРД не приймають, бо переповнені, або роблять це без обстеження на коронавірус. Лікарні теж відмовляються приймати. Коли з'явиться процедура обсервації дітей при переміщенні?

- Така процедура чітко виписана в листі-інструкції, який ми скерували на регіони. Кожен притулок і ЦСПРД має ізолятор, у якому дитина має пройти обсервацію.

Крім того, зараз збільшується кількість повідомлень про факти домашнього насильства та жорстокого поводження з дітьми. З цього приводу ми проводили спільні наради з представниками МВС. За результатами спілкування на місця має надійти спільний план заходів, як діяти.

- Це має бути виписана процедура.

- Так. Але щоб керувати ситуацією на місцях і щоб не перекладалася відповідальність, ми пишемо рекомендації, як діяти в тій чи інший ситуації.

- Так само неясною є процедура встановлення контакту і влаштування дитини в сім'ю в умовах карантину.

- Ви маєте на увазі, як зараз відбувається процедура усиновлення?

- І опіки також.

- Це теж чутлива тема. Чесно вам скажу, на мій погляд, ті рекомендації, які ми подали, адекватні тим заходам, які є сьогодні, в період карантину. Ми не можемо ризикувати. Ми подали в регіони роз'яснення, як сьогодні відбувається процедура усиновлення. Саму процедуру ми не призупинили. Є обмеження тільки стосовно контактів із дітьми.

- Але без цього усиновлення не відбудеться.

- В наших рекомендаціях ми надали чіткий алгоритм дій від початку спілкування з дитиною онлайн до продовження контакту з нею на подвір'ї закладу з дотриманням усіх заходів безпеки. Звичайно, перш за все майбутні батьки мають пройти тест на коронавірус.

- Скоро літо, час оздоровчих кампаній. Чого чекати батькам у найкращому і найгіршому варіантах розвитку подій?

- Від 12 березня ми зупинили оздоровлення в наших державних закладах "Молода гвардія" та "Артек". Подальші наші дії залежатимуть від рішення уряду про зняття карантину та дозволу наших медиків. Тендери на закупівлю путівок для оздоровлення дітей не призупиняються. У разі зняття карантинних заходів регіони мають бути готовими до оздоровчого сезону. Але песимізму додає той факт, що транспортне сполучення між регіонами поновлять в останню чергу, тому частину оздоровчого сезону буде втрачено. Тож, за нашими прогнозами, частина закладів не розпочне свою роботу.

Але чесно скажу: я не знаю, чи дозволить Держпродспоживслужба роботу таких оздоровчих закладів. Будемо працювати в цьому напрямі, шукати компроміс і швидке вирішення цього питання.

***

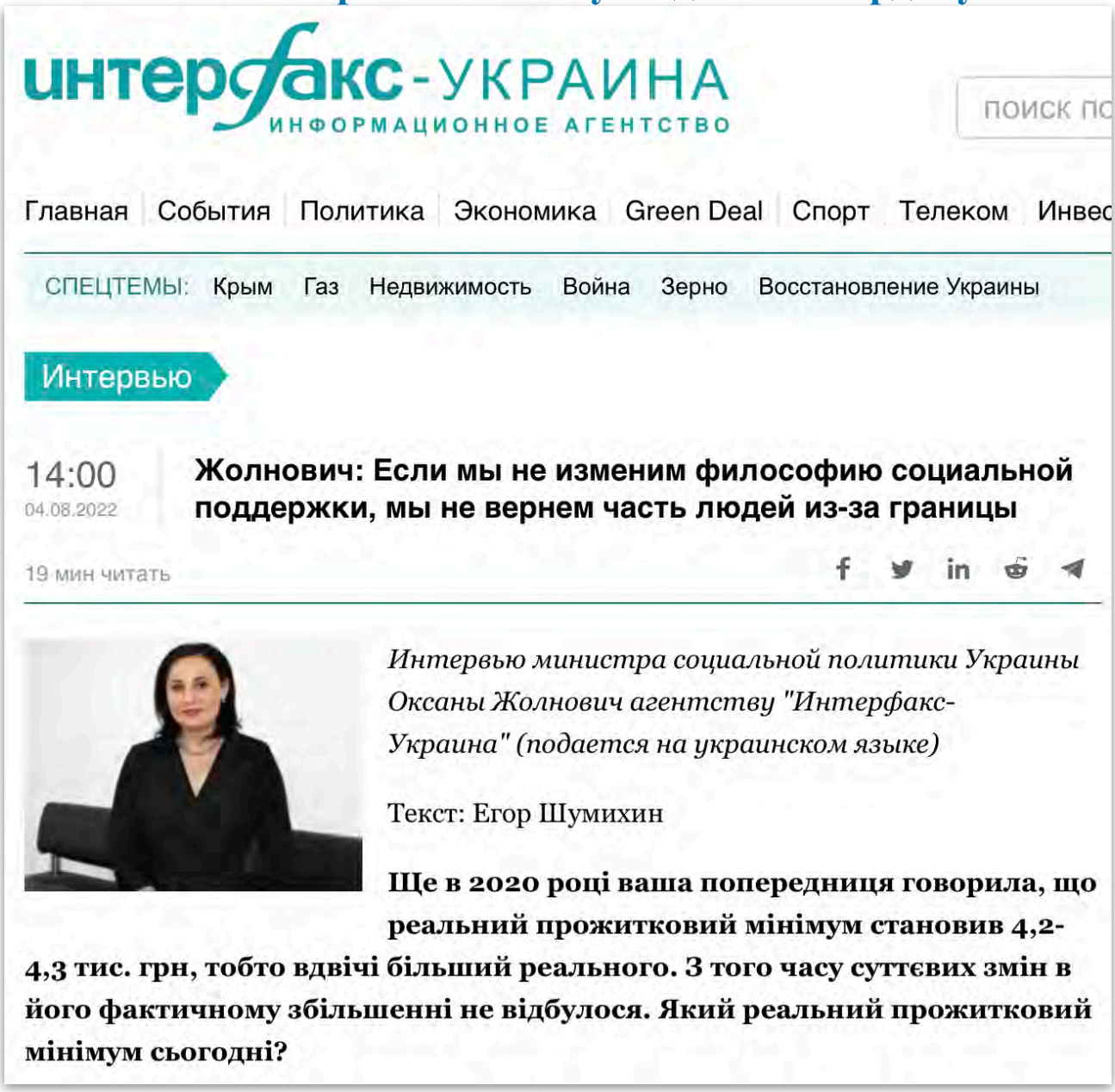
У першій частині інтерв'ю йшлося про бачення міністеркою правильної моделі соціальної політики; про те, як будуть розставлені пріоритети в Мінсоці; де взяти гроші на індексацію пенсій, "пенсійну тисячу", субсидії та

підтримку ФОПів під час карантину, і чи достатньо цих антикризових заходів за умов, що склалися; про плани щодо розвитку в ОТГ соціальних послуг і долю скандального проєкту Світового банку "Модернізація соціальних послуг" вартістю в 300 мільйонів доларів, термін дії якого мав закінчитися у вересні 2020 року. Із цією частиною інтерв'ю можна ознайомитися тут.

***

№ 516.

Жолнович: Якщо ми не змінимо філософію соціальної підтримки, ми не повернемо частину людей з-за кордону

ИНТЕРФАКС-УКРАИНА
ИНФОРМАЦИОННОЕ АГЕНТСТВО

ПОИСК ПО

Главная | События | Политика | Экономика | Green Deal | Спорт | Телеком | Инвес

СПЕЦТЕМЫ: Крым Газ Недвижимость Война Зерно Восстановление Украины

Интервью

14:00
04.08.2022

Жолнович: Если мы не изменим философию социальной поддержки, мы не вернем часть людей из-за границы

19 мин читать

Интервью министра социальной политики Украины Оксаны Жолнович агентству "Интерфакс-Украина" (подается на украинском языке)

Текст: Егор Шумихин

Ще в 2020 році ваша попередниця говорила, що реальний прожитковий мінімум становив 4,2-4,3 тис. грн, тобто вдвічі більший реального. З того часу суттєвих змін в його фактичному збільшенні не відбулося. Який реальний прожитковий мінімум сьогодні?

2022-08-04

— Ще в 2020 році ваша попередниця говорила, що реальний прожитковий мінімум становив 4,2-4,3 тис. грн, тобто вдвічі більший

реального. З того часу суттєвих змін в його фактичному збільшенні не відбулося. Який реальний прожитковий мінімум сьогодні?

— За нашими оцінками, приблизно так само в 2,6 разів більше, ніж той, який передбачений, тобто близько 6,5 тис. грн. Але в цьому питанні потрібно розглядати домогосподарство. Якщо це одна людина, то їй потрібно десь тих 6 тис. щоб оплатити оренду, квартплату, комунальні. Якщо людей двоє-троє, то з кожною наступною ця сума знижується. Треба розуміти, що цей мінімум не можна виводити лінійно для кожної людини, треба розглядати саме домогосподарства. Але однозначно, що той, який затверджений - менший, ніж реальний.

— Чи буде планове підвищення прожиткового мінімуму в грудні 2022?

— Ми плануємо, що буде, не суттєво, але таке підвищення є забюджентованим. Ми намагаємося наповнити бюджет, для того, щоб забезпечити ці гарантії і не переглядати їх.

— Зважаючи на дисбаланс реального і фактичного прожиткового мінімуму, чи є в планах його збільшення до якихось прийнятних розмірів?

— Тут є дві складові.

> Так, ми ***повинні*** **виконувати гарантії на рівні хоча б мінімальних стандартів для виживання**.
>
> Але з іншого боку, **є *норма*, яка передбачає, що держава може забезпечити певний рівень допомоги з урахуванням свого загального матеріального стану**.

Тобто, якщо ти не маєш, то більше не даси, закони математики ніхто не скасовував. Сьогодні у нас війна і ми не можемо це відкинути, оминути і не враховувати. Всі видатки, які є, максимально спрямовуються в першу чергу на військові потреби. Крім того, маємо враховувати, що рівень доходів теж серйозно зменшився. Виїхало 6 млн людей, а це, як правило, люди працездатного віку. У нас дуже багато зупинилося підприємств, частину з них просто знищили. Все це не може не позначатися на можливостях держави.

Тому, ми наразі не плануємо кардинально переглядати ті стандарти, які є закладені в цьогорічному бюджеті.

— А чи планується традиційне *інфляційне підвищення* прожиткового мінімуму в наступному 2023 році?

— Ми лише розпочинаємо бюджетний процес. Очевидно ми будемо рахувати прожитковий мінімум з урахуванням наявної інфляції, і будемо його подавати Мінфіну.

Але ми тільки частина бюджету, ми не заробляємо цих грошей, тому я не знаю, які будуть планові надходження, і що буде виведено з урахуванням спроможностей.

— Можливо, зараз це не зовсім на часі, але як загалом ви бачите подальшу *реформу системи прожиткового мінімуму*?

— Скоріш за все – це буде не зараз.

Але є декілька підходів до того, як ми можемо цей мінімум рахувати.

По-перше, **нам точно потрібно відв'язати існуючий прожитковий мінімум від того, що на нього навісили**, наприклад, штрафи, платежі різних ліцензій, пенсії суддів і деяких спеціальних органів. Це все сильно впливає на бюджетний баланс. Коли ми говоримо, що нам потрібно для наших 6-10 млн людей збільшити допомоги, а до нас поєднується ще 10-20 млн інших виплат, які теж зростатимуть, то це гальмує бюджет. Тому, є, зареєстровані у Верховній Раді законопроекти, які передбачають, що прожитковий мінімум має стосуватися соціальних гарантій, тільки виплат і допомог, і не має бути величиною, яка впливає на якісь інші видатки. Я думаю, ми точно будемо рухатися в цьому напрямку, щоб його відв'язати.

По-друге, є ще один підхід, який ми опрацьовуємо – це **можливість розглядати ціле домогосподарство**, як сукупність людей, які проживають разом і мають сукупний дохід, щоб робити програму для всієї сім'ї. Так зазвичай працює за кордоном, коли є одна допомога, вона більш менш універсалізована. Вона розрахована на якийсь конкретний проміжок часу, а людям за цей період надається можливість працевлаштуватися чи вирішити якусь свою проблему. Допомога не може бути безконечною, тому що в такій підтримці тоді немає сенсу. Тому ми будемо рухатися до такого типу.

— Що буде з *мінімальною заробітною платою*, чи відбудеться заплановане підвищення в жовтні 2022 до 6,7 тис. грн? І чи буде підвищення в наступному 2023 році?

— Сьогодні питання зайнятості, праці, в тому числі, і питання мінімальної заробітної плати знаходяться у віданні ***Міністерства економіки***.

Я можу прогнозувати, що ми будемо витримувати ці гарантії, але нам потрібно буде проводити консультації з роботодавцями. Мінімальна зарплата, з одного боку є гарантією для людей, але з іншого боку це є фіскальний маркер, бо з підняттям, збільшується кількість податків.

Для Міністерства соціальної політики збільшення мінімальної заробітної плати вигідно, тому що одразу збільшуються відрахування в Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування і інші наші фонди.

Але наскільки це можливо і підйомно для роботодавців, потрібно консультуватися. Сьогодні таке підвищення закладено в бюджеті, і якщо цього не змінити, то воно буде виконуватися. Чи буде внесено проект змін до бюджету з тим, щоб заморозити цю цифру, я ще не знаю.

Щодо наступного 2023 року, то це питання взаємодії і розмови з бізнесом, бо ми теж повинні враховувати і його складову.

> Якщо ми будемо розуміти, що бізнесу дуже важко, і вони “не потягнуть” серйозного збільшення, то ми будемо шукати можливості піднімати соціальні стандарти іншими шляхами.

Зокрема так, як це робимо зараз у співпраці з міжнародними організаціями і додатковими виплатами.

— Доволі часто серед заходів щодо скорочення видатків держбюджету під час війни називають *верифікацію соціальних видатків.* Які плани в цьому напрямку у міністерства?

— Ми дуже тісно працюємо з ***Міністерством цифрової трансформації*** для розвитку ***Єдиного реєстру соціально сфери***.

Цей реєстр дозволить дуже чітко обліковувати кожну допомогу, яка сьогодні не обліковується.

> Скажімо, пенсійні виплати абсолютно централізовані, їх можна перевірити, є верифікація Мінфіну, яка показує, що загалом там немає якихось великих розбіжностей, які б мали певний негативний ефект загалом для бюджету.
>
> Якщо ж говорити про допомоги, то вони нараховуються в громадах, районними управліннями соцзахисту чи виплатними центрами, далі відомості передаються на гору і лише виплачуються з центру.

Так от, **ми плануємо**

централізувати процеси встановлення, призначення, нарахування допомог, щоб це було автоматизовано, що, в свою чергу, вивільнить працівників, щоб вони могли працювати з людьми, надавати їм соціальні послуги, консультації, а не тільки сидіти і рахувати гроші. Все це дозволить більш чітко обліковувати ті кошти, які ми сьогодні даємо на допомоги.

— Яка *часова перспектива цього проекту*?

— Плануємо одну з допомог централізувати уже в листопаді 2022, а далі будуть додаватися в цю централізовану систему і інші виплати.

— Чи буде проводитися *аудит діючих пільг і допомог*? До цього питання завжди підходили досить обережно.

— Я до цього ставлюся позитивно. Тут важлива комунікація.

Ось наприклад, у нас є рудименти, які самі люди не розуміють.

> Колись була призначена допомога в 34 грн і вона до сих пір окремій категорії людей виплачується. Коли людина це отримує, в неї лише роздратування. Мабуть, якщо б їй сказали, що ці 34 грн забирають, але разом з тим, вона отримає якусь нормальну універсальну допомогу, це був би дуже зрозумілий меседж.
>
> Але це зробити не так просто, потрібно системно все об'єднати, показати, що для людини в загальному нічого не зменшиться, показати яка допомога в яку перетікає і за яких обставин.
>
> Але ми маємо це робити, бо ми дійшли неймовірного рівня фрагментації допомог, що унеможливлює і нормальний підрахунок, і адміністрування, і навіть розуміння.

Все, що стосується людей і їх соціальної допомоги, має бути дуже просте, дуже прозоре і дуже зрозуміле. І якщо виходити з такої комунікації, то я впевнена, що всі це будуть розуміти.

— *Чи при такому аудиті не зникнуть якісь допомоги*, і мова не про рудиментарні, а про системні?

— **Ні, не зникнуть.** Я розумію, чому аудит пільг сприймається саме так, бо є недовіра до влади, начебто, якщо планується якась зміна, то точно не на користь. Але ми не маємо на меті зробити комусь гірше. Ціль цього процесу у впорядкуванні.

— Що собою передбачає *трансформація розгалуженої системи соціальних виплат в універсальну таргетовану соціальну допомогу, що передбачено планом відновлення України?*

— Наразі ми діємо ***категоріями виплат*** і так всі звикли.

Але це, насправді, вторинне і не дієве, виплата людині не допомагає.

До прикладу,

> коли в сім'ї є особи з алкозалежністю, це - складна життєва обставина. Чи можемо ми їй допомогти виплатами? Ні, навіть навпаки, якщо дамо грошей, то тільки збільшимо кількість випивки. Їм потрібна послуга, психологічна підтримка, лікування, або вилучення дітей, якщо є розуміння, що сім'ю відновити неможливо. В такому випадку виплати можуть бути короткотермінові для конкретного досягнення результату. Бо якщо ми просто говоримо, що ця сім'я малозабезпечена, і не дивимося на причину, чому вона в такому становищі, і просто додаємо грошей, то можемо, навпаки, посилювати бездоглядність, стимулювати розвиток алкоголізму і не досягати благополуччя в цій родині.

Послуга - первинна, первинна оцінка ситуації в родині, а далі уже необхідно дивитися, чи потрібна їм виплата, чи ні.

Інший приклад,

> якщо мама опинилася сама з декількома дітьми. Так, ми можемо надавати їй виплату, але ця виплата скоріше за все буде "на виживання". Ми "присаджуємо" цю людину і всю її родину на відчуття втрати власної гідності. Водночас, якщо б ми цим дітям забезпечили садок чи центр денного догляду, маму спрямували на перекваліфікацію і допомогли їй знайти якісну роботу, ми б вирішили її питання, і не потрібно було б робити ці виплати. Очевидно, на певний проміжок часу, таким людям потрібно було б надати кошти, але це має бути кінцева історія з певним результатом.

Соціальні виплати - це не страховий платіж як пенсія, це разове вирішення складної ситуації у якій опинилася людина, яку потрібно подолати, а не заморозити.

На жаль, сьогодні велика кількість допомог заморожують ситуацію, а не вирішують.

Ми хочемо цю філософію змінити.

Так працює за кордоном, і багато людей, які виїхали, це бачать, розуміють і відчувають.

І тому вони сюди не повернуться, особливо ті, в кого є інвалідність, бо вони будуть почувати себе тут незахищеними без цієї додаткової підтримки. Якщо ми всі дружно не змінимо свою філософію в плані соціальної підтримки, ми не повернемо частину людей.

— Як це буде реалізовано?

— Ми зараз розвиваємо закон ***“Про соціальні послуги”***, де будемо це пріоритезувати.

> Далі соціальні працівники, які є в громадах будуть вивільнятися від функції нарахування допомог і переорієнтовуватися на надання послуги.
>
> Їх задача буде йди і дивитися де в сім’ї складна обставина і пропонувати алгоритми вирішення.

Соціальні працівники у всьому світі так працюють,

> вони, як сімейні лікарі, виявляють соціальні проблеми, і надають алгоритм вирішення конкретної проблеми конкретної людини.

Ми будемо це розвивати.

Розумію, що громади не до кінця розуміють що це таке, і як з цим взаємодіяти. Але є велика кількість громадських організацій, які вже добре навчені, проходили різного роду стажування, були за кордоном, розуміють, як має забезпечуватися якісне надання соціальних послуг.

Чесно кажучи, державі, з точки зору бюджету, однаково чи будувати комунальні центри, де люди працюють і не до кінця розуміють, що від них хочуть, чи ті самі гроші взяти і замовити послугу в громадської організації і поставити їй індикатори.

Ми будемо переходити на замовлення.

Тобто, я бачу своїм завданням недержавний сектор максимально втягувати в надання цих послуг.

Це не придумана практика, вона існує за кордоном. Це набагато дешевше, бо нам як державі не потрібно щось створювати, призначати людей, все це менеджерити. Нам важливо закупити послугу для людини. Хай це будуть різні надавачі, вони будуть між собою конкурувати, як результат - піднімати якість послуги для людей.

— *Коли такий підхід запрацює?*

— Ми зараз працюємо над механізмами закупівлі.

Є нюанс з відсутністю державних грошей, відповідно механізми мають бути "творчі" у взаємодії з міжнародними партнерами. Це не зовсім типова функція для міністерства, ми маємо просто формувати політику. Ми би мали розписати механізм закупівлі і відпустити його, але сьогодні це важко зробити, бо є розуміння, що це ніхто не підхопить, ні з комунального рівня, ні з державного.

Нам потрібен ще один суб'єкт – міжнародний партнер, і потрібно менеджерити цей процес.

— Наскільки доцільно платити однакові соціальні допомоги людям, які залишилися в Україні та які виїхали за кордон?

— Це теж питання, яке розглядається.

Насправді, це потребує законодавчих змін, тому, що у нас не виписана така схема, як тимчасове переміщення за кордон. З іншого боку, це чутливе питання, бо ми повинні дивитися, що держава, куди перемістилася людина, їй дає.

Зараз ми спільно з ***Офісом Ради Європи*** в Україні уже зробили **аудит** всіх підтримок і допомог, які надаються нашим громадянам за кордоном.

> Ми ці цифри проаналізуємо, і наступним етапом стане взаємодія з тими країнами, щоб синхронізувати свої виплати.

Це довготривалий процес.

А просто сказавши, що більше нічого не платимо, ми можемо поставити наших людей в дуже скрутне становище. Скажімо, Польща припинила свої виплати, і платить лише особам з інвалідністю, але не всі, хто мав таку можливість, підтвердив цей свій статус в Польщі. Це чутливе питання, яке не можна "різати з плеча".

— Тобто, Мінсоцполітики буде працювати над тим, щоб врегулювати *питання подвійних виплат*?

— Так. Наразі все залишається як є, але отримавши інформацію з аудиту, ми будемо взаємодіяти з міжнародними партнерами щодо цього питання. Можливо об'єднувати ці допомоги, або якщо в країні перебування виплата досить значна, тоді думати чи варто сплачувати ту незначну допомогу від України. Я не можу сказати, що в нас є уже готові рішення з цього приводу.

Тому що, можливо, навіть буде краще пошукати десь ці гроші, щоб не створювати негатив. Також дуже важливо демонструвати людям, що Україна від них не відмовилася, бо ми повинні тримати зв'язок з нашими громадянами.

— Як, за вашими розрахунками, позначиться війна на обсягах *комунальних субсидій*? Чи будуть плануватися зміни до держбюджету з цього приводу?

— Ми маємо запланований субсидійний бюджет, збільшили його на 3 млрд грн порівняно з минулим роком. З травня субсидії призначені і виплачуються, заборгованості немає, лише можуть бути невеликі затримки пов'язані з казначейством. Щодо тарифів у нас досягнуті меморандуми і здійснюються урядом заходи для того, щоб викупити наперед певну кількість газу і енергоносіїв, щоб не збільшувалися тарифи взимку. Це дозволить не опустити людей в ще більший стан бідності, щоб для них не сильно зросла платіжка. Тому ми не очікуємо, що величезна кількість людей прийде за субсидіями в порівнянні з минулими роками. Очікується приблизно така ж кількість субсидіантів.

— Про необхідність запровадження *накопичувальної пенсійної системи* говорить кожен наступний міністр соціальної політики, але реальних зрушень в цьому напрямку не багато. Ви теж назвали це одним із пріоритетів в своїй роботі. Як маєте намір рухатися в цьому напрямі?

— Накопичувальна пенсійна система потрібна.

> Але я теж не буду в дуже райдужному світлі все змальовувати, бо не весь обсяг необхідних задач залежить від Міністерства соціальної політики.

Подати законопроект з відсотком відрахування – це найпростіше, що може бути.

> І той закон, який зараз подано зі зменшеннями ПДФО, я вважаю є грамотним варіантом початку.

Друга дуже важлива задача – це зберегти гроші, щоб вони мали можливість бути виплаченими, коли людина досягне пенсійного віку, примножити їх, принаймні на рівень інфляції.

> І це не просте завдання, яке залежить від економіки, розвитку фондових ринків, наявності достатніх фінансових інструментів, щоб оператори могли пускати ці кошти в обіг і примножувати.

З цим всім у нас є питання.

Фондовий ринок тільки стартує, ринки інвестування обмежені, а під час війни про це говорити просто складно.

— Зрозуміло, що поки війна про запровадження такої реформи взагалі мова не йде. Але який потрібний *часовий лаг після відміни військового стану*?

— Все залежить як надовго затягнеться війна.

Якщо, дасть Бог, і в наступному 2023 році її закінчимо, то ми уже з 2024 року можемо розпочинати запускати накопичувальну систему.

Так як зараз ця система прописана, вона не створює для людини великого накопичення, але дозволяє потрохи запускати всі процеси заробляння коштів.

Це буде на зразок пілотного проекту, який не сильно ризикований, який не потягне для людини втрату більших коштів, і де першим оператором буде Державний накопичувальний банк і ми зможемо більше прогарантувати їх збереження.

Така система зможе стартувати дуже швидко, і якраз бути інструментом відродження нашої держави, а згодом втягувати в себе інші інструменти, поширюватися на недержавні пенсійні фонди.

Зараз ми повинні підготуватися на нормативному рівні і вивірити всі законодавчі механізми і моніторингу, і контролю, і розвитку, і напрямів інвестування.

— *Скільки часу буде потрібно на цей так званий пілот*, щоб потім запуститися повноцінно?

— Потрібно буде дивитися на його результати, але я б давала на це **два роки**.

Рік на пробу, аналіз, а далі додавала б інший функціонал.

— Що стосується солідарної системи, чи актуальне на сьогодні питання з *підвищенням пенсійного віку*?

— **Ми не будемо його підвищувати.** Все підвищення уже прописано до 2028 року, воно і так відбувається, але не віку, а стажу. В залежності від того, який у людини страховий стаж, так вона може і вийти на пенсію.

— Ви анонсували можливість додаткових добровільних соціальних внесків. Зважаючи на складну економічну ситуацію і падіння доходів населення, як ви в цифрах оцінюєте майбутню результативність такого заходу?

— Розкажу декілька випадків, коли це насправді буде важливим, і впевнена, що люди долучаться. Можливо, це не будуть мільйони, але побачимо. Багато людей, з тих, які перемістилися тимчасово за кордон, сьогодні у відпустках без збереження заробітної плати, тому за них не нараховується ЄСВ, їх страховий стаж не йде. Тому вони можуть заплатити такий внесок з їх доходів за кордоном, особливо, якщо вони там працюють, щоби продовжити свій страховий стаж і вчасно, після повернення, вийти на пенсію. Також є сім'ї, де не всі члени родини працюють, і вони мають проблему при виході на пенсію. То чому ж чоловік і дружина не можуть між собою домовитися, щоб той, хто працює сплачував за іншого ЄСВ, щоб подружжя мало свою власну пенсію без усіляких вимог, досягаючи пенсійного віку. Чому діти, які забезпечені, і розуміють, що з різних причин їх батьки передпенсійного віку втратили роботу і не мають можливості влаштуватися на нову, не зможуть доплатити мінімальні внески, і вони з досягненням пенсійного віку отримають повний страховий стаж?

— Сьогодні теж є схожа історія з можливістю докупити стаж, але вона не працює.

— Я уже її перевірила, там надзвичайно складні інструменти: докупити, минулий стаж, разовим платежем, складні розрахунки. Тому люди цим і не користуються. А тут йдеться про абсолютно простий договір приєднання, що є публічним, і одна кнопка "хочу сплачувати". Метод теж має значення.

— Коли це має запрацювати?

— Законопроект ми підготували, зараз вичитуємо, можливо, щоб було швидше, подамо через депутатів.

— Яка кількість пенсіонерів наразі опинилася на тимчасово окупованій території?

— З 2014 року там перебувало 1 млн 277 тис. пенсіонерів, з них 1 млн 160 тис. перепризначилися, тобто виїжджали на підконтрольну територію і підтвердили свій статус, а 117 тис. осіб не зверталося, і ми не знаємо що з ними. З урахуванням нових окупованих територій, таких пенсіонерів близько 3 млн.

— Яким чином буде проводитися верифікація пенсійних виплат на новоокупованих території?

— В якийсь спосіб зв'язок підтримується. Якщо є інформація про смерть людини, то очевидно, що пенсійний фонд припиняє виплати. І якщо ми побачимо, що шість місяців ми нараховуємо, а руху коштів по банку немає, ми призупиняємо нарахування. Саме призупиняємо, бо ми не знаємо чи та

людина не може зняти ці гроші, чи справді з нею уже щось сталося. А так намагаємося нараховувати, бо все ж презюмуємо, що люди живі.

— Якщо після того, як через півроку ви призупинили нарахування, а людина згодом з'явилася, пенсія донараховується за весь період?

— Подає заяву, дає ознаки життя, і все донараховується. Я дуже сильно сподіваюся, що це не буде роки. Ми бачимо активні бойові дії, активні контрнаступи, ми будемо звільняти село за селом.

— Як бути зі страховим стажем тих, хто працює на тимчасово окупованих територіях, зокрема і тих, хто під окупацією уже вісім років?

— Поки вони не сплачують ЄСВ, їхній страховий стаж не буде зараховуватися ні в якому вигляді.

— Бізнес, серед заходів підтримки, пропонує подальше *скорочення нарахувань на зарплату, в першу чергу – ЄСВ*. Наскільки це можливо, на ваш погляд?

— Це неможливо.

Можна говорити про ПДФО і все інше, але якщо ми зменшимо Єдиний соціальний внесок ми скоротимо підтримку наших пенсіонерів. Це дуже прості розрахунки. І тут ми уже як дуже свідомі громадяни повинні ухвалити спільне рішення. У нас до війни було 10 млн застрахованих осіб, які сплачують ЄСВ і майже 11 млн пенсіонерів, один-до-одного. Переважна більшість людей декларують невисокі заробітні плати, на рівні мінімальної чи трошки вище. В середньому це є внесок 1,5-2 тис. грн. в Пенсійний фонд. Це означає, що кожна людина платить 2 тис. грн сьогоднішньому пенсіонеру, і ми всі хочемо, щоб наші пенсіонер жили краще.

— Це те, що зараз непублічно обговорюється, в разі чого *ви будете проти таких ініціатив*?

— Так, однозначно.

У всьому світі солідарна система передбачає заміщення пенсійної виплати, щоб це було 40% від заробітної плати. Якщо ми ставимо 40% заміщення, то по хорошому це має бути 40% ЄСВ. Воно так і було, але його зменшили вдвічі. І зараз це знову буде суперечити математиці. Здійснити таке заміщення при кількості застрахованих осіб і пенсіонерів один-до-одного, а ЄСВ 22%, або ще зменшити – це нонсенс, так не буває. Або тоді нам потрібно розуміти, що ми фальшивимо, і все ПДФО перетече з проектів розвитку в той самий Пенсійний фонд, тому що ж ми не кинемо наших людей за межу виживання.

В іншому випадку, люди, які пропонують скасувати ЄСВ, мають розуміти і казати, що готові будувати суспільство, яке відмовляється утримувати своїх пенсіонерів, хай вони живуть як завгодно, на якісь благодійні допомоги, а пенсії ми не будемо платити. Тоді так вийде. Я не думаю, що ми справді ми хочемо такого рішення.

— Яка наразі ситуація з перемовинами з міжнародними партнерами щодо запровадження податкового резидентства для громадян України за кордоном?

— Не я проваджу такі перемовини, цим займається МЗС і Мінфін.

Існують ризики, але я думаю, що вдасться уникнути подвійного резидентства. Під час останньої розмови, коли у нас був міністр соціальної політики і праці Німеччини, я йому ставила це питання. Зокрема, що у нас виникають проблеми, так як в Німеччині дуже багато наших людей, які продовжують працювати в Україні дистанційно або як ФОП і сюди сплачують податки, і чи є необхідність у них реєструватися? Він не зміг відповісти, бо для них це теж челендж. Це новий інструмент, який в цілій Європі ще належить випрацювати.

— Чи є перспектива запровадження спільних пенсійних виплат для переміщених українців, які отримали статус тимчасового захисту та працювали в країнах ЄС?

— Це може бути лише по двосторонніх угодах, які у нас уже є підписані про взаємне визнання страхового стажу, такі як з Литвою, з Польщею.

— А якихось нових глобальних проектів на цю тему в зв'язку з сьогоднішніми обставинами не розглядається?

— Ми зараз в процесі європейської інтеграції. Є відповідні директиви ЄС, які щось подібне дозволяють, але це завжди буде рух в обидві сторони. Тобто, якщо ми укладемо угоду, що нашим громадянам, які працюють в Польщі, страховий стаж зараховується, тоді полякам, які працюють в Україні, ми теж мусимо зараховувати і платити пенсію. Це кропітка робота, яка передбачає синхронізацію двох пенсійних систем кожної окремої країни. Очевидно вона буде продовжуватися, але ми мусимо враховувати і наш економічний стан. Бо якщо українську пенсію в Великобританії виплатити буде дуже просто, то пенсію Великобританії в Україні не зовсім.

***

№ 517.

Оксана Жолнович: "Я всім раджу, хто ще не знає, куди себе працевлаштувати – ідіть в соціальну роботу"

2022-08-09

Вікторія Гуерра, журналістка, заступниця головного редактора

У війну в міністра соціальної політики багато роботи. Ще більше людей потребує соціального захисту та підтримки. Поранені бійці потребують реабілітації та соціалізації. А демографічний дисбаланс призведе до проблем на ринку праці та, можливо, складнощів з пенсійними виплатами.

В цей час уряд вирішує замінити керівника Міністерства соціальної політики. 15 липня попередня міністриня - Марина Лазебна - подала у відставку. А 19 липня Міністерство соціальної політики очолила Оксана Жолнович, яка перед тим працювала на посаді керівниці Департаменту соціальної політики та охорони здоров'я Офісу Президента (з 2020 року).

Оксана Жолнович - львів'янка, адвокатка, має політичний досвід: була членкинею "Сили людей", брала участь у виборах до Верховної ради, а також у виборах мера Львова і місцевих рад. Жодного разу не перемогла.

LB.ua зустрівся з пані Жолнович, аби розпитати її про те, що зміниться в роботі міністерства найближчим часом, і як уряд реагуватиме на соціальні виклики, пов'язані із війною.

***

— Для переселенців сьогодні велика проблема – знайти роботу, особливо в західних областях, куди переїхало найбільше людей. Ніхто не був готовий до такого напливу людей працездатного віку, робочих місць для них мало. Що можна зробити, щоб допомогти людям?

— Я не думаю, що робочих місць дуже мало. В західні області також приїхали люди, які потребують догляду, опіки, тобто, збільшується сегмент надання послуг для цих людей.

Вже працює програма по поверненню 6500 грн роботодавцю, який працевлаштовує людину в статусі ВПО. Це здешевлює робочу силу і, я вважаю, що це хороший інструмент, який мав би зацікавити роботодавців.

Також є підтримка для переселенців від держави. Загалом це є 8 тисяч гривень на сім'ю, якщо йдеться про маму і двох дітей. Плюс в середньому 450 гривень на повернення плати за комунальні послуги на кожну особу. Тобто це вже 9 тисяч.

Я би не сказала, що сукупний обсяг коштів є меншим, аніж, наприклад, у тих людей, які залишилися без доходів і живуть під обстрілами на території Харківської області.

— Я не знаю, як порівнювати з Харківською областю, але 9 тисяч – це небагато. І працевлаштуватися мамі з двома дітьми непросто, особливо коли закриті садочки і школи.

— Так, над цим треба працювати. Садочки і школи мають бути обладнані бомбосховищами. Поступово це питання вирішується через Мінреінтеграції та інші міністерства. Але швидко бомбосховищ не побудуєш. Це серйозний виклик.

Якщо мама не може працювати, вона має також отримувати допомогу по малозабезпеченості, якщо дозволяють спільні доходи родини. Плюс є ще допомога від ЮНІСЕФ, якщо ми говоримо про сім'ї з дітьми. Є ще інші міжнародні організації, агенції ООН, які виплачують гроші певним категоріям людей. Ці виплати треба адмініструвати і систематизувати. Зараз маємо враховувати і виплати які людина отримує від держави і ті, які йдуть через міжнародні організації, бо всі вони спрямовані на підтримку.

— Дуже багато грошей було зібрано для українців у світі, особливо в перші місяці війни. Наприклад, Global Citizen зібрали 9,1 мільярда євро. В уряду є інформація про те, як і на що були витрачені ці гроші? Чи це питання нам не підзвітне?

— Дуже гарне запитання, чесно. Велика кількість цих коштів залишається за кордоном. Політика Європейського союзу та інших країн передбачає, що утримання наших людей за кордоном якраз і здійснюється за ці гроші.

Тому я також дуже б хотіла, щоб люди за кордоном розуміли, що їм допомагають не лише за внутрішні бюджети тих країн. Дуже часто це

спеціальні програми, відкриті за оці донорські кошти, зібрані міжнародними організаціями для українців.

Зараз ми намагаємося домовитися про те, щоб принаймні отримувати звіти про кількість зібраних грошей, і на що вони були витрачені. І також про найбільших донаторів – щоб принаймні їм подякувати. Також ми просимо міжнародних партнерів, щоби переважна частина або хоча б якась значна частина цих коштів була спрямована на програми всередині України.

— І як, є прогрес у цьому напрямку?

— Рухаємося потрошки, крок за кроком. Спочатку обмінювались програмами, потім надали їм наші бази даних. Бо в Україні не можна діяти так, як вони діяли в Сирії – просто роздавали гроші всім. В Сирії люди тікали від державного режиму і вони залишилися без державної опіки.

В Україні війна із зовнішнім ворогом. Ми, як держава, не знімали з себе обов'язки відповідати за наших людей, які опинилися в складних життєвих обставинах. Ми готові це адмініструвати, у нас є реєстри людей і розуміння, хто якої допомоги потребує. Ми можемо стати інструментом для міжнародних організацій. Якщо ви не готові передавати нам кошти – окей. Але давайте ми принаймні надамо інформацію про людей, які потребують допомоги. Щоб не було так, як на початку – коли приїздили у Львів і роздавали допомогу усім підряд львів'янам, які мають квартири, машини і хороші роботи.

— Ви згадали, що ми маємо зрозуміти, скільки грошей отримали від конкретного донатора і на що вони були направлені, аби принаймні подякувати. Вже є це розуміння? Ми знаємо, на що були витрачені кошти від продажу мантій Деніела Редкліффа?

— Точно не знаємо. Тільки знаємо, що Деніел Редкліфф пожертвував таку-то суму грошей. Раніше і цієї інформації не було.

— Підсумовуючи цю частину роботи, якої допомоги потребують наші внутрішні переселенці?

— Вони потребують послуг. Ми розуміємо, що навіть якщо достатньо швидко звільнимо території, то треба ще час на відбудову. Два-три роки людям треба десь комфортно жити. Якщо буде послуга, яка забезпечить догляд за дитиною чи за іншим членом сім'ї – буде можливість працювати. Буде можливість працювати – буде можливість винайняти житло. Тому ми шукаємо донорів для певних цільових груп, для сімей з дітьми, щоб забезпечити їм необхідні соціальні послуги.

Також нам треба працювати над тим, щоб люди хотіли повернутися сюди з-за кордону. З точки зору нашого міністерства – потрібно розвивати соціальні сервіси, які вже наші біженці побачили і відчули на собі в Європі. Особливо це стосується родин, де є діти з інвалідністю Нам треба показати їм, що ми теж розвиваємо відповідні сервіси і стаємо суспільством, дружнім до таких дітей. Це спонукатиме їх повернутися.

— Що ще може спонукати людей повертатися?

— Важко сказати. Якась частина не повернеться, це вже всі констатують. Комусь буде просто страшно. Я спілкуюся зі своїми колишніми працівниками, які повиїжджали. Пропонувала їм дистанційну роботу в будь-якому куточку України, навіть на Закарпатті, де найбільш безпечно. Але сам факт, що тут лунають сирени, є для них величезним тригером, який не дозволяє повертатися.

Тому потрібно також розбудовувати і психологічну підтримку. І ще важливо, щоб ці люди зараз не втрачали зв'язок з Україною. Тому плануємо організовувати центри підтримки для наших громадян при посольствах, теж за донорські кошти. Також ми підтримуємо наших громадян фінансово, не зупинили жодних виплат.

— Чи є якісь прорахунки, як ми за кілька років будемо виплачувати пенсії з такими втратами серед людей працездатного віку?

— Складно говорити, це вже завдання на після війни. Треба запустити накопичувальну пенсійну систему для того, щоб дати людям шанс назбирати собі якісь статки на утримання.

— Українці і так були не дуже схильні до того, щоб робити накопичення на старість. А ті події, які ми сьогодні переживаємо, мабуть, ще більше спонукатимуть не відкладати на потім.

— Я так не думаю. Куди люди вкладали гроші? В нерухомість. Сьогодні вони побачили, що нерухомість – це теж неліквідний інструмент.

— Так, і тепер будуть складати в задоволення (і в "байрактари", – LB.ua).

— Теж варіант. Але, я думаю, що фінансова грамотність – це теж етап дорослішання громадян. Просто зараз нам бракує інструментів, після війни будемо їх розвивати. Бо зараз, дійсно, хто буде інвестувати в майбутнє, якщо невідомо, куди ракета прилетить?

— Пенсійна реформа буде мати той дизайн, який задумувався раніше?

— Дизайн принципово не змінився. Це був хороший дизайн для старту: ми забирали невеликий відсоток із ПДФО в державний банк, щоб показати таку можливість. І мали поступово залучати недержавні пенсійні фонди, попередньо зробивши для них дуже прозоре адміністрування з якісним контролем, щоб не було шахрайства. Оці речі можна робити вже.

— Накопичення – це про майбутні пенсії. А що ми робитимемо вже в найближчі роки?

— Готуємо програму, яка дозволить збільшити свій пенсійний внесок вже сьогодні, Наразі людина, яка працює, не впливає на сплату свого ЄСВ. ЄСВ за неї сплачує роботодавець із офіційної заробітної плати. Ми резюмуємо, що в людини можуть бути ще додаткові заробітки чи просто вона готова більшу суму коштів витрачати на свою пенсію. І ми сьогодні їй таку можливість забезпечимо. Це можуть бути, до речі, люди, які зараз за кордоном вже працюють, і таким чином вони зможуть підтримати своїх пенсіонерів в Україні, і мати шанс, коли вони захочуть в старості повернутися, отримати хоч якусь пенсію тут.

Сьогодні це складна історія – треба приєднатися добровільним договором до солідарної пенсійної системи. Ми хочемо її максимально спростити.

Ми також працюємо над цифровізацією всіх процесів, над створенням єдиного реєстру соціальної сфери. Він допоможе нам зробити прозору систему з ухилом в послугу і з універсальною виплатою. Бо сьогодні виплати у нас дуже складні, їх дуже багато дрібних, і їх нарахування не ж до кінця зрозумілим. Це все не дає людині відчувати себе захищеною.

Ми плануємо попрацювати з виплатами і зробити так, щоб у них була мета. Бо сьогодні мети у цих виплатах майже немає.

— І яка буде мета?

— Кінцева мета – це подолати складні життєві обставини і допомоги людині стати економічно активною.

— На прикладі виплат по інвалідності – як це буде виглядати?

— Для початку – людина має отримати своєчасну реабілітацію. Наприклад, після травми або після інсульту. Це дозволяє в рази зменшити інвалідизацію, відповідно, в людини буде значно краще збережений функціонал.

Коли вже максимальний реабілітаційний прогрес досягнуто, ми підключаємо потрібні допоміжні засоби. Наприклад, протези. Надаємо їх швидко, своєчасно, людина вчиться ними користуватися. Паралельно за потреби ми

підбираємо для неї якісне перенавчання, виводимо на ринок праці. Вона отримує дохід і вже не потребує фінансової підтримки, а тільки підтримуючої реабілітації, яка має зберігатися.

— А взагалі можна відмовитися від пенсії по інвалідності, якщо вона тобі не потрібна?

—. Сьогодні не можна. У нас є люди з інвалідністю, які працюють і отримують зарплату 50 тисяч грн, але все одно мають ще пенсію по інвалідності 1 тисячу, яка їм насправді не потрібна.

Я хочу повністю змінити підхід до працевлаштування людей з інвалідністю. Як у нас зараз відбувається? Є квота – 4%, але штрафні санкції за невиконання цієї квоти покладають тільки на приватний бізнес. Немає жодної відповідальності ані для комунального, ані для державного сектора.

— Та й квота часто добирається формально – людину з інвалідністю фіктивно влаштовують на роботу за мінімалку, щоб не платити штраф.

— Тому я пропоную від цього квотного принципу відійти. Все, що робиться не з доброї волі, лише спотворює ситуації і змушує із неї викручуватися.

Ми хочемо піти за прикладом Польщі – дати вибір роботодавцю, чи він сплачує внесок в підтримку працевлаштування людей з інвалідністю, чи сам вирішує працевлаштувати людину з інвалідністю, але тоді ми йому допомагаємо супроводом, соціальною послугою. Бо дуже часто потрібно і людину з інвалідністю підготувати до колективу, і сам колектив підготувати до того, що у них буде працювати така людина. Я впевнена, що якщо така послуга буде, то людині з інвалідністю буде набагато легше працевлаштуватися.

А якщо керівник не готовий працевлаштовувати людей з інвалідністю – може офіційно заплатити внесок, без всяких схем. І ми перенаправимо ці кошти на оплату відповідної послуги.

Також плануємо дуже активно зайнятися темою реабілітації. В Офісі Президента я опікувалася соціальною політикою та охороною здоров’я. Це дозволило мені подивитися на соціальну політику під іншим кутом. Я бачу, як можна інтегрувати ці системи.

— Сфери відповідальності МОЗу та Мінсоцу дійсно перетинаються. Але раніше комунікація між ними була слабенька.

— Я думаю, що зараз ми працюватимемо разом в режимі нон-стоп. Я знаю в МОЗі всіх до середніх виконавців. Це дуже допомагає, тому що часом тобі потрібна якась дуже конкретна річ, яку треба зробити дуже швидко…

— Це можливо в міністерстві в принципі? Конкретна річ дуже швидко?

— Так, можливо, просто треба правильно завдання ставити.

Реально ми багато речей робили, в тому числі реабілітацію з першого дня хвороби чи травми. Зараз я розумію, яким чином це продовжувати.

- Яким?

— Ми будемо робити комплексні послуги, інтегрувати в одному місці працівників охорони здоров'я і соціальних працівників.

Сьогодні людину, наприклад, бійця, який втратив на війні кінцівку – виписують з лікарні без нічого. І потім він має пройти велику кількість різних бюрократичних процедур, щоб наприклад, отримати допоміжний засіб реабілітації – крісло, милиці, палиці, протези. Це десоціалізує людину. І так не має бути. На момент виписки з лікарні людина мала б уже тренуватися використовувати свої допоміжні засоби. В усьому світі вони забезпечуються Міністерством соціальної політики, але призначення і знайомство з ними відбувається в сфері охорони здоров'я. Власне, це робота за принципом мультидисциплінарної команди.

— В Україні вже є досвід створення мультидисциплінарних команд, які працюють з психіатричними хворими. (Що це за команди – читайте за посиланням). Це буде щось схоже?

— Так. Ті мультидисциплінарні команди, які вже створені, теж будуть працювати з нашою системою. Дуже багато речей вирішується, якщо налагоджена взаємодія, і коли є розуміння, що процес, розпочатий в охороні здоров'я, може бути закінчений в сфері соціальної політики.

Це все також буде цифровізовано через систему «Електронна система охорони здоров'я», буде налагоджено обмін даними з нашою системою. В результаті ми зможемо в рази швидше визначати потребу людини в послузі, і робити обмін з системою охорони здоров'я автоматичним. Не треба буде кудись носити папірці і довідки.

— Де буде точка входу для людини в цю систему? Наприклад, в системі охорони здоров'я це – сімейний лікар.

Це так і буде. Якщо ми говоримо про реабілітацію, то інакше, ніж через систему охорони здоров'я, ти її не отримаєш. Маєш зайти або через свого

сімейного лікаря, або через стаціонарне лікування (у випадку поранення, наприклад, – LB.ua). Прямо в лікарні мультидисципілнарна команда має провести повний скринінг за новим класифікатором, і визначити потреби пацієнта.

— Ця команда буде в кожній лікарні, в кожному госпіталі?

— Ми з МОЗ визначаємо певну кількість закладів, які проводять реабілітацію. І плануємо завести в кожен з цих закладів соціального працівника і протезистів-ортезистів. Щоб поки людина ще перебуває в лікарні, з неї зняли мірки, можливо, зробили ще на тому етапі тимчасовий протез. Замовили комплектуючі, які потрібні для постійного протезу, почали формувати культю, вчили рухатись. Мета – щоб людина, яка вийшла з реабілітаційного відділення, уже мала принаймні частково відновлений функціонал.

І щоб соціальний працівник у тому ж відділенні розповів пацієнтові, що той має право на такі-то виплати, може отримати отаке-то перенавчання (якщо є потреба). Це допоможе в тому числі й зняти стрес від невизначеності.

— Коли це все має запрацювати як слід?

Зараз ми на етапі попередніх перемовин з ВООЗ, бо державних коштів на таке розгортання може не вистачити. Відповідно, ми шукаємо донорські ресурси. Думаю, до зими ми точно мусимо впоратися, щоб все працювало.

В сфері охорони здоров’я мультидисциплінарні команди тільки починають формуватися і навчатися. Тому їх не буде поки що багато. Але ми будемо скеровувати ці команди в першу чергу до поранених військових, щоб створити цю послугу для них. А потім вже масштабуватимемо на країну. В перспективі будь-яка лікарня матиме такий сервіс.

— Наскільки це далека перспектива?

— Рік часу.

У нас реально проблема не з лікарнями, не з обладнанням, а з фахівцями. Їх складніше підготувати, на це потрібен час.

Це гаряча тема. Я розумію, наскільки це болісно – втрата функціоналу в молодих людей в суспільстві. Тому це точно один з перших пріоритетів, але не єдиний. Ми повинні думати і про підтримку людей пенсійного віку, і про сімейні форми виховання, і про розвиток.

— Ви згадували психоневрологічні інтернати, і про те, що є можливість розселити пацієнтів у громадах. Коли це можна буде реалізувати?

Зазвичай у нас роблять акцент на деінституалізації, тобто на знищенні існуючої системи. На мою думку, це не правильний акцент. Чому? Бо це форма, яка сьогодні вимушено існує. Ми розуміємо, що є певна кількість людей, які потребують постійного догляду. З тих чи інших причин їхня сім'я не може забезпечити такий догляд. І людина отримує послугу в тому вигляді, в якому сьогодні її може забезпечити суспільство. Тобто інтернат – це теж послуга, але радянського зразка.

Ми маємо закон про соціальні послуги, який передбачає, що ми міняємо радянські послуги на європейські. Психоневрологічні інтернати кореспондуються з європейською послугою підтриманого проживання, непрофесійного догляду членом сім'ї, денного догляду в громаді. Наше завдання – розбудувати ці послуги. Коли ми їх розбудуємо в достатній кількості, щоб вони закривали всю потребу, то тоді буде відбуватися перехід. Можливо, доведеться його трохи підштовхувати…

— Можливо, доведеться не трошки.

— Це складно буде робити, особливо з дорослими. Особливо з жителями психоневрологічних диспансерів, бо є велика стигматизація їх в суспільстві. І тут треба буде робити комунікаційну кампанію, щоб подолати спротив суспільства.

— Підтримане проживання – це проживання в квартирі з соціальними працівниками. В країні в 2017 році відбулося велике скорочення соціальних працівників. Є надія, що цей ресурс вдасться відновити?

— Мусимо це робити. Дійсно, навчених соціальних працівників бракує. І нам потрібно буде їх підготувати.

Війна – це, можливо, навіть шанс, тому що в нас вивільняються люди, яких обов'язково треба працевлаштувати. Замість того, аби просто давати їм допомогу по безробіттю, краще переспрямовувати їх через активну програму зайнятості і навчати тій роботі, яка затребувана в суспільстві.

Послугу стаціонарного догляду тривалий час підміняли психіатричні лікарні. Коли провели аудит, з'ясувалося, що до 50% пацієнтів психіатричних лікарень не потребують медичних послуг, вони в цій лікарні просто живуть. Відповідно, функціонал частини персоналу також був спрямований саме на підтримку проживання, а не на надання медичної послуги. Це контингент, який також може бути переспрямований на соціальну роботу вже поза медичним закладом, бо в медичному закладі мають надаватися саме медичні послуги.

— Куди можуть бути переспрямовані пацієнти з психіатричних лікарень, що не потребують лікування? Зрозуміло, що вони не мають бути в лікарні. Але натомість місцева влада – зокрема, у Києві – не запропонувала ніяких варіантів для проживання цих людей.

— Це гарне питання. Дійсно, перенесення цих послуг не спрацювало на рівні громад. Громади не зацікавленні у тому, щоб ці послуги фінансувати.

Що можна зробити? Ми вживаємо заходів по вивільненню ресурсу в громадах. Зараз дуже багато людей в соціальних службах задіяно в нарахуванні й адмініструванні різних соціальних виплат. Коли це буде автоматизовано, ми зможемо запропонувати місцевій владі перенаправити людський ресурс на безпосередньо соціальну роботу. На забезпечення послуги, а не на оформлення виплат.

Плюс думаємо про те, як перерозподілити видатки, щоб закуповувати певні послуги (в тому числі підтримане проживання) централізовано.

— Щоб держава платила місцевій владі за ці послуги?

— Закуповувала для певної категорії у взаємодії з громадою. Щоб ми зацікавлювали цю громаду, даючи їй гроші, і щоб громада теж трошки додавала. Так і вирішимо проблему.

— Продовжуючи тему інтернатів, чи всі заклади вдалося евакуювати? Як це відбувалося?

— О, це було складно. І, на жаль, вдалося евакуювати не всіх. Я намагалася займатися цим ще на посаді керівника департаменту соціальної політики в Офісі Президента.

Через те, що в нас ще досі розвинута стара форма опіки – великі інтернати, – ми зіткнулися з деякими викликами. За кордоном банально немає таких місць, де можуть прийняти і розмістити 450 дорослих людей. І вони всі мають бути разом, бо в них один опікун – керівник їхнього інтернату. Але зрештою розселили, переважно в інших українських інтернатах.

З евакуацією дітей було простіше – іноземці більш відкриті до дітей.

— Як це виглядало? Їх вивозили цілими інтернатами?

— В основному, так. І їх обов’язково супроводжують вихователі – опікуни, які відповідають за дітей.

Також дитячі інтернати переселяли в межах України – в різні санаторії.

З Гуляйполя евакуювали понад сто дітей-сиріт зі школи-інтернату до Польщі.

— Скільки загалом людей було евакуйовано з інтернатів?

Три з половиною тисячі людей.

— Кого не вдалося вивезти?

— Тільки дорослих. В Маріуполі залишились деякі заклади, в Херсонській області.

— Чому їх не вивезли вчасно?

— Важко сказати. Можливо, ніхто не розраховував на те, що події будуть розвиватися з такою швидкістю.

Сьогодні інтернати – це відповідальність обласних адміністрацій, обласних органів влади. Вони їх створюють, вони їх ліквідують, вони їх фінансують. Тобто це не є державні установи, які можна переміщувати централізовано.

І от під час евакуацій, коли ми телефонували і питали: “Чому ви не евакуюєте людей в інші області?”, з’ясувалося, що це пов’язано також із фінансуванням. Тобто, якщо фінансування затверджено в одній області, то заклад не можна перевезти в іншу, бо там для нього немає фінансування. В бюджеті не було таких механізмів, щоб одна область платила за заклад в іншій. Тому ми внесли зміни в законодавство, які дозволили екстериторіально фінансувати соціальні послуги. Які навіть дозволяли залучати центральний бюджет для тимчасового покриття послуг.

— Загалом евакуювали 3,5 тисячі людей з інтернатів, а скільки з них дітей?

— Близько 1,5 тисячі. Але це тільки з інтернатів. Також евакуювалися дитячі будинки сімейного типу, евакуювалися патронатні і прийомні родини. Загалом переміщено більше 10 тисяч дітей з сімейних форм опіки. Загалом, якщо ми говоримо про дітей, позбавлених батьківського піклування, то з них близько 90% має сімейні форми опіки, і лише 10% – лишається в інтернатах.

Є ще інтернати в системі освіти. Це ніби навчальні заклади, в яких діти разом з навчанням проживають. І в абсолютної більшості цих дітей є батьки. Які, виглядає так, не можуть забезпечити послугу освіти для дітей, і відправляють їх в інтернатні заклади.

— Виглядає так, що батьків переконали, що для всіх буде краще, якщо їхні діти житимуть в інтернаті.

— Є стигматизація на рівні громад, які виживають дітей зі складними життєвими обставинами зі своїх загальноосвітніх шкіл. З цим також однозначно треба працювати. Я не хочу звинувачувати батьків чи громади. Думаю, що нерозвинутість соціальних послуг для певної категорії осіб провокує таку ситуацію.

Це не наші підопічні, але ми мусили тримати їх у фокусі і надавати всі необхідні соціальні послуги, щоб зберігати родину і щоб діти лишалися в сім'ї. І щоб громаді не було вигідно перенаправляти дітей на навчання за межі громади.

— Поки що ситуація вигідна інтернатам. Ви кажете, що руйнувати інтернати неправильно, але поки вони існують – директор інтернату їздить по селах і вмовляє батьків віддати дітей: бо їх там нагодують, бо їх там будуть вчити.

Але коли селищному голові буде виставлений чек за утримання цієї дитини за межами громади, подорожі того директора інтернату дуже швидко скінчаться. Є різні методи впливу на ситуацію. Ми плануємо це робити за допомогою фінансових інструментів.

— Коли може бути завершений процес переведення дорослих пацієнтів психоневрологічних інтернатів до громад?

— Воно буде поступовим, тому що насправді це доля кожної людини. Спочатку в кожен інтернат треба запустити команду по оцінюванню, і подивитися на категорії пацієнтів.

Будемо відверті, частина людей, які вже дуже багато років проживають в інтернатах, є настільки десоціалізованими, що їм потрібен геріатричний догляд. Просто в менших закладах і в більш людяних умовах. Але це геріатрія – дати спокійно дожити усе, що залишилося, в форматі повної підтримки. Жити самостійно ці люди вже, на жаль, не здатні.

Частину, ми сподіваємося, за допомогою різних програм навчити елементарних речей: як за собою доглядати, як приготувати собі їжу. Може бути такий перехідний період – вони будуть ще в інтернатах, але вже проходитимуть навчання.

А є частина людей, які може жити самостійно в громаді. Що робити з ними? Говорити з їх родинами, давати фінансову підтримку, денний догляд чи підтримку в громаді.

— І для цього теж будуть потрібні соціальні працівники?

— Однозначно. Взагалі, я всім раджу, хто ще не знає, куди себе працевлаштувати, – ідіть в соціальну роботу.

Ми думаємо про те, як збільшити престижність цієї праці. Це має бути робота не за мінімальну зарплату. Має бути пошанування в суспільстві. Має бути розуміння, що ця робота – важлива і потрібна. Під час стажування в Шотландії я бачила, з яким задоволенням соціальні працівники виконують свою роботу, і наскільки їх робота отримує визнання в суспільстві. Людям часом важливе не стільки матеріальне забезпечення, як соціальне визнання. От над цим ми також будемо працювати.

— Зараз в Україні в тренді допомагати. Можливо, стане трендом і соціальна робота. Куди йти перенавчатися тим, хто хоче стати соціальним працівником?

— Будемо за допомогою донорських організацій проводити короткотермінові курси. Інформацію про них можна буде отримати в центрах зайнятості.

Ми також думаємо над курсами для патронатних вихователів, формуємо курс і шукаємо на нього кошти. Рекламуватимемо теж через центри зайнятості, бо туди приходять люди, яким потрібна робота. а також через цифрові інструменти додаток “Дитина не сама” та “Дію” для усиновлювачів.

— Уряд планує скорочення держслужбовців. Чи торкнеться це і вашого міністерства?

— Сьогодні це необхідність. Сьогодні ми маємо виклик війни, і є вказівка для всіх органів державної влади розглянути можливість оптимізації процесів. Йдеться не про формальне скорочення. Сьогодні дуже багато процесів є вторинними, дублюючими, непотрібними – просто папір переноситься всередині структури. Це не системна робота, а просто перевантаження системи бюрократичними процедурами.

Спочатку ми передивимося всі процеси, знайдемо зайві – ті, які не впливають на результат, і спробуємо їх оптимізувати. Міністерство має займатися насамперед формуванням політики. Але поки у нас в міністерстві, наприклад, складають відомості про кількість оздоровлених дітей та етапи їх оздоровлення. Цим не має займатися міністерство, однозначно.

Багато процесів можуть бути відправлено на аутсорс, можуть закуповуватися у громадських організацій. А в міністерстві мають залишитися фахівці, які формують нормативні акти. Ми сто відсотків робитимемо аудит і, впевнена, що оптимізуємо зайві функції.

— Але виходить так, що ми одночасно скаржимося на те, що втрачаємо людей, і скорочуємо держслужбовців. Куди дінуться скорочені? Будуть шукати можливість виїхати – якщо вони мають нормальну кваліфікацію і знають мови. Тобто ми знову втратимо найкращих.

— Їм треба запропонувати перекваліфікацію.

Я не думаю, що одразу всі візьмуть і поїдуть. За кордоном теж життя не мед. Там є жорстка конкуренція, жорсткі умови виживання. Насправді у нас часом набагато більше преференцій для працівників. Наприклад, ми оплачуємо лікарняний – тобто, втрачений заробіток людини, коли вона хворіє. Майже ніяка інша країна Європи такої допомоги не надає. В нас є відпустка по догляду за дитиною до трьох років. Де ще така відпустка є? І хай ми розтерміновуємо оцю одноразову допомогу при народженні дитини на три роки, але вона теж частково покриває видатки на проживання і догляд дитини до того часу. В Шотландії нема садочків, і в Англії немає садочків. Там є одразу школа. А до того часу – твої проблеми, де буде твоя дитина.

— На кого сьогодні може перевчитись чиновник? В суспільстві поширене ставлення, що держслужбовці нічого робити не вміють і користі від них немає. Але насправді на держслужбі працює багато дуже класних і дуже вузько заточених фахівців.

— Конкретно заточених фахівців важливо зберегти. А людей, які мають профдеформацію – а такі теж є – без сумніву, треба перенавчати. Можливо, вони можуть бути працівниками приватних агентств зайнятості…

— Цей ринок зараз переживає важкі часи.

— Зараз він потрошку оживає. З’являються нові вакансії. Я бачу, на скільки більше автомобілів стало в центрі Києва порівняно із травнем. Люди повертаються, тому що хочуть зберігати свої сім’ї і зв'язок з Україною.

В Україні взагалі непогано. Думаю, що частина людей, які поїхали і побачили життя за кордоном, зрозуміли, що в нас тут не криза, не катастрофа…

***

№ 518.

Статья 1, 2

Экономист и финансовый аналитик Алексей Кущ отмечает, что у многих возникла ошибочная *иллюзия, будто в условиях кризиса*

нужно максимально усилить права работодателя, тогда как права наемного работника не имеют никакого значения

Кущ **2022-08-12**

«**Это абсолютно неправильная позиция**, потому как дискриминационные нормы в сторону работника дают определенный эффект на рынке труда лишь при очень коротком интервале времени.

Работодатель в итоге получает дополнительные инструменты по отчуждению добавочного труда, то есть наемных работников.

Соответственно, он становится источником их добавочной прибыли.

Но даже в среднесрочной перспективе ситуация потом переворачивается.

Опыт показывает, что самым токсичным, что может быть на рынке труда, является формат трудового рабства.

Это полностью демотивирует труд, в том числе и продуктивный», —

рассказал он нашему изданию.

Экономическое возрождение. Алексей Кущ считает, что в этом вопросе есть только один путь — кардинальное уменьшение налогообложения на труд.

«У нас есть три налоговых сбора: подоходный налог, единый социальный взнос и военный сбор.

> Суммарная нагрузка на фонд оплаты труда — 41,5%.
>
> Я считаю, что необходимо объединять все три налоговых сбора, как я называю, — кумулятивный налог на труд», — подчеркивает эксперт.

Налогообложение, по его мнению, должно при этом составлять 10% для работающих предприятий, до 5% — тем, кто находится в частичном простое, и нулевая ставка — тем, кто не работает, но продолжает платить зарплату хотя бы на уровне минимальной.

Таким образом, считает Алексей Кущ,

через налоговое датирование удастся сохранить рабочие места и тем самым поднять рынок труда.

«Сегодня работодатель, прежде чем выплатить зарплату, должен отдать государству 41,5% от суммы, которую планирует выплатить.

В итоге ему проще выплачивать деньги наличными, что еще больше дискриминирует права наемных работников.

Соответственно, датирование сохранения рабочих мест через налоговый стимул в данном случае может спасти ситуацию», — считает экономист.

Он также подчеркивает, что определяющим фактором в государстве должен стать не сбор налогов, а то, как с помощью налогообложения стимулировать экономическую активность.

Однако в головах чиновников, отмечает экономист, эта мысль не находит поддержки.

2. Трудовые коллективы

Алексей Кущ считает, что в **условиях кризиса необходимо дать больше прав наемным работникам и прежде всего по части их самоорганизации, сделав акцент на заключении коллективных соглашений с работодателем**.

«Поскольку у нас фактически отсутствуют профсоюзы, то есть де-юре они есть, но де-факто их влияние практически не чувствуется, трудовые коллективы могли бы играть существенную роль.

Особенно сейчас, когда многие работодатели бросают свои предприятия, даже те, которые могли бы работать, закрывая их, условно, на амбарный замок.

В Аргентине была схожая ситуация в начале нулевых, когда работодатели оставили свои заводы и выехали из страны.

Тогда трудовые коллективы объединялись и просто запускали производство.

И там до сих пор есть некоторые специалисты, продолжающие эффективно работать в этом формате», — рассказал он.

Экономист подчеркивает, что **в условиях войны абсолютно наивно опираться исключительно на работодателей, потому как их мотивация по части производства стремится к нулю, за исключением некоторых видов производств, таких как медикаменты, продукты питания, топливо**.

***

Статья 2

Неравная «игра»: как изменилась ситуация на рынке труда

2022-08-12

(Александр Китраль

Журналист. В журналистике - с 2005 года. Пишет на социальные темы. Работал в газетах "Жизнь, как она есть" и "КП в Украине", интернет-издании "Обозреватель".

В условиях войны *ситуация с занятостью в стране резко ухудшилась*.

По данным Международной организации труда ООН, более пяти миллионов украинцев лишились работы, при этом заработная плата, по оценкам Национального банка Украины, сократилась на 25–50%.

> Что касается экономики, то «она сегодня в коме», о чем сообщил президент Владимир ***Зеленский***, выступая на днях перед студентами австралийских вузов.

Само собой, **соблюдать трудовое законодательство в создавшихся условиях непросто.**

Но настораживает тот факт, что **государство в этом вопросе встало всецело на сторону работодателей, фактически развязав им руки**.

Речь идет о законе №2136-IX «Об организации трудовых отношений во время военного положения», принятом еще 15 марта и упрощающем процесс увольнения и изменения условий труда.

В то же время **другие законодательные инициативы указывают на то, что ситуация для наемных работников не улучшится и после завершения войны**.

1. Уволить во время больничного и 60-часовая рабочая неделя

Многие украинцы, пытающиеся сегодня трудоустроиться, могли столкнуться с жесткими требованиями к условиям работы, которые предъявляют им потенциальные наниматели. И дело не только в высокой конкуренции среди соискателей, но и в законодательстве, расширяющем права работодателей в период военного положения.

Кандидат юридических наук, глава совета ОО «Социальное движение» Виталий ***Дудин***, много лет занимающийся защитой трудовых прав, считает, что ***закон № 2136*** противоречит статьям Конституции.

> *«Закон разрешил ограничивать права граждан значительно шире, нежели ограничения, определенные указом президента о введении военного положения в Украине.*
>
> *В указе речь шла о* ***статье 43*** *Конституции, гарантирующей* ***право на труд****. Однако принятый закон нарушает право, гарантированное* ***статьей 48****, — о* ***достаточном уровне жизни для всех наемных работников****.*
>
> *Также была нарушена* ***статья 46****, дающая* ***право на социальную защиту****, которая гарантируется системой страхования»*, — рассказал он ZN.UA.

Приведем лишь некоторые нормы закона № 2136, призванного регулировать трудовые отношения работников всех предприятий, учреждений, организаций в Украине независимо от формы собственности.

Итак, работодатель имеет право:

1) — перевести сотрудника на другую должность, не обусловленную трудовым контрактом (ст. 3);
2) — уволить во время пребывания на больничном и в отпуске (ст. 5);
3) — длительность рабочего времени может быть увеличена до 60 часов в неделю для работников, занятых на объектах критической инфраструктуры (ст. 6);
4) — отказать работнику в предоставлении какого-либо вида отпуска, если такой работник привлечен к выполнению работ на объектах критической инфраструктуры (ст. 12);
5) — приостановить действие трудового договора (ст. 13).
6) — Также закон освобождает работодателя от ответственности за несвоевременную оплату труда (ст. 10) и т.д.

Виталий ***Дудин*** считает, что

> принятые меры непропорциональны целям, которые ставились законодателями (экономия средств работодателей), поскольку закон

разрешил ограничивать трудовые права работников на всей территории Украины независимо от того, ведутся там боевые действия или нет.

Экономист и финансовый аналитик Алексей ***Кущ*** отмечает, что у многих возникла ошибочная иллюзия, будто в условиях кризиса нужно максимально усилить права работодателя, тогда как права наемного работника не имеют никакого значения.

> «Это абсолютно неправильная позиция, потому как дискриминационные нормы в сторону работника дают определенный эффект на рынке труда лишь при очень коротком интервале времени. Работодатель в итоге получает дополнительные инструменты по отчуждению добавочного труда, то есть наемных работников. Соответственно, он становится источником их добавочной прибыли. Но даже в среднесрочной перспективе ситуация потом переворачивается.
>
> Опыт показывает, что самым токсичным, что может быть на рынке труда, является формат трудового рабства. Это полностью демотивирует труд, в том числе и продуктивный»,

— рассказал он нашему изданию.

Впрочем, есть и другая точка зрения. Экономист, экс-замглавы НБУ Александр ***Савченко*** отмечает, что почти половина работодателей в Украине из-за войны перестали работать, а многие из оставшихся работают на 20–30%, причем зачастую в минус.

> «Чем либеральнее в итоге трудовое законодательство, тем выше темпы роста страны. Это прямая корреляция. Меры, которые приняло правительство, были необходимы. У нас действовало еще советское законодательство, которое тормозило развитие и способствовало теневому рынку рабочей силы, поэтому трудовые отношения многие легально не оформляли, так как тяжело было впоследствии уволить. Лучше все делать легально, но либерально»,

— рассказал он ZN.UA.

Эксперт также считает, что очень много норм придется унифицировать, но это уже будет после войны, так как из-за высокого уровня неопределенности ситуации каждый шаг может быть ошибочным.

2. Будущее не балует перспективами

Виталий ***Дудин*** считает, что даже если закон № 2136 потеряет силу после отмены военного положения, срок действия которого постоянно продлевается,

система трудового законодательства все равно не будет на стороне работников.

«На подписании у президента сегодня находятся два законопроекта.

Один из них — №5161, о так называемых *нулевых часовых контрактах*.

> Это введение трудовых договоров с нефиксированным рабочим временем, которые снимут с работодателя обязанность предоставлять работу на постоянной основе.

Другой законопроект — №5371, об *упрощении регулирования трудовых отношений*.

> Предлагается упразднить необходимость приводить законноеоснование к увольнению для определенных категорий работодателей. Если на предприятии до 250 работников, то можно составить упрощенный трудовой договор, который можно затем расторгнуть без какого-либо основания с выплатой мизерной компенсации»,
>
> — рассказал он.

Эксперт уверен, что трудовое законодательство Украины движется в сторону сужения гарантий, и наверняка в будущем будут приняты другие конфликтные законопроекты.

> В противном случае за время военных действий мы бы уже видели какие-нибудь положительные инициативы.

«Однако сегодня нет никаких новых гарантий, например, для работников оборонной промышленности. Я не вижу повышения социальной защиты для медиков, которые играют большую роль в сохранении жизни и здоровья украинцев. Не вижу преодоления теневой занятости в сфере строительства, которое на 50% состоит из зарплат в конвертах, при этом данная сфера является важной в восстановлении наших послевоенных городов... В целом считаю, что сегодня законодатели продвигают новые неолиберальные инициативы, которые абсолютизируют гибкость в трудовых отношениях и увеличивают уязвимость работников»,

— рассказал Виталий ***Дудин***.

Добавим, что

подобные инициативы имели место в Украине и до войны.

Ранее уже предпринимались попытки упразднить Кодекс законов о труде, а когда это не получилось, попытались урезать его по частям.

Пример — законопроект № 5388, поданный по инициативе премьер-министра Дениса ***Шмыгаля*** в прошлом году.

> В документе предлагалось фактически нивелировать роль профсоюзов, а также сократить список категорий граждан, которым работодатель не должен устанавливать испытательный срок.

3. Пути выхода

Социальный аспект

Виталий ***Дудин*** считает, что обеспечить рост занятости можно путем усиления государственного контроля над соблюдением трудового законодательства, а также создания рабочих мест в государственном секторе либо дотаций на создание рабочих мест в частном секторе.

Социальный аспект эксперт при этом считает крайне важным, потому как получение работниками выплат — это и налоги, и пожертвования на армию.

Любопытное сравнение приводит Международный валютный фонд, где рост доходов беднейших слоев населения хотя бы на 1% увеличивает ВВП страны на 0,3%, в то время как увеличение доходов на 1% богатейших слоев населения, наоборот, ведет к снижению ВВП.

Дудин также уверен, что главным для Украины сегодня является сбережение человеческого потенциала, дабы в будущем можно было предотвратить дальнейшую эмиграцию населения.

«Сейчас за рубеж и так выехало много женщин и детей. Если не будет социальных стандартов, то после отмены военного положения из страны выедет множество мужчин»,

— подчеркнул он.

Национализация

По мнению нашего собеседника, наибольший эффект в вопросе занятости может оказать государственное управление, потому как бизнес далеко не всегда придерживается социального аспекта.

«В стране останавливаются крупнейшие предприятия. Частные собственники не знают, что с этим делать, и нередко получается, что частная собственность не несет ответственности перед обществом. Хотя государство и пошло при

этом на большие уступки бизнесу, тот по разным причинам останавливает производство»,

— резюмировал В.Дудин.

Трудовые коллективы

Алексей Кущ считает, что в условиях кризиса необходимо дать больше прав наемным работникам и прежде всего по части их самоорганизации, сделав акцент на заключении коллективных соглашений с работодателем.

«Поскольку у нас фактически отсутствуют профсоюзы, то есть де-юре они есть, но де-факто их влияние практически не чувствуется, трудовые коллективы могли бы играть существенную роль. Особенно сейчас, когда многие работодатели бросают свои предприятия, даже те, которые могли бы работать, закрывая их, условно, на амбарный замок. В Аргентине была схожая ситуация в начале нулевых, когда работодатели оставили свои заводы и выехали из страны. Тогда трудовые коллективы объединялись и просто запускали производство. И там до сих пор есть некоторые специалисты, продолжающие эффективно работать в этом формате», — рассказал он.

Экономист подчеркивает, что в условиях войны абсолютно наивно опираться исключительно на работодателей, потому как их мотивация по части производства стремится к нулю, за исключением некоторых видов производств, таких как медикаменты, продукты питания, топливо.

Экономическое возрождение

Алексей ***Кущ*** считает, что в этом вопросе есть только один путь — кардинальное уменьшение налогообложения на труд.

«У нас есть три налоговых сбора: подоходный налог, единый социальный взнос и военный сбор. Суммарная нагрузка на фонд оплаты труда — 41,5%. Я считаю, что необходимо объединять все три налоговых сбора, как я называю, — кумулятивный налог на труд», — подчеркивает эксперт. Налогообложение, по его мнению, должно при этом составлять 10% для работающих предприятий, до 5% — тем, кто находится в частичном простое, и нулевая ставка — тем, кто не работает, но продолжает платить зарплату хотя бы на уровне минимальной. Таким образом, считает Алексей Кущ, через налоговое датирование удастся сохранить рабочие места и тем самым поднять рынок труда.

«Сегодня работодатель, прежде чем выплатить зарплату, должен отдать государству 41,5% от суммы, которую планирует выплатить. В итоге ему проще выплачивать деньги наличными, что еще больше дискриминирует

права наемных работников. Соответственно, датирование сохранения рабочих мест через налоговый стимул в данном случае может спасти ситуацию», — считает экономист. Он также подчеркивает, что определяющим фактором в государстве должен стать не сбор налогов, а то, как с помощью налогообложения стимулировать экономическую активность. Однако в головах чиновников, отмечает экономист, эта мысль не находит поддержки.

Напоследок хочется указать, что

в своих экономических проблемах Украина сегодня не одинока.

Развитые страны кто в большей, кто в меньшей степени также испытывают приблизительно одни и те же финансовые и экономические трудности, что говорит о нарастающем кризисе в современном мире. Это явно свидетельствует о потребности в совершенно иных общественно-экономических подходах. И вклад в человека как основной ресурс любого государства является важнейшим этапом в развитии. Но для этого нужно создавать надлежащие условия, а начинать необходимо хотя бы с улучшения возможностей людям зарабатывать себе на жизнь.

***

№ 519.

Пакет соцгарантий для поляков в Украине: какие есть нюансы и что это даст Эксперты пояснили, что означает новый законопроект о расширении прав и гарантий для поляков

Володимир Зеленський подав на розгляд народних депутатів законопроект №7550 "Про встановлення правових та соціальних гарантій для громадян Республіки Польща, які перебувають на території України".

Про це повідомляють на прес-службі президента України.

Для поляків в Україні буде більше можливостей для проживання, адже в Польщі українці користуються пільгами та гарантіями. Поляки матимуть аналогічні українцям в Польщі права та державні гарантії, як в законі "Про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї країни". Зокрема, законне перебування в Україні з родинами 18 місяців з моменту ухвалення закону. Право здобувати освіту на рівні з українцями, також за бюджетні кошти; право працевлаштовуватися без додаткових дозволів, можливість отримати посвідку на проживання без довгострокової візи й за спрощеною процедурою. Крім того, поляки матимуть можливість працювати в медзакладах, отримувати медичну допомогу, матимуть соціальні

гарантії та отримуватимуть соціальні виплати, зможуть пройти реєстрацію як платників податків, проводити господарську діяльність.

Автор: Козлова Альбіна

Президент Владимир Зеленский подал в ВР проект закона "Об установлении правовых и социальных гарантий для граждан Республики Польша, находящихся на территории Украины". Как оцениваете данное решение?

1.

«Это претворение в жизнь принципа зеркальности в международных отношениях»

Политолог, эксперт аналитического портала "Слово и Дело" Валентин ***Гладких*** считает, что такая законодательная инициатива президента Украины Владимира Зеленского фактически является выполнением его обещания относительно введения особого статуса поляков в Украине.

> Его Зеленский дал во время визита в наше государство президента Республики Польша Анджея Дуды.

"Это также может рассматриваться как претворение в жизнь принципа зеркальности в международных отношениях – когда Украина устанавливает для граждан Польши правовой режим, приближенный к установленному в Польше в отношении граждан Украины, – поясняет Валентин ***Гладких***. – Как я и предполагал, особый статус будет касаться преимущественно сроков пребывания на территории государства и условий трудоустройства".

По мнению политолога, понятно, что в условиях войны вряд ли это сможет существенно сказаться на социально-экономической ситуации.

Но в перспективе такой шаг, безусловно, повлечет всё большую и глубокую кооперацию между нашими государствами, резюмирует Валентин ***Гладких***.

2.

«Украине необходимо либерализовать наше законодательство по отношению к иностранцам»

Экономический эксперт Даниил ***Монин*** считает, что в условиях, когда у миллионов украинских граждан нет работы, давать преференции гражданам Польши в Украине выглядит как насмешка по отношению к гражданам Украины.

"Кроме того, в условиях огромного дефицита бюджета давать еще и зарубежным гражданам социальные выплаты, как по мне, очень несвоевременно. Да, Украине необходимо либерализовать наше законодательство по отношению к иностранцам. Это важная задача. Но лучше это делать на общем уровне для жителей многих стран, а не только Польши", – отмечает эксперт.

Тем более, акцентирует он, что поляки сами предпочитают более обеспеченные страны Европы.

"Чем сейчас может привлечь поляков Украина – мне трудно сказать", – признался Даниил Монин.

3.

Это является нарушением ***принципа равенства прав*** Эксперт Украинской фабрики мысли Юрий ***Гаврилечко*** рассуждает так:

> "Не могу понять логику предложения. Зачем? Что это нам даёт? Я себе не могу представить поляка, который сейчас решит искать работу в Украине.
>
> Да и вообще получается странная ситуация, когда
>
> Украина на уровне закона вводит явно дискриминационные нормы по отношению ко всем иностранцам, кроме поляков. Для граждан же Польши вводится целый перечень возможностей для ***“позитивной дискриминации”***, то есть... предоставления привилегий.

Это является **нарушением** ***принципа равенства прав***, являющегося одним из основополагающих для *Конституции Украины* и наших *международных обязательств*".

Юрий *Гаврилечко* напоминает, что аналогичные нормы в Польше введены исключительно для наших *беженцев* в связи с войной.

"То есть, они

> а) имеют ограничения в объёме применения,
>
> б) имеют временные ограничения в применении,
>
> в) являются реакцией на форс-мажор", – отмечает эксперт.

Как писал портал, один из польских городов получил отличие от президента Украины.

***

№ 520.

Монин **2022-07-07**

Как Вы знаете **в Украине основной по бюджету и экономической политике выступают** ***Минфин*** **и** ***Налоговый комитет ВР***.

> Хоть у нас и есть ***Министерство экономики***, но в целом оно скорее занимается выдачей не сильно верных прогнозов и разрешительной деятельностью, что изначально противоречит функции развития экономики.

Но такое положение вещей далеко не везде так.

Вот на картинке я собрал изменение органов управления и формирования бюджета в Южной Кореи, одного из Юго-восточных тигров. Начиная с 1960-х годов.

В период 30-ти летнего роста экономики 10% в год... с 60-х по 90-е года... Да да такое бывает, ***Министерство Финансов*** вообще было отстранено от формирования бюджета. Его функция была - исполнять бюджет и собирать налоги.

А **формированием Бюджета страны** занимался ***Совет по экономическому планированию*** формируя приоритеты в рамках ***пятилетних планов развития***.

В истории ***Южной Кореи*** был только один небольшой период с 1994 года по 1998 год, когда Формирование Бюджета передали ***Министерству Финансов***...

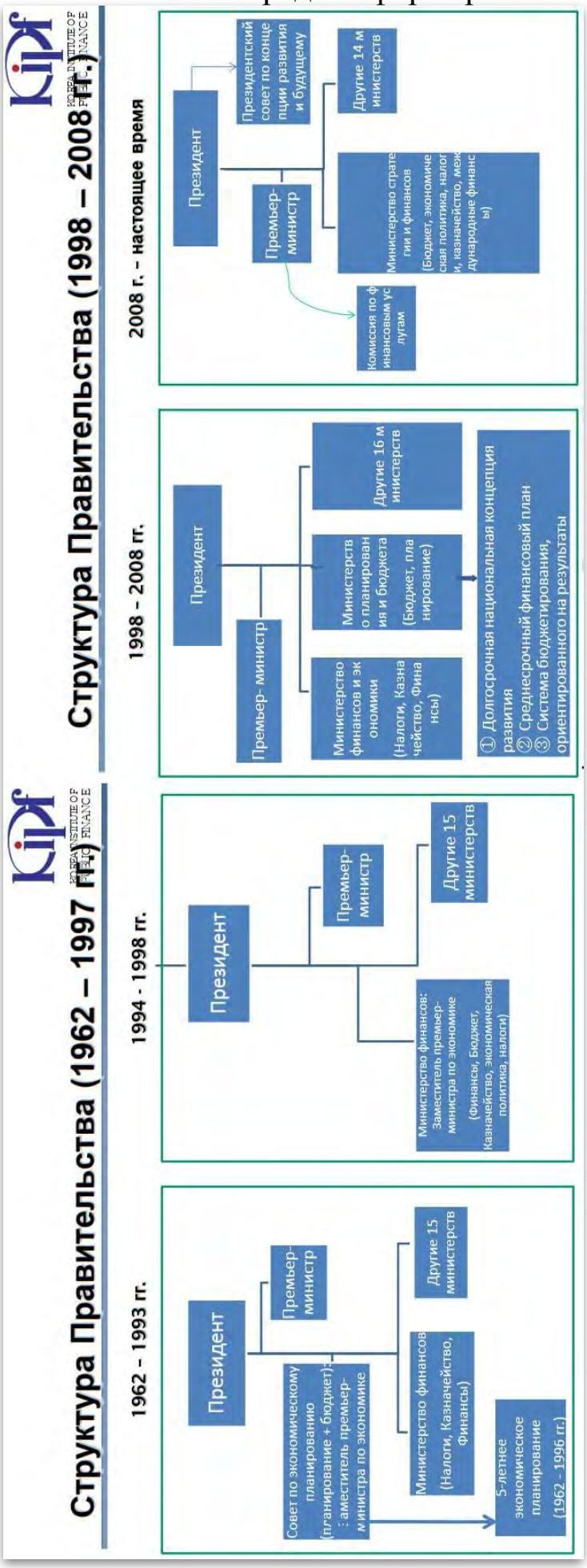
> И по "некой" случайности это период совпал на самый большой Кризис в Азии в 1998 года, когда Южная Корея ушла дефолт и пришлось даже обращаться в МВФ (как это знакомо в Украине :)

В итоге после кризиса с 1998 по 2008 год, опять Планирование и Бюджет были отданы в руки отдельного ***Министерства планирования и Бюджета***.

> - А Объединенное ***Министерство Экономики и Финансов*** выполняло роль Исполнения бюджета.
>
> - В настоящее время эти два Министерства объединены и теперь всем занимается ***Министерство Стратегии и Финансов***.

После таких примеров напрашивается вопрос.

А не стоит ли передать формирование Бюджета ***Совету по экономическому***

развитию в Украине?

Его правда и нет.

У нас ведь как сказал Гуру Экономической политики Данило ***Гетманцев*** - чудес не бывает - роста в 4% можно достичь только когда народ будет пахать 20 лет, а иначе никак...

Но это так оправдание неудачников, что **политика проводимого экономического геноцида** - не может привести к росту... априори.

***

№ 521.

Підполковник Павло Розлач: "За 19 днів об наш рубіж оборони в Луганській області розбилися 15 батальйонно-тактичних груп росіян – з перехватів ми чули, як вони виїжджали на відновлення"

Цензор.НЕТ *Автор:* *Віолетта Кіртока*

2022-08-20

Десантник, який зазнав поранення у 2014 році в Пісках та отримав орден Богдана Хмельницького ІІІ ступеня за оборону Донецького аеропорту, під час широкомасштабного наступу Росії зробив усе, щоб не був захоплений Миколаїв, і місяць тримав оборону Сіверська. За це Народний герой України, якого добре знають за позивним Медвідь, отримав другий орден Богдана Хмельницького та "За мужність" ІІІ ступеня. А в День Української Державності, який уперше відзначався 28 липня цього року, Павло Іванович отримав відзнаку "Хрест бойових заслуг".

Два роки Павло Іванович провів у цивільному житті – встиг побудувати бізнес. Але командирський склад характеру та розуміння ситуації в країні не давали йому повністю зануритися у власні справи. Та й друзі, спостерігаючи за офіцером запасу, розуміли, що він занудьгував… На початку минулої зими Павлу Розлачу запропонували очолити десантну частину в Чернівцях. Після нетривалих роздумів він погодився. І, як з'ясувалося, дуже вчасно. Бо встиг познайомитися з особовим складом, провести навчання на полігоні безпосередньо перед повномасштабним наступом…

1. "ПОРАНЕНИХ МИ СПОЧАТКУ ВІДВОЗИЛИ В ХЕРСОН – І ЛЮДИ ЗАЛИШИЛИСЯ В ОКУПАЦІЇ. КОГОСЬ ПОТІМ ОБМІНЯЛИ, ОДНОГО ОФІЦЕРА ВИВЕЗЛИ ЧОВНОМ"

- Новина про повномасштабний наступ мене застала на полігоні Широкий Лан у Миколаївській області, – розповідає командир 3-ї БТГр 80-ї десантної бригади підполковник Павло Розлач. – Нас туди перекинули з Яворівського полігону, бо командування розуміло, що можливий наступ. Тому ми і перебували на півдні країни.

У ніч на 24 лютого я повертався в підрозділ з Чернігова – дружині робили операцію. Я саме проїжджав Бровари, коли по будівлі командування ССО вдарила ракета. Тому я зразу повірив, що все серйозно. І на власні очі побачив, що відбувається.

Мій батальйон 80-ї бригади був орієнтований на оборону Миколаєва. Нам були визначені рубежі. Щойно ми їх зайняли ввечері 24-го, нас уже ввечері відправили брати під контроль Каховську ГЕС.

- Перші зіткнення з росіянами де сталися?

- Село Козацьке. Там уже було повно російської армії, танків, БМП. Ми почали штурмувати населений пункт, але противник вже виставив танкові засади. Ми відкотилися. Запросили вогонь артилерії. І три дні билися за це Козацьке. Ми там "Стугнами" знищили 12 одиниць броньованої техніки.

- Тебе вражала кількість ворога?

- Вони хвилями йшли. Прорвали нас на третій день, коли у нас закінчилися протитанкові ракети на "Стугни". Але й тоді наш боєць підбив чотири ворожі БМД та один танк. Кількість росіян була велика, але вони кучкувалися стадом. І артилерія завдавала їм серйозного вогневого ураження саме тому, що вони зосереджувалися в одному місці. Висновки з цього вони все ж зробили. І тепер великі колони вже не водять.

Нам довелося відійти, коли на нас пішло 40 одиниць броньованої техніки з танками попереду – десь 12 їх було. Ще їхали нові БМД-4 із 100-міліметровими гарматами. І ми не могли їх стримувати. Погризли трохи ту колону і почали відходити на Вознесенськ. За нами зайшли вертушки КА-52, ударили по колоні. З протилежної висоти по нас працювали танки. Ми, як зайці, на БТРах звідти виїжджали, петляючи по полю. Як у кіно все було.

- Багато втрат у вас тоді було?

- За той період 8 загиблих і десь 16 поранених. Деяких поранених тоді ще відвозили в Херсон. І ми не змогли їх забрати, вони залишилися в окупації. Когось потім обміняли. Когось вивезли по Дніпру. Була така операція – нашого офіцера рятували... Після нашої Перемоги розкажемо детально, як то було.

- Херсонська громада виявилася доволі проукраїнською…

- Люди там дуже круті. Чесно кажучи, не думав, що херсонці будуть так поводитися. Справжні патріоти.

- Ви відкотилися під Миколаїв. Яка у росіян була мета в тих місцях?

- Максимально просуватися центральними дорогами, автошляхами. Частина величезної колони пішла на Вознесенськ, друга – на Миколаїв.

- Велика колона рухалася на Вознесенськ?

- Та там рахунку не було! Колони по сто одиниць броньованої техніки сунули з трьох напрямків.

Мій батальйон став на другому рубежі, бо я був достатньо побитий. Другий батальйон нашої бригади відповідав за оборону Вознесенська. Моїм бійцям прийшлося активно включитися в протистояння, коли росіяни перекинули десант для наведення переправи через річку Інгул. Гелікоптером вони висадили десь роту десантників. Їх довго перекидували. У них і важке озброєння із собою було, крупнокаліберні кулемети, навіть міномет,

протитанкові засоби й міни. Коли позбирали їхнє озброєння – вийшов цілий тракторний причіп всього.

Інформацію про десант ми отримали від місцевих. І вона підтвердилася. В одному селі чотирьох росіян знайшли, в іншому – більше. Ці десантники захопили цивільні автомобілі і на них пересувалися. Моя 1-ша рота шукала їх, виявила, і вела з ними бій. Він був дуже важким. 10 осіб у мене загинуло. Командиру взводу, старшому лейтенанту Хоменку, дали посмертно Героя України. Дуже крутий хлопчина.

Але і росіяни зазнали втрат. 34 осіб ми знищили. Їх москалі навіть не забрали. Поранені відповзли, їх уночі гелікоптери прилетіли і забрали. А двохсоті лишилися.

2. "В ОДНОМУ НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ ПОРАХУВАЛИ – МИ ЗНИЩИЛИ 74 ОДИНИЦІ ВОРОЖОЇ ТЕХНІКИ"

- Завдяки чому вдалося не допустити окупації Миколаєва?

- Була грамотно спланована оборона. Та й не дуже наполегливими вони були. Зазнали втрат – і зразу тікати. Сил воювати у них вистачало, напевно, вони не хотіли вмирати. Як було? Перші три танки ми підбивали – решта екіпажів вискакували і білими прапорами махали. Тобто вони підготувалися до здачі в полон, бо мали із собою білий прапор.

Нам попадалися молоді контрактники. Вони, як і в інших місцях, говорили, що не знали, куди їдуть. У всіх одна пісня.

Місто вдалося відстояти завдяки злагодженій роботі всіх, хто взяв на себе за нього відповідальність. Я бачив, як керував обороною Миколаєва генерал Дмитро Марченко. Це талант – так об'єднувати і мотивувати людей, чітко ставити завдання. У нього в підпорядкуванні були патрульна поліція, ТрО, строковики 79-ї бригади… Там залишилися тили. І він цими тилами розбивав москалів вдало і влучно. Це круто.

Тиждень ми побули біля Вознесенська і вирушили на Нову Одесу. Потім – Сухий Єланець, Кашперо-Миколаївка, де їхнє кодло було. Ми бачили, що там тисяча машин стояла. Але ж треба їх якось звідти витісняти. А у мене вже не було БТРів. Джипи тільки. Ми методом засад зводили противника з розуму. Артилерія старшого начальника працювала. Багато втрат там заподіяли москалям. Якось ми не могли довго злетіти. РЕБ ворожий не давав це зробити. А тут він відпочивав. Не може ж постійно працювати – нагрівається апаратура. І "Лелека" наша пройшла. Я був вражений кількістю техніки і її зосередженням.

- Як ви зводили з розуму противника?

- На декількох напрямках робили засідки з "Джавелінами" і "Стугнами". І працювати починали одночасно. У них склалося враження, що вони в оточенні, бо ми були навколо них, вони перебували в напівкільці. Сусідній батальйон також таким займався. І це допомагало нам вести ефективні дії. На їхні колони в один час ставалися напади. У перехватах ми чули панічні доповіді: тут на нас напали, там напали. І вони почали відступати. Тікали аж до Херсона. Ми просувалися за ними. Але обережно – бо вони мінували шляхи за собою. І не зрозуміло було, чи хтось залишався в населених пунктах. Тому ми село за селом зачищали, дивилися, чи нікого там немає. Пару днів на це нам знадобилося. А вони всі в Херсон поїхали. Дійшли до Первомайського і Білозерки. Там зустріли тих, хто вертався з Херсону, вели з ними бої.

Порахували після того, що 74 одиниці техніки знищили. Це тільки за допомогою артилерії. Ще в засадах ми також ефективно працювали.

Усім подобається, як горить москальський танк. Це додає мотивації. Особливо переглядати це перед сном. А знаєш, що може порадувати і мотивувати бійця, який прийшов захищати Батьківщину? Один з командирів мені розповідав: "Ніколи не бачив настільки щасливого підлеглого! 18-річний хлопчина з гранатомета підсмажив кацапське БМД. І він після того бігав і кричав: я попав, я попав. Щасливий!" Таке всіх радує страшенно.

- Люди постраждали в селах, звідки пішли москалі?

- Там були якісь більш чемні росіяни, ніж біля столиці. Таких випадків, як на Київщині, не було. У Миколаївській області ми чули лише про поодинокі випадки крадіжок та знущань над людьми. Тут так не звірствували.

Після того ще певний час ми були під Кривим Рогом. Планувався рейд. Але на той час у нас не вистачало засобів, за допомогою яких ми б примусили ворога відійти. Та й танків там було ворожих – море...

- Але на сході країни ви успішно знищували ворожі переправи.

- Так. 11 днів мої бійці займалися виключно переправами. Усі знають про Білогорівку. Але ж були ще спроби противника переправитися біля Дронівки. Цю переправу знищили танкісти 30-ї бригади. Дуже круті хлопці, гарно працювали. У Серебрянці також була переправа. Нищили там особовий склад, який переправився і стояв у селі. А потім уже з Білогорівкою розбиралися. Там усі брали участь. Гуртом боролися з тими підрозділами, що переправилися на наш берег.

Після того, як противник переправився в Привілля на човнах, недоцільно було тримати це місто. Тому наші підрозділи резерву блокували села Білогорівка, Золотарівка, Верхньокам'янське. Противник видавлював їх всіма своїми силами, тому нас кинули саме туди. Треба було втримати цей напрямок. Там стали два батальйони 80-ї бригади та 5-й БТГР 81-ї, один батальйон 79-ї бригади, рота 25-ки була задіяна. 19 днів ми той рубіж тримали. Противнику вдалося одну посадку лише відбити. Але вона в низині розташована, не вигідно.

- Об ваш рубіж розбилося…

- З перехоплень чули, що 15 батальйонно-тактичних груп поїхали в Росію на відновлення. Це була ефективна робота всіх підрозділів

- Чому росіяни так активно намагалися вас прорвати?

- Їх цікавить ***Сіверськ***, бо взяття його відкриває дорогу на ***Слов'янськ***. Ну, і вони ж мріють вийти на адміністративний кордон Луганської області, щоб рапортувати своєму керівництву, що нарешті "звільнили" область. Але під час цих усіх спроб, наступів вони зазнали колосальних втрат. Сотні людей у них за добу залишалися на полі бою. І це лише там, де ми воювали.

3. "ВІЙНУ ВИГРАЄ НАЦІЯ, А НЕ ТІЛЬКИ ЗСУ"

- Ти відчував, що буде такий масштабний наступ?

- Не відчував, хоча думав, що щось буде, але ж не в усій країні. З призначень десантників на ключові посади верхньої ланки розумів, що ми будемо відбивати Донбас, що будемо вертати свої території саме тут. Про це я думав. А в лютому зрозумів, що ворог готує щось серйозне…

- Тебе тягнуло назад у військове життя?

- Так. Я ж закінчив військовий ліцей, військовий інститут. У дитинстві мріяв пожити в селі, збудувати ферму. Збудував. Пожив. Стало сумно. Я подумав і повернуся в найкращий рід військ – ДШВ. Я роблю те, що вмію, держава цього мене довго навчала. Крім того, у мене є бойовий досвід.

- Якби ти не був в армії на початку повномасштабної війни…

- …звичайно, все одно пішов би захищати країну.

- Сильно відрізняються бойові дії зараз від тих, які ти бачив у 2014 році?

- У противника тоді було менше сил і засобів. То була легка розминка перед цим всім. Зараз застосовують ракети, авіацію. Усе по-дорослому. В аеропорту

такого не було, хоча артилерія працювала доволі жорстко. І також вона не замовкала. Зараз я кожен день, наприклад, борюся із своїм інстинктом самозбереження. Він мені каже: "Пашо, у тебе мільйон друзів і підв'язок. Може, переведешся в штаб… Подалі від передової". Війна – це щоденна боротьба із самим собою. Ти ж розумієш, що колись і тебе не стане за таких активних дій ворога, за такої щільності вогню та частоти боїв.

- Ти розумієш, чому виникають випадки, коли люди бояться, відмовляються іти на штурм, в атаку?

- Люди майже всюди однакові. Якщо у них слабкий командир і сам очолює паніку, то, звісно, такий підрозділ не втримає позицій. Звичайно, щодо кожної ситуації є об'єктивні причини, чому це сталося. Але головна – некомпетентне командування.

- Чим дивує ворог?

- Тим, що може запустити ракету в позицію, де перебуває чотири бійці, кинути авіабомбу на дві машини. Авіацію по джипах замовляти – це невиправдано дорого. Як і бити високоточною зброєю по посадці. Це якраз і вражає. Вони намагаються взяти Україну будь-якою ціною. Але найголовніше – щільність вогню. Вони боєприпаси всі ці роки накопичували. Підвезення снарядів у них працює добре. Коли ми наступ стримували, два чи три дні росіяни просто безперестанку стріляли. Без пауз. Раніше хоч пару годин була передишка. Об нас билися артилерією. Стирали з лиця землі посадки. Чотири бетонні доти завалили ракетами. Не рахуються ні з чим. Сиплять – і все. Але і ми стоїмо, даємо відсіч.

- Коли ж ці всі ракети та боєприпаси в них закінчаться?

- Я ще на Миколаївщині думав, що ця "друга армія світу" вже закінчилася. Стільки вони кинули туди людей, техніки, стільки ми всього знищили.

А у Верхньокам'янці… Кожного дня – по 12 танків мінус. По 12 БМП. І так три доби поспіль. Це те, що перед нами відбувалося, те, що ми могли порахувати. Що на мінах підривалося, що "Стугнами" ми нищили. Думав, ну три дні ще таких втрат і вони закінчаться. Ні. Вони просто міняли батальйони. Тому в те, що вони закінчаться, я уже не вірю.

У них ще вистачає того лайна. Сподіватися, що воно закінчиться, марно.

Війни виграються піхотинцями, а не ракетами. Поки чобіт піхотинця не ступить на відвойовану землю, нічого не буде. Тому вони і не виграють цю війну. І вони це розуміють. Так, вони завдають нам вогневого ураження, але війна виграється на полі бою, солдатом.

Мені щастить, що я завжди командую найкращими людьми. Найсміливішими, наймужнішими. Запеклі загартовані мужні воїни. Я просто додаю їм більше впевненості у власні сили – і все. Кістяк мого батальйону – офіцери-контрактники. Молоді, але дуже зухвалі. Мені щастить на підлеглих.

У мене на Верхньокам'янці в одній з рот контузило старшого лейтенанта, командира роти. Поруч танковий снаряд розірвався. Молодший сержант узяв командування на себе. І за ним пішли люди. Основний напрямок удару тримав молодший сержант! Неймовірний приклад героїзму. Сподіваюся, йому дадуть Героя України – подання ми зробили. Я бачив, як командири рот не могли тримати рубіж. А тут молодший сержант! Я був вражений. Цей хлопчина прийшов до нас водієм БТРа. Бачимо, що толковий. Поставили сержантом. Пару тижнів – і став заступником комвзводу. А тут працював за командира роти. Красавчик. Псих – позивний.

- У тебе були панічні моменти – як ми їх переможемо, якщо їх так багато?

- Та паніки не було. Я не задаюсь глобальними питаннями. Робимо зараз, що можемо, на тій ділянці, яку нам призначили.

- Як нам перемогти?

- Якщо будуть продовжуватися заявлені поставки озброєння і боєприпасів нашими іноземними партнерами, якщо в тилу будуть готувати поповнення людей, тільки тоді ми переможемо.

У нас же люди також закінчуються. Хтось гине. Хтось поранений.

Війну виграє нація. Не зможуть перемогти лише ЗСУ.

У тилу мають готуватися нові люди, заміна має бути тим, хто зараз на війні, щоб відновлювати втрати в підрозділах.

***

№ 522.

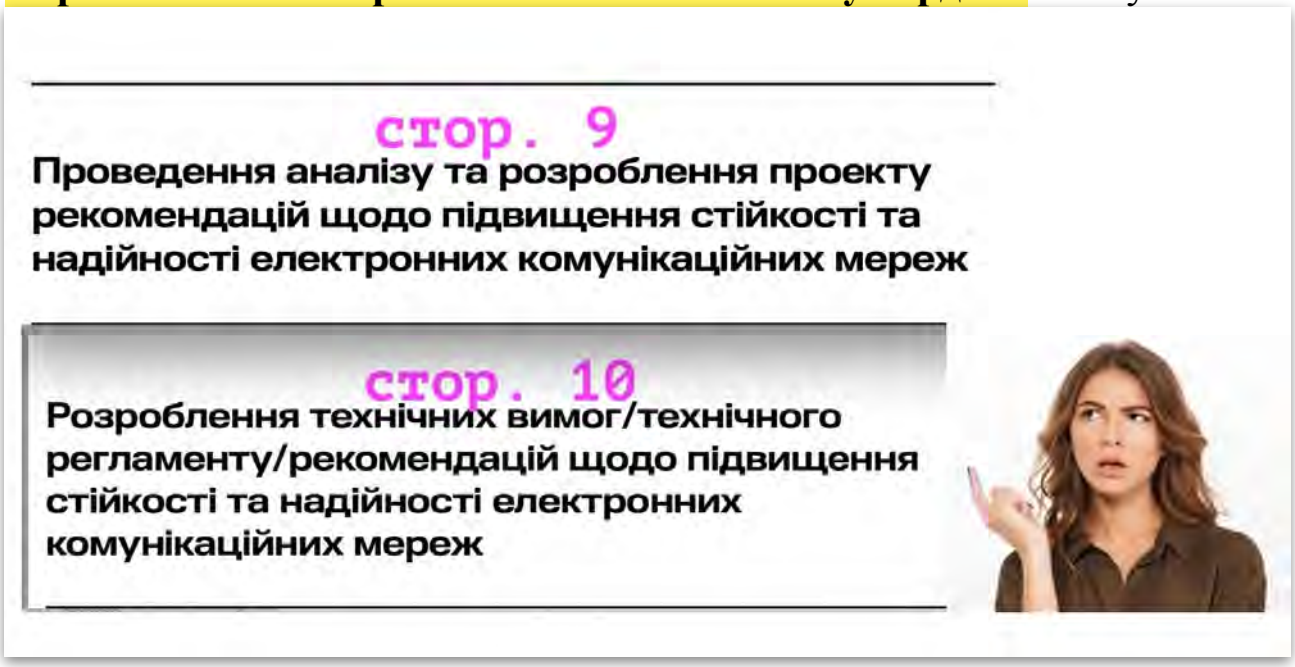
Подивився я у чому ж полягає цифрова частина «Плану відновлення України», який був представлений у Лугано цього тижня

https://cutt.ly/pLoE0d5

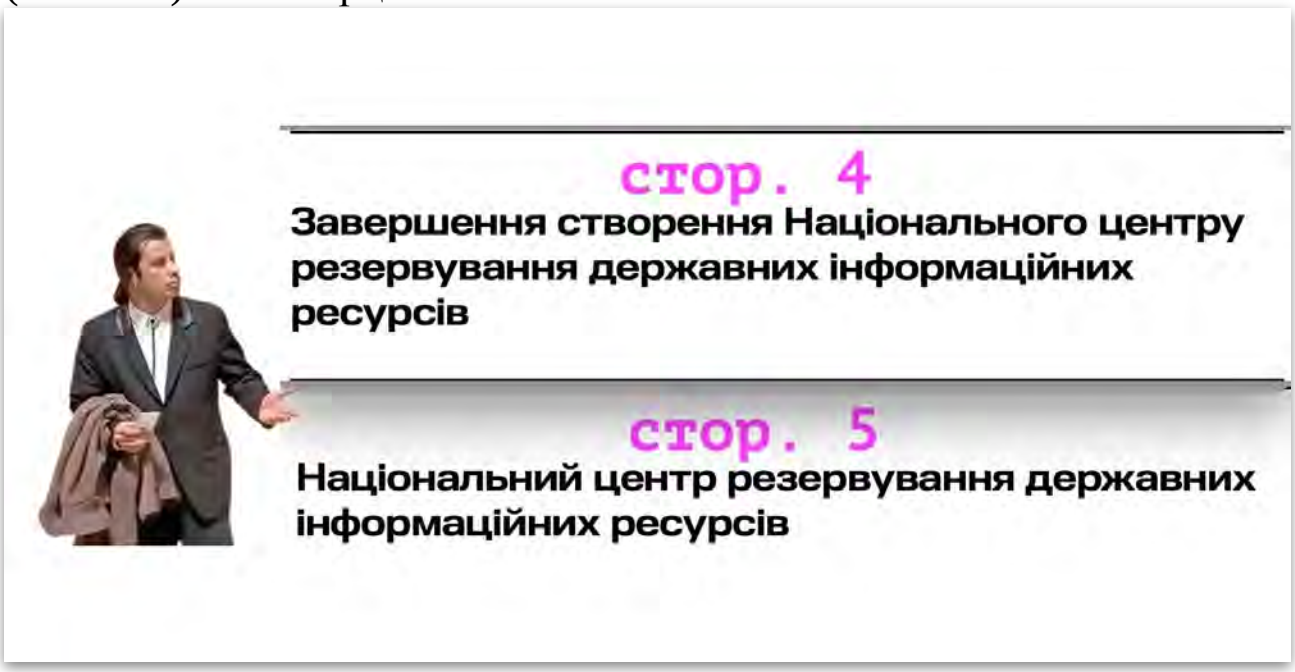
Корсун **2022-07**

Багато маю чого сказати з цього приводу, тому це буде допис нумер раз.

Перше і загальне враження: Хаос. Пожежа у борделі. Виступ 3----

(censored) без папірця.

Наскирдовані безсистемні хотєлкі купи зацікавлених у розпилах західних грошей осіб та організацій.

Перший приклад на підтримку цієї тези:

- один і той самий пункт про ***Національний центр резервування державних інформаційних ресурсів*** – вказано двічі, на стор. 4 і на стор. 5.

Ось другий приклад:

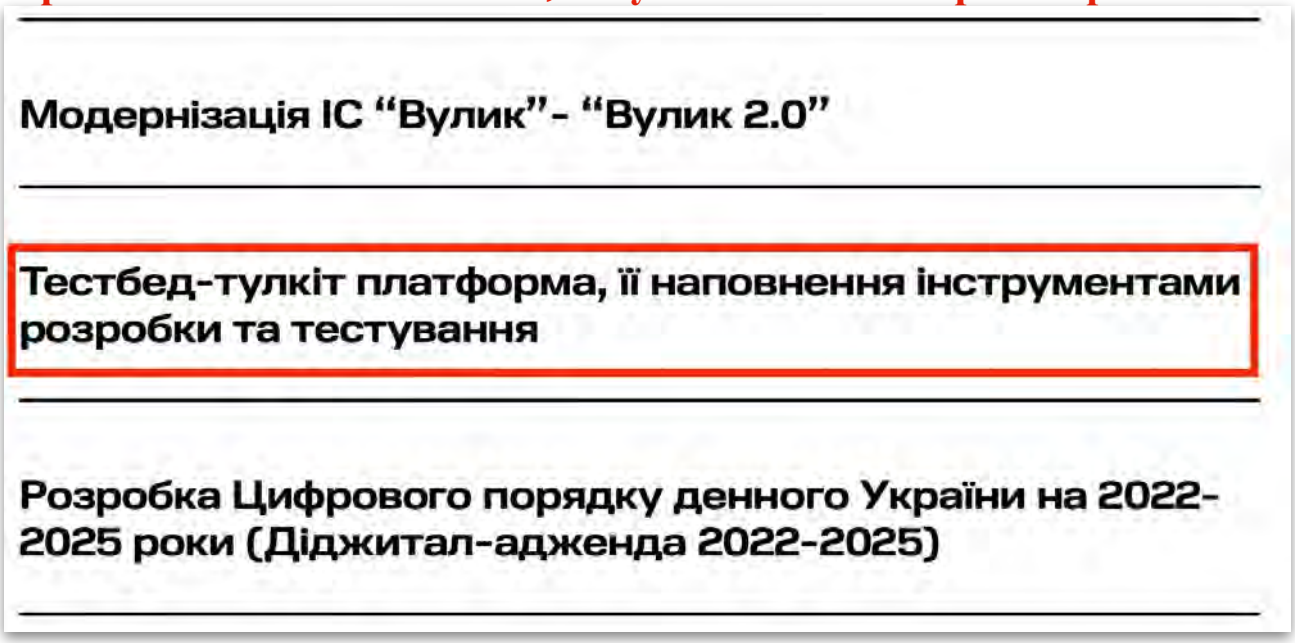
- одне й те саме, але трохи різними словами ***«розроблення рекомендацій щодо підвищення стійкості та надійності електронних комунікаційних мереж»*** - двічі написано на сторінках 9 та 10.

Підганяли під красиву кількість пунктів? Можете не рахувати, їх рівно 100. Мрія маркетолога-SMM-ника.

Скидається на те, що все писалося нашвидкоруч, в режимі тяп-ляп-продакшн, зібрані пропозиції якщо хтось і вичитував, то скоріш за все молодший персонал «з-9-до-18».

От що б, наприклад, міг означати наступний пункт: *«Розвиток системи реєстрів взаємодії, реєстри, засоби»?* (стор. 6) Про сенс початку фрази ще можна здогадатися, але як там опинилися інші слова?

Та і загалом зрозуміти - що мається на увазі по кожному проєкту-заходу – просто неможливо, пункти не «розкриваються».

Розумій як можеш. Навіть мені, сивому дядьку, який 22 роки у кібербезпеці - не зовсім зрозумілий термін *«Тестбед-тулкіт платформа»*. Словосполучення «тулкіт» та «тест» - доволі стандартні, але оте «бед» мене трохи бентежить, як і загальний сенс речення. Сумніви маю я.

Та й загалом, **ніякого чіткого плану не проглядається**, навіть якщо сильно захотіти.

От хоча б з самого початку:

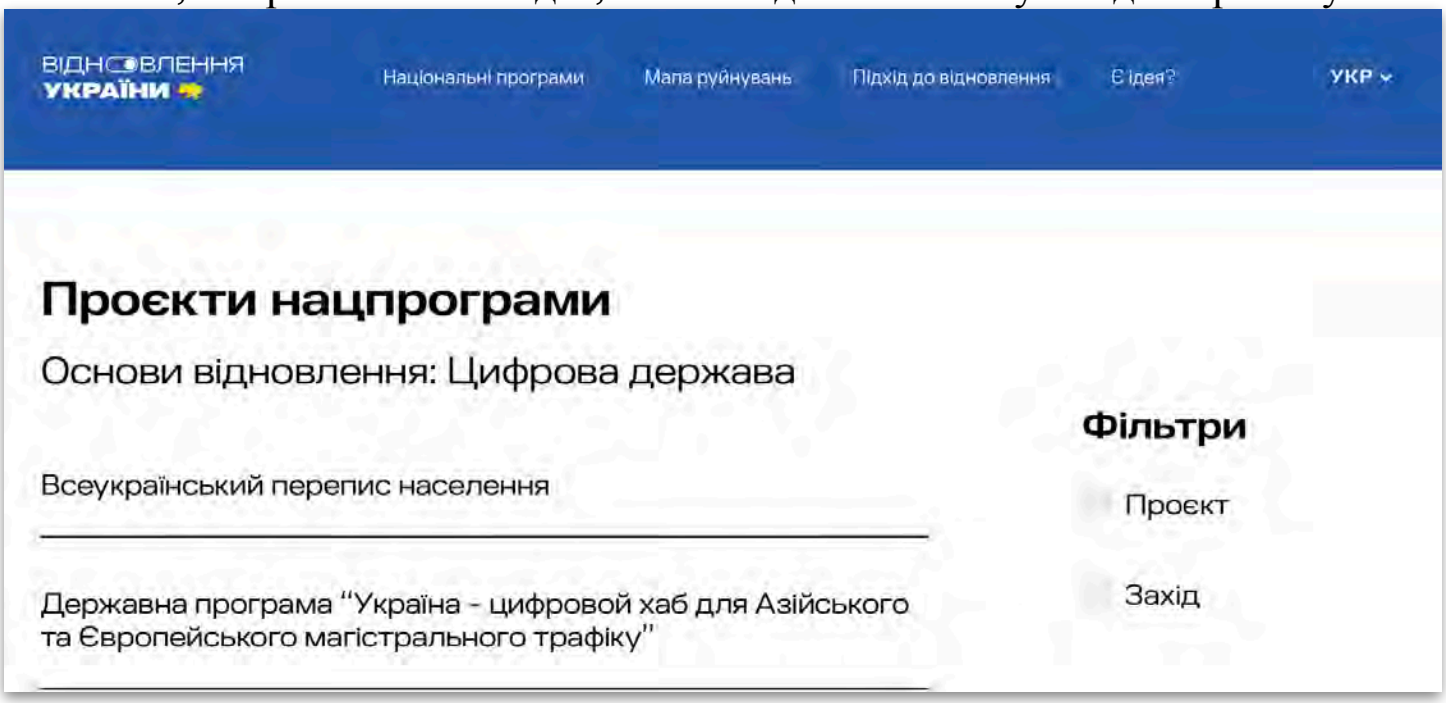
що означають загадкові клавіші-фільтри «Проєкт» і «Захід»?

Типу, «проєкт» - це те, про щось ми лише мріємо, а «захід» - вже в процесі, докиньте грошенят, так чи шо?

Але ні.

> Якщо відфільтрувати, натиснувши «Захід» і почитати що написано – з контексту стає зрозумілим, що це також якісь плани-бажання.

Можливо, «Проєкт» - то ідея, а «Захід» - як хочуть ідею реалізувати?

У такому разі виглядати це мало б геть по-іншому, а у теперішньому вигляді співставити «ідею» з «методом її реалізації» абсолютно неможливо.

> У поточній редакції, наприклад, пункт про реагування на кібер-інциденти – комфортно себе почуває поряд з пунктом про е-Туризм.

Можливо проєкти-заходи розташовано за абеткою? Теж ні.

То у чому різниця між «Проєкт» та «Захід»? І за яким принципом нахерачено вперемішку незрозумілі слова?

Для мене це залишилося загадкою.

І між іншим, чи в курсі автори, що в українській мові слово «Захід» також може означати «західні партнери України» і дехто може зрозуміти це як зобов'язання, покладені на зарубіжних донорів?

Хоча стоп, може саме так і малося на увазі, а це лише я зрозумів слово «Захід» у сенсі «сукупність дій або засобів для досягнення, здійснення чого-небудь»?

Це був вступ до аналізу ***«цифрової» частини Плану відновлення України»***, у наступних дописах буде трохи цікавіше:

- почну коментувати ***суть*** запропонованого.

А поки я, прочитавши усі 100 пунктів, пишу другу пачку своїх коментарів, можете знайти Viber-канал КіберКорсун та підписатися на нього. Це на випадок безжального та немотивованого бану мене у мордокнижці.

Частина 2

Продовжую аналізувати цифрову частину «Плану відновлення України»

https://cutt.ly/pLoE0d5

Перш, ніж коментувати найяскравіші місця, розкажу чого немає у даному Плані, хоча мало б бути.

Немає - пабам! - ***кібербезпеки***.

Ні, вона начебто згадується у деяких пунктах, але її не видно як цілісної системи. Навіть тіні якоїсь системності не проглядається.

Якщо не рахувати дублі (їх згадав у попередньому дописі), то я знайшов 15 хаотично розкиданих по тексту позицій, які хоч якось можна вважати причетними до окремих моментів, пов’язаних з кібер.

«Перенесення державних інформаційних ресурсів до хмар, організація збереження інформації шляхом резервного копіювання.» - передбачає План.

Боюся спитати: «А до хмар якої країни/юрисдикції?»

Бо поточна державна концепція полягає у виведенні усього, що є - у хмари кількох країн-союзників. Які можуть раптом зменшити ступінь дружби з Україною. Наприклад, якщо внаслідок чергових виборів до влади прийдуть політичні опоненти нинішніх керівників.

Чи може планують будувати ті хмари в Україні? Так вони вже давно побудовані. Але є одне «але»: в український дата-центр може влучити умовний «калібр». І такого ризику при побудові дата-центрів ніхто чомусь не враховував.

То я знов повертаюся до першого питання:

- якщо в Україні будувати хмари небезпечно, до хмар якої юрисдикції хочуть переносити державні інформаційні ресурси?

Те ж саме питання стосовно

«Створення державної хмарної сервісної платформи кібербезпеки».

Сам сервіс цей поки що виглядає якимось утопічним, відірваним від реалій. Якби це можна було зробити і був би на нього попит – бізнес би вже давно б зробив.

Але все-ж таки:

- у хмарах якої країни планується розгортати це фантастичний кібербезпековий сервіс? Це ж не просто державна інформація, це її кіберзахист, святая-святих!

І добиває цей блок питань наступна пропозиція Уряду України до західних донорів:

«Розроблення стратегії розвитку хмарної інфраструктури.»

Еее, аль, **так ви ж вже пропхнули через Раду цілий Закон України *«Про хмарні сервіси»*, рівно за тиждень до початку Вторгнення, 17 лютого 2022?**

Шо, не працює закончик? Накосячили? А давайте пригадаємо, хто його розробляв, хто лобіював, хто пропихував?

Чи це знов продаж снігу ексімосам? Ви дайте гроші, а ми на них видамо старе лайно за нову розробку?

До цього ж схематозу відноситься пункт

> ***«Створення національної системи моніторингу кіберзагроз на базі сенсорної інфраструктури»***. Усі наближені до теми фахівці знають (по великому секрету), що ця «система сенсорів» активно створюється вже років 5-6, не менше. Цим хваляться на кожному держ-збіговиську, навіть у публічних звітах часто проскакує.

Смішно виглядає пропозиція

> ***«Розвиток системи активної кібербезпеки*** (системи оцінки вразливостей та тестування на проникнення, сервісів захисту веб-ресурсів (в т.ч. «Дія» і публічних електронних реєстрів)».

1) По-перше, активна кібербезпека – це дещо інше, ніж вказано у дужках. Активна кібербезпека – це наступальна безпека, offensive security. Дії атакувального характеру.

2) А по-друге, нарешті Дія визнала, що треба регулярно тестувати не тільки її саму (алілуйя!), але також і реєстри, до яких вона має доступ. Хоча до цього етапу – поки як до неба…

Так само смішно (але вже з відчуттям прихованої гордості «ми таки додавили») читається пункт

> ***«Впровадження комплексного захисту інформаційних ресурсів та технологічної інфраструктури «Дія» та послуг електронного урядування»***.

Смішно тому, що таким чином визнано лузерський принцип розробки Дії «спочатку швидко зляпаємо продукт, а потім на нього будемо якось натягувати кібербезпеку». Класика.

Ладно,

> сподіваюся цього достатньо, щоб зрозуміти що не так з кібербезпекою у так званому «Плані відновлення».

Безсистемно накидані пункти, не пов’язані єдиним задумом, без усвідомлення як їх виконати.

Аби шось там було «про кібер».

Стратегія кібербезпеки, яку я препарував рік тому https://cutt.ly/3LsppP2 – виглядає значно солідніше (хоча теж лише набір красивих фраз).

У наступному дописі прокоментую пункти про «реєстр реєстрів», відкриті дані, «ID-картка як електронний підпис» та про відверту фікцію у цифровій частині «Плану відновлення України».

Повну версію цього допису можна почитати на Viber-каналі КіберКорсун

https://cutt.ly/qJKCry0

Як і частину третю, заключну.

Частина 3

Це заключна частина мого аналізу цифрової частини ***«Плану відновлення України»***, зляпаного на колінці “новими ліцами”

https://cutt.ly/pLoE0d5

Початок та продовження – у двох попередніх дописах.

...

Ще одна річ, якої немає у цьому Плану, але мало б бути:

- нема навіть натяку на конкурси з призначення на «цифрові» («комунікаційні», «кібер») посади.

В сучасній Україні на цих посадах комфортно розмістилися безліч тупих та корумпованих, дуже пихатих та агресивних, але відданих своїм політичним босам цифро-інфо-циган, які розбирають у галузях, якими «керують» - приблизно ніяк. І цей розклад владу абсолютно влаштовує – то навіщо щось міняти? Просто дайте грошей «на відновлення», у тому числі того, що ми самі зламали.

....

Ще одним із заходів Плану є

«Інтегрована автоматизована система державного нагляду (контролю) (ІАС ДНК)».

Одразу виникає питання: система нагляду за чим? Над всім, чи лише за цифровими активами? А за якими? Лише за державними? Чи не стане це Укркомнаглядом?

.....

А ця пропозиція мене відверто лякає:

«Спрощення використання електронних підписів та запровадження віддаленої ідентифікації». **Невже численні шахрайства та зловживання зі «спрощеннями» та «віддаленою ідентифікацією» під час карантинів нічому нікого не навчили?**

.....

«Проведення рекламних кампаній для залучення іноземців здійснювати підприємницьку діяльність в Україні» Це про що, взагалі? Який це має стосунок до “діджитал”?

«Розробка та проведення навчальних програм щодо підвищення знань та навичок роботи з відкритими даними»

– ага, які недоступні в Україні.

“Створення онлайн-платформи, що міститиме освітню інформацію для самостійного захисту громадянами своїх прав в інтернеті”

- тобто держава більше не буде робити вигляд нібито нас захищає в Інтернет, вірно я зрозумів натяк? Принаймні, це чесна позиція: ми все одно не можемо вас захистити, то давайте якось вже самі”.

«Створення довідника документів, довідника даних»

- ще це б&%& за н&%$? Це про що? Це точно про «відновлення цифрової держави»??

Я завжди казав: не можна під час складання плану курити план.

...

На що взагалі розраховували ваяльники подібного «шедевру»?

- Що його ніхто з потенційних донорів не буде читати, обмежившись захопливим вигуком “Вау, у них є План”? А якщо й читатимуть, то не далі першої сторінки? Вони дійсно вважають, що таке Г… можна продати за 750 ярдів?

Ляхамуха, от нічому не вчаться.

Із таких жаданих 750 мільярдів доларів вдалося наколядувати лише 1,9 мільярда (0,26% від запитуваної суми), з яких на «діджитал» піде начебто 250 мільйонів (0,033% - тридцять три тисячних відсотка)

https://cutt.ly/5LsYkku

І це не дивно. Під такий план я б теж нічого не дав. А якщо і «діджитал-лендліз», запропонований паном цифровим міністром найбільшим технологічним компаніям Світу, складений так само геніально – плани «цифрової відбудови» доведеться розробникам таки скурити.

І це при тому, що 1,9 мільярда - це лише обіцяна сума, не отримана. А там хтозна як ще буде, після війни.

Коли ми нарешті знищимо рашистську нечисть, а з фронту повернуться котики та зайчики – хтозна кому тоді донори будуть знов обіцяти золоті гори «на відновлення». І навряд чи план буде такий самий. Віслюк, падишах або Ходжа Насреддін – щось обов'язково зміниться.

А поки що добре, що принаймні *цифрову частину «Плану відновлення України»* ніхто на Заході не розглядає всерйоз.

P.S.:

Повну версію цього допису можна знайти на Viber-каналі КіберКорсун https://cutt.ly/qJKCry0

***

№ 523.

«Усе починається або з грошей, або з жінок. У нашому випадку це були гроші». Новий секретар РНБО Олексій Данілов про 90-ті, Донбас і свою роботу — велике інтерв'ю

Юлія Вебер / «Бабель»

Автор: Євген Спірін

2019-08-13

— Ви стали мером у 31 рік. Це був 1994-й. Чим ви до цього займалися? Працювали, здається, ветеринаром у луганському зоокутку?

— Це був складний час, але для когось це був час нових відкритих можливостей. Розвалився Радянський Союз, система управління, і комуністи були в шоці. До 1993—1994 років була абсолютна вольниця. Демократією це важко назвати. Була абсолютна свобода, і кожен нею користувався на свій розсуд. Наприкінці 80-х ми з партнерами створили кооператив, який називався «Білий лелека». Потім було мале приватне підприємство «Віра», а в 1991 році на першому аукціоні, який публічно проводився в Луганську, ми купили об'єкт під назвою «Донецькі Зорі» — так з'явилася компанія «АМД».

— Хто вас напоумив йти в мери, чи ви самі вирішили?

— Це було спонтанне рішення. Насправді, автором був Анатолій Парапанов . Я ніколи до цього не займався політикою. Тоді починалася передвиборча кампанія до Верховної Ради України. Один з кандидатів почав піаритися — раніше це інакше називалося — на моїх об'єктах бізнесу. Став розповідати, що він допомагає ветеранам, допомагає тим, цим, а допомагав же ж не він. Я спробував [йому] пояснити, що поводитися потрібно правильно і називати речі своїми іменами. Він відповів, що він за п'ять хвилин депутат. А потім з'явився Парапанов, довго і наполегливо переконував. Пояснював, що якщо ось навіть такі балотуються, то мені точно треба йти.

— Коли ви стали мером, майбутні господарі Луганська, наприклад Сергій Кравченко, Валерій Голенко, Володимир Пристюк, вже були в політичному полі?

Віктор Тихонов

Голова Луганської облради, народний депутат, віцепрем'єр України в уряді Миколи Азарова. Був у Партії регіонів, виступав за федералізацію України. Тихонова називали правою рукою Єфремова.

— Кравченко був. У той час він працював воєнкомом у Кам’янобрідському районі Луганська. Голенко та Пристюк з’явилися за часів Леоніда Кучми, через Віктора Тихонова. Він був фігурою впливу — довіреною особою Кучми в 1994 році. Уся стара партноменклатура, зокрема комсомольська, підтягувалася через Віктора Тихонова. Він був головним у цьому процесі. Пізніше вони сильно вплинули на те, щоб мене зняли. Пристюк був одним з модераторів цього процесу.

— Офіційно вас зняли за фінансові махінації. У чому була суть справи?

— Усе досить просто. СБУ завела справу на мою дружину. Усе це намагався підтримати начальник податкової адміністрації Олександр Антіпов. Підприємство, де працювала моя дружина, продавало дитяче харчування. Закінчувався термін реалізації дитячого харчування, а з урахуванням того, що ми тримали марку та якість і ніколи не продавали прострочену продукцію, ми його передали на переробку на консервний завод, який в нас був у селищі Ювілейному, у сільгоспінституті. Ось цим і займалася Служба безпеки України. Потім у мене була розмова з Михайлом Кравцем, він був начальником відділу «К» СБУ. Він мені сказав: «Ми навіть не очікували, що на вас нічого немає». Якби щось було нечисто, повірте, з урахуванням настрою Тихонова, Єфремова та їхньої команди, вони б із задоволенням дали хід будь-якій справі.

— Звідки Єфремов взагалі взявся в луганській політиці? Ви з ним спілкуєтеся?

Олександр Єфремов

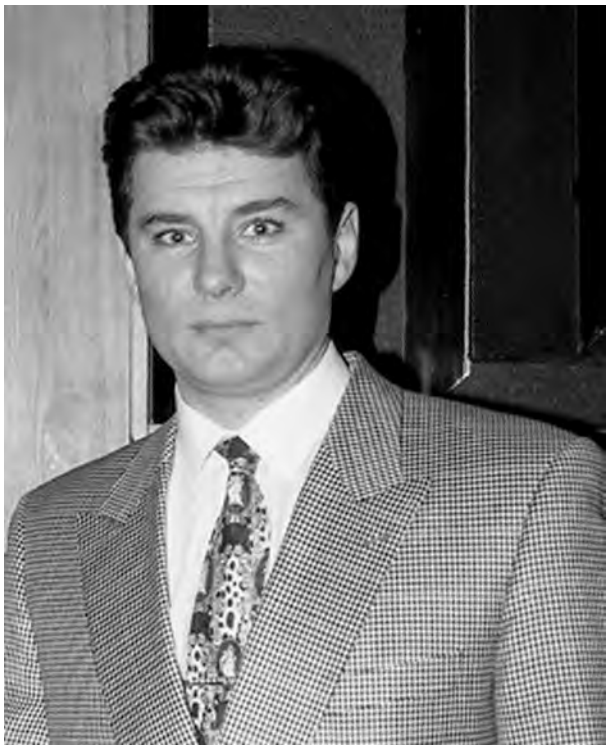
Голова фракції Партії регіонів з 2010 по 2014 рік, активно підтримував проросійську риторику сепаратистів. Відсидів у Старобільському ізоляторі три роки, підозрюється у створенні «ЛНР», переведений під домашній арешт.

— Олександр Сергійович — виходець з комсомолу. Остання його посада — секретар парткому заводу імені Леніна. Я з ним давно не спілкувався. У мене була своя історія з Тихоновим і Єфремовим. У той час його заступником була дуже хороша людина, мій друг і товариш Анатолій Путінцев. Він був тоді членом Компартії. Я в 1994 році, коли став мером, запросив його на роботу до міськвиконкому. Після цього комуністи вигнали Анатолія з партії — «за співпрацю з буржуазними елементами». Саме він мене познайомив з Єфремовим. Тоді була така мода, щоб кожна територія мала свій регіональний банк. Такий був потрібен і нам. Єфремов і його люди спілкувалися з підприємствами, але у них не було грошей. А тут саме виставили на торги УКРКОМУНБАНК. Я Єфремову і Тихонову фінансово допоміг його купити. Ми з ними були умовними партнерами протягом двох років. Банк замислювався як комерційний проєкт, але прибутку не було. А потім я запитав: «Хлопці, а де ж бізнес?» Ось тут і почалися мої проблеми з Єфремовим. Усе починається або з грошей, або з жінок. У нашому випадку це були гроші.

— На останніх виборах у 113 окрузі балотувався Володимир Струк. Він озброював блокпости бойовиків «ЛНР». Ви з ним знайомі?

— Звичайно. З ним давно не спілкуюся. Коли починалася війна, я йому сказав: «Володя, дивись, якщо ти хочеш моєї поради як людини, яка тебе дуже давно знає, то я тобі раджу з цими хлопцями не грати в подібні ігри». Чим закінчилася гра — нам відомо.

— Ви напевно бачили це відео: Іспанія, Струк тусує з луганськими бандитами...

Валерій Доброславський

Кримінальний авторитет і бізнесмен з Луганська. Очолював «бригаду» з жорсткою дисципліною, що складалася з колишніх спортсменів. Був одним із найсильніших і найвпливовіших людей у місті. Легалізував свій бізнес, був убитий у 1997 році.

— Давайте слово «бандити» вживати коректно. Я передбачаю ваше наступне запитання... Чи знав я Валеру Доброславського? Тоді у тих людей, яких зараз називають бандитами, на днях народження гостями були обласні прокурори, обласні судді. Якщо людина — злочинець, є Кримінально-процесуальний кодекс, саджайте її в тюрму. А виходить навпаки — як людини не стане, на неї починають вішати ярлики, називати бандитом. Якщо ви вважаєте, що це злочинці, посадіть їх куди слід. Після того як вбили Доброславського, дуже багато з'явилося легенд, хто з ним тоді спілкувався, хто у нього був правою рукою тощо... Насправді Валерій був неординарною особистістю — продуктом того часу, тому і з'явилися подібні міфи.

— Були луганські підприємці та донецькі. Після вбивства Доброславського луганських підім'яли під себе донецькі підприємці, і там виник донецький клан підприємців, який потім виріс у Партію регіонів. Це так?

Євген Щербань

Бізнесмен, найбагатша людина початку 1990-х, мільярдер, депутат Ради ll скликання, 3 листопада 1996 року був убитий на льотному полі Донецького аеропорту з пістолета ТТ. Убивство скоїли два злочинці з Сонцевського ОЗУ — Вадим Болотських «Москвич» і Геннадій Зангеліді «Звір». Убивство Щербаня пов'язують з перерозподілом газового ринку та Павлом Лазаренком.

— Я думаю, що не зовсім так. У той час Російська Федерація вже отямилася після розпаду СРСР. Починаючи з 1994—1995 років вона займалася серйозною розробкою на територіях Донецької і Луганської областей. Отже це не був «луганський клан» чи «донецький клан». Це був російський клан. Якщо називати речі своїми іменами, жодного «донецького клану» ніколи не було. [Точніше] він був до того моменту, поки в аеропорту Донецька не вбили Євгена Щербаня. Я з ним спілкувався неодноразово. Я попереджав його, що це може закінчитися погано. [У Щербаня] була тоді Ліберальна партія. До нас у Луганськ приїхав Володимир Щербань, а з ним і Женя Щербань. Народний депутат Володимир Щербань виступав у нас в актовій залі, а ми з Женею сиділи й обговорювали ситуацію. Вони були занадто самостійними і становили загрозу для російського клану і російського впливу на тих територіях. Вони тоді мріяли, що Володя стане президентом України. На що я йому сказав: «Женя, це все цікаво і добре, але ви ж розумієте, що це дуже небезпечно».

— Вас у 1997 році змістили з посади мера, а Єфремов став главою області в 1998 році.

— Він був заступником, потім став головою ОДА. [Пройшли] парламентські вибори 1998 року, які я виграв тоді в мажоритарному окрузі в Луганську. Це були перші, скажімо так, вибори, на які пішла команда Єфремова — Тихонова. Я йшов у окрузі та виграв, мене всі вітали. Але депутатом став Олександр Борзих. Вони переписали результати на всіх дільницях у Луганському сільгоспінституті, і Борзих мене переміг на дві десятих відсотка.

2. «Партій в Україні не було, немає, і я не знаю, чи будуть вони. Є політичні проєкти»

— Перестали бути мером і чим ви займалися?

— Ще у 1994 році я познайомився з Михайлом Бродським . Він дуже така оригінальна людина. Подробиці нашого знайомства наступні: я сиджу у себе в кабінеті, працюю, це був кінець липня 1994 року. У моїй приймальні секретар каже: «Вам телефонують з Києва». Я питаю: «Хто?» Вона каже: «Представився — Міша». Я кажу: «Ну, Міша, так Міша». Беру слухавку, молодий чоловік каже: «Здрастє. Я Міша Бродський. У нас там є спільні знайомі. Взагалі, я люблю баскетбол». Я кажу: «Ну, я за вас радий, любіть». Міша відповідає: «У вас там є команда, давайте підтримувати». Я кажу: «Усе гаразд, але я люблю волейбол». Ось така була у нас дискусія. Ми потім познайомилися ближче. Він досить оригінальна людина в багатьох сенсах. Ми продовжуємо дружити вже 25 років. Я у Михайла Бродського був шафером на весіллі.

— Ви навіть в його партії «Яблуко» були, вірно?

— Партій в Україні не було, немає, і я не знаю, чи будуть вони. Є політичні проєкти. Якісь живуть довше, якісь менше. Так, було діло з Бродським. Це був, якщо хочете, романтичний період для мене в сенсі політики.

— У 2001 році ви відкрили «Луганську ініціативу». У мене був календарик і якась грамота від «Ініціативи» у школі. Що це було?

— До виборів Луганського міського голови у 2002 році ми почали активно готуватися приблизно за рік. Зареєстрували громадську організацію «Луганська ініціатива». Через неї ми реалізовували велику кількість тих проєктів, які вважали корисними для громади міста Луганська. Чим все завершилося, ви знаєте. У нас в Києві є знаменитий Печерський суд, а в Луганську був його клон — Ленінський суд, вони мало чим відрізняються. Він ухвалив рішення зняти мене з виборів за добу до дня голосування. Взагалі, судді в Україні — це окрема тема. До речі, що б ви розуміли, перші гості, хто був у Валери Доброславського на всіх днях народження, — це судді.

— Потім була Помаранчева революція. Ви в Луганську підтримали Віктора Ющенка, чому?

— Я не підтримав Ющенка, я підтримав ті події. Був 2003 рік, у команди Ющенка була досить складна ситуація з керівником штабу в Луганській області. Я спілкувався з Романом Безсмертним, і мені запропонували очолити цей штаб на виборах. Ми дружили з Романом, я його поважав, а Януковича

взагалі не можна було підтримати, тому я погодився керувати штабом Ющенка. З боку штабу Януковича за силовий блок відповідав Іван Аврамов — права рука Юри Єнакієвського з вугільної теми. Це були справді такі реальні бойовики, які ходили з автоматами. Був знаменитий напад на наш офіс поруч із залізничним вокзалом — за участю понад 50 бойовиків, тепер вони називаються «тітушками». Вони просто не очікували, що ми почнемо чинити опір. Історія стала відомою на всю країну.

— Ви знали про з'їзд у Льодовому палаці в Сєвєродонецьку, коли прихильники Януковича намагалися створити Донецько-Криворізьку Республіку?

— Дізнався, коли він вже відбувався. У нас в Україні було, в принципі, кілька стратегічних помилок, через які потім почалися війна на Донбасі й анексія Криму. Перша — це те, що в 1995 році великі економісти разом з великими управлінцями почали знищувати шахтну галузь Донецької і Луганської областей. Потім, в 1996 році, Олександр Мороз протягнув Конституцію, в якій окремо виділили Автономну Республіку Крим, чого в жодному разі не можна було робити. Ну, а далі всі проблеми пішли грудкою. Ось цей з'їзд у Сєвєродонецьку — це провісник усіх цих сепаратистських процесів. СБУ та всі інші правоохоронні органи цей важливий фактор пропустили і не звернули увагу.

3. «Я казав Єфремову: "Хлопці, ви всі будете сидіти у в'язниці. Причому я до цього жодного стосунку не матиму"»

— Після дев'яти місяців роботи головою облдержадміністрації ви стали депутатом.

— Так, став депутатом від БЮТ. Я був у списку під номером 42. А потім почався якийсь цирк у контексті організації роботи фракції БЮТ. Давайте складемо мандати, а завтра напишемо заяви, що ми знову підемо в депутати. У мене була своя точка зору, я вважав, що депутати повинні займатися більш серйозними речами, законотворчою діяльністю перш за все, і вважав, що потрібно було йти в опозицію. Це не смертельно. І коли Ющенко розпустив парламент, вважаю, це найцинічніше, що можна було зробити в тій ситуації.

— Коли ви стали губернатором, зразу порушили справи проти Єфремова, Тихонова. Що це були за справи? Це фінансові махінації?

— Справи з'явилися тому, що зафіксували факти масштабної корупції. Цими справами займався принциповий слідчий МВС — людина, яку вигнали зі служби наступного дня після того, як мене прибрав з посади голови ОДА Віктор Ющенко. Нещодавно, коли мене призначили до РНБО, цей слідчий

вийшов на зв'язок, ми з ним спілкувалися знову. Але тоді навіть до суду справа не дійшла. МВС, яке тоді очолював Юрій Луценко, справам ходу не дало.

— А з чим справи були пов'язані?

— Там була купа різних справ. Я розумію, що там були питання, пов'язані з фінансами. Коли йшлося про закриття шахт, то Єфремов і компанія нічого кращого не придумали, ніж створювати робочі місця для шахтарів у вигляді швейної машинки — зокрема, була програма розвитку швейної промисловості у відповідь на закриття шахт і звільнення шахтарів. Витрати на неї йшли в бюджеті країни окремим рядком. Сотні мільйонів щороку вливалися в цю індустрію. Чи шкода мені зараз Олександра Сергійовича? Коли вони тероризували мою дружину з допомогою СБУ, я зустрівся з Антіповим і сказав: «Ви всі будете сидіти у в'язниці. Причому я до цього жодного стосунку не матиму». Саша посидів у Старобільському СІЗО. Мені його, звичайно, шкода як людину, але є таке правило: завжди робіть добро.

— Ви не намагалися до Партії регіонів вступити?

— Слухайте, де я, а де Партія регіонів? Знаючи мої стосунки з цими хлопцями, це просто театр абсурду.

— Потім були позачергові парламентські вибори 2007 року, і ви зникли до 2014-го. До того часу, поки не почалася війна. Що ви робили?

— Я не зник, я займався своїми проєктами. Я робив речі, про які мало хто в цій країні знає. Та політична система, яка існувала до 2014 року, це була така політична система, в якій абсолютно незалежним людям робити було нічого. Є вождь, вождь сказав, усі вишикувалися та пішли строєм.

— Тобто ви просто займалися якимись своїми проєктами?

— **Я вів дуже великий проєкт, який називається «Державні зібрання України» — це культурологічний проєкт про нашу багату культурну спадщину, масштаби якого знають одиниці.** У рамках цього проєкту великим тиражем випустили вже чотири томи, що містять колекції та каталоги провідних музеїв України. У процесі випуску наступні чотири томи. Це наш спадок, який нам необхідно обов'язково зафіксувати і пам'ятати завжди.

Також ми понад п'ять років займаємося інформаційними технологіями та їхнім використанням у сфері державного управління. У громадській організації «Суспільне Око», яку ми створили у 2014 році, ми займаємося геоінформаційними системами, технологіями BigData, BI-платформами й іншими IT-інструментами для аналітики та прогнозування.

— Звідки були гроші на всі ці проєкти? Старі запаси?

— Ну, старі... Коли починають розповідати, що гроші від бабусі чи все у спадок залишилося, мені стає смішно. Перші хороші гроші я заробив у 1988 році. Чи вистачить мені цих грошей на все життя? Ні. Але я працював, заробляв і далі. Іноді я своєю головою заробляю більше, ніж у бізнесі. Мої поради дорого коштують.

— І ось прийшов 2014 рік. На Донбасі — сепаратизм. Потім війна. Хтось із політиків звертався до вас за порадою?

— Я ще у 2013 році говорив, коли ця донецько-російська Партія регіонів була на піку і про жодні протести не йшлося, що їхнє правління скоро закінчиться. Мене просили надати певну послугу для глави Нацбанку часів Азарова. Я відмовився та сказав: «Дивіться, їм скоро всім кінець». А мені казали: «Не може бути, ти не розумієш! Вони прийшли на все життя». Я кажу: «Їх усіх виженуть з цієї країни, як собак». Це було літо 2013 року. Я не очікував, що це буде настільки криваво. Але вони були цинічними хлопцями.

— І Єфремов?

— Мені, можливо, як людину його шкода. Але вони зробили практично все, через що війна почалася. Питання: вони розуміли, що роблять? Насправді, росіяни їх просто цинічно використовували, як застрільників. Для когось привітатися з Вовою Путіним — це як з богом поговорити, наприклад. Що вони в ньому знайшли? Я не знаю.

— Чому це все сталося з Донбасом? Хіба не головну роль зіграв Єфремов?

— Не демонізуйте Сашу. Не робіть з нього героя революції. Це звичайна людина, яка нічого видатного у своєму житті не зробила. Це просто проєкт Російської Федерації. Коли Росія від нас відчепиться? Тоді, коли вона розвалиться. Я говорив у 2014 році про те, що вся ця історія для Росії закінчиться незалежною Ічкерією, незалежним Татарстаном тощо, зрештою Росія розвалиться. Вона тримається лише тоді, коли є якісь зовнішні вороги. Росія — це країна, яка все життя воює. Росія ніколи не відповідала за свої слова, дії та вчинки. Ми живемо в цинічному світі, і насправді завдання Путіна — це не Україна. Головне завдання Путіна — це розвал або, якщо хочете, переформатування Європейського Союзу і створення нової геополітичної парадигми, осі Пекін — Москва — Берлін.

— Ви з Януковичем були знайомі?

Ні. Янукович не був тією фігурою, з якою я спілкувався в донецькому середовищі. Я спілкувався з Євгеном Щербанем. Я не можу сказати, що ми були друзями, але я його знав.

— А з Ахметовим?

— Ні. Я більш, скажімо так, старий, напевно.

4. «Я займаюся питаннями економічної безпеки та питаннями кібербезпеки»

— У вас є якийсь бізнес або нерухомість за кордоном?

— Ні. Знаєте, я дуже спокійно ставлюся до цих речей. Якщо ви купуєте якусь нерухомість за кордоном, значить, ви повинні туди переїхати жити. Я не розумію людей, які купують нерухомість, платять за охорону, за комуналку, щоб приїхати туди на два тижні відпочити. У чому сенс, поясніть мені, будь ласка, такої нерухомості? Простіше орендувати на два тижні.

— Обійняти посаду заступника секретаря РНБО вам допоміг № 25 зі списку «Слуги народу» , луганчанин, виходець з «Кварталу». Може, ви самі скажете його прізвище?

— На жаль, я не знаю його прізвища. Насправді все було зовсім по-іншому.

Ми познайомилися з кандидатом у президенти Володимиром Зеленським. Запросили його подивитися на ті IT-продукти, які ми робили останні п’ять років. Він прийшов з великою командою, вони дуже уважно дивилися те, що ми демонстрували. У результаті того, що вони у нас побачили, зав’язалися подальші контакти.

І ось **моє призначення — це результат контакту з Володимиром Зеленським та його довіри до мене**.

А що стосується КВК, так, я був президентом клубу КВК у 1994 році. Це були молоді та талановиті луганські хлопці. Я на все життя запам’ятав капусник, який був у ДК Леніна 1 квітня 1995 чи 1996 року. Вони ставили «Бременських музикантів». І найяскравішими там були Сергій Іванов і Женя...

— Кошовий.

— Так. Кошовий! Це було щось. Ми допомагали тоді луганським КВКшникам. Була в педінституті дуже сильна команда — «Ворошиловські стрілки». Взагалі Луганськ у плані гумору завжди був... веселий.

— Добре. І які проєкти ви показали? Що так вразило майбутнього президента?

— Це проєкт «Суспільне Око», який ми створили у 2014-му. Ми розробляємо системи, які підвищують якість управлінських рішень у сфері управління державою.

— Тобто та сама «Держава в смартфоні», так?

Михайло Федоров — радник президента з диджиталізації, він брав участь у наших зустрічах з майбутнім президентом. Наше завдання — це інсталяція на державному рівні інформаційних систем, які дозволяють керувати процесами в економіці та фінансах, гуманітарному блоці, енергетиці, регіональному розвитку. Причому ми використовуємо максимальну автоматизацію процесів у режимі онлайн. Спочатку ми намагалися використовувати рішення американських розробників, але змушені були робити кастомізацію і зрозуміли, що це неефективно. У нас своя велика команда розробників і повністю український софт. Ми робили систему контролю за виборами, яка дозволила Міністерству внутрішніх справ України фіксувати будь-які порушення на будь-якій виборчій дільниці в режимі онлайн і оперативно реагувати на порушення.

— Це те, про що під час виборів розповідали на брифінгах?

— Так, у штабі «ЗеКоманди». Це те, що робила наша команда в контексті допомоги команді президента, причому на цілком волонтерських засадах.

— Ви на цій посаді будете далі займатися всією цією системою?

— У мене на сьогоднішній день навантаження наступне — я займаюся питаннями економічної безпеки та кібербезпеки.

— Мало хто взагалі розуміє, чим займається РНБО. Крім тих, хто працює в РНБО. Ви були мером, потім губернатором, депутатом, а тепер у РНБО. Ось каже людина: «Я з РНБО, я займаюся економічною безпекою». Ти думаєш: «Що вона там робить? Сидить за столом?»

— Ні, ми не сидимо за столом. Є поняття світлофора. Якщо червоний світлофор — це означає, що буде небезпека, якщо зелений світлофор — це означає, що все добре, якщо жовтий світлофор — треба напружуватися. Так ось ми займаємося, умовно, установкою цих світлофорів у всіх сферах життєдіяльності країни. Ось ми беремо енергетику і можемо сказати, що у нас сьогодні в енергетиці червоний світлофор. Чому? Тому що не ясно, що буде 1 січня 2020 року з контрактом транзиту «Газпром» — Європа. Вивчення таких питань і подання проєктів рішень на стіл президента України через секретаря

РНБО Олександра Данилюка — це наше завдання. Є ще ряд специфічних функцій, якими займається РНБО, але там є секретар, є заступники, розвідка, це дуже багато цікавої та корисної роботи. Я не можу сказати, що РНБО — це публічний орган. Дуже багато речей під грифом секретності.

— Під час виборів у Раду Олександра Данилюка називали можливим прем'єр-міністром. Якщо він стане прем'єром, ви як його заступник зможете претендувати на посаду глави РНБО?

— У мене такого бажання немає. У мене свої сфери компетенції. Куди б я не приходив на роботу, я хочу і намагаюся вибудувати систему, яка є стабільною, яка працює. Моє завдання зараз — вибудувати цю систему, щоб ми відкрили 18 моніторів, і у нас скрізь горів б зелений колір. У всіх сферах. Це означає, що ми працюємо правильно. Зараз ми відкриваємо 18 моніторів, і у нас червоного дуже-дуже багато.

***

№ 524.

Інтерв'ю | Данілов: Подоляк – голос армії? Я його бачив тільки на пеньках у Януковича

2022-06-18

Олена Сошкіна/LIGA.net)

У Києві – повітряна тривога. Росія підвищує градус напруженості: вранці до України приїхали Емманюель Макрон, Олаф Шольц та Маріо Драгі, а напередодні у Брюсселі відбулася надважлива оборонна зустріч Рамштайн-3. Офіс РНБО у центрі столиці оточений військовими. На прохідній співробітник Окружного адмінсуду Києва демонструє "корочку" та просить охорону пропустити його у бомбосховище.

Видно, що РНБО працює на воєнних рейках. Хоча "живих" зустрічей та п'ятничних сенсацій, до яких всі звикли перед вторгненням Росії, стало набагато менше. Це питання безпеки, пояснює секретар РНБО Олексій Данілов: "Збиратися всім разом зараз – дуже небезпечна історія".

Коли запрацює лендліз від США, як РНБО працює в умовах повномасштабної війни, чи забув Зеленський про обіцяну деолігархізацію (спойлер – ні) і чому не можна вірити даним Давида Арахамії та Михайла Подоляка щодо ситуації на фронті – в інтерв'ю Данілова LIGA.net.

1. "НЕ РОБИМО ТРАГЕДІЇ... ЛЕНДЛІЗ ЩЕ НЕ ПОЧИНАВСЯ"

– Як ви оцінюєте результати Рамштайну-3? Чи не виглядає це як краплина в морі в контексті реальних військових потреб?

– Нам треба поставити собі запитання: а хто нам що зобов’язаний? Для цього у нас мають бути трошки інші відносини з тими країнами, які беруть на себе зобов’язання. Якби наша країна була членом НАТО, то була б зовсім інша розмова і змінилась би конфігурація таких зустрічей. Сьогодні ми маємо дякувати країнам, які надають нам допомогу. Їх дуже багато. Не про всі ми знаємо. Дуже багато країн просять не озвучувати військове озброєння, яке вони нам передають. Мине час і буде наша перемога – будемо всім дякувати.

Тому ми доволі спокійно ставимося до цих речей і не робимо трагедії. Маємо чітке розуміння: захищати нашу країну, окрім нас, ніхто не буде. Чи будуть нам допомагати зброєю? Будуть. Чи достатньо буде цієї зброї? Зброї достатньо ніколи не буває. Але в цій війні у кожної країни свої завдання і бачення для себе.

У цьому кріслі (інтерв’ю записувалось в кабінеті Данілова в офісі РНБО. – Ред.) з жовтня сиділо дуже багато поважних панів, які казали, що ми за три-п’ять днів будемо змушені капітулювати, будуть побудовані концтабори та фільтраційні табори, буде знищено вище політичне керівництво країни. Вони не вірили в нас.

– Поважні пани – це хто?

– Представники закордонних країн. Не було жодної країни, яка б вважала, що ми вистоїмо перед російською навалою. Але ми отримали сатисфакцію. Коли посольства почали повертатися (до України після евакуації. – Ред.), в мене 10 травня відбулася зустріч, і один з амбасадорів перепросив, сказавши: "Мячеславовичу, ви мали рацію".

– Радник глави Офісу президента Михайло Подоляк заявив, що нам тільки для паритету треба 1000 гаубиць 155-мм, 300 РСЗВ та 500 танків. Чи погоджуєтеся ви з цими розрахунками?

– Я не розумію, чому він робить такі заяви. Він представник Генштабу? Я його бачив тільки на пеньках у Януковича. Не розумію, з якого переляку він зараз є голосом армії. Такі речі має казати Залужний, Шаптала (начальник Генштабу ЗСУ. – Ред.) та міністр оборони.

– За словами президента, для повномасштабного контрнаступу українській армії треба переважати росіян в техніці щонайменше у 10 разів. З огляду на те, що такої переваги зараз немає – ми припускаємо, що ця війна може розтягнутися на роки.

– У кожної країни є своє бачення, як має розгортатися війна. Для нас важливо якомога швидше закінчити перемогою цю війну. Що довше вона триватиме, то більше падатиме градус сприйняття на Заході. Внутрішні проблеми, внутрішня політика, вибори... Вони будуть переходити на внутрішній порядок денний і все менше звертати увагу (на Україну. – Ред.). Від війни буде певна втома.

– Скільки в нас є часу високої уваги? До осені?

– Дуже багато залежить від подальших подій. Буча, Ірпінь, Бородянка сколихнули весь світ. Усі в світі знають ці міста. Маріуполь… Є історії, які підіймають градус напруження. Я не хочу, щоб в нас були такі трагедії, але багато що залежить не від нас.

– Так само весь світ місяць тому говорив про ленд-ліз для України від США, але значних рухів так і немає. Переоцінили?

– Не переоцінили. Там є процедура. Ленд-ліз ще не починався. Але саме ухвалення закону про ленд-ліз – дуже позитивне для нас рішення. І ленд-ліз буде, питання – коли. Тут ми повертаємося до того, що на війні у кожного годинники працюють по-різному. Для когось доба це як доба, а для нас це зовсім інші виміри.

– Так коли буде ленд-ліз?

– Це може бути липень-серпень, може, вересень. Тут дуже багато чинників. Треба розуміти, що світ не такий великий. Всі знають, що у кого є в країні. Наявність зброї, обладнання для її виготовлення, боєприпасів. Сьогодні так вийшло, що боєприпасів радянського зразка 122-го і 152-го калібру майже не залишилося.

2. "ПРИПИНІТЬ ЖОНГЛЮВАТИ ВТРАТАМИ. ЦЕ НЕ КЕГЛІ І НЕ ЦИРК"

– Які взагалі перспективи на фронті щодо можливого просування ворога? Вони зараз націлені на захоплення Луганщини та вихід на адмінкордони двох областей?

– Їхнє завдання – знищення нашої країни. Те, про що ви говорите, може бути одним із локальних кроків на певний період. Після заяв Рогозіна і Медведєва, що нас треба знищити, це переходить у ситуацію, схожу на 1930-ті роки та відношення нацистів до євреїв.

– Ви неодноразово підкреслювали, що головне – не втратити країну, а території повернемо. Чому тоді не залишити Сєвєродонецьк, оскільки місто може перетворитися на Волноваху-2?

– Вчора (15 червня. – Ред.) президент збирав засідання ставки верховного головнокомандувача, де, зокрема, обговорювали це питання. Я вважаю, що такі рішення має ухвалювати військове керівництво. Військові знають свою тактику і сили. Ми довіряємо нашим військовим, вони є фаховими людьми й несуть за це відповідальність.

Коли я казав про втрату територій, я казав не саме за Сєвєродонецьк, а взагалі. У нас сьогодні немає контролю за Херсоном. Це тимчасове явище, ми обов'язково його повернемо і вийдемо на наші кордони.

Я хочу ще раз звернутися до діячів, які розповідають, що у нас щоденно 200, 300 і більше людей на фронті (гинуть. – Ред.). Дехто взагалі про 1000 заявив… У них немає можливості отримати таку інформацію.

– Це може бути тиском на західних партнерів?

– Я не знаю, що це. Але треба відповідати за свої слова. І коли мова йде про загиблих, такого робити в жодному разі не можна. Цим не можна жонглювати. Це не кеглі й не цирк. Це життя людей.

Якщо ви партнери – ви сідаєте і розмовляєте.

– Сьогодні (інтерв'ю записувалося 16 червня. – Ред.) в Київ приїхали Макрон, Шольц та Драгі. Чи є ризик, що вони можуть схиляти Україну до переговорів та поступок?

– Володимир Олександрович для багатьох є незручним президентом.

В мене немає жодного сумніву, що він не робитиме того, що не на користь нашій державі. Якщо це буде корелюватися з користю – він це зробить. Якщо не буде корелюватися – йому байдужі прізвища.

– Байден днями заявив, що взимку Зеленський нібито "не хотів чути" попередження про небезпеку великої війни з РФ. Зеленський відповів, що західні країни не забезпечили Україну зброєю та не закрили повітряний простір. Що за пінг-понг?

– Ніякого пінг-понгу немає. Все, що казали американці стосовно війни, не було для нас несподіванкою. **Готуватися до війни ми почали заздалегідь.** Ми зрозуміли, що треба максимально прибирати вплив РФ.

> Уявіть собі, якби до 24 лютого оці всі медійні гауляйтери, які волали з пропагандистських каналів, були в ефірі нашого телебачення. Уявіть, що Медведчук не вдома з браслетом на нозі сидить, а продовжує працювати зі своєю агентурою. Уявіть, що ми не приділяємо уваги нашому кіберзахисту та зв'язку. І 25 лютого ні в кого немає телебачення, радіомовлення, ви не можете зателефонувати… Ми півтора року готувалися, щоб всі комунікації були захищені. Під час війни це питання номер один.

Так, ми дуже хотіли, щоб білоруси нас не зрадили та з їхньої території не рухалися б російські війська. 22 лютого Резніков спілкувався з міністром оборони Білорусі, і той запевняв: навіть не думайте, у нас просто йдуть навчання. 23 лютого наш головний прикордонник генерал Дейнеко спілкувався з головним прикордонником Білорусі, той казав: Сергію Васильовичу, навіть не думайте. За тиждень у нас були навчання на кордоні, білоруси надіслали спостерігача.

От це **для нас було неприємно, коли з боку Білорусі пішли війська**.

3. "ЧАСТИНА ОЛІГАРХІВ ДОПОМАГАЄ УКРАЇНІ"

– РНБО планувала визначити перших олігархів у травні. Але зараз голова НАЗК Олександр Новіков вважає, що створення реєстру олігархів вже втратило актуальність. Ви погоджуєтеся?

– Пан Новіков – професійна людина, але **він трошки помиляється**.

В нас є законодавство, згідно з яким в травні ми мали затвердити на засіданні РНБО положення про реєстр олігархів. Таке засідання відбулося, РНБО проголосувала за положення.

Думаю, найближчим часом з'явиться указ президента з цього приводу.

І цей реєстр буде обов'язково. Інша річ – хто в ньому буде, в який спосіб це відбуватиметься і чи є в нас сьогодні час приділяти цьому питанню максимальну увагу. Але ми маємо діяти за законом.

Мене турбує, щоб там не з'явилися нові олігархи, тому що зараз йде потужна хвиля наративів щодо просування сюди російських олігархів.

Чомусь вважається, що російські олігархи будуть для нас великою перемогою. З якого переляку? Люди, які все життя допомагали Путіну і фінансували російську армію, хочуть перефарбуватися? Хтось каже про гроші. Ви не можете казати про гроші, коли ці покидьки вбили 383 дитини. Всім тим, хто говорить про російських олігархів, треба поставити фото цих дітей, щоб вони щодня на них дивилися, а потім вели якісь переговори з російськими олігархами.

ДОВІДКА.

Ймовірно, мова про російського олігарха українського походження Михайла Фрідмана, який, за словами голови НАЗК Новікова, розглядає можливість отримання українського громадянства. Новіков заявив, що Фрідман консультується з українською владою щодо перереєстрації активів в Україні.

Серед активів Фрідмана є Альфа-банк, частка в німецькій нафтогазовій компанії Wintershall DEA, телекомунікаційна компанія VEON, російська торговельна компанія X5 Retail Group.

– Ви не вважаєте, що війна провела певну деолігархізацію? Тому що ті самі Ахметов, Фірташ втрачають активи?

– Ми зможемо про це говорити, тільки коли закінчиться війна. Зараз надто рано. Ті люди, яких можна вважати олігархами, по-різному себе ведуть. Хтось залишився у країні, а хтось втік. Хтось допомагає максимально армії, хоча не робить селфі, не розповідає про кожну автівку за 20 000 євро, що сам її привіз…

– Ви на Порошенка натякаєте?

– Це ви називаєте прізвища. Але воно смішно виглядає. Так само, як коли почали фотографуватися з автоматами – я таких називаю "селфістами". Дуже

дратує, коли з війни починають робити політичний кіч. І таких, на жаль, багато. Це ж не тільки та людина, про яку згадали.

– Ахметов, Коломойський, Пінчук – хтось з олігархів пропонував державі допомогу на період війни? Або, навпаки, зрадив?

– Не хочу говорити по прізвищах. Можу точно сказати, що частина – допомагає, і дуже активно. Пройде час – будуть факти. Єдине, що можу сказати про одного із названих вами людей.

4. "КОЛИ ЗЕЛЕНСЬКИЙ ЗБИРАЄ СТАВКУ, ПРО ЦЕ НІХТО НЕ ЗНАЄ"

– Україна ввела санкції проти Путіна та оточення лише минулого тижня. Чому довго зволікали? ЄС вже шість пакетів погодив.

– Не можу сказати, що довго. Є процедури проходження. Там великий список. Кожне прізвище треба було ретельно перевірити – в одній інституції, другій, третій, щоб не було проблем чи помилок. Зараз цей список вже в дії. Це не остаточне рішення, є багато нових. Дуже велику роботу провів саме Олександр Новіков – з підготовки великого переліку фізичних та юридичних осіб, він у процесі.

– В якому режимі працює РНБО? До великої війни всі майже звикли до вечорів "гостросюжетних новин" щоп'ятниці…

– От ви кажете: вечір гостросюжетних новин. А насправді це були вечори підготовки до війни. 90% рішень РНБО, якщо ви зараз уважно їх проаналізуєте, стосувалися саме цього питання. Треба було прибрати вплив Російської Федерації у багатьох напрямках, інколи – публічно називати деякі прізвища. Пам’ятаєте, як з’явилося прізвище одного з майбутніх гауляйтерів, коли нам через наші канали англійська розвідка зробила зворотний зв'язок?

– Це ви про Мураєва?

– Я не знаю. І таких дуже багато було.

– А ви знаєте, де він зараз?

– Він може бути у двох містах. Або у Відні, або у Москві. Відень став ще однією столицею для переховування російської агентури. Їх там просто аж кишить. Так історично склалося.

– Тобто формат РНБО зберігся і так само затребуваний?

– РНБО працює. Збиратися всім разом зараз – дуже небезпечна історія. Тому коли у нас відбуваються засідання ставки верховного головнокомандувача, про це ніхто не знає. Президент може дати мені команду: за півтори години – ставка. І я маю зібрати усіх, 21 особу. Але ви точно жодного разу навіть не чули про те, що в нас проходило таке засідання. Все – у закритому режимі.

Що стосується РНБО, ми перейшли в режим письмового голосування. Служба надає членам РНБО документи, і вони персонально голосують: ставлять позначку в одному чи другому вікні, підпис. Так і положення про олігархів голосували, і санкції.

– Ви у фейсбуці емоційно попереджали про інформаційні ДРГ та "медійних гауляйтерів" Путіна, які зараз перефарбувалися та намагаються впливати на інформаційний простір України…

– Мені незрозуміло, чому журналістська спільнота в Україні цього не розуміє. Вони ж насправді як на долоні.

– Ми якраз розуміємо. Але чому водночас в ефірі телемарафону, який координується владою, і досі працюють люди з каналів Медведчука, ведучі шоу "Тхне Соросом". Вас це не тригерить?

– Мене багато що тригерить. Але я не можу публічно тригеритися, бо обіймаю певну посаду. Єдине – кожен має дотримуватися медійної гігієни.

5. "А ЩО ВАС ТАК ЦІКАВИТЬ НЕВЗОРОВ?"

– У цьому контексті не можна не пригадати історію з російським журналістом Невзоровим. Поставте крапку. Невзоров станом на зараз отримав українське громадянство? Чи ні?

– А що вас так цікавить Невзоров?

Давайте так.

Чи буде в нього паспорт, чи є в нього паспорт громадянина України із нашим тризубом? Не знаю. Там має бути певна процедура.

– Ви не вбачаєте проблеми в тому, що Невзоров може отримати (чи навіть вже отримав) українське громадянство?

– Чи треба, на мій погляд, давати людині на кшталт Невзорова громадянство?

Я дуже обережно б ставився до таких речей.

У нас є суспільство. З нашим суспільством вкрай складно домовлятися. Майже неможливо.

> Це я пояснював, особливо німцям, які вважають, що ми один народ з росіянами. **Росіяни – це азіати, раби, які звикли поклонятися царю.**
>
> У нас ніколи не було царя. **У нас вольниця.**

– Бензин – чи реально вирішити проблему в умовах війни? І як?

– Я думаю, це питання скоріше економічне, ніж технологічне. Вважаю, через певний проміжок часу воно вирішиться. Але треба розуміти, що тієї ціни, яка була раніше, вже не буде. Якщо у всьому світі ціна за бензин, умовно, два євро за літр, то як у нас може бути один євро?

– Де ви заправляєтесь та як? У вас безліміт?

– Я особисто не заправляюся, тому цим питанням не переймаюсь. У мене була автівка на початок великої війни. Броньована машина. 24 лютого я її віддав нашим військовим. У нас десь є фото, що під Мощуном розбили мою машину. Все. Десь тиждень вона протрималась. І комусь життя врятувала, мабуть.

– Як ви ставитесь до ідеї, щоб охочі виїхати за кордон чоловіки 18-60 років могли це зробити за Х тисяч доларів?

– Це питання в моральній площині, а не фінансовій.

Такі речі треба робити заздалегідь, а не під час війни. Якби ми ввели таке правило раніше – що якщо ти не хочеш служити, то [заплати] певну суму грошей. Але цей реєстр мав би бути повністю публічним.

***

"Я не розумію, чому Подоляк робить такі заяви. Він представник Генштабу? Я його бачив тільки на пеньках у Януковича. Не розумію, з якого переляку він зараз є голосом армії"

***

"Я хочу ще раз звернутися до діячів, які розповідають, що у нас щоденно 200, 300 і більше людей на фронті (гинуть. – Ред.). Дехто взагалі про 1000 заявив… Цим не можна жонглювати. Це не кеглі і не цирк. Це життя людей"

***

"Ми мали в листопаді вийти та сказати: у нас буде війна, РФ створить тут концтабори? Ви уявляєте собі рівень паніки, який міг піднятися? Але ми дали чітку відповідь, щоб наша країна була готова до війни".

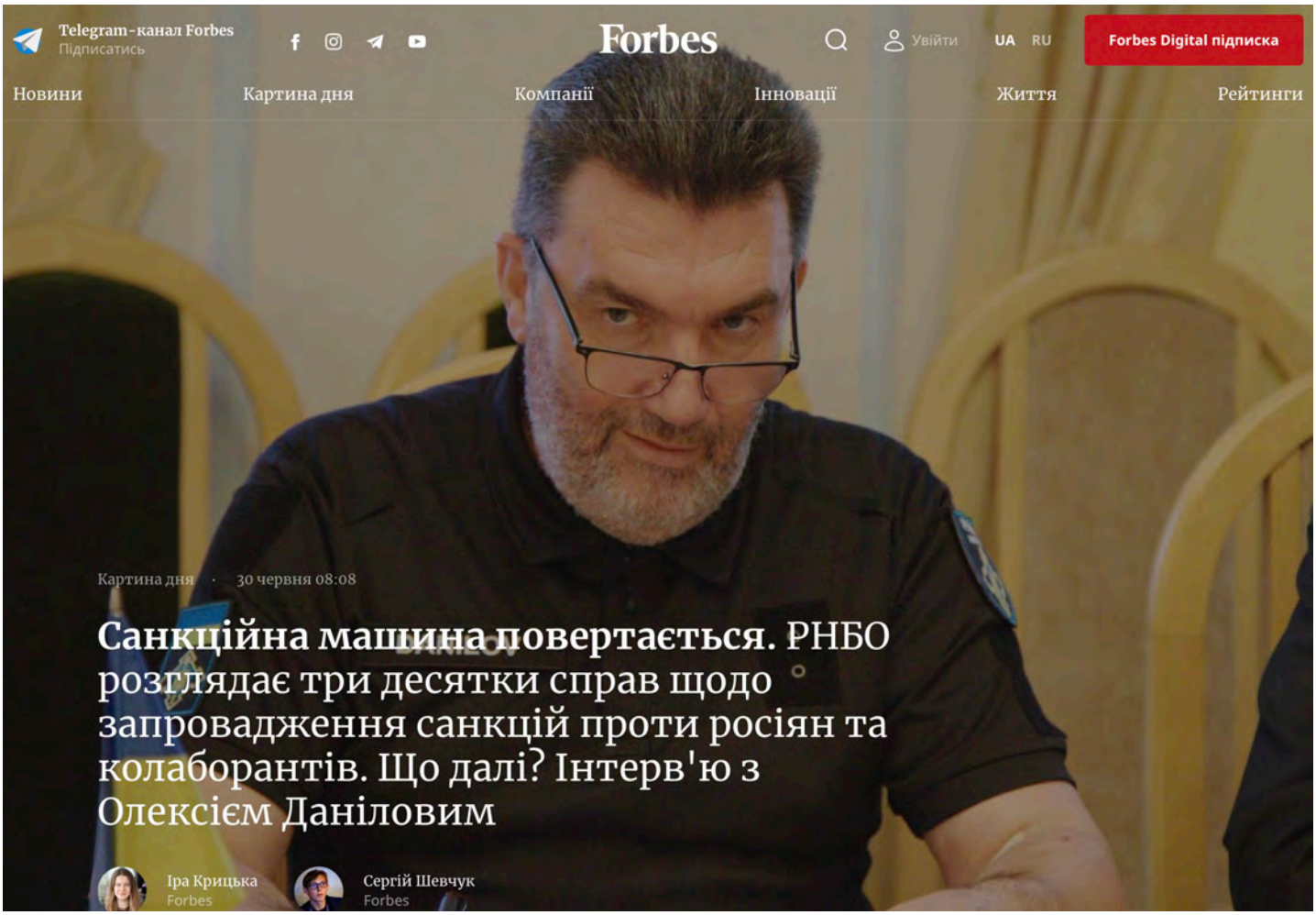
***

"26 лютого, о 22:30, телефонує мені керівник військового підприємства і каже: велика проблема, закрився завод, який належить такому-то олігарху, він дуже важливий у ланцюгу постачання. Я одразу зателефонував (олігарху. – Ред.), поспілкувався. Через день все вже працювало".

***

№ 525.

Санкційна машина повертається. РНБО розглядає три десятки справ щодо запровадження санкцій проти росіян та колаборантів. Що далі? Інтерв'ю з Олексієм Даніловим

2022-07-30

Іра Крицька Forbes *Сергій Шевчук*

У жовтні 2019 року, коли Олексій Данілов став секретарем РНБО, навряд чи багато хто в Україні міг спрогнозувати, що менш ніж три роки по тому він розповідатиме, що санкції проти Віктора Медведчука, запроваджені на початку 2021-го, були частиною підготовки української влади до повномасштабного вторгнення Росії.

До війни РНБО регулярно «підривала» інформпростір новинами про різноманітні санкції проти найодіозніших людей. Через руки Данілова пройшли рішення щодо топконтрабандистів, українських телеканалів, які транслювали російську пропаганду, та навіть сотень «злодіїв у законі».

Щоправда, під час війни «санкційна машина» РНБО працювала менш продуктивно, ніж зазвичай (хоча Данілов і стверджує, що робота не припинялася ні на секунду). Навіть санкції проти вищого політичного керівництва РФ було введено лише на початку червня.

Чому лише на п’ятий місяць після вторгнення? Чи планує РНБО санкції із наступною конфіскацією активів російських бізнесменів в Україні (Дерипаска, Гінер, Фрідман)? Що буде з реєстром олігархів, який мав з’явитися ще у травні?

Forbes публікує скорочену та відредаговану для ясності версію інтерв’ю із Олексієм Даніловим.

1. «Маємо понад 30 подань щодо накладення санкцій»

— До війни санкції були «візитівкою» РНБО. Яке місце цей напрям займає у вашій роботі зараз?

— У нас немає ніякої градації, ми не зупиняємо роботу у напрямку санкцій, навіть попри те, що в країні війна. **Наразі у нас в роботі 32 подання від СБУ та Кабміну стосовно введення санкцій.**

> Відпрацьовуємо їх, виноситимемо на голосування в РНБО, щойно президентом буде прийнято відповідні рішення.

— Це політичні справи на кшталт нещодавнього запровадження санкцій проти політичного керівництва РФ. Чи можна говорити про перші прецеденти конфіскації майна?

— Це російський бізнес, підприємства з РФ, компанії, афілійовані з російським ВПК, посадові особи, банківські установи. Також є колаборанти. Прізвищ називати я не можу – допоки не буде рішення РНБО, підписаного президентом, ці матеріали мають гриф «Для службового користування».

— Навіщо приховувати цю інформацію?

— Інакше ми покажемо людям, що їхні справи розглядаються у РНБО на предмет конфіскації. Тоді вони можуть почати «позбуватися» активів.

— НАЗК ще місяць тому передало до 1) СБУ список російських і білоруських активів, які може бути конфісковано. Додатково передали документи до 2) Верховної Ради, сподіваючись, що процес рухатиметься швидше. У вас є пояснення, чому СБУ повільно опрацьовує ці дані?

— НАЗК провело велику роботу, але воно не несе юридичної відповідальності за подані документи. СБУ зараз займається юридичним оформленням. І я більш ніж упевнений, що серед цих 32 подань є особи зі списку НАЗК.

Усі хочуть, аби було швидко.

Але нам потрібно, щоб з юридичної точки зору все було бездоганно. Інакше ми ризикуємо повторити випадки, як було із санкціями проти кримінальних авторитетів, коли у результаті ми мали проблеми через окремі помилки у прізвищах. Тому нині здійснюється ретельна верифікація всіх даних.

— Тобто 32 кейси, які отримала РНБО, можна вважати ретельно перевіреними?

— За це несуть відповідальність структури, які їх підготували.

— Найбільш очевидні «претенденти» на конфіскацію активів – Віктор Медведчук та його оточення. Чи є у вас розуміння, за яким сценарієм це може відбутися?

— Щодо Медведчука наразі триває судовий процес – не виключаю, що там можуть бути додаткові рішення.

Але нагадаю, що

> Медведчук та його група перебувають під санкціями ще з 2021 року. **Це, до речі, було складовою нашого комплексного плану з підготовки до російського вторгнення**.

2. «Значна кількість політиків продовжує лобіювати інтереси російського бізнесу»

— Очільник НАЗК Олександр *Новіков розповідав, що, наприклад, у випадку з Вадимом Новинським, активним прихильником УПЦ МП, його відомство не отримувало свідчень про те, що дії Новинського мають*

***ознаки колаборантських*. Якими можуть бути такі ознаки з точки зору РНБО?**

— Ми працюємо з документами, а не з емоціями.

Потрібні юридично оформлені докази. Якщо вони є, з підписами відповідальних осіб, які представляють структури, що за законом мають право на подання до РНБО, – тільки тоді ми можемо опрацьовувати конкретні рішення. Це стосується усіх випадків, хай би яке прізвище у них фігурувало.

— Чи обурюватиме вас, якщо СБУ або інші структури так і не ініціюють санкції щодо осіб, які до та після війни підтримували або співпрацювали з РФ? Наприклад, політиків з ОПЗЖ або російських бізнесменів.

— **Слід розділяти справедливість та юридично оформлені докази**.

— Днями ГПУ та ДБР не змогли арештувати обленерго, які асоціюються з російською групою VS Energy, – суд їм відмовив, попри детальний опис, як ця структура пов'язана з росіянами Гінером, Воєводіним та Бабаковим. Останній є чинним віцеспікером Держдуми РФ. Чи має РНБО підстави поділяти сумніви суду, що ці активи пов'язані із вказаними росіянами?

— Ви пам'ятаєте прізвище судді?

— Ні.

— Це питання треба переадресувати йому – як виходить так, що у він не бачить, що біле – це біле, а чорне – це чорне?

Це питання також до системи, яка продовжує існувати. Що робити з нею та недоторканними структурами, які не піддаються жодному реформуванню?

— Чи не означає цей кейс, що у питанні російського бізнесу в Україні ефективніше йти через санкції РНБО та конфіскацію, ніж класичним шляхом через усю судову систему?

— Треба, щоб закон однаково працював, незважаючи на те, який шлях ми обираємо. **Законами не можна жонглювати.**

— Що тоді робити із питаннями, які накопичуються у суспільства? Наприклад, *чому Олег Дерипаска досі володіє Миколаївським глиноземним заводом, а ті ж VS Energy контролюють великі українські активи в енергетиці та готельному бізнесі?*

— Це дуже небезпечна ситуація – якщо суспільство не отримує відповіді на прості запитання. Запит на справедливість загострюється з кожним днем війни. Несправедливо, коли російський олігарх продовжує володіти активами в Україні.

На жаль, **у нас залишається значна кількість політичних функціонерів, які продовжують лобіювати інтереси російського бізнесу**.

— Ви натякаєте, що у владі є люди, які сприяють ухиленню росіян від санкцій?

— Я ні на що не натякаю. Ви, журналісти, можете провести розслідування. Чи хоча б подивитися, хто був куратором у Миколаївській області.

Про що йдеться

(Достеменно не відомо, що має на увазі Данілов, він ***відмовився дати більш розгорнуту відповідь*** *на це запитання - Ф.).*

На місцевих виборах 2020 року «куратором» Миколаївської області у рамках підготовки президентської партії «Слуга народу» був Давид Арахамія. У Миколаєві минуло його дитинство та значна частина бізнес-кар'єри.

— Чи має бути факт того, що компанією володіє чи керує громадянин РФ, приводом для більш прискіпливої уваги до неї з боку правоохоронних органів?

— Звичайно. Така увага потрібна була заздалегідь. РФ знищувала цілі галузі, купуючи тут активи. Чому у нас не було суднобудування? Чому знищено алюмінієве виробництво? Це питання має коріння з 90-х років – ще тоді треба було приймати фундаментальні рішення, а не говорити, що ми одночасно і з «білими», і з «червоними». Але у сучасному світі це так не працює.

— Чи повинні ми говорити про *заборону володіння росіянами бізнес-активами в Україні?*

— Тут багатошарова система.

Ми повинні розуміти, що жодної монополії не повинно бути і тут ідеться не про росіян, а загалом.

Якщо є природна монополія, то за нею має бути абсолютний контроль держави. Правила для всіх мають бути однаковими.

Але якщо бізнес фінансує бюджет країни-агресора, то потрібно розуміти, що за це буде відповідальність. Бо за ці гроші купуються снаряди, танки та кулі.

3. «Санкції можуть наздогнати вас через певний час»

— Запровадження *санкцій проти військового та політичного керівництва Росії* – радше політичний крок. *Яке його практичне значення?*

— Так, це радше політичні санкції. Я не думаю, що в них є активи в Україні. Проте санкції – така річ, яка може вас наздогнати за деякий проміжок часу. Наприклад, інші країни можуть ухвалити дзеркальні санкції до тих, що ввела Україна. А от вже там може бути зосереджено майно або активи.

— *Чому ми лише зараз запроваджуємо ці санкції, а не зробили цього одразу?*

— **Є процедура.** Потрібно було підготувати документи, їх розглянули на засіданні Кабміну, а потім предали до РНБО. Рішення щодо санкцій фізично не можна прийняти за один день. Крім того, в цей час ці документи перебувають під грифом «ДСК», і ми не можемо публічно щодо них комунікувати.

— Чи є ризики, що введені санкції можуть скасувати через суди?

— Є процедура оскарження. Сьогодні російські олігархи намагаються довести у судах, що вони білі та пухнасті. Розуміння, як працюватиме цей механізм, чи оскаржуватимуть рішення, прийде із практикою.

— Наразі розглядається можливість створити «фонд покаяння» для російських олігархів, через який вони умовно можуть відкупитися від санкцій. Наскільки така позиція є прийнятною?

— Тут дві частини – справа моралі та фінансів. Якщо хтось вважає, що за смерті можна відкупитися, то у мене є до цього велике питання. Але кожен випадок має розглядатись окремо.

— Яка подальша доля активів «Альфа-Груп»? Її власники Михайло Фрідман, Петро Авен та інші публічно засудили війну, але це бізнесмени зі списку Forbes, відповідно, вони є великими платниками податків у РФ. Чи можна націоналізувати їхні активи в Україні?

— Я вважаю, що **все потрібно робити відповідно до закону** і не робити винятків. На сьогодні щодо цих активів жодних документів у нас немає. Якщо вони з’являться, будемо їх розглядати та приймати відповідне рішення.

Українські активи «Альфа-Груп»

(Натисніть «Читати більше», щоб відкрити повний текст)

В Україні Фрідману, Авену з партнерами (Герман Хан, Олексій Кузьмичов та Андрій Косогов) крім Альфа Банку належить компанія IDS Borjomi (бренди «Моршинська», «Миргородська»), Фрідман – один з ключових акціонерів найбільшого телеком-оператора України .

У Фрідмана два паспорти – російський та ізраїльський, з 2017 року він живе в Лондоні. У 2013-му бізнесмен отримав $14 млрд за продаж 25% ТНК-ВР державній «Роснефти». За їхнє інвестування відповідає холдинг LetterOne, заснований Фрідманом, Ханом та Кузьмичовим.

4. «Чи увійде до реєстру олігархів Ахметов? Треба дивитися»

— Що відбувається з реєстром олігархів? РНБО продовжує над ним працювати?

— Ця робота не припинялася. Зараз ми чекаємо на указ президента щодо затвердження положення [щодо реєстру]. Щойно це станеться, ми перейдемо до практичної роботи. Це не емоції, ми орієнтуємося виключно на розрахунки та документальний супровід.

— Чи змінилися критерії?

— Законодавець не вносив зміни до закону, тому критерії залишилися такі самі.

— Наразі українські телеканали транслюють інформаційний марафон «Єдині новини». У такому разі критерій медіа нівелюється?

— Ні, марафон тут ні до чого. Людина або є власником телеканала, або ні. Якщо людина володіє медіа, вона підпадає під дію закону, незважаючи на те, чи транслює це медіа марафон.

> Дані про медіаактиви має надати Національна рада України з питань телебачення та радіомовлення. Дані щодо монополії – Антимонопольний комітет. Інша річ, що могли змінитися обставини. Ми працюємо з документами, актуальними на сьогодні.

Це рішення [про включення до реєстру олігархів] не буде прийматися одномоментно – ми повинні попередити людину, запросити її на засідання, вислухати її пояснення.

— Чи увійде до цього переліку Рінат Ахметов після всього, що сталося з його бізнесом під час війни?

— **Треба дивитися**. Він дуже багато активів втратив у Маріуполі та Донецькій області.

Якщо казати не про Ахметова, а загалом, то ми можемо вважати олігархом будь-яку досить заможну людину. Припустимо, в неї є будинки, машини та гелікоптери, але все це придбано у кредит, який вона досі не покрила. Тож постає питання, чи можна таку людину називати олігархом?

***

№ 526.

«Ніхто зараз ще не усвідомлює, що зробив Зеленський». Секретар РНБО Олексій Данілов — про підготовку до війни, санкції щодо росіян і позбавлення громадянства Корбана

Автор: Марія Жартовська

Редактор: Катерина Коберник

2022-08-22

До початку повномасштабної війни для багатьох українців роль і функції Ради національної безпеки і оборони (РНБО) були загадкою. Після 24 лютого все змінилося. Секретар РНБО Олексій Данілов став одним із головних спікерів влади, він на постійному зв'язку з президентом і останнім часом нерідко критикує інших членів його команди. Наприклад, нещодавно Данілов розкритикував радника голови Офісу президента Михайла Подоляка і нагадав йому компліментарне інтерв'ю з Віктором Януковичем, коли той був президентом. Дісталося від Данілова і голові парламентської фракції «Слуга народу» Давиду Арахамії. Останнього він непрямо, але так, щоб усі зрозуміли, звинуватив у лобіюванні інтересів

російського бізнесу в Україні. З журналісткою «Бабеля» Машою Жартовською, яка прийшла до нього на інтерв'ю, Данілов теж говорить жорстко, нерідко перебиває і не приховує, що запитання про деяких умовних соратників його дратують. Про них, а також про українських політиків у Монако, санкції проти російського бізнесу і про президента, який не попередив країну про війну, — в нашому великому інтерв'ю з секретарем РНБО.

***

— Ви були одним із тих, хто наприкінці січня і в середині лютого говорив, що РНБО не бачить загрози повномасштабного вторгнення…

— Ні, давайте будемо з вами абсолютно коректними. Мова тоді йшла про те, що «ми на сьогодні» не бачимо загрози вторгнення. Взагалі, що стосується вторгнення, зараз ця ситуація починає роздмухуватися. Зверніть увагу — ми провоювали вже 170 з гаком днів, і це питання не стояло. А зараз чомусь потрібно його підняти, і починають проговорювати.

— І це наступне питання. Шістнадцятого серпня в інтерв'ю The Washington Post Володимир Зеленський сказав, що українську владу попереджали про російське вторгнення, але не надавали конкретних даних. Він заявив, що якби українців попередили про війну, то захищатися було б важче, Україна втрачала б $7 мільярдів на місяць, і нас би захопили за три дні. Тобто «не нагнітати» було загальною стратегією влади?

— **Дивіться, ми до війни готувалися з першого дня. З першого дня, як заступили на свої посади. Просто кожен по-своєму уявляє підготовку.** І коли кажуть, що мали повідомити про початок великої війни 24 лютого, то це фізично неможливо зробити. Чому? А якби 24 лютого війна не почалась, а почалася б 25? До речі, пригадуєте, як нам обіцяли, що війна почнеться з 10 по 15 січня? Обіцяли, що почнеться напередодні нового року? Таких повідомлень було більше, ніж достатньо. Інша річ, коли говорять, що нас партнери тут попереджали, то у мене просте запитання: а в який спосіб?

— Скажіть?

— У приватних розмовах? Ви пам'ятаєте, як президент просив протиповітряну оборону, превентивних санкцій проти країни-агресора. Я поясню, в чому річ. Західні партнери не вірили у нас як у народ. Вони вважали, що росіяни захоплять нас за три-п'ять днів. У цьому кріслі [навпроти] сиділи дуже багато таких поважних людей…

— Хто саме?

— А тут сиділи дуже поважні іноземні пани з різноманітних інституцій, які казали таку річ: «П’ять-шість днів, далі знищення всього військово-політичного керівництва країни, далі концтабори, далі фільтраційні табори — і ви припиняєте існувати як країна». Це те, що говорили усі, без винятків. На це ми відповідали, що такого не буде, це наша земля, ми її захищатимемо. У нас є воля до свободи. Я усім їм говорив, що ми різні з росіянами. Росіяни — це раби. У яких своє бачення стосовно царя, а ми вільні. І я говорив, якщо будете допомагати нам боронити країну — велика вам за це подяка.

— В одному із своїх інтерв’ю ви сказали, що єдине, чого не очікували, то це того, що буде задіяна територія білорусі, хоча дискусії такі були. Я знаю, що 23 лютого вам написав [Евген] Спірін, що депутати говорять про можливість вторгнення з того боку, на що ви сказали «отакої».

— Пояснюю, чому для нас це був «удар ножем у спину».

> За декілька днів до повномасштабного вторгнення було пряме спілкування нашого міністра оборони з міністром оборони білорусі [Віктором Хреніним]. Він гарантував, давав слово генерала, офіцера, що такого [загрози з території білорусі] не буде.
>
> Наступного дня голова нашої прикордонної служби спілкувався зі своїм колегою також на цю тему, і той його теж запевнив на 100%, що наступу не буде.

Взагалі, у нашому розумінні ситуації дійсно не було уявлення саме про такий формат війни. Ми очікували, що може бути донецький, луганський напрям. Як варіант — харківський, але **такої агресії, як 24 лютого, ми не очікували, розумієте?**

Але що стосується підготовки, то взагалі не згоден з тими, хто говорить, що ми не підготовлені. От я людина обізнана, а де була моя велика родина 24 лютого [мати, дружина, четверо дітей]?

— Тут?

— Тут. Усі мої діти, онуки, близькі були тут. Жодній людині в Україні я не сказав, що 24 лютого буде війна.

Але ми заздалегідь відпрацювали дуже-дуже багато питань. І якщо ви зараз подивитеся на рішення РНБО напередодні, то це було не що інше, як підготовка до війни.

Якби ми не прибрали російську агентуру з інформаційного простору, то уявіть, що б нам з вами могли розповісти телеканали Медведчука (або

правильно назвати — російської федерації) до 24 лютого. Вішати локшину на вуха і розповідати про «російський братський народ»?

Що було б, якби люди, задіяні в схемах рф, не підпадали б під санкції РНБО?

Просто потрібно зробити аналіз. А усі хочуть спрощеної процедури, коли, скажімо так, виходить хтось із високопосадовців і каже: «Хлопці, у нас через тиждень-два почнеться війна, тому, будь ласка, всі ховайтеся».

— Як ви особисто ставитеся до *анонсів* контрнаступу, наприклад, на Херсонщині або до заяв про те, що Кримський міст — законна воєнна ціль і має бути знищений?

— Це чиї анонси?

— Радників голови Офісу президента Олексія Арестовича та Михайла Подоляка.

— Я не Арестович і не Подоляк.

— Ваше ставлення?

— У мене ставлення доволі просте. Я на ньому вже неодноразово наголошував .

— Не треба цього робити?

— Питання не в цьому, а у тому, хто це робить. Це робить міністр оборони?

— Ні.

— Це робить головнокомандувач? Це робить секретар РНБО чи це робить верховний головнокомандувач?

— Ви у Twitter теж ставили фото Кримського мосту.

— Коли?

— Задовго.

І що?

— І нічого.

— Ну так почекайте, ось бачите — поставив, чекаємо.

— Але анонсувати не варто?

— Я можу відповідати за себе і за апарат РНБО, а до дій інших осіб не маю стосунку, як і вони до мене. Якщо ви з ними спілкуватиметеся, у них і запитуйте про їхні дії.

— Днями вийшов сюжет Михайла Ткача про «батальйон «Монако», там фігурують депутати колишньої ОПзЖ — Ігор Абрамович, Сергій Льовочкін, брати Суркіси. Вони виїхали з країни ще до 24 лютого, тобто знали про вторгнення, то *чи буде для них покарання?*

— Скажіть, будь ласка, а де мораль і де ці люди?

— У Монако.

— Ні, де вони і де мораль? Вони який стосунок до моралі мають?

Тут справа не в тому. Можливо, вони з урахуванням віку чи ще якихось речей можуть перебувати за кордоном, але перебувати в Монако, показувати всьому світу… Я навіть не хочу коментувати. Це просто непорядно, як мінімум.

— Голова НАЗК Олександр Новіков озвучував ідею про так званий *«фонд покаяння»* для російських олігархів на *відновлення* України. Можливо, така ідея є щодо українських?

— Розділимо на дві частини.

Усього шість російських олігархів з 66 зайняли умовну антивоєнну позицію одразу після 24 лютого. І коли дехто тепер починає «каятись», коли бачить, що воно пішло не туди… Ну, пробачте, для цього був певний час і обставини, коли мають робитися певні своєчасні висновки.

Щодо українських олігархів, то президент принципово вважає: якщо ти громадянин і патріот, то маєш перебувати в Україні під час війни. У нас є олігархи, які під час війни жодного разу не виїздили за межі держави, а є ті, які заздалегідь виїхали і виїздять за кордон.

— Ви прізвищ не назвете?

— **Прийде час** — і всі прізвища будуть усім відомі.

— Одне із завдань РНБО — санкції проти російських олігархів. *Кілька місяців тому НАЗК передало СБУ і в парламент список російських та білоруських активів*, які можуть бути конфісковані на території України. Процедура стягнення відбувається так: 1) спочатку актив блокує РНБО, а після цього 2)!президент має затвердити ухвалене рішення своїм указом. Правильно?

— У нас є закон про санкції, який чітко визначає суб'єкти, які мають право подавати документи щодо впровадження санкцій до апарату РНБО для подальшого винесення цих питань на засідання РНБО.

Суб'єкти — 1) парламент, 2) Кабмін, 3) СБУ, 4) Нацбанк і 5) президент.

Наскільки мені відомо, голова ***НАЗК*** Олександр ***Новіков*** відправив списки у Кабмін, парламент, СБУ.

Чи відправляв він президенту і в Нацбанк — я не знаю.

Ці інституції мають підготувати документи і відправити нам, для того щоб ми їх виносили на засідання РНБО.

Ми це робимо, документи відпрацьовуються у міру надходження.

Ми під час війни ухвалили 18 або навіть більше рішень щодо санкцій, інша справа — не виходили в публічну площину. Тобто є указ президента, є відповідні голосування. Я би дуже хотів, щоб воно отак: раз — і все запрацювало. Але є процедура, яка займає певний час.

— Хто всередині країни координує санкційну політику?

— Що означає слово «координує»?

Є п'ять органів, які я вам назвав. Згідно з законом, вони мають право ставити питання про санкції.

Якщо це закриття рахунків, то це Нацбанк, якщо майно — Мін'юст, Міністерство економіки.

Що стосується нового законодавства — парламент.

Я не можу особисто прийняти ті чи інші рішення.

Президент діє тільки в межах своїх повноважень згідно з Конституцією.

Коли кажуть, що треба щось зробити, то може і треба щось зробити, але для цього депутати мають приймати відповідні нормативно-правові документи. Крапка.

— Є російський олігарх Олег *Дерипаска, який в Україні прямо чи опосередковано володіє Миколаївським глиноземним заводом*.

— Давайте без «прямо» чи «опосередковано». Є Миколаївський глиноземний завод. **Щойно у нас будуть документи із цього питання, апарат РНБО їх візьме в роботу і буде ними займатися.**

— Але коли хочеться, то можна все робити швидко.

— Ви інтерпретуєте свої власні бачення цих процесів. Ми не можемо робити швидко, і не можемо робити довго. **Ми працюємо тільки за законом. Як тільки будуть подання — не має значення ні прізвище, ні назва компанії, ми одразу зможемо відпрацювати.**

— *Ви можете говорити про строки — коли будуть відповідні документи?*

— Ви поставте таке запитання керівнику одного з відповідних органів.

Я не керівник НБУ, не керую депутатами, Кабміном і СБУ.

— Є законопроєкт, згідно з яким при РНБО *планується створити Бюро санкційної політики…*

— **Так його немає.** Я ж сказав у інтерв'ю [радіо НВ], що коли воно з'явиться, тоді про нього можуть говорити.

Може, депутати вирішать, що не треба робити бюро, а треба — Міністерство санкційної політики або управління. Ми ж з вами не знаємо. **Це справа депутатів.**

— У своєму *інтерв'ю* Forbes ви натякали , що в українській владі є люди, які сприяють ухиленню росіян від санкцій...

[Перебиває]

— **Я ні на що не натякав**. Мені просто шкода, що журналісти по-своєму починають інтерпретувати мої слова. Не треба цього робити. От якби журналісти писали [так]: Данілов сказав «біле» — журналісти й пишуть «біле». А в нас дуже часто виходить, що я кажу «це біле», а журналіст пише, що «біле, але якщо ми подивимося, то воно не біле, воно трішечки сірувате».

— Запитаю по-іншому — *в українській владі є люди, які допомагають російським бізнесменам обходити санкції?*

— Якщо у вас є приклади, давайте будемо про це говорити.

— Ось цитата з вашого інтерв'ю Liga.net, де ви сказали, що вас турбує, щоб в українському реєстрі олігархів не з'явилися нові імена, тому що зараз йде потужна хвиля наративів щодо просування сюди олігархів російських. Кого і що ви мали на увазі?

— Була ситуація, коли російські олігархи мали велике бажання, як кажуть, перевзутися в повітрі. Превентивні публічні речі інколи дають дуже якісний результат.

— За прізвищами ви не скажете?

— Ще раз наголошую: превентивна публічність із багатьох питань стає гарним запобіжником для упередження подібних негативних явищ.

— Пане Олексію…

— Що ви хочете від мене?

— Ви знали, що російські олігархи започаткували бізнес в Україні, так?

— Я вам можу показати ***схему*** на моєму столі — це олігархи путіна, їх 66 людей, шістьох ми позиціонуємо як умовно не лояльних до кремля. Інші 60 олігархів, залежно від подій і кон'юнктури, залюбки переодягнулися би у вишиванки та прибігли б сюди.

— Ви називали Павла Фукса російським бізнесменом…

— Якщо людина довгий час вела бізнес на росії, то який він бізнесмен? Звичайно, російський.

— Стосовно нього РНБО ввела санкції. Що з його активами в Україні?

— Це робота відповідних органів, треба питати у них. У нас є повний перелік санкцій, берете його — і стає чітко зрозуміло, хто цим питанням займається.

— Що стосується Віктора Медведчука — санкції щодо нього були накладені ще до повномасштабного вторгнення…

— Не дивно. Щоб ви розуміли, це якраз і була підготовка до війни — нейтралізувати таких людей, як Медведчук, і не тільки його.

— Через те що санкції наклали до війни, як говорить міністр юстиції Денис Малюська, тепер не можна звернутися до суду щодо конфіскації його активів, чому?

— Ми маємо закон про санкції 2015 року, а зараз розробляються інші, і цими питаннями займаються депутати. Малюська усе правильно відповів. Тому що депутати після війни ухвалили інший закон, а активи не можуть бути конфісковані за першим законом. Тому треба спокійно розібратися.

— Щодо інших українських олігархів. Раніше ви заявляли, що 86 людей проходять перевірку на відповідність критеріям, які передбачає закон про олігархів.

— 86 людей, які підпадають під один із чотирьох критеріїв, згідно з законом про олігархів.

— Це не означає, що усі 86 будуть у реєстрі?

— Для того щоб людина була в реєстрі, вона **має відповідати трьом із чотирьох** критеріїв.

— Скільки людей із цих 86 потраплять у реєстр?

— Зараз йде війна, ви можете сказати мені, хто після війни лишиться з олігархів і в якому стані будуть їхні статки?

— Ні.

— Тому ви ставите запитання, на які ви заздалегідь знаєте відповідь. Законодавець не призупинив дію закону, але у когось є статки в Маріуполі, а у когось — у Харкові. Ми ж маємо усе це верифікувати [активи], і, окрім емоцій, тут має бути реальна і неупереджена оцінка.

— Є дискусія, що у нас або вже взагалі немає олігархів або їх не буде після війни.

— Можу сказати особисте враження — після війни у нас не буде олігархів, тому що суспільство не дозволить людям впливати на політику, державні

процеси, депутатів, купувати закони, як усе було раніше. Я більш ніж впевнений, що такого не буде, суспільство не дасть це зробити.

— Рінат Ахметов намагається не потрапити до реєстру. Він відмовився від ліцензій своїх телеканалів.

— Так ви скажіть, це добре чи погано, щоб я розумів якось логіку.

— З якого боку подивитися — з точки зору деолігархізації ринку медіа та впливу на медіа — добре, а з точки зору, що у нас є тільки «Єдиний марафон новин», на який впливає влада, — погано.

— А як зараз це оцінити? Ви зараз сказали: «Оце добре, а це не добре». Де ті терези, на яких ми з вами повинні все це виміряти? Ми підходимо по-іншому — є власник того чи іншого медійного активу, він вирішив відмовитися від нього, це його рішення, на яке він має законне право.

— Окрім Ахметова, чи бачите ви спроби не потрапити в реєстр з боку інших людей?

— Кожна людина самостійно визначає, що вона має робити. Ще раз наголошую, це має бути системний аналіз усіх цих чотирьох пунктів, про які йдеться в законі про олігархів.

— Щодо позбавлення громадянства [Ігоря] Коломойського, [Геннадія] Корбана і ще кількох осіб. Наприклад, ви за яким паспортом включатимете Коломойського в реєстр олігархів?

— Спочатку мають подати документи на людину. Суспільство має велике бажання спрощено усе сприймати. Це те ж саме, коли починають закидати: «От, нам не сказали, що буде війна 24 лютого». А як вам не сказали, люди добрі? Так вам сказав це путін у лютому 2014 року. Усім сказав, усьому світу сказав. Інша справа, що ми не хотіли реагувати, ми хотіли проскочити.

— Питання, куди ми рухаємося, якщо просто так можна забрати громадянство.

— Чому «просто так»?

— Тому що *незрозуміло, за що*.

— От ви починаєте варити воду на рівному місці.

Вас цікавить громадянство кого з цих людей, що ви так піклуєтесь про їхнє громадянство? У вас є два паспорти?

— Ні. Тобто критерій — два паспорти?

— Ні-ні, у вас є два паспорти?

— У мене тільки український.

— То чого ви за них за всіх піклуєтесь?

У нас у Конституції прописано — єдине громадянство.

І коли люди брали друге, третє, п'яте — вони мали думати про якусь відповідальність?

— У нас прописано єдине громадянство, тільки немає покарання за кілька паспортів. І знову ж таки, якщо критерій — це два-три громадянства, то коли ми говорили…

— Там окрім громадянства іде ще дуже багато речей. У вас другий паспорт, от давайте, де ви сплачуєте податки? От скажіть, будь ласка, якщо ви голосуєте на території нашої країни…

— Можна мені закінчити запитання?

— Ні, я ж якраз вам хочу пояснити, чому це не тільки два громадянства. От де ви сплачуєте податки? Якщо ви вважаєте, що ви громадянин нашої країни, а сплачуєте податки іншій країні, то у мене питання.

— Наприклад, Корбан говорить , що у нього іншого паспорта немає.

— Якщо у Геннадія Олеговича немає другого паспорта, чого йому хвилюватися?

— Дивіться…

— Тому що **ці речі на розвиток нашої країни не впливають**, крапка. Це вже минуле.

Ви не усвідомили дуже просту річ.

Володимир Олександрович Зеленський є могильщиком старої партійної номенклатури, комсомольсько-партійного укладу, який був до його приходу до влади. Країною до цього часу керували комсомольці та комуністи.

У мене просте запитання: Петро Олексійович був членом партії?

— Якої?

— Комуністичної?

— Зараз ми так до Сергія Тігіпка дійдемо, були.

— Так, а Зеленський не був. Він виконує дуже важливу функцію. Оцінку можна буде давати через певний час. Ви зараз не усвідомлюєте, що він зробив. Ніхто зараз ще не усвідомлює, що зробив Зеленський.

— Коли усвідомимо?

— Після цієї війни буде зовсім інша країна.

Те, що стосується корупції, всі старі схеми просто не зможуть існувати.

Не буде ніяких олігархів.

Чи будуть бізнесмени?

Будуть, але ті, які сплачують податки, які є відповідальними за те, що вони створюють робочі місця, за це їм буде подяка.

***

№ 527.

Риски монетарных плоскоземельщиков

Романчук **2022-08-22**

В украинском экономическом экспертном сообществе, среди полисимейкеров и бизнес сообщества есть одна тема, которая, мягко говоря, вызывает особое беспокойство.

Это деньги и монетарная политика в целом.

Очевидно, корни этого особого подхода, научного искажения уходят в университеты, в основном, украинские, но не только.

> Десятки тысяч украинцев закончили вузы в западных странах, где давно и уверенно доминируют марксисты, кейнсианцы и технократы-оптимизаторы, которые за homo economicus живого человека не видят.

Их там точно не знакомили с «Теорией денег и кредита» Л. фон ***Мизеса***. Этот взгляд на деньги и монетарную политику был mainstream-ом вплоть до кейнсианской контрреволюции науки. Ладно, Мизес и Бём-Баверк для настоящих учёных, для мыслителей.

Они не появились на ровном месте. До них было много исследований о природе денег. Была количественная теория денег. Для желающих понять и

разобраться стоит почитать И. Фишера «Покупательная сила денег» или «Элементарные принципы экономической науки». Для формирования научного взгляда на деньги и монетарную политику не обойтись без Милтона Фридмана и его «Количественной теории денег» или «Монетарной истории Соединенных Штатов 1867-1960». Красной линией через все эти работы проходит тезис: инфляция – исключительно денежный феномен.

Открыты богатые базы данных о динамике денежных агрегатов, инфляции, ВВП с начала XX века. Бери, изучай, формируй научное мировоззрение. Именно научное, а мистическое, не оставайся в плену бытовых суждений и обывательских мнений. О связи между деньгами, инфляцией и экономических ростом написаны тома. Главное не лениться их изучать. Опять же это если человек хочет быть не просто «экспертом» по всех темам и проблемам, а носителем научных знаний. Вывод тысяч исследований очевиден: низкая инфляция позитивно влияет на темпы экономического роста.

Как бы мы не относились к ФРС, ЕЦБ, центральному банку Швейцарии, Швеции, Польши или Британии, мы не можем утверждать, что там работают обыватели с бытовым представлением о природе денег и монетарной политики. Мы может не соглашаться, спорить на теоретической уровне об особенностях количественной теории денег, проявлениях монетаризма, денежных потоках в условиях роста популярности е-платёжных средств, механизмах передвижения эмиссионных денег на разные сегменты национальной и мировой экономики. Мы может ставить под сомнение такие понятия, как «скорость обращения денег», «денежный мультипликатор» или «эффективность монетарной контрциклической политики». Но нигде среди авторитетных учёных в сфере денег и кредита, среди дисижнмейкеров центральных банков вы не найдёте человека, который бы называл инфляцию источником роста.

Такое понятие, как *«инфляционная модель экономического роста»* не существует в научном мире. Её не фиксирует экономическая история.

Пожалуй, единственное место, где она почему-то закрепилась на уровне определённого экспертного сообщества – Украина.

> Именно здесь целый ряд людей, которых журналисты, политики и инфлуенсеры зовут на эфиры, у которых берут интервью, называют инфляцию источником экономического роста. Это как называть понос акселератом бега, а потребление картошки free источником свободы.

На сайте центральных банков развитых стран, ЕЦБ чёрным по белому, большими буквами написано: **«Лучше, что мы может сделать для**

экономического роста, это сделать свой вклад в макроэкономическую стабильность, т. е. гарантировать низкую инфляцию».

> Определение «низкий» в отношении инфляции – это не как «красивый» по отношению к женщине или сильный к мужчине. Тут, как говорят, на вкус и цветом товарищей нет.

Низкой считается инфляция 0-2% в год. Это закреплено как в Маастрихтских критериях, так и в денежной политике ФРС.

> Монетарная политика, которая обеспечивает такую стабильность цен на протяжении, как минимум, пяти лет, может считаться качественной. Это практически полный консенсус даже среди представителей разных научных экономический школ, включая монетаристов, институционалистов и кейнсианцев.

Сам Дж. М. Кейнс выгнал бы в шею каждого своего ученика, который бы назвал ему низкой или нормальной инфляцию 7 - 10%, тем более включил её в список факторов экономического роста наряду с землёй, капиталом, технологиями и знаниями. Ни в одном приличном экономическом, научном обществе такая ересь просто бы не прошла. Заметим, что такое отношение к инфляции не только у представителей Австрийской экономической школы (АЭШ), которые были mainstream до 1930-ых, но практически у всего современного mainstream, включая международные организации. Низкая инфляция абсолютно универсальное понятие, как для развитых, так и для развивающихся стран. Если относиться к теории денег и кредита, как к части науки, то другого просто быть не может. Как не может на закон всемирного тяготения, Ньютона, Ома или Бойля-Мариотта, влиять уровень доходов или производительность труда в стране. Такой причинно-следственной связи просто не существует.

Есть основания ругать МВФ и Всемирный банк, ООН и ЕБРР, но за более чем 25 лет регулярного изучения их публикаций, научных работ, страновых докладов я **нигде не встречал тезис о том, что инфляция – источник роста, а норма инфляции – это 7-10%**, не говоря уже о более высоком уровне.

> И вот на таком фоне в отдельных экспертных, университетских кругах, близких к всеобщему государственному интервенционизму, на Западе появляется школа монетарных плоскоземельщиков, уринотерапевтов и заговорщиков воды.

Modern monetary theory (современная теория денег) – это PR-обёртка для жуткой профанации науки «экономика» в целом науки о деньгах в частности.

К ней прибиваются самые разные нигилисты, выпендрёжники и фрики, которые в полный голос заявляют: «Инфляция – это не денежный феномен. Не всегда и не везде». Это как сказать, что Земля обычно вращается вокруг солнца, но не всегда и не для каждого. Или энергия для жизнедеятельности человека вырабатывается не метохондриями, а впитывается в кожу через водяной пар.

В эпоху постмодерна, постправды, сплошного релятивизма и фейкомётства инфоцыган тезис «инфляция не имеет денежной природы» привлекает внимания не меньше, чем НЛО, Ванга и «научные» прогнозы курса доллара. Особенно если за такого рода информацию платят, если она на руку, в интересах VIP-распорядителей и потребителей чужого, т. е. бенефициарам Большого государства.

Раз инфляция оторвана, полностью или частично, от денег, тогда мы, Государство, может печатать их, сколько угодно, или, по меньшей мере, до достижения того уровня инфляции, который мы назовём нормальным. Да, кстати, мы введёт новое понятие «инфляция», чтобы оно более точно соответствовало современным процессам.

Нечто подобное происходит в Украине.

Группа любителей денежного печатного станка, как источника бюджетных доходов и экономического роста, ополчилась на Нацбанк.

Мол, коллеги, ведёте вы себя неразумно и безрассудно. Мы должны снизить налоговую нагрузку, потому что она запредельная и удушающая (что верно). Выпадающие доходы мы возьмём за счёт денежной эмиссии. Поэтому каждый месяц давайте нам ~₴250 млрд. гривен. Для финансирования госрасходов, дефицита бюджета. Никакого отрицательного влияния на экономику такие денежные вбросы иметь не будут.

Логика такого подхода проста.

Раз инфляция не имеет денежной природы, то почему бы не использовать денежный печатный станок для решения острых бюджетных проблем военной экономики?

Для пущей убедительности такие предложения упаковываются в лозунги «либеральные реформы», «меньше бюрократии» и «поддержим национальное предпринимательство». Эти же люди уверены, что это и есть путь Украины к стандартам Европейского Союза и цивилизованного мира, куда они хотят прийти после разрушительной модели Совок/ Госплан.

Есть один нюанс, вернее слон в посудной лавке.

Инфляция – исключительно денежный феномен. Увеличение предложения денег (гривны) в условиях падения спроса на неё, сокращения экономики на 30+% ВВП, радикального уменьшения потребления (более 6 млн. украинцев за рубежом) – это гарантированный рост цен, т. е. инфляция.

Инфляция – это налог на бедных и средний класс. Это разорение малого бизнеса.

> Это ликвидация культуры сбережений. Это резкое расширение зоны бедности. Это гарантированный источник дохода для первых получателей новых денег, т. е. для номенклатурно-силовых фаворитов, для больших банков и компаний, которые осваивают новые деньги, выполняя наказы теоретиков-фейкомётов и практиков-лжеучёных стимулировать экономический рост.

Получается **двойная выгода для номенклатурно-силовых коммерческих фаворитов**.

Для них чрезвычайно выгодно снижение налогов.

> Они же являются выгодополучателями от инфляции, потому что умеют и, главное, могут проводить в нужное время и в нужном месте, валютные, кредитные и расчётные операции.

Создаётся очередной опасный режим неравных условий хозяйствования.

> Для малого бизнеса, обыкновенных людей не имеет значения, каким концом дубины ударит их Государство, налогом или инфляцией.
>
> Тем более оно уже пообещало тотальный контроль за всеми финансами каждого человека и зубодробительные наказания для тех, кто не будет платить налоги. Это как спор о том, что гуманнее, пытать человека иголками под ногти или насиловать палкой.

Вот, друзья, к чему мы приходим, когда пытаемся отрицать научные законы, факты и закономерности, когда превращаем общественный институт «деньги» в шкатулку прихотей VIP-распорядителей и потребителей чужого.

Не понимаю, почему

вместо гнетущего, ***разоряющего марксизма Гетманцева*** должен быть ***феерический популизм*** его оппонентов под лозунгом «Расширяем экономическую свободу».

Да,

1) снижение налогов – это расширение экономической свободы,

но

2)’инфляция, ужесточение регулирования и контроля, неизбежная дискриминация микро и малого бизнеса – это её уменьшение.

По итогу в выигрыше останутся лишь VIP-распорядители и потребители чужого.

Марксисты и другие сторонники теории всеобщего государственного интервенционизма в очередной раз громко и уверенно начнут причитать: «Ну что, наелись либерализма и свободного рынка?! Убедились, что он нам не подходит? Давайте обратно к Большому государству. Оно ведь войну выиграло. Оно и будет определять «точки роста», пути и направления развития».

И вот

под прикрытием этой лжи послевоенная Украина станет территорией для формирования неоолигархата, разорительного для 95% и сверхприбыльного для 5% украинцев и их зарубежных партнёров.

Это будет реализация плана Маршалла или другого политика, которого выберут байдены, шольцы, макроны с подачи Boston Consulting, McKinsey, МВФ или ЕБРР.

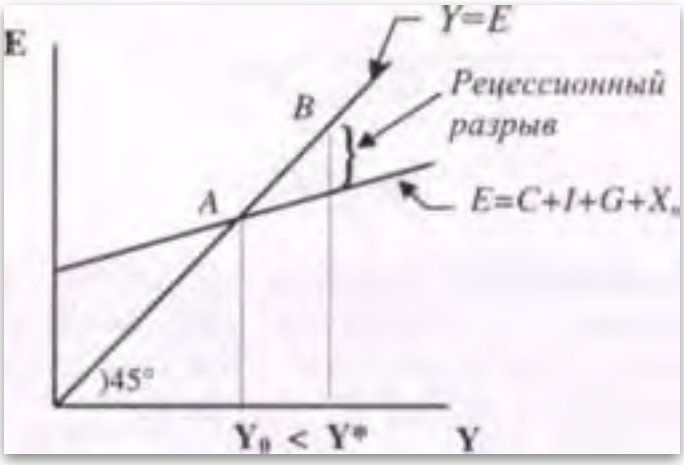
***

№ 528.

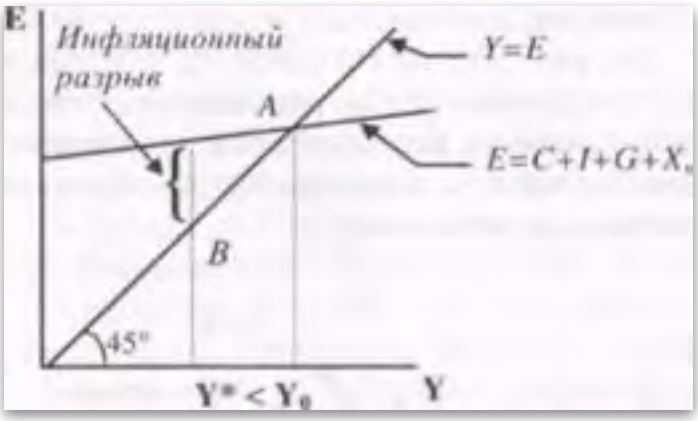
Цикличность развития национальной экономики? - Нет, не слышали.

Куц **2022-08-22**

Больше всего в наших реформаторских потугах меня удивляет даже не отсутствие в нынешних разработках передовой западной экономической науки (читать у нас с недавних пор стало не модно).

Меня поражает неизменное деление экспертов по изменяющимся критериям.

Во многих своих статьях, я пишу о том, что

рецепт экономических реформ должен быть адаптивен тому или иному отрезку экономического цикла.

Но цикличность развития - это вообще неведомый зверь для нашей внутренней аналитики.

Никто никогда не опытался дать вариант реформ хотя бы в рамках короткого 5-7-летнегог цикла развития.

У нас есть сторонники приватизации и противники оной. Сторонники дефицита бюджета и хейтеры подобной политики.

Но, **нет хорошей приватизации и плохого дефицита бюджета**. **Есть соответствие этих параметров отрезку экономического цикла или несоответствие.**

> *Правительство Клемента **Эттли** в **Великобритании** после Второй мировой на фазе рецессионного разрыва (когда отключился фактор*

роста в виде ВПК и "не включился" частный спрос) проводило массовую национализацию экономики, доведя удельный вес госактивов до 20%.

*А правительство Маргарет **Тетчер** на пике экономического цикла в 80-х - наоборот, проводило массовую приватизацию.*

И это были два правительства одной страны и никто в Британии не скажет, что Тэтчет была права, а Эттли - нет. Или наоборот.

Во время кризиса формируется широкий дефицит бюджета, как сейчас в Украине.

Прямолинейный министр финансов, как у нас, захочет непременно его сбалансировать путем сокращения госрасходов и повышения налогов.

Но это - рестрикция, то есть усугубление кризиса.

1) Экономике нужны новые деньги, а их нет.
2) Экономике необходимо сокращение налогов - а их повышают.

То есть,

кризис у нас при такой политике прогнозируемо усилится.

Значит, нужна контрцикличная политика и экспансионистский бюджет.

А теперь рассмотрим противоположную ситуацию.

Резкий рост экономики и формитрование бюджетного профицита.

Что будут делать "мейнстримные экономисты"?

Правильно, увеличивать госрасходы и сокращать налоги.

Но это лишь «перегреет» экономику и ускорит инфляцию.

Вот здесь, как раз и нужна рестрикция.

А Украине нужна политика сбалансированного бюджета. Но сбалансированного в рамках экономических циклов. Как минимум 5-7 лет.

Что делал бы я в ближайшие три года на месте правительства?

Я посвятил бы это время ликвидации глубочайшего рецессионного разрыва в экономике.

Это ситуация, когда нужно стимулироватьз совокупный спрос (совокупные расходы), с целью повысить равновесный ВВП до неинфляционного уровня полной занятости.

Если фактический равновесный объем выпуска Y0 ниже потенциального Y* (а в Украине именно это и наблюдается - отрицательный разрыв ВВП) - в нашей экономике совокупный спрос неэффективен, а совокупные расходы недостаточны для обеспечения полной занятости ресурсов/

Хотя рыночное равновесие спроса и предложения (модель AD-AS) вроде бы дсотигнуто.

Но на более низкой точке экономического развития (так всегда происходит с рыночными системами - они балансируют даже на минимумах Сомали).

Недостаточность совокупного спроса - это прямой путь в депрессивное состояние экономики. Что мы и получили, плюс фактор войны, но предпосылки были сформированы ранее.

У нас же НБУ борется не с рецессионным разрывом (таргет ВВП и уровня занятости), а с инфляционным разрывом (таргет потребительских цен), путая причины и следствия.

Когда бы я начал боротся с инфляционным разрывом?

Лишь после стадии "большого толчка" и выхода экономики на высокую траекторию стандартов жизни.

Ведь, что такое инфляционный разрыв?

> Это величина, на которую должен сократиться совокупный спрос (совокупные расходы), чтобы затормозить равновесный ВВП до неинфляционного уровня полной занятости.

Этим НБУ и занимается - тормозит совокупный спрос (довоенная модель и, поверьте, такая же будет послевоенная).

> Но он делает это на фазе рецессионного разрыва!!!

А у нас этот разрыв наблюдается почти все годы независимости, отсюда и массовая трудовая миграция, и деиндустриализация экономики.

Но вернемся к инфляционному разрыву, который следует за этапом "большого толчка" в развитии.

> Если фактический равновесный уровень выпуска Y0 превышает потенциальный У* - следовательно совокупные расходы избыточны.

Вот на этом этапе и нужно бороться с "ценой государства"!!!!

> Ведь избыточность совокупного спроса приводит лишь к инфляционной спирали: цены растут вследствие фактора спроса и борьбы компаний за базовые ресурсы, а возможности расширения производства исчерпаны.

Удивительно, но

> **в Украине существует менйстримный консенсус относительно того, что "цену государства" нужно снижать на фазе "рецессионного разрыва".**
>
> **А это прямой путь к уничтожению экономики.**

Комментировать это в здравом уме невозможно.

Нобелевский лауреат, норвежский экономист Трюгве ***Хаавельмо***, создал модель сбалансированного бюджета.

> ***Теорема Хаавельмо говорит о том, что при госрасходах, ВВП будет расти на разность двух мультипликаторов: госзатрат и фискального.***

Если модифицировать формулу Хаавельмо для Украины в части роста госзатрат и снижения налогов (за счет расширения эмиссонного дефицита), получим высокую динамику роста ВВП при инфляции выше средней.

С учетом роста доходов населения по экспоненте, прирост данного показателя будет существенно опережать инфляционное обесценивание денег.

А приток инвестиций и профицит платежного баланса создаст эффект роста валютного эквивалента ВВП при высоком дефляторе.

И я вновь повторюсь:

> **ВВП Украины в 0,5 триллиона долларов и рост подушевого дохода населения до 10-15 тыс дол в год после войны возможны при условии применения правильной, стимулирующей политики.**

Когда невидимая рука рынка сочетается с видимой рукой государства.

Ведь **в мире уже давно никто не живет в парадигме "либерализм vs протекционизм"**.

Все успешные страны прмиеняют миксовые модели, импользуя преимущества разніх систем, "экономический купаж" или "свинг".

То, что я называю индийским танцем в экономике:

> *одной рукой "закручиваем лампочку на потолке" (регулируем монополии, защищаем внутренний рынок и завовевываем внешние рынки - сильное государство на макроуровне), а другой - "гладим собаку": полная либерализация микропредпринимательства ("слабое государство" на микроурвоне).*

Хотя есть еще и наш, особый, третий путь:

> **продолжить навешивать друг другу ярлыки и грызться за доступ к "телу власти" и грантам на разработку "концепций реформ".**

Но так победим?

***

№ 529.

Есть в математике такой принцип: необходимо и достаточно

Кущ **2022-08-22**

Я его усвоил благодаря покойному преподавателю в математическом классе.

Был у меня страх публичных выступлений.

Наш любимый всеми учитель тогда мне сказал:

"- То, что ты знаешь - необходимо, но недостаточно для получения оценки. Нужно поднять руку и выйти к доске.

Если боишься публично сказать неправильный ответ - скажи мне на ухо".

Так страх ошибиться у меня постепенно исчез.

Для преодоления любого кризиса необходимо правильно оценить параметры кризисных явлений.

Но этого недостаточно: нужно, чтобы кто-то из министров поднял руку и сказал, что нужно делать.

У нас с принципом "необходимо и достаточно" - настоящая беда.

Вы наверняка читали мои статьи о стимулировании переработки в аграрном секторе.

В частности, я описывал личную трагедию одного нашего лендлорда с Черниговщины, который экспортировал кукурузу вместо продуктов переработки и сейчас оказался на грани краха.

Но не только я констатирую данную проблему.

Недавно прочел **интервью профильного министра аграрной политики.**

Вот его оценка:

> *«Найбільших втрат зазнали ті, хто вирощує зерно.*
>
> *По-перше, тому що це найбільша за кількістю виробників сфера, по-друге, на них вплинуло значне зростання ціни логістики. На піку логістика коштувала дорожче, ніж саме зерно.*
>
> *У тваринництві й виробництві олії, наприклад, втратили якщо їхня інфраструктура постраждала безпосередньо від снарядів та військових дій.*
>
> *Але їхня продукція мала компенсатори на закордонному ринку.*
>
> *Світові ціни на м'ясо й олії були аж такими високими, що суттєво компенсували витрати на виробництво й логістику.*
>
> *Частина виробників олії навіть почала заробляти останні 2–3 місяці".*

Сырьевая модель уничтожена войной и ее восстановление в ближайшие годы крайне проблематично.

Единственный выход - снижение физических объемов экспорта за счет увеличения глубины переработки и роста уровня добавочной стоимости.

> Нужна переработка: спирт, масло, растительный белок, лецитин и биоэтанол вместо зерна, сои и рапса; отходы переработки - на комбикорма для животноводства, зерновая пелета для отопления.

Здесь уже нет места для дискуссий, концепция "великой аграрной державы" рухнула в первый день войны.

Нет времени для споров, нужно найти рабочие механизмы минимизации логистических рисков и затрат и максимизировать создание новых рабочих мест.

Нужна государственная программа создания как системной переработки путем закупки зерна у фермеров, так и с помощью создания микропереработки в самих фермерских хозяйствах.

Как в той же Греции и многих других странах, где есть централизованная переработка оливкового масла и тысячи небольших заводиков на уровне местных аграрных хозяйств.

Но ничего этого нельзя создать без соответствующих стимулов со стороны государства.

Поэтому, констатировать проблему уже недостаточно, нужно "поднять руку" и "выйти к доске" с четким решением.

Полгода уже прошло, чего ждем?

На фото - семейный завод по производству оливкового масла в Иордании.

***

№ 530.

Байден – Кулебе: «Думайте не о защите страны, а о своих детях»

Илларионов **2022-08-24**

За день до появления известной статьи «Вашингтон Пост» посвященной тому, как Байден и его администрация сделали возможным нападение Путина на Украину (опубликованной, как известно, под другим заголовком), министр иностранных дел Украины Дмитро ***Кулеба*** дал развернутое интервью Дмитрию ***Гордону***.

> **Такое временное опережение выступления украинского министра публикации в американской газете представляется неслучайным, особенно учитывая то, что именно сказал Кулеба.**

Особая ценность рассказа Кулебы заключается в том, что его слова не только опровергают ключевые официальные нарративы упомянутой статьи в «Вашингтон Пост» и всей «стратегической коммуникационной кампании» администрации США последних десяти месяцев, но и проливают дополнительный свет на реальные действия Байдена и его администрации начиная с октября прошлого 2021 года.

Основные тезисы из интервью Кулебы, имеющие отношение к обсуждаемой теме, излагаются ниже.

1. Администрация Байдена не предоставляла украинскому руководству разведданых о дате и времени предстоявшего путинского нападения на Украину.

ДК: ...первые звоночки в сентябре были. Как раз мы с Ермаком были в Вашингтоне. И нам уже такие, первые, начали подавать сигналы. Мы максимально серьезно к этому отнеслись.

ДГ: Подавать как? Говорили прямо: "Начнется"?

ДК: Ну, легендарная фраза – где-то надо будет в каких-то мемуарах использовать. Мы были с Андреем на одной встрече в Госдепе, но не с государственным секретарем: его тогда не было в этот день в Вашингтоне. И человек пришел, сел, вот как вы, так чашку кофе поставил и говорит: "Ну что, ребята? Копайте траншеи". Вот так вот я впервые услышал...

ДГ: Это был сентябрь?

ДК: Это было в сентябре.

ДК: На вопрос "Дайте, на основании чего вы делаете такие выводы" никакого подтверждающего фактажа мы не получили...

ДГ: Это высокое лицо было?

ДК: Да, достаточно. Скажем, второй уровень управленческого уровня в Госдепе. Но в чем была тогда проблема ранней осенью? Тебе говорят "мы видим, что дело идет к войне", но после этого ставится точка, и никакой больше информации тебе не предоставляют....

ДК: ...Представить такую войну... Не войну в принципе, а такую войну представить было невозможно. Есть определенный круг людей, которые владеют информацией. Да? Мы все владели приблизительно одним объемом информации: президент Зеленский, [глава Офиса президента] Андрей Ермак, премьер-министр [Денис Шмыгаль], Кирилл, [Александр] Литвиненко из СЗР, я, министр обороны [Алексей Резников]. То есть мы все варились... И когда у тебя лежит на столе определенный объем информации, ты должен для себя принять внутреннее решение и взять на себя ответственность: ты в это веришь или не веришь. Потому что информация не была как бы с божьей печатью: "Я вам обещаю, что армагеддон начнется 24 февраля в 4 часа утра". Это был комплекс данных, на основании которого ты должен был сделать для себя вывод и занять позицию.

2. 22 февраля во время встречи в Белом доме Байден не предупреждал Кулебу и украинское руководство о нападении Путина 24 февраля.

ДГ: Итак, 22 февраля, Овальный кабинет президента Соединенных Штатов Байдена... ...Хорошо, он сказал, что будет война. Он предложил что-то, Байден? Он сказал, что "мы вам поможем тем-то и тем-то"? Или что он сказал?

ДК: Он сказал: "Будет война. Мы будем с вами до упора, до конца".

ДГ: О, вот это важно.

ДК: Но он сказал: "Вы, там, с Тони пообщаетесь про конкретику"... Эта встреча состоялась, как я сказал, потому что у Байдена с Зеленским есть особые, но теплые отношения, отношения взаимного глубокого уважения и потому что я на тот момент как представитель Украины оказался в Вашингтоне. Я, конечно, не вышел с этой встречи умиротворенным. Наоборот, я понимал, что мы неизбежно катимся к войне. Когда она начнется – завтра, послезавтра, через три дня – это уже вопрос второстепенный...

ДК: Ну, он [Байден] сказал, что у них есть последние разведданные о том, что вскоре все начнется. Потом, когда уже эта встреча закончилась – я поехал в Госдеп. Меня там завели в кабинет, и специальный человек показал мне уже ряд фактов, которые...

ДГ: Карты?

ДК: Не карты, а точки. То есть: "Вот аэродромы, на этих аэродромах стоят такие-то грузовые самолеты, они уже полностью как бы готовы к взлету..." Это был такой момент, когда сквозь меня прошел такой разряд молнии. Я доложил тут же президенту, выйдя оттуда...

ДГ: Ну вы президента сразу же проинформировали о встрече с Байденом. Что он сказал?

ДК: Ну, к нему же стекалась информация самая разная. От военных, от разведчиков, от дипломатов. Поэтому я передал эту информацию. Президент на тот момент уже условно не спал, не ел – он постоянно жил в этом процессе. Он сказал: "Хорошо, это тоже учитываем в общей картинке".

3. Информацию о дате и времени нападения Путина Кулеба получил не от Байдена 22 февраля, а из общедоступных новостей и сообщений социальных сетей в ночь с 23 на 24 февраля находясь в Нью-Йорке, или, с учетом разницы во времени между Киевом и Нью-Йорком, – около 7 часов утра 24 февраля, то есть уже после начала самого нападения.

ДК: ...вечером, в ночь с 23-го на 24-е, я должен был лететь из Нью-Йорка в Стамбул, а из Стамбула – в Киев. И садясь в самолет, я уже начал получать информацию о том, что "сегодня ночью".

ДГ: Будет.

ДК: Да. Это уже было около полуночи.

...

ДК: Я сидел в самолете "Нью-Йорк – Стамбул", заплатил, подключился к вайфаю. Пришла новость, что какой-то борт в "Борисполе" уже шел на взлет, и его с рулежки завернули назад, припарковали, потому что закрыто было небо: россияне закрыли...

ДГ: Это ночь с 23-го?

ДК: С 23-го на 24-е. Так сложилась судьба. То есть я 23-го числа заканчиваю командировку в Соединенные Штаты, куда я поехал по поручению президента, сажусь в самолет – и тут новость... Ну, там же соцсети все этим бурлят. И тут я вижу новость, что в "Борисполе" самолет шел на взлетку – его развернули и назад припарковали. И я все понял. И написал... Я написал сразу сообщение помощнику, что нужно перебивать билеты "Стамбул – Киев" на "Стамбул – Варшава".

4. Может ли президент США «разводить»?

ДГ: Вы знаете, несколько человек из высшего руководства Украины за месяца полтора до начала войны и дальше, и дальше – вплоть до начала войны – говорили мне: "Да не обращай внимания. Да это все *разводки*. Да это Путин с Байденом нас хороводят, нас используют, а на самом деле они повышают ставки. Никакой войны не будет". Была такая точка зрения в руководстве Украины?

ДК: Была такая точка зрения у некоторых людей, имеющих доступ к руководству Украины... еще раз отмечу, что ни президент, ни Ермак, ни Шмыгаль, ни я – мы не считали, что речь идет о каком-то разводняке. Дело в том, что конспирология всегда самая привлекательная.

ДГ: Да и как президент США может разводить? Это же вообще исключено. Правда?

ДК: Ну, теоретически это возможно. Мы знаем, что Соединенные Штаты Америки тоже в разные годы в своей внешней политике не всегда принимали правильные решения. Помните скандал с "Кольчугой"? ...Которую не нашли. Америка всех убеждала и весь мир на уши подняла, что Украина продала

"Кольчугу" в Ирак. Ядерное оружие в Ираке, которое так и не нашли. Хотя министр обороны США... ...Он сидел уже пробирку показывал: "Вот, мы достали из Ирака". Нет, смотрите: при всем уважении к Соединенным Штатам, при всей симпатии, при всей эмпатии, но надо сохранять трезвость ума.... Поэтому на веру... Очень легко оказаться пешкой в чужой игре.

5. «Каждое заявление США вело к просадке курса валюты и ухудшению положения».

ДК: ...мы могли оказаться в куда более худшем положении еще до начала войны, а не через несколько месяцев после ее начала. Каждое заявление Соединенных Штатов Америки о неизбежности войны, когда вечером в газете, а утром в памфлете... ...Так и тут. Вечером заявление – утром курс просел.

6. Администрация Байдена рекомендовала украинскому руководству действия, способные спровоцировать Путина на нападение.

ДК: России же что было важно? России было важно, чтобы мы каким-либо образом их спровоцировали. Вот логика, которую они вели: спровоцировали их непосредственно вдоль границы или спровоцировали их в трехсторонней контактной группе. И тогда, например, Андрею Ермаку, который отвечал за нормандский формат, я несколько раз говорил: "Слушай, я реально не понимаю, как ты все это терпишь: эти бесконечные переговоры с [замглавы администрации президента РФ, российским переговорщиком в нормандском формате Дмитрием] Козаком". Потому что сознательно буквально... Было видно, что он толкает, провоцирует.

ДГ: Козак?

ДК: Козак, конечно. Андрей тогда проявлял без преувеличения просто величайшую мудрость, выдержку для того, чтобы держать эту линию. То есть, с одной стороны, ты понимаешь, что сейчас разыгрывается комбинация, в которой тебя попытаются обвинить в том, что ты спровоцировал. И те же самые партнеры с сентября говорили: "Но только вы их не провоцируйте. Не давайте им никакого повода". А с другой стороны, те говорят: "Копай траншеи". И ты должен принимать решения.

7. Прогнозы о падении Украины через 72 часа, традиционно приписываемые Путину, на самом деле исходили не из Кремля, а от НАТО, администрации Байдена, западных аналитиков.

ДК: А у нас на руках на тот момент было много кусочков другой информации. Например, у меня была информация о том, что в НАТО между государствами-членами состоялось обсуждение перспектив Украины в случае

полномасштабной войны – не локальной. И, в принципе, все сошлись на мнении, что 72 часа – и конец Украине...

ДК: Да. То есть тебе говорит президент Байден "мы с вами будем до конца", а ты понимаешь, что там уже где-то люди сели умные и посчитали...

ДГ: Конец близок.

ДК: Что до конца 72 часа, да...

ДК: ...если бы, не дай бог, прогнозы великих аналитиков западных оправдались и через 72 часа Киев пал...

8. На совещании у Байдена 22 февраля по Украине обсуждались вопросы не защиты жертвы агрессии, и не помощи ей, а ее похорон.

ДК: Оксане позвонили из Белого дома – и говорят: "Приезжайте, сделаем встречу министра с советником Байдена по национальной безопасности Джейком Салливаном". Мы приехали, и действительно, нас повели в крыло, где кабинет Салливана. Но кабинет Салливана недалеко от кабинета Байдена. И нас попросили подождать в комнате. И я вам искренне говорю: на тот момент ты не знаешь реально, куда тебя поведут. Все так организовано – тебе никто ничего не говорит. Тут открываются двери – и выходит все, что называется "внутренний круг Байдена". Вот все они выходят один за другим. Кто-то в погонах, звезды, кто-то просто в костюмах. И стою я вот так вот...

И они выходят, и каждый на меня бросает в буквальном смысле прощальный взгляд, как вот, знаете, если бы только что состоялся консилиум врачей, и там решили, что у вас четвертая стадия рака. Вот все выходят к пациенту, говорят: "Привет". И так: "Эх..." И пошел дальше. Каждый из них сделал так: пожал мне руку, сделал такой, сочувственный, выдох – и пошел дальше... А у них было совещание по Украине. Первый вышел Блинкен – и говорит: "У нас как раз было совещание по Украине". И все эти люди проследовали. И после этого, действительно, меня повели в Овальный кабинет.

9. 22 февраля Байден не обсуждал с Кулебой дву- или многосторонние усилия по защите Украины, он рекомендовал ему «думать о своих детях».

ДК: Президент Байден был... Ну, это была для него человеческая встреча. Он хотел...

ДГ: Это эмоция была.

ДК: Да, это была эмоция. Мы говорили, знаете, в конце уже о детях. Он – о своем сыне, который известный был тоже в Америке человек и которого, к сожалению, президент Байден потерял. Я рассказывал о своих детях. То есть в

конце это уже был разговор двух людей, один из которых пережил какие-то страшные утраты в своей жизни, а второй, то есть я, в этом разговоре понимал, что мы стоим на пороге момента, когда мы будем вынуждены, скорее всего, тоже пережить страшные утраты в своей жизни...

...был момент, когда Байден показывал мне фотографию своего сына погибшего, умершего и он мне сказал: "Господин министр, вы должны всегда думать о своих детях". Когда тебе в Белом доме, в Овальном кабинете, президент Соединенных Штатов Америки говорит о том, что...

... "это, конечно, хорошо, что ты министр и думаешь о том, как защитить свою страну, но прежде всего ты отец и ты должен думать о своих детях".

***

***

№ 531.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 21 серпня 2022

Головне

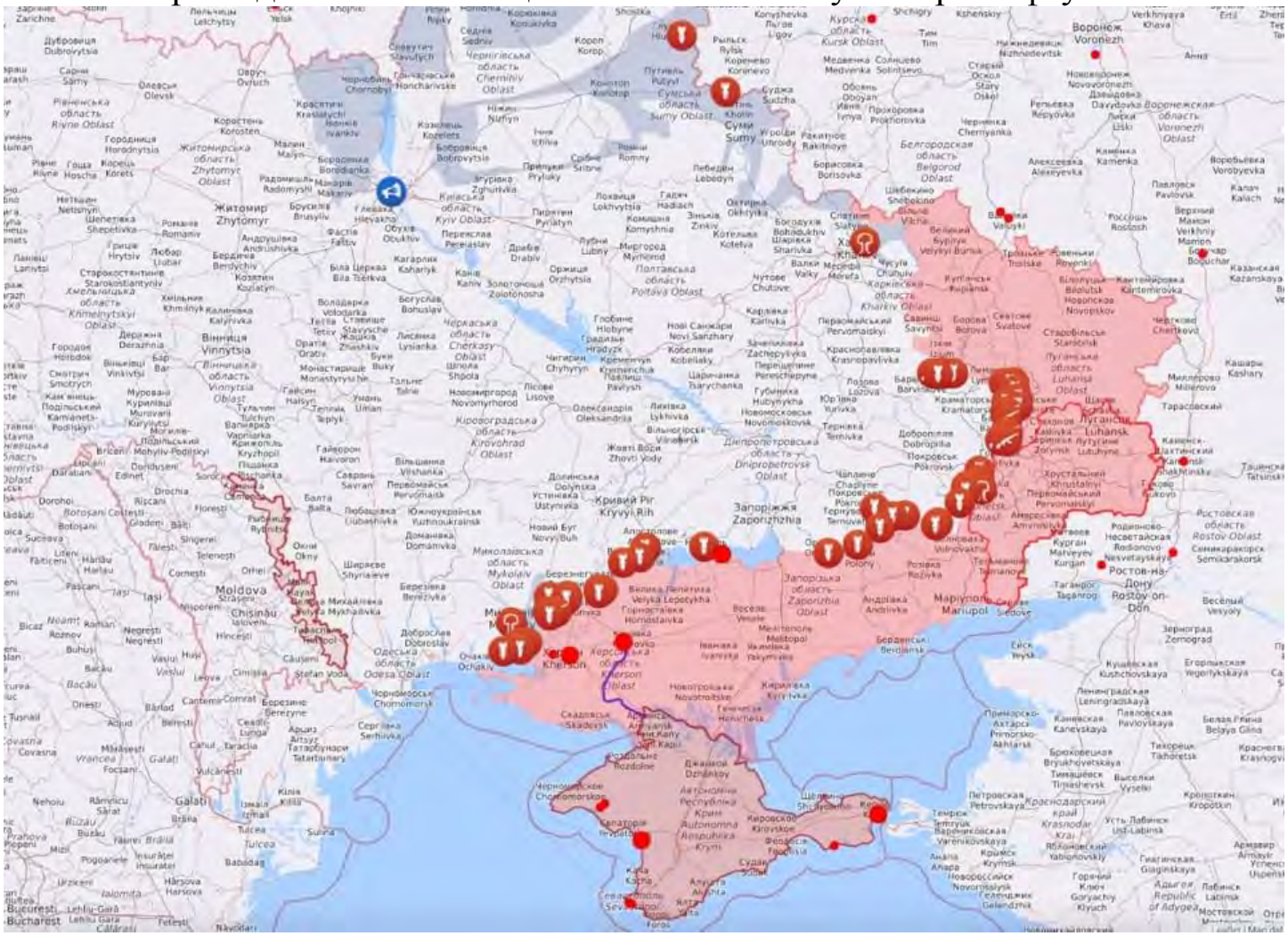
1) Привід для ракетних атак хуйлу знайти було нескладно. Ба більше, знищенням дочки-пропагандонки ідеолога рашизму дугіна. Вуха фсб там стирчать звідусіль

2) Щоб там не розпатякували і не вішали локшину на вуха оці всі "ікспрьорди", "зРадники" й усілякий інший мотлох, наступ хуйловійськ триває. Бо хуйло воює на мапам, і десяток тисяч додаткових втрат взагалі ролі не грають. Для нього. Та й для всього запоребрика. Баби ще нарожають (с) як сказав колись "кривавий м‘ясник" жюков.

3) Щодо Запорізької АЕС. Я так і не почув, ЩО САМЕ буде робити Захід у разі підриву. А тут потрібно абсолютно чітко артикулювати.

4) Тисяча ударних безпілотників з Ірану - суттєве підкріплення на фронті. Ціна взагалі нає значення.

А поки Європа домовляється з цими союзниками хуйла про нафту. Отаке.

Теми доби

1) Влада України попередила населення про загрозу ракетних атак у День незалежності.

2) Російські війська запекло атакують на Донбасі та на Херсонщині.

3) Країни Заходу поки не вирішили, як діятимуть у разі ядерної аварії на ЗАЕС.

1. Війна

1-1) Фронт

• За інформацією Головного управління розвідки, російське командування посилює угруповання на білоруських аеродромах підрозділами ППО, які можуть завдавати ударів по наземних об’єктах модернізованими ракетами.

• На північному сході Сумщини 3 села обстріляно з мінометів із території РФ. За даними Генштабу, окупанти ведуть обстріл майже всіх населених пунктів і позицій українських військ уздовж лінії фронту.

• Харків уночі обстріляно з району Білгорода (РФ) 2 балістичними ракетами, увечері Київський район міста потрапив під обстріл РСЗВ.

• На Донбасі окупанти посилили інтенсивність атак та їх артилерійську та авіаційну підтримку. ВСУ насилу відбивають атаки, проте на кількох ділянках фронту російські війська та підрозділи ПВК "Вагнера" досягли незначних успіхів. Проблемою українських військ є критично недостатнє забезпечення боєприпасами, насамперед, снарядами, і це дає окупантам змогу просуватися під прикриттям потужних артобстрілів та ударів штурмової авіації.

• На південь від Ізюма окупанти без успіху намагалися прорвати українську оборону в напрямку на Барвінкове – у Новодмитрівці та Дубровному, обстріляли позиції ЗСУ в Мазанівці та Долині.

• У районі Сіверська відбито атаку на Веселе з боку Стряпівки. Точаться важкі бої на околицях Соледара та Бахмута. На південь від Бахмута окупанти та підрозділи "народної міліції ДНР" ведуть атаки на село Зайцеве та Кодему, а також намагаються відрізати з півночі частини ЗСУ, які обороняють селище Зайцеве в районі КПВВ "Майорськ".

• Тривають запеклі бої на північ від Авдіївки – у Красногорівці, на північній околиці Донецька – в Опитному, Пісках, Первомайському та Невельському. На східній околиці міста – у Мар'їнці – лінія фронту стоїть на місці, попри введення в бій свіжих підрозділів російських військ. На південь від міста окупанти наступали на околицях Новомихайлівки та Вугледара, а також на Велику Новосілку – у Макарівці та Времівці. Українські війська відбили всі атаки.

• У Запорізькій області під обстріл потрапили райцентри Гуляйполе та Оріхів, трохи північніше, на Дніпропетровщині – села Синельниківського району.

• Російські війська ведуть наступ у Херсонській області, навіть всупереч руйнуванню комунікацій та знищенню складів боєприпасів українською артилерією. Їм вдалося трохи просунутися в Благодатному поруч із трасою Херсон – Миколаїв. На півдні області ЗСУ відбили атаки на Таврійське з боку Олександрівки.

• З території, що прилягає до Запорізької АЕС, знову обстріляно Нікополь і Марганець, які розташовані на протилежному березі Каховського водосховища. Під обстріл потрапили населені пункти в районі водосховища Криворізької ТЕС. Ракетами комплексу С-300 обстріляно Миколаїв, завдано пошкоджень промисловому підприємству. Під обстріл потрапили місто Баштанка за 45 км від лінії фронту та село Широке в районі російського плацдарму на річці Інгулець у Снігурівці.

• В окупованому Донецьку українська артилерія знищила склад боєприпасів. На південній ділянці фронту знищено склади боєприпасів у районі херсонського аеропорту "Чорнобаївка" та в селі Стариця поруч з українським плацдармом на лівому березі річки Інгулець. Завдано удару по мосту, що веде до греблі Каховської ГЕС. Міст виведено з ладу, пересування ним важкої техніки та вантажівок із боєприпасами наразі неможливо.

• Російське командування розгорнуло додаткові підрозділи ППО в Криму, зокрема – у курортних районах. Протягом доби вибухи було чутно в Євпаторії, Саках, Севастополі та Алупці. Окупаційна влада стверджує, що ППО збивають українські безпілотники. Туроператори РФ констатують, що турпотік на півострів скоротився вдвічі.

• Російське міністерство оборони оголосило про запуск серійного виробництва гіперзвукових протикорабельних ракет "Циркон" та подальше виробництво подібних ракет "Кинджал". З моменту прийняття на озброєння їх було виготовлено лише кілька десятків. Російські війська використовують їх лише проти найважливіших цілей, однією з яких став Будинок офіцерів у Вінниці. Росія постійно тримає в Чорному морі від 2 до 7 носіїв ракет "Калібр". У неділю саме ними було завдано удару по Одеській області, Українські війська ППО збили 2 ракети з 5, інші потрапили на територію сільгосппідприємства й завдали пошкоджень зерносховищу.

• За даними СБУ, із 20 випущених російськими військами ракет лише одна влучає у військовий об’єкт, а решта – у житлові будинки, навчальні заклади, об’єкти цивільної інфраструктури.

• На узбережжі Одеської області в неділю знешкоджено 2 потужні протикорабельні міни, які зірвалися з якоря під час шторму.

1-2) Тил

• Президент Зеленський попередив населення, що напередодні Дня незалежності Росія може завдати "особливо бридкого й жорстокого" удару по Україні. У Києві з 22 до 25 серпня заборонено масові заходи через загрозу ракетних ударів. За інформацією ЗМІ, працівникам державних установ, які розташовані в Урядовому кварталі Києва, рекомендовано працювати дистанційно весь тиждень. Національна поліція закликала українців дотримуватися правил безпеки під час повітряної тривоги та обов’язково ховатися в укриття.

У Харківській області оголошено "довгу" комендантську годину з 19:00 23 серпня по 07:00 25 серпня.

Через зростання загроз хімічних атак та ядерної аварії на Запорізькій АЕС низка обладміністрацій запровадила додаткові сигнали оповіщення. Сигналом хімічної тривоги буде дзвін, радіаційної – удари на сполох, а евакуації – гудок поїзда.

За даними української розвідки, РФ закриває поодинокі ділянки повітряного простору в Липецькій, Воронезькій та Білгородській областях.

• У Кропивницькому знайдено загиблим від вогнепального поранення начальника управління СБУ в Кіровоградській області Наконечного. Попередньою версією слідства є самогубство.

2. Україна та світ

• За інформацією ліванського журналіста Матьє, Іран уже тривалий час розробляє технології безпілотників. Найновіші БПЛА вже булл використано в Сирії й передані союзникам Ірану в Лівані, Іраку, Ємені, а також палестинцям у секторі Газа. Журналіст підтвердив підписання контракту на постачання Росії 1000 ударно-розвідувальних БПЛА після того, як російські офіцери пройшли навчання користуванню ними. Застосування цих БПЛА на полі бою вимагатиме від України та її союзників різкого посилення систем ППО.

• Видання Politico повідомило про намір адміністрації США поставити Україні високоточні далекобійні снаряди Excalibur для 155-мм гаубиць в одному з майбутніх пакетів допомоги. За повідомленнями канадських ЗМІ, невелику партію таких снарядів уже передано Канадою разом із гаубицями.

Уряд Німеччини схвалив продаж Україні 255 високоточних снарядів Vulcano. Їх немає на складі Бундесверу, тому постачатиме їх виробник безпосередньо ЗСУ, отже, точні терміни відвантаження поки невідомі. Снаряди – спільна розробка фірм Німеччини та Італії, вони здатні вражати цілі на відстані до 80 км із точністю до 1 м. Депутати владної коаліції Бундестагу закликали до збільшення постачання зброї до України, навіть якщо подібні заходи тимчасово ослаблять Бундесвер.

• Німецьке видання Bild повідомило, що канцлер Шольц перед початком повномасштабного вторгнення РФ запевнив президента Путіна, що НАТО не планує приймати Україну протягом найближчих 30 років. Шольц на дні відчинених дверей уряду заявив, що Путін напав на Україну "з абсолютно абсурдних" причин. За його словами, російський президент переконаний, що Білорусь та Україна взагалі не мають бути суверенними державами. Це свідчить про те, що планом Путіна була саме окупація України з подальшою анексією.

Результати опитувань суспільної думки Німеччини свідчать, що рейтинги Шольца та його Соціал-демократичної партії неухильно падають і вони вже опустилися на третє місце. Найбільшу підтримку мають консервативна партія ХДС та "Зелені".

Міністр закордонних справ країни від партії "Зелених" Бербок заявила, що Путін відмовляється від переговорів, навіть із "найпростіших питань", зокрема, про дотримання міжнародного гуманітарного права, а на спроби Німеччини стати посередником на мирних переговорах – взагалі не реагує. Саме тому німецька влада й далі надаватиме воєнну допомогу Україні. Інакше, на думку Бербок, мільйони людей будуть кинуті напризволяще.

• Міністр енергетики США Гренгольм заявила, що довкола Запорізької АЕС не має бути жодних воєнних дій. Вона зазначила, що американські експерти поки не спостерігають ознак радіоактивного забруднення на території АЕС. "Енергоатом" повідомив, що ЗАЕС працює з ризиком порушення норм радіаційної та пожежної безпеки. Унаслідок останніх обстрілів пошкоджено естакаду, якою персонал потрапляє до приміщень енергоблоків. Лідери США, Великої Британії, Франції та Німеччини в неділю провели відеоконференцію для обговорення ситуації навколо АЕС. Вони підтримали візит місії МАГАТЕ на станцію та висловили непохитну підтримку України, яка зазнала агресії з боку Росії. Голова комітету з оборони Палати громад британського парламенту Елвуд вважає, що в разі ядерного теракту на Запорізькій АЕС, НАТО має право пустити в дію 5-ту статтю статуту, оскільки це може бути розцінено як напад на всіх членів Альянсу.

• Судан дозволив російській компанії "Зарубіжнафта" розробку нових родовищ нафти. Це відбувається на тлі згортання видобутку у РФ. Ціна на нафту марки Brent тримається в районі трохи нижче за $100 за барель через побоювання ринку про уповільнення економічного зростання через зміцнення долара. Найбільшим покупцем російської нафти в липні став Китай після масової відмови європейських споживачів.

• У Підмосков’ї підірвано позашляховика з дочкою ідеолога російської експансії Дугіна. У машині мав бути він сам, але затримався на виступі. Російські пропагандисти звинуватили в теракті українські спецслужби. Директор Russia Today Симоньян закликала владу РФ завдати ударів по українських центрах прийняття рішень та опублікувала координати будівель СБУ, Міністерства оборони та Офісу президента. Колишній депутат Держдуми Пономарьов стверджує, що дочку Дугіна знищили партизани російської Національної республіканської армії. Радник глави Офісу президента Подоляк відкинув припущення щодо причетності українських спецслужб до теракту.

• Президент Зеленський заявив, що "суд", який планують влаштувати маріонетки окупантів із "ДНР" над оборонцями "Азовсталі", стане "червоною лінією", і після цього будь-які переговори з РФ будуть неможливими.

• Глави урядів Чехії – Фіала, та Словаччини – Гегер, у день 54-ї річниці придушення радянською владою повстання в Чехословаччині звернулися із закликом до світової спільноти не забувати історію. Вони заявили про необхідність активної підтримки України в протистоянні російській агресії. Вони наголосили, що не хочуть бачити Росію сусідом, що може статися в разі окупації України.

• Глава представництва ЄС в Україні Маасікас повідомив, що Єврокомісія наступного року перевірить виконання Україною рекомендацій, які було надано при отриманні країною статусу кандидата в члени Євросоюзу. Віцепрем'єр-міністр із євроатлантичної інтеграції Стефанишина оголосила, що Україна вже на 70 % виконала зобов'язання, які взяла на себе під час підписання Угоди про асоціацію з ЄС. Вона заявила, що українська влада очікує до кінця року від ЄС "політичної ясності" щодо членства та наступних кроків на цьому шляху.

• Члени консервативної німецької партії ХДС висловилися за обмеження видавання віз громадянам РФ. Міністр імміграції Швеції Ігман вважає, що ЄС міг би запровадити обмеження лише на видавання туристичних віз, а не повну заборону, яка закриє шлях до Європи політичним дисидентам та науковцям. Глава представництва ЄС Маасікас висловив упевненість у тому, що восьмий пакет санкцій включатиме заборону видавання віз і його буде погоджено та прийнято всіма учасниками Союзу.

• Мінфін США висловив стурбованість використанням Росією Туреччини для ухилення від західних санкцій. Заступник міністра фінансів Туреччини стверджує, що позиція країни щодо західних санкцій залишається незмінною та пообіцяв не допустити ухилення від них російськими фізичними та юридичними особами. Туреччина досі не приєдналася до західних санкцій, аргументуючи це тим, що РФ є ключовим постачальником газу до країни.

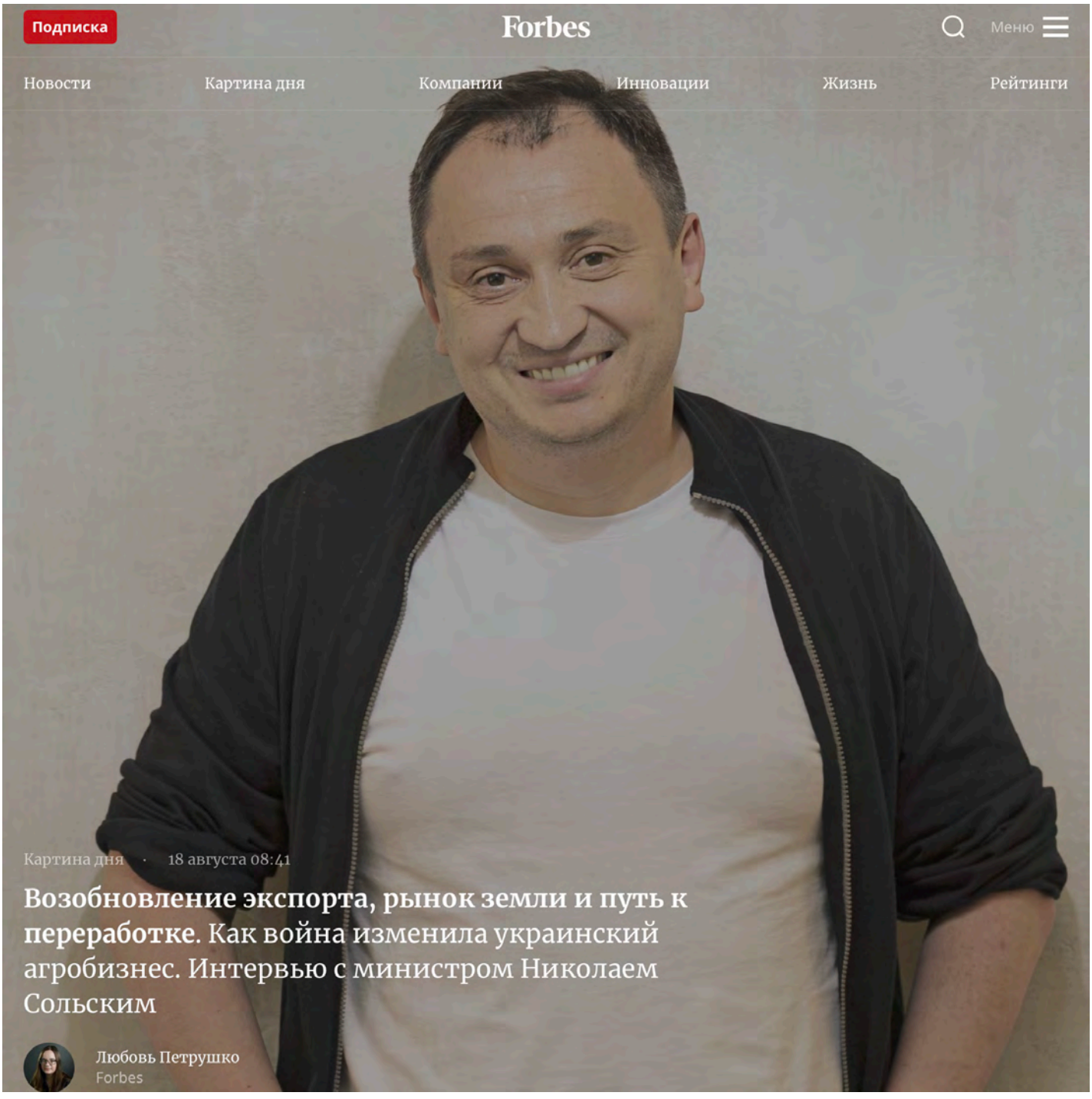
3. Тренди

• Журналісти з'ясували, що політтехнолог Арестович не працює радником глави Офісу президента, навіть поза штатом. Позаштатний радник Єрмака Подоляк заявив, що Арестович нібито є радником усього Офісу. Наразі невідомо, чи є подібна посада, якщо так, то незрозуміло, які функції передбачені для такого радника, чи має він доступ до державної таємниці та право коментування політичної та воєнної ситуації від імені влади.

***

№ 532.

Возобновление экспорта, рынок земли и путь к переработке. Как война изменила украинский агробизнес. Интервью с министром Николаем Сольским

2022-08-18

Любовь Петрушко

Николай Сольский стал министром аграрной политики и продовольствия Украины через месяц после начала полномасштабного вторжения России. До этого он возглавлял парламентский *Комитет по вопросам аграрной и земельной политики* последние 2,5 года. Был одним из тех, кто лоббировал принятие закона об открытии рынка земли. Но в должности министра во время войны приходится решать совсем другие вопросы. В интервью Forbes он рассказал, как война трансформировала агробизнес Украины.

***

— Какие потери понес агросектор за время войны?

— Последнее исследование KSE Institute совместно с Министерством аграрной политики и продовольствия Украины говорит, что по состоянию на июнь прямые убытки агросектора составили $4,3 млрд, косвенные – $23,3 млрд.

— Для каких областей война стала самой разрушительной?

— Наибольшие потери понесли те, кто выращивает зерно. Во-первых, потому что это самая большая по количеству производителей сфера, во-вторых, на них повлиял значительный рост цены на логистику. На пике логистика стоила дороже, чем зерно. Такого не должно быть. Остальные отрасли потеряли, но не так много.

В животноводстве и производстве масла, например, потеряли, если их инфраструктура пострадала непосредственно от снарядов и военных действий. Но у их продукции были компенсаторы на зарубежном рынке. Мировые цены на мясо и масла были такими высокими, что существенно компенсировали затраты на производство и логистику. Часть производителей масла даже начала зарабатывать последние 2–3 месяца.

— Сколько компаний обанкротились из-за войны?

— В нашей стране агропродовольственные компании никогда не подают на банкротство, даже если де-факто так и есть. Да, сейчас есть компании, которые не обслуживали кредитов, но кейсов по банкротству единицы. Аграрии и банки заняли выжидательную позицию. Они относительно спокойно относятся к проблемам друг друга. Сейчас, например, заработали порты, и, если динамика будет такой же и мы увидим объемы экспорта на уровне 4–4,5 млн т, то вполне возможно, что в сентябре снова будут разговоры между банками и производителями о новых графиках погашения и кредитования.

— Какие результаты уже дала разблокировка портов большой Одессы (Одесса, Черноморск, Южный)?

— Во-первых, по состоянию на сегодняшний день (8 августа – ред.) цена фрахта Дунаем уже упала на 10–20%, а к концу месяца может упасть на 30–40%. Это значит, что стоимость логистики по альтернативных маршрутах также будет падать. В прошлом году логистика по железнодорожному и автотранспорту стоила около $7 на тонну, а с начала войны доходило до $100 за тонну. Я думаю, что в скором времени логистика по альтернативных путях выровняется к стоимости черноморских портов.

Во-вторых, 6 августа в разблокированные порты зашло первое судно, сегодня (8 августа – ред.), в ближайшие две недели планируют зайти не менее 10 судов.

За неделю стоимость страхования упала почти в три раза, фрахт – на 30–50%.

— Кто те компании, которые готовы вывозить зерно через морские украинские порты?

— **В первую очередь возвращаются мировые компании**, традиционно присутствовавшие в Украине. У них есть своя развитая инфраструктура в портах, и они работают системно. Аграриям интересно продать зерно тем, кто готов платить сразу.

— Сколько мы можем экспортировать, с учетом работающих портов?

— Если все будет хорошо, то в сентябре мы можем выйти на общий экспорт 4–5 млн т в месяц. Мы строим прогноз на довоенной мощности портов Большой Одессы – примерно 3,5 млн т в месяц. Но война вызывает эмоциональное состояние, когда все работают 24/7 и делают невозможное. К примеру, мы прогнозировали, что через Дунай можно перевалить максимум 500 000 т агропродукции в месяц, но бизнес реализовал более 1 млн т. Поэтому все зависит от рынка.

— Успеем ли мы экспортировать урожай в 2022 году, пока он не испортился?

— Да. По прогнозам, мы соберем примерно 65–67 млн т нового урожая. На внутреннее потребление потребуется около 18 млн т. На экспорт останется 50 млн т нового урожая и примерно 18 млн т – прошлого. Конечно, если коридор будет работать.

— Почему цены на пшеницу на внутреннем рынке низки и когда они вырастут?

— В порту цена уже выросла. Я думаю, что через 2–3 недели она вырастет и на элеваторах. Почему так вышло? Потому что трейдеры пытались быстрее продать кукурузу, ведь ее легче продавать – у нее меньше классов качества.

Мы говорили с трейдерами и дали им понять, что хотели бы видеть, что они работают с пшеницей, но прибегать к административному регулированию не планируем. Рынок сам все отрегулирует быстрее и лучше, чем любые государственные органы.

— Можно ли избежать ситуации, когда 90% экспорта завязаны на морских портах?

— **Теоретически – да. Практически нет.** Экономической целесообразности в развитии альтернативных путей не было. Для понимания: в Украине более 20 000 зерновозов, а во всей Европе – около 12 000.

Должен был найтись кто-то настолько волевой, чтобы убедить украинских и европейских игроков рынка потратить до войны миллиарды долларов на развитие инфраструктуры.

Вы верите в это?

— Переживут ли аграрные холдинги войну, если ситуация не станет хуже, чем сейчас?

— Да. Их запас прочности зависит от того, какой будет урожайность, а также цены на удобрения, мировые цены на зерно. Если эти показатели будут на уровне последних 2–3 лет и компании сами не допустят каких-либо ошибок, то они устоят.

— Влияет ли война на урожайность? Сколько урожая мы соберем?

— Урожайность во время войны не хуже средней в последние годы. Сейчас прогнозируемая урожайность – 67 млн т. Это средний показатель за последние годы. Его не следует сравнивать с прошлогодним, ведь тогда был рекорд. В прошлом году мы собрали 107 млн т зерновых и масличных. Учитывая, что в настоящее время около 25% земель оккупированы, максимум мы могли собрать до 77 млн т.

Но да, **война отбросила отрасль на годы**. Аграрии постоянно обновляли технику, инвестировали во что-то новое, это приостановилось и возобновится нескоро. Даже если война завтра закончится, нужно некоторое время, чтобы принимать такие решения, быть морально готовыми к этому.

— Что нужно, чтобы после победы инвесторы вернулись в агробизнес?

— Три вещи.

1) Первое – система страхования для бизнеса, работающего в условиях войны. Такая система есть в Израиле.

2) Второе – эффективная судебная защита.

3) Третье – понятная позиция Европейского Союза по открытию своего рынка для украинской продукции.

То, что они сняли все пошлины в год, не побуждает бизнес инвестировать, нет ответа, а как будет через год. В ЕС это осознали. Они понимают, что интеграция должна быть более глубокой, ведь война закончится, а Россия под боком останется и свою риторику не изменит.

Осенью мы начнем с ЕС разработку дорожной карты, где будет четко прописано: через два года мы отменим эти пошлины, а через три – эти. Это позволит украинскому бизнесу планировать инвестиции.

— Планируете ли вы ускорить открытие рынка земли?

— Открытие рынка земли идет, как прописано в законе. Я бы его максимально либерализовал, но считаю, что общество даже сейчас к этому не готово.

— Вы больше верите во внутреннего инвестора или внешнего?

— До окончания войны я верю во внутреннего инвестора. Он, банально, CNN меньше смотрит, он живет здесь и воспринимает окружающую ситуацию по-другому. После войны внешний инвестор – хорошая история для украинского агро.

— Война заставила вспомнить тему переработки. Есть ли у Украины потенциал для увеличения переработки?

— Да. До войны было несколько предохранителей.

К примеру, с переработкой кукурузы – это многолетняя монополия «Укрспирта», не позволявшая производить этанол. С зерном сложнее: мука – это не коммодитис, и на этот рынок не так просто пробиться. Но если будут сделаны все шаги, о которых я сказал, это запустит развитие переработки. Бизнес сам решит рыночные задачи.

Война точно изменит вектор развития агро в направлении переработки. Это психологический момент.

Когда ты раз оказался в ситуации, как сейчас, что не можешь почти ничего вывезти-продать, а твой конкурент чувствует себя лучше только потому, что перерабатывал сырье, это стимулирует наладить хотя бы частичную переработку.

— Какой портрет украинского агросектора на 2025 год, при условии, что война закончится в этом или в следующем году?

— Если ЕС откроет свой рынок, мы наладим страхование бизнеса и будет работать эффективная судебная защита, то в 2025 году мы получим живой ликвидный земельный рынок. У нас появляются новые культуры, которые мы будем выращивать, станет больше проектов в сфере переработки, появится развитая инфраструктура.

— Будет ли в 2025 году тенденция к укрупнению бизнеса?

— Нет. В Украине движущей силой является средний бизнес – от нескольких тысяч гектаров до 20 000 га. Последние 7 лет они самые большие драйверы по поднятию арендной платы и у них наибольшая урожайность с гектара – на 30–40% выше, чем у крупных агрохолдингов. Да, у крупных агрохолдингов более дешевые материалы и кредитный ресурс, но средний фермер более вовлечен в производство и более заинтересован в эффективности процессов. Я думаю, что основным землевладельцем и дальше будет аграрий с земельным банком до 20 000 га.

— Мы собирали к вам вопросы в аграрном секторе. Большинство из них сводится к следующему: какие программы поддержки аграрных отраслей будут введены в ближайшее время?

— У нас **будут программы**, диктуемые войной.

Во-первых, **мы думаем** о запуске ***дотаций на страховой платеж***, по американскому примеру. Американцы говорят: мы страхуем вас от банкротства, чтобы вы чувствовали себя комфортно, меньше волновались за этот рынок. Мы не будем принимать за вас решение, что сеять. И это хорошо работает.

Во-вторых, запустили ***программу грантов для садоводства и теплиц***.

Мы хотим давать такие дотации, которые **формируют и развивают отрасли**.

Бизнес давно воспринимает дотации как некую премию или обезболивающее. Мы не та страна, которая может позволить себе давать обезболивающее. Поэтому мы хотим давать дотации, от которых можно отказаться через 3–5 лет, а страна получит работающий рынок.

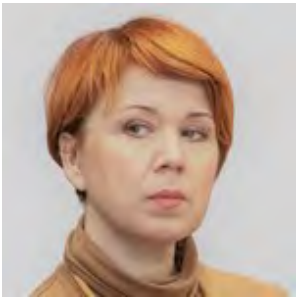
***

№ 533.

Николай Стрижак. История о фермере и президенте

2019-12-06

Инна Ведерникова

Редактор отдела политики ZN.UA

О земельной реформе, "красных линиях", отношении власти и украинском селянстве.

У Николая Стрижака 50 гектаров земли и пуд боли. Он очень важный фермер - целый глава ассоциации. А еще настойчивый - добился встречи с самим президентом, дабы рассказать, что не слишком честные люди намеренно вводят его в заблуждение. Что надо определить приоритеты и перестать вливать миллиарды из бюджета в агрохолдинги Бахматюка и Косюка. Что главное, чтобы земля начала двигаться - от плохого хозяина к хорошему. Что, опираясь на средний класс на селе, мы накормим и страну, и Европу. И что грош нам цена, если мы свое главное богатство отдадим иностранцам.

Старый фермер аккуратно раскладывал перед президентом свои чуть примятые рабочие талмуды-"меморандумы". Продолжая на пальцах объяснять, что такое классика земельной реформы, и почему нельзя пускать землю в оборот, пока мелкие собственники не нарастят мускулы. В какой-то момент он так расчувствовался, что со слезой в глазу вспомнил реформаторский гений еще царского министра Столыпина и похвалил современные яблочные сады соседней Польши. Ведь смогли же поляки! А, Владимир Александрович?! Так мы-то почему Аргентиной должны становиться?!

Президент одобрительно кивал. Жал задержавшемуся гостю руку, благодарил за дельные советы и по традиции очерчивал красные линии, за которые ни-ни… Что при этом глава государства держал в кармане, стало понятно чуть позже. Когда после принятия в первом чтении скандального закона об обороте земли тот же президент торжественным шепотом поздравил страну с "освобождением от рабства".

Как относиться к этой определенно архетипической истории? На что опираться, чтобы объективно разобраться в земельном вопросе? Вот об этом, собственно, мы и говорили с главой Ассоциации фермеров и частных землевладельцев Украины Николаем Стрижаком. Читайте, разбирайтесь, делайте собственные выводы.

1. Об основном противоречии, мировых земельных трендах и законе "бочки"

- Николай Иванович, кто за вами сегодня стоит?

- За мной стоят фермеры плюс руководители нашей ассоциации и других общественных организаций, представляющих различные виды деятельности на земле. Ну и наука, конечно. Потому что классическая схема земельной реформы одна.

- Насколько детально вам удалось изложить ее президенту?

- При личной встрече 10 октября 2019 в присутствии главы офиса президента я подробно и в самых мелких деталях пояснил свою позицию главе государства. Более того, президент получил полную историческую справку плюс на руки все документы, связанные с описанием классической земельной реформы в исторической ретроспективе.

После чего Владимир **Зеленский твердо сказал, что я помог ему обозначить красные линии, за которые он не будет заходить ни при каких обстоятельствах**.

- Тем не менее через месяц, 13 ноября, закон об обороте земель был принят в первом чтении, а президент в приветственном обращении к народу назвал это событие днем освобождения от рабства. Как вы думаете, почему?

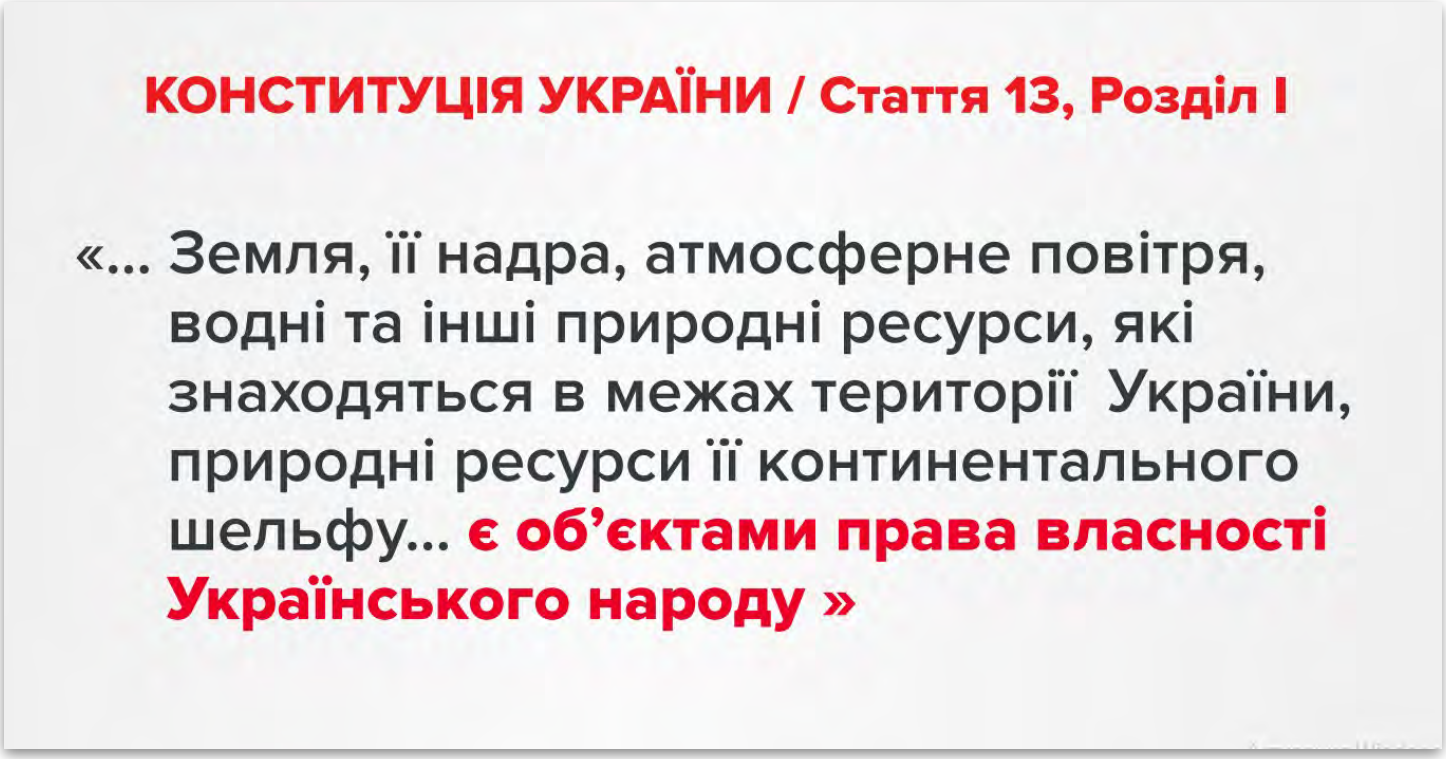
- Значит, **президент Украины руководствуется какими-то другими факторами и преследует другие цели**. В связи с тем, что у него есть определенные обязательства. Я еще не могу сказать, перед кем лично или перед каким сообществом. Но когда **человек знает и понимает, что нужно делать, и поступает прямо противоположно**, значит, он находится под давлением.

- Однако прежде чем аргументированно говорить о том, что это за обязательства и кому они даны, давайте еще раз *обозначим те самые красные линии, о которых вы говорили с президентом*. На пальцах, что называется, поясним, почему они такие важные. Вдруг Владимир Александрович все-таки вас недопонял?

- Земля - это тест для любой власти. Потому что здесь мы сталкиваемся с основным противоречием, которое всегда было и будет: между собственниками земли и теми, кто живет и работает на этой земле.

Человечество исторически нашло два выхода для преодоления этого противоречия. 1) Первый - это реформа, а 2) второй - бунт, плавно переходящий в революцию.

- Давайте все-таки начнем с реформы.

- В нашей Конституции записано, что народ Украины - собственник украинской земли. Но мы все прекрасно знаем, что земля не товар, потому что мы ее не производим. Она нам дана Богом, историей… Поэтому земля имеет ценность, но не имеет стоимости. В Европе никто землю не продает. Продают право ее использования.

- То есть землю нужно пускать в оборот, а не продавать?

- Верно! Более того, земля должна двигаться от менее успешного к более успешному производителю. Кто бы им ни был.

- Это аксиома?

- Да. То есть украинскому народу нужно определиться, какие инструменты использовать, чтобы этот механизм заработал. Цивилизованные и мудрые власти в таких случаях рассуждают следующим образом: "Да, нужно немного поубавить страсти. В лагере тех, кто владеет землей, часть заберем и отдадим ее тем, кто живет на земле, сам себя кормит и обеспечивает общество продуктами питания". В результате обычно не сильно довольны ни те, ни другие, но в обществе спадает напряжение. Монополист потеснен. Уже никто не берется за вилы и не идет защищать свое право на жизнь.

То есть,говоря о земле и о том, как ее правильно пустить в оборот, мы должны обращать внимание на множество факторов. Когда люди учатся на агронома, они изучают закон минимума Либиха, - когда в бочке каждая клепка что-то значит. Так и земля имеет очень много значимых факторов. Она и физическая субстанция, и химическая, и среда обитания, она же имеет

государствообразующие свойства. Есть земля - есть государство. Нет земли - нет государства. В связи с этим возникает ключевой вопрос: продавать ли землю иностранцам? Он появился и у президента.

- И что?

- А ничего. Возникшее **противоречие между теми, кто живет и работает на земле, и теми, кто ею владеет, принятый закон не только не решает, а еще больше обостряет**.

Нам предлагают вариант в 210 тысяч гектаров в одни руки, в результате чего двести человек могут скупить всю землю.

Да еще не только украинцы, которые здесь живут и работают, но и иностранцы, "зашитые" в "тело" юридических лиц.

Были ли такие прецеденты в мире?

> Были. Болгария, к примеру, ввела рынок земли, в результате чего 22 человека скупили основную массу земли, среди которых нет ни одного болгарина. Аргентина, Бразилия… На сегодняшний день ввели мораторий на продажу земель в странах Балтии в качестве заслона от экспансии Пенсионного фонда Швеции, начавшего активно скупать их земли. В Польше третий год действует такой мораторий. Потому как западную часть Польши начали скупать одни и те же люди. Польша мгновенно отреагировала.

Очевидна тенденция европейских стран, которые скупают землю обратно в государственную собственность.

В той же Америке еще каких-то пятнадцать лет назад 40% земли принадлежало государству, 60 - частнику. Сейчас 50/50.

То есть тенденция очевидна.

Цивилизованный мир, пройдя определенный путь, открыл глаза и ищет механизмы удержания земли в рамках государства.

> **А мы, наоборот, решили безоглядно землю продать.**

Мы говорим спецам от власти: объясните нам на конкретном примере КПД такого шага. Не могут объяснить. Что-то там рассказывают о росте ВВП, но это абсолютно не связанные вещи.

- А какие связанные?

- Президент четко обозначил, что он строит демократическую страну. Так?

Демократия же начинается там, где средний класс превышает половину трудоспособного населения, в том числе и в селе.

Что является средним классом в селе? Семейное фермерское хозяйство.

И президент согласился с тем, что государство должно поддерживать мелкие фермерские хозяйства где-то в 20–100 гектаров.

> Если, к примеру, взять всю Европу и разделить на количество действующих фермерских хозяйств, то в среднем получается 18 гектаров на одно хозяйство. Мы, как вы знаете, с учетом сложившейся напряженной ситуации согласны даже на 100 гектаров в одни руки.

Далее логичны вопросы.

> Кто должен быть в приоритете приобретения земли? Семейные фермерские хозяйства.
>
> В каком объеме? В том, чтобы хозяйство могло обеспечить жизнь семьи фермера на зажиточном уровне.

И я для примера рассказал президенту о своем соседе. У него 93 гектара, трехэтажный дом, две машины - "Нива" и Mercedes, есть трактор и комбайн John Deere, он полностью обеспечен финансово и зимой может объехать всю Европу.

Это нормальный уровень жизни фермера? Его можно взять за стандарт? Да, пан президент?

"Да", - ответил мне президент.

И ровно через месяц этот же президент соглашается на 210 тысяч гектаров в одни руки, предусмотренные законом.

Но **этот закон и эта цифра предлагают нам даже не неофеодальные условия на селе, от которых мы в последние два года только начали отходить, а глубокие рабовладельческие отношения**.

Когда **двести человек становятся собственниками всей Украины**.

- То есть страны, где развивается сельское хозяйство, это те страны, где власть сделала ставку на средний класс и фермерство? Мы же собираемся идти по пути крупных холдингов? Так?

- Совершенно верно. Используя **наихудший вариант земельной реформы по примеру Аргентины**.

- Что в этой ситуации остается фермеру? Объясните тоже на пальцах.

- В закон абсолютно не заложены ключевые элементы классической земельной реформы для развития среднего класса: 1) доступ к финансам, рынкам сбыта, технологиям и 2) доступ к особенному средству производства - к земле.

Точно так же, как вам сейчас, я перечислил президенту эти ключевые составляющие реформы.

- Если бы президент вас услышал, и мы пошли по пути той же Польши, *какие механизмы нужно было бы заложить в закон?*

- Прежде всего нужно было четко определить, кто такой мелкий, кто средний, а кто крупный фермер. При этом четко обозначить приоритет: мелкий семейный фермер. Ему - зеленая улица и полная поддержка государства. В любом законе должен быть четко понятен приоритет.

- Что вы подразумеваете под доступом к финансам? Кредиты?

- Да.

В Европе, к примеру, фермер пишет бизнес-план, который является основой для получения кредита. Под два (!) процента.

> У нас нет даже под 22 (!). И мы должны дать залог. Хочешь купить третий комбайн - заложи два. Люди просто не могут начать работать на земле, даже если хотят. И 4,5 миллиарда гривен для фермеров в будущем году, о которых задним числом в своих видеороликах рассказывает президент, идут на тех же условиях.

Барану дают право съесть волка, но не предоставляют возможности.

Никто не ведет речи о государственных механизмах, стимулирующих развитие мелкого фермерства.

> 1) Чтобы в каком-то смысле соблазнить человека работать на земле. 2) Чтобы эта работа была полезной и эффективной. 3)!Чтобы фермер чувствовал заинтересованность государства в нем. **Это классика.**

На сегодняшний день почти семь миллионов украинцев получили свои земельные паи.

И если бы им дали в руки все вышеперечисленные инструменты, то большинство из них начали бы работать, кормить себя и страну.

Понятно, что из них не все стали бы суперприбыльными и успешными. Но сейчас у нас есть миллион сто тысяч единоличников, которые сами начали хозяйствовать на свой страх и риск и нигде не числятся. Плюс зарегистрировано 46 тысяч фермерских хозяйств. В целом всех хозяйств сельскохозяйственного направления в Украине - 51 тысяча.

Да, это очень мало. Из семи-то миллионов с паями.

Но если бы дали возможность частникам развиваться, дали бы доступ к финансам, рынку сбыта и плюс все те инструменты, о которых мы с вами говорили, то мы бы на сегодняшний день из того миллиона ста тысяч получили как минимум 600 тысяч семейных фермерских хозяйств.

Это была бы очень полезная история для Украины.

Ведь фермер сам по себе создает рабочее место с правом наследования, сам себя обеспечивает, плюс сохраняются культура, язык, традиции… Вы понимаете в итоге, о чем я говорю.

- Как фермеры и частники могли бы приобрести землю, если бы они были приоритетом?

- Многие уже имеют землю. Но если, предположим, вернулся человек с фронта домой. И он, и его родители, и бабушка с дедом имеют паи, - и это уже 20 гектаров. Но он до сих пор просто частник, работающий на своем огороде. Он не фермер.

А если бы он получил доступ к финансированию, если бы у него пошло дело, то он бы еще купил земли. У соседа, у дальних родственников. И он бы рос до того момента, пока бы своей семьей мог обеспечивать обработку этой земли.

2. О концепции фермерства, "мягкой" реформе Гройсмана и ее промежуточных результатах

- То есть цель такой классической реформы - мотивировать сельского жителя работать на своей земле, развивать свое хозяйство и кормить страну?

- Ну конечно! Плюс создать для себя рабочее место с правом наследования. Я соавтор концепции развития фермерства, которая была принята правительством Гройсмана в 2017 году. И это очень важно для понимания сложившейся ситуации. Там был заложен необходимый механизм, который

подтверждал тезис о том, что оборот земли на третьем этапе реализации этой концепции критично необходим. Без него не было бы роста.

Но,

сначала на первом этапе должны развиваться мелкие семейные фермерские хозяйства,

на втором - кооперация

и только на третьем - движение земли, без которого невозможна ни одна земельная реформа.

- Стоп. Вот сейчас мы говорим о главном. Для того чтобы реформа состоялась, мелкие фермеры должны нарастить мускулы, и остальные либо заработать, а если не заработать, то продать право владения землей тем, у кого получается.

- Да. Гройсман бывший мэр и пришел во власть с идеей децентрализации. Реформа была начата административно, а финансового закрепления у нее не было. Однако идея развития семейного фермерства - это реальная финансовая база не только для укрепления сельских поселений, но и для всей реформы децентрализации. Для роста среднего класса и развития всех громад.

- Плюс Гройсман не принадлежал к земельным латифундистам, поэтому конфликта интересов у него не было.

- Да, чего не скажешь о Петре Алексеевиче, который формировал свой банк земли. И понятно, что фермерство для него было лишним.

Но Гройсман вцепился в нашу идею. За два месяца мы выписали концепцию. Я был докладчиком на заседании правительства. Всем была понятна конечная цель реформы - оборот земли. Как и то, как и зачем мы к этому будем идти. Потом мы разработали финансовое обеспечение развития нашей концепции. Был назначен профильный заместитель министра по развитию фермерства и сельских территорий. Укрспецфонд, который должен был возглавить представитель Ассоциации фермеров, получил новые инструменты. И в 2018 году процесс пошел.

- Конкретизируйте.

- Самое главное, что был прописан простой и понятный для фермера путь доступа к финансам. Простой человек, который хотел работать на земле, получил четкую схему, куда, к кому и зачем идти, чтобы получить финансирование. Это главное. Далее необходимы были изменения в налогообложении. Признаюсь, что было очень трудно преодолевать

консервативность и инертность министерства. Мы все время, скажем так, давили, чтобы что-то продвигалось. Причин тому много. Но политическая заинтересованность Гройсмана довести до ума децентрализацию нам помогала.

- Вам дали деньги и кредиты?

- Как мы и прописали в концепции, самые мелкие получили дотации без возврата, до 100 гектаров - доступ к финансам с последующим возвращением, так же, как те, у кого 100–300 гектаров и более. Со своей стороны, фермеры начали самостоятельно платить единый социальный взнос (ЕСВ), который ранее за них платило государство. Был открыт доступ к оплате семенного материала - до 80 тысяч гривен. Фермеры начали покупать качественные семена, что давало лучшие урожаи. А значит, и напрямую улучшало финансовое состояние фермерских хозяйств. Началось встречное движение государства по технике. Если ты хочешь купить харьковский трактор, который стоит миллион, то государство сразу погашает тебе 250 тысяч гривен. Плюс, если ты мелкий фермер, еще 15%. То есть 400 тысяч гривен фермеру компенсирует государство, таким образом поддерживая и фермера, и отечественный харьковский завод.

Далее была разработана система развития кооперации. Чтобы мелкие хозяйства, объединяясь в кооперативы, могли конкурировать с более крупными. Было открыто финансирование кооперативов.

- В каком объеме?

- В бюджет заложили миллиард гривен. Мы не все деньги в первый год использовали, но процесс все же пошел. Люди поняли, что для того, чтобы получать финансирование, нужно навести порядок в своей документации.

- Вы можете как-то качественно и количественно выразить успех этой реформы? Фермеров стало больше? Что еще?

- В 2018 году - плюс девять тысяч фермерских хозяйств.

> До этого было стабильное снижение этих цифр. Кучма пришел к власти на 10 тысяч фермерских хозяйств, ушел - с 40 тысяч.
>
> При Ющенко никто сельским хозяйством вообще не занимался.
>
> При Януковиче этот показатель упал до 38 тысяч, а в первые годы Порошенко - до 32 тысяч.

Однако в результате сотрудничества с правительством нам удалось остановить этот процесс.

В 2018-м, как я уже сказал, плюс девять тысяч, и за полгода 2019-го - плюс пять тысяч.

На сегодняшний день официально зарегистрировано в стране 46 тысяч фермерских хозяйств.

Вы понимаете, какой процесс на самом деле уже разворачивался в стране, когда новая власть решила делать свою реформу?

3. О трех земельных кластерах, "кумовских" агрохолдингах и классическом гении Столыпина

- Но, помимо 1) кластера фермеров, на земле присутствуют еще два. С одной стороны, это 2) крупные землевладельцы-латифундисты, желающие расти. С другой - 3) граждане держатели паев, мечтающие их продать. Как дальше должна продвигаться классическая реформа для того, чтобы учесть интересы не только фермеров, но и этих двух кластеров?

- Все зависит от того, какая у нас конечная цель реформы.

- Но мы уже ее обозначили: земля должна переходить от плохого хозяина к хорошему, кем бы он ни был.

- Изначально, разрабатывая концепцию, о которой мы с вами говорим, мы несколько отступили от классической схемы и не трогали агрохолдинги.

- Ну, даже не буду спрашивать, почему.

- Гройсман не мог пойти на классическую реформу и все 6 миллиардов гривен из бюджета отдать фермерам. Ему бы никто этого не позволил. Ну как вообще можно было обидеть кумовьев президента? Однако, как говорится, спасибо и на том. Мы действительно не разрушали агрохолдинги в своей концепции. Прекрасно понимая при этом, что если бы наши уважаемые агрохолдинги на протяжении всех этих лет не получали по несколько миллиардов гривен в год из бюджета в одни руки, то где бы они сегодня были?..

- Вы про Бахматюка и Косюка?

- Да.

- То есть пока вы не договорились с Гройсманом, государство поддерживало исключительно агрохолдинги?

- Исключительно. Но, благодаря концепции, государство пошло немного другим путем и начало параллельно активно поддерживать и укреплять базу мелкого семейного фермерства.

- То есть наращивать мускулы для того, чтобы потом вытеснить крупных?

- Как говорят в Одессе, потом - это будет потом. А пока мы бы нарастили мускулы, единоличники, как я уже говорил, встали бы на ноги и были бы готовы покупать землю. И вот тогда оборот земли - просто необходим и логичен. И, как следствие, нужно было бы снимать мораторий на продажу земель. Но здесь для нашей истории важно задать вопрос: а почему этот мораторий однажды ввели? Да потому, что семь семей начали аккумулировать банк земли у себя. Катастрофически быстрыми темпами. И при Кучме в 2001 году мораторий и был введен. С перспективой уточнения закона об обращении земли, создания земельного кадастра и много еще чего, чтобы впоследствии правильно пустить землю в оборот. То есть мораторий - это был не запрет, а временное приостановление действия закона об обращении земли.

- Дальше?

- А дальше должна быть классическая земельная реформа Петра Аркадиевича Столыпина.

- Или Владимира Александровича Зеленского, в нашем случае?

- Точно.

Что сделал Столыпин в 1906 году?

Он знал, что в украинских крестьянских семьях было по 6–8 детей. Родители традиционно оставались доживать с младшим сыном. Остальные старшие, предположил он, должны стать хорошими куркулями. В итоге все они были взяты на карандаш, а основная ставка реформы была сделана на этих потенциальных хозяев. На старте реформы все казенные земли Столыпин раздавал безземельным или малоземельным крестьянам. Не хватило. Тогда - второй этап: всех помещиков обязали третью часть своих земель продать безземельным или малоземельным. Для этого был создан Земельный банк, и крестьянам был открыт доступ к финансам, рынкам сбыта и технике. Берешь землю на 53 года и выкупаешь до 50 десятин земли. Плюс деньги на пару волов или коней. Но были и условия: ты должен выехать жить на хутора. Но это уже другая история.

В итоге за полтора года Россия из страны, ввозившей продукты, превратилась в страну, вывозившую продовольствие.

> Потом большевики только физически смогли истребить куркулей, рожденных Столыпиным.

В период НЭПа за год по этой же классической формуле им снова дали ненадолго встать на ноги, чтобы потом опять стереть с лица земли. Это я к тому, что тогда, в 1906 году, пошел очень серьезный процесс экономического роста. Столыпин же, как известно, был убит в результате сговора. Но он по сути закончил реформу 1861 года, когда только прокукарекали, что это реформа, не дав освободившимся крепостным возможности купить землю. Как они могли ее купить, если у них не было денег? Ну точно ситуация, как у нас сейчас! И, поверьте, это не ошибка новой власти, а замысел. Чтобы украинские крепостные не могли не то что купить землю, но и получить доступ к своей, чтобы начать ее обрабатывать.

- Здесь уточню, что вслед "слуги" приняли еще один незамеченный закон, который запрещает продавать паи без согласия арендатора, а также дает ему первоочередное право выкупа. Исходя из того, что большинство селян отдали свои паи в долгосрочную аренду, эти новеллы действительно выглядят достаточно крепостническими.

- Это важный нюанс. Но у него есть и другая сторона, связанная с выполнением договорных обязательств всеми сторонами. Это европейская практика. Да, наложенная на нашу общую нездоровую ситуацию и разрушительную для села стратегию.

- Так каким мог быть план Зеленского?

- Идти дальше по нашей концепции. Увеличивать финансирование мелких фермеров, стимулировать кооперацию, и к 2021 году мы бы плавно и мирно подошли к снятию моратория на оборот земли.

Но прежде чем лоб в лоб столкнуться с агрохолдингами, мы бы были уже с сильными фермерскими хозяйствами, рабочими местами, сильными громадами, являющимися финансовой основой децентрализации.

4. Об истинном выборе власти, ставке на агрохолдинги и закреплении "рабовладения" на селе

- То есть мы сейчас с вами говорим о преемственности власти, институциональной памяти, без чего никакое цивилизованное и развитое государство просто невозможно. И то же самое вы говорили Зеленскому?

- Да!

- Но вы так мне и не рассказали о предполагаемой в этом случае судьбе агрохолдингов и тех, кто хочет продать свои паи. Возможно, это смутило и президента.

- Здесь в нашей концепции все прописано. В основе - создание финансового органа, который будет уполномочен заниматься оборотом земель. Не важно, как он будет называться, Земельным банком или как-то еще. Важно, что он должен был бы скупить землю у тех, кто не хочет хозяйствовать и продает паи. Или помочь мелким фермерам скупить эти паи и еще больше нарастить свои мускулы до 100 гектаров на одно хозяйство. Земля бы двигалась здесь между нашими собственниками. А Земельный банк выступал бы в роли регулировщика этих процессов.

- Николай Иванович, я настоятельно требую огласить судьбу агрохолдингов в этой классической истории.

- Лет 10–15 они, возможно, не увеличивались бы в своем размере. Их бы никто не трогал, они работали бы на экспорт. А фермеры кормили бы Украину в полном объеме, отдавая излишки на европейский рынок.

- То есть землю по концепции им продавать никто не собирался?

- Землю бы получил тот, кого государство обозначило бы в приоритете. А в демократическом обществе приоритет - средний класс. Фермер. Плюс прекращение дотаций из бюджета для агрохолдингов. Нанимаете рабочих, - обеспечивайте их и себя сами.

- Вы хотите сказать, что настал момент, когда мягкой формы, так сказать, "и нашим, и вашим", больше быть не может? Я правильно поняла? ***Новая власть должна была определиться с приоритетом - то ли фермеры, то ли агрохолдинги?***

- **Так она и определилась.**

Началось даже не с финансов.

Профильный заместитель министра? Ликвидировать. Укрспецфонд? Закрыть. Концепция? Убрать. Доступ к финансам? Перекрыть.

И это все делает новый Кабмин со словами о каком-то грядущем улучшении. Но я привык доверять фактам.

Музыку сегодня заказывают агрохолдинги. И в парламенте, и в офисе президента. Принятый в первом чтении закон - это их закон.

- То есть *приоритет - агрохолдинги?*

- Да.

- Думаю, здесь стоит уточнить ваш список "подарков" для агрохолдингов. Так, в проекте закона о нулевой декларации есть особый пункт для инвесторов, которые после вывода своих капиталов из "тени", оплаты процентов и обязательного перечисления их на год на банковские счета могут снять их оттуда только в качестве инвестиции. Умные экономисты уже заявили, что налоговая амнистия будет проведена исключительно для того, чтобы облегчить "капиталу" скупку земли.

- Сначала мы годами выделяем им миллиарды из бюджета, а потом еще и легализуем их нечистые деньги с возможностью "инвестировать".

Тоже хорошая и своевременная идея.

- Мы сейчас по сути переживаем лобовое столкновение двух концепций реформы и двух мировоззрений.

- Пребываем в самом его эпицентре.

Нам сейчас фактически предлагают какую-то абсолютно липовую модель, сопровождая это фразами "вот посмотрите, как вам будет хорошо, когда закон начнет действовать".

При этом отдают по 210 тысяч гектаров в одни руки плюс опция для иностранцев и юридических лиц, что позволит легко перешагивать установленные границы латифундий.

В то время как немцы, прибалты кричат, что в юридическом лице нельзя найти конечного бенефициария!

Но мы как будто оглохли.

- Ключевое - *как будто*.

- И я в этом вижу большое лукавство и фарисейство нашей власти. Когда тебе дают на шею веревку и любезно предлагают смазать ее мылом. Это страшно.

Нас намеренно и осмысленно обманывают.

- А посыл власти, что такой реформы требует МВФ?

- Ответ простой. **МВФ не выдвигал прошлому правительству требования в 2019 году продавать землю.** Потому что это было запланировано как необходимый шаг в 2021 году. О чем мы уже говорили.

- К чему тогда Зеленский обещает референдум по поводу того, продавать землю иностранцам или нет?

- Давайте сначала примем закон, а потом проведем референдум? Это вообще на кого рассчитано? Мы ж не совсем дурачки.

Как принимался закон на комитете? Мы выступали, объясняли. Аргументов против у депутатов не было. Потом тайком собрались и поддержали решение вынести в зал. Вынесли и проголосовали.

Создав при этом откровенных рабовладельцев в рамках аргентинского варианта реформы. Читайте, в сети много информации на этот счет.

- То есть Украина-житница будет уже не про нас?

- Ну почему же?

Будет житницей, но не нашей.

Аргентина, кстати, входит в пятерку главных экспортеров продуктов питания в мире. Но в самой стране - голод, бандитизм и наркомания.

И теперь правительства Аргентины и Бразилии выделяют деньги из бюджета, чтобы выкупать землю у иностранцев и создавать местные фермерские хозяйства.

Встречаемся с французами.

Говорят, у нас большая проблема: средний размер фермерского хозяйства был 30 гектаров, а стал 33 гектара. О, нам бы ваши проблемы! Нет, вы не понимаете, отвечают французы. В результате мы теряем 10% рабочих мест. В Польше - по 300 гектаров в одни руки. При этом величина среднего фермерского хозяйства - 10 гектаров. Почему, спрашиваю. Потому что мы продаем землю только жителям села по разрешению местной администрации. Почувствуйте разницу.

Когда я был главой райрады, то достаточно хорошо почувствовал разницу. В том, что, к примеру, лучше - один большой молокозавод в райцентре или десять маленьких - в селах? На бумаге хорош гигант, а в реальности - нет. Потому что рабочие места, зарплату, налоги - все это дает селу небольшой местный молокозаводик. А финансовая база для создания и укрепления

громады где? Там же, в селе. Те же французы давно поняли, что вся прибавочная стоимость должна производиться в селе. Да-да, кивал мне президент. Но, увы, получилось, что - нет.

- По сути мы на государственном уровне принимаем решение поставить окончательный крест на селе.

- Создаем все условия для уничтожения сельской сети и мелкого семейного фермерства.

Цель?

> Якобы развивать более эффективные крупные хозяйства.

Но есть еще ключевой для страны нюанс.

> Те же французы мне говорили: вот представьте, у меня тысяча гектаров, а у вас - сто. И вдруг мы что-то не поделили - ваша курица переступила мою межу. Где мы в этом случае будем решать вопрос? В суде. Скажите, а в пользу скольких гектаров примет решение ваш честный украинский суд? Тысячи моих или ста ваших?

И это еще одна причина того, почему все должны быть более-менее равны на селе. В такой системе координат суд набирает силы, и у людей появляются равные возможности.

А сейчас у нас везде свои "троекуровы".

Вон, Лозинский тоже был эффективным собственником, но людей постреливал… И это еще одна государствообразующая история. В рамках децентрализации, когда люди могут оперативно принимать решения и в отношении власти в своей громаде, и в отношении финансов. Это история про хозяев на земле. Про то, как вырастить новый сельский пласт, где люди делают сами себя, свои территории, среду общения и правовую сферу, где начинает работать закон. Люди, которые день и ночь работают на себя, не дают взяток. Это другая психология и философия. Отличная от философии тех, кто нанимает наемных рабочих.

- Николай Иванович, я понимаю, конечно, что капля и камень точит. Но на что вы надеетесь? Честно.

- Я не надеюсь, а собираю людей, общественные организации… Под Радой каждый день кто-то стоит - то фермеры, то шахтеры, то еще кто-то. Власти даже не приходит в голову, что мы можем договориться и выступить вместе. За законные наши права. За те обещания, которые они нам давали.

***

№ 534.

Как «слуги народа» «подготовились» к открытию рынка земли и руками представителей агрохолдингов во власти задушили национальное фермерство

2021-05-04

*Инна **Ведерникова**, Опубликовано на сайте **ZN.ua***

На этой неделе парламент поставил точку в двухмесячной эпопее правок в законопроект №2194 и внес изменения в Земельный кодекс, касающиеся управления и дерегуляции в сфере земельных отношений.

Это второй ключевой закон, которым регулируются земельная сфера, в результате чего государство передаст громадам земли, расположенные за их границами.

И эта «большая победа», которую ковало и давно ожидало местное самоуправление — одна из более светлых сторон земельной реформы и отдельная тема для разговора.

Мы же сейчас будем говорить о ее обратной — темной стороне.

Потому как являемся свидетелями, пожалуй, самой масштабной и иезуитской манипуляции власти в новейшей украинской истории.

В селевом потоке слов о вот-вот заработающем рынке земли давно потеряна суть. Утекла как вода сквозь пальцы вместе с государственным интересом.

Пропажу власть намеренно не замечает.

Более того,

даже гордится ею, констатируя, что «наконец-то теневой рынок земли будет закрыт и все заработает по-честному».

К сожалению, президент 42-миллионной страны, располагающей 27,8 млн га чернозема (8,7 % мировых площадей), ограничивается лишь наивным ожиданием обведенного вокруг пальца дилетанта.

Который если не в доле, то точно в теме, правильно преподнесенной ему аграрным лобби.

Подписав год назад закон об обороте земли, президент Зеленской определил для Украины новый аграрный путь, поддержав ставку парламента на уже сформировавшиеся агрохолдинги.

Мы не собираемся огульно исключать возможный КПД этого государственного решения, которое действительно может увеличить не только объемы сельскохозяйственного экспорта Украины, но и по прогнозам экспертов добавить 1% ВВП. Как ни крути, а страны Глобального Юга (Мексика, Бразилия, Аргентина, Венесуэла) — в лидерах мировых аграрных рейтингов. К чему, собственно, активно и апеллируют крупные лоббисты рынка, ожидающие 2024-го года, когда они легально смогут вступить в игру.

При этом мы также не будем отворачивать голову от европейского Запада, поставившего на развитие мелкого и среднего фермерства.

К сожалению,

сделавшей выбор за всю Украину власти не хватило ума даже задним числом, но хотя бы попытаться сохранить остатки самостоятельно выжившего на селе среднего класса.

Обрабатывая менее 40% площади угодий страны, фермеры производят более 60% валового сельскохозяйственного продукта.

Не говоря уже о том, чтобы

> **найти ответ на ключевой вопрос: а почему мы, так стремившиеся в Европу, вдруг сломя голову побежали в Латинскую Америку?**

Более того,

> **проводя децентрализацию, опять-таки, как в Европе, сделали ставку не на человека и развитие громад** (сельских ОТГ в Украине — большинство и их устойчивость могло стимулировать только фермерство), **а абсолютно алогично отдали людей в рабство земельным латифундистам**.

Которым в погоне за прибылью любой ценой, априори придется ставить на уже проверенные в той же Латинской Америке глобальную механизацию и сокращение рабочих мест. При неработающих в Украине правоохранительной и судебной системах.

Так что местное самоуправление, получив землю, празднует Пиррову победу.

Отсутствие глобального государственного мышления у первых лиц страны и, как следствие, несбалансированность государственной политики шокируют.

Как и цинизм центральной власти.

Сознательно цементируя новый олигархический агрокластер,

> Банковая под рейтинго-спасительным зонтиком СНБО на полном серьезе вбрасывает на обсуждение депутатам и обществу ***закон о статусе олигархов***.

Внимание:

> случившихся в Украине после такой же карманной приватизации промышленных предприятий.

И тут же самая «заботящаяся о национальной безопасности» власть второй год подряд демонстративно не замечает горстки фермеров, которые, задрав головы под окнами Кабмина, машут национальными флагами в надежде, что их услышат. (46 тысяч выживших фермерских хозяйств на фоне 6,5 миллионов владельцев паев — действительно пшик).

Хотя причины происходящего понятны.

В команде «слуг народа» все вопросы поддержки и развития фермерства ведут представители крупных агрохолдингов, которые и лоббировали закон об обороте земли.

Все ж на виду.

В Верховной Раде в кресле главы профильного комитета сидит соучредитель «Украинского Аграрного Холдинга» Николай ***Сольский***.

А в замах министра экономики по аграрной политике ходит обладатель шестилетнего бэкграунда генерального директора «Украинского клуба аграрного бизнеса» Тарас ***Высоцкий***, за которым стоит владелец МХП Юрий ***Косюк***.

Процесс воссоздания некогда упраздненного министерства аграрной политики, которое возглавил также выходец из агросреды, экс-советник президента по земельным вопросам *Роман Лещенко*, еще не закончен.

В принципе, уже исходя из этого обстоятельства можно сделать вывод, в чьих интересах прошел переходный год и как власть «помогла» фермерам нарастить обещанные мускулы, чтобы они уже с 1 июля могли начать покупать землю.

Однако мы все-таки решили спуститься за подробностями с властных небес на грешную землю и продолжить начатую полтора года назад ***«Историю о фермере и президенте»***, поговорив с президентом Ассоциации фермеров и частных землевладельцев Украины (АФЗУ) Николаем ***Стрижаком***.

Так почему команда Зеленского, пообещав поддержать фермеров, свернула все программы и заблокировала их казначейские счета? Зачем замминистра от агрохолдингов карманная гэошка, якобы объединившая фермеров? Чья рука лезет в Госгеокадастр и отбирает землю у фермеров, а потом продает им же втридорога? При чем здесь прокуратура, и как она «надзирает» за происходящем на вот-вот откроющемся рынке? Кто рейдерит успешные фермерские кооперативы, и почему ему за это ничего не будет? Где возьмут деньги ослабленные финансово фермеры, чтобы с 1 июля покупать землю? Не попадут ли они в итоге в долговую кабалу к поджидающим добычу банкам? Есть ли в принятых законах предохранители, способные не дать агромагнатам скупить землю через подконтрольных физлиц, не дожидаясь 2024-го года?

Ответы на эти и многие другие вопросы читайте в интервью.

1. О программе поддержки фермеров, ставке новой власти и баснях Милованова

— Николай Иванович, наблюдая за эпопеей с земельным законом, в которой черт ногу сломит, боюсь даже представить, что получилось на выходе. Кроме очевидной нормы о передаче земли госсобственности

местному самоуправлению. Цельного, подписанного спикером парламента, документа еще нет. А вы что можете сказать? Кино назад уже не отмотать или у фермеров есть какой-то шанс?

— От стратегической линии власть не отступила — земля будет пущена в оборот.

> В ходе обсуждения процедур можно было бы изменить какие-то методологические вещи, однако **принимались и голосовались только правки от «слуг народа».**
>
> **Все остальные отметались.**

Так что к 1 июля 2021 мы подойдем с теми же «завоеваниями», что и год назад.

Выбор, якобы под давлением международных финансовых структур, сделан.

> Хотя уже после принятия стартового закона я общался с представителями Всемирного банка. Так вот, они не требовали от Украины продать землю и поднять тарифы. Они требовали баланса бюджета. Ну а то, что **наша власть сочла, что за счет последнего стратегического ресурса страны можно временно сбалансировать бюджет — наша с вами проблема**. Точно не Всемирного банка или МВФ. Так что нечего на зеркало пенять…

— С момента 2020 принятия ключевого закона прошел целый год, в течение которого фермерам — а вам первым будет обеспечен доступ к ресурсу — *обещали всестороннюю помощь. Включая фонд поддержки фермерства, кредитные программы и прочее. Что из этого заработало?*

— Я вам уже говорил однажды, что каждый украинец немного Герасим Калитка. Поэтому ключ к развитию украинской экономики — в бессмертном произведении Карпенко-Карого «Сто тысяч». Но как удовлетворить потребности человека, живущего не земле? И вот здесь снова вступает на авансцену наша концепция 2017 года, которая совместно с Ассоциацией фермеров Украины была разработана и утверждена Кабинетом Гройсмана. Программа, если вы помните, включала как раз масштабную поддержку мелкого и среднего фермера, а не только агрохолдингов, в которые государство традиционно вливало миллиарды.

— Если я не ошибаюсь, включение механизма рынка планировалось с января 2022 года.

— Абсолютно верно.

В рамках написанной и утвержденной Кабмином государственной концепции развития фермерства Украины, фермер должен был получить возможность пойти в банк и под залог своих 100 гектаров взять ресурс на развитие хозяйства и за десять лет спокойно выкупить у банка свою землю.

Нормальный план?

— Вполне.

— А что для этого необходимо было иметь?

Прежде всего такую институцию, как Земельный банк, который планировалось создать на основе Укргосфонда для всех мелких селян под гарантии правительства.

Таким образом мы бы планово вышли на открытие рынка. И вместе с нынешним президентом и премьер-министром полюбовно разрезали ленточку, дав старт обороту земли.

Такой подход называется преемственностью государственной политики с учетом институциональной памяти.

Что это еще значило бы для фермеров? А то, что фермер спокойно покупает право на использование своих гектаров, хозяйствует, развивается и передает это право по наследству сыну, внуку, правнуку и так далее.

При этом земля остается ценностью украинского народа и территорией, которая создает Украину.

Ничего оригинального,

все согласно статье 13 Конституции Украины.

Все, как в Европе, где земля не продается, а продается право на использование земли.

Однако, у нас сейчас никто не ставит вопрос об обороте земли.

Такая дефиниция не прижилась.

Речь в зале парламента идет исключительно о продаже.

Причем никто не размышляет о том, как украинец должен купить землю.

Рассуждают исключительно о том, как он может ее продать.

— Но мы с вами знаем, что не все из 6,5 миллионов пайщиков хотят стать реальными хозяевами своей земли.

— Как раз вот этот подготовительный дрейф при поддержке государства и должен был дать возможность и право выкристаллизоваться именно тем, кто хочет хозяйствовать.

Когда в 2019 году мы создали штаб защиты родной земли, то фермеров с абсолютно разными взглядами и позициями объединил всего один лозунг: «Земля должна принадлежать только тому, кто живет и работает в этом селе».

— Давайте уточним еще раз: если бы команда Зеленского не отказалась от программы, принятой предыдущим правительством, и пошла по намеченному в ней пути, то до официального старта оборота земли, запланированного на 1 января 2022 года, государство должно было обеспечивать механизмы поддержки среднего класса на селе?

— Да.

В 2017 году еще была некоторая раскачка, а уже в 2018-м в результате утвержденной Кабмином программы, было плюс 15 тысяч фермерских хозяйств и шесть тысяч селян вошли в юридическое поле со статусом индивидуального семейного хозяйства. Пошел процесс.

> Начиная с 2018 года фермерам стабильно предоставлялась финансовая помощь на развитие хозяйств, были снижены некоторые налоги (в частности ЕСВ), мы получили доступ к семенному Госфонду.

Кроме того,

> правительство гарантировало, как я уже сказал, на основе Укргосфонда создание Земельного банка с обеспечением в 360 миллионов евро (финансировал ЕС).

Банк должен был быть создан к 2019 году, а фермер в результате — увидеть реальную возможность выгодного кредитования с последующим выкупом своей земли.

В 2020-м планировалось запустить «сарафанное радио», которое никто не отменял в сельской местности.

То есть,

государство должно было проводить агрессивную политику привлечения селян к работе на своей земле.

За год до запуска рынка (с 1 января в 2022 года) инструмент должен был заработать полностью.

— И вы ожидали, что после того, как Зеленский сядет на Банковой, вам удастся сохранить этот проект?

— А как иначе?

Мы имели дело с государственными институциями и утвержденными правительством Украины документами.

И они, если система государственного управления работает правильно, не имеют фамилий.

Однако,

после роспуска парламента и смены правительства курс власти начал резко меняться.

К фермерам официально была приставлена Киевская школа экономики во главе с будущим министром экономики Тимофеем ***Миловановым***.

С нами начали достаточно тесный диалог, как оказалось, намеренно притупляя бдительность.

В процессе всех разговоров принимал активное участие и будущий министр юстиции Денис ***Малюська***, некогда претендовавший на пост министра сельского хозяйства.

Он даже гарантировал фермерам побороть всех черных регистраторов, замешанных в рейдерстве, которых «по пальцам можно пересчитать».

Но в какой-то момент мы уловили, что ***рейдеры***, работавшие ранее в рамках политики ***Порошенко***, плавно **вписались в стратегию новой власти.**

— Так можете прямо сейчас их по пальцам пересчитать. Раз у *Малюськи* не получилось.

— Солдаты рейдерской армии остались те же, а вот новое имя их главнокомандующего давно и настойчиво начало всплывать в разных районах.

А недавно случился большой скандал и **имя главы профильного парламентского комитета пана Сольского** стало известно всей стране.

Все материалы переданы в офис президента, ждем реакции. Хотя надежды на торжество справедливости очень мало. Для них Сольский — свой.

— Хорошо, что было дальше?

— Дальше мы попали в реальность.

Сразу после прихода правительства ***Гончарука*** сняли заместителя министра экономики по развитию фермерства и сельских территорий, который держал в голове всю стратегическую линию.

Со временем зачистили всю команду, занимавшуюся фермерами.

Генерального директора ***Укргосфонда*** убрали.

Почти полностью перекрыли финансирование программ.

Причем все это происходило под продолжающиеся красивые слова и обещания «сделать все еще круче, чем было».

Параллельно шла подготовка к закону об обороте земли, который просто достали из кармана лоббисты агрохолдингов.

Плевать они хотели на какие-то государственные программы и стратегии. **Все это сопровождалось громким пиаром и убийственным для несведущих «аргументом» о ликвидации теневого рынка земли. Коим, к сожалению, президент оперирует и доныне.**

Мы, безусловно, разобравшись, что к чему, пошли на все публичные площадки отстаивать свою позицию. Где, собственно, и встретились с министром экономики ***Миловановым***.

Ни одного контраргумента у него в отношении всего того, о чем я вам рассказываю, не было.

Однако интерес государства и цели новой команды власти уже стратегически не совпадали. Министр просто делал хорошую мину, прикрывая плохую игру.

2. О блокировании счетов, вранье замминистра и доле прокуратуры

— Закон в итоге был принят все же не такой либеральный, как хотели агрохолдинги. Более того, вам пообещали год поддержки и фору на старте.

— Здесь уникальная ситуация.

В бюджете — на бумаге — все программы оставили в силе, никаких изменений в законы и акты Кабмина не вносили, деньги заложили, но — тупо, нагло, не знаю какие еще найти эпитеты, — заблокировали поступление финансов на казначейские счета. За два года фермерам пришли копейки.

— И кто вам продолжал все это время врать в глаза?

— Ну, скажем так, коммуницировал с нами пан Тарас ***Высоцкий***, которого от Украинского клуба аграрного бизнеса (UCAB) делегировали на пост заместителя министра экономики.

> В этот клуб могут вступить только те, кто располагает 100 тысячами гектаров и более. То есть это не просто агрохолдинги, а большие агротрейдеры.

Надо сказать, что замминистра был также очарователен и многообещающ, как Милованов, плюс — ас в диджитализации, о чем очень много рассказывал фермерам. ***Высоцкий*** проводил регулярные конференции в Zoom и Вайбере, но не то, что какие-то вопросы решил, а какие-то нет, — **вообще ничего не решил**. Гуру надувательства.

— А вы?

— **Мы по-прежнему проявляли инициативу.**

За этот период встречались с президентом и премьером Гончаруком, о чем я вам уже рассказывал, — так что Зеленский давно в курсе всех проблем.

Потом была встреча с новым премьером Денисом Шмыгалем, где от имени фермеров страны я озвучил претензии в адрес заместителя министра экономики Высоцкого. Шмыгаль поставил ему на вид и… отправил «работать» дальше.

Все это было бы очень смешно, если бы не было так грустно.

Однако,

> **в Украине сегодня имеют вес фамилии — Веревский, Бахматюк и Косюк, — а не государственный интерес**.

— То есть весь этот год прошел впустую?

— Ну почему же…

Тарас Высоцкий и Ко создали свою карманную общественную организацию с громким названием *«Всеукраинский конгресс фермеров»*.

Который, собственно, имея у себя в уставе славный пункт о «ведении интенсивного диалога с властью», и благословлял все новеллы правительства.

Понять, что это за фермеры невозможно: никакой информации на сайте Конгресса на этот счет нет. На вопросы об этом в министерстве тоже не отвечают. Всплывала информация о том, что в членах якобы есть фермеры из Полтавской области.

— И что за инициативы благословлял Конгресс? Кстати популярное нынче у власти определение для лояльных структур.

— 1) ***Укргосфондом*** от имени якобы фермеров стал руководить Конгресс, 2) членами его комиссий тоже ввели своих людей. Плюс — 3) от лжеконгресса исходили инициативы о необходимости (оптимизировать) **сокращать программы поддержки фермеров**, 4) а также **урезать размер помощи хозяйствам**.

— Ну, это же бред какой-то…

— Если бы это не касалось стратегического ресурса целой страны, то можно было бы и так сказать.

А вообще **это — преступление против государства**.

Сейчас резко прекратился рост количества фермерских хозяйств. Кучма пришел к власти на 10 тысяч фермерских хозяйств, ушел — с 40 тысячами.

При Ющенко никто сельским хозяйством вообще не занимался.

При Януковиче этот показатель упал до 38 тысяч, а в первые годы Порошенко — до 32 тысяч.

Однако в результате сотрудничества с правительством нам удалось остановить этот процесс.

В 2018-м — плюс девять тысяч и за полгода 2019-го — плюс пять тысяч.

На сегодняшний день официально зарегистрировано в стране 46 тысяч фермерских хозяйств.

Начиная с 2020 года количественный рост фермерских хозяйств резко сокращается. Индивидуальные семейные хозяйства, у которых по 2–4 га,

также прекратили рост. Люди уходят в «тень» и продают свой продукт за наличку, не желая иметь ничего общего с государством. При этом вся официальная статистика закрыта.

— Прямо какая-то диверсия в отношении фермерства. В кадастр лезут?

— А как же!

> *Буквально четыре дня назад у меня был разговор с исполнительным директором по поводу ситуации в Петровском районе. Фермер имел почти 50 гектаров земли в постоянном пользовании. И вдруг выясняется, что десять гектаров куда-то пропали. Как оказалось, одна креативная работница Госгеокадастра разделила их на пятерых человек, а потом скупила у них землю по 10 тысяч за гектар. И соответственно предложила фермеру выкупить у нее его же землю. По 20 тысяч за гектар. Но фермер попался норовистый, увидев нарушение закона, он пошел… куда? Правильно, в прокуратуру. Прокурор пообещал вызвать нарушительницу и расставить все точки над «i». После чего человек от этого прокурора предложил фермеру сделку — по 30 тысяч за гектар.*
>
> Трудно сказать, каким образом вопрос о земле перешел к силовикам, но предложение озвучили от них. Тут не только от земли откажешься, но и жить не захочеш.

Вы понимаете, какая система у нас работает?

> И это далеко не единичный случай.

Поэтому могу абсолютно ответственно заявить, что

> **сегодня короли земельной криминальной системы работают в прокуратуре. Которая должна была навести порядок. И навела. Причем не только в Госгеокадастре, но и в ОТГ, которым недавно закон передал государственные земли между населенными пунктами. Земельный банк из Укргосфонда переместился в прокуратуру. И все об этом знают.**

Более того,

> **представители Всемирного банка, с которыми я продолжаю общаться, ужасаются от фактов, с которыми сегодня сталкиваются.**

Включилось множество различных схем. (Мы подробно описывали их в материале *«Монетизация земли»*. — И.В.)

Мы-то давно знаем, что наши чиновники очень находчивые, но вот наши зарубежные партнеры оказались не готовы встретиться с таким уровнем коррупции.

И это только подготовительный этап земельной реформы.

У нас в стране часто воруют «лендкрузеры», но почему-то никому не приходит в голову узаконить это. А вот с землей мы наблюдаем как раз такой процесс.

Причем все это мы продолжаем рассказывать на каждом углу, организовываем круглые столы, пишем официальные письма — президенту, премьеру, парламенту… Реакции — ноль. Есть ответы лишь от некоторых депутатов.

— А *новое министерство сельского хозяйства, которое возглавил Роман Лещенко?*

— В процессе воссоздания. Лещенко — выходец из агробизнеса, до назначения министром был уполномоченным президента по земельным вопросам, а также возглавлял Госгеокадастр. По сути — соавтор земельной политики нынешней власти.

3. О союзниках в парламенте, провластных титушках и протестах фермеров

— Кто ваши реальные союзники в Раде?

— «Батківщина», мажоритарщики от «Свободы», ряд депутатов из президентской фракции, которые разделяют наши опасения, но подчиняются партийной дисциплине.

Плюс ОПЗЖ и «Голос», которым мы не очень верим.

Юлия Тимошенко еще в ноябре 2019 года обратилась в Конституционный суд по поводу конституционности законопроекта об обороте земли и невозможности продавать землю, в том числе иностранцам.

Однако конституционный кризис, который мы сейчас переживаем, не позволяет строить какие-либо прогнозы на счет возможного решения суда. Никто из судей после увольнения Тупицкого не будет брать на себя больше, чем боится потерять.

— Вот вы говорили, что методически еще можно что-то скорректировать. Вы вносили свои предложения?

— Мы регулярно отправляли все свои предложения главе комитета пану ***Сольскому***. Он их исправно ставил на рассмотрение комитета, а потом снимал, прикрываясь коллективным решением.

Вот здесь стоит вернуться к началу нашего разговора и констатировать, что **если на ключевом посту в профильном комитете сидит разбойник, то и законы, которые он лоббирует, будут защищать разбойников**.

Этого человека, как я уже сказал, не раз ловили за руку. Точнее, его людей. Сам он, конечно, мараться не будет.

Дело в том, что у нас уже даже не рейдерство, а самый обычный бандитизм. Потому что рейдерство — это интеллектуальный захват актива.

В Украине же землю захватывают с помощью бит и титушек. И если все это делается именно таким образом, значит, к власти в агросфере пришли бандиты.

— У кого отжимают землю? У фермеров?

— До тех, у кого 5–10 гектаров еще не дошли.

А вот **там, где созданы кооперативы — разгул. Если кооператив убыточный, то он никому не нужен. Если успешный — люди Сольского тут как тут**.

> Находят Иванова Иван Иваныча, на него переоформляют документы, пишут фиктивный протокол собрания членов кооператива, которые якобы избрали нового главу. Черный регистратор регистрирует новое руководство и все. Потом все твои доказательства о том, что подпись фальшивая, «учтут» в столичном Печерском суде.
>
> У вас есть еще вопросы?

— Есть.

Ваш прогноз?

Как вы вообще, если власть не просто не обращает внимания на проблему, а банально отжимает ваше? С чем истощенный фермер 1 июля пойдет в банк? Не попадет ли в итоге в долговую кабалу к банку, который получит еще один источник дохода, продавая земли, которые не смогут выкупить разорившиеся фермеры? Да и агрогиганты могут сориентироваться и, не дожидаясь 2024 года, начнут аккумулировать земли через подконтрольных физлиц.

— Может быть все, что угодно. Схем — множество. Предохранителей — нет. Все это может вызвать классический протест на селе.

— Вы на самом деле считаете, что у фермерства есть внутренний ресурс для протеста?

— Я считаю, что у государственной власти всегда должен быть здравый рассудок и желание, обнаружив ошибку, ее исправить. Ведь вопрос уже даже не в преждевременном открытии оборота земли, а в модели, которая заработает после.

Можно продолжать плясать под дудку агрохолдингов, а можно начать включать механизмы, которые пусть уже на полном ходу, но помогут фермерам сориентироваться, не потерять землю и постепенно укреплять свои хозяйства. Однако для этого президенту нужно менять советников и вынимать из ушей беруши.

Мы часто говорим с фермерами и ищем ответ на вопрос, который вы поставили. Что делать дальше? Помню, когда я ходил в первый класс, мама каждую пятницу пекла девять хлебов. Один мы сразу съедали с молоком, остальные восемь — оставались на неделю. Потом помню себя уже в четвертом классе в очереди за хлебом, в 1964 году. Мы с отцом стояли и слушали, как люди сильно возмущались политикой Хрущева. Бывало, что нам хлеба не хватало, тогда мы шли к соседке бабе Ульяне и покупали хлеб у нее, чтобы прожить этот день. И вот я сейчас думаю: а почему мы были такие дурные и не продолжали печь свой хлеб каждую пятницу? Чего мы шли в тот проклятый магазин и ждали заводскую буханку, когда могли накормить себя сами? Как власти удалось нас так направить, что у нас просто ум отшибло?

Так и сегодня. Фермера хотят приучить к тому, что нашу землю продадут. Но это тщетный план. Потому что сегодня вся жизнь тех, кто работает на земле, направлена на то, чтобы напомнить украинскому народу и власти, как наши мамы и бабушки пекли хлеб каждую пятницу. И что мы не только можем, но и должны научиться делать это сами.

— Каких шагов ожидаете со стороны аграрного лобби?

— Я целенаправленно изучал бизнес ***Бахматюка*** по материалам уголовного дела, которое ведет НАБУ.

> За весь период своей предпринимательской деятельности его холдинг получил от государства 29,3 миллиарда гривен на безвозвратной основе.
>
> По рейтингу Forbes у него 1,1 миллиарда долларов.

Получается, что Бахматюк эффективен ровно настолько, сколько в него влило государство? При этом нет данных, сколько вкачивают в Косюка или Веревского.

Зато есть цифра в 1,1 миллиард гривен, которые Кабмин Гройсмана вложил в село, получив 15 тысяч фермерских хозяйств и шесть тысяч индивидуальных семейных хозяйств. Вот и считайте, сколько фермеров можно было бы поднять на 29,3 миллиарда.

— Около 400 тысяч примерно.

— И почти миллион рабочих мест.

На самом деле, когда вам говорят, что в Украине не было денег, не верьте. Были! Но за них вместо почти полумиллиона фермеров, мы вырастили одного олигарха. А если туда же добавить всех остальных элитарных реципиентов, то мы имели бы желанные 1 миллион 500 тысяч фермерских хозяйств с правом наследования, которые сберегли бы украинскую нацию, традицию и культуру. И мы бы уже давным-давно были в Европе.

Что касается волшебного аргумента теперь уже новой власти про «тень», которую одни креативщики в 2001 году создали, а другие через 20 лет героически решили побороть бездумно распродав землю, то здесь все просто.

Закон гласит, что в период моратория, наложенного на оборот земли, любое изменение собственника недействительно. Точка.

Но мы вместо того чтобы обеспечить выполнение закона, принимаем следующий, который по сути узаконит «тень». То есть речь не о ее ликвидации, а о банальной легализации.

— Как Ассоциация намерена действовать дальше?

— 1) Когда применяли закон о лицензировании горюче-смазочных материалов (ГСМ), мотивировали эффективной борьбой с теневым оборотом ГСМ и контрабандой.

2) Когда вводили механизм блокирования налоговых накладных, аргументация была такая же.

В результате

— ни одного литра дизтоплива, ни одного килограмма зерна, ни одного контрабандиста официально в тени не обнаружено, зато по ходу

подорвали сотни фермерских хозяйств. Подготовили, так сказать, финансово к покупке земли.

Это и есть настоящее лицо нынешней власти.

Идет зачистка территории от селян для бесхлопотной передачи земли национальным агротрейдерам, а впоследствии и транснациональным компаниям.

Это новейший и серьезнейший вызов не только для украинского крестьянства, но и государства в целом. Вызов от власти мы будем принимать на очередном съезде АФЗУ, а возможно, и раньше. Потому что власть предложила селу заведомо худший из вариантов земельной реформы. Но это не конец, еще будет, и будет!..

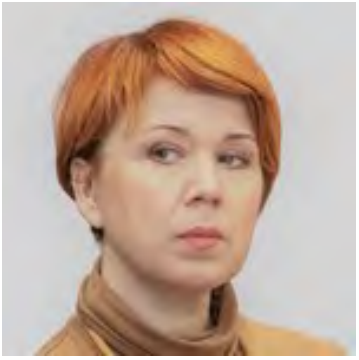
***

№ 535.

Мер Дніпра Борис Філатов про Кабмін: «Якщо кінь здох, перестаньте на ньому скакати. Тим більше на переправі»

2022-08-01

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Про причини конфлікту Асоціації міст Украини й прем'єр-міністра Дениса Шмигаля

Учора конфлікт між прем'єр-міністром і мерами, який довгі місяці війни варився всередині влади, виплеснувся назовні. Відразу кілька мерів і представників місцевого самоврядування висловили своє невдоволення діями уряду та навіть звинуватили його голову Дениса Шмигаля в «саботажі і шкідництві».

Індикатором загострення конфлікту стало рішення уряду повернути всі закупівлі органів місцевого самоврядування (ОМС), у тому числі на армію та ТРО, в систему Prozorro. І це сильно ускладнило місцевій владі можливість оперативно здійснювати закупівлю товарів та обладнання: бронежилетів, тепловізорів, прицілів та іншого.

Ще одну червону лінію, негласно встановлену всередині і суспільства, і влади, не критикувати одне одного заради збереження єдності, перейдено. Чому мери, об'єднані в Асоціацію міст України (АМУ), наважилися винести сміття з хати, ми запитали в мера Дніпра, члена президії Конгресу регіональних і місцевих влад при президенті Бориса Філатова.

***

— Бюджетний кодекс і закон про нацспротив зобов'язують органи місцевого самоврядування фінансувати армію. Тому що в оборонному бюджеті-2022 на екіпірування було закладено нуль, та й із озброєнням армії туго, багато чого в організації оборони лягло на плечі самих бійців, їхніх родин, волонтерів і ОМС. Я знаю, що мери від самого початку просили центральну владу забрати почесну місію фінансувати армію і ТрО до держбюджету. Але війна виявилася такою неординарною і критичною, що нині кожна громада, буквально борючись за своє життя,

зацікавлена в допомозі ЗСУ. Я правильно розумію ситуацію, Борисе? То що або хто заважає вам допомагати ЗСУ?

— Нам заважає прем'єр-міністр. Тобто, якщо відсунути вбік питання, пов'язані з Бюджетним кодексом, що вимагають зміни законодавства й іншого, є прем'єр-міністр, який торпедує будь-які ініціативи місцевого самоврядування, пов'язані з придбанням обладнання для потреб не лише ТрО, а й ЗСУ. Найперший приклад — це питання, пов'язані з передоплатою. На сьогодні місцеве самоврядування юридично обмежене постановою Кабміну робити передоплату для придбання будь-яких ресурсів. Ми платимо тільки по факту, після того як продукцію поставлено. Однак іноземні постачальники не працюють без передоплати. У зв'язку з цим ми неодноразово зверталися в Кабмін із проханням змінити нормативну базу й дати нам можливість прямо і без перешкод робити закупівлі для армії та ТрО. Уже пройшло п'ять засідань Кабміну після нашого звернення, але цього питання так і не винесли на обговорення уряду.

Я вчора читав вашу новину й хочу уточнити деталі. Важливо розуміти, що закупівлі ми й так робимо. Кожна міська рада прийняла програму фінансування ТрО та виділяє під неї гроші з бюджету. Хоч би як ми не вимагали раніше фінансувати армію і ТрО з державного бюджету, весь парадокс полягає в тому, що на місцевому рівні нині якраз є гроші. Тому що своєю постановою №590 уряд на період воєнних дій повністю заборонив будь-які капітальні ремонти та реконструкції. Ми сьогодні можемо робити тільки якісь поточні ремонти й маніпуляції. Відповідно, зараз я сиджу на п'ятистах мільйонах гривень, які міг би витратити на придбання матеріалів та обладнання для ЗСУ. Але Шмигаль не дає мені це робити.

— Уточніть, як ви могли б витратити ці півмільярда.

— Ми й так їх витрачаємо потроху. Але треба розділяти статті видатків. Наприклад, ми будуємо всілякі фортифікаційні укріплення і фінансуємо це з бюджету. Але коли ми говоримо про прямі закупівлі, з'являються проблеми. Прем'єр чомусь вважає, що я ініціатор цього конфлікту, але мушу його розчарувати — я виступив усього лише його каталізатором. Пояснюю, чому, на простому прикладі. Нині вся країна купує пікапи для ЗСУ. Я відправив свого заступника на військові склади в Європу, й він знайшов не просто пікапи, а тисячі потрібних фронту вантажівок. Не десятки, не сотні, а тисячі! Вони вживані, але ціна прийнятна — від п'яти до п'ятнадцяти тисяч євро. Причому йдуть із зіпами, запасними коробками, гумою тощо. У результаті — щоб ви розуміли — ми за приватні гроші купили на півтора мільйона євро цих вантажівок і тепер їх веземо. Тому що коли я їх показав колегам мерам, вони

надихнулися і хотіли скинутися, щоб викупити кілька сотень для потреб нашої армії.

— Але ви мали зробити передоплату?

— Точно! Але прем'єр сказав, що він цього не робитиме. Ні стосовно цих пікапів, ні стосовно тепловізорів, дронів, приладів для очищення води, будь-яких інших потрібних фронту ресурсів. Тому всі товари їдуть до нас сюди із Заходу або через волонтерів, або через руки «Укрспецекспорту» та інших. А громади сидять на грошах і не можуть їх витратити. Тому що прем'єр має свою позицію щодо цього. При цьому Кабмін дає дозвіл на прямі закупівлі Фонду «Повернись живим». Це надійна організація і рішення правильне. Але воно викликає в нас запитання: чому демонстративно ігнорують ОМС?

Ми звернулися до міністра оборони, й Резніков як адекватний міністр сказав: «Клас, ми це винесемо на Кабмін». Ще два місяці тому зробив від свого імені проєкт рішення і виніс на Кабмін, але прем'єр не поставив його в порядок денний. Відтоді минуло вже п'ять засідань Кабміну, а прем'єр тримає паузу. За Станіславським. При цьому він не відповідає на наші дзвінки, не помічає повідомлень мерів. А його помічники весь час нам розказують, що треба щось допрацювати.

І це попри те, що зазначене питання вже двічі обговорювали на Конгресі місцевих і регіональних влад при президенті, й уряд одержав доручення з цього приводу. Дійшло до того, що АМУ вже офіційно звернулася до прем'єра та попросила надати протокол засідань Кабміну, де є обґрунтування, чому важливе для армії питання не ставиться в порядок денний. Але прем'єр прикрився війною і, назвавши стенограму «документом для службового користування», відмовив.

Однак у приватних розмовах присутня теза Шмигаля про те, що якщо він, мовляв, дасть місцевому самоврядуванню такі права, тоді стануться сепаратизм і федералізація. Прем'єр цілком серйозно вважає, що ми на гроші бюджету громад фінансуватимемо свої бригади. Тобто підкуповуватимемо лояльність військових. Щоб вони що? Краще захищали наших людей від бомб? Уже дійшло до анекдоту, коли мер Білої Церкви подзвонив мені й запропонував таке: «Давай я куплю вантажівки твоїй 93-й бригаді, а ти — моїй 72-й. Щоб прем'єр не думав, що ми підкуповуємо своїх військових».

— Зараз ваші опоненти жбурнуть у вас своїм заготовленим каменем. Відео із Zoom, де ви інструктували свою команду напередодні війни, облетіло всю країну. Може, звідси побоювання прем'єра? Я не про вашу позицію сьогодні, я про факт.

— Я до цього факту доволі спокійно ставлюся і вже неодноразово його коментував. Це 14-хвилинне відео змонтовано із тригодинного запису саме моїми опонентами. З допомогою «журналістів» телеканалу Д1, який належить кримінальному авторитету Петровському (він же — Нарик). Це давня історія і в якомусь сенсі «отвєтка» на моє публічне запитання, куди ж 24 лютого поділися всі головні міські «патріоти». Але навіть в 14 хвилинах відкритого обговорення поточної ситуації в країні немає приводу за щось мені дорікати. Чого не скажеш про депутатів від СН, у яких Петровський купив франшизу і які всю цю історію записали, а потім віддали в монтаж замовникові. Тож я не пов'язую це з роботою спецслужб або, тим більше, з далекоглядністю прем'єра, це містечкові розбірки з бандитами.

— Щоб закрити політичний ґештальт із прем'єром і повернутися до закупівель і армії, маю запитати вашу думку з приводу останніх публікацій у медіа про можливу відставку Кабінету Шмигаля. Ваш постріл по Шмигалю за бажання можна тлумачити як підготовку ґрунту для відставки.

— Інно, ну ми ж з вами не вперше спілкуємося. На рівному місці таких заяв не роблять. Кришку просто зірвало. Та й те, про що я тут вам кажу, — мала частина того, що насправді відбувається в надрах Кабміну. Але якщо в якийсь момент правоохоронні органи побачать у цьому якийсь підступ, то я справді готовий дати показання. Нехай вони допитають виконавчого директора АМУ Слобожана, інших мерів, нехай розберуться, як ми принижуємося. Таке враження, що Денис Анатолійович не витримав випробування мідними трубами. Після зустрічі з Байденом та іншими лідерами провідних країн світу нашого прем'єра наче підмінили. Прем'єр-міністр Шмигаль до війни й зараз — дві різні людини.

— Може, його почало дуже непокоїти, що ще до війни ОПУ перетворив прем'єра на пішака? А тепер у голови уряду позначилася власна позиція і полізли амбіції — нехай навіть не в тому місці, але ми тим самим платимо за початковий збій у системі держуправління.

— Але ми ж зараз із вами говоримо не про позицію чи амбіції, а про результат. Про ККД. У місцевого самоврядування всі ці роки теж були непрості відносини з офісом президента. Але чомусь нині ми можемо подзвонити Кирилу Тимошенку або будь-якому іншому представникові ОПУ та щось вирішити. А от із паном прем'єром і його підручними спілкуватися дуже важко.

— Борисе, підручні прем'єра — це чиновники державного апарату, який є конституційною гілкою влади. І бюрократична машина не передбачає ручного управління, як заведено в ОПУ. Але я, звісно, розумію, ви маєте

на увазі, що ця машина під час війни мала перейти на воєнні рейки й приймати рішення оперативно. Не можна із цим не погодитися.

— Як не можна не погодитися і з тим, що паливне питання Кабмін провалив. Провалено комунікацію з місцевим самоврядуванням. Незабаром ми одержимо можливість оцінити глибину провалу підготовки до опалювального сезону. Ще один приклад — питання, пов'язане з валютним контролем. Я дзвоню Юлі Свириденко: «Допоможи, будь ласка». Вона пересилає мене в Мінекономіки, Мінекономіки — в Нацбанк, той знову відправляє в Мінекономіки, потім усе це спускається на рівень заступника міністра, потім — до начальника департаменту... Після багатотижневого ходіння по муках нам просто відмовляють. Так неможливо працювати в умовах війни. І в цій ситуації нам справді простіше працювати з ОПУ. Там слухавку беруть. А в Кабміні не беруть і, повністю проігнорувавши позицію ОМС, ще й повертають усі закупівлі в систему Prozorro. Красиво, але неефективно.

Передусім це затягування термінів, до того ж треба зібрати купу папірців. І найголовніше ось, наприклад. Ми будуємо РОП (ротний опорний пункт), і на вимогу Prozorro маємо назвати підрядника, суму й місце розташування. В Інтернеті, щоб росіяни прочитали? Тобто прирівняли будівництво військового об'єкта до будівництва дитячого майданчика.

Так, пан Нефьодов — дуже кваліфікований колишній перший заступник міністра економіки й ідеолог системи Prozorro. На наші запитання він відповів, що не всіх вимог у такій ситуації слід дотримуватися. На словах. А на папері? Це ж до мене після війни прийде КРУ, не до нього. Тому дуже багато законослухняних мерів уже зараз гальмують на марші зі своєю ініціативою. І хто страждає? Армія.

— Основна ідея всієї вашої кампанії яка?

— Щоб Кабмін відчепився від муніципалітетів щодо всіх питань, пов'язаних із військовими закупівлями. Із Prozorro, з валютним контролем, з подвійним оподаткуванням, із передоплатою. От можна це все якось вирішити конкретно за воєнними законами? Тим більше що всі підзаконні акти ми розробили й давно направили в Кабмін. Включаючи специфікацію: що, де й за скільки купуватимемо. Щоб ми могли витрачати гроші на Батьківщину. Ми ж не просимо таких привілеїв для інших закупівель.

Однак у прем'єра є друга версія, я її підтверджую. «Ну, ні, якщо ОМС усе купуватимуть, то як же Кабмін виглядатиме в очах народу?».

— Що вам більше слави дістанеться?

— Або що ми покажемо дірки в держбюджеті. Я не знаю, чим вони керуються. Ми вже вирішили довести всю цю історію до абсурду. А давайте громади всі ці гроші віддадуть у президентський фонд? Нам не шкода. Тому що військовому, який приходить до нас за тепловізорами, однаково, хто за них заплатить — держава чи місцева влада.

Найцікавіше те, що коли нам говорять, що мери фінансуватимуть якісь свої бригади, це повна маячня. Тому що ми все це робимо за заявками військкоматів, які проходять через ВЦА. Грубо кажучи, якщо голові ВЦА щось не сподобається, то в нього є всі повноваження смикнути нас за рукав. Тобто ситуація патова. Нас підтримує профільний заступник ОПУ, голови ВЦА, міністр оборони, міністр фінансів, міністр регіонального розвитку, а прем'єр просто не ставить питання в порядок денний.

— Ну, так у нас є президент-головнокомандувач, і в умовах воєнного стану він з допомогою РНБО може впливати на Кабмін, пропрезидентська парламентська більшість, нарешті, яка затвердила цей Кабмін. Чи коней на переправі не міняють? Тим більше, в умовах військового стану закон це забороняє.

— Може, президентові про це не говорять, й узагалі, йому є чим займатися. Зараз ми зайшли в комітети, працюємо з депутатами. Мій колега мер Житомира Сергій Сухомлін досить жорстко виступив із цього приводу на РНБО. Що стосується міняти чи не міняти. Вихід завжди можна знайти. Але якщо кінь здох, перестаньте на ньому скакати. Тим більше на переправі. Ну, а якщо він знову забив копитами, то, може, і можна ще протягнути якийсь час.

— Яка ситуація в Дніпрі? Ви можете уточнити, як це зробив Садовий, указавши на 61 мільйон, уже витрачений громадою Львова на допомогу ЗСУ? Скільки ви з бюджету віддали ЗСУ за ці місяці?

— Я не хочу мірятися мільйонами зі своїм шановним колегою, але як місто, що розташоване близько до зони бойових дій, ми витратили в кілька разів більше. Ми дуже багато витрачаємо на фортифікації.

А ви знаєте, яка зараз найбільша потреба в областях? Лопати. От у мене лежить заявок на 10 тисяч лопат. Їх немає ні в «Епіцентрі», ніде. Я збирався давати замовлення підприємцям, щоб вони почали робити ці лопати. А зараз мені треба оголосити тендер у Prozorro, має прийти виробник — один, п'ятий, десятий… Це буде кошмар. А так я просто заплачу людям гроші, а вони зроблять лопати. І все.

— Зараз, звертаючись до тез опонентів, уточню, що такі замовлення часто роблять свої фірми за 10% відкату.

— Нехай опоненти кажуть, що хочуть. Нам треба виграти війну, а не слухати, що говоритимуть опоненти. Мені ніколи розбиратися зі скаргами в Антимонопольний комітет, позовами до суду незадоволених учасників тендера. У нас війна в країні. Після Перемоги нехай приходять КРУ, НАБУ, ДБР. А зараз у нас область і місто обстрілюють ракетами, й нам треба банально вижити та допомогти армії настільки, наскільки це в наших силах.

Якщо ви настільки не довіряєте місцевій владі, запровадьте смертну кару за розкрадання коштів. Але при цьому дайте нам можливість витрачати на армію гроші, які лежать у нас на рахунках.

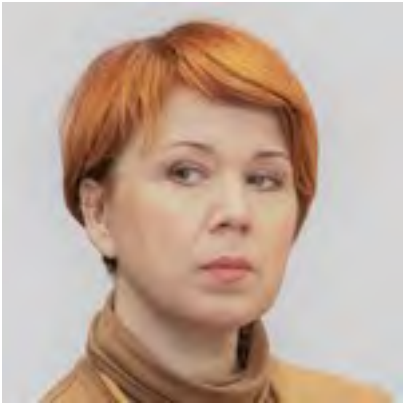
***

№ 536.

Дело Корбана. Как не стать Россией

2022-08-04

Инна Ведерникова

Редактор отдела политики ZN.UA

Несколько тезисов для тех, кто не привык следить за температурой в кастрюле

Геннадий Корбан — он же все еще действующий глава штаба совета обороны Днепра — не из подарочного магазина. Однако если у власти есть к нему обоснованные претензии, то она может провести следствие и прийти с его результатами в суд. В ее суд. Но она этого не делает. Поэтому дело не в конкретной фамилии, а в методе власти, при помощи которого она расправилась с неугодным гражданином.

Как оказалось, теперь нет надобности гонять политического оппонента по крышам в целях демонстрации силы, как это делал с Саакашвили президент Порошенко.

Можно просто, ничего не объясняя, отобрать на границе паспорт. А заодно и дом, где осталась твоя зубная щетка и ждут пожилые родители.

Имя Корбана в секретном указе президента о прекращении гражданства десяти украинцев мы рассматриваем исключительно в этом контексте.

> Причем намеренно опускаем не только «слугу народа» Игоря Васильковского, сбежавшего 24 февраля с румынским паспортом за границу (где он успел вляпаться в секс-скандал и вернуться), но и фамилию олигарха Игоря Коломойского. Это герой истории с другим сюжетом.

Однако новостной повод для акцента на истории Корбана — уже даже не лишение его гражданства, а то, что это все проглотили.

В то время как полностью переключаться на другие, пусть даже самые болезненные события — а нас обстреливают ракетами и мы каждый день

теряем людей — обществу, медиа, политикам и всем, кто собирается строить после победы демократическую Украину, нельзя.

Не реагировать на сигналы, поданные за это время властью (включая комментарии президента и секретаря СНБО), — тоже нельзя.

Потому что в ситуации, сложенной руками Банковой для Корбана есть моменты, свидетельствующие о том, что власть теряет берега в своей подозрительности, своей мелочности, и становится опасна для каждого, кто за Украину, но не молча.

Начнем с того, что в конце июня Геннадий Корбан на своей странице в Фейсбук обратился к президенту с просьбой дать громадам возможность осуществлять оборонные закупки без тендеров Прозорро, которые Кабмин вернул своим постановлением.

Проблема на местах обострилась еще и в связи с тем, что хоть по Бюджетному кодексу громады и обязаны помогать ВСУ и ТрО,

> **премьер больше двух месяцев не слышал просьб разрешить работать с западными поставщиками по предоплате.**

На фоне катастрофической ситуации со снабжением армии и ТрО (речь об экипировке, бронежилетах, средствах защиты и пр.) **отсутствие внимания Кабмина к просьбам громад возмутило не только Корбана, дерзнувшего публично обратиться к президенту, но и мэра Днепра Бориса Филатова.**

Интервью Филатова нашему изданию на эту тему стало отнюдь не политическим выпадом оперившихся днепровских элит, которые, по мнению ряда людей из ОПУ, «злоупотребляют городским бюджетом в своих корыстных целях».

Филатов обозначил позицию Ассоциации городов Украины (АГУ), два месяца строчившую письма в Кабмин. За АГУ стоит тысяча громад, и такую позицию поддерживают даже те мэры, которые стараются держаться в стороне от активностей Ассоциации. В частности мэр Чернигова Владислав Атрошенко, хоть и не поддержал тональность Филатова, разгромившего политику действующего премьера Дениса Шмыгаля, однако с тезисами о закупках согласился не задумываясь.

Стоит уточнить, что

> на фоне стратегии Банковой, готовой рано или поздно сменить слабый Кабмин, конфликт мэров с правительством был на руку ОПУ. Более того, как оказалось, органам местного самоуправления (ОМС) сейчас намного

легче решать проблемы с офисом президента, чем с правительством. Ведь им ясно: за время войны произошла окончательная подмена Кабмина как институции главой ОПУ Андреем Ермаком и Ко.

После долгих горячих споров с модерацией заместителя главы ОПУ Кирилла Тимошенко, изменения в постановление Кабмина таки были внесены. И сделано это было в пользу АГУ.

Однако поднятый бунт Корбану не забыли, а палец загнули.

Но этот палец был не первым. Даже в новейшей истории Украины, взорвавшейся 24 февраля.

По нашей информации, в офисе президента решили, что журналист Юрий Бутусов — постоянный критик власти — «сидит на зарплате у Корбана».

Как будто не было Бутусова до Корбана. Как будто он не громил много лет назад в своих статьях в «Зеркале недели» ныне дорогой сердцу Арахамии и Иванчука ЕДАПС. Как будто не разделывал под орех производителей контрафактной водки, не разбирал банковские аферы Шепелева и т.д. Не разносил высшее военное командование в 2014–15 гг.

Но в представлении Банковой, и не только этой, а всех банковых, журналист не может иметь своего мнения.

Он может быть только домашним животным.

Как премьер-министр или глава СБУ. Бутусов без намордника — это ответственность Корбана. Нет Корбана в стране — вопрос решен.

Такова логика власти страны — «кандидата на членство в ЕС».

А вот что касается власти в Днепре и по большому счету во всей области — опорном и все еще тучном регионе — тут Корбан действительно сильно смахивает если не на кукловода, то на финдиректора кукольного театра точно. Может ли отсутствие реального контроля над родным регионом президента нравится Банковой? Конечно, нет.

Поэтому, вырвав зуб, власть надеется вытащить весь мост. И поставить свои импланты. Не задумываясь, приживутся они там или нет.

Пинг-понг между Корбаном и Банковой мог продолжаться еще долго.

А Кирилл Тимошенко (всего пару лет назад и Корбан, и Зеленский были клиентами его не бесталанного пиар агентства) мог продолжать

доказывать свою тающую нужность, модерируя этот процесс. Если бы на горизонте не появилась конгрессвумен от Республиканской партии США Виктория ***Спартц***.

Клеймо для всех неугодных, под которым теперь можно продать президенту казнь любого.

И Корбана, который в один из ее приездов встречался с ней на 30 минут. И Коломойского, по чьему (*якобы*) сценарию она появилась в Украине, а после потрясла охладевшую к олигарху власть своими заявлениями.

Даже экс-министр иностранных дел Константин ***Грищенко*** оказался в международном розыске, потому что дипломат нашего посольства в США, прикрывая тонкий шрам на любимом кресле, отстучал на Банковую: ***Грищенко*** имеет отношение к организации визитов **Спартц**.

Не Литвин оказался нужен в связи с харьковскими соглашениями, не Бойко, курировавший вопросы газа и его цены при Януковиче (о чем и было это соглашение), не Демченко — идеолог этих соглашений, который просто ушел на покой. А Грищенко, который в глаза не видел Спартц, но при этом не вылазил с американских каналов, требуя закрыть небо, а также от лоббистов американского ВПК, убеждая их, почему выгодно поддержать идею поставок оружия в Украину.

В судьбе гражданина Корбана Спартц оказалась последней каплей.

Подозрения — наше все? Сведение счетов — наше все?

И на это у Банковой есть время и силы? На фоне войны и экономического обвала, потерь и катастрофического недостатка ресурсов? Есть время придумать коварный план и отправить на границу двух переодетых дэбээровцев под видом работников военкомата дабы под камеры вручить повестку ненавистному экс-генпрокурору Рябошапке? Который потом явился в военкомат, где ему сказали: у вас трое детей, мобилизации вы не подлежите и вообще никакой повестки мы вам не выписывали.

И это масштаб звезды первой полосы журнала Time и его продюсера?

Власть может воротить нос от 11 миллионов конфискованных взяточных долларов, только потому, что их предложили использовать на нужды военных экс-глава НАБУ ***Сытник*** и экс-секретарь СНБО ***Данилюк***?

Власть может обсуждать назначение ***Залужного*** на пост министра обороны только потому, что кто-то из политтехнологов предполагает, что из командующего ВСУ может вырасти новая политическая сила?

Люди, не очень добрые, вы чем занимаетесь? Не отвлекайтесь. Посмотрите на рейтинги и успокойтесь. Вы сейчас затмили всех, кто был, и закупорили всех, кто будет. Кто теперь укажет вам на ваши ошибки? Вы ненавидите каждого, кто «пытается вас учить».

«Ты можешь связаться с Макроном в один клик, а с Байденом — в два клика? Тебя слушают парламенты мира, открыв рот? За интервью с тобой дерутся крупнейшие мировые СМИ? Да кто ты такой, чтобы меня учить?».

Примерно так рассуждают на Банковой, когда речь идет об энергетике, финансах, логистике, качестве законов и т.п.

Да, любовь мировых СМИ и народных масс президенту во многом удается оборачивать на пользу Украине.

Но кто защитит страну от ваших внутренних просчетов и некомпетентностей?

Только те, кто любит страну не меньше, чем вы, но во многих вопросах понимает больше.

Но вы делаете врагов из тех, кто хочет помочь, не замечая при этом врагов, которые уже давно вредят. (Либо по ***злому умыслу***, либо по ***идиотизму***).

Поэтому на вопрос — почему Корбан? — президент Украины, златоуст, срывающий аплодисменты всего мира, отвечает невнятно казенно:

«Во-первых, никаких спекуляций нет. Мы на регулярной основе предоставляем гражданство нашего государства или лишаем. Это постоянный процесс и все происходит постоянно в рамках действующего законодательства».

А по сути? А по совести?

В дополнение к сказанному им в тот же день полетели слова секретаря СНБО Алексея ***Данилова*** в Твиттере:

«Человек, который занимается политикой, должен публично сообщить о наличии у него другого гражданства кроме украинского. Мы будем и

дальше упорно очищать страну от агентов влияния РФ, предателей и коллаборантов».

Серьезно?

По нашей информации, владелец свежей почетной грамоты от министра обороны Геннадий ***Корбан*** имел уточняющий телефонный разговор с секретарем СНБО ***Даниловым***. И хоть оппонентам в ходе непубличной дискуссии не удалось избежать ненормативной лексики, все-таки выяснилось, что Данилов под предателями и колаборантами подразумевал обладателей российских паспортов.

Но у Корбана российского паспорта не было.

Да и главное:

ни президент, ни секретарь СНБО не объяснили, почему из миллионов бипатридов были выбраны именно эти. Какие критерии? Алфавит? Рост? Активы? И почему никто никому ничего не объяснил и не доказал? Да так завтра ОПУ лишит гражданства условного Притулу, Чмута или Бутусова — любого, кто не понравится. И тоже ничего не нужно будет объяснять и доказывать. Потому что именно сейчас никто не добился от президента внятных объяснений такого решения.

По данным ZN.UA, сейчас в Украине воюют более трехсот израильтян. На прошлой неделе в израильском городке Кармиель похоронили троих друзей, одноклассников, которые вместе поехали защищать нашу страну.

Так почему им защищать Украину можно, а Корбану, даже если у него есть такой же паспорт, — нельзя?

Но если мы говорим о бипатридах во власти, к которой Корбан официально отношения не имел, то, ребята, действительно, выверните внутренние карманы пиджаков. Корбан же предложил секретарю СНБО создать «совместное предприятие» по выявлению людей с двойным гражданством во власти. Будьте последовательны.

Но **избирательное применение закона — еще одна болезнь всех банковых.**

Всегда действовавших по принципу: друзьям все, врагам — закон. Банковая Зеленского не исключение.

И никакие истории с отставками Баканова или Венедиктовой, которые пытаются продать как способность «сажать трех друзей», для тех, кто способен думать, не прокатят.

…Уже очевидно, что в истории с Корбаном сейчас никто ничего не отмотает.

Зеленский и его команда четко рассчитали — война все спишет. И пусть теперь натасканные адвокаты Корбана годами борются в украинских судах за его гражданские права, цитируя то 25 статью Конституции, то закон о гражданстве и пр.

Вот только, что прикажете делать тем, у кого не затухают подозрения?

Коль они сейчас в тренде. Разве удар по организации обороны Днепра в момент перехода к третьему этапу войны и активизации россиян не смахивает на русскую оферту? Днепр в судьбе юга нашей страны — важен. И какие бы там ни были, по словам советника главы ОПУ Подоляка, «не очень плохой губернатор, и не очень плохой мэр», изъятие из системы обороны менеджера Корбана разве на пользу стране?

Мы не адвокаты Корбана, но мы адвокаты чести и достоинства государства.

Которое не должно так обращаться со своими гражданами. Сегодня с этими, а завтра — с любыми другими.

Может быть, не все помнят притчу о лягушке, которая выпрыгнет, если ее кинуть в кастрюлю с кипятком. Но если воду нагревать постепенно, лягушка сварится. В российской кастрюле сварились судьбы, права и достоинство миллионов людей.

Вода в нашей кастрюле нагревается. Внимательным — уже горячо.

***

№ 537.

Загребельська 2022-08-22

Assessed Control of Terrain in Ukraine and Main Russian Maneuver Axes as of August 21, 2022, 3:00 PM ET

Map by George Barros, Kateryna Stepanenko, Noel Mikkelsen, and Daniel Mealie

© 2022 Institute for the Study of War and AEI's Critical Threats Project

* Assessed Russian advances are areas where ISW assesses Russian forces have operated in or launched attacks against but do not control.

Переклад Августин Волошин

1. Імпульс російських сил щодо територіальних завоювань навколо Бахмута і Авдіївки наприкінці липня, ймовірно, вичерпаний, і російські атаки на сході України, ймовірно, завершаться, хоча дуже невеликий поступ Росії, ймовірно, продовжиться.

Російські війська захопили Новолуганське та Вуглегірську ТЕЦ на південний схід від Бахмута 25 та 26 липня відповідно, зміцнивши російський контроль над важливими об'єктами після багатьох тижнів боїв.

Російські джерела відзначили ці успіхи як значну військову перемогу, не згадавши, що українські збройні сили успішно уникали вогневого контакту та відійшли із цього району.

Російські сили також відзначили захоплення українських укріплень навколо вентиляційної шахти Бутівської вугільної шахти на південний захід від Авдіївки після того, як 30 липня українські війська покинули цей район.

Російські війська в обмеженій мірі скористалися цими досягненнями і атакували Бахмут із північного сходу та південного сходу, а також навколо Авдіївки, але тепер ці атаки застопорилися.

2. Нездатність російських військ отримати вигоду з попередніх успіхів у районі Бахмута та Авдіївки є прикладом фундаментальнішої російської військової проблеми — продемонстрованої нездатності перетворити тактичні успіхи на оперативні.

Російським силам постійно не вдавалося скористатися тактичними проривами, щоб вийти в тилові райони ЗС України або вивести з ладу значні частини українських оборонних рубежів.

Тому вони постійно дають українцям час, щоб відійти і зайняти нові оборонні позиції, які росіяни будуть змушені теж штурмувати.

Це пояснює надзвичайно повільні темпи просування росіян на Сході і переконливо свідчить про те, що росіяни не зможуть захопити більше території в найближчі місяці, якщо ситуація не розвиватиметься непередбачено.

Російські сили, швидше за все, так і не зможуть виділити достатньо ресурсів для будь-якої однієї наступальної операції, щоб відновити імпульс, необхідний для значного територіального просування, що призведе до оперативних успіхів.

3. Російські сили, ймовірно, зіштовхнуться з проблемами під час ремонту бойових літаків через західні санкції і можуть спробувати обійти ці санкції, використовуючи білоруські зв'язки з менш суворими санкціями.

Управління військової розвідки України заявило, що 20 серпня міністерства оборони Росії та Білорусі підписали «термінові» контракти на ремонт та відновлення російської бойової авіаційної техніки на території Білорусі, імовірно для подальшого використання в Україні.

Західні санкції проти Росії значною мірою заборонили передачу обладнання державі Росія загалом, тоді як санкції щодо Білорусі переважно націлені на окремі білоруські підприємства.

Західні країни раніше вводили санкції проти білоруських підприємств військово-промислового комплексу, що виробляють радіолокаційні системи, автомобілі та ремонтують гусеничні машини, але неясно, якою мірою санкції вплинули на імпорт білорусами авіаційних запасних частин.

Генштаб України повідомив, що 21 серпня російські війська перекинули до Білорусі з Росії невстановлене обладнання ППО.

Генштаб України також повідомив, що російські сили закриють певні ділянки повітряного простору Росії у Липецькій, Воронезькій та Білгородській областях з 22 по 25 серпня.

Російсько-білоруська угода може вказувати на те, що російські офіційні особи намагаються обійти санкції щодо Росії, оскільки імпортувати запчастини до Білорусі може бути простіше, ніж до Росії.

4. Ключові висновки

Російські наступальні операції на сході України, ймовірно, вичерпали обмежений імпульс, який вони набрали наприкінці липня, та, ймовірно, досягли своєї кульмінації.

> Російські військові демонструють постійну нездатність перетворювати невеликі тактичні успіхи на оперативні, що, ймовірно, завадить Росії досягти значного територіального просування в найближчі місяці, за винятком серйозних змін на полі бою.

Українська військова розвідка повідомляє, що Росія та Білорусь досягли «термінової» домовленості щодо ремонту пошкодженої російської авіаційної техніки для повторного використання в Україні.

Ця угода може бути частиною спроби Росії використовувати більш м'який режим санкцій щодо Білорусі, щоб обійти секторальні санкції щодо Росії.

Російські війська здійснили кілька невдалих наземних атак на південний захід і на південний схід Ізюму.

Російські війська наступали на південний схід від Сіверску, а також на північний схід та південь від Бахмута.

Російські сили досягли обмежених успіхів на захід від Донецька, але не завдавали ударів по адміністративній межі Донецької та Запорізької областей.

Російські сили здійснили безуспішні спроби наземних атак на південний захід від Донецька та продовжили атаки населених пунктів на північний захід та південний захід від Авдіївки.

Російські війська провели кілька атак на напрямку Херсон-Миколаїв та частково просунулися на схід від міста Миколаїв.

Російські сили, ймовірно, не навчають новобранців дисципліни, створюючи спеціальні уповноважені підрозділи, які займаються фактами хуліганства у Росії та незаконними діями військових в Україні.

Напередодні Дня незалежності України 24 серпня російська окупаційна влада посилила заходи фільтрації та викрадення людей на окупованих територіях.

***

№ 538.

Кабмін перевірить чи врахували в скандальному законопроекті "Про медіа" положення директиви ЄС, на виконання якої проект писався

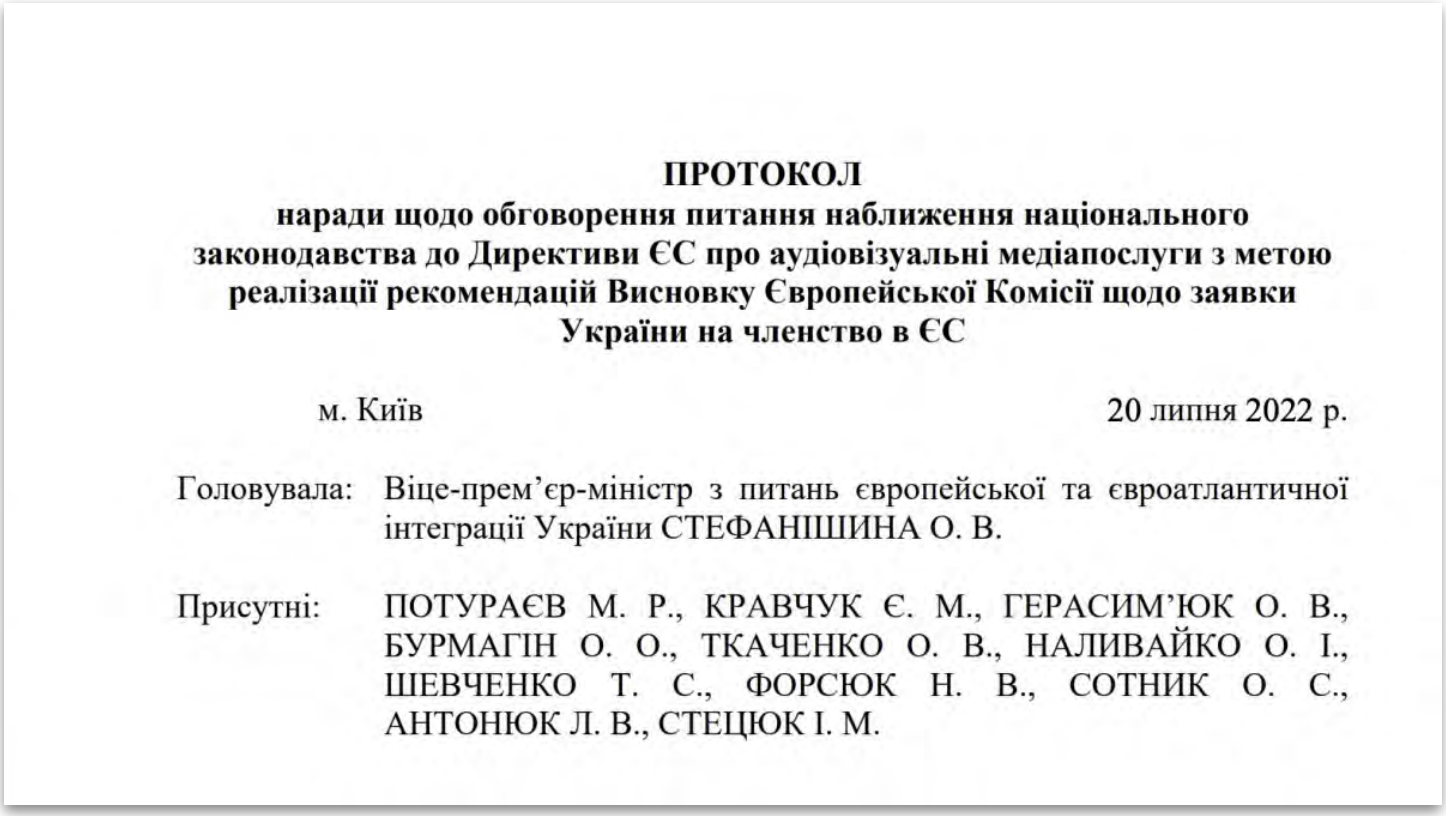
2022-08-18

Микола Поліщук

Міністерство культури має надати Уряду доопрацьовану редакцію закону "Про медіа" для здійснення аналізу врахування в законопроекті положень Директиви 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіапослуги.

Таке доручення міститься в наданому Кабінетом міністрів на запит Українських Новин "Протоколі наради щодо обговорення питання наближення національного законодавства до Директиви ЄС з метою реалізації рекомендацій Висновку Європейської Комісії щодо заявки України на членство в ЄС", яка проходила під головуванням віце-прем'єр-міністра Ольги *Стефанішиної*.

Сам проект має бути доопрацьований з метою повного врахування положень Директиви ЄС та включений до порядку денного ВР для розгляду на найближчому засіданні.

ПРОТОКОЛ
наради щодо обговорення питання наближення національного законодавства до Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги з метою реалізації рекомендацій Висновку Європейської Комісії щодо заявки України на членство в ЄС

м. Київ 20 липня 2022 р.

Головувала: Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України СТЕФАНІШИНА О. В.

Присутні: ПОТУРАЄВ М. Р., КРАВЧУК Є. М., ГЕРАСИМ'ЮК О. В., БУРМАГІН О. О., ТКАЧЕНКО О. В., НАЛИВАЙКО О. І., ШЕВЧЕНКО Т. С., ФОРСЮК Н. В., СОТНИК О. С., АНТОНЮК Л. В., СТЕЦЮК І. М.

При цьому,

матеріали наради **не містять згадок**, ***чи будуть корегуватися чи переглядатися норми законопроекту***, які ***протирічать*** положенням Директиви ЄС або ***значно виходять за сферу та межі цієї Директиви***, через що проект неодноразово піддавався критиці медійників.

Нова редакція Спільної *Директиви Європейського парламенту та Ради ЄС* 2010/13/ЄС про узгодження певних положень, визначених законами, підзаконними актами та адміністративними положеннями у державах-членах стосовно надання аудіовізуальних медіа послуг ***була прийнята 10 березня 2010 року та адресована державам-членам ЄС***.

1) В ній визначаються нові підходи до правового визначення аудіовізуальних медіа послуг у ЗМІ та аудіовізуальних медіа послуг на замовлення.

2) А також визначаються особливості та обмеження в цій сфері.

При цьому пункт 1 статті 1 Директиви *визначає* саму ***"аудіовізуальну медіа послугу"*** як

«телевізійне мовлення згідно з визначенням, або аудіовізуальна медіа послуга на замовлення згідно з визначенням, або аудіовізуальну комерційну рекламу».

На *інші медіа послуги* документ *не розповсюджується*.

Крім того,

пункт 4 ***Рекомендації 1855 Парламентської асамблеї Ради Європи*** з посиланням на статтю 10 ***Європейської конвенції з прав людини*** *відмовляє державним регуляторам* телебачення та радіомовлення **у праві ліцензування не лише інтернет-газет та веб-видань, а й навіть інтернет-радіо та веб-телебачення**.

*« 4. Статья 10 (пункт 1) Европейской конвенции о правах человека допускает наличие со стороны государств требования о «**лицензировании** радиовещательных, телевизионных или кинематографических предприятий».*

*Ассамблея считает, что в этом смысле радиовещание и телевидение **не должно включать** в себя **Интернет-радио и веб-телевидение, которым не должно требоваться разрешение со стороны государственных органов**. **Интернет-радио и веб-телевидение должны рассматриваться как Интернет-газеты или веб-сайты, содержащие текст, изображения и звуковое сопровождение**.»*

Законопроект "Про медіа" зареєстрований у ВР в **липні 2020 року** і в ***пояснювальній записці*** до проекту вказується:

*"Україна має міжнародні зобов'язання щодо імплементації у національне законодавство норм Директиви Європейського парламенту та Ради 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіа послуги від 10 березня 2010 року зі змінами, внесеними Директивою (ЄС) 2018/1808 від 14 листопада 2018 року, тобто закріпити на рівні Закону оновлений комплекс **правових норм у галузі аудіовізуальних медіа**, який би відповідав європейським стандартам та сучасному рівню технологічного розвитку".*

В той же час проект, який сьогодні визначається як важливий для синхронізації українського законодавства із законодавством ЄС, **за обсягом та сферою застосування значно перевищує положення Директиви ЄС.**

***

2. МКІП у взаємодії з Комітетом Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, Держкомтелерадіо та Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України доопрацювати проект Закону України «Про медіа» (реєстр. № 2693-д від 02.07.2020) з метою повного врахування та відповідності положенням Директиви 2010/13/ЄС про аудіовізуальні медіапослуги (далі - Директива 2010/13/ЄС).

Строк - 28 липня 2022 року

3. МКІП надати Урядовому офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів доопрацьовану з урахуванням положень Директиви 2010/13/ЄС редакцію проекту Закону

ДЕПАРТАМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКУМЕНТООБІГУ
СЕКРЕТАРІАТУ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
№ 19738/0/1-22 від 28.07.2022 17:49:02

55

2

України «Про медіа» (реєстр. № 2693-д від 02.07.2020) для здійснення аналізу повноти врахування у законопроекті положень зазначеної Директиви.

Строк - 29 липня 2022 року

4. Рекомендувати Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики подати пропозиції щодо включення проекту Закону України «Про медіа» (реєстр. № 2693-д від 02.07.2020) до порядку денного Верховної Ради України для розгляду його на найближчому пленарному засіданні.

На 182 сторінки тексту, який містить 126 статей та перехідні положення, **вдається до регулювання всієї медіа-сфери, покладаючи її регулювання на Національну раду** з питань телебачення та радіомовлення та сформовані при Нацраді громадські організації (органи спільного регулювання).

***Нацрада* отримує права *реєстратора*, *регулятора* та *контролера* не лише в сфері 1) телебачення та радіомовлення, а й у сфері 2) друкованих ЗМІ та 3) онлайн-медіа.**

При цьому

1) стаття 116 надає Нацраді з питань ТБ широкий інструментарій від приписів, штрафів, аж до скасування реєстрації друкованого ЗМІ або

заборони поширення онлайн-медіа в Україні без чітко прописаної судової процедури.

2) А статті 11 та 112 відносять до "грубих порушень" з боку друкованих ЗМІ та онлайн-медіа "відмову у проведення перевірки Нацрадою".

Так,

3) статтею 68 законопроекту "Ліцензування та реєстрація у сфері медіа" Нацраді з питань телебачення та радіомовлення передаються всі функції державної реєстрації друкованих та інтернет-ЗМІ.

4) А стаття 48 зобов'язує друковані ЗМІ надсилати "контрольні примірники" газетних номерів до Нацради та її підрозділів, що вже більш схоже на копіювання системи Головного управління у справах літератури та видавництв та мережі "обллітів" часів СРСР.

Такі норми викликали обурення медійників та журналістських організацій, які вважають зазначені функції Нацради з питань телебачення та радіомовлення неприродніми.

Так,

Всеукраїнська нарада редакторів друкованих ЗМІ звернулася до ВР з вимогою зняти з розгляду законопроєкт "Про медіа" "як непридатний для регулювання сфери друкованих ЗМІ", яка була підтримана Національною спілкою журналістів України.

А,

Офіс представника Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) з питань свободи ЗМІ заявив, що **український законопроект "містить інструменти цензури"**.

Необхідно, щоб цей законопроект був приведений у відповідність з чинними міжнародними стандартами, зобов'язаннями ОБСЄ і передовою практикою в області ***свободи слова і свободи інформації****, щоб уникнути будь-якого негативного впливу на свободу ЗМІ в країні*",

- заявив представник ОБСЄ з питань свободи ЗМІ Арлем ***Дезір***.

***

№ 539.

ХВИЛЯ

Коррупция: гордиев узел

Война потребовала мобилизации всех ресурсов, экономических и человеческих, но тут внезапно обнаружилось, что коррупция победно продолжает свое разрушительное шествие по украинскому экономическому ландшафту.

ВИКТОР ХЕЛЕМСКИЙ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

2022-08-23

Мне очень понравилось послание…., атмосфера в которой было это прочитано... вот этот пункт особенно о коррупции.

Я честно говоря был удивлён той смелости, с которой …. президент прямо в зал, где сидели губернаторы, министры, депутаты... прямо в этот зал смело говорил о коррупции

Эта публика встретила это всё твёрдо, всё так же... так же открыто и смело глядя ему в глаза. Он говорил: "В нашей стране процветает коррупция". Они даже вынули блокноты, что б записать.

- Действительно - видимо так записали - процветает что? Коррупция!

- Процветает где? В нашей стране!

- Процветает когда? Сегодня процветает коррупция!

Никто не вскочил истерически: "Как Вы смеете?! Почему это?! Вот кто, кто, где?!". Вот никто этого не сказал. Это было железно потому что, где она процветает? - В стране, в стране - не здесь, в стране. Вот выйдем - там оно и процветает...

***Жванецкий** о послании президента рф*

Печально, но все то, что написал классик сатиры о коррупции в соседней стране – абсолютно и полно применимо к нам как в прошлом так и в настоящем. Почему это актуально сейчас как никогда раньше? Возможно потому, что, не случись войны, общество и дальше спокойно жило бы в постепенно загнивающем экономическом болоте. Война потребовала мобилизации всех ресурсов, экономических и человеческих, но тут внезапно обнаружилось, что коррупция, и как явление в целом и как конкретные факты воровства представителями государственного аппарата в частности, победно

продолжает свое разрушительное шествие по украинскому экономическому ландшафту, оттягивая их на себя. Помимо врага внешнего, мы получили вдобавок еще и активизацию врага внутреннего.

По данным ***Transparency International***[1] на 2021 год Украина занимает 122 место по коэффициенту восприятия коррупции из 180 оцениваемых стран. Вместе с тем отношение украинского общества к коррупции неоднозначно. Согласно с исследованиями, проведенными в марте 2021 года программой содействия общественной активности «Долучайся!»[2]: с одной стороны 93,5% респондентов назвали коррупцию одной из наиболее серьезных проблем (при этом среди молодежи этот показатель составляет только 70,6%), но с другой – исследование 2018 года[3] в рамках той же инициативы показывает что для 46,8% опрошенных – дача взятки, неофициальных услуг или подарка при определённых обстоятельствах может быть оправданным если это необходимо для того чтобы уладить важное для них дело. То есть подавляющее большинство признает коррупцию пагубным явлением, однако половина одновременно с этим пользуется возможностью его использования для оптимизации собственных издержек времени или других ресурсов.

Несмотря на декларируемый запрос экономически активного населения на искоренение этого, по мнению многих, тормозящего развитие нашей страны явления, следует признать, что борьба с ним проиграна практически на всех фронтах. Согласно с опросом проведенного в июле – августе 2021 года Центром Разумкова, НАЗК и НАБУ не доверяют 70% опрошенных, САП – 69%, ВАКС – 68%. Возможно потому, что осязаемых результатов борьбы по-прежнему нет.

Причина этого кроется в том, что коррупция в том или ином виде является цементирующим фактором самой структуры государственного аппарата, пронизывая его тысячами связей, взаимоотношениями, неформальными правилами практически независимо от смены чиновников наивысшего уровня. Более того – в Украине коррупция стала естественным явлением не только государственных структур, но и частных. Для многих — это может оказаться открытием, но в большом количестве частных компаний, особенно крупных и в том числе международных, коррупция процветает буйным цветом. Это не всегда означает что сотрудники воруют на рабочем месте – это слишком примитивно, это означает что сотрудник может получать неправомерную выгоду от своего служебного положения посредством откатов, закупок у принадлежащих ему поставщиков или организации схем получения других выгод (например, продажи НДС). Несмотря на гораздо большие, нежели государственные, усилия служб безопасности частных компаний по борьбе с внутренней коррупцией – проблема остается актуальной и по сей день. Пока рентабельность капитала устраивает

инвестора – нет особенного мотива выворачивать наизнанку все подразделения компании, тем более что кроме собственника и ключевых менеджеров в этом практически никто не заинтересован. Даже если у топ-менеджмента мотивация привязана к финансовым результатам деятельности – они будут сопоставлять потенциальные коррупционные выгоды, сопутствующие им риски и возможные репутационные потери с потенциальным уменьшением официальной части дохода. Безусловно, так делают далеко не все, для огромного количества сотрудников внутренние императивы в принципе не позволяют такого рода рассуждения. Однако с чисто экономической точки зрения – при наличии возможностей – такое поведение является рациональным для абстрактного экономического субъекта.

1. Организация экономического сотрудничества и развития[4] поводит следующую классификацию государственной коррупции как явления

Централизованная и децентрализованная

Различаются по типам координации коррупционных действий – на локальном уровне или на государственном. В Украине присутствуют оба вида в достаточно интересном симбиозе – негласные правила не позволяют чиновникам общегосударственного уровня присваивать локальные коррупционные потоки, кроме как в отдельных исключительных случаях. В свою очередь – по понятным причинам локальные коррупционные подсистемы не претендуют на коррупционные потоки общегосударственного уровня. Иногда, вследствие перераспределения полномочий между местными и государственными органами власти коррупционные потоки могут переместиться с государственного уровня на местный (как это, например, произошло в результате земельной реформы 2021 года, когда ведение земельного кадастра было передано в ведение ОТГ) или наоборот, когда коррупционные потоки перемещаются на относительно более высокий уровень (например, укрупнение районов образца 2020 года).

Единичная и системная коррупция

Первая в принципе характерна для более развитых стран, поскольку системная коррупция там отсутствует, а правоохранительная система преследует нарушение закона, в том числе и в собственных рядах. Поэтому такие факты носят скорее исключительный характер. В Украине однозначно присутствует системный характер коррупции, поскольку в большинстве случаев сопричастность с выполнением властных функций сопровождается поиском личных выгод для того, кто такие властные функции выполняет.

Коррупция низкого и высокого уровней

Определяют уровень должностного лица, вовлечённых в коррупционные действия. Для Украины характерны оба уровня. Глубинных причин здесь множество – начиная от общепринятых правил игры, заканчивая относительно низким уровнем оплаты труда в государственных органах и государственных корпорациях. Чиновник, являющийся частью механизма принятий решений или контроля за ними для уровня затрат, исчисляющихся десятками, а иногда и сотнями миллионов долларов и имеющий уровень заплаты в 5-6 раз ниже чем для аналогичной позиции в частном секторе – с гораздо большей вероятностью компенсирует эту разницу посредством экстракции коррупционного потока. Опять-таки – есть, безусловно, исключения, но экономическая рациональность говорит именно об этом.

2. Основными видами коррупции выделяются

Взяточничество

Самый простой и распространенный вид коррупции, предусматривающий прямую (или косвенную – посредством услуг или возможности получения денежной выгоды) оплату за выполнение возложенных на государственное должностное лицо функций.

Хищение государственных активов

Может иметь место как одностороннее хищение государственными должностными лицами или в результате сговора государственных должностных лиц и частных агентов. Помимо незаконной передачи реальных или финансовых государственных активов по ценам ниже рыночных, включает уклонение от уплаты налогов и других законных платежей в государственный бюджет, а также отвлечение государственных средств от их предназначения для использования выгод от такого отвлечения в личных целях.

Коррупция в форме патронирования (иногда называемая фаворитизм, непотизм или клиентизм).

Заключается в необоснованном предоставлении привилегий для частных лиц, компаний и других негосударственных экономических субъектов при проведении государственных закупок, заключении государственных контрактов, проведении расчетов по ним или контроля за их исполнением. Как вариант возможно предоставление или обещание предоставления финансовых или карьерных выгод для государственного должностного лица.

Рассматривая коррупцию следует выделить два основных аспекта – экономический и социальный, которые, несмотря на тесную взаимосвязь, все же характеризуются и проявляются по-разному.

Описывая экономический аспект, подавляющее большинство экономистов небезосновательно характеризуют коррупцию как одну из причин, тормозящих экономический рост напрямую. Действительно, исследование МВФ, проведенное еще в 1998 году[5] прямо указывают на связь коррупции с недостаточным экономическим ростом, непрозрачной экономической системой, недофинансировании социальных программ, непропорциональной концентрации активов, формированием человеческого капитала, неравенством в образовании и т.д. Однако более поздние исследования, например Института экономических исследований Лейбница при Мюнхенском университете[6] или Университета Гинвича[7], признают что связь коррупции и экономического роста далеко не очевидна. По их мнению, коррупция может выступать как «смазкой для колеса» (ускоряющего экономический рост), так и «песком для колеса» (препятствующего экономическому росту). Кроме того, имеет значение степень автократичности или демократичности власти и их горизонта планирования[8].

Во-первых, строго с экономической точки зрения – коррупция – это издержки или недополученные поступления государства, однако от самой коррупции ресурсов в экономике не становится меньше или больше – они просто перераспределяются от одних экономических субъектов к другим. Справедливо ли такое перераспределение – очевидно, что нет, но справедливость не экономический критерий – она всегда субъективна.

Во-вторых, необходимо оценить эффективность такого распределения. Анализ статистики по странам мира показывает значимую отрицательную зависимость уровня коррупции и экономического роста. Чем выше уровень коррупции, тем меньше экономический рост[9]. Для европейских стран, например, зависимость коррупции и темпов экономического роста строго отрицательная. Однако, существует так называемый Азиатский парадокс, который выделяет ряд стран Азиатского региона, где высокий уровень коррупции не мешал высоким темпам экономического роста. Так, на протяжении 1996-2011 годов средний уровень индикатора контроля за коррупцией в некоторых странах Азии (Бангладеш, Китай, Индия, Индонезия, Мьянма, Таиланд, Вьетнам) и некоторых странах Африки (Камерун, Республика Конго, Габон, Гинея, Мавритания, Кения, Мадагаскар) находился на одинаково низком среднем уровне (3,4 из 10 возможных)[10]. Однако при этом средний темп роста ВВП в год

составил 5% и 0,6% для соответствующих групп стран. Одной из версий объяснения такого феномена является следующее: иногда существующая система законодательства является столь костной и полной ограничений что, не успевая меняться сообразно с запросами темпов экономического роста, ее обход посредством коррупции приносит относительно больше выгод чем издержек. Кроме того, многие из обществ стран региона, обладая сложившейся столетиями бюрократическими традициями и культурой, не считают коррупцию предосудительной самой по себе. Ловушка, в которую Украина может попасть, легко заключается в дилемме – готово ли общество закрыть глаза на коррупцию если государственная политика обеспечит высокие темпы экономического роста? Я очень не уверен в результатах ответа граждан на этот вопрос.

В-третьих, система государственного регулирования, может с одной стороны давать возможность коррупции, но с другой – обуславливать осуществление функций должностным лицом участием в коррупционной ренте. Грубо говоря – хочешь быть в системе – играй по правилам. Является ли тот фактор экономическим? Безусловно. Популярно мнение, что увеличение оплаты труда государственных должностных лиц сам по себе снижает риск коррупции, однако при наличии коррупционной среды и коррупционных возможностей это вряд ли возымеет ожидаемый эффект.

3. Социальный аспект коррупции гораздо сложнее

Во-первых – явление коррупции в Украине очень глубоко укоренено, оно настолько прочно стало элементом экономического и социального ландшафта, что вытравить его оттуда при действующей системе невозможно. Вот почему подавляющее большинство реформ при таких условиях не дадут ощутимого экономического эффекта. Любое перераспределение властных полномочий будет рассмотрено государственным аппаратом с точки зрения – что конкретно я смогу от этого получить. Поэтому система будет жестко и до последнего сопротивляться любым изменениям, блокирующим коррупционные потоки и/или искать способы их получения зависимо от изменения властных полномочий.

Во-вторых – исследования говорят[11], что чем более демократичней страна, тем сильнее негативный эффект влияния коррупции на экономику. Соответственно, чем сильнее общество, чем быстрее оно ощущает потери от коррупции – тем более оно настроено на искоренение этого явления. К сожалению, как мы констатировали в начале материала –

опросы говорят о том, что украинское общество вцелом против коррупции, но пользоваться ей оно считает допустимым. И наоборот – чем сильнее общество двигается к диктатуре – тем меньше внимания оно обращает на коррупцию и на ее эффект. Поэтому тем из наших политиков, кто активно выступает за сильную руку – следует помнить, что у сужения свобод есть своя цена.

В-третьих. В своей широко известной работе «Узкий коридор. Государства, общества и судьба свободы» Д. Аджемоглу и Дж.А. Робинсон развивают идею о критической роли институтов в развитии и благосостоянии обществ и государств. Однако, пример Украины, из которой выдавили создание антикоррупционных институтов, оставшихся в итоге неработающим механизмом – говорит о том, что одних институтов мало, как мало на законодательном уровне выбить для них полномочия и обеспечить достойное финансирование. Без людей, эффективно выполняющих свою государственную функцию – создание любых институтов обречено. А этих людей нужно откуда-то брать.

4. Существуют ли эффективные методы борьбы с коррупцией?

Да, однако они не дают мгновенный результат – преодоление коррупции – это длинный путь фундаментальных и синхронизированных во времени процессов, включающих составляющие:

1. ***Политическая воля.*** Исследователи подчеркивают решающую важность реальной политической воли[12] для искоренения коррупции. Без этого никакие усилия, в том числе давление гражданского общества, к реальным результатам не приведут. Да, можно добиться каких-то точечных успехов, но система всегда бьет несистему – это непреложная истина.

2. ***Максимальный аутсорсинг.*** Если бы десять лет назад кому-то сказали, что функции регистрации субъектов предпринимательской деятельности или функции бюро технической инвентаризации передадут в частный сектор – люди из отрасли сочли бы нас сумасшедшими – слишком денежным был этот государственных функций. Но небо на землю не упало – сервис стал быстрее, лучше и дешевле. Многие из тех, кто был государственным регистратором успешно ушли в частный сектор. Казахстан[13], как и ОАЭ[14] достаточно успешно аутсорсил функцию хозяйственного судопроизводства – и мир тоже не перевернулся. Если государство не может самостоятельно выполнять свои функции эффективно – оно должно найти тех, кто сможет это сделать.

3. ***Сокращение государственных органов с одновременным повышением оплаты труда.*** То, что государственный аппарат неэффективен – ясно абсолютно всем. Особенно ярко это проявилось во время войны, когда горизонтальные социальные связи в начале войны эффективно заменили государственный аппарат и смогли вовремя поддержать провисшие функции снабжения и помощи вынужденным переселенцам. Поэтому кардинальное сокращение государственных служащих неизбежно. Следует ли это делать, как призывает Правительство[15], во время войны – большой вопрос. Поскольку эта мера точно приведет к всплеску безработицы. Не создав альтернативу – этих людей государство просто выбросит на улицу. Одновременно с этим следует привести условия оплаты труда к рыночным + 15-20% - на государство сейчас работать не слишком популярно.

4. ***Кадровое обеспечение.*** Украине без преувеличения нужен абсолютно новый, никогда не имевший отношение к государственной службе, класс бюрократии. Никогда и никакие реформы не будут успешными если их будут имплементировать действующие чиновники. В идеале на новой бюрократии нужно замкнуть функции от руководителей районных подразделений государственных органов и выше (а это не меньше 40-50 тыс. человек). Нужно обучать новых, переманивать из частного сектора. Пусть это будут молодые люди без опыта, пусть они бьют шишки, но лучше это чем тихое затягивающее болото саботажа.

Политические элиты и общество после войны неизбежно столкнутся со сложным выбором радикального переосмысления отношения к коррупции – или мы махнем рукой и признаем коррупцию частью нашего «особого пути» - со всеми вытекающими из этого последствиями (замедленными темпами экономического роста, вечными и обоснованными претензиями Запада отсутствием инвестиций даже на восстановление страны, безработицей и как итогом – очередным социальным взрывом) – или мы уже сейчас системно включимся в сложную и длинную борьбу, имеющую хотя бы шансы на построение цивилизованных отношений государства и общества.

***

[1] https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/ukr

[2] https://ti-ukraine.org/blogs/tolerantnist-do-koruptsiyi-ne-sposib-zhyttya-ukrayinskogo-suspilstva/

[3] https://uacrisis.org/uk/2658-2

[4] https://www.oecd.org/g20/topics/anti-corruption/Issue-Paper-Corruption-and-Economic-Growth.pdf

[5] https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp9876.pdf

[6] https://www.econstor.eu/bitstream/10419/213586/1/167566210X.pdf

[7] https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2102780

[8] https://www.researchgate.net/publication/346845908_The_corruption-growth_relationship_does_the_political_regime_matter/fulltext/6098d2d8a6fdccaebd1d9187/The-corruption-growth-relationship-does-the-political-regime-matter.pdf?origin=publication_detail

[9] https://www.econstor.eu/bitstream/10419/213586/1/167566210X.pdf

[10] https://www.oecd.org/g20/topics/anti-corruption/Issue-Paper-Corruption-and-Economic-Growth.pdf

[11] https://www.researchgate.net/publication/346845908_The_corruption-growth_relationship_does_the_political_regime_matter/fulltext/6098d2d8a6fdccaebd1d9187/The-corruption-growth-relationship-does-the-political-regime-matter.pdf?origin=publication_detail

[12] https://www.piie.com/publications/chapters_preview/12/10iie2334.pdf

[13] https://court.aifc.kz/ru/

[14] https://gulfbusiness.com/why-international-litigants-are-coming-to-the-difc-courts/

[15] https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/4/688781/

***

№ 540.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 22 серпня 2022

Головне

1) Нарешті, у ЗМІ всппивла тема оборонців "Азовсталі". Історія дуже темна, хоча ті, кого обміняли, звинувачень владі не висувають. Проте я маю кілька запитань, на які хотів би отримати відповідь. І перше з них – як сталося оточення Маріуполя? (увесь ланцюжок зрадників і подій)

2) Чи потрібен якийсь casus belli для "трибуналу" над українськими вояками? Якщо йдеться про запоребрик, то ні. Бо мета хуйла і хуйлят - повне знищення України і українців. Насамперед, таких мотивованих, як бійці "Азову"

3) Чи буде ракетний удар на День незалежності - для мене взагалі не питання. Він буде. Хоча його може бути завдано й 23-го. І 25-го.

4) Зверніть увагу, як технічно хуйло примушує оту Європу до слухняності. Профі ж. Але бабця Європа сама не проти. Бо краще не воювати взагалі.

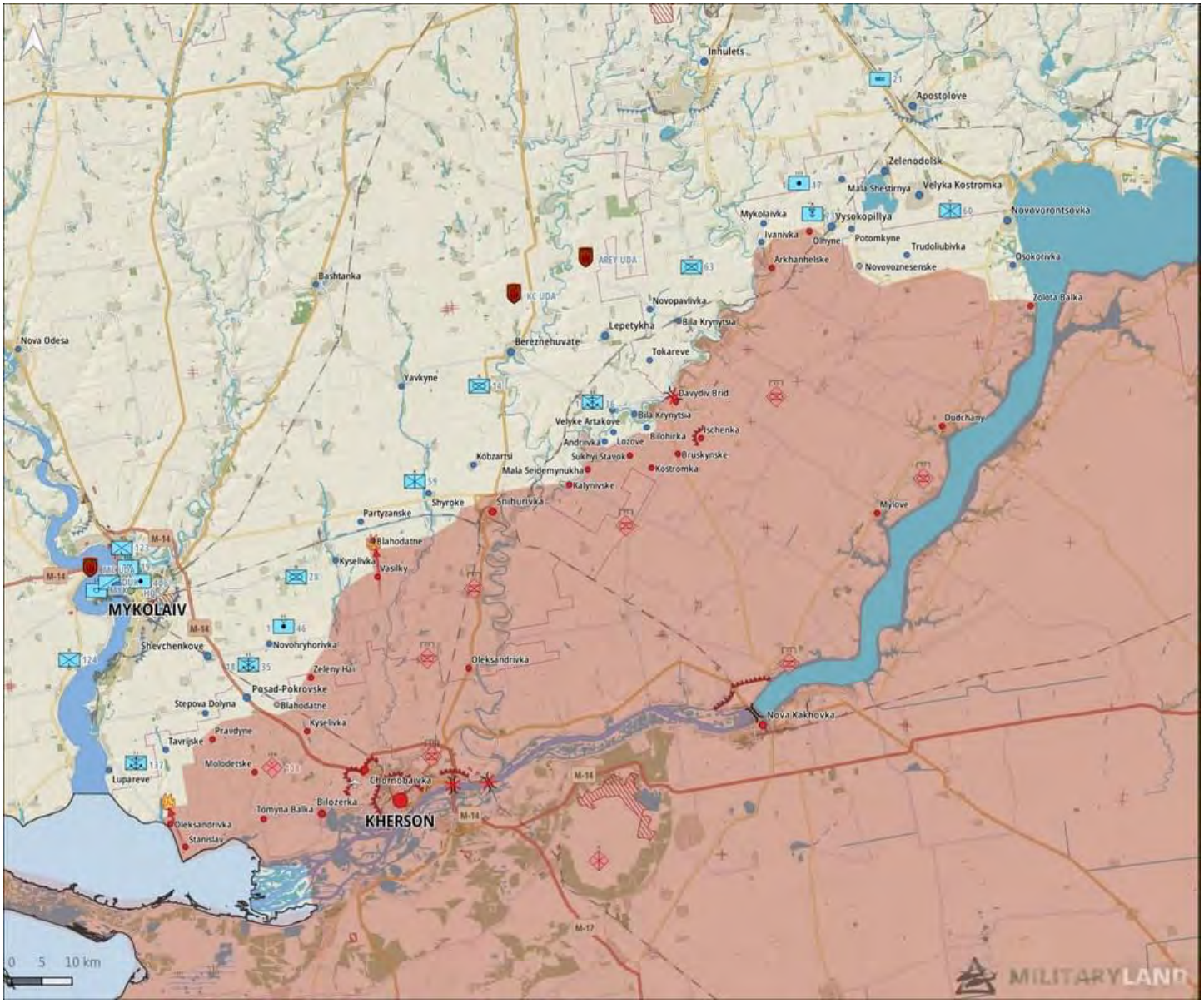
Теми доби

1) ФСБ РФ звинуватила "Азов" у замаху на Дугіна та готує "трибунал" над оборонцями "Азовсталі".

2) Українці обурилися "флешмобом" Міністерства культури.

3) Росія душить Європу цінами енергоносіїв.

1. Війна

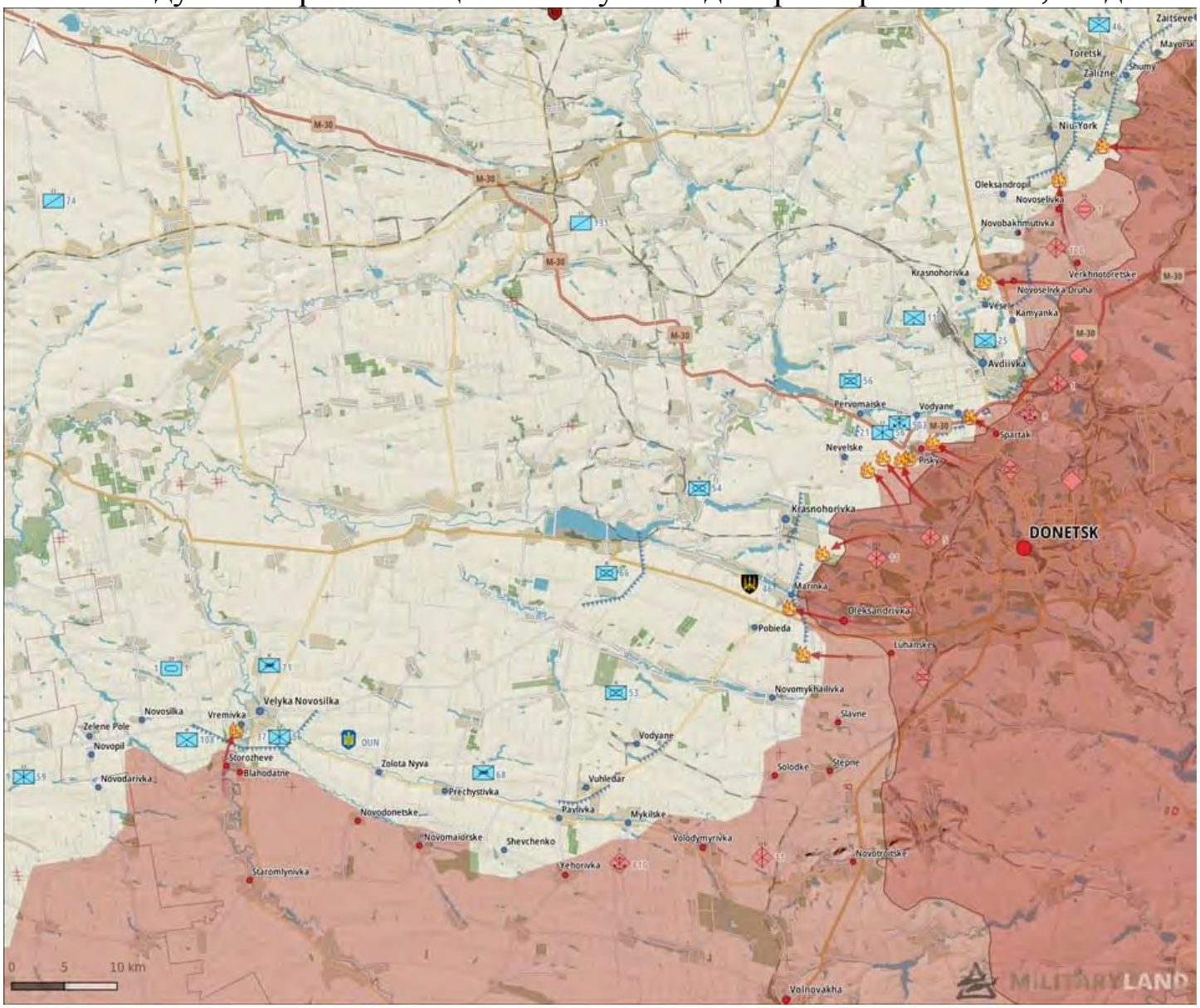

1-1) Фронт

• За інформацією Генштабу, російські війська з території Білорусі активно застосовують засоби радіоелектронної боротьби, які використовуються,

зокрема, для придушення локаторів. Посилення такої активності може свідчити про підготовку до завдання потужного ракетного удару по Україні.

• Жодного дня не минає без обстрілів прикордонних населених пунктів Чернігівщини та Сумщини із території РФ. Усією лінією фронту російські війська ведуть обстріли позицій ЗСУ з усіх видів артилерії та танків, завдають

бомбових та ракетних ударів із повітря.

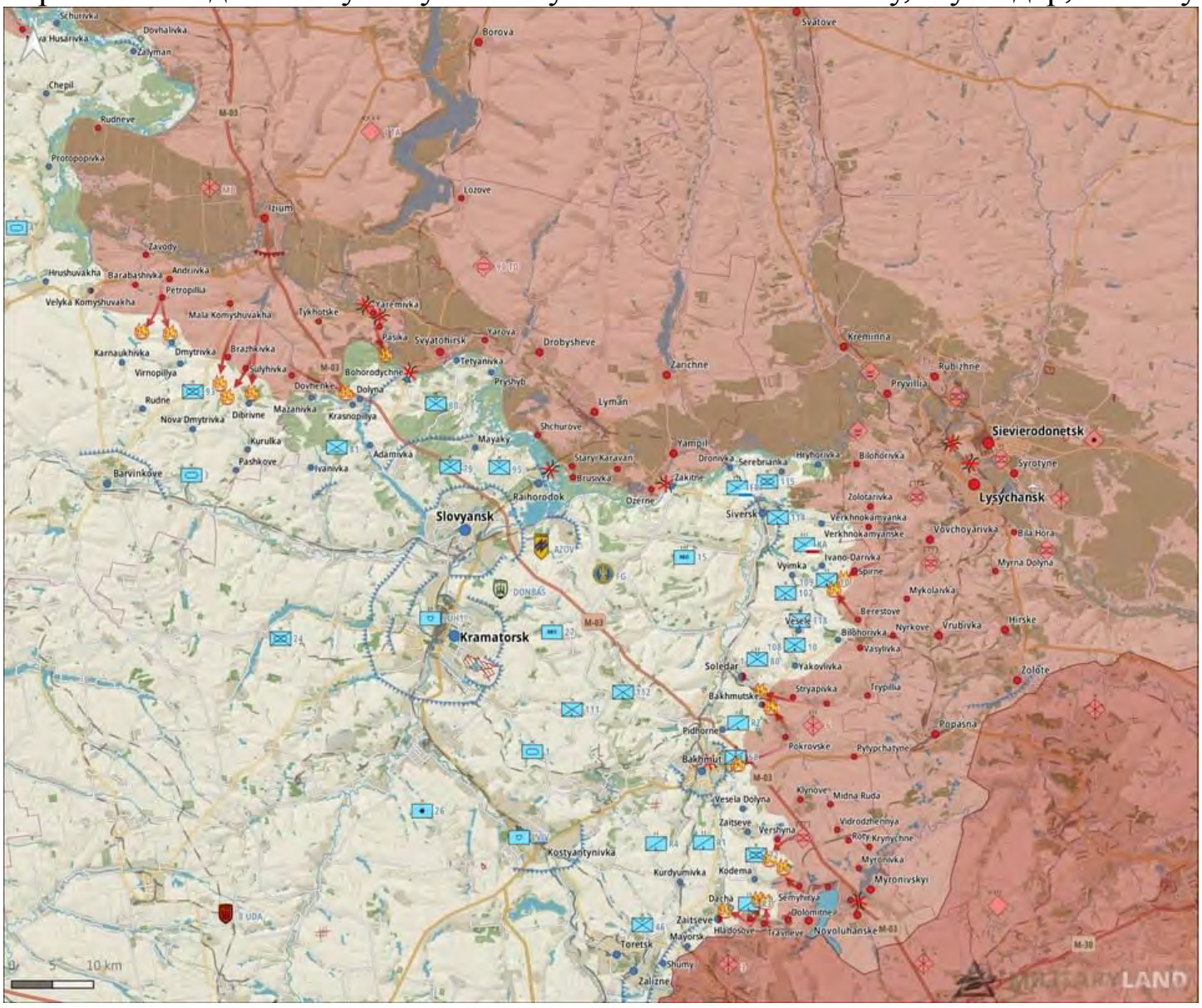
• На Харківщині протягом доби точилися бої місцевого значення.

• На південь від Ізюма сталися бойові зіткнення на околицях автодороги на Барвінкове – у Новодмитрівці та Дібровному, а також на трасі М-03 Харків – Довжанський – у Краснопіллі.

• У напрямку на Сіверськ ЗСУ відбили атаки у Веселому та Яковлівці.

• У Соледарі та Бахмуті тривають жорстокі бої на околицях. На південь від Бахмута окупанти без успіху штурмували села Зайцеве та Кодема.

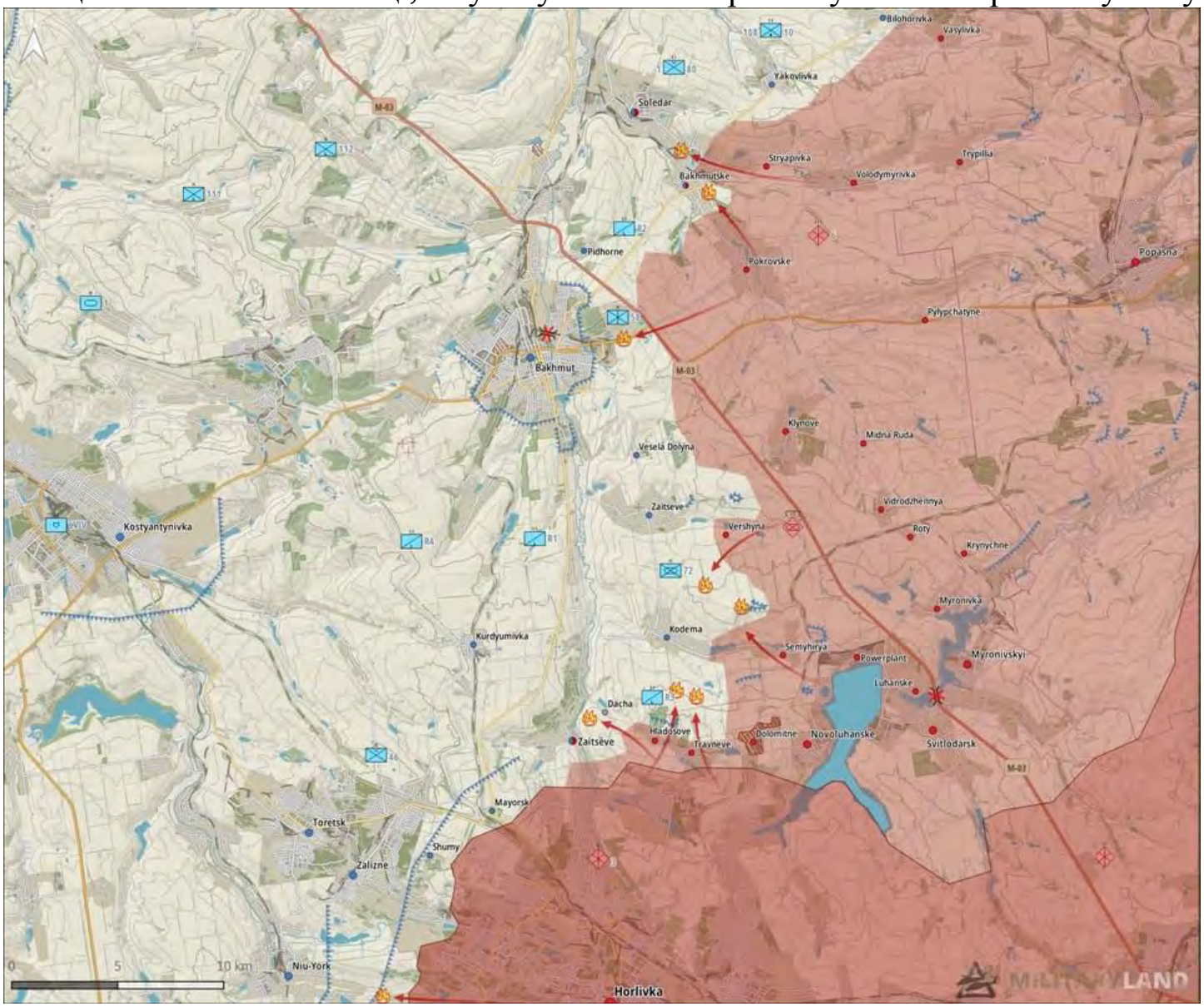
• У районі Донецька ЗСУ відбили атаки на Красногорівку, що розташована на північ від Авдіївки, на Першотравневе – на трасі Донецьк – Дніпро та поруч – у Невельському. На ділянці фронту на південь і схід від Донецька російські війська та "народна міліція ДНР" (1-й армійський корпус армії РФ) не спромоглися досягти успіху в наступі на Новомихайлівку, Вугледар, Велику

Новосілку.

• Щодня зазнають обстрілів з артилерії та РСЗВ із території біля Запорізької АЕС Нікополь та Марганець, які розташовані на протилежному березі Каховського водосховища. В Енергодарі окупанти розстріляли машину таксі біля Запорізької ТЕС. Російська ракетна артилерія обстріляла населені пункти Криворізького району Дніпропетровщини. Українські підрозділи ППО збили над Чорним морем крилату ракету, яка прямувала до Миколаївської області. Ще одна крилата ракета, яку було запущено з російського винищувача з повітряного простору над Чорним морем, вибухнула на Одещині.

• Окупантам вдалося частково відновити стратегічний Антонівський міст та відновити постачання угруповання військ, яке веде наступ на Миколаїв та Кривий Ріг на правому березі Дніпра. Проте українська реактивна артилерія завдала ще одного удару по мосту в момент, коли ним рухалася колона вантажівок із боєприпасами. Така сама ситуація і з мостом, що веде до греблі Каховської ГЕС – українська артилерія завдає по ньому ударів, як тільки окупанти намагаються його відремонтувати. Ще один склад боєприпасів знищено в Новій Каховці, яку окупанти використовують як проміжну базу

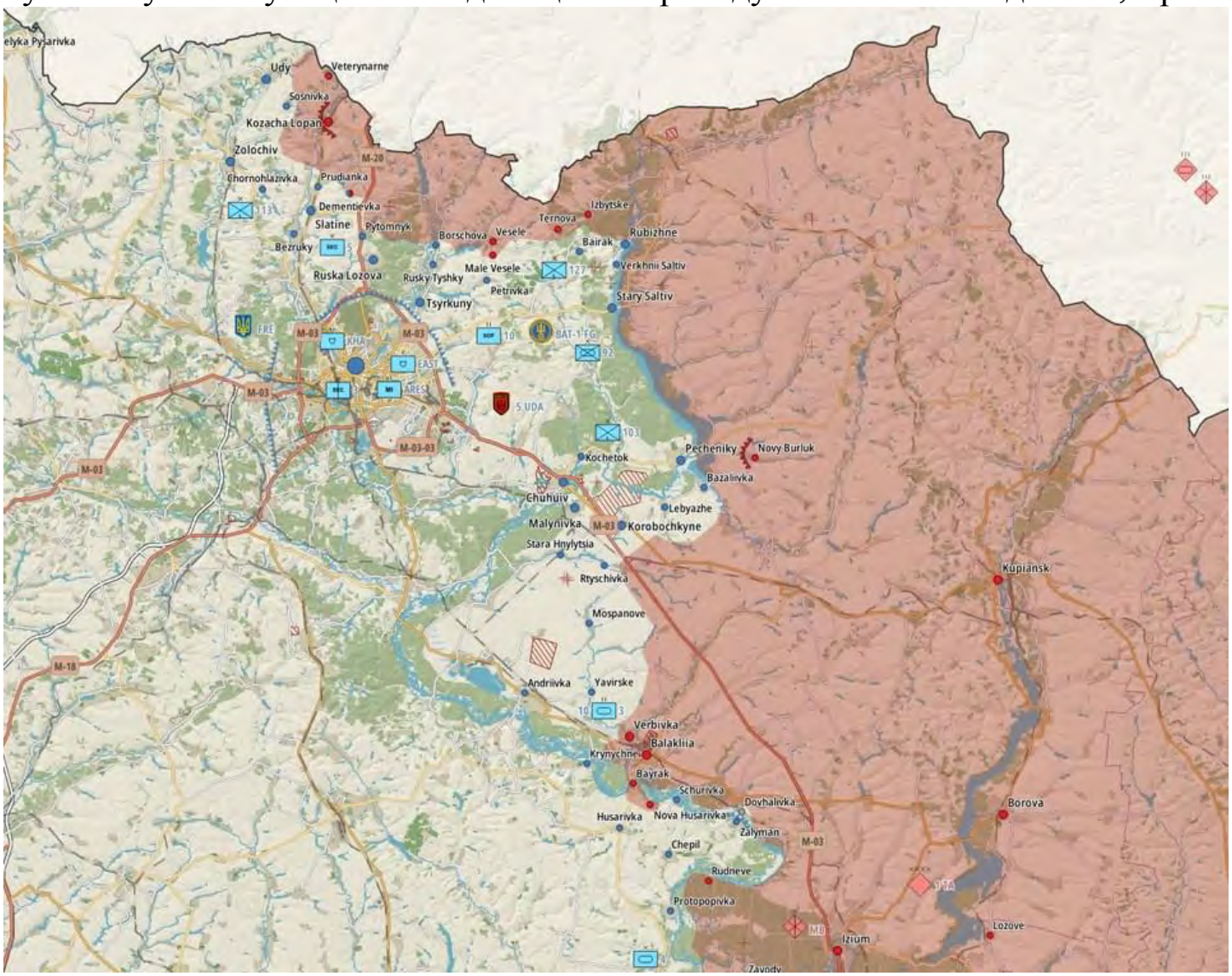

зберігання.

• За інформацією розвідок США та Великобританії, російське командування має серйозні проблеми з комплектуванням нових підрозділів "добровольцями" та особами, які прийшли на службу за контрактом. Саме тому різко збільшено доплати кандидатам за готовність вирушити на війну в Україну. У деяких випадках вони перевищують $3 тис. на місяць у рублевому еквіваленті. Коштів для таких виплат вистачає з надлишком через рекордно високі ціни на

енергоносії та корисні копалини на світових ринках, доступ до яких для Росії так і не перекрито.

• Мешканці Севастополя та навколишніх населених пунктів 22 серпня знову чули вибухи. Окупаційна влада з цього приводу нічого не повідомила, проте

розпочала перевірку стану бомбосховищ.

• Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець заявив, що українська влада не отримала офіційної інформації про військовослужбовців, які загинули та дістали поранення внаслідок теракту в Оленівській колонії. Представник генерального секретаря ООН Дюжаррік повідомив про готовність групи експертів організації розпочати розслідування. Однак, за його словами, ситуація навколо колонії становить небезпеку для місії, оскільки РФ не підтвердила гарантії безпеки її співробітників. Лубинець звернувся до ООН та Червоного Хреста із проханням про фіксацію судилища над оборонцями "Азовсталі".

ФСБ РФ стверджує, що вбивство дочки ідеолога російського фашизму Дугіна скоїла пов’язана з полком "Азов" українська громадянка за завданням

спецслужб України, яка потім нібито втекла до Естонії. На підтвердження цієї версії ФСБ виклала змонтоване фото документа, який "доводить службу" українки в полку "Азов". Представники Нацгвардії та полку спростували інформацію про свою причетність до вбивства Дугіної. У відповідь на вимогу РФ про видавання української громадянки, влада Естонії заявила, що країна діятиме на підставі законів, а не звинувачень спецслужб Росії, які опубліковано в ЗМІ.

Президент Путін посмертно нагородив Дугіну орденом "За мужність".

Представники полку "Азов" заявили, що теракт у Підмосков'ї є одним із кроків підготовки до "трибуналу" над оборонцями Маріуполя. За словами бійців, яких було звільнено із полону, командування робило спроби деблокувати гарнізон, а політичне керівництво вело переговори щодо їхньої евакуації. Після здачі в полон військовослужбовців допитували співробітники ФСБ, застосовуючи погрози та психологічний тиск. Бійці "Азова" підтвердили, що російська влада не дотримується Женевських конвенцій щодо поводження з військовополоненими й широко застосовує тортури для отримання "визнань".

• Окупанти підірвали котельню в Маріуполі. Жителів, що залишилися в місті, попереджено, що опалення взимку не буде.

• Віцепрем'єр-міністр Верещук повідомила про вдалу гуманітарну операцію – евакуацію 825 осіб з окупованої території Харківської області.

• Головнокомандувач ЗСУ Залужний повідомив, що на війні з РФ загинули майже 9 тис. "українських героїв", які взяли до рук зброю або допомагали армії.

1-2) Тил

• Президент Зеленський підписав **закон, який зобов'язує забудовників проєктувати та будувати бомбосховища в кожному новому будинку**, а також про підтримання цих споруд у постійній готовності.

• Президент Зеленський провів нараду з керівниками відомств сфери оборони та безпеки щодо ситуації на передовій, а також заходів безпеки мешканців великих міст під час свят.

Сили оборони України підтвердили готовність до можливих провокацій РФ у День незалежності, зокрема, до відбиття ракетних атак. Головне управління розвідки Міноборони вважає, що у святкові дні загроза подібних атак зростає. Американська розвідка не відкидає можливості російського ракетного удару по цивільній інфраструктурі України Через загрози безпеці рух комунального

наземного транспорту в Києві з 22 до 24 серпня здійснюватиметься за графіком – із 6:00 до 21:00.

• Укрзалізниця відновила на Одещині ділянку колії, що зв’язує Україну з Молдовою, в обхід самопроголошеної "Придністровської республіки".

• МОЗ повідомило про доставляння до Києва та всіх регіонів України 100 тис. доз коронавірусної вакцини Janssen, яку було отримано від ЮНІСЕФ у рамках ініціативи COVAX.

• Уряд Нідерландів надав фінансову допомогу в розмірі €65 млн на відновлення зруйнованої інфраструктури України голландськими компаніями, а також на підтримку українського малого та середнього бізнесу.

• Приватбанк оголосив про блокування рахунків осіб, яких зареєстровано на окупованих територіях Донецької та Луганської областей, до проходження верифікації персональних даних, надання довідки тимчасово переміщених осіб та документа про фактичне місце проживання.

• За інформацією НБУ, з моменту вторгнення російських військ Мінфін погасив та сплатив відсотки за ОВДП на 43,6 млрд грн більше, ніж продав їх на аукціонах.

2. Україна та світ

• За інформацією грецьких ЗМІ, Кіпр купив у Ізраїлю систему протиракетної оборони "Залізний купол". Водночас переговори щодо продажу цієї системи Україні уряд Ізраїлю поставив на паузу.

Посол у Німеччині Мельник, каденція якого закінчується в жовтні, в інтерв’ю Deutsche Welle назвав допомогу країни Україні "явно недостатньою" для ефективного протистояння агресії. Він наголосив, що саме такою допомогою уряд Німеччини може забезпечити мир німцям.

Представник Міноборони Німеччини повідомив, що пропозицію депутатів владної коаліції про збільшення постачання зброї Україні було відхилено, оскільки "Путін може скористатися будь-яким проломом в оборонній готовності НАТО".

Міністр закордонних справ Кулеба заявив, що лише Австрія та Угорщина не постачають Україні зброю. Водночас у більшості країн точаться "політичні дискусії", коли і яку саме зброю передавати. Кулеба наголосив, що ці дискусії коштують Україні щоденних втрат на фронті.

За інформацією уряду Польщі, країна надала з моменту вторгнення РФ допомогу Україні на суму €2,1 млрд, зокрема, воєнну – на €1,5 млрд.

• Держдепартамент США викликав російського посла Антонова у зв’язку із подіями на ЗАЕС. Американські чиновники вимагають припинення воєнних дій на ядерному об’єкті та негайного виведення військ із території станції. Росія скликає позачергове засідання Ради Безпеки ООН на 23 серпня "через ситуацію навколо АЕС".

• Постійний представник РФ при ООН у Женеві Гатілов повідомив, що російське керівництво не вбачає можливості дипломатичного способу завершення війни в Україні. Він наполягає, що ООН має відігравати більшу роль у врегулюванні. Гатілов звинуватив США та інші країни НАТО в тому, що вони чинять тиск на Україну, щоби вона відмовилася від мирних переговорів. Російський дипломат підтвердив, що президент Путін не вбачає підстав для переговорів із президентом Зеленським. За його словами, війна триватиме довго, і чим довше вона триватиме, тим важче буде знайти дипломатичне рішення.

Президент Туреччини Ердоган послідовно просуває ідею про організацію переговорів Путіна та Зеленського в Стамбулі "для досягнення міцного миру".

Однією з основних тем російських пропагандистських ЗМІ є втома Заходу від війни в Україні.

Міністр оборони Нідерландів Оллонгрен вважає неприпустимим ігнорування ядерних загроз Росії, а також можливості застосування російською армією хімічної та бактеріологічної зброї.

Сербський міністр закордонних справ Вулін під час візиту до Москви заявив, що його країна – єдина в Європі, яка не запровадила санкції проти РФ і не брала участі "в антиросійській істерії". Вулін послідовно підтримує Росію та виступає проти приєднання Сербії до ЄС.

Отже, керівництво РФ тисне на Україну з усіх боків задля заморожування воєнних дій та фіксації анексії окупованих територій. Соціологічні опитування свідчать, що більшість населення України категорично проти такого варіанта й не розглядають можливості припинення війни без повної деокупації територій. Майже третина респондентів соцопитування Центру Разумкова та Фонду "Демократичні ініціативи" вірять у перемогу над Росією до кінця року, приблизно стільки ж вважають, що війна триватиме ще 1–2 роки. 90 % переконані у воєнній перемозі над РФ. 3/4 респондентів виступають за повне припинення зв’язків із Росією, заборону на в’їзд до України її громадян тощо.

• Глава Єврокомісії фон дер Ляєн у День пам’яті жертв авторитаризму заявила, що Путін повернув до Європи жахи війни разом із нагадуванням про те, що світ не можна сприймати як належне. За її словами, Росія поширює пропаганду, спотворює історію та переслідує інакодумців.

Єврокомісар із закордонних справ Боррель висловився проти повної заборони на видавання віз громадянам РФ. Він підкреслив, що Європа має бути відкритою для росіян, які прагнуть втекти від режиму. Проте подібний канал може бути використано спецслужбами РФ для інфільтрації до Євросоюзу своїх агентів як політичних біженців. Україна має безліч подібних прикладів, один із них – проросійський блогер Шарій, який отримав політичний притулок у Литві у 2012 р. і був його позбавлений лише у 2022 р./Спікер Держдепартаменту США Прайс повідомив, що влада країни не підтримує повної заборони на видавання віз росіянам, щоби не закрити шлях втечі російським дисидентам.

• Росія й надалі примушує Європу до лояльності через скорочення постачання газу. Після чергового зупинення газогону "Північний потік" на "профілактику" ціни на спотовому ринку вперше з березня перевищили психологічну позначку $3000/1000 м³. В. о. міністра енергетики Болгарії Христов заявив про "неминуче" поновлення переговорів про постачання російського газу, які було перервано у квітні через відмову платити за нього рублями.

Газпром надав підприємству "Молдовагаз", власником якого він є, місячне відтермінування на оплату за постачання газу в серпні.

На шельфі Кіпру відкрито ще одне велике родовище газу, Єврокомісія має намір викуповувати цей газ, який надходитиме до ЄС суднами-газовозами після попереднього скраплення на заводах у Єгипті.

Прем’єр-міністр Канади Трюдо після переговорів із канцлером Німеччини Шольцем заявив про готовність знизити вимоги до нових проєктів постачання скрапленого газу до Європи. За його словами, транспортування газу до терміналів на західному узбережжі країни вимагає погодження з кількома провінціями, ба більше, потрібно підтвердити економічну ефективність подібних проєктів.

Міністр економіки Німеччини Габек, якого обрано від партії "Зелених", відкинув можливість подовження терміну експлуатації атомних станцій країни й заявив, що подібний захід дасть можливість заощадити лише 2 % газу.

Базова ціна на електроенергію в ЄС у понеділок підскочила на понад 25 % й перевищила €700/МВт•год. Через рекордно високі ціни на електроенергію та

енергоносії курс євро знову опустився нижче за долар, дешевшають і акції європейських компаній.

Телекомпанія CNN вважає, що попри широку підтримку України з боку ЄС, зима, що настає, перевірить її на міцність в умовах різкого зростання цін на енергоносії, продовольство й можливу рецесію в економіці.

Для поглиблення енергетичної кризи в Європі Росія знову обмежила транзит нафти з Казахстану до термінала Новоросійського порту, через який здійснювався експорт танкерами.

• Президент Зеленський анонсував готовність України до проведення другого саміту "Кримської платформи" – міжнародного майданчика для обговорення деокупації та реінтеграції півострова. Глава МЗС Кулеба очікує на участь у саміті представників орієнтовно 60 країн та міжнародних організацій.

• Глава Офісу президента Єрмак пообіцяв до кінця серпня опублікувати "пропозиції про гарантії безпеки" для України.

• Видання The Wall Street Journal повідомило про підготовку адміністрацією президента Байдена низки заходів, спрямованих на припинення можливостей Росії обходити санкції, зокрема, через розширення торгівлі з Китаєм та Індією. Крім того, США мають намір "переконати" ці країни зменшити обсяги співпраці з РФ, запровадити санкції проти банків та криптовалютних майданчиків, через які Росія отримує надприбутки від експорту енергоносіїв, а також проти компаній, які експортують до РФ товари зі списку санкцій.

За інформацією низки європейських ЗМІ, Туреччина 2022 р. подвоїла імпорт російської нафти та має намір розширювати економічну співпрацю з РФ. Турецькі компанії викупили багато бізнесів після відходу західних фірм із російського ринку.

• ДП "Документ" відкрило у Варшаві центр видавання закордонних паспортів. Польська влада відкрила в столиці центр підтримки українців. Міністр цифрової трансформації Федоров повідомив, що до кінця року посвідчення водія з додатка "Дія" можна буде перенести в польську програму mObywatel.

3. Тренди

- Громадян та користувачів українських соцмереж обурив "флешмоб" Міністерства культури. На замовлення міністерства агентство Banda Agency, запропонувало замість традиційного знака національного герба – тризуба у вигляді трьох розкритих пальців, який показав лідер Народного руху Чорновіл, використати жест у вигляді непристойного символу, із середнім зігнутим пальцем. Чиновники Міністерства заявили, що вони

"перекреативили" разом з агентством. Очевидно, що розроблення "символу" "придворному агентству" було сплачено коштом бюджету.

***

№ 541.

Загребельська **2022-08-23**

Після шестимісячної війни в Україні Москва зберігає перевагу у вогневій могутності, але Київ починає перехоплювати ініціативу, а Захід підтримує Україну, незважаючи на економічний біль, - The Wall Street Journal

Через шість місяців після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну накопичуються ознаки того, що баланс на військових та економічних полях боїв поступово схиляється у бік Києва та його західних прихильників.

У найбільшій війні між європейськими країнами з часів Другої світової війни смерті та руйнуванням не видно кінця. Україна все ще бореться з перевагою Росії у вогневій могутності, але захисники країни все частіше завдають ударів по російським логістичним об'єктам та базам, у тому числі в Криму, у міру того, як вони отримують дедалі більше західної зброї.

Політична та народна підтримка України в США та більшості країн Європи залишається сильною, незважаючи на побоювання, що затяжна війна та зростаючі ціни на енергоносії та продовольство можуть підірвати єдність Заходу.

США, зокрема, відправляють Україні зростаючу кількість сучасної зброї, такої як "HIMARS", а також надають найважливішу фінансову підтримку. У п'ятницю США оголосили про надання Україні військової допомоги на суму близько 800 млн. дол, включаючи безпілотників, артилерію та боєприпаси. Вперше пакет включає обладнання для розмінування та тактичні транспортні засоби, що говорить про те, що США озброюють Україну новими способами, щоб повернути втрачені території.

"Російські військові втратили більшу частину того імпульсу, який у них був, і перекинули багато своїх сил в очікуванні українського наступу в південній частині країни", - сказав Майкл Кофман, директор програми вивчення Росії у CNA.

"Я не думаю, що на землі склалася природня патова ситуація", - сказав він. "Я думаю, що до зими належить зіграти ще як мінімум один розділ".

Результат цих зусиль далеко не зрозумілий, але доля конфлікту зараз залежить від того, чого зможуть досягти українці.

Вважається, що обидві сторони втратили десятки тисяч солдатів убитими та пораненими з моменту початку повномасштабного наступу Москви 24 лютого. Росії ще важче, ніж Україні, заповнити втрати в живій силі та техніці, вона покладається на найманців, маріонеткові ополчення та старі танки, щоб заповнити прогалини. Російська економіка переживає набагато глибший спад, ніж західні країни.

Деякі результати війни здаються очевидними. Спроба Путіна переписати закінчення холодної війни, поновивши історичну сферу впливу Москви у Східній Європі, провалилася. Натомість його війна проти України об'єднала проти нього майже всю Європу, пожвавивши НАТО, який готовий прийняти до своїх лав Швецію та Фінляндію.

Широко поширені свідчення передбачуваних російських звірств проти українців, а також те, що Путін узяв під контроль енергетику, продовольство і навіть ядерну безпеку, зробили його режим ізгоєм у всьому розвиненому світі - хоча і не на Глобальному Півдні, де скептицизм по відношенню до Заходу дуже глибокий.

А Україна вже здобула політичну перемогу, зберігшись як незалежна країна, всупереч очікуванням Москви та багатьох західних столиць, що Київ звалиться під тиском Росії. Війна зміцнила національну ідентичність України та її рішучість переорієнтувати свою економіку, політику та заходи безпеки на Захід.

Але остаточний результат війни залишається так само невизначеним, як і її тривалість. У Росії, як і раніше, набагато більше артилерії та снарядів. Через труднощі просування відкритою місцевістю Україні важко відвоювати захоплені землі. Західна військова допомога, особливо з Європи, з погляду Києва, залишається повільною та нерішучою.

Багато західних політиків продовжують сумніватися в тому, що Україна зможе здобути військову перемогу без такої підтримки Заходу, яка може призвести до ризику ескалації прямої війни з Росією.

Адміністрація Байдена з самого початку виявляла обережність, посилаючи зброю час від часу і надаючи більш сучасні можливості, такі як "HIMARS", лише після декількох тижнів або місяців ретельного розгляду, побоюючись ескалації або того, що обладнання може потрапити не в ті руки. Споглядальний підхід відкрив США для критики за те, що вони спочатку діяли недостатньо швидко, хоча американські чиновники стверджують, що вони постачають матеріальні ресурси в Україну якнайшвидше.

Економіка України, яка сильно постраждала, почала стабілізуватися, але її уряд відчуває гостру нестачу грошей, частково тому, що ЄС не виконав свої обіцянки про фінансову допомогу. Друкування грошей для оплати війни ризикує підірвати українську валюту.

А найсерйозніші економічні наслідки вдарять по Європі лише на початку 2023 року, коли зима перевірить на міцність судомне приготування ЄС до життя без російського газу.

Однак у війні на виснаження усі сторони відчувають біль – це нормально. Питання, яка сторона зможе пересилити іншу і нав'язати свою волю.

Під кінець літа захисники України демонструють знову набуту здатність завдавати ударів глибоко за російськими лініями, зокрема в Криму та Херсонській області на окупованому Росією півдні України.

Наступ Росії на сході Донбасу сходить нанівець. Москва змушена була перекинути свої війська на зміцнення вразливих позицій на Півдні. Проте відвоювання великих територій у російських окупантів, як і раніше, залишається складним завданням для українських солдатів.

"Україна опанувала стратегічну ініціативу. Але ми поки що не знаємо, що вони можуть з нею зробити", - каже Франсуа Хейсбур, колишній французький чиновник та спеціальний радник паризького Фонду стратегічних досліджень.

Представники оборонного відомства США вважають, що хоча жодна зі сторін не досягає значних успіхів у боротьбі з іншою стороною на нинішньому етапі бойових дій, українські атаки на російську інфраструктуру глибоко за лінією фронту показують, як переходить ініціатива.

Війна вступає в іншу фазу, порівняно з тим, що було два місяці тому, коли російські сили мали більший імпульс у битві за Донбас, заявив у п'ятницю високопоставлений представник Пентагону. "Я б сказав, що ви бачите повну та абсолютну відсутність прогресу з боку росіян на полі бою", - сказав чиновник.

Тим часом ЄС залишається в стані підвищеної готовності до нестачі енергії цієї зими, хоча деякі кажуть, що ризик відвертого дефіциту природного газу знижується в міру того, як країни скуповують неросійський газ, а зусилля ЄС щодо економії енергії та розподілу постачань починають діяти.

Енергетичні аналітики кажуть, що перспективи Європи не такі жахливі, як це здавалося раніше цього літа. Різке скорочення Росією постачань газу до Німеччини газопроводом "Північний потік", який зараз працює лише на 20% своєї потужності, змусило ЄС вжити заходів, щоб закупити достатню

кількість зрідженого природного газу та забезпечити його доставку в усі частини блоку.

Наразі ЄС веде боротьбу з часом, щоб встигнути побудувати термінали ЗПГ до наступної весни, коли газові резервуари регіону, які зараз заповнюються, знову вичерпаються.

"Ми не прогнозуємо дефіцит газу або відключення електрики", - сказав Джеймс Хакстепп, європейський газовий аналітик S&P Global Commodity Insights. Однак, за його словами, ризики залишаються, включаючи нездатність вчасно завершити будівництво нової інфраструктури та погодні умови.

Навіть якщо Путін скоротить поставки газу по "Північному потоку", що значно зменшилися, до нуля, ми вважаємо, що Європа зможе пережити зиму за умови нормальної температури, - сказав Хакстепп. Але поєднання повного припинення поставок газу з Росії та особливо холодної зими може призвести до того, що підприємствам та домогосподарствам доведеться запроваджувати нормування".

Навіть без раціонування економісти очікують, що поєднання високих цін на енергоносії та продукти харчування, зростання процентних ставок і глобального уповільнення темпів зростання призведе до того, що велика частина Європи цієї зими виявиться в як мінімум неглибокій рецесії. Різкіша енергетична криза майже напевно призведе до глибокої рецесії.

Економічні перспективи Росії набагато гірші, ніж у Заходу, хоча, можливо, не такі погані, як прогнозувалося на початку цього року, після того, як Москва стабілізувала курс рубля і відновила експорт нафти. Наразі МВФ прогнозує, що російський ВВП продукт скоротиться на 6% цього року і скорочуватиметься ще довгі роки.

Докладне дослідження Єльського університету, опубліковане в липні, вивчило стан російської торгівлі, промисловості та фінансів і дійшло висновку, що ситуація в країні драматичніша, ніж передбачають прогнози МВФ або офіційні дані Росії. Автори написали: "Відступ бізнесу та санкції катастрофічно руйнують російську економіку".

Поки що економічні перспективи Росії, що скорочуються, не змусили Путіна припинити війну. Західні чиновники кажуть, що мета санкцій – послабити його промисловий та військовий потенціал, а не змусити його передумати.

Але стратегія Росії щодо використання економічного тиску для підриву політичної підтримки України з боку Заходу теж поки що не працює.

Рішучість Путіна продовжувати війну і свідчення широкомасштабних передбачуваних російських звірств проти українців не залишили ЄС іншого вибору, окрім як продовжувати підтримувати Київ і вводити санкції проти Москви.

Громадська підтримка України залишається високою у Європі та Північній Америці. Незважаючи на гнів щодо інфляції та високих рахунків за електроенергію, опитування громадської думки показують, що більшість європейців не звинувачують у цих проблемах підтримку України. Заклики до скасування санкцій проти Москви здебільшого обмежуються вкрай лівими та вкрай правими політиками чи діячами з проросійськими симпатіями.

Політичні розбіжності на Заході зменшилися з весни цього року, коли лідери Франції, Німеччини та Італії закликали до якнайшвидшого припинення вогню в Україні. Це розлютило країни Північної та Східної Європи, які вважають себе більш схильними до російського експансіонізму: Польща, країни Балтії та інші стверджували, що припинення вогню, внаслідок якого Москва окупує 20% території України, стане винагородою за її агресію.

Макрон зазнав особливо різкої критики в Європі за свою примирливу риторику щодо Путіна, неодноразово заявляючи, що Росію не можна принижувати.

"Швидкість, з якою ми втрачали довіру до себе у східній половині Європи, переконала Макрона, що неможливо грати на обидві сторони", - сказав Хейсбург. Після гучної поїздки до Києва в червні Макрон став більш рішуче підтримувати спільну позицію НАТО щодо підтримки України.

З моменту вступу на посаду адміністрації Байдена США виділили Україні близько 10,6 млрд. дол. військової допомоги, і найближчими тижнями очікується ще більше допомоги. Мало ознак того, що підтримка України у США слабшає.

Деякі аналітики кажуть, що в Конгресі може посилитись протидія підтримці України, якщо республіканці отримають контроль над однією чи обома палатами після листопадових проміжних виборів.

Але один із співробітників Конгресу вважає, що республіканці не відмовляться від своєї підтримки.

"Голоси за Україну будуть. Це буде багато в чому схоже на голосування за вступ до НАТО Фінляндії та Швеції в Сенаті, багато метушні, але інтелектуально чесні республіканці знають, що стоїть на кону в Україні".

***

№ 542.

Звіт Тома Купера, як завжди, тверезий: ЗСУ тримає оборону; росіяни нескінченно й, загалом, неефективно обстрілюють наші позиції; в Криму активно діють українські ССО. Дочитайте до ударів по Антонівському мосту – піднімає настрій.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-23-august-2022-2ae2cc6053ce

Переклад: Тетяна Саніна, Anton Shygimaga, Antonina Yashchuk

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 23 СЕРПНЯ 2022

Доброго ранку всім [опубліковано 23 серпня 2022, близько 9:00 за Києвом]

Ми вже проминули 180-тий день і ось-ось перетнемо межу в 6 місяців російської (повторної) агресії проти України, а отже, настав час ще одного огляду…

Головнокомандувач ЗСУ генерал Залужний оприлюднив нову офіційну цифру втрат: майже 9 тисяч убитих із 24 лютого. Багато хто сумнівається, що це повна цифра, але, як зазвичай, я буду триматися подалі від таких дискусій.

Останніми днями з окупованого Криму повідомляють про високу активність українських ССО та партизанів — або як мінімум відбуваються часті самозайманння, чи може то діти бавляться сигаретами на кількох російських складах боєприпасів і штабах. Зараз пробувати врахувати кожний такий випадок немає сенсу, адже недостатньо деталей, щоб оцінити, що саме там сталося, а от кумулятивний ефект [від цих подій] важливий

1. ПОВІТРЯ/РАКЕТИ/МОРЕ

Вранці 21 серпня українська ППО заявила про збиття двох крилатих ракет "Калібр", а ВПС стверджували, що їх пілоти (тобто один із перехоплювачів МіГ-29 і/або Су-27?) збили гелікоптер Ка-52.

Українська авіація продовжує наносити близько десятка авіаударів на добу (майже виключно в районі Херсона), а російська – до 60–70 (особливо в Харківській, а також у Херсонській областях). Обидві сторони досі, головним чином, використовують малоефективну тактику “насипай, кудись та й влучиш”. Набагато ефективнішими є українські удари протирадіолокаційними

ракетами AGM-88 HARM [High-speed Anti-Radar Missile, американська високошвидкісна протирадіолокаційна ракета – перекл.] (як і очікувалося, використовуються на українських МіГ-29): 21 серпня було заявлено про знищення двох ЗРК С-300.

За іронією долі, це не так уже й суттєво впливає на можливості Росії захищати свої війська, тому що вишестоящіє органи у москві зараз використовують свою «дивозброю» [сарказм – перекл.] ЗРК С-300 як балістичні ракети, «заміщаючи» їх С-350 і Буками М3. Коли я говорю про використання С-300 замість балістичних ракет: я маю на увазі десятками. Наприклад, до Дня Прапора, а потім і Дня Незалежності України 23–24 серпня влада Києва попереджає громадян про масштабний ракетний удар росії. Основною причиною для занепокоєння є зростаюча концентрація ЗРК С-300 росармії на півдні Білорусі: оскільки росіянам критично не вистачає інших типів керованих ракет, цілком можливо, що вони можуть розгорнути їх для удару, наприклад, у районі Києва.

Подейкують, що у морі зараз перебуває щонайменше три кораблі Чорноморського флоту, завантажені крилатими ракетами «Калібр», очікують, що вони завдадуть ударів сьогодні-завтра.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

На Донбасі росіяни знову атакують, і наступають за вогневої підтримки артилерії — у кількох місцях одночасно.

Харків... Після одного дня перерви, вчора армія рф знову обстріляла Харків із установок С-300. Кілька разів росіяни обстріляли позиції ЗСУ з повітря на лінії фронту в районі Рубіжного, бо українці так само здійснюють вильоти для обстрілів російських шляхів постачання у [далі в Купера пропуск — перекл.]

Ізюм... Тут росіяни здійснили багато розвідок боєм, але загалом уже 2-3 дні, відтоді як ЗСУ відбили 4-5 невеликих атак у напрямку до Барвінкового, спроб наступу солдати рф не робили. Такі населені пункти, як Бражківка, Довгеньке та Богородичне, залишаються або сірою зоною, або під контролем українців.

Сіверськ... Під Івано-Дар'ївкою та Спірним велися жорстокі бої, але зрештою сепаратисти зазнали невдачі.

Бахмут... росіянам усе ж не вдалося захопити Соледар (див. мій попередній звіт). ЗС рф обстрілюють село та українські позиції навколо нього. Натомість у Бахмутському ведуться бої всередині села. Схоже, отже, що ЗСУ отримали в цьому районі серйознішу підтримку артилерії — таку, що не дає російським солдатам і сепаратистам перейти відкриту місцевість і наблизитися до

українських позицій. Війська рф у відповідь сильно обстрілюють ці території й постійно здійснюють атаки за принципом «насипай — кудись та влучиш».

Тим часом, схоже, ЗС рф увійшли на південні околиці Зайцевого (див. мій попередній звіт). Кодема досі тримається, хоча росіяни атакують її з трьох напрямків (із північного сходу, півдня і південного заходу).

Лінія розмежування... Загалом, у ЗСУ замало артилерії для підтримки своїх підрозділів уздовж лінії розмежування. Атаку сепаратистів на Красногорівку було відбито, а отже, українські позиції в Авдіївці надійно перебувають під контролем ЗСУ, — але це й усі «добрі новини» з лінії розмежування.

Найгірше те, що далі на південь росіяни вже повністю контролюють Піски. Звідти, а також зі сходу і півдня вони через відкриту місцевість просуваються на Невельське. ЗСУ посилили свої позиції в цьому районі двома батальйонами морських піхотинців. Та як на мене, запізно, та й підкріплення занадто мале.

Вчора українська артилерія (останніми тижнями таке нечасто траплялося) розстріляла один із штабів командування в Донецьку, а також склад боєприпасів на схід від міста.

Минулі кілька днів росіяни атакували (майже щоразу з півночі) українські позиції в Мар'їнці — за активної підтримки запалювальної зброї — але всі атаки було відбито.

Зате добрі новини надійшли з південного краю лінії розмежування: українські позиції на лінії Золота Нива—Павлівка тримаються. Можливо, завдяки тому, що ЗСУ надіслали сюди підкріплення — новий (принаймні для мене) підрозділ: 66-ту механізовану бригаду.

Запоріжжя… драма в Енергодарі не вщухає: росіяни надалі розташовують на території електростанції свої підрозділи та боєкомплекти, а тоді жаліються на українські обстріли, хоч ті обстріли здебільшого ведуть самі росіяни – і про це добре свідчить спроба москви зібрати засідання Радбезу ООН з цього приводу. Цікавим видається той факт, що цілять не в АЕС, а у місцеву ТЕЦ: в останні кілька днів ТЕЦ стали однією з пріоритетних цілей росіян.

Херсон… після того, як десь три-чотири дні тому українська атака в районі Благодатного зазнала невдачі (її зупинила російська артилерія), ЗС рф організували три значних контратаки. Схоже, через наступ на Благодатне українська артилерія зазнала важких втрат – адже село тепер захопили росіяни.

Контратака росармії зі Станіслава у бік Олександрівки була успішною та завершилася захопленням останньої. Згодом росіяни вже мали менше успіху, під час спроби продовжити наступ у бік Таврійського. Третя контратака вдарила по плацдарму на східному березі Інгульця, але, як видається, успіху не мала – може, це пов'язано із тим, що українці заявили про знищення на цьому напрямку двох радарів, двох 120-мм мінометів, [самохідної гармати] 2С5 «Гіацинт-С» та [самохідної гаубиці] Мста-С.

Учора ЗС рф та ПКС сили завдали удару по Миколаєву щонайменше чотирма ракетами С-300 та однією Х-31. Останню вдалося збити. Одну чи дві ракети Х-59 випустили по "інфраструктурному об'єкту" з борту Су-35 у напрямку Одеси: щонайменше одна з них поцілила. Українці не повідомляли про втрати.

Натомість, ЗСУ тримають російські шляхи перетину Дніпра під тиском (як і належить), а ще вчора за допомогою HIMARS-ів знесли на повітря і Антонівський міст, і міст на Каховській ГЕС. В обох випадках, удари спричинили пожежі, а займання свідчить, що на мостах чи то "щось" їхало, чи то "щось" їх ремонтувало. Подейкують, що якась штука, що "пересувалася" під Антонівським мостом, також зазнала удару, і що росіяни втратили принаймні 2–5 військових загиблими та 20 пораненими. Наскільки мені відомо, тим "чимось" попід Антонівським мостом був понтонний міст, який росіяни нині там зводять.

***

№ 543.

Олексій Кущ: Українцям допомогли вижити діджиталізація та гроші «на чорний день»

НАТАЛЯ МІЧКОВСЬКА

2022-08-24

Цей День Незалежності буде найскладнішим за всю історію: повномасштабна війна, розв'язана Росією проти нашої країни, триває вже півроку. Шість місяців втрат, болю, крові. І шість місяців активного протистояння і на фронті, і в тилу, в ефективність якого, будемо відвертими, у перші дні війни мало хто вірив.

Які українські ноу-хау сьогодні виявилися незамінними? Що допомогло вистояти вітчизняній банківській системі? Яка в цьому заслуга НБУ та українських банків? Що такого ми змогли зробити за 31 рік незалежності, що українська економіка продовжує триматися, незважаючи на катастрофічний брак коштів та найапокаліптичніші прогнози? Ці та інші питання «КП в Україні» обговорила з аналітиком Олексієм Кущем.

1. «Криза любить кеш»

- Олексію, як ви вважаєте, українська економіка виявилася технологічно підготовленою до повномасштабної війни?

- Я сказав би, що **ця готовність відбулася, швидше, від протилежного, а не стала результатом планомірної роботи**.

Якщо проаналізувати, як до війни готуються прагматичні держави, **наша підготовка виглядала, скажімо так, недостатньою.**

> Не було створено серйозних резервів, і якби Україна залишилася без західної допомоги, наша економіка мала б усі шанси померти на другий-

третій місяць війни. Все ж таки в умовах, коли країна живе в очікуванні повномасштабного вторгнення, потрібно створювати резерви хоча б на рік.

У той же час, говорячи про державну систему резервів, не можна не відзначити, що вона дуже вразлива. Держрезерви можуть бути знищені фізично, або, як бачимо на прикладі РФ, санкціями. Крім того, золотовалютні резерви не так швидко можна розподілити на користь нужденних.

Але в Україні є й інша система – децентралізована, її ще можна назвати мережевою.

Йдеться про те, що кожен підприємець та кожна сім'я накопичують заощадження, передусім готівку, на так званий «чорний день» - тобто на кризи. Ця модель у кризових умовах показує високу ефективність, її важко зруйнувати. Криза любить кеш.

Ця модель у кризових умовах показує високу ефективність.

Можу з упевненістю сказати, що якби такий формат війни розпочався в якійсь європейській країні, це стало б справжньою катастрофою на рівні підприємців та приватних домогосподарств. І ті, й інші з надією дивилися б на державу, чекаючи допомоги, але її було б не багато.

- А поясніть, як нам зіграла на руку тіньова економіка?

- Почну з того, **як влаштовано взаємодію великого та малого бізнесу на Заході та у нас**.

У європейській моделі економіки великий та малий бізнес тісно взаємопов'язані. Великі промислові компанії обростають, як кит рибами-прилипалами, тисячами суб'єктів малого бізнесу, які є контрагентами. Зрозуміло, що вони працюють у тісній зв'язці.

Дуалізм української моделі полягає у тому, що у наших реаліях аналогічні сфери практично не перетинаються.

Перша сфера – це олігархічний лібералізм.

Сама назва звучить як оксюморон, але насправді вона повністю відображає ситуацію, коли йдеться про монополістичну конкуренцію між ФПГ (для яких штучно «лібералізовано» всі економічні процеси) за шматок державного пирога.

Це дуже специфічна діяльність, і якби наші олігархічні структури потрапили в по-справжньому ринкову економіку, вони не вижили б. Саме тому всі спроби вітчизняних олігархів вести бізнес за кордоном зазнають фіаско.

Друга сфера – це «анархо-капіталізм» малого та середнього бізнесу, що існує на мікрорівні.

> **І якщо для першої сфери держава є об'єктом рентного заробітку, то для другої швидше це суб'єкт насильства з боку чиновників держапарату.**
>
> **Як кажуть, першим – усе, другим – закон. До таких умов малий та середній бізнес пристосовуються завдяки переходу в тіньову економіку.**

Під час війни олігархічна сфера практично завмерла, оскільки «доїти» стало нікого, кошти держави йдуть до нуля.

Водночас «анархо-капіталізм» зреагував на появу ризиків вищого порядку, побачивши, що зараз головна небезпека – це не рідний чиновницький апарат, а зовнішній агресор.

В результаті,

> **малий та середній бізнес включилися в роботу з амортизації кризи по максимуму.**

Звідси і активний волонтерський рух, і допомога армії, і реалізація різноманітних проєктів.

2. Унікальні сюрпризи

- Коли мінус на мінус дає плюс, це, звичайно, приємно, але ж ми маємо досягнення, які цілком закономірно спрацювали на відмінно. Насамперед, я говорю про банківські сервіси.

- Насправді **ця війна спричинила низку унікальних сюрпризів, які ніхто не прораховував**. І справді **всіх вразила операційна платоспроможність української банківської системи**.

У перші дні війни були дуже великі побоювання, що перестануть працювати картки та банківські транзакції, накриється мобільний зв'язок та інтернет.

> На щастя, ці побоювання не справдилися. Платіжні системи продовжили роботу, швидко знайшли варіанти зняття готівки через каси

супермаркетів та АЗС, банки продовжили терміни дії платіжних карток та спростили процедури перевипуску.

Український фінтех, з точки зору масмаркету, стоїть на щабель вище західного.

Взагалі, маю сказати, що український фінтех, з точки зору масмаркету, стоїть на щабель вище західного. Можливо, на Заході віп-банкінг і крутіший, ніж у нас, а от щодо середнього сегменту, то наші сервіси просунулися набагато далі.

Чудово себе показала під час війни діджиталізація: за допомогою смартфона люди змогли підтягувати документи, ідентифікуватися та вирішувати ті чи інші питання, навіть перебуваючи за кордоном. Можна сказати, що діджиталізація значно посилила мобільність українців та, без перебільшення, багатьом допомогла вижити.

- А що ви можете сказати про програму «Дія»? Знаю чимало людей, які встановили її вже після вторгнення, причому багато хто перебуваючи за кордоном.

- Ще кілька років тому я говорив про те, що державні сервіси повинні мати для споживача функціональний зміст, і потрібно використовувати електронні бази для проведення державної соціальної політики. Система «Дія» вперше задіяла ці бази саме під час повномасштабної війни.

Можна критикувати формати, які були запропоновані, але як платформа "Дія" спрацювала дуже добре. І якщо ще пару років тому було не дуже зрозуміло, навіщо потрібна ця програма, крім як для дубліката прав водія, а під час пандемії «Дію» використовували хіба що для завантаження сертифікатів вакцинації, то під час війни основною функцією додатку стало отримання допомоги від держави. Без цієї платформи проведення виплат у таких масштабах було б нереальним.

3. Швидкі рішення

- Ще хотілося б сказати декілька добрих слів про НБУ. 24 лютого, коли всі були в шоці, і це ще я м'яко сказала, Нацбанк не лише працював, а й ухвалив фактично доленосне рішення зафіксувати курс гривні на рівні 29,25.

- Щодо НБУ у мене все ж таки суперечливі відчуття. У Нацбанку відчувається велика відсталість, вони зациклені на своїх обмежених моделях, а головною метою продовжують називати таргетування інфляції, яку ніяк не можуть відтаргетувати.

Але у стані військового шоку в НБУ раптово почали робити правильні речі, які врятували фінансову та бюджетну системи країни від колапсу. Вони почали безпосередньо фінансувати бюджет, купуючи військові облігації, почали проводити емісію, а також зафіксували курс і цим не повторили катастрофу 2014-2015 років.

Крім того, Нацбанк зробив грамотні технічні процедури щодо перенесення в безпечні місця технічних центрів управління банківською системою і таким чином зберіг керованість системою.

– А що регулятор зробив неправильно?

– **З липня, коли шок пройшов, Нацбанк взявся за старе**.

Знову почалися розмови про повернення до плаваючого курсу, припинення емісії.

А своїм рішенням підняти облікову ставку з 10 до 25% регулятор просто вбив внутрішнє кредитування.

Тобто,

> **фактично за один місяць правильні рішення значною мірою нівелювали.** На щастя, скоротити емісійне джерело та перейти до плаваючого курсу поки що не виходить – тут все залежить не тільки від них.

4. Потрібно створювати кластери

- 31 рік Незалежності – це великий термін, за який у країні було зроблено дуже багато. А що не було зроблено з того, що могло б сьогодні дуже стати в нагоді?

- Насамперед, не було напрацьовано методичну та нормативну базу по роботі з секторами економіки та великою кількістю переміщених осіб у період війни. До війни потрібно було провести системне економетричне моделювання, в яке закласти всі можливі ризики – ушкодження, руйнування, окупацію, евакуацію. Щось подібне, до речі, робили в СРСР та США перед загрозою ядерної війни.

У СРСР було чітко розписано евакуаційний план аж до конкретних підприємств, співробітників та сімей. А в нас релокація виробництв почалася з мікрорівня і лише потім була підтримана державою, а обов'язкову евакуацію з Донбасу оголошено лише у серпні. Ми поки що не вміємо працювати з головним ресурсом – часом. Звідси ті втрати, яких, мабуть, можна було уникнути.

– Задовго до початку війни ви говорили про необхідність створення кластерної економіки. Важко не визнати, наскільки б вона нам зараз знадобилася.

- Справді, кластерна економіка в умовах війни могла б мати таку ж адаптивність, як тіньова. Це взагалі єдина економіка, яка здатна вижити під час війни. В умовах, коли рвуться виробничі та технологічні ланцюжки, коли ускладнюється зовнішня та внутрішня логістика, кластери (тобто територіально-виробничі комплекси) є ідеальною моделлю виживання економіки.

- Тобто поїзд уже пішов, і після війни кластери будуть не так вже й необхідні?

- Якраз навпаки. Справа в тому, що колишньої моделі української економіки, яка базувалася на сировинному експорті, айті-галузі та грошах заробітчан, вже не буде – усі складові цієї моделі «згоріли у вогні війни».

Тому у післявоєнного економічного відновлення є лише два шляхи.

У повоєнного економічного відновлення є два шляхи:

1) остаточне руйнування індустріального ядра і перехід в архаїчну сировинну модель, або - 2) амбітна модернізація та реконструкція країни

Перший шлях - це остаточне руйнування індустріального ядра, колосальне падіння внутрішнього ринку внаслідок масової міграції населення та перехід до архаїчної сировинної моделі.

Другий шлях – це амбітна модернізація та реконструкція країни. Коли на одній точці економічного зростання сходяться кілька нових системних політик – промислова, монетарна, інвестиційна, податкова, освітня, наукова.

І найголовніше – програма репатріації українців, за аналогією до того, як це робив Ізраїль, тобто повернення українців на батьківщину. Зрозуміло, що це можливо тільки, якщо буде куди їхати, будуть робочі місця та гідні стандарти життя.

А цей варіант може бути розроблений тільки на основі кластерної моделі економіки.

***

№ 544.

За підсумками війни в Україну повернеться не тільки Крим, а й Таганрог із Краснодарським краєм – Касьянов

Надія Майна

Оглядач, гостьовий редактор

2022-08-24

Війна не закінчиться зі звільненням Криму та Донбасу – Україні доведеться йти на Москву, щоб зламати хребет російському ведмедю, вважає Юрій Касьянов.

У День Незалежності України, 24 серпня, буде рівно півроку, як Росія почала широкомасштабну війну проти України. Однак російським військам за ці шість місяців так і не вдалося досягти тих цілей, які перед ними ставив Кремль, розв'язуючи цю криваву війну. Україна вистояла, Зеленський із Києва не втік, ЗСУ мужньо стримують ворога, змушуючи щодня зазнавати величезних втрат.

Росія ж за цей час опинилася в ізоляції і під гнітом колосальних санкцій, поставила під сумнів статус своїх збройних сил як "другої найсильнішої армії світу", а завдяки вибухам у Криму дізналася, що питання Криму ще не закрите, як вона наполягала з 2014 року.

Військовослужбовець ЗСУ, блогер Юрій Касьянов розповів Главреду, якими є головні підсумки шести місяців війни в Україні, наскільки ми близькі до її завершення, чи зуміє Україна повернути Крим і Донбас, а також чи перенесеться війна на територію Росії.

***

— Які, на вашу думку, головні підсумки шести місяців війни в Україні? Як змінилися наші сили, позиції?

— Ми вистояли, і це вже велика перемога. Наш ворог – Росія – неймовірно сильний. Наш противник багаторазово перевершує нас у військовій техніці, боєприпасах, снарядах, ракетах, авіації. Всьому цьому ми можемо протиставити тільки нашу єдність, мужність, військову доблесть і хитрість.

Я свідомо не згадав підтримку західних партнерів, хоча вона, безумовно, відіграє велику роль. Однак у ці півроку ми вистояли не стільки завдяки підтримці партнерів, скільки завдяки власній рішучості дати відсіч ворогу. Навіть якби Україні не передали ті ж Джавеліни, ми б усе одно не стали здаватися і билися б.

Незважаючи на помилки керівництва, зраду деяких людей і прорахунки, ми билися і продовжуємо боротися.

— Як за півроку війни змінилися цілі Росії щодо України? Чи змусили ці шість місяців Росію переглянути свої плани?

— Звичайно, змусили. Первісна мета Кремля полягала в тому, щоб кавалерійським наскоком за кілька тижнів захопити Україну і змінити владу в Києві на маріонеткову. Російське керівництво думало, що українська армія не чинитиме запеклого опору, що добровольці розбіжаться, що буде загальна паніка, що втече Зеленський і весь уряд. Але нічого цього не сталося.

Тому Кремль був змушений змінювати свої плани. Потрібно віддати належне російському керівництву, воно швидко схаменулося і ухвалило правильні рішення, з точки зору військових тактики та мистецтва. Одним із таких рішень було рішення про відведення російських військ від Києва, щоб перегрупуватися і перекинути всі сили на один напрямок – на Донбас, і там спробувати досягнути успіху.

Якби російські війська вирішили залишитися під Києвом, вони були б розкладені і знищені, а для Росії це була б військова катастрофа. Ті війська, які були під Києвом, загинули б точно так само, як війська Наполеона під Москвою.

Армія, добровольці, партизани (а я тоді був добровольцем і партизаном, війна в буквальному сенсі прийшла в мій дім, і я воював в радіусі 25 км від свого будинку) – ми всі бачили, що перемагаємо. Ми потихеньку били ворога, по одному солдату, по одній одиниці техніці, перерізали шляхи постачання, знищували запаси продуктів і палива. Угруповання російської армії під Києвом давно б уже повністю загинуло тут, і тоді нашим військам не було б так важко на Донбасі.

А так, Росія сконцентрувала на Донбасі стільки артилерії, що вона перевершувала нашу за кількістю в десятки разів, була суттєва перевага в танках, та в усьому – якраз за рахунок угруповання, яке РФ відвела від Києва.

Тож плани ворога змінилися. Зараз у нього більш скромні оперативні плани – повне захоплення Донбасу, тобто вихід на адміністративні кордони Донецької та Луганської областей. Хоча спочатку в Кремлі вважали, що це маленькі цілі, які легко буде досягти. Російські війська повинні були домогтися цього вже давним-давно, але досі їм це не вдається. Також Росія мала намір анексувати Донбас і включити його до складу Російської імперії.

Крім того, Росія розраховує цього року захопити повністю Запорізьку область і південний коридор аж до Придністров'я (те, що вони називають "Новоросією"). Все інше вона просто не подужає.

Втім, стратегічні плани Кремля залишилися тими самими – підкорення всієї України, захоплення Києва, Житомира та інших міст і вихід на рубіж Рівного і Тернополя.

Для нас – військовослужбовців, українців, патріотів – нічого не змінилося: як і раніше є ворог, і з ним треба боротися.

— Як, на ваш погляд, змінилися сили і позиції Росії за ці півроку, чи дозволять вони їй ще тривалий час вести війну такої ж інтенсивності, як протягом цих шести місяців?

— Наші ура-патріоти що при Порошенку, що при Зеленському постійно мусують одну тему – санкції можуть повністю задушити Росію, і війна закінчиться. Однак, як ми вже переконалися, такий підхід не працює. Санкції були накладені на Росію з 2014 року і відтоді тільки посилювалися, проте війна не тільки не закінчилася, але й перейшла в більш жорстоку форму.

Ті, хто вірить у силу санкцій, не розуміють двох речей.

По-перше, російський народ вихований із розумінням того, що всі вони є маленькими гвинтиками системи, самі по собі нічого не значать і для них почесно постраждати за государя і державу. Тому росіяни готові

терпіти гніт і тягар втрат навіть більші, ніж ми можемо собі уявити. Вони навіть при Сталіні в таборах співали і прославляли вождя, їх убивали, а вона кричали "Хай живе Сталін!". Потреби росіян набагато менші, ніж у тих самих європейців, тому вони готові терпіти будь-які санкції.

По-друге, Росія – досить самодостатня країна з масою корисних копалин, енергоресурсів тощо. Тому, як би там не було, примітивну військову техніку росіяни зможуть робити завжди. Та й запаси подібної техніки і боєприпасів у них значні, вистачить ще років на 10-15 війни. Автомати Калашникова, гармати, танки, патрони – всього цього у них у надлишку. А що стосується літаків, які Росії під санкціями проблематично будувати, то ця війна показала, що авіація не дуже ефективна при наявності потужної системи ППО, тож авіація зараз великої ролі не відіграє. А безпілотники Росія купує у Ірану.

Тому безглуздо сподіватися, що Росія відмовиться від своїх планів щодо України тільки тому, що проти неї вводяться санкції.

Однак тут важливий інший момент. Як ми пам'ятаємо, російське суспільство в 1991 році виступило проти ГКЧП, і тоді Росія була найпрогресивнішою країною серед тодішніх республік СРСР. Тому є надія на те, що в результаті військових катаклізмів, перш за все, наших успіхів у Криму, на донбаському та південному напрямках фронту, на території Білорусі або Росії, наприклад, у Білгородській області (неважливо, де ми будемо наступати, де будемо бити ворога і знищувати його техніку), та частина російського суспільства, яка пішла в підпілля за Путіна, набереться сміливості і спробує змінити ситуацію в Росії.

Немає нічого повністю закостенілого. Радянський Союз здавався брилою, з якою нічого неможливо зробити, але виявилося, що це був колос на глиняних ногах. Так і у випадку з Російською Федерацією.

Путін впаде. Або під ударами наших військ, або під ударами зсередини. Я більше вірю в силу української зброї.

— Як, на ваш погляд, далі, найімовірніше, будуть розвиватися події на фронті? Які перспективи завершення війни, чи видно зараз світло в кінці тунелю?

— Світло в кінці тунелю видно, тільки от не відомо, чи це те світло, і чи не завалиться тунель.

Дуже багато поставлено на карту з обох сторін. У нас поставлено на карту саме існування української держави і нас, громадян України, готових

захищати свою країну, свій дім. У кремлівських виродків теж усе поставлено на карту, тому що програш у війні для Путіна означатиме загибель.

Росія зараз нічого не може домогтися на фронті, і, чим довше триває війна, тим більш хиткими стають її позиції. Але не ми прийшли в Росію зі зброєю, не ми погрожували захопити Москву.

Плани Кремля зруйновані, і Росії потрібна оперативна пауза, тому з її боку так багато заяв про необхідність проведення переговорів. От і Ердоган приїжджав в Україну і про це говорив. Проте всі московські плани щодо переговорів покликані дозволити Росії перегрупуватися.

Що буде далі, сказати складно. Прогнози – невдячна справа. До того ж, вони залежать від безлічі умов і факторів. Скажу лише одне: якщо Росія не наважиться на застосування ядерної зброї, то війна закінчиться в 2023 році, навесні-влітку. Але я – не Нострадамус, я просто оцінюю наші можливості і прикидаю, якими будуть погодні умови.

До весни-літа Україна завдасть Росії такі поразки, які призведуть до того, що російське керівництво під ударами української армії і внутрішніх заворушень у РФ буде змушене відступити.

Однак якщо припустити, що в Росії не буде хвилювань, і війна буде затягуватися, нам доведеться йти далі, на Москву. Тобто, якщо ми будемо успішно воювати, але не зламаємо хребет цьому ведмедю, не знищимо повністю російську військову машину, не розгромимо її в Україні, то доведеться йти далі, в Росію, і громити її вже на території ворога.

Такий сценарій може розтягнутися на дуже довгий час. Я б так далеко не загадував.

— Ваш прогноз про те, скільки протримається російська армія, змінився. У квітні ми з вами проводили чат на Главреді, і ви тоді говорили, що російська армія протримається ще два-три місяці...

— Це був неправильний прогноз. Утім, у 2015-му я теж думав, що в 2016-му війна закінчиться, тому що Росія буде активніше наступати – тут ми її і зламаємо. Але РФ тоді не ризикнула наступати, а почала накопичувати сили, перейшовши до наступу тільки в 2022-му.

Ймовірно, неправильний прогноз був обумовлений якоюсь ейфорією, яка була після відведення російської армії від Києва. Все-таки я сподівався, що союзники будуть більш активно нам допомагати в плані артилерії, але її нам настільки дозовано давали, що ця допомога не зіграла великої ролі в битві за

Донбас. Тоді як противник перетягнув від Києва на Донбас усе, що в нього було і що могло стріляти.

Якби Захід ризикнув і дав нам більше систем озброєння тоді, і ті ж HIMARS опинилися б у нас на два місяці раніше, ми могли б ще тоді переломити ситуацію на Донбасі. Адже цими ракетами можна було б знищувати склади з боєприпасами, позиції артилерії тощо. Але цього зроблено не було. Нам буквально поштучно давали артилерійські системи, а на той час у нас загинуло близько півтисячі гармат на війні.

Для порівняння: у противника тільки на одній ділянці фронту було сконцентровано 2 тисячі гармат проти в кращому випадку 200 наших.

Плюс – зарядний голод у нас.

Все це і призвело до того, що мій прогноз не виправдався.

— Яка ймовірність, що за підсумками війни Україна зуміє повернути абсолютно всі окуповані Росією території, включаючи Крим? Чи зуміємо ми використати шанс, який зараз у нас є?

— Так, звичайно. Більше того, я думаю, що ми зможемо повернути і давніші території, які колись були у складі України. Так може статися в разі, якщо в Росії почнуться хвилювання, і посиляться відцентрові процеси. Тоді багато регіонів РФ вважатимуть за благо приєднатися до більш прогресивної України, ніж залишатися в складі деградуючої держави, охопленої злочинністю, бандами, де не цінується життя людини.

Це взагалі не проблема.

Проблема тільки в тому, що Росія говорить: "Крим – наш, російський. Ми його ніколи не віддамо і будемо захищати його за допомогою ядерної зброї". Москва постійно шантажує нас і світ ядерною бомбою. В принципі, утримати Крим без застосування ядерної зброї Росія не зможе. З військової точки зору, це абсурд, тому що Крим – це такий собі "непотоплюваний авіаносець", пришвартований до берега, який нікуди не може поплисти, має обмежені розміри, проглядається і прострілюється вздовж і впоперек. Утримати такий плацдарм неможливо. І як тільки буде зруйнований Кримський міст, півострів буде демілітаризований українською армією.

— Ви сказали про можливість повернення Україною більш давніх територій. Про які саме території йдеться?

— Наприклад, Таганрог, Краснодарський край та інші. Всі вони колись були у складі України.

Допускаю, що ці регіони можуть самі побажати приєднатися до України, якщо буде розпад, деградація і дезінтеграція Російської Федерації.

Тобто не йдеться про захоплення Україною цих територій, ні. Я говорю про те, що в ситуації, коли Росія почне розпадатися, певним територіям буде вельми вигідно приєднатися саме до України, яка заслужено займає особливе місце в сім'ї європейських народів.

Втім, це ще нескоро. А от Крим ми дійсно можемо повернути. Не просто "можемо" – у нас просто немає інших варіантів. І Донбас ми звільнимо.

Однак не варто думати, що війна з Росією закінчиться, коли ми звільнимо Крим і Донбас. Вона не закінчиться – просто лінія фронту зміститься до українсько-російського державного кордону. І тоді ми будемо змушені перенести війну на територію Росії.

Адже завдання нашої війни – не захоплення територій, а розгром армії ворога. Де його громити, на своїй або на його території – це питання тактики. Головне – розгромити армію ворога так, щоб вона більше не становила ні для кого загрози.

Однак більшу частину російської армії доведеться розгромити тут, на території України, і удобрити нею українську землю.

— Здається, з цим завданням ЗСУ непогано справляються…

— На мій погляд, військово-політичне керівництво України має діяти більш сміливо. Якщо є бази противника в Придністров'ї, їх потрібно знищувати, якщо є бази противника в Білорусі, з території якої вже наступали російські війська і регулярно обстрілюються українські міста – по них потрібно завдавати ударів. Не треба соромитися.

— Якщо бази ворога знаходяться в Бєлгородській і Курській областях, потрібно завдавати ударів.

Це – війна, а на війні немає обмежень такого роду. Вбивати ворожу армію, комбатантів, які воюють на боці ворога, ми маємо повне право.

— Можливо, перші вибухи в Криму – це пробний шар: ми побачили, як реагує Росія. Поки що – ніяк. Можливо, далі удари будуть і по інших базах, що знаходяться, як ви кажете, в Придністров'ї, на території Росії та Білорусі?

— Я вважав і вважаю, що ударів по російських базах у Білорусі потрібно було завдавати ще з 24 лютого, коли російська армія переходила кордон. Ми

занадто довго чекаємо, вже півроку. Пробні удари потрібно було наносити ще тоді. Це абсолютно законні цілі.

Тим більше, якщо ми завдамо ударів по російських базах у Білорусі, це буде сигнал білоруському суспільству, яке за Лукашенка поліцейськими кийками забите в щілини і боїться підняти голову, про те, що час піднімати голову і зносити вусатого хріна, формувати в Білорусі нормальне демократичне суспільство, жити по-людськи і виганяти до біса російських солдатів із білоруської землі.

— Можливо, ударів по території Білорусі не завдають через побоювання, що тоді Путіну буде надана не тільки блоруська територія, але й білоруська армія?

— От цього б я дуже хотів.

— Щоб у війну вступили білоруські війська?

— Звичайно.

— Чому?

— У Білорусі ніхто не хоче воювати: 8 із 10-ти білорусів не хочуть воювати з Україною, а 10 із 10-ти – взагалі не хочуть воювати. Білоруси не будуть воювати.

Якщо Лукашенко кине білоруську армію проти України, тим самим він підпише собі смертний вирок. Адже ця армія або покидає зброю і розбіжиться, або перейде на нашу сторону.

А для того, щоб приборкати бунтівну Білорусь, Путіну доведеться знімати війська з фронту і перекидати в Білорусь, щоб навести там лад. Тому що інших резервів у нього немає, він і так уже скрізь по засіках все підскрібає.

Для упокорення Білорусі йому потрібно буде зняти з фронту угруповання десь близько 50 тисяч чоловік. А зараз на фронті всього близько 150 тисяч... Уявіть, що буде, якщо третина російської армії піде в Білорусь і стане битися не тільки з українською армією, але й із білоруським народом, який уже ситий по горло і Лукашенком, і кремлівським режимом.

Для Путіна така ситуація стане смертельним номером. І я б дуже хотів, щоб так сталося.

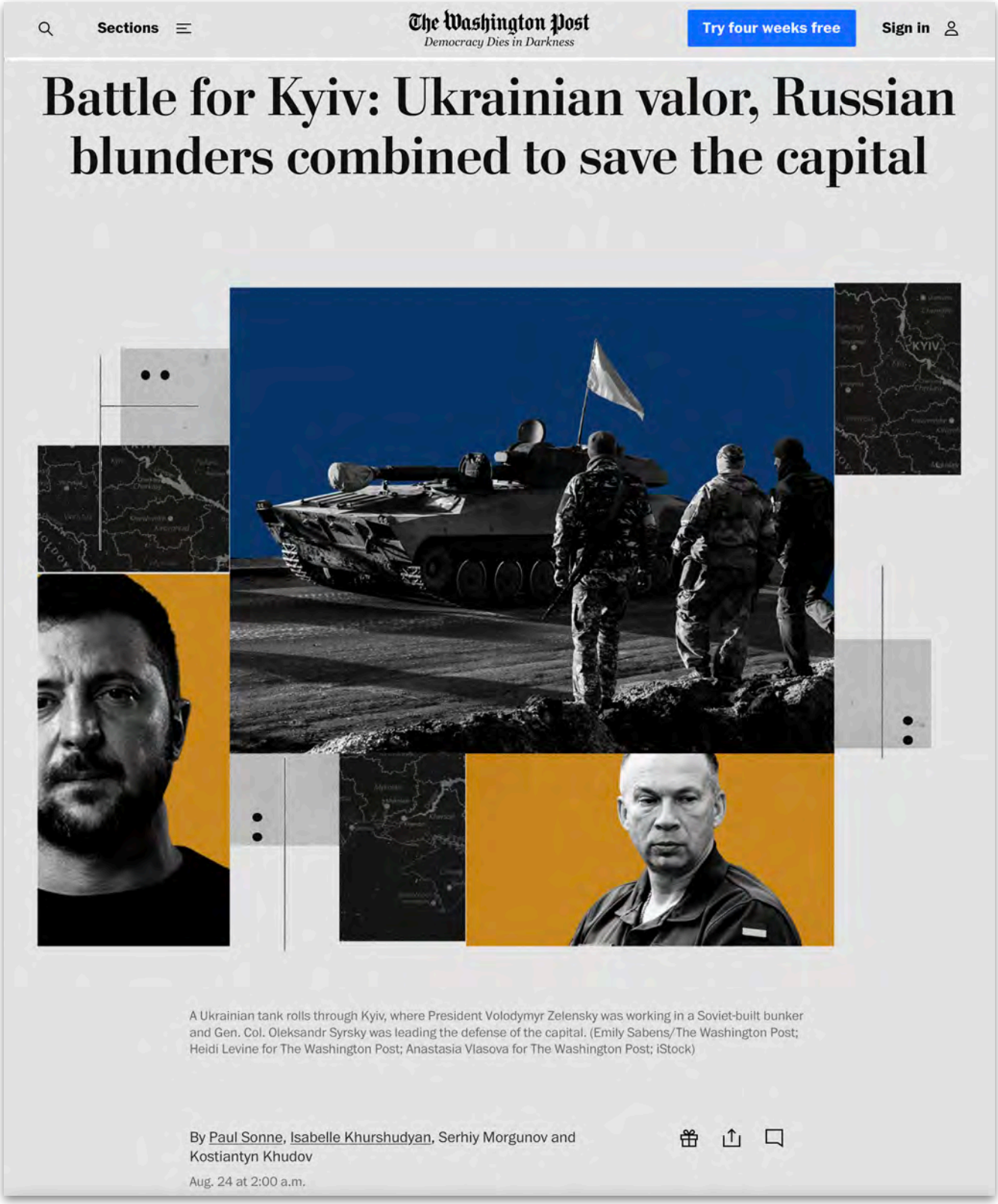
— Як ви думаєте, яка ймовірність того, що ще через півроку нам із вами не доведеться обговорювати і підбивати підсумки року війни з Росією?

— На жаль, низька. А точніше – висока ймовірність, що ми з вами ще будемо підбивати підсумки двох років війни, на жаль. Півтора років – напевно.

***

№ 545.

Битва за Київ: як українські війська захистили та врятували свою столицю

2022-08-24

Поль Зонне, Ізабель Хуршудян, Сергій Моргунов, Костянтин Худов

I

КИЇВ, Україна – Град шрапнелі від безпілотників-камікадзе розірвав намет, в якому спали чергові українські прикордонники, поряд з пунктом перетину кордону з Білоруссю, за три години їзди на північ від столиці України.

Віктор Дерев'янко прокинувся від пекучого болю, його тіло горіло. Кров текла з його руки, коли він намагався витерти обличчя. Шматок металу пройшов через його руку і живіт і проникнув у м'яз навколо серця.

«Я не міг зорієнтуватися», – сказав Дерев'янко, заступник командира підрозділу. «Лише на третьому вибуху мені вдалося впасти з ліжка і спробувати знайти хоч якесь укриття, бо вибухи не припинялися».

Це було близько 4:15 ранку 24 лютого.

За кілька годин до цього Дерев'янко та інші українські охоронці зневажливо жартували щодо чергового попередження президента Байдена про російське вторгнення. Тепер вони стали першою його метою.

За кілька хвилин російські ракети почали вилітати з пускових установок. Вони обрушилися на українські системи ППО, радарні батареї, склади боєприпасів, аеродроми та бази, наповнивши ранок звуками війни.

Майже той самий час міністр внутрішніх справ України Денис Монастирський прокинувся від дзвінка свого мобільного телефону. В останні дні він відчував приплив полегшення щоразу, коли відкривав очі від ранкового світла, розуміючи, що настання нового дня означає, що Росія не вторглася. На цей раз було ще темно. Начальник прикордонної служби України був на лінії та повідомив йому, що його підрозділи борються з росіянами у трьох північно-східних областях країни.

Це не було обмежене вторгнення, ізольоване від сходу країни, на яке чекали багато високопосадовців.

Монастирський повісив слухавку та набрав номер президента Володимира Зеленського.

Міністр внутрішніх справ України Денис Монастирський. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

«*Почалося*», – сказав Монастирський українському лідерові.

«*Що саме*?», – спитав Зеленський.

«*Зважаючи на те, що атаки ведуться в різних місцях одночасно, це воно*», – сказав він, повідомивши Зеленському, що це схоже на повномасштабне вторгнення, що насувається на Київ.

«У перші хвилини вони завдали страшних ударів по нашій протиповітряній обороні, страшних ударів по наших військах загалом. … Там були 20-метрові вирви, таких, яких ніхто в житті не бачив», – згадував пізніше Монастирський.

За словами Монастирського, на той момент перед усіма постало питання: «Як далеко може зайти ворог із цим величезним кулаком?».

[База даних із 235 відеороликів розповідає про жахіття війни в Україні]

Якби росіяни змогли захопити владу в Україні або хоча б змусити уряд бігти в паніці, оборона країни швидко розсипалася б. Москва могла б встановити маріонетковий уряд.

Таким був план Кремля.

Натомість те, що відбувалося у Києві та навколо нього у наступні 36 днів, стало найбільшою зовнішньою помилкою за 22-річне правління президента Росії Володимира Путіна. Його напад на місто миттєво перебудував архітектуру безпеки Європи проти Москви і ізолював його країну настільки, як не було з часів холодної війни. На подив усього світу, наступ на українську

столицю закінчиться принизливим відступом, який оголить глибокі системні проблеми в російській армії, на відновлення якої він витратив мільярди.

Незважаючи на недоліки, що розкриються у російському військовому плануванні, результат битви за Київ був далеко не визначений. Ця розповідь про те, як українські війська захищали та врятували свою столицю, ґрунтується на інтерв'ю з більш ніж 100 людьми – від Зеленського та його радників до українських воєначальників, добровольців-ополченців, а також високопоставлених американських та європейських політичних та військових чиновників.

Реконструкція подій показує, що навіть коли політичне керівництво України применшувало можливість повномасштабного вторгнення, українські військові зробили важливі кроки, щоб протистояти початковому нападу Росії. Командири вивели особовий склад та техніку з баз, незважаючи на те, що у багатьох випадках вони самі сумнівалися в тому, що на них чекає.

Українські війська не мали достатньої кількості зброї, боєприпасів та засобів зв'язку. Але що вони мали, то це глибоку волю до боротьби, яка поширювалася не лише на українських солдатів, а й на простих цивільних осіб і, що найважливіше, на самого президента.

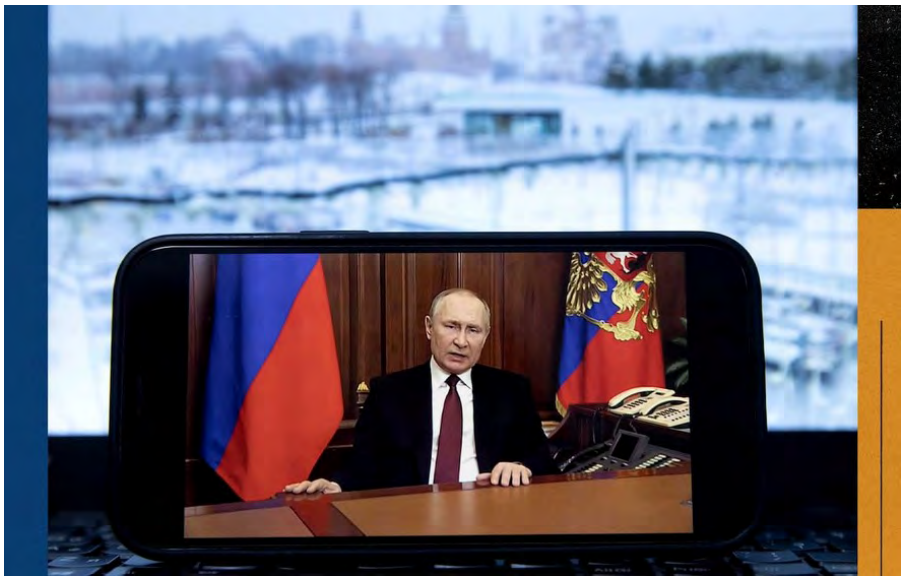
Захисники також використали переваги місцевості навколо столиці – густі ліси, вузькі дороги, звивисті річки, – які сприяли їхній партизанській тактиці, а також погодні умови, які не сприяли заморозкам, які відтаювали землю і ставили в глухий кут російські машини. Зокрема, річка Ірпінь, водна колія, що позначає лінію оборони на західній околиці Києва, допоможе захистити столицю, коли українські війська спустять воду з греблі, щоб затопити її береги.

Борці за порятунок Києва також отримали велику вигоду від ключових прорахунків Кремля, який привів у дію план вторгнення до Києва, заснований на невірних припущеннях про стійкість українських військових, міцність уряду Зеленського та рішучість українського народу чинити опір. У результаті росіяни не захопили жодної території у межах Києва, застрягши на кілька тижнів на периферії столиці перед відступом.

Кремль не відповів на прохання про коментар.

Коли почалася війна, Путін перебував у Москві на відстані близько 475 миль (765 кілометрів). Сидячи за дерев'яним столом у чорному костюмі та бордовій краватці, він виступив по телебаченню, щоб оголосити про те, що він назвав «*спеціальною операцією*» з «*демілітаризації та денацифікації*» України. У

Москви не залишилося «*ніякої іншої можливості захистити Росію, крім тієї, яку ми будемо змушені використати сьогодні*», – сказав Путін.

У телезверненні 24 лютого президент Росії Володимир Путін оголосив про «спецоперацію» Кремля в Україні. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Інформаційне агентство Сіньхуа/Getty; iStock)

Коли мова закінчилася, Києвом прокотився гул. Перша леді України Олена Зеленська сказала, що вона перекинулася у ліжку та виявила порожнє місце, де спав її чоловік. Вона встала і підійшла до нього, щоб побачити, що він одягнений у вугільно-сірий костюм та білу сорочку. Краватки не було.

«*Що відбувається?*» – запитала вона.

«*Почалося*», – відповів Зеленський. Він подивився на обличчя своїх дітей, 17 та 9 років, перш ніж піти до свого офісу. Зеленський сказав, що він не міг позбутися думки, що російські ракети летять «*над моїми дітьми, над усіма нашими дітьми*» – що немислима кількість українців ось-ось загине.

Вибір, який зробила Москва після місяців удаваної дипломатії, гри в жертву та брехні на міжнародній арені, був нижчим за всяку гідність, вважає Зеленський. Він був упевнений, що українці поділяють його лють, що вони боротимуться.

Зеленський скликав нараду своїх головних радників. Вони вирішили, що частина кабінету міністрів, включаючи відповідальних за поліцію та оборону, залишиться у Києві, а решта переїде до Західної України. Чиновники з подивом спостерігали за тим, як камери спостереження на кордоні фіксують сотні російських танків та інших броньованих машин, що вливаються в Україну колонами, що нагадують настання часів Другої світової війни. З Білорусі на півночі. Із Росії на сході. Із Криму на півдні.

«Вся карта була червоною та вимагала уваги», – каже Монастирський.

Росіяни увійшли до небезпечної зони навколо непрацюючої Чорнобильської атомної електростанції, де начальник українського прикордонного сектору Віталій Яворський пізніше виявив докази того, що вони рили окопи в радіоактивному ґрунті та їли заражених оленів, яких вони підстрелили у довколишніх лісах.

Метою загарбників було проникнення та захоплення Києва, багатовікового мегаполісу, увінчаного золотими куполами над Дніпром. Проголошене новгородським Олегом «Матір'ю міст руських», коли він захопив його в середні віки, місто має спільне з Росією минуле, яке Путін використав для підриву суверенітету України. Путін характеризував росіян та українців як один народ, розділений радянськими вигадками та втручанням Заходу, обґрунтовуючи необхідність розв'язати війну, щоб перевернути історію.

Коли над Києвом настав ранок, Зеленський почав працювати з телефонами, розмовляючи з президентом Байденом, прем'єр-міністром Великобританії Борисом Джонсоном та іншими лідерами з проханням про допомогу. За кілька годин він сів за стіл і записав відеозвернення до українського народу – мільйони людей, які вважали штурм Києва неможливим, а тепер прокидалися від вибухів і в шоці сідали у свої машини.

«Сьогодні я прошу вас, кожного з вас зберігати спокій. Якщо це можливо, будь ласка, залишайтеся вдома», – сказав Зеленський. «Ми працюємо. Армія працює. Працює весь сектор безпеки та оборони України».

Він пообіцяв з'явитися пізніше протягом дня і залишатись на постійному зв'язку, запевнивши українців, що вони залишаться сильними.

«Ми готові до всього. Ми переможемо будь-кого», – сказав він. «Слава Україні!»

В урядовому комплексі в центрі Києва голова адміністрації Зеленського Андрій Єрмак подивився на мобільний телефон, що задзвонив. То був Кремль.

За його словами, колишній юрист зі сфери розваг, який постійно знаходиться поруч із Зеленським, спочатку не міг змусити себе взяти слухавку. Телефон задзвонив один раз, потім ще раз. Він відповів. Він почув ґрасуючий голос Дмитра Козака, заступника глави адміністрації Кремля, який народився в Україні, але вже давно увійшов до ближнього кола Путіна. Козак сказав, що українцям настав час здаватися.

Єрмак вилаявся на Козака і повісив слухавку.

II

Книжковий і задумливий генерал-полковник Олександр Сирський відноситься до того типу досвідчених військових, які планують усі непередбачені обставини – навіть ті сценарії, які він вважає малоймовірними.

Уявлення про те, що Київ – де міська війна поставила б у глухий кут навіть найдосвідченіших військових – може стати головною первісною метою Путіна, не віриться більшості представників української еліти, навіть у збройних силах.

«Думати, що керівництво Росії розв'яже таку нахабну, масштабну агресію, чесно кажучи, я навіть не міг уявити», – згадує Сирський, який воював з Росією та її сепаратистськими союзниками на сході України і був призначений керувати обороною Києва незадовго до вторгнення. *«Мені здавалося, що якщо активні бойові дії й розпочнуться, то, швидше за все, на сході, довкола чи в межах кордонів Донецької та Луганської областей»*.

Український генерал-полковник Олександр Сирський під час червневого інтерв'ю на сході країни. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Анастасія Власова для The Washington Post; iStock)

«Але ми – військові», – сказав Сирський, один із кількох високопоставлених українських військових та політичних чиновників, які докладно розповіли про битву за Київ, причому деякі з них, як і Сирський, дали свої перші великі інтерв'ю. *«Тому незалежно від того, у що я вірив чи не вірив, як все це виглядало, я все одно виконував необхідні дії»*.

Враховуючи розташування путінських військ вздовж кордонів України, Сирський визначив, що якщо росіяни нападуть на Київ, то їхні колони будуть

просуватися вздовж двох або трьох основних автомагістралей, щоб, як вони передбачали, швидко обезголовити урядовий квартал у Києві. Кремлівський план бою припускав, що місто захищатимуть лише слабкі українські сили, які дезорієнтовані політичним хаосом, викликаним втечею Зеленського та його міністрів.

Для захисту міста Сирський організував два кільця військ, одне у зовнішніх передмістях та одне усередині столиці. Він хотів, щоб зовнішнє кільце знаходилося якнайдалі від внутрішнього, щоб захистити центр міста від обстрілів і утримати росіян від боїв на підступах до Києва.

Сирський розділив місто та околиці на сектори та призначив генералів із військових навчальних центрів керувати кожним із них, створивши чітку систему командування, якій підкорялися б усі українські військові підрозділи та служби безпеки. Тактичні рішення повинні були негайно прийматися офіцерами на місцях без необхідності консультуватися зі штабом.

Приблизно за тиждень до вторгнення українські військові перемістили усі командні пункти до ймовірних осей російського наступу. Сирський також видав наказ про переведення армійської авіації, включаючи гелікоптери та літаки, з основних баз, розмістивши їх далеко від очевидних цілей для авіаударів.

[Війна? Звичайне життя? В Україні все залежить від того, де ти мешкаєш].

Однак, коли справа дійшла до танкової могутності, для захисту столиці була лише одна механізована бригада, 72-а, явно недостатня для такого великого міста. За словами Сирського, як вирішення проблеми він наказав усім військовим навчальним центрам створити спеціальні імпровізовані батальйони, а артилерійські системи, які зазвичай використовуються для навчання, доставити до столичного регіону.

Деякі з цих систем були доставлені з навчального центру Дівички на південний схід від Києва, де кількома роками раніше Україна повернула на озброєння важкі радянські танки, відомі як 2S7 «Півонії», або «Піони». Джаггернаути артилерійської війни, кожен із яких важить 46 тонн і несе 203-мм гаубиці, можуть стріляти снарядами вагою понад 240 фунтів на відстань понад 20 миль (33 км).

Сирський наказав своїм артилеристам зайняти оборонні позиції за межами міста, на північному сході та північному заході, в районах, які, ймовірно, зіткнуться з настанням росіян.

Цей єдиний крок, за словами мера Києва, колишнього чемпіона з боксу Віталія Кличка, виявився вирішальним, тому що в перші години війни Росія завдала удару по базах, де зазвичай розміщувалися ці системи.

«Керівництво країни говорило, що війни не буде, але військові знали», – сказав Кличко.

Мер Києва Віталій Кличко. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Хайді Левін для The Washington Post; iStock)

Українці переважно тримали свої приготування при собі. Високопоставлений представник оборонного відомства США заявив, що Вашингтон знає більше про плани Росії щодо вторгнення, ніж про плани України з оборони, що підігріває сумніви щодо того, як поведеться Київ. Американські чиновники підозрюють, що українські військові побоюються ділитися військовими планами, тоді як політичне керівництво країни применшує ймовірність війни, сказав чиновник, виступаючи на умовах анонімності, щоб обговорити делікатне питання.

[Дорога до війни: Поки Путін готував своє вторгнення, США намагалися переконати союзників – та Зеленського – у небезпеці]

[Помилки ФСБ відіграли вирішальну роль у провалі військових планів Росії в Україні]

Міністр оборони України Олексій Резніков сказав, що він був одним із тих керівників, які не вірили у можливість тотального нападу.

Європейські чиновники запевняли його, що вони не бачать такої загрози, як США та Великобританія. За оцінками української розвідки, Росія також не мала достатньо сил, зібраних за кордоном, щоб захопити або окупувати місто розміром з Київ.

22 лютого Резніков розмовляв телефоном зі своїм колегою в Білорусі Віктором Хреніним, який пообіцяв, що російські війська на білоруську територію не вторгнуться – дав слово офіцера, сказав міністр оборони України.

«А він виявився брехуном», – сказав Резніков.

Через два дні, після початку вторгнення, вони знову розмовляли. Рєзніков почув нервовий і неприємний голос на іншому кінці лінії. Білоруський міністр сказав, що передає повідомлення від свого російського колеги Сергія Шойгу, згадує Рєзніков: Якщо Україна підпише акт про капітуляцію, то вторгнення припиниться.

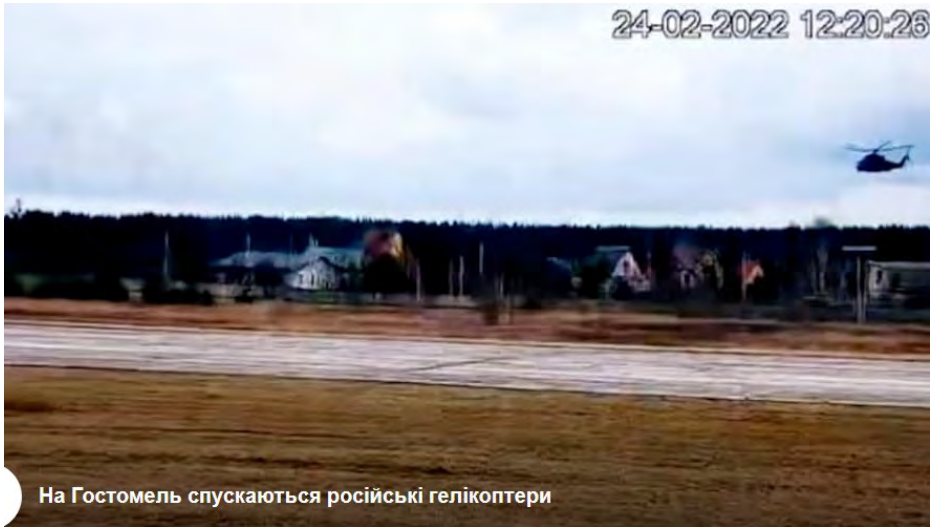
Резніков сказав, що відповів: «Я готовий прийняти капітуляцію з російської сторони».

III

Російські вертольоти промайнули низько над Дніпром, їхні лопаті розрізали вологе зимове повітря в складках річкової долини. Вони вилетіли з Білорусі на

південь, туди, де річка розширюється у спокійний простір, який місцеві жителі називають морем, а потім перейшли до передмістя Гостомелю, розташованого за 22 милі (36 км) на північний захід від урядового кварталу України.

Ударні вертольоти Ка-52 «Алігатор» у групі взяли на себе ініціативу та відкрили вогонь по цілі внизу – аеропорту «Антонова», вантажному та випробувальному комплексу з великою злітно-посадковою смугою. Плацдармом для наступу Путіна на Київ було обрано той самий аеропорт, про який директор ЦРУ Вільям Дж. Бернс під час візиту до Києва 12 січня попереджав українців, що Росія спробує його захопити.

Віталій Руденко, командир бази національної гвардії, розташованої одразу за воротами аеропорту, здивовано подивився вгору. *«До останнього моменту я не вірив. Можливо, я не хотів у це вірити»*, – сказав він.

У Києві військове керівництво України спустилося до укріпленого притулку. Помічники з оборонних комунікацій поспішали коридором у гонитві за генерал-лейтенантом Євгеном Мойсюком, офіцером №2 у збройних силах України, щоб запитати його, яке послання вони мають передати українцям, коли російські війська увійдуть до їхніх міст.

Мойсюк зупинився і обернувся.

«Скажіть усім: «Вбивайте окупантів», – сказав Мойсюк. «Убивайте окупантів!»

Віталій Руденко в аеропорту “Антонов”, де командував підрозділом Нацгвардії біля воріт. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

Спочатку в Гостомелі були невдачі. Деякі із засобів протиповітряної оборони, які українці встановили навколо аеропорту, зазнали ударів ще до того, як Росія направила туди свої військово-транспортні засоби. За словами Сирського, їхні позиції розкрив працівник аеродрому, чий син був завербований російською розвідкою.

Найбільш боєздатний персонал бази був перекинутий кількома тижнями раніше до східної Луганської області разом зі своїм спорядженням, внаслідок чого в аеропорту та на базі залишилося близько 300 солдатів, включаючи призовників, які відбували обов’язкову військову службу в Україні. Багато хто з них ніколи не бачив бойових дій.

Гелікоптери кружляли над аеропортом, як зграя стерв’ятників, дзижчання на тлі похмурого неба, яке вже почорніло від диму після ракетних ударів.

«Вони відкривали вогонь по всьому, що було в межах досяжності, по всіх будинках, по всіх людей, яких вони бачили, що пересуваються, незалежно від того, чи це були військові чи цивільні особи – їм було все одно. Вони просто стріляли скрізь, де виявляли рух», – сказав командир взводу національної гвардії з позивним Малюк. Як і інші, він приховав своє ім’я з міркувань безпеки.

Коли перші вертольоти досягли злітно-посадкової смуги, Сергій Фалатюк, 25-річний національний гвардієць, підпер плечем зенітну установку «Голка», що залишилася з часів Радянського Союзу, глянув у приціл і випустив ракету.

Вона схибила.

Фалатюк перезарядився, перевів приціл на інший російський гелікоптер і знову вистрілив, за словами Руденка. Ракета потрапила у вертоліт. Фалатюк закричав від захоплення.

Маленька перемога наелектризувала українські війська, підняла дух призовників Малюка.

Уламки російського вертольота, збитого підрозділом Нацгвардії України в аеропорту Гостомель. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

«Насправді можна було збити [їх], зробити це», – думав кожен, за словами Малюка. «Бойовий дух бійців підвищився. Вони стали наполегливішими. … Незалежно від того, чи були вони призовниками, вони були бійцями».

За день до вторгнення кілька українських ППО було перекинуто, тому вони залишилися непоміченими для росіян і протягом кількох хвилин очолили контратаку, сказав Сирський. Російським пілотам довелося нелегко під шквальним вогнем ракет «земля-повітря» та зенітної артилерії, особливо після того, як прямим попаданням був збитий один із їхніх лідерів.

«Вони стріляли з усіх боків. При першій же атаці ми одразу втратили командира групи», – розповів капітан Іван Болдирєв, один із пілотів Ка-52, російському державному оборонному телеканалу «Зірка». Болдирєву довелося здійснити аварійну посадку після того, як його вертоліт отримав пошкодження.

Десятки цивільних службовців по всьому аеропорту побігли до бомбосховища під кафетерієм. Інші ховалися скрізь, де тільки можна, зокрема в каналізації.

«Люди… дивилися один на одного, розуміли, що відбувається, але не розуміли чому», – сказав В’ячеслав Денисенко, один із співробітників «Антонова».

Начальник служби радіозв'язку експлуатаційного відділу аеропорту В'ячеслав Денисенко. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

Зовні російські війська висадилися з транспортних вертольотів і попрямували до прилеглого невеликого лісу та комплексу будівель аеропорту.

Українські солдати зазнавали постійного обстрілу. Опинившись у меншості на території аеропорту і зіткнувшись з елітними російськими підрозділами, які мають набагато більший досвід, бійці національної гвардії почали відчувати нестачу боєприпасів. *«Я дав команду… відступати»*, – сказав Руденко.

Відхід був хаотичним. Руденко наказав підрозділам ППО та розвідникам йти, перестрибуючи через паркан. Гвардійці, що були досить близько до машин, застрибнули в них і помчали геть. Інші бігли пішки. Деякі гвардійці потрапили у полон до росіян.

Однак після відступу українські війська відкрили вогонь по аеродрому з важкої артилерії, яку вони розмістили за периметром аеропорту, підірвавши злітно-посадкову смугу, щоб запобігти майбутнім посадкам. Крім того, пізно ввечері 24 лютого два українські бомбардувальники Су-24 пронеслися над аеропортом і розбомбили злітно-посадкову смугу, завдавши ще більших збитків.

Проте, росіяни мали свій плацдарм.

Український аналог голови Об'єднаного комітету начальників штабів генерал Валерій Залужний зателефонував полковнику Олександру Вдовиченко, командиру 72-ї механізованої бригади, єдиного такого підрозділу в Київській області та головної сили, яка захищає столицю.

«Ми маємо знову взяти Гостомель», – сказав Залужний.

«Пан головнокомандувач, за всієї поваги, у мене немає достатніх сил, щоб взяти Гостомель», – згадує Вдовиченко.

«*Ми маємо спробувати*», – відповів Залужний.

Разом з елітними українськими підрозділами війська 72-ї бригади протягом кількох днів бились за аеропорт, ведучи артилерійський обстріл та блокуючи російські сили, які намагалися виїхати з об'єкта. За словами українських чиновників, Москва планувала доставити важку техніку та додаткові війська на вантажних літаках Іл-76, щоб допомогти просуванню, але не змогла зробити це негайно.

«Те, що вони змогли штурмувати аеродром та взяти його під контроль протягом кількох годин, з одного боку, відіграло негативну роль [для нас]», – сказав Сирський. «Але з іншого боку, артилерійський вогонь по злітно-посадковій смузі та місцях висадки значно затримав висадку та зірвав план захоплення Києва, тому що ми зараз знаємо, що в принципі на захоплення Києва противник виділяв максимум до трьох діб».

Однак пізніше росіяни змогли доставити підкріплення до Гостомеля за допомогою літаків, сказав Вдовиченко.

[Білоруські залізничники, які допомогли зірвати наступ Росії на Київ].

У наступні дні російські сили, які вже були на землі, поширилися на сусідні передмістя Буча та Ірпінь, а також на саме місто Гостомель, намагаючись знайти шлях до Києва. Але через тиждень після висадки десанту вони ще вели бої на вулицях Гостомеля. 40-мильна колона з вантажами, що прямувала до Хостоміля з Білорусі, зупинилася на північ від Києва, оголивши проблеми Росії з логістикою.

Одна 31-річна мешканка Гостомеля, Маша Маас, переховувалась у бункері скляного заводу в центрі міста, коли побачила трьох російських солдатів, які прибули 6 березня, після відступу українських військ.

Маша Маас на даху будинку в Гостомелі в травні. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

Я спитала: «Що нам робити?» – згадує вона. «Якщо ми зачинимо двері зсередини, вони можуть подумати, що тут хтось залишився, і зламати їх чи затопити – хто знає? Якщо ми залишимо їх відчиненими, вони можуть нас розстріляти. Вибирайте самі. Ми вирішили не зачиняти двері».

У першого російського солдата, що увійшов, було світле волосся і темні очі з величезними зіницями, згадує вона. *«Чому ви дивитеся на мене, як на фашиста?»*, – згадує Маас. *«Я не фашист. Це ваші українські солдати – фашисти»*.

До 7 березня росіяни зайняли більшу частину Гостомелю і використовували аеропорт як центр.

Залужний, вищий офіцер українських збройних сил, знову поговорив із командиром 72-ї бригади і наказав йому утримувати узгоджену лінію на околицях Гостомеля і не дати росіянам просунутися ближче до столиці.

«Жодного кроку назад», – сказав він.

Українці протягом кількох днів блокували просування російських військ шосе у бік Києва. Розчаровані, росіяни намагалися знайти інший шлях у місто. Найкраща надія – прорив через ліс у селі Мощун на околиці столиці.

IV

За кілька годин після початку вторгнення, глибоко під урядовим кварталом Києва, Зеленський дихав спертим повітрям бункера, збудованого за радянських часів і який майже не чіпали з того часу.

Голова Ради національної безпеки та оборони Олексій Данилов висловив президентові ситуацію. «Питання просте – всі наші партнери кажуть нам, що нам буде дуже важко, що у нас практично нульові шанси на успіх», – сказав Данилов.

«У перші дні ми не отримаємо великої підтримки, тому що вони дивитимуться на те, як ми зможемо захистити країну», – продовжив він. «Можливо, вони не хочуть, щоб велика кількість зброї потрапила до рук росіян».

Олексій Данілов, голова Ради національної безпеки і оборони України. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

Данилов також зробив Зеленському особисте попередження. Є достовірна інформація у тому, що росіяни розробили план його вбивства чи захоплення. Як мінімум, Зеленський мав переконатися, що всі, хто знаходиться поряд із ним зі зброєю, є відомими та лояльними людьми. Чи має він евакуюватися, додав Данилов, залежить від нього самого.

Щоб ухвалити це рішення, «*ви повинні заглянути глибоко всередину*», – сказав Данилов президенту, не даючи рекомендацій у той чи інший бік. «*Ставки надто високі*».

Інші закликали Зеленського виїхати. За словами Олексія Арестовича, військового радника українського лідера, його президентська охорона порадила йому переїхати у безпечне місце поза столицею, а потім, можливо, на захід України.

«*Ваш офіс – ціль*», – попередив охоронець президента, за словами Арестовича, який додав свою рекомендацію Зеленському покинути Київ. «*В нього потраплятимуть ракети, нападатимуть диверсанти*».

Навіть бункер не був у безпеці. «Ходили розмови, що вони забарикадували виходи та пустили газ», – сказав Арестович.

Похмурі попередження виходили з Москви протягом багатьох років, але ця можливість здавалася особливо збоченою. Російські підрозділи наближалися до Києва, щоб «*звільнити*» Україну від імовірних «*нацистів*», погрожуючи життю першого президента-єврея – можливо, як побоювалися його радники, за допомогою смертоносного газу.

Кремль мав підстави очікувати, що Зеленський може піти. Вісім років тому Віктор Янукович, український президент, підтримуваний Москвою, втік до Росії після проєвропейського повстання в Києві. Президент Афганістану Ашраф Гані, що підтримується США, втік з країни в 2021 році, коли таліби оточили Кабул. Російські лідери розглядали Зеленського, 44-річного колишнього комедійного актора, як легковажну фігуру, яка зламається перед танками.

Упродовж дня Арестович переконався, що українські військові не зможуть захистити столицю і сказав про це президенту. Люди, які розбиралися у військових питаннях, підходили до нього та говорили: *«Ми не втримаємо»*, – сказав Арестович.

Зрештою Зеленський спалахнув. Він залишився.

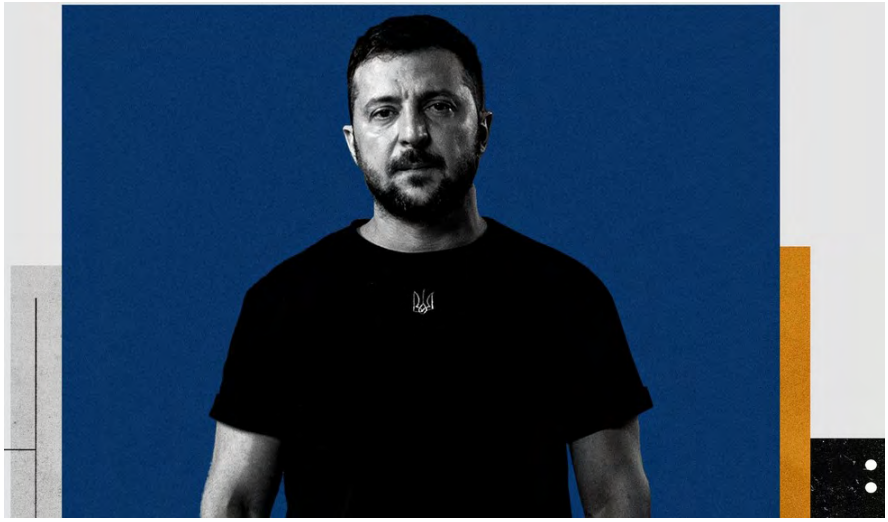
«*Це востаннє, коли я це чую*», – згадує Арестович його слова. *«Я не хочу більше це чути»*.

Зеленський сказав Данилову, щоб той перестав докучати йому постійними попередженнями про загрози його життю, і запитав голову Ради національної безпеки і оборони, чи є в нього ще щось сказати – щось важливіше.

«Послухайте, я жива людина. Я не хочу вмирати, як і будь-яка інша людина», – сказав Зеленський. «Але я точно знаю, що якщо я думатиму про це, то я вже мертвий».

У перші години й дні він жив із постійним почуттям гострої напруги, його долоні спітніли, як у дитинстві, коли він складав іспити, сказав він. Міністр оборони Рєзніков зрештою мав звернутися до психотерапевта, сказав він, тому що він був настільки емоційно і фізично виснажений.

Зеленський також отримав заклики про необхідність збереження наступності уряду від американських та європейських чиновників, у деяких випадках із пропозиціями допомогти йому залишити столицю. Забезпечивши власну безпеку, міркували чиновники, він зможе запобігти вакууму влади.

Зеленський під час інтерв'ю The Post у своєму офісі в Києві 8 серпня. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Хайді Левін для The Washington Post; iStock)

Він бачив ситуацію прямо протилежним чином: якби він утік, то без бою поступився центром влади в Україні росіянам, і це призвело б до негайного краху уряду. Як би почувалися українські військові на передовій, якби президента не стало? Зеленський сказав, що річ не в тому, що він чіпляється за президентське крісло.

«Я не намагаюся утримати владу», – пояснив Зеленський західним чиновникам. «Якщо йдеться про те, щоб я пішов, і це зупинить кровопролиття, то я тільки за. Я піду прямо зараз. Я не для цього прийшов у політику – і я піду, коли ви скажете, якщо це зупинить війну».

Зеленський підозрював, що деякі з його іноземних співрозмовників просто хочуть, щоб конфлікт закінчився якнайшвидше, а його адміністрація фактично капітулювала перед Росією.

«З усіх, хто мені дзвонив, не було жодного, хто вірив би, що ми виживемо. Не тому, що вони не вірили в Україну, а через цю демонізацію лідера Російської Федерації – його владу, його філософію, того, як він рекламував міць російської армії, і тому [вони думали], за всієї поваги до українців: Вони не донесуть, їх прикінчать за два-три дні, можливо, за п'ять, і тоді все закінчиться».

З перших годин його головним напрямком стало залучення підтримки, яка знадобиться Україні, щоб вижити – від українців, яким треба було чинити опір, а також від іноземних лідерів, яким потрібно було надіслати Києву зброю та підвищити ціну для Росії.

В одному з відеозвернень до європейських лідерів він сказав: *«Можливо це останній раз, коли ви бачите мене живим»*. Українські матері дивляться, як

їхні діти вмирають у гонитві за європейськими цінностями, сказав він. Це змусило деяких європейських чиновників розплакатися.

Пропаганда Зеленського виявилася однаково надихаючою і ганьбою. Хоч би як він звертався до лідерів тієї чи іншої країни, він також звертався до її народу, іноді публічно висловлюючи урядам відверті істини. Він закликав канцлера Німеччини Олафа Шольца «*знести цю стіну*» – посилання на заклик президента Рональда Рейгана прибрати Берлінську стіну – стверджуючи, що Росія знову намагається розділити Європу. Він сказав німецьким політикам, що вони мають зробити все можливе, «щоб вам не було соромно за себе після цієї війни».

Єрмак, глава адміністрації президента, розповів, що в наступні тижні він регулярно надсилав фотографії вбитих українських дітей та зруйнованих українських будинків на мобільні телефони чиновників по всьому світу, включаючи Джейка Саллівана, радника Білого дому з національної безпеки, Карен Донфрід, помічника держсекретаря у справах Європи і Євразії та членів Конгресу.

«Зізнаюся, це були моторошні фотографії, які не давали мені спати ночами», – сказав Єрмак. «Дев'яносто відсотків людей, які їх отримали, відреагували, передзвонили і почали робити ще більше».

25 лютого, через два дні війни, люди оглядають житловий будинок у Києві, який постраждав від ракетного обстрілу. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Хайді Левін для The Washington Post; iStock)

Українці різного віку, які ніколи не тримали в руках зброї, кинулися брати до рук зброю після того, як протягом кількох днів після вторгнення влада прийняла рішення роздавати зброю та озброювати потенційний партизанський опір. Українські військові лідери сприйняли це рішення з ентузіазмом і пізніше заявили, що воно призвело до інцидентів із дружнім вогнем та перешкод у роботі їхніх сил.

Монастирський, міністр внутрішніх справ, назвав це «*важливим фактором стримування*» як для російських, так і для потенційних українських зрадників. Будь-який український мер, який думає про зраду нації, розумітиме, що 20 людей зі зброєю чекають зовні, сказав Монастирський, і що «*він та його родина будуть першими*».

Знищений український танк у Чернігові, Україна, 23 квітня. (Войцех Гржедзінський для The Washington Post)

[В українських селах шепочуться про співпрацю з росіянами].

Очевидна рішучість простих громадян наголосила, що Україна не може бути насильно відторгнута від Європи так, як цього хоче Кремль, сказав Зеленський.

«Для Російської Федерації ми були як апендикс, який потрібно було видалити, але вони цього не розуміли. Вони думали, що ми апендикс, а виявилося, що ми є серцем Європи», – сказав Зеленський. «І ми змусили це серце битися».

У ніч на 25 лютого, коли в центрі Києва лунали постріли та поширювалися чутки про те, що чеченські бойовики йдуть вбивати його, Зеленський вийшов зі свого бункера на вулицю перед офісом президента, щоб показати на камеру, що він нікуди не збирається йти.

За ним у приглушеному світлі ліхтарів стояли прем'єр-міністр, голова його політичної партії, керівник його апарату та ще один високопосадовець. Прем'єр-міністр підняв свій телефон, щоб показати дату та час.

«Ми усі тут», – сказав Зеленський. «Наші війська тут. Громадянське суспільство тут. І ми тут. Ми захищаємо незалежність нашої країни. І продовжуватимемо це робити».

V

Окільцьоване сосновим лісом, річкою та озером, з довоєнним населенням всього в 1500 осіб, селище Мощун являло собою картину заміського життя – суміш заможних професіоналів з дачами на вихідні та місцевих жителів, які давно живуть у скромних котеджах.

Але коли 27 лютого капітан Роман Коваленко, командир роти 72-ї механізованої бригади, увійшов до села з невеликою групою бійців, будинки горіли, жителі бігли, рятуючись, а з неба падав літак.

За кілька хвилин командира взводу, який знаходився в одній з машин попереду Коваленка, було поранено в обличчя і вбито. Російські розвідники щойно увійшли до Мощуна. За кілька днів до початку війни в селі було мало захисників, за винятком жменьки українських ополченців, хоча це був стратегічно важливий об'єкт: одразу за Мощуном була столиця.

Українські військові в селі Мощун 30 березня. (Emily Sabens/The Washington Post; Heidi Levine для The Washington Post; iStock)

Густі ліси, усіяні дотами часів Другої світової війни, та водний шлях давали українцям можливість використовувати природний ландшафт. Річка Ірпінь відділяла Гостомель від Мощуна, і росіяни насилу переправляли через неї людей і бойову техніку, зазнаючи атак дрібних українських підрозділів та артилерійських ударів по понтонних мостах.

У центрі бойових дій знаходився Коваленко, який всього кілька тижнів раніше пішов стопами свого однояйцевого близнюка Дмитра і став командиром роти в 72-й бригаді. Упродовж багатьох років 36-річні близнюки воювали на сході Донбасу. Тепер вони опинилися на протилежних околицях Києва – Роман на північному заході, а Дмитро на північному сході.

Обстріли та бої вздовж Ірпеня тривали кілька днів. Вранці 6 березня російські війська нарешті почали масово пробиватися через річку. Коваленко та його солдати контратакували, кидаючи гранати та ведучи вогонь із бойових машин піхоти у ближньому бою.

«Продовжуйте стріляти, без зупинки!», – наказав Коваленко.

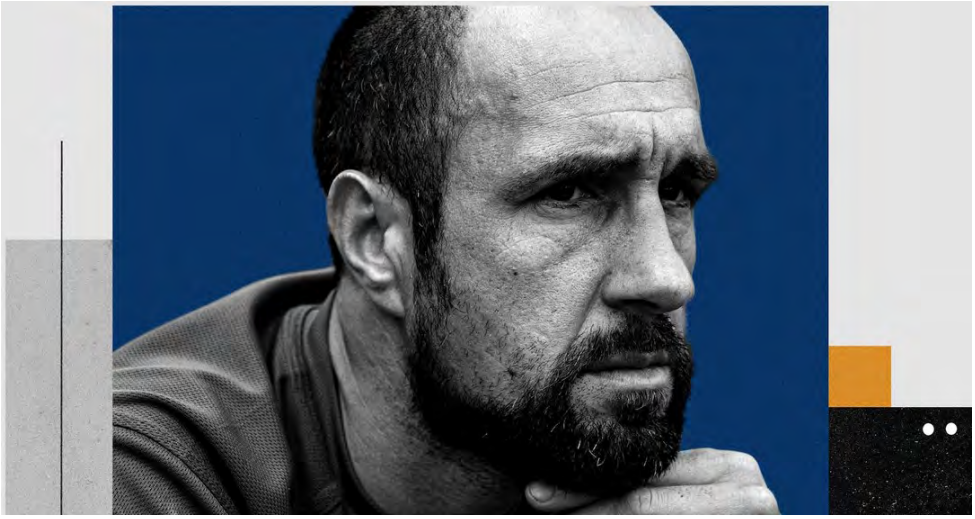
Але коли у його солдатів закінчилися боєприпаси, він наказав їм відступати до центру села, а російські солдати наступали на п’яти. Там Коваленко та його люди перегрупувалися з прибулим українським спецназом та іншими військами – деякі з них були озброєні протитанковими ракетами Javelin, поставленими США, – та іноземними добровольцями.

Російські ракети «Град», артилерійський вогонь, мінометні снаряди, авіаудари, атаки безпілотників та обстріли з вертольотів обрушилися на їхні окопи. Російські перешкоди перервали зв’язок та зробили українські безпілотники непрацездатними. Коваленко втратив зв’язок з рештою своєї роти, яка залишилася в селі за шість миль на північ.

Українці продовжували битися, сказав Коваленко, не даючи росіянам прорватися через цей район. «Ти так вимотуєшся, що до ночі просто непритомнієш», – сказав Коваленко. «Тебе вже не хвилюють обстріли, все, що летить, тобі просто потрібно поспати годину-другу. Тобі все одно, мороз, сніг, дощ, бруд навколо тебе. Ви просто лягаєте».

«Багато хто не справлявся психологічно», – продовжує Коваленко. «Важко не зламатися. Іноді я й сам ламався».

Коваленко намагався зв’язатися з артилерійськими підрозділами, щоб попросити їх відкрити вогонь та припинити постійні російські обстріли хоча б на кілька хвилин.

Капітан Роман Коваленко, командир роти 72-ї механізованої бригади, який воював у Мощуні. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

На той час бої по всьому київському фронту стали настільки інтенсивними, що, за словами високопосадовців, протягом кількох днів українські війська навколо столиці ризикували залишитися без 152-мм артилерійських боєприпасів.

США озброїли Україну портативною зброєю, такою як «Стінгери» та «Джавеліни», яка могла б використовуватися підпільним опором, припускаючи, що росіяни швидко здолають українців, за словами високопоставленого представника американського оборонного відомства.

Обладнання та боєприпаси для артилерії були обмежені, що змусило США та їхніх союзників терміново поповнювати запаси у Києві.

11 березня росіяни увірвалися до Мощуна з усіх боків.

«Того дня я почував себе так, ніби мене вдарили молотком по голові не менше восьми разів, бо все падало прямо поряд з нами», – сказав Коваленко. «Більшість наших військовослужбовців отримали струс мозку. Багато хто потрапив під уламки. Все, що в них було – авіація, артилерія, «Гради» – все це стріляло по наших окопах, щоб вибити нас звідти».

Українці ввели в село танки та досвідченіших бійців, щоб відбити натиск. Коваленка було відправлено до шпиталю з травмою голови від вибухів, коли його бійці йшли. Сльози текли його обличчям, коли він дзвонив братові дорогою до Києва.

«*Ми їх стримували*», – сказав він. Він не міг повірити, що лишився живий.

На той час росіяни зіткнулися із запеклим опором українських військ та ополченців територіальної оборони у сусідньому місті Ірпінь та інших районах на захід від столиці. Не зумівши зламати оборону України там, росіяни вирішили зосередитися на просуванні Києва через Мощун.

Переглядаючи записи з безпілотників і тепловізорів, генерал Сирський, який відповідав за оборону столиці, бачив на іншому березі Ірпеня ряди російської техніки, збудованої в бойовий порядок. Мощун був готовий до прориву.

«Це був, напевно, найкритичніший момент, коли я подумав: «Ну що, невже це справді буде воно?», – згадує Сирський. «Тому що [взяття] Мощуна означало вхід до Києва».

Частина рішення полягала в дивній річці Ірпінь, яка тече до греблі за 15 миль на північ від Мощуна, а потім піднімається насосами у водосховище на Дніпрі. Радянська влада збудувала складну систему шлюзів уздовж 101-мильного русла Ірпеня, щоб зробити прилеглі землі придатними для обробки.

На початку війни українці підірвали частину греблі за допомогою артилерії, щоб змусити потоки води з водосховища спуститися в Ірпінь, що тече проти течії, як бар'єр проти росіян. За словами Кирила Буданова, начальника військової розвідки, підрозділи спецназу Служби військової розвідки України проникли за лінію фронту, щоб встановити вибухівку на інших ділянках греблі.

За словами Сирського, який покладається на хитромудрі знання місцевого сільськогосподарського бізнесмена, якого чиновники почали називати

«Водолазом», спрямований вибух на одному зі шлюзів допоміг ще більше підняти рівень води навколо Мощуна.

Вибух на греблі був лише одним із прикладів того, як українці руйнували власну інфраструктуру, щоб створити перешкоди для росіян, знищуючи дороги, підриваючи мости та руйнуючи залізничні колії.

«Вода текла і заливала росіян, і ми пізніше знайшли місце, де російським морським піхотинцям довелося скинути з себе всі бронежилети і плисти, щоб залишитися живими», – сказав Сирський.

Але пізніше, приблизно третього тижня березня, росіяни висадили десантників на українській стороні річки біля Мощуна, за словами командира 72-ї бригади Вдовиченка.

Він повідомив Залужному, що українським силам, можливо, доведеться відступити із села, оскільки вони більше не мають сил і засобів для його утримання.

«Ми шукатимемо сили та засоби», – відповів Залужний.

Вдовиченко змінив тактику. Він почав перекидати війська терміном трохи більше трьох днів і запровадив новий батальйон. *«Через щільність обстрілів та холоду залишатися довше було неможливо»,* – сказав він. Його війська блокували Мощун із двох сторін і почали обстрілювати з важкої артилерії місця, де росіяни переправлялися чи концентрувалися.

Українці відтіснили росіян назад за річку, і наступ Москви пішов на спад.

[У закривавленому прифронтовому місті українські війська відтісняють росіян].

У шпиталі Коваленко приймав дзвінки від близьких загиблих солдатів. Три його командири взводу загинули. Багато солдатів, яких він залишив у місті за шість миль на північ від Мощуна, теж загинули. Це обтяжувало його. Деякі підлеглі сумнівалися у його рішеннях.

«Ти зробив усе, що міг, як вважав за потрібне», – сказав йому його брат-близнюк Дмитро. «Якщо люди тебе не слухали, це інше питання. Це були абсолютно нові люди, всі щойно мобілізовані, практично ніхто один одного не знав».

Після виписки зі шпиталю Коваленко повернувся до Мощуна, щоб зібрати загиблих з окопа, в якому вони боролися. Російська артилерія продовжувала обстрілювати село, змушуючи українців переховуватися серед трупів своїх товаришів. Коли обстріл послабшав, Коваленко та його бійці винесли трупи пішки – один за одним.

VI

24 лютого генерал-лейтенант Анатолій Кривоніжко, голова Центрального повітряного командування України, лежав на лікарняному ліжку у Києві, відновлюючись після тяжкої коронавірусної інфекції. Коли перші ракети почали падати на його людей на військових аеродромах і станціях радіолокації, він дістав свою крапельницю і викликав водія. Він був потрібний на своїй базі.

«Коронавірус, ймовірно, просто зникає у таких ситуаціях», – сказав він.

Перебуваючи в ізоляції, Кривоніжко працював віддалено та готувався до можливої російської атаки. Багато українських винищувачів та систем протиповітряної оборони було передислоковано. В результаті, коли вдарили перші ракети, росіяни часто били по порожніх місцях. Деякі винищувачі, за

його словами та словами інших, уже були у повітрі, коли завдавалися ударів – ще одна тактика для порятунку флоту.

«Ми створювали хибні цілі для наших ворогів», – згадував Резніков, міністр оборони.

Кривоніжко дав своїм підрозділам близько 90 хвилин, щоби зібратися після шоку від першого бомбардування. У деяких випадках російські ракети успішно вразили свої цілі того ранку. Казарма 138-ї радіотехнічної бригади була зруйнована, хоча 50 людей, які спали всередині, дивом залишилися живими. Сирена, яка сповіщала їх про необхідність шукати укриття, не ввімкнулась.

Молоді пілоти взяли гранатомети та зайняли позиції для оборони Васильківської авіабази – злітно-посадкової смуги, яка залишалася в експлуатації приблизно за годину їзди на південь від Києва. Старші, досвідченіші пілоти виходили на польоти, знаючи, що ці вильоти, швидше за все, стануть для них останніми.

«Я не назвав би це традицією, але це було правило, що якщо було дуже, дуже небезпечне, погане завдання, то старші хлопці сідали в літаки», – сказав український льотчик-винищувач, який використовує позивний Moonfish. Старші хлопці брали на себе відповідальність, на кшталт: «Гей, у мене дорослі діти».

Кривоніжко сказав, що деякі пілоти робили по три-чотири вильоти на день, щоб вступити в бій з російськими військами. Вони часто пропускали передпольотні перевірки та злітали з укорочених злітно-посадкових смуг, які були розбомблені, а потім відновлені за ніч. Те, що Україна взагалі чинить опір, схоже, здивувало росіян і змусило їх змінити схему дій, сказав Кривоніжко, зазначивши, що після перших хвиль російські літаки почали літати в Україну рідше, а натомість Москва почала використовувати більшу кількість своїх обмежених запасів високоточних боєприпасів.

Українські винищувачі, які все ще літають через кілька днів після вторгнення, стали символом запеклого опору, який продовжувався, і відіграли вирішальну роль у стримуванні російського тиску.

«Всі, особливо Росія, вважали, що наша ППО протримається лише кілька днів», – сказав підполковник Денис Смажний, головний спеціаліст навчального відділу зенітно-ракетних військ. *«Якщо не кілька годин»*.

На землі українські підрозділи ППО стріляли по російським цілям і одразу ж переходили на інші позиції, що дозволило їм протриматися довше, ніж багато хто очікував, навіть незважаючи на те, що вони боролися з великими

російськими перешкодами. Полковник Юрій Перепелиця, командир 138-ї радіотехнічної бригади, сказав, що його війська ніколи не повинні перебувати в радіусі дії російської артилерії, але іноді вони діяли в межах 10 миль від лінії фронту.

«Ми порушили б усі доктрини», – сказав він. «Наражаючи себе на ризик, ми збільшували свої шанси на знищення цілей».

ППО залишалися головною метою росіян, і Перепелиця постійно переймався тим, що диверсанти можуть розкрити його місцезнаходження.

Співробітники СБУ, головної служби внутрішньої безпеки України, кажуть, що українські колабораціоністи позначали деякі місця фарбою, яку було видно вночі – сигнал для нанесення авіаударів. В інших випадках вони надсилали кодовані повідомлення з координатами своїм російським кураторам. Текст із червоними кольорами означав об'єкт громадянської інфраструктури. Зелені квіти означали військовий об'єкт. За словами чиновників, текстові повідомлення підписувалися як від «бабусі».

«Російським сказали, що жодних систем ППО не буде», – сказав Перепелиця. «Вони нахабно увійдуть у повітряний простір, і ми їх знищимо».

VII

Поки його товариші намагалися зупинити росіян на захід від Києва, полковник Леонід Хода, командир 1-ї танкової бригади України, проводив мобілізацію на північний схід від столиці Гончарівського. На той час, коли вранці 24 лютого перша російська ракета потрапила до його бази, Хода підготувався до гіршого. Він перевіз боєприпаси, паливо та продовольство до замаскованих безпечних районів і розосередив свої війська за межами бази в полі. Він обговорював зі своїми помічниками, як вислизнути та сформувати підпільний опір. Він готувався до останнього прощання із дружиною.

За кілька годин після початку війни здавалося, що сталося найгірше.

Російські війська, чисельність яких зрештою мала скласти близько 30 000 осіб, переходили кордон із трьох напрямків у бік північного українського міста Чернігова. Їхній план, за словами українських чиновників, полягав у тому, щоб швидко взяти місто з населенням 280 000 осіб і протягом трьох днів просунутися на південь уздовж східного берега Дніпра до Києва. Разом із силами, що висадилися у Гостомелі та поширилися на західний бік столиці, вони мали сформувати кліщовий рух на Київ.

День сьомий: «Чернігів досі страждає»

[Сім днів у Чернігові, українському місті в облозі].

Між росіянами та східним флангом столиці стояв Хода зі своєю бригадою чисельністю близько 2000 чоловік.

«Психологічно важко змиритися, коли чуєш, що йде колона з 10 танками. Інша колона йде з 30 бронемашинами. За ними йде ще одна колона із 12 машин», – сказав Хода. «Це були такі хвилі».

Хода покинув базу і помчав на північ до Чернігова, щоб створити передовий командний пункт. Чекаючи біля шосе на північ від міста, його роти влаштували засідку і знищили першу колону, обстрілявши її з артилерії з такої короткої відстані, що росіяни не встигли зреагувати. Друга російська колона була знищена так само.

Атака зупинила сили, що наступають, і дала українцям критично важливий час для зведення оборонних споруд і збору власних військ.

Те, що сталося протягом наступних п’яти тижнів, було боротьбою проти росіян, яка відіграла ще одну вирішальну роль у запобіганні успіху «*блискавичного удару*» Москви по українській столиці.

Українці намагалися загнати масу російських військ на вузькі ділянки місцевості – ґрунтові непрохідні дороги, відтанувші поля чи болота, заманювали у пастку транспортні засоби та змушували витрачати більше палива. Транспортні засоби, що залишалися на асфальті, ставали мішенню для

мобільних українських військ. Мости та переправи мінувалися та блокувалися.

Знищений український танк у Чернігові, Україна, 23 квітня. (Войцех Гржедзінський для The Washington Post)

Знищений український танк у Чернігові, фото у квітні. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Войцех Гжедзінський для The Washington Post; iStock)

«Ми змусимо їх рухатися певними маршрутами, де ми потім підірвемо їх і відріжемо», – сказав генерал-майор Віктор Ніколюк, командувач українськими силами на півночі країни.

Ця стратегія викликала захоплені вигуки у Пентагоні.

«На підході було близько 30 бойових груп. Їх зупинила одна українська бригада. Я не знаю, хто був цим командиром, але він зупинив їх на їхньому шляху», – сказав пізніше генерал Марк А. Міллі, голова Об’єднаного комітету начальників штабів.

«Вони не могли зійти з дороги. Їх молодші офіцери не виявляли жодної ініціативи», – сказав Міллі про росіян. «Цей хлопець був як дискова пила, просто пережовував їх».

За словами Ніколюка, старий радянський спосіб ведення війни, при якому командири давали офіцерам мало волі у прийнятті рішень і прагнули приголомшити противника, спрямовуючи на нього громіздкі маси військ, залишається фірмовим знаком росіян.

«Ми вбивали двох-трьох людей, а потім на їх місце приходили інші. Перші ще лежать, а ці хлопці наступають», – сказав він. «Це просто 1941 рік, коли життя особового складу нічого не означає для командирів».

«Проблема [також] у тому, що вони самовпевнені. Вони думають, що Україна маленька. Ми їх просто переграємо», – продовжив він. «Ми пройдемо з танками, і все буде скінчено».

З українського боку командири, які керували військами на сході країни з 2014 року, навчилися у західних партнерів передавати повноваження щодо прийняття рішень щодо ланцюжка командування і домагатися того, щоб офіцери нижчої ланки знали, що вони повинні діяти, виходячи з того, що відбувається зараз, без милиці у вигляді штабу.

Ініціатива у будь-якому разі нав'язувалася офіцерам. Як і на захід від Києва, росіяни повністю заглушили українські комунікаційні та супутникові мережі, залишивши Ходу та інших без зв'язку із солдатами на передовій. Українські командири переміщалися до позицій своїх військ, щоб спілкуватися та віддавати накази.

«Військові комунікації були повністю паралізовані», – сказав Хода, наголосивши, що його сили також спиралися на місцеве населення. «Нам довелося працювати через інформаторів. Я не збираюся викладати всі карти на стіл, але ми знали з 95-відсотковою точністю навіть найменші їхні пересування за допомогою інших засобів. Це все були місцеві жителі».

У Чернігові, Україна, під час російської атаки зруйнований готель. (Алекс)

Українська воля до боротьби всупереч усьому була підкреслена на пагорбі на північний схід від Чернігова, з якого відкривався чудовий краєвид на місто та околиці. Тримайте цей хребет, сказав Хода, він наказав бійцям, бо інакше Чернігів буде у росіян «*як на долоні*».

Протягом кількох днів українські бійці захищали або билися за вершину пагорба, незважаючи на жорстокі російські обстріли з танків, реактивних систем залпового вогню та, зрештою, фугасних бомб ФАБ-500, які зруйнували більшу частину самого хребта, сказав Ніколюк. За словами Ніколюка, майже всіх українці загинули і знайшли пізніше в імпровізованій могилі з хрестом на вершині, але вони не здалися.

Гряда під Черніговом, яку розбомбили росіяни. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Сергій Моргунов для The Washington Post; iStock)

«Ти розумієш, що люди готові захищати те, що їм належить, та шляху назад немає», – сказав Ніколюк. «Коли ти це бачиш, ти розумієш, що в тебе вже немає морального права діяти інакше».

Багато хто з загиблих входив до складу сил територіальної оборони України – добровольців, які записувалися тисячами у перші дні війни. Хоча більшість із них були недосвідченими бійцями, вони взяли на себе найважливіші та небезпечні ролі, забезпечуючи критично важливу додаткову робочу силу.

Через шість місяців Україна втратила загалом близько 9000 військовослужбовців і понад 7000 військовослужбовців зникли безвісти, згідно з офіційними заявами України, хоча цифри можуть бути й вищими. Росія втратила понад 15 000 військовослужбовців, згідно з коментарями наприкінці липня глави ЦРУ, який сказав, що важко встановити точну кількість.

Хода сказав, що рішення Зеленського залишитись у Києві підштовхнуло війська. «Уявіть, що йде війна, а вам кажуть, що президент кудись втік… це деморалізує».

Спочатку російські ВПС домінували у небі над Черніговом. Лише в середині березня бригада Ходи отримала від США та європейських союзників переносні зенітні ракети «Містраль» та «Стінгер», що, за його словами, дозволило їм збивати російські літаки.

Завдяки грубій силі та чисельності, росіянам на той час вдалося прорватися на південь Чернігова та майже оточити місто. До бою приєдналася 58-та мотопіхотна бригада України, яка висунулася нижче за місто на допомогу 1-й танковій бригаді.

Кульмінацією боїв стало село Лукашівка.

Росіяни зібрали цілу батальйонну тактичну групу чисельністю близько 750 чоловік і склали боєприпаси між білими мурами старої православної церкви, сказав Хода. Російські бронетранспортери затопили село – близько семи танків, 19 бойових машин піхоти та 12 або 13 бронетранспортерів, а також вантажівки, сказав він.

Якщо українці не відступлять під Лукашівкою, вони ризикують втратити останню «дорогу життя» до Чернігова та Чернігова.

Православний храм у Лукашівці, який став російською бойовою базою. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Хайді Левін для The Washington Post; iStock)

Але рішення Росії про формування військ було помилкою. За словами Ходи, від сіл, які утримують українці, Лукашівку відокремлювали відкриті поля та сплетіння крихітних струмків, внаслідок чого росіяни виявилися незахищеними.

«Використовуючи невеликі групи, ми вийшли і знищили один-два танки, одну бойову машину піхоти, кілька людей особового складу – і просто помалу почали переривати їхню логістику», – сказав Ніколюк.

Решту зробила артилерія. Більшість російської техніки було спалено.

У той момент, сказав Хода, він зрозумів, що росіяни зазнають поразки. Вони втратили надто багато людей, танків та бойових машин, і вони вже не мали достатніх сил для наступу на саме місто Чернігів. Їхня логістика була перевантажена контратаками, часом і відстанню.

На той час росіяни вже досягли східної околиці Києва іншим шляхом.

VIII

Це було зухвало – і водночас безглуздо.

До середини березня, коли сили з обох боків від Києва зазнавали труднощів, Росія спробувала застосувати новий гамбіт, спрямувавши лінію танків на 225 миль на захід через центр України від російського кордону. Коли збита в купу колона наблизилася до міста столиці, українці завдали удару, влаштувавши засідку і обстрілявши танки з артилерії.

Дев'ятнадцять машин було знищено, а близько 48 відступили, повідомив пізніше командир батальйону 72-ї бригади. На кадрах з безпілотника, опублікованих українцями, видно, як 20 російських танків намагаються розвернутися у багнюці біля шосе, тоді як колона відступає. У перехопленій розмові, оприлюдненій українцями, російський солдат повідомив про численні втрати, включаючи командира полку.

Удар по російських припав на кілька тижнів боїв батальйону Дмитра Коваленка у селах уздовж східної околиці Києва.

Під час бою Коваленко згадував слова свого покійного діда, який пережив голодомор, влаштований Йосипом Сталіним в Україні у 1930-х роках, та служив у радянській армії під час Другої світової війни: Ніколи не довіряйте руським чи комуністам.

«Вони принесли багато страждань моїй родині», – сказав він. «Тепер я їх ненавиджу».

Як і його двійник, Дмитро Коваленко був у 72-й українській бригаді, але воював на протилежному березі Дніпра. (Емілі Сабенс/The Washington Post; Хайді Левін для The Washington Post; iStock)

Після танкової катастрофи росіяни не змогли перегрупуватися і так і не почали великого наступу на східну околицю столиці. У міру того, як йшли дні, українські командири, які стежили за російськими комунікаціями, почали чути зміни в тоні ворожих солдатів. Те, що раніше було ентузіазмом, змінилося панікою та розчаруванням. Київ тримався, а російські втрати зростали.

Росія скоротила свої втрати та наприкінці березня оголосила, що її війська будуть перенацілені на східну Україну. За кілька днів вони почали відступати.

«Одного дня вони раптом зібралися і пішли», – сказав Коваленко, який святкував разом зі своїм братом-близнюком Романом.

«Передусім, це були люди, які встали один за одного і сказали: «Ні, ми не здамося», – сказав Роман. «Це була сила їхнього духу».

Рятуючи Київ, Україна захистила свою незалежність як суверенну державу. Але Росія оскаржуватиме кордони цієї держави на другому, більш деморалізованому етапі війни на півдні та сході країни.

IX

4 квітня Зеленський вирушив до Бучі, передмістя Києва, де українська влада виявила 458 тіл. Понад 400 із них мали сліди пострілів, тортур чи ударів палицями.

Щодня протягом попередніх шести тижнів Зеленському доповідали про кількість загиблих та поранених, про сім'ї, розділені та розсіяні країною та Європою.

<iframe width='640' height='360' scrolling='no' src='https://www.washingtonpost.com/video/c/embed/79a47cea-301d-4061-afd3-7483049c135c' frameborder='0' webkitallowfullscreen mozallowfullscreen allowfullscreen></iframe>

Хоча він відвідував війська, не спав під звуки нічних артилерійських обстрілів та авіаударів і зазнавав загрози власного життя, переважно він перебував у президентському кабінеті.

Солдати сиділи на підлозі у всіх численних коридорах. Біля вікон стояли снайпери. Зеленський звик до цього, сказав він, але ніщо не потрясло його так сильно, як візит до Бучі.

«Те почуття, що це і є смерть – коли тиша та мовчання, і нічого живого не залишилося», – згадував він.

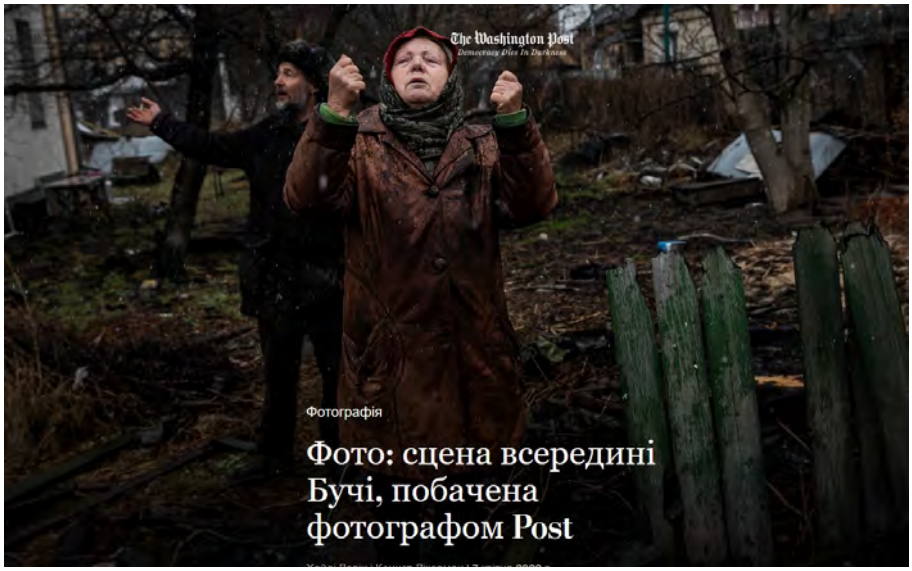

На вулицях лежали трупи. Будинки були спалені. Чиновники показували йому тіла людей, які зазнали жахливих знущань.

[Всередині Бучі, як її побачив фотограф Washington Post].

«Це почуття лякає», – сказав він. Все зруйновано, і що тепер? Так може бути скрізь. Ось як вони працюють.

За його словами, до Бучі він був настільки захоплений спробами отримати більше зброї, затвердженням рішень на полі бою та переговорами з

іноземними лідерами, що не встиг до кінця осмислити, що було втрачено внаслідок перемоги Києва.

«Настає момент усвідомлення, – продовжував Зеленський, – того, що відбувається, що вони зробили, незворотності, того, що неможливо повернутися назад».

X

До червня Роман і Дмитро Коваленко перебували на сході країни у вугледобувному регіоні Донбасу, де Росія розв'язала артилерійську війну, що нагадує Першу світову війну, внаслідок чого українські солдати, що перевершують за чисельністю, благали про більш сучасну західну зброю.

За півтора місяці понад дві третини роти Дмитра було поранено, зникли безвісти або загинули – більшість тих, хто вижив, отримали травматичні пошкодження мозку.

Дмитро відвідав позицію свого брата і побачив, як Роман теж страждає, надягаючи навушники, щоб пом'якшити відлуння вибухів.

Через кілька днів Роман повернувся до шпиталю, де й залишався доти, доки останніми днями його знову не відправили на службу.

На початку цього місяця Дмитро зібрав речі, щоб повернутися на східний фронт, провівши кілька днів під Києвом із батьками та 10-річним сином. Його син розуміє, куди він їде.

Дмитро каже, що йому важко сказати, як попрощатися:

«Я кажу, що все добре, що я скоро повернуся. Просто чекайте».

Девід Л. Стерн, Ліз Слай та Джон Хадсон у Києві; Лавдей Морріс у Слов'янську, Україна; Сударсан Рагхаван у Мощуні; Марія Інюшина у Ризі, Латвія; і Карен ДеЯнг у Вашингтоні зробили свій внесок у підготовку цього репортажу.

Про цю історію

Редагування Пітера Фінна. Копірайтерська правка Марти Мердок та Тома Джастіса. Фотомонтаж Хлої Коулман. Відео дослідження Мег Келлі. Графіка Ларіс Каркліс. Дизайн та розробка Гарланда Поттса та Емілі Сабенс. Редагування дизайну Джо Муром. Управління проектом – Джей Ванг.

***

№ 546.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 23 серпня 2022

Головне

1) "Кримська платформа" - чергова балаканина ні про що. Особливо цинічним був виступ Ердогана.

2) Пакет допомоги виробникам зброї від адміністрації Байдена – ознака того, що зброю Україні постачатимуть і далі. Що втішає.

3) Хуйло підіймає ставки використанням Запорізької АЕС як ядерної загрози. На що мадам Трасс прямо заявила – проти хуйла буде одразу ж ядерний удар. Без зайвих розпатякувань. А це ядерна зима. Отак і живемо.

4) Судячи з войовничих висловів данілова, потужну зброю ЗСУ таки отримали. Отже мосту через Керченьску протоку незабаром буде гаплик. Хочу дивитися на перфоманс у прямому ефірі.

Теми доби

1) Відбувся онлайн-саміт "Кримської платформи".

2) Місія МАГАТЕ готова приїхати на Запорізьку АЕС за кілька днів.

3) Україна звільнятиме Крим без консультацій із союзниками.

1. Війна

1-1) Фронт

• З території РФ обстріляно з артилерії 2 населені пункти на Чернігівщині та 3 села в прикордонній зоні Сумщини.

• Під обстріл російської ствольної та ракетної артилерії потрапили два райони Харкова.

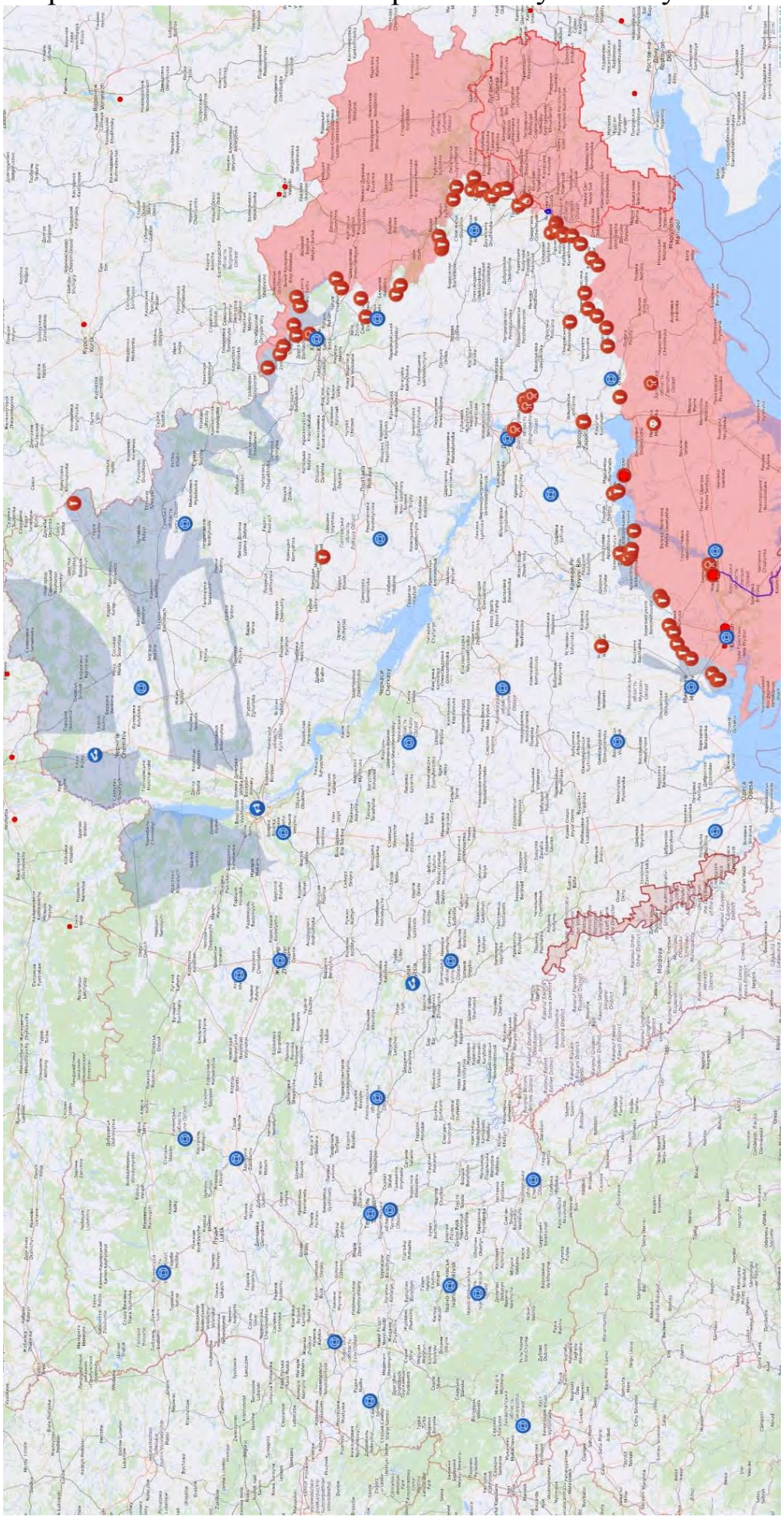
• На південь від Ізюма ЗСУ запобігли спробі російських військ влаштувати розвідку боєм у Богородичному, на березі Сіверського Дінця.

• Запеклі бої точаться на околицях Соледара та Бахмута, а також у селища Бахмутське, у селах Зайцеве та Кодема.

• Окупанти ведуть атаки на селище. Зайцеве та Курдюмівку, щоби відрізати від основних сил українські підрозділи, які тримають оборону, у районі КПВВ "Майорськ" на північній околиці Горлівки.

• На північній околиці Донецька підрозділи 1-го армійського корпусу армії РФ ("народної міліції ДНР") та регулярні російські частини не змогли прорвати оборону ЗСУ в Красногорівці, Невельському та Первомайському.

Українські війська провели успішну контратаку в Пісках.

• На ділянці фронту на південь та схід від Донецька окупанти атакували в Новомихайлівці, Мар'їнці та на околицях Великої Новосілки – у Золотій Ниві, проте зазнали втрат і відкотилися на вихідні позиції.

• Рано-вранці російські війська завдали удару по Дніпру балістичною ракетою ОТРК "Іскандер", зруйновано житловий будинок. Також вночі в районі обласного центру вибухнули 2 крилаті ракети. Під обстріл російської артилерії та РСЗВ потрапили населені пункти Криворізького району в районі водосховища Криворізької ТЕС.

• Вночі та вранці ракетним ударом зруйновано інфраструктурні об'єкти в Запоріжжі.

• Нікополь обстріляно з РСЗВ "Град" та атаковано російськими дронами-камікадзе.

Російські окупанти обстріляли золовідвал Запорізької ТЕС в Енергодарі, щоби підняти хмару пилу, який містить радіоактивні речовини. Це призвело до підвищення радіаційного фону в районі проммайданчика АЕС та ТЕС. За інформацією Енергоатому, на територію АЕС російське командування перекинуло ще 2 БТР та 6 вантажівок. Техніку прихована від обстрілів у приміщеннях станції та розміщено під естакадами.

Президент Зеленський заявив, що Україна відхилила пропозицію щодо поїздки місії МАГАТЕ на Запорізьку АЕС через Крим та інші окуповані території. Подібний маршрут є порушенням українського законодавства із подальшою забороною в'їзду в Україну учасникам місії.

На екстреному засіданні Ради Безпеки ООН, представник Ірландії Моран заявила, що відповідальність за створення кризи на ЗАЕС повністю лежить на Росії, а напад на ядерний об'єкт є порушенням міжнародного права. Представник України при ООН Кислиця заявив, що Росія намагається уникнути відповідальності за порушення вимог ядерної безпеки, тож усіма силами протидіє приїзду міжнародної місії на АЕС. Він закликав МАГАТЕ та ООН залишити експертів на станції постійно, щоби побачити справжню ситуацію, а не влаштовану Росією театральну виставу.

Більшість членів Ради Безпеки закликали Росію негайно вивести війська з території АЕС та передати управління нею українській владі, а також створити демілітаризовану зону навколо станції.

За твердженням президента Зеленського, окупанти вже зробили спробу підключення АЕС до російської енергосистеми. Зеленський наголосив, що міжнародна спільнота має пред'явити Росії ультиматум, який призведе до виведення її військ зі станції.

Міністр закордонних справ РФ Лавров підтвердив главі МЗС Франції Колонні згоду на приїзд місії МАГАТЕ на ЗАЕС. Глава МАГАТЕ Гроссі вважає, що місія може приїхати на станцію протягом кількох наступних днів.

• За інформацією британської розвідки, окупанти всіма силами намагаються підтримувати постачання частин, що ведуть наступ на Миколаїв та Кривий Ріг на правобережній частині Херсонщини. Після виведення з ладу основних мостів вони намагаються навести понтонний міст поряд з Антонівським, оскільки поромна переправа через Дніпро не в змозі забезпечити постачання військ паливом та боєприпасами.

• Українська артилерія завдала ударів по адмінбудівлі в Донецьку, де розташована "адміністрація" ватажка "ДНР" Пушиліна. Також знищено склад боєприпасів на залізничній станції Токмак у Запорізькій обл. У Білгородській області (РФ) стався вибух на складі боєприпасів, розпочато евакуацію населення навколишніх населених пунктів. Влада назвала причиною вибуху аномально спекотну погоду. У Севастополі знову чути вибухи. За твердженням окупаційної влади, війська ППО збили український безпілотник.

• МЗС України вимагає повернення до країни 1 тис. дітей, насильно вивезених окупантами до Сибіру з захопленого Маріуполя, що є порушенням Женевської конвенції та Конвенції про права дитини.

• Україна висунула Росії нові вимоги в Європейському суді з прав людини, включивши до позову забезпечення дотримання прав та свобод військовополонених – оборонців "Азовсталі".

1-2) Тил

• Президент Зеленський узяв участь у церемонії підняття державного прапора. Він заявив, що прапор є одним із трьох головних символів країни, тому українці ніколи не визнають кольору чужого прапора на своїй землі.

• Зеленський спростував чутки про переведення генерала Залужного з посади Головнокомандувача ЗСУ. Він наголосив, що все командування армії є єдиною командою, яка працює злагоджено.

• Кабмін розірвав угоду з РФ про паралельну роботу енергосистем, яку було укладено у 2012 р.

Затверджено критерії скасування реєстрації лікарських засобів, які виготовлено у РФ та Білорусі.

"Малу приватизацію" буде відновлено з 1 вересня.

• Прем’єр-міністр Шмигаль заявив, що витрати бюджету з моменту широкомасштабного вторгнення сягнули майже 1 трлн грн. З них 420 млрд грн було витрачено на оборону та безпеку.

• Міністерство аграрної політики повідомило, що за 22 дні з 3 українських портів вийшли вже 33 судна з продовольством, які вивезли "зерновим коридором" майже 720 тис. т зерна. До німецького порту Росток прибув перший потяг з українським збіжжям для відвантаження цим маршрутом.

• Офіс генпрокурора оголосив 2 російським воякам та 2 місцевим колаборантам підозру в крадіжці 138 тис. т українського зерна в Запорізькій області.

• За словами Шмигаля, уряд має намір повністю підготувати країну до вступу до ЄС до кінця 2024 року.

• Офіс генпрокурора оголосив у розшук колишнього голову Конституційного суду Тупицького, якого звинувачено в незаконному втручанні в роботу автоматизованої системи Держказначейства.

• Пресслужба Нацбанку повідомила, що банкноти, які мають рівні отвори, обрізані або забарвлені, свідчать про те, що їх було привезено з окупованих територій, і вони не є платіжним засобом. Ці пошкодження завдано банками, які не змогли вивезти банкноти на контрольовану територію.

• НБУ "надрукував" ще 30 млрд грн через викуп держоблігацій на цю суму в уряду. Загальна сума подібних держзобов’язань сягнула 590 млрд грн.

2. Україна та світ

• У Києві в режимі онлайн відбувся саміт "Кримської платформи" – дискусійного майданчика для обговорення деокупації та реінтеграції Криму.

Президент Естонії Каріс наголосив, що для досягнення миру в Україні Захід має нарощувати санкції проти РФ та прискорити надання воєнної допомоги ЗСУ. Він заявив, що для досягнення тривалого миру в Європі необхідно забезпечити притягнення до відповідальності винних у скоєнні воєнних злочинів та злочинів проти людяності. На розслідуванні порушень Росією прав людини, зокрема, корінних народів Криму, наполягає й голова Єврокомісії фон дер Ляєн.

Турецький президент Ердоган заявив про підтримку територіальної цілісності України. Туреччина не визнає незаконну анексію Криму. Ердоган наголосив, що повернення півострова Україні є вимогою міжнародного права.

Президент Словаччини Чапутова констатувала, що Росія може повторити й в інших країнах те, що зробила в Україні, тому всі країни Європи не можуть почуватися в безпеці.

За словами держсекретаря Блінкена, Крим є територією України, так само як і Донецьк, Луганськ та інші окуповані території, Влада США проголосила це ще у 2014 р. і з того часу позиція країни не змінилася.

Польський президент Дуда впевнений, що президент Зеленський це покаже йому український Крим.

Зеленський заявив, що Україна поверне Крим у будь-який спосіб, які вважатиме за правильний, без консультацій з іншими країнами, а півострів стане частиною Євросоюзу разом з Україною.

Прем'єр-міністр Шмигаль заявив, що після деокупації та відновлення Крим може стати одним із найкращих курортів Європи.

• За словами секретаря РНБО Данилова, єдиним шансом для російського президента Путіна зберегти міст через Керченську протоку є повне виведення військ із Криму. Данилов заявив, що міст є військовим об'єктом, яким окупанти перекидають підкріплення на війну, тому його має бути знищено.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг заявив, що перебуває на постійному зв'язку з лідерами країн-членів Альянсу, щоби прискорити та збільшити обсяги постачання зброї Україні. Він наголосив, що Росія веде війну на виснаження, також, наближається важка зима, тому підтримку України має бути посилено.

Прем'єр-міністр Швеції Андерссон анонсувала надання Україні додаткового пакета воєнної допомоги.

Міністр оборони Словаччини Над оголосив про намір передати Україні 30 БМП BVP-1 та боєприпаси до них. Натомість країна отримає 15 нових танків Leopard із Німеччини.

За інформацією агентства Associated Press, адміністрація президента Байдена оголосила про новий пакет допомоги на суму $3 млрд. Кошти буде витрачено на оплату довготермінових контрактів на виробництво озброєння, які Україна отримає протягом 1–2 років. Це свідчить про намір США надавати воєнну підтримку Україні й надалі.

За оцінкою видання Politico, США надають Україні набагато більше зброї, ніж оголошують публічно.

• Глава МЗС Великобританії Трасс заявила, що в разі обрання її прем'єр-міністром країни підтримуватиме України. Вона наголосила, що в разі потреби готова застосувати ядерну зброю. Прем'єр-міністр Джонсон наполягає на наданні воєнної допомоги Україні без перерв для примусу Росії до виведення військ з усіх окупованих територій.

• Президент Зеленський стверджує, що чутки про мирні переговори з Росією не мають підстав. Він підкреслив, що російська армія прийшла в Україну для того, щоби вбивати українців, тому про переговори не може йтися.

• Президент Польщі Дуда наполягає на необхідності повного демонтажу російського газогону "Північний потік-2", оскільки, на його думку, повернення до звичайного бізнесу з Росією вже не буде. Прем'єр-міністр Бельгії де Кроо відвідав новий термінал із регазифікації скрапленого газу в Зеєбрюгге, де заявив, що нинішня зима, а також наступні 5–10 зим, будуть вкрай складними для країни. За інформацією операторів ПСГ, Німеччина вже заповнила свої сховища на 80 %.

Європейська енергосистема ENTSO-E з 2 вересня планує збільшити імпорт електроенергії з України. Прем'єр-міністр Шмигаль оголосив, що з початку постачання електроенергії в ENTSO-E Україна заробила приблизно 2 млрд грн.

• За словами президента Зеленського, його участь у саміті лідерів "Великої двадцятки" на індонезійському острові Балі залежатиме від ситуації на фронті.

• Канада доповнила списки санкцій 62 громадянами РФ і одним підприємством воєнно-промислового комплексу.

• За інформацією агентства Bloomberg, Росія знайшла спосіб ухилення від санкцій проти алмазної галузі. Видання зазначило, що російська компанія "Алроса" продає дорогоцінне каміння покупцям в Індії та Європі переважно за індійські рупії, уже майже відновила довоєнні обсяги експорту та, як і раніше, контролює до 1/3 ринку необроблених діамантів.

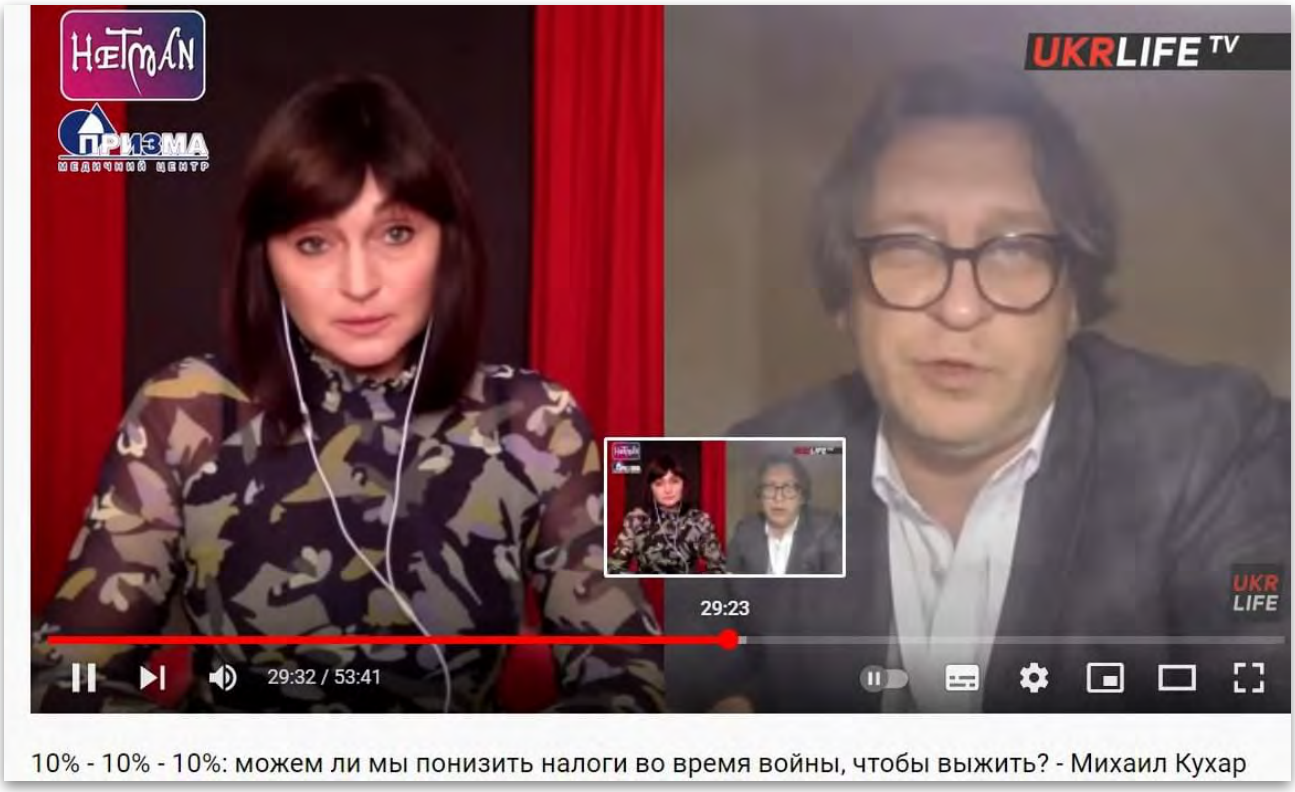
• Посольство США закликало своїх громадян залишити територію України через зростання загрози ракетних ударів.

***

№ 547.

«Налог на добавленную стоимость – самый прогрессивный налог из всех существующих на Земле», - утверждает Михаил Кухар. 29-ая минута, 29-

ая секунда. «В своей макроэкономической задумке это был великолепный налог», - заявляет известный макроэкономист Украины

Романчук **2022-08-24**

Гладко было на бумаге, но забыли про овраги.

Это из той же серии, что

1) - социализм – это же такая классная модель устойчивого развития и баланса интересов всех групп. Правда, люди пока не доросли;

2) - государство обязано обеспечивать пенсии через государственную пенсионную монополию. Главное, чтобы люди понимали свою демографическую ответственность;

3) - «зелёная» экономика – это приоритет, ответственность перед будущими поколениями. Только людей нужно заставлять платить больше за «зелёную» энергетику;

4) - капитализм стейкхолдеров – это будущее человечества. Правда, что-то нужно сделать с бюрократией, чтобы нейтрализовать её токсичное влияние;

5) - экономика развития даёт прекрасные инструменты: импортозамещение, «точки роста», индустриальные парки, государственно-частное партнёрство, стимулирование инновационного

развития через технопарки. Вот только бы нам честных, благородных, всезнающих и бескорыстных чиновников и силовиков подготовить.

Налог на добавленную стоимость – самый плохой, деструктивный, дорогостоящий для налогоплательщиков налог.

Он придуман французскими социалистами скорее для роботов, чем для людей. Тот факт, что он превратится в монстра, который пожирает экономическую активность и инициативу, является лучшим доказательством его врождённой дефективности.

Сохранение НДС-а в Украине в любом виде, любой ставки – это удар по страновой конкурентоспособности, сохранение высокого уровня регуляторной нагрузки.

Для оценки влияния и роли НДС стоит почитать

«VAT Gap in the EU. Report 2021», «Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States 2020 Final Report», «Tax Administration 2022. Comparative information on OECD and other advanced and emerging economies».

Сегодня Украина имеет уникальный шанс ввести самую лучшую налоговую систему мира.

С НДС-ом в условиях нынешних институтов, качества госуправления, уровня регуляторной нагрузки и системы защиты прав собственности такое невозможно.

Таким образом,

мнение уважаемого Михаила ***Кухара*** **относительно НДС-а считаю теоретической ошибкой.**

Готов к научной, практической дискуссии относительно параметров оптимальной для Украины военного времени налоговой системы. Приветствую стремление Михаила и его коллег к снижению налогового бремени.

***

№ 548.

АНДРІЙ ЄРМАК

керівник Офісу президента України

Незалежність у кожному з нас

2022-08-24

Це свято завжди мало для мене сакральний зміст. І для мене воно не лише про державну незалежність. А також про внутрішню свободу. Адже воля народу народжується з волі людей. Українці – вільні. Україна – вільна.

Є прекрасні слова у Григорія Сковороди:

> *"Що є свобода? Добро в ній якеє?*
> *Кажуть, неначе воно золотеє?*
> *Ні ж бо, не злотне: зрівнявши все злото,*
> *Проти свободи воно лиш болото".*

Історія України – це історія боротьби за незалежність. І сьогодні ця боротьба триває.

Сьогодні, як і у 1917 році, ми з повним правом можемо сказати: "Українська незалежність руйнує імперії".

В цей день, 24 серпня, народився один з батьків української незалежності – Левко Лук‘яненко, який відійшов чотири роки тому.

Я хотів би ще раз подякувати йому за той внесок, який він зробив у нашу спільну історію. Вічна пам‘ять великому українцю. Сьогодні він міг би пишатися силою свого народу. Впевнений, що для й українців майбутнього "незалежність" завжди буде словом сакральним, найважливішим.

Незламність перед російською навалою вже перетворила Україну на ледь не найвідомішу і, певно, найпопулярнішу країну у світі.

Свобода – наше кредо й наш бренд.

Ми вже навчилися чесно та жорстко відстоювати власні інтереси. Перемога над потужним та підступним ворогом ще більше підніме авторитет України у світі. Наше становище на світовій арені зміцниться, і це дозволить отримувати економічні й політичні зиски у майбутньому.

Однак це буде згодом. Сьогодні ж наша найголовніша мета – перемогти. Повернути мир на нашу землю. Це єдиний шлях до спокійного щасливого життя.

А завтра… Завтра нам потрібно не просто відбудувати зруйноване – цього буде просто замало. Нам доведеться побудувати сучасну та успішну країну, комфортну для всіх її громадян.

Кожен день цієї війни українці платять найвищу ціну за свободу вітчизни. Платять кров'ю, потом, слізьми й життями. Та цей сьогоднішній біль є внеском у майбутнє. В майбутнє, заради якого варто жити і працювати, не покладаючи рук. Упевнений, сьогодні переважна більшість наших громадян думають так само.

Заради щасливих дитячих очей, які побачили своїх батьків живими після довгої розлуки. Заради цього варто робити все можливе.

Я пам'ятаю це відчуття ще з першого обміну полоненими, за який я відповідав. Пам'ятаю, як наші хлопці повернулися додому з полону. І яке щастя було в очах дітей, жінок, близьких. Це дуже складно описати словами.

Але гадаю, саме тоді я зрозумів: **абсолютно неважливо що про тебе кажуть**, важливо лише те, що ти робиш. Заради цих очей можна зробити все.

> *Такий самий вибір зробила моя родина, яка відмовилась покидати свою країну після 24 лютого. Мій брат весь цей час воює. І навіть одружився під час війни з дівчиною з тероборони, просто в окопах.*

За ці шість місяців люди з різних регіонів України стали набагато ближчими одне до одного. Усі міста та села, особливо тимчасово окуповані агресором, стали для нас надзвичайно близькими та рідними.

Тих ран, яких російські недолюдки завдали нашій країні, ми не забудемо та не пробачимо. Але ніколи раніше ми, українці, так, як зараз, не цінували кожен наш населений пункт та його жителів.

Кожен "приліт" ракет та снарядів однаково стискає серце. І ти неймовірно радієш, якщо чуєш, що немає жертв.

Ніколи раніше ми не цінували один одного так, як зараз. Це те, що неодмінно потрібно винести з цієї війни. Винести і зберегти в повоєнному житті: небайдужість, любов, повагу і почуття єдності.

Щоб разом працювати заради майбутнього України, треба вміти порозумітись.

Дуже добре, що ми різні. Добре, що ми не припинили дискутувати.

Ми боремося із лютим ворогом також і заради цього. Заради нашої свободи, нашої волі, можливості для кожного жити так, як йому подобається на своїй землі.

У цьому якраз і міститься наша сила – у різноманітності.

Ефективність держави – в здоровій внутрішній конкуренції. Наше розмаїття і є запорукою успішного розвитку. Саме у цій вільній атмосфері і народжуються та розкриваються таланти, виникають та розвиваються нові ідеї.

Саме така Україна – незалежна, вільна, різна та креативна – здатна створювати комфортні умови для розвитку кожного, приваблюватиме людей зі всього світу так само, як зараз приваблює Україна відчайдушно хоробра.

Після закінчення війни Україна має стати не просто членом Європейського Союзу, а віссю, навколо якої будуватиметься нова система безпеки у Європі. Ми зробимо для цього все можливе і неможливе.

І ще, наостанок. Сьогодні виповнилося вже шість місяців з початку повномасштабного вторгнення Росії. Вже шість…

Ми нікому, ніколи, нічого не віддамо. І обов'язково повернемося, щоб забрати своє. Сильні, непереможні, красиві, мужні, розумні, креативні, найкращі.

З Днем Незалежності України!

***

№ 549.

Міністерство всеохоплюючої оборони

ОЛЕКСІЙ РЕЗНІКОВ

Міністр оборони України

2022-08-25

Шість місяців героїчного опору повномасштабному російському вторгненню засвідчили незламність духу українського народу та високий професіоналізм усіх складових сил оборони України – ЗСУ, НГУ, ГУР МО, СБУ, Національної поліції, ДПСУ, СЗРУ, УДО та інших.

Пройдено шлях, який варто проаналізувати, щоб тримати курс, який приведе нас до перемоги у цій війні.

Сьогодні відвертим непорозумінням виглядають оцінки високих посадовців та поважних структур, які взимку 2022 року відводили 72 години на захоплення Києва і пару тижнів на падіння всієї України.

У цьому також були впевнені і у Кремлі. Російські солдати везли з собою парадну форму, щоб пройтися по Хрещатику. Реальність виявилася зовсім іншою. Як і "парад" колись "другої армії світу" в Києві.

Чому і партнери, і вороги помилилися? Чим Україна їх здивувала?

Йдеться про недооцінку як мінімум трьох чинників.

По-перше, у російських окупантів **не вийшло паралізувати українську владу** ні в психологічному, ні в технічному вимірах. Жодного дня за останні 6 місяців, у тому числі – у перші шокові дні – українська влада не втрачала контроль над країною. Зберігала **керованість усіх ключових процесів** та забезпечувала управління обороною. **Державні інституції продемонстрували стійкість**, яку на заході та в Росії не врахували.

Значною мірою цьому "допомогла" пандемія COVID-19, яка навчила нас працювати та ухвалювати рішення дистанційно.

Прем’єр-міністр Денис ***Шмигаль*** організував безперебійну роботу Уряду у надскладних умовах, коли доводилось відповідати на безпрецедентні виклики. Завдяки лідерству Михайла ***Федорова*** ми встигли оцифрували багато процесів. Водночас змогли захистити системи зв’язку та цифрову

інфраструктуру, які були атаковані першими, ще до спроб знищити нашу авіацію та ППО.

По-друге, багато хто розглядав напад Росії на Україну як війну "великої радянської армії" проти "маленької радянської армії". Де "маленька армія" виглядала приреченою.

Не врахували, що Україна вже 8 років знаходилася де-факто у стані війни і здобула бойовий досвід. Так само протягом цих років ми багато вчилися у колег з НАТО. Наша армія не повною, але значною мірою змінилася.

На перші ролі у ній виходять українські військові професіонали, які отримали освіту вже після 1991 року і зростали під час реальної війни. Збільшується частка офіцерів, від лейтенантів до генералів з адміралами, старшин та сержантів, які сформовані без радянського спадку, в іншій традиції. Багато з них стали справжніми лідерами на полі бою.

По-третє, **найголовніше – недооцінили українське суспільство**, яке пройшло ще більший шлях трансформацій, ніж влада та армія. Власне, **зміни у суспільстві є джерелом і гарантією стійкості змін у державних інституціях**.

Українське суспільство – по-справжньому вільне. Коли у бою зустрічаються вільні люди, які б'ються за свою землю та свої родини, з путінськими рабами, перевага на боці українців. Влада і армія спираються на вільний народ, цей зв'язок в Україні нерозривний. Зокрема, **нашою суперзброєю, яку ворог не зміг прорахувати, стали волонтери.** Їх внесок та внесок простих людей неоціненний, він вже буквально на космічному рівні.

Згадайте, ще у 2021 році, коли почала з'являтися інформація про ризики вторгнення, обов'язковою передумовою успіху інтервентів називали внутрішню дестабілізацію в Україні. Дестабілізація мала стала першим етапом ескалації. Проте українці витримали тиск і продемонстрували справжню єдність, зламавши плани ворога.

Отже, оцінки будували на кількісних показниках, недостатньо врахувавши якісні зміни. Це дивно.

Адже Україна вже давно не "пострадянська" країна і не "маленька Росія". Книга президента України Леоніда Кучми "Україна – не Росія" вийшла 19 років тому. За цей час багато що сталося, виросло нове покоління.

Успіхи державотворення та сьогоднішні перемоги на полі бою не в останній мірі пов'язані саме з впливом вільного світу, з західним інвестиціями у широкому розумінні за 30 років.

Тобто Україна – це вже історія успіху і Заходу також. Побачити Україну як свій успіх, що вже стався, і **повірити в неї багатьом у Європі чи Америці заважають страх і штучні стереотипи, нав'язані Росією та агентами її впливу**.

Таким чином, на загальнополітичному рівні базовою **умовою нашого успіху стане продовження трансформацій**, які вже створили нам запас міцності навіть в умовах переважаючих сил ворога. **У цьому контексті справедливий суд і боротьба з корупцією – це так само елементи зміцнення оборони. Бо корупціонер на війні – це мародер.**

Якщо взяти більш вузький аспект, власне оборону як відсіч ворогу, треба виокремити кілька складових.

Перше.

> Стаття 17 Конституції України чітко визначає, що **захист суверенітету та територіальної цілісності нашої країни є справою всього українського народу. Кожного громадянина без винятків**.

Одночасно у ***Стратегії воєнної безпеки України*** у якості базового постулату закладено ***принцип всеохоплюючої оборони***. Який прямо передбачає використання для відсічі агресії всього потенціалу держави та суспільства.

Це було записано в документах, але, якщо бути відвертим, багатьма сприймалося як певна абстракція.

Після 24 лютого 2022 року значно більше людей усвідомило, що все змінилося. **Якщо ми дійсно хочемо зберегти свою країну при такому сусідстві, треба бути постійно готовим до тотальної оборони**. Яка буде справою не тільки професійних військових, а усіх громадян.

Кожному доведеться принести в жертву заради України частину комфорту, частину звичного життя. Так, як було раніше, вже не буде.

Завданням держави є розгортання системи норм і механізмів, які забезпечать підготовку громадян та їхню участь у всеохоплюючій обороні.

Наприклад, за 6 місяців ми маємо досвід участі у бойових діях підрозділів Сил ТрО. З цього досвіду вже зроблено висновки.

На порядку денному **унормування обігу зброї**, формування стрілецької культури. Укриття в спорудах тепер дійсно стають необхідністю. Відбудуться зміни в медичній інфраструктурі, освіті (як по змісту, так і по формі).

Наявність військової підготовки повинна стати однією з обов’язкових вимог для роботи на державній службі, а також для балотування на виборні посади в органах місцевого самоврядування, в Парламент, суди тощо.

Усі сфери мають бути проаналізовані через призму необхідності бути готовим до оборони. Можна застосувати до цих процесів термін "розумна мілітаризація". Адже "мілітаризація" в Ізраїлі, Швеції, Швейцарії з одного боку та Росії і Північній Кореї з іншого мають принципові відмінності. Важливо не втратити суть.

Друге. Що стосується власне Міністерства оборони.

Нагадаю, що Міноборони є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період.

Зміна масштабу викликів потребує зміни підходів.

Першочерговим завданням є завершення переходу від "міністерства армії" до власне "міністерства оборони". Яке має опікуватися не тільки військовослужбовцями і забезпеченням бойових дій, а усім спектром питань щодо підготовки країни до **тотальної оборони**.

> **Взаємодія** з цивільними тут не менш важлива. А це питання інформаційної політики, просвіти, співпраці з громадами та інституціями громадянського суспільства тощо. Це тісна взаємодія з Міністерством ветеранів щодо нової ветеранської політики.

У цьому плані багато зроблено колегами, які працювали на цій посаді до мене. Але **досі існують моменти, які заважають гармонійній роботі Міноборони, як цивільного органу влади, що формує політики, здійснює військово-політичне та адміністративне управління Збройними силами, та Генерального штабу, як органу суто військового управління**.

Частина питань стосуються змін до законодавства та нормативних документів, перерозподілу функцій, усунення дублювання. Інша частина – зміна загальної культури взаємодії. На це потрібен час і оновлення кадрів.

Наприклад, періодично як міністр я стикаюся з явищами чи практиками, які вважаю нелогічними та шкідливими. Запитую, чим це унормовано? Дуже часто – нічим, просто це така традиція, яка колись почалася. Деякі "традиції" доводиться викорінювати разом з їхніми носіями.

Третє. Розвиток співпраці з партнерами.

Ще під час призначення на посаду, я визначив одним зі своїх пріоритетів **забезпечення інтеграції до НАТО** де-факто. У березні 2022 року ми запропонувати партнерам логіку, яка кожен день навіть під час війни робить нашу армію все більш взаємосумісною з арміями країн НАТО.

Якщо взимку ми зустрічали ворога з кількома видами ПТРК та ПЗРК (яких наразі десятки), то сьогодні українські воїні б'ють російських окупантів з допомогою 7 різних видів артилерії 155-мм калібру, що нараховують сотні гармат і САУ, трьох видів систем MLRS, протикорабельних та антирадарних ракет, систем контрбатарейної боротьби, сучасних БПЛА, західної бронетехніки тощо. Невдовзі нашу оборону посилять сучасні системи ППО – NASAMS та Iris-T.

Підкреслюю – це відбулося менш, ніж за 6 місяців.

Коли ми розпочинали дискусію по кожній з описаних вище категорій зброї, відповідь була однакова – ви це не отримаєте, це неможливо. Виявилося, що з часом можливо, якщо Україна буде ефективною і наполегливою. Прорив було здійснено завдяки особистому залученню 24/7 Президента України Володимира Зеленського, наших дипломатів на чолі з Дмитром Кулебою та українських аташе з питань оборони, які працюють у системі Міноборони. Кожен робив максимум на своєму рівні.

Сьогодні триває дискусія щодо отримання від партнерів танків, авіації, далекобійних ракет тощо. Особливість теперішнього етапу в тому, що ці кроки значно поглиблюють інтеграцію. Адже, розбудова сучасної авіації та систем ППО/ПРО – це стратегічне завдання на роки. Його можна вирішити тільки шляхом інтеграції до європейського безпекового простору.

Фактично йдеться про зняття останніх бар'єрів, коли українська армія вже не буде сприйматися як щось окреме від сил оборони Європи. Для успіху потрібно, щоб Європа усвідомила: Україна є щитом на сході, який потрібно зміцнювати.

Над цим вже іде системна робота.

Завдяки лідерству США та особисто міністра оборони Ллойда Остіна III започатковано формат "Рамштайн", який забезпечує координацію допомоги Україні від 50 країн. Працює механізм донорських конференцій, який було запущено завдяки лідерству Великої Британії та особисто міністра оборони Бена Воллеса. Нещодавно завдяки ініціативі Данії та особисто міністра оборони Мортена Бедскова цю співпрацю було поглиблено у Копенгагені на зустрічі партнерів України з Північної Європи.

Україна отримала всебічну підтримку від Уряду та народу Польщі, від наших друзів з Литви, Латвії та Естонії. Ми розвиваємо партнерство з багатьма країнами, перераховуючи, я кожен раз боюсь когось забути.

Крім обговорення нагальних потреб української армії, ми ведемо діалог про довгострокові програми співпраці. Які включають питання виробництва ОВТ, ремонту, системного навчання наших військових тощо.

Отже, рецепт перемоги – це:

1) Збереження **єдності** українців;

2) **Зміна суспільної свідомості, перехід на рейки всеохоплюючої оборони шляхом розумної мілітаризації;**

3) Системна **інтеграція до європейського безпекового простору** з функцією ключового елементу оборони Європи на сході;

4) **Поглиблення реформ**, чесний **суд**, нульова толерантність до **корупції**.

Хочу підкреслити.

> Сьогодні ми маємо можливість планувати, думати про майбутнє завдяки тим, хто тримав і тримає фронт всі ці 6 місяців. У Харкові, Маріуполі, Ізюмі, Волновасі, Чернігові, Охтирці, Сєвєродонецьку, Гостомелі, Сумах, Херсоні та Миколаєві, Ірпені, Лисичанську, на Мощуні, у сотнях інших населених пунктів. І битва ще не закінчилася. Основні події – попереду.

Тисячі наших героїв поклали свої життя, щоб Україна мала шанс сама визначати майбутнє. Сотні наших людей в полоні, і ми боремося за них. Попереду нас ще чекають втрати, біль і багато праці за межею можливостей.

Це треба пам’ятати. Бо коли небезпека відступає, у декого виникає спокуса забути, якої ціною і чиїми зусиллями Україна вистояла.

Захисники і захисниці, рятувальники, медики, волонтери, держслужбовці і працівники органів місцевого самоврядування, комунальники, бізнес – сьогодні усі тримають удар.

Українці вже показали, що разом ми – нездоланна сила.

Ми обов’язково здобудемо спільну перемогу, яку відсвяткуємо у Луганську, у Севастополі, у відбудованому Харкові і відродженому Маріуполі.

Ми повернемо наших людей. Звільнимо вкрадених росіянами українських дітей. Покараємо злочинців.

І згадаємо незлими тихим словом усіх, хто бився у різні часи, щоб Україна відбулась.

***

№ 550.

Анбандлинг подкрался незаметно, или Кризис корпоративного управления в ОГТСУ

Юрий Гаврилечко *к.н.гос.упр, эксперт АЦ "Украинская фабрика мысли"* [37]

2022-08-25

Зима все ближе, а кто будет поставлять газ в дома украинцев до сих пор непонятно.

И кто за это будет отвечать то же неясно.

Так, с конца мая этого 2022 года крупнейшая газотранспортная компания – Оператор ГТС (ОГТСУ) вошла в период «замены» руководителя и на сегодняшний день за его кресло разгорается нешуточная борьба.

> Борьба достигла такого накала, что «дочка «Нафтогаза», Магистральные газопроводы Украины (МГУ) – в ведении которой и пребывает ОГТСУ, готова самораспуститься.
>
> Решение об этом принято в начале августа, а базируется оно на одобренной еще одобренной Набсоветом МГУ в июне этого года концепцией «единой компании» по отношению к операционной деятельности ГТС.

Для чего же планируется устроить такое чудо природы?

Формально, чтобы продолжить процесс анбандлинга «Нафтогаза». То есть выделения из компании подразделений по транспортировке газа, продажи газа, добыче газа и т.д.

Ну вот все бы хорошо, если бы не масса удивительных моментов, связанных с кадровыми назначениями и переходами одних и тех же лиц с должности на должность под видом исполнения требований международных партнеров и лозунгами о необходимости придерживаться европейских стандартов корпоративного управления.

А скрывается под этими лозунгами и требованиями вполне себе привычные и вполне украинские вещи:

непотизм и желание сохранить контроль над финансовыми потоками.

Напомню, что

после появления судебного решения об аресте и передаче в управление Агентству по розыску и менеджменту активов (АРМА) корпоративных прав 26 областных и городских операторов газораспределительных систем, которые переходят в управление НАК «Нафтогаз Украины», **компания начинает контролировать 60% рынка распределения и транспортировки газа.**

А контроль этот и будет осуществлять ОГТСУ.

И вот потому-то кресло руководителя ОГТСУ стало столь привлекательным.

Хотя оно и ранее-то было «ого-го!», благодаря тендерам как на закупку газа, так и закупки оборудования, проходившие по очень странным сценариям с победителями в виде фирм-прокладок.

Мало того,

если МГУ самораспустится в пользу ОГТСУ, то действующий Набсовет может в полном составе перекочевать в новую «единую компанию», которая станет монополистом в транспортировке газа в Украине.

Есть за что побороться, не так ли?

В эту борьбу вступили несколько противоборствующих сил.

Этой традиции уже много лет, с тех пор как в Украине стартовала корпортизации госкомпаний и к процессу управления, кроме Кабмина, подключились и *«международные партнеры»*.

Борьба за «руль» часто приводила к тому, что этот самый руль оказывался предоставлен самому себе и поочередно вил веревки то из Набсовета то из Кабмина, играя на их противоречиях.

В итоге,

под лозунгами о европейскости корпоративного управления госкомпании становились фактически независимыми хозяйствующими субъектами еще и с монопольным положением в отдельных отраслях.

Регулярные попытки использовать международных партнеров как инструменты давления на Кабмин, привели к тому, что из действенного инструмента по соблюдению интересов владельца и гаранта преемственности хоз.политики компаний Набсоветы превратились в политических игроков.

Хуже того,

периодически это приводит к появлению ситуаций с явными и неявными конфликтами интересов при подготовке кадровых назначений, как это сейчас происходит с ОГТСУ, где одна утверждена основная кандидатура на должность главы, а именно Андрея ***Хоменко*** и Набсовет МГУ отказывается принимать иные варианты.

Напомню,

что в далеком 2018 году, когда глава Нафтогаза Андрей ***Коболев***, вопреки положениям постановлений КМУ(!), создал в структуре ПАО «Укртрансгаз» спецфилиал - «Оператор газотранспортной системы Украины» (ныне – ОГТСУ).

Именно ***Хоменко*** руководил «Укртансгазом», появившись там очень ненадолго (не исключено, что благодаря бизнес-связям с Константином Григоришиным) и сменив на этом посту основного оппонента Коболева – Мирослава Химко.

Его тогдашняя подчиненная, которая была директором юрдепартамента и членом правления компании «Укртрансгаз», сейчас является представителем государства в Набсовете МГУ.

По действующему уставу ОГТСУ выполняет только оперативное управление газотранспортной системой, и все основные действия и транзакции обязан

согласовывать с Набсоветом МГУ, но ***после самороспуска МГУ – ОГТСУ получит полный картбланш на все финансовые операции***.

Любопытный факт:

> именно ***Хоменко*** в свое время заблокировал проведение Счетной палатой госаудита «Укртрансгаза»… **Так что возникает резонный вопрос: а не связана ли позиция Набсовета со стремлением сохранить возможности для коррупции?**

Надеюсь, в ближайшее время мы узнаем, чем завершится данный «назначательный процесс», потому как осень практически на пороге, как и отопительный сезон.

И именно данное назначение покажет, в какую сторону власть подталкивает отрасль:

вперед к схематозам, или же назад от них.

Так что запасаемся терпением и ждем результатов.

***

№ 551.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 24 серпня 2022

Головне

1) "Потужний ракетний удар хуйла" так і не трапився, хоча нерви нам воно таки помотало і вбило майже 30 людей. Але цей удар вкотре довів, що резерви у рашистів – лічені. І вони їх почали економити. Попри море грошей від продажу нафти та газу.

2) Джонсонюк таки приїхав до Києва і вставив Зеленському мозок на місце, щоб навіть не думав про "переговори" за спиною Заходa з хуйлом.

3) Енергетична криза? Може й так, але підземні сховища Європи ВЖЕ готові до зими.

4) Воєнна допомога... вона є, але її замало для наступу.

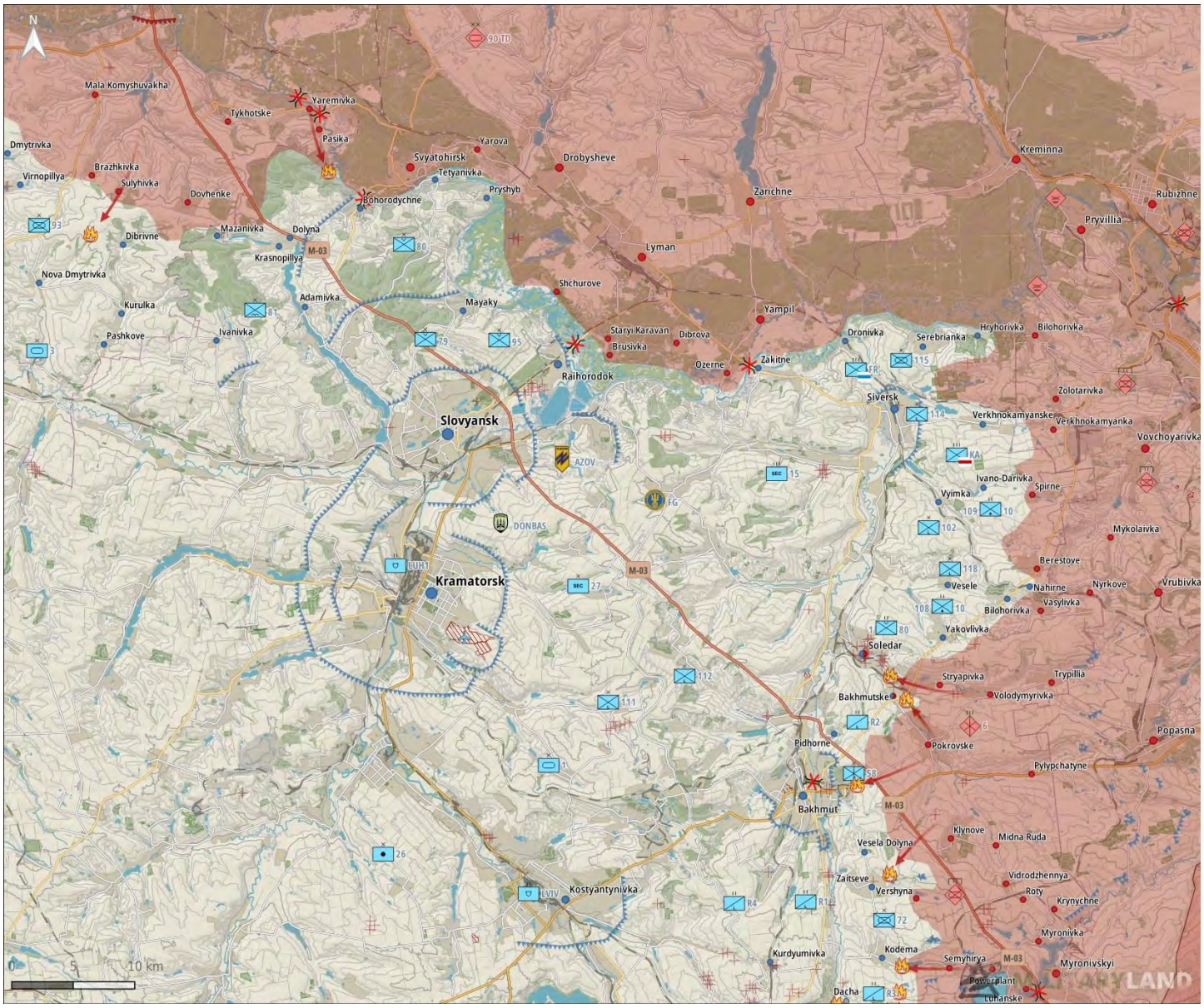
5) ну й про свято... Поки ще не свято. Головним святом країни буде ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ НАД ХУЙЛОСТАНОМ.

Теми доби

1) Україна відсвяткувала День Незалежності.

2) Росія завдала безліч ракетних ударів по українських містах.

1. Війна

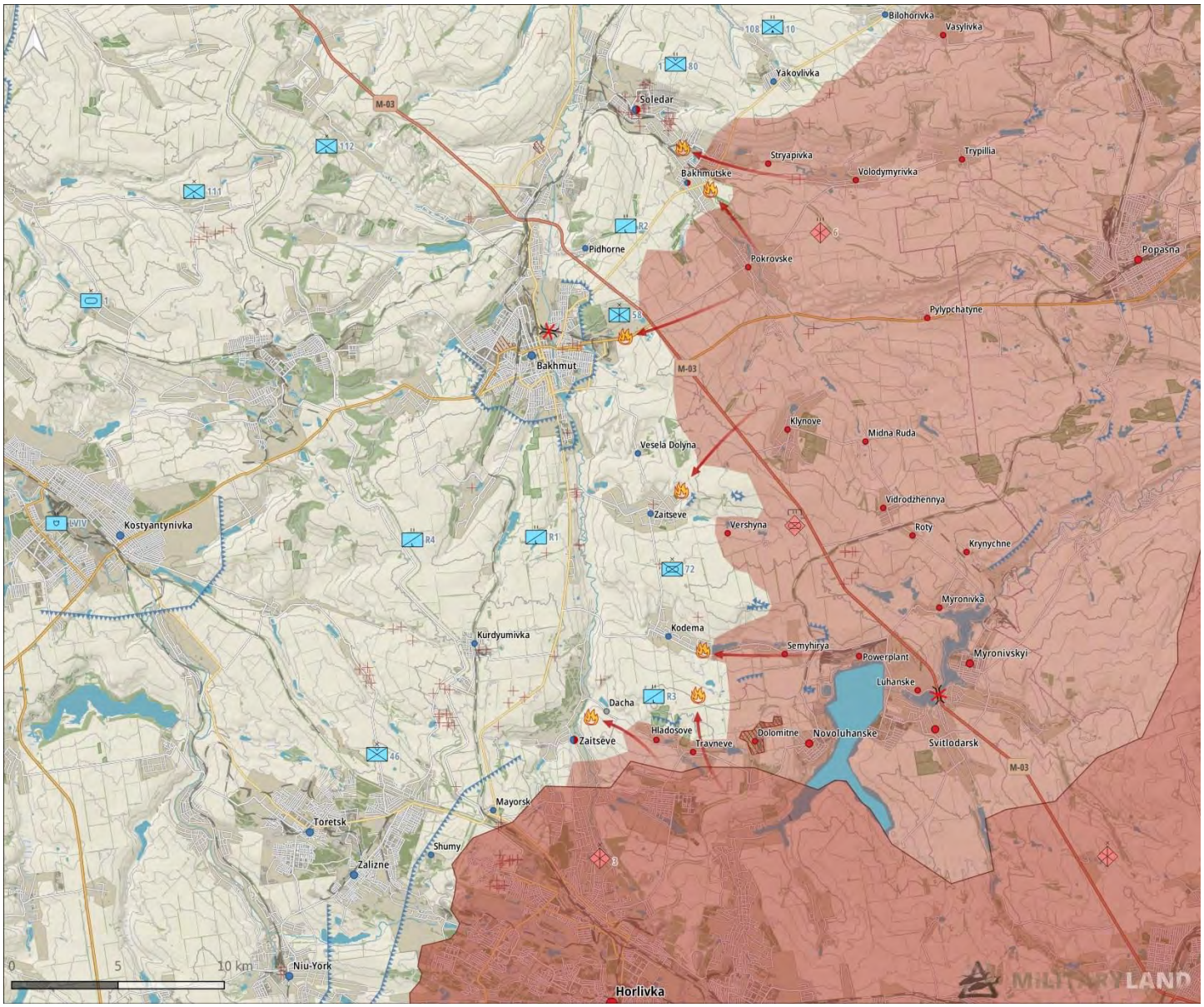

1-1) Фронт

• У День незалежності російська армія завдала по містах України безліч ракетних ударів. За добу повітряну тривогу було оголошено у всіх регіонах країни 189 разів, вона тривала від 3 до 14 годин. З території Білорусі по Україні російські стратегічні бомбардувальники випустили не менше ніж 4 крилатих ракети. Зафіксовано аномально високу кількість вильотів російської авіації, багато з них були імітацією запуску ракет. 8 потужних ракет Х-22 влучили в інфраструктурні об’єкти по всій країні.

Ракета влучила в залізничну станцію Чаплине на Дніпропетровщині. Знищено пасажирські вагони, зруйновано приватні будинки поблизу станції. Унаслідок

удару загинуло 25 осіб, з них – 2 дітей, поранено понад 30 осіб. Держсекретар США Блінкен назвав російську ракетну атаку по цивільних об’єктах Чаплиного "звірством".

Ракети вибухнули в районі Вишгороду на Київщині, кілька ракет було збито підрозділами ППО.

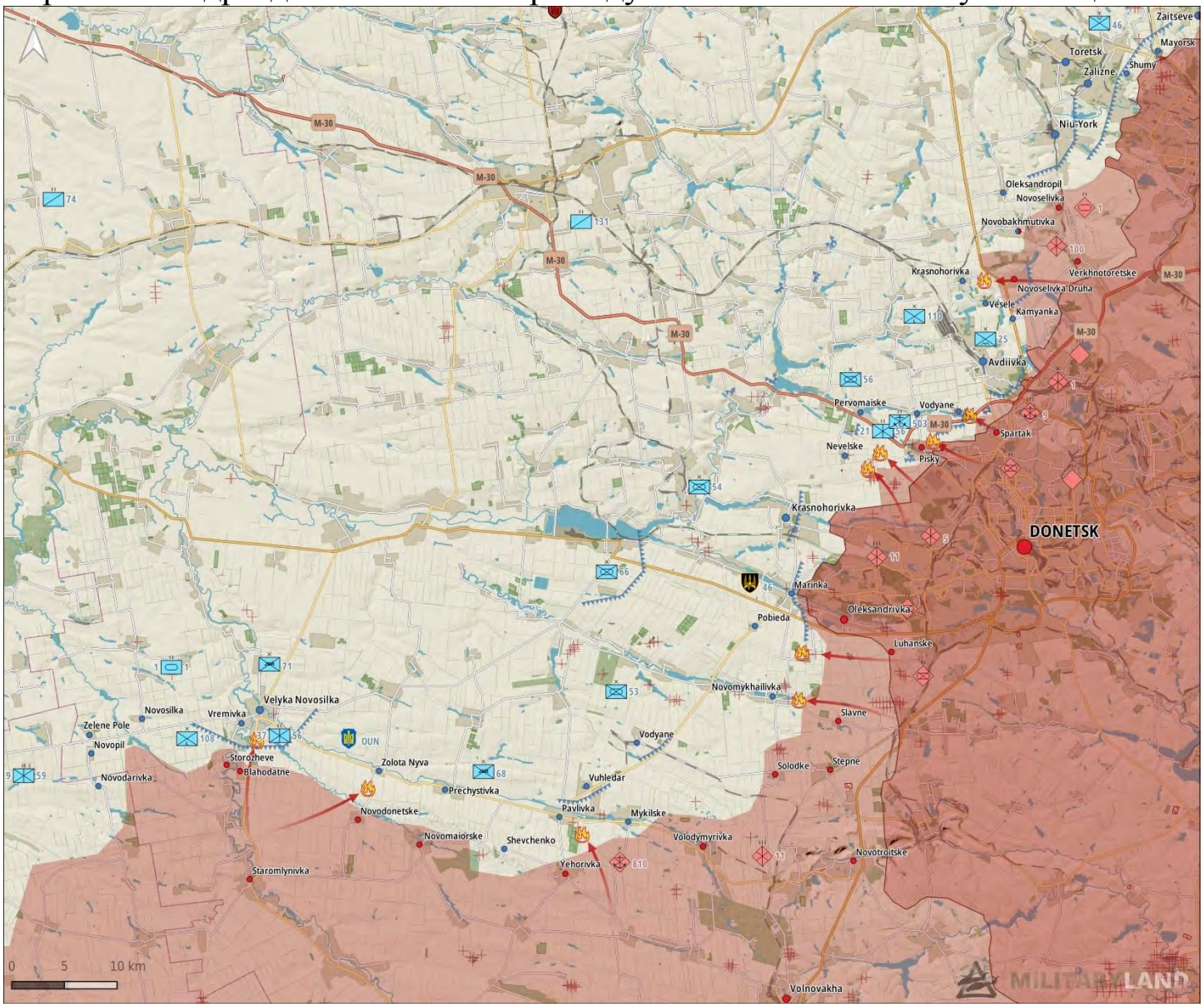
З 2 ракет Іскандер, випущених по Харкову, одна сама вибухнула в повітрі, ймовірно, через технічну несправність.

Житлові квартали Слов’янська під ранок обстріляно ракетами комплексу ППО С-300.

Ракети, які було запущено з повітряного простору Білорусі, влучили в об’єкти залізничної інфраструктури в Шепетівці на Хмельниччині.

5 ракет вибухнули на військовому об’єкті в Миргороді на Полтавщині.

Українські підрозділи ППО збили розвідувальні безпілотники у Вінницькій та

Чернігівській областях.

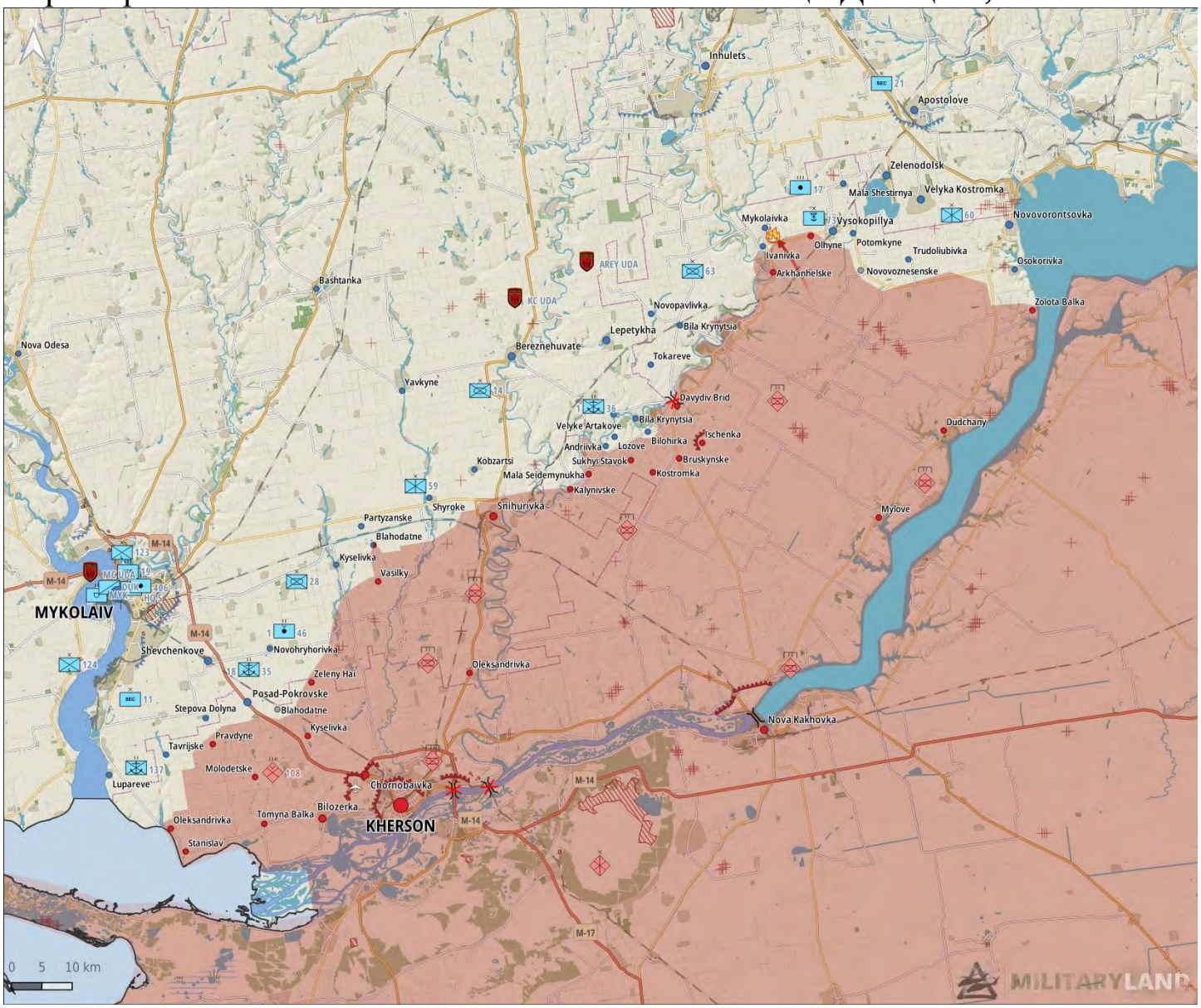
Перед Днем незалежності західні посольства перевели персонал ближче до укриттів, низка співробітників виїхали з Києва.

• Начальник Головного управління розвідки Буданов вважає, що з боку Білорусі загрози вторгнення немає, хоча на її аеродромах розміщено російські літаки та системи ППО.

• На південь від Ізюма підрозділи армії РФ уже котрий день намагаються наступати на Барвінкове. ЗСУ зупинили їх у Новій Дмитрівці, яку окупанти не можуть захопити вже понад місяць. Ще одну атаку відбито в Долині в районі траси М-03 Харків – Довжанський.

• Тривають запеклі бої на околицях Соледара та Бахмута, а також на південь від Бахмута – у Зайцевому та Кодемі, на які хвиля за хвилею накочуються атаки найманців ПВК "Вагнера" та ударних частин армії РФ.

• Російські війська та частини "1-го армійського корпусу" ("народної міліції ДНР") спробували відновити контроль над селищем Піски, селами Першотравневе та Нетайлове на північній околиці Донецька, але зазнали

втрат і відкотилися на вихідні позиції.

• Українська артилерія знову завдала точних ударів по Антонівському автомобільному мосту та мосту до греблі Каховської ГЕС. Ці мости критично важливі для постачання російському угрупованню, яке намагається наступати на Миколаїв та Кривий Ріг на правобережжі Херсонщини.

• Російські війська обстріляли Кривий Ріг ракетами з касетною бойовою частиною із РСЗВ "Торнадо-С".

• За інформацією Ради нацбезпеки США, Росія готується влаштувати "референдуми" на захоплених територіях Харківської, Луганської, Донецької, Запорізької та Херсонської областей для фіксації анексії. Спікер американської Ради нацбезпеки Кірбі наголосив, що США та інші країни Заходу не визнаватимуть результати цих "референдумів".

• Російські маріонетки з "ДНР" планують провести найближчими днями "суд" над оборонцями "Азовсталі" в Маріуполі. Спікер Держдепартаменту США Прайс назвав "трибунал" "знущанням із правосуддя". Президент Зеленський запропонував Раді Безпеки ООН направити місію до Оленівської колонії для розслідування вбивства українських військовополонених. Він наголосив, що Росія має бути притягнута до відповідальності за агресію проти України. Проєкт резолюції буде передано на розгляд 77-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.

1-2) Тил

• Україна відзначила День Незалежності. Президент Зеленський заявив, що за пів року війни Україна змінила світ, історію та змінилася сама. Він наголосив, що українці стали поважати себе і зрозуміли, що ніхто за них не "вигризатиме незалежність", головною цінністю для них є свобода, а найстрашнішим залізом – кайдани, а не ракети та танки.

75 % респондентів опитування групи "Рейтинг" відчувають гордість за Україну. 81 % негативно ставляться до росіян, 52 % – до білорусів, за останні місяці рівень ненависті до "братських народів" суттєво зріс.

• На порталі Дія з’явилася можливість автоматичної реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю.

• Суд передав на потреби ЗСУ 300 млн грн заарештованих коштів "Всеукраїнського банку розвитку", який належав синові колишнього президента Януковича.

• До бюджету України на День незалежності надійшло $3 млрд грантової допомоги США, які перераховано через Світовий банк.

2. Україна та світ

• У День незалежності Київ відвідав прем’єр-міністр Великої Британії Джонсон. Разом із президентом Зеленським вони пройшлися Хрещатиком, попри загрозу ракетних ударів. Зеленський вручив Джонсону Орден свободи за допомогу Україні та внесок у безпеку Європи.

Глава представництва ЄС у Києві Маасікас у відеозверненні до українців із нагоди Дня незалежності заявив, що Євросоюз і надалі підтримуватиме Україну, оскільки "ми є однією родиною".

З Днем незалежності Україну привітали лідери багатьох країн, зокрема, канцлер Німеччини Шольц, президент Франції Макрон та італійський прем’єр-міністр Драгі.

• Президент Білорусі Лукашенко привітав зі святом народ України, всупереч фактичної участі в російській агресії та наданню російським військам території країни як плацдарму для наступу та розміщення ракет та авіації. За словами Лукашенка, Білорусь і далі виступатиме за "збереження згоди, розвиток взаємоповажних контактів на всіх рівнях".

• Уряд Великої Британії оголосив про надання Україні 2 тис. сучасних безпілотників і дронів-камікадзе (боєприпасів, що баражують) на загальну суму £56 млн. Норвегія разом із Великою Британією передадуть ЗСУ системи мікродронів Black Hornet із запасними компонентами, логістичними послугами та навчанням українських військовослужбовців на суму $9,1 млн.

Президент США Байден оголосив про надання Україні ще одного пакету воєнної допомоги на загальну суму $2,98 млрд. До нього увійдуть системи ППО, бойові та розвідувальні безпілотники, артилерія та радари.

Чиновники Пентагону підтвердили факт переговорів щодо передавання ЗСУ винищувачів, проте заявили, що цей процес може розтягнутися на роки.

Уряд Іспанії передав ЗСУ систему ППО, боєприпаси та бронеавтомобілі, а також готує постачання комплектів зимової форми.

• У День незалежності міністр оборони РФ Шойгу заявив, що російська армія "свідомо уповільнює темп" "спецоперації" та "дотримується норм гуманітарного права", "щоб уникнути жертв серед мирних громадян".

Представник Росії при ООН Небензя заявив, що російське керівництво сподівається на закінчення "конфлікту" через переговори, "після того, як усі завдання та цілі спеціальної воєнної операції буде виконано".

Прем’єр-міністр Великобританії Джонсон вважає, що поновлення переговорів України з Росією стало б катастрофою для всього світу.

На думку начальника ГУР Буданова, російська армія видихається та помітно знизила темпи наступу.

• Президент Зеленський виступив перед членами Ради Безпеки ООН, яку було скликано з ініціативи Росії для обговорення ситуації навколо Запорізької АЕС. Зеленський заявив, що РФ поставила світ на межу ядерної катастрофи. За інформацією британської розвідки, російське командування розмістило військову техніку поруч із реакторним цехом 5 енергоблоку ЗАЕС. Окупанти оголосили про затримання двох співробітників станції нібито за співпрацю зі ЗСУ, а всього з моменту захоплення АЕС затримано вже 26 осіб.

Папа Римський закликав "сторони конфлікту" до конкретних кроків щодо припинення війни та запобігання ядерній катастрофі на ЗАЕС. Водночас він назвав "жертвою війни" російську пропагандистку – доньку російського ідеолога неофашизму Дугіна.

• Напередодні зими європейські країни прискореними темпами закуповують газ і закачують його в підземні сховища. Франція заповнила ПСГ уже на 90 %, Італія – на 80 %. До ініціативи ЄС щодо скорочення споживання газу на 15 % долучилася Швейцарія. Прем'єр-міністр Великої Британії Джонсон заявив, що країна знижуватиме залежність від постачання російської вуглеводневої сировини і зробить усе для того, щоб енергетичний шантаж Путіна не мав успіху. Ізраїль із початку року наростив видобуток газу на 22 % для подальшого постачання його до Європи після зрідження на заводах Єгипту.

Ціни на газ у Європі з постачанням у вересні сягнули історичного максимуму у $3,2 тис./1000 м³.

За оцінкою бельгійського аналітичного центру Bruege, країни ЄС із початку енергетичної кризи витратили €280 млрд на пом'якшення цінового удару по бізнесах та домогосподарствах від зростання цін на енергоносії. За оцінкою аналітиків, ціни залишатимуться рекордно високими весь сезон, а уряди мусять діяти, з огляду на найгірший сценарій – зростання інфляції та настання рецесії в економіці.

Міністр закордонних справ Канади Жолі заявила, що країна поверне до Німеччини всі 5 турбін Siemens для помп "Північного потоку", що вже відремонтовано. Вона наголосила, що цей крок зроблено на прохання Німеччини, уряд якої хоче збільшити постачання газу російським газогоном.

• За інформацією французького видання Le Monde, компанія Total Energies не тільки не вийшла з нафтогазового бізнесу в Росії, а і спільно з підсанкційною компанією "Новатек" видобуває та переробляє газовий конденсат, який є сировиною для виробництва авіаційного гасу. Саме ним заправляється російська авіація, яка завдає ударів по Україні.

Істотну частку енергоресурсів, які РФ постачала до Європи, наразі купує Китай. За інформацією агентства Bloomberg, упродовж березня-липня витрати китайських компаній на купівлю російського газу, нафти, нафтопродуктів та вугілля зросли майже вдвічі – з $20 млрд до $35 млрд, не враховуючи газ, який прокачано газогоном "Сила Сибіру". Росія також пропонує країнам Азії укласти довготермінові контракти на постачання нафти за цінами, на 30 % нижчими від середніх на ринку. Путіну конче потрібні кошти на війну, а надвисокі ціни на вуглеводні дають йому можливість ефективно фінансувати виробництво озброєнь та виплати контрактникам.

• Європа страждає на сильну посуху, яка вже спричинила скорочення виробництва сільгосппродукції через зниження рівня води у водоймах. Це дає шанси Україні суттєво розширити експорт продовольства до ЄС.

• Глава МЗС Угорщини Сійярто виступає проти посилення санкційного тиску на Росію. З його слів, країна не планує обмежувати видавання віз громадянам РФ.

• За оцінкою ООН, з моменту вторгнення Україну залишили 11,1 млн біженців, з них 4,7 млн – уже повернулися додому, багато хто з решти також має намір повернутися після завершення бойових дій.

3. Тренди

• Секретар РНБО Данілов в інтерв'ю польському виданню Gazeta Wyborcza заявив, що українське керівництво нібито готувалося до великої війни з Росією ще з 2019 року.

• Дарницький суд Києва оштрафував за скоєння скандальної ДТП пасажира, який перебував разом із депутатом від "Слуги народу" Трухіним у машині. Пасажир заявив, що за кермом був саме він. Трухін спробував підкупити співробітника поліції, заявивши, що він "тихо піде до лісу", аби не фіксувати його участь у пригоді. За свідченням поліціянта, Трухін у момент скоєння ДТП перебував за кермом у стані алкогольного сп'яніння.

Глава представництва ЄС у Києві Маасікас вважає, що Україна досягла останніми місяцями серйозного прогресу в реформі судової системи та боротьбі з корупцією. Він вказав на призначення голови Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та призначення 2 незалежних юристів до Вищої ради правосуддя, а також запуск конкурсів на посади директорів НАБУ та Агентства з розшуку та управління активами, отриманими в корупційний та інший злочинний спосіб (АРМА).

***

№ 552.

Они измеряли площадь квадрата. У них требовали предоставить расчет площади ромба. Но никто не знал, что перед ними круг и измерять нужно не по сторонам, а по радиусу...

Куц **2022-08-26**

Хочу вернуться к недавней дискуссии касательно налоговой реформы "все по десять".

Мое отношение к ней вы знаете: я изложил концептуальный анализ и свое видение.

Но еще больше чем сама реформа, меня поразило ее обсуждение.

Вместо предметной дискуссии, Тимофей *Милованов*, *функционал которого в нынешней иерархии принятия решений мне непонятен*, потребовал предоставить ему "модель и расчеты обоснования новых ставок налогов".

В связи с этим у меня есть два важных замечания.

1) Первое - **какое обоснование и какая "модель" лежит в основе действующих налогов или, например, введения военного сбора?**
2) Второе - **на какой статистической базе инициаторы расчетов будут формировать модель?**

На базе ***экономики 2021 года***, в которой был Мариуполь, азовские и херсонские порты, Мелитополь, Херсон и ЗАЭС.

Где не было факатора ***полномасштабной войны и 5 млн беженцев в ЕС***?

Или на базе ***экономики 2022 года, с дефицитом бюджета в 50 млрд дол,, госбюджетом в два триллиона гривен и падением ВВП на 40%?***

Или на ***базе послевоенной экономики***, контуры которой нам не ясны, как непонятны и окончательные потери во время этой войны, которая далека от завершения.

Модель для ВВП в 200 млрд и населении в 41 млн человек или модель для ВВП в 100 млрд и населением в 30 млн - это как говорят в Одессе, "две большие разницы".

А если ВВП в 50 млрд и население в 25 млн?

Как вам такой сценарий? А он вполне реален и уже скоро.

То есть,

все расчеты и модели в нынешней ситуации геополитической сингулярности будут не релевантны.

Ни по численности населения, ни по уровню ВВП. А это ключевые переменные для расчетов, так как нужно определить уровень налогового перераспределения бюджета через валовый продукт.

Это как принцип неопределенности, но только не в квантовой физике, а в экономике, когда происходящие события продолжают изменять изучаемую реальность.

И тут я вам скажу простую истину.

Налоговая реформа в Украине в нынешних условиях - это акт веры и политическая воля.

У Рузвельта никто не требовал предоставить "модель" под его Новый курс.

Так же как и у Пак Чон Хи в Корее и Ли Куан Ю в Сингапуре.

Заместитель Ли - вице-премьерминистр Го Кен Сви сказал тогда: "создание технологического парка Джуронг было для нас актом веры, а не следствием расчетов".

Это вовсе не означает, что модели не важны. На этапе четкой прогнозируемости событий - вполне. Но не в нынешней Украине.

А пока, команда людей, которые формируют у нас экономический дискурс, напоминают мне "лебедя-рака и щуку":

1) одни ***предлагают заведомо ошибочное решение*** по нахождению новой фискальной точки на кривой Лаффера, а
2) другие просто превращаются в бюрократов-формалистов ("дайте нам расчеты, придите попозже").

Это **"тыловая катастрофа" для воюющей страны**.

***

№ 553.

НДС: изобретение социалистов-утопистов для людей-роботов

Почему новая налоговая система Украины должна быть без НДС

Романчук **2022-08-26**

В декабре 2021г. Европейская комиссия опубликовала доклад «VAT Gap in the EU. Report 2021» («Налоговый разрыв в ЕС. Доклад 2021г.) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6466

Это очень информативный документ, который проливает свет на администрирование данного налога в Европейском Союзе, на издержки функционирования этого налога как в развитых, так и в развивающихся странах.

Авторы выделяют три параметра для оценки эффективности НДС.

Первый параметр - **VAT Gap или налоговый разрыв по НДС.** Это разница между расчётным объёмом поступлений от НДС и фактическим. VAT gap – это объём потерь поступлений по НДСу. Наличие разрыва по НДС объясняется четырьмя причинами: 1) мошенничество (скрутки) по НДС, уход от уплаты данного налога, 2) применение оптимизационных схем по уплате НДС, 3) банкротство и финансовая неплатёжеспособность, 4) ошибки администрирования.

В 2019г. VAT Gap в ЕС составил 134 млрд. евро или 10,3% общих обязательств по уплате НДС.В Хорватии НДС разрыв составил только 1%, Швеции 1,4%, на Кипре 2,7%. Это минимальные значения. Максимальные – в Румынии – 34,9%, Греции 25,8% и на Мальте – 23,5%.

Средняя эффективная ставка НДСа (с учётом льгот, особых режимов, освобождений) в 2019г. в ЕС составила 12%. Например, в Италии

VAT Gap или налоговый разрыв по НДС в ЕС в 2019г.

Страна	Поступления от НДС в млн. €	Общие обязательства по уплате НДС VAT VTTL	Налоговый разрыв по НДС, млн. €	Налоговый разрыв по НДС, %
Бельгия	31702	36146	4444	12,3%
Болгария	5628	6136	508	8,3%
Чехия	16931	19766	2835	14,3%
Дания	29632	32410	2778	8,6%
Германия	244111	267554	23443	8,8%
Эстония	2483	2599	116	4,5%
Ирландия	15281	17002	1721	10,1%
Греция	15390	20740	5350	25,8%
Испания	79308	85148	5840	6,9%
Франция	173953	187811	13858	7,4%
Хорватия	7419	7497	77	1,0%
Италия	111533	141639	30106	21,3%
Кипр	1943	1998	54	2,7%
Латвия	2632	2869	237	8,3%
Литва	3850	4898	1048	21,4%
Люксембург	3763	4030	267	6,6%
Венгрия	13916	15398	1483	9,6%
Мальта	934	1221	287	23,5%
Нидерланды	58131	60791	2660	4,4%
Австрия	30405	33301	2895	8,7%
Польша	42383	47762	5379	11,3%
Португалия	18786	20395	1609	7,9%
Румыния	13795	21206	7411	34,9%
Словения	3888	4186	298	7,1%
Словакия	6830	8143	1313	16,1%
Финляндия	21974	22620	646	2,9%
Швеция	43412	44009	597	1,4%
Британия	176317	193493	17176	8,9%
Всего ЕС-28	1176331	1310768	134436	10,3%

Источник: VAT Gap in the EU. Report 2021 Декабрь 2021г.
https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd27de7e-5323-11ec-91ac-01aa75ed71a1

стандартная ставка НДС – 22%, льготные 4,5 и 10%, эффективная – 9,9%. В Ирландии стандартная ставка 23%, льготные – 9%, 13,5% и 4,8%. Эффективная ставка – 11,8%. В Испании стандартная ставка НДСа – 21%, льготные 10% и 4%, эффективная – 8,8%. В Британии стандартная ставка НДС – 20%, льготная – 5%, эффективная – 9,3%. В Польше стандартная ставка 23%, льготные 5%, 8%, эффективная – 12,1%. В Германии стандартная ставка НДС 19%, льготная – 7%, эффективная – 10,6%. Во Франции стандартная – 19,6%, льготные 5,5%, 10%, 2,1%, эффективная – 9,7%. Каждая льготная ставка – это конкретные коммерческие интересы, сфера договорняка между Государством и бизнесом.

Второй параметр называется **VAT Policy Gap (разрыв по сбору НДС, вызванный решениями властей)**.

Этот разрыв не является частью VAT Gap, а представляет собой отдельный индикатор. Он указывает на потерю поступлений по НДС ввиду применения льгот и особых режимов. Есть стандартная ставка НДС-а, но она по самым разным причинам не устраивает отдельных производителей/сектора, которые через полисимейкеров «пробивают» себе льготы. В 2019г. VAT Policy Gap в ЕС составил 44,7%. Из них 9,8 процентных пункта – это сниженные ставки и льготы по НДС-у (Rate Gap), 34,9 процентных пункта – исключения (exemption) или освобождения от уплаты НДС (Exemption Gap). В Британии VAT Policy Gap составил 53,2%, Швеции – 46,4%, Польше – 47,9%, Франции – 52,5%, Германии – 44,4%, Эстонии – 36,3%, Румынии 34,2%, Ирландии – 48,7%, Италии – 53,7%.

Ставки НДС в странах ЕС, 2019г.

Страна	Стандартная ставка НДС	Льготные ставки	Эффективная ставка %
Бельгия	21	6/12	10,2
Болгария	20	9	13,9%
Чехия	21	10/15	12,6%
Дания	25		15,1%
Германия	19	7	10,6%
Эстония	20	9	12,7%
Ирландия	23	9/13; 5; 4,8	11,8%
Греция	24	6/13	12,2%
Испания	21	10; 4	8,8%
Франция	19,6	5,5/10; 2,1	9,7%
Хорватия	25	5/13	15,6%
Италия	22	10; 4/5	9,9%
Кипр	19	5/9	9,7%
Латвия	21	12; 5	11,8%
Литва	21	5/9	13,1%
Люксембург	17	8;3	11,8%
Венгрия	27	5/18	14,8%
Мальта	18	5/7	12,0%
Нидерланды	21	9	10,6%
Австрия	20	10/13	11,3%
Польша	23	5/8	12,1%
Португалия	23	6/13	11,4%
Румыния	20	5/9	12,5%
Словения	22	9,5	11,7%
Словакия	20	10	11,2%
Финляндия	24	10/14	12,1%
Швеция	25	6/12	13,4%
Британия	20	5	9,3%

Источник: VAT Gap in the EU. Report 2021 Декабрь 2021г.
https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd27de7e-5323-11ec-91ac-01aa75ed71a1

Третий параметр - **эффективность сбора НДС (C-efficiency).**

Значение этого показателя- 55,5%. Этот индикатор указывает, насколько система сбора НДСа в реальном мире отличается от идеальной, по единой ставке на всё потребление. Получается на бумаге одно, а в реальной жизни – только половина этой самой идеальной, совершенной картинки. Эффективность сбора НДС (C-efficiency) в отдельных странах ЕС следующая: В Британии – 46,4%, Швеции – 60%, Польше – 52,1%, Италии – 39,3%, Румынии – 47,6%, Ирландии – 51,8%, Франции – 50,9%, Германии – 57,8%. Самый эффективный сбор НДС в Люксембурге – 76,3%, самый неэффективный в Италии и Греции (39,7%).

Переведём проценты в деньги и оценим объём самых разных схем, применяемых в ЕС через НДС. В 2019г. в ЕС совокупные обязательства по уплате НДС (VAT Total Tax Liability (VTTL) составили €1311 млрд. Фактические поступления по НДС-у составили €1176 млрд. Таким образом, VAT Gap или налоговый разрыв по НДС составил €134 млрд.

Оценим объём льгот и особых режимов по НДС-у. VAT Policy Gap в ЕС составил 44,7%, Собрали НДСа €1176 млрд., а если бы не было льгот и особых режимов, то было бы более €2,1 трлн. Иными словами объём предоставленных льгот, исключений и преференций по НДС-у составляет €951 млрд.

Выводы по режиму применения НДС в Европейском Союзе следующие:

1) ***налог на добавленную стоимость – регуляторное, понятийное решето***, а не универсальный, нейтральный, лёгкий в администрировании налог. Интерпретация понятия «добавленная стоимость» превратилась в творчество налоговых оптимизаторов, инспекторов и чиновников – против производителей товаров и услуг.

2) Страны ЕС, по сути дела, устроили конкуренцию по оптимизации налоговой нагрузки по НДСу. Она также идёт внутри каждой из стран в отношении разных секторов экономики. ***Равенства всех субъектов хозяйствования перед НДС-ом не существует.***

3) ***НДС открывает огромные возможности для распорядителей и потребителей чужого, контролёров по интерпретации*** НДС-а в отношениях с отдельными предприятиями и секторами. ***Тем самым он является мощнейшим генератором коррупции.***

4) ***Главными бенефициарами НДС являются международные компании по оптимизации налоговой нагрузки, налоговые консультанты, налоговые инспектора/контролёры***, а также полисимейкеры, которые раздают секторальные или индивидуальные льготы по НДСу.

5) При всей мощи правовой системы ***Европейский Союз бессилен в установлении единых, универсальных правил уплаты и администрирования НДС во всех странах-членах Союза***.

6) ***НДС никогда не будет работать так, как его задумали теоретики, потому что данный налог рассчитан на администрирование роботами в условиях институционального вакуума***, а не для реальной жизни.

7) ***Страновое преимущество юрисдикции Украины, фактором её конкурентоспособности во время войны и на этапе послевоенного восстановления должна быть налоговая система БЕЗ НДС-а.***

С учётом качества органов госуправления Украины, практик интерпретации НДСа, существующих схем и режимов Украина НИКОГДА, ни при одной ставке не сможет превратить НДС в налог, который бы наполнял бюджет без коррупции, дискриминации и схематоза.

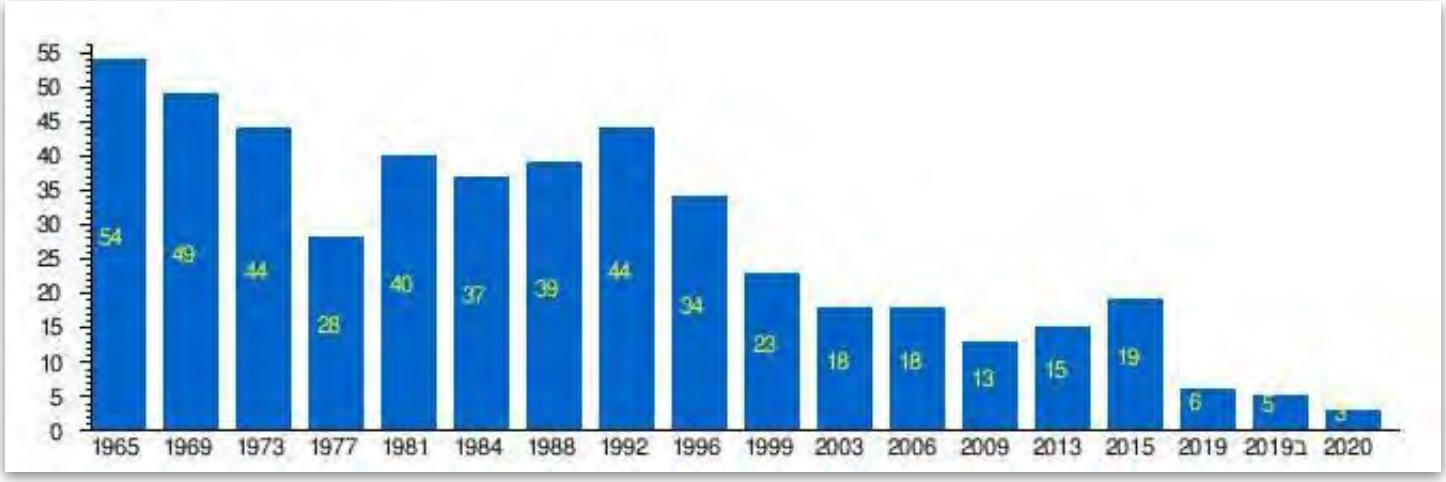
Да, снижение ставки до 7- 10% - это, безусловно, благо для производителей товаров и услугу, но в таком режиме издержки администрирования всё равно остаются.

Одновременно требуются новые налоги для финансирования госрасходов.

***

№ 554.

Разрыв идеологического шаблона

Куц **2022-08-26**

Ментально-идеологические паттерны общества не терпят пустоты.

Но **наше общество усугубляет внутренний разрыв**.

Знаете, что меня удивляет?

Это **катастрофическое несоответствие формы и содержания**.

> Например, киевская тусовка стала "любить Степана Бандеру", "черно-красный флаг", "символику УПА", слоганы ОУН.
>
> Но киевская тусовка не любит "экономический национализм".
>
> В футболках с "профилем Бандеры на левой груди" киевская тусовка любит "вульгарный либерализм".
>
> Более того, 99% из этих персонажей Степан Андреевич с удовольствием бы отправил "на перековку".

И знаете, в какой-то степени был бы прав: **нельзя эксплуатировать чужую идею формально без идеологического насыщения.**

> Это одна из причин поражения Порошенко: в его модели "армии, мови, віри", он должен был стать украинским Пак Чон Хи: запустить модель экономического национализма, защищать и выгрызать экономические интересы своей страны.

Вместо этого, он запустил в систему власти целый табун людей, которые считают, что нужно разрушить все "неэффективное внутри" и жить за счет "эффективного снаружи", пока кредиторы оплачивают "банкет".

Вместо экономического национализма мы получили:

> **"приватизацию", МВФ, наблюдательные советы (с главной функцией отсечения народа от его собственности за зарплату, уплачиваемую народом же), открытие внутреннего рынка и многое другое.**

В чем не должна ошибиться нынешняя власть?

Для интереса спросите у нынешних "вульгарных либералов", кем была Голда Меир, премьер-министр Израиля и культовая личность среди евреев.

Многие ответят - правым политиком и ошибутся.

Она была одним из лидеров партии Авода.

Авода - это левоцентристская "израильская партия труда", социал-демократического толка. Синтез левой идеологии и сионизма, то есть национализма.

Сама Голда Меир как партийный лидер участвовала в съезде Социнтерна сразу поле Войны Судного дня.

Авода была образована в 1968 году через год после Шестидневной войны. Была правящей партией в составе «Маараха» до 1977 года, а также возглавляла правительственную коалицию в 1992–1996 и в 1999–2000 годах.

Вы обратили внимание, что социальная, человекоцентричная экономика появилась в Израиле сразу после тяжелой войны с арабскими странами и существовала до тех пор, пока опасность со стороны соседей не была минимизирована (мирные соглашения с Египтом и Иорданией).

Сейчас, пресловутая милитаризация Израиля - это проведение полицейских операций в отношении плохо вооруженных Палестины и Сектора Газа, с риском погибнуть солдату не выше чем в автомобильной аварии.

И такая лайт-модель в Израиле уже десятки лет, что подтверждают данные о потерях армии обороны страны.

Например, в рамках одной из самых масштабных опреаций "литой свинец" против Сектора Газа в 2008-2009 годах, Израиль потерял .... 10 солдат и 3 мирных жителей.

Кстати, все масштабные войны Израиля против арабских стран были скоротечны: Шестидневная, Война Судного дня (17 дней).

Это к любимому занятию некоторых наших блогеров и политиков, которые ставят Израиль как образец милитаризации для Украины.

Но даже в формате скоротечных войн и долгосрочной угрозы, в Израиле поняли, что единственная идеология выживания в таких условиях - это социальная модель.

> **В Украине тоже должна появиться политическая система солидаризации общества. *Солидаризм*.**

***Вульгарный либерализм* - это идеология крайнего индивидуализма.**

> Она хорошо работает, когда каждый сам за себя и в худшем случае отгораживается от мира социальной нестабильности высоким забором личного особняка и сигнализацией дорогой охранной фирмы.

Но приходит враг и приходится бежать из пригородов Киева.

А на фронте лично "вульгарного либертарианца" защищают совершенно чужие ему люди, которым он раньше отказывал в солидарной помощи, проповедуя принцип "все сами".

Больше всего милостыни подают в эпоху войн и нищеты.

Так срабатывает подсознательная перестраховка человека, даже если он об этом и не думает: "помогу я, когда-то помогут и мне".

Крайние формы либерализма уже нигде не применяются в мире.

Его лайт-формы успешны в стабильных странах, решивших вопрос национальной безопасности не на платформе солидаризма, а за счет платной институции: профессиональная армия, военные блоки, зонтик безопасности сильного союзника, ядерное оружие.

Там где вопрос безопасности может быть решен лишь на принципе солидаризма, как в Украине, должна быть создана своя Авода.

Если окопная пыль становится общей, то и общим должен быть национальный доход.

У нас же хотят сформировать общество, где окопная пыль общая, а деньги - врозь.

Но почему тогда "неуспешные" должны защищать "успешных" и их взрослых детей, спрятанных в Европе "на обучение"? В качестве нагрузки к защите обшей страны?

Да, лет через двадцать, когда вопрос безопасности в Украине будет решен не на принципе солидаризма, наша Авода проиграет, уступив место идндивидуалистическим и более правым идеологиям.

Это вполне закономерный процесс, примерно тоже самое произошло в Израиле.

Но на этапе нашей Войны Судного дня, у нас нет другого выхода как солидаризироваться.

А это всегда левоцентристская идеология, даже если у кого-то аллергия на "социализм".

Я не пытаюсь агитировать, я просто констатирую факт изменившейся реальности.

Если нынешние политики не заметят этого, они проиграют как Порошенко.

Но сейчас такой смысловой проигрыш чреват более тяжелыми последствиями.

На графике - политическое доминирование и спад Аводы (пропорционально уменьшению военной угрозы для Израиля в виде полномасштабной войны с соседними странами).

***

№ 555.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 25 серпня 2022

Головне

1) Ну, ось і наступний крок мобілізації хуйлят на війну в Укрїні. Цей мотлох путін не рахує. Головне – наступ. А підприємства, що відновлюють техніку, яку знято з тривалого зберігання, працюють цілодобово. І ми вже спостерігаємо величезні потоки відновленного металобруху на Донбасі.

2) Хуйло не планує залишати Запорізку АЕС. Ба більше, вчора зроблено першу реальну спробу перевмикання її до російської енергосистеми. Спроба була невдалою, але хто зна, що буде за кілька днів... вони вчаться на помилках.

3) Судячи з повсюдних заяв, головною задачею лідери заходу ввважають не вступити у війну с хуйлом. Для них ідеальним варіантом була б довготривала війна в Укрїні, де хуйло зав'язне й у нього не буде достатніх сил для наступу на Європу і далі

4) Про санкції вже багато писали. Але у цьому дайджесті тема набула ще кількох яскравих нот.

Теми доби

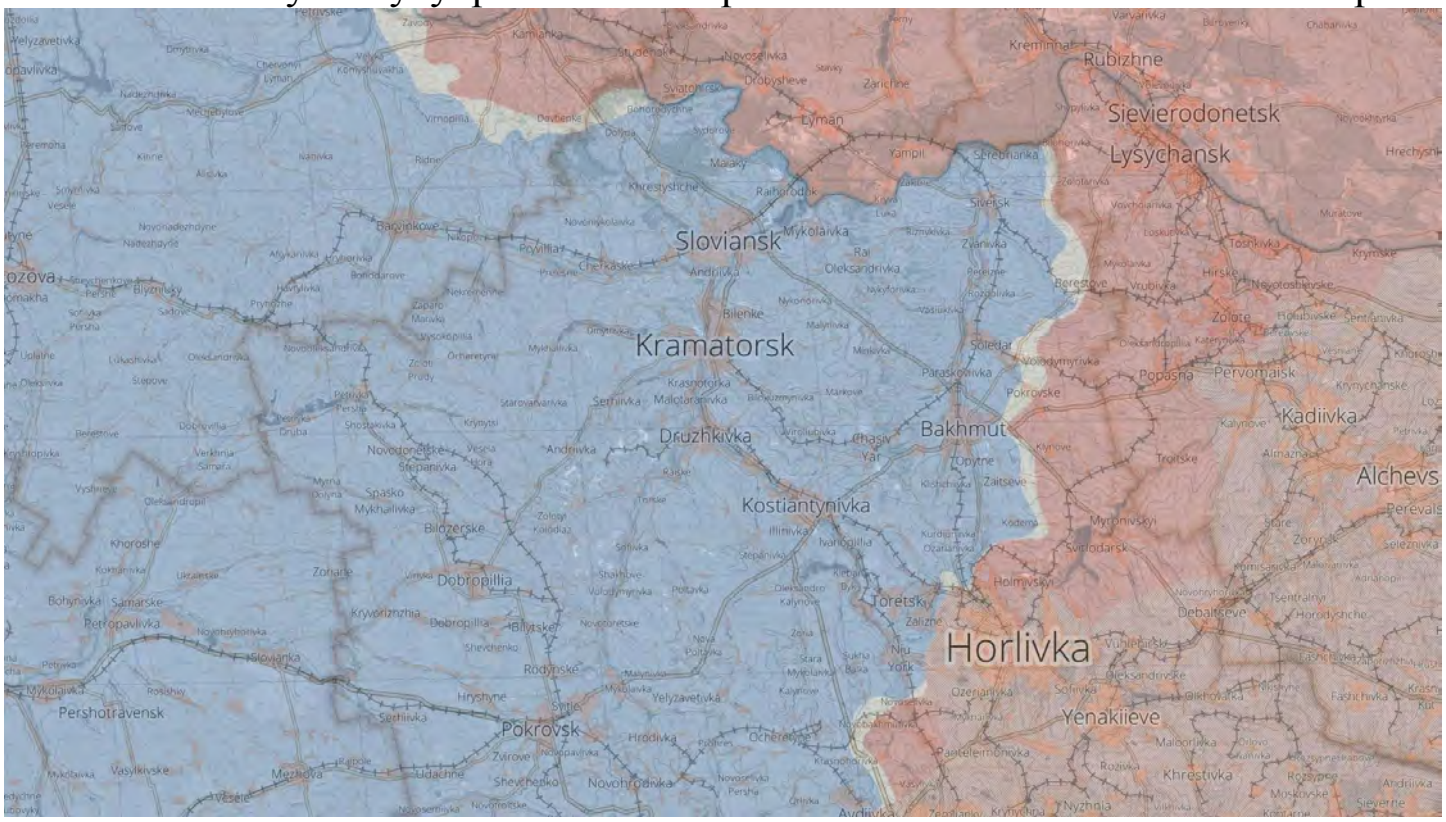
1) Путін підписав указ про збільшення чисельності армії на 137 тис. осіб.

2) Окупанти на певний час відключили Запорізьку АЕС від мережі.

1. Війна

1-1) Фронт

• Усією лінією фронту від Харківщини до Херсонщини російські війська обстрілюють позиції ЗСУ зі ствольної та реактивної артилерії, мінометів та танків, завдають ударів із повітря, щоби розхитати оборону. Населені пункти на кордоні з РФ у Чернігівській та Сумській областях, а також на лінії фронту та в ближньому тилу української оборони є мішенями постійних обстрілів

окупантів.

• На півночі Харківщини російські війська атакували село Петрівка, зазнали втрат і відійшли на вихідні позиції.

• На південь від Ізюма окупанти не залишають спроб наступу на Барвінкове та Слов'янськ. Зіткнення сталися в Дмитрівці поблизу автодороги Ізюм – Барвінкове та в Долині – на околицях траси М-03 Харків – Довжанський.

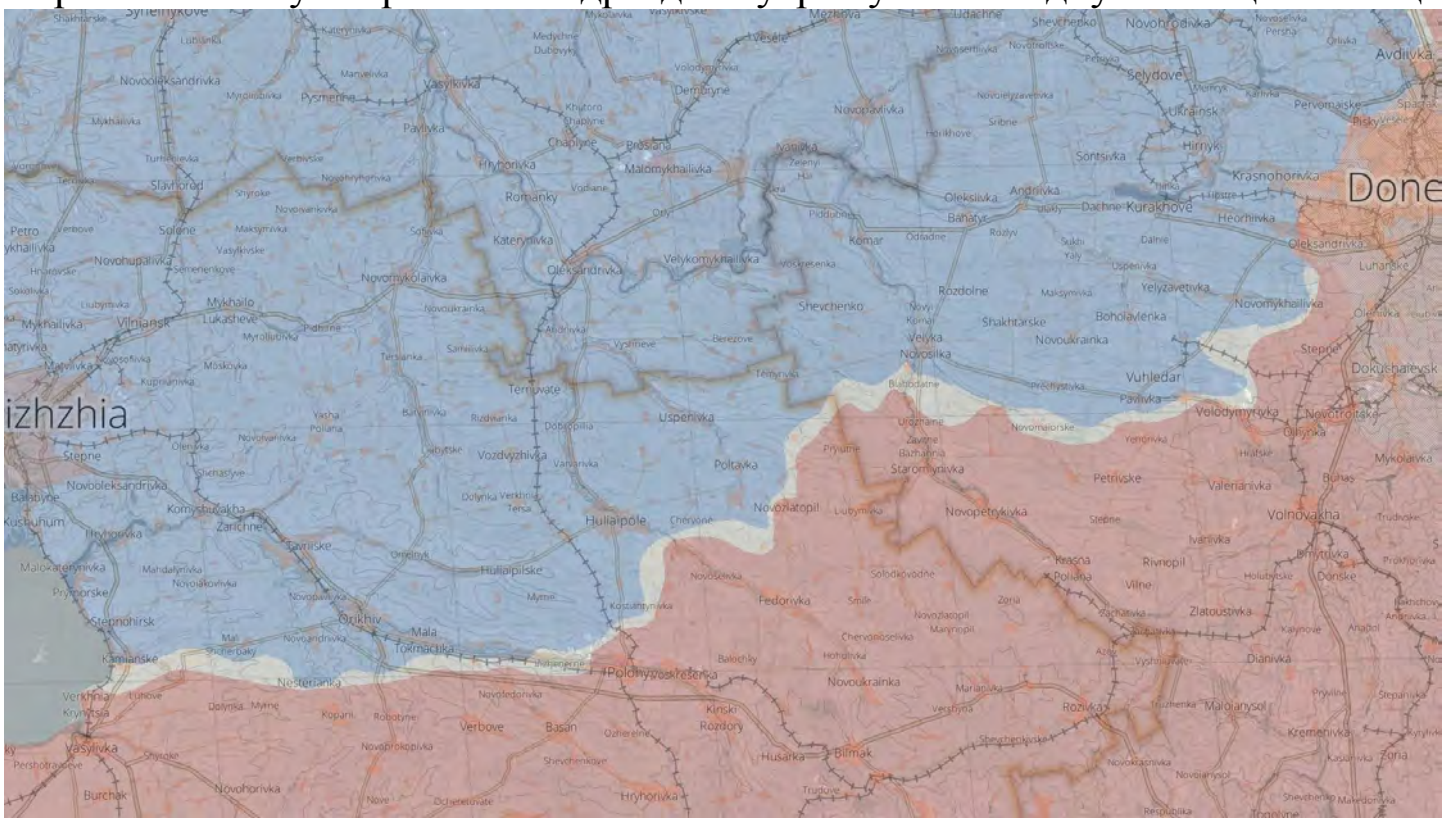
• У напрямку Слов'янська російська диверсійна група намагалася намацати проломи в українській обороні в районі Райгородка – у селі Старий Караван.

• На Донбасі активні бойові дії відбувалися в районі Бахмута та Донецька.

• Російське командування перекинуло в цей район велику кількість техніки, знятої з тривалого зберігання, що свідчить про намір повністю окупувати область, попри ціну наступу.

• Ударні підрозділи російських військ запекло штурмують Соледар із боку Бахмутського та Яковлівки, Бахмут та Кодему на південь від Бахмуту. Усі атаки було відбито.

• На північній околиці Донецька підрозділи "1-го армійського корпусу" ("ДНР") не спромоглися прорвати українську оборону в Первомайському. Українські підрозділи утримують західну околицю селища

Піски, попри всі спроби окупантів вибити їх із цих позицій.

• На півдні Херсонщинні ЗСУ відбили атаку на с. Таврійське з боку Олександрівки й запобігли спробі окупантів влаштувати розвідку боєм у Благодатному – у районі російського плацдарму на правому березі річки Інгулець у Снігурівці. Не мала успіху спроба російських військ наступати й уздовж траси Херсон – Миколаїв. Українські підрозділи утримують село Благодатне на Херсонщині в районі траси.

• Міністерство оборони РФ підтвердило завдання удару по Чаплиному на Дніпропетровщині балістичною ракетою ОТРК "Іскандер-М", унаслідок якого загинули 25 осіб, 2 дітей тощо. Гуманітарний координатор ООН по Україні Браун у відповідь на цей обстріл закликала "всі сторони конфлікту" до дотримання міжнародного права, фактично прирівнявши агресора до жертви агресії.

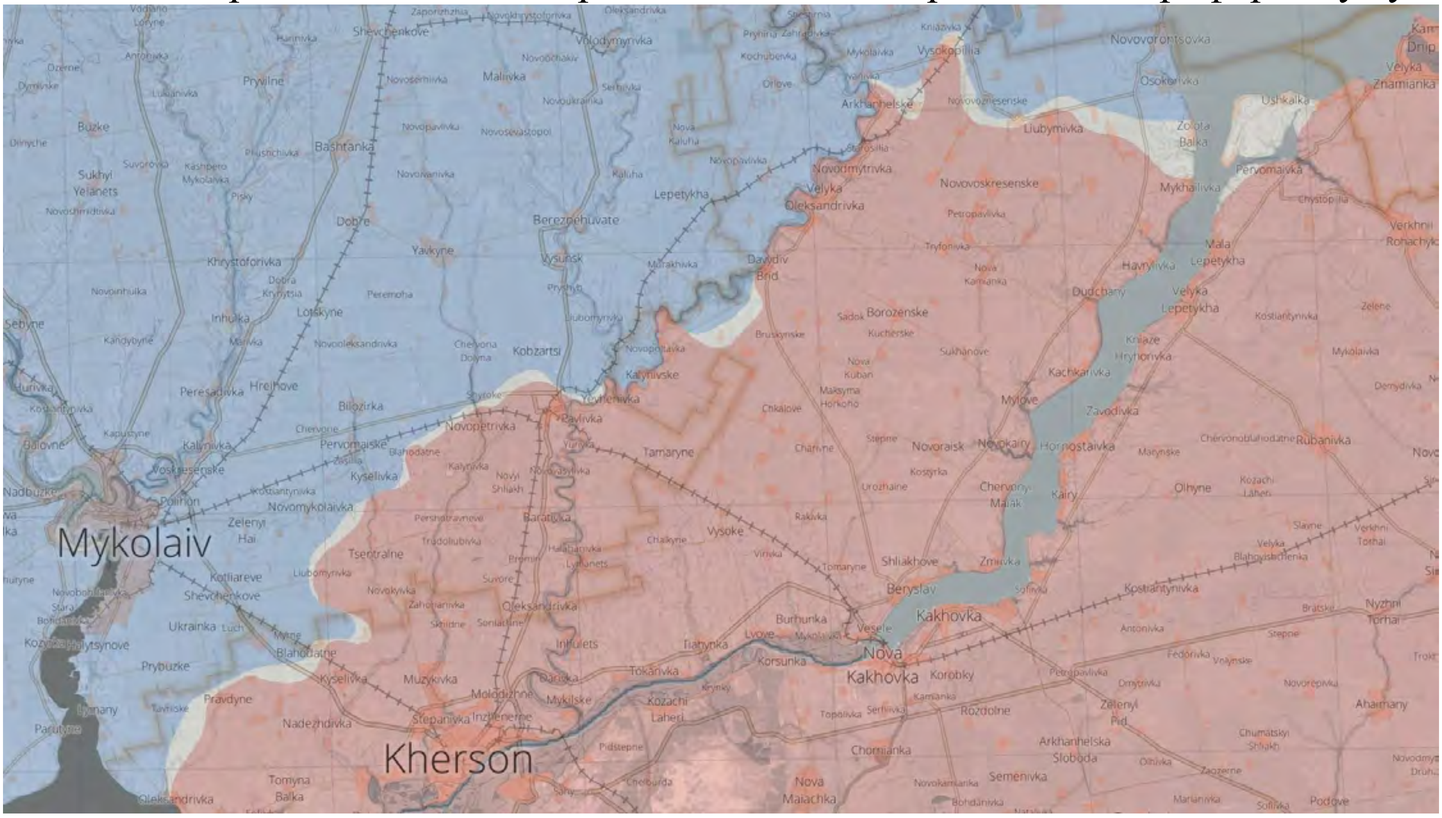
• Окупанти відключили Запорізьку АЕС від електропостачання за допомоги підпалу лісу на прилеглій території. Пожежа пошкодила останню високовольтну лінію, яка зв’язує АЕС з енергосистемою. Таке зупинення сталася вперше із моменту введення станції в експлуатацію. Окупаційна "влада" повідомила, що станцію було "перепідключено" до російської енергосистеми. Вимкнення призвело до знеструмлення населених пунктів півдня Запорізької та Херсонської областей. Після проведення ремонтних

робіт на ЛЕП персоналом АЕС Енергоатом пізно ввечері повідомив про відновлення підключення станції до української енергосистеми. Президент Зеленський заявив, що відключенням станції Росія поставила Україну та країни Європи на межу ядерної катастрофи. Він поінформував президента США Байдена про ситуацію на АЕС.

Запорізька воєнна обладміністрація провела нараду щодо підготовки евакуації населення в разі ядерної аварії на станції.

МАГАТЕ має намір відправити місію на АЕС за тиждень.

• На окупованих територіях активно діють партизани. У середу знищено "главу адміністрації" Михайлівського району Запорізької області, у четвер у Приморському висаджено в повітря будівлю, де був розташований пункт видавання російських паспортів і штаб з організації "референдуму".

1-2) Тил

• Кабмін сформував групу для переговорів із МВФ щодо підготовки нової угоди про кредитування.

• Міністерство інфраструктури повідомило, що відновлення відвантаження металу з портів "Великої Одеси" в рамках "зернової угоди" поки не обговорюється.

2. Україна та світ

• Російський президент Путін підписав указ про збільшення чисельності збройних сил до 2,04 млн, через нарощування кількості військовослужбовців на 137 тис. Цей крок передбачає створення нових підрозділів, і не стосується поповнення особового складу військ, які зазнали тяжких втрат у боях в Україні.

• За словами заступника міністра оборони США Каля, чиновники міністерства вважають, що на цій фазі війни з Росією Україні не потрібні далекобійні ракети ATACMS, і цілком вистачає боєприпасів GMLRS з дальністю враження до 80 км.

Канцлер Шольц заявив, що Німеччина не постачатиме Україні зброю, з якої можна обстріляти територію Росії. Він підкреслив, що ця позиція збігається з принципами інших союзників, зокрема, США, щоби не допустити переростання війни з українсько-російської на "зовсім іншу".

За інформацією видання The Wall Street Journal, адміністрація Байдена незабаром планує оголосити довготермінову воєнну місію на підтримку України, яку очолить генерал для координації постачання озброєнь та підготовки українських військовослужбовців.

• За інформацією агентства Bloomberg, експорт російського вугілля зупинено практично в усьому світі. Крім європейських санкцій, набула чинності заборона страхування суден, що перевозять вугілля. Найбільші страхові компанії країн ЄС, Швейцарії та Великобританії відмовляються брати на себе ризики морських перевезень російського вугілля. Китай різко наростив закупівлі вугілля з РФ, ціни на яке після запровадження європейського ембарго суттєво впали.

Норвегія наростила обсяги видобутку газу на 8 % проти торішнього і стала найбільшим постачальником газу до ЄС на тлі скорочення постачань із РФ.

Газпром спростував повідомлення міністра закордонних справ Канади Жолі про повернення до Німеччини турбін SIemens для помп газогону "Північний потік" Пресслужба російського монополіста оголосила, що Канаді ці турбіни в ремонт не передано.

Агентство The Associated Press навело дані про торгівлю США з Росією. Експорт російських товарів до США приносить режиму Путіна понад $1 млрд на місяць. Основні обсяги постачань складають деревина, метали, гума та продовольство, а також нафтопродукти.

Південнокорейська державна компанія Korea Hydro and Nuclear Power підписала з "дочкою" Росатому – "Атомбудекспортом" контракт на $2,25 млрд на будівництво машинних залів енергоблоків АЕС у Єгипті.

Угорський уряд надав Росатому дозвіл на будівництво другої черги АЕС "Пакш"

• Уряд Чехії до саміту глав МЗС країн ЄС у Празі готує пропозицію щодо припинення чинності угоди про спрощений візовий режим із Росією з одночасним збільшенням візового збору з €35 до €80, а також часу обробки заяв та кількості необхідних супровідних документів. Така пропозиція не повністю скасовує можливість отримання віз, але суттєво ускладнить поїздки російських громадян до Європи.

Через створення Росією ядерної загрози на Запорізькій АЕС глави комітетів із закордонних справ Фінляндії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Чехії та Данії закликали Єврокомісію до запровадження нових санкцій проти РФ, до посилення візового режиму тощо.

Глава найбільшої фракції Європарламенту – "Європейської народної партії" Вебер підтримав заборону на видавання туристичних віз громадянам РФ.

• Росія передала Азербайджану контроль над коридором, який поєднує Вірменію з невизнаною "Нагірно-Карабахською республікою". Причиною такого кроку може бути скорочення російського "миротворчого контингенту" у Вірменії через війну в Україні.

• МЗС України викликало посла Ватикану (нунція) для надання пояснень щодо висловлювання Папи Римського Франциска про "безневинну жертву" – російську пропагандистку, доньку ідеолога російського неофашизму Дугіна.

***

№ 556.

Пів року відбудови

Олена Шуляк, *Голова партії «Слуга Народу»*

2022-08-23

Хоча війна ще триває, ми вже працюємо над відновленням наших міст. Якою буде нова Україна після перемоги?

Нещодавно я була в Овручі на півночі Житомирщини. Там відбулося урочисте закладання капсули початку будівництва дитячого садочку. Здавалося б, навіщо ці урочистості? Адже нові дитсадки по всій країні вже стали звичними за роки дії президентської програми «Велике будівництво».

Але садочок у Овручі все ж таки особливий.

> Він став першим в Україні об'єктом післявоєнної відбудови, профінансованим іноземною державою. В даному випадку – Естонією. Садочок будується за європейським проєктом, і українська делегація ознайомилася з уже побудованим подібним об'єктом під час візиту в Естонію. Що важливо, Естонія буде контролювати будівництво цього об'єкта, ми надамо можливості контролювати донорам кожну копійку, яка витрачається на відбудову нашої країни.

Це – **перша ластівка *Великої відбудови***.

Над якою ми півроку працювали в багатьох напрямках.

Ось основні з них.

1. Міжнародна допомога

Овруцький дитсадок – лише один з 15-и об'єктів загальної інфраструктури, які влада Житомирщини подала на розгляд Уряду Естонії. Інші країни також заявили про готовність долучитися до відновлення конкретних регіонів України: Фінляндія – Чернігівщини, Польща – Харківщини, Велика Британія – Київщини і так далі.

Португалія може допомогти Україні у відновленні шкіл та дитсадків. А Норвегія готова – у відновленні енергетичної інфраструктури.

Хочеться вірити, що наші друзі-країни візьмуть приклад з Естонії та вже зараз почнуть закріплювати свої наміри конкретними діями, не зважаючи на обстріли наших регіонів окупантами.

Фото: Сумська ОВА
Компанія Rolls-Royce відбудує амбулаторію на Сумщині

2. Компенсації за втрачене житло

І все ж таки основна маса зруйнованих об’єктів – це житлові будинки українців.

Тому **ми *готуємо* до другого читання законопроєкт № 7198, за яким *держава має відшкодувати громадянам усю втрачену житлову площу***.

Якщо дім зруйновано повністю, компенсація видаватиметься «квадратними метрами». При цьому людина зможе сама обирати, в якому регіоні України вона хоче отримати таку компенсацію. А ще зможе обрати житло в об’єкті, який будується, або ж в уже зведеному будинку.

3. Стратегічне планування

Відновлена Україна не буде точною копією України довоєнної. Маємо унікальну нагоду закласти фундамент нової країни.

Першим кроком тут стане **стратегічне планування**.

Вже ухвалено закон (???), який зобов’язує громади розробляти ***Комплексні плани відновлення***.

Це стосується передусім областей, звільнених від російської окупації.

План має включати в себе:

1) фіксацію руйнувань та 2) ухвалення рішень, які об’єкти потрібно зносити, а які – ремонтувати. Фактично кожен регіон створить «дорожні карти» свого відновлення.

4. BIM-технології

Ця маловідома більшості українців абревіатура означає «будівельне інформаційне моделювання».

Йдеться про віртуальне будівництво об’єкта, яке можливо реалізувати ще до його фактичного завершення. Воно деталізує всі його фізичні, технічні, технологічні, часові, екологічні та вартісні характеристики.

Ухвалений в першому читанні законопроєкт № 6383 можна сміливо назвати новим етапом в історії українського будівництва.

BIM-технології – це максимальна ефективність використання коштів, збільшення кількості побудованих та реконструйованих об’єктів, прозорість будівництва. До слова, такі технології активно використовуються приватним сектором, бо це про прозоре витрачання коштів на надійність. Наша ціль — перенести цю модель для проектування держпроектів, щоб вони будувалися з урахуванням всіх ризиків та виключали неефективне використання коштів чи схеми.

5. Запобігання шахрайству

Кому – війна, кому – мати рідна. Недоброчесні забудовники нікуди не поділися – і саме проти них спрямовано **вже ухвалений законопроєкт № 5091.**

Забудовник не зможе продавати квартири на первинному ринку,

не маючи дозвільних документів та всіх умов для добудови об’єкта.

Так само неможливі продажі, якщо

кожна квартира у багатоквартирному будинку не зареєстрована як окремий об’єкт майнових прав.

Крім того,

забудовник буде зобов’язаний під’єднати будинок до інженерних мереж.

6. Переробка будівельного сміття

Щоб збудувати нове, потрібно позбавитися старого. В одній лише Бучанській громаді за тижні бойових дій накопичилося понад 2 мільйони тон будівельного сміття! Це означає, що оновлена Буча ризикує потрапити в оточення велетенських сміттєзвалищ.

Щоб цього не сталося, потрібні заводи з екологічної переробки сміття.

Які **перетворять більшу частину потенційних відходів на нові будматеріали.**

> *Нещодавно я мала зустріч з представниками представники ізраїльської компанії GreenMix, які готові інвестувати в побудову такого заводу на Київщині. Це стане пілотним проєктом, який можна буде масштабувати на всю Україну.*

7. Термомодернізація

Енергетична незалежність з 24 лютого – не просто красиві слова, а умова виживання.

Чим замінити російські енергоносії? Відповідей багато, але перша з них – нічим! Зекономити ту частину енергії, яка йде на «підігрів повітря».

Законопроєкт № 6485 – про комплексну термомодернізацію будівель.

Він передбачає

> запровадження нових мінімальних вимог до енергоефективності, які переглядатимуть не рідше ніж раз на 5 років.

Також буде

> спрощено процедуру розгляду заявки на часткове відшкодування вартості заходів з енергоефективності.

8. Високі стандарти безпеки

Після війни наш північний сусід нікуди не подінеться. Тому **планування та забудова має обов'язково враховувати укриття та *інші безпекові питання***.

Це передбачено **законопроєктом № 7282 про *містобудівну діяльність в умовах воєнного стану***.

Також президент вже підписав наш **закон про нову систему цивільного захисту**.

До речі,

навіть уже згаданий проєкт дитячого садочку в Овручі доведеться адаптувати під нові вимоги. В Естонії така будівля не містить бомбосховища. У дитсадку на Житомирщині укриття буде.

***

№ 557.

Системная ошибка

до змісту

1.1 МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЗИЦІЯ на кінець 1 кварталу 2022 року [1]

млн дол.США

	Залишок на 31.12.2021	Зміни за рахунок операцій (8-4)	Курсова різниця, переоцінка капіталу та інші зміни (5+6+7)	Курсова різниця	Переоцінка капіталу	Інші зміни	Зміни в цілому (9-2)	Залишок на 31.03.2022
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЧИСТА МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЗИЦІЯ	**- 24 611**	**2 049**	**12 774**	**3 512**	**3 237**	**6 025**	**14 823**	**- 9 788**
АКТИВИ	**159 099**	**3 142**	**- 1 310**	**- 677**	**- 101**	**- 532**	**1 832**	**160 931**
Прямі інвестиції	3 885	217	- 711	- 172	0	- 539	- 494	3 391
Інструменти участі в капіталі	2 260	33	- 249	- 154	0	- 95	- 216	2 044
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	2 260	33	- 249	- 154	0	- 95	- 216	2 044
Боргові інструменти	1 625	184	- 462	- 18	0	- 444	- 278	1 347
Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	139	7	0	0	0	0	7	146
Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора-зворотне інвестування (у т.ч. торгові кредити)	1 486	177	- 462	- 18	0	- 444	- 285	1 201
Портфельні інвестиції	616	66	- 4	- 1	0	- 3	62	678
Інструменти участі в капіталі	316	71	0	0	0	0	71	387
Сектор загального державного управління	0	0	0	0	0	0	0	0
Депозитні корпорації (крім центрального банку)	3	0	0	0	0	0	0	3
Інші сектори	313	71	0	0	0	0	71	384
Боргові цінні папери	300	- 5	- 4	- 1	0	- 3	- 9	291
Депозитні корпорації (крім центрального банку)	181	- 7	- 3	0	0	- 3	- 10	171
Короткострокові	60	0	0	0	0	0	0	60
Довгострокові	121	- 7	- 3	0	0	- 3	- 10	111
Інші сектори	119	2	- 1	- 1	0	0	1	120
Довгострокові	119	2	- 1	- 1	0	0	1	120
Інші інвестиції	123 657	5 600	- 503	- 513	0	10	5 097	128 754
Інші інструменти участі у капіталі	204	0	- 2	- 2	0	0	- 2	202
Сектор загального державного управління	171	0	- 2	- 2	0	0	- 2	169
Довгострокові	171	0	- 2	- 2	0	0	- 2	169
Центральний банк	33	0	0	0	0	0	0	33
Довгострокові	33	0	0	0	0	0	0	33
Валюта і депозити	113 130	1 838	- 166	- 178	0	12	1 672	114 802
Центральний банк	767	3	- 119	- 119	0	0	- 116	651
Депозитні корпорації (крім центрального банку)	8 890	- 998	- 29	- 59	0	30	- 1 027	7 863
Короткострокові	8 739	- 1 007	- 28	- 58	0	30	- 1 035	7 704
Довгострокові	151	9	- 1	- 1	0	0	8	159
У т.ч.: залишки за міжбанківськими операціями	7 561	- 1 145	25	- 52	0	77	- 1 120	6 441
Інші сектори	103 473	2 833	- 18	0	0	- 18	2 815	106 288
У т.ч: готівкова валюта в позабанківському секторі	98 412	2 628	0	0	0	0	2 628	101 040

Кущ 2022-08-26

Если внимательно изучать нашу статистику, многое станет понятно еще до оглашения списка "реформ". Просто многие не читают.

Все концепции развития Украины, которые сейчас опираются на привлечение внешних инвестиций, обречены на провал.

Посмотрим на такой ***показатель*** как ***международная инвестиционная позиция.***

На конец прошлого 2021 года, она составляла минус 24,6 млрд дол. Именно на эту сумму мы прокредитовали мировую экономику больше, нежели она нас.

В платежном балансе, в статье первичных доходов, имеем за десять лет отток капитала бизнеса за границу на уровне 180 млрд дол.

При этом,

> **население "завело" в Украину 140 млрд за аналогчный период в виде трудовых трансфертов.**

Так вот, **открою вам секрет правильных украинских реформ:**

> **Украина состоится как успешная страна, если сформирует для своего населения привлекательные механизмы инвестирования.**

Возвращаемся к ***таблице "инвестиционной позиции"***.

> Смотрим на активы в виде валюты и депозитов. На конец года - 113 млрд дол. Из них: 98,4 млрд дол - наличная валюта во внебанковском секторе!!!
>
> За первый квартал 2022 года этот показатель увеличился еще на 3 млрд.

Источник нашего развития - это деньги украинцев.

> **Плюс теневая экономика, которую с помощью мягких стимулов нужно вовлекать в официальный сегмент.**

Что касается зарубежных инвесторов, то в нас никто не вкладывал до войны, а после - и подавно. И никакое вступление в ЕС эту карму не перешибет.

Социальный капитал - он у нас оказывается самый главный с точки зрения инвестирования и развития.

Как привлечь деньги украинцев в свою страну?

А не прое..ть такие шансы как

совмещение в одном историческом окне возможностей

> **1) земельной и 2) пенсионной реформы.**

Вспоминаем мою идею

- дать негосударственным накопительным *пенсионным фондам эксклюзивное право* на покупку земли и сдачу ее в долгосрочную аренду.

Почему у нас не запускается накопительная пенсионная модель?

Нет активов, защищающих вклады украинцев от 1) инфляции, 2) девальвации и 3) банального воровства.

Можно разрешить вкладывать в зарубежные ценные бумаги, но тогда модель становится еще ужаснее:

вся Украина будет работать на инвестиции в зарубежные экономики и в один "прекрасный" момент, этот финансовый пузырь в мире лопнет вместе с нашими сбережениями.

Но **земля - это единственный и уникальный актив для долгосрочного инвестирования в Украине с целью получения регулярного пассивного дохода - земельной ренты**.

Дайте украинцам моложе 30 лет обеспечить себе старость в своей стране и не зависеть от государства.

Когда каждый житель страны сможет выбрать: НПФ, покупающий землю в Полтавской области (дорого, но зато и аренда высокая) или в Одесской (низкая аренда, но зато и дешево).

Чтобы украинец, работая в Украине, мог создать "длинные деньги" в экономике, собрав на старость свой "миллион" и купив с помощью НПФ 30-40 га сельскохозяйственной земли, получая доплату к государственной пенсии в размере 500-800 долларов в эквиваленте в месяц.

Но **этот шанс авторы реформы и предыдущее правительство Гончарука слили в унитаз, отдав право на инвестирование в украинский чернозем зарубежным пенсионным фондам (после открытия широкого рынка земли)**.

Но и сейчас не поздно исправить их скудоумие.

Или возможность украинцев, уехавших в Европу, вкладывать деньги в крупные логистические, производственные, транспортные, энергетические проекты под гарантию и при участии государства.

С получением регулярного дохода в виде процентов по целевым облигациям.

Или краудфандинг народных экономических проектов.

Моя любимая модель ICO, Initial coin offering - форма привлечения инвестиций в виде продажи инвесторам фиксированного количества новых единиц криптовалют, полученных разовой или ускоренной генерацией под реальный экономический проект.

Вместо выпуска акций и облигаций.

Когда под конкрентный проект на основе технологии блокчейн выпускают специальную обеспеченную криптовалюту, курс которой зависит от прибыльности проекта в реальном секторе экономики.

Основные отличия ICO от IPO:

1. При ICO отсутствует государственное регулирование;

2. Покупатели токенов и криптовалют получают права либо на фиксированные дивиденды, либо на участие в будущей прибыли компании, либо на обмен токенов на товары или услуги проекта;

Все, что будет имет выход на социальный капитал - будет иметь успех в Украине.

Все, что будет придумываться экономистами "в режиме Бога" - будет нещадно отсекаться временем и отправляться в утиль.

Бизнес это уже осознал и мой следующий пост будет как раз о новой модели инвестирования в Украину с опорой на социальный капитал.

А что касается "реформ", но без кавычек, то только осознание истинных механизмов развития позволит нам стать успешной страной.

Деньги у нас есть, нам мозгов при составлении реформ побольше бы...

***

№ 558.

Стрибок в економічну Незалежність: 5 кроків і 10 років

*Юлія **Свириденко***

Перший віце-прем'єр-міністр – міністр економіки

2022-08-24 *Фокус*

"Країна-агресор своїми злочинними воєнними діями відкинула Україну на кілька років тому в економічному розвитку. Вже цього року очікуємо

падіння ВВП не менше 30-35%. Це дуже багато. Проте ми вистояли і маємо бачення росту економіки країни, починаючи вже з 2023 року". Думка.

> До війни, в 2021 році, Україна показала **найвищий ВВП у доларовому еквіваленті — 200 млрд доларів, абсолютний рекорд за 30 років незалежності**.

Однак повномасштабне вторгнення Росії перевернуло з ніг на голову **все, що ми робили**.

Зараз важко давати прогнози, але очевидно, що рівень падіння української економіки перевершить усі показники, які ми колись мали до цього. Проте ми маємо плани оновлення.

Ми будемо йти покроково. Але впевнено. І перші кроки будуть незабаром.

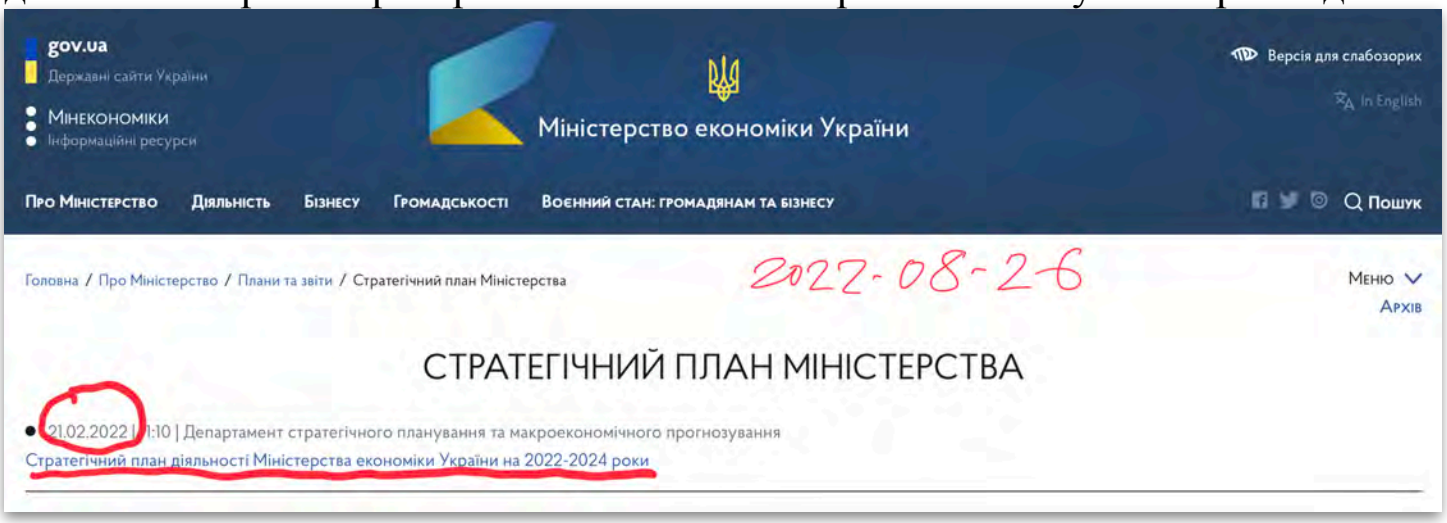
1. 4 можливі сценарії та п’ять важливих кроків

На найближче майбутнє — 2023 рік — у співпраці з Мінфіном, НБУ, експертним середовищем ми сформували чотири можливі сценарії — залежно від умовно ймовірних варіантів розвитку подій на фронті, тривалості війни або, принаймні, різної інтенсивності та географічного охоплення, швидкості

відновлювальних процесів, з урахуванням обсягу міжнародної донорської допомоги, надходження інвестицій тощо.

Відповідно до цих сценаріїв, за розрахунками Мінекономіки, динаміка ВВП може коливатися від 15,5% росту до 0,4% падіння.

Також ми сформували наше цільове бачення розвитку України на перспективу до 10 років і виклали його у "Плані відновлення України". Ми плануємо за допомогою країн-партнерів збільшити ВВП країни за наступні 10 років до 500

млрд доларів.

2. Ось п'ять важливих кроків нашого плану:

Крок перший. Відновлення підприємств

Ще до нашої перемоги та завершення війни розпочати відновлення підприємств, які постачали людей робочими місцями. Плюс — відновлення підприємств критичної інфраструктури.

Критичними для нас стали й енергопостачальники, й електрична генерація, і газово-транспортна галузь, виробники продовольчих товарів, а отже, і переробна галузь, продовольчі магазини — все те, без чого населення не могло б жити.

Отже, наше перше завдання — відновити такі підприємства, які дають людям робочі місця, дають змогу забезпечити себе та свої сім'ї, і при цьому створюють додаткову вартість для економіки України.

Крок другий. Відновлення до довоєнного стану

Не менш важливе завдання — максимально швидко відновитись до довоєнного стану. Адже будь-який розвиток ми будемо рахувати лише від точки, з якої входили у повномасштабну війну. Тобто ВВП на рівні $200 млрд.

Якщо не будемо динамічні та дозволимо собі повертатися в становище кілька років тому, на нас чекатимуть роки повільного просування вперед.

Зробити стрибок із великого мінусу на рівень нуля (тобто на ВВП у розмірі $200 млрд) допоможе активна політика повернення українців із-за кордону, активна політика створення робочих місць, яку уряд уже почав впроваджувати, й утримання макрофінансової стабільності.

За 10 років ми побачимо, що Україна має перші місця у світі в галузі військових технологій, і ми виробляємо достатньо зброї, щоб захистити себе, а отже, й унеможливити будь-які нові напади. Повністю орієнтуємося на стандарти НАТО у своєму ВПК, відновлюючи та збільшуючи експортний потенціал в оборонній промисловості.

Ми бачимо себе на провідних позиціях в агроекспорті, але не сировини, а готової до споживання продукції з максимальною доданою вартістю. Ми бачимо себе лідером у світовій металургії та металообробці. Війна сприятиме переходу на технології "зеленої" металургії, що дозволить бути світовим лідером саме в цьому напрямку, відповідаючи насамперед вимогам ЄС у напрямку ESG та Green Deal. І, безперечно, ми бачимо перехід від IT-аутсорсингу до власної розробки продуктів (продуктового девелопменту), що значно підвищить капіталізацію нашого IT-сектору.

Крок третій. Привабливість для капіталу

Україна має стати максимально привабливою для капіталу країною. Ми говоримо і про ставки податків, і про легкість ведення бізнесу, про прозорість правил і верховенство права.

Крок четвертий. Логістика

Побудова логістичних маршрутів для того, щоб доставляти будь-яку українську продукцію у будь-яку точку материкової Європи не більше ніж за 72 години. Це важливо задля експортно-орієнтованої економіки. А наш розвиток базуватиметься на експорті.

Крок п'ятий. Доступ до сировини

Забезпечення найбільшого доступу до сировини. Для того, щоб експортувати перероблену продукцію і стимулювати переробку, потрібна первинна сировина.

Україна має багаті природні ресурси, але ми їх повною мірою не видобуваємо. Відповідно, потрібно прискорити саме видобуток корисних копалин і дати можливість, зобов'язати, створити такі умови, щоб їх було вигідно переробляти всередині країни.

Причому кроки 3, 4 та 5 повинні йти паралельно.

3. Сьогодення: реакція на виклики війни

На сьогодні стабільно працює оборонно-промисловий, енергетичний комплекси. Успішно діють об'єкти критичної інфраструктури, до яких належать заклади роздрібної торгівлі. Стабільні банківський і сектор державного управління. Ворог намагався зруйнувати держуправління, критичну інфраструктуру, енергетику, але Збройні сили України перешкодили цьому.

На жаль, пасажирські авіаперевезення зараз дорівнюють нулю. Деструктивного впливу зазнало сільське господарство, хоча воно в кращому стані, ніж могло б бути з огляду на дії ворога. Війна не оминула й сектор послуг. На початку повномасштабного вторгнення маленькі підприємства згортали свою діяльність, і було досить важко відновити їх.

Важка ситуація у металургії та видобутку корисних копалин. Для цих секторів принципово важливе ритмічне вивезення продукції. В умовах блокування портів і надмірного навантаження на залізницю у західному напрямку це, звичайно, дуже складно.

Найбільше досягнення економіки воєнного часу — збереження відносної макроекономічної стабільності та керованості процесами. На кожен виклик уряд відповів цільовими програмами та заходами підтримки українського бізнесу.

4. Підтримка партнерів: що маємо та що очікуємо

Усе це було б неможливим без потужної підтримки наших закордонних ***партнерів***, за яку ми дуже вдячні. Зокрема, за макрофінансову допомогу. З початку вторгнення її залучено на суму 12,7 млрд доларів, це гранти та кредити. До кінця року очікуємо отримати ще майже 14 млрд доларів.

Також обнулення мит на українські товари. Такий крок здійснили країни ЄС, Канада, Велика Британія, Австралія. Сполучені Штати переглянули 25% тарифу на імпортну сталь і призупинили його дію для України на 1 рік. Наразі працюємо над тим, щоб ці правила мали довгострокову дію, а не лише протягом одного року.

Ще один елемент підтримки — Україна отримала транспортний безвіз від Євросоюзу. Це прискорить логістику в західному напрямку, що важливо для українського експорту й імпорту.

Головне, що ми ще очікуємо від партнерів — це зброя. ***У нас її достатньо, щоб тримати оборону***, але настав час використовувати більше, щоб повертати окуповані території.

Не менш важливо — ***продовжувати підтримувати макроекономічну стабільність***. Адже Україна мусить витрачати неймовірні обсяги фінансових ресурсів для ведення бойових дій. Ми можемо або фінансувати війну, або все решту.

Обсяг витрат на військові завдання та армію сьогодні перевищує 50% ВВП. Останній раз світ таке бачив у Великій Британії під час Другої світової війни.

P.S.

Жодна з європейських країн ще не наражалась на такі виклики.

Немає чіткого алгоритму дій при вторгненні Росії на твою територію, немає єдиного "рецепту" економічного відновлення.

Але ми впевнені, що, заручившись підтримкою партнерів та **дотримуючись власного чіткого плану економічної відбудови**, ми вже найближчими роками зможемо здійснити **економічний стрибок** та повернути собі рівень, досягнутий ще до війни. І на це знадобляться не десятки років, а лише кілька.

З Днем Незалежності, Україно!

***

№ 559.

ВІДБУЛОСЯ ПЕРШЕ ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОБЛАСНИХ ПРОГРАМ «НОВА ОСЕЛЯ» ТА «ВІДБУДОВА ПРИВАТНИХ БУДИНКІВ»

2022-08-11

Учора, **10 серпня**, пройшло ***перше засідання комісії з питань надання та відновлення житла***, зруйнованого через бойові дії на території Київської області. Під час засідання головою комісії обрали першого заступника очільника Київської ОВА Дмитра ***Назаренка***.

Крім того, учасники обговорили своєчасність та прозорість формування реєстрів сімей, які втратили житло, територіальними громадами. Саме представники територіальних громад визначають черговість та пріоритетність у реєстрах, що подаються до Департаменту містобудування та архітектури Київської ОВА.

Наразі до реєстру вже внесено список із 288 сімей. Робота з формування реєстрів триває. На наступному засіданні, що заплановане на 16 серпня, комісія почне відпрацьовувати кожен поданий пакет документів окремо.

Довідково.

Викуп/будівництво нових осель за цими програмами буде ***здійснюватися*** для осіб, які проживають на деокупованих територіях Київщини та втратили єдине житло. Першочергово мова йде про:

1) сім'ї загиблих та/або поранених внаслідок збройної агресії російської федерації учасників бойових дій;
2) багатодітні сім'ї;
3) сім'ї з дітьми та вагітних жінок;
4) осіб пенсійного віку та людей з інвалідністю, а також осіб, які втратили працездатність.

***

16 СЕРПНЯ ПРОЙШЛО ДРУГЕ ЗАСІДАННЯ КОМІСІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОБЛАСНИХ ПРОГРАМ «НОВА ОСЕЛЯ» ТА «ВІДБУДОВА ПРИВАТНИХ БУДИНКІВ»

2022-08-16

Сьогодні, **16 серпня**, в Київській ОВА відбулося ***друге засідання Комісії з питань надання та відновлення житла***, зруйнованого через бойові дії на території області. Під час засідання учасники комісії заслухали представників всіх територіальних громад області, які подали документи для участі в програмах, щодо пріоритетності та черговості в реєстрах.

Наразі територіальні громади вже сформували реєстри сімей, які

втратили житло внаслідок збройної агресії рф. Ці списки передані до Департаменту архітектури та містобудування й Департаменту регіонального розвитку Київської ОВА.

Для участі в Програмі відновлення приватного житла станом на 16 серпня до Департаменту регіонального розвитку подано 264 заявки від 19 територіальних громад.

У свою чергу, для участі в програмі ***«Нова оселя»*** до Департаменту містобудування та архітектури територіальні громади передали дані щодо **312 родин**, які потребують нових квартир.

Пакети необхідних документів ще доопрацьовуються безпосередньо у територіальних громадах.

Крім того, члени комісії прийняли спільне рішення, що першочерговість на будівництво нового житла або викупу квартир мають багатодітні родини, сім'ї з дітьми та вагітні жінки, а також родини загиблих військовослужбовців.

Нагадаємо, до комісії увійшли представники структурних підрозділів ОВА, депутати обласної ради та представники територіальних громад Київщини. Саме представники територіальних громад і визначають черговість та пріоритетність у реєстрах сімей у розрізі своїх громад.

***

№ 560.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 26 серпня 2022

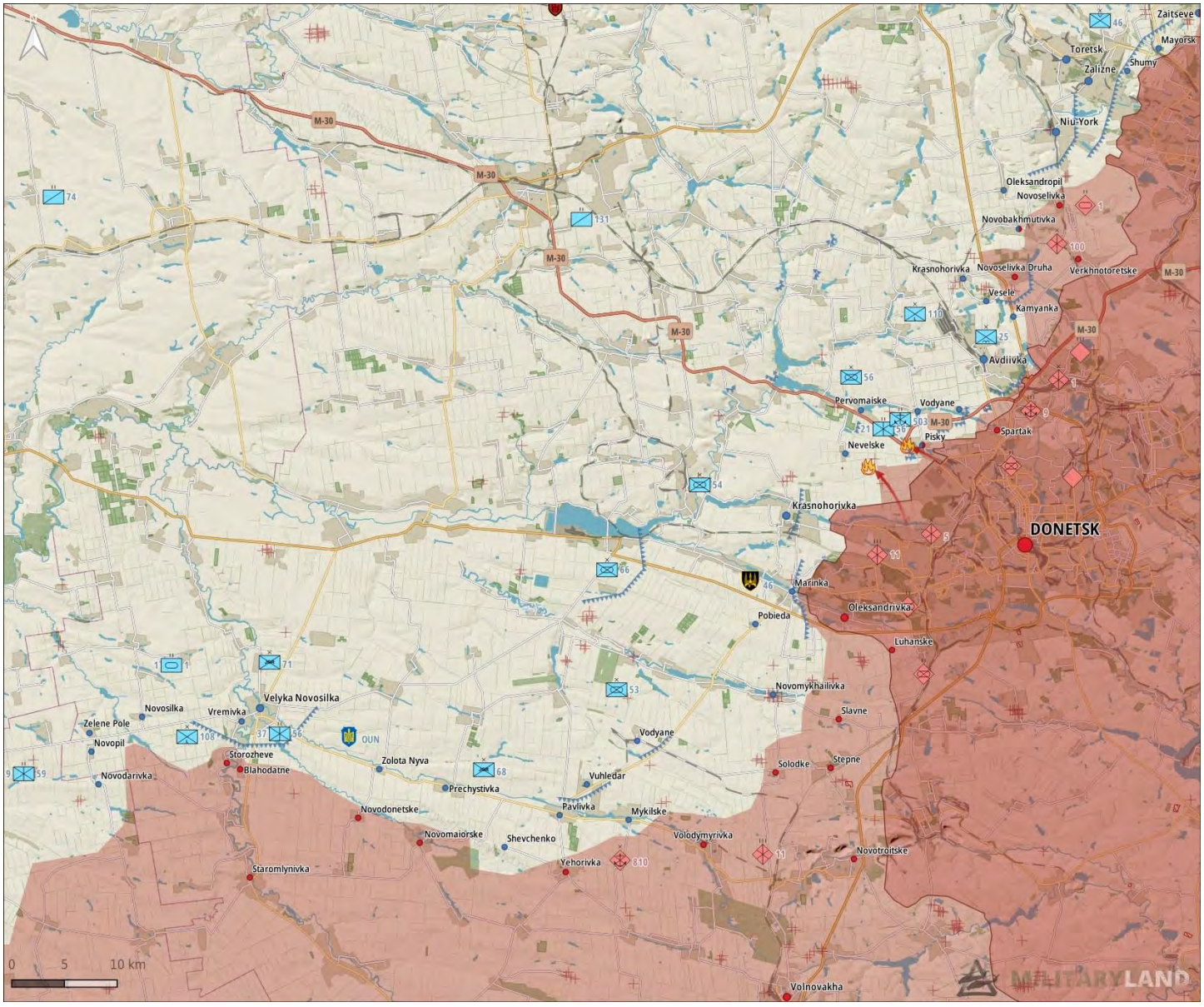
Головне

1) Чи може бути щось з Запорізькою АЕС? Так, звичайно. Але хуйло тремтить за власну шкіру, бо попереджено, що отримає ядерний удар у відповідь. А воно сцить за своє нікчемне життя. Проте провокації будуть обов'язково

2) Я багато писав про санкці. Проте вчора отримав ще одне підтвердження того, що "напівсанкції" заходу - це постріл у власну ногу. Тому що на "півшишечки" з хуйлом не можна. Тільки дрин у дупу.

3) Воєнна допомога Бельгії вставила конкретно. З огляду її місця у світовій економіці.

Теми доби

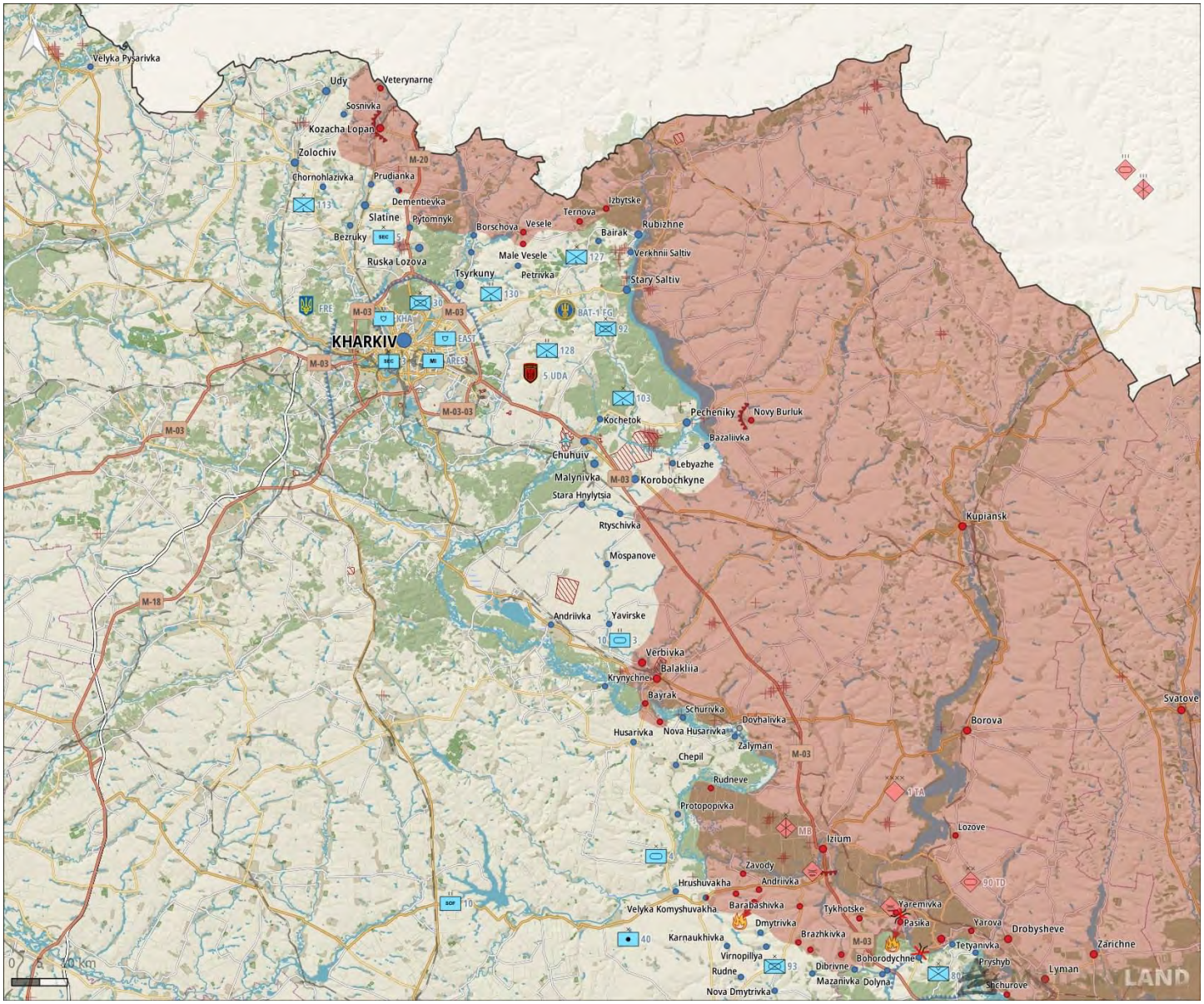

1) 2 блоки Запорізької АЕС знову під’єднано до української енергосистеми.

2) Ціни на газ та електроенергію в ЄС б’ють рекорди.

3) Російські компанії початку війни збільшили прибуток на 25 %.

1. Війна

1-1) Фронт

• Президент Білорусі Лукашенко заявив, що військові літаки країни переобладнано на носії ядерної зброї.

• З території РФ обстріляно прикордонні села Сумської області.

• За інформацією Генштабу ЗСУ, лінія фронту протягом дня не зрушила з місця. Окупанти здійснюють потужні обстріли позицій українських військ усією лінією фронту, завдають ракетних та бомбових ударів із повітря для розхитування української оборони.

• Знову ракетами обстріляно центр Харкова, пошкоджено історичну будівлю.

• На південь від Ізюма російські війська намагалися вести наступ у напрямку на Барвінкове в Карнаухівці та Дементіївці, зазнали втрат і відкотилися на вихідні позиції.

• Обстріляно житлові квартали Слов'янська. Мер міста Лях запропонував мешканцям негайно евакуюватись із міста.

• Тривають запеклі бої в районі Сіверська – у Григорівці, на околицях Соледара та Бахмута, а також у районі Світлодарського водосховища – у Кодемі.

• Сталося бойове зіткнення на північній околиці Горлівки – у районі КПВВ "Майорськ" та селища Зайцеве.

• На околицях Донецька – у Пісках, Первомайському та Невельському – атаки російських підрозділів та "армії ДНР" успіху не мали.

• Провалився наступ російських військ, які намагалися перерізати дорогу між Вугледаром та Великою Новосілкою.

• Армія РФ завдала ракетних ударів по житловому кварталу Запоріжжя, а також по населених пунктах Запорізького району. З РСЗВ "Ураган" обстріляно Зеленодольськ та Велику Костромку на околицях водосховища Криворізької ТЕС у Дніпропетровській області. Поруч, у Потьомкиному, знешкоджено російську диверсійну групу, яка намагалася прорватися через лінію оборони ЗСУ.

• Українська артилерія завдала удару по Дар'ївському мосту через Інгулець на північ від Херсона і знову вивела його з ладу. Ще одного удару завдано по стратегічному Антонівському мосту через Дніпро. Окупанти наводять поруч із ним понтонний міст, оскільки підрозділи ППО не можуть забезпечити захист основного мосту від ударів української ракетної артилерії.

• Ремонтники "Укренерго" відновили дві високовольтні лінії, які ведуть до Запорізької АЕС. 2 енергоблоки станції запущені та видають електроенергію в українську енергосистему. Президент Зеленський констатував, що ситуація на станції все ще є дуже ризикованою, а бойові дії російських військ можуть спровокувати відключення реакторів.

Міністр охорони здоров'я Ляшко стверджує, що держава закупила достатню кількість таблеток йодистого калію для захисту населення на випадок ядерної аварії.

З території, що прилягає до Запорізької АЕС, обстріляно Марганець та інші населені пункти Нікопольського району Дніпропетровщини, які розташовані на протилежному березі Каховського водосховища.

Директор МАГАТЕ Гроссі не відкидає можливості постійного розміщення місії на станції. На його думку, це може стабілізувати ситуацію на об'єкті.

• Американське видання Business Insider із посиланням на секретний звіт НАТО повідомило, що Росія після ударів по аеродромах вирішила вивести з Криму низку винищувачів. Мешканці півострова зафіксували посилення підрозділів російської ППО.

• Міністерство оборони України у відповідь на указ президента Путіна про збільшення чисельності російської армії запропонувало їй закупити 2 млн мішків для трупів.

• Партизани в Бердянську висадили в повітря автомобіль, у якому їхав колаборант – "заступник начальника ДАІ".

• За інформацією Головного управління розвідки, окупанти на захоплених територіях практично завершили підготовку "референдумів" про приєднання до Росії.

• Віцепрем'єр-міністр Верещук заявила про намір влади евакуювати населення прифронтових територій Донецької, Харківської, Запорізької та Миколаївської областей.

1-2) Тил

• Президент Зеленський підписав закон про лікарські засоби. За твердженням авторів документа, він гармонізує українське законодавство із законами ЄС, створює умови для розвитку фармацевтичної промисловості, покращує захист прав споживачів та регулює роботу інтернет-аптек.

МОЗ повідомило, що з листопада наркотичні та психотропні засоби відпускатимуться лише за електронним рецептом і лише аптеками, які зареєстровано в Електронній системі охорони здоров'я.

• Міністерство цифрової трансформації анонсувало запуск реєстру майна, яке пошкоджено чи знищено внаслідок агресії.

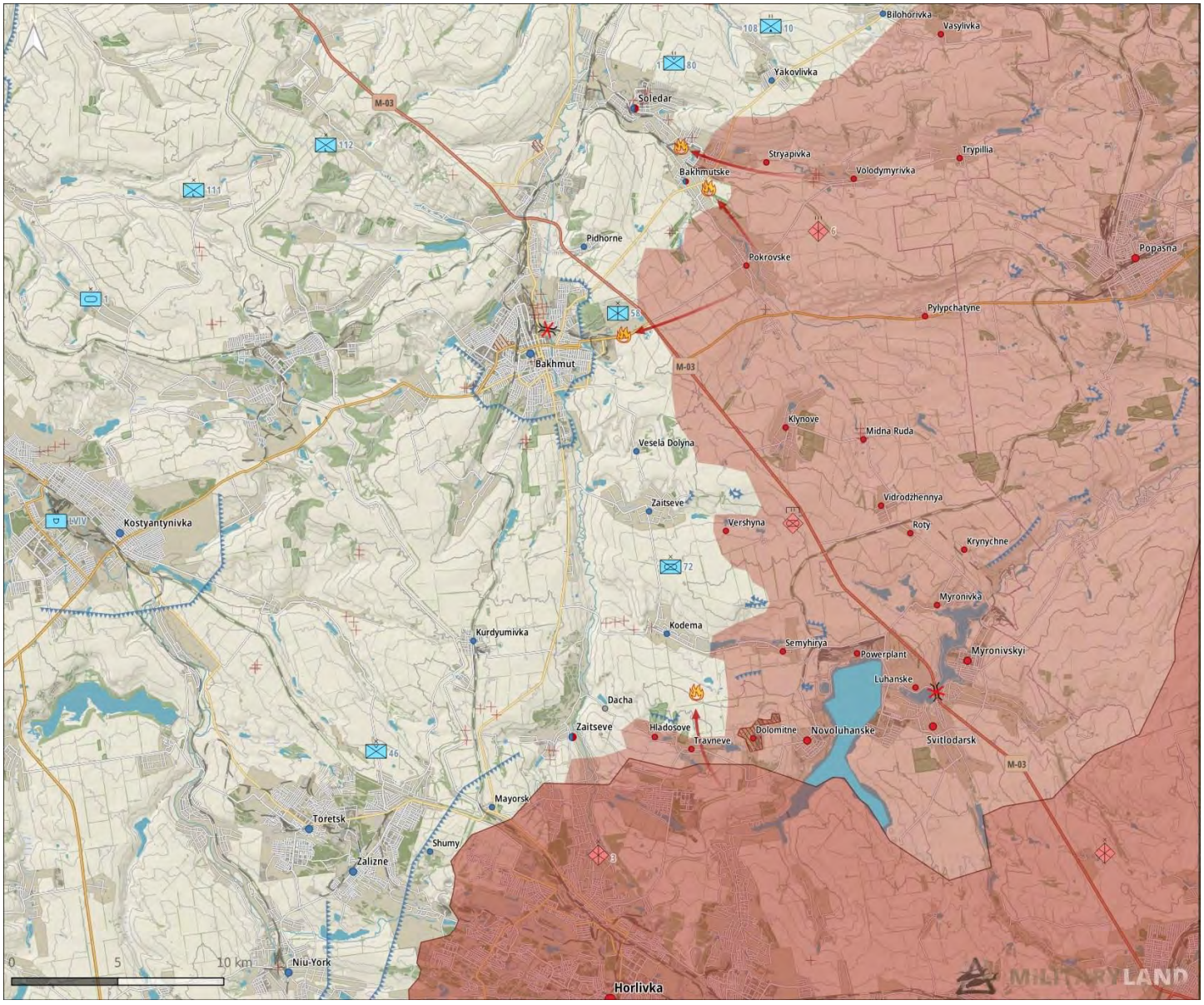
• Міністерство агрополітики повідомило, що в Україні вже намолочено понад 25 млн тонн зерна нового врожаю.

• Після ***скандалу із призначенням директора підприємства "Оператор ГТС України"***, Світовий банк закликав українську владу дотримуватися принципів корпоративного управління.

• Українські футбольні фанати створили фонд "Трибуна героїв" для допомоги сім’ям бійців, які загинули на війні.

• НБУ протягом тижня продав на міжбанківському ринку на $437 млн більше, ніж купив.

2. Україна та світ

• Директор компанії Baykar Makina Байрактар заявив, що не планує постачати БПЛА до Росії "у теперішній ситуації", оскільки співпраця з Україною триває вже багато років.

Литва закупить у Польщі 37 дронів-камікадзе Warmate для передачі їх ЗСУ, 10 із них польська компанія передасть безплатно.Уряд Бельгії виділив €8 млн на підтримку ЗСУ через трастовий фонд НАТО.

Уповноважена Бундестагу в справах Збройних сил Хьогль закликала уряд Шольца надати дозвіл на передавання Україні БМП "Marder", які не стоять на озброєнні армії країни. Частина членів партії канцлера Шольца наполягає на припиненні постачання зброї Україні та відновленні мирних переговорів із Росією.

Велика Британія з моменту вторгнення РФ надала Україні воєнну допомогу на суму майже $2,7 млрд, зокрема, на навчання військовослужбовців та логістичні послуги.

Пентагон закуповує в компанії Raytheon зенітно-ракетні комплекси NASAMS для України на суму $182 млн із постачанням влітку 2024 р.

• Ціни на газ у ЄС перевищили 3500/1000 м³ після оголошення про тимчасове припинення постачання газу "Північним потоком". Ціни на електроенергію в Європі зростають рекордними темпами. У Німеччині контракт на рік уперед досяг майже €1/кВт•год, у Франції – €1,1/кВт•год. Чехія, що головує в ЄС, скликає екстрений саміт через посилення енергетичної кризи.

Запущено газогін-інтерконектор між Польщею та Словаччиною, який має посилити стабільність роботи їхніх газотранспортних систем.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг заявив, що швидке нарощування воєнного потенціалу Росії в Арктиці є стратегічним викликом для Альянсу. Він підкреслив, що Росія та Китай формують стратегічне воєнне партнерство в Арктиці, а РФ розконсервувала сотні радянських воєнних об’єктів у регіоні і влаштувала там випробування новітніх систем озброєнь. Держсекретар Блінкен повідомив, що США утворюють посаду посла в Арктиці через зростання російсько-китайської загрози в регіоні, який є для країни пріоритетним. 7 із 8 країн Арктичної ради тимчасово зупинили свою участь у ньому з початку головування Росії.

• Глава МЗС Німеччини Бербок заявила про готовність обговорювати можливу заборону на видавання туристичних віз громадянам РФ.

• Російські дипломатичні представництва припиняють видавання біометричних паспортів. Також зупинено видавання цифрових внутрішньоросійських паспортів. Причиною став дефіцит чіпів унаслідок запровадження західних санкцій після повномасштабного вторгнення в Україну.

Суд Праги визнав банкрутом чеський дочірній банк Ощадбанку РФ.

Американська компанія Dell – найбільший постачальник серверів до РФ, залишає російський ринок.

Велика французька компанія Total Energies після звинувачення в співпраці з РФ оголосила, що продає свою частку в спільному підприємстві з російською компанією "Новатек", яка потрапила під санкції., проте й далі купуватиме газ у Росії.

Норвегія, яка не входить до ЄС, імплементувала до законодавства 7-й пакет європейських санкцій проти РФ.

Всупереч санкціям, прибуток російських компаній в II кварталі зріс на 25 % і склав $144 млрд проти такого ж періоду торік

Росія планує розширювати торгівлю з Китаєм, обсяги якої з моменту вторгнення зросли практично вдвічі, а також посилює торговельні зв'язки з Індією та Іраном.

- СБУ не радить хасидам приїжджати до Умані на святкування єврейського нового року через високу ймовірність терактів та ракетних обстрілів.

***

№ 561.

ТОМ КУПЕР. ВІЙНА В УКРАЇНІ 27 СЕРПНЯ 2022

2022-08-27

Звіти Тома Купера з'являються рідше, бо, на його думку, нічого особливого не відбувається – російські сили більше не просуваються. ЗСУ продовжує прицільно лупити по підрозділах ворога, застосовуючи HIMARS та БПЛА. І він знову скептичний щодо зусиль путіна організувати нову мобілізацію. Ну й Шольц дістав свою порцію сарказму.

Знаю, мої слова можуть видатися несправедливими для всіх, хто пильно стежить за вторгненням варварів, але кажу, як є: на фронті зараз ситуація доволі «стабільна», тому для звітів матеріалу порівняно небагато.

Кількох західних експертів стривожив указ путіна про збільшення чисельності російської армії до 2 мільйонів осіб. Утім, як на мене, тут усе просто: попереднім указом чисельність росармії було встановлено на рівні 1 мільйона, і тоді вдалося залучити до війська не більше 850 000 солдатів, ну, може, 900 000. Що ж, тепер «удачі» в спробах знайти ще добровольців…

А, і ще одна новина: адміністрація Шольца дуже собою пишається. Після шести місяців балачок і обіцянок три «перші» артилерійські установки «Гепард» нарешті прибули на поля бою в Україні… А ще Берлін залагодив обмін зі Словаччиною: передав туди 15 танків 2A4 MBT «Леопард», а Словаччина відправила в Україну 30 броньованих машин БМП-1 (чехословацька версія). Дивовижно, якими «досягненнями» тішаться (ба навіть пишаються) в наші дні деякі політики.

1. ПОВІТРЯ

24 серпня, на День Незалежності України, військово-космічні сили рф здійснили близько 200 вильотів — відповідно, в Україні пролунало не менше 190 повітряних тривог.

Із Шайковки вилітали Ту-22М-3 із вісьмома ракетами Х-22 на бортах. Повідомляють, що чотири з них ударили по Синельниківському району, одна поцілила по чомусь біля Кривого Рогу, іще одну збили над Дніпром. Я знайшов дуже мало фотографій чи відео руйнувань, та й про загиблих майже нічого не пишуть. Над Каспійським морем злітали також Ту-95М. Українці повідомили про три збиті в цей день російські вертольоти, із них два Ка-52. Проте я знайшов лише одне відео, на якому, схоже, лише пошкоджений вертоліт.

Російські удари, найімовірніше, мали тактичне значення, а більшість вильотів були просто демонстраційні — симулювали атаки, але не запускали ракет.

Так, серйозного удару зазнала залізнична станція Чаплине у Дніпропетровській області: по ній ударила одна квазі-балістична ракета «Іскандер-М». Вишестоящі органи у москві стверджують, нібито «знищили поїзд із 200 українськими військовими», та ще й «напакований західною зброєю». Українці повідомляють про загибель 25 цивільних, зокрема двох дітей (одна дитина згоріла в машині поруч із місцем удару), з’явилося також відео розбитого пасажирського потяга.

Якщо уважно розглянути відео, зняте з іншого ракурсу, видно, що пасажирський потяг зазнав удару в момент, коли проїжджав повз або стояв поряд із вантажним. Не можу сказати, який вантаж там був, але, поза сумнівом, той поїзд також постраждав. [Див. фото].

На інших напрямках повтіряні сили рф далі ведуть свою «війну проти складів сільгосппродукції». Лише за вчора росіяни вдарили по 16 таких об’єктах у Запорізькій області, вбили щонайменше трьох мирних жителів (матір та двоє дітей…).

Щойно росіяни помітять якийсь ангар, одразу ж б'ють по ньому крилатими ракетами типу Х-29 та Х-59. А їхні вишестоящі органи, як повелось, негайно оголошують кожну таку атаку успішною. На фото нижче [зобр. 3] можна побачити гарний приклад успішності. Тут і незліченна кількість знищених «західної техніки та боєприпасів», що й казати про мертвих «українських бойовиків»…

Також відомо, що одна крилата ракета 3М-54 «Калібр» пошкодила ґрунтову дорогу десь між полів на півдні України. При цьому анонсованого масованого удару авіаційними ракетами не відбулось. Очевидно, виною тому шторм у Чорному морі, через який кілька військових кораблів рф повернутися в порт.

Українські HIMARS за останні кілька днів неодноразово вдаряли як по Антонівському, так і Новокаховському мостах. Є відеозапис наслідків одного з ударів, де точно «щось» підірвали — на це вказують щонайменше свіжі рештки восьми російськиих солдатів. Обидва мости тепер знову не експлуатабельні. Тому нічого дивуватися, що чуємо про нові роботи армії рф зі зведення масивного понтонного мосту прямо під Антонівським. Його великі секції зроблені зі сталі, решта — бетонні.

Що цікаво, в своїх відео про цю ділянку всрф всім показують, що тут обмежений прохід «тільки для барж», а на картинці навколо «повно цивільних транспортних засобів». Це має виглядати так, ніби пріоритетом є відновлення місцевого цивільного трафіку, а не зведення військової переправи… Утім, навряд чи таке маскування обдурить операторів українських HIMARS.

Крім двох великих переправ через Дніпро, вчора вранці українці знову влучили по Дарівському мосту. І цього разу його теж вивели з ладу.

Але, певно, ще важливіша новина — це приліт по готелю «Стаханов» у Кадіївці, де базувалися російські війська. За деякими джерелами всрф втратили там понад 200 чоловік особового складу.

Також останнім часом багато повідомлень про постійний «гул» українських БПЛА в небі над Кримом. Вірогідно, там відбуваються розвідувальні заходи ЗСУ, під час яких шукають потенційні цілі й перевіряють їх на захищеність.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Загалом, бойова активність на більшості ділянок фронту низька. росіяни намагаються повернути собі ініціативу, проводячи «розвідку тут і там», але, загалом, жодні їхні потуги не є «якимись особливими» чи хоча би ефективними. Відповідно, в районі Ізюма росармія відступила до Андріївки, Бражиківки та північних околиць Довгенького. Натомість, у районі Сіверська

російські війська ведуть інтенсивний обстріл Соледару, що на південь від Сіверська, а російські ПВК і сепаратисти все ще намагаються наступати на Бахмут і Кодему, втім, і тут жодного реального прогресу.

Почастішали й новини про діяльність українських партизанів та сил спецоперацій за лінією фронту, з російського боку. Наприклад, у Бердянську «хтось» підірвав автомобіль Олександра Колесникова, одного з топових колаборантів, що співпрацював із росіянами. Персонаж, про якого йдеться, помер у лікарні. В інших випадках українські партизани «всього лише» збирають і передають інформацію про цілі для віддалених артилерійських ударів і та HIMARSів. Не дивно, що росіяни поспішили охрестити таку діяльність «терористичною»…

3. ПІВДЕНЬ

Херсон… оскільки росіяни захопили Благодатне, близько тижня тому, то тепер вони наступають на Партизанське та до Первомайського. Мінімалістична мета, здається, полягає в тому, щоб дійти до річки Інгулець у цьому районі, тобто змусити українців повернутися на західний берег. Враховуючи загальну довжину лінії фронту, це «мізерне» зусилля: наступ 3–4 БТГр на лінії фронту шириною близько 5–6 км. Але: це одна з небагатьох наступальних операцій, які нині є рідкістю для обох сторін. І, мабуть, це все, на що зараз здатна посилена 49-та армія. Операцію супроводять велика кількість артилерійських обстрілів та десятки повітряних ударів (за принципом «насипай, кудись та влучиш»). Головна ціль – Первомайське, але росіяни атакують і Квітневе, і Киселівку. Київ демонстративно мовчить про ситуацію там.

Можливо, щоби відволікти увагу, росіяни два-три дні тому повторно атакували Олександрівку, що на узбережжі: як тільки вони вийшли на відкриту місцевість, по них вдарила українська артилерія і тому вони були змушені відступити.

Оригінал тут

Переклад: Тетяна Саніна, Антон Шигімага, Антоніна Яцук

Редакція: Ростислав Семків

Джерело тут

***

№ 562.

Ще одна невидима перемога Єрмака та мільйони від зброярів на утримання Укроборонпрому

2022-07-21

Тетяна Ніколаєнко *журналіст, автор "Цензор.НЕТ"* [32]

Після звільнення Івана Баканова та Ірини Венедіктової керівник Офісу президента Андрій Єрмак може заслужено святкувати свою перемогу.

Втім, досить несправедливо, що в тіні залишився ще один його здобуток.

Наприкінці минулого тижня Міністерство оборони України створило ***Агенцію оборонних закупівель***, як єдиний національний орган, що забезпечуватиме централізовану закупівлю товарів, робіт і послуг у сфері національної безпеки та оборони.

Агенція створена у вигляді державного підприємства, яке має право створювати філії, представництва та інші відокремлені підрозділи, в тому числі й за межами України. Крім того, агенція може бути засновником інших юридичних осіб будь-яких організаційно-правових форм.

Перед створення агентства, ще у березні Кабінет міністрів вивів зі складу Укроборонпрому ***Укрспецекспорт*** та дві його "дочки". Тимчасово, на час воєнного стану, їх передали до сфери управління Міністерства оборони.

Нове агентство буде у сфері впливу колишнього бізнеспартнера Єрмака, а нині заступника міністра оборони Дениса ***Шарапова***.

Шарапов – син одного з найбільш успішних та відомих в Україні фахівців у сфері збуту зброї, колишнього керівника ***Укроборонсервісу*** Олександра ***Шарапова***.

Із Єрмаком Денис Шарапов мав спільний бізнес – ТОВ "Медійну групу європейського партнерства", але у 2018 році обоє вийшли зі складу її засновників.

В одному з інтерв'ю Єрмак говорив, що добре знає батька Шарапова Олександра і колись сам надавав юридичні послуги "Укроборонсервісу".

З 2013 по 2019 Денис Шарапов працювa заступником директора ДП "Укроборонсервіс".

Як зауважували ЗМІ, у жовтні 2019 році майже одночасно Шарапов отримав посаду заступника гендиректора "Укрспецекспорту", а Єрмака було призначено в наглядову раду "Укроборонпрому". з 23 грудня 2021 року Шарапова також було призначено у наглядову раду Укроборонпрому, а за кілька тижнів до цього він став першим заступником міністра стратегічної промисловості.

А з квітня 2022 Шарапов став заступником Міністра оборони. "По суті, Єрмак просуває Шарапова всюди, де є стосунок до закупівлі зброї. Коли Укрспецекспорт перейшов під Мінстратегпром, він пішов туди. Зараз всі бюджети ідуть через МО, то він заступник міністра і курує агенцію", - каже співрозмовник Цензор.НЕТ.

Якщо Агенція оборонних закупівель здійснюватиме централізовану закупівлю товарів, робіт і послуг у сфері національної безпеки та оборони, то логічно спитати, а чим тоді займатиметься *Укроборонпром*.

> Адже з нього знімають левову частину задач і, чесно кажучи, найсмачнішу тему для заробітку.

"Напевно, Укроборонпром рятує виробництво, розгортає ремонт техніки, шукає зброю по світу. Насправді хз. Критикувати ми їх не можемо, то і не сильно стежимо", - каже ще один співрозмовник видання.

> Так, десь з пам’яті у вас випливе нахабнувате обличчя спритного ділка Віталія Жукова, який так і не сів за свої "схеми" з грошима "Укроборонпрому" в часи Гладковського, і який за керівництва ***Гусєва*** знову повернувся до справ.

Зараз співрозмовники видання в оборонці кажуть, що про відверто корупційні схеми не чули. Але невирішені за попередні роки питання так і залишаються і як недолікувані рани особливо дають про себе знати зараз.

Якби не війна, то згідно Закону "Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності"

1) вже у квітні 2022 року мали б зникнути колишні держпідприємства, а замість них створені акціонерні товариства або товариства з обмеженою відповідальністю.

2) Наступний крок – створення холдингів, тобто науково-виробничих об’єднань.

Вочевидь, що півроку тому всі процеси були зупинені.

Наприкінці червня стало відомо, що Кабмін має намір створити підприємство "Українська оборонна промисловість" (УОП). Воно стане правонаступником реорганізованого "Укроборонпрому" і на 100% належатиме державі. А функції його наглядової ради виконуватиме Кабмін. До обрання голови нового підприємства його очолюватиме Юрій Гусєв.

Зважаючи на те, що десь з місяць тому стало відомо, що Кабмін ліквідує Мінстратегпром – головного ворога Укроборонпрому останні два роки – Гусєв може навіть випити дорогого шампанського.

Як відомо, *конфлікти* між Мінстратегпромом та Укроборонпромом почалися ще 2020 року.

> Один найбільших стосувався наміру тодішнього міністра та віце-прем'єра Олега Уруського вивести підприємства авіаційної промисловості, і передусім ДП "Антонов", з-під "Укроборонпрому".

ДП "Антонова" формує левову частку прибутку "Укроборонпрому" і втратити цю корову для концерну було смертельним.

> Далі Уруський вирішив забрати у Гусєва спецекспортерів – це 70% усіх доходів "Укроборонпрому".

Наступною причиною для війни стали кадрові ініціативи ***Мінстратегпрому*** та протистояння з тодішнім заступником міністра Віталієм ***Немілостивим***.

І зрештою, війна за законопроєкт "Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності", яку міністерство програло.

Що логічно,

адже в Уруського не було свого голови фракції "Слуги народу" Давида ***Арахамії***, чиїм протеже в "Укроборонпромі" є ***Гусєв***.

Після програшу боротьби за закон Олег *Уруський* втратив у листопаді 2021 і свою посаду.

Стартова схема реформи "Укрооронпрому", на яку погодились і Уруський, і Гусєв була розділити державний концерн на три категорії підприємств.

1) Ті, які повністю втратили зв'язок з оборонною промисловістю – передати Фонду держмайна для подальшої приватизації.

2) Підприємства, які не мають стосунку до оборони, але з цікавими активами, – таких близько 40 - передати до спеціально створеного фонду, знову ж з подальшою приватизацію.

3) А з 60 головних підприємств створити шість холдингів за напрямками, які об'єднати в холдинг "Оборонні системи України". Також пропонувалось створити окремо холдингову компанію – "Аерокосмічні системи України". Крім того, виробники ракет просили створити окремо "Ракетні системи України".

В результаті реформований Укроборонпром мав би виглядати таким чином.

Головною ідеєю закону було запровадити західні стандарти управління. Формувати наглядові ради майбутніх господарчих товариств мають згідно зі стандартами ОЕСР. Відповідно, до поправки у законопроєкт 3822, яка була ініційована НАКО (незалежна актикорупційна комісія), кількість незалежних членів у них має становити від 30 до 50%.

Згідно зі стандартами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), добирати незалежних членів мали б через систему конкурсів.

Але самі автори поправки визнали, що норма вийшла розпливчатою.

> "Може трапитись так, що Мінстратегпром просто обере всіх членів наглядової ради – як державних, так незалежних – а Кабмін всіх автоматично затвердить. І де-факто увесь оборонний холдинг буде

підконтрольний Мінстратегпрому. Хоча юридично конфлікту інтересів немає", – пояснювала свого часу керівник НАКО Олена Трегуб.

Втім, наразі Мінстратегпром перебуває під загрозою ліквідації. Хоча рішення парламенту про це і неблизьке.

Водночас Гусєв як керівник концерну самостійно ухвалює будь-які рішення щодо ОПК. Також концерн набуває право власності на акції корпоратизованих державних підприємств ОПК. Отже, акціонером і власником підприємств стає не держава, а концерн.

Директор департаменту з правових питань "Укроборонпрому" Даніїл Федорчук в коментарі Суспільному визнав, що з початком війни процес реформування "Укроборонпрому" значно сповільнилися, бо певний час не працювали держінституції, а деякі підприємства концерну постраждали від війни.

Отож, у війну "Укроборонпром" працює так, як і раніше.

Але зі втратами від виведених під крило людини Єрмака спецекспортерів.

Відтак, до 20 липня українські підприємства отримали завдання з зірочкою – відрахувати на "Укроборонпром" кошти наперед за третій і четвертий квартали 2022 року.

Розгромлений Антонов, наприклад, має віддати 40 мільйонів, КБ "Луч" - 16,5, Шепетівський ремонтний завод заплатить – 4,6 мільйони.

ДЕРЖАВНИЙ КОНЦЕРН «УКРОБОРОНПРОМ»

НАКАЗ

07.07.2022 р. Київ № 275

Про сплату регулярних внесків

Відповідно до пункту 15, підпункту 8 пункту 51 Статуту Державного концерну «Укроборонпром», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 №993, Положення про внески учасників Державного концерну «Укроборонпром», затвердженого 20.01.2012, наказу Державного концерну «Укроборонпром» від 24.05.2021 № 189 «Про розмір регулярних внесків підприємств-учасників Державного концерну «Укроборонпром» на 2022 р.»,

НАКАЗУЮ:

1. Нарахувати та сплатити до 20 липня 2022 року регулярний внесок за III та IV квартали 2022 року до Державного концерну «Укроборонпром таким підприємствами:

№ п/п	Назва підприємства	Розмір внеску, тис. грн.
1	ДП "Антонов"	40 199,0
2	ДП "Державне Київське конструкторське бюро "Луч"	16 577,0
3	ДП "Запорізьке машинобудівне конструкторське бюро "Прогрес" ім. академіка О. Г. Івченка	7 861,0
4	ДП "Луцький ремонтний завод "Обстор"	5 565,0
5	ДП "Шепетівський ремонтний завод"	4 460,0
6	ДП "Жулянський машинобудівний завод "Вимір"	4 907,0
7	ДП "Запорізький державний авіаційний ремонтний завод "МіГремонт"	3 729,0
8	ДП "Львівський авіаремонтний завод"	2 800,0
9	ДП "Науково-виробничий комплекс газотурбобудування "Зоря" - "Машпроект"	1 406,0
10	ДП "Харківське агрегатне конструкторське бюро"	281,0
11	ДП "Конотопський авіаремонтний завод "Авіакон"	1 329,0
12	ДП "Науково-технічний комплекс "Завод точної механіки"	451,0
13	Дочірнє підприємство ДК "Укрспецекспорт" Державне господарювання зовнішньоторговельно-інвестиційна фірма "Укрінмаш"	368,5
14	ДП "Оріхів-Авіагенція"	736,0
15	ДП "ВО експериментальний механічний завод"	514,0

Цікаво, що за місяць до початку повномасштабної війни в ефірі телеканалу "Україна" Андрій Білецький заявив, що Шепетівський завод було відправлено на реконструкцію.

> "Шепетівський ремонтний завод ремонтує 99% артилерійського озброєння в країні та усі гармати. 4 дні тому листопадовим рішенням "Укроборонпрому" Шепетівський завод було зупинено на реструктуризацію, яка почалася з того, що продається надлишкове майно заводу", - зазначив Білецький.
>
> "Його зупинили і він кілька днів вже не працює, тому що треба продати землю і на металобрухт залишки старих озброєнь, які можливо можна полагодити", - підкреслив політик.

Тоді ж він повідомив, що Харківське конструкторське бюро ім. Морозова перевели на одноденний робочий тиждень.

> Зважаючи на те, що сталось з ДП Антонова в останні місяці, так само як і КБ "Луч", навряд чи вони щасливі виплачувати внески напівроку наперед.

Обєктивно, те, що могло би піти як оборотні кошти на збільшення потужностей та закриття втрат від російських бомбардувань іде на зарплати співробітників "Укроборонпрому".

Ще з моменту створення "Укроборонпрому" для соратника Януковича Саламатіна українські виробники зброї не сприймали його інакше як надбудову для відкатів , яка не підконтрольна навіть Кабміну.

А зараз, коли навіть олігархи скидають баласт, сприймають просто як занадто дорогу утриманку.

***

№ 563.

Нараховував собі премії і не бачив збитки: кого Резніков і Шарапов взяли керували Агенцією закупівлі зброї

2022-08-25

Тетяна Ніколаєнко *журналіст, автор "Цензор.НЕТ"* [32]

Кілька днів тому Агенція оборонних закупівель отримала нового керівника. Сайт youcontrol.com.ua повідомляє, що тепер ці функції виконує Володимир *Пікузо*.

Оскільки Агенція вже опинилась в центрі уваги, бо її куратором став бізнес-партнер Єрмака Денис Шарапов, то варто також уважніше придивитись, хто став безпосереднім керівником.

Володимира Пікузо ви зможете зараз побачити у різних ефірах як воєнного експерта та керівника напрямку "ВПК та оборона" Інституту майбутнього.

Але майже не знайдете інформації про нього в інтернеті.

Хіба що при довгому пошуку ви надибаєте, що в 2013 він був юристом відділу з особливо важливих справ одеської міськради. А в далекому

2006 він балотувався по списку партії Едуарда Гурвіца до одеської міськради. Через 10 років, у 2016 він брав участь в конкурсі на посаду голови АРМА. Невдало.

А далі ви побачите згадки про Пікузо як про **керівника *державного підприємства "Безпека"*, яке він очолював з лютого 2020 до травня 2021** (до цього він був заступником попереднього директора).

І от на цьому моменті слід зупинитись детальніше.

Адже саме з роботи в "Безпеці" Пікузо і варто було б розглядати як ефективного чи неефективного керманича.

У серпні 2021 Пікузо написав колонку на УП, в якій висловив невдоволення зупинкою бюджетних програм фінансування реформ і модернізації оборонних підприємств.

"Наша держава перебуває на передовій війни нового покоління. Війни, яка розглядається нашим супротивником, як дослідження, як полігон. Ми стикаємось не тільки з новими методами агресії, але й з новими озброєннями на полі бою. За таких обставин Україна просто повинна стати сильнішою. Наше озброєння, випробуване та модифіковане в боях, буде затребуване по всьому світу, як найефективніше", - пише Пікузо в статті.

І в принципі з його думками важко не погодитись.

Але якщо подивитись на роботу *держпідприємства "Безпека"*, то виникнуть великі сумніви в ефективності його роботи.

Державне підприємство "Український центр "Безпека" є єдиним розпорядником бюджетних коштів на програми модернізації ОПК та створення боєприпасів.

Станом на кінець 2021 року ця програма виконувалась лише на 9%.

За тиждень до повномасштабної війни НАКО видала прес-реліз, де повідомила, що державні оборонні заводи не змогли витратити бюджетні кошти на запуск сучасного виробництва боєприпасів різного калібру.

Оскільки така інформація є закритою, то експерти відстежили провали програми лише через судові рішення.

Так вони з'ясували, що

державне підприємство *"Спецоборонмаш"*, яке виготовляє спорядження для бойових ракет, повернуло УЦ "Безпеці" 13,7 млн грн, які мали витратити на модернізацію виробництва. А *Львівський бронетанковий завод* повернув 3,3 млн грн.

Також тривала суперечка УЦ "Безпека" з виробником бойових ракет державної компанією *"Артем"*, яка має повернути 453,9 млн грн. Ці кошти компанія не змогла вчасно витратити на оновлення власної виробничої лінії.

В розпорядженні Цензор.НЕТ є результати внутрішнього аудиту департаменту Мінстратегпрому *роботи "Безпеки"*, з якого випливає, що

на момент керівництва підприємством Пікузо дебіторська заборгованість заводів становила 3,2 -3,3 млрд грн. при цьому аудитори виявили, що заводи не підтвердили цю заборгованість і не передали акти звірок.

Контрагент	Договір	Сума заборгованості, тис. грн.
ДП «Антонов»	№ 52	1 258 000,00
ДАХК «Артем»	№ 11	453 912,17
КП ШКЗ «Зірка»	№ 3	14 066,13
КП «НВК «Іскра»	№ 15	14 802,00
	№ 41	102 762,97
КБТЗ	№ 13	2904,42
ЛБТЗ	№ 35	29 628,00
ДП «ДККБ «Луч»	№ 43 ду	77 040,00
	Основний договір № 43	3 307,86
ДП «ВО ПМЗ ім. О.М. Макарова»	№ 37	188 278,38
ДП «Завод ім. Малишева»	№ 17	96 433,30
ДП «ХКБМБ ім. О.О. Морозова»	№ 31	64 215,77
ДП «НВО «ПХЗ»	№ 20	156,42
	№ 36	17 876,88
	№ 18 тл	367 573,32
КНВО «ФОРТ»	№ 44	546 906,48
ДП «Завод «Генератор»	№ 14	9,7
Разом		3 237 873,8

До аудиту надано Акти звірки взаєморозрахунків з контрагентами станом на 31.12.2020 року та встановлено, що Антонов, ДАХК «Артем», ЛБТЗ, ЛУЧ, Макарова, Малишева не підтвердили заборгованість та відсутні Акти звірок взаєморозрахунків.

Аудиторська перевірка "Безпеки" виявила, що на підприємстві за керівництва Пікузо, його попередників і наступників відбувались системні порушення – починаючи з того, що не виконувався фінансовий план і закінчуючи зловживанням пальним, а також того, що на підприємстві за три роки так і не

був застосований програмний софт та системи конференції на 13,8 млн грн, які підприємству передало Мінекономіки.

В результаті техніку просто запропонували повернули у березні 2021.

Тобто майже 3 роки техніка на майже 14 мільйонів просто простоювала…

Неефективне управління можна закинути різним керівникам "Безпеки", але Пікузо в цьому звіті отримав окрему згадку.

Справа в тому, що

в Мінекономпровитку заборонив чиновникам нараховувати собі премії в разі збиткової роботи підприємства.

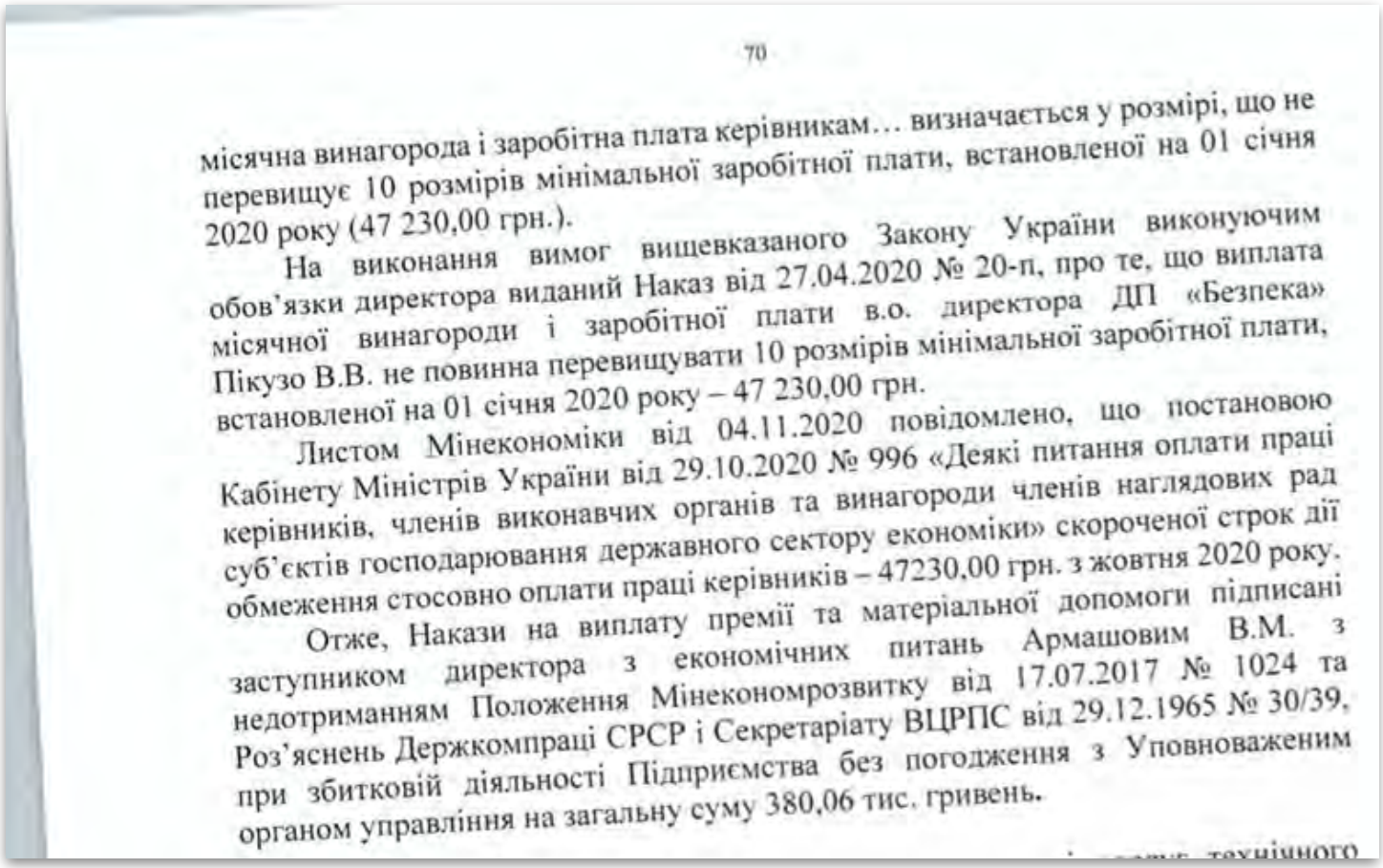
матеріальна допомога на оздоровлення,
соціально-побутових питань.

З лютого 2020 по 31 березня 2021 року сума преміювання та виплати матеріальних допомог на оздоровлення, для вирішення соціально-побутових питань Пікузо В.В. складала у розмірі 380,06 тис. грн., помісячна розшифровка наведена нижче:

№з/п	Місяць	Дата	Номер наказу	Розмір	Сума, грн
1	Лютий	21.02.2020	11-п	50%	14000,00
2	Березень	16.03.2020	16-п	100%	28000,00
3	Квітень	22.04.2020	18-п	100%	15030,00
4	Липень	28.07.2020	28-п	Оклад	15030,00
5	Липень	28.07.2020	29-п	0	0
6	Серпень	26.08.2020	32-п	50%	14000,00
7	Вересень	25.09.2020	37-п	50%	14000,00
8	Жовтень	26.10.2021	41-п	50%	14000,00
9	Листопад	24.11.2020	43-п	50%	14000,00
10	Грудень		46-п	300%	84000,00
			49-п	Матеріальна допомога на оздоровлення 28000,00	28000,00
		24.12.2020		Матеріальна допопомога на вирішення соц-побутових питань	28000,00
		2021			
11	Січень	27.01.2021	5-п	100%	28000,00
22	Лютий	22.02.2021	7-п	100%	28000,00
33	Березень	19.03.2021	14-п	100%	28000,00
		01.03.2021	12-п	оклад	28000,00
	Разом				**380 060,00**

Але згідно внутрішнього аудиту Мінстратегпрому

Пікузо не лише отримав на посаді з лютого 2020 по березень 2021 понад 800 тисяч зарплатні, але й ще 380 тисяч премії та матеріальної допомоги, яку перевірка визнала незаконною.

70

місячна винагорода і заробітна плата керівникам… визначається у розмірі, що не перевищує 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня 2020 року (47 230,00 грн.).

На виконання вимог вищевказаного Закону України виконуючим обов'язки директора виданий Наказ від 27.04.2020 № 20-п, про те, що виплата місячної винагороди і заробітної плати в.о. директора ДП «Безпека» Пікузо В.В. не повинна перевищувати 10 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої на 01 січня 2020 року – 47 230,00 грн.

Листом Мінекономіки від 04.11.2020 повідомлено, що постановою Кабінету Міністрів України від 29.10.2020 № 996 «Деякі питання оплати праці керівників, членів виконавчих органів та винагороди членів наглядових рад суб'єктів господарювання державного сектору економіки» скороченої строк дії обмеження стосовно оплати праці керівників – 47230,00 грн. з жовтня 2020 року.

Отже, Накази на виплату премії та матеріальної допомоги підписані заступником директора з економічних питань Армашовим В.М. з недотриманням Положення Мінекономрозвитку від 17.07.2017 № 1024 та Роз'яснень Держкомпраці СРСР і Секретаріату ВЦРПС від 29.12.1965 № 30/39, при збитковій діяльності Підприємства без погодження з Уповноваженим органом управління на загальну суму 380,06 тис. гривень.

технічного

Чи є найкращим рішенням призначати на посаду в Агенцію, яка має контролювати імпорт зброї під час війни людину, вже раз не справилась з роботою – питання риторичне.

Зрештою, може, це так зірки криво стали в той час для "Безпеки" і Україні не вдалось запустити моернізацію виготовлення зброї через вплив ретроградного Меркурію.

Втім, сумна історія "Безпеки" не єдина в біографії Пікузо.

Можливо, ви натикались в останні роки на новини, що "Укроборонпром" намагається реанімувати роботу заводу ***"Маяк"***, що займався зокрема випуском стрілецької зброї.

Цікаво, що у 2014-2016 завод успішно працював і заробляв до 200% чистого прибутку. В основному це забезпечувалось державним замовленням на зброю, про що свідчать матеріали аудиту заводу, який є в розпорядженні Цензор.НЕТ.

Втім, як встановили аудитори, це не заважало керівництву заводу розбазарювати нерухомість заводу і замість того, щоб брати 200 тисяч за оренду вписувати в контракт тільки 20.

Таким чином, лише у 2014-2015 році завод на зниженні ставки орендної плати втратив 2,2 млрд грн.

- ✓ договір оренди нерухомого майна № 260 від 31.12.2014 між ПАТ «Завод «Маяк» (Орендодавець) та ТОВ «Маяк Інтер'єр» (Орендар) про передачу в оренду нежитлового приміщення площею 200 кв. м, нарахована орендна плата за період дії договору у сумі 33 701,69 грн (з ПДВ). У разі застосування базової орендної ставки, орендна плата склала б суму 337 016,90 грн;
- ✓ договір оренди нерухомого майна № 261 від 31.12.2014 між ПАТ «Завод «Маяк» (Орендодавець) та ТОВ «Маяк Інтер'єр» (Орендар) про передачу в оренду нежитлового приміщення площею 502,4 кв. м, нарахована орендна плата за період дії договору у сумі 21 964,48 грн (з ПДВ). У разі застосування базової орендної ставки, орендна плата склала б суму219 644,80 грн;
- ✓ договір оренди нерухомого майна № 201 від 01.07.2016 між ПАТ «Завод «Маяк» (Орендодавець) та ТОВ «Маяк Інтер'єр» (Орендар) про передачу в оренду нежитлового приміщення площею 1469,5 кв. м, нарахована орендна плата за період дії договору у сумі 83 706,75 грн (з ПДВ). У разі застосування базової орендної ставки, орендна плата склала б суму 837 067,50 грн;
- ✓ договір оренди нерухомого майна № 424 від 01.01.2017 між ПАТ «Завод «Маяк» (Орендодавець) та ТОВ «Маяк Інтер'єр» (Орендар) про передачу в оренду нежитлового приміщення площею 480,8 кв. м, нарахована орендна плата за період дії договору у сумі 8 281,98 грн (з ПДВ). У разі застосування базової орендної ставки, орендна плата склала б суму 82 819,80 грн;
- ✓ договір оренди нерухомого майна № 360 від 30.04.2016 між ПАТ «Завод «Маяк» (Орендодавець) та ДП ІЦІТ «Маяк» (Орендар) про передачу в оренду нежитлового приміщення площею 475,4 кв. м, нарахована орендна плата за період дії договору у сумі 9 420,11 грн (з ПДВ). У разі застосування базової орендної ставки, орендна плата склала б суму 94 201,10 гривень.

Один з таких випадків,

коли за те, щоб працівникам заводу давали обіди по 20 грн його керівництво знизило на 50% ставку оренди для кафе "Маячок". За підрахунками аудиторів, таке рішення призвело до втрати більше 4 мільйонів гривень.

працівниками заводу.

Згідно Протокольного рішення засідання Правління Товариства від 30.03.2015 № 14 другим питанням порядку денного був розгляд організації роботи кафе «Маячок». Член Правління-голова профкому Товариства Ільющко О.В. поінформував *«про звернення директора кафе «Маячок» щодо важкого фінансового стану підприємства у зв'язку з погіршенням загальноекономічного стану у країні. Враховуючи ситуацію, що склалась, директор кафе пропонує запровадити для працівників заводу комплексні обіди за ціною 20 грн за обід і одночасно знизити на 50 % суму щомісячної оплати за оренду приміщення кафе».*

Одноголосним рішенням (шляхом голосування) було прийнято пропозицію про зменшення з 01.04.2015 щомісячної орендної плати за приміщення кафе «Маячок» на 50 % менше від діючої.

Копія листа ФО-П Скрипнюк Р.В., витяг з постанови профкому у матеріалах до аудиторського звіту.

Таким чином, прийняті рішення в частині володіння, використання та розпорядження необоротними та іншими активами, призвели до недоотримання Товариством коштів розрахунково на суму ***4 243 318,58 грн*** *(у т.ч. ПДВ* ***707 219,76 грн****) за рахунок їх недоотримання внаслідок:*

- *неправильного застосування податкового законодавства від час визначення*

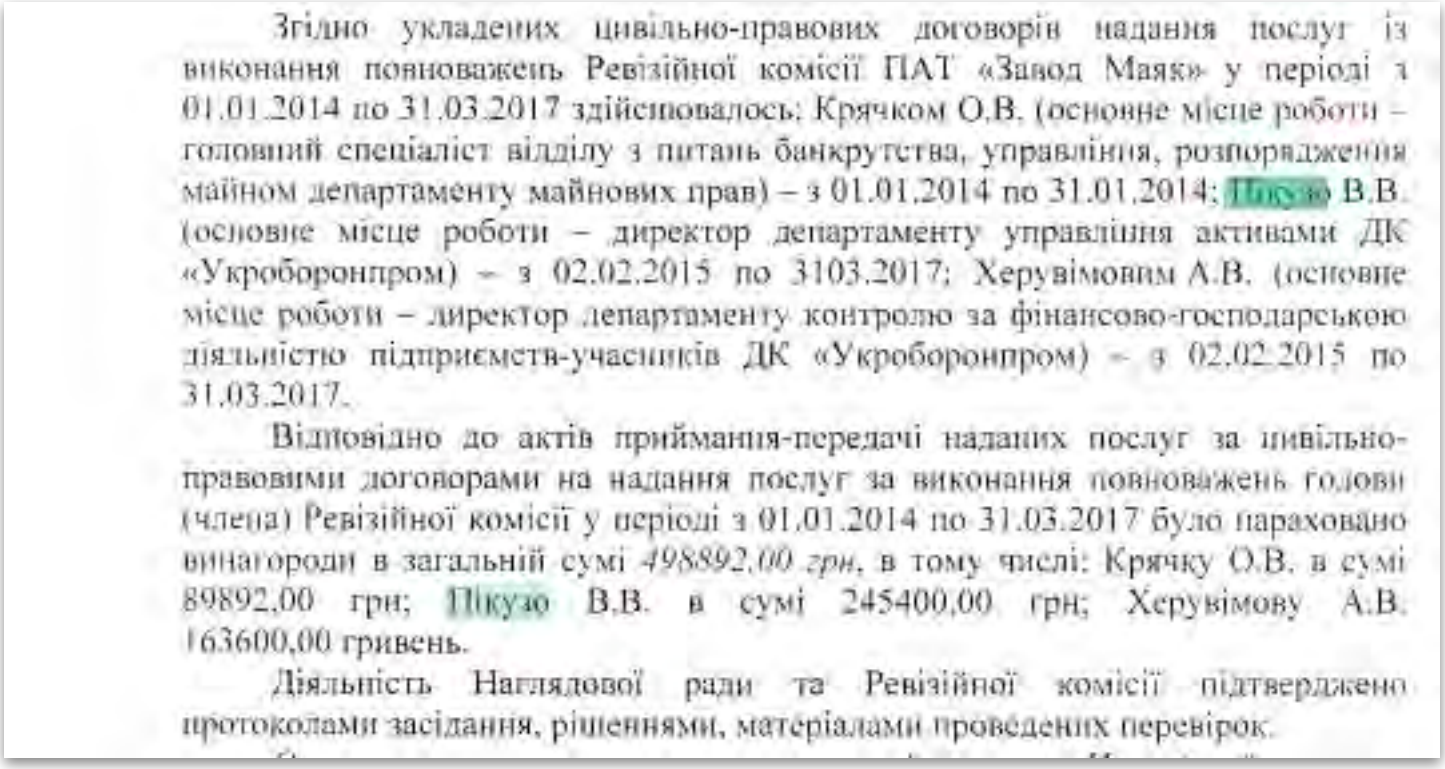
Також аудитори виявили, що

керівництво заводу здало в оренду свою базу відпочинку "Каштан" на Херсонщині. Завод лишив собі 10 будинків для відпочинку своїх працівників, а 30 віддав компанії "Укрсільмаш". І вирішив не брати з неї орендну плату. А от за відпочинок своїх співробітників 70-80 грн за добу завод платив.

І це ще квіточки порівняно з інвестиціями в інші збиткові проєкти.

До чого тут завод "Маяк" до Пікузо, спитаєте ви?

Просто мінімум у 2014-207 він входив до ревізійної комісії заводу і отримав 245 тисяч гривень винагороди за свою роботу. Входив Пікузо до ревізійної комісії як директор департаменту з управління активами ДК "Укроборонпром".

Згідно укладених цивільно-правових договорів надання послуг із виконання повноважень Ревізійної комісії ПАТ «Завод Маяк» у періоді з 01.01.2014 по 31.03.2017 здійснювалось: Крячком О.В. (основне місце роботи – головний спеціаліст відділу з питань банкрутства, управління, розпорядження майном департаменту майнових прав) – з 01.01.2014 по 31.01.2014; Пікузо В.В. (основне місце роботи – директор департаменту управління активами ДК «Укроборонпром) – з 02.02.2015 по 3103.2017; Херувімовим А.В. (основне місце роботи – директор департаменту контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємств-учасників ДК «Укроборонпром) – з 02.02.2015 по 31.03.2017.

Відповідно до актів приймання-передачі наданих послуг за цивільно-правовими договорами на надання послуг за виконання повноважень голови (члена) Ревізійної комісії у періоді з 01.01.2014 по 31.03.2017 було нараховано винагороди в загальній сумі *498892,00 грн*, в тому числі: Крячку О.В. в сумі 89892,00 грн; Пікузо В.В. в сумі 245400,00 грн; Херувімову А.В. 163600,00 гривень.

Діяльність Наглядової ради та Ревізійної комісії підтверджено протоколами засідання, рішеннями, матеріалами проведених перевірок.

Нагадаю, **управління активами було настільки ефективним, що нинішнє керівництво концерну займається його "реанімуванням"**.

Заступник міністра оборони Денис *Шарапов* заявив в інтерв'ю "Лівому берегу", що створена в Міноборони агенція стане головним органом закупівлі зброї.

> При цьому і він, і міністр назвав причиною її створення недоброчесну роботу спецекспортерів.

Водночас сам міністр Олексій ***Резніков***, коментуючи необхідність створення агенції, розповів такий уривок діалогу зі спецекспортерами

> *"Забудьте про прибутки, забудьте про премії…".*

Якщо прочитати звіт аудиторів Держаудитслужби та Мінстратегпрому виникають сумніви у відповідності цій вимозі міністра Пікузо.

Цікаво, чи читали ці звіти в Міноборони?

***

№ 564.

Десять правил роста компании и страны

Романчук 2022-08-28

Десять правил роста компании и страны

№	Компания (версия McKinsey)	Страна (версия Романчука)
1.	Ставь на первое место своё конкурентные преимущество. Начни с выигрывающей формулы, которую можно масштабировать.	Ставь на первое место мотивы, ценности и интересы Предпринимателя, производителя товаров/услуг.
2.	Преврати тренд в друга. В приоритеты – прибыльные, быстро растущие рынки.	Задай тренд на резкое расширение экономической свободы.
3.	Не будь аутсайдером. Недостаточно плыть по течению. Необходимо расти быстрее конкурентов.	Не позволяй хронически убыточному бизнесу превращаться в иждивенцев бюджета. Прекрати давать таким деньги.
4.	Включи форсаж для своего ключевого бизнеса (ядра). Сконцентрируйся на росте. Без него тебе не выиграть.	Включи форсаж для национального производителя: конкуренция денег, низкие налоги (до 25% ВВП), максимальна свобода бизнеса без госрегулирования.
5.	Изучай рынки за пределами своего основного бизнеса (ядра). Холь и лелей рост с смежных сферах бизнеса.	Изучай опыт провалов других стран. Не ходи по своим граблям. Страна растёт за счёт предпринимателей, а не распорядителей чужого.
6.	Обеспечивай рост там, где у тебя есть знания, где у тебя есть преимущества собственности.	Не навязывай предпринимателям «точки роста». ~5 млн. активных предпринимателей выберут точнее, чем 5 тысяч чиновников.
7.	Стань местным героем. Поставь перед собой цель победить на внутреннем рынке.	Стань национальным героем. Отдай львиную долю госрасходов на местный уровень.
8.	Выходи на внешние рынки, если можешь побеждать на внутреннем. Займись внешней экспансией, если у тебя есть используемые за рубежом, гибкие преимущества.	Создай лучшие условия для иностранных инвесторов, чем у стран-конкурентов. Суды, деньги, налоги, регуляторка, инфраструктура, человеческий капитал – превратили с страновые преимущества.
9.	Приобретай активы со смыслом и в рамках плана. Сочетай здоровый рост с серийными приобретениями.	Приватизируй всё, кроме совести. Частное всегда лучше, качественнее и прибыльнее. Отдели государство от экономики высоким забором Закона.
10.	Нормально сокращать объём активов, чтобы обеспечивать роста. Если надо, решительно сокращай свой портфель активов.	Быстро, долго, инклюзивно растёт страна, в которое размер расходов Государства – 20 – 25% ВВП, доля госактивов ~max 10-15%. Выходи на эти параметры.

Источник: по коммерческому сектору The ten rules of growth. Empirical research reveals what it takes to generate value-creating growth today. McKinsey. Август 2022г. https://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/the-ten-rules-of-growth?fbclid=IwAR2Xhl8LDPTk4fAV6he2i6DWhWM7I9jdc4hHgDqpITeAX-7apAcArgZmGHA

В августе 2022г. McKinsey опубликовал результаты эмпирического исследования «10 правил роста» (The ten rules of growth).

Оно посвящено бизнесу. Авторы сформулировали рекомендации по созданию ценности в современном мире.

Сегодня в условиях высокой инфляции, роста числа долговых ловушек, беспрецедентной неопределённости, идущей третьей мировой войны, распоясавшейся бюрократии и безответственного синдиката «VIP-распорядители чужого – компании «слишком-большие/важные-чтобы-обанкротиться» выход на стабильную траекторию роста прибыли коммерческой организации – это серьёзный вызов.

Он требует глубокой теоретической проработки, синхронизации мер на микро уровне и в сфере экономической политики.

McKinsey проанализировал модели роста 5 000 самых больших публичных компаний (акции котируются на фондовых площадках) в течение 15 лет.

В центре внимания модели роста коммерческой организации – обеспечение ***роста выручки***.

Аналитики установили, что роста выручки на пять процентных пунктов в год коррелирует с дополнительными 3-4 процентными пунктами общей доходности акционеров (total shareholder returns (TSR). Это эквивалентно повышению рыночной капитализации на 33-45% за десять лет. Лидеры рынка показывали ещё лучшие результаты. У них доходность акционеров была на шесть процентных пунктов выше, чем в среднем по сектору экономики, в котором они работают. «Типичная компания росла на незначительную величину 2,8% в год в течение 10 лет до COVID-19, и только одна компания из восьми зафиксировали темпы роста более 10 процентов в год».

Здоровый, быстрый рост очень тяжело поддерживать. Сравнение деятельности компаний в период 2009-2014гг. и последующих пяти лет показывает, что только одна из трёх компаний, которая была в топ 25% по темпам роста в 2009-2014гг. сумела сохранить такие темпы роста в последующие пять лет.

Анализ деятельности и результатов компаний, на мой взгляд, не является полным без анализа параметров

1) **делового климата,**
2) **качества макроэкономической политики и**
3) **институтов, которые влияют на решения и характер действий коммерческих организаций.**

Все эти параметры эксперты McKinsey вынесли в категорию «экзогенные факторы», т. е. внешние, находящиеся вне рамок, собственно, корпоративной стратегии и её реализации.

Оптимальным является корпоративная стратегия, которая синхронизируется со страновой стратегия обеспечения быстрого, долгосрочного, инклюзивного роста. На уровне экономической теории также работают чёткие закономерности.

Для страны опасно и рискованно пытаться реализовать у себя те стратегии роста, которые имеют рейтинг провалов 99,9%.

Речь идёт о моделях роста в рамках *государства всеобщего интервенционизма*.

***

(**Этатизм** (буквально **государственничество** от фр. *état* «государство») — убеждение в том, что государство должно вмешиваться в жизнь общества и контролировать его экономические и социальные аспекты; политика активного вмешательства государства во все сферы общественной и частной жизни; направление политической мысли, рассматривающее государство как высший результат и цель общественного развития.

Этатисты абсолютизируют роль государства в обществе и утверждают широкое и активное государственное вмешательство в экономическую и социальную жизнь общества.

Идеологические течения, противостоящие этатизму: либертарианство, минархизм, анархизм, коммунизм.

При этом мотивы и основные причины такого противостояния государству различаются в зависимости от средств и целей, которые должны быть достигнуты последователями той или иной идеологии.

В экономике, ***интервенционизм*** является политика выступает за вмешательство органов государственной власти в экономической жизни страны. Уровень экономического интервенционизма государства измеряется уровнем государственных расходов (в% от ВВП) и количеством введенных им экономических норм .

Будь то в экономике или политике, интервенционизм напрямую связан с самим существованием государства, которое определяется минимальной формой правления.

Однако интервенционистская доктрина идет дальше, рекомендуя публичные действия сверх того, что необходимо для обеспечения как *минимум* ее существования. Если у государства есть основные суверенные функции или «монополия на законное насилие», любые дополнительные действия можно рассматривать как форму интервенционизма.

Таким образом, интервенционизм является нормативной доктриной, которая зависит от минимального представления о государстве, которое мы имеем.

Государственные ***расходы*** - это общие расходы сектора государственного управления . Их финансирование обеспечивается за счет **государственных доходов** (налогов, сборов и социальных взносов) и государственных излишков.

Термин «***регулирование***» регулярно используется в области экономического анализа, в том числе для анализа государственной политики. Он

обозначает любое действие, результатом которого является устойчивое поддержание экономической или социальной системы.

Государственное регулирование экономики происходит на уровне сектора (отраслевая политика) или экономики в целом в краткосрочной перспективе (циклическая политика) или в долгосрочной перспективе (структурная политика).

Экономическая политика является все вмешательства правительства (в том числе правительства, в центральном банке , а также местных органов власти) по экономической деятельности для достижения целей (роста, полной занятости , социальной справедливости). Эти цели позволяют исправить дисбалансы (инфляцию, неравенство доходов и благосостояния, безработицу, дефицит государственных финансов , создание избыточной денежной массы).

Экономисты различают циклическую экономическую политику, направленную на управление экономической деятельностью в краткосрочной перспективе *(менее 5 лет)*, и структурную экономическую политику, которая изменяет функционирование экономики в среднесрочной или долгосрочной перспективе (более 5 лет).

Структурная экономическая политика является среднесрочной и долгосрочной перспективе экономическая политика , которая направлена на преобразование структуры экономики. Его цель часто - увеличить потенциальный рост национальной экономики.

Природа структурной политики

Структурной политикой экономисты считают:

1) промышленная политика
2) политика появления
3) политика развития туризма
4) политика, направленная на усиление или защиту конкуренции
5) политика по изменению правил на рынках факторов производства: рынок труда , финансовый рынок ;
6) политика, направленная на создание общественной инфраструктуры
7) политика, направленная на стимулирование исследований
8) политика реформ (административная и фискальная)

Воздействия:

1) содействие росту.
2) создание рабочих мест .
3) ценовая стабильность.
4) Устойчивое развитие .
5) улучшение жилищных условий.
6) сокращение социального неравенства.

7) Экономическая политика)

***

Какими бы успешными, продуманными, качественными не были корпоративные стратегии украинского бизнеса, они легко разрушаются решениями VIP-распорядителей чужого и их партнёров по Олигархату и Схематозу т. е. потребителей чужого.

В отличие от развитых стран Запада, большинства стран ОЭСР Украине необходимо ещё создать качественные правовые, экономические институты для обеспечения быстрого, долгосрочного роста. Создавать их методом мелких поправок в нынешний правовой, институциональный режим или методом копирования нынешней налоговой, регуляторной среды стран G7 – это грубая ошибка. Ведь решения принимают живые люди, работающие в реальной экономике, а не роботы или ангелы. Этот аспект транзита критически важно учитывать всем иностранным консультантам и партнёрам Украины, если они хотят реально помочь, а не просто реализовать очередную программу технической помощи и заработать на этом большие деньги. Нам ведь нужен страновой успех, а не галочка в отчётах об освоении денег, правда?

***

№ 565.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 27 серпня 2022

Головне

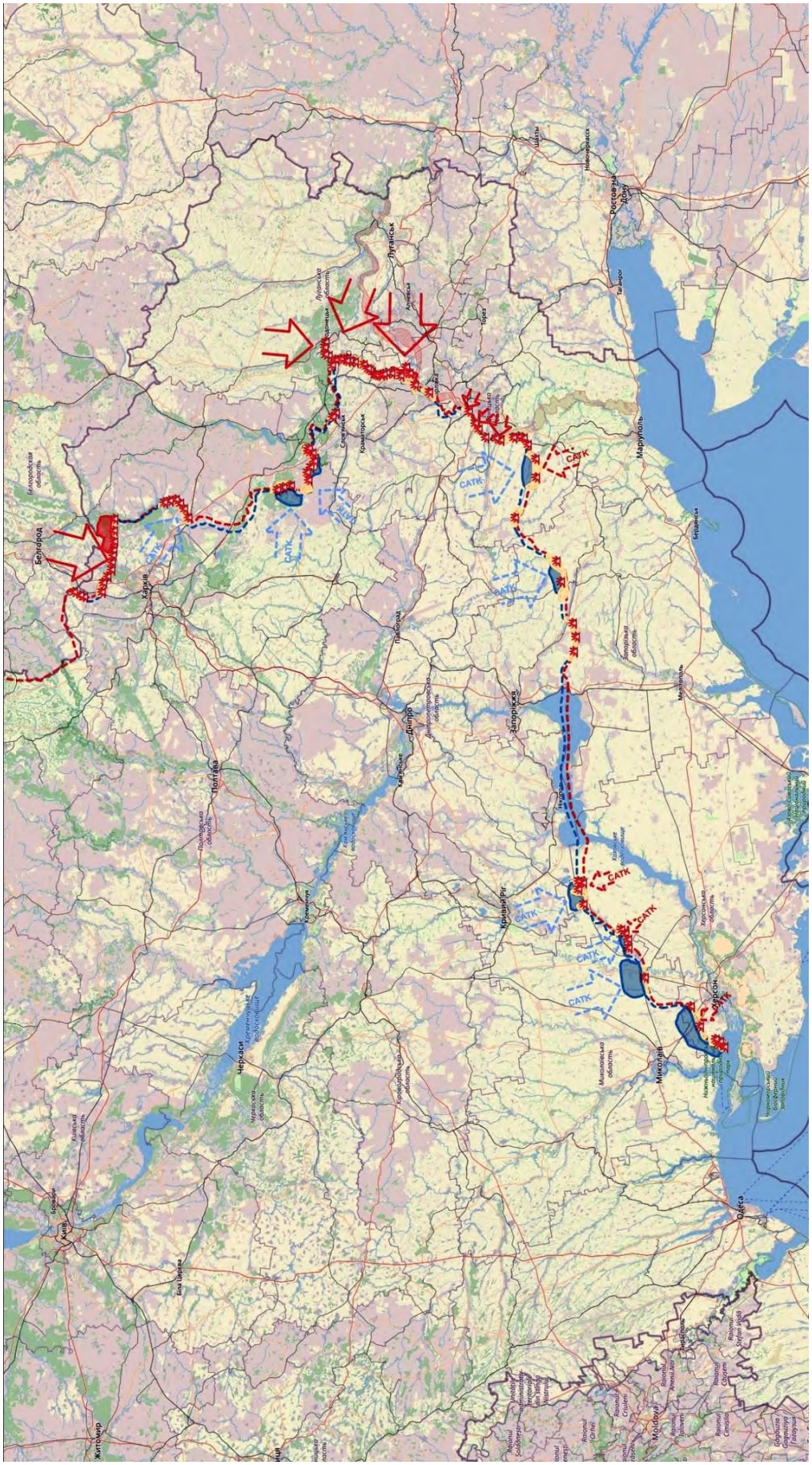
1) Щоб там не розпатякували про "перемогу ось-ось" усілякі хуйлорестовичі й інші падляки, бойова ситуація на Донбасі лише загострюється. А свіжим 17-тисячного 3-го АК хуйло вирішило "остаточно закрити питання" "ДНР". До того ж, іранські бойові БПЛА Shahed-127 буде націлено на далекобійну артилерію й РСЗО. Нам конче потрібні новітні системи радіоелектронної боротьби, локатори й ППО. Чи буде це незабаром... не знаю. Буде, але не так швидко.

2) Запорізька АЕС буде тим самим лакмусовим папірцем, який визначить, чи купив хуйло геть усіх чиновників міжнародних організацій, чи там ще залишилися нормальні люди.

3) Не заборона видавання віз мешканцям запоребрика, а лише утруднення їх отримання. Знову на пів-шишечки.

Чи ни єдиний лідер, що розуміє загрозу цілком і повністю - Боріс ДжонсонUK, проте й його посунули з табурета.

Теми доби

1) Словаччина готова передати Україні 11 винищувачів МіГ-29.

2) Росія вводить у бій свіжі підрозділи та використовує іранські БПЛА.

3) Місія МАГАТЕ планує приїхати на Запорізьку АЕС наступного тижня.

1. Війна

1-1) Фронт

• Російські війська ні на день не припиняють обстріли населених пунктів Сумщини зі свого боку кордону. Житлові квартали та одне з підприємств Харкова обстріляно касетними боєприпасами. ЗСУ відбили атаку на північ від обласного центру – у Дементіївці.

• Лінія фронту впродовж доби з місця не зрушила. На півночі Харківської та в Запорізькій областях війна переросла в окопне протистояння, на Донбасі російське командування постійно вкидає в бій свіжі сили та намагається вести наступ, без огляду на втрати.

• На південь від Ізюма окупанти не припиняють спроб наступати на Слов'янськ та Барвінкове. Атаки в Бражківці, Довгенькому та Богородичному відбито. На всій ділянці фронту від півночі Харківщини до Великої Новосілки на сході Донеччини російські війська посилили обстріли позицій ЗСУ з усіх видів артилерії та РСЗВ, завдають ракетно-бомбових ударів із повітря.

• У районі Сіверська окупанти відійшли після чергової невдалої спроби захопити Григорівку на березі Сіверського Дінця.

• Тривають запеклі бої на околицях Соледара та Бахмута, а також у районі траси М-03 Харків – Довжанський – у Зайцевому та Кодемі.

• Російські війська разом із маріонетковою "армією ДНР" намагаються вести наступ в околицях трас Донецьк – Костянтинівка – у Красногорівці та Олександрополі, та Донецьк – Дніпро – у Первомайському та Невельському, а також на південь від Вугледара та Великої Новосілки – у Павлівці та Пречистівці.

• Житлові будинки та адмінбудівлі Нікополя обстріляно ракетами комплексу ППО С-300 з території, що прилягає до Запорізької АЕС, а Марганець потрапив під обстріл російської ствольної артилерії. Енергоатом повідомив про ще один обстріл окупантами проммайданчика ЗАЕС, а також посилення тиску на український персонал станції напередодні приїзду місії МАГАТЕ. Працівники станції висловили побоювання, що під час візиту окупанти влаштують провокації та звинуватить у них ЗСУ, крім того, як персонал вони

виставлятимуть співробітників "Росатому". МАГАТЕ оголосило, що місію на станцію вже сформовано й вона має намір розпочати роботу наступного тижня. До складу місії увійдуть директор Агентства Россі та представники "нейтральних" країн.

• Українська артилерія завдала ще одного удару по базі окупантів у Новій Каховці. У Запорізькій області знищено склади боєприпасів у Мелітополі та Пологах. У Херсоні обстріляно базу російських військ, поблизу лінії фронту – у Давидовому Броді, Дудчанах та Воскресенському – завдано ударів по складах боєприпасів.

• За інформацією кількох джерел, Росія розпочала перекидання на Донбас підрозділів 3 армійського корпусу, який сформовано лише місяць тому і пройшов бойове злагодження в центральній частині РФ. Введення в бій нових батальйонних груп може схилити чашу терезів на полі бою на користь окупантів.

Російська влада прискорює приховану мобілізацію, яка вже докотилася до двох столиць – Москви та Санкт-Петербурга. Керівниками мобілізаційних заходів призначено губернаторів регіонів, розгорнуто широку рекламну та агітаційну кампанію на телеканалах, радіо, у друкованих ЗМІ, на сайтах та телеграм-каналах. "Добровольцям" пропонується підписати короткотерміновий контракт, а потім після нетривалої підготовки їх відправляють на фронт. Основна мотивація "добровольців" – грошові виплати. Російська влада обіцяє "бойові" в розмірі 240 тис. руб, а на час навчання – 30–45 тис. руб. Також, усім особам, які підписали контракт, обіцяють і інші пільги – на навчання у ВНЗ, оплату іпотеки та ін.

На думку низки західних аналітиків, застосування армією РФ іранських ударних безпілотників може суттєво ускладнити дії української далекобійної ракетної артилерії (HIMARS, M270 MRLS, MARS II) і вимагатиме її потужного прикриття частинами ППО.

• Російський президент Путін доручив забезпечити збройну охорону військовослужбовцями РФ шкіл у донбаських "республіках" та на інших окупованих територіях. Окупаційна влада змушує населення відправляти дітей до "реформованих шкіл", де вони навчатимуться за російською програмою. Серед вчителів знайшлася достатня кількість колаборантів, які готові брати участь у цьому процесі.

• Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубінець вважає, що "нейтральні" заяви комісара ООН із прав людини Бачелет спонукають Росію до дедалі більших жорстокостей. Бачелет фактично прирівняла агресора – до жертв обстрілу в Чаплиному, де загинуло 25 людей, 2 дітей тощо. Лубінець

вважає, що всі підрозділи ООН вимагають докорінного реформування, система захисту прав людини тощо. Він також очікує реформування європейської системи колективної безпеки.

• Держдепартамент США підтвердив загибель на фронті ще одного американського громадянина – добровольця ЗСУ.

1-2) Тил

• Укрзалізниця збудувала дві ділянки колії на кордоні з Румунією. Рух цими маршрутами буде відкрито після завершення ремонту колії на румунській території.

• Кабмін дозволив виїзд за кордон морякам та курсантам навчальних закладів, які проходять підготовку на судні – за погодженням із територіальними центрами комплектування (військкоматами).

2. Україна та світ

• Уряд Словаччини підписав угоду з Польщею та Чехією про патрулювання неба країни їхньою авіацією, що відкриває можливість постачання Україні 11 винищувачів МіГ-29 радянського виробництва, що стоять на озброєнні ВПС країни.

Міністерство оборони Великої Британії повідомило про намір надати ВМС України підводні човни – безпілотники для очищення берегової лінії від мін, а також провести навчання військовослужбовців управлінню ними.

The Washington Post повідомила про збільшення постачання зброї Україні морським транспортом, який може доставити великі партії допомоги.

• За інформацією агентства Bloomberg, Німеччина та Франція не підтримують обмеження видавання віз громадянам РФ, які не пов’язані з владою – студентам, діячам мистецтв, науковцям, спеціалістам та журналістам. У пропозиціях, які обговорюватимуть міністри закордонних справ країн ЄС на неформальному саміті в Празі – збільшення вартості туристичних та інших короткотермінових віз, а також вимога надання додаткових документів для підтвердження мети поїздки.

• Росія збільшує продаж краденого українського зерна. Для прикриття його відвантаження залучається техніка із РФ. У порту Феодосії завантажуються балкери, що прямують до Сирії. Українське зерно із Запорізької та Херсонської областей до них підвозять зерновози ростовської компанії.

• Тайванська державна компанія Taipower припинила закупівлю вугілля у РФ і отримуватиме його з Індонезії, Австралії, Колумбії та ПАР.

• Уряд Німеччини створив холдингову компанію для націоналізації дочірнього підприємства Газпрому – Gazprom Germania, який є великим оператором торгівлі, зберігання та транспортування газу.

• Прем’єр-міністр Великої Британії Джонсон, який іде у відставку у вересні, заявив, що наступні кілька місяців для мешканців країни будуть вкрай важкими, насамперед, через різке зростання вартості електрики та комунальних послуг. Водночас він висловив переконання, що Україна переможе у війні, а Велика Британія з честю пройде цей період і стане ще сильнішою та успішною.

***

№ 566.

Атака на НАБУ. Корупційна справа Татарова не дає спокою Банковій — інтерв'ю з Ярославом Юрчишиним

Юрчишин: Менеджмент цих всіх абсурдних речей з боку Банкової, як-от при спробі зриву конкурсу з відбору керівника САП, настільки недолугий, що мав би повністю зруйнуватися міф про ефективного менеджера Татарова (Фото:goloszmin.org)

2022-08-26

Автор: *Олена Трибушна*

Ярослав Юрчишин, народний депутат і перший заступник голови антикорупційного комітету ВР, розповідає про схему, за допомогою якої представники провладної партії планують зірвати конкурс НАБУ, а також про перші проблеми, з якими стикнувся новопризначений керівник САП.

Президентська фракція готує нову «спецоперацію» з послаблення антикорупційних органів. Народний депутат від фракції Слуга народу Андрій Клочко, голова комітету з питань організації державної влади, зареєстрував законопроєкт, який може стати на заваді проведенню конкурсу з обрання директора Національного антикорупційного бюро і дозволить взяти на гачок керівників всіх антикорупційних органів. У пояснювальній записці він аргументує нововведення тим, що антикорупційні органи «не демонструють ефективності».

При цьому сам нардеп Клочко є фігурантом розслідування САП: справу відкрили після журналістського розслідування, яке виявило, що за два роки депутатства Клочка його рідні обзавелися колекцією нерухомості, а 70-річна мати придбала дорогий електрокар Tesla.

З нардепом від Голосу Ярославом Юрчишиним на цю та інші теми поспілкувалась Олена Трибушна, головний редактор і ведуча YouTube-каналу *Є питання*. Інтерв'ю записане за кілька днів до того, як 22 серпня відбулося установче засідання комісії з обрання директора НАБУ.

***

— Що відбувається з конкурсом на директора Національного антикорупційного бюро? Я так розумію, ми щойно «дотисли» історію з конкурсом на главу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури такими зусиллями — і зараз починається її повторення з конкурсом в НАБУ?

— Після того, як було призначено керівника САП в липні, Денис Шмигаль, глава уряду, дав доручення організувати перше засідання комісії з відбору директора НАБУ. Ось уже кілька тижнів чомусь ця комісія не засідає.

Це, звісно, викликало питання, бо і президент, і всі представники влади обіцяли українському суспільству, що як тільки оберемо керівника САП — почнемо конкурс на директора НАБУ.

Але стало зрозуміло, що чергова незалежна комісія, де міжнародні експерти мають вирішальний голос, є неприйнятним явищем для керівництва нашої держави, і тому завчасно створюються умови, які дадуть можливість заблокувати проведення конкурсу або його переоголосити і розпочати процедуру з самого початку, тобто створювати комісію по-новому.

Депутат ***Клочко*** — повністю людина ***Офісу президента***. Відомий тим, що його родичі мають дивне майно — він записав дуже багато на свою маму і не пояснює, звідки воно взялось.

Це він зареєстрував законопроєкт, який змінює вимоги щодо кандидата на посаду директора НАБУ.

Зміна сама по собі не є логічною, але що створюється таким чином?

Таким чином створюється прецедент, підстави для перезапуску конкурсу — тобто можна перезапустити комісію, знову довге погодження, знову процедура.

І що найголовніше — вноситься додаткова підстава для звільнення керівника НАБУ — за умови, якщо по ньому з'являється адміністративне рішення щодо залучення до корупції.

> Нагадаю, свого часу міністр [внутрішніх справ Арсен] ***Аваков*** таким чином намагався «збити» Артема ***Ситника***, сфальсифікувавши через нашу недосконалу судову систему його внесення в реєстр корупціонерів.

Закладається аналогічна міна і під наступного директора.

> Зараз вже є вимога, що людина, яка має рішення по адмінпорушенню у сфері корупції, не може претендувати на керівника Бюро. Це цілком логічно.
>
> Але сфальсифікувати таке рішення в процесі діяльності директора НАБУ достатньо легко, ми вже мали прецедент.

Створити таким чином можливість зняття нового директора — це мета Офісу президента. Тому маємо ті самі граблі.

Зараз є великий шанс збити цей закон ще до його розгляду, але те, що він зареєстрований людиною, яка дуже чітко афільована з Офісом президента — я так розумію, що тут вуха [заступника глави ОП Олега] Татарова стирчать.

Так і не дає йому спокою справа, яка досі по ньому не закрита. Звісно, зараз з'явилась велика можливість її розслідування у співпраці НАБУ й САП, але як бачимо, робиться все, щоб цього не відбулось.

— Я і хотіла спитати: це власна ініціатива Клочка чи наказ згори, адже по самому Клочку теж справа відкрита у САП?

— Однозначно, це не та людина, яка щось із власної ініціативи робитиме. Щось мотивоване якимись «донорами» — цілком реалістично. Але в цьому

випадку — це дуже чуттєва справа, дуже чуттєвий напрямок. Зрозуміло, що не реєструється цей законопроєкт якимось більш публічним чи авторитетним «слугою народу», бо за це можна публічно вигребти. Тому знайдено таку людину, щоб закласти міну під конкурс на посаду директора НАБУ. У цього законопроєкту один автор, бо якщо у [президента Володимира] Зеленського, як він неодноразово наголошував, є мета оперативно провести незалежний конкурс — він може просто звернутись до цього депутата і запропонувати відкликати законопроєкт ще до розгляду комітетом. Якщо комітет буде форсувати розгляд — дуже імовірно, це буде ще одне підтвердження того, що саме Офіс президента з благословення перших осіб, тобто [керівника ОП Андрія] Єрмака і Зеленського, вчергове намагається підірвати незалежність антикорупційної інфраструктури.

Андрій Клочко / Фото: sluga-narodu.com

— Вони невдало вибрали персонажа, тому що з його корупційною справою, з квартирами, з оформленою на маму Теслою він зараз публічно точно вигребе, і це буде дуже гучна історія. Через який комітет має пройти цей законопроєкт?

— Там дуже цікава назва — про деякі зміни в конкурсах щодо зайняття державних посад. Логічно, що цей закон готувався до комітету державної служби, тобто до комітету, де сам Клочко і є головою.

Він точно має отримати висновок антикорупційного комітету — і він мав би бути негативний. Але знову-таки подивимось, яка буде інструкція з боку Офісу президента «слугам народу», які становлять більшість в нашому комітеті.

— Якщо його все ж винесуть в зал, поставлять швидко на голосування — конкурс не буде починатись до того, як цей закон не ухвалять?

— Найімовірніше, так, бо за інших умов усі рішення конкурсної комісії можна буде легко спростувати у зв'язку зі зміною вимог. Якщо конкурс проводиться на посаду, а вимоги до посади змінюються, то проводити конкурс в принципі не має сенсу. Будь-який конкурсант зможе його дуже легко оскаржити, бо обирався він з одними вимогами, а зараз інші.

— А уже подавались конкурсанти?

— Ні, але конкурс почався. Знову ж таки, тут питання узгодженості дій різних крил команди Зеленського наочно.

У нас вже виникали питання, чому 19 липня Шмигаль на найвищому рівні дає доручення організувати засідання комісії — і два тижні цього не можна зробити?

При тому, що засідання комісії можна організувати онлайн.

Чому не проводилось, чому не стартували?

Тому що шукали варіанти, як, оголошуючи про намагання провести конкурс, так і не зробити цього.

— Якщо вони підуть цим шляхом, якщо не вдасться збити цей закон і конкурс будуть запускати за новою процедурою пізніше — ми встигнемо до Нового року призначити директора НАБУ? І чи буде це автоматом означати, що одна з семи умов нашого кандидатського статусу [в ЄС] зірвана?

— Якщо буде перезапуск конкурсу, то до Нового року ми точно не встигнемо.

Я вже навіть не беру у розрахунок дворічний конкурс на посаду керівника САП, але для проведення такого конкурсу потрібен щонайменше квартал — це якщо не буде ніяких палиць у колеса і за умов мирного часу.

Зараз, за умов війни, провести за чотири місяці, які залишились до кінця року, конкурс з тими темпами, з якими він зараз проводиться — два тижні не збирається комісія — у мене великі питання.

Справді, чи встигнемо ми до обіцяного президентом терміну? Напевно, ні.

— Якщо називати речі своїми іменами, вони не змогли поставити контрольовану людину на Антикорупційну прокуратуру, тому хочуть спробувати зробити це з НАБУ, щоб хоча б один з антикорупційних органів був їм підконтрольний, і це фактично знову робить недієздатною всю систему.

— Саме так. Це ключовий висновок, який з цього випливає. Зрозумівши, що не змогли зламати конкурс на керівника САП, намагаються зламати конкурс на посаду керівника НАБУ.

— А реакції від наших західних партнерів не було ніякої на це ще?

— Офіційна реакція, я думаю, буде найближчим часом, бо це дуже чутлива тема. І головна причина, чому все це було закинуто через одіозного депутата — бо завжди в кінцевому варіанті можна вдати, що я не я і хата не моя. Тобто сказати, що це власна ініціатива депутатів, бла-бла-бла — і грати цією картою: «що ж ми можемо зробити, у нас парламент незалежний орган».

Я знаю, що неофіційна реакція і комунікація з боку наших міжнародних партнерів вже є. Наразі це запит — що це за ініціатива, звідки вона взялась і чому. Але якщо не буде відкликано даний законопроєкт, то будуть і офіційні реакції.

— У пояснювальній записці до цього проєкту Клочко аргументує необхідність впровадження змін, які він пропонує, тим, що система антикорупційних органів, мовляв, неефективна.

— І це каже людина, по якій кримінальна справа в активній фазі. Зовсім неефективна, він прямо на собі відчув! Це абсурд. І знову ж таки, це не Клочко писав, зрозуміло ж.

— Що зараз відбувається у САП? Вже кілька тижнів як призначений новий керівник Олександр *Клименко*. Чи знайомились ви з ним як члени профільного комітету? Що ти знаєш про початок роботи там за нового керівника?

— Я з ним знайомий по його резонансних справах — [Романа] Насірова, [Олександра] Онищенка, Татарова, але це робочі контакти.

Якихось інших комунікацій немає, бо я переконаний, що з правоохоронними органами депутати мають комунікувати суто з робочих питань. У комітет ми поки що не викликали Клименка для звіту, бо треба дати час запустити роботу.

З операційних викликів, про які я знаю, зараз у САП такі:

> у нас невелика кількість спеціалізованих прокурорів по боротьбі з корупцією — трохи більше 40, з них 12 добровільно пішли служити. Причому достатньо дієві і сильні пішли — це і [Роман] Симків, це і перший заступник [Максим] Грищук, і зараз є величезна потреба їх повернути для виконання їхніх прямих обов'язків.

Їм свого часу [ексгенпрокурор Ірина] Венедіктова без проблем підписала дозвіл на мобілізацію, хоча, чесно кажучи, ми як держава більше зацікавлені в тому, щоб вони виконували свою роботу.

> Їхня ефективна робота дасть можливість переконати наших міжнародних партнерів в цільовому використанні і зброї, і матеріально-технічної допомоги, і грошей, які вони нам надають — бо буде контроль з боку антикорупційних органів за цільовим використанням цих коштів і ресурсів.

Зараз велика проблема повернути їх назад.

Попри те, що фактично закон забороняє мобілізовувати їх як державних службовців, як правоохоронців, вони вже мобілізовані, і тепер, щоб їх повернути, потрібні, можливо, навіть зміни до закону.

> Щонайменше четверо з цих людей хочуть залишитися на фронті, попри наші аргументи, чому варто вертатись. Вісім з них зараз у гарячій точці, не буду говорити де, і нам потрібно їх повернути. Тут питання, де вони важливіші і ефективніші. Насправді антикорупційні прокурори мали би бути на своєму робочому місці. Честь і хвала хлопцям, які взяли зброю у найгарячіший момент, але зараз є ким їх замінити там і немає ким їх замінити тут.

У Клименка зараз найбільші проблеми в тому, що не вистачає кадрів і як при цьому передавати справи.

Наприклад, справа того ж [Миколи] Мартиненка — це стара справа, це величезна кількість томів інформації, частина з них отримана з Чехії, Австрії, і щоб новій людині увійти в цю справу, потрібні місяці, а то й роки. Ми не маємо цього часу, нам треба показувати результат вже. Тому це один з найбільших викликів, який зараз є.

Олександр Клименко / Фото: Офіс генерального прокурора

Я розумію хлопців, у нас у депутатському корпусі ті самі виклики. Психологічно треба бути там, але якщо брати відповідальність перед державою, треба бути тут. Це завжди розрив, але є пріоритетний обов'язок і його треба виконувати.

А з позитиву — справи не зупиняються, розглядаються, рухаються, відкриваються нові. Я не готовий зараз наводити статистику, але з призначенням керівника САП кількість звернень НАБУ в САП, особливо по топ-чиновниках, збільшилась. Чому? Тому що коли справи одразу потрапляли на стіл генеральному прокурору, а саме він виконує функції головного антикорупційного прокурора за відсутності чинного керівника САП, то гарантій, що ці справи не зіллють, на думку детективів НАБУ, було суттєво менше. Тому справи, які не потребували великої оперативності, відкладалися, деколи зі шкодою для процесу, але скоріш за все з користю для результату. Зараз ми очікуємо збільшення кількості справ, які розслідують у НАБУ і супроводжують у САП, а тому потрібно максимально активізувати робочий персонал САП. Тому ледь не чверть частини САП, яка воює, — це виклик для структури. Отже, закликаємо максимально оперативно знайти механізми повернення тих, хто бажає виконувати не менш важливі обов'язки, бо боротьба на антикорупційному фронті, особливо для наших міжнародних партнерів, є показником того, чим Україна відрізняється від Росії.

— Для українців теж.

— Нема пророка в своїй вітчизні. Найбільша проблема в тому, що, коли до української влади звертається громадськість, журналісти, опозиція з конструктивними кроками, це дуже часто сприймається в штики, як якась політика, хоча тут політики жодної. Але коли про це говорять наші міжнародні партнери, то зі скрипом, зі складністю, з мишиною вознею, як оцей законопроєкт Клочка, але зміни відбуваються. Тому я і наголошую на міжнародних партнерах. Але більше відповідальності влада несе перед суспільством. І тут дуже важливо, щоб не людина, яка під слідством зараз перебуває, як народний депутат Клочко, писала про те, що органи розслідування неефективні і давайте їм ще створимо проблем, а насправді дати можливість працювати цим органам і показати результат.

— Сподіваюсь, це станеться. Нарешті. Колись.

— Зробимо усе, що в наших силах.

Як показує практика, слава Богу,

> менеджмент цих всіх абсурдних речей з боку Банкової, як, наприклад, при спробі зриву конкурсу на керівника САП, настільки бездарний, настільки недолугий, що міг би повністю зруйнуватися міф про ефективного менеджера ***Татарова***, але він досі там.

***

№ 567.

МАСШТАБЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Юрий Христензен

2022-0829

По расчетам российского эксперта Павла ***Лузина*** **на начало 2022 года у российского Минобороны было до 15 млн снарядов**. Чтобы понимать масштаб, это колонна груженных военных грузовиков со снарядами по прямой от Владивостока до Калининграда.

С 24 февраля по Украине было выпущено около половины из 15 млн снарядов. Это колонна от Владивостока до Новосибирска. Уже сейчас по каким-то позициям должен ощущаться снарядный голод, частично компенсируемый новым производством.

Производство снарядов в России до начала СВО было порядка 1,5 млн в год, или 4 тыс. в сутки. Крупный калибр - часть от этого количества. На производство снарядов можно перекинуть рабочих с автозаводов, но радикально проблему не решить.

Другая проблема - износ стволов.

Ресурс артствола до 2 тыс. выстрелов. **Сегодня ресурс должен закончиться у 4 тыс. стволов.**

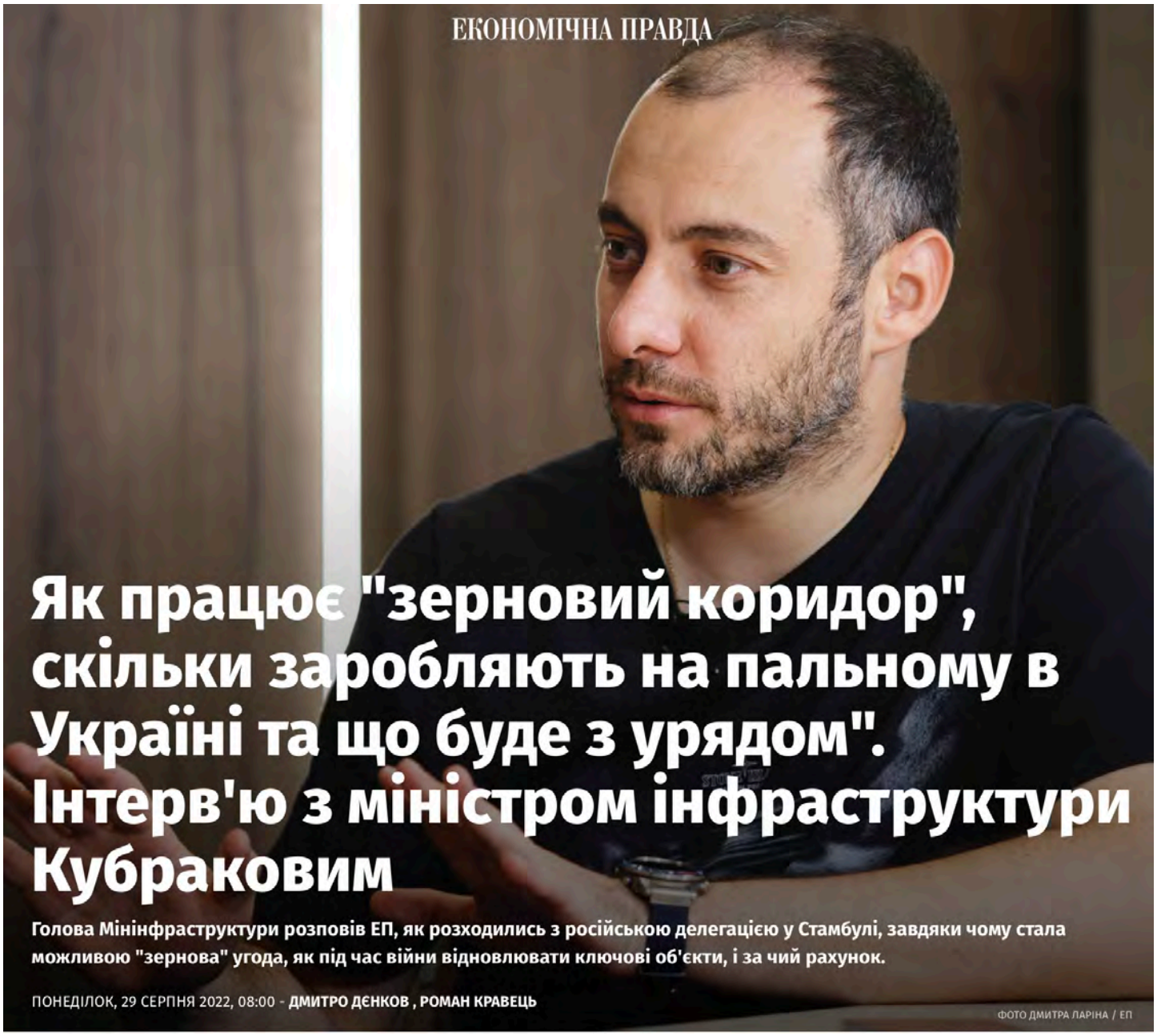
> Где брать следующие 4 тыс. не понятно. Советских запасов не хватит, а "Мотовилиха" сейчас в ходе процедуры банкротства.

Кремль планировал войну в Европе, производя миллионы снарядов. Но он не планировал длительную конвенциональную войну в Украине такой интенсивности. Поэтому **в Москве скоро заговорят о мире, чтобы накопить снаряды для новой войны**.

***

№ 568.

Як працює "зерновий коридор", скільки заробляють на пальному в Україні та що буде з урядом". Інтерв'ю з міністром інфраструктури Кубраковим

Голова Мінінфраструктури розповів ЕП, як розходились з російською делегацією у Стамбулі, завдяки чому стала можливою "зернова" угода, як під час війни відновлювати ключові об'єкти, і за чий рахунок.

2022-08-29

Економічна правда

Голова Міністерства інфраструктури до 24 лютого і після – це різні ролі. Як і багатьом іншим керівникам міністерств Олександру Кубракову прийшлось нашвидкуруч перелаштовувати роботу відомства на нові рейки.

До війни, як голова "Укравтодору", а потім як і міністр, він був одним з ключових менеджерів "Великого будівництва". Нові дороги, дитячі садки та інші соціальні об'єкти, яскраві жовто-чорні вивіски на фасадах з надписами, які нагадують про її особливий зв'язок з президентом – цю програму знає,

напевно, кожен українець. Співрозмовники УП також часто згадували "Велике будівництво" в контексті політичної корупції та появи на ринку "дорожніх картелів".

Наразі ця програма не на часі, як і зрештою багато інших проєктів на кшталт будівництва високошвідкісної залізниці до Варшави або створення національного авіаперевізника UNA.

Зараз керівник Мінінфраструктури переконує донорів допомогти Україні відновити знищені росіянами ключові інфраструктурні об'єкти, і шукає додаткові джерела надходжень як, наприклад, повернення акцизу на пальне, який можна було б направити на дорожнє будівництво.

Крім цього, Кубраков опікується також "зерновим коридором", нетиповим для його відомства питанням забезпечення країни пальним, відновленням інфраструктури та будівництвом вантажних терміналів на кордоні для розширення експорту. Він бере участь у ключових заходах, підписує від імені України міжнародні домовленості, як це було в Стамбулі, супроводжує президента на зустрічі з турецьким лідером та генсеком ООН, як це було у Львові.

Його уже стали називати наступним прем'єр-міністром, але голова Мінінфра запевняє, що крісло Дениса Шмигаля його не цікавить.

1. Про зустрічі у Стамбулі та Львові, Ердогана, Гуттеріша і Шойгу

– Почнімо із зустрічі президента України з президентом Туреччини та генсеком ООН у Львові. Ми бачили вас на фотографіях, ви теж були *на цих переговорах*. Як вони відбувалися і що залишилося за зачиненими дверима?

– Переговори відбувалися в звичайному форматі. Тобто тристоронні перемовини та делегації з кожної сторони. Обговорювалися найнагальніші питання, які об’єднують Україну, Туреччину, ООН.

Перше – це *зернова угода*, її виконання, що потрібно, щоб вона розвивалася далі. Друге – *ситуація* із Запорізькою атомною електростанцією. Обговорювали, який формат може бути, які наші вимоги, щоб територія ЗАЕС була демілітаризована.

Тобто чогось унікального, чого не було в заявах трьох лідерів, не було.

– Можливо, ви запам’ятали якісь незвичні реакції наших партнерів?

– У кожного є якісь обмеження на публічні висловлювання. Наприклад, генсек ООН робить заяви винятково в рамках статуту ООН, мовляв, "ми наполягаємо на тому, тому і тому". Відповідно, ми не можемо отримати від нього заяви, які прийнятні для нас, які будуть підтримані нашим суспільством. Тому що він каже одразу, що "я тоді не зможу працювати з іншою стороною".

Ердоган про якісь чутливі речі теж просить не розповідати в ЗМІ. Наведу приклад, як було три місяці тому із зерновою угодою, коли ми тільки починали над нею працювати. Тоді в ЗМІ до останнього моменту не було інформації чи якихось деталей. Проте іноді турецька сторона щось "зливала" через свої ЗМІ, мінімальну інформацію.

Вони завжди так роблять, у них такий стиль. Вони показують, що вони найголовніші в цьому процесі, хоча насправді це не так. Але в них така політика.

– Після переговорів була *офіційна заява* Ердогана, що він вірить у мирні перемовини Зеленського з Путіним. Що на цій зустрічі говорили про мирні переговори?

– На тристоронній зустрічі нічого такого не обговорювали. Були винятково нагальні питання. Основний час було приділено Запорізькій атомної електростанції і ситуації навколо неї. На зустрічі нашого президента і президента Туреччини більше нікого не було, це була двостороння зустріч.

– Одразу після зустрічі у Львові в Telegram-каналах з'явилася інформація, що нібито Ердоган привіз Зеленському записку від Путіна з його умовами мирного договору. Там про це говорили?

– Можу керуватися лише тим, що бачив і чув я. Від Ердогана в рамках тристоронньої зустрічі навіть натяку на таке не було. Звичайно, що весь світ чекає на легке вирішення. Мовляв, є зернова угода і її можна якось розширити. Я не бачу зв'язку. Тобто зернова угода – це винятково ситуативна історія, яка вигідна всім.

Нагадаю, що в нас ще в квітні на рейді в Одесі стояли російські військові кораблі й обстрілювали наше місто, і люди бачили їх зі своїх балконів в Одесі. Потім російських військових кораблів не стало, тому що в один корабель влупили, далі – у другий, третій… І якось вони почали зникати. Це й створило умови для зернової угоди.

Паралельно є проблема глобальної світової продовольчої кризи, проблема з добривами, інфляція в країнах ЄС, США і всіх розвинених країнах – усе це в комплексі знайшло таке ситуативне рішення.

Подивимося, як воно далі буде працювати. Є багато викликів і ми пам'ятаємо, що наступного дня підписання угоди був *ракетний обстріл* Одеського порту.

– Крім наших бойових успіхів, що ще змусило Росію погодитися укласти зернову угоду?

– Це питання загалом комплексне. Є роль ООН, є інтереси різних країн світу, які по-своєму залежні від української аграрної продукції. З іншого боку є Китай, який також залежить від нашого експорту і від експорту Росії по ряду позицій, і є Росія, яка має партнерів у Латинській Америці та Африці.

Через російську агресію усі ланцюги нормальної торгівлі були зруйновані, а разом із засухою у Африці, і навіть Європі продовольча ситуація у світі надзвичайно загострилася.

Друге - це реальний голод в Африці. Колеги з ООН показують реальну статистику збору врожаю у тих країнах. Марокко, наприклад, зібрало лише 30% врожаю, від того, який планували.

Це не ми такий ланцюг запустили, а агресія з боку Російської Федерації. Думаю, Росії треба було конче демонструвати себе як надійного партнера в Африці та Латинській Америці. Підійшов час, коли вони мали вирішувати цю проблему, яку самі й створили. У цьому їхня політика, вони так працюють.

Але найголовніше, що їхні кораблі вже не стояли на рейді біля Одеси. Це ключове.

– Зернова угода була *підписана в Стамбулі*, ви особисто представляли Україну. Чому з нашого боку підписували її ви, а з російського – міністр оборони Шойгу?

– Делегації визначилися в останні дні. Ще на початку, коли генеральний секретар ООН *приїжджав до Києва*, він сказав, що з того боку ООН буде мати справу більше з економічним блоком, ніж з військовим. Чому в них все змінилося в останній момент – я не розумію.

У нас було одразу визначено президентом, що це буде наше відомство, оскільки ми відповідаємо за порти та логістику. Але ми все одно працювали в повній координації з нашими Військово-морськими силами, Міністерством оборони, Генеральним штабом та ГУР.

– Для вас стало сюрпризом, що в Стамбул приїхав Шойгу?

– Ми за день дізналися про це.

– Ви з ним зустрічалися в Туреччині? Можливо, розмовляли в кулуарах?

– Не було жодних розмов, не було зустрічей. Для нас це було принципово, ми одразу узгодили цей момент за протоколом. Усі можливі моменти – сісти за один стіл, пройти поряд або зайти в одну кімнату – цього не було.

Нам казали, коли погоджували: "А от зараз дві делегації будуть разом заходити". Ми кажемо: "Ні. Ми будемо в залі на своїх місцях і будемо чекати, поки інші делегації будуть заходити. Ми не будемо ні з ким поряд одночасно заходити".

2. Як працює "зерновий коридор"

– Як працює зараз "зерновий коридор, скільки портів залучено?

– Повноцінно працюють три основні наші порти на Чорному морі: Чорноморськ, Одеса і Південний. З наших портів вийшло 27 суден (інтерв'ю записане 20 серпня – *ЕП*), десять на вчорашній день стояли на завантаження. Це ті, які вийшли і зайшли, тобто їх там не було до початку повномасштабної війни.

Уже маємо близько 40 заявок, близько 700 тисяч тонн агропродукції вже вийшло з початку дії зернової ініціативи з портів Великої Одеси. Звичайно, ми хочемо її розширювати і додавати інші порти.

Ми над цим працюємо, але тихо, спокійно. Я розумію, що такі речі, як і сама зернова угода, повинні так проходити.

– Раніше ви казали, що важливо залучити порт Миколаєва. Це можливо?

– Приблизно 40% нашої аграрної продукції раніше йшли на експорт саме з Миколаївського порту. Там багато зернових терміналів наших і міжнародних компаній. Тому, звичайно, ми хочемо, щоб він був в Ініціативі. Ми над цим працюємо. Нас турбує одна умова: безпека. Гарантом цієї безпеки, якщо ми діємо винятково в рамках Ініціативи, можуть бути лише ООН і Туреччина.

– Чи може відповідна динаміка вирішити проблему експорту агропродукції з урахуванням нового врожаю?

– Дуже багато залежить від безпекових питань, щоб не дай Бог не було якихось нових непередбачуваних історій, які можуть налякати ринок.

Якщо все буде відбуватися так, як зараз, ми зможемо за результатами вересня вийти на 3 мільйони тонн зерна в місяць лише з трьох портів Великої Одеси. Це найближча ціль, а загалом пропускна здатність цих трьох портів – близько 5 мільйонів тонн.

До повномасштабної війни в нас було 5-7 мільйонів тонн експорту аграрної продукції на місяць, включаючи, звичайно, Миколаїв і наші порти на Азовському морі, які зараз недоступні.

Разом з тим, порти на Дунаї також працюють, залізниця працює, вантажівки везуть продукцію до найближчих портів в Євросоюзі.

– Зараз багато що залежить від бізнесу. Наскільки він готовий ризикувати і заходити в порти?

– Основний ризик, звичайно, безпековий. Звичайно, це впливає на вартість фрахту, на вартість страхових послуг. Колись прийде час і ми розповімо, як все відбувалось в ці дні, хто як себе поводив.

Є багато компаній приватного сектору, які роблять дуже сміливі речі, деякі люди ризикують, купують судна одне за одним. Але будемо відверті: не всі так ризикують. І українські, і іноземні компанії зовсім по-різному себе поводять.

Завжди найскладніше першим. Далі вже всі починають потроху розуміти, що механізм працює, що все більш-менш безпечно, що все нормально. Динаміка заявок, яку ми бачимо – це 10-15 суден на добу. Наприклад, учора в наші порти зайшли сім суден. Сім – це вже цифра, за один день це непогано.

– Чи можемо ми почати вивозити ще й металопродукцію і що для цього потрібно?

– Теоретично все можливо, ми над цим теж працюємо. Звичайно, це один з найбільших пріоритетів, щоб коридор був розширений на весь експорт-імпорт, який потрібен нашій державі. Настане час, коли цим коридором підуть судна не тільки з аграрною продукцією.

3. Про військову логістику

– Якщо говорити про логістику і перевезення зброї, то Міністерство оборони передало цю ініціативу вам. Як це було домовлено?

– Не можна сказати, що були окремі домовленості. Просто у перші дні війни ми так організувалися. Це більш складна модель, і крім міністерства залучені водії та перевізники, волонтери, є приватні компанії, які їх підтримують, є "Укрзалізниця" і, звичайно, є Командування сил логістики, які відповідають за це всередині країни, і підпорядковуються Генеральному штабу. На мою думку, вони професійно працюють. У нас з ними з перших днів нормальна щоденна співпраця, хоча до війни ми не були знайомі.

Наше завдання – забезпечити доставку військової допомоги в Україну. Представники міністерства координують міжнародну логістику і на хабах у Польщі, і в Міжнародному донорському координаційному центрі в Німеччині.

– Зараз волонтери роблять щось нереальне: купують супутники, байрактари. Іноді складається враження, що волонтери роблять більше, ніж іноземні партнери. Хто зараз більше постачає зброї?

– Ця дискусія не йде на користь. Найбільше зараз роблять, звичайно, партнери з точки зору обсягів та вартості ресурсів. Це не можна ні з чим порівняти. Але і цю війну не можна ні з чим порівняти. Це дійсно найбільша війна на європейському континенті після Другої світової з точки зору масштабів, задіяних сил, людей, видів озброєння.

Ми самі воювати не змогли б. Це все мільярди і мільярди доларів. США, Великобританія, європейські країни, Канада і вже за ними з великим відривом ідуть усі інші – держава та волонтери. Усі роблять нереальну справу і одне без іншого не працює.

Наприклад, нам можуть передати унікальне обладнання, наприклад, артилерійські системи. До них потрібні класні розвідувальні дрони, які коштують набагато менше, але без них сучасна артилерія не буде так ефективно працювати. Класні розвідувальні дрони можуть купити волонтери.

Це настільки велика війна, що ми самостійно як держава не могли б ніколи забезпечити всім необхідним, щоб утримувати протягом півроку такий рівень постачань. При всій повазі до волонтерської спільноти вона на 100% не могла б, і не мала б усе забезпечити.

Ми всім світом воюємо, і наші іноземні партнери теж виявилися не готовими до такого масштабу. У світі є проблеми з багатьма видами озброєння та боєприпасів.

4. Про пальне, акциз та маржу АЗС

– Не так давно ми зіткнулися з паливною кризою. Уже можна сказати, що вона завершилася?

– Якщо обережно говорити, то вона більш-менш завершилася. По всій території країни, на всіх заправках ми бачимо, що пальне є в наявності. Майже ніде уже не бачу обмежень щодо продажу пального на одну автівку. На цьому етапі вона завершилася, але все одно ринок дуже змінився, він працює без запасів. Тому говорю "обережно".

– При цьому ви впевнені, що повернення акцизів *не особливо вплине на ціни*? Звідка така впевненість?

– Ми бачимо, як зараз падають ціни на нафту та нафтопродукти на світових ринках. Ми теж спілкуємося з ринком. Якщо зараз акциз повернути в тому обсязі, який ми запропонували, то все одно він значно менший, ніж до війни, і він значно менший, ніж в Євросоюзі. За такої кон'юнктури ринку, і розміру акцизу, наприклад, ціна на дизельне пальне взагалі не повинна змінитися.

– Питання до вас як до члена уряду, який є ініціатором повернення акцизу. Чому для кожного вида пального він передбачений на рівні 100 євро на тисячу літрів? В тих же країнах ЄС податки варіюються в залежності від пального. В нашому випадку, зокрема, такий акциз може сильно *вплинути на ціну автогаза*.

– У пропозиції Міністерства інфраструктури передбачалося збереження ставки на газ на рівні до повномасштабного вторгнення. Однак за розрахунками Міністерства економічного розвитку потрібно було вирівняти на цьому етапі акциз для всіх видів пального, щоб не було дисбалансу на ринку.

– Як пояснює це Міністерство економіки?

– Є їхнє обґрунтування. Ситуація склалася так, що прибирали акциз не ми, а повертаємо – ми. Я зрозумів на якомусь етапі, що, в принципі, якщо воно більше нікому не потрібно, то за нас це теж ніхто не зробить. А потрібно воно, якщо чесно, в першу чергу нам і Мінфіну, бо це кошти які потрібні в тому числі для ліквідності нашої фінансової системи.

– Укрзалізниця купувала для держави пальне і продовжує купувати надалі. В УЗ розуміють ринкову ситуацію і розуміють, з якою маржею працюють трейдери, так?

– Так.

– Яка ж тоді маржа на бензині та дизелі, за вашими вашими оцінками?

– Відповідатиму обережно. Дійсно, ми побачили реальну собівартість, це для мене теж був цікавий досвід, особливо коли ми уклали прямі контракти з ExxonMobil та Orlen. Ми побачили всю складову, логістику, норму прибутку і так далі.

Для порівняння: ми проаналізували по кожній країні ЄС навантаження у вигляді акцизів і ПДВ на вартість в роздрібній ціні одного літра – це приблизно від 40% до 60%. Стільки держава там у вигляді різних зборів і

податків отримує з продажу кожного літра в роздробі. У нас, окрім 7% ПДВ, майже нічого немає. При цьому ми побачили що рентабельність на тих ринках не більше 10%.

Тобто, якщо обережно сказати, то у нас пропорція була майже зворотна.

– Тобто, завозять наші роздрібні мережі десь за 35-40 гривень максимум?

– (*Сміється*) Я нічого не буду казати. Курс змінився, маржинальність точно зараз вже не така. Але було декілька місяців, коли маржа була дійсно високою. Але це і бізнес зараз ризиковий, багато гравців втратили свої бази зберігання, які були знищені ракетними ударами.

5. Про плани відновлення та державну авіакомпанію

– У нас 24 тисячі кілометрів залізниці. І ви кажете, що її замінити на європейську колію це нерозумно і неправильно. Що ми можемо?

– Ця ціль глобальна може бути, але я не знаю, через який час. Можливо 50 років? Ми не можемо зараз такі речі планувати. А зараз програма мінімум – відновити на території України ті ділянки, де колись працювала євро колія. Є також ті ділянки широкої української колії, які заходять на території наших західних сусідів. А далі, в принципі, слід йти вглиб від кордону, але виключно там, де зосереджені наші транспортні хаби.

Замінювати всю мережу, всі 24 тисячі кілометрів на європейську колію точно не потрібно.

– Тобто, наразі для розширення каналів для експорту УЗ більше зосереджена на карго-хабах і вантажних терміналах з європейською колією.

– Так.

– Що з цим всім робити, якщо, наприклад, відкривається море і все починає працювати? Наскільки воно буде потрібне?

– Все це буде потрібне. Море відкривається, але ніхто не може гарантувати на 100%, що все буде працювати завжди, як було до цього. На жаль, ризики є. Якщо щось станеться, ми маємо бути підготовленими. Тому все, що почали будувати на кордонах, все добудуємо. Днями ми запустили оновлену ділянку залізниці "Березино-Бесарабяска", яка з'єднує Україну та Молдову.

Вона важлива для наших портів на Дунаї. Наприклад, якщо щось не так з нашим мостом через Затоку, у нас є альтернативний маршрут, і він дуже

важливий. Ця ділянка "Березино-Басарабяска" не працювала 25 років, але ми її реконструювали за місяць.

– Ми відновили це за власний рахунок?

– Зробили ми. Але, здається, вони там якось будуть розраховуватися з УЗ, на їхній території роботи було суттєво менше.

– У плані відновлення, який уряд (?) представив в Лугано йшлося про 200 кілометрів залізниці, яку ми маємо перевести на колію європейського зразка. Це тоді про що?

– Це якраз найближчі ділянки до кордону. Це Волинська область, Львівська, Закарпаття, Чернівецька область.

– Там також був закладений ремонт 27 тисяч кілометрів доріг і 1 400 мостів. Водночас, в нас в країні 170 000 км доріг і 16 000 мостів. Чому ми так мало заявили?

– Я не вважаю, що ми заявили мало. За попередні два роки ми зробили, якщо рахувати з місцевими дорогами, приблизно 15-16 тисяч кілометрів доріг. Це немало. Якщо ж говорити про Лугано, то наш фокус на час війни - проекти "виживання".

Тобто, йдеться про мости, які необхідні для швидкого сполучення міст і сіл, а також про модернізацію інфраструктури, яка задіяна у експортній логістиці. 80% часу, фокусу, уваги ми намагалися привертати до тих речей, які потрібні зараз.

24 тисячі кілометрів доріг пошкоджені. Десь була реальна зона бойових дій, там вони обстріляні і у воронках. А десь танки постійно їздили і там пошкоджений верхній шар дороги. Але це не про те, що їх терміново потрібно відновлювати.

Також ми розуміємо, що в нас є 300 мостів на дорогах загального користування, які зруйновані. На 50 тимчасовими рішеннями ми забезпечили проїзд, але ще 250 мостів залишається зруйнованими.

– Скільки коштів приблизно потрібно на відновлення інфраструктури і чи можна це коректно порахувати?

– Йшлося про приблизно 95-100 мільярдів доларів. Це прямі збитки від пошкодження всієї інфраструктури, включаючи житлову. Я вважаю, що ця статистика найбільш коректна, але все одно багато чого ми не розуміємо. Наприклад, Маріуполь – туди ми не маємо доступу.

– У план розвитку країни закладене створення державних національних авіаліній. За 100 млн доларів. Навіщо нам державна авіакомпанія в той час, коли інші представники влади *наголошують* на мінімальному державному втручанні в економіку? Як взагалі *UNA* буде конкурувати з тими ж Ryanair чи WizzAir?

– Якщо б у нас був такий оператор до війни, то ми точно, не дивлячись на існуючі загрози, могли тримати основні напрямки.

Ви пам'ятаєте, як важко перед широкомасштабною війною було утримати авіакомпанії, які були готові літати в Україні до останнього. Або, наприклад, літаки не залишали в Києві в нічний час і навіть, якщо прилітали о першій годині ночі, все одно вилітали і не ночували в країні. Багато авіакомпаній просто перестали літати.

До того ж, коли завершиться війна, не всі авіакомпанії моментально повернуться в країну.

– Це аргумент з точки зору війни, утім ці плани з'явилися набагато раніше. У нас все державне здебільшого асоціюється з неефективним. Навіщо нам ще одна держкомпанія?

– Наведу приклад. Коли держава укладає прямий контракт з найбільшими світовими й європейськими нафтовими компаніями Orlen чи Exxon, українські споживачі нафтопродуктів від цього тільки у виграші. Так само і з національним авіаперевізником. Ми бачимо реальну собівартість і вартість ризиків. У випадку з пальним саме держава взяла на себе ризики.

Кожен крок запуску національного авіаперевізника детально вивчався і пропрацьовувався нашими французькими консультантами. Саме вони рекомендували нам запускати нову державну авіакомпанію напередодні запуску спільного авіапростору з ЄС – новий гравець мав шанси вистояти у конкуренції з європейськими авіаперевізниками.

До того ж, ми розглядали різні моделі, які дозволять компанії бути комерційно успішною, залучати приватний капітал, та різні форми об'єднань з існуючими українськими авіаперевізниками.

6. Звідки взяти кошти на відбудову на час війни

– Гроші на інфраструктуру наші партнери не готові давати до закінчення війни. Але звідки їх взяти на відбудову уже зараз, хто готовий їх давати під час війни та в яких обсягах?

– Партнери готові, але виключно в тих межах, які критично необхідні нам для виживання, для виживання нашої економіки, держави. В Лугано у нас було багато зустрічей з усіма міжнародними фінансовими інституціями.

Наприклад, зараз відбувається реструктуризація попередніх проєктів, на які були виділені кошти Європейського інвестиційного банку, але таким чином, щоб можна було допомогти з відновленням найбільш критичних об’єктів інфраструктури.

Так само ЄБРР: не фінансуємо капітальні видатки на ремонт доріг, але фінансуємо все, що пов’язано з експортом, тобто розширення пунктів пропуску на кордоні, будівництво ділянок залізниці в бік Євросоюзу. Так само і Світовий банк: все, що пов’язано ремонтом зруйнованих об'єктів і знову ж таки з експортом нашої аграрної продукції.

Переважно це невеликі проекти, воно так буде і надалі, і це справедливо.

– На який обсяг коштів можна розраховувати?

– Я можу назвати тільки дуже орієнтовні обсяги. Проекти з Європейським інвестиційним банком – 200-300 мільйонів євро, із Світовим банком – 100-200 мільйонів доларів, ЄБРР – так само в районі 100-200 мільйонів євро.

Звичайно, всі міжнародні фінансові інституції зараз працюють не так, як вони працювали до війни. Тобто, зараз Світовий банк може ухвалювати по окремих проєктах рішення за тижні, що раніше потребувало 3-4-6 місяців. Якісь рішення вони взагалі ухвалюють за 2 тижні.

– Ми розраховуємо і на наповнення Дорожнього фонду. Саме через це повертається *акциз на пальне*.

– Звичайно, це знову ж таки, ті самі об’єкти, які найбільш потрібні зараз та які не будуть фінансувати наші партнери. Партнери фінансують речі, пов’язані з експортом та з відновленням економіки. Тобто, є зруйновані мости, дороги, інші об'єкти, які мають соціальне значення. Це пріоритет, який ніхто, крім нас, не буде фінансувати. Хіба якщо не буде окремої програми, яку ми зробимо з партнерами.

– Ваші очікування – 2-3 мільярди на місяць. Що саме на них планується відновити? Які ключові об'єкти? Чи є конкретний список?

– Вони вже є. Деякі затверджені постановою уряду.

7. Що з "великим будівництвом?

– Я трохи хотів повернутися у довоєнний час. Велике будівництво – це програма, з якою ви асоціюєтеся як один з ключових менеджерів. З чого все починалося, як взагалі виникла ця програма?

– Це було ще за прем'єр-міністра Олексія Гончарука. Він подивився плани будівництва доріг, ремонтів дитячих садочків, шкіл, лікарень і було потім ухвалене рішення, що все це буде "Велике будівництво". Зробили презентацію, з якою він потім пішов до президента і пояснив все. Це був кінець 2019 року.

– Яка тут роль *Юрія Голика*? Тому що кажуть, що саме йому належить ідея реалізувати такий план в масштабах країни?

– Ні, він на тому етапі був радником прем'єр-міністра Олексія ***Гончарука***. І він якраз мав досвід реалізації таких проєктів як будівництво дитячих садків, шкіл, лікарень в Дніпропетровській області. Саме за цю частину у "Великому будівництві" він відповідав. Під його керівництвом проходили наради з обласними державними адміністраціями, вони складали плани на 2020-й рік.

– За вашими відчуттям, як громадськістю сприймається програма *"Велике будівництво"*?

– У мене досить проста відповідь. По-перше, я бачив соціологію щороку і щокварталу. Якщо брати більш широке розуміння громадян, то статистично все дуже добре. Але загалом я розумію прекрасно, про що ви говорите…

Це була одна з основних програм до війни президента, яка допомагала йому в електоральному плані. Це розуміють і опоненти, і для них це була одна з найголовніших мішеней для критики.

Як і в будь-якій програмі я розумію, що є і добрі речі, в ній задіяні десятки міст, 24 обласні державні адміністрації, багато-багато різних суб'єктів. І, звичайно, є якісь речі недобрі, яких, можливо, десь 1%. Я прекрасно це розумію. Але 90% фокусу громадськості все одно буде на цих моментах.

– Ми не можемо знати, що відбувалось за кулісами цієї програми, але про "недобрі речі" часто можна чути від учасників ринку, хоча вони, звісно, переслідують свої інтереси.

Під час будь-якого великого будівництва, наприклад, в часи того ж самого Януковича під "Євро-2012", державні підряди діставались "обраним". *У "Великому будівництві" сьогодні також є група компаній, які здебільшого отримують найбільше підрядів. Наскільки, з вашої точки зору, це ефективно?*

Чому зліт деяких компаній, наприклад, таких як ОВ "Будінвест інжиніринг" припадав, наприклад, на перебування у владі певних чиновників?

– Давайте по порядку. Пул гравців, який був історично до того, як ця програма почала працювати, суттєво не змінився. На 80% це ті самі компанії, які були на ринку. Можна подивитися 2018-й, 2019-й рік, і попередні роки.

Якщо говорити про конкуренцію, то вона покращилася. У нас просто не можна критикувати систему "Прозорро" або нашу закупівельну систему, але, я вважаю, що є багато речей, над якими потрібно працювати.

Я можу порівнювати торги, які відбуваються за правилами Світового банку, ЄІБ та ЄБРР, і торги, які відбуваються за українським законодавством. Основна різниця – на торгах того ж Світового банку на першому етапі всі подаються вже з ціновою пропозицією, там немає ніякого другого туру, там одноетапні торги. Тобто, коли 30 компаній подаються на тендер з ціновою пропозицією, паралельно відбувається кваліфікація, тобто вони не можуть домовитися, не може бути ніякої змови.

У нас постійно відбуваються якісь розслідування Антимонопольного комітету щодо змови учасників торгів. На міжнародних тендерах ці процедури простіші, і вони вже показали свою ефективність в Україні. До того ж конкуренція на тендерах міжнародних фінансових установ набагато вища.

Якщо говорити про згадувану вами компанію "Будінвест інжиніринг", то я про неї бачив інформацію в публікаціях "Наших грошей" і розумію, що це стосується місцевих доріг. Я не відповідаю за місцеву мережу доріг і за те, що там відбувається.

– Ця місцева компанія, до речі, співпрацює з деякими великим гравцями, які входять в сьогоднішній пул "Великого будівництва".

– Я знаю, що це мережа місцева.

– Була зустріч на початку липня у президента, збиралися всі дорожники. Здебільшого там були представники того ж самого "пулу". ЗМІ писали також, що там був Костянтин Караманіц, власник ФК "Кривбас" і компанії "Рудомайн". Він також займається дорожнім будівництвом?

– Там обговорювалися досить специфічні речі, пов’язані не тільки з дорожнім будівництвом. У них є певна вузька компетенція, вони будують багато чого у своїй сфері, видобування, і виключно про це була мова.

– Ваші політичні опоненти прямим текстом називали "велике будівництво" до повномасштабної війни "великим крадівництвом". Було багато публікацій в ЗМІ, де пояснювалося, що цей проєкт не просто іміджевий, а також корупційний.

Можете відповісти на закиди стосовно корупції у "Великому будівництві", яка наче забезпечувала всю систему влади, зарплати у конвертах і так далі?

– Я не можу на це відповідати, тому що я вже багато разів на це відповідав. Ми аналізували багато речей. Раніше середня кількість учасників торгів була 2,5 учасника, тепер стало 4,5 учасника. Ціна впала в перший рік на 21%.

На 99% все було нормально і працювало в рамках ринку, в рамках правил. Тобто, зростав ринок, зростали обсяги, зростало все. Звичайно, це когось могло дратувати, звичайно, політичні опоненти все це використовували на свою користь.

І знову ж таки, я бачив не одне кримінальне розслідування про те, що люди крали, де не докладали якісь матеріали, де неякісно будували. Все це теж було.

– А вас в НАБУ запрошували по цих справах?

– З НАБУ ми постійно співпрацюємо (*сміється*). НАБУ приходили до нас, запрошували в багатьох справах. Звичайно. І по тих речах, які відбувалися ще до мене, вели якісь справи, і по тих речах, які відбувалися в період, коли я був.

– Що зараз з проєктом "Велике будівництво"?

– Зараз немає, в принципі, ніякого будівництва. Зараз є тільки, знову ж таки, сказав, відновлення зруйнованих мостів, доріг, ті ж самі тимчасові мости і конструкції. Так само "Укрзалізниця" будує тільки там, де необхідно будувати. З перших днів війни всі капітальні видатки були зупинені по всіх напрямках.

8. Про ротації Кабміна та прем’єрські амбіції

– Якою є ситуація наразі в Кабміні, чи можна очікувати ротацію осінню? В якому форматі ця ротація готується?

– Те, що я відчуваю і бачу – нічого не готується. Ситуація нормальна, всі працюють в рамках своїх міністерств. Коли потрібно когось міняти – міняють. От нещодавно поміняли міністра соціальної політики. Я не хочу обговорювати, не знаю деталі, але просто скажу, що якщо це потрібно, ніхто не чекає. Все відбувається за декілька днів.

– Як приклад можу навести інший випадок – ми за місяць до звільнення Баканова повідомляли, що голову Служби безпеки можуть відправити у відставку. І коли президента хтось запитав про це, Зеленський достатньо демонстративно *відповів*: "якби хотів, то би звільнив"...

– Про відставку уряду, в якому я працюю більше року, я вже теж разів три-чотири чув.

– Поки ви працювали, у цьому уряді вже більше відставок було… (*сміється*)

– Казали, що уряд піде у відставку до опалювального сезону, після опалювального сезону. Тобто, все це було вже. Зараз не бачу жодних передумов для цього.

– Прем'єр-міністр буде змінений?

– Я вважаю, що навіть теоретично це можливо тільки після перемоги. Не бачу для цього передумов.

– А ви часом не відповідаєте так дипломатично через те, що вас називають головним претендентом?

– Ні, чесно. Немає жодних передумов, от насправді. У нас цілком нормальна співпраця з усіма. З початку повномасштабної війни багато речей політичних, або амбіції певних людей відійшли на другий план.

Наприклад, якщо до 24 лютого на уряді досить сильно могли там з Мінфіном сваритися з якихось питань, то зараз не витрачаємо часу на ці всі речі. Від них є зараз відповідь: можу/не можу. Так само я: підтримую/не підтримую, робимо/не робимо.

– Ми не запитуємо, чому люди говорять про те, що ви кандидат у прем'єри. Питання в тому, чи є у вас бажання бути прем'єром?

– Ні. Більш простий приклад – мені показували презентацію, проєкт скорочення міністерства. І казали: "отут, давай якось щось будемо рухати, тут об'єднаємо, тут зменшимо, ти підтримуєш?". Я кажу: "ні, не підтримую". Чому?

Тому що є наше міністерство, є команда, яка працює в цьому міністерстві, є конкретні проєкти, які ми можемо брати – наприклад, те ж саме пальне, яке є ширшим ніж прямий функціонал міністерства. Такі точкові речі ми можемо на себе тягнути, брати й робити. Я не хочу ніякого іншого міністерства – чесно, не хочу!

– А після того, як ЗМІ почали писати, що ви є кандидатом у прем'єри, ваші стосунки із прем'єр-міністром не зіпсувалися?

– Ні, ми це проходили з ним. Ще, здається, до повномасштабної війни, було пару таких незрозумілих хвиль. Я пояснював, що мені це нецікаво, немає жодних амбіцій і бажання. Тобто, спокійно. Зараз він з гумором до цього ставиться. Мені навіть уже не потрібно нічого пояснювати.

9. Про "10-10-10"

– Однією з найбільш обговорюваних тем тижня, який минув, була радикальна *податкова реформа "10-10-10"*, про яку розповідав Ростислав *Шурма* в інтерв'ю Forbes. На вашу думку, чи можливо це?

– Я спілкувався з Ростиславом, з ***ідеологом***. Я вважаю, що обережно потрібно до таких радикальних речей ставитися, тому що це може викликати значне падіння надходжень, дуже суттєвих для держави. З іншого боку я розумію що є дисбаланс і у діючій податковій системі і там точно є над чим працювати.

На всіх зустрічах в Лугано мені казали наші міжнародні партнери – будь ласка, повертайте акцизи, повертайте мита всі, все, що ви прибрали, зараз повертайте. Ми, звичайно, будемо вас підтримувати, будемо допомагати, але потрібно, щоб у вас бюджет хоч якось наповнювався.

> Я не буду казати, що це нереально. Треба детально дивитися розрахунки і економічну модель. Найголовніше – потрібно, щоб хтось за це відповідав. Я вважаю, що реформи такого масштабу мають пропонуватися на основі якісно підготовлених розрахунків.

Ми маємо аналізувати і бачити ризики для себе. Наприклад, я бачу ризик у тому, що у нас в країні зараз і так майже нічого не фінансується.

> *Наприклад, директор "Укравтодору", Євген Кузькин, йому 66 років, він – один з авторів Бюджетного кодексу України, він бачив наш бюджет зсередини у різні роки, і він каже мені, що радіє, коли в кінці місяця виходить заплатити за інтернет в будівлі – 6 тисяч гривень за якийсь період.*

Тобто, для мене ризиків більше. Я в цьому питанні консерватор.

> Назвіть приклади країн, де податки приблизно такі, як ви пропонуєте?
>
> Я ставлю питання: як живуть в цих країнах люди, як бізнес там працює?

Є пільги для певних галузей, але загалом ми можемо спокійно говорити, що податки скрізь високі. Питання в тому, що люди розуміють, за що їх потрібно платити, що вони отримують в результаті.

Є у нас, звісно, і питання адміністрування податків. Тобто, все це повинно працювати нормально і люди повинні розуміти незворотність всіх цих процесів.

***

№ 569.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 28 серпня 2022

Головне

1) Постріл у ногу у вигляді факапа з генералом Кривоносом - це "фірмовий стиль" офіса єрмакак і шефірів.

2) Тьху вам у душу! "ми" нагородили виблядків з нашого "квартала" й інших пдарасів. А щоб народ не бубонів, замішали їх до достойних. Класичний варіант урковлади, нє?

3) Обстріл Енергодару – фірмове блюдо окупантів. Які 8 років практикувалися на ватниках дамбасу.

Теми доби

1) Окупанти обстріляли житлові квартали Енергодару.

2) У Голій Пристані знищено колаборанта – колишнього депутата від "Слуги народу" Ковальова.

3) Президент Зеленський нагородив державними нагородами артистів "Кварталу-95"

4) Вітренко лякає українців низькою температурою в будинках узимку.

1. Війна

1-1) Фронт

• Російська стратегічна авіація завдала удару не менше ніж 5 ракетами по воєнному об’єкту в Сарнах на Рівненщині з повітряного простору Білорусі. Окрім військової інфраструктури, постраждали житлові будинки та районна лікарня.

• З території РФ зі ствольної артилерії обстріляно 5 прикордонних сіл

Сумщини.

• Приватний сектор Харкова обстріляно ракетами з касетною бойовою частиною, у центрі міста внаслідок влучення двох ракет зруйновано адміністративні будівлі.

• На півночі Харківської області точилися бої місцевого значення в районі Дементіївки та в Удах.

• На південь від Ізюма щоденні бойові зіткнення відбуваються в районі траси Харків – Довжанський – у Долині та в Богородичному – на березі Сіверського Дінця.

• Тривають запеклі бої на околицях Соледара та Бахмута, у Яковлівці на автошляху Лисичанськ – Бахмут та на південь від Бахмута – у Зайцевому та Кодемі.

• На околицях Донецька окупанти безперервно атакують у районі с. Першотравневе на трасі на Дніпро.

• Спроба ударних частин російських військ прорвати оборону ЗСУ в Павлівці в районі Вугледару успіху не мала.

• Російська армія вночі обстріляла житлові будинки Енергодару – міста-супутника Запорізької АЕС. За оцінкою Енергоатому, у разі аварії на станції радіоактивна хмара накриє практично всю східну частину України, Крим, Ростовську область та Кубань. Пресслужба Держдепартаменту США заявила, що Росія відмовляється визнати серйозний ризик викиду радіації та заблокувала кінцевий документ конференції учасників Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Російські представники заявили, що 2 частини документа, що стосуються ситуації на Запорізькій АЕС, мають "відверто політичний характер". Міністр закордонних справ Кулеба заявив, що Росія перетворила АЕС на військову базу, чим поставила під загрозу весь континент.

Директор МАГАТЕ Гроссі повідомив, що місія агентства на чолі з ним вирушить на АЕС цього тижня.

• На Дніпропетровщині російська артилерія знову обстріляла Нікополь і населені пункти району, зокрема, Марганець – із району Запорізької АЕС. "Високоточною" ракетою знищено громадський туалет у селі Нововоронцовка поблизу лінії фронту на березі Дніпра. Також під обстріл потрапили населені

пункти Синельниківського та Криворізького районів та міста на лінії фронту в Запорізькій області.

• Оперативне командування "Південь" анонсувало "позитивні новини" щодо ситуації на ділянці фронту на правобережжі Херсонщини.

Супутникові знімки підтверджують, що окупанти після виведення з ладу українською артилерією Антонівського мосту будують поряд із ним понтонну переправу. Її довжина вже сягнула половини протяжності моста. А поки російське командування перекидає техніку на правий берег Дніпра поромом. За оцінкою західних розвідок, нова переправа також є вразливою для точних артилерійських ударів.

• В окупованому Мелітополі підірвано базу російських військ на заводі "Автокольорлит". Оперативне командування "Південь" повідомило про знищення трьох пунктів управління військами в Херсоні та Дар'ївці в районі стратегічного мосту через Інгулець, Українська артилерія накрила російські склади боєприпасів у Любимівці та Херсоні. За інформацією із Севастополя та Мелітополя, російські підрозділи ППО намагалися там збити українські безпілотники.

• Британська розвідка вважає, що указ російського президента Путіна про збільшення чисельності військ навряд чи суттєво змінить ситуацію на фронті, оскільки нові контрактники мають недостатню підготовку, а мобілізаційний резерв РФ обмежений.

• У Голій Пристані на Херсонщині знищено колаборанта – колишнього депутата від президентської партії "Слуга народу" Ковальова.

1-2) Тил

• Президент Зеленський провів секретну нараду з керівниками оборонних відомств та ЗСУ щодо ситуації на фронті.

• Глава Нафтогазу Вітренко заявив, що у квартирах українців цієї зими температура буде нижчою за норму на 4 градуси, а опалювальний сезон почнеться пізніше й закінчиться раніше, ніж у попередні роки, оскільки країна відчуває брак газу. Він стверджує, що для закупівлі необхідних обсягів компанії потрібно орієнтовно $10 млрд. За його словами, ситуація може ускладнитися, якщо Росія завдасть ударів по об'єктах газової інфраструктури.

• Комісія з регулювання азартних ігор не знайшла порушень у документах букмекерської компанії 1xBet ("Твоя компанія беттінга"). За інформацією ЗМІ, компанію контролюють особи із російським громадянством. Комісія відмовилася надати детективам Бюро економічної безпеки копії ліцензійних

справ низки фірм, 1xBet тощо, посилаючись на заборони, які встановлено постановою Кабміну.

2. Україна та світ

• Експерти центру Naval News вважають, що Туреччина пропустила до Чорного моря через протоку Босфор ракети для комплексу С-300 та військову техніку на торговому судні Sparta II.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг вважає необхідним посилення присутності країн Альянсу в Арктиці через зростання воєнної активності Росії в регіоні.

• Глава МЗС Німеччини Бербок заявила, що за дешевий російський газ країна заплатила безпекою та незалежністю. Вона відкинула можливість запуску газогону "Північний потік-2". Бербок підкреслила, що Росія використовує енергоносії як зброю, про що свідчить скорочення постачання "Північним потоком-1" без жодних підстав. Міністр економіки, віцеканцлер Габек повідомив, що заповнення газом підземних сховищ відбувається швидше, ніж планувалося.

Уряд Болгарії відмовився від переговорів із Газпромом про новий контракт на постачання газу.

Канцлер Австрії Нехаммер вважає, що ЄС має запровадити загальноєвропейський ліміт цін на електроенергію, щоби зупинити "божевілля, що відбувається на енергетичних ринках".

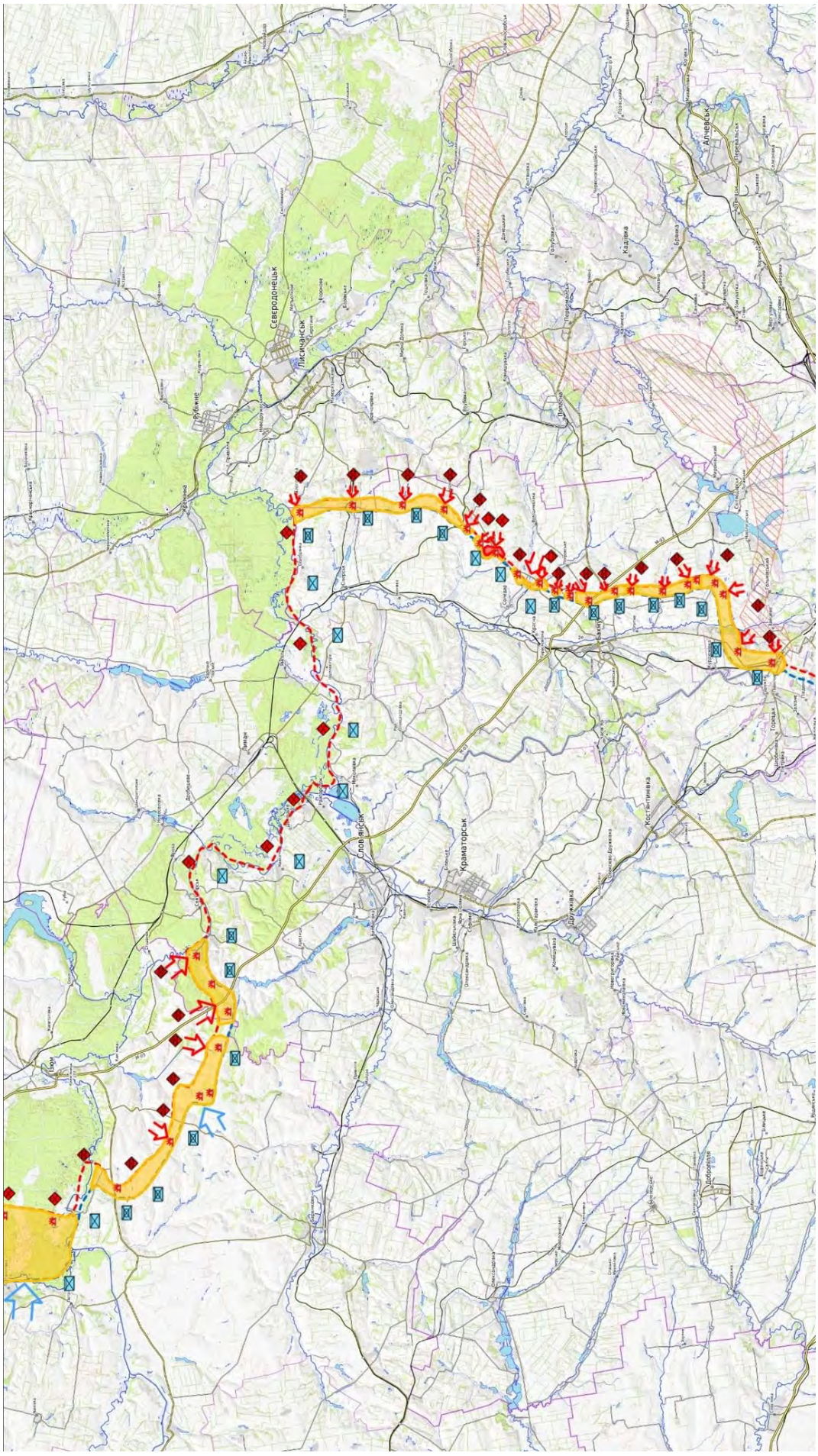
• Єврокомісар із закордонних справ Боррель не підтримує повної заборони на видавання віз громадянам Росії. Заборону не підтримують Франція, Німеччина та країни півдня Європи, економіка яких має суттєву залежність від туризму. За інформацією видання The Financial Times, ЄС таки відмовиться від угоди про спрощений візовий режим із РФ, проте залишить можливість видавання віз певним категоріям її громадян із посиленням бюрократичної процедури.

• На латвійському кордоні знову побільшало спроб прориву незаконних мігрантів із території Білорусі. Уряд Латвії ухвалив рішення про подовження режиму надзвичайного стану в прикордонних районах.

3. Київ

• Стан повітря в столиці знову суттєво погіршився через загоряння торфу у Вишгородському районі. Влада рекомендує мешканцям закрити вікна, обмежити перебування на вулиці та пити більше рідини.

4. Тренди

Сєвєродонецьк
Лисичанськ
Рубіжне
Кадіївка
Алчевськ
Слов'янськ
Краматорськ
Костянтинівка
Горлівка

- Українські соцмережі сколихнула інформація про нагородження артистів та учасників команди "Квартал-95", а також інших сумнівних осіб, яких було приховано довгим списком нагороджених на День незалежності. Паралельно журналіст Бутусов поширив інформацію про порушення кримінального провадження проти генерала Кривоноса, який організував оборону київського аеропорту Жуляни в перші дні війни. На початку березня головнокомандувач ЗСУ Залужний повернув Кривоноса на військову службу та доручив йому оборону аеропорту. А вже 29 березня генерала було звільнено "за особистою вказівкою президента Зеленського". Кривоніс працював заступником секретаря РНБО в перший рік каденції Зеленського, й усіляко критикував дії членів його "команди", які, за його твердженням, були спрямовані на ослаблення обороноздатності України. Кримінальна справа проти Кривоноса з’явилася після його виступу із критикою влади на опозиційному телеканалі.

****

№ 570.

Реформа містобудування. Правда і міфи

Олена Шуляк

народний депутат, голова партії «Слуга народу»

2021-08-03

Як реально зробити будівельний ринок прозорим, а покупця — захищеним?

Від редакції:

Наше видання стало майданчиком для дискусії з приводу реформи містобудівної сфери, яку *презентує влада*. Цього тижня парламент прийняв в першому читанні ключові законопроєкти *№ 5655* і *№ 5656*, які на думку їх ідеологів та авторів мають зробити будівельний ринок прозорим і безпечним для інвесторів/громадян.

На розгляді в комітеті перебуває законопроєкт *№ 5091* про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому.

У вже опублікованих (зокрема й критичних) текстах ми неодноразово згадували народну депутатку Олену ***Шуляк***, яка є головою ***Координаційної ради з вирішення проблемних питань у містобудуванні*** та одним зі стейкхолдерів заявленої реформи. Сьогодні надаємо їй можливість позначити свою позицію.

Сферу містобудування в Україні чекають серйозні пертурбації: змінюються правила гри, ринок виводиться у прозору цифрову площину, а люди отримують дедалі більше конкретних гарантій задля захисту їхніх інтересів. Природно, що процеси змін завжди супроводжуються дискусіями, і не завжди в них міститься раціональне зерно. Тому є привід розвінчати міфи та розібратися в реформі містобудування й інших будівельних змінах.

1. Міф перший: закон №5091 не дає жодних гарантій інвесторам

Наприкінці зими 2021 року на розгляд парламенту надійшов законопроєкт №5091 про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому. Простими словами — законопроєкт про захист інвесторів у майбутню житлову нерухомість. Документ передбачає, що забудовник зможе продавати квартири лише тоді, коли кожну (і весь будинок) зареєстрував у реєстрі Мін'юсту як окремий об'єкт майнових прав. А до цього реєстру він може потрапити тільки тоді, коли є всі дозвільні документи.

Тобто, не маючи відповідного права на початок будівельних робіт, він не може продавати квартири. Ба більше, наявність забудовника в реєстрі унеможливлює подвійні чи потрійні перепродажі, бо вже на цьому етапі на кожну майбутню квартиру буде конкретний офіційний власник. Крім того, в законопроєкті чітко прописано, як здійснюватиметься контроль покупця за змінами будь-яких технічних характеристик об'єкта (наприклад, щодо

добудови додаткових поверхів). Так, перепланувати будинок без відома його власників забудовник точно не зможе. Йому доведеться повідомити про це власників, заново подавати заявку та документи на будь-які зміни і чекати рішення.

Сьогодні проєктна документація на будинок змінюється постійно, і осіб, які придбали квартири в такому будинку, ніхто про це не запитує. Законопроєктом №5091 уперше запроваджується необхідність запитувати і встановлюється перелік випадків та коли і з ким зміни узгоджуються. Наприклад: зменшення площі допоміжних приміщень будинку (даху, підвалу тощо) для створення нових квартир на продаж потрібно буде узгодити з усіма особами, які вже придбали квартири/приміщення в будинку. Добудову нового поверху — з особами на суміжному (останньому) поверсі. І це не всі випадки, коли інвесторів нарешті питатимуть, чи доцільне коригування проєкту. При цьому, наприклад, слід пам’ятати і про граничні показники щодо висотності, визначені містобудівними умовами та обмеженнями, вийти за які забудовник не має права.

А ще №5091 передбачає введення гарантійної частки будівництва об'єкта нерухомості на випадок, якщо замовник/девелопер не зможе профінансувати його завершення. Очікується її встановлення на рівні мінімум 10% від вартості об’єкта (можливо, і всі 20%), що забезпечить його добудову, коли щось піде не так (відсоток визначить Кабмін). Цей пункт не дуже подобається забудовникам, але тільки так можна унеможливити популярну нині тенденцію, коли люди змушені самі добудовувати свій будинок.

2. Міф другий: «гарантійна частка» занадто маленька і не вирішить проблеми

Слід визнати, що проблема у встановленні величини гарантійної частки таки є, адже чим більшою буде вона, тим дорожчим буде квадратний метр нерухомості. Справді, гарантійної частки не завжди вистачить для того, аби покрити 100% затрат, необхідних для добудови будинку.

Але в кожному разі це буде додатковим ресурсом, який:

1) — з одного боку, стимулюватиме забудовника виконувати роботи належним чином, не перетворюючи об’єкт на довгобуд, бо квартири, що входитимуть до гарантійної частки, залишатимуться його власністю, якою він зможе розпорядитися на власний розсуд після завершення будівництва;

2) — з іншого боку, у разі виникнення форс-мажорних обставин гарантійна частка зможе покрити принаймні частину (а інколи і в повному обсязі) видатків, необхідних для добудови будинку.

3. Міф третій: про банки, які б стали кращою гарантією для добудови об’єктів

Побутує думка, що найкращим захистом інтересів інвесторів у житлову нерухомість є банки. Логістика така: під час купівлі житла на стадії будівництва укладається договір не з забудовником, а з банком, який фінансує це будівництво. Банк для майбутнього власника нерухомості в такому разі виступає ескроу-агентом. Своєю чергою, фінустанова ретельно перевіряє забудовника та контролює цільове використання виданих йому на будівництво грошей.

Таке страхування ризиків є обов'язковою умовою в Європі, тому й багато наших експертів вважають, що запровадження аналогічної системи є панацеєю від недобудов. Але, попри великий плюс, який полягає у виведенні з тіні забудовників, в Україні ця система поки що працюватиме не так добре, як хотілося б.

Адже якщо гроші покупців покладуть на такий банківський рахунок, вони будуть заморожені. За що ж будуватиме забудовник? Фінустанова видасть йому кредит під певні відсотки. Звісно, банк постійно моніторитиме будівництво і видаватиме кредит траншами, щоб убезпечити себе від ризиків, та, оскільки забудовник сплачуватиме чималі відсотки, ціна на житло для людей зросте.

В Україні також, на жаль, немає гарантій, що банк не збанкрутує. Недавнє дослідження НБУ з’ясувало: 37% українців не довіряють банкам взагалі, і мають на те причини. Після досвіду «банкопадів» (згадаймо хоча б інвесторів «Аркади») досить багато українців не фінансуватимуть житло через банки.

А ще — в українських реаліях може статися що завгодно, відтак банкрутство може пережити й забудовник. Будівництво триває роками, за цей час змінюються ціни на будівельному ринку. Щоб реалізувати проєкт, забудовникові знадобиться значно більше коштів, і в результаті він може визнати, що збанкрутував.

Ну й насамкінець — про можливе знецінення гривні за час будівництва. Валютних ризиків ніхто не скасовував, і це загрожує банкрутством обом сторонам. Інвестор у такому випадку потерпає найбільше: ні грошей, ні квартири.

4. Міф четвертий: про закон, який з’явився через «Укрбуд» і «Аркаду»

Деякі експерти в Україні стверджують, що вже згаданий № 5091 про захист інвесторів є наслідком краху «Укрбуду» та «Аркади», а ще — підігрує лобістам ринку. Хоча ситуація, яка склалася навколо цих підприємств, безумовно, підштовхує до якнайшвидшого розв'язання проблем на ринку первинної нерухомості, називати законопроєкт «наслідком краху» не можна, бо його розробка розпочалася задовго до цих подій.

Ще до парламенту попереднього скликання в Раду вносився проєкт закону, покликаний гарантувати речові права фізичних та юридичних осіб, які вкладають свої кошти в будівництво нерухомості. Та тоді він до сесійної зали так і не потрапив через «незручність» документа для забудовників. Але з початком роботи Верховної Ради IX скликання робота на цьому напрямі тривала.

4 грудня 2019 року у Комітеті Верховної Ради України з питань організації держвлади, самоврядування та містобудування відбулися слухання на тему «Захист інвестицій у житлову нерухомість та шляхи вирішення проблем постраждалих інвесторів».

Тоді ж депутати, представники уряду та експертних організацій вирішили, що працюватимуть у двох напрямах:

1. На основі зібраних пропозицій комітет напрацьовує механізми вирішення проблем інвесторів майбутньої житлової нерухомості, що постраждали з різних причин.
2. Мінрегіон займається питанням вирішення проблеми довгобудів, які вже є.

Зрештою, законопроєкт №5091 розробили точно таким, яким хотіли його бачити всі учасники слухань.

5. Міф п'ятий: відсутність важелів контролю за місцевою владою

Корупція у сфері містобудування щороку оцінюється в понад 3 млрд грн. Тобто стільки залишається в кишенях чиновників-корупціонерів, які на кожному етапі будівництва намагаються витягнути хабар з ініціатора зведення об'єкта. І мова зараз не лише про тих, хто працює в Державній архітектурно-будівельній інспекції, а й про чиновників місцевого самоврядування.

Хоч раз у житті кожен із нас чув новину, як працівник якоїсь місцевої ради просив хабар, аби вирішити питання будівництва (чи просто заплющити очі на порушення). Як наслідок, у населених пунктах країни ростуть незаконні забудови, замість підземних паркінгів з'являються торговельні центри, а

замість дитсадків — ресторани. На жаль, зашкарубла корумпована система така міцна, що подолати її можна, лише радикально змінивши «правила гри».

Так, у рамках реформи містобудування, яка передбачає цифровізацію, контроль та відповідальність, планується посилений моніторинг і за об'єктами, і за суб'єктами будівництва.

Тобто навіть за тими, хто повинен контролювати, щоб забудовник нічого не порушував. І чиновники, і експертні організації, і підрядники — всі будуть під пильним наглядом незалежних контролюючих органів. Мова про Містобудівну палату — орган, який складатиметься з усіх компетентних у сфері будівництва осіб, яких автоматично обиратиме електронна система. Частина їх (дев'ять осіб) змінюватиметься кожних чотири місяці, щоб у них не виникало спокуси пообіцяти щось комусь за хабар.

Тим часом органам місцевого самоврядування надається право зносити незаконні забудови без рішення суду, якщо вони не відповідають заявленому плану.

> Тобто будувати 15 поверхів замість задекларованих десяти можливості вже не буде. Ба більше, стежити за об'єктами, що зводяться на місцях, — прямий обов'язок місцевої влади.

Щодо контролю за місцевим самоврядуванням, то це питання доволі об'ємне, і зараз його розглядає підкомітет з питань містобудування, благоустрою та земельних відносин у рамках комітету держвлади і самоврядування. Голова — народна депутатка Ганна Бондар. Там, за рекомендаціями нашого комітету, який недавно проводив відповідний круглий стіл, мають підготувати відповідний законопроєкт.

Замість епілогу

1 липня Верховна рада підтримала надважливі законопроєкти, які лежать в основі реформи містобудування. Зокрема йдеться про

1) ***№ 5655 — «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування сфери містобудівної діяльності»*** та

2) ***«Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів за державну реєстрацію у сфері містобудівної діяльності»***.

> Перший документ — головний, другий — додатковий, адже передбачає бюджетні нюанси для реалізації першого.

Так, в основі законопроєкту № 5655 лежать механізми зміни роботи на будівельному ринку для перетворення його на максимально ефективний і некорумпований.

> Зокрема, державна реєстрація права на виконання підготовчих і будівельних робіт буде відбуватися виключно через електронну систему. У ній замовник зможе самостійно зареєструвати таке право лише за умови, що необхідні для реєстрації документи вже занесені до е-системи або відповідних реєстрів (мається на увазі інформація про право на землю, містобудівні умови та обмеження, позитивний висновок експертизи тощо).

Законопроєктом також передбачається, що в процес реєстрації прав на початок будівництва вводитимуться нотаріуси та державні реєстратори речових прав на нерухоме майно. Проєктну документацію ж на відповідність ДБН (державні будівельні норми) та іншим вимогам законодавства перевірятимуть виключно спеціалізовані експертні організації, які нестимуть підвищену відповідальність. Уже зараз у комітетах ВР активно готують відповідний законопроєкт. Це документ про запровадження підвищеної адміністративної, кримінальної та майнової відповідальності для всіх учасників ринку (чиновників зокрема), які порушуватимуть норми і правила.

Цей законопроєкт буде завершальним у трійці документів про реформування в містобудуванні, і після його прийняття парламентом можна буде сміливо стверджувати, що **в Україні розпочинаються справжні якісні будівельні зміни.**

Зареєструвати його плануємо вже у липні 2021-го.

***

№ 571.

Як захист прав інвесторів у житло зможе запустити доступну іпотеку

2022-08-09

Олена Шуляк

народний депутат, голова партії «Слуга народу»

Незабаром Верховна Рада розглядатиме в другому читанні складний і надважливий законопроєкт № 5091 *«Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому»*.

Цей системний документ покликаний *урегулювати цілу низку проблем на ринку житла* — зробити його прозорішим, сучаснішим і ліквіднішим.

> Саме зараз, коли країна планує та розпочинає відбудову відновлення зруйнованого внаслідок воєнних дій, розвиток будівельної галузі набуває ще більш стратегічного значення.

Йдеться про одну з найгостріших проблем — **захист інвесторів у будівництво житла.**

Окрім того,

> **законопроєкт дозволить уже незабаром, *в умовах воєнного стану*, запустити доступну іпотеку**, актуальність якої лише збільшилася під час повномасштабної війни Росії проти України. Як це працюватиме, розповім нижче.

1. Лікуємо хронічні хвороби ринку нерухомості

Орієнтовно **100 000 обманутих інвесторів, понад 150 проблемних багатоквартирних будинків *лише в Києві та області***,

серед яких скандальні «Еліта-центр», «Укрбуд», «Аркада», будинки Войцеховського та, як результат, недовіра до забудовників і високі фінансові ризики.

Усе це останніми десятиліттями є частиною реалій українського будівельного ринку.

Окрім очевидної ***недобросовісності*** деяких представників галузі, основною причиною такої ситуації була ***відсутність ефективної законодавчої бази***.

Законопроєкт № 5091 **довгий час розроблявся нашою командою та передбачає низку рішень, які покликані залишити ці явища в минулому.**

Насамперед буде створено такі умови, щоб продажі квартир були неможливі за відсутності дозвільних документів, а також умови добудови об'єкта.

2. Запобіжники від недобудов

Раніше забудовники не були зобов'язані десь показувати, скільки квартир продано в будинку, що будується.

Після прийняття законопроєкту забудовник не зможе продавати квартири, поки не зареєструє в реєстрі Міністерства юстиції кожну як окремий об'єкт майнових прав.

А доступ до реєстру можливий лише за наявності всіх необхідних дозвільних документів.

Після того, як усі об'єкти буде зареєстровано, забудовники вже не матимуть можливості додатково продавати нежитлові приміщення (підвали, горища) як житлові або перетворити велику квартиру на кілька менших тощо…

Якщо ж забудовник змінить технічні характеристики квартири, наприклад, здійснить перепланування без згоди власника, це буде підставою для розривання договору.

Так само, як і порушення встановленого терміну здачі в експлуатацію об'єкта на понад шість місяців.

У договорах першого продажу має бути закріплено зобов'язання продавця не лише добудувати, а й під'єднати його до інженерних мереж на постійній основі.

Окрім того, забудовник на своєму вебсайті зобов'язаний опублікувати детальну інформацію про об'єкт і розкрити дані про себе та кінцевих бенефіціарів.

Лише максимальні прозорість і зрозумілість процесів дадуть змогу забезпечити довірливі відносини в галузі.

Законопроєкт внесе в законодавче поле поняття «девелопер». Ним уже давно послуговуються на практиці, проте юридично його роль не було визначено. Також вводяться та розмежовуються поняття «подільний об'єкт незавершеного будівництва» (багатоквартирний будинок) і «неподільний» (квартира). Подільний об'єкт до прийняття в експлуатацію продавати не можна, крім випадків, коли змінюється замовник будівництва або наявне обтяження іпотекою. Таким чином, забудовник або девелопер, розпочавши будівництво, не можуть перекласти відповідальність за його завершення на третіх осіб.

3. Гарантоване право на житло, яке буде збудовано

Один із ключових запобіжників незавершеного будівництва — впровадження ***гарантійної частки***.

Це частина об'єкта незавершеного будівництва (частку визначатиме Кабмін), розпоряджатися якою забудовник або девелопер не матиме права до здачі об'єкта в експлуатацію. Водночас гарантійна частка встановлюється на чергу будівництва/пускового комплексу, кожна із яких може бути прийнята в експлуатацію окремо. Якщо завершення будівництва не можуть профінансувати, на це підуть кошти з продажу гарантійної частки. Здебільшого їх вистачить на повне або принаймні переважне покриття витрат на добудову.

Головне — уникнути випадків, коли людям, що вклалися в будівництво, необхідно самостійно та за додаткові кошти добудовувати об'єкт.

Але самого розрахунку на завершення будівництва недостатньо.

У законопроєкті передбачаються поняття «майбутній об'єкт нерухомості» та «спеціальне майнове право».

Що це дасть на практиці?

Інвестор у будівництво купуватиме не обіцянки, а зареєстроване право на майбутній об'єкт. Це, по-перше, унеможливить повторний продаж одного й того самого об'єкта. По-друге, дасть змогу вже на цьому етапі розпоряджатися об'єктом, адже покупець матиме спеціальне майнове право.

Майбутній об’єкт нерухомості може перебувати в цивільному обігу. Відповідно, майбутню квартиру, за яку інвестор сплатив необхідні кошти та оформив на неї спеціальне майнове право, можна продати. Також у проєкті закону окремо зазначено, що спеціальне майнове право включає право особи вимагати закінчення будівництва об’єкта, зокрема через звернення до суду.

4. Необхідний крок до доступної іпотеки

Нещодавно уряд затвердив програму доступної іпотеки під 3% для військових, лікарів, вчителів і науковців.

> Озвучено плани з початку 2023 року розширити програму на всіх, хто потребує житла, але зі ставкою 7%.

Наш **законопроєкт № 5091** вносить зміни до Закону «Про іпотеку» — зобов’язання за іпотекою зможе поширюватися також на неподільний об’єкт незавершеного будівництва та майбутній об’єкт нерухомості. Предметом застави може бути спеціальне майнове право на майбутнє житло.

Це дасть змогу зробити програму доступної іпотеки справді масштабною.

Адже потенційно збільшується кількість іпотечних договорів, — вибір об’єктів під іпотеку зросте за рахунок майбутніх об’єктів нерухомості.

Водночас попит на іпотеку допоможе стимулювати нове будівництво.

А забезпечити ці процесі зможуть запропонована нашою командою прозора система інвестування (з наявними запобіжниками та гарантіями) і можливість додаткової застави спеціального майнового права.

Окрім того, така іпотека стане доступнішою через нижчу вартість нерухомості на стадії будівництва.

Отже,

> **законопроєкт № 5091 може стати стимулом як для програм іпотеки, так і для галузі будівництва загалом.**

У разі прийняття законопроєкт «Про гарантування речових прав на об’єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому» стане ще одним важливим етапом реформи містобудування, що триває останні роки. А сьогодні законодавчі ініціативи, що покликані сприяти подоланню фізичних та економічних наслідків війни, набувають ще особливішого значення.

Від редакції:

*текст опубліковано в рамках продовження дискусії про реформування будівельної сфери, розпочатої нашим виданням. Критичний погляд на законопроєкт експерта Георгія **Могильного** ми публікували.*

Більше статей Олени Шуляк читайте за посиланням.

***

№ 572.

Романенко **2022-08-29**

Зеленский с Ермаком сегодня подсветили контрнаступление Украины. Информации мало, писать победные реляции ещё рано.

Я писал две недели назад, что переговорам о перемирии будет предшествовать попытка выйти в новую точку равновесия. Попытка Украины подвинуть врага в рамках этого - это и есть попытка усилить переговорные позиции к моменту саммита G-20 в Индонезии, где возможно будет заключено перемирие. В рамках этого сценария нас ждёт ещё около месяца жёстких боев.

В октябре начнётся непогода и возможности наступления начнут ограничиваться для обеих сторон.

8 ноября будут выборы в Конгресс, которые покажут как изменится баланс в США. Результаты выборов могут скорректировать позицию Белого дома.

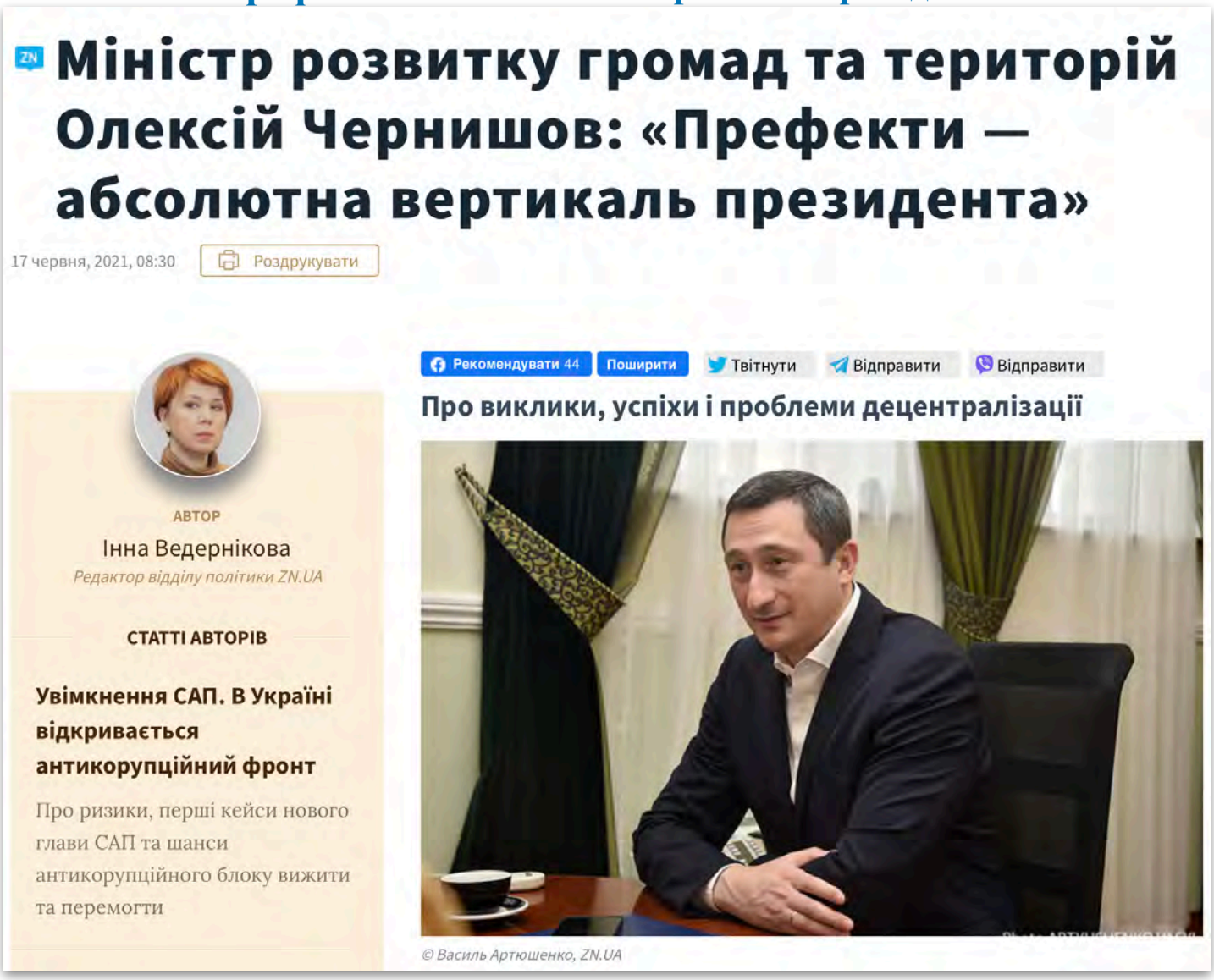
А 15-16 ноября будет саммит G-20 в Индонезии. Кроме того, в начале ноября должна быть встреча Байдена с Си Цзиньпином.

В общем-то, все указывает на то, что в середине ноября будет развилка, после которой будет или перемирие, или заход на следующий год с переходом ситуации в сценарий 2 (жёсткая зима и переговоры в конце зимы-начале весны) и сценарий 3 (жёсткая зима и переход к новой эскалации, которая затянется до середины осени 2023 года, когда будет формироваться очередная точка бифуркации). В любом случае, я уверен, что вопрос возврата Крыма и Донбасса не будет решён для Украины. Даже вопрос возврата Херсона ещё не очевиден.

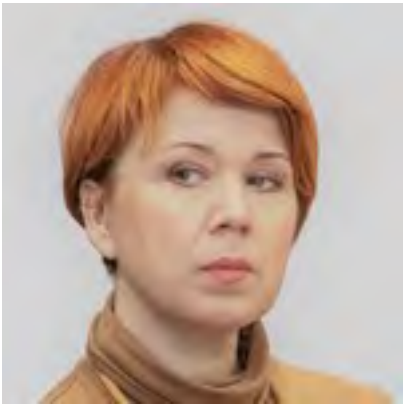
***

№ 573.

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов: «Префекти — абсолютна вертикаль президента»

2021-07-17

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Про виклики, успіхи і проблеми децентралізації

Олексій Чернишов рік тому і тепер — дві різні іпостасі. Колишній успішний бізнесмен-девелопер і губернатор Київської області уже ознайомився з децентралізацією, відчув на дотик регіональну політику й легко добирає слова для відповідей на складні запитання. Він не став віце-, але цілком може стати прем'єром як один з кандидатів із сірого списку президента за квотою Тимура Міндіча. Він також — перший із номінантів на посаду голови Київської міської державної адміністрації (КМДА).

Опанування Чернишовим ролі повноправного члена президентської команди уважна публіка могла відстежити під час Конгресу місцевих та регіональних влад, що відбувся у два заходи минулого тижня. Ані в Хмельницькому, ані в Дніпрі профільний міністр не перечив Зеленському, який зухвало заступив на територію Кабміну, зате досить чутливо реагував на кожну випадкову шпильку, кинуту на адресу центральної влади кимсь із присутніх депутатів або мерів.

Ця розмова з міністром відбулася у момент, коли Банковій вдалося, щонайменше публічно, переломити ситуацію у відносинах із місцевим самоврядуванням. Взаємні обвинувачення змінилися на демократичні обіймашки на тлі жорсткого остракізму, якому влада піддала мера Києва, голову Асоціації міст України (АМУ) Віталія Кличка. Наскільки ефективна така політологічна конструкція ми побачимо після того, як основні бенефіціари й самі мери зроблять свої президентські ставки. А ось наскільки вона стійка інституційно, зрозуміти можна вже зараз. На порядку денному — закон про місцеві державні адміністрації та внесення змін до Конституції. Ось-ось Центр, упровадивши інститут префектів, спробує ще міцніше стиснути в обіймах місцеве самоврядування.

Які батоги й пряники приготувала влада, щоб вийти із зони майбутньої напруги провідним гравцем? Чому мерів запрошують пити каву та розв’язувати проблеми на Банкову, а не в Мінрегіон? Чи є у влади 300 голосів для голосування за Конституцію і остаточну зміну правил гри? З допомогою яких інструментів Центр може реально приструнити регіональні еліти? Хто смикатиме префекта за ниточки, і чи стане громада юридичною особою? Що буде з Києвом та законом про столицю? Чи віддадуть мерам 80% податку на доходи фізосіб (ПДФО) і частину податку на прибуток, за що бореться Асоціація міст? Скільки в Україні неспроможних громад, і як виживатимуть сільські об'єднані територіальні громади (ОТГ) після відкриття ринку землі?

Про це ми розмовляли в першій частині інтерв'ю з міністром розвитку громад та територій Олексієм Чернишовим.

***

1. Бліц

— Скільки вам потрібно часу, щоб прийняти важливе рішення?

— Секунда. Після цього людина зазвичай шукає підтвердження вже зробленому вибору.

— Ви підете головою КМДА, якщо надійде така пропозиція?

— Зарано говорити про це. Я працюю міністром громад та територій, показую досить непогані результати. І маю намір робити це найближчим часом.

— А прем'єром?

— Я в команді чинного прем'єр-міністра і вважаю, що це запитання недоречне.

— Це правда, що потрапити в команду вам допомагав Тимур Міндіч — партнер Ігоря Коломойського — і він же лобіює вас у головне виконавче крісло?

— Ми знайомі, але про жодні взаємодії подібного роду розмови не було і бути не може.

— У чому полягає ваша особиста місія на посаді міністра?

— Завершити децентралізацію, зшити країну, забезпечити її рівномірний економічний розвиток, збільшити ВВП, модернізувати інфраструктуру. На кожен із зазначених пунктів мені є що відповісти й показати.

— Назвіть основний успіх команди, представником якої ви є.

— Успіх — у слові «команда». Всі гілки влади нині об'єднані як ніколи.

— А прокол?

— Очевидні прорахунки в організації роботи системи охорони здоров'я в період пандемії, а також масової вакцинації.

— Чи буде восени 300 голосів для внесення змін до Конституції в частині децентралізації?

— Після остаточного узгодження позицій і реєстрації проєкту — буде. Але, в кожному разі, йдеться про 2022 рік.

— В Україні можлива президентська республіка?

— Нерідко це єдиний шлях для швидких реформ і структурних змін. Але, гадаю, для України це трохи передчасне питання.

2. Про корисну експансію Банкової, профільного віцепрем'єра та проблеми на рівні районів

— «Усі рішення Конгресу будуть реалізовуватися через акти уряду і ВР», «Ми не підмінюємо жодних асоціацій, просто скорочуємо шлях вирішення питань для будь-якого керівника міста»...

Олексію Михайловичу, а чому не ви і не прем'єр-міністр Шмигаль скорочуєте мерам шлях вирішення їхніх питань? Чому не ви кличете їх на каву, а Кирило Тимошенко і Андрій Єрмак? Вам не здається, що таким чином одна гілка влади, підмінюючи іншу, штучно створює майданчик, який, згідно із законом, має бути у вас?

— Ролі державних інституцій у питаннях регіональної політики та управління справді варто чітко розмежувати. При Кабміні працює Міжвідомча комісія, яку ми нинішнього року реанімували відповідно до Закону «Про засади державної регіональної політики». Як і велить стаття 18, цей орган очолює прем'єр, а я є його першим заступником. І в цьому випадку діє принцип: «Роботу виконувати треба тихо, але ефективно». Ба більше, весь сенс існування й діяльності нашого міністерства полягає в перманентній взаємодії з головами громад, районними та обласними радами і їхніми депутатами. Ми щоденно й постійно підтримуємо зв'язок із районними та обласними державними адміністраціями, а також із парламентським комітетом і профільними асоціаціями. Йдеться про нашу пряму функцію.

Навіщо Конгрес? При президенті України завжди був дорадчий орган як канал прямого зв'язку президента і його вертикалі з регіонами. Він міг змінювати назви... Зараз, при президентові Володимирові Зеленському, трансформувався в Конгрес місцевих і регіональних влад. Це пов'язано ще й із тим, що регіони в результаті децентралізації та нового адміністративно-територіального поділу потребують додаткової комунікації. Але, запевняю вас, у тому, що відбувається, немає ані найменшої суперечності. Ба більше, порядок денний Конгресу на сто відсотків синхронізований із роботою уряду, і насамперед нашого міністерства. Думаю, якщо ви уважно стежили, то помітили, яку роль у його роботі відігравали і міністерство, і міністр.

— Не головну. Регіональну політику нині формує президент, тоді як це прямий конституційний обов'язок Кабміну. І коли у 2019–2020 роках центральна влада воювала з мерами на тлі розгортання пандемії, це теж була не ваша ініціатива, а загальний настрій оточення президента. Боротьбу з ковідом ви самі зарахували до проколів влади. Але ми пам'ятаємо, як на ще

одному піар-форумі — «Україна 30» — той-таки Кирило Тимошенко на всю країну заявляв, що «процес повністю контролює Банкова». Але хіба патронатна служба може інтелектуально й організаційно замінити цілу інституцію чи міністерство? Голову, зрештою, очікувано відтяли Степанову. Чи не боїтеся ви потрапити у схожу ситуацію?

— Війни з мерами не було. Інше питання, що окремі мери свідомо ігнорували рішення уряду в контексті пандемії. Це історія про їхню відповідальність — перед людьми насамперед.

Далі. Повертаючись до теми — ми реанімували Міжвідомчу комісію, і сьогодні всю роботу, пов'язану з регіональним розвитком, від імені уряду виконує Мінрегіон. Ба більше, ми виходимо на рівень цієї групи саме тоді, коли нам бракує повноважень для вирішення питань із іншими міністерствами — соцполітики, охорони здоров'я або освіти. І я дуже активно користуюся цим інструментом, коли виникає потреба. І якщо ви не бачите гучних публічних заяв на цьому майданчику, це не означає, що він не працює.

Повертаючись до Конгресу як дорадчо-рекомендаційного органу. Він потрібен. Президент виступив як об'єднавчий суб'єкт, що структурував ролі учасників, причетних до формування державної регіональної політики та ухвалення законодавства, і це уряду тільки в поміч. І мені як міністрові вистачає повноважень, аби координувати реформу. І ніякої конкуренції тут немає.

— Але повноважень бракувало навіть вашому попередникові Геннадію Зубку, який був у статусі віцепрем'єра. Таке враження, наче міністерства, по суті, лише після місцевих виборів дізналися, що в країні п'ятий рік іде децентралізація. Відтак, під час трансформації старих районів у нові критично знизився рівень послуг у громадах. Реформа на цьому етапі дала зворотний ефект. Тим часом, крім децентралізації, на вас висять будівельна сфера та ЖКГ. Ваші амбіції можуть допустити появу профільного віцепрем'єра?

— Уточнення: всі рішення з питань тих або інших реформ ухвалює уряд — тобто міністри. Тому теза, що міністерства дізналися про децентралізацію через п'ять років, — некоректна. Стосовно рівня послуг — теж не погоджуся. Навпаки, основні повноваження віддаються громадам, і з передачею повноважень та ресурсів ці послуги стають для жителів доступнішими.

Про зворотний ефект. Якщо йдеться про окремих чиновників (особливо районного рівня), котрі гальмували реформу і щосили трималися за повноваження, то так, для них реформа дала зворотний ефект.

Що стосується останньої частини вашого запитання. Зазвичай функцію профільного віце- виконує профільний міністр. Але я, взагалі, не бачу в цьому проблем. У мене вдосталь повноважень для реалізації тих реформ, про які ми з вами говоримо. Що підтверджується реальними діями й результатами, а також положенням у рамках Кабміну. Я не відчуваю нестачі можливостей у взаємодії з іншими міністерствами. Мабуть, якби були якісь проблеми й нерозуміння з колегами, я б почав наполягати на іншому підході. Тим більше що у ваших словах, безперечно, є логіка. І такі заклики час від часу лунають. Але ж вам відома давня думка про те, що не назва посади визначає керівника.

Стосовно ж ситуації під час передачі повноважень від старих районів новим... Цілком резонне зауваження. Проте зараз є повне розуміння з боку міністрів, і ми діємо досить скоординовано в рамках Міжвідомчої комісії, дій особисто прем'єр-міністра та необхідних рішень уряду. Тому в нас — жодних проблем із просуванням реформи.

— У вас, може, й жодних. Але ж ми говоримо про людей, які сьогодні отримують неякісні послуги на місцях. У їх числі — тисячі загублених важких сімей і літніх людей, до яких просто перестали ходити соцпрацівники. І це лише один пласт проблем. До речі, Мінсоц, згідно з моєю інформацією, не підготував вчасно ні фінансових, ні кадрових викладок процесу передачі служб новим районам. То чого вам тут для координації забракнуло?

— Децентралізація саме й покликана поліпшити якість і доступність послуг для людей на місцях. Я не скажу, що ми всім задоволені й на всіх напрямах триває робота. Але можу запевнити, що жодного соцпрацівника з тих, котрі працювали в райадміністраціях, не скорочено. За районними держадміністраціями функція соцзахисту залишилася, — її координує Мінсоц. Так само друга частина соцдопомоги належить до сфери компетенції територіальних громад. У структурі райадміністрацій напрям передбачено, у функціях громад — також.

Я щиро не вважаю, що на місцях сьогодні все так погано, як ви це хочете подати. Будь-яка реформа, тим більше така, що торкається всіх пластів життя держави, наражатиметься на певний опір. Це в природі людини, й це нормально. Децентралізація триває шостий рік поспіль. Масштаб змін важко описати. Ви лишень вдумайтеся: адміністративно-територіальний устрій на переважній частині України не змінювався більше сотні (!) років. Фундаментально торік було узгоджено й затверджено нову конфігурацію ОТГ, після цього було ліквідовано старі й створено нові укрупнені райони, а також успішно проведено місцеві вибори. У нових громадах і районах уже працюють обрані голови та депутати. Це дуже масштабні процеси, які апріорі

неможливі без нестиковок та прогалин. Але їх потрібно оперативно й точково виправляти.

Ба більше, ми пройшли досить складну стадію політизації процесу децентралізації, коли 2020 року Мінрегіон згорнув добровільну фазу об'єднання громад і ухвалював перспективні плани, затверджені обласними адміністраціями. Застосовувалися різні методи. Зокрема використовували людей, які штучно перекривали дороги, обстоюючи чиїсь інтереси. Але ми довели розпочате до кінця і замість 12 тисяч отримали півтори тисячі укрупнених громад. Хтось зараз може кинути справедливу репліку щодо спроможності створених ОТГ. Так, проблеми є. Проте не забуваймо, що ми й укрупнювали громади для того, аби вони змогли наростити свою спроможність. Ми дали їм більше ресурсу і перейшли на прямі міжбюджетні відносини. І сьогодні децентралізацію варто розглядати як заклик до внутрішніх змін у постпатерналістському суспільстві. Бо разом із повноваженнями та фінансами громади отримують відповідальність.

— Олексію Михайловичу, я все-таки хочу закрити гештальт із хаосом передачі повноважень від старих районів новим. Чому закон про процедуру передачі було ухвалено після місцевих виборів, а не до? Це ж нонсенс. У чому тут прихований смисл ваших повноважень і координації дій із парламентом?

— Та будь-яка, а тим більше така масштабна реформа передбачає збалансовані дії всіх гілок влади. Проте, щоб отримувати результат, потрібно рухатися з певною швидкістю. При цьому окремі частини реформованої конструкції об'єктивно не встигатимуть за локомотивом. Ми ж пам'ятаємо, що децентралізацію взагалі розпочато з хвоста? Ми весь цей час законодавчо рухалися на межі фолу й лише зараз говоримо про необхідність внесення змін до Конституції, яка все це реально узаконить. І все тому, що питання внесення змін до Конституції занадто заполітизоване. Ми могли ще п'ять років запрягати, як це робили наші попередники, котрі, по суті, забалакали процес об'єднання громад.

— Ваші попередники створили концепт і дали старт реформі.

— Я не применшую їхніх заслуг. Та якби ми не рвонули з вольовим рішенням про об'єднання громад, нам із вами не було б чого зараз обговорювати.

— То хто мозок реформи? В чиїй голові мають розписуватися ролі всіх гілок влади і уточнюватися тайм-менеджмент прийняття законів? Щоб хвіст нарешті перестав крутити собакою.

— Така реформа як децентралізація реалізовується колективно, з участю всіх ключових стейкхолдерів, частина яких — у команді міністерства та

профільного комітету Верховної Ради. Ці дві структури й настроюють клавіші реформи, розробляють її концепцію та логіку реалізації. Але не ми починали реформу, ми її підхопили. І, по суті, здійснили революцію.

3. Про спроможність громад, податки та соціальний запит на правосуддя

— Після цієї «революції», за словами голови обласної ради Миколаївської області Ганни Замазєєвої, яка виступила на Конгресі, з 52 громад області лише вісім (!) здатні себе прогодувати. Було видно, що вас зачепила її репліка. Але ж ви розумієте, що відверто слабкі губернатори, формуючи перспективні плани, часто просто не могли пересилити вплив місцевих еліт. Як не пересилили того ж сокирянського феодала Василя Козака в Чернівецькій області. І ще багато кого. Ось у таких випадках Київ якраз і має брати удар на себе. Але не взяв.

— Визначмося з дефініціями: що таке «спроможність громади». У нас функціонує система міжбюджетного вирівнювання. І, насамперед, поняття спроможності ОТГ не базується тільки на фінансових показниках.

Не думаю, що депутатка Замазєєва була на сто відсотків коректною у своїх оцінках, — громади, які мають критерії неспроможності, безперечно, є, але їх не стільки. Конфігурацію громад і районів формували на подання обласних адміністрацій відповідно до затвердженої урядом методики. Враховували кількість населення, наявність ключових об'єктів соціальної інфраструктури, безпеки, медицини та освіти. Найчастіше методики все-таки дотримувалися. Хоча політичний чинник був, і я про це вже сказав.

Насправді репліка депутатки трохи передчасна. Ключове питання не в тому, хто кого пересилив і як тепер Україна виглядає на адміністративній мапі, а в тому, як забезпечити економічне зростання об'єднаних громад. І ось тут саме йдеться про глобальну регіональну політику, коли завдяки економічному зростанню та збільшенню ВВП можливості і блага в громадах будуть збалансовані. Ми зараз перебуваємо в полі створених передумов і ще не використаних резервів. Бюджет же не змінився, чарівної палички ні в кого немає. Працюйте! У вас є ресурси та повноваження, залучайте бізнес, створюйте власні підприємства тощо. І ми тут допомагатимемо вже робочими інструментами. Наповнюється Державний фонд регіонального розвитку, розширюється кейс індустріальних парків, триває діалог із асоціаціями з приводу адміністрування податків.

Безперечно, є громади у складніших умовах. Є проблеми на аграрних територіях, прикордонні — теж мають свої нюанси. На ці точки в держави фокус особливий, закладений у Стратегію регіонального розвитку до 2027

року. Де ми виділили й описали десять типів територій, що потребують індивідуального підходу.

— Так, пам'ятаю, як ви налякали цими типами всю країну.

— Завжди потрібно розбиратися в суті питання. Так, згоден, можливо, нам потрібно чіткіше артикулювати свої меседжі. Однак продовжу: вся політика держави сьогодні має бути спрямована на приплив інвестицій, створення робочих місць і економічне зростання. Наприклад, ми довго міркували про критерії ефективності голів ОДА. Зрештою зі списку з 50 критеріїв мене цікавлять лише два: по-перше, обсяг капіталу (зовнішнього і внутрішнього), залучений за конкретний період в область. По-друге, кількість створених робочих місць. Решта — податкові відрахування, соціальна сфера та інше — наслідок.

— Проте податкові відрахування та адміністрування податків — один із рифів, яких не обійти, налагоджуючи реальний, а не піарний діалог із місцевим самоврядуванням.

— Є представники місцевого самоврядування, котрі не перебудувалися й вимагають залишати на місцях велику частку податків. Але, дорогенький, спробуй-но спочатку розвивати економіку у себе в громаді. Бо, змінюючи пропорцію того ж таки ПДФО (зараз у місцевого самоврядування залишається 60% податку), ми ставимо під загрозу виконання державних функцій. Є армія, безпека, суд, соціальна сфера... яким коштом усе це утримувати? Тобто питання не в тому, як його поділити, а в тому, як його збільшити. І я радий, що більшість керівників громад починають мислити інакше.

— Тобто 80% ПДФО, за які бореться Асоціація міст, — це мінус?

— Знаєте, інколи мені здається, що ідеальна пропорція для цієї організації — сто на нуль.

— Але це найглобальніша асоціація, що об'єднує близько тисячі міських голів. Мери, Олексію Михайловичу, завжди собі на умі. Особливо коли на камеру тиснуть руку президентові.

— Ми відкриті до діалогу і обговорюємо різні варіанти. Але в усьому має бути логіка. Щоб змінювати пропорції, потрібно отримати бодай якісь результати первинного економічного зростання. Мають бути підстави.

— Віддати громадам частину податку на прибуток задля того, щоб громади були реально зацікавлені в інвестиціях, — хіба це не підстава? Інакше інвестор із 600 мільйонами євро валандатиметься на рівні області й може

зайти в громаду лише з грубим соціальним пакетом. До речі, кейс із тієї ж таки Миколаївської області.

— Та в нас сьогодні прямо-таки product placement депутатки Замазєєвої.

— Це депутатка від правлячої партії, тож не страшно. Тим більше що громади стали не просто вимагати збільшення частки податків, вони стали рахувати гроші й оцінювати якість їх вкладення. У певний момент після чергової репліки високопосадовця про поліцію, суди та армію, які потрібно утримувати, саме громади запитають про якість того, за що вони платять державі. Дати реальний поштовх розвиткові території може лише вільний і захищений державою громадянин, який із умовного "найманця Лозінського" перейде в більш цивілізований статус.

— Я вам дуже вдячний за цю тезу. Тут ідеться вже про філософію реформи. І я буду дуже радий, якщо її результатом стане, зокрема, й жорстка вимога громад до центральної влади забезпечити реальні реформи правоохоронної та судової систем. Ідеться про формування потужного соціального запиту на захист і справедливе правосуддя. І коли запрацює такий фідбек, ми з вами житимемо в іншій країні. Верховенство права створить незаперечні передумови й для інших украй необхідних Україні реформ. Думаю, цей момент узагалі можна назвати квінтесенцією і реформи, і нашої розмови.

4. Про проблеми сільських громад, майбутнього «хазяїна» префектів та фактор опального Києва

— Ми зараз не будемо сперечатися про майбутнє відкриття ринку землі. Проте хоч би якої моделі — південноамериканської ставки на агрохолдинги чи розвитку фермерської європейської моделі — дотримувалися особисто ви, 1 липня держава завдасть нищівного удару по сільських громадах. А їх в Україні — більшість.

— Чому ви так вважаєте? Держава, навпаки, передала землі між населеними пунктами громадам.

— Із цими землями вони якось із часом розберуться — якщо Кабмін, звісно, поквапиться включити механізми прозорої процедури передачі. Але я зараз виключно про сільські громади. Село тридцять років помирає, люди виїжджають або спиваються, а влада, впроваджуючи ринок, не забезпечила жодної програми підтримки та кредитування фермерства. Ба більше — вбила ті, що працювали досі. А де позиція профільного міністра? Де лобізм інтересів громад? За рахунок чого вони будуть розвиватися й відкривати нові робочі місця, якщо на ринок зайдуть до зубів механізовані агрохолдинги?

— Безперечно, це є одним із важливих критеріїв, який допомагає громадам нарощувати свій економічний потенціал. І в рамках державної стратегії в нас передбачено програми, про які ви кажете. Особливо на територіях, котрі перебувають у несприятливих умовах. Мені відомо, що зараз готується пакет законів та інших нормативно-правових актів, які стосуються підтримки фермерства.

— Тобто спочатку попросимо стрибнути в басейн, а потім наповнимо його водою?

— Знову-таки, у швидких і глобальних реформах завжди буде відчуття, що хтось десь спізнюється.

— Ну агрохолдинги в цьому випадку якраз не спізняться.

— Так, це ринок і ринкові відносини.

— Ви серйозно? А як же робочі місця в селах, про які ви мені другу годину так переконливо розповідаєте?

— А що, хіба агрохолдинги не створюють робочих місць? І, взагалі, скільки, на вашу думку, нам потрібно інвестицій в агропромисловий сектор, щоб він реально запрацював? Щоб Україна перейшла з формату ресурсо-орієнтованого світового городу у формат високотехнологічної, орієнтованої на переробку та створення доданої вартості сільськогосподарської держави?

— Можна бути в топі на світовому ринку виробників, як Аргентина та Венесуела, й мати бідне сільське населення, що поповнює фавели мегаполісів. А можна бути на пристойному експортному рівні й мати розвинену фермерську мережу в країні, як у тій-таки Німеччині.

— Не порівнюймо яблука з грушами. Перше. Я точно за фермерство, бо мале фермерство є фундаментом розвитку сільського господарства. Жодних тут питань, і багато розвинених країн пройшли саме цей еволюційний шлях. Друге. Для еволюційного переходу сільського господарства в конкурентоспроможну нішу нам потрібні інвестиції масштабу — увага! — 45–50 мільярдів доларів. Це немала цифра, яка прив'язана до низки структурних, зокрема й до земельної, реформ. І до судової, бо приплив таких інвестицій, безперечно, пов'язаний із якістю її роботи.

Наше завдання — те, що виростять і швидко зберуть агрохолдинги, навчитися переробляти всередині країни. Так з'являться нові робочі місця. Але для відкриття таких підприємств потрібні капітал та інвестиції. Україна — країна з гострою нестачею капіталу.

— Він весь в офшорах.

— Необхідно, щоб капітал працював усередині країни. І нам потрібен міжнародний капітал, залучення якого є формулою успіху розвитку економіки країни. Немає іншого шляху для жодної з галузей економіки. Сільське господарство — дуже простий і зрозумілий приклад. Але міністерство включатиметься в процес земельної реформи й комплексно обстоюватиме як інтереси громад і фермерів, так і економіки загалом.

— Як швидко, на вашу думку, запрацюють два ключових закони — про місцеве самоврядування та місцеві державні адміністрації, — а також буде внесено зміни до Конституції?

— Закони — дуже важливі. І Конституція важлива. Це питання життєдіяльності громад та запуску механізму їхньої відповідальності. Всі законопроєкти готові, і я не бачу тут проблем. Ви побачите, що реформа системи державного управління буде найкращою реформою, яку здійснила Україна за останній рік.

— Префект — чий? Президента чи прем'єра? Бо в підготовленому робочою групою фінальному проєкті, який зараз лежить на Банковій, — знову двоголовий дракон і розмита підзвітність. Що погано для системи державного управління.

— Ми обговорюємо це питання і цю частину можливих змін до Конституції. Хоча я, зі свого боку, впевнений, що це — абсолютна вертикаль президента України. Я готовий це пояснювати і не бачу в цьому жодних суперечностей, на які ви натякаєте. Ми не можемо ігнорувати нинішній стан держави. Передусім зовнішньополітичні, територіальні особливості, а також внутрішню нестабільність з огляду на незавершеність реформ. І тут має бути дуже чітка вертикаль управління з досить швидкою реакцією її глави. Тільки президент може дати необхідний заряд енергії цій конструкції і гарантувати безпеку держави.

— Ну ось, а ви казали, що президентська республіка не на часі... Громада — юридична особа?

— Згідно з Конституцією, територіальна громада — основний суб'єкт самоврядування. Ніхто не піддає це сумніву. Зараз працюємо над посиленням правосуб'єктності, додаткове регулювання передбачаємо шляхом внесення змін до Конституції та відповідного законодавства. Працюємо над цим спільно з Радою Європи.

— До питання опальної столиці: мера Києва й голову АМУ Віталія Кличка не запросили на Конгрес, а виконавчого директора Асоціації Олександра

Слобожана записали в президію тільки з подачі мера Житомира. Дрібнувато як для загальнодержавного майданчика, що дбає про загальнодержавний інтерес.

— Ви здивуєтеся, але це питання для мене досить легке. Я як профільний міністр ані на день не переривав комунікації з керівниками Асоціації міст. Ось буквально зараз надійшло чергове запитання від Слобожана, на яке я дам оперативну відповідь. Це мої прямі обов'язки. Нічого не змінилося. Що стосується присутності Віталія Кличка, то він брав участь онлайн, наскільки мені відомо.

— Закон про столицю ви не назвали серед першочергових. Хоча тільки з його допомогою влада може законно і без репутаційних втрат вирішити питання призначення голови КМДА. Правда, не того, що прийнятий у першому читанні, де Київ знову отримав спеціальний статус.

— Київ має бути в загальній моделі місцевого самоврядування з додатковими функціями столиці. Для цього необхідні зміни до чинної редакції Закону «Про столицю». Як відомо, в парламенті зареєстровано відповідний законопроєкт, доля якого нині в руках профільного комітету і власне парламенту. У кожному разі, необхідно мінімізувати політизацію теми функціонування влади в Києві і з допомогою законодавця вибудувати її правильний баланс.

Related video

Другу частину інтерв'ю з міністром про проблеми реформи містобудівної сфери читайте за посиланням.

***

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов: «Потрібна система, коли забудовник не продасть квартиру без гарантій»

2021-07-18

Про реформу ДАБІ, відповідальність місцевої влади і захист покупця

У першій частині інтерв'ю з міністром розвитку громад та територій ми говорили про виклики і проблеми децентралізації, другу — присвятили реформі містобудівної сфери, яку сьогодні на всіх рівнях презентує влада.

Чому українські міста забудовуються хаотично й неякісно, приносячи надприбутки забудовникам і маржу корумпованим чиновникам? Як так вийшло, що покупці стали тараном для узаконення будівництва об'єктів із

порушеннями? До чого тут місцева влада, і чому без важелів контролю над її рішеннями на рівні рад (земля, ДПТ) будь-яка реформа будівельної сфери — блеф? Як державі утримати в розумних межах лібералізацію дозвільної системи? Чи врятують її від корупції повна діджиталізація та кримінальна відповідальність гравців ринку? Чим Державна інспекція архітектури та містобудування (ДІАМ) відрізнятиметься від Державної архітектурно-будівельної інспекції (ДАБІ)? І чому тільки вхід банків і страховиків на будівельний ринок може дати гарантії покупцям і стати маркером успіху реформи?

https://zn.ua/ukr/internal/ministr-rozvitku-hromad-i-teritorij-oleksij-chernishov-prefekt-absoljutna-vertikal-prezidenta.html

***

Міністр розвитку громад та територій Олексій Чернишов: «Потрібна система, коли забудовник не продасть квартиру без гарантій»

18 червня, 2021, 17:00 Роздрукувати

АВТОР

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

СТАТТІ АВТОРІВ

Увімкнення САП. В Україні відкривається антикорупційний фронт

Про ризики, перші кейси нового глави САП та шанси антикорупційного блоку вижити та перемогти

Рекомендувати 12 Поширити Твітнути Відправити Відправити

Про реформу ДАБІ, відповідальність місцевої влади і захист покупця

© Тетяна Довгань/Mind.UA

Про те, наскільки відверто міністр розвитку громад і територій розповів про якість основних антикорупційних кейсів реформи, ви дізнаєтеся з другої частини інтерв'ю з Олексієм Чернишовим.

5. Про декларування будівництва, перехід у цифру та кримінальну відповідальність фізичних осіб

— Олексію Михайловичу, Україна друге десятиліття поспіль активно реформує й дерегулює будівельну сферу. Але, судячи з вигляду наших міст, кількості корупційних скандалів на ринку, недобудов, інвесторів, які втратили заощадження, а також протестних акцій, — пазли якщо й складаються, то лише в монополістів-забудовників та їхніх покровителів у владі. Очікувано, що й ваша команда вирішила внести свою лепту в реформу. Готовий пакет законопроєктів, два останні, щодо реформи ДАБІ, зареєстровані в парламенті буквально тиждень тому. У чому полягає стратегія вашої команди, і чому ви такі впевнені, що цього разу все неодмінно запрацює?

— Система архітектурно-будівельного контролю давно потребувала тотальної реорганізації, і вона відбудеться. Нагадаю, Мінрегіон під моїм керівництвом узяв відповідальність за реформу в IV кварталі 2020 року. Робоча група, створена на платформі міністерства, до якої увійшли народні депутати профільного комітету ВР, представники Асоціації міст України, «Офісу простих рішень», Конфедерації будівельників України та великі забудовники, розробила концепцію законопроєкту реформи.

Я радий, що ключовий законопроєкт №5655 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування сфери містобудівної діяльності» був зареєстрований у парламенті 11 червня 2021 року й заручився підтримкою близько 150 народних депутатів.

Про що йдеться? З одного боку, очікується істотна лібералізація процесу дозволів та оформлення будівництва. З іншого — повний перехід у цифру в рамках взаємодії забудовника з дозвільними процесами. Йдеться про посилення відповідальності за підготовку проєктної документації та її експертизи. Буде розширено повноваження органів місцевого самоврядування в питанні контролю над процесом будівництва. Плюс — упроваджено адміністративну та кримінальну відповідальність — зокрема й фізичних осіб — за правопорушення в цій сфері. Законопроєкт стосовно цього теж готується.

— Щоб не потонути в законах та їхніх численних нормах, розділімо весь кейс реформи на блоки за інтересами. Забудовник (інвестує в громади), покупець (купує житло, інвестуючи в будівництво), місцева влада (дає дозволи) й держава (контролює дотримання правил гри). Вся історія на нашому ринку

розгортається в цьому квадраті, де в кожного власний інтерес, мета, права та гарантії. Тож яку модель ви пропонуєте забудовникові?

— Певна річ, головне завдання держави — створювати можливості для залучення інвестицій, зокрема і в будівельну сферу. Бо за будівництвом підтягуються десятки інших галузей та робочі місця. Завдання-мінімум на сьогодні: подвоїти обсяг інвестицій.

Що при цьому турбує забудовника? Забудовник скаржиться на непрозорість процедур під час отримання дозволів на будівництво та введення об'єкта в експлуатацію. Простіше кажучи, на корупцію, що традиційно існує в цій сфері. Як ми боротимемося з цим? Двома способами. По-перше, реєстрація права на початок будівництва. Звичний формат дозволу на будівництво від органу державної влади більше не знадобиться. Адже забудовник, у якого є документи на землю та відповідна проєктна документація, має безумовне право розпочинати будівництво. Про це він інформує державу, вносячи відповідний декларативний запис до Єдиної державної системи у сфері будівництва (ЄДССБ).

Що це означає? А те, що забудовник фактично не контактує з чиновником. Після цього орган, який здійснює контроль, моніторить дотримання забудовником задекларованих параметрів об'єкта. Хтось резонно зазначить: «Таж він може зареєструвати все що завгодно!» Не може. Система просто не прийме неправомірних документів, якщо інформація в них не відповідатиме інформації в реєстрах. Фактично, ми прийдемо до декларативного способу початку будівництва.

По-друге, введення об'єкта в експлуатацію. Це можна буде зробити лише за наявності кваліфікованих електронних підписів усіх учасників будівництва. Ідеться про головного архітектора проєкту, підрядника, замовника, представника контрольного органу та інших, хто тим самим підтверджує, що об'єкт побудовано відповідно до погодженої проєктної документації. Зв'язок між ДАБІ й забудовником взагалі припиняється. Реєстрація відбуватиметься автоматично.

— Припустімо, забудовник задекларував дев'ятиповерховий будинок, а побудував 15 поверхів.

— А ось тут і запускається механізм адміністративної та кримінальної відповідальності для суб'єктів будівельного процесу. Якщо раніше претензії до якогось забудовника, незрозуміло де і як зареєстрованого, можна було пред'явити лише в суді, то тепер відповідальність нестимуть конкретні фізичні особи — учасники процесу. Це, знову-таки, головний архітектор, генеральний

підрядник, представник служби технічного нагляду. Щойно дев'ятиповерхівка «полізла» вище, це автоматично фіксують органи контролю.

— Які?

— У цьому випадку йдеться про місцеву владу, яка зобов'язана буде контролювати всі об'єкти, що будуються на території, і реагувати на ті, котрі будуються з порушеннями. Реагувати аж до знесення! Якщо цього не сталося, відповідатиме конкретний чиновник. На сьогодні такого механізму немає, і це ключова проблема: отримують дозвіл на одне, а будують геть інше. Потім, коли об'єкт побудований, куди вже подітися — щось із цим треба робити і вводити в експлуатацію. Тут спрацьовує корупційний зв'язок між ДАБІ та забудовником і, зрештою, питання закривається.

— Тобто громадянин, який проінвестував будівництво власної квартири, виступає тараном узаконення будь-якого будівництва.

— Саме так. Несумлінні забудовники дуже якісно навчилися використовувати покупців квартир. Люди купують житло на рівні навіть не фундаменту, а паркану. І коли вже об'єкт побудований, то покупцеві неважливо, скільки там і кому пообіцяв поверхів забудовник, йому треба отримати документи й ключі. І ось саме тут у хід ідуть протестні акції під стінами органів місцевої влади. Все давно обкатано й відпрацьовано. Насправді більшість забудовників скандальних проєктів уже на старті не приховують, що їхні об'єкти ніколи не будуть побудовані і введені в експлуатацію. Один із ключових показників — коли запропонована ціна занижена відносно ринкової. Але, на жаль, це відбувалося й відбувається. Якщо ми говоримо про недобудови.

6. Про колективну «відповідальність» місцевої влади, важелі контролю та мотивацію прийняти Генплан

— Ви самі неодноразово казали, що ДАБІ — це верхівка корупції, яка обслуговує піраміду, а в її основі лежить змова між місцевою владою та забудовниками. Чи не здається вам, що навіть якщо ви впровадите свою суперпрозору систему ЄДССБ, все буде вирішено на місцях іще до декларації про намір будівництва? Місцева рада — колективний орган відповідальності — не лише виділить потрібну земельну ділянку, а й ухвалить детальний план території (ДПТ) в інтересах конкретного проєкту конкретного забудовника. Як, власне, нині й відбувається. У чому тоді реформа? Чи впроваджуються якісь дійові інструменти контролю над місцевою владою?

— Справді, ДАБІ багато років перебуває в кінці ланцюжка «доданої корупційної вартості». Основна корупція росте з конкретної земельної ділянки та виданих умов будівництва в конкретній громаді. Причому породжує її не

лише місцева влада, а й низка центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ), які відповідно до закону причетні до узгодження дозволів.

Які важелі впливу на цю проблему? По-перше, ми маємо визнати її існування. По-друге, громади зобов'язані розробити комплексні плани просторового розвитку, генеральні плани. Ці документи визначають ті обмеження та системні правила, які існуватимуть у громадах. Адже чому виникають ті чи інші зловживання? Тому що немає містобудівної документації.

І ви маєте рацію щодо якості системи колективної відповідальності, в якій ми живемо. Бо мер міста підписує рішення, які приймають ради. І крайнього не знайти. Звідси — пряма вимога держави мати генеральні плани.

— Річ у тому, що ви зараз не відкриваєте Америку. Епопея з обов'язковою розробкою генеральних планів триває вже не перше десятиліття. Якщо десь і відкрили вічний двигун, то це тут. Цього разу в держави є якісь конкретні важелі, що реально зобов'язують місцеву владу це зробити? Поставлено конкретні терміни? Які методи контролю та притягнення до відповідальності?

— Тут усе-таки йдеться про органи місцевого самоврядування. Ось у чому проблема. Розумієте?

— Не розумію. Йдеться про те, як зупинити корупцію в конкретній сфері.

— Однак питання покарання досить складне. Основну оцінку діяльності органів місцевого самоврядування (ОМС) дають виборці на виборах.

— Велика річ, не оберуть мера Іванова, а оберуть Іваненка, який точно так само зволікатиме з ухваленням генерального плану. Або прийме його на умовах монополістів міського ринку. За добрий відкіт, частина якого піде депутатам ради.

— Ми знову з вами вперлися в персональну відповідальність, без якої тут ніяк. Немає інших механізмів. Хоч би про що ми говорили, прийдемо в цю точку.

— Отже, ви зараз, презентуючи реформу, будуєте чергові замки на піску?

— Не змішуймо все-таки реформу ДАБІ і генеральні плани. Ці речі сусідять але безпосередньо одна з одною не пов'язані. Забезпечення розробки містобудівної документації, безумовно, — у сфері компетенції й відповідальності органів місцевого самоврядування. Але тут я б навіть говорив не так про важелі контролю з боку держави, як про мотивацію для ОМС її розробити й ухвалити.

Сьогодні держава досить активно співінвестує в розвиток інфраструктури громад і міст. Ви це бачите на прикладі проєкту «Велике будівництво», а також роботи Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР). У цих проєктах ми з мерами партнери. І тут, звісно, ми, зі свого боку, можемо застосувати принцип вибірковості. Державі важко інвестувати в місто без генерального плану, бо це створює ризики. Корупційні насамперед.

У міністерства є досить ресурсні проєкти підтримки громад. Серед них — програми термомодернізації будівель, реконструкції систем водопостачання, освітлення вулиць, а також кредитні програми Європейського інвестиційного банку та Світового банку. Плюс підтримка соціальної інфраструктури. Використовуючи ці ресурси, можна зробити потужний якісний ривок, і деякі міста дуже активно ним уже користуються.

7. Про роль держави, «всесильне» громадянське суспільство та банки, які не бажають ризикувати

— І все-таки уточнімо функції, які залишаться у ДАБІ/ДІАМ і держави. Місцева влада виділяє землю, дає дозволи та контролює процес будівництва. Забудовник, маючи на руках усі документи, декларує свій намір, будує об'єкт і здає його в експлуатацію. Де в цьому ланцюжку ви?

— Не забуваймо, що наша держава взяла курс на децентралізацію й дерегуляцію. І, як ми вже вияснили, органи місцевого самоврядування здійснюватимуть контроль над усіма об'єктами, що будуються на їхній території, і виявлятимуть незаконні. Міністерство ж здійснюватиме нагляд за тим, як, зокрема, ці органи виконують свої функції. Насправді саме місто — найбільш зацікавлена сторона в питанні контролю над якістю будівництва. І тут ми якраз враховуємо пропозиції Асоціації міст України (АМУ).

Ми багато говоримо про питання контролю з боку місцевої та державної влади, але є й інші важливі важелі. Зростає рівень відповідальності та вимогливості до забудовників із боку громадянського суспільства. Тому мери міст перебувають під досить сильним тиском громадськості, що теж є одним із важливих аспектів впливу на місцеву владу. Сьогодні я не дуже вірю в можливість будівництва об'єктів, які виникли в тому-таки Києві 5–10 років тому. Всі вже зрозуміли, що такий підхід — це колапс, втрата коштів і репутації.

— Ви розпочали реформу державного архітектурно-будівельного контролю під неіснуючу законодавчу базу. Профільного закону ще немає, а реформа практично відбулася. Створюються органи, яких немає у старому законі, а нового під них ще не ухвалили. Отже, системи державного контролю над законністю розробки і затвердження містобудівної документації (МД) наразі

немає. На місцях утворився цілком безконтрольний люфт. І це видно з кількості скандалів у тій-таки столиці — Пуща-Водиця, Мінський масив тощо.

На жаль, громадянське суспільство ще не настільки сильне, щоби передавити апетити монополістів і чиновників без допомоги держави та справедливого суду.

— Відтоді, як Мінрегіон і міністр узяли на себе відповідальність за реалізацію містобудівної й архітектурної реформи (а це був жовтень 2020 року), перше, що ми зробили, — відновили постанову № 553 про повернення містобудівного контролю на місця. Якщо я не помиляюся, 101 орган місцевого самоврядування вже отримав це право. Друге — ДАБІ перебуває на завершальній стадії ліквідації. Зараз — продовжуючи роботу до повного старту ДІАМ. Новий орган уже створений, зареєстрований і в результаті конкурсу отримав керівника. Нині триває процес набору співробітників. І щойно він сягне 30% штатної чисельності, ця організація автоматично запрацює, а ДАБІ буде ліквідована.

Минулого тижня в Раді зареєстровано два ключових законопроєкти, №5655 і №5656, концепцію яких розробляло наше міністерство. Я впевнений, що законопроєкти наберуть необхідну кількість голосів у залі.

— Як випливає з постанови №553, яку ви повернули в дію, контроль упродовж цих півроку лежить виключно на місцевій владі, яка, за вашими ж словами, — в основі корупційної піраміди. Гадаю, що геть недаремно у своєму указі щодо рішення РНБО в частині децентралізації президент доручив вашому міністерству перевірити всю містобудівну документацію на місцях. Ви отримали важіль, від якого раніше добровільно відмовилися. До речі, які проміжні результати перевірки?

— Уточню момент щодо функції контролю над самим будівництвом та перевірки містобудівної документації: це різні процеси. Тим часом у частині реалізації реформи ми спираємося на місцеву владу і правоохоронну систему. Але, повірте, місцева влада тепер чудово розуміє, до чого призводить незаконне будівництво, і прагне ухвалювати рішення в рамках закону.

— Боюся, ми ходимо колами. За всю історію незалежності лише один раз мер Львова Андрій Садовий зніс незаконно побудований багатоповерховий будинок. А недавно він зазіхнув на незаконно засклений балкон, і ЗМІ повідомили про це як про велику сенсацію для України. Тож стосовно прагнення місцевої влади — спірна теза. До речі, наприклад, ви самі підписали договір про добудову кейса «Аркади», хоча там спочатку Київрада

проголосувала за незаконний ДПТ. Тим самим міністерство легітимувало незаконне рішення місцевої влади.

— Ну, по-перше, Міністерство не може виступати стороною будь-якого договору між будь-якими суб'єктами господарювання в цій частині. Тому формулювання трохи некоректне. Якщо ж ідеться про Меморандум про вирішення проблем недобудов «Аркади», то Міністерство — одна з численних підписантів, поряд з іншими ЦОВВ, і в межах своїх функцій, звісно ж, сприятиме реалізації положень Меморандуму. «Аркада» — це саме той кейс, де люди вже постраждали. Як і в історії з «Укрбудом». Тому в такій ситуації традиційно шукаємо рішення, що захистило б покупців квартир, які вклали в будівництво свої нерідко останні заощадження.

— Це саме класичні приклади, коли інвестор стає тараном для узаконення незаконного будівництва.

— На жаль, це так.

— Які функції нової структури ДІАМ? Якщо вже ми все тотально діджиталізуємо, навіщо її створювати?

— Ми діджиталізували низку процесів взаємодії між ринком і державою, аби прибрати прямий контакт між учасниками й виключити корупцію. У нас є три категорії складності об'єктів — СС1, СС2 і СС3. Держава зацікавлена залишити контроль над категоріями СС3, ідеться про стратегічну інфраструктуру, яка потребує підвищеної уваги держави.

Такий підхід дасть можливість максимально лібералізувати будівельний ринок, залучити інвестиції у громади. І водночас примусити міста рухатися у фарватері генеральних планів та закону.

— І все-таки фіналізуймо питання гарантій для покупця. У цивілізованих країнах фінансують/інвестують у будівництво не прості громадяни, а банки. Банк прораховує ризики, оскільки він компетентний. Банк ніколи не матиме справ із тіньовою корупційною схемою від забудовника. Громадянин же — некомпетентний і задля здешевлення покупки готовий підписати будь-який договір.

— У країні є багато законодавчих механізмів, які регулюють процеси залучення коштів у будівництво житла. Окремі з них фінансуються банками, створеними фондами фінансування будівництва. Ці процеси регулюються законодавчо, але, як бачимо, вони справді потребують глибокого коригування.

— Але якщо подивитися на реформу галузі глобально, то основним індикатором її успіху може бути саме масове заходження на ринок банків. У

результаті, банки фінансують біле будівництво «від паркану», а український громадянин купує вже готове житло. Такий happy end планується?

— Ми сьогодні говоримо про один із етапів глобальної реформи, який стосується організації структури відповідальності між учасниками будівельного ринку. Тому реформа системи містобудівного та архітектурного контролю стоїть окремо від означеної вами банківської теми. Але й не виключає її важливості. Справді, чому в країнах Західної Європи ми не бачимо проблем у стилі «Укрбуду»? Чому немає новин про акції протесту ошуканих покупців квартир? Та тому, що в їхньому будівельному процесі беруть участь забудовник-девелопер, страхова компанія, банк і лише потім — покупець.

Що робить банк? Незалежно від кредитування забудовника (це їхня індивідуальна комерційна історія), банк зобов'язаний оформити банківську гарантію на покриття зобов'язань, які виникають у забудовника перед іншими суб'єктами. Страхова компанія, зі свого боку, страхує зобов'язання забудовника на користь покупця і громади. Бо від його діяльності можуть постраждати не лише фізичні особи — покупці квартир. У громадах будуються не лише житлові будинки, а й інші об'єкти. А недобудови створюють колосальні проблеми для життєдіяльності будь-якого міста.

Такий механізм реально виводить ринок на цивілізовані й прозорі рейки. І я впевнений, що Україна теж мусить прийти до законодавчого врегулювання цього питання. Тобто зрештою ми маємо створити систему, коли забудовник не зможе продавати квартири покупцеві без гарантій банку та страхової компанії. Не забезпечена фінансовими і страховими гарантіями угода має стати неможливою в Україні. Стратегічна мета міністерства — саме в тому, щоб привести ринок до цього формату правил гри.

— Чому тоді Кабмін не вносить до парламенту законопроєкт, що забезпечував би механізм, про який ми з вами говоримо?

— Тому що це різні блоки реформи, які по-різному реалізуються.

— Навіщо тоді народна депутатка, заступниця голови профільного парламентського комітету Олена Шуляк на всіх рівнях презентує в тому числі і суперечливий законопроєкт №5091 про гарантії громадянину/інвестору? Очевидно ж, що це імітація турботи держави про людей без включення реальних механізмів, які ви самі щойно окреслили.

— На сьогодні будівництво житла в Україні — справді в зоні великого ризику для громадян. Саме тому, що капітал, за рахунок якого будуються квартири, збирають із покупців. І всі ризики лежать на покупцях. Ми не перший рік

спостерігаємо за реальними трагічними історіями, коли люди вкладають останні гроші й залишаються ні з чим. Утворилася ціла ніша з колосальними зловживаннями та безконтрольним використанням грошей, буцім на будівництво. В основі всіх історій із недобудами лежить нецільове використання залучених від громадян коштів.

Держава більше не може не помічати цього. Тому обов'язкове введення банків і страховиків ввімкне механізми реального контролю. На ринку залишаться реальні досвідчені будівельні компанії з реальним статутним капіталом, здатні фінансово відповідати за свої проєкти і свої зобов'язання.

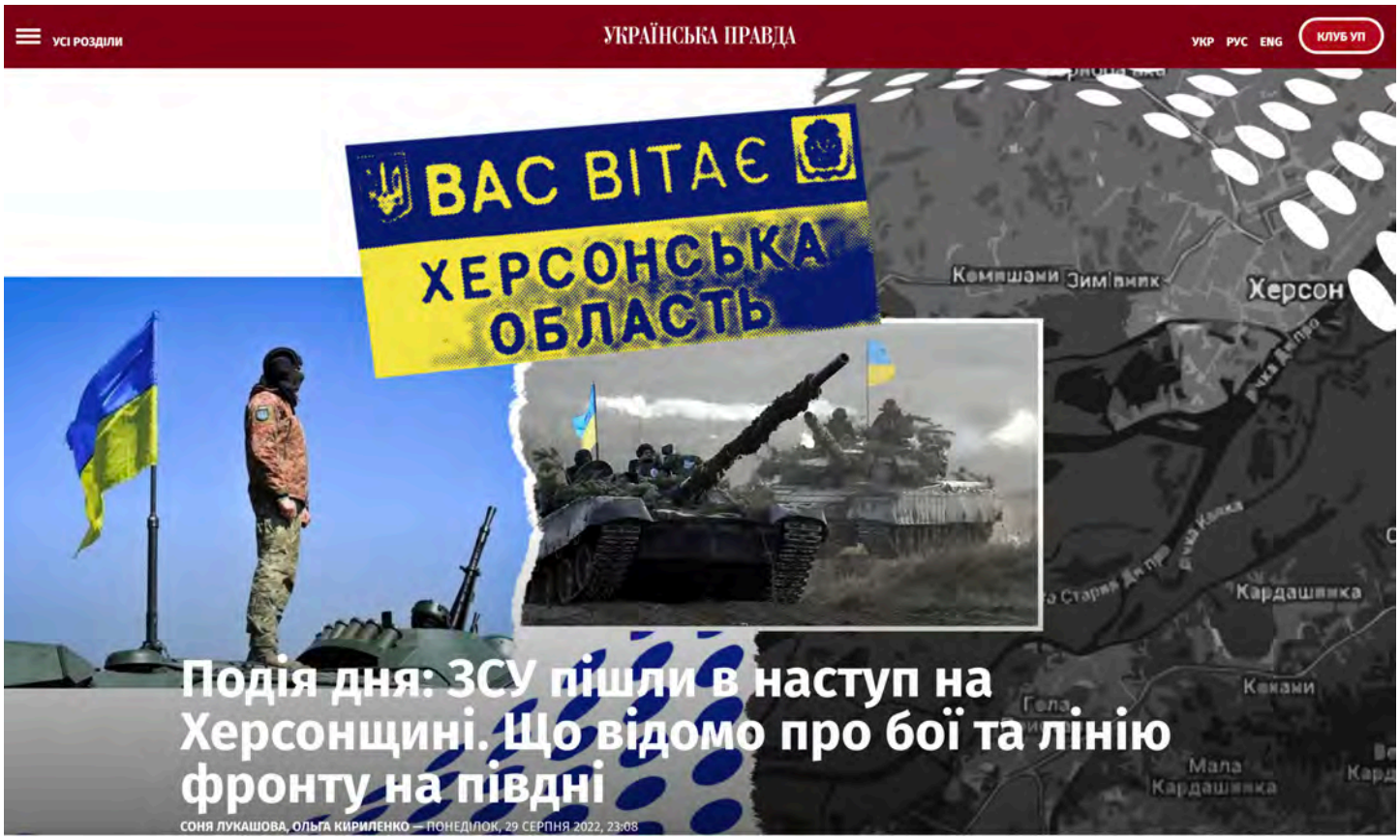
— Коли ви приступите до наступного блоку глобальної реформи і подасте до парламенту законопроект, що стосується страховиків і банків? Хто або що вам може перешкодити?

— Ця тема, безумовно, на порядку денному. Проблема є, і вона потребує вирішення, — і спільно з експертною спільнотою ми це питання обговорюємо, щоб його врегулювати. А також активно взаємодіємо з депутатами, чия роль — і внести відповідний законопроєкт до парламенту.

https://zn.ua/ukr/internal/ministr-rozvitku-hromad-ta-teritorij-oleksij-chernishov-potribna-sistema-koli-zabudovnik-ne-prodast-kvartiru-bez-harantij.html

***

№ 574.

Подія дня: ЗСУ пішли в наступ на Херсонщині. Що відомо про бої та лінію фронту на півдні

Українська правда **2022-08-29**

Соня Лукашова, Ольга Кириленко, УП

У середині липня міністр оборони Олексій Резніков повідомив, що президент Володимир Зеленський наказав військовим деокупувати прибережні райони на півдні України.

З того часу на півдні України сталося багато подій, зокрема Збройні сили перманентно завдавали ударів по мостах довкола Херсона та знищували склади з боєприпасами в тилах російського угруповання на Херсонщині.

Втім, повномасштабним контрнаступом такі дії називати було рано, хоча градус його очікування в суспільстві був підвищеним.

На початку серпня британська розвідка повідомляла, що війна Росії з Україною ось-ось увійде в нову фазу, коли найзапекліші бої перемістяться на лінію фронту завдовжки приблизно 350 км, що простягається на південний захід від Запоріжжя до Херсона паралельно до річки Дніпро.

Зрештою 29 серпня ОК "Південь" та ОВУ "Каховка" заявили про контрнаступальні дії на півдні України, зокрема на Херсонщині, що ЗМІ та соцмережі одразу ж сприйняли як початок великого контрнаступу.

"Українська правда" розповідає, що відомо про події 29 серпня та чому херсонський напрямок є важливим для української та російської сторін.

1. Що відбувалось на Херсонщині 29 серпня?

Вранці оперативне угруповання "Каховка" оприлюднило відео, в якому російський окупант каже, що українська армія просувається на їхні позиції в області.

Прорив також підтверджували джерела УП в армії. А згодом у ЗСУ офіційно сказали, що ведуть наступальні дії на півдні.

Ввечері CNN з посиланням на джерело повідомило, що українські війська повернули з-під російської окупації чотири села: Нова Дмитрівка, Архангельське, Томина Балка та Правдине (*за даними "Української правди", йдеться про інші села, інформація уточнюється – УП*).

Військовий, який розмовляв із журналістами, розповів, що основний напрямок наступу був на Правдине, а основна ціль – Херсон.

Протягом дня в Херсоні та Новій Каховці чули потужні вибухи.

Також, за даними голови Бериславської РВА Володимира Літвінова, Збройні сили завдали удару по Бериславському машинобудівному заводу на Херсонщині, куди окупанти стягнули техніку та живу силу.

Українська влада закликала місцевих мешканців терміново евакуюватися, адже "розвиток подій потужний та динамічний".

Також українців попередили: перебувати потрібно якомога ближче до безпечних місць, зробити запаси їжі/води, перевірити аптечки. Якщо поряд розташований військовий об'єкт ворога, варто переїхати.

2. Як виглядає фронт на Херсонщині

Російські окупанти захопили Херсонщину зі самого початку повномасштабної війни.

У перший день, 24 лютого, Україна втратила контроль над низкою населених пунктів, зокрема над Геніческом та Новою Каховкою, Олешками. Окупанти підійшли під Скадовськ.

Протягом наступних днів росіяни захопили також низку інших населених пунктів і переправу через Дніпро на підступах до обласного центру.

Тоді відхід українських військ на правий берег річки героїчно прикривали українські танкісти.

Докладніше: Герой України Євген Пальченко: Хочу показати "другій армії світу", що українці можуть

У сам Херсон ворожі війська прорвались 1 березня. Однак міська влада й надалі працювала в окупованому місті під українським стягом. Поки не почались репресії, місто також регулярно виходило на мирні протести проти окупації.

Росія зайняла міськраду лише 25 квітня, коли фронт у області вже стабілізувався. На Херсонщині розгорнули масові репресії з викраденням місцевих мешканців.

Основні бої, в яких ЗСУ звільняли території Херсонської області, точилися в березні та першій половині квітня. З того часу лінія фронту суттєво не змінювалась, і сторони перейшли до позиційної війни. На відміну, наприклад, від Донецької та Луганської областей, де час від часу українська армія була змушена відступати.

Як свідчать дані американського Інституту вивчення війни та неофіційна мапа бойових дій DeepState, станом на ранок 29 серпня лінія фронту виглядала наступним чином:

Assessed Control of Terrain in Ukraine and Main Russian Maneuver Axes as of August 28, 2022, 3:00 PM ET

Map by George Barros, Kateryna Stepanenko, Noel Mikkelsen, and Daniel Mealie

© 2022 Institute for the Study of War and AEI's Critical Threats Project

* Assessed Russian advances are areas where ISW assesses Russian forces have operated in or launched attacks against but do not control.

Мапа Інституту дослідження війни

Росія повністю контролювала Херсонщину вздовж кордону із Запорізькою областю, частина якої теж під окупацією. Приблизно на 10 кілометрів загарбники підійшли до кордону з Дніпропетровською областю.

Мапа DeepState станом на 29 серпня

Кордон із Миколаївщиною був здебільшого також під росіянами, за винятком окремих звільнених раніше ділянок на заході та на північному сході Херсонщини.

3. Як ЗСУ йшли у контрнаступ на Херсонщині

Український Генштаб заговорив про контрнаступ на півдні наприкінці травня. Відтоді кілька разів офіційно повідомлялось про звільнені території на захід і північний захід від Херсона.

Станом на 1 серпня, за даними Херсонської адміністрації, було звільнено 46 населених пунктів.

Водночас, як відомо УП від військових, що працюють на Миколаївщині та Херсонщині, наступальні операції піхоти протягом цього часу були незначними.

У той час як президент заявляв про "хороші новини на півдні", військові, які тримали оборону та контнаступали на одному з напрямків, розповідали УП, що в характері їхньої роботи в принципі нічого не змінилося.

В артилеристів суттєво бракувало боєкомплекту. Співрозмовники УП говорили про точкові й доволі непрості наступи. Як відомо УП, Лозове на Херсонщині, що було звільнене наприкінці липня, далося українській армії далеко не з першої спроби.

При цьому Інститут вивчення війни пояснював: інформація про контрнаступ може бути обмеженою. Оскільки лінія фронту є сільською і в основному складається з невеликих населених пунктів, дані про пересування військ і бої можуть з'являтись із затримкою.

У цей час війні в регіоні були притманні дві основні тенденції:

1) удари по ворожих об'єктах: мостах, базах, сховищах тощо;

2) ліквідація представників окупаційної влади.

Так, наприкінці липня ЗСУ атакували всі три мости через Дніпро на Херсонщині, які контролювали загарбники: Антонівський, Дар'ївський і Каховський.

"Це значно ослабило їхні (росіян – УП) *логістичні рухи"*, – пояснював тодішній тимчасово виконуючий обов'язки голови Херсонської адміністрації Дмитро Бутрій.

Британська розвідка називала ключовим фактором боїв за Херсонщину саме контроль над переправами.

Антонівський автомобільний міст – найбільший і найближчий до Херсона перехід, через який Росія може перекидати війська на правий берег окупованих територій. У цю зону входить і Херсон. Без цих мостів Дніпро є природнім бар'єром для війська окупантів.

Лише впродовж тижня в кінці липня Антонівський міст потрапив під удар України тричі. Спершу залишився придатним до використання, але вже через 7 днів був пошкоджений настільки, що пересуватись ним стало неможливо.

У серпні удари по мостах повторились. ЗСУ вивели з ладу другу значущу переправу – Каховський міст.

Також зупинилась експлуатація Дар'ївського мосту, що веде через річку Інгулець, притоку Дніпра.

Окупанти почали використовувати поромні переправи та в середині серпня взялись будувати понтонну. Однак, на думку британської розвідки, наплавний міст, "швидше за все, буде вразливим для наступальних дій українських військ".

29 серпня в Збройних силах остаточно заявили: зруйнували практично всі мости на Херсонщині завдяки реактивним системам залпового вогню HIMARS.

> *"Залишилися лише пішохідні переходи. Російська армія виявилася відрізаною від постачання озброєння та особового складу з території Криму", – написали в оперативному угрупованні військ "Каховка".*

Крім мостів, армія регулярно повідомляла про удари по інших об'єктах: складах боєприпасів, опорних пунктах, скупченнях артилерії тощо. Такі повідомлення лунали від ЗСУ й у ніч перед початком активного контрнаступу.

При цьому з окупованих територій час від часу приходили повідомлення про вбивства або замахи на окупантів і колаборантів.

Ще навесні застрелили проросійського блогера Валерія Кулешова та "громадського діяча" Павла Шароградського, який, за даними української розвідки, допомагав ворогу інформацією про патріотів, учасників АТО/ООС, їхніх родичів та про працівників місцевої влади. Також був застрелений Павло Слободчиков, помічник колаборанта Володимира Сальдо.

У червні підірвали авто начальника виправної колонії Євгена Соболєва, який співпрацює з окупантами. Кремлівські ЗМІ повідомляли, що сам окупант залишився живий, але потрапив до лікарні.

Ще через місяць вибухнула автівка з двома співробітниками так званої "поліції". Окупанти заявляли про двох поранених, українська розвідка казала, що один із них загинув. Підрив, за словами ГУР, був справою рук спротиву.

Кілька разів з'являлась інформація, зокрема і від російських пропагандистів, про замахи на гауляйтера Володимира Сальдо, якого загарбники поставили керувати областю. Росіяни писали навіть, що Сальдо госпіталізований і перебуває в комі.

28 серпня у Залізному Порту вбили екснардепа-зрадника Олексія Ковальова. Він за росіян став "заступником голови адміністрації Херсонської області по сільському господарству". Про підрив його автомобіля вже повідомляли в червні, але тоді Ковальов залишився живий.

4. Чому Херсонщина важлива для росіян

У перший день повномасштабної війни окупанти захопили Каховську ГЕС. Її значущість для Росії важко переоцінити, адже станція є важливим вузлом у подачі води з Дніпра до Криму. До окупації півострів отримував цим шляхом близько 85% води.

У 2014 році Україна цю подачу перекрила, що весь час становило для окупантів економічні проблеми та час від часу було темою політичних суперечок в Україні.

Після захоплення Херсонщини росіяни відновили роботу каналу. За даними Держекоінспекції, станом на 17 березня, тобто лише за перші 17 днів після руйнування дамби в Новій Каховці, окупанти вкрали української води на суму майже 620 мільйонів гривень.

Друге значення регіону для РФ – сухопутний коридор, який поєднує схід і Крим. Це дає загарбникам можливість перевозити й відводити свої війська, зброю та забезпечувати свою армію й окупаційну владу іншими необхідними поставками.

Сам Херсон як єдиний обласний центр, який вдалося окупувати Росії з початку великої війни, також має політичний символізм для російської пропаганди. "Найбільш політично значущий населений пункт, окупований Росією", як називає його британська розвідка, додаючи:

"Його втрата серйозно підірвала б спроби Росії змалювти окупацію як успіх".

5. Як живуть мешканці Херсонщини

20 червня очільник Херсонської ОВА Геннадій Лагута повідомив, що на окупованій території області залишається 450-500 тисяч громадян. Це близько 40-50% довоєнного населення.

Українська влада неодноразово після заяв про контрнаступ закликала мешканців виїхати з регіону. Однак наразі основний шлях для евакуації – через окупований Крим.

Інший варіант – до Запоріжжя через окуповані Мелітополь і Василівку. Однак дороги залишались небезпечними через обстріли та відсутність гуманітарних коридорів. Крім того, українська влада Мелітополя розповідала, як росіяни тримали тисячі людей на блокпості у Василівці наче живий щит.

Обласна адміністрація регулярно говорила про загрозу гуманітарної катастрофи на Херсонщині. Звідти приходила інформація про перебої електроенергії. Росіяни глушили зв'язок, а потім запустили роботу власних операторів. У Херсоні ще на початку квітня казали про те, що вичерпуються запаси їжі, ліків і палива.

Російські окупанти запровадили в області терор і репресії. Місцевих мешканців, незгодних з новою "владою", викрадають і можуть місяцями тримати у невідомих місцях, не повідомляючи жодної інформації рідним.

Росіяни вже неодноразово розповідали про "референдум", яким хочуть легалізувати свої загарбницькі плани. Однак провести його все ще не спромоглись, як і перевести регіон на рублі, що також погрожували зробити ще навесні.

Українцям нав'язують російські паспорти. А школи переводять на російські програми. Втім, українська влада та розвідка розповідала: херсонці, як учителі, так і учні, ігнорують нові порядки в освіті. У відповідь на що, за даними ЗСУ, окупанти погрожують незгодним батькам конфіскацією майна.

***

№ 575.

Анастасія Бондар, Мінкульт: «Робимо все для заміщення російського контенту українським»

Ольга Білоусенко

2022-08-29

Які проєкти задля збереження культурної спадщини в час війни втілює Міністерство культури та інформаційної політики й що робить, аби українського контенту в світі ставало більше, а на вітчизняний ринок зайшли HBO Max й інші міжнародні гравці.

В умовах повномасштабної війни з Росією гостро постало питання збереження культурних та мистецьких пам'яток в Україні та відновлення вже пошкоджених ворогами. Також актуальними стали питання експорту українського культурного продукту за кордон й створення умов, аби, покидаючи російський ринок, великі закордонні медійні платформи, такі як Netflix, HBO Max та інші, здобули прихисток в Україні. А деякі з них, наприклад, той самий HBO Max та Xbox, стали доступними в Україні легально. Що і як саме робить українська держава, щоби цього досягти, і як оцифровує культуру в умовах війни? «Детектор медіа» поспілкувався із заступницею міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Міністерства культури та інформаційної політики України Анастасією Бондар про те, що таке цифрова трансформація культури і чому вона важлива в умовах війни з Росією; про збір доказів злочинів окупантів проти культурної спадщини; створення реєстру культурних та мистецьких об'єктів; співпрацю з великими медіаплатформами на кшталт Netflix та про популяризацію українського контенту.

****

— Анастасіє, розкажіть, будь ласка, що таке *цифрова трансформація культури* і чому цей напрямок актуальний в умовах війни?

— Зараз ми живемо у ***двох основних парадигмах***.

1) Перша — безпосередня війна: постійні обстріли, щоденна загроза ракетних ударів та «прильотів» будь-куди. Зокрема і в об'єкти культурної й архітектурної спадщини, рухомої й нерухомої.

2) Друга — це те, що ми маємо на меті інтеграцію в Європейський союз і в європейський культурний простір. У цьому плані цифровізація є важливою.

Наприклад,

> **актуальним зараз став *проєкт* створення *реєстру нерухомої культурної спадщини*.**

Йдеться про ***архітектурні*** та ***археологічні*** пам'ятки.

Ми працюємо над створенням ***єдиного онлайн-реєстру***, де міститиметься оцифрована інформація про культурні пам'ятки.

До початку війни ми встигли зібрати дані про 120 тисяч об'єктів нерухомої спадщини в єдину електронну базу, яка є основою для побудови реєстру. До цього переліку не входять дані про об'єкти, розміщені на території, яка була окупованою до 24 лютого цього року.

Зараз ми розробляємо програмне забезпечення для роботи реєстру.

Це проєкт, який стане в нагоді на етапі відбудови країни, після завершення воєнних дій.

Будівельники дивляться на будь-яке житло, яке потрібно відновлювати, так:

> якщо воно зруйноване більше ніж на 60%, то підлягає зносу, й на його місці будують щось нове.

Але якщо це пам'ятка архітектури або історії, внесена в наш реєстр, ні про яке знесення не може йтися. У такому випадку будівлю реставруватимуть. Це буде непростий процес і є багато питань щодо того, як проходитиме відновлення.

Наприклад, у Харкові, де багато об'єктів зруйновані обстрілами, нам важливо вберегти й відновити архітектурні пам'ятки.

У багатьох цінних будинках живуть люди, і з одного боку ми хочемо якнайшвидше відновити їх, щоби люди могли повернутися додому, а з іншого — зберегти пам'ятку, відновити, до прикладу, якусь унікальну ліпнину, що може зайняти багато часу.

Ми постійно спілкуємося з Мінрегіоном та іншими відомствами, обговорюємо, як робити краще.

Чи зносити нам усе й побудувати нове місто, чи дати людям змогу повернутися до своїх домівок чимшвидше.

— Ви згадали про Харків. Про музеї цього міста, до речі, росіяни поширювали фейк. Мовляв, Володимир Зеленський продає колекції харківських музеїв за кордон, щоби розплатитися за надану нам зброю. Пізніше фейк спростували, пояснивши, що деякі музейні експонати евакуювали з міста, щоби уберегти від російських обстрілів. Як міністерство працює над захистом музейних експонатів у містах, де тривають обстріли, і чи проводите оцифрування об'єктів, щоби вберегти їх і в такий спосіб?

— Щодо захисту експонатів:

> **найцінніші предмети евакуйовані і сховані, щоби убезпечити їх від можливих атак.**

А оцифрування об'єктів рухомої культурної спадщини триває давно, й розпочалося задовго до повномасштабного вторгнення.

Зараз в Україні є понад **12 мільйонів музейних об'єктів**.

> Це шалена цифра.

Треба розуміти, що у музеях інвентаризацію проводили у паперовому вигляді і всі документи зберігалися саме там.

> Ми працювали над оцифруванням інвентарних книг та журналів, які ведуться у всіх музеях, маємо фотокопії документів.
>
> Зараз працюємо над тим, щоби їх розшифрувати і створити електронну базу.

Очікую, що цими файлами ми зможемо наповнити первинну базу, а потім будемо доповнювати і оновлювати її.

Відкриваючи цю базу, ми маємо чітко бачити, скільки в Україні музеїв, скільки якої форми власності, скільки експонатів у них є. Також якщо музей щось кудись вивозить, наприклад, на виставку в інше місто України чи за кордон, ми маємо про це знати і вноситимемо ці дані в базу.

Зараз ми періодично бачимо російські сюжети про те, як з Маріуполя вивозять музейні експонати. У музеях на окупованій території було понад 3-5 тисяч об'єктів рухомої спадщини. Це не лише картини, твори мистецтва, а й монети, археологічні елементи. Не обов'язково це дуже дорогі речі, проте їхня цінність у збереженні історії, яку ми там накопичували.

Зараз, на жаль, ми не можемо контролювати події на окупованій території: процеси перевезення й вивезення експонатів. Усі ці дії росіян — це крадіжка.

— У Міністерства є проєкт *Culture Crimes* про злочини проти культурної спадщини. На цьому ресурсі збирають інформацію про об'єкти, постраждалі від воєнних злочинів російської армії, для міжнародних судів. Чи знаєте ви про прецеденти, коли подібна фіксація схожих злочинів в інших країнах допомагала під час судових розглядів?

— Ми збираємо і документуємо дані про те, що і в якій кількості отримує пошкодження.

Це потрібно для збереження та архівації для нас самих. Нас часто запитують, скільки чого взагалі зруйновано, в яких сферах, які пам'ятки, в яких областях.

Цей проєкт ми задумали як реакцію на ці запити, зокрема й журналістські.

Що ж до використання цих даних у міжнародних судах..

Поки ми не можемо говорити про якісь схожі прецеденти в світі.

Але ми накопичуємо дані;

1) показуємо, як виглядали пам'ятки до руйнувань;

2) додаємо фото із супутників про те, що поблизу пам'яток не було військових об'єктів чи техніки, тому пряме влучання в об'єкт культурної спадщини є злочином. Всі ці дані ми зможемо надати на розгляд суду, коли прийде час.

— Чи можемо ми припустити, що завдяки цьому проєкту рішення судів, коли прийде на це час, будуть на нашу користь?

— Ми ж розуміємо, що для представлення в судах потрібні не сайти, а офіційна документація, належно оформлена та підготовлена.

Звичайно, базу доказів, яку ми зараз накопичуємо в Міністерстві, ми відправимо до міжнародних судів. Впевнена, що всі ці процеси ми виграємо.

— Також у міністерства є проєкт «*Моя війна*», де зібрані свідчення очевидців російсько-української війни. На вашу думку, чим він відрізняється від інших проєктів з документування свідчень війни, які ведуть медіа та різні громадські організації? Таких проєктів зараз чимало. *Чим цінний та унікальний саме ваш?*

— Таких проєктів справді багато, часто вони схожі між собою. Коли велика війна лише починалася, різні громадські організації та ініціативи бралися за

цю справу й не важливо, хто був перший. Круто, що є ініціативи, які все це збирають. Добре було б зібрати напрацювання всіх під однією парасолькою: і наші, і громадських організацій. Сподіваюся, ми до цього дійдемо.

Задумуючи цей проєкт, ми хотіли дати людям, які переживають війну у реальному часі, можливість висловитися. Також хотіли розповідати людські історії багатьма мовами. Наша мета — перекласти їх якомога більшою кількістю мов, щоби про досвід звичайних українців та українок в умовах війни дізналося більше людей. Нас цікавить, як людина прожила 24 лютого; коли і де її застала війна.

Ми відкриті до співпраці з ГО, також дані проєкту доступні медіа.

— Чи переймаєте досвід інших країн в контексті цифрової трансформації культури? Чи, можливо, є якісь *спільні проєкти* нашого міністерства в цій сфері *з іншими країнами?*

— Зараз в пріоритеті проєкти щодо збереження нерухомої і музейної спадщини, яка ніяк не порахована, проте є частиною нашої ідентичності.

Ми спершу визначаємо власні пріоритети, а потім спілкуємося щодо них з іншими країнами.

Багато нам зараз допомагають Польща та Литва. У нас з ними відбуваються схожі трансформаційні проєкти. Вони витратили на них майже 10 років. З одного боку, ми позаду, а з іншого — за ці 10 років і технології сильно змінилися, тож ми можемо не проходити всі ці кроки, які довелося пройти їм.

Нещодавно я презентувала наші проєкти зі збереження спадщини полякам та литовцям; вони були вражені тим, що в час війни ми працюємо, що не полишаємо цифрові проєкти.

Досвід інших країн також важливий для нас, ми аналізуємо його.

Багато співпрацюємо і з ЮНЕСКО.

— А як щодо приходу на український ринок міжнародних медійних платформ? Чи веде Міністерство перемовини з закордонними цифровими сервісами щодо їхньої роботи в Україні? Наприклад, із HBO Max та Disney+?

— У нас є Держкіно, яке підпорядковане не Міністерству культури, а напряму Кабінету міністрів. Багато процесів, які пов’язані з кіно, медіа, — в їхній компетенції.

Проте з політичної точки зору, звичайно, міністр завжди наголошує, що це стратегія нашої держави: зробити так, щоби всі міжнародні компанії пішли з російського ринку і, коли це буде можливо і безпекова ситуація дозволятиме, відкрили свої офіси в Україні.

На це працює весь уряд.

Ми тісно комунікуємо з Netflix. Нещодавно міністр писав про стипендії, які вони започаткували задля розвитку українського кіно. Те, що Netflix українізує контент, що він пішов з російського ринку, що намагається допомагати українським творцям, свідчить, що в компанії добре розуміють, в якій ситуації опинилася Україна, і намагаються допомагати.

— За кілька місяців війни Netflix і справді змінився: стало більше озвучених українською фільмів та серіалів, які виходять українською вже у день прем'єри. *Міністерство має стосунок до цього?* Чи це цілком приватна ініціатива платформи?

— Розмови про це все велися з ними ще до війни. Просто так збіглося: війна стала тригером пришвидшення змін. На платформі з'явилося українське кіно, зокрема, «Носоріг» Олега Сенцова.

— Крім всього, вже за час великої війни Netflix частково видалив російський контент. *Таке рішення ви також лобіювали?*

— Міністр постійно наголошує, чому важливо скасовувати російську культуру. Що російська пропаганда поширюється через культуру, зокрема через кінематограф на замовлення Росії. Ми часто проговорюємо те, що потрібно фільтрувати контент, і пояснюємо, для чого це треба робити.

— В Україні була така ситуація: чимало популярних серіалів та фільмів, наприклад, виробництва того ж HBO, були доступні на українських OTT-платформах завдяки російському сервісу Amediateka. В умовах повномасштабної війни вони є питання до легальності цього контенту. *Як розв'язати цю проблему?*

— Це великі корпорації, які реагують і працюють не надто швидко. Комунікація з ними потребує більше часу. Мені здається, що за ці шість місяців війни ми, як держава, стали набагато швидше реагувати на виклики, змінюватися, адаптуватися до нових реалій.

— Що робить міністерство для *популяризації україномовного контенту?* Зокрема, для перекладу популярного контенту, — серіалів, кіно, — українською. Чи є якісь спеціальні проєкти щодо цього зараз, в умовах війни? Спроби експортувати наш контент за кордон?

— Про це також потрібно запитати Держкіно. Вони краще знатимуть деталі.

Але, наприклад, якщо ми говоримо про заміну репертуарів наших театрів, щоби там було більше українських творів, то ми працюємо над цим. Робимо все для заміщення російського контенту українським. Щоб не просто скасовувати російські твори, а дати споживачам щось натомість. І, повірте, ми маємо, що дати. Просто всі зміни відбуваються, напевно, не так швидко, як би хотілося.

— Важко говорити про *заборону російської культури*, коли Національна музична академія України — головний музичний виш країни — відмовляється прибирати із своєї назви, попри вимогу студентів, ім'я російського композитора Петра Чайковського… Що про це думають у Міністерстві?

— Позиція міністерства щодо заборони російської культури чітка. Ми її висловлюємо, зміни відбуваються. Ми розуміємо, що зміни не проходять дуже швидко. Ми знаємо, що і маніпуляції навколо них також є. Люди, для яких Чайковський протягом життя був великим композитором, не хочуть щось змінювати й прибирати його ім'я з назви вишу. Так само буде з перейменуванням вулиць. Завжди будуть люди, які впроваджують зміни, і люди, які їх критикують.

https://ms.detector.media/trendi/post/30145/2022-08-29-anastasiya-bondar-minkult-robymo-vse-dlya-zamishchennya-rosiyskogo-kontentu-ukrainskym/

***

№ 576.

Будівництво житла під час війни: ліки чи отрута для економіки?

2022-06-22

Георгій Могильний

експерт з питань містобудування

Будівництво житла під час війни-1

ЕЗа останніми оцінками, з початку повномасштабного вторгнення Росії вже пошкоджено або зруйновано близько 45 млн кв. м житлового фонду. І щоб Україна якнайшвидше змогла повернутися до нормального життя, потрібно не лише перемогти агресора, а й відновити економіку та відбудувати зруйноване.

Державна влада наразі не оприлюднювала якихось чітких планів відбудови зруйнованого житла. Відомі лише плани офісу президента щодо забезпечення тимчасовим житлом частини переселенців, для чого збираються до кінця року викупити у забудовників 23 тис. квартир і ще 30 тис. побудувати.

Поступово почало відновлюватися й зупинене з 24 лютого будівництво житлових комплексів. Приватні забудовники не приховують, що продажі йдуть не дуже, й багато хто розраховує на можливість продати частину нових квартир державі.

На перший погляд відновлення будівництва житла й навіть нарощування його темпів завдяки новим проєктам для тимчасового розміщення переселенців здається позитивним: економіка оживе, податки почнуть надходити до бюджету, з’являться робочі місця, кількість житла збільшиться. Ось тільки чи так все чудово насправді?

Не кожен бізнес, навіть якщо він був корисним для економіки в мирний час, буде доцільним під час війни. Війна й перший етап відновлення після її

закінчення — це завжди дефіцит робочих рук, матеріалів, фінансів, логістичні проблеми. І будь-яка помилка в цей час може дуже дорого коштувати.

Тож розберімось, як впливало на економіку країни житлове будівництво до війни і що внаслідок війни змінилося.

1. Чарівний мультиплікатор інвестицій vs підступний імпорт

Останніми роками будівництво подавалося державною владою як такий собі «філософський камінь», що легко перетворює кожну вкладену гривню на золоті відсотки ВВП.

Пояснити застосування цього наративу легко, адже ще 2018 року Офіс ефективного регулювання (BRDO) під керівництвом майбутніх прем'єр-міністра Олексія Гончарука та голови партії «Слуга наро» Олени Шуляк розповідав про «будівельний ефект допінгу на економіку». За розрахунками експертів BRDO, кожна гривня інвестицій у будівництво мала підвищувати ВВП України на 6,7 грн.

2019 року ця позиція разом із керівництвом BRDO перекочувала у владу та підкорила офіс президента своєю геніальною простотою: варто лишень діставати десь додаткові кошти в 1% ВВП, витрачати їх на будівництво — і ВВП зростає майже на 7%. Щороку трохи додавати — й обіцяне економічне диво зі зростанням ВВП на 40% до кінця каденції президента гарантоване.

Ставки спочатку зростали.

В розпал боротьби за прихильність ОП між дорожнім і житловим будівництвом Конфедерація будівельників України (КБУ) вже стверджувала, що кожна гривня, вкладена саме в будівництво житла, дає 11,5 грн в економіку країни й істотно випереджає ефект від будівництва доріг.

Проте самі розрахунки експертів ані BRDO, ані КБУ не оприлюднювали.

Згодом публічно озвучені значення мультиплікаторів інвестицій у будівництво поступово зменшились до 1,5–2, а далі трансформувались у загальне «США ще за часів Великої депресії так із кризи виходили».

Власне, США і нині так із кризи виходить, а розрахунок мультиплікатора Кейнса у них узагалі є обов'язковим елементом для визначення напряму державної підтримки. Але країни ЄС цей метод порятунку економіки під час кризи не використовують, бо у них він не працює.

Причини цього є досить очевидними. Додаткові гроші крутитимуться всередині економіки країни й підніматимуть її, якщо не надто швидко

витечуть за кордон як оплата імпортних товарів. США — країна з однією з найменших часток імпорту відносно ВВП (згідно з даними Світового банку, 2020 року було 13,2%). У країнах ЄС у середньому — трохи більш як 40%, так само й в Україні.

Середні 40% імпорту в нас іще не означають, що мультиплікатор інвестицій не працюватиме зовсім, але величина ефекту не дасть змоги народити економічне диво, й треба досить прискіпливо обирати об'єкт для інвестицій, аби не нашкодити економіці.

Простий приклад — ***«Велике будівництво»***.

> У собівартості будівництва доріг на імпортний бітум припадає близько 40%.
>
> Тобто з кожної гривні, витраченої державою на матеріали, максимум 60 копійок потраплять в економіку України й надалі створюватимуть мультиплікативний ефект в обігу, а інші 40 копійок одразу вирушають працювати на країну-імпортера.

НБУ порахувало мультиплікатор ВБ за показниками 2020 року двома методами й отримало значення 0,96 — наявне й 1,03 — можливе через півроку після грошових витрат на дороги (Інфляційний звіт, січень 2021, прим. 9 с. 17). Скільки витратили додатково з бюджету — на стільки ВВП і зріс, а шалені мультиплікатори інвестицій у будівництво доріг виявилися фікцією.

А що з ***імпортною складовою будівництва житла***?

Як стверджує секретар профільного комітету ВРУ та віце-президент КБУ Дмитро Ісаєнко, навіть для бюджетного житла, де частка імпортних матеріалів до війни сягала інколи лише 20%, сьогодні може знадобитися завозити щонайменше 70–80% компонентів.

Але що таке вітчизняні будівельні матеріали? Це в багатьох випадках енергоємне виробництво, що використовує імпортний газ, — скло, арматура, цегла, клінкерна плитка, газобетон... І з подорожчанням газу зростає й без того велика імпортна складова в ціні. А ще імпортне обладнання для виробництва сучасних будматеріалів, імпортне паливо для транспортування, імпортна будівельна техніка…

Тобто навіть до війни імпортна складова житлового будівництва була не набагато меншою, ніж будівництва доріг, тож жодного великого мультиплікатора інвестицій у нього теоретично існувати не могло.

А нині ситуація катастрофічно погіршилася.

Коли левова частка собівартості стане імпортною, будівництво перетвориться на чорну діру, що висмоктуватиме фінансові ресурси з України, а вироблена додана вартість і створені робочі місця будуть істотно меншими за вкладені в будівництво гроші.

> Поки не буде відновлено вітчизняне виробництво будівельних матеріалів — саме по собі будівництво матиме сильний негативний ефект для економіки, послаблюючи країну. Тому вкрай важливо обирати, що саме будувати в цей період. Якщо зводити промислові об'єкти, то вони починають виробляти додану вартість, швидко покривають негативний вплив від свого будівництва з імпортних матеріалів і запускають відновлення економіки. Якщо ж споруджувати житло в довоєнних обсягах — дуже невеликий відсоток населення покращить свої житлові умови чи заробить на інвестиціях, а Україна стане біднішою й безповоротно втратить частину резервів, що були так потрібні для відновлення після війни.

Але негативні ***фінансові наслідки*** відновлення будівництва житла проявлятимуться поступово, натомість дуже швидко ми отримаємо ***дві інші проблеми***.

1) **Перевантаження транскордонних логістичних шляхів**.

Коли більшість виробництв не працює, все, що є, — це товарні залишки на складах. Саме ці запаси — дешевші й доступніші в плані логістики, що дає змогу відносно швидко виконати першочергові роботи з відновлення пошкодженого. Що буде, коли ці запаси будматеріалів усередині країни вичерпаються?

Наразі морське сполучення заблоковане, поставки через Росію та Білорусь неможливі, а поставки через західний кордон для першочергових потреб і так уже затримуються, бо пропускна здатність не дозволяє. Хтось прораховував, яку кількість будматеріалів зможуть потягнути залишки транскордонної логістики та якими будуть через це додаткові затримки під час постачання важливіших речей?

2) **Дефіцит будівельних матеріалів**.

Якщо наявні запаси або доступні обсяги імпорту будматеріалів використовувати для нового будівництва житлових комплексів — не буде матеріалів для нагальних відновлювальних робіт.

На ремонти пошкодженого житла та критичної інфраструктури будівельних матеріалів (у перерахунку на квадратний метр площ) потрібно в рази менше, ніж на нове будівництво.

> Витрачаючи зараз будматеріали на 3–4 млн кв. м нового житла, ми втрачаємо можливість відремонтувати до осені 15–20 млн кв. м пошкодженого житла на звільнених від росіян територіях. А крім ремонту пошкодженого житла, є ще важливіші будівельні роботи оборонного значення.

Для когось зазначені недоліки активного відновлення нового житлового будівництва можуть бути недостатніми, бо занадто часто звучить, що головне зараз — аби люди працювали, податки сплачувалися, і саме це перекриє будь-який інший негатив.

Але будівельники й без нового будівництва мають купу роботи, а зайнятості у виробництві будівельних матеріалів від нового будівництва однаково не додасться, поки виробництво не відновиться.

Залишилося питання ***податків***, тож перейдімо до нього.

2. Показова частка будівництва у ВВП і чи доречно розраховувати на податки від будівництва житла

Вплив будівництва на економіку країни формально оцінюють й іншими методами.

Наприклад, голова СН Олена ***Шуляк*** також просуває стратегію аналізу «здоров'я економіки» за часткою будівництва у ВВП держави. Згідно з її даними, внесок будівництва у ВВП європейських країн становить 5–7, інколи 9%. В Україні цей показник 2019 року становив трохи більш як 2%, а 2021 року завдяки «Великому будівництву» зріс до 2,9%. Відповідно, й рецепт лікування української економіки пропонують простий: збільшувати частку будівництва у ВВП шляхом збільшення витрат на будівництво.

Ось тільки ВВП — це додана вартість, а не обсяги виробництва, тож частка будівництва у ВВП не обов'язково відображає обсяги будівництва в країні.

Перевірмо це на прикладі Німеччини та України згідно з даними за 2020 рік (за 2021-й потрібних даних іще немає).

Будівельна промисловість Німеччини виробила продукції на 380 млрд євро (12,4% ВВП), а внесок у ВВП становив 178 млрд (5,8%).

Будівельна промисловість України, зі свого боку, виробила продукції на 642 млрд грн (15,1% ВВП), а внесок у ВВП становив 119 млрд (2,8%).

Тобто ми витрачаємо на будівництво майже на чверть більше за Німеччину, а за внеском у ВВП — відстаємо більш як удвічі. Тож не можна робити висновки щодо здоров'я економіки України та стратегії її лікування виключно за часткою будівництва у ВВП.

Згідно з даними Держстату, **будівництво в Україні є абсолютним аутсайдером серед усіх видів економічної діяльності за часткою виробленої ним доданої вартості в ціні своєї продукції**.

> Ця частка в 2,2 разу менша за середню в економіці.
>
> Будівництво відстає навіть від переробної промисловості з її енергетичною неефективністю та високими цінами на енергоресурси.

Зазначене може свідчити лише про одне:

> - будівництво є абсолютним лідером за махінаціями задля заниження виробленої доданої вартості.

Занижувати додану вартість у будівництві економічно доцільно в двох випадках: в разі будівництва за публічні кошти, де є обмеження прибутку підрядника, та для оптимізації податків.

Закупівля матеріалів за завищеними цінами або фіктивні закупівлі матеріалів дають змогу отримувати додатковий прибуток у разі виконання робіт за державними та комунальними тендерами — прихована в такий спосіб додана вартість потрапить у показники для переробної промисловості.

Оподаткування в будівельній галузі не має пільг, але є обхідні маневри.

Згідно з Податковим кодексом, ПДВ нараховується лише під час першого продажу житла. Забудовник за собівартістю будівництва продає квартири девелоперу, а той продає їх уже за ринковою вартістю — елементарна схема, що дає змогу істотно, іноді в рази (для центральної частини великих міст), зменшити сплату ПДВ. А частка доданої вартості, для якої оптимізували податки, опиняється в розділі операцій із нерухомістю.

Ще більш ефективною, але складнішою є схема з інститутами спільного інвестування (ICI), що звільнені від оподаткування. Додана вартість, яка пішла на оптимізацію відповідно до цієї схеми, потрапить у розділ фінансових послуг.

І схем таких — легіон.

Минулого року в інтерв'ю ZN.UA щодо законопроєкту №5600 голова комітету з питань податкової політики ВРУ Данило ***Гетманцев*** стверджував, що рівень податкового тиску на забудовників житла — 0,3% від обороту (менше, ніж надпільгове сільське господарство).

Ці дані фактично підтверджує й ДПС, котра у звіті про виконання Плану роботи на 2021 рік для платників, які здійснюють будівництво житлових і нежитлових приміщень, повідомила про задекларовані доходи в сумі 184 млрд грн і нараховані 793 млн грн податку на прибуток. Податкова ефективність — 0,43%.

У результаті аналізу ДПС установлено, що великі забудовники нерухомості використовують ІСІ (інститути спільного інвестування) для залучення інвестицій від фізичних осіб і як інструмент оптимізації податку на прибуток підприємств. Пільга з податку на прибуток становила 4,9 млрд грн.

Отже, лише через використання ІСІ пільга від сплати податку на прибуток у шість (!) разів перевищила надходження до бюджету відповідного податку безпосередньо від будівельних компаній. Але, як уже зазначалося, не ІСІ єдиними живуть забудовники, тож реальні суми оптимізації податків є значно вищими.

Доречно буде нагадати, що під тиском девелоперів ВРУ прибрала із законопроекту №5600 норми, спрямовані на боротьбу зі схемами з оптимізації податків у житловому будівництві.

Звісно, з витрачених на будівництво грошей йдуть і інші податки, зокрема неоптимізовані, ось тільки левову їх частку сплачували вітчизняні виробники будівельних матеріалів, і цих надходжень не буде, доки ми не відновимо зруйноване війною виробництво.

Тож марними є очікування щодо наповнення бюджету податками завдяки будівництву житла — це одна з найменш ефективних для цього галузей промисловості. І такою вона залишиться, доки частку будівництва у ВВП не доведуть до середньоєвропейського рівня, але не шляхом збільшення обсягу будівництва, а обрубуванням наявних нині лазівок для мінімізації податків.

Не дивуйтесь, але держава не лише великих податків не отримає, а ще й додаткових зобов'язань набере. І ось чому.

3. Приховані пільги для житлового будівництва

Уявіть собі ситуацію.

Ви купуєте одноразовий квиток на метро за 8 грн, а перед турнікетом вам хтось пропонує заробити — ви даєте йому в оренду за гривню цей квиток, він його використовує й одразу повертає. Чудовий бізнес, чи не так? На рівному місці ви заробили гривню, а квиток у вас як був, так і залишився!

Всі читачі відразу розуміють абсурдність такого «бізнесу», бо 8 грн коштує не сам папірець із QR-кодом, а право на проїзд за ним, яке було використано.

Ось тільки на прикладі одноразового квитка описано **механізм оренди комунальної чи державної землі під багатоквартирну житлову забудову** з оборотом у мільярди гривень на рік.

Будівництво житла в цьому принципово відрізняється від промислового, офісного чи торговельного будівництва.

Спорудження житла — це бізнес на ***процесі будівництва***, а не на подальшому використанні побудованої нерухомості.

І якщо йдеться про земельну ділянку, то ціну має саме право її забудови. *Звели багатоквартирний будинок — і ринкова ціна ділянки стала, як у використаного квитка.*

Віддаючи комунальну чи державну ділянку в оренду під житлову забудову, місцева влада де-факто її дарує:

забудовник за кілька років сплачує не більш як 10–15% ринкової вартості землі, а потім просто повертає уже використану ділянку з нульовою вартістю.

Вартість цієї ділянки для економіки країни — така сама складова повної собівартості будівництва будинку, як і будівельні матеріали.

Але сплачує її не забудовник — це подарунок йому від територіальної громади чи держави.

Жоден інший бізнес у країні не має таких шалених за вартістю пільг від держави при отриманні землі.

Навіть коли в держави нахабно крадуть землю в приватну власність, вона отримає більше, бо новий власник вкраденої ділянки потім завжди має сплачувати податок на землю.

Ба більше,

ділянку під житловий будинок віддають ще й «з приданим»: дозволивши на ній житлове будівництво, ***місцева влада бере на себе зобов'язання побудувати коштом власного бюджету всю необхідну інфраструктуру.***

Лише будівництво нормативних шкіл і ДНЗ обійдеться територіальній громаді залежно від розміру населеного пункту від 2 до 4 тис. грн на квадратний метр нових квартир.

Якщо забудовник порядний і не порушить нормативів щільності забудови, то

на кожен гектар нової багатоповерхової житлової забудови з місцевого бюджету необхідно витратити від 50 до 100 млн грн на мінімум соціальної інфраструктури.

Якщо забудовник порушить щільність удвічі (це буденне порушення для великих міст),

то ***множте необхідні витрати на інфраструктуру щонайменше на три***, адже її треба буде не лише побудувати, а й знайти додаткові земельні ділянки.

Так було не завжди.

Ще років 15 тому землю, як і зараз, віддавали в оренду, але

в обмін на це забудовник передавав територіальній громаді частину побудованих квартир (у Києві ця частка доходила до 7% на околиці міста і 20% у центральній частині).

До того ж забудовник мав сплатити ***пайові внески*** на розвиток інфраструктури, що розраховувалися з огляду на потреби міста на будівництво та ремонти інфраструктури поточного року, а їхній ***розмір міг досягати 25% собівартості*** спорудження будинку.

Міста та забудовники були рівноправними партнерами:

місто вкладало у спільну справу свою землю й отримувало за це її ринкову вартість квартирами для забезпечення черговиків.

А забудовник не лише заробляв на будівництві квартир, а й оплачував будівництво або сам будував усю необхідну для них інфраструктуру.

З 2008 року все змінилося.

Державна влада вирішила допомогти приватним забудовникам під час глобальної фінансової кризи 2008 року

— місцевій владі брати плату за землю квартирами заборонили, а пайові внески зменшили.

Криза минула, а приховані пільги не тільки залишилися, а й з часом і збільшилися.

2011 року забудовників, які отримували комунальну землю в оренду згідно зі старими правилами,

- звільнили від обов'язку передавати встановлену договорами ***частку квартир*** у комунальну власність, а

з 2021 року остаточно скасували ***пайові внески***.

Цей шлях підтримки галузі є певним чином унікальним для України:

- щоб зберегти рентабельність роботи приватних компаній та утримати ціни на житло для тих, хто сам здатен його купити, ***держава позбавила соціально незахищені верстви населення можливості отримати житло з комунального фонду***.

Обов'язок місцевої влади щодо будівництва всієї необхідної інфраструктури нікуди не подівся,

але де візьмуться на це гроші, якщо ***забудовники житла землю не купують, а отримують в оренду за копійки, пайові внески не сплачують, а податки мінімізують?***

Так почали народжуватися ***сучасні українські нетрі***

- з охайних новеньких багатоповерхівок, де замість передбачених трьох перших класів по 30 учнів до шкіл змушені набирати 8-13 класів по 45 дітей.

Скільки зараз потрібно, щоб залатати дірки бодай у соціальній інфраструктурі, достеменно невідомо,

- бо статистика по окремих містах є недоступною. За минулі роки накопичилося потреб на 100–200 млрд (!) грн, і щороку ця сума зростає на чергові 10–20 млрд.

Ця специфічна *«пільга»* є настільки *«непомітною»*, що

- додаткові витрати *«забувають урахувати навіть під час будівництва житла бюджетним коштом»*.

Візьмімо обіцяні офісом президента **1,5 млн кв. м** побудованих квартир для переселенців.

> Якщо зведуть житлові будинки, як презентовано, з бюджетом на реалізацію, — це буде лише дуже дорога декорація для знімання відео з врученням ключів щасливим новоселам.
>
> А щоб отримати не просто квартири, а саме житло, доведеться додатково витратити щонайменше 4–5 млрд грн із бюджету на соціальну й транспортну інфраструктуру, а витрати на магістральні інженерні комунікації на цій стадії планування взагалі неможливо розрахувати.

На жаль, **якщо бізнес може отримати від влади безкоштовний бонус, то в нас завжди виникає й корупційний ринок із продажу цього «безкоштовного»**.

> 1) **Лише забудовники у владі чи наближені до неї зможуть отримати ділянки для себе фактично безкоштовно**, як дозволяє законодавство.
>
> 2) **Для решти «безкоштовне» від держави чи міста продаватиметься за ринковою вартістю.**

Наприклад,

> у Києві до вторгнення була велика кількість оголошень про продаж орендованих комунальних ділянок — ціна становила від 12% майбутніх квартир на околиці до 25% — у центрі. Але ці прибутки, звісно, йдуть не до міського бюджету, а в кишені посередників і чиновників.

Тож **пільги для житлового будівництва — це не лише втрати коштів для держави, а потужний удар по здоров'ю економіки загалом, бо вони додатково народжують потужні антиконкурентні умови із шаленою корупційною складовою**.

Тож, **краще забути міф про користь будівництва житла для економіки країни.**

Це шалено дорога річ для бюджету, просто пільги й дотації для забудовників — непрямі, й поверхневий погляд їх не помічає.

Навіть за відносно стабільної ситуації до вторгнення в місцевих бюджетах бракувало грошей на нівелювання негативних наслідків будівництва надлишкового житла.

4. Замість висновків

Відбудувати зруйноване, щоб кожен вимушений переселенець міг знову отримати власну домівку, — пріоритетне завдання на найближчі роки.

> І що швидше відбуватиметься відновлення економіки, то швидше це завдання вдасться виконати.

Під час війни й у перший повоєнний період до відновлення вітчизняного виробництва будматеріалів **нове житлове будівництво не допоможе ні зростанню економіки, ні наповненню бюджету податками, ні створенню адекватної для інвестицій кількості робочих місць — воно лише гальмуватиме відновлення економіки та відбудову зруйнованого**.

> Навіть до війни **житлове будівництво через шалені приховані пільги та можливості оптимізації податків не підіймало економіку, а створювало додаткові проблеми для бюджету й перетворювало міста на нетрі**.

Лобіюючи інтереси девелоперів житла, влада постійно намагається поміняти місцями причини й наслідки.

Проте все просто:

> в багатих країнах будують багато житла, бо можуть собі це дозволити, а не країни стали багатими завдяки тому, що будували багато житла. **Житло — це не розвиток, а споживання.** І, крім витрат резервів економіки на будівництво, потрібно пам’ятати ще й про витрати на утримання збудованого.

То, може, зараз потрібно

> **не створювати чергові пільги для забудовників і фінансово підтримувати галузь, яка й до війни чудово розводила державу на преференції й податки, а змінити правила гри, щоб житлове будівництво почало працювати в інтересах України, а не лише на кишеню девелоперів?**

Зруйновані 45 млн кв. м житлового фонду, на відновлення якого потрібно щонайменше 40 млрд дол. — це шалені цифри в абсолютному значенні.

> Але у відносному значенні — це лише 4,5% наявного житлового фонду.
>
> Для порівняння, у Другу світову війну Україна втратила 45% житлового фонду, а Німеччина — 25%.

Унаслідок війни за житловим забезпеченням ми повернулись у 2017–2018 рік.

Ніякої катастрофи з нестачею житла, щоб неможливо було тимчасово забезпечити всіх, хто цього потребує, наразі немає.

Тому, поки йде війна, немає жодної потреби викидати гроші та інші ресурси на нове житлове будівництво, тим більше з огляду на супутні негативні наслідки такого будівництва.

В Україні для розміщення всіх ВПО вистачить наявного житла, адже перед вторгненням ми мали величезні резерви.

Та це вже інша історія, що заслуговує на окрему статтю.

Інші статті Георгія Могильного читайте за посиланням.

***

№ 577.

Квартири-невидимки, або Чому влада централізовано не орендує житло для переселенців

2022-07-08

Георгій Могильний

експерт з питань містобудування

Будівництво житла під час війни-2

Питання забезпечення житлом переселенців (внутрішньо переміщених осіб, ВПО) активно обговорюється останніми місяцями і не потребує розгорнутих передмов про актуальність проблеми і поточний стан справ. Ця стаття — спроба проаналізувати можливість забезпечити житлом ВПО з допомогою централізованої оренди у приватних власників.

Йдеться про кілька мільйонів переселенців і постійні зміни лінії фронту. Тому самоорганізація біженців навіть за допомоги місцевої влади та волонтерів не зможе впорядкувати процес розселення і гарантовано призведе до проблем на кшталт дефіциту орендного житла в окремих населених пунктах і стрімкого зростання цін на оренду. Лише держава має необхідні інформаційні ресурси, щоб скоординувати оренду сотень тисяч квартир і логістику мільйонів біженців у різних областях.

Читайте також: Будинок, якого немає: де взяти житло для тисяч українців

Порівняно з іншими варіантами забезпечення тимчасовим житлом ВПО оренда існуючого житла має такі переваги:

1) орендувати квартири значно швидше, ніж побудувати нове житло;

2) оренда потребує значно менших фінансових витрат, ніж купівля чи будівництва квартир;

3) орендовані квартири забезпечать суттєво кращі умови життя, ніж тимчасові модульні містечки;

4) рівномірний розподіл ВПО в існуючій житловій забудові дає змогу не витрачати додаткових коштів та інших ресурсів на будівництво інженерної та соціальної інфраструктури, як у випадку компактного поселення;

5) гроші за оренду отримують прості громадяни — власники квартир, і далі ці кошти циркулюють в економіці країни, створюючи мультиплікативний ефект, тому відсутні детально описані раніше негативні наслідки нового будівництво житла під час війни;

6) якщо квартири для ВПО орендуватиме держава, ці витрати буде легше задокументувати, довести в міжнародному суді та примусити країну-агресорку компенсувати.

Аналіз ситуації свідчить, що використати такий підхід владі заважають дві перешкоди: існуюча законодавча база і сумніви щодо наявності необхідного житла для оренди. Але чи непереборні ці перешкоди?

Перешкода перша: законодавство не передбачає можливості оренди державою квартир у приватних власників для розміщення ВПО.

Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» існує багато можливостей забезпечення житлом ВПО: компактне поселення (містечка із збірних модулів, гуртожитки, готелі тощо), надання соціального житла та житла комунальної власності, безпосередня

фінансова підтримка на проживання. Але прямої можливості орендувати приватне житло для подальшого розселення ВПО в цьому законі немає.

Однак Закон України «Про житловий фонд соціального призначення» у статті 5 передбачає використання на договірних засадах приватного житлового фонду як одного з механізмів формування житлового фонду соціального призначення. Здавалося б, усе просто: орендуєте приватне житло для фонду соціального житла, а потім передаєте його в користування ВПО.

От тільки ця норма закону мертва, бо Кабінет міністрів, встановлюючи Порядок формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО, про механізм оренди приватного житла не згадав. Його немає ні в останній профільній постанові від 29.04.2022 №495, не було в попередній від 26.06.2019 №582, не існує в старішій із чинних від 31.03.2004 №422. Тому викуповувати житло у приватних власників для наступного поселення ВПО можна, а орендувати — вже ні.

Виправити цю проблему можна максимум за тиждень, — КМУ за скороченою процедурою в умовах воєнного стану вносить відповідні зміни до своєї постанови №495.

Перешкода друга: за даними Держстату, вільних квартир у містах майже немає.

При прийнятті рішень органи влади спираються на офіційні статистичні дані, що їх збирає Державна служба статистики України. А за даними Держстату, станом на 1 січня 2021 року в містах було лише 4,3 тисячі незаселених квартир (з них 500 у Києві). Значна кількість вільних квартир (або старих приватних будинків), за офіційними даними, є лише в селах — понад 470 тисяч.

Одна вільна квартира в містах на 2,5 тисячі існуючих — це шалений дефіцит житла. І шукати ці квартири, щоб забезпечити менш як 1% потреби житла для переселенців, сенсу немає. Тож ігнорування з боку ОПУ та КМУ можливості оренди приватного житла для ВПО виглядає обґрунтованим, однак лише з погляду офіційної статистики.

Хтось усерйоз вірить, що в усіх разом містах України не заселено трохи більше 4 тисяч квартир із понад 11 мільйонів наявних, якщо на продаж і в оренду лише публічно виставлено десятки, коли не сотні тисяч вільних квартир?

Навіть поверхневий аналіз даних Держстату щодо житлового фонду дає змогу виявити дуже суттєві маніпуляції із показниками. Продемонструємо на прикладах, як це виглядає.

2. ОРДЛО Шредінгера

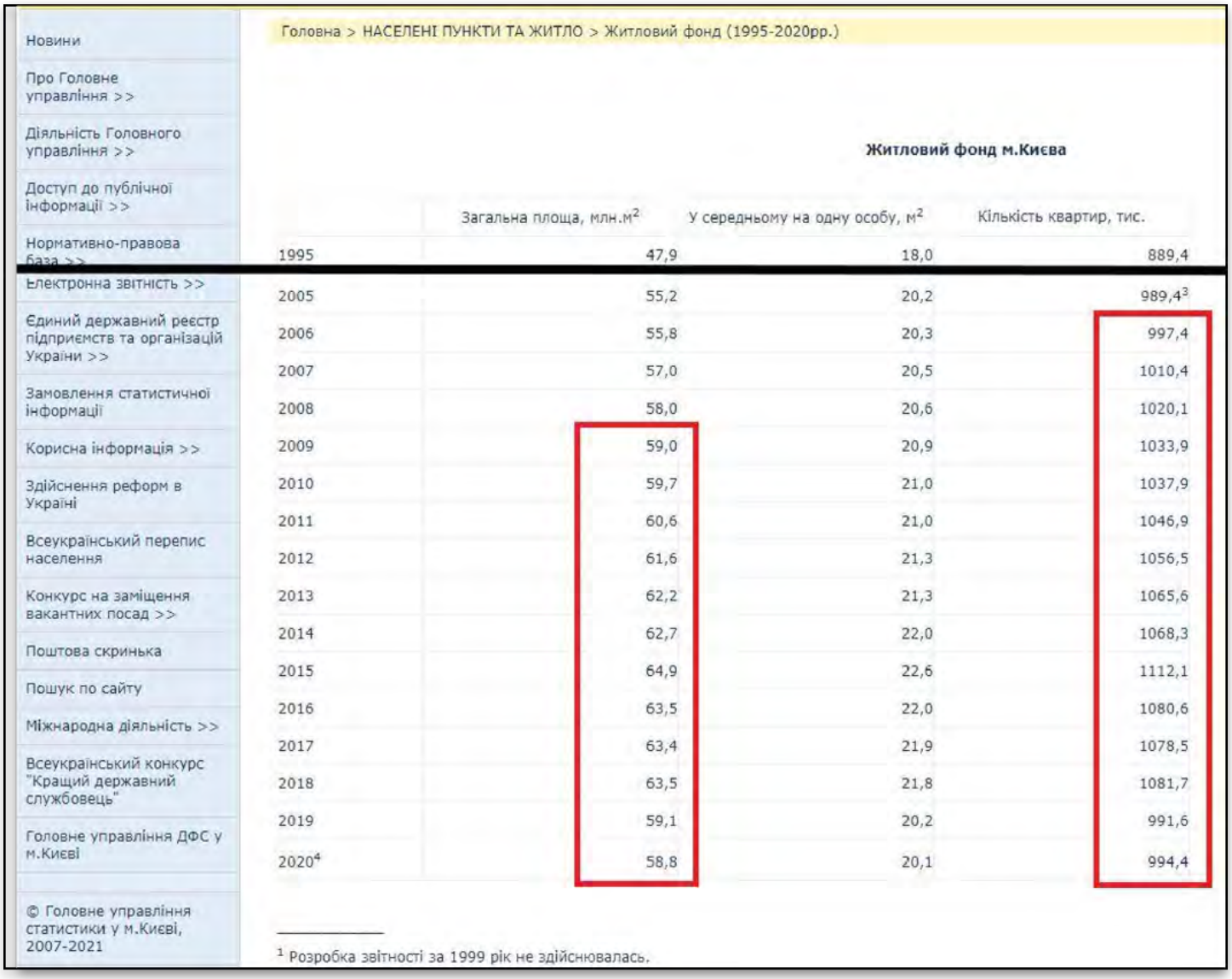
Коректна статистика — нетривіальне завдання, коли частину території країни окуповано й отримати всі дані неможливо. У випадку з АР Крим і Севастополем Держстат поступив логічно: статистичні дані для України цих територій узагалі не враховують із зазначенням причини.

А от із ОРДЛО щось пішло не так: частину показників для них Держстат враховує, а частину — ні. Із принципових показників за темою цієї статті — населення і житловий фонд. Населення ОРДЛО Держстат якимось чином рахує, а житловий фонд — ні.

У результаті замість науки вийшла така собі алхімія, адже житлове забезпечення в Україні розраховується з урахуванням приблизно трьох мільйонів жителів ОРДЛО і тих, хто виїхав звідти до Росії, а близько 1,7 мільйона квартир площею 90 млн кв. м (9% усього житлового фонду країни) загубилося. Помилка внаслідок такого підходу Держстату — понад 2 кв. м на людину, а це майже як статистичне відставання нашої країни від Польщі.

3. Київ розбудовують чи зносять?

Якщо вірити даним Держстату, на початок 2021 року в Києві житла було за площею, як 2008-го, а за кількістю квартир — узагалі як 2006-го. Невже понад 12 років активно будували, будували і нічого не побудували? (Див. рис. 1.)

Новини
Про Головне управління >>
Діяльність Головного управління >>
Доступ до публічної інформації >>
Нормативно-правова база >>
Електронна звітність >>
Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України >>
Замовлення статистичної інформації
Корисна інформація >>
Здійснення реформ в Україні
Всеукраїнський перепис населення
Конкурс на заміщення вакантних посад >>
Поштова скринька
Пошук по сайту
Міжнародна діяльність >>
Всеукраїнський конкурс "Кращий державний службовець"
Головне управління ДФС у м.Києві
© Головне управління статистики у м.Києві, 2007-2021

Головна > НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ ТА ЖИТЛО > Житловий фонд (1995-2020рр.)

Житловий фонд м.Києва

	Загальна площа, млн.м^2	У середньому на одну особу, м^2	Кількість квартир, тис.
1995	47,9	18,0	889,4
2005	55,2	20,2	989,4[3]
2006	55,8	20,3	997,4
2007	57,0	20,5	1010,4
2008	58,0	20,6	1020,1
2009	59,0	20,9	1033,9
2010	59,7	21,0	1037,9
2011	60,6	21,0	1046,9
2012	61,6	21,3	1056,5
2013	62,2	21,3	1065,6
2014	62,7	22,0	1068,3
2015	64,9	22,6	1112,1
2016	63,5	22,0	1080,6
2017	63,4	21,9	1078,5
2018	63,5	21,8	1081,7
2019	59,1	20,2	991,6
2020[4]	58,8	20,1	994,4

[1] Розробка звітності за 1999 рік не здійснювалась.

Насправді починаючи з 2016 року зі статистичних даних для Києва квартири починають поступово зникати. Загалом протягом п’яти років на папері «знищіли» близько 230 тисяч квартир загальною площею 14 млн кв. м, або 18% усього існуючого в Києві житла. Щоб краще оцінити масштаб цієї підтасовки, зазначу: таку кількість квартир будують по всій Україні в середньому за два роки.

Для самого Києва це виглядає ще більш вражаюче. В місті офіційно проживають 1,1 мільйона домогосподарств, але квартир на папері — лише 1 мільйон.

За своїм визначенням домогосподарство — сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині та ведуть спільне господарство. Це поняття близьке до звичної «сім’ї», але має принципові відмінності: члени домогосподарства не обов’язково мають бути родичами і воно може складатися з однієї особи. Тобто студент, що поїхав навчатися в інше місто, — це вже окреме домогосподарство. Відповідно квартир має бути не менше, ніж домогосподарств, бо інакше частина

населення буде змушена ділити житло з кимось іншим, із усіма похідними наслідками проживання в комунальній квартирі.

Один мільйон квартир на 1,1 мільйон домогосподарств — це 15–20% всіх киян в комуналках. А ще є сотні тисяч незареєстрованих приїжджих, що працюють і десь живуть у Києві. Ну як після такого не створити пільгових умов забудовникам, що своїм трудом рятують місто — суцільну комунальну квартиру?

Завдяки статистичному шахрайству, Київ потрапив до числа регіонів-аутсайдерів за житловим забезпеченням — гірше із цим лише у Донецькій і Луганській областях, та й то завдяки описаній вище маніпуляції з урахуванням населення та ігноруванням житлового фонду в ОРДЛО.

Однак якщо прибрати очевидні підтасовки, то ситуація принципово змінюється: для кожної київської сім'ї є квартира і ще 130 тисяч квартир про запас для гостей міста, а середнє житлове забезпечення не гірше, ніж в інших містах.

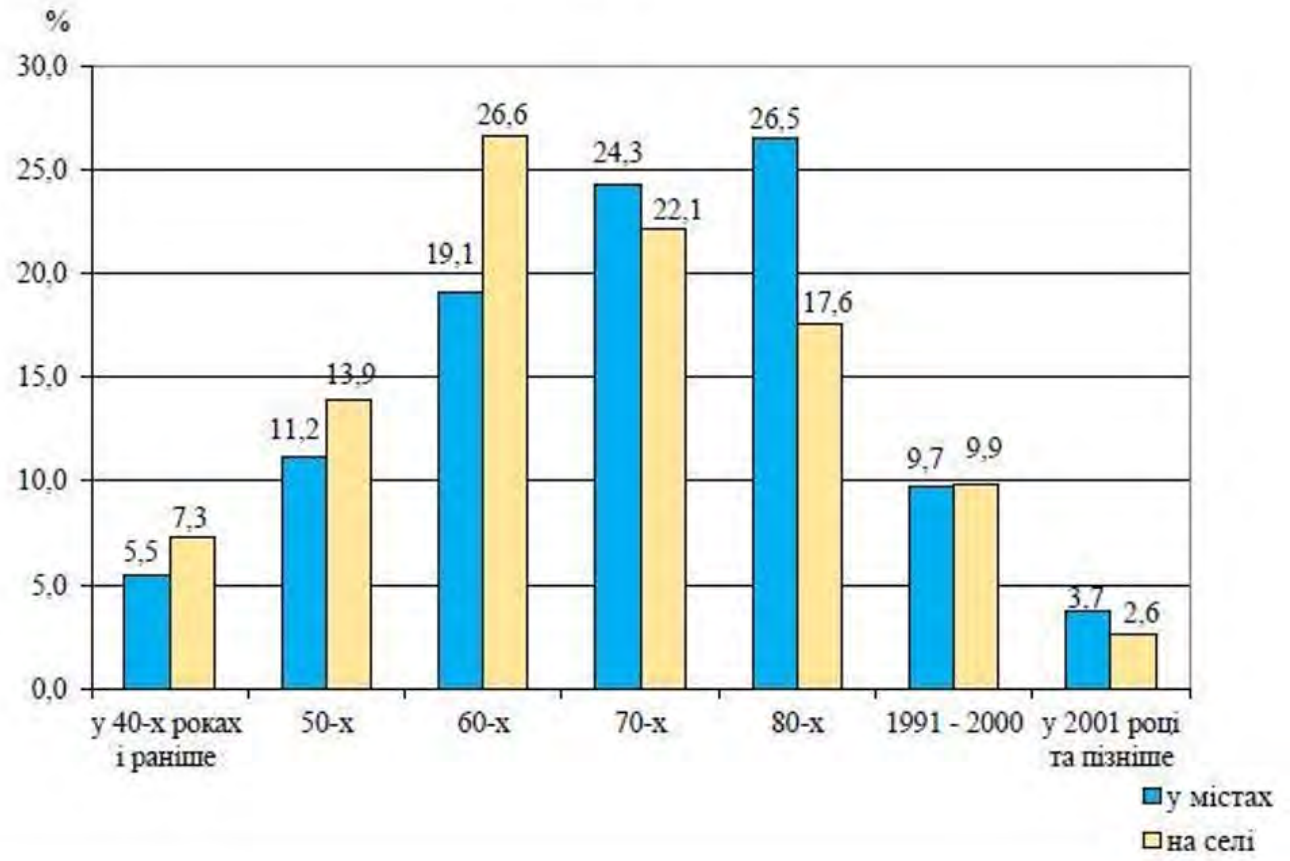
4. Нового житла замало і треба будувати більше чи все навпаки?

Досить поширеною є думка, що в Україні катастрофічно мало нового житла, — лише 3,3% домогосподарств мешкають у житлі, побудованому в XXI столітті. Дані в щорічному статистичному збірнику Держстату «Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України» наочно демонструють проблему: навіть у буремних 90-х з їхньою гіперінфляцією по інерції від СРСР начебто побудували втричі більше, ніж у наступні 20 років. (Див. рис. 2.)

Розподіл міських та сільських домогосподарств за часом будівництва їх житла

Distribution of urban and rural households by time of their housing construction

2021 рік

Та не все так однозначно. Дані Держстату — це визначені відповідно до вимог міжнародних стандартів умови життя домогосподарств і характеристики їхнього житла, а не статистика всього житлового фонду.

У житлі, побудованому після 2001 року, мешкає 3,3%, або менш як 500 тис. домогосподарств. За визначенням, домогосподарство мешкає в окремій квартирі чи її частині, а займати відразу кілька квартир не може теоретично, тоді це буде рахуватися, як кілька різних домогосподарств. У статистичному збірнику щодо умов життя домогосподарств немає даних загалом по житловому фонду, тому і наявність проблеми із дефіцитом нового житла, на перший погляд, виглядає переконливо.

А що буде, якщо провести «перехресний допит» статистичних даних із різних розділів?

За цей період було побудовано понад 1,5 мільйона нових квартир (приблизно 10% усього житлового фонду за площею). Якщо Держстат стверджує, що лише 500 тисяч з них використовуються як житло, то будувати нового треба не

більше, а втричі менше. Навіщо будувати ще, якщо дві третини найновішого житла стоїть порожнім?

Для окремих міст дані ще цікавіші. Наприклад, у Києві 27% усього житла побудовано саме в останні 20 років, але Держстат стверджує, що лише 4,7% київських домогосподарств мешкають у такому новому житлі.

Тепер головне запитання: якщо лише серед побудованого за останні 20 років житла, за даними Держстату, має бути 1 мільйон вільних квартир, то чому в даних цього самого Держстату в усіх містах вільних є лише близько 4 тисяч?

Тож і маємо: офіційна статистика щодо ситуації із житлом у країні — суцільні маніпуляції. Якщо при визначенні ВВП чи рівня інфляції Держстат воює за десяті частки одного відсотка, то при обрахунку житлового фонду легко жонглює десятком відсотків наявного житла вартістю до половини річного ВВП. І всі маніпуляції із житлом дивним чином спрямовані на заниження реального рівня забезпеченості.

Як уже зазначалося, Держстат існує не для проформи: це вкрай важливий орган, що повинен визначати статистичні показники стану різних сфер життєдіяльності держави, а на його розрахунках як вихідних даних базується стратегія розвитку України.

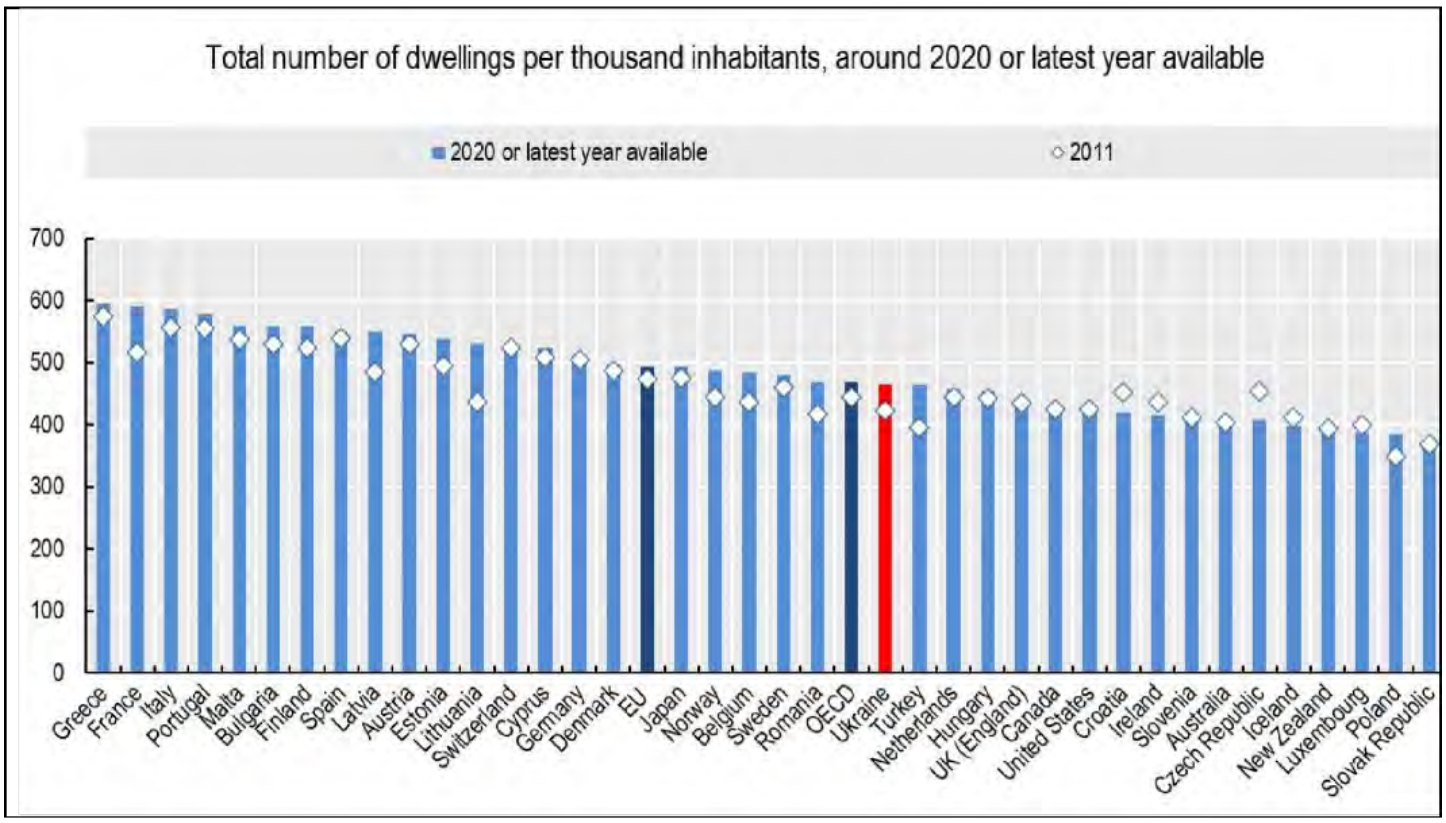
Для житлової сфери в інтересах будівельного лобі Держстат створив власну віртуальну реальність із дефіцитом житла, а державна влада не бажає помічати ці махінації та вперто базує свої рішення в будівництві на сфальшованих статистичних даних. Ситуація, що наразі склалася із забезпечення житлом ВПО, — один із наслідків маніпуляцій Держстату.

Яка насправді була ситуація із житлом в Україні перед початком повномасштабного вторгнення Росії, якщо прибрати маніпуляції Держстату?

Зазвичай, щоб продемонструвати стан речей із житлом, у нас використовують лише дані про квадратні метри житла на людину. За цим показником ми по середньому житловому забезпеченню відповідаємо Польщі у 2015–2016 роках (близько 27 кв. м на людину), що дуже непогано, враховуючи різницю в розвитку економіки.

Однак люди живуть не на квадратних метрах, а в квартирах, тому подивимося на показник кількості квартир на тисячу населення. На рисунку (див. рис. 3??) нижче наведено офіційні дані для країн Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) із додаванням показників для України.

Навряд чи хтось скаже, що ми пасемо задніх, — зі своїми приблизно 460 квартирами на тисячу населення ми обійшли США та Англію, а від Польщі відірвалися на шалені 18%.

Наведені вище показники зручніші за квадратні метри, але все одно не відображають кількості потенційно вільних квартир, адже розмір домогосподарства, що мешкає в одній квартирі, відрізняється в різних країнах і залежить не лише від рівня економічного розвитку, а й від національних традицій. Наприклад, у Німеччині середній розмір домогосподарств становить 2 особи, а у нас — 2,58.

Для оцінки потенційної кількості вільних квартир краще за все використати різницю між кількістю квартир і кількістю домогосподарств. Для порівняння візьмемо показники для України і Польщі. Методика визначення кількості та розміру домогосподарств у нас має бути однакова, і ці показники між нашими двома країнами нині відрізняються на рівні 1%. Дані щодо кількості домогосподарств Держстат визначає без урахування ОРДЛО, як і кількість квартир, тому коригування не потрібні.

Нижче на рисунку 4 подані результати цього порівняння, побудовані за даними Євростату, Держстату та Центрального статистичного офісу Польщі.

Різниця між графіками України і Польщі чудово демонструє одну із причин, чому наш західний сусід швидко розвивається, а ми тупцюємо на місці.

У Польщі кількість квартир до пандемії COVID-19 перевищувала кількість домогосподарств приблизно на 200 тисяч — це на рівні лише 2% від загальної кількості. Поляки будували житла приблизно в 1,5 разу більше, ніж ми, але не будували нічого зайвого.

Хоча населення Польщі потроху зменшувалося, відбувалося збільшення кількості домогосподарств — дедалі більше молоді могло дозволити собі купити окрему квартиру, а не жити із батьками. З 2014-го по 2019 рік середній розмір домогосподарства у них зменшився з 2,73 до 2,61 особи.

> І лише внаслідок пандемії ідеально побудована система дала збій, бо в кризу люди відкладають великі і некритично важливі покупки до кращих часів.

5. А що в Україні?

Станом на початок війни 2014 року квартир було вже на 1,7 мільйона більше, ніж домогосподарств (це без урахування АР Крим, Севастополя та ОРДЛО). Далі ця різниця лише збільшувалася. Важливо акцентувати увагу на тому, що, на відміну від Польщі, розмір домогосподарств у нас за ці роки залишився незмінним — 2,58 особи. Враховуючи негативну демографію, потреба в окремих квартирах постійно зменшується на 40–50 тисяч у звичайний рік і майже на 100 тисяч кожні два роки пандемії. Загалом з 2014-го по 2021 рік кількість домогосподарств скоротилася приблизно на 440 тисяч. Враховуючи, що 95% домогосподарств мешкають в окремому житлі, це означає появу додатково 420 тисяч вільних квартир.

Житлове будівництво в цей час також не зупинялося — в експлуатацію було введено майже 790 тисяч нових квартир.

Чи покращуються умови проживання громадян від такого будівництва?

Коефіцієнт корисної дії мінімальний: люди просто залишають старі квартири в одних містах і переїжджають поближче до поодиноких центрів економічного розвитку на кшталт Києва, Одеси, Львова, Харкова, Дніпра і ще кількох міст. Україна настільки заможна, що люди просто викидають на смітник по 150 тисяч квартир щороку, аби витратити чергові 5–10 мільярдів доларів на будівництво нового житла.

В Україні на початок року накопичився резерв з майже 3 мільйонів вільних квартир (18% усього житлового фонду), і жодного дефіциту житла давно немає, — є дефіцит роботи на переважній частині територій, і люди змушені мігрувати із рідних міст туди, де ця робота є. Житлове будівництво останні два десятиліття фактично працює на забезпечення внутрішньої міграції.

Зрозуміло, що це призводить до локального дефіциту житла у центрах економічного зростання, створює попит на нове житло і є причиною збільшення ціни і прибутків забудовників. Що гірші економічна ситуація в країні та дисбаланс у розвитку регіонів, то більше внутрішніх переселенців «мирного часу», більший локальний дефіцит житла, більше резервів економіки витрачається на внутрішню міграцію замість покращення рівня життя в регіонах.

Однак повернімося до поточної ситуації й оптимістично подивимося на наслідки такої житлової політики. Житлова сфера — чи не єдине питання в матеріальному плані, де Україна чудово підготувалася до нинішнього вторгнення РФ. За попередні роки по всій території країни створено шалені

резерви житла для розселення біженців, наразі владі залишається лише впорядкувати його використання, щоб забезпечити житлом ВПО.

Що для цього треба зробити

1. Внесення Кабінетом міністрів змін у Порядок формування фондів житла для ВПО, якими буде передбачено можливість державній та місцевій владі орендувати житло для подальшого розселення ВПО і встановлено порядок такої оренди.

2. Створення державного реєстру житлового фонду і проведення інвентаризації житла (включно із будівлями, що можуть використовуватися для тимчасового розселення, — гуртожитками, будинками відпочинку, санаторіями тощо). Для «країни в смартфоні» швидке створення такого реєстру не є проблемою, а вже існуючі реєстри власності, виборців, бази обленерго із споживання електроенергії тощо дадуть можливість швидко виявити потенційно незаселені квартири і вийти на їхніх власників.

У сукупності із реєстром ВПО він стане ядром системи для швидкого вирішення логістичних питань при розміщенні переселенців.

3. Маючи на руках результати розрахунків і змінену нормативну базу, вже можна звертатися до західних партнерів щодо надання фінансової допомоги на розміщення ВПО. При заявленій офісом президента орієнтовній кількості у 600 тисяч квартир місячна потреба становитиме приблизно 100–200 мільйонів доларів, отримати які більш ніж реально.

Про те, чому **будівництво житла під час війни може бути не ліками, а отрутою для економіки**, читайте у першій частині аналізу ситуації у будівельній сфері від Георгія Могильного.

***

№ 578.

Корупція, народжена цифровізацією

2022-08-02

Георгій Могильний

експерт з питань містобудування

Як чиновники створили в будівництві неіснуючий документ дозвільного характеру

Сфера *містобудування* все ще залишається в Україні однією із найпроблемніших, із величезною корупцією та незаконною забудовою. Наявні проблеми можуть суттєво заважати відбудові, яка очікує країну після перемоги. І щоб при відновленні зруйнованого не було зайвих перешкод, реформи слід здійснювати вже зараз, а не відкладати на «після перемоги».

Успішна реформа неможлива без виявлення реальних проблем і чинників, що призвели до їхньої появи. Цю статтю присвячено питанню, що зазвичай залишається за кадром, бо цікаве лише «маленьким людям», — початку найпростішого будівництва незначного класу наслідків.

Невелике будівництво зовсім не означає лише дрібних проблем для його замовників і малого впливу на економіку. Хоча на нього і припадає значно менше за половину фінансових вкладень у галузі, воно становить 90% усіх об’єктів будівництва, включаючи понад половину житлового фонду. І ведуть його здебільшого пересічні громадяни і малий бізнес, що не мають достатніх ресурсів і впливу для одночасно швидкого і законного вирішення виникаючих проблем.

На жаль, Україна досі перебуває на такій стадії розвитку, коли відсутність достатньої уваги суспільства до певного питання зазвичай призводить до збільшення корупції. Невелике будівництво не стало щасливим винятком і обзавелося власними, досить унікальними, великими проблемами.

1. Об’єкти класу наслідків СС1 де-юре: дерегуляція початку будівництва «під нуль»

Дозвільна система в Україні застосовує прийнятий у розвинених країнах ризик-орієнтований підхід.

Усе будівництво поділено на три класи наслідків (відповідальності): СС1, СС2 і СС3.

У випадку складного будівництва (СС2 і СС3), де кожна помилка може спричинити тяжкі наслідки, держава спочатку перевіряє плани забудовника, а потім видає дозвіл.

Розпочати невелике будівництво дозволяють усім без перевірок, а потім уже за потреби проводять перевірки для виявлення порушень. Якщо порушення виявляють, то отримане раніше замовником без перевірки право будувати скасовують.

Враховуючи, що 90% усіх об'єктів становить саме будівництво класу наслідків СС1, такий підхід дає можливість суттєво зменшити кількість чиновників при видачі дозвільних документів і покращити якість перевірки справді важливого і ризикованого будівництва.

Невелике будівництво СС1 (включає житлові будинки не вище чотирьох поверхів і до 50 мешканців) потребує лише подання повідомлення до відповідного органу державного архітектурно-будівельного контролю (ДАБК). Йдеться саме про подання повідомлення, його достатньо направити до органу ДАБК і не потрібно отримувати жодних дозвільних документів (статті 34 і 36 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»). Це можна зробити особисто через Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП), надіслати рекомендованим листом або скористатися порталом «Дія» чи Єдиною державною електронною системою в сфері будівництва (ЄДЕССБ) (пункт 41 постанови КМУ від 13.04.2011 №466).

Таким чином, замовники невеликого будівництва на цій стадії за законодавством узагалі не залежать від чиновників — право на будівництво виникає за фактом подання повідомлення, і чиновники ніяк не можуть на це вплинути.

Недосвідчений замовник може хіба що помилитися, до якого саме органу слід направити повідомлення, адже повноваження в результаті децентралізації було розподілено між центральним органом виконавчої влади (Державна архітектурно-будівельна інспекція до 15.09.2021, Державна інспекція архітектури та містобудування із 16.09.2021) та органами ДАБК при органах місцевого самоврядування (ОМС), що погодилися взяти на себе відповідну роботу.

Щоб система залишалася збалансованою і не було зловживань довірою з численним незаконним будівництвом, для об'єктів класу наслідків СС1 законодавці передбачили окремі процедури для скасування права на будівництво у разі виявлення недостовірної інформації в надісланому повідомленні та спеціальну підставу для проведення позапланової перевірки: «необхідність проведення перевірки достовірності даних, наведених у повідомленні про початок будівельних робіт».

Завдячуючи такій простоті, маємо високі оцінки Світового банку, а точніше, їхнього рейтингу Doing Business, що понад десять років використовувався нашою владою як головний доказ успішності реформ.

Уся хитрість — у методиці рейтингу.

> Хоча розділ і називався формально «Отримання дозволу на будівництво», Світовим банком порівнювалися процедури будівництва двоповерхового складу чітко визначеної площі на околиці найрозвиненішого міста. Тобто це був рейтинг не легкості будівництва загалом, а легкості будівництва складу, що належить до класу наслідків СС1.

Маючи окрему дозвільну процедуру для об'єктів СС1, було легко здійснювати точкові реформи для покращення позицій у Doing Business, а порядок будівництва багатоповерхівок в історичному центрі можна було встановлювати будь-який, і він жодним чином не впливав на позиції України в рейтингу.

2. Реалії в епоху ДАБІ

Відправити повідомлення й одразу отримати право розпочати будівництво — це чудово, але як замовнику будівництва потім доводити, що це право у нього з'явилося?

Щоб не виникало проблем у процесі будівництва і побудоване можна було ввести в експлуатацію, **повідомленню має бути присвоєний реєстраційний номер і повинен існувати запис про чинне повідомлення у відповідному державному реєстрі** (до 07.07.2020 це був Реєстр дозвільних документів ДАБІ, після цієї дати — ЄДЕССБ).

Саме на внесенні до реєстру інформації про чинність повідомлень і народилася корупція.

Нема запису — нема доказу наявності права.

За законом таке право є і не залежить від наявності запису в реєстрі?

> Ніхто не заважає замовнику будівництва йти до «реформованого» окружного адміністративного суду і роками доводити свою правоту. Але якщо треба будувати зараз і без проблем, то дешевше і швидше «віддячити» чиновнику за якісну роботу напряму або через бек-офіси — юридичні компанії, що гарантують «правильність подачі» повідомлення і його реєстрацію.

Як повідомив міністр цифрової трансформації Михайло Федоров, старий реєстр ДАБІ містив помітки чиновників, які документи відображати, а які приховувати. Ще, за словами Федорова, в цей реєстр було вбудовано скрипт, що давав змогу дистанційно встановлювати затримки відображення записів у публічній частині реєстру.

Після запуску з липня 2020 року в тестовому режимі ***Єдиної державної електронної системи в сфері будівництва*** стало відомо про ще одну схему порушення законодавства — ***повідомлення повертали на доопрацювання***.

> Тобто там, де за законом встановлено повну дерегуляцію, ***чиновники на місцях створили документ дозвільного характеру і на власний розсуд почали відмовляти у його видачі***.

Таке нахабство не залишилося непоміченим, і вже у листопаді того року ситуацію детально вивчала Тимчасова слідча комісія Верховної Ради з питань розслідування фактів корупції в органах державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду.

ТСК ВР перевірила інформацію та констатувала «системні порушення процедури реєстрації повідомлень про початок будівельних робіт щодо об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із незначними наслідками (СС1), зокрема повернення повідомлень про початок будівельних робіт чи відмови в реєстрації таких повідомлень».

Цей висновок відображено і у *фінальному звіті ТСК*.

Слід зазначити, що повернення повідомлень на доопрацювання — це єдине справжнє системне порушення прав забудовників із боку органів ДАБК, яке ТСК змогла виявити за рік своєї роботи.

Наскільки це порушення було поширеним?

За даними ЄДЕССБ, у середньому за трохи більше 14 місяців до ліквідації ДАБІ (з 07.07.2020 до 15.09.2021) повернення на доопрацювання випадало приблизно у 6,2% результатів розгляду повідомлень у ДАБІ та 10,9% — в органах ДАБК при ОМС. Як свідчать дані, ДАБІ навіть у сфері будівництва не

була найбільш корумпованим органом з цього питання і в півтора разу відставала від створених у процесі децентралізації органів на місцях.

Відсоток повернень може здаватися незначним, але якщо в абсолютних цифрах, то незаконно було повернуто понад 6 200 повідомлень.

У середньому чиновники приймали такі незаконні рішення понад 20 разів кожен робочий день.

Однак ДАБІ при розгляді повідомлень працювала за територіальним принципом — у кожній області був свій територіальний підрозділ, який самостійно, без втручання керівництва ДАБІ, приймав рішення.

Статистика роботи цих територіальних органів наведена на рис. 1 і виглядає дуже показово.

Корупція в ДАБІ була, про це свідчить розкид частки повернень повідомлень у понад 150 разів у різних територіальних органах (від 0,2% у Волинській

області до 31,7% у Харківській), адже така різниця в показниках не може бути випадковою.

Проте не можна називати ДАБІ корумпованим органом, тавруючи всіх її працівників, — корупцію було локалізовано в окремих територіальних органах, тож є наслідком дій місцевого керівництва, а не централізованою побудовою схеми здирництва з дрібних забудовників.

Заради об'єктивності варто зазначити, що

> **не всі незаконні повернення повідомлень на доопрацювання в той період є корупцією.**

Кабмін, запускаючи процес ліквідації ДАБІ в березні 2020 року, заблокував можливість здійснювати перевірки в порядку як архітектурно-будівельного контролю, так і архітектурно-будівельного нагляду. А як уже зазначалося вище, отримана в результаті дерегуляції дозвільна система для об'єктів класу наслідків СС1 потребує проведення перевірок для наступного скасування незаконно отриманого права на будівництво.

Останні півтора року свого існування ДАБІ працювала в режимі «центру надання адміністративних послуг» і не мала повноважень зупиняти незаконне будівництво, навіть якщо дуже хотіла.

Тож незаконне повернення повідомлень про початок завідомо незаконного будівництво в окремих випадках було єдиною можливістю перешкодити забудовникам-аферистам і якось підтримувати залишки порядку в сфері містобудування.

Так само ДАБІ не мала повноважень здійснювати нагляд за діяльністю органів ДАБК при ОМС і не змогла б зупинити потік незаконних повернень повідомлень ними.

Водночас виникає низка запитань до дій керівництва ДАБІ, Мінрегіону та правоохоронних органів. З моменту початку роботи ЄДЕССБ у липні 2020 року виявляти осередки корупції серед територіальних органів ДАБІ стало елементарним завданням, вирішуваним онлайн. Але хоча на словах велася активна боротьба із корупцією в будівництві, де-факто ніхто не втручався у налагоджені схеми і дав допрацювати в такому режимі до запуску роботи ДІАМ із 16 вересня 2021 року.

3. Епоха ДІАМ: очікування vs реальність

Повне припинення незаконних дій при реєстрації повідомлень про початок будівельних робіт було очікуваним із початком роботи новоствореної Державної інспекції архітектури та містобудування.

І для таких очікувань була ціла низка передумов:

1) повністю новий орган, створений саме для подолання корупції, що була в ДАБІ;

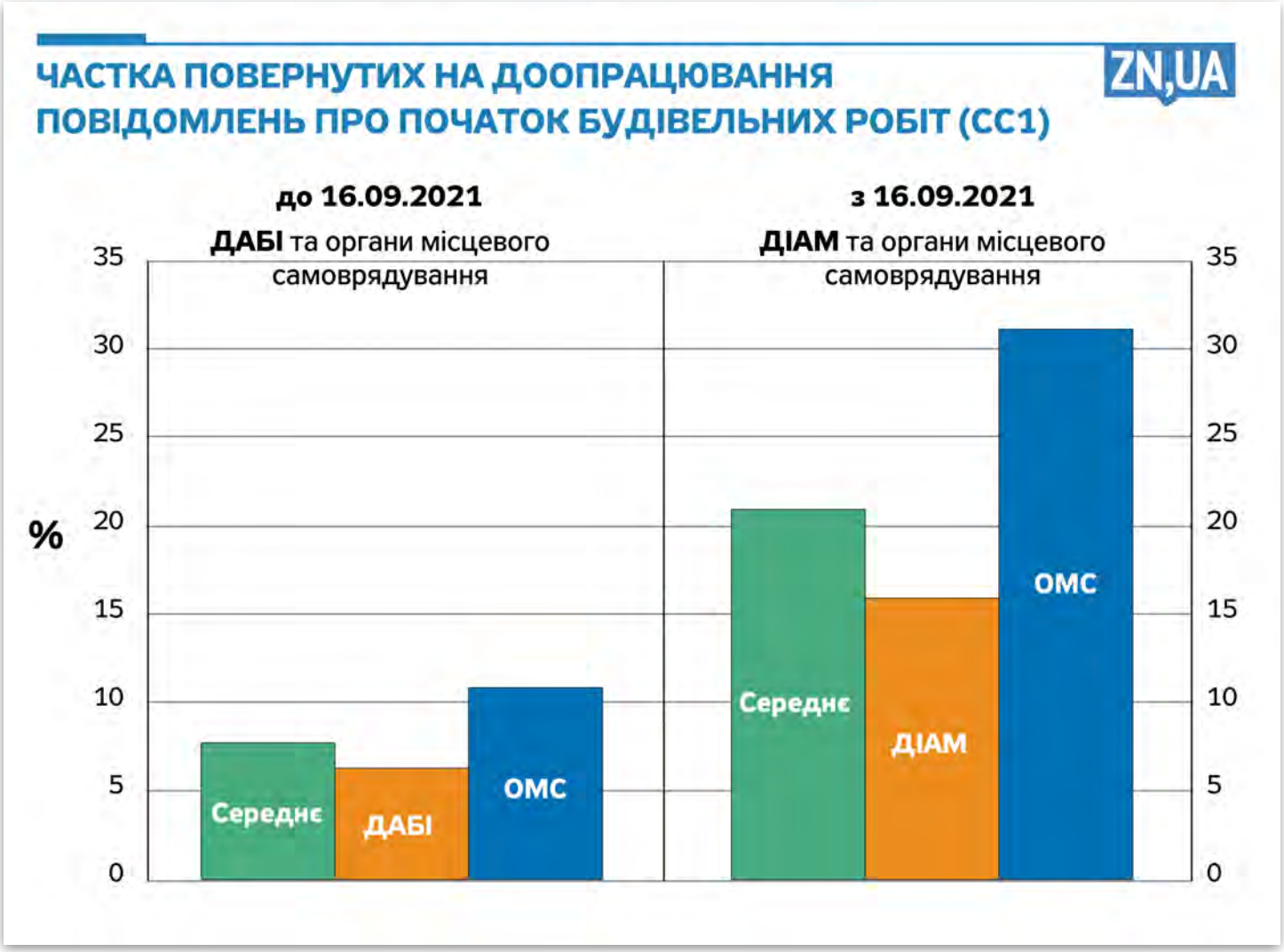
2) незаконність повернення повідомлень як одну із корупційних схем роботи ДАБІ було виявлено та підтверджено спеціально створеною ТСК ВРУ, тож ДІАМ повинна була це врахувати;

3) на відміну від ДАБІ, ДІАМ мала повний обсяг повноважень для здійснення як архітектурно-будівельного контролю, так і архітектурно-будівельного нагляду;

4) голова ДІАМ Семен Кривонос був великим прихильником ідей лібералізації та дерегуляції економіки і перед призначенням очолював Офіс простих рішень та результатів Михайла Саакашвілі, тож корупційне перетворення повідомлення на документ дозвільного характеру прямо суперечило його публічній позиції;

5) і головне: ЄДЕССБ пройшла стадію пілотного проєкту і розпочала повноцінну роботу, що банально унеможливлювало дії, не передбачені законодавством, бо «комп'ютер хабарів не бере».

Наскільки ці очікування справдилися, видно з рис. 2, побудованого за даними ЄДЕССБ.

Із початком роботи ДІАМ відбулося прямо протилежне очікуванням:

частка незаконних повернень повідомлень на доопрацювання в ДІАМ наразі в середньому у 2,5 разу перевищує показники корумпованої ДАБІ, а в органах ДАБК при ОМС частка відмов підскочила втричі.

Усе це відбувається абсолютно відкрито і простежується через публічну державну систему.

Але ті самі політики і високопосадовці, що казали про ситуацію із поверненням повідомлень як про доказ корумпованості ДАБІ, цього «не помічають» і розповідають про цілковиту відсутність корупції та чудову роботу ДІАМ, наводячи успішні приклади щодо зменшення кількості відмов і швидкості видачі дозволів на будівництво класів наслідків СС2 і СС3.

Таким чином, у результаті реформи зі створенням ДІАМ

1) **покращилися умови для великого бізнесу**, що веде будівництво об’єктів класів наслідків СС2 і СС3 (10% усіх об’єктів будівництва), але
2) **катастрофічно погіршилася ситуація для простих громадян і малого бізнесу**, що веде будівництво СС1 (90% усіх об’єктів).

В окремих містах ситуація виглядає абсурдно.

Наприклад,

> департамент ДАБК Київської міської державної адміністрації на кожне чинне повідомлення продукує понад два повернення на доопрацювання. А в ДІАМ для складного будівництва СС3 при отриманні дозволу на два видані дозволи припадає приблизно одна відмова. Тож розпочати в Києві будівництво найнижчого класу відповідальності СС1 при повній його дерегуляції в чотири рази складніше, ніж будівництво найвищого класу наслідків СС3, що потребує отримання дозволу.

4. Що призвело до такої ситуації

Наразі всі дії з документами в будівництві проводяться виключно через ***Єдину державну електронну систему в сфері будівництва***.

І з її використанням чиновники можуть реєструвати повернення на доопрацювання повідомлень лише в одному випадку — якщо цю **можливість порушення законодавства було запрограмовано творцями ЄДЕССБ**.

Вище вже детально було розглянуто загальні норми про подання повідомлення, тож залишається лише

Порядок ведення ЄДЕССБ, затверджений постановою КМУ від 23.06.2021 №681, який може містити недоліки, що і призвели до появи не передбаченої законом можливості.

> Пунктами 149 і 150 цього порядку встановлено перелік дій, дозволених через електронний кабінет для уповноважених осіб ДАБІ та ОМС при роботі із заявами від замовників будівництва.
>
> Єдиний вид документа, який можна ***повертати на доопрацювання***, — це ***декларація про готовність об’єкта до експлуатації***.
>
> При роботі з ***повідомленнями про початок будівельних робіт*** посадові особи повинні мати **лише право** на 1) внесення відомостей про повідомлення, 2) внесення змін до них, 3) скасування їхньої реєстрації.

Ніякого *«повернення на доопрацювання»* повідомлення про початок будівельних робіт у ЄДЕССБ узагалі **не має бути**.

От і маємо:

можливість для корупції було закладено в ЄДЕССБ за власною ініціативою самими її творцями

— цифровізаторами будівельної галузі, а це 1) Мінцифри та 2) Мінрегіон разом із 3) ДП «Дія» та 4) USAID/UK AID «Прозорість і підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS».

Як зазначено безпосередньо на Порталі ЄДЕССБ, фінансування для створення цієї системи надається урядами США та Великої Британії для боротьби з корупцією через запровадження елементів електронного управління.

Захід надав фінансову допомогу для боротьбі з корупцією, а українські урядовці за ці гроші лише перевели корупцію на новий цифровий рівень, заклавши в нову електронну систему унікальні можливості для недоброчесних чиновників.

Однак наявність технологічної можливості для порушення законодавства ще не означає, що чиновники ризикнуть відкрито та публічно її використовувати, а ЄДЕССБ — саме відкритий і публічний реєстр.

То що ж саме розв'язало руки рядовим виконавцям?

Голова ДІАМ Семен ***Кривонос*** у перший день роботи нового органу, 16 вересня минулого року, *наказом №107* (додаток 5) затвердив ***Інформаційну картку адміністрації з реєстрації повідомлення***.

І ця інформаційна картка одночасно встановлює, що підстави для ненадання послуги відсутні, але в результаті надання послуги можна отримати повідомлення про ***повернення документа на доопрацювання***.

Таким чином, особисто Семен ***Кривонос***

дозволив своїм підлеглим грубо порушувати законодавство України та повертати на доопрацювання те, що в обов'язковому порядку підлягало лише реєстрації в ЄДЕССБ.

Відповідно до *Положення про ДІАМ*, її діяльність спрямовується та координується Кабінетом міністрів через міністра розвитку громад і територій.

Своєю чергою, згідно з *Положенням про Мінрегіон*, міністр контролює реалізацію державної політики у відповідних сферах центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує міністр.

Тож особисто міністр розвитку громад і територій Олексій *Чернишов* мав контролювати як дії голови ДІАМ, так і Державну інспекцію архітектури та містобудування у цілому.

Якщо незаконні повернення повідомлень відбуваються відкрито та публічно, і факту порушення законодавства ДІАМ не приховує, а міністр не реагує на це вже понад десять місяців і публічно постійно заявляє про відсутність корупції в ДІАМ, то саме міністр і погодив цій інспекції такі незаконні дії.

Органи ДАБК, створені в порядку децентралізації ***при органах місцевого самоврядування***, здійснюють свої повноваження як делеговані від державної влади.

І ***контролює дотримання ними законодавства саме ДІАМ*** у порядку здійснення архітектурно-будівельного нагляду.

Але держінспекція так само зобов'язана в порядку цього нагляду контролювати і власних службовців, що також активно використовують схему із незаконним поверненням повідомлень на доопрацювання.

Виходить, що

чиновники в органах ДАБК при ОМС почуваються в цілковитій безпеці, бо ДІАМ ніколи не ризикне виявляти їхні порушення при роботі з повідомленнями, адже вона в такому разі відразу доведе незаконність своїх аналогічних дій.

Висновки:

1. При розгляді повідомлень про початок будівельних робіт відбуваються систематичні порушення законодавства посадовцями як ДІАМ, так і органу ДАБК при ОМС. Враховуючи кількість незаконних дій, є всі підстави стверджувати про наявність корупційної складової.
2. Корупція в будівництві для об'єктів класу відповідальності СС1 при розгляді повідомлень про початок будівельних робіт — наслідок змови високопосадовців Мінрегіону, Мінцифри і ДІАМ та розробників ЄДЕССБ.

3. Цифровізація надання адміністративних послуг не є панацеєю. Комп'ютер не бере хабарів, але програмне забезпечення для нього створюють люди. Якщо в державну електронну систему заклали можливість корупції (що і відбулося в розглянутому випадку), то корупція нікуди не подінеться, а просто стане більш сучасною та інноваційною.

4. Прозорість і публічність дій органів влади самі по собі в жодному разі не знижують корупції. Поки в Україні повноцінно не працюють антикорупційні органи, чиновники без жодного ризику для себе і надалі «прозоро та публічно» порушуватимуть законодавство.

5. Реальною метою ліквідації ДАБІ та створення замість неї ДІАМ могло бути що завгодно, але це точно не бажання подолати корупцію і навести лад у сфері будівництва. Кількість очевидних і нахабних порушень законодавства з боку чиновників із початком роботи ДІАМ зросла в рази, а високопосадовці і політики, які раніше публічно виступали проти корупції в ДАБІ, просто не звертають уваги на корупцію в ДІАМ.

6. Лібералізація та дерегуляція не можуть бути реальною метою реформ, що наразі здійснюються в будівельній галузі, адже це повністю виключало б саму можливість перетворення процедури направлення повідомлення на непередбачений законодавством документ дозвільного характеру. Тому треба завжди перевіряти, що саме намагаються приховати за гаслом про подальшу лібералізацію.

7. Проведена в сфері будівництва децентралізація призвела до значного погіршення якості надання адміністративних послуг органами місцевого самоврядування порівняно із центральним органом виконавчої влади. Це свідчить про здійснення реформи без дотримання основоположного для ЄС принципу субсидіарності, який передбачає передачу повноважень не просто на найнижчий рівень, а виключно на найнижчий рівень, що здатен ефективно їх виконувати.

https://zn.ua/ukr/author/georgy-mohylny

Більше статей Георгія Могильного читайте *за посиланням*.

***

№ 579.

Терміновий звіт Тома Купера про наступ українських сил на півдні

Оригінал тут

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-29-august-2022-ukrainian-attacks-in-kherson-oblast-fceb25696613

За переклад дякуємо Тетяна Саніна

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР. ВІЙНА В УКРАЇНІ 29 СЕРПНЯ 2022

Доброї ночі всім [допис опубліковано 30.08 близько 2:00 за Києвом]

Ну, здається, зрештою це був не зовсім «тихий» день. Навпаки, всі говорять про український наступ на Херсонщині.

Перш ніж я продовжу, майте на увазі ось що:

a) Я не збираюся «розкривати» нічого, чого ще не знають Генштаб України, південний військовий округ [росії - перекл] та вищестоящі органи в москві.

b) Я не знаю, чи це «великий» наступ, «середній» наступ чи щось на кшталт «просто відволікання уваги». А якби я знав (і це «велике, якби»), я б не сказав. Таким чином, немає сенсу мене питати.

«Все почалося»… з багатоденних обстрілів української артилерії по окремих цілях, зокрема в районі Нової Каховки (де лише сьогодні [29.08 - перекл] були вражені щонайменше два склади боєприпасів), а також у Херсоні (наприклад, по «Винозаводу»

https://twitter.com/bayraktar_1love/status/1564143972880191490').

Минулої ночі інтенсивність обстрілів зросла в масштабі (як мінімум), а протягом дня артудари повторювалися по численних об’єктах глибше лінії фронту. Вони **цілились насамперед у склади боєприпасів та постачання, а також штаби**.

Тим не менш, і вперше в історії, є повідомлення про те, що українські M142 HIMARS-и також були задіяні для ураження російських позицій на самій лінії фронту (а не лише по цілях далеко за лінією фронту).

Обстріли в районі ***Нової Каховки*** досягли такої інтенсивності, що російській владі довелось наказати евакуювати звідти як місцеве населення, так і власні війська.

Крім того, росіяни повідомляють, що всі «стаціонарні» мости через Дніпро пошкоджені та закриті для руху.

Ще однією важливою ціллю української артилерії залишався ***Антонівський автомобільний міст*** — по ньому влучили вже 22, 25 і 27 серпня — тим паче, що росіяни будують під ним свій «понтонний» міст.

> Він являє собою масивну конструкцію, яка фактично складається з барж, зроблених зі сталі та бетону, довжиною деякі 30, інші 50 та більше метрів, шириною 15-20 метрів і вагою приблизно 1 000 тонн кожна. Станом на сьогоднішній ранок [29.08 - перекл] вона [конструкція] сягає довжини близько 600 метрів, **не вистачає 300-350 метрів, щоб завершити міст.**

Можливо, це була одна з тих причин, чому українці почали атакувати саме сьогодні.

Тепер щодо українських наступальних дій, і з півночі на південь…

У районі ***Високопілля*** українці мали наступати на ***Нововознесенське*** та ***Любимівку***. Росіяни стверджують, що їхні повітряно-десантні війська відбили обидві атаки, а також атаки на ***Ольгіне*** і ***Берислав***, та підбили два українських ОБМ [основних бойових танки - перекл].

Щодо ситуації у ***Золотій Балці***, яка на ***Дніпрі***, є певна плутанина (я справді не впевнений, чи джерела мають на увазі це місце, чи щось інше):

> дехто вважає, що її звільнили; інші кажуть, насправді йдеться про ***Томину Балку***, на південь від ***Херсона***…

Не дуже зрозуміло, що відбувається далі на південь, тому що є багато претензій і зустрічних претензій.

Але, по суті, схоже, українці атакують в основному через річку ***Інгулець***, приблизно від ***Архангельського*** на півночі, через ***Олександрівку*** (ту, що на північ від ***Давидова Броду***), до ***Білогірки***.

Росіяни повідомляють, що очікували атаки з ***Інгулецького плацдарму***, але натомість вона відбулась із району ***Андріївки***:

> нібито український мотострілецький батальйон, посилений танковою ротою, переправився там через новозбудований понтонний міст, а потім швидко просунувся звідти.

Дійсно, першим українським успіхом, про який повідомляється сьогодні (і це те, з чим згодні обидві сторони), здається, було звільнення місця під назвою ***Сухий Ставок***, приблизно за 3–4 км на південь від ***Давидова Броду***:

там українські обстріли так налякали десантників, що ті втекли, залишивши «добровольців» 109 полку «ДНР», що були розгромлені…

Така «форсована переправа через річку з подальшим просуванням» — непогана ідея:

це змушує росіян розсіювати артилерійський вогонь по багатьох цілях.

Те ж відбувається і з розподілом їхніх резервів:

важко вирішити, направляти їх сюди чи на підтримку контратаки, якщо «весь фронт горить».

Вирішальною буде здатність України, незважаючи на перевагу російської артилерії (або прибравши її), утримувати достатні сили у вибраних точках.

Це, безсумнівно, буде вирішальним і для результату всієї операції:

чим краще і швидше вони зможуть стримувати російську артилерію, тим швидше і з меншими втратами вони виступлять уперед.

Тим часом згідно з агентурними даними, крім Сухого Ставка, звільнено також Архангельське, Нову Дмитрівку та Олександрівку. Однак офіційно нічого з цього не підтверджено.

Нарешті, на півдні українці, схоже, атакували вздовж обох боків траси М14 і вздовж узбережжя. Їм вдалося оточити російський гарнізон у Благодатівці, але не зайняти її.

Росіяни повідомляють, що українці увійшли в Правдине і Киселівку, але потім були витіснені.

Також вони кажуть, що відбили українську атаку на Олександрівку, яка на узбережжі.

При цьому CNN стверджує, що українці зайняли Правдине і Томину Балку.

Щодо першого, то це схоже правда, однак друге може бути перебільшеним: станом на сьогоднішній ранок [29.08 - перекл] ця локація розташована десь на 10–15 км за лінією фронту. Але хто це може знати напевне: можливо, це й справді так, оскільки є свідчення про те, що на кількох ділянках українці пройшли російські лінії на 10–12 км углиб і направляють росармію, «у хвіст і гриву». Звісно, завтра ми дізнаємося більше.

Над Херсоном сьогодні працювали повітряно космічні сили [росії - перекл.]. Зафіксовано близько двох десятків бойових вильотів ударних вертольотів Міль Мі-28 і Камов Ка-52, що були дислоковані на базах в окупованому Криму. Більшість їхніх атак схоже була спрямована на українські війська в районі Андріївки та Калинівки, і, здається, росіяни все ще використовують аеропорт Херсон.

Вищестоящіє органи у москві заявили про знищення 26 українських танків, 23 БМП, 9 інших бронемашин, двох Су-25 і двох гелікоптерів [Том Купер не наводить підтверджень даної інформації – ред.].

Російська протиповітряна оборона була обстріляна AGM-88B HARM рано вранці, але працювала протягом дня. Серед іншого: заявлено про збиття двох українських вертольотів.

….і станом на сьогоднішній вечір [29.08 - перекл] російські позиції в районі Херсона та Нової Каховки знову посилено обстрілюються…

***

№ 580.

А. Титаренко 2022-08-29

ПРО ГЕНЕРАЛА КРИВОНОСА

Просто біографічні дані та необхідні деталі для розуміння ситуації.

У 2014 році Сергій Кровонос командував обороною Краматорського аеропорту, потім був начальником управління Сил Спеціальних Операцій ГШ ЗСУ, але Муженко його від роботи усунув. Потім був заступником командуючого ССО.

12 березня 2019 року Порошенко призначив ПОЛКОВНИКА Кривоноса заступником свого в доску Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Турчинова. Кривонос залинався на цій посаді до кінця січня 2020 року.

9 квітня 2019 року Порошенко призначив Кривоноса головою комісії з військово-технічного співробітництва та експортного контролю.

Ця структура переймається питаннями просування та фінансування проектів у сфері військово-технічного

співробітництва. Тобто, Кривонос безпосередньо, разом з Порошенком і під його керівництвом приймав участь у вирішені питань закупівлі військового мотлоху замість придбання потрібної Україні та не виготовленні української зброї.

7 травня 2019 року Кривонос став керівником міжвідомчої робочої групи з підготовки пропозицій щодо зміцнення обороноздатності держави.

Завдання цієї групи:

1. Удосконалення системи територіальної оборони. Результат практично нульовий.

2. Підвищення рівня військово-патріотичного виховання молоді. Так підвищили, що переважна більшість ховається і тікає.

3. Підготовка військового резерву Збройних Сил України та інших військових формувань. Жодних тренувань, навчань навіть списків створено не було.

4. Протидія інформаційній агресії проти України. В цій частині була купівля Порохом додаткових та створення нових телеканалів разом з Медведчуком.

5. Організація та підтримка дій руху опору. Тут в загалі кінь не валявся.

У травні 2019 року, секретним Указом Президента України, заступник Секретаря РНБО України Сергій Кривонос отримав звання генерал-майора. Чому секретним? Чому в останній день каденції пороха? Ясно що подяка, але за що?

5 лютого 2019 року, ЦВК зареєструвала Кривоноса кандидатом на пост Президента від партії «Воїни АТО». 6 березня 2019 року він зняв кандидатуру з виборів на користь Петра Порошенка.

Юрій Бутусов запевняє, що головнокомандувачем ЗС України Кривоноса було призначено керівником оборони аеропорту «Київ». Він протягом 39 діб керував обороною важливого стратегічного об'єкту.

Однак від 24 лютого 2022 року і до кінця серпня 2022 року на військовій службі не перебуває та на військову службу під час мобілізації не призивався.

Насправді Жуляни охороняла власна воєнізована охорона, Окрім того нагляд і в межах своїх повноважень охорону здійснювали СБУ, Розвідка, Нацгвардія, і ЗСУ.

Кирпонос не міг ефективно організовувати оборону аеропорту з тієї простої причини, що у червні 2021 року його було звільнено з ЗСУ.

Інша річ, що аеропорт у приватній власності і широко використовується бізнес-джетами.

Що Кривонос міг - це вивести "друзів і товаришів" забезпечувати неушкодження власності пана Хмельнницького, що має 82%, і таємничого власника 18% аеропорту.

Але це зовсім інша історія, бо справа ДБР відкрита "У межах розслідування кримінального провадження, порушеного за ч.5 ст. 426-1 (перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень) перевіряється інформація щодо обґрунтованості наказів військовим щодо вилучення транспортних засобів аеропорту та іншого майна. Також досліджується правомірність наказу здійснити пошкодження злітно-посадкових смуг аеропорту, що не обумовлювалось військовою необхідністю".

Нормальне службове розслідування контроверсійних дій, що мали тяжкі економічні наслідки. Розгін "справи Кривоноса" - це черговий прояв отаманщини від Порошенка. До чого отаманщина довела Україну 100 років тому не знає лише лінивий.

За матеріалами допису капітана ЗСУ, шановної *Алени Трофіменко*

***

№ 581.

Стефанішина: Вікно для вступу України до НАТО може відкритися ще до завершення війни з Росією

2022-08-29

СЕРГІЙ СИДОРЕНКО, **ЮРІЙ ПАНЧЕНКО**, ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА

Думка про те, що Україна всерйоз йде до членства в Європейському Союзі, укорінилася в українському суспільстві лише нещодавно. У тому, що членство в НАТО є цілком реальним і може статися скоро, багато українців і досі мають сумнів.

Ольга ***Стефанішина***, яка (з невеликою перервою) є відповідальною в уряді за ЄС та НАТО з 2017 року, а зараз є віцепрем'єркою з європейської та євроатлантичної інтеграції, точно знає **не лише те, що це можливо, але і те, як цього досягти**.

Утім, у її програмному інтерв'ю для "Європейської правди" не бракувало і скепсису. Точніше, реалізму. Вступ до НАТО? Так, потрібний і точно буде, але тільки якщо НАТО збережеться. Хоча відмовлятися від нього не плануємо. Євросоюз? Так, але є бажаючі заблокувати наш вступ. Утім, ми про них знаємо і готуємося протидіяти. Східне партнерство? Класний формат, але він вже розвалився.

Про це та багато іншого – дивіться *на каналі "Європейської правди"* у зовсім не дипломатичному та часом емоційному інтерв'ю, на початку якого лунає фраза про "вибивання дверей до ЄС".

Для тих, хто віддає перевагу читанню – пропонуємо велику за обсягом текстову версію, у яку ми додали також економічні деталі співпраці України та ЄС.

1. "Ми придумали, як виконувати зобов'язання перед ЄС у період воєнних дій"

– 23 червня, коли саміт ЄС надав Україні статус кандидата, ви опублікували *емоційне фото* з написом: "Це настільки круто, що нема чого й додати!" А коли ви особисто зрозуміли, що ми отримаємо цей статус?

– Я загалом не дуже емоційна людина, але це дійсно був емоційний пост. Не хотіла писати про "великі перемоги" і "великий шлях", натомість просто закарбувати цей момент.

Щодо вашого питання: я не була на 100% впевнена в тому, що рішення про статус кандидата ухвалять, аж до моменту, коли це сталося. Під час обговорення на рівні лідерів ЄС все пішло не за графіком: затягнулися дискусії балканських країн, деякі країни хотіли обміняти свій голос за статус кандидата для України на певні свої інтереси.

Тому я була дуже стурбована, що рішення може просто зірватися.

Але попри наростання напруги, рішення виявилося швидким. Щойно завершилися дискусії і я написала президенту, що наше питання починають розглядати – як вже за 30 секунд Україна стала кандидатом в члени ЄС.

– *Скільки часу забере підготовча робота до членства?*

– Як ви знаєте, я багато років працюю у цій сфері. І зараз є не дуже гарне відчуття, що увесь цей час ми насправді йшли тільки до початку дороги. Бо отримання Україною статусу кандидата – це початок реальних перемовин з ЄС.

Поза тим, можу точно сказати, що йдеться не про десятиріччя.

Для цього зараз ми беремо ініціативу в свої руки і не будемо чекати, поки ЄС нам розкаже, як діяти далі.

Ми не маємо бути частиною балканського формату розширення. Ми, на відміну від балканських держав, на момент отримання статусу кандидата вже зробили дуже багато, поки виконували зобов'язання за Угодою про асоціацію. Навіть в умовах війни ми отримали транспортний безвіз, приєдналися до європейської енергосистеми, отримали анулювання тарифів і квот тощо.

5 вересня у Брюсселі на засіданні Ради асоціації ми заявимо про свої очікування. Сподіваюся, що в кінці року, коли президенти ЄС і України зберуться на зустріч, ми отримаємо ясність щодо початку перемовин.

– Все ж таки, скільки років?

– **Україна може за три**. Подивимося, чи зможе ЄС.

– А коли можна розраховувати на початок переговорів щодо членства?

– Абсолютно реалістичним є 2023 рік.

ЄС вже зараз має чудове розуміння України. Ми підготували майже 6 тисяч відповідей на запитальник Єврокомісії. До цього ми спільно з ЄС виконували Угоду про асоціацію. Ще лишилися певні процедури – юридичний скринінг, оцінка ринків, законодавства. Але це не потребує років. Тому абсолютно реалістично перейти до перемовин у 2023 році.

– Посол ЄС в Україні теж каже про 2023 рік, але про його *другу половину*.

– ЄС ніколи не був занадто оптимістичною організацією. І вони знають, що Україна буде вимагати більшого.

– А *для ЄС буде нормально починати переговори з державою, яка перебуває у війні?*

– В Україні під час війни влада залишилася повністю спроможною, у нас повністю дієздатний уряд, регіональна влада, парламент, всі ланки державного сектора, в тому числі судова система.

Тому жодних перепон щодо ведення перемовин немає.

Ми також винайшли формулу, за якою ми можемо виконувати свої зобов'язання перед ЄС у період воєнних дій. Для цього деякі законодавчі акти набиратимуть чинності прямо під час періоду воєнного стану, а деякі – після завершення війни.

– Ви згадали, що Україна не буде приєднуватися до балканської хвилі розширення. Але чи є впевненість, що ми уникнемо долі окремих балканських країн?

– Україна трошки з інших позицій "постукала" у двері ЄС або навіть вибила ці двері. Ми в іншій ситуації.

Ми не будемо відзначати як подію національного масштабу відкриття перемовин по кожній главі Угоди про приєднання до ЄС. Хоча ми лише нещодавно стали кандидатом, ми дуже просунуті у питанні перемовин з ЄС, у

розумінні того, на що Євросоюз спроможний і на що ні. І ми також розуміємо, що рішення – в столицях, і будемо системно працювати з ними.

– У вас є впевненість, що жодна з країн ЄС не блокуватиме наш вступ, як зараз Болгарія робить з Північною Македонією?

– Це можливо. Це відбувалося і до отримання статусу кандидата. Деякі прем'єр-міністри в очі нашим політикам казали: "Припиніть до нас їздити, ми ніколи не погодимося".

Ці фрази звучали фактично за два тижні до засідання Ради ЄС – але у підсумку вони нас підтримали.

Тому ми не виключаємо такої можливості, але налаштовані долати ці виклики.

2. "Можливо, вони мене ненавидять, але їм незручно говорити про відпустку"

– Щоби розпочати переговори про вступ, *Україна має виконати сім пріоритетних завдань*: так вирішив саміт ЄС. *Які з них є найскладнішими?*

– **Жодне!**

Так, деякі з них сформовані в традиційному для ЄС розмитому форматі, щоб їх виконання було невичерпним.

Але під час руху до безвізового режиму теж було чимало таких критеріїв – і нічого, ми впоралися.

– Що з *законом про медіа*? У парламенті не всі готові його підтримувати.

– Я дуже вдячна спікеру і керівникам фракцій: вони запрошують до дискусій та готові чути. Але **закон про медіа справді складний**, бо **він не просто втілює рекомендацію ЄС.**

Це – системний закон, який створює нові умови на ринку, а європейські правила є лише його елементом.

Але я впевнена, що цей закон буде ухвалений. Бо навіть ті депутати, які не готові прямо зараз віддати голос, не сумніваються в тому, що ухвалення закону потрібне.

*Вимога № (6) затвердження нового **Закону щодо медіа**, який би **відповідав нормам ЄС** (9)*

Підміна термінів - доопрацювання на ухвалення - Ю.Т.)

– Демократична опозиція готова його підтримати?

– Впевнена, що так.

– Є ще також проєкт закону про національні меншини, які чомусь перейменували на "національні спільноти". ЄС вимагає узгодити його з цими меншинами. Від угорців нічого не чекаєте?

– Питання національних меншин та їхніх мов є чутливими у переговорах з ЄС, і не тільки для України – ви наводили приклад Болгарії та Північної Македонії.

Ми працюємо з меншинами щодо цього закону, але зрозуміло, що ідеальних законів не буває, завжди будуть рекомендації, і навіть коли їх виконати – дискусія все одно не завершиться. Тому **ми хочемо зараз ухвалити рамкове законодавство**, а далі – перенести дискусію на урядовий майданчик, де ми будемо формувати державну програму, яка враховує інтереси кожної окремої меншини.

Вимога № 7) Сьома умова - впровадити рекомендації ***Венеціанської комісії***, які стосуються ***Національних меншин*** (10)

– Цей закон має пройти Венеційську комісію, можливо, й двічі. Це не зриває наших планів?

– **Найближче засідання Венеційської комісії – це жовтень**. "Венеційка" готова оперативно розглядати важливі закони.

Але ми виходимо з того, що є вже перший висновок Венеційської комісії на інше законодавство щодо прав нацменшин (освітні закони. – ЄП).

– Угорщина блокуватиме наш вступ до ЄС до вирішення всіх питань щодо меншини у тому варіанті, який хоче Будапешт?

– Я сподіваюся, що ні, але ми не виключаємо такої можливості.

Більшість представників інших меншин і політики відповідних країн є конструктивнішими. Але питання дійсно є чутливим, навіть зараз, в умовах повномасштабної війни.

Але ми готові до діалогу. Бачимо досвід інших країн і розуміємо, що є питання, які потребують компромісів – хоча й вони мають бути в національних інтересах.

– Мабуть, найбільш несподівана вимога ЄС – про відповідність критеріям FATF, хоча в України проблем із FATF немає. Хтось пояснив, що від нас хочуть?

– На початок вересня ми очікуємо вичерпний перелік від ЄС стосовно того, які саме рекомендації FATF вони бачать важливими для виконання. **Бо досі ЄС був не готовий дати нам якісь вичерпні очікування.**

Загалом,

> рекомендація щодо FATF – це одна з тих, яку Україна може або виконати вже у вересні, або не виконати ніколи – залежно від того, яким є настрой Євросоюзу.

Бо **виконати рекомендації FATF на 100% не може жодна країна** *(днями у FATF розкритикували Німеччину. – ЄП).*

Вимога 4-1) Законодавство з ***відмивання грошей*** слід привести у відповідність до міжнародних стандартів (6)

– Ви згадали приклад безвізу, який довів, що за політичної волі Євросоюз може оцінювати позитивно навіть "розмиті" вимоги. Чи є зараз в ЄС готовність позитивно оцінити прогрес України і розпочати переговори про вступ?

– Ми не сиділи на місці, чекаючи на цю готовність.

По кожній з семи рекомендацій ми провели перемовини з командами Єврокомісії, щоб зафіксувати спільні очікування.

Щоб не було такого, що

> ми свою роботу зробили, а потім ЄС каже: ні, ми трошки по-іншому це бачили.

Тому ми не давали європейським чиновникам спокійно проводити свою відпустку або готуватися до неї.

– Вони вас ненавидять?

– Можливо.

Але добре, що їм незручно говорити про відпочинок. Вони кажуть: "Ой, я в дорозі", "Вибачаюся, у мене поганий зв'язок", "Я сьогодні не зможу", але ніхто не наважується сказати, що у них вихідний або відпустка.

Бо ЄС знає, що ми працюємо, знає, які ми запланували заходи і закони.

Ми також **призначили спеціального антикорупційного прокурора**.

А прогрес, який ми продемонструємо до кінця вересня по кожній рекомендації, позитивно вплине і на країни-члени ЄС – ті, що були скептично налаштовані до України та, власне, формували ці рекомендації.

3. "Будемо раді вступити до ЄС разом з Молдовою"

– Разом з Україною статус кандидата отримала Молдова. Кажуть, тепер успіх однієї країни залежить від успіху іншої. Це правда? І чи не буде одна з країн гальмувати іншу?

– Ми розуміємо, що ЄС відданий політиці пакетних рішень.

Шкода, що Грузія не стала частиною цього тріо розширення – але це було також дуже важливе геополітичне рішення для ЄС.

Тому ми дуже зацікавлені в тому, щоб Молдова слідувала за Україною тим же темпом, яким йдемо ми.

Але я впевнена, що Молдова ніколи не буде гальмувати Україну, а Україна гальмувати не збирається.

– Тобто ви чекаєте, що нас приймуть до ЄС разом?

– Ми будемо раді, якщо Молдова буде з нами.

– Як ви вважаєте, чи було справедливо, що Грузії не дали цей статус?

– **Коли Єврокомісія оцінювала Україну,**

> 1) у нас підтримка членства в ЄС громадянами сягала 91%. 2) У нас є **сталість європейської орієнтації** з 2014 року. 3) **Є прогрес у реформах**. 4) **Європейські прагнення закріплені у Конституції**.

Щодо Грузії у ЄС, схоже, не було впевненості, що вона буде такою ж передбачуваною з точки зору європейських прагнень. Я думаю, що це мало виняткове значення.

Громадяни Грузії стали заручниками певних політичних процесів. І, на жаль, великий шлях реформ, який пройшла свого часу Грузія, може бути знівельований політичними конфліктами всередині держави. Дуже шкода спостерігати за цим, але ті країни, які хочуть бути з нами в одному кошику, мають відповідати високим стандартам, яким відповідає Україна.

Також має вагу їхня відданість спільній зовнішній політиці, спільній безпековій політиці, демократичним принципам.

І я впевнена, що в Брюсселі оцінюватимуть усі кроки, які кожна з цих країн робить в умовах війни проти України, яка є значно більшим, ніж просто війною за територію.

4. "Рішення НАТО про ПДЧ для України ми сприймемо як "новий Бухарест"

– Україна стане *членом НАТО?*

– Обов'язково, якщо НАТО існуватиме до того моменту, коли буде таке вікно можливостей.

– Саме формулювання припускає, що ви не виключаєте різного. Є підстави?

– Зараз навіть координація безпекової допомоги для України вирішується поза Альянсом. Стратегічна концепція Альянсу не дає чіткого бачення, як він трансформується.

Водночас Україна вже зближена з Альянсом максимально, наскільки це можливо без членства. Відбувається взаємодія з НАТО. А основні "морквинки" та можливості ми тепер можемо отримати виключно як член Альянсу, з 5-ю статтею *(про колективний захист. – ЄП)*.

– Відчувається певний скептицизм щодо Альянсу. То ми прагнемо членства?

– Ми маємо сидіти за столом, коли йдеться про колективну безпекову систему.

Якщо НАТО буде платформою, яка вирішуватиме ці питання у Європі, ми обов’язково маємо там бути. Якщо це буде "Рамштайн" або будь-який інший формат, ми там будемо.

– Попереду – переговори з Росією, яка вимагає, щоб Київ відмовився від прагнення до членства в НАТО. *Чи можливий варіант, що ми погодимося на це в обмін на мир та певні безпекові гарантії?*

– Зверніть увагу: **Росія вже давно не заявляє таких вимог**.

Війна знівелювала наративи РФ і про "загрозу з боку НАТО", і про "захист російськомовних", і багато іншого, чого боялися країни Альянсу, коли казали, що "не треба дратувати Росію".

Тому не варто надто серйозно ставитися до будь-яких заяв РФ.

Та й перспектива будь-яких перемовин зараз дуже далека.

– *Коли ми бачимо для себе вікно можливостей для вступу в НАТО?*

– Я не хочу йти у деталі, але це вікно, коли може бути ухвалене рішення про наш вступ до НАТО, може настати навіть до закінчення війни.

А я хочу звернути увагу, що Україна багато разів заявляла про своє бажання стати частиною Альянсу.

Тепер рішення має бути ухвалене в Брюсселі.

– В суспільстві є думка, що *держава, у якої є окуповані території та конфлікт із сусідом, в принципі не може стати членом Альянсу. Це так чи ні?*

– **Це не так.** Колишній генсек НАТО Расмуссен запропонував формули, за якими це може бути здійснене.

Але треба повернутися в нашу реальність. Наше прагнення приєднатися до НАТО нині має трошки інший флер, ніж у минулому.

> Колись ми прагнули приєднатися до НАТО, щоби стати частиною колективної безпекової системи та запобігти великій війні.

Сьогодні ситуація інша.

На території України триває повномасштабна війна, під час якої НАТО як організація не має нам чого запропонувати – ми більше працюємо індивідуально з державами-союзниками, і ті самі більше тяжіють до двосторонньої співпраці.

> Водночас у НАТО зникли з дискурсу російські спекуляції щодо "загрози" від членства України – особливо після подання заявки на членство Швецією і Фінляндією.

І ми вже бачимо, що Росія слабка.

Це означає, що питання членства України в НАТО не можна відмітати (як робили союзники з 2008 року, бо боялися Росії).

Натомість Україна буде дуже сильним членом НАТО.

– Чи потрібен *Україні План дій щодо членства (ПДЧ) в НАТО?* Швеція та Фінляндія зараз приєднуються до Альянсу без процедури ПДЧ.

– Якби Україні запропонували ПДЧ до 24 лютого, ми були б максимально щасливі.

Сьогодні така пропозиція буде рівнозначно рішенню Бухарестського саміту 2008 року *(коли Україні під тиском Путіна відмовили у наданні ПДЧ. – ЄП).*

Я, як профільна віцепрем'єрка, якраз

> **почала аудит відповідності стандартам НАТО** нашого сектора безпеки і оборони та інших структур, і **результати вражаючі**.
>
> **Ми вже впровадили багато натівських практик, навіть не помічаючи цього.**

А бойовий досвід, який здобуває ЗСУ, не має жодна з армій НАТО.

– Тобто, *тепер тільки членство?*

– **Тільки членство**.

5. "Заявку про вступ до ЄС ми писали у будинку, поруч з яким у ту ніч "прилітало"

– Повернемося до тематики Євросоюзу. *Як виконання Угоди про асоціацію поєднується з переговорами про вступ до ЄС?*

– **Поки що ніяк.** А до початку переговорів взагалі будь-якої правової рамки не існує.

Ми хочемо до кінця цього року максимально виконати ***Угоду про асоціацію***.

Повністю її виконати неможливо, тому що угода вже старенька, там є неактуальні зобов'язання, які не діють в ЄС.

Але ми зробили разом з парламентом, з урядовцями вичерпний перелік актів, які нам треба ухвалити до кінця року – наказів, рішень уряду і законопроєктів.

А далі будемо орієнтуватися на нові зобов'язання, які будуть сформовані перед перемовинами про вступ України до ЄС.

– Наша *держава організаційно готова до цих переговорів?* Чи потрібні зміни у парламентські, урядові процедури?

– Парламент зараз готує зміни до регламенту, але вже надав пріоритет євроінтеграційним законопроєктам і зобов'язав народних депутатів готувати до них таблиці відповідності праву ЄС.

Зміни до регламенту Кабінету міністрів вже внесені.

Ми посилюємо урядовий офіс, посилюємо міністерства і формуємо нове покоління державних службовців, які будуть спроможні вести перемовини з ЄС.

Нам потрібна армія переговірників.

Тому державні службовці будуть вчитися у Коледжі Європи в Натоліні – зараз група з 50 держслужбовців буде проходити там спеціальні двомісячні курси для переговірників.

Але паралельно ми розгортаємо в Україні європейську кафедру, і Натолін нам з цим допомагає.

– До 24 лютого дуже важливим було питання *промислового безвізу*, який Україна от-от мала отримати. Що з ним зараз?

– Воно лишається настільки ж актуальним.

Це, мабуть, якась карма. Ми за пів року великої війни реалізували всі свої мрії, пов'язані з ЄС – **окрім** укладення угоди про ***"промисловий безвіз"***, до якого були так близькі.

Проблема полягала в тому, що

ми зараз на останній стадії оцінки нашого ринку, для якої європейські експерти мали фізично приїхати в Україну, поїхати в Харків, перевірити, як працює лабораторія і здійснюється сертифікація.

Утім, ми узгодили, як це можна зробити, провівши оцінку в тих частинах України, які не перебувають в стадії активних бойових дій, або під окупацією – і **до кінця року маємо завершити оцінку, а з 2023 року вимагати укладення угоди**.

«Промисловий безвіз»: хронологія переговорів України і Є

16 червня 2021

Понад 15 років Україна веде переговори з Євросоюзом про укладання угоди ACAA (Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of industrial products) або про так званий «промисловий безвіз». Кілька місяців тому в Кабміні заявили, що розраховують підписати договір уже цього 2021 року. «Слово і діло» розібралося, що дасть «промисловий безвіз» Україні і як відбувалися переговори з Європейським Союзом.

«Промисловий безвіз» – це визнання еквівалентності української системи технічного регулювання та оцінки відповідності європейській. Підписання угоди дасть змогу виробникам промислової продукції отримувати необхідні сертифікати в Україні, а не шукати офіційного представника в Євросоюзі.

Впровадження «промислового безвізу» полегшить доступ частини української продукції на європейські та ринки і поліпшить конкурентні позиції України на ринках інших країн. Крім того, підписання угоди відіграє важливу іміджеву роль, адже для Євросоюзу «промисловий безвіз» діє всього з декількома країнами – США, Канадою, Ізраїлем, Австралією, Японією, Новою Зеландією та Швейцарією.

Угода АСАА поширюється на 27 груп товарів, зокрема машини, електричне обладнання, медичні пристрої, високошвидкісні залізниці.

Україна і ЄС підписали план дій з підготовки угоди АСА**А ще в грудні 2005 року.** Тоді планувалося, що Україна приєднається до договору до 2011 року. Але цей шлях виявився набагато довшим і складнішим.

До 2010 року Україна гармонізувала зі стандартами Євросоюзу майже 6 тисяч національних стандартів. Крім того, на основі європейських директив були розроблені 27 технічних регламентів. Важливі кроки було зроблено в 2014-2015 роках: Верховна рада ухвалила закони «Про метрологію та метрологічну оцінку», «Про стандартизацію» та «Про технічні регламенти та оцінки відповідності».

У січні 2016 року набула чинності економічна частина Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, тоді ж сторони почали діалог на високому рівні щодо «промислового безвізу». Умовою ЄС для початку офіційної оцінки готовності України до угоди було ухвалення закону щодо імплементації актів законодавства ЄС в сфері технічного регулювання. Рада ухвалила його в червні 2019 року.

Головна мета закону – належне застосування законодавчих актів, що регулюють питання розроблення, прийняття і застосування технічних регламентів і передбачених ними процедур оцінки відповідності. Крім того, він повинен адаптувати українське законодавство в частині технічних регламентів та оцінки відповідності до законодавства ЄС.

Оціночна місія Євросоюзу розпочала роботу в Україні в жовтні минулого року. Через два місяці, в грудні 2020-го, віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Ольга Стефанішина повідомила, що Україна і ЄС домовилися про «промисловий безвіз» для деяких категорій продукції. Це торкнеться продукції низьковольтного обладнання, електромагнітного обладнання, машин і механізмів.

У лютому 2021-го Кабмін заявив про запуск процедури підписання «промислового безвізу», а в травні оціночна місія ЄС завершила попередній етап оцінки. Експерти оцінили рівень імплементації 80 нормативних актів ЄС в українське законодавство. Визначили, що 67 нормативних актів належно імплементовані. Залишилося доопрацювати ще деякі недоліки, зокрема, використання маркування товарів українськими виробниками.

– Ще один крок ЄС назустріч Україні – те, що для наших експортерів обнулили мита, але тільки на один рік. Що далі?

– Ми будемо просити ЄС, щоб це рішення діяло, скільки тривають воєнні дії.

Те саме стосується угоди про транспортну лібералізацію, яка також укладена на рік. Я вважаю абсолютно обґрунтованим продовження строку дії цих домовленостей на весь час, скільки триває війна.

Є також рішення, які можуть бути ухвалені навіть у період повномасштабної війни – наприклад, повна інтеграція України в спільний ринок.

Якщо війна буде затягуватися, ми маємо стати частиною спільного ринку ЄС, а **після повноцінної безумовної перемоги України** за європейськими лідерами залишиться **лише політичне рішення** про наш вступ – як це було зі статусом кандидата.

– Є також формат, який багатьом здається "валізою без ручки" – *Східне партнерство*. Що з ним?

– **А я не знаю, що з ним буде.** Україна тепер в іншому форматі, ми уже – країна розширення.

Ця ініціатива ніколи не була для нас майданчиком для розвитку. Це Україна була драйвером СхП. Тому я думаю, що природним чином ця ініціатива не буде активно розвиватися. Вона просто розвалилася – будемо називати речі своїми іменами.

Натомість цікаво поглянути на ініціативу президента Макрона, яка поки що ніяк не матеріалізується – про європейське політичне співтовариство. Це інший майданчик, який дозволяє залучати країни, що можуть брати участь у формуванні рішень, але ще не є членами ЄС.

– На завершення попрошу вас повернутися подумки в останній день лютого, коли Україна оголосила, що подає заявку про вступ до Євросоюзу. Хто першим у ЄС про це дізнався? Якими були перші відгуки – "вони з'їхали з глузду" чи "нарешті ми цього дочекалися"?

– Цю заявку, яку Україна подала 28 лютого, команда мого офісу писала, перебуваючи у приватному будинку поряд з аеропортом, в який "прилітало" прямо в цю ніч.

Звичайно, документи пішли до ЄС офіційними каналами. Але в першу чергу я написала своїм друзям-міністрам в країнах ЄС, а також команді президента Європейської ради Шарля Мішеля.

Все треба було робити швидко, і відразу після подання заявки ми почали готуватися до саміту у Версалі *(розпочався за 9 днів після подачі. – ЄП)*, де ця заявка мала бути розглянута.

Основною нашою задачею було не допустити, щоб це рішення спустилося на рівень бюрократії. Тому ми створили умови для того, щоб рішення у Версалі приймалося безпосередньо лідерами. І ми знаємо, що до 4-ї ранку лідери сиділи в кімнаті переговорів.

У них не було, звичайно, захвату – радше вони були здивовані тим, наскільки ми сміливі, як ми це "провернули". Вони усвідомлювали, що зобов'язані відреагувати, зобов'язані нам відповісти.

І тоді вони ухвалили рішення, що Україна буде членом ЄС.

https://www.eurointegration.com.ua/interview/2022/08/29/7145770/

***

№ 582.

Константин Гаазе: "Элита не может себе позволить гражданской войны"

2022-08-28

Сергей Медведев

Ведущий программы "Археология", руководитель проекта "Археология"

Сегодня наш гость – социолог и политолог Константин Гаазе. Обсуждаем социологию элиты. Как ощущает себя российская элита, политический

класс в условиях так называемой "специальной военной операции"? Есть ли вообще в России политическая элита как субъект?

***

Сергей Медведев: **Глядя на моноспектакль Владимира Путина на заседании Совета безопасности 22 февраля, когда для многих его членов, по-видимому, новость о неизбежной войне стала абсолютным шоком, можно сделать вывод, что политической элиты в России как субъекта нет?**

Константин Гаазе: Если мы говорим, что это некоторое коллективное тело, у которого есть собственная агентность, то такая элита была где-то на горизонте 2020-го, наверное, года, а вокруг конституционной реформы она исчезла. Она была бюрократической, то есть правящий класс представлял собой коллективное тело высшей бюрократии, причем без разделения на государственную и государственно-корпоративную бюрократию. В этом коллективном теле множество способов связываться друг с другом, начиная от полного пересечения составов советов директоров (что, кстати, сейчас мешает обходить санкции) и вплоть до единства материальных практик, наличия закрытой связи у таких людей, как главы госбанков, синхронизации работы приемных и так далее.

Вопрос, куда была направлена агентность. Она была направлена в широком смысле на инструментальную модернизацию, которая понималась как

копирование техник и технологий. Политической агентности, направленной вовне, условно, в сторону подданных, российского общества, с моей точки зрения, с нулевых у этой бюрократии уже не было, но внутри власти она себя защищала, не давала себя в обиду. Она демпфировала резкие отставки, она не предполагала того, что если даже тебя отправляют в отставку, тебя вычеркивают из записных книжек. Но субъектом политическим где-то с конца нулевых она, конечно, уже не была, а потом полностью утратила агентность после конституционной реформы.

Сергей Медведев: **А чекисты, силовая партия является субъектом? Может быть, то, что мы сейчас наблюдаем, – это трансляция давно оформившейся чекистской повестки и в Россию, и во внешний мир?**

Константин Гаазе: Есть эта ***пара «власть-собственность»***, которую западные социологи, российские социологи, российские экономисты применяют для описания

> **даже не режимов, а социальных порядков такого типа, имея в виду, что любой вид собственности, (частной, акционерной, даже личной) не может быть защищен и не может быть оторван от властного полномочия.**

Как говорили предприниматели во многих опросах: **«все это немножечко не наше»**.

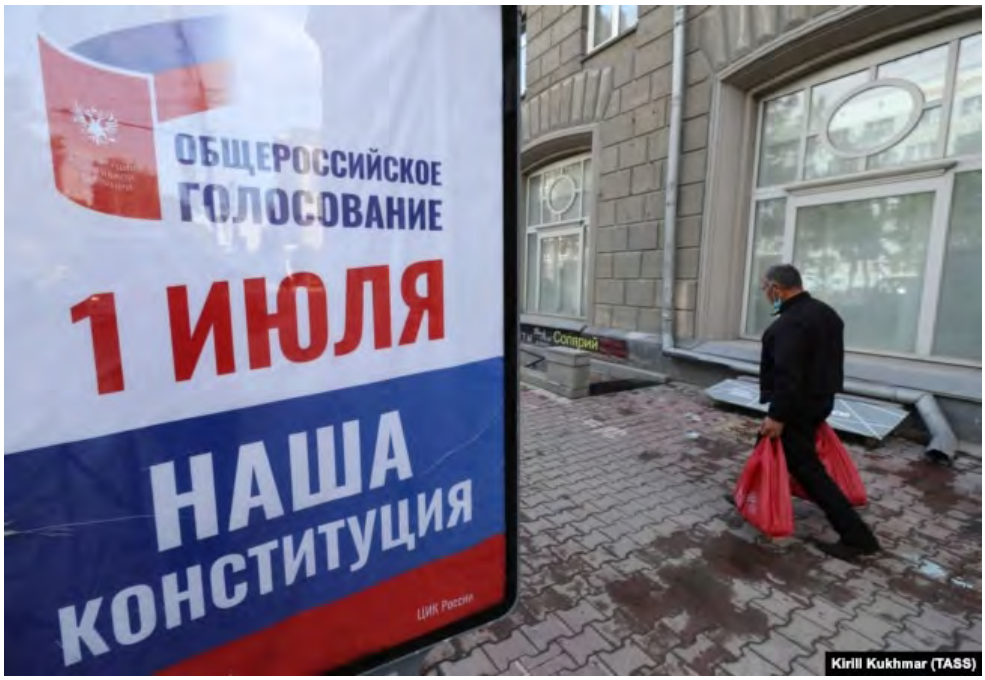
Здесь ведь ключевой вопрос, на чьей стороне из этой пары находилась власть – на стороне *силовиков* или на стороне гражданской *бюрократии*?

Гипотеза, которую я буду отстаивать, все-таки заключается в том, что на стороне гражданской бюрократии.

Если использовать различения между условно идеологическим и условно репрессивным аппаратами,

> имея в виду, что так называемые системные либералы – это идеологический аппарат, поскольку они направляли эту модернизацию, говорили Путину, куда надо идти в смысле развития социальных институтов, экономики и так далее, то репрессивный аппарат сверху не был.

Более того, я не уверен, что он и сейчас сверху.

Агитационный плакат за общероссийское голосование по поправкам в Конституцию

Сергей Медведев: **Даже после 2020 года, после всего этого переворота, конституционной реформы? И, собственно, война с Украиной – не есть ли это окончательное поражение системных политтехнологов, менеджеров, технократов и торжество некоторой силовой идеологии, имперского реванша?**

Константин Гаазе: **Здесь надо разделить идеологию, которая, несомненно, пытается догнать или, наоборот, опережает пространственную манифестацию империи в виде войны с Украиной, и тот способ, которым силовики встраивались во власть – *собственность*.**

Способ очень странный.

Во-первых,

> создание проекции российской экономики внутри ФСБ, где должны были буквально быть представлены все отрасли жизни хозяйственной, общественной, банковской, какой угодно, в виде отделов, подразделений ФСБ.

Сергей Медведев: **То есть ФСБ как новый Совнарком.**

Константин Гаазе: Такая ***метонимия*** российской экономики, точно так же порезанная, как российская экономика.

> **Метони́мия**[1] (др.-греч. μετωνυμία «переименование», от μετά- «через, с помощью» + ὄνομα/ὄνυμα «имя») — вид тропа, словосочетание, в котором одно слово заменяется другим, обозначающим предмет (явление), находящийся в

той или иной (пространственной, временной и т. п.) связи с предметом, который обозначается заменяемым словом («зал аплодировал» (ср. «люди в зале аплодировали»), «чайник кипит», (ср. «вода в чайнике кипит»)). Замещающее слово при этом употребляется в переносном значении.

Второй способ – это **вирусное**, но вирусное скорее в смысле ковида, чем в смысле бубонной чумы, то есть бесконечное появление советников по безопасности, восстановление в госкорпорациях института "первых отделов".

Но ни то, ни другое как бы не было историей про "а теперь мы готовы управлять отраслями российской экономики".

Этой готовности, какой-то программы, хотя бы какого-то видения я не вижу до сих пор.

Сергей Медведев: **Тогда при всей своей страшности, что вроде бы стоит за всем поворотом последних двух лет, ФСБ и силовики – это по-прежнему *рентная история*? *Они паразитируют на теле государства, не являясь его ядром, движущей силой или идеологической направляющей.***

Константин Гаазе: **Фактически да, то есть это вирус и это такой огромный амбар, куда можно по отделам тащить в сусек.**

Причем,

если, условно говоря, название твоего сусека не совпадает с тем, откуда ты тащишь из экономики, с тобой может произойти то же самое, что произошло с подчиненными генерала Королева, или *то, что произошло с генералом Сугробовым* и группой в главке Министерства внутренних дел.

Сергей Медведев: ***Опричная модель*****: опричникам даны в управление определенные отрасли или территории, и каждый грабит данную ему отрасль.**

Константин Гаазе: Но ты не можешь беспределить в том смысле, что если тебе велено заниматься банками, а ты начинаешь возвращать НДС, то к тебе придут и тебя хлопнут ровно потому, что НДС возвращают другие люди с собачьими головами, у них есть на это санкция.

Петр Авен и Михаил Фридман

Сергей Медведев: **Зайдем с другой стороны. Условная "партия мира", которой не существует (не раз я слышал в твоих интервью). Я пытаюсь взглянуть на ситуацию глазами условного Мордашова, Абрамовича, Фридмана. На глазах обрушилось то, что они строили последние 30 лет. Тем не менее они встроены в эту историю, вынуждены в ней как-то существовать. Что происходит в их головах? Это, с одной стороны, крушение проекта всей жизни, а с другой стороны, куда ты денешься с подводной лодки. Представляют ли они из себя каких-то не нынешних, но будущих субъектов, или они просто покорно плывут по течению в этой подводной лодке?**

Константин Гаазе: Мне кажется, **там есть две фракции, которые скорее как раз детерминированы идеологически.**

Одна фракция – тот же Фридман, тот же Авен, это люди, которые сейчас говорят: я готов потерять 95% моего состояния, но я больше не хочу иметь к этому никакого отношения. Вся эта суета Абрамовича, турецкие переговоры и так далее, надежды на то, что на эту ситуацию можно как-то повлиять, – это, мне кажется, закончилась, как закончилась и история, связанная с тем, что мы придем в европейские суды, а на войне будет какое-то перемирие, нам начнут что-то возвращать. Я лично знаю какое-то количество олигархов, может быть, не первой руки, которые в 2014 году кричали: нет, мы не будем американскими сателлитами, пусть лучше сгорим в ядерном огне!

Сергей Медведев: **Сейчас есть выход из этой системы? Волож, условно говоря, вышел, осел в Израиле и занимается новыми стартапами. Или все-таки выхода из системы нет, как показывает загадочная болезнь Чубайса?**

Константин Гаазе: Чубайса нельзя с ними сравнивать, потому что Чубайс – человек, интимно допущенный к некоторым подробностям внутренней жизни целого ряда дворов: и Ельцина, и того, как Ельцин жил в отставке, и семьи Ельцина, и в то же время Путина в Санкт-Петербурге.

Он все-таки очень-очень значимая фигура для того, чтобы отпустить его без намеков.

Сергей Медведев: **Все-таки это была не чистая болезнь, а предупреждение?**

Константин Гаазе: Эти его мытарства в Стамбуле, потом то, что он оказался на Кипре, хотя, насколько я понимаю, мог претендовать на израильское гражданство, **я интерпретирую как набор обмена сигналами и попытки определить границы возможного опытным путем**.

В итоге была указана некая *граница возможного*.

Опять же, мы не знаем, там же с дозировками, как нам известно, то перебарщивают, то недобарщивают.

Непонятно,

> это была обрисовка длины поводка или это просто кто-то опять что-то недоварил.

Это люди, которые продолжают находиться в каком-то диалоге с российской властью в смысле обмена услуг на как раз неслучение этой болезни.

> С одной стороны, автономизация, с другой стороны, демонстрация готовности сохранять какую-то функцию полезности для режима, при этом медленное расставание.

Но это проще делать людям, которые не совсем на виду, как Фридман или Авен. Воложу, например, проще, Усманову, учитывая его узбекские корни и его роль в Узбекистане, тоже проще.

Анатолий Чубайс

Сергей Медведев: ***Главная мотивация здесь – просто страх за физическое выживание?***

Константин Гаазе: **Именно**.

Нам же известно от Маркса, что капиталиста напугать, чтобы он отдал деньги…

> Буржуй, по идее, должен идти на дно в обнимку с мамоной.

Мы видим, что

> за 20 лет то, чего не получилось сделать романтическому бандитизму 90-х в смысле напугания и возвращения в ситуацию абсолютного страха, у ***режима*** **просто идеально получилось в отношении** ***коммерческой части правящего класса***.

Сергей Медведев: **Что будет с Россией в будущем? Конечно, сложно заглядывать за горизонт, прежде нужно закончить убийства, закончить войну. Саша Морозов недавно написал, что даже условное поражение России в войне не поможет. Если Россия отползет на позиции даже до 24 февраля, то это поражение будет продано стране, люди останутся, элита продолжит работать на государство, и это все продлится. Что может изменить этот сценарий?**

Константин Гаазе: **Мы видим, чему учит нас XX век.**

Тут три опции.

Первая опция:

энергичная, фактически действующая методами в том числе террора группа с политической программой – большевики, отчасти левые эсеры и так далее – которые вне зависимости от таких больших исторических событий, как Февральская революция, все равно продолжают двигать свою повестку и в итоге методами вооруженного переворота доводят ее до ума и приводят к полному переворачиванию режима, когда все старое уходит с доски.

Готовность к компромиссам не включает в себя желание попасть в Гаагу.

Можно переобуться, попробовать как-то замириться, но если говорить о том, каким образом избыть это из истории и перезагрузить российское государство, то там одна из принципиальных вещей – это ***судебное разбирательство***.

Сергей Медведев: **Мы говорили о страхе смерти, о страхе убийства – это очевидно есть в элите. А есть ли у них страх Гааги?**

Константин Гаазе: Они думают, что откупятся какой-то такой повесткой в духе раннего Ельцина.

Типа:

что вы хотите, у нас есть шесть тысяч боеголовок, давайте мы половину отдадим, давайте две трети отдадим. Вы нам чипы и SWIFT включите, пожалуйста, нас Катар сильно подвинул по сжиженному газу, у нас пятый год лежит на дне "Северный поток", давайте мы его как-то, пусть не в тех объемах, давайте Украину пустим в долю. Там нет истории про то, что "я боюсь Гааги". Гаага и ядерное оружие лежат примерно в одном отсеке мозга.

Второй сценарий – это Ельцин.

То есть это человек, который, несмотря на "Новичок" или синдром из двухсоставного названия, продолжая говорить каннибальские вещи про то, что Крым наш и так далее, готов будет сейчас бросить вызов правящей элите. Возможно, даже наоборот, с правых суперконсервативных позиций.

Третье – это 5 марта 1953 года.

Сергей Медведев: **Второй сценарий:** ***возможно ли в условиях тотального силового диктата появление такого альтернативного лидера?***

Константин Гаазе: **При этом президенте – нет.** Если Дмитрию Анатольевичу, в силу абсолютного искажения структуры личности, все-таки будет сделано то, что ему было обещано, то уже на нем это может как-то появиться.

При живом Путине, конечно, нет, ведь мы понимаем, что он где-то ослабляет хватку, ему, очевидно, врут про то, что происходит на фронте.

> Он не представлял себе, что такое российская армия, что она с 1999 года принципиальным образом, сущностно, онтологически не сильно изменилась, но такого рода вещи для него – личный вызов, и пока он в сознании, он их, конечно, не допустит.

Поэтому возможен какой-то комбинированный вариант.

Если мы убираем Путина с доски, то возможен и вариант, о котором мы говорили с коллегой Перцевым.

Растет новое поколение губернаторов, которые уже не верят ни в Путина, ни в бога, ни в черта, уже вообще ни во что не верят. Это люди, которые прошли огонь, воду, медные трубы, одного покровителя, другого покровителя. Они чемпионы выживания, чемпионы плавания в кислоте. Им от 40 до 50; конечно, уже сделать из Медведева Хрущева на пленуме они смогут, кого-то своего посадить.

Дмитрий Медведев

Сергей Медведев: **Из этих молодых тертых региональных лидеров может выйти новый Горбачев?**

Константин Гаазе: **У Михаила Сергеевича была идея, он все-таки во что-то верил, как мне кажется, несмотря на все пасы, которые бросала ему правая часть политбюро.**

У этих людей вообще нет ничего такого. У них есть абсолютно оголенный навык политического выживания и выхода из любых обстоятельств.

> Мне не кажется, что там есть хотя бы какая-то ценностная вещь, чтобы плачевное состояние страны могло их задеть до того, чтобы они стали рисковать своей властью.

Их отучили, даже если это и было в ком-то, уже давно отбили.

Сергей Медведев: **Если Путин уходит, возможна ли гражданская война? Условно говоря, кадыровские, золотовские… Существуют ли субъекты, которые готовы бороться за власть при этом раскладе? Или все настолько выжжено, что это будет некий период безвременья, хаоса и отсутствия власти?**

Константин Гаазе: **Экстракция ренты – сложно устроенный процесс, если ты хочешь получать большие деньги.**

Тебе нужно 1) продать эту нефть, 2) изъять валютную выручку, 3) зачислить ее в бюджет, 4) сделать бюджетный трансферт и 5) так далее.

Это исключает гражданскую войну как таковую, по крайней мере, между теми субъектами, которых ты перечислил.

Что-то в духе – кортеж "Моста" подрезал кортеж ФСО, ФСО положило "Мост" мордой в снег, – такого рода инциденты, конечно, будут.

> Они и при живом Путине скоро уже начнутся. Может быть, они вообще уже начались, имея в виду события выходных. Может, мы просто этого не видим.

Но если элита в целом хочет заниматься экстракцией ренты в порядках миллиардов долларов или десятков миллиардов юаней, то нет, она не может такого себе позволить.

> Правящий класс если и должен пострелять, то как-то очень внутри себя и локально.

Сергей Медведев: **В одном из прошлых интервью ты говорил: некая "русская Каносса", в которую русские элиты приходят и, как Генрих IV, три дня стоят на снегу перед Папой Римским, каются, получают прощение.** ***Существует ли теоретически некая формула возврата в мир России с ее нынешним управляющим классом?***

Константин Гаазе: 1) Широкое конституционное совещание, референдум о полномочии субъектов. 2) Выдача независимой международной комиссии или трибуналу ООН всей "золотой тысячи". 3) Передача под внешнее управление всех государственных архивов. 4) Какая-то машина национального примирения, которая включает в себя сверху донизу, по крайней мере, признательные показания относительно коррупции. 5) Какая-то международная программа а-ля Сорос 90-х, которая перепрошьет всю систему образования сверху донизу. 6) Выплата репараций Украине в объеме восстановления ее экономики до довоенного 2014 года уровня. 7) И решение наконец-то всех проблем, где осталась Россия имперская: в этих неопределенных замороженных правовых конфликтах – Осетия, Приднестровье и так далее.

Сергей Медведев: ***Ты веришь в реалистичность всего этого*****, особенно в выдачу людей из "золотой тысячи" международному трибуналу?**

Константин Гаазе: **Нет, абсолютно не верю**.

***

№ 583.

Мости і покидьки

Циля *Зингельшухер* **2022-08-31**

Так звана «дискусія» навколо незнищених мостів, якими російсько-фашистські війська дуже швидко захопили у надкороткі терміни величезні території Україні і декілька великих міст, насправді не відповідає своєму визначенню. Адже дискутувати немає про що. Майже.

З однієї сторони - **справедливі звинувачення у непідготовленості до «великої» війни, очевидні факти ігнорування елементарного принципу «слабкої ланки»** (якими саме і є мостові переправи) у побудові складної системи оборони і все більш обгрунтовані підозри у злочинній бездіяльності вищого політичного керівництва, що привело до трагічних наслідків.

З іншого боку - **балаканина осіб, які формально не мають жодного відношення до держави, але продовжують озвучувати від її імені все нові і нові версії неправди**. Чи то моральний деградант Арестович, чи «політолог курця» і керівник армії зеботів за сумісництвом Подоляк- кожного разу, коли вони розпатякують по мости, Чонгар, збереження інфраструктури і продукують інші

цинічні заяви про оборону столиці, цілодобовий бій на Банковій і десанти, яких не сталося на Печерську, вони вам брешуть. Адже правда тільки одна і звучить завжди однаково, кожного разу по-іншому звучить лише брехня. Доповнює їх, на жаль, сам презедент, декілька інтерв'юерських експромтів якого наочно демонструють поняття «явки з повинною».

Щоб нагадати читачеві - як само, коли і за яких обставин сили оборони України вимушено руйнували на шляху агресора важливі шляхопроводи і мости, подивимся на театр бойових дій у декількох регіонах країни у кінці лютого-на початку березня. Зараз це вже можна зробити, жодних таємниць ми не розголосимо.

Ще до 24 лютого в медійному полі України існувала цілком аргументована, але ***повністю проігнорована ОП***, думка про те, що напрямком головного удару путлерівських фашистів вже в перші години «великого вторгнення» стане Київ.

І стрілочки просування трьома маршрутами (1. Чорнобиль-Іванків-Гостомель, 2. Ріпки-Чернігів-Бровари, 3. Глухів-Кіпті-Бровари), які публікувалися деякими іноземними ЗМІ, були не вигадкою фантастів, а контрольованим витоком інформації з Вашингтону, який шукав будь-які способи достукатися до презедента, що відмовлявся прийняти реальність і що ще гірше- через своїх ідіотів-арахамій звинувачував саме США у «розгойдуванні ситуації».

Без надії сподіваючись хоч якось вивести презедента із прірви самолюбування і політичної сліпоти, вміло підтримуваної його найближчим колом агентів впливу кремля, директор ЦРУ виклав всі карти (і в прямому, і в переносному сенсі) на стіл під час візиту у січні 2021 року. Не допомогло.

Почнемо зі Сходу, напрямок №3.

Після знищення прикордонних пунктів фашисти обійшли Глухів і вирвались на трасу москва-Київ. Маршрутом через Путивль-Буринь на Конотоп рухалось інше потужне угрупування московитів. Метою обох цих потоків, які за перші дні «великої війни» налічували тисячі одиниць техніки був вихід на околиці ***Броварів*** і блокування Лівого берегу столиці.

Ще більші угрупування почали рух зі сторони ***Сум*** у тому ж напрямку через ***Ромни-Прилуки***.

Щоб не вдаватися у деталі ведення бойових дій, обмежимся тут лише фактажем по мостам.

Українськими військовими, яким не вистачало особового складу, озброєння і техніки, доводилося відступати під натиском переважаючих сил противника, в наслідок чого були знищені

- міст через річку ***Сейм*** в районі ***Батурина***, шляхопровід через залізницю в районі населеного пункту ***Вертіївка***.

Вийти самим простим і зручним способом до Броварів через трасу на Кіпті ворог не зміг саме через це.

Напрямок №2.

Наступ на Київ (з «транзитним блискавичним захопленням Чернігова») за планами фашистів йшов по декільком лініям- Ріпки-Чернігів, Городня-Седнів-Чернігів і Корюківка- Мена-Чернігів. На відміну від Напрямку 3 в цьому регіоні ЗСУ під головуванням командира ОКей Північ рішучого оптиміста Ніколюка зруйнувала більше мостів на шляху окупантів. Факти такі- в районі селища Мале Устя біля м. Сосниця ЗСУ підірвали міст через головну водну артерію Чернігівської області- річку Десна. На схід від Чернігова були знищені мости через річки Снов і Замглай. В результаті- велике угрупування фашистів, яке рухалося через Корюківку-Мену на Чернігів опинилось повністю відрізане не тільки від самого Чернігова, але і від південної частини

Чернігівської області, через яку дороги вели на Прилуки-Ніжин-Бровари. Тут буде трохи деталей, адже їх варто озвучити))

Потрапивши в тупик російсько-фашистські війська спробували навести понтонну переправу між селами Максаки і Макошине. Перша спроба виявилася невдалою. Десна - дуже норовлива річка з сильною течією і вона просто знесла понтонні конструкції натиском свого льодового покрову. В процесі цього під воду пішли 2 російських танки з екіпажами, які згодом українські військові дістали з води для ремонту і відновлення на початку липня. Цікаво, що змитий понтон використали пізніше також з користю- він зараз «працює» на Україну на трасі Київ-Чернігів замість зруйнованого вже фашистами автомобільного мосту. Фашисти не заспокоїлись і спробували форсувати вдруге Десну, щоб рухатися вже не на Чернігів, а прямо на Бровари через Ніжин по… (барабанний дріб) по залізничному мосту біля селища Макошине! По рейкам і шпалам теж нефартануло), злякалися, що танки попадають у воду і тому почали там же збирати новий понтон.

Спроба номер три виявилася вдалою. Але не для них. Адже за тєлодвіженіями бурятських саперів вже давно спостерігали українські військові і коли пару десятків одиниць техніки нарешті були перекинуті ворогом по встановленому понтону на інший берег Десни, професійними діями 58-ї бригади з залученням підрозділів артилерії і авіації всім фашистам роздали квитки на концерт кобзона. Жоден не зміг врятуватися. Загнане в кут угрупування фашистів вимушене було повернути назад на білорусь і, скоріше за все, наступало пізніше на Україну десь з інших напрямків.

Декілька БТГр, які рвалися до Чернігова з Городні були зупинені саме руйнуванням вищевказаних мостів через Снов і Замглай. Біля села Новоселівка на північно-східних околицях Чернігова йшли важкі оборонні бої, в ході яких загинуло чимало українських воїнів, село і прилегла частина міста майже повністю зруйноване артилерією ворога, але фашисти так і не змогли підійти до міста зі Сходу.

Обійшовши Чернігів з Заходу фашисти взяли під контроль один з двох головних автомобільних мостів, які сполучають регіон з Києвом- міст в селищі Шестовиця. Два мости через Десну, якими можна виїхати з Чернігова на Київ, українські війські не руйнували, адже тут була зовсім інша логіка. По-перше- знищення мостів означало б повну ізоляцію Чернігова і в умовах оточення шанси чинити ефективний опір окупантам у оборонців різко б знизились. Лише один нюанс для розуміння- Чернігів отримав дуже серйозні пошкодження не стільки через обстріли якимись високоточними ракетами, скільки через обстріли «градами» і авіабомбардування. Впродовж перших 2-3 тижнів вторгнення ЗСУ в місті майже не мали засобів ППО (!) і тому авіація

противника безкарно літала над містом. Тільки після того, як в середині березня до Чернігова по якійсь з двох «дорог життя» через Десну (автомобільний міст біля Количівки і залізничний міст) привезли ПЗРК, тільки тоді ЗСУ почала збивати російські літаки. По-друге- це не вирішувало проблему- адже існували інші маршрути. Тому, щоб унеможливити наступ на Київ ЗСУ знищили ще декілька невеликих мостів, які вели в напрямку столиці по правому березі річки Десна, в тому числі- в напрямку Гончарівського-пункту постійної дислокації 1-ї «Сіверської» ОТБр .

Про руйнування оборонцями столиці мостів через річки Ірпінь і у селищі Стоянка на Житомирській трасі знають не тільки кияни. Так само, як вже знають і про цілеспрямоване руйнування частини дамби Київського водосховища і шлюзів, через які води річки Ірпінь перекачувалися у водосховище, в наслідок чого селище Демидів було затоплене, але розворот Ірпіня і затоплення його берегів стало дуже суттєвим фактором, який дуже ускладнив просування російсько-фашистських військ до столиці зі сторони агломерації Ірпінь-Буча-Гостомель і через селище Мощун. Але і це ще не кінець.

Фашистські колони, які вирвалися на простір Житомирської траси, уперлися в тупик зруйнованого мосту біля Стоянки. І тому почали рух південніше, з наміром пройти через Мотижин, Білогородку у Вишневе, Боярку, щоб оточити Київ не тільки з Заходу, але і в подальшому з півдня. ЗСУ зупиняли танкові штурми біля селищ Бишів, Ясногородка, які продовжувалися пару тижнів, також в тому числі знищенням місцевих мостів.

Взагалі, питання щодо захисту північних околиць Києва стояло дуже гостро – ЧАЕС охороняли лише близько трьох рот юних нацгвардійців, і 1-2 роти таких самих необстріляних юнаків сиділи в охороні аеропорту «Антонов». Все. Нацгвардійці збили на підльоті до Гостомеля декілька штурмових і десантних вертольотів ворога, але на більше у них просто не було запасу ПЗРК і боєкомплекту.

Напрямок №1 більше не мав особового складу для відбиття атаки. За 2-3 тижні до 24 лютого, як стверджують деякі джерела, замість того, щоб посилити оборону півночі Київської області, дивним чином боєздатні підрозділи були виведені з Бучанського і Вишгородського районів на Донбас. Саме тому підрозділи ДШВ, який кинули 24 лютого вже в пожежному режимі зупиняти прорив ворожих колон, що нараховували тисячі одиниць техніки, під Іванків, зупиняли ворога руйнуванням мосту через річку Тетерів вже на Варшавській трасі.

Ця довга, але коротка своєю неповнотою розповідь про місця і кількість зруйнованих мостів, які суттєво знизили швидкість просування ворога до

столиці з трьох напрямків, показує – як суттєво відрізняються підходи і оцінки щодо важливості інфраструктурних об'єктів. Для «слуг», які жили відосиками про всьо харошеє і тільки позитивними новинами (чим далі- тим все більше вигаданими)- асфальт і мости були недоторканими піар-святинями, на які ці популісти пустили загалом більше 320 млрд (!!!) грн, знекровивши сферу медицини, освіти, а саме головне- сектор безпеки. Про «побочні ефекти» у вигляді корупційної ренти навіть і говорити не варто.

Військові ж, в свою чергу- вимушені були вже «гасити полум'я» руйнуванням, адже розуміли, що прорив десятків тисяч фашистів і тисяч одиниць броньованої техніки до околиць столиці створить великі проблеми у відбитті атаки. Столиця б вистояла. Але могла заплатити ще більшу ціну. Під Черніговом і Києвом ворога зупинила хоробрість, жертовність і професійність воїнів ЗСУ, Нацгвардії і ТРО. Але мости і річки суттєво в цьому допомогли.

Не схоже, що Україні допомогло зупинити стрімкий наступ російсько-фашистських військ у лютому 2022 року на місто Щастя, те, що ЗСУ підірвали там міст через річку Сіверський Донець. Ще більш не схоже, що Україні хоча б чимось допомогло зведення мосту через цю ж річку у Станиці Луганській, яке так наполегливо і бездумно продавлював презедент у кінці 2019 року, щоб «продемонструвати жест доброї волі» «тій стороні» в рамках провальної і відверто зрадницької політики «зупиняторства війни». «Та сторона» захопила наш, український, міст відразу після його добудови. Не дивно, що балаболи ОПи ніколи більше не згадують по цей «успішний кейс» серед інших «окозаглядувальних» поступок путіну.

Зрозуміло, що **ситуація з Чонгаром була визначена задовго до дня «великого вторгнення» - замість демонстративного підриву всіх (!) шляхопроводів з Криму ще до (!!!) 24 лютого - «слуги зе», ігноруючи інформацію найпотужніших розвідок світу - американської і британської, розкручували чергову дебільну ідейку про якісь «хаби і шаттли» на кордоні з півостровом**.

Мабуть, що возити бабусяфони, обіцяні найвеличнішим політиком в історії, також і в Крим.

Помилки, навіть найважчі і такі, що призвели до катастрофічних наслідків, мають визнаватися винуватцями.

Адже брехня і маніпуляції, за допомогою яких винуватці намагаються уникнути відповідальності, занадто помітні і зрозумілі, щоб їх не помічати чи ігнорувати.

Чим довше аморальні балаболи з «єдиного телевізора» будуть продовжувати вкидати все нові і нові версії «безгрішності» діючого «слуги-самодєржца», тим жорсткішим буде його невідворотнє зіткнення з реальністю, в якій народ не пробачить вже не просто помилки, а свідомі спроби їх приховати, замовчати, перекрутити. Так помилки виростають до злочинів.

Українці втрачають рідних, свої помешкання, руйнуються їх міста.

Але українці ніколи не втратять самоповаги, щоб змиритися з брехнею купки покидьків, які згаяли час країни і тепер безсоромно пишаються своїми заздалегідь провальними благими намірами.

***

№ 584.

Александр Старух: второй срок запорожского губернатора-махинатора. ЧАСТЬ 1

2021-03-30

Александр Старух

Когда в конце 2020-го года Старуха назначили главой Запорожской ОГА, многие с отчаянием восприняли это как продолжение «коррупционного проклятия», довлеющего над этой областью последние несколько лет. Тем более, что он уже занимал эту должность во времена Ющенко, и «прославился» тогда целым рядом махинаций, среди которых самым громким было дело о краже целых гектар очень дорогостоящей земли из кадастровой карты Украины! Таким образом, его назначение то ли замкнуло этот порочный коррупционный круговорот запорожских губернаторов, то ли вывело его на новый виток спирали…

Читатели *Skelet.Info* хорошо понимают данную проблему Запорожья, ведь руководители этой области чаще других становились героями наших разоблачительных публикаций!

> Это и постоянно создающий конфликты *Евгений Червоненко*, и «оборотень» в генеральских погонах *Константин Брыль*, и скандальный временщик *Виталий Боговин*.

Последнему, кстати, принадлежат сразу два своеобразных рекорда.

> В 2020-м году ***Боговин***, просидев в кресле губернатора лишь несколько месяцев, вскоре после выхода нашего материала о нём, спешно засобирался на выборы в областной совет.
>
> И 15 декабря, еще оставаясь главой ОГА, Боговин устроил в областной совет «закрытое заседание», которое охранялось «титушками» в камуфляжах (присланных его братом Евгением, занимающимся земельным рейдерством), и заставил депутатов выбрать себя председателем.

Таким образом, ***Боговин*** сосредоточил в своих руках сразу два руководящих поста.

Этот фактический захват власти вызвал резонансный скандал, дошедший до Офиса президента — и уже 18 декабря Боговина выперли из губернаторов, а 24 декабря он лишился и кресла председателя облсовета, которое занимал всего неделю.

Этот «переворот» стал частью событий, которые привели к назначению новым главой ОГА Александра Старуха.

Как видите, украинские коррупционеры очень любят прятаться за вышиванками «патриотов» и камуфляжами «ветеранов»! И хотя новый запорожский губернатор не имеет никакого отношения ни к АТО, ни даже просто к армии, он принадлежит к числу тех самых «профессиональных

патриотов», имея кандидатскую степень по истории Украины — благодаря чему и попал в украинскую политику…

1. Придворный сказочник Александр Старух

Старух Александр Васильевич родился 28 апреля 1973 года в Запорожье. В детстве он несколько раз переходил из одной школы в другую, сменив 15-ю, 71-ю и 79-ю, а затем поступил в Запорожский государственный университет, закончив его в 1995 с дипломом преподавателя истории. И женился на своей однокурснице Бессоновой Марине Николаевне, которая в дальнейшем и до сих пор занималась преподавательской работой (Запорожский университет, Институт истории НАН, Киевский университет имени Гринченко).

Марина Бессонова

Ничем ни примечательный, спокойный, даже «домашний» молодой, чьи родители не были начальниками, ни кооператорами, никак не вписывался в атмосферу 90-х. Старух вряд ли мог добиться хоть какого-то успеха, если бы не ряд удачных обстоятельств.

Например, если его супруга специализировалась на истории США, то Александр Старух увлекся историей Украины казацких времен, причем с большим энтузиазмом. Благодаря этому он, еще будучи студентом, получил работу в национальном историческом заповеднике «Хортица» (такой себе украинский вариант американских вестерн-городков). Там Старух окунулся не только в живую историю «славетних козацьких часів», которая действительно очень интересна, но в сообщество украинских национал-патриотов, для

которых Хортица является одним из самых сакральных мест Украины (вместе с Говерлой и могилой Шевченко).

Так студент Старух приобщился к украинской политике. И на этом поприще познакомился и подружился с *Сергеем Соболевым*, кстати, тоже окончившем исторический факультет Запорожского университета (но еще в 1983 году)

Сергей Соболев и Юлия Тимошенко

Соболев известен как народный депутат семи из девяти созывов Верховной Рады (кроме 3-го и 5-го), один из создателей партии «Реформы и порядок» (ПРП), которую он сначала сделал союзником «Нашей Украины» а потом влил в БЮТ и стал одним из ближайших доверенных лиц Юлии Тимошенко. Собственно говоря, своим чудесным вознесением на вершину власти Александр Старух был полностью обязан именно Соболеву.

Так Александр Старух стал один из первых членов ПРП в Запорожье, хотя первое время это не приносило ему никаких дивидендов. Выборы 1998-го года партия с треском проиграла (3,13%), и поэтому по её списку в Раду не прошел ни сам Соболев, ни его молодой друг Старух (№172). Старуху пришлось и дальше сосредотачиваться на работе в родном Запорожском университете, где он в 1995-98 г.г. был на аспирантуре, а затем защитил кандидатскую и работал преподавателем до 2004-го.

> По информации источников *Skelet.Info*, дополнительным доходом Александра Старуха в то время были **гранты от западных фондов и украинской диаспоры**.

Также ему помогал еще один «партайгеноссе», запорожский предприниматель Петр ***Сабашук***, который очень помог в создании областной организации ПРП, финансировал её и возглавлял,

пока ***Соболев*** не увел ПРП к «Батькивщине», с которой у Сабашука отношения не сложились (он предпочитал ***Ющенко***, а затем ***Порошенко***).

Петр Сабашук

На выборы 2002 года ПРП пошла в составе блока «Наша Украина», поэтому её лидеры Соболев и Пинзеник получили мандаты по партийному списку, однако до Старуха очередь так и не дошла.

Тем не менее, Соболев о нём не забыл, и в 2004-м Александр Старух перебрался в Киев.

Официально его пристроили докторантом в Институт украинской археографии и источниковедения, однако это была чистая фикция и докторскую степень он так никогда и не получил.

А единственным источником его существования стали «партийные деньги» и всё те же гранты, потому что **с началом первого Майдана, Старух навсегда забросил преподавательскую работу и с головой ушел в политику**.

Впрочем, называть политикой то, чем занимался Александр Старух, было бы не совсем верно.

Тогда он был просто участником большого политического клуба, в котором был даже не на вторых, а на третьих ролях.

Там были политики, были «решалы», кадровые чиновники, бизнесмены и «кошельки» — и целая толпа тусовщиков-блюдолизов, к которым относился и Старух.

Но ему повезло быть человеком ***Соболева***, который помог ему войти в свиту «народного президента».

Вот тут-то Старуху и пригодились его обширные знания истории казацкой Украины, работа в заповеднике «Хортица» и отточенная правильная украинская речь.

Старух рассказал Виктору ***Ющенко*** несколько увлекательных историй о «казаках-характерниках», которые так ему понравились, что он решил сделать его своим придворным сказочником.

> Поверьте, что это не ирония! Как рассказывали источники *Skelet.Info* из тогдашнего окружения Ющенко, в период 2002-2007 годов Виктор Андреевич намеренно окружал себя людьми, которые пели ему в уши о его священной миссии, о возрождении украинской нации, о героическом прошлом и европейском будущем, о демократии, о душе, и т.д. и т.п. Президент просто хмелел от таких речей и уходил куда-то в астрал, словно пьяный барин в окружении цыган.

Чтобы закрепить новый статус Старуха и дать ему постоянный доход, ему выделили должность в Секретариате президента.

С апреля 2005-го Александр Старух работал там ***главным консультантом-инспектором Отдела региональной политики*** (которым тогда руководил Анатолий Медведь), а с приходом в декабре 2006-го *Виктора Балоги* он стал занимать в этом отделе руководящие должности, пока сам не возглавил его в сентябре 2007-го.

Учитывая, что при Ющенко региональная политика центральной власти привела лишь к еще большему расколу Украину, можно догадаться, что Старух на своей должности занимался чем угодно, но только не делом. В основном помогал Виктору Андреевичу выбирать на ярмарках рушники и соломенные шляпы.

Александр Старух

2. Ложь и коррупция

Жизнь заставила Александра Старуха стать профессиональным блюдолизом, а для этого нужно было не только умело угождать своим «кормильцам», но и еще более умело врать им, если возникала такая необходимость, и **вовремя предавать**.

А это как раз и произошло в 2006-м году, когда ПРП вышла из «Нашей Украины» и пошла на выборы в союзе с партией «Пора» и снова проиграла выборы (и Соболев торой раз не получил мандат).

В 2007-м лидеры ПРП ***Соболев*** и ***Пинзеник*** вообще решили объединиться с Юлией ***Тимошенко*** и пойти на выборы в союзе с БЮТ.

> Конечно же, это сильно не понравилось Виктору ***Ющенко*** (как и Балоге), поэтому Старуху пришлось изрядно потрудиться, делая вид, что его служение президенту намного важнее его дружбы с Соболевым. И это принесло свои плоды.

В декабре 2007-го Ющенко, рассорившись с Евгением Червоненко, уволил того с должности главы Запорожской ОГА.

Правда, затем это место еще пять месяцев грел замгубернатора Валерий ***Черкаска***.

> Его называли доверенным человеком Червоненко, впрочем, до этого он был не менее доверенным человеком и замом Евгения Карташова (мэр Запорожья в 2003-2010 г.г.).

В мае 2008-го сняли и Черкаску, и вопрос о новом запорожском губернаторе встал ребром:

> это зависело и от внутреннего конфликта в Запорожье (вокруг «Запорожстали»), и от противостояния команд президента и премьера в столице.

И так получилось, что **Александр Старух стал чуть ли ни компромиссной для всех фигурой**.

Ющенко и Балога считали его своим человеком, Соболев своим, да и с Карташовым он быстро нашел общий язык.

Все понимали главное:

> **Старух фигура совершенно не самостоятельная, он не будет вести свою большую игру, он даже не будет «цепным псом хоязина», он просто «губернатор из папье-маше», который избегает конфликтов и тихо делает то, что ему велено.**

Александр Старух и Евгений Карташов

Правда, в самом начале, на публике и перед журналистами, Старух пытался изобразить того самого сурового принципиального политика.

> Да так, что изрядно переборщил, демонстрируя свою верность Виктору Ющенко в интервью журналистам газеты «Суббота плюс», в котором заявил что вопрос о новом президенте (не Ющенко) он будет рассматривать не ранее 2016 года.
>
> И фактически уклонился от всех вопросов по экономической тематике.

Итак, 31 мая 2008 указом президента № 497/2008 Александр Старух был назначен и.о. главы Запорожской ОГА, а указом от № 848/2008т 25 сентября 2008-го полномочным председателем. Интересно, что буквально через месяц после всего назначения (в июне 2008) он прибрел в собственность элитную квартиру в Киеве, общей площадью 135 кв.м., которой владеет до сих пор.

> По информации источников *Skelet.Info*, Старух просто **приватизировал (за копейки) служебное жилье, полученное им во время работы в**

Секретариате. Такой вот прощальный подарок от доброго и щедрого Виктора Андреевича!

НЕТ, ОН НЕ СОЛДАТ ПРЕЗИДЕНТА!

Наш губернатор – удивительный человек. На работу ходит пешком и без охраны, работает много, в использовании должности на благо себя и знакомых не замечен. Живет в обычной запорожской квартире, личным автомобилем не пользуется, громкими словами не разбрасывается. Странно, но создается впечатление, что Александр Старух приехал в Запорожье работать. Ну, и заниматься политикой – не без этого. Мы с господином Старухом встретились в районе Крытого рынка, где находится его квартира. Немного опоздав, Александр Васильевич появляется в людском потоке, переходит улицу на зеленый сигнал светофора. Затушив сигарету «Captain Black», он приступает к общению. С Александром Старухом, как с примерным госслужащим, мы разговариваем по-украински. Кстати, за весь получасовой «переход» на губернатора никто из прохожих особого внимания не обратил

Інший Президент буде у 2016 році

— Олександре Васильовичу, ви людина Ющенка, Балоги чи Президента?

— ... І що це означає?

— Якщо виберуть іншого Президента, ви згодні залишитись губернатором?

— Якщо – це якщо. Але якщо це станеться, голови державних адміністрацій згідно з законодавством напишуть заяви про звільнення.

— У вас буде бажання працювати з новим Президентом, не Віктором Ющенком?

— Це можна буде обговорювати у 2016 році.

— Хто вас запросив до Києва?

— Анатолій Медведь, на той час керівник Головної служби регіональної та кадрової політики Секретаріату Президента.

— І як він знайшов такого молодого здібного службовця?

— У 2004 році я був заступником керівника штабу (*закордонного – **Б.В.***) кандидата в Президенти України Віктора Андрійовича Ющенка з інформаційно-аналітичної роботи, постійно їздив по Україні, спілкувався з людьми.

І того не казав, і цього не казав

— Якщо б вас змусили залишити політику, у який вид бізнесу ви пішли б?

— Зараз вже не ті часи, коли люди кидали свою роботу та йшли в бізнес, щоб прогодувати сім'ю. Тому я сподіваюся, що й надалі матиму можливість займатися тим, що мені подобається. Але щодо бізнесу – що мені не дано, те не дано.

— Чи можна вас назвати „політично нейтральним" службовцем?

— На мою думку, чиновники мають бути політично нейтральні і просто виконувати свою роботу згідно з законами. Щодо мене – намагаюсь бути таким.

— Тобто, в побудові осередків різних партій ви участі не берете?

— Сказати, що я не цікавлюсь життям партій, не можна. Ми постійно зустрічаємося з різними партіями, спілкуємося. Специфіка роботи голови ОДА полягає в урахуванні того факту, що у нас багато партій і всі вони різні...

— Але „СЦ" – один! (*„Єдиний центр" – партія Глави Секретаріату Президента Віктора Балоги – **Б.В.***)

— Ну, одна ще „Наша Україна", одна „Партія регіонів", один блок Тимошенко...

— Трохи більше, ніж сто днів тому вас призначили на посаду губернатора. Тоді я трохи іронізував над вашим вступним словом. Не дуже воно було конструктивне – на мій погляд...

— Що саме?

— Наприклад, приєднання Енергодару до атомної...

— Ні, я не міг такого сказати.

— Але в мене запис є, Олександре Васильовичу!

— А що значить „приєднати Енергодар до атомної"?

— Оце я і не зрозумів! Ну добре, не будемо...

— Може, ще і було в одному з виступів і треба конкретизувати, щоб не було „записаного телефона"... (*насправді, тоді губернатор просто перелічив свої головні завдання на посаді – там була і боротьба зі стихійними звалищами, які обов'язково мають статися в області внаслідок глобального потепління, і те саме приєднання Енергодару до атомної станції – без будь-яких пояснень – **Б.В.***)

— Ну добре, це не суть важливо. Під час свого вступного слова ви назвали свої першочергові завдання. Наприклад, знайти 250 мільйонів гривень для мостів.

— То не я казав, то Євген Григорович (Карташов, мер Запоріжжя – **Б.В.**).

— Точно ви казали!

— От журналісти! (*сміється*) Тільки що – вони зразу повірять! Насправді, є один пріоритет – держава має бути державою. І державні органи не повинні перетворюватися на бізнес-структури. От тоді буде більше порядку і прозорості. Значить, і людям буде легше жити.

Мости коштують вже більше 4 міл'ярдів

— Загальні фрази – то дуже добре. Але хотілося б почути ваші „місцеві" задачі по вирішенню проблем Запоріжжя і області.

— Місцеві проблеми вирішуються щоденно і щоденно вирішуються. Щодо раніше згаданих мостів – обласна виконавча влада докладає максимум зусиль для продовження фінансування їх будівництва. Хоча вартість цього будівництва постійно зростає. Так, ми вчора направили документи до Києва, і в них згадано, що нові мости обійдуться більше, ніж в чотири міл'ярди гривень. Хоча початкова вартість, як ви пам'ятаєте, була майже у 2,5 рази менша. Але якщо ми почали мости будувати – їх треба будувати.

— Тобто головне – процес!

— Ні, головне – результат. Якщо держава вклала гроші – великі гроші, то дивитись вже нікуди. А проїздивши Україною, без запорізьких мостів вистачає.

— Коли ви йдете з роботи чи на роботу, до вас часто на вулиці звертаються з різними проханнями?

— Буває, звертаються. Але не тільки з проханнями – часто просто розказують про всіляку негаразди.

— Ви реагуєте на такі прохання-звертання?

— Якщо є підстави, то, звичайно, реагую.

— Не боїтесь, що після виходу цього інтерв'ю вас будуть чекати під будинком юрби прохачів?

— Треба визначитися з пріоритетами. Голова адміністрації повинен приймати рішення, які впливають на життя області і всіх її мешканців. Звичайно, обов'язково треба займатися і проблемами окремих громадян. Але якщо робити це весь робочий день, то працювати „за фахом" буде просто ніколи.

„На одяг уваги не звертаю"

— До якої школи ходять ваші діти?

— До звичайної школи. Донька ходить у школу, де я колись вчився, а син – де вчилася моя дружина. Я не прихильник приватних шкіл, хоча вони, звісно, мають право на життя. Я вважаю, що діти повинні ходити в нормальну школу разом з іншими дітьми і жити нормальним звичайним життям, щоб формувалась нормальна психологія.

— Колись ви сказали, що вдягаєтесь у недорогі костюми за дві тисячі гривень...

— До двох тисяч гривень. Чи до двох з половиною... (*усміхається*) А взагалі я на одяг особливої уваги не звертаю і за відомими марками не женуся. Головне, щоб він був чистий і випрасуваний.

— І останнє питання: скільки ви думаєте пробути губернатором?

— Я таким питанням не задаюсь. Я ж державний службовець. Прислали на цю посаду – буду працювати – скільки буду, стільки і буду.

— Солдат Президента! (*Євген Червоненко полюбляє себе так називати – **Б.В.***).

— Ні!!! (*хором з прес-секретарем*)

Бесідував
Богдан ВАСИЛЕНКО.
Фото
Вячеслава ЛАВРИНЦА

К сожалению, Александр Старух ушел от ответа на вопрос о его отношении к народному депутату от БЮТ, запорожцу Сергею Соболеву. Как известно, именно под началом Соболева в запорожском штабе „Нашей Украины" нынешний губернатор начинал свое восхождение по карьерной лестнице. Также господин Старух (или его пресс-служба) вычеркнули самый интересный момент интервью, когда Александр Васильевич говорил о своем негативном отношении (как к перебежчику) то ли к Сергею Соболеву, то ли к Александру Звинчуку.

Кресло Запорожского губернатора Александр Старух занимал до 18 марта **2010** года, пока его не уволил Виктор ***Янукович***, и за это время запомнился запорожцам двумя вещами.

1) Во-первых, оголтелым ***размахом коррупции в регионе***, которую губернатор Старух просто «не замечал» (как и слияние криминальных группировок с властью). Он, конечно, регулярно выступал перед запорожскими чиновниками с речами о вреде коррупции, и даже подписывал планы борьбы с ней, но в реальности всё происходило наоборот.

Например, за время губернаторства Старуха количество запротоколированных случаев коррупции… снизилось в полтора раза, и в подавляющем большинстве были мелкими (на уровне вымогательства денег в школе или больнице), закончившиеся привлечением к административной ответственности. Что позволило Старуху даже отрапортовать о том, что с коррупцией в области почти покончено!

2) Ну а во-вторых, Александр Старух ***сам завяз в крайне нехороших коррупционных схемах с дирибаном земли***. И это заслуживает отдельного внимания.

Михаил Шполянский, Skelet.Info

ПРОДОЛЖЕНИЕ: Старух Александр: как запорожский махинатор дважды стал губернатором. ЧАСТЬ 2

https://skelet.info/aleksandr-starux-vtoroj-srok-zaporozhskogo-gubernatora-maxinatora-chast-1/

***

Старух Александр: как запорожский махинатор дважды стал губернатором. ЧАСТЬ 2

2021-04-06

НАЧАЛО: Александр Старух: второй срок запорожского губернатора-махинатора. ЧАСТЬ 1

3. Александр Старух: Пропавшая земля

Закон позволяет каждому украинцу, в том числе горожанину, получить 2 гектара земли из госфонда для ведения личного сельского хозяйства.

Но всем известно, что получить эти гектары простому смертному практически нереально, потому что это не позволяет мега-коррумпированная машина местной власти, предпочитающая разделить эту землю между своими.

Например, между родней губернатора — что и произошло весной 2009 года в Запорожье, когда глава Запорожской райадминистрации Александр Олейник (однопартиец Старуха) подписал распоряжение о выделении земли (по 2 гектара) группе граждан, среди которых были

1) Станислав Бугайченко (кадастровый номер 2322155300:02:005:0332),
2) Светлана Бессонова (2322155300:02:005:0330) и
3) Наталья Стинская (2322155300:02:005:0331). **Все три участка, вы можете увидеть из документов, расположены рядышком – и это не случайно!**

Довідка №

про правовий статус земельної ділянки

Видана відділом Держкомзему у

громадянину

Цільове призначення

Кадастровий номер

Довідка №

про правовий статус земельної ділянки

Видана відділом Держкомзему у

громадянину

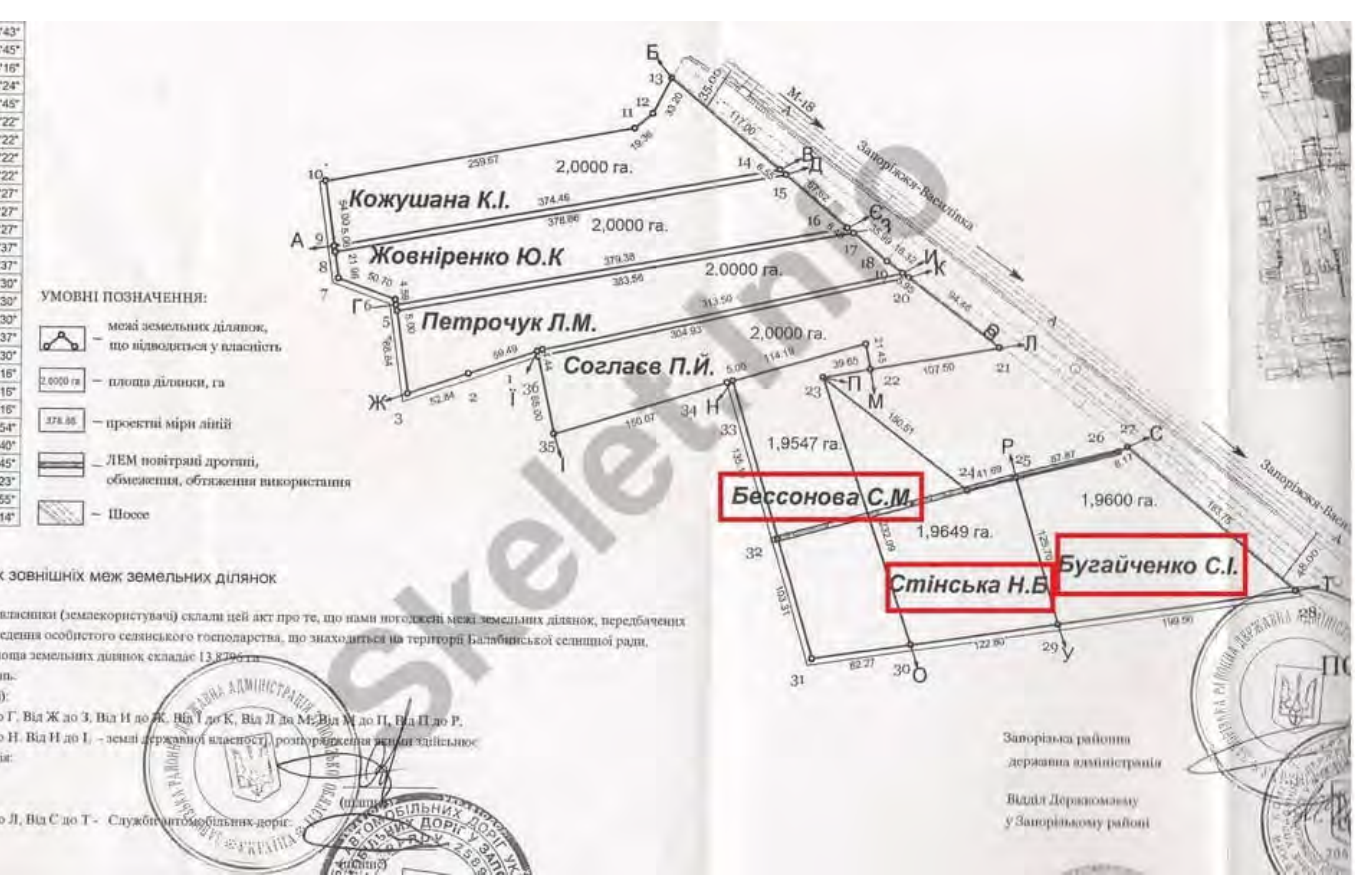
Цільове призначення

Кадастровий номер

Довідка

про правовий статус земельної ділянки

Видана відділом Держкомзему у Запорізькому районі

проектних зовнішніх меж земельних ділянок

між землевласники (землекористувачі) склали цей акт про те, що нами погоджені межі земельних ділянок, передбачених
данам для ведення особистого селянського господарства, що знаходиться на території Балабинської селищної ради.
Загальна площа земельних ділянок складає 13,8796 га.
ть заперечень.
користувачі):
Д, Від Є до Г, Від Ж до З, Від И до Ж, Від І до К, Від Л до М, Від Ж до П, Від П до Р,
О, Від О до Н. Від Н до І, - землі державної власності, розпорядження якими здійснює
адміністрація:

Н. Від К до Л, Від С до Т - Служби автомобільних доріг

Запорізька районна
державна адміністрація

Відділ Держкомзему
у Запорізькому районі

Skeleton

Кто эти люди?

Как удалось выяснить *Skelet.Info*,

1) Светлана Николаевна Бессонова – это младшая сестра Марины Бессоновой, супруги Александра Старуха.

2) Станислав Бугайченко с 1994 года женат на Алёне Васильевне Старух – старшей сестре Александра Старух (см. ксерокопию паспорта).

ПАСПОРТ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ
ПАСПОРТ ГРАЖДАНИНА УКРАИНЫ

Бугайченко
Прізвище
Станіслав
ім'я
Іванович
по батькові
4 січня 1973 року
Дата народження
м. Запоріжжя
Місце народження

[redacted]
Підпис власника паспорта

СВІДОЧТВО ПРО ШЛЮБ

СЕМЕЙНИЙ СТАН/СЕМЕЙНОЕ ПОЛОЖЕНИЕ

Міський РАЦС
м. Запоріжжя
20 08 1994 р.
Старух Альона
Василівна р. 1969
Підпис

СВІДОЧТВО ПРО ШЛЮБ

МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ/МЕСТО ЖИТЕЛЬСТВА

[redacted]

8 червня

Кінчицький
Запорізька
Україна

Жовтневий
Запорізька
Україна

[redacted]

14 с/

11 січня

3) Ну а Наталья Стинская имеет отношение к Руслану ***Шиханову*** – еще одному однокурснику и близкому другу Александра Старуха, который вместе с ним даже аспирантуру прошел.

Настолько близкому, что в 2008-м году Старух взял его к себе заместителем (прямо с кафедры всемирной истории университета), а в 2009-м назначил начальником Отдела обеспечения руководства Запорожской ОГА.

Более того,

став в 2020 году губернатором во второй раз, Старух снова взял Шиханова себе в заместители (назначение проведено 22 февраля 2021 года).

Команда расхитителей земли снова в сборе!

Руслан Шиханов

Почему *Skelet.Info* утверждает, что именно расхитителей?

На это есть две причины.

Дело не в том, что родня и друзья губернатора Старуха получили рядышком заветные участки земли – в конце концов, закон это вроде бы не запрещает, хотя тут коррупция просто смердит. Но закон гласит, что эта земля должна использоваться для ведения сельского хозяйства, однако свояченица и зять Старуха, равно как и дама его институтского друга, на этих участках ничего

не сеяли и не сажали. Напротив, эти участки на краю поселка Балабино приобрели с целью застройки – а это уже нарушение закона! Кстати, земля в этом престижном для застройки районе стоила до 3 тысяч долларов за сотку (300 000 гектар), то есть стоимость этих трех участков достигает 1,8 миллиона долларов.

Но самым шокирующим было то, что затем **из Публичной кадастровой карты Украины таинственно исчезли два из этих участков** — те, что были получены Светланой Бессоновой и Натальей Стинской.

> Само по себе это уже преступление, но каковы его цели, зачем этим людям вымарывать свои участки из кадастровой карты, что они прячут, какие аферы придумали?!

Однако вы поразитесь еще больше, если узнаете, что **с кадастровой картой Запорожской области в то время творились просто-таки очень странные дела**.

> В то время, как одни участки земли с неё исчезали, другие появлялись прямо… посреди Днепра!

Нет, посреди реки не всплывали острова, просто чиновники ОГА затем-то регистрировали участки-призраки прямо на водной глади.

Как писали СМИ,

> **земельные махинации в Запорожской области во время губернаторства Александра Старуха организовывались связанными с ним группами коррупционеров.**

Одну из них прозвали «клуб по земельным интересам», и его созда*л Сергей Соболев*.

Ведь Старуху нужно было отблагодарить ***Соболева*** за то, что тот вывел в большие люди голодранца-историка, таково бремя всех марионеток и блюдолизов.

> В эту группу входили главы Запорожского района Александр Олейник и сменивший его Игорь Лысогор, одиозный полукриминальный бизнесмен-общественик Василий Душный, местные руководители ПРП Александр Котелюк, Николай Луц, Владислав Куценко и Вячеслав Колесников, тогдашний начальник управления земельными ресурсами Николай Скичко.

Особенно хорошо они раздеребанили участки вдоль трассы Запорожье-Днепропетровск.

При этом они создавали хитроумные схемы, благодаря которым вся конечная ответственность возлагалась на глав поселковых советов.

Они учли лишь одного:

> что те, не захотев быть козлами отпущения, пойдут потом каяться в прокуратуру.

Геннадий Фукс

Вторую группу образовал тандем губернатора ***Старуха*** и скандального запорожского предпринимателя *Геннадия Фукса.*

Для ***Фукса*** земельный вопрос всегда стоял остро, он любыми способами стремился заполучить участки и в самом Запорожье (под рестораны, магазины), и за городом. СМИ сообщали, что немалое количество участков Фукс записал на подставных лиц или фирмы-прокладки, и что именно он стоит за странными участками-призраками на кадастровой карте.

«Все земельные вопросы и отводы при Старухе лично курировал его заместитель по фамилии Фукс. Сказали, что отвод для губернатора. Распоряжение подписывал Олийнык, однопартиец Старуха. И это только капля в море. Дерибан земли поставили на поток. Параллельно под надзором людей, которые приезжали от Фукса, отводились еще сотни гектаров в Запорожском районе, в Долинском сельсовете, между проспектом Советский и рекой Днепр с видом на остров Хортица, где кстати Фукса часто видят. Потом подерибанили Новоалександровку вдоль ореховской трассы, в Широком много ушло... Его даже прозвали «Гена-дерибанщик». А скандал с фирмой «Сыны моря» вообще отдельная история. Фукс лично взял на себя курирование земельных вопросов. Земельные комиссии создавал, чтобы все отводы согласовывались с областью, то есть с ним, даже заставлял районы сканировать заявления на землю от простых граждан и высылать ему, чтобы видеть где есть пустая земля. После гражданам отказывали по формальным обстоятельствам, и в срочном порядке подавали паспорта «своих» граждан и бесплатно оформляли на них участки. Как они там между собой их делили, сказать сложно, но всё передавалось в частную собственность абсолютно бесплатно. Государство не получало ни копейки. Мои коллеги уставали госакты подписывать. Всё в основном отводилось на подставных лиц, а также на Фукс, Фукс, Фукс... То отводили участки, то потом дробили их на мелкие участки...»

4. Запорожские перевороты

18 марта 2010 года Александр Старух был уволен с должности главы ОГА, после чего не имел никакой официально оплачиваемой работы вплоть до своего повторного назначения в 2020-м году, то есть более десяти лет.

> Неужели всё это время он сидел на шее у супруги-преподавателя, или же имел какие-то теневые источники доходов, позволявшие их семье купить еще одну квартиру в Запорожье (2016 год) и автомобиль (2011)?

Конечно, он пытался. С мая 2010 по май 2013-й он вновь прошел докторат, теперь уже в Институте политических и этнонациональных исследований им. Кураса – и снова не получил докторскую степень. В 2012 году Старух под знаменами «Батькивщины» пытался бороться за депутатский мандат на одномандатном округе №75, однако был более холодно встречен запорожцами. По всему городу висели плакаты, где Старуха и ряд других кандидатов называли коррупционерами и бандитами, и жители города были с этим согласны. Он получил лишь 15% и с треском проиграл выборы регионалу Сергею Кальцеву.

А затем был скандальный для Старуха 2013 год, также запомнившийся многим запорожцам тем, что тогда в области произошел резонансный политический конфликт, названный затем рейдерским захватом областной организации «Батькивщины».

> Организовали этот захват местные «ПРПисты» Александр Старух, Владислав Куценко и Вячеслав Колесников, за которыми непосредственно стояли Сергей Соболев и Сергей Пашинский.

Это была борьба не просто за партийное руководство в области, но и за кассу партии – завладеть которой очень хотелось безработному Старуху. И он получил своё, стал и.о. председателя областной «Батькивщины».

Кульминацией скандала стала публикация т.н. «пленок Старуха»

Что же до Куценко и Колесникова, подельников Старуха по земельным аферам 2009 года, то они стремились избежать уголовной ответственности и им были очень нужны личины вождей местной оппозиции, чтобы кричать из-под них о «политических репрессиях».

Однако этот переворот не был подержан в Киеве, более того, он вызвал крайне негативную оценку у лидеров Объединенной оппозиции, на которых он в разговоре с Куценко и Колесниковым оскорбительно отзывается об Арсении Яценюке и Виталии Кличко, назвав последнего вообще «дебилом».

Запись №1

> *Старух: Я тобі чесно скажу, що я вже шкодую, що звалив, треба було з тими уродами залишитись.*
> *Собеседник: А були пропозиції?*
> *Старух: Мене залишали на області.*
> *Собеседник: Серйозно?*
> *Старух: Конечно. Тому що (…) тоді все понятно, це на покращення, а з Сеней – ну я не знаю.*
> *Собеседник: Сеня?*
> *Старух: Кролік.*

Запись №2

> *Собеседник: А Кличко?*
> *Старух: Кличко – це ще гірше. Дебіл.*

Собеседник: ну да, дебіл.
Старух: Ти думаєш, він буде приймати рішення? Ти представляєш, приймає рішення людина, а навколо нього вибудуються оті рожи, які вже вибудувались на Юще, так Ющ, хоч хто б що не казав, це людина не з робкого десятку. Він Кабмін очолював, має досвід управління великими сферами життя. Ясно що потім він вже почивав на лаврах, це отруєння, ця херня, міссіонізм. А у цих вже ж будуть другі номери, а ці номери – це ж бардак повний. Хоча зараз бардак може кращий, ніж порядок, який…

Хотя Кличко не стал после этого бить морду недалекому историку, и про эту кассету как будто «зыбли», для Старуха эти «Кролик» и «дебил» отозвались таким эхом, что он сам был бы рад, если бы всё закончилось только сломанной челюстью.

Потому что после этого о Старухе просто забыли.

Грянул второй Майдан – но в Киеве Старуха видеть не желали.

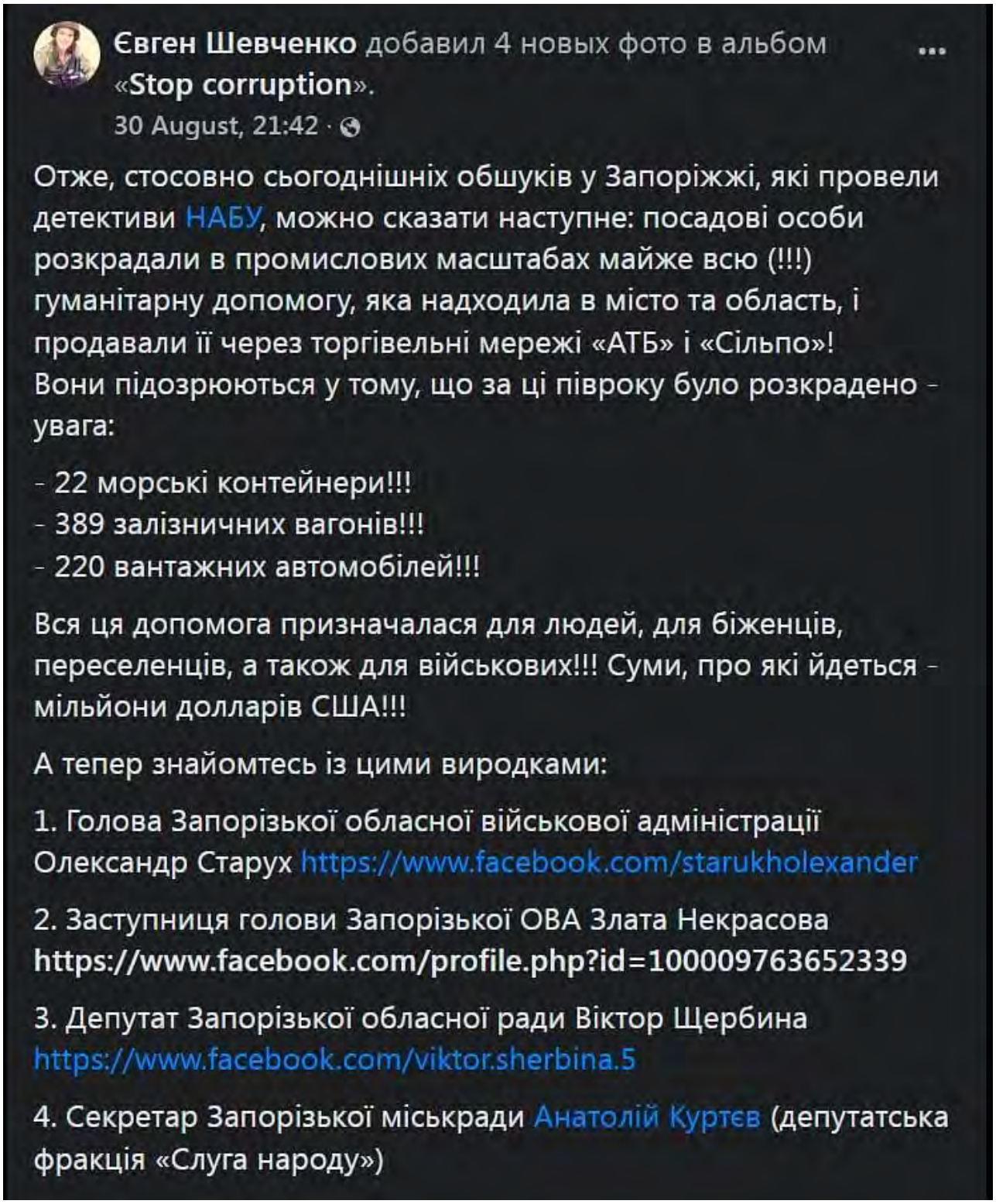
Старух с Соболевым устроили городской майдан в Запорожье, но их старания не заметили. И поэтому весной 2014-го Старух не получил вообще никакой должности, ему ничего не предложили!

Затем победу праздновали Порошенко и Кличко, а Старух довольствовался лишь мандатом депутата Запорожского облсовета.

И вновь он годами сидел без должности и официального дохода. Выборы 2019 года тоже не обнадежили Александра Старуха, его не заметила и новая власть.

Возможно, он так и дожил безработным до самой пенсии, если бы не ожесточившаяся борьба коррупционных кланов за власть в городе и области.

По мнению журналистов, решающую роль в этом сыграл Геннадий ***Фукс***.

В 2016-2019 г.г. он близко сошелся с губернатором Брылем, и даже рассчитывал с помощью интриг и договоренностей стать следующим после него главой области.

> Но не получилось, все планы Фукса рассыпались, а новым губернатором стал Виталий Туринок — человек Игоря Палицы.

Фукс немедленно начал сближение с Палицей и даже стал членом его «За майбутне». Но затем Коломойский и Палица стали терять на Банковой вес, и их ставленника Туринока в Запорожье подвинули новые фавориты,

поставившие на губернаторство Боговина. Фукс тут же начал накачивать протестные настроения и готовить свержение Боговина.

Смотрите это видео на YouTube

По информации *Skelet.Info* с ним была достигнута договоренность:

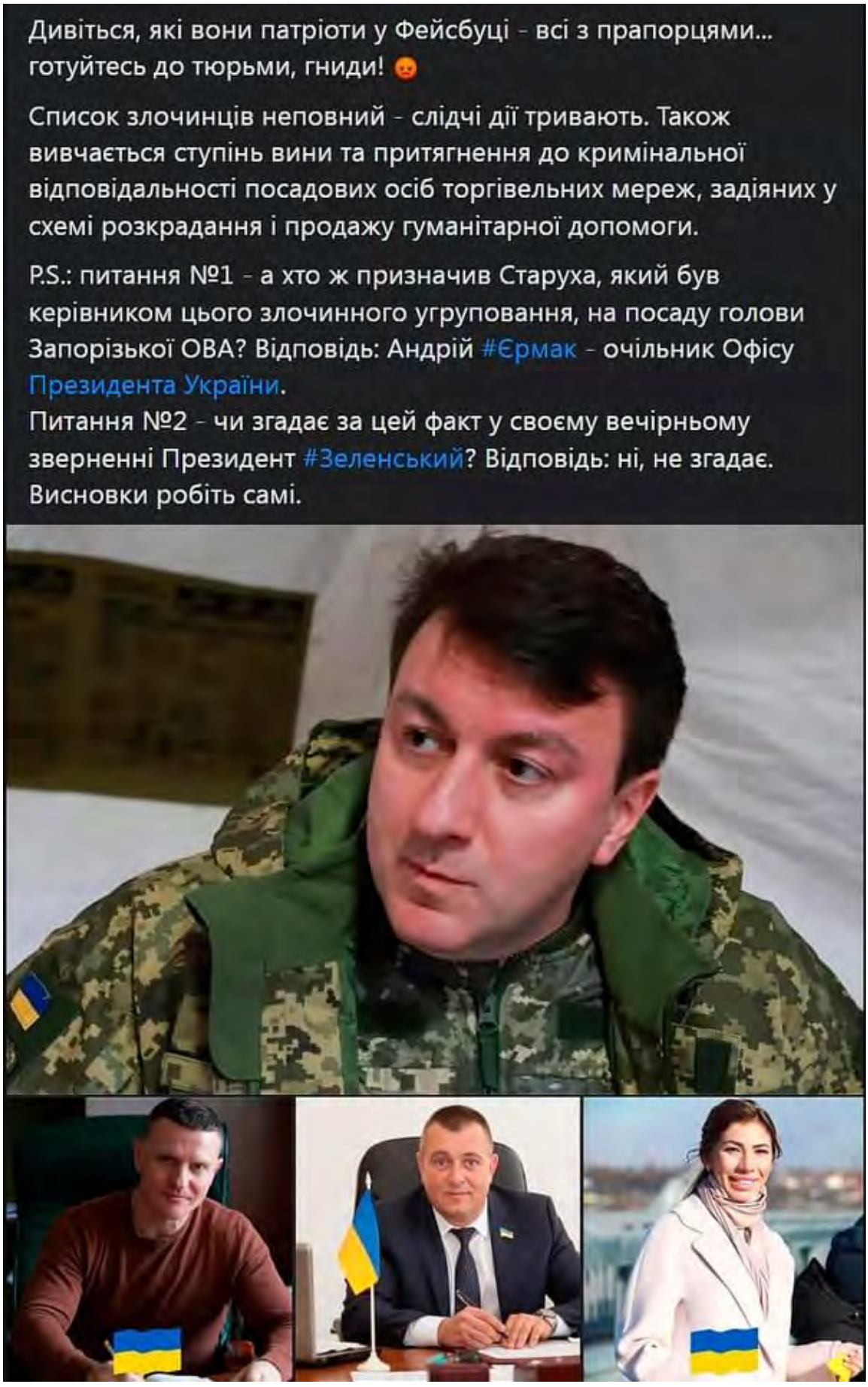
Боговин уходит на должность главы областного совета, а в кресло губернатора садится человек «устраивающий всех» — то есть Александр Старух. Правда, в итоге Боговина обманули, просто кинули: на заседании облсовета 11 декабря его кандидатура не набрала нужного количества голосов, и тогда 15-го Боговин совершил ту самую попытку «самоизбрания» на закрытом заседании, забаррикадировавшись под охраной полиции и «ветеранов» своего брата от депутатов фракций ОПЗЖ и «За майбутне». Те, в свою очередь, собрали 17 декабря внеочередное заседание, и выбрали новым председателем облсовета Виталия Толочека. При этом голоса группы «За майбатне» он получил в обмен на избрание Фукса своим замом. Но 21-го декабря Боговин снова собрал своих «титушек» и заблокировал сессию.

Наконец, на заседании 24 декабря областной совет отправил Боговина в отставку, избрав председателем Елену Жук (человека Боговина).

Кризис в областном совете закончился, а лидеры кланов потянулись в ОГА, договариваться с новым губернатором Александром Старухом. Что оказалось совсем не затруднительно, потому что с некоторыми из них Старух «плодотворно работал» еще в 2008-2009-м.

Насколько долго Старух усидит в губернаторском кресле на этот раз, сказать трудно.

Но многочисленные источники *Skelet.Info* утверждают, что его назначение, равно как и снятие Боговина, было очень тесно завязано на теме земли. С 1 июля стартует рынок сельскохозяйственной земли, а в Раде лежит законопроект о передаче местным властям более 2 миллионов гектаров государственной пашни для последующей «реализации». Таким образом на местах пройдет грандиозный дерибан земли, которого с нетерпением ждут и аграрные рейдеры

типа братьев Боговиных, и земельные аферисты вроде Фукса. Что ж, нетрудно догадаться, в чью пользу будет играть Александр Старух.

Наверняка он снова не забудет своих родных и близких, ведь теперь они смогут приобрести по фиктивной низкой цене намного больше, чем по 2 гектара казенной земли – а потом перепродать её в разы дороже.

И можно только догадываться, что теперь устроит с кадастровой картой команда Старуха!

Михаил Шполянский, для Skelet.Info

https://skelet.info/starux-aleksandr-kak-zaporozhskij-maxinator-dvazhdy-stal-gubernatorom-chast-2/

***

№ 585.

Резніченко будує бюджетним коштом дорогу до свого коттеджу?

ВИТЯГ

з Єдиного державного реєстру транспортних засобів стосовно зареєстрованих транспортних засобів

Дата запиту	22.08.2022
Вихідний номер запиту	б/н
Прізвище запитувача	Гарагуц
Ім'я	Олена
По батькові	Олександрівна
Критерії для здійснення пошуку у Реєстрі:	
Ідентифікаційний номер (VIN)	WJMM1VSH404371644
Дата на яку є актуальними відомості, зазначені у витягу з Реєстру:	22.08.2022 12-50
Результати пошуку в Єдиному державному реєстрі МВС	
Власник ТЗ	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "АСБІТ"
ЄДРПОУ	43374867
Адреса	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛ., НОВОМОСКОВСЬКИЙ Р-Н, СМТ МЕЛІОРАТИВНЕ, ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 1
Марка, модель	IVECO MAGIRUS AT440S42
Тип	ВАНТАЖНИЙ САМОСКИД
Рік випуску	2009
Об'єм двигуна (см³)	1969
Колір	БІЛИЙ
Тип пального	ДИЗЕЛЬНЕ ПАЛИВО
Кількість сидячих місць з місцем водія	2
Дата державної реєстрації за особою	23.03.2021

Адміністратор територіального сервісного

[redacted]

Вих. №31/19/3-[redacted] від [redacted] серпня 2022 р.

2022-09-01

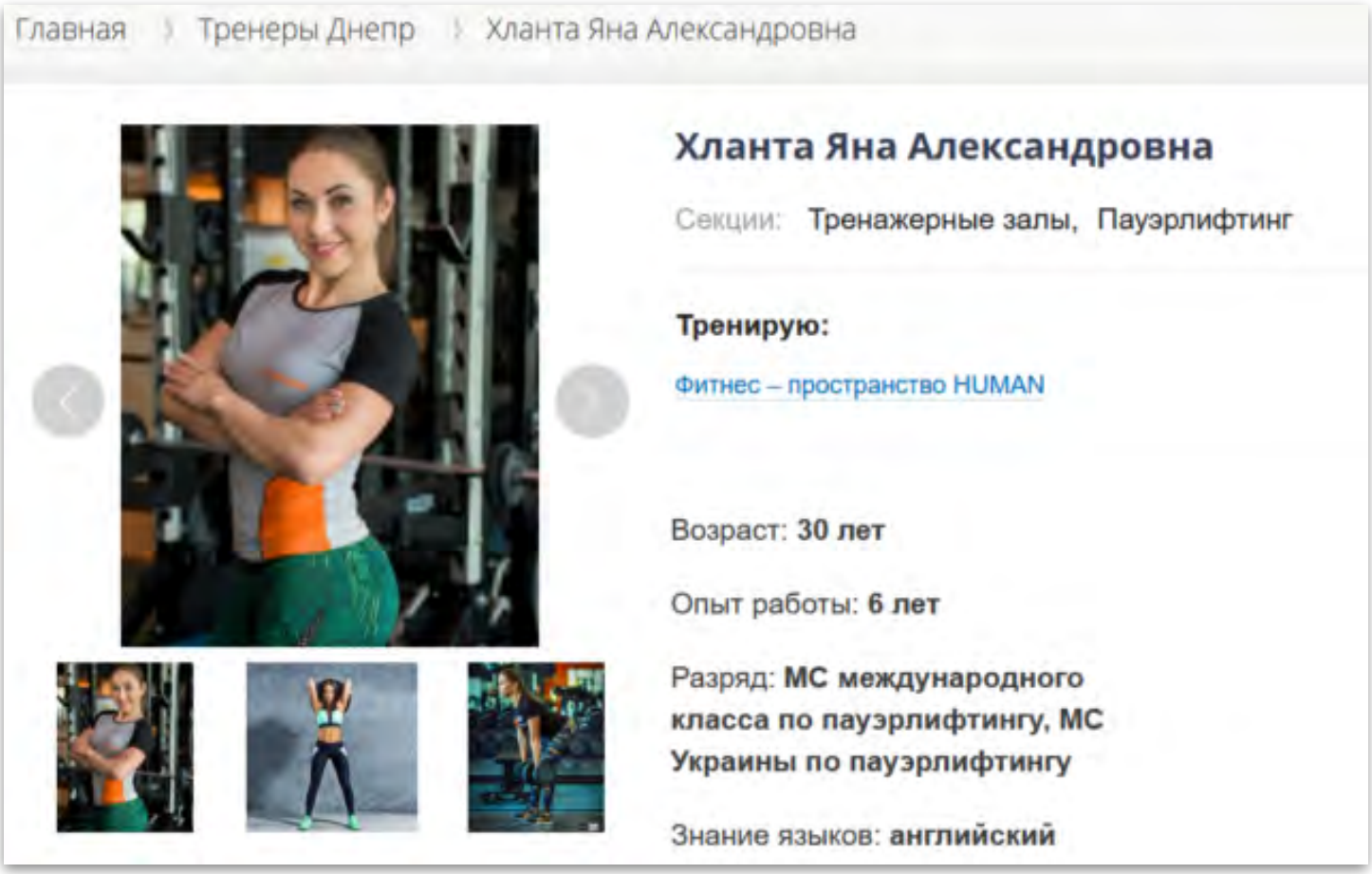
Дніпропетровська обласна військова адміністрація асфальтує дорогу в напрямку елітного котеджного містечка в лісі у передмісті Дніпра, у якому може мешкати ***губернатор Валентин Резніченко***. Про це повідомила Олена Гарагуц у виданні «».

«Чи то до котеджного містечка, чи то до бази відпочинку в селі Піщанка Новомосковського району Дніпропетровської області асфальтують дорогу автомобілі з написом «Велике будівництво».

Ходять чутки, що один з котеджів займає голова Дніпропетровської військової адміністрації Резніченко Валентин Міхайлович, для нього і будують дорогу», – повідомляє видання.

Котеджне містечко «Goodwill residence» будує ТОВ «Вертекс груп». Це елітне місце, найдешевший котедж стартує з 10,5 млн грн.

А ось хто є підрядником ремонту дороги – невідомо. В Піщанській сільраді послались на те, що ремонтом відає ДнОВА.

«Ліца» сфотографували техніку з наліпками «Великого будівництва», що задіяна у ремонті дороги. За даними реєстру, вантажівка «Івеко» з номером АЕ6927РК належить ТОВ «Асбіт» Олега Міланіча.

ИХ РАЗЫСКИВАЕТ ФБР

Володимир Дубинский

Мошенничество с использованием почты

Володимир Дубинский

Леонид Дубинский

ЛИЧНЫЕ ДАННЫЕ

Известен как: Vlad Dubinsky, Vladimir Dubinsky, Volodymyr Dubinsky, Volodymyr Dubinskyi, Volodymyr M. Dubinsky, Volodymyr Doubinski

Использованная дата рождения: 28 января 1968 года
Место рождения: Украина
Цвет волос: каштановый
Цвет глаз: карий
Рост: 5 футов, 6 дюймов (168 см)
Вес: 220 фунтов (99 кг)
Пол: мужской
Раса: белый
Род деятельности: строительство, Интернет-бизнес
Национальность: украинец
Номер, присвоенный в Национальном центре информации о преступности: W942230875

ПРИМЕЧАНИЕ

Предполагается, что братья проживают в Украине.

ВНИМАНИЕ: РОЗЫСК!

Володимир Дубинский и его брат Леонид Дубинский разыскиваются на основании их предполагаемого участия в почтовом мошенничестве в штате Калифорния. С августа 2006 года по май 2008 года оба брата занимались строительством и продажей недвижимости в штате Калифорния. Предполагается, что после падения рынка недвижимости братья привлекли в свою деятельность членов семьи, сотрудников и деловых партнеров с хорошей кредитной историей, которые выступали в качестве подставных лиц при покупке жилой недвижимости.

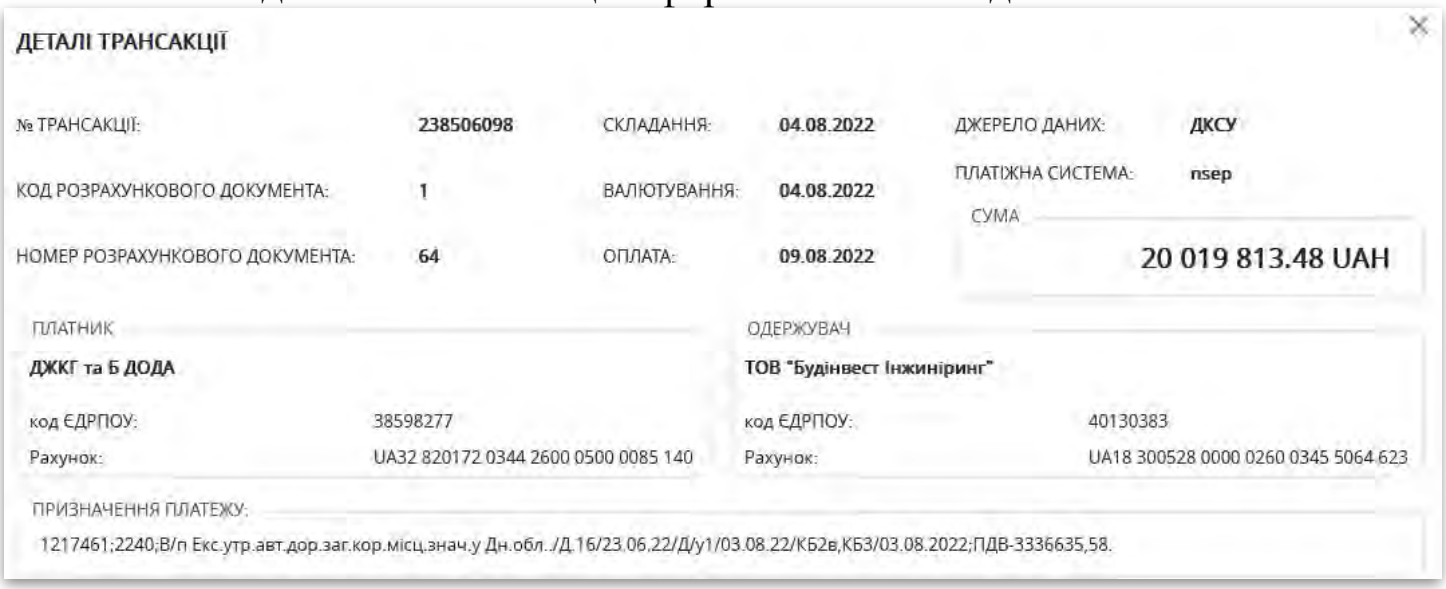
14 сентября 2012 года после предъявленного обвинения в мошенничестве с использованием почты Окружной суд США по Восточному федеральному судебному округу штата Калифорния в г. Сакраменто штата Калифорния выдал федеральные ордера на арест Леонида Дубинского и Володимира Дубинского.

Если Вы располагаете какой-либо информацией об этом человеке, просим Вас обратиться в местное отделение ФБР или в ближайшее посольство или консульство США.

Региональное отделение ФБР: Сакраменто

За даними «Наших грошей», фірма «Асбіт» у 2021 році продала компанії «Будінвест інжиніринг» будівельних матеріалів на 124 млн грн.

Основними власниками ТОВ «Будінвест інжиніринг» є Павло Чухно і Яна Хланта. Під час війни ця фірма стала одним з найбільших

ДЕТАЛІ ТРАНСАКЦІЇ

№ ТРАНСАКЦІЇ:	238506098	СКЛАДАННЯ:	04.08.2022	ДЖЕРЕЛО ДАНИХ:	ДКСУ
КОД РОЗРАХУНКОВОГО ДОКУМЕНТА:	1	ВАЛЮТУВАННЯ:	04.08.2022	ПЛАТІЖНА СИСТЕМА:	nsep
НОМЕР РОЗРАХУНКОВОГО ДОКУМЕНТА:	64	ОПЛАТА:	09.08.2022	СУМА	20 019 813.48 UAH

ПЛАТНИК		ОДЕРЖУВАЧ	
ДЖКГ та Б ДОДА		ТОВ "Будінвест Інжиніринг"	
код ЄДРПОУ:	38598277	код ЄДРПОУ:	40130383
Рахунок:	UA32 820172 0344 2600 0500 0085 140	Рахунок:	UA18 300528 0000 0260 0345 5064 623

ПРИЗНАЧЕННЯ ПЛАТЕЖУ:

1217461;2240;В/п Екс.утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл../Д.16/23.06.22/Д/у1/03.08.22/КБ2в,КБ3/03.08.2022;ПДВ-3336635,58.

отримувачів бюджетних коштів по всій Україні.

Фітнес-тренерка Яна Хланта невідома у бізнесі, однак джерело «Наших грошей» називає її знайомою Резніченка.

Чухно є директором ТОВ «Спортивний клуб «Прометей» Володимира Дубинського. Володимир і його брат Павло Дубинський – це відомі на Дніпропетровщині люди. Починали бізнес в Дніпропетровську в 90-х роках. На початку 2000-х емігрували до Ізраїлю, а потім в США. Там ФБР оголосило їх у розшук за шахрайство з нерухомістю і після цього вони повернулись в Україну. Після першого призначення Валентина Резніченка керівником ДнОДА у 2015 році пов’язані з групою Дубинських фірми почали отримувати найбільші підряди обладміністрації.

З травня по кінець липень, тобто у розпал бойових дій на кордонах Дніпропетровської області, Департамент ЖКГ і будівництва ДнОДА перерахував «Будінвест інжинірингу» 1,03 мільярди гривень. Всі інші фаворити «Укравтодору» у цей період отримували суми менші у десять разів навіть у відносно спокійних регіонах. Розслідування «Наших грошей» про цей успіх фірми вийшло 9 серпня. У цей же день ДнОДА перерахувало «Будінвесту» ще 20 млн грн, і після цього компанія більше не отримала ні копійки.

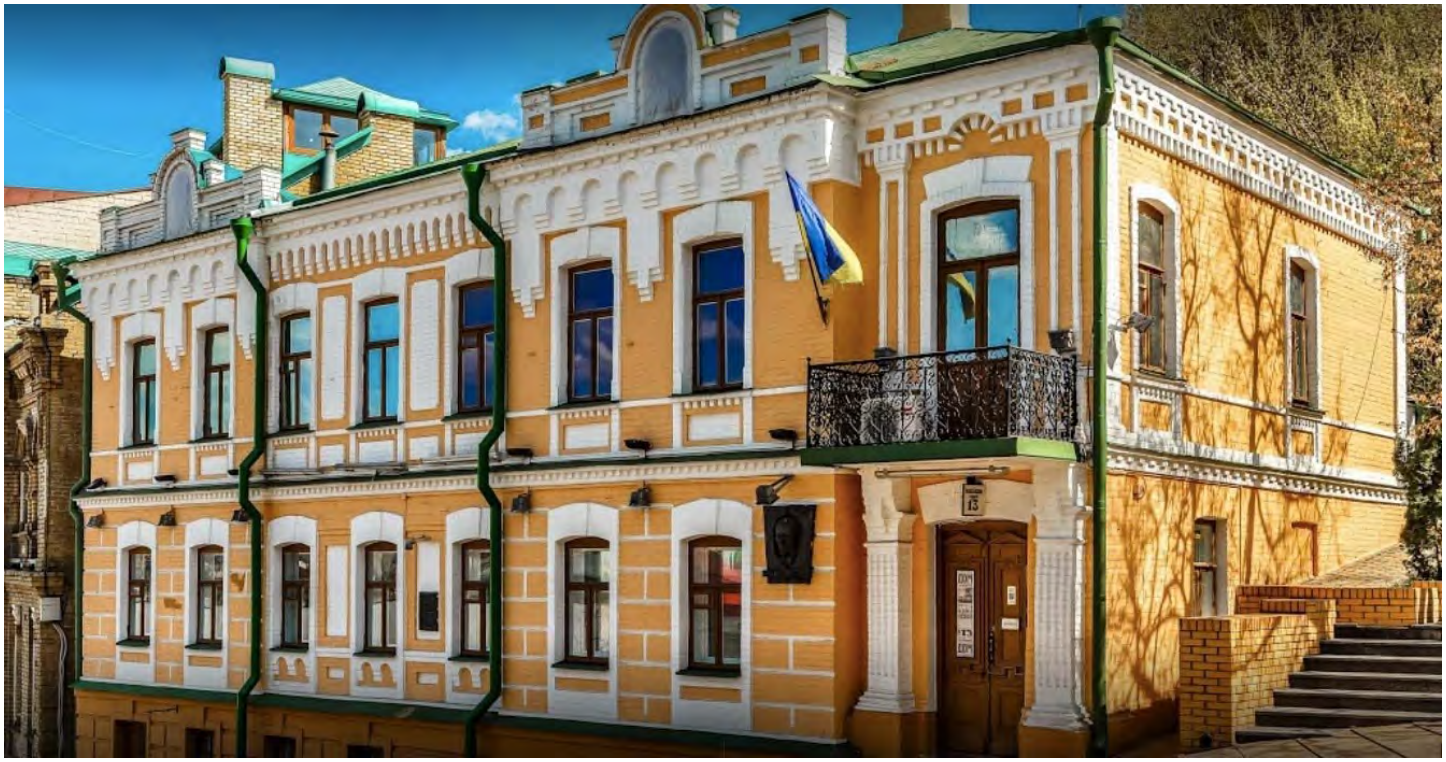
https://nashigroshi.org/2022/09/01/reznichenko-buduie-biudzhetnym-koshtom-dorohu-do-svoho-kottedzhu/

***

№ 586.

Спілка письменників ініціює закриття в Києві музею Булгакова. Замість нього пропонує відкрити музей композитора Кошиця

2022-08-30

Секретаріат ***Національної спілки письменників України*** заявив про недопустимість функціонування в Києві музею російського письменника М.Булгакова, який ненавидів Україну і паплюжив її у своїх творах. Замість цього Секретаріат НСПУ пропонує створити музей видатного українського композитора Олександра Кошиця, який мешкав у цьому будинку до 1906 року, і його заслуги як українського культурного діяча є дуже вагомими не лише для України, а й для всього світу.

Нижче – текст **Заяви Секретаріату НСПУ** *(анонімний… - Ю.Т.)*

«Після повномасштабного вторгнення росії в суверенну незалежну Україну в нашому культурному просторі постало актуальне питання в доцільності вивчення творчості російських письменників в навчальних закладах України, у функціонуванні музеїв таких письменників на території України, а також у перейменуванні вулиць, названих на честь таких культурних діячів.

Як відомо, нещодавно з фасаду жовтого корпусу Київського університету зняли пам'ятну дошку, присвячену російському письменнику Булгакову. Прохання про вилучення цієї дошки подала освітня організація «Експертний корпус», яка висвітлює культурно-історичні теми. Представники цієї організації довели, що Булгаков є ідеологом «русского міра».

Нагадаймо, що серед постраждалих від постійних обстрілів і бомбувань із боку росії є не лише українські громадяни, а й культурні заклади України – школи, бібліотеки, університети тощо, і деякі з них геть зруйновані й уже не підлягають відбудови.

Тому виникає закономірне питання: чи може – після жаху смертей і руйнувань, який чинить росія в Україні, після проявів геноциду і намагання знищити українську державність, – чи може в самому центрі Києва й далі працювати музей письменника, який люто ненавидів Україну і її незалежність, а також паплюжив, як тільки міг, її у своїх творах, наприклад, у романі «Біла гвардія» (1925 р) ?!

Ось одна з цитат із красномовних з цього роману (йдеться про гетьмана Павла Скоропадського):

> «Я б вашего гетмана за устройство этой маленькой Украины повесил бы первым!.. Кто запретил формирование русской армии? Гетман. Кто терроризировал русское население этим гнусным языком, которого и на свете не существует? Гетман. Кто развел всю эту мразь с хвостами на головах? Гетман…»

Які до болю знайомі мотиви, і наскільки вони є «суголосними» до теперішніх драматичних реалій, коли сатанинська пітьма зі сходу нависла над Україною, а криваве мурло «русского міра» побачив увесь світ!

Булгаков, по суті, є одним із предтеч цього горезвісного «русского міра», і це яскраво відбито в його небезпечних книжках, де він оспівав і возвеличив не лише царат і монархію, а й нелюдську жорстокість, яка притаманна росіянам і є основною рисою російської нації. Його зневажливе пихате ставлення до України викликає тільки щирий гнів і відчуття огиди.

Як ми всі вже переконалися, книжка – надзвичайно ефективна зброя, і росія цю зброю дуже активно використовує на окупованих українських територіях, показово знищуючи українські книжки.

Ми звертаємо увагу на те, що саме тепер наше суспільство ставить дуже високі вимоги до культури, бо людям, постраждалим від війни, окупації; людям, які скалічіли, які перебувають у шпиталях і лікарнях, геть не байдуже, якого митця вшановують і за які заслуги.

Тим часом функціонування музею Булгакова в наш час доводить протилежне: держава утримує й опікується закладом, який зберігає пам'ять про одного з найпідступніших ворогів України – Михайла Булгакова.

Ми вельми обурені цим фактом, який паплюжить героїчну українську історію не лише минувшини, а й сьогодення.

***Наша* місія як культурних діячів – піклуватися про те, щоб зберегти й передати у спадок прийдешнім поколінням *нашу* самобутню культуру, *нашу* мову, *нашу* трагічну історію**, тому ми цілковито переконані, що **музею М. А. Булгакова – не місце в Україні**, бо присутність цього письменника в культурному просторі України приховує в собі небезпеку не лише для українців як нації, а й для української ідентичності і державності.

Наша пропозиція чітка:

> 1) закрити музей Булгакова; 2) всі музейні експонати передати на архівне зберігання в Національний музей літератури; 3) у приміщенні, де розміщувався музей Булгакова, створити музей видатного українського композитора Олександра Кошиця, який мешкав у цьому будинку до 1906 року і його заслуги як українського культурного діяча є дуже вагомими не лише для України, а й для всього світу. Тому увічнення пам'яті цієї видатної постаті буде і логічним, і беззаперечним, і слушним.»

litgazeta.com.ua

https://nspu.com.ua/ofitsijno/spilka-pismennikiv-inicijuie-zakrittya-v-kiievi-muzeju-bulgakova-zamist-nogo-proponuie-vidkriti-muzej-kompozitora-koshicya/

***

№ 587.

Юрий Романенко
26 мин. ·

Почему НАБУ вскрыло громадные масштабы воровства гуманитарки в Запорожской области.

Все очень просто. НАБУ работает с американцами. Американцы дают все большие объемы помощи за счет своих налогоплательщиков. Индейцы думают, что они и дальше будут безнаказанно грабить не только своих, но и американских налогоплательщиков. Но они забывают, что все имеют свою цену. Потому НАБУ будет вскрывать все больше фактов воровства, а это будет давать аргументы Белому дому менять конкретные блоки правительства. Если вороватые украинские силовики не могут пресекать деятельность мародеров, то на их место придут силовики, которые будут курироваться Белым домом напрямую. Ну а как вы хотели? Вы хотели Южную Корею в Украине? Но так чтобы иметь десятки миллиардов долларов и ничего не менять? Так не будет. Мразей будут с,истемно менять, потому что нельзя победить в войне, где нужны огромные ресурсы за счет постоянного их расхищения и нерационального использования. США нужна история успеха в Украине, потому что эта история будет напрямую определять, какая архитектура безопасности будет в регионе после войны.

Потому США будут требовать замены целых блоков прогнившего государства. А эти блоки напрямую связаны с целыми кланами, которые это государство грабили десятилетиями. Зависимость Украины от западной помощи не оставляет шансов мародерам. Их будут выбивать, а после войны их будут добивать люди вернувшиеся с фронта. Потому что Украина платит слишком огромную цену, чтобы потом все осталось, как до 24 февраля.

***

№ 588.

Коментарі Тома Купера почастішали, адже ситуація на півдні змінюється швидко й, видається, що на нашу користь.

Оригінал тут

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-31-august-2022-ukrainian-attacks-in-kherson-oblast-f30bf5471b2c

За переклад дякуємо Тетяна Саніна

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР. ВІЙНА В УКРАЇНІ 31 СЕРПНЯ 2022

Доброго ранку всім [допис опубліковано 31 серпня близько 11:00 за Києвом]

Доброго ранку всім!

Намагатися дізнатися, що саме останніми днями відбувається на Херсонщині, це все одно, що намагатися зібрати зміїний піт. Крім балаканини, заяв та зустрічних заяв, лише дірка від бублика.

вищестоящіє органи стверджують, що вибили 500, потім 1200 «українських бойовиків», десятки «іноземних найманців», знищили «50… потім 139 одиниць бронетехніки», збили ще два Су-25, що «наступ провалився»… і що на додачу до їхніх заяв про те, що вони «повністю нейтралізували» українські ВПС https://tass.com/defense/1499195 ….(у четвертий чи п’ятий раз?)…і таким чином зараз знищують ВПС, що їх Болгарія, Чехія, Словаччина та Польща передали Україні. Більше того, знаєте, зараз у ЗСУ літають афганські льотчики https://vpk.name/en/627106_the-us-has-found-a-replacement-for-the-ghost-of-kiev-in-afghanistan.html …

Не хвилюйтеся: **з іншого боку не набагато краще.**

Київ, по суті, ні пари з вуст; щонайбільше оприлюднили відео, на яких до Одеси прибули карети швидкої допомоги з пораненими із передової. Люди, які потребують свіжого повітря [так автор називає Пентагон - перекл], балакають про «операції із формування», а британці... ех… Я просто чекаю, коли ВРА [Heeres-Nachrichtenamt - Військова розвідка Австрії - перекл.] представить один із своїх звичайних звітів про те, що Збройні сили України знаходяться на межі розвалу…

Насправді: передбачати перемогу чи поразку однієї чи іншої сторони абсолютно безглуздо. Надто мало відомо, а бойові дії точаться у багатьох

місцях, і ще занадто рано просто робити висновки про те, чого українці намагаються досягти. Єдине, що дійсно можна впевнено сказати так, це те, що артилерія залишається домінуючим елементом з обох сторін і регулярно знищує одна одну..

Ось, що можна зрозуміти з усіх доступних повідомлень — і, будь ласка, зауважте, що нічого з наведеного нижче не є офіційним чи підтвердженим, скоріше це щось на кшталт «найкращого припущення» — з півночі на південь ситуація приблизно така:

Українці стверджують, що прорвали позиції 205-ої ОМСБр, яка, як відомо, дислокується десь між Архангельським і Золотою Балкою (інші підрозділи росармії які там там були це - 10-та бригада спеціального призначення та 125-а окрема бригада берегової оборони за підтримки 140-го артилерійського полку і 227-ої артилерійської бригади);

Високопілля: спочатку було повідомлення, що там оточено росія; зараз, здається, це місце під контролем України;

Архангельське та Ольгине: неясно, може бути “спірною територією”;

Петрівка: українці всередині, але вони її ще не контролюють;

Золота Балка: може бути під контролем України;

Давидів Брід: під контролем Росії;

Білогірка: український контроль;

Андріївка: український контроль;

Сухий Ставок: був під контролем України, росіяни стверджують, що витіснили українців.

Ще більш невизначеною є ситуація в центральній частині Херсонської області. Скажімо, по ситуації від Снігурівки вниз до Зеленого Гаю та Музиківки, на північ від міста Херсона не можу знайти жодних звітів.

Далі на південь:

Посад-Покровське та Благодатне: під контролем українців, що використовують їх як плацдарм для атак далі на південний схід;

Киселівка: нібито українці увійшли туди 29 серпня, але з часом були витіснені звідти;

Правдине: під російським контролем;

Чорнобаївка: під російським контролем, а вертольоти ПКС все ще використовують (розбитий) Херсонський міжнародний;

Олександрівка (на узбережжі) та Томина Балка: два дні тому надходили повідомлення про те, що українці проїхали аж до Томиної Балки та знищили штаб 33-го гвардійського мотострілецького полку, що спричинило втечу кількох інших підрозділів росармії; тим часом, обидві сторони ні пари з вуст про цю місцевість.

У тилу вчора вранці точилася запекла, коротка перестрілка в Херсоні: ймовірно, це була партизанська атака українців. В районі Херсону і Нової Каховки відбуваються безперервні й потужні артилерійські обстріли.

Особливо сильно постраждав Антонівський автомобільний міст: було кілька повідомлень (деякі підтверджені супутниковими знімками) про те, що на його південній стороні сходяться численні російські військові конвої. Крім того, інженери росармії посилили свої зусилля, щоб добудувати той баржовий [понтонний] міст під Антонівським автомобільним мостом (фактично він «спирається» на основну конструкцію).

Фотографії, наведені нижче, зроблені 4–6 днів тому в перерві між ударами української артилерії.

(Мушу визнати, я захоплююсь такими конструкціями — але не хотів би бути на місці залучених інженерів: вони не тільки передбачають жахливі втрати під час роботи над такими конструкціями, але де-факто напевно зазнають втрат, адже вся українська артилерія завдає ударів по цьому будівельному майданчику.)

Особливо цікаво те, що росіяни заявляють про загибель більшості українців із 128-ї гірської бригади. вищєстоящіє органи наголошують, що цю бригаду «переможено», але не зазначають ні де, ні як. Наскільки я знаю, цей підрозділ останнім часом був на півдні Запоріжжя, а не в Херсонській області. Це може підтвердити чутки про те, що «наступ на Херсон» супроводжувався наступом на південь Запоріжжя. Такі чутки поширювані в соцмережах ще 29 серпня. Інші розуміють це інакше: ніби 128-ту бригаду передислокували до Херсона — мабуть, тому, що з південного Запоріжжя майже немає повідомлень. Чесно кажучи, як завжди: не знаю. Можна лише сказати, що росіянам з гордістю показують кілька відео (ось ще одне) https://t.me/voenacher/28090 і кілька фото підбитих Т-72М1 (всі тепер з блоками вибухової реактивної броні, доданими в Україні). Чи ними керувала 128-ма чи якась інша частина – на жаль, не знаю.

Проте російські ПВК, схоже, не згодні з вищєстоящіми органами. І дійсно, їхні повідомлення https://twitter.com/wartranslated/status/1564684341376057345 перекреслюють усі заяви про «великі перемоги та невдалий наступ [українців]» та підкреслюють відсутність артилерійської підтримки, втрати та відступ.

У повітрі… росіяни атакували завод «Інтервибухпром» у Кривому Розі: заявляють, що «знищили» його «високоточними ракетами»; Українці стверджують, що збили дві Х-31. Авіація ПКС завдала ударів по 35-ій і 36-ій окремих бригадах морської піхоти «в районі Миколаєва»: українці підтвердили це де-факто — применшивши [й так] низьку точність російських Су-25 (нічого нового чи дивного, враховуючи постійну стратегію [росіян] «насипай, кудись та влучиш» — а також «надпередові» Мі-28 і Ка-52). Повідомляється, що ЗСУ здійснили близько 15–16 бойових вильотів, але я не встиг записати, у якому місці вони здійснювали обстріл [думаю це своєрідний флірт - знаю, але не скажу - перекл.]: вищєстоящіє органи тоді заявили, що два Су-25 були збиті поблизу Красного Знамені, що в Миколаївській області.

Загалом, якщо говорити про Херсон [область], можна бути впевненому лиш в одному: за нинішніх умов тут путіну жодним чином не вдасться організувати хоч який «референдум».

Щодо іншого… по суті, росіяни досі б’ють по Харкову з реактивних систем залпового вогню, а усі їхні атаки на Соледар, Бахмутське, Бахмут, Кодему, Авдіївку, Опитне, Мар’їнку тощо відбито. Проте росіянам вдалося увійти на південну сторону Клинового [Донецька область – перекл.] ще 29 серпня.

Третій армійський корпус росармії вступає в Україну. Як повідомляється, вчора вранці велика колона — понад 300 машин — проїхала Торез. Можу тільки сказати, що я вважаю безглуздими, повідомлення російських соцмереж про те, що третій армійський корпус складається із «90 000 найкращих озброєних бійців», хоча би через той факт, що це лише корпус (тобто навіть не «загальновійськова армія»), чи фотографії отих підстаркуватих військових з животами і старим спорядження, як-от шкіряні чоботи до колін, чи тим паче через те, що вся росармія в Україні складає близько 160 000 військових …

Нагадуємо: найшвидше наші переклади з’являються на каналі https://t.me/analityka_ukr

***

№ 589.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 31 серпня 2022

Головне:

1) Корупція - наше фсьо. А зважаючи на те, що корупція під час війни є прямою допомогою агресору... Жодного з корупціонерів не розстріляно. Риторичне питання - чому ні.

2) Поїздки в Європу трошечки утруднено. Знову на півшишечки. Бо грошенятки рашистські - такі солоденькі. Проте повідомлення про конфіскацію євро фінами прямо душу зігріло.

3) Мене не залишають сумніви, що чи не головним "інвестором" в облігації нафтогазу є отой самий синулька конотопської відьми вітрянка.

Теми доби

1) Країни ЄС погодили скасування спрощеного візового режиму для громадян РФ.

2) У Запоріжжі розкрито величезне розкрадання іноземної гуманітарної допомоги.

3) Нафтогаз відтермінував на 2 роки виплати за єврооблігаціями.

1. Війна

1-1) Фронт

• 4 прикордонні села Сумщини й Чернігівщини обстріляно російською артилерією з території РФ. По Харкову завдано удару 5 балістичними ракетами з району Бєлгорода (РФ). Кілька ракет вибухнули в повітрі.

• Лінія фронту в Харківській, Донецькій, Запорізькій областях упродовж доби з місця не зрушила, окупанти потужно обстрілюють позиції українських військ з усіх видів артилерії. На північ від Харкова сталося зіткнення в селі Прудянка.

• Тривають запеклі бої на ділянці фронту на заході Донецької області – у районі Соледара, Бахмута, та на південь від Бахмута – у Зайцевому, Веселій Долині й Кодемі, де російська армія не може просунутися вже кілька тижнів, попри безперервні атаки.

• На околицях Донецька сталися бої в Авдіївці, Первомайському, Красногорівці та Мар’їнці. ЗСУ відбили атаку на околицях Великої Новосілки поблизу адмінкордону Запорізької та Донецької областей.

• З території Криму двома ракетами "Онікс" обстріляно Одеську область, одну з ракет збили українські підрозділи ППО.

• Українське командування не надає інформації щодо ситуації на півдні Херсонщини.

Оперативне командування "Південь" повідомило, що стратегічним мостам в Антонівці та Дар'ївці завдано пошкоджень, які не дають можливості використовувати їх для перекидання російських підкріплень на лінію фронту. Українська артилерія також знищила понтонну переправу біля Дар'ївського мосту.

За інформацією телекомпанії CNN, американська влада радила українському командуванню влаштувати наступ на невеликій ділянці фронту на півдні.

• З району Запорізької АЕС знову обстріляно Нікополь та населені пункти Нікопольського району.

Місія МАГАТЕ, яка прибула для інспекції АЕС, таки виїхала із Запоріжжя, попри обстріли траси російською артилерією. Окупанти відмовилися пропускати співробітників місії без формальностей та заявили, що машини місії стоятимуть у загальній черзі на російському блокпосту. Перед приїздом місії окупанти обстріляли проммайданчик Запорізької АЕС, що спричинило відключення від мережі 5 енергоблока через спрацювання системи аварійного захисту. Російська авіація обстріляла місто-супутник АЕС Енергодар. Окупанти показово затримали на території станції "українських диверсантів", які нібито "готувалися вчинити теракт під час візиту місії МАГАТЕ".

Глава європейської дипломатії Боррель наполягає на повній демілітаризації станції та території навколо неї, а також на безперешкодному доставленні на АЕС персоналу та необхідних ресурсів.

• На думку чиновників адміністрації США, Росія зіткнулася із серйозним браком особового складу й намагається збільшити чисельність військ за допомоги набору до армії осіб, які відбувають покарання у в'язницях та колоніях, за тяжкими звинуваченнями тощо. В обмін на участь у війні їм обіцяють помилування та грошову компенсацію.

• Президент Зеленський скликав засідання Ставки верховного головнокомандувача, на якому було обговорено ситуацію на передовій та виконання вказівок, які він віддав раніше.

1-2) Тил

• Кабмін так і не розглянув питання щодо можливості виїзду студентів на навчання за кордон.

Заступник міністра оборони Маляр повідомила про передавання до Верховної Ради пропозицій щодо принципу добровільної постановки жінок на військовий облік та про підготовку відповідного законопроєкту.

• Спілка письменників України вимагає закрити музей Булгакова в Києві, оскільки присутність письменника в культурному просторі нібито несе небезпеку для української державності. Міносвіти також залишило вивчення творів Булгакова в шкільній програмі з іноземної літератури.

• Власники єврооблігацій Нафтогазу з погашенням у 2024 р погодилися на 2-річне відтермінування виплат. Власники облігацій із погашенням у 2026 р цей крок не підтримали. Глава Нафтогазу Вітренко оголосив про готовність піти у відставку, "якщо це допоможе реструктуризувати борг компанії".

• Міністр цифрової трансформації Федоров заявив про появу в додатку для смартфонів "Дія" перекладів англійською закордонного паспорта, посвідчення водія та техпаспорта на автівку. Також у додаток інтегровано пенсійне посвідчення, яке має "підтягнутися" з реєстрів автоматично.

2. Україна та світ

• Координатор Ради нацбезпеки США Кірбі анонсував іще один пакет воєнної допомоги Україні, який буде затверджено вже незабаром. Пентагон повідомив про укладання контракту на постачання ЗСУ наступного року двох систем ППО NASAMS.

Уряд Швеції оголосив про передавання Україні боєприпасів на суму $47 млн й планує постачання систем ППО, артилерії та стрілецької зброї.

Глава МЗС Нідерландів Хукстра наголошує на необхідності й надалі допомагати Україні стільки, скільки потрібно для її перемоги у війні.

• Генеральний інспектор німецького Бундесверу генерал Зорн вважає, що Росія має достатньо ресурсів для відкриття другого фронту.

Спікер Ради федерації РФ Матвієнко вкотре заявила, що Росія воює в Україні з НАТО. Вона висловила переконання, що РФ вистачить "матеріальних, моральних та інтелектуальних ресурсів" для перемоги. За її словами, російська армії ще має достатньо техніки, попри те, що ЗСУ знищили тисячі танків, броньованих машин, артсистем, літаків та гелікоптерів.

• Заступник голови адміністрації президента Ірану Раїсі повідомив про прохання французького президента Макрона про допомогу у врегулюванні в Україні.

• Прессекретар російського президента Пєсков стверджує, що позиція президента Туреччини Ердогана щодо Криму не заважає співпраці двох країн. Прессекретар Ердогана Алтун заявив, що агентство Reuters поширює неправдиву інформацію щодо контролю за ЗМІ країни президентом для формування потрібних йому настроїв у суспільстві.

• Уряд Фінляндії обговорює можливість запровадження окремої категорії віз для опозиційних російських журналістів, правозахисників та дисидентів із можливістю отримання ними посвідки на проживання в країні. Міністр закордонних справ Естонії Рейнсалу заявив, що найближчими тижнями буде вжито заходів для заборони в'їзду в країну для більшості росіян. За його даними, за останні пів року, тобто з початку повномасштабного вторгнення РФ до України, до Естонії в'їхали 300 тисяч росіян. Візові обмеження підтримав навіть глава МЗС Угорщини Сійярто, всупереч тісним зв'язкам країни з РФ.

Міністр закордонних справ Бельгії Лябіб, яка незаконно відвідувала окупований Крим до призначення на посаду, заперечує загальну заборону віз для росіян і назвала ці заходи "невибірковими". Прессекретар Путіна Пєсков заявив, що керівництво країни "уважно стежить" за процесом і готове чинити активну протидію в разі ухвалення рішення про обмеження видавання віз.

П'ять країн північної Європи погрожують запровадженням національних обмежень проти в'їзду росіян у разі, якщо решта членів ЄС не домовляться про колективні заходи. Фінські митники конфіскують валюту в росіян, які повертаються додому, оскільки експорт купюр до РФ заборонено санкціями. Єврокомісар із закордонних справ Боррель оголосив про досягнення домовленості про скасування спрощеного видавання віз громадянам РФ і про надання доручення Єврокомісії сформувати політику щодо віз, що вже видано. Заступник міністра закордонних справ РФ Грушко назвав це рішення ЄС "пострілом собі в ногу".

Президент Зеленський заявив, що для Європи має бути принизливо, що Росія розглядає її лише як великий бутік чи ресторан.

• Нацрада з телебачення та радіомовлення Латвії виключила з трансляції 20 російських телеканалів, передусім, пропагандистських.

• Енергетична криза в ЄС набирає обертів. Газпром повністю зупинив газопровід "Північний потік" "для проведення планових ремонтних робіт". 13

країн ЄС повністю відключено від російського газу або одержують його набагато менше за законтрактовані обсяги. Глава МЗС Угорщини Сійярто оголосив про досягнуту з Газпромом домовленість про постачання з 1 вересня на 5,8 млн м³ на добу природного газу більше, ніж передбачено підписаним торік контрактом. Раніше Угорщина отримувала 4,5 млрд м³ газу на рік через Болгарію, Сербію та Австрію. Постачання електроенергії до європейської системи ENTSO-E дало змогу Укренерго заробити майже 3 млрд грн за два місяці. З початку вересня постачання до ЄС зросте, зокрема, через участь інших українських постачальників. За попередньою оцінкою Євростату, інфляція в Єврозоні перевищила 9 % у річному обчисленні через зростання цін на енергоносії та падіння ділової активності. Міністр закордонних справ Німеччини Бербок заявила, що санкції з РФ не буде знято, навіть у разі протестів у країнах ЄС проти надвисоких цін на електроенергію.

• За інформацією НБУ, трудові мігранти з початку року скоротили перекази в Україну на $0,5 млрд (майже 6 %) проти аналогічного періоду торік. За результатами опитування Центром Разумкова 2 тис. українських біженців, лише 7 % із них не планують повертатися до України.

3. Київ

• Київська влада вимагає зупинення робіт на будмайданчиках під час повітряної тривоги. Підтверджено рішення про зупинення під час тривог комунального транспорту, зокрема – поїздів метро на відкритих ділянках. Столичні заклади громадського харчування з 1 вересня працюватимуть лише до 22:00.

4. Тренди

• НАБУ, Держбюро розслідувань та СБУ провели понад 20 обшуків у приміщеннях міськради та обласної воєнної адміністрації Запоріжжя під час розслідування розкрадання гуманітарної допомоги, легалізації доходів, отриманих у злочинний спосіб, та незаконного збагачення. Гуманітарну допомогу було продано, зокрема, через мережі роздрібної торгівлі "АТБ" та "Сільпо". Ритейлери спробували спростувати свою участь у схемі. У подібній же схемі із продажем бронежилетів у квітні засвітилася мережа супермаркетів "Епіцентр".

Зважаючи на те, що інформацію про розкрадання співробітники НАБУ отримали від Служби зовнішньої розвідки, розслідування ініціювали західні партнери України. Згідно з указом президента Зеленського від 2 березня, гуманітарною допомогою від урядів іноземних держав та міжнародних організацій керує Координаційний штаб із гуманітарних та соціальних питань на чолі з очільником Офісу президента Єрмаком. За розподіл допомоги

відповідає заступник Єрмака з питань регіональної політики Тимошенко. Отже, обласний гуманітарний штаб підпорядковується Тимошенкові, а його членами є представники президентської партії "Слуга народу". Конгресвумен США Спартц прямо звинуватила голову ОП Єрмака в розкраданні допомоги, яка надається Україні коштом американських платників податків. Відтак справа про присвоєння гуманітарної допомоги в Запоріжжі може бути пов’язана зі спробою Заходу викрити російських агентів впливу в керівництві України.

СБУ заявила про ліквідацію корупційної схеми за участю чиновників Держслужби з надзвичайних ситуацій, які в період воєнного стану вимагали від керівників великих торгових центрів та компаній хабаря за підписання та реєстрацію технічної документації для ведення підприємницької діяльності. Щомісяця чиновники клали в кишені понад 10 млн грн.

Правоохоронці розкрили розкрадання $580 тис. під час закупівлі військової амуніції трьома представниками Міноборони. Серед корупціонерів – директор Департаменту держзакупівель та постачання матеріальних ресурсів Міноборони підполковник Хмельницький.

- За інформацією низки депутатів, уряд та керівництво президентської фракції відмовилися від запровадження 10 % збору на купівлю валюти. Ритейлери побутової техніки прогнозують зростання цін на електроніку майже в півтора раза через зростання курсу гривні та включення ПДВ та мита у вартість товарів. На їхню думку, таке підвищення вдарить по споживачеві і скоротить продаж, отже, і податкові надходження.

***

№ 590.

Питання на 120 мільярдів: куди пішли гроші з програми Зеленського "Велике будівництво"

2020-12-15

МИКОЛА ТОПАЛОВ

У 2020 році стартував проєкт "Велике будівництво", на який була виділена рекордна за всю історію України сума коштів. Що вдалося зробити, і чому команду президента звинувачують у корупції?

Після обрання президентом Володимир Зеленський вирішив зробити ключову ставку на оновлення інфраструктури. "Я хотів би бути президентом, якого запам'ятають як людину, після якої в Україні з'явилися дороги. Я хочу їздити по дорогах і щоб мені не було соромно", – сказав він.

На амбітний проєкт була виділена рекордна за всю історію України сума – понад 120 млрд грн. Пропорційно зростанню обсягів фінансування підвищилася й увага медіа та суспільства до теми дорожнього будівництва.

За 2020 рік команда президента почула чимало звинувачень. Спочатку критики дорікали, що заявлені плани занадто амбітні і виконати їх вчасно неможливо. Згодом критика переросла в прямі звинувачення в корупції.

Чиновники, відповідальні за реалізацію президентського проєкту, відкидають звинувачення, стверджуючи, що дорожню тему занадто політизували.

Розставити крапки над "і" в цьому питанні повинен Офіс генпрокурора, який недавно почав перевірку дітища Зеленського на предмет корупції.

Хто був ідеологом "Великого будівництва", скільки коштів виділили на дороги, на що вони пішли та чому навколо цієї теми все більше розмов про корупцію?

1. Як усе починалося

Одним з ідеологів проєкту "Велике будівництво" називають Юрія ***Голика***. Попри широку відомість в інфраструктурній галузі, він жодного дня не працював на державній службі. Усі займані ним посади мали формальну назву "радник".

> *"Я не хочу ставати офіційним чиновником і не хочу декларуватися. Не хочу собі проблем на найближчі десять років з точки зору бізнесу, оскільки нічим не зможу займатися. Радником бути можу", – говорив Голик в інтерв'ю Liga.net.*

За часів президентства Петра ***Порошенка*** він працював радником голови Дніпропетровської ОДА Валентина ***Резніченка*** та відповідав за розвиток інфраструктури області, де було реалізовано 2 тис проєктів протягом п'яти років .

Після зміни влади Зеленський звільнив Резніченка (напередодні президент знову призначив Резніченка головою Дніпропетровської ОДА), а Голик перейшов на посаду радника тодішнього прем'єр-міністра Олексія ***Гончарука***, через якого й зміг донести до президента своє бачення концепції розвитку інфраструктури країни.

> *"Для Зеленського дороги та інфраструктура були в пріоритеті. Він вимагав якісних змін у максимально стислі терміни. Президент підтримав усе, що стосувалося інфраструктури. Так і народився проєкт "Велике будівництво", – розповідає співрозмовник ЕП з команди колишнього прем'єра Гончарука.*

Кейс сподобався Зеленському вимогами щодо якості і швидкості реалізації. До підрядників висувалися жорсткі вимоги: гарантія на покриття не менше п'яти років, будівництво не ділянками, а від початку і до кінця. Як успішний проєкт президентові демонстрували будівництво дороги "Запоріжжя – Маріуполь".

> *"Концепція проєкту була такою: якісно та швидко будувати і ремонтувати школи, дитячі садки, спортивні споруди, лікарні, щоб до них можна було дістатися хорошими дорогами. Потім ця ідея трансформувалася у проєкт "Велике будівництво", один з девізів якого – "Зшити країну", – додає співрозмовник.*

У підсумку Голик "пережив" Гончарука.

Після його звільнення він перейшов на чергову формальну посаду в Координаційну раду з реалізації проєкту "Велике будівництво", створену указом президента влітку 2020 року.

У новому статусі він продовжив курувати інфраструктурні проєкти, на які у 2020 році була виділена рекордна сума коштів.

Голова "Укравтодору" Олександр Кубраков, екс-прем'єр Олексій Гончарук та Юрій Голик

2. Великі цілі – великі гроші

Під час спілкування з журналістами відповідальні за дорожнє господарство озвучували різні суми, які планувалося витратити на дороги у 2020 році. Говорячи про обсяг фінансування, чиновники найчастіше вживали слова "рекордний" і навіть "божевільний". Універсальна цифра – понад 100 млрд грн.

За даними джерел ЕП, загалом у 2020 році на дороги вирішили направити 121,8 млрд грн. Однак не всі ці гроші пішли на шляхи. Що входить у цю суму?

Левова частка – близько 85 млрд грн – гроші "Укравтодору" на дороги загального значення. Майже 22 млрд грн – кошти на місцеві дороги, якими займаються обласні державні адміністрації. Понад 5,5 млрд грн було виділено на погашення боргів минулих років за кредитами та облігаціями "Укравтодору".

Також до загальної суми входять гроші на експлуатаційне утримання доріг та кошти на безпеку, які йдуть Міністерству інфраструктури.

Основні джерела фінансування програми будівництва та ремонту шляхів:

1) Дорожній фонд (акцизи з продажу пального і транспортних засобів) – **31,5 млрд грн**,

2) кошти, отримані під держгарантії – **19,3 млрд грн**,

3) частина суми від виграшу "Нафтогазу" в Стокгольмському арбітражі, яка надійшла у "ковідний" фонд – **35 млрд грн**, а також гроші від міжнародних фінансових організацій

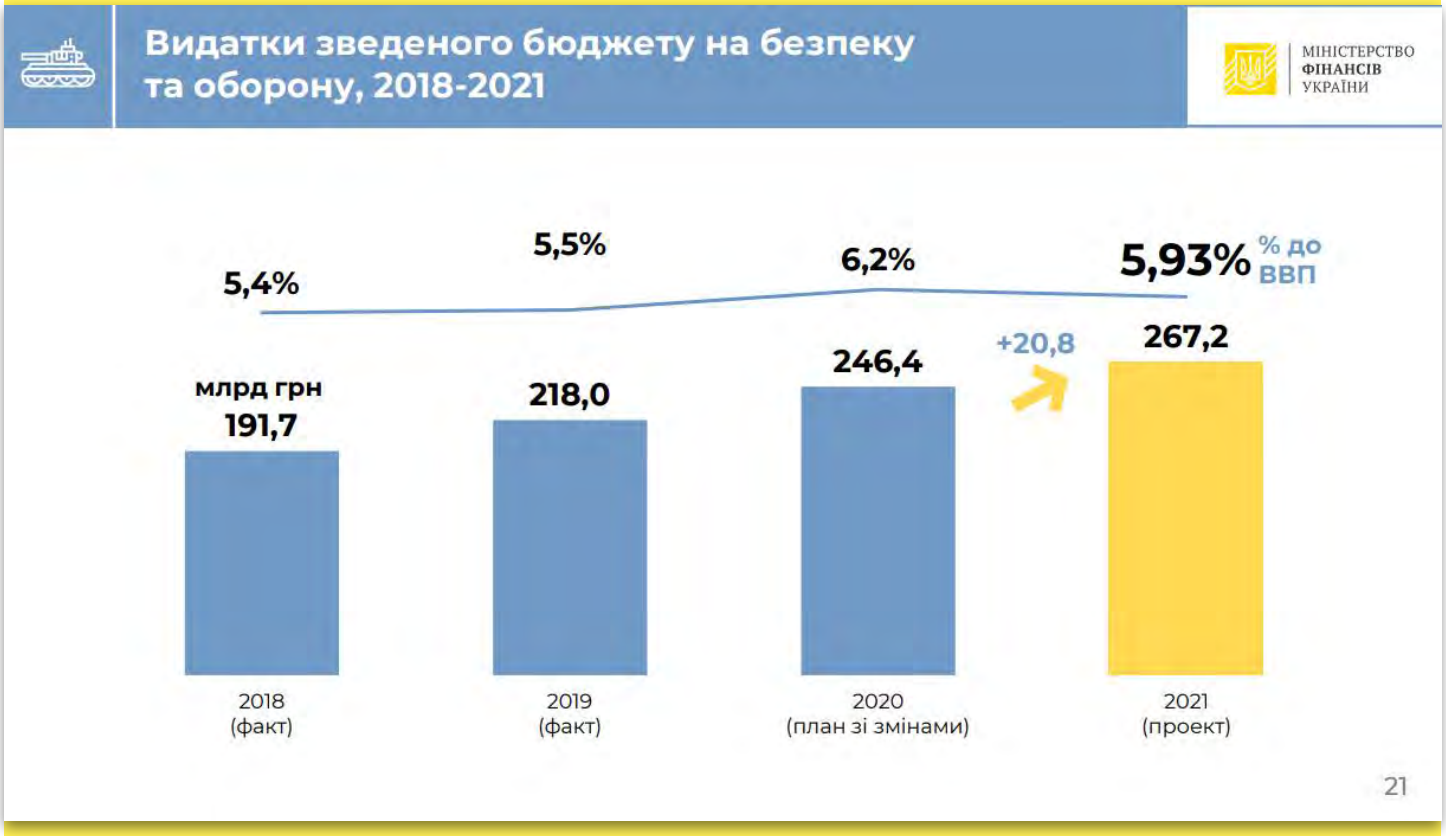
Загалом фінансування дорожнього будівництва суттєво зростало і за часів попередньої влади.

У 2016 році ця сума становила майже 14 млрд грн, у

2019 році – близько 55,5 млрд грн, але **до рекордного рівня фінансування зросло за часів Зеленського.**

Інше питання – чи було доцільно витрачати на інфраструктуру левову частку 66-мільярдного "ковідного" фонду, а саме частину коштів "Нафтогазу" від виграшу в арбітражі?

"З мільярди доларів, які були виграні, планувалось пустити на розбудову української інфраструктури. Але більшість із цих коштів було покладено в основу "ковідного" фонду. Тобто ми з розбудови інфраструктури, з розбудови економіки переклали гроші на порятунок (на боротьбу з COVID-19. – *ЕП*) ***за умови: якщо грошей на порятунок буде достатньо, ми зможемо повертати їх на певні програми***. Так і сталося", – пояснював в інтерв'ю УП прем'єр-міністр Денис ***Шмигаль***.

В "Укравтодорі" кажуть, що, насправді, це "певний комунікаційний промах".

> Мовляв, "Нафтогаз" не міг ці кошти передати "Укравтодору", тому вирішили це зробити через "ковідний" фонд.
>
> "Внутрішньо для всіх було очевидно, що цього року держава буде намагатися боротись із наслідками коронакризи за допомогою інфраструктури. Сама програма "Велике будівництво" – про збільшення ВВП країни", – наголошують у дорожньому відомстві.

Чиновники, зокрема, наводять дані дослідження Ukraine Economic Outlook, в якому наголошується, що падіння економіки у 4 кварталі без "Великого будівництва" сягало б 11%. У звіті зазначається, що інфраструктурні проєкти

зберегли від 2,5% ВВП у другому кварталі до 5,1% і 7,3% у третьому і четвертому відповідно.

3. План – факт

Критикувати проєкт почали відразу після оприлюднення планів щодо будівництва та реконструкції 4,2 тис км доріг державного значення і 2,5 тис км місцевих шляхів. Опоненти зазначали, що ці плани нереальні.

Перед закінченням сезону дорожніх робіт в "Укравтодорі" відзвітували, що у 2020 році було оновлено 10% від всієї мережі державних доріг, а до грудня плани вдалося виконати більш ніж на 90%.

"Із запланованих на 2020 рік 4,2 тис км доріг державного значення на фініші – 3,9 тис км. Це означає, що ділянки вже здаються в експлуатацію, закінчується влаштування верхнього шару або ці роботи вже завершені", – заявив голова "Укравтодору" Олександр Кубраков.

Про які роботи йдеться?

Як свідчать результати моніторингу ініціативи CoST Ukraine, на початку 2020 року були укладені угоди

1) на **будівництво лише 14,35 км** доріг.

2) Ще 77 км планувалося реконструювати

3) і на 450 км – провести капітальний ремонт. Поточний і середній ремонти планувалося зробити на 4 395 км доріг.

"Майже 90% від всього обсягу – це поточний середній ремонт.

Його ніяк не можна відносити до "побудуємо" (як заявляв президент. – *ЕП*), оскільки за українськими нормативами це навіть не роботи, а послуги", – говорить колишня державна уповноважена АМКУ Агія ***Загребельська***.

Тим не менш, учасники ініціативи CoST Ukraine виявили позитивну тенденцію: на відміну від попередніх періодів у 2020 році "Укравтодор" **проводив більшість поточних середніх ремонтів за посиленою технологією**.

"Замінюється і зміцнюється основа доріг, що наближає технологію виконання поточного середнього ремонту доріг до технології капітальних ремонтів. Відповідно, довговічність відремонтованих

шляхів значно зростає", – прокоментував директор CoST Ukraine Святослав Абрамов.

Поточний середній ремонт за посиленою технологією він назвав "аналогом капітального з меншою вартістю".

Наскільки довговічними будуть дороги, відремонтовані за такою технологією, можна буде оцінити через кілька років.

4. Ключові претензії

Головне звинувачення на адресу "Укравтодору" полягає в тому, що **компанія сформувала "картель" з підрядників, які отримують левову частку замовлень**.

Лідерами за вартістю виграних закупівель є

1) товариства з обмеженою відповідальністю "Автомагістраль-південь",
2) "СУНП "Автострада",
3) "Техно-буд-центр",
4) "Онур конструкціон інтернешнл",
5) "Ростдорстрой" та
6) "ПБС".

Саме цю групу називають "дорожнім картелем".

За даними "Наших грошей",

вона виграла 62% дорожніх тендерів. Сумарно з початку 2020 року ця шістка освоїла понад 55 млрд грн. В "Укравтодорі" на критику відповідають, що така ж ситуація спостерігається на іноземних ринках, і що це цілком нормально.

"Ми часто порівнюємо ситуацію на дорожньому ринку України з іншими країнами. Усюди динаміка однакова: дві-чотири найбільші компанії займають половину ринку. Решту ділять менші фірми", – йдеться у відповіді на запит ЕП.

"Це пов'язано з тим, що держава як інститут не хоче ризикувати в проєктах, вартість яких становить десятки мільйонів доларів", – наголосили в компанії.

Під час робочих поїздок президент часто з'являється на дорожніх будмайданчиках. Перебуваючи в жовтні 2020 року на Волині, Зеленський приїхав дивитись як ремонтується автодорога М-07 Київ – Ковель – Ягодин (на Люблін).

Однак, зазначають у пресслужбі "Укравтодору", ситуація і тут змінюється: компанії, які в попередні роки брали контрактів на 100-150 млн грн, у 2020 році змогли вирости до обсягів понад 1 млрд грн.

Інша претензія до керівництва "Укравтодору" – запровадження ним неконкурентних вимог до учасників тендерів заради обмеження конкуренції. Протягом року преса не раз звертала увагу на так звані тендерні заточки.

Один з прикладів – так звана досвідна заточка.

> Так, для участі в тендері на капремонт доріг державного значення на 1 млрд грн і більше учасник повинен довести, що в останні три-п'ять років повністю виконував такі види робіт.

***

"Смотрящих" за дорогами в Україні немає — інтерв'ю з головою "Укравтодору" **(Новак)**

Справу проти екскерівника "Укравтодору" Новака у Польщі передали до суду

«Нагадаємо, 21 липня 2020 року прокуратура Варшави *висунула звинувачення Новаку* в керівництві організованою злочинною групою, що отримувала вигоду від корупції.

Розслідування пов'язане з періодом, коли Славомір Новак, колишній міністр транспорту в уряді "Громадянської платформи", очолював державне агентство України - Укравтодор. Він був призначений в. о. голови агентства в жовтні 2016 року, а відставку подав наприкінці вересня 2019 року.»

***

Ще про одну "заточку" стало відомо під час рекордного тендеру на 12 млрд грн.

> Фірма мусила підтвердити свій річний дохід, який мав становити щонайменше третину вартості підряду. У грошовому еквіваленті це становило 3,77 млрд грн. АМКУ зобов'язав "Укравтодор" прибрати цю дискримінаційну вимогу.

Інший приклад – на момент оголошення тендеру компанія повинна мати асфальтобетонний завод на відстані до 150 км від місця ремонту. "Якщо ми хочемо виконати намічений план й отримати якісні дороги, то на ринку мають діяти жорсткі єдині правила", – заявили у відповідь в "Укравтодорі".

У відомстві Кубракова визнають, що методологія дійсно створила проблеми для малих компаній, які не мають потужностей для виконання робіт на дорогах міжнародного значення, однак називають ці виклики "здоровими".

> "Відповідальний бізнес може перелаштуватися, якщо більше уваги приділятиме працевлаштуванню спеціалістів, оренді чи придбанню техніки і технологій. Статистика 2020 року підтверджує: відбувається ріст компаній усіх розмірів, у тому числі на ринку місцевих та комунальних доріг", – заявили в пресслужбі.

Ще одне звинувачення стосується суттєвого підвищення вартості робіт, хоча в "Укравтодорі" заявляли, що кардинальних змін не було.

> Насправді ж в окремих випадках вартість робіт зменшилася, а в інших – зросла майже вдвічі.

За даними CoST Ukraine, середня вартість будівництва 1 км становила 90 млн грн – на 14,3% менше, ніж у 2019 році. Вартість реконструкції зменшилася на 45% до 36 млн грн, капітального ремонту – зросла на 4% до 25,1 млн грн.

Вартість 1 км середнього поточного ремонту, якого планували зробити найбільше (4 395 км), становила в середньому 11,2 млн грн або на 92% більше, ніж у 2019 році.

> Абрамов наголосив на необхідності більш детального дослідження кожного об'єкта. Цим наразі і займається Офіс генпрокурора.

В "Укравтодорі" заявляють, що їм нема чого приховувати.

"Я персонально відповідаю за кожну витрачену гривню. Будь-які спекуляції закінчаться, а побудовані дороги залишаться на десятиліття", – заявив ***Кубраков***.

Судячи з цієї риторики, він не планує йти з посади. Більше того, недавно з'явилася інформація про його можливе підвищення до поста міністра.

Схоже, в ОП Кубраковим задоволені, але ситуація може змінитися. Особливо якщо перевірка правоохоронців виявить, що в проєкті Зеленського було масштабне розкрадання коштів, як про це розповідають і експсівробітники ОП.

Зеленський не раз демонстрував уміння легко прощатися з людьми, які можуть нашкодити його рейтингу. Крісла втрачали навіть найближчі соратники глави держави, які доклали чимало зусиль для його перемоги на президентських виборах. Хоча, звичайно, трапляються й винятки.

https://www.epravda.com.ua/publications/2020/12/15/669050/

***

№ 591.

Хто хоче стати мільярдером. 10 фаворитів "Великого будівництва" від улюбленців Зеленського до оточення Труханова

ЮРІЙ НІКОЛОВ, СОНЯ ЛУКАШОВА

2021-10-28

Українські президенти завжди намагались стати президентами українських доріг. Обіцяли модернізовувати і ремонтувати, сварили попередників за роки руйнації та під камери відкривали побудовані ділянки.

Володимир Зеленський не став виключенням. Він теж обіцяв, сварив і відкривав. І з майстерністю перетворив старий принцип у новий проект. Не лише будівельний, а й піарний.

Президентська програма "Велике будівництво" обіцяє українцям тисячі кілометрів доріг. Її ілюструють фотозвітами, гучними заголовками і традиційними для всіх "старих" влад в Україні візитами нового глави держави на місця ремонту.

Про фінансування з держбюджету можна дізнатися лише в самому низу офіційної сторінки програми. **Внесок кожного громадянина публічно поглинає бренд Зеленського.**

Читайте також: Питання на 120 мільярдів: куди пішли гроші з програми Зеленського "Велике будівництво"

У вересні цього року на сайті президента навіть з'явилась петиція, автори якої просять чиновників додавати приписку "за кошти платників податків", коли вони розповідають про те чи інше будівництво як про власне досягнення.

Уряд другий рік поспіль збільшує фінансові потоки Укравтодору, які в планах на 2022 сягнули рекордних 125 мільярдів гривень. Разом із витратами місцевих органів влади на ремонт доріг сума перевищує 10% усього держбюджету. Це порівняно із бюджетом Міноборони, що складає 131 мільярд.

Хто ж став фаворитами головного державного проєкту часів Зеленського?

"Українська правда" проаналізувала тендери і сформувала рейтинг 10 найбільших підрядників "Великого будівництва".

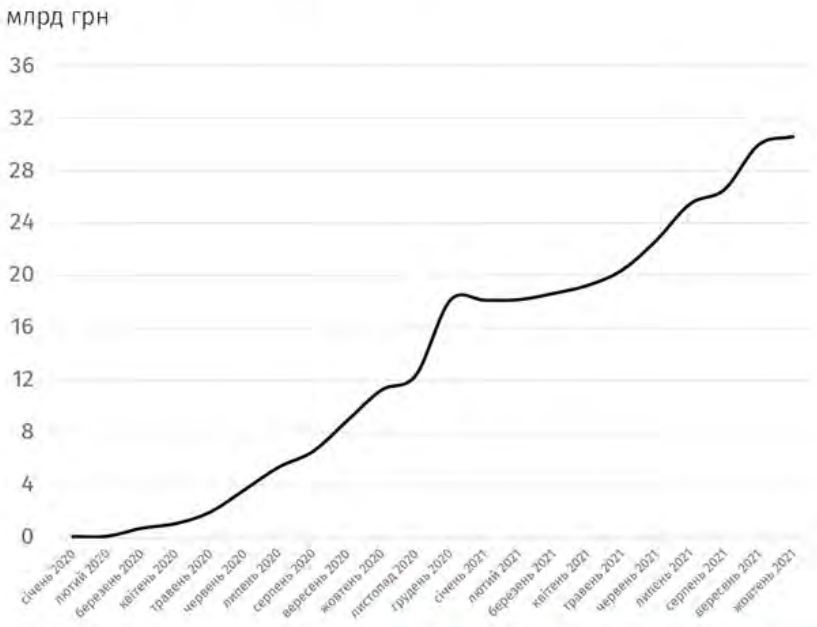
У процесі підготовки цього матеріалу ми звернулись по коментар до куратора "Великого будівництва", заступника керівника Офісу президента Кирила Тимошенка. Спершу він погодився відповісти на запитання, однак так і не вийшов на зв'язок.

Лідер-першопрохідник

1

"Автомагістраль-Південь"

Отримано **30,59 млрд грн**

ВЛАСНИК:

бізнесмен
Олександр Бойко

КОНТАКТИ:

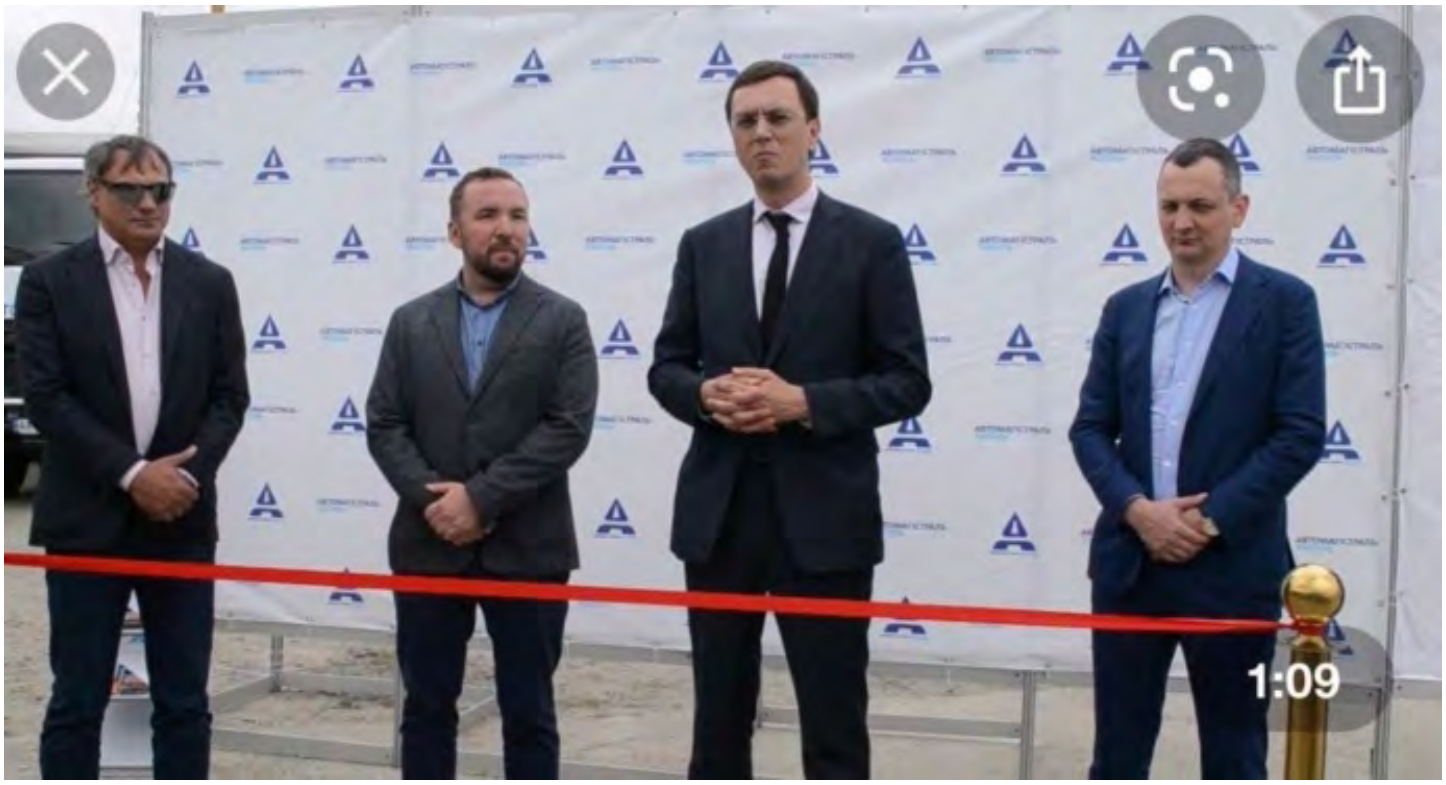
- **Національна асоціація дорожників України**
- **Юрій Голик,**
  один із ідеологів “Великого будівництва”

Одеський бізнесмен Олександр Бойко півтора десятка років не світився у цьому бізнесі. Але навесні 2021 отримав офіційний дозвіл Антимонопольного комітету на контроль над "Автомагістраль-Південь".

Він також є віце-президентом Національної асоціації дорожників України. Її наприкінці 2019 створили майбутні фаворити "Великого будівництва" – фігуранти цього рейтингу – одночасно з призначенням Олександра Кубракова, нинішнього міністра інфраструктури, головою Укравтодору.

У розвитку компанії велику роль зіграла Дніпропетровщина. За часів президентства Петра Порошенка найбільше грошей на ремонт доріг йшло саме в цю область. Вихідцем з неї ж був тодішній голова бюджетного комітету Верховної Ради, а наразі президент Української асоціації футболу Андрій Павелко.

У свою чергу ремонт місцевих доріг для популярності використовували місцевий губернатор Валентин Резніченко та його радник Юрій Голик. Тоді, у 2017-2019 роках, фактично був випробуваний сценарій "Великого будівництва" – масштабний ремонт за кошти з кишень українців і піар самого факту, за яким губиться увага до видатків.

Зліва направо: власник "Автомагістралі-Південь" Олександр Бойко, директор цієї фірми Микола Тимофєєв, міністр інфраструктури Володимир Омелян, радник дніпропетровського губернатора Резніченка Юрій Голик

За словами співрозмовників на ринку, Бойко зберіг стосунки з Юрієм Голиком. Останній став консультантом "Великого будівництва" ще у 2019 році. А коли вже Кирило Тимошенко взяв під опіку президентський проект, саме Голику дісталася роль публічного популяризатора проєкту.

Лідерство компанії стало можливим завдяки картелю – групи монополістів, умови для створення якого пролобіювала влада.

У 2019 році монобільшість дозволила пропускати на торги лише того учасника, чий річний дохід був не меншим за розмір оголошеного тендеру. Одночасно з цим Укравтодор суттєво "укрупнив" закупівлі, через що найбільші підряди почали сягати мільярдів гривень.

Таким чином участь в крупних торгах узаконили лише для кількох фірм. Лідером серед них і була "Автомагістраль-Південь".

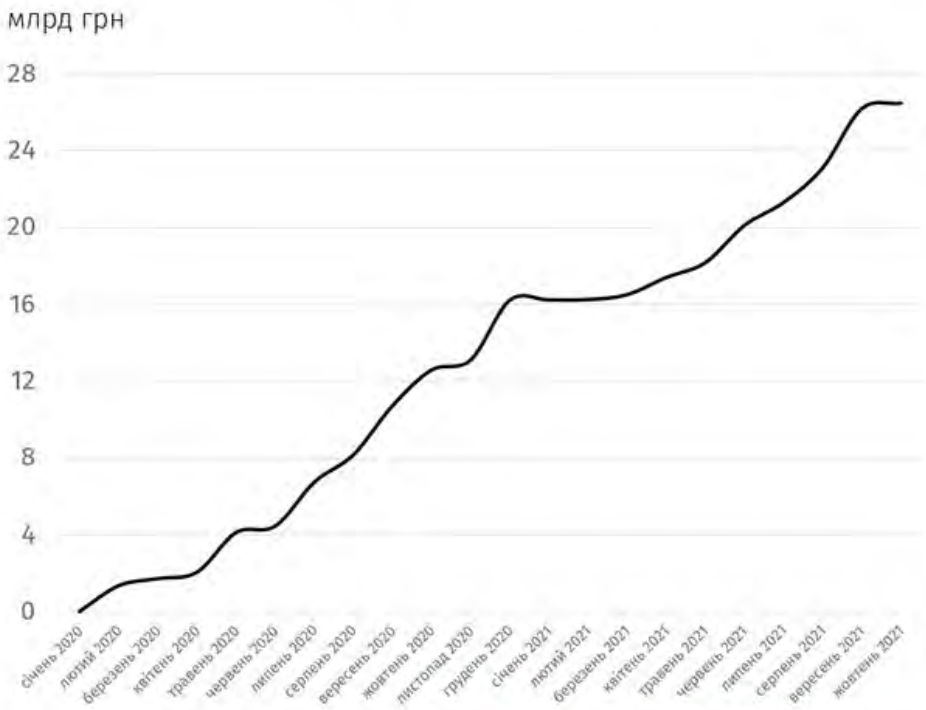
При цьому в цих тендерах не публікують кошториси, з яких видно завищення цін на будівельні матеріали. За підрахунками журналістів, воно може сягати від 20% до 30% від розміру тендеру.

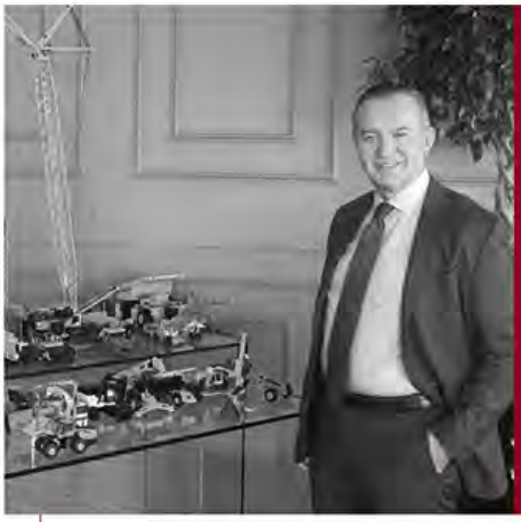
Президентська рекомендація

2

"Онур" та "Onur"

Отримано **26,43 млрд грн**

ВЛАСНИК:

брати **Онур** *(на фото)* та **Ісха Четінджевізи**

КОНТАКТИ:

Володимир Зеленський

Група братів Четенджевізів укорінилась в Україні в середині 2000-х років, і працює тут двома компаніями. Представництво турецької "Onur Taahhut" ремонтує дороги на гроші міжнародних кредиторів та володіє будівельною технікою, що ввозиться в Україну на правах тимчасового розмитнення, чим економить кошти.

Українська "Онур" бере участь у тендерах Укравтодору і давно вже призвичаїлась до особливостей вітчизняного політичного ландшафту. За часів Януковича "Онур" був одним із фаворитів влади, яким віддавали найбільші підряди з ремонту доріг до Євро-2012.

Директор компанії Їлдиз Бірол вже мав два вироки за завищення цін на підрядах, та фірма все рівно продовжує продавати Укравтодору асфальт у півтора рази дорожче від державних структур.

За Зеленського турецький бізнес закріпив свої позиції фаворита та навіть хизується подяками нинішнього президента України. Співпадіння чи ні, але коли Зеленський ще актором "Кварталу 95" виступав у турецькому готелі "Онуру". Після перемоги на виборах він публічно пропонував віддавати підряди цій компанії.

Одним з найбільших підрядів для турків стали 12 млрд гривень на будівництво моста через Дніпро у Запоріжжі. Єдиним конкурентом "Онуру" на тендері тоді була ще одна турецька фірма "Göçay". До речі, саме вона будувала для "Онуру" згаданий вище турецький готель.

Емре Караахметоглу і Володимир Зеленський

"Онур" фігурував у розслідуванні хабарів ексголові Укравтодору Славоміру Новаку. У цій справі вже вручили підозру власнику компанії "Альтком" Олександру Тісленку. А ось топменеджер турецької фірми Емре Караахметоглу, на якого також звертали увагу слідчі, пощастило – антикорупційна прокуратура наразі не підписала на нього підозру.

Емре Караахметоглу під час обшуків

Читайте також: "Велике будівництво" Новака. Чому в Польщі затримали екскерівника "Укравтодору"

Також "Онур" торік сплив у скандалі з фальсифікацією тендера на ремонт одеської траси, що проводився на кошти Європейського банку реконструкції та розвитку. Однак офіційних результатів розслідування досі немає.

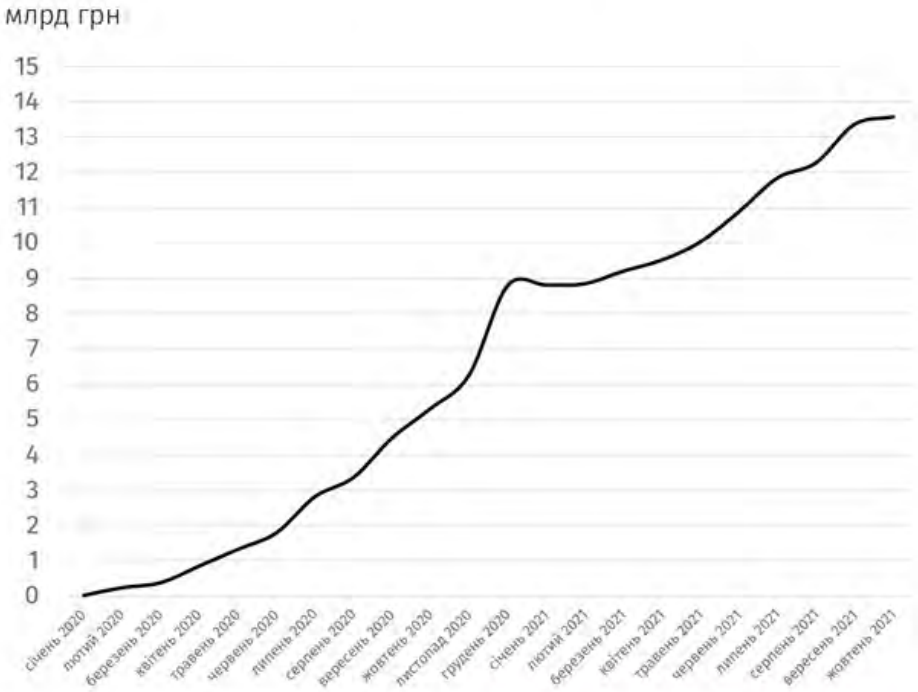
Після посилення позицій на будівельному ринку "Онур" інвестував в аграрні угіддя, а також родовища золота, графіту та каоліну.

Одеська бронза

3

"Ростдорстрой"

Отримано **13,47 млрд грн**

ВЛАСНИК:

Юрій Шумахер, депутат Одеської міськради

КОНТАКТИ:

Генадій Труханов, мер Одеси

Цю компанію приписують до сфери впливу мера Одеси Геннадія Труханова. Саме в його фракцію в Одеській міськраді входить власник фірми Юрій Шумахер. Поставки асфальту для "Ростдорстрою" здійснює фірма "Скво", що підконтрольна, зокрема, доньці міського голови Єкатерині.

Геннадій Труханов і Юрій Шумахер

Фото: "Думська"

Трьох найбільших фаворитів Укравтодору – "Ростдорстрой", "Автомагістраль-Південь" та "Онур" – в 2018 році об’єднало кримінальне провадження.

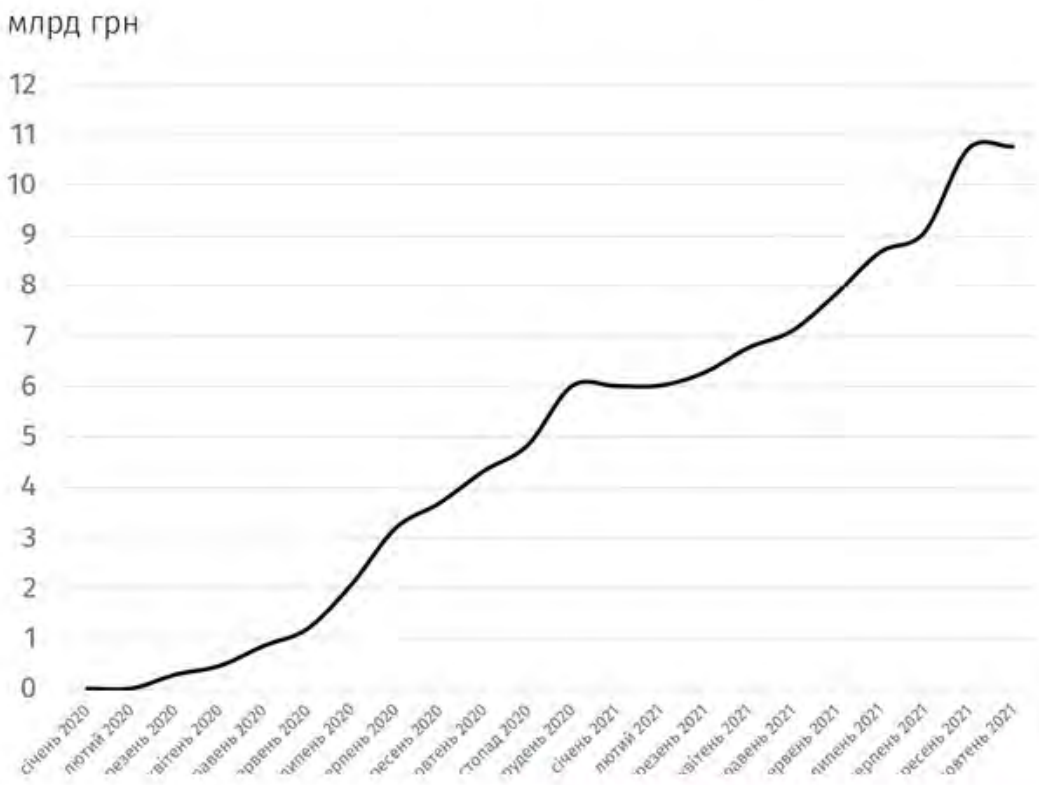
Це справа про хабарництво на дорожних підрядах Київщини ще за часів Порошенка. У фабулі йдеться про "відкати" посадовцям Служби автомобільних доріг у 10-15% від ціни переможних тендерів.

Розкольник

4

"Автострада"

Отримано **10,75 млрд грн**

ВЛАСНИК:

Максим Шкіль

Фірма належить бізнесмену Максиму Шкілю, який на початку кар’єри був помічником нардепа Партії регіонів Миколи Демянка. Зараз підприємець, за словами співрозмовників на ринку, користується підтримкою голови Офісу президента Андрія Єрмака.

Шкіль фактично став головним "розкольником" картелю. На початку "Великого будівництва" він був одним з шести батьків-засновників Національної асоціації дорожників та обіймав посаду віцепрезидента, але згодом відокремився. Фірма Шкіля інвестувала близько 2 млрд гривень у закупівлю будівельної техніки, що стало наймасштабнішим оновленням парку техніки серед усіх топгравців.

Після виходу "Автостради" з НАДУ компанія майже перестала перетинатись на тендерах з лідером – "Автомагістраллю-Південь". Її конкурентами стали більш комфортні для цього дрібніші компанії.

За даними співрозмовників в уряді, такий розвиток подій став відображенням непублічного конфлікту між головою Офісу президента Андрієм Єрмаком та його заступником, покровителем "Великого будівництва", Кирилом Тимошенком.

Після зміни тактики "Автострада" почала зростати за кількістю тендерів. Про це ще не свідчать її доходи, але вже виграні контракти на майбутнє мають вивести її з четвертого місця на друге.

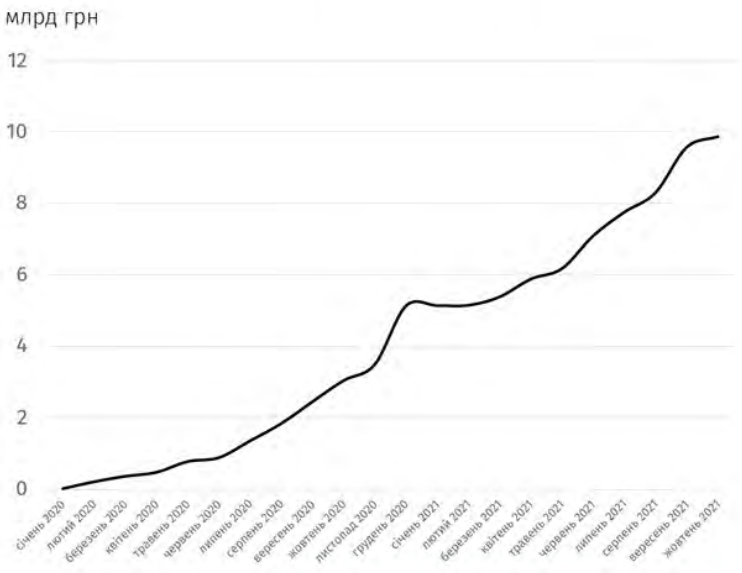
Друзі Коломойського №1

Хто заробляє на "Великому будівництві"

5

"ПБС"

Отримано **9,88 млрд грн**

ВЛАСНИК:

Іванна Непік,
експрацівниця курорту “Буковель”

Олександр Шевченко,
ексдиректор “Буковелю”, депутат Івано-Франківської обласної ради

КОНТАКТИ:

Ігор Палиця,
бізнес-партнер олігарха Ігоря Коломойського

П’ятий номер у списку фаворитів "Великого будівництва" пов'язують з депутатом Івано-Франківської обласної ради від партії "За майбутнє" Олександром Шевченком.

Офіційно "ПБС" оформлена на мешканку Івано-Франківська Іванну Непік. Жінка раніше працювала на курорті "Буковель" Ігоря Коломойського. Директором курорту в той час був саме Шевченко. Партія "За майбутнє", яку він представляє, наближена до бізнес-партнера Коломойського Ігоря Палиці.

Майже щодня Олександр Шевченко на своїй сторінці у Facebook публікує пости про виконання дорожніх підрядів, які "ПБС" почав отримувати найбільше саме за часів Зеленського.

Ігор Палиця (ліворуч) та Олександр Шевченко (праворуч)

У 2021 році Шевченко спробував потрапити до Верховної Ради через дострокові вибори по одному з округів рідного Прикарпаття. Однак програв боротьбу "Слузі народу" Василю Вірастюку та звинуватив владу у фальсифікаціях.

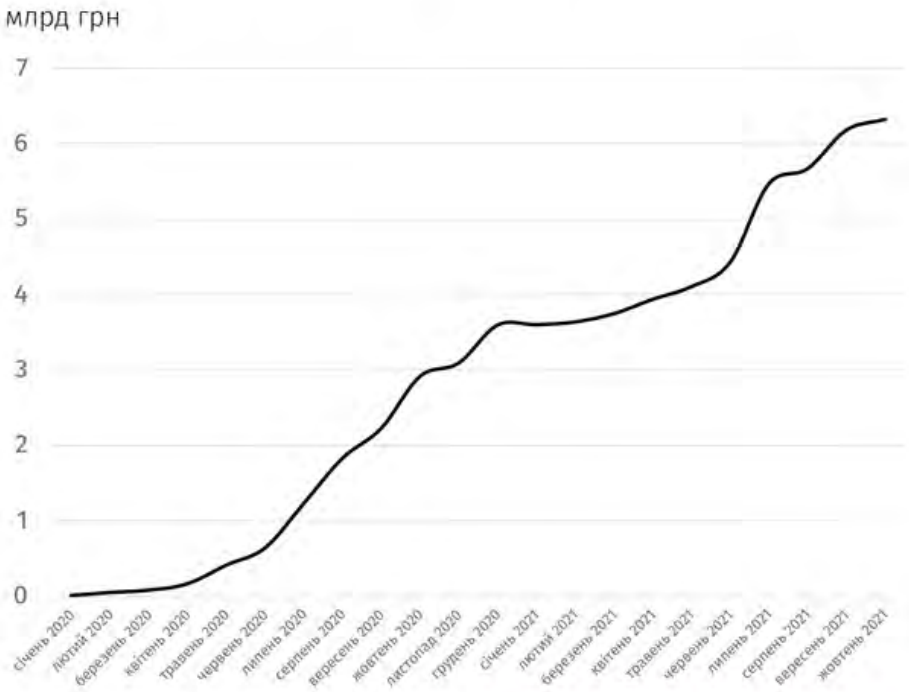
Після цього грошовий дохід "ПБС" не дуже знизився, оскільки фірма продовжує виконувати вже виграні підряди. Але у майбутньому все ж ризикує вилетіти з переліку фаворитів.

Регіональні феодали

6

"Техно-буд-центр"

Отримано **6,33 млрд грн**

ВЛАСНИК:

бізнесмени **Юрій Ханін** та **Андрій Ярема**

КОНТАКТИ:

Національна асоціація дорожників України

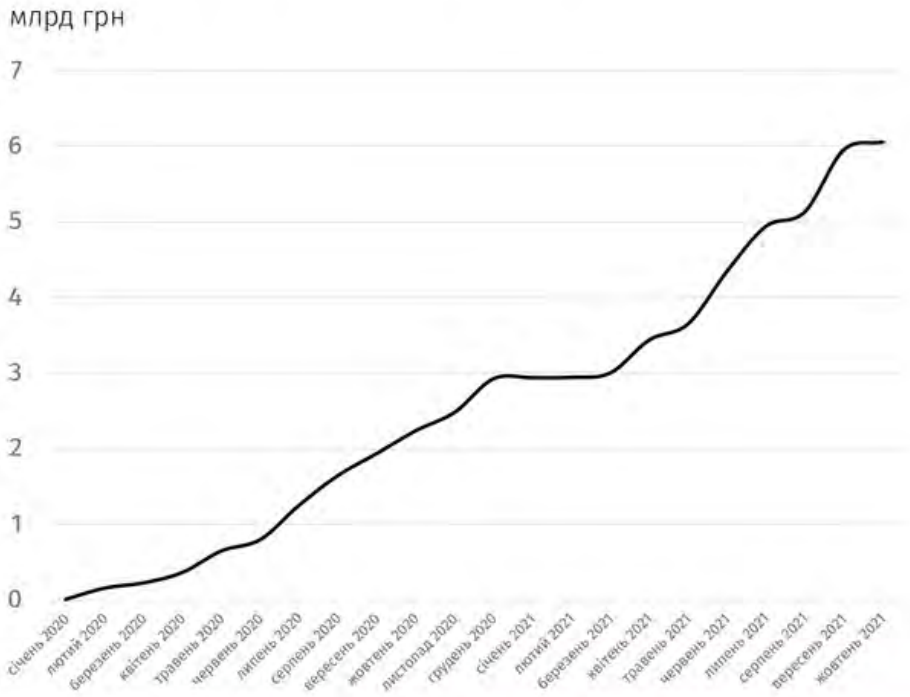
Власники компанії – тернопільчани Юрій Ханін та Андрій Ярема. Останньому десять років тому належала цигаркова фірма "Тедіс", згодом продана оточенню Януковича.

"Техно-буд-центр" є одним з батьків-засновників НАДУ. Однак фірмі так і не вдалось вискочити далеко за межі свого регіону. Компанія є безумовним монополістом на дорожні підряди лише на Тернопільщині. Відтак її доходи генеруються тільки завдяки тому, що Укравтодор направляє значні кошти у цей регіон.

7

"ШБУ-77"

Отримано **6,06 млрд грн**

ВЛАСНИК:

Андрій Білоус, ексменеджер будівельної групи “Strabag” (Австрія)

КОНТАКТИ:

- **Олег Дерипаска,** кремлівський олігарх

Андрій Білоус колись працював менеджером великої австрійської будівельної групи "Strabag". Частку в ній мав кремлівський олігарх Олег Дерипаска.

Фірма отримує великій дохід завдяки базовій для неї Закарпатській області. Володимир Зеленський призначив цей регіон одним з пріоритетних для "Великого будівництва":

"Тому що дуже складно на Закарпатті, коли в угорців якісна інфраструктура, а ми нічого не робимо, просто нічого не робили".

Цього року Закарпаття – на третьому місці за увагою Укравтодору.

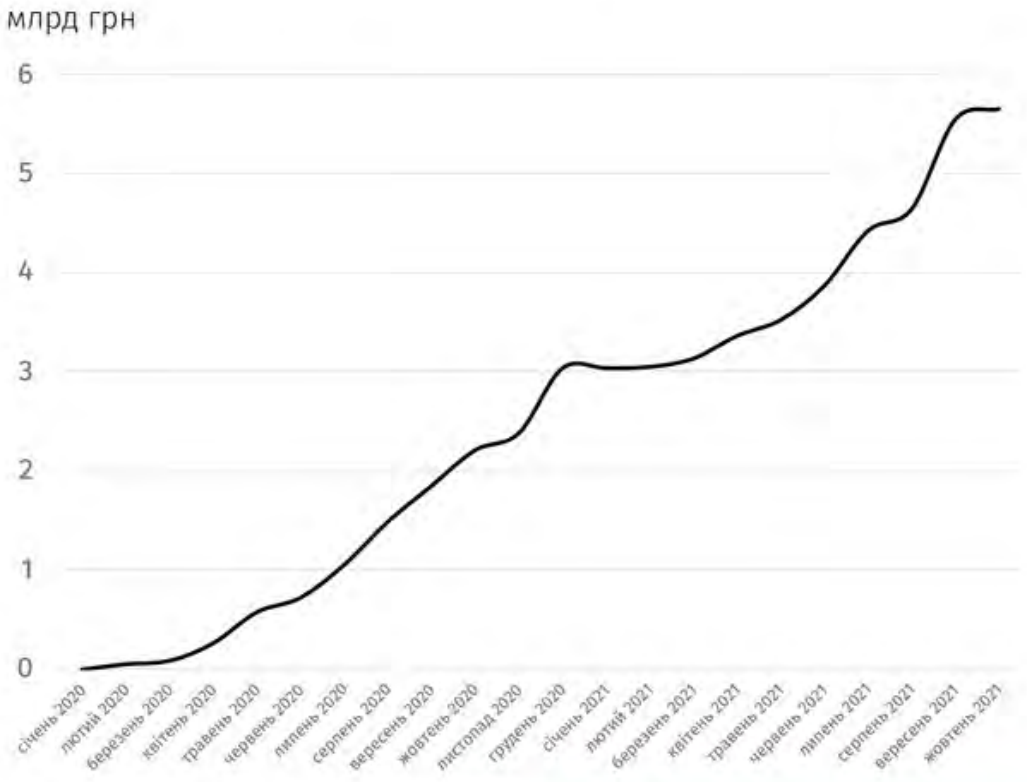
Журналісти також фіксували, як впливовий нардеп Микола Тищенко, начальник місцевого осередку "Слуги народу", лобіював фінансування цієї області.

Друзі Коломойського №2

8

"Хмельницьке ШБУ-56"

Отримано **5,64 млрд грн**

ВЛАСНИК:

Сергій Лабазюк, народний депутат "За майбутнє"

Цю фірму і раніше вважали близькою до депутата з групи "За майбутнє" Сергія Лабазюка. Із ним були пов’язані формальні власники і керівники цього бізнесу. А восени цього року Антимонопольний комітет дозволив Лабазюку офіційно оформити контроль. Він поглинув компанію, яка, в свою чергу, контролює дорожнього підрядника.

Доходи хмельницьких будівельників суттєво зросли під час "Великого будівництва" – так само, як і у фірми "ПБС" іншого "замайбахівця" Шевченка. Але, на відміну від однопартійця, Лабазюк займає обережну публічну позицію.

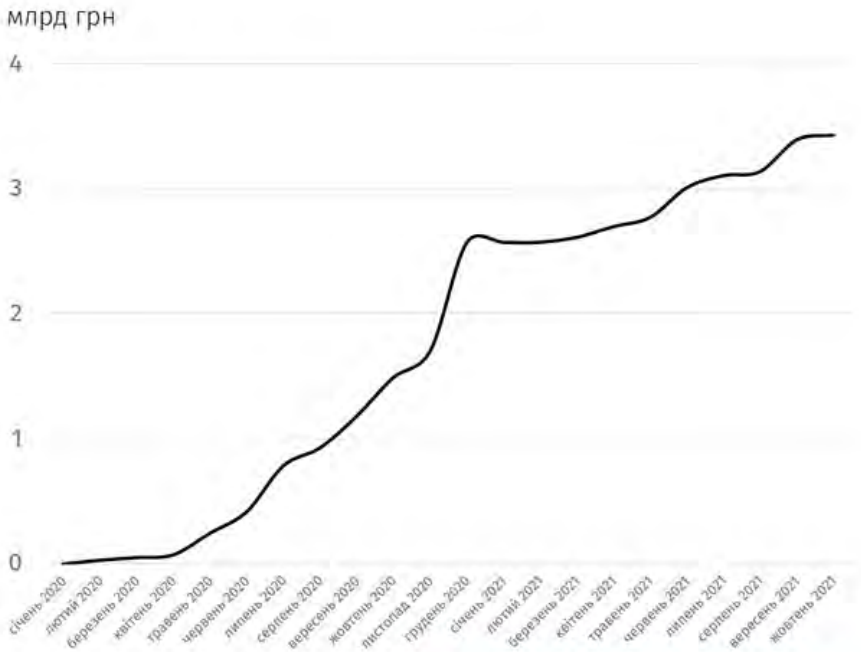
Відтак по тендерах на наступний рік фірма виходить вже на шосте місце.

Старожил у грі

9

"Альтком"

Отримано **3,43 млрд грн**

ВЛАСНИК:

бізнесмен
Олександр Тісленко

КОНТАКТИ:

- **Національна асоціація дорожників України**
- **Борис Колесніков,** екслідер Партії регіонів

Олександр Тісленко – один із найближчих бізнесменів до одного з лідерів Партії регіонів Бориса ***Колеснікова***. Компанія-будівельниця була найбільшим підрядником до Євро-2012, але після втечі Януковича вже не повернула колишніх позицій.

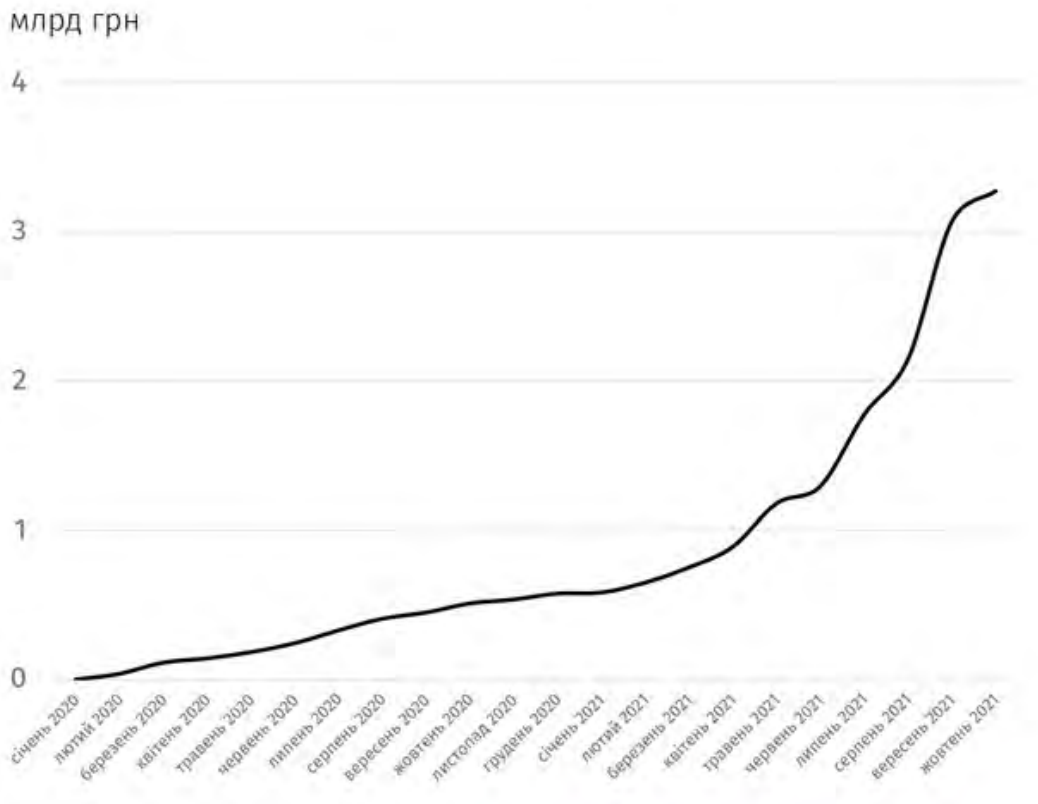
Фірма є засновником Національної асоціації дорожників, але знаходиться наприкінці десятки найбільших підрядників. І має шанси погіршити своє становище, оскільки Тісленку загрожує кримінальне покарання: він уже отримав підозру в справі про відкати голові Укравтодору.

Wanted by the FBI & Дніпропетровщина

10

"Будінвест-інжиніринг"

Отримано **3,27 млрд грн**

ВЛАСНИК:

оточення бізнесменів братів **Володимира та Леоніда Дубинських**

Брати Дубинські (не плутати з нардепом Олександром Дубинським) – відомі на Дніпропетровщині бізнесмени. Вони знаходяться у розшуку ФБР за звинуваченнями в махінаціях з нерухомістю в США.

Компанія заробляє гроші виключно у Дніпропетровській області, а значні підряди отримує саме в часи керівництва обладміністрацією Валентина Резніченка. Перші великі гроші "Будінвест" натендерив у 2017-2019 роках саме на підрядах ОДА. А перші мільярди від Укравтодору почав отримувати, коли Резніченко наприкінці 2020 року повернувся в обладміністрацію, а його колишній радник Юрій Голик став консультантом "Великого будівництва".

***

Один із шляхів до серця українського виборця – цілком чіткий і зрозумілий. Він лежить через асфальт, яким їздить автівка, маршрутка чи самокат цього виборця.

Тому бажання Зеленського запам'ятатись президентом, який побудував дороги, зрозуміле.

На перетині цих двох ліній з’явилось багатомільярдне "Велике будівництво". Його спонсори – мільйони українців – точно мають право розуміти, кому і як держава дозволяє заробити на цьому перетині.

Оскільки ані куратори, ані виконавці програми – далеко не волонтери. І не зі своїх кишень вони дістають ці мільярди.

Юрій Ніколов, Соня Лукашова для УП

https://www.pravda.com.ua/articles/2021/10/28/7311921/

***

№ 592.

Коломойского гражданства лишили, но миллиард компенсировали? И кто такой Литнарович?

2022-08-09

Один из крупнейших подрядчиков госпроекта «Большая стройка» — фирма «БУДІНВЕСТ ІНЖИНІРИНГ» заключила господрядов на 22 млрд грн. В тучные довоенные времена у героев асфальта и не такое бывало.

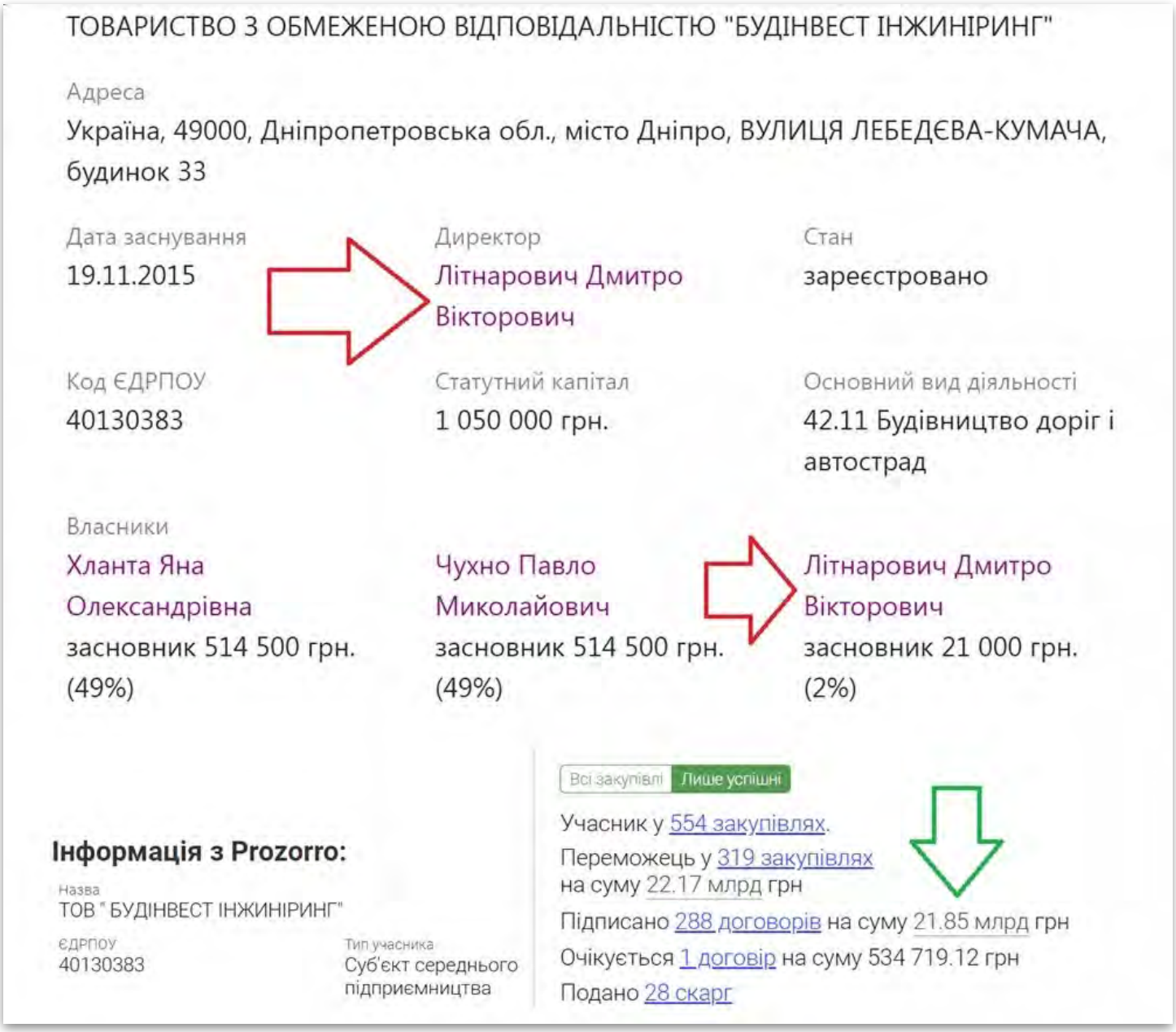
Но вот на днях эта фирма получила больше миллиарда из госбюджета.

Большинство конкурентов довольствуются жалкими миллионами

В чем же секрет успеха «БУДІНВЕСТ ІНЖИНІРИНГА»?

Юрій Ніколов утверждает, что это братья Владимир и Леонид Дубинские, которые контролируют 49% фирмы. Дубинские в своё время эмигрировали из Днепра сначала в Израиль, потом в США, где сейчас разыскиваются федералами за что-то уголовное, но Украина столь уважаемых граждан, естественно не выдаёт. Злые языки связывают братьев с днепровским губернатором Валентином Резниченко (кузен и младший партнер Бориса Ложкина) и Юрием Голиком (куратор «Большой стройки», экс-менеджер Ложкина) (см.ссылку в комментариях)

С Дубинскими понятно, но кто контролирует остальные 51% «БУДІНВЕСТ ІНЖИНІРИНГА»?

49% записано на тренера по фитнесу Яну ***Хланту***, она номиналка и идентифицировать её связи пока не удалось

Меня же заинтересовал директор фирмы ***Літнарович*** Дмитро Вікторович, который владеет всего 2%, но без которого ни у одного из долевиков нет контрольного пакета. То есть Літнарович — директор с «золотой акцией»

Літнарович также руководил компанией «УНІСТРОЙ», через которую неизвестные злоумышленники вывели 337 млн грн «Укрнафты» в 2014 году.

Учредители «УНІСТРОЯ» — 5 оффшоров БРІММІЛТОН ЛІМІТЕД, РІКОЛЛЕТІ ЛІМІТЕД, АББЕРВІЛЛЬ ІНТЕРНЕЙШНЛ КОРП, МАЙНЛДЕНХОЛЛ ЛІМІТЕД и РЕЙЧ ІНВЕСТМЕНТС ЛІМІТЕД, каждый из

которых давным давно иденфтифицирован как связанный с Коломойским и ко, как и обобранная ними «Укрнафта».

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "УНІСТРОЙ"

#32581996

Пов'язані особи

ПІБ	Тип зв'язку	Джерело
МАЙНЛДЕНХОЛЛ ЛІМІТЕД	Засновник	ЄДР
БРІММІЛТОН ЛІМІТЕД	Засновник	ЄДР
АББЕРВІЛЛЬ ІНТЕРНЕЙШНЛ КОРП.	Засновник	ЄДР
РІКОЛЛЕТІ ЛІМІТЕД	Засновник	ЄДР
РЕЙЧ ІНВЕСТМЕНТС ЛІМІТЕД	Засновник	ЄДР

N	Тип	Название поля	Значение
0	1.7	Системный номер	7982487
1	1.7	ОКПО	32581996
2	ab	Наименование организации	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "УНІСТРОЙ"
3		Район	ІНДУСТРІАЛЬНИЙ
4	ab	Адрес	М.ДНІПРОПЕТРОВСЬК, ІНДУСТРІАЛЬНИЙ Р-Н ВУЛ. ВИНОКУРОВА БУД. 3
5	ab	Основной телефон	367006
7	ab	Факс	367036
8	ab	Руководитель	ЛІТНАРОВИЧ ДМИТРО ВІКТОРОВИЧ
10		Форма собственности	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ
11		Юридический статус	ЮРИДИЧНА
13	1.7	Уставной фонд	18500
14		Вид деятельности	БУДІВНИЦТВО БУДІВЕЛЬ
16		Страна	БЕЗ НАЗВИ
17	1.7	Код главного предприятия	0
20		Дата регистрации	10.06.2008
21	ab	Регистрирующий орган	ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
29	ab	Регистрационный номер	12241070004020532
22		Дата коррекции	25.06.2008

Нюанс: оффшор РІКОЛЛЕТІ ЛІМІТЕД учредил компанию ТОВ «Руднекс» через которую в 2014-15 гг вывели $40 млн из Приватбанка (порошенковцы утверждали что часть ушла на счета участников квартала 95.

То есть имеем связь: «БУДІНВЕСТ ІНЖИНІРИНГ»=Літнарович=» УНІСТРОЙ»= Коломойский+1млрд грн (из госбюджета).

Владимир Бондаренко

***

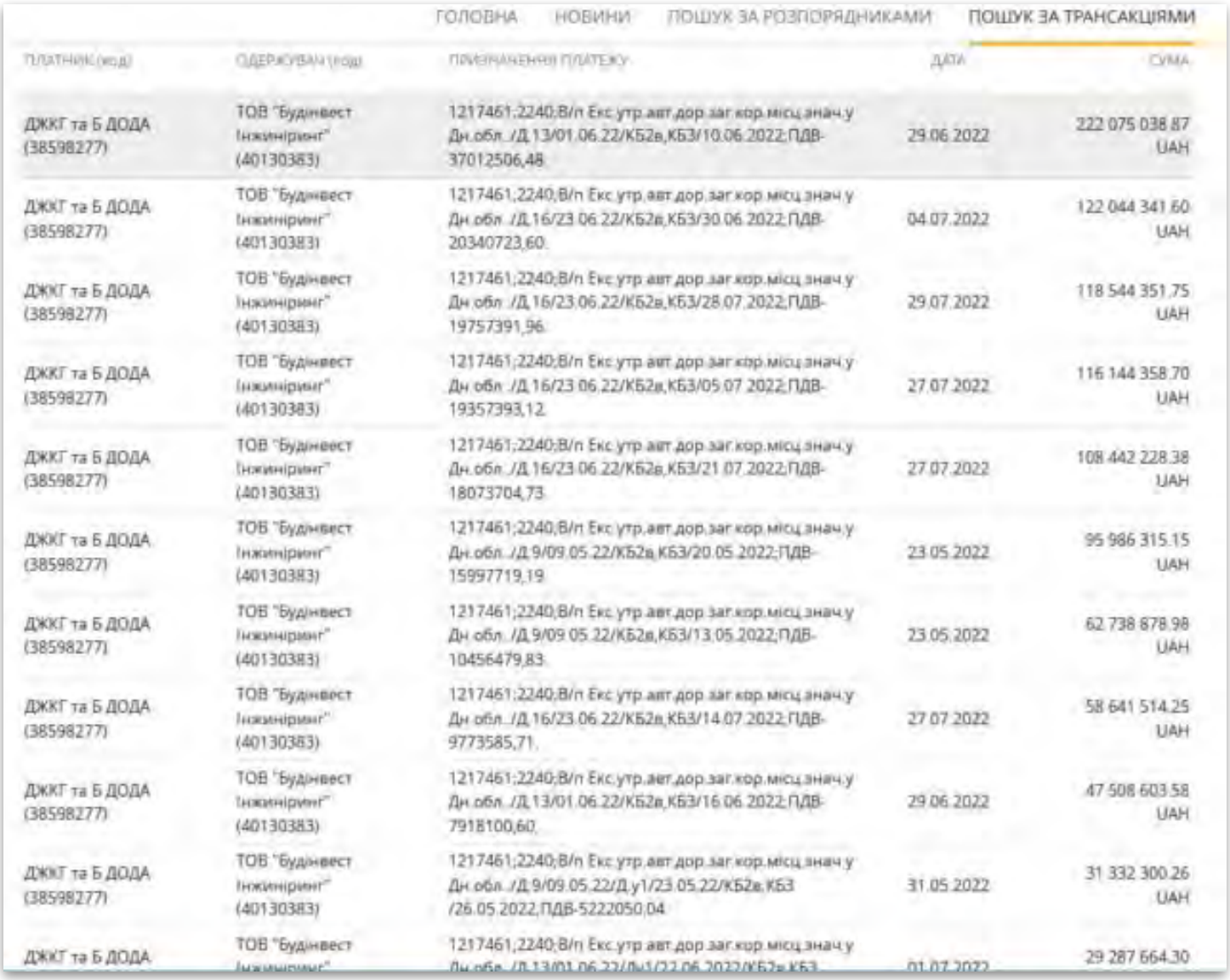
В тему:

Знайдені будівельники, яким влада під час війни заплатила з держбюджету більше 1 мільярда гривень. І це не за зруйновані будинки…

2022-08-09

Найбільші гроші з держбюджету серед будівельних фірм під час війни отримали компанія «Будінвест інжиніринг» та її постачальник будматеріалів «Автомагістраль 2016». Вони вдвох отримали 1,2 мільярди гривень за експлуатаційне утримання доріг Дніпропетровської області. Про це свідчать дані порталу «Spending».

З початку травня до кінця липня Департамент ЖКГ і будівництва Дніпропетровської ОДА перерахував цій фірмі 1,03 мільярди гривень. Дані щодо конкретних доріг, у які за три місяці було вкладені такі кошти, не наводяться. Само по собі експлуатаційне утримання передбачає ремонт невеликих шматків дорожнього полотна, заміну

ГОЛОВНА НОВИНИ ПОШУК ЗА РОЗПОРЯДНИКАМИ ПОШУК ЗА ТРАНСАКЦІЯМИ

ПЛАТНИК (код)	ОДЕРЖУВАЧ (код)	ПРИЗНАЧЕННЯ ПЛАТЕЖУ	ДАТА	СУМА
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.13/01.06.22/КБ2в,КБ3/10.06.2022;ПДВ-37012506,48	29.06.2022	222 075 038,87 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.16/23.06.22/КБ2в,КБ3/30.06.2022;ПДВ-20340723,60	04.07.2022	122 044 341,60 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.16/23.06.22/КБ2в,КБ3/28.07.2022;ПДВ-19757391,96	29.07.2022	118 544 351,75 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.16/23.06.22/КБ2в,КБ3/05.07.2022;ПДВ-19357393,12	27.07.2022	116 144 358,70 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.16/23.06.22/КБ2в,КБ3/21.07.2022;ПДВ-18073704,73	27.07.2022	108 442 228,38 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.9/09.05.22/КБ2в,КБ3/20.05.2022;ПДВ-15997719,19	23.05.2022	95 986 315,15 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.9/09.05.22/КБ2в,КБ3/13.05.2022;ПДВ-10456479,83	23.05.2022	62 738 878,98 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.16/23.06.22/КБ2в,КБ3/14.07.2022;ПДВ-9773585,71	27.07.2022	58 641 514,25 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.13/01.06.22/КБ2в,КБ3/16.06.2022;ПДВ-7918100,60	29.06.2022	47 508 603,58 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА (38598277)	ТОВ "Будінвест Інжиніринг" (40130383)	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у Дн.обл. /Д.9/09.05.22/Д.у1/23.05.22/КБ2в,КБ3 /26.05.2022,ПДВ-5222050,04	31.05.2022	31 332 300,26 UAH
ДЖКГ та Б ДОДА	ТОВ "Будінвест	1217461;2240;В/п Екс утр.авт.дор.заг.кор.місц.знач.у	01.07.2022	29 287 664,30

знаків тощо. Але в умовах війни воно може включати в себе і ремонт мостів.

Виплати цій фірмі у п’ять-шість разів перевищують кошти, які отримували під час війни будь-які інші компанії. Менше отримали навіть традиційні фаворити «Укравтодору» останніх років, які у липні були на зустрічі з президентом Володимиром Зеленським з обраними будівельниками щодо відновлення об’єктів інфраструктури в умовах війни – «Автомагістраль-Південь» (172 млн грн), «Онур» (140 млн грн) та «Автострада» (76 млн грн).

Підрядник	Сума, грн.
«Будінвест інжиніринг»	1 034 611 599
«Автомагістраль 2016»	197 096 724

«Автомагістраль-Південь»	172 305 506
«Онур конструкціон інтернешнл»	139 916 647
«Техно-Буд-Центр»	128 055 995
«Харківський облавтодор»	127 072 306
«Хмельницький облавтодор»	104 453 079
«Ростдорстрой»	100 057 504
«Спец комплект постач»	92 556 163
«СУНП «Автострада»	75 866 659
ПП «Автомагістраль»	75 257 214

На другому місці по виплатам ТОВ «Автомагістраль 2016» (197 млн грн). Раніше вона особисто не отримувала дорожніх підрядів. Але ця компанія знаходиться у тісних господарських стосунках з «Будінвест інжинірингом». За даними «Наших грошей, у 2020-2021 роках «Автомагістраль 2016» поставила йому різних будівельних матеріалів на 150 млн грн.

Дані станом на початок осені 2021 року

ТОВ «Будінвест інжиніринг» було засноване у 2015 році, невдовзі після того як Валентин Резніченко вперше став керівником Дніпропетровської ОДА, а його радником став Юрій Голик. Після обрання Зеленського у 2019 Резніченка було звільнено з посади. Однак невдовзі Голик став консультантом «Великого будівництва», і Резніченка повернули у губернаторське крісло.

Як видно на інфографіці, саме у моменти кар'єрних злетів Голика-Резніченка «Будінвест інжиніринг» отримував найбільші підряди від Дніпропетровської ОДА та Укравтодору. Зрештою вона стала настільки великою, що увійшла в десятку найбільших шляховиків України у 2021 році. При цьому фірма через

мережу «прокладок» отримувала будматеріали по завищеним цінам (докладніше про схему тут).

Довідково про власників «Будінвест інжинірингу» та «Автомагістралі 2016»

Основними засновниками дніпровського ТОВ «Будінвест Інжиніринг» є фітнес-тренерка Яна Хланта і директор ТОВ «Спортивний клуб «Прометей» Павло Чухно. Чухно є директором ТОВ «Спортивний клуб «Прометей» Володимира Дубинського. Родичка Павла Чухна Олена Чухно є також співвласницею Царичанського і Криничанського асфальтобетонних комбінатів, які також є виробниками будматеріалів для «Будінвест інжинірингу».

Володимир та Леонід Дубинські (не плутати з відомим нардепом Олександром Дубинським) – це відомі на Дніпропетровщині люди. Починали бізнес в Дніпропетровську в 90-х роках. Мали власний місцевий телевізійний канал «VLD-Brothers». На початку 2000-х емігрували до Ізраїлю, а потім в США. Після зацікавленості ФБР їх діяльністю через будівельну аферу в м. Сакраменто, в 2009 році повернулись до України. Згідно з офіційними даними

Відділу міжнародного поліцейського співробітництва ГУ НП в Дніпропетровській області Дубинські з 26.03.2013 перебувають у міжнародному розшуку з метою арешту та екстрадиції за вчинення шахрайства на території США. Досі мають громадянство України, тому їх екстрадиція в Америку неможлива.

Засновником «Автомагістралі 2016» є Олег Анатолійович Логвиненко. Компанія має асфальтобетонний завод у Новомосковському районі Дніпропетровської області – в смт. Меліоративне, вул. Заводська, 1. Це територія ВАТ "Новомосковський завод залізобетонних виробів", його директором є Логвиненко Віктор Миколайович (основний акціонер заводу – Іван Миронович Сосновський).

***

«Укрнафта» вивела на структури «Привату» більше 3 мільярдів прибутку за 2014 рік

2015-07-22

ПАТ «Укрнафта» в результаті невірних управлінських рішень керівництва, а також створюючи штучну дебіторську заборгованість скоротила дохід за 2014 перед розподілом прибутку між акціонерами (виплатою дивідендів). Про це пише OilNews з посиланням на звіт ревізійної комісії.

В результаті відбулося скорочення прибутку за минулий рік на 3,3 млрд грн.

Це сталося через залік резерву сумнівних боргів на дебіторську заборгованість за виданими авансами в рамках договорів про постачання продукції на умовах передоплати з постачальниками ТОВ «Український завод понад великогабаритних шин», ПАТ «Стахановський завод феросплавів» і ТОВ «Ріаліз ойл», які контролюються «Приватом», у розмірі 202 млн грн., 350 млн грн і 1,6 млрд грн відповідно.

Ревізори з'ясували, що дебіторська заборгованість перед цими підприємствами була створена штучно.

У результаті повернення попередньої оплати ТОВ «Уністрой» у березні 2014 по договорами поставок нафтопродуктів, укладених в 2013 р, «Укрнафта» була змушена укласти нові договори на постачання палива за завищеними цінами з «Укртатнафтою», яка також контролюється «Приватом». Через це «Укрнафта» понесла додаткові витрати в сумі 339 млн грн.

Також комісія відзначила зайві витрати «Укрнафти» у розмірі 160 млн. грн за рахунок придбання нафтопродуктів в 2014 році за цінами вище ринкових.

Крім того, за інформацією ревізорів, ПАТ отримало збиток у розмірі 702 млн грн. від діяльності своєї мережі АЗС в 2014 р.

Нагадаємо, раніше «Укрнафта» знизила розмір прибутку в своїй звітності. Так, спершу компанія показала 4,495 млрд грн. чистого прибутку за результатами діяльності в 2014 р. Проте вже через 10 днів «Укрнафта» відзвітувала, що отримало всього 1,265 млрд грн. прибутку за цей же період.

Раніше керівництво підприємства неодноразово перешкоджало роботі ревізійної комісії, у тому числі відмовляючи її членам в допуску до документів.

На сьогоднішніх зборах акціонери ПАТ «Укрнафта» повинні обрати нового главу компанії та затвердити питання про виплату дивідендів за 2014 рік.

50% + 1 акція «Укрнафти» належить «Нафтогазу», близько 42% – компаніям, афільованим з групою «Приват» Ігоря Коломойського.

Від «Наших грошей»

До грудня 2010 року частку ТОВ «Український завод понадвеликогабаритних шин» було оформлено на офшор «Балліоті ентерпрайзес лтд», на який реєструються компанії «Привату».

ТОВ «Уністрой» записане на Максима Короткіна, відомого як директор ТОВ «Візора», де співзасновником є віргінський офшор «Стафертон Коммершіал ЛТД», на який зареєстровані фірми з групи «Приват».

ВИСНОВОК

Результати проведеної перевірки є достатньо вагомим обґрунтуванням для прийняття рішення щодо ведення бухгалтерського обліку і складання звітності.

Посилаючись на Аудиторський Висновок ТОВ «Аудиторська фірма «Капітал Груп» ревізійна комісія також підтверджує, що Баланс Товариства, складений на 31 грудня 2014 року за МСФЗ, має валюту в сумі 33 207 519 тис. грн., а чистий прибуток до розподілу між акціонерами 1 264 626 тис. грн.

У той же час, внаслідок прийняття правлінням Товариства невірних управлінських рішень, відбулося зменшення прибутку до розподілу між акціонерами за 2014 рік на 3 319 982,7 тис. грн.

Зазначене відбулося за рахунок нарахування резерву сумнівних боргів на дебіторську заборгованість ТОВ «Український завод понад великогабаритних шин», ПАТ «Стахановський завод феросплавів» та ТОВ «РІАЛІЗ ОЙЛ» у розмірі 202 244 тис. грн., 350 000 тис. грн. та 1 565 678 тис. грн. відповідно.

Слід зазначити, що дебіторська заборгованість ТОВ «РІАЛІЗ ОЙЛ» була створена штучно.

Внаслідок повернення попередньої оплати ТОВ «Уністрой» у березні 2014 року за договорами постачання нафтопродуктів, укладених протягом 2013 року ПАТ «Укрнафта змушена була укласти нові договори на постачання таких нафтопродуктів з ПАТ «Укрнтатнафта» за вищими цінами, через що Товариство понесло додаткові витрати у сумі 339 145 тис. грн.

Також, Товариство понесло зайві витрати у сумі 160 151 тис. грн. за рахунок придбання протягом 2014 року нафтопродуктів у постачальників за цінами вищими ніж на ринку.

Крім того, ПАТ «Укрнафта» за 2014 рік від діяльності мережі власних АЗС отримано збиток у розмірі 702 764,7 тис. грн., сума якого зменшила прибуток до розподілу між акціонерами компанії.

Голова ревізійної комісії ПАТ «Укрнафта» Свірін В.В.

Члени ревізійної комісії ПАТ «Укрнафта»: Андріяшина О.В.

Думчева Т.Б.

Параконяк Н.Б.

Рубіс С.М.

42

Співзасновником ТОВ «Ріаліз Ойл» є офшор «Ронтекс інк.», що виступає власником ТОВ «Імріс», директором якого є Вадим Перевізний, відомий як директор «приватівського» ТОВ «Зірка Буковелю».

Наразі засновником ТОВ «Український завод понадвеликогабаритних шин», що прописане у Дніпропетровську, є кіпрська «Маніта Інвестментс Лімітед». Директор – Олександр Фролов.

Засновниками ТОВ «Уністрой», яка теж зареєстроване у Дніпропетровську, є «Аббервілль Інтернешнл Корп.» і «Рейч Інвестментс» з Белізу, «Бріммілтон Лімітед» і «Ріколлеті Лімітед» з Віргінських островів, а також «Майнхолденхолл Лімітед» (Багами). Директором фірми є Парвіз Абдурахманов.

Засновниками ТОВ «Ріаліз Ойл», яка прописана у Дніпропетровську, є «Біргмінтон Інвестінг Інк.» і «Кернтон коммершіал ЛТД» (Віргінські острови), «Морін Інвестментс Лімітед» і «Хілсторм Ентерпрайзес Лімітед» (Беліз), а також «Ронтекс Інк.» (Сент-Кітс і Невіс). Директором фірми є Анатолій Молібоженко.

Юрій Ніколов, "Наші гроші"

https://ord-ua.com/2022/08/09/kolomojskogo-grazhdanstva-lishili-no-milliard-kompensirovali/

***

№ 593.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 01 вересня 2022

Головне

1) Учорашній плаский жарт хуйла остаточно підвтердив, що воно – пдар у всіх сенсах. Гумове хуйло .

2) "Місія МАГАТЕ" на Запорізьку АЕС учергове підтвердила, що всю цю шарагу цілком і повністю контролює велике хуйло. Отого Гроссі - так на 100%

3) А щодо "Придністров'я" погрози від лаврової коняки свідчать про побоювання, що ЗСУ таки з'їдять отой "кантінгєнт" з гівном.

4) Про те, що на півдні все тяжко, свідчить нескінчений поік поранених до шпиталів. Це ціна відступу перших днів війни. За який нікого не покарано.

Теми доби

1) 1 вересня багато українських школярів розпочали навчання в онлайн-режимі.

2) Білорусь проведе навчання щодо відпрацювання захоплення північних областей України.

3) 5 представників МАГАТЕ залишились на ЗАЕС для проведення інспекції.

1. Війна

1-1) Фронт

• Лінія фронту від Харкова до Запоріжжя за добу не зазнала змін. Командування ЗСУ зберігає "режим тиші" щодо ситуації на правобережній частині Херсонської області, щоби не нашкодити військам, які намагаються вести контрнаступ.

• З території РФ обстріляно з артилерії та мінометів прикордонні села Чернігівщини та Сумщини. По Харкову з району Білгорода завдано удару двома ракетами.

• Представник Генштабу Громов повідомив про проведення з 8 до 14 вересня на території Білорусі спільних командно-штабних навчань армій країн Організації договору про колективну безпеку (ОДКБ), під час яких відпрацьовуватиметься захоплення Волинської, Рівненської та Житомирської областей. Президент Білорусі Лукашенко під час "відкритого уроку" в школах та ВНЗ країни заявив, що війна в Україні "завершиться вже незабаром", і висловив упевненість, що Росія не може її програти. Він заявив про готовність звернутися до президента Путіна з проханням про надання армії РБ ядерної зброї в разі нападу на Білорусь або розміщення американської ядерної зброї в Польщі.

• На всій ділянці фронту на Донбасі точаться бої. ЗСУ відбили атаки російських військ у напрямку на Слов’янськ – у Долині на трасі М-03 Харків – Довжанський.

• Ні на день не вщухають запеклі бойові зіткнення на околицях Соледара та Бахмута, а також на південь від міста – у селах Зайцеве та Кодема.

• Окупанти не залишають спроб прориву української оборони за підтримки артилерії та авіації на північній околиці Донецька – в Опитному, Первомайському та Невельському, а також на схід від міста – в Авдіївці та Красногорівці. Протягом доби їм не вдалося просунутися ані трохи. На цей напрямок російське командування перекинуло свіжі підкріплення – підрозділи 3-го армійського корпусу, який було створено всього 2 місяці тому. Заступник начальника Генштабу Громов стверджує, що президент Путін поставив перед армією РФ завдання утримати захоплені території та підготувати ще один наступ для повного захоплення Донецької області до 15 вересня.

• На решті ділянок фронту армія РФ завдає масованих артилерійських ударів по позиціях ЗСУ та населених пунктах у ближньому тилу української оборони.

• Оперативне командування "Південь" повідомило, що контрнаступ українських військ на Херсонщині розвивається успішно, але не розкриває реальної ситуації на цій ділянці фронту. Представник командування Гуменюк повідомила, що артилерія вивела з ладу логістичні маршрути російських військ, що не дає їм змоги перекинути нові резерви на передову. Підрозділи ЗСУ під час боїв зазнають тяжких втрат, різко збільшився потік поранених у шпиталі.

Секретар РНБО Данілов заявив, що українське керівництво не має наміру ні з ким узгоджувати звільнення власних територій.

Окупанти перекидають підкріплення угрупованню на півдні України через Крим – трасою "Таврида" в бік Херсонщини прямують великі колони військової техніки.

• Місія МАГАТЕ таки дісталася Запорізької АЕС. Голова організації Гроссі пробув на АЕС лише кілька годин, після чого оголосив, що він "побачив ключові речі", а місія залишиться на станції постійно. Радник глави Офісу президента Подоляк заявив, що за дві години можна було "прослухати лише казки від Росатому". Президент Зеленський заявив, що окупанти не пустили на ЗАЕС незалежних журналістів, водночас, організували масовку своїх пропагандистів. Він наголосив, що Україна зробила все можливе, щоби місія відбулася.

На думку міністра енергетики Галущенка, відключення станції від мережі не знизить загрози ядерної аварії, оскільки паливо завантажено в реактори, а відпрацьовані касети розміщено в спеціальному сховищі. Енергоатом наголосив, що окупанти спотворюють реальний стан АЕС та надають лише вигідну для себе інформацію про візит фахівців МАГАТЕ.

Представник РФ при ООН Небензя збирає ще одне екстрене засідання Ради Безпеки через ситуацію на ЗАЕС за участю директора МАГАТЕ Гроссі та генерального секретаря ООН Гутерреша. Міністр закордонних справ Лавров заявив, що Росія очікує від місії МАГАТЕ "реальної роботи щодо проблем ядерної безпеки" та "об’єктивної оцінки" ситуації на об’єкті.

Російські війська знову обстріляли з РСЗВ "Град" населені пункти Нікопольського району, які розташовано на протилежному від АЕС березі Каховського водосховища.

1-2) Тил

• За пів року після початку російського широкомасштабного вторгнення президент Зеленський, нарешті, скасував указ про створення української делегації на переговорах тристоронньої контактної групи з урегулювання на Донбасі.

• 1 вересня розпочалися заняття в школах, суттєва частина дітей навчатиметься в онлайн-режимі. На окупованій території Росія спробувала організувати навчання за російською шкільною програмою з промиванням мізків українським дітям сфальсифікованою історією. Школи на неконтрольованій території взяла під охорону Росгвардія. Президент Путін на "відкритому уроці" у РФ пожартував про "гумову дупу", яка не може бути еквівалентом працьовитості.

• Депутат Гетманцев заявив, що прем'єр-міністр Шмигаль відклав підписання постанови про порядок виїзду військовозобов'язаних чоловіків за кордон через украй негативну реакцію суспільства.

• Міністерство агрополітики повідомило, що протягом серпня Україна експортувала 4,5 млн т зернових та олійних культур залізницею, річковим та морським транспортом. Завдяки розблокуванню портів "великої Одеси" експорт зріс на 1,5 млн т. До вторгнення, рік тому, експорт становив 6 млн т.

• Міністерство цифрової трансформації повідомило про підключення до додатка для смартфонів "Дія" електронної посвідки на проживання для іноземців та надання їм можливості підписувати документи електронним підписом.

• Вищий антикорупційний суд конфіскував активи російського олігарха Євтушенкова в Києві та Запоріжжі. Він суттєво розширив свій бізнес в Україні під час каденції колишнього президента Януковича. Мін'юст планує вже у вересні конфіскувати активи Януковича та інших бізнесменів з оточення президента Путіна.

• Міністерство економіки заклало до макроекономічного прогнозу на наступний рік курс 50 ₴/$ та інфляцію понад 30 %.

• Чергове щомісячне опитування НБУ показало, що бізнес украй стримано оцінює перспективи розвитку економіки та прогнозує спад у торгівлі.

2. Україна та світ

• Міністерство оборони Фінляндії оголосило про надання ЗСУ воєнної допомоги на суму $8,29 млн без конкретизації номенклатури постачань.

Данія планує передати українській армії військову форму, зокрема, зимову.

Прем’єр-міністр Шмигаль перед візитом до Німеччини закликав уряд країни передати ЗСУ сучасні танки Leopard 2 та висловив сподівання, що американська адміністрація надасть танки Abrams.

Німеччина передає Чехії танки Leopard 2 на заміну радянським танкам Т-72, які було передано Україні.

Французький президент Макрон заявив про "непохитну" та довготермінову підтримку України у війні з РФ.

• Президент Путін оголосив Україну "антиросійським анклавом", а метою "спецоперації" назвав її ліквідацію як держави та захист Росії. Він укотре повторив мантру про те, що в Україні у 2014 р. стався держпереворот, який "мешканці Донбасу та Криму" не сприйняли, після чого Україна розв’язала та вела проти них "війну" протягом 8 років.

З 2 вересня в Далекосхідному окрузі РФ проводяться військові навчання "Схід 2022" за участю підрозділів "дружніх" країн, у тому числі – 2 тис. китайських військовослужбовців. Британська розвідка вважає, що в них візьмуть участь не більше ніж 20 % сил, залучених у 2018 р., а подібні маневри так і не підготували російську армію до широкомасштабних військових операцій.

У відповідь на заяву голови Ради Федерації Матвієнко про наявність у Росії "достатніх ресурсів" для перемоги над Україною секретар РНБО Данілов заявив, що Росії має вистачити лише одного ресурсу – на виплату репарацій та контрибуцій, а також на поховання своїх вояків.

Російський міністр іноземних справ Лавров заявив, що РФ вважатиме нападом на себе будь-які дії, що загрожують її "миротворчому контингенту" в Придністров’ї. За його словами, Росія зробить усе, щоби російськомовні жителі "Придністровської молдавської республіки" не постраждали, і захистить їх від воєнного втручання. МЗС Молдови викликало російського посла для надання пояснень із цього приводу. Українське МЗС назвало заяву Лаврова "фальшивим приводом для вторгнення".

• Прессекретар російського президента Пєсков назвав "сміховинним" рішення міністрів закордонних справ країн ЄС про скасування спрощеного візового режиму для російських громадян. Він погрозив, що цей крок ускладнить ситуацію і для самих європейців. Міністр закордонних справ Кулеба констатував, що під час обговорення рішення про візову політику в чиновників ЄС "відбувся важливий перелом" щодо РФ.

• Прем’єр-міністр Великої Британії Джонсон в останні дні своєї каденції закликав країну покінчити з "енергетичною залежністю від іноземних деспотів".

Фракція "Вільної демократичної партії" німецького Бундестагу, що входить до владної коаліції, закликала розібрати російський газогін "Північний потік-2", який Газпрому так і не вдалося ввести в експлуатацію. Депутати наголосили, що газогін із самого початку був геополітичним проєктом, спрямованим на ізоляцію України. Канцлер Шольц заявив, що країна поки не може повністю відмовитися від російського газу, навіть всупереч вторгненню армії РФ в Україну та ненадійність Газпрому як постачальника. Віцеканцлер Габек вважає, що країні не варто покладатися на постачання газу з РФ цієї зими. Понад половина респондентів опитування громадян Німеччини, проведеного компанією Deutschlandtrend, підтримують збереження санкцій проти РФ навіть з огляду на зростання цін на товари та ймовірні перебої з постачанням електрики.

Міністри фінансів країн "Великої сімки" (G7) мають намір погодити рішення про запровадження обмеження цін на російську нафту. Віцепрем'єр-міністр РФ Новак пригрозив не продавати нафту країнам, які виконуватимуть це рішення.

• Лідер правої польської партії влади "Право і справедливість" Качиньський зажадав від Німеччини виплатити репарації в розмірі $1,3 трлн за збитки, які заподіяла її армія під час Другої світової війни. Він вважає, що це стало б кроком до "примирення між народами, що ґрунтується на правді". МЗС Німеччини вважає питання про репарації закритим ще з 1953 року. Відтоді Польща кілька разів підтверджувала відмову від вимог, і це, на думку німецьких чиновників, стало однією з фундаментальних засад сучасного європейського ладу.

• США заборонили постачання до РФ та Китаю високопродуктивних графічних процесорів, які використовуються в складних комп'ютерних системах, зокрема, у воєнних системах із застосуванням методів штучного інтелекту.

Китай відмовився постачати до РФ двигуни для вантажівок Камаз через можливі американські санкції, які може бути запроваджено проти китайських виробників.

Росія до кінця року планує купити валюти "дружніх країн" насамперед юані, на суму $70 млрд через неможливість розплатитися доларами на зовнішніх ринках унаслідок санкцій.

• Віцепрезидент Єврокомісії Схінас оголосив про виділення Україні €5 млн на заходи щодо збереження культурної спадщини.

3. Київ

• Стан повітря в Києві суттєво погіршився через загоряння торфу в районах на північ від міста. Ситуацію ускладнили безвітряна погода та вкрай спекотний серпень.

4. Тренди

- На думку журналістів НСЖУ, **законопроєкт "Про медіа", який ухвалили в першому читанні депутати Верховної Ради в середу, має метою запровадження цензури та ручного регулювання онлайн-ЗМІ, блогерів та різноманітних вебплатформ**, а також суперечить кодексу журналістської етики.

***

№ 594.

Володимир Лановий: “Щоб відновлювати національну економіку, треба не піднімати, а знижувати процентні ставки”

2022-09-02

Економічні дії Кабінету міністрів і Національного Банку – недостатні, недолугі та викликають сумніви у професійній придатності нинішніх можновладців до подолання кризи, спровокованої повномасштабною війною росії проти України.

Зараз не час приватизації державного майна, а час націоналізації – за прикладом країн Заходу.

Втім, поточні проблеми накопичувались протягом останніх десятиліть і зараз час рішучих та системних дій. Бо без вирішення накопичених проблем-завдань на подолання наслідків російської військової агресії та корупційних схем, які треба знищити докорінно, не вистачить ніякої західної допомоги.

Про це в інтерв'ю журналісту Олексію Комасі для КВ розповів ексвіцепрем'єр, ексміністр економіки, колишній голова Фонду держмайна, народний депутат кількох скликань Верховної Ради, доктор економічних наук Володимир Лановий, якого інколи також називають українським Кеннеді.

***

КВ: Як ви вважаєте чому розпочалась нова війна росії проти України?

Володимир Лановий: рф-ії потрібно знищити Україну, щоб у головах внутрішнього споживача не зародилася думка про можливість альтернативного європейського шляху розвитку і необхідність руйнування авторитарного путінського режиму.

До того ж рф-ії вдалося накопичити колосальні фінансові ресурси, які частково були трансформовані у запаси зброї. Ординський політичний бомонд був впевнений, що золотий дощ нафтодоларів ніколи не закінчиться. Отож поєднання авторитарної влади та зливи нафтодоларів створило кровожерливого монстра, якому потрібна була жертва.

А Україна виявилася найсильнішим подразником для демонстрації сили озброєного до зубів монстра. Отже у нас не було шансів уникнути війни, якщо ми пішли шляхом, що перекреслює шлях московської орди.

Фактично у такій історичній мозаїці ми були приречені відстоювати свої інтереси і цілі із зброєю в руках. На жаль, наша влада (еліта) зрозуміла це надто пізно.

КВ: Коли і за рахунок чого переможе Україна?

Володимир Лановий: Україна переможе. У глобальних війнах перемагає той, хто сильніший і на полі бою і в тилу.

Ми абсолютно переважаємо. Втрати ворога на полі бою у три рази більші, і при цьому він фізично не в спромозі наступати.

З нашої сторони протистоїть ворогу коаліція високо розвинутих держав, яка спроможна повністю перебити суперника і у військовому і у економічному

плані. Фактично наш тил – це уся західна демократична спільнота, як мінімум, усі країни НАТО. А ЗСУ показали своє воєнне мистецтво і зарядженість воїнів на захист Вітчизни.

Терміни війни можуть бути довшими чи коротшими, але тривалість боїв не є сьогодні критерієм наших стратегічних рішень. Головне, на мій погляд, є мінімізація людських втрат українського війська та цивільних громадян.

КВ: Чи можливо відновлювати економіку вже зараз, під час воєнних дій і власними силами?

Володимир Лановий: На жаль, це ілюзія. Ті можновладці, які представили програму відбудови України на швейцарському курорті в Лугано, виглядали жалюгідно, не знаючи стану економіки після війни і **намагаючись лише максимізувати кошториси витрат.**

Економіка настільки зруйнована, що власними силами відбудова триватиме десятиліття. Російські втрати не йдуть ні в яке порівняння з нашими. Тому наше відновлення має відбуватися завдяки спільним зусиллям, як спільними є витрати на війну сьогодні.

Ми маємо не тільки вимагати від наших союзників репарацій та пожертвувань (грантів). Хоча вони потрібні для відбудови.

Головне зацікавити західних партнерів після війни прийняти участь у масштабних бізнесових проектах в нашій економіці.

Ми маємо показати їм високотехнологічну перспективу, щоб інвестиції в Україну дали конкурентні продукти на світових ринках.

А головний фактор відновлення – інвестиції. Це на жаль почне діяти тоді, коли країна позбавиться ризикованості капіталовкладень, а отже у мирний час. Також після війни має запрацювати внутрішній інвестиційний механізм, який з часом стане визначальним для динаміки економіки.

Проте інфраструктура на звільнених територіях – житло, дороги, трубопроводи, електромережі і т. і. – треба починати відновлювати вже зараз і знаходити для цього фінансові ресурси.

КВ: Наскільки адекватною воєнному стану є *сьогоднішня фінансово-економічна політика України?*

Володимир Лановий: Фінансово-економічна система під час війни має сприяти надходженню на фронт максимальної кількості потрібних військово-технічних та інших матеріальних ресурсів. Це можливо при створенні

механізмів наповнення суспільними коштами (і державними, і приватними) потреб армії.

Такий механізм повинен передбачати,

> по-перше, спрямування бюджетних видатків на ці потреби і за рахунок державних запозичень.

Також для реалізації такого механізму потрібні стабільність фінансових параметрів економіки, доступність вартості матеріально-технічних засобів для ЗСУ, тобто притомність цін і низький рівень процентних ставок за кредитами, в тому числі – за рахунок накопичених грошей фінансових фондів підприємств і громадян в цінних паперах, у власних схованках, на банківських рахунках тощо.

Наприклад, підприємства ВПК можуть використовувати боргові інструменти для розрахунків з постачальниками.

Сьогодні механізм наповнення фінансовими засобами потреб Армії працює з суттєвими перебоями і ресурсів для ефективної оборони не вистачає.

Крім того, внутрішній фінансовий механізм, що працює на цивільну сферу, повинен бути надійним і відповідним обсягам товарообороту, забезпечувати рівновагу попиту і пропозиції на фінансових ринках.

КВ: Чи є нормальним в умовах війни підвищення зарплат депутатів та чиновників і як це впливає на дефіцит бюджету?

Володимир Лановий: Мінфін оцінює цьогорічний дефіцит бюджету, як половину усіх його видатків. В розрахунку до ВВП дефіцит становить приблизно 30%. Чи може наш чи будь який інший уряд знайти кошти, щоб профінансувати такий дефіцит?

У ЄС цей показник, як правило, не перевищує 3% ВВП. Під час найглибшої кризи у Європі в Греції десять років назад він максимально досягав 6%. Тому треба вважати таке перевищення теперішніми видатками над доходами нереальним, примарним.

Уточнимо, що ці величезні надпланові видатки не поступають на рахунки скарбниці і не наш уряд розпоряджається ними. Вони надходять у вигляді безповоротної допомоги на потреби армії та державного управління, включаючи медицину та освіту. Очікується, що ця іноземна допомога за рік складе 23-25 млрд доларів. Це біля 1 трлн гривень, хоча наш уряд стверджує, що додаткові потреби щомісяця складатимуть 5 млрд доларів. Це означає, що

урядовці сподіваються на річний обсяг допомоги не менше, ніж на 2 трлн гривень.

Зараз колективний Захід витягає нас із прірви, з якої самотужки ми б не вилізли. Хоча потирати руки ще рано. Джерел для фінансування дефіциту бюджету недостатньо.

Звичайно, на допомогу може прийти МВФ чи інші фінансові організації.

> Але це не значить, що можна роздавати міжнародну допомогу, в тому числі, для підвищення зарплати депутатам та іншим чиновникам. Це ганебне явище і з фінансової, і з моральної сторони.

За сьогоднішніх обставин держава не може знайти гроші для підвищення пенсій,

> хоча після стрибків споживчих цін уряд зобов'язаний підвищити рівень пенсій.

Зараз для отримання додаткових коштів влада діє двома шляхами.

1) Кабмін тисне на Нацбанк, змушуючи його прямо перераховувати Мінфіну **додатково надруковані кошти** шляхом купівлі державних облігацій. З початку року перераховано більше 400 млрд гривень.

> **Але надлишкове друкування грошей – головне джерело грошової інфляції. Інфляція має властивість прискорюватися і це ми побачимо восени і взимку. Це небезпечно не тільки тим, що зменшується купівельна спроможність і добробут громадян, а й тим, що падають ресурси інвестування в економіку, в тому числі у ВПК.**

2) Інший шлях – **підвищення податків**. На жаль, як відомо, збільшення оподаткування зменшує надходження до бюджету.

Отже,

> **така фінансова політика загнала владу у глухий кут.**

Вона 1) не сприяє зростанню реальних надходжень до бюджету і 2) не підвищує фінансові можливості громадян.

КВ: Як, на вашу думку, можна було би уповільнити інфляцію?

Володимир Лановий: **Девальвація кумулятивно прискорює темпи зростання цін, викликаних товарним дефіцитом і підвищенням витрат. Це спричинено, в тому числі, руйнуванням і погіршенням умов виробництва, подорожчанням енергетичних ресурсів на світових ринках.**

Всі ці компоненти разом формують проінфляційну фінансову модель, за якою до кінця року варто очікувати зростання цін плюс 15-20% до прогнозованого урядом темпу у 20%.

Така динаміка неприйнятна.

Вона ще більше виснажить мізерні фінансово-інвестиційні ресурси економіки.

КВ: До чого призведе зростання облікової ставки НБУ до 25%? Чи повинен зараз НБУ триматись політики стримання золотовалютних резервів навіть ціною девальвації гривні?

Володимир Лановий: Ці параметри мають відповідати стану фінансових ринків і врівноважувати попит-пропозицію на них.

Війна, руйнування господарств, волатильна поведінка суб'єктів ринків суттєво змінили ситуацію. І фінансове керівництво мало здійснити регулювання, яке би виправило нерівноваги.

Так маємо отримати відповідь на питання,

> **що важливіше: стримування девальвації гривні чи збереження золотовалютних резервів?**

На мій погляд, **головне це стабільність валютного ринку**.

Резерви НБУ утворені для стримування курсу у критичних ситуаціях, а зараз саме така ситуація.

На жаль,

> наш центробанк відійшов від політики стабілізації валютного курсу за рахунок власних валютних інтервенцій, яку він сповідував у перші три місяці війни (і йому вдалося контролювати майже катастрофічну ситуацію).

На мій погляд, **стрибкоподібна девальвація курсу дуже шкідлива**.

> Вона адміністративна та не відповідає стану попиту-пропозиції.
>
> Нова ставка НБУ була не адаптована для споживачів і тому на певний час зупинила обмінні процеси і торговельні операції, вона підштовхнула інфляцію, збільшивши на чверть витрати імпортерів іноземної продукції.

Карколомне підвищення облікової ставки НБУ з 10% до 25% сприяло різкому зменшенню гривневої грошової маси, в тому числі, тієї її

частини, яка використовується для конвертації у долари і вивозу за кордон.

Ініціатори такої зміни сподівалися що це підштовхне вгору відсоткові ставки й на інших кредитно-депозитних ринках:

державних облігацій, банківських позик і депозитів, депозитних сертифікатів НБУ тощо.

Але це дає прибуток лише банкам.

Тут явно проглядається галузевий інтерес, проте значно погіршуються умови фінансового стану інших секторів економіки.

Щоб відновлювати національну економіку, треба не піднімати, а знижувати процентні ставки.

КВ: Чи має місце конфлікт між керівництвом НБУ та Мінфіну, який не погоджується підняти процентні ставки за державними облігаціями?

Володимир Лановий: Якщо вартість грошей, тобто облікова ставка Нацбанку залишатиметься на рівні 25%, то плата за держоблігації має піднятися до ще вищого рівня, інакше комерційні банки не зможуть отримати прибутки від надання за рахунок емісійних кредитів НБУ.

Але надвисокі процентні ставки вимагатимуть пропорційно більших витрат Мінфіну на обслуговування таких позичок, що для гіпердефіцитного бюджету є неприйнятним. Тому на ринку облігацій продовжують діяти ставки у 12-14%, а банки використовують для їх купівлі гроші клієнтів, які депонуються під 7-8% і не звертаються за кредитами до Нацбанка.

Можна сказати, розриви між обліковою ставкою та процентами за держоблігаціями порушують нормальний обіг грошей в системі, є невиправданими і мають бути, на мій погляд, усунуті.

КВ: Чи справляється зі своїми функціями банківська система? Як потрібно стимулювати ефективність роботи банківської системи?

Володимир Лановий: На жаль, наша банківська система деградує. Почалося це приблизно з 2008 року. Тоді наша влада поглумилася над національною грошовою системою, власноручно зірвала курс гривні з 5 до 9 гривень/долар, допустила розкрадання активів банків їхніми керівниками та власниками.

Через втрати капіталу змусила іноземні банки світового рівня бігти з України.

Далі руйнацію продовжили олігархи, які через корупційні оборудки розхитали Національний банк і з метою загарбання заставленого майна, довели до штучного банкрутства більше половини пересічних банків.

Керівництво грошового регулятора закрило очі на перетворення кредитно-депозитних установ нашої країни на спекулянтів валютою та емісійними ресурсами, по суті лихварів, які, наприклад, отримують до 20% річних на купівлі депозитних сертифікатів НБУ і державних облігацій, пральні комбінати.

Наприклад,

> Ігоря Коломойського американська феміда звинувачує у відмиванні рекордної суми приблизно 60 млрд доларів, і він не один серед фінансових аферистів, які через фіктивні фірми виводять гроші вкладників та держави з банків на приватні рахунки.

Перетворення ж приватних банків у державні повернуло нас на 30 років назад,

> коли бізнес не кредитувався, державні монополії поглинали, не повертаючи, кредитні фонди банків, а самі кредитні корпорації поєднували касові операції з поліцейськими функціями, контролем за майном і доходами клієнтів, замороженням грошей і таке інше.

Чи варто при цьому згадувати про

> 1) кредитування підприємств, яким виставляли умови нарахування 30 і більше відсотків річних, і
>
> 2) про **кредитування сімей, при якому короткострокові позики оплачуються по ціні 50-60% річних**.

Виглядає так, що банківська система працює сама для себе, на свої прибутки будь якими, в тому числі шахрайськими методами, не надаючи грошову допомогу виробничій сфері.

До речі,

> у першій половині року, не дивлячись на війну, банки отримали більші прибутки, ніж у першій половині попереднього року.

Наразі дійсних банків немає, а без банків ринкова система, як відомо, не працює.

Після війни, очевидно, треба буде побудувати нову систему.

Нам потрібно повернути в країну потужні авторитетні міжнародні банки та західну банківську законність, чистоту, пунктуальність і культуру.

КВ: Чи можна під час війни проводити приватизацію державних активів?

Володимир Лановий: Під час війни, коли немає інвесторів, приватизація надто ризикована: правові норми до кінця не визначені, немає конкуренції між покупцями.

З якою метою зараз здійснюється приватизація підприємств і землі?

Ризикують спекулянти, які не будуть розвивати об'єкти і перепродадуть їх за дійсні ціни після війни. Це, в основному, протеже влади.

При цьому,

українська методика приватизації корпорацій сприяє створенню нових і укрупненню діючих олігархічних холдингів,

які спроможні лише паразитувати і загнивати.

Отже

уся ця кампанія розпродажу державних активів наскрізь просочена корупцією і не направлена на відновлення наших підприємств і господарств.

Незрозуміло, навіщо її проводити?

І навіть легальні гроші від продажу власності уряд не цікавлять.

Хоча б аргументом отримання додаткових доходів прикрилися як фіговим листком.

До речі,

західні країни, наприклад, Англія, Франція, Італія під час другої світової війни проводили не приватизацію, а націоналізацію підприємств.

Все так виглядає, що

виконується завдання усе продати якомога скоріше, своїм людям і без будь якої доцільності, крім корупційної.

https://kievvlast.com.ua/volodimir-lanovij-shhob-vidnovlyuvati-natsionalnu-ekonomiku-treba-ne-pidnimati-a-znizhuvati-protsentni-stavki

***

№ 595.

Як Резніков не зміг звільнити імпортера зброї, а Буданов зайшов на поле Єрмака

2022-09-02

Тетяна Ніколаєнко журналіст, автор "Цензор.НЕТ" [33]

Поки влада тестує настрої суспільства і як воно поставиться до зміни Головнокомандувача Збройних сил Валерія Залужного, а суспільство гойдається на емоційних гойдалка контрнаступу під Херсоном, різні групи впливу у владі ведуть запеклі бої за контроль над держкомпаніями, що імпортують зброю.

"Спецтехноекспорт", який ще в березні перевели в ***Міноборони*** під курування друга ***Єрмака*** Дениса ***Шарапова***

> несподівано передали в управління ***Головного управління розвідки*** Міноборони.

Навіщо ***Буданову*** свій імпортер зброї і чому попри указ Міністра ***Резніков*** до "***Спетехноекспорту***" повернувся **старий керівник**, розбирався Цензор.НЕТ.

***

1) "Укрспецекспорт", 2) "Спецтехноекспорт" та 3) "Прогрес" - **найбільші державні експортери зброї останніх років**.

> **У березні 2022** вони були виведені з управління ***"Укроборонпрому"*** та підпорядковані ***Міністерству оборони*** і опинились у сфері контролю Дениса ***Шарапова*** – колишнього бізнес-партнера Андрія ***Єрмака***, а нині заступника Міністра оборони.

Також підприємства кардинально змінили свій профіль – з експорту на імпорт зброї.

При цьому здобувати зброю треба було в такій кількості, що того, що в попередні роки вистачало на рік, тепер розходилось за тижні.

"Війна в України дуже підігріла ринок озброєння і ціни почали рости. Іноді ціни зросли на 40%. Але при цьому деякі керівники підпрємств вирішили, що навіть в таких умовах вони можуть заробити в свою кишеню", - каже співрозмовник Цензор.НЕТ серед профільних спеціалістів.

"Я була шокована, коли на одній зустріч у травні європейці почали в мене питати про те, що наші крадуть гроші на зброї. Як? Як це можна було робити?", - з обуренням згадує у приватній розмові одна з депутаток.

Безсовісне збагачення фактично на крові українців призвело до того, що

в 29 липня міністр Олексій Резніков звільнив керівників двох державних підприємств, які займались імпортом зброї - керівника ***"Укрспецекспорта"*** Вадима ***Ноздрю*** та директора ***"Спецтехноекспорту"*** Євгена Ларіна.

Як повідомили джерела Цензор.НЕТ, підставами звільнення стали умови контрактів, укладені посадовцями. Вище керівництво Міністерства оборони України не влаштовували ні ціни, ні те, що контракти в принципі ризикували лишитись невиконаними.

Ось як описав своє спілкування з керівниками цих підприємств *Резніков* в *інтерв'ю* "Українській правді".

"Я зібрав їх всіх і сказав: "Народ, ваша задача – забути, що ви спецекспортери, ви тепер спецімпортери. Ви тягнете в Україну, а не з України. Забудьте про прибутки, забудьте про премії. Ви – "руки-ноги", які бігають і везуть зброю, набої, щоб ми вижили в цій війні, щоб зберегти країну. Зрозуміло?" Зрозуміло – все, побігли, працюємо", - розповів журналістам міністр.

Відповідаючи на питання про звільнення ***Ноздрі*** та ***Ларіна***, ***Резніков*** розповів про два випадки.

*"Наприклад, телефонує мені наша посол Оксана **Маркарова**. Каже: "Олексію, якісь непорозуміння. Я знаю, що Пентагон для нас зараз буде закупляти одну потрібну історію, яка в пакеті допомоги за гроші платників податків американського народу. Але тут приїхали спецекспортери до виробника і кажуть: "Ми у вас купимо партію цих необхідних речей за гроші і дорожче, поставте Пентагон в другу чергу, а нам продайте вже", - розповів міністр.*

"Далі я веду перемовини зі Словаччиною про купівлю для нас "Сюзанни", це 155-міліметрова сучасна артилерійська установка. Зідзвонюємося ми за традицією з моїм колегою, міністром оборони Словаччини, і він мені каже: "Олексію, все клас, ми рішенням уряду все отримали, ми готові вам віддати 4 "Сюзанни" вже". І потім: "А можете попросити визначити одного перемовника? Від вас прийшло 5 покупців, і всі пропонують вищу ціну за "Сюзанни". Можна когось одного від вас визначити?"- поділився скандальними подробицями Резніков.

"Була зроблена перевірка, подивилися всі розрахунки, подивилися шалену дебіторську заборгованість. Тобто вони поукладали контракти, отримали гроші від Міноборони, заплатили, поставку не зробили", — додав міністр.

Як зазначили джерела Цензор.НЕТ, дебіторська заборгованість (сума оплачених коштів, по яким досі не поставлено продукцію) по двом підприємствам вже сягає *14 мільярдів гривень*, а деякі контракти вже оголошено "безнадійними".

Як вона утворювалась ми можемо показати на прикладі однієї поставки.

В ній керівники СТЕ примудрились прописати ціни, які інші постачальники завозили по ціні вдвічі дешевшій.

Наприклад,

за контрактом з чеською компанією "Excalibur Army" від 15 квітня цього року, "Спецтехноекспорт" імпортував для Міністерства оборони України 23 мм бронебійно-запалюючі-трасуючі постріли за ціною 38 Євро за штуку, при цьому в цей же період Міністерство оборони отримувало такі ж самі постріли з Польщі за 19 Євро.

Лише на одній 20-тонній машині 23 мм пострілів Міноборони переплачувало "Спецтехноекспорту" 0,6 млн Євро.

Крім того,

з початку війни спецекспортерам було дозволено використовувати на покупку техніки та боєприпасів кредитні гроші від державних банків.

Тобто,

якщо поєднати цей факт зі сказаним Резніковим, то **держекспотери не лише купували втридорога заради наживи, але і підставили підприємства під кредитні відсотки**.

При цьому, ціни в деяких закупівлях зростали протягом кількох місяців.

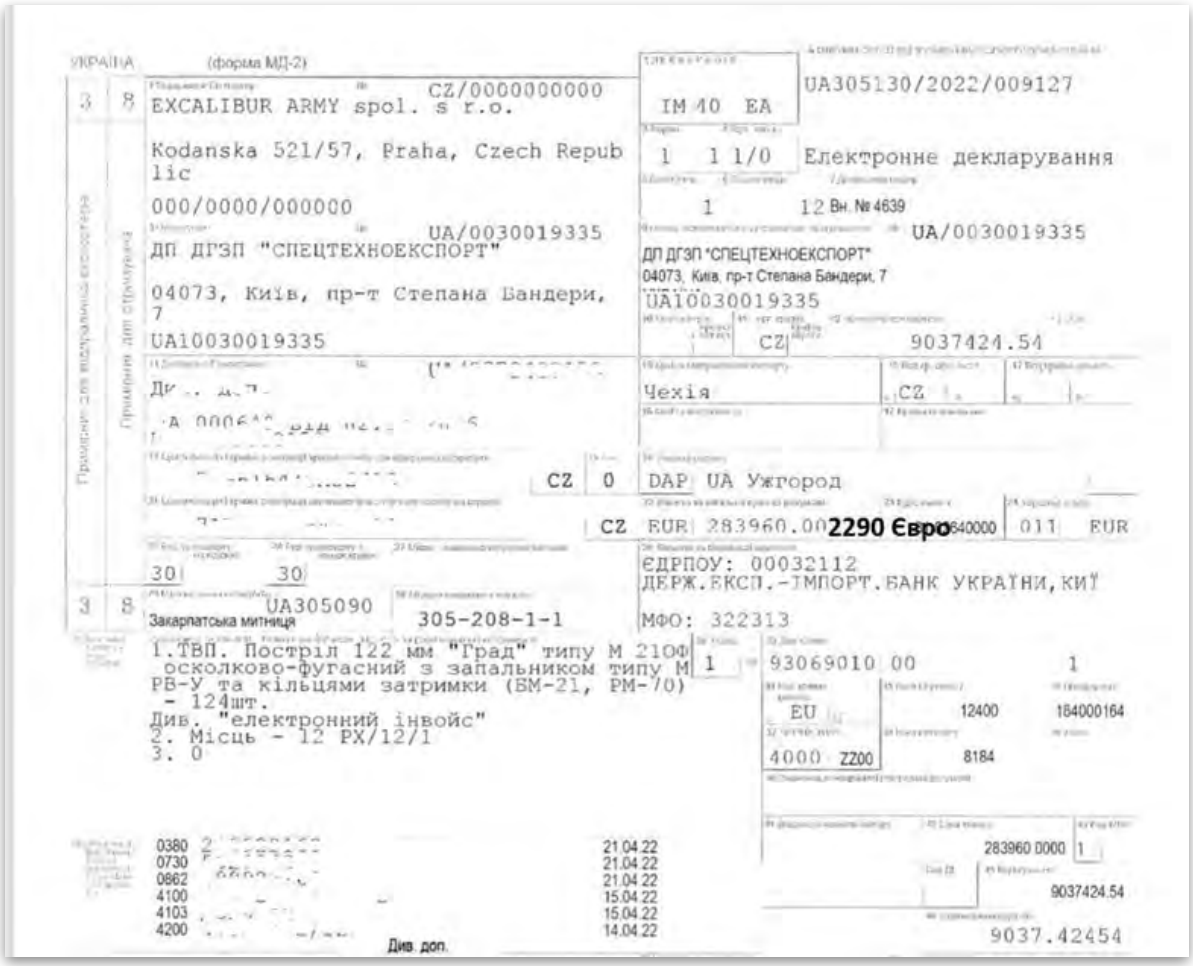
Наприклад, 29 липня, коли Резніков підписав накази про звільнення Ноздрі і Ларіна,

заступник Ларіна в ***Спецтехноекспорті*** – Олексій ***Заіка*** – підписує контракт на 64 мільйони Євро з румунською компанією "Romtehnica" щодо імпорту боєприпасів для потреб Міністерства оборони України.

Специфікація контракту – 20 000 ракет М-21ОФ для реактивних систем залпового вогню БМ-21 "Град".

Ціна – 3 240 Євро/за одиницю.

І ця ціна нічого не скаже необізнаному читачеві, поки ми не порівняємо її з цінами, за якими "Спецтехноекспорт" вже імпортував такі ракети кілька місяців тому.

21 квітня 2022 року ДГЗП "Спецтехноекспорт" імпортував для Міноборони України такі ж саме ракети **за ціною 2 290 Євро за штуку** (124 ракети на загальну суму 283 960,00 Євро), про що свідчить вантажно-митна декларація (фото надається). Постачальник – вже відома чеська "Excalibur Army".

Тобто

> **лише на одній ракеті у "Спецтехноекспорті" ціна зросла на 950 євро. На 20 тисячах таких ракет – 19 млн. Євро. Це і пояснює, чому контракт з "Romtehnica" підписували саме у день звільнення.**

І ***Ноздря***, і ***Ларін*** були призначено на керівні посади найбільших державних операторів ринку озброєння у ***січні 2020-го року***.

> На момент призначення Вадим ***Ноздря*** був депутатом Київської міської ради від депутатська група "Київська команда", обирався від "Самопомочі".
>
> До цього працював у державному збройовому експортері "Прогрес" у 2002-2006 роках, а потім "Istil Group" Мохаммада ***Захура***.

Enclosure No 1./Додаток № 1.
CONTRACT/ КОНТРАКТ № STE-27-240-K/KI-22
dated / від 29.07.2022

SPECIFICATIONS/ СПЕЦИФІКАЦІЯ

No. №	*Description Найменування*	*QTY К-сть, од.*	*Price per unit, Euro Ціна за од., Євро*	*Total price, Euro Загальна ціна, Євро*
1	122mm M-21OF GRAD Rocket Projectile, YOM 2021-2022 122мм М-21ОФ ГРАД некерований осколково-фугасний снаряд, Рік виробництва – 2021-2022	20 000	3 240,00	64 800 000,00
			ВСЬОГО/TOTAL:	64 800 000,00

Термін постачання Terms of delivery	Згідно з умовами п.п. 6.1. та 6.2. цього Контракту According to the terms of clause 6.1. and 6.2. of this Contract.
Країна походження Country of origin	

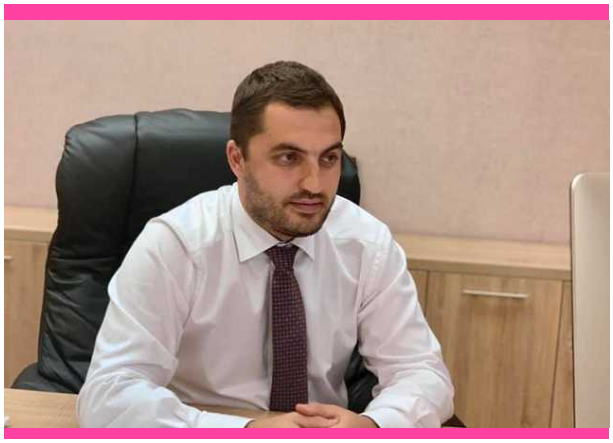
The total value of the Products is **64 800 000,00 EUR (sixty-four million eight hundred thousand EUR, 00 eurocents).**

Загальна вартість Продукції становить **64 800 000,00 Євро (шістдесят чотири мільйони вісімсот тисяч Євро, 00 євроцентів).**

ON BEHALF OF THE SELLER
Від імені ПРОДАВЦЯ
NICOLAE NASTA
GENERAL DIRECTOR

ON BEHALF OF THE BUYER
Від імені ПОКУПЦЯ

Євген ***Ларін*** з 2016-го року працював заступником директора "Спецтехноекспорту".

До призначення одним з керівників великого українського експортера Ларін займав посаду президента Української федерації фігурного катання

ЗМІ не виключали, що *призначення Ноздрі і Ларіна* відбулось під впливом заступника гендиректора "Укроборонпрому" Михайла ***Морозова***, який, як і ***Ноздря***, працював в ***"Istil Group"***.

Крім того, як кажуть джерела Цензор.НЕТ,

> у Ларіна також спершу були непогані стосунки і з Денисом ***Шараповим***, який свого часу працював в "сестрах" "Спецтехноекспорт" - державних експортерах "Укроборонсервіс" та "Укрспецекспорт".

"Ларін уміє справити враження, але далі до його роботи виникало все більше питань. Він вже кілька разів був на грані звільнення, але, кажуть, за нього замовляв слово Кирил Тимошенко", - каже один зі співрозмовників видання.

Але те, що Резніков звільнив Ноздрю і Ларіна, виявилось не кінцем історії. Точніше не кінцем для Євгена Ларіна.

Як розповідають співрозмовники Цензор.НЕТ,

> **після звільнення Ларіну вдалось знайти спільну мову з керівником ГУР Кирилом Будановим. Результатом цього стало те, що керівник ГУР звернувся до Кабміну, і той постановою від 12 серпня передав "Спецтехноекспорт" у відання ГУР.**

"В цій ситуації ніхто Кирилу в Кабміні відмовити не міг, тому рішення пройшло швидко", - каже ще один співрозмовник видання.

Більше того, ще 2 тижні тому, люди, близькі до Ларіна, говорили, що він може знову очолити СТЕ.

Цікаво, що в той момент, коли Резніков готував свій наказ, за інформацією Цензор.НЕТ, Ларін був у відрядженні.

> А за кілька днів до наказу він відправив сам себе у відпустку, призначивши тимчасово виконуючим обов'язки директора "Спецтехноекспорт" наближеного до себе заступника – Олексія ***Заїку*** (того самого який підписав контракти по Градах, про які йшлося вище).
>
> Сам Олексій Заїка майже одразу також відправив себе у закордонне відрядження.

Формально, відповідно до Кодексу законів про працю України, працівник, який на момент звільнення перебував у відпустці, "автоматично" звільняється з роботи у перший день виходу з відпустки. Євген Ларін мав вийти на роботу 15 серпня, формально перебуваючи ще не звільненим.

А 12 серпня постановою №892 Кабмін передав "Спецтехноекспорт" в управління Головного управління розвідки Міністерства оборони України (https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-upravlinnia-obiektam-892).

За інформацію від наших джерел, весь цей час Євген Ларін намагався домовитися з керівництвом Міністерства оборони і ГУР МО, щоб залишитися на посаді.

15 серпня, у перший робочий день після відпустки, Євген Ларін досить очікувано …. починає хворіти.

Адже працівника на лікарняному також не можна звільнити – і укази Міністра оборони тут не допоможуть.

Цікаво, що лікарняний керівник СТЕ отримав у клініці власної дружини – ТОВ "ЛАНЦЕТ XXI СТОРІЧЧЯ".

Цензор.НЕТ звернувся за коментарем до Ларіна щодо його статусу на підприємстві, відпустки та лікарняного, але з 25 серпня відповіді так і не отримав. Також видання відправило запит до ГУР.

Тим часом 23 серпня його заступник ***Заіка*** був призначений тимчасовим керівником, змінивши іншого заступника Олександра ***Калинчука***.

НАЧАЛЬНИКА ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВІДКИ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

(по особовому складу керівників державних підприємств)

23.08.2022 **м. Київ** **№ 1-ДП**

§ 1

1. Увільнити від тимчасового виконання обов'язків директора Дочірнього підприємства Державної компанії "Укрспецекспорт" – Державного госпрозрахункового зовнішньоторговельного підприємства "Спецтехноекспорт" КАЛИНЧУКА Олександра Івановича, якому повернутися до виконання обов'язків за посадою директора з імпорту Дочірного підприємства Державної компанії "Укрспецекспорт" – Державного госпрозрахункового зовнішнього підприємства "Спецтехноекспорт".

Підстава: подання заступника командира військової частини А0515.

§ 2

2. Тимчасове виконання обов'язків директора Дочірнього підприємства Державної компанії "Укрспецекспорт" – Державного госпрозрахункового зовнішньоторговельного підприємства "Спецтехноекспорт" покласти на директора з продажу Дочірнього підприємства Державної компанії "Укрспецекспорт" – Державного госпрозрахункового зовнішньоторговельного підприємства "Спецтехноекспорт" ЗАІКУ Олексія Олександровича (за його згодою).

Підстава: подання заступника командира військової частини А0515, заява Заіки О. О.

Командир військової частини А0515
генерал-майор Кирило БУДАНОВ

Згідно з оригіналом
Начальник управління
військової частини А0515
полковник Олексій ШЕВЧЕНКО

І, очікувано,

одним із перших власних указів на посаді тимчасового директора "Спецтехноекспорту" Олексій ***Заіка*** вводить посаду ***"Директора із зовнішньоекономічної діяльності"*** і призначає туди свого товариша Євгена ***Ларіна***.

І одразу обидва "співучасника" вирушають у чергове закордонне відрядження до 14 вересня.

Тобто,

> **попри конфлікт з цілим міністром, один з найпотужніших імпортерів зброї лишився в тих самих руках.**

Сам факт, що "Спецтехноекспорт" передали ГУР теж не у всіх викликав захват.

> *"Те, що Ларін наобіцяв Буданову золоті гори – це одне. Але досі Спецтехноекспорт в принципі був цивільним підприємством, а робота з розвідкою не всім сподобається – це зовсім інший рівень контролю, формування переговорних груп", - каже співрозмовник Цензор.НЕТ.*

Історія з Ларіним демонструє, як різні групи у владі намагаються стати дотичними до найбільшого джерела грошей нашого часу.

> *"Ви ж розумієте, що навіть ті ж траспортники-будівничники, зараз також мають свій інтерес, бо вони причетні до логістики зброї. Звідси і заступництво Тимошенка щодо певних осіб, а він же з транспортниками пов'язаний", - каже ще один співрозмовник Цензор.НЕТ.*

Але найцікавіше безумовно виглядає

> **захід Кирила Буданова на поле друга Єрмака Дениса Шарапова.**

Цензор.НЕТ поцікавився у можновладців,

> чи не призведе це в подальшому до конфлікта між керівником Офісу та керівником розвідки. "Цікаве питання, але поки що Буданов там у фаворі", - зазначив співрозмовник видання.

Зазвичай, конфлікти у владі подаються як протистояння кількох людей – так зазвичай драматичніше – але часто вони виникають від того, що різні дрібніші люди, намагаючись утриматись біля потоків чи прийти до них, спричиняють до конфліктів нагорі.

Як помах крила метелика.

Источник: https://censor.net/ru/b3364649

***

№ 596.

Сергій Іонушас: «Стосовно деяких наших колег вже працюють правоохоронні органи»

2022-08-04

Анна Стешенко, спеціальний кореспондент LB.ua

Правоохоронний Комітет Верховної Ради України працює над змінами до законів про посилення відповідальності за державну зраду та колабораціонізм. Зокрема, щодо зміни підслідності таких справ та передачі від ДБР до СБУ у випадках нардепів-зрадників. Ба більше, керівництво Комітету отримало інформацію про активну роботу органів щодо «деяких колег». Невдовзі ми почуємо прізвища депутатів, яких зможуть притягнути до кримінальної відповідальності, у тому числі за державну зраду, — впевнений Голова парламентського Комітету Сергій Іонушас. Разом з Кабміном готують проєкт щодо запровадження кримінальної відповідальності за примусову паспортизацію на тимчасово окупованих територіях. Наразі разом з Міністерством реінтеграції та науковцями йде робота над дефініціями та можливістю застосування такої ознаки, як примус. Щоб виключити

кримінальну відповідальність для наших громадян, які вимушені отримувати паспорти країни-окупанта.

Найближчим часом в цілому приймуть закон про дозвіл на цивільну вогнепальну зброю. Більшість в Комітеті виступає за ширшу лібералізацію володіння зброєю та її зберігання вдома.

Дискусійним залишається лише приховане чи відкрите її носіння після закінчення війни.

Допускають зміни до чинного законодавства, які дозволять залишити вже видану на руки стрілецьку зброю для самозахисту, як під час агресії, так і після закінчення воєнного стану.

Поки парламентарі вирішили не повертатися до ідеї запровадження кримінальної відповідальності за неповернення в Україну протягом 15 днів чоловіків, що виїхали до повномасштабного вторгнення.

Водночас готові вносити інші зміни щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про звільнення від призову для окремих категорій.

> Зокрема, доповнення до вже прийнятого закону щодо членів сімей, де є загиблі унаслідок збройної агресії.

Так само у вересні планують змінити закон щодо порогу кримінальної відповідальності за нецільове використання гуманітарної допомоги.

На порядку денному також законодавча робота разом з Офісом Генпрокурора на чолі з Андрієм Костіним щодо розв'язання проблеми масового поновлення звільнених прокурорів через суди, — про це в інтерв'ю LB розповів Голова Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності, народний депутат фракції «Слуга народу» Сергій *Іонушас*.

Сергій Костянтинович Іонушас (нар. 18 жовтня 1979, Санкт-Петербург) — політик, український юрист, адвокат, патентний повірений України. Колишній керівник юридичної фірми «Гелон».

Нардеп IX скл. від «Слуги народу», Голова Комісії з питань правової реформи при Президенті України.

1. «Новий Генпрокурор має розв'язати проблему поновлення прокурорів на посадах»

— Минулого тижня парламент підтримав подання Президента щодо призначення Андрія Костіна новим керівником Офісу генпрокурора. За процедурою, ваш комітет заслухав Костіна перед голосуванням. Співрозмовники зі «Слуги народу» розповідали, що дискусії та

обговорення не було, гострі питання не ставили та все було більш схоже на «ритуальне призначення». Це так?

— Що ви маєте на увазі під **дискусійними питаннями?** Насправді під час засідання Комітету наші колеги ставили пану Андрію доволі багато питань.

Здебільшого вони були пов'язані з практичними аспектами його майбутньої роботи, напрямками подальшого розвитку та удосконалення системи органів прокуратури.

Також обговорювали необхідність подальшої реформи органів прокуратури, її доцільності, першочергові кроки щодо її продовження.

Депутати з опозиції теж ставили питання, які мали професійний характер щодо системи прокуратури та правоохоронних органів взагалі. Тому засідання Комітету було доволі робочим та ефективним, та не мало характеру, як ви сказали, «ритуального призначення».

— Ще за часів проходження конкурсу до САП пану Костіну дорікали, що його дружина є помічницею депутата «Слуги народу» Максима Дирдина. А також щодо його поїздок до вже на той час анексованого Криму. Ці питання не ставили перед призначенням?

— Ні. Такі питання не ставилися.

— Тобто про наявність такої політичної домовленості чи навіть корупції за фактом працевлаштування родичів до колег по фракції не говорили?

— **Як юрист, можу сказати, що про факт корупції можна говорити лише у разі наявності відповідного вироку суду.** Або якщо суд прийняв рішення про притягнення особи до адміністративної відповідальності за скоєння діяння пов’язаного з корупцією. Та у разі внесення відомостей до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов’язані з корупцією правопорушення. **Таких обставин та відомостей немає. Правоохоронний Комітет не може розглядати припущення.** Лише за наявності конкретних рішень судів, у межах кримінальних чи адміністративних справ можна говорити про наявність корупції.

— А те, що Костін їздив до окупованого Криму? За його словами, щоб поспілкуватися з сімейним лікарем. Це також не згадували?

— У мене офіційно немає такої інформації: чи їздив він, чи ні. Таке питання на Комітеті ми не обговорювали.

— Які завдання поставили новому Генпрокурору нардепи комітету? Що першочергово має зробити прокуратура за нового очільника?

— У нас є дуже багато випадків **поновлення через суди прокурорів** на своїх посадах. Ми розглядали це питання. Це є проблемою, яку має вирішити новий генпрокурор. Можливо, разом з нами. На мою, думку таке **вирішення можливе саме шляхом внесення змін до законодавства**. Треба визнати, що, на жаль, ця проблема не була вирішена за часів попередньої генпрокурорки.

Щодо інших напрямків роботи прокуратури, то,

мені здається, що

> в умовах війни генпрокурор має більше координувати діяльність з протидії злочинності, як у межах системи всіх правоохоронних органів, так і з нашим Комітетом.

Ми, до речі, про це домовилися з паном Андрієм Костіним.

Я особисто з ним працював у Комісії з питань правової реформи, безпосередньо у робочій групі з питань розвитку законодавства про організацію судової влади та здійснення правосуддя.

Та вважаю, що в результаті

> **ми маємо один з найкращих прикладів *Стратегії реформування судової системи*.**

Втім, ми не повинні зупинятися. Тому впевнений, що надалі будемо співпрацювати.

Важливо, що

> Генпрокурор після отримання посвідчення від Президента першим наказом призначив своїм заступником, керівником САП пана Олександра Клименка.

Це була одна з вимог наших партнерів з точки зору руху до ЄС.

Довгий час цього не відбувалося. Зараз ця вимога виконана. Формально процедура призначення також повністю відповідає законодавству. Якби його призначав виконувач обов'язків Генпрокурора, то були б питання.

— Перед голосуванням Ради за звільнення Ірини Венедіктової її заслухали на засіданні вашого Комітету, де вона заявила, що реформа прокуратури була успішною, і цим може пишатися президент та народні депутати. *Чому тоді її усунули?*

— Пані Венедіктова заступила на свій пост у березні 2020 року. Нагадаю, що попередній Генпрокурор Руслан Рябошапка також був звільнений Верховною

Радою. Все це відбувалося на тлі внесення змін до закону про Прокуратуру, який ми разом тоді напрацьовували. Ірина Венедіктова справді продовжила розпочату реформу, яка передбачала здійснення певних організаційних процесів протягом двох років. Фактично вона пропрацювала до вересня минулого року, коли закінчився перехідний термін у профільному законі. Більшість процедур була проведена. Багато прокурорів було звільнено.

Але зараз потрібно констатувати, що багато з них поновлюються на своїх посадах.

Тому в цілому реформа була успішною,

> **проте деякі її кроки призвели до того, що ці люди поновлюються на посадах.**

Чому була звільнена Венедіктова?

На Комітеті ми не заслуховували звіт, який вона надала ще в березні на Комітет відповідно до норм чинного закону.

Я вважаю, що пані Ірина поступила по-державницьки.

Відповідно до частини 3 статті 63 Закону «Про прокуратуру», Президент має право внести подання на звільнення Генпрокурора за згодою Верховної Ради. Тому, фактично, Ірина Валентинівна у своїх висловах погодилася з такою можливістю, враховуючи воєнний стан, вона з розумінням поставилася до цих процесів.

Мені здається, що

> подання було внесено не за результатом якоїсь конкретної події, а за наслідками накопичення певних обставин та оцінок зі сторони Президента України.
>
> Саме тому й було прийняте таке рішення та внесено подання.

— Звільнення Голови СБУ Івана Баканова та генпрокурорки Ірини Венедіктової, призначення Андрія *Костіна* та в.о. голови СБУ Василя *Малюка* називають *посиленням керівника Офісу президента Андрія Єрмака та його заступника Олега Татарова*. Ви погоджуєтеся з такою оцінкою?

— У будь-якому випадку, ***відповідно до Конституції***, ці призначення не можуть відбуватися без згоди Президента України.

Погодьтеся. В одному та іншому випадках без подання Президента це неможливо зробити.

Звісно, Голова держави впливає та повинен впливати на всі ці процеси. І це нормально, це повністю відповідає Конституції.

Верховна Рада, голосуючи, приймає рішення щодо підтримки або відхилення пропозицій Президента.

Тому **я тут не бачу жодної проблеми**. Так було і за попередніх Президентів. Так відбувається й зараз. Важливо, що ці посади не залишилися вакантними на довгий час.

2. Підслідність справ по колаборантах доцільно змінити

— Ірина Венедіктова, виступаючи на комітеті, повідомила, що лише 15 прокурорів та 5 держслужбовців фігурують у понад 1 600 справах про колаборантів. Це 0,3% від загальної кількості. Це невеликий показник. Однак вони є. Чи є напрацювання в Комітеті щодо змін до законодавства, щоб інтенсифікувати процес виявлення та покарання колаборантів? *Чи планується передача підслідності справ по держзраді від ДБР до СБУ?*

— Так, дійсно є такий відповідний проєкт закону № 7329 та він покликаний вдосконалити види відповідальності за певні злочини за статтями 111-1, 111-2 Кримінального кодексу України.

Також передбачається певна зміна в підслідності.

Зокрема,

> **пропонується передача досудового розслідування по цих статтях виключно до СБУ.**

Наразі за цими статтями досудове розслідування щодо народних депутатів здійснює ДБР.

> Логічно було б, щоб цю функцію виконувала СБУ. Це й передбачається законопроєктом.

Бо, на жаль, ми знаємо прикрі випадки, коли деякі наші колеги знаходяться на тимчасово окупованих територіях чи за межами України. Та вчинюють діяння, які мають ознаки колабораційної діяльності.

Тому

саме СБУ мала б більш ефективно у таких випадках виконувати документування та оперативний супровід цих досудових розслідувань.

За моїми оцінками, у ДБР недостатньо технічних можливостей та спеціальних навичок це робити.

Цей законопроєкт вже пройшов наш Комітет та готовий до розгляду у першому читанні.

Крім того, є ряд інших законопроєктів щодо визначення та розширення складів злочинів щодо колабораційної діяльності. А також щодо уточнення переліку суб'єктів, виключення певних дій як кримінально карних.

Тобто є багато ініціатив.

І це зрозуміло, бо це одна з нагальних проблем та серйозний виклик нашого сьогодення.

— Один з таких законопроєктів, який внесли депутати «Слуги народу», – «Про внесення змін до статті 111-1 Кримінального кодексу України щодо розширення переліку кримінальних правопорушень за здійснення колабораційної діяльності» (реєстр. №7223 від *28.03.2022* р.). Він передбачає *кримінальну відповідальність за подвійне громадянство*, яке вважатиметься колабораціонізмом. Також пропонується громадянам України, які отримали російські паспорти, заборонити обіймати в Україні певні посади упродовж 15 років. На якому етапі розгляд законопроєкту?

— **Поки наш Комітет його не розглянув**.

Питання, пов'язане з подвійним громадянством, отриманням російських паспортів може розглядатися через призму Кримінального кодексу. Це неодноразово лунало, як з боку суспільства, так і з боку політиків.

Зараз наш Комітет разом з пані Іриною ***Верещук*** обговорює проєкт щодо запровадження **кримінальної відповідальності за примусову паспортизацію на тимчасово окупованих територіях**. Ми знаємо, що є така проблема.

Сподіваюся, що фінальний текст законопроєкту дуже скоро буде презентований Кабміном.

— Уточнення. Кабмін запропонує запровадити *кримінальну відповідальність* *і за отримання російського паспорта на тимчасово окупованих територіях? Однак ми ж знаємо, що дуже часто на цих територіях люди просто вимушені йти на це*.

— Так. **Ми розуміємо цю проблему**.

Людей змушують це робити, бо інакше вони просто не зможуть виживати на тимчасово окупованих територіях.

Тому зараз

> **ми разом з віце-прем'єркою** *(Верещук - Ю.Т.)* **та науковцями працюємо над дефініціями та можливістю застосування такої ознаки, як *примус*, що буде виключати кримінальну відповідальність**.

Але з іншого боку, погодьтесь,

> якщо особа добровільно йде та отримує громадянство країни-агресора, ба більше – підбурює інших на це, то така особа, на мою думку, має нести кримінальну відповідальність. Це має бути у фінальній редакції.

Водночас питання має розглядатися не лише через призму кримінального, а й гуманітарного права. **Ми інтенсивно працюємо над текстом, щоб врахувати ці пропозиції та поради.**

— За різною інформацією, не менше двох десятків народних депутатів мають подвійне громадянство. Нещодавно жваво обговорювали припинення громадянства Коломойського, Корбана та інших осіб. Врешті, як ми бачили, Корбана не пустили в Україну, вилучили паспорт. На законодавчому рівні *готуються зміни саме щодо громадян, що мають інші паспорти?*

— **Давайте говорити не про прізвища, а про інститути.**

Раніше на рівні Президента обговорювалася можливість множинного громадянства. Наприклад, для українців Канади та інших країн, які з різних причин знаходяться в імміграції.

> Мета такої ідеї була зрозумілою. Це можливість зв'язку зі своєю державою українців, що знаходяться закордоном.
>
> Однак названі вами приклади не передбачають наявної процедури позбавлення громадянства України.

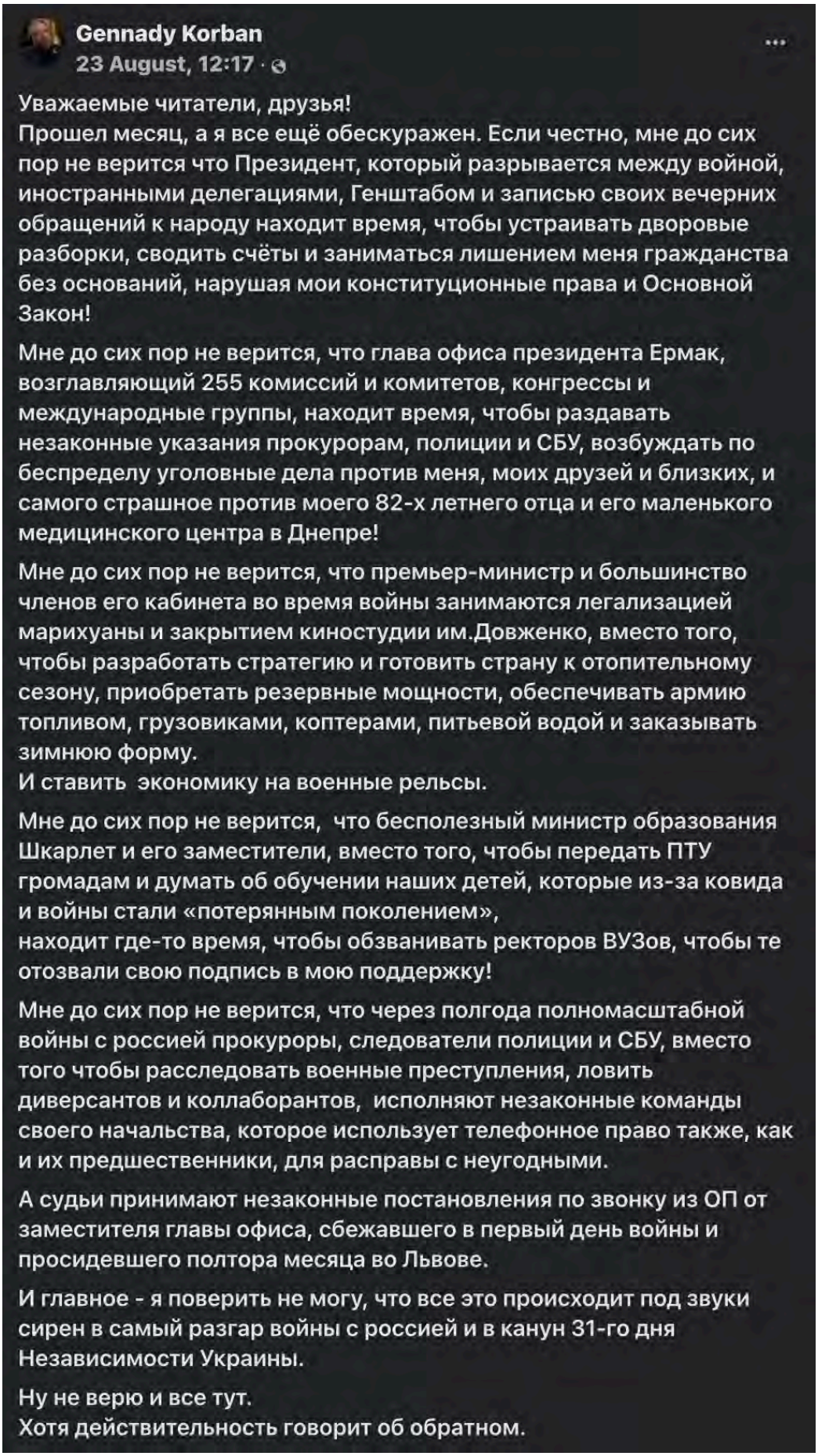
Проте **серед науковців з цих питань лунають думки щодо процедури не позбавлення, а саме припинення громадянства**.

> **1) Різниця у тому, що *позбавлення* громадянства може бути в односторонньому порядку.**

2) А факту *припинення* громадянства мають передувати певні активні дії особи.

Наприклад,

можливо скоєння державної зради.

Gennady Korban
23 August, 12:17 ·

Уважаемые читатели, друзья!
Прошел месяц, а я все ещё обескуражен. Если честно, мне до сих пор не верится что Президент, который разрывается между войной, иностранными делегациями, Генштабом и записью своих вечерних обращений к народу находит время, чтобы устраивать дворовые разборки, сводить счёты и заниматься лишением меня гражданства без оснований, нарушая мои конституционные права и Основной Закон!

Мне до сих пор не верится, что глава офиса президента Ермак, возглавляющий 255 комиссий и комитетов, конгрессы и международные группы, находит время, чтобы раздавать незаконные указания прокурорам, полиции и СБУ, возбуждать по беспределу уголовные дела против меня, моих друзей и близких, и самого страшное против моего 82-х летнего отца и его маленького медицинского центра в Днепре!

Мне до сих пор не верится, что премьер-министр и большинство членов его кабинета во время войны занимаются легализацией марихуаны и закрытием киностудии им.Довженко, вместо того, чтобы разработать стратегию и готовить страну к отопительному сезону, приобретать резервные мощности, обеспечивать армию топливом, грузовиками, коптерами, питьевой водой и заказывать зимнюю форму.
И ставить экономику на военные рельсы.

Мне до сих пор не верится, что бесполезный министр образования Шкарлет и его заместители, вместо того, чтобы передать ПТУ громадам и думать об обучении наших детей, которые из-за ковида и войны стали «потерянным поколением»,
находит где-то время, чтобы обзванивать ректоров ВУЗов, чтобы те отозвали свою подпись в мою поддержку!

Мне до сих пор не верится, что через полгода полномасштабной войны с россией прокуроры, следователи полиции и СБУ, вместо того чтобы расследовать военные преступления, ловить диверсантов и коллаборантов, исполняют незаконные команды своего начальства, которое использует телефонное право также, как и их предшественники, для расправы с неугодными.

А судьи принимают незаконные постановления по звонку из ОП от заместителя главы офиса, сбежавшего в первый день войны и просидевшего полтора месяца во Львове.

И главное - я поверить не могу, что все это происходит под звуки сирен в самый разгар войны с россией и в канун 31-го дня Независимости Украины.

Ну не верю и все тут.
Хотя действительность говорит об обратном.

Такі пропозиції лунають від колег, народних депутатів.

Хоча **Комітет ще не розглядав подібні пропозиції**.

Для цього треба вводити ***новий вид кримінальної відповідальності***.

На мій погляд, **з цим треба бути дуже обережним**.

— *Наскільки припинення громадянства Корбана було законним?* Чи цьому мали передувати слідчі дії?

— **Нам відомо про це лише зі ЗМІ**.

1) Наразі роз'яснень від прикордонників щодо вилучення паспортних документів ми не маємо.

2) Також не має інформації про підстави вчинення таких дій, та як це відбулося з урахуванням дотримання норм чинного законодавства.

Але,

оскільки це належить до предметів відання нашого Комітету,

ми окремо **дамо запит щодо з'ясування всіх підстав та обставин**.

Зараз я не готовий коментувати цю інформацію.

В межах нашої діяльності **ми поцікавимося: у якому порядку це відбулося**.

— Один з, м'яко кажучи, вашими словами, прикрих випадків уникнення відповідальності колаборанта – це втеча Іллі Киви, який *був членом вашого комітету*. Зрозуміло, що навіть за наявності запиту на його екстрадицію, Росія його не видасть. Що тоді буде робити Україна?

— **Як народний депутат та як юрист, мушу зазначити,**

якщо

в його діях буде встановлений склад злочину, його потрібно якомога швидше притягнути до справедливої кримінальної відповідальності.

Але

це прерогатива виключно суду.

Мені відомо, що певні кроки для його притягнення до такої відповідальності вже відбуваються.

Стосовно екстрадиції

ми всі розуміємо, що у випадку Росії це буде зробити дуже важко. Однак у нас вже є приклади, коли особа заочно отримувала обвинувальний вирок. Це пан Янукович.

Тому вважаю, що

у випадку Ківи наші правоохоронні органи та суди будуть дуже швидко рухатися, щоб притягнути його до відповідальності.

— Такий вирок буде своєрідною невиїзною «червоною карткою» для Киви? Далі Сочі та Ростова-на-Дону він не зможе виїхати?

— Я все ж **сподіваюся**, **якщо він буде засуджений**, то буде відбувати покарання на території України. Ми всі та правоохоронні органи дуже чекаємо на пана Киву на нашій території.

3. «Стосовно деяких наших колег працюють правоохоронні органи»

— Парламент у воєнний час ухвалив в цілому два закони про *кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність* (5143, 5144). Але на практиці в тій же Верховній Раді колишні члени ОПЗЖ, що роками їздили до Москви, спокійно утворили дві нових групи. Їхні депутати на місцях повиходили з фракцій та тепер розповідають про віру в Україну та ЗСУ. Зрозуміло, що закон не має зворотної дії. Втім, *запит суспільства на покарання посібників ворога нікуди не дівся. Комітет працює над додатковою законодавчою базою, щоб виконати цей запит?*

— По-перше, **розділяймо політичну та кримінальну відповідальності**.

Погодьтеся, що навіть багато журналістів суттєво змінили свою багаторічну позицію після усіх жахливих подій, що тривають на нашій території.

Також

є **колишні представники цієї політичної сили – ОПЗЖ**, які зараз працюють з нами у Комітеті та голосують разом з нами, часто – одноголосно та **допомагають** у роботі над законопроєктами, у тому числі щодо боротьби з колаборантами.

Факт лише того, що у свій час люди знаходилися поза межами України, а саме в Росії, ще не є злочином з кримінальної точки зору.

Проте

якщо в їхніх діях є склад злочину, то я впевнений, що стосовно деяких наших колег вже працюють правоохоронні органи.

Вони, сподіваюся,

зможуть притягнути їх до кримінальної відповідальності, у тому числі за державну зраду.

Саме тому майже одразу

ми внесли зміни до чинного законодавства, передбачивши **довічне ув'язнення за державну зраду під час воєнного стану**.

Це максимально можлива кримінальна санкція – довічне позбавлення волі.

Так, закон не має зворотної дії.

1) Але наш Комітет продовжує працювати над удосконаленням законодавства про кримінальну відповідальність.

2) Як і правоохоронні органи, удосконалюють методи розслідування цих злочинів.

3) У мене є передчуття, що дуже швидко ми побачимо результати такої роботи стосовно таких ганебних явищ, як колаборанство та держзрада.

Щодо політичної відповідальності, то у мене немає сумніву, що наші громадяни дадуть гідну відповідь всім зрадникам та колаборантам шляхом голосування на виборах, коли прийде час.

— У вас є інформація, що щодо яких політиків, депутатів наші органи вже проводять таку роботу? Тобто будуть затримання та вироки?

— Так. У мене є така інформація. Щодо того ж Киви були певні кримінальні провадження ще до введення воєнного стану. Як голова Комітету з питань правоохоронної діяльності, я маю можливість отримувати звіти правоохоронних органів. Але ми не можемо втручатися в діяльність правоохоронних органів на етапі досудового слідства. Тому не можу розголошувати певні деталі, щоб не нашкодити слідству у майбутньому. Наявність складу злочину та винуватості конкретної особи може встановити чи підтвердити лише суд.

— Щодо інших народних депутатів такі справи є?

— У нас є випадки знаходження на тимчасово окупованих територіях деяких наших колег. Думаю, що правоохоронні органи надають цім діям певну правову оцінку.

— Того ж Ковальова – вихідця зі «Слуги народу».

— Так. Правоохоронні органи займаються та нададуть оцінки з точки зору кримінального права діям цих осіб на тимчасово окупованих територіях.

4. «Питання прихованого чи відкритого носіння зброї ще обговорюється»

— 4.1 Питання права на зброю жваво обговорюють у суспільстві. *У комітеті вже не перший рік працює робоча група щодо підготовки законопроєкту для легалізації зброї. На яку редакцію ви вийшли?*

— У перші дні російського повномасштабного вторгнення наш Комітет спільно з Міністерством внутрішніх справ підготували ***законопроєкт 7220 про забезпечення участі цивільних осіб у захисті*** України. Вже 3 березня його прийняла Верховна Рада.

1) Цей закон надає право цивільному населенню володіти вогнепальною зброєю та боєприпасами до неї відповідно до **порядку**, що встановлений Міністерством внутрішніх справ та з метою відсічі агресії РФ.

2) Цей закон також **дозволив використовувати власну стрілецьку та спортивну зброю задля протидії країні-агресору**.

3) Водночас громадянин буде зобов'язаний **здати цю вогнепальну зброю та не використані боєприпаси до неї до органів Нацполіції не пізніше 10 днів після припинення або скасування воєнного стану** в країні. Бо ж у протилежному разі ці особи понесуть кримінальну відповідальність.

Дійсно,

за цим законом громадянам по всій країні також було видано стрілецьку зброю. І це сприяло захисту наших міст. Перш за все, ми маємо говорити про Київ.

Однак

розрізняймо цю процедуру з *правом володіння* вогнепальною зброєю цивільним населенням у *мирний час*.

Наразі це питання справді актуальне.

До другого читання в Комітеті вже готується **законопроєкт 5708** про право на цивільну вогнепальну зброю.

За цим законом передбачається отримання та використання громадянами України цивільної вогнепальної зброї.

Що важливо?

1) Законопроєкт **був проголосований у першому читанні ще до війни**.

2) І та **модель, яка в ньому запропонована, наразі не відповідає реальним обставинам**, які склалися в нашій країні.

Прогнозую, що буде ряд нарад з силовиками, зокрема з міністром внутрішніх справ та депутатами. *Президент України Володимир Зеленський* вже обговорив деякі моменти з очільником МВС Денисом Монастирським.

У мене є очікування, що

1) **ми скоро будемо працювати** над техніко-юридичними моментами та фіналізуємо остаточну редакцію цього законопроєкту.

2)!Після цього ми розглянемо його на Комітеті, щоб далі мати можливість

3) ухвалити в цілому як Закон у залі Верховної Ради.

Я вважаю, що ми зможемо завершити підготовку тексту дуже швидко.

Отже,

1) й зможемо незабаром його проголосувати в цілому.

2) Він точно буде ухвалений Верховною Радою.

— 4.2 *Якою буде остаточна редакція?* Щоб володіння вогнепальною цивільною зброєю відповідало новим реаліям війни?

— Та модель, яка була закладена у першому читанні, точно не відповідає реальному сьогоденню. **Ми на ній зупинятися не будемо.**

Якою буде фінальна редакція?

Наразі навіть у нашому комітеті, у наших колег є різні позиції. Більшість з них схиляється до більш ліберального підходу щодо володіння громадянами вогнепальною зброєю. Тобто наразі депутати пропонують ширші можливості володіння та зберігання зброї, ніж пропонувалося в проєкті першого читання.

Я точно можу з впевненістю сказати, що **модель першого читання не залишиться**.

Будуть запропоновані **ширші можливості володіння** такою зброєю.

— 4.3 Які саме?

— Є *питання* щодо отримання громадянами права на зберігання *короткоствольної* зброї та її носіння.

Також є дискусії стосовно подальшого механізму застосування та повернення вже виданої зброї, на базі згаданого мною 5708, для відсічі російської агресії.

Можливо,

нам потрібно буде скорегувати модель щодо самозахисту цією цивільною зброєю громадянами як під час агресії, так і після закінчення воєнного стану.

Всі ці питання ми обов'язково врегулюємо.

Бо зараз

експерти МВС та усі ми разом **приділяємо дуже багато уваги** питанню володіння вогнепальною зброєю.

Особлива увага — це вивчення світового досвіду.

У першу чергу — США, де в деяких штатах дуже ліберальне законодавство та воно передбачає можливість купівлі такої зброї без ліцензії. Я особисто займаюся вивченням досвіду Швейцарії, де трохи інша модель. Але вона теж успішно працює. Швейцарія зберігала нейтралітет дуже довго, має свою історію володіння громадянами зброєю.

Тому

ми зважено хочемо підійти до цього питання.

Оскільки

володіння вогнепальною зброєю завжди передбачає певні наслідки та ризики її застосування населенням.

Я думаю, що

1) це рішення, враховуючи наші реалії та виклики, треба швидко ухвалити,

2) але не допустити при цьому помилок.

— 4.4 На вашу думку, як голови комітету, *яким має бути остаточний алгоритм?*

— Зброю видавали саме для відсічі та стримування збройної агресії РФ. Допоки буде тривати воєнний стан, питання щодо знаходження та повернення цієї зброї у громадян не буде стояти. Крім того, воно вже вирішене на законодавчому рівні та передбачено, що цю зброю можна використовувати з метою стримування агресора, строком – до припинення дії воєнного стану.

Друге питання – володіння *цивільною* вогнепальною зброєю.

Для цього ми готуємо **окремий законопроєкт**.

Його мета – вже інша, вона передбачає володіння зброєю цивільними **для самозахисту у мирний час**.

Наприклад, для захисту своєї оселі чи можливості швидко її застосувати для захисту власного життя, враховуючи, що зараз та після війни дуже багато зброї буде на руках на нашій території.

Тому треба розрізняти:

1) воєнний стан та володіння зброєю під час нього;

2) та те, що буде відбуватися після війни у мирний час.

Яка моя особиста думка та позиція?

Я скажу *відверто*, що

підтримував як основний, так й альтернативні законопроєкти, що були внесені на розгляд.

Я вважаю, що у нас має бути максимальна лібералізація у питаннях володіння зброєю. Давайте так, не хочу, щоб це звучало з однієї сторони гучно!

Однак зверну увагу, що

в деяких країнах максимальна лібералізація передбачає купівлю зброї, як й інших повсякденних товарів, без ліцензування.

Однак,

якщо ми говоримо про її відстріл, отримання дозволу, реєстрацію, чіткий порядок та відстеження та зберігання, в тій же оселі, то **я прихильник надання нашим громадянам права зберігати короткоствол вдома**.

Інші складні питання стосовно

носіння зброї – у відкритому чи прихованому вигляді –

також

1) потребують обговорення

2) та будуть ретельно розглядатися нашим Комітетом.

Оскільки

тут є й соціальний фактор впливу.

1) Коли зброя носиться відкрито, а це пістолети та інше, то в громадських місцях це може викликати певний **негатив** та **спротив**.

2) Відкрите носіння, враховуючи досвід інших країн, також **може спровокувати** події з негайними наслідками.

Мені здається,

розглядаючи питання носіння зброї для окремих категорій чи усіх громадян, необхідно рухатися до ***моделі прихованого носіння*** короткоствольної зброї.

Але **це моя особиста позиція**.

Я вважаю, що

ми маємо дуже добре подумати над моделлю, яка підійде для нашої країни.

Повністю погоджуюся з тими пропозиціями, що

ми маємо надати право нашим громадянам зберігати вдома вогнепальну зброю, у тому числі пістолети.

Щодо формату *носіння зброї*, то

тут можуть бути дискусії.

5. Для України потрібно буде створити свій міжнародний трибунал з нуля

— На одній з нарад Володимир Зеленський поставив завдання щодо *створення «спеціального міжнародного механізму юстиції». Яким буде механізм? Навіщо започатковувати новий спеціальний міжнародний військовий трибунал? Він буде діяти паралельно юрисдикції Міжнародного кримінального суду?*

— По-перше, що стосується взаємодії України з ***Міжнародним кримінальним судом***.

Хотів би нагадати, що

> на початку травня парламентом було прийнято Закон про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу щодо співробітництва України з МКС. **Юрисдикція МКС тепер розповсюджується на територію України.**

Цей закон дозволяє нашим правоохоронним органам співпрацювати з прокурорами МКС щодо збору та фіксації військових злочинів, скоєних військовослужбовцями РФ на території України.

На цей час продовжується **обговорення та дискусії** щодо

> **питань** започаткування ***військової юстиції*** в Україні. На рівні колег з Офісу президента, науковців ми багато спілкуємося щодо **доцільності такої необхідності.**

Є також питання притягнення до кримінальної відповідальності за ***геноцид*** українського народу.

> Сьогодні за статтею 442 нашого Кримінального кодексу таке притягнення до відповідальності за геноцид передбачене.

Однак також виникає питання про

> **створення окремої спеціальної міжнародної юрисдикції щодо злочинів агресії.**
>
> Такі випадки та приклади в історії вже були.

Але наразі говорити про конкретні форми, яким чином буде відбуватися такий міжнародний трибунал за злочини агресії, поки зарано.

Точно можу сказати, що

> **це питання ми почали обговорювати** разом з Міністром закордонних справ, нашими колегами з Комітету з питань правової політики та іншими депутатами, експертами та фахівцями.

Прогнозую, що

незабаром буде представлена концепція та бачення такого інституту.

— Це буде новий, окремий механізм міжнародної юстиції не лише *за 1) військові злочини*, які фіксує МКС, а ширший механізм для документування фактів *2) агресії* Росії?

— Так.

Потрібно розділяти питання притягнення до кримінальної відповідальності

на 1) національному рівні та 2) міжнародному.

Плюс – **притягнення на міжнародному рівні має починатися з національного.**

Міжнародний рівень включає розгляд справ на рівні ***Міжнародного кримінального суду***.

Прокурор МКС Хан неодноразово перебував в Україні, ми проводили спільні засідання нашого Комітету та Комітету з питань нацбезпеки та оборони з колишньою генпрокуроркою Венедіктовою.

Ще у квітні разом **обговорювали** те, що нам ще необхідно змінити у законодавчому полі для якнайшвидшого притягнення до відповідальності усіх винних за скоєння військових злочинів.

Щодо міжнародного механізму юстиції, то

це третя та окрема сходинка та наша можливість доведення та притягнення до відповідальності за злочини агресії конкретної держави через ті чи інші процедури. Це має бути окрема та нова процедура.

Іншими словами,

треба розділяти відповідальність *держави* Росія та конкретних ***осіб***.

Питання притягнення Росії як *держави* має розглядати *міжнародний суд ООН з прав людини*.

І нагадаю, що тут Україна працює давно. Цей трек запущений в рамках міжнародної відповідальності.

Якщо

ми говоримо про ***індивідуальну відповідальність***, то це вже **злочини агресії**.

Вони мають охоплювати всі інші міжнародні злочини, оскільки вони і є наслідками такої агресії.

В історії є вдалі приклади притягнення до відповідальності за злочини агресії. Це Нюрнберзький та Токійській військові трибунали. Вони мали результати. Для України потрібно буде створити свій міжнародний трибунал з нуля.

6. «Нам треба імплементувати Римський статут»

— Як відомо, *Росія, Китай та США не ратифікували Римський статут*, за яким і було створено Міжнародний кримінальний суд. Це означає, що Росія не буде підлягати під юрисдикцію МКС? *Україна у 2000 році підписала Римський статут, але й досі теж його не ратифікувала*. *Який тоді юридичний статус має для нас МКС?*

— На спільному засіданні нашого Комітету разом з колегами з інших комітетів та представниками МКС ми ставили це питання.

Саме тому ми дуже швидко прийняли закон, за яким до відповідальності МКС можливе притягнення за трьома видами найтяжчих міжнародних злочинів. По-перше, за геноцид, проти людяності та воєнні злочини.

У межах розслідування саме цих злочинів відбувається співпраця Офісу генпрокурора та МКС. При цьому МКС не має та не може мати юрисдикції щодо злочинів агресії проти України. Саме тому йде мова про міжнародний трибунал.

Стосовно ратифікації Римського статуту, то

обидві держави мають його ратифікувати та поправки до нього у частині злочинів агресії.

Ви розумієте, що це важко навіть уявити зі сторони РФ.

У нас же є законопроєкт, напрацьований Кабміном 7290, який знаходиться на розгляді Верховної Ради. Цим проєктом передбачається **внесення змін** до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України саме **в рамках логіки Римського статуту**.

Але прийняття цього законопроєкту в тій чи іншій редакції передбачає внесення багатьох змін, у тому числі щодо формулювання окремих статей кодексів.

Тому між першим та другим читанням ми маємо дуже плідно попрацювати з Офісом генпрокурора.

Чому? Щоб не сталася ситуація, коли зміна складу злочинів може призвести до звільнення від кримінальної відповідальності по факту деяких осіб.

Після оновлення керівництва Офісу генпрокурора ця співпраця буде продовжена, щоб ми рухалися разом до прийняття цього законопроєкту в цілому.

— Юристи прогнозують, що *на рівні Гааги нам буде дуже важко довести факт геноциду проти нашого народу*. Хоча трек, вашими словами, запущений.

— Я не вважаю, що у нас будуть проблеми для притягнення до відповідальності саме за геноцид. Непевно, ті, хто поширює такі думки, спираються на тривалість подібних процесів та складність розгляд таких справ. Але, виходячи з того, як відбувається наша співпраця з МКС, я безпосередньо був у суді Гааги, спілкувався з паном Ханом, то вважаю, що у нас є всі підстави на швидше рішення про притягнення до такої відповідальності. Юрисдикція МКС працює, ми надали усі можливості міжнародним прокурорам та слідчим групам працювати тут, збирати усі необхідні докази.

Є питання лише по злочинах агресії.

Тут справді необхідні додаткові механізми. Тому ми ведемо переговори щодо міжнародного трибуналу.

Зрозуміло, що міжнародна процедура розгляду з історичної точки зору подібних справ у МКС не така швидка, як нам би хотілося.

Однак, враховуючи процеси, що відбуваються зараз в Україні, наші справи мають розглядатися по-іншому у порівнянні з попередніми прикладами в історії.

Бо фіксація злочинів, певні процесуальні кроки раніше починалися вже після закінчення війни. У нас же ці процеси відбуваються паралельно і це добре і вірно.

Саме тому є всі підстави сподіватися, що притягнення до відповідальності буде швидким та справедливим. Також є надія, що це буде сприяти превенції скоєння нових злочинів на території України. Оскільки два процеси йдуть

паралельно, у мене є певний оптимізм щодо їх швидкого розгляду та вирішення.

7. «Ми готові внести зміни для превенції незаконного перетину кордону та уникнення призову»

— У Верховній Раді було зареєстровано декілька законопроєктів про встановлення кримінальної відповідальності за незаконний перетин державного кордону України та неповернення на Батьківщину під час дії воєнного стану. Зокрема, бурхливу реакцію викликав *законопроєкт 7265 про кримінальну відповідальність для усіх чоловіків у разі неповернення в Україну протягом 15 днів з початку введення воєнного стану. Ви були його співавтором.* Але після негативу громадськості його швидко відкликали.

На останньому пленарному засіданні у липні прийняли в цілому закон авторства секретаря Комітету з нацбезпеки Мар'яни *Безуглої* щодо звільнення від мобілізації членів сімей, де є загиблі унаслідок бойових дій. *Які ще можливі пом'якшення на законодавчому рівні щодо виїзду закордон чоловіків призовного віку?*

— Предмет відання цього питання закріплений за нашими колегами з *Комітету нацбезпеки та оборони*.

Відповідальність за порушення законодавства щодо ***призову*** та ***виїзду*** за межі України – це наш предмет відання.

> Ми будемо готові вносити необхідні зміни, але для цього необхідне визначення на рівні керівництва держави.
>
> Справді, є різні підходи та ініціативи. На мій погляд, не варто повертатися до моделі законопроєкту про кримінальну відповідальність за неповернення до України упродовж 15 днів. На засіданні нашого Комітету цей проєкт не отримав підтримки.

Ми готові напрацювати якісні зміни до кримінальної або адміністративної відповідальності у межах прийняття закону, підготовленого нашою колегою.

Бо криміналізація діяння передбачає не тільки притягнення особи до відповідальності як ціль. Необхідна наявність норм у Кодексі – це і певна превенція порушень та визнання дій як особливо небезпечних, за які може слідувати кримінальна відповідальність у тій чи іншій формі. Особи, розуміючи наявність таких норм, мають утримуватися від вчинення таких діянь. І така відповідальність можлива, як дисциплінарна, так і адміністративна. Кінець кінцем – кримінальна.

Вже є пропозиції колег по парламенту, щоб у випадку вчинення таких дій, була запроваджена заборона обіймати ти чи інші посади в державних органах. Це можлива нова окрема превентивна норма.

— У Держприкордонслужби щотижня звітують про кількість осіб призовного віку, які намагалися незаконно перетнути кордон. Чоловіки вдаються до різних способів. Дехто переодягався у жіночій одяг та мав довідки про вагітність, когось затримали при спробі перетину кордону у бейбі боксі. Затримують також і тих, хто за великі гроші організовують такі схеми. Побільшало випадків, коли через волонтерів чоловіки теж виїжджають закордон двічі на три місяці. *В комітеті працюють над тим, щоб покласти цьому край на законодавчому рівні?*

— **Думаю**,

що ми повинні разом з представниками Офісу генпрокурора, ДБР та СБУ обговорити ці питання на *робочому засіданні.*

У правоохоронців є вся необхідна інформація.

На жаль, такі випадки дійсно трапляються.

Наші органи вже борються з такими ганебними явищами.

Впевнений, що

за результатами цього обговорення ми зможемо за потреби внести й законодавчі зміни.

Треба визнати, що

в деяких випадках мета перетину кордону виправдана.

Коли суб’єкт робить це на користь держави, та повертається у встановлений час та строки. Є питання гуманітарного характеру, пов'язані з лікуванням особи. Це ж стосується чоловіків з трьома та більше дітьми. Це теж дозволили виключно з гуманітарної точки зору.

8. Поріг відповідальності за нецільове використання гумдопомоги хочуть змінити

— Не менш проблемних є питання гуманітарної допомоги та зловживань. Як відомо, Рада *внесла зміни до Кримінального кодексу України* щодо відповідальності за незаконне використання гумдопомоги (№ 2155-IX від 24.03.2022 р.) лише через місяць після повномасштабного вторгнення.

Але про махінації з гумдопомогою постійно повідомляють у соцмережах. Тобто *чинних законодавчих норм недостатньо?*

— Ще 19 березня 2022 року у Закарпатській області відбулося наше позачергове виїзне засідання комітету, на якому заслуховувалася інформація усіх представників правоохоронних органів та керівництва Закарпатської обласної військової адміністрації щодо постачання гуманітарних вантажів в Україну та взаємодію з іноземними партнерами.

1) З однієї сторони ми розуміли, що маємо криміналізувати нецільове використання гумдопомоги.

2) З іншого боку – не нашкодити нашим волонтерам, які роблять велику справу.

Справді,

є інформація правоохоронних органів щодо виявлення фактів порушень.

Не сумніваюся, що винні понесуть відповідальність за продаж гумдопомоги в умовах воєнного стану, безумовно вони будуть покарані.

Щодо можливої зміни чинного законодавства, то до нашого Комітету вже надійшли законопроєкти, які змінюють поріг предмета злочину, з якого починається притягнення до такої відповідальності.

Це законопроєкт 7321, автор народна депутатка Анастасія Ляшенко. Та є альтернативний проєкт за авторства першого заступника Голови правоохоронного Комітету – Максима Павлюка (7321-1).

— Як саме пропонують змінити такий поріг?

— Є різні пропозиції.

1) Колеги з інших політичних сил вважають, що цей поріг треба збільшувати. Щоб кримінальна відповідальність за продаж гумдопомоги наступала лише у випадках, коли це суттєва історія. Наприклад, у випадках з фурами, коштовними вантажами.

2) Інші колеги навпаки пропонують зменшення порогу кримінальної відповідальності. Для того, щоб мати можливість притягати до неї за продаж окремих невеликих видів чи партій гуманітарної допомоги. Тому ця дискусія буде у Комітеті до другого читання.

Коли ми приймали базовий Закон стосовно продажу гумдопомоги, це ще в березні, то з точки зору криміналізації таких діянь, це було консенсусне

рішення усіх фракцій та груп. Це була компромісна модель на яку всі погодилися. Наразі ситуація змінюється, тому лунають різні пропозиції щодо порогу відповідальності.

Моя особиста позиція полягає у тому, що зараз пройшло ще не так багато часу з моменту криміналізації цього діяння. Тому я б не змінював закон. Поясню чому.

Коли правоохоронці починають працювати, то розуміють цей поріг та вартість гуманітарної допомоги, як вона розраховується, яка експертиза має бути призначена. Якщо ж ми переглянемо поріг, то це може зашкодити з точки зору превенції, можливо, й закриття справ, які перебувають у провадженні та практичної роботи правоохоронних органів з виявлення та розслідування цієї категорії злочинів. Оскільки у нас в рамках досудового розслідування діє загальний термін – 2 місяці після пред'явлення підозри. Тому треба враховувати формулювання таких підозр, обвинувальних актів, ознайомлень зі справами та передачі їх до суду.

Думаю, необхідно почекати до перших результатів розгляду цих справ у судах.

Після цього, можливо, треба повернутися до законодавчих змін. Хоча наші колеги вважають, що це треба зробити у вересні.

Зазвичай, як показує практика, це врешті дозволяє вийти на оптимальний варіант законопроєкту до другого читання.

https://lb.ua/news/2022/08/04/525205_sergiy_ionushas_stosovno_deyakih.html

***

№ 597.

Прощавай, зброє!

ДО КІНЦЯ РОКУ РОСІЯ ЗАЛИШИТЬСЯ МАЙЖЕ БЕЗ СНАРЯДІВ, АРТИЛЕРІЇ ТА БРОНЕТЕХНІКИ

The Insider, 30.08.22

2022-08-30

Павел Лузін

Пів року війни принесли Росії не лише колосальні непоправні втрати у живій силі, а й величезні витрати озброєнь і військової техніки: керованих ракет уже дуже мало, снаряди для артилерії і бронетехніка вичерпаються до кінця року, а стан військової авіації не дозволяє вести повномасштабну повітряну кампанію. Через санкції Росія не може продовжувати повноцінне промислове виробництво озброєнь і поповнювати запаси озброєнь, які швидко добігають кінця.

1. Зношування стволів і снарядний голод

Одна з недооцінених проблем – скінченність російських запасів артилерійських снарядів і гармат. Серед експертів, оглядачів і просто зацікавлених цим питанням громадян існує стійке уявлення про наявність величезних запасів артилерійського озброєння, які дісталися Росії у спадок від СРСР. Проблема в тому, що радянські снаряди для ствольної артилерії не могли довго зберігатися, і вже влітку 2002 року в ході другої чеченської кампанії російська армія зіткнулася з дефіцитом артилерійських снарядів основних калібрів 122 мм і 152 мм.

Зрозуміло, це не означає, що весь радянський артилерійський арсенал варто списувати з рахунку. Наприклад, твердопаливні снаряди для реактивних систем залпового вогню значно менш чутливі до тривалого зберігання, ніж снаряди для нарізних артилерійських гармат, основна маса яких, як мінімум, давно потребувала відновлювального ремонту. Крім того, цей арсенал був ґрунтовно підточений не лише двома чеченськими війнами та швидкоплинною грузинською кампанією, а й військовою кампанією в Україні у 2014–2015 роках і – ймовірно, навіть більшою мірою – кампанією в Сирії.

При цьому варто розуміти, що темпи витрат снарядів у ході двох чеченських воєн були в рази нижчими, ніж у ході нинішньої війни, коли вони досягають 40–60 тисяч снарядів усіх типів на добу за високої інтенсивності бойових дій, знижуючись до 24 тисяч на добу в періоди дуже умовного «затишшя».

Варто спробувати оцінити темпи російського виробництва снарядів для артилерії, враховуючи той факт, що у 1990–2000-х роках воно було порівняно невеликим, а на повну силу його розгорнули у 2010-х роках. Однак навіть набраний темп виробництва снарядів, які були на озброєнні, як і динаміка розробки та створення нових боєприпасів, судячи з усього, Міністерство оборони не влаштовували. Тому в 2014 році було запущено масштабну програму відновлення снарядів, що збереглися в артилерійських та ракетних арсеналах. До кінця 2017 року за цією програмою було відновлено 1,7 мільйона боєприпасів та ракет усіх типів, тобто близько 570 тисяч на рік. Особливо підкреслювалося, що їх виробництво з нуля обійшлося би бюджету в 117 млрд рублів або 39 млрд рублів на рік.

На основі цих цифр можна оцінити обсяги власне виробництва артилерійських боєприпасів. Якщо взяти дані про виручку відповідних галузевих підприємств і холдингів, то ми побачимо, що в ті ж роки вона варіювала в районі 80–100 млрд рублів. При цьому виручка, звичайно, включає і частку цивільної продукції, яка по окремих підприємствах доходить до 25–30%. Як наслідок, співвідношення відновлювального ремонту та

виробництва нових боєприпасів можна оцінити, хай і доволі грубо, як 1:2. Або на кожні 570 тисяч відновлених снарядів припадає до 1,14 млн нових. Таким чином, загальний річний темп поповнення артилерійських арсеналів у 2010-х роках не перевищував 1,6–1,7 млн снарядів усіх типів. І тут варто згадати цікаву деталь: постачання реактивних снарядів усіх типів, наприклад, у 2017 році становили лише 10700 штук.

У підсумку виходить, що за пів року агресії проти України Росія мала би витратити не менше 7 млн снарядів – без врахування втрат прифронтових складів у результаті українських ударів. Іншими словами, при збереженні інтенсивності війни на нинішньому рівні, Москва вже до кінця 2022 року зіткнеться зі справжнім снарядним голодом і в цілях економії змушена буде скорочувати використання артилерії.

Крім снарядів, існує також проблема зносу стволів. І якщо направляючі на реактивних системах залпового вогню при належному обслуговуванні мають тривалий ресурс експлуатації, то у нарізних артилерійських гармат – так само, як і в танкових гармат – стволи зношуються значно швидше. Так, наприклад, стволи російських танків мають ресурс від 210 пострілів бронебійними підкаліберними снарядами до 840 пострілів осколково-фугасними та кумулятивними снарядами. У той же час артилерійські нарізні стволи залежно від калібру, типу снаряда та дальності пострілу мають ресурс до 2–3 тис. пострілів. Для порівняння, частина німецьких самохідних гаубиць PzH2000, поставлених Україні, вийшла з ладу через місяць використання за інтенсивності стріляння в 100 снарядів на добу на гармату.

І навіть якщо припустити, що російські солдати не нехтують процедурами технічного обслуговування стволів та інших гарматних механізмів, а Росія має хай і невідому, але зовсім не безконечну їхню кількість у запасі (особливо на гарматах із баз зберігання), до кінця 2022 року знос артилерії сам собою призведе до різкого зниження її ефективності. Крім того, самі російські військові ще 2020 року обережно вказували на проблеми з живучістю артилерійських стволів, а також на недостатню ефективність системи польового обслуговування та ремонту артилерійських гармат.

Виходить, що очікуваний снарядний голод повинен збігтися з наростаючим дефіцитом артилерійських гармат. У зв'язку з цим не дивно, що Росія почала завдавати ударів по українських містах за допомогою систем ППО/ПРО С-300 і С-400, регулярне опрацювання чого почалося щонайменше ще п'ять років тому. Щоправда, боєзапас відповідних ракет для цих систем вимірюється все ж тисячами або максимум десятками тисяч, але ніяк не сотнями тисяч і тим більше не мільйонами штук.

2. Вплив санкцій: перехід від промислового виробництва до мануфактури

У зв'язку з цим варто глянути і на стан промисловості з виробництва артилерії та боєприпасів. Якщо робити висновки з раптового візиту в останні вихідні серпня ц.р. віцепрем'єра Дениса Мантурова і заступника голови ради безпеки Дмітрія Мєдвєдєва на "Мотовіліхінські заводи" і Пермський пороховий завод, справи на цьому напрямку йдуть зовсім не гладко.

Галузі властиві ті ж проблеми, що і всій російської військової промисловості. Було кілька експертних доповідей про залежність підприємств ВПК від імпортних поставок і про фактичний провал програм імпортозаміщення. Сама по собі ідея імпортозаміщення й автаркії – тупикова, нерозумна і в цілому помилкова, яка просто заперечує поділ праці та користь міжнародної кооперації. Однак для авторитарної системи влади і для командно-адміністративної економічної моделі шлях до самоізоляції й неминучого саморуйнування приречений.

Підприємства з виробництва боєприпасів і артилерійських гармат на межі 2000–2010-х років пройшли технічне переозброєння. Наприклад, Казанський пороховий завод закупив обладнання в Німеччині, Швейцарії та Австрії (це означає, що він неминуче змушений був закуповувати за кордоном і частину хімічних компонентів для свого виробництва). Те ж саме в ті роки робили і ФНПЦ Алтай, і всі інші розробники та виробники порохів і твердих ракетних палив. Виробники артилерії також запозичували західні технології і закуповували європейське промислове обладнання. Наприклад, "Мотовіліхінскі заводи" в 2011 році уклали контракт на поставку з Австрії радіально-кувальної машини, необхідної для виробництва артилерійських стволів (сам завод встиг, щоправда, пройти через банкрутство в 2018 році).

З 2014 року всі ці кооперaційні зв'язки почали поступово згортатися і рватися, обладнання зношувалося швидше, ніж оновлювалося (якщо взагалі зберігалася можливість його оновлення). На це накладався дефіцит кадрів і природна неритмічність оборонного замовлення, що призводить до додаткових збитків або, як мінімум, нових витрат. І навіть якщо окремі заводи виходили на прибуток, як той же Казанський пороховий завод, це означало лише, що покриття виробничих витрат відкладалося на майбутнє і фактично лягало на плечі російських громадян, бо збитки й інвестиції в розвиток оплачуються в кінцевому підсумку федеральним бюджетом.

Тут також цікаво і те, що, судячи з усього, у спробі підвищення ефективності роботи галузі боєприпасів на межі 2010–2020-х років було вирішено об'єднати її підприємства, що належать державним корпораціям і безпосередньо

державі, під одним дахом. Таким дахом став концерн Технодинаміка, контрольований державною корпорацією Ростех. У цей концерн також перейшов і Техмаш, інший холдинг Ростеха, який спеціалізується на боєприпасах. Однак організаційні трансформації та консолідація фінансових потоків не призвели до зміни якісних параметрів. Так, наприклад, продуктивність праці в Технодинаміці за виручкою становить близько 2,3 млн рублів на рік (менше $32 тис.), що приблизно в 9–10 разів нижче, ніж у американських виробників боєприпасів. У російських політекономічних і технологічних реаліях наростити продуктивність можна лише через серйозне збільшення персоналу, що в умовах згаданого дефіциту кадрів і, ширше, загальної демографічної ситуації зробити практично неможливо.

Таким чином, будучи відрізаними від поставок західного обладнання, запчастин і матеріалів і одночасно обмеженими за людським капіталом і продуктивністю праці, російські виробники артилерії та боєприпасів неминуче зіткнуться в найближчій перспективі не стільки зі стагнацією, як зі скороченням виробництва. Можливо, що в 2022–2023-му вони ще зможуть підтримувати набрані в попередні роки темпи виробництва, але в наступні роки неминуче їх зниження. У міру сил буде здійснюватися підтримка і ремонт закупленого раніше обладнання, але кількість і якість продукції почне скорочуватися. По суті, це означає перехід від масового промислового виробництва до мануфактури.

3. Вичерпання ракет

На тлі поступово і невідворотно наростаючих проблем з артилерією є сенс кинути оком на інші види озброєнь і військової техніки (більш детальний аналіз автор зробив на сторінках Riddle). Тут є три основні групи систем: високоточна зброя, авіація і бронетехніка.

До російської високоточної зброї відноситься кілька типів ракет.

Ракети з дальністю більше 300 км:

1) балістичні ракети для комплексів "Іскандер-М",
2) крилаті ракети "Калібр" морського і наземного (9М729) базування,
3) крилаті надзвукові протикорабельні ракети "Онікс" (П-800) морського і наземного базування,
4) крилаті ракети повітряного базування Х-101, Х-555 і Х-22/Х-32.

Ракети з дальністю до 300 км:

1) авіаційні крилаті ракети Х-35 і Х-59. З них ракети Х-555 і Х-22 дісталися Росії з арсеналів СРСР, а також від України в 1990-і роки, і більше не виробляються.

За винятком більш простих крилатих ракет Х-35 і Х-59, кількість яких оцінити важко, в арсеналі Росії кожного з цих типів напередодні війни було по кілька сотень одиниць.

Про це можна судити по тому, як інтенсивність їхнього використання знизилася з декількох десятків одиниць на добу в перші дні війни до одиничних пусків тепер, а іноді один раз в кілька днів. При цьому Росія маскує зростаючий дефіцит далекобійних ракет обстрілом українських міст з далекобійної артилерії і використанням комплексів ППО/ПРО С-300/С-400 для ударів по наземним цілям.

Оцінка актуальних виробничих потужностей Росії є предметом експертної дискусії, проте можна виходити з того, що обсяги щорічного виробництва далекобійних крилатих і оперативно-тактичних балістичних ракет кожного типу вимірюються в кількості до 50 одиниць.

Причому щодо морських ракет "Калібр", авіаційної ракети Х-101 і крилатої ракети наземного базування 9М729, які за великим рахунком є різновидами однієї і тієї ж ракети, сумарна оцінка становить 100 одиниць на рік.

У свою чергу, щодо крилатих ракет "Онікс" це число трохи більше – 55 одиниць, а щодо ракет Х-32, чиє виробництво на заміну Х-22 почалося в 2018-2019 роках – навряд чи перевищує 20 одиниць.

В цілому виходить, що обсяги виробництва російських високоточних ракет дальністю понад 300 км складають 225 одиниць на рік. Однак, ця оцінка може бути скоригована в міру надходження нових даних.

Крім того, варто ще раз підкреслити, що з цієї оцінки виключені ракети дальністю до 300 км, Х-35 і Х-59, обсяги виробництва яких оцінити поки важко.

У зв'язку з цим навряд чи у російської промисловості є потенціал для серйозного збільшення виробництва не тільки через ембарго на поставки обладнання та кадрові обмеження, але і через порівняно низьку продуктивність праці. Обмеження на останню накладають сама організація роботи на підприємствах російського ВПК і російська політекономічна модель в цілому.

5. Проблеми з бронетехнікою

Стосовно бронетехніки ситуація така, що основні її втрати з досвіду минулих воєн можуть припадати навіть не на пряме знищення в бойових діях, а на пошкодження від влучень снарядів, поломки і вичерпання моторесурсу.

У зв'язку з цим:

моторесурс основних російських бойових танків, Т-72 і Т-80 різних модифікацій становить не більше 1 000 годин.

Після цього їм необхідно міняти двигуни, які сьогодні виробляються на імпортному обладнанні.

Звичайно, існує і відновлювальний заводський ремонт танкових двигунів, однак можливості такого ремонту обмежені при масовому перевищенні призначеного ресурсу.

Зрозуміло, танки, БМП, БТР і БМД більшу частину часу навіть на війні стоять вимкненими, однак якщо в добу вони працюють хоча б 2–3 години, то з початку війни вони відпрацювали 370–560 годин. І навіть з урахуванням підвезення відносно свіжої, хай і не нової, бронетехніки з військових частин і баз зберігання, левова її частка при збереженні високої інтенсивності бойових дій до кінця 2022 року мала би піти на відновлювальний ремонт – за умови, що не буде знищена.

І тут варто ще раз нагадати про те, що було сказано раніше: ресурс танкових гармат теж скінченний.

При цьому темпи виробництва і модернізації бронетехніки протягом 2010-х років становили приблизно 650 танків і бойових броньованих машин на рік.

З цього числа на танки припадало:

не більше 160–170 одиниць Т-72Б3/Б3М на рік в 2011–2020 роках із підприємств Уралвагонзаводу (УВЗ) в Нижньому Тагілі й Омську (в 2021 році поставки цих танків скоротилися до 34 одиниць) і не більше 45–50 одиниць Т-80БВМ в 2017–2021 роках із заводу в Омську.

Стосовно ж виробництва танків Т-90М, як і модернізації танків Т-90, випущених у 1990–2000-х роках до цієї версії, то їхнє серійне виробництво розпочали лише наприкінці 2021 року. І можна впевнено говорити, що поки що це виробництво вимірюється парою десятків на рік, і воно може бути збільшено лише за рахунок потужностей, зайнятих сьогодні модернізацією танків Т-72.

Таким чином, до початку війни російська армія мала близько 2 тисяч модернізованих танків із близько 3,3 тисяч танків, що перебували у військах.

А з більш ніж 16 тисяч бойових броньованих машин усіх типів частка нових і модернізованих становила приблизно чверть.

Тут варто також мати на увазі, що виробництво нової і модернізація існуючої бронетехніки також здійснюється на імпортному обладнанні і з застосуванням імпортних комплектуючих.

6. Проблеми військової авіації

На цьому тлі ситуація в авіації, на перший погляд, виглядає краще. Навіть із урахуванням того, що найменший моторесурс мають двигуни штурмовиків Су-25 (500 годин), а для широкого використання фронтових бомбардувальників Су-24 ця війна в будь-якому разі є останньою внаслідок їхньої старості, інтенсивність використання російських літаків і вертольотів порівняно низька. Кожна машина навіть на початку агресії, коли українська ППО була менш організована, ніж тепер, здійснювала 1–2 бойові вильоти на добу загальною тривалістю 1–1,5 години. При цьому сьогодні з урахуванням втрат і поломок Росія все ще здатна тримати біля кордонів України близько 400 бойових літаків різних типів і приблизно 360 вертольотів (далеко не всі з них є при цьому ударними). Проте вести повномасштабну повітряну кампанію Росія виявилася не спроможною з самого початку війни, а тепер її можливості для такої кампанії лиш скоротилися.

Виробничі потужності і тут виявляються фундаментальним обмежувачем.

Якщо в десятиліття напередодні повномасштабної агресії Росія щорічно виробляла 30–35 бойових літаків і 25–30 ударних вертольотів, а модернізувала від 130 до 200 одиниць різної авіатехніки, то запланований раніше на 2020-ті роки перехід на нове покоління бойових літаків припускав зниження їхньої виробленої кількості на користь нової якості.

Тепер же технологічне ембарго навряд чи дозволить цей перехід успішно здійснити, враховуючи, що він і так затримувався протягом ще 2010-х років.

У кінцевому підсумку, незважаючи на заплановані вливання у ВПК мінімум додаткових сотень мільярдів рублів лише в 2022 році, практично неминуча довгострокова деградація виробництва до рівня, коли його збереження буде залежати не стільки від організаційних та економічних факторів, скільки від конкретних інженерів, робітників і менеджерів. Простіше кажучи, і ця галузь буде більше схожа на мануфактурне, а не промислове виробництво.

***

№ 598.

Відповідальність за крадіжку коштів у справі бронежилетів має взяти і міністр оборони Резніков, а не тільки безвідповідальні "фунти"

Резонанс Цензор.НЕТ Війна в Україні

Автор: Юрій Бутусов **2022-09-02**

Міноборони частково спростувало новину "УП" про корупційний скандал в Міноборони щодо затримання та обшуків тимчасово виконувача обов'язків директора департаменту державних закупівель Міноборони Богдана Хмельницького в такому плані, що все насправді має інший вигляд.

Коли я прочитав *виправдання*, то в мене виникли абсолютно інші питання та висновки.

З пояснень випливає, що в організації держзакупівель МО у нас великий безлад. Почнімо з того, що скандал, за який несе відповідальність міністр оборони Резніков та його заступник Шаповалов, вони самі чомусь не коментують, хоча мали б як мінімум вибачитись - ви ж втратили гроші, які вам довірили платники податків, їх тепер треба повертати.

Ось цитата МО:

"14 березня 2022 року Міністерство оборони України уклало контракт на постачання бронежилетів з компанією з Туреччини на загальну суму 16 млн 656,3 тис. євро. Компанія порушила зобов'язання за контрактом. Після встановлення факту порушення Міноборони негайно вжило передбачених контрактом заходів для захисту законних прав та інтересів.

Міністерство оборони України
31 August, 20:01

‼️Міністерство оборони закликає журналістів не оприлюднювати неперевірену інформацію

👉Сьогодні о 13.06 видання «Українська правда» оприлюднила повідомлення з посиланням на власні джерела, в якому стверджується, що під час обшуку у приміщенні, начебто пов'язаному з однією з посадових осіб Міністерства, в дивані знайдено близько 1 млрд грн.

Повідомлення поширено в контексті начебто причетності зазначеної посадової особи до розкрадання коштів, спрямованих на закупівлю бронежилетів.

Поширена інформація не відповідає дійсності, а контекст, в якому її подано, вводить в оману.

Видання «Українська правда» до оприлюднення матеріалу офіційно не зверталася до Міноборони за коментарем.

👉Запит на інформацію від УП надійшов до Міністерства через дві години після оприлюднення неперевірених відомостей, що є очевидним порушенням стандартів журналістики.

👉Стосовно порушених питань інформуємо про таке.

14 березня 2022 року Міністерство оборони України уклало контракт на постачання бронежилетів з компанією з Туреччини на загальну суму 16 млн 656,3 тис. євро.

📄Компанія порушила зобов'язання за контрактом. Після встановлення факту порушення Міноборони негайно вжило передбачених контрактом заходів для захисту законних прав та інтересів.

Зокрема, було спрямовано відповідний позов до Арбітражу Торгово-промислової палати, отримано рішення на користь оборонного відомства.

Так само Міноборони звернулося до суду у Турецькій Республіці, внаслідок чого було накладено арешт на банківські рахунки та активи компанії, що не виконала контракт.

👉Щодо цієї ситуації Міністерство оборони України перебуває у тісному контакті з Міністерством оборони Туреччини, Посольством України у Турецькій Республіці та Посольством Туреччини в Україні. Тривають юридичні процедури.

❗Водночас, компанія, яка порушила умови контакту з Міноборони, також порушила аналогічні зобов'язання за контрактом з Національною гвардією України.

Національна поліція України 13 червня 2022 року розпочала кримінальне провадження за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч.4 с. 190, ч.2 ст. 209 та ч. 3 ст. 358 КК України.

За даними слідства, група з трьох громадян України шляхом зловживання довірою, використовуючи офшорні компанії Китайської Народної Республіки та Королівства Бахрейн, ймовірно привласнила 580 тис. доларів США під час виконання турецькою компанією зазначеного контракту з Міноборони.

Оскільки контракт на постачання бронежилетів, про який йдеться, був підписаний посадовою особою Міноборони, на підставі ухвали Печерського районного суду м. Києва 26 серпня 2022 року слідчим Національної поліції було проведено обшук за місцем перебування зазначеної посадової особи.

Під час обшуку було вилучено особистий телефон та ноутбук посадової особи.

❌Жодних грошових коштів під час обшуку знайдено не було та не вилучалося.

❌Жодних обшуків у Міністерстві оборони не проводилося.

❌Жодних повідомлень про підозру щодо вчинення кримінальних правопорушень посадовим особам Міноборони у даному кримінальному провадженні не здійснювалося.

Таким чином, поширені виданням «Українська правда» відомості не відповідають дійсності.

🇺🇦Міноборони з повагою ставиться до роботи медіа і є відкритим для комунікації. Закликаємо журналістів не поширювати неперевірені відомості і надсилали запити за офіційною процедурою. А не за 13 хвилин до публікації у приватному порядку.

Керівництво Міноборони сповідує принцип нульової толерантності до корупції. У разі виявлення зловживань щодо посадових осіб будуть негайно вжиті заходи відповідно до законодавства.

✉️Офіційний запит від редакції було надіслано до Міноборони вже після публікації матеріалу. Відповідь на запит буде підготовлено і надано в межах визначеного законодавством строку.

За даними слідства,

група з трьох громадян України шляхом зловживання довірою, використовуючи офшорні компанії Китайської Народної Республіки та

Королівства Бахрейн, ймовірно привласнила 580 тис. доларів США під час виконання турецькою компанією зазначеного контракту з Міноборони.

Національна поліція України 13 червня 2022 року розпочала кримінальне провадження за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч.4 с. 190, ч.2 ст. 209 та ч. 3 ст. 358 КК України.

Оскільки контракт на постачання бронежилетів, про який ідеться, був підписаний посадовою особою Міноборони, на підставі ухвали Печерського районного суду м. Києва 26 серпня 2022 року слідчим Національної поліції було проведено обшук за місцем перебування зазначеної посадової особи".

До чого тут саме виникають питання?

1) Міноборони не підготувало ніяких планів закупівель до початку вторгнення. І навіть через три тижні після початку вторгнення Міноборони виявилось не здатне знайти надійних постачальників бронежилетів.

2) 16,6 млн євро платників податків Міноборони переказало сумнівній фірмі, яка зареєстрована на двох офшорах, ризик крадіжки коштів платників податків був великий і це було зрозуміло усім з самого початку.

3) 13 червня поліція порушує кримінальну справу через невиконання зобов'язань, але Хмельницький, який безпосередньо підписав контракт, досі залишається працювати на тій самій посаді! Тобто Хмельницькому дозволяють продовжувати свою діяльність.

4) Богдан Хмельницький, який керує держзакупівлями з самого початку вторгнення, весь цей час - не повноцінно призначений керівник, а тимчасово виконувач обов'язків. Міністр Резніков пів року не може призначити повноцінного керівника. Чому так? Виникає враження, що насправді Хмельницький це "фунт", яким зручно керувати різним ділкам, які насправді ухвалюють рішення в МО.

Тимчасова схема зі "своїх", "надійних" "смотрящих" та "ручних тво" перетворилась на постійну.

Насправді,

рішення з закупівлі та переказу коштів без самого Резнікова та його заступника В'ячеслава Шаповалова були б неможливі. Якийсь "тво" кошти не витратить. "Тво" - це просто "фунт" для допитів.

В'ячеслав Шаповалов

Міністр Резніков має прокоментувати втрату 580 тисяч доларів та провал постачання бронежилетів по сумнівному контракту, і зробити відповідні управлінські та організаційні висновки. Як мінімум - почати призначати відповідальних людей на ключові посади. І сказати, коли 580 тисяч доларів будуть повернені платникам податків та як вони будуть витрачені.

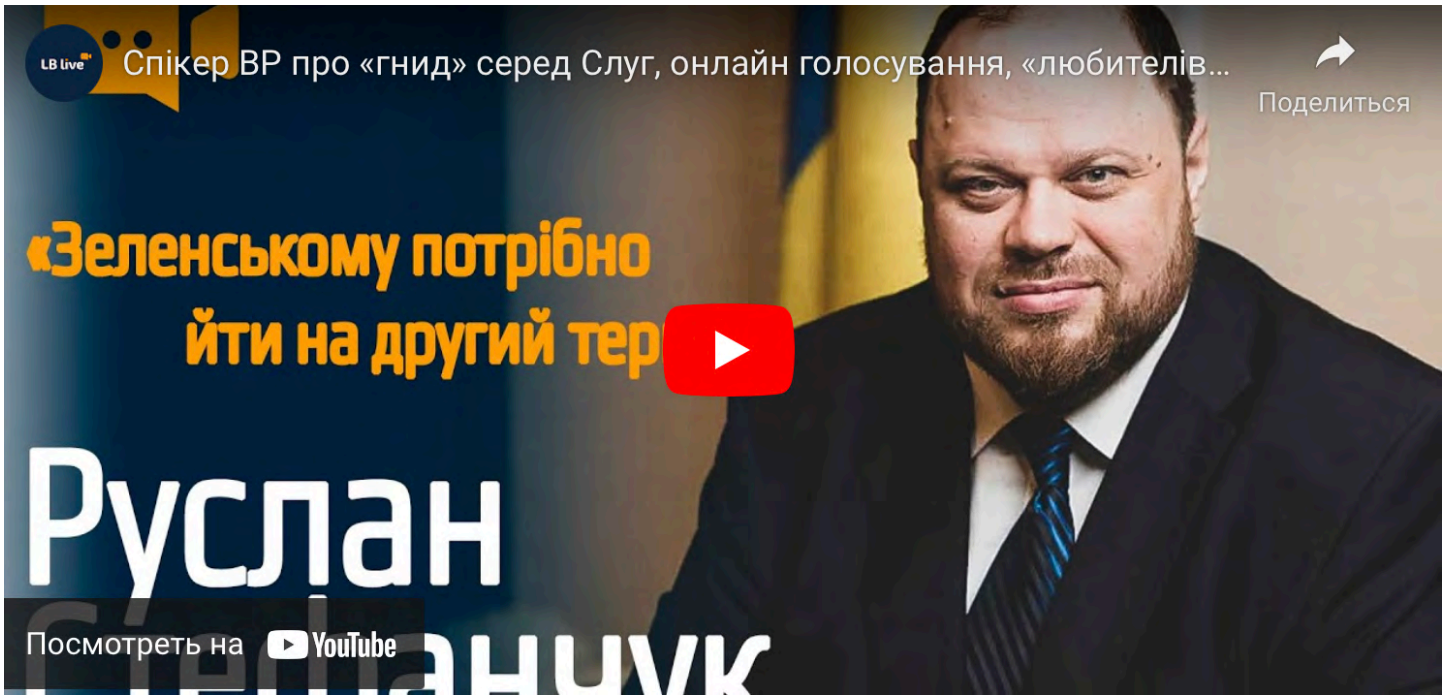
Значні проблеми в Міноборони проявляються у різних сферах закупівлі, насамперед боєприпасів, але також і в інших видах забезпечення. Тому не "фунтів" треба підставляти, а треба брати відповідальність за проблеми та вдосконалювати систему управління. Зручно скидати роботу на волонтерські фонди, але платники податків витрачають сотні мільярдів, для того, щоб на армію працювало ефективно саме Міноборони.

Юрій Бутусов, Цензор.НЕТ Джерело: https://censor.net/ua/r3364772

***

№ 599.

Руслан Стефанчук: «Зеленському потрібно йти на другий термін»

2022-09-01

Соня Кошкіна, Шеф-редактор LB.ua

Майже рік (11 місяців, якщо зовсім точно) Руслан Стефанчук очолює український парламент. Один із головних авторів передвиборчої програми Володимира Зеленського «Країна мрій», Стефанчук завжди підкреслював, що є «людиною Президента». При тому, що наразі є головою ВР в – нагадую – парламентсько-президентській республіці. Відповідаючи на питання про те, чи варто Володимиру Олександровичу - після нашої Перемоги – пробувати свої сили на другий термін, говорить: «Раніше я казав, що по-людськи, по-дружньому пропонував би йому подумати. Але зараз той час, коли я змінив думку. Я вважаю, що треба йти. Він має завершити все. Він - великий мрійник, в якого все обов'язково вийде». Віддамо належне: під час великої війни Стефанчук зумів забезпечити безперервну і доволі продуктивну роботу головного законодавчого органу. Це інтерв'ю не є компліментарним діалогом з людиною «при посаді» (як зазвичай записують чиновників рівня Стефанчука), але відвертою прямою розмовою про роботу Ради під час великої війни. Починаючи від покарання нардепів-колаборантів (або й просто ОПЗЖшників) і до перезапуску роботи Конституційного суду. Важливим є і те і те, але рівень хайпу, звійсно, відрізняється. Читайте. Дивіться нове відео на каналі LB Live.

1. "Я звернувся до нардепів з питанням – як так може бути, що прагнення хайпу переважає інстинкт самозбереження?"

— Почнемо з актуального. За умов воєнного стану Верховна Рада працює доволі ефективно, гріх жалітися – 24 засідання (проти 37 за аналогічний

період тминулого року), затверджено багато важливих законів. Але привертають до себе увагу дві деталі.

Перша. Як тільки почалося велике вторгнення, ви попросили народних депутатів тримати в таємниці майбутні засідання, не анонсувати їх у фейсбуці, не викладати фото в момент самих засідань тощо. Перші пару місяців це реально працювало, а зараз знов – хіба стріми із зали не роблять. Хоча ні, стріми вже також є. Щось змінилося з точки зору безпеки, я щось пропустила?

І друге — повернення до ініціативи щодо онлайн-голосувань. Якби його запровадили в перші дні – логічно, але зараз і так все працює, то ж сенс який?

— З точки зору безпеки, на превеликий жаль, нічого особливо не змінилося.

Російська федерація, військово-політичне її керівництво, мають одним із пунктів напрямків атак центри прийняття рішень в Києві, до яких, безперечно, належить і Верховна Рада. Верховна Рада має свою особливість, це - єдиний законодавчий орган. В нас немає замінників на місцях, немає тих, хто міг би «підмінити».

Саме тому я постійно – з першого дня ***великого вторгнення*** – і от до останнього засідання, яке у нас відбулося, говорю народним депутатам (ми це питання постійно озвучуємо на засіданні погоджувальної ради): будь ласка, не виконуйте функцію коригувальників вогню; ви ж самі робите все для того, щоб наші вороги розуміли де, коли і як ми знаходимося.

На одному із засідань я просто не стримався — коли спливла чергова інформація, яку мені показав Апарат Верховної Ради України (йдеться про публікацію одного із нардепів у соцмережі в режимі «тут і зараз». - С.К.): звернувся до народних депутатів з простим питанням – як так може бути, що прагнення хайпу переважає інстинкт самозбереження? Це просто жахливі речі. Я розумію, що кожен народний депутат має великий обсяг прав і повноважень, але він не повинен забувати, що представляє інституцію — Парламент, який повинен продукувати цілу низку рішень. Тому я б ще раз, користуючись вашим каналом, звернувся б до деяких хайпожерів у Верховній Раді України з тим, щоб вони все-таки мали на увазі, що бажання першим висвітлити інформацію не повинно превалювати над здоровим глуздом і безпекою.

— Я, звичайно, вибачаюсь, але – в більшості своїй - «хайпожери», про яких ви говорите, знаходяться в «Слузі народу»… Разом з тим. Щодо дистанційного голосування — чому саме зараз? В інтерв'ю LB.ua

віцеспікер Олександр Корнієнко сказав, що питання незабаром буде винесене в зал.

— Соню, ви розумієте, ідея не сьогоднішня. Я є автором тематичного законопроєкту і перманентно відстоюю цю ідею впродовж трьох років.

— Я це я пам'ятаю.

— Я про неї постійно говорю, к оли мене запитують. Але вона жива завжди. І сьогодні, мені здається, вона може мати особливе значення. Я просто хочу, щоб всі зрозуміли, і ми вже неодноразово з вами говорили: питання, скажімо так, дистанційного голосування, це не для групи «Монако». Вони виключені, вони не отримують заробітну плату абощо.

— Для Суркіса або Столара депутатська зарплата – котячі сльози.

— Ні, ми ж говоримо про те, що хочемо зробити механізм, за яким, наприклад, ті люди, які займаються гуманітаркою, які займаються допомогою військовим, які служать, мали б можливість брати участь (у засіданнях Верховної Ради України. - С.К.). Давайте дискутувати надалі від цього. Ця ідея переродилася з ідеї, яка виникла ще під час коронавірусу (щодо онлайну. - С.К.). З того часу нічого не змінилося. Ми повинні все одно знайти той механізм, який дасть можливість забезпечити діяльність єдиного законодавчого органу.

Хочу звернути увагу, що практично цей механізм вже діє в комітетах.

А чому воно з'являється в ЗМІ? Ну, бо журналісти запитують, воно – час від часу – фігурує.

— Якщо посилатися на Олександра Корнієнка, чи буде це питання винесено в зал найближчим часом? Якщо так — коли?

— Є таке уявлення, що формуванням порядку денного ніби займається керівництво Верховної Ради України. Це не так.

Порядок денний формується погоджувальною радою фракцій і груп. І як погоджувальна рада вирішить наше завдання як керівництва Верховної Ради України, процедурно…

— Слухайте, давайте без цього от. У «Слуги народу» - більшість. Якщо ви захочете — відповідний законопроєкт буде внесено. Тож чи є такі плани конкретно на найближчий місяць?

— Він вже вносився, проте не набрав голосів на включення до порядку денного.

Я думаю, що він буде вноситися тоді, коли: а) буде нагальність; б) коли проголосують за внесення в порядок денний.

Станом на зараз я думаю, що ні одного, ні другого поки немає.

2. “Онлайн-голосування вже працює на рівні комітетів і там все абсолютно нормально”

— Важливий момент: онлайн-голосування суперечить Конституції, де чітко написано, що народний депутат має голосувати особисто.

— Не думаю, що є велика суперечність, тому що в Конституції не написано, що означає «особисто».

Для мене «особисто» означає дві речі:

> щоб особа депутата була ідентифікована, що це він; і друге — щоб ми переконалися, що його воля відповідає його волевиявленню, що він проголосував.

Цей механізм зараз абсолютно нормально працює на рівні комітетів, де депутати також голосують. І ніякої суперечності з Конституцією тут немає. Вони голосують і приймають рішення, але на рівні комітетів.

Тому, мені здається, що

> Конституція, яка писалася в 1996 році, не передбачала, по-перше, ні війни, ні епідемій, ні такого розвитку технологічного прогресу. Там (в Конституції. — С.К.) теж немає згадки про електронний паспорт, але він сьогодні ж є у нас, розумієте?

— Даруйте, але *ваш світогляд за останній рік дуже змінився*. Восени 2021-го ми з вами обговорювали спосіб прийняття закону «про олігархів», який було проголосовано у відсутність тоді ще спікера Дмитра Разумкова. Засідання вели ви і голосування відбулося у … специфічний спосіб, скажу м’яко. Коли ми це обговорювали, ви сказали дослівно: «Я абсолютний прихильник української Конституції, і за моєї каденції, як спікера (тоді вже зрозуміло було, що ви станете спікером), ніколи не буде ніяких неправильних правок в Конституції».

А от *тепер ви вже називаєте Конституцію недосконалою і застарілою*.

— Дотримуватися Конституції й прагнути її вдосконалити – не є взаємозаперечним.

Як професійний юрист, я спілкувався з авторами Конституції і вони вже зараз говорять про те, що в дуже багатьох місцях не могли передбачити такого розвитку технологічного прогресу, який є.

Але це не означає, що треба порушувати Конституцію.

Нам треба знаходити правові механізми, як зробити відповідність між сучасними реаліями й законодавчим забезпеченням.

Законодавче забезпечення не може сповільнювати життя, воно повинно відповідати сучасному розвитку життя. А як зробити цю відповідність — і на конституційному рівні, і на законодавчому — це вже справа наша, законодавців.

— Ми пам'ятаємо, що відбувалося під час внесення – в частині децентралізації — змін до Конституції 31 серпня 2015 року. Фактично це робилося під закон про особливий статус окупованих територій. Відбулося перше читання, під Радою почалися протести, було кинуто гранату, загинули нацгвардійці. По факту закон про особливий статус проголосували трошки по-іншому і потім кілька разів продовжували його дію. Яка вірогідність затвердження нової редакції цього закону, з огляду на наявність у нас нових окупованих територій? І *чи не є онлайн голосування першим кроком до потенційної фальсифікації?*

— **Абсолютно ні.**

Тому що в цьому законі ми вже прописали винятки, що не може голосуватися через онлайн — в тому числі зміни до Конституції, питання імпічменту президента, інші фундаментальні речі, для яких треба зібрання в Раді тощо.

Онлайн-голосування — більше для ординарних законів, для того, щоб забезпечити діяльність Парламенту. Зрозуміло, що вікопомні речі не можуть голосуватися при онлайні.

— Оскільки закон про особливий статус є вікопомним. Тобто, виходячи з ваших слів, його — якщо таке питання постане — точно не будуть голосувати онлайн, попри те, що практика онлайн-голосування може бути введена?

— Жоден законопроєкт, який буде внесений як виняток, голосуватися (онлайн. — С.К.) не буде.

— Чому як виняток?

— Тому що ми маємо, визначивши, скажімо, процедуру онлайн-голосування, визначити той масив законів, які не можуть голосуватися онлайн-голосуванням.

Поки в цій редакції, яка пропонується мною, є кілька винятків. Якщо депутати захочуть розширити його – будь ласка.

Але, повторюю, там точно не будуть голосуватися питання, які стосуються національної безпеки, державного суверенітету і територіальної цінності.

— Винятків на всі випадки життя не передбачиш, ви ж розумієте. І сформулювати назву закону можна так, що формально він не підпадатиме під «винятки». Я конкретно маю на увазі новий закон про особливий статус. Чи розглядаєте ви наразі таку вірогідність з огляду на те, що відбувається?

— Я такої вірогідності не розглядаю, тому що **в нас немає вірогідності прийняття закону про онлайн-голосування**.

Ще раз хочу підкреслити, що з 24 лютого Верховна Рада України — на місці, вона працює і ми будемо далі працювати так, щоб встигати робити це на своєму робочому місці.

— Гаразд. Без прив'язки до онлайн-голосування *новий закон про особливий статус* окупованих територій розглядається зараз на порядку денному?

— Ми можемо про це говорити тільки по конкретних законодавчих ініціативах.

Наскільки я знаю,

конкретної законодавчої ініціативи такої немає.

Ми можемо обговорювати, але загального погодження на рівні уряду, на рівні силових відомств, на рівні відповідного комітету Верховної Ради, на рівні Офісу Президента немає. Поки я навіть не знаю, чи ведуться такі перемовини на серйозному рівні щодо формування цього нового законопроєкту. Це щоб ми не говорили якимись фантасмагоричними категоріями чи буде щось, чи ні.

Я, в принципі, можу говорити про це, коли законопроєкт в Парламенті. Тоді я вже розумію, які принципи в нього закладені, які фундаментальні основи. Тоді ми можемо вести дискусію.

3. "Багато нардепів ще до 24.02 покинули Україну і досі не з'являлися. В мене навіть була ідея звернутися до

правоохоронців — про визнання їх такими, що…. зникли безвісти”

— Руслане Олексійовичу, хочу спитати про підготовку до так званих «референдумів». Окупанти вже декілька разів анонсували їх проведення. Спочатку це була весна, потім - 11 вересня, зараз дати знову переносять. Зрозуміло, багато залежатиме від ситуації на фронті, але яким є план дій Верховної Ради у випадку, якщо це все ж таки відбудеться? Є досвід 2014 року, коли реакцією були тільки заяви. Знаю, що є звернення профільного комітету до Венеційської комісії. Коли ви очікуєте на відповідь? І що саме плануєте робити, якщо росіяни все ж наважаться?

— Почну з першого. Я є прихильником прямої демократії, ви це знаєте.

Я є одним з авторів *закону про референдум*, законопроєкту про місцевий референдум, тому що переконаний, що той, хто проти прямої демократії, той — проти демократії в цілому. Але те, що вони хочуть зробити, не є прямою демократією. Це — повний волюнтаризм, насаджування чужої думки під дулом автомата. Це речі, які взагалі не мають нічого спільного з волевиявленням. І я десь навіть говорив, що легітимність цих псевдореферендумів навіть нижча, ніж опитування в чат-боті членів…

— Фракції «Слуга народу»?

— Членів товариства співвласників житла про те, в який колір нам фарбувати парадний.

Тому, безперечно, Верховна Рада України реагує. Єдине, що я хотів би повідомити вам, що на попередньому засіданні Верховної Ради ми прийняли постанову про недопущення цих псевдореферендумів. Ми попередили всіх потенційних учасників, що їхні дії класифікуватимуться як кримінальний злочин, який передбачений законом про колабораціонізм. Навіть окремо пропрацьовували з колегами (я збирав великі пули фахівців у сфері кримінального права) чи необхідна нам, можливо, окрема стаття за пособництво при проведенні цих референдумів. Мене запевнили, що ні, склад цих злочинів охоплюється колабораційною діяльністю, а на вищому рівні – державною зрадою. Тому додаткової статті не потрібно. Це сказали фахівці у сфері кримінального права.

Тому я хочу ще раз чесно попередити всіх, хто організовує («референдуми» на окупованих територіях. - С.К.) чи буде якісь інші речі робити: відповідальності ніхто не уникне за законом. Це — сфера Верховної Ради, ми зробили політичні рішення, ми прийняли відповідні законодавчі акти, ми

прийняли зміни до Кримінального кодексу про колабораціонізм і зміни до статті, яка стосується державної зради.

Далі, мені видається, мають працювати правоохоронні служби, спецслужби, воєнні наші. Тільки від їхньої ефективності буде залежати чи будуть допущені ці референдуми, чи ні. Верховна Рада все це зробила. А комітет відповідно звернувся і буде очікувати рішення Венеційської комісії, але, по-моєму, вистачає того, що Верховна Рада вже висловилася з цього питання.

— Голова правоохоронного комітету Верховної Ради *Сергій Іонушас в інтерв'ю LB.ua* нещодавно *анонсував нові кримінальні справи щодо нардепів та підозр їм у держзраді*. Про кого конкретно йде мова, могли б ви сказати?

— Річ у тому, що **Іонушас очолює правоохоронний Комітет, може в нього є якась інсайдерська інформація.**

Я — Голова Верховної Ради України, отримую — разом з повістками з'явитися того чи іншого народного депутата - інформацію про пред'явлені йому обвинувачення чи необхідність появи в суді. Але я маю внутрішнє інтуїтивне передбачення, що ця інформація (озвучена в питанні. — С.К.) недалека від істини.

Ми бачимо, що

> **багато народних депутатів України ще до 24.02 покинули нашу державу і досі не з'являлися.**

В мене навіть була така ідея, можливо, звернутися до відповідних органів про визнання їх такими, що…. зникли безвісти (посміхається. — С.К.).

> Є такий інститут в цивільному праві — оголошення особи безвісти відсутньою, але для цього має пройти рік. Через рік я можу звернутися і сказати, що людини немає і давайте будемо дивитись чи визнавати її безвісти відсутньою.

Це з одного боку ніби стьоб, а з іншого — в нас у Верховній Раді України справді

> є низка народних депутатів, які з тих чи інших причин з 24.02 не виконують депутатську діяльність, а їхня попередня депутатська діяльність свідчить про те, що вони можуть мати великий потенціал бути визнаними правоохоронними органами такими, що замішані в різних видах злочинів, в тому числі у держзраді.

— Скільки таких депутатів?

— Тих, які не з’явилися до цього часу, думаю, десь близько 10.

— Які фракції?

— Це, як правило, колишня фракція «Опозиційна платформа за життя». По реєстрації ви можете подивитися, хто в цей час не з’являвся…

— Історія з визнанням безвісти відсутнім дещо нагадує *історію з позбавленням громадянства* закрити указами, які навіть на сайті президента не публікуються. Людина може дізнатися про те, що її позбавили громадянства, фактично намагаючись перетнути кордон з Україною. Але в Конституції записано, що основою для набуття українського громадянства є сім пунктів. Перший і головний – факт народження на території України. Що ви як юрист, правник про це думаєте?

— Що стосується указів, ми їх теж не бачили. Ні опублікованими, ні у Верховній Раді України. Як тільки вони будуть…

— Не будуть. Опубліковані вони не будуть, тому що там персональні дані. Ви прекрасно це знаєте. До чого я веду: *Корбан не був народним депутатом, але в парламенті є достатня кількість людей, які мають подвійне громадянство. І це не десяток, значно більше.*

— Наскільки я знаю, а цією проблемою я цікавився дуже поверхово, там є фактори позбавлення, припинення (громадянства. - С.К.).

Але це свідчить про одне:

> **прийшов час якось розв'язувати питання множинного громадянства. Або визнавати його, або не визнавати…**

— Перепрошую! Володимир Олександрович, коли йшов на вибори, обіцяв розв’язати це питання. Як один з авторів його передвиборчої програми «Країна мрії», скажіть, що *завадило вам за два роки до великого вторгнення розв'язати це питання*, яке потребує вирішення вже років з 20?

— Я з вами багато в чому погоджуюся, крім одного: 24 лютого реальність і система пріоритетів стала абсолютно іншою.

Розумієте? І **те, що ми писали, закликали, дуже серйозно було скореговано війною**.

— Це зрозуміло. Я питаю, *що вам заважало за два роки до того розв'язати питання множинного громадянства?* Майже рік із них ви були спікером Верховної Ради.

— Давайте так, я — Спікер Верховної Ради, починаючи з 8.10. І я готовий відзвітувати за кожен день до сьогоднішнього дня, що було зроблено.

Але ще раз кажу:

з 24.02 реальність абсолютно інша.

Тому,

коли я говорю, що це питання треба вирішувати, це не заклики, це просто констатація факту.

Проте

в державі є ще дуже багато інших питань і їх треба вирішувати просто за ступенем пріоритетності.

— Так *ви і не відповіли*, що заважало в попередні два роки, коли великої війни не було.

4. "Ми не можемо позбавити ОПЗЖ мандатів — суперечить Конституції"

— На завершення теми з колаборантами. У Верховній Раді зареєстрований законопроєкт 7329, суть якого полягає в тому, щоб передати підслідність у таких справах від ДБР до СБУ. Чи буде реалізовано цю ініціативу? Апелюю передовсім до прикладу зрадника Ковальова, який був членом «Слуги народу» (інтерв'ю записувалося ще до знешкодження Ковальова, — С.К.)?

— Ви знаєте, що я більше займаюся цивільним правом, конституційним правом.

І тому **я буду очікувати на позицію своїх радників** щодо того, як воно буде краще.

А щодо Ковальова, він, вибачте мені, — гнида…

— Зрозуміло, що у вас велика фракція, понад 200 людей. Виборчі списки формувалися в скорочений термін, але ж Ковальов не взявся нізвідки. Хтось його рекомендував, хтось включав у список, він працював у

фракції, був у Трускавці. Фактор його депутатства — питання політичної відповідальності, хоча б вашої внутрішньої, партійної.

Звичайно, як партія, ви можете вдати, що нічого не відбулося — покарали і покарали, гнида і гнида. Але з таким кадровим підходом не виключена можливість появи нових «ковальових».

— Абсолютно погоджуюся з вами, що в питанні формування списків **могли бути** ***кадрові проколи***.

Наскільки я знаю,

> **в межах голови фракції чи вирішено, чи вирішується, хто кого рекомендував**, але так - **це прокол**.

Фракція миттєво виключила його зі свого складу, вжила всіх необхідних заходів для того, щоб цього колаборанта не було ні в одному напрямку діяльності Парламенту.

Зараз єдине, що ми можемо, оскільки діємо в межах законодавства:

> на превеликий жаль чи, може, на щастя, **немає імперативного мандату, щоб ми могли його позбавити статусу народного депутата.**

Тому

> **ми чекаємо однієї з семи умов**, які передбачені законодавством України для того, **щоб ця особа перестала бути народним депутатом** України (*однією з них є смерть. — С.К.*).

Якщо якась з них буде,

> ми неодмінно зробимо все для того, щоб ця людина перестала паскудити ім’я народного депутата України.

— Така ж історія з колишніми ОПЗЖшниками, тому що ви не можете позбавити їх мандату рішенням Верховної Ради, це просто незаконно. Ба більше, вже після того, як ОПЗЖ — як політична сила — була заборонена, в парламенті з’явилася депутатська група «Відновлення України» за участі тих самих депутатів. ***Регламентом не заборонено, але ми розуміємо, що це ненормально. Що із цим робити?***

— Ми розуміємо, що це ненормально.

Я з вами — на такому побутовому рівні — абсолютно погоджуюся.

Але ще раз кажу, що **у нас Конституція України, яка писалася ще в 1996 році…**

— *Створення груп – це про Регламент.* Ви цю шоблу, вибачте, розігнали, а вона натомість змінила назву і створила нову групу. І що? Сидить у тому ж залі.

— Для того, щоби вони не сиділи в тому ж залі…

— Потрібні зміни в Конституцію, погоджуюся. Але *давайте почнемо з Регламенту.*

— Я б почав з Конституції.

Тому що **Регламент – це питання внутрішнього устрою**.

> Вони (*депутати, - С.К.*) можуть бути й позафракційними, стане легше? Ні, не стане. Тому що ми обмежені сімома пунктами, які винесені в Конституції: це відсутність громадянства, вирок, смерть, власна заява абощо. Ми не можемо рухатися іншим шляхом. І зміни до Конституції у воєнний час ми не можемо зробити. Тому зараз вимушені діяти по тому напрямку, який у нас є.

Є дуже багато популістичних ініціатив, але я такої думки, поки я очолюю Парламент, що ми все-таки маємо максимально дотримувались тих норм і положень, які містяться в Конституції.

Але я глибоко переконаний, що після того, як ми переможемо в цій війні, 100% постане питання перегляду цих нюансів, особливо розширення підстав позбавлення статусу депутата.

До речі, нагадаю, що саме Президент Володимир Зеленський вніс зміни до Конституції, де передбачив дві додаткові підстави (для позбавлення депутатського мандату. - С.К.) - це ***кнопкодавство*** і ***прогули***. Але ми маємо негативне рішення Конституційного суду з цього питання. І нічого не можемо тут зробити. Але я думаю, що це питання буде продовжено, дуже багато чого після цієї війни буде що сказати…

5. Про вилучення дипломатичних паспортів у нардепів: “коли особи перетинали кордон, демонструючи цей паспорт, він просто вилучався”

— Як розвивається *ситуація з вилученням дипломатичних паспортів* у низки народних депутатів? Їх було понад 200, серед них — очільники «Слуги народу», зокрема, Олена Шуляк, керівниця вашої партії.

Коментуючи цю подію, ви говорили, що неодноразово просили депутатів звітувати, куди і коли вони їздять, просили їх вчасно здавати дипломатичні паспорти на зберігання. Вони до вас не дослухалися, тому паспорти вилучили.

— Дипломатичний паспорт – це не пільга. Дипломатичний паспорт – документ, який дає підстави у спрощеному порядку перетинати кордон України й іншої держави за умови, що ти виконуєш повноваження, надані тим чи іншим органом додатково. Станом на зараз я можу констатувати, що ті депутати, які їдуть у відрядження від Верховної Ради, які представляють Україну на міжнародних аренах, беруть участь в засіданнях Європарламенту, відповідних парламентських асамблей, проблем з отриманням депутатських дипломатичних паспортів не мають.

Треба зрозуміти, що депутатський дипломатичний паспорт – це річ для спеціального використання. Це регулюється Законом про статус народного депутата й іншими законодавчими актами.

Тому, коли людина з'їздить у відрядження – тут ми домовилися з МЗС — спеціальна людина буде у Верховній Раді, яка приймає цей паспорт і видає, оскільки користуватися дипломатичним паспортом для інших цілей є недопустимим.

— Наскільки я розумію, такі приклади були. І непоодинокі?

— **Я теж таке чув**, конкретно зафіксованих фактів не маю, щоб міг точно вам сказати. Але враховуючи те, що було звернення голови НАЗК, який попередив, що використання дипломатичних паспортів поза межами відряджень - це є відповідне повноцінне правопорушення.

І для цього існує **процедура**.

Ми просто зробили її, по-перше, ***більш гармонізованою***, по-друге, — ***єдиною*** для всіх, хто має дипломатичний паспорт.

> Це стосується і народних депутатів, і наших колег з Офісу Президента, урядовців.

Відтепер:

> їдеш у відрядження, ***отримав*** паспорт, представив, повернувся, ***здав*** паспорт. Такий алгоритм.

— Була інформація про вилучення 225 паспортів. Як це фізично відбувалося? Приходить спеціальна людина, умовно, до Олени Шуляк і каже: «Олено, віддай паспорт»?

— Якщо ми візьмемо саме цю історію, наскільки знаю, там було декілька звернень від Міністерства закордонних справ щодо необхідності здачі паспортів.

— І їх ігнорували.

— Ігнорували. Після цього всі ці паспорти були анульовані. Коли особи перетинали кордон, демонструючи цей паспорт, він просто вилучався. Якщо вони їхатимуть у відрядження, цей же паспорт буде виданий працівником МЗС і людина поїде собі спокійно у відрядження представляти парламент.

6. “В найближчі пів року — рік в багатьох членів Конституційного суду збігають повноваження. Хочу, щоб заходили нові люди”

— На вересень намічено імплементацію так званого «європейського пакета» з 49 дуже важливих законопроєктів. Це — кінцева кількість, чи вона ще може змінюватися — збільшуватися/зменшуватися?

— Ні, не кінцева. Вона вже змінюється, тому що це постійний процес. Тут би я розділив на дві окремі складові.

Перед нами стоїть сім конкретних вимог від Європейського Союзу, які ми маємо виконати для того, щоб відкрити перемовини про членство.

1) Перша – це Конституційний суд, його виборні посади.
2) Друга – призначення прокурора, вона вже виконана.
3) Далі — питання, пов’язані з НАБУ, з призначенням ВРП і судовою реформою. І Верховна Рада свою частину виконала: призначила двох осіб.
4) Далі — Закон про олігархів. Коли ми отримаємо якісь пропозиції Венеційської комісії, щоб глянути на його реалізацію.
5) Закон про медіа.
6) Закон про FATF і відмивання грошей.
7) І останнє — це Закон про національні меншини.

Так от,

з цих семи пунктів, шість – на боці Верховної Ради України.

Кожного тижня ми з колегами опрацьовуємо саме оці треки.

Але це не є виключний перелік, тому що нам не просто треба виконати сім вимог, нам треба далі, коли відкриються перемовини, рухатися

шляхом до Європейського Союзу. І там вже буде дуже велика кількість вимог, які перед нами ставлять.

Але ми, розуміючи це,

почали виконувати з того, що ми недовиконали по Асоціації — у нас був список Кабінету міністрів, список Верховної Ради, ми верифікували його, звірили, і вийшло 49 законодавчих актів.

Зараз ця кількість збільшуються з тим, щоб ми нормально до нового року відпрацювали, і дай Боже, **після нового року, коли ми відкриємо перемовини про членство**, **нам дадуть конкретний список інших вимог за 35 напрямками, які ми маємо виконати.**

Далі

ми повинні організувати ці всі речі у Верховній Раді України.

Ми вже почали готуватися, вже створили в кожному комітеті підкомітети з європейської інтеграції. До кожного євроінтеграційного закону вимагаємо ***таблицю відповідності*** директивам. Ми зараз разом з Кабінетом міністрів **плануємо створити** єдиний орган офіційних перекладів директив.

Працюємо з Європейським союзом, вводимо таку діяльність з парламентами країн, які входять до Європейського Союзу.

Створили замість Інституту законодавства Дослідницьку службу, яка буде займатися аналітикою.

Ми зустрічалися з вельмишановним послом Матті Маасікасом (глава представництва ЄС в Україні. - С.К.) з тим, щоб сформувати діяльність Парламенту з Посольством ЄС в Україні.

Тобто

в нас є великий складний марудний процес, який просто треба організувати правильно.

І для мене пріоритет є один:

європейські закони повинні прийматися якісно і швидко. Я все для цього буду робити.

— Однією із вимог Європейського Союзу є перезапуск Конституційного суду. Коли варто цього очікувати - шляхом прийняття нового тематичного закону?

— Я очікую, що у вересні до Конституційного суду ввійде ще один суддя, який був призначений за квотою Президента України, і після цього всі подальші призначення, я думаю, ми обов'язково маємо робити відповідно до того закону, який приймемо.

Він буде запроваджувати оцінку з точки зору етичної комісії до кандидатів до Конституційного суду і проходження через прозору конкурсну процедуру.

Наша задача – якісно оновити.

Річ в тому, що буквально в найближчі пів року-рік в дуже багатьох членів Конституційного суду збігають повноваження.

Я хочу, щоб заходили нові люди, відповідно до нових процедур, відібрані на якісно новій основі.

— Якщо у вересні, як ви сподіваєтеся, запрацює Конституційний суд за новими правилами, вангую, що одним із перших запитів до КС буде звернення від парламентської опозиції щодо *неконституційності закону, який в травні розширив повноваження Президента для розв'язання кадрових питань*. Власне, йшлося про перевищення повноважень Президента при *звільненні Баканова та Венедіктової*, те саме ми чули щодо Денісової. Чи дійсно *розширенням повноважень Президента під час війни оцими травневими правками було порушено норми Конституції?*

— Річ у тому, що питання порушення чи не порушення норм Конституції дає виключно Конституційний суд.

— Правильно. Але яка *ваша думка, як юриста?*

— В мене є своє бачення, якщо говорити про конкретні питання, що стосується Баканова і Венедиктової. Я теж чув багато заперечень і фактів, але, коли я просив конкретно, надайте мені ***експертизу*** по законодавчих актах, що порушено, чомусь я ні від кого її **не отримав**.

Що стосується пані Денісової, вона була звільнена абсолютно у повній відповідності до чинного законодавства. Вона звільнялася Верховною Радою, за нею одразу, без заперечень і якихось зволікань, був призначений…

— Стоп. Не без зволікань. За словами пана Лубінця (в інтерв'ю LB.ua, - С.К.), особисто ви зробили йому пропозицію номінуватися на посаду омбудсмана в останній день, коли спливав термін можливості такого номінування. Просто, щоб когось призначити.

— А в чому ви вбачаєте суперечність в тому, що я сказав? Так, це було в останній день, якщо дія вчиняється в останній день, це називається «без зволікань».

— Дуже дивно, коли під час війни країна залишається без омбудсмана, бодай на декілька днів. Загалом, коли хочеш когось замінити, одразу думаєш, кого на це місце призначити. А якщо когось хочуть просто позбутися, тоді відбувається от як з Денісовою.

— Попередній Омбудсман був звільнений і перелік претензій до неї був чітко і відкрито озвучений в парламентській залі. Жодне з цих звинувачень, на мою думку, не було спростоване.

Друге, що стосується призначення, хочу нагадати, що в нас є два способи висування кандидата. Перший – це одна п'ята від складу Верховної Ради України, вони не скористалися своїм правом. Саме тому в останній день я скористався своїм правом і вніс ту кандидатуру, яку вважав найбільш адекватною.

— У мене немає питань до Лубінця, з ним все ок. Питання в тому, що ви висунули його кандидатуру в останню хвилину, щоб просто закрити вакансію. А первинно ситуація полягала в тому, що вам потрібно було здихатися Денісової.

— Я зробив це в останній день, тому що очікував, що буде ініціатива від народних депутатів. Її не було. В мене було близько п'яти кандидатур, я зупинився на одній, реалізувавши свої конституційні повноваження як Голови Верховної Ради України. Вважаю, що пан Лубінець — молодець, він дуже активно включився. І поки що я не шкодую, що реалізував своє право.

— Яке ваше ставлення до можливого подальшого послаблення дозволу чоловікам призовного віку виїжджати за кордон? На початку великого вторгнення було прийнято низку тематичних законопроєктів, які це регулювали. Була постанова Кабміну, в якій перелічені всі категорії громадян, які можуть виїжджати. Але суспільна дискусія продовжується. Як поводитиме себе Верховна Рада?

— Почну з того, що **рішення, які стосуються виїзду чи невиїзду, були прийняті одразу на початку війни та стосувалися необхідності проведення загальної мобілізації**.

Враховуючи рівність всіх перед законом і обов'язок, передбачений Конституцією захищати свою Батьківщину, було прийнято саме таке рішення.

Я знаю, що зараз ведуться дискусії по окремих категоріях громадян, зокрема, ми говоримо про студентів, які навчаються, моряків абощо. Я думаю, що відповідні адекватні рішення будуть обговорюватися і у разі необхідності прийматися. Але для нас дуже важливо, щоб прийняті рішення не стали джерелом зловживань. Щоб у нас не з'явилася велика кількість 45-50 річних «студентів перших курсів», які раптом вирішили навчатися за кордоном, чи купа інших людей, які будуть шукати шпаринки, аби уникнути виконання свого конституційного обов'язку. Тому, мені здається, що дискусія йде і рішення буде обов'язково прийняте.

7. "Ми не можемо допустити, щоб посипалися місцеві ради"

— Є ще два важливих моменти, які ми маємо обговорити. Перший з них – заборона проросійських партій, яку було здійснено на законодавчому рівні ще в травні. Наступним кроком мали стати судові рішення, частина з яких вже відбулася. Але нещодавно в інтерв'ю LB.ua колишня членкиня профільного комітету, зараз - суддя Конституційного суду Ольга Совгиря прогнозувала, що остаточна крапка з апеляціями у відповідних справах буде поставлена до вересня, проте історія з проросійськими партіями досі триває — суди ще не завершили свою роботу.

— Що стосується Парламенту, ми невідкладно прийняли всі необхідні законодавчі акти. Ми декілька раз спілкувалися з ініціаторами звернень і вони теж, наскільки я знаю, після того, як закони набрали чинності, одразу скористалися цим і подали відповідні позови. Чому воно не завершилося? Мабуть, треба ставити питання представникам суду.

— Мінрегіон подав до Верховної Ради законопроєкт 7476 щодо позбавлення мандатів депутатів в усіх місцевих рад, що були обрані від заборонених проросійських партій чи входили у склад відповідних фракцій, який досі не розглянутий. Я розумію, що, якщо ви його розглянете і ухвалите, фактично паралізованими залишаться десь 90 рад різного рівня. Це не те що правовий тупик, але складна ситуація. Як із цим бути?

— Я знаю, що по цьому законопроєкту є низка альтернативних і Комітет на цій підставі зробив комітетський законопроєкт, де прибрані всі ризики. Наскільки я знаю, буде та сама формула, яка діє по ВР. Тобто, ми розуміємо, що не можемо допустити, щоб посипалися місцеві ради. І тому будь-які рішення треба приймати злагоджено, щоб зберегти статус влади державного і регіонального рівня.

— Тобто комітетський варіант має забезпечити покарання депутатів, які були членами заборонених партій і водночас має забезпечити роботу місцевих рад?

— Безперечно. Треба забезпечити баланс і утримання місцевої влади в усіх регіонах України.

8. “Під час воєнного стану вибори проводити не можна. Після зняття цього правового режиму наступають всі правила мирного часу”

— Останній блок нашої розмови присвятимо моїй улюбленій темі — виборам. Зрозуміло, що під час воєнного стану проводити вибори заборонено. Планово вибори до Верховної Ради мали б відбутися 29 жовтня 2023 року, президентські - 31 березня 2024 року. І до великого вторгнення активно йшлося про те, що «Слуга Народу» має план поміняти місцями дати виборів, щоб Президент не втратив більшість у парламенті, що неодмінно вплинуло б на результати його особистої виборчої кампанії. Це, звичайно, суперечить Конституції, але залишалася шпаринка у вигляді змін до Виборчого кодексу. Велике вторгнення ці плани перекреслило. Але знаю, що на сьогодні у владних колах тема знову почала обговорюватися. Тож: *як бути з виборами загалом* з огляду на дату завершення воєнного стану?

— Я не знаю, звідки інформація, з яких провладних кіл. В тих колах, куди маю можливість потрапляти я, одне питання на порядку денному — наша перемога. Перемога України розставить все на місця.

Це буде абсолютно інша система взаємозв’язків людини і держави, яка вимагатиме абсолютно нових правил поведінки та існування в державі.

Я от бачу, що це може поставити дуже багато питань, які стосуються не тільки виборчого процесу, а взагалі всього, всієї системи державного устрою.

І тому, щоб хтось десь зараз гостро підіймав питання про вибори, я такого взагалі не чув.

— Гостро — ні, але це обговорюється.

Хочу у вас — як у правника — уточнити ще дещо. У мирний час за рік до планових виборів — цього разу це жовтень 2023 року — набуває чинності мораторій на розпуск Верховної Ради. Тобто з жовтня розпустити Раду не можна. Цей мораторій актуальний чи його дію можна якось подовжити/ посунути, з огляду на воєнний стан?

— Станом на зараз, за законодавством, ви все правильно говорите: під час воєнного стану вибори проводити не можна. Після зняття правового режиму воєнного стану наступають всі правила мирного часу. І тому в мирний час ніяких інших правил законодавством не передбачено.

— І наостанок. До *великого вторгнення* широко обговорювалося те, чи варто Володимиру Олександровичу балотуватися на другий термін. *Він дуже сильно проявив себе з 24 числа.* Навіть ті люди, які були його опонентами, стали не те що прихильниками, але точно з повагою і вдячністю відносяться до того, що він сьогодні робить. Чи вважаєте ви — з політичної точки зору — доцільним для нього після нашої перемоги вдруге балотуватися на посаду президента?

— Ті, хто такого не очікував (від Зеленського. - С.К.), просто його погано знали. Ми якраз всі очікували, що буде саме так. І ми всі разом з ним чинили так, як чинили, але лідерство він забезпечив дуже серйозно в цьому плані.

Чи має він право після цього балотуватися ще раз? Це його право…

— Зрозуміло, що він має право. Але є ще такий термін як «лідер воєнного часу». Можливо, після того, як ми здобудемо перемогу, йому варто зосередитися на чомусь іншому? Або ні? Не знаю. У вас питаю.

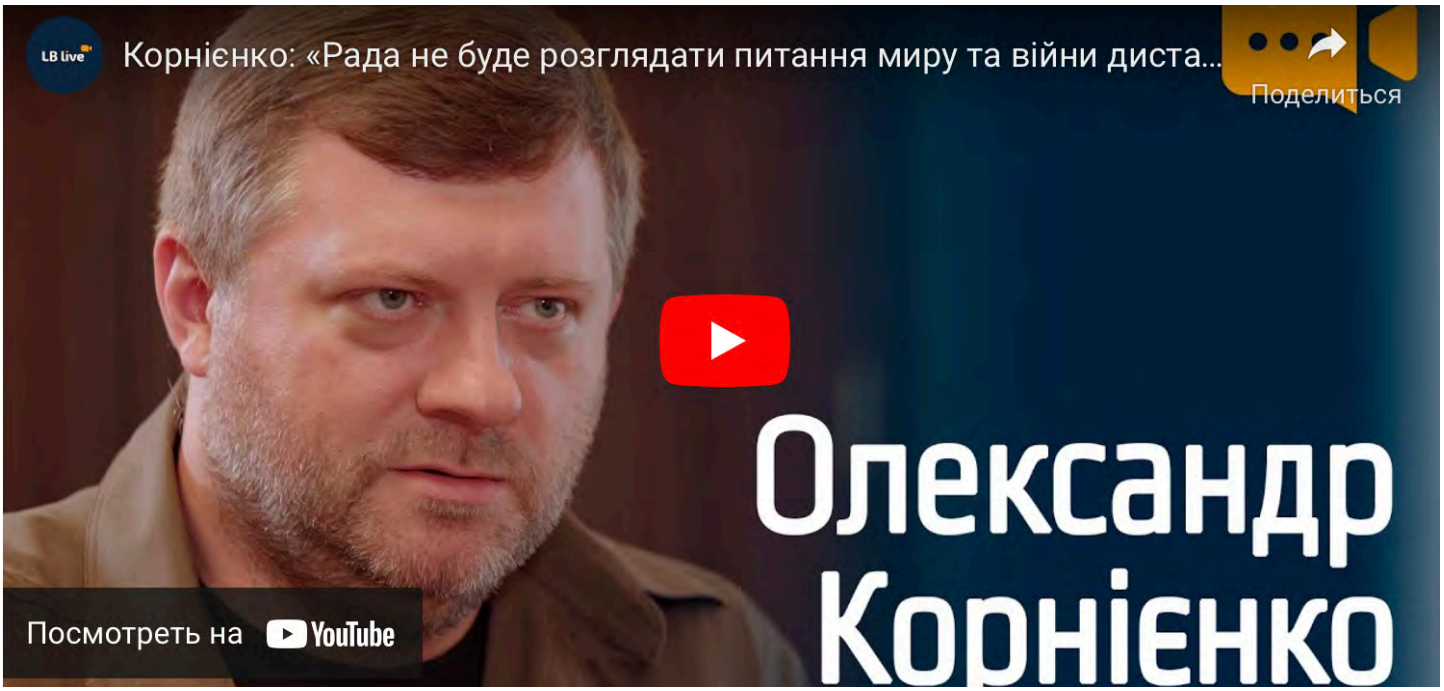
— Знаєте, ще в мирний час, можливо, вашому виданню, можливо іншому, я давав інтерв'ю і мене про це питали. Я казав, що по-людськи, по-дружньому пропонував би йому подумати чи йти другий раз (на вибори. - С.К.). **Але зараз той час, коли я змінив думку. Я вважаю, що треба йти. Він має завершити все. Він - великий мрійник, у якого все обов'язково вийде.** Я його знаю дуже давно. І переконаний, що після нашої перемоги може бути дуже великий ріст і зліт України по всіх параметрах. Питання тільки в тому, коли буде наша перемога. Я переконаний в тому, що з кожним днем ми на один день ближче до неї.

https://lb.ua/news/2022/09/01/528009_ruslan_stefanchuk_zelenskomu.html

***

№ 600.

Олександр Корнієнко: «Рада не буде розглядати питання миру та війни дистанційно»

2022-07-15

Анна Стешенко, спеціальний кореспондент LB.ua

Верховна Рада України повернеться до розгляду законопроєкту про дистанційне голосування. І не лише тому, що Київ також знаходиться в небезпеці ракетних ударів. Єдиний законодавчий орган країні має безперервно працювати та мати можливість приймати необхідні рішення онлайн, каже в розмові з LB.uaперший ***віцеспікер*** парламенту Олександр ***Корнієнко***.

При цьому переконує: жодних мирних угод чи змін до Конституції парламент приймати у такий спосіб не буде. Тому усі застереження щодо імплементації умовного «Мінська-3» дистанційно – це маніпуляції опозиції.

Про те, що робити з депутатами парламенту забороненої ОПЗЖ, а також депутатами місцевих рад від проросійських партій, коли депутатів-зрадників позбавлять мандатів і чи будуть вибори, якщо війна триватиме роками – в інтерв`ю LB.ua першого заступника голови Верховної Ради Олександра Корнієнка.

1. «Я особисто не очікував такого розвитку подій навколо Києва»

— 23 лютого, напередодні повномасштабного вторгнення, парламент до пізнього вечора ухвалював рішення про введення надзвичайного стану. Депутати вивіряли кожну кому, сперечалися. На ранок всі проснулися від ракетних ударів, насування ворога з різних напрямків. Тоді ж понад 300 депутатів проголосували за введення воєнного стану. Ви особисто знали, що буде саме така війна?

— Я думаю, що мало людей зараз можуть ствердно відповісти на це питання. Що особисто знали: буде 300 пусків ракет о 4-ій ранку. Можу сказати, що точно мало хто очікував саме такого. Тим більше я особисто не очікував такого розвитку подій навколо Києва. Наступу на Київ через Білорусь, Чорнобильську зону.

Звичайно, така інформація була. В публічному просторі теж. Але такі речі важко було оцінити навіть з точки зору здоровому глузду. Що хтось наважиться крокувати по місцях, забруднених радіацією. Чи форсувати по п'ятнадцять разів одні й ті самі річки. Однак ми побачили, що РФ не просто воює жорстоко, без дотримання жодних правил та звичаїв війни, а й з великими очевидними військовими злочинами, що однозначно буде доведено. Всі ми бачили, що на першому етапі ворог взагалі воює не досить логічно, не дуже адекватно. Тому уявити все це на той момент було малоймовірно.

— Особисто я добре пам'ятаю, як напередодні в парламентських кулуарах ви розповідали нам, що повномасштабного вторгнення не буде. Ви таким чином заспокоювали, щоб не було паніки?

— Дивлячись, коли це було.

— За два тижні до 24-го лютого.

— За два тижні ще не було таких прямих ознак. Вся ця історія наростала. Зрозуміло, що до наявної інформації треба ставитися по-різному. Перевіряти її та з обережністю теж до неї ставитися.

— Чи правда, що 14-го лютого Апарат Верховної Ради України радив депутатам вивозити з Києва свої родини?

— Ні, не було ніяких таких порад. Документально – точно такого бути не може. Можливо, хтось щось обговорював. Але офіційно точно ніхто не міг такого повідомляти.

— А не офіційно?

— Я такого нікому не повідомляв. Та такої інформації теж не отримував.

— 24 лютого після засідання Ради, коли було проголосовано за введення воєнного стану, ви поїхали з Києва?

— Я був у передмісті Києва на той момент. Яке як раз було на лінії атаки з північного заходу столиці. Тому вже 25 числа я був змушений звідти поїхати.

— Деякі депутати розповідали мені не під запис, що 24 лютого після засідання Ради їм запропонували взяти до рук зброю для особистого

захисту. А після ранкового засідання нардепи залишилися у підвалах парламенту, оскільки була загроза фізичного знищення. Це відповідає дійсності?

— Була різна інформація. Наразі не думаю, що ми її можемо розголошувати. Але так, були погрози та спроби атак на депутатів. Думаю, з часом ми дізнаємося про це більше. Звісно, коли у Києві була масова та відкрита видача зброї, то депутати, як і звичайні громадяни, могли її отримати. Та я знаю, що частина колег отримала зброю тоді. Це був такий крок, який зробило Міністерство внутрішніх справ разом з Міністерством оборони, військовими. Це було важливим. Зокрема, щоб показати ворогу нашу міць та те, як кияни готові та будуть обороняти своє місто. Думаю, це був один з факторів, який врешті спрацював.

2. «У нас працює наш телеканал «Рада». І це не є цензурою»

— Упродовж першого місяця депутати дотримувалися конспірації щодо часу засідань Верховної Ради. Зараз же чимало депутатів постять інформацію з фото та відео прямо під час засідань. В одному з інтерв'ю ви говорили, що таким чином депутати хайпують та вже великого секрету щодо роботи ВР немає. Будівля парламенту тепер більш захищена від ракетних ударів? Тут якесь інше ППО?

— Де? Прямо на куполі Верховної Ради?

— Навколо урядового кварталу?

— Я не думаю, що зараз в Україні є місце, де хтось більше чи менше захищений. За ці понад 130 днів всі це вже зрозуміли. Щодо депутатів, то ми завжди до них звертаємося та просимо, щоб вони цього не робили. На жаль, є ті, хто порушує цю домовленість. Інколи бувають комунікаційні непорозуміння з гостями Верховної Ради. Часто першими інформацію щодо засідання парламенту постять саме іноземні гості, їх пресслужби.

На одному з засідань це зробили представники громадських організацій, які дізналися від депутатів про голосування по Стамбульській конвенції. Тоді багато нардепів просто написали своїм друзям з громадського сектору про це. А це важлива тема для певної категорії громадських діячів. Хтось один написав, це полетіло у Facebook, всі у ньому є. І коли інші депутати побачили, що інформація вже пішла, вони теж це зробили. Ну, тоді й я можу хайпанути!

Звичайно, це питання дисципліни, виконання домовленостей. Втім, хочу сказати, що на рівні фракцій ці домовленості в більшості своїй виконуються. І більшість депутатів постійно перепитує про можливість оприлюднення

інформації. Складна ситуація, коли вони приходять до нас вже з чиїмось постом гостей чи іноземних пресслужб та кажуть: «Ну, от, ви ж бачите, що представники спікера чи президента іншої держави вже про це написали, що нам тепер робити?». Тому це процес, він налагоджується. Однак, справді, треба визнати, що важко уявити ситуацію, коли понад 300 людей знає про дату та час засідання, то хтось на «тій стороні», грубо кажучи, про це не знає. Звичайно, треба враховувати, що така інформація швидко розходиться. Але в принципі ми виконуємо заходи безпеки.

— Про засідання знають дві групи колишньої фракції ОПЗЖ, тому точно знають «на тій стороні». Чому тоді й досі тоді не допускають до Ради акредитованих парламентських кореспондентів? Їх же усіх перевірили?

— Щодо акредитованих журналістів у вашому питанні вже є відповідь. У Верховній Раді понад 5 тисяч акредитованих журналістів. Я не впевнений, що за цей час всіх їх перевірили. Зокрема, є багато журналістів, які належать до вже заборонених партій. Або працювали на них. Чи на підсанкційні ЗМІ. Все це треба проаналізувати з цієї точки зору. Це варто б було зробити під час війни. Ми не можемо вибірково давати доступ, бо це буде обмеженням прав. Тому треба провести аналіз акредитацій. Це один момент.

Інший – це безпековий фактор. Наскільки мені відомо, Апарат постійно звертається до всіх відповідних служб, починаючи від СБУ і так далі, про можливості відкриття кулуарів, запуску преси до парламенту. Та отримує відповіді, відповідно до яких далі вибудовується наша робота.

— Чи не є це реальним елементом цензури, коли медіа просто не допускають до Верховної Ради?

— Преса знаходиться у Верховній Раді. Канал «Рада» працює.

— Один державний телеканал працює та телемарафон.

— Це наш телеканал.

— Але інших журналістів, які роками працювали в парламенті, не пускають. Ми не маємо можливості ознайомитися навіть з порядками денними засідань. Працює лише один телеканал «Рада», і це вже є цензурою.

— Ні, це не є цензурою. Це раніше до цього можна було апелювати. Тим більше у нас є багатий досвід відвідування парламентів інших держав. І ми бачимо, що там ситуація різна. Далеко не у всіх парламентах Європи є доступ журналістів до зали засідань. В багатьох випадках це реалізується за схемою, як є, наприклад, в Київраді.

— Коли журналісти знаходяться в окремій кімнаті та дивляться на екрани телевізорів.

— Так, на екран. Тому казати, що фізична неприсутність журналістів поряд з депутатами – це цензура, я так не вважаю. Цензура – це, коли державний цензор буде писати шановній пані Соні Кошкіній: «Такого числа, в конкретній статті приберіть ці два рядки. Якщо ви це не зробите, то до LB.ua будуть якісь санкції». Оце цензура.

В деяких країнах у стані війни, до речі, це є. Наприклад, в Ізраїлі. А ось щодо організації роботи журналістів в тих чи інших органах державної влади – це інше питання. Воно має безпековий відтінок.

Нагадаю, що і під час ковіду у нас теж були такі проблеми. І ви тоді теж нарікали, що вас не пускають в кулуари. Бо не було можливості спілкуватися з народними депутатами на виході із зали засідань, як люблять журналісти. Потім інфекційна складова зменшилася, і кулуари відкрили. Думаю, що все це організаційні питання, які з часом так чи інакше будуть вирішені.

— З яким часом? До якого часу Верховна Рада буде зачиненою для нас?

— З часом, який рано чи пізно прийде.

— Це абстрактно. А більш конкретно?

— Більш конкретно, спираючись на безпекові рекомендації.

3. «Дистанційне голосування – це одна з тих можливостей, щоб страхувати роботу Ради на будь-який випадок»

— Ідея запровадження онлайн-голосування з'явилася ще за декілька років до війни. Але лише через два місяці після початку повномасштабного вторгнення в Раді спробували включити до порядку денного законопроєкт щодо дистанційного засідання парламенту. Чому через два місяці? Загроза для будівлі на Грушевського «раптом» стала більшою, ніж у перші тижні війни?

— Давайте будемо послідовними.

Ми зареєстрували цей законопроєкт не через два місяці, а достатньо швидко – у середині березня. Там було понад 226 підписів народних депутатів. Це була наша ідея – показати, що вона може мати підтримку депутатів. І на той момент вона дійсно мала таку підтримку депутатів. Але з часом колеги змінюють свою політичну позицію. Тому хтось почав відмовлятися від своїх зобов'язань щодо підтримки цього законопроєкту.

Коли цей проєкт пройшов необхідні етапи розгляду в комітеті, внесення альтернативних, відповідно до графіка роботи ми запропонували винести його в зал. Це не є якоюсь реакцією на щось. Просто в робочому процесі ми нарешті до нього дійшли. Виявилося, що колеги поки не готові вносити його у порядок денний. Значить, треба продовжувати політичні консультації з цього приводу.

— Але не тільки опозиція та депутатські групи були проти. Наші джерела у «Слузі народу» повідомляли, що частина депутатів у фракції також побоюється онлайн формату голосування.

— Ми бачили це по голосуванню.

Їх треба питати: чому вони побоюються?

— Ви будете знову виносити це питання на голосування?

— **Це краще питати у Мотовиловця та Давида** (Арахамії, – LB.ua). Яка у них стратегія всередині фракції щодо цього.

В принципі, **ми з Русланом Олексійовичем, як співавтори, хоча це була його ідея**, готові надалі дискутувати, давати відповіді щодо конституційності, інших моментів.

Є багато світових прикладів, наші колеги нам їх показували в рамках програми «Рада», у нас була спільна зустріч. Ще під час ковіду онлайн голосування було досить розповсюджене. В деяких парламентах світу ця норма залишилася, як постійна. Десь цей формат залишили на крайній випадок.

Але ми розуміємо, що у нас є три фактори. По-перше, у нас є єдиний легітимний законодавчий орган. По-друге, продовжується війна з активними ракетними обстрілами. Та вони бувають в Києві. Третє – через воєнний стан неможливо проводити перевибори. Всі ці позиції в сумі дають підстави, щоб не було вакууму законодавчої влади. Парламент постійно приймає закони, бюджет і так далі. Тому ми ширше маємо дивитися на безпеку Верховної Ради та її можливості роботи в різних ситуаціях. І дистанційне голосування – це одна з тих можливостей, щоб страхувати роботу Ради на будь-який випадок. Не лише на випадок війни, як зараз. А й ковіду, як було раніше. І ми ще не знаємо, які попереду нас чекають випробування. Я б казав, що до цього питання необхідно б було повертатися.

— *Коли це буде?*

— Я не можу назвати точні дати. У порядках денних найближчих засідань цього питання немає.

— **Опозиційні фракції і ряд юристів *називали ідею спікера Руслана Стефанчука про онлайн-голосування антиконституційною*, бо в Основному Законі чітко прописано про *особисте голосування* народних депутатів. А в Регламенті є посилання на голосування саме у будівлі на Грушевського, 5. На вашу особисту думку, *наскільки законопроєкт відповідає Конституції?***

— У нас є процедура оскарження конституційності законів. Тобто можна буде його оскаржити у КСУ. Тоді буде висновок: конституційний цей закон чи ні.

— **Головне науково-експертне управління ВРУ каменя на камені не залишило від проєкту у своєму висновку, де вказано на *порушення декількох статей Конституції*.**

— Я з повагою ставлюся до колег з ***ГНЕУ,*** це важлива складова нашої роботи. Але вони не є Конституційним судом.

> **Коли ми говоримо саме про конституційність, то це все-таки має вирішити КСУ.**

Коли ми говоримо про зворотний зв'язок та висновки ГНЕУ, то вам добре відомо, **що на етапі між першим та другим читанням багато зауважень ГНЕУ перетворюються у правки депутатів**. Потім вносяться, багато з них — підтримуються.

У жодного керівника чи політичного лідера немає завдання робити погані закони. Так ніхто не мислить. Всі хочуть якісні закони, які будуть працювати. Тому у нас немає на меті прийняти щось, щоб воно якось потім було.

Вибачте мені, щоб на етапі імплементації ми розбиралися:

> це буде зум голосування чи не зум, як ми працюємо, видно на відео людину чи ні та таке інше.

— В опозиції побоюються, що *дистанційне голосування протягують спеціально для прийняття умовного «Мінська-3»*. Законопроєкт Стефанчука має застереження щодо внесення змін до Конституції. Але ж може бути окремий закон, як це було у випадку з голосуванням за «особливий статус» ОРДЛО?

— Я не хочу, щоб ми зараз перейшли у заочну дискусію з цими партіями, у першу чергу з «Європейською солідарністю». Бо це точно буде дискусія не на їх користь. Оскільки «Мінськ» підписували не ми.

Точно не президент Зеленський підписував «Мінськ». А до чого все це призвело, ми вже бачимо.

За понад 100 днів війни ніхто жодного міліметра не здав.

> Тому у всіх, у кого є претензії щодо патріотичності влади на чолі з Верховним Головнокомандувачем, можуть їх висловити у себе на Фейсбуці, в залі Верховної Ради, де завгодно, у нас свобода слова.

Але

> **маніпуляції «мінськими» та всім подібним – це взагалі вже не актуально, мені так здається. Навіть по часу.**

— Говоримо не про «Мінськ», не про «Європейську солідарність», не про «особливий статус». Умовно, *про мирну угоду, яку треба буде імплементувати в парламенті*.

— В законопроєкті є обмеження на голосування за такі речі.

— Такого закону не може бути?

— Дистанційно – ні. Там прямо записано: питання війни та миру не розглядаються дистанційно. Ми спеціально прописали такі застереження після того, як шанована опозиція ще всередині березня маніпулювала, що за зачиненими дверима ми будемо щось приймати.

4. «Позбавлення мандатів колишніх нардепів ОПЗЖ – ще більш сумнівне з точки зору Конституції, ніж дистанційне голосування»

— За позовами Міністерства юстиції вже винесені рішення першої інстанції щодо заборони низки проросійських партій. Але ще за місяць до цього у Верховній Раді ви заявили з трибуни про розпуск фракції ОПЗЖ на підставі рішення РНБО. Цікаво, що *відповідний закон про заборону політичних партій, де прописано таке право голови, був проголосований вже після вашої заяви. Тобто така ваша заява була поза законом?*

— Не зовсім так.

Я двічі робив заяви по ОПЗЖ.

Коли у Верховній Раді дізналися про рішення РНБО щодо заборони цих партій, ми відразу побачили, що залучено Міністерство юстиції. Було пряме доручення міністерству здійснити заходи щодо заборони цих партій.

Парламент також звернувся до Мін'юсту з питанням: а що нам робити з фракцією ОПЗЖ? Оскільки на той момент як раз ця партія була у переліку РНБО.

Міністерство довго нам не відповідало, потім у нас було листування.

> В результаті якого ми отримали листа від Міністерства юстиції, де вказувалися більш конкретні речі. **На їхню думку, ми могли призупинити діяльність фракції до моменту її заборони** (діяльності партії судом). Бо ж ***заборона чи не заборона*** – вирішує лише суд. А суд міг її не заборонити. Зараз вже йдуть апеляції.

Ґрунтуючись на повідомленні Мін'юсту, враховуючи Регламент, ми оголосили про призупинення діяльності фракції ОПЗЖ.

Потім відбулися інші паралельні процеси.

> Всі знають, що з цієї фракції почали виходити депутати. Потім їх вийшла критична кількість. Так, що в її складі залишилося вже менш як 17 депутатів (кількісний склад найменшої фракції «Голос» на момент формування без двох мажоритарників, які долучилися до неї згодом).
>
> Відповідно, до Регламенту, протягом двох днів фракція перестала існувати. Це пряма норма Регламенту.

До закону про заборону політичних партій це взагалі ніяк не має відношення.

Він окремо приймався та був спрямований на урегулювання питання у законодавстві.

> Та Мін'юст як раз відповідно до цього закону здійснює позови до цих партій. Та успішно їх проводить. Вже навіть по апеляціях кілька партій остаточно заборонені на всіх етапах.

— На базі колишньої ОПЗЖ створили дві групи. Ці групи за Регламентом мають права фракцій. ***На практиці тепер у нас не одна ОПЗЖ, а дві окремі групи, які мають право формувати порядок денний, беруть участь у засіданнях погоджувальних рад.***

— За Регламентом, так, створення груп не заборонене. Не лише двох груп, а й п’яти, шести. Скільки б вистачило у них депутатів. Стільки б могли створити.

— На основі ОПЗЖ створили групи: «Платформа за життя та мир» Бойка-Льовочкіна та «Відновлення України» Столара-Абрамовського. До речі, останніх в Раді називають «столорята» і кажуть, що вони голосують в унісон зі «Слугою народу».

— Не чув такої термінології.

— Основне, що ці уламки ОПЗЖ постійно голосують зі «Слугою народу». *Це політична домовленість: ви їх не чіпаєте, не позбавляєте мандатів, а вони собі спокійно працюють під іншими назвами? Допомагають вам голосами?*

— **Думаю, що**

> кожна політична сила чи група в парламенті має свою стратегію та тактику. Свої принципи, чому вони за те чи не за те. У нас же є структурування суспільства. Тому є структурування парламенту.

Як член президії, я можу лише вітати те, що у нас є різні політичні сили в парламенті. Та рекомендувати звертатися до них з цими питаннями. Я не знаю політичної платформи ні «Відновлення України», ні «Платформи за життя та мир».

Те, що я бачу по голосуваннях, то у більшості «Платформа за життя та мир» не підтримує ті речі, які не голосувала, коли була ОПЗЖ. Чи підтримує точково.

> Наприклад, вони продовжують не підтримувати питання приватизації чи якихось питань економічної лібералізації.

Що ж до групи «Відновлення України», то, дійсно, вони голосують більше «за», більш підтримують. Але це їхня позиція. Я тут більше не скажу.

— Раніше *ви заявляли, що в Раді працюють над механізмом позбавлення мандатів колишніх членів ОПЗЖ*. Чи є конкретні напрацювання?

— Вся робота над цими питаннями звелася до розуміння двох шляхів.

Один – ще більш сумнівний з точки зору Конституції, ніж дистанційне голосування.

Це як раз шлях прийняття просто постанови чи одноразового акту про позбавлення усіх цих депутатів мандатів.

— Це політичне рішення.

— Так, це політичне рішення. Є навіть зареєстровані ініціативи.

— Наприклад, щодо позбавлення колишніх членів ОПЗЖ права брати участь у засіданнях Ради.

— Так. Є широкий спектр: від позбавлення їх прав відвідувати засідання комітетів до заборони брати участь у засіданнях.

Наприклад,

> народний депутат «Слуги народу» Олег Дунда взагалі пропонує конкретний список депутатів, яких треба позбавити мандатів. І там не вся фракція ОПЗЖ, а лише якась частина. Чому запропоновані окремі депутати – не зрозуміло.

— Вибірковий підхід?

— Так. Вибірковий.

Є інший шлях – це внесення змін до Конституції. Але під час воєнного стану такі зміни вносити ми не можемо. Тому це питання фактично «підвисло». В Конституції наразі є чіткі сім підстав для позбавлення мандату. Серед них немає такої підстави як обрання від забороненої партії.

Зараз ми знаходимося у процесі. У суспільства є запит, щоб ці колеги не були надалі депутатами.

Втім,

> **реалізувати це законним та конституційним шляхом зараз неможливо.**

Також зберігається запит щодо місцевих рад. І з ними ми зараз намагаємося працювати.

5. «Наразі ще немає остаточної концепції щодо місцевих депутатів від проросійських сил»

— Справді, на місцевому рівні ситуація не краща. Колишні депутати ОПЗЖ, Опозиційного блоку, Партії Шарія, Блоку Сальдо просто виходять з фракцій, теж створюють нові групи. Тобто *умовні «колишні колаборанти» продовжують працювати, голосувати, ухвалювати рішення*. У Верховній Раді вже зареєстровано урядовий проєкт закону, за яким таких місцевих депутатів, обраних від заборонених партій та членів однойменних фракцій, пропонують позбавити мандатів. Однак в парламенті депутати «Слуги народу» вже заявили, що цю жорстку норму перепишуть до другого читання. Наприклад, якщо вийшов з фракції одразу після 24 лютого, то мандат залишається, продовжуєш працювати

на місцевому рівні далі. Це індивідуальний та вибірковий підхід, щоб уникнути проблеми з недієздатністю близько 90 рад різних рівнів. Якою має бути фінальна версія?

— Уряд запропонував жорстку редакцію.

Думаю, що ми маємо врахувати думку людей. Бо на місцях люди справді проти подальшої роботи таких депутатів. Але й маємо зважати на державницьку позицію, оскільки місцеве самоврядування має якось працювати далі. Знову ж таки, під час воєнного стану ми не можемо проводити вибори до органів місцевого самоврядування.

Ще є третій аспект цієї ситуації – як це просувається у часі.

> На жаль, ми втратили частину органів самоврядування через те, що відбуваються серйозні воєнні дії на Донбасі. І там робота місцевого самоврядування взагалі неможлива.

Тому там президент створив багато військових адміністрацій. Там вже це питання взагалі не є актуальним. Депутати просто розпущені, місцеві ради ліквідуються, коли створюються ВА.

Звичайно, лишається частина органів місцевого самоврядування на підконтрольній території, де є проблеми.

> Наприклад, в Одесі це питання дуже гостре. Там місцеві активісти та політики обурюються тим, що представники партії Шарія беруть участь у засіданні міської ради. Засідання проводиться по «зуму». Начебто, це законно. Однак у колег є питання. Це, м'яко кажучи, не дуже приємний момент. Бо всі розуміють: що таке партія Шарія.

Водночас у тій самій Одесі районна та обласна ради, якщо ми просто відкличемо цих депутатів, просто втратять повноважність щодо прийняття рішень 2/3.

Це проблема. Як її вирішити? Поки ми не знайшли остаточної концепції, яка б усіх влаштувала.

Звичайно, є прихильники пом'якшення цих норм. До речі, вже зареєстровані два альтернативні законопроєкти саме від уламків ОПЗЖ. Вони там ще й по-різному пропонують та пишуть, що цікаво. Я думав, у них буде схожа позиція. Але у них різні ідеї.

— Бо різні інтереси.

— Вони кажуть, що

> ми фактично караємо людей, які за своєю волею та вибором прийняли рішення вийти з цих фракцій. Зараз вони позафракційні. А ми таким чином обмежуємо депутатів місцевих рад. Фактично, приймаємо волюнтаристське рішення про їх видалення, незалежно від їх поведінки після 24 лютого.

Ця дискусія триває та ще буде продовжуватися.

Дуже добре, що у нас є на, що спиратися. Це була ініціатива парламенту та особиста моя ідея – вписати у перехідні положення закону (про заборону проросійських політичних партій) доручення уряду розробити та протягом місяця та внести до Верховної Ради цей законопроєкт по місцевих радах. Я відразу казав, що це має зробити уряд, щоб нам було від чого відштовхуватися.

Оскільки в парламенті буде 15 різних законів, ми знову не знайдемо одного. Бо буде знову, як з позбавленням мандатів народних депутатів, коли є різні проєкти, Дунди й так далі. Коли немає від чого відштовхуватися, дискусія завжди складніше проходить. Бо більше простору для маніпуляцій і так далі.

Зараз у нас є позиція уряду. Жорстка, як кажуть. Є альтернативні думки уламків ОПЗЖ. Звісно, є питання: наскільки воно буде сприйматися? Бо ж у них теж є конфлікт інтересів, який ні який. Оскільки депутати місцевих рад з ними пов'язані, є все одно політичний зв’язок.

Та є інтерес держави, який полягає у тому, що

> має бути безперервність влади на місцях та повноважність органів місцевого самоврядування.

Можливо, це реалізується шляхом, коли для таких рад буде тимчасовий закон, який дозволить реалізовувати повноваження 2/3 виключно по кадрових питаннях.

Це два питання, які вартують інших.

Бо 2/3 висловлюється недовіра голові обласної державної адміністрації, якщо це облрада. Та меру, якщо це міська рада.

Тому фактично ми можемо прописати, що до кінця каденції такі ради, не маючи вже 2/3, не зможуть висловлювати недовіру меру та голові державної адміністрації, коли останній повернеться після війни. Бо зараз це все голови ВА.

Або ж ми можемо говорити про зміну кваліфікації цього рішення. Приймати його простою більшістю.

— Через пониження кворуму?

— Це все варіанти, які треба обговорювати.

У будь-якому разі, ми маємо щось сказати людям.

Бо люди кажуть:

> **«Ладно, ви не можете з Верховної Ради цих депутатів забрати, але ж на місцях ситуація простіше». В Конституції на це немає обмежень. Тому пропишіть це в окремому законі.**

Насправді люди переживають за це. Особливо там, де такі депутати представлені у великій кількості. Наші люди бачать діяльність саме таких депутатів вже на непідконтрольних територіях, тимчасово окупованих Росією.

На жаль, представники саме цих партій на місцях там є опорою для окупантів, колаборують швидше. Я не кажу про якусь окрему партію. Але, якщо всі їх разом взяти, то приблизно з кожної з них є колаборанти. То в Мелітополі, то в інших містах.

6. «Ковальова, Медведчука та Деркача позбавлять мандатів після судових вироків»

— Нещодавно був невдалий замах у Херсоні на колишнього члена фракції «Слуга народу» Олексія Ковальова. *Як в партію затесався такий депутат*, який наразі активно співпрацює з окупаційною владою?

— Так само як і в інших партіях вони затесалися.

У 2019 році у них в анкетах не було ж записано, що вони будуть співпрацювати з Росією, коли буде війна з Росією.

На той момент це було важко передбачити. Тому тут питання, звичайно, морального обличчя людини. Але б я не сказав, що на момент виборів Ковальов вирізнявся чимось від інших колег, які брали участь в виборах. Він так само проходив, агітував.

Так, тоді у нас були з ним дискусії. Вже ближче до місцевих виборів. З яких вже можна було зробити висновок, що він дивиться трохи не в той бік. Оскільки він пропонував до списку багато сумнівних осіб, пов'язаних з оточенням ОПЗЖ на місцевому рівні. Ми якісь речі відсікали, як на національному, так і місцевому рівні.

Особисто я з ним сварився щодо кандидата в мери по одній з громад, який був дотичний до справи Катерини Гандзюк. Не прямо пов'язаний, а дотичний до одного з фігурантів справи. Активісти вийшли зі мною на зв'язок та компанією, яка адвокатує чесне розслідування справи Каті. Я колись працював у Херсоні та з Катериною, то для мене це теж частково особиста історія. Тому я доклав зусиль, щоб той товариш не балотувався.

Зрозуміло, що в той момент нам вже треба було проводити глибші висновки. Коли ж він не повернувся на засідання Верховної Ради, треба було робити додаткові висновки. Можливо, відразу видаляти його з чатів. Вже на старті всього цього. Бо якийсь час він ще лишався в чаті фракції. Це правда. І що він та куди зливав – все це зараз ми зрозуміти не можемо.

— До якого часу він лишався в робочому чаті?

— Я не пам'ятаю хронологічно. За війну багато чого трапилося. Мабуть, це було пов'язано з його першими виходами в медіа, де він все так неоднозначно обставляв. Що вже були підозри. Коли стало відомо, що він там (на Херсонщині), він це підтвердив, то, мабуть, до того часу. Це кінець березня чи початок квітня.

— Коли його нарешті позбавлять мандату?

— Тут я точно буду коментувати більш емоційно. На жаль, **тільки після вироку суду по цій справі**. Хоча сподіваюся, що це буде швидко. Бо тут нема що розслідувати. Розумію, що мають пройти усі етапи, процесуально. Але вже є підозра. Думаю, це швидко доведуть до суду. Тут фактично він сам себе документує. Як і Сальдо. Тому усе має бути швидко.

— Така сама процедура по Медведчуку та Деркачу?

— Так. Звичайно, ми чекаємо на рішення судів.

— Зрозуміло, що судова гілка влади – незалежна. Втім, ви точно постійно на контакті та за вашими прогнозами, коли можна очікувати на рішення судів?

— Нам би хотілося цього, якнайшвидше. Це залежить наразі від органів, які проводять слідство. Ви правильно кажете, що тиснути ні на кого не варто. Я сподіваюся, що колеги розуміють суспільну значущість цих питань.

— Ми пам'ятаємо, що позафракційний депутат Андрій Деркач був внесений до санкційного списку США як агент РФ разом з колишнім членом «Слуги народу» Олександром Дубінським. У жовтні 2020 року Офіс генпрокурора відмовився відкривати кримінальну справу щодо

ймовірної держзради нардепів Деркача та Дубінського. А чого чекати зараз?

— Це питання до слідчих органів. Мабуть, з'явилися якісь нові докази.

— Проблема колаборантів насправді не вирішена. Деякі депутати колишньої фракції ОПЗЖ публічно хизуються, що голосували за закони по боротьбі з колаборантами. Бо після 24 лютого всі повиходили з проросійських сил, почали на собі рвати «тільняшки» за Україну, «допомагати армії» та «вірити у ЗСУ». Немає жодного покарання за те, що десятиліттями вони працювали на користь ворога. А деякі їздили до Москви на переговори. Звісно, закон не має зворотної дії. Однак, вашими словами, у суспільстві є величезний запит на те, щоб цих людей все-таки притягли до відповідальності. *Чи планує Рада внести додаткові зміни до законодавства, щоб запит на справедливість був реалізований?*

— **У нас багато ініціатив**.

Зокрема, по ***політичній люстрації***. Щоб заборонити їм балотуватися у майбутньому.

> Але ми пам'ятаємо, як не політична, а звичайна люстрація була сприйнята. У тому числі нашими європейськими колегами. Було багато оскаржень в ЄСПЛ.
>
> Тому питання, 1) **як правильно це виписати?** 2) **Та чи взагалі можливо це виписати**, щоб цей запит суспільства дійсно виконати хоча б на такому рівні?

Я розумію, що багато людей хочуть, щоб усіх їх пересаджали. Але ж ми не можемо саджати просто так. Треба якийсь склад злочину. Якщо його немає, то його немає.

> Якщо людина на той момент, як політик себе так поводила, то, мабуть, тоді у правоохоронних органів не було підстав на це звертати увагу.

Хоча ми бачимо, що справа Медведчука йде достатньо давно. Понад рік та відразу після заборони телеканалів. В ті ж часи вся ця проросійська тусовка себе достатньо вільно відчувала.

> Ходила, агітувала й так далі. Звісно, вся вона у більшості наразі, як ви кажете, перефарбувалася. Однак є інша сторона медалі. Якщо зараз ми до них прийдемо та скажемо: «А чого ви перефарбувалися?», – то вони можуть сказати, що передумали.

— «Раптом» змінили свою позицію.

— Може, завжди були за Україну. Але нам не давали, хтось – забороняв. Чи хтось свято вірив, що з Росією можна домовитися. Можна підписати якісь угоди, вона на щось погодиться, від нас відстане. Були ж депутати, які прямо писали, що треба задуматися: як виконувати «Мінськ». Зараз виявляється, що все це було «на користь бідних», як то кажуть. Це не працювало і не спрацювало б, бо у Росії зовсім інший погляд на світ. І на нас, зокрема. Вони не хочуть, щоб було щось успішне, пов'язане з Україною. Щоб Україна взагалі існувала, як виявилося. Ми б це не вирішили будь-яким підписанням «Мінську». Чи його імплементацією.

Тому

питання – складне та комплексне. Ми цим займаємося. Роботою над тим, як краще це зробити процесуально.

Можливо,

краще передати підслідність по цих статтях до СБУ.

Оскільки у них більше матеріалів щодо безпекових питань по державних злочинах. Зараз підслідність по держзраді закріплена за ДБР. Це теж новий та якісний орган. Але, можливо, ці питання треба віддати СБУ. І так далі, так далі.

Тому

я б розділяв це питання на безпекову та політичну складові.

Звичайно, політична люстрація сама спрацює. Це найкращий механізм, який не треба ніяк узаконювати. У мене нема віри, що ці депутати пройдуть десь. Можливо, поштучно ще десь потраплять. Хтось маловідомий. Однак чи зможуть фронтмени перезавантажитися у наступний парламент? У мене до цього дуже велике питання. Думаю, що ймовірність дуже низька. Бо з фронтменами завжди є дуже чітка асоціація. Вони є керівниками тієї чи іншої сили. Чи зможуть вони далі робити політичну кар'єру? Гадаю, це буде блокувати будь-яка наступна політична система, еліти, які б вони не були. Ми або наступні. Вони теж це будуть блокувати, бо суспільство цього буде вимагати. Політичне майбутнє у цих колег не дуже райдужне. А безпековий момент він є. Через те, що закон назад не працює.

7. «Політичні сценарії дострокових виборів – шкідливі»

— Проведення будь-яких виборів під час воєнного стану заборонене Конституцією. За Конституцією чергові парламентські вибори мають відбутися в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень ВРУ – це

29 жовтня 2023 року. Але, якщо припустити, що війна закінчиться найближчим часом, до 23 серпня, *сценарій позачергових парламентських виборів можливий?* Бо в політикумі постійно це обговорюють, враховуючи високі рейтинги влади.

— Я б зараз не вибудовував політичні сценарії. Бо всі вони насправді можуть бути навіть шкідливими. Коли певна частина політикуму та як наслідок суспільства починають гратися у політику тут і зараз, то, у нас, вибачайте, є чим зайнятися. Усім нам. І політикам, і суспільству, і нашим шанованим користувачам соціальних мереж.

Тому я думаю, що

все це розумові вправи, які не є актуальними зараз.

Нам треба зараз перемогти ворога. Перемагати його кожного дня. У маленьких ситуаціях, битвах, на фронті, всередині суспільства. Чисельні щоденні психологічні операції, якими просто кишать наші соціальні мережі. Треба на цьому концентруватися.

Політична боротьба нікуди не дінеться. Повірте мені. Як тільки буде перемога, завершення війни нашою перемогою, то на наступний день, відразу все просто повернеться. Ще краще, ніж було. Буде опозиція, коаліція, все буде.

Це і зараз відбувається. Оскільки повністю політичні процеси не згорнулися. Вони й зараз продовжуються. Але те, що ми бачимо по реакції людей, то суспільство не дуже прихильно до цього ставиться. До політичних процесів під час війни. Люди кажуть: розв'язуймо спільні проблеми, яких дуже багато. І потім будемо розбиратися: хто краще це робив.

— Якщо війна затягнеться більше ніж на рік, то жодних виборів не буде?

— Далі будуть продовжені повноваження органів влади, які є. Під час воєнного стану не можна припиняти повноваження органів та оголошувати вибори.

Тут подвійний замок.

Значить, буде працювати це скликання влади та президента. Хотілося, щоб ми здобули перемогу якнайшвидше. Але це залежить від багатьох факторів: нашого героїзму, нашого настрою, як наші хлопці до останнього за це борються. Звичайно, від допомоги партнерів. З їх боку треба багато. Вона є, йде, але треба, щоб це було інтенсивніше.

https://lb.ua/news/2022/07/15/523066_oleksandr_korniienko_rada_bude.html

***

№ 601.

Ключовою фразою сьогоднішнього звіту Тома Купера, безперечно, є спостереження, що **«український контрнаступ під Херсоном триває дуже навіть успішно»**. А далі взагалі йде майже суцільно висока поезія – читайте самі.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-2-3-september-2022-3adaa91fb95b

За спільний переклад дякую Тетяна Саніна та Anton Shygimaga

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 2-3 ВЕРЕСНЯ 2022

Всім привіт! [Опубліковано 3.09 2022 р. о 14.40 за Києвом].

Я тут «сиджу» на купі даних, що накопилися за останні два дні. Втім, їх не так багато, якщо говорити про «факти»: з міркувань безпеки все ретельно притримують – причому з обох боків – тому майже нічого неможливо підтвердити напевне. Проте, думаю, надійшов час «ризикнути» й зробити спробу реконструювати події – особливо в Херсонській області.

Коротко й зразу: що більше я читаю різні російські «описи», «звіти» та «апдейти», тим більше переконуюся, що український контрнаступ під Херсоном триває дуже навіть успішно (деталі далі). Насправді, росіян – повільно, дуже повільно – огортає розпач.

А чого так? Це не лише тому що спостерігаємо все більше вказівничків (та що там – «неспростовних свідчень») українського просування, а ще й «топові» російські джерела змінили свою аргументацію на 180 градусів «за ніч» – і синхронно російські експерти кинулися доводити, що росій… ем… «українська» зброя націлена в бік атомної станції в Енергодарі.

А ще вони припинили плакати про відсутність загальної мобілізації та некомпетентність шойгу й перейшли в режим «у нас все добре».

Авжеж, «краще не буває».

Більше того, вся маса російських «онлайн експертів» вдалася до нескінченного продукування наукової фантастики всього про два моменти всієї цієї війни.

1) Один фантастичний сюжет – про «підготовану MI6» [британська розвідка – перекл.] українську атаку на Енергодар, а інший – 2) про битву на Інгульці за плацдарм біля мосту між Давидовим Бродом, Андріївкою та Білогіркою (на північному заході Херсонської області).

Водночас, всі вони або вимагають офіційної інформації, що відбувається в цих точках, або демонстративно мовчать про розвиток подій деінде – особливо довкола Херсону.

Це вже тягне на якийсь «онлайн психоаналіз» (який я щиро ненавиджу), проте варто пам’ятати не лише, наскільки путінський режим контролює будь-які засоби зв’язку на росії, але й те, до якої межі основна маса росіян деградували в своїх ілюзіях та дискусіях щодо цієї війни.

Раніше вони б обговорювали воєнний досвід та преференційні напрямки наступу.

А зараз вони диспутують, чи є українці нацією чорнокнижників, гей-сатаністами, зомбі-солдатами на наркоті, або заявляють, що «українські війська знялися з позицій на багатьох ділянках фронту», що така ж сама непідтверджена маячня, як і попередні.

Тому що дивуватися, коли вишестоящі органи в москві заявляють про знищення 44-ьох M142 HIMARS (тобто приблизно 270% установок від числа наявних в ЗСУ). І з авіацією те саме: неважно, що Словаччина все ще не передала Україні своїх МіГ-29. Та що там: вишестоящі вже заявили, що знищено і 1000% української авіації, і всі ці МіГи та Су, передані Болгарією, Чехією, Польшею та Словаччиною разом.

І риску підведем: вони кажуть, що росія (все ще) сильна, а путін виграє війну – байдуже, що відбувається насправді. І точка.

Тепер до серйозних новин…

Можливо, парі-трійці українців цікаво поновити «інформацію» про генерал-лейтенанта міхаіла зуська. Колишній командувач 58-ої загальновійськової армії не був ні арештований, ні звільнений і тепер виконує обов’язки керівника штабу західного округу росармії. Відповідно, зараз він не дотичний до війни в Україні, проте напряму спілкується з путіним (а той продовжує ігнорувати шойґу, ґерасімова, а також – більшість часу – командування південного округу, натомість і далі керуючи польовими командирами на мікрорівні).

1. ПОВІТРЯ

Про справжню ситуацію в повітрі нічого не знаємо, бо обидві сторони видають мінімум інформації. Мені потрібно ще кілька днів, щоб розібратися, що відбувається. Втім, дещо зрозуміло з «дотичних свідчень» – наприклад, українські «Байрактари» знову взялися «полювати на танки» вздовж усієї лінії фронту.

Водночас, вишестоящі органи рапортували, що вчора в районі Андріївки збито два українські Су-25, а ще МіГ-29 (отой, «перероблений нести американські анти-радарні ракети HARM»… ці модифікації особливо огидні російським генералам). Ну, а українці заявили про 18 бойових зіткнень і російський Су-25, «збитий у районі Херсона».

Сьогодні вранці українські сили ППО заявили про збиття п’яти крилатих ракет 3М54 «калібр», що летіли на Дніпро (місто). Мушу сказати, що мене трохи насторожує число: як правило, кораблі та підводні човни росіян у Чорному морі випускають ракети «четвірками». Тому виникає питання «а де поділися ще три?» Звісно, ті три могли просто не злетіти або, як вже не раз повідомляли, в росіян тепер настільки мало ракет, що вони вистрілюють чим там мають.

ОНОВЛЕННЯ: далі офіційний Київ оголосив про «9 калібрів». Тому, думаю, їх таки було, як завжди, вісім.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Харків… Для загальної уваги: росіяни повідомляють, що українці готували наступ у районі Харкова, але туди прибули їхні підрозділи, оснащені найкращою технікою; й саме тому росармія всі останні дні обстрілювала майже кожне село від Удів на північному заході, через Харків (де були уражені виключно цивільні об’єкти), вниз до Перемоги. Іншими словами: росармія фактично намагається використати заклопотаність України Херсоном, намагаючись відтіснити підрозділи територіальної оборони, які утримують Дементіївку, Великі Проходи та Мале Веселе, обстрілами — уникаючи прямого нападу на них.

Ізюм… повідомляють лише про незначну активність, включно з обстрілами росіянами Нової Гусарівки, Бражківки, Красонпілля, Долини та Богородичного.

Слов’янськ-Сіверськ… попри всі можливі заяви всіх можливих путінфанів за останні три місяці, все ще НЕ під контролем росії («великий сюрпри-из!»….) Дійсно, росіяни, здається, не можуть зайти навіть у Верхньокам’янське, хоча там немає українських військ.

Бахмут… тут набагато гарячіше. Росіяни продовжують обстріли та штурм Соледару й Бахмутського. Більше того, здається, є траншеї на східній стороні обох сіл. Щоправда, вчора вдалося відбити черговий штурм східного Бахмута, вздовж T0504. Південніше… може варто було би скопіювати мої звіти за липень: росіяни (все ще) атакують Веселу Долину та Зайцеве. Вчора їм вдалося увійти до Кодеми. Останнім часом росіяни скаржилися, що «м'які» підрозділи української територіальної оборони в районі Бахмута замінюють на "таки" регулярні, оснащені західною зброєю підрозділи, що створюють їм багато проблем лише своїм інтенсивним патрулюванням.

Лінія розмежування… найбільшою новиною за останні кілька днів було те, що сепаратистам вдалося перетнути трасу M20 і атакувати Красногорівку на північ від Авдіївки. Українські позиції втрималися, але сепаратисти зараз закріпилися на південний захід від M20. Приблизно через місяць після оголошення про захоплення Пісків росіяни, здається, змусили українців залишити свої позиції там і відійти до Первомайського, але, схоже, руїни Пісків вони так і не зайняли.

Не знаю, чи відео з Донбасу, але це цікаве порівняння між МСТА-С і самохідною гаубицею «Краб» (польського виробництва): https://youtu.be/MIVVOTvVL70

ХЕРСОН… Враховуючи, що за останні два-три дні обидві сторони оприлюднили лише мінімальні «оновлення», я б сказав, що «дуже ймовірно» (навіть якщо «я все ще не впевнений»), що ситуація така:

3. ПІВНІЧ

Високопілля: 70–80% території має бути під контролем України, але росіяни все одно намагаються контратакувати або для того, щоби закріпити щось зі своїх позицій, або вивести звідти свої вцілілих десантників (і це непросто, адже українці знаходяться на обох флангах свого коридору до руїн цього місця); тому українці досі повідомляють про напади росіян на сусіднє Потьомкине (яке, очевидно, залишається під контролем України).

Ольгине: українці всередині, але ще не контролюють місцевість;

Нововознесенське: здебільшого під контролем України, але росіяни все ще можуть бути присутніми в його південно-західному кутку (вони мають там бути, інакше би те, що залишилося від десантників у Високопіллі, було би відрізано).

Золота балка: українська, і навіть краще [ніж очікувалось], але це майже непомітне для загалу.

Михалівка: Українська (це десь 10 км вниз по Дніпру від Золотої Балки).

У підсумку: та частина позицій росармії, що із західного боку, ще тримається, а ось ті, що розташовані уздовж Дніпра здулись. Питання лише в тому, чи вистачить українцям військ, щоб скористатися цим успіхом і просунутися далі на південь, чи може бути, що нині вже запізно для такого (додаткового та швидкого) просування?

4. ЦЕНТР/ІНГУЛЕЦЬКИЙ ПЛАЦДАРМ

Андріївка: українська;

Лозове: українське;

Сухий Ставок: контролюється українцями (тобто всі російські повідомлення про відновлення контролю у цьому селі були вигадкою);

Костромка: станом на 1 вересня була спірною, наразі контролюється українцями (тобто росіяни повідомляють про контратаки у районі цього села);

Брускинське: українське (це село було найбільш проблемним – і власне було причиною того, що українці ‘просто продовжили рейд’ далі на південний схід у напрямку траси Т2207 ще під час боїв 29–30 серпня; тим часом росіяни повідомляють про контратаки на це село).

Як я вже казав на початку цього звіту, останніми днями саме цій ділянці фронту російські «спостерігачі» приділяли найбільше уваги. Станом на вчора та сьогоднішній ранок [допис опубліковано 3 вересня вдень – перекл.] вони наголошували, що «відвойовують ініціативу» та говорять про «контратаку» (на Костромку, Брускинське, Андріївку та Лозове).

Даруйте, проте маю з тої нагоди певні питання:

a) А коли вони втратили ініціативу (вони про це не повідомляли, тож нащо зараз робити на цьому такий наголос)?

b) Навіщо їм відвойовувати ініціативу (якщо вони досі не казали, що її втратили)?

c) Як так виходить, що вони «зараз» (станом на вечір 2 та ранок 3 вересня) «вдаються до контрнаступу» – якщо ті-таки російські джерела повідомляли 30 серпня про те саме?

Не заважатиму вам зробити висновки самостійно.

5. ПІВДЕНЬ

Зелений Гай: український;

Тернові Поди: українські;

Любомирівка: спірна (українці ведуть бої у селищі, однак поки його не контролюють);

Барвінок: український;

Крутий Яр: спірний;

Киселівка: спірна;

Благодатне: спірне (українці ведуть бої у селі, але поки його не контролюють; росіяни випустили відео, зняте з БПЛА, на якому показані артилерійські удари по українському механізованому підрозділу на цій ділянці, через що багато людей передчасно зробили для себе якісь висновки; однак, відео насправді продемонструвало, що російські підрозділи стріляють не прицільно та надто повільно: українці змінили розташування, щойно втратили один-єдиний БТР).

Солдатське: спірне;

Паришеве: спірне;

Правдине: українське (насправді, росіяни повідомляли, що українці просунулися значно далі за це село, а потім «їх змусили відступити за лінію Благодатне–Правдине»);

Томина Балка: українська (тут українці прорвали лінію фронту найглибше у цій частині Херсонщини – ще в перший день операції; схоже, тут ВДВ [рф] втратили 2 БТГр: штат обох зменшився до 50–60 військових; російські втрати в артилерії на цій ділянці теж важкі);

Олександрівка (на узбережжі): українська (хоч деякі росіяни заявляють, що контролюють її).

На додачу до вищесказаного вкрай важливе от що: ЗС рф, схоже закинули будівництво баржевої переправи під Антонівським мостом. Звісно, може це тимчасовий захід, і може вони шукають достатню кількість військ та матеріалів для продовження роботи. Однак, росіяни постійно «накачують» додатковою технікою та запасами правобережну Херсонщину: для цього вони використовують кілька поромів – і то не лише в районі Херсону, але й в інших точках вище за течією, принаймні до Берислава. Саме тому українці невпинно обстрілюють Нову Каховку та Козацьке [смт, що знаходиться за Каховською дамбою на правому березі Дніпра – перекл.]. Додаткові війська перекидають

за допомогою гелікоптерів Мі-8 (їх завжди супроводжують [ударні] Ка-52 та Мі-28.

Українці, своєю чергою, постійно – та дуже сильно – обстрілюють цю територію. Ще 1 вересня, приміром, ходили чутки, ніби вони вдарили по колоні РСЗВ БМ-27 [«Ураган»] чи БМ-30 [«Смерч»]: зайнявся їхній БК, і це призвело до грандіозного вибуху. Вчора вночі та сьогодні вранці [3 вересня] повідомляли про масштабні вибухи в районі як Херсона, так і Нової Каховки.

ЗС рф досі має певні резерви у самому Херсоні, тож вони постійно реагують на будь-які нові українські атаки, перекидаючи ці резерви (наземними колонами) на фронт. Українські партизани та ССО, тим часом, або повідомляють про такі пересування, – або й влаштовують їм засідки. Також українські HIMARS-и та далекобійна артилерія б'ють по будь-яким штабам та складам, які вони [партизани та ССО] виявляють.

Підіб'ємо підсумки: так, ми не бачимо швидкої «маневреної війни» та масштабних операцій в стилі Манштейна чи жукова, однак, агов: нічого такого штибу ми не бачили за часів цієї війни вже від квітневого прориву рф в районі Ізюму. Головне, що слід відзначити після п'яти днів цієї наступальної операції, що поза всяким сумнівом українці просунулися за цей час значно далі, ніж, скажімо, ЗС рф, сепаратисти та ПВК в районі Сіверська за останній місяць (що вже казати про просування в районі Слов'янська в останні три місяці). Відповідно, тим персонажам, які характеризують цей наступ як «провальний» (зокрема, демонструючи відео, на якому українські війська неприцільно «стріляють з-поза перешкоди», варто або ще раз звіритися із ситуацією, або просто затулити пельки і не коментувати події (і припинити малювати мапи в стилі письменників-фантастів).

***

№ 602.

Омбудсман Дмитро Лубінець: «Я точно не хочу робити якийсь хайп чи піар»

2022-08-01

Соня Кошкіна, Шеф-редактор LB.ua

Дмитро Лубінець був призначений на посаду омбудсмана, Уповноваженого ВР з прав людини на початку липня. Призначення відбулося невдовзі після скандального звільнення його попередниці – Людмили Денісової. Скандального, оскільки відбувалося в доволі дивний і явно заполітизований спосіб. В зв'язку з цим Денісова пообіцяла позиватися до суду. А Лубінець, відповідаючи на питання про те, в якому реально стані прийняв справи, відповідає: «Я отримав цю інституцію в умовах шаленої недовіри, це пов'язано зі скандалами, звинуваченнями попереднього керівника». Але вже за декілька хвилин, розповідаючи про безпосередню роботу омбудсмана, зазначає: «В людей подекуди більше зараз довіри до нас, ніж до правоохоронців». Це інтерв'ю на посаді для Дмитра Лубінця – перше. Я такі називаю «програмними» - можливість презентувати себе в новому статусі, окреслити плани, ну і, звісно, поговорити про важливе наразі – фіксацію воєнних злочинів, трибунал для Путіна, допомогу примусово депортованим, в тому числі дітям. Представляємо вам текстову частину розмови. Слухати подкаст, записаний для «Радіо Україна», програма «Година зі Сонею Кошкіною» можна тут.

1. «З досвідом у мене все нормально, його достатньо»

— Почнемо із вашого призначення на посаду. Як це відбувалося? Хто саме зробив пропозицію? І чому ви погодилися, адже, попри те, що ви є юристом і очолювали профільний комітет парламенту, специфічного правозахисного досвіду не маєте.

— Розпочну одразу з вашого твердження, що в мене немає специфічного правозахисного досвіду. Річ у тому, що юридично цей термін в законодавстві не визначено, немає такого поняття. І немає - на рівні законодавства - міри визначеності, чи має людина такий досвід, чи немає. Можу сказати, що я свою діяльність, як правозахисника, на мій погляд, розпочав давно, коли в тому числі брав участь у громадських об'єднаннях на території Донецької області, потім був депутатом міської ради, місцевого самоврядування, де вже вирішував питання захисту прав людини.

З приводу досвіду на депутатській ниві, скажу, що народний депутат-мажоритарник щодня стикається з тим, що до нього звертаються громадяни України з порушеними правами, причому спектр цих порушених прав починається від дітей і закінчується літніми людьми в кожній сфері, і народний депутат повинен на це реагувати. Мені здавалося, що я робив це непогано у свою першу каденцію у 2014-2019 році, і саме, напевне, через це мене було повторно обрано на тому ж виборчому окрузі.

Перебуваючи на посаді голови профільного комітету з прав людини, я займався цими питаннями вже більш комплексно, вирішував, як захищати права людини вже через законодавчі ініціативи. Як приклад можу привести напрацювання законопроєкту про національні спільноти в новій редакції.

Це - коротко про досвід. Тому я вважаю, що з досвідом у мене все нормально, його достатньо.

Щодо висування моєї кандидатури… Це зробив Руслан Олексійович Стефанчук, спікер українського парламенту, на 20-й день - коли закінчувався термін висування на цю посаду. Знову ж таки, у нас є два суб'єкти висування — спікер, який скористався своїм правом, і народні депутати. Народні депутати повинні зібрати підписи, не менш ніж ¼ частини від конституційного складу парламенту, для того, щоб висунути якусь конкретну кандидатуру. Також можу сказати, що за цей термін висування до мене жодного разу ніхто не звернувся з тим, щоб я підтримав якусь кандидатуру, можливо, з громадського сектору, правозахисного. Я не знаю, чи були такі звернення до спікера. До мене звернення було ввечері наприкінці цього дня, коли пролунала пропозиція, що мою кандидатуру будуть висувати, як я до цього відношусь. Моя відповідь була дуже проста: я сказав, що розумію, в

яких умовах перебуває наша держава, в умовах війни проти Російської Федерації, і, безумовно, я не можу відповісти “ні”. Я розумію, наскільки це важлива складова в нашій державі, наскільки тут багато роботи. Тому я погодився.

— Значить, ініціатива щодо вашого призначення належить саме спікеру Руслану Стефанчуку? Він сам озвучив вам пропозицію? Мене цікавить саме ініціатива, а не технічна фіункція.

— Пропозиція висування моєї кандидатури була озвучена Русланом Олексійовичем Стефанчуком.

— Тобто він з вами розмовляв і запитував, чи не погодилися б ви?

— Так.

— Відставка вашої попередниці відбувалася в доволі дивний спосіб, багато хто вважає її політичною. В якому стані ви — об’єктивно — прийняли справи?

— Щодо ситуації в інституції… По-перше, це вперше в історії незалежної України, коли був перерваний термін діяльності саме омбудсмана. До цього завжди спочатку призначався омбудсман, і вже після цього звільнявся чинний - на підставі рішення українського парламенту. Тут у нас була перерва. Зрозуміло, що це не могло не відбитися на роботі цієї інституції.

Коли я особисто прийшов (у Офіс Уповноваженого з прав людини — С.К.), мене перед колективом представив Руслан Олексійович Стефанчук, ми поспілкувалися, окреслили перелік питань, які в першу чергу повинен, на думку спікера, підняти омбудсман. Після цього я сказав колективу, що буду вимагати тільки професійної роботи, нічого більшого. Це була п’ятниця, 1 липня. І фактично перший робочий день юридично в мене розпочався в понеділок (4 липня — С.К.), а не юридично — в суботу: суботу-неділю я входив в роботу, дивився юридичні розпорядження, положення, затвердження, як працює інституція.

З понеділка я провів першу оперативну нараду, і колективу запропонував: тиждень дивлюся, як ви працюєте, яка стала ваша практика. Через тиждень, в п’ятницю я підвів попередні підсумки.

По-перше, побачив, що інституція занадто забюрократизована — особисто омбудсман повинен погоджувати практично все. Юридично, на мій погляд, омбудсман повинен займатися в першу чергу розглядом звернень громадян України, як це визначено законодавством. На мій погляд, результат діяльності

омбудсмана — це в першу чергу результати діяльності команди, які будуть втілені в конкретні речі з захисту громадян.

Я можу навести багато прикладів, але не хочу, щоб люди, які до мене приходять (а в мене зараз дуже багато зустрічей на день), говорили, що ця інституція перетворилася на інституцію, яка отримує звернення і звернення пересилає. І на цьому робота омбудсмана закінчилася.

На мій погляд, робота омбудсмана — отримали звернення і проконтролювали, щоб конкретно порушене право було поновлено. Для мене це - принциповий показник. Для мене немає показників кількісних — хто, скільки до нас звернувся.

Результат — це скільком громадянам України ми поновили їхнє право.

—Якщо так, то потрібно міняти власне законодавчу базу, тому що першочергове завдання омбудсмана — це моніторинг, і у нього, наскільки мені відомо, немає заступників. Ви самі кажете, що омбудсман має багато всього підписувати і навіть розписувати скарги, що надходять.

— Не зовсім так. У омбудсмана немає заступників, але є представники з напрямків.

Законодавчо, якщо звільняють омбудсмана, звільняються також його радники, а представники продовжують працювати.

І кожен омбудсман для себе визначав ключові, скажімо, глобальні речі, де він призначає представників. Автоматично ці представники разом з секретаріатом повинні займатися захистом порушених прав громадян України.

Тому, на мій погляд,

> **інституція повинна стати системною — здійснювати не тільки моніторинг, хоча, зрозуміло, що це є однією з серйозних функцій.**

Ми — як такий нерв в державі — повинні в першу чергу отримувати сигнали, де системно держава недопрацьовує, де відбуваються порушення, де має бути передовсім реакція.

І у мене, знову ж таки, згідно з законодавством, повинен бути і є механізм реакції звернень до відповідних органів центральної виконавчої влади.

Тому, з чого я розпочав.

Це — внутрішній аудит, аудит ефективності, аудит фінансового стану цієї інституції. І, зрозуміло, що за напрямками один омбудсман не може робити все. Це робить команда людей, які тут працюють.

Тому в першу чергу я почав дивитися, хто працює на яких напрямках, і чи здатні ці люди забезпечити той перелік питань, які я перед ними буду ставити чи вже ставлю.

2. «Я отримав цю інституцію в умовах шаленої недовіри, це пов'язано зі скандалами, звинуваченнями попереднього керівника»

— Вашу попередницю під час звільнення у Верховній Раді звинувачували у провалі роботи за тими чи іншими напрямками. За той час, що ви працюєте, чи були виявлені якісь дійсно кричущі порушення, які потребують, можливо, подальшого глибшого розслідування?

— З приводу розслідування…

У нас відбувся *аудит Рахункової палати*. Наразі я отримав цей звіт. Висновки невтішні.

І думаю, що для того, щоб відновити довіру до цієї інституції…, **я отримав цю інституцію в умовах шаленої недовіри, це пов'язано зі *скандалами*, звинуваченнями попереднього керівника.**

Напевно, не моя функція давати оцінку, це мають робити відповідні органи, але ***я чітко розумію, що мені треба повернути довіру***.

І я можу це зробити своїми діями. Я не буду нічого приховувати. Я надам можливість публічного доступу до цих документів. Так само **готовий направити їх до всіх правоохоронних органів, нехай вони приймають рішення, чи були порушення.**

На мій погляд,

> є факти того, що ***були зроблені деякі речі не зовсім прозоро, не зовсім зрозуміло для чого***, але, знову ж таки, хай висновки роблять правоохоронні органи.

— Денисову звинувачували в тому, що вона ледь не *придумувала сексуальні злочини* (скоєні російськими військовими проти українців. — С.К.). Проте нещодавно було оприлюднено звіт ОБСЄ, і посол США при ОБСЄ Майкл Карпентер повідомив, що "так, підтверджені неодноразові випадки сексуального насильства, вчиненого російськими військовими,

а також масові вбивства цивільного населення, в тому числі дітей". В цьому звіті згадується повідомлення Офісу омбудсмана, яке, очевидно, вже верифіковано ОБСЄ, про те, що 25 дівчат у віці від 14 до 25 років утримувалися в підвалі в Бучі, піддавалися груповому зґвалтуванню російськими військовими, внаслідок чого дев'ять з них завагітніли. Важко сперечатися зі звітом ОБСЄ, правда?

— У звіті ОБСЄ є просто згадка висновків попереднього керівника (Офісу омбудсмена. — С.К.), але немає верифікації, немає підтвердження.

— Ну очевидно ж, що, якщо вони згадують про це у звіті, значить, самі інформацію перевіряли.

— **У звіті цього немає.** Але я не аналізую звіт ОБСЄ. Я кажу про те, що, на мій погляд, я на посаді четвертий тиждень, це - перше моє інтерв'ю, і до цього часу я намагався взагалі не коментувати свої дії.

Я точно не хочу на чомусь, в гарному, напевно, сенсі, робити якийсь хайп чи піар.

Це не тільки моя думка. Це думка навіть медійників, які тоді офіційно зверталися (до Людмили Денісової. — С.К.) і казали, що такі злочини під час війни — це трагедії сімей, це важка тема, **це не тема для публікацій публічних.**

Я розумію, що

> я повинен професійно робити свою роботу, я повинен це фіксувати, передавати відповідним органам, і після отримання правової оцінки - в першу чергу Офісу генерального прокурора, ***моя задача — донести цю інформацію до міжнародних організацій, до правозахисних інституцій***, які вже повинні на це реагувати.

Напевно, після цього, коли все підтверджується, я можу вийти і сказати: "Ми зафіксували, наприклад, 124 випадки сексуального насильства".

> Без нюансів, без розповсюдження інформації, яка може, теоретично, привести до того, що у конкретному населеному пункті, люди, які там живуть, зразу зрозуміють, що йдеться про конкретну особу. Як після цього тій дівчинці чи родині там жити? Це настільки чутлива тема, що усе треба робити професійно і сухо.

Я вважаю, що набагато професійніше буде виглядати моя позиція, коли

> я всі ці факти передам до Міжнародного трибуналу, який колись, абсолютно логічно, буде створений щодо розслідування військових

злочинів і злочинів проти людяності – щодо керівництва Російської Федерації. Професійно підготувавши документи, це буде набагато ефективніше і для держави, і для громадян України, ніж я просто публічно вийду і скажу: “Ми отримали інформацію про те, що солдати російської армії скоїли злочини сексуального характеру”. Це і так знають. Вони роблять ці злочини.

Але наша задача — професійно це фіксувати і передавати до міжнародних інституцій.

— Якими є ваші пріоритети у роботі на найближчий час? Звісно, повноваження омбудсмена окреслені профільним законом, проте у воєнний час акценти все ж зміщуються.

— Так і є. Акценти зміщуються. Роботи стає більше.

І вона зміщується в першу чергу щодо захисту прав людини, які постраждали внаслідок російської агресії.

Сьогодні ми формуємо команду і наразі, користуючись нашим спілкуванням, хотів би запросити професійних людей до себе. Ми відкриті до пропозицій від правозахисних організацій, а також профільних експертів.

В планах також і **подача пропозицій щодо змінення закону про Уповноваженого.**

Ці зміни повинні оновити застарілий закон, включно із процедурою подання кандидатури, консультацій та обрання, а також підсилення регіональної мережі і представлення Уповноваженого в регіонах країни.

2. «В людей подекуди більше зараз довіри до нас, ніж до правоохоронців»

— Давайте детальніше поговоримо про те, як зараз відбувається фіксацій воєнних злочинів. Є спеціальна група при Мін’юсті, є Книга катів, яка була створена за ініціативи Президента України Володимира Зеленського, у вас є гаряча лінія, куди люди можуть звертатися — ви збираєте інформацію і передаєте її далі. Як відбувається координація між ними всіма?

Скільки злочинів на сьогодні вже зафіксовано?

— Ми не фіксуємо злочини — цим займаються правоохоронні органи.

Ми, отримуючи інформацію, передаємо ці факти до правоохоронних органів і здійснюємо контроль, чи відкрито кримінальне провадження, яке внесено до єдиної бази кримінальних правопорушень, чи цього не зроблено.

Як правило, можу сказати, що на даний час, **у 99,9% випадків, за фактами, які ми передаємо**, відкриваються автоматично кримінальні провадження.

Після цього ми **допомагаємо правоохоронним органам зібрати доказову базу**.

> Причому робимо це в достатньо інколи незвичний спосіб — наприклад, є випадки, коли до нас звертаються громадяни України з тимчасово окупованої території, ми допомагаємо їм налагодити зв'язок, щоб правоохоронці могли допитати, взяти інформацію від заявника через мережу інтернет, через нас або самостійно.
>
> Є випадки, коли вони це робили через нас, бо в людей подекуди більше зараз довіри до нас, ніж до правоохоронців. Все фіксується, і через механізм контролю ми розуміємо, що це ще одна кримінальна справа, великі томи злочинів, вчинених Російською Федерацією.

Фіксація відбувається отаким чином.

Від нас — інформація, далі — правоохоронці.

> На мій погляд, те, з чим ми стикалися за цей період, коли я вже призначений омбудсманом, правоохоронці завжди діють максимально професійно, коректно і, що найголовніше, на мій погляд, швидко.

Не так, як колись було: надійшла інформація, "наступного з вами зв'яжуться", зв'язуються через три дні. Ні, такого взагалі немає.

> Як тільки до нас заходить інформація, практично автоматично, протягом години, зв'язуються, ми координуємо, і вже наприкінці дня інколи ми маємо вже сформовану з доказовою базою кримінальну справу.

— *Скільки таких фактів*, за якими були відкриті кримінальні справи, зафіксовано за останній час чи загалом з початку великого вторгнення?

— Не можу сказати цю інформацію. Я не фіксую кількість, бо щось відбувається через мене особисто, щось відбувається через моїх представників, через моїх співробітників. Якогось такого аналізу поки що немає. Ми робитимемо його щомісяця, але наразі місяць ми ще не працюємо.

Але можу сказати, що **це десятки справ,** і всі вони долучаться до справ проти Російської Федерації.

— Які звернення переважають — про зникнення людей (я знаю, що їх дуже багато), про конкретні воєнні злочини, з якихось інших тем? *Чого найбільше?*

— Все, що ви перелічили.

Крім цього — звернення щодо побиття, жорстокого поводження. Дійсно, дуже багато звернень щодо зникнення. І загалом *перелік правопорушень*, які військові Російської Федерації застосовують, на жаль, до громадян України, — *величезний*.

— Чи залучені ви якимсь чином до процесу перемовин чи процесу підготовки списків, чи в будь-який інший спосіб, до теми обміну наших полонених?

— Так, я долучений до цих процесів.

Знову ж таки, не можу казати багато фактів, через те, що це надчутлива тема. Я кожного дня зустрічаюся з родичами військовополонених, цивільних полонених, які незаконно утримуються на території Російської Федерації або тимчасово окупованій території України, я всіх їх закликаю максимально непублічно проводити адвокацію повернення наших героїв. Зрозуміло, що **для держави Україна стоїть принципове питання повернути всіх**.

В цьому процесі я беру участь в першу чергу як людина, яка відповідає за комунікацію, за підняття питання повернення саме цивільних.

Щодо ***військовополонених*** створений окремий Центр обміну в місті Києві, на вулиці Спаській, 37. Я можу через вас запросити родичів: за цією адресою можна звернутися, там присутні в тому числі працівники мого секретаріату, є окремий представник, який займається цими питаннями. Ми допоможемо, по-перше, перевірити інформацію, чи є військовополонений ваш родич у базі військовополонених, чи підтверджено його статус через Міжнародний Комітет Червоного Хреста. По можливості ми допоможемо отримати інформацію, якщо у нас така інформація є, щодо його фізичного стану. На цей час усім цим займаються військові.

Розуміючи, знову ж таки, наскільки це чутлива тема, я зразу ж сказав, що я — точно не та людина, котра прийде і скаже, що я — омбудсман і вважаю, що все має відбуватися тільки через мене. Ні. Це повинно відбуватися через тих людей, які здатні забезпечити ефективну роботу. А для мене ефективна робота

— це повернення наших громадян, наших героїв додому, до сімей. Тому зараз я в якомусь сенсі допомагаю по військовослужбовцях і окремо ми почали займатися цивільними полоненими.

— Чи є якась свіжа інформація щодо "азовців"? Із останнього ми знаємо, що їх було розділено: хтось знаходиться на території СІЗО в Оленівці, в Донецькій області, когось — а саме командирів — нібито тримають в Москві, в Лефортово. Чи є якісь апдейти, які б ви могли сьогодні озвучити (*важливо: наша розмова відбувалася ще до трагедії в Оленівці. - С.К.*)**?**

— **Апдейти є. Але таких, які я можу публічно озвучити, немає.**

— Чи можемо ми найближчим часом розраховувати на їхнє повернення?

— Єдине, що можу сказати: всі, хто долучені до цього процесу, роблять, на мій погляд, абсолютно все для того, щоб повернути абсолютно всіх героїв і героїнь України додому.

— Чи є точна цифра, яку можна назвати, — *кількість наших військовополонених* на території Росії?

— Ні.

— Білорусі?

— **Ми утримуємося від конкретних цифр через те, що чітко розуміємо, що це, можливо, зашкодить нашій позиції під час перемовин.**

— Я не просто так загадала Білорусь — частину наших військовополонених вивозили на територію РБ, передовсім в Гомельську область. Що відомо про цих людей сьогодні? Чи всі вони повернуті, чи все ще в процесі?

— **Це процес**, яким безпосередньо займається Російська Федерація. Це - єдине, що я можу казати.

Ми, як держава Україна, чітко розуміємо, що є країна-агресор — Російська Федерація, і за всіх, хто утримується, на наш погляд незаконно, в порушення Женевської конвенції, несе відповідальність саме Російська Федерація.

Щодо залучення Республіки Білорусь до цих процесів — це окремий напрямок. Я не можу публічно розповсюджувати інформацію щодо цього.

— Я інакше сформулюю питання. Ви є юристом, міжнародником, за першою освітою, наскільки я пам'ятаю, і формально Республіка Білорусь

є суверенною державою. Формально вона не бере участі в агресії проти України, але ми знаємо, що вона і територію свою надає, і не тільки - для росіян. *Якими можуть бути механізми відповідальності Білорусі* за це?

— Такі ж самі, як і відповідальність Російської Федерації. Але в майбутньому.

Ви правильно зазначили, що в юридичному сенсі Республіка Білорусь вважається, принаймні на даний час, міжнародною спільнотою окремою незалежною республікою, але по факту ми розуміємо, що є інструментарій через підписання Союзного договору, і що Путін, якщо не на 100%, але практично повністю контролює ситуацію на територію Білорусі через інструмент російських військ.

В цьому сенсі ми розуміємо, що наших військовослужбовців або цивільних, яких захопила російська армія, через територію Білорусі вивозять. А якщо їх там тримають, то тримають тимчасово, і роблять це військовослужбовці російської армії.

— В який юридичний спосіб Білорусь може за це в майбутньому відповісти? Навряд чи, якщо це - тимчасове тримання полонених (з подальшим їх вивезенням в Росію. - С.К.), буде створено окремий трибунал. Саме з точки зору міжнародного права поясність, будь ласка.

— З точки зору міжнародного права, на даний час ***ми збираємо усі докази***, в тому числі причетності керівництва Білорусі і керівництва армії Білорусі до цих процесів, а юридичну оцінку буде надавати, можливо, в майбутньому, Міжнародний трибунал.

— *Хто саме збирає докази?*

— Українська сторона.

В першу чергу Офіс генерального прокурора і правоохоронці.

3. «Якщо російські матері виявлять бажання приїхати на територію України, особисто відвідати своїх синів, то держава Україна готова надати їм будь-які можливості»

— Наразі активізувалися справи проти російських військовополонених. Одному російському солдату, який вбив українського громадянина (Вадиму Шишимаріну. — С.К.), вже винесено вирок — довічне ув'язнення (вже після розмови і апеляційний суд пом'якшив вирок Шишимаріну до 15 років позбавлення волі — С.К.). І власне активізація цих справ була однією з претензій до Ірини Венедіктової, яку нещодавно

звільнили з посади очільниці Офісу генпрокурора. Нібито учасника переговорного процесу від Росії, пана Мединського, це дуже обурило, він подзвонив Арахамії і нагадав, що, за їхніми даними, на території Російської Федерації знаходиться більш як 2,5 тисячі українських бранців і - як на те пішло - вони теж почнуть виносити їм вироки. *Чи дійсно такий юридичний процес може зашкодити процесу обміну, поверненню наших хлопців і дівчат додому?*

— Не готовий коментувати з приводу того, хто кому телефонував. І чи це завадило, чи не завадило.

Я завжди підкреслюю, що всі повинні діяти на підставі законодавства України.

Мені здається, що на даний час держава Україна показує приклад, як повинні відноситись усі держави до військовополонених. Ми це робимо виключно на підставі зобов'язань — а саме Женевських конвенцій, які були ратифіковані в тому числі Україною.

> Одна з перших зустрічей, які я провів, була з Міжнародним Комітетом Червоного Хреста, де керівник офісу в Україні прямо сказав, що Україна в цьому сенсі показує позитивний приклад, як повинна діяти будь-яка держава на нашій планеті щодо відношення до військовополонених.

Якщо відбуваються судові процеси, вони відбуваються за конкретні кримінальні правопорушення, де чітко було зазначено, що конкретна особа, військовослужбовець, скоїв — знову ж таки, в порушення Женевської конвенції — вбивство цивільного громадянина. Я не впевнений, що це могло стати передумовою не/вдоволення когось зі сторін перемовин. Можу сказати, що усе відбувалося в рамках чинного законодавства.

На даний час у нас відбувається постійний моніторинг і співпраця в першу чергу з міжнародними організаціями, щоб у них був доступ до військовополонених російської армії. І ми вимагаємо, щоб те саме вони робили на території Російської Федерації.

Це не завжди у них, міжнародників, виходить.

І Російська Федерація в цьому знову порушує Женевські конвенції, проте для нас ключове, що на всіх міжнародних майданчиках той самий Комітет Червоного Хреста завжди підкреслює, що Україна від Росії відрізняється і відрізняється в кардинально позитивному плані.

Це наша робота. **І в цьому сенсі я зараз теж активізую свою діяльність.**

— Чи вдалося вам налагодити співпрацю з вашою російською колегою — Тетяною Москальковою?

— На даний час — ні.

— А Білорусі?

— На даний час — ні.

— Вони не хочуть спілкуватися чи *у чому перешкода?*

— Скажімо, на даний час ми проходимо процедуру налагодження ефективної комунікації.

Я точно не хочу спілкування заради спілкування. Цього не треба. Бо це не буде ефективний механізм захисту прав громадян України, які знаходяться на території Російської Федерації та території Республіки Білорусь. Ми, якщо це зробимо, а я щиро вірю, що ми це зробимо, але ми це зробимо з чітким розумінням, для чого, які в майбутньому будуть результати такого спілкування. Це величезний перелік питань: і повернення, і відвідування наших громадян, і чітке розуміння, що наші візаві будуть робити візити, будуть надавати інформацію щодо фізичного стану, медичної допомоги, елементарних речей. Після цього, я впевнений, що комунікація запрацює і буде мати конкретні ефективні результати.

— Як зараз працює спеціальний табір для російських військовополонених на Львівщині? *Скільки там перебуває людей і що там взагалі відбувається?*

— Яку кількість полонених військовослужбовців російської армії утримуємо ми, я таку інформацію не можу надати.

Єдине, що можу сказати: цей військовий табір діє, побудований з усіма потребами та баченнями міжнародних інституцій до подібних таборів на території Європи, неодноразово його відвідували міжнародні спостерігачі, монітори. Я особисто його ще не відвідував, планую відвідати. Мої співробітники його відвідували.

— На початку війни була така ініціатива, щоб російські матері приїжджали по своїх полонених синів сюди, проїжджаючи через всю територію України, заразом бачили, що російські війська зробили з нашою країною. Чи були такі приклади, чи це взагалі робоча схема? Інформації про жоден такий випадок наразі немає.

— Я був присутній під час координаційної наради, ми визначили, що, якщо російські матері виявлять бажання приїхати на територію України, особисто

відвідати своїх синів, то держава Україна готова надати їм будь-які можливості.

Ми відкриті для цього.

Ми забезпечуємо безпечне пересування, відвідування, спілкування з їхніми родичами. Юридично вони повинні просто до нас звернутися. Вони це можуть зробити у будь-який спосіб, в будь-який час, коли вважають за потрібне.

Вони можуть звернутися до Національного інформаційного бюро, особисто до мене. Ми і в цьому сенсі покажемо приклад, як ми повинні, і як весь світ повинен, відноситись і до військовополонених, і до матерів військовополонених або батьків військовополонених.

В цьому сенсі держава Україна відкрита.

— Хтось звертався з матерів за цей час?

— **Не можу оприлюднювати цю інформацію.** Знову ж таки, щоб не перешкодити процесам, які відбуваються.

4. «Близько 1 млн 300 тис. громадян України були вивезені або виїхали на територію Російської Федерації»

— Поговорімо наразі про цивільних, тих людей, яких було примусово депортовано до Росії, і про тих, які вимушено виїхали на територію Російської Федерації, тому що просто не було іншого виходу, і зараз хочуть повернутися. Чи можете ви надати цифри, *скільки таких людей?*

— У нас є дві цифри.

Перша - яку офіційно надала УВКБ ООН з посиланням на офіційні дані Російської Федерації: станом на 1 червня виїхав понад 1 млн українців. Ми завжди намагаємося надавати свою інформацію в тому числі ООН, Моніторинговій місії ОБСЄ, європейським партнерам, міжнародним партнерам.

За нашою інформацією, близько 1 млн 300 тис. громадян України були вивезені або виїхали на територію Російської Федерації.

— Як можна допомогти людям, які виїхали до РФ і хочуть повернутися до України або попрямувати кудись до Європи, якщо вони не/мають документів, у мовах, коли на території країни-агресора не працюють українські консульства?

— З приводу документів: ми фіксуємо, що громадяни України, які мають бажання виїхати і мають документи, можуть це робити і через територію Республіки Білорусь, і напряму з території Російської Федерації — через прибалтійські країни виїжджати в Європу, а потім заїжджати на територію нашої держави. Таких прикладів дуже багато. Цей механізм діє.

Коли немає документів, тут ситуація складніша. Але що зробила наша інституція на даний час.

> По-перше, у мене, відповідно до законодавства, є повноваження звертатися до суду в інтересах будь-якого громадянина України, незважаючи на його вік, щодо отримання документів.

Ми це почали робити.

У нас є перші позитивні випадки:

> коли ми звернулися до суду і отримали позитивне рішення суду, через органи РАГСу отримали документи — свідоцтво про народження. Через волонтерів передали конкретній сім'ї, яка знаходилась на території Російської Федерації, цей документ, і вони спокійно виїхали за межі території Російської Федерації.

В глобальному сенсі ми розуміємо, що таких звернень буде ставати все більше і більше.

> На даний час держава Україна веде перемовини, щоб консульські послуги нашим громадянам надавало посольство Швейцарії на території Російської Федерації.
>
> Наскільки мені відомо, переговори відбуваються в достатньо позитивному плані, і ми очікуємо, що це буде офіційно визнано.

Я готовий від себе запевнити кожного громадянина України, який звернеться до нас з приводу допомоги отримання будь-яких документів (свідоцтва про народження, паспортів тощо): ми вже це пропрацювали, ми будемо звертатися до суду.

У нас є розуміння з Міністерством внутрішніх справ, Державною міграційною службою, навіть визначений РАГС і орган ДМС, які будуть максимально швидко на підставі рішень суду давати такі папери, і потім в конкретному випадку будемо шукати механізм, як передати ці папери, документи конкретній особі для того, щоб вони виїхали з території Російської Федерації.

— Тільки з території Російської Федерації чи загалом?

— Ми це можемо робити, і, згідно з законодавством, повинні робити, якщо громадянин України не може особисто звернутись до суду. Якщо громадянин перебуває на території України, яка не тимчасово окупована, він це робить самостійно. Ми можемо, відповідно до наших повноважень, доєднатись на будь-якій стадії розгляду його справи в суді, допомогти, якщо у нього є така потреба. Якщо громадянин України перебуває на тимчасово окупованій території України, ми можемо це робити (подавати до суду. - С.К.) за нього. Так само, якщо він перебуває на території Білорусії та Російської Федерації.

— Після того як Геннадій Корбан почує цей етер, також звернеться до вас за новим паспортом. Виходячи з того, що ви сказали зараз – цілком логічно.

(*після паузи, - С.К.*)

— На даний час по цьому випадку до мене юридично, як до омбудсмана, ніхто не звертався.

5. «Для нас результат — це повернення наших дітей (з РФ, - С.К.)»

— Дуже чутлива і особлива тема — депортація дітей. При Офісі Президента створено спеціальну робочу групу щодо життя та безпеки дітей в воєнний та післявоєнний час, яку очолює Дар'я Герасимчук. За наявними даними, сьогодні йдеться про примусову евакуацію до Російської Федерації мінімум 324 тисяч дітей. Мінімум 1,5 тис. дітей, позбавлених батьківської опіки, вивезені з дитячих будинків з тимчасово окупованої території, і нібито 270 дітей зараз готуються до усиновлення. Зрозуміло, що ми не можемо самостійно ці цифри верифікувати. Але що вам про це відомо і як ви співпрацюєте з профільною групою при Офісі Президента в інтересах дітей?

— Ми входимо в цю групу. Я особисто був присутній на одній з нарад. В мене визначений представник Уповноваженого, який працює за напрямком дітей. Його підтверджені цифри на підставі даних Національного інформаційного бюро — у нас понад 5 600 українських дітей примусово депортовані до Росії чи окупованих територій. Однак точну цифру наразі встановити неможливо.

Що ми робимо?

У нас є приклади, коли в інтересах дитини ми так само вже звертались до суду для отримання документів.

Ми запускаємо 1 серпня разом з Офісом Президента, з усіма профільними центральними органами виконавчої влади онлайн ресурс "Діти війни". Ми

хочемо надати можливість онлайн звертатись до правоохоронних органів щодо депортації та розшуку дитини, отримати будь-яку актуальну інформацію, як на даний час відбувається перебіг розшукової справи.

Так само, крім онлайн, на базі нашого приміщення ми 1 серпня плануємо відкрити громадську приймальню, простір для родичів, чиї діти опинились в подібній ситуації. Тому всіх запрошую, після 1 серпня ми публічно будемо це робити. Це окреме приміщення, окремі співробітники, які займаються цим напрямком. Я впевнений, що там буде забезпечена присутність Національної поліції, будуть представники міністерств, щоб максимально швидко між собою узгоджувати сценарій, варіанти повернення кожної конкретної дитини до сім'ї, до родини.

Цифри, на мій погляд, шокують. Це тисячі дітей, але по кожній дитині буде прийматись окреме рішення. В нас є позитивні приклади спілкування з опонентами, коли вони добровільно надавали можливість повернути дитину. Є приклади, коли пропускали на тимчасово окуповану територію родичів, родичі забирали дітей, і їх пропускали в зворотному напрямку, вони спокійно до нас повертались. Є випадки, коли, дійсно, Російська Федерація максимально спростила процедуру всиновлення наших дітей, і цим самим ускладнюють нам задачу повернення конкретної дитини. По кожній окремій ситуації, по кожній дитині ми окремо пропрацьовуємо.

Можу сказати від себе, що всі зацікавлені в конкретному результаті. Тобто ніхто не ставив для себе завдання просто відкрити цей Офіс та запустити онлайн. Ми розуміємо, що це інструментарій для нашої ефективної роботи. А ефективність повинна визначатись тією кількістю дітей, яких ми повернемо. У нас навіть в онлайн була принципова позиція і Офісу президента, і ми це підтримали, щоб окремо було цифра — кількість дітей, яких повернули. Це наше, в гарному сенсі, KPI, результативність роботи тих людей. І я вітаю такий підхід. Можна скільки завгодно відкривати будь-які простори, підіймати питання, проводити робочі наради, але, якщо це не повертає наших дітей, навіщо це робити? В цьому сенсі ми показуємо, що для нас результат — це повернення наших дітей.

— Чи є інформація про випадки, коли в Росії вже завершився процес усиновлення, і в такому випадку повернути дитину дуже складно?

— Дуже, дуже складно. Але і над подібними випадками ми зараз працюємо.

— Скільки вже усиновлено?

— **Не можу надати таку інформацію**. Щоб не нашкодити процесам, які відбуваються.

— Розмови про створення спеціального трибуналу для розслідування та покарання воєнних злочинів Російської Федерації почалися з першого дня війни. Відповідно до міжнародного права, кожен раз такі трибунали створювались з нуля, вони не мають єдиної встановленої процедури.

І наразі в Офісі Президента визнають (власне про це говорив профільний заступник голови ОП Андрій Смирнов), що західні партнери не поспішають нас у цьому підтримувати, тому що вони не розуміють, за якими саме критеріями буде створюватися такий трибунал.

Яке, як юриста-міжнародника, ви маєте *бачення щодо трибуналу* — яким він має бути, яким може бути? І яких зусиль нам потрібно докласти для його створення?

— Зразу хотів би сказати, що це взагалі не мій профіль роботи.

— Але ж у вас юридична кваліфікація.

— Я тут можу коментувати не як омбудсман, а як юрист. Я збираю інформацію, допомагаю зібрати докази, тримаю на контролі цей процес. Підіймаю це питання на зустрічах з міжнародними партнерами, але саме як механізм реакції на злочини, які відбуваються на території нашої держави, які роблять військові російської армії, проте в цьому сенсі завжди промовляю, що рішення в першу чергу повинні приймати відповідні органи.

Як юрист можу сказати, що наша держава, Україна, робить зараз усе, щоб цей процес запустився в юридичному сенсі.

Наскільки мені відомо, Офіс Генерального прокурора напряму співпрацює з відповідним прокурором Міжнародного трибуналу, який неодноразово відвідував територію України.

Від них є бачення, запити щодо конкретних осіб, які могли б стати свідками або які на підставі свідчень могли юридично запустити цю процедуру.

Але цим процесом керує Офіс Генерального прокурора разом з усіма правоохоронними органами.

Як юрист, я вбачаю, що всі підстави для створення окремого міжнародного трибуналу є. Чи буде він створений, чи він запуститься? Весь світ розуміє, що таку кількість злочинів, яку зробила Російська Федерація на території України, можна порівняти хіба що з кількістю злочинів, які робили окупанти під час Другої світової війни. Недарма ми вітали прийняття рішення різних парламентів щодо визнання таких дій геноцидом української нації. Тому, думаю, в юридичному сенсі всім все зрозуміло. Чи буде не/запущений

трибунал — тут питання політики, геополітики в глобальному сенсі. Я впевнений, що колись це точно відбудеться.

Наша задача,

1) по-перше, — розуміти, що це буде.

2) По-друге — розуміти, що це буде, але не швидко. І робити все для того, щоб це запустилось якомога швидше.

Робити все, на мій погляд, це

— фіксувати, передавати, в юридичному сенсі максимально професійно готувати документи, щоб у наших міжнародних партнерів залишались тільки повноваження їх розглянути, а докази було б настільки професійно зібрано, що рішення Міжнародного трибуналу було б автоматичним і однозначним.

А це в першу чергу винесення конкретних покарань конкретним військовослужбовцям, конкретним керівникам держави-агресора, які приймали рішення щодо незаконної військової агресії, фактично війни, проти нашої держави.

— Скільки часу це може зайняти? Ми бачимо за прикладом Руанди та Югославії, що це може тривати десятиліттями.

— На це запитання вам ніхто не відповість.

Але, як я вже сказав, для подібного Міжнародного кримінального трибуналу дуже важливі чітко підготовлені документи. Вони швидко не робляться.

https://lb.ua/news/2022/08/01/524846_ombudsman_dmitro_lubinets_ya_tochno.html

***

№ 603.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 02 вересня 2022

Головне

1) Отой грося подивився дві години на Запорізьку АЕС і все з'ясував. У мене його рило жодної довіри не викликає. Не знаю, як у вас.

2) Зверніть увагу, як хуйло з останніх сил намагається втягнути США у війну. Бо просирати все Україні якось соромно, нє?

3) Щодо енергетичних законів ЄС... та й багатьох інших. Маю думку, що їх приймали точно так, як робить наши зелений непотріб.

Теми доби

1) Глава МАГАТЕ побачив на Запорізькій АЕС "усе, що треба".

2) "Велика сімка" підтримала обмеження ціни російської нафти з 5 грудня.

3) Українська ППО збила всі 5 крилатих ракет, які летіли на Дніпро.

1. Війна

1-1)!Фронт

• За інформацією Генштабу, у білоруському Бресті розміщено російський підрозділ із десятками БПЛА, за допомогою яких армія РФ здійснює розвідку північних областей України, що межують із Білоруссю.

• Унаслідок артобстрілів російською артилерією прикордонних населених пунктів Сумщини виникла пожежа, яка перекинулася на суміжну територію РФ.

• Російська армія знову завдала удару по Харкову ракетами комплексу ППО С-300, які зруйнували спорткомплекс "Локомотив". Ракетами пошкоджено будівлі підприємств у Слов'янську та Краматорську на Донеччині.

• Українські підрозділи ППО збили вночі всі 5 російських ракет "Калібр", які було націлено на Дніпро.

• Російські війська здійснюють інтенсивні обстріли позицій ЗСУ всією лінією фронту з артилерії, РСЗВ, завдають ударів із повітря для розхитування української оборони.

• У центрі Харківщини ЗСУ відбили атаку російських військ у Гусарівці поруч із Балаклією.

• Тривають бої на околицях Соледара та Бахмута. На північ від Горлівки – у Зайцевому та Майорську – українські позиції без успіху намагалися штурмувати найманці ПВК "Вагнера".

• На північній околиці Донецька українські війська відбили атаки на Піски, Першотравневе та Невельське.

• Українське командування вперто мовчить про ситуацію на правобережній частині Херсонщини. Представник Генштабу лише повідомив про відбиття

російських атак у районі на південь від водосховища Криворізької ТЕС – у Високопіллі та Потьомкиному.

• Глава МАГАТЕ Гроссі за результатами поїздки на Запорізьку АЕС заявив, що йому вдалося побачити все, що він хотів. Гроссі зазначив, що фізичну цілісність станції було порушено кілька разів. Він побачив пробоїни в стінах будівель, які, на його думку, не радикально вплинули на працездатність АЕС. За його словами, під час візиту звуки вибухів лунали дуже близько. Агентство оголосило, що на станції постійно перебуватиме 2 інспектори, а звіт за результатами поїздки буде опубліковано наступного тижня. Після появи інспекторів до мережі було ввімкнено 5 енергоблок, який було від'єднано від мережі через спрацювання системи аварійного захисту після артилерійського обстрілу. Перед приїздом місії окупанти вивезли з території станції всю техніку, і розмістили її на території "Атоменергомаш" та в навколишніх населених пунктах.

• На Донеччині проведено обмін полоненими. На контрольовану Україною територію повернулися 14 військовослужбовців, які потрапили в полон ще навесні.

• Окупанти вже протягом місяця не допускають міжнародних експертів на місце вбивства українських військовополонених у колонії в Оленівці. Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець вважає, що Росія підчищає сліди свого воєнного злочину та допустить представників ООН та Червоного Хреста лише тоді, коли буде знищено всі докази.

1-2) Тил

• На засіданні Ставки верховного головнокомандувача було заслухано звіти командувачів напрямами та обговорено питання забезпечення військ.

• Кабмін доручив Мін'юсту перевіряти доброчесність потенційних покупців ЗМІ.

Ухвалено рішення про стягнення на користь держави активів Захарченка – колишнього глави МВС режиму Януковича.

Кабмін запровадив санкції проти понад 700 фізичних та юридичних осіб РФ, які пов'язані з ядерною галуззю, зокрема, проти самого Росатому, а також радника голови компанії Карчаа, який був "гідом" інспекторів МАГАТЕ по території Запорізької АЕС.

Схвалено санкції проти 99 фізичних та 178 юридичних осіб РФ та Білорусі – підприємств військово-промислового комплексу, телекомпанії "Царьград" та

держбанків, у тому числі тих, які допомагали обходити санкції. До списку, серед інших, включено дочок російського президента Путіна.

• В управління агентству АРМА передано підприємство "Вінницяпобутхім" у Вінницькій області, яке належить російській "Невській косметиці". Вартість заарештованих активів та продукції – понад 2 млрд грн.

АРМА продала 7 тис. т аміаку, власниками яких були підсанкційні російські компанії "Тольяттіазот" та "Міндобрива" олігарха Ротенберга.

• Міністр культури Ткаченко виступив проти закриття будинку-музею письменника Булгакова в Києві, оскільки "музей не винен", а "Булгаков був киянином".

• Міністр освіти Шкарлет стверджує, що понад 70 % університетів та 65 % шкіл готові до очного навчання після завершення підготовки укриттів.

• Імпорт пального за пів року з країн ЄС зріс із 50,8 тис. т у березні до 709,5 тис. т у серпні після скасування держрегулювання й акцизів та полегшення транспортування через кордон.

• За інформацією Мінфіну, дефіцит бюджету в серпні залишився на досить низькому рівні – 5,4 млрд грн, у липні – 4,8 млрд грн, хоча в червні він складав аж 134,9 млрд грн. За 8 місяців дефіцит бюджету становив 416,9 млрд грн. Чиновники констатували, що суттєвого скорочення дефіциту вдалося досягти коштом грантової допомоги західних партнерів, яку класифіковано як доходи бюджету, а не фінансування дефіциту.

2. Україна та світ

• Міністри фінансів країн "Великої сімки" (G7) оголосили про запровадження з 5 грудня граничної ціни на купівлю російської нафти, а з 5 лютого 2023 р – і на нафтопродукти з РФ. Єврокомісія має намір долучитися до рішення G7.

Газпром оголосив про повне зупинення прокачування газу до Європи газогоном "Північний потік" "у зв’язку з виявленим пошкодженням газотурбінного двигуна". Спікер Єврокомісії Мамер звинуватив Газпром у брехні щодо реальної причини зупинення постачання й наголосив на ненадійності російського монополіста як постачальника.

За підсумками 8 місяців Газпром скоротив видобуток газу майже на 15 % (на 49 млрд м³) проти аналогічного періоду торік. Експорт газу скоротився на понад третину – на 37 %, проти минулого року. Водночас доходи російського монополіста зросли завдяки рекордно високим цінам на газ у Європі.

Спікер Ради нацбезпеки США Кірбі, коментуючи чергове зупинення прокачування, наголосив, що Росія використовує енергоресурси як зброю проти Європи.

Президент Єврокомісії фон дер Ляєн вважає, що Євросоюз має обмежити ціну газу, що отримує трубопроводами з РФ, аби пом'якшити енергетичну агресію Путіна. Міністри енергетики країн ЄС 9 вересня обговорять зростання цін на енергоносії та реформу енергетики для посилення використання поновлюваних джерел та відокремлення вартості електроенергії від ціни на газ.

• За інформацією агентства Bloomberg, Євросоюз планує виділити наступного тижня кредит у розмірі €5 млрд як частину пакета макрофінансової допомоги на суму €9 млрд, який було погоджено в травні. Угорщина була єдиною країною, яка голосувала проти. 80 % респондентів опитування угорської соцслужби Századvég не підтримують заборону видавання віз громадянам РФ. 81 % – не згодні з постачанням зброї Україні країнами ЄС, оскільки це, нібито, "призводить до подальших людських жертв та послаблення економіки Європи". 78 % виступили проти заборони імпорту російської нафти, 74 % – проти заборони імпорту ядерного палива з РФ.

Представник американської адміністрації заявив, що президент Байден звернеться до Конгресу з проханням виділити ще $11,7 млрд як воєнну та економічну екстрену допомогу Україні, і ще $2 млрд – на компенсацію вартості енергоносіїв на внутрішньому ринку. МЗС РФ погрожує США, що їх відокремлює "найтонша грань" від того, щоби стати стороною конфлікту в Україні через збільшення постачання зброї для ЗСУ.

Президент Латвії Левітс та міністр оборони Парбікс закликали союзників по НАТО передати Україні сучасні танки та літаки, а також застерегли від послаблення протидії Росії.

• 76 % респондентів опитування російського Левада-центру підтримують війну в Україні, проти висловилися лише 17 %. Майже половина респондентів вважають за необхідне не припиняти війну. Підтримка війни не змінилася протягом літа, попри тяжкі втрати армії в бойових діях. Російська пропаганда стає дедалі агресивнішою. У Криму 1 вересня школярів агітували вступати до армії та навчали "патріотизму" на прикладі "спецоперації".

Глава російської делегації на переговорах тристоронньої контактної групи з урегулювання на Донбасі Гризлов заявив, що президент Зеленський рішенням про розпуск української делегації поставив хрест на можливих мирних переговорах.

• Велика норвезька компанія Equinor вийшла з усіх 4 спільних із Роснафтою проєктів розробки нафтових родовищ.

З російського ринку йде французький виробник промислових газів, технологій та послуг для промисловості Air Liquide. Активи у РФ буде продано місцевому менеджменту.

Нафтогазовий концерн Shell поінформував російську владу про вихід із проєкту "Сахалін-2", у якому його частка становить 27,5 %. Понад половина акцій належить Газпрому, інші – японським компаніям Mitsui та Mitsubishi.

Заступник голови Центробанку РФ Тулін заявив, що в першому півріччі банки країни втратили $25 млрд унаслідок запровадження західних санкцій.

• Шевченківський райсуд Києва заочно заарештував 6 російських балкерів, що перевозять крадене українське зерно.

• До польських шкіл із 1 вересня пішли навчатися 185 тис. дітей українських біженців. Це на 7 тис. менше, ніж закінчили минулий навчальний рік. Багато дітей навчаються дистанційно за українською програмою.

3. Київ

• Столичний метрополітен із 5 вересня скоротить інтервал руху поїздів у години пік до 3–4 хв.

***

№ 604.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 03 вересня 2022

Головне

1) Як я й говорив, хуйло тримає Запорізьку АЕС як останній козир, коли вже не матиме змоги для наступу й потребуватиме якнайшвидшого передиху. Так ось. Цей момент настав. Наразі маємо березень №2. Я можу помилятися, я не з Генштабу й не з розвідки, але можу аналізувати наявні дані. Дай сили нашим хлопцям на передовій, а військовому керівництву – наснаги.

2) А щоб ми наразі зупинилися, хуйло буде тиснути на бабцю Європу, щоб вона нас пригальмувала. Газом буде тиснити - більш нема чим.

Теми доби

1) На Запорізькій АЕС унаслідок російського обстрілу знову вимкнено енергоблок.

2) Окупанти завдають ударів по українських містах ракетами ЗРК ППО С-300.

3) Єврокомісія оголосила про готовність до припинення постачання російського газу.

1. Війна

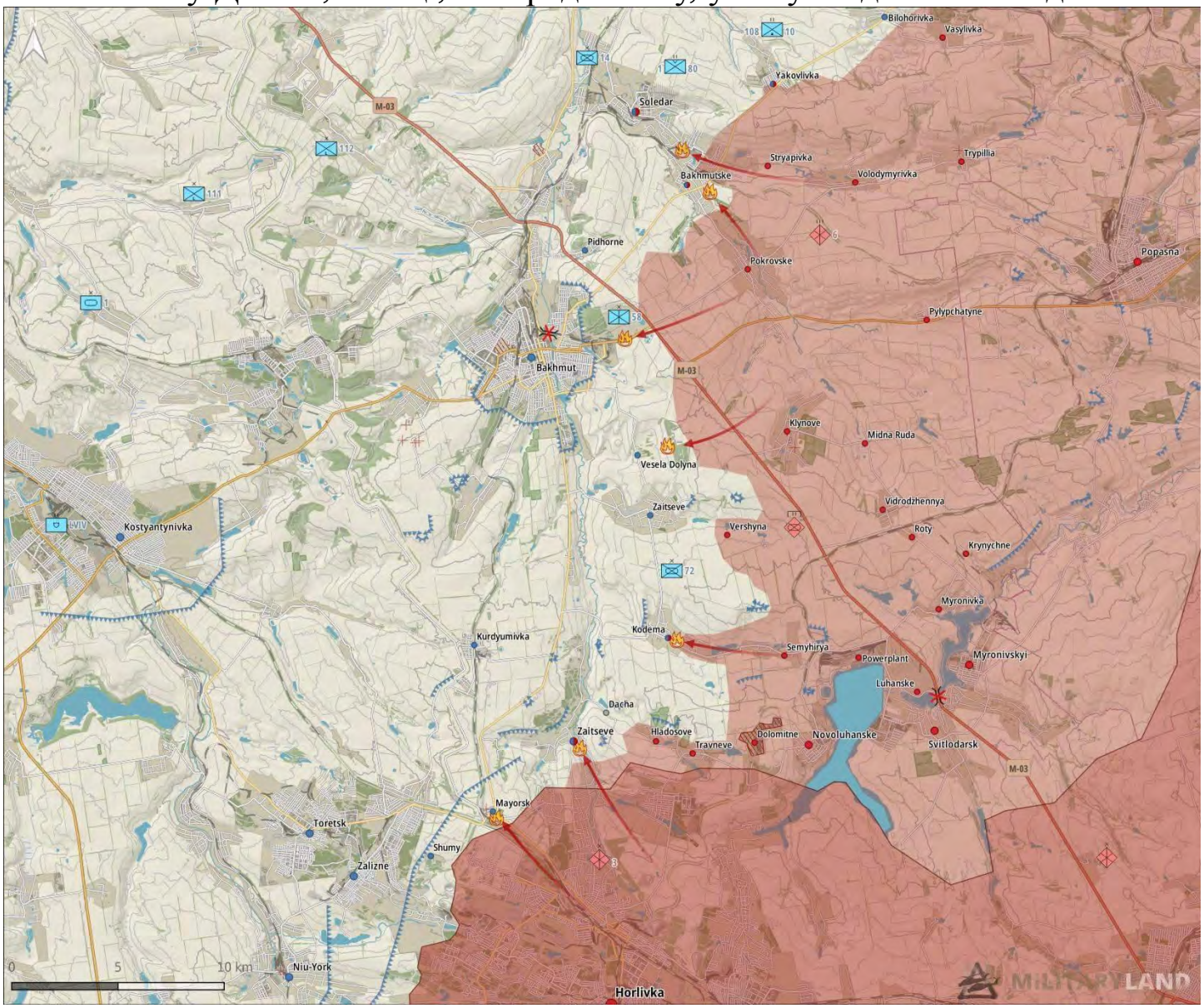

1-1) Фронт

• Лінія фронту за добу практично не зрушила з місця. ЗСУ відбивають атаки окупантів на всіх напрямках. Армія РФ здійснює потужні артобстріли позицій українських військ та населених пунктів усією лінією фронту та уздовж держкордону від півночі Чернігівщини до півдня Херсонщини з усіх артилерійських та ракетних систем, а також із повітря, веде інтенсивну авіарозвідку за допомогою безпілотників.

• Генштаб констатував почастішання застосування окупантами модернізованих ракет ЗРК ППО С-300, які вони використовують для ударів по наземних українських об’єктах. Багато ракет є непрацездатними, проте РФ усе ще має їх кілька тисяч, які було накопичено ще з часів СРСР. Протягом доби такими ракетами було завдано ударів по Харкову, Слов’янську, Кривому Рогу, Миколаєву, Очакову.

• Російські війська намагалися атакувати на південь від Ізюма в напрямку на Слов’янськ у Долині, Пасіці, Богородичному, успіху не досягли й відкотилися

на вихідні позиції.

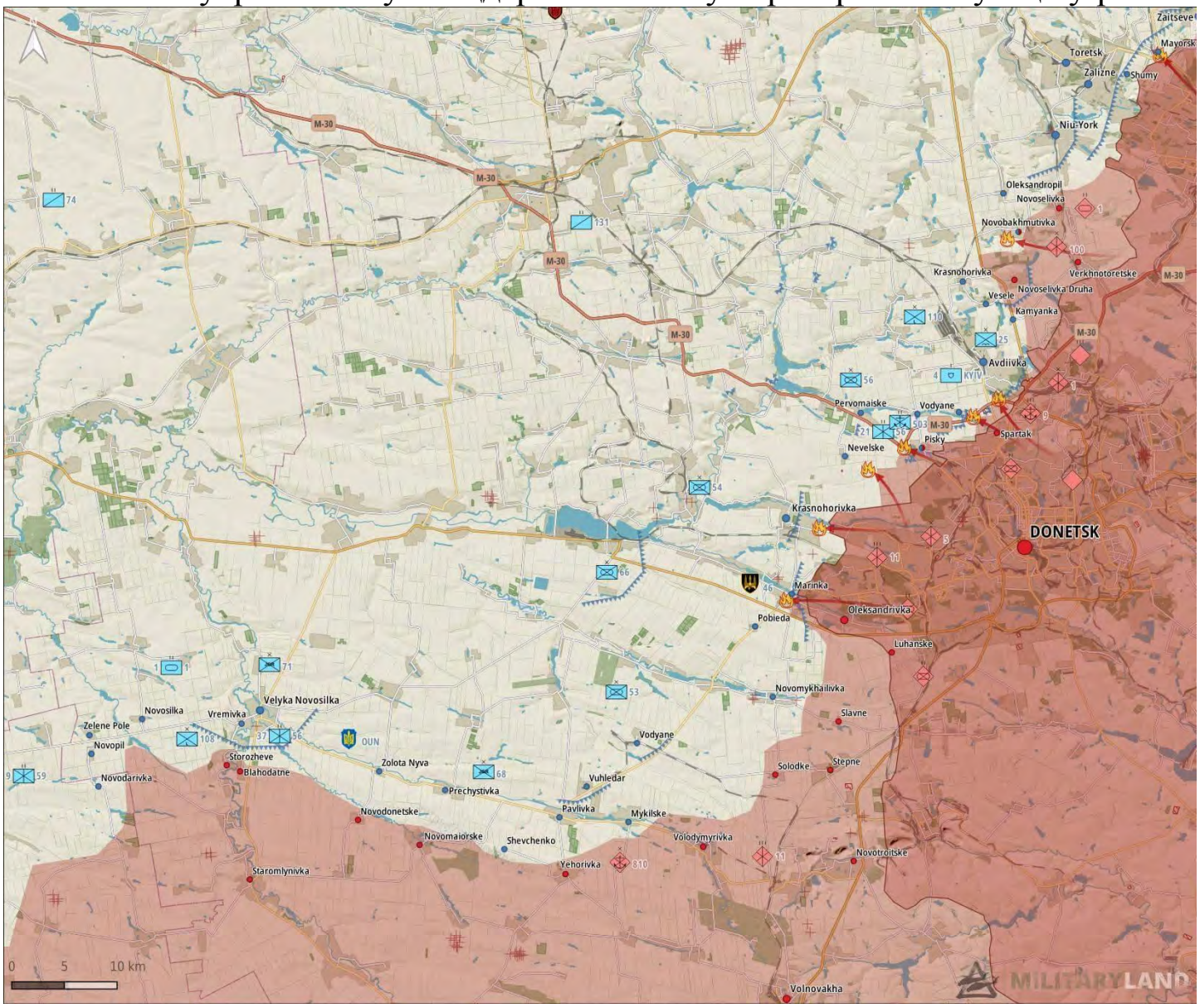
• Сталися бойові зіткнення в районі Івано-Дар’ївки на околицях Сіверська.

• Тривають запеклі бої на околицях та в околицях Соледара – у Яковлівці та Бахмутському. У районі Бахмута українським військам вдалося відкинути окупантів від околиць міста – розпочався бій у Покровському, яке розташоване на 2 км на схід. На південь від Бахмута атаки російських військ на Веселу Долину, Зайцеве та Кодему відбито. У Кодемі окупантам вдалося трохи просунутися до центра села.

• У районі Донецька російські війська та маріонеткова "народна міліція ДНР" не мали успіху в наступі на Авдіївку та північніше – на Красногорівку та Новобахмутівку. На північній околиці Донецька знову провалилися їхні атаки на Піски та Первомайське, а на східній – на Мар’їнку.

• На ділянці фронту в Запорізькій області українським військам, за попередньою інформацією, вдалося посунути окупантів у районі Токмака.

• Генштаб не коментує ситуацію на правобережжі Херсонщини. Тривають тяжкі бої на українському плацдармі на лівому березі річки Інгулець у районі

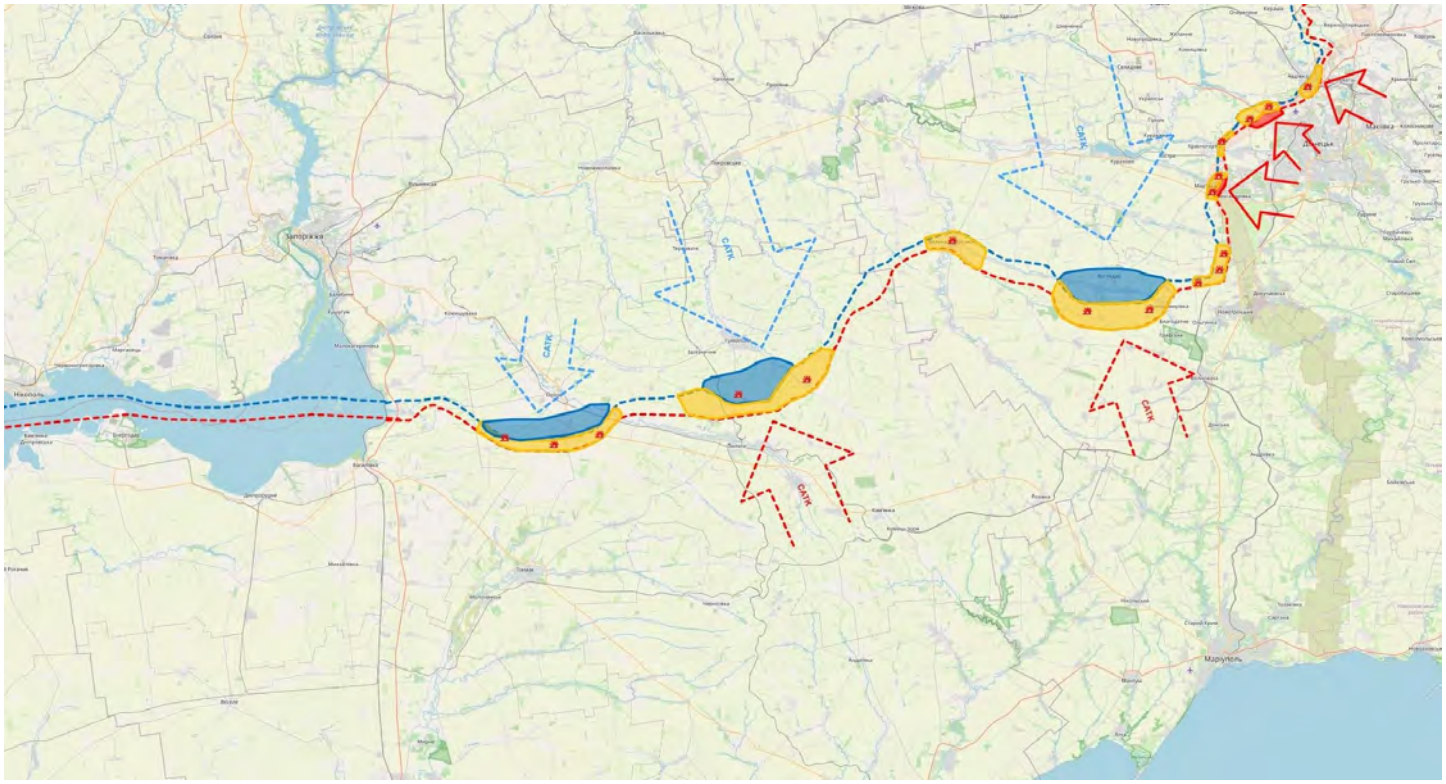

села Давидів Брід, яке все ще контролюють окупанти. У Новій Каховці українська артилерія остаточно зруйнувала міст до греблі ГЕС. В Олешках – знищено склад боєприпасів, у Херсоні завдано удару по базі відпочинку, де перебували окупанти, а також по річковому порту. Завдано удару й по аеродрому Мелітополя, де було розміщено російську техніку та гелікоптери.

• Менш ніж за 2 доби з моменту візиту на Запорізьку АЕС голови МАГАТЕ Гроссі окупанти обстріляли проммайданчик та знову пошкодили лінію електропередач. Від мережі відключено 5 енергоблок, 6-й працює на низькій потужності та віддає електроенергію в резервну ЛЕП, яка прокладена через Запорізьку ТЕС, яка розташована поруч. Попри те, що на АЕС перебувають інспектори МАГАТЕ, окупанти знову обстріляли з РСЗВ "Град" із району

станції населені пункти Нікопольського району на протилежному березі Дніпра.

Турецьке інформагентство Anadolu повідомило, що президент Ердоган зателефонував до російського президента Путіна й запропонував йому посередництво у врегулюванні ситуації на ЗАЕС.

2. Україна та світ

• За словами координатора Ради національної безпеки США Кірбі, російський президент Путін не демонструє готовності закінчити війну в Україні. Кірбі наголосив, що "конфлікт" в Україні затягує лише бажання Путіна продовжувати його. За оцінкою американської адміністрації, окупанти мають намір у вересні все-таки влаштувати "референдуми" на захоплених територіях про їхнє приєднання до РФ для легітимізації відторгнення від України.

Колишній генеральний секретар НАТО Расмуссен вважає, що США мають бути зацікавлені у якнайшвидшій перемозі України у війні проти РФ, оскільки це дасть змогу забезпечити тривалий мир та відновить світове економічне зростання. За його словами, російське вторгнення актуалізувало нарощування армій країнами Європи, а Фінляндію та Швецію підштовхнуло до вступу до Альянсу.

• Газпром, як і раніше, не постачає газ до ЄС газогоном "Північний потік", нібито, через поламання обладнання на газокомпресорній станції на вході до підводної ділянки. Єврокомісія зажадала від Росії дотримання умов контрактів

про постачання газу. Єврокомісар Джентілоні стверджує, що країни Союзу добре підготовлені до повного припинення постачання з РФ завдяки заходам прискорення закачування та енергоощадження. Глава Європейської Ради Мішель заявив, що Єврокомісія мусить негайно врегулювати ціни на російські енергоносії, не очікуючи на заяву її голови фон дер Ляєн, яку анонсовано на 14 вересня. Виробник турбін для помп газогону компанія Siemens заявила, що названа Газпромом причина зупинки прокачування не є суттєвою й не може спричинити припинення експлуатації. Президент Зеленський попередив, що Росія готується до вирішального енергетичного удару по ЄС цієї зими.

У той час як великі країни ЄС швидко заповнюють газом свої підземні сховища, у малих країнах ситуація не така райдужна. У Празі відбувся антиурядовий мітинг за участю приблизно 70 тис. осіб із вимогами поновлення закупівлі російського газу та стримування інфляції.

Франція має намір запустити до початку опалювального сезону всі блоки своїх АЕС. Міністр закордонних справ Великої Британії Трасс пообіцяла в разі обрання її прем'єр-міністром негайно оприлюднити план зі стримування цін на електроенергію, що швидко зростають. Український уряд запропонував ЄС збільшити постачання електроенергії до системи ENTSO-E, що дасть змогу пом'якшити наслідки кризи.

3. Київ

- Мер Кличко підтримав петицію щодо запровадження оплати за проїзд у комунальному транспорті банківськими картками.

***

№ 605.

ТОМ КУПЕР. ВІЙНА В УКРАЇНІ 29 СЕРПНЯ 2022, ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ, ЧАСТИНА 1

Вер 3, 2022 357

Сьогодні опублікуємо відповіді Купера на питання, що йому ставили раніше. Вони загальні, тому не прив'язані до дати чи оперативних новин.У цій частині його критика західного підходу до постачання зброї Україні.

Відбувається небагато (принаймні на передовій немає серйозних змін), тому сьогодні я подбаю про те, щоб відповісти на кілька запитань, які останнім часом задають досить часто [допис було опубліковано напередодні українського південного наступу – перекл.].

У частині 1 я розгляну «групу запитань», пов'язаних із поведінкою Заходу щодо України. Хоча я вже відповідав на них кілька разів, я все ще отримую ті самі запитання знову і знову. По суті, чому США та НАТО не дають Україні набагато більше? Від чого це залежить?

Так, США щойно оголосили про ще один оборонний пакет вартістю 3 мільярди доларів США, але перевірте його вміст: боєприпаси та системи протиповітряної оборони, до введення яких в експлуатацію ще кілька місяців. Цього геть недостатньо або це не те, що найбільше потрібно Україні для протидії російській артилерії, що й досі має перевагу. Перш за все, європейська частина НАТО фактично пообіцяла не постачати нових озброєнь протягом місяця чи більше. У підсумку, окрім навчання, яке проводять різні країни-члени НАТО (і іноді: у них [на території]), і забезпечує близько 15 000 нових і добре підготовлених українських бійців на місяць, нічого з того, що зараз прямує до України, не змінить ситуацію на передовій.

Логічно спитати: вони (західні посадовці, що приймають рішення) усі сліпі, божевільні, чи в чому проблема? Вони бояться путіна? Чи цей конфлікт «вже» є «промисловою війною», і Захід просто не може виготовити та доставити більше…?

Перш ніж я продовжу, дозвольте мені зауважити, що у відповідь на мій коментар про війну в Україні, і лише за останні шість місяців, мене називали майже всіма назвиськами, починаючи від «нациста» до «лівака» і «конспіролога-теоретика», не кажучи вже про «групу» найсмішніших імен у стилі «брехун, тому що він писав про ірано-іракську війну»….

Я не вважаю себе ні «лівим», ні «правим», й не «центристом». Я прихильник здорового глузду та розуму: як не дивно, я не знайшов жодної політичної партії, «вартої» мого голосу вже більше десяти років. Звичайно, те, що я іноді пишу, напевно здасться багатьом «лівим», тому що я часто звинувачую «олігархію» та «оборонний сектор» у різних невдачах Заходу. Однак для мене така термінологія, як «ліві» та «праві», марксизм, соціалізм, капіталізм тощо — безнадійно застаріла.

Причина в тому, що нинішня ситуація «західних демократій» нагадує ситуацію багатьох монархій, що існували 100, 200, 300, 400… і більше років тому — коли основною проблемою суспільства була потреба відокремити державу від релігії.

За іронією долі, «західні демократії» розвинулися в країнах, яким це вдалося. Однак, подібно до того, як релігією зловживали (і часто все ще зловживають) для піднесення тієї чи іншої партії, нині «стару» релігію замінили новою, якою зловживають так само часто і серйозно, як і старою. Цю нову релігію я називаю «святою економікою».

Де-факто кожен політик, якого я знаю, незалежно від того, де він, поводиться так, ніби економіка – це якась релігія. Дійсно, ніби це священнодійство і догма. І, звичайно, це має бути «вільна економіка».

На мою думку, поняття «свободи» включає вільну економіку, але скласти їй у жертву все інше — зокрема свободу, безпеку й довкілля — це просто божевілля. Логіка за моїми міркуваннями така: неможливо забезпечити необмежене зростання і збагачення на планеті з обмеженими ресурсами.

Найперше, що це за «вільна економіка», коли в ній домінує бізнес (тобто олігархія) та політика (тобто лобісти), які не дають розвиватися новаторським підходам в економіці — бо прагнуть зберегти власне домінування і власну долю на ринку (а це стандартна практика останніх років ста, якщо не більше)? Класичний приклад: нафтогазовий сектор заважає розвиткові альтернативних

джерел енергії; машинобудування заважає розвиткові альтернативних транспортних засобів — без двигунів внутрішнього згоряння; ракетобудування заважає розвиткові альтернатив тощо — а все разом (особливо вкупі з банківським сектором і ринком страхування) спрямовується на те, щоб переконати «людей із вилами», нібито «люди зі смолоскипами» хочуть забрати у них вила (замініть «людей зі смолоскипами» і «з вилами» на лівих і правих — побачите ту саму картинку).

Результат: наші західні демократії в нинішньому стані недалеко відійшли від клептократій: диктатура багатих і тих, хто має владу, олігархія підмазує політикам, щоб ті писали закони «під неї», замість представляти законні інтереси тих, хто за цих політиків голосував. А якщо підмазати не виходить, олігархи купують медіа, аби ті запевнили народ: нав'язаний олігархією порядок правильний, а всі, хто з цим не згоден, — помиляються.

(Якщо у вас виникають сумніви, що все відбувається саме так, пригадайте, як «чомусь» провалилися недавні спроби реформувати Пентагон і армію США…)

Ось чому я не прихильник ані лівих, ані правих поглядів, та виступаю за відділення держави від економіки: ми мусимо знайти спосіб покласти край політичній корупції (найперше знищивши таке явище, як лобіювання). Якщо в нас не вийде цього зробити, система громадського контролю за політикою і далі буде занепадати, і в результаті ми матимемо ще менше свобод — зокрема і свободи вільного висловлювання, а отже, менше свободи і в політиці, та й в економіці теж.

Негативні наслідки таких процесів у політиці можна «перенести» на стосунки між США і НАТО з Україною. Вони складаються саме такі через панування олігархії в оборонному секторі (і не тільки в оборонному): олігархи дають хабарі політикам, щоби ті вирішили насамперед «переозброювати США/НАТО». Оборонний сектор (зокрема наші збройні сили) забиває голови (і кишені) політикам: мовляв, США і НАТО «мусять» купувати нові види зброї, і то багато, бо ж, розумієте, (1) Китай — це більша загроза і (2) немає певності, що українці зможуть зупинити просування росіян…

Звісно, ніхто не буде слухати мою думку з цих питань, але я вважаю, що логічно було б звернути найперше увагу на війну, що вже триває, а не вкладатися в якусь теоретично можливу війну — тим більше, якщо рішення щодо нинішньої війни зможуть запобігти війні теоретичній. А проте, із жадібної та орієнтованої на надприбутки точки зору такий хід думки не вартий уваги або й «контрпродуктивний».

(Іронічно, що схожі принципи можна застосувати і до цін на енергоносії — а ціни вибухово зростають, бо система ціноутворення на енергоносії на Заході заснована на повному домінуванні нафтогазового сектора, а тому не пов’язана ні зі справжньою вартістю, ні зі споживанням… тобто контрпродуктивна аж до повного безумства. Але стривай-но, та ти ж «марксист» і хочеш «ввести диктатуру» та «знищити вільне підприємництво», якщо тільки спробуєш щось таке сказати…)

Ніт. Важливо тільки те, що оборонний сектор продовжує накопичувати прибутки від того, що гроші платників податків марнують на «переозброєння» США та НАТО. На кілька років наперед, будьте ласкаві.

Зазвичай цей стан справ пояснюють тим, що «економіка має зберігати робочі місця», «стабільність», «безпеку» тощо. Власне, це нісенітниця: олігархам начхати на робочі місця. Якби могли, вони би замінили всіх на роботів, десятки років тому. Їм начхати на «стабільність»: непевні часи, кризи тощо ідеально підходять для швидкого накопичення та збільшення прибутків. І на громадську безпеку їм начхати: олігархів захищають їхні «фортеці», подалі від решти громадян.

Натомість олігархи мають забезпечувати прибуток завдяки домінуванню в економіці та енергетиці.

Саме тому США та НАТО розміщують великі замовлення на нову зброю, для власних збройних сил, — щоб забезпечити прибуток для оборонного сектору, усе на благо «Святої Економіки». Україна «може почекати», тож навіть якщо її вирішать забезпечити озброєнням, то насамперед надаватимуть зброю нового виробництва, бо це найкращий спосіб забезпечити додатковий прибуток оборонного сектору.

(І ні: це не пов’язано з промисловою війною. Якщо політики залучать достатньо грошей платників податків, щоб усе оплатити, оборонний сектор аж бігом розпочне «клепати» штуки на зразок M777 та боєприпаси до них — досить одного дзвінка телефоном.)

Якщо маєте щодо цього хоч якісь сумніви, згадайте тисячі M109, M198, різних танків та всякої всячини, яку зберігають «у резерві» — в США та по всій європейській частині НАТО. Проблема в тому, що платники податків за них уже заплатили, тому вони не цікавлять оборонний сектор. Ну, принаймні вони «контрпродуктивні». Тож «зоставте їх там, де вони є, і забудьте про них».

Відверто кажучи, це дуже простий принцип, заснований на наживі — і саме він призвів до звичного підходу Заходу до ведення воєн протягом понад 50 останніх років: воювати заради вигоди, а не заради перемоги. Принцип, який

призвів до «нескінченних» воєн — як-от у ДР Конго, В'єтнамі чи в Афганістані, Іраку… Всі ці війни забезпечують чималі прибутки вже десятки років — але не мають політичних рішень.

Сподіваюся, я відповів на всі пов'язані питання і можу закрити цю частину дискусії раз і назавжди.

(…далі буде…)

ТОМ КУПЕР. ВІЙНА В УКРАЇНІ 1 ВЕРЕСНЯ 2022, ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ, ЧАСТИНА 2

Вер 3, 2022 421

Продовження сесії запитань-відповідей від Тома Купера (на цей раз про танки).

Наступна група запитань, що їх я часто отримував минулими днями й тижнями, стосувалися бойових дій на операційному рівні.

Зокрема, запитання стосувалися «загальної застарілості» українського «флоту» танків Т-64, Т-72 і Т-80; також чому їх не залучають до масштабних операцій; зрештою, чому українські механізовані та повітрянодесантні війська виявляються більш ефективними, ніж танкові підрозділи; і навпаки: чому росіяни не розгортають масштабних механізованих операцій? Чи можна очікувати, що Третій армійський корпус рф, навколо якого стільки галасу і який кілька днів тому вступив у бої в Україні, здатен провести таку операцію, прорвати лінію фронту і привести росіян до перемоги?

Загалом у ЗСУ є більше «активних/регулярних» танкових бригад, ніж ті, про які ми чуємо в медіа (онлайн чи друкованих). Більшість джерел пишуть лише про три «активні «озброєні бригади (1-шу, 14-ту й 17-ту). Насправді, здається, уже в 2019-2021 роках кілька «резервних» підрозділів — найперше йдеться про 3-тю, 4-ту, 5-ту і 14-ту бригади — були мобілізовані й виведені зі статусу резервних.

Із того, що я чув, можу зробити висновок, що українські танкові формування або більші, або менші, ніж про них зазвичай пишуть. Маю на увазі, що інформація, ніби танковий батальйон ЗСУ складається з 30 або 50 машин кожен, не відповідає дійсності: номінально українська танкова рота має у складі 13 танків; танковий батальйон — 41 танк (3×13 + два командні танки), а танкова бригада має містити три танкові й один механізований батальйон (плюс артилерійську групу, що складається з чотирьох дивізіонів, протитанкового дивізіону, дивізіону протиповітряної оборони тощо).

До того ж не забуваймо, що у складі кожної української механізованої бригади також є один танковий батальйон.

Тобто українці мають у розпорядженні значно більшу кількість танків, ніж про них зазвичай вважають.

(Та оскільки війна триває вже сьомий місяць, багато що, звісно, змінилося, і зараз є чимало рот із більшою або меншою кількістю танків, ніж стандартні 13, батальйонів із чотирма і більше ротами, а може навіть і бригад із чотирма танковими батальйонами).

То чому ж вони менш ефективні, ніж механізовані або повітрянодесантні формування?

Зазвичай пояснюють, що армія рф організована так, щоб вести механізовані й маневрені бої, тому навіть їхні повітрянодесантні війська повністю механізовані. Своєю чергою це означає, що російські збройні сили «заточені» під боротьбу з механізованими силами противника, тобто «сильніші» російські танкові формування нейтралізують українські танкові формування.

Проте зараз уже чітко зрозуміло, що після перших двох тижнів повномасштабної війни росіяни покинули всі спроби вести механізовану та маневрену війну, натомість переключилися на масовані артобстріли, які прокладають шлях атакам піхоти. **Тепер, після значних втрат піхоти, саме артилерія не дає російському фронту розсипатися, а українцям розслабитися (а це означає, що багато відрізків російського доволі «дірявого» фронту тримаються тільки на укріплених позиціях, підтримуваних артилерією).**

От вам і відповідь на всі запитання про танки: так, танкові формування ЗСУ — особливо 17-та бригада — зазнали значних втрат, починаючи від початку війни. Утім, втрати було поповнено самими тільки захопленими вцілілими машинами росіян, не кажучи про поставки від країн НАТО.

Найбільша проблема українських танкових підрозділів — потужна російська артилерія: її сили настільки переважають, що щойно українці намагаються звести в одне місце більше ніж один танковий взвод, росіяни їх знаходять і поливають із артилерії. Коли ж українці пробують просуватися без посиленої підтримки артилерії (особливо контрбатарейних обстрілів із боку власної артилерії), їх просто нищать.

Ось чому українці здебільшого тримають танкові бригади трохи за лінією фронту, як резервні сили наступу. Відповідно, танкові бригади (порівняно) менше беруть участь у боях, ніж механізовані та повітрянодесантні наступальні формування.

Це працює і в протилежний бік:

> на ранніх етапах війни українська артилерія понищила численні російські механізовані БТГр. Інші підрозділи ЗС рф зазнали значних втрат через механічні несправності – зазвичай через брак огляду та запчастин (найкращими прикладами були 1-ша гвардійська танкова армія та 41-ша загальновійськова армія: завдяки корумпованим та некомпетентним офіцерам вони обидві розвалилися під час наступу на північному сході України).

Такі ситуації, повсюдна присутність українських безпілотників, а також той факт, що українці вдаються до цієї практики щораз як виявляють взвод ворожих танків в одному місці, змусив росіян облишити спроби використання танків “із розмахом” (востаннє вони намагалися це зробити, коли відновлена 1-ша гвардійська танкова армія спробувала “скористатися” з прориву української лінії фронту в районі Попасної – ще в червні… досить зазначити, що відтоді 1-ша ГТА не надто висовується. Це і завело ситуацію у “глухий кут”.

У російських соцмережах можна знайти купу свідчень ефективної роботи української артилерії по російських танках. Зокрема, можете почитати публікації танкістів ЗС рф (та сепаратистів), які скаржаться на відсутність боїв танк-на-танк, а ще на те, що більшість бойових зіткнень відбуваються на відстані 2 000–4 000 метрів (тобто за межами радіусу дії їхніх гармат), і також на те, що їхні танкові формування зазнають значних втрат (аж до 90%) ще до того, як дістануться поля бою, – і таке інше.

Для порівняння, сили Командування Десантно-штурмових військ ЗСУ складаються з “проривної” піхоти – це регулярні війська, що складаються з вкрай досвідчених професіоналів. Те саме з регулярними українськими механізованими формуваннями: підрозділи на кшталт 80-ої ОДШБр та 81-ої ОАМБр, 92-ої та 93-ої механізованих пережили численні кризові ситуації ще в лютому–березні. У перші дні війни через глибокі російські прориви вони неодноразово опинялися з оголеними флангами та були відрізані від інших своїх частин; мусили шукати варіанти, як відтягнутися до решти оборонних ліній, видертися з найскладніших ситуацій.

Часто їм це вдавалося через те, що їхня бронетехніка була “легшою” (і, відповідно, швидшою) за танки, а ще потребувала менших запасів палива – так вони і вижили. Інші ж підрозділи, на кшталт 24-ої механізованої, утримують свою ділянку фронту від самого 24 лютого, не віддавши ворогу жодного метра землі; 56-та бригада мала такий точно успіх, доки росіяни не зосередили стільки артилерії на ділянці площею 1 кв. км., що розсіяли обстрілами цілий її батальйон.

На відміну від більшості українських танкових з'єднань, ці бригади накопичили величезний позитивний бойовий досвід. Тож не дивно, що вони тепер майстерно спустошують російські позиції: вони діють у складі загонів, що добре озброєні протитанковою зброєю, а також велико- та дрібнокаліберними снайперськими гвинтівками, викликають артилерійський вогонь на обрані цілі та постійно "жалять" росіян. Не маю сумнівів, що й для них головною проблемою лишається російська артилерія: наразі більшість з'єднань ЗСУ добре забезпечені безпілотниками, але половину часу вони перевіряють власні позиції, аби переконатися, що вони добре приховані від росіян.

Зрештою, люди – менші за танки, тож піхоті легше ховатися, на відміну від великих, гучних, броньованих пиле- та димогенераторів. Українським піхотинцям, порівняно з їхніми колегами з танкових з'єднань, також простіше організовувати контратаки там, де росіяни очікують їх найменше: наприклад, на рельєфній місцевості та у лісах, у міській забудові, а ще вночі.

От чому обидві сторони наразі тримають свої танкові підрозділи в тилу – як "оперативний резерв" чи "сили швидкого прориву" на випадок критичної ситуації десь на лінії фронту.

Пошук вирішення цієї проблеми не лежить у площині вдосконалення танків тим чи іншим чином – хоч коштом ліпшої броні, хоч яких інших "точкових" чи "простих" рішень. Задача полягає у тому, щоб віднайти цілу систему рішень: від засобів протистояння ворожим безпілотникам – і аж до протистояння ворожим системам РЕБ, боротьби із ворожою артилерією, а ще повітряними силами… І все це – "у масштабі", не лише на відрізку фронту завширшки 500 метрів. Саме тому, зокрема, усі можливі поставки західного озброєння були "помічними" – безсумнівно – але й "тривіальними", з огляду на величину проблеми.

Нарешті, постало питання – і дуже багато заяв з цього приводу – "а чи не помер танк"? Як на мене, то ніт: танк не помер. Що вже напевне померло у XXI столітті – то це радикальні судження, що ведуть до всякого штибу упереджень; принаймні, схильність багатьох людей до виведення певних висновків. А ще з того, що вже мало померти, – але ніколи не вимре повністю – то це поширена думка, що танк є типу-як вирішенням всіх проблем. Аж ніяк. Танк працює так само, як і будь-яке інше озброєння: коли його правильно застосовують, добре підтримують та використовують у складі загальновійськової системи – а не коли ведуть в атаку голі танки – то це дає добрий результат.

Якщо танк і помер, то як на мене у тому контексті, в якому його застосовують росіяни: тобто як легкий витратний матеріал, яким "затикають всі діри".

Немає змісту в тому, щоб навішувати на всі ті Т-62, Т-64, Т-72, Т-80 та Т-90 додаткові бронеплити, активну броню, клітки тощо, якщо їхня основна броня – надто тонка. А низький силует [коли танк має більш “приплюснуту” форму, через що йому легше ховатися за природними перешкодами – перекл.] та інші прилади не мають значення, коли танк, власне, отримує влучання – а стається це, наприклад, тому, що ще до того, які ті танки відправили в атаку, артилерія підтримки не вибила ворожу артилерію, протитанкові розрахунки і танки. Якщо маєте якісь сумніви, то спитатися в ізраїльтян: вони постійно довішують дедалі більше броні на свої танки, тож мають значно кращий захист, порівняно з будь-якими танками “совіцької” (якщо так подумати) розробки пізніх 70-х та 80-х років.

Оригінал тут

Переклад: Антон Шигімага, Антоніна Ящук

Редакція: Ростислав Семків

***

№ 606.

Садист. Параноїчний психопат з манією величі. Патологічний брехун. Самооцінка неадекватна. Інтелект низький… – Новодворська

“Садист.Параноический психопат с бредом величия и сверхценными идеями.Патологический лжец.Самооценка неадекватная.Интеллект

низкий.Его личность стремительно деградирует.Живет в параллельном мире, оторван от действительности, совершенно не соприкасается с реальностью.Он её не понимает.

Как живут люди, как чувствуют, о чем мечтают, почему страдают – нравственный идиот не может этого даже представить.Да и не хочет…Создав вокруг себя искусственный, наглухо запаянный мир, где медленно, годами варился в котле собственной лжи и пещерных предрассудков, он в результате окончательно потерял разум…Не совесть, совести там никогда не было.Да, он не способен к состраданию и сочувствию, но при этом сам является очень ранимым и мнительным…

Он не способен любить.Очень обидчив и мстителен, наверное, вся ущербность и желание поквитаться, причинить как можно больше страданий всем до кого дотянется, произрастают из детства, где он был зачморенным, бесхребетным и бесталанным заморышем на побегушках…Труслив и изворотлив.Вечная трусость породила в нем избыточную, зачастую бессмысленную жестокость в поступках и запредельную, чудовищную циничность…Его взгляд на мир – взгляд злобного микроба из пробирки.Его мышление соразмерно с масштабом личности.Мыслит он узко, шаблонно, установками и лозунгами.Сужденияобокружающем мире и людях кустарны и ограничены…Как и любой тиран склонен к мистификациям, сакральным смыслам, символизму.При этом страшно закомплексован, отчужден, замкнут и эмоционально беден.Компенсирует свою неполноценность во всех сферах жизни за счет подавления и уничтожения людей…

iesЕго система ценностей купирована, сужена до примитивной формулы “свой-чужой”, и представляет собой набор идеологических клише:– Россия Uber alles, Запад – враги и чужаки;– народ России – потенциально опасный скот, который нужно держать в узде, периодически дразня пряником национальной исключительности;– власть – удел избранных, смысл власти – в ней самой и личном обогащении.Впрочем, последнее давно перестало играть какую-либо роль и на первый план вышли маниакальные идеи гегемона империи на Земле любой ценой и любыми средствамиМахровый выкормыш сталинских времен с психологией вертухая и рядового палача.Серый во всём, безликий, мелочный.

Вобрал в себя всю глумливое человеконенавистничество конторской породы. Абсолютно беспринципен. Не имеет никаких устоявшихся, более-менее моральных понятий, кроме зоновских… Внутри него прячется забитый подросток, а снаружи пытается держать маску брутального, остроумного, своего в доску мужика.

Словарный запас у него скуп, лексика пестрит пошлыми пословицами и уголовным, милицейским жаргоном. Ему очень важно мнение о нём со стороны, поэтому склоненпозерству и убогому, анекдотичному мачизму, как и все закомплексованные люди. Плучается всегда нелепо и жалко…

Видно, что это просто натянутая личина, а под ней ещё одна, а затем ещё и так до самого дна, где в булькающей, чёрной, зловонной и омерзительной жиже, обхватившручонками трясущиеся коленки, сидит какой-то желчный, забитый карлик… Как политик он бездарен и ничтожен, потому что смотрит только в прошлое и боится любых перемен, как угрозы своей власти. Политически бесплоден, потому что одержим своей безграничной властью. Словно сталактит, одиноко висит он в своей темной пещере и наслаждается сыростью, мраком и эхом боли миллионов замученных им людей… Кто-то ещё до сих пор пытается копаться в его душе, чтобы что-то там понять. А её там нет.Просто нет.

Там внутри одно большое ничего… И когда абсолютная никчемность во плоти получает в свои руки неограниченную власть с красной кнопкой, то получается то, что мы видим сегодня… Он хотел войти в учебники истории, стать частью великорусского эпоса, вершителем судеб, а войдёт как банальный военный преступник, который слетел с катушек… Он хочет, чтобы его боялись, чтобы трепетали перед ним, но все взирают на него с презрительной брезгливостью, ожидая его скорейшей смерти. В аду уже смотрят на часы. Всё готово!”

Валерія Новодворська “Останній лист росіянам “Портрет”

***

№ 607.

Вести с полей. Грустные

Куц **2022-09-04**

Многие фермеры в этом году засеяли 50% площадей от уровня 2021 года.

И на следующий год планируют засеять 50% от уровня 2022-го. То есть 25% от площадей довоенных лет.

Зерновой коридор пока решает вывоз законтрактованного зерна крупных ТНК.

Но на внутреннем рынке, цена на зерно нового урожая зачастую ниже логистических затрат.

Добавим сюда рост цен на топливо и удобрения.

Нужна двухуровневая государственная программа переработки.

1) Первый уровень - микро.

Компенсация процентной ставки и части кредита (30-50%) фермерам на закупку "домашних" перерабатывающих комплексов: растительное масло, спирт, биотопливо, мука, комбикорма, топливная пелета.

2) Второй уровень - макро.

Все тоже самое, но только с участием государства и на базе больших перерабатывающих мощностей, например Укрспирта:

1) - закупка зерна у фермеров государственной компанией для поддержания внутренних цен на уровне себестоимость + средняя норма рентабельности;
2) - глобальная переработка;
3) - создание логистических, транспортных хабов на западе страны для экспорта продуктов переработки, минуя морские порты.
4) - перевод армии на заправку 30% биоэтанолом.

То есть решение в одном пучке целого комплекса проблем:

1) - поддержка фермеров и сохранение продовольственной безопасности;
2) - снижение логистических и транспортных затрат;
3) - углубление переработки сырья и повышение добавочной стоимости экспорта;
4) - снижение физических объемов экспорта;
5) - улучшение энергетического баланса страны и энергетической безопасности за счет применения биотоплива и растительной пелеты.

Конечно, придется подвинуть интересы "топливников", которые зарабатывают сейчас миллиарды на льготном налогообложении, а также на снабжении армии топливом.

Но **война - время решений, не учитывающих интересы рентоориентированных элит**.

В общем,

"офис простых решений" почил в Бозе с первыми залпами русских ракет.

Стране нужен офис сложных и быстрых решений.

Сложных и быстрых = правильных.

***

№ 608.

"Фраер в эндшпиле познается", - говаривал мой тренер по шахматам, когда мне было восемь лет

Кущ **2022-09-05**

"Фраер в профите познается", - иногда говорю я молодым финансовым директорам.

Сегодня обсудим профит ***монетарной политики***.

Две рекордные цифры сейчас будоражат умы.

1) Первая - рекорд вложений НБУ в военные облоигации Минфина (эмиссия). Тут цифра более 270 млрд грн.

2) Вторая - рекорд привлечение средств комбанков на депозитные сертификаты НБУ. Тут цифра сопоставимая - 227 млрд грн.

Но никто не связал два этих показателя воедино.

Что ж, исправлю сие недоразумение.

Особенно интересно сопоставить два указанных выше показателя в контексте современной монетарной теории.

Или в части создания/"сжигания" новых денег в экономике.

Итак, НБУ купил военные облигации на 270 млрд грн. И одновременно создал 270 млрд грн "новых денег".

Они пошли на казначейский счет Минфина и далее по бюджетной росписи: на зарплаты и прочие статьи госрасходов.

Но тут же НБУ привлек 227 млрд грн путем продажи комбанкам своих депозитных сертификатов.

Простыми словами - "сжег" деньги в экономике на 227 ярдов.

Монетарный "профит", таким образом составил всего ничего: порядка 50-60 млрд грн за полгода. Копейки.

Теперь есть вопросы, почему ни у кого нет денег: ни у населения, ни у государства, ни у части бизнеса, заточенного на внутренний спрос.

Все, что НБУ напечатал - он мобилизировал с помощью выпуска депозитных сертификатов под 23%.

Эксперты резонно замечают, что депосертификат НБУ - это краткосрочный, зачастую "ночной" инструмент размещения части временно свободной банковской ликвидности.

Но это в теории.

На практике,

> **в Украине с такой аномальной доходностью (23%, что выше, чем по ОВГЗ), депозитный сертификат НБУ превращается в ОСНОВНОЙ инструмент размещения практически всей банковской ликвидности.**

Ведь если "перевкладывать" деньги в депосертификаты каждый день, то из "ночного" инструмента они превращаются в "годовой".

И здесь мы наблюдаем феномен "финансовой эмиссии". Своеобразный парадокс.

1) С одной стороны, депосертификаты - это иммобилизация средств банков.

2) С другой, по ним нужно начислять проценты.

Если это 1-2% как в значительной части стран, то проблем нет.

А если 23% и эти доходы банков формируются за счет расходов НБУ и печатного станка?

При среднем остатке депосертификатов в 200 млрд грн ежедневно, получаем 46 млрд грн, выплаченных банкам в виде дохода. "Свеженапечатанных".

То есть, борясь с инфляцией и обездвиживая 227 млрд грн средств комбанков, НБУ к концу года превращает эти 227 млрд в 280 млрд!

Финансовая эмиссия и финансовая инфляция в одном флаконе.

При этом, та инфляция, что мы наблюдаем в магазинах, связана с инфляцией издержек военного времени, а не с ростом спроса на товары.

Вся эта модель демотивирует банки осуществлять кредитование реального сектора (а потребность в нем огромная) и вкладывать в ОВГЗ, покрывая дефицит бюджета.

Гораздо проще затариться депосертификатами под 23%. Монетарная трансмиссия с одной передачей и то задней.

Создается замкнутая, герметичная двухуровневая модель НБУ-комбанки и профит этой системы за счет государства составляет более одного ярда долларов в год.

> Хорошая смазка для принятия решения по учетной ставке в 25% и выше до 2024 года.

Суммарно можно заработать 2-3 млрд дол.

А интересы экономики?

Как говорил один знакомый иранец на базаре, повышая цену на сухофрукты: "Двадцать первый век, дурак нет"...

***

№ 609.

Дайджест подій в Україні та навколо України за тиждень з 28 серпня до 04 вересня 2022

Головне

1) Якщо дивитися на ситуацію з гори – війна проти України триває на всіх напрямах.
2) І перемога на внутрішньому фронті - не менш важлива за перемогу на реальному та зовнішньому
3) Бо хуйло і хуйлятки вдираються всюди, де є послаблення.

Теми тижня

1) РФ використовує Запорізьку АЕС як засіб протидії контрнаступу ЗСУ.
2) Путін посилює газовий тиск на Європу
3) Владні корупціонери не припинили грабувати Україну навіть під час війни

1. РФ використовує Запорізьку АЕС як засіб протидії контрнаступу ЗСУ

Російська армія не припиняє завдавати ударів по Україні з території РФ, окупованого Криму, а також з акваторій Азовського та Чорного морів. За інформацією Повітряних сил, українська ППО збиває до 70 % ракет. У центрі Харківщини наступ російських військ у Гусарівці поруч із Балаклією провалився. Їм також не вдалося отримати будь-якого успіху під час атак на південь від Ізюма в напрямку Слов'янська та Барвінкового. Тривають запеклі бої в районі Соледара та в його околицях, а також у селах на південь від Бахмута. ЗСУ успішно відбивають атаки окупантів на Авдіївку, Красногорівку, Піски, Первомайське та Мар'їнку в околицях Донецька. Російському командуванню не вдається змінити на свою користь лінію фронту й у Запорізькій області. На Херсонщині ЗСУ розпочали контрнаступальні дії, проте Генштаб ЗСУ видає дуже сухі подробиці про їхній перебіг. Зокрема, у неділю було повідомлено про звільнення двох населених пунктів на півдні країни та ще одного – на Донбасі, без конкретизації їхніх назв. Оперативне командування "Південь" повідомило, що українська артилерія й далі знищує логістику та пункти управління російськими військами. Українська артилерія раз за разом завдає ударів по стаціонарних і понтонних мостах через Дніпро та Інгулець, що майже повністю припинило постачання боєприпасів і палива російським підрозділам на передовій, а удари по пунктах управління і штабах дезорганізують керування військами. На півночі Херсонщини звільнено село Високопілля, бої за яке тривали понад 2 місяці. Інформацію про звільнення Високопілля першим опублікував голова Офісу президента Єрмак.

Контрнаступальні дії були б неможливими без постачання зброї, яку Україна одержує від західних партнерів. Уряд Швеції оголосив про передавання Україні боєприпасів на суму $47 млн і планує постачання систем ППО, артилерії та стрілецької зброї. Міністерство оборони Фінляндії оголосило про надання ЗСУ воєнної допомоги на суму $8,29 млн без конкретизації номенклатури постачань. Уряд Великої Британії оголосив про розширення програми підготовки українських військовослужбовців. Навчання пройдуть десятки тисяч українських бійців, термін їхньої підготовки збільшено із 3 до 5 тижнів. Координатор Ради нацбезпеки США Кірбі анонсував черговий пакет воєнної допомоги Україні, який буде затверджено вже незабаром. Пентагон повідомив про укладання контракту на постачання ЗСУ наступного року двох систем ППО NASAMS. Безумовно, така підтримка дратує російську владу. МЗС РФ пригрозило США, що їх відокремлює лише "найтонша грань" від того, щоби стати стороною конфлікту в Україні внаслідок збільшення постачання зброї для ЗСУ.

Через погіршення ситуації на фронті й нестачу резервів президент РФ Путін дістав із рукава чи не останній козир – загрозу ядерної аварії на Запорізькій атомній електростанції.

1 вересня місія МАГАТЕ, нарешті, дісталася ЗАЕС. Голова організації Гроссі пробув на станції лише кілька годин, після чого оголосив, що "побачив ключові речі". На АЕС залишилися лише 2 експерти МАГАТЕ. Радник глави Офісу президента Подоляк заявив, що за дві години можна було "прослухати лише казки від Росатому". Президент Зеленський заявив, що окупанти не пустили на ЗАЕС незалежних журналістів, однак організували масовку своїх пропагандистів. Енергоатом наголосив, що окупанти спотворюють реальний стан АЕС і надають лише вигідну для себе інформацію про візит фахівців МАГАТЕ.

На час візиту Гроссі окупанти вивезли озброєння з блоків АЕС і розмістили важку техніку в навколишніх населених пунктах. Менш ніж за 2 доби з моменту візиту на Гроссі окупанти обстріляли проммайданчик АЕС та знову пошкодили лінію електропередач. Унаслідок відключення станції від мережі знеструмлено південні регіони Запорізької області та майже вся Херсонщина. З району АЕС зі ствольної артилерії окупанти під носом у представників МАГАТЕ обстрілюють Нікополь та інші населені пункти району. Візит МАГАТЕ геть нічого не змінив у ситуації. Президент РФ Путін і далі маніпулює Україною та світом за допомогою ЗАЕС, оскільки наступ на Донбасі успіхів не має, а на Херсонщині розпочалися контрнаступальні дії ЗСУ. Реакція Заходу на ядерний шантаж стримана. Лідери великих держав готуються до затяжної війни в Україні, яка, ймовірно, триватиме й наступного року.

2. Путін посилює газовий тиск на Європу

На тлі енергетичної кризи ціна на електроенергію в ЄС у контрактах на 2023 рік перевищила €1000/МВт•год, що є абсолютним рекордом із моменту введення в обіг євро. Єврочиновники вважають за необхідне обмежити ціну газу та відв’язати від неї вартість електроенергії. Глава Єврокомісії фон дер Ляєн оголосила, що влада ЄС опрацьовує варіант екстреного втручання в цінову політику, а також структурну реформу ринку електроенергії. Постачання електроенергії до європейської системи ENTSO-E дало змогу Укренерго заробити майже 3 млрд грн за два місяці. Постачання до ЄС зростатиме, зокрема, через участь інших українських постачальників. За попередньою оцінкою Євростату, інфляція в Єврозоні перевищила 9 % у річному обчисленні через зростання цін на енергоносії та падіння ділової активності.

Газпром повністю зупинив газогін "Північний потік" "для проведення ремонтних робіт". 13 країн ЄС повністю відключені від російського газу або одержують набагато менше за законтрактовані обсяги. Це вкотре підтверджує, що керівництво РФ шантажує Європу газом. Утім, зупинення прокачування навряд чи вплине на підготовку Європи до зими, адже, за словами глави Єврокомісії фон дер Ляєн, підземні газосховища Євросоюзу заповнено вже на 80 % – на два місяці раніше, ніж заплановано. Прем'єр-міністр Великої Британії Джонсон в останні дні своєї каденції закликав країну покінчити з "енергетичною залежністю від іноземних деспотів".

Фракція "Вільної демократичної партії" німецького Бундестагу, що входить до владної коаліції, закликала розібрати російський газогін "Північний потік-2", який Газпрому так і не вдалося ввести в експлуатацію. Депутати наголосили, що газогін із самого початку був геополітичним проєктом, спрямованим на ізоляцію України. Міністри фінансів країн "Великої сімки" (G7) оголосили про запровадження з 5 грудня граничної ціни на купівлю російської нафти, а з 5 лютого 2023 р – і на нафтопродукти з РФ. Єврокомісія має намір долучитися до рішення G7. Віцепрем'єр-міністр РФ Новак пригрозив не продавати нафту країнам, які виконуватимуть це рішення.

На тлі загострення економічної кризи та зростання тарифів на електрику й газ усією Європою прокотилися численні демонстрації протесту, Російські спецслужби вправно використовують протестні настрої для розхитування ситуації в ЄС і підштовхування "знизу" їхніх урядів до лояльності щодо РФ. Причому не має значення, які партії чи рухи організують маніфестації – праві, чи ліві – головною метою путінського режиму є дестабілізація й розкол всередині Європи.

Низка країн ЄС вважають, що повне ембарго на експорт енергоресурсів та відмова видавати візи громадянам РФ можуть підштовхнути президента Путіна до завершення війни в Україні. Однак у Євросоюзі ще не дійшли одностайної згоди щодо заборони видавання віз громадянам РФ. Міністр закордонних справ Бельгії Лябіб, яка незаконно відвідувала окупований Крим до призначення на посаду, не підтримує загальну заборону віз для росіян і назвала ці заходи "невибірковими". Уряд Фінляндії обговорює можливість запровадження певної категорії віз для опозиційних російських журналістів, правозахисників і дисидентів із можливістю отримання ними посвідки на проживання в країні. Більш рішучою в цьому плані виявилась Естонія: міністр закордонних справ Рейнсалу заявив, що найближчими тижнями буде вжито заходів для заборони в'їзду в країну для більшості росіян. За його даними, за останні пів року, тобто з початку повномасштабного вторгнення РФ до

України, до Естонії в’їхали 300 тисяч росіян. Візові обмеження підтримав навіть глава МЗС Угорщини Сійярто, всупереч тісним зв’язкам країни з РФ. Міністр закордонних справ Німеччини Бербок запропонувала скасувати спрощений візовий режим між ЄС та Росією. За її словами, росіяни, які переслідуються, і надалі матимуть можливість отримати притулок у країнах ЄС. Вона назвала свою пропозицію "компромісом" у суперечці про можливе заморожування віз для громадян Росії. П’ять країн північної Європи погрожують запровадженням національних обмежень проти в’їзду росіян у разі, якщо решта членів ЄС не домовляться про колективні заходи.

3. Владні корупціонери не припинили грабувати Україну навіть під час війни

В Україні під час воєнного стану й далі процвітає корупція. У Запоріжжі виявлено "схему" розкрадання іноземної гуманітарної допомоги. НАБУ, Держбюро розслідувань та СБУ провели понад 20 обшуків у приміщеннях міськради та обласної воєнної адміністрації Запоріжжя. За даними слідства, допомогу було продано, зокрема, через мережі роздрібної торгівлі "АТБ" та "Сільпо". Ритейлери спробували спростувати свою участь у "схемі". У подібній же "схемі із продажем бронежилетів у квітні засвітилася мережа супермаркетів "Епіцентр".

Зважаючи на те, що інформацію про розкрадання співробітники НАБУ отримали від Служби зовнішньої розвідки, розслідування ініціювали західні партнери України. Згідно з указом президента Зеленського від 2 березня, гуманітарною допомогою від урядів іноземних держав та міжнародних організацій керує Координаційний штаб із гуманітарних та соціальних питань на чолі з очільником Офісу президента Єрмаком. За розподіл допомоги відповідає заступник Єрмака з питань регіональної політики Тимошенко. Отже, обласний гуманітарний штаб підпорядковується Тимошенкові, а його членами є представники президентської партії "Слуга народу". Конгресвумен США Спартц прямо звинуватила голову ОП Єрмака в розкраданні допомоги, яка надається Україні коштом американських платників податків. Відтак справа про присвоєння гуманітарної допомоги в Запоріжжі може бути пов’язана зі спробою Заходу викрити російських агентів впливу в керівництві України.

СБУ заявила про ліквідацію корупційної схеми за участю чиновників Держслужби з надзвичайних ситуацій, які в період воєнного стану вимагали від керівників великих торгових центрів і компаній хабаря за підписання та реєстрацію технічної документації для ведення підприємницької діяльності. Щомісяця чиновники клали в кишені понад 10 млн грн.

Правоохоронці розкрили розкрадання $580 тис. під час закупівлі військової амуніції трьома представниками Міноборони. Серед корупціонерів – директор Департаменту держзакупівель та постачання матеріальних ресурсів Міноборони підполковник Хмельницький, під час обшуків у якого гроші знайшли в дивані.

Отже, у той час, як Україна воює з російськими окупантами за свій суверенітет і територіальну цілісність, її обкрадають свої ж. Вочевидь глава ОП Єрмак намагатиметься зам'яти справи, щоби ніхто з фігурантів гучних справ не поніс покарання.

***

№ 610.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 05 вересня 2022

Головне

1) Я не знаю, чи стежите ви за назвами населених пунктів у дайджесті, але для мене піснею лунають шахта Бутівка, Спартак, Семігір'я й Озерне. Ці назви означать неабиякий двіж там, де наші хлопці постійно відсувалися під безперервными артилерійськими ударами, атаками з повітря й наступом орків. Отже, вважаю, що командування промацує напрямок головного удару. Тримаємо кулаки!

2) У хуйла є наразі два головних важелі впливу на Україну і Європу - газ і Запорізька АЕС. Обидва він використовуватиме на повну.

3) А дідусь Байден-то засцяв оголошувати хуйлостан країною - спонсором тероризму.

4) Пісенька про НАБУ - епічна. Весь холуятник на Банковій працює заради того, щоб не призначили незалежного директора.

5) Ще звернув увагу на різницю в оцінюванні втрат від уркочиновників і Світового банку. У 3 рази всього більше. Чого ж так замало, га, виблядки єрмакаківсько-тимошенківські?

Теми доби

1) ЗСУ досягли успіху в районі Сіверська та на півночі Херсонщини.

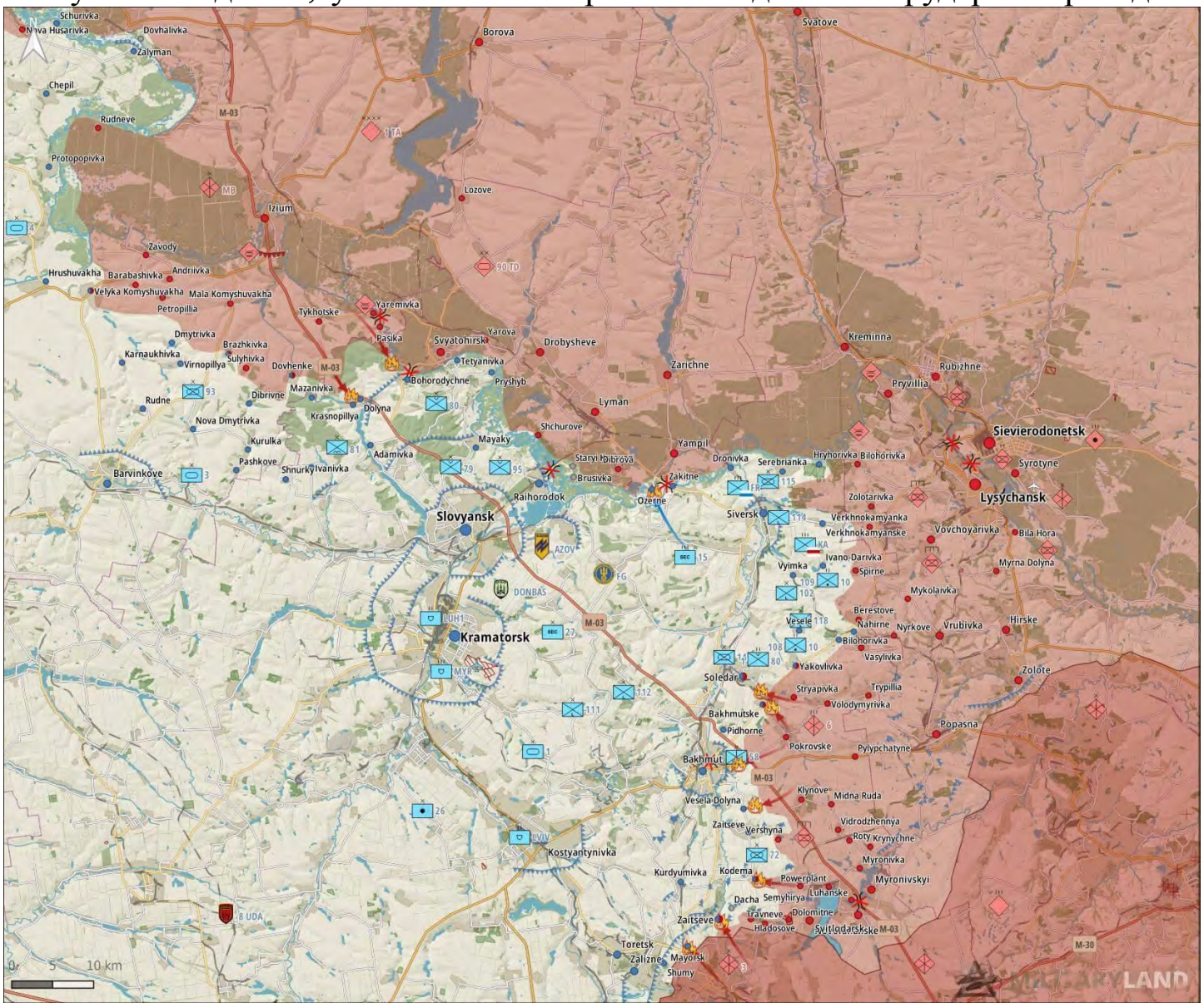
2) Пєсков визнав, що Путін тисне на Європу припиненням постачання газу.

3) Нова прем’єр-міністерка Великої Британії Трас відвідає Україну вже незабаром.

1. Війна

1-1) Фронт

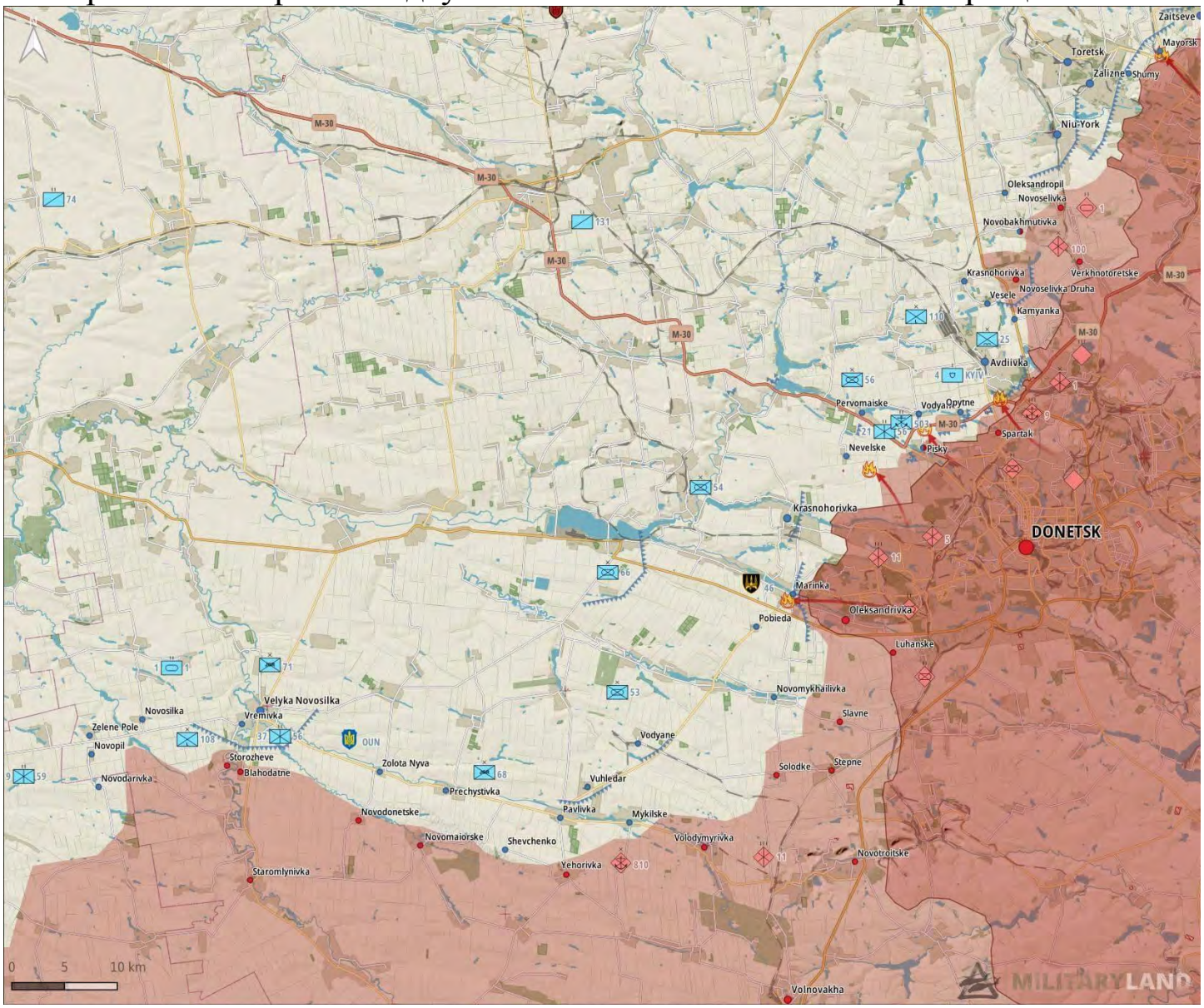
• Українські війська протягом доби досягли певних успіхів на фронті. Генштаб знову не повідомив, у яких саме напрямках завдано контрударів. Президент

Зеленський оголосив, що ЗСУ проводять "точкові" контрнаступальні дії на кількох напрямках, але відмовився розкрити деталі, щоби російське командування "отримало сюрприз".

• Повідомлення російських ЗМІ про "успішну атаку" на Уди та Прудянку на північ від Харкова не підтверджено. На південь від Харкова ЗСУ влаштували контратакувальні дії на околицях Балаклії. Знову пошкоджено залізничний міст у районі великого залізничного вузла Куп’янськ на окупованій території області.

• У районі Сіверська відбулися бойові зіткнення в Григорівці. Генштаб

повідомив про успішну контратаку на цьому напрямку. Джерела в "республіках" повідомили про форсування українськими військами Сіверського Дінця та звільнення села Озерне.

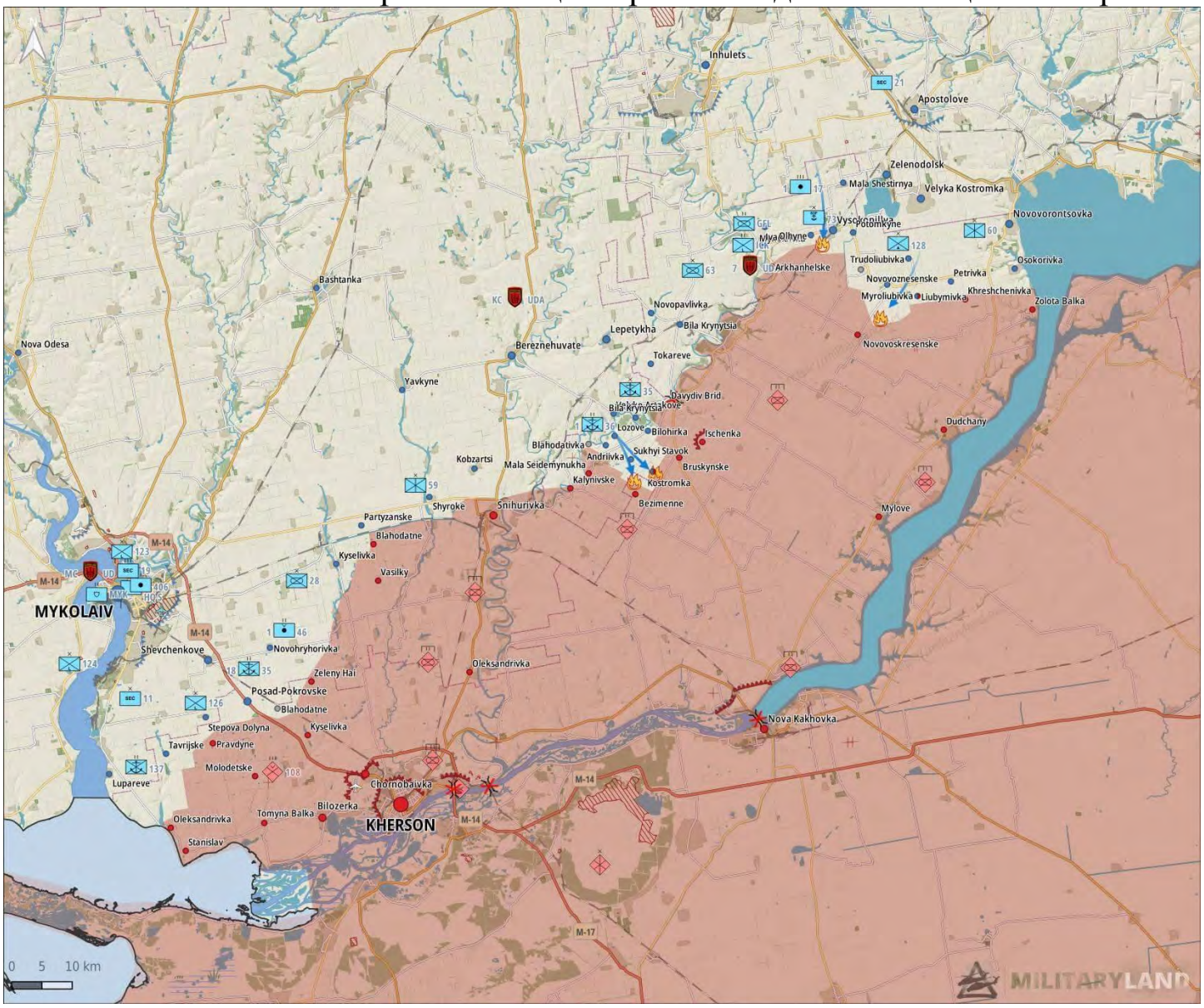
• Тривають запеклі бої в Соледарі, на трасі Лисичанськ – Бахмут – у Яковлівці та Білогорівці, на околицях Бахмута – у Бахмутському, Покровському, Веселій Долині, Зайцеві та Семигір'ї.

• На околицях Донецька сталися зіткнення в Лозовому, Спартаку, Пісках, у районі вентиляційного ствола шахти "Бутівка", а також на західній околиці міста – у Мар'їнці.

• За повідомленнями з лінії фронту, українські війська на півночі Херсонщини влаштували успішні атаки на південь від водосховища Криворізької ТЕС, а також на плацдармі на лівому березі річки Інгулець у районі Давидова Брода. Тривають бої в районі траси Миколаїв – Херсон.

• Російське командування спішно перекидає резерви на південь України через Крим та трасою Ростов – Одеса через Маріуполь та Бердянськ. Декілька великих колон помічено в районі Нової Каховки.

• Війська ППО збили 2 крилаті авіаційні ракети над Миколаївщиною. 2 ракети

вибухнули в приватному секторі Харкова. Ще 2 ракети потрапили у велику нафтобазу в Криворізькому районі. Президент Зеленський повідомив про знищення складу із ракетами комплексів ППО С-300, якими російські війська обстрілюють Харків.

• Російські війська ведуть безперервний обстріл позицій ЗСУ на всій лінії фронту, попри успішну роботу української артилерії зі знищення складів боєприпасів.

• Генштаб назвав причиною припинення електропостачання Херсонської та частини Запорізької областей відключення окупантами від мережі Каховської ГЕС.

Енергоатом повідомив про відключення від мережі останнього енергоблоку Запорізької АЕС у зв’язку з пожежею поблизу резервної лінії електропередач. 6 блок АЕС працює з мінімальною потужністю – лише для підтримання роботи внутрішніх систем решти енергоблоків. Енергоатом повідомив, що зв’язок із системою радіаційного моніторингу не втрачено. Глава компанії Котін вважає, що МАГАТЕ в змозі забезпечити демілітаризацію станції. Міністр закордонних справ Кулеба впевнений, що Росія захопила Запорізьку АЕС та перешкоджає її роботі для того, щоб Україна не мала можливості допомогти Європі з постачанням електроенергії. За повідомленням МАГАТЕ, доповідь його голови Гроссі за підсумками поїздки місії на станцію буде опублікована 6 вересня, цього ж дня він проінформує про ситуацію Раду Безпеки ООН.

Міністр енергетики Глущенко заявив, що світ знову перебуває на межі ядерної катастрофи через дії російських військ на АЕС. Голова інспекції ядерного регулювання Плачков стверджує, що аварія на ЗАЕС може вплинути на 40 країн із населенням 1 млрд осіб. За інформацією Укргідрометцентру, радіоактивна хмара внаслідок вибуху накрила б південну частину України, Крим тощо, а також Молдову, Румунію, Болгарію та Туреччину. Головний санлікар Кузін повідомив, що 10 % бригад швидкої допомоги готові до надання допомоги в разі ядерної, хімічної чи біологічної небезпеки.

• Українські спецпризначенці Головного управління розвідки розгромили підрозділ ФСБ у Кам’янці-Дніпровській на окупованій території та знищив бюлетені, які було надруковано для проведення "референдуму". Завдяки контрнаступу ЗСУ окупаційна "влада" зупинила підготовку до "референдуму".

СБУ заарештувала активи колаборанта Сальдо, котрого окупанти призначили "главою херсонської адміністрації".

• Окупанти вже понад місяць не пускають міжнародних спостерігачів до Оленівської колонії, де було вбито понад 50 українських військовополонених. Голова Міжнародного Комітету Червоного Хреста Мардіні заявив, що організація не може гарантувати безпеку полонених, оскільки її представники не в змозі контролювати ситуацію в колонії.

1-2) Тил

• Комітет Верховної Ради з питань нацбезпеки підтримав законопроєкт про добровільний військовий облік усіх жінок, крім медиків.

• Київська міська прокуратура заарештувала 3 асфальтобетонні заводи, що належать білоруським компаніям. Оцінка вартості їхніх активів складає приблизно 120 млн грн.

• До Умані на святкування єврейського нового року мають намір приїхати орієнтовно 10 тис. паломників-хасидів, майже 1 тис. уже прибули до міста. Влада області закликала ізраїльтян відмовитися від відвідування Умані, а тих, хто таки приїде – дотримуватися заходів безпеки через ймовірні російські ракетні атаки.

• Світовий банк оцінив у $350 млрд збитки, які завдано Україні російським вторгненням. Функціонери організації вважають, що ці цифри є орієнтиром для оцінки обсягів фінансування відновлення України.

• Прем’єр-міністр Шмигаль після засідання Ради асоціації Україна – ЄС заявив, що розраховує на отримання допомоги від західних партнерів для підготовки до опалювального сезону в сумі $3,4 млрд.

Шмигаль повідомив про надання Єврокомісією цільової бюджетної підтримки в розмірі €0,5 млрд, яку буде спрямовано на забезпечення житлом внутрішніх переселенців та підтримку малих фермерів. Голова комісії фон дер Ляєн підтвердила, що рішення про надання Україні пакета допомоги на загальну суму €5 млрд буде схвалено цього тижня.

• За інформацією НБУ, виплати з погашення та обслуговування ОВДП із початку повномасштабного вторгнення на 55 млрд грн перевищили суму, яку отримано від продажу нових облігацій. На думку низки економістів, причиною є небажання чиновників Мінфіну підвищувати дохідність облігацій до рівня облікової ставки НБУ. Деякі експерти вважають ставку НБУ у 25 % завищеною та корупційною, і це дає змогу заробляти гроші "з повітря" вузькому колу наближених банків за допомогою купівлі депозитних сертифікатів, дохідність яких становить 23 %.

• НБУ послабив валютні обмеження. Банкам із 6 вересня дозволено продавати населенню всю куплену в громадян безготівкову валюту, а не лише половину цієї суми. Підприємствам заборонено купівлю валюти на міжбанку до витрачання валютних коштів на рахунках.

2. Україна та світ

• У Брюсселі відбулося 8-ме засідання Ради асоціації Україна – ЄС. По його закінченні європейські чиновники заявили, що дії української влади з виконання програми реформ задля набуття членства в ЄС не є заміною виконання вимог угоди про асоціацію. Водночас було констатовано, що Україна зробила низку успішних кроків з адаптації законодавства до європейського. Прем’єр-міністр Шмигаль повідомив про підписання угод із ЄС про співробітництво в митній та податковій галузях, а також за програмою "Цифрова Європа".

Він висловив сподівання, що ЄС все-таки зробить конкретні кроки із запровадження повного ембарго на імпорт енергоносіїв із РФ, а також відключення всіх російських та білоруських банків від системи міжнародних банківських розрахунків SWIFT.

Єврокомісар із закордонних справ Боррель нагадав українській владі про зобов'язання ратифікувати Римський статут Міжнародного кримінального суду. Він також підтвердив підтримку України Євросоюзом, без огляду на погрози та шантаж Росії. Єврокомісар із розширення Варгєї повідомив, що ЄС надасть оцінку дій України з набуття членства в Союзі у 2023 р.

• Росія не припиняє "газову атаку" на Європу. Газпром оголосив про "загрозу пожежі чи вибуху" на газокомпресорній станції Виборг у разі відновлення роботи газогону "Північний потік". Прессекретар російського президента Пєсков під час телефонної пресконференції відверто заявив, що причиною зупинення прокачування є західні санкції, і постачання буде відновлено лише після їхнього скасування. А поки Газпром просто спалює газ, оскільки російські підземні сховища вже заповнено. Попри ці втрати, прибуток компанії зріс у кілька разів через рекордні ціни на газ у Європі.

Президент Франції Макрон закликав громадян та бізнес скоротити споживання електроенергії, щоб уникнути відключень узимку. Усією Європою зупиняються або припиняють роботу енергомісткі підприємства – насамперед металургійні та хімічні. Уряд Німеччини оголосив про вжиття пакета заходів на суму €65 млрд для разових виплат уразливим верствам населення, а також податкових пільг енергомістким підприємствам.

• МЗС України засудило проросійські мітинги в Німеччині та Чехії, учасники яких вимагали від урядів відмовитися від підтримки України та скасувати антиросійські санкції.

• Президент США Байден заявив, що Росію не буде визнано державою – спонсором тероризму. СРСР за часів "холодної війни" також не мав подібного статусу.

• НАТО має намір надати допомогу Україні на суму €40 млн для закупівлі зимового одягу, взуття та наметів для ЗСУ.

• Польща активно готується до можливої оборони від російської агресії. Уряд країни замовив 48 САУ AHS Krab та 36 допоміжних машин.

• Прем'єр-міністр Великої Британії Джонсон пішов із посади. На прощання він заявив, що пишається роками, протягом яких очолював країну, а також окремо згадав про надання підтримки Україні. На його місце обрано міністерку закордонних справ Трас. За інформацією посла Пристайка, вона

планує відвідати Україну з офіційним візитом уже незабаром. Президент Зеленський зателефонував Джонсону, після чого висловив надію на те, що він залишиться в політиці й надалі підтримуватиме України.

• За інформацією європейських ЗМІ, Єврокомісія запропонує скасувати спрощений візовий режим із РФ уже цього тижня. Уряд Канади все ще обговорює із союзниками можливі візові обмеження для росіян.

• Папа Римський Франциск заявив, що лікарі поки забороняють йому поїздки до Росії та України, але він робить усе можливе для припинення війни й перебуває в постійному контакті з президентами Путіним та Зеленським.

• Нацагентство з питань запобігання корупції запропонувало запровадити санкції проти грузинського олігарха Іванішвілі та 11 наближених до нього осіб за сприяння Росії в ухиленні від санкцій. Іванішвілі є фактичним "власником" владної партії "Грузинська мрія".

• Після рішення міністрів країн картелю ОПЕК+, до якого входить РФ, щодо зниження видобутку нафти з жовтня на 100 тис. барелів на день, ціни на нафту відновили зростання.

• Роскомнагляд позбавив ліцензії чи не останнє незалежне видання "Новая газета", попри відмову редакції називати війну – війною та інші "реверанси" в бік російської влади.

3. Київ

• Київська міська адміністрація має намір створити муніципальний банк, купивши активи банку "Січ", який НБУ визнав неплатоспроможним та вивів із ринку в серпні. Саме банк "Січ" коштом НБУ надав кредит фірмі-одноденці з російським корінням для купівлі готелю "Дніпро" в центрі Києва для відкриття казино. Українські чиновники назвали продаж готелю "перемогою".

4. Тренди

• Президентська партія має намір "пропхати" через Верховну Раду законопроєкт, який скасує норму про неможливість призначення директором НАБУ політично заангажованого кандидата. Комітет із питань організації державної влади та місцевого самоврядування рекомендував винести законопроєкт на голосування та ухвалити його за прискореною процедурою. Занепокоєння можливим ухваленням документа висловили й посли країн "великої сімки".

***

№ 611.

Оперативний звіт від Тома Купера, що намагається встигнути за подіями. Він наголошує, що 128-ма гірська штурмова, про знищення якої заявляли росіяни, продовжує їх нищити. Добрі новини.

Оригінал тут: https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-5-6-september-2022-ukrainian-attacks-in-kherson-oblast-1e86962b97a4

За спільний переклад дякую Тетяна Саніна, Anton Shygimaga, Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 5-6 ВЕРЕСНЯ 2022: АТАКИ УКРАЇНЦІВ НА ХЕРСОНЩИНІ

Дорого ранку всім! [Опубліковано 6.09 о 12.00 за Києвом].

Мені було дуже-дуже важко стриматися і цілих два дні не писати (ну... майже не писати), що відбувається на півдні України. Тому — нарешті до справи.

А, стоп, перш ніж я продовжу, хочу нагадати три моменти деяким персонажам, які цей текст читатимуть:

> За минулі кілька днів дуже побільшало спроб потролити мене в коментарях. Усіх тролів блокую без пояснень, якщо знайду на це вільну хвилину. Усіх любителів переводити стрілки і онлайн-психоаналітиків теж блокую: повірте, більше двох-трьох слів із ваших бздур я не читаю. Усі коментарі, що починаються зі слів “хто ви взагалі такий, що стверджуєш...” — блокую теж. Не бачу сенсу знов і знову пояснювати, хто я, тільки тому, що хтось не здав собі труду поцікавитися.
>
> Якщо хочете поговорити про “війну”, то говоріть: поясніть свою позицію, представте докази. В іншому випадку я не змушую вас читати свої звіти, ба навіть обдумувати написане.

Сьогоднішній звіт буде (дуже) нечесний:

> у ньому йтиметься тільки про бої на Херсонщині, “виключно” і “знову”.

Тобто я вчиню нечесно щодо битв в інших місцях. Вибачайте, але новин багато, а часу мало.

Як завжди, основою для звіту стала і підтверджена, і непідтверджена інформація, дані розвідки, чутки, переважно офіційно не підтверджені

(частину буде підтверджено згодом). Упевнений, знайдуться люди, яким моя писанина видасться “нахабною” і “суперечливою”. Але не забуваймо: для того, щоб отримати досконало правдиву і перевірену інформацію, знадобиться щонайменше 5-10 днів, а тим часом бої розгортаються у власному темпі. Тому раджу не брати мої слова надто близько до серця. Я радо приймаю конструктивні уточнення — але обірвані фрази типу “насправді все не так” мене не цікавлять.

1. ХЕРСОНЩИНА

1-1) ПІВНІЧ

Як уже повідомлялося, зранку 4 вересня настав “кінець гри” для останнього підрозділу ВДВ рф на південних околицях Високопілля. Після невдалої спроби БТГр 126-тої бригади берегової оборони рф відбити Потьомкіне та Ольгине в 60-тої бригади ЗСУ і забезпечити росіянам безпечний сухопутний проїзд до цих населених пунктів вагнерівцям довелось евакуйовувати вояків 126-тої бригади. Бійці ПВК “вагнер” звітували, що їм вдалося “розблокувати” солдатів і вивести їх, але українці показали кілька фото захоплених російських бійців і частину розбитих танків та БМП.

На той час російські операції в Ольгиному, Високопіллі та Потьомкиному були радше стримувальними, оскільки вони [росіяни] втрачали всі свої опорні пункти на схід, зокрема Нововознесенське, Миролюбівку, Петрівку та Хрещенівку і відходили до нової «лінії», що пролягала, приблизно, від Старосілля до Черешневого, Нововоскресенського, Біляївки, Українки, до Шевченківки… Утримувалось [росіянами] лише Архангельське: українці були (і залишаються) всередині, але, мабуть, досі не контролюють його.

Поки що все було ніби «під контролем» — якби лиш не нова проблема на сході. «Розгромлена/знищена» (на ваш вибір) українська 128-ма гірсько-штурмова все ще брала участь у штурмі Хрещенівки та Шевченівки. Ймовірно, разом з іншим підрозділом ЗСУ (українці не атакують, якщо не можуть робити цього з двох напрямків), вони розтрощили БТГр 83-тьої гвардійської бригади десантників та обійшли її позиції, що залишилися, десь між Золотою Балкою та Михайлівкою. Агентурна розвідка повідомляє, що станом на вчорашній ранок українці фактично досягли району між Українкою та Новоолександрівкою, не залишаючи штабу ХХ армійського корпусу жодного іншого вибору, як тільки евакуювати через річку Дніпро те, що залишилося від 83-тьої.

Можливо, на «підтвердження» цього пізніше, 5 вересня, з’явилися чутки, що Південний військовий округ [росії] кинув дві БТГр у напрямку Нової Каховки:

одну з Нижніх Сірогозів (південь Запоріжжя), іншу – з окупованого Криму через Преображенку…

1-2) ЦЕНТР

Не маю жодного припущення, чому ЗСУ все ще приділяє увагу цьому регіону: як на мене, це без сенсу. Однак я не маю можливості дізнатись, як собі міркує Південний військовий округ [рф - перел.], про його мислення та планування — та я й не знаю нікого, хто мав би. Можна лише здогадуватися, що, враховуючи події, які відбуваються на інших ділянках цього поля бою, українці «щасливі» підтримувати одержимість росіян Інгулецьким плацдармом і спонукати їх до додаткових контратак. За принципом «тримай їх за носа, бий ногами в… [зад»: «hold them by the nose, kick them in the rear» – неформальний вираз на позначення тактики утримування ворога в центрі з рівночасними фланговими атаками з метою зайти в тил - ред.]».

Насправді, принаймні за словами вишестоящих органів, це єдина ділянка лінії фронту в Херсонській області, яка варта уваги. Можливо саме тому вагнерівці розповідають про повну відсутність повітряної та артилерійської підтримки північного відтинку….? [виявлено сарказм - перекл.].

Принаймні нині у росіян вимальовується чітка закономірність в реакціях на події там: вони відступають з локації, не згадують про це [у звітах], а потім підкреслюють, що вони несамовито «контратакують та знищують», …. і що все гаразд — адже можуть продемонструвати деякі візуальні докази знищених або захоплених українських БМП (це, звичайно, потішить ВРА [Військова розвідка Австрії - перекл.] у Вінер-Нойштадті). Авжеж, за словами кількох російських балакунів у соцмережах, вони вже тричі «знищили» весь плацдарм…

Інша ситуація в північному секторі, де судячи з повідомлень, повітряно-космічні сили [росії] дуже активні. 4 і 5 вересня надходили повідомлення про рейди типу “насипай, кудись та й влучиш”, що здійснювались з Сухого Ставу та Білої Криниці.

Тим часом українці не лише звільнили Благодатівку, а й прорвались на південному сході та звільнили Костромку https://twitter.com/JulianRoepcke/status/1566804422008651779 , ще більше розширивши плацдарм. Звичайно ж, росіяни контратакують і все чудово… [сарказм автора - перел.].

1-3) ПІВДЕНЬ

Ситуація на півдні наразі нагадує морський бій, у якому одна сторона обмежена у діях «утриманням островів», а інша – «маневрує своїм флотом поміж тих островів». Тими «островами» слугують укріплені російськими

військами села: їх «оточують» українці, що маневрами заходять у фланги та в тили. Що тримає російську «лінію фронту» купи – то це артилерія ЗС рф: їхні дії часто гальмують просування українців чи змушують їх відступити – або й рушити далі вперед, щоб уникнути вогню.

Вважайте, російська військова доктрина зосереджена довкола ініціативних/ атакувальних дій до такої міри, що можна цілком впевнено сказати, що «атака – це все, на що дійсно здатні ЗС рф». Навіть оборонні тактики росіянь вибудовані довкола контратак, або принаймні заходів, що мають на меті швидкі контратаки та повторного оволодіння ініціативою (саме тому не лише вишестоящі органи у москві, але й їхні говірливі голови так несамовито говорять про «провал» українського наступу та заявляють про «контратаки»). Однак, вони також непогано вміють будувати масштабні фортифікації. Насамперед, вони – не з тих, хто посиплеться і тікатиме, щойно на них піде атака [ох, ну тут ми, маючи друзів та родичів на передку ой як не погодимося з Томом Купером – перекл.], яким би «низьким» не був їхній бойовий дух: більша частина їхніх військ – вдосталь фаталістична, тож вони виконують накази попри те, що відбувається праворуч чи ліворуч. Так само й накази про контратаки на руїни чергового села, яке вже двічі-тричі було то в одних, то в інших руках. Не дивно, що ми чуємо багато новин про глибокі просування ЗСУ, про те, як села і селища кілька разів «змінюють власника», але маємо мало справжніх доказів того, що те чи інше місце було звільнене.

З тих уривків та шматочків повідомлень, які надходять з найрізноманітніших джерел, складається десь така картина (як завжди, з півночі на південь):

1) Благодатне: українське
2) Киселівка (Миколаївської області): російська
3) Вавилове і Центральне: російські
4) Шмідтове: українське (було в центрі 2-ї лінії оборони росіян)
5) Новокиївка: російська
6) Любомирівка: українська
7) Тернові Поди: українські
8) Зелений Гай: український
9) Барвінок: український
10) Крутий Яр: спірний
11) Киселівка (та, що біля траси М14): спірна (до слова, на жаль)
12) Солдатське: українське
13) Правдине: українське
14) Паришеве: українське
15) Олександрівка (на узбережжі): українська

Серед звітів про те, що росіяни знову від 4 вересня контролюють Томину Балку («підтверджено» українцями, які завдали удару по місцевому складу боєприпасів: він станом на сьогоднішній ранок досі палав), «найвидовищнішими» були агентурні повідомлення вранці 5 вересня про те, що українці контролювали Білозерку.

Перш ніж ви зірветесь на «Томе, та ти зовсім розум втратив»: з огляду на те, що я написав вище, не маю сумнівів, що українці мають «розв'язані руки» та можуть перекинути один чи два підрозділи «поміж» місцевими опорними пунктами росіян – аж так глибоко. Проте я не можу напевне сказати, чи дійсно українцям вдалося звільнити Білозерку, через брак доказів.

… але якщо вони це зробили, то вони заїхали глибоко у південний фланг російському «Форту Чорнобаївка» (включно з Міжнародним аеропортом «Херсон»). А називаю я його таким чином через те, що… зітхає… просто погляньте на фото нижче – вони вам все пояснять [це останні вісім фото з російськими укрепленнями - ред.]

1-4) ТИЛИ

Станом на зараз уже зрозуміло, що росіяни полишили ідею сконструювати понтонну переправу під Антонівським мостом. Ця переправа зазнавала такого щільного вогню української артилерії, що росіянам довелося сконцентруватися на забезпеченні справності кількох своїх поромів. Так можна хоча б частково постачати свої частини в Херсоні. Ну, а хто казав, що життя російського військового інженера має бути легким? Та й не те щоб цінним…

2. НОТАТКА НА ЗАВЕРШЕННЯ

Всім, хто серйозно моніторить цю війну, може бути цікаво зрозуміти міру залежності російських військ від західних технологій.

Рекомендую подивитися наступний тред: https://twitter.com/damspleet/status/1566413646854602753

Цей тред надає неспростовне підтвердження, що західні компоненти використовують в 3М14 «калібр», крилатих ракетах Х-101, гелікоптерах К-52, а також такому «брухті» як високоточні ракети Х-59 (навіть я тут маю визнати, що так – ці вкрай старі озброєння ще радянської доби не обходилися без західних мікросхем).

А «найкраще» те, що росіяни використовують одні й ті самі мікросхеми, що в старих ракетах, що в нових.

Давайте тепер, де всі ті, хто розказує, що «російська зброя краща»?

Та вони просто не можуть обійтися без західних технологій… Ой, та ж ті, хто хвалить російську зброю, не мають доступу до сайту medium.com *[сайт, де з'являються дописи Тома Купера та інших експертів – перекл.]*.

***

№ 612.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 06 вересня 2022

Головне

1) Поки ми ще не бачимо потужного контрнаступу. Генштаб і військове командування приховує навіть основні напрямки. Чому? Тому що, на мою думку, наступ буде там, де окупанти його не очікують. Ми підтримуємо цей тренд. Тому сьогодні мап не буде.

2) "Оцініть красу гри", як колись говорив дельтаплан-небіжчик сєсєтов. Під прикриттям боротьби з асбестом виблядки-дупутати верховного шапіта протягнули медичну диктатуру. Саме таку, яка була у нацистській Німеччині за часів Гітлера. На чию користь? а є таке зелене чмо з назвою радуцький, яке смокче разом з іншими ляжками і кузями.

3) Орбан і ко, як завжди не здивували. Бо орбан і ко – це шістки того самого рашистського кримінального авторитета могилевича. І як їм ще себе поводити? Ото ж бо.

4) Шольць знову не дав танки - "вам і так досить".

Теми доби

1) Генштаб нічого не повідомляє про реальні успіхи українських військ.

2) Рада ухвалила закон про примусову вакцинацію

3) МАГАТЕ підтвердило наявність російських військ та техніки на ЗАЕС.

1. Війна

1-1) Фронт

• Останніми днями зведення Генштабу практично геть нічого не повідомляють про реальну ситуацію на фронті. З різних джерел надходить інформація про точкові удари українських військ та про відступ на кількох ділянках підрозділів армії РФ та "народної міліції республік" (1 та 2 російських

армійських корпусів). Вочевидь, командування ЗСУ обирає напрями нанесення контрударів, "промацуючи" оборону противника.

Зведення повідомляють про успіхи української артилерії, яка знищує логістику, штаби та пункти управління, а також склади боєприпасів російських військ. Ці удари дезорганізують дії окупантів та створюють передумови для масштабного українського контрнаступу. Практично всі експерти констатують, що російське командування втратило оперативну ініціативу й намагається лише залатати дірки в обороні.

• За інформацією соцмереж та російських телеграм-каналів, ЗСУ звільнили село Вербівку на околицях Балаклії та зав’язали бої на околицях міста. Міськрада попросила мешканців не публікувати дані про переміщення українських підрозділів – до офіційних заяв Генштабу щодо ситуації на цій ділянці фронту.

• Атаки окупантів та їхніх маріонеток із "ЛНР" та "ДНР" у Донецькій області успіху не мали. Вони зазнають тяжких втрат через украй низьку якість поповнення частин живою силою.

• Американський Пентагон підтвердив успіх контрнаступальних дій ЗСУ на півдні.

• Російські війська завдали понад 10 ракетних ударів по українських містах – Харкову, Кривому Рогу, населених пунктах Донецької та Харківської областей. Усією лінією фронту та на ділянці кордону на Чернігівщині та Сумщині російська артилерія та авіація завдали потужних ударів по позиціях українських військ і населених пунктах, які спричинили загибель та поранення мирних жителів, дітей тощо.

• У Бердянську підірвано автомобіль, у якому перебував "комендант" міста Бардін. Російські ЗМІ спочатку повідомили про його загибель, а потім "виправилися", заявивши, що він "втратив ноги й бореться за життя".

• Росія повернула ще 25 тіл оборонців України. Обмін відбувся на ділянці фронту в Запорізькій області.

• Президент Зеленський провів засідання Ставки верховного головнокомандувача. Військове керівництво доповіло про ліквідацію понад 50 тис. російських вояків, а також знищення ворожих складів боєприпасів. Зі слів Зеленського, майже на всій лінії фронту триває жорстоке протистояння, проте в багатьох напрямках українські бійці – "абсолютні молодці".

• Російські війська знову обстріляли Енергодар – місто-супутник Запорізької АЕС, унаслідок чого сталося часткове знеструмлення міста.

У Нью-Йорку відбулося ще одне засідання Ради Безпеки ООН, яке ініціювала Росія для обговорення ситуації на ЗАЕС. Місія МАГАТЕ оприлюднила звіт за підсумками інспекції електростанції, у якому визнала наявність на її території російських вояків та техніки, яку вони ховають у турбінних залах 1-го та 2-го енергоблоків. Водночас МАГАТЕ закликала припинити обстріл станції, але не вказала, хто саме здійснює ці обстріли. Глава організації Гроссі попередив, що обстріли створюють "катастрофічну загрозу". Постпред України в ООН Кислиця зазначив, що росіяни тиснули на Гроссі під час підготовки звіту щодо ЗАЕС. Президент Зеленський заявив, що організація має змусити Росію очистити територію АЕС від своїх військ. Генеральний секретар ООН Гутерреш закликав Україну та РФ відмовитися від бойових дій у районі станції, зокрема,не вести з неї обстріли. На його думку, наступним кроком має стати створення зони безпеки навколо АЕС – виведення російських військ та техніки з цієї території та зобов’язання української армії не входити до периметра. Глава Енергоатому Котін стверджує, що МАГАТЕ не має права пропонувати демілітаризацію території АЕС, оскільки місія має обмежений мандат.

1-2) Тил

• Верховна Рада ухвалила закон "Про систему громадського здоров’я", згідно з яким Кабмін може на власний розсуд приймати рішення про проведення "додаткових обов’язкових профілактичних щеплень населення за епідемічними показаннями в разі загрози епідемії інфекційної хвороби". Згідно з документом, центральна влада власноруч визначатиме, представники яких професій мають бути щеплені й кого не можна допускати до роботи без щеплень. Громадян зобов’яжуть проходити профілактичні медогляди та робити щеплення "у передбачених законодавством випадках". Закон безпосередньо порушує права громадян, які гарантовано Конституцією, і є практично калькою закону нацистської Німеччини під час Другої світової війни. Дуже показово, що голоси, яких бракувало для ухвалення законопроєкту, “добрали” депутатами колишньої фракції "Опозиційної платформи – За життя", ймовірно, пообіцявши їм за це непереслідування за антиукраїнську діяльність. У тексті документа положення про вакцинацію замасковано боротьбою проти застосування азбесту в будівництві. МОЗ відновило публікацію статистики захворюваності на коронавірус, попри воєнний стан.

У першому читанні ухвалено закон про штрафи за мобінг – системні приниження та цькування на роботі.

Ухвалено законопроєкт із "євроінтеграційного пакета" про охорону географічних назв сільськогосподарських і харчових продуктів.

Депутати підтримали закон про спрощення порядку надання інформації про кінцевих бенефіціарів юридичних осіб, яка є необхідною для проведення фінансового моніторингу. Скасовано вимогу нотаріального засвідчення копій документів, що надаються в межах цієї процедури.

Верховна Рада ухвалила постанову про скасування на час воєнного стану трансляції засідань парламенту телеканалом "Рада" "з огляду на вимоги нацбезпеки". Сам телеканал і далі братиме участь у "національному телемарафоні".

Фракція "Слуга народу" має намір призначити головою Фонду держмайна депутата фракції "Голос" Умерова.

• Держслужба з надзвичайних ситуацій тестуватиме систему оперативного сповіщення про надзвичайні ситуації за допомоги механізму Cell Broadcast з увімкненням звукового сигналу навіть за умови вимкнення звуку на смартфоні. Телефони старих моделей не підтримують цю технологію.

• Верховний суд остаточно заборонив "Партію Шарія". Лідера проросійської політсили в травні було затримано в Іспанії, але пізніше відпущено під підписку про невиїзд доти, доки Україна не надасть запит на його екстрадицію.

• Комісія з регулювання азартних ігор таки позбавила ліцензії фірму "Твоя беттінгова компанія", яка працювала під торговою маркою "1xBet". За інформацією ЗМІ, компанія має російське коріння й активно працює на території Росії.

• НБУ на початку вересня "надрукував" 15 млрд грн. Це значно менше, ніж у перші місяці повномасштабного вторгнення РФ до України. Обсяги емісії гривні впали завдяки значним надходженням фінансової допомоги від країн-партнерів, проте не припинилися. Залучати кошти на внутрішньому ринку стає дедалі складніше – на щотижневих аукціонах Мінфін продає ОВДП лише на кілька десятків мільйонів гривень. За інформацією НБУ, міжнародні резерви України в серпні завдяки західній допомозі зросли на 13,6 % – до $25,4 млрд.

• Нацбанк надасть допомогу банкам поповненням кас готівкою через її обмін на безготівкові кошти на рахунках цих банків. Чиновники стверджують, що нестача готівкової валюти є тимчасовою.

2. Україна та світ

• Новим прем’єр-міністром Великої Британії замість Джонсона призначено міністра закордонних справ Трасс, яка відома своєю безкомпромісною

позицією щодо вторгнення РФ до України. Міністр оборони Уоллес зберіг свою посаду. Президент США Байден сподівається на співпрацю із Трасс у наданні воєнної допомоги Україні. Трасс зателефонувала президентові Зеленському і прийняла його пропозицію відвідати Україну.

• Прем'єр Польщі Моравецький заявив, що допомога ЄС для України є недостатньою. Він закликав Єврокомісію виплатити країні обіцяні 9 мільярдів євро. На думку польського прем'єра, президент РФ Путін, не маючи успіхів на фронті, може спробувати "заморити Україну голодом".

Прем'єр-міністри країн Балтії закликали Німеччину не піддаватися газовому шантажу Путіна. Глава естонського уряду Каллас упевнена, що жодна країна в Європі не буде в безпеці, якщо Росію не зупинити в Україні. Вона наголосила, що Захід припустився помилки, не покаравши РФ за вторгнення до Грузії у 2008 р. і до України – у 2014-му.

Уряд Німеччини передав ЗСУ 1 контрбатарейний радар COBRA з 5, що було обіцяно, та 5 зенітних танків Gepard (їх поставлено 20 із 30). Канцлер Шольц відмовився постачати до України танки Leopard 2. Він заявив, що країна й так надає істотну допомогу Україні.

• Російський президент Путін на Східному економічному форумі у Владивостоці заявив, що Росія з 24 лютого нічого не втратила, ба більше – зміцнила суверенітет. Він стверджує, що РФ зробила "дзеркальні кроки" у відповідь на погрози Заходу, а російська армія "надає допомогу людям, які мешкають на Донбасі".

Міністр закордонних справ Кулеба назвав "угодою з дияволом" спроби умиротворення Путіна деякими європейськими лідерами за рахунок інтересів України. За його словами, ці дії не принесуть Європі ні миру, ні стабільності.

• Американська адміністрація не має підтвердженої інформації про постачання Росії боєприпасів Північною Кореєю, проте, у разі укладання такого контракту, армія РФ отримає мільйони одиниць снарядів, ракет і патронів.

• Єврокомісія зробила офіційну пропозицію країнам – членам ЄС про тимчасове зупинення спрощеного візового режиму з РФ та відмову від визнання російських паспортів, які видано на окупованих територіях. Президент Зеленський укотре закликав ЄС припинити видавання віз громадянам РФ. За його словами, "Європа – не місце для прогулянок убивць і тих, хто їх підтримує".

• Прессекретар Білого дому Жан-П'єр заявила, що визнання Сполученими Штатами Росії державою-спонсором тероризму може мати наслідком

послаблення підтримки України, нашкодити експорту продовольства та ускладнити реалізацію "Стамбульських угод". Глава МЗС Кулеба заявив, що Україна наполягає на визнанні цього статусу РФ.

Російський президент Путін заявив, що його "надурили" зерновою угодою, оскільки продовольство з українських портів прямує не до країн, що розвиваються, а до ЄС.

Заступник міністра інфраструктури Найєм повідомив про досягнення попередньої домовленості щодо тимчасового відкриття ще одного пункту пропуску на українсько-польському кордоні. Чиновники вважають, що це дасть змогу розв’язати проблему кілометрових черг та страйку українських та польських вантажних перевізників.

• Єврокомісія планує встановити граничну ціну на російський газ у розмірі €50/МВт•год. За інформацією видання Politico, єврочиновники підготували план оперативного реагування на повне припинення постачання газу з РФ, яке передбачає перерозподіл запасів між країнами. Франція проти подібного рішення.

Фінський Центр досліджень енергетики та чистого повітря (CREA) опублікував звіт, згідно з яким Росія за пів року отримала від продажу нафти, газу та вугілля на понад $50 млрд більше, ніж витратила на війну з Україною. Лідером із закупівлі російських енергоносіїв серед країн ЄС є Німеччина.

Президент Туреччини Ердоган поклав відповідальність за енергетичну кризу на керівництво Євросоюзу. За його словами, країни ЄС пожинають плоди того, що посіяли (санкції проти РФ). Ердоган фактично виправдав дії Путіна, який використовує газ як зброю.

• Більшість федеральних земель Німеччини відмовилися приймати нових біженців з України. Міністерство внутрішніх справ повідомило, що до країни вже прибули понад 980 тис. українців і щодня їхня кількість збільшується на 875 осіб.

• МЗС України вимагає від уряду Угорщини вилучити з обігу підручники історії для 8 класу, які переповнені антиукраїнською пропагандою, російську агресію названо "громадянською війною", до якої РФ нібито непричетна.

Рада ЄС наступного тижня має ухвалити рішення про подовження антиросійських санкцій. Уряд Угорщини вимагав зняття обмежень із трьох російських олігархів із ближнього оточення президента Путіна – Усманова, Авена та Рашнікова.

Угорщина вкрай потребує грошей Євросоюзу. Щоби розблокувати фінансування, прем’єр-міністр Орбан був змушений створити незалежний орган для боротьби з корупцією.

3. Тренди

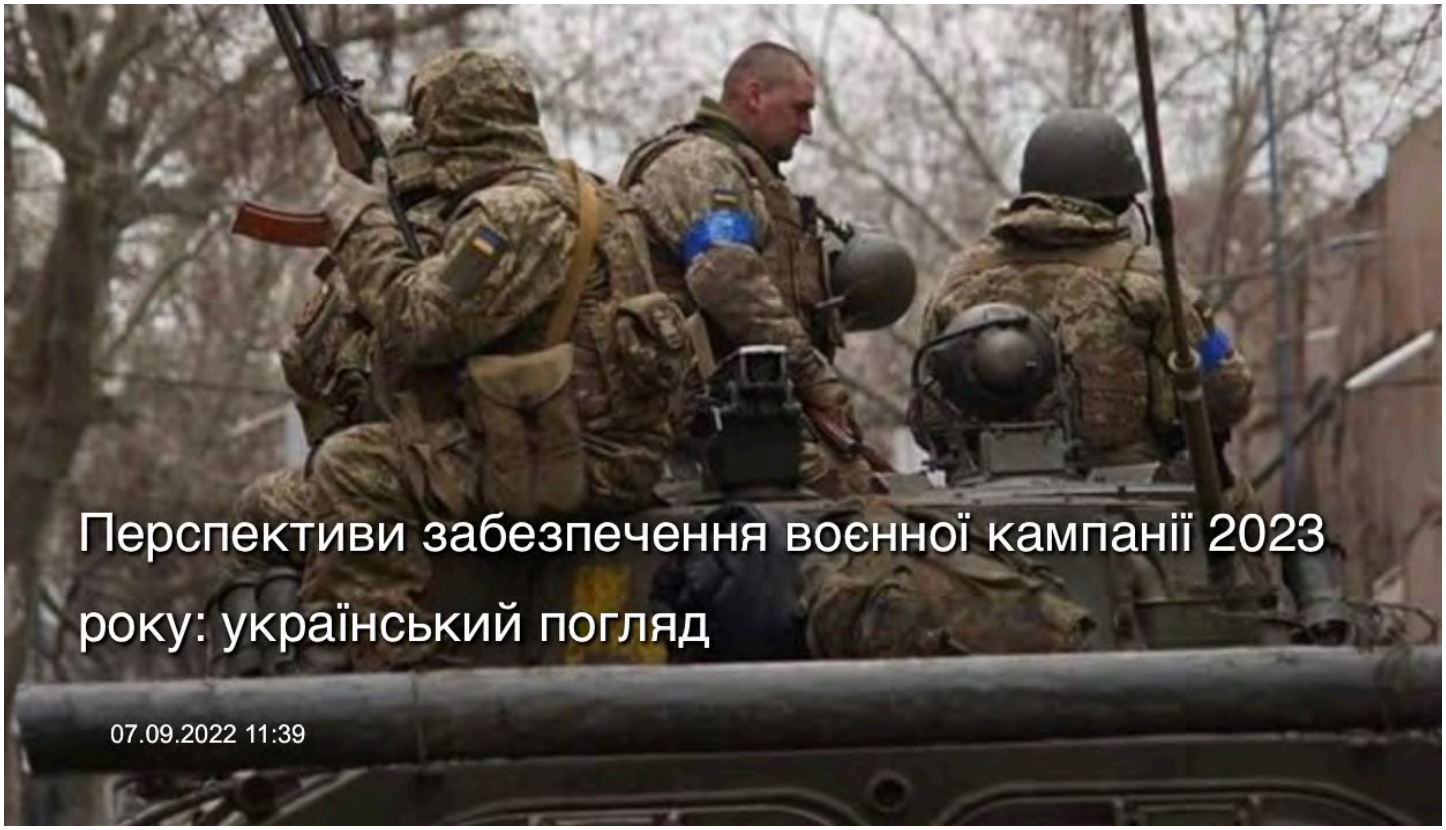
• Журналісти програми “Схеми” з’ясували, що син проросійського політика, колишнього заступника голови Адміністрації президента Януковича – Портнова в березні отримав тимчасовий дозвіл на виїзд з України як волонтер, що прямує за гуманітарною допомогою. Синові Портнова виповнилося 29 років, і він підпадає під мобілізацію. Після виїзду він до України вже не повернувся. Сам Портнов виїхав з України в червні через пункт пропуску на Закарпатті.

- Фракція "Слуга народу" зняла з порядку денного парламенту скандальний законопроєкт щодо змін до закону про Національне антикорупційне бюро. Також пробуксовують законопроєкти про повернення акцизів на пальне в розмірі €100/1000 та поновлення роботи Дорожнього фонду.

***

№ 613.

Перспективи забезпечення воєнної кампанії 2023 року: український погляд

2022-09-07

***Валерій Залужний**, Головнокомандувач Збройних Сил України, член Ради національної безпеки і оборони України, генерал*

***Михайло Забродський**, перший заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони і розвідки, генерал-лейтенант*

Скільки може тривати ця війна і як нам в ній перемогти

У сьогоднішньому розумінні абсолютної більшості військових експертів і аналітиків широкомасштабна війна, розв'язана РФ проти України 24 лютого 2022 року, вже давно не вкладається в поняття локального конфлікту середньої інтенсивності. Це стосується і просторових показників, і кількості залучених військових сил, і переконливого переліку засобів ураження та іншого високотехнологічного обладнання, які притаманні цьому військовому протистоянню.

1. СКІЛЬКИ ТРИВАТИМЕ ВІЙНА?

Окремо стоїть питання тривалості зазначеного конфлікту. Адже в жодному уявленні він вже не вкладається ані в рамки анонсованого російського "бліцкригу", ані в тривалість активних фаз бойових дій у війнах початку 21-го сторіччя. У будь-якому випадку, тривалість війни вже вимірюється місяцями. І існують всі підстави вважати, що цей часовий рахунок перетне календарні межі 2022 року.

У зв'язку з цим закономірно вже зараз розглядати перспективи на наступний рік. І робити це не лише в форматі передбачень та припущень. Такий розгляд

повинен мати на меті цілком практичне вираження. А саме, наскільки мають простягатися військові амбіції української сторони? І логічна похідна від цього питання: що саме потрібно Збройним Силам України як допомога від партнерів на прийдешній 2023 рік?

Цілком логічно, що пошук відповідей на ці питання, крім захоплюючих теоретичних дискусій, має і цілком утилітарну сторону. Для обмеженого кола військових і цивільних посадових осіб такі дослідження є провідною частиною їх професійних обов'язків. Варто додати, що для більшості з них такі питання є по суті чітко вираженою відповідальністю за оборону країни, і, врешті-решт – за її долю.

Можна припустити, що зазначені опрацювання вже знайшли своє відображення в низці керівних і доктринальних документів державного рівня. Із цілком зрозумілих причин їх дослідження не входить до змісту цієї статті. Пропонується лише розглянути основні оціночні судження стосовно зазначених питань і запропонувати власний варіант відповідей на них.

З огляду на належність стратегічної ініціативи агресору, цілком логічно почати з опису ситуації, в якій, ймовірно, перебуватиме російська сторона. Накреслення ліній зіткнення вже сьогодні дає можливість прогнозувати межі амбіцій РФ щодо подальшого просування вглиб території України.

2. ЯК МОЖЕ НАДАЛІ БАЧИТИ СВОЮ МЕТУ АГРЕСОР?

Певні оперативні перспективи для противника проглядаються на Ізюмському та Бахмутському напрямках. Імовірною кінцевою метою таких дій може розглядатися вихід на адміністративний кордон Донецької області. Ще більш привабливою для противника може виглядати перспектива просування на

Запорізькому напрямку. Вона забезпечує подальші дії на північ та створення прямої загрози оволодіння Запоріжжям та Дніпром, що в свою чергу призведе до втрати українською стороною контролю над значною частиною Лівобережної України. Не виключені з порядку денного і повернення до задуму захопити Київ та загроза повторного розгортання бойових дій з території Республіки Білорусь.

Але найбільше можливостей відкриває подальше просування на Південнобузькому напрямку з оперативного плацдарму на правому березі річки Дніпро. Успіх на Півдні, за умови його швидкого та вірного використання, може мати подвійний ефект. З одного боку, цілком реальні перспективи оволодіння Миколаєвом та Одесою. З іншого – створення загрозливого напрямку в бік Кривого Рогу, а в подальшому – і загрози центральним та західним регіонам України.

Свідомо не станемо звертатися до умов, за яких РФ буде вимушена реалізовувати такий імовірний замисел. Водночас не станемо і відкидати весь спектр супутніх стратегічних та навіть глобальних проблем для РФ. Можна згадати і міжнародну ізоляцію, і частковий економічний тиск у вигляді міжнародних санкцій, складнощі із загальною мобілізацією та нестачу сучасного озброєння і обладнання, яка з часом буде лише гострішою.

Крім суто воєнного, такий характер стратегічних дій на Сході і Півдні України принесе РФ додаткові політичні та економічні дивіденди. Серед них – забезпечення безпеки самопроголошених республік і логічне, хоч і запізніле завершення так званої “спеціальної операції”, унеможливлення доступу України до Чорного моря, контроль над ключовим елементом енергетичної системи країни – Південноукраїнською АЕС тощо.

3. ЧОМУ КРИМ КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР, АЛЕ НЕ ЄДИНИЙ?

Нескладно прийти до висновку, що основою такого багатообіцяючого успіху на Півдні і, певною мірою, на Сході, в територіальному сенсі, є надійна оборона і збереження контролю над тимчасово окупованою територією Автономної Республіки Крим. І справді, Крим був і залишається основою для ліній комунікацій на південному стратегічному фланзі російської агресії. Територія півострова дозволяє розміщення значних угруповань військ та запасів матеріальних засобів. Нарешті, в Криму – головна база Чорноморського Флоту і мережа аеродромів для нанесення авіаційних ударів практично на всю глибину території України. Окремі аналітики схиляються до думки, що саме контроль над територією півострова Крим є центром тяжіння для російських сил у цій війні.

Однак при зверненні до ситуації, в якій, ймовірно, знаходитимуться Збройні Сили України в 2023 році, все видається вже не настільки однозначним. По суті, для ЗС України обстановка представлятиме собою складну комбінацію із фактичного положення лінії зіткнення, наявних ресурсів і комплекту боєздатних військ, та, вочевидь, знаходження стратегічної ініціативи в руках противника.

Разом з цим, продовжуючи цю логіку, висловимо вагомі застереження щодо накреслення лінії зіткнення з точки зору української сторони. Її контури мають вкрай невигідну конфігурацію знову ж таки на Ізюмському та Бахмутському напрямках. Суттєві вклинення противника сковують будь-який оперативний маневр для українських військ і вимагають, по суті, подвійного комплекту сил для його стримування. Особливо гостро це відчувається через нестачу засобів вогневого ураження та ППО.

Не краще виглядає і ситуація на Півдні та Сході. Вже зазначалося про загрозу просування противника в напрямку Запоріжжя. Додатково, не зникає небезпека розвитку противником часткового успіху з напрямку Гуляй Поле, що, за певних умов, може створити загрозу охоплення всього угруповання українських військ на Сході. Наявність у противника оперативного плацдарму на правому березі річки Дніпро вимагає додаткових зусиль для запобігання його розширенню.

4. КОНТРУДАРИ ЗСУ: ЩО ДЛЯ ЦЬОГО ПОТРІБНО?

Єдиним шляхом кардинальної зміни стратегічної ситуації, беззаперечно, є нанесення ЗС України протягом кампанії 2023 року декількох послідовних, а в ідеальному випадку – одночасних контрударів. Зайвим є наголошувати окремо на їх суто військовому, а також політичному та інформаційному значеннях. Водночас, питання їх організації та здійснення потребує більшої уваги.

Отже, які сили і засоби для цього потрібні? Якщо розглядати кампанію 2023 року як переломну, то для розгляду нам необхідно повернутися до визначення центру тяжіння для РФ у цій війні. Адже лише ефективний вплив на центр тяжіння противника може призводити до змін у перебігу війни.

За умови, якщо таким центром тяжіння визначати контроль над півостровом Крим, логічно припустити планування на 2023 рік операції або серії операцій з оволодіння півостровом. Таке планування має передбачати, перш за все, наявність необхідного комплекту військ. І мова може вестись точно не про військові частини та з'єднання ЗС України, які вже зараз діють на 2500 км фронту від Херсона до Ковеля.

Підготовка наступальної кампанії вимагає створення одного або декількох оперативних (оперативно-стратегічних) угруповань в складі від десяти до двадцяти загальновійськових бригад - в залежності від замислу і амбіцій українського командування. В обстановці, що складається, зазначене може бути зроблене виключно шляхом заміни основних зразків озброєння вже існуючих бригад на сучасні, які надаються партнерами України. Окремо слід виділяти необхідність отримання від партнерів додаткової кількості ракет і боєприпасів, артилерійських систем, ракетних комплексів, засобів РЕБ тощо.

Все це потребуватиме консолідації зусиль всіх країн-партнерів України, тривалого часу і значних грошових видатків.

Власне кажучи, все перелічене вище прямо залежить від наявних ресурсів та лише від них. І якщо з чисельністю персоналу ситуація, ймовірно, буде виглядати достатньо непогано для ЗС України, то стосовно важкого озброєння і боєприпасів такого сказати ніяк не можна. Але, в будь-якому випадку, за наявності політичної волі, завчасного і продуманого планування, із використанням виробничої бази і запасів провідних країн світу, створення і оснащення належним чином такого роду угруповання у складі ЗС України є абсолютно реальним.

Але й окреслений підхід до визначення завдань воєнної кампанії 2023 року для ЗС України здається занадто одностороннім.

5. ЯКЩО ЗАГАРБНИК НАВІТЬ ВТРАТИТЬ КРИМ

Тож, ми знову вимушені повернутися до визначення українською стороною центру тяжіння противника. Залишимо осторонь правомірність прив`язки поняття “центр тяжіння” до певної місцевості або регіону на стратегічному рівні. Зазначимо лише, що він є джерелом моральної і фізичної могутності, сили і спротиву – того, що Клаузевіц називав “зосередження всієї потужності і руху, від якого залежить все…, точка, на яку має бути направлена вся наша енергія”[1]. Припустімо, ЗС України досягли повного успіху в кампанії 2023 року та оволоділи півостровом Крим.

Вкрай позитивне політичне та інформаційне значення такого стратегічного успіху переоцінити важко. Разом з тим, по-іншому можна оцінювати воєнне значення такої перемоги. РФ втрачає базу для Чорноморського флоту, аеродромну мережу, значну кількість запасів матеріальних засобів і,

найімовірніше, значну кількість особового складу і техніки. Водночас, ніщо не може суттєво завадити болісному, але цілком реальному перебазуванню Чорноморського флоту до військово-морської бази Новоросійськ на східному узбережжі Чорного моря і військова присутність агресора в регіоні буде збережена разом із загрозою ракетних ударів. Подібне можна припустити і для використання російською авіацією, наприклад, аеродромів Приморсько-Ахтарськ та Єйськ. Втрата значної кількості запасів матеріальних засобів для ЗС РФ матиме лише тимчасовий ефект. Втрати в особовому складі й техніці, щонайменше, в плані чисельності, росіяни з часом можуть поповнити.

Підсумовуючи сказане та обговорюючи вже подальші перспективи, після 2023 року, можна вести мову лише про новий етап протистояння. Звісно, з іншими вихідними даними і перспективами, але знову ж таки – триваючий конфлікт, втрати життів, витрати ресурсів і до кінця невизначений кінцевий результат.

Пропонується дещо інший підхід до визначення центру тяжіння російських сил і самої суті цієї війни.

6. ДИСПРОПОРЦІЯ В СПРОМОЖНОСТЯХ УКРАЇНИ ТА РФ: ЯК ЇЇ НІВЕЛЮВАТИ?

Головною особливістю військового протистояння з ЗС РФ є навіть не суттєва відмінність в чисельності сил і засобів сторін на користь росіян, і навіть не значні просторові показники стратегічної операції проти України. Визначальною є вирішальна диспропорція в *спроможностях*.

Найбільш показовим її втіленням є різниця в граничній досяжності засобів ураження. Якщо для ЗС РФ вона становить до 2000 км з урахуванням дальності польоту крилатих ракет повітряного базування[2], то для ЗС України

вона фактично обмежена 100 км дальністю польоту ракет і глибини розташування стартових позицій застарілих ОТРК[3]. Таким чином, з початку широкомасштабної агресії засоби ураження Збройних Сил України мають досяжність майже в 20 разів меншу, ніж має противник. У перекладі на мову військової практики це означає, що ЗС України, в кращому випадку, можуть завдавати удари застарілими засобами ураження лише на глибину оперативного тилу противника. В той час як противник здатний безкарно завдавати точкових ударів по цілях *на всю глибину території* країни.

Саме це має розглядатися як центр тяжіння ЗС РФ з військової точки зору. Доки таке положення буде зберігатися, ця війна може тривати роками.

Як цьому зарадити?

Звісно, неможливо одночасно позбавити противника такої суттєвої переваги. З огляду на чисельність і наявність ресурсів в розпорядженні ЗС РФ, викликає сумнів сама можливість усунути її повністю. Але цілком можливо протиставити противнику свою спроможність діяти подібним чином і на подібну дальність.

РСЗВ M142 HIMARS та ракети ATACMS. Фото: Mariusz Burcz

Мова йде, звісно, про постачання партнерами України для ЗСУ систем озброєння або певних найменувань боєприпасів із відповідною дальністю дії. На увазі мається не тільки і не стільки певні найменування, такі як, наприклад, ракета MGM-140B ATACMS Block 1A для РСЗВ Himars. Має бути застосовано комплексний підхід до переоснащення артилерії, ракетних військ, тактичної авіації і Військово-морських сил ЗС України та інших складових їх могутності. Обговорення повинно вестись стосовно створення або нарощування *спроможностей*, а не виключно про кількість озброєння і обладнання для бригад, що плануються до переоснащення.

Тільки в цьому випадку можна обговорювати вплив на реальний центр тяжіння рф у цій війні. Він полягає в її “віддаленому” - в розумінні більшості росіян - характері. Завдяки цьому віддаленню громадяни РФ не так болісно сприймають втрати, невдачі, а головне – вартість цієї війни в усіх її розумінням. Переконливим прикладом правильності такого підходу в поточному році є успішні зусилля ЗС України з фізичного перенесення бойових дій на тимчасово окуповану територію АР Крим. Йдеться про серію успішних ракетних ударів по кримським авіабазам противника, перш за все – по аеродрому Саки[4]. Завдання ЗС України на 2023 рік - зробити для росіян та в інших окупованих територіях ці відчуття гострішими, природнішими і цілком відчутними, попри значну відстань до цілей.

Варто поставити питання ще ширше і запитати себе: що є джерелом впевненості, готовності, а головне – необхідності для керівництва РФ і російського суспільства підтримувати війну проти України і щиро вірити в правильність її завершення?

Крім загальновідомих для цього підстав, таких як прагнення до щонайменше регіонального лідерства, різного роду “вставання з колін” і відверто імперських зазіхань, таких прийнятних для пересічного росіянина, є і суто практична з них. Вона відноситься саме до принципів застосування воєнної сили ЗС РФ. Виражена вона в агресивному стилі війні на знищення проти

держави, яка, з огляду на рівень оснащення її збройних сил, неспроможна буде адекватно діяти проти російських військ у відповідь. Спрощено кажучи, справа саме в безкарності, яку забезпечує фізична віддаленість. В цьому і полягає дійсний центр тяжіння противника. І ми не маємо права залишати його без належної уваги.

Картина може кардинально змінитися при відповідному плануванні та правильній роботі з країнами-партнерами України. Комплексне, із належним перспективним баченням, оснащення і переоснащення ЗС України системами озброєння відповідної дальності дії повинні стати тим самим омріяним гейм-чейнджером. Тільки за умови вирівнювання балансу по досяжності засобів ураження і, таким чином, розхитування зазначеного центра тяжіння противника можна говорити про перелом в ході війни.

Очевидно, що оперативні й стратегічні перспективи на 2023 рік для України в разі отримання відповідних засобів по-іншому виглядатимуть зовсім інакше, ніж сьогодні. Наявність навіть самої загрози використання ЗС України засобів ураження відповідної досяжності буде примушувати РФ по-іншому розглядати і природу, і перебіг, і результат нашого протистояння.

Втім, отримання відповідних систем озброєння від партнерів може розглядатися Україною лише як рішення для перехідного періоду. З перших днів широкомасштабної агресії РФ для української сторони гостро стоїть проблема відновлення і налагодження *власного проектування і виробництва* зразків високотехнологічного озброєння. І тактико-технічні вимоги до таких зразків вже мають включати відповідні параметри, зокрема, щодо дальності застосування. Беззаперечно, що національні зусилля України в цьому напрямку відкривають безмежні можливості міжнародного військово-технічного співробітництва з країнами-партнерами.

7. ОСНОВА УКРАЇНСЬКОГО СУПРОТИВУ - ЗНАЧНА ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНА ДОПОМОГА ПАРТНЕРІВ

Розглядаючи перспективи співпраці з партнерами із постачання Україні озброєння, доцільно розглянути два суттєвих фактори, які вже з самого початку агресії мають неабиякий вплив на прийняття відповідних рішень, строки і обсяги надходжень.

Перший з них – хибне уявлення про масштаби російсько-української війни. Незважаючи на достатню кількість широкодоступної інформації, сучасному поколінню, світу, і європейцям, перш за все, важко уявити собі в реальності бойові дії в стилі Другої світової війни. Лінія зіткнення довжиною в тисячі кілометрів, десятки тисяч одиниць військової техніки, більш як мільйон людей, які прямо або опосередковано беруть участь в цій війні зі зброєю в руках. Сирени повітряної тривоги та ракетно-бомбові удари по цивільних містах, біженці і військовополонені, форсування річок та спроби танкових проривів – все це для абсолютної більшості людей в світі залишається лише примарною реальністю світових воєн минулого сторіччя.

Водночас, для народу і ЗС України все перелічене вже стало невід'ємною складовою повсякденного життя. По залученню особового складу і техніки протистояння України російській агресії вже перевищило окремі показники бойових дій на її території в ході Другої світової війни. Розгортання ефективного супротиву більш як 300-тисячному угрупованню ЗС РФ потребувало мобілізації до ЗС України сотень тисяч людей і оснащення їх десятками тисяч зразків військової техніки. А щоденні витрати боєприпасів ЗС України, наприклад, артилерійських снарядів з розрахунку на одну гармату, в середньому втричі перевищують показники Королівської артилерії Британської армії в часи Першої світової війни. З урахуванням тривалості війни і перспектив на кампанію 2023 року, навряд чи ці показники будуть зменшуватись.

Відбиття Україною агресії з боку супердержави потребує і ще довго потребуватиме значних матеріальних ресурсів і грошових витрат. У 2023 році матеріальною основою українського супротиву повинна залишатися значна за обсягами військово-технічна допомога країн-партнерів. Адже попри власні втрати від економічних санкцій, залежність від російських енергоносіїв і окремі спроби "умиротворення" РФ, світова історія не пробачить жодній країні світу потурання кривавому хижаку, який лише п'яніє від нової крові.

Другим фактором є пряма загроза застосування, за певних обставин, ЗС РФ тактичної ядерної зброї. Бойові дії на території України вже продемонстрували, наскільки РФ нехтує питаннями світової ядерної безпеки

навіть у війні із застосуванням звичайних засобів[5]. Зокрема, з липня 2022 року на території Запорізької АЕС російські війська облаштували військову базу, розмістивши важку артилерію, зокрема, реактивні системи залпового вогню БМ-30 “Смерч”[6].

Важко уявити, що навіть ядерні удари дозволять РФ зломити волю України до супротиву. Але не можна ігнорувати загрозу, яка з’явиться для всієї Європи. Не можна також і повністю виключати імовірність прямого втягування провідних країн світу в “обмежений” ядерний конфлікт, за яким вже напряму проглядається перспектива Третьої світової війни.

Знову вимушено, але вкрай необхідно, повернутися до джерела російської впевненості, а саме – до безкарності. Будь-які спроби практичних кроків щодо застосування тактичної ядерної зброї мають бути припинені з використанням всього арсеналу засобів, які є в розпорядженні країн світу. Адже, починаючи з цього моменту, РФ вже стане не лише загрозою для мирного співіснування України, інших її сусідів і низки європейських країн, а й державою-терористом воістину світового масштабу.

На наш погляд, саме з урахуванням такої складної і неоднозначної комбінації факторів повинні розглядатися перспективи військової кампанії 2023 року. Лише їх повне і комплексне врахування дозволить створити передумови для завдання Україною поразки збройним силам країни-агресора і припинення руйнівної війни всередині Європи.

—

Валерій Залужний, *Головнокомандувач Збройних Сил України, член Ради національної безпеки і оборони України, генерал*

Михайло Забродський, *перший заступник Голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони і розвідки, генерал-лейтенант*

—

[1] Wade, N. (2009). The Joint Forces Operations and Doctrine (2nd ed.). Lakeland, FL: The Lightning Press.

[2] Перш за все маються на увазі КРПБ Х-55/Х-505 і Х-101.

[3] Модернізований ракетний комплекс 9К79-1 “Точка-У” почав надходити у війська 1989 році. ОТРК “Точка-У” має заявлені дальність до 120 км і кругове імовірне відхилення до 95 м.

[4] Аеродром постійного базування 43-го морського штурмового авіаційного полку авіації Чорноморського Флоту ВМФ РФ. Один з п’яти основних аеродромів на території півострова Крим, які російська авіація з лютого 2022 року використовує для ударів по території України. В результаті комбінованого удару по аеродрому 9 серпня 2022 року з ладу виведено до російських 10 літаків Су-24 і Су-30М.

[5] Чорнобильська АЕС знаходилася під контролем російських військ з 24 лютого по 2 квітня 2022 року. Запорізька АЕС знаходиться під контролем російських військ з 4 березня 2022 року.

[6] Hinshaw D., Parkinson J.(2022, July 5). Russian Army Turns Ukraine’s Largest Nuclear Plant Into a Military Base. The Wall Street Journal.

***

Післямова

Dmytro Lykhoviy

Головне зі статті Залужного і Забродського, якщо вам ліньки її читати всю:

1. Війна 100% перейде на 2023 рік, а може, й далі.
2. Мск можуть наступати на Ізюмському й Бахмутському напрямках - там у них порівняно більше перспектив, можуть лізти на Запоріжжя, Дніпро, Кривий, Одесу, Миколаїв, і на Київ теж, та і взагалі на центральні й західні області.
3. Але й ЗСУ можуть наступати, де їм треба. Зокрема, на Південному напрямку та на російський ключовий плацдарм у цій війні - Крим.

4. Здобути Крим у 2023 році можливо. Хоча для цього потрібно сформувати додатково 10-20 бригад (це до 100 тис. мобілізованих додатково) і озброїти їх новою зброєю й технікою.

5. До речі, так, ЗСУ зробили "бавовну" в Саках і Джанкої ракетними ударами. І подивіться, як змінилося сприйняття життя кримчанами: "мамулєчка, надо свалівать отсюда".

6. Коли ЗСУ звільнять Крим, війна не закінчиться, бо мск перебазують флот у Новоросійськ, а ракети, наприклад, ще й під Єйськ абощо і продовжать стріляти.

7. Що погано - те, що мкські ракети б'ють на 2000 км (на всю глибину України), а наші - на 100 км, у 20 разів ближче. Тому лапотники і вважають себе захищеними і безкарними у своїх мухосранських та хочуть воювати далі.

8. Наша можливість перемогти - це отримати від союзників релевантне ракетне озброєння, щоб діставати мск навіть у Москві і дальніх мухосранських. Тоді вони теж захочуть свалівать і прекращать, як і кримчани.

9. Такі ракети можна як отримати від Заходу, так і виробити в Україні, без політичних обмежень до застосування.

10. Ще треба якось донести європейцям, що в нас тут війна в стилі і в масштабах 2СВ, із фронтом на тисячі км, а за деякими показниками залученості України - вже й більше, ніж у 2СВ.

11. Застосування лаптями тактичної ядерної зброї теж не виключене (і на ЗАЕС тривожно). Але то таке, воюватимемо далі. А от західні партнери будуть змушені ще посилити підхід до мск і зрештою поставити їх на місце.

Від себе додам:

Це дуже знакова стаття. Фактично, це перший такий великий виступ головкома Залужного з початку війни. І заодно аналіз-прогноз її другого року.

Залужний і Забродський красавчики. Вони говорять із народом на дуже серйозну тему як із дорослими людьми, а не як із дітьми чи публікою на концерті "Кварталу". Вони показують, за рахунок чого і як саме ми можемо перемогти - якщо йдеться про перемогу на полі бою, а не про політичні угоди станом на теперішнє становище чи мрії зі світу фентезі.

Зауважте: в статті немає жодного слова про можливість якихось компромісів чи домовленостей з РФ "десь посередині", з винесенням за дужки Криму, Донбасу абощо. Тільки війна до перемоги, хоч би якою тривалою і масштабною вона була.

Вибір Забродського у співавтори Залужного теж показовий.

Інша справа, чи захоче народ це чути. Бо в статті немає простих відповідей на складні запитання. Навпаки.

Тому, можливо, ця стаття матиме основними адресатами наших західних партнерів і ту саму гсню.

Стаття вийшла напередодні 5-го засідання союзників у форматі "Рамштайн" і має на меті:

а) переконати їх, що Україна воює ефективно, результативно має всі шанси на успіх;

б) заохотити їх до поставок потужнішої зброї, зокрема ракет а-ля ATACMS і далі;

в) зняти (чи почати знімати) блок на застосування ракет ЗСУ по "ісконній" території Росії.

Дещо зі статті може бути свідомою дезінформацією, дещо - переключенням уваги. Адже війна - мистецтво обману (Сунь-цзи). Але гсня хай трепєще.

https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3566162-ak-zabezpeciti-voennu-kampaniu-u-2023-roci-ukrainskij-poglad.html?fbclid=IwAR3U_Elmmi_YKjkMAheezJWGZylIYSBPtevORUrTuHRZ-38JT-BG26TVaEE

***

№ 614.

ТОМ КУПЕР. ВІЙНА В УКРАЇНІ 7 ВЕРЕСНЯ 2022

Вер 7, 2022 79

Це сьогоднішній звіт Тома Купера про українські наступальні операції в районі Харкова та на Херсонщині. Поруч того, це НАЙСАРКАСТИЧНІШИЙ ЗВІТ Тома Купера. Плюс маємо дотепні меми… Просто насолоджуйтесь.

Учора для Укр… росії був великий день. Тож мушу попередити: після моніторингу реакцій російських соцмереж за минулі 36-48 годин мені дуже важко стриматися, і цей допис аж розпиратиме від сарказму.

Почну з того, що я серйозно занепокоєний станом голосу й пальців одного з вишестоящих начальників у москві — генерал-майора конашенкова. Вчора я втратив лік його заявам — десь на чотирнадцятій чи п'ятнадцятій. Та він за минулий тиждень випустив їх менше. Втім, воно й зрозуміло: стільки добрих новин для росіян. Із математикою я перестав дружити ще років 40 тому, але але переглянувши конашенківські звіти, нарахував загалом 20 000 знищених українських бойовиків, 6-7 знищених бригад Збройних сил України, чотири знищені американські БМП "Бредлі" і… ще багато-багато-пребагато інших знищених штук… Тому, здається, цілу українську армію можна вважати знищено-знищеною… (наголос на подвійному знищенні з тенденцією до подальшої знищено-знищено-знищеності).

1. БИТВА ЗА ДОНБАС

Харків… росіян застали… ой, тобто не застали зненацька. Ну, ви ж розумієте, росіян не можна застати зненацька. Вони ще кілька тижнів тому передбачали, що українці наступатимуть. Та в тих краях кожен горобець знав усе в деталях про підкріплення, що надходили до українських позицій на південному сході від Харкова, про підступні плани підступних укрів… але… (яке ж неприємне слово)… і "все ж"… ці укропи рано вранці наважилися вдарити з HIMARS-ів по російських позиціях у Волоховому Яру, Яковлевому, Вербівці, та ще й по залізниці у Куп'янську.

Невдовзі після того 3-тя танкова і одна з бригад Тероборони проминули позиції росармії у Вербівці, оточили Балаклію з півночі, звільнили Яковенкове, а тоді увійшли у Балаклію з півночі. І спричинили такі втрати і паніку серед особового складу полку "лнр", який утримував місто, що солдати, перед тим як утекти, підірвали міст, що використовувався для постачання російських військ на правому березі Сіверського Дінця.

Але… звісно, причин для паніки не було, і саме тому з Балаклії в паніці втекли не тільки солдати "лнр", а й — за даними російських джерел — також український командир, відповідальний за проведення цієї операції. Мабуть, виглядало це все приблизно як у шоу Бенні Гілла, коли вкінці всі дружно біжать одне за одним. Спершу сепаратисти, потім росіяни, а за ними українці. Вони біжать, біжать, біжать, аж поки добігають до групи сіл — Морозівки, Савинець, Раківки, Довгалівки і Залимана — за 15-20 кілометрів на СХІД від Балаклії.

А щоб вам було ще цікавіше, висловлю здогад, що українці на той момент уже контролювали Залиман.

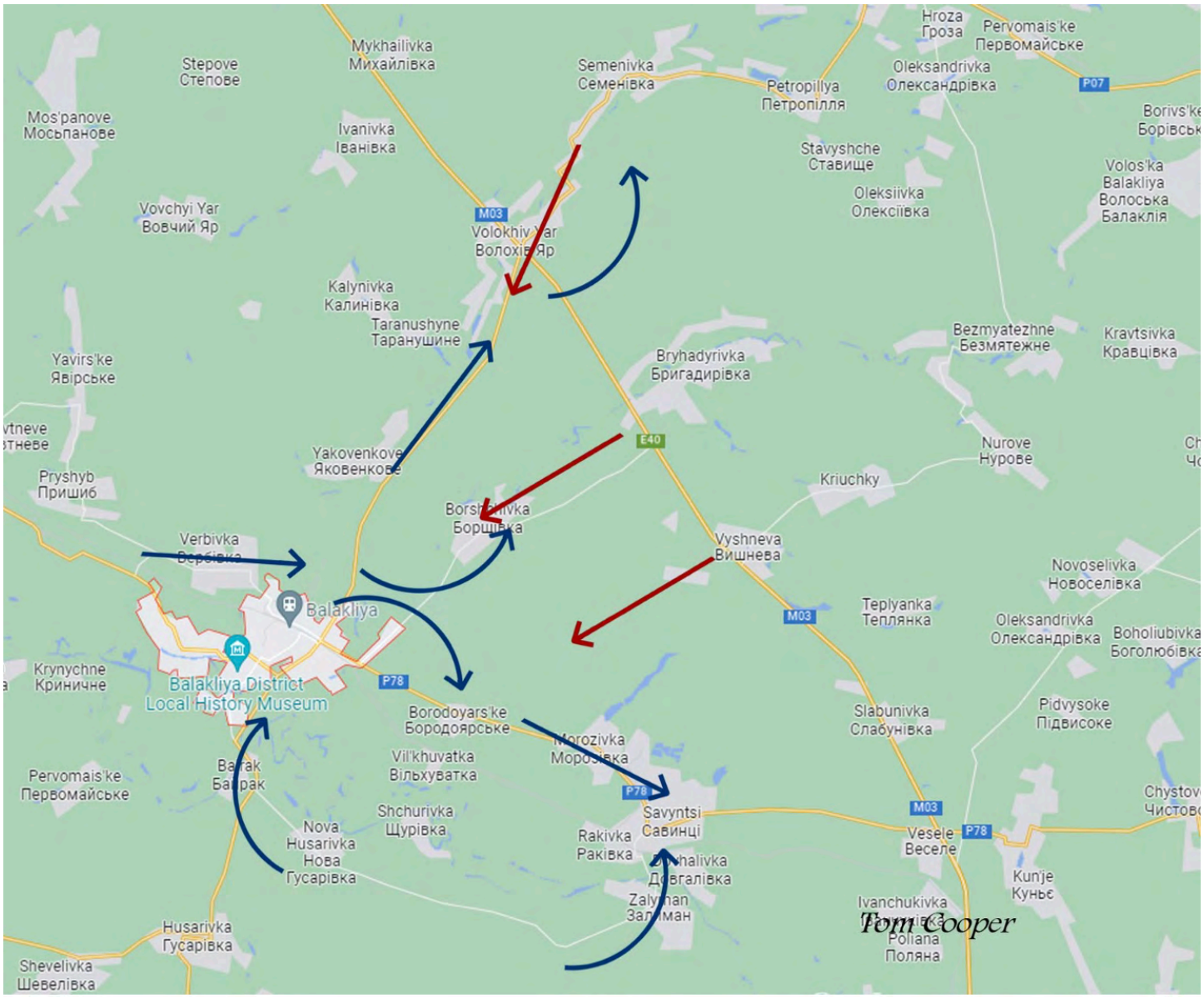
…а це, по суті, означає ось що: усі російські війська на правому березі Сіверського Дінця у тому місці — а саме у південній частині Балаклії, у

Байраку, Новій Гусарівці, Норцівці тощо — відрізані, оточені й перебувають у дуже скрутному становищі. По обіді російськими соцмережами почали поступово ширитися заклики молитися за “героїв із самари і башкирії… і саратова також”.

(…еге ж, місяць тому я “помилився” щодо СОБРу, до його складу таки входить спецпідрозділ поліції з саратова, і його було розміщено в цьому районі…)

…так шкода цих солдатиків, правда?

Принаймні я впевнений, що путін почуватиметься набагато краще, якщо повернеться спостерігати за навчаннями «Восток-22»: росармія там постійно перемагає…

Моя реконструкція того, що відбувалося в районі Балаклеї вчора (6 вересня 22) вранці. Я також ввів приблизні напрямки відомих російських контратак. Найсильніша з них проходила через Волохів Яр, але завершилась поразкою. Українці продовжили наступ у

північному напрямку… Зачистка розрізнених російських військ у центральній та східній Балаклеї триває досі.

Але знову ж таки: приводів для паніки немає. Російська артилерія та авіація «працюють», російські ветерани війни в Афганістані 1980-х вже контратакують, використовуючи снаряди північнокорейського виробництва. З району між Бригадирівкою та Борщівкою, що за 10 км на північ від Балаклії. А це означає, що українців у Балаклії взагалі немає. [сарказм автора – перекл.] Зрозумійте це, нарешті. Тому про глибокий прорив українців не може бути й мови…

Це був той момент, коли я вперше зафейспалмився…

«Фейспалм п’яти старійшин. Це коли звичайного феспалму не досить»

На сході більше подій, особливо в районі Бахмута, де ПВК «Вагнер» стверджує, що взяла під контроль всю Кодему — показавши відео проїзду від Вуглегірської ТЕС до перших кількох будинків на південному боці села.

В районі Слов’янська… ні, це неправильний опис… в районі Лиману, звільнивши три дні тому Озерне (чи принаймні зайнявши більшу частину), українці вчора звільнили Брусівку та Старий Караван. Це означає: так, вони однозначно перейшли Сіверський Донець і в цьому районі також.

На лінії розмежування, тим часом, росармія за допомогою ТОС-1 гордо розтрощила цілу ділянку Первомайського [*Миколаївська область – перекл.*].

Деякі росіяни, які ще не впали в маячню через всі оті “перемоги”, згадані вище і нижче, або не обговорюють Байдена, кулінарію та спорт, у білій гарячці стверджують, що III армійський корпус розпочав (звісно ж «довгоочікуваний») наступ на Запоріжжя, зайнявши два села на захід від Оріхова, а тому передбачають його швидке просування в північному

напрямку. Як зазвичай, жодних доказів на підтримку таких тверджень не надають.

2. ХЕРСОН

2-1) Північ

Коротка версія:

> розгромлена [у звітах росіян – ред.] 128-ма гірська бригада вчора була «всюди». Зрештою, за всіма звітами, які я бачив і читав, вона мала бути десь між Черешневим і Гаврилівкою на Дніпрі. Єдине, у чому я впевнений (і з чим погоджуються навіть росіяни), це те, що вона звільнила Нововоскресенське (гаразд, росіяни не згадують 128-му, тому що всі знають, перш за все дописувачі соціальних мереж із Великобританії, Південної Африки та Аргентини, що її вже було знищено…).

Насправді це означає, що

> 128-ма просунулася принаймні на десяток кілометрів протягом приблизно 24 годин. Я впевнений, що вся Німеччина і половина Австрії погодяться, що це дуже схоже на «невдалий наступ»…

Враховуючи такий розвиток подій, я думаю, що українське Оперативне командування «Південь» вважає цілком окей, якщо десантники і “вагнерівці” утримуватимуть південь Архангельського, принаймні до тих пір, поки українці не зайдуть далеко південніше від цієї території…

2-2) Інгулецький плацдарм

Згідно з (насправді найавторитетнішими) російськими джерелами, повітряно-десантні війська знищили всі три українські мости через Інгулець — принаймні в 9-й чи 10-й раз. А коли українці спробували побудувати новий, його зруйнували залпом БМ-27. Тоді «5-та (українська) штурмова хвиля», про яку всі росіяни знають, що вона складається з погано підготовлених «фольксштурмів [загони народного примусового ополчення у нацистській Німеччині – перекл.] і жінок за кермом БМП-1» — перетнула річку, щоб продовжити наступ…

Ніхто там чомусь не дивується, як же хтось міг перетнути Інгулець, якщо всі мости розбиті? …чи як сталося, що після всіх тих знищень Інгулецького плацдарму ота надокучлива українська 35-та морська піхотна бригада не лише захопила десантників у Костромці, а й звільнила Безіменне та Щасливе і все

лише для того, щоби за підтримки 17-тої танкової проїхати аж до с. Чкалове (якщо вони ще не зайняли цей населений пункт)…?

Ви чимось збентежені? Не зважайте. Я впевнений, що російські соцмережі швидко перегрупуються та розпочнуть нову контратаку, а потім знову зруйнують плацдарм. Повірте, це так просто: введіть на клавіатурі/смартфоні слово «знищено», а потім додайте географічне найменування…

У реальності ми бачимо, що 20-та і 49-та російські армії зараз намагаються побудувати нову лінію оборони, далі на південь. Їх прикривають дві БТГр 76-тої десантно-штурмової дивізії та 124-го танкового батальйону – і всі вони товчуться в районі Чкалового. Тобто там було щось як перегони, хто першим туди дійде: українська морська піхота чи російські десантники.

З Нової Каховки на північ також перекинули одну БТГр амурської бригади [*схоже йдеться про 38 ОМСБ – перекл.*] і ще одну з 126-тої бригади берегової оборони: обидві вчора перейшли зі східного берега Дніпра (див. мої попередні звіти).

2-3) Південь

Останні кілька днів багато онлайн-росіян закликали «хай [українці] приходять, хай приходять». Тепер деякі з них жаліються на відсутність артилерійської підтримки та некомпетентність командирів. Звучить іронічно? Зачекайте.

Є кращі новини:

> стає все більш очевидним – українці рухаються настільки швидко, у стількох місцях й напрямках одночасно, що від них “перегріваються” командні, комунікаційні та організаторські здатності штабів 20-тої та 49-тої армій. Зате повітряно-космічні сили [росії] тепер «працюють» вдосконалено і таким чином збираються врятувати ситуацію.

У травні-червні 2017 року в Сирії їх літаки-перехоплювачі Су-30СМ (ціна: 60 мільйонів доларів США) виконували вильоти близької авіаційної підтримки, озброєні некерованими ракетами калібру 80 мм. За останні п’ять років, під час правління путіна російські збройні сили настільки просунулися, що тепер ПКС літають на своїх супер-турбо-вундерваффен [іронічно “дивозброя” – перекл.] Су-35С (ціна: 83 мільйони доларів США), озброєних тими ж 80-мм некерованими ракетами що підходять лише для стратегії “насипай, кудись та й влучиш”…

І вони з легкістю знищують і ще повторно знищують повітряні сили ЗСУ: вищєстоящі органи заявили, що три українські Су-25 були збиті «винищувачами ПКС і ЗРК» — усі «на півночі Миколаївської області».

Як завжди, жодних доказів не надано, а значить, це не викликає жодних сумнівів…

Насправді це означає, що ситуація дуже погана, якщо вже повітряно-космічні сили [росії] залучають такі літаки в такого роду атаки — і це на додаток до Ка-52 і Су-25. Тільки от не знаю де саме їх застосовують, бо з учорашнього ранку я ще не знаходив звітів, щоб українці щось збили.

2-4) Дніпро

Вчора десь удень агентурна розвідка повідомила, що один із двох поромів росармії, які перетинали Дніпро поблизу Херсона, був підбитий українською артилерією та затонув — разом із вантажем російської військової техніки.

***

Отже, після всього цього [*фонтану сарказму – ред.*] я думаю, що візьму кілька днів відпустки. Спостерігати за цією війною останні кілька днів було хвилююче і виснажливо. Настільки, що я, наприклад, не готовий знати, через що зараз проходять учасники бойових дій. Крім того, мені потрібно трохи відпочити, поміж іншим для того, щоб належним чином перевірити різні звіти та повторно зв’язатися з кількома джерелами. Зрештою, зараз багато що швидко змінюється, а я не хочу згодовувати вам неточності.

Прекрасні новини з фронту: Том Купер бере відпустку на кілька днів

шойгу: “слава Богу, а то в мене тут водка закінчилася”

Оригінал тут

Переклад: Тетяна Саніна, Антоніна Ящук

Редакція: Ростислав Семків

Джерело тут

***

№ 615.

Ремонт зруйнованих війною мостів провалено

2022-09-08

Юрій Ніколов

Журналіст і засновник проекту “Наші гроші”, Україна

У кращому разі гроші знайдуть під закриття будівельного сезону

Історія з ремонтом доріг неочікувано вивернулася навпаки. Тепер насправді потрібні Україні ремонти не можуть розпочатися через лобізм картелістів.

…На початку серпня в української влади почало зароджуватися відчуття, що вже час витрачатися на ремонт доріг.

Перший воєнний переляк минув, зруйновані дороги та мости у критичних точках справді треба ремонтувати для транспортування харчів, палива та зброї. Тим паче тоді вже з’явилися перші натяки на те, що зарубіжні союзники нарешті почнуть давати нам долари та євро у необхідній для існування України кількості.

Грошовий кран для Укравтодору трохи відкрутили.

За першу половину серпня його підрядники отримали близько 700 млн грн. Далеко не довоєнні часи, коли такі суми виплачували іноді за один день «Великого будівництва», але, тим не менш, удвічі більше, ніж Укравтодор міг платити своїм підрядникам у червні та липні (див. рис.).

Відтак, влада почала готувати законодавче поле для повернення

зневоднених рахунків шляховиків.

Ще на початку вторгнення Верховна Рада прийняла два рішення.

1) Одним було встановлено, що гроші Дорожнього фонду мають першочергово спрямовуватися на озброєння та обслуговування старих кредитів Укравтодору.

2) А другим — скасовано акцизний податок на паливо, з якого в основному і наповнювався Дорожній фонд. Щоб на автомобілістів не так сильно тиснув злет цін.

Зрозуміло, що ділити стало майже нічого, і на дороги цього літа Укравтодор давав дуже обмежені гроші для латання зруйнованих ділянок доріг і мостів.

Йшлося про суми в кількасот мільйонів на всю Україну на місяць — незначні копійки. І на Банковій прийняли політичне рішення — повернути акцизи для поповнення Дорожнього фонду і спрямувати гроші з нього не на озброєння, а на інфраструктуру.

Відповідні законопроєкти міністр інфраструктури Олександр ***Кубраков*** почав протягувати ще на початку серпня, і в середині місяця вони потрапили в Раду. Якби все було нормально, то їх швидко проголосували б, уже у вересні акциз повернувся б у ціну палива, і в Укравтодора збільшився б потік грошей на дійсно необхідний ремонт доріг і мостів. За прогнозом ініціаторів, йшлося про 3,6 млрд грн на місяць. Небагато порівняно з «Великим будівництвом», коли на асфальтування щомісяця витрачали 10 млрд грн при курсі 28 грн за долар, але бодай щось.

Однак це була б не Україна, якби все було нормально. Тому вже вересень, а закони ще не прийнято, і у кращому разі гроші почнуть надходити десь у середині жовтня, коли дорожньо-будівельний сезон уже завершуватиметься.

Основних причин провалу дві.

№1. Гроші не на зруйновані мости, а на асфальтну маржу для корупційних конвертів?

Мінінфраструктури саме дало підстави для підозр, засекретивши перелік об’єктів, які збираються ремонтувати за акцизні податки.

Бо одна справа, коли гроші йдуть на підірвані та зруйновані пів сотні мостів на звільненій Півночі України та прифронтових територіях Сходу та Півдня. А інша — коли зібрані мільярди підуть на зручне асфальтування зручними підрядниками у зручних місцях за зручними кошторисами. Умовно кажучи, відновлення якогось мосту на Чернігівщині набагато зрозуміліше, ніж асфальтування дороги десь на Вінниччині чи у передмісті Дніпра.

На пряме запитання «Економічної правди» про ключові об’єкти для відбудови Олександр Кубраков відповів отак: «Вони вже є. Деякі затверджені постановою уряду».

Однак у відкритому доступі цього списку нема. А тому залишається тільки одна можливість дізнатись хоча б щось — «Прозорро». А там картина геть не така.

У серпні служби автодоріг оголосили закупівлі на шляховий ремонт на 390 млн грн. Лише одна стосується деокупованої Сумщини. Найбільші ж підряди — це велика дорога у передмісті Дніпра. Решта — мости і дороги, яких не

було пошкоджено ворогом (див. табл.). І майже все — тим самим фаворитам Укравтодору, які останніми роками і ділили маржу «Великого будівництва».

Таким чином, у сторонніх спостерігачів виникає цілком резонне

Закупівлі Служби автомобільних доріг, серпень 2022 року

Замовник	Об'єкт	Підрядник	Очікувана вартість, грн
САД у Дніпропетровській області	«Будівництво ділянки дороги другої черги Південного обходу м. Дніпра від межі м. Дніпра до проїзної частини залізобетонного шляхопроводу через вул. Мільмана»	ТОВ «Автомагістраль-Південь»	94 839 000
САД у Хмельницькій області	Реконструкція автомобільної дороги державного значення Н-03 Житомир–Чернівці на ділянці км 163+212 – км 166+247, Хмельницька область	АТ «Ю АР ДІ» (нова назва «Хмельницького ШБУ-56»)	78 500 388
САД у Дніпропетровській області	«Будівництво автомобільної дороги державного значення М-04 Знам'янка–Луганськ–Ізварине (на м. Волгоград через м. Дніпро, Донецьк) на ділянці обходу м. Дніпра від автомобільної дороги державного значення Н-08 Бориспіль–Дніпро–Запоріжжя (через м. Кременчук) – Маріуполь до межі м. Дніпра, км 4+200 – межа м. Дніпра» (додаткові роботи)	ТОВ «Автомагістраль-Південь»	75 783 379
САД у Вінницькій області	Будівництво прикордонного мостового переходу через річку Дністер на українсько-молдовському державному кордоні в районі населених пунктів Ямпіль–Косеуць (з розробкою проєктної документації) (додаткові роботи)	ТОВ «СУНП «Автострада»	64 240 969
САД у Львівській області	Капітальний ремонт автомобільної дороги загального користування державного значення М-12 Стрий–Тернопіль–Кропивницький–Знам'янка (через м. Вінницю) на ділянці км 0+000 – км 44+230, Львівська область (додаткові роботи)	ТОВ «Онур конструкціон інтернешнл»	33 509 989
САД у Львівській області	Реконструкція автомобільної дороги загального користування державного значення Т-14-25 Миколаїв–Городок–Жовква–Кам'янка Бузька–Бібрка на ділянці км 97+863 – км 123+370, Львівської області (додаткові роботи)	ТОВ «Онур конструкціон інтернешнл»	25 443 185
САД у Сумській області	Поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування державного значення Т-19-08 Шостка–Зноб-Новгородське–Середина-Буда (окремими ділянками) (додаткові послуги)	ТОВ «Торговий дім «Дінастія»	7 908 000
САД у Вінницькій області	Поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування державного значення Р-08 Немирів–Ямпіль, Вінницька область, км 0+000 – км 118+583 (окремими ділянками 116,2 км) (з розробкою проєктної документації) (додаткові роботи)	ТОВ «СУНП «Автострада»	3 790 300
САД у Волинській області	Поточний середній ремонт автомобільної дороги державного значення Т-18-02/М-07/-Маюничі–Велика Осниця–Красноволя–Колки-/Р-14/-Копилля–Рожище–Торчин–Шклинь-/Н-17/ на ділянці км 124 + 328 — км 130 + 453 (окремими ділянками), на ділянці від км 129+343 до км 130+420 у Волинській області (додаткові роботи)	ПП «Ространс»	2 147 344
САД у Волинській області	Послуги з експлуатаційного утримання мосту з підходами на км 62+075 ч/з р. Лютиця автомобільної дороги загального користування державного значення Т-18-02 /М-07/-Маюничі–Велика Осниця–Красноволя–Колки-/Р-14/-Копилля–Рожище–Торчин–Шклинь-/Н-17/ (аварійний ремонт)	Ще обирають	2 029 725
САД у Львівській області	(ДК 021:2015: 45453000-7 Капітальний ремонт і реставрація) Капітальний ремонт мостового переходу через р. Орявчик на км 672+728 автомобільної дороги загального користування державного значення М-06 Київ–Чоп, Львівської області (додаткові роботи)	ТОВ «Автомагістраль-Південь»	1 295 098

запитання: «Може, це просто поновлюється «Велике крадівництво» для поповнення обмілілої каси, з якої до війни роздавалися зарплатні конвертики слугам влади?».

Та дорожній картель і чорний кеш для нардепів — це лише частина проблеми і у цій історії наразі не головна. Може, дійсно пізніше буде оприлюднено контракти на відновлення мостів, справді зруйнованих війною.

У провалі швидкого старту ремонту мостів більше винні лобісти паливної індустрії.

№2. Акцизний переділ ринку

До вторгнення акцизи на паливо в Україні були такі: бензин — 2,13 євро за літр, дизпаливо — 1,39 євро, скраплений газ — 0,52 євро.

Тобто покупці дешевого автогазу платили менший акциз, ніж «нафтові» їздоки. Це відповідало світовим тенденціям. Бо вважається, що газ на автомобіль ставлять не від гарного життя. Автогаз не дає тієї тяги, що «нафтові» палива, тому на ньому здебільшого їздять невеликі автомобілі небагатих чи економних людей. Таким чином, уряди меншими акцизами на автогаз роблять автомобільний транспорт доступнішим для різних верств населення. Автомобіль не розкіш, а засіб пересування.

Однак для великих продавців палива це проблема. Маржа на автогазі становить лише 1–2 грн з літра. А різниця між оптовою і роздрібними цінами бензину і дизпалива нині перевищує 10 грн з кожного літру. Тобто продавати «нафтові» палива для потужних машин у багато разів вигідніше, ніж дешевий автогаз.

Тож коли влада вирішила повертати акциз, «хтось» вирішив, що він має повернутися не у старій пропорції, а у розмірі 1 євро на кожен вид палива.

> Це призвело б до того, що на ті самі 4 гривні мав би подорожчати і автогаз за ціною 28 грн, і дизпаливо за ціною 54 грн. У відсотках це означає, що автогаз подорожчав би на 15%, а дизпаливо — лише на 7%. З урахуванням того, що для подолання однієї й тієї ж відстані автомобілю потрібно більше газу, ніж ДП, то ціновий шок для і так не найзаможнішого споживача автогазу був би більший, ніж для середнього «нафтовика». А значить, було б створено передумови для перетікання споживачів із газового у нафтовий сектори автомобільного палива.

Вигодонабувачами цього процесу стали б великі постачальники «нафтових» палив. Їхні АЗС відомі кожному автомобілісту.

Звісно,

> неприкритий лобізм збільшення доходів однієї групи бізнесменів викликав спротив у автогазової індустрії, яку просто роздягають заради конкурентів.

І у політиків, які чудово розуміють, по яких верствах населення завдається удар заради токсичного асфальтування.

Почалися дискусії, і законопроєкт з однаковими акцизами 16 серпня не змогли поставити в порядок денний, не додали голосів навіть самі «слуги народу».

Скандал привів до пошуку виходу.

> «Слуги народу» розробили законопроєкт №7668-д, у якому ставки акцизів вже були різними — по 1 євро на літр ДП і бензину і 0,5 євро — на літр автогазу.
>
> Однак швидко прийняти знову не вийшло, бо до цього законопроєкту та до №7669 (він дозволяє витрачати гроші не на зброю, а на асфальт) нардепи подали тисячі поправок, і тепер треба ще тиждень на їхнє опрацювання.

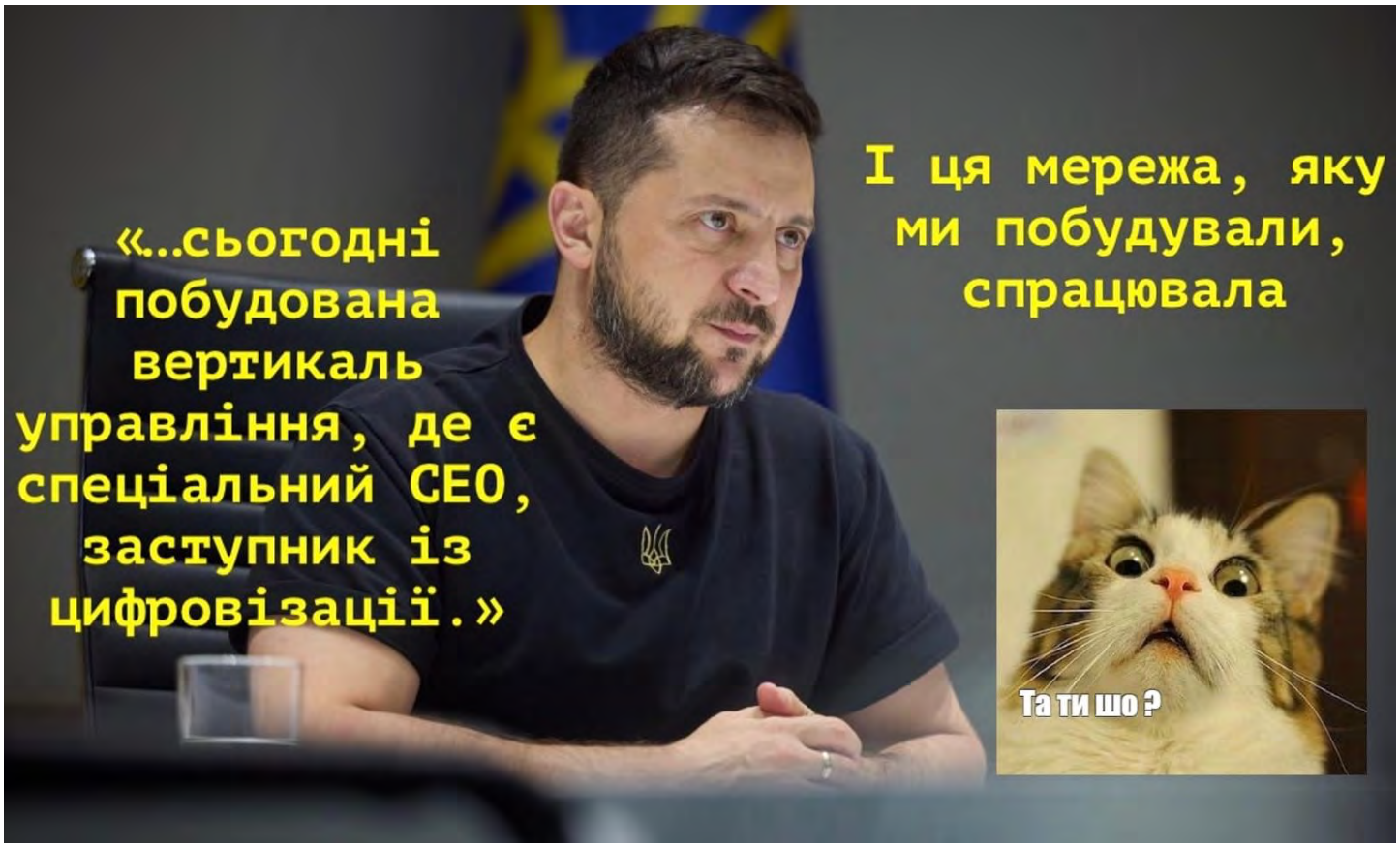
Нардеп Ярослав Железняк прогнозує, що зрештою акцизи і гроші у Дорожній фонд для ремонту мостів у кращому разі повернуться у жовтні. Наприкінці будівельного сезону.

А все могло би бути геть інакше…

***

№ 616.

Кібер-фултонська промова, не менше. Саме так я б назвав цей камінг-аут

Корсун **2022-09-08**

Віднині Україну слід величати «країною розвинутої кібербезпеки».

І це не якийсь SMM-ник ляпнув не подумавши, про це голосно та чітко повідомив сам Президент України:

https://cutt.ly/1CWyOZ3

—

Створення інфраструктури кібербезпеки дало змогу захистити українські веб-ресурси та бази даних від російських атак – Володимир Зеленський під час спілкування з керівниками американського бізнесу

6 вересня 2022 року

«Завдяки професіоналізму українських ІТ-фахівців і допомозі іноземних партнерів, зокрема таких компаній, як Amazon, українські веб-ресурси та бази даних були захищені від потужних атак, які здійснювалися з території РФ та Білорусі в перші дні повномасштабного вторгнення. Про це розповів Президент України Володимир Зеленський **під час онлайн-спілкування з керівниками великого американського бізнесу в межах відкриття Нью-Йоркської фондової біржі (NYSE)**.

«Збереження наших даних, захист даних – як державних органів, так і приватних компаній – було дуже важливим фундаментальним кроком», – повідомив він.

Глава держави зазначив, що після початку повномасштабної війни вистояли навіть ті українські сайти, які зазнали найпотужніших кібератак, зокрема портал Національного банку, сайти міністерств, Офісу Президента України. Також було захищено дані щодо постачання зброї.

Як наголосив Володимир Зеленський, це стало можливим завдяки побудові інфраструктури кібербезпеки, що було пріоритетом з початку його президенства, адже Україна мала захиститися від російських кібератак.

«Тому ми створили Міністерство цифрової трансформації України. І в кожній державній інституції, у кожному міністерстві, незалежно від того, чим воно займається, сьогодні побудована вертикаль управління, де є спеціальний CEO, заступник із цифровізації. І ця мережа, яку ми побудували, спрацювала», – розповів Президент.

Він зауважив, що в державну структуру були інтегровані найкращі ІТ-фахівці з ринку. А щоб платити їм ринкові зарплати, використовувалися різноманітні грантові програми.

Глава держави також висловив переконання, що інвестиції в Україну є вигідними як для великого бізнесу, так і для нашої країни, оскільки в Україні з’являтимуться нові робочі місця, а бізнес отримає чудові результати завдяки розумним і професійним українським фахівцям.

«Наші люди вільні, креативні, вони вкладають свій інтелект у стартапи», – зазначив він.

Напередодні війни українська сторона ухвалила рішення щодо можливості тимчасового зберігання даних за кордоном, і компанія Amazon першою відреагувала на повномасштабне вторгнення й запропонувала Україні необмежений і безкоштовний сервіс для зберігання державних реєстрів. У перші тижні війни 36 українських органів влади перенесли понад 60 своїх критичних реєстрів та систем на ресурси Amazon, серед них – Міністерство внутрішніх справ, Міністерство охорони здоров'я, системи ProZorro, Всеукраїнська школа онлайн тощо. Таким чином компанія Amazon дала змогу створити надійну резервну інфраструктуру для України.

На 6-й день війни, 1 березня, російська ракета вдарила по Національному центру резервування даних у середмісті Києва. У центрі зберігаються резервні копії держреєстрів. Але жоден базовий реєстр та жодна критична держпослуга не були зупинені, а держава стабільно працювала та швидко реагувала на виклики війни. Таким чином функціонування держави було виведене з-під фізичного та віртуального удару агресора.»

—

Ризикуючи (вкотре) викликати тупотіння ніжками у владних кабінетах, все ж прокоментую деякі з найодіозніших тез.

Теза1:

«Побудована інфраструктури кібербезпеки»

Реальність:

1) в Україні існує наразі 10 державних установ, які постійно гризуться між собою за «керівну роль» та бюджети;

2) при цьому довіра до державних кібер-інституцій у суспільстві – близька до нульової;

3) кваліфікація держпрацівників – низька або дуже низька (про це нижче);

4) у сфері «державної кібербезпеки» - вирує ніким і нічим не контрольована корупція;

5) державно-приватне партнерства відсутнє як явище, ним називають промислове хабарництво через пригодовані фірмочки та «тендери без тендерів» із заздалегідь визначеними переможцями;

6) до міжнародних програм з «розвитку кібербезпеки» допускаються лише політично лояльні експерти, жодного незалежного (та і жодного експерта насправді);

7) кіберзаконодавство – слабо розвинуте, і воно фактично не працює; кіберполіція ніяк не захищає громадян, зовсім;

8) захист персональних даних у країні просто не здійснюється, лише декларується; на більшість керівних державних посад призначаються некваліфіковані, зате «ідейно віддані» персонажі, звісно без жодних конкурсів. Тобто певна «інфраструктура» - побудована, але це точно не про кібербезпеку.

Теза2:

«Тому ми створили Міністерство цифрової трансформації України. … І ця мережа, яку ми побудували, спрацювала»

Реальність:

Справа у тому, що МЦТ зовсім, ніяк, ніколи не призначалося для виконання завдань з кібербезпеки.

> У їхньому штаті досі немає жодного(!) фахівця належної кваліфікації (або його прізвище ретельно приховується, роками). Ніхто ніколи також не чув про підрозділ кібербезпеки в МЦТ.

У листопаді 2019 в інтерв'ю виданню LB особисто керівник МЦТ ***Федоров*** промовив легендарну фразу-мем:

> *«Роль кібербезпеки дещо перебільшена»*
>
> https://cutt.ly/ECWyD8r

До того як стати міністром, він же збирався ліквідувати Держспецзв'язку (є скріншоти), а коли отримав над ним контроль – посилив «вірними людьми» та почав прославляти та просувати.

Або інший приклад:

> коли вийшов додаток Дія, офіційні особи МЦТ прямо заявляли, що не здатні забезпечити безпеку реєстрів, з яких Дія бере дані.
>
> https://cutt.ly/ICWyLvu

Що таке CEO – вже не буду пояснювати (як колишній CEO). Навіщо такі дрібниці знати Президенту України?

> ***SEO*** (Search Engine Optimization)
> ***Поиско́вая оптимиза́ция*** — комплекс мероприятий по внутренней и внешней оптимизации для поднятия позиций сайта в результатах выдачи поисковых систем

по определённым запросам пользователей, с целью увеличения сетевого трафика и потенциальных клиентов и последующей монетизации этого трафика.

Теза3:

«..в державну структуру були інтегровані найкращі ІТ-фахівці з ринку. А щоб платити їм ринкові зарплати, використовувалися різноманітні грантові програми»

Реальність:

Щодо «найкращих фахівців» - це приблизно 1/10 правди. Так, дехто був «інтегрований», але далеко не найкращі. І зовсім не в кібербезпеку.

> Це були виключно «друзі Федорова», які мали безліч напів-божевільних ІТ-прожектів різного ступеню ідіотизму, і які буквально сміялися над кібербезпекою. «Ха-ха-ха, ми всіх звільнили і все працювало» - це майже дослівна фраза з того ж-таки інтерв'ю Федорова.

А звільнили вони саме фахівців з кібербезпеки Адміністрації Президента України, які побудували потужну систему кіберзахисту, але ж «за часів злочинного режиму папередників».

У березні 2022, вже під час воєнного стану, Держспецзв'язку вдалося добровільно-примусово «мобілізувати» кількох дійсно серйозних фахівців, але навряд чи їх можна вважати «інтегрованими».

> Та й не може свіжепризначений лейтенант особливо впливати на стан кібербезпеки країни, не вірю.

А от визнання найвищим керівником виконавчої влади факту отримання своїми підлеглими інших доходів, крім офіційної зарплати (за ту ж роботу), особливо від закордонних організацій – це вже предмет розслідування НАБУ, ДБР, САП, СБУ, НПУ та інших непрацюючих абревіатур (стаття 25 Закону України «Про запобігання корупції»,

https://cutt.ly/gCWyV1e

> «…забороняється займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю».

Теза4:

«..1 березня, російська ракета вдарила по Національному центру резервування даних у середмісті Києва. У центрі зберігаються резервні копії держреєстрів.»

Реальність:

у листопаді 2021 зазначений Центр існував лише як план:

https://cutt.ly/XCWy0gO

Станом на кінець грудня 2021, згаданий Центр ще не був добудований, а МЦТ лише «забезпечила умови його функціонування»:

https://cutt.ly/uCWy80m

Інформація про початок роботи Центру – відсутня у відкритих офіційних джерелах.

Діяльність зазначеного Центру була (частково) легалізована лише у травні 2022:

https://cutt.ly/nCWuqWn

Тобто на кінець лютого 2022 згаданий Президентом «Центр резервування даних» ніяк не міг зберігати копії усіх реєстрів. Навіть не більшості, і не половини, можливо – лише окремих, тестових, у якості експерименту.

І шось я не пам'ятаю прильотів ракет по середмістю Києва.

Теза 5:

«..Але жоден базовий реєстр та жодна критична держпослуга не були зупинені»

Реальність:

Про зупинку усіх реєстрів офіційно повідомляв особисто віце-прем'єр Федоров:

https://cutt.ly/tCWuikN

Циата:

> ***«..Служби нацбезпеки відключать усі держреєстри, щоб гарантувати безпеку даних українців. Це буде до тих пір, поки ситуація в Україні не стабілізується»*** - 24 лютого 2022.

Роботу найкритичніших реєстрів почали відновлювати з середини березня 2022, а деяких реєстрів – аж у серпні 2022, хоча значна частина реєстрів не працює в нормальному режимі і донині. Наприклад, ЄДР.

Дозвіл відключати реєстри був наданий Кабінетом Міністрів України, постанова ***КМУ № 263***

https://cutt.ly/ICWusxK

Відповідно, про все це було багато офіційних та публічних повідомлень у медіа.

—

Але! У всьому цьому слід бути гнучким і розуміти «ми продаємо чи купуємо?»

Бо усі ці запевняння у потужності української кібербезпеки – зовсім не привід забути про західну «кібер-допомогу» та «кібер-лендліз», у жодному разі.

> Дія президентської програми «Ми вистояли бо ми круті як поросячий хвіст» - тимчасово припиняється під час випрошування грошей у західних партнерів грошей «на кібербезпеку».
>
> Після отримання бажаного статус «ми вистояли бо ми круті» - відновлюється.

Ось такою проголошена нова реальність. А той, хто її заперечуватиме – зрадник, агент кремля і єретик. На багаття його. Так надо. Ви нє панімайєтє.

Це просто божа роса, вмивайтеся.

***

№ 617.

Війна за гроші «Великого будівництва». Другий фронт

2021-09-22

Юрій Ніколов

Журналіст і засновник проекту “Наші гроші”, Україна

Від зміни фаворитів наші втрати не меншають

Вплив Андрія ***Єрмака*** на «Велике будівництво» до цього часу був досить формальним.

> Очільник офісу президента мав свою частину слави, але оперативний контроль і збір даних з ринку забезпечували заступник Єрмака Кирило

Тимошенко та зрозумілі йому міністр інфраструктури Олександр ***Кубраков*** і координатор «Великого будівництва» Юрій ***Голик***, під «шефірним» дахом.

Але розстановка сил змінюється, і перші тектонічні зсуви промовисто натякають:

Володимир ***Зеленський*** і Андрій ***Єрмак*** почали позбуватися зайвих ротів.

Однак, спочатку кілька слів про маржу.

Маржа — це сума, яку замовник закладає в очікувану вартість тендеру понад нормальну/ринкову вартість товарів/послуг.

В Укравтодорі маржу зазвичай розмазують по завищеній ціні асфальту та інших будматеріалів, саме тому і приховують тендерні кошториси та те, як формують очікувані ціни.

Важливо!

1) ***Маржа*** **— це не хабар і не відкат**.

2) Це просто певний **відсоток для подальшого «освоєння»**.

3) В Укравтодорі це від 10 до 50% залежно від величини та державної ваги проєкту.

Якщо *замовник* — лох, а *підрядник* — скнара, то всю маржу забере собі *виконавець*.

Якщо ж вони обоє «в темі і при справі», то маржу буде «конвертовано» і розділено по конвертах для роздачі учасникам схеми.

На свою частку маржі також претендують правоохоронці, які зрідка відкривають кримінальні провадження, але ніколи не доводять їх до кінця, бо отримують свій конверт.

Один із найпростіших способів боротьби з маржою — це справжні конкурентні торги, на яких «позасистемні» чи «договороНЕспроможні» фірми торгуються аж доти, доки бачать економічний сенс у отриманні підряду.

Такий сценарій дуже не люблять в Укравтодорі.

Тут знижки на торгах зазвичай становлять 2–4%. І от вам два свіжі приклади.

Найцікавіші події відбувалися не безпосередньо в Укравтодорі, а у відомствах, нещодавно захоплених командою *Тимошенка, Кубракова* та *Голика*.

> Одразу два дуже великі тендери продемонстрували їхню лояльність до президента Зеленського та Єрмака, виражену у цілком конкретних мільярдних сумах.

Перший — це тендер у системі ***Мінінфраструктури*** на будівництво аеродрому в ***Дніпрі***, який за 5,64 млрд грн виграло ТОВ «***Онур***».

> Багато хто розцінив його як грошовий реверанс особисто до Володимира Зеленського.

Бо пів року тому цей контракт отримала геть інша компанія — «Альтіс».

Вона виграла його за 3,95 млрд грн, ще коли міністром інфраструктури був Владислав ***Криклій***, і на аеродромний тендер допустили вісім дійсно потужних будівельних компаній.

Але...

> спочатку 1) місцева влада саботували земельні рішення, а потім 2) лояльний до офісу президента Антимонопольний комітет України на два місяці зупинив будь-які виплати підряднику.

Тож «Альтіс», вклавши у підготовчі роботи власні 100 млн грн, не отримав жодної копійки від замовника.

А коли О.Кубраков пересів з крісла очільника Укравтодору у міністерське, з підрядником узагалі розірвали контракт за невиконання угоди (докладніше про цю зарубу у статті «Скільки маржі закопають у аеродром «Дніпра»).

Після розриву контракту, в якому «Альтіс» мінімізував маржу фактично до нуля, оголосили новий тендер зі старою очікуваною сумою 5,7 млрд грн. Саме з цієї цифри «Альтіс» пів року тому спустився на торгах до 3,95 млрд (і навіть з такою знижкою вони точно не планували працювати у збиток).

Спочатку були очікування, що підряд зіллють «Автомагістралі-Південь».

> Джерела зазначали, що це улюблена компанія групи Кирила Тимошенка, та й Дніпропетровська область для неї якірна.
>
> Бо саме тут «Автомагістраль-Південь» починала брати перші мільярдні підряди за часів ***Голика*** — «тендерного»радника місцевого губернатора.

З одного боку, на них чекав *Єрмак, під яким плекала амбіції «Автострада» Максима Шкіля* (приклад про них буде нижче). А з іншого боку…

Вихід на новий рівень можливостей трохи зірвав різьбу в улюбленців Володимира Зеленського.

> Злі язики пащекували, що тимошенківський молодняк уже з міністерських позицій почав дозволяти собі зневагу до старих друзів президента.

Нібито вони могли сказати в обличчя Сергію Шефіру все, що думають про його таланти. А Шефір — це родина, а не просто бізнес. І у цьому місці Володимир Олександрович теж нібито психанув і пообіцяв голову Тимошенка Єрмаку, який мав свій план і невипадково виплекав «Автостраду» як претендента на лідерство в Укравтодорі.

Зокрема в бек-офісі Єрмака знайшов прихисток колишній СБУшник Іван ***Дралюк***, близький і зрозумілий не лише ***Єрмакові***, але й Максиму Шкілю, засновнику ***«Автостради»***.

> Той таки Дралюк, раніше відомий спільним минулим із одіозним Павлом ***Демчиною***, зараз активно будує спільне майбутнє із керівником офісу президента ***Єрмаком***, причому саме у «дорожньому» напрямку. В рукаві у нього козир – ***«Автострада»***.

Тож тимошенківським нуворишам довелося заново демонструвати лояльність особисто Зеленському. І те, що «Автомагістраль-Південь» узагалі не поткнулася на тендер щодо аеродрому «Дніпро» — саме така демонстрація. Підряд із цинічною знижкою в 1% забрало ТОВ «Онур Конструкціон Інтернешнл» без будь-якого опору з боку іншого учасника — ТОВ «Ростдорстрой» (так, цього разу на торги більше ніхто не прийшов).

У цьому місці нагадаємо: на попередньому тендері «Автомагістраль-Південь» до останнього рубалася з «Альтісом», програвши їй буквально кілька тисяч гривень. Тобто фірма Олександра Бойка теж планувала будувати аеродром у Дніпрі за 4 млрд грн. Але цього разу навіть не пішла торгуватися. І дозволила забрати 1,7 млрд грн маржі турецьким товаришам Зеленського, який гастролював із «кварталом» у їхньому готелі в Анталії, ще коли навіть не був президентом. І яким він після перемоги на виборах публічно пропонував віддавати будівельні підряди взагалі без тендерів.

Закріпимо.

Будівництво аеродрому у Дніпрі друзями президента коштуватиме на 1,7 млрд грн, або на 30%, дорожче, ніж обіцяли переможці справжніх конкурентних торгів.

> Це і є процент «Великого крадівництва» поганих бояр Зеленського у «Великому будівництві» хорошого царя Зеленського.

Ну, і другий кейс — це добудова залізничного Дарницького мосту через Дніпро у Києві.

> Тут «Автомагістраль-Південь» подала заявку на торги, але навіть не пробувала сперечатися з єдиним конкурентом — ТОВ «СУНП «Автострада». Останні, улюбленці Єрмака, виграли тендер за 1,1 млрд грн із такою самою мізерною знижкою, як і «Онур» у Дніпрі. Тобто жодної мінімізації маржі, жодної економії для державного бюджету. Зате який знак поваги від лідера картелю голові офісу президента, який за час «Великого будівництва» загубив усі береги, маючи до 30% усього ринку дорожніх підрядів.

Хоча… Повага — повагою, а мільярди — мільярдами.

За всіма цими демонстраціями в Мініфраструктурі та «Укрзалізниці» «Автомагістраль-Південь» продовжує косити мільярди в системі Укравтодору з результатом 32 млрд грн за неповних дев’ять місяців 2021 року.

Минулого тижня забрала чергові 2 млрд грн.

Тобто,

> **здача одного мільярда гривень на мосту та навіть майже 6 млрд на аеродромі — не критичні пробоїни, які можна відбити менш як за місяць.**
>
> Аби тільки президент Зеленський не розлютився по-справжньому та не вставив санкційного штиря фаворитам ***Тимошенка*** та ***Голика***.

Нагадаємо,

> **розкол серед фаворитів Укравтодору почався цієї весни із заяви власника «Автостради» Максима Шкіля про вихід із Національної асоціації дорожників України (НАДУ).**

Її на початку «Великого будівництва» заснували шість великих компаній, щодо яких «Ліга антитрасту» подавала заяву в АМКУ з переліком ознак картельної змови.

Через півтора року цей картель дав тріщину, й «Автострада» цього літа почала дедалі

Розподіл підрядів Укравтодору

Підрядник* Укравтодору по ремонту доріг	Сума по підрядах 2021 р., грн	Частка, %
ТОВ «Автомагістраль-Південь»	**31 838 290 962**	20,5
ТОВ «СУНП «Автострада»	**23 899 304 904**	15,4
ТОВ «Онур Конструкціон Інтернешнл»	**19 484 714 490**	12,6
ТОВ «Ростдорстрой»	**15 456 201 383**	10,0
ПрАТ «Хмельницьке ШБУ №56»	7 438 617 007	4,8
ТОВ «ШБУ-77»	7 001 602 690	4,5
ТОВ «ПБС»	5 975 627 041	3,9
ТОВ «Будінвест Інжиніринг»	5 708 540 000	3,7
ТОВ «ШБ «Альтком»	**5 154 081 097**	3,3
ТОВ «СТЛ+М»	*5 141 764 052*	3,3
ТОВ «Техно-Буд-Центр»	**4 128 977 972**	2,7
ТОВ «Європейська дорожньо-будівельна компанія»	2 779 142 000	1,8
ТОВ «Енергетично-дорожнє будівництво»	*2 501 542 998*	1,6
ТОВ «Славдорстрой»	2 094 384 288	1,3
ТОВ «ДС Пром Груп»	*2 077 304 716*	1,3
ПП «Автомагістраль»	2 009 385 809	1,3
Özaltininşaat	1 391 716 466	0,9
ПАТ «Рівнеавтошляхбуд»	1 307 994 036	0,8
ПП «Будгарант-7»	1 142 823 540	0,7
ТОВ «ШРБУ-48»	*1 098 661 400*	0,7
ТОВ «Роад Констракшн»	1 068 806 240	0,7
ТОВ «БК Євродор»	766 746 495	0,5
Консорціум «Блек Сі Консорціум»	544 799 000	0,4
ТОВ «Євробуд плюс»	544 665 000	0,4
ВАТ «ДСТ № 2, г. Гомель»	488 735 000	0,3
ТзОВ «Луцькавтодор-сервіс»	488 728 460	0,3
AzVirt MMC	484 900 000	0,3
ТОВ «Будівельна Фірма Паритетбудінвест»	448 639 096	0,3
ВАТ «ДСТ № 4 г. Брест»	416 025 500	0,3
ПрАТ «Броварське ШБУ №50»	320 439 606	0,2
ТОВ «Волиньдорбуд»	318 033 000	0,2
ПрАТ «ШРБУ №82»	305 734 361	0,2
ТОВ «Торговий дім «Дінастія»	*297 446 797*	0,2
ТОВ «Главшляхбуд»	285 459 199	0,2
ТОВ «Березівкаагрошляхбуд»	207 740 448	0,1
ТОВ «СУАП «Інтервіас Україна»	140 832 000	0,1
ТОВ «Лубенське ШБУ №9»	117 349 000	0,1
ТОВ «Шляховик-Т»	93 999 990	0,1
ТОВ «ШБУ №14»	73 641 826	0,0
ТОВ «Євродор»	58 546 544	0,0
ТОВ «Інтер-форт»	43 874 709	0,0
Drog-Bud	15 823 946	0,0
Разом	**155 161 643 068**	**100,0**

*Напівжирним шрифтом виділено засновників НАДУ, курсивом — простих членів НАДУ.

дедалі

рідше перетинатися з «Автомагістраллю-Південь» і «Онуром».

За даними джерел «Наші гроші»,

> **зміни в Укравтодорі прямо пов'язані зі зміцненням позицій Андрія Єрмака.**

Він домігся вигнання із спецслужби близького Івану ***Баканову*** Андрія ***Наумова***,

і це

> **стало для чекістів сигналом, що фаворитизм зразка 2020 року вже неактуальний.**

І що рано чи пізно Єрмак захопить контроль над усіма потоками в ОПУ.

У тому числі відбере у Кирила ***Тимошенка*** кураторство над ***«Великим будівництвом»***,

> **яке слугує офісу президента одним із основних джерел поповнення «бюджету».**

А згодом і Сергія ***Шефіра*** **позбавить контролю над інкасацією видатків «слугам народу».**

Ба більше,

> у Андрія Борисовича **є власні радники з числа колишніх есбеушників**. А у цих радників є власні вподобання серед шляховиків України, що відрізняються від уподобань Кирила Тимошенка.

І от саме назустріч таким тектонічним змінам увесь цей час рухався Максим Шкіль. Він заявив про вихід з застарілої НАДУ, у якій віцепрезидентом є Олександр Бойко з компанії «Автомагістраль-Південь». А ще й знайшов ресурс в сумі близько 2 млрд грн на придбання нової техніки для «Автостради». Таких витрат на ринку не дозволяв собі жоден інший гравець, і завдяки ним «Автострада» синхронно із посиленням Єрмака піднялася на другу позицію у рейтингу фаворитів Укравтодору.

Детальніше про розстановку сил розкаже наведена таблиця.

***

№ 618.

«Схемна» дюжина. На чому держава втрачала найбільші кошти у 2021-му

2022-01-05

Юрій Ніколов

Журналіст і засновник проекту “Наші гроші”, Україна

Хіт-парад корупційних оборудок року

Українці креативні в усьому, навіть у корупції. 2021-й був урожайним на схеми, і не тільки тому, що відпрацьований на «Великому будівництві» розпил державних коштів було поширено на інші сфери. Часом корупційна винахідливість наших співвітчизників виходила за будь-які межі здорового глузду та Кримінального кодексу: підробні сертифікати про вакцинацію, студенти-медики, які відправляли на екзамени замість себе інших людей, чи ритуальні служби, які у прямому сенсі крадуть небіжчиків одна в одної. Ці історії до огиди вразили редакцію, але хіт-парад схем ми складали, все ж таки відштовхуючись від обсягів матеріальних втрат, яких вони завдають державі, відкушуючи то тут, то там величезні шматки наших податків.

1. «Велике будівництво» для президента та «слуг народу»

На асфальтування за рік було виділено близько 140 млрд грн, тобто 11% усіх видатків державного бюджету. Ця частка навіть більша за ті суми, які за часів Януковича виділялися на утримання державних шахт.

Маржинальність цього бізнесу на завищенні ціни асфальту становить від 20%. Такий відсоток досягається завдяки завищенню очікуваної вартості робіт та обмеженню конкуренції на тендерах. Відтак, потоки Укравтодору дозволяють Володимиру Зеленському відмовитися від олігархічних грошей і здійснювати власну політику за рахунок своєї політичної сили.

За консервативними підрахунками, утримання 200–250 народних депутатів і топ-чиновників на рівні від 20 до 50 тис. дол. на місяць може коштувати від 1 млрд грн на рік. Це становить менш як 1% від державних видатків на дороги.

Окрім цього, президент має особистий профіт від «Великого будівництва». ЗМІ та білборди уздовж доріг насичені рекламою того, що всі ремонти автошляхів виконуються за програмою президента «Велике будівництво», що очевидно має впливати на його рейтинг. Відтак, 25 тисяч виборців підтримали петицію щодо того, аби на білбордах була фраза, що ці ремонти виконуються «за кошти платників податків». Але президент відповів, що цього не робитиме. Натомість він доручив уряду створити сайт про це будівництво і вже його рекламувати на білбордах.

2. Великий тіньовий розпил на Великій кільцевій

Нового року асфальтне кеш флоу має вирости ще більше. «Слуги народу» вивели із системи Prozorro закупівлю послуг щодо будівництва Великої кільцевої дороги довкола Києва. На приватному майданчику «Плейтендер» уже організовано торги на першу ділянку цієї дороги очікуваною вартістю 5,4 млрд грн між ковельською та житомирською трасами. Стартова ціна становить понад 11 млн дол. за кілометр, що перевищує максимальні ціни на

будівництво доріг у США, Канаді, Німеччині та Китаї (дані «Центру транспортних стратегій»). Загалом ціна будівництва всієї Великої кільцевої оцінюється у 85 млрд грн. Однак затверджений урядом Порядок закупівлі не передбачає жодних обмежень із підвищення ціни вже після укладення договорів за результатами торгів.

3. Кишенькова альтернатива державному Prozorro

Разом із тим ця закупівля — не просто спроба розпиляти купу грошей поза Prozorro. Укравтодор уже так картелізував галузь, що його тендери і в самому Prozorro не є зразком конкурентності та ефективності. За словами засновниці «Ліги антитрасту» Агії ***Загребельської***, це спроба створити кишенькову альтернативу Prozorro на будь-який зручний для Банкової випадок.

В уряді закупівлю для Великої кільцевої назвали експериментальною, й «за результатами експерименту Укравтодор і Міністерство інфраструктури ініціюватимуть удосконалення наявного інструментарію системи Prozorro».

Як виглядатиме зміна Prozorro, ще вилами по воді писано. А ось те, що через майданчик «Плейтендер» проведуть десятки мільярдів гривень, — це факт. Який у подальшому можна легко масштабувати на будь-які інші цікаві теми та протендерити їх на вже обкатаному майданчику. А його співвласниками є колишній зять Леоніда Черновецького В'ячеслав Супруненко та Антон Припіченко, що має досвід керування майданчиком «Смарттендер», на якому за часів президентства Петра Порошенка поза межами Prozorro тендерився «Укроборонпром».

4. Масштабування «Великого будівництва» на «Укрзалізницю»

Перехід Олександра ***Кубракова*** на ***Міністерство інфраструктури*** прогнозовано призвів до переходу 6-мільярдного контракту на ремонт аеропорту «Дніпро» до фаворита Укравтодору.

А в самій залізниці відразу включили турборежим і почали найбільший в історії України тендер на придбання пасажирських електричок на 32 млрд грн.

Напередодні старту тендеру залізничники уклали меморандум із швейцарським виробником «Штадлер» і сформували ціну закупівлі на рівні 15 млн дол. за одиницю. Це вдвічі дорожче, ніж «Штадлер» цієї осені продав електрички самій Швейцарії (по 7,5 млн дол.). З огляду на такий розмір контракту і гігантську очікувану маржу до справи вирішив долучитися німецький «Сіменс». Концерн почав завалювати «Укрзалізницю» питаннями та вимогами, і через це закупівлю перенесли на січень.

5. Масштабування «Великого будівництва» на аеропорти

Відразу після призначення ***Кубракова*** міністром інфраструктури розпочалась атака на великий контракт із будівництва нового аеродрому в ***Дніпрі***.

> За часів Владислава ***Криклія*** відкриті торги за участю майже десяти фірм виграла компанія «Альтіс» за 4 млрд грн, що було на 31% нижче від очікуваної вартості.

Однак за нового очільника Мінінфраструктури контракт із нею розірвали та провели торги наново, у яких уже брали участь тільки два фаворити Укравтодору.

Тож контракт вартістю 5,6 млрд грн зі знижкою лише 2% забрав «Онур», турецькі власники якого знайомі із Володимиром Зеленським ще з тих часів, коли він у складі «Кварталу-95» гастролював у турецькому готелі «Онуру». При цьому ціни у новому контракті виявилися значно вищими від ринкових, і це дає змогу оцінити маржу нового підрядника на рівні 1,5 млрд грн.

6. Гральний рай без податків

Давид ***Арахамія*** та Борис ***Баум*** організували таку схему легалізації казино, за якої держава взагалі відмовилася до 2024 року контролювати обіг коштів у цій галузі з допомогою спеціальної системи онлайн-моніторингу ставок і виграшів.

> 1) І це прогнозовано призвело до провалу у зборі податків.
>
> 2) У бюджет на 2021 рік закладали отримання від «ігорки» 7,8 млрд грн, але за січень—листопад одержали лише 1,3 млрд грн.

Після цього нардепи зрозуміли, що грошей від казино держава не отримає, тож у бюджеті на 2022 рік запланували ще менший дохід від грального бізнесу — лише 1,2 млрд грн.

Таким чином,

> **зараз у гральних закладах за цілковитої відсутності інформування податківців можна «вигравати» та легалізовувати будь-які суми.**

7. Корява приватизація від ФДМУ

Влада зірвала приватизацію всіх(!) держпідприємств і залишила їх під керівництвом малозрозумілих менеджерів від Фонду держмайна, що постійно генерують збитки для держави.

Наприклад,

> слідством було встановлено, що посадові особи ***«Харківобленерго»*** у змові з приватними підприємцями влаштували таку оборудку, де за приладами споживання електроенергії фіксувалося тільки 30% від фактично спожитої електроенергії.
>
> Лише за цією схемою з обленерго вимивалося 30 млн грн на місяць.

Також ФДМУ провів продаж заводу «Більшовик» у Києві в такий спосіб, що його за 1,4 млрд грн виграла компанія, пов'язана з Василем ***Хмельницьким***.

> За повідомленнями ЗМІ, інші претенденти були готові заплатити вдвічі більше, але вони вирішили не потикатися на торги, щоб не отримати квитка на війну із заздалегідь зрозумілим переможцем.

За результатами скандалу, що вибухнув, голова ФДМУ Дмитро ***Сенниченко*** ще у листопаді написав заяву про звільнення, але її й досі навіть не розглянули у Верховній Раді.

Натомість,

> його першого заступника Дениса ***Кудіна*** перевели до Мінекономрозвитку, а заступницею так і не звільненого Сенниченка стала його особиста помічниця Ольга ***Батова***.

8. Повернення ЄДАПС на паспорти та імпорт електроенергії з Білорусі

Група ***ЄДАПС*** за часів ***Кучми-Ющенка*** монополізувала виготовлення низки державних документів.

> 1) Дійшло до того, що єдапсівці навіть запатентували вигляд паспорта для українців.
>
> 2) За часів Януковича їх вичавили зі схем, і от 2021 року вони повернулися.

Державний поліграфкомбінат «Україна» очолила Тетяна ***Бондаренко***, яка, за даними ЗМІ, є подружкою топ-менеджерки ***ЄДАПС*** Ірини ***Обиденко***, що володіє часткою у фірмі ***«Поллі-сервіс»***.

> Зазначена фірма й постачає різни «запчастини» до документів, наприклад, електронні чипи з антенами для паспортів. І після цього призначення фірма «Поллі-сервіс» отримала від комбінату «Україна» без жодних тендерів підряди на 400 млн грн.

Ще один співвласник «Поллі-сервісу» араб ***Таріям*** Матар Мохамед засвітився у схемі **поставки електроенергії з Білорусі**.

> Йому належить фірма Vector Energy Innovation FZCO, яка з листопада виступала посередником між «Біленерго» та Україною. Зараз на цю фірму записано компанію «Трейденергоресурс», яка із середини грудня постачає до України близько 900 МВт·год. на добу, що фактично дорівнює потужності атомного енергоблоку.

9. Олігархічні надприбутки

Ігор ***Коломойський*** отримав дешеву електроенергію від ***«Енергоатому»***, аби майнити біткоїни на Запорізькому заводі феросплавів.

Рінат ***Ахметов*** увесь рік одержував надприбутки **завдяки саботажу «ресурсного» законопроєкту №5600 упродовж року, аж поки не впала ціна на руду.**

Дмитро ***Фірташ*** отримав від ***«Нафтогазу»*** контракт на поставку газу населенню за «соціальною» ціною, однак **не мав обмежень щодо його постачання на власні хімкомбінати саме за низькою ціною**.

10. Корупційні дискреції АМКУ

Найбільшим розчаруванням став Антимонопольний комітет України. Згідно із законом це один із найсильніших органів влади.

> І коли його очолила **подруга *Зеленських***, здавалося, що орган отримав мандат на справжню демонополізацію та деолігархізацію.

Проте вийшов пшик. АМКУ у судах відбивається від звернень споживачів, що потерпіли від зловживань енергомонополії Ахметова, та щодо перевитрат бюджетних коштів дорожнім картелем. А замість великої боротьби Ольга Піщанська продукує справи проти ФОПів за тендерні змови по шкільному харчуванню. Та вислуховує іноземних послів, які розповідають про «касу» на дозволах щодо концентрацій, якими відає заступниця голови комітету Анжеліка Коноплянко.

11. ДІАМант для будівельної мафії

Команда Володимира ***Зеленського*** придумала **елегантний спосіб «боротьби із зловживаннями» забудовників.**

> 1) Півтора року тому законом припинили перевірки будівництва, за які відповідала історично корумпована ***ДАБІ***.

2) Потім рік створювали новий орган — Державну інспекцію архітектури та містобудування (***ДІАМ***), який відповідав би лише за перевірки будівництв і не відволікався б на дозвільні функції.

І от,

3) контролюючий орган ДІАМ за три місяці провів лише 18(!) перевірок у відповідь на сотні звернень, повідомив експерт Георгій ***Могильний***.

Тобто,

зі зловживаннями борються просто повним заплющуванням очей на зловживання.

12. Мовчазний антикор

Жоден правоохоронний орган на вищезазначені теми не реагував.

І якщо з підконтрольними Банковій,

1) Службою безпеки України,
2) Нацполіцією та
3) Державним бюро розслідувань усе і так зрозуміло,

то,

4) у Національного антикорупційного бюро України (***НАБУ***) є певна виправдувальна обставина.

У них немає адекватного голови ***Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП)***, якого не можуть обрати вже півтора року

через **саботаж із боку конкурсної комісії**, частина якої залежить від настрою заступника голови офісу президента Олега ***Татарова*** та його боса Андрія ***Єрмака***.

А замість голови САП є генпрокурорка Ірина ***Венедіктова***, яка

на справу щодо ***«Роттердам+»*** призначила прокурора ***Демківа***.

А він **закрив справу про корупційну змову топ-менеджерів ДТЕК і НКРЕКП часів Порошенка**. І зараз разом з адвокатами Ахметова в суді доводить своє бажання не доводити справи до кінця.

***

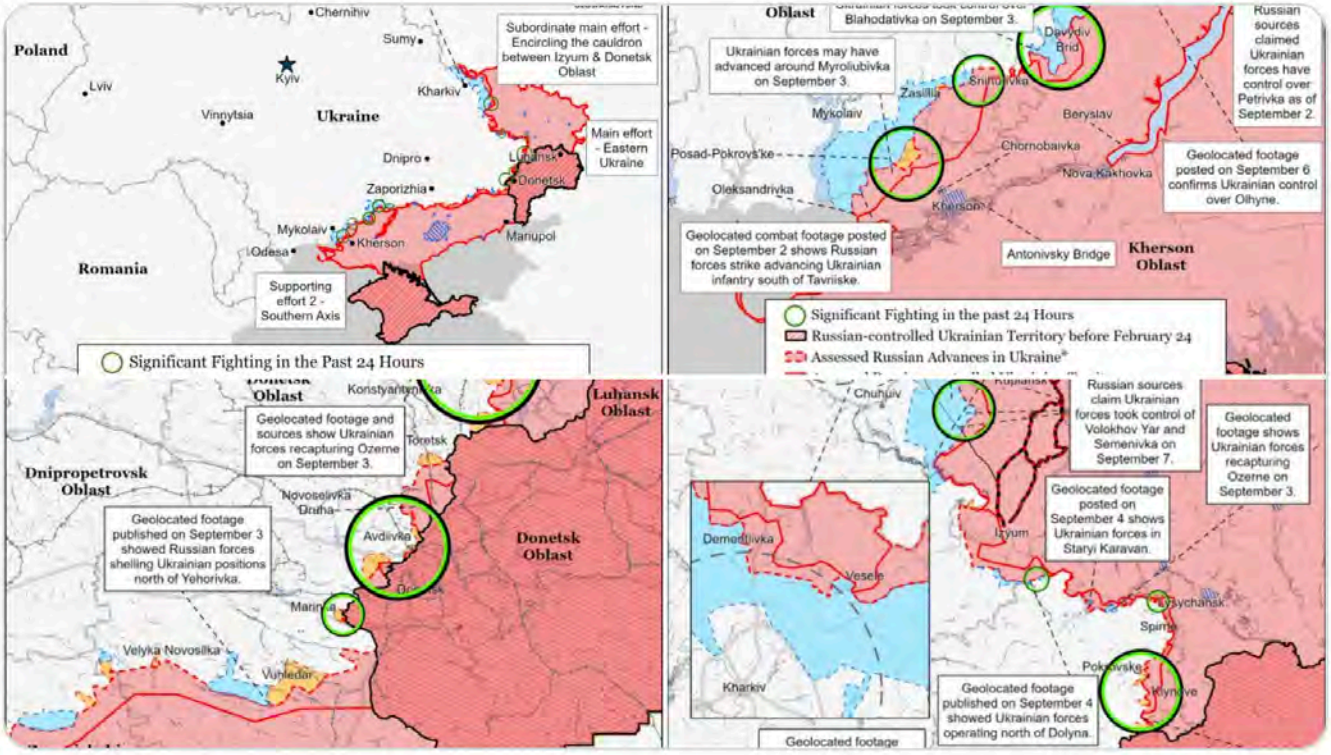
№ 619.

Украина диктует ход войны. Наступление ВСУ под Харьковом и Херсоном

ISW
@TheStudyofWar · Начать читать

NEW #Ukrainian forces in southeastern #Kharkiv Oblast are likely exploiting #Russian force reallocation to the Southern Axis to conduct an opportunistic yet highly effective counteroffensive northwest of #Izyum.

isw.pub/RusCampaignSep...

5:49 AM · 8 сент. 2022 г.

2022-09-08

Сергей Добрынин
Обозреватель РС, ведущий телепрограмм

На третий день контрнаступления ВСУ в районе города Балаклея в Харьковской области заместитель руководителя Главного оперативного управления Генштаба Украины Алексей Громов в ходе брифинга рассказал, что украинская армия освободила более 20 населенных пунктов и вклинилась в оборону противника на 50 километров. До этого, начиная с 6 сентября, о ходе наступления писали в основном пророссийские телеграм-каналы, которые сообщали о том, что, несмотря на явные свидетельства подготовки удара, российские силы были к нему совершенно не готовы. Обороняющие Балаклею подразделения оказались в оперативном окружении, а украинские части быстро продвигались дальше на восток, грозя перерезать основную линию снабжения крупной российской группировки в городе Изюм.

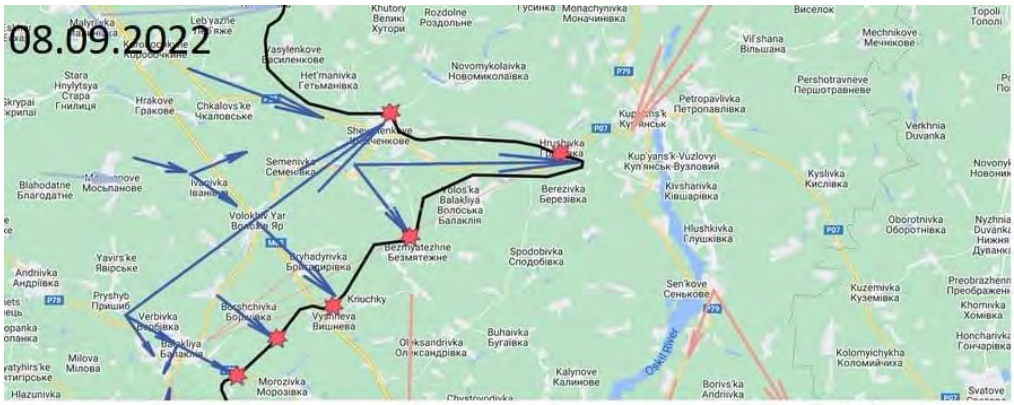
Прорыв в районе Балаклеи произошел на фоне еще одного украинского контрнаступления в Херсонской области и выглядит пока даже более успешным и перспективным. К вечеру 8 сентября в социальных сетях появились фото и видео украинских флагов, поднятых над зданием администрации Балаклеи и памятником в центре города. По всей видимости, Балаклея освобождена.

Аналитик CIT Кирилл Михайлов в интервью Радио Свобода говорит о неожиданном для российского командования успехе украинской армии в Харьковской области, перспективах развития контрнаступления и том, что происходит на других участках фронта.

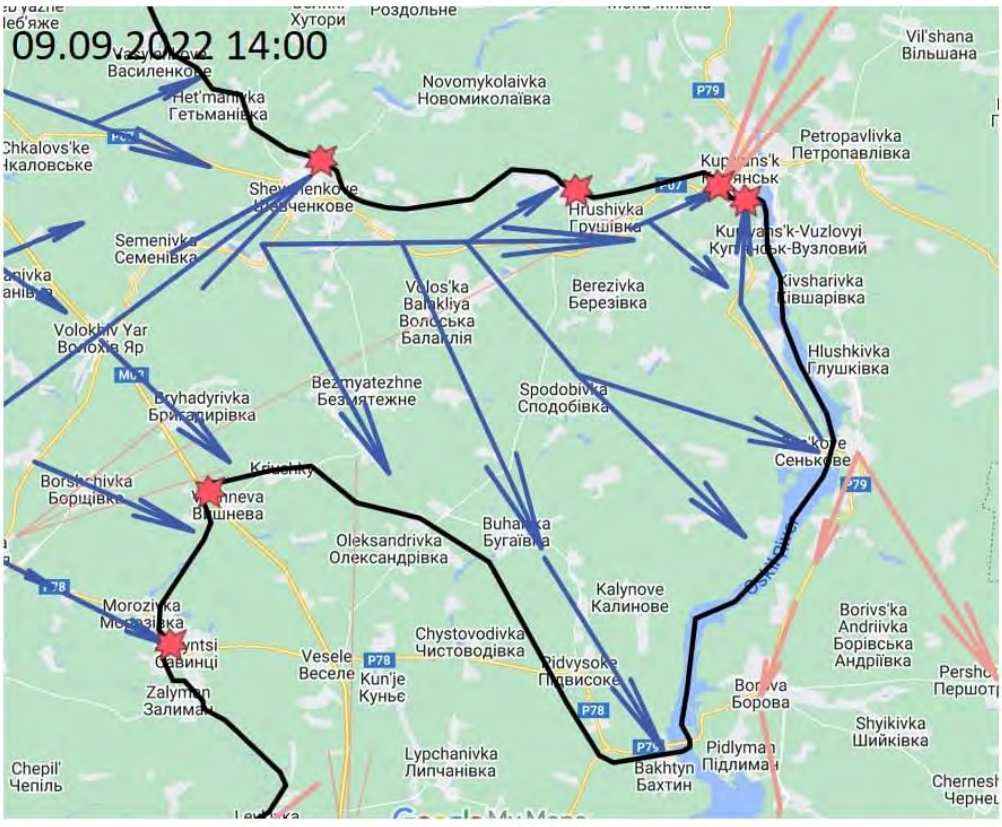
***

– Пророссийские телеграм-каналы, начиная со второй половины августа, много писали о том, что ВСУ стягивают силы для удара в районе Балаклеи. Некоторые даже прямо предполагали, что контрнаступление на юге может быть отвлекающим маневром, а основной удар будет нанесен именно на харьковском фронте. Но при этом, когда

контрнаступление началось, ВСУ буквально за день продвинулись на десятки километров. Как такое могло произойти?

– Основной момент – это российская культура нелюбви к передаче наверх плохих новостей. За плохие новости становится ответственным тот, кто их передал. Концентрацию украинских сил вполне могли проспать, а вот неготовность российских войск – это то, за что отвечает командир. Никто не будет передавать наверх, что у него, как писал один из телеграм-каналов, личного состава в соединении 45–50 процентов, а то и 20 от штатного. С другой стороны, украинский аналитик Константин Машовец говорит, что российское командование пыталось что-то сделать, а именно – проводило наступательные действия на юге от Балаклеи, в направлении Гусаровки, видимо, пытаясь купировать украинское наступление. Они считали, видимо, что украинцы пойдут на Балаклею с юга, но просчитались, атака пришла с севера. Нельзя сказать, что российское командование совсем ничего не предпринимало. Скорее всего, во-первых, оно ошиблось с направлением главного удара, во-вторых, не отдавало отчет в тотальной неготовности собственных сил к отражению наступления. И возможно, недооценило масштабы и количество задействованных украинских сил.

– Как может дальше развиваться контрнаступление? Освобождение Купянска (населенный пункт, стоящий на пересечении дорог, через которые идет снабжение российских войск в районе Изюма из России. – РС), перерезание линий снабжения и одновременный удар по Изюму с юга?

– Если судить по продвижению украинских сил – да. Они сейчас движутся именно в район Купянска. Оперативные задачи ВСУ совершенно другие. Это действительно отрезание линий снабжения от Изюма, для этого даже не нужно брать сам Купянск, достаточно взять линии снабжения под огневой контроль. В сочетании с наступлением к югу от Изюма, которое продолжается уже достаточно долго (даже украинский Генштаб объявлял несколько недель назад о взятии населенных пунктов на этом направлении), это действительно может привести к отрезанию всей изюмской группировки от снабжения, и возможно, даже последующего окружения и эвакуации, что в свою очередь снимет угрозу с северной части Донбасса и позволит ВСУ сосредоточиться на отражении атак в донецком направлении и на линии Бахмут – Соледар – Северск. С другой стороны, в принципе, мы все еще не знаем масштаба задействованных резервов. Возможно, задачей этого наступления может быть просто перехват инициативы, чтобы вынудить Россию задействовать на отражение наступления те резервы, которые остались на востоке. Речь идет о группировке войск (сил) "Центр", 3-м армейском корпусе, наконец, о крупных российских формированиях, которые сосредоточены в районе Бирюча, Белгородской области. В таком случае украинское наступление под Харьковом – еще один ход в войне за инициативу, ВСУ вынуждают противника играть по украинским правилам. Если до начала херсонского наступления как раз

именно действия Украины были скорее реакцией на российские в той или иной мере, то сейчас, наоборот, украинское командование старается диктовать, навязывать ход войны, и пока это в какой-то степени, как мы видим, получается.

– Если ВСУ удастся отрезать от снабжения и даже окружить российскую группировку в Изюме, о каких потерях для России можно говорить?

– Сложно сказать, что в действительности осталось от собранных здесь сил, той же группировки "Запад", в частности, 1-й танковой армии. Понятно, что эта группировка достаточно сильно ослаблена после неудачных попыток наступления на Славянск с севера. Скорее всего, значительные силы оттуда были отведены, в том числе на южное направление, для потенциального отражения украинских наступлений на Херсонщине, в Запорожье, а может, и для собственных наступательных действий на запорожском направлении, которые, правда, пока не начались.

– Насколько много удалось Украине собрать резервов для контрнаступления в районе Балаклеи – это можно как-то оценить?

– Мы видим, что задействованы довольно значительные силы, по крайней мере в масштабах этой войны. Пророссийские источники говорят, что в ударном кулаке ВСУ сосредоточено до 15 танков, наступление поддерживают немецкие САУ PzH 2000, системы залпового огня "Град" и другая техника. Мы не можем непосредственно оценить количество резервов, но наступление выглядит неплохо подготовленным, ВСУ действуют достаточно решительно. Грубо говоря, если бы у них были только эти 15 танков, они не стали бы ими проходить 30–40 километров в стиле российских командиров в феврале этого года. По опыту украинских наступательных действий на Херсонщине и ранее к северу от Харькова, мы видим, что если украинцы уверенно развивают наступление, скорее всего, у них есть для этого достаточно сил.

– CIT несколько раз писали о 3-м армейском корпусе, новом большом и хорошо вооруженном российском соединении, которое движется в сторону Украины. Можно ли ожидать, что именно его бросят на отражение украинского наступления?

– Логистически это было бы достаточно сложно, корпус находится сейчас на юге Ростовской области. Я думаю, он может быть задействован, но его переброска на харьковское направление может занять недели. Сейчас у России есть какие-то локальные резервы, которые я упомянул, – есть группировка "Центр", которая находится в районе Донецка и линии Бахмут – Соледар – Северск, есть большое скопление военной техники в Белгородской области, которое мы наблюдаем на спутниковых снимках. В любом случае,

резкое выдвижение резервов может сыграть с российской армией злую шутку. Учитывая состояние российской техники, она может понести значительные потери просто на марше. Такое было в 1941 году, когда советские войска пытались судорожно отражать немецкие удары и теряли значительную часть танков просто по дороге. Поэтому мы не так уж уверены, что российские силы смогут купировать это наступление. Но и не чересчур оптимистичны по поводу его успехов. Будем наблюдать.

– В Вербовке, к северу от Балаклеи, расположен крупный российский арсенал. Можете рассказать, что это за арсенал и потерян ли он уже российскими силами?

– Да, похоже, что его уже заняли, поскольку были показаны кадры росгвардейского "Урала", захваченного украинцами, и он находится в одном из ангаров этого арсенала, судя по российским репортажам из него же. Арсенал очень крупный, там есть устойчивые к взрывам подземные ангары, в которых можно хранить даже атомные бомбы. И там, видимо, оставалось огромное количество боеприпасов и техники, которые едва ли успели вывезти.

– Переходя в наступление, украинские силы ломают линию фронта и растягивают свои линии снабжения. Нет угрозы, что они сами попадут в окружение, если России подтянет достаточно резервов?

– Как говорят пророссийские источники, тот же Коц, ВСУ наступают не только по линии Балаклея – Волохов Яр – Шевченково – Купянск, но и на востоке от Балаклеи, в районе Савенцов, Куньево и так далее. Это говорит о стремлении расширить плацдарм. Понятно, что какие-то разные варианты, разные возможности украинским командованием просчитывались. Например, скорее всего, наступление на юге от Изюма должно связать боями российские силы на этом направлении и не позволить им выдвинуться на север, чтобы наносить контрудары. Также существуют данные, что ВСУ наступают и на севере Харьковской области, что, в принципе, может быть каким-то дополнительным ударом. Пока что мы почти не видели от украинцев каких-то серьезных ошибок оперативного, стратегического уровня. Тактические были, например, появлялись снятые на Херсонщине кадры, где украинцы на одном участке фронта потеряли 5–6 танков в неудачной атаке. Но глобальных оперативных ошибок, сравнимых с российским наступлением на Киев, мы не видели, кроме одной – провала обороны на юге, который привел к тому, что россиянам удалось закрепиться на правом берегу Днепра и выйти с востока к Мариуполю. Не знаю, был это просчет или какой-то саботаж, к каким выводам пришли соответствующие украинские следственные органы. И это все-таки имело место в самом начале российского вторжения, сейчас, когда

украинские силы и власти почувствовали почву под ногами и стали как-то более-менее аккуратно что-то планировать, таких именно резких ошибочных действий не происходит. И было бы странно, если бы они начались сейчас.

– Российские источники утверждают, что Балаклею и окрестности обороняют резервисты "ЛДНР" и два отряда СОБРа. Это ведь не самые подходящие соединения для обороны важного участка, в том числе и спецназ Росгвардии, у которого нет ни тяжелого вооружения, ни большого опыта его использования?

– Да, конечно. Если какие-то войска национальной гвардии хоть как-то подготовлены к использованию минометов и тому подобного, то, конечно, тяжелого вооружения у них нет. Тем более СОБР – их задача действовать против либо мирного населения, либо каких-то там партизан, боевиков, назовите как угодно. Они не приспособлены к действиям на фронте, и мы это прекрасно наблюдали в начале российского вторжения: все помнят попавшую на многие кадры огромную разбитую колонну Росгвардии. Да, действительно, скорее всего, эти части либо используются для затыкания фронта, либо занимались там какими-то оккупационными мероприятиями, которые могут быть связаны с похищениями, пытками, патрулированием и тому подобным. Что касается того, почему вообще так произошло, нужно иметь в виду, что украинцы очень громко анонсировали свое наступление на херсонском направлении, в результате чего россияне перебросили туда значительные силы, в первую очередь группировку сил "Восток", некоторые части ВДВ, некоторые соединения из состава группировки "Запад", которые, в принципе, должны были оборонять Харьковщину и Изюм. В результате на некоторых участках фронта, которые считались второстепенными, остались мобилизованные из "ЛНР" и "ДНР", росгвардейцы и так далее, чем, как мы видим, украинцы не преминули воспользоваться. То есть, как мы предполагаем, ВСУ удалась двухходовка. Во-первых, заманить российские силы на Херсонщину, где они обороняются в сложном положении, учитывая все проблемы с логистикой, которые им ВСУ любезно организовали, а украинская армия, наоборот, пользуется относительно короткими линиями снабжения и близостью аэродромов. А после этого на Донбассе, на Харьковщине, где как раз россияне имеют преимущество по снабжению, поскольку граница близко, создать ударную группировку и воспользоваться моментом.

– Ходят слухи о трениях между Шойгу и Золотовым, может быть, золотовский СОБР оказался в оперативном окружении не случайно? Решили сначала справиться без помощи армейский частей, например.

– Ну, все-таки на этом направлении действовали и силы мобилизованные "ДНР" и "ЛНР", а высшее командование – это все-таки российские офицеры. Многие пророссийские источники сейчас представляют СОБР чуть ли не как защитников Брестской крепости, но понятно, что облажались там все кто мог. Я не думаю, что Росгвардия была готова обороняться или в принципе считала, что будет обороняться. Конечно, с россиянами нельзя ничего исключать, но вряд ли это было спланировано. Конечно, есть проблемы взаимодействия Росгвардии с российскими Вооруженными силами, которые не спешат им оказывать поддержку, но эта проблема может объясняться как какими-то конфликтами башен Кремля, так и совершенно банальным отсутствием хорошей связи между разными силовыми структурами. Это не украинская армия, где Нацгвардия принимала участие в АТО, где были операции объединенных сил с Вооруженными силами Украины. Такого контакта между Росгвардией и Вооруженными силами Российской Федерации нет.

– Любопытно, что когда Путин встречался с Золотовым в конце августа и спросил его о взаимодействии с подразделениями Минобороны, Золотов стал рассказывать об успешном взаимодействии именно с подразделениями Минобороны "ЛНР" и "ДНР", которые занимаются, по его словам, "теми же задачами", что и Росгвардия.

– Я не думаю, что Золотов знает реальную обстановку на фронте. Нужно понимать, что по российской цепочке командования при передаче докладов наверх хорошие новости имеют свойство разрастаться, а плохие уменьшаться. И соответственно, понятно, что до Золотова доходит совершенно радужная картина, и тем более до Путина. Поэтому, в принципе, они и планируют все эти референдумы на 4 ноября.

– Что тем временем происходит в Херсонской области? Удается ли ВСУ расширять плацдарм после взятия Высокополья, или фронт там в последние дни стабилизировался?

– Даже если фронт там локально стабилизировался, украинское контрнаступление на этом направлении вряд ли закончилось. Продолжает поступать информация о взятии отдельных населенных пунктов, того же Нововознесенского. Странно останавливаться, взяв только несколько населенных пунктов, к тому же украинский плацдарм на левом берегу реки Ингулец просто необходимо расширять по логике боевых действий, в идеале, как пессимистично прогнозирует Гиркин, продвигаясь в направлении Берислава и отрезая всю северо-восточную часть российского плацдарма. Даже если наступление в Херсонской области было отвлекающим маневром, оно может быть достаточно успешным. Я не буду загадывать, будет ли оно продолжаться, но это было бы логично. Если на сегодняшний день

украинские военные там свои задачи выполнили, все равно в будущем имеет смысл возобновлять эти наступательные действия, поскольку стратегическое значение российского херсонского плацдарма трудно переоценить. Освобождение единственного областного центра, попавшего после начала полномасштабного вторжения под российский контроль, даст огромные политические и экономические дивиденды. Херсон так сильно не разрушен, как Донбасс. С другой стороны, само наличие этого плацдарма представляет потенциальную угрозу для Украины, для Николаева и в перспективе для Одессы. Об этом писал в своей недавней статье и Залужный. А выход к Днепру по всей его длине и освобождение Херсона позволяет украинцам не беспокоиться по крайней мере за этот участок фронта. Днепр, как мы видим, представляет собой серьезную защиту для того же юга Днепропетровской области, по которому россияне могут только вести обстрелы с противоположного берега, но не могут форсировать реку и наступать на Кривой Рог и Днепропетровск.

– Мосты через Днепр в Херсонской области после украинских обстрелов стали непригодными для передвижения техники, российская сторона вынуждена пользоваться для перевозки техники и боеприпасов баржами. Насколько сильно это практически сказывается на снабжении плацдарма? Грубо говоря, можно ли утверждать, что уже сейчас российская армия не успевает за день восполнить потери в технике, живой силе и использованных боеприпасах?

– Мы, конечно же, не можем оценить это количественно, но россияне стараются наводить новые и новые паромные переправы, и это, конечно, говорит о том, что они стремятся к повышению пропускной способности своих линий снабжения. А украинцы охотятся за этими баржами, постоянно наносят удары по возводимым переправам, по крайней мере удары наносятся примерно там, где на спутниковых снимках ранее были видны переправы. Обе стороны придают этому большое значение. Следует также понимать, что баржи – это не мосты: с одной стороны, они гораздо более уязвимы, с другой – их сложнее отследить и поразить, это не то же самое, что вбить координаты моста в "Хаймарс". Баржу потопить – это, в принципе, достаточно редкая удача, хотя, как утверждает командование украинского направления "Юг", им это удача недавно улыбнулась в районе Голой Пристани. Такая вот игра в кошки-мышки с переправами будет продолжаться. Какое-то снабжение российских войск и даже подкрепление, скорее всего, в обозримом будущем продолжит поступать.

– Правда ли, что украинские части в ходе наступления становятся более уязвимы для авиации, и она применяется российской стороной намного более активно, чем, скажем, в районе Донбасса? Появлялись, например,

сообщения о массовой бомбардировке украинских позиций в районе Сухого Ставка тяжелыми авиабомбами ФАБ, какие-то пророссийские каналы писали, что в первый день наступления в Балаклее оборону российской стороне удавалось держать только благодаря авиации.

– Не исключено. Авиация – это вообще одна из вещей, которые у России остаются достаточно серьезными. Потери авиации пока что не привели к необходимости расконсервации каких-то старых запасов, в отличие от танков, например. Но, конечно, следует понимать, что все равно возможности авиации обеих сторон ограниченны. Количество высокоточного оружия, высокоточных боеприпасов ограниченно. Бомбить ФАБами – это мощно, но только если бомбы куда-то попадают. А все-таки это неуправляемая бомба, для ее применения нужно определенное мастерство, хороший налет, а я не уверен, что у россиян есть такие специалисты в достаточном количестве. Опять же, украинская авиация тоже продолжает работать, утверждается, что, например, понтонную переправу в районе Дарьевки уничтожила именно она. Мы впервые за долгое время увидели атаки высокоточными боеприпасами с "Байрактаров". Это, скорее всего, связано с тем, что украинцам удалось проредить российскую ПВО ударами ракет АГМ-88-ХАРМ, поставленных США и приспособленных для пуска с украинских МИГ-29. Это антирадарные ракеты, которые способны поражать средства ПВО. Как говорится, сейчас у российских ПВОшников есть серьезная дилемма: если ты включишь радар, по тебе прилетит АГМ-88-ХАРМ, а если выключишь радар – по тебе прилетит "Байрактар". И все равно с учетом количества систем ПВО и той, и другой стороны роль авиации в конфликте относительно других видов войск невелика.

– То есть российское преимущество в авиации не играет решающей роли.

– Я при этом не хочу говорить, что у украинских войск нет проблем. Есть материалы, которые говорят о достаточно серьезных потерях, что при наступлении скорее ожидаемо. Но при этом украинцы имеют определенное превосходство, локальное, где-то в воздухе, которое позволяет задействовать даже "Байрактары", и в высокоточной артиллерии, как ракетной, так и ствольной. Недавно были кадры применения высокоточных артиллерийских снарядов "Эскалибур", например. Нивелировать российские преимущества на Херсонщине ВСУ пока удается, иначе бы не было освобождения таких относительно крупных населенных пунктов, как Высокополье, в течение буквально нескольких дней.

– По сравнению с Балаклеей, в Херсонской области оборону держат намного более подготовленные российские части, в частности соединения ВДВ. Поэтому и контрнаступление ВСУ там развивается не так успешно?

– Да, там, в частности, действует 45-я бригада. Но проблема ВДВ в том, что они хорошо работают как штурмовая пехота, но они не очень приспособлены к оборонительным действиям, в первую очередь из-за слабости брони, бронетехники. Бронетехника ВДВ создавалась с расчетом, что она будет десантироваться или по крайней мере высаживаться с самолетов. Разумеется, в нынешней ситуации, когда у каждого третьего пехотинца есть ПЗРК, о героических десантах можно забыть, кроме разве что вертолетных. Но БМД с вертолета не высадишь, ВДВ остались со своей техникой, с алюминиевой броней, которая выбивается достаточно легко по сравнению с теми же танками или с БМП. Сколько они продержатся в обороне – вопрос открытый, с учетом того, что технику достаточно сложно восполнять.

– Впервые с начала войны мы видим достаточно массовое применение ВСУ западной бронетехники. Она себя с какой-то стороны уже успела показать?

– Если говорить про танки, то это польские Т-72, у них чуть более устаревшие орудия, чем у современных российских Т-72, но, тем не менее, некоторые из них модернизированы, оборудованы современной оптикой, с учетом их добронирования силами украинцев активной динамической защитой "Контакт-1" они становятся достаточно эффективными. Если говорить о том, чего ВСУ недостает из бронетехники, это боевые машины пехоты. Украинцам поставили много бронеавтомобилей и бронетранспортеров. Они предназначены для доставки пехоты к полю боя, но не предназначены для поддержки пехоты огнем. Тот же американский бронетранспортер М-113 страдал от этого всю свою долгую карьеру, его переоборудовали и добронировали и вьетнамцы, и филиппинцы, и сами американцы, эта машина в стоковом варианте не так хорошо подходит для боевых действий, как та же БМП. Конечно, там комфортно и просторно, но и силуэт у нее, соответственно, выше, поэтому попасть в нее тоже легче. Выходом из этого положения являются голландские YPR-765, которые обладают лучшей броней, которые куда существеннее защищены и куда более пригодны для действий на переднем крае. Так что Украине и танков, конечно, нужно больше, и БМП именно такого класса.

– Что на фоне контрнаступлений Украины на севере и юге происходит в районе Донбасса? Продолжается медленное прогрызание укрепрайонов ВСУ?

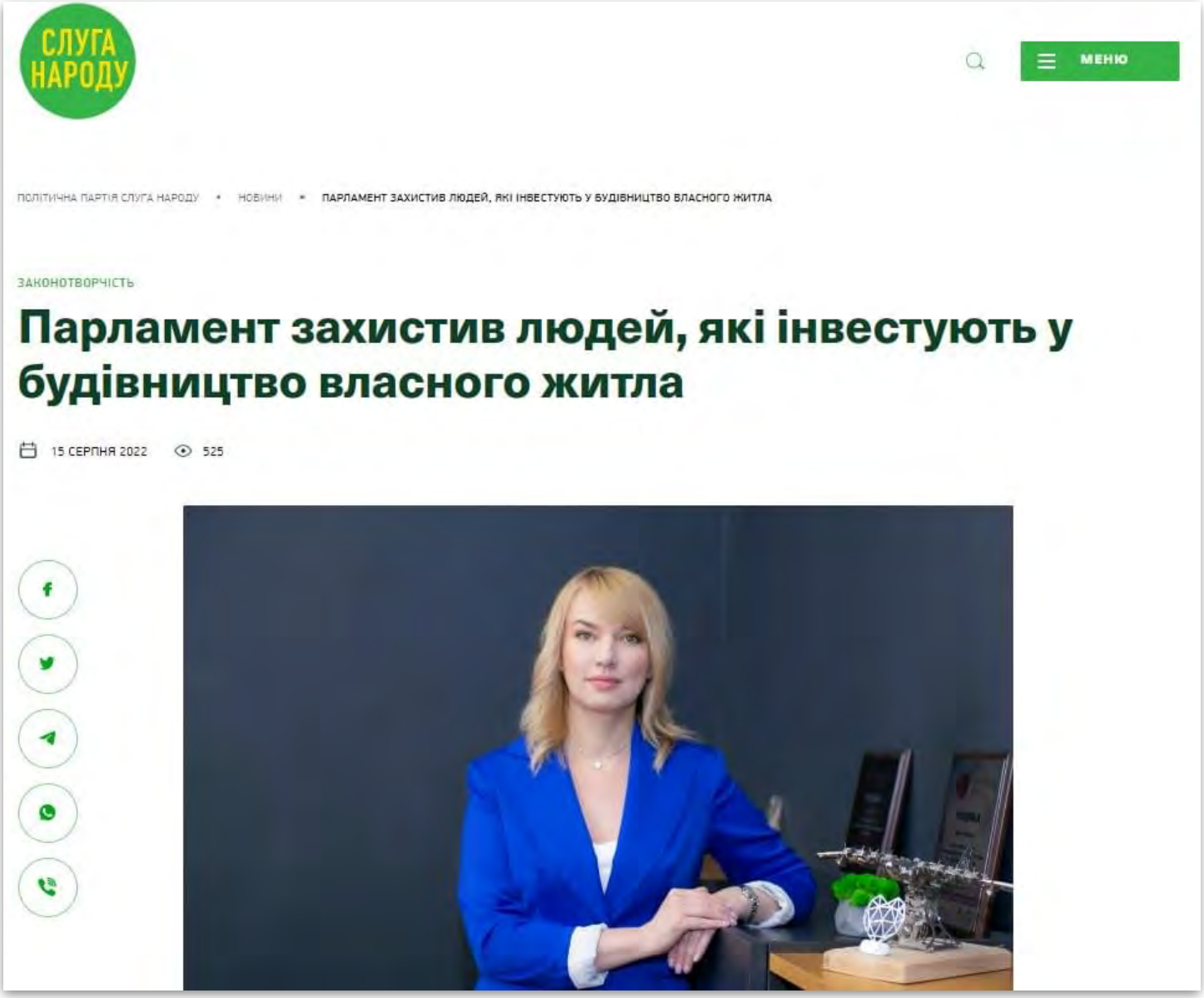
– Чиновник "ДНР" Бессонов недавно с гордостью сообщил, что они "зачищают" базу ПВО к югу от Авдеевки. База находится на полдороге к Авдеевке, и я уже не помню, когда они героически рапортовали, что они к ней вышли. Это было, наверное, неделю или две назад. И сейчас они ее все еще

"зачищают". То есть им даже дойти до Авдеевки еще не удалось. Даже в Песках, которые взяты окончательно уже пять раз, якобы украинцы еще недавно продолжали удерживать полторы улицы где-то на северных окраинах. Эти наступательные действия выглядят эффективными, учитывая, что они идут в основном силами армейских корпусов, а также "группой Вагнера", которая тоже неделями не могла взять населенный пункт Кодема. До охвата Бахмута с юга, выхода на Часов Яр, перерезания снабжения линии Бахмут – Соледар – Северск еще очень далеко. А на северском направлении даже сообщается о каких-то украинских успехах. О том, что скоро Северск, Бахмут, Соледар будут взяты или там хотя бы начнутся масштабные городские бои, говорить пока не приходится.

***

№ 620.

Як інвестора зробити рабом забудовника. Рецепти із прийнятого 15 серпня законопроекту 5091 про "захист інвесторів"

Могильний **2022-08-25**

Давайте подивимось, що насправді приховано за заявою голови партії Слуга Народу Olena Shuliak (Олена ***Шуляк***):

> *"впроваджує чіткі правила, коли інвестор має право розірвати невигідний йому договір із забудовником. До прикладу, коли продавець без попередження змінює технічні характеристики квартири або ж більш ніж на 6 місяців порушує термін здачі будинку в експлуатацію."*

Якщо законопроект направлений на захист інвесторів від недобропорядних забудовників, він має передбачати не просто повернення коштів, але і компенсацію недоотриманого прибутку у разі розірвання договору за порушення забудовника.

> Все має бути врегульовано таким чином, щоб інвестор в будь якому разі не опинився в програшу, а забудовнику було економічно невигідно порушувати права інвестора.

Відповідно до прийнятого закону (ч. 5 ст. 18),

> у разі розірвання договору, забудовник чи девелопер зобов'язаний повернути покупцю кошти, фактично сплачені за майбутній об'єкт нерухомості, і сума коштів, що підлягає поверненню, може бути змінена з урахуванням суми штрафних санкцій, якщо такі санкції передбачені договором.

Тобто,

> замість врегулювання розміру штрафних санкцій і посилення відповідальності недобропорядних забудовників, закон навпаки позбавляє постраждалого інвестора права вимагати індексацію, пеню і т.д., встановлені Цивільним та Господарським кодексами, перекладаючи це питання на договір.

А як нескладно здогадатися,

> забудовник ніколи не буде сам собі встановлювати жорстку відповідальність у договорі, якщо закон його не примушує.

Ситуація абсурдна:

> жертва недобропорядного забудовника за новим законом має право повернути собі знецінені за кілька років гроші (у разі іпотеки, це взагалі фінансова катастрофа для інвестора), а сам недобропорядний забудовник отримує право продати суттєво дорожче квартиру, побудовану за гроші своєї жертви.

З таким законом,

> забудовники зацікавлені не виконувати свої обов'язки, а якнайбільше порушувати права інвесторів, намагаючись примусити їх забрати гроші.

В свою чергу,

> інвестори будуть вимушені терпіти будь-які порушення з боку забудовника, якщо є бодай якісь шанс отримати профінансовану квартиру.

З умовами, за яких інвестор має право розірвати договір, ситуація в законопроекті 5091 не менш цікава.

В питаннях коригування проектної документації, законопроект суттєво звужує вже існуючи права інвесторів.

Наразі,

інвестор може вимагати побудувати те, що передбачено проектом на момент укладання договору, але внаслідок недоліків законодавства, не завжди може довести в суді порушення своїх прав.

Замість посилення захисту інвестора,

ВР встановлює виключний перелік змін, які забудовник повинен погоджувати з інвестором, а підстава для розірвання договору на вимогу інвестора – недотримання вимоги щодо погодження таких змін.

Із того, що заборонено зараз робити без згоди з інвестором, але стане дозволеним у разі набрання чинності законопроектом 5091, доречно виділити наступне.

1) Додавати зверху поверхи (погоджувати треба лише з інвесторами поточного верхнього поверху, а якщо на ньому квартири тимчасово не продавати, то погоджувати непотрібно). Заплатили за будівництво квартири в 9-типоверхівці, а забудовник може передумати і перетворити її в 25-типоверхівку.

2) Змінити без погодження інвестора площу його квартири в межах 10% та планування самої квартири. Хоча Олена ***Шуляк*** в статті для "Дзеркала тижня" стверджує, що забудовник не може здійснить перепланування квартири без згоди власника прав, це не відповідає дійсності. Погодження зміни схеми будівельного плану квартири було передбачено лише в початковій редакції законопроекту, а в прийнятій редакції цю вимогу виключили за поданням самої Олени ***Шуляк*** (правка 533 к законопроекту).

Якщо площа квартира збільшилася, інвестор ще і зобов’язаний після введення в експлуатацію сплатити забудовнику за всю додаткову площу.

Щоб збільшити площу квартири, необов’язково навіть щось додатково будувати – достатньо приєднати до запланованих квартир частину місць загального користування.

Законопроект 5091 не дозволяє зменшувати площу допоміжних приміщень виключно у разі формування нових "майбутніх об’єктів нерухомості", а шляхом приєднання до вже існуючих – ніяких обмежень.

Ідеальна схема, що дозволяє заробити забудовнику додатково до кількох мільйонів доларів на великому житловому комплексі – побудувати місця загального користування за гроші інвесторів, а потім частину їх примусово продати інвесторам по другому колу, як збільшення площі квартир.

Законодавців не турбує, що інвестор може бути фінансово неспроможній доплатити досить значні кошти за те, що йому нав'язав забудовник. В реальності, забудовник зможе дозволити собі без погодження збільшити площу квартири і на понад 10% – інвестор все одно буде вимушений доплатити, бо в іншому випадку йому залишиться хіба що розірвати договір і забрати знецінені за роки будівництва гроші.

3) Змінювати генплан забудови ділянки, вільно додаючи нові житлові будинки, прибираючи паркінги і інші об'єкти інфраструктури та зменшуючи прибудинкову територію. Купували квартиру в комфортному ЖК із затишним двориком і прибудованим дитячим садочком, а забудовник вирішим зробити з нього мурашник? Ви навіть не маєте права вимагати розірвання договору.

Щоб вимагати розірвання договору за затримки в будівництві,

інвестору необхідно дочекатися порушення строку прийняття в експлуатацію більш як на шість місяців.

І мова йде про цю шалену затримку виключно з вини забудовника – у разі затримки з форс-мажорних обставин, права на розірвання договору у інвестора не виникає.

При цьому,

просто порушення графіку будівництва забудовником, не дає інвестору права на розірвання договору – треба чекати саме порушення строку введення в експлуатацію.

Забудовник може продати "спеціальні майнові права" і не поспішати будувати квартиру інвестору – це вже особисті гроші забудовника і він сам вирішує, як ними розпоряджатися.

Він може вкласти отримані гроші в якійсь бізнес, наприклад, будувати інший житловий будинок, щоб потім дорожче продати вже готові квартири. А може взагалі вивести отримані гроші, як дивіденди власнику забудовника, чесно сплативши всі податки для уникнення претензій з боку держави.

Інвестор має право лише спостерігати, обурюватися і чекати прострочення строку введення в експлуатацію, адже обов'язковість дотримання забудовником затвердженого графіку будівництва, як і наявність самого графіку в складі договору, не передбачена.

Навіть якщо

забудовник втратив право власності чи користування земельною ділянкою чи будівництво було визнано незаконним і право на нього скасовано, інвестор все одно не має імперативного права вимагати розірвання договору і повернення своїх коштів – він має чекати, поки зазначений в договорі строк прийняття в експлуатацію буде порушено на 6 місяців.

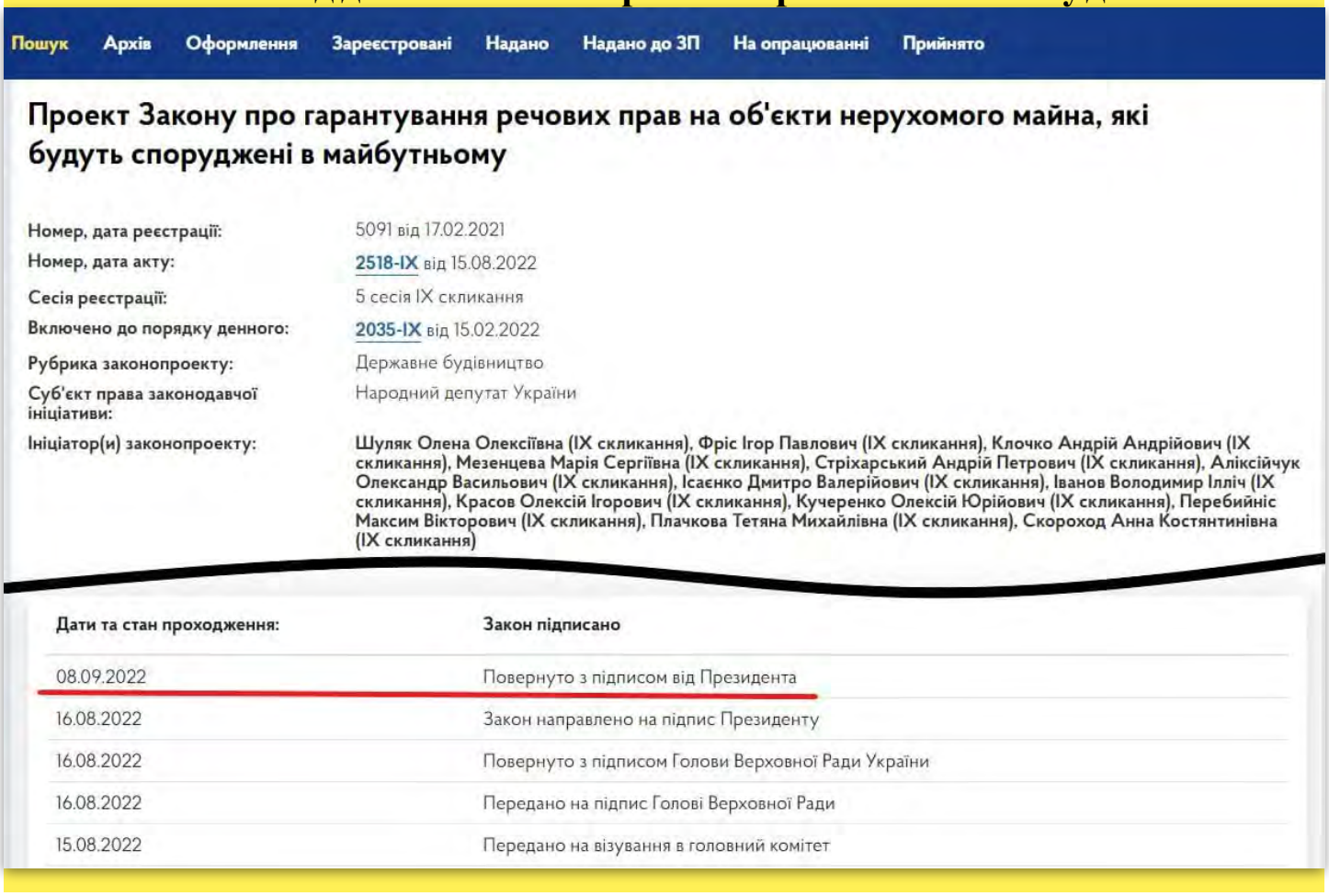
Для "порядних" забудовників, що не обкрадають інвесторів, а "чесно" заробляють завдяки незаконному будівництву по корупційним схемам, в фінальну редакцію за пропозицією Олени ***Шуляк*** (правка 294) було додано окрему норму:

"Перебіг цього строку зупиняється на період оскарження рішень, дій або бездіяльності державних органів, якщо такі рішення, дії або бездіяльність впливають на строк прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об’єкта".

Тобто,

якщо забудовник втягнув інвестора в фінансування незаконного будівництва чи почав порушувати вимоги законодавства під час будівництва, то інвестор взагалі втрачає право вимагати розірвання договору в незалежності від строків затримки, адже суди можуть тривати роками – йому залишається лише активно допомагати забудовнику у захисті незаконного будівництва.

Якщо Володимир Зеленський підписує 5091, він тим самим просто остаточно віддає інвесторів в рабство забудовникам.

Пошук Архів Оформлення Зареєстровані Надано Надано до ЗП На опрацюванні Прийнято

Проект Закону про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому

Номер, дата реєстрації:	5091 від 17.02.2021
Номер, дата акту:	2518-IX від 15.08.2022
Сесія реєстрації:	5 сесія IX скликання
Включено до порядку денного:	2035-IX від 15.02.2022
Рубрика законопроекту:	Державне будівництво
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Народний депутат України
Ініціатор(и) законопроекту:	Шуляк Олена Олексіївна (IX скликання), Фріс Ігор Павлович (IX скликання), Клочко Андрій Андрійович (IX скликання), Мезенцева Марія Сергіївна (IX скликання), Стріхарський Андрій Петрович (IX скликання), Аліксійчук Олександр Васильович (IX скликання), Ісаєнко Дмитро Валерійович (IX скликання), Іванов Володимир Ілліч (IX скликання), Красов Олексій Ігорович (IX скликання), Кучеренко Олексій Юрійович (IX скликання), Перебийніс Максим Вікторович (IX скликання), Плачкова Тетяна Михайлівна (IX скликання), Скороход Анна Костянтинівна (IX скликання)

Дати та стан проходження:	Закон підписано
08.09.2022	Повернуто з підписом від Президента
16.08.2022	Закон направлено на підпис Президенту
16.08.2022	Повернуто з підписом Голови Верховної Ради України
16.08.2022	Передано на підпис Голові Верховної Ради
15.08.2022	Передано на візування в головний комітет

***

№ 621.

Чи підпише Володимир Зеленський закон про державний захист НЕзаконного будівництва?

Пошук | Архів | Оформлення | Зареєстровані | Надано | Надано до ЗП | На опрацюванні | Прийнято

Проект Закону про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому

Номер, дата реєстрації:	5091 від 17.02.2021
Номер, дата акту:	2518-IX від 15.08.2022
Сесія реєстрації:	5 сесія IX скликання
Включено до порядку денного:	2035-IX від 15.02.2022
Рубрика законопроекту:	Державне будівництво
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Народний депутат України
Ініціатор(и) законопроекту:	Шуляк Олена Олексіївна (IX скликання), Фріс Ігор Павлович (IX скликання), Клочко Андрій Андрійович (IX скликання), Мезенцева Марія Сергіївна (IX скликання), Стріхарський Андрій Петрович (IX скликання), Аліксійчук Олександр Васильович (IX скликання), Ісаєнко Дмитро Валерійович (IX скликання), Іванов Володимир Ілліч (IX скликання), Красов Олексій Ігорович (IX скликання), Кучеренко Олексій Юрійович (IX скликання), Перебийніс Максим Вікторович (IX скликання), Плачкова Тетяна Михайлівна (IX скликання), Скороход Анна Костянтинівна (IX скликання)

Дати та стан проходження:	Закон підписано
08.09.2022	Повернуто з підписом від Президента
16.08.2022	Закон направлено на підпис Президенту
16.08.2022	Повернуто з підписом Голови Верховної Ради України
16.08.2022	Передано на підпис Голові Верховної Ради
15.08.2022	Передано на візування в головний комітет

26 серпня, 2022

Георгій Могильний

експерт з питань містобудування

1. Питання руба

Про проблеми з будівництвом житла, внаслідок яких близько 100 тисяч інвесторів постраждали, чув кожен. І якщо задля негайного виправлення

ситуації народні обранці здатні працювати швидко та злагоджено, це, безумовно, заслуговує на безмежну повагу.

Отже,

> **15 серпня 2022** Верховна Рада ухвалила *законопроєкт №5091*, що майже півтора року припадав пилом у законодавчому органі.

Офіційно Закон називається ***«Про гарантування речових прав на об'єкти нерухомого майна, які будуть споруджені в майбутньому»***, але, з подачі його авторів, він більше відомий як *закон про захист інвесторів у будівництво житла.*

Аналіз ухваленого закону свідчить, що **захищає він насамперед не пересічних інвесторів, а незаконне будівництво**. Ба більше, закон істотно звужує нинішні права інвесторів, роблячи їх беззахисними перед значною кількістю махінацій із боку забудовників.

2. Спеціальне право без права

Законопроєкт №5091 започатковує абсолютно новий вид прав — спеціальне майнове право на майбутній об'єкт нерухомості (далі — «спеціальне майнове право»).

Від нинішнього звичайного майнового права *«спеціальне майнове право»* відрізняється принципово:

1) — передбачає **обов'язкову реєстрацією** в ***Держреєстрі прав на нерухоме майно***;

2) — **дає право** особі, за котрою зареєстроване таке право, вимагати ***завершення будівництва об'єкта і прийняття його в експлуатацію***.

Це право на майбутні квартири має реєструватися за заявою замовника автоматично під час видачі дозволу на будівництво. Зареєструвати аналогічні права можуть і замовники будівництва, які отримали дозвіл раніше, але деталі процедури для них ще має затвердити Кабмін.

На перший погляд, усе задля безпеки пересічного інвестора:

> 1) якщо право зареєстроване в Держреєстрі, то 2) забудовник отримав усі дозвільні документи, а 3) державна реєстрація купівлі цього права 4) гарантує неможливість повторного продажу забудовником і 5) створює захист від рейдерства не гірший, ніж для права власності на нерухоме майно.

Але що станеться, коли

> землю під будівництво було отримано незаконно або будівництво надалі буде визнане незаконним і дозвіл на нього скасують?

Ні для кого не секрет, що в нас і ситуація із землевідведенням дуже далека від ідеальної, і дозвіл на будівництво можна отримати з численними порушеннями.

> І чим далі рухається дерегуляція в земельно-будівельних питаннях, тим більшою стає частка незаконних землевідведень та дозволів на будівництво.

Відомо це й авторам законопроєкту №5091, — вони **передбачили заборону для замовників та девелоперів залучати кошти від третіх осіб, якщо**

> 1) буде втрачено право власності чи користування земельною ділянкою, 2) скасовано містобудівні умови та обмеження або 3) право на будівництво.

А що при цьому станеться з уже зареєстрованим *спеціальним майновим правом*?

Нічого,

> — законопроєкт №5091 узагалі **не передбачає механізму його скасування на випадок, якщо будівництво визнають незаконним і всі документи на нього скасують**.

Створюється унікальна ситуація:

> **держава визнає одночасно** 1) **неможливість будівництва**, бо воно грубо порушує вимоги законодавства, і 2) **право власників *«спеціального майнового права»*** в цьому незаконному будівництві вимагати завершення будівництва (передачі землі чи видачі дозволу за необхідності) та введення в експлуатацію.

Хаотичну забудову, яка почалася завдяки корупції під час виділення землі чи отримання дозволу на будівництво, **стає неможливо перемогти** остаточно,

> *— вона завжди поставатиме з визнаних державою «спеціальних майнових прав», як фенікс із попелу.*

Кожне резонансне будівництво перетвориться на нескінченне суспільне протистояння, в якому держава де-юре визнає правоту обох сторін і ніяк

не може вплинути на ситуацію, бо сама позбавила себе такого права законопроєктом №5091.

І **корупція під час землевідведення та видачі документів на будівництво розквітне ще більше**:

адже тепер це вже не просто папірці, які потім можна скасувати, а індульгенції на майбутнє порушення законодавства з додатковим державним захистом, тож забудовники будуть згодні платити більше.

При цьому,

інвесторів від ризику вкластися у проблемне незаконне будівництво з перспективою затримань на роки, поки триватимуть суди, новий закон жодним чином не захищає.

Ба більше:

«недостатньо обережному інвестору» можуть абсолютно законно продати «спеціальне майнове право» на квартиру в будівництві, яке вже офіційно визнане незаконним.

Прийнятий закон **забороняє** укладання лише першого договору купівлі-продажу замовником чи девелопером у разі заборони чи втрати права на будівництво,

але,

жодним чином **не обмежує подальший обіг** ***«майбутніх об'єктів нерухомості»***.

І навіть це

встановлено простою ***нормою*** закону, а ***не автоматичним внесенням заборони в Держреєстр прав***, що **могло б гарантувати не лише *наявність* формальних обмежень, а й їх *виконання***.

У разі виникнення проблем забудовник легко може укласти перший договір із пов'язаними особами. І далі вже вони без жодних обмежень продаватимуть права на майбутні квартири.

Такий продаж через посередника не є чимось дивним і тепер, але використовується для мінімізації податків.

Зараз продаж звичайних майнових прав на квартири в будівництві зі скасованим дозволом є, по суті, шахрайством і може бути зупинений правоохоронцями.

Згідно з новим законом, продаж «спеціальних майнових прав» в аналогічній ситуації стає дозволеним, а його державна реєстрація означає офіційне визнання та підтвердження державою.

Крім очевидної небезпеки для інвесторів, вільний обіг таких прав на об'єкти в незаконному будівництві може призвести до негативних наслідків у роботі фінансових установ.

> Фактично **створюється новий зручний *«сміттєвий актив»***, який легко може бути використаний власниками банків та інших фінансових компаній для виведення коштів через кредити під заставу нерухомості, якої ніхто не планує будувати.

А що з іншими механізмами захисту прав інвесторів у законопроєкті?

У законопроєкті є окремі положення, які ефективно вирішують актуальні проблеми галузі.

Серед таких слід відзначити

> 1) зміну вимог до кооперативів, що будують житло (заборона асоційованих членів), 2) обов'язок замовників будівництва оприлюднювати на веб-сайті ключові документи й інформацію щодо кількості проданих квартир, а також 3) саму ідею обов'язкової реєстрації проданих квартир у публічному державному реєстрі.
>
> Але, на жаль, усі їх умонтовано в загальний контекст інтересів і стратегії забудовників.

Тому не дивно, що ***Головне юридичне управління ВР*** рекомендувало законопроєкт відхилити, бо

> він не лише не відповідає Конституції та не враховує рішення Конституційного суду, а й не сприятиме «неупередженому та ефективному захисту прав і законних інтересів осіб, які є учасниками відносин у сфері купівлі продажу об'єктів чи майбутніх об'єктів нерухомості».

Низку недоліків законопроєкту торік ми вже висвітлювали в «Дзеркалі тижня».

Головні недоліки серед них:

1) По-перше, відсутність прямої заборони на використання інших способів залучення коштів, ніж встановлені новим законом. Будуть і надалі використовуватися «сірі схеми», до яких узагалі не застосовуються

вимоги нового закону щодо реєстрації «спеціального майнового права» та заборони продажу частини квартир до введення в експлуатацію («гарантійної частки»).

2) По-друге, публічно заявлена «гарантійна частка» на рівні 10% не гарантує можливості добудови без доплати з боку інвесторів. Наприклад, в останній найгучнішій будівельній афері банку «Аркада» ця частка мала становити близько 50% усіх приміщень, аби їх продажу вистачило на добудову.

Отже,

законопроєкт №5091 робить інвесторів ще більше безправними і примушує їх залишатися з забудовником «і в горі, і в радості» до переможного кінця.

Якщо вони втрапили в тенета недобропорядного забудовника, то звільнитися з них без значних втрат можна лише в один спосіб:

забути про порядність і спробувати продати свої «спеціальні майнові права» іншому необачному інвесторові, який мріє про власну квартиру.

Законопроєкт №5091 відповідає інтересам лише однієї групи осіб — це недобропорядні забудовники, що зацікавлені в захисті незаконного будівництва, розпочатого за корупційними схемами, та додаткових можливостях заробітку на порушенні прав пересічних інвесторів у будівництво житла.

Якщо ідея цього лобізму належить не офісові президента, то президентська фракція «Слуги народу» і особисто голова партії Олена *Шуляк* банально підсунули Володимиру Зеленському скриньку Пандори.

Підписання закону президентом України жодним чином не зменшить кількості проблем у сфері будівництва, а навпаки:

1) — призведе до значного зростання соціальної напруги, бо протистояння навколо незаконного будівництва постійно зростатиме;

2) — додатковий захист саме недобропорядних забудовників створить для них неконкурентні переваги, що призведе до збільшення кількості як незаконного будівництва, так і інвесторів, котрі від нього постраждають.

Вирішити проблему може лише президентське вето і відправлення прийнятого закону на смітник,

> **— він містить занадто багато концептуальних помилок, аби його можна було просто доопрацювати.**

І якщо державна влада реально переймається захистом інвесторів, слід негайно розпочати розробляти новий закон, в основу якого має лягти створення дозвільної процедури, що гарантує абсолютну законність будівництва.

Дерегуляція в інтересах забудовників і захист інвесторів — це два майже взаємовиключних завдання.

Прості українці роками, а інколи й десятиліттями накопичують гроші на нове житло. А зараз ще й потерпають від війни.

І ризикувати результатом років їхньої праці, аби дозволити забудовникам на місяць швидше почати отримувати прибуток, — неприпустимо для держави, що рухається в цивілізовану Європу.

***

2022-09-08

За валом подій, зовсім непомітно пройшла одна вкрай негативна для України - **Зеленський вирішив таки обслужити будівельну мафію і підписав прийнятий 15 серпня законопроект 5091**, який аферисти на кшталт голови партії Слуга Народу Olena Shuliak (Олена ***Шуляк***) називали "законом про захист інвесторів".

Насправді, цей закон не захищає інвесторів в житлове будівництво, а перетворює їх на рабів забудовників.

Але найгірше інше: цей закон встановлює державний захист НЕзаконному будівництву, розпочатому по корупційним схемам або завдяки діркам в дерегуляції.

Якщо називати речі своїми іменами - **Зеленський зсередини відкрив ще один фронт ПРОТИ України**.

> *Важко сказати, чи то Зеленський зовсім бовдур, чи він дешева шалава, але вже скоро ми про це дізнаємось.*

Є всі підстави вважати, що цей закон - частина плати будівельній мафії за майбутній піар Зеленського на будівництві відносно дешевого житла для переселенців. Якщо анонсовані ОП ще в квітні плани зрушать з мертвої точки і ціна будівництва буде не захмарна - Зеленський таки шалава, що заради власного піару готова знищувати економіку країни.

Навіть сам по собі 5091 - це шалені проблеми. Але з ймовірністю 99.(9)% нас чекає взагалі катастрофа, що стане наслідком синергії 5091 із законопроектом 5655.

1) Законопроект 5655 - це повне знищення контролю на стадії надання права на будівництво.

2) А вже прийнятий 5091 забезпечує автоматичне "визнання та підтвердження державою" шляхом реєстрації в Держреєстрі прав вигаданого реформаторами "спеціального майнового права".

І це "спеціальне майнове право" НЕ МОЖНА скасувати і воно дає імперативною нормою 5091 право "вимагати добудови та введення в експлуатацію".

Ідеальна система для будівельних аферистів - 1) Держава без перевірок надає право на будівництво, а потім 2) автоматично на основі цього права визнає право на добудову і введення в експлуатацію.

І саме 5655, на мою думку, і є второю частиною плати будівельній мафії за піар Зеленського.

Більш детально про різні аспекти 5091:

1) Як він захищає незаконне будівництво:

https://zn.ua/ukr/privatizatsiia/chi-pidpishe-volodimir-zelenskij-zakon-pro-derzhavnij-zakhist-nezakonnoho-budivnitstva.html

2) Чому він НЕ захищає інвесторів:

https://zn.ua/ukr/promyshliennost/ihri-budivelnikh-prestoliv-2.html

3) Як він робить інвесторів рабами забудовників:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02FKt5mymZSb6aEnRre1JbBhcDGmpYzZiWDMeYezP87tv7ES9aPSg11gDy1XNYJjSFl&id=100007761677947

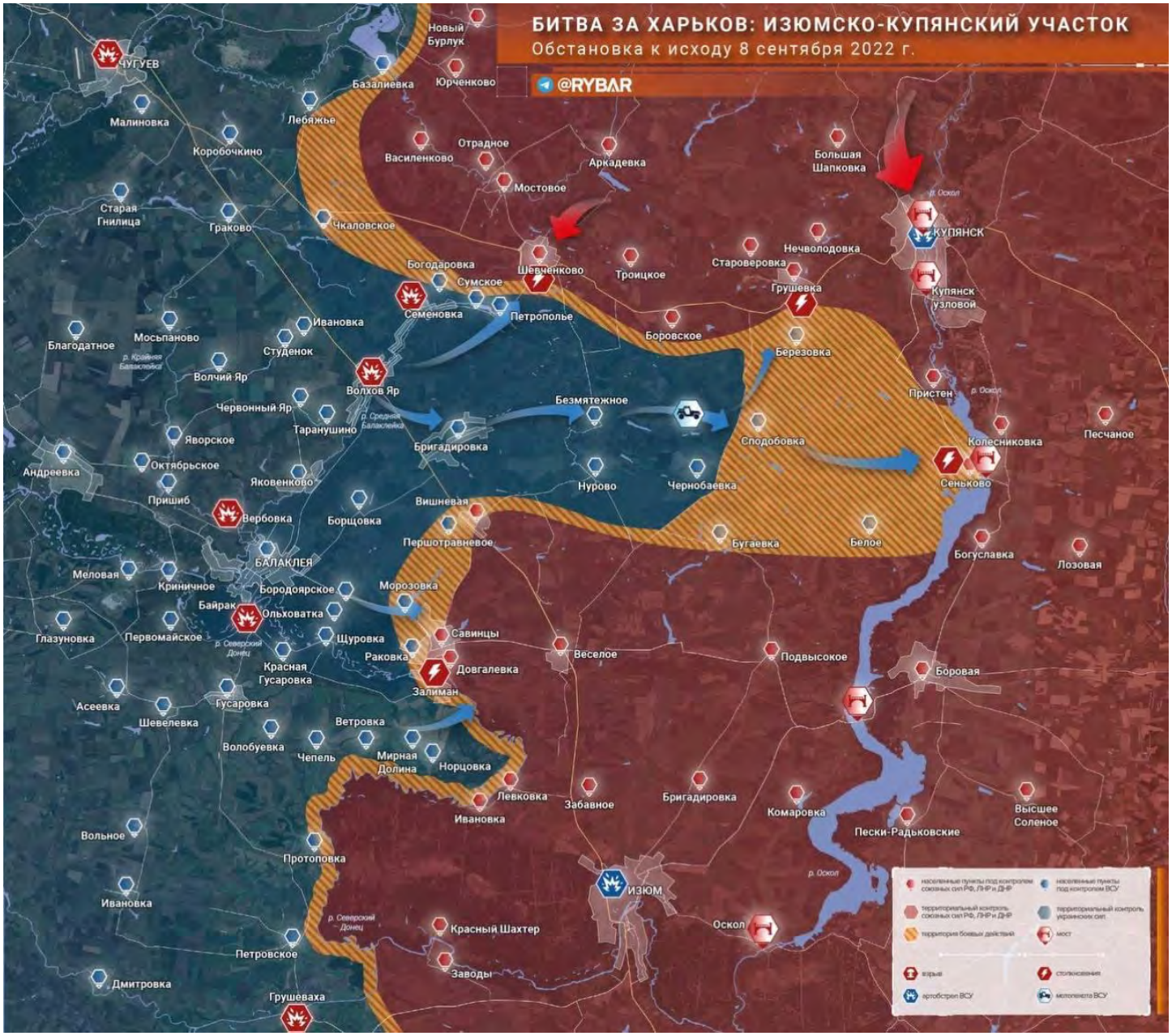
***

№ 622.

Разбираем ход самого успешного на данный момент контрнаступления ВСУ

Украинская армия отбила у российских сил Балаклею. Теперь под угрозой окружения более 10 тысяч военнослужащих РФ

2022-09-09 Источник: *Meduza*

Вооруженные силы Украины (ВСУ), начавшие масштабное наступление 5 сентября, впервые с весны освободили относительно крупный город — Балаклею на юге Харьковской области. Но потеря города — далеко не самое тяжелое, что случилось с российской армией за эти три дня. Украинское наступление привело к общему тяжелому кризису Вооруженных сил России (ВС РФ). Вся группировка войск, занимающая территорию от Купянска до окраин Славянска в Донецкой области (это более 10 тысяч военнослужащих), рискует попасть в окружение. Ситуацию для ВС РФ усугубляет скорость продвижения украинских частей: за три дня они прошли на широком фронте от Чугуева до Балаклеи от 20 до 50 километров. Российские резервы, способные остановить наступление, на поле боя не появились.

1. Что известно о ходе операции точно?

Украинские войска 5 сентября прорвали российскую оборону, в основном составленную из мобилизованных из донецких «республик» и резервистов из самой России. Сделано это было крупными силами, на вооружении которых впервые за время войны преобладала бронетехника, поставленная с Запада и из Восточной Европы.

Прорыв случился сразу на нескольких направлениях:

1) Наступающие, не входя в Балаклею, обошли город с севера и юга.

2) Все российские войска к югу от города из-за протекающей там реки Северский Донец отошли в центр Балаклеи, оставив несколько населенных пунктов.

3) С севера ВСУ быстро заняли пригород Балаклеи Вербовку и, судя по всему, почти без сопротивления устремились в прорыв — дальше на север.

4) На следующий день они достигли перекрестка дорог, связывающих всю российскую группировку в районе села Волохов Яр (около 15 километров от Балаклеи и около 20 — от линии фронта на 4 сентября). По пути были заняты другие окрестные села.

5) Прорыв продолжился на следующий день. 7 сентября украинские войска достигли другого важного узла дорог — Шевченково (появилась фотография украинского спецназовца на въезде в поселок). Возможно (этому нет подтверждений), к Шевченково подошла и другая группировка ВСУ, начавшая наступление со стороны города Чугуева. Неизвестно, был ли взят сам поселок.

6) Вероятно, в Шевченково была перерезана дорога, ведущая из Купянска (глубокий российский тыл и место, где базируются коллаборационисты, претендующие на управление Харьковской областью) к Изюму (штаб российской группировки, наступающей на Донбасс с севера и увязнувшей на подступах к Славянску). Это означает, что снабжение Изюма и соединений в лесах под Славянском будет крайне затруднено.

7) 8 сентября российские войска покинули Балаклею (или, по крайней мере, ее центр). Туда вошли украинские военные, заснявшие поднятие флага над местной администрацией.

8) Российские войска в районе боевых действий бросили или потеряли из-за повреждений десятки единиц техники.

Видео и фото с украинской стороны — кроме центра Балаклеи — почти всегда появлялись через сутки после сообщений от российских «военкоров» о продвижении наступающих войск (вероятно, из-за жесткой цензуры, введенной украинским командованием). Можно предположить, что скоро появятся подтверждения по крайней мере части еще более глубоких прорывов ВСУ, которые российские «военкоры» описывают со слов своих источников в войсках.

2. Если верить «военкорам», ВСУ уже прорвались гораздо глубже Балаклеи

Согласно нескольким сообщениям российских «военкоров», украинские войска продвинулись от Шевченково почти до Купянска, а другая их группа, наступая на восток, вышла к берегу Оскольского водохранилища в районе села Сеньково.

Правда, визуальных подтверждений этим сообщениям к позднему вечеру 8 сентября не поступило. Но если они подтвердятся, это будет означать, что изюмская группировка ВС РФ будет полностью отрезана от Купянска, до которого запасы доставлялись из России по железной дороге. Связь группировки с «большой землей» будет возможна только по понтонным переправам через реку Оскол и далее — по плохим дорогам на другом берегу Оскольского водохранилища.

Но и там могут появиться украинские войска: уже есть сообщения (и даже первые видеосвидетельства) о том, что группы украинских солдат несколько раз переправлялись через Северский Донец (в который впадает Оскол) и даже установили контроль над несколькими поселками (этому визуальных доказательств нет). Эти поселки были взяты российской армией в начале лета.

Все это означает, что **большой группе российских войск, состоящей из нескольких соединений общей численностью свыше 10 тысяч человек, грозит оперативное окружение**.

Неясно, есть ли у ВС РФ резервы, чтобы избежать такого сценария. До сих пор сопротивление украинскому наступлению было слабым (в отличие от аналогичного наступления ВСУ на Херсон в конце августа).

3. Так почему российская армия на этот раз терпит поражение?

Однозначного ответа на этот вопрос пока нет.

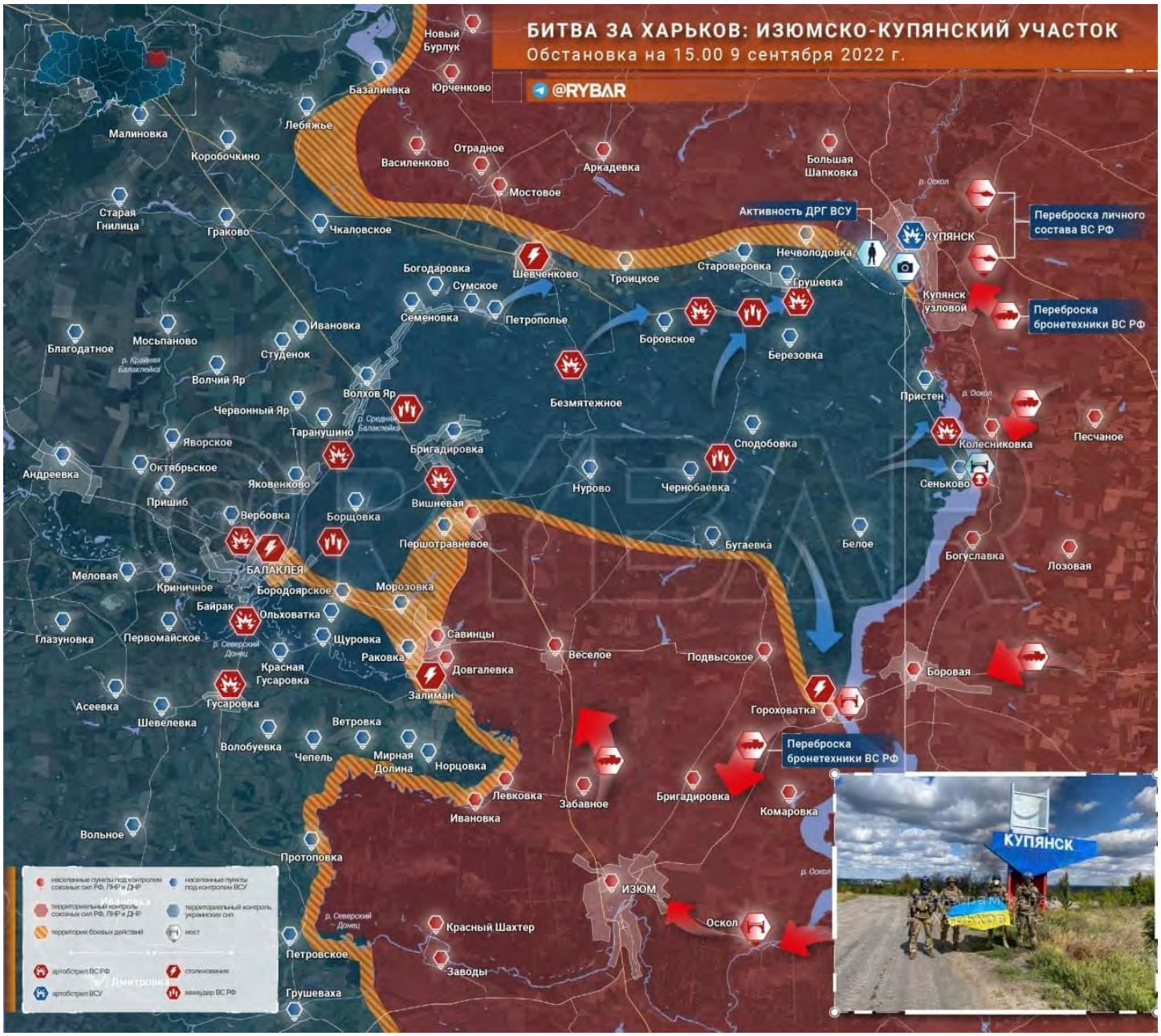
Вероятно, после неудачных попыток пробиться к Славянску с севера в мае и начале лета российское командование потеряло интерес к этому

направлению. Группировка (в мае — самая крупная на всем фронте) была частично «демонтирована», а регулярные части заменены резервистами.

Возможно, командование рассчитывало, что сможет остановить наступающих огнем артиллерии и ударами авиации, как это было под Херсоном.

> Но в Херсонскую область, кроме прочего, еще в июле были переброшены подкрепления, в том числе части ВДВ, действовавшие ранее под Изюмом, — это помогло сдержать удары ВСУ.

Впрочем, **десантникам в Херсонской области скоро тоже может понадобиться помощь**. Пусть там пока и нет глубоких прорывов ВСУ,

ситуация для российских войск продолжает ухудшаться:

> они потеряли несколько важных населенных пунктов, но **особенно тяжело обстоит дело с их снабжением через Днепр**.

Вероятно, украинская армия будет владеть инициативой и дальше — вплоть до прибытия крупных российских резервов, которые, по слухам, готовятся в разных частях страны.

***

№ 623.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 08 вересня 2022

Головне

1) Чи не є успіх наступу на Харківщині наслідком того, що єрмакакєн не був про це обізнаний?

2) Щось "воєнна допомога" 50 з гаком країн не складає наразі навіть 10% від постачань зі США.

3) Звернув увагу на останню заяву берлускона, який прагне стати "миротворцем" разом із фрау рібентроп. Він ще не знає, куди рухатиметься разом із хуйлокораблем? До них має долучитися й "турдиктатор" ердоган, дупа якого розрослася вже десь до 7-8 стільців завширшки.

4) Якщо ще й Фінляндія закриє кордони - куди "туристи" потраплять до Європи? отож бо.

Теми доби

1) Рамштайн-5: Україна отримає воєнну допомогу від США, Норвегії та Литви

2) Наступ українських військ у районі Балаклії успішно розвивається.

3) Померла королева Великої Британії.

4) НБУ зберіг облікову ставку на рівні 25 %

1. Війна

1-1) Фронт

• Президент Зеленський провів засідання Ставки верховного головнокомандувача, на якому було обговорено звільнення окупованих територій та визначення оперативних завдань армії. Журналісти звернули увагу, що в засіданні не брав участі голова Офісу президента Єрмак.

• Представник Генштабу Громов повідомив про форсування українськими військами Сіверського Дінця в районі Лимана та звільнення села Озерне.

• Українські війська мали тактичний успіх у районі Соледара і просунулися на 2 км.

• Громов підтвердив успішний наступ на Харківщині, унаслідок якого війська вклинилися на 50 км углиб окупованої території та звільнили понад 20 населених пунктів, Балаклію тощо. На багатьох ділянках окупанти тікали, кинувши майно та техніку.

• Він підкреслив, що втрати російських військ останніми днями суттєво зросли завдяки повідомленням патріотів на окупованій території про пересування та розташування живої сили та техніки окупантів.

• Українські війська повернули кілька населених пунктів на правому березі Дніпра в Херсонській області – на трасі Миколаїв – Херсон та в районі плацдарму на лівому березі річки Інгулець у районі Давидового Броду. Українська артилерія й далі завдає точних ударів по скупченнях російських військ та техніки, а також по складах та пунктах управління.

• За словами президента Зеленського, ЗСУ з 1 вересня звільнили понад 1 тис. км² території, яку захопила Росія.

• За оцінкою Головного управління розвідки (ГУР), Росія тримає на фронті приблизно 170 тис. військовослужбовців, окрім того, до армії може бути мобілізовано ще орієнтовно 90 тис. осіб.

• Над Криворізьким районом підрозділи ППО збили російську ракету "повітря-земля" Х-59. Ще кілька ракет комплексу С-300 вибухнули на території району. ГУР вважає, що в армії РФ залишилося не більше ніж 200 ракет для ВТКР "Іскандер", й останнім часом вона їх береже. Російські оборонні підприємства можуть виробляти 150–180 крилатих ракет "Калібр" на рік, проте їхнє виробництво загальмувалося через брак імпортних компонент. Натомість по цілях в Україні запускають дешеві ракети комплексів ППО С-300, які було вироблено ще за радянських часів. Їхня кількість на складах наразі складає приблизно 7 тис.

• На узбережжя в районі Одеси штормом винесло російську протикорабельну міну, яку зірвало з якоря.

• Головне управління розвідки повідомило, що жителі невизнаної "Придністровської молдавської республіки" відмовляються підписувати контракти з армією РФ, а в "оперативній групі військ" РФ розпочалося масове дезертирство.

• Українська влада закликала громадян на окупованих територіях не передавати особисті дані загарбникам. Ці дані можуть полегшити контроль окупантів над територіями та створити видимість легітимності "референдуму" про приєднання до Росії, який заплановано на листопад. Для примушення до повернення мешканців до своїх будинків задля подальшого використання як "живого щита" окупанти погрожують "націоналізувати" їхнє житло після 1 жовтня.

1-2) Тил

• Кабмін заборонив експорт коксівного вугілля.

• Міністерство цифрової трансформації оголосило про можливість надання цифрового паспорта в додатку "Дія" під час реєстрації шлюбу.

• "Нафтогаз" запускає під брендом U.GO власну мережу АЗС, яку створено на базі заарештованої судом мережі Glusco. Першою чергою проєкту стане відкриття 30 станцій у Києві та області.

• Суд заарештував 169 об’єктів нерухомості, підприємства, земельні ділянки та інші активи в Україні колишнього депутата Держдуми РФ Крупчака на суму орієнтовно 10 млрд грн. Активи буде передано в управління АРМА.

• Міністерство фінансів у проєкті бюджету наступного року має намір відмовитися від підвищення мінімальної зарплати та залишити її на рівні грудня 2021 р. – 6,5 тис. грн. Водночас витрати на соцзабезпечення зменшено не буде.

• За інформацією Держстату, за підсумками ІІ кварталу ВВП України впав на 37,2 %, а проти І кварталу – на 19,1 %.

• Рада НБУ залишила облікову ставку на рівні 25 %. Чиновники Нацбанку не вбачають підстав для зміни офіційного курсу гривні й підтвердили, що наявних міжнародних резервів цілком достатньо для підтримання курсової стабільності.

2. Україна та світ

• На американській авіабазі Рамштайн у Німеччині відбулася чергова, уже 5 зустріч групи країн, які надають воєнну підтримку Україні. Голова Об’єднаного комітету начальників штабів армії США генерал Міллі заявив, що Україна сплачує жорстоку ціну у війні з РФ. З його слів, в Україні загинули та отримали поранення тисячі українських військовослужбовців. Десятки тисяч мирних жителів загинули через невибіркові обстріли російських військ, 15 мільйонів осіб стали біженцями та внутрішніми переселенцями. Тому він

наполягає на зобов'язанні Заходу підтримувати Україну в її боротьбі за незалежність та відновлення суверенітету. Міллі зазначив, що українські війська вкрай ефективно застосовують РСЗВ HIMARS й уразили понад 400 цілей, що мало руйнівний ефект для шляхів постачання та пунктів управління військами окупантів. Міністр оборони США Остін оголосив про ще один пакет воєнної допомоги Україні на суму $675 млн із запасів армії США. Пентагон повідомив, що до пакета увійдуть ракети HIMARS, гаубиці, артилерійські та стрілецькі боєприпаси, бронеавтомобілі Humvee та медичні броньовики, протитанкові системи. Остін підкреслив, що воєнна підтримка України вже дає плоди на полі бою, й це допомагає ЗСУ відвойовувати окуповані території.

Генеральний секретар НАТО Столтенберг констатував, що російський наступ на Донбасі загальмувався, а ЗСУ змогли дати відсіч, завдати удару у відповідь та відвоювати частину території. Столтенберг підкреслив, що Україна та її союзники вже зовсім скоро стикнуться зі стримувальним чинником – суворою зимою. Він наголосив, що наразі немає жодних ознак відмови російського керівництва від головної мети війни – отримання повного контролю над Україною.

Норвегія передає ЗСУ ракети Hellfire та прилади нічного бачення.

Пентагон визнав, що постачав Україні високоточні снаряди для гаубиць Excalibur із дальністю ураження 40 км і більше.

• Прессекретар Білого Дому Жан-П'єр повідомила, що президент Байден влаштував відеоконференцію з главами союзних держав щодо ситуації в Україні. На ній було обговорено воєнну та економічну підтримку України, а також використання Росією енергоносіїв як зброї проти Європи.

• Держсекретар США Блінкен без оголошення відвідав Київ, де зустрівся із президентом Зеленським. Він підтвердив, що американська адміністрація підтримуватиме Україну "стільки, скільки потрібно". Блінкен також зустрівся з міністром закордонних справ Кулебою. Держсекретар анонсував виділення Україні та ще 18 країнам Європи оборонної допомоги в розмірі $2,2 млрд, окрім пакета в $0,675 млрд, про який було оголошено в четвер. Зеленський у розмові з Блінкеном наголосив, що Росію має бути визнано державою-терористом, і проти неї треба обрати певну форму тиску. Зі слів президента, світ має отримати однозначний сигнал, що російському терору не може бути вибачення.

• У віці 96 років померла королева Великої Британії Єлизавета II. Наступним королем стане принц Чарльз, якому виповнилося 73 роки. За 2 дні до смерті королева затвердила нову прем'єр-міністерку Трасс.

• На засіданні Ради Безпеки ООН, яке було скликано на вимогу РФ для обговорення постачання західної зброї Україні, представник України Кислиця заявив, що єдиним правильним кроком до порятунку українців та росіян від війни є виведення військ РФ з окупованої території. Він зазначив, що Росія вторгненням в Україну з 2014 р. порушила принципи та норми майже всіх основних міжнародних документів, Статуту ООН тощо. За словами Кислиці, Україна боротиметься доти, доки не буде знищено всіх російських солдатів, які прийшли в країну, щоб убивати українців. Він наголосив, що присутність агресора в Раді Безпеки позбавляє цей орган можливості забезпечити мир та безпеку в усьому світі. Американська представниця при ООН Томас-Грінфілд наголосила, що США підтримують реформу Ради Безпеки щодо розширення географічного представництва та обмеження застосування права вето.

• На думку директора ЦРУ Бернса, Росія ще довго платитиме високу ціну за вторгнення в Україну. Він наголосив, що війна завдала довгострокових збитків російській економіці.

• Польща та країни Балтії оприлюднили спільне рішення щодо обмеження доступу на свою територію громадян РФ із туристичними шенгенськими візами. Причиною названо можливість проникнення до ЄС осіб, які становлять загрозу безпеці. За твердженням зовнішньополітичних відомств країн, 3/4 громадян РФ підтримують війну, яку ведуть російські війська в Україні. Також неприйнятним, що громадяни держави-агресора вільно подорожують ЄС, тоді як в Україні їхні військовослужбовці вбивають і катують людей.

• Сейм Латвії схвалив відокремлення Латвійської православної церкви від РПЦ та надав їй незалежний статус (автокефалію).

• Президент Туреччини Ердоган висловив згоду з твердженням російського президента Путіна про те, що українське продовольство прямує "зерновим коридором" до "багатих країн". Ердоган заявив, що обговорить це питання з Путіним під час зустрічі в Самарканді, і висловив сподівання на відновлення постачання зерна з РФ.

• Низка місцевих депутатів центрального Смольнінського округу Санкт-Петербургу оголосили про намір звернутися до Держдуми РФ із вимогою усунення президента Путіна за звинуваченням у держзраді. На думку депутатів, "спеціальна військова операція" завдає шкоди безпеці Росії та її громадян, а замість "демілітаризації" України сталося протилежне.

• Колишній прем’єр-міністр Італії мільярдер Берлусконі оголосив про бажання бути, разом із колишньою канцлеркою Німеччини Меркель,

посередниками на мирних переговорах між Україною та Росією, "щоби покласти край конфлікту".

• Німецький Бундестаг проголосував за посилення з жовтня коронавірусних обмежень, серед яких – обов'язкове тестування та носіння масок FFP2 у ресторанах та інших закритих приміщеннях за рішенням урядів федеральних земель.

3. Київ

• Київрада перейменувала майже 40 вулиць столиці. Вулиця Московська матиме ім'я Князів Острозьких, а Волгоградська – ім'я активіста Ратушного, який загинув на фронті.

***

№ 624.

На пальцях роз'яснюю, як Банкова розводить нас щодо конфіскації майна рускіх

Шабунін **2022-09-09**

В Україні є активи путінських олігархів на МІЛЬЯРДИ доларів.

Щоб їх забрати, потрібно зробити два прості кроки:

1) РНБО вносить цих олігархів до санкційного списку (2-10 днів).

2) Мін'юст йде з позовом в антикорсуд, який конфісковує їх майно (20-30 днів).

Усе — профіт, майно цих уродів працює на армію.

Тепер дивіться.

Вчора Зеленський заявив, що РНБО наклало санкції на 606 рускіх

https://bit.ly/3TWzFDd

Так от серед них - ЖОДНОГО путінського олігарха з активами в Україні. ЖОДНОГО!

1) Якби там був ***Дерипаска***, ми могли би конфіскувати в нього найбільший в Європі завод кольорової металургії — ***Миколаївський глиноземний***.

2) Якби там був ***Фрідман***, ми могли би конфіскувати в нього ***"Альфа-банк"***.

3) Якби там був ***Ротенберг***, ми могли би конфіскувати в нього один із найбільших ТРЦ України - ***"Ocean Plaza"***.

Але,

1) в рішені РНБО чомусь НЕМАЄ ані Дерипаски, ані Фрідмана, ані Ротенберга.

2) А це значить, що їх активам нічого не загрожує.

За 7 МІСЯЦІВ війни РНБО не спромоглося включити цих (та купу інших) путінських олігархів до санкційного списку.

Олексій Данілов, поясніть, будь ласка, як так вийшло? Сподіваюся, ви розумієте, що ані ми, ані медіа НЕ залишимо цю тему.

Принагідно нагадаю, що головою РНБО є Володимир Зеленський, а Офіс президента погоджує проекти рішення Радбезу.

Загалом на цьому прикладі добре видно різницю між ЗСУ і цивільною владою:

1) перші роблять неможливе,

2) другі — НЕ роблять елементарне.

У наступцній серії цього трешу опишу, чому не треба радіти новинам про арешт майна рускіх, бо це — розвод.

***

№ 625.

Зима в Україні буде не лише холодною, а й БЕЗ ЛІКІВ

Інна *Іваненко* **2022-09-09**

А все завдяки МОЗ та РНБО, які пропхали через ВРУ закон, що дозволить їм фактично в ручному режимі керувати фармринком України (2271).

Учора я побувала на засіданні комісії МОЗу, яка обговорювала можливу заборону в Україні списку зі 100+ препаратів лише одного виробника -просто так і одним махом.

І це тільки початок. Такими пачками будуть розглядатися всі неугодні МОЗу фармацевтичні компанії та їхні ліки-бо тепер це їм дозволяє закон.

Під ілюзорною боротьбою з російською агресією, МОЗ вирішив зачистити ринок від одних ліків, на користь інших. За логікою МОЗу і РНБО, заборона іноземних препаратів у нас (які виготовляються у Євросоюзі і нічого спільного не мають з рашкою і білоруссю), змусить іноземну фарму закрити заводи в рф і рб.

Я особисто дуже підтримаю все, щоб росіяни не лише без ліків залишилися, але і щоб країни такої більше в світі не було. Але чому прямо зараз мають страждати саме українські пацієнти? Яких МОЗ хоче приректи на смерть від тяжких хвороб! Просто тому, що комусь заважає конкуренція?

МОЗ дуже добре навчилося маніпулювати нашою ненавистю до рашки і під цей шумок вирішило почистити український ринок від конкурентів.

1) Критерії, за якими МОЗ хоче обирати такі компанії, нечіткі і маніпулятивні.

2) Під них можна підігнати яку завгодно фарму (тобто хто більше занесе, той і в дамках)-дуже зручно правда?

До речі,

цим питанням в МОЗ займається той самий заступник міністра, який нещодавно спокійно пропустив на голову ***Експертного комітету*** з оцінки медичних технологій пана ***Шафранського***

https://bit.ly/3Db8dM0 Oleksandr Komarida.

—

Корупція повертається в медицину

Інна *Іваненко* **2022-08-30**

Побувала сьогодні на засіданні «оновленого» ***Експертного комітету*** з оцінки медичних технологій на запрошення ДП "Державний експертний центр МОЗ України" і була шокована!

Бо тепер цей комітет очолює Віктор ***Шафранський***.

Я добре пам’ятаю: цей екс заступник міністра охорони здоров‘я, а потім і в.о міністра має такі «заслуги» перед нашою державою:

1) - у 2016 році на посаді в.о міністра особисто блокував запуск найуспішнішої реформи - ***закупівлі ліків через міжнародні організації***. Ага, та, що заощадила 200 млн дол коштів державі, бо не дала їх вкрасти. Пан Шафранський був дуже проти!

2) - ввів до складу комісії з Національної політики лікарських засобів фармацевтичних лобістів - першим номером відомого продавця МОЗу ліків часів Богатирьової (!) Петра ***Багрія*** https://znaj.ua/dossier/564-viktor-viktorovich-shafranskiy .

3) - ледь не приватизував за безцінь 32 лікарні.

Відкликала його горе-накази Уляна ***Супрун***, коли прийшла на посаду

https://politeka.net/uk/person/704720-vyktor-shafranskyi-jeks-yspolniaiushchyi-obiazannosty-mynystra-zdravookhranenyia

Поки наші друзі-справжні Герої боронять Україну і гинуть на фронті, чиновники МОЗ вирішили повернутися до старих-добрих схем, зі старими-добрими (насправді ні) обличчями.

Адже цей Експертний комітет під керівництвом пана Шафранського зараз буде рекомендувати МОЗу, які ліки відшкодовувати за державний кошт, а які ні.

Тобто,

фактично регулювати фармринок і державні кошти.

Дуже «правильна»людина на ключовій посаді - хіба ні?

Мені дуже соромно перед всіма, хто зараз бореться за Україну, за цих чиновників.

Тому сьогодні на «урочистому» засіданні «оновленого» Експертного комітету я це питання підняла у присутності профільного заступника міністра Oleksandr *Komarida*

—

Роз'яснення, чому чиновник, який блокував найважливіші реформи і ледь не приватизував за безцінь три десятки лікарень, обійняв цю посаду, пан Комаріда особисто пообіцяв дати ще минулого тижня.

Але досі з цього приводу тиша…

***

№ 626.

Минотавр современной Российской Империи в лабиринте Европы

Фундаментальный конфликт Запада и России через призму некоторых важных мифов и архетипов

ДМИТРИЙ ПАСТЕРНАК-ТАРАНУШЕНКО, ДЛЯ "ХВИЛІ" 03.07.2022 23:16:30

С трибун и экранов много говорят о России, как возмутителе мирового спокойствия и разрушителе мирового порядка. Автор, отчасти, возразит. Нет. Дело не просто в конкретном «мировом порядке». Мировые порядки меняются. Дело ***собственно в порядке***.

Прямо сейчас, обстреливая украинские торговые центры среди бела дня и спящие города в ночи, Кремль пытается продавить привычный ему дремучий беспредел. То, что давно стало нормой внутри России, тамошняя власть пытается утвердить в качестве принципа решения вопросов на международной арене.

Это не слом одного порядка ради установления другого. Это попытка навязать хаос и беспредел как норму международных отношений.

Россия (не пойми почему) надеется, что с таким ее беспределом западные страны смирятся. Этого никогда не произойдет, потому что ***современный Запад слишком давно НЕ живет по правилам произвола или беспредела***.

И, потому же, на уровне больших идей и их воплощения, живет достаточно долгой перспективой, логикой и логистикой. Отсюда все его преимущества. Он не питаем попыткой что-то по-российски «взять на хапок» (непродуманные локальные вещи случаются, но глобально, с сильным влиянием на правила игры и жизнь в самих западных странах, многие десятилетия не случались).

Несущая конструкция Западного мира принципиально другая.

И еще. Запад, в реальности, не белый, рыхлый и пушистый, как может показаться завсегдатаям российских бань и башен. Он никогда таким не был и (все еще) не есть сейчас. **Во главе Западного мира бывшие колониальные державы. Разумные, но жесткие, даже гневные, в защите судьбоносных для них вещей.**

Раз уж имперским идеологам «Дугиным» интересно порассуждать о древних святилищах Аполлона на острове Змеиный, у них есть повод задуматься вот над чем. Полномасштабная угроза пробуждает, как в годы Второй мировой, дремлющий под спудом наносных гедонизма и самодовольства, опорный для Западных цивилизации и коллективной ментальности ***архетип Зевса***.

На этот счет хотелось бы поговорить подробнее.

Потому что важно понимать, невидимые в суете текущего момента и не различаемые через шум сиюминутного хайпа, ***корни вещей***.

И, раз уж Украина решилась стать частью Западной цивилизации, естественно также интересоваться тем, **что зримо и незримо питает эту цивилизацию**.

Если сколько-нибудь внимательно присмотреться к истории, западный христианский мир весьма редко вел себя в соответствии с Новым Заветом. Гораздо больше реальных историй писалось в духе Завета Ветхого.

Что порождает путаницу — **какой же из сложных архетипов можно соотнести с Западом?**

Христиане молились распятому милосердному Сыну, старательно «вытесняя» черты (непростого) характера истинного правителя — Бога Отца.

Сборка в единый архетип Троицы приведет к более полной картине, к интересным и практичным наблюдениям.

> *Мы бы, к примеру, могли получить ответ на весьма интересный и практически важный вопрос, почему на базе даже сведенного в единую Библию, христианства формируются столь разные общества, в то время как «распыленный» греческий миф задавал более четкий вектор,*

способный удерживать рассеянные на огромных для древности расстояниях греческие полисы внутри схожих представлений. Но мы касаться этой темы не будем, так как она очень чувствительна для читателей-христиан. И не все готовы свободно дискутировать на священные для них темы.

Итак, стоит обратиться к более древней истории, и мы обнаружим, что искомый **ответ есть**.

Поведение ***Зевса*** было менее идеализируемым древними греками, достаточно сложным, близким к реальному человеческому (потому и понятным, читаемым, а не домысливаемым), а главное — соответствующим поведению многих реальных правителей и элит.

> Отталкиваясь от ***архетипа Зевса***, мы уходим от заложенного в христианство (по крайней мере, при простом его прочтении) расщепления и позволяем себе увидеть картину вполне ясно и целиком.

Здесь стоит указать на то, что упоминание мифа и Зевса не притянуто за уши. Как бы мы ни относились собственно к архетипам, **влияние мифов на мышление и общество древних греков было колоссальным. И столь же колоссальным было влияние греков на** ментальную, культурную, историческую **траекторию Западной цивилизации**.

Так вот, весьма примечательно, что

> античный Зевс превращался в быка, чтобы похитить Европу. Превращался в лебедя, чтобы искусить Леду. Становился облаком, золотым дождем, орлом или сатиром. **Но он не ломал Европу и других через колено, используя безграничные верховные полномочия.**

Практически **не шел на открытый произвол. Не попирал закон, олицетворением которого и был. Потому что это повергло бы мир и Олимп в хаос**.

> 1) Потому на Западе многие любят дерзкого, но не плюющего на правила Маска (а в России его столь же многие не любят).
>
> 2) Но на Западе явно не любят беспредельщиков, иллюстрацией чего может служить почти весь западный кинематограф. От правил можно иногда отступить, попытаться обойти их, но правила нельзя безнаказанно через колено сломать. Даже Зевсу.

Но

в российской картине мира власть на то и существует, чтобы не соблюдать правил.

Правила для тех, кто ходит под «Олимпом», **не для российских «олимпийцев», точнее, небожителей**. **Такого «поддельного», испорченного Зевса коллективный Запад не примет.**

Мифический **Зевс вполне регулярно и серьезно карал других за нарушение правил**.

Так поступал и Западный мир, сотни раз. Мы не говорим о том, всегда ли были справедливы эти правила. Только **о роли правил в Западном мире**.

> Растущая западная толерантность вводит в заблуждение относительно реального положения вещей. Кажется, что Зевс окончательно покинул западный мир. Но он все еще там, пока Запад стоит.

Дело только в масштабе вызова.

Как и реальный исторический Запад, Зевс никогда не был «белым и пушистым».

> Уже история с восхождением Громовержца на престол тому подтверждение. Вцепившийся в трон батяня-Кронос пожирал своих детей (сегодня бы сказали, препятствовал прогрессу, передаче власти и все такое) ровно до момента, когда на сцене появился повзрослевший престолонаследник Зевс. А потом разразилась титаномахия и правление Кроноса всё.

К слову, для интересующихся. Как по мне, пожирание будущих победителей Кроносом показывает неизбежно **сложную структуру архетипа правителя**. А также возможность и направление его сборки и разборки.

Запад, как мировой лидер, описывается Зевсом в общих чертах. При разборке мы можем обнаружить у Запада более дробные и явно проявленные качества — черты как минимум, всех сыновей верховного Олимпийца. Не проглоченных им, но и никогда так и не получивших власти, в силу недостаточной полноты (т. е. зрелости) каждого из них.

> *Здесь и неудержимая страсть к соперничеству Аполлона, и пронырливая предприимчивость Гермеса, и высочайший стандарт производства нудного труженика Гефеста. В подретушированном христианством мире, а кто-то скажет уже в дисциплинарном обществе, в Тень (ту, что по Юнгу, в не признаваемое за собой) ушли оргиастических дел мастер Дионис и кровожадный бог войны Арес. Все*

эти составляющие весьма характерны для исторического Запада. В конфуцианстве, к примеру, мы встретим все проявленные добродетели сыновей Зевса. Но «сомнительных» свойств практически не увидим.

При «разборке» сложного архетипа важно понимать **как именно взаимодействуют его части**.

Например,

принципиально для греческого мифа и питаемого им Западного мира, что «правильный» **Аполлон — старший брат** хитроумного **Гермеса**.

Без этого «сложенный воедино» Зевс не контролировал бы свою Тень, но она контролировала бы его.

Без этого Гермес не стал бы добросовестным посланцем Зевса, а использовал бы свои многочисленные дарования к личному благу и произволу. То есть, бессмысленно для мира, направляемого Зевсом или во вред этому миру.

История с похищением коров Аполлона Гермесом, с точки зрения автора, **очень знакова для западного общества**.

*Еще только выбравшись из колыбели, ловкач Гермес нашел как украсть коров и замести следы. Аполлон, не добившись от него правды, отвел Гермеса к Зевсу (**обращение к смыслу целостного архетипа**).*

Развязка истории становится поворотом на развилке, отделяющей судьбы современного Запада, от судеб, к примеру, постсоветского пространства.

Как ни изворачивался младенец Гермес, Зевс безапелляционно потребовал, чтобы Гермес вернул украденных коров. Начинающий креативный, божественно одаренный жулик так и сделал. Но...

В результате Гермес играет на сделанной им лире и Аполлон, услышав чарующие неповторимые звуки, впадает в полный восторг.

И... меняет возвращенных ему коров на прекрасную лиру Гермеса.

Ух ты. Заметим! **Это уже не кража. Это добровольный обмен на плоды творческого труда.**

В соответствии с требованием Зевса, то есть закона. **И ко благу обеих сторон.**

Читатель, думаю, понимает, к чему я клоню. Именно здесь ответ на вопрос, почему сколько бы миллиардов ни освоили в некогда подшефном Суркову Сколково, оно не превратится в Кремниевую Долину (12 лет, а выхлопа не было и нет).

Если Зевс закрывает глаза на проделку Гермеса (как сборный архетип правителя — на побеждающий соблазн в себе же), закон рушится.

Тогда,

> все творчество Гермеса превращается в творчество вора. Лира никогда не будет создана, в ней нет нужды. И взаимное благо сторон невозможно. «Правильный» Аполлон всегда остается в дураках. **Бог дня Зевс превращается в бога Тени. Из гаранта закона в источник произвола. Что мы и наблюдаем, почти повсеместно, на обломках бывшего СССР.**

Стоит ли сомневаться, что

> *1) такой теневой Зевс сохранит гневливость оригинала, но станет покровителем насилия, корыстливой хитрости и коррупции, но не прав, соревнования, труда, мысли и инноваций.*
>
> *2) А несправедливо утративший старшинство и загнанный в подполье сребролукий Аполлон обратит свою здоровую соревновательность в (теневой для него аспект) нездоровый ресентимент?*

К слову,

> вынос воров с освященного по Дугину храмом Аполлона Змеиного, в этом свете, можно рассматривать как торжество света (в оспариваемом светом и тьмой) Зевсе над Тенью. То есть, как возвращение к правильному порядку вещей.

Но от характеристик неиспорченного Зевса перейдем к его **пробуждению**.

Все перечисленные ***сыновьи архетипы*** (не только сыновьи, но не будем пока перегружать картину) кроме последнего в западном мире еще не сдали своих позиций.

> Дионис, правда, в основном переключился с оргий и безумств на более тихий гедонизм. Наверное, потому, что западное общество стареет :)

А вот **агрессивного Ареса сегодняшнему Западу для пробуждения в нем Зевса не хватало. Агрессия в западных обществах, в основном, подавлена.**

Вот Ареса-то (западные армии, задремавший на древних запасах ВПК, машины экономической, технологической, дипломатической, информ- и кибервойны) и разбудила Россия, прежде чем на сцене **снова объявился Зевс** — взамен привнесенного позже убаюкивающего новозаветного *«Блаженны миротворцы, потому что они будут названы сынами Божьими»*.

Явился, чтобы призвать к порядку.

Когда речь идет о порядке, Даже нынешний сытый и небуйный западный обыватель достаточно здравомыслящ, чтобы понимать — бандита нужно изолировать и навязывать ему правила, не наоборот.

Используя все инструменты и всю силу общества.

Иначе наступит конец цивилизации.

Причем,

гораздо быстрее и вероятнее, чем в случае гипотетического полномасштабного применения ядерного оружия.

Западный обыватель страшится жизни без цивилизованных правил больше чем Путина (и это то, к чему Украине имеет смысл почаще апеллировать). **Потому что Путин далеко, а правила вокруг.**

Поэтому **для всех, кроме россиян, очевидно — Запад никогда не станет жить по правилам, навязанным Россией**.

Вплоть до ответного применения ЯО или всех сил и средств блока НАТО. Запад сам прошел через столетия кровавого произвола, но нашел ответы, на которых замешано и построено все. Это фундамент. Он не хочет и давно не умеет жить иначе, чем уже живет. И если на что-то такой образ жизни Запад однажды променяет, то точно не на жизнь заложника чьих-то разрушительных, бездумных или безумных шараханий и угроз.

За попытками Запада остановить войну в Украине и эскалацию, в России, в русле недалекой имперской традиции, пытаются разглядеть проявление слабости.

На самом деле,

это скорее проявление здравого смысла.

Со стороны людей, которые понимают реальную цену глобальной войны и не привыкли тупо жонглировать факелами, сидя на пороховом погребе.

И когда Россия регулярно угрожает Западу ядерным оружием, она делает таежных масштабов стратегическую глупость.

Потому что,

> до таких угроз многие на Западе могли спать спокойно, надеясь отсидеться в стороне при конфликте с Кремлем. Ядерная война таких шансов практически не оставляет.

Бряцающая оружием массового поражения Россия быстро превращается для Запада в экзистенциальную угрозу.

Это меняет все.

В такой ситуации у Запада не остается выбора.

> Когда россияне бесчинствуют в Буче, разрушают до основания Мариуполь, наносят дневные удары по торговым центрам, бьют по Киеву, принимающему высоких гостей, они тоже неизбежно достигают масштабного эффекта, прямо противоположного ожидаемому.

Для России отсутствие правил и любых моральных ограничений — норма, а для современного Запада — это смерти подобно (российский коллективный мозг такой простой истины не вмещает).

Потому автор берется предположить, что —

> — сегодня, **в случае даже конвенциональной атаки на любую страну НАТО** (возможно, но не обязательно, за исключением Турции) **Запад уже пойдет на полномасштабную войну с Россией с применением обычных вооружений**.
>
> Решимость НАТО принять Швецию и Финляндию, несмотря на российские угрозы, тому подтверждение.

Еще полгода назад коллективный Запад на такой конфликт не пошел бы.

> Было неочевидным, что Германия будет воевать за Эстонию, Франция, Италия или Испания за Финляндию и т.п. Теперь будут даже они. Кто так не поступит, просто будет удален из элитного Западного клуба.

К слову, в этой гипотетической войне Запад понесет большой урон, но **Российская Федерация вообще сорвется со скреп и развалится**.

Имперцы просто, извините, «не отдуплили, что произошло».

Все четыре месяца полномасштабной войны в Украине Россия практически не менялась, а Запад быстро менялся.

Например,

> **скорость принятия решений, включая очень крупные и значимые, возросла в десятки раз. Для Запада темп — не пустой звук, Запад понимает, что значит для стратегической гонки или войны время.**

1) Украине был предоставлен «статус Кандидата» (на самом деле, скорее кандидата с испытательным сроком) в 10, а может в 50 раз быстрее, чем это произошло бы в обычные времена.

2) То же касается многих значимых военных и финансовых решений.

3) Швецию и Финляндию принимают в НАТО практически мгновенно. И на снятие возражений Турции ушел мизер времени, тогда как раньше могли бы уйти годы или десятки лет.

Россиянам, в силу их «ментальных шор», невдомек, что

> **кажущаяся рыхлость Запада позволяет ему согласовывать решения, учитывая мнения многих.**

Коллективный Запад только улучшил и без того огромный опыт принятия согласованных решений.

Опыт согласованного, но распределенного управления.

Это замедляет, но придает значительную остойчивость и непотопляемость.

> *Ну, понимаете. Не случайно на больших кораблях, с какого-то момента, стали делать отсеки. А стул с десятками тонких ножек устойчивее стула с одной.*

Вся российская система принятия решений, вся власть, как и ее проецирование, держатся исключительно на принуждении.

Из центра.

Как только ресурса для внутреннего принуждения станет не хватать, Россия, как единая система, перестанет существовать.

Система впадет в ступор.

Одна достаточно большая пробоина захлестнет и отправит на дно все. Как было с СССР.

Потому что,

система никогда не умела работать в режиме согласования, автономии и инициативы.

Однажды (1991) центр в СССР оказался существенно ослабленным и огромный, давно копившийся центробежный потенциал порвал «кипучую, могучую, никем не победимую» на «осколки» как Тузик грелку.

И еще.

Чем больше российские элиты угрожают коллективному Западу уничтожением, тем больше, впоследствии, может быть тихой сапой, а может и нет, **Запад сделает, чтобы уничтожить эти элиты**.

Он не снимет вопрос с повестки дня, пока не устранит Дамокловым мечом нависающую над ним, экзистенциальную угрозу.

Примерно как было в случае с Осамой бен Ладеном.

В подавляющем большинстве современных западных блокбастеров (продукт, затачиваемый под западное коллективное бессознательное) **злодей**

1) или **исчезает** — когда киношники планируют на нем заработать в будущих частях,

2) или **уничтожается,**

3) или **меняется**. Меняется, иногда убив другого злодея, но всегда — победив, обезвредив чудовище в себе.

Здесь в пору упомянуть еще один значимый для западной культуры и цивилизации **миф.**

О лабиринте (примечательно, что словарь collinsdictionary.com относит слово, относящееся к практически не встречающемуся в современной реальности сооружению, к категории «в распространенном употреблении», что, по мнению автора, говорит о его незаурядном символического значения).

Потому что,

описанное выше — это перепрочитанный современниками **«миф о лабиринте, Тесее и Минотавре».**

И **именно он звенит и фонит сейчас во всем, что происходит в российской политике**.

Россия уже там. В мифе о звере, изолированном от человеческого и не подчиненном человеческому.

Внутри этого мифа «Минотавр неизбежно порождает Тесея».

Потому что такова уж эволюция человека и человеческих обществ, что человеческое все больше обуздывает животное.

Станет ли Тесеем именно Украина?

Возможно.

У автора есть и резервные версии (о них как-нибудь в другой раз).

В любом случае,

раз сюжет приобрел архетипическую мощь и эпический размах (а это без всякого сомнения так), «Тесей уже в пути».

Многие постсоветские общества заждались своего Тесея, который **освободит их от пожирающего людей Минотавра быкования, быкоголовости и прочей бесчеловечности**.

В Украине многие увидели такого героя во Владимире Зеленском. Но, кажется, пока Президент еще в пути. Он если и Тесей, то квантовый.

Возвращаясь к Западу и России.

Хорошо заметно, что дитя бункерного подземелья, буйствующий в лабиринте непонятной ему и чуждой его звериному нутру Европы, Минотавр коллективного Путина не собирается исчезать. Он твердо намерен произвольно устанавливать правила игры, решать, кого будет пожирать в отведенный им же срок.

Повергать чудовище в себе, т.е. трансформироваться коллективный Путин тоже не склонен.

Поэтому может быть только уничтожен кем-то или чем-то извне?

Когда «Он вам не Димон» твердил на памятном предвоенном Совбезе РФ, что от ситуации на Западе устанут, «сами станут просить» и напряжение с Западом через некоторое время сойдет на нет, он не вполне понимал, что говорит.

Превед Медвед! То, что вытекало и последовало — не мало кому интересное в принципе признание Южной Осетии и Абхазии или даже нападение на Грузию в 2008-м или Украину в 2014-м. Не поддержка Асада в далекой (и от Европы, и от США) Сирии.

И то, к чему **по сути призывал** Медведев уже **не было частным случаем**.

Речь шла о том, что

> **Россия потребовала права систематически, раз за разом, в любом масштабе безнаказанно нарушать любые правила.**

В Европе, в мире.

> В т.ч. и относительно судеб целого (ориентированного на Запад) европейского государства, и относительно всего послевоенного порядка на европейском континенте.

Права бродить где-угодно и пожирать всё и всех подряд.

> Права развязывать глобальную многомерную гибридную войну, формируя гуманитарные и энергетические кризисы, разрушать до основания города, бесчинствовать и мародерствовать на европейском континенте, устанавливать морские блокады, провоцируя голод. Права делать подкопы под сам фундамент современной Западной цивилизации.

Неудивительно, что Кремль получил такую (мощную) реакцию Запада, на которую не рассчитывал.

> Что поддержка Украины не только на уровне стран, но и простых граждан этих стран оказалась беспрецедентной.

За масками российских «обиженных озабоченностей», игр в «жертву», западное коллективное бессознательное опознало бесчеловечную быкоголовую угрозу, ее характер и уровень.

Сегодня ***Столтенберг*** говорит:

> «У НАТО сейчас есть задача помочь Украине с переходом на современное вооружение натовского образца. И конечно, у нас **нет списка оборудования, которое мы исключаем из этого**».

Байден утверждает:

> «Мы будем поддерживать Украину **столько, сколько нужно**. Все союзники будут поддерживать Украину, сколько это будет необходимо для того, чтобы Украина могла себя защитить».

Западные элиты действительно не быстро устанут поддерживать Украину.

1) Не догма, что они сделают все возможное для победы Украины.

2) Но они не могут позволить Украине рухнуть под ударами.

3) Дело не собственно в Украине, как бы нам ни хотелось верить в собственную значимость.

4) Дело в Европе. Дело в остальном мире.

Упрощенно, но по сути.

> **Если в Европе появляется сила (Минотавр), влияющая на судьбы стран Европы больше самой Европы, никто из европейцев (афинских юношей и девушек) никогда не сможет оставаться в безопасности.**

Если в Европе появляется страна, которая может реально влиять на процессы сильнее чем США, Европе будет логичным договариваться и иметь дело в первую очередь с ней (даже если это Минотавр), а не со США.

Цепная реакция приведет к тому, что тот же процесс распространится по миру.

> В первую очередь, перенесется в Азиатско-Тихоокеанский регион, где мощно поднимается Китай.

США, лишенные значительной части влияния на мир — это США, слабо влияющие и на внутриамериканские процессы.

Потому что,

> **экономика США давным-давно глобализовалась.**

Обрушение внешнего контура игры ведет **к глобальным последствиям и внутри Соединенных Штатов.**

***

№ 627.

Война до последнего гиперборейца

Как Россия из последних сил пытается воплотить сценарий всероссийской же катастрофы

ДМИТРИЙ ПАСТЕРНАК-ТАРАНУШЕНКО, ДЛЯ "ХВИЛІ" 14.07.2022 17:36:15

Если умом Россию не понять, то и России умом ничего не понять. В среде, где ум не нужен, он атрофируется. Мрачные провластные интеллектуалы бродят среди дураков по бездорожью, где ни аршин не работает, ни жпс до добра не довезет. Пытаясь сохранить вянущие остатки дара Господня, они, пыхтя, **прикапывают свой талант, уложив его в две холостые темы — 1) победоносной победы и 2) тотального конца света**. И копают, копают.

Прочее не рассматривается. Ну, нельзя иначе. Не поймут, не одобрят. В российской системе интеллектуального (и вообще) выживания неизбежно надо быть настолько лояльным к «генеральной линии» вождя, что задавать вопросы *«туда ли мы глобально движемся?», «к той ли, бляха-муха, стене приставлена наша лестница?»* и т. п. вообще нереально.

Тут не до многосложных стратегий.

Горизонт планирования системы не может выходить за пределы жизненных планов вождя.

Что для любых обществ нелепо, тем более для сложных. Но опричнина и Большой террор приучили не пытаться мыслить наоборот. Чиновников, интеллектуалов, силовиков. Лучше хоть тушкой, хоть чучелом пережить очередного вождя, чем возразить и не пережить.

Сам же вождь не жаждет связывать себя хоть какой стратегией.

Он привыкает все делать на ручном управлении, на произволе, с которым мирится избиратель и которому подобострастно рукоплещут самые хитросделанные верноподданные — ненадежные, но прикормленные придворные. Страна должна ощущать себя заложником в руках вождя, никак не наоборот.

1. Хроники на борту пикирующего Тунгусского метеорита

И вот... На практике, **с победоносной победой не складывается.**

Салями нарезается хреново и лупит по пальцам, грозный недолго побандитствовавший флот в духе Люки Брацци кормит рыб, крокодил никогда не ловился, кокос исстари не растет. Как-то все труднее ощущать себя богоизбранным народом, под который вот-вот прогнется изменчивый мир.

На поверку оказывается, что **реальность состоит не из кремлевских детских фантазий о всемогуществе, а из каких-то более внятных взрослых воплощенных вещей и сложных интересов**.

Да и **идея тотального конца света не интересна никому**, кроме кучки людей в геполитически и идейно одинокой, вакуумно-изолированной России.

Потому как эта, тысячи лет не надоедающая человечеству – сугубо в качестве будоражащей абстракции тема – в конкретику людьми невоплотима. На практике и в реальности людям конец света не интересен от слова совсем. Пожить, гады, хотят. Даже самые верноподданные и крепко поддатые. Следовательно, Солнца закатывать вручную не хочуть.

И вот получается она, эта дивная идея, ни **Западу не интересна, т. к. он все ЕЩЕ вполне хорошо живет** (и не против так жить, в советско-российской терминологии «загнивать», впредь). Да ладно бы тихо загнивал, он еще попутно бурит новейшими сверхтелескопами тайны истоков Вселенной.

Вообще неинтересна и не улыбается она и «стратегическому союзнику» России Китаю. Который УЖЕ вполне неплохо живет и бодро себе на уме развивается. У Китая жить в новом мире получается гораздо лучше, чем у

России, а потому планы на «светлое будущее» есть и они воплощаются. Странно спешить сворачивать удочки, когда такой фарт.

Между этими двумя пухнущими полушариями... маячит странная, растерянная, неуместная, ядерноозабоченная Россия.

Которой остается

1) уныло восторгаться уникальным Ким Чен Ыном и

2) пытаться дружить дронами с прогрессивным Ираном. Уж он-то давно идейно готов к концу света. Хотя воплощать тоже, по странному стечению идей и обстоятельств, не торопится.

Потому в реальном кино Кремль, со хронически недомысливающие товарищи, все более уподобляется Тунгусскому метеориту.

Стремительно «спускающемуся с неба на землю» массивному телу, превращающемуся в громкий прощальный осколочный «хлопок» над Сибирью. «Рожденный ползать – летать не может!.. Забыв об этом, он пал на камни»...

Тотальное отсутствие смысла и перспективы порождает у российских элит настолько навязчивое и мучительное переживание навеваемого ихним же (или евоным, если о Кремле и его властителе) ящиком конца света, что они сами мрачно готовят к запуску саморазрушительный сценарий.

Координаты всех целей для прощального удара как бы есть, но как их ни вводи, получаются российские же. Похрен. Если конец неизбежен, то уж пусть поскорее. Чё ждать та? Долгие проводы — лишние слезы.

Но мир на провокации не поддается.

Может потому, что Россией намечен эксперимент, с которым недалекое «можем повторить» не проходит.

А может потому, что если (в христианской и не только традиции) мир сотворил мудрый, всеведущий и всемогущий Бог, было бы не вполне логичным позволять разрушать великое Божье творение какому-нибудь ограниченному, недалекому, преходящему человеку.

Если Бог бы так уж хотел разрушить, сам бы и разрушил. В той же манере, в какой сотворил (причем, творя, он видел, что «это хорошо», а не хреново, как подумалось паре-тройке деятелей в Кремле и рядом).

> С какой бы радости Он делегировал бы свое монопольное право на великое деяние мелким суетливым чувакам, способным только потыкать в красную кнопку? Да, вы сначала научитесь такое создавать, чтобы лезть разрушать!

Короче, даже с этой небытовой и непрагматичной точки зрения, гораздо выше вероятность того, что Всевышний разрушит Россию (или Кремль), чем даст согласие на расфигачивание Россией (или Кремлем) всего им же сотворенного. Разрушит в духе обрушения символа неуместной гордыни Вавилонской Башни.

Нет, нет, — возразит незримый для нас воочию, но все еще живущий в Красной книге Красной площади исчезающий, с трудом собирательный, провластный российский интеллектуал. — Между нами, вы же не думаете, что мы в самом деле хотим конца света? Вот, прям, с концом яхт, дворцов и тщательно подобранной по сайзам и акробатическим талантам прислуги элит. Или нашими личными скромными благами да радостями. Мы ведь только размахиваем им, пугаем им, этим концом, всех кто осмеливается мешать нашей победе победоносной.

Ну, тогда Ok. Поговорим о той «победоносной победе», **об очень прям «победоносной победе»**, к которой рвется и которую всеми иссякающими силами пытается воплотить стратегически недомысливающая (как было не только лишь нами, и не только нами, но и всеми достоверно установлено) небогобоязненная Россия. За уши втягивающая в эту войну, до кучи, Беларусь.

Ну, знаете, чтоб потом как в песне, в духе славной традиции:

> *Нет! мы взорвали «Корейца»,*
> *Нами потоплен «Варяг»!*

В смысле, сами, все сами.

2. Ковыряя ящичек Пандоры

Единственная война, о которой позволено фантазировать в российском информационном пространстве — война до последнего украинца. На самом деле...

Все полномасштабное вторжение России в Украину можно описать одной украинской поговоркой:

> *«Не так сталося, як гадалося»*.

Российский *«шаг доброй воли»* со Змеиного в направлении вышеупомянутого русского корабля, рвущиеся по всему оккупированному Юго-Востоку склады

и штабы (тот частный случай, когда звуки детонаций звучат для миллионов украинских сердец как музыка) — очередные тому подтверждения.

> «*Шагнул мальчишка, первый раз шагнул, И вновь на космодромах слышен гул*», — пелось в посвященной еще мирно-космическим силам, песне.

Или...

> «*Никогда так не было, и вот опять*», — прокомментировал бы происходящее известный некогда тяжеловесный российский политический персонаж.

Справедливости ради заметим, что обманываться и просчитываться умеют не только россияне. Но не будем отягощать статью миллионом перечислений.

Важно вот что.

В современной российской истории нет вообще никаких аналогов нынешней войны с Украиной.

Войны на, по сути, едином географическом пространстве, а не за тридевять земель, преимущественно, ведущейся чужими руками.

Отдаленным аналогом могут быть чеченские войны и вооруженный конфликт вокруг ОРДЛО.

Но,

никогда российские военачальники не имели дело (в сумме) с войной такого масштаба,

> 1) с противником имеющим такие вооружения (*«а вскоре и оружия тоже привезут в избытке»* © неунывающе унылый Стрелков-Гиркин),
>
> 2) такую численность армии,
>
> 3) такую финансовую подпитку
>
> 4) и политическую поддержку крупнейших держав мира,
>
> 5) при такой гигантской протяженности общей границы,
>
> 6) и отсутствии непреодолимого ментального или языкового барьера (что, как мы увидим дальше — существенно).

Так как,

> **в стратегии россияне не сильны и неоднозначные сюжеты им обсуждать категорически запрещено** (всем, кроме упомянутого Стрелкова-Гиркина, и тому дозволено строго в рамках сермяжного, посконного, домотканного и кондового узкоспециального темника о *«генерал-болтологе Конашенкове и его Сиятельном Шефе — Фанерном Маршале»*, *«дебилах или сознательных вредителях, щеголяющих в шитой золотом генеральской фуражке-«шойгушке»* и *«выдающемся разгильдяйстве командования»*),

сделаем это за них.

Ибо

> **российское политическое и военное руководство не вполне отдает себе отчет, в какого размера ящике Пандоры может расковырять дырень при дальнейшей эскалации или затягивании войны.**

А затягивать ее сейчас намерены до озвученного еще в конце июня нафантазированного результата.

Пресс-секретарь Путина Дмитрий ***Песков***, который по словам собственного шефа иногда несет «пургу» — причем, совсем не ту, которую ему нести поручили свыше, а самогонную — тогда отметился громким заявлением:

> *«Украинская сторона может все прекратить до конца суток текущих, нужен приказ националистическим подразделениям сложить оружие, приказ военным украинским сложить оружие и нужно выполнить условия Российской Федерации. Все может закончиться до конца суток. Остальное — это уже размышления главы Украинского государства».*

В Кремле, конечно, понимают, что ни одно законное правительство в Украине таких условий не примет и принять не может.

Но, как говорил не Заратустра, а В. ***Путин***

> *— «все должны знать, что мы по большому счету **всерьез пока еще ничего не начинали**».*

Вопреки сарказму, наполнившему украинский сегмент Интернета, это правда.

Как правда и то, что **украинцы еще тоже ничего всерьез не начинали**.

А Путин уже отсаживает от себя (уж очень потенциально токсичных в его реальности?) придворных на такое расстояние, что скоро, по ходу, перейдет к их развешиванию за окнами.

Элиты с обеих сторон пока сдерживают конфликт от протекания по сценарию, который для них неприемлем (как и для большой части населения обеих стран).

За поребриком бравый солдат и корреспондент Стрелков-Гиркин фрондерски описывает это как *«в Кремле продолжают неторопливо жевать привычные сопли»*.

Но,

что произойдет, если элиты утратят контроль над происходящим?

В этом ведь нет ничего нового для крупных вооруженных конфликтов? Не так ли? За очень крупным примером дальше Первой мировой ходить не надо. Есть достаточно примеров меньше, но свежее. Здесь тоже не будем вдаваться в набившие оскомину кейсы, дабы не уходить от главной темы.

2. Предчувствие партизанской войны и реакции распада

Так как все менее реальным выглядит военный разгром Украины, **России остается с томленьем уповать на внутриукраинский кризис и падение киевской власти**.

Мол бросив все возможные, пусть и ограниченные, ресурсы на фронт, Киев неизбежно оголил тыл.

В экономической и социальной сфере у власти получается значительно хуже, чем у армии на фронте.

Проблемы не разруливаются, нарастают как снежный ком.

Инфляция растет, коррупция цветет, безработица зашкаливает. Это предполагает.

А ведь впереди еще сверхдорогостоящий отопительный сезон. И т.п.

Предположим, Россия каким-то неведомым чудом дожала ситуацию.

Розовые мечты запоребриковых стратегов исполнились, несговорчивая (а сговорчивой просто быть не может) **власть в Киеве пала.**

Войска потеряли управляемость.

Что дальше? **Про дальше-то никто наверняка не думал.**

Предположим, в этом очень странном кино кино, с вертолета бросили на руины правительственного квартала Януковича. Он, прямо в полете, ломая ручки, подписал озвученные Песковым и надиктованные Путиным условия.

Кто их вообще и где будет признавать и выполнять? Кто на Западе? Кто в Украине?

> В кремлевских фантазиях в случае тотального кризиса украинцы начнут истреблять друг друга, пока российские войска победными маршами прошествуют по улицам городов Украины.

В реальности, ненависть к агрессорам в Украине несравненно больше любых внутриукраинских антипатий и раздражений.

Поэтому, столь же несравненно вероятнее, в таком невероятном случае, произошло бы другое.

Потеря управляемости силовыми структурами в воюющей Украине, глубоко теоретически, могла бы привести к обрушению фронта.

Но ровно она же неизбежно **привела бы к качественно новой фазе войны — партизанской**.

> Даже если значительная часть украинской армии просто разойдется по домам, будет очень много тех, кто не разойдется или разойдется только, чтобы продолжить воевать в новых условиях.

Да, для Украины превращение в «партизанствующий» Афганистан — огромная драма с последствиями на десятилетия.

> **Но в Афганистан превратится не только Украина.**

Поясню для непонятливых жителей Тайги и окраин, если что.

Россия будет элементарно не в состоянии эффективно вести контрпартизанскую войну против отрядов, общей численностью, возможно, в сотни тысяч человек.

Так как,

> ее **преимущество в артиллерии, ракетной технике и авиации перестанет что-то существенное из себя представлять**.

Не только пресловутые ТОСы перестанут что-то значить, когда украинская армия перестанет быть привязанной к обороне рубежей.

Ничего не будет значить даже ядерное оружие. Партизанам на него плевать.

> Больше никаких статичных, изнурительных сидений месяцами под обстрелами в окопах и хлипких блиндажах. Никаких тормозов.

Начало партизанской войны будет означать полное отсутствие сдерживающих факторов для украинской стороны.

> Нет никаких договоренностей и правил. Никто не станет слушать советов от украинских элит, от Брюсселя или Вашингтона. Партизану советчики из мягких кресел для хитрых политических чресел тотально пофигу.

Таким образом, **под ударом очень хорошо, беспрецедентно хорошо для партизан в мировой истории (!), вооруженных** — насыщенных переносным противотанковым вооружением, мобильными системами ПВО, дронами, переносными же противодроновыми системами, тепловизорами etc — и **прошедших войну отрядов, общей численностью в десятки или сотни тысяч человек, окажется вся обширнейшая территория России и Беларуси** (где режим, вероятно, выручило именно то, что его оппоненты оружия не имели, а силовики имели). **Тысячи пресловутых, автономно действующих ДРГ.** Медведь, конечно, очень крут, но я бы поставил на тысячи взбешенных шершней.

При огромной протяженности границы, гигантской подконтрольной территории, отсутствии языкового барьера **этой угрозе невозможно эффективно противостоять.**

Особенно,

> **в условиях абсолютно ригидной, сверхвертикальной российской системы**.
>
> **Которая делегировать полномочия никуда не может, потому что это означало бы делегировать заодно и власть. А кому это в голову в России вообще может прийти?**

К слову, россияне и беларусы, защищающие сейчас Украину, двинутся куда?

Возможно, лично российский вождь и отсидится в бункере. Но очевидно, что под ударом окажутся не только какие-нибудь инфраструктурные или промышленные объекты. Но также все и вся, имеющие отношение к власти или силовому аппарату. Такова беспощадная логика партизанской войны.

Что собственно элиты на (разных) местах думают о таком развитии событий?

Причем, невозможно будет отличить действия партизан от действий элементарных конкурентов. Все будет списываться на «террористов». Пользуясь потерей контроля, на оперативный простор выйдет криминал. **Выйдут все униженные и оскорбленные местной или федеральной властью, которых в России — пруд пруди**. Зашевелятся субъекты необъятной федерации. Особенно те из них, кто не хочет дотировать более бедные регионы. Те, кому религиозно, этнически неуютно в рамках нынешней модели.

Разрастающийся черный рынок оружия на хреново контролируемых необъятных просторах 1/8 запитает партизанское движение на любом удалении от баз.

В Украине подавить партизанское движение никакими сверхжестокими методами тоже не выйдет.

> Потому что на каждую условную Хатынь или Сребреницу на украинской территории, очевидно, последует немедленный, беспощадный и масштабный ответ.

Мобилизация ничего не даст, потому что в России мобилизуют только бедных.

> **А бедным в России** (стране с уровнем социальной справедливости «около нуля» и отрицательным уважением к личности и частной собственности) **только дай в руки оружие**.

Приказы из Кремля на местах просто перестанут выполнять.

Путин в бункере не так уж сильно отличается от Горбачева в Форосе.

> А «нагнуть» в прежнем ключе станет невозможно. Все, что сможет оказаться в распоряжении Кремля — несколько прикормленных полков, необходимых для охраны лично вождя. Им отвлекаться нельзя, никак нет.

Так что бумеранг хаоса и насилия запросто вернется в Россию. Мифический собиратель матрешки российских земель превратится в ее разбирателя.

И все такое может продолжаться долгие годы, вплоть до полной потери управляемости и даже цивилизации на всей «восточнославянской» части

постсоветского пространства. Вплоть до превращения этого пространства в один глобальный Афганистан или в постапоклиптический мир игры Fallout.

Автору не хотелось бы такого развития событий. Потому что оно губительно для всех вовлеченных сторон, в том числе, Украины. Но если Россия зарубается, она должна ясно понимать, что именно ее ждет по итогу зарубы.

Зададимся еще одним вопросом. А что в такой стремной ситуевине надумает делать Китай?

3. Дружба народов до последнего гиперборейца

Когда российские танк или орудие бездумно стреляют по украинскому солдату, «Искандер» или стратегический бомбардировщик цинично выпускают ракету по украинскому городу, где-то потирают руки китайские бизнесмен, чиновник и генерал.

Опустошая резервы боеприпасов, изнашивая и теряя технику, получая очередные санкции, Москва не просто попадает во все большую зависимость от Пекина.

Она **пишет следующий акт собственной драмы**, который пытается «вытеснить» песнями и плясками эфирных марионеток про *«Видят китайцы сиянье Кремля»:*

> *Это шагает* (уже зачеркнуто) *Советский Союз* (уже зачеркнуто)*;*
> *Это могучий* (уже зачеркнуто) *Советский Союз* (уже зачеркнуто),
> *Рядом шагает новый Китай* (таки шагает, таки новый, таки Китай, таки рядом)!

Много и часто говорилось, что **у Китая есть два перспективных направления вне(!)экономической экспансии — это Тайвань и Россия**. Видя на украинском примере, куда может привести высадка на Тайвань (а американцы подписались в этом случае на гораздо большее, чем в случае с Украиной), Китай вполне может поменять нынешние акценты.

Потому что:

1. Тайваньские чипы, конечно, хороши, но Китай их и сам научится делать. А вот российских бездонных ресурсов на сотни лет вперед, прямо у границы, он сделать не может. Какой смысл ставить судьбоносно важный для Китая вопрос в зависимость от воли абсолютно непредсказуемых хозяев Кремля? Не лучше ли решить этот вопрос сразу и навсегда, пока Россия окажется беспрецедентно разоружена, перегружена проблемами и ослаблена?

2. **Китай с российской властью — при ее тяге к бардаку и нездоровым авантюрам — на длинном интервале несовместимы никак**. Ментально. Цивилизационно. Просто это пока прикрыто фиговым листом тактического альянса, тактического совпадения интересов.

В предыдущем материале автор писал о жесткой **приверженности Запада к правилам. Но ровно то же можно сказать и о Китае**. Китай исторически заплатил за смуты столько, что нынешнего представителя китайских элит одно упоминание о смуте повергает в трепет. Запад никак не понимал, почему события на Тяньаньмэнь закончились так, как закончились. Да именно поэтому. **Огромный Китай стабилен, только благодаря правилам, каковы бы они ни были. Правила пронизывают все китайское общество и отступление от них жестоко карается.**

И это, как и на Западе, **фундамент всего**.

Четыре года назад, во время визита в Пекин, **Трамп мило пообщался с Си Цзиньпином** в Гугуне, «Запретном городе», самом грандиозном дворцовом комплексе на планете. Разговор между властителями сверхдержав тогда состоялся примерно такой (весьма примечательный).

> *Трамп заметил, что Китай может проследить свою историю на 5 000 лет назад.*
>
> *На что Си скромно ответил, что Китай имеет письменную историю в 3. 000 лет.*
>
> *Со свойственным ему тонким чувством неуемного такта тогдашний президент США продолжил мол, по его мнению, и как говорят, древнейшая история Древнего Египта — это про 8 000 лет.*
>
> *Лидер Китая невозмутимо парировал, что таки да, Египет древнее. Но **китайская цивилизация** — это уникальная в мировом отношении длящаяся культура, которая **прошла через (бесчисленные как бы) поколения последовательно.***

За чем, конечно, можно было бы прочитать и «мы Древний Египет пережили, и вас переживем».

Но мы, в контексте статьи, так делать не будем.

А обратим внимание только на **долгосрочность китайских представлений о правильном и неправильном**.

Как же видят в Китае успешную власть, процветание, правильную жизнь для общества вообще? Это видение сотни, да практически тысячи лет неизменно.

Его красиво описывают в одном из четырех классических китайских романов «Речные заводи». Первая глава романа открывается такими строками (как утверждается, их автор — крупный конфуцианский философ Шао Яо-фу, порицавший бесконечные войны и смуты, наступившие после падения династии Тан):

Был в стране беспорядок
В дни пяти злополучных династий,
Но утихли волненья,
И отхлынули годы ненастий.

Облака распахнулись
После долгой, губительной бури,
И широко по небу
Развернулось сиянье лазури.
В первый раз за столетье
Оживились поля и дубравы,
Благодатную влагу
Получили деревья и травы.

Снова радость вернулась,
Разливаясь рекою чудесной,
И желанный порядок
Воцарился во всей Поднебесной.

Миновали страданья,
Времена наступили иные,
И народ даже в будни
Стал в шелка одеваться цветные.

В городах и селеньях
Стало праздничней и многолюдней,
Из распахнутых окон
Зазвучали певучие лютни.

Долго край наш томился,
Долго был он печальным и сирым,
А теперь расцветает,
Наслаждаясь покоем и миром.

И прекрасные виды
Расстилаются в пышном величье,
И звенит отовсюду

Беспрерывное пение птичье.

И что здесь похоже на то, что делает или постоянно инициирует, распространяет вокруг себя Россия?

Российское варварство является таковым не только для США или Запада, но и для Китая.

***

№ 628.

У пошуках реалістичного рішення питання війни та миру

Україна має шукати надійні варіанти безпеки, які дозволили б, зрештою, створити власний надуспішний проект і перебудувати все: армію, економіку, соціальну сферу, науку, культуру.

Дмитрий Пастернак-Таранушенко, для "Хвилі"

2022-08-16

Війна це час тяжких рішень. Це обов'язкова пропаганда сторін, яка здебільшого, пригортає увагу до тих ділянок фронту, де власні війська мають успіх, і демонструє міцність тилів. Але це й правда окопів. Вона різна. Правда виснажених тилів, розділених родин, мільйонів сімей, які борються, але моляться за мир. Ця правда теж різна. Почасти, про неї я писав у нещодавньому циклі статей тут на “Хвилі”.

В Україні мало не всі чули особисто, читали, бачили дуже багато про правду війни.

З неї вимальовується досить прозорий сюжет, до якого я хотів би привернути увагу читачів.

Там, де українські війська мають досить важкої зброї та боєприпасів (я не кажу про дії спецпідрозділів) до неї, де можна ефективно вести контрбатарейну боротьбу та наносити тяжкі удари по супротивнику, українці переважають.

Проте там, де таких засобів недосить, ситуація вкрай драматична. Україна та українці несуть тяжкі втрати.

Нижче буде повний текст звернення командир добровольчого підрозділу "Санта" Володимира Регеши, взятий автором на “Цензорі”.

> *“Піски…*
>
> *Більше 20-ти днів ми вигрібаємо безнаказано. У мене вже немає слів, аби описати це пекло, аби передати всю ступінь розпачу, коли в ефірі позиції волають про хоч якусь підтримку.*
>
> *Коли ворожі танки, САУ, БМки день в день виходять на одні і ті самі позиції, втупу розбирають нас, вкатують в бетон і асфальт не бійців ЗСУ, а ваших синів, батьків, чоловіків, роблять із них фарш, який і винести не можна… А ми не можемо їх дістати.*
>
> *Сука, як почути в ефірі: ми усі 300-ті, будемо триматися, але дайте хоч на заборону!!! Мужики, хоч якось наваляйте, ми не витримуємо!!!*
>
> *Хто може організувати зустріч з Залужним? (Хоч позначте його тут, хто може)*
>
> *Я розумію, що це не панацея - вчора бачив мапу ГШ, де навіть приблизно не співпадають теперішні позиції та сіряки…*
>
> *Ми будемо триматися, але нам потрібна допомога. Ми навіть розуміємо, що зараз всюди гаряче, але ж один байрактар, який один день попрацює в наших інтересах, дасть нам можливість втримати не цю територію, а шматок нашої вкрай важливої стратегічно землі.*
>
> *Втримати неймовірною кров‘ю 21-го бату "Сармат", Ведмединого 3-го бату 80-ки, Гонтиними, Грека бійцями, нашими хлопцями.*
>
> *Скільки разів я чув ці слова: Нам Потрібна Допомога! І кожного разу вони закінчувалися страшними втратами.*
>
> *В Пісках цього точно можна уникнути, якщо зараз відреагувати на ці прості три слова:*

Нам Потрібна Допомога!”

На цей заклик Юрій ***Бутусов*** відповів матеріалом, в якому написав:

> *“Російські війська демонструють дуже низьку боєздатність, і ніяке просування російської армії було б взагалі неможливо, якби ми мали хоча 20% снарядів від російських витрат. Чи робиться все необхідне для вирішення цього питання постачання боєприпасів? Нажаль, далеко не все.*
>
> *Як завжди, проблемою є відсутність системного планування та слабка між інституційна взаємодія. Питання боєприпасів має не просто підніматись, воно має вирішуватись, і можливості у нас є, щоб покращити цей напрям.*
>
> *Сучасна війна - це війна логістики. Це не може бути війна піхоти, війна військових, десь там далеко.*
>
> *Перевагу у війні створює кількість снарядів, кількість мін, кількість бойових машин, кількість стволів, кількість дронів, кількість сенсорів. Все це результат рішень, які має ухвалювати влада”*

І таке інше.

Як і багато громадян та аналітиків, я уважно спостерігав за тим, що писав Юрій стосовно ситуації в армії та необхідних системних змін. Хай детальні висновки роблять фахівці. Але, в цілому, вони мені здалися слушними та логічними.

Дозволю собі лише обережне припущення.

Важко вимагати зараз від армії того, чого не навчилося, не демонструє суспільство в цілому. Так, українські військові зараз навчаються. І в штабах, і на полі бою, і поза його межами, і за кордоном. Ніколи не було таких масштабів і темпів. Але просто на зараз цього мало. Бо армія в Україні не формувалася окремо від суспільства і дуже довгий час не мала всіх умов та ресурсів, щоб сформувати як іншу матеріальну базу, так й іншу організаційну культуру, якусь докорінно нову ментальність тощо.

На превеликий жаль, в тилу ми роками бачимо ті самі проблеми —

> ***“відсутність системного планування та слабка міжінституційна взаємодія”.***

Армія, тил потребують якісного стрибка, це зрозуміло. Але очевидно й інше. Про що я писав ще напередодні повномасштабної війни. І писав після її початку. А саме — Україні критично бракує часу. Не просто бракує, а критично бракує.

Коли ми бачимо в інформації Генштабу, приміром, щодо знищеної ворожої техніки цифри:

артилерійських систем / artillery systems – 985 (+5) од,

РСЗВ / MLRS — 261 (+0) од, ми розуміємо дві речі.

1. Скільки зроблено.

2. Наскільки важко зараз вести контрбатарейну боротьбу по всьому фронту.

Навіть якби Україна змогла оперативно вирішити питання в Пісках (на що ми всі сподіваємося), залишається низка проблем, пов'язаних із фронтом в цілому.

1. Низькі темпи постачання зброї нашими союзниками. При тому, що всі потрідні слова їм вже давно були сказані.

2. Україна, здебільшого, наносить удари по логістиці супротивника на відстань до, приблизно, 70 кілометрів (лише в окремих випадках курять далі). Супротивник регулярно наносить удари по всій території України, тобто по всій українській логістиці.

3. Росія не стоїть на місці. Зараз в ЗМІ з'явилося повідомлення (яке може бути дезою, тобто перебільшенням, але...) про закупівлю Росією 1000 іранських дронів. А російські реверанси стосовно КНДР можуть свідчити про узгоджену закупівлю досить якісної артилерії та боєприпасів у цієї країни. Ситуація з Китаєм залишається непрозорою, бо він з власних причин зацікавлений у подальшому втягуванні й Росії, й Заходу у війну.

4. Україна має все ще не реформовані Збройні Сили. Будь-які глибокі реформи потребують часу.

Окремою проблемою є проблема якості тилу української армії, про яку автор нагадував вище.

Важко не погодитися з висновком Юрія Романенко про те, що в тилу Україна не розпочала мобілізацію від слова взагалі.

При цьому ворог поки, здебільшого, утримувався від свідомих повномасштабних ударів, спрямованих на гуманітарну кризу в

українських містах чи по головних мостах через Дніпро. А ситуація вже непроста.

Звісно,

утримувалася Росія від найбільш руйнівних для цивільного населення дій (по всій території України, не по окремих містах чи регіонах) не тому, що любить українців. Ми ж це розуміємо.

А лише тому, що

поки сподівається створити гуманітарну катастрофу в опосередкований спосіб, щоб показати "неспроможність" української влади впоратися з соціально-економічною кризою і доштовхати Україну до руйнівної політичної кризи.

Проблеми російської економіки та соціальної сфери суттєво наростають і наростатимуть ще тривалий час, але поки повільніше ніж українських.

Росія об'єктивно має більше ресурсів, в тому числі, що важливо напередодні зими — енергоресурсів, та набагато менше руйнувань інфраструктури, промисловості, житлового фонду, мостів, доріг тощо. Має власний працюючий ВПК. І не має величезного відтоку (біля 6 млн. у випадку України з урахуванням тих людей, хто повернувся й тих людей, кого вивели до РФ) населення. Навпаки, вивозить до себе українців.

Такою є реальність. Мені вона теж не подобається. Але вона є такою, якою є.

Чи можемо ми десь узяти час на те, щоб вирівняти ситуацію завдяки енергійним заходам на фронті та в тилу? Але щоб цього часу дійсно вистачило.

Подивився *ефір* за участю Юрія Романенка та Миколи Фельдмана, що стосувався, в тому числі, інтерв'ю Курта Волкера та "формули Расмуссена (екс-генерального секретаря НАТО) для Грузії" .

Про що йдеться?

Наведу *цитати з інтерв'ю Волкера, на яке зверталася увага:*

"Тобто Грузія і НАТО оголошують, що ані перша, ані другий не підтримують силову операцію для повернення Абхазії та Південної Осетії, а натомість підтримують їхню мирну реінтеграцію у Грузію. Разом із цим іде домовленість про вступ Грузії до НАТО за умови, що стаття 5 діє тільки на підконтрольну уряду територію, а на Абхазію

та Південну Осетію поширюється тільки після того, як вони мирно реінтегруються до Грузії".

Проте, в теперішніх умовах

"Україна має воювати, щоби повернути всі свої землі. Це надто небезпечно лишати будь-яку частинку України під російською окупацією. Це те, що я чую від своїх українських друзів та колег. Тобто Україна буде продовжувати воювати. Але якщо у якийсь момент буде досягнутий мир, то формула Расмуссена щодо дії статті 5 може бути застосована і тут", — каже Волкер.

До сценаріїв, які перелічив Юрій у дописі на Фейсбуці, я б дещо додав.

Ми всі розуміємо, що домовленостям з Росією не можна довіряти.

Але ми наочно бачимо дві речі.

1. Україна теоретично здатна змінюватися набагато швидше ніж Росія, має більше політичних передумов для позитивних змін, має набагато більшу міжнародну підтримку, якої не компенсує будь-яке російське лобі. Ми просто дуже, дуже, дуже спізнилися зі стартом перетворень.

2. Ослаблена повномасштабною війною з Україною Росія не наважилася чинити перешкоди Швеції та Фінляндії на шляху до НАТО. Тобто повномасштабно воювати з Україною Росія готова, із Заходом — вочевидь ні.

Це додає цінності та ваги можливому плану якщо не миру, то бодай тривалого перемир'я на базі плану Расмуссена.

Бо лише він надає Україні перспективу вступу до НАТО. Тобто ситуації, коли Україна, в разі подальшої агресії не буде нести всі людські втрати сама. І Росія не буде отримувати відповідь лише обмеженою кількістю обмеженої номенклатури озброєнь на обмежену відстань.

Зараз ми всі в Україні маємо великі сподівання на *«досить давно анонсований» наступ на Півдні*.

Тут є нюанси.

1. Успіх наступу можливий, але не гарантований. Супротивник вживає активних дій, щоб зірвати наступ. А це війна. Ворог протидіє намірам.

2. Через повільне постачання Україна має недосить озброєнь, в тому числі, щоб гарантовано уникнути значного зростання втрат при переході (переважно) від оборони до масштабного наступу.

3. Ми всі розуміємо, що повертаємо не тільки території та природні ресурси. Ми повертаємо українців. Тих, хто і зараз сподівається на Україну чи бореться за неї в тилу ворога. Не всі вони можуть виїхати із зони бойових дій.

4. Наближається зима. І входити в неї в стані активної війни для України більш небезпечна ситуація, ніж для Росії. Так само, щонайменше півроку щоденно нести важкі втрати, нікуди чи майже нікуди не просуваючись; маючи незрозумілі перспективи і наднавантаження на військових і тил, може виявитися не найкращим рішенням.

Тому.

1. Якщо ми вважаємо, що Україна має досить ресурсів та часу для успіху повномасштабного наступу, тут, мабуть, нема чого особливо коментувати.

2. Якщо ми маємо досить вагомі підстави вважати, що матимемо успіх, але частковий, Україна може вийти з пропозицією на базі плану Расмуссена після завершення наступу.

3. Якщо ситуація більш складна, в тому числі з урахуванням можливих жертв та потреби повернення української власності не пошкодженою (бо невідомо в якому темпі нам реально будуть допомагати з відбудовою), Україна може вийти з такою пропозицією ще до розгортання більш масштабних бойових дій.

Це міркування доволі очевидні.

Що не є очевидним? Не є очевидною реакція Росії.

Росія може, приміром:

1. Взагалі відмовитися зараз обговорювати план.

2. Зажадати всю окуповану зараз територію України в обмін на мир, або перемир'я. Зняття західних санкцій тощо. Документальної фіксації певних геополітичних речей та принципів у відносинах із Заходом. Нейтралітету та гарантій недоозброєння України. Відновлення діяльності проросійських партій тощо. Очевидно, що Україна на такий пакет не погодиться.

3. Можливі більш-менш нестандартні напівкомпромісні пропозиції. Приміром, Україна виводить війська з Донбасу, Росія “дзеркально” виводить з території решти областей України (окрім Криму). Бо саме такою була мета, заявлена Путіним — Донбас. Можливі додаткові умови. Приміром, постачання в Крим води. Можливо, Росія зажадає ще якогось вузького сухопутного транспортного коридору в Крим на кшталт зафіксованого в Карабаху, який би де-факто контролювався нейтральними миротворцями і вважався де-юре територією України тощо. Можливо, якісь візові, гуманітарні питання.

4. **Вигадати що завгодно**.

***

№ 629.

Тень Российской Империи и старые пластинки

Россию важно понимать через нее саму. Помня, что решения принимают не цифры в отчетах, танки в поле или слова на трибунах. Люди.

Дмитрий Пастернак-Таранушенко, для "Хвилі"

2022-08-19

Наслушаешься *эфиров* про волю... И хочется что-то такое творчески спроизволить :) Рассказать и показать иначе, чем читатели аналитики привыкли. Например, через текст и звук. По следам нашего эфира с Юрием Романенко и многих комментариев к статьям, хотелось бы также приоткрыть читателю свой подход к аналитике. Может кому будет интересно или даже интересно воспользоваться :) И, может, заинтересовавшимся, я как-то опишу подробнее.

1. ЗОЛОТОЕ РУНО КАК ТКАНЬ АНАЛИЗА

В отдаленных :) 1990-х довелось автору читать интересную публикацию, посвященную работе разных разведок. Меня впечатлил тогдашний подход японской разведки, которая смотрит на происходящее примерно как мудрец на поток :) и постепенно прозревает в нем, что именно происходит. Улавливает, просеивает наблюдения сквозь сито как золотой песок, отсеивая самую суть. Золотой песок постепенно оседает на ворсинках и так возникает золотое руно. Это альтернатива гораздо более привычному нам индустриально-прямолинейному западному аналитическому подходу, кидающемуся на самые крупные камни в поисках выдающихся самородков. Или медиа-всеядности, готовой переливать из пустого в порожнее в любом месте и по любому поводу.

Как по мне, короче, неплохая альтернатива. Ведь часто люди, в том числе аналитики, могут знать очень много фактов, но находиться в плену своих железобетонных концепций и потому «не видеть», что происходит на самом деле. Быть не готовыми узреть :), что происходит за пределами их концепции. Талеб примерно такое обрисовывает, когда говорит о «черных лебедях».

Альтернативный подход предполагает способность к более равномерно распределенному видению, когда одно не выпячивается за счет другого. Когда изучаемое видится целиком и не отвергается, потому что должно быть целостно понято. Если вас интересует, что такое кот, вы смотрите на кота целиком. А не только на хвост или лапу. И если вас действительно интересует Истина, вы используете оба полушария мозга.

Аналитик не «влюбляется» в конкретную концепцию или автора, в узкий сектор реальности. И даже собственное представление не превращает в Галатею. Когда аналитик заведомо в своих глазах насколько-то прав, насколько-то неправ :) Вопрос лишь в пропорции в каждый конкретный момент времени.

Ниже будет ряд иллюстраций на актуальную российскую тему. В первую очередь о людях и их мышлении. Так как аналитики слишком часто забывают, что страны, нации, народы, элиты, власть — это все люди. Решения

принимают не цифры в отчетах, танки в поле или слова на трибунах. Люди. И эти люди ориентируются на реакцию людей.

Некто А. Дугин подчеркивает, что *«СВО это глубоко поэтическое явление»*. Штош. Можно и про поэзию :) Может даже песню. Мы же о массовом сознании (или о коллективном бессознательном? Или о психологии народов и масс?)! :)

Почему нет?

«На каждом шагу я обнаруживаю, что меня опередили поэты. Они превосходят обычных людей в понимании мышления, потому что пьют из источников, которые мы еще не сделали доступными науке», — писал Фрейд.

Поговорим на языке рифмованной строки для обычных людей, перемежаемом шершавым языком антиимперского плаката :)

Итак, вечер (ладно, любое доброе время суток :)) песни и прочей поэзии объявляем открытым. С непременными элементами полемики и иронии. Дабы читателя не перегрузить, будем перемежать сугубо мрачное не настолько мрачным :) И написанное дополнять озвученным.

2. ВАЖНОСТЬ ИНТОНАЦИЙ

При интегральном подходе к изучению важно и то, чтобы материал брался не только из книжки или умной статьи. Потому что книжка, статья, прочий писанный текст не всегда поможет. Слово живое — это не просто слова. Это интонация, это характеристики энергии, стоящей за словами. И именно через них реально возможно дотянуться до какой-то «заговорившей» с аналитиком глубины. До действительно архетипической глубины, которая, будучи понятой, дает доступ к пониманию более конкретных вещей. Без этой глубины многое необъяснимо. Как замечает некто А. Дугин *«в рамках Модерна объяснения у СВО нет»*. Я бы сказал, в рамках привычного, доминирующего взгляда на рациональность его действительно нет.

Говорят, что (западным) умом Россию не понять. Да, безусловно, Россию надо понимать через нее саму, в т.ч. как сущность с ее «характером», а не только через умозрительные концепции о ее частях. Вот «орки», к примеру, это, конечно, современно, киношно и понятно Западу. Но это не та, слишком книжно-киношная, целлулоидная Тень и «хтонь» © Алексей Арестович.

А интересно Вам, уважаемый читатель, посмотреть более аутентично, но тоже информативно?

Читатель может быть удивлен, но архетипический конфликт архаичной России с Западом, как и сегодняшнее соперничество России с Западом можно обрисовать незамысловатыми 11-ю строками песни века не нашего. Через один емкий образ борений «рабочей артели» :) Постарайтесь услышать за кадром голос гениального солиста бунтующих толп, королевских дворов и советского народного (зачеркнуто Совнаркомом, возвращено Советом Министров) Шаляпина :)

Англичанин-мудрец чтоб работе помочь
Изобрёл за машиной машину,
А наш русский мужик, коль работать невмочь
Он затянет родную дубину.
Эх, дубинушка ухнем
Эй, зеленая сама пойдет, сама пойдет!
Подернем подернем да ухнем!
Но настала пора, и поднялся народ,
Разогнул он согбенную спину,
И, стряхнув с плеч долой тяжкий гнёт вековой,
На врагов своих поднял дубину!
Асимметричный ответ, так сказать :)
Точно так же можно прятать суть, настоящие причины поддержки войны в России, за любые разговоры. Но ее реальный лик уродлив. Это завистливый ресентимент в чистом виде, обращенный против украинцев. За их попытку выйти из болот. Европейской жизни вам, хохлы, захотелось! Не хотите с нами лаптем щи на вечном болоте хлебать? Решили, что вы лучше нас?
Эх, дубинушка ухнем,
Эй, зеленая сама пойдет, сама пойдет...

Да, тупые артобстрелы, ракетные обстрелы как *«родная дубинушка»*. И это не случайное или притянутое сходство, это и есть архетипическая суть, прорисовывающая себя в каждой новой реальности через фрактальные сходства. Но можно, вслед за Сергеем Дацюком, обозначить и через эгрегориальное. Почему нет?

Повторюсь, здесь очень желательно слышать действительно гениальный *голос Шаляпина* за кадром (неужели я поставлю двоеточие? Это почти так же заумно и «антинародно», как гайдаровское «отнюдь»! :)): интонацию, красноречиво безбашенно ускоряющийся темп, злую, торопливо-«воровскую», жестокую «удаль». «Сумасшедшую, бешенную, кровавую муть» пугачевщины. «Озлобленное сердце», которое убеждено, что «никогда не заблудится». Погромы, прокаженного мародера, размазывающего по лицу еврейского ребенка его голубя, из «Истории моей голубятни» Бабеля. Это не

целлулоидные орки. Это настоящее дно российской души, ***настоящая, вечно живая, российская Тень***.

И помните знаменитый некогда текст, спектакль? *«Слава ему! Пусть он даже не Петр. Чернь его любит за буйство и удаль»*. Таков незамысловатый глубинный российский путь к сердцам «черни».

Отсюда, кстати, и стоны по поводу того, что нет мобилизации, не дают разгуляться «дубинушке» по мостам через Днепр и центру Киева, что СВО как репка - «тянется-потянется, вытянуть не можется», а окурки прилетают и прилетают.

Злобной удали царю якобы не хватает. «Слишком (якобы) рационально» элитами ведется война в целом, кроме отдельных удовлетворяющих запрос хтони эпизодов. Рептилоиды изнутри и снаружи вяжут по рукам и ногам (*«Тут примчались санитары и зафиксировали нас»* © Владимир Высоцкий), а Солнце-царь, Верховный правитель (© А. Дугин) только разговоры разговаривает: *«Правда и свет всегда берут верх над ложью, над силами тьмы»*. Какой такой свет без факела ядерного погрома?

Но ведь снова и снова вяжут рептилоиды...

Смягчая мрачную тему сумеречного помрачения российского сознания еще одной цитатой Высоцкого :) :

Я злую ловкость ощутил,
Пошел как на таран.
И фельдшер еле защитил
Рентгеновский экран.

К слову, **чтобы пронять (не понять, а пронять) противника, может быть полезным иногда разговаривать именно через его исторический и культурный код**.

Напрямую, без трудностей перевода.

Поэтому фоном на видео ударов по военным объектам противника, в принципе, можно было бы накладывать не только Рамштайн. Но и «зеркалить» эту самую дубинушку. С иронией без иронии. В Украине так не проэкспериментируют, конечно, потому что постоянно загоняют себя же в как-нибудь зауженные рамки... Вот такое российские элиты проняло бы. Потому что так и работает Тень.

«Дубина народной войны поднялась со всей своей грозной и величественной силой и, не спрашивая ничьих вкусов и правил, с глупой простотой, но с целесообразностью, не разбирая ничего, поднималась, опускалась и гвоздила

французов (зачеркнуто) до тех пор, пока не погибло все нашествие» (Лев Толстой, без площади в Киеве, Война и мир).

Цитата, как напоминание, посвящается заодно французским поклонникам великой русской культуры (размазанной почти несуществующе тонким слоем по опьяненному войной российскому социуму).

Ровно в этой же скрытой, архетипически могучей злобе-зависти, и причина того, что российская власть боится объявлять мобилизацию. Ведь см. абзац выше — глупая простота дубины народной войны куда хуже и опаснее привычного народного воровства. Она *«с простотою и легкостью поднимает первую попавшуюся дубину и гвоздит ею* (закушавшиеся элиты, собственный «антинародный режим», например — Прим. авт.) *до тех пор, пока в душе его чувство оскорбления и мести не заменяется презрением и жалостью»*.

В России снова ворочается тема антисемитизма, именно потому, что в элитах растет страх погромов. А российские элиты, они не за мир и Запад, как видится Дугину. Они за сохранение общественного статус-кво, своего места вверху хищной российской пищевой цепочки. В этом суть. Только в этом.

3. РАСТЕРЯННАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ В СЕТЯХ РЕСЕНТИМЕНТА

Россия Архаическая загнала себя в еще одну ловушку. Трудно накачивать самосознание русского народа, не подталкивая рост самосознания других народов. Если ты поднимаешь давление снаружи организма, он пытается компенсировать растущим давлением изнутри. Сообщества внутри страны, по факту, работают как сообщающиеся сосуды.

Дугин «не замечает» такого явного противоречия. Российские ипсо-воины стирают пальцы об клавиатуру, строча смешные комментарии с опечатками, которые пытаются выдавать за «акцент» народов всея Российской Федерации, и даже сербов и болгар. Имитация бесподобного единства, где *«и гордый внук славян, и финн, и ныне дикий Тунгус, и друг степей калмык»* заняты пещерно-настенной росписью Соцсетей. Только мрачный «черный квадрат» преследующих Дугина подвижных фантазий заменен на кристаллически-решеточный кубик Рубика для среднего имперца системы «Монолит».

И вот, лупясь головой об стену Украины, Россия пытается понять, кто она вообще такая. Сомнительный по форме способ. Могли бы просто спросить :), кем, чем, какими мы их видим со стороны.

А все потому, что внутри России ответов нет. Образно говоря, *«смешались в кучу кони, люди, и залпы тысячи орудий слились в протяжный вой»* (©

Михаил Лермонтов). Уже Бородино. Скоро, того и гляди, Москва запылает. А ответов нет. Православие не натягивается на глобус России. Русский мир не натягивается на глобус России. Что уж говорить о глобусе мира?!

В уже почти далеком январе 2016 г. автор пытался обратить внимание наших визави, что величие нации вырастает из созидания, а не из разрушения. Неужели русские настолько не верят в себя, что вообще не способны конкурировать на уровне моделей? Никаких библейских сюжетов, кроме всесожжения? *«Русские идут В небесный Иерусалим»* (©Жанна Бичевская) и точка. На всем.

Вне интересного миру созидания и сотрудничества русские не смогут найти ответ на вопрос, кто они в современном мире. Даже не смогут по-настоящему встретиться с миром, потому что он ждет от них адекватного поведения и интересных миру, современных предложений. Россия же предлагает «дубинушку».

А следовательно, русские не способны преодолеть гнетущей самоизоляции и чувства ненужности... практически никому. Внутри России, по-человечески заслуживающая сочувствия, травмированная жестокостью отца и дворовых пацанов, и спасавшаяся лишь заступницей-мачехой, чувствительная и действительно талантливая Бическая пронзительно «включается» на ситуацию в поисках чудесного заступничества (напомню, от самих себя, от собственной необузданной, проецируемой на других Тени):

> *Всё теперь против нас, будто мы и креста не носили.*
> *Словно изверги мы басурманской крови.*
> *Даже места нам нет, в ошалевшей от горя России,*
> *И Господь нас не слышит зови, не зови.*

Ссылку на этот текст не даю. Места нет, обратите внимания, даже в России. При такой постановке вопроса, при таком самоощущении, у русских возникает посыл от самой же России бежать. Куда? Как обычно, в войну.

А как же *«мирная передовая»*, *«поиски, звезды, глубины»*, не сброшенные со счетов по Высоцкому?

Читатель понимает, степень экзистенциального отчаяния, стоящую за такими строками, за набитыми под завязку Z-символикой роликами с песнями Бичевской, которые массово лайкают, цитируют и перезаливают. Проблема в том, что (слишком многие, поэтому создается эффект коллективного целого) русские маршируют по граблям.

«Суть параноидальной личностной организации состоит в привычке справляться с собственными негативными качествами путем их отвержения и

проекции, после чего отвергнутые атрибуты воспринимаются как внешние угрозы. Проективные процессы могут сопровождаться (или не сопровождаться) сознательным мегаломаническим ощущением Я...

Подобно нарциссичным людям, параноидные люди подвержены зависти, но справляются с ней при помощи проекции.

Проекция - это процесс, в котором происходящее внутри воспринимается как исходящее из внешнего источника.

В доброкачественной и зрелой форме это основа для эмпатии. Поскольку никто никогда не сможет проникнуть в разум другого человека, для того чтобы понять субъективный мир другого, нам нужно использовать способность проецировать наши собственные переживания.

Параноидальные люди также отягощены чувством стыда и вины, которые могут быть отвергнуты и спроектированы так же как и зависть» (Психоаналитическая диагностика. Понимание структуры личности в клиническом процессе. Нэнси Мак-Вильямс).

Другой ответ на вызовы исторического отставания, кроме ресентиментальных «дубинушки» и погрома, не приживается не только вовне. Внутри самой России он тоже не приживается.

«Российская Федерация, возникшая в 1991 года на развалинах Большой России (СССР, Российской Империи), и была основана как инструмент решительной модернизации и глобализации. Ценой настоящей пытки и дикого насилия над народом – не только физическим, но и духовным, над его глубинным самосознанием, остающимся в целом неизменным», - сокрушается Дугин, понося российский «археомодерн».

То есть состояние российского общества, когда «Одно и тоже общество осознает себя диаметрально противоположным образом. Внешне и сверху – это современная либеральная демократия западного образца, изнутри и снизу – это мировая держава с волей к возрождению Империи, с сакральным Верховным Правителем во главе, с традиционными ценностями и с консервативной психологией».

Развенчивая трагичный пафос Дугина, напомню читателю того, евдокимовского фермера-арендатора (т. е. реформатора местного разлива как бы непростительно *«западного образца»*) и «страдающий» по Дугину народ, который в этом остается *«в целом неизменным»*. Оно про весь нынешний российский «колхоз «Победа» и «Правду» в кавычках. Припоминаете может «Звонок из газеты «Правда» Михаила Евдокимова?

Иван арендный взял подряд
И двести сорок поросят.
Он попросил у нас корма.
Мы говорим: кормов нема!
Он сам их где-то раздобыл,
У нас лишь транспорт попросил.
Машину выделил колхоз,
Но без руля и без колёс.
Тогда Иван нас всех послал,
Всё на себе перетаскал,
Всё мясо первым сортом сдал.
Бухгалтер деньги подсчитал
И тут же в обморок упал.
Там вышло тысяч сорок пять!
Но чтоб народ не раздражать
Решили двадцать тыщ списать,
Ещё пятнадцать удержать,
И только десять в руки дать.
Народ и это не простил
И ночью ферму подпалил.
Погода ветренной была,
Весь наш колхоз сгорел дотла.
Огонь по крышам понесло
И запылало всё село.
И полыхало до утра,
Но это тоже всё мура!
Ведь хоть остались все без крыш,
Зато Ивану вышел шиш!

С аутентичными интонациями тут :)

Вот так и Россия пытается с Западом. Так и Россия, лишающая себя будущего, пытается поступить с украинским будущим. В бессознательном стремлении к аналогичному описанному финалу ее всесожжения?

4. ИХ ДОМ - НЕ ГРЁЗПРОМ. ПОРТРЕТ ДЕПРЕССИВНЫХ РЕГИОНОВ

Когда-то об амбициозном проекте российской власти «Наш дом — Россия» метко и едко сказали «Наш дом — Газпром» (возглавлял проект экс-газовщик, эксминистр газовой промышленности СССР и эксглава «Газпрома», позже посол в Украине, а тогда премьер Виктор Черномырдин).

Кажется, Константин Боровой еще более едко обрисовал НДР с его рекламой (цитирую по памяти):

Лысый дядя на плакате
Руки домиком сложил,
Чтоб не думал избиратель,
Что на всех он положил.

Так вот для большинства людей, пребывающих в депрессии вместе с их (многочисленными депрессивными) регионами России, Газпром — не дом. Газпром — помпезная витрина России. За витриной, с тыльной стороны Большого театра российской политики, этот дом выглядит иначе. Их дом и не Дугинский имперский Грёзпром.

«Экзистенциальная Империя – это царство масок, то есть личин, личностей. В ней все переливается – «это скрывает и открывает то». Империя и театралитет», - постит Дугин. Ок. Посмотрим, что и откуда переливается за масками и вывесками.

елям высокой русской культуры из страны Марины Влади (остальным тоже не помешает), следовало бы также принять во внимание нижеследующее яркое произведение. В нем и про «глубинную суть»; и про призываемых сегодня из депрессивных регионов «добровольцев неломанного гроша»; про покидающих свои унылые, промозглые, не газифицированные имперским Газпромом дома — чтобы заселиться в отжатые у украинцев солнечные — наташ из Ростова; и про прочие не в духе томных балов и романтики вещи. Про «российский дом», архаичную и антиэмпатичную Россию, прочувствованную изнутри вполне современным и даже узнаваемым на Западе гением.

Читатель!

Если устал от поэзии,

Проскролль! :)

Если, уважаемый читатель не устал, то можно вчитаться. Или вслушаться (ссылка ниже :)).

Дом
Что-за дом притих, погружен во мрак?
На семи лихих, продувных ветрах.
Всеми окнами обратясь в овраг,
А воротами на проезжий тракт.
Ох устал я, устал, но лошадок распряг.
Есть живой кто-нибудь? Выходи, помоги...

Никого. Только тень промелькнула в сенях,
Да стервятник спустился и сузил круги.
В дом заходишь, как, все равно в кабак.
А народишко - каждый третий враг.
Воротят скулу - гость непрошенный,
Образа в углу и те перекошены.
И затеялся смутный, чудной разговор,
Кто-то песню стонал да гармошку терзал,
И припадочный малый, придурок и вор,
Мне тайком из-под скатерти нож показал.
Кто ответит мне, что за дом такой?
Почему во-тьме, как барак чумной?
Свет лампад погас, воздух вылился,
Али жить у вас разучилися?
Двери настежь у вас, а душа взаперти,
Кто хозяином здесь? Напоил бы вином...
А в ответ мне: "Видать был ты долго в пути.
И людей позабыл, мы всегда так живем.
Траву кушаем, век на щавеле.
Скисли душами, опрыщавели.
Да еще вином много тешились
Разоряли дом, дрались, вешались".
Я коней заморил, от волков ускакал,
Укажите мне край, где светло от лампад,
Укажите мне место, какое искал,
Где поют, а не стонут, где пол не покат.
О таких домах не слыхали мы,
Долго жить впотьмах привыкали мы.
Испокону мы в зле да шепоте
Под иконами в черной копоти.
И из смрада, где косо висят образа,
Я башку очертя шел, свободный от пут,
Куда кони вели и глядели глаза,
И где люди живут, и как люди живут...
Сколько кануло, сколько схлынуло.
Жизнь кидала меня, не докинула.
Может спел про вас неумело я,
Очи черные - скатерь белая...

© Владимир Высоцкий

Хорошо послушать (желательно, дочитав статью :)) можно здесь. Сильно добавляет объем. Кадры можно не смотреть, чтобы не отвлекаться от мощного текста. Хотя первый фон красноречив :) Опять партизаны? :)

Да, автор намекает на бессознательное бегство «российских глубин» в солнечную, изобильную Украину от своей собственной Тени. От убогих, помрачившихся на всю глубину российского коллективного бытия и сознания (пусть философы спорят, что первично :)), от Тьмы, заслонившей Солнце на 1/8 суши.

5. КАЧАЯСЬ НА ПРОГНИВШЕЙ ЛЕСТНИЦЕ ИМПЕРСКИХ ФАНТАЗИЙ

Концепции — это просто концепции.

> Можно, к примеру, увлечься ***Аджемоглу*** и ***Робинсоном***, и не замечать, что авторы тщательно подбирают факты, подтверждающие их взгляды, но обходят факты другие.
>
> Так же и ***Хантингтон*** мог приводить «красноречивые» примеры стран по состоянию на определенный год, но тот, кто давно следит за политикой (или за новейшей историей :)), заметил бы, что уже через 5-10 лет после описанного картина резко бы поменялась.

Такое заметно сплошь и рядом.

Поэтому

> **в практическом смысле иногда ценнее множества деталей и танцев с бубном вокруг чьей-то очередной Галатеи...**

К примеру,

> прийти к простому практическому выводу, который, думаю, трудно оспорить — **на постсоветском пространстве или ты развиваешь адекватные сегодняшнему (еще лучше — завтрашнему) времени и его вызовам институты, или получаешь ригидное сословное общество, архаичное, ведущее к стагнации и даже деградации, и не способное на такие вызовы отвечать**.
>
> **Это можно подтвердить и теорией, и огромным количеством наблюдений-замеров из «потока». Обратное подтвердить на практике не думаю, что у кого-то получится.**

Получится только в умозрительном мире Александра Дугина, зримых признаков которого нигде вокруг нет. Зато есть отговорка: *«На Донбассе мы*

сражаемся за Империю, которой нет. Тем самым она становится реальностью». А как насчет законов истории, в которые тоже не вписывается?

Там, в мирах сказителя и «провидца» Империи, *«Дионис – грядущий Царь».* Какая, к слову, крамольная мысль... :) Путин вот на встрече с врио губернатора Кировской области Соколовым, на днях просто рубанул по Бахусу, потребовав бороться с алкоголизацией населения в крупных городах. Под кого мысленно копаете Александр Гельевич?! :) А вот этим (ниже цитата)? :)

Северянин в “Громокипящем кубке” (1911)

Я приказал дать "полный". Я нагло приказал
Околдовать природу и перепутать путь!
Я выбросил шоффэра, когда он отказал,-
Взревел! и сквозь природу - вовсю и как-нибудь!

Кто там у вас сейчас типа единоличный шоффэр? :) Смотрите, Александр Гельевич, «фиолетовый транс», он коварен, как черный пруд с лилиями в графском парке :)

Но вот *«вовсю и как-нибудь!»* это да. Вся российская логистика первого этапа полномасштабного вторжения была пронизана духом этих строк Северянина...

Так вот, в мире имперских фантазий «вся современность от национализма через либерализм и глобализм и вплоть до ИИ» (очевидно, «вовсю и как-нибудь!») преодолевается через традиционализм. А «кризис российской государственности преодолевается СВО» (в пику модернизации), и «все те, кто против СВО - это ДРГ противника». Причем, «специальная военная операция будет продолжаться и продолжаться. Пока не наступит момент полного преображения всей реальности».

По крайней мере, надо полагать, преображения реальности *«вовсю и как-нибудь»*. Потому что, таки да, если война будет продолжаться и продолжаться, то реальность, конечно, преобразится. Но так ли, как предполагают российские имперцы?

При столкновении с приземленной реальностью разобранных в Крыму «окурком» самолетов, мысль Александра Гельевича Дугина надувным шариком отлетает во взволнованно-растерянные реплики с торопливыми опечатками: *«А есть ли у нас в запасе некое эффектное средство, чтобы враг несколько отпрянул в ужасе? Ведь должно же быть… Зазор между нашим богатырским сном и реальностью растет стремительно. Сон назваается «богатырским» не потому, что он здоровый, а потому, что он беспробудный.*

В эпосе исток этого сна в злых чарах, наведенных на богатыря, чтобы он не сделал того, что должен сделать».

Чары? Исток? Весь исток в том, что именно так и работают архаика, и милое ее заплесневелому нутру корыстливо-раздолбайское архаично-сословное общество. Как беспробудный богатырский сон.

В свете сказанного выше, особо хотелось бы напомнить, что поднимаясь по лестнице выше и выше (прям как табор в небо; прям как персонаж фильма на Лаврскую колокольню; прям как Александр Гельевич Дугин, кличущий империю в бой за свой Грёзпром), вообще-то желательно понимать, к правильной ли она приставлена стене.

К правильной ли, можно понять по сумме факторов и длинной серии практических замеров-наблюдений в самых разных сферах, а не в рамках одной, часто весьма предвзятой, узкой (т.е. не учитывающей влияния других пластов реальности) или умозрительной концепции. Не в рамках ядерного карго-культа, вообще не отвечающего на вопросы многомерной действительности.

***

№ 630.

Визволення-1

Імовірні стратегії США та Росії по Україні

Про «силу тертя» між радикалами та «партією статус-кво» в Росії, а також її вплив на стратегію у війні.

Дмитрий Пастернак-Таранушенко, для "Хвилі"

2022-08-29

Про стратегію України аналітики пишуть і ворожать чимало. Тут буде трохи про інше або трохи інакше :)

1. В СЕРПНІ, 24-ГО. ТЕСТОВИЙ ДЕНЬ?

24 серпня російські війська не зробили практично нічого з того, що від них багато хто очікував. В Україні чекали, в Росії чекали, у далекому зарубіжжі чекали. Це насправді не дивно від слова взагалі, але в подробицях пізніше.

Було завдано численних ракетних ударів, імітувалися дуже численні вильоти авіації. Але нічого якісно нового не сталося. Росія не пішла на ескалацію (попри численні «бавовни» в Криму та околицях, приписаний Україні замах на Дугіна та його дочку etc).

Більш того, безпосередньо в День Незалежності України, Шойгу виступив з до обговореною заявою про те, що Росія

> ***«суворо дотримується норм гуманітарного права», «удари наносяться високоточною зброєю по об'єктах військової інфраструктури» , «це уповільнює темпи наступу, але ми йдемо на це свідомо»***.

Очевидно, що момент для заяви було обрано не випадково. І саме воно є елементом стратегії російської влади для нового етапу війни.

Також, це може бути частиною певної непублічної американсько-російської домовленості про небажаність та недопущення подальшої ескалації.

Постараємося зрозуміти, чому така домовленість може існувати і чому в ній майже напевно для України немає «зради».

Чому ***кожна із сторін може трактувати її на свою користь, а американська сторона також на користь України***.

Хоча «непрозорі» для українського суспільства дії американців можуть викликати роздратування чи нетерпіння у багатьох. І, звісно, питання. Озвучені у т.ч. Олексієм Арестовичем. Як питання про непоставку додаткових 25-30 HIMARS'ів заради можливості повномасштабного українського контрнаступу «вже зараз».

Автор теж ставив подібні питання, шукав для себе відповіді і спробує запропонувати свою ***гіпотезу*** .

2. ПРО СВЯЩЕННІ КОРОВИ І ДИНАМІЧНУ РЕАЛЬНІСТЬ НЕСТАБІЛЬНОГО СВІТУ

Величезною проблемою України є те, що в Україні звикли (псевдо) мислити гаслами (наприклад, якщо в НАТО йдемо, то йдемо по-любому, якщо не йдемо, то не йдемо по-любому, хоч трава не рости тощо).).

Навіть аналітика країни перетворилася на величезне пасовище «священних корів».

Але реальна політика набагато гнучкіша і вона передбачає здатність розуміти розклад і можливості, що диктуються, в кожен конкретний момент. На рівні карткової гри чи футболу обиватель таке розуміє, на рівні стратегічному. Розуміння нуль.

Що ще гірше, над тим, що таке гра в нестійкому середовищі, що змінюється, пересічний українець (як і більшість «лідерів, для пересічного українця, думок», на жаль) взагалі не підозрює.

Якщо не зовсім на пальцях, а щоб не нудно :) У рік розпаду СРСР і появи незалежної України журнал «Питання філософії» опублікував статтю, що справила на автора велике враження. Дозволю собі кілька цитат із неї:

> « ***У ситуації далекої від рівноваги диференціальні рівняння***, що моделюють той чи інший природний процес, стають ***нелінійними***, а нелінійне рівняння зазвичай ***має більш ніж один тип рішень.*** Тому ***у будь-який момент часу може виникнути новий тип рішення, що не зводиться до попереднього***, а в точках зміни типів рішень – у точках біфуркації – може відбуватися зміна просторово-часової організації об'єкта »
>
> (Ілля ***Пригожин***. Філософія нестабільності).

Йдеться, як можна здогадатися, про виклад поглядів класика у дослідженні нерівноважних середовищ, **нобелівського лауреата** Іллі ***Пригожина***.

Так от... Реальна велика політика взагалі не про «священних корів» та ідолів «гасла-гасла». Вона про горезвісне ***"mobilis in mobile"*** (девіз капітана глибин Немо), про рухливість в динамічному середовищі.

Ідоли... Загалом ніколи не вирішували :) І тому нас, як країну, цікавлять не ідоли. Не НАТО чи не НАТО (повторююсь, просто як приклад), а ***стійке забезпечення безпеки країни, а потім забезпечення всебічного благополуччя українських громадян***. Решта у великій політиці завжди не самоціль, а засіб. Якщо для досягнення стратегічної мети знадобиться перебування поза НАТО, то так тому і бути. А якщо всередині НАТО, то бути цьому.

Але ми не про НАТО, а про війну, що триває.

Щоб побачити, що відбувається у дещо більшому масштабі та у рухомому середовищі, автор пропонує розглянути деякі позиції та зрушення напередодні та в ході повномасштабної російсько-української війни. Щоб постаратися виявити, що і чому прийшло туди, куди прийшло.

Отже,

> **що абсолютно точно розуміють американці і що мало хто розуміє в Україні.**

3. РОСІЯ « AS IS »

Тимчасово відсунемо ногою в бік обивательські штампи щодо Росії та улюблені медіа-ігри в навколокремлівську конспірологію — з перетасовуванням імен, перестановку 7-9-12 стільців тощо. Це важливо, але загалом відводить від розуміння суті.

У величезних, ще й ригідних (негнучких) системах, в імперіях влада першої особи тримається ***на особистих (в основному, шкурних) інтересах*** тисяч персоналій високого та середнього рівня.

Тільки тому і може бути скількись стабільною, хай через пень-колоду, але працюючою. Поки система зберігає стабільність і поки Імператор живий, цей шар принципово важливіший за жменьку топ-прізвищ в оточенні Імператора.

У нестабільних же середовищах (і знову привіт, припущення Іллі Пригожина):

> ***«У деяких випадках мале обурення замість того, щоб загаситись за рахунок дії дисипативних процесів, неймовірно розростається, захоплюючи великі області простору»***.

Приблизно як поширення особливо хитрого вірусу у процесі добре знайомої вже всім пандемії.

З цієї причини, до речі,

1) звичка в Україні з дрібної чи великої користі

2) нескінченно та безтурботно хитати законодавство;

3) руйнувати будь-які правила гри у будь-якій сфері;

4) щодо і без приводу заганяти суспільство в псевдо(!) реформи, тобто у «зміни», які не диктуються здоровим глуздом і прозорим суспільним інтересом, але комусь цікаві в піар-або інших шкурних цілях;

5) зіштовхування у світ граничної соціальної невизначеності мільйонів людей — наслідок інфантилізму, дурості та тотальної безграмотності, які ще переважають серед правлячого класу «Другої української республіки» (© Юрій Романенко).

Дурниці, тому що

> ***«в одному випадку... нестійкість до малих флюктуацій веде до утворення складних структур, в іншому — до їхнього руйнування». Причому, фізичним забезпеченням нестійкості виступає завжди присутній на мікрорівні хаос».***

Той самий вибухонебезпечний хаос, яким ми мало не пишаємося і про руйнівний характер якого повністю забуваємо. Хоча у Росії не забувають, про що буде нижче.

І повернемося поки до Росії :)

У цьому матеріалі нас цікавить якась спрощена (!), але реалістична модель , яка дозволяє розуміти, що робить, що може і чого не може робити Росія (йдеться про низькі і високі ймовірності, не про 100% «гарантію»). А також, що і чому роблять і чого не роблять наші партнери щодо Росії.

4. ДВА І ДВІ ЧЕТВЕРТИ

Можна говорити, як мінімум, про ***чотири значні глибинні сили, присутні в російській політиці***. Так як будь-який розподіл у реальності умовно, конкретні персоналії, політичні сили, рухи тощо. можуть бути у т.ч. на межі між цими блоками. І це, між іншим, сильна позиція, яку шукають деякі персоналії. Про що також нижче.

4-1) «Радикали» (і прилеглі до них з кар'єрних міркувань)

Ті, хто переконані, що Росія має діяти набагато жорсткіше — і зовні, і всередині . Решта — неминучі, але нашого матеріалу, т. е. у тих впливу російську стратегію війни, не важливі подробиці. Радикали в нинішній ситуації, як правило, за мобілізацію, тотальну війну «стінка на стінку» з Україною без огляду на жертви серед мирного населення, спроби повної внутрішньої дестабілізації України, ядерні удари, найжорстокіші репресії всередині самої Росії тощо. На їх адресу стогне або камлає «недоторканний для ФСБ» Стрєлков-Гіркін, що журиться про передбачувану видачу через Емірати Ізраїлю 43 «мерзотників-євреїв» (цитата).

«Обнулити» наслідки даних ІДІОТСЬКИХ І ШКІДНИЧНИХ дій – можна досить легко – «почавши все з чистого аркуша» і оголосивши т.зв. «Україні» війну . Але поки що триває т.зв. «СВО» - всі полонені найманці (хоч яких злочинів вони вчинили) можуть почуватися у відносній безпеці. «Тайра» не дасть збрехати» , — красномовно вигукує Стрєлков-Гіркін.

Формулювання, що озвучуються Путіним, часто збігаються з цією частиною спектру. А сам він , з погляду автора, не там. Або не зовсім там. Як, утім, поки що не там і «партія чиновної влади», і неліберальна «системна опозиція», і провідні кремлівські пропагандисти. Усі ці щільно відокремлені на хлібах із засіків їхньої «неосяжної Батьківщини» люди, незважаючи на їхні публічні істерики, танці з бубном та впадання в ефірну кататомію, лише імітують ультрапатріотичний та мілітаристський «оргазм». Але не просто так імітують. Вони добре розуміють, що роблять.

У країні, де ще до війни, минулого літа 56% *погодилися* , що *“Сталін був великим вождем”* (в Україні — 16%) звідки таке береться і куди спрямовано, зрозуміло. Зауважимо, що ще у березні 2016 р. таких було лише 28%, тобто у 2 рази (!) менше. Причому повністю згодних було майже в 4 рази (!) менше.

Вдумливий читач, звичайно, розуміє ***про ментальний дрейф якого масштабу і якої спрямованості (всього за 5 років!) йдеться***. І це на тлі «транзиту влади», що давно обговорювався .

Деталь "на подумати" українському читачеві.

> Оскільки в Україні потенціал російських радикалів традиційно недооцінюється, зводиться до жменьки облич, і взагалі їх звикли трактувати як незначних «маргіналів». В т.ч. тому, що вони не так часто публічно «відсвічують», маючи при цьому дуже неслабку вагу в непублічній, передусім силовій, сфері чи окремих регіонах.

Радикали однорідні у своєму радикалізмі. В іншому за їхні душі та тіла борються по-різному. Наприклад, ми розуміємо, що такі опитування як наведене вище — бальзам на душу Рамзану Кадирову, від якого досить сильно залежало в т.ч. благополуччя Путіна. У традиційному дискурсі націоналістичної частини радикалів Кадиров — інородець. Але Сталін теж «інородець», навіть теж з Кавказу. І для «прорадянсько» орієнтованої частини радикалів правитель некорінної національності ментально цілком прийнятний. Невипадково Кадиров настільки сильно закренився в «радянську» риторику. Тільки так він може бути сприйнятий суспільством не як чужинець.

У цьому, і натомість «сталінського дрейфу», у роки 3/4 росіян стабільно залишалися переконані, що суспільству потрібна «сильна рука» .

Радикали сподіваються на ресурсний потенціал Росії.

В економіці ця сила звертається переважно до автаркії — замкнутої або напівзамкненої системи.

Враховуючи, що світ деглобалізується, а Радянська Росія та СРСР довгі роки успішно майже ізольовано від Заходу розвивалися майже на тих самих ресурсах, що є у розпорядженні сучасної Росії, вони мають сприймані росіянами аргументи. «Фантики» («аргумент» лібералів) — це лише фантики, ними ситий і обігрітий не будеш, а ось ресурси мають цінність завжди. Що ілюструється суспільству потужною газовою атакою на Європу (на момент написання цієї частини статті ціна тисячі кубів становила $3400), що серйозно розхитує соціальну та політичну ситуацію на континенті.

З огляду на те, що з імпортозаміщенням у країни нічого виразного не виходить, а та сама Європа за кілька (нехай 4-5-6) років перебудується і перестане платити за газ «Газпрому» взагалі, тобто. Росія стане не так самодостатньою, як дедалі більш залежною від Китаю, ми з шановним

читачем можемо вважати таку політику в довгостроковому плані безперспективною. Але радикали іншої думки та їх не переконаєш.

Через свою пасіонарну агресивність і сильну зміну настроїв у суспільстві, (швидко) повзучої мілітаризації російської свідомості, радикали є потужною силою.

> За ними у т.ч. значна частина армії, включаючи підрозділи та фахівців, яких вкрай важко нейтралізувати при внутрішньому конфлікті, як і тих, що непогано підковані в ідеологічних та закулісних іграх.

Так, в Україні блогосфера традиційно глузливо-зневажливо ставиться до ГРУ, що тяжіє до цієї партії. Через відомі провали.

> В той же час, очевидно, що все не так просто і було б шкідливим, намагаючись побачити картину цілком, ігнорувати потенціал цієї структури. Дії ГРУ бувають цілком результативними і на цілком високому рівні.

Приміром, Юрій Романенко нещодавно нагадував про ситуацію, коли ГРУ передала Реджепу Ердогану інформацію про переворот у 2016-му. Після цих епізодів (і перевороту, і передачі) позиція Ердогана різко і дуже помітно змінилася. На Захід сильно похолоднішала, до Росії потепліла. У результаті Туреччина, поміривши, як ведеться, з Росією... впливом і силами в Сирії та Лівії, перейшла від різкого протистояння до численних прямих контактів між військовими, спільним патрулюванням та іншим, іншим, по суті, партнерству. У конфлікті навколо Карабаха сторони також не вступили у військове протистояння. Бо як Лукашенко навряд чи колись забуде, як «неспокійно» переміщався президентським палацом з автоматом у руках, так і Ердоган не забуде довгого кружляння над морем в очікуванні перелому під час спроби перевороту.

Тим не менш, суто політично , найбільш небезпечною для нинішнього російського Імператора останніми роками і досі, все ще є позиція на стику між радикалами та «партією статус-кво» , про яку йтиметься нижче.

У ній, наприклад, перебував колись розглядався як наступник (але через свою позицію на дошці занадто сильний) Сергій Іванов. Миттєво та без виразних пояснень переміщений з посади Керівника Адміністрації Президента РФ у крісло спеціального представника Президента Російської Федерації з питань природоохоронної діяльності, екології та транспорту.

Близько до неї інший «важкоатлет» і давній соратник Путіна Секретар Ради безпеки РФ Патрушев. Він навряд чи у зоні ризику швидкої відставки. Тому

що на дворі не 2016 р. Путін не став молодшим-здоровішим, і в цілому ситуація для влади набагато складніша за колишню.

Путін сам із позиції «над» поступово зміщується саме в цю позицію на політичній дошці , не залишаючи там небезпечного вакууму для потенційних конкурентів. Хоча в давні часи , як і належить Імператору, він завжди балансував і намагався залишатися над усіма (включаючи лібералів та сильних регіоналів). Завдяки такому балансу йому стільки років вдавалося правити такою складною і політично хижою країною, як Росія. Але це було раніше.

З цієї ж позиції, намагаючись всидіти на тих же двох стільцях (точніше — повернутися в крісло, що стоїть на цих двох ніжках), писав довоєнний Сурков (з приводу чого див. також у циклі статей автора на «Хвилі» «Росія, що відіграє»). Повторю, що наводилася мною раніше, його цитату у більш повному варіанті:

Ліберальні експерименти на внутрішньополітичному блоці ставити вкрай ризиковано. Розгерметизація системи, цього «соціального реактора», що добре працює сьогодні, загрожує неконтрольованими викидами цивільного роздратування і здатна призвести до незворотної дестабілізації — дивимося приклади з 80-х і 90-х.

Соціальна ентропія дуже токсична. Працювати з нею у наших домашніх умовах не рекомендується. Її потрібно виносити кудись подалі. Експортувати для утилізації чужої території.

Експорт хаосу справа не нова . "Поділяй і володарюй" - стародавній рецепт. Поділ - синонім хаотизації . Згуртовуй своїх+роз'єднуй чужих=правитимеш і тими, і іншими. Розрядка внутрішньої напруженості (яку Лев Гумільов розпливчасто називав пасіонарністю) через зовнішню експансію. Римляни робили це. Усі імперії роблять це. Протягом століть Російська держава з її суворим і малорухливим політичним інтер'єром зберігалася виключно завдяки невтомному прагненню за межі . Воно давно розучилося, а швидше за все, ніколи і не вміло виживати іншими способами . Для Росії постійне розширення не просто одна з ідей, а справжній екзистенціал нашого історичного буття.

Імперські технології ефективні й сьогодні, коли імперії перейменовані на наддержави. Кримський консенсус є яскравим прикладом консолідації суспільства за рахунок хаотизації сусідньої країни» .

Тобто «партія статус-кво» зберігає «малорухливий політичний інтер'єр» усередині Росії, а радикали отримують війну та можливі «призи-плюшки» з

нею пов'язані. Партія статус-кво петляла і чинила опір, оскільки повномасштабна війна — той ще недопалок під їхнє благополуччя і взагалі під статус-кво. Обережно, номенклатурно чинила опір аж до пам'ятного засідання російського Радбезу. Але...

Автор уже відповідав на пасажі Суркова. Тут можна констатувати, що «російська держава з її суворим та малорухомим політичним інтер'єром» таки вирішила поринути у День Суркова.

4-2) Партія «статус-кво» (і «СВО»)

Щоб розуміти те, що відбувається в Росії, бажано не забувати про той очевидний факт, що довгий час ця країна жила в найтіснішому контакті із Заходом. Тому діти багатьох представників нинішніх неліберальних еліт мешкають на Заході. Тому там було так багато рахунків, нерухомості, яхт тощо. Тому настільки багато політиків, бізнесменів, журналістів і навіть громадських організацій звучать в унісон чи майже в унісон із російською позицією.

І тому ж Путін очікував, що Захід натисне на Україну і та погодиться на Мінськ-2, дозволивши йому «зберегти обличчя» (і «статус-кво», і вплив на слизькі внутрішні процеси) на тлі небезпек транзиту та зростаючого прагнення-тиску радикалів. . Проблема полягала в тому, що Україну Мінськ-2 ніяк не влаштовував і влаштувати, в принципі, не міг.

Так ось. Висуванці епохи Путіна — вальяжні, шановні люди, з кар'єрним і фінансово-побутовим становищем, що цілком вдався (навіть трохи більше того). Багато хто на добрих, хлібних постах уже десятки років. Вони не прагнуть згоріти в ядерному вогні в результаті якоїсь «дурі, що вийшла з-під контролю», від слова взагалі. Також вони не горять бажанням ділитися постами, впливом, потоками тощо з напіраючими радикалами.

І йдеться не про якісь сугубо«ботаніків»-лібералів. Переважно йдеться про вихідців із ФСБ , якими російська влада всіх гілок і рівнів, а також російська сировинна економіка наповнена.

Але як партію «статус-кво» можна розглядати і всю суто номінальну, «системну опозицію» Кремлю. З системної опозиції все-таки виділимо лібералів і чуток інших ідейних опозиціонерів. Просто тому, що вони іноді щось альтернативне досить щиро намагалися.

4-3) Ліберали та інші намагалися

Хоча ці люди з ідеологічної точки зору зазвичай є альтернативою, в цьому матеріалі докладно зупинятися на цих силах і персоналіях не будемо. Навіщо?

Навальний поки що поза грою. Ліберали, наприклад, мали шанс і вплив за Єльцина, потім спробували трохи підняти голову за номінального Медведєва. За фактом не вийшло. Владу вони можуть отримати тільки якось зверху (але зверху їм її багато, очевидно, просто так не видадуть, оскільки… див. матеріал автора «Росія, яка відіграє» про страх російських еліт, пов'язаний зі «сценарієм Мілошевича»). А знизу... Вони спираються на демократичні уявлення, але не мають у Росії жодної значущої електоральної підтримки . Дуже вже важко подолати системну суперечність.

Тому доля російських лібералів або зазнавати гонінь, або бути якоюсь подобою «чиказьких хлопчиків» за Піночета (у сенсі, за Путіна), і технічно обслуговувати «партію статус-кво».

Якийсь час вони трохи врівноважували (або уявно врівноважували) радикалів. Нині, з погляду автора, вони вже нічого не врівноважують. Або поїхали, або просто дбають про виживання і моляться на те, щоб хоч такий статус-кво не звалився.

4-4) Регіональні лідери

Слід сказати, що повалення монархії внесло деякі, суто географічні, зміни:) до складу влади. Тому правителі почали надходити з різноманітних регіонів. Керенський народився в Симбірську (Ульяновськ, практично та сама горезвісна «глушина, Саратов» © Олександр Грибоєдов). Ленін, хоч як смішно, народився там-таки. У місті його імені, а не Керенського, хоч той і побув першим (якщо бути скрупульозним, то прізвища, а не імені). Сталін вибирався і добирався ще далі. Коротше, список можна продовжити до Єльцина. Та й до самого, пітерського, Путіна. Навіть «проміжний» Медведєв, бур'яном, вибився звідти ж.

Але часи яскравих регіональних лідерів та перспективних регіональних команд, схоже, пішли чи не настали. Кадиров переріс регіональний рівень і вже грає не в цій лізі. Тому про нього див. п. 1. Щодо інших, подивимося, якщо нам це в Україні взагалі буде цікавим.

Регіони можуть заграти новими фарбами, але це якщо й станеться, то лише у разі серйозної загальноросійської дестабілізації. При обвалі центру, що щільно нависає над ними.

5. НА ПЕРШИЙ-ДРУГИЙ РОЗРАХУЙСЯ! ПРО «СИЛ ТРЕННЯ» МІЖ РАДИКАЛАМИ ТА ПАРТІЄЮ СТАТУС-КВО.

Партія статус-кво, де її члени на формальному обліку не перебували, довгі роки насолоджувалась усіма без винятку благами монополії на владу в Росії.

Люди ці чудово розуміють, що пафос, що часто піднімається на щит «голодними» до влади, впливу, потоків радикалами, переділу навряд чи обмежиться малим переділом і навіть переділом власне потоків. І що тема «чисток», що часто озвучується радикалами, навряд чи зупиниться на лібералах. Тим більше, що не ботаніки-ліберали жорстко зупиняли наміри не лише ліберального, а й радикального флангу у минулому.

Дуже незадовго до замаху, результат якого не викликає у автора зловтіхи, радикальний ідеолог Дугін написав: « Ми звично шукаємо п'яту колону серед ліберальних економістів та діячів культури та освіти . Але тут все надто на поверхні. Невже західні центри шпигунства та ідеологічних операцій такі слабкі та наївні, щоб обмежитися лише цією сферою? Я переконаний, що сегменти західної мережі є серед силовиків. І там вони набагато небезпечніші . Парадоксально, але деякі (звичайно, не всі) записні системні «ліберали» поки в умовах СВО непогано справляються. На цьому тлісилова складова – де ми мали б спостерігати вершину патріотичної ефективності – дещо поступається… Які парадокси поступово виявляються …».

Прямо напередодні замаху Дугін уже просунувся в міркуваннях далі: *« Я вважаю, що режим статус-кво в Росії теоретично може протриматися не довше 6 місяців . Структурних, ідеологічних, кадрових, інституційних, стратегічних».*

У Дугіна так не наголошено. Але ми наголосимо, бо саме це суть посилала загалом. Навіть якщо Путін номінально збережеться, режим загалом неминуче та кардинально зміниться, у т.ч. кадрово.

Дугін, звичайно, не набирає багато переглядів у возі і дива дивує. Але чи пам'ятаєте Іллю Пригожина? *"У деяких випадках мале обурення ... неймовірно розростається, захоплюючи великі області простору "* . Питання в тому, в наскільки стабільному стані простір (а воно неабияк дестабілізовано) і кому посил направлений (впливовим внутрішньоросійським силам, місцями, здається, таким, що прислухається).

Далі ще більше: *« Верховий Головнокомандувач сказав : ми ще до ладу нічого і не починали. Тепер доведеться розпочати. Хочеш-не хочеш – а доведеться »* . Зауважте, Дугін як би вирішує за Верховного Головнокомандувача, тобто за Імператора РФ, що «доведеться починати», хоче він, Верховний, того чи ні.

І вже і персонально, і системно.

«СВО вже все змінила. - пише Дугін . — Тепер питання не в тому, чи захоче влада, чи не захоче змін. Причому саме патріотичних — консервативно-революційних, якщо завгодно. Такі зміни просто неминучі — навіть якщо

стояти на смерть проти їхнього початку, це вдасться відтягнути лише на півроку. А далі все одно вони настануть. СВО зараз важливіше, ніж влада — у її суб'єктивному вимірі » .

Припустимо, що це мало порадувало російського Імператора, у його суб'єктивному вимірі. І, при тому, не могло не стати аргументом партії статус-кво у боротьбі з радикалами...

Після замаху військовий телеграм-канал «Рибар», у «редакції» якого нібито працюють колеги Дарії Дугіної, вибухнув погрозами діяти через голову влади. А ось популярний прокремлівський «Незигар», навпаки, різко гальмував, швидко звернув тему і вдав, що «загін не помітив втрати бійця».

Загалом медіа-почекали відмашки і дружно кинулися валити все на Україну. Було б дуже дивно, якби вийшло якось інакше.

Після чого:

1) Путін нагородив загиблу;

2) «Верховний Головнокомандувач» «кинув кістку» радикалам, збільшивши армію до 2 039 758 штатних одиниць (кількість військовослужбовців на 137 тис.), але не оголосивши загрозливу для збереження «статус-кво» мобілізацію;

3) Шойгу, по суті, озвучив позицію Путіна щодо війни (він у МО для того і є, щоб озвучувати позицію Путіна. Не випадково, Путін прямо під час бесіди з Шойгу, в ефірі, свого часу продемонстрував, що він спілкується з російськими генералами з зони «СВО» безпосередньо (не через Герасимова чи Шойгу, і до того, як заслуховувати доповідь міністра оборони);

4) Росія здійснила численні обстріли та удари, але не пішла на якісну ескалацію війни.

Ніхто з нас точно не знає, що насправді сталося. Але можна сказати, на що схоже.

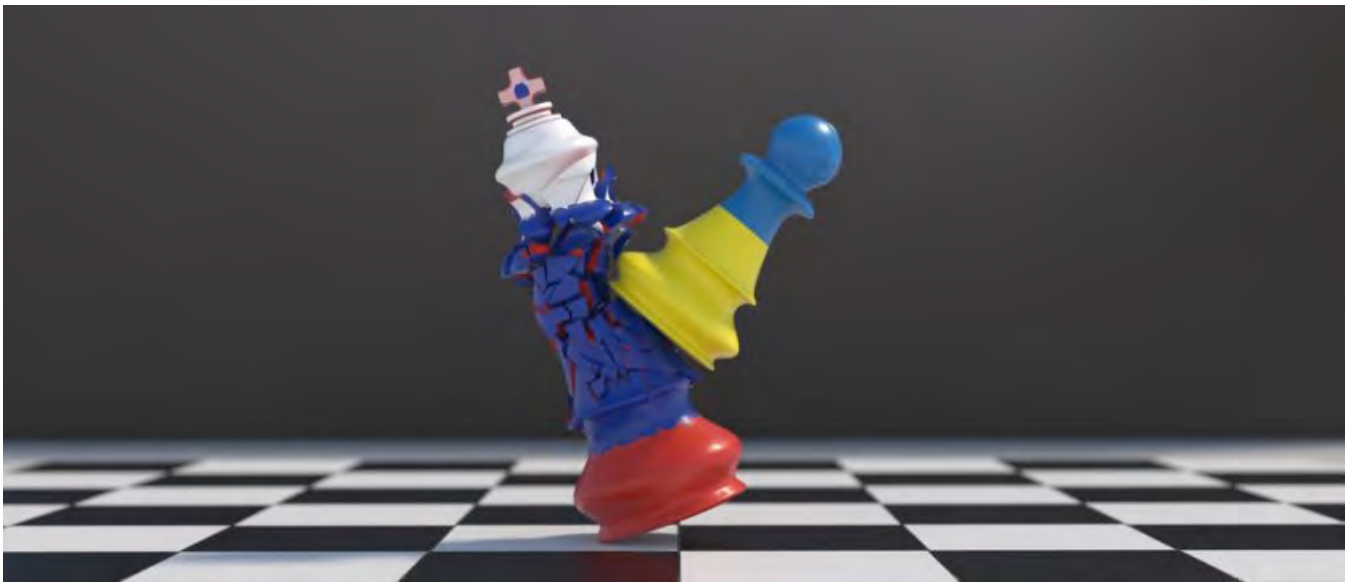
На те, що

> **«партія статус-кво» відправила послання u rbi et orbi, «місту та світу», про те, що вона залишається господарем становища, і Путін беззмінний її керманич.**
>
> **А також (партнерам і опонентам зовні), що російська стратегія у війні радикально не переглядатиметься .**

***

Визволення-2

Імовірні стратегії США та Росії по Україні

Англосакси можуть зробити ставку на літаюче-повзучий примус Росії до прийнятного для України та їх самих світу

ДМИТРИЙ ПАСТЕРНАК-ТАРАНУШЕНКО, ДЛЯ "ХВИЛІ" 05.09.2022 01:04:20

«Нове ставлення до світу передбачає зближення діяльності вченого та літератора. Літературний твір, як правило, починається з опису вихідної ситуації за допомогою кінцевого числа слів, причому в цій своїй частині розповідь ще відкрита для різних ліній розвитку сюжету. Ця особливість літературного твору таки надає читанню цікавість — завжди цікаво, який із можливих варіантів розвитку вихідної ситуації буде реалізовано.

Такий універсум художньої творчості дуже відрізняється від класичного образу світу, але він легко співвідносний із сучасною фізикою та космологією. Вимальовуються контури нової раціональності, до якої веде ідея нестабільності.

Ця ідея покладає край претензіям на абсолютний контроль над якоюсь сферою реальності, покладає край будь- яким можливим мріям про абсолютно контрольоване суспільство. Реальність взагалі не контрольована у сенсі, який було проголошено колишньою наукою» (Ілля Пригожин. Філософія нестабільності).

6. СТАРТОВИЙ ПОДАРУНОК «СЕРФЕРАМ І БЕЗДІЛЬНИКАМ»

Читачі моїх матеріалів і глядачі небагато ефірів знають, що автор завжди **заходить** здалеку

«З англо-саксами та українцями, на рівні еліт, ми маємо практично **проблему людей (© брати Стругацькі) та людей** . Справа навіть не в тому, що над англо-саксами надто давно не заходило Сонце. Справа в тому, що вони залучені до конструювання таких реальностей та такої кількості реальностей, якої ми в Україні навіть не уявляємо.

Як ілюстрацію **лише одного з вимірів** , наведу фрагмент зі своєї публікації більш ніж 3-річної давності:

«Ось що з цього приводу повідомляє « New York Times ».

Мохіт Джоші – президент компанії, яка допомагає **гігантам автоматизувати діяльність** , у кулуарах визнається кореспондентові NYT, що, мовляв, раніше у бізнесу були цілі скоротити робочу силу на 5-10%. А тепер вони ставлять розробникам зовсім інше питання: "Чому ми не можемо зробити це **з 1% тих людей, які у нас є?** "

Хто все ще вважає томос-тур вирішальною подією для життя країни? Що ж, він із зав'язаними очима вступає у світ, до якого не готовий».

Так що роздуми Павла Щеліна про оптимальні вікові піраміди як джерело пенсій у віддаленому майбутньому, можливо, морально застаріли :) Майкрософт на одиницю працюючих, ще до коронавірусу, набивала мінімум у 15 разів більше грошей, ніж США загалом на душу населення. А скільки зможе в майбутньому набити з галопуючим AI наперевагу? Набити, якщо що? І до чого тут Україна? Про це пізніше :)

В одній із цих реальностей або в кількох із них **англосакси можуть бути схильні зробити ставку на Україну. Але ми самі їм всю дорогу заважали і заважаємо** зробити таку, скільки серйозну, ставку. Тому що наполегливо не вибираємося з блаженного черева архаїки, з ембріонального вже минулого, що вічно триває, не народжуємося в дорослe, осмислене життя дорослої нації. **Ми їм не настільки цікаві, наскільки можуть бути цікавими дорослі партнери.**

Поки це так, у рамках російсько-української війни і навколо неї, вони (особливо американці) **щоразу демонструватимуть росіянам системну перевагу** , піддавлюючи, але **не прагнучи великих загострень** . І частіше думаючи про Росію, ніж про Україну. Точніше, про Китай частіше, ніж про

Росію, про Росію частіше, ніж про Україну. У грандіозній битві сучасних цивілізацій про долю відсталих думають в останню чергу. Майже в кожному з важливих системних компонентів (у т.ч. технологічному, організаційному та ментальному) США та союзники поки що (!) сильніші за Китай, Китай сильніший за Росію, Росія — Україну.

Системна перевага реалізується на довгому інтервалі, на відміну від банальної переваги у кількості радянських снарядів та стволів або нашвидкуруч зібраної, погано підготовленої піхоти . Як можливий **сюжет** - зростаюча зграя просунутих нерадянських дронів (а правда Тайвань накинув нам 800 штук таких з дальністю 20 км. і купою 60-мм хв на підвісі? А раптом так? А раптом вони стійкі до російських засобів РЕБ? Тайвань типу розбирається, в тому числі сам комплектуючі для Росії клепав і клепає?) та ін розумних девайсів під різні дистанції, в якийсь момент, перемагає натовп радянських гармат.

Шершні крок за кроком відганяють від гнізда ведмедя. Хто не втік (як мінімум, швидко не сховався), самі винні. **Літаюче-повзучий примус до прийнятного для України та англо-саксів світу.** Може довго і без пафосу, але тихо та надійно. Як доповнення до санкцій, техноізоляцій, пробуджень опозиції та іншого довгограючого. **Англосакси можуть почекати, не встріваючи занадто прямо в те, що їм не цікаво або для них найбільш небезпечно** .

В Україні хотіли б бачити нас умовним **Гіперіоном** (©Ден Сіммонс) — останньою непрорахованою у грі вселенського AI, гаразд, Заходу та Сходу (чи чогось там ще), змінною. З однойменного роману, до речі, родом полковник Кассад, який дав ім'я російському военкорівському паблику.

Гіперіоном же бачать Україну і російські радикали, що рвуться до Витока — в блаженне лоно Матері міст російських, у колиску, що породила дволику Імперію, що пішла в історію, так і їх самих.

Блаженні ці думи.

«Гельдерлін розуміє це також як завидне право богів вічно насолоджуватися раннім дитинством; так він говорить у Гіперіоні:

«Позбавлені долі, подібно до сплячого немовляти, дихають небесні. Дух їх вічно цвіте, цнотливо охороняється в скромному бутоні, і безмовно дивляться їхні безмовні, вічно світлі очі».

Цей уривок показує, що означає небесне блаженство. Гельдерлін ніколи не зміг забути те перше і найвище блаженство, мрії про яке назавжди відвернули його від дійсного життя», - пише Юнг.

Насправді лише «малим» прикра історія — **раніше дитинство породжених розпадом СРСР України та Росії залишилося позаду.** І на шляху до повернення в Едемський сад минулого — херувим і полум'яний меч, що звертається.

Коротше, реальність для великої слов'янської війни поки що скромніша, прозаїчніша і, в якомусь сенсі, по-підлітковому безглузда історія про Гіперіона. Чому? Тому що вони роблять не так, як прийнято в інших людей :) Розгорнута відповідь для любителів дуже багато букофф :)».

Фу-у-уф. Із «серферами, неробами» по ходу розібралися. Найцікавіше їм я сказав :) Далі текст для схильних до читання загадкових лонгрідів «девіантів» © Юрій Романенко :)

7. ЗАЛИШ ОДЯГ, ВСЯК СЮДИ ВХІДНИЙ

Останнє китайське попередження!

Шановний читачу! Зупинися на вході до лабіринту цього тексту. Ти ж не знаєш, з чим звідти вийдеш. Чи треба воно тобі взагалі? :)

Увага!! ©Олексій Арестович

Автор не обіцяє говорити ні приємних читачеві речей, ні зрозумілих, ні безперечних. Автор назве все сказане ним набором хиткіх гіпотез. Приймати їх (для себе, який читає) до уваги, до уваги, в рефлексію, в роботу чи ні — особиста справа кожного, хто прочитав. Автор є стійким прихильником свободи вибору. Але це неточно (так, у варіанті написання разом) :)

8. ПРО СИМУЛЯЦІЮ СИМУЛЯЦІЇ І ДАВНО ПОЧАВШЕЙСЯ, АЛЕ ВСЕ БІЛЬШЕ ВИДИМІЙ ТЕПЕР І НЕЗБРОЙНИМ ОКОМ УКРАЇНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ

Починаємо тест на стійкість. Рівень завантажується. Ви все ще можете видалити себе з лабіринту! :) 9, 8, 7... 3, 2, 1.

Занурення почалося!

Наскільки глибока кроляча нора нашої теми? Прослідкуємо, пара безстрашних читачів, що залишилися, за білим кроликом :)

Якось спілкувався я з дуже просунутою людиною з ігрової індустрії і він сказав (передаю суть): «Якщо треба зробити симулятор, то в Україні зроблять. Якщо треба крута атмосфера, у нас не вміють» .

З моєї персональної точки зору бич української аналітики в тому, що вона майже тотально матеріалістична, як шинель (закреслено) суспільство, з якого ми вийшли. Вона майже вся про «симулятори», про вже виявлене, більше того, про явне , про те, що можна добре побачити і заміряти лінійкою. За принципом акина: *«Що бачу — про те й співаю»* .

Нам чомусь дуже важливо надувати щоки і виглядати авторитетно (безцінна частина густої Тіні українських інтелектуалів), а це вдається робити лише якщо спираєшся на очевидне чи вже описане авторитетом, *«стоячи на плечах титанів»* . Шлях реального пошуку істини веде через занадто хиткі мости і хиткі піски. Через хиткі, не завжди утримують вагу Шукача, гіпотези.

Відповідно, якщо щось очевидне як палиця в зубах вовкодава — це в нас береться в роботу, з цього можна конструювати-будувати: висновки, навіть припущення — зазвичай методом простої екстраполяції. Якщо потрібно вловити неявне, не намагаючись натягнути імпортний прилад на наше вітчизняне все, тут типова українська аналітична думка, як правило, зупиняється в режимі: *«Стій! Раз, два»* . Такого нас не вчили, такого в підручнику не було.

Реагування лише на явне призводить до постійного запізнення України. І до того, що ігнорується неявне, але не менш реальне. Поки що в результаті легковажного тріску в мільярди спожитих ефірних людино-годин і таких самих епічних дій чи бездіяльності, все не обрушиться і не буде з драматичним хрускотом пробито чергове дно. Це не просто про «чорний лобод». Це про стійку екосистему, де над стадом «священних корів» усіх мастей ляскають крилами зграї «чорних лебедів», хижо каркають їхні споконвічні супутники-падальники і «крилом хвилі торкаючись» гордо риє буревісник чергового немислимого для розвиненого світу зірця.

І ще. У традиційному українському підході заднім числом описати в Україні виходить будь-що. З баченням виходить набагато рідше. А оригінальні підходи та моделі — взагалі доля невтомних англо-саксів та ін. Взяти у них — так, пошукати самим — ні. Це надто трудомістко і в нашому суспільстві не окупається.

9. З ШИРОКО ЗАПЛЮЩЕНИМИ ОЧИМА. СВІТ ОЧИМИ ДУГІНА І ТРАМПА. БУЛИЖНИК ЧИ АРХІТЕКТУРА?

У недавньому ефірі автор трохи розпинався з приводу трьох (п'яти, якщо з проміжними) типів управління (воєнне/силове — економічне — політичне/ інформаційне). Цілісно тема висвітлювалася в середині 1990-х у журналі, якого немає в Інтернеті. Докладніше про військове та військово-економічне управління можна почитати тут.

Зрозуміло, через що здійснюється керування. Силове через тіло, економічне через гроші, інформаційне... У закінченому вигляді воно просто управляє. If you know what I mean. Вибачте за цей мемовий штамп, не втримався :) Стьоб останнє наше все :)

Звичайному громадянинові важко зрозуміти прірву між суспільством, яке перебуває на етапі архаїчного військово-економічного, що сповзає в ще більш давнє військове (Росія заштовхує туди Україну) управління, і суспільством, що освоює інформаційне управління (як США).

Метафорою раннього інформаційного управління може бути відносно нещодавній та поверховий фільм «Першому гравцю приготуватися».

Цікавіший варіант (сильно не рекомендується дивитися шанувальникам дуже конспірологічних теорій, і особливо як-небудь пов'язаних з рептилоїдами, прибульцями etc :)) - старий-престарий за нинішніми мірками фільм 1988 **They Live («Чужі серед нас»)** . Якщо хтось не дивився, але захоче — фільм у динаміці 1980-х, герої морщать ріпу, тексту на дві сторінки, сюжету на абзац. Бонус **можна подивитися на світ очима Дугіна.** За статистикою imdb фільм найбільш співзвучний, очевидно найбільш чутливої до всіляких неявних obey (підкоряйся, підкоряйся) і тому спостережної, вікової категорії до 18 років.

Мешканець менш просунутих світів, та взагалі будь-який обиватель — як головний герой без окулярів та лінз :) (згадалася улюблена «оптика» Сергія Дацюка :)) у світі цього фільму. Це ж стосується величезної кількості вітчизняних незвичайників — за статусом, а не за образом думки.

До речі, коли Сергій називає існуюче в Китаї цифровим фашизмом, автор із ним не цілком погоджується. Поки що це більше схоже на **цифрове конфуціанство** — поводься за правилами, шануй «старших», намагайся, і тобі буде оцифроване щастя.

У граничній версії інформаційне управління — класична «Матриця».

Військове управління править тілом **через** батіг і пряник (їжу та інші базові потреби), економічне працює через більш просунуті мотивації (достатньо у т. зв. «піраміді Маслоу» підглянути), інформаційне... Через сприйняття реальності. Цей тип управління, зважаючи на все, існував у Homo sapiens завжди. Людьми ж правлять не гроші, а уявлення про гроші. **Саме тому Україну стільки мурижать із закордонною допомогою.**. Щоб ніхто в Україні та світі не подумав, що вироблені за допомогою натискання кнопки на комп'ютері умовні одиниці нічого, самі по собі, варті. На уявленні про їх незаперечну цінність тримаються влада і сила економічного управління, все

ще спочиває нинішній світовий порядок. Так само людьми керує не вождь, а уявлення про вождя. Чи не ієрархія, а уявлення про ієрархію.

І взагалі у суспільних процесах поки що на 9/10 бере участь, не власне управління, а уявлення про управління. Ця особливість дозволяє все ще виживати хаотизованому та короткозорому українському суспільству, яке часто взагалі без поняття :)

У процесі розвитку суспільства, з тз автора, ніщо не винаходить, просто змінюються пропорції.

Система **найяскравіше виявляє свої справжні якості та існуючі в ній пропорції у точках біфуркації** . Там ці «абстрактні» нематеріальні відмінності **виходять на поверхню** та опредмечуються. Так само як стають предметними, згодом, при змаганні великих систем.

Коли Путін вступає в бій із російськими олігархами в умовах військово-економічного управління , він успішно відбирає у опонентів ЗМІ та активи, найбільшого з опонентів садить. А Волошин мовчить і тихо йде у відставку, не перешкоджаючи сценарію, що розгортається. І силовики виконують усе, що їм сказано. І регіони дуже не заперечують.

При цьому ні захищаючих інвесторів правил, ні умов для розвитку малого та середнього бізнесу, ні конкуренції між державними мегапідприємствами, ні середовища для розвитку науки та інновацій, **як у Китаї, що не трансформується** . Різниця в темпах економічного та технологічного зростання, що випливає з цього, очевидна.

Коли Трамп намагається всидіти в кріслі понад належне , регіони бузять, силовики тихо саботують, віце-президент відкрито відмовляється грати проти «духу» закону та Конституції. У вирішальний момент американські компанії-спонсори роблять колективне жорстке попередження про відмову від фінансування політиків і республіканці пом'якшуються як ошпарені (**так працює зріле економічне управління**). А потім компанії-технігоганти відключають Трампа від Соцмереж, і він повисає в інформаційному вакуумі (**так працює інформаційне управління, що швидко набирає вагу**). Глибинні сили та інститути, що стоять за кожним надбудованим США типом управління, повертають Трампа до «вузького коридору» Білого дому.

Коли ФБР виявляє у Трампа секретні матеріали, даючи Байдену якісь вагомі аргументи у відповідь, це не «битва бульдогів під килимом». Не укладання обличчям в асфальт або жбурляння тушкою у вирву. Це спекотний бій на публіці у тому ж «вузькому коридорі». Який тільки і покликаний розставити крапки над і, розсудити.

Люди виховані в рамках військово-економічного управління в СРСР і постСРСР завжди схильні озиратися на силовий контроль і високопосадовців з Адміністрацій, Офісів та ін. В реальності, як ми бачимо (якщо бачимо), ключову роль у США грають інші актори: ФРС корпорації, і навіть інший бізнес — із їхнім впливом на ЗМІ, Соцмережі, партії, громадські організації різного масштабу.

Ще в першій третині XIX століття, скасовуючи рабство (і компенсуючи збитки рабовласникам), Британська імперія спиралася на позику Ротшильдів. Пізніше на ресурси з того ж джерела сперся, після Громадянської війни, долар США. Те саме сталося, коли британський прем'єр Дізраелі домагався контролю над Суецьким каналом.

З того часу економічна складова в управлінні на Заході лише посилилася.

Тому ключова загроза для США, приміром, не є узурпацією влади силовим шляхом або шляхом «взяття Капітолію». Ключова загроза походить від великих гравців, які тихо концентрують у своїх руках владу і які ніколи не були лібералами . Їхні власники та лідери ніколи не обиралися у демократичній моделі. Всі ці структури глибоко ієрархічні та схильні до супернерівності.

Вони можуть придушити більш дрібний бізнес, що працює в суто ринковій моделі. Вони можуть придушувати своїм гігантським інформаційним впливом та маніпулювати людьми, перетворюючи їх на керовані натовпи. Вони можуть витісняти з робочих місць і обнулювати навички, що роками відточуються, за допомогою всемогутнього AI. Вони здатні штампувати роботів. І навіть, у найближчому майбутньому, почати поміщати у світ керованих мрій доповненої та віртуальної реальності, метавсесвітів, neuralink`ів тощо.

Керівництво ФРС де-факто саме перебуває поза ліберальною моделлю. Як і керівництво великих фінансових міжнародних організацій. Найбільші банки світу роблять бізнес на тому, що отримують за безцінь гроші і передають їх ланцюжком далі, дорогою беручи відсоток. При цьому токсичні активи у них регулярно викуповуються. Нехай економісти деталізують інструменти, термінологію тощо, про механізм по суті.

Це не бізнес, у класичному вигляді, і не вебєрівський дух капіталізму. Тому що не містить у собі ані колишньої підприємливості, ані колишніх ризиків . У цій же логіці Amazon або Apple диктували і диктують правила малому бізнесу, відхоплюючи до 30% за продукт, який вони не виробляли, на який взагалі не витрачалися. Просто за розміщення на по суті монопольних електронних майданчиках.

І ці ж, найбільші сьогодні корпорації, у межах сходження сходами типів управління, працюють через інструменти інформаційного управління. Битва регуляторів і Facebook навколо проекту libra — битва всередині нового світового порядку, що народжується . Страхами того, що він зверне в антиутопію, запитані сьогодні незліченні книжкові, кінематографічні та ігрові світи.

Автору іноді здається, що від жадібності та натиску мегакорпорацій мільярди, якщо нічого не зміниться, людей **у майбутньому** можуть **врятувати** навіть не якісь регуляції, право голосу чи те, що людина нібито «споживач», а **лише той факт, що кожна людина носить на плечах надекономічний суперкомп'ютер** . Просто вигідно як-небудь та використовувати такі дешеві потужності :) Справа за відповідним ПЗ та інтерфейсами :)

І тут, мені здається, пролягає **протиріччя між Ватиканом та англо-саксами** , про яке повідомляє глядачеві Фікрет Шабанов (автор

говоритиме лише про ідеологічний його бік).

На поверхні пам'ятна багатьом відмова в аудієнції Папським престолом Помпео. Під поверхнею — **різні уявлення про те, яким має бути майбутній світ і різні проекти, що стоять за ним. Звідси критика, що постійно звучить Папою сучасного капіталізму** , який надто захоплюється «надутими» з повітря грошима, бонусами і захрещеним у нерівність. У цьому світі США, що захилився, додруковували собі до чверті бюджету на рік. А Німеччина багато років відчайдушно виборювала бездефіцитний бюджет. І Європа залишалася регіоном із найнижчим рівнем нерівності.

DW писало 2017-го: “10 відсотків населення володіє **у Німеччині 40 відсотками** національного доходу. Це більше ніж **у середньому по Європі (37 відсотків)** і приблизно відповідає рівню 1913 року... Частка національного доходу, що припадає на 10 відсотків осіб з найвищими заробітками вище в Китаї (41 відсоток), Росії (46 відсотків), **США та Канаді (47 відсотків)** та в Африці південніше Сахари, Бразилії та Індії (близько 55 відсотків). Регіоном з найвищим рівнем нерівності експерти називають Близький Схід - там 10% найбагатших належить 61% національного доходу”.

І тут ще не сказано про 1%.

У тому ж році РБК писало: «За останній доступний рік (середина 2017 року до середини 2016-го) загальне глобальне багатство зросло на $9,3 трлн, і 82% цього збільшення ($7,6 трлн) дісталося найбагатшому 1% світового населення . випливає з розрахунків Oxfam, що ґрунтуються на даних щорічної доповіді Credit Suisse — Global Wealth Databook. В результаті частка світового багатства, яка припадає на найбагатший 1%, збільшилася до 50,1% (з 49% роком раніше). 2000 року їхня частка становила 45% ».

Тенденція, гадаю, читачеві зрозуміла. Під час коронакризи ми побачили перерозподіл у тому самому ключі. Процитуємо forbes.ua: «За два роки баланс Федрезерва США зріс з $4 трлн до $8 трлн, – пояснює аналітик ICU Михайло Демків. – Якщо сказати простіше – **кожен другий долар створено під час пандемії** » .

Напередодні американських виборів, здається, Фонд Фрідріха Еберта проводив дослідження (не вистачає часу його шукати), з численними цифрами та викладками, з якого наочно випливало, що **німецькі правоцентристи за фактом набагато «лівіше» за найлівіші американські демократи** . Тих, тих «страшних-престрашних» американських «леваків»

Не кажу, що одне свідомо добре, а інше свідомо погано. Але чи розуміє те, що відбувається в сучасному світі, все ще численний патерналістськи орієнтований український обиватель?

Так, опитування Українського інституту майбутнього на початку 2021 р. показало, що лише 16% українців у забезпеченні життя та благополуччя сподівалися на державу. 34% лише на свої сили. Але ще 41% сподівалися і на державу, і на себе. Не скажу, що подачка-неберучка. Але, здається, привід кожному подумати про неслабку особистісну трансформацію :) Особливо на тлі того, що наша держава відчебучує в тилу на тлі війни. І з усвідомленням того, як новоспечена українська номенклатура посилено заганяє у безпорадність та залежність від держави чи від зовнішніх спонсорів мільйони людей.

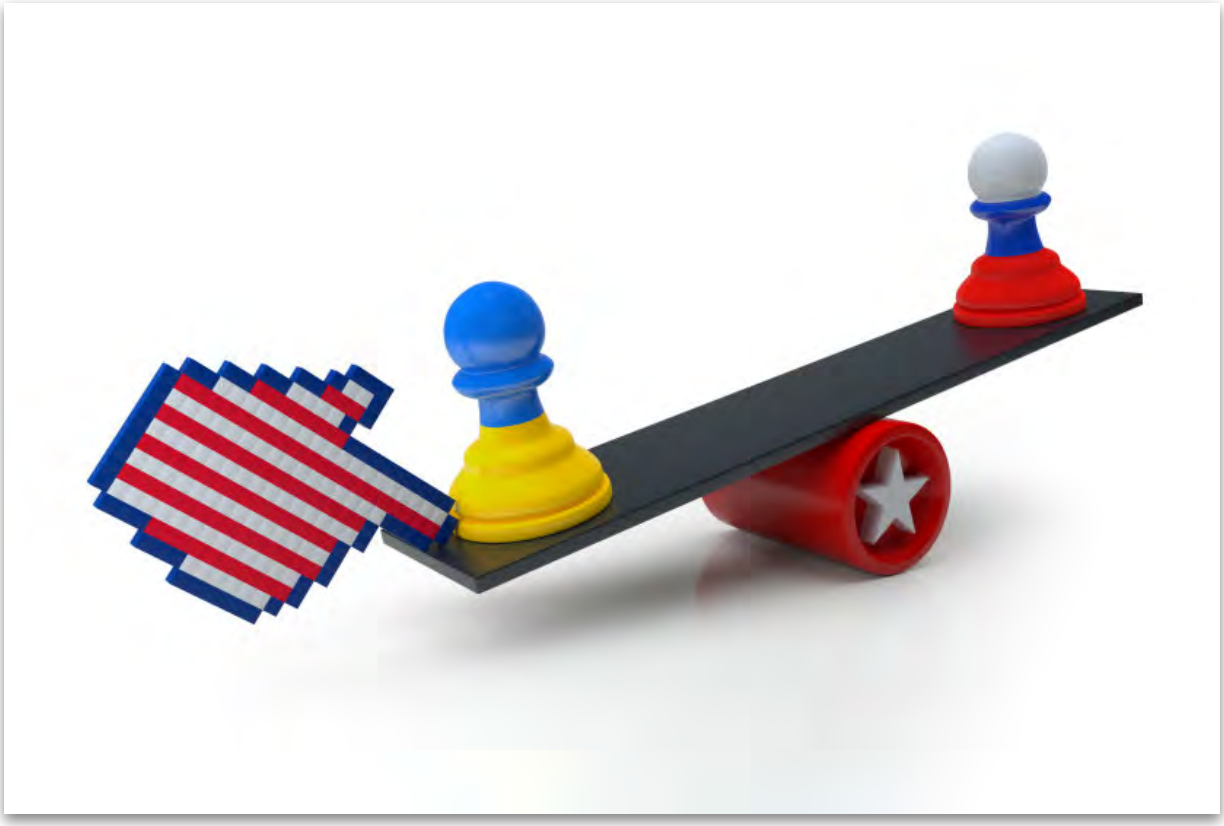
Додам також, що вищезгаданий **Кейс із Трампом, частково, і відповідь на легкий ажіотаж з приводу волі, що охопила українську інтелектуальну спільноту** (що трактується скоріше в дусі Олега Бахтіярова) як примордіального. Якщо на підставі воля — то чия, що містить чи чимось незмінно супроводжується, через що виявлена, як перероблена, організована? Воля як безлика, безмежна «першсировина», вкладена в руку «всемогутньому» правителю як Творцю свавілля? Чи воля, в яку вже вкладено задум і тому, що передбачає глибоку, осмислену «переробку» відповідно? **Воля як камінь чи воля, як архітектура?** Якщо воля як архітектура, то чи має включати дискурс про неї питання інститутів?

Зауважу, що у першого типу волі відсутня **міра** , і це на практиці, за нинішнього рівня розвитку світу, робить її добрим засобом руйнування. У другій волі міра присутня, і це робить її добрим засобом для творення.

***

Визволення-3

Імовірні стратегії США та Росії по Україні

Про моральний розвиток за Кольбергом, про те, що Тайвань робив інакше і про Тінь Заходу

ДМИТРИЙ ПАСТЕРНАК-ТАРАНУШЕНКО, ДЛЯ "ХВИЛІ" 06.09.2022 09:10:30

Ні, не палиця в зубах вовкодава, уявлення людей організують світ і формують середовище.

10. СТУПЕНІ ПІРАМІД МЕЗОАМЕРИКИ VS СХІДНІ РІВНІ КОЛЬБЕРГА

Щоб довго не розуміти, візьму прямо з Вікіпедії добре сформульовані рівні американського психолога Лоуренса Кольберга (докладно тут):

Рівень 1. Доконвенційний

1. Орієнтація на покарання та послух (Як я можу уникнути покарання?)

2. Наївна гедоністична орієнтація (Яка користь для мене?)

Рівень 2. Конвенціональний

3. Орієнтація на відповідність ближньому оточенню/малій групі (соціальні норми, модель «хорошої дитини»)

4. Установка на підтримку встановленого порядку соціальної справедливості та фіксованих правил (Мораль відповідає правилам та законам)

Рівень 3. Постконвенційний

5. Утилітаризм та уявлення про мораль як продукт суспільного договору (соціальний контракт)

6. Універсальні етичні принципи (власні моральні принципи та совість як регулятор)

Який рівень переважає в українському суспільстві? Яка стадія? А в російській? А, скажімо, у шведському (хай хтось скаже, що вони краще живуть, просто тому, що у них природних ресурсів більше)? А який підтримується чи куди підтягують англосакси? А який переважає серед різних розвинених індивідів у розвинених країнах? А який має бути на рівні Боголюдства, чи Вселюдства, чи ще якогось гуманного способу об'єднаного Людства? Просто цікаві, абстрактні питання **на тему сумісності** :)

Ок. Перейдемо до предметнішого.

...Якщо сплавитися великою річкою історії далі від гори сьогодення, як гарно намалював якийсь коментатор ефіру :)

Умовний **«тубілець» не усвідомлював цінності** європейських грошей (як і зараз дитина, до певного віку), регалій, соціальних, релігійних конструкцій та

ідей. **Тому йому було невтямки, як управляються складніші суспільства і які системні переваги, тому, вони мають** . Він міг жити у своєму архаїчному, часом, «героїчному» світі та у своєму «героїчному» міфі. Поки що не приходили колонізатори. Тоді героїзм тубільців, раптово, «чомусь» звертався один на (проти) друга. І так відбувалося щоразу по всьому світу. А вони ставали рабами. Більше ніяких пряників для 9/10 підкорених, тільки смердючі, жаркі трюми та батіг наглядача на безмежній розпеченій плантації.

Ось так і українська держава в світі, що рухається до інформаційного управління, хаотично кидається в режимі курки з відрубаною головою. Воно дуже погано усвідомлює «розмите», тому що надто швидко для України рухається і розкладене величезною багатовимірною картою, що відбувається. І нічого, навіть виходячи з ним напівусвідомленого, не робить. Просто транслює суспільству ту саму **«тубільну» матрицю архаїчних уявлень і на ній бовтається** . Зрештою, життя раба-наглядача краще і ситніше за життя «раба, який горбатиться на плантації». Тим українська номенклатура й задовольняється, поки когось із еліт не заганяє у черговий кут якесь чергове правосуддя.

Можна бути згодним чи ні у конкретиці з Фікретом Шабановим. Але, мені здається, головне, що вразило уяву і полонило глядача це: *«Ні чого собі! **Виявляється деякі речі навколо десятиліттями та навіть століттями конструюються!** »*

Преведе, Медведе! :) Начебто й не було Нікейського собору? Начебто не ламалися списи навколо фундаментального та актуального до цього дня питання – чи є Ісус (виправлено цензором) людина іграшка в руках Бога, як у грецькому міфі чи щось за природою інше? Начебто не було величезної Священної Римської імперії, яка віссю своєю мала осьову для Євросоюзу (особливо епохи Брекситу) Німеччину. І єзуїти не покривали мережею шкіл та університетів західний (і не західний) світ, що протистояв їй пізніше? Не було Хрестових походів та релігійних воєн навколо умоглядних «дрібниць». Начебто церква була найбільшим власником провідного засобу виробництва, тобто землі. І не конвертувала його століттями у багатства. І**ніби вся ця могутність не трималася виключно на століттями збережених, відточуваних і з прагненням поширюваних «умоглядних» конструкціях** .

І навколо цих конструкцій все крутилося. Вічна подвижництво місіонерів, вічна жадібність конкістадорів. Вічне невігластво племен мезоамерики, зайнятих людськими жертвопринесеннями та міжусобицями.

Начебто добре пам'ятний нам СРСР не починався з ідей і не виливався з плавильного ковша ідейних суперечок у встаканені форми та готові матеріальні конструкції.

Коли конструювання асоціюється з портами, заводами, школами — це чомусь усім більш-менш зрозуміло. Коли зі світом ідей та уявлень — зрозуміло вже зовсім не всім. Тому що поки що перебуваєш у Матриці (у світі уявлень), ти не бачиш Матриці. Так вона влаштована. І поки «кішка» в Матриці не заглючила або не якесь дуже явне «тук-тук, Нео» не вломилося, для середньостатистичного обивателя побачити і прозріти взагалі без шансів.

До речі, **що в Україні конструюється (не експортується у вигляді сурогату, а послідовно конструюється зсередини заради скількись світлого загальнонаціонального чи якогось ще світлого великого майбутнього)?** Конструюється не під велике майбутнє. Конструюється під дрібне. Пустотілі, недовговічні голограми під наступні вибори. Розчиняються в повітрі як ілюзія фокусника відразу після. Який масштаб і обрій у соціальній інженерії — такий масштаб і обрій у бідній економіці, і в голодній науці (до наступного випрошеного гранту) тощо. Масштаб пустіючої напівзруйнованої хатинки на курячих ніжках на задвірках Східної Європи.

Адже у нас не хтось персонально живе в режимі «рибки гуппі». У нас майже весь інформпростор, а з ним майже вся країна живе в режимі рибки гуппі . Ще далі на цій траєкторії шлях у світовому харчовому ланцюзі веде до дафній та інфузорій.

11. ФРАГМЕНТ У ПРОЗІ ПРО ПРОЗ. УКРАЇНСЬКА ТІНЬ І ТАЙВАНСЬКА ІСТОРІЯ

Мені ось недавно читачі натякнули, що мовляв **зручно говорити про російську Тіню, а непогано сказати б і про українську**. Я б сильно вважав за краще :), щоб із такого приводу докладно відписався хтось ззовні. Наприклад, Павло ***Щелін***, якому такі теми цікаві. Тому що збоку видніше.

Але тут дещо буде (і кому таке не подобається, краще одразу не читайте, зустріч із Тенью вимагає великої зрілості), бо ця Тінь особливо помітна у спробах співпрацювати із Заходом. **З тим Заходом, яким, говорячи мовою архетипів, Зевс вирішив суперечку Аполлона і Гермеса про вкрадені корови на користь Аполлона, а чи не на користь Гермеса. І не «умив руки»**.

> Більш докладно міркування автора щодо цього пропоную почитати у статті « *Мінотавр сучасної Російської Імперії в лабіринті Європи* ».

Через заявлену тему я вимушено торкнуся української Тіні як головної перешкоди в інтеграції з високорозвиненим світом.

Оскільки колективної інтеграції немає (ні Тіні, ні України на Захід), громадяни вирішують проблему інтеграції на персональному рівні. І це є закономірним.

Але це не питання, що стосується «окремих відщепенців» :). Це, в тому числі, про бажані Himars' ах і про омріяне «Закрийте небо!»

Розумієте, насправді ж не можна прирівняти найжорстокіші жертви України до ризику кількома десятками американських пілотів і літаків. Але ось що чудово.

Горезвісний ризик ядерної війни чомусь не зупинив авіаносець США в Тайванській протоці.

При цьому, суто з погляду міжнародного права, Тайвань — частина Китаю, причому поки що не зазнала нападу, а Україна — суверенна держава, яка зазнала його. І діяти з наземних аеродромів зручніше, ніж з авіаносця.

Гаразд, з Швецією та Фінляндією, які рвонули в НАТО, колишні визнана частина європейської цивілізації і заздалегідь відповідали критеріям «організацій-парасольок» (так, тим нудним критеріям, відповідність яким в Україні десятки років штовхається або суто декларується). А тому тим, хто отримав такі гарантії, які відбили будь-яке полювання Росії що-небудь на їхню адресу робити.

Що Україна робить не так, як Тайвань? Де і коли ми повернули не туди? Спробую описати, що і де.

1. **У скільки разів ринок Тайваню більш ємний, ніж український** (не головне в даному випадку питання, тому що США трохи імпортують на Тайвань, багато експортують, але загалом зовсім не пусте)? Коли населення для еліт «обуз», вони плюють на ємний внутрішній ринок. Вони зацікавлюють, у кращому разі, у дешевих робочих руках та експорті. Вони втрачають населення, зокрема. кваліфіковане, замість того, щоб перетворювати його на конкурентну перевагу. Населення Тайваню все ще набагато менше за українське, а економіка у багато разів (за підсумками року побачимо у скільки) більше.

2. Ok. **Що та кому експортує Україна? Що та кому експортує Тайвань?** Коли стартувала «корона» і почалася криза **напівпровідників** , у всього розвиненого світу ікнуло в грудях з приводу тайванських поставок. **Без Тайваню виробники високотехнологічної продукції по всьому світу втрачають 20% виробництва** . Ті самі США тільки почали розгортати багатомільярдну програму «імпортозаміщення» :) і тотально залежні від постачання електронних компонентів з Тайваню.

А як щодо українського експорту?.. А ще в 1960-х більше половини валюти Тайвань теж отримував завдяки сільгоспекспорту! Але на експорті копійчаного та легко замінюваного продукту не зупинився.

3. **Жвава протока** . Так, у нас такого нема. Море є, межі є. Ринок Євросоюзу поряд є. Але **Тайвань цінний у цьому плані лише тому, що надійний партнер** . А Україна примудрилася свого часу з якогось приводу та пересваритися майже по всьому периметру кордонів. І надійною її хоч у чомусь назвати важко.

4. **США інвестували у Тайвань** (на 2019 р. – $24,7 млрд.), **Тайвань інвестував у США** (на 2019 р. – $18,3 млрд.).

І тут буде один, можливо, раптовий для читача момент. Процитую свою статтю трьох з хвостиком літньої давності:

«В аналітичній **доповіді до щорічного послання президента України за *2018 рік*, підготовленій Національним інститутом стратегічних досліджень**, констатується, що "**у нинішньому вигляді надходження іноземного капіталу значною мірою *закріплює низько- та низько-середньотехнологічну структуру промисловості України***", "іноземні інвестори в Україні зорієнтовані переважно на сектори, що не потребують довгострокових капіталовкладень і освоєння нових технологій" (с. 57).

Тобто навіть ті незначні інвестиції, які надходять, не дозволяють сподіватися на скорочення відставання від розвинених країн.

Більше того, ***лідерами з інвестицій* до України залишаються Росія** (395,9 млн дол. США надходжень до акціонерного капіталу у 2017 р., 436 млн дол. США у січні – червні 2018 р.) і **Кіпр** (506 млн. дол. США у 2017 р., 219 млн дол. США у січні – червні 2018 р.).

Агов! Хтось тут бачить заявлену інтеграцію у розвинений, високотехнологічний, демократичний світ?»

На 5-му році війни головним інвестором в Україну залишалася Росія. Другим, Кіпр (тобто зрозуміло хто).

Припустимо, ми хотіли якось зацікавити Росію, щоб знизити її агресивність.

Як це зробив Тайвань (так, по суті, пан чи зник)? Ризикова стратегія зараз Тайвань шукає способи диверсифікувати зовнішню торгівлю. **Але чи все було нерозумно, якщо Тайвань зробив усвідомлену ставку на постійне якісне випередження Китаю? На продукцію, від якої Китай критично залежить.** Не закріплював «значною мірою низько- та низько- середньотехнологічну

структуру промисловості», як Україна. Як повідомляв The Wall Street Journal тільки в 2022 році (!) Taiwan Semiconductor Manufacturing (TSMC) має інвестувати від $40 млрд до $44 млрд (!) у те, щоб наростити випуск чіпів. Чи це хоч якось схоже на те, що робили великі українські олігархи, флагмани української індустрії та експорту? Отже...

5. **Так, Китай залишається торговим партнером Тайваню №1** . ЗМІ писали, що у 2021 р. **товарообіг** між ними зріс на 26% і досяг **$ 328 млрд.** Тайванський експорт до Китаю приблизно вдвічі перевищував експорт до США. Але не просто партнер. **Китай активно імпортує саме напівпровідникову продукцію.** Тобто, удар по Тайваню - це величезної сили удар по китайських виробниках, що випускають продукцію з високою доданою вартістю.

Чи сприяло розуміння такого розкладу демонстрації американської рішучості? Впевнений, що так. Пам'ятаєте, ми говорили про роль зацікавленості корпорацій у США та їхню здатність впливати на політику? Західним світом править інтерес.

Чи є все перераховане наслідком продуманої стратегії, осмисленої та цілеспрямованої (економічної у т.ч.) політики, яка зацікавлює союзників та полегшує підтримку з їхнього боку? Чи треба Україні цьому вчитися, а не сподіватися на вічний біг по колу з простягнутою рукою? Питання риторичне.

12. БОНУС ДЛЯ НАЙТЕРПІЛИШИХ. ТІНЬ ЗАПАДУ :)

Ми — героїчна, але з мислення та зрозумілих суспільству мотивацій бананова країна. Це метафора, популярний колись штамп. Банани можна замінити пшеницею. Ставлення у високорозвинених країн викликає таке саме.

Можна багато говорити про складні міркування та побудови західних інтелектуалів. Це важливо. Але я скажу про те, що дуже очевидно проглядається на глибинному рівні. Про реальну тінь постколоніальних країн Заходу.

Так, так, звичайно, і Захід має **Тінь.**

У т.ч., куди входять почуття переваги західної людини, західної системи.

Вона все ще дуже сильна і густа в істеблішменті (і небезпідставна, тому що підкріплюється результатами). Якщо вас непогано знають особисто, персонально до вас можуть ставитися якось інакше. Але загалом... Ми повинні якось навчитися розуміти — те, що відбувається у нас у країні часто, масово, неприховано, в очах західного істеблішменту часто — елементарне

варварство. Наші еліти в очах Заходу – варварські еліти. Не єдиний європеєць, а власне варвари.

Ви не сховаєте цього від світу. Світ для західних еліт прозорий. Він навіть для обивателя дедалі прозоріший, просто досить байдужий. Обивателю у таборі англо-саксів не до України. Подивіться, скільки українських біженців прийняла Польща та скільки США. Справа не лише у географії. Справа в тому, що приймали переважно не уряди, а прості люди. Якщо бачимо, ми розуміємо. Не бачимо, отже, не розуміємо.

У самій західній Тіні немає нічого дивного, нового чи того, що стосується саме України. Переважаючий всередині англо-саксонського архетипічного ядра Аполлон - Бог, що дивиться на світ та інших з небесного висока :) Коротше, **звисока** :) Пару століть (і набагато менше часу) тому англо-сакси ставилися і до китайців як до варварів. Щоправда, і ведомі Небом по Землі китайці ставилися як до варварів до англо-саксів. Так само було і з японцями.

У Будинку інвалідів у Парижі автор спостерігав забавну сцену. Американська туристка з найдобрішою місіонерською завзятістю розповідала музейному наглядачу-афрофранцузу про їхній приліт до Парижа. При цьому вона, у пориві та запалі, навіть спробувала пояснити, що таке «Боїнг», розчепірюючи руки в сторони. В очах її співрозмовника світився тихий сум і університетська освіта.

Так от, продовжимо про **Тіні постколоніальних держав** (ми ж з ними маємо справу?).

Якщо ви даєте привід ставитися до себе як до тубільця, роздоріжжя, **вибір рольових моделей** не такий вже й великий.

***Першу «роль» назвемо «Подяка Тубільця» :) ,* або «П'ятниця»** (без образ, навіть у рамках нерасового підходу британське суспільство насолоджувалося архетипічно близьким П'ятниці доктором Ватсоном :)). Це **з твору про розкаявся і перетворений работоргівця Робінзона**.

> Якщо хтось такого не помітив, а думав, що історія про трудовий подвиг бідолахи, на роки безглуздо заточеного на острові, він пройшов повз головну мораль роману. Дефо, до речі, у подачі свого посилу тонкий, непрямолинійний і прекрасний.

Завдання П'ятниці вчитися, служити (працюючи і борючись пліч-о-пліч), іноді розважати своїми дикуватими, але нешкідливими витівками. Зате нагородою йому були щире бажання навчити, чесне плече поруч, симпатія, навіть палке християнсько-людське кохання.

У чистому вигляді це роль навіть не так благородного, як **вдячного тубільця** . Часи міняються, модерн нестерпно лицемірний :) (© Павло Щелін), архетипи припадають пилом... Але, якщо придивитися, вони як «Ленін» — у сенсі, живіші за всіх живих :)

Друга модель - "Невдячний Тубіль" :) .

Так як західне суспільство давно вже побудоване на перевазі інтересу, а не примусу, момент важливий.

> Ви або цікаві (істеблішменту, уряду, бізнесу), чи ні. Якщо ні, тому що від вас один голівняк, збитки, збитки репутації тощо, не чекайте ні на інвестицій, ні на тверде плече поруч. Ви ненадійний актив, розмінна монета.

Якщо читач уважно вчитається у відомий (відкинемо расове підґрунтя, ми ж не про частки, а про архетипічний) твір Кіплінга, скільки перетинів із сьогоднішніми публікаціями про Україну чи про світ, що розвивається, взагалі він помітить? Перекладів багато різних. Давайте спробуємо такий.

Увага! © Олексій Арестович. Не готових зустрітись з нашою українською пострадянською Тінню запрошую далі не читати. Іншим пропоную читати кожен рядок, дуже уважно.

Несите бремя белых, -
И лучших сыновей
На тяжкий труд пошлите
За тридевять морей;
На службу к покоренным
Угрюмым племенам,
На службу к полудетям,
А может быть - чертям!

Несите бремя белых, -
Сумейте все стерпеть,
Сумейте даже гордость
И стыд преодолеть;
Предайте твердость камня
Всем сказанным словам,
Отдайте им все то, что
Служило б с пользой вам.

Несите бремя белых, -
Восставьте мир войной,

Насытьте самый голод,
Покончите с чумой,
Когда ж стремлений ваших
Приблизится конец,
Ваш тяжкий труд разрушит
Лентяй или глупец.

Несите бремя белых, -
Что бремя королей!
Галерника колодок
То бремя тяжелей.
Для них в поту трудитесь,
Для них стремитесь жить,
И даже смертью вашей
Сумейте им служить.

Несите бремя белых, -
Пожните все плоды:
Брань тех, кому взрастили
Вы пышные сады,
И злобу тех, которых
(Так медленно, увы!)
С таким терпеньем к свету
Из тьмы тащили вы.

Несите бремя белых, -
Не выпрямлять спины!
Устали? - пусть о воле
Вам только снятся сны!
Старайтесь иль бросайте
Работу всю к чертям -
Все будет безразлично
Упрямым дикарям.

Несите бремя белых, -
И пусть никто не ждет
Ни лавров, ни награды,
Но знайте, день придет -
От равных вам дождетесь
Вы мудрого суда,
И равнодушно взвесит
Он подвиг ваш тогда.

Ви, звичайно, розумієте, шановний читачу, про що автор хоче сказати. Низка воєн, безуспішних спроб суспільних трансформацій на місцях і наступних відступів Заходу в останні роки була пов'язана з наростаючим розчаруванням і тяжкістю цього тягаря . Тягарі родом ще зі старого, колоніального (тобто такого ж глобалізованого, але з сильною домішкою силових методів) світу.

Тема втоми від України може, звісно, бути частиною російської інформспецоперації проти України. Але вона не існує усередині цієї інформоперації. Як яблуко з дерева будить падінням геній Ньютона не тому, що про це напишуть у книгах. Так працює сила тяжіння Землі. Згодом, його тягар навіть багатьом псує поставу та постать. Приблизно те саме і із Заходом.

У згаданому "Робінзоні Крузо" є **цікавий "ребус"** (не ребус, насправді). Коли Робінзон біжить зі східного рабства, його підбирає португальський корабель. Португальському капітану не спадає на думку взяти в рабство британця Робінзона. Хоча свого «тубільного» напарника Ксурі, П'ятницю версії 1, Робінзон продає (читачі і на цей факт зазвичай не звертають уваги, мене свого часу від цього факту пересмикнуло, зате просунуло у бачення неочевидної внутрішньої канви) цьому самому капітанові. Правда із зобов'язанням відпустити Ксурі після 10 років у разі прийняття християнства.

Хто сказав: *«Знову критерії? А ми розраховували на велике безумовне кохання!»*

Не коментуватиму :)

Тут, і взагалі в «Робінзоні Крузо», для уважного читача багато чого цікаво, досить прозоро й досі актуально. Правда, бажано при аналізі розкладів свідомо не лестити собі, не лестити іншим, і всім підходити до пісуару ближче :)

***

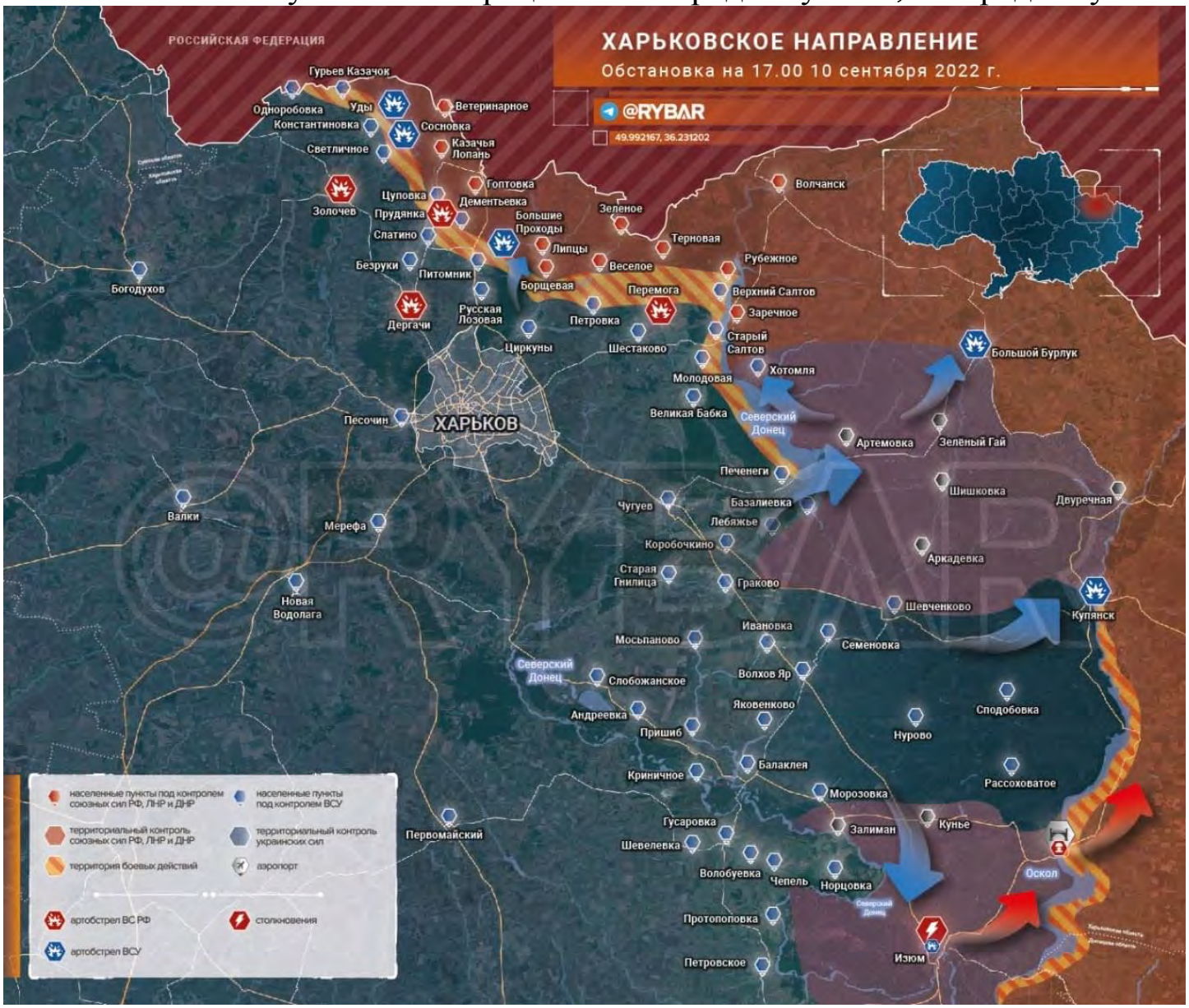
№ 631.

Бутусов **2022-09-10**

Балаклійська наступальна операція ЗСУ продовжується, і продовжується

широкомасштабне звільнення Харківщини. Російські війська поки що не здатні зупинити прорив, ситуація змінюється швидко. Оскільки в Інтернеті викладено вже багато відео та повідомлень з російських та українських джерел, багато оприлюднив карт противник, ми на основі відкритих даних за день все це узагальнили. Ось як виглядає обстановка за даними, про які говорять росіяни. Звичайно, обстановка змінюється швидко, фактичне

просування наших військ, скоріше за все, на даний момент набагато глибше.

***

№ 632.

Пріоритетами програм відновлення житла є швидкість, якість та локалізація – голова Київської ОВА

Бліц-інтерв'ю з головою Київської обласної військової адміністрації Олексієм Кулебою

2022-06-27

Оксана Гришина

- Київська обласна рада на сесії 23 червня ухвалила дві програми з метою посприяти в отриманні житла людям, які втратили свої будинки через агресію Росії. Їхній бюджет - 1,7 млрд грн та 2,805 млрд грн. За ними, у 2022-23 роках буде зведено 560 будинків та викуплено 2 000 квартир. Тож як ці програми працюватимуть?

- Збройні сили України викинули ворога з території Київської області 2 квітня. Відтоді ми пройшли певні кроки: розміновували населенні пункти, відновили електро-, газо- водопостачання, почали поточні ремонти та провели аналіз масштабів руйнувань. Наразі магістральна інженерія відновлена на 100%, абонентська – до 75%.

На сьогодні на території області **повністю зруйновано 4 835 приватних будинків** та 13 292 частково пошкоджені. Також повністю зруйнована 161 багатоповерхівка та 975 частково пошкоджено. **Житла потребують 11 319 сімей.**

Щоб пришвидшити процес, **ми і ініціювали *дві програми відновлення житлового фонду* загальним бюджетом понад 4,5 млрд грн**, в основі яких лежать інтереси простої людини.

1) ***Програма відновлення*** стосується тих приватних будинків, які не підлягають ремонту і які потрібно відбудовувати заново, тоді як

2) ***програма викупу*** – наявних квартир у вже зданих новобудовах. Наразі більший попит ми бачимо на першу програму.

- Звідки цифра 4 835? Це число заявок на відшкодування зруйнованих приватних будинків у "Дії"?

- Цю цифру ми отримали від органів місцевого самоврядування і вона проходила верифікацію. Тепер йде процес документального обстеження загальної картини. Згідно із законодавством, ми можемо вносити зміни у прийняті програми, тож число може збільшитися.

Хочу звернути увагу на те, що

> доволі значна частина зруйнованих приміських будинків – це так звані "дачі", коли люди окрім них мають ще квартири чи інше житло.

А у програмі відновлення приватних будинків ми першочерговий акцент робимо на тих випадках, де зруйнований будинок був одним-єдиним житлом для людей.

Дуже багато сімей втратили свої домівки і залишилися просто неба у Вишгородському, Бучанському, Броварському районі.

- *Як ви відокремлюєте* тих, для кого це єдине житло?

- Теоретично відповідь на це можна було б отримати з реєстрів. Але в нашому випадку інформацію надають органи місцевої влади, старостати.

- Однак 560 передбачених програмою будинків – це ж майже у 9 разів менше зруйнованих обсягів… Це така оцінка тих, хто критично потребує житла? Чи цифра сформована з огляду на фінансування, яке реально виділити цього року?

- Звісно, **з огляду на фінансування**.

- *Програмою відбудови приватного житла* прописано на цей рік 250 млн грн з держбюджету, 200 млн грн - з обласного, 150 млн грн – з бюджетів тергромад, а ще 250 млн грн - донорські. Чи є у КОВА можливість почати програму?

- Ці 200 млн вже зарезервовані у обласному бюджеті, ми маємо ресурс для старту. Але розраховуємо на допомогу з держбюджету і активність тергромад.

Важливо, що

> ми вже показуємо приклади того, які будинки будуть відбудовані. До нас ще у квітні звернулися три компанії, які виступили меценатами для п’яти стартових типових будинків. Можна поїхати подивитися у с. Дмитрівка Бучанського району. Наразі це два формати – 60 та 90 кв. м, залежно від того, яке майно було втрачене. Брали матеріали, які знаходяться у Київський області: газоблок, дерево, арматуру. Будинки будуть під чистовий ремонт.

- Чи ці будинки вже пройшли прописану програмою процедуру? Тобто чи обрали їх за результатами архітектурного *конкурсу*, проведеного департаментом містобудування та архітектури КОВА?

- Ні, це донорський проект.

Я навіть не можу сказати, чи братимуть ці компанії участь у конкурсі.

Ба більше, у нас складне завдання, яке не можуть виконати одна-дві компанії.

Нам потрібно одночасно будувати майже 300 будинків вже цього року.

У *програмі* зазначено, що площа відновлених приватних будинків становитиме від 70 до 120 кв. м.

А от щодо того, скільки коштуватиме 1 кв. м у такому будинку, то тут ще нема кошторисних розрахунків для підтвердження ціни.

Пріоритети – швидкість, якість, ціна та локалізація. Бажано, щоб і будматеріали, і будівельники були з Київської області, адже важливо, щоб були створені робочі місця, та й кошти залишилися в області. Ось на що розрахована ця програма.

- Очікується що нові будинки будуть кращими, ніж були...

- Так, важлива не лише швидкість та оптимальна ціна. Будинки будуть за всіма ДБН, вони будуть енергоефективні та екологічні. Зокрема, вони всі будуть на твердопаливних котлах.

- Як тергромади долучатимуться до програми? Хто швидше відправить заявку? Хто запропонує у тому числі своє фінансування чи знайде донорів?

- Прямої вимоги дольового фінансування нема. У всіх тергромад різні фінансові можливості. Основним критерієм, кому будувати насамперед, залишається те, що зруйнований будинок був єдиним житлом. 280 будинків – це та цифра, яку в ідеалі ми маємо досягти до зими. І так, це дуже мало.

- У місцевих бюджетів вже є на це фінансування?

- Частково. Деякі громади вже підтвердили свою фінансову спроможність розпочати відбудову. Основний меседж цієї програми спрямовано на міжнародних партнерів. До нас приїжджають багато міжнародних організацій, і вони зможуть адресно бачити, на який будинок і кому власне вони виділяють кошти, як просувається будівництво… Це важливо і для них, і для нас, адже це варіант забезпечити прозорість у нинішніх умовах.

- Хто контролюватиме використання бюджетних і донорських коштів, якість будівництва?

- Це ***програма військової обласної адміністрації***, і **ми нестимо відповідальність**.

Головне питання – час, адже дуже небагато компаній можуть будувати одночасно велику кількість таких об'єктів. Я бачу цю програму як можливість для малого і середнього бізнесу.

- ***Коли ми побачимо старт будівництва за цією програмою?***

- **Нам потрібно близько двох тижнів на створення дорожньої карти, тобто сподіваємося вже з середини липня почати будувати**.

- Друга *програма* загальним бюджетом в понад 2,8 млрд грн передбачає *викуп* у забудовників 2 тис. готових квартир.

- В області повністю зруйнована 161 багатоповерхівка – це Буча, Ірпінь, Бородянка, інші міста...

Тут питання складніше, ніж з приватними будинками. Важливою є комунікація з громадою - що вони хочуть на місцях безпосередньо. Наприклад, у Бородянці бачимо ситуацію, коли люди по вул.Центральній, де зруйновано вісім багатоповерхівок, розділилися чітко на дві категорії. Одні категорично бажають отримати житло в іншій місцевості, бо не можуть залишитися тут морально. А є

Інтерв'ю

18:00
27.06.2022

Пріоритетами програм відновлення житла є швидкість, якість та локалізація – голова Київської ОВА

7 хв читати

Бліц-інтерв'ю з головою Київської обласної військової адміністрації Олексієм Кулебою

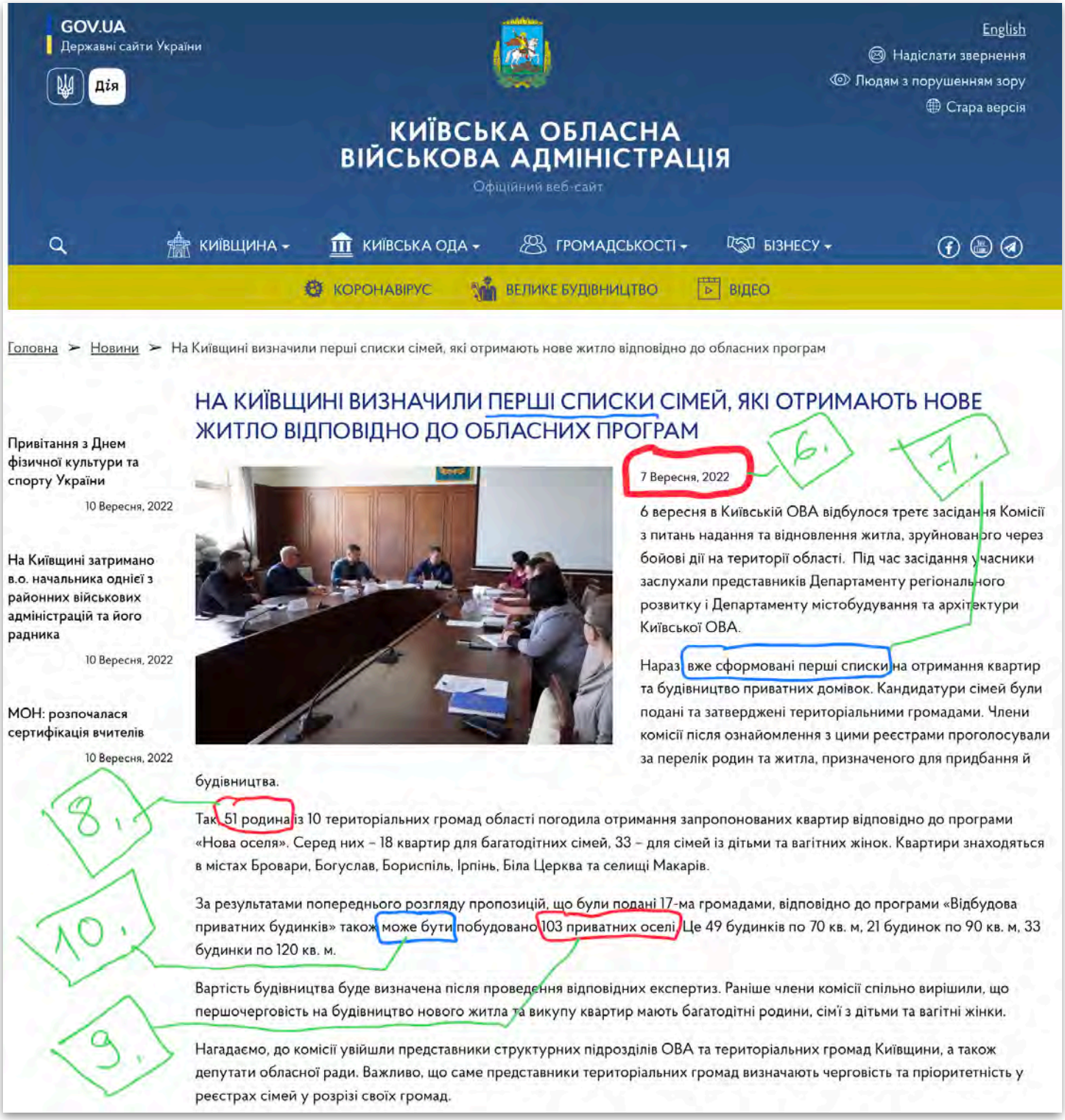
Текст: Оксана Гришина

- Київська обласна рада на сесії 23 червня ухвалила дві програми з метою посприяти в отриманні житла людям, які втратили свої будинки через агресію Росії. Їхній бюджет - 1,7 млрд грн та 2,805 млрд грн. За ними, у 2022-23 роках буде зведено 560 будинків та викуплено 2000 квартир. Тож як ці програми працюватимуть?

люди, які кажуть, що ніколи звідси не поїдуть.

- Що робитимете?

- **Будемо проводити громадські слухання і за їхніми результатами виходити на комплексне рішення про забудову та/чи переселення**.

GOV.UA
Державні сайти України
Дія

English
Надіслати звернення
Людям з порушенням зору
Стара версія

КИЇВСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
Офіційний веб-сайт

КИЇВЩИНА · КИЇВСЬКА ОДА · ГРОМАДСЬКОСТІ · БІЗНЕСУ
КОРОНАВІРУС · ВЕЛИКЕ БУДІВНИЦТВО · ВІДЕО

Головна ➢ Новини ➢ На Київщині визначили перші списки сімей, які отримають нове житло відповідно до обласних програм

Привітання з Днем фізичної культури та спорту України
10 Вересня, 2022

На Київщині затримано в.о. начальника однієї з районних військових адміністрацій та його радника
10 Вересня, 2022

МОН: розпочалася сертифікація вчителів
10 Вересня, 2022

НА КИЇВЩИНІ ВИЗНАЧИЛИ ПЕРШІ СПИСКИ СІМЕЙ, ЯКІ ОТРИМАЮТЬ НОВЕ ЖИТЛО ВІДПОВІДНО ДО ОБЛАСНИХ ПРОГРАМ

7 Вересня, 2022

6.

7.

6 вересня в Київській ОВА відбулося третє засідання Комісії з питань надання та відновлення житла, зруйнованого через бойові дії на території області. Під час засідання учасники заслухали представників Департаменту регіонального розвитку і Департаменту містобудування та архітектури Київської ОВА.

Наразі вже сформовані перші списки на отримання квартир та будівництво приватних домівок. Кандидатури сімей були подані та затверджені територіальними громадами. Члени комісії після ознайомлення з цими реєстрами проголосували за перелік родин та житла, призначеного для придбання й будівництва.

8.

Так, 51 родина із 10 територіальних громад області погодила отримання запропонованих квартир відповідно до програми «Нова оселя». Серед них – 18 квартир для багатодітних сімей, 33 – для сімей із дітьми та вагітних жінок. Квартири знаходяться в містах Бровари, Богуслав, Бориспіль, Ірпінь, Біла Церква та селищі Макарів.

10.

За результатами попереднього розгляду пропозицій, що були подані 17-ма громадами, відповідно до програми «Відбудова приватних будинків» також може бути побудовано 103 приватних оселі. Це 49 будинків по 70 кв. м, 21 будинок по 90 кв. м, 33 будинки по 120 кв. м.

9.

Вартість будівництва буде визначена після проведення відповідних експертиз. Раніше члени комісії спільно вирішили, що першочерговість на будівництво нового житла та викупу квартир мають багатодітні родини, сім'ї з дітьми та вагітні жінки.

Нагадаємо, до комісії увійшли представники структурних підрозділів ОВА та територіальних громад Київщини, а також депутати обласної ради. Важливо, що саме представники територіальних громад визначають черговість та пріоритетність у реєстрах сімей у розрізі своїх громад.

- Та це ж надто довга процедура. А ви ж одразу маєте пропонувати архітектурне рішення на громадських слуханнях, чи не так?

- Так, повинні.

Що відбувається зараз?

Ми **по всій області оновлюємо містобудівну документацію** (розробка детального плану території, зміни у Генплан тощо). По ***Бородянці*** теж

спершу актуалізуємо містобудівну документацію, відтак проведемо громадські слухання.

- Тобто до осені рішення щодо восьми зруйнованих будинків у Бородянці ми не побачимо... А до того часу *ви вже почнете викуповувати квартири* у готових новобудовах по області?

- Ми 1) **вже збираємо пропозиції від забудовників**, 2) формуємо список згідно з прописаним програмою техзавданнням, а органи місцевого самоврядування 3) збирають та аналізують потреби, хто з постраждалих потенційно готовий переїжджати.

Фінансування на цей рік, згідно з прийнятою програмою, складає 1 млрд 402,5 млн грн.

З них з держбюджету - 500 млн грн, з обласного - 302,5 млн грн, з місцевих - 100 млн, з інших джерел - 500 млн грн. Фінансування з облбюджету вже зарезервовано. Програма окреслює певні правила та дає гнучкість. Якщо зміниться ціна квартир на ринку, ми зберемося з депутатами і приймемо зміни.

— Як щодо *частково зруйнованих будинків*?

- Постановою Кабміну на поточні ремонти нам виділили 400 млн грн на житлові будівлі та об’єкти соцінфраструктури. Перелік робіт документ визначив чітко, однак найбільш поширені види робіт - це засклення вікон, встановлення дверей та накриття (дахів). На сьогодні погоджено 540 заходів на близько 370 млн грн.

***

№ 633.

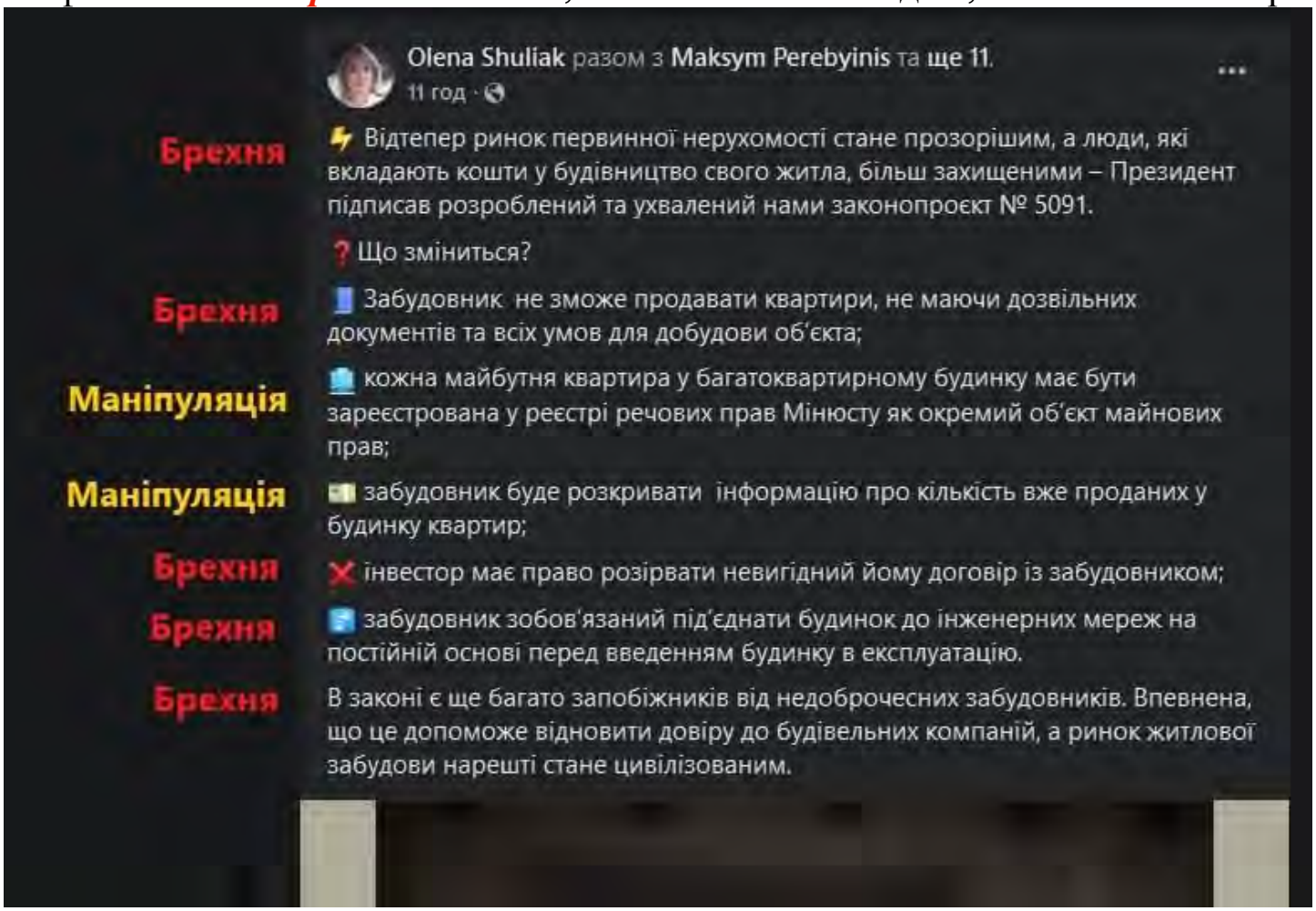
Сподіваюсь, ніхто не сумнівається, що в нас зараз війна з росією, а у війні є інформаційна складова

Могильний **2022-09-10**

В інформаційній війні одна із найважливіших складових - довіра до інформації, що розповсюджується нашою державною владою, бо далеко не всю інформацію в таких обставинах можна підтвердити беззаперечними доказами

А тепер на простому прикладі демонструю, як офіційна особа, ***депутат ВР і голова президентської партії Слуга Народу*** Олена ***Шуляк***, грає в інтересах росії, дискредитуючи своєю нахабною брехнею державну владу, як джерело достовірної інформації.

Шуляк написала допис про протягнутий з її подачі в інтересах будівельної мафії ***законопроект 5091***, який вона подає, як "закон про

захист інвесторів".

Просто оцініть відсоток БРЕХНІ і МАНІПУЛЯЦІЙ в цьому дописі.

1. О.Ш.: "Відтепер ринок первинної нерухомості стане прозорішим, а люди, які вкладають кошти у будівництво свого житла, більш захищеними"

БРЕХНЯ.

Ось три посилання на мої статті і допис у ФБ, де я детально розписав особливості 5091:

1) Як він захищає НЕзаконне будівництво:

https://zn.ua/ukr/privatizatsiia/chi-pidpishe-volodimir-zelenskij-zakon-pro-derzhavnij-zakhist-nezakonnoho-budivnitstva.html

2) Чому він НЕ захищає інвесторів:

https://zn.ua/ukr/promyshliennost/ihri-budivelnikh-prestoliv-2.html

3) Як він робить інвесторів рабами забудовників:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02FKt5mymZSb6aEnRre1JbBhcDGmpYzZiWDMeYezP87tv7ES9aPSg11gDy1XNYJjSFl&id=100007761677947

2. О.Ш.: "Забудовник не зможе продавати квартири, не маючи дозвільних документів та всіх умов для добудови об’єкта"

БРЕХНЯ

Детально розписано в статтях за посиланням 1 та 2.

3. О.Ш.: "кожна майбутня квартира у багатоквартирному будинку має бути зареєстрована у реєстрі речових прав Мінюсту як окремий об’єкт майнових прав"

МАНІПУЛЯЦІЯ

Необов'язково. Ця вимога лише для прямо передбачених 5091 схем залучення коштів і у випадку, якщо забудовник отримує дозвіл після набрання цим законом чинності, а наразі вже видані дозволи (по багатьом навіть будівництво не розпочато) на 2-3 роки вперед. Для залучення коштів по НЕзабороненним цим законом схемах, можна не реєструвати кожну майбутню квартиру (про НЕзаборонеі схеми стаття за посилання 2).

4. О.Ш.: "забудовник буде розкривати інформацію про кількість вже проданих у будинку квартир"

МАНІПУЛЯЦІЯ

Розкривати цю інформацію забудовник повинен, ось тільки штрафи передбачені виключно за відсутність інформації на сайті, а за невиконання вимоги щодо актуалізації цієї інформації штрафів немає. Якщо без покарання можна вивішувати не достовірну інформацію, а що вигідно забудовнику, то сенс від такої вимоги?

5. О.Ш.: "інвестор має право розірвати невигідний йому договір із забудовником"

БРЕХНЯ

Закон навпаки закріплює статус інвестора, як раба забудовника. Детально у дописі за посиланням 3.

6. О.Ш.: "забудовник зобов’язаний під’єднати будинок до інженерних мереж на постійній основі перед введенням будинку в експлуатацію"

БРЕХНЯ

Немає такого в 5091 - там лише передбачена істотна умова договору із обов'язком забудовника підключити комунікації. При цьому, по чинному законодавству теоретично НЕМОЖЛИВО під'єднати до мереж ДО введення в експлуатацію, бо саме документ про введення в експлуатацію дає право звернутися до постачальників послуг за підключенням.

Найсмішніше.

Обов'язок підключити комунікації ВЖЕ ДАВНО встановлений ***імперативною нормою*** закону (ч. 12 ст. 39 ЗУ "Про регулювання містобудівної діяльності"). Якщо забудовники ігнорують імперативну норму закону, виконання якої інвестори легко можуть вимагати в суді, то дублювання цієї вимоги в звичайному договорі щось змінить?

ІМПЕРАТИВНА НОРМА (від лат. imperativus — владний, наказовий; norma — правило, взірець) — 1) У міжнародному праві-норма заг. міжнар. права, що визнається і приймається міжнар. співтовариством держав як така, відхилення від якої неприпустиме і яку можна змінити тільки наступною нормою аналогічного характеру. Передбачена ст. 53 Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969, а також ст. 53 Віденської конвенції про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986. І. н. у міжнар. праві має універсальний характер — вона охоплює усі д-ви світу. Це загальноприйнята норма, причому визнається не тільки її зміст, а й те, що вона має імперативний характер. Неприпустимість відхилення від норм *jus cogens omnes* (по відношенню до всіх). І. н. має вищу порівняно з ін. нормами міжнар. права юрид. силу. Договори, які їй не відповідають, вважаються недійсними. Норми міжнар. права не можуть суперечити І. н.

2) У нац. зак-ві — норма права, що містить чітко визначене правило поведінки, категоричні приписи. Формами вираження імперативності правових норм є категоричність припису, визначеність кількісних (строки, розміри, періодичність, частки, відсотки тощо) та якісних (перелік видів майна, опис передбачених дій і порядок їх виконання тощо) умов застосування і способу реалізації правової норми, заборона інших, ніж передбачено, дій.

7. О.Ш.: "В законі є ще багато запобіжників від недоброчесних забудовників. Впевнена, що це допоможе відновити довіру до будівельних компаній, а ринок житлової забудови нарешті стане цивілізованим."

БРЕХНЯ

Детально розписано за посиланнями вище.

В дописі пані Шуляк лише ОДНА заява відповідає дійсності.

> **Це фраза: "Президент підписав розроблений та ухвалений нами законопроєкт № 5091".**

А тепер уявіть,

> який це чудовий закон, що навіть його головна авторка НЕ змогла знайти ЖОДНОГО позитивного моменту і була змушена брехати, вигадуючи позитив.

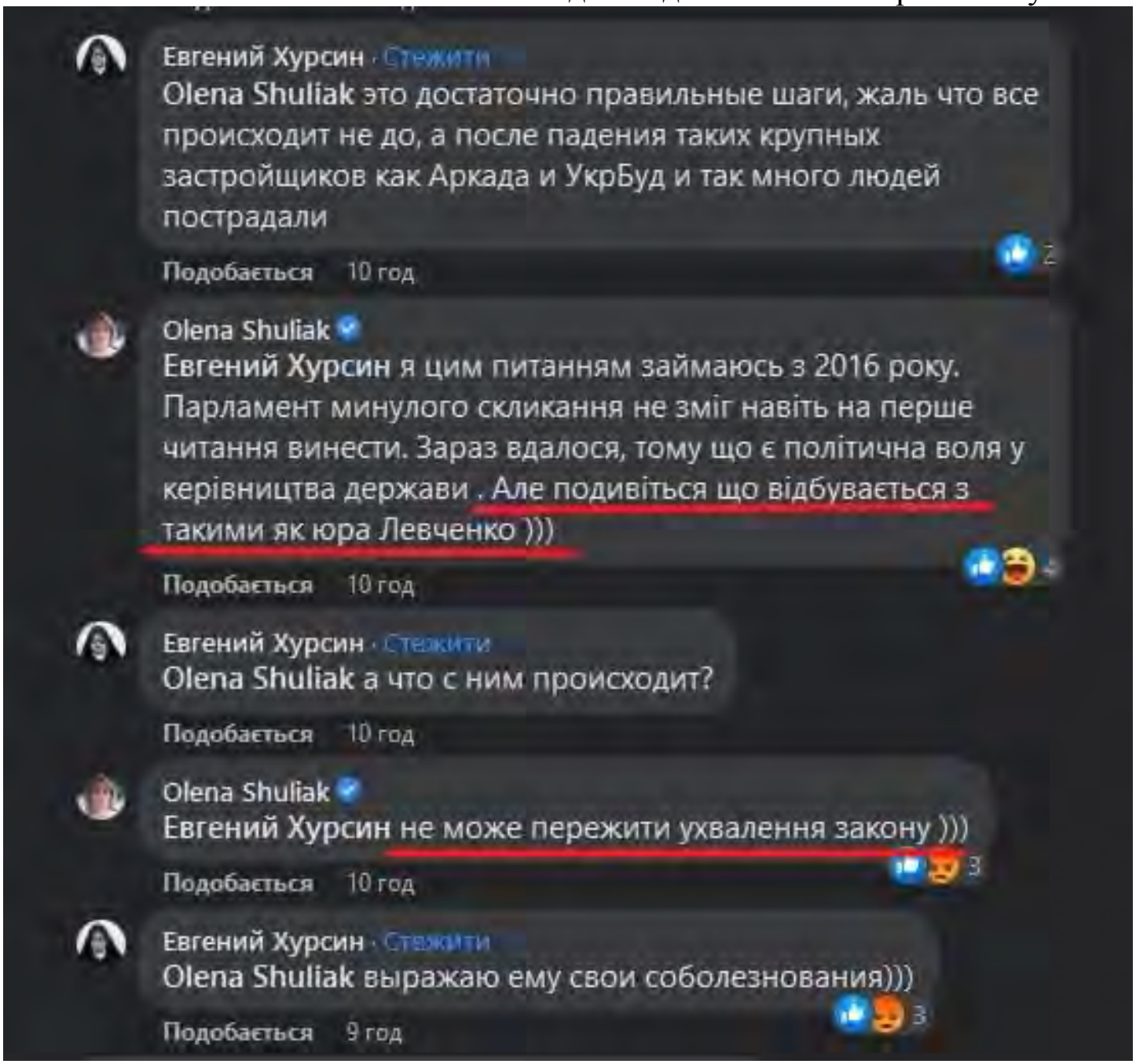
І ось цей набір брехні від Шуляк легко набрав понад сотню перепостів і 850 лайків та кипу публікацій з посиланням на допис у ЗМІ, починаючи з Інтерфаксу та Ліги.

Коментарі Шуляк під цим дописом не кращі. Просто приведу показовий приклад гнилуватості цієї людини (скріншот додаю).

> Шуляк, яка збрехала про позитивний зміст законопроекту, захист інвесторів, зменшення кількості незаконного будівництва і т.д., у відповідь блогеру Хурсіну починає розповідати, як Юрій Левченко просто не може пережити проведення цих реформ.

Народовладдя, членом якої є і я - ЄДИНА політична партія в країні, що публічно виступила проти цього вкрай негативного для України законопроекту.

А Шуляк на стільки деградована особистість, що не лише видає чорне за біле, але і обмежила можливість відповідати на її брехню у ФБ.

До речі, хто не в курсі, чому пані голова "Слуги Народу" стільки часу приділили на листування з ***Хурсіним*****.**

Євген ***Хурсін*** - це відомий блогер з десятками тисяч підписників у ФБ.

> Відомий він тим, що називав ідіотами та спадкоємцями Шарикова і Швондера тих, хто підтримував демонтаж меморіальної дошки Булгакову з будівлі КНУ, нахвалював Медведчука за його дзвінки Порошенку, піарив російську вакцину «Спутник V»...

Особисто для мене, Олена *Шуляк* - це «путін у спідниці». Чому в мене такі асоціації?

1) Шуляк своєю постійною брехнею дискредитує державну владу, підриваючи до неї довіру українців під час війни.

2) Шуляк знищує економіку України зсередини своїми законопроектами в інтересах будівельної мафії, позбавляючи нас перспективи на розвиток після перемоги.

3) Шуляк дестабілізує ситуацію всередині країни, бо незаконне будівництво завжди було вкрай конфліктогенним і дуже часто призводить до силового протистояння.

4) Шуляк дестабілізує ситуацію в країні, втягуючи громадян своєю брехню про надійних захист інвестицій у вкрай ризиковане житлове будівництво, яке завдяки 5091 стало ще більш ризикованим.

5) Шуляк така саме ссиклива, як путін - роблячи пакості Україні, вона ховається "в бункер" від будь-яких дискусій, формуючи для розкрутки своєї брехні групу підтримки із дуполизів.

Найгірше те, що займається вона цим без жодних для неї негативних наслідків прямо під час війни і при підтримці Офіс Президента України...

***

№ 634.

2022-09-11

[Том Купер на фб сьогодні вночі]:

….інколи страшно бути «непомильним», навіть якщо це наслідок цілком логічних міркувань:

> українці заходять в ***Кремінну***. Це за 20 км. на північний захід від ***Сєвєродонецька***….

….а на півночі вони перетнули ***Сіверський Донець*** і безперешкодно зарулювали аж до ***Вовчанська***….

Майте на увазі:

> деякі з цих відстаней цивільним навіть в мирний час важко проїхати за день.

Звісно, це не взялося «нізвідки»:

> потрохи прибуває розуміння, що таке швидке просування стало можливим завдяки місцевим партизанам (а не тільки тому, що росіяни так активно драпають).

….ех…. треба сказати щось кумедне, щоб подолати мою звичну тривожність… наприклад:

> якщо так і далі триватиме, то в 22.00 відходить поїзд Бєлгород-Москва: як на нього встигнути, то до понеділка ранку можна взяти вовочку в плєн…

….або таке:

якщо ЗСУ почують, що місцеві говорять китайською, то можна вже й зупинитися…

[за оперативний мем дякуємо Андрій Заможський]

***

№ 635.

О СТРАТЕГИИ НАСТУПЛЕНИЯ

Кочетков **2022-09-11**

В Харьковской области произошло следующее: ВСУ удалось незаметно для противника собрать мощный кулак, который пробил линию обороны россиянцев. За этой линией обороны в городах и поселках находились сравнительно небольшие гарнизоны, состоящие из «мобиков» ДНР-ЛНР, а также Росгвардии, которая способна разгонять протестующих в России, не оказывающих сопротивления. Но не противостоять нашей регулярной армии.

Такой прорыв позволил наступающим частям ВСУ освобождать населенные пункты, как выражаются военные, «с колес», не встречая особого сопротивления. Что и привело к стремительной деоккупации украинских территорий площадью свыше 2 тысяч кв. км, сопровождаемой паническим бегством оккупантов и их приспешников.

Но наступательный маневр имеет свои пределы. Наиболее целесообразно продвинуться примерно на 70 км — это дистанция, на которую добивает наша дальнобойная артиллерия и РСЗО. Затем остановиться, выстроить оборону и зачистить освобожденную территорию. Потому что там осталось полно оккупантов, которые бросили свои позиции, они деморализованы, но вооружены, и их необходимо нейтрализовать — взять в плен либо уничтожить.

После это следует подтянуть резервы, артиллерию, фронтовую ПВО, организовать новые линии логистики. Сдержать попытки контрнаступления врага и только после этого продолжить свое наступление. Но не обязательно на этом же участке, скорее, там, где враг нас не ждет.

Я все это к тому, что не стоит рассчитывать на немедленную деоккупацию Луганской и Донецкой областей. Победная эйфория здесь совершенно недопустима. И уже тем более неуместны некие дилетантские огорчения, если наше наступление замедлит свой темп.

Напомню, что на Донецком направлении идут тяжелейшие бои, враг пытается достичь там успехов, чтобы как-то компенсировать поражения на других участках.

При этом, Украина выиграла первый этап войны, не допустив блицкрига. Украина выиграла и второй этап — сражение за Донбасс, не допустив захвата Луганской и Донецкой областей в их территориальных границах. Можно констатировать, что мы выиграли и третий этап — сражение за инициативу, и теперь именно Украина диктует ход событий на фронте.

Война завершится не завтра. Настоящий мир придет только тогда, когда мы нанесем агрессору такое поражение, которое вызовет масштабный кризис и смену власти в недоимперии. Я считаю, что это произойдет не раньше, чем мы приступим к освобождению Крыма, не важно, чисто военным или военно-дипломатическим путем.

С Крыма началось, им и закончится. И все будет Украина!

***

№ 636.

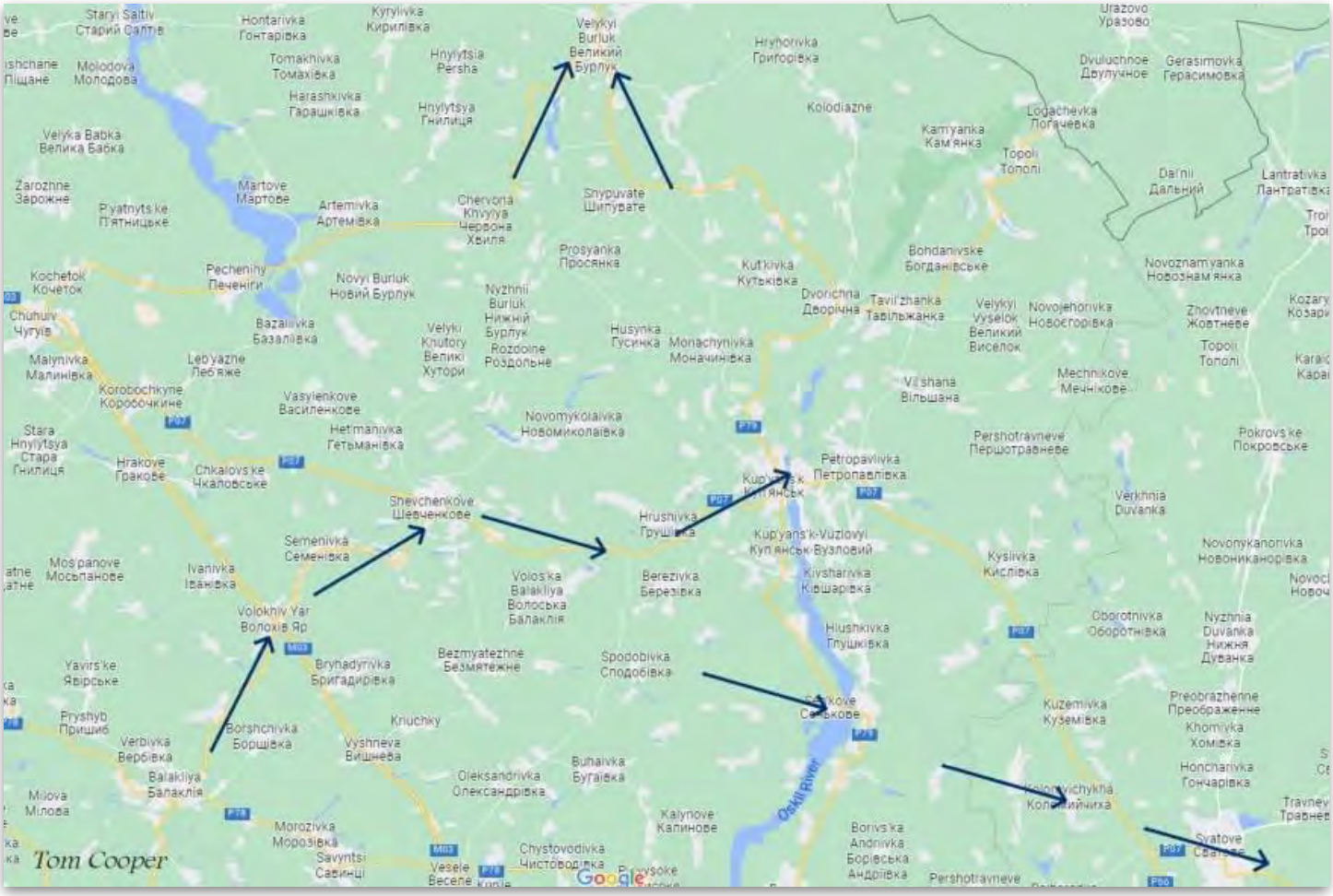
Не встигає Том Купер коментувати переможні новини, але намагається втриматися в темпі просування ЗСУ. Хто в коментарях з тижня на тиждень запитував, то «де ж наш контр-наступ?», то ось, ось і ось. Переможемо!

Оригінал тут:

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-10-september-2022-4db2619d6fe1

За переклад дякуємо Anton Shygimaga

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 10 ВЕРЕСНЯ 2022

Ще один огляд «нашвидкоруч» (буквально «знайшов вільну хвилину»).

[оригінальний допис опубліковано 10 вересня близько 16:40 – перекл.]

Від вчорашнього вечора [тобто від вечора 9.09 – ред.], **ситуація розвивається неочікувано швидко**.

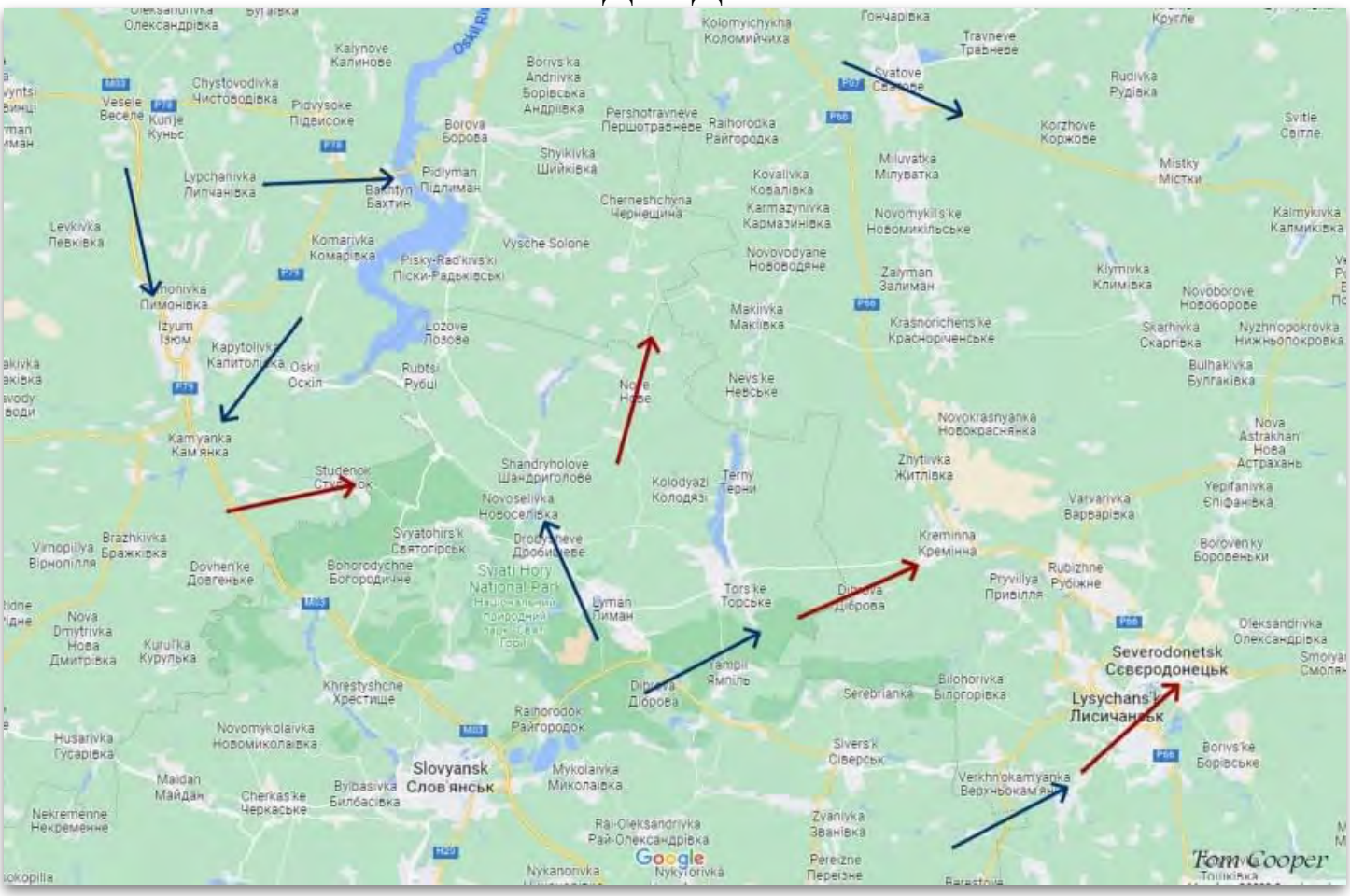
ЗС рф досі не спромоглися на організовану контратаку:

натомість, маємо дедалі більше новин про наступ українців та втечу росіян. Ба більше, ситуація сягає такої точки, що для її роз'яснення потрібні дві мапи.

Примітка:

мої «стрілочки» – «лише для орієнтування». Вони аж ніяк не відображають реальні вісі українського наступу. Крім того, я не повідомляю про щось, що не є загальновідомим.

1. НА СХІД ВІД ХАРКОВА

Після того, як вчора [9.09] ССО України здійснили рейд до ***Великого Бурлука*** (провівши таким чином розвідку боєм), сьогодні вранці ЗСУ розгорнули наступ на це місто.

Чудова ідея:

— захист північного флангу сил, що просуваються за річку ***Оскіл*** і далі на південь.

Застерігаю:

— звільнення ***Великого Бурлука*** може видатися не таким вже простим.

Наскільки мені відомо:

— в останні 3–4 дні ЗС рф стягували у цей район всі свої підкріплення.

Куп'янськ:

— західну частина міста міцно утримують українці.

Річка Оскіл:

— Сенькове щонайменше 24 години вже утримують українські військові, може й довше. Так само, як і тутешній міст. Схоже, ним скористалися для розвитку наступу на Сватове – далі на схід.

Бахтин [ще один міст через Оскіл біля Борової – перекл.]:

— не точно, але певно зайнятий українцями.

Ізюм:

— росіяни втекли вчора вночі, місто наразі зайняте українцями.

Оскіл:

— українці звільнили його північну частину два дні тому і станом на вчорашній вечір були у Кам'янці. Однак, більшій частині російського гарнізону в Ізюмі все ж вдалося втекти (тим, що бігли швидше).

Нарешті, на схід від річки Оскіл маємо ***Сватове***:

— росіяни дали драла, місто, як кажуть, – під контролем України. Наразі не можу з'ясувати, чи повністю.

Тим часом, драматичні події розгорталися також південніше – вздовж лінії фронту від Майдану та Слов'янська до Сіверська.

Учора ЗСУ запустили тризубу атаку на ***Лиман***:

— наразі повідомляють, що місто – звільнене.

Моя стрілка у північно-західному напрямку – моє припущення:

— логічно було б наступати вздовж траси М03 та з'єднатися з підрозділами, що наступають з району ***Ізюму–Кам'янки***.

Принаймні було б логічно розгорнути наступ на ***Піски-Радьківські***:

— раніше повідомляли, що тут концентруються підкріплення ЗС рф. Звісно, із Падінням ***Сватова***, розташованого північно-східніше, багато що могло вже змінитися.

Ба більше, українці, ймовірно, просуваються у бік ***Кремінної*** та ***Рубіжного*** та мають намір визволити ***Сєвєродонецьк***.

Зрештою,

— від сьогоднішнього ранку повідомляли про український наступ із ***Сіверська*** через ***Верхньокам'янку*** на ***Лисичанськ***.

За даними агентурної розвідки, російські війська в цьому районі – «у процесі загального відступу до Лисичанська»...

Оце маєте щось середнє між «не такими вже й добрими та добрими новинами».

Не варто стрибати від щастя, проте привід для задоволення є.

— Взяти у мішок БТГр, що тримали Ізюм та ще кілька інших, що були на південь від нього, було б, звісно, «краще».

Але, «згодиться»:

— в ***Ізюмі***, ***Балаклеї*** та ***Куп'янську*** захоплені склади БК – це дещо спростить українцям логістику найближчими днями.

Насамперед,

мене досі непокоїть реакція путіна.

Це – серйозний удар по його авторитету, а він ще ніколи не зазнавав поразки такого штибу.

Він досить ірраціональний, щоб вдатися до ще дужчих бздур, ніж усе, що вже накоїв в останні пів року.

З іншого боку,

— він може піти шляхом Саддама Хусейна після падіння Ель-Фао у 1986 році – і дати врешті генералам робити ту роботу, за яку їм платять… (гадаю, для нього та генералів це було б ліпшим рішенням) [вельми дотепно, з огляду на долю того диктатора – ред.].

Словом:

— ще зарано дихати вільно:

— слід першу дізнатися, де і коли росіяни планують імовірну контратаку.

Як водиться, мені не до снаги передбачати майбутнє, але логіка наводить на думку, що

удар йтиме з півночі – адже росіяни досі контролюють залізницю, що веде з Бєлґорода до Великого Бурлука [things change – справи змінюються, містере Купер – перекл.];

водночас,

— вони не мають значних вузлів постачання на північ та північний схід від теперішньої зони бойових дій.

Але, поки цього не сталося, покладаймо надію на те, що

— ЗСУ постійно ведуть розвідку до введення передових підрозділів, тож знатимуть про просування росіян та вчасно розпізнають зосередження сил.

***

№ 637.

Нема так, щоб Том Купер надовго впадав у ейфорію. В сьогоднішньому звіті він переживає з приводу можливої контратаки ЗС рф, з метою вийти на рубежі Донецької області – доки ЗСУ заклопотані вигнанням окупантів з Харківщини. Втім, здається, це такий оборонний песимізм – можливо, Купер недооцінює паніку в російських військах; сподіваємось, ми її не переоцінюємо.

Оригінал тут:

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-11-september-2022-a-review-8f87459fb47e

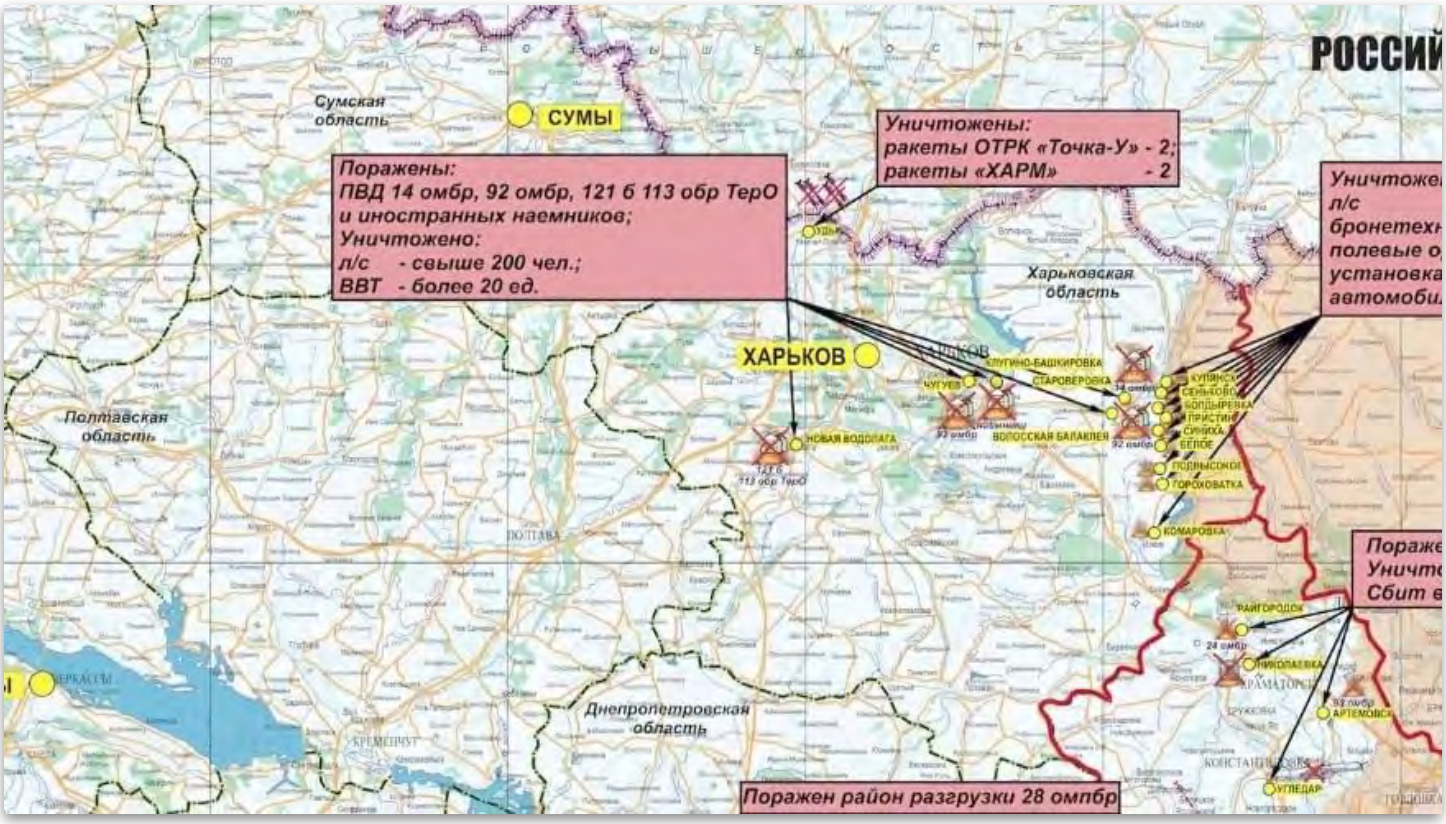
За переклад дякуємо Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 11 ВЕРЕСНЯ 2022

[Опубліковано 11.09 о 15.30 за Києвом].

Не хочу зіпсувати вечірку, але гадаю, прийшов час проаналізувати ситуацію в Україні серйозно.

Я також думаю, що нам варто спробувати уявити наявний стан справ із погляду путіна. От власне, саме з його точки зору.

Чому так? Дайте-но нагадаю вам, що путін розпочав цю агресію проти України з суто своїх особистих причин. Насамперед, аби не нести відповідальності. Відповідальності ні перед ким, особливо на росії.

Повернімося назад у часі та огляньмо його дії щодо агресії суто в розрізі теперішнього року.

> «План А» для путіна полягав у тому, щоб скинути уряд у Києві та поставити натомість «когось дружнього». Він провалився.
>
> «План Б» був у захопленні всіх українських територій на схід від Дніпра, плюс Херсон. Він теж провалився.
>
> «План В» полягав у підкоренні не лише Луганщини й Донеччини, але й Херсонської та Запорізької областей. От тоді в путіна і закінчилися війська, тож він мав успіх «лише» на Луганщині та Херсонщині.

Плани «Г», «Ґ» та «Д» втілювали у собі дещо скромнішу варіацію «Плану В», зокрема щодо Донеччини.

Тобто,

> **військові амбіції путіна повсякчас ставали меншими, натомість особливу увагу він приділяв Донецькій області.**

… тим часом, зараз розгортається «План Е»:

1) зберегти Херсонщину, Луганщину та

2) втримати бодай щось у Запорізькій області –

3) але врешті-таки здобути решту Донецької області.

Але

— для цього в нього банально немає військ.

Ну так, під звуки фанфар до бою вступив отой ***3-й армійський корпус.***

І десь під кінець місця він матиме ще один.

Але

— вони обидва не мають ані, «30 тисяч», ані «90 тисяч» військових, хоч скільки разів про це б не заявляли. 3-й армійський корпус нараховує, в кращому випадку, від 10 до 12 тисяч особового складу.

І от, хоч цього недостатньо для втілення «Плану Е»,

путін все-одно щиро прагне його втілити, як ми бачимо з постійних (насправді, дедалі дужчих) атак на Бахмут та Піски за останні кілька днів.

Тож, йому треба було «десь взяти» додаткові війська.

Зрештою, попри всі обіцянки від місцевих симпатиків, виявилося, що на Харківщині путінських дірлевангерів [Оскар Дірлевангер – командир особливо жорстокої та недисциплінованої дивізії СС – перекл.] аж ніяк не вітали «хлібом-сіллю».

Тож нащо марнувати 3-й АК на Харківщині? Шоб шо?

… і далі «думайте як путін»:

чи є кращий спосіб «покарати брехунів та заощадити війська»?

Не хвилюйтеся:

я не купився на офіційну версію вишестоящіх органів у Москві про чергову «реорганізацію» абощо.

Проте нема жодного сумніву:

> **путін за останні кілька днів не зробив нічого, щоб зупинити звільнення східної Харківщини, але повсякчас віддавав накази про подальший наступ на Бахмут та Піски. А ще його дірлевангери на Херсонщині досі тримаються міцно** [точно? – перекл.].

Тож, огляньмо, що ми наразі маємо:

> – так, схід Харківської області аж до річки Оскіл наразі дійсно звільняють українські війська;
>
> – так, ЗС рф та помічники втратили десь до 8–10 тисяч військових і великі запаси боєкомплекту та іншого забезпечення.

Але, ніщо з того путіна не хвилює.

Натомість:

> це ж саме ті ЗС рф, що (як це бачить путін) зганьбилися за три місяці наступу на Слов'янськ з Ізюму (що вже казати про всі попередні провали: дії 41-шої загальновійськової армії під Черніговом, або 1-шої гвардійської танкової армії на Харківщині та Сумщині, а тоді ще під Попасною – і так далі, і так далі…).

Отож,

> **путіна не хвилюють втрати, але його турбують провали.**

Для нього «ЗС рф є найбільшим провалом цієї війни» (ви лишень гляньте на обличчя шойгу та герасімова на нещодавніх спільних кадрах із путіним – і ви збагнете, що я маю на увазі).

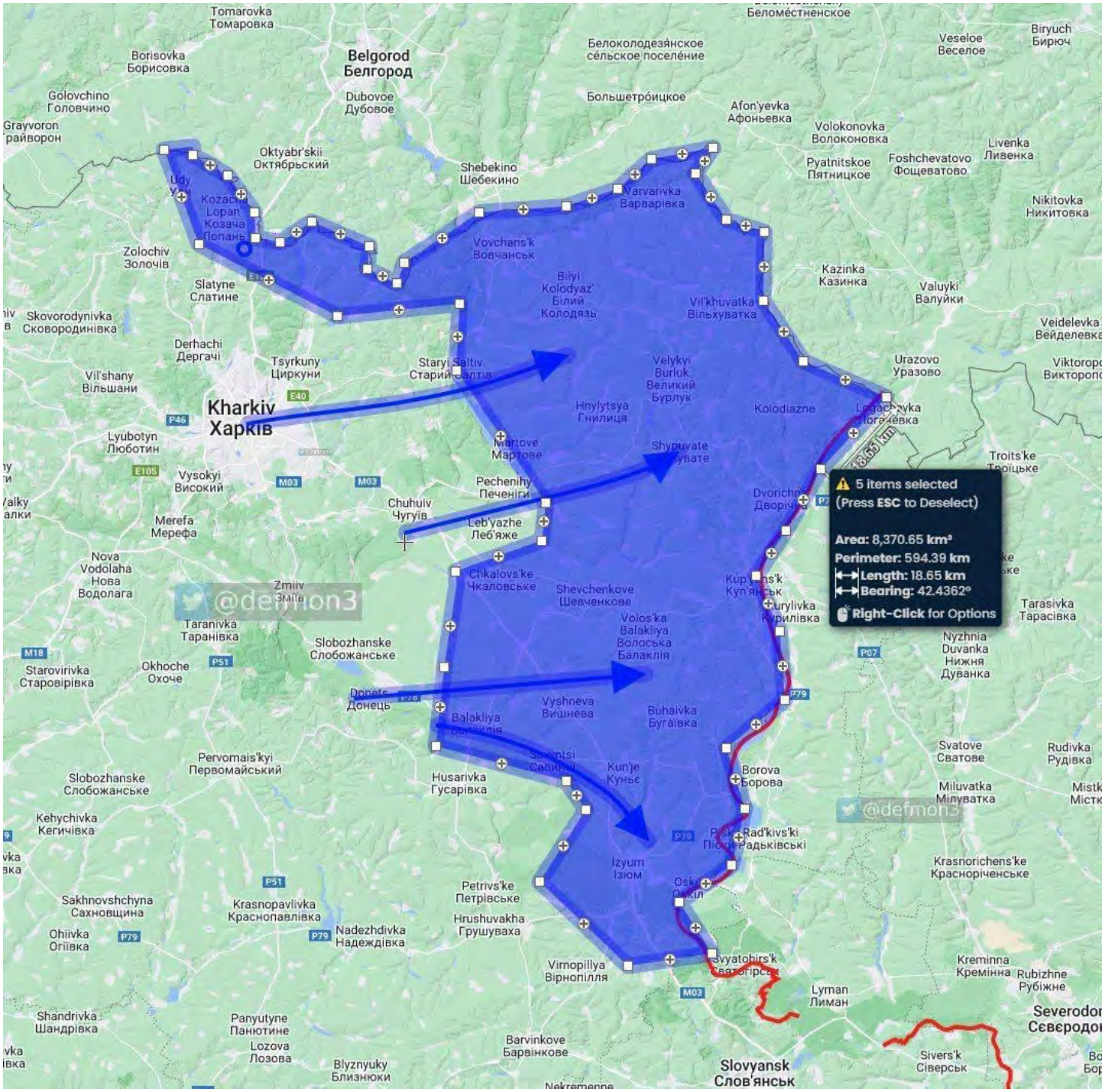
На противагу всьому вищесказаному, ВДВ схоже вдалося дати драпака зі сходу Харківщини ціною втрати «лише» двох слабких БТГр.

«Любімчікі» путіна з ПВК відійшли з подібними втратами. СОБР і ОМОН трохи постраждали. Загалом, «не пощастило, але якось дамо раду» – так це бачить путін. Навіть сепаратистам вдалося втекти… Саме ЗС рф постраждали найдужче.

...але на росії ніхто не переймається армією — це просто витратний матеріал.

ЗСУ тим часом такі зайняті звільненням земель від Балаклії до Вовчанська, Білого Колодязя, Великого Бурлюка і Дворічної (а це дуже велика територія), що в них не вистачає ні часу, ні сил, перейти далі через Оскіл до Сватового. А в місті, кажуть, уже два дні як немає російських солдатів, проте там наче немає й українців — хіба тільки партизани і ССО.

Залишається тільки сподіватися, що в ЗСУ вистачить солдатів, щоб звільняти нові території у напрямку до Пісків-Радьківських, Борової, Сватового і Сєвєродонецька. Мені відомо, що українці моніторять відступ ЗС рф із Суденку в напрямку до Пісків, але не відомо, чи зможуть українські сили в цьому районі «скористатися нагодою»: можливо, вони просто не встигають за росіянами?.

Та найголовніше, що весь цей час:

- росіяни (досі) запекло стримують усі спроби українців просуватися до Херсона

а ще

- росіяни запекло атакують Бахмут і наступають на північному заході від Пісків — день і ніч без відпочинку.

Тож у мене складається враження, що росіяни — поскубані, ясно — зробили такий собі «мах території на військо». Типу, позбудемося недовчених лузерів і брехунів на сході Харківщини, зате реалізуємо «план Е?????».

путін не завдав собі труду поінформувати про це дислокованих там командирів росармії, ну й ЗСУ він не «запрошував» атакувати — але якщо вже так сталося, то нехай собі.

Нині російські війська починають встановлювати нову лінію фронту вздовж річки Оскіл, продовжують тримати оборону на Херсонщині, а ще створюють хоч якусь видимість, ніби завершують захоплювати Донеччину. А ЗСУ заплатять за свої просування часом, необхідністю відвести війська від Бахмута і Пісків, а ще потребуватимуть нових підрозділів, які треба буде поставити вздовж кордону з росією — замість кинути їх на фронт.

Отже, «план Е», схоже, все ще можливо реалізувати, і в путіна досі є сподівання проголосити перемогу — рано чи пізно.

...і це єдине, чим він переймається.

***

№ 638.

Під омофором Зеленського з Шефіром

2020-12-22

Юрій Ніколов

Журналіст і засновник проекту “Наші гроші”, Україна

Технології захисту «Великого крадівництва».

Боязкість прокурорів та оточення заступника голови офісу президента Андрія Смирнова захищає від проблем із Національним антикорупційним бюро України підрядників Укравтодору, що перебувають під омофором Володимира Зеленського і Сергія Шефіра.

Після обрання Володимира Зеленського президентом України основною «видатковою галуззю» держбюджету стали ремонти доріг. Через

дискримінаційні вимоги Державного агентства автомобільних доріг України (Укравтодору) та практику укрупнення тендерів до мільярдних сум сформувався картель із шести фірм: «Автомагістраль-Південь», «Онур», «Ростдорстрой», «Автострада», «Техно-Буд-Центр», «Альтком», які восени 2019 року об'єднались у Національну дорожню асоціацію України. Ці фірми поділили між собою 67% усіх підрядів Укравтодору на ремонт і будівництво доріг. Улітку в колаборації з ними почала вигравати тендери фірма «ПБС» з оточення Ігоря Коломойського, що нині має 9% дорожнього пирога. Наразі Антимонопольний комітет України офіційно відмовляється розслідувати діяльність картелю та дії Укравтодору, що призвели до його створення. Хоча світова історія доводить, що створення картелів у дорожній галузі спричиняє підвищення до 30–40% цін на ремонт доріг за рахунок вартості будматеріалів (США, Швеція). За даними CoST, в Україні 2020 року вартість ремонту доріг збільшилася вдвічі. Це також ілюструється майже трикратним зростанням вартості будівництва бетонної траси Н-31.

Різке збільшення дорожнього пирога до 100 млрд грн на рік — рекорд України за всі часи. Ця сума становить десяту частину всього (!) державного бюджету Україну і втричі перевищує видатки воюючої країни на оборонне замовлення.

Відтак, звичаї у цій галузі зіпсувалися так само стрімко, як зросла тендерна маржа. Масштабами корупції у «Великому будівництві» стривожилися навіть у Європі, яка зазвичай щедро і без зайвих питань кредитувала наші ремонти.

> Минулого тижня ***Європейський банк реконструкції та розвитку*** вперше в історії відносин з ***Укравтодором*** включив спеціальний антикорупційний розділ до контракту від 18 грудня щодо надання кредиту на 450 млн євро на ремонт траси ***Київ-Одеса*** та обходу довкола ***Львова***.

Цьому «прориву» передував нечуваний раніше скандал.

> У ЄБРР дізналися, що на початку 2020 року певні співробітники Укравтодору могли сприяти фірмі «Онур» підмінити тендерну пропозицію, аби вона виграла тендер на ремонт ділянки одеської траси вартістю 65 млн євро.
>
> Європейці зажадали від керівника Укравтодору, аби він відсторонив від європейських проєктів чотирьох конкретних клерків, і Олександр Кубраков виконав цю вимогу.

Контури антикорупційного «десанту» наразі невідомі, але вже зрозуміло, що рівень проникнення європейців у схеми Укравтодору буде вищим, ніж раніше.

І, **можливо**, їм удасться проникнути так глибоко, що

будівництво доріг в Україні перестане бути тим, чим стало при Володимирові Зеленському, — найбільшою годівницею політичних корумпантів нового режиму.

Основна схема «дорожнього крадівництва»дуже проста.

У вартості будь-якого ремонту/будівництва доріг 85% становить вартість будівельних матеріалів як товару.

Тобто

з 100 млн грн на ремонт дороги ви маєте віднести 85 млн у магазин за асфальт, щебінь тощо. На зарплати, прибуток, податки і оплату будівельної спецтехніки спрямовують жалюгідний залишок у 15 млн грн.

Тобто нечистим на руку гравцям ***достатньо завищити вартість будівельних матеріалів*** (прикладів безліч), і далі все просто.

«Маржа» через «скрутки» обготівковується в «конверти» та розподіляється серед усіх, кому потрібно.

Оскільки **йдеться про десятину від усього держбюджету, то крихт від розпилу вистачає багатьом**.

Крихти долітають і до СБУ, яка вже десятиріччями споглядає на будь-який схематоз загальноукраїнського масштабу через інкасаторське віконце.

До Ірини ***Венедіктової*** крихти долітають у вигляді рятувального кола.

Вона нещодавно зловила переляк від можливої відставки, а відтак, улаштувала ревізію усіх (!) справ усіх регіональних прокуратур на предмет плюс-мінус перспективних проваджень щодо розкрадань на дорогах. Розмір її теки зі справами невідомий, але він точно буде солідним аргументом у мотивації Зеленського залишити її на посаді.

Державна аудиторська служба зайняла страусову позицію, оскільки чи то не змогла, чи то не схотіла домогтися розривання жодної угоди, укладеної на тендерах з очевидними порушеннями.

І всі разом радо кивають на інститут державної експертизи, який з часів Януковича курує голова Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Олександр Рувін.

Його колеги не спромоглися знайти жодної серйозної проблеми у великих ремонтників ні щодо якості, ні щодо ціни їхніх робіт.

З погляду справжньої правоохоронної діяльності, найглибше просунулися детективи НАБУ.

Їм у кооперації з ***Центральним антикорупційним бюро Польщі*** вдалося взяти Славоміра ***Новака***, що очолював Укравтодор за часів ***Кононенка-Порошенка***.

Відразу після затримання у липні стало відомо, що йому інкримінують отримання хабарів від учасників тендерів ***Укравтодору***.

І тут почалося найцікавіше — українське і польське розслідування пішли з різною швидкістю.

Польські слідчі

стали допитувати всіх причетних і запідозрили не тільки Новака як хабароотримувача, а й підрядників як хабародавців.

Натомість українське слідство забуксувало.

Я подав запит до Офісу генпрокурора з питаннями, чи розслідується в Україні так само, як у Польщі, причетність компаній «Онур» і «Альтком» до хабарів і чи планується вручення будь-яким особам підозри у вчиненні злочину, передбаченого статтею 369 Кримінального кодексу України — «Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі».

У Венедіктової зволили сказати лише одне:

в рамках українського кримінального провадження №52019000000000809 підозру повідомлено лише Новаку за частиною 4 статті 368 ККУ як хабароотримувачу.

А от на питання про підозри хабародавцям за статтею 369 ККУ відповідати відмовилися, сховавшись за таємницю слідства.

Фактично це означає, що

«улюбленцям Укравтодору» обвинувачень у дачі хабарів не висували. Більш того, є підстави вважати, що ці улюбленці Укравтодору перебувають під омофором офісу президента.

Виявилось, що обшукані детективами підрядники Укравтодору відбивали і відбили вилучене під час обшуків добро (гроші, телефони тощо) через Вищий антикорупційний суд.

Із судового реєстру стало відомо, що адвокатом обшуканих за цією справою є Кім Веремійчук. Раніше він був помічником нардепа Святослава Олійника з групи юристів Андрія Портнова, що з 2000-х років працювали здебільшого на Ігоря Коломойського. Але останнім часом Веремійчук відомий як співвласник адвокатських об'єднань «Призма» і «Енджі Лекс». Разом із ним їх бенефіціаром значиться Юрій Іващенко — партнер заступника голови офісу президента Андрія Смирнова по фірмі Smyrnov Law Office. Того самого Смирнова, який прийшов у ОПУ під шлейф чуток про близькі стосунки з тим самим Портновим і разом із яким на Банковій з'явився скандально відомий Олег Татаров, що його НАБУ якраз хоче затримати за хабарництво.

Ще раз

> **— партнери заступника голови офісу президента захищають бізнесменів, що є одними з найбільших учасників програми президента Володимира Зеленського «Велике будівництво»**.

Юрій ***Іващенко*** колись був одногрупником Олени ***Лукаш***,

1) 2013 року став її заступником у Міністерстві юстиції,

2) а потім — її адвокатом по справі щодо розкрадань у Мін'юсті.

3) Андрій Портнов, який публічно захищав Лукаш, називав Іващенка «нашим колегою».

У фірмі «Енджі Лекс» у 2019 році партнером Веремійчука та Іващенка був адвокат Ігор ***Черезов***.

Він відомий як адвокат екскерівника державної «Об'єднаної гірничо-хімічної компанії» Руслана ***Журила*** за справою НАБУ.

Прокурорами у цій справі, що на певному етапі ледь не завершилася мировою угодою прокурорів з підозрюваним, були Володимир Кричун і Тарас Щербай із САП.

У свою чергу, Щербай є процесуальним керівником у справі НАБУ щодо Новака, за якою прокуратура досі не наважилась оголосити підозри хабародавцям з улюблених фірм Укравтодора.

Не оголошуючи підозри підрядникам Укравтодору за хабародавство, правоохоронці тим самим консервують систему трансляції досвіду у поколіннях.

Коли після зміни влади молоде вино державних менеджерів потрапляє у старі міхи бувалих підрядників, завжди стається одне й те саме.

Хоч скільки міняй Новака на Кубракова, Кононенка на Шефіра, але непокарані носії інституційної пам’яті розбестять кого завгодно. Емре Караахметоглу з «Онуру» чудово знаходив спільну мову і з Борисом Колесніковим за часів Януковича (тоді турецька фірма разом з «Альткомом» була улюбленим ремонтником доріг до Євро-2012), і з усіма очільниками Укравтодору при Порошенку, і особисто з Володимиром Зеленським, ще коли він гастролював у турецькому готелі «Онуру».

Рецепт розриву цього ланцюга простий і складний водночас — це політична воля на справжнє переслідування злодіїв.

Наприклад

у США картелістів не просто штрафують.

Нещодавно там реально запроторили до в’язниці директора однієї з фірм картелю виробників консервованого тунця.

Його фірма винна в завищенні ціни консервів «лише» на 8% унаслідок цінової змови з «конкурентами». І директор отримав три роки реальної тюрми. За 8%.

Тепер поверніться до початку статті і подивіться, наскільки завищені ціни у дорожнього картелю України.

***

№ 639.

Экономические итоги 200 дней войны в картинках

Монин **2022-09-12**

Несколько тезисов:

1) НБУ любит рассказывать что печать денег ведет к инфляции, но самая главная проблема населения - это **Отсутствие денег**. Этот нонсенс может уживаться исключительно в головах руководства НБУ

2) Гетманцев и Марченко вместе с Соростятами любят рассказывать как надо поднимать налоги в войну, а фактически у бизнеса нет денег содержать рабочие места, и вторая глобальная проблема - **Отсутствие работы**.

3) **Результатом этой политики - Просто отсутствие перспектив, когда население голосует ногами...**

Даже Новый учебный год не вернул людей в Украину. Каждую неделю Украину покидает (бегство) 100-150 тыс наших граждан и общее количество граждан вне Украины уже достугло 7 млн человек. И это еще мужчин не пускают. Думаю так бы было было бы все 9 млн человек. Ибо как раз мужчинам найти работу в Европе проще чем женщинам.

4) Ну и логично в этом всем контексте экономической политике выглядят видения наших граждан на возврат домой. В ближайшее время это планируют сделать всего 10% ... И растет количество граждан которые не планируют возвращаться никогда.

Поэтому тут вырисовываются 3 сценария после войны:

1) ***Серая зона Украина*** без перспектив и отъездом еще большего количества граждан

2) ***Революция*** после войны

3) ***Резкая смена экономической политики*** с угнетающей на стимулирующую.

Пока по этим сценариям у меня распределение шансов. 50-30-20%

***

№ 640.

Рассвет и Закат «Коммерческого Государства»

Владислав Иноземцев о том, почему путинская Россия ближе к корпорации, чем государству

Владислав Иноземцев

2021-05-11

Россия живет при Путине уже двадцать второй год — и имеет все шансы прожить еще долго.

Созданная президентом и его соратниками/подельниками система называлась экспертами по-разному:

> — от управляемой демократии и гибридной системы до авторитарного и даже фашистского режима.

Однако все эти определения не отражают важнейших черт сложившегося в России ***социально-экономического строя***, который выглядит настолько нетипичным, что требует совершенно особого терминологического подхода.

Обычно исследователи подходят к современной России как к государству, которое в отдельных аспектах своего функционирования отклоняется от некоей нормы.

Недавняя книга автора этого текста критикует такой подход.

Путинская система в какой-то мере вообще не является государством в традиционном смысле этого слова.

> 1) У нее ***нет четкой идеологии***;
>
> 2) она претендует на ***размытость и неопределенность границ***;
>
> 3) она, что особенно важно, ***не проводит разделения частного и государственного***, трактуя и то и другое совершенно произвольно;
>
> 4) наконец, она ***враждебна правовой культуре как таковой***, поскольку постоянно меняет правила и принимает размытые законы, жертвой которых может стать каждый ее подданный в любой момент времени.

Природа этого странного режима определяется *основной целью* его *бенефициаров*:

> **— личным обогащением.**

Путин не был первооткрывателем новой системы:

> **— в той или иной мере она существует и за пределами России — в современных *Казахстане*, *Таджикистане*, *Азербайджане* или *Туркменистане*.**

Однако

— важным *отличием* России от этих стран является относительно *формализованный характер режима*, не имеющего семейного или кланового центра.

Стратегия личного обогащения предполагает полную коммерциализацию власти и отношение к публичным должностям как

к активу, обладающему своей ценой.

Отношения «благодарности» за те или иные карьерные продвижения выступают фундаментальной «скрепой» между элементами властных структур, а сама система власти действует в первую очередь как механизм извлечения дохода.

Важнейшим моментом является невозможность назвать этот доход коррупционным:

— бенефициары системы извлекают его не в результате нарушения ими каких-то кодифицированных норм, а вполне в рамках установленных правил и законов.

Бизнес, в который вовлечены чиновники, их родственники и партнеры, является тем, для обеспечения чего и существует государственный аппарат:

— ***последний должен обеспечивать собирание денег в бюджет***, который, отчасти а) **присваивается** бенефициарами системы, отчасти б) используется для удовлетворения **минимальных потребностей населения**, и в очень небольшой мере в) тратится на цели **поддержания материальной и социальной инфраструктуры** в работающем состоянии.

Первая цель остается основной, две вторые — побочными:

— сколь бы ни увеличивались бюджетные доходы, в стране не строится больше дорог, не достигаются новые успехи в технологической сфере, да и основные социальные пособия в реальном измерении не растут уже второе десятилетие.

Это и есть «коммерческое государство».

Его нельзя охарактеризовать как *«захваченное государство»*,

— так как, в последнем случае обычно фигурирует государство, реальная власть в котором захвачена формально не обладающими политическими полномочиями олигархами или мафиози.

В российском случае этого нет:

— страной владеют те, кто легитимно избран или назначен на свои посты в рамках определенной законом процедуры.

Коммерческое государство **обладает формальными признаками государства (разделением властей, налоговой и судебной системами, армией, внешней политикой и т. д.), но *на деле представляет собой бизнес-структуру, имитирующую государственный порядок*.**

Эта имитация определяет его сильную и слабую стороны.

А. Сильной стороной является то, что,

— обладая формальными признаками государства, российское коммерческое предприятие Путина и Ко имеет огромные возможности, которых нет ни у одной корпорации или мафиозной структуры.

Оно может создавать легальные вооруженные формирования, угрожать соседям, выступать стороной международных соглашений, осуществлять суверенные заимствования и денежную эмиссию, устанавливать и собирать налоги, выдавать (и продавать) гражданство, обеспечивать дипломатический иммунитет своим лоялистам и многое другое.

Оно паразитирует на национальной экономике,

обеспечивает превращение общественных активов и средств в частные, а также создает инструменты поддержания того состояния, в котором все это является возможным.

Оно запугивает остальной мир или его отдельные части своим агрессивным и непредсказуемым поведением, но

при этом не имеет ни четкой *программы* внешней экспансии, ни ожиданий возможных выгод от таковой.

Скорее внешняя политика подобного образования сводится к

— дезорганизации как можно большего числа иных политических структур при сохранении стабильности внутри собственных границ.

Воспринимаясь в мире и внутри страны именно как классическое государство, а не как огромная корпорация, путинская Россия обладает особыми возможностями прежде всего потому, что она имеет в арсенале своих средств влияния орудия, недоступные руководителям большинства цивилизованных государств:

1) фактически частные армии;

2) безграничные финансовые средства, используемые в том числе для подкупа и коррупции;

3) возможность раздавать гражданство и предоставлять убежища своим сторонникам и адептам и т. д.

У сегодняшней власти практически нет никаких табу — и именно поэтому диалог с подобной системой исключительно сложен:

цивилизованные страны цепенеют, когда сталкиваются с «партнером»,

1) не желающим знать о законе и праве;

2) демонстративно отрицающем грань между правдой и ложью;

3) принципиально дающим понять, что он может купить все и вся даже в случае, когда традиционно понимаемая политическая целесообразность не предполагает такого решения.

Иллюзия государственности — важнейший актив Путина и его ближнего круга.

Именно поэтому самое любимое ими слово — «суверенитет», а самое сакральное действие — его защита или утверждение.

В мире, где права граждан уже считаются первичными по отношению к правам государств, на такой подход не находится адекватного ответа.

Б. Слабой стороной такой системы является исключительная внутренняя неэффективность «коммерческого государства».

Его бенефициары, поддерживающие иллюзию своих действий в качестве «нормальных» государственных деятелей, не могут открыто действовать как собственники де-факто приватизированной ими страны.

В отличие, например, от нефтяных монархий, где члены королевских семей входят в круг богатейших людей мира, порой называя себя президентами и премьер-министрами,

Путин и его окружение не имеют такой возможности, декларируя доходы в несколько миллионов рублей в год (хотя среди российских политиков в последнее время появляются и исключения).

Поэтому, действующая система требует для своего функционирования невероятных трансакционных издержек:

— для того, чтобы чиновники могли получить деньги из бюджета, считающиеся ими своими, приходится предпринимать действия или инициировать проекты, стоимость которых в разы превышает те суммы, которые в итоге должны оказаться в нужных карманах.

По мере того как система развивается, проекты становятся все более экзотическими (сейчас, например, заговорили даже о Трансполярной магистрали), цена их — все более высокой, а доля средств, доходящая до реальных исполнителей содержательной работы, — все меньшей.

При этом

верхушка осознает, что она не имеет гарантированного средства обеспечения наследования накопленных состояний,

что порождает как бы «второй круг движения средств»:

— после их зарабатывания требуется обеление, и тут трансакционные издержки тоже весьма значительны.

В результате,

основная проблема «коммерческого государства» воплощается не в том, что ворується много денег (это как раз его цель), а в том, что для сохранения минимальных приличий в разы большие средства расходуются бессмысленно.

Это вызывает постоянный рост издержек функционирования системы без повышающегося результата.

Дополнительную проблему создает и сама организация бюрократии,

которая обходится ее хозяевам все дороже — как формально, так и неформально, причем развернуть данный тренд невозможно.

В «обычном» государстве ответом на такие процессы стала бы борьба с коррупцией, но в нашем случае она не дает результата:

чем опаснее становится государственная служба, тем более высокие «премии за риск» закладываются теми, кто готов участвовать в игре.

В результате

арест одного вороватого чиновника с очередным миллиардом рублей в коробках из-под обуви и коллекцией часов оборачивается ростом аппетитов тысяч других, суммарно значительно превосходящих изъятые в доход государства средства их не очень удачливого коллеги.

В последние годы экономический рост в России остановился не столько из-за неустойчивых цен на нефть и западных санкций, сколько из-за того, что «ведро», которым «черпаются» бюджетные средства, стало уж слишком «дырявым».

Коммерческое государство достигло в своем развитии того состояния, в котором любые дополнительные средства, которые могут быть извлечены из национальной экономики, уходят его непосредственным бенефициарам.

Стремление уберечь какую-то их часть от быстрого разграбления ведет к формированию финансовых резервов,

> которые в такой ситуации выглядят совершенно нелишними, **но отвлечение средств в которые еще больше замедляет развитие страны и общества**.

Само по себе появление совершенно нового типа государства (а точнее было бы, наверное, сказать — ***квазигосударства***) **является одной из самых оригинальных новаций в международной политике XXI века.**

Российский пример показывает, что

> по сути коммерческая компания способна приватизировать государственные институты и выхолостить их полностью — настолько, что «государственнических» мотивов в действиях управляющих ими политиков практически не остается.

Стремление к максимальному обогащению выступает эффективным средством консолидации группы бенефициаров режима, ее расширения и обеспечения привлекательности членства в данной группе — причем последняя обеспечивает лояльность «винтиков» и высокую управляемость всей системы.

Отсутствие любых ограничений — как морального, так и материального свойства — делает коммерческое государство своего рода «волком в овечьей шкуре, проникшем в мирную отару»:

> **противостоять ему овцы практически не способны**, так как не понимают, насколько могут меняться претензии партнера и используемые им приемы по ходу игры (не зря политические аналитики, обслуживающие этот режим, все последние годы активнее всего обсуждают концепт «мира без правил»).

В то же время в основе данной системы лежит жадность

> — которая, как занимающий любое предоставленное ему пространство газ (причем не обязательно метан), — не предполагает никакого естественного предела.

Начав с относительно немногого, собственники коммерческого государства довольно быстро переходят к присвоению любых доходов, генерируемых системой, практически фиксируя долю, которой они готовы делиться с подданными — и после некоторого периода балансирования в таком состоянии неизбежно начинают безудержное наступление на права

последних, осознанно ухудшая условия их существования (в России это проявилось во второй половине 2010-х гг. и хорошо видно на примере «оптимизации» медицины и повышения пенсионного возраста).

В перспективе подобное «урезание довольствия» не принадлежащих к правящей группе граждан будет только нарастать.

Коммерческое государство не может быть эффективно разрушено ни извне, ни снаружи.

1) Оно осторожно во внутренней политике и постоянно выделяет достаточное количество денег и ресурсов для борьбы с оппозицией;

2) создает условия для выдавливания из страны несогласных и замещения их лоялистами из сопредельных стран;

3) формирует информационную инфраструктуру слежки и террора.

При этом,

оно достаточно авантюристично и агрессивно во внешней политике для того, чтобы западные страны готовы были ему жестко противостоять — куда с большей вероятностью на каком-то этапе будет достигнуто соглашение о «красных линиях», в пределах которых ему будет дозволено делать практически все, что угодно.

Однако,

коммерческое государство несостоятельно в более долгой перспективе:

1) оно способно поглотить без остатка и без позитивных последствий для общества любой объем ресурсов;

2) оно принципиально не ориентировано на модернизацию и развитие;

3) оно безостановочно увеличивает круг «кормящихся» и потому может существовать только до тех пор, пока «приватизированная» страна генерирует приемлемые для элиты доходы (при этом нужно иметь в виду, что уровень «приемлемости» также постоянно растет).

В отличие от западных экономик, которые, «оседлав» новейшую технологическую волну, вошли в мир «неограниченного богатства» (как из-за изменения специфики воспроизводственного процесса, так и в результате новой инженерии финансовой системы),

— коммерческое государство само закрыло себе путь такого революционного перехода.

У него остаются сегодня только истощающиеся (и становящиеся в глобальном масштабе все менее востребованными) природные ресурсы и уверенно беднеющий народ.

Со временем ожидания самой правящей элиты придут в непримиримое противоречие с возможностями страны — и тогда неизбежно наступит пора перемен.

Судьба российского коммерческого государства решается и решится не в окопах Донбасса, кабинетах Вашингтона и Брюсселя, и даже не на площадях российских мегаполисов.

Она будет определена успехами декарбонизации, новыми возможностями глобальных финансов, миром, открывающим лучшие возможности для талантливых россиян.

Сложившийся в России режим нельзя разрушить — его можно только пережить.

https://ridl.io/ru/rassvet-i-zakat-kommercheskogo-gosudarstva/

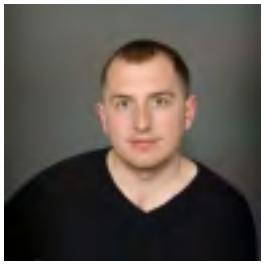
***

№ 641.

Як ЗСУ вдалося так блискавично прорвати оборону росіян. Розбір великого контрнаступу України на Харківщині

2022-09-12

Володимир Даценко

Російське командування зробило цілу низку помилок, що дало змогу українській армії провести унікальний за своєю швидкістю та потужністю контрнаступ.

Як будуть далі розвиватися події на фронті

6 червня 1944 року союзні війська провели одну з найяскравіших операцій із висадки військ на територію окупованої Франції. Саме ця операція відкрила західний фронт у Другій світовій війні. Після цього доля нацистської Німеччини була вирішена. Вже через три місяці німецькі війська були затиснуті між двох фронтів, і лише неготовність Гітлера капітулювати змушувала продовжувати війну ще пів року.

Операція висадки союзних військ отримала назву ***Overlord***. Вона потребувала блискавичного планування й реалізації. На той момент Німеччина створила укріплену берегову лінію. Для її прориву були задіяні авіація, повітряний десант, морський десант і прикриття з моря військовими кораблями. Удар мав бути блискавичним і неочікуваним для ворога.

Підготувати масштабну атакувальну операцію із залученням десятків різних підрозділів, які діють як єдиний механізм, і зберегти всі ці приготування в секреті від ворога – прояв вищої військової майстерності.

Минуло майже 80 років, і Збройні Сили України продемонстрували не гіршу якість планування, раптовість і ефективність.

Поки що зарано оцінювати результати цієї атаки, але однозначно вона змінить темп і стратегію цієї війни.

1. Передумови для контрнаступу ЗСУ

На початку битви за Донбас ізюмський напрямок вважався ледь не головною загрозою для ***Слов'янська–Краматорська***. Там знаходилося найбільше угрупування російських військ, яке оцінювали в 35–40 БТГ.

Тоді ще Росія планувала здійснити прорив із запорізького й харківського фронтів назустріч один одному і взяти в оточення українські сили на Донеччині.

Але ворог зазнав поразки під час наступу під Барвінковим, бої за Довгеньке були важкими й тривалими. Не вийшло й наступу із запорізького фронту. Російські плани масштабного оточення згорнулися.

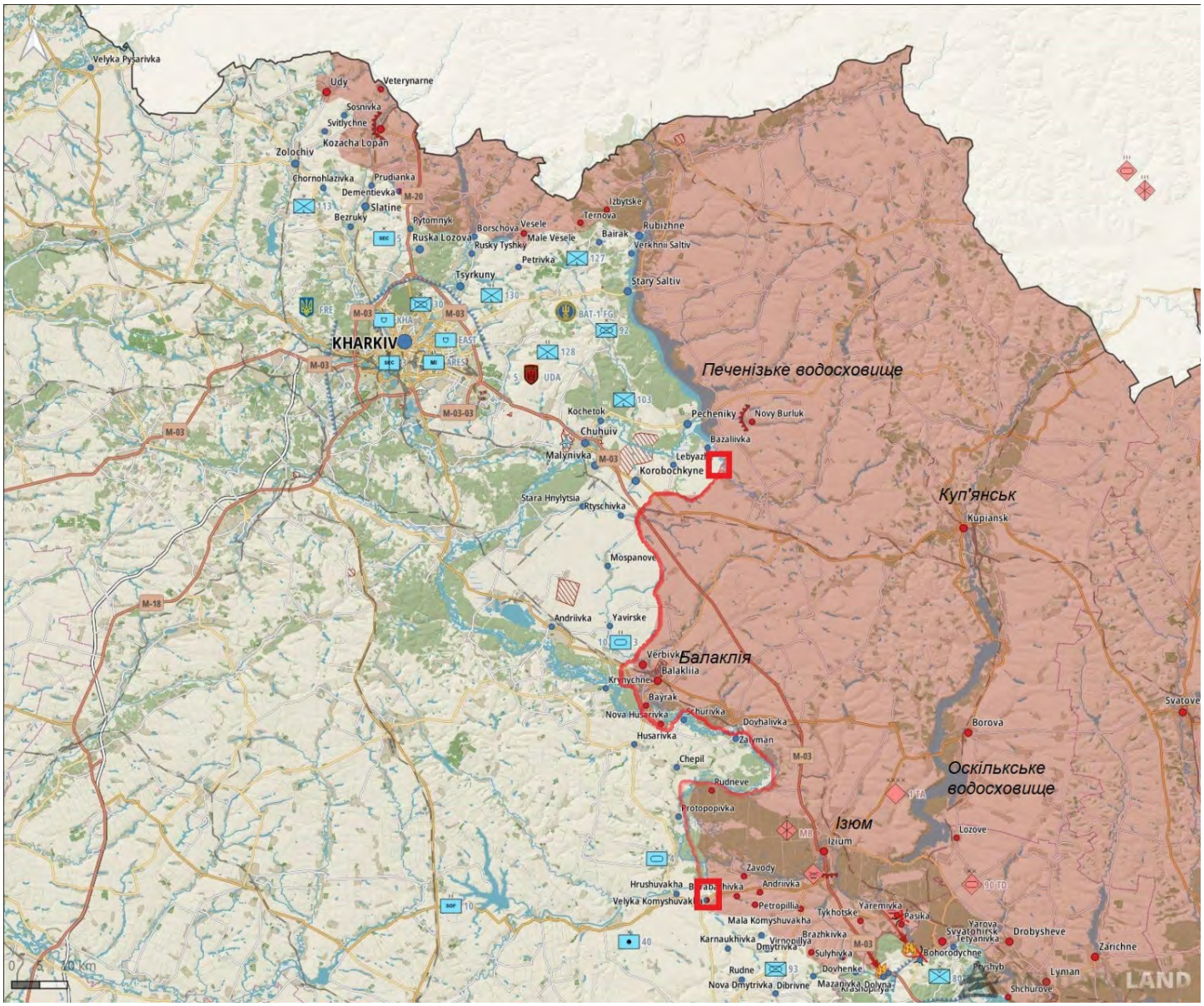
Після витіснення ворожих сил на північ від Харкова зникла й загроза його оточення. Отже, напрямок удару на Чугуїв також перестав бути цікавим для росіян. Ізюм усе ще сприймався як потенційна загроза Слов'янську, але для окупантів він перестав бути першочерговим напрямком для зосередження сил.

Далі російське військове командування зробило цілу серію помилок, які стали підґрунтям для майбутньої атаки.

Через недостатню кількість сил на інших фронтах ізюмське угрупування почали використовувати як «донора» для інших напрямків. Зокрема, для атаки на Попасну, Лиман і Лисичанськ.

Велика концентрація військ поступово «танула», але Росія це проґавила і не зробила нічого, аби укріпити цей напрямок фронту.

На відміну від Херсону, де росіяни зрозуміли, що в них не вистачає ресурсів для наступу і треба будувати оборону, тут ворог просто «забув» про майже 200 км лінії фронту, з яких вивів більшість своїх сил. Та й ті сили, які залишили на цьому напрямку, були зосереджені на південь від Ізюму. Адже до останнього росіяни намагалися наступати на Слов'янськ, виконуючи накази командування.

Всі поповнення і нові резерви російське командування направляло в першу чергу для наступу на Донбасі. А після тривалих анонсів контратаки на Херсонщині – також на південний напрямок.

Але ділянка фронту на північ від Ізюму і до самого Печенізького водосховища мало цікавила росіян.

Очевидно,

> Росія сподівалася, що якщо ЗСУ й атакують у цьому напрямку, то невеликими силами, так як це було на північ від Харкова. Тоді цей наступ можна буде швидко зупинити перекиданням сил з інших ділянок фронту.

Куп'янськ, здавалося, в глибокому тилу на відстані 50 км від лінії фронту, і тому оборону цього міста ніхто не готував.

Інших важливих міст для Росії тут просто немає. Та й інтенсивність військових дій на цьому напрямку була мінімальною. В щоденних зведеннях ми навряд чи згадаємо випадки, коли раніше згадувалася ***Балаклія***, ***Шевченкове***, ***Чкалове***.

ЗСУ блискавично скористалися цією *ахіллесовою п'ятою*.

2. План ЗСУ

Розробити стратегічний план, який передбачає залучення великої кількості різних підрозділів, і при цьому зберегти все це приготування в таємниці для ворога – це унікальна задача.

Російське вторгнення в лютому обернулося провалом саме тому, що російські генерали не змогли реалізувати всі необхідні умови для наступу:

> 1) узгодження дій різних родів військ, 2) вчасне забезпечення паливом і боєприпасами, 3) захист логістичних маршрутів, 4) прикриття ППО й артилерією підрозділів на вістрі атаки.

Це призвело до *найбільшого розгрому російських військ* із часів Другої світової війни.

ЗСУ створили схожий за задумом план, але реалізували його бездоганно.

В перший день українські війська *прорвали лінію оборони*, а далі

> 1) мобільні групи проникли вглиб території, перерізаючи шляхи постачання між нечисельними підрозділами російських сил, які базувалися в окупованих населених пунктах.
>
> 2) За мобільними групами йшли важкі сили другої хвилі атаки, які приймали безпосередній бій і подавляли сили ворога.
>
> 3) Весь цей наступ супроводжувався чисельними ударами української артилерії по колонах, які йшли на допомогу або, навпаки, втікали.

Принаймні так описують український наступ російські «воєнкори», які вперше з початку війни почали говорити про провал військової стратегії РФ.

Генштаб ЗСУ поки що ніяк не коментує контратаку на Харківщині, але, очевидно, згодом ми дізнаємося багато яскравих і неймовірно важливих подій, які розгортаються прямо зараз.

3. Хаос у російських лавах

Перші години та дні атаки були найважливішими.

Адже необхідно було

> 1) прорвати лінію оборони, 2) зайти в тил окупованої території й 3) забезпечити підтримку атаки.

Оскільки ЗСУ використали складну тактику, коли одні підрозділи прориваються вглиб території та блокують ворога, а інші наносять потужний удар, росіяни були дезорієнтовані.

> Почали з'являтися повідомлення про те, що українські сили визволяють один населений пункт за іншим. Розуміючи ризик бути оточеними, росіяни почали неузгоджений відступ, який швидко переріс у панічну втечу.

Будь-які спроби перекинути резерви й підкріплення виявилися марними, адже українські сили йшли на крок попереду планів Кремля.

> Підкріплення часто потрапляло під артилерійський вогонь, адже й українська розвідка також на крок випереджала російську.

Російське командування опинилося в ситуації, коли побудувати нову лінію оборони не виходить, бо яку б лінію вони не обирали, ЗСУ опинялися за нею ще до моменту формування підрозділів.

Логічними для Росії були б перекидання сил до Куп'янська, Борової й Осколу та побудова нової лінії захисту вздовж Оскільського водосховища.

Але росіяни не встигли це зробити.

> Наскільки відомо на цей момент, Україна прорвалася далі на лівий берег водосховища.

10 000 солдат, які розміщувалися в районі Ізюму, довелося екстрено відводити в тил під загрозою повного оточення. Тікаючи, ворог залишив десятки одиниць бронетехніки й потужні склади боєприпасів.

Такої кількості трофеїв ЗСУ не бачили з березня.

4. Що намагатиметься зробити Росія

Для ворога найважливіше стабілізувати фронт.

Навіть не настільки важливо, де.

Головне

– просування має зупинитись, адже саме неймовірні темпи просування ЗСУ і є джерелом цієї паніки.

Вже є повідомлення про те, що російські війська починають тікати навіть із віддалених населених пунктів, таких як ***Сватове***. Ризик опинитися в оточенні надто великий, а російські солдати знають, що рятувати їх ніхто не прийде.

Росіяни намагатимуться відтіснити українські сили до ***Осколу***, аби не допустити просування за лінію адмінкордону Луганської області.

Адже відступ із ***Кремінної***, ***Рубіжного*** й потенційно ***Лисичанська–Сєвєродонецька*** стане фатальним військовим фіаско.

Якщо за ***Балаклію*** й ***Куп'янськ*** особливих боїв не було, то під час багатомісячного штурму цих міст загинули тисячі росіян.

Воювати кілька місяців, покласти життя тисяч солдат, щоб втратити ці населені пункти за лічені дні – така перспектива знищить мотивацію більшості російських солдат. Тисячі смертей у боях за ці міста виявляться нічого не вартими.

Чи вдасться ворогу побудувати лінію оборони, ми побачимо протягом найближчих днів.

5. Які цілі українського контрнаступу

По-перше,

це стратегічна ціль – змінити хід війни.

До моменту контрнаступу на Харківщині ситуація на фронті виглядала наступним чином:

українські війська переважали за чисельністю, російські – за кількістю зброї та боєприпасів.

Але,

російське командування найменше берегло *найдефіцитніший для себе ресурс* – солдат.

Воно спалювало цей ресурс у постійних і часто безглуздих атаках на укріплені українські позиції.

Якщо

— **на початку війни Росія мала 190 000 солдат** на кордонах з Україною і декілька десятків тисяч резерву в підрозділах, які не були залучені до вторгнення (Північ, Далекий Схід, частково Кавказ).

То

— **на кінець літа вся боєздатна армія Росії оцінювалася в близько 100 000 військових**.

Навіть за умови великої кількості важкого озброєння й насиченості артилерією росіянам бракувало живої сили, аби закривати всю лінію фронту.

Саме тому для цього часто використовували мобілізованих з ОРДЛО та сили Росгвардії.

Росія почала перекидати війська туди-сюди, намагаючись посилити той чи інший напрямок.

Успішний контрнаступ України може вибити значні сили ворога з боєздатного стану.

Ті підрозділи, які відступають, потребуватимуть відновлення й поповнення. Тобто у Росії стане ще менше ресурсу живої сили. А значить, ворог поступово втратить можливість наступати, і війна перейде в інший режим. Тепер уже ЗСУ буде наступати, а російська армія оборонятися.

Не варто очікувати, що наш контрнаступ завжди і всюди буде легким. Це *демонструє Херсонщина*, де з укріплених позицій ворога вибити не так просто. Хоч він має значні логістичні проблеми з переправою на правий берег Дніпра.

Але

1) **втрата Херсона тепер для росіян буде ще більш драматичною.**

2) **Це буде поразка фактично на половині лінії фронту**.

Окрім цього

— росіяни почали істерично боятися атак на інших напрямках.

Російські телеграм-канали переповненні панічною інформацію про те, що вже готується наступна атака ЗСУ, і є багато різних версій, де саме: то на вугледарському напрямку, то від Гуляйполя, то прямо на Донецьк.

По-друге,

ЗСУ досягли важливої військової цілі – ліквідували загрозу атаки на Слов'янськ із півночі.

Ізюмське угрупування втекло, і, найімовірніше, ворог не повернеться на ці позиції.

Відповідно, лінія фронту значно відсунеться від Слов'янська й Краматорська.

Тепер істотна загроза вільній частині Донеччини є лише з боку Бахмута–Донецька. А це значно спрощує оборону.

По-третє,

в цієї атаки є політичні цілі. Довести партнерам, що військова допомога діє і що Україна здатна перемагати Путіна на полі бою.

Нещодавно стало відомо, що президент ***Байден*** *рекомендував* ***Зеленському*** повернутися до перемовин із Росією.

Очевидно, що

перспектива важкої статичної війни в умовах енергетичної кризи лякає західних партнерів.

Свої пропозиції стати «посланцем миру» уже почали *висловлювати* деякі європейські політики.

Набуває все більшої популярності ідея, що

«війна на довгі роки нікому не потрібна і нічого не вирішить».

Буквально за кілька днів до контрнаступу на Харківщині популярний американський телеведучий каналу FOX NEWS Такер ***Карлсон*** *заявляв*, що Путін переможе у війні і Україна не має жодних шансів.

Десятки й тисячі інших адептів примирення і територіальних поступок, ті, хто розповідав про передану Україні зброю, яка може опинитися в Сирії, тепер змушені замовкнути.

Захід більше не казатиме Україні, що Росію неможливо перемогти.

***

№ 642.

За Україною майбутнє

Війна між демократією та нігілізмом

ТІМОТІ СНАЙДЕР

2022–09-12

Росія, застаріла тиранія, прагне знищити Україну, зухвалу демократію.

Перемога України підтвердить принцип самоврядування, дозволить продовжити інтеграцію Європи та дасть можливість людям доброї волі повернутися з новими силами до інших глобальних викликів.

Перемога Росії, навпаки, продовжить політику геноциду в Україні, підпорядкує європейців і зробить будь-яке бачення геополітичного Європейського Союзу застарілим.

Якщо Росія продовжить свою незаконну блокаду Чорного моря, вона може виморити голодом африканців і азіатів, які залежать від українського зерна, що спровокує тривалу міжнародну кризу, яка практично зробить неможливою боротьбу із загальними загрозами, такими як зміна клімату.

Перемога Росії зміцнить фашистів та інших тиранів, а також нігілістів, які бачать у політиці не що інше, як видовище, створене олігархами, щоб відволікти простих громадян від руйнування світу. Іншими словами, ця війна

спрямована на встановлення принципів для двадцять першого століття. Йдеться про політику масової смерті та про сенс життя в політиці. А також про можливість демократичного майбутнього.

Дискусії про демократію часто починаються із стародавніх міст-держав Греції.

Згідно з афінською легендою про походження, божества Посейдон і Афіна підносили дари громадянам, щоб отримати статус покровителя. Посейдон, бог моря, вдарив об землю своїм тризубом, змусивши землю затремтіти і виплеснути солону воду. Він пропонував афінянам силу моря і силу у війні, але вони зблідли від смаку розсолу. Тоді Афіна посадила насіння оливи, яке проросло в оливкове дерево, яке пропонувало тінь для роздумів, оливки для їжі та олію для її приготування. Дар Афіни вважався вищим, і місто взяло її ім'я та заступництво.

Грецька легенда пропонує бачення демократії як спокою, життя вдумливих роздумів і споживання.

Проте Афінам доводилося вигравати війни, щоб вижити.

Найвідоміший захист демократії, - а саме надгробна промова Перікла, - розповідає про гармонію ризику та свободи. У Посейдона була власна думка про війну: іноді тризуб потрібно збити. Він також наводив аргументи на користь взаємозалежності. Процвітання, а часом і виживання, залежить від морської торгівлі. Зрештою, як таке маленьке місто-держава, як Афіни, могло дозволити собі присвятити свій обмежений ґрунт оливкам? Стародавні афіняни харчувалися зерном, яке привозили з північного узбережжя Чорного моря, вирощеного на чорноземі території сучасної південної України. Поряд з євреями, греки є найдавнішими безперервними мешканцями України. Маріуполь був їхнім містом, поки росіяни його не зруйнували. Південний район Херсонщини, де зараз ведуться бойові дії, носить грецьку назву, запозичену від грецького міста. У квітні українці потопили російський флагман «Москва» ракетами «Нептун», а «Нептун» — це римська назва «Посейдона».

Як сталося, що державним символом України є тризуб?

Його можна знайти серед пам'яток держави, яку вікінги заснували в Києві близько тисячі років тому. Після прийняття християнства від Візантії, грекомовної Східної Римської імперії, київські правителі встановили світське право. Економіка перейшла від рабства до сільського господарства, оскільки люди стали об'єктом оподаткування, а не захоплення. У наступні століття, після падіння Київської держави, українські селяни були закріпачені

поляками, а потім – росіянами. Коли українські лідери заснували республіку в 1918 році, вони відродили тризуб як національний символ. Незалежність означала не лише свободу від рабства, але й свободу використовувати землю на свій розсуд. Проте Українська Народна Республіка проіснувала недовго. Як і кілька інших молодих республік, створених після розпаду Російської імперії в 1917 році, вона була знищена більшовиками, а її землі були включені до складу Радянського Союзу. Прагнучи контролювати родючий ґрунт України, Йосип Сталін викликав штучний голод, який убив близько чотирьох мільйонів жителів Радянської України в 1932-1933 роках. Також багато українців були заслані в радянські концентраційні табори, відомі як ГУЛАГи. Коли нацистська Німеччина напала на Радянський Союз, метою Адольфа Гітлера був контроль над українським сільським господарством. Серед цивільних жертв знову було багато українців — цього разу вони вже були жертвами німецьких окупантів і червоноармійців, які перемогли німців. Після Другої світової війни Радянська Україна все ж зазнала повільного процесу русифікації, під час якого її культура деградувала.

Коли в 1991 році Радянський Союз закінчився, українці знову вхопилися за тризуб як за національний символ. За три десятиліття, що минули відтоді, Україна рухалася, невпинно, але безпомилково, у напрямку функціональної демократії. Покоління, яке зараз керує країною, знає радянську та дорадянську історію, але розуміє самоврядування як само собою зрозуміле.

У той час, коли демократія в усьому світі занепадає, а в Сполучених Штатах знаходиться під загрозою,

український опір російській агресії є дивовижним для багатьох підтвердженням віри в принципи демократії та її майбутнє.

У цьому сенсі Україна є викликом тим людям на Заході, які забули етичні основи демократії і тим самим, свідомо чи мимоволі, поступилися полем олігархії та імперії вдома та за кордоном.

Український опір є бажаним і потрібним викликом.

1. ТЕСТ НА УМИРОТВОРЕННЯ

Історія демократії XX століття є нагадуванням про те, що відбувається, коли цей виклик не вирішено.

Схоже, як було після 1991 року, період після 1918 року ознаменувався піднесенням і падінням демократії. Сьогодні переломним моментом так чи інакше є Україна, тоді як у міжвоєнній Європі це була Чехословаччина.

> Як і Україна у 2022 році, Чехословаччина у 1938 році була недосконалою багатомовною республікою у складному сусідстві. У 1938 і 1939 роках, після того, як європейські держави вирішили заспокоїти нацистську Німеччину в Мюнхені, гітлерівський режим придушив чехословацьку демократію шляхом залякування, безчинного вторгнення, поділу та анексії.

Те, що насправді сталося в Чехословаччині, було схоже на те, що Росія, здається, планувала щодо України. Риторика Путіна нагадує риторику Гітлера аж до плагіату: обидва стверджували, що сусідня демократія є певною мірою тиранічною, обидва апелювали до уявних порушень прав меншин як причини для вторгнення, обидва стверджували, що сусідньої нації насправді не існує, а її держава нелегітимна.

У 1938 році Чехословаччина мала пристойні збройні сили, найкращу збройову промисловість у Європі та природний захист, покращений укріпленнями. Нацистська Німеччина, можливо, не перемогла Чехословаччину у відкритій війні і точно не зробила б це так швидко і легко.

> Проте союзники Чехословаччини покинули її, а її лідери доленосно обрали еміграцію, а не опір. Поразка була, у вирішальному сенсі, моральною. І це уможливило фізичну трансформацію континенту війною, створивши деякі передумови для Голокосту європейських євреїв.

Війна в Україні є перевіркою того, чи може тиранія, яка претендує на демократію, перемогти.

До того часу, коли Німеччина напала на Польщу у вересні 1939 року, Чехословаччини вже не існувало, а її території та ресурси були перерозподілені відповідно до німецьких переваг. Тепер Німеччина мала довший кордон із Польщею, більше населення, чехословацькі танки та десятки тисяч словацьких солдатів. У Гітлера також був потужний союзник у Радянському Союзі, який долучився до знищення Польщі після вторгнення зі сходу. Під час вторгнення Німеччини у Францію та інші країни в 1940 році та під час битви за Британію трохи згодом того ж року німецькі транспортні засоби заправлялися радянською нафтою, а німецькі солдати користувалися радянським зерном – майже все воно було видобуте з України.

Ця послідовність подій почалася з легкого поглинання Німеччиною Чехословаччини.

Друга світова війна, принаймні в тому вигляді, в якому вона була, була б неможливою, якби чехословаки дали відсіч.

Ніхто не може знати, що сталося б, якби німці загрузли в Богемії в 1938 році. Але ми можемо бути впевнені, що Гітлер не мав би почуття непереборного імпульсу, який здобув йому союзників і налякав його ворогів. Напевно, радянському керівництву було б важче виправдати союз. Гітлер не зміг би використати чехословацьку зброю у своєму наступі на Польщу, який би почався пізніше, якщо взагалі почався б. Сполучене Королівство і Франція мали б більше часу, щоб підготуватися до війни і, можливо, допомогти Польщі. До 1938 року Європа виходила з Великої депресії, яка була основною силою, що спонукала людей до політичних крайнощів. Якби Гітлер отримав по носі ще під час своєї першої кампанії, привабливість ультраправих могла б впасти.

2. ПОСТМОДЕРНІ ТИРАНИ

На відміну від чехословацьких лідерів, українські лідери вирішили боротися і були підтримані, принаймні певною мірою, іншими демократіями.

Чинячи опір, українці запобігли низці дуже темних сценаріїв і виграли європейським та північноамериканським демократіям дорогоцінний час на роздуми та підготовку.

Повну значимість українського опору 2022 року, як і замирення 1938 року, можна збагнути, лише якщо взяти до уваги майбутнє, яке воно відкриває або закриває. А для цього потрібне минуле, щоб зрозуміти сьогодення.

Класичне поняття тиранії та сучасна концепція фашизму допомагають зрозуміти режим Путіна, але жодного з них недостатньо.

Основні недоліки тираній є загальними й давно відомими, наприклад, зафіксованими Платоном у його «Республіці».

> Тирани опираються добрим порадам, стають одержимими, коли старіють і хворіють, і бажають залишити невмирущу спадщину.

Все це, безумовно, видно з рішення Путіна вторгнутися в Україну.

Фашизм, - специфічна форма тиранії, - також допомагає пояснити сучасну Росію, яка характеризується культом особи, де-факто єдиною партією, масовою пропагандою, перевагою волі над розумом і політикою «ми проти них».

> Оскільки фашизм ставить насильство над розумом, його можна перемогти лише силою. Фашизм був досить популярним — і не лише у фашистських країнах — до кінця Другої світової війни.

Він був дискредитований лише тому, що Німеччина та Італія програли війну.

Росія, хоч і фашистська вгорі, але не наскрізь фашистська.

У центрі режиму Путіна лежить специфічна порожнеча.

Це порожнеча в очах російських чиновників на фотографіях, коли вони дивляться в порожню середню відстань – звичка, що, на їхню думку, проектує чоловічу незворушність.

Режим Путіна функціонує не шляхом мобілізації суспільства за допомогою єдиного великого бачення, як це робили фашистські Німеччина та Італія, а

— шляхом демобілізації окремих людей, запевняючи їх у тому, що немає певності та інституцій, яким можна довіряти.

Ця звичка демобілізації була проблемою для російських лідерів під час війни в Україні, оскільки вони виховували своїх громадян дивитися телевізор, а не брати до рук зброю.

Незважаючи на це, нігілізм, який лежить в основі демобілізації, становить пряму загрозу демократії.

Режим Путіна є імперіалістичним та олігархічним, існування якого залежить від пропаганди, яка стверджує, що весь світ завжди такий.

У той час як підтримка Росією фашизму, білого націоналізму та хаосу приносить їй певного роду прихильників, її бездонний нігілізм – це те, що приваблює громадян демократичних країн, які не знають, де знайти етичні орієнтири, яких навчили, і що демократія – це природний наслідок капіталізму або що всі думки однаково дійсні.

Дар російських пропагандистів полягав у тому, щоб розбирати речі, зчищати шари, поки не залишиться нічого, крім сліз інших і власного цинічного сміху.

Росія виграла пропагандистську війну, коли востаннє вторглася в Україну в 2014 році, націлившись на вразливих європейців і американців у соціальних мережах, розповідаючи про українців як про нацистів, євреїв, феміністок і геїв.

Але відтоді багато чого змінилося: до влади прийшло покоління молодих українців, які спілкуються краще, ніж старші росіяни в Кремлі.

Захист путінського режиму запропонували люди, які діють як літературні критики, які постійно лукавлять. Український опір, втіленням якого є

президент Володимир Зеленський, був більше схожий на літературу: пильна увага до мистецтва, безперечно, але з метою артикуляції цінностей. Якщо все, що у вас є, це літературна критика, ви визнаєте, що все тане в повітрі, і визнаєте цінності, які роблять можливою демократичну політику. Але коли людина має літературу, то відчуває певну солідність і має відчуття, що втілювати цінності цікавіше й сміливіше, ніж відкидати чи кепкувати над ними.

3. ТИРАНИ ОПИРАЮТЬСЯ ДОБРИМ ПОРАДАМ

Творіння передує критиці й переживає її.

Дія краща за глузування.

Як сказав Перікл: «Ми покладаємося не на управління чи хитрість, а на власні серця та руки».

Контраст між лукавими чорними костюмами російських ідеологів та пропагандистів і щирими оливковими тонами українських лідерів і солдатів нагадує про одну з найголовніших вимог демократії:

> люди мають відкрито стверджувати цінності, незважаючи на ризик, пов'язаний з цим.

Стародавні філософи розуміли, що чесноти були такими ж важливими, як і матеріальні чинники, для піднесення та падіння режимів.

1) Греки знали, що демократія може поступитися олігархії, 2) римляни знали, що республіки можуть стати імперіями, і 3) всі вони знали, що такі трансформації були як моральними, так і інституційними.

Ці знання лежать в основі західних літературних і філософських традицій.

Як визнав Аристотель,

> **істина була одночасно необхідною для демократії та вразливою для пропаганди**.

Будь-яке відродження демократії, включно з американським 1776 року з його самоочевидними істинами, залежало від *етичних* тверджень:

> **— не про те, що демократія мала існувати, а про те, що вона мала існувати як вираження бунтарського етичного зобов'язання проти всюдисущих сил тяжіння олігархії та імперії**.

Це стосується будь-якого відродження демократії,

— за винятком останнього, яке відбулося після східноєвропейських революцій 1989 року та розпаду Радянського Союзу 1991 року.

На той момент, коли Росія та Україна стали незалежними державами, спотворена віра була покладена в «кінець історії», відсутність альтернатив демократії та природу капіталізму.

Багато американців втратили природний страх перед *олігархією* та *імперією* (своєю чи чужою) і забули про органічний зв'язок демократії з етичними зобов'язаннями та фізичною мужністю.

Розмови про демократію кінця XX сторіччя змішували правильне моральне твердження про те, що люди мають правити, з неправильним фактичним твердженням про те, що демократія є природним станом речей або неминучою умовою привілейованої нації.

Це непорозуміння зробило демократії вразливими – як старі, так і нові.

Нинішній російський режим є одним із наслідків помилкової віри в те, що демократія виникає природно і що всі думки однаково справедливі.

Якби це було правдою, то

Росія справді була б демократією, як стверджує Путін.

Війна в Україні є перевіркою того, чи може тиранія, яка претендує на демократію, перемогти і тим самим поширити свій логічний та етичний вакуум.

Ті, хто сприймав демократію як належне, йшли лунатизмом до тиранії.

Український спротив – тривожний дзвінок.

4. ГАРЯЧА БОРОТЬБА

У неділю, перед тим, як Росія почала своє останнє вторгнення в Україну, на американському телебаченні я передбачив, що Зеленський залишиться в Києві, в разі якщо Росія вторгнеться.

Мене висміювали за це передбачення, як і те, що я свого часу передбачив попереднє російське вторгнення, а також небезпеку, яку представляв президент США Дональд Трамп для американської демократії, та й спробу Трампа проведення перевороту.

Колишні радники Трампа та президента Барака Обами не погодилися зі мною в цих питаннях на одній із лекцій в Єльському університеті, де я викладаю.

Вони лише відображали американський консенсус.

Американці схильні бачити війну в Україні в довгій тіні терактів 11 вересня та американських моральних і військових поразок, які послідували за ними.

> В адміністрації Байдена чиновники побоювалися, що, ставши на бік Києва, вони ризикують повторення з падінням Кабула.

Серед молодих людей та лівих політичних сил виникло глибше занепокоєння через відсутність національного розрахунку щодо вторгнення в Ірак, виправданого на той час тим,

> — що **знищення одного режиму створить *tabula rasa*, з якої природним чином виникне *демократія*.**

Ідіотизм цього аргументу змусив покоління засумніватися в тому, що війна та демократія можуть мати щось спільне одне з одним.

> Занепокоєння з приводу чергових військових дій було, можливо, зрозумілим, але схожість між Іраком та Україною була лише поверхневою.

Українці не нав’язували власного бачення іншій країні. Вони захищали своє право обирати власних лідерів від вторгнення, спрямованого на знищення їхньої демократії та їнього суспільства.

Адміністрація Трампа поширила цинізм з іншого боку.

> 1) Спочатку Трамп відмовив Україні в озброєнні, щоб шантажувати Зеленського.
>
> 2) Тоді він показав, що президент США спробував би здійснити переворот, щоб залишитися при владі після поразки на виборах.

Спостерігати, як співгромадяни гинуть, намагаючись повалити демократію, — це протилежність ризику життям заради її захисту.

Звичайно, якщо демократія стосується лише більших сил, а не етики, тоді дії Трампа мали б повний сенс.

> 1) Якщо хтось вірить, що капіталістичний егоїзм автоматично стає демократичною чеснотою, а брехня про те, хто переміг на виборах, є просто висловленням думки, тоді Трамп є нормальним політиком.

2) По суті, він нахабно **персоніфікує російську ідею про те, що цінностей і правди немає**.

Американці здебільшого забули, що демократія — це цінність, заради якої обраний посадовець — або громадянин, якщо на те пішло — може вибрати жити чи померти.

Ризикнувши, Зеленський перетворив свою роль із незначного учасника скандалу Трампа на героя демократії. Американці припускали, що він захоче втекти, тому що вони переконалися у перевазі безособових сил: якщо вони принесуть демократію, тим краще, але коли вони цього не зроблять, люди підкоряються. «Мені потрібна амуніція, а не підвіз», — так Зеленський відповів на заклики США покинути Київ. Можливо, це було не так красномовно, як похоронна промова Перікла, але в ньому йдеться про те саме: є честь у виборі правильного способу смерті від імені народу, який шукає правильного способу життя.

Протягом 30 років надто багато американців вважали само собою зрозумілим, що демократія — це щось, що зробив хтось інший, або, точніше, щось інше: історія через кінець, альтернативи через зникнення, капіталізм через якусь незрозумілу магію. (Зрештою, Росія та Китай — капіталісти.)

Ця епоха закінчилася, коли Зеленський одного разу в лютому з'явився ввечері, щоб зняти себе на відео: «Президент тут».

Якщо лідер вірить, що демократія є лише результатом більших факторів, тоді він втече, коли здається, що ці більші фактори проти нього.

Питання про відповідальність ніколи не постане.

Але

демократія вимагає «серйозної боротьби», як сказав американський аболіціоніст Фредерік Дуглас.

Український опір тому, що здавалося переважаючою силою, нагадав світові, що демократія полягає не в прийнятті очевидного вироку історії. Йдеться про створення історії; прагнення до людських цінностей попри вагу імперії, олігархії та пропаганди; і, роблячи це, відкриваються раніше небачені можливості.

5. «ЖИТТЯ В ПРАВДІ»

На перший погляд, проста правда Зеленського про те, що «президент тут», мала на меті зруйнувати російську пропаганду, яка стверджувала, що він втік з міста.

> Але відео, зняте під відкритим небом під час атаки на Київ, також стало поверненням сенсу свободи слова, про яку забули.

Грецький драматург Евріпід розумів, що мета свободи слова — говорити правду владі.

Вільний оратор прояснює небезпечний світ не лише тим, що він говорить, але й ризиком, на який він йде, коли говорить.

Сказавши, що «президент тут», коли бомби падали і вбивці наближалися, Зеленський «жив по правді», за словами Вацлава Гавела, або, як сказав один із моїх студентів у в'язниці, «розмовляв».

> Найвідоміший есей Гавела на цю тему «Сила безсилих» був присвячений пам'яті філософа Яна Патоцького, який помер невдовзі після того, як його допитувала таємна поліція комуністичної Чехословаччини.

Путін, офіцер КДБ з 1975 по 1991 рік, поширює садистську традицію слідчих:

> ніщо неправда, ніщо не варте жертви, все жарти, всі продаються.
>
> **Сила робить правду, тільки дурні вірять інакше, і вони мають платити за те, що вони дурні.**

Після 1991 року нігілізм пізнього комунізму перелився разом із самовдоволеною західною ідеєю про те, що демократія є лише результатом безособових сил.

Якби виявилося, що ці сили штовхали в різні боки, наприклад, до олігархії чи імперії, що тоді було говорити?

Але в традиції Евріпіда, Гавела чи тепер і Зеленського вважається само собою зрозумілим, що більші сили завжди проти особистості, і що громадянство реалізується через відповідальність, яку людина бере на себе за слова, і ризик, який бере на себе вчинками.

Істина не в силі, а в захисті від неї.

Ось чому необхідна ***свобода слова***:

> — не для того, щоб виправдовуватися, не для того, щоб підлаштовуватися, а для того, щоб ***утверджувати цінності у світі***, оскільки це є передумовою самоврядування.

Ті, хто сприймав демократію як належне, йшли лунатизмом до тиранії.

У період занепаду після 1989 року багато громадян північноамериканських і європейських демократій почали пов'язувати свободу слова зі здатністю багатих використовувати засоби масової інформації для трансляції самопоблажливої нісенітниці.

Однак коли згадати про мету свободи слова, то більше дбають про те, скільки підписників у соціальних мережах має олігарх, а не про те, як цей олігарх став багатим.

Такі олігархи, як Путін і Трамп, роблять *навпаки*, аніж говорять правду владі:

вони говорять неправду заради влади.

1) Трамп сказав велику неправду про вибори (які він виграв);

2) Путін сказав велику неправду про Україну (що її немає).

Путінська ***фейкова історія Східної Європи***, - одне з його виправдань війни, - настільки обурлива, що дає можливість згадати про свободу слова.

Якщо один із найбагатших людей світу, який командує величезною армією, ***стверджує, що сусідньої країни не існує***, це не просто приклад вільного вираження поглядів. Це геноцидна мова ненависті, форма дій, якій необхідно протистояти іншими формами дій.

В есе, опублікованому у липні 2021 року, Путін стверджував, що події X століття визначили єдність України та Росії.

Як історія, це просто гротескно, оскільки єдиною людською творчістю, яку вона дозволяє протягом тисячі років і сотень мільйонів життів, є творчість тирана ретроспективно та довільно обирати власну генеалогію влади.

Нації не визначаються офіційним міфом, а створюються людьми, які встановлюють зв'язки між минулим і майбутнім.

1) Як сказав французький історик Ернест ***Ренан***, нація — це «щоденний плебісцит».

2) Німецький історик Франк ***Гольчевський*** мав рацію, коли сказав, що національна ідентичність — це не відображення «етнічної приналежності, мови та релігії», а скоріше «ствердження певної історичної та політичної можливості».

Щось подібне можна сказати і про демократію:

> **її можуть зробити лише люди, які хочуть цього і в ім'я *цінностей*, які вони стверджують, ризикуючи за них**.

Українська нація існує. Результати щоденного плебісциту очевидні, щира боротьба очевидна. Жодне суспільство не повинно чинити опір російському вторгненню, щоб бути визнаним. Не варто було загинути десяткам журналістів, щоб ми побачили основні істини, які вони намагалися повідомити до та під час вторгнення. Те, що Заходу знадобилося стільки зусиль (і стільки непотрібного кровопролиття), щоб взагалі побачити Україну, свідчить про виклик, який ставить перед собою російський нігілізм.

Це показує, наскільки Захід наблизився до того, щоб поступитися традицією демократії.

6. ВЕЛИКА БРЕХНЯ

Якщо хтось забуває, що мета свободи слова — говорити правду владі, він не бачить, що велика брехня, яку говорять впливові люди, послаблює демократію.

Режим Путіна чітко демонструє це, організовуючи політику навколо безсоромного створення вигадок.

Чесність Росії, стверджують аргументи, полягає у визнанні того, що правди немає.

> На відміну від Заходу, Росія уникає лицемірства, відкидаючи всі цінності з самого початку.

Путін утримується при владі за допомогою такого *стратегічного релятивізму*:

> **— не роблячи кращою свою країну, а змушуючи інші країни виглядати гірше.**

Іноді це означає діяти, щоб *дестабілізувати* їх

наприклад,

1) у випадку невдалого втручання Росії у вибори в Україні в 2014 році,

2) успішної цифрової підтримки Brexit у Сполученому Королівстві в 2016 році та

3) успішної цифрової підтримки Трампа в 2016 році.

Ця філософська система дозволяє Путіну діяти, а також захищати себе.

1) Росіянам можна сказати, що Україна – центр світу, потім, що Сирія – центр світу, а потім знову, що Україна – центр світу.

2) Їм можна сказати, що коли їхні збройні сили втручаються в Україну чи Сирію, інша сторона починає вбивати своїх людей.

3) Їм одного дня можна сказати, що війна з Україною неможлива, а наступного – що війна з Україною неминуча, як це було в лютому.

4) Їм можна сказати, що українці – це справді росіяни, яких хочуть окупувати, а також нацистські сатаністи, яких треба знищити.

Путіна не можна загнати в кут.

Оскільки російська влада еквівалентна контролю над закритою системою ЗМІ, він може просто оголосити про перемогу та змінити тему.

— Якщо Росія програє війну з Україною, він просто стверджуватиме, що виграв, і росіяни йому повірять або вдадуть, що це роблять.

Щоб такий режим вижив, уявлення про те, що демократія ґрунтується на сміливості говорити правду, 1) має бути знищено насильством, 2) якщо його неможливо висміяти.

Ніч за ніччю кремлівські пропагандисти пояснюють по телебаченню, що не може бути такої людини, як Зеленський, такої нації, як Україна, чи такого ладу, як демократія. Самоврядування повинно бути жартом; Україна має бути жартом; Зеленський, мабуть, також жарт.

Якщо ні, то вся історія Кремля про те, що Росія є вищою, оскільки визнає, що ніщо не є правдою, розвалиться на шматки.

Якщо українці дійсно можуть створити суспільство і дійсно можуть обирати своїх лідерів, то чому б росіянам не зробити те саме?

Росіян слід утримувати від таких думок аргументами щодо України, які настільки ж огидні, як і неправдиві.

Російська воєнна пропаганда щодо України є глибоко агресивно, навмисно брехливою, і це її мета:

зробити гротескну брехню нормальною та знищити людську здатність розрізняти та стримувати емоції.

Коли Росія масово вбиває українських військовополонених і звинувачує Україну, вона насправді не претендує на правду:

> вона просто намагається залучити західних журналістів до того, щоб вони однаково повідомляли про всі сторони, щоб вони ігнорували факти, які можна знайти.

Суть полягає в тому, щоб уся війна виглядала незрозумілою та брудною, тим самим перешкоджаючи участі Заходу.

> Коли російські фашисти називають українців «фашистами», вони грають у цю гру, і надто багато інших приєднується до них.
>
> Смішно розглядати Зеленського як частину світової єврейської та нацистської змови, але російська пропаганда регулярно висуває обидва твердження.
>
> **Але суть в абсурді.**

Демократія та національність залежать від здатності людей самостійно оцінювати світ і йти на несподіваний ризик; їх знищення залежить від утвердження великої брехні, яка, як відомо, є такою.

Зеленський наголосив на цьому в одному зі своїх вечірніх звернень цього березня:

> брехня вимагає насильства не тому, що насильство може зробити брехню правдою, а тому, що воно може вбити або принизити людей, які мають сміливість говорити правду владі.

Як зазначив російський мислитель Михайло ***Бахтін***, жити всередині брехні означає стати чужим знаряддям.

> Вбити чи померти всередині брехні ще гірше, оскільки це дає можливість такому режиму, як російський, відродитися.

Вбивство за брехню має наслідки для багатьох поколінь для Росії, навіть за десятки тисяч убитих і понівечених молодих громадян.

> Старше російське покоління проштовхує молодше, залишаючи політичну територію настільки слизькою від крові, що молоді ніколи не можуть просунутися, а старі можуть залишатися на своїх місцях до смерті.

Україною вже керує покоління, яке звикло обирати собі лідерів, чого росіяни ніколи не мали.

Їхнє насильство у всіх його формах покликане знищити українське майбутнє. **Російські державні ЗМІ знову і знову виявляли і виявляють прагнення Москви до геноциду.**

> На окупованих територіях росіяни страчують громадян України чоловічої статі або змушують їх йти гинути на фронт. Росіяни ґвалтують українок, щоб не дати їм бажання мати дітей. Мільйони українців, примусово депортованих до Росії, багато з яких жінки з маленькими дітьми або дітородного віку, змушені прийняти те, що вони знають як неправду, щоб уникнути в'язниці та тортур.

Менш драматичним, але все ж *значущим* є навмисне знищення Росією українських архівів, бібліотек, університетів і видавництв.

> Війна ведеться за контроль над територією, а також над утробами та розумом – іншими словами, ведеться **війна за майбутнє.**

Росія втілює фашизм, заявляючи, що бореться з ним; Росіяни вчиняють геноцид, заявляючи, що хочуть йому запобігти.

Ця пропаганда не зовсім неефективна:

> той факт, що Москва стверджує, що бореться з нацистами, відволікає багатьох спостерігачів від фашизму режиму Путіна.

І перш ніж північноамериканці та європейці зможуть хвалити себе за перемогу в битві наративів, вони мають звернути увагу на глобальний Південь.

Там переважає історія Путіна про війну, навіть коли азіати та африканці платять жахливу ціну за війну, яку він обрав.

7. ГОЛОД І ФІКЦІЯ

Пропагандистська машина Путіна, як і решта його режиму, фінансується за рахунок доходів від експорту нафти та газу.

Іншими словами,

> **існування нинішнього російського порядку залежить від світу, який не здійснив перехід до сталої енергетики.**

Війну Росії проти України можна розуміти як свого роду попередній перегляд того, як виглядатиме неконтрольована зміна клімату:

— запеклі війни, які ведуть брехливі вуглеводневі олігархи, расове насильство замість прагнення до виживання людей за допомогою технологій, дефіцит і голод у більшій частині світу і катастрофи в деяких частинах глобального Півдня.

В українській історії політична фантастика супроводжує політичний голод.

На початку 1930-х років, коли Сталін розпочав те, що він назвав «внутрішньою колонізацією» Радянського Союзу, багато чого очікували від родючого ґрунту України. І коли його план швидкої колективізації сільського господарства провалився, Сталін звинуватив довгий список готових "цапів-відбувайлів": спочатку українських комуністів, потім уявних українських націоналістів, яким комуністи нібито служили, потім уявних польських агентів, яким націоналісти також нібито служили. Тим часом Політбюро проводило реквізиції та інші каральні заходи, які забезпечили загибель близько чотирьох мільйонів українців. Тих за кордоном, хто намагався організувати допомогу, зокрема українську феміністку Мілену Рудницьку, яка виявилася єврейкою, називали нацистами. Цей список фантастичних ворогів 1933 року вражаюче схожий на сьогоднішній список Росії.

Тут є ширша історична закономірність, у якій експлуатація плодів української землі виправдовується фантазіями про землю та людей.

У стародавні часи греки уявляли чудовиська та дива на землях, які зараз є Україною. В епоху Відродження, коли польські шляхтичі закріпачили українських селян, вони вигадали собі міф про расову вищість. Після того, як Російська імперія вимагала українську територію від поділеної Польщі, її вчені вигадали зручну історію про те, як дві землі були однією – історія, яку Путін повторив у своєму минулорічному есе. Путін скопіював фантазії Сталіна — і, якщо на те пішло, Гітлера. Україна була центром нацистського плану голодування, згідно з яким сталінські колгоспи мали бути захоплені та використані для годування Німеччини та інших європейських територій, що призвело до того, що десятки мільйонів радянських громадян померли від голоду. Борючись за контроль над українськими продуктами харчування, нацисти зображували українців простим колоніальним народом, який був би радий, якби ними хтось правив.

Це також було думкою Путіна.

Схоже, у Путіна є свій план щодо голодування.

Україна є одним із найбільших експортерів сільськогосподарської продукції у світі. Але російський флот заблокував українські порти в Чорному морі, російські солдати підпалили українські поля, а російська артилерія обстріляла зернові силоси та залізничну інфраструктуру, необхідну для доставки зерна до портів. Подібно до Сталіна в 1933 році, Путін вжив свідомих кроків, щоб ризикувати голодною смертю мільйонів. Ліван значною мірою покладається на українське зерно, як і Ефіопія, Ємен та крихкі країни Сахелю. Проте поширення голоду — це не лише те, що українська їжа не потрапляє на звичайні ринки. Очікування дефіциту скрізь підвищує ціни на продукти харчування. Можна очікувати, що китайці накопичуватимуть їжу, що призведе до зростання цін. Першими постраждають найслабші та найбідніші. І в цьому суть. Коли помирають ті, хто не має голосу, ті, хто править за допомогою смертоносного видовища, вибирають сенс своєї смерті. І це те, що Путін може зробити.

Перемога України дала б свіжий вітер демократії.

У той час як Сталін пропагандою прикривав український голод 1930-х років, Путін використовує сам голод як пропаганду. Уже кілька місяців російські пропагандисти звинувачують Україну в загрозі голоду. Таку брехню вразливому африканському та азіатському населенню легше зрозуміти в світлі расистського, колоніального мислення путінського режиму. Це, зрештою, режим, який дозволив спроектувати зображення Обами, що рубає банан, на стіну посольства США в Москві, і чиї ЗМІ оголосили останній рік правління Обами «роком мавпи».

Путін, як і інші білі націоналісти, одержимий демографією та боїться, що його расу будуть переважати.

Сама війна йшла за расовою арифметикою. Деякі з перших російських солдатів, які загинули в бою, були етнічними азіатами зі Східної Росії, а багато з тих, хто загинув після цього, були примусово призвані українцями з Донбасу. Українських жінок і дітей депортували до Росії, тому що їх сприймали як асимілюваних людей, які можуть поповнити ряди білих росіян. Морити голодом африканців і азіатів, як це бачить Путін, — це спосіб перенести демографічний стрес на Європу через хвилю біженців, які рятуються від голоду. Російські бомбардування мирних жителів Сирії йшли за схожою логікою.

У плані голодування нічого не приховано.

> На Петербурзькому міжнародному економічному форумі в червні 2022 року Маргарита ***Симоньян***, головний редактор державної мережі RT, заявила, що «вся наша надія – на голод».

Як розуміє досвідчений пропагандист, сенс голодування африканців і азіатів полягає в тому, щоб створити фон для пропаганди. Якщо вони почнуть гинути, українці стануть “цапами-відбувайлами”. Це може спрацювати, а може й ні.

У всі минулі фантазії про Україну та її продукти свого часу повірили впливові люди. Сьогодні російська пропаганда має перевагу на глобальному Півдні. У більшій частині Африки Росія є відомою величиною, тоді як Україна – ні. Небагато африканських лідерів публічно виступили проти війни Путіна, і деяких можна переконати повторювати його тезу. У всьому глобальному Півдні маловідомо, що Україна є провідним експортером продовольства, а також те, що вона бідна країна з ВВП на душу населення, у порівнянні з ВВП країн, які вона годує, таких як Єгипет і Алжир.

Але є привід і для надії.

Українці намагалися донести реальність своєї позиції до людей на глобальному Півдні, щоб ті могли говорити правду про голодний план Москви і тим самим унеможливити його. І оскільки Україна отримала кращу зброю від Сполучених Штатів і Європи, вплив Росії на Чорне море ослаб. У липні Україна і Росія підписали угоди з Туреччиною, які, в принципі, мають дозволити частині українського зерна залишати Чорне море і годувати африканців та азіатів. Проте наступного дня після підписання угоди Росія обстріляла ракетами Одеський порт, звідки Україна відправляє значну частину свого зерна. Через кілька днів після цього Росія ракетним ударом знищила провідного українського агробізнесмена. Єдиний вірний спосіб нагодувати світ, щоб українські вояки пробивали собі шлях через Херсонську губернію до Чорного моря і до перемоги.

8. ОСТАННЯ ІМПЕРІАЛЬНА ВІЙНА

Україна веде війну проти тиранії, яка також є і колоніальною державою.

Самоврядування означає не лише захист демократичного принципу обрання власних правителів, а й повагу до рівності держав.

Російські лідери чітко заявили, що вони вірять, що лише деякі держави є суверенними, а Україна є не більш ніж колонією.

Перемога України захистила б український суверенітет зокрема і принцип суверенітету загалом.

Це також покращило б перспективи інших постколоніальних держав.

Як стверджував економіст Амартія ***Сен***, **імперський голод є результатом політичного вибору щодо розподілу, а не нестачі їжі**.

У разі перемоги Україна відновить експорт продовольства на глобальний Південь. Усунувши великий ризик страждань і нестабільності на глобальному Півдні, Україна-переможець збереже можливість глобальної співпраці щодо спільних проблем, таких як зміна клімату.

Для Європи також важливо, щоб Україна виграла, а Росія програла.

Європейський Союз — це сукупність постімперських держав:

> деякі з них — колишні імперські метрополії, деякі — постімперські периферії.

Українці розуміють, що вступ до Європейського Союзу – це шлях до убезпечення державності з уразливої периферійної позиції.

Для перемоги України необхідно мати перспективу членства в ЄС.

Як розуміють багато росіян, Росія має програти зі схожих причин.

Європейські держави, які сьогодні пишаються своїми традиціями права та толерантності, стали справжніми демократіями лише після поразки в останній імперській війні. Росія, яка веде імперську війну в Україні, ніколи не зможе прийняти верховенство права, а Росія, яка контролює українську територію, ніколи не дозволить вільних виборів.

Росія, яка програє таку війну, в якій путінізм є негативним спадком, має шанс.

> Попри те, що стверджує російська пропаганда, Москва частенько програє війни, і кожен період реформ у сучасній історії Росії відбувався після військової поразки.

Українська перемога терміново необхідна, щоб запобігти подальшим смертям та звірствам в Україні.

Але результат війни має значення для всього світу, не лише у фізичному царстві болю та голоду, але й у царині цінностей, де доступне можливе майбутнє.

Український спротив нагадує нам, що демократія – це людський ризик і людські принципи, а українська перемога дала б демократії свіжий вітер. Український тризуб, який прикрашає уніформи українців, які зараз перебувають у стані війни, тягнеться через традиції країни в давню історію,

надаючи посилання, які можна використати для переосмислення та відродження демократії.

Афіну і Посейдона можна звести разом. Зрештою, Афіна була богинею не лише справедливості, а й справедливої війни. Посейдон відображав не лише насильство, а й комерцію. Афіняни обрали Афіну своєю покровителькою, але потім збудували фонтан для Посейдона в Акрополі — на тому самому місці, за легендою, де вдарився його тризуб. Перемога України виправдала б і знову об'єднала ці цінності: цінності Афіни — зваженість і процвітання, та цінності Посейдона — рішучість і торгівлю. Якщо Україні вдасться відвоювати свій південь, то морські шляхи, які годували стародавніх греків, будуть знову відкриті, і світ буде просвітлений українським прикладом ризику заради самоврядування. Зрештою, оливковому дереву знадобиться тризуб. Тільки за перемогою прийде мир. Світ може отримати оливкову гілку, але тільки якщо українці зможуть пробитися назад до моря.

Тімоті Снайдер

Foreign Affairs Вересень/жовтень 2022 р.

https://www.foreignaffairs.com/ukraine/ukraine-war-democracy-nihilism-timothy-snyder?utm_medium=newsletters&utm_source=fatoday&utm_campaign=Ukraine%20Holds%20the%20Future&utm_content=20220908&utm_term=FA%20Today%20-%20112017

Переклад з англійської Вікторії О. Романчук, відповідального секретаря журналу «Універсум», членкині Національної спілки журналістів України, членкині Organisation Mondiale de la Presse Periodique (Brussels, Belgium)

***

Ukraine Holds the Future

The War Between Democracy and Nihilism

By Timothy Snyder

September/October 2022

Russia, an aging tyranny, seeks to destroy Ukraine, a defiant democracy. A Ukrainian victory would confirm the principle of self-rule, allow the integration of Europe to proceed, and empower people of goodwill to return reinvigorated to other global challenges. A Russian victory, by contrast, would extend genocidal policies in Ukraine, subordinate Europeans, and render any vision of a geopolitical European Union obsolete. Should Russia continue its illegal blockade of the Black Sea, it could starve Africans and Asians, who depend on Ukrainian grain, precipitating a durable international crisis that will make it all but impossible to deal with common threats such as climate change. A Russian victory would

strengthen fascists and other tyrants, as well as nihilists who see politics as nothing more than a spectacle designed by oligarchs to distract ordinary citizens from the destruction of the world. This war, in other words, is about establishing principles for the twenty-first century. It is about policies of mass death and about the meaning of life in politics. It is about the possibility of a democratic future.

Discussions of democracy often begin with the ancient city-states of Greece. According to the Athenian legend of origin, the deities Poseidon and Athena offered gifts to the citizens to win the status of patron. Poseidon, the god of the sea, struck the ground with his trident, causing the earth to tremble and saltwater to spring forth. He was offering Athenians the power of the sea and strength in war, but they blanched at the taste of brine. Then Athena planted an olive seed, which sprouted into an olive tree. It offered shade for contemplation, olives for eating, and oil for cooking. Athena's gift was deemed superior, and the city took her name and patronage.

The Greek legend suggests a vision of democracy as tranquility, a life of thoughtful deliberation and consumption. Yet Athens had to win wars to survive. The most famous defense of democracy, the funeral oration of Pericles, is about the harmony of risk and freedom. Poseidon had a point about war: sometimes the trident must be brought down. He was also making a case for interdependence. Prosperity, and sometimes survival, depends on sea trade. How, after all, could a small city-state such as Athens afford to devote its limited soil to olives? Ancient Athenians were nourished by grain brought from the north coast of the Black Sea, grown in the black earth of what is now southern Ukraine. Alongside the Jews, the Greeks are the longest known continuous inhabitants of Ukraine. Mariupol was their city, until the Russians destroyed it. The southern region of Kherson, where combat is now underway, bears a Greek name borrowed from a Greek city. In April, the Ukrainians sank the Russian flagship, the Moskva, with Neptune missiles—Neptune being the Roman name for Poseidon.

As it happens, Ukraine's national symbol is the trident. It can be found among relics of the state that Vikings founded at Kyiv about a thousand years ago. After receiving Christianity from Byzantium, the Greek-speaking eastern Roman Empire, Kyiv's rulers established secular law. The economy shifted from slavery to agriculture as the people became subject to taxation rather than capture. In subsequent centuries, after the fall of the Kyiv state, Ukrainian peasants were enserfed by Poles and then by Russians. When Ukrainian leaders founded a republic in 1918, they revived the trident as the national symbol. Independence meant not only freedom from bondage but the liberty to use the land as they saw fit. Yet the Ukrainian National Republic was short lived. Like several other young republics established after the end of the Russian empire in 1917, it was destroyed by the Bolsheviks, and its lands were incorporated into the Soviet Union. Seeking

to control Ukraine's fertile soil, Joseph Stalin brought about a political famine that killed about four million inhabitants of Soviet Ukraine in 1932 and 1933. Ukrainians were overrepresented in the Soviet concentration camps known as the gulag. When Nazi Germany invaded the Soviet Union, Adolf Hitler's goal was control of Ukrainian agriculture. Ukrainians were again overrepresented among the civilian victims—this time of the German occupiers and the Red Army soldiers who defeated the Germans. After World War II, Soviet Ukraine was nevertheless subjected to a slow process of Russification in which its culture was degraded.

When the Soviet Union came to an end in 1991, Ukrainians again seized on the trident as their national symbol. In the three decades since, Ukraine has moved, haltingly but unmistakably, in the direction of functional democracy. The generation that now runs the country knows the Soviet and pre-Soviet history but understands self-rule as self-evident. At a time when democracy is in decline around the world and threatened in the United States, Ukrainian resistance to Russian aggression provides a surprising (to many) affirmation of faith in democracy's principles and its future. In this sense, Ukraine is a challenge to those in the West who have forgotten the ethical basis of democracy and thereby, wittingly or unwittingly, ceded the field to oligarchy and empire at home and abroad. Ukrainian resistance is a welcome challenge, and a needed one.

THE APPEASEMENT TEST

The history of twentieth-century democracy offers a reminder of what happens when this challenge is not met. Like the period after 1991, the period after 1918 saw the rise and fall of democracy. Today, the turning point (one way or the other) is likely Ukraine; in interwar Europe, it was Czechoslovakia. Like Ukraine in 2022, Czechoslovakia in 1938 was an imperfect multilingual republic in a tough neighborhood. In 1938 and 1939, after European powers chose to appease Nazi Germany at Munich, Hitler's regime suppressed Czechoslovak democracy through intimidation, unresisted invasion, partition, and annexation. What actually happened in Czechoslovakia was similar to what Russia seems to have planned for Ukraine. Putin's rhetoric resembles Hitler's to the point of plagiarism: both claimed that a neighboring democracy was somehow tyrannical, both appealed to imaginary violations of minority rights as a reason to invade, both argued that a neighboring nation did not really exist and that its state was illegitimate.

In 1938, Czechoslovakia had decent armed forces, the best arms industry in Europe, and natural defenses improved by fortifications. Nazi Germany might not have bested Czechoslovakia in an open war and certainly would not have done so quickly and easily. Yet Czechoslovakia's allies abandoned it, and its leaders fatefully chose exile over resistance. The defeat was, in a crucial sense, a moral

one. And it enabled the physical transformation of a continent by war, creating some of the preconditions for the Holocaust of European Jews.

By the time Germany invaded Poland in September 1939, beginning World War II, Czechoslovakia no longer existed, and its territories and resources had been reassigned according to German preferences. Germany now had a longer border with Poland, a larger population, Czechoslovak tanks, and tens of thousands of Slovak soldiers. Hitler also now had a powerful ally in the Soviet Union, which joined in the destruction of Poland after invading from the east. During Germany's invasion of France and the Low Countries in 1940 and during the Battle of Britain later that year, German vehicles were fueled by Soviet oil and German soldiers fed by Soviet grain, almost all of which was extracted from Ukraine.

This sequence of events started with the easy German absorption of Czechoslovakia. World War II, at least in the form that it took, would have been impossible had the Czechoslovaks fought back. No one can know what would have happened had the Germans been bogged down in Bohemia in 1938. But we can be confident that Hitler would not have had the sense of irresistible momentum that gained him allies and frightened his foes. It would certainly have been harder for the Soviet leadership to justify an alliance. Hitler would not have been able to use Czechoslovak arms in his assault on Poland, which would have begun later, if at all. The United Kingdom and France would have had more time to prepare for war and perhaps to help Poland. By 1938, Europe was emerging from the Great Depression, which was the main force attracting people to the political extremes. Had Hitler's nose been bloodied in his first campaign, the appeal of the far right might have declined.

POSTMODERN TYRANTS

Unlike Czechoslovak leaders, Ukrainian leaders chose to fight and were supported, at least in some measure, by other democracies. In resisting, Ukrainians have staved off a number of very dark scenarios and bought European and North American democracies valuable time to think and prepare. The full significance of the Ukrainian resistance of 2022, as with the appeasement of 1938, can be grasped only when one considers the futures it opens or forecloses. And to do that, one needs the past to make sense of the present.

The classical notion of tyranny and the modern concept of fascism are both helpful in understanding the Putin regime, but neither is sufficient. The basic weaknesses of tyrannies are generic and long known—recorded, for example, by Plato in his Republic. Tyrants resist good advice, become obsessive as they age and fall ill, and wish to leave an undying legacy. All of this is certainly evident in Putin's decision to invade Ukraine. Fascism, a specific form of tyranny, also helps to explain today's Russia, which is characterized by a cult of personality, a de facto single party, mass

propaganda, the privileging of will over reason, and a politics of us-versus-them. Because fascism places violence over reason, it can be defeated only by force. Fascism was quite popular—and not just in fascist countries—until the end of World War II. It was discredited only because Germany and Italy lost the war.

Although Russia is fascist at the top, it is not fascist through and through. A specific emptiness lies at the center of Putin's regime. It is the emptiness in the eyes of Russian officials in photographs as they look into a vacant middle distance, a habit they believe projects masculine imperturbability. Putin's regime functions not by mobilizing society with the help of a single grand vision, as fascist Germany and Italy did, but by demobilizing individuals, assuring them that there are no certainties and no institutions that can be trusted. This habit of demobilization has been a problem for Russian leaders during the war in Ukraine because they have educated their citizens to watch television rather than take up arms. Even so, the nihilism that undergirds demobilization poses a direct threat to democracy.

The Putin regime is imperialist and oligarchic, dependent for its existence on propaganda that claims that all the world is ever such. While Russia's support of fascism, white nationalism, and chaos brings it a certain kind of supporter, its bottomless nihilism is what attracts citizens of democracies who are not sure where to find ethical landmarks—who have been taught, on the right, that democracy is a natural consequence of capitalism or, on the left, that all opinions are equally valid. The gift of Russian propagandists has been to take things apart, to peel away the layers of the onion until nothing is left but the tears of others and their own cynical laughter. Russia won the propaganda war the last time it invaded Ukraine, in 2014, targeting vulnerable Europeans and Americans on social media with tales of Ukrainians as Nazis, Jews, feminists, and gays. But much has changed since then: a generation of younger Ukrainians has come to power that communicates better than the older Russians in the Kremlin.

The defense of Putin's regime has been offered by people operating as literary critics, ever disassembling and dissembling. Ukrainian resistance, embodied by President Volodymyr Zelensky, has been more like literature: careful attention to art, no doubt, but for the purpose of articulating values. If all one has is literary criticism, one accepts that everything melts into air and concedes the values that make democratic politics possible. But when one has literature, one experiences a certain solidity, a sense that embodying values is more interesting and more courageous than dismissing or mocking them.

Creation comes before critique and outlasts it; action is better than ridicule. As Pericles put it, "We rely not upon management or trickery, but upon our own hearts and hands." The contrast between the sly black suits of the Russian ideologues and propagandists and the earnest olive tones of Ukrainian leaders and soldiers calls to

mind one of the most basic requirements of democracy: individuals must openly assert values despite the risk attendant upon doing so. The ancient philosophers understood that virtues were as important as material factors to the rise and fall of regimes. The Greeks knew that democracy could yield to oligarchy, the Romans knew that republics could become empires, and both knew that such transformations were moral as well as institutional. This knowledge is at the foundation of Western literary and philosophical traditions. As Aristotle recognized, truth was both necessary to democracy and vulnerable to propaganda. Every revival of democracy, including the American one of 1776 with its self-evident truths, has depended on ethical assertions: not that democracy was bound to exist, but that it should exist, as an expression of rebellious ethical commitment against the ubiquitous gravitational forces of oligarchy and empire.

This has been true of every revival of democracy except for the most recent one, which followed the eastern European revolutions of 1989 and the fall of the Soviet Union in 1991. At that point, as Russia and Ukraine emerged as independent states, a perverse faith was lodged in “the end of history,” the lack of alternatives to democracy, and the nature of capitalism. Many Americans had lost the natural fear of oligarchy and empire (their own or others’) and forgotten the organic connection of democracy to ethical commitment and physical courage. Late twentieth-century talk of democracy conflated the correct moral claim that the people should rule with the incorrect factual claim that democracy is the natural state of affairs or the inevitable condition of a favored nation. This misunderstanding made democracies vulnerable, whether old or new.

The current Russian regime is one consequence of the mistaken belief that democracy happens naturally and that all opinions are equally valid. If this were true, then Russia would indeed be a democracy, as Putin claims. The war in Ukraine is a test of whether a tyranny that claims to be a democracy can triumph and thereby spread its logical and ethical vacuum. Those who took democracy for granted were sleepwalking toward tyranny. The Ukrainian resistance is the wake-up call.

EARNEST STRUGGLE

On the Sunday before Russia began its latest invasion of Ukraine, I predicted on American television that Zelensky would remain in Kyiv if Russia invaded. I was mocked for this prediction, just as I was when I predicted the previous Russian invasion, the danger that U.S. President Donald Trump posed to American democracy, and Trump’s coup attempt. Former advisers to Trump and President Barack Obama disagreed with me in a class at Yale University, where I teach. They were doing nothing more than reflecting the American consensus. Americans tend to see the war in Ukraine in the long shadow of the 9/11 attacks and the American

moral and military failures that followed. In the Biden administration, officials feared that taking the side of Kyiv risked repeating the fall of Kabul. Among younger people and on the political left, a deeper unease arose from the lack of a national reckoning over the invasion of Iraq, justified at the time with the notion that destroying one regime would create a tabula rasa from which democracy would naturally emerge. The idiocy of this argument made a generation doubt the possibility that war and democracy could have something to do with each other. The unease with another military effort was perhaps understandable, but the resemblance between Iraq and Ukraine was only superficial. Ukrainians weren't imposing their own vision on another country. They were protecting their right to choose their own leaders against an invasion designed to undo their democracy and eliminate their society.

The Trump administration had spread cynicism from the other direction. First Trump denied Ukraine weapons in order to blackmail Zelensky. Then he showed that a U.S. president would attempt a coup to stay in power after an electoral defeat. To watch fellow citizens die in an attempt to overthrow democracy is the opposite of risking one's life to protect it. Of course, if democracy is only about larger forces and not about ethics, then Trump's actions would make perfect sense. If one believes that capitalist selfishness automatically becomes democratic virtue, and that lying about who won an election is just expressing an opinion like any other, then Trump is a normal politician. In fact, he brazenly personifies the Russian idea that there are no values and no truth.

Americans had largely forgotten that democracy is a value for which an elected official—or a citizen, for that matter—might choose to live or die. By taking a risk, Zelensky transformed his role from that of a bit player in a Trump scandal to a hero of democracy. Americans assumed that he would want to flee because they had convinced themselves of the supremacy of impersonal forces: if they bring democracy, so much the better, but when they don't, people submit. "I need ammunition, not a ride" was Zelensky's response to U.S. urgings to leave Kyiv. This was perhaps not as eloquent as the funeral oration of Pericles, but it gets across the same point: there is honor in choosing the right way to die on behalf of a people seeking the right way to live.

For 30 years, too many Americans took for granted that democracy was something that someone else did—or rather, that something else did: history by ending, alternatives by disappearing, capitalism by some inexplicable magic. (Russia and China are capitalist, after all.) That era ended when Zelensky emerged one night in February to film himself saying, "The president is here." If a leader believes that democracy is just a result of larger factors, then he will flee when those larger factors seem to be against him. The issue of responsibility will never arise. But democracy demands "earnest struggle," as the American abolitionist Frederick

Douglass said. Ukrainian resistance to what appeared to be overwhelming force reminded the world that democracy is not about accepting the apparent verdict of history. It is about making history; striving toward human values despite the weight of empire, oligarchy, and propaganda; and, in so doing, revealing previously unseen possibilities.

"LIVING IN TRUTH"

On the surface, Zelensky's simple truth that "the president is here" was meant to undo Russian propaganda, which was claiming that he had fled the city. But the video, shot in the open air as Kyiv was under attack, was also a recovery of the meaning of freedom of speech, which has been forgotten. The Greek playwright Euripides understood that the purpose of freedom of speech was to speak truth to power. The free speaker clarifies a dangerous world not only with what he says but by the risk he takes when he speaks. By saying "the president is here" as the bombs fell and the assassins approached, Zelensky was "living in truth," in the words of Vaclav Havel, or "walking the talk," as one of my students in prison put it. Havel's most famous essay on the topic, "The Power of the Powerless," was dedicated to the memory of the philosopher Jan Patocka, who died shortly after being interrogated by the communist Czechoslovak secret police. Putin, a KGB officer from 1975 until 1991, extends the sadistic tradition of interrogators: nothing is true, nothing is worthy of sacrifice, everything is a joke, everyone is for sale. Might makes right, only fools believe otherwise, and they should pay for being fools.

After 1991, the nihilism of late communism flowed together with the complacent Western idea that democracy was merely the result of impersonal forces. If it turned out that those forces pushed in different directions, for example, toward oligarchy or empire, what was there then to say? But in the tradition of Euripides or Havel or now Zelensky, it is taken for granted that the larger forces are always against the individual, and that citizenship is realized through the responsibility one takes for words and the risks one takes with deeds. Truth is not with power, but a defense against it. That is why freedom of speech is necessary: not to make excuses, not to conform, but to assert values into the world, because so doing is a precondition of self-rule.

In their post-1989 decadence, many citizens of North American and European democracies came to associate freedom of speech with the ability of the rich to exploit media to broadcast self-indulgent nonsense. When one recalls the purpose of freedom of speech, however, one cares less about how many social media followers an oligarch has and more about how that oligarch became wealthy in the first place. Oligarchs such as Putin and Trump do the opposite of speaking truth to power: they tell lies for power. Trump told a big lie about the election (that he won); Putin told a big lie about Ukraine (that it doesn't exist). Putin's fake history

of eastern Europe, one of his justifications for the war, is so outrageous that it provides a chance to recall the sense of freedom of speech. If one of the richest men in the world, in command of a huge army, claims that a neighboring country does not exist, this is not just an example of free expression. It is genocidal hate speech, a form of action that must be resisted by other forms of action.

In an essay published in July 2021, Putin argued that events of the tenth century predetermined the unity of Ukraine and Russia. This is grotesque as history, since the only human creativity it allows in the course of a thousand years and hundreds of millions of lives is that of the tyrant to retrospectively and arbitrarily choose his own genealogy of power. Nations are not determined by official myth, but created by people who make connections between past and future. As the French historian Ernest Renan put it, the nation is a "daily plebiscite." The German historian Frank Golczewski was right to say that national identity is not a reflection of "ethnicity, language, and religion" but rather an "assertion of a certain historical and political possibility." Something similar can be said of democracy: it can be made only by people who want to make it and in the name of values they affirm by taking risks for them.

The Ukrainian nation exists. The results of the daily plebiscite are clear, and the earnest struggle is evident. No society should have to resist a Russian invasion in order to be recognized. It should not have taken the deaths of dozens of journalists for us to see the basic truths that they were trying to report before and during the invasion. That it took so much effort (and so much unnecessary bloodshed) for the West to see Ukraine at all reveals the challenge that Russian nihilism poses. It shows how close the West came to conceding the tradition of democracy.

BIG LIES

If one forgets that the purpose of free speech is to speak truth to power, one fails to see that big lies told by powerful people weaken democracy. The Putin regime makes this clear by organizing politics around the shameless production of fiction. Russia's honesty, the argument goes, consists of accepting that there is no truth. Unlike the West, Russia avoids hypocrisy by dismissing all values at the outset. Putin stays in power by way of such strategic relativism: not by making his own country better but by making other countries look worse. Sometimes, that means acting to destabilize them—for instance, in Russia's failed electoral intervention in Ukraine in 2014, its successful digital support of Brexit in the United Kingdom in 2016, and its successful digital support of Trump in 2016.

This philosophical system enables Putin to act but also to protect himself. Russians can be told that Ukraine is the center of the world and then that Syria is the center of the world and then again that Ukraine is the center of the world. They can be told that when their armed forces intervene in Ukraine or Syria, the other side starts

killing its own people. They can be told one day that war with Ukraine is impossible and the next that war with Ukraine is inevitable, as happened in February. They can be told that Ukrainians are really Russians who want to be invaded and also Nazi satanists who must be exterminated. Putin cannot be backed into a corner. Because Russian power is equivalent to control over a closed media system, he can simply declare victory and change the subject. If Russia loses the war with Ukraine, he will just claim that he has won, and Russians will believe him or pretend to do so.

For such a regime to survive, the notion that democracy rests on the courage to tell the truth must be eliminated with violence if it cannot be laughed out of existence. Night after night, Kremlin propagandists explain on television that there cannot be a person such as Zelensky, a nation such as Ukraine, or a system such as democracy. Self-rule must be a joke; Ukraine must be a joke; Zelensky must be a joke. If not, the Kremlin's whole story that Russia is superior because it accepts that nothing is true falls to pieces. If Ukrainians really can constitute a society and really can choose their leaders, then why shouldn't Russians do the same?

Russians must be deterred from such thoughts by arguments about Ukraine that are as repulsive as they are untrue. Russian war propaganda about Ukraine is deeply, aggressively, deliberately false, and that is its purpose: to make grotesque lying seem normal and to wear down the human capacity to make distinctions and check emotions. When Russia murders Ukrainian prisoners of war en masse and blames Ukraine, it is not really making a truth claim: it is just trying to draw Western journalists into reporting all sides equally so they will ignore the discoverable facts. The point is to make the whole war seem incomprehensible and dirty, thereby discouraging Western involvement. When Russian fascists call Ukrainians "fascists," they are playing this game, and too many others join in. It is ridiculous to treat Zelensky as part of both a world Jewish conspiracy and a Nazi plot, but Russian propaganda routinely makes both claims. But the absurdity is the point.

Democracy and nationhood depend on the capacity of individuals to assess the world for themselves and take unexpected risks; their destruction depends on asserting grand falsehoods that are known to be such. Zelensky made this point in one of his evening addresses this March: that falsehood demands violence, not because violence can make falsehood true, but because it can kill or humiliate people who have the courage to speak truth to power. As the Russian thinker Mikhail Bakhtin has observed, to live inside a lie is to become the tool of someone else. To kill or die inside a lie is even worse, in that it enables a regime such as Russia's to reconstitute itself. Killing for lies has generational consequences for Russia, even beyond the tens of thousands of dead and mutilated young citizens. An older Russian generation is forcing a younger one through a gauntlet, leaving the political terrain so slippery with blood that the young can never advance, and the

old can hold their places until death. Ukraine is already governed by a generation that is accustomed to choosing its own leaders, an experience Russians have never had. In this sense, too, the war is generational. Its violence, in all its forms, is meant to eliminate the Ukrainian future. Russian state media has made Moscow's genocidal aspiration plain, over and over again. In occupied territories, Russians execute male Ukrainian citizens or force them to go and die at the front. Russians rape Ukrainian women to prevent them from wishing to have children. The millions of Ukrainians forcibly deported to Russia, many of them women with young children or of child-bearing age, have to accept what they know to be false to avoid prison and torture. Less dramatic but still significant is Russia's deliberate destruction of Ukrainian archives, libraries, universities, and publishing houses. The war is fought to control territory but also wombs and minds—in other words, the future.

Russia embodies fascism while claiming to fight it; Russians commit genocide while claiming to prevent it. This propaganda is not entirely ineffective: the fact that Moscow claims to be fighting Nazis does distract many observers from the fascism of Putin's regime. And before North Americans and Europeans praise themselves for winning the battle of narratives, they should look to the global South. There, Putin's story of the war prevails, even as Asians and Africans pay a horrible price for the war that he has chosen.

FAMINE AND FICTION

Putin's propaganda machine, like the rest of his regime, is funded by revenue from oil and gas exports. The current Russian order, in other words, depends for its existence on a world that has not made the transition to sustainable energy. Russia's war on Ukraine can be understood as a kind of preview of what uncontrolled climate change will look like: petulant wars waged by mendacious hydrocarbon oligarchs, racial violence instead of the pursuit of human survival via technology, shortages and famine in much of the world, and catastrophe in parts of the global South.

In Ukrainian history, political fiction accompanies political famine. In the early 1930s, when Stalin undertook what he called an "internal colonization" of the Soviet Union, much was expected of Ukraine's fertile soil. And when his plan for rapid collectivization of agriculture failed, Stalin blamed a long list of ready scapegoats: first Ukrainian communists, then imaginary Ukrainian nationalists whom the communists supposedly served, then imaginary Polish agents whom the nationalists supposedly served. The Politburo, meanwhile, enforced requisitions and other punitive measures that ensured that about four million Ukrainians perished. Those abroad who tried to organize relief, including the Ukrainian feminist Milena Rudnytska, who happened to be of Jewish origin, were called

Nazis. This list of fantasy enemies from 1933 is startlingly similar to Russia's list today.

There is a larger historical pattern here, one in which the exploitation of the fruits of Ukrainian soil is justified by fantasies about the land and the people. In ancient times, the Greeks imagined monsters and miracles in the lands that are now Ukraine. During the Renaissance, as Polish nobles enserfed Ukrainian peasants, they invented for themselves a myth of racial superiority. After the Russian empire claimed Ukrainian territory from a partitioned Poland, its scholars invented a convenient story of how the two lands were one, a canard that Putin recycled in his essay last year. Putin has copied Stalin's fantasies—and Hitler's, for that matter. Ukraine was the center of a Nazi hunger plan whereby Stalin's collective farms were to be seized and used to feed Germany and other European territories, causing tens of millions of Soviet citizens to starve. As they fought for control of Ukrainian foodstuffs, Nazis portrayed Ukrainians as a simple colonial people who would be happy to be ruled by their superiors. This was also Putin's view.

It appears that Putin has his own hunger plan. Ukraine is one of the most important exporters of agricultural goods in the world. But the Russian navy has blockaded Ukrainian ports in the Black Sea, Russian soldiers have set fire to Ukrainian fields, and Russian artillery has targeted grain silos and the rail infrastructure needed to get grain to the ports. Like Stalin in 1933, Putin has taken deliberate steps to risk the starvation of millions. Lebanon relies heavily on Ukrainian grain, as do Ethiopia, Yemen, and the fragile nations of the Sahel. Yet the spread of hunger is not simply a matter of Ukrainian food not reaching its normal markets. The anticipation of shortages drives up food prices everywhere. The Chinese can be expected to hoard food, driving prices higher still. The weakest and the poorest will suffer first. And that is the point. When those who have no voice die, those who rule by lethal spectacle choose the meaning of their deaths. And that is what Putin may do.

Whereas Stalin covered up the Ukrainian famine of the 1930s with propaganda, Putin is using hunger itself as propaganda. For months now, Russian propagandists have blamed a looming famine on Ukraine. The horror of telling such a lie to vulnerable African and Asian populations is easier to understand in light of the Putin regime's racist, colonial mindset. This is, after all, a regime that allowed an image of Obama fellating a banana to be projected onto the wall of the U.S. embassy in Moscow, and whose media declared the last year of the Obama administration "the year of the monkey." Putin, like other white nationalists, is obsessed with demography and fears that his race will be outnumbered.

The war itself has followed a racial arithmetic. Some of the first Russian soldiers to be killed in battle were ethnic Asians from eastern Russia, and many of those who

have died since were forcibly conscripted Ukrainians from the Donbas. Ukrainian women and children have been deported to Russia because they are seen as assimilable, people who can bolster the ranks of white Russians. To starve Africans and Asians, as Putin sees it, is a way to transfer the demographic stress to Europe by way of a wave of refugees fleeing hunger. The Russian bombing of Syrian civilians followed a similar logic.

Nothing in the hunger plan is hidden. At the St. Petersburg International Economic Forum in June 2022, Margarita Simonyan, editor in chief of the state-run network RT, said that "all of our hope lies in famine." As the skilled propagandist understands, the point of starving Africans and Asians is to create a backdrop for propaganda. As they begin to die, Ukrainians will be scapegoated. This might or might not work. All past fantasies about Ukraine and its foodstuffs were at one time believed by influential people. Russian propaganda today has an edge in the global South. In much of Africa, Russia is a known quantity, whereas Ukraine is not. Few African leaders have publicly opposed Putin's war, and some might be persuaded to parrot his talking points. Across the global South, it is not widely known that Ukraine is a leading exporter of food—nor that it is a poor country with a GDP per capita comparable to that of the countries it feeds, such as Egypt and Algeria.

There is some reason for hope. Ukrainians have been trying to communicate the reality of their position to people in the global South, so that they can speak the truth about Moscow's hunger plan and thereby make it impossible. And as Ukraine has gained better weapons from the United States and Europe, Russia's hold on the Black Sea has weakened. In July, Ukraine and Russia signed agreements with Turkey that should, in principle, allow some Ukrainian grain to leave the Black Sea and feed Africans and Asians. Yet the day after it signed the agreement, Russia fired missiles at the port of Odessa, from which Ukraine ships much of its grain. A few days after that, Russia killed Ukraine's leading agribusinessman in a missile strike. The only sure way to feed the world is for Ukrainian soldiers to fight their way through the province of Kherson to the Black Sea and to victory.

THE LAST IMPERIAL WAR

Ukraine is fighting a war against a tyranny that is also a colonial power. Self-rule means not just defending the democratic principle of choosing one's own rulers but also respecting the equality of states. Russian leaders have been clear that they believe that only some states are sovereign, and that Ukraine is nothing more than a colony. A Ukrainian victory would defend Ukrainian sovereignty in particular and the principle of sovereignty in general. It would also improve the prospects of other post-colonial states. As the economist Amartya Sen has argued, imperial famines result from political choices about distribution, not shortages of food. If Ukraine wins, it will resume exporting foodstuffs to the global South. By removing a great

risk of suffering and instability in the global South, a victorious Ukraine would preserve the possibility of global cooperation on shared problems such as climate change.

For Europe, it is also essential that Ukraine win and Russia lose. The European Union is a collection of post-imperial states: some of them former imperial metropoles, some of them post-imperial peripheries. Ukrainians understand that joining the European Union is the way to secure statehood from a vulnerable peripheral position. Victory for Ukraine will have to involve a prospect of EU membership. As many Russians understand, Russia must lose, and for similar reasons. The European states that today pride themselves on their traditions of law and tolerance only truly became democracies after losing their last imperial war. A Russia that is fighting an imperial war in Ukraine can never embrace the rule of law, and a Russia that controls Ukrainian territory will never allow free elections. A Russia that loses such a war, one in which Putinism is a negative legacy, has a chance. Despite what Russian propaganda claims, Moscow loses wars with some frequency, and every period of reform in modern Russian history has followed a military defeat.

Most urgently, a Ukrainian victory is needed to prevent further death and atrocity in Ukraine. But the outcome of the war matters throughout the world, not just in the physical realm of pain and hunger but also in the realm of values, where possible futures are enabled. Ukrainian resistance reminds us that democracy is about human risk and human principles, and a Ukrainian victory would give democracy a fresh wind. The Ukrainian trident, which adorns the uniforms of Ukrainians now at war, extends back through the country's traditions into ancient history, providing references that can be used to rethink and revive democracy.

Athena and Poseidon can be brought together. Athena, after all, was the goddess not only of justice but of just war. Poseidon had in mind not only violence but commerce. Athenians chose Athena as their patron but then built a fountain for Poseidon in the Acropolis—on the very spot, legend has it, where his trident struck. A victory for Ukraine would vindicate and recombine these values: Athena's of deliberation and prosperity, Poseidon's of decisiveness and trade. If Ukraine can win back its south, the sea-lanes that fed the ancient Greeks will be reopened, and the world will be enlightened by the Ukrainian example of risk-taking for self-rule. In the end, the olive tree will need the trident. Peace will only follow victory. The world might get an olive branch, but only if the Ukrainians can fight their way back to the sea.

***

№ 643.

Дайджест подій в Україні та навколо України за тиждень 05-11 вересня 2022

Головне

1) Мир в Україні настане після перемоги на полі бою. Іншого варіанту немає. Наші хлопці женуть ворога на Харківщині й Херсонщині, але надії на швидке закінчення війни поки немає. Поразка у війні означає для хуйла смерть (фізичну). Отже. воно буде пертися до останнього.

2) Тиск на волонтерів - окрема біль. Бо саме волонтери витягнули армію у найтяжчі часи. А тепер єрмакаки хочуть це просто закреслити. Як свого часу зробив їхній папірєднік парашен.

3) Чи буде зима важкою – це навіть не питання. Буде. Бо хуйло докладе всіх зусиль, щоб ми впали.

Головні теми тижня

1) Росія відреагувала на контрнаступ ЗСУ на Харківщині ракетними ударами по Україні

2) Захід погодив передавання Україні нової партії озброєння, але його все ще недостатньо

3) Україна демонструє небажання укладати мир із РФ на чужих умовах

4) Україна та ЄС готуються до важкої зими

5) Влада під час війни пішла в атаку на волонтерів

Росія відреагувала на контрнаступ ЗСУ на Харківщині ракетними ударами по Україні

З початку тижня українські війська ведуть наступ на Харківщині. Унаслідок злагоджених дій ЗСУ звільнено Балаклію, Ізюм, Куп’янськ, ще десятки населених пунктів. За інформацією місцевих адміністрацій, повністю звільнено прикордонні райони на півночі, за Печенізьким водосховищем тощо. Російські війська тікають, кидаючи важку техніку, амуніцію та боєприпаси, водночас вивозять до РФ награбоване майно. Виведення військ із Харківської області було змушене підтвердити й міністерство оборони РФ. На звільнену територію повернулася поліція. Державне бюро розслідувань закликало місцевих жителів повідомляти про злочини окупантів. Глава обладміністрації Синєгубов заявив про початок підготовки населених пунктів до зими та поновлення в них роботи органів влади. Успішний розвиток наступу ЗСУ на Херсонщині мав наслідком "перенесення" проведення так

званих “референдумів” спочатку на листопад, а потім узагалі на невизначений термін.

Намагаючись помститися Україні за провали армії на полі бою, окупанти атакують мирне населення ракетами. Весь тиждень ворог обстрілював ракетами Харків, Кривий Ріг і Дніпро. 11 вересня Чорноморський флот РФ і стратегічна авіація завдали ударів по енергетичних та інших інфраструктурних об’єктах по всій Україні з акваторії Чорного моря та повітряного простору над Каспійським морем. Було повністю знеструмлено Донецьку та Харківську області, частково – Сумську, Полтавську, Дніпропетровську та Запорізьку. У Харкові частково зруйновано ТЕЦ-5, що забезпечує електропостачання міста та області. У Дніпропетровській області силами ППО було знищено сім крилатих ракет із 11, дві з яких – "Калібри". Дві крилаті ракети було знищено в повітрі в районі Кременчука. Вранці 12 вересня успішно спрацювали підрозділи ППО в Умані. Також під удари російських ракет потрапили Запоріжжя й населені пункти Донеччини – Краматорськ і Покровськ.

Не маючи інших козирів, аби вплинути на Україну і змусити її капітулювати, Росія використовує Запорізьку атомну станцію, аварією на якій шантажує всю Європу. Візит місії МАГАТЕ на ЗАЕС не наблизив її звільнення. На прохання української влади щодо створення гуманітарного коридору для евакуації мешканців міста-супутника атомної електростанції – Енергодара, який російська армія регулярно обстрілює, відповіді від російської сторони так і не надійшло. 6 вересня в Нью-Йорку відбулося чергове засідання Ради Безпеки ООН, яке ініціювала Росія для обговорення ситуації на ЗАЕС. Місія МАГАТЕ оприлюднила звіт за підсумками інспекції електростанції, у якому визнала присутність на її території російських вояків і техніки, яку вони ховають у турбінних цехах 1-го та 2-го енергоблоків. МАГАТЕ закликала припинити обстріли станції, але не вказала, хто саме їх здійснює. Канада та Польща підготували проєкт резолюції МАГАТЕ про припинення воєнних дій на ядерних об’єктах України із закликом до РФ залишити територію Запорізької АЕС. Проти подібного проєкту резолюції Ради Безпеки ООН проголосували Росія та Китай. Глава МАГАТЕ Гроссі вкотре закликав до негайного припинення обстрілів ЗАЕС, однак ці заклики не мають жодного впливу на окупантів. 10 вересня останній блок Запорізької АЕС, який іще працював, було відключено від мережі та переведено в режим повного зупинення після відновлення резервної лінії електроживлення, яка дає змогу забезпечити життєзабезпечення всіх енергоблоків.

Отже, російській армії, яку заскочили зненацька успішні контрнаступальні дії ЗСУ на Харківщині, не залишалось нічого, як безсило атакувати мирне населення ракетними ударами. Росія поки що контролює Запорізьку АЕС і шантажує Європу ядерною аварією, однак стає все більш очевидним, що російській армії скоро доведеться тікати звідти, так само як із Харківщини.

Захід погодив передавання Україні нової партії озброєння, проте його ще недостатньо

Міністр оборони США Остін назвав "такими, що надихають" успіхи ЗСУ в Харківській області. Він підкреслив, що наступ надасть західним партнерам докази того, що ситуацію може бути змінено силою, тому Україна заслуговує на подальшу підтримку. 8 вересня на американській авіабазі Рамштайн у Німеччині відбулася чергова, уже 5 зустріч групи країн, які надають воєнну підтримку Україні. Голова Об'єднаного комітету начальників штабів армії США генерал Міллі заявив, що Україна сплачує жорстоку ціну у війні з РФ. За його словами, в Україні загинули та отримали поранення тисячі українських військовослужбовців. Десятки тисяч мирних жителів загинули через невибіркові обстріли російських військ, 15 мільйонів осіб стали біженцями та внутрішніми переселенцями. Тому він наполягає на зобов'язанні Заходу підтримувати Україну в її боротьбі за незалежність та відновлення суверенітету. Міллі зазначив, що українські війська вкрай ефективно застосовують РСЗВ HIMARS й уразили понад 400 цілей, що мало руйнівний ефект для шляхів постачання та пунктів управління військами окупантів. США анонсували ще один пакет воєнної допомоги Україні на суму $675 млн із запасів американської армії. Він буде містити ракети HIMARS, гаубиці, артилерійські та стрілецькі боєприпаси, бронеавтомобілі Humvee та медичні броньовики та протитанкові системи. Норвегія вирішила передати ЗСУ ракети Hellfire та прилади нічного бачення. Литва вже відправила Україні 105 мм гаубиці.

Уряд Німеччини передав ЗСУ 1 контрбатарейний радар COBRA з 5, що було обіцяно, та 5 зенітних танків Gepard (їх поставлено 20 із 30). Канцлер Шольц відмовився постачати до України танки Leopard 2. Він заявив, що країна й без того надає істотну допомогу Україні. Співголова владної Соціал-демократичної партії Німеччини Клінгбайль заявив, що відмова від постачання є консолідованим рішенням усіх західних країн.

Втім, озброєння, передавання якого погодив Захід, недостатньо для контрнаступу в усіх регіонах, які ще контролює російська армія. Україна поки не отримала обіцяної зброї за програмою ленд-лізу, яку затвердив президент США Байден іще в травні. Для того, аби завершити активну фазу війни до зими, Україна потребує негайного збільшення потоку озброєнь.

Україна демонструє небажання укладати мир із РФ на чужих умовах

Деякі європейські політики не полишають спроби примусити Україну до миру за будь-яку ціну. Колишній прем’єр-міністр Італії Берлусконі оголосив про бажання бути, разом із колишньою канцлеркою Німеччини Меркель, посередниками на мирних переговорах між Україною та Росією, "щоби покласти край конфлікту". Однак Україна постійно демонструє світові, що не має наміру укладати мир із РФ на чужих умовах. Президент Зеленський у розмові з держсекретарем США Блінкеном під час його неоголошеного візиту до Києва наголосив, що Росію має бути визнано державою-терористом. Зі слів президента, світ має отримати однозначний сигнал, що російському терору не може бути вибачення.

У Києві відбувся форум "Ялтинської європейської стратегії", який щорічно влаштовує олігарх Пінчуком. Президент Зеленський на форумі заявив, що переговори з Росією наразі не мають сенсу, оскільки російське керівництво не в змозі сформувати адекватну позицію. Також він немає впевненості у виконанні обіцянок, які може дати російська делегація. Зеленський підкреслив, що шлях до деокупації територій усе більше прояснюється, а Україна не має наміру зупинятися для досягнення цієї мети, наперекір тому, що низка лідерів країн штовхає її в "чиїсь зайві обійми".

Міністр оборони Резніков вважає, що ЗСУ мають не лише виштовхнути російські війська з території України, а й максимально послабити РФ, щоб унеможливити спроби вторгнення в Україну. Він наголосив, що Україна має намір деокупувати Донбас та Крим і не сприймає рекомендацій певних партнерів щодо відновлення мирних переговорів із Росією.

За словами президента Латвії Левітса, Україна після перемоги стане однією з найпотужніших європейських націй та важливою компонентою європейської спільноти. Він наголосив, що мир має бути укладено на умовах України на підставі положень міжнародного права.

Контрнаступ ЗСУ на Харківщині та успішний розвиток наступу в Херсонській області свідчать про те, що українська влада обрала воєнний спосіб звільнення територій замість дипломатичного, який за 8 років війни на Донбасі не дав жодних результатів.

Україна та ЄС готуються до важкої зими

Україна готується до опалювального сезону, який, за оцінками влади, має стати найважчим за всі роки незалежності. Прем’єр-міністр Шмигаль після засідання Ради асоціації Україна – ЄС заявив, що розраховує на $3,4 млрд допомоги від західних партнерів для підготовки до опалювального сезону.

Також він повідомив про переговори з Експімбанком США про надання кредиту в розмірі $1,5 млрд на закупівлю газу. До 30 квітня 2023 року подовжено чинність спеціальних зобов'язань на постачання газу теплопостачальним підприємствам за пільговою ціною, що дасть місцевій владі можливість не підвищувати тарифи на тепло та гарячу воду для населення. Водночас в Україні за останній місяць суттєво прискорилася інфляція. За даними Держстату, споживчі ціни в Україні в серпні зросли до 23,8 % у річному обчисленні проти 22,2 % у липні. Найшвидше дорожчають продукти – яйця, риба, цукор. Овочі протягом року зросли в ціні в понад 2 рази.

Президент РФ Путін посилив газовий шантаж Європи, оскільки програє на полі бою в Україні. Газпром і далі не прокачує газ до низки країн ЄС газогоном "Північний потік". Російський монополіст оголосив про "загрозу пожежі чи вибуху" на газокомпресорній станції Виборг у разі відновлення роботи помп. Прессекретар російського президента Пєсков під час телефонної пресконференції відверто заявив, що причиною зупинення прокачування є західні санкції. Газпром не планує поновлювати постачання до їхнього скасування, тому наразі просто спалює газ, оскільки російські підземні сховища вже майже заповнено. Попри ці втрати, прибуток компанії зріс у кілька разів через рекордні ціни на газ у Європі.

Міністри енергетики країн Євросоюзу так і не змогли домовитися про те, чи слід запроваджувати граничну ціну на російський природний газ і як саме. Міністри передадуть свої думки Єврокомісії, яка надасть пропозицію для держав-членів. Потім країни ЄС знову дадуть оцінку пропозиції. Рішення може бути ухвалено на початку жовтня. Глава МЗС Угорщини Сійярто стверджує, що обмеження цін на газ матиме наслідком припинення постачання до ЄС.

З огляду на посилення енергетичної кризи президент Франції Макрон закликав громадян і бізнес скоротити споживання електроенергії, щоб уникнути відключень узимку. Усією Європою зупиняються або припиняють роботу енергомісткі підприємства – насамперед металургійні та хімічні. Уряд Німеччини оголосив про виділення €65 млрд для разових виплат вразливим верствам населення, а також для податкових пільг енергомістким підприємствам.

Низка країн ЄС вважають, що повне ембарго на експорт енергоресурсів та відмова видавати візи громадянам РФ можуть підштовхнути президента Путіна до завершення війни в Україні. 9 вересня Європейська комісія опублікувала рекомендації щодо візової політики для держав-членів ЄС. Країнам рекомендують не видавати громадянам Росії багаторічні візи, а також

анулювати вже видані візи в разі, якщо людина за результатами спеціальної перевірки виявилася загрозою безпеці ЄС.

Наскільки ефективними будуть ужиті заходи, покаже прийдешня зима, яка стане неабияким випробуванням Євросоюзу на міцність.

Влада під час війни пішла в атаку на волонтерів

8 вересня поліція провела обшуки в помешканнях львівських волонтерів Літинського та Островського в справі про нібито незаконний продаж гуманітарної допомоги, а саме автівок для ЗСУ. На опублікованому правоохоронцями записі телефонних розмов неназваний військовослужбовець обговорював передавання йому двох автівок, за які волонтери нібито вимагали гроші. Президент Зеленський провів нараду з міністром внутрішніх справ Монастирським та головою Нацполіції Клименком, на якій обговорив обшуки в представників волонтерського руху. У своєму телеграм-каналі він написав, що заробляти на наших оборонцях – неприпустимо, ні з погляду закону, ні з погляду совісті, а шахраї та злодії не мають бути волонтерами. Літинський та Островський усі звинувачення відкидають.

Водночас президент Зеленський удає, що не помічає порушень закону своїми депутатами та чиновниками. Спеціалізована антикорупційна прокуратура тільки цього тижня вручила депутатові від президентської партії "Слуга народу" Трухіну підозру в справі про ДТП, яку він скоїв іще в серпні 2021 року. Тоді депутат розбив кілька автівок і завдав шкоди здоров’ю кількох осіб, керуючи автомобілем у стані сп’яніння, після чого намагався дати хабаря поліціянту. Держбюро розслідувань у вересні повідомило про затримання колишнього начальника управління СБУ в Харківській області Дудіна, якого президент звільнив лише наприкінці травня. Дудіна підозрюють у державній зраді. За даними слідства, через його службову недбалість російська армія 24 лютого захопила частину Харківської області, впевнено просуваючись до Харкова.

Отже, влада під час війни шукає ворогів серед волонтерів замість того, щоби наводити лад серед високопосадовців. Значних успіхів у протидії російській агресії Україна досягла саме завдяки волонтерам, тоді як влада взагалі не готувалася до війни, попри попередження західної розвідки.

***

№ 644.

Балаклійський прорив

Бутусов **2022-09-13**

Успішна наступальна операція на Харківщині під командуванням Олександра

Сирського продовжується. Досягнуті результати наших військ вражають.

За 7 діб звільнені чотири міста - Балаклія, Ізюм, Купянськ, Вовчанськ, загальна площа понад 2 тисячі квадратних кілометрів.

Деякі наші підрозділи під час операції проривались з боями 20-25 км на добу, деякі максимально просунулись до 120 км, і продовжують активні дії.

Російські війська зазнали важких втрат. Завтра напишу аналітичні матеріали про цей видатний успіх наших військ, про ті частини, які зробили ключовий внесок.

Принципово важливо, що перемога досягнута не перевагою у кількості, а перевагою у якості. Наступали не зважаючи на перевагу російськоі артилерії в кількості боєприпасів та не зважаючи на повне панування у повітрі російськоі авіації, яка безперервно завдавала бомбо-штурмові удари.

Російські війська докладали значних зусиль щоб зупинити наступ українців, але росіян передусім переграли тактично.

Цим треба пишатись, моральна перевага у Балаклійскій операції не менш значуща ніж розгром противника.

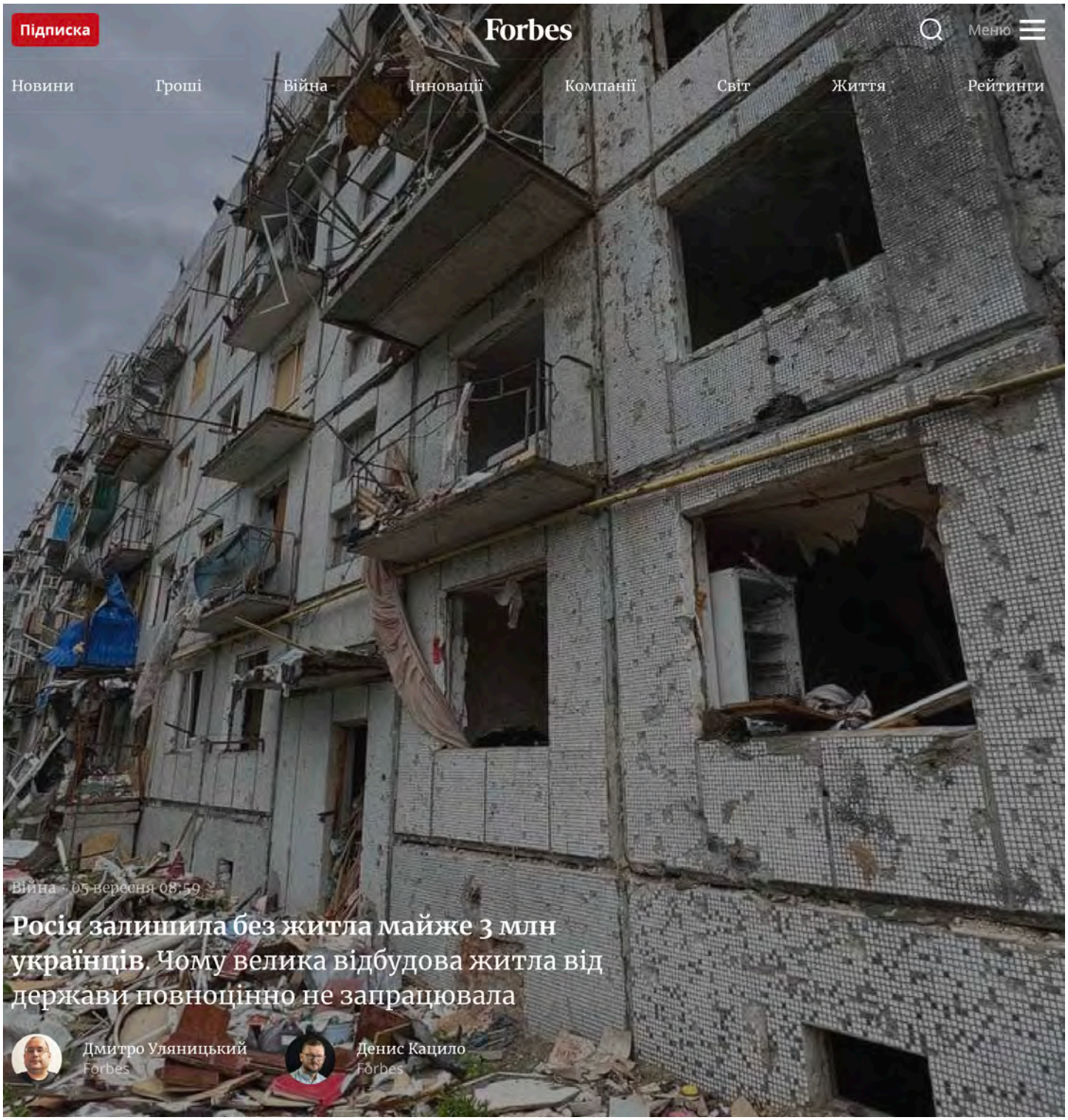
Але крім емоцій, будо б доречно проаналізувати та визначити основні фактори успіху, щоб вдосконалити організацію військ та планування усіх наших операцій з урахуванням отриманого досвіду.

Вивчати досвід - значить зберігати життя.

***

№ 645.

Росія залишила без житла майже 3 млн українців. Чому велика відбудова житла від держави повноцінно не запрацювала

2022-06-17

1. Приватні будинки

«Я не бачу змін», – описує ситуацію з відновленням приватних будинків у селі Горенка місцева активістка Лариса Лещинська. Вона також опікується житловими проблемами селян, які втратили житло під час весняного наступу російської армії в сусідньому Мощуні.

У цих селищах, за підрахунками Лещинської, зруйновано близько 1 000 будинків.

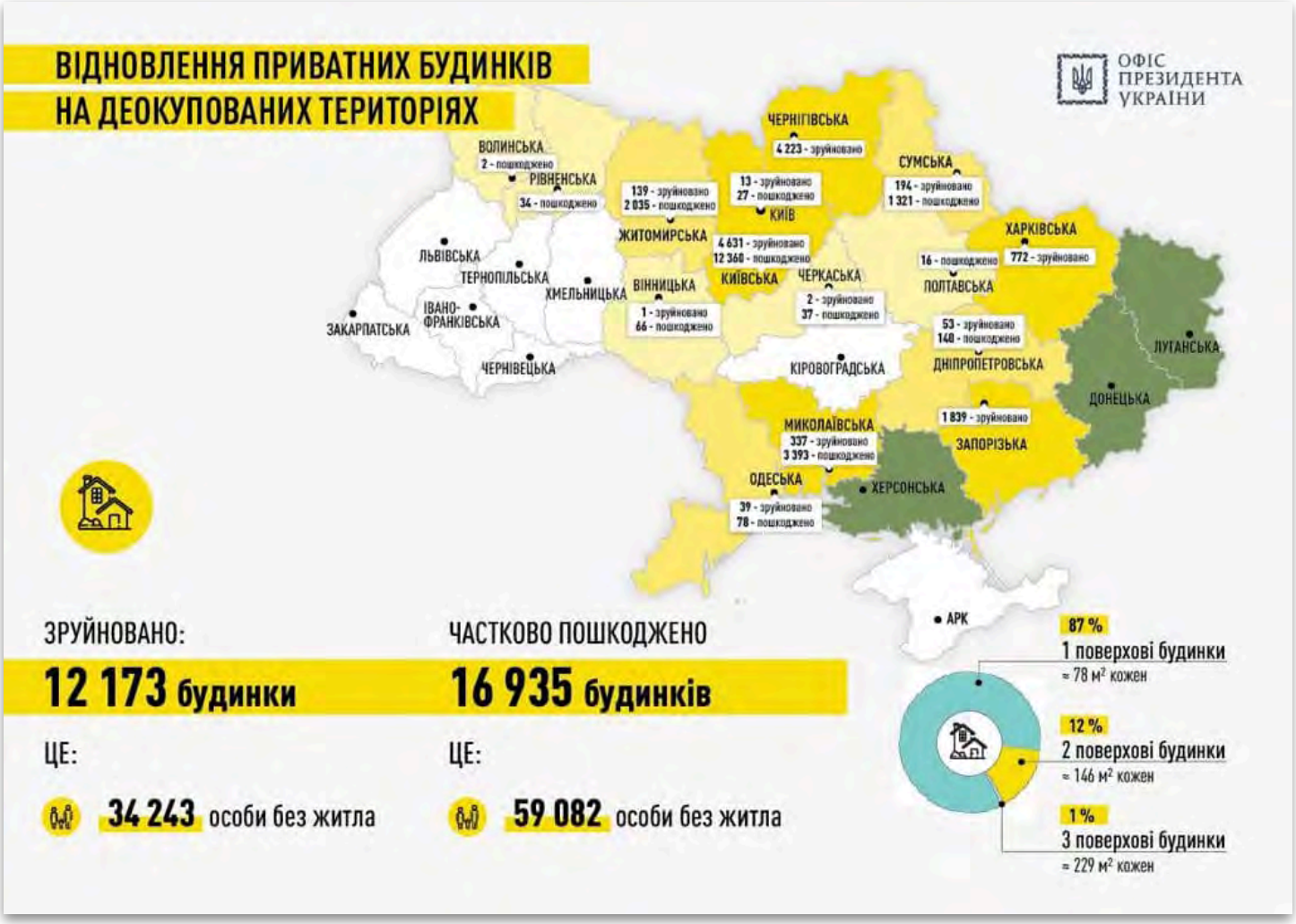
За даними ***Київської обласної військової адміністрації***, в області повністю зруйновано понад 5 000 приватних будинків.

Щоб відбудувати приватні домівки тільки в Київській області, потрібно близько 6 млрд грн,

– рахував на початку червня голова Київської ОВА Олексій ***Кулеба***.

Плани **адміністрації передбачали відбудуву 2 500 будинків до настання холодів.**

Станом на 20 червня потребували термінового відновлення на деокупованих територіях 29 108 приватних будинків, свідчать дані плану Fast Recovery, розробленого Офісом президента.

Слайд з презентації плану Fast Recovery, презентованого 4–5 липня в швейцарському Лугано

У червні заступник керівника Офісу президента Кирило Тимошенко говорив Forbes, що

> план-максимум **передбачає *відновлення більшості від загальної кількості пошкоджених приватних будинків*** ще до заморозків. Щоб прискорити будівництво, за його словами, планувалось задіяти каркасну та газобетонну технології будівництва.

Пілотний проєкт, який мав стати типовим для ***Київської області***, запустили в травні в селі Дмитрівка.

> Будівництво, яке **профінансували меценати**, розтягнулось на ***понад три місяці замість запланованого одного***.
>
> Станом на кінець серпня здано п’ять нових одноповерхових будинків за типовим проєктом.

Кількість відновлених будинків по всій Україні наразі невідома – в ОП не відповіли на запит Forbes.

На врученні ключів новим мешканцям будинків у Дмитрівці 30 серпня ***Тимошенко*** **пообіцяв найближчим часом завершити будівництво ще 500 приватних будинків на Київщині**.

Кулеба **уточнив, що планується побудувати 560 нових домівок.**

Відновлення будівель здійснюватиметься на земельних ділянках власників зруйнованого житла. Площа відновлення – від 70 до 120 кв. м.

Вручення ключів від п'яти приватних будинків родинам, які втратили домівки через обстріли села Дмитрівка. Фото: Кирило Тимошенко

Кулеба каже, що

в місцевому бюджеті немає коштів на відбудову, він розраховує на бюджетне фінансування і гранти.

Уряд витратив близько 1,5 млрд грн на першочергові роботи в частково пошкоджених будинках,

400 млн грн з них пішли на заміну вікон, дверей і ремонт дахів у будинках Київської області.

Реалізувати план буде вкрай важко, навіть за наявності фінансування, – говорять забудовники, з якими спілкувався Forbes.

Київська ОВА розраховувала в червні, що

собівартість квадратного метра типового будинку на три кімнати площею 90 кв. м не перевищуватиме 14 000 грн.

Але,

мінімальна собівартість за наявним курсом долара – не менше 25 000 грн за кв. м, каже президент Конфедерації будівельників України Лев ***Парцхаладзе***.

Наприклад,

Генеральний директор львівського забудовника LB Group Юрій Ковальчук каже, що готовий будувати двоповерхові багатоквартирні будинки з вартістю квадратного метра 16 000–17 000 грн.

Проти забудовників грає час.

На спорудження газобетонних і каркасних будинків потрібно два-три місяці. 500 будинків можна побудувати у два етапи до січня, – каже Ковальчук.

Ще одна перепона – бюрократія.

Місцева влада не має права фінансувати проєкти нового будівництва, оскільки їх не пропускає казначейство, каже Вадим Табакера, заступник директора департаменту економічної політики Львівської ОДА.

Директор будівельної компанії «Сервус» Олег Якимів говорить, що з цієї причини

1) він не отримав передплату за проєкт будівництва двоповерхового будинку на 12 квартир для переселенців у Дрогобичі.

2) Компанія продовжує будувати будинок, але не береться за нові проєкти, поки проблема не буде вирішена.

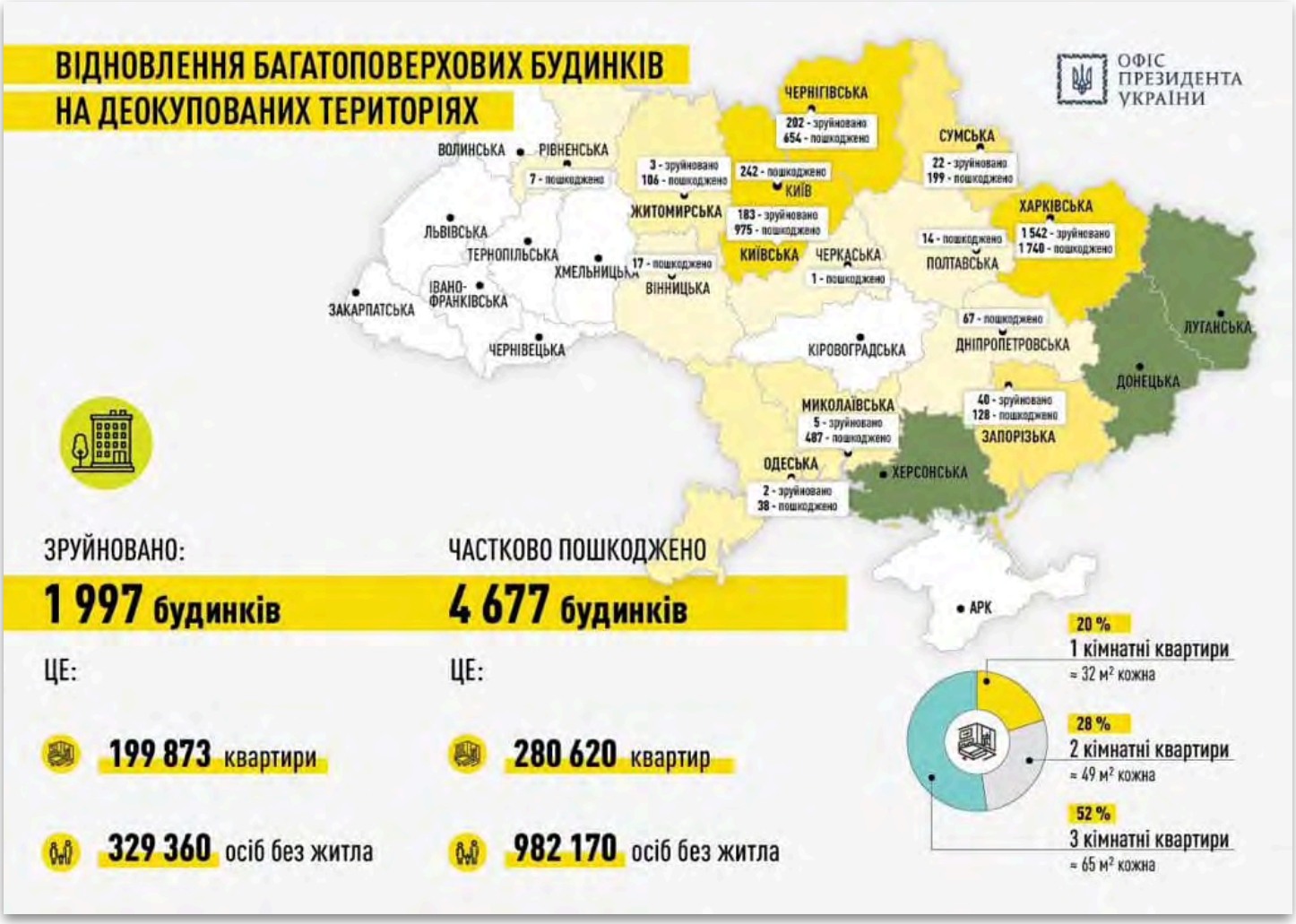
2. Багатоповерхівки: дорого і довго

Навесні заступник голови Офісу президента Кирило ***Тимошенко*** в інтерв'ю Forbes заявляв про

— плани будувати двокімнатні квартири в 10 регіонах. За його словами, були вибрані проєкти, які можна втілити за три місяці.

За даними програми *Fast Recovery*,

на 20 червня потребували термінового відновлення на деокупованих територіях 6 674 багатоповерхових будинки.

Слайд з презентації плану Fast Recovery, презентованого 4–5 липня в швейцарському Лугано

Разом з відбудовою приватних будинків, дитсадків, шкіл, медичних закладів і комунальних мереж загальні витрати на відновлення, за підрахунками Офісу президента, становлять приблизно $17,4 млрд.

План-максимум за наявності коштів

– викупити або побудувати близько **40 000 квартир**, говорив у червні ***Тимошенко***.

Під викуп відводилось 10 000 вже готових квартир, які **планувалось** придбати у забудовників **до вересня**.

Також планувалось

1) будівництво 4–6-поверхових ЖК у 16 регіонах – у кожному по 100 000 кв. м.

2) Всього – 32 000 квартир.

3) На цей проєкт, за його словами, було відведено шість місяців після отримання фінансування.

Алгоритм фінансування викупу мав розробити Кабмін. У Мінрегіоні на запит Forbes не відповіли.

1) На початку літа обласна влада запропонувала девелоперським компаніям побудувати в Ірпені та Бородянці дев'ятиповерхові будинки з розрахунку 24 000 грн за кв. м, – пригадує Парцхаладзе.

2) «Це вже було нижче собівартості будівництва», – каже він. – Але компанії, яким були потрібні обігові кошти, погоджувались».

3) Ковальчук каже, що його влаштовують 24 000 грн за кв. м, запропоновані владою, але на будівництво у Львівській області.

Вартість квадратного метра у новобудовах Львова та області у серпні, за даними ЛУН, становить 34 600 грн.

1) З лютого, за даними ЛУН, ціна квадратного метра у новобудовах Києва зросла на 33%, до 47 600 грн.

2) Ціна квадратного метра у новобудовах Харкова і області, де тривають активні бойові дії, впала на 39%, до 20 200 грн.

Девелопери, з якими спілкувався Forbes, кажуть, що зараз питання ціни не стоїть через брак коштів у бюджеті.

Було кілька зустрічей з представниками різних держустанов щодо відбудови житла, розроблені проєкти, але програма не стартувала в заявлених масштабах.

Є точкові проєкти, каже ***Парцхаладзе***.

Наприклад,

— навесні Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву викупив ***300 квартир***.

«До зими реально забезпечити людей житлом лише через викуп, – каже ***Парцхаладзе***. – Готових непроданих квартир достатньо».

Для цього він пропонує замінити систему держзамовлення житла на механізм видачі ваучерів на руки населенню за заявками про пошкоджене житло.

На липень у «Дію» було відправлено понад 225 000 заявок про пошкоджене житло на 15 млн кв. м.

Ще ***1 квітня 2022*** депутати ***прийняли у першому читанні*** законопроєкт про державну ***компенсацію*** за втрачене чи пошкоджене нерухоме майно

під час війни.

Він передбачає два варіанти компенсацій за пошкоджене житло:

1) не підлягає відновленню – фінансується ***нове будівництво***;

2) підлягає відновленню – власнику ***надаються кошти*** на відновлення або фінансуються необхідні будівельні роботи.

Серед джерел фінансування відбудови – 1) міжнародна донорська допомога, 2) конфісковані активи, а в перспективі – 3) репарації від РФ, каже заступниця голови парламентського Комітету з питань місцевого самоврядування та регіонального розвитку Олена ***Шуляк***.

«На жаль, станом на сьогодні цей проєкт не набув статусу закону, тож дієвий механізм компенсації в країні поки не запущений», – каже юристка ЛУН Анастасія Осінцева.

3. Швидкі рішення

Щоб частково забезпечити українців тимчасовим житлом, держава встановлює ***модульні містечка***, розраховані на проживання до одного року.

— Частину з них безоплатно передала Польща.

1) У Київській області, за словами Олексія ***Кулеби***, встановлено дев'ять модульних містечок на 1 300 осіб.

2) У Чернігівській області змонтовано три модульних містечка, а ще в трьох ведуться роботи зі встановлення будинків.

3) Львів отримав три модульних містечка на 1 040 осіб, розповів Forbes заступник директора департаменту економічної політики Львівської ОДА Вадим ***Табакера***.

4) За словами міністра розвитку громад і територій України Олексія ***Чернишова***,

— до кінця 2022 року планується розселити в модульних помешканнях до 10 000 осіб.

Вид всередині тимчасового модульного житла для біженців у Львові Фото Getty Images

5) Частину переселенців розселили у мережі ***санаторіїв***.

Усього в Україні приблизно 200 таких закладів, які здатні прийняти понад 30 000 осіб, каже ***Шуляк***.

Загалом мережа ***польських модульних містечок*** і санаторіїв **дозволить** прихистити приблизно 40 000 українців, або приблизно 1,5% від потреби.

Ще частина помешкань будується за рахунок меценатів.

6) ***Фонд Сергія Притули*** збирає $10,5 млн на 585 модульних будинків, які будуть встановлені в Макарівській громаді на Київщині.

До кінця вересня обіцяють поставити перші 10 будинків. Таке тимчасове житло збирається за п’ять днів і встановлюється на подвір’ях з уже існуючою інфраструктурою і комунікаціями.

7) За рахунок благодійників реалізуються проєкти у Львівський області, каже ***Табакера***.

«Львів Буд Груп» Юрія Ковальчука побудувала у селі Бортятин Яворівського району модульне містечко для 40 осіб із розширеням на 240 осіб. Проєкт профінансували донори з Австралії, Нової Зеландії та США.

8) ***Урядова програма «Прихисток»*** стимулює власників житла безоплатно розміщувати у себе переселенців. Держава щомісячно компенсує власникам по **450 грн** за кожну особу. В березні – червні уряд спрямував на компенсації 225 млн грн, з яких 137,3 млн грн – допомога від донорів.

Планується збільшити компенсацію вдвічі, до 900 грн, *повідомила* віцепрем’єр-міністерка з питань реінтеграції Ірина ***Верещук***.

***

№ 646.

Відновлення зруйнованих війною мостів провалено (оновлено)

2022-09-08

«Аргумент»

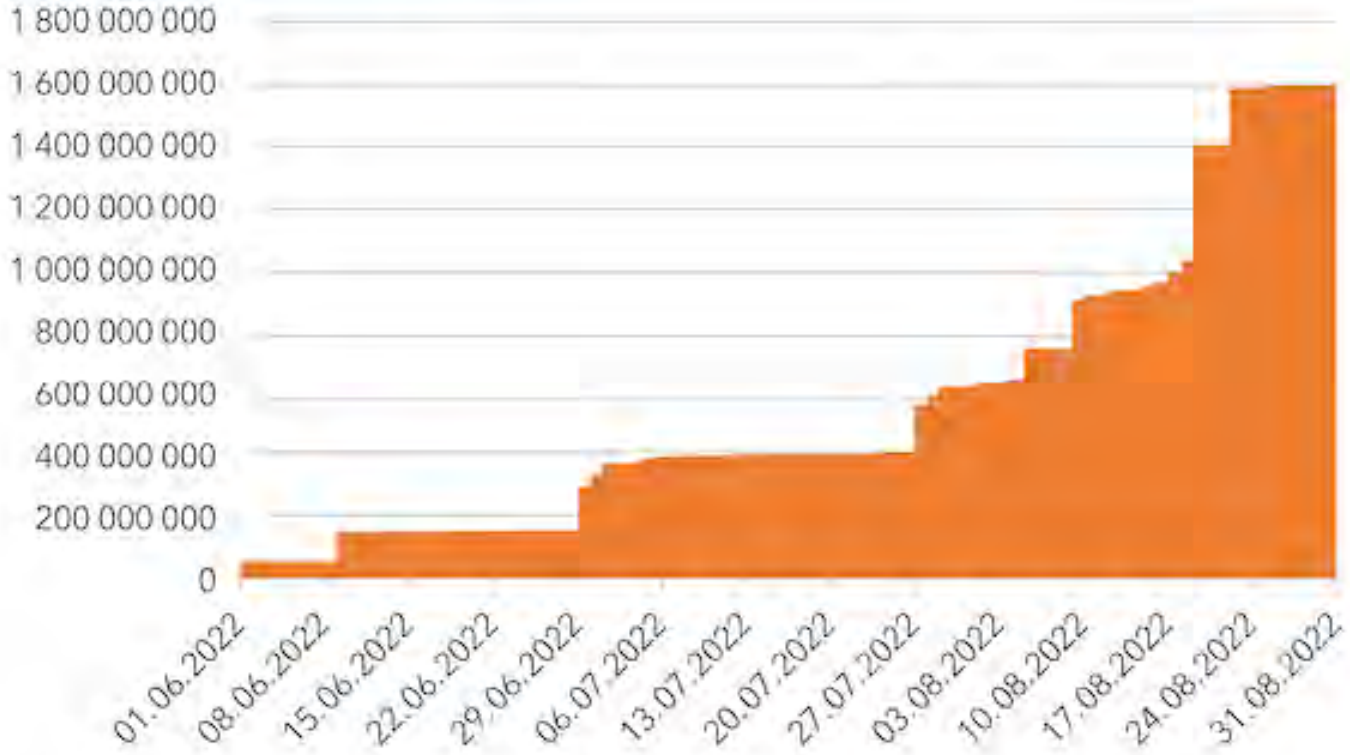
Історія з ремонтом доріг неочікувано вивернулася навпаки. Тепер насправді потрібні Україні ремонти не можуть розпочатися через лобізм картелістів.

…На початку серпня в української влади почало зароджуватися відчуття, що вже час витрачатися на ремонт доріг. Перший воєнний переляк минув, зруйновані дороги та мости у критичних точках справді треба ремонтувати для транспортування харчів, палива та зброї. Тим паче тоді вже з’явилися перші натяки на те, що зарубіжні союзники нарешті почнуть давати нам долари та євро у необхідній для існування України кількості.

Грошовий кран для Укравтодору трохи відкрутили. За першу половину серпня його підрядники отримали близько 700 млн грн. Далеко не довоєнні часи, коли такі суми виплачували іноді за один день «Великого будівництва», але, тим не менш, удвічі більше, ніж Укравтодор міг платити своїм підрядникам у червні та липні (див. рис.).

ВИПЛАТИ УКРАВТОДОРУ ЗА РЕМОНТ ДОРІГ ВЛІТКУ 2022 РОКУ, ГРН.

ZN.UA

Відтак, влада почала готувати законодавче поле для повернення зневоднених рахунків шляховиків.

Ще на початку вторгнення Верховна Рада прийняла два рішення. Одним було встановлено, що гроші Дорожнього фонду мають першочергово спрямовуватися на озброєння та обслуговування старих кредитів Укравтодору. А другим — скасовано акцизний податок на паливо, з якого в основному і наповнювався Дорожній фонд. Щоб на автомобілістів не так сильно тиснув злет цін.

Зрозуміло, що ділити стало майже нічого, і на дороги цього літа Укравтодор давав дуже обмежені гроші для латання зруйнованих ділянок доріг і мостів. Йшлося про суми в кількасот мільйонів на всю Україну на місяць — незначні копійки. І на Банковій прийняли політичне рішення — повернути акцизи для поповнення Дорожнього фонду і спрямувати гроші з нього не на озброєння, а на інфраструктуру.

Відповідні законопроєкти міністр інфраструктури Олександр Кубраков почав протягувати ще на початку серпня, і в середині місяця вони потрапили в Раду. Якби все було нормально, то їх швидко проголосували б, уже у вересні акциз повернувся б у ціну палива, і в Укравтодора збільшився б потік грошей на дійсно необхідний ремонт доріг і мостів. За прогнозом ініціаторів, йшлося про 3,6 млрд грн на місяць. Небагато порівняно з «Великим будівництвом», коли на асфальтування щомісяця витрачали 10 млрд грн при курсі 28 грн за долар, але бодай щось.

Однак це була б не Україна, якби все було нормально. Тому вже вересень, а закони ще не прийнято, і у кращому разі гроші почнуть надходити десь у середині жовтня, коли дорожньо-будівельний сезон уже завершуватиметься.

Основних причин провалу дві

№1. Гроші не на зруйновані мости, а на асфальтну маржу для корупційних конвертів?

Мінінфраструктури саме дало підстави для підозр, засекретивши перелік об’єктів, які збираються ремонтувати за акцизні податки. Бо одна справа, коли гроші йдуть на підірвані та зруйновані пів сотні мостів на звільненій Півночі України та прифронтових територіях Сходу та Півдня. А інша — коли зібрані мільярди підуть на зручне асфальтування зручними підрядниками у зручних місцях за зручними кошторисами. Умовно кажучи, відновлення якогось мосту на Чернігівщині набагато зрозуміліше, ніж асфальтування дороги десь на Вінниччині чи у передмісті Дніпра.

На пряме запитання «**Економічної правди**» про ключові об’єкти для відбудови Олександр Кубраков відповів отак: «Вони вже є. Деякі затверджені постановою уряду».

Однак у відкритому доступі цього списку нема. А тому залишається тільки одна можливість дізнатись хоча б щось — «Прозорро». А там картина геть не така.

У серпні служби автодоріг оголосили закупівлі на шляховий ремонт на 390 млн грн. Лише одна стосується деокупованої Сумщини. Найбільші ж підряди — це велика дорога у передмісті Дніпра. Решта — мости і дороги, яких не було пошкоджено ворогом (див. табл.). І майже все — тим самим фаворитам Укравтодору, які останніми роками і ділили маржу «Великого будівництва».

Закупівлі Служби автомобільних доріг, серпень 2022 року

Замовник	Об'єкт	Підрядник	Очікувана вартість, грн
САД у Дніпропетровській області	«Будівництво ділянки дороги другої черги Південного обходу м. Дніпра від межі м. Дніпра до проїзної частини залізобетонного шляхопроводу через вул Мільмана»	ТОВ «Автомагістраль-Південь»	94 839 000
САД у Хмельницькій області	Реконструкція автомобільної дороги державного значення Н-03 Житомир–Чернівці на ділянці км 163+212 – км 166+247, Хмельницька область	АТ «Ю АР Ді» (нова назва «Хмельницького ШБУ-56»)	78 500 388
САД у Дніпропетровській області	«Будівництво автомобільної дороги державного значення М-04 Знам'янка–Луганськ–Іззарине (на м. Волгоград через м. Дніпро, Донецьк) на ділянці обходу м. Дніпра від автомобільної дороги державного значення Н-08 Бориспіль–Дніпро–Запоріжжя (через м. Кременчук) – Маріуполь до межі м. Дніпра, км 4+200 – межа м. Дніпра» (додаткові роботи)	ТОВ «Автомагістраль-Південь»	75 783 379
САД у Вінницькій області	Будівництво прикордонного мостового переходу через річку Дністер на українсько-молдовському державному кордоні в районі населених пунктів Ямпіль–Косеуць (з розробкою проєктної документації) (додаткові роботи)	ТОВ «СУНП «Автострада»	64 240 969
САД у Львівській області	Капітальний ремонт автомобільної дороги загального користування державного значення М-12 Стрий–Тернопіль–Кропивницький–Знам'янка (через м. Вінницю) на ділянці км 0+000 – км 44+230, Львівська область (додаткові роботи)	ТОВ «Онур конструкшн інтернешнл»	33 509 989
САД у Львівській області	Реконструкція автомобільної дороги загального користування державного значення Т-14-25 Миколаїв–Городок–Жовква–Кам'янка Бузька–Бібрка на ділянці км 97+863 – км 123+370, Львівської області (додаткові роботи)	ТОВ «Онур конструкшн інтернешнл»	25 443 185
САД у Сумській області	Поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування державного значення Т-19-08 Шостка–Зноб-Новгородське–Середина-Буда (окремими ділянками) (додаткові послуги)	ТОВ «Торговий дім «Династія»	7 908 000
САД у Вінницькій області	Поточний середній ремонт автомобільної дороги загального користування державного значення Р-08 Немирів–Ямпіль, Вінницька область, км 0+000 – км 118+583 (окремими ділянками 116,2 км) (з розробкою проєктної документації) (додаткові роботи)	ТОВ «СУНП «Автострада»	3 790 300
САД у Волинській області	Поточний середній ремонт автомобільної дороги державного значення Т-18-02/М-07/-Маюничі–Велика Осниця–Красноволя–Колки-/Р-14/-Копилля–Рожище–Торчин–Шклинь-/Н-17/ на ділянці км 124 + 328 — км 130 + 453 (окремими ділянками), на ділянці від км 129+343 до км 130+420 у Волинській області (додаткові роботи)	ПП «Ространс»	2 147 344
САД у Волинській області	Послуги з експлуатаційного утримання мосту з підходами на км 62+075 ч/з р. Лютиця автомобільної дороги загального користування державного значення Т-18-02 /М-07/-Маюничі–Велика Осниця–Красноволя–Колки-/Р-14/-Копилля–Рожище–Торчин–Шклинь-/Н-17/ (аварійний ремонт)	Ще обирають	2 029 725
САД у Львівській області	(ДК 021:2015: 45453000-7 Капітальний ремонт і реставрація) Капітальний ремонт мостового переходу через р. Орявчик на км 672+728 автомобільної дороги загального користування державного значення М-06 Київ–Чоп, Львівської області (додаткові роботи)	ТОВ «Автомагістраль-Південь»	1 295 098

Таким чином, у сторонніх спостерігачів виникає цілком резонне запитання: «Може, це просто поновлюється «Велике крадівництво» для поповнення обмілілої каси, з якої до війни роздавалися зарплатні конвертики слугам влади?».

Та дорожній картель і чорний кеш для нардепів — це лише частина проблеми і у цій історії наразі не головна. Може, дійсно пізніше буде оприлюднено контракти на відновлення мостів, справді зруйнованих війною.

У провалі швидкого старту ремонту мостів більше винні лобісти паливної індустрії.

№2. Акцизний переділ ринку

До вторгнення акцизи на паливо в Україні були такі: бензин — 2,13 євро за літр, дизпаливо — 1,39 євро, скраплений газ — 0,52 євро.

Тобто покупці дешевого автогазу платили менший акциз, ніж «нафтові» їздоки. Це відповідало світовим тенденціям. Бо вважається, що газ на автомобіль ставлять не від гарного життя. Автогаз не дає тієї тяги, що «нафтові» палива, тому на ньому здебільшого їздять невеликі автомобілі небагатих чи економних людей. Таким чином, уряди меншими акцизами на автогаз роблять автомобільний транспорт доступнішим для різних верств населення. Автомобіль не розкіш, а засіб пересування.

Однак для великих продавців палива це проблема. Маржа на автогазі становить лише 1–2 грн з літра. А різниця між оптовою і роздрібними цінами бензину і дизпалива нині перевищує 10 грн з кожного літру. Тобто продавати «нафтові» палива для потужних машин у багато разів вигідніше, ніж дешевий автогаз.

Тож коли влада вирішила повертати акциз, «хтось» вирішив, що він має повернутися не у старій пропорції, а у розмірі 1 євро на кожен вид палива. Це призвело б до того, що на ті самі 4 гривні мав би подорожчати і автогаз за ціною 28 грн, і дизпаливо за ціною 54 грн. У відсотках це означає, що автогаз подорожчав би на 15%, а дизпаливо — лише на 7%. З урахуванням того, що для подолання однієї й тієї ж відстані автомобілю потрібно більше газу, ніж ДП, то ціновий шок для і так не найзаможнішого споживача автогазу був би більший, ніж для середнього «нафтовика». А значить, було б створено передумови для перетікання споживачів із газового у нафтовий сектори автомобільного палива. Вигодонабувачами цього процесу стали б великі постачальники «нафтових» палив. Їхні АЗС відомі кожному автомобілісту.

Звісно, неприкритий лобізм збільшення доходів однієї групи бізнесменів викликав спротив у автогазової індустрії, яку просто роздягають заради конкурентів. І у політиків, які чудово розуміють, по яких верствах населення завдається удар заради токсичного асфальтування. Почалися дискусії, і законопроєкт з однаковими акцизами **16 серпня не змогли поставити** в порядок денний, не додали голосів навіть самі «слуги народу».

Скандал привів до пошуку виходу. «Слуги народу» розробили законопроєкт №**7668-д**, у якому ставки акцизів вже були різними — по 1 євро на літр ДП і бензину і 0,5 євро — на літр автогазу. Однак швидко прийняти знову не вийшло, бо до цього законопроєкту та до №7669 (він дозволяє витрачати гроші не на зброю, а на асфальт) нардепи подали тисячі поправок, і тепер треба ще тиждень на їхнє опрацювання. Нардеп Ярослав Железняк **прогнозує**, що зрештою акцизи і гроші у Дорожній фонд для ремонту мостів у кращому разі повернуться у жовтні. Наприкінці будівельного сезону.

А все могло би бути геть інакше…

***

№ 647.

Війна за НАБУ. В чому суть поправки президента

2022-09-10

Олександр Лємєнов

Голова правління StateWatch

Ціна компромісу в законі № 8003 може виявитися занадто високою.

Після суспільного резонансу та серйозної критики 6 вересня законопроєкт №7654 нардепа Клочка зник з порядку денного (слід зазначити, що цей проєкт не відкликаний, тому пізніше парламент ще може його розглянути). І того ж дня реєструють й голосують інший законопроєкт — №8003.

Тут ідеться вже про встановлення нового обмеження для призначення директора НАБУ у зв'язку із введенням воєнного стану.

А саме

> — за результатами скандального конкурсного відбору, на посаду не може бути призначена особа, котра після введення Указом президента України від 24 лютого 2022 року воєнного стану перебувала за межами України сукупно більше 21 дня станом на останній день прийому документів.
>
> Цей законопроєкт підписали «слуги» Давид Арахамія, Олександр Корнієнко, Анастасія Радіна, а також членкиня фракції «Голос» Олександра Устінова.

За моєю інформацією, цей хід схвалений особисто президентом.

І якщо

1) в законопроєкті Клочка йшлося про норми під «свого» кандидата, то в цьому
2) — норма конкретно проти неугодного «чужого».

Яка до того ж може бути оскаржена в будь-якому суді і так само підірвати легітимність конкурсу. Тому спробую пояснити, чому війна за НАБУ ще не закінчена, а лише починається. Та який вихід тут є оптимальним.

1. Фактор Рябошапки

На старті приміримо слова одного з керівників «Слуг народу» про «всяких рябошапок» до законопроєкту №8003 і реальності.

Нагадаю:

> Руслан Рябошапка, скориставшись законними підставами для виїзду за кордон (троє малолітніх дітей), недавно виїхав до однієї з країн ЄС. Цікавий збіг… Більше того, за моєю інформацією, тиск на Рябошапку не припиняється. Правоохоронці приходили до родичів колишнього генпрокурора, співробітники ДБР «навідувалися» до них із «військкоматчиками», тиснули. Згодом передавали погрози. За друзями Рябошапки їздила «наружка» з ДБР, а також совали повістки безпосередньо йому.

Вам не здається, що занадто багато збігів? А вінцем цієї історії стало те, що Рябошапці готують повідомлення про підозру. Чому? Бо, за наявною інформацією, він збирався брати участь у конкурсі на посаду директора НАБУ.

І під фінал цієї історії додам:

> такий резонанс у діяльності органів правопорядку щодо Рябошапки продиктований позицією, що зайняв один дніпровський олігарх, якого позбавили громадянства. Чим більше Ігоря Валерійовича «пресує» НАБУ, тим сильніше йому хочеться «розрахуватися» з Рябошапкою. Проте цей текст не про ексгенпрокурора, йдемо далі.

2. Юридичний аспект

Юридичний бік законодавчих пропозицій, що представлені в законопроєкті № 8003, викликає низку сумнівів.

Перше, що слід зауважити:

> — умова про «21 день» — дискримінаційна і не має характеру об’єктивно обґрунтованої мети.

Отже,

таке обмеження для кандидатів на посаду директора НАБУ може бути кваліфіковане судом як пряма дискримінація, а відтак стати підставою для зриву конкурсу на посаду директора НАБУ в судовому порядку.

Нагадайте: ОАСК вже ліквідували? Ні? Так отож…

Принцип недискримінації закріплено

у статті 24 Конституції України, яка наголошує: «Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками».

Крім того,

стаття 43 Конституції фіксує таке: «Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності…».

Не залишимо осторонь і статтю 2-1 Кодексу законів про працю:

«Забороняється будь-яка дискримінація у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей…».

Також згадаємо, що,

відповідно до статті 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», пряма дискримінація — ситуація, за якої з особою та/або групою осіб за їх певними ознаками поводяться менш прихильно, ніж з іншою особою та/або групою осіб в аналогічній ситуації, крім випадків, коли таке поводження має правомірну, об’єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними. Трохи вище про це вже писалося.

Факт перебування за кордоном, навіть під час воєнного стану, для більшості категорій громадян України не є правопорушенням, якщо виїзд із території України був здійснений на законній підставі.

Уявімо, що особа могла виїхати за кордон ще до 24 лютого 2022 року і продовжувати перебувати там на законних підставах.

Тому

критерій перебування за кордоном сам по собі є необґрунтованим, навіть порівняно з іншими вимогами до кандидата на посаду директора НАБУ.

Крім того,

в самому Законі «Про НАБУ» зазначено, що досвід роботи в державних органах, установах, організаціях, у тому числі за кордоном або в міжнародних організаціях, є однією з умов призначення на посаду директора НАБУ (абз. 3 ч. 2 ст. 6 Закону).

Наступне:

— з 24 лютого 2022 і по сьогодні діє законодавство, яке дозволяє під час воєнного стану всім категоріям жінок (на відміну від чоловіків) безперешкодно і без будь-якого обґрунтування виїжджати з території України.

Отже,

норма зазначеного законопроєкту є явно дискримінаційною стосовно жінок-кандидатів, які після 24 лютого 2022 року були за кордоном більше 21 дня.

Винятки, які передбачає законопроєкт для застосування норми про «21 день», стосуються лише випадків, коли:

і) кандидат був на лікуванні внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, пов’язаних з виконанням обов’язків військової служби; іі) кандидат був у відрядженні у зв'язку з виконанням завдань в інтересах національної безпеки та оборони, здійсненням заходів із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України.

Отже,

законопроєкт №8003 і в цій частині пропонує вкрай нелогічну та дискримінаційну ситуацію, коли, наприклад, випадки перебування кандидата за кордоном на стаціонарному лікуванні не у зв’язку з хворобою внаслідок виконання «обов’язків військової служби» будуть потім підставою для недопущення такого кандидата до участі в конкурсі.

Так само

перебування кандидата за кордоном у зв’язку зі, скажімо, волонтерською чи професійною діяльністю теж буде підставою для його недопущення до конкурсу.

Крім порушення заборони дискримінації,

встановлена в законопроєкті №8003 норма «про 21 день» є явним порушенням також принципу правової визначеності.

Йдеться про те, що

при застосуванні положення вищезгаданого законопроєкту про «сукупно більше 21 дня» можуть бути неоднозначності у тлумаченні щодо початку відліку цього строку.

Адже,

згідно зі статтею 58 Конституції, закон може регулювати лише відносини, які виникли після його ухвалення, крім випадку скасування або пом'якшення відповідальності.

Тобто,

згідно з цим підходом, 21 день слід рахувати ПІСЛЯ набуття чинності законопроєктом. Проте, звісно, впродовж дії воєнного стану в державі. Втім, з іншого боку, якщо буквально тлумачити норму й орієнтуватися на коментарі авторів законопроєкту, то 21 день встановлено для будь-якого відрізку часу з 24 лютого 2022 року. Тобто в тому числі ДО набуття чинності законопроєктом.

І насамкінець:

законопроект №8003 порушує принцип правової визначеності ще й тому, що суперечить «можливості передбачити юридичні наслідки».

Нагадаю:

Конституційний суд України своїм рішенням від 29 червня 2010 року №17-рп/2010 визначив, що «одним із елементів верховенства права є принцип правової визначеності, в якому стверджується, що обмеження основних прав людини та громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлюваних такими обмеженнями. Тобто обмеження будь-якого права повинне базуватися на критеріях, які дадуть змогу особі відокремлювати правомірну поведінку від протиправної, передбачати юридичні наслідки…».

Схожу позицію викладено і в інших рішеннях КСУ, дублюється вона й у вердиктах Верховного суду.

І у випадку з такою нормою щодо обмежень, порушення принципу правової визначеності полягає і в тому, що

— особа, перебуваючи після 24 лютого 2022 року на законних підставах за кордоном, не могла знати, що потім — через півроку після впровадження воєнного стану — це стане підставою для недопущення її до участі в конкурсі на посаду директора НАБУ. Таким чином цю особу обмежили в її конституційному праві на працю.

Отже,

невідповідність законопроєкту №8003 вимогам правової визначеності може бути ще однією підставою для зриву конкурсу на посаду директора НАБУ через подання позову до суду або звернення до Конституційного суду України.

Підсумовуючи зазначу, що

навіть керуючись благими цілями (непідтримання законопроєкту № 7654 авторства Клочка. — О.Л.), не слід забувати про фундаментальні принципи юридичної науки.

Як повідомили джерела в парламенті,

«заміна» проєкту закону № 7654 на № 8003 стало певним компромісом, запропонованим у офісі президента. Понад те, прямо вказали — це особиста позиція Зеленського.

Однак, буду відвертим:

— дуже погану ініціативу (законопроєкт Клочка) замінили на «мінне поле» потенційного судового оскарження норми, що міститься в законопроєкті за підписом колись лідерів громадського сектора.

І не хочеться критикувати останній проєкт, абсолютно ні. Просто є об’єктивні побоювання, що такий компроміс створить проблеми в майбутньому.

Було б логічно, аби

президент Зеленський наклав вето на законопроєкт № 8003 («про 21 день»), а пропозиції Клочка взагалі мають бути відкликані.

Провести конкурсний відбір на посаду директора НАБУ без цих новел, на думку окремих фахівців зі сфери юридичної науки, набагато простіше.

***

№ 648.

Пошук російських активів: хто головний?

2022-08-29

Олександр Лємєнов

Голова правління StateWatch

Як не допустити війни інституцій

Однією з ключових тем для обговорень давно стала санкційна політика, яку проводять наші західні партнери та вітчизняні органи влади. Більшість нас уже збилася з ліку, скільки пакетів санкцій було накладено. Це вже не кажучи про суть тих чи інших обмежень. І якщо складно зрозуміти, хто має контролювати застосування санкцій у західних демократіях, то всередині України можна спробувати розібратися. Що ми й зробимо в цьому матеріалі.

1. Креативна АРМА

«Дзеркало тижня» вже згадувало про «успіхи» Нацагентства з повернення активів (АРМА).

> І про новостворений «кАРМАн» для корупціонерів, і про Нацагентство з (не)повернення активів, де кадри вирішують все, і про нульову ефективність роботи відповідного органу, і про те, як керівництво АРМА замість роботи над помилками почало беззмістовне спілкування з редакцією, а також про те, що годилося б змінити в їхній роботі.

Чому ми знову згадуємо про них?

Відповідь проста:

> в багатьох на думці було, що саме на АРМА слід покласти місію пошуку російських активів і подальші процедури для конфіскації.

З іншого боку, може й не варто на цей ключовий для відновлення України фронт залучати АРМА, де рік у рік генерують лише проблеми.

Чи то в керівництві, чи то в структурі, чи то взагалі в екзистенційному сенсі цього органу. Ніби й конкурсна комісія на початку була незалежною та аполітичною, ніби й законодавство виписане з участю західних партнерів, ніби й громадський актив підтримував створення АРМА, навіть засідали в конкурсній комісії.

Проте згодом щось пішло не так:

> **скандал за скандалом, нульова ефективність, абсолютна контрольованість із Банкової.**

Звільнення одного керівника — Антона ***Янчука*** — і призначення двох «успішних» інших керівників, які не тільки дозволяли собі «підзаробити», а й полюбляли «остограмитися» прямо на робочому місці.

Як наслідок першому керівнику АРМА Антону ***Янчуку*** детективи НАБУ вручили підозру в розтраті 426 млн грн.

Нагадаю, що під час досудового слідства було встановлено чотири епізоди:

1) продаж трьох земельних ділянок на Одещині, які було придбано під будівництво магазинів торговельної мережі «Ашан» (реальну вартість їх занижено у 18 разів);
2) продаж 2,6 тис. т піску на Київщині (вартість, порівняно з ринковою, занижено більш ніж ушестеро);
3) продаж понад 4,5 тис. т карбаміду (вартість занижено майже вп'ятеро);
4) продаж зерна, крупи та олійних культур (вартість занижено вчетверо).

Із трьох епізодів зрозуміло:

це українські реалії, можна «порєшать».

Але який рівень амбіцій треба мати, щоби влізти в історію з французькою мережею супермаркетів і магазинів, де оборот становить понад 30 млрд євро!

Тотальна безкарність. Здається, ***Янчук*** думав, що йому все зійде з рук.

Однак

— соратникові колишнього міністра юстиції Павла ***Петренка*** трохи не пощастило.

Два інших керівники — Віталій ***Сигидин*** і Володимир ***Павленко*** — теж згодом отримали підозри, але вже за потенційне привласнення 400 тис. дол. США.

Прямо якесь зачароване коло в офісі на Грінченка, де розміщується АРМА. Хто б не прийшов, то гроші «липнуть» йому до рук.

Тому можна довго прогнозувати нульову ефективність АРМА в контексті розшуку та управління російським майном.

Але є нюанси.

2. Новий інвестфонд під дахом ОПУ

12 травня 2022 депутати ухвалили закон, що дозволяє примусово вилучати майно РФ як держави, котра почала повномасштабну війну проти України, та її резидентів.

1) Вилучення майна включає випадки, коли цього настійно потребує військова необхідність.

2) Закон передбачає, що примусове вилучення в Україні об'єктів майна Росії та її резидентів здійснюється без будь-якої компенсації (відшкодування) їх вартості, з огляду на повномасштабну агресивну війну, яку РФ розв’язала й веде проти України.

Пізніше Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) опублікувало перелік компаній, які мають потрапити під дію закону.

Але це, як кажуть американці, drop in ocean. Компаній набагато більше.

У переліку — «Промінвестбанк» і «Сбєрбанк», «Енергомашспецсталь» (через кіпрську EMSS Holdings Limited з 2010 року компанією керує «Росатом»), «Міжнародний консорціум з управління та розвитку газотранспортної системи України» (за останніми даними, 50% на 50% власниками є ВАТ «Газпром» і «Нафтогаз України»), «Лисичанська нафтова інвестиційна компанія» (іншими словами — Лисичанський нафтопереробний завод, яким на 95% володіє Роснєфть Есейч Інвестментс Лімітед), «Газпром збут Україна», «ЮжНИИгипрогаз» (дані на офіційному порталі SMIDA та YouControl не збігаються — SMIDA показує, що єдиним суттєвим власником є ТОВ «Каменский завод газоиспользующего оборудования» з РФ, а YouControl 60% «віддає» фізичним особам, а 40% — ВАТ «Газпром»), 13-й суднoремонтний завод Чорноморського флоту, що ремонтує кораблі ВМФ РФ.

Як у народі кажуть, немає лиха без добра.

Саме цей 13-й суднoремонтний десять років тому повноцінно відремонтував флагманський крейсер «Москва». Який не тільки був посланий у «відомому напрямку» нашими військовими з острова Зміїний, а й згодом здійснив «негативне спливання» після удару українською береговою системою «Нептун».

Але повернімося до розшуку, арешту та продажу конфіскованих російських активів.

Виявляється,

конфісковані активи будуть передані не в АРМА, а в *ДП «Національний фонд інвестицій України»*, створене рішенням Кабміну ще 31 березня 2021 року. Ним керує близький до глави офісу президента Андрія ***Єрмака*** Тимофій ***Милованов***.

Можна порадіти за пана ***Милованова***, який має шанс проявити себе на дуже важливій для країни ділянці, а можна спрогнозувати, що

1) розмивання повноважень усередині різних інституцій лише ускладнить виконання завдань.

2) І мало хто в результаті взагалі зрозуміє, як ми будемо конфісковувати російські активи, хто ними буде управляти, та й взагалі, який профіт матимуть українці. (З повним переліком потенційних «цілей», до речі, можна ознайомитися тут).

Тому нас дуже цікавить,

1) наскільки сильним може бути дисонанс між кількома конкуруючими інституціями, 2) які їх повноваження і 3) як це може позначитися на стратегічному результаті: конфіскації майна. Отже…

3. …основні ризики і Мін'юст

Розпочнімо із законодавства.

Про першу версію законопроєкту про вилучення майна юридичних осіб, які працюють на території України і повністю або частково належать Росії, немає сенсу говорити.

Бо його писали «на коліні» і без розуміння базових підходів до фундаментальних основ захисту приватної власності. Зеленський ветував законопроєкт.

Потім ухвалили іншу версію, більш вдалу.

За наявності підстав та умов НАЗК мало звертатися до Вищого антикорупційного суду із заявою про застосування до відповідних фізичних чи юридичних осіб санкцій, які попередньо визначені РНБО. Розгляд заяви — десять днів. Також передбачено право на апеляційне оскарження з обох сторін.

Але

президент **Зеленський запропонував замінити НАЗК на «центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції»**.

З одного боку

— **це правильний крок**, бо ця ситуація з санкціями жодним чином не регламентується як повноваження НАЗК, що визначені в ***Законі «Про запобігання корупції»***.

Нагадаю:

у статті 19 Конституції чітко зазначено — органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Тому

розшукувати і звертатися до суду воно апріорі не може.

Логічно було б задіяти АРМА, яке найближче за функціоналом.

Можливо, трохи змінивши профільний закон і швидко перезавантаживши керівництво. І не на словах, а на ділі поставивши у рамки закону призначеного після чесного конкурсу нового керівника. Але яка притомна людина в офісі президента запропонує таку ідею?

Тому спочатку було незрозуміло, що це за новий орган, який має звертатися до Вищого антикорупційного суду.

Можна було також припустити, що це згадане ДП ***«Національний фонд інвестицій України»***, очолюване ***Мілованови́м***.

Але

— воно не є центральним органом виконавчої влади, про який ідеться в ухваленому законі.

Ба більше,

— там ішлося про передачу вже знайдених активів, а не про процесуальну участь у розшуку та судових баталіях.

Повноважень на розшук вони не мають.

Але 24 серпня 2022 стало нарешті зрозуміло, який орган влади візьме на себе цю ношу.

Перший позов до Вищого антикорупційного суду, щоб накласти відповідну санкцію, подав ***Мін'юст***.

При цьому відповідачем став російський мільярдер і власник АФК «Система» Володимир ***Євтушенков***.

Сподіваюся, це не стане одиничним випадком, а започаткує масову конфіскацію всіх активів осіб, які причетні до війни в Україні.

Також хотілося б нагадати українській владі, що

ряд активів ще до повномасштабного вторгнення російські олігархи «передали в управління» українським колегам.

Зокрема в кулуарах ходять чутки, що

рудник «Суха балка» і Дніпровський металургійний завод, які нині належать групі DCH (власник Олександр Ярославський), фіктивно продані групою ЕВРАЗ (співвласник російський олігарх Роман Абрамович) 2018 року задля уникнення санкцій. Ба більше, на початку лютого Ярославський хотів викупити PINbank у російського бізнесмена Євгена Гінера.

Крім цього,

частку розміром 23,71% «Баглійкоксу» того ж 2018 року в Абрамовича викупив Рінат Ахметов.

Ще одному російському олігархові — Олегу Дерипасці — належить Миколаївський глиноземний завод.

Група «бабаковців» володіє пакетами акцій ряду обленерго.

І насамкінець нагадаємо про фронтування мережею AMIC російського нафтогазового гіганта «Лукойл».

Підсумовуючи,

можна прогнозувати, що Мін'юсту вистачить на роки роботи з ідентифікації та конфіскації всіх активів російських олігархів, а також тих підприємств, де помічники Путіна знайшли собі прикриття.

Але

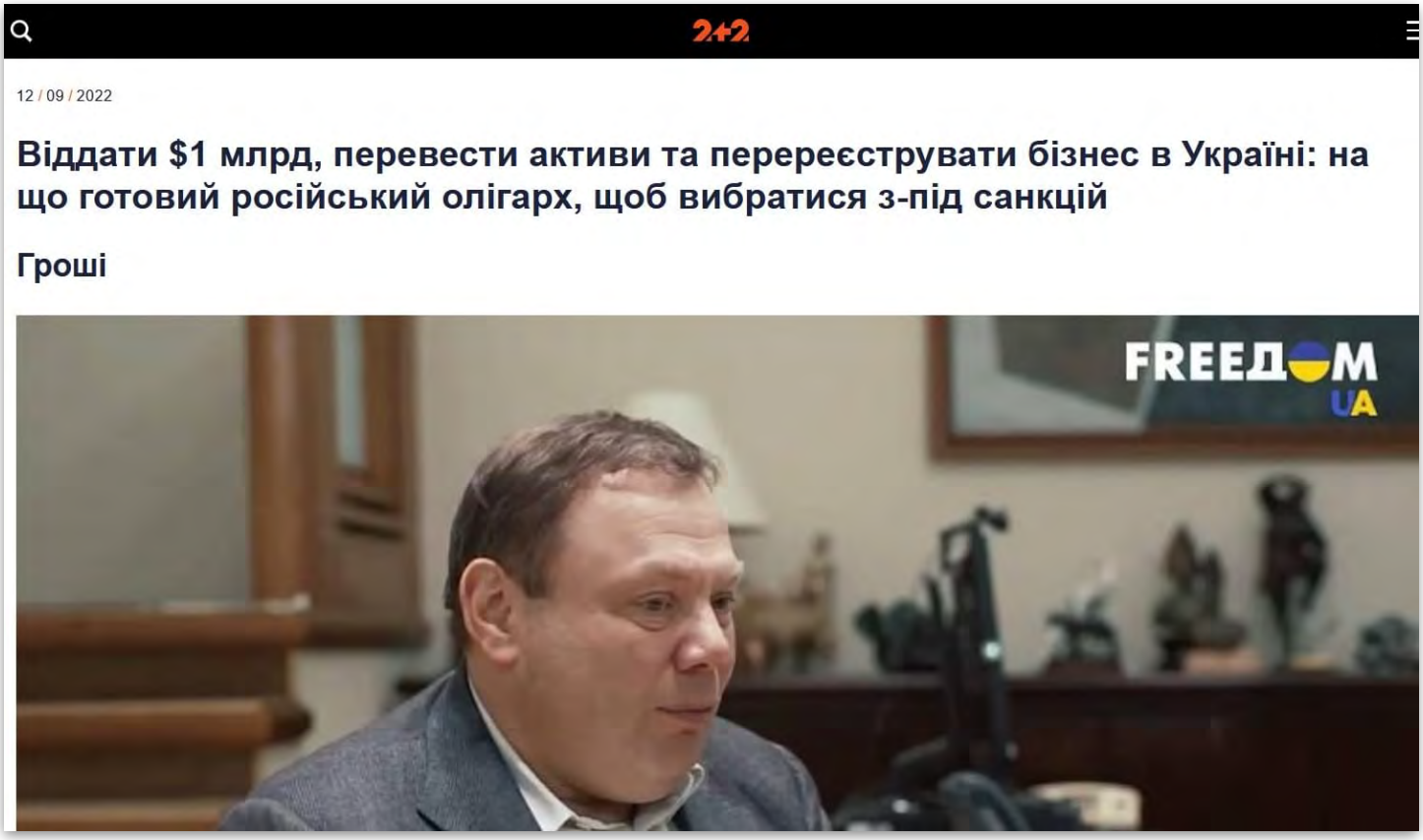
що робити з *АРМА*, і навіщо нам новий *Національний фонд інвестицій*?

Чи не стане цей набір відповідальних інституцій бермудським трикутником, у якому внаслідок війни (чи, навпаки, — міцної дружби) безслідно зникатимуть російські активи, а хтось ще й добряче зароблятиме?

***

№ 649.

Ніколов **2022-09-13**

От знаєте, коли телеканал Офісу президента, який зараз віщає на каналі Коломойського, вголос заявляє, що Фрідман дає хабар українській владі за ненакладення санкцій - вперше подумалось, що узькому олігарху таки може бути хана в Україні. Та ще й після бурної пятниці, коли Зеленський влаштував раз'їбай своїм халдеям за те, що вони промурижили накладення санкцій на узьких аж так, що президенту доводиться вислуховувати на свою адресу за прикриття роіссян. М'яко кажучи, це непопулярна позиція для окопів, де узьких б'ють, а не придумують чому ні.

Все таки не вірю, що Смирнова чи Єрмака накажуть за цю тягомотину, але з'явився шанс на те, що вони зіллють жирного кабанчика:

1) «Київстар» генерує мільярдні доходи і володіє чутливими даними про мільйони українців включно з фізичним місцезнаходженням бійців.

2) Прямо під час війни «Київстар» оформив придбання «HELSI.me» - сервісу запису до лікарів та зберігання медичних даних, тобто ще одного дохідного джерела, і знову ж таки з дуже чутливими даними про українців.

3) Один з найбільших в Україні «Альфа-банк» прямо під час війни перейменували в «Сенс Банк», щоб не асоціюватись з російським

бекграундом. І він зараз є, можливо, найбільшим приватним банком нашої країни.

4) «Моршинська» - на столі у Зеленського з початку президентсва (фото в каментах).

Все це - *крупні бізнеси*.

Якщо українська держава неспроможна навіть з мотивів нацбезпеки знайти їм нових власників не з ворожої нам країни, тоді це питання до команди менеджерів, які зараз і займають відповідні державні посади - на фіг ви там нужні?

https://2plus2.ua/amp/groshi/novyny/viddati-1-mlrd-perevesti-aktivi-ta-perereestruvati-biznes-v-ukraini-na-scho-gotoviy-rosiyskiy-oligarh-schob-vibratisya-z-pid-sankciy

***

№ 650.

"Ему стало скучно". Александр Эткинд о том, как Путин запустил механизм самоуничтожения

Александр Эткинд

Сергей Медведев

Ведущий программы "Археология", руководитель проекта "Археология"
smedvedev@hse.ru

2022-09-04

Сегодня наш гость – Александр Эткинд, историк, культуролог, литературовед, профессор *Центрально-Европейского университета* в Вене. Александр известен в гуманитарном мире как автор книг, которые являются основополагающими для восприятия истории России, потому что каждая из них во многом объясняет то состояние, в котором мы сейчас оказались.

Сергей Медведев: **Хочу начать с твоей книги 90-х годов *"Эрос невозможного"*. Это сборник эссе из фигур и событий Серебряного века с точки зрения психоанализа. Большую роль в русской интеллектуальной истории Серебряного века играет Ницше. Ты там пишешь, что ни в одной стране мира он не был так прочтен и принят к исполнению. Везде ницшеанство было красивой интеллектуальной игрой, а в России практическое ницшеанство. Ленин – практический ницшеанец. Можем ли мы применить фигуру Ницше к пониманию того, что произошло сейчас с Россией, к войне 2022 года, к Путину, к тому, что "мы попадем в рай, а они сдохнут"?**

Александр Эткинд: Там действительно первые главы говорят о странном сочетании Ницше, Маркса и Фрейда. Они соединились таким способом, что привели к необыкновенным явлениям. Троцкий, например, был и ницшеанцем, и фрейдистом, хотя считал себя, конечно, исключительно марксистом. Мне кажется, сложнее всего для этих людей была идея сверхчеловека. Для Троцкого, как и для Горького, и для других людей, эта идея была абсолютно сущностной: прямо сегодня мы создаем новых людей, и эти люди будут жить совершенно по-новому.

Путинизм, к сожалению, интеллектуально очень беден. Я верю, что Троцкий читал и Маркса, и Ницше, и Фрейда, а вот что Путин что-то такое читал… Когда-то господин Илларионов, будучи первым экономическим советником российского президента, давал молодому президенту читать Айн Рэнд; на этом, мне кажется, список чтения иностранной литературы и закончился.

Сергей Медведев: **А русской – видимо, на Солженицыне и Ильине.**

Александр Эткинд: Там есть, конечно, много всякой поп-конспираси: Юрьев, Стариков. Наверное, есть авторы, которых они знают, а мы, может быть, и не ведаем. Я боюсь, что это вошло в очень мелкое русло.

Сергей Медведев: **Сейчас на слуху фигура Дугина в связи с убийством его дочери. Дугин тоже, по-моему, человек, вышедший из того времени по своей стилистике: такой гностицизм, темное мистическое начало, как и Проханов тоже, у него такая развесистая барочная мысль. Они тоже**

каким-то образом связаны с темной мазохистской культурой. То, что сейчас происходит с Россией с точки зрения психологии можно сравнить с неким мазохизмом, когда Россия исторгает себя из современной цивилизации, с радостью истребляет основы всего, что было заложено в последние 30 лет?

Александр Эткинд: Мазохист, как известно, получает удовольствие. А как эти люди получают удовольствие, трудно понять. Я думаю, здесь речь идет о фетишизме. У меня есть маленькая теория, что фетишизм – это когда часть важнее целого: например, каблук или какой-нибудь бантик важнее женщины. Фетишиста очень трудно понять со стороны, и они не понимают друг друга: один фетишист любит бантик, а другой – каблук. Крым на карте даже похож своей формой на такой фетиш. Теперь это Донбасс, дальше это становится Украина. То есть фетишизм живет своей жизнью – интересной, конечно, но он губителен для человеческих отношений. Целое отвечает непониманием: при чем тут каблук? Да, это губительно. Но та часть, которая связана с удовольствием, остается загадочной.

Сергей Медведев: **Сейчас фетиш – это Украина?**

Александр Эткинд: Сейчас фетиш расширился от Крыма. Понятно, что они чертят карты, обсуждают стратегию, но фетиш – это Украина. Этот фетишизм каким-то способом связан с реваншизмом. Речь идет о новом завоевании, новом овладении тем, что уже было. Это похоже на чувства отвергнутого партнера, который уже имел это один раз или много раз, и хочет еще раз. Идея реваншизма в отношении части, а целое при этом вот-вот потеряется. И целое – это вообще-то вся Россия.

Сергей Медведев: **Как отвергнутый муж жертвует своей жизнью, все кладет на то, чтобы получить назад жену, его бросившую.**

Александр Эткинд: Точнее говоря, ее каблук. Вот это очень важно: не всю бросившую жену, а ее каблук. Совершенно непонятное средоточие всех страстей и желаний.

Сергей Медведев: **Здесь мы выходим на разговор о прошлом, о том, что некое неудовлетворенное прошлое, незакрытый гештальт доминирует в формулировании российской политики и в том, как нам понимать мышление людей, начавших эту войну. Я пытаюсь связать это с другой твоей книгой "Кривое горе. Память о непогребенных". Можно ли сказать, что нынешняя война рождается из этой кривой непонятной мемориальной политики, из неумения правильно проговорить собственное прошлое, собственную травму?**

Александр Эткинд: Все эти вещи связаны друг с другом. Но вряд ли мы можем представить себе, какая правильная мемориальная политика предотвратила бы эту войну. Этот груз прошлого действительно давит, он действительно не проработан.

Я сейчас пишу книгу, которая называется "Россия против современности"

Сергей Медведев: **Часто доводится слышать: проблема нынешней России в том, что она никогда не опознала насилия в собственной истории, в собственном генетическом коде.**

> **Она не назвала насилие внутреннего колониализма, колонизации огромного бессловесного массива крестьян, огромной территории. Насилие в отношении Кавказа, далее террор XX века, террор революционный, Большой террор 30-х годов, далее Чехословакия, Афганистан, Чечня.**

Это все вещи, которые остаются некими черными дырами в прошлом, они не проговорены, соответственно, они потянули за собой нынешнюю войну.

Александр Эткинд: **Это одна часть айсберга, может быть, самая подводная.**

Но есть другая часть этого айсберга, которая гораздо виднее с поверхности,

> **– это вообще неприятие путинским режимом современности.**
>
> Честно говоря, я сейчас пишу **книгу**, которая называется ***"Россия против современности"***.

У человечества есть очень насущные проблемы, которые мы все знаем наизусть, – это

> 1) глобальное потепление, 2) пандемии, 3) декарбонизация, вообще 4) переход цивилизации на совершенно другие основания.

Для России, как она сложилась за последние 30 лет постсоветского правления, ***эта глобальная современность представляет собой угрозу***.

> **Россия развивалась прямо в другую сторону.**
>
> Она, конечно, говорила правильные слова про климат, про экологию, про устойчивое развитие, но все это оставалось словами. Я полагаю, люди,

которые определяют эту политику, думали, что весь мир играет в слова, что это все ля-ля, а на самом деле мы будем продолжать экспортировать всю эту жижу и по-прежнему получать все эти миллиарды.

Но в какой-то момент оказалось, что нет, это не слова – это серьезно. Для них это было шоком.

Все это как-то соединяется вместе: и

1) глубокие непереработанные травмы и катастрофы, и 2) патологическое чувство к фетишу, и 3) довольно понятное на самом деле сопротивление современности.

Сергей Медведев: **В какой момент Россия стала таким врагом современности, условно говоря, *Ираном после 1978 года?***

Ведь советский проект XX века был в большой степени про современность, пускай очень криво, с кровью, через колено, но он был относительно про модернизацию, и этим был привлекателен для всего мира. Да и Путин вроде начинал как модернизатор.

В какой-то момент происходит подмена, и правящий класс понимает, что современность его опрокинет, и для сохранения своей власти ему надо ей сопротивляться?

Александр Эткинд: Тогда это и произошло. Я называю это ***"палеомодерность"***

– вот все эти горы бетона, моря нефти, танки, кучи мусора.

Нынешняя современность совсем другая, во многих отношениях она противоположна.

И вот этот переход был болезненен для всех, он сам по себе занял десятилетия. Но в какой момент понимание этого перехода пришло в Россию? Я думаю, этот сдвиг произошел в самом начале путинского правления.

Один из персонажей моей книги – господин ***Илларионов***.

Он как раз, будучи экономическим советником российского президента, писал свои тома, отрицая климатические изменения, их рукотворный характер.

Потом он переехал в Штаты, стал сторонником президента Трампа, который сам по себе является большим отрицателем, антимодернистом, отрицателем климатического действа.

Так что все это как-то сочеталось и сочетается. У Кремля много башен, и разные башни говорили на эту тему очень разные вещи.

Но в конце концов это вышло действительно в то, что Россия прямо теряет основной источник своего существования – экспорт нефти и газа.

Когда пришло это понимание, оно тоже встречало отрицание:

да нет, это все слова, ничего этого не будет, они там будут за дровами бегать в Сибирь, как в какой-то момент сказал Путин, у них там даже атомных электростанций больше нет.

Сергей Медведев: **Другая твоя книга называется *"Природа зла. Сырье и государство"*. Россия – яркий хрестоматийный пример сырьевой страны, живущей с самого своего основания с экспорта сырья, дерева, мехов, рыбы, затем пшеницы, затем углеводородов. То, что сейчас происходит, – отчасти запоздалая истеричная реакция России на мировой энергетический переход, понимание того, что заканчивается эпоха нефти, и попытка силой впихнуть российские углеводороды обратно потребителям?**

Александр Эткинд: Я думаю, это большая часть многих факторов. Глобальное событие – это война, и у такого события много исторических причин, не надо сосредоточиваться на чем-то одном. Я думаю, все началось с отрицания климатической катастрофы, энергетического перехода.

Первая фаза была – отрицание.

Вторая фаза была – обман: хорошо, пускай они начнут вводить всякие карбоновые налоги, всякие сложные схемы перерасчетов в Киотском соглашении, например, а Россия от этого выиграет. У нас много лесов, а еще больше болот, и надо навязать такой способ расчета, при котором, с одной стороны, мы будем экспортировать нашу энергию, она будет сжигаться в других местах, налоги за эмиссию будут платить все страны, которые все это сжигают, а у нас, наоборот, деиндустриализация, мы сжигаем все меньше и меньше, электричества производим все меньше, эмиссии все меньше. Так что нам будут платить первый раз за нашу нефть, а второй раз за то, что у них там много эмиссии, а у нас мало. Это заняло, может быть, несколько лет. Бывший президент Медведев был очень увлечен этими расчетами и перспективами. Некоторое время одна или несколько башен Кремля занимались этим.

Стадия 1) отрицания, стадия 2) обмана и стадия 3) силового навязывания прежнего энергетического и финансового порядка, потому что **энергия и финансы в современном мире – к сожалению, одно и то же**.

Сергей Медведев: **Россия может быть несырьевой страной, или это уже будет не та Россия, которую мы знали?**

Александр Эткинд: Первый вопрос – да. Второй вопрос – тоже да: это будет совсем другая Россия.

Как работает современная Россия?

Все эти богатства поступают из Западной Сибири; два округа – Ямало-Ненецкий и Ханты-Мансийский – производят все это национальное богатство.

> Это идет по трубам и покупается странами Западной Европы. Обратно идут очень большие деньги. Они идут в Москву. Потом Москва перераспределяет: столько пойдет в Чечню, столько пойдет в Тыву, столько останется Москве. Есть неформальный остаток, который так называемая элита будет использовать сама для себя.

Но теперь представим себе, что случится со всем этим пространством, если в Западной Сибири по-прежнему будут моря нефти и облака газа, но покупать их перестанут.

> Москва не сможет давать Чечне, Тыве, Коми, Воронежу все, что те привыкли получать.

Есть такая идея, что русский человек очень скромен, он может жить бедно, он все это стерпит.

> Так было при Сталине, при Хрущеве, даже при Брежневе, но это уже **давно ушло в прошлое**.

За эти тучные года русский человек привык к определенному достатку. Да, этот достаток гораздо меньше, чем у голландцев или даже у латышей, тем не менее, я думаю, когда у Москвы кончатся фонды для перераспределения, все эти очень интересные места, страны, республики начнут жить своей жизнью.

> Чечня начнет думать, чем она может реально жить и зарабатывать, и Тыва, и Воронеж тоже. Само собой, люди в Ханты-Мансийском округе точно знают, что делать.

Сергей Медведев: ***Десырьевизация России приведет к деколонизации ее пространства.***

Колонизация происходит ради сырья, а если мы вынимаем сырье из уравнения, то пространство начинает распадаться.

Александр Эткинд: **Именно так.**

Я сейчас стал предпочитать слово "дефедерализация".

> "Деколонизация" – хороший термин, но он все-таки относится к колониям, и не очень понятно, как его отнести к собственно метрополии. Понятно, что Москва и Петербург – это метрополии. А что такое Воронеж – колония или метрополия? Это огромная серая зона. Не очень понятно, как к этому применять понятие "деколонизация".

Оптимальным сценарием распада, я думаю, будет, если в этом распаде будут задействованы уже существующие границы этих регионов или республик, их столицы, рудиментарные аппараты власти. В 90-х годах эти аппараты власти поднимались, а потом Путин буквально с каждым президентством все отнимал и отнимал у них их компетенции и реальные деньги, которые к ним приходили. Оптимальным распадом (без крови тут не обойдется, но ее может быть больше или меньше), относительно бескровным сценарием было бы использование существующей федеративной структуры для образования новых стран, новых независимых участников мирового сообщества.

Сергей Медведев: **Вплоть до полного суверенитета отдельных российских регионов?**

Александр Эткинд: Да.

Сергей Медведев: ***Война в Украине приближает все эти сценарии*** **– десырьевизация, дефедерализация России и окончательный распад Российской империи?**

Александр Эткинд: Приближает – это мягко сказано. Она является триггером, тем курком, говоря по-военному, которым запустился процесс.

> Пока не было войны, Российская Федерация была уважаемой богатой страной, у нее было ядерное оружие и много всякого другого, что лучше было бы не трогать. На этом основании, я думаю, этот режим мог бы существовать как есть еще несколько десятков лет.

Но он сам для себя решил сдвинуть эту махину, и теперь этот айсберг плывет и тает по дороге; будущее его очень печально и очень близко.

Сергей Медведев: **То есть 24 февраля Путин фактически ускорил историческое время и объективные и неизбежные логики?**

Александр Эткинд: Он прямо нажал на кнопку для того, чтобы все это полетело. 20 лет он делал все для того, чтобы это заморозить и остановить, а потом произошло что-то такое, что эта важнейшая часть политики изменилась.

Сергей Медведев: **В будущем историки будут думать, что заставило его запустить этот часовой механизм, эту бомбу саморазрушения.**

Александр Эткинд: Историки напишут на эту тему много томов, и все они будут противоречить друг другу.

> **Мое очень простое интуитивное слово: ему стало скучно. Это произошло от скуки.**

Можно сказать как-то иначе – от неудовлетворенности, амбиций, это последний шанс для того, чтобы совершить нечто важное, героическое. Тучные годы были скучными годами, с его позиции.

> Если мне удастся написать следующую книгу (допустим, это будет психоанализ Кремля), то идея политической скуки будет играть свою роль.

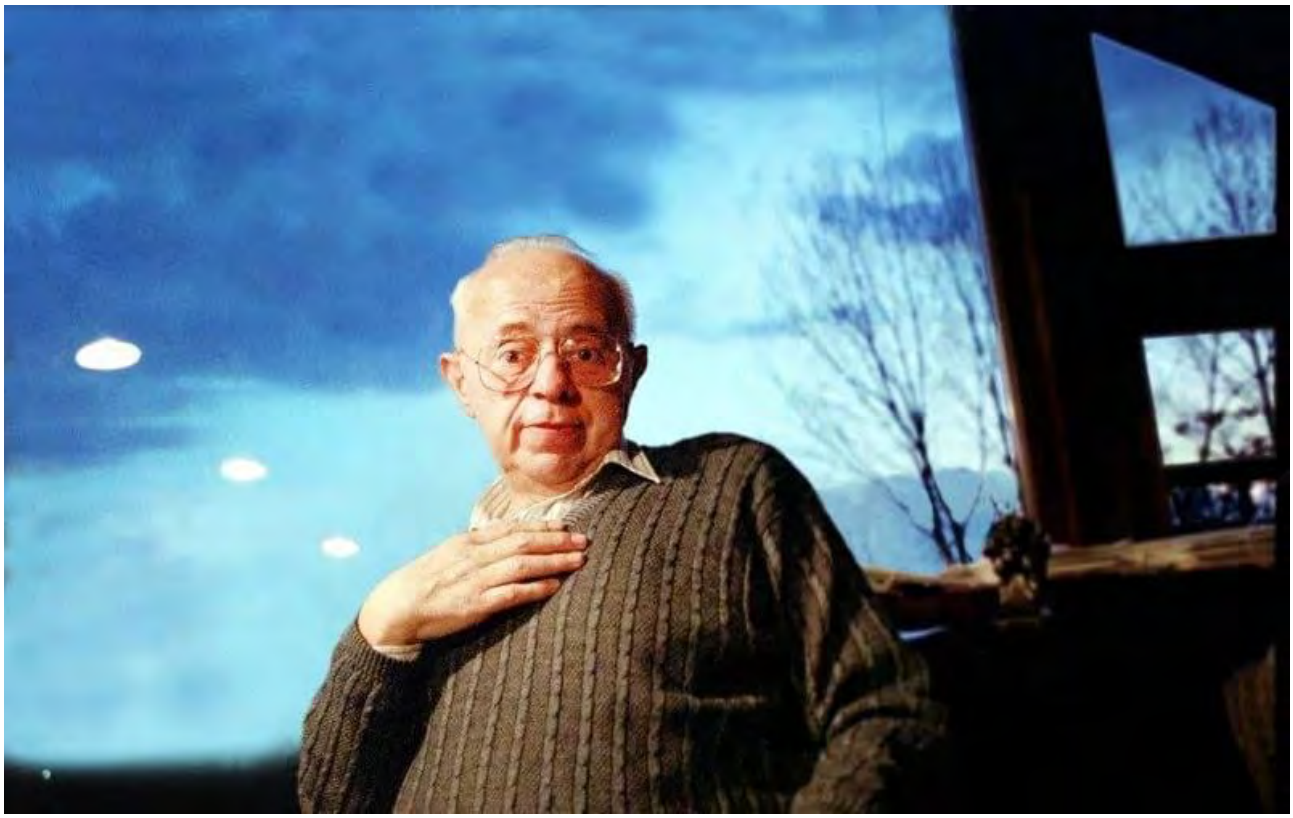
Сергей Медведев: **Я не раз и не два в наших программах говорил, что Путин – это герой Достоевского. "Скучно на этом свете, господа!", – одна из любимых фраз Достоевского. Подпольный человек стоит и ногой бьет хрустальный дворец – просто так, чтобы он обрушился.**

Мы возвращаемся к тому, с чего начали: к "Эросу невозможного" и необходимости психоанализа всей той глубокой патологии, которая проявилась в нынешней российской власти.

***

№ 651.

12 сентября 1921 родился *Станислав Лем*, подаривший миру множество поводов для раздумья о величии и опасности современной цивилизации

Особенно популярны его книги были в Советском Союзе, страна была буквально охвачена "лемоманией":

> в СССР его принимали как одного из самых выдающихся писателей современности, публичного интеллектуала и ересиарха от футурологии.

С писателем встречались академик Капица, космонавты Феоктистов и Егоров, писатели Евгений Войскунский и братья Стругацкие сопровождали буквально каждый шаг польского гостя, из театра к Лему примчался Высоцкий, чтобы спеть ему несколько песен.

Как не без горечи отмечал сам Лем, в СССР его «Астронавты» вышли тиражом в два с половиной миллиона экземпляров, в то время как в Польше за весь 1964 год удалось продать всего два десятка книг.

> *"Солярис", "Магелланово облако", "Астронавты" - эти книги Лема знакомы всем.*

Сам он особенно выделял свой фундаментальный труд ***«Сумма технологии»***.

> «Эта книга умнее меня самого», – говорил автор.

"Ни одна религия не может ничего сделать для человечества, потому что она не является *опытным знанием*. Конечно, она уменьшает «боль бытия» для индивидуумов, — а мимоходом *увеличивает сумму несчастий*, мучающих всех, именно вследствие своей беспомощности и бездеятельности по отношению к массовым проблемам.

Так что,

ее нельзя защищать даже с прагматической точки зрения как полезное орудие, потому что *это орудие плохое, беспомощное перед лицом главных проблем человечества*".

***

№ 652.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 12 вересня 2022

Головне

1) Поки у хуйла проблеми Ердоган віджимає території у вірмен за допомоги "брата" Алієва.

2) Німецька воєнна допомога – це казочка про равлика. Якщо будете бухтіти, взагалі нікуди не піду! ©

3) Схоже таки орки трохи оклемалися й намагаються закріпитися на річці Оскіл. Я маю надію, що наше військове керівництво заготовило їм ще кілька "сюрпрайзів". Навіть можу уявити, де саме.

Теми доби

1) Українські війська вийшли на російський кордон на Харківщині.

2) Армія Азербайджана атакувала вірменські війська. Реакції ОДКБ та Путіна немає.

1. Війна

1-1) Фронт

• Російські війська не припиняють обстріли прикордонних територій Сумщини та Чернігівщини з артилерії, мінометів та стрілецької зброї. Окупанти обстріляли з РСЗВ густонаселений район Харкова, що призвело до жертв серед мирного населення. Обстріляно житлові квартали Слов'янська.

• Полк ССО "Азов-Харків" та 14-та бригада ЗСУ повідомили про звільнення всього північного сходу Харківщини та взяття під контроль кордону з Росією. Звільнено низку населених пунктів Донецької області, Святогірськ тощо. За інформацією Генштабу, на звільнених територіях щодня фіксується майже 200 воєнних злочинів, які скоїли російські військовослужбовці. Пентагон констатував виведення підрозділів російських військ з України на територію Росії. Губернатор Білгородської області закликав мешканців прикордонних з

Україною сіл до евакуації. Сильний вибух пролунав поруч із російським Таганрогом.

Президент Зеленський оголосив про звільнення понад 6 тис. км² території, яку було захоплено російськими військами. Він підтвердив, що наступ ЗСУ триває. Британська розвідка вважає, що українські війська розбили ударні підрозділи армії РФ, націлені на потенційну війну з НАТО.

• Наперекір тяжкій поразці в Харківській області, окупанти й далі ведуть атаки позицій українських військ на околицях Соледара та Бахмута, на північ від Горлівки – у Миколаївці Другій, Зайцевому та Майорську, а також на околицях Донецька – у Красногорівці, Мар'їнці та Новомихайлівці.

• Українська артилерія завдала ще одного удару по стратегічному Антонівському мосту через Дніпро та поромній переправі, яку армія РФ запустила поряд із ним. Окупанти не підпускають місцевих жителів до мосту та влаштовують обшуки в Херсоні для виявлення корегувальників вогню. На півдні та півночі області російські війська контратакують для запобігання наступу ЗСУ на Херсон та в напрямку Нової Каховки. Попри запеклий опір окупантів, просування українських військ до Дніпра триває. Оперативне командування "Південь" повідомило про звільнення 13 населених пунктів Херсонської області.

• За твердженням Генштабу, російське командування тимчасово припинило відряджання до України нових підрозділів і набирає "добровольців" із Сибіру та Далекого Сходу для війни взимку. Кілька депутатів Держдуми РФ

запропонували оголосити загальну мобілізацію, проте, ймовірно, серед вищого російського керівництва немає єдності думок щодо цього заходу.

• Пресслужба МАГАТЕ повідомила про відновлення другої резервної лінії, яка з'єднує Запорізьку АЕС з українською енергосистемою, 4 основні ЛЕП досі зруйновано. МЗС України назвало 3 неодмінні умови для забезпечення ядерної безпеки АЕС – її деокупація, демілітаризація та повернення повного контролю над нею української влади. Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що Росія не має наміру виводити війська зі станції. Він іще раз повторив тези російської пропаганди про те, що територію об'єкта нібито обстрілюють українські війська. З території АЕС уночі знову обстріляно Нікополь та населені пункти району. Чиновники окупаційної "влади" заявили, що після зупинення Запорізької АЕС енергопостачання південних районів України здійснюється з Криму.

• Президент Зеленський закликав генерального директора Міжнародної організації з міграції Віторіно до посилення тиску на Росію через депортацію українських громадян та відправлення їх до "фільтраційних" (концентраційних) таборів.

• На окупованих територіях Донбасу виникли проблеми з бензином та дизпаливом для населення.

1-2) Тил

• Кабмін скасував обмеження на виїзд за кордон для людей з інвалідністю та тих, хто їх супроводжує.

• Верховний суд закрив справу за позовом попереднього президента Порошенка до президента Зеленського про визнання його бездіяльності на вимогу про оприлюднення суспільно значущої інформації про так звані "плівки Медведчука".

• Всесвітня організація охорони здоров'я прогнозує осінній спалах захворюваності на коронавірус в Україні через низьке охоплення населення вакцинацією. Більшість європейських країн не мають наміру запроваджувати обмеження через можливе зростання кількості хворих, оскільки вважають нинішні штами нелетальними.

• Міністр фінансів Марченко повідомив, що з 24 лютого Україна залучила приблизно $18 млрд фінансової допомоги, проте щомісячний дефіцит $5 млрд так і не було покрито зовнішніми вливаннями. За інформацією агентства Reuters, МВФ шукає способи надання екстреного фінансування України, яка постраждала від вторгнення Росії, а також країнам, які стикнулися із продовольчою кризою.

1-3) Україна та світ

• За інформацією видання The Wall Street Journal, українська влада надала список озброєнь, які прагне отримати цього й наступного року. Серед них – ракети ATACMS для РСЗВ HIMARS із дальністю враження до 300 км.

Міністр закордонних справ Кулеба обговорив телефоном із єврокомісаром із закордонних справ Боррелем ситуацію на фронті та попросив про додаткове постачання зброї, посилення санкцій, а також про збільшення фінансової допомоги.

Уряд Болгарії оголосив про готовність надати ЗСУ 350 медичних наборів, які можуть забезпечити медичну допомогу 35 тис. військовослужбовців.

Канцлер Шольц ухилився від прямої відповіді на запитання про можливість постачання танків до України, оскільки Німеччина нібито "не може діяти сама". Глава Соціал-демократичної партії Кюнерт, від якої було висунуто Шольца, заявив, що постачання танків здійснюватиметься лише до східноєвропейських країн, на заміщення застарілої радянської техніки, яку вони передають Україні. Амбасадорка в Україні Фельдгузен повідомила, що Україні до кінця року буде поставлено 2 системи ППО Iris-T SLM, і ще 2 – на початку наступного. Російський посол у Німеччині Нечаєв заявив, що уряд країни перейшов "червону лінію", поставивши озброєння Україні. За його словами, німецька зброя застосовується не лише проти російських солдатів, а і проти "мирного населення Донбасу".

Президент Зеленський в інтерв’ю CNN заявив, що цілком розуміє неможливість перемоги у війні без допомоги США.

• Колишній президент РФ Медведєв у відповідь на заяву президента Зеленського про неможливість переговорів із Росією заявив, що "теперішні ультиматуми – лише розминка проти майбутніх вимог – повної капітуляції київського режиму на умовах Росії". Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що Путін обізнаний про ситуацію на фронті та про "перегрупування" російських військ. За словами Пєскова, "спеціальна воєнна операція триватиме до досягнення цілей, які поставив Путін". Глава Ради безпеки Патрушев заявив, що Росія обов’язково досягне всіх поставлених цілей, "попри масштабну допомогу Заходу нацистському режиму".

• За повідомленнями низки ЗМІ, ЄС відмовився від запровадження граничних цін на російський газ. Водночас єврочиновники обговорюють можливість вилучення надприбутків енергокомпаній, які вони отримують завдяки надвисоким цінам на енергоресурси, та перенаправлення цих коштів на допомогу домогосподарствам та підприємствам. Прем’єр-міністр Норвегії

Стьоре наголосив, що обмеження ціни на газ не усуне проблему його дефіциту в Європі. Азербайджан та Ізраїль уже незабаром наростять постачання газу до Європи. Ізраїльський прем’єр-міністр Лапід оголосив про намір замістити до 10 % постачання Газпрому.

США запропонували Польщі співпрацю в будівництві АЕС. Польський уряд має намір скоротити викиди в атмосферу та поступово відмовитися від вугілля.

На думку президента Зеленського, Росія завдає ракетних ударів по об’єктах української енергетичної інфраструктури для того, щоби завадити експорту електроенергії до Європи, що дало би змогу знизити гостроту енергетичної кризи.

• Євросоюз не збирається визнавати результати "місцевих та регіональних виборів", які були проведені окупантами в Криму 9–11 вересня.

• Армія Азербайджану розпочала бойові дії на кордоні з Вірменією. Низка аналітиків вважають, що після завдання поразки вірменським військам Азербайджан має намір пробити сухопутний коридор через Вірменію до ексклава – Нахічеванської автономної республіки. Вірменський прем’єр-міністр Пашинян зателефонував російському президентові Путіну, проте невідомо, чи просив він про втручання в конфлікт країн, що входять до воєнного блоку ОДКБ, який очолює Росія. Держсекретар США Блінкен наполягає, що вірмено-азербайджанський конфлікт не може бути вирішено у військовий спосіб.

***

№ 653.

Invest in the Future of Ukraine

It’s a land of surprising opportunity, which aspires to become a major hub for information technology.

By Volodymyr ***Zelensky***

Sept. 5, 2022

I told the World Economic Forum in May that I plan great leaps ahead for the postwar Ukrainian economy. I committed my administration to creating a favorable environment for investment that would make Ukraine the greatest growth opportunity in Europe since the end of World War II.

Today, with the introduction of Advantage Ukraine, I am delivering on that promise. I invite foreign investors and companies with ambition to see the advantage in investing in the future of Ukraine, and to recognize the tremendous growth potential our country presents. We have already identified options for more than $400 billion of potential investment, which reach from public-private partnerships to privatization and private ventures. With the support of the U.S. Agency for International Development, we have formed a project team of investment bankers and researchers, appointed by Ukraine’s Economy Ministry, that will work with businesses interested in investing.

While Ukraine is recognized for its agriculture, the breadbasket of Europe, the nation is less well known for its leadership in science and technology. Our country has a growing, well-educated, English-speaking workforce with in-demand STEM

capabilities. Today, Ukraine has more graduates with degrees in technology than most European countries, while 240,000 citizens are employed in the information-technology sector (this is forecast by the Ukrainian government to grow to 450,000 by 2024). Additionally, I am proud that Ukraine leads among central and eastern European countries in research and development and IT outsourcing.

To create a safe, transparent environment for business engagement, Ukraine is pursuing investment guarantees from both the Group of Seven and the European Union, reforming the country's tax system, and establishing a strong new legal framework. Our country has already adopted rules and laws to allow companies to build transparent corporate structures, attract foreign investment more easily, and use additional mechanisms to protect intangible assets. Favorable conditions will allow us to establish Ukraine as a powerful IT hub and implement innovative business ideas quickly and effectively.

Ukrainians are grateful for the support we have received from around the world, but today I am writing not to ask for favors. Advantage Ukraine, our new program, outlines investment opportunities that will unleash the economic potential of Ukraine while delivering growth for those who have the vision to invest.

I stand by what I said in May, and I say it now with even greater conviction: Ukraine is a land of surprising opportunity. I personally invite you to be surprised by our potential and to invest in the future of Ukraine.

Mr. Zelensky is president of Ukraine.

***

Я сказал Всемирному экономическому форуму в мае 2022, что планирую большие скачки вперед для послевоенной украинской экономики. Я обязался создать благоприятную среду для инвестиций, которая сделает Украину самой большой возможностью роста в Европе после окончания Второй мировой войны.

Сегодня, с введением ***Advantage Ukraine***, я выполняю это обещание. Я приглашаю иностранных инвесторов и компании с амбициями увидеть преимущество инвестирования в будущее Украины и признать огромный потенциал роста, который представляет наша страна. **Мы уже определили варианты более 400 миллиардов долларов потенциальных инвестиций**, которые охватывают от государственно-частного партнерства до приватизации и частных предприятий. При поддержке США Агентство международного развития, мы сформировали проектную команду инвестиционных банкиров и исследователей, назначенную ***Министерством экономики*** Украины, которая будет работать с предприятиями, заинтересованными в инвестировании.

В то время как Украина признана своим сельским хозяйством, хлебной корзиной Европы, страна менее известна своим лидерством в науке и технике. В нашей стране растет, хорошо образованная англоязычная рабочая сила с востребованными возможностями STEM. Сегодня в Украине больше выпускников со степенью в области технологий, чем в большинстве европейских стран, в то время как 240 000 граждан заняты в секторе информационных технологий (по прогнозам украинского правительства, к 2024 году это вырастет до 450 000). Кроме того, я горжусь тем, что Украина лидирует среди стран Центральной и Восточной Европы в области исследований и разработок и ИТ-аутсорсинга.

Чтобы создать безопасную и прозрачную среду для взаимодействия с бизнесом, Украина добивается инвестиционных гарантий как от Группы семи, так и от Европейского союза, реформирует налоговую систему страны и создает новую прочную правовую базу. Наша страна уже приняла правила и законы, позволяющие компаниям создавать прозрачные корпоративные структуры, легче привлекать иностранные инвестиции и использовать дополнительные механизмы для защиты нематериальных активов. Благоприятные условия позволят нам утвердить Украину в качестве мощного ИТ-хаба и быстро и эффективно реализовывать инновационные бизнес-идеи.

Украинцы благодарны за поддержку, которую мы получили со всего мира, но сегодня я пишу, чтобы не просить об одолжении. ***Advantage Ukraine***, наша новая программа, описывает инвестиционные возможности, которые рассвободят экономический потенциал Украины, обеспечивая при этом рост для тех, у кого есть видение инвестирования.

Я поддерживаю то, что сказал в мае 2022, и говорю это сейчас с еще большей убежденностью: Украина - это страна удивительных возможностей. Лично я приглашаю вас удивиться нашему потенциалу и инвестировать в будущее Украины.

***

https://youtu.be/3xDcHKdFZlA

***

№ 654.

«План G» в действии. Как выглядит наступление ВСУ с точки зрения Путина (обновлено)

Том Купер

Австрийский военный аналитик, специализируется на истории боевой авиации

2022-09-13

1. У Путина все еще есть перспективы рано или поздно объявить победу. И это все, что имеет для него значение

Не хочу портить вечеринку, но думаю, что пришло время для серьезного анализа ситуации в Украине. Я также думаю, что нам нужно попытаться

понять ситуацию с точки зрения Путина. На самом деле, да, сугубо с его точки зрения.

А почему, спросите вы. Ну, напомню, эту войну против Украины начал Путин, исключительно в своих, путинских целях. И самой первой из них является желание остаться никому неподотчетным. Неподотчетным никому, особенно в России.

Если вернуться в прошлое и ограничить его деятельность в этом отношении только этим годом, то

1) «план А» заключался в том, чтобы свергнуть правительство в Киеве и заменить его на «кого-то дружественного». Это не удалось.

2) «План Б» заключался в том, чтобы захватить всю Украину к востоку от Днепра, а также Херсон. Это не удалось.

3) «План С» заключался в том, чтобы завершить завоевание не только Луганска и Донецка, но и Херсона и Запорожья. Но когда у Путина закончились войска, удалось реализовать план «только» в отношении Луганска и Херсона.

Планы D, E и F были немного уменьшенными вариантами плана С, в первую очередь касающимися Донецка: таким образом, Путин все время сокращал свои военные планы, постепенно переориентируясь на Донецкую область.

Тем временем у него есть «план G»:

— захватить Херсон, Луганск и оставить хоть что-то в Запорожье — и в конце концов получить всю Донецкую область.

Для этого у него попросту не хватило войск.

Да, он ввёл под фанфары этот III армейский корпус. Он собирается добавить еще один, к концу этого месяца. Но ни у одного из них не было ни «30 000», ни «90 000» войск, как широко утверждалось.

В III Армейском корпусе в лучшем случае около 10 000–12 000 человек.

Таким образом,

этого все еще недостаточно для реализации плана G — а Путин очень хочет его реализовать, как видно из непрерывных (действительно, все более сильных) **штурмов Бахмута и Пески в последние несколько дней.**

2. Путину плевать на потери, но его волнуют неудачи

Таким образом,

> **ему пришлось «найти дополнительные войска».**

С другой стороны,

> вопреки всем обещаниям местных сочувствующих, Харьков оказал путинским ***дирлевангерам*** что угодно, только не радушный прием.

Так зачем же тогда разбазаривать III армейский корпус в Харькове? Для чего?

Попробуйте «думать как Путин»:

> **что может быть лучше, чем «наказать лжецов, экономя тем временем войска»?**

Не беспокойтесь: я не покупаюсь на официальную позицию Keystone cops в Москве (*так автор называет Министерство обороны России — НВ*) по поводу очередной «реорганизации» и тому подобного.

Но нельзя отрицать, что Путин ничего не сделал, чтобы остановить освобождение восточного Харькова в последние дни, при этом все время отдавая приказы о дополнительных штурмах Бахмута и Песков.

И его дирлевангеры в Херсоне тоже крепко держатся до сих пор.

Итак, теперь обзор того, что было достигнуто:

1) — да, восточная часть Харьковской области до реки Оскол находится в процессе освобождения Украиной;

2) — да, ВС РФ и вспомогательные силы потеряли до 8 000–10 000 военнослужащих и большие запасы боеприпасов и других припасов.

Но Путина это не волнует.

Наоборот:

> это те самые ВС РФ, которые (с точки зрения Путина) с треском провалили штурм Славянска из района Изюма, не сумев взять его за три месяца (не говоря уже обо всех предыдущих неудачах; см. 41-ю САА в Чернигове, см. 1-ю ГТА в Харькове и Сумах, потом опять в Попасной и так далее).

Наоборот, ВДВ, кажется, избежали этого в Харьковской области ценой «всего» двух слабых БТГ. С аналогичными потерями ушли «любимые» путинские ЧВК. СОБР и ОМОН действительно пострадали. Все вместе «неудачно, но терпимо» — с точки зрения Путина. Даже сепаратистам удалось убежать. Больше всего пострадали ВС РФ.

И никому в России нет дела до ВС РФ: это расходный материал.

В свою очередь, сегодня ВСУ оказываются настолько заняты единственно обеспечением безопасности территории от Балаклеи до Волчанска, Белого Колодезя, Великого Бурлука и Двуречной (а это огромная территория), что у них нет ни времени, ни сил продолжать продвигаться через Оскол на Сватово.

Сообщается, что город оставлен российскими войсками уже два дня, но украинских войск там, похоже, тоже нет: в лучшем случае только партизаны и ССО.

Остается только надеяться, что у ВСУ достаточно войск для продолжения наступления в направлении Пески-Радковского, Боровой, Сватово и Северодонецка. Я знаю, отход русских из Студенок в направлении района Песков мониторится, например, но я не вижу ничего об «использовании возможностей» там: возможно, войска просто не могут поспевать за российским темпом?

Прежде всего, на протяжении всего этого времени:

1) — россияне (все еще) ожесточенно сопротивляются любому продвижению украинцев в Херсон, и

2) — тем временем ожесточенно — днем и ночью — штурмуют Бахмут и северо-западнее Песков.

Итак, у меня пока такое впечатление: «конечно, полно ошибок, но все же»:

1) — происходит большой «размен территории на войска».

2) Что-то вроде, «избавиться от бесполезных неудачников, некомпетентных военных и лжецов в восточном Харькове во имя реализации плана G».

Путин не стал информировать местных командиров ВС РФ и не «приглашал» украинцев атаковать. Но, как только они это сделали, «его это вполне устроило».

Судя по тому, как события развиваются сейчас,

его войска собираются установить новую линию фронта по реке Оскол;

в Херсоне они продолжают сопротивляться, тем самым обещая хоть какие-то перспективы для завершения полного захвата Донецка.

Наступление украинцев будет стоить времени ВСУ, отнимет войска, необходимые для усиления Бахмута и Песков, и закончится тем, что им придется перебрасывать дополнительные подразделения вдоль границы с Россией — вместо того, чтобы размещать их на передовой.

Т.е.

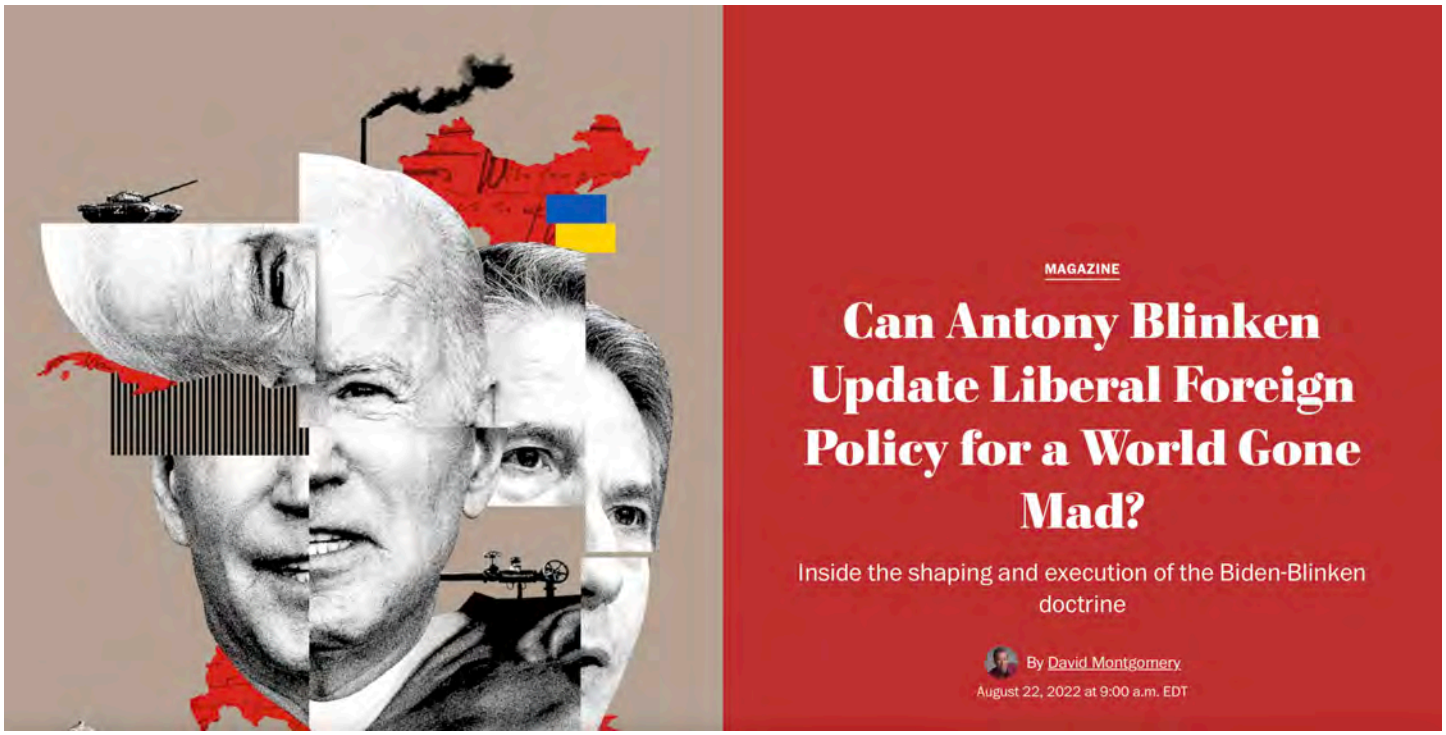
реализация «плана G» пока выглядит как минимум возможной.

У Путина все еще есть перспективы рано или поздно объявить победу. И это все, что имеет для него значение.

***

№ 655.

https://www.washingtonpost.com/magazine/2022/08/22/secretary-antony-blinken-foreign-policy/

Can Antony Blinken Update Liberal Foreign Policy for a World Gone Mad?

Inside the shaping and execution of the Biden-Blinken doctrine

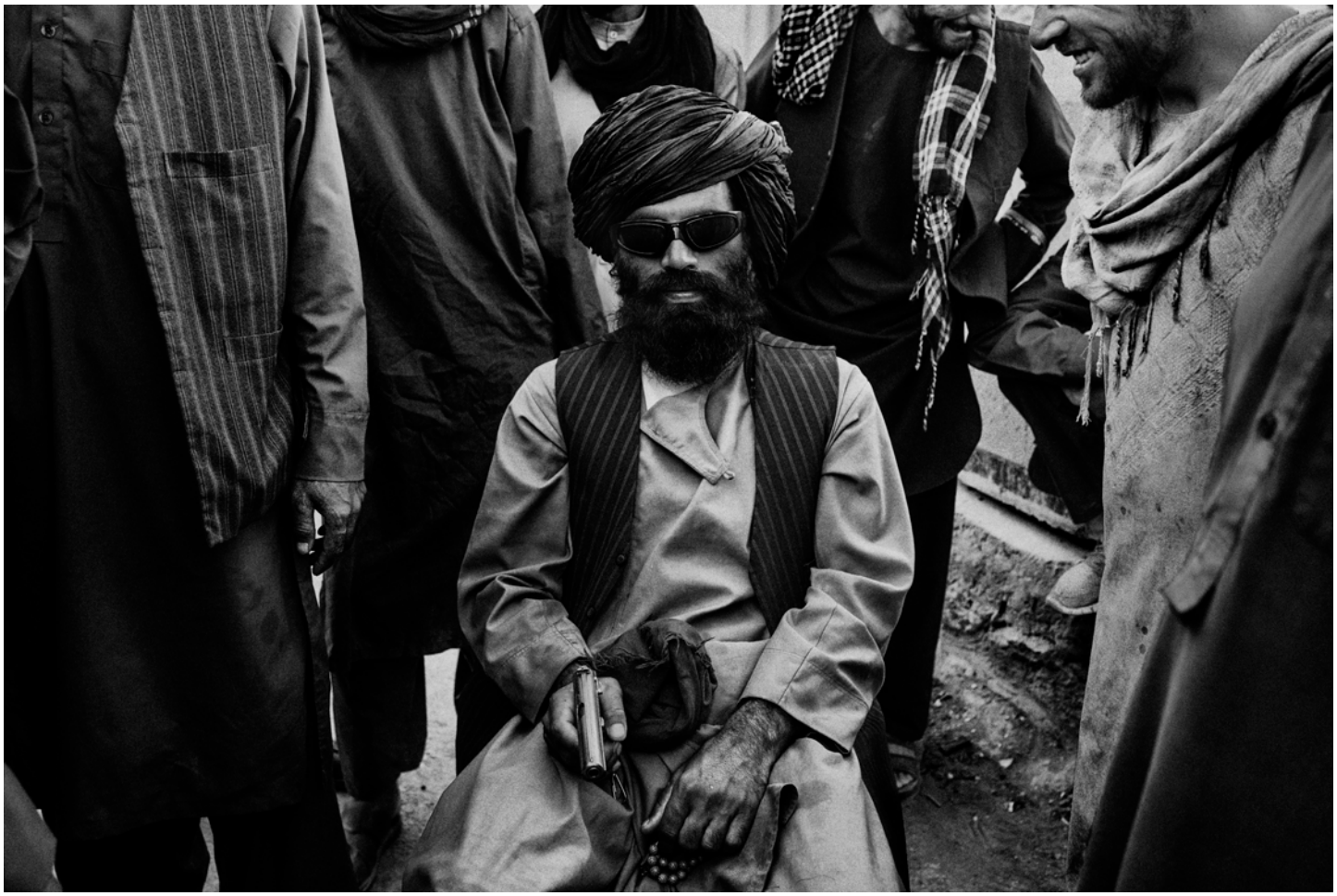

By David Montgomery

August 22, 2022 at 9:00 a.m. EDT

Illustration by Diego Mallo for The Washington Post. Reference photos by Jabin Botsford / The Washington Post and Bill O'Leary / The Washington Post; other images by Adobe Creative Stock.

As he packed for a security conference in Munich in mid-February, Secretary of State Antony Blinken added an unexpected detour to Manhattan. The United Nations Security Council was meeting, and Blinken had word that Russian diplomats might use the occasion to plant excuses for attacking Ukraine. After painstaking months of crisscrossing the globe and working phone and video channels to share intelligence with allies and build a more-or-less united front, Blinken saw an opportunity to call out the Russian government on its intentions in the most high-profile forum to date.

RELATED STORIES

What Afghanistan Looks Like Since the Taliban Takeover

Ukraine in Pictures: Three photographers document the toll of an implacable and unforgiving war

“We saw the storm really, really coming,” Blinken, 60, told me in late July at his State Department office. “We called an audible. … We made a decision virtually overnight. ‘Let’s go to New York. Let’s go to the security council.’ ”

On Feb. 17, Blinken took his seat before the peacekeeping body, and, in strikingly precise terms, offered his version of the immediate future — “here’s what the world can expect to see unfold” — as if glimpsed in an especially apocalyptic crystal ball. He foretold fake provocations and forecast cyberattacks and missile strikes, followed by Russian tanks and infantry rolling into Ukraine. “The stakes go far beyond Ukraine,” Blinken said, as the Russian representative to the council shuffled papers and the Ukrainian diplomat twisted a pen cap. “This crisis directly affects every member of this council and every country in the world. Because the basic principles that sustain peace and security — principles that were enshrined in the wake of two world wars and a Cold War — are under threat.”

The stakes went beyond Ukraine in another way, too. This moment in the diplomatic spotlight for the Biden administration was a do-over after the debacle in Afghanistan last summer, when President Biden promised there would not be a Saigon-like helicopter evacuation of the U.S. Embassy in Kabul — about five weeks before there was a Saigon-like helicopter evacuation of the U.S. Embassy in Kabul. Blinken, at the time, gamely went on the Sunday news shows to spin the chaotic withdrawal as necessary and not without positive aspects.

The U.N. speech was also a do-over from the previous four years, when President Donald Trump yanked America from international agreements, questioned the need for NATO and personally insulted the heads of state of allies while fawning over authoritarians. Here was Blinken giving meaning to Biden’s claim at the start of his presidency that “America is back” on the world stage, ready to engage with allies again, to take collective action on global problems.

Regaining credibility wouldn’t be easy, though. America’s track record of blundering foreign policy outcomes is not limited to Afghanistan. In 2003, Secretary of State Colin Powell made an equally dramatic visit to the security council to confidently present what turned out to be a false case that Iraq had weapons of mass destruction. Blinken acknowledged that history in his own address: “Now, I am mindful that some have called into question our information, recalling previous instances where intelligence ultimately did not bear out,” he said. “But let me be clear: I am here today not to start a war but to prevent one.”

Secretary of State Antony Blinken addresses the United Nations Security Council in February. (Richard Drew/AP)

During his 2020 candidacy, Biden had argued that a decisive competition between democracy and autocracy would be a fundamental drama of the 21st century, citing China as a major challenger. America, he said, must reengage with allies to help lead and win that struggle. This us-vs.-them vision could sound a bit like a creaky Cold War throwback rather than an overarching frame for a forward-looking foreign policy. But a week after Blinken's security council visit, Russia launched its invasion of Ukraine just about as Blinken had outlined. The biggest war in Europe since 1945 demonstrated that the past may not be past, and the Biden administration's foreign policy finally began to find its footing.

Biden and Blinken are attempting something larger than a post-Trump reset and restoration of the traditional liberal internationalist approach to foreign policy. They must confront a radically different context from the days when they both served under President Barack Obama: While still preeminent, America's power abroad — relative to close rivals like China — is diminished. At home, its model as a functioning democracy is tarnished amid an insurrection investigation and paralyzing polarization. Existential crises like climate change and the threat of global pandemics overshadow geopolitical disputes and require leadership and collective responses. On top of it all, vast swaths of the American public question

the value of international engagement in the first place, making us a less reliable partner. America may be back now — but for how long?

The Biden administration's answer is rooted in a phrase coined by Blinken: the notion that "humility and confidence" should be the "flip sides of America's leadership coin." While liberal internationalists like Bill Clinton and Obama have always subscribed to the idea that America should confidently wield its power alongside respect for other nations' values and interests, now humility is not just a diplomatic nicety; it's a necessity, as we face challenges beyond America's power to solve alone. In effect, Joe Biden and Tony Blinken have set out to reimagine American foreign policy — and, against all odds, to try to save the old liberal international order — by striking a new balance between these two very contradictory ideals.

Not being much of a beer drinker, apparently, Blinken opted for the smaller glass in a beer garden in Berlin. It was June 2021, just a few months into the Biden administration. Between high-level meetings on Libya and other matters, Blinken was doing a little personal diplomacy at a gathering of former German exchange students, seated next to his German counterpart at the time, Foreign Minister Heiko Maas. The German minister sounded positively giddy at this latest turn in the conduct of American foreign policy.

"I'll just share a story with you, if I may, Tony," said Maas, according to a State Department transcript of their encounter. "From the very first telephone conversation we had after Tony took the office of secretary of state … I still have to get used to the fact that I can speak to the American foreign secretary and always be of the same view." Maas called Biden's election the biggest "game changer" since he'd been in the field of foreign affairs, because "diplomacy is back" and the United States is "back on the international stage."

When it was his turn to speak, Blinken traced his affection for Germany to when he played guitar in a high school band on spring break in a bar in Hamburg ("Maybe we thought we were going to be like the Beatles, when they spent time in Hamburg and then they got famous") then detailed how a changed world required a new approach to foreign policy. "When you think about the problems that we have to deal with … there's not a single one of those big things … that any one country can effectively deal with alone. … More than any time in my life, there is an imperative, a need, for countries to cooperate. … But it doesn't just happen; you have to work at it."

It was a succinct description of how Biden and Blinken were trying to reorient America's posture in the world. Disagreements would persist, of course, but the way the Americans dealt with them signaled a new empathy for foreign partners' points of view. For example, despite Blinken's (and Biden's) objections to the

completion of a natural gas pipeline from Russia to Germany — a priority for Germany — Biden waived sanctions on the pipeline builders because the disagreement wasn't worth the damage to relations with an ally. And yet, around the time of Blinken's Berlin visit, American and German officials behind the scenes were discussing how to keep Russia from being able to exploit the pipeline during any future hostilities.

This cooperative approach would pay spectacular dividends eight months later, when Germany refused to certify the pipeline amid rising tensions just before Russia invaded Ukraine. "That was a testament to the very diligent work that had gone on behind the scenes and therefore yielded a very powerful messaging opportunity not only about the unity of the response to the Russians, but also about the value of this approach to foreign policy and to investing in the alliances and partnerships," says Bill Russo, a deputy assistant secretary of state.

Evacuees wait to board a plane at Hamid Karzai International Airport in Kabul, Afghanistan, in August 2021. (Master Sgt. Donald R. Allen/U.S. Air Forces Europe-Africa/Getty Images)

A family boards the plane during the evacuation. (Master Sgt. Donald R. Allen/U.S. Air Forces Europe-Africa/Getty Images)

In addition to reinvigorating long-standing alliance networks, Blinken and the Biden foreign policy team also set about building new architectures for international cooperation in Asia and the Pacific Ocean region. “I give Tony pretty high marks as a secretary of state for adhering to my former boss [Reagan-era Secretary of State] George Shultz’s dictum that alliance management is like gardening,” says Eric Edelman, a onetime ambassador and defense official, now a senior fellow at the Miller Center at the University of Virginia. “You have to sort of be constantly attentive to allies.”

Yet just over seven weeks after the toasts to allied cooperation in Berlin, Blinken seemed to have forgotten how to garden. The United States found itself mired in the controversial exit from Afghanistan — despite the serious misgivings of allies over the rapid pace of withdrawal. “Whatever happened to ‘America is back’?” Tobias Ellwood, chair of the Defense Committee in the British Parliament, said at the time. Added Cathryn Clüver Ashbrook, director of the German Council on Foreign Relations: “We’re back to the transatlantic relationship of old, where the Americans dictate everything.”

Domestic analysts were withering. “They ignored all their major allies,” Ronald Neumann, a former ambassador to Afghanistan and president of the American Academy of Diplomacy, told me. “That left a lot of people saying, you know, ‘Is there really a back to the old [foreign] policy, or is this an America First policy? Is this Trump with a smiley face?’ ”

State Department officials rebut the criticism that allies weren’t consulted, telling me that Blinken immediately relayed to Biden their concerns that the pace of withdrawal should be based on the Taliban meeting certain conditions. Biden agreed that Blinken should explore that course with the Taliban, but in the end the Taliban insisted on sticking to the deal struck with the Trump administration. The Biden team determined that if the American exit didn’t proceed, fighting would flare up again.

Nonetheless, the whole painful experience showed the dissonance within Biden-Blinken’s attempts to harmonize confidence and humility, to balance American self-interest and international cooperation. Ending the “forever war” in Afghanistan, a priority of Biden’s, was arguably a humble acknowledgment of the limits of America’s ability to fix the world. It was also a calculated assessment of what was best for America, regardless of what allies may have thought.

“While the withdrawal was incredibly important and necessary to further American national interests, the process of withdrawal was diplomatic malpractice,” says Aaron David Miller, a former adviser to Democratic and Republican secretaries of state and a senior fellow at the Carnegie Endowment for International Peace. “People wondered whether or not America would ever be able to lead again.”

That the same foreign policy ethos has been successful in the Ukraine effort but ended so disappointingly in the Afghanistan case reflects the strain of navigating a world where America’s stature is in flux. It’s “a world in which you have less running room than the United States has had at any other time, probably, in our recent history,” says Ben Rhodes, a deputy national security adviser under Obama. During the Obama administration, “there was still a kind of implicit understanding globally that the United States was the leader of an international system that, to differing extents, most countries deferred to.”

That deference, Rhodes notes, has waned “for a lot of reasons,” starting with “the damage that Donald Trump did to U.S. standing, as someone who … was basically against the United States playing that role in the world.” In addition, he continues, “You have a much more hostile bloc of countries led by China and Russia literally trying to attack like a virus the wiring of the international order. You also have a lot of other countries that are skeptical that the U.S. can be relied upon. Will we hold agreements that we negotiate? … Will our democracy survive? … There’s a limit to

what even the best foreign policy could do about that. … It's something that requires a longer-term rebuilding of American credibility."

Within that new context, Biden and Blinken have gone back to the basics of revitalizing core alliances and relationships. But they can't wind the clock back and pretend the previous four years didn't happen. Parts of the world started to learn to do without America.

"America is back, diplomacy is back, we can come back to the table and everyone will want us back at the table — Ukraine is a great example — but we don't necessarily get the daddy chair anymore," says Barbara Bodine, a former ambassador now directing the Institute for the Study of Diplomacy at Georgetown University. As the United States reengages with old allies and creates new coalitions, it is "sitting at a round table instead of at the head of the table," she says. "We are adjusting how we deal diplomatically for a world order post-Cold War … and also an American foreign policy post-Trump. We're now maybe preeminent — but not determinative."

Biden and Blinken have gone back to the basics of revitalizing core alliances and relationships. But they can't wind the clock back and pretend the previous four years didn't happen.

Following America's four-year near-absence from the table of nations, leadership roles have been redistributed on specific issues, says Anne-Marie Slaughter, a former senior State Department official and now CEO of the New America think tank. "On some issues, like climate, the [European Union] is the undisputed leader," she says. "On a lot of issues that really matter to developing countries, the E.U. and China are leaders. This is a multipolar, multi-issue world where you have different orders on different issues. … When I'm talking to Brazilians and Indians … Africans and folks from the Middle East, countries are looking around, figuring out their interests and partnering with different countries, depending."

Even so, American leadership "remains indispensable to NATO's united response to a more dangerous and competitive world," NATO Secretary General Jens Stoltenberg told me in an email. "Secretary Blinken has been playing a vital role at every stage, helping to build consensus among allies through his personal engagement, deep knowledge of the countries and issues he's dealing with, as well as his sense of humor and empathy."

Blinken recognizes the subtle but real change in the order of things. "There's a greater premium than at any time that I've been doing this over 30 years to find ways to bring others along," he told me. That's why, he said, as America pursues its foreign policy interests and ideals within a frame of democracy-autocracy competition and amid global existential threats, those twin graces of confidence and

humility are so important: “Humility precisely because there are profound and accelerating changes happening around the world. That means that the United States, even as powerful as we are, can’t simply decide outcomes as we want them. … But I’m equally convinced that — and I’ve seen this in action over the last 18 months — we continue to have a greater capacity than any country on Earth to mobilize others in positive collective action when we’re at our best. And so we’ve been trying — I’ve been trying — to put those two things together.”

He leaned forward in his chair as he spoke, having removed his suit coat earlier. His answers were long and organized, like his speeches, with elaborations spiraling out from a few key pillars of argument. A certain humility is also a way to acknowledge America’s struggles with its own democracy and turn them into a kind of strength, he continued. “We still confront our problems openly and transparently. This goes back to the notion that at the very foundation of the country is the quest for a more perfect union, and so the acknowledgment that we’re not perfect, never will be. But it’s in striving to get there that we make progress. But what continues to set us apart, despite the many challenges that we’re facing and some of the travails that we find at home, is we continue to do it all out in the open, transparently. We confront it. We don’t sweep things under the rug. We don’t try to pretend they don’t exist. Many other countries do.”

“And so for me, at least,” he added, “I found that … in conversations with others [in other countries] about our own challenges at home, I’m able to say to them, ‘We’re dealing with this and we’re doing it openly. The entire world sees it. Every citizen in our country sees it. You might be inspired by that, too.’ I find that to be … in an interesting way, leverage — to actually advance what we’re trying to advance — not a weakness.”

Still, there have been obvious cases when the full-throated touting of democratic values has seemed the opposite of humble, at best, and hypocritically self-defeating at worst. Biden’s Summit for Democracy in December 2021, when leaders of scores of democracies met virtually to recommit to democratic ideals, ended up raising more questions about who was or was not included (Pakistan and the Philippines, yes? Hungary and Turkey, no?) than concrete results — though the promised “year of action” for nations to achieve democratic improvements is still underway. In June, the Summit of the Americas hosted by the United States yielded an embarrassing mini-boycott by leaders of some Latin American countries, as well as harsh criticism from a few who attended. They objected to the exclusion of the autocratic leaders of Cuba, Venezuela and Nicaragua. It was not so long ago that the Obama administration — in which, it bears repeating, Biden and Blinken both served — took an opposite path and began to reestablish relations with Cuba. Meanwhile, China is making friends and heavily investing in Latin America while not checking democracy papers at the door.

“Both the president and the secretary of state are fond of talking about the threat that China and Russia pose as fundamentally ideological, and therefore this is about democracy versus autocracy,” says Kori Schake, senior fellow and director of foreign and defense policy studies at the American Enterprise Institute. “They seem not to realize how little purchase that rhetoric gets throughout most of Asia, for example. And so the conflict is between soaring rhetoric that they’re clearly attached to, and the necessities that their policies of containing China would indicate. So for example, how many times have they said they’re going to put human rights at the center of American foreign policy? How does that square with the president’s trip to Saudi Arabia?”

When I asked Blinken whether the emphasis on democracy risks subverting other goals the administration is simultaneously pursuing, he highlighted that the United States tries to promote democracy over, say, the Chinese model as a choice, not a command. “One of things that we’ve said to many countries is: We are not demanding that you choose or forcing you to choose. We are trying to offer a choice,” he said.

I noted that the rhetoric of choice is indeed a humbler form of democracy promotion than the more swaggering nation-building approach that previous administrations have practiced. As China pitches major investments around the world, Biden has been working with the largest industrialized democracies to offer alternatives to developing nations. Blinken continued, “If we’re able to show that there’s another way of accomplishing the same things — because there’s a huge thirst for infrastructure investments around the world — and people have a choice, and that choice is a better one, we have a pretty good idea of where they’ll wind up going.”

The Biden-Blinken approach “is very different than the kind of arrogant bestriding of the world that certainly Trump did, but I would say, George W. Bush and [Bill] Clinton, for that matter,” Slaughter argues. “But at the same time … this is where I think ‘confident humility’ and ‘leader of the free world, democracies against autocracies’ are very hard to reconcile. … Is your starting point great power politics and democracies versus autocracies, and then you layer other things on? Or is your starting point we are in a planetary era, we are pushing planetary boundaries in many ways, and we are going to destroy the world as we know it? … That [concern] ought to overshadow any national rivalries.”

Indeed, climate change provides another tension within the administration’s simultaneous practice of great power competition, whenever necessary, and cooperation, whenever possible. Blinken holds out hope that the United States can stand up to Chinese challenges while also enlisting Chinese solidarity in curbing global warming. It’s an ambitious gambit and not one that is likely to be completed

in a single election cycle, says Jordan Tama, a professor at American University's School of International Service. "They don't want democracy versus authoritarianism … to be so dominant in terms of the focus of the government that there's not attention to other important transnational challenges. They are trying to balance those things, but it is not an easy balance, because obviously the more time you spend on Russia, Ukraine or competition with China, the less bandwidth there is to be doing as much on, say, climate change or preparing for the next pandemic. … To what extent it's possible to challenge China forcefully in some areas and gain Chinese cooperation in other areas is a huge, open question for the years to come."

In May, Blinken put on an academic gown to address a new generation of foreign service graduates at Georgetown. He wanted to "start by kicking the elephant out of the room," Blinken told them: "Yes, NYU got Taylor Swift as their commencement speaker." He continued, "Now, my staff did not let me bring my guitar up here to dedicate a performance of 'We Are Never Ever Getting Back Together' to President Putin. They said it would be 'undiplomatic' and also 'cringe.' … Since when is 'cringe' an adjective?"

Beyond an incurable fondness for dad jokes and a lifelong passion for jamming in amateur bands — check out his three original compositions on Spotify, user name Ablinken — Blinken breaks the mold for secretaries of state in a number of ways. He's one of few to have toiled as a foreign policy staffer, speechwriter and adviser before evolving into a principal policymaker. He's also unusual for serving while parenting small children. He and his wife, Evan Ryan, the head of White House Cabinet affairs, have a son and daughter under 5 years old. "Kids have a wonderful way of reminding you of what's real," Blinken says. "I was going to be on one of the Sunday shows and my wife said to our kids, 'Daddy's going to be on TV,' and the response was, 'We want to watch "Sesame Street"!' "

In Blinken's case, biography and personality inform policy in a particularly clear way. He was an internationalist from birth. The son and nephew of ambassadors, he was born into an artistic home on Park Avenue in New York City. His mother remarried before he was 10, and they moved to Paris, where Blinken became fluent in French, went to high school and played in that band that road-tripped to Hamburg. He was influenced by his late stepfather, the international lawyer Samuel Pisar, who survived the Holocaust as a child.

Blinken told Pisar's story at his confirmation hearing in January 2021. At the end of World War II, Pisar ran away from a death march. Hiding in the woods, he heard rumbling — an American tank. The hatch opened, and a Black GI appeared. Pisar fell to his knees and said the only words he knew in English: "God bless America." "The GI lifted him into the tank, into freedom," Blinken said. "That's who we are.

That’s what we represent to the world, however imperfectly, and what we can still be when we’re at our best.”

The story is at the moral center of Blinken’s view of the potential for America’s role in the world, according to his friends and colleagues. “Whether it’s sensitivity and empathy that flows from a family who had losses in the Holocaust, whether it’s just his goodness — it sounds corny, but the truth is, that’s his core,” says Miller, the Carnegie Endowment fellow. “Tony Blinken, if anything, is determined to find a better balance between values and interests for American foreign policy.”

Victoria Nuland, undersecretary for political affairs, says she saw Blinken apply these values to the work of strengthening allied resolve ahead of the Russian invasion of Ukraine. “It’s Tony’s ability to walk into a room of like-minded [foreign partners] who are nonetheless at sixes and sevens about what to do, and to start by reminding them what’s important — including what’s important in human, moral, democratic terms: You don’t invade another country by force. You don’t spurn diplomacy when it’s on the table. You don’t commit the kind of human rights abuses that are happening now. And then to turn that into a what-do-we-do-about-it conversation.”

The other decisive influence on Blinken and therefore on today’s American foreign policy is his long and close relationship with Biden, who at 79 is nearly 20 years his senior. It’s an exception to the recent history of presidential-secretary pairings, most comparable to the strong bonds between George H.W. Bush and James Baker, or George W. Bush and Condoleezza Rice, foreign policy experts say.

Sometimes it’s hard to tell where Biden ends and Blinken begins. They’ve been holding a two-decade conversation about foreign policy since the early 2000s, when Blinken was Democratic staff director to the Senate Foreign Relations Committee, chaired by then Sen. Biden. Later Blinken served as Vice President Biden’s national security adviser in the Obama administration, before taking on other roles outside Biden’s orbit, including deputy secretary of state for Obama. As one example of their mind-meld, in his public remarks Blinken has adopted a riff, almost word-for-word, from Biden’s foreign policy manifesto published in Foreign Affairs magazine during his 2020 candidacy, titled “Why America Must Lead Again.” The riff concerns the “one of two things” that happen when America doesn’t lead: either another country leads in a wrong direction, or chaos fills the leadership vacuum.

Whether this close identification between Biden and Blinken is good or bad for foreign policy is argued both ways around Washington. “What Tony brings to the job is the reality that every time he’s in the room with any foreign leader, they know this is someone who is immensely close to the president,” says Rhodes. “What he’s saying reflects what the president’s beliefs are and where the president is going. That’s a strength.”

Last year, Blinken met with Egyptian President Abdel Fatah al-Sissi, who spoke for an hour while Blinken took notes, according to a senior State Department official. “At the end of that, Sissi said, ‘I’m sorry that this was so long, but you’re the next best thing to talking to President Biden.’ … Then Tony was able to … go back through, point for point, all the things that [Sissi] had said, hook his answers to Sissi’s way of thinking about something, in such a way that we were able to move things along and create that human connection that has enabled us to reestablish a working relationship.”

On the other hand, for all his closeness to Biden, Blinken lacks the independent stature of former secretaries like John Kerry, Hillary Clinton, Madeleine Albright, Colin Powell or George Shultz. Biden placed more than one former adviser on his foreign policy team, including national security adviser Jake Sullivan, who, like Blinken, once served as Vice President Biden’s national security adviser. It raises the question of whether anyone on the team can disagree with Biden, “who is absolutely convinced that he’s a foreign policy mastermind,” says Eliot Cohen, a professor at the Johns Hopkins University School of Advanced International Studies and chair in strategy at the Center for Strategic and International Studies.

“The president did not staff his administration with his peers; he staffed his administration with his staff,” says Schake at the American Enterprise Institute. “So it’s probably not surprising that they are deferential to his preferences, or that they’re not able to change his mind on the fundamental things he believes.” Edelman, of the Miller Center, puts it this way: “Because of his long-standing relationship with Biden, which is in many ways a plus, it’s not clear how willing [Blinken] is to force issues with Biden and take issue with decisions that he thinks the president is making erroneously.”

Officials in the State Department and the White House take the opposite view: They say Blinken’s close relationship with Biden gives him license to advocate alternative courses of action. “He’s not worried that if he tells the president, ‘Sir, I disagree with you on this,’ or ‘I think we should think about another way,’ that somehow their entire relationship is hanging on it. … It’s a very open debate,” says department counselor Derek Chollet.

“Tony doesn’t always agree with the president, and the president doesn’t always agree with Tony,” says Ron Klain, Biden’s chief of staff. “What they share is a common set of values and a common perspective about the world as a whole. … Inside those frameworks, [Biden] often looks to Tony for advice on the specific application of it.”

Sometimes it’s hard to tell where Biden ends and Blinken begins. They’ve been holding a two-decade conversation about foreign policy since the early 2000s.

It’s somehow fitting that Blinken, as the public face of Biden’s foreign policy, happens to have a personal style that matches the confidence and humility that he identified as an aspiration for America’s leadership abroad. “He is in some ways a modern manifestation of … walk softly and carry a big stick,” says Russo, a deputy assistant secretary of state. “Someone who is humble … but who is really one of those people for whom you should not confuse meekness for weakness.”

The confidence was on display last year in Anchorage when Blinken and Sullivan met with Chinese counterparts. After a top Chinese diplomat took shots at America on human rights and other issues — mentioning Black Lives Matter in particular — and the media was being ushered out, Blinken waved at reporters to stay as he fired back: “I’m hearing deep satisfaction that the United States is back, that we’re reengaged with our allies and partners. I’m also hearing deep concern about some of the actions your government has taken.” He went on to boast of America’s capacity for addressing its shortcomings in a transparent way. “It’s never a good bet to bet against America,” he said.

More rare in the upper echelons of national power in Washington is his humble side, which those who know him say is not a facade. “What sets Tony apart in the cutthroat world of U.S. foreign policy and geopolitics is a consistent sense of humility … and a kind of dogged work ethic,” Rhodes says. “In my decades in this field, I don’t think I’ve met anybody who is so consistently decent.”

In a sense, Blinken is a walking embodiment of America’s attempted new style of engaging with the world. “The fact that Tony doesn’t lead with his own ego, I think, bodes well for our ability to adapt to not leading with a national ego,” Bodine says. “Tony could sit at a round table and be comfortable, represent the United States, but he doesn’t have the kind of ego that needs to be dominant. So he may be the ideal secretary of state for this era.”

In wintry Moscow, 1946, as the Cold War was getting underway, American diplomat George Kennan drafted his famous Long Telegram to the State Department. He identified the close connection between the health of democracy at home and foreign policy success abroad: “Every courageous and incisive measure to solve internal problems of our own society, to improve self-confidence, discipline, morale and community spirit of our own people, is a diplomatic victory over Moscow.”

Biden and Blinken recognize that now is another decisive historical moment when America’s moral example at home (or lack thereof) may determine its success abroad. “More than at any other time in my career — maybe in my lifetime — distinctions between domestic and foreign policy have simply fallen away,” Blinken said in his first major speech as secretary of state, in which he laid out the

administration's foreign policy priorities. "Our domestic renewal and our strength in the world are completely entwined."

Blinken doesn't do domestic policy; other Cabinet secretaries are tasked with fulfilling Biden's promise to "build back better" at home. But he *is* trying to reengage with Americans at home almost as much as he is with allies abroad.

Trump's tenure highlighted just how alienated from the work of diplomacy many Americans have become. "For some time now," Blinken said in that first speech, "Americans have been asking tough but fair questions about what we're doing, how we're leading — indeed, whether we should be leading at all." Trying to answer those questions is Biden's and Blinken's way of reinforcing the building blocks of their foreign policy — the rallying of democracies, the revitalizing of alliances, the confronting of planetary threats — and doing it all with the kind of confidence that comes from humbly being able to work on America's own imperfections.

Blinken's work in this regard has quieter elements that make fewer headlines. He has launched initiatives to focus on the "disrupters" that affect people's lives, such as abuse of technology, cyberthreats and supply chain problems — areas where new American expertise can also give a strategic edge against adversaries. "When American diplomacy is seen to be responsive to those concerns and then is able to marshal the right coalition of partners to provide practical solutions that actually have a direct impact on the lives of Americans, that creates an environment over time in which there can hopefully be more sustainability and support for American diplomacy and engagement in the world," says Matan Chorev, principal deputy director of Blinken's policy planning staff.

It will take time, but rebuilding a bipartisan faith in diplomacy is the only antidote to solving America's credibility problem as a reliable partner in the wake of Trump's policy whiplash. To that end, Blinken has ordered his colleagues to show up not just abroad, but also in America, to talk about diplomacy and demystify its aims and ends, to connect it to people's lives. "We're diplomats, and we're going to focus more of our diplomacy here at home to make sure our policies reflect the needs, the aspirations, the values of the American people," Blinken said in an address last fall on the "modernization" of American diplomacy.

Following his own directive, Blinken dropped by Guisados, a beloved neighborhood taco shop on the east side of Los Angeles, during a break in the Summit of the Americas in June. Being a "seafood and vegetarian guy," he got the camarones and pescado tacos.

Seated at a table with a handful of community leaders, Blinken said of the summit, "The one community that's not really there is the immigrant community *here*, coming from so many of the countries in our hemisphere." He told the leaders he

was inspired by the difference they were making “in the lives of people in your communities — and *our* community.” He added, “It’s all our community.”

On the surface, the scene was unremarkable. Just another VIP from Washington with a massive security detail who doffed his tie to ingratiate himself with la gente. Except this guy wasn’t a politician looking for votes. He was the nation’s top diplomat, trying to make a connection, just like he had in the beer garden in Berlin.

There was something confident about the maneuver, audacious even. But humility lay at the heart of the gesture, because Blinken knew his fancy work abroad would fail without refurbishment at home, in forgotten places like this.

David Montgomery is a staff writer for the magazine.

***

Чи може Ентоні Блінкен оновити ліберальну зовнішню політику для світу, що збожеволів? Усередині формування та реалізації доктрини Байдена-Блінкена, - *Washington Post*

(*дуже крутий текст, отримала неймовірне задоволення, рекомендую, він точно вартий кількох хвилин вашого часу* - *Загребельська*)

Коли він збирався на конференцію з безпеки в Мюнхені **в середині лютого 2022**, ***держсекретар*** Ентоні Блінкен зробив несподіваний гак до Манхеттена. Ішло ***засідання Ради Безпеки ООН***, і Блінкен отримав відомості, що російські дипломати можуть скористатися цією нагодою, щоб підкинути виправдання для нападу на Україну.

Після кількох місяців кропіткої роботи по всьому світу, по телефону та відеозв'язку, щоб поділитися з союзниками розвідувальною інформацією та створити більш-менш єдиний фронт, Блінкен побачив можливість розповісти російському уряду про його наміри на найгучнішому форумі.

> *"Ми бачили, що буря справді наближається", - сказав мені 60-річний Блінкен наприкінці липня у своєму офісі у Держдепартаменті. "Ми оголосили тривогу. ... Ми прийняли рішення практично за одну ніч. "Поїхали до Нью-Йорка. Підемо до Ради безпеки".*

17 лютого Блінкен зайняв своє місце в цьому миротворчому органі і в разюче точних висловлюваннях запропонував свою версію найближчого майбутнього - "ось що світ може очікувати від розвитку подій" - немовби в особливо апокаліптичній кришталевій кулі.

Він передбачив фальшиві провокації та передрік кібератаки та ракетні удари, після чого російські танки та піхота увійдуть до України. "Ставки виходять далеко за межі України", - сказав Блінкен, допоки представник Росії у раді тасував папери, а український дипломат крутив ковпачок ручки.

> *"Ця криза безпосередньо зачіпає кожного члена Ради та кожну країну у світі. Тому що основні принципи, які підтримують мир та безпеку - принципи, які були закріплені після двох світових воєн та холодної війни - знаходяться під загрозою".*

Ставки виходять за межі України і в іншому відношенні.

Цей момент у центрі дипломатичної уваги адміністрації Байдена був повторенням після фіаско в Афганістані минулого літа, коли президент Байден пообіцяв, що евакуації американського посольства в Кабулі, подібної до сайгонської, не буде - приблизно за п'ять тижнів до того, як відбулася сайгонська евакуація американського.

У той час Блінкен охоче брав участь у недільних новинних шоу, щоб представити хаотичний висновок військ як необхідний і не позбавлений позитивних сторін.

Промова в ООН також була повторенням попередніх чотирьох років,

> **коли президент Трамп 1) вивів Америку з міжнародних угод, 2) поставив під сумнів необхідність НАТО та 3) особисто образив глав держав союзників, поклоняючись автократам.**

Блінкен надав сенсу заяві Байдена на початку його президентства про те, що "Америка повернулася" на світову арену, готова знову взаємодіяти з союзниками, робити колективні дії для вирішення глобальних проблем.

Проте **відновити довіру буде нелегко**.

Американський послужний список провальних зовнішньополітичних рішень не обмежується Афганістаном.

> У 2003 році держсекретар Колін Пауелл здійснив не менш драматичний візит до Ради безпеки, щоб впевнено подати, як виявилося, хибну версію про наявність у ***Іраку*** зброї масового знищення.

Блінкен визнав цю історію у своєму виступі:

> *"Я розумію, що деякі ставлять під сумнів нашу інформацію, нагадуючи про попередні випадки, коли розвіддані зрештою не підтвердилися", -*

> *сказав він. "Але дозвольте мені бути ясним: я тут сьогодні не для того, щоб розпочати війну, а для того, щоб їй запобігти".*

Під час висування своєї кандидатури у 2020 році Байден стверджував, що вирішальне змагання між демократією та автократією стане фундаментальною драмою 21-го століття, називаючи основним претендентом Китай.

Америка, за його словами, має відновити співпрацю із союзниками, щоб допомогти очолити та виграти цю боротьбу.

Це бачення "ми проти них" може здатися швидше старим поверненням до холодної війни, ніж всеосяжною основою перспективної зовнішньої політики. Але через тиждень після візиту Блінкена до Ради безпеки Росія розпочала своє вторгнення в Україну саме так, як це було описано Блінкеном.

Найбільша війна в Європі з 1945 року продемонструвала, що минуле не може бути минулим, і зовнішня політика адміністрації Байдена нарешті почала знаходити опору.

Байден і Блінкен намагаються зробити щось більше, ніж перезавантаження після Трампа та відновлення традиційного ліберального інтернаціоналістського підходу до зовнішньої політики.

Вони повинні протистояти радикально іншому контексту, ніж у ті дні, коли вони обидва служили за президента Барака Обами:

> Хоча Америка, як і раніше, займає провідне становище, її могутність за кордоном - порівняно з такими близькими суперниками, як Китай, - зменшилася.

Усередині країни її модель функціонуючої демократії потьмяніла на тлі розслідування заколоту та паралізуючої поляризації.

Екзистенційні кризи, такі як зміна клімату та загроза глобальних пандемій, затьмарюють геополітичні суперечки та вимагають лідерства та колективної відповіді.

До того ж,

> широкі верстви американської громадськості сумніваються у цінності міжнародної участі, що робить нас менш надійним партнером. Америка може повернутися зараз - але чи надовго?

Відповідь адміністрації Байдена корениться у фразі, придуманій Блінкеном:

поняття про те, що "покора і впевненість" повинні бути "оборотною стороною монети лідерства Америки".

Якщо,

1) ***ліберальні інтернаціоналісти***, такі як Білл ***Клінтон*** та ***Обама***, завжди підтримували ідею про те, що Америка має впевнено розпоряджатися своєю силою поряд із повагою до цінностей та інтересів інших країн,

2) то тепер смирення – це не просто дипломатична тонкість, це необхідність, оскільки ми стикаємося з проблемами, які Америка неспроможна вирішити поодинці.

По суті, Джо Байден і Тоні Блінкен поставили собі завдання переосмислити американську зовнішню політику - і, попри все,

— спробувати врятувати старий ліберальний міжнародний порядок - шляхом встановлення нового балансу між цими двома вельми суперечливими ідеалами.

Не будучи великим любителем пива, Блінкен віддав перевагу меншому келиху в берлінській пивній. Це був червень 2021 року, лише кілька місяців роботи адміністрації Байдена.

Між зустрічами на високому рівні з Лівії та інших питань Блінкен займався особистою дипломатією на зборах колишніх німецьких студентів з обміну, сидячи поряд зі своїм тодішнім німецьким колегою, міністром закордонних справ Хайко Маасом. Німецький міністр був у захваті від цього останнього повороту в американській зовнішній політиці.

"Якщо дозвольте, Тоні, я просто поділюся з вами однією історією", - сказала Маас, згідно зі стенограмою їхньої зустрічі, опублікованою Держдепартаментом. "З найпершої нашої телефонної розмови після того, як Тоні обійняв посаду держсекретаря... Мені досі доводиться звикати до того, що я можу говорити з американським міністром закордонних справ і завжди дотримуватися однієї й тієї ж думки".

Маас назвав обрання Байдена найбільшим "зміною гри" за весь час його роботи у сфері закордонних справ, тому що "дипломатія повернулася", а Сполучені Штати "повернулися на міжнародну арену".

Коли настала його черга виступати, Блінкен розповів про свою прихильність до Німеччини, коли він грав на гітарі у шкільній групі на весняних канікулах у барі Гамбурга ("Можливо, ми думали, що будемо як "Бітлз", коли вони

провели час у Гамбурзі, а потім стали знаменитими"), а потім докладно розповів про те, як світ, що змінився, вимагає нового підходу до зовнішньої політики.

> *"Коли ви думаєте про проблеми, з якими нам доводиться мати справу... немає жодної з цих великих проблем... з якими одна країна могла б ефективно впоратися сама. ... Зараз, як ніколи в моєму житті, існує імператив , необхідність співробітництва між країнами. ... Але це не відбувається просто так; ви повинні працювати над цим".*

Це був лаконічний опис того, як Байден та Блінкен намагалися переорієнтувати позицію Америки у світі.

Звичайно, розбіжності зберігатимуться, але те, як американці справляються з ними, свідчить про нові почуття до поглядів іноземних партнерів.

Наприклад,

> незважаючи на заперечення Блінкена (і Байдена) проти завершення будівництва газопроводу з Росії до Німеччини – пріоритетного для Німеччини – Байден скасував санкції проти будівельників газопроводу, щоб розбіжності не шкодили стосункам із союзником.

І все ж приблизно під час візиту Блінкена до Берліна американські та німецькі чиновники за лаштунками обговорювали, як зробити так, щоб Росія не змогла скористатися газопроводом під час будь-яких майбутніх військових дій.

Цей підхід до співпраці принесе вражаючі дивіденди через вісім місяців, коли Німеччина відмовилася сертифікувати трубопровід на тлі напруженості, що зростає незадовго до вторгнення Росії в Україну.

> *"Це стало свідченням дуже кропіткої роботи, яка велася за лаштунками, і, отже, дало дуже потужну можливість для поширення інформації не лише про єдність відповіді росіянам, а й про цінність такого підходу до зовнішньої політики та інвестування у союзи та партнерства", - каже Білл Руссо, заступник помічника держсекретаря США.*

На додаток до пожвавлення давніх союзницьких мереж Блінкен і команда зовнішньої політики Байдена також зайнялися створенням нових архітектур для міжнародного співробітництва в Азії та Тихоокеанському регіоні.

> *"Я ставлю Тоні високу оцінку як держсекретареві за те, що він дотримувався сентенції мого колишнього начальника [держсекретаря часів Рейгана] Джорджа Шульца про те, що управління альянсами*

схоже на садівництво", - каже Ерік Едельман, колишній посол та співробітник оборонного відомства, нині старший науковий співробітник Центру Міллера при Університеті Вірджинії. "Ви маєте бути постійно уважними до союзників".

Однак трохи більше ніж через сім тижнів після тостів за союзницьку співпрацю в Берліні Блінкен, здавалося, забув, як садити сади. Сполучені Штати загрузли у суперечливому виведенні військ з Афганістану - незважаючи на серйозні побоювання союзників щодо швидких темпів виведення військ.

"Що трапилося з "Америка повернулася"? сказав тоді Тобіас Еллвуд, голова комітету з оборони в британському парламенті. Кетрін Клювер Ешбрук, директор Німецької ради з міжнародних відносин, додала: "Ми повертаємося до старих трансатлантичних відносин, де американці диктують усе" .

Вітчизняні аналітики були уїдливі. "Вони проігнорували всіх своїх основних союзників", - сказав мені Рональд Нойманн, колишній посол в Афганістані та президент Американської академії дипломатії. Це змусило багатьох людей замислитися: "Чи це повернення до старої [зовнішньої] політики, чи це політика "Америка перш за все"? Це Трамп зі смайликом?". "

Співробітники Держдепартаменту спростовують критику про те, що з союзниками не порадилися, і кажуть мені, що Блінкен відразу ж передав Байдену їхню стурбованість тим, що темпи виведення військ мають бути засновані на виконанні талібами певних умов.

Байден погодився, що Блінкен повинен обговорити це питання з талібами, але в результаті таліби наполягли на дотриманні угоди, укладеної адміністрацією Трампа. Команда Байдена вирішила, що якщо американці не підуть, то бойові дії знову спалахнуть.

Проте весь цей хворобливий досвід показав дисонанс у спробах Байдена-Блінкена гармонізувати впевненість та смирення, збалансувати американські власні інтереси та міжнародне співробітництво.

Припинення "вічної війни" в Афганістані, пріоритет Байдена, було, ймовірно, смиренним визнанням обмеженості можливостей Америки виправити світ. Це також була розважлива оцінка того, що краще для Америки незалежно від того, що могли подумати союзники.

"Хоча виведення військ було неймовірно важливим і необхідним для просування американських національних інтересів, сам процес виведення був дипломатичною помилкою", - каже Аарон Девід Міллер, колишній

радник державних секретарів демократів та республіканців та старший науковий співробітник Фонду Карнегі за міжнародний світ. "Люди задавалися питанням, чи зможе Америка колись знову стати лідером".

Те, що один і той же зовнішньополітичний принцип виявився успішним у зусиллях по Україні, але так розчарівливо закінчився в Афганістані, відображає напруженість навігації у світі, де авторитет Америки схильний до коливань.

Це "світ, у якому у вас менше простору для маневру, ніж у Сполучених Штатів у будь-який інший час, можливо, в нашій новітній історії", - каже Бен Родс, заступник радника національної безпеки при Обамі. Під час адміністрації Обами "у світі все ще існувало негласне розуміння того, що Сполучені Штати є лідером міжнародної системи, до якого тією чи іншою мірою дослухаються більшість країн".

Ця повага, зазначає Родс, ослабла "з багатьох причин", починаючи з "шкоди, яку Дональд Трамп завдав репутації США, як людина, яка... в принципі була проти того, щоб Сполучені Штати відігравали цю роль у світі".

Крім того, продовжує він, "у вас є набагато більш ворожий блок країн на чолі з Китаєм і Росією, які буквально намагаються атакувати, як вірус, міжнародний порядок.

У вас також є багато інших країн, які скептично ставляться до того, що на США можна покластися, чи будемо ми виконувати угоди, які укладаємо?... Чи виживе наша демократія?... Існує межа того, що навіть найкраща зовнішня політика може зробити з цим.... Це те, що вимагає довгострокового відновлення американської довіри".

У цьому новому контексті Байден та Блінкен повернулися до основ відродження основних союзів та відносин. Але вони не можуть перевести годинник назад і вдати, що попередніх чотирьох років не було. Частина світу почала вчитися обходитися без Америки.

"Америка повернулася, дипломатія повернулася, ми можемо повернутися за стіл переговорів, і всі захочуть, щоб ми повернулися за стіл переговорів - Україна є чудовим прикладом, - але ми більше не обов'язково сидітимемо в татовому кріслі", - каже Барбара Бодін, колишній посол , що нині очолює Інститут вивчення дипломатії при Джорджтаунському університеті.

За її словами, у міру того, як Сполучені Штати відновлюють контакти зі старими союзниками і створюють нові коаліції, вони "сидять за круглим столом, а не на чолі столу".

"Ми пристосовуємо наші дипломатичні дії до світового порядку після холодної війни... а також до американської зовнішньої політики після Трампа. Зараз ми, можливо, займаємо чільне місце - але не визначальне".

Байден і Блінкен повернулися до основ відродження основних союзів та відносин. Але вони не можуть перевести годинник назад і вдати, що попередніх чотирьох років не було.

За словами Анни-Марії Слотер, колишнього високопосадовця Держдепартаменту, а нині генерального директора аналітичного центру New America, після чотирирічної майже повної відсутності Америки за столом націй стався перерозподіл лідерських ролей з конкретних питань.

> *"З деяких питань, таких як клімат, [Європейський Союз] є безперечним лідером", - каже вона. З багатьох питань, які дійсно важливі для країн, що розвиваються, лідерами є ЄС і Китай".*

Це багатополярний, багатопроблемний світ, де є різні порядки з різних питань. ... Коли я розмовляю з бразильцями, індійцями... африканцями та людьми з Близького Сходу країни оглядаються навколо, з'ясовують свої інтереси і встановлюють партнерські відносини з різними країнами, залежно від цього».

Незважаючи на це, американське лідерство "залишається незамінним для об'єднаної відповіді НАТО на більш небезпечний і конкурентний світ", - сказав мені електронною поштою генеральний секретар НАТО Єнс ***Столтенберг***.

> *"Секретар Блінкен відіграє життєво важливу роль на кожному етапі, допомагаючи досягти консенсусу серед союзників завдяки своїй особистій участі, глибокому знанню країн і проблем, якими він займається, а також почуттю гумору та співпереживання".*

Блінкен визнає тонкі, але реальні зміни у порядку речей.

> *"Зараз більше, ніж будь-коли за 30 років моєї роботи, потрібно знайти способи залучити інших людей", - сказав він мені. Ось чому, за його словами, коли Америка переслідує свої зовнішньополітичні інтереси та ідеали в рамках конкуренції демократії та автократії і на тлі глобальних екзистенційних загроз, такі важливі ці дві якості - впевненість і смирення:*
>
> *"Смиренність саме тому, що в усьому світі відбуваються глибокі та прискорені зміни. Це означає, що Сполучені Штати, навіть такі могутні, як ми, не можуть просто вирішити результат подій так, як ми цього хочемо.... Але я також переконаний, що - і я бачив це в дії*

протягом останніх 18 місяців - ми, як і раніше, маємо більшу здатність, ніж будь-яка інша країна на Землі, мобілізувати інших на позитивні колективні дії, коли ми знаходимося в найкращому стані. І тому ми намагалися - я намагався - об'єднати ці дві речі".

Він нахилився вперед у своєму кріслі, коли говорив, попередньо знявши піджак. Його відповіді були довгими та організованими, як і його промови, з подробицями, що випливають із кількох ключових стовпів аргументації.

Певна смиренність - це також спосіб визнати труднощі Америки з її власною демократією і перетворити їх на своєрідну силу, продовжив він.

"Ми, як і раніше, відкрито і прозоро протистоїмо нашим проблемам. Це сходить до ідеї про те, що в основі нашої країни лежить прагнення до більш досконалого союзу, і тому визнання того, що ми не досконалі, ніколи не будемо досконалим. Але саме в прагненні до цього ми домагаємося прогресу.

Але що продовжує відрізняти нас один від одного, незважаючи на численні проблеми, з якими ми стикаємося, і деякі труднощі, з якими ми стикаємося вдома, ми продовжуємо робити все це відкрито, прозоро, ми протистоїмо цьому. Ми не замітаємо все під килим. Ми не намагаємося вдавати, що їх не існує. Багато інших країн роблять це".

"І тому принаймні для мене, - додав він, - я виявив, що ... у розмовах з іншими [в інших країнах] про наші власні проблеми вдома, я можу сказати їм: "Ми вирішуємо цю проблему, і ми робимо це відкрито. Весь світ це бачить. Кожен громадянин у нашій країні бачить це". Вас це теж може надихнути". Я вважаю це... цікавим способом, важелем – для просування того, що ми намагаємося просунути – а не слабкістю".

Проте були очевидні випадки, коли гучне вихваляння демократичних цінностей здавалося протилежністю скромності, у кращому разі, і лицемірним самовиправданням у гіршому.

Саміт Байдена за демократію в грудні 2021 року, коли лідери десятків демократичних країн зустрілися практично для того, щоб підтвердити прихильність до демократичних ідеалів, у результаті викликав більше питань про те, хто був або не був включений (Пакистан і Філіппіни, так? Угорщина та Туреччина, ні?), ніж конкретних результатів - хоча обіцяний "рік дій" для країн щодо досягнення демократичних покращень все ще продовжується.

У червні Саміт Америк, організований Сполученими Штатами, викликав ганебний міні-бойкот із боку лідерів деяких латиноамериканських країн, а

також різку критику з боку деяких учасників. Вони заперечували проти виключення автократичних лідерів Куби, Венесуели та Нікарагуа.

Нещодавно адміністрація ***Обами***, в якій, варто повторити, працювали ***Байден*** і ***Блінкен***, пішла протилежним шляхом і почала відновлювати відносини з Кубою. Тим часом, Китай заводить друзів і вкладає значні кошти в Латинську Америку, не перевіряючи документи про демократію на вході.

> *"І президент, і держсекретар люблять говорити про загрозу, яку становлять Китай і Росія, як про фундаментально ідеологічну, і тому йдеться про демократію проти автократії", - каже Корі Шейк, старший науковий співробітник та директор відділу досліджень зовнішньої та оборонної політики Американського інституту підприємництва.*
>
> *"Вони, схоже, не розуміють, як мало купують цю риторику в більшості країн Азії, наприклад. Тому виникає конфлікт між гучною риторикою, якою вони явно захоплені, і необхідністю, на яку вказує їхня політика стримування Китаю. Так, наприклад, скільки разів вони говорили, що збираються поставити права людини в центр американської зовнішньої політики? Як це узгоджується з поїздкою президента до Саудівської Аравії?"*

Коли я запитав Блінкена, чи не ризикує акцент на демократії підірвати інші цілі, які одночасно переслідує адміністрація, він наголосив, що Сполучені Штати намагаються просувати демократію порівняно, скажімо, з китайською моделлю як вибір, а не як наказ.

> *"Одна з речей, яку ми говорили багатьом країнам, полягає в наступному: Ми не вимагаємо від вас вибору і не змушуємо вас обирати. Ми намагаємось запропонувати вибір", - сказав він.*

Я зазначив, що риторика вибору справді є скромнішою формою просування демократії, ніж більш розв'язний підхід до державного будівництва, який практикували попередні адміністрації.

У той час як Китай здійснює великі інвестиції по всьому світу, Байден працює з найбільшими промислово розвиненими демократіями, щоб запропонувати альтернативи країнам, що розвиваються.

Блінкен продовжує:

> *"Якщо ми зможемо показати, що є інший спосіб досягнення тих же цілей - тому що в усьому світі існує величезна жага інвестицій в*

інфраструктуру - і люди мають вибір, і цей вибір буде кращим, то ми досить добре уявляємо, куди вони у результаті підуть".

Підхід Байдена-Блінкена "дуже відрізняється від того зарозумілого управління світом, яке, звичайно, робив Трамп, але я б сказала, і Джордж Буш-молодший і [Білл] Клінтон, якщо на те пішло", - стверджує Слотер.

"Але в той же час... саме тут, як мені здається, дуже важко поєднати "впевнену скромність" і "лідера вільного світу, демократії проти автократій". а потім ви накладаєте інші речі?Чи ви вважаєте, що ми перебуваємо в планетарній ері, ми розширюємо планетарні кордони у багатьох відношеннях, і ми збираємося знищити світ, яким ми його знаємо? .

Дійсно, зміна клімату створює ще одну напругу в рамках одночасної практики адміністрації із суперництва великих держав, коли це необхідно, та співробітництва, коли це можливо.

Блінкен сподівається, що Сполучені Штати зможуть протистояти китайським викликам, водночас заручившись китайською солідарністю у боротьбі з глобальним потеплінням. Це амбітний гамбіт, який навряд чи вдасться реалізувати за один виборчий цикл, каже Джордан Тама, професор Школи міжнародного сервісу Американського університету.

"Вони не хочуть, щоб демократія проти авторитаризму ... була настільки домінуючою у фокусі уваги уряду, щоб не приділяти уваги іншим важливим транснаціональним проблемам. Вони намагаються збалансувати ці речі, але це нелегкий баланс, бо очевидно, що чим більше часу ви витрачаєте на Росію, Україну чи конкуренцію з Китаєм, тим менше можливостей для того, щоб займатися, скажімо, зміною клімату або підготовкою до наступної пандемії. – це величезне відкрите питання на найближчі роки".

У травні Блінкен одягнув академічну мантію, щоб виступити перед новим поколінням випускників дипломатичної служби у Джорджтауні.

Він хотів "почати з того, щоб вигнати слона з кімнати", - сказав їм Блінкен:

"Так, Нью-Йоркський університет запросив Тейлор Свіфт як спікера на випускному вечорі". Він продовжив: "Так ось, мої співробітники не дозволили мені принести сюди гітару, щоб присвятити виконання пісні "Ми ніколи не будемо разом" президенту Путіну. Вони сказали, що це було б "недипломатично", а також "кричаще". З якого часу "кривляння" стало прикметником?".

Крім невиліковної любові до батьківських жартів і довічної пристрасті до джемів в аматорських групах - подивіться три його оригінальні композиції на Spotify, ім'я користувача Ablinken - Блінкен за рядом ознак не схожий на державних секретарів. Він один із небагатьох, хто працював як співробітник зовнішньополітичного відомства, спічрайтером та радником, перш ніж стати головним політиком.

Він також незвичайний тим, що працює на посаді, виховуючи дітей. У нього та його дружини Еван Райан, голови відділу у справах кабінету міністрів Білого дому, є син та дочка віком до 5 років. "Діти чудово нагадують про реальність", - каже Блінкен. "Я збирався брати участь в одному з недільних шоу, і моя дружина сказала нашим дітям: "Тату показуватимуть по телевізору", на що вони відповіли: "Ми хочемо подивитися "Вулицю Сезам"! "

У разі Блінкена біографія та особистість особливо чітко відбиваються на політиці.

Він був інтернаціоналістом від народження. Син і племінник послів він народився в артистичному будинку на Парк-авеню в Нью-Йорку. Його мати вийшла заміж ще до того, як йому виповнилося 10 років, і вони переїхали до Парижа, де Блінкен вільно розмовляв французькою, навчався у середній школі та грав у групі, яка їздила до Гамбурга. На нього вплинув його покійний вітчим, юрист-міжнародник Самуель Пісар, який у дитинстві пережив Голокост.

Блінкен розповів історію Пісара на слуханнях щодо затвердження його кандидатури у січні 2021 року.

Наприкінці Другої світової війни Писар утік від маршу смерті. Ховаючись у лісі, він почув гуркіт - американський танк. Відчинився люк і з'явився чорношкірий солдат. Писар упав навколішки і промовив єдині слова, що він знав англійською: "Боже, благослови Америку" . "Солдат підняв його до танка, до свободи", - сказав Блінкен. "Ось хто ми такі. Це те, що ми уявляємо світу, хай і недосконало, і те, чим ми все ще можемо бути, коли ми на висоті".

За словами його друзів та колег, ця історія знаходиться у моральному центрі уявлень Блінкена про потенційну роль Америки у світі.

"Будь то чутливість і співчуття, які походять від сім'ї, яка пережила Голокост, чи то просто його доброта - це звучить банально, але правда в тому, що це його суть", - каже Міллер, співробітник Фонду Карнегі. "Тоні Блінкен, якщо вже на те пішло, сповнений рішучості знайти найкращий баланс між цінностями та інтересами в американській зовнішній політиці".

Вікторія ***Нуланд***, заступник міністра з політичних питань, каже, що вона бачила, як Блінкен застосовував ці цінності у роботі щодо зміцнення рішучості союзників перед вторгненням Росії до України.

> *"Це здатність Тоні увійти до кімнати однодумців [іноземних партнерів], які, тим не менш, не знають, що робити, і почати з нагадування їм про те, що важливо - включаючи те, що важливо з людської, моральної, демократичної точок зору: Не можна вторгатися в іншу країну силою. Не можна відмовлятися від дипломатії, коли вона пропонується. Ви не робите таких порушень прав людини, які відбуваються зараз. А потім перетворити це на розмову про те, що ми маємо зробити для цього".*

Інший вирішальний вплив на Блінкена і, отже, на сьогоднішню американську зовнішню політику - це його довгі і тісні відносини з Байденом, який у свої 79 років майже на 20 років старший за нього.

За словами експертів із зовнішньої політики, це виняток з недавньої історії пар президент-секретар, найбільш порівнянний із міцними узами між Джорджем Бушем і Джеймсом Бейкером або Джорджем Бушем і Кондолізою Райс.

Іноді важко визначити, де закінчується Байден і починається Блінкен.

Вони розмовляють про зовнішню політику протягом двох десятиліть, з початку 2000-х років, коли Блінкен був директором штабу демократів у сенатському комітеті з міжнародних відносин, головою якого був тодішній сенатор Байден. Пізніше Блінкен працював радником віце-президента Байдена з питань національної безпеки в адміністрації Обами, а потім обіймав інші посади поза орбітою Байдена, включаючи посаду заступника держсекретаря Обами.

Як приклад їх злиття думок можна навести те, що у своїх публічних висловлюваннях Блінкен взяв майже слово в слово риф із зовнішньополітичного маніфесту Байдена, опублікованого в журналі Foreign Affairs під час висування його кандидатури в 2020 році, під назвою "Чому Америка". Ріфф стосується "одного з двох", що відбувається, коли Америка не лідирує: або інша країна веде в невірному напрямку, або хаос заповнює вакуум лідерства.

Про те, добре чи погано для зовнішньої політики таке тісне ототожнення Байдена та Блінкена, у Вашингтоні сперечаються в обидві сторони.

> *"Тоні привносить у роботу те, що кожного разу, коли він перебуває в кімнаті з будь-яким іноземним лідером, вони знають, що це людина, яка*

дуже близька до президента", - каже Родс. "Те, що він каже, відображає переконання президента і те, куди він прямує. Це сильна сторона".

Минулого року Блінкен зустрівся з президентом Єгипту Абделем Фатах аль-Сіссі, який говорив протягом години, поки Блінкен робив нотатки, за словами високопосадовця Держдепартаменту.

Наприкінці розмови Сіссі сказав: "Мені шкода, що це було так довго, але ви - найкраще, що можна вигадати для розмови з президентом Байденом". ...

Потім Тоні зміг ... повернутися назад, пункт за пунктом, до всіх речей, які сказав [Сіссі], зачепити його відповіді за те, як Сіссі думає про щось, таким чином, що ми змогли просунутися вперед і створити той людський зв'язок, який дозволив нам відновити робочі відносини".

З іншого боку, за всієї своєї близькості до Байдена, Блінкену не вистачає незалежного авторитету таких колишніх секретарів, як Джон Керрі, Хілларі Клінтон, Мадлен Олбрайт, Колін Пауелл або Джордж Шульц.

Байден включив до своєї команди із зовнішньої політики більше одного колишнього радника, зокрема радника з національної безпеки Джейка ***Саллівана***, який, як і Блінкен, колись був радником віце-президента Байдена з національної безпеки.

Це порушує питання про те, чи може хтось у команді не погодитися з Байденом, "який абсолютно переконаний, що він є організатором зовнішньої політики", - каже Еліот Коен, професор Школи перспективних міжнародних досліджень Університету Джонса Хопкінса та голова зі стратегії у Центрі стратегічних та міжнародних досліджень.

"Президент не укомплектовував свою адміністрацію колегами, він укомплектував її своїми співробітниками", - каже Шейк із Американського інституту підприємництва. "Тому, напевно, немає нічого дивного в тому, що вони з повагою ставляться до його переваг або що вони не в змозі змінити його думку щодо фундаментальних речей, у які він вірить".

Едельман із Центру Міллера говорить про це наступним чином:

"Через його давні стосунки з Байденом, які у багатьох відносинах є плюсом, неясно, наскільки готовий [Блінкен] форсувати питання з Байденом і заперечувати рішення, які, на його думку, президент приймає помилково".

Офіційні особи у Держдепартаменті та Білому домі дотримуються протилежної точки зору: Вони кажуть, що близькі стосунки Блінкена з Байденом дають йому право відстоювати альтернативні варіанти дій.

> *"Він не турбується, що якщо він скаже президенту: "Сер, я не згоден з вами з цього питання" або "Я думаю, що нам слід подумати про інший шлях", то від цього залежатимуть усі їхні стосунки. дуже відкрита дискусія", - каже радник департаменту Дерек Чоллет.*
>
> *"Тоні не завжди погоджується з президентом, а президент не завжди погоджується з Тоні", - каже Рон Клейн, керівник апарату Байдена. "Що вони поділяють, то це загальний набір цінностей і загальний погляд на світ у цілому. ... Усередині цих рамок [Байден] часто звертається до Тоні за порадою щодо їх конкретного застосування".*

Іноді важко сказати, де закінчується Байден і починається Блінкен.

З початку 2000-х років вони розмовляють про зовнішню політику протягом двох десятиліть.

Цілком доречно, що Блінкен, як публічна особа зовнішньої політики Байдена, має особистий стиль, що відповідає впевненості та смиренності, які він визначив як прагнення лідерства Америки за кордоном.

"Він у певному сенсі є сучасним втіленням... м'яко йди і неси велику ціпок", - каже Руссо, заступник помічника держсекретаря.

"Хтось скромний... але він справді один із тих людей, для яких ви не повинні плутати лагідність зі слабкістю".

Впевненість у собі була продемонстрована минулого року в Анкориджі, коли Блінкен та Салліван зустрічалися з китайськими колегами.

Після того, як один із провідних китайських дипломатів вколов Америку з прав людини та інших питань - зокрема, згадавши рух "Black Lives Matter" - і ЗМІ були видворені, Блінкен махнув рукою репортерам, щоб вони залишалися, і відповів:

> *"Я відчуваю глибоке задоволення від того, що Сполучені Штати повернулися, що ми знову взаємодіємо з нашими союзниками і партнерами. Я також відчуваю глибоке занепокоєння з приводу деяких дій, вжитих вашим урядом". Далі він похвалився здатністю Америки прозоро усувати свої недоліки. "Ніколи не варто робити ставку проти Америки", - сказав він.*

У найвищих ешелонах національної влади у Вашингтоні його скромність зустрічається ще рідше, і ті, хто його знає, кажуть, що це не фасад.

> *"Що відрізняє Тоні у жорстокому світі американської зовнішньої політики та геополітики, так це постійне почуття смирення... і свого роду завзята трудова етика", - каже Родс. "За десятиліття моєї роботи в цій галузі, я не думаю, що зустрічав будь-кого, хто був би настільки послідовно порядним".*

У якомусь сенсі Блінкен – це ходяче втілення нового американського стилю взаємодії зі світом.

> *"Той факт, що Тоні не керується власним его, я думаю, віщує нашу здатність адаптуватися до того, щоб не керувати національним его", - каже Бодін. "Тоні може сидіти за круглим столом і почуватися комфортно, представляти Сполучені Штати, але він не має такого его, яке має бути домінуючим. Тому він може бути ідеальним держсекретарем для цієї епохи".*

У вітряній Москві 1946 року, коли починалася холодна війна, американський дипломат Джордж Кеннан склав свою знамениту довгу телеграму до Державного департаменту. Він вказав на тісний зв'язок між здоров'ям демократії всередині країни та успіхом зовнішньої політики за кордоном:

> *"Кожен сміливий та рішучий захід щодо вирішення внутрішніх проблем нашого власного суспільства, щодо підвищення впевненості в собі, дисципліни, моралі та суспільного духу нашого власного народу - це дипломатична перемога над Москвою".*

Байден та Блінкен визнають, що зараз настав ще один вирішальний історичний момент, коли моральний приклад Америки всередині країни (або його відсутність) може визначити її успіх за кордоном.

> *"Більше, ніж у будь-який інший час у моїй кар'єрі - можливо, за все моє життя - відмінності між внутрішньою та зовнішньою політикою просто зникли", - сказав Блінкен у своїй першій важливій промові як держсекретар, у якій він виклав пріоритети зовнішньої політики адміністрації.*
>
> *"Наше внутрішнє оновлення та наша сила у світі повністю переплетені".*

Блінкен не займається внутрішньою політикою; завдання інших секретарів кабінету міністрів - виконати обіцянку Байдена "будувати краще" у себе

вдома. Але він намагається налагодити стосунки з американцями всередині країни майже так само, як і із союзниками за кордоном.

Перебування Трампа на посаді президента показало, наскільки відчуженими від дипломатичної роботи стали багато американців. "Вже деякий час, - сказав Блінкен у тій першій промові, - американці ставлять жорсткі, але справедливі питання про те, що ми робимо, як ми керуємо - більше того, чи повинні взагалі керувати".

Спроба відповісти на ці питання – це спосіб Байдена та Блінкена зміцнити складові елементи їхньої зовнішньої політики – згуртування демократій, пожвавлення альянсів, протистояння планетарним загрозам – і зробити все це з тією впевненістю, яка походить від скромної здатності працювати над власними вадами Америки.

Робота Блінкена має тихіші елементи, які не так часто потрапляють до заголовків газет.

Він виступив з ініціативами, спрямованими на "руйнівників", які впливають на життя людей, таких як зловживання технологіями, кіберзагрози та проблеми ланцюжка поставок - області, де новий американський досвід може також дати стратегічну перевагу перед супротивниками.

> *"Коли видно, що американська дипломатія реагує на ці проблеми, а потім здатна сформувати правильну коаліцію партнерів для надання практичних рішень, які насправді безпосередньо впливають на життя американців, це створює середовище, в якому, як ми сподіваємося, згодом буде більше стійкості та підтримки американської дипломатії та участі у світі", - каже Матан Хорев, головний заступник директора штабу політичного планування Blinken.*

Це займе час, але відновлення двопартійної віри в дипломатію є єдиною протиотрутою для вирішення проблеми довіри до Америки як до надійного партнера внаслідок політичного удару Трампа.

З цією метою Блінкен наказав своїм колегам з'являтися не лише за кордоном, а й в Америці, щоб говорити про дипломатію та демістифікувати її цілі та завдання, щоб пов'язати її з життям людей.

> *"Ми дипломати, і ми збираємося зосередити більшу частину нашої дипломатії тут, вдома, щоб переконатися, що наша політика відображає потреби, сподівання, цінності американського народу", - сказав Блінкен у своєму виступі минулої осені, присвяченому "модернізації" американської дипломатії.*

Наслідуючи власну вказівку, Блінкен заглянув у Guisados, улюблений магазин тако у східній частині Лос-Анджелеса, під час перерви на Саміті Америк у червні. Будучи "любителем морепродуктів та вегетаріанцем", він взяв тако з камаронів та пескадо.

Сидячи за столом із uhegj. громадських лідерів, Блінкен сказав про саміт: "Єдина громада, яка не представлена тут, це громада іммігрантів, які приїхали з багатьох країн нашої півкулі".

Він сказав лідерам, що його надихає те, як вони змінюють життя людей у ваших громадах - і в нашій громаді. Він додав: "Це все наше співтовариство".

На перший погляд, сцена була нічим не примітною. Просто ще один VIP-персонаж із Вашингтона із численною охороною, який зняв краватку, щоб зав'язати знайомство з людьми. Лише цей хлопець не був політиком, який шукав голоси виборців. Він був головним дипломатом країни, який намагався налагодити контакт, так само, як він це зробив у берлінській пивній.

У цьому маневрі було щось впевнене, навіть зухвале. Але в основі цього жесту лежало смирення, тому що Блінкен знав, що його грандіозна робота за кордоном провалиться без реконструкції вдома, в таких забутих місцях, як це.

***

№ 656.

Western sanctions will eventually impair Russia’s economy

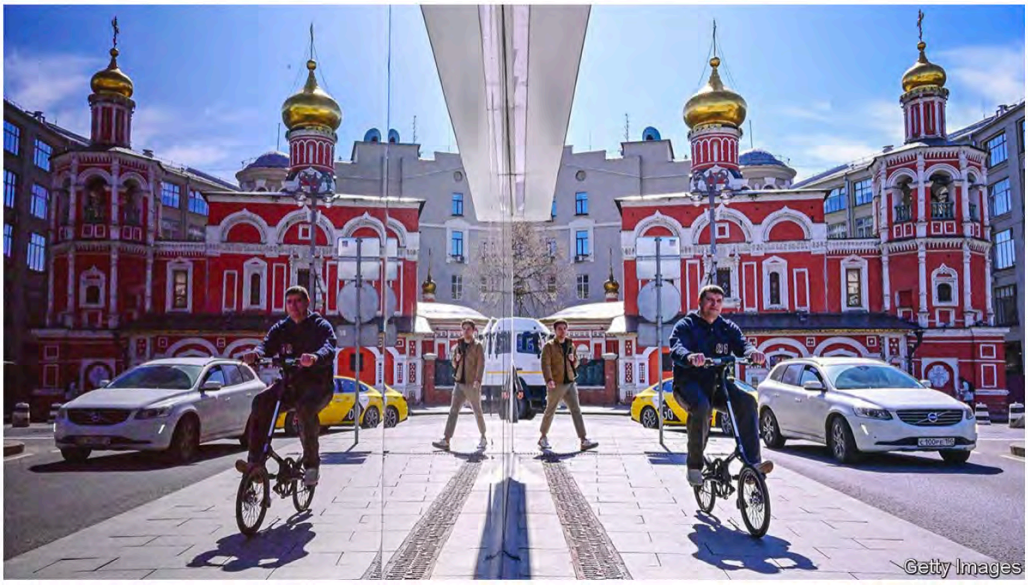
The most potent are the least talked about

The Economist

Finance & economics | A one-way ticket to nowhere

Western sanctions will eventually impair Russia's economy

The most potent are the least talked about

Aug 24th 2022

Share

When russia invaded Ukraine on February 24th, "Oleg", a senior executive at a Russian airline, braced for turbulence. It did not take long to arrive. Within days Western countries had barred his firm's aircraft from entering their airspace. They also prohibited exports of plane parts and semiconductors to Russia: a problem, since three-quarters of the country's commercial fleet comes from America, Europe or Canada and parts are needed for repairs. Many analysts predicted the industry would crash before the summer. In fact, airlines have managed to rotate their planes to keep viable routes open. But they will not be able to defy gravity for ever. Some are starting to cannibalise grounded aircraft for parts. Oleg expects many planes to be unsafe to fly within a year or two.

The delayed but dangerous descent of Russian aviation illustrates the insidious power of Western sanctions. Since February America and its allies have unleashed an unprecedented arsenal to try to squash Russia's economy, the world's 11th largest, hoping to stall the war effort, prod people and plutocrats to protest and deter other foes (namely China) from similar escapades. Some sanctions, such as freezing

the assets of Kremlin cronies, are old tactics on a new scale. Those meant to cut Russia from the financial system—the exclusion of commercial banks from swift, a messaging network, and the immobilisation of $300bn in central-bank reserves—are novel bazookas. A third type, comprehensive export bans, had previously targeted single firms, not an entire country.

Yet wave after wave of penalties—the eu passed its seventh package in July—have not razed Fortress Russia. Meanwhile, as gas prices rocket, the sanctions' political costs are mounting. So is the West losing the economic war? Not quite. As with the aviation industry, it will take time for the damage to materialise. Russia, a country with low external debt and heaps of foreign-exchange reserves, was always unlikely to succumb to a financial heart attack. Even when sanctions are most successful, such as when they forced Libya to abandon weapons of mass destruction in 2003, past regimes have taken years to work. To assess how effective the West's arsenal is proving, *The Economist* has ranked a trio of measures—the freezing of oligarch assets, financial sanctions and trade restrictions—on a scale from pretty useless to truly hurtful. Our analysis suggests that they will, in time, start to seriously impair Russia's economy.

The least effective sanctions are those that have won the most publicity: the blacklisting of apparatchiks deemed close to the Kremlin. World-Check, a data firm, reckons that 1,455 members of Russia's kleptocratic elite are now unable to travel to some or all Western countries, or to access their possessions there, or both. The frozen assets comprise bank deposits and market securities, held in escrow accounts at Western banks. They also include must-have tycoon toys such as country cottages, football clubs, jewellery and yachts, seized by live-streamed crews of policemen at rivieras around the planet.

Targeting oligarchs is an attractive approach for governments that need to be seen to be doing something. It also gives Russia few direct means of retaliation. Western moguls own little there; many American and European firms have already written off their Russian investments. Accordingly, Western enforcers are seeking greater powers to go after the Fabergé eggs. America's Department of Justice wants to use anti-mafia laws to liquidate the assets seized and give the proceeds to Ukraine. The eu is proposing to make the violation of sanctions a crime, which would toughen up enforcement across the bloc.

Yet most of the assets targeted by the West end up slipping through the net. Anders Aslund, a former adviser to the Russian and Ukrainian governments, reckons that just $50bn, out of $400bn of offshore assets that are blocked on paper, has so far been frozen. Oligarchs have hidden some of their offshore treasures behind as many as 30 layers of shell companies incorporated in the Cayman Islands, Jersey and other havens, with redacted disclosure documents in multiple languages. Others

keep a grip on assets they ostensibly no longer control by transferring ownership to kin or placing puppets on the board.

1. Missing the boat

Meanwhile, the enforcement of these sanctions is left to the private custodians of said assets, from Swiss wealth managers to marinas in St Tropez, which often lack the means or inclination to probe all that deeply. Big banks often refuse to move funds on behalf of suspicious entities if they are found to be at least 25% controlled by designated Russians (the legal threshold is 50%). Yet smaller fintech and crypto firms are less diligent; companies supposed to monitor physical assets, such as harbour managers, are generally clueless. A similar discrepancy exists between jurisdictions. America recently scolded Switzerland and the uae, where dozens of Russian-owned private jets are grounded in the desert, for not doing enough to uncover sanction-evaders.

It is not clear that freezing such assets does much to hobble Russia's economy anyway. Most oligarchs hold little political influence. A former Ukrainian energy boss reckons that Vladimir Putin, Russia's president, is quite happy to see them taken down a notch. Meanwhile, efforts to confiscate the assets and send the proceeds to Ukraine have gone nowhere.

Financial measures, the second type of sanctions, target the nerve centres of the Russian economy: commercial lenders and the central bank. The former have faced a sliding scale of prohibitions since the invasion, depending on their size and proximity to the Kremlin. Capital-market sanctions, the softest kind, bar Western investors from buying or selling bonds or shares issued by 19 Russian banks. Ten lenders, including the two biggest by assets, have been kicked out of swift, which more than 11,000 banks use globally for cross-border payments. Twenty-six can no longer facilitate international transfers in American dollars, after Uncle Sam banned its own banks from offering "correspondent-banking" services to them.

Such measures have bite. Research by Stefan Goldbach and colleagues at the Bundesbank shows that, between February 1st and April 30th, the swift suspensions caused a near-total collapse of money transfers between the excluded Russian banks and the German branch of Target 2, the system for clearing payments between euro-zone banks. Alternatives to swift, such as telex, are clunky and slow. Bans on correspondent banking are powerful, too. Not only is the dollar used directly to settle about 40% of cross-border trade, but it also serves as a staging post

in many transactions involving second-tier currencies. Now Russia must sometimes resort to barter, a cumbersome and risky option.

Yet financial sanctions have failed to choke off most payments. Banks that process Europe’s voluminous purchases of Russian fuel, notably Gazprombank, are still allowed to use swift. Much of the rest is being channelled, legally, through smaller banks that remain connected to the network. Doing without dollars is trickier. India, which has been guzzling Russian oil since February, is still looking for a viable way to pay for it in rupees. But a jump in payment volumes going through cips, China’s home-grown swift, from May to July suggests China is having more luck. Trading volumes in the yuan-rouble pair on the Moscow exchange have reached records of late.

The Economist

Freezing the reserves held by the Central Bank of Russia (cbr) in the West, equal to about half of its $600bn-worth total stash, has had similarly mixed results. Within hours of the measure being announced, the rouble's value against the greenback, which the central bank could no longer defend, cratered by more than 30% (see chart). As the cbr cranked up interest rates to halt the fall, from 9.5% to 20%, domestic credit tightened, hurting demand and pushing Russia into recession. In June the sanctions also forced Russia into its first major foreign-debt default for more than a century after they prevented the central bank from processing $100m in payments due to bondholders.

Yet it took just a few weeks for the rouble to rebound, allowing the cbr to slash rates fast, to 8% on July 25th. The official exchange rate does not reflect the true appetite for the currency: capital controls, first imposed in the wake of the cbr freeze, remain largely in place. But it still points to a flaw in the West's original plan. While the cbr's foreign stash of dollars and euros remains off-limits, Russia earns fresh hard currency every day, thanks to its giant oil-and-gas exports. This means it does not need to borrow, making its default largely inconsequential.

Which leaves trade restrictions, another two-pronged measure. Actions to curb Russia's oil-export revenues, which last year contributed 36% of its federal budget, have received more attention than they deserve. America no longer imports any Russian oil, but it bought little in the first place. The eu has pledged to stop buying seaborne crude oil from Russia in December, and refined petroleum in February. It is already buying a little less: a combined 2.4m barrels per day (bpd) in July, against 2.9m before the war. Most of those barrels, however, are being picked up by India and China, albeit at a discount of around $25 relative to the price of Brent crude, the global benchmark currently at $101. No embargo is planned on Russian gas, which is harder to replace and brings in less than 10% of the Kremlin's revenue.

Whether Russia is earning less now than it would without sanctions is debatable. Rystad Energy, a consultancy, reckons it will lose up to $85bn in oil-and-gas tax income this year, out of a potential bounty of $295bn, because of the discount. Then again, it is partly the threat of a Western embargo that has kept global oil prices at such high levels. Capital Economics, another consultancy, estimates that Russia has sold its oil at an average price of $85 per barrel since February, higher than 90% of the time since 2014. And contrary to early expectations, Russia is continuing to export nearly as much petroleum as it has in recent years.

Might that change when the eu's import ban comes into force in the next few months? Finding new buyers to mop up the 2.4m bpd shunned by the bloc will be difficult. Moreover, from December 31st eu and British insurers, which dominate the oil-shipping market, will be barred from serving tankers carrying Russian cargo. That could prove a big obstacle. Many ports and canals may not allow ships through if the risk of oil spills is not covered. Reid l'Anson of Kpler, a data firm, thinks such frictions will force Russia to cut production by 1.1m bpd by the end of 2022, equivalent to about 14% last year's exports.

Yet there is already talk that Europe will delay its bans if the winter proves too harsh. Commodity traders say that, at such discounts, there will always be buyers. China and India may self-insure; Russia has said it will offer reinsurance. If its oil exports really do dwindle, the market is so tight that prices may jump, nullifying the impact. America, realising this, is trying to convince its allies to impose a price cap

on Russian oil—something which could prove hard to implement. Shadowy traders in Bahrain or Dubai may cheat to secure bigger volumes. Russia may retaliate by withholding oil for a short period, provoking a price spike and putting pressure on the West to back down.

2. Let the chips fall

The most potent sanctions are, in fact, the least discussed: export controls. In successive salvos since February, Western governments have made it compulsory for a range of domestic industries to seek licences before selling to Russia, and they are rarely granted. The restrictions go well beyond “dual-use” products—those with both military and commercial applications, like drones and lasers—to cover advanced kit such as chips, computers, software and energy equipment. They also target low-tech goods, such as chemicals and commodities, that are usually restricted only if set for Iran or North Korea.

The breadth of such sanctions is remarkable. What makes America’s particularly vicious, however, is the “Foreign Direct Product Rule” (fdpr), which extends the controls not just to products made in the United States, but also to foreign ones made using American software and tools or containing American inputs. When America pioneered the fdpr in 2020 to prevent Huawei, a Chinese telecoms giant it suspected of spying, from acquiring advanced semiconductors, it hammered the firm, even though plants in America account for just 15% of global chipmaking capacity. This time America claims that global chip exports to Russia are down 90% from last year.

That is bad news for the country’s manufacturing sector, which needs imported inputs. Mr Putin has worked hard since 2014 to insulate Russia’s financial system against Western sanctions—by de-dollarising its trade, diversifying its central-bank reserves and developing home-grown payment networks—but the same is not true of the country’s industry, which up until the war began remained woven into the global trading order, even if less so than other countries.

Chips and other electronic components from 70 different American and European firms have been found in Russian weaponry. Other industries, from mining to transport, require foreign parts and expertise to carry out maintenance. A German supplier to the Moscow metro reckons that, if it stopped providing servicing, the network would see disruptions within a month and be paralysed after three. Russia also needs nifty software and hardware to develop new products, from consumer electronics to electric cars.

Some effects are already visible, even though export controls kicked in late (most had a one-to-three-month grace period). Manufacturing output fell by 7% between December and June, led by carmaking (a 90% fall), pharma (25%) and electrical equipment (15%). In May Russia eased safety standards to allow for the production of cars without airbags and anti-lock brakes. A lack of high-tech kit has hampered Russia's 5g roll-out. The country's cloud-computing champions, such as Yandex, an internet firm, and Sberbank, a lender, are struggling to expand data centres. The chip shortage is hindering new plastic-card issuance on mir, the domestic payment system. A lack of specialised vessels may hobble Russia's Arctic drilling plans; a dearth of foreign technology and know-how could even slow down old-school oil-and-gas extraction. Basic industries, such as the mining and refining of metals, have slumped, too.

Russia is trying to fight back. Previously it tapped the unauthorised grey market to source sensitive Western tech and military kit, often from resellers in Asia and Africa. In June it went further by legalising "parallel" imports, allowing Russian firms to bring in goods, such as servers and phones, without the trademark holder's consent. Artem Starosiek of Molfar, a Ukrainian intelligence firm, says there has been a boom in "credit-card tourism", as tour operators that once organised covid-vaccine trips for Russians now fly them to buy Visa-issued cards in Uzbekistan. Trade between Western countries and Russia's neighbours, such as Georgia and Kazakhstan, has grown rapidly since the invasion.

Yet it is hard for an entire economy to be run on smuggled goods, especially when some of them are scarce everywhere. Chinese firms, which usually supply a quarter of Russia's imports, have been slow to help, since they too fear losing access to essential Western parts. Even Huawei has curtailed its links with Russia. The shortages will therefore last, with their effects compounding over time as wear and tear takes its toll and the rot spreads from one industry to the next. The result will be a slow, grinding degradation of Russia's economy.

This degradation will be compounded by the sanctions' less tangible effects. Konstantin Sonin of the University of Chicago reckons several hundreds of thousands of Russians—many of them highly skilled—have left the country since the invasion. More than 1,200 foreign firms have also pledged to leave, according to scholars at Yale University. The imf forecasts that the country's growth rate in 2025-26 will have fallen by roughly half, compared with estimates from before the outbreak of war. So long as America and its allies maintain their sanctions, Russia's industrial backbone, intellectual brawn and international links will fade, and its future will be one of sagging productivity, little innovation and structural inflation. Economists were wrong to predict an instant crash. What Russia is getting, instead, is a one-way ticket to nowhere. ■

Read more of our recent coverage of the Ukraine crisis.

For more expert analysis of the biggest stories in economics, business and markets, sign up to Money Talks, our weekly newsletter.

This article appeared in the Finance & economics section of the print edition under the headline "Split reality"

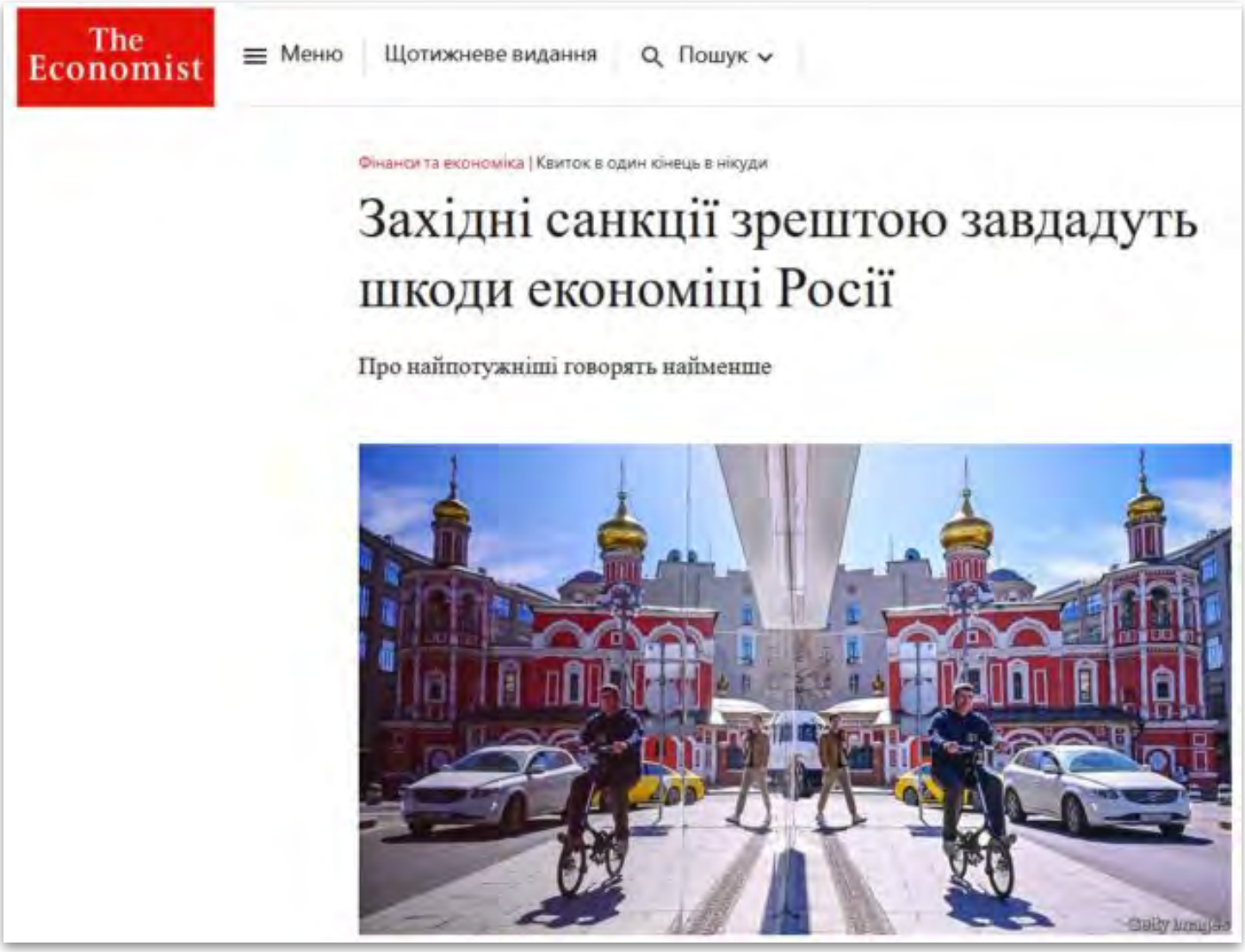
Finance & economics

August 27th 2022

***

Західні санкції зрештою завдадуть шкоди російській економіці

2022-08-29

Про найсильніші санкції говорять найменше, повідомляє «The Economist».

Коли 24 лютого Росія вторглася до України, «Олег», топ-менеджер російської авіакомпанії, приготувався до турбулентності. Вона не змусили на себе довго чекати. Протягом кількох днів західні країни заборонили літакам його компанії входити до свого повітряного простору. Вони також заборонили експорт до Росії деталей літаків та напівпровідників. Це проблема, оскільки три чверті комерційного флоту країни походить з Америки, Європи чи Канади, а деталі необхідні для ремонту. Багато аналітиків передбачали крах галузі ще до літа. Насправді авіакомпаніям вдалося ротувати свої літаки, щоб зберегти життєздатні маршрути. Але вони не зможуть вічно протистояти гравітації. Дехто починає розбирати списані літаки на запчастини. Олег очікує, що через рік чи два багато літаків стануть небезпечними для польотів.

Уповільнене, але небезпечне падіння російської авіації ілюструє підступну силу західних санкцій. З лютого Америка та її союзники пустили в хід безпрецедентний арсенал коштів, щоб спробувати придушити економіку Росії, 11-у за величиною у світі, сподіваючись загальмувати військові дії, підштовхнути народ і плутократів до протестів і утримати інших противників (зокрема, Китай) від подібних витівок. Деякі санкції, такі як заморожування активів кремлівських наближених є старою тактикою в новому масштабі. Ті, що спрямовані на відсікання Росії від фінансової системи – виключення комерційних банків із Swift, мережі обміну повідомленнями та знерухомлення резервів центрального банку на суму 300 млрд. доларів – це нові базуки. Третій вид санкцій – всеосяжні заборони експорту – раніше був спрямований проти окремих фірм, а не проти країни.

Проте хвиля за хвилею санкцій – ЄС прийняв сьомий пакет у липні – не зруйнували фортецю Росія. Тим часом, у міру того, як ціни на газ стрімко зростають, політичні витрати від санкцій збільшуються. То чи програє Захід економічну війну? Не зовсім. Як і у випадку з авіаційною промисловістю, потрібен час, щоб збитки стали відчутними. Росія, країна з низьким зовнішнім боргом і величезними валютними резервами, завжди була мало схильна до фінансового інфаркту. Навіть коли санкції виявляються найуспішнішими, як, наприклад, коли вони змусили Лівію відмовитися від зброї масового знищення у 2003 році, минулим режимам були потрібні роки, щоб подіяти. Щоб оцінити, наскільки ефективним виявляється арсенал Заходу, «The Economist» склав рейтинг заходів – заморожування активів олігархів, фінансові санкції та торговельні обмеження – за шкалою від досить непотрібних до справді шкідливих. Наш аналіз показує, що згодом вони почнуть завдавати серйозної шкоди російській економіці.

Найменш ефективними санкціями є ті, які набули найбільшого розголосу: внесення до «чорного списку» наближених до Кремля чиновників. За даними компанії World-Check, 1455 представників російської клептократичної еліти в

даний час не можуть відвідувати деякі або всі західні країни, отримувати доступ до свого майна або те й інше. Заморожені активи включають банківські депозити та ринкові цінні папери, що зберігаються на ескроу-рахунках у західних банках. Вони також включають обов'язкові іграшки олігархів, такі як заміські котеджі, футбольні клуби, коштовності та яхти, конфісковані поліцейськими на рів'єрах по всій планеті.

Напад на олігархів – привабливий підхід для урядів, яким треба показати, що вони щось роблять. Він також дає Росії мало прямих засобів відплати. Західні магнати мають там незначну власність; багато американські та європейські фірми вже списали свої російські інвестиції. Відповідно, західні правоохоронці прагнуть отримати ширші повноваження для боротьби з яйцями Фаберже. Міністерство юстиції Америки хоче використати антимафіозні закони для ліквідації заарештованих активів та передачі виручених коштів Україні. ЄС пропонує кваліфікувати порушення санкцій як злочин, що посилить правозастосування у всьому блоці.

Проте більшість активів, проти яких спрямовані санкції Заходу, зрештою вислизають із-під контролю. Андерс Ослунд, колишній радник російського та українського урядів, вважає, що з $400 млрд. офшорних активів, заблокованих на папері, на сьогодні заморожено всього $50 млрд. Олігархи ховають деякі зі своїх офшорних скарбів за 30 рівнями підставних компаній, зареєстрованих на Каймановых островах, Джерсі та інших гаванях, з відредагованими документами про розкриття інформації кількома мовами. Інші зберігають контроль за активами, які вони нібито більше не контролюють, передаючи право власності родичам або призначаючи маріонеток у раду директорів.

1. Сумуючи за яхтою

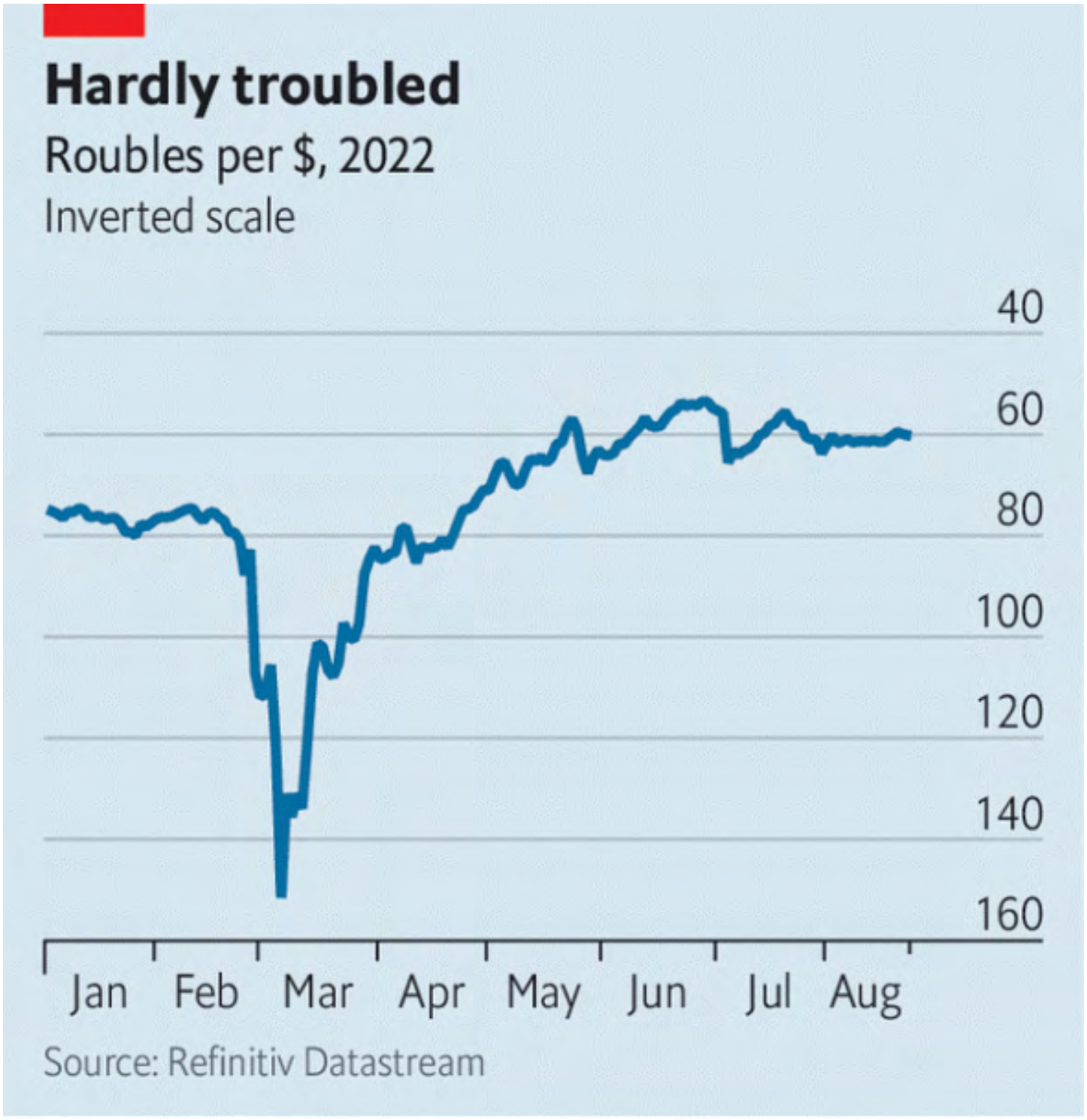
Тим часом виконання цих санкцій покладається на приватних зберігачів зазначених активів, від швейцарських керуючих до яхт у Сен-Тропі, у яких часто немає ні коштів, ні бажання проводити глибокі перевірки. Великі банки часто відмовляються переказувати кошти від імені підозрілих організацій, якщо з'ясовується, що вони хоча б на 25% контролюються вказаними росіянами (за законом поріг становить 50%). При цьому невеликі фінтех- та криптокомпанії менш старанні; компанії, які повинні стежити за фізичними активами, наприклад, керуючі портами взагалі нічого не знають. Аналогічна розбіжність існує між юрисдикціями. Нещодавно Америка дорікала Швейцарії та ОАЕ, де десятки російських приватних літаків зупинилися в пустелі, за те, що вони недостатньо роблять для виявлення осіб, які ухиляються від санкцій.

Незрозуміло, що заморожування таких активів у будь-якому разі дуже ускладнить російську економіку. Більшість олігархів не мають великого політичного впливу. Колишній український енергетичний бос вважає, що Володимир Путін, президент Росії, цілком задоволений тим, що вони зменшили оберти. Тим часом спроби конфіскувати активи та відправити виручені кошти в Україну ні до чого не призвели.

Фінансові заходи, другий тип санкцій, спрямовані на нервові центри російської економіки: комерційних кредиторів та центральний банк. Перші зіткнулися з ковзаючою шкалою заборон після вторгнення, залежно від їхнього розміру та близькості до Кремля. Санкції щодо ринку капіталу, найм'якіші, забороняють західним інвесторам купувати чи продавати облігації чи акції, випущені 19 російськими банками. Десять кредиторів, включаючи два найбільші за розміром активи, були виключені із системи Swift, яку понад 11 000 банків використовують у всьому світі для транскордонних платежів. Двадцять шість банків більше не можуть здійснювати міжнародні перекази в американських доларах після того, як дядько Сем заборонив своїм власним банкам пропонувати їм послуги «кореспондентського банкінгу».

Такі заходи мають свої плоди. Дослідження Штефана Гольдбаха та його колег із Бундесбанку показує, що в період з 1 лютого по 30 квітня призупинення Swift призвело до практично повного краху грошових переказів між виключеними російськими банками та німецькою філією Target 2, системи клірингу платежів між банками єврозони. Альтернативи свіфту, такі як телекс, незручні та повільні. Заборона на кореспондентські банківські операції теж має вплив. Долар не тільки використовується безпосередньо для розрахунків приблизно у 40% транскордонної торгівлі, а й служить перевалочним пунктом у багатьох угодах із валютами другого рівня. Тепер Росії доводиться іноді вдаватися до бартеру – громіздкого та ризикованого варіанту.

Проте фінансові санкції не змогли перекрити більшість платежів. Банкам, які обробляють об'ємні закупівлі російського палива в Європі, зокрема Газпромбанку, як і раніше, дозволено використовувати свіфт. Більшість інших платежів проходить легально через дрібніші банки, які, як і раніше, підключені до мережі. Без доларів обійтися складніше. Індія, яка з лютого споживає російську нафту, все ще шукає прийнятного способу платити за неї в рупіях. Але стрибок обсягів платежів через CIPS, китайський свіфт, з травня до липня говорить про те, що Китаю щастить більше. Обсяги торгів у парі юань-рубль на Московській біржі досягли рекордів останнім часом.

The Economist

Заморожування резервів Центрального банку Росії (ЦБР) у країнах, що становлять приблизно половину від загальної суми його запасів у 600 млрд. доларів, дало так само неоднозначні результати. Протягом кількох годин після оголошення цього заходу вартість рубля по відношенню до долара США, який Центральний банк більше не міг захищати, впала більш ніж на 30% (див. графік). У той час як ЦБ підвищив відсоткові ставки, щоб зупинити падіння, з 9,5% до 20%, внутрішні кредити стали більш жорсткими, знижуючи попит і підштовхуючи Росію до рецесії. У червні санкції також призвели до того, що Росія вперше за більш як сторіччя допустила дефолт за зовнішніми боргами

після того, як центральний банк не зміг провести платежі на суму 100 млн. доларів США, які належать власникам облігацій.

Однак знадобилося лише кілька тижнів для відновлення курсу рубля, що 25 липня дозволило ЦБ РФ швидко знизити ставки до 8%. Офіційний обмінний курс не відображає справжнього апетиту до валюти: контроль за рухом капіталу, вперше введений після заморожування рубля, в основному залишається чинним. Але це все одно вказує на ваду в первісному плані Заходу. У той час як закордонні запаси доларів і євро в КБР залишаються під забороною, Росія щодня заробляє свіжу тверду валюту завдяки своєму гігантському експорту нафти та газу. Це означає, що їй не потрібно брати кредити, що робить її дефолт значною мірою несуттєвим.

Залишаються торгові обмеження – ще один захід, що складається із двох частин. Дії з обмеження доходів Росії від експорту нафти, які минулого року забезпечили 36% її федерального бюджету, отримали більше уваги, ніж вони на те заслуговують. Америка більше не імпортує російську нафту, але вона взагалі мало купувала її. ЄС зобов'язався припинити закупівлю сирої нафти з Росії морем у грудні, а переробленої нафти – у лютому. Він уже купує трохи менше: 2,4 млн. барелів на день (б/с) у липні проти 2,9 млн. до війни. Проте більшу частину цих барелів забирають Індія та Китай, хоч і зі знижкою близько $25 у порівнянні з ціною на нафту марки Brent, світовий еталон, яка зараз коштує $101. Не планується вводити ембарго на російський газ, який найважче замінити і який приносить менше ніж 10% доходів Кремля.

Питання про те, чи заробляє Росія зараз менше, ніж без санкцій, є спірним. Консалтингова компанія Rystad Energy вважає, що через знижку вона втратить цього року до $85 млрд. податкових надходжень від нафти і газу з потенційно можливих $295 млрд. З іншого боку, частково саме загроза західного ембарго утримує світові ціни на нафту на такому високому рівні. За оцінками іншої консалтингової компанії Capital Economics, з лютого Росія продає свою нафту за середньою ціною 85 доларів за барель, що вище, ніж 90% часу з 2014 року. І всупереч раннім очікуванням, Росія продовжує експортувати майже стільки ж нафти, як і в останні роки.

Чи може це змінитись, коли в найближчі кілька місяців набуде чинності заборона ЄС на імпорт? Знайти нових покупців, які заповнили б 2,4 млн барелів на добу, від яких відмовився блок, буде непросто. Більше того, з 31 грудня європейським та британським страховикам, які домінують на ринку нафтоперевезень, буде заборонено обслуговувати танкери з російськими вантажами. Це може стати серйозною перешкодою. Багато портів і каналів можуть не пропустити судна, якщо ризик розливу нафти не буде покритий. Рід Л'Ансон із компанії Kpler, що спеціалізується на аналізі даних, вважає, що

такі тертя змусять Росію скоротити виробництво на 1,1 млн барелів на добу до кінця 2022 року, що еквівалентно приблизно 14% торішнього експорту.

Проте, вже йдуть розмови про те, що Європа відкладе заборону, якщо зима виявиться надто суворою. Сировинні трейдери кажуть, що за таких знижок завжди знайдуться покупці. Китай та Індія можуть перестрахуватися; Росія заявила, що запропонує перестрахування. Якщо експорт нафти дійсно скоротиться, ринок буде настільки тісним, що ціни можуть підскочити, звівши нанівець усі наслідки. Америка, розуміючи це, намагається переконати своїх союзників запровадити обмеження цін на російську нафту – що може виявитися важкоздійсненним. Тіньові трейдери в Бахрейні або Дубаї можуть схитрувати, щоби отримати великі обсяги. У відповідь Росія може притримати нафту на короткий термін, спровокувати стрибок цін і змусити Захід піти назад.

2. Нехай щепкі летять

Найпотужніші санкції – це, по суті найменш обговорювані: експортний контроль. Починаючи з лютого, західні уряди послідовними залпами змушують цілу низку вітчизняних галузей промисловості вимагати ліцензії перед продажем до Росії, і вони рідко видаються. Обмеження виходять далеко за межі продукції «подвійного призначення» – тієї, яка має як військове, так і комерційне застосування, наприклад, безпілотники та лазери – і поширюються на такі передові комплекти, як чіпи, комп'ютери, програмне забезпечення та енергетичне обладнання. Вони також спрямовані на низькотехнологічні товари, такі як хімікати та сировина, які зазвичай обмежуються лише в тому випадку, якщо вони призначені для Ірану або Північної Кореї.

Широта таких санкцій вражає. Однак особливо злісними американські санкції робить «Правило прямої іноземної продукції» (ПІДП), яке поширює контроль не тільки на продукцію, вироблену в США, а й на іноземну, вироблену з використанням американського програмного забезпечення та інструментів або містить американські комплектуючі. Коли в 2020 році Америка вперше ввела FDPR, щоб перешкодити компанії Huawei, китайському телекомунікаційному гіганту, якого вона підозрювала у шпигунстві, придбати передові напівпровідники, вона обрушилася на цю компанію, незважаючи на те, що на американські заводи припадає лише 15% світових потужностей з виробництва мікросхем. На цей раз Америка стверджує, що світовий експорт чіпів до Росії скоротився на 90% порівняно з минулим роком.

Це погана новина для виробничого сектору країни, який потребує імпортних комплектуючих. З 2014 року Путін наполегливо працює над тим, щоб

захистити фінансову систему Росії від західних санкцій шляхом дедоларизації торгівлі, диверсифікації резервів центрального банку та розвитку власних платіжних мереж, але те ж саме не можна сказати про промисловість країни, яка до початку війни залишалася вплетеною. у світовий торговельний порядок, хоча й меншою мірою, ніж інші країни.

У російській зброї було виявлено чіпи та інші електронні компоненти 70 різних американських та європейських фірм. Інші галузі промисловості, від гірничодобувної до транспортної, потребують іноземних деталей та досвіду щодо технічного обслуговування. Німецький постачальник для московського метрополітену вважає, що якщо він припинить обслуговування, мережа почне давати збої протягом місяця і буде паралізована через три. Росії також необхідно сучасне програмне та апаратне забезпечення для розробки нових продуктів, від побутової електроніки до електромобілів.

Деякі наслідки вже помітні, незважаючи на те, що експортний контроль набув чинності із запізненням (найчастіше діяв відстрочений період від одного до трьох місяців). З грудня до червня обсяг виробництва в обробній промисловості впав на 7%, в основному за рахунок автомобілебудування (падіння на 90%), фармацевтики (25%) та електроустаткування (15%). У травні Росія пом'якшила стандарти безпеки, щоб дозволити виробництво автомобілів без подушок безпеки та антиблокувальних гальм. Недолік високотехнологічного обладнання перешкоджає впровадженню 5G у Росії. Чемпіони хмарних обчислень у країні, такі як інтернет-компанія «Яндекс» та кредитна організація «Сбербанк», мають труднощі з розширенням центрів обробки даних. Нестача чіпів перешкоджає випуску нових пластикових карток у рамках внутрішньої платіжної системи «Мір». Нестача спеціалізованих судів може стати на заваді російським планам буріння в Арктиці. Нестача іноземних технологій і ноу-хау може навіть уповільнити старий добрий видобуток нафти і газу. Базові галузі промисловості, такі як видобуток та переробка металів, також переживають спад.

Росія намагається дати відсіч. Раніше вона використовувала несанкціонований сірий ринок для придбання чутливих західних технологій та військової техніки, часто у посередників в Азії та Африці. У червні вона пішла далі, легалізувавши «паралельний» імпорт, дозволивши російським фірмам ввозити товари, такі як сервери та телефони, без згоди власника торгової марки. Артем Старосєк з української розвідувальної компанії «Мольфар» каже, що в країні спостерігається бум «туризму з кредитними картками», оскільки туроператори, які раніше організовували поїздки росіян за вакциною проти ковіду, відправляють їх до Узбекистану для покупки карток з візою. Торгівля між західними країнами та сусідами Росії, такими як Грузія та Казахстан, швидко зросла після вторгнення.

Однак важко, щоб вся економіка трималася на контрабандних товарах, особливо коли деякі повсюдно дефіцитні. Китайські фірми, які зазвичай постачають чверть російського імпорту, не поспішають допомагати, оскільки також бояться втратити доступ до важливих західних комплектуючих. Навіть компанія Huawei скоротила свої зв'язки із Росією. Тому дефіцит продовжуватиметься, а його наслідки згодом посилюватимуться в міру зносу та розповсюдження гнилі від однієї галузі до іншої. Результатом стане повільна, дедалі глибша деградація російської економіки.

Ця деградація посилюватиметься менш відчутними наслідками санкцій. За оцінками Костянтина Соніна з університету Чикаго, після вторгнення з країни поїхали кілька сотень тисяч росіян – багато з них висококваліфіковані фахівці. За даними вчених Єльського університету, понад 1200 іноземних фірм також зобов'язалися залишити країну. За прогнозами МФВ, темпи зростання економіки країни в 2025-26 роках впадуть приблизно вдвічі, порівняно з оцінками, зробленими до початку війни. Доки Америка та її союзники зберігають свої санкції, промислова основа, інтелектуальний потенціал та міжнародні зв'язки Росії будуть слабшати, а її майбутнє характеризуватиметься зниженням продуктивності, відсутністю інновацій та структурною інфляцією. Економісти помилилися, передбачаючи миттєвий крах. Натомість Росія отримує квиток в один кінець у нікуди.

Оригінал статті

***

№ 657.

Олексій Резніков: Після капітуляції Росії їх всіх чекає трибунал і майбутній "Нюрнберг"

2022-09-10

РБК-Україна

Інтерв'ю РБК-Україна з міністром оборони Олексієм Резніковим – про західну зброю, виснаження росіян, призив жінок та плани на після війни.

Цього тижня на німецькій авіабазі Рамштайн відбулася п’ята зустріч міністрів оборони країн-партнерів України. Черговий пакет військової допомоги анонсували США, про плани передати озброєння також повідомили Норвегія та Великобританія.

За день до чергового "Рамштайну" РБК-Україна поспілкувалося з міністром оборони України Олексієм Резніковим – про те, чого не вистачає ЗСУ, невіру Заходу на початку війни в українську армію, плани про власну систему ПРО, а також очікування щодо завершення війни, переговори з Кремлем та майбутню капітуляцію Росії. Текстова версія скорочена для зручності, вся розмова доступна на YouTube-каналі РБК-Україна.

—

– Невдовзі відбудеться чергова зустріч міністрів оборони у форматі "Рамштайн", а останнім часом українські Збройні сили ефективно проводять контрнаступ і ефектно знищують російську логістику. То якої

зброї ми потребуємо, щоб розвинути ці успіхи? І чи, власно, привеземо ми її після 5-го "Рамштайну"?

– Ми маємо сьогодні системи спецартилерії – HIMARS та MLRS, які якраз наносять ті точкові хірургічні ураження. Ми маємо артилерію 155-го калібру, більше семи сучасних натівських систем, ми маємо спецснаряди до MLRS і до 155-го калібру. Маємо системи безпілотників, різні системи контрбатарейної боротьби, антирадарні ракети, яких у нас раніше не було, якими ми знищуємо, засліплюємо ворога.

Ми маємо на озброєнні "Гарпуни" з пусковими установками, що дозволяє в Чорному морі почувати себе більш безпечно і, до речі, організовувати акції "доброї волі" по звільненню, наприклад, острова Зміїного і так далі. Разом з нашим "Нептуном".

В принципі, на війні ніколи нічого не буває достатньо, війна – це в першу чергу війна ресурсів, і ресурсу не тільки людського, а й по озброєнню, по техніці. Плюс техніка виходить з ладу, її треба ремонтувати, треба мати запчастини, системи цього ремонту. І в тому числі "Рамштайн" цьому присвячений. Тобто обговоренню допомоги Україні з боку наших партнерів не тільки в короткочасному режимі, а в середньостроковому і довгостроковому, що дуже важливо. Що звучало і на попередніх "Рамштайнах", і на донорській конференції в Копенгагені.

Партнери, які приєдналися до цих форматів, вірять в перемогу України. Це дуже важливий аспект. Ви пам'ятаєте ініціативу британців, до якої доєдналося дуже багато країн, – це навчання наших військових. Зараз на полігонах і в Східній Європі це буде відбуватися, плюс навчання наших артилерійських та MLRS-них екіпажів, тих, хто порається з "Гарпунами", тими самими Starstreak, NLAW та іншим різним озброєнням.

Але ми на цьому не зупиняємося, тому що у нас є потреба сьогодні в покращенні наших спроможностей в ППО і ПРО, тому що є наша стара радянська система...

Тому сьогодні американські партнери в одному з нещодавніх пакетів оголосили про постачання NASAMS, перших два комплекси, і потім ще шість у наступному пакеті. Що таке NASAMS? ППО ділиться на три категорії: короткої, середньої та великої дальності, - тобто 40, 80 та 200-300 км ураження. Так от NASAMS – це перша ланка, і, відповідно, нам треба думати і говорити з партнерами про допомогу Україні в середній дальності, про аналог Patriot, або систему THAD – це система ППО далекого ураження, наприклад, в Сполучених Штатах.

Це сьогодні на порядку денному обговорення. Це не означає, що завтра буде прийнято рішення і я привезу з "Рамштайну". Ні, це щоб не було завищених очікувань. Просто це теми, які мають бути обговорені. Ключових два слова - таймінг і транзішн, тобто своєчасність у допомозі Україні і трансформація, тобто перехід з радянської системи озброєнь на сучасну натівську. І от зараз ми це розвиваємо. Нам треба говорити про підтримку якщо не тільки українського ВПК, а і ВПК дружніх країн: Словаччина, Чехія, Польща, Румунія, країни Балтії.

Наприклад, ті ж самі AS Krab, їх треба робити далі, щоб в тому числі постачати до України, ті ж самі Pierun, ті ж самі гаубиці Zuzanna, які ми отримали від словацьких партнерів.

– Тобто, наприклад, інші країни допомагають полякам, словакам для того, щоб вони потім могли допомогти нам?

– Абсолютно вірно, тому що є країни, які мають гроші, але не мають того чи іншого озброєння або навіть вони його не виготовляють. Але вони є членами цього клубу і вони хочуть допомагати. Особливо, наприклад, наші далекі друзі – це Австралія, Нова Зеландія, Канада і так далі.

Не все є у їхнього ВПК, там Bushmaster, бронетанкові машини, ще чимось допомагають, але їм легше допомогти інструкторами або грошима, на які можна щось купити або проінвестувати в якесь виробництво, збільшити в такий спосіб працездатність тих чи інших комплексів, щоб знову-таки допомогти Україні.

– Ви перерахували велику кількість озброєння, яке Захід нам постачає, і це нам допомагає у війні з Росією. Та Захід поки зволікає з постачанням танків та літаків. Чи буде це питання підніматися на "Рамштайні"?

– Ви абсолютно праві. Сказати, що воно буде підніматися, буде недостатньо, тому що ми його піднімаємо з першого дня. І з першого свого візиту вже під час цієї навали, перше моє відрядження до Лондона було присвячено зустрічі з нашим другом Беном Уоллесом, де я вперше почав говорити – давайте змінювати доктрину і філософію допомоги. Давайте не бігати і шукати 152-й калібр або "Гради", або "Смерчі", а давайте говорити про підготовку наших екіпажів на 155-й калібр, на броньовані автомобілі, машини, БМП та сучасні БТР, на танки і на літаки.

Наразі, що буде в якості бойового танку і основного бойового літака на озброєнні української армії, – це політичне рішення ще не прийнято. І, звісно, ця дискусія точиться кожного дня на моєму рівні з моїми колегами, на рівні міністрів закордонних справ, керівників уряду і на найвищому топ-рівні – наш

президент Володимир Зеленський зі своїми колегами, керівниками та очільниками держав. Але поки що це рішення не прийнято.

Звісно, я і там його обговорював, але це навіть не рішення міністрів оборони, це набагато вище. Тому що вони абсолютно прагматично та свідомо оцінюють. Якщо вони щось Україні готові давати, вони прийняли рішення, вони мають оцінити, чи це є на складах в достатній кількості, щоб нас забезпечити відразу. Чи це не змінить рівень обороноздатності їхніх збройних сил.

Пам'ятаєте виступ моєї колеги пані Крістіне Ламбрехт, очільниці Міноборони Німеччини, яка казала, що у Бундесвера не так багато залишилося, тому ми хочемо і будемо допомагати Україні, але наш ресурс обмежений? Тому що, якщо ми там щось віддамо, це понизить рівень захищеності Бундесверу.

Я вам скажу, що 20 років тому у Бундесвері, якщо я не помиляюсь, було 26 бригад. За 20 років вони зменшилися до шести. На 20 бригад через свій миротворчий настрій вони скоротили свої збройні сили. І це сьогодні для них виглядає, мені здається, ризиковано з точку зору загрози з боку "оркостану", який планує легко відновити Берлінський мур, якщо раптом вони б пройшли через Україну.

І це критерій, який оцінюють наші партнери. Якщо вони нам дають HIMARS або MLRS, вони рахують їх кількість, кількість ракет до них, боєприпасів, щоб давати нам і ми були ефективні, але щоб вони не втратили свою боєздатність.

– Тобто критерії якраз таки технічні.

– В першу чергу.

– Проблема не в якомусь психологічному бар'єрі?

– Мені здається, що вже ні. Раніше це було у психологічному бар'єрі – чи ми здатні це опанувати, чи воно не потрапить до рук ворога. Тому що більшість вірила, що за 72 години Україна впаде, і навіщо давати майбутньому лузеру серйозну та чутливу зброю? Ну дамо їм протитанкові і переносні ЗРК, аналоги Stinger, Javelin та NLAW, щоб вони хоча б партизанську війну могли вести. Ну це ж реально, це правда!

А коли вони побачили, що українці не просто спроможні зупинити ворога, вони спроможні бити "другу армії світу" і бити ефективно, тоді реакція вже інша - "вау, я хочу бути партнером у цій перемозі". Вони в це повірили і почали інакше себе вести. Плюс їхні виборці почали тиснути на уряди, на

парламенти, і тому ми бачимо сьогодні реакцію, отримуючи таке вже серйозне озброєння.

Але, наприклад, ми вели дискусію про A10, літаки Thunderbolt – вони класні та потужні, вони спроможні знищувати танкові колони, але це літаки минулого покоління і вони повільні. І ризик, що в повітрі він не зможе протистояти винищувачам ворога, дуже великий.

По-друге, про них давно не дбали, вони зняті з озброєння, а значить, що вони технічно не готові. А віддати нам технічно не готове – це брати на себе ще й моральну відповідальність. Тому вони не хочуть приймати такого рішення. А віддати нам літаки 5-го покоління – теж нереально, тому що є деякі речі і воно може потрапити до ворога, тому що це війна, лінія фронту рухається туди-сюди і незначне захоплення техніки може бути.

Тому чутлива техніка, яку ми отримуємо, вона не біля лінії фронту. Наприклад, HIMARS можуть наносити ураження досить далеко від "передка", а значить без ризиків їх захоплення. Тому бойовий танк – це наш виклик, і літак теж. Тому ми всюди боремося – давайте почнемо вчити наші танкові екіпажі. Тим паче ми довели, що ми спроможні опанувати AS Krab за три тижні, хоча стандартна базова підготовка – три місяці, або Caesar, або Panzerhaubitze.

Сьогодні ми маємо деякі речі, про які я зараз точно не буду говорити, але з іншими дружніми країнами, в тому числі Швецією, деякі пакети, які уряд зараз готує нам на допомогу, це теж буде потребувати певного навчання наших військових для того, щоб вони вправно могли їх застосовувати.

– А сумніви наших партнерів, які були на початку війни, як вони в цілому вплинули на її хід?

– Мені здається, це буде вже припущення, у мене все ж таки професійна деформація юриста з попереднього бекграунду. Не кажу, що завжди так роблю, але мінімізую ситуації, коли базую свої висновки на припущеннях.

Мені не соромно сказати, що я висловлював серйозне припущення, з яким я серйозно помилився, коли казав, що я не вірю, що Путін буде бомбити українські цивільні міста. І я кажу, що я помилився, тому що я не вірив, що вони настільки "кончені" в тому "оркостані", що вони настільки будуть розлючені і роздратовані, що українці, особливо російськомовна частина населення на Сході України – Харківщина, Волноваха, Маріуполь – не будуть їх зустрічати з квітами, а будуть чинити опір.

Їх настільки це розлютило, що це реальна помста сьогодні Харкову, що вони продовжують його нищити "Градами", "Смерчами" і так далі. Тому це було моє помилкове припущення і я на цьому закінчив.

– Я поясню, чому ми запитуємо. Тому що є певні очікування, які вже від політиків звучать, що війна надовго, і українці хочуть розуміти, чи готовий Захід цю дистанцію пройти разом з нами.

– Давайте я скажу свої особисті відчуття і враження, побудовані на фактах. Я базуюсь на тому, що бачу і чую на зустрічах, дзвінках і, звісно, в рамках "Рамштайн". Я ж чую та бачу, як відбуваються ці засідання, чую, що конкретно говорять колеги – і Ллойд Остін, і Марк Міллі, і Бен Воллес, і Мортен Бедсков, і Маріуш Блащак та інші наші колеги. Вони всі один одного не те, що переконують, а навпаки висловлюють свою переконаність в тому, що вони з Україною разом до кінця цієї війни, і кінцем цієї війни вони бачать перемогу України. Це ключові речі.

І вони якраз, на відміну від інших їхніх політиків, які відчувають втомленість від війни та України, самі дуже часто в моїх двосторонніх розмовах телефоном кажуть: "Олексію, допоможи нам допомогти вам". Це ключова фраза, яка звучить постійно.

– Це що мається на увазі?

– В різних контекстах звучить, але суть така – продовжуйте це-то, маєте публічно щось там висунути. Наприклад, коли пару місяців назад були сумніви, транспарентно чи не транспарентно, звинувачення в контрабанді зброї, вивезення і так далі. Вони казали: "Ми вам віримо, ми точно знаємо, але допоможіть нам довести фактами нашим з тих, хто сумнівається".

І ми вчора мали зустріч з послом США пані Бріджит Брінк, вона теж казала, що вірить, але просила дати щось ще, "бо в мене скоро звіт в Конгресі, щоб я могла покласти на стіл факти". Я кажу, що нема питань, і сьогодні у неї відбувається зустріч з моїм заступником і командою, яка займається якраз питанням Logfas, "Каравай" та іншими системами обліку. Їй продемонструють прогрес, де ми знаходимося, дорожню карту впровадження і так далі, щоб вона на власні очі побачила і могла це далі презентувати тим, кому вона має звітувати.

І це якраз звучить в різних контекстах - допоможіть нам, щоб допомогти вам, тому що саме ці люди точно впевнені, що ми маємо перемогти разом з ними. І вони хочуть бути співучасниками цієї перемоги, і це цінний момент.

– Ви сказали, що ви дуже акуратно тепер намагаєтеся робити будь-які прогнози, базовані на припущеннях. Не вдаючись в конкретику на зразок

"2-3 тижні", "2-3 місяці", "2 роки", "5 років" і так далі, чи можете ви сказати українському народу про те, що цілком ймовірно, що воювати так, як ми зараз інтенсивно воюємо, нам доведеться ще довго?

– А у мене якраз інше чуття.

– Не довго?

– Слово "довго" – це теж відносна історія.

– Тривалий час?

– Я спробую пояснити своє відчуття, або я б навіть сказав – переконання. Чому більшість у світі не вірили в перемогу України і вірили в нашу швидку поразку? Декілька чинників. Перший – нас завжди сприймали як колишню радянську країну, що ми, може, частково з Радянського Союзу, може, частково якась навіть Росія, плутанина, подібні мови, скажімо, інформаційна історія.

Друга історія – наші Збройні сили сприймали як маленьку радянську армію, яка буде протистояти великій радянській армії. Тобто зійдуться дві радянські армії, тільки величезна і маленька. Звісно, що маленька програє великій, бо однакові стандарти, підході, озброєння, рівень проходження сигналів, наказів і моральних дух. І це виявилося абсолютно відмінним.

І третій чинник – відмінність українського солдата на полі бою від російського в тому, що російські солдати - половина з них їхала на навчання, половина їхала за легкою прогулянкою з парадною уніформою вже в танку. Бо їм сказали, що за три дні по Хрещатику будуть йти з парадом і їх з квітами будуть зустрічати місцеві, а решту заженуть на підвал, як це їм досить легко вдалося в 2014 році в Криму, Донецьку та Луганську. І вони йшли за тим сценарієм.

Але до нас насправді приїхали воювати люди, більшість з яких в житті не бачили унітазу, пральної машини, електрочайника. І це ж не придумка, не фейки, це реальні історії. І вони потрапили в інший світ, перетнули портал – і треба грабувати, ґвалтувати, бавитися, вбивати, бухати і легкою прогулянкою йти. І тут їх починають вбивати. У них немає моралі, за що воювати, хіба що їх батьки про білу "Ладу" мріють, що син помре рано чи пізно.

Ми ж захищаємо свою країну, свою родину і свою землю, у нас абсолютно інша мораль. У нас немає іншого варіанту, ми маємо вижити як нація, народ, країна і люди. І це абсолютно не співмірні речі.

І тому я переконаний, ще декілька успіхів на фронті в якості певних нехай незначних, але перемог, коли війська росіян будуть бігти, а вони будуть,

повірте мені, тому що ми сьогодні руйнуємо їхні логістичні ланцюжки, склади і так далі. І постане питання: а куди йому діватися? І моральний дух... це буде, як лавина, дрогне одна лінія оборони, і воно посиплеться.

Їм тоді вистачило клепки відвести (*війська, - ред.*), втікати з Київщини, Чернігівщини, Сумщини, коли ми почали їх там витискати, вони назвали це "актом доброї волі", тому що розуміли, що торба їм там настає. Немає чим їх годувати, заправляти танки, бо ми різали їхні ланцюжки. Це ж саме відбувається зараз із застосуванням високоточної артилерії і техніки, тому шанс такий, що ця лавина полетить швидше.

Який буде сценарій виходу з цієї війни? Тут я не беруся зараз прогнозувати, тому що це буде залежати від наших партнерів у світі теж. "Мінську" або "нормандi" ми вже не віримо, ні президент не вірить, ніхто не вірить в третій Мінськ, четвертий "нормандi" і тим посередникам теж. Тому що посередник, яка очолювала уряд Німеччини, вона ж була проти вступу України до НАТО в 2008 році, тому тут чистий конфлікт інтересів.

Тому зараз якщо ми і будемо говорити про модель завершення цієї війни з перемогою України, то тільки з серйозними партнерами і серйозним розумінням архітектури безпеки для України в подальшому. Тому що було дві Чеченські війни в Росії, де вони після першої підписали мирову угоду і через два роки порушили умови цієї угоди. Тобто знову підступно напали на нещасну Чечню.

– Особисто у вас є бачення завершення цієї війни? Наприклад, у форматі ми їх витискаємо з усього Донбасу, виходимо до прикордонного стовпа, ставимо свій блокпост, заставу чи закопуємося в землю, і після цього "спецоперація" закінчується указом Путіна. Чи будь-який інший сценарій.

– Я вам дам критерій мого розуміння завершення цієї війни. Він дуже простий, їх є два - наші прикордонники на всіх кордонах, визнаних в 1991 році, це такий формально-юридичний. А реалістично-життєвий, коли ми з вами зустрінемося в аеропорту "Бориспіль", ви будете сідати на літак з членами своєї родини, вилітаючи, наприклад, до Туреччини, а я зі своєю дружиною буду вилітати, умовно кажучи, теж до Туреччини, і ми з вами будемо обговорювати, в якому готелі ви плануєте зупинитися на відпочинок...

Або ні, навіть не до Туреччини. Я до Франкфурта, а ви – до Лондона, це означатиме, що British Airways і Lufthansa відкрили знову польоти по Україні. Це означає, що в Україні наступив мир.

– Звучить дуже круто, насправді. Це одне з питань, яке ми на кінець залишали, але хочеться поставити його зараз. Росіяни після усунення Путіна або після його смерті будуть воювати з Україною?

– Я думаю, що той, хто очолить уряд РФ, буде якраз шукати можливість витягнути свою країну з тої прірви, в яку вона летить сьогодні, вони просто цього ще не всі усвідомили до кінця. А для того, щоб хоча б зупинити це падіння – вони мінімум на 10-15 років в мінус пішли по економіці, по всьому – щоб не шмякнутися досить боляче, вони будуть шукати варіанти зняття певних санкційних обмежень.

І для цього їм треба буде сідати і домовлятися з основними гравцями світу. А основні гравці якраз і будуть тими партнерами, законодавцями моди, зараз модно не любити РФ, модно робити для них будь-які обмеження, і ця мода буде продовжуватися.

– Ленд-ліз. Скоро нарешті має запрацювати багатоочікуваний закон про ленд-ліз. Ми розраховуємо на якісь конкретні постачання? Наскільки це можна озвучувати, тому що сама концепція ленд-лізу передбачає постачання усього, що треба для оборони, умовно кажучи, від бензопили до озброєнь. Є у нас якесь розуміння що це буде, коли це буде? Наскільки можна це деталізувати.

– Я вас напевно розчарую, тому що остаточне розуміння, як буде виглядати ленд-ліз, ще народиться. Тому що наші партнери ще остаточно не завершили формувати модель. Тобто прийнято принципове рішення, що ленд-лізу бути, визначено об'єм грошей по цій програмі і прийнято принципове рішення, що на ці гроші Україна зможе придбати те, що їй потрібно для перемоги в цій війні. А от нюанси і деталі, яким цьому ленд-лізу бути, ще досі обговорюються.

Тому що, як сказав би класик, ленд-ліз ленд-лізу "рознь", були різні моделі. В одному випадку це звичайний кредит, як під час Другої світової війни для СРСР та Великобританії. І там були цікаві умови. Я не думаю, що це буде така модель, вона буде якась інша, але зараз розкривати деталі я не готовий.

Щоб я зараз не сказав, воно може у фінальній версії бути трошки іншим. І тут ще важливо, що скоріш за все дизайнером остаточної моделі будуть не міністри оборони, а міністри фінансів. Тому що це все ж грошові стосунки. Моя задача - проконсультувавшись з Генштабом, взявши їх потребу, сказати, що мені потрібні саме ці безпілотники чи ракети.

В чому ідея ленд-лізу у них? Гроші, які будуть направлятися на придбання, будуть йти в економіку Сполучених Штатів. Тобто вони отримають

оздоровлення економіки, свого ВПК, вони починають виробляти. Наприклад, вони зі складів дають нам ракети для HIMARS. Це означає, що компанія, яка їх виготовляє, почне виробляти, щоб заповнити ці склади. Тобто ми їх забрали, а вони мають собі на склад це покласти, нехай через 2-3 роки.

– Поки механізм ленд-лізу не запрацював, Україна продовжить вибирати по тим пакетам допомоги, які вже затверджено?

– Так, на сьогодні в США є чотири програми і вони всі працюють. Тобто все одно політичне рішення в головах керівників Сполучених Штатів – президента, Пентагона, Білого дома – вони з Україною до кінця, до завершення війни, де Україна буде переможцем. Тому вони гроші продовжують виділяти, отримують дозволи в Конгресі, Сенаті і потім фінансують ті чи інші програми.

Єдиний нюанс: поки що, приймаючи рішення, що включити в той чи інший пакет, вони з нами проводять консультації, але все одно остаточний вибір, що саме надати саме в цьому пакеті, за американськими друзями в даному випадку.

Тобто я надсилаю їм листи, мені потрібні антирадарні ракети, я це почав писати з листопада, отримали ми їх відносно нещодавно і вже досить вдало використовуємо. Коли я благав, що мені потрібні MLRS… Але коли я перші розмови вів з паном Ллойдом Остіном, він казав, що буде шукати "Смерчі" та "Урагани". Тому що HIMARS та MLRS – це дуже чутлива історія для США. А зараз ми їх маємо.

– До речі, у березні Україна буквально благала про те, щоб західні партнери закрили небо. Країни НАТО, очевидно побоюючись прямої конфронтації з РФ, на це не пішли. Втім, українські сили ППО почали збивати ракети, спочатку відсоток збитих ракет був десь 50%, зараз, кажуть, в середньому до 70%. Це ми навчилися, кращою стала наша система ППО? Чи у росіян закінчуються хороші ракети?

– Два фактори. Ми дійсно навчилися, наші унікальні спеціалісти роблять дива. Я нещодавно бачився з нашим командувачем Повітряних сил паном Олещуком, він розказував, що він кайфує від того, що наші хлопці навчилися робити тими самими "Буками". Але росіяни, за даними нашої розвідки, витратили більше 57% свого ракетного потенціалу.

– Це загалом по всім категоріям ракет?

– Так. А для того щоб його відновити, до речі, їм як мінімум п'ять років знадобиться. Це при умові, що санкції попустять, тому що там дуже багато складових, електроніки.

– Якщо не витрачати і тільки виробляти – це п'ять років?

– Так, щоб відновити той потенціал, з яким вони зайшли станом на 24 лютого цього року. І вони спочатку витрачали дорогі ракети – "Іскандери", "Калібри" та решту. Сьогодні коли я бачу у зведеннях кількість витрачених "Іскандерів", то їх там вже одиниці, тому що вони вже закінчуються.

Чому це важливо мати на увазі? Тому що за стандартами вони мають тримати стратегічний запас мінімум 25-30% на випадок, що на них нападуть. Тому якщо 57% витратили, додайте ще 25% і ви побачите, скільки залишається.

Тому вони сьогодні вже почали використовувати стару рухлядь, різні "Х", які десь на складах. Вони й не думали, але вже почали їх використовувати. А це більш повільні ракети, трохи легше з ними боротися.

Є швидкісні сучасні ракети, її важко зупинити, вона летить, ти її бачиш – і вже ось прилетіла. Тому я й кажу, що два фактори - це зменшення кількості найбільш модернових і сучасних ракет і вони змушені не так часто їх використовувати, а друге - ми дійсно дещо навчилися робити.

– А буде у нас саме система протиракетної оборони?

– У нас ціла програма затверджена на законодавчому рівні, і за це відповідає керівник "Укроборонпрому" Юрій Гусєв. Я буваю на тих нарадах, є ця програма, є розуміння. Та найголовніше для мене – ракетна програма направлена на розвиток саме українського ВПК. Ми маємо зробити свою українську ракетну індустрію та систему. І ми маємо такий потенціал. Наші "Нептуни" цьому доказ, наші "Стугни", "Корсари", "Вільха" і так далі.

Ми абсолютно маємо такий шанс і ми маємо цим скористатися. Тому що добре, перемогли ми в цій війні, але ж Росія нікуди не ділася, вона залишається поруч. Значить, ми маємо бути як держава Ізраїль, яка 70 років вже існує і практично все, що вони використовують, захищаючи себе, це ізраїльського виробництва, максимально. З залученням якихось дружніх технологій, але, за великим рахунком, все своє. Так і ми маємо це робити. Наша незалежність полягає не тільки у відчутті незалежності, а в тому, що ми ще й незалежні від допомоги. Тому нас будуть більше поважати.

– Але у держави Ізраїль суперник з дещо іншої вагової категорії.

– Суперники, вибачте. Вони коли народжувалися, були у повному оточенні. А у нас, слава Богу, є Словаччина, Польща, Румунія, Молдова - це дружні країни, і навіть Угорщина з її нейтралітетом.

– До речі, ті системи, які є в Румунії та Польщі, чи можемо ми розраховувати на такі речі? Чи це тільки привілеї для країн НАТО?

– Ви кажете про їх національні чи ті, що поставило НАТО?

– Про американські системи.

– Значить, вони поставили їх як до країн НАТО, це умови їхнього альянсу.

– Тобто це для країн НАТО?

– Станом на сьогоднішній день – так. Але знову ж таки буквально місяць тому поняття NASAMS – це була моя мрія, я виписував його в своїх листах. Бам! І дві системи NASAMS у попередньому пакеті і ще шість NASAMS в наступному пакеті вже проголошено. Тому я кажу, що ми не зупиняємося, я вірю і у бойовий танк, і у бойовий літак.

– Захід не дає напряму гроші на фінансування армії, у них є якісь певні етичні застереження, можливо, політичні. Якщо війна надовго, якщо буде ще тривалий час, можливо, треба вже почати переговори про те, що цю умову треба переглянути?

– Насправді мій колега Сергій Марченко (*міністр фінансів України, - ред.*) це щодня робить, бореться за гроші. І прем'єр-міністр Денис Шмигаль. Але є певні умови, що партнери допомагають нам зброєю, але годувати свою армію ми маємо самі. От така є умова, тому що певні є обмеження, тому що донори, держави, які скидаються грошима, вони кажуть, що є нейтральними країнами і не можуть фінансувати війну. Швейцарія нам відмовляє в певних речах, є й інші країни з офіційним статусом нейтральності.

У нас же проблема була з "Гепардами", які давали і дають німці, боєкомплекти на них мала поставити Швейцарія. Вона сказала, що дотримується нейтралітету і не може нам поставити. Знайшли ми рішення в Німеччині, це просто як приклад. Але це не означає, що швейцарці не можуть нам допомогти в розмінуванні, якихось гуманітарних речах і так далі.

Тому я вважаю, що ми повинні, незважаючи на реальну війну, дбати про економіку, робочі місця, щоб український бізнес працював, сплачував податки, мито. І ми повинні забезпечити наповнення бюджету і за рахунок цього бюджету... Розумієте, є люди, які вважають, що війна вже закінчилася, вступили в партію тих, що завершили війну. Ну це ж не так.

– Це в Україні люди чи за кордоном?

– Так, в Україні, тому на "розслабоні" думають, вибачте. Ні, війна не закінчилася і вона дуже кривава, і вона дуже небезпечна для нас залишається.

Лише завдяки сектору оборони і безпеки ми їх стримаємо. Але ми з вами зобов'язані дбати про країну, а це означає, що треба не міркувати мирним часом – там десь на Сході щось відбувається, а я собі тут гуляю і так далі. Ні, треба працювати, заробляти і платити податки, наповнювати бюджет, по суті, жити на рейках воєнної економіки.

– Ви вже згадували, що міністр оборони Білорусі Хрєнін запевняв вас, що з території Білорусі не буде вторгнення в Україну. Він, по суті, вам збрехав…

– Я вам скажу більше, він давав слово офіцера, і по суті, його зрадив.

– Білорусь такий самий ворог як і Росія?

– Я маю надію, що білоруський народ не є ворогом України, не сприймає Україну вороже, як російський народ, що переважно під впливом пропаганди вірить в успішність "спецоперації". Вони настільки відірвані від ситуації, що вірять в байки про нацизм, фашизм, у них є несприйняття українського народу, у них вороже ставлення до українського народу і вони, по суті, пасивно підтримують політику свого керівництва. Маю надію, що білоруський народ так не думає.

– А Путін може переконати Лукашенка використати білоруську армію проти України і чи виконає білоруська армія такий наказ?

– Слово "переконати" – це не про стосунки Путіна і білорусів. А спробувати примусити – може. Аншлюс Білорусі фактично відбувся. Але мої спостереження за уже майже сім місяців говорять, що немає палкого бажання білорусів воювати в Україні, це зчитується керівництвом Білорусі.

– Останнім часом почастішали контакти РФ з країнами-ізгоями, Іраном, КНДР, щодо можливого постачання озброєння. Це говорить, що Росія сама не витягує?

– Абсолютно. Я вам уже казав на початку розмови, що це війна ресурсів у першу чергу. І "друга армія світу" прорахувалася і в забезпеченні ресурсами. Якщо вони шукають боєприпаси в інших країнах, це означає, що запаси у них скорочуються.

Це ж не фейк, це не наша ІПСО, коли ми говоримо, що замість тротилу у них були дерев'яні бруски. Або у них аптечки, я сам тримав їх в руках, там цей джгут Есмарха, який якщо ти її витягнув з целофану, втрачає свою гнучкість і не працює. Сучасні турнікети – вони не знають, що це таке. З іржею голки на шприцах. У нас в сучасній аптечці навіть шприца немає, у нас інший підхід проведення певних акцій у разі поранення. Навіть їхні санітарні втрати тяжкі.

І це хороша ознака, що вони побігли до інших країн, бо це означає, що у них ресурс починає виснажуватись.

– Тут питання: чи продадуть (*озброєння, - ред.*) і чи стане це проблемою для нас?

– Наявність Росії поруч і є проблемою. Це ще один виклик, але ми з вами, коли вступили в цю війну і сказали, що не здамося, ми не думали, вистачить у них снарядів чи ні. Ми будемо битися за себе.

Що важливо: за нашою спиною стоїть серйозний ресурс країн-партнерів, більше технологічний і сучасний. Обидва друга України, Бен Уоллес і Ллойд Остін *(міністри оборони Великої Британії і США, - ред.)*, чітко говорять: росіяни використовують тактику м'ясорубки, а ви не повинні використовувати таку тактику, бо ми не зможемо вам допомогти. Ми хочемо вам допомагати, вчити використовувати ту зброю, яку ми вам даємо, максимально філігранно, точно, щоб наносити максимальне ураження для них, щоб зберігати ваш ресурс. І це відповідає нашим українським цінностям: максимально зберігати життя наших людей і перемагати.

– Ви сказали в одному з інтерв'ю: "я не вчу Залужного воювати". А чому ви за весь період повномасштабної війни самі навчились у військових?

– По-перше, я вже непогано розбираюсь в озброєннях, яка зброя, чим відрізняється і як її застосовувати.

Я позбувся ідеалізму. Колись я не вірив у відкрите бомбардування, я розумів, що вторгнення у вигляді певної агресії абсолютно реалістичне. Але я не вірив, що буде у такому режимі бомбардування, ураження цивільних об'єктів, згвалтування і т.д.

Я став більш недовірливим і більш критично ставлюся до багатьох речей, в тому числі й до обіцянок наших партнерів.

І якщо мені буде доручення від президента України в якомусь майбутньому сісти за стіл переговорів у складі якоїсь делегації, яка буде обговорювати майбутнє завершення цієї війни шляхом прийняття капітуляції від РФ, хай вона і не буде називатись капітуляцією, я буду займати позицію найбільш недовірливого члена цієї делегації.

– Головнокомандувач Залужний направив на Міноборони звернення з проханням дозволити виїзд за кордон чоловікам, які не підлягають призову, зокрема студентів. Міноборони має прийняти наказ про це. Чи плануються такі речі?

– Так, Валерій Федорович направив цю ініціативу. Так у нас відбувається: Генштаб дає пропозицію, бачення, ми її оцінюємо з точки зору політик як міністерство, впроваджуємо або відмовляємось. Він це зробив на прохання однієї з активних народних депутаток, яка вирішила, що вона має вступитися за студентів.

Але за місяць до того, як вона взяла це собі на прапор, ми з моїм колегою по уряду Денисом Монастирським (*міністр внутрішніх справ, - ред.*), у вертикалі якого знаходиться Прикордонна служба, проект цієї постанови погодили, і вона на розгляді в уряді.

Тобто ми давно цю роботу зробили, бо це логічно і нормально, бо студенти все одно ще воювати не можуть, тільки добровільно. Багато є таких речей, коли це "модно", є запит в суспільстві, хтось каже: о, давайте доб'ємось, а ми давно вже цю роботу зробили. Це стосується і призову жінок.

– Щоб поставити крапку в цій історії чи істерії довколу призову жінок – що зміниться з першого жовтня?

– Нічого не зміниться. Поясню чому. Питання підходу до мобілізації і обмежень, виключень (в розвиток приписів Конституції, що всі мають конституційний обов'язок захисту країни) – вони регулюються законом. Український парламент прийняв закон, який має це регулювати.

Згідно з приписами цього закону, є повна гендерна рівність: військовозобовязаними вважаються всі громадяни України, жінки і чоловіки. Особливості – які професії більш потрібні Генштабу, менш потрібні – регулюються підзаконними актами, можуть бути постановами уряду. А далі Генштаб формулює саму потребу: скільки радистів, лікарів, санітарок, кухарів треба, ще якісь професії. Вони визначають це і кажуть.

Ми збільшились з 261 тисяч до 700 тисяч *(йдеться про чисельність армії, - ред.)* – треба збільшити кількість лікарів, санітарок, медсестер чи медбратів і т.д. І наказом міністра оборони ця потреба Генштабу визначається.

Пам'ятаєте, були історії, скільки буде таких професій, більше, менше, вже півтора роки від ухвалення закону минуло. На виконання приписів закону Міноборони з Генштабом діяли. І з 1 жовтня мала би ця відстрочена історія на реалізацію закону працювати, всі дівчата і жінки мали бути зобов'язані. Але тоді ми ще з Генштабом визначили перелік професій, які точно їм потрібні, а решта – не обов'язкові.

І ми запропонували їм ідею: а давайте в принципі підемо назустріч жінкам і скажемо: вони йдуть в армію на добровільних засадах, по інших професіях,

хочуть – нехай ідуть служать. Я знаю навіть кілька народних депутаток, які добровільно пішли і служать в ССО сьогодні, це їх бажання.

Але чомусь відбулася спочатку дискусія, знайшлись інші народні депутатки, які якраз за гендерну рівність, з повагою ставлюсь до їх позиції, вони кажуть, що не треба цієї добровільності, і цей законопроект знявся. А у жінок якраз запитання: так я тепер теж не можу їхати за кордон, я маю довідку брати з центру комплектації, бо я така ж зобов'язана як чоловіки?

Щоб зняти цю напруженість, я підписав внесення змін до цього наказу і змінив дату вступу його в дію, поки що не буде першого жовтня оцього "закриття кордонів". Ми відтермінували на рік, умовно кажемо, це буде 1 жовтня 2023 року.

Але ми все ж таки наполягаємо, що депутатам ВР потрібно визначитися і сказати: чи може бути гендерна нерівність на користь жінок в даному випадку, чи дамо їм добровільну засаду воювати, окрім окремих, можливо, специфічних професій. Це в першу чергу медицина, зв'язок - за визначенням Генштабу.

Мене порадував Олександр Завітневич, голова профільного комітету, що вони на комітеті більшістю голосів в першому читанні підтримали зміни до законопроекту про введення цього догмату добровільності для жінок.

Тому поки наш парламент буде визначатися у своїх політичних дискусіях, шукати політичний консенсус, маю надію, що до 8 березня вони визначаться, щоб це не було "подарунком". Ми поки що у межах моєї компетенції і повноважень відтермінували. Тому я хочу передати жінкам, які не хочуть добровільно йти служити: спіть спокійно, виховуйте дітей, підтримуйте своїх чоловіків, синів. А жінкам, дівчатам, які служать – величезне дякую.

– Для чоловіків виїзд за кордон все одно залишатиметься можливим лише для певних категорій? Поки це не переглядається?

– Це війна. І як би нам не хотілося, ми несемо втрати, а ці втрати можуть бути безповоротні або санітарні, а іноді такі, що людина лишилась жива, але не може повернутися назад в стрій. Це означає, що Генштаб і весь сектор безпеки і оборони повинні мати можливість залучати резерви, поповнювати ряди із мобілізаційного резерву. А це означає, що так, на жаль, чоловіки тут, в стані війни, у своїх вікових параметрах переважною більшістю повинні бути готовими воювати, навіть не бути призваними, а воювати.

– Періодично в медіапросторі з'являються якісь історії про те, що всередині військово-політичного керівництва країни ніби є якісь суперечності чи боротьба амбіцій, чи щось подібне. На вашу думку, ці речі

з'являються тому, що це риса, притаманна українській політичній культурі – постійно шукати щось чи боротися? Чи це чисто російські вкиди? Чи це з українського боку може від окремих якихось політичних, суспільних або громадських сил вкидається та розганяється? Чи може все разом?

– Ви зараз за мене назвали всі три фактори, тільки я б змінив їхню черговість. Дійсно, якщо ви пригадаєте перший виступ очільника Кремля і нещодавнє продовження його виступів, підхоплених Лавровим, то вони повторюють цю тезу, що в Україні був переворот, якісь бандерівський чи нацистський режим, але є військові, з якими ми можемо домовитися. Мовляв, військові мають скинути свій злочинний режим, і вже з ними домовлятимуться і "все буде хорошо". І цей наратив вони почали крутити ще тоді. Їхня ідея була розколоти суто військове і політичне керівництво країни.

Далі якраз з притаманною нам зрадофільністю і політичним різнобарвним наповненням країни це з радістю підхоплюється, тому що всі шукають десь якісь конфлікти, протиріччя, хтось комусь більше симпатизує, комусь менше. Є люди, як прихильники у футболі, ваш клуб програв чемпіонат, але ви мрієте, що чемпіонат повториться і ваш клуб буде боротися. Тому ви ненавидите переможців, тому що ви фани свого клубу, ви, по суті, секта однієї футбольної команди, а ви секта іншої, а я третьої. І якщо ви вболіваєте за "Шахтар", то ніколи не будете вболівати за "Динамо". Це неможливо, і там, відповідно, за "Дніпро" чи за "Карпати".

Те ж відбулося, коли відбувся політичний сезон, 2019 рік - зміна політичної влади, президента і парламенту, відповідно, уряду. Але є люди, які абсолютно свідомо, маючи на це абсолютне право, вболівали за інші політичні команди. Вони програли ці змагання, але вони вірять в повернення турніру. Не тому, що це хороша команда, просто зазнали поразки - значить їм потрібна перемога. А їх перемога - це поразка цього попереднього переможця. Тому із радістю шукають собі обґрунтування, чому ці погані.

І тому це роздмухується дуже легко, це ІПСО називається - інформаційно-психологічна спеціальна операція, яка робиться ворогом. І чесно скажу, і нами робиться ІПСО у відповідь на території Російської Федерації і на тимчасово окупованих територіях, це війна гібридна, в тому числі її інформаційні речі.

Тому ці байки про внутрішній конфлікт між військовим керівництвом, військово-політичним керівництвом - це маячня. Є верховний головнокомандуючий президент України, є головнокомандувач, є Генеральний штаб, є командувачі відповідних родів військ і так далі, плюс є Ставка верховного головнокомандувача, міністерство як цивільно-демократичний

контроль. І повірте – щодня механізм працює, я цьому свідок, учасник всіх цих подій. Тому це все надумані історії.

– Ви свого часу були учасником українських переговорних делегацій з росіянами спочатку в Білорусі, потім в Туреччині. Зараз, як відомо, жодних перемовин на жодному з рівнів ні про що немає, але чи бачите ви опції, за яких такі перемовини можуть початися? І чи бачите ви в принципі сенс в таких перемовинах в якійсь більш-менш осяжній перспективі?

– Перемовини - це завжди інструмент у вигляді процесу для досягнення якоїсь мети. Мета - це мирне врегулювання того чи іншого конфлікту. Це перемовини між дружиною та чоловіком, між бізнес-партнерами, між політичними партіями, коли вони досягають політичного консенсусу голосувати за той чи інший закон. І це перемовини, які ведуться, коли дві країни воюють одна з другою або декілька країн проти інших. Тому перемовини - це інструмент обговорити ті чи інші умови, на яких обидві сторони будуть готові завершити цей конфлікт. Причому капітуляція і акт капітуляції - це теж завершення війни, на якихось умовах.

Я вам нагадаю, 1945 рік, 8 травня, акт капітуляції фашистської Німеччини і підтриманий потім акт капітуляції Японії, коли імператор підписав акт і багато японців робили собі сепуку. Тому що як так, наш імператор погодився на капітуляцію. Але це теж за столом переговорів відбулося

І за те, що ті, хто представляв вже покійного фюрера, підписали акт капітуляції, вони отримали певні умови і гарантії збереження і розвитку країни, яка називається Німеччина. Так, вона була розсічена на дві частини. Австрія, до речі, теж була під певною угодою декількох країн, поки не отримала свою незалежність. І Японія теж - умови нерозвитку збройних сил, обмеження технологій і так далі. І таких актів капітуляції ми можемо назвати багато.

Як продати в сучасному світі майбутню капітуляцію Росії, звісно, будуть думати за столом переговорів наші партнери, щоб, як вони люблять казати, "зберегти обличчя Кремлю".

– Але ті воєнні злочини росіян, які побачив весь світ, зокрема у передмістях Києва стали холодним душем. В принципі, ми розплющили очі і побачили, який наш ворог насправді є. Саме в цей момент закрилися двері для дипломатії?

– Я не думаю, що вони закрилися і навіть станом на сьогодні, тому що є деякі наші країни-сусіди, особливо на європейському театрі, які і зараз мріють

торгувати з Росією. Так вигідно, так зручніше. Якщо економіка однієї з дуже розвинутих країн на більш ніж 50% залежить від російського газу, особливо хімпром, то це означає, що вони будуть щасливі, будуть скакати до стелі, якщо вдасться завершити цю війну, якщо сучасний світ їм дозволить спочатку потроху, поступово торгувати з росіянами далі. Тому вони точно не закрили свої дипломатичні двері. Вони мріють про це, просто зараз не модно вести з ними відкриті переговори.

Буча, за якою стоять всі інші назви: Маріуполь, Гостомель, Ірпінь, Дмитрівка… Всі знають слово "Буча", бо це всім зрозумілий "бренд" того жахіття, яке принесли російські війська в Україну. Це був той "чорний лебідь", який змінив в тому числі ставлення простих людей на вулицях Берліну, Парижу, Амстердаму, Стокгольму, Лондону. І вони почали вже тиснути на свої "клуби", за які вболівають – ті чи інші партії, а ті в парламентах почали тиснути на уряди, і воно спрацювало нам на користь.

Але світ навіть не знає, які жахіття нас чекають у звільненому Маріуполі, страшно припустити, скільки десятків тисяч цивільних людей там загинули… Це тільки в Маріуполі, я не кажу про Волноваху й інші міста.

За будь-якого акту капітуляції, який ми приймемо від Росії, з часом, як би він не називався, як би він не був завуальований, я переконаний, що трибунал і майбутній "Нюрнберг" їх всіх чекає. Навіть якщо їх судитимуть заочно чи посмертно.

– Інших варіантів, крім капітуляції Росії ви не бачите?

– Мене можна назвати "упоротим", але я просто реаліст. Я не бачу іншої реальності після Бучі, Гостомеля, Маріуполя, жертв, які ми з вами понесли і не злякалися, не здалися, не пішли колаборантами зустрічати цю наволоч – я не бачу іншого варіанту. Єдиний варіант – Україна відновлюється в міжнародно визнаних кордонах 1991 року, це означає і Крим, і Донецьк, і Луганськ.

Модель, перехідний період – все це вже деталі. Але реально фіналізація цього всього – це повне відновлення суверенітету і територіальної цілісності, іншого не сприйме українське суспільство. Відповідно, і парламент – це віддзеркалення українського суспільства. А наш президент відчуває пульс суспільства, і він сам на сьогодні емоційно пережив стільки всього, з першого дня, і я собі не можу навіть уявити іншого сценарію. Ми не можемо здатися, ні в якому разі, ні в якому вигляді.

Ми не віримо росіянам, і не будемо їм вірити, хто би не очолював Кремль завтра. Тому єдина річ, яка може збалансувати цю зневіру (а це на покоління,

наші з вами правнуки будуть пам'ятати, хто такі росіяни і не будуть їм вірити) – це архітектура безпеки, гарантована серйозними партнерами: Велика Британія, США, країни Євросоюзу, Туреччина. Безпекова система архітектури, в яку ми з вами повіримо, на відміну від Будапештського меморандуму.

– Наостанок декілька питань в режимі бліцу. Це війна України проти Росії чи війна сучасної цивілізації проти середньовічного мороку?

– Друге. Це цивілізаційна війна.

– Війна вийде за межі України?

– Ні.

– "Хорошиє рускіє" є? Якщо є, то в самій Росії чи за її межами?

– Скажімо так: є росіяни, які зможуть змінити історію Росії. Треба дати їм шанс.

– Не питаємо коли – але чим закінчиться війна?

– Перемогою України.

– Росіяни будуть воювати з Україною після смерті чи усунення Путіна?

– Вони перестануть вести цю війну основною своєю масою, будуть деякі спроби, бажання реваншу, від якихось військових, але це поступово зійде нанівець.

– Російська Федерація буде існувати у нинішніх межах через п'ять років?

– Ні. Я думаю, буде парад суверенітетів, буде тріщати РФ на різні державні утворення.

– Останнє питання. Після війни Олексій Резніков – це політик, міністр, депутат, чи юрист зі своєю приватною практикою, часом на родину і особисті захоплення?

– Після війни Олексій Резніков – це вільна людина, не на публічній службі, з якимось новим проектом, можливо, це якийсь цікавий курс лекцій, в інтересах своєї країни, але з повним відчуттям свободи і вільності від публічної служби.

***

№ 658.

Групповая кровь и почва: почему ещё долго не будет повсеместной либеральной демократии

Фашизм - не ругательное слово, это концепция и практика, философия и метод. То же самое и коммунизм.

ДМИТРИЙ БЕРГЕР, ДЛЯ "ХВИЛІ" 16.07.2022 20:26:06

«Мы подошли к вопросу: а как быть с женщинами и детьми? Я решил найти четкое решение и здесь. Я не считал себя вправе истреблять мужчин, то есть убивать их или приказать убить, и при этом позволять расти будущим мстителям наших сыновей и внуков в виде их детей. Пришлось принять трудное решение, чтобы этот народ исчез с лица земли»

Их нужно всех убить сегодня, чтобы нашим детям не пришлось убивать их снова завтра.

Это был посыл речи, произнесённой в 1943 году в Познани рейхсфюрером СС Генрихом ***Гиммлером*** (Хайнриш Химмла). Понятно о каких мужчинах, женщинах и детях шла речь.

Мы же попробуем ответить на вопрос — почему?

Мы можем бесконечно уверять себя, что мы такие из себя замечательные свободолюбивые демократы и конституционалисты, но такие ли уж мы, если

честно? Если присмотреться? Если читать и слушать без предвзятости? Если проследить историю?

Несмотря не весь калейдоскоп идеологий, философий, групп и направлений,

— современную социально-политическую мысль определяют всего лишь два подхода:

1. ***Либеральный***, в изначальном понимании 19 века, с его экзальтированным индивидуализмом и неограниченными, даже безответственными личными свободами,

2. ***Корпоративный***, основанный на примате группы над индивидом, нации/этноса над личностью, государства/корпорации над человеком.

Поэтому, как ни странно, **никакой принципиальной разницы между коммунизмом и фашизмом нет.**

Более того,

1) люди могут даже не осознавать, что их взгляды и действия принципиально не отличаются от коммунистических и фашистских.

2) Они просто используют другую терминологию, не осознавая, что семантика сама по себе реальности не меняет.

Как все поганое на свете, это началось, конечно, со сволочи Гегеля, для которого государство было кульминацией нравственного действия, где свобода выбора привела к единству разумной воли, а все части общества питались здоровьем целого.

Уууууу, как знакомо звучит!

Но Гегеля можно понять. Всего лишь за сто лет до него любой монарх мог утверждать, - и не без основания, - что «Государство — это я!».

То есть, в контексте его времени, философ противопоставляет государство как выражение воли всей нации воле одного человека, пусть даже и чем-то там особым помазанного при коронации.

Опять-таки, это же время появления наций, которые так же противопоставляются абсолютным монархиям. Обобщенно, государство и нация выше человека, который, по идее, этими государством и нацией правит по воле Божьей. Они даже выше Бога и выше морали. Где-то неподалёку зарыдал Ницше.

Нужно понимать, что до этого никаких индивидуальных людей и в помине не было, а были сплошные сословия, каждое из которых выполняло свою нишу. Тебя так в метрику и записывали «крестьянин, или купец, или дворянин, православный» и всё, ты тянул свою лямку, пусть даже она была из самого дорогущего шелка.

Так что на тот момент идея общего государства и единой нации нивелировала сословные различия и делала всех гражданами с общими формальными правами и обязанностями. На бумаге в основном, но, тем не менее, делала.

Гегель породил Маркса, который заметил, что государство и нация особо всех равными в реальности как раз не делают, ибо имеется частная собственность, которую как раз очень любили индивидуалисты-либералы, потому как только через неё, родимую, можно выражать свою индивидуальность. А так как люди разные, то получится неравенство, как имущественное, так и социально-политическое. Ведь с большими средствами можно добиться большего во всём, включая политику и сами законы. Так что частную собственность стоило упразднить и заняться групповухой. В смысле, коллективом, коммуной, что бы это ни значило.

Дальше — больше.

Политика из кулуарного развлечения образованных элит плавно и быстро перетекала в массы, что заставляло менять весь подход к политическому процессу.

И неизбежно должен был появиться такой дядька, ***Густав Ле Бон***, который среди много чего прочего, намалякал

> 1) труд «Толпа: исследование массового сознания», которая считается одной из основополагающих работ по психологии толпы.
>
> 2) И которая, надо добавить, сильно повлияла на последовавших вскоре коммунистов и фашистов. Так что этот незаслуженно незнаемый товарищ заслуживает нашего внимания.

Ле Бон предположил, что

> — **новая сущность**, «психологическая толпа», возникающая из объединения сгуртовавшегося населения, не просто образует своего рода отдельное новое тело, но ещё и создает коллективное «бессознательное».

Когда группа людей собирается вместе и объединяется в толпу, возникает «магнетическое влияние, излучаемое толпой», которое трансмутирует

поведение каждого человека до тех пор, пока оно не становится управляемым «групповым разумом».

Эта модель рассматривает толпу как отдельную единицу в себе, которая лишает каждого отдельного члена его мнений, ценностей и убеждений....

> Человек в толпе - это песчинка среди других песчинок, которую ветер по желанию поднимает».

Понятно что,

> 1) **такое групповое сознание неотвратимо ведёт к групповому мышлению** (group think), когда
>
> 2) — **потребность группы в консенсусе отторгает суждение отдельных членов группы**.

Как в рассказе Довлатова заявлял редактор нью-йоркской газеты «Слова и дела» - Диссидентов мы тут не потерпим! (Спрашивается, почему же их должен был терпеть Андропов в Москве?..)

Групповое мышление **— по сути есть культ, замкнутый на себе и воспринимающий всё, что не входит сферу его представлений, как враждебное и ненужное.**

> Если ему дать возможность, оно вполне может это неприятие другого и реализовать с поражающей эффективностью в геноциде. *С чего я и начал эту статью.*

Вести какой-то осмысленный диалог с этой массой, у которой «свои особые червяки в головах», бесполезно.

> 1) Лучше всё свести к достаточно невнятным лозунгам и визуальной пропаганде, всяким там шествиям, флагам, униформам, ленточкам, барабанам и хоровому пению а капелла.
>
> 2) Сейчас это делают буквально все. Если даже умница Обама был вынужден выкрикивать нечто невразумительное «Да, мы можем!» и «Перемены, которые нам нужны!», то чего мы хотим от Трампа? Горбачев, придя к власти, начал призывать «Давайте жить лучше!» Это всё, конечно, ни о чём, но каждый волен вкладывать в такие общие слова свой смысл.

Так работает групповое мышление, оно ищет то, что предписывает группа.

А в начале 20 века французский революционный (понятно) синдикалист Жорж ***Сорель***

1) в книженции ***«Размышления о насилии»*** стал утверждать, что **насилие, особенно политическое, совсем не плохо, а очень даже хорошо**.

2) Мораль-шмораль, это для лохов, главное прагматизм, главное добиться цели. Тоже весьма повлиял на фашистов-коммунистов (смотри выше).

Добавилась сюда и *«пропаганда действием»*, то есть

— насильственные и, возможно, ненасильственные **действия**, ну, там терроризм и прочие ништяки, **чтобы разжечь в народе *«дух восстания»***, но поскольку это в основном шло от такого русского анархиста Бакунина, то и говорит о нём не стоит. Правда он не имперец, а даже наоборот, но кто сейчас будет копаться в деталях.

И вскоре понеслось! *История вам, я надеюсь, известна.*

В общем, как ни странно, коммунизм и фашизм, понимая их широко, - так что не пишите мне, что в Германии был нацизм, а не фашизм, не умничайте, - это два сапога пара, из единого корня и с примерно едиными методами и целями.

1) Они не принимают а) либерального индивидуализма и б) экономики свободного рынка.

2) Они просто не принимают концепции свободы, как таковой, потому что это всегда свобода отдельно взятого человека. Они могут использовать само слово, но вкладывать в него будут не человека, а класс или нацию.

3) Они основаны на групповом мышлении, и, как это дело не называй, принцип не меняется. Единственно, что коммунизм лепит группы по классам в интернациональном контексте, а фашизм видит людей как нации, желательно моноэтнические, живущие на исконных-посконных землях в полной автаркии, то есть самодостаточности. Идеал группового мышления (смотри выше).

Важно тут заметить, что

— всё это создавалось не какими-то уличными хулиганами в качестве алиби на случай ареста, а вполне из себя мыслителями и дипломированными специалистами.

Что их единило — это

— неприятие личности как таковой, как самодостаточной единицы.

Личность **для них всегда лишь часть группы, класса, этноса, религии, нации, и относится ней можно и нужно как** ***обобщенному представителю данной группы*****.**

Посему

— боль и страдания отдельного человека значения не играют, группа всегда превыше человека, в любом контексте, в любой ситуации. Раньше думай о Родине, а потом о себе!

Отсюда и идея ***унитарного, социального государства***.

— Национализация масс. Национализация образования, промышленности, религии, всего.

Это получилось и в Советском Союзе, и в нацистской Германии.

А на самой родине фашизма, в Италии, не заладилось.

Итальянцы, не особо охваченные всеобщим и обязательным, читай идеологическим, образованием, оставались больше привязанные к своему городу и региону, чем к нации, и как-то это дело похерили.

А у самого Иль Дуче не хватило то ли умения, то ли желания их заставить Родину любить как правильно. Но, и у красных, и у чёрных, и у коричневых, в конечном итоге не заладилось. Почему?

Потому что

вся эта **мобилизационная экономика и государственный капитализм работают только на коротком отрезке исторического времени**.

Они действительно могут взять то, что уже и так есть, и улучшить его.

Но вот

— постоянной инновации в обществе, где индивидуальность не поощряется, ждать сложно.

Групповое мышление **необходимо не для созидания нового, а для** ***отсеивания чужаков*****.**

1) Обычно все эти новаторы в науке, бизнесе, искусстве немного странные, они как-то неприятно выделяются, они непонятные, само собой, по определению, они имеют нахальство быть другими.

2) Иными словами, они подвергают группу угрозе распада. Никакая группа этого не потерпит.

К сожалению,

в сегодняшнем мире тон задают как раз последователи группового мышления.

Даже в такой изначально индивидуалистической стране, как США, где в последние десятилетия всё больше доминируют те же, по сути, два групповых мышления:

1) квази-марксистское, где упор переведён с классовой борьбы на расовую и экологию, и

2) квази-фашистское, где из девиза «Кровь и почва» убрали кровь, и поставили религиозную идеологию.

Проблема группового мышления не в том, что оно неправо по определению. Оно может быть четырежды верным!

Но,

оно устанавливает определённые лимиты, которые оно «ожидает от тебя на себя наложить».

Вроде так называемой «свободы воли», которое придумало средневековое христианство, когда от человека ожидалось совершенно добровольно принять единственно верное решение, а иначе его отправляли на костёр.

Так Критическая расовая теория не только объясняет историю через призму расовых отношений, что вполне научно, но ещё и ожидает от тебя принять на себя коллективную ответственность за неё.

Не личную, а коллективную, как часть группы. Или штат Охайо, волей и силой государства принуждает десятилетнюю жертву изнасилования довести беременность до родов, так как Верховный Суд отдал законодательство по абортам в юрисдикцию штатов, а штаты там очень разные.

Потому что

для группового мышления отдельной личности просто не существует, а уж тем более десятилетнего ребёнка (смотри выше). Ребёнок - часть группы и нему относится должно как к целой группе.

Это в Америке, где раньше последователи тоталитарных идеологий особо не приживались.

Что говорить об остальных, о Европе, Азии, Украине?

Что ещё добавить к тому, что я уже давно написал о корпоративизме, национализме, расчеловечивании, семантике и морали?

Нам свойственно использовать слова исключительно эмоционально, не особо придавая значение тому, что они на самом деле значат, что за ними стоит и какие последствия могут произойти из-за слов.

Фашизм - не ругательное слово, это концепция и практика, философия и метод.

То же самое и коммунизм.

Они имеют солидную доказательную базу о достоинствах примата группы над индивидом и о бесконечных неразрешимых проблемах индивидуалистического общества неравенства и вседозволенности.

Они уверяют нас, что

1) **история и жизнь — всего лишь отношения между группами, и кто не с нами, тот против нас.**

2) Люди могут ошибаться, группа — никогда!

3) Поэтому люди всегда будут предпочитать группу.

Конца истории не наступило, поскольку не исчезли группы с их групповым мышлением. Идеологии ушли или изменились, но кучкование-то осталось!

Мне повезло с переездом в Канаду, где на меня нет особого давления выбирать свою групповую принадлежность. Но большинству землян приходится жить там, где они и живут, скорее всего там, где групповая принадлежность в той или иной форме важнее личности. И с этим приходится считаться. Хотя лучше бы это изменить.

Знакомый прочёл вышенаписанное и подозрительно спросил : «А на что ты тут, собственно, намекаешь?»

Где ж я намекаю?

Я открыто говорю, что **мы плохо понимаем где, как и зачем живем**. Если б я только знал что с этим делать.

***

№ 659.

Часть 2 из 3

Права без обязанностей: почему в Украине ещё долго не будет правового общества

ДМИТРИЙ БЕРГЕР, ДЛЯ "ХВИЛІ"

2022-08-06

Маргарет Тетчер, представлять которую не требуется, однажды заметила, что Европу создала история, а США — философы.

Так оно и было.

> Плеяда деятелей американской революции, выросших на философии английских мыслителей 17 века и деятелей французского Просвещения, решили строить на месте бывших британских колоний в Северной Америке нечто новое, чего никогда раньше не было - общество, основанное на правах и свободах.

Это был уникальный в истории философский эксперимент, и таковым он остаётся до сих пор.

Американская Конституция и общий подход к государству и гражданину там проявляется в наиболее чистом виде. И заслуживает нашего внимания, особенно сейчас, когда Украина по-прежнему ищет себя и свой путь в будущее.

В прошлый раз мы говорили о корпоративизме как способе организации общества и его конкретной форме — фашизме, где всё в государстве, все в государстве и ничего нет вне государства, унитарного и социального.

Но есть и другой способ жить и преуспевать. Это, обобщенно говоря, либеральная демократия. Которая основана на противоположном корпоративизму принципе — разделение личности, общества и государства.

Американская Конституция говорит исключительно о правах гражданина и ничего о его обязанностях. Согласно ей только государство несет обязанности перед гражданами. Те же ему ничем не обязаны.

Как всегда, когда используешь русский или украинский язык, приходится залезать в этимологию и семантику.

Слова, которые мы традиционно используем, «государство» и «держава» изначально и до совсем недавнего времени буквально означали личное владение. Господарство в первом значении. В феодальных отношениях монарх или аристократ буквально владел селами, городами и странами, с людишками и скотом, это были их личные владения. Посему никаких граждан и наций там быть не могло по определению, а только подданные. В принципе тоже собственность господаря-государя. Как говаривал весёлый царь Иван Васильевич, все холопи мои, кого хочу, того караю, кого хочу — милую. Прав у тебя в такой системе не было и быть не могло, а только обязанности по отношению к вышестоящему начальство, которое и было этим самымм государством.

Но американские революционеры решили, что такое положение дел их больше не устраивало и устроили общество, основанное исключительно на личных правах и свободах. Понятно, что на тот исторический момент гражданами и вообще дееспособными человеками считались только белые

мужчины, владеющие собственностью, но в системе изначально было заложено достаточно гибкости, чтобы не костенеть на первой версии.

Девятая поправка к Конституции США особо подчеркивает, что существуют и другие права, помимо тех, которые прямо в ней упомянуты, и даже если они не названы, это не означает, что они могут быть ограничены. Что не запрещено — разрешено. «Перечисление в Конституции определенных прав не должно толковаться как отрицание или умаление других прав, сохраняемых за людьми».

Поэтому все история США — постоянное расширение прав групп, до того их не имевших — не имеющих собственности, небелых, женщин, сексуальных меньшинств и так далее. Не обязанностей, а прав.

Американская юриспруденция исходит именно из прав личности, а не интересов государства.

Как однажды мне образно сказал канадский адвокат, что канадская «Хартия прав», эквивалент американского «Билля о правах», является той самой тонкой дамбой, защищающей личность от моря неограниченного произвола со стороны всемогущего государства и его представителей.

Конституция защищает гражданина от посягательств самого государства, с его монополией на насилие и машиной репрессий. И никак не регулирует отношения людей между собой.

Это имеет смысл, если исходить из того, что человек и общество всегда жили и живут по принципам, которые не требуется оформлять законодательно. Скорее это моральные императивы — не убий, не лги, не кради, почитай родителей и т. п. Думаю, что ни в одной Конституции в мире не написано, что убивать и красть плохо и потому запрещено. Это ведь и козе понятно. А вот то, что государство обязано себя ограничивать ради соблюдения прав человека — это как раз постоянно необходимо декларировать. Иначе можно получить чудный фашистский режим тотальной заботы и контроля.

Погоди, погоди, вы скажете, как это у человека нет обязательств? А как же законы, налоги, мобилизация и правила дорожного движения, если все так расчудесно?

Тут, видите ли, и кроется принципиальное различие между корпоративизмом и либерализмом. В либеральной системе человек живет не в государстве, а в обществе. И отношения личности и общества строятся на принципах взаимопонимания и взаимовыгоды.

В принципе ты можешь жить в пустыне, в тайге, в горах, и быть совершенно независимым от общества, если тебе так хочется быть абсолютно свободным человеком. Но не зря же одиночное заключение сегодня считается слишком жестоким наказанием. Ибо человек — существо общественное и ему одному скучно.

А чтобы жить в обществе человеку приходится считаться с его устоями и порядками, какими бы они ни были. Или прилагать усилия, чтобы их изменить.

Что создаёт потенциальный конфликт между обществом в целом и индивидом в частности. Для разрешения этого конфликта, для поддержания разумного баланса между общественными интересами и правами личности и существует государство в роли арбитра.

По большому счёту вся американская юриспруденция сводится к дискуссии о том, что является личностным правом, а что является общественным благом, и что в каждом конкретном случае имеет большее значение.

Основных прав, на самом, деле очень мало, и десяти не наберётся, а все юридические, социальные и политические рассуждения строятся на них. Так, например, недавнее решения Верховного Суда США об отмене прецедента Роу против Уэйда имеет более значимые последствия, что просто передача решений о легальности абортов на уровень отдельных штатов. Дело в том, что каждое решение Верховного Суда не является личным мнением судей о бытие вообще, а основывается на интерпретации того, что подпадает под определение одного из основных прав. В данном случае право на аборт было основана на концепции right to privacy – очень широко трактуемое право на неприкосновенность частной жизни. То есть, твоя личная жизнь, в разумных, понятно, рамках, никого не колышет. Как сказал папа нынешнего канадского премьера Трюдо ещё в 1970-х, государству нет дела до того, что происходит в спальнях нации.

А тут Верховный Суд говорит, что нет тут права на неприкосновенность частной жизни, и пусть с этим разбирается правительство каждого отдельно взятого штата. Но на основе этой же идеи права на неприкосновенность частной жизни были легализованы не только однополые браки, но и межрасовые. И вот вопрос, что здесь важнее, личные права или общественное благо, как оно понимается там и сейчас.

С одной стороны, такое ретроградное толкование прав вроде показывает недоделанность независимых судов. С другой, только в системе, где речь идёт исключительно о правах, такие независимые суды и возможны.

Мы знаем, что, скажем, в футболе арбитр может ошибаться или даже подсуживать, но в принципе это единственный способ иметь нейтрального по возможности посредника. Чем и является либеральное государство.

Хороший исторический пример. В древних Афинах была прямая и обязательная демократия, там каждый гражданин хотя бы раз в жизнь должен был занимать какую-то государственную должность. И граждане по отношению друг другу были равны. Но общественный порядок всё равно нарушался и его нужно было поддерживать. Времена был простые, и нарушителей обычно лупили палкой по балде на месте. Но не может же один равный в правах гражданин дубасить другого равного в правах гражданина. И тогда хитрые афиняне придумал такой финт — они стали нанимать варваров-скифов в качестве полицейских, таким образом передавая монополию на насилие третьей, независимой стороне. Что никому не было обидно. Полицейский варвар-скиф и есть государство.

Повторюсь. Если основной конфликт корпоративного общества — кто, кому, чего и сколько обязан, то основной конфликт свободного общества — определить где кончаются права личности и начинаются общественные интересы. И обязанность государства состоит в том, чтобы не дать одному подавить другое. Как ни странно.

И снова о специфике русского и украинского языков — проблема в понимании концепций упирается в семантику. То, что в английском называется citizenship (citizen) и civic (civilian), то есть гражданство (гражданин) и цивильный (то есть не представитель государства или армии), у нас, как правило, определяется одним термином гражданский. Отсюда путаница в ответственности.

Как гражданин я не имею обязанностей перед государством. Как член общества — несу ответственность перед ним в той же мере, в какой и оно несёт ответственность передо мной. Для того, чтобы быть членом общества, формальное гражданство вообще не требуется, оно чисто для отношений с государством, для права выбирать и быть избранным в государственные органы законодательства и управления. А так, если ты живешь без конфликтов с соседями, вносишь свою лепту в общественный фонд через налоги, и устраиваешь новогодние пьянки с соседями, то формальное гражданство тут не причём. До террористических атак 11 сентября, 2001, многие мои знакомые в Канаде, прибывшие тут из разных стран, даже не беспокоились о приобретении канадского гражданства, оно им в быту было совершенно ни к чему. Это потом американская таможня озверела и все дружно поскакали за канадским гражданством, к которому на границе не придирались.

То, что права могут быть у всех, даже предателей и дураков, настраивает многих против либерального подхода. Ну, как это, позволять кому-угодно говорить что-угодно?

Нет! Любое право тут же ограничивается правом других. Классический пример — кричать «Пожар!» в переполненном театре, когда никакого пожара нет. Это никакая не свобода слова.

Свобода слова — это возможность выражать своё мнение без опасения, что государство тебе закроет рот. Свободы и права всегда, напомню, только по отношению к государству. Но если ты обвиняешь конкретного человека в конкретном преступлении, то это не мнение, а обвинение, которые либо нужно доказывать, либо иметь неприятные последствия.

Мы все жалуемся на цензуру Фейсбука, но это частная компания, на которую ограничения, предназначенные для государства, не распространяются. Фейсбук не беспристрастный арбитр, а частный бизнес, у него другие полномочия и задачи. Так же, как и в личной жизни мы не обязаны слушать тех, кто нам не нравится.

И вражеская пропаганда не защищена свободой слова. И попытка свержения правительства не подпадает под свободу собраний.

С другой стороны, многие вещи, которые считаются правами, таковыми часто не являются. Ограничение скорости на шоссе никак не влияет на твои основные права. Это неудобство. Поскольку мы делегировали определённые функции государству и его представителям, то от нас ожидается минимальный уровень кооперации. Но не более того. Не зря же при аресте обязаны предупредить, что у арестованного есть право молчать и не отвечать на вопросы. Опять, заметим, право.

Я вроде повторяю одно и тоже, но мне кажется это необходимым, поскольку ни один украинец, которого или о котором я знаю, не понимает полностью саму концепцию прав и свобод. Им всем кажется, что любые права всегда даются и, следовательно, могут отниматься. Но как заметил американский комик-мудрец Джордж Карлин, если права могут отбираться, то это совсем никакие не права.

Посему американская «Декларация независимости», видимо, и гласит: «Мы считаем **самоочевидными** те истины, что все люди созданы равными, что **их** Творец наделил их определенными **неотъемлемыми** правами, среди которых есть Жизнь, Свобода и стремление к Счастью.» То есть права у человека имеются изначально и по определению, и ограничивать их, а уж тем более

лишать может только тот, кто их дал — творец данного человека. И никто больше. А уж тем более государство и правительство.

Стоит отметить, что в канадском варианте «стремление к счастью» заменяется на «надлежащее управление». Потому у нас немного разные общества с Америкой.

Также важно заметить, что одни и те же понятия и действия могут исходить и абсолютно разных основных концепций. В корпоративном государстве, где все есть государство, любое преступление является преступлением против государства. По факту преступление совершается против конкретной личности, но раз все мы часть государства, значит и преступление против него тоже. А в правовой концепции преступление всего против прав — права на жизнь, права на собственность, права на личную неприкосновенность. Хотя и там, и тут речь идёт об убийстве, краже, насилии, но взгляд на них разный. И разный подход.

Мои примеры вертятся вокруг судов не случайно. В системе, основанной на правах постоянно приходится разбираться, что такое эти права в каждом конкретном случае и как они применимы в каждом конкретном слушании дела. Потому американских судебные процессы бывают долгими, аргументы невероятно сложными, и куча формальностей, которые необходимо соблюдать, иначе, не дай Бог, нарушишь чьи-то права и проиграешь по технически причинам. Но такая цена наличия прав и свобод.

Которая приходит с осознанием того, что права и свободы требуют соответственно устроенного общества, с неизбежными конфликтами и элементами хаоса, сложными взаимоотношениями и постоянной конкуренцией, где привычный нам удобный дуализм восприятия вещей не работает. Свобода — это сложно, дорого и часто непонятно или даже неприятно. Потому что права, чтобы оставаться таковыми, обязаны быть достаточно универсальны, для всех, даже плохих и глупых. Правда, не для тех, кто сознательно подрывает общество посредством насилия или пособничеством врагам. Ибо таких случаях человек по собственной воле отказывается играть по общим правилам, так что он, таким образом, сам и забивает на свои права. Не хочет — не надо.

И, конечно, всё заканчивается мовосрачем. И мы тоже не пропустим такой возможности. Обязан ли человек говорить на языке государства. Нет. Это язык государства — вот пусть оно на нём и говорит. Но в интересах общественного блага его следует учить и популяризировать, поскольку знание языка судов и государственных учреждений весьма полезно в практическом плане. Хотя, если в суде человеку откажут в возможности слушать и говорить на языке,

который он знает, то будет ли такой процесс правовым вообще? То-то и оно. Или глухие и немые, им как быть?

Конечно, можно до бесконечности заниматься казуистикой и придумывать, как обойти подобные конфликты с универсальностью прав, но тогда это уже и не права.

А так, хитрые правила под каждый случай.

И как мне кажется, в этом и кроется проблема с созданием правового общества в Украине. Которое, к сожалению, там появится ещё не скоро.

А может я и ошибаюсь.

***

№ 660.

Часть 3 из 3

Общество и его организация

Подмена общества нацией и несёт такую опасность, когда во имя героического народа (умозрительной абстракции) забивают на нужды и интересы населения (реального, с минимальной зарплатой и геморроем)

ДМИТРИЙ БЕРГЕР, ДЛЯ "ХВИЛІ" 08.09.2022 18:38:57

В предыдущих статьях мы говорили о двух столпах современного человеческого устройства:

1) государстве с его монополией на насилие и принуждение

2) и личности, с её неотъемлемыми правами и свободами. Обе эти основы искусственные, чисто человеческие изобретения. Государство требует над собой жесткого контроля и ограничений его полномочий, чтобы из инструмента управления и организации оно не превратилось во всё и всех поглощающий тоталитарный режим, своего рода живой организм, именуемый в простонародье Левиафаном. Права и свободы личности тоже не натуральны. Посему их приходится закреплять в конституциях и регулировать законами, хотя бы потому, что не в каждой конкретной ситуации понятно, где кончаются права и начинаются обязанности.

Но к счастью, у нас есть и третий столп, совершенно естественный и вполне способный обходится как без государства с его налогами и законами, так и без и личности с её вечными выкрутасами.

Это общество.

Общество — натуральное состояние человеческого бытия, результат нашей эволюции как биологического вида, необходимый для выживания рода. Грубо говоря — людям необходимо жить с другими людьми. Жить, а тем более выживать, в условиях враждебной окружающей среды, для одиночки было смерти подобно. Не случайно же изгнание из семьи, племени, города или религиозной общины считалось самым страшным наказанием. Не зря же в наше время одиночное заключение может считаться слишком жестокой формой наказание.

Нет, понятно, что имеется и всегда были чудики, которые вполне добровольно решали покинуть общество, чтобы жить отшельником у чёрта на куличках. Но заметим, чтобы покинуть общество, в нём сначала необходимо оказаться. То есть даже в таких случаях без общества никак.

Под обществом в контексте данного текста мы понимаем любую группу людей, объединённую по какому угодно принципу. Самая первая такая группа — семья. Она всегда была и остаётся принципиальной и базовой единицей

человеческих взаимоотношений. Как бы глубоко не распадалось общество, семья всегда будет здесь при любых обстоятельствах.

Но после того, как маленькие семейные общины охотников-собирателей развили вкус к алкоголю из переброженных диких зерен и перешли к производящему хозяйству, семья уже не могла справляться с задачами, вставшими перед резко увеличившимся населением, живущим кучно и работающим или торгующим вместе. Для этого потребовался инструмент государства, в свою очередь позволивший сформироваться гораздо более сложному обществу, в котором появилась специализация.

Причем специализация не только в, скажем так, профессиональной деятельности, но и конфессиональной с культурной. Это хорошо отражено в средневековой терминологии, где слово «крестьянин» одновременно означало и православного христианина, и занимающегося сельским хозяйством, а «еврей» - человека иудейского вероисповедания, занимающегося торговлей, ремеслом или управлением поместья.

А поскольку общество, особенно после индустриализации и капитализма вкупе с демократией и технологией, за несколько тысячелетий весьма усложнилось, то стало довольно трудно понять кто есть кто и чем, собственно, занимается. Что такое специалист по маркетингу? Или политолог? Кто такие леваки? Почему кто-то считает себя консерватором?

Помимо прочего появился новый вид специализация — национальное или/и этническое самоопределение. Явление исторически недавнее, последствие Французской революции, когда сообразили, что дешевле и проще вместо профессиональных наёмных армий завести одну массовую призывную. Но как заставить человека из села, который кроме рынка в ближнем городе раз в год, ничего в жизни не видел и не знает, добровольно умирать на поле боя? Убедить его, что он не какой-то там Жан-Пьер из захолустного Прованса, а представитель великой нации.

Слова, приписываемые Бисмарку, на самом деле из в газетной статьи 1866 года, о австро-прусской войне: «Когда пруссаки побили австрийцев, то это была победа прусского учителя над австрийским школьным учителем». То есть германская школьная система идеологической индоктринации и проталкивание универсального языка общения, позволила создать армию с сильной мотивацией и взаимопониманием её солдат, в то время, как Австро-Венгрия оставалась разношерстной, хотя и милой, империей, где все народы на дух не переносили другие народы. Применяя принцип «каков стол — таков стул», мы получаем «какое общество — такая и армия».

Нация — это взгляд на общество как единую семью, но на добровольных началах. Родителей не выбирают, а нацию вполне. Вот люди решают, что они такая вот нация, с такими общими атрибутами и песнями, и всё, значит, так оно и есть.

Необходимо подчеркнуть, что речь здесь идёт не о правовом определении нации, как совокупности всех граждан, как в графе «национальность» в международном паспорте, которая всего лишь означает гражданство, а о самоидентификации.

И мы наблюдаем, как в последние годы, а уже тем более после нападения России, это самоидентификация как украинца охватывает всё больше людей.

> Это с одной стороны чудесно, а с другой — может быть опасным.

Кстати, привычное представление о возникновении сильных наций основано на примерах таких монстров ,как Германия и Франция.

Сильное центральное правительство «железом и кровью» выстраивает могучую нацию. Отсюда вечное фапанье националистов на «сильну державу». Но не факт.

В украинском контексте нация возникает не в результате сознательных действий центрального правительства, а, скорее, вопреки ему, как инстинкт выживания.

> Неудивительно, что в стране такое невероятное количество добровольцев, исполняющих функции, обычно отведенные правительству. А что поделать, правда?

Проблема тут в том, что нация и общество — разные вещи.

> Общество шире, глубже и протяженнее нации, которая, как ни крути, просто условное обозначение консенсуса среди определённой группы людей.

Как в своё время заметил Жванецкий, что был такой советский народ, героический, всё время побеждавший, перевыполнивший, в едином порыве, а ему в противоположность было население, которому всегда чего-то не хватало, что-то вечно у него протекало и болело-нудило.

Подмена общества нацией и несёт такую опасность, когда во имя героического народа (умозрительной абстракции) забивают на нужды и интересы населения (реального, с минимальной зарплатой и геморроем).

Она позволяет сознательно упрощать взгляд на вещи и жизнь и разделяет общество на правильных, которые соответствую их представлениям о нации, и неправильных, которым вечно всё не так. Что, в свою очередь, закладывает конфликт в само основание общества. И если система не в состоянии поддерживать баланс, то общество вполне может уйти в сторону авторитарного/тоталитарного государства, или просто свалиться в полный коллапс.

Ещё один момент.

Война, противостояние с внешним врагом действительно консолидирует общество.

Но исключительно в контексте *конфронтации*.

Что в случае, когда она становится достаточно продолжительной, ведёт к появлению конфронтационных установок в общественном сознании за счёт созидательных инициатив.

Я когда-то писал о Палестине и Южной Африке, где поколения по тем или иным причинам оказались выключенными из созидательного процесса, и, как следствие, придя к власти не имело навыков организации общественной и экономической жизни.

Этот экскурс в нацию может показаться излишним и козе понятным, но поскольку я пишу для украинской аудитории, то стопроцентно уверен, что довольно большая часть читателей что-то такой про нацию, которая превыше всего, обязательно выкрикнет. Так что я пытаюсь покрыть все возможные расклады.

Перефразируя высказывание Муссолини о государстве — **всё есть общество, никого и ничего не существует вне общества. Причём хотите вы этого или нет**.

Расплодившиеся за последние десятилетия либертарианско-индивидуалистические типы любят утверждать, что всё, чего они добились в жизни, - а все либертарианские типы чего-то добились, действительно, - они добились исключительно сами, самостоятельно, своими руками, ногами или головой, без всякой сторонней помощи. Это подразумевает, что всё что их окружало, вся инфраструктура - школы, дороги, больницы, магазины и интернет, совокупно с людьми, которые их оплатили, спроектировали, создали и поддерживают, либо были всегда в неизменном виде, либо появились из ниоткуда одномоментно, аки сама Вселенная в Большом Взрыве.

На самом деле, это смахивает на подход, используемый западными корпорациями — во хорошие времена приватизировать прибыль, а в плохие — социализировать убытки.

По иронии судьбы, Аун Ранд, святая пророчица либертарианского индивидуализма, закончила свой путь земной, живя на проклятом социальном пособии от неэффективного государства. Ты, конечно, всего добился сам, но кто-то как-то немного тебе в этом пособил. Ты просто это не заметил или проигнорировал.

И с моей колокольни мне видиться, что основную ошибку мы совершаем, когда думаем в терминах государства и/или личности, то есть абсолютных абстракций, в ущерб реальномуу обществу. Вообще стоило бы убрать из оборота слово и понятие «государство», как неопределённое и размытое, и использовать «правительство», у которого есть лица и сроки полномочий.

То есть, мы выбираем что и кого под что и кого подгонять.

> Общество под государство, личность под общество, или наоборот? Исторически были перепробованы всевозможные варианты, но, как заметил Черчилль, ничего лучше демократии, при всех её огромных недостатках, пока не получается.

Потому что общества бывают разные.

> Современные общества, в отличие от старинных семьи или села, так сложны и переплетены, что просто обобщить опыт одного общества и прямо перенести его на другое не получится. Полезнее было бы учитывать опыт других, но исходить из своего контекста на месте. А лучше всего изучать негативный опыт других, чтобы его не повторять самим.

Общество может быть иерархическим или эгалитарным, открытым или закрытым, справедливым или меритократическим, а скорее всего является причудливым сочетанием всех этих элементов.

> Учитывая, что общество в целом состоит из разнообразных обществ и общин поменьше, каждое со своими устоями и червяками.

Даже *демократия* и общественный договор не являются гарантией универсальных свобод и прав, если общество решает, что одна его часть вправе подавлять другую.

Примером

того служит решение южных американских штатов после поражения Конфедерации в гражданской войне, позволившее бывшим рабам обрести гражданство и избирательные права, ввести образовательный ценз, точнее тест на грамотность.

Объяснение такого подхода странно напоминает нынешние предложения ввести тот или иной ценз и в Украине. Избиратель обязан был грамотным, чтобы читать газеты и политические программы, чтобы сознательно сформировать свою политическую позицию.

Но проблема в бывших рабовладельческих штатах была в том, что рабам, часто под угрозой смерти, раньше прямо запрещалось учиться грамоте. Так что теперь, после их освобождения, это как бы ставилось им же и в вину. О, вы не умеете читать? Надо же! Это вы зря! Мы бы и рады дать вам избирательное право, но вы же не сподобились даже грамоте выучиться. Ну как вас допустить до такой важной гражданской функции, как избрание представителей власти. Идите, мы тут за вас всё порешаем.

И всё это было вполне легально и демократичненько.

Ибо какие вы ни установили институции и конституции, детали их практической имплементации будет решать общество.

Поэтому достаточно много людей в течении всей истории мечтали о просвещенной монархии или даже диктатуре.

На предположении, что если наверху вертикали власти окажется образованный, моральный, заботливый и мудрый человек, то он волевыми решениями сможет перескочить зачастую отсталое общественной мнение и изменить общество лучшему, вопреки желаниям самого отсталого общества.

Но на практике даже при таких прогрессивных правителях, как Веспасиан или Наполеон, безобразий, войн и угнетений было полно. Чаще всего же у власти оказываются Путины или Си, а то и просто Трампы.

Современное общество — сложный и не всегда хорошо понимаемый организм.

1) Его можно упростить, введя определённые ограничения на определённый части общества.

2) Ему можно дать развиваться самому по себе, если иметь минимально необходимое количество тех же ограничений, куда без них.

3) Самое главное — не врать себе, не превращаться в «Колхоз животных» Оруэлла, где все звери равны, но некоторые более равны, чем другие.

Демократия, государство и личностные права и свободы всего лишь инструменты организации общества.

Сами по себе, вне общества они не имеют смысла.

А общество, в том или ином виде, будет всегда. А вид его зависит от нас.

***

№ 661.

Гарантії від Єрмака та Расмуссена: яку схему безпеки України просуватиме Банкова

2022-09-13

СЕРГІЙ СИДОРЕНКО

редактор "Європейської правди"

у підготовці інтерв'ю до друку брали участь Марія Ємець та Дар'я Мещерякова

Офіс президента України представив своє бачення безпекових гарантій для України, які були напрацьовані групою міжнародних радників на чолі з колишнім генсеком НАТО Андерсом фог Расмуссеном.

Опублікована концепція – значно краща за ідеї, що лунали від Банкової з цього приводу досі.

До неї не потрапили пропозиції, що є найбільш неприйнятними для західних партнерів.

З числа потенційних гарантів України нарешті видалили ***Китай*** і, звісно ж, також ***Росію***.

Вже не йдеться про загальний всеохопний договір, що об'єднував би усіх держав-учасниць;

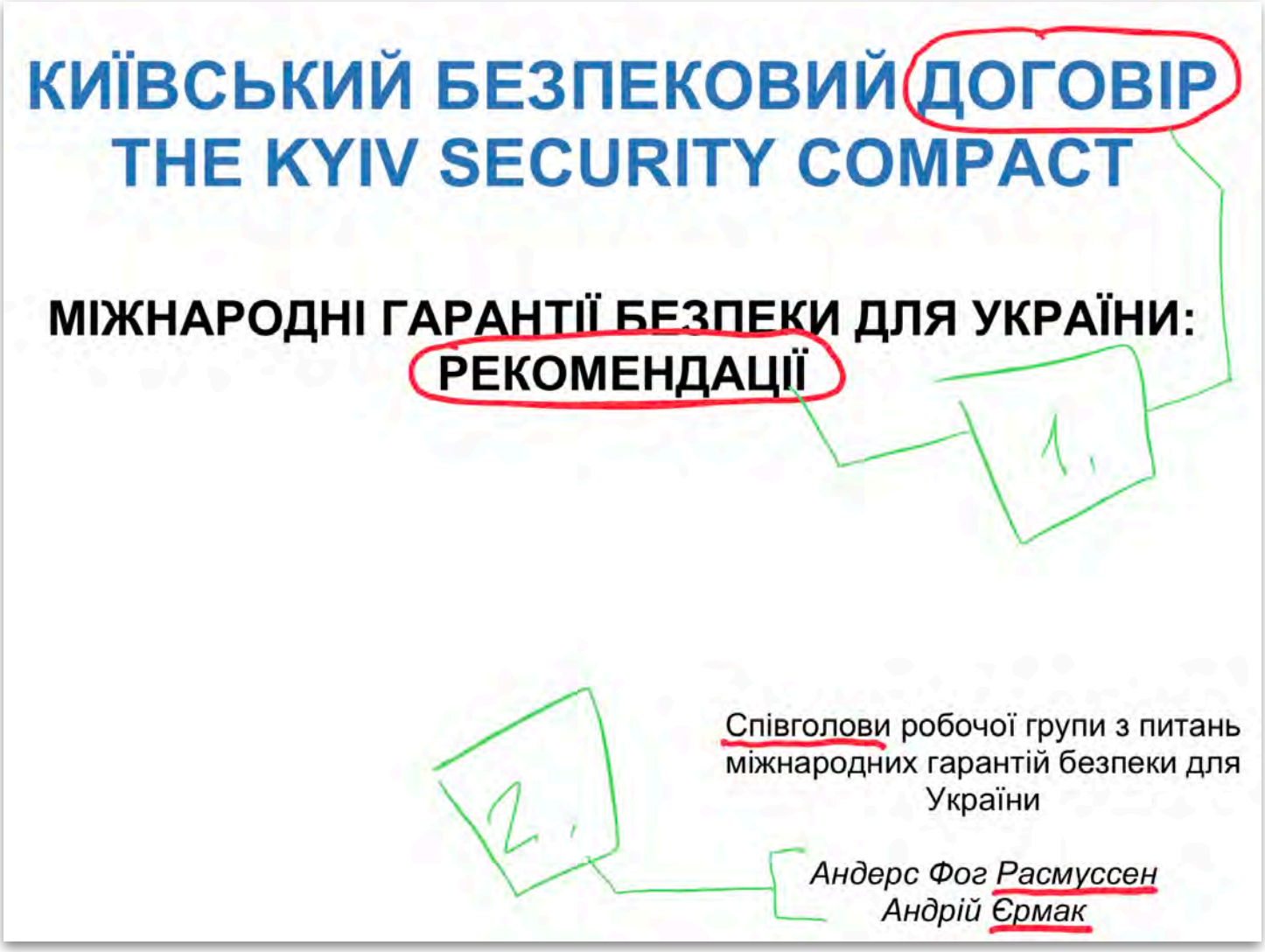
— натомість запропонована ***багаторівнева*** система.

Втім, окремі її елементи напевно викличуть запитання у деяких столицях і навіть є такими, що юридично не можуть "злетіти" - тож у разі, яку дійде до підписання договору – їх доведеться змінювати .

Важливо, що Україна облишила нереалістичні сподівання отримати гарантії "сильніші, за ті, що надає НАТО", натомість твердо повернулася до прагнення стати членом Альянсу – і запропонований текст цьому не суперечить. Йдеться, по суті, про тимчасові безпекові гарантії до набуття Україною членства у Альянсі, але з елементами, які мають залишитися навіть після вступу.

Проєкт договору, що отримав дивну назву Kyiv Security Compact, ще не фіналізований - його представили у вигляді концепції, однак схоже, що Київ серйозно налаштований довести його до результату.

Глава ОПУ Андрій *Єрмак*, що разом з *Расмуссеном* є співголовою групи з розробки документа, каже про наміри підписати угоду вже до кінця року, а

— завдання з "окучування гарантів" Банкова поставила перед очільником МЗС та спікером парламенту.

1. Про що йдеться

Ідея про те, що Україна разом із завершенням війни має отримати гарантії безпеки від Заходу, щоби виключити повторний напад, з'явилася у офіційного Києва ще у березні.

Цю ідею включали у всі переговорні пакети з РФ у той період, коли переговори з Москвою ще велися. Утім, тоді вони викликали переважно ***критику експертів***, та й у владі в їхню дієвість вірили не всі, розповідали джерела "ЄвроПравди".

У квітні, після звільнення півночі Київщини та Чернігівщини та появи доказів дій РФ з ознаками геноциду, підтримка переговорів з РФ почала поступово згасати. Однак ідея про безпекові гарантії із цим не зникла, а трансформувалася, у тому числі під впливом критики як експертів, так і західних партнерів (ЄП доводилося чути критичні зауваження від ключових гравців, включно із США!).

1 липня запрацювала *спеціальна група з питань міжнародних безпекових гарантій для України* зі співголовуванням ***Єрмака*** та ***Расмуссена***, якій доручили підготувати концепцію дієвих, але реалістичних гарантій.

А 13 вересня (***через 2,5 місяців***) її робота добігла завершення – ОПУ оприлюднив підсумковий документ.

Одна з головних відмінностей від ідей, що звучали навесні – те, що **Китаю (а тим більше Росії) не буде у переліку держав-гарантів**. До переліку держав-гарантів увійшли майже виключно держави-члени НАТО.

> Виняток – ***Австралія***, який також запропонували приєднатися до союзу гарантів.

Повний перелік, як його наводять у документі:

> США, Велика Британія, Канада, Польща, Італія, Німеччина, Франція, Австралія, Туреччина, а також країни Північної Європи та Балтії, Центральної та Східної Європи.

Цікаво, що

> Андрій Єрмак у відповідь на запитання ЄП припустив, що Китай долучиться до документа згодом, але Андерс фог Расмуссен виключив таку можливість, так само як її досі виключали експерти (детальніші коментарі обох посадовців читайте у бліц-інтерв'ю в кінці публікації).

Невизначеність ОПУ з цього питання засмучує:

> схоже, там не з'явилося розуміння того, що **неможливо створити безпековий союз, у якій увійшли би одночасно США та Китай**!
>
> Добре, що розробкою концепції керували саме іноземні експерти на чолі з колишнім генсеком НАТО, авторитет якого у безпекових питаннях є незаперечним.

Друга відмінність представленого від планів, що лунали навесні – **брак конкретних зобов'язань**, які раніше в ОПУ називали обов'язковим елементом (на кшталт "кількість літаків, що поставить країна Х").

> Представлений договір буде радше рамковим, і уточнюватиметься домовленостями з кожною конкретною країною. І не варто шкодувати, що це дає менше впевненості: в іншому разі шанси на узгодження договору з партнерами прямували би до нуля – зокрема, через те, що різні гаранти можуть надати дуже різну підтримку.

Третя відмінність від тієї схеми, що звучала від Києва під час переговорів з Росією та кілька місяців після них – це те, що **безпековий договір не суперечить курсу України на вступ до НАТО**. Навпаки, можна говорити про певну синергію між цими процесами.

І остання, четверта ключова відмінність – те, що **йдеться про "дерево міжнародних угод", а не про одну всеосяжну**, як це пропонували, зокрема, на переговорах у Стамбулі. Це також підвищує шанси на те, що домовленість не лишиться просто у планах.

На двох останніх пунктах варто зупинитися окремо.

2. Як меморандум, але "компакт"

ПОДЯКА

Цей документ був підготовлений на основі особистого внеску та дискусій провідних експертів з різних країн демократичного світу. Серед них колишні прем'єр-міністри, міністри, високопосадовці та академіки. Співголови робочої групи з питань міжнародних гарантій безпеки для України дякують всім учасникам за їх внесок.

ПРЕАМБУЛА

Через вісім років після незаконної анексії Криму, вторгнення на Донбас і розпалювання конфлікту на українському сході Росія вдруге напала на Україну. Російські війська знищували цілі міста, вчиняли воєнні злочини та прагнули захопити суверенну територію України. Вони намагалися підкорити її населення та замінити демократично обрану владу. Війна в Україні має далекосяжні наслідки як на регіональному, так і світовому рівні, оскільки стабільність в євроатлантичному регіоні тісно пов'язана з безпекою України.

Будапештський меморандум про гарантії безпеки виявився нікчемним. Він не передбачав ніяких жорстких юридично та політично обов'язкових заходів, що могло б стримати російську агресію. Якщо Україна не отримає унікальні та ефективні гарантії безпеки – які повинні бути закладені в мирний процес з врегулювання конфлікту – немає підстав вважати, що це не повториться.

Україна знаходиться на шляху до членства в ЄС і як майбутній член ЄС зможе користуватися положеннями про взаємну оборону ЄС. Прагнення України приєднатися до НАТО та скористатися перевагами оборонної співпраці в межах Альянсу закріплено в її Конституції. Це прагнення є суверенним рішенням України. Членство в НАТО і в ЄС значно зміцнить безпеку України в довгостроковій перспективі. Проте Україна потребує гарантій безпеки вже зараз.

Ця глава – для тих, хто цікавиться юридичною стороною (тобто "як воно працюватиме"). Якщо це вас не цікавить – скрольте до наступної глави, про НАТО.

Перше, що дивує при прочитанні документа – це його *назва*.

В оригінальній англійській версії документа вона звучить як ***Kyiv Security Compact***.

> Перекласти цей ***дивний термін*** українською в ОПУ навіть не взялися – тому навели оригінальну назву та дуже приблизний український відповідних ***"Київський безпековий договір"***.

Однак між цими термінами є *величезна відмінність*.

У міжнародному праві ***"компактами"*** зазвичай називають великі багатосторонні рамкові домовленості, що **не є юридично зобов'язуючими**, **не проходять процедуру ратифікації** тощо.

Тобто

> – такі собі політичні декларації, що встановлюють індикатори високої мети, до якої мають прямувати всі країни, яким цікава ця "угода".

Наприклад,

> кліматичний *UN Global Compact*, чи *Global Compact for Migration*.

Дуже контрастує з тим, що чекаєш від *угоди про безпеку України*, чи не так?

Але річ у тім, що група Расмуссена справді знайшла шлях, як зробити договір з такою назвою реально дієвим.

Про це трохи далі.

У вівторок на брифінгу в ОПУ ексгенсек НАТО уникав відповіді про те, чи буде "компакт" ратифікуватися, а згодом у розмові з ЄП додав, що юридична форма ще має бути погоджена.

Однак він все ж визнав, що насправді **йдеться про ще один меморандум, тобто декларативний документ**.

> "Від назви "Меморандум" ми відійшли, щоби уникнути негативного шлейфу Будапештського меморандуму (далі – БМ)", - пояснив Расмуссен ЄП.

Звісно ж, назва – це не єдина відмінність від БМ.

Автори нової концепції врахували ключові проблеми БМ, які нівелювали його і без того слабкі механізми після нападу Росії.

Зокрема,

> всі рішення пропонують ухвалювати в обхід Ради безпеки ООН (у якій Росія має блокуючий голос).
>
> Пропонується записати чіткі строки ухвалення рішень (наприклад – не більше 24 годин у разі повідомлення України про напад на неї).
>
> "Але головна відмінність – те, що у компакті держави-гаранти беруть на себе зобов'язання постачати в Україну те, що їй необхідно для захисту, зокрема зброю", - розповів Расмуссен.

Але як це працюватиме, якщо документ вирішать робити не юридично зобов'язуючим, якщо його не ратифікують парламенти тощо?

Цей імовірний ***недолік "компакта"***, як йдеться у оприлюднених ОПУ юридичних поясненнях, буде компенсуватися за рахунок інших документів – двосторонніх або багатосторонніх.

Система безпекових гарантій, виходячи з документів робочої групи, буде побудована як "ялинка".

Київський безпековий компакт стане її "стовбуром", на який мають бути "нанизані" двосторонні угоди з державами-гарантами – США, Британією тощо.

Саме ці додаткові угоди матимуть ключову вагу для гарантування безпеки України.

> "Гарантії мають бути обов'язковими для виконання на основі двосторонніх угод, але всі ці угоди має об'єднувати спільний документ про стратегічне партнерство під назвою *Київський безпековий компакт*", - йдеться у письмових рекомендаціях групи.
>
> "Також будуть секторальні угоди. Наприклад, може бути окрема угода щодо безпеки у Чорному морі. Ми передбачаємо окрему угоду щодо захисту неба, що забезпечить постачання систем ППО", - додав Єрмак.

Ця ідея має сенс, адже вона знімає ключову проблему – різну готовність різних держав партнерів до надання допомоги у разі нового нападу на Україну.

3. НАТО з доповненнями

"Європейську правду" особливо цікавило, **чи не підважує нова ініціатива наш рух до НАТО**. Аналіз представленого документа не дає приводу для занепокоєнь з цього приводу, Расмуссен та Єрмак також в один голос стверджують, що цієї проблеми немає.

> "Це точно не альтернатива курсу України на членство в НАТО, 100%. Це – документ на той час, поки Україна не є членом НАТО", - пояснив Єрмак на брифінгу.

Утім, Расмуссен наголосив, що навіть після вступу до НАТО Київський безпековий компакт та створена ним "ялинка" договорів продовжать працювати.

Річ у тім, що цей договір передбачає для України можливості та механізми, які виходять за межі стандартних військових гарантій і тому – відсутні серед механізмів НАТО.

Наприклад,

> передбачається, що гаранти візьмуть на себе зобов'язання накласти санкції на РФ у разі нової агресії.

Інша відмінність – ідея про те, щоби держави-гаранти після перемоги у нинішній війні допомогли Україні побудувати підприємства ВПК, щоби Україна могла сама виробляти озброєння для власної армії.

Або ж про фінансову та матеріальну підтримку для переоснащення ЗСУ (якщо нас запросять до членства НАТО невдовзі після перемоги, цей процес ще напевно не завершиться!). "Тому членство в НАТО і робота "компакта" будуть паралельно", - запевнив Расмуссен.

Але є ще один зв'язок безпекової угоди із рухом до членства.

> Це те, що Альянс вже має досвід запрошення держав, що мали подібні підписані угоди. Це – Фінляндія та Швеція.

Нагадаємо,

> у травні, щойно ці країни вирішили відмовитися від "нейтральності" і подати заявку на вступ до Альянсу – на політичну арену вийшов прем'єр Британії Борис ***Джонсон***, який поїхав до Гельсінкі та Стокгольма і *підписав із цими країнами договори про безпекові гарантії* на час до вступу в НАТО.

Цей сміливий і нестандартний крок Лондона зняв загрозу того, що Росія нападе на них у період до вступу (і до того як запрацює 5 стаття Вашингтонського договору НАТО).

У Києві розраховують, що подібний важіль може допомогти й Україні, свідчить один зі співрозмовників ЄП. Тим більше, що Лондон після зміни прем'єра став ще прихильнішим до сильних кроків на підтримку України.

4. Що далі?

Поки що тексту "Київського безпекового компакта" не існує в природі – є лише його *концепція*, яку зараз вивчають або вивчатимуть партнери.

Далі, як розраховують в ОПУ, буде його міждержавне узгодження. Андрій Єрмак каже, що розраховує на підписання першого, базового документа до кінця року.

Але, як вже йшлося вище,

> "м'ясо" безпекових гарантій буде не в "компакті", а в двосторонніх угодах, узгодження яких є складнішим, бо потребує ратифікації у парламентах.

Варто зауважити:

> на відміну від вступу до НАТО, який є політично неможливим у період гарячої фази війни, безпекова угода у її нинішніх обрисах може бути підписана без жодних проблем.

Навіть більше:

> зараз її підписання видається простішим, аніж після перемоги, адже (принаймні у рамковому документі!) Україна пропонує гарантам взяти рівно ті зобов'язання, які вони вже виконують, як-то санкції, постачання зброї тощо.

Деякі норми представленої концепції точно доведеться скоригувати.

Наприклад,

> — пункт про те, що у разі нового нападу РФ держави-гаранти **зобов'язуються автоматично поновити санкції** до рівня не менше 1 вересня 2022 року – наперед неробочий для держав ЄС. Бо

> гарантами вони стають поодинці, а санкції ухвалюють на рівні ЄС консенсусом, і будь-яка Угорщина може їх заблокувати.

Тому Київ має бути готовий до компромісів навіть щодо нинішніх планів.

Ще одне положення, яке дещо дивує

> **– передбачається, що світ гарантує Україні захист лише у разі нападу Росії, і Расмуссен захищає саме таких підхід – мовляв, "інших реальних загроз немає".**

Але історія Будапештського меморандуму, підписаного в 1994 році, коли мало хто уявляв повномасштабну війну з Росією, мала би навчити, що це надто короткозорий підхід.

І врешті решт, ніхто не знає, чи не розпадеться РФ за кілька років на кілька держав – і в такому разі може виявитися, що наш східний агресивний сусід вже має іншу назву.

Та можливо, що це змінять під час підготовки "компакта" до підписання.

В ОПУ демонструють, що серйозно налаштовані на укладання такої домовленості.

У вівторок Рассмуссен представив напрацьований документ очільнику МЗС Дмитру ***Кулебі*** та спікеру ВР Руслану ***Стефанчуку***, **обидва отримали доручення просувати цю ідею** серед партнерів.

Сам Расмуссен розповів, що також їде в турне Європою, щоби використати свій авторитет ексгенсека НАТО і переконати потенційних гарантів.

Але в умовах реальної політики всього цього недостатньо.

> **Ключове значення матиме підтримка (або непідтримка) США.** Без цього звабити на підписання багатьох інших членів НАТО, на кшталт Франції, Італії та Німеччини, буде майже нереально.

1. БЛІЦ-ІНТЕРВ’Ю АНДРІЯ ***ЄРМАКА***

– Україна вже обговорювала "компакт" з державами партнерами, чи для них це буде сюрпризом?

– Саме цей документ вони **ще не бачили**, але ідею президент обговорював практично з усіма лідерами, які приїздили сюди. Я говорив з радниками з безпеки. Сьогодні увечері буду говорити з радниками з безпеки наших найближчих сусідів – держав Балтії, Польщі, Чехії, Словаччини, Румунії. Буде діалог з G7. Найближчими днями я планую телефонну розмову з Джейком Салліваном, з новим радником з безпеки Британії хочу поговорити до кінця тижня, будуть розмови з безпековими радниками лідерів Німеччини, Франції, Італії.

– Які положення, за відчуттями, є найбільш "проблемними"? Десь партнерів доведеться переконувати?

– Звісно треба буде. Це буде непростий процес. Перш за все через те, що **гарантій у такій формі у світі ще не існує**.

Найскладніше, напевно, буде переконати записати в договір конкретику. А нам потрібні дуже конкретні речі. Ми хочемо, щоб все було чітко зафіксовано, не загальними словами. Це буде найбільш… не те що складним, але таким, що потребує роботи. Але ми вже стартуємо. Кулеба поїде у Нью-Йорк на Генасамблею, там продовжить цей діалог. Стефанчук ближчими днями має зустріч зі спікерами парламентів G7.

– Конкретика – це про санкції? Бо все інше записане загальними словами - "надати", "допомогти", без цифр?

– Дивіться, ви правильно зачепили питання санкцій. Бо санкційна політика у всіх країн дуже різна.

Що стосується іншої конкретики – **я думаю, що у додатках до цієї угоди може з'явитися певна конкретика за конкретними видами озброєння.** Це будуть домовленості на двосторонньому рівні.

Те саме – з **фінансовими гарантіями**, а

також по всьому комплексу військової співпраці – не лише постачання нам зброї, технологій, а й обмін розвідданими і так далі.

– Чому Китай зник з числа потенційних гарантів?

– **Він не зник**.

У переліку наведені ті країни, з якими, скажімо так, консультації велися.

З Китаєм ми не вели консультацій на цю тему.

1) Ми були б "за", якщо Китай буде у списку.

2) Але **було би некоректно зараз зазначати Китай до проведення принаймні початкових консультацій**.

3) Але, наскільки мені відомо, ближчим часом відбудеться зустріч міністрів закордонних справ, тому **ми цю ідею не відкидаємо**.

Насправді,

4) **ми за якомога ширше представлення Китаю**.

Хоча

5) **складно, щоб у цьому списку була країна, від якої осуду російської агресії ми досі не почули**.

– Які терміни ви собі ставите, коли цей документ має бути підписаний?

– Я вважаю реальним, щоби **перші підписи з'явилися до кінця цього року**.

1) Процедура може бути різна.

2) Може бути і велике (підписання з багатьма країнами - ЄП), а може бути, що консультації затягнуться, і тоді, щоб не втрачати час, ми

зробимо відкритий документ, до якого зможуть приєднуватися інші гаранти.

– Як ця структура зміниться після перемоги України у війні, і як вона буде змінюватися у процесі нашого руху до членства у НАТО?

– До того, як ми станемо членами НАТО, нам потрібні гарантії – якщо не такі, як дає 5-та стаття, то максимально наближені.

Відповідно, вона ніяк не буде змінюватися аж до моменту, коли ми станемо членами НАТО. Я належу до оптимістів і вважаю, що це станеться у найближчому майбутньому.

Що стосується війни, то кількість охочих стати нашими гарантами може зрости саме після нашої перемоги. Хоча навіть те, що відбувається на фронті сьогодні – зміцнює віру у перемогу та майбутнє України.

2. БЛІЦ-ІНТЕРВ'Ю АНДЕРСА ФОГ ***РАСМУССЕНА***

– Давайте розберемося зі статусом Київського безпекового компакта. Чи треба буде його ратифікувати? Бо це визначає, чи буде він сприйматися як юридично зобов'язуючий.

– **Ми вважаємо його зобов'язуючим.**

Бо навіть Будапештський меморандум був зобов'язуючим, хоч його і не ратифікували.

Зараз ми будемо представляти цей документ країнам, потенційним гарантам.

І я раджу, щоби його вирішили ратифікувати. Але це рішення ще треба буде ухвалити.

Врешті-решт, **головним буде політичне зобов'язання держав-гарантів. Без політичного зобов'язання, будь-який юридично зобов'язуючий документ нічого не важить**.

Росія порушила Будапештський меморандум, і що, її можна притягнути за це до відповідальності у суді? Ні.

– Але ми не знаємо, хто втілюватиме це зобов'язання за 10 років, хто буде при владі у державах-гарантах.

– Так, ми цього не знаємо.

Але ми знаємо, що захистити Україну можна лише **постачанням зброї.**

І держави-гаранти даватимуть публічні зобов'язання це зробити – а це має дуже високу вагу.

– "Компакт" передбачає *захист від нападу тільки Росії*. Чому ви не допускаєте можливість загрози від інших у майбутньому?

– Бо Росія для вас – єдиний потенційний агресор. **Я не можу уявити інші агресивні держави навколо вас, крім Росії**. Саме тому ми прямо вказали її.

Але можливо, що якась держава-гарант віддасть перевагу тому, щоб записати у документ захист від усіх агресорів.

– *Що буде, якщо якась держава, що підписала цей документ, у разі нападу на Україну не стане виконувати свої обіцянки?* Як це вплине на допомогу з боку інших?

– **В НАТО** (попри те, що там є стаття 5, яку всі вважають дієвою гарантією) **– та сама ситуація**.

Різні парламенти можуть трактувати ст. 5 по-різному. То що відбувається у разі, якщо один із союзників зазнає нападу? В цьому разі рада НАТО збирається в Брюсселі, обговорює ситуацію, а після цього кожна держава самостійно ухвалює рішення про те, як реагувати, як підтримувати державу-союзника. Реальний зміст цієї реакції залежатиме, наприклад, від складу парламенту.

Інші держави-гаранти, напевно, можуть діяти самостійно.

Утім, **це залежатиме також від того, яким буде остаточне формулювання** ключового параграфа, де йдеться про дипломатичні, економічні, військові дії, щодо яких кожна країна буде визначатися самостійно.

– Що буде з "компактом", коли Україна стане членом НАТО? Цей документ перестане діяти, "розчиниться" у безпекових гарантіях Альянсу? Чи буде діяти паралельно?

– Це цікаве питання.

Моє бачення таке, що навіть у разі членства у НАТО Україна збереже потребу у тій комплексній допомозі, яку передбачає Київський безпековий компакт. Тому цей документ важливий незалежно від того, чи увійшли ви до Альянсу, і продовжить застосовуватися після того.

Наприклад,

> "компакт" передбачає 1) запровадження санкцій, які не є частиною договору НАТО. 2) В Альянсі немає зобов'язань держав гарантів інвестувати у ваш сектор оборони, допомагати розбудові оборонної промисловості тощо.
>
> Тому в цьому сенсі **наша ініціатива ширша за членство в НАТО**.

– *Чи можливо, що "компакт" стане такою безпековою структурою, де одночасно будуть і США, і Китай?*

– Ні! **Я не бачу Китай у ролі країни-гаранта** для України, ні.

> 1) Тому ми й навели у переліку надійних, дружніх партнерів України, більшість з яких є членами НАТО.
>
> 2) Усі вони мають бути демократіями.

А я не можу сказати нічого з цього про Китай.

***

№ 662.

Как в Мюнхене отнеслись к инициативе Расмуссена по Донбассу

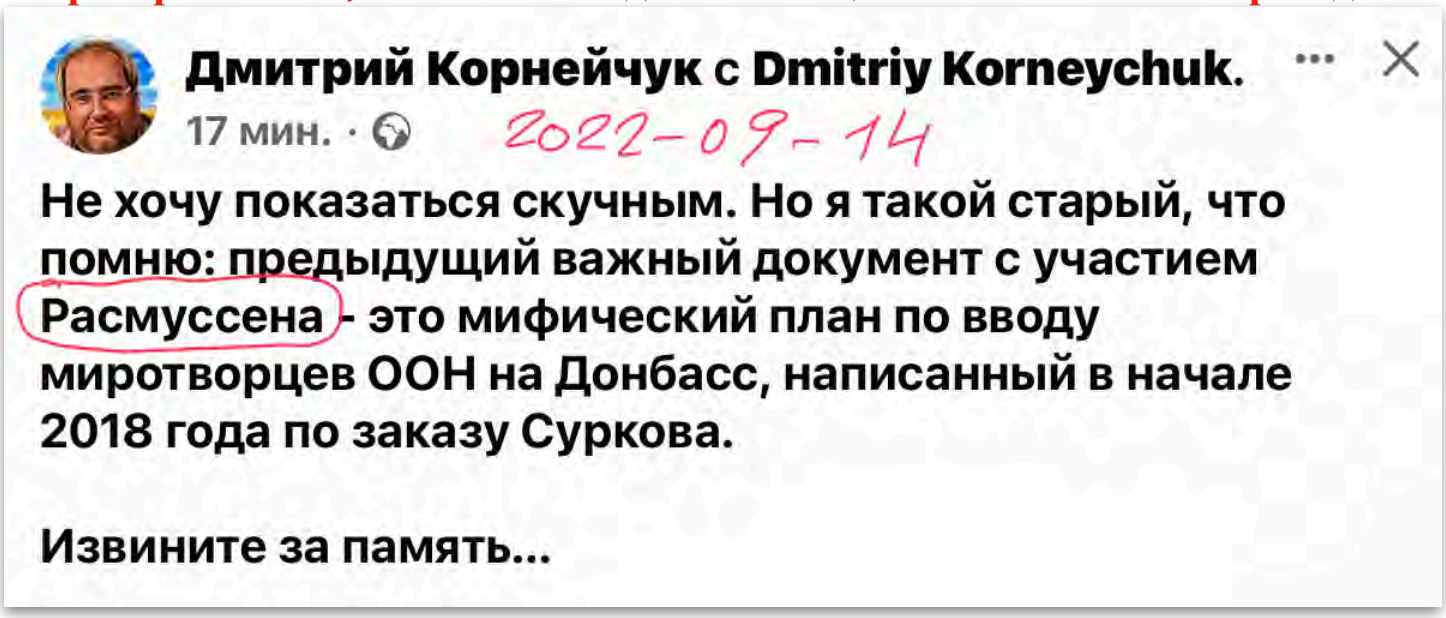
2018-02-18

Захар Бутырский

Новый формат введения "голубых касок" ООН в Донбасс, предлагаемый экс-генсеком НАТО, обсуждался в кулуарах Мюнхенской конференции по безопасности 16-18 февраля. Но чем этот план лучше предыдущих?

Андерс фог Расмуссен, 4 года назад покинувший пост генерального секретаря НАТО, а с 2016 года являющийся советником президента

Украины Петра Порошенко, на полях **Мюнхенской конференции по безопасности** 16-18 февраля обсуждал новую инициативу о "голубых касках" ООН в Донбассе, призванную остановить кровопролитие и урегулировать конфликт на востоке Украины. Чем же его план отличается от всех предыдущих?

1. Основные пункты плана Расмуссена и Гоуана

На самом деле Расмуссен лишь представил мировой общественности концепцию, изложенную экспертом при Колумбийском университете в США **Ричардом Гоуаном** (Richard Gowan).

> Аналитик в своем докладе рассматривал возможность размещения миротворческого контингента ООН в Донбассе, учитывая текущие разногласия Украины и России. При этом он брал за основу опыт миротворческих миссий на Балканах, в Ливане и других регионах мира.

Миссию Европейского Союза либо НАТО Ричард Гоуан считает изначально не имеющей шансов на успех, учитывая позицию России.

Поэтому в ней, по его мнению, не должно быть ни российских, ни натовских солдат. Международный контингент должен иметь достаточную численность - до 20 тысяч солдат, включая около 4-5 тысяч полицейских на границе России с Украиной, чтобы пресечь попытки потенциального вторжения.

Логотип Мюнхенской конференции

Миротворцы должны представлять страны, не входящие в НАТО, которым доверяют как страны альянса и Украины, так и РФ. К примеру, Швеция, Финляндия или Австрия, Казахстан, Беларусь или Монголия, а также страны Латинской Америки, указывается в докладе Расмуссена-Гоуана. Могут быть и страны НАТО, дружественные по отношению к России, такие как Греция. Мандат должен быть с ограниченной возможностью применения силы для защиты как гражданского населения и мирного процесса, так и задержания "нарушителей".

Кроме того, потребуется ввести должность спецпредставителя генерального секретаря ООН, чтобы достичь компромисса между всеми сторонами конфликта. Генерал-лейтенант Бен Ходжес, до недавнего времени командующий сухопутными силами США в Европе, не исключает, что план сработает при условии политики кнута и пряника по отношению к России.

Москва "должна увидеть в этом выгоды". Но главное, по мнению Ходжеса, это профессиональный контингент, который будет пользоваться доверием всех сторон. "Четкая цель. Четкая миссия. Четкие правила. Иначе отправка людей в голубых касках вообще не поможет урегулировать конфликт", - отметил Ходжес в интервью DW.

2. Обсуждение плана в Мюнхене

По словам министра иностранных дел Украины Павла ***Климкина***, он целый час обсуждал инициативу с Сергеем ***Лавровым*** 16 февраля на полях Мюнхенской конференции, но они ни о чем не договорились.

> Главное разногласие между Украиной и Россией - в том, где именно должны размещаться миротворцы ООН. Россия считает, что на линии соприкосновения. Украинцы - на российско-украинской границе.

Сблизить позиции сторон по этому вопросу в ближайшее время не удастся, убежден российский политолог, гендиректор Российского совета по международным делам Андрей ***Кортунов***.

> Он полагает, что идея **"голубых касок" в Донбассе** будет обсуждаться Москвой активнее лишь после президентских выборов в марте этого года. Так как фокусирование на выборах "отвлекает от поиска необходимых новых идей", отметил политолог в интервью DW.

Сергей Тарута

Выразил сомнение в возможности реализации нового плана и генсек НАТО Йенс ***Столтенберг***, после того как провел встречу с Сергеем ***Лавровым*** в Мюнхене.

Между тем Киев возлагает большие надежды на согласование мирного плана Расмуссена-Гоуана спецпредставителем США по Украине Куртом ***Волкером*** и помощником президента России Владиславом ***Сурковым***.

В Украине также считают, что Москва может одобрить этот план, если его обсудят в рамках переговоров в "нормандском формате" (Германия, Франция, Россия, Украина).

По убеждению бывшего губернатора Донецкой области Сергея ***Таруты***, который также участвует в конференции в Мюнхене, круг переговорщиков по урегулированию конфликта в Донбассе должен быть шире.

"Все зависит от умения переговорщиков найти те аргументы, при которых Россия согласится". Кроме того, Тарута критикует тот факт, что переговоры в "нормандском формате" ведутся эпизодически, а не на постоянной основе.

Поэтому он предлагает Германии и Франции назначить спецпредставителей по решению вопроса в Украине. Политик призывает подключить к переговорам ОБСЕ, Евросоюз и Австрию, в последнее время особенно активно способствующую мирному урегулированию. А место переговоров из Минска перенести в Вену.

Андерс фог Расмуссен, 4 года назад покинувший пост генерального секретаря НАТО, а с 2016 года являющийся советником президента Украины Петра Порошенко, на полях **Мюнхенской конференции по безопасности** 16-18 февраля обсуждал новую инициативу о "голубых касках" ООН в Донбассе, призванную остановить кровопролитие и урегулировать конфликт на востоке Украины. Чем же его план отличается от всех предыдущих?

1. Основные пункты плана Расмуссена и Гоуана

На самом деле Расмуссен лишь представил мировой общественности концепцию, изложенную экспертом при Колумбийском университете в США **Ричардом Гоуаном** (Richard Gowan).

3. Будущее Донбасса

План Расмуссена-Гоуана предусматривает, кроме ввода миротворцев ООН, решение социально-экономических вопросов на востоке Украины. Для этого предлагается разместить в Донбассе гуманитарные организации, юристов, гражданских экспертов разного профиля, а также специалистов по гражданскому администрированию, которые будут тесно сотрудничать с местными органами для восстановления региона после конфликта и реинтеграции в государственные структуры Украины.

В 12-месячный срок после введения миротворцев будет возможно провести выборы, предусмотренные минскими соглашениями. Для обеспечения их

проведения "голубые каски" предоставят защиту кандидатам, предотвратят нарушения избирательного процесса и гарантируют достоверность результатов выборов.

В ФОКУСЕ Война в Украине: хроника событий → Последние видео

ПОЛИТИКА

В Украину предлагают отправить 20 000 солдат ООН

Григорий Аросев

12.02.2018

По оценке американского эксперта, в контингент ООН на востоке Украины могут войти до 20 тысяч солдат и четыре тысячи полицейских.

Общая численность международного миротворческого контингента, который предлагают отправить на восток Украины, может составить около 24 тысяч человек. В него войдут 20 тысяч солдат и около 4000 полицейских. При этом солдаты должны представлять страны, не входящие в НАТО. Такие предложения содержатся в экспертизе, которая была подготовлена по запросу бывшего генерального секретаря НАТО Андерса Фога Расмуссена. Сейчас Фог Расмуссен является советником президента Украины Петра Порошенко.

Документ должен быть представлен в субботу, 17 февраля, на международной Мюнхенской конференции по безопасности, сообщает агентство Reuters. Автор доклада - Ричард Гоуан, эксперт ООН при Колумбийском университете в Нью-Йорке. Согласно его предложению, в состав контингента войдут представители таких европейских стран, как Швеция, стран с опытом участия в миротворческих миссиях (Бразилия), а также государств, которые пользуются доверием РФ (Беларусь). Ранее с предложением по вводу на восток Украины ограниченной миротворческой миссии выступил президент РФ Владимир Путин.

Министр иностранных дел Германии Зигмар Габриэль (Sigmar Gabriel) **высказался в поддержку** "сильной вооруженной" миротворческой миссии ООН на всей "оккупированной территории" Донбасса. Габриэль назвал войну в Донбассе не просто конфликтом между Россией и Украиной, а опасным прецедентом для всей Европы и мира. По его мнению, это ставит под вопрос уважение границ и дальнейшее выполнение межгосударственных договоров.

Экс-губернатор Донецкой области Тарута отметил, что официальный Киев мог бы не только ждать прогресса от встреч Волкера и Суркова, но и проявлять большую активность. Например, Киев должен профинансировать социально-гуманитарные потребности 3-миллионного населения территорий, подконтрольных пророссийским сепаратистам, чтобы потом перейти на уровень организации политической части минских соглашений.

Ричард Гоуан в своем докладе подчеркивает, что "шансы успешного размещения миротворческого контингента в Восточной Украине на данный момент низкие". Но, отмечается в докладе, если бы Москва согласилась на этот вариант, то было бы достаточно оснований считать, что международный контингент мог бы обеспечить безопасность на востоке Украины.

https://www.dw.com/ru/%D0%BA%D0%B0%D0%BA-%D0%B2-%D0%BC%D1%8E%D0%BD%D1%85%D0%B5%D0%BD%D0%B5-%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%8C-%D0%BA-%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B5-%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BC%D1%83%D1%81%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE-%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B1%D0%B0%D1%81%D1%81%D1%83/a-42634589

***

№ 663.

Український наступ. Що сталося на Слобожанщині?

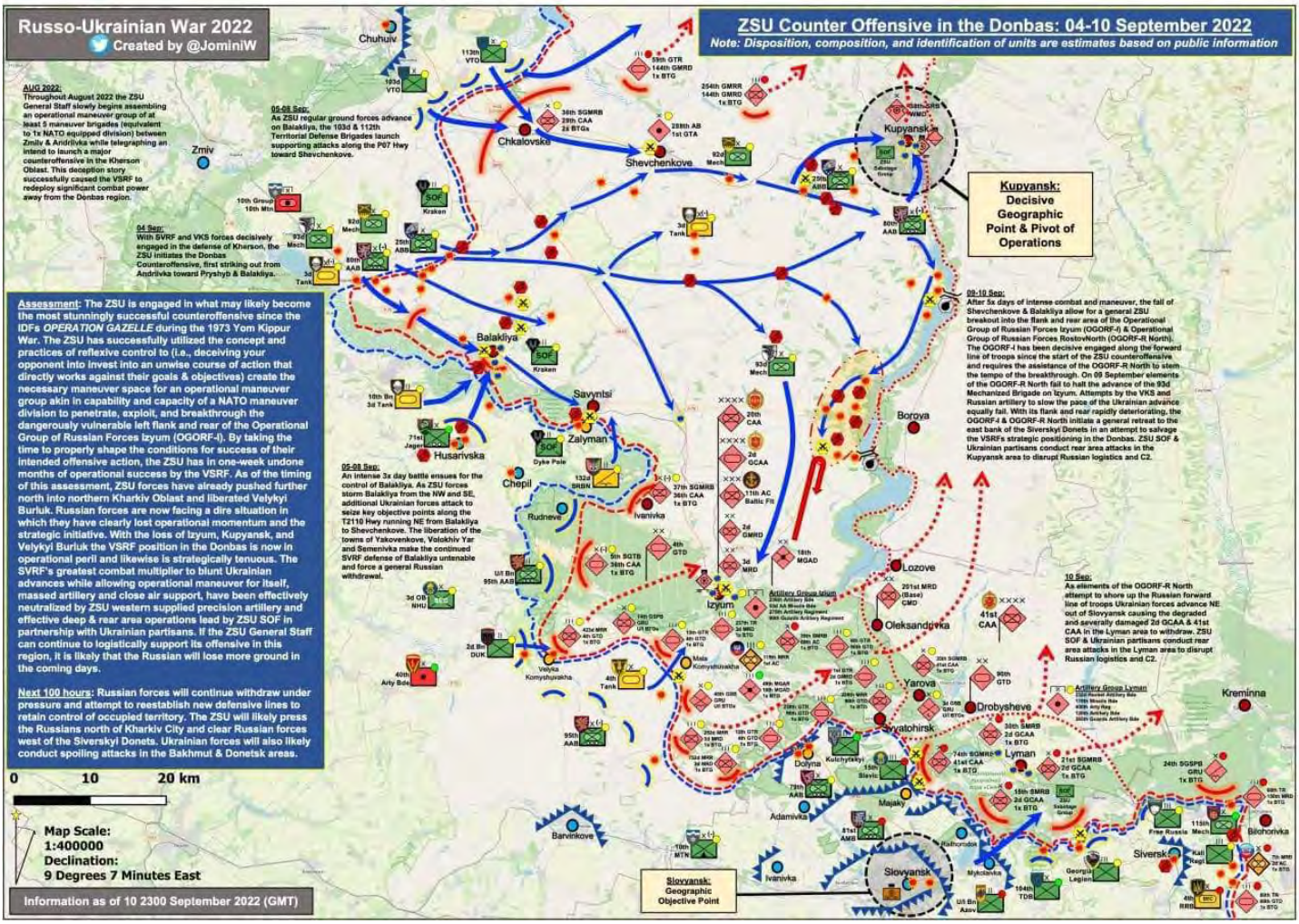

Генерал-полковник, командувач Сухопутних військ ЗСУ Олександр Сирський (праворуч)

2022-09-14

Віктор Кевлюк, *експерт Центру оборонних стратегій*

Днями світ став свідком дива – колишня «друга армія світу» безпорадно залишила терени Харківської області. Як таке могло статися? Чому?

Якщо конспективно – Збройні сили України раптово розпочали контрнаступальну операцію на Слобожанському напрямку. Безпосередньо керує нею командувач Сухопутних військ ЗС України, Герой України, організатор оборони Києва, генерал-полковник Олександр Сирський, один з найбільш творчих військових сьогодення. Чудово проявили себе штаб Сухопутних військ і Головне оперативне управління Генштабу ЗСУ. Безумовно, операція була узгоджена з діями на Херсонщині.

Завдяки роботі відомого дослідника Jomini of the West ми маємо карту, котра дозволяє розібрати перебіг подій, так би мовити, постфактум.

5 вересня 80 ОДШБр розпочала наступ на Балаклію, з наскоку прорвавши оборону противника. З півдня, з Гусарівки, їм назустріч вирушила 71 єгерська бригада за підтримки танкового батальйону 3 танкової бригади. Російський гарнізон у Балаклії опинився під загрозою оточення з трьох сторін. І раптом з четвертої сторони, закриваючи пастку, з'явився загін ГУР МО «Кракен». Скажімо так, з Балаклії вирвалися не всі…

Того самого дня 103 і 113-та бригади ТрО, діючи від Чугуєва вздовж шосе Р07, атакували позиції двох російських БТГр 30 ОМСБр 29 загальновійськової армії, котрі обороняли Чкаловське. Частина сил 113 ОБр ТрО раптово повернула в північно-східному напрямку, створюючи загрозу обходу з правого флангу БТГр 59 танкового полку 144 МСД. Удар по напрямках, що сходяться біля Чкаловського, призвів до прориву тактичної лінії оборони: учорашні таксисти-програмісти-аграрії з бригад ТрО стрімко вийшли до Шевченкового, де й здивували неочікуваним візитом вогневі позиції 281 артбригади 1 танкової армії, що призвело до руйнування системи вогневої підтримки на всьому напрямку.

Між Чкаловським і Балаклією зненацька вирушили в рейд 25 ОПДБр і 92 ОМБр. Остання несподівано повернула на північний схід, на Шевченкове, куди й вийшла з південного напрямку, не зустрічаючи особливого спротиву. 25 ОПДБр, діючи як класичний рейдовий загін, стрімко рвонула на Куп’янськ. Одразу за нею рушила 93 ОМБр, начебто розчиняючись у пилюці першої та вводячи в оману противника щодо реальної кількості військ, які кинулися в рейд.

Створюючи напруження вздовж лінії фронту в районі Залимана, 132 розвідбат ДШВ вийшов у тил російському гарнізону – з фронту його скував загін ССО «Дике поле». Їм назустріч, підтримуючи високий темп наступу, прорвався батальйон 80 ОДШБр.

Упродовж першої доби противнику були нав’язані бої за Чкаловське, Балаклію та Залиман. У проміжки ворожої оперативної побудови з незрозумілими завданнями невідомим маршрутом кудись просувалися чи то одна бригада, чи то не одна, що провокувало управлінську кризу у штабах противника: куди кинути резерви, де зосередити зусилля підтримки та логістики?

У той самий час 2 батальйон Добровольчого українського корпусу атакував батальйон 421 МСП 4 танкової дивізії московитів у районі Великої

Комишувахи, а 4 танкова бригада ударила на захід від Малої Комишувахи, у стик між бойовими порядками 13 танкового полку та 45 ОБрСпП ПДВ.

За кілька днів раптом у районі Куп'янська появилися 25 ОПДБр і 80 ОДШБр, що призвело до панічної втечі з міста батальйону матеріально-технічного забезпечення 38 ОМСБр ЗС РФ. Якось раптово поблизу міста з'явилися ДРГ ССО Збройних сил України, котрі остаточно поплутали карти противнику. Словом, евакуювалися з тилів 38 ОМСБр знову ж таки не всі… Тим часом 25 і 80-та бригади закріплювалися по західному берегу річки Оскіл.

2 батальйон ДУК вибив підрозділи 423 МСП 4 танкової дивізії, котрі почали відхід до Ізюма. І ось тут з півночі до Ізюма прибули механізовані батальйони «Холодного Яру».

252 МСП 3 МСД масово відступив з позицій на Олександрівку, 39 ОМСБр 68 АК підтримала це починання і рушила на Лозову.

У районі національного парку «Святі Гори» до активних дій перейшли підрозділи ЗС України по лінії Святогірськ – Маяки – Райгородок – Миколаївка – Сіверськ. 15 і 74-та ОМСБр ЗС РФ, що утримували позиції на цьому рубежі, почали відхід на Лиман, але на досягнутому не зупинилися і, підтримуючи високий темп втечі, рухалися хто на Дробишеве, хто на Кремінну.

Ця красива операція ще не завершилася, але вже зрозуміло:

1) – Збройні сили України мають доступ до супутникових розвідувальних даних союзників і практично в режимі онлайн картину операційної зони, що дозволяє обирати маршрути та вигідні рубежі для дій;

2) – рейдові дії наших бригад, проведені у високому темпі на значну глибину, дозволили практично без паузи розвинути тактичний успіх в оперативний і зруйнувати оперативну побудову противника на Слобожанщині;

3) – приховування одної бригади у бойових порядках іншої, введення противника в оману щодо реальної кількості залучених сил і напрямків їхніх дій дозволило досягти раптовості дій в обраних районах бойового простору Слобожанщини;

4) – сміливий і неочікуваний маневр з напрямками дій підрозділів ЗС України розгойдав оборону противника: ворог не зміг зосередити сили для протидії прориву через власне невизначеність головного напрямку дій наших військових;

5) – застосування підрозділів ССО дозволило дезорганізувати тактичний і частково оперативний тили російського угруповання;

6) – інформаційна кампанія останнього місяця спонукала ворога перефокусувати увагу на Херсонський напрямок і зосередити саме там наявні оперативні резерви та значні матеріальні ресурси, що дозволило впродовж трьох діб практично звільнити Харківщину до рубежу по західному берегу річки Оскіл.

Що ми маємо:

1) – механізовані та десантні бригади ЗС України навчені рішучих рейдових дій, котрі потребують ініціативи від командирів тактичної ланки, вимагають належного технічного стану бойової техніки, високої виучки механіків-водіїв, вміння стріляти під час руху від навідників-операторів;

2) – молоді формування територіальної оборони демонструють неабияку військову виучку, індивідуальну майстерність володіння зброєю, спроможність творчо й ініціативно діяти на полі бою навіть за відсутності належної військової освіти в командирів тактичної ланки;

3) – українські штаби набули досвіду в організації та проведенні заходів забезпечення безпеки операцій;

4) – професійний сержантський корпус утверджується в ролі військового лідера, спроможного згуртувати та повести за собою особовий склад;

5) – українська школа рейдових дій може розглядатися як провідна принаймні в Європі. (Я можу помилятися, але мені вгадується почерк генерала Віктора Муженка або його учнів і послідовників).

На відміну від нашого ворога, котрий за 200 діб війни жодного разу не здивував оперативними новинками, українські штаби поповнили скарбничку військового мистецтва блискучим зразком сучасного прочитання наступальної операції оперативного угруповання військ, основою котрої є глибокий рейд механізованих бригад.

***

№ 664.

Есть известное старое латинское выражение: «быть, а не казаться»

Куц **2022-09-13**

«Быть, а не казаться», - с аналогичным названием в свое время вышла и книга популярного бизнес-коуча Стивена Кови, который выдвинул двенадцать принципов достижения жизненного успеха в контексте больших целей и при условии сохранения внутренней гармонии.

Примечательно, что до войны наше общество начало утрачивать и ощущение великих целей, и внутреннюю гармонию, опускаясь «вверх по лестнице, идущей вниз» к состоянию комфортной архаики или естественного гомеостаза, когда динамическое равновесие системы достигается путем приспосабливания к агрессивной внешней среде.

Вот только **у нашего коллективного организма пока нет так называемой «отрицательной обратной связи»**,

> — когда **система под угрозой уничтожения меняет *направление* развития на противоположное**.

Это как при концентрации углекислого газа в организме, мозг дает сигнал легким усиленно «выдыхать» или когда при повышении температуры, холодеют руки и ноги, или возникает рвотный рефлекс.

В украинском обществе после войны должен возникнуть политический «рвотный рефлекс» на те *политические элиты*, которые на деле оказываются токсичным политическим патогенном, отравляющим весь организм.

В этой статье мы попытаемся определить матрицу ценности той или иной политической силы для страны,

> — как некогда основатель Бостонской консалтинговой группы Брюс ***Хендерсен*** создал свою матрицу BCG (Би-Си-Джи), в которой заложил основы для стратегического маркетингового планирования касательно товаров и компаний.

Он определил четыре типа участников рыночной игры:

1) «звезды» (быстрый рост и значительная доля рынка),

2) «дойные коровы» (низкий рост, но высокая доля рынка),

3) «трудные дети» (низкая рыночная ниша, но быстрый рост) и

4) «собаки» (снижение рыночной доли и темпов роста).

Согласно его концепции,

1) «звезда» - это очевидная бизнес-удача, в нее нужно инвестировать,

2) «дойная корова» - это доходный бизнес, не требующий дополнительных вложений,

3) «собаки» - убыточные направления, от которых нужно избавляться, а

4) «трудные дети» - это цилиндр фокусника, в котором может быть как «звезда», так и «собака».

Именно поэтому, за «трудными детьми» нужно пристально следить и анализировать их динамику.

Но это речь идет о рынке, а мы

— сконцентрируем внимание на политическом маркетинге и субъектах околовластной игры.

Украины не везло на появление на политическом Олимпе политиков - «дойных коров», скорее наоборот, «дойной коровой» был сам народ.

— Именно поэтому, украинцы ждут появление политических «звезд» с большим потенциалом развития.

Можно сказать, что

в Украине, как правило, за власть бьются партии - «собаки», то есть политические силы с низким потенциалом развития и падающей популярностью.

Иногда появляются партии, потенциал которых изначально трудно определить.

Это партии - «трудные дети», как яйцо кукушки, подброшенное в гнездо ласточки: пока не вылупился ненасытный гигант, пара птичек восхищалась «новым яйцом».

Колумнист Financial Times Гидеон ***Рахман*** классифицировал современные государства на два типа:

1) традиционные государства-нации (***nation-states)***

2) более композитные образования: государства-цивилизации (***civilisation states***).

Правда, на западе не увидели третий тип:

3) ***commercial-states***, когда управление осуществляется на основании олигархического консенсуса, как у нас до войны.

В этой связи, интересно формирование в Украине так называемой *либертарианской доктрины*.

Здесь все очевидно.

> — Если бы у нас была такая предпринимательская среда как на Диком Западе на стадии формирования, с превалированием малого и среднего бизнеса, либеральная модель могла бы сыграть формообразующую роль для построения новой рыночной системы.

Но в Украине 60% экономической среды находится под контролем монополий и олигополий и любое ослабление государства приведет лишь к “State capture”, то есть капитуляции государства.

Это будет *олигархический либерализм*,

> когда несколько ФПГ еще более рьяно продолжат отжимать всю страну на жмых.

Именно поэтому, последовательность правильных действий для страны более, чем очевидна:

> 1) сперва ***демонополизация***, рассечение крупнейших ФПГ по горизонтали и создание эффективных институциональных перегородок между большим бизнесом и властью,
>
> 2) а уже затем – применение ***либеральных экономических моделей***.

Ведь *«либеральный олигархат»* – это высшая форма эксплуатации рентной, сырьевой и коррупционной экономики.

В этом контексте,

> **нынешние "реформаторы" в своих программах лишь радикализирует форму общественной эксплуатации, предлагая превратить страну в *государственную франшизу*, отданную «по кускам» для снятия коррупционной и монопольной ренты.**

Попробуем выделить пять пунктов нашей универсальной матрицы для классификации политических элит и отнесения их к 1) «звездам», 2) «трудным детям» или 3) «собакам» (появление политических 4) «дойных коров» возможно после войны):

1) Индустриальная доктрина – промышленная политика.

Согласно ст. 157 Маастрихтского ***договора о ЕС***

— "сообщество и страны-члены ***должны обеспечивать необходимые условия конкуренции в промышленности***".

А «Лиссабонская стратегия»

— рассматривает ***рост промпроизводства как необходимый базовый фактор улучшения качества жизни граждан и сокращения безработицы***.

С возрождения промышленного ядра начал свои экономические реформы Трамп.

Промышленность – ключевой механизм внутренних капитальных инвестиций и ядро спроса на инновации.

По данным ЮНКТАД ООН, более 100 стран, генерирующих 90%+ мирового ВВП, ***привлекали иностранные инвестиции на основе национальных промышленных политик***.

Почему так важен этот пункт, хоть мир и движется в сторону пост-индустриала?

Только он позволяет оценить долгосрочность планов власти в отношении страны:

— те, кто зарабатывают на посту министра на виллу в Италии и океанскую яхту – о промышленности не думают.

— Они грезят о ***«приватизации»*** и ***«рынке» земли***.

2) Социализация государства и инклюзия роста ВВП.

То есть уровень бюджетных инвестиций в социальный капитал и толщина социального масла, которое будет намазываться на общественный бутерброд в результате роста экономики.

В Украине инклюзия ВВП пока определена лишь для внешних кредиторов:

— они гарантированно получат 15-40% нашего прироста ВВП (сверх уровня в 3%).

Это если не будут пересмотрены условия выпуска ВВП-варрантов.

А население довольствуется не «бутербродом», а социальным «сухарем» или «баранкой».

3) Уровень конвертации ресурсного потенциала страны в доходы каждого жителя.

Ресурсы – это и недра, и транзитный потенциал, и климатический.

А конвертация – это либо доступ населения к дешевым ресурсным активам (как цены на бензин в США, которые существенно ниже европейских), так и создание резервных фондов, если ресурс продается на открытом рынке (как в Норвегии), либо комбинированный вариант, когда создаются резервный фонды, но и сам ресурс для местного населения дешевый (страны Персидского залива).

В Украине нет ни первого, ни второго, ни, тем более, третьего:

— газ собственной добычи продавался до нынешнего резкого скачка мировых цен по цене в разы выше справедливой, но за счет этих доходов никто не формирует резервные фонды, с разбивкой его активов на каждого жителя: деньги либо идут на «бурение», либо на бонусы топ-менеджерам, либо в доходы бюджета и там растворяются в бесконечных «схемах».

4) Отношение населения к средствам производства и базовым активам:

А) уровень развития профсоюзов и защита прав наемных работников;

Б) экономический эффект для населения от функционирования государственных предприятий и приватизации;

В) экономический эффект для общества от использования земельных ресурсов и продажи земли.

5) Вопросы национальной безопасности и обороны.

Социологи, во время опросов населения для составления рейтингов политических сил, используют поливариантность ответов: доверяю, не доверяю, скорее доверяю, чем нет, совсем не доверяю и т.д.

Но в нашей политической матрице может быть лишь два варианта, как в любом алгоритме: 0 или 1.

Если политическая сила набирает три и больше – это «звезда», если три и меньше – «собака».

Возьмем все без исключения предыдущие политические циклы:

1) промышленная политика – ноль

2) социализация государства – ноль

3) конвертация ресурсного потенциала в общественный интерес – ноль

4) отношение населения к базовым активам – ноль...

По пятому вопросу – пусть каждый решает сам, но в любом случае – это все «собаки».

Что касается политического цикла, стартовавшего в 2019 году, дадим ему оценку по истечению каденции.

Как показывает наша история,

— украинцы хотят выбрать политическую «звезду», в тайне ожидая получить «дойную корову», а получают – очередную «собаку», только с более острыми зубами и без ограничительного «ошейника».

И тогда главной дилеммой становится уже не спор о том, превратится ли новая политическая сила в «звезду», что уже невозможно,

— а «бешенная» ли это «собака», то есть будет ли она отчаянно вгрызаться в «кость» в виде «рынка» земли, массовой приватизации и «концессии» больниц и университетов.

Не смотря на то, что французский культуролог Жан ***Бодрийар*** в своей работе ***«Символический обмен и смерть»*** выдвинул концепцию согласно которой ,

— «принцип симуляции правит нами сегодня вместо прежнего принципа реальности» и в результате этих симулякров представительная демократия и социальная революция практически невозможны,

Но, у нас все же сохраняется возможность разрушить матрицу и выбрать реальную политику в виде «красной», а не иллюзорной «синей» таблетки.

Для этого нужно научиться оценивать программы политических партий относительно того,

1) как они планируют (и планируют ли вообще) проводить реновацию индустриального ядра, 2) как будут распределять полученный экономический рост и 3) развивать социальный капитал, 4) как конвертируют ресурсный потенциал страны в общественное благо, 5) как обеспечат участие населения в формировании первичного капитала и 6) как решат вопрос национальной безопасности.

Ставьте ноль или единицу напротив каждого пункта: все остальное от лукавого.

***

№ 665.

Мои весенние оценки материализовались в правительственном прогнозе

Куц **2022-09-13**

Отношение госдолга к ВВП в 2023 году превысит 100%.

Уровень государства-банкрота.

> С такой долговой нагрузкой шансов на быстрое послевоенное восстановление нет от слова совсем.
>
> Все деньги будут уходить на погашение долгов.

Именно поэтому Украине нужна реструктуризация госдолга и списание 50% тела задолженности.

Чтобы соотношение долг/ВВП снизилось до уровня менее 60%.

Нужно смириться с тем, что в блидайшие два года Минфин не сможет привлечь с рынка капитала частный ресурс в достаточном обьеме.

Хоть с внешнего, хоть с внутреннего.

Конечно можно снизить срок обращения ОВГЗ до трех месяцев и увеличить доходность до уровня иефляция+, то есть до 30-40%, но это путь к очень быстрому бюджетному кризису.

Именно поэтому нам нужна модель реструктуризации формата 1998 года, то есть охват и внешних и внутренних долгов, чтобы не было казуса 2022 года, когда обьем погашения ОВГЗ превысил сумму привлечения на 50 млрд грн.

Ведь это просто отток средств из бюджетной системы в период войны.

Нам нужна бинарная система эмиссии военных облигаций:

> 1. Выпуск облигаций для НБУ (10-15 лет, ставка на уровне 0,1%).
>
> 2. Выпуск облигаций для бизнеса и населения (солидарность и социальное участие без весомого финансирования бюджета, 1-2 года, ставка 10-15%).

Пункт 1. позволит избежать глупости "двух карманов", когда Минфин в 2023 году должен заплатить НБУ 70 млрд грн в виде процентов, надеясь, что Нацбанк вернет их сразу обратно, а на самом деле просто опустошается казначейский счет, когда деньги нужны на оборону и социалку.

Потоки госфинансов Минфина и таргетная, маркерная, целевая эмиссия НБУ должны быть оптимизированы.

В этом залог успеха **формирования военного бюджета страны**.

Плюс

1) правильная реструктуризация госдолга, 2) частичное списание и 3) пересмотр условий ВВП-варрантов.

Платить кредиторам за послевоенное восстановление - это уже хамство...

***

№ 666.

UPD. Мені тут досвідчені люди підказали. Якщо "Нафтогаз" отримає компенсацію навіть у вигляді ОВДП, можна намалювати прибуток - і виплатити членам правління премію. Тож що більша компенсація, то краще

Лямець **2022-09-13**

У 2021 році сума непрямих субсидій, які надавалися через Нафтогаз, становить 249 мільярдів гривень. Очікується, що у 2022 році ця сума становитиме приблизно 842 мільярди.

Таке розповів наостанок голова НАК "Нафтогаз" Юрій Вітренко, якого вже скоро замінять на Олексія Чернишова.

Хочу наголосити, що це означає для нас із вами.

"Нафтогаз" вже мав успішний кейс з отримання компенсацій від бюджету. Це сталося за часів Коболєва, який чомусь досі не сидить.

Логіка була єзуїтська:

1) - "Нафтогаз" - не державна компанія, а приватна;

Головна Про нас Контакти БАНКИ ПО
ЕНЕРГОСПОРИ

ДЕРЖФІНАНСИ ФІНАНСОВІ РИНКИ ЕКОН

FINBALANCE
Фінанси та економіка

"НАФТОГАЗ" ОЦІНЮЄ НЕПРЯМІ СУБСИДІЇ НАСЕЛЕННЮ В 2022 РОЦІ НА СУМУ 842 МЛРД ГРН

13.09.2022, 17:00

Поделиться 67

"Нафтогаз" прогнозує, що за підсумками 2022 року сума непрямих субсидій населенню за газ, наданих через цю держкомпанію, становитиме приблизно 842 млрд грн, заявив на брифінгу глава НАКу Юрій Вітренко, пише "Укрінформ".

"У 2021 році сума непрямих субсидій, які надавалися через Нафтогаз, становить 249 мільярдів гривень, у той час як очікується, що у 2022 році ця сума становитиме приблизно 842 мільярдів", - сказав Вітренко.

Він зауважив, що непрямі субсидії - це різниця між ціною, за яку Нафтогаз купує "блакитне паливо", та ціною його реалізації населенню на умовах спецобов`язків.

Як повідомлялося, Кабінет Міністрів продовжив термін дії Положення про спеціальні обов`язки (ПСО) на ринку природного газу до 30 квітня 2023 року. При цьому НКРЕКП подовжила період, у який ГК "Нафтогаз України" може продавати клієнтам "постачальника останньої надії" (ПОН) газ на умовах типового договору постачання природного газу побутовим споживачам, по 7,96 гривень за 1 кубометр.

2) - тож держава має компенсувати приватній компанії "Нафтогаз" збитки,

3) - які та отримала,

4) - коли постачала газ населенню за заниженою ціною,

5) - а також комунальникам.

Тобто, **"Нафтогаз" надавав державі послугу, - то нехай держава платить.**

Нагадаю, **це ноу-хау часів Порошенка.**

> — До того, навіть за поганого Януковича чи мрійника Ющенка, "Нафтогаз" навіть мріяти не міг, що буде звати себе приватною компанією, а тим більше отримувати компенсацію від держави.

Але дно було пробите, і тепер маємо прецедент.

> 1) Тепер у будь-який день Верховна Рада може проголосувати, а Кабмін затвердити перерахування грошей у "Нафтогаз".
>
> 2) Є інший спосіб - зробити те саме рішенням суду.
>
> 3) **Далі гроші, скоріше за все, пішли б назад у бюджет, а звідти - на "Велике будівництво".**

Єдина причина, чому цього досі не відбулося, - нестача грошей через війну.

Але пам'ятаємо, що таке можливе.

Лише уявіть, яка солодка ця сума: 842 мільярди гривень.

> **Вісімсот сорок два МІЛЬЯРДИ. Навіть за курсом 40, це *$21 мільярд* !!!**

Двадцять один мільярд доларів. В "Газпромі" оголошено день жалоби. Зампрєди стрибають з вікон. Не в тій країні вони незалежні від держави.

https://finbalance.com.ua/news/naftohaz-otsinyu-nepryami-subsidi-naselennyu-v-2022-rotsi-na-sumu-842-mlrd-hrn?fbclid=IwAR10UTe32prMtv3Uw1ZTxtFFOw3P72CzvTV5mq7mbYMJhCQ5pyOEhewBohU

***

№ 667.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 13 вересня 2022

Головне

1) Коли я дивлюсь на бурхливу діяльність макаронів, штольців, єрмакак й усіляких інших амнезі інтернешнл, я чітко спостерігаю результати витрачання хуйлом мільярдів баксів на купівлю цього мотлоху. А скільки їх загалом - хйз.

2) Інформації про події на фронті наразі небагато, але зрозуміло, що наші хлопці вже на Луганщині. І це надихає.

3) Нестача боєприпасів у хуйлят - це круто. Але є ще запаси у бульбенфюрера та у всіляких ...баші. Ну й таліби можуть продати. За бензин, наприклад.

Теми доби

1) Єрмак та Расмуссен презентували "концепцію" "гарантій безпеки" для України.

2) До проєкту бюджету наступного року закладено курс 42 ₴/$ та інфляцію 30 %.

3) Українські війська ведуть бої на півночі Луганської області.

1. Війна

1-1) Фронт

• Білоруська армія відпрацювала під час командно-штабних навчань на полігоні в Брестській області сценарій відбиття наступу умовного супротивника з подальшим його витісненням за межі країни.

• Російські війська не припиняють обстріли прикордонних територій Чернігівської, Сумської та Харківської областей, а також населених пунктів у ближньому тилу української оборони.

• Українські війська й далі наступають на півночі Донецької області та в районі Лисичанська та Кремінної. Поблизу Куп'янська ЗСУ вперше знищили бойовий дрон Shahed-136, який Росія закупила в Ірані.

• Всупереч тяжким втратам у Харківській області, окупанти та їхні посіпаки з "армій республік" (1 та 2 армійських корпусів армії РФ) усе ще намагаються атакувати позиції українських військ у районі Бахмута, Горлівки, Авдіївки та Донецька.

• Тривають запеклі бої на українському плацдармі на лівому березі річки Інгулець на півночі Херсонщини. Вночі знову обстріляно ракетами Миколаїв. З району Запорізької АЕС артилерія окупантів завдала ударів по населених пунктах Нікопольського району на протилежному березі Дніпра.

• Президент Зеленський провів засідання Ставки верховного головнокомандувача, на якому було заслухано доповіді командувачів військ оперативних напрямків. Також було розглянуто частину проєкту бюджету щодо фінансування потреб оборони. Зеленський доручив підрозділам Держприкордонної служби забезпечити охорону кордону на звільнених територіях.

У вечірньому відеозверненні Зеленський повідомив, що на 4 тис. км² звільнених територій відбуваються стабілізаційні заходи, а разом з українським прапором у понад 300 населених пунктів повертається нормальне життя. Міністр оборони Резніков заявив, що контрнаступ ЗСУ перевершив усі очікування, проте Росія може вже незабаром зібратися із силами та відновити атаки. За його словами, наступ у Херсонській області розвивається повільніше, оскільки її поцятковано іригаційними каналами, які російські війська використовують як оборонні споруди.

• За інформацією Головного управління розвідки, окупанти спішно евакуюють свої сім'ї з півдня України та Криму, а також намагаються продати квартири на півострові.

• Віцепрем'єр-міністр Верещук заявила, що російських учителів, які приїхали на окуповані території для "навчання" українських дітей, буде покарано за незаконну діяльність. Окупанти під час втечі з Харківської області просто кинули їх напризволяще.

• За інформацією МАГАТЕ, ремонтні бригади відновили ще одну – уже третю – резервну лінію електропередач до Запорізької АЕС для підтримки безпеки зупинених енергоблоків та сховища відпрацьованого ядерного палива. Міністр закордонних справ Кулеба заявив, що керівництво України наполягатиме на включенні Росатому до чергового пакету санкцій ЄС через акти ядерного тероризму на ЗАЕС. Міністр охорони довкілля Стрілець вважає, що аварія на станції внаслідок її обстрілів спричинить набагато важчі наслідки, ніж вибух реактора Чорнобильської АЕС.

• На окупованих територіях Донеччини та Луганщини окупанти повсюдно вимкнули мобільний зв'язок та дротовий інтернет.

1-2) Тил

• Міністр культури Ткаченко погрожує позбавленням звань народним артистам, які підтримують чи замовчують агресію Росії.

• Глава Нафтогазу Вітренко повідомив, що компанія так і не отримала контролю над облгазами, які належать олігархові Фірташу, через опір їхнього менеджменту.

• Уряд схвалив законопроєкт, який визначає Офіс генпрокурора єдиним представником України в справах про екстрадицію – як на час розслідування, так і в судових процесах.

• Кабмін схвалив проєкт бюджету на 2023 р. Понад 50 % коштів заплановано витратити на оборонні потреби. Мінімальна зарплата з 1 січня становитиме

6,7 тис. грн, а прожитковий мінімум – 2589 грн. Бюджет розраховано, за середньорічного курсу 42 ₴/$ та 30 % інфляції за підсумками року. Уряд прогнозує зростання ВВП України наступного року на 4,6 % Законопроєкт про бюджет буде внесено до Верховної Ради протягом 1–2 днів.

• Голова Офісу президента Єрмак та його заступник Тимошенко презентували створення Фонду ліквідації наслідків російської агресії з фінансуванням упродовж наступного року на суму понад 19 млрд грн, який поповнюватиметься коштом бюджету та конфіскованих активів російських юридичних та фізичних осіб.

• Президент Зеленський повідомив про виділення Україні від МВФ додаткових коштів у сумі $1,4 млрд за програмою екстреного фінансування.

• Нацбанк улаштував емісію додаткових 15 млрд грн. Цим коштом регулятор викупив черговий пакет воєнних держоблігацій. Портфель ОВДП Нацбанку складає вже майже 620 млрд грн, із початку вересня він збільшився на 30 млрд грн. Мінфін знову провалив аукціон із розміщення ОВДП – залучено лише 185 млн грн через небажання підвищувати їхню прибутковість до рівня, наближеного до облікової ставки НБУ.

• Кабмін погодив придбання Агентством із виявлення, розшуку та управління активами, отриманими в корупційний та інший злочинний спосіб (АРМА) воєнних облігацій на суму 150 млн грн заарештованими коштами.

2. Україна та світ

• За словами американського президента Байдена, ЗСУ досягли значного прогресу на фронті, проте до перемоги їм доведеться пройти довгий шлях. Спікер Пентагону генерал Райдер заявив, що наступ ЗСУ не здивував союзників України, однак став несподіванкою для керівництва РФ та командування російських військ.

• Канцлер Німеччини Шольц, услід за французьким президентом Макроном, зателефонував президентові РФ Путіну й закликав його розпочати мирні переговори та повністю вивести війська з України. Шольц зажадав від РФ забезпечити поводження з українськими військовополоненими відповідно до норм Женевських конвенцій та допущення до них представників Червоного Хреста. У розмові було порушено питання безпеки Запорізької АЕС та всесвітньої продовольчої безпеки. Шольц заявив, що дії РФ щодо анексії території України не залишаться без відповіді й не будуть визнані світовою спільнотою за жодних обставин.

Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що громадяни РФ підтримують дії Путіна, попри те, що поразки на фронті викликали шквал критики влади в соцмережах. Пєсков повідомив, що російське керівництво поки не має наміру оголошувати часткову або загальну мобілізацію, попри проблеми з поповненням особового складу підрозділів, які зазнали важких втрат на фронті.

Естонська прем'єр-міністерка Каллас у телефонній розмові з французьким президентом Макроном, який спілкувався з Путіним напередодні, заявила, що війну ще не закінчено, а Україна довела здатність перемагати. Вона наполягає на посиленні воєнної підтримки України.

Віцепрем'єр-міністр Стефанишина повідомила, що останніми днями, на тлі наступу ЗСУ на Харківщині та Херсонщині, Росія зверталася до українського керівництва з проханням про поновлення мирних переговорів. З її слів, метою цих дій було гальмування українського наступу. Вона наголосила, що наявна ситуація дає сприятливу можливість для масової деокупації територій, Донбаса та Криму тощо.

За словами міністра закордонних справ Кулеби, Україна піде на переговори з РФ лише в разі, якщо мова на них ітиме про повне відновлення територіальної цілісності. Кулеба заявив, що українське керівництво розуміє аргументацію американської адміністрації про причини невизнання Росії спонсором тероризму, але жодним чином не поділяє її.

• Координатор Ради безпеки при президентові США Кірбі анонсував іще один пакет воєнної допомоги Україні, який буде надано найближчими днями. За інформацією американських ЗМІ, сума допомоги становитиме орієнтовно $600 млн.

Єврокомісар із закордонних справ Боррель має намір запропонувати державам ЄС збільшити фінансування воєнних потреб України. На ці цілі Єврокомісія вже виділила €2,5 млрд п'ятьма траншами – €0,5 млрд кожен.

Міністр оборони Естонії Лаанет привіз до Києва сучасний мобільний шпиталь.

Німецький концерн Rheinmetall відремонтував власним коштом 16 БМП Marder й очікує на рішення уряду для передавання їх Україні. На підприємствах концерну ремонтують іще 14 подібних БМП.

Уряд Данії оголосив про готовність прийняти на навчання українських військовослужбовців найближчим часом. 130 інструкторів уже навчають українських бійців у Великій Британії.

Глава українського МЗС Кулеба розкритикував уряд Німеччини за відмову передавати важку техніку – БМП Marder та танки Leopard-2. Він закликав західних партнерів прискорити постачання зброї яка наблизить перемогу української армії у війні з Росією.

• Британська розвідка повідомила про збільшення закупівлі Росією зброї та боєприпасів у "дружніх країн", насамперед – тих, на кого накладено санкції – Ірану та Північної Кореї. Головне управління розвідки Міністерства оборони повідомило про спроби Росії закупити в центральноазіатських держав колишнього СРСР боєприпаси до радянських артилерійських систем. За оцінкою низки західних експертів, російська армія вже наприкінці року може відчути дефіцит боєприпасів, унаслідок їхньої втрати під час відступу з Харківської області та знищення складів українською артилерією.

• Глава Офісу президента Єрмак та колишній генеральний секретар НАТО Расмуссен презентували "рамковий документ" щодо гарантій безпеки України під назвою "Kyiv Security Compact". На думку низки експертів, він є лише набором концепцій, і навіть не попереднім текстом, і його поки не передано партнерам для ознайомлення. Перші оцінки дають можливість констатувати, що з документа виключено найодіозніші пропозиції. "Концепція" не є спільною угодою, а "деревом" двосторонніх домовленостей, які, нібито, не підмінюють рух України до НАТО. З гарантів безпеки виключено Росію водночас за словами Єрмака, Китай може стати одним із гарантів у майбутньому.

Глава комітету Держдуми РФ у міжнародних справах Слуцький назвав рекомендації групи Єрмака-Расмуссена "ескалацією" та погрожує Заходу конфліктом із "ядерною Росією". Заступник голови Ради безпеки, колишній президент Медведєв назвав документ "прологом до третьої світової війни".

• Агентство The Associated Press із посиланням на дані американської розвідки повідомило, що Росія з 2014 р. потай витратила понад $300 млн на підкуп політиків, журналістів та інших публічних осіб понад 20 країн для посилення впливу на ухвалення рішень у цих країнах.

• Сейм Литви подовжив режим надзвичайного стану в країні до середини грудня й заборонив в’їзд до країни з 19 вересня громадянам Росії, зокрема, тим, хто має шенгенські візи. Дозволено в’їзд дисидентам та борцям за волю, журналістам, членам сімей литовських громадян, а також морякам та особам, що прямують транзитом до Калінінградської області.

• Уряд Швеції передасть Україні 500 тис. доз вакцини Pfizer/BioNTech, яку адаптовано до нових штамів коронавірусу.

• "Правозахисна організація" Amnesty International укотре підтвердила, що працює в руслі російської пропаганди, ототожнюючи агресора та жертву. Після скандального звіту про нібито воєнні злочини українських військ вона випустила конверт із зображенням людей, що обіймаються, у кольорах російського та українського прапорів.

• Російська влада має намір через суд розпустити районні ради Москви та Санкт-Петербургу, депутати яких закликали до відставки президента Путіна за розв'язання війни в Україні.

• Відновилися бої на кордоні Вірменії та Азербайджану, який повільно, але впевнено просувається до своєї мети – пробиття сухопутного коридору через вірменську територію до ексклава – Нахічеванської автономної республіки. У Єревані відбулися акції протесту з вимогою відставки глави уряду Пашиняна через його нездатність протистояти діям Азербайджану. Міністерство оборони Азербайджану звинуватило вірменську владу в прагненні затягнути підписання мирного договору на основі тристоронніх домовленостей за участю РФ, які було досягнуто в листопаді 2020 р. Під час відеоконференції лідерів блоку ОДКБ президент Путін заявив про "додаткові кроки", які Росія робить для деескалації напруженості. ЄС відправив спецпредставника до регіону та закликав лідерів обох країн повернутися за стіл переговорів. Посилення активності азербайджанських військ низка експертів пов'язує з поступовим виводом із регіону російських "миротворчих підрозділів" після тяжких поразок армії РФ в Україні.

• Вкрай спекотне літо в Європі спричинило обміління річок, і це безпосередньо вплинуло на економічне життя майже всіх країн, зокрема – до падіння виробництва сільгосппродукції. Обміління Дунаю створило труднощі й із транспортуванням зерна з України. Через ускладнення річкового транзиту роль морських перевезень суттєво зростає. У вівторок із портів "великої Одеси" вийшли 7 суден із понад 150 тис. т агропродукції на борту. Російська влада намагається зірвати "зернову угоду" й відверто заявляє, що її не буде продовжено після 120 днів, які було погоджено на переговорах у Стамбулі.

***

№ 668.

Как «напилить» более двух миллиардов? Мастер-класс от АРМА

2022-09-14

Александр Леменов

Глава правления StateWatch

Жадность делает глупыми

Мы неоднократно публиковали детализированный анализ работы новообразованных антикоррупционных органов, в частности Национального агентства по вопросам выявления, розыска и управления активами, полученными от коррупционных и других преступлений (АРМА). И они не перестают удивлять общественность и профильных экспертов. В здании на столичной улице Гринченко (центральный офис АРМА. — А.Л.) как будто «навели порчу». Об очередных «приключениях» ниже.

Совсем недавно на никому не известной товарной бирже «ПРИДНІПРОВ'Є» без какой-либо предварительной рекламы или другого обнародования информации в медиа АРМА был проведен аукцион по продаже очередного арестованного актива, а именно:

> **калия хлористого общим весом 2,2 тыс. тонн,** загруженных в железнодорожные вагоны белорусского и российского происхождения.

Этот лот был продан по цене почти в 39 млн грн, тогда как его рыночная стоимость составляет, по самым скромным подсчетам, более 140 млн.

> Такой вот дисконт во время войны, когда аграрии как никогда нуждаются в минеральных удобрениях. Одним из них и является калий хлористый, или хлорид калия. В торгах на аукционе принял участие всего один участник.

Продажа арестованного имущества по значительно заниженным ценам — это давняя практика первого руководителя АРМА Антона ***Янчука***, которому 12 июля вручили подозрение в злоупотреблении властью и растрате 426 млн грн.

Однако нынешнее «профессиональное» руководство АРМА — Дмитрий Жоравович, Филип Пронин, Алексей Таможанский, Вахтанг Бочоришвили и Егор Сигарев — явно взяло курс на растрату значительно больших сумм.

Согласно определениям Шевченковского районного суда по делам №761/12872/22 и 761/11098/22, в управление АРМА для реализации было передано более 53 тыс. тонн хлорида калия. Цены этого минудобрения в открытых источниках информации составляют от 42 до 80 грн за килограмм.

Таким образом, общая стоимость, по средним расчетам (63,6 грн за килограмм), составляет почти 3,4 млрд грн.

Между тем продажу за один раз такого дорогого актива было бы сложно скрыть от общественности.

1) Поэтому в целях «конфиденциальности» команда «профессионалов» решила разделить арестованный актив на меньшие лоты.

2) Представим, на весь товар делают такой сладкий дисконт в размере от 70%. Как следствие, государство не получит доходы на сумму до 2,5 млрд грн. Либо кто-то «заработает» такую же сумму…

Пока страна по всему миру ищет средства для передовой, кто-то в АРМА решил, что можно легко «дарить» деньги отдельным предпринимателям.

И это не первый эпизод и далеко не последний в преступной деятельности новой команды «профессионалов» АРМА.

Еще до 24 февраля 2022 года, то есть до начала полномасштабной войны, Национальное антикоррупционное бюро Украины (НАБУ) начало расследование очередного «достижения», а именно:

продажи кукурузы по цене в 6,5 раза ниже рыночной.

Коротко об основных моментах.

21 октября 2021 года определением следственного судьи Радивиловского районного суда Ровненской области в деле №568/1347/21 были арестованы 120 га посевов сельскохозяйственной культуры «кукуруза» и переданы в управление АРМА.

Согласно информации Главного управления статистики в Ровненской области за 2021 год, стоимость этого актива — 5,4 млн грн, что

установлено прокурором и следственным судьей, а также указано в соответствующем постановлении.

30 декабря 2021 года арест на упомянутый выше актив отменили, а значит, 30 декабря АРМА потеряло право совершать какие-либо действия в отношении указанного имущества.

Но 4 января 2022 года АРМА продает «посев кукурузы» за 836 тыс. грн, а 6 января 2022-го денежные средства в полном объеме были уплачены победителем торгов — ООО «Телиш Транс» — на счет АРМА.

Уже 11 января 2022 года вместо того, чтобы отменить процедуру реализации, и.о. главы АРМА Ф.Пронин и начальник управления менеджмента активов А.Таможанский составляют акт о реализации активов на электронных торгах.

То есть чиновники АРМА фактически сделали вид, что ни к началу аукциона, ни в день его проведения, ни в момент получения средств, ни во время составления акта о реализации они не заглядывали в Реестр судебных решений (см. фото 2–3).

(слева направо Жоравович, Пронин, Бочоришвили)

Предыдущие руководители АРМА — Владимир ***Павленко***, Виталий ***Сигидин*** и Вахтанг ***Бочоришвили*** — тоже не считали необходимым проверять информацию в определениях перед их выполнением, в итоге получив подозрение в присвоении почти 400 тыс. долл.

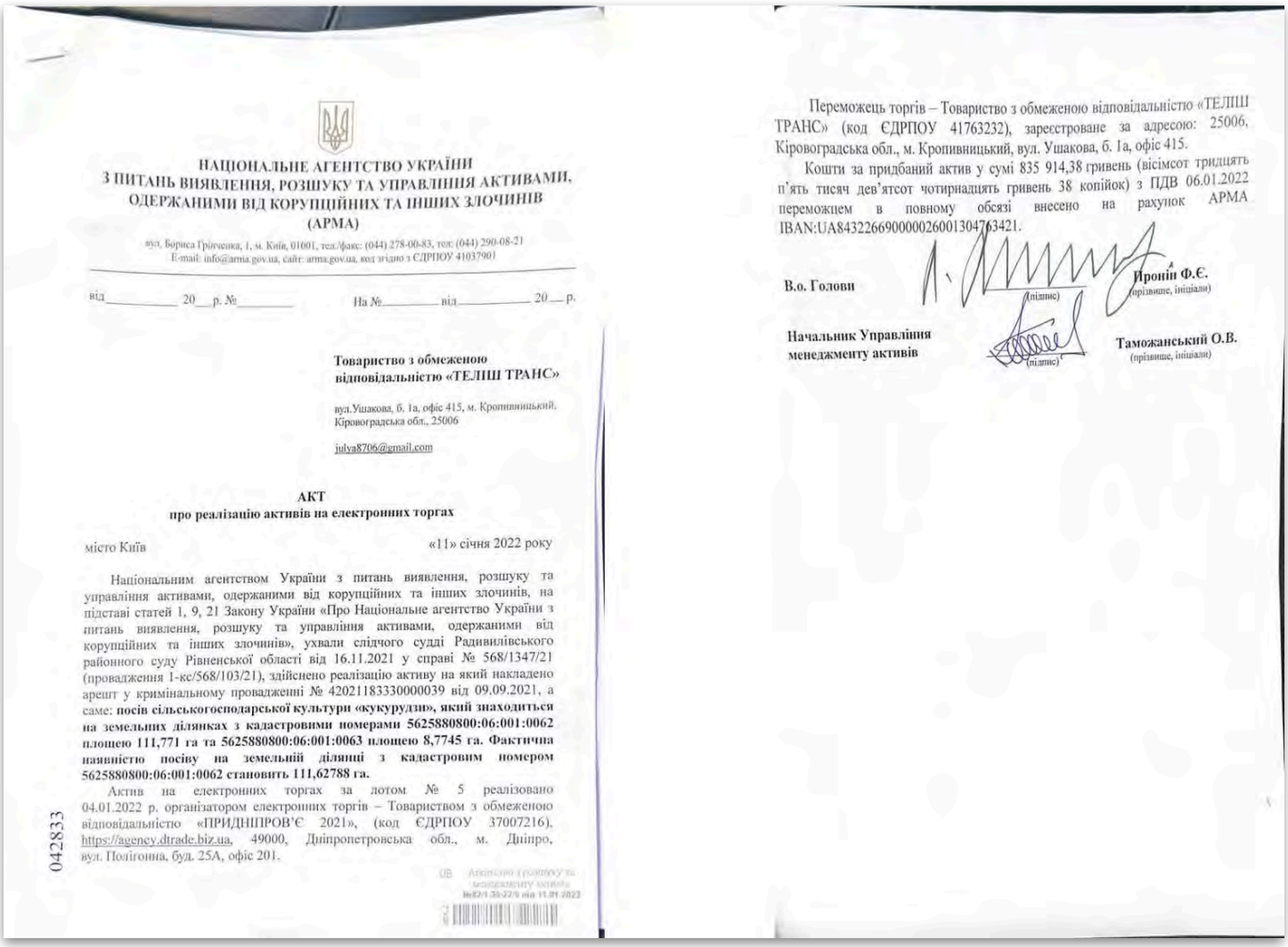
Назначение ***Д.Жоравовича*** 4 августа 2021 на должность временного исполняющего обязанности главы АРМА не очень помогло,

1) потому что, как выяснилось, у него нет собственного мнения, и он не может принимать решительные, но крайне необходимые для эффективной работы АРМА решения.

2) А влияние его подчиненных прослеживается невооруженным глазом.

Так, на собеседовании во время конкурса по отбору кандидата на должность главы АРМА Жоравович представил (смотреть с 2.31.10) доклад, подготовленный его заместителем ***Ф.Прониным***.

Эти данные не содержат ни одного шага для улучшения работы АРМА, а являются, по сути, восхвалением сомнительных достижений по профильному направлению ***Пронина*** — выявлению и розыску активов.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ, ОДЕРЖАНИМИ ВІД КОРУПЦІЙНИХ ТА ІНШИХ ЗЛОЧИНІВ
(АРМА)

вул. Бориса Грінченка, 1, м. Київ, 01601, тел./факс: (044) 278-00-83, тел: (044) 290-08-21
E-mail: info@arma.gov.ua, сайт: arma.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 41037901

від _____ 20__ р. №_____ На №_____ від _____ 20__ р.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ТЕЛІШ ТРАНС»

вул.Ушакова, б. 1а, офіс 415, м. Кропивницький, Кіровоградська обл., 25006

julya8706@gmail.com

АКТ
про реалізацію активів на електронних торгах

місто Київ «11» січня 2022 року

Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на підставі статей 1, 9, 21 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», ухвали слідчого судді Радивилівського районного суду Рівненської області від 16.11.2021 у справі № 568/1347/21 (провадження 1-кс/568/103/21), здійснено реалізацію активу на який накладено арешт у кримінальному провадженні № 42021183330000039 від 09.09.2021, а саме: **посів сільськогосподарської культури «кукурудзи», який знаходиться на земельних ділянках з кадастровими номерами 5625880800:06:001:0062 площею 111,771 га та 5625880800:06:001:0063 площею 8,7745 га. Фактична наявність посіву на земельній ділянці з кадастровим номером 5625880800:06:001:0062 становить 111,62788 га.**

Актив на електронних торгах за лотом № 5 реалізовано 04.01.2022 р. організатором електронних торгів – Товариством з обмеженою відповідальністю «ПРИДНІПРОВ'Є 2021», (код ЄДРПОУ 37007216), https://agency.dtrade.biz.ua, 49000, Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Полігонна, буд. 25А, офіс 201.

042833

Переможець торгів – Товариство з обмеженою відповідальністю «ТЕЛІШ ТРАНС» (код ЄДРПОУ 41763232), зареєстроване за адресою: 25006, Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вул. Ушакова, б. 1а, офіс 415.

Кошти за придбаний актив у сумі 835 914,38 гривень (вісімсот тридцять п'ять тисяч дев'ятсот чотирнадцять гривень 38 копійок) з ПДВ 06.01.2022 переможцем в повному обсязі внесено на рахунок АРМА IBAN:UA843226690000026001304763421.

В.о. Голови (підпис) **Іронін Ф.Є.** (прізвище, ініціали)

Начальник Управління менеджменту активів (підпис) **Таможанський О.В.** (прізвище, ініціали)

В статье «Агентство по невозвращению активов» была подсчитана эффективность функции розыска АРМА путем сравнения количества разысканного имущества и фактически переданного в управление. **Эта эффективность составила 0,2%**.

Именно столько имущества из разысканного было фактически передано в управление.

Напомню, еще из переписки бывшего руководителя АРМА ***В.Павленко***, обнародованной в Telegram-канале «АРМА: искусство воровать», известно, что

1) ***Пронин*** любит «торговать информацией» или преднамеренно затягивать ответ на запросы, чтобы подозреваемые успели скрыть свои незаконные активы.

2) Об этом хорошо известно и правоохранителям.

3) По нашей информации, во время одного из обысков в помещениях АРМА на компьютере подчиненного ***Пронина В.Василенко*** был обнаружен подробный отчет, кому и за какие суммы «дарилась» информация.

На заседании антикоррупционного комитета Верховной Рады ***Жоравович*** громко опозорился (см. видео с 9.40), так и не ответив на вопрос руководителя о необходимости доступа АРМА к ***Единому реестру досудебных расследований (ЕРДР)***.

Все довольно просто:

1) в необходимости доступа к ЕРДР ***Жоравовича*** убедил не кто иной, как ***Пронин***.

2) Предполагаем, что доступ к упомянутому реестру нужен исключительно ***Пронину*** для удовлетворения «коммерческих» интересов, чтобы иметь возможность известить фигурантов уголовных производств и получить разного рода «конфетки и печенье».

3) В своем позорном ответе ***Жоравович*** подтвердил, что доступ к этому реестру необходим трем лицам — ему, ***Пронину*** и начальнику управления менеджмента активов ***А.Таможанскому***.

Для тех, кто любит логические задачи из серии «следует исключить лишний элемент», укажем,

— что именно ***Пронин*** и является лишним элементом, поскольку в АРМА функционирует управление выявления и розыска с соответствующим начальником, которого в приведенной ***Жоравовичем*** цепочке нет.

Однако, как показывают достижения ***Жоравовича*** на должности в.и.о. главы АРМА, его постоянно используют и другие «опытные» работники в собственных интересах.

1) Так, интересен перевод ***В.Бочоришвили*** на должность начальника отдела договорной работы вместо выполнения определения об отстранении полного тезки «вора консервов».

2) Инициаторами, внесшими такое предложение, были начальник управления правового обеспечения Антон ***Чубенко*** и начальник управления персоналом Татьяна ***Рудяк***.

К слову, мы уже писали о махинациях упомянутой чиновницы в одном из предыдущих текстов.

Эта серия эпизодов для *Жоравовича* однозначно *будет (?) иметь серьезные дисциплинарные последствия*, ведь речь идет об использовании полномочий в личных интересах или в неправомерных личных интересах других лиц.

А реализован план следующим образом.

4 августа 2021 года Кабинет министров Украины возлагает на Жоравовича временное выполнение обязанностей главы АРМА.

Уже 8 октября 2021-го он назначает с 11 октября своего подчиненного из Харькова Таможанского главным специалистом третьего отдела управления менеджмента активов.

Другим приказом возлагает на последнего временное выполнение обязанностей начальника управления менеджмента активов.

И это при том, что в структуре управления менеджмента активов есть пять отделов, в которых назначены соответствующие начальники, и сектор с назначенным заведующим. При этом для ***Таможанского*** устанавливают надбавку за интенсивность работы в размере 350%.

В сентябре 2021 года ***Бочоришвили*** переводят на должность начальника отдела договорной работы управления правового обеспечения.

В конце октября 2021-го ***Таможанского*** определяют победителем конкурса на должность начальника отдела мониторинга эффективности менеджмента активов.

На этой должности ***Таможанский*** работает несколько дней, и позже его переводят на ключевую после должности главы АРМА должность — начальника управления менеджмента активов.

Одной из основных задач ***Бочоришвили*** на новой должности является проверка на соответствие законодательству проектов договоров управления активами.

> Другими словами, он имеет доступ ко всей истории, предшествующей заключению договора управления активом.

После чего ***Бочоришвили*** визирует этот договор управления.

> То есть, несмотря на то, что ***Бочоришвили*** не является начальником управления менеджмента активов ***(от этой должности его отстранил суд)***, он принимает участие в реализации государственной политики в сфере управления активами.

Но основание о переводе ***Бочоришвили*** на должность начальника отдела договорной работы от ***Чубенко*** ожидаемо, если проанализировать появление последнего в центральном аппарате АРМА.

Напомню, в июле 2021 года ***Чубенко*** побеждает в конкурсном отборе на должность начальника управления правового обеспечения АРМА еще при предыдущем руководстве.

Таким образом, ***Чубенко*** — это «остаток» команды ***Павленко-Сигидина*** (см. фото 4).

(слева фото – Чубенко и Сигидин, справа фото – Чубенко)

Весной 2021 года сектор внутреннего аудита АРМА провел аудит выполнения функции управления арестованными активами, выявив ряд нарушений в работе подразделения, которое тогда возглавлял ***Бочоришвили***.

В свою очередь, его работу тогда направлял ***Павленко***. Если коротко, то

были зафиксированы следующие *«недостатки»*:

1) — рецензирование отчетов об оценке имущества не проводится во время реализации активов через торговую площадку;

2) — при передаче активов в управление по договору оценщик оформляет отчет об оценке, сам находит рецензента и предоставляет АРМА два документа — отчет об оценке и рецензию. То есть оценщик, конечно, будет заинтересован, чтобы рецензент подтвердил его расчеты;

3) — отбор реализаторов происходит непрозрачным образом, отсылка на Закон «О публичных закупках» формальна, поскольку отбирают торговую площадку не по этому закону, а якобы согласно «принципам публичных закупок»;

4) — аналогичная история с отбором государственного банка, где всегда побеждает Ощадбанк, в котором будут храниться наличные средства, банковские металлы, а также средства, полученные от реализации.

К слову, эти нарушения до сих пор не исправлены.

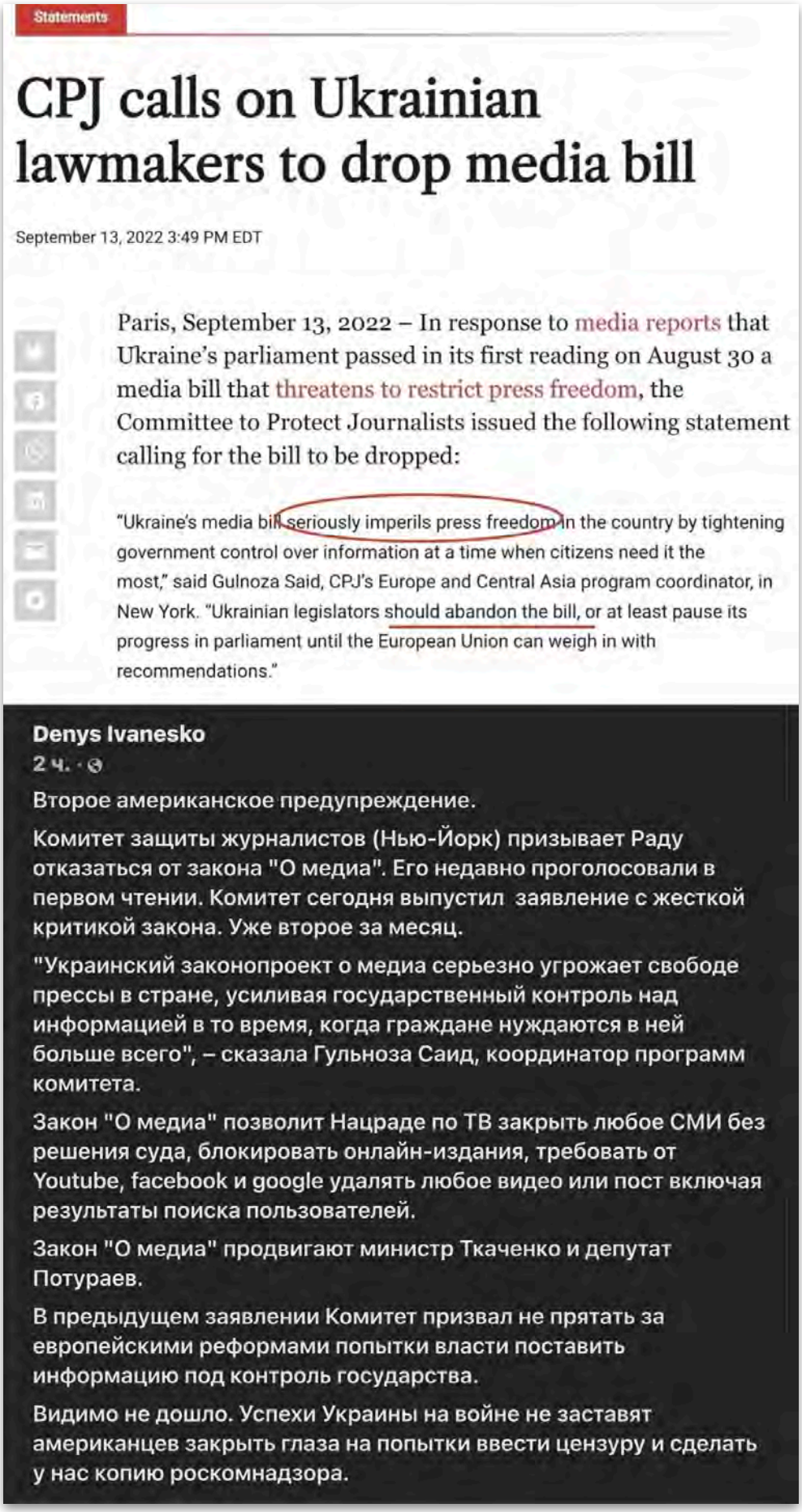
Таким образом, мы в который раз убедились, что «новая» команда профессионалов АРМА неспособна эффективно выполнять возложенные на нее задачи.

АРМА давно стало и продолжает быть сплошной «коррупционной кормушкой», которая при миллиардных схемных аферах по основному профилю явно недорабатывает:

> — на 1 августа 2022 года от мероприятий по управлению в бюджет перечислены 16,9 млн грн, а от реализации — около 27 млн грн.

***

№ 669.

Statements

CPJ calls on Ukrainian lawmakers to drop media bill

September 13, 2022 3:49 PM EDT

Paris, September 13, 2022 – In response to media reports that Ukraine's parliament passed in its first reading on August 30 a media bill that threatens to restrict press freedom, the Committee to Protect Journalists issued the following statement calling for the bill to be dropped:

"Ukraine's media bill seriously imperils press freedom in the country by tightening government control over information at a time when citizens need it the most," said Gulnoza Said, CPJ's Europe and Central Asia program coordinator, in New York. "Ukrainian legislators should abandon the bill, or at least pause its progress in parliament until the European Union can weigh in with recommendations."

Denys Ivanesko
2 ч. ·

Второе американское предупреждение.

Комитет защиты журналистов (Нью-Йорк) призывает Раду отказаться от закона "О медиа". Его недавно проголосовали в первом чтении. Комитет сегодня выпустил заявление с жесткой критикой закона. Уже второе за месяц.

"Украинский законопроект о медиа серьезно угрожает свободе прессы в стране, усиливая государственный контроль над информацией в то время, когда граждане нуждаются в ней больше всего", – сказала Гульноза Саид, координатор программ комитета.

Закон "О медиа" позволит Нацраде по ТВ закрыть любое СМИ без решения суда, блокировать онлайн-издания, требовать от Youtube, facebook и google удалять любое видео или пост включая результаты поиска пользователей.

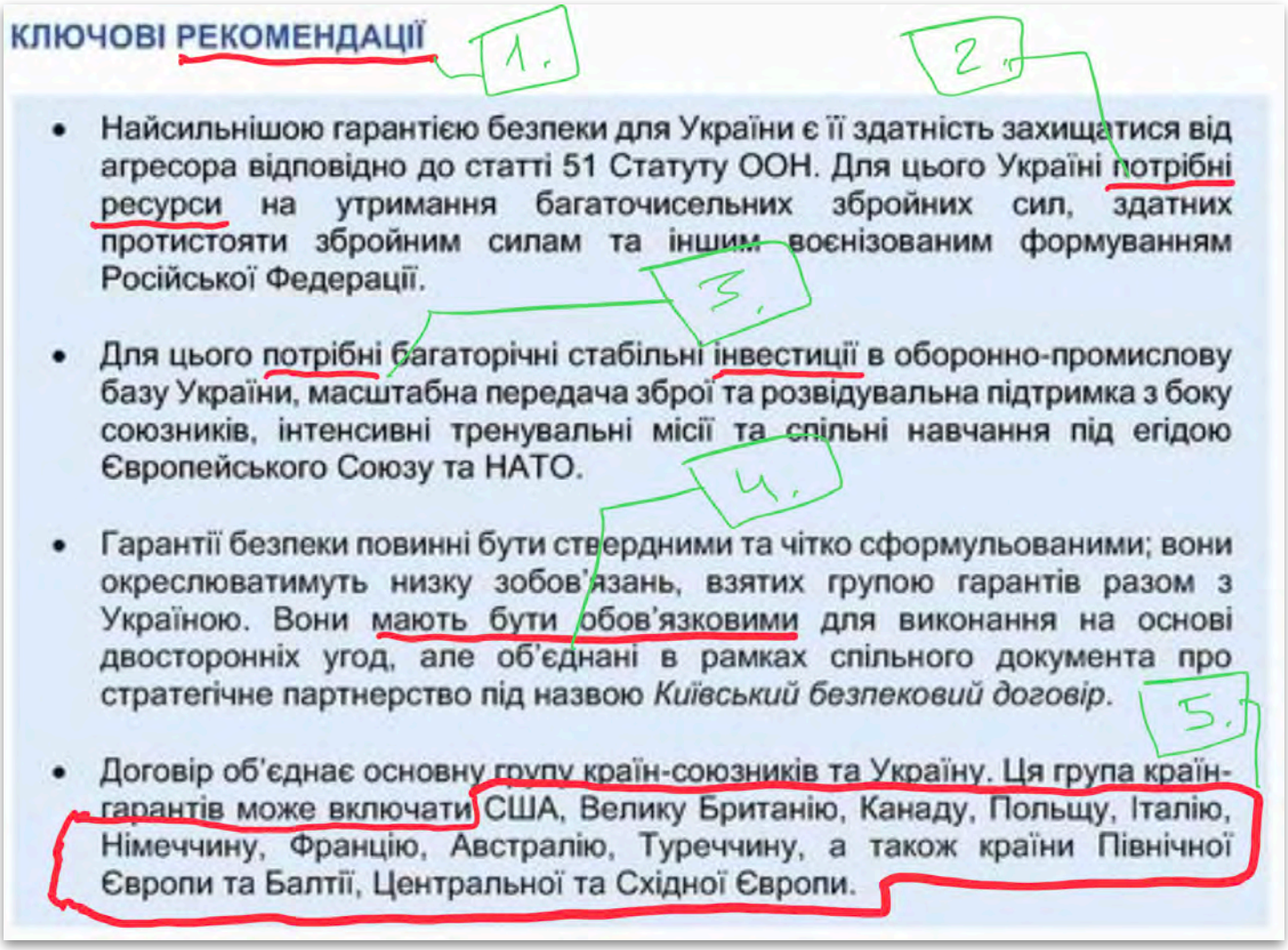
Закон "О медиа" продвигают министр Ткаченко и депутат Потураев.

В предыдущем заявлении Комитет призвал не прятать за европейскими реформами попытки власти поставить информацию под контроль государства.

Видимо не дошло. Успехи Украины на войне не заставят американцев закрыть глаза на попытки ввести цензуру и сделать у нас копию роскомнадзора.

***

№ 670.

КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Найсильнішою гарантією безпеки для України є її здатність захищатися від агресора відповідно до статті 51 Статуту ООН. Для цього Україні потрібні ресурси на утримання багаточисельних збройних сил, здатних протистояти збройним силам та іншим воєнізованим формуванням Російської Федерації.

- Для цього потрібні багаторічні стабільні інвестиції в оборонно-промислову базу України, масштабна передача зброї та розвідувальна підтримка з боку союзників, інтенсивні тренувальні місії та спільні навчання під егідою Європейського Союзу та НАТО.

- Гарантії безпеки повинні бути ствердними та чітко сформульованими; вони окреслюватимуть низку зобов'язань, взятих групою гарантів разом з Україною. Вони мають бути обов'язковими для виконання на основі двосторонніх угод, але об'єднані в рамках спільного документа про стратегічне партнерство під назвою *Київський безпековий договір*.

- Договір об'єднає основну групу країн-союзників та Україну. Ця група країн-гарантів може включати США, Велику Британію, Канаду, Польщу, Італію, Німеччину, Францію, Австралію, Туреччину, а також країни Північної Європи та Балтії, Центральної та Східної Європи.

Rostyslav Demchuk
9 ч. · 2022-09-15

Чому я не коментую так званий "Проект договору щодо надання гаранантій безпеки Україні"?

Тому, що немає що коментувати. Цей текст тяжко назвати "проектом". У форматі PDF зазначається, що це "рекомендації" до майбутнього договору. Цей абстрактний текст швидше нагадує "протокол про наміри", чи "нариси" про "Проект договору щодо надання гаранантій безпеки Україні". Наміри хороші, з цим я цілковито погоджуюсь. Але ж слід зрозуміти основне, що проект договору це рекомендації, форма, фантазія, яку необхідно наповнити реальним змістом. Цей процес буде дуже тривалим. Документ буде набирати зміст лише після того, як з ним ознайомлятся глави держав, урядів та члени парламентів країн, яким буде запропоновано стати учасниками договору. Росію до цього договору можна й не долучати. Її не долучали до створення НАТО і створення ЄС. Достатньо, що Росію долучили до ООН. Самі бачите до чого деградувала ця міжнародна організація.

У "проекті" зазначається, що підписантами і гарантами виконання договору могли б бути: "США, Великобританія, Канада, Польща, Італія, Німеччина, Франція, Австралія, Туреччина, країни Балтії, Північної, Центральної та Східної Європи".

Той, хто працював з міжнародними воєнно-політичними договорами, знає, що не можна допускати довільний перелік країн-підписантів договору. Тут діють протокольні стандарти переліку. Як правило, перелік країн здійснюється в алфавітному порядку. Саме за таким алфавітним порядком розміщуються міжнародні делегації за круглим столом НАТО. Погляньте, як робиться перелік країн членів НАТО: https://www.nato.int/cps/en/natohq/nato_countries.htm

Список очолює Албанія, тому що назва цієї країни починається на "А". Завершують список Великобританія і США (United Kingdom, United States). Тому, що згідно з англійським алфавітом назви цих країн починаються на "U". Також перелік може здійснюватись за французьким алфавітом. За таким самим принципом відбувається і перелік у ЄС та інших міжнародних організаціях.

Чому англійська і французька мови? Тому, що вони є офіційними мовами цих організацій.

Далі. Ось так от гамузом вписати в "Проект договору" "... країни Балтії, Північної, Центральної та Східної Європи". Бля... Це яким невігласом треба бути, щоб отаке написати в офіційному "документі"? Це що за хамство і неповага до країн? За логікою Єрмака, то слід вже було писати замість США і Канади "країни Північної Америки", Польщу не слід було виділяти окремо з числа країн Східної Європи. У "рекомендаціях" ще згадується Японія і Південна Корея. Тоді де країни Південної Європи, Балканські країни, країни Скандінавії? Чи Іспанія і Португалія нас не підтримують і не допомагають? Данія і Норвегія також у цей список не входять?

Ну, коротше... Ні про що.

***

№ 671.

Тімоті Снайдер: Росія називає себе демократією, але очевидно, що це не так

АНДРІЙ БОБОРИКІН

2022-09-15

"Фашисти, які називають інших людей "фашистами" – це фашизм, доведений до своєї нелогічної крайності як культ нерозумності. Це останній момент, коли розпалювання ненависті спотворює реальність, а пропаганда стає чистою наполегливістю. Це апогей волі над думкою.

Називати інших фашистами, коли ви самі фашисти, – основна путінська практика. Джейсон Стенлі, американський філософ, називає це "підривом пропаганди". Я назвав це "шизофашизмом". В українців найелегантніше формулювання. Вони називають це "рашизмом"", – написав у своїй

нещодавній колонці в "The New York Times" відомий американський історик Тімоті Снайдер.

Не дивно, що публікація викликала хвилю обурення в Росії.

Снайдер вже кілька десятиліть досліджує тоталітаризм та націоналізм у Східній Європі. Він є професором історії Єльського університету, а також автором кількох відомих книг, які відкривають найтемніші сторінки історії України, Білорусі та колоніальної політики Росії.

З перших днів повномасштабного вторгнення Снайдер пояснює феномен російського колоніалізму для західної аудиторії. Але окрім блискучого знання історії, у його текстах відчувається ще й неймовірна емпатія до українського спротиву.

На початку вересня Снайдер на кілька днів завітав до Києва на міжнародну конференцію "Ялтинська європейська стратегія" (YES) та погодився на розмову з "УП".

У цьому інтерв'ю відомий історик висловлюється щодо ролі Китаю у війні проти України, розмірковує про пропаганду та пояснює, чому український опір нагадує йому літературу

***

– Вчора я мав нагоду прочитати *вашу останню статтю в "Foreign Affairs"*. У ній ви починаєте з того, що ця війна "встановить принципи 21-го століття". Якими, на вашу думку, можуть або повинні бути ці принципи, і чим вони відрізняються від принципів 20-го століття?

– Останні тридцять років були часом без принципів, коли люди, які хочуть хороших речей – свободи та демократії, – були переконані, що ці речі даються автоматично з історії. І проблема в тому, що, якщо ви не обираєте свободу, це не свобода. Якщо ви думаєте, що вам це дають, тоді те, що вам дають, не є свободою. Ви повинні обирати самі.

Інша проблема полягає в тому, що, якщо ви думаєте, що великі сили дають вам хороші речі, ви не запитуєте себе, що таке хороші речі, та можете почати думати:

> — що б великі сили не принесли мені, це має бути свобода, це має бути демократія. Навіть коли це не так.

І в певному сенсі сучасна Росія є результатом такого способу мислення. Вона називає себе демократією. І хто скаже, що це не демократія? Але очевидно, що це не так.

І тому основне, що я намагаюся сказати в цій статті, полягає в тому, що,

> — якщо ми хочемо мати свободу і демократію, ми повинні почати з того, що ми дійсно хочемо цього, що це хороші речі, що у нас є принципи.

Таким чином, війна проти Росії – це також війна проти ідеї "все, що відбувається – добре, що б не відбувалося".

Український опір є дуже корисним нагадуванням для всіх нас, тому що український президент та інші українці добре сформулювали цінності, за які бореться Україна. Природа свободи та демократії така, що, якщо вони у вас є, це дозволяє вам обирати, якими можуть бути всі інші хороші речі.

– Але чи існує сценарій, коли цей набір принципів є антидемократичним?

– Так, звісно.

Може бути світ без демократій.

Сполучені Штати можуть перестати бути демократією.

Якщо Росія виграє цю війну – я не думаю, що вона виграє, але якщо вона виграє, – то це спричинить більший тиск на європейські демократії. Китай активно працює проти демократії.

Тому коли українці кажуть, що вони воюють за інші народи, що вони воюють за Європу, за Захід, за світ, я думаю, що це правда.

Це правда в тому сенсі, що коли у вас є така країна, як Росія, яка не тільки протистоїть демократії в усьому світі філософськи, не тільки протистоїть їй за допомогою пропаганди, але й веде реальну війну проти демократії, ви перейшли на дуже небезпечну територію. І єдиний спосіб змінити це – виграти війну.

Більше ви нічого не можете зробити – ви повинні виграти війну.

Ця війна є переломним моментом не лише для України чи Росії, чи Європи, це переломний момент для ідеї демократії загалом. Оскільки українці артикулюють цінності – з одного боку, а також тому, що, якщо вони програють, то втрачається не лише одна країна, але й уявлення про те, що речі варто захищати.

Бо якщо Росія виграє, то в ім'я чого вона виграє? Російська війна повністю заснована на брехні. Російські принципи у цій війні – антипринципи. Це заяви, зроблені з метою підірвати принципи інших людей.

Війна базується на постійній серії брехні. Якщо вони виграють, це означає, що брехня стає ще більш природною.

Ця війна базується на постійних цинічних зловживаннях міжнародних інституцій. Якщо вони перемагають, це стає нормальним явищем.

Отже, йдеться про утвердження цінностей, про зупинку Росії, але також про сприйняття того, що щось краще можливе.

Китайці та росіяни вважають, що історія – на їхньому боці. Вони думають, що все, що ми робимо, є пустим, лицемірним і наївним, але, якщо Україна виграє війну, значить, це не є пустим, лицемірним та наївним. Це буде означати, що ми насправді це маємо на увазі, і ми здатні реалізувати ті речі, у які ми віримо.

– Ви кілька разів використали слово "цінності". Як ці принципи, про які ви говорили, суміжні з поняттям "західні цінності"?

– Цінність є цінністю лише тоді, коли ти намагаєшся її реалізувати у світі й готовий заради неї чимось пожертвувати.

Якщо я скажу вам, що я із Заходу і знаю, що таке "західні цінності", а ви – ні, це не про цінності.

Цінність – це те, що ви уособлюєте і заради чого ризикуєте. І це насправді дуже потужна східноєвропейська інтелектуальна традиція, яку можна побачити, наприклад, у Вацлава Гавела.

Але я також бачу це в тому, як говорить Зеленський. Хороші речі – це те, заради чого ви готові ризикнути. Інакше про це не варто говорити.

Тож коли я говорю про цінності, я не кажу, що маю всі цінності та збираюся розповісти вам, які вони. Я маю на увазі те, що у світі є багато хороших речей, і свобода – це можливість обирати серед цих речей. А демократія – це політична система, в якій ця свобода можлива. І ця основна ідея йде аж до стародавніх греків, аж до Перікла та його похоронної промови.

Я не намагаюся сказати, що так завжди поводиться Захід. Або що Заходу є що сказати Україні в цьому сенсі.

Що цікаво в цьому моменті, то це те, що Україна нагадує Заходу про певну базову частину його власної традиції, яка полягає в тому, що демократія не є чимось, що приходить із великого світу, і це не те, що приходить, тому що ви говорите приємні речі про себе. Це те, що виникає, тому що ви боретеся за це. Бо якщо ви не боретеся за це, дуже скоро це не буде демократією.

– У цій глобальній ситуації, як, на вашу думку, змінюється роль ООН чи ЄС?

– Я вважаю, що найважливішою організацією для України є Європейський Союз. І я вважаю, що українці мали рацію, коли ризикували заради Європейського Союзу в 2013 та 2014 роках.

Причина, чому Європейський Союз такий важливий, у тому, що саме його структура дозволяє постімперській державі виживати та процвітати. Це не та історія, яку розповідають європейці, але це справжня історія.

Майже всі держави-члени ЄС є постімперськими державами, незалежно від того, були вони центром імперії чи периферією імперії. ЄС створює рамки, в яких ці постімперські держави можуть процвітати – люди можуть вільно пересуватися, вільно торгувати, вести широкі розмови про історію, про цінності.

Україна має стати членом ЄС. Це в інтересах усіх. Це в інтересах України, тому що Європейський Союз створює кращі держави. Ми багато гарного говорили про Україну, але ця держава має багато проблем, і ЄС може зробити так, щоб держави функціонували краще.

З іншого боку, Європейський Союз, хоча він цього не усвідомлює, також уособлює кінець імперіалізму, уособлює те, що імперські країни програють війни. Якщо Росія виграє цю війну – це пряма загроза для ЄС, тому що вона повертає імперіалізм у центр європейської політики.

ЄС є альтернативою імперіалізму, поки що єдиною, яка справді успішна. І тому це в інтересах ЄС, щоб Україна виграла цю війну, так само, як Україні потрібно приєднатися до ЄС.

– У своїй книзі "Криваві землі: Європа між Гітлером і Сталіним" ви пишете про територію від країн Балтії до України. Однак ми бачимо, що народи, які походять з цієї території, мали дуже різні долі. Хтось був більш готовий боротися за свободу, а хтось, як Білорусь, менш готовий. Який ваш погляд на це?

– Все змінюється. Україна 2022 року – це не Україна 1992 року, коли я вперше тут був. Це зовсім інша країна.

І Білорусь через тридцять років може бути зовсім іншою країною. І важливо тримати таку можливість відкритою. На мою думку, Білорусь опинилася в найскладнішій імперській ситуації у 19 столітті. Вся територія Білорусі опинилася під Російською імперією.

Це не звучить як перевага, але Україна була поділена між двома імперіями. Коли в Росії в 1860-1870-х роках стало погано, великі українські мислителі мали можливість поїхати до Галичини, до Львова. Поляки були поділені між трьома імперіями, що здається трагедією, але це також означає, що одна з них у певний час була ліберальнішою за інші.

Вся Білорусь була під Російською імперією, а у складі Радянського Союзу Білорусь особливо вразив терор 1930-х років. Потім Мінськ був значною мірою зруйнований, і Білорусь постраждала більше, ніж будь-яка інша країна у Другій світовій війні, навіть більше, ніж Україна, навіть більше, ніж Польща. Ці страждання також непропорційно вплинули на білоруські освічені класи. А потім Білорусь відбудували як таку собі радянську республіку, з величезною міграцією російськомовного населення з усього союзу. Ось деякі з причин.

Два роки тому Білорусь була дуже близька до повалення режиму Лукашенка, більшість білорусів голосували за зовсім інше. Справа не в тому, що країна настільки далека від українських настроїв. Очевидно, що білоруси воліли б мати демократію. Якби була білоруська демократія, я впевнений, що зовнішня політика цієї країни була б зовсім іншою. Але у них є цей режим, побудований вправним політиком, який при владі вже чверть століття. Отже, є історичні обмеження, але в той же час потрібно мати надію.

– Ви також згадували Китай. Яку роль у цій війні відіграє Китай і як зміниться його роль у майбутньому?

– По-перше, Китай допустив цю війну. За цю війну відповідає Китай. Китайський уряд справді погано бере на себе відповідальність. Вони б воліли вдавати, що не ухвалюють жодних рішень, що всі рішення приймають американці. Але у випадку цієї війни Америка намагалася її зупинити, але не змогла. А китайці не намагалися це зупинити, але мали таку можливість.

Натомість у лютому Путіну дали дозвіл на цю війну. А потім, коли це почалося, вони також могли її зупинити, але вони просто дозволили цьому статися. Отже, це війна Китаю. Китай несе фундаментальну відповідальність за цю війну.

– Вони могли це зупинити, умовивши Путіна?

– Я не думаю, що він здатний прийняти самостійне рішення щодо чогось такого масштабу. Я думаю, що китайці підтримували триденну війну. Думаю, вони повірили у версію, що буде триденна війна і все швидко закінчиться, а Захід нічого не встигне зробити. Тепер війна тривала.

Звісно, Китаю немає діла до Росії, він розглядає її як певну колонію. Зараз, коли йде війна, вони не допомагають Росії, тому що більше піклуються про американських споживачів, ніж про Путіна.

Крім того, Китаю вигідно, якщо Росія стане слабкою – це лише полегшить контроль над Росією. Це пастка, в яку зараз потрапила Росія з Китаєм – у китайців немає причин допомагати Росії, тому що це зашкодить Китаю. Але також у довгостроковій перспективі вони хочуть експлуатувати російські природні ресурси, і ця війна полегшить їм шлях до цього.

– Цікавить також ваша думка щодо *Глобального Півдня*, і якщо ми подивимося на домінуючий наратив у спільнотах Африки, Азії та Латинської Америки, то він явно антиукраїнський і під сильним впливом російської пропаганди. Як ви це пояснюєте?

– Є люди, які знають набагато більше про Африку, Латинську Америку та Глобальний Південь, ніж я. Я лише скажу пару основних речей.

Одна з них полягає в тому, що Радянський Союз був антиколоніальною державою. Не на власній території, де він був більше схожий на колоніальну державу. Але по всьому світу він підтримував антиколоніальні рухи. І тому з позиції жителя Латинської Америки чи Африки ви не думаєте, що Радянський Союз колоніально експлуатував Україну. Ви думаєте, що Радянський Союз допомагав нам воювати з французами, з бельгійцями, з американцями.

По-друге, з такої відстані Росія є реальною країною, а Україна – ні. Іноді все так просто – люди не думали про Україну.

У мене були розмови з журналістами та іншими людьми з Глобального Півдня, де я просто намагався пояснити, що вся їжа йде з України, а не з Росії. Зараз Росія також експортує продовольство, але не в такому обсязі, як Україна. Просто думка про те, що Україна є чимось важливим, була для людей дуже новою.

І я вважаю, що шлях вперед полягає в тому, щоб українці розповіли свою власну історію, привезли людей із Глобального Півдня сюди, до Києва, і дозволили їм побачити це на власні очі. І щоб українці розповідали свою історію.

Голодомор є страшною українською національною трагедією і має в собі специфічні національні елементи, але це також приклад політичного голоду загалом, а політичний голод є загальноколоніальним явищем. І якщо українці зможуть навчитися розповідати історію Голодомору таким чином, то, можливо, в довгостроковій перспективі вони зможуть отримати більше співчуття та розуміння.

Але також не варто забувати, що диктаторам подобаються інші диктатори. Де б не був диктатор, він швидше підтримає Путіна. І це не пропаганда, часто це просто тип режиму.

– Як ви оцінюєте роль ЗМІ та великих технологій у сприянні поширенню російської пропаганди? І, звісно, це не тільки про Путіна, але й про Трампа, Родріго Дутерте тощо.

– Це повертає нас до вашого першого запитання про демократію та цінності. Демократія і свобода є принципово людськими поняттями. Вони не є концептами машин. Машини не мають волі, машинам байдуже. Єдине, що ми можемо зробити за допомогою машини – це заволодіти емоціями людей. Я можу використовувати машину, щоб дізнатися багато про вас і спробувати маніпулювати вами. Коли ви в Інтернеті, цей досвід може здаватися вам дуже особистим, але він не є особистим для машини – вами маніпулюють.

Для мене основною проблемою соціальних медіа є те, що вони спонукають нас до імпульсів і реакцій, миттєвих емоційних станів і відвертають від думок про те, що ми вважаємо справді важливим.

> Це ділить нас на кілька однорідних спільнот, та не дозволяє нам стати індивідами, які мають час та здатність подумати: "Що мене насправді хвилює? Що для мене важливо?".

Я думаю, що це не випадковість, що демократія переживає проблеми з 2010 року, коли соціальні медіа захопили Інтернет. І я думаю, що люди повинні це визнати. Різні компанії роблять різні речі, але загальний ефект соціальних медіа полягає в тому, що вони роблять нас менш вільними, менш творчими, менш розумними, менш здатними спілкуватися один з одним.

Знову ж таки, повертаючись до класичних витоків демократії, греки розуміли, що все залежить від здатності людей зібратися разом і поговорити. У вас різні інтереси, у мене різні інтереси, але ми всі повинні мати можливість дивитися на світ разом, щоб мати факти та мати можливість говорити один з одним. І соціальні медіа ускладнили все це, і тому це зробило Трампа більш імовірним і дало Путіну можливості, яких він не мав би інакше. Отже, все це мало негативний вплив.

– Зараз багато говорять, що в разі поразки Росії значні частини її території відокремляться. Наскільки це ймовірно? І взагалі, що для вас буде поразкою Росії?

– Я вважаю, що краще думати категоріями української перемоги. Росія не визнає в короткостроковій перспективі, що зазнала поразки. І якщо Росія зазнає поразки, це матиме наслідки, але не ті, які ми можемо контролювати.

Тож я справді вважаю, що краще думати в категоріях української перемоги на полі бою, але також і в категоріях того, що буде після цього – реконструкції, інтеграції з європейськими інституціями. Це все частина перемоги, все це певною мірою одна історія.

Якби я був українцем, я б, чесно кажучи, не говорив про розпад Росії. Я не думаю також, що американці повинні про це говорити. Я дійсно думаю, що те, що відбувається в Росії, залежить від росіян – після того, як вони підуть з України. Україна може зробити дві хороші речі для Росії – виграти війну і стати прикладом великої східнослов'янської держави, яка має верховенство права і яка процвітає. Я не думаю, що є щось інше.

Імперії падають і розпадаються, але зазвичай основна динаміка непередбачувана. Це може статися, але коли це станеться, ми не повинні приділяти занадто багато уваги цьому. На що варто звернути увагу – це перемога у війні, реформування українського суспільства та політики, вступ до Європейського Союзу.

Я вважаю, що справа України – говорити, що Росія – це імперія і це імперська війна, що ми захищаємося від російського колоніалізму. Але те, що роблять башкири, татари чи чеченці – я б, чесно кажучи, залишив осторонь. Це дуже непередбачувано, і ви несете відповідальність за свою частину припинення Російської імперії. Цього вже достатньо.

– Що має зробити світ після того, як ця криза закінчиться, щоб вона не повторилася знову?

– Простіше за все – зробити так, щоб в Україні була добре оснащена армія. Українці показали, що як суспільство вони більш ніж здатні захистити себе. Це крайня східна частина того, що ми називаємо Заходом. І це буде країна, куди востаннє вторглася Росія.

Тому переконатися, що Україна має добре оснащені Збройні сили, має сенс для всіх, хто хоче запобігти війні. І тут важливі такі речі, як членство в ЄС та НАТО.

Але ще важливішим є те, що Україна стане процвітаючим та успішним суспільством. Вони б ніколи цього не визнали, але їхній власний розрахунок був такий: в Україні все стає краще і краще, тому ми повинні діяти зараз, бо через 5-10 років буде пізно. Національна свідомість буде повністю встановлена, демократія буде повністю встановлена, тому ми повинні діяти зараз. Я думаю, що саме такою була російська логіка.

Тому після війни вам просто потрібно зробити це правдою. Продовжуйте робити країну кращою та багатшою. Відновлюйте міста. Переконайтеся, що західні інвестиції надходять в країну в масштабах Плану Маршалла.

– А в глобальному масштабі?

– Ви не можете заборонити Росії та Китаю робити те чи інше до рівня деталей. Ви можете думати і говорити про демократію як про кращу систему. Просто краще жити в Норвегії, ніж у Китаї.

Важливо не віддавати всі етичні питання людям, які кажуть, що "ніщо не має значення" ("nothing matters") – що є позицією Росії та позиції Китаю.

Також варто економічно спробувати створити більший блок демократій. Змусити демократії відокремитися від китайської чи російської економік і встановити кращі внутрішні зв'язки.

Ми не можемо сказати, що ми просто винайдемо якусь нову інституцію, яка зупинить Китай чи Росію. Я в це не вірю. Не думайте, що історія на вашому боці. Все може статися. Демократія охоплює більше половини світової економіки. Нехай це працює на вас.

– Водночас чи не здається вам, що подальша глобальна гонка озброєнь призведе до ще більш небезпечної ситуації, коли наступний конфлікт буде ще катастрофічнішим?

– Ні. Звичайно, це може статися, але Європейський Союз дуже далекий від цього. Проблема Європейського Союзу в тому, що він взагалі не має армії. Коли у них була Великобританія, вони були найбільшою економікою у світі. А збройних сил у них немає.

Чесно кажучи, це виглядає як провокація. Бо російська армія – це не така вже й велика потужна річ. Перед тим, як розпочати цю війну, у росіян було 50 000-60 000 людей, які могли реально воювати. Що заважало Європі мати європейську ударну групу чисельністю, скажімо, 60 000 осіб?

А потім у лютому 2022 року європейська ударна група їде в Запорізьку чи Харківську області та каже, що ми просто проводимо навчання з українською армією. Чому ні? Це все, що потрібно було б зробити, щоб зупинити цю війну.

– Але як щодо ядерної зброї? Усі бояться ядерної, а не конвенціональної війни.

– Але вони цього не боялися, коли почалася конвенціональна війна. Коли почалася конвенціональна війна, усі німці та всі американці почали говорити про ядерну війну, тому що це був спосіб зробити це більше про нас. Якщо ви не хочете боятися ядерної війни, тоді зробіть конвенціональну війну неможливою.

Я підтримую вашу точку зору – є таке поняття, як гонка озброєнь, є таке поняття, як занадто багато зброї, але європейці були настільки слабкими, що це стало провокацією. І в цій слабкості немає сенсу.

Вони не повинні бути мілітаристами, вони не повинні хотіти відвоювати свої старі колонії, але вони повинні мати можливість вести війну, якщо доведеться, і не покладатися на США.

Великі питання про те, як запобігти війні, стосуються глибших речей. Це про цінності, це про економіку. Але ми не можемо ігнорувати базовий військовий баланс.

– У своїй статті ви пишете, що захисники путінського режиму діють як літературні критики, а український опір – як література. Чи могли б ви пояснити цю метафору?

– Дякую, що ви запитали мене про це, тому що для мене це дуже важливий момент.

Під літературною критикою я маю на увазі ***Суркова***. Я маю на увазі застосування літературної критики до самого життя і до політики. І підхід, який полягає в тому, що речі настільки реальні, наскільки люди вірять у них, тому ніби все дозволено, немає такого поняття, як брехня, є лише сприйняття. Це дуже ефективний спосіб ведення політики. Росіяни винайшли цей підхід та показали його ефективність.

Якщо ви повністю відірвані від світу і думаєте, що все полягає в критиці в сенсі декомпозиції речей, ви можете створити з цього потужну форму політики, тому що ви не боїтеся мати суперечливу пропаганду. Можна сказати, що всі українці – євреї і всі – нацисти. І це вас не турбує, тому що ви живете у світі, який лише декомпозує речі.

Але під літературою я маю на увазі акт художньої творчості. Я маю на увазі в основному Зеленського. Зеленський творить словами. Він створює історію. Він не намагається все розділити.

Росіяни були дуже успішні, поки існувала лише літературна критика. Люди на Заході дійсно вразливі до думки, що ніщо не є правдою. Вони почуваються наївними, коли кажуть, що щось правда, коли вони справді про щось дбають. І Росія змогла на цьому побудувати свою стратегію.

Але потім з'явилася ця версія України, яка сказала, що ні, деякі речі є правдою, ми готові ризикнути заради правди. Ми готові залишитися в Києві, ми готові воювати, є вторгнення, вони дійсно вбивають наших людей, депортують наших людей, ґвалтують наших людей. Ми створюємо національну історію про те, що ми робимо, і ми про це говоримо – ось що я маю на увазі під літературою.

І виявляється, що найкраща відповідь літературній критиці – література. Літературна критика дуже приваблива, доки хтось не прийде і не розповість значущу історію, а потім ви скажете: "О, я б краще послухав цю історію".

Я краще подивлюся на Зеленського, ніж на Суркова. Сурков цікавий, поки немає Зеленського. Це як класика проти постмодерну.

Ви розповідаєте змістовну історію про демократію та мужність на війні – це дуже привабливий класичний образ. Світ цікавіший, тому що є люди, які цим займаються. І тоді літературна критика починає виглядати якоюсь боягузливою і надто простою.

Андрій Боборикін, УП

***

№ 672.

Чекалкін Дмитро **2022-09-15**

Hellis:

Мы должны успеть победить, пока эта клоунская чума, спонсированная Коломойским, не похоронила Америку…

Роман Кузнецов:

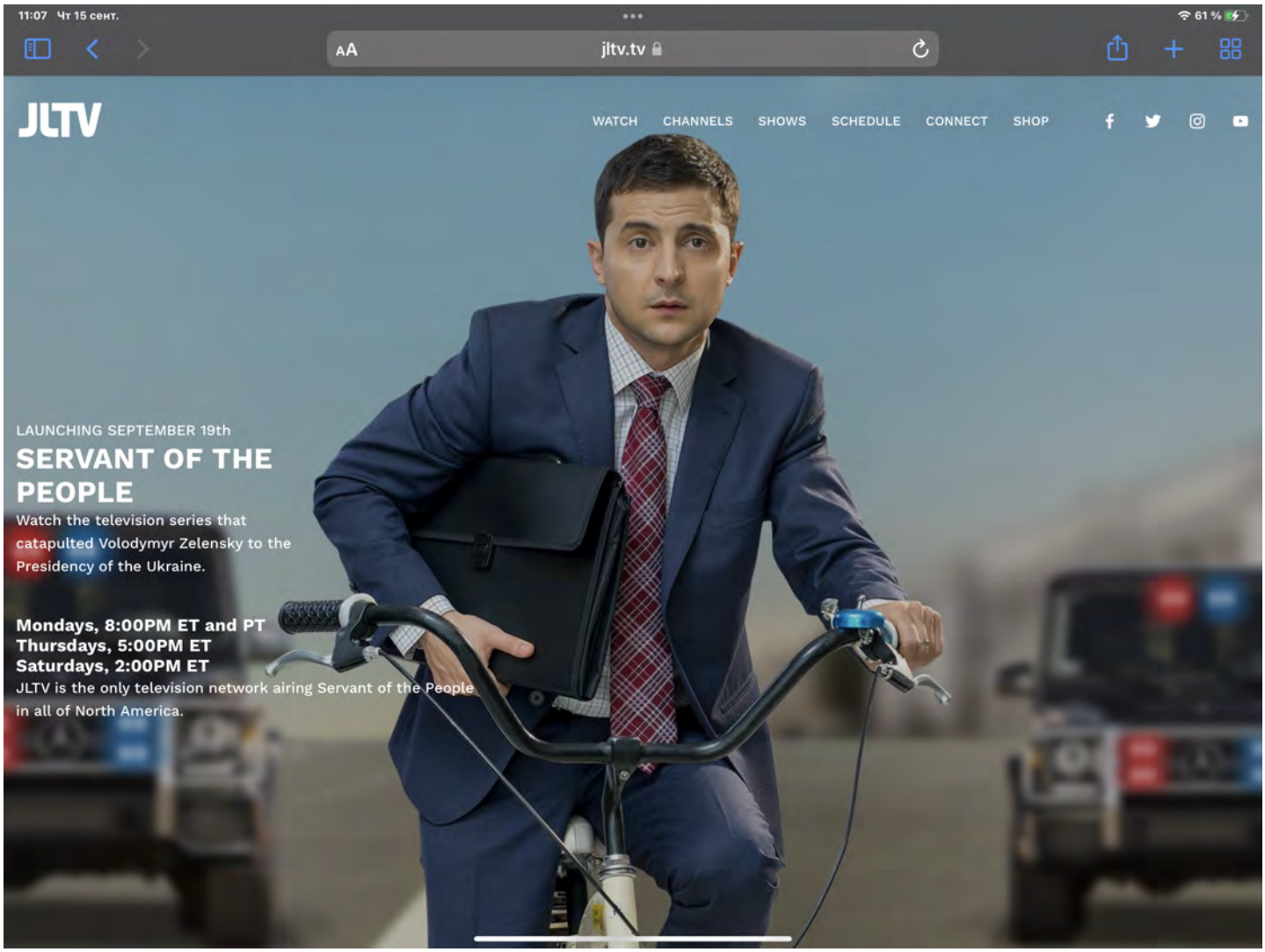
І тільки скажіть, що цього не було…

Коротка хроніка подій

1. Спочатку Зє домовляється з Хйлом в ***Парижі*** про підготовку до капітуляції.

— ***Єрмак*** звітує, що досягли домовленостей з "тією стороною" про розмінування та розведення і створення нових пунктів пропуску на окуповані території.

2. В ***Золотому*** ЗСУ відводять в чисте поле, Зє - не лох.

3. МінТОТ з ***Рєзніковим*** і ***Верещук*** розміновують ***Золоте*** і створюють пункт пропуску.

+роблять "стандарт" для облаштування таких пунктів.

Цей стандарт включає розмінування.

4. Під цей "стандарт" розміновують ще купу територій.

5. Паралельно ***Велике крадівництво***

— прокладає зручні дороги для майбутнього наступу російської техніки (навіть трасу на Чорнобиль, по якій проїжджало 5 автомобілів на день, розширили!).

— Додаткова опція - виснаження українського бюджету, припинення закупівель для ЗСУ і замовлень для ВПК (сюди ж - знищення ракетної програми)

6. Під ***Велике крадівництво*** і "стандарт" МінТОТу

— розміновується ***Чонгар*** і нищаться лінії оборони.

— ***Верещук*** звітує про запуск шатлів на ***Чонгарі***.

— За знищення оборони на лініях зіткнення ***Верещук*** дають посаду Віце-прем'єра, а ***Рєзнікову*** - Міністра оборони.

7. Агент фсб, колишній помічник підсанкційного ***Сівковича Гетьманцев*** системно руйнує економіку України.

— Монобільшість як шалений принтер штампує шкідливі для українського бізнесу закони,

— зростає контрабанда,

— бюджет на 46% наповнюється з дорогих кредитів.

8. Паралельно

— створюється владна вертикаль під *Рускогоєрмака*,

— призначеного одразу після *Оманського вояжа*.

9. Лунають заяви влади про

— подачу води в окупований Крим і вибори в ОРДЛО під дулами русні.

— Не припиняються спроби слуг відмінити мовний закон.

— Наші спортсмени як по команді обнімаються з московитами. Спортвнєпалітікі.

10. Проукраїнські сили переслідують,

— Тимчука вбивають зовсім безкарно.

11. Кроти у владі проводять могутню ІПСО із закриттям каналів Медведчука.

— Тих самих каналів, які він за гроші путіна скупив якраз з приходом до влади Зе і які топили за Зе.

— За долю в Г+Г коломойскому сплатили теж з тих самих путінських грошей.

12. Пропагандисти, які пройшли навчання з російської пропаганди на каналах медведчука,

— влаштовуються на інші українські канали для подальшої пропаганди на телемарафоні (о, так, вони знали).

13. Наші партнери (США і Британія)

— за те, що спускають на тормозах ***Вагнергейт***,

— виторговують у зєрмаків призначення проукраїнського головкома ЗСУ (***Залужного***) і опцію невтручання зелених зрадників у його справи.

14. Війна на носі…

15. Влада приймає закон про ***Тероборону***, що треба.

— Очільниками ТО стають місцеві чиновники - колаборанти і пристосуванці. Підготовки нема ніякої. Тільки Кличко хоч щось робить в останній момент під шипіння слуг. В результаті автомати роздають з машин у перші дні великої війни.

16. 23 лютого приймають Закон про зброю в ***«ментовській версії»***

17. Зе робить заяву про шашлики і вивозить скумбрію, мамуріму і папусашу до Італії.

Скумбрія дає в'ю місцевому виданню в перші дні великої війни.

Портнова охороняють.

Медведчука ховає СБУ, щоб витягнути в потрібний момент.

18. Зе на безпековій конференції:

рускіє тоже люді, ані нє хатят ваєвать.

Стара гебешна шкапа фаріон тепер це подає як приклад патріотизму Зе.

19. Байден, бачучи капітулянтські настрої влади, робить заяву про те, що:

— США будуть підтримувати ПАРТИЗАНСЬКИЙ рух в Україні після нападу московитів.

— Саме тому до України МАСОВО, десятками тисяч, завозять джавеліни і н-лави: бо це зброя для ПАРТИЗАН.

20. Слуги відверто глузують із закликів опозиції збільшити видатки бюджету на оборону.

> — Зеленський відмовляє у виділенні додаткових грошей, бо "не буде за що будувати дороги".

21. За 5 годин до повномасштабного нападу ерефії арєстовічь розпинається в ефірі про те, що наступу не буде.

22. Почалась велика війна…

*** І це далеко не весь перелік.**

Ще було 1) переслідування патріотів за заявами портнова, 2) несподівані виграші у судах десятків мільярдів на користь пінчука, ахметова, і найбільше - коломойського (виснаження бюджету, ага)

Була маса порваних контекстів у слуг наріду.

Було шоу для бідних…

І не кажіть мені, що вони не готувались. Вони дуже добре готувались. Вони працювали на росію. І зараз спокійно працюють під ширмою з логотипом Боневтік.

***

№ 673.

Прогнозы относительно краха Путина сильно преувеличены — эксперт FP

FP

ARGUMENT: **Predictions of Putin's Demise Are Greatly Exaggerated** | View Comments (6)

ARGUMENT *An expert's point of view on a current event.*

Predictions of Putin's Demise Are Greatly Exaggerated

The Russian autocrat's end has been predicted, wrongly, for two decades.

By **Mark Lawrence Schrad**, a professor of political science at Villanova University.

Russian President Vladimir Putin hosts a national youth environmental forum in Petropavlovsk-Kamchatsky, Russia, on Sept. 5.
ALEXEY KUDENKO/SPUTNIK/AFP VIA GETTY IMAGES

SEPTEMBER 13, 2022, 1:01 PM

2022-09-15

Конец русского самодержца ошибочно предсказывался в течение двух десятилетий.

Многие наблюдатели за Россией и эксперты по международным отношениям сосредоточены на политической смерти президента России Владимира Путина. Это понятное желание, но пока оно основывается больше на оптимизме и ожиданию кармической справедливости, чем на реальности. Об этом пишет профессор политологии Университета Вилланова Марк Лоуренс Шрад для издания Foreign Policy.

Практически каждую неудачу Кремля называют «началом конца Путина» и его режима. Недавнее хаотическое отступление и «перегруппировка» российских вооруженных сил под давлением украинского контрнаступления повлекли за собой очередную волну преждевременных спекуляций относительно неизбежной гибели Путина.

История о «конце Путина» не является чем-то новым и каждый раз она состоит из ложных в итоге прогнозов разного рода уважаемых журналистов, ученых, российских оппозиционных политиков и даже западных лидеров. Прогнозы о неминуемой смерти Путина звучали на протяжении всего его правления.

После того, как в 2000 году Путин сменил Бориса Ельцина на посту президента, его популярность укреплялась благодаря значительному росту российской экономики — в среднем на 7% в год почти десять лет.

> Президенту простили даже трагедии «Норд-Оста» 2002 года и Беслана 2004 года.

Все изменилось в 2008 году, когда вторжение Путина в Грузию, мировой финансовый кризис и обвал мировых цен на нефть уничтожили российские запасы на 1 триллион долларов и привели к 8% сокращения ВВП.

СМИ полнились политическими некрологами о «конце эры Путина», мол теперь, когда сильная российская экономика, на которой основывалась легитимность Путина, мертва и похоронена, его политическая карьера, безусловно, будет следующей. Однако, благодаря разумной экономической политике Кремль выдержал шторм.

Все еще в процессе Великой рецессии 2011-2012 годов формальное переизбрание Путина и его партии «Единая Россия» было омрачено антикоррупционными протестами в Москве и по всей России. Эксперты, оппозиционные политики и иностранные лидеры снова объединились в мнении, назвав это «началом конца Путина». Однако он снова умело

использовал сочетание кнута и пряника, поэтому после выборочных репрессий напряжение утихло, а Путин выстоял.

Риторика снова обострилась в ответ на события Евромайдана в Украине в 2013-14 годах. Считалось, что аннексия Крыма и прокси-война на Донбассе уж наверняка станут «концом Владимира Путина». Западные же экономические санкции, которые повлияют и на без того нестабильную экономику России, окончательно станут его гибелью.

Но националистический разворот Путина в пользу самоидентификации вместо экономических показателей, кажется, еще больше укрепил его авторитет.

Когда и эта буря утихла, растущая популярность борца с коррупцией Алексея Навального дала основания еще раз прогнозировать конец Путина в 2017 году.

1) В 2018 году пенсионная реформа станет «началом конца режима Путина».
2) В 2019 году избрание президента Украины Владимира Зеленского «может стать крахом Владимира Путина».
3) В 2020 году как недовольная молодежь России, так и неправильная политика Кремля по поводу пандемии COVID-19 были готовы «свергнуть Владимира Путина».
4) Развязание Путиным полномасштабной агрессивной войны в Украине в феврале этого года повлекло за собой беспрецедентную волну прогнозов о его конце.
5) Или, может быть, военные преступления и зверства в Буче «покончили с Путиным»?

Добавьте к этому целую волну сообщений о том, что Путин «болен» или «умирает» – не на основе фактических данных разведки, а на основе диагностики на большом расстоянии с помощью фотографии.

Это была высшая форма кармической надежды:

> **желание, чтобы сама Вселенная наказала российского лидера за его грехи.**

Поэтому неудивительно, что по мере того, как поступают новости о хаотическом отступлении российских войск с Харьковского фронта, мы видим все больше аналитики о конце Путина.

Одной из таких является недавняя статья известной журналистки и историка Энн ***Эпплбаум*** в Atlantic: «*Пора готовиться к украинской победе*».

Хотя статья начинается со сдержанного рассмотрения масштабов украинских успехов и поразительного отсутствия борьбы среди отступающих россиян, автор так же прибегает к жанру «конец Путина», предполагая, что невнятные действия России на поле боя каким-то образом будут способствовать его свержению.

Проблема этой аналитики, как и всех подобных — отсутствие причинно-следственных механизмов.

Конечно, украинская победа возможна.

> Но только лишь она сама не будет означать конец Путина. В конце концов, многие диктаторы, от Саддама Хусейна после ирано-иракского конфликта и первой войны в Персидском заливе до Владимира Ленина после неудачного вторжения России в новую независимую Польшу, пережили проигрышные войны.

Эпплбаум утверждает, что Путин возложил все на алтарь своей так называемой «специальной военной операции», как основы своей легитимности.

> «И когда российские элиты наконец-то осознают, что имперский проект Путина был не только провалом для Путина лично, но и моральной, политической и экономической катастрофой для всей страны, включая их, тогда его претензии на то, чтобы и дальше быть законным правителем России растают… Мы должны ожидать, что украинская победа, конечно, победа в украинском понимании этого термина, приведет к концу режима Путина», — пишет автор и добавляет, что ее предположение не является предсказанием, а скорее — предупреждением.

Неужели это наконец то, что действительно окончательно обрекает Путина на смерть? Покажет только время. Но те 20 лет, когда Путин то и дело переживал свою предсказанную смерть, должны заставить нас задуматься.

Он пережил

> 1) экономическую депрессию, 2) международную изоляцию, 3) плохой менеджмент во время смертоносной пандемии, 4) неудачную реакцию на террористов и 5) фиаско разведки, втянувшей Россию в неудачную войну **— и он до сих пор здесь**.

Основанием для большинства аргументов о конце Путина является знаменитая туманная *концепция «легитимности»*.

Как пишет Эпплбаум:

> «Невозможно представить, чтобы [Путин] мог продолжать править, если основная часть его претензий на легитимность – его обещание восстановить Советский Союз – окажется не просто невозможной, но и смешной».

В первое десятилетие путинизма именно звездные экономические показатели России придали Путину легитимность среди народа. Но когда рост уступил место стагнации из-за глобального экономического кризиса и последующих санкций Запада, нам уже не раз говорили, что его позиции станут слабыми из-за отсутствия этой самой легитимности.

Поэтому Путин развернулся в сторону национализма и легитимности через идентичность, сохраняя поддержку населения, как защитник российской нации: этот его имидж сохраняется, несмотря на все более катастрофическую политическую и экономическую историю.

Концептуально легитимность власти основывается на фундаментальной предпосылке западной демократии о том, что суверенитет, в конечном счете, принадлежит народу и выражается через выборы.

> Демократический лидер без поддержки населения имеет сомнительную легитимность и, вероятно, столкнется с печальными будущими политическими перспективами.

Однако как в теории, так и на практике

> **— применение термина «легитимности», как его понимают в демократических странах, к недемократическим контекстам, таким как путинская Россия, оказывается ложным.**

Хотя «народная» легитимность действительно может стать основой автократического режима, **у автократов есть другие механизмы контроля, которых нет у демократических лидеров: они могут**

> 1) подавлять оппозицию, 2) искоренять инакомыслие и 3) монополизировать медиа, чтобы сохранить власть.

Однако всеобщей ошибкой всех прогнозов о конце Путина является то, что

— сосредоточенность на ***“народной легитимности” маргинализирует*** все эти вопросы 1) репрессий, 2) борьбы с инакомыслием и 3) контроля над СМИ,

— на которых все больше строятся современные автократии.

Поэтому

1) ***даже вне вопроса*** о том, ***считается ли Путин «легитимным» его собственным народом*** (и указывают ли его заоблачные рейтинги одобрения на эту легитимность),

2) **не существует механизма, с помощью которого потеря такой легитимности будет означать конец его власти**.

Действительно,

как российская, так и мировая история полны автократов с сомнительной легитимностью, которых терпели десятилетиями, поскольку те прибегали к упомянутым уже 1) репрессиям, 2) искоренению конкурирующих элит, а также 3) пропаганде и 4) контролю над информацией ***для укрепления своего правления***.

Первый советский диктатор, Ленин, имел острый глаз на слабость режима — не в последнюю очередь потому, что сам был бывшим революционером.

И в России при царях, и по всей Европе он видел достаточно окон, которые открывались для политических изменений, а затем снова закрывались, чтобы признать, что «революция невозможна без революционной ситуации… [но] не каждая революционная ситуация приводит к революции».

Для Ленина (в отличие от Карла Маркса) революции не происходили спонтанно, их нужно было «сделать».

Для коммунистических революций, как вообще для любых политических перемен, необходимо человеческое участие.

Жанр *«конец Путина»*, как видим, слабо объясняет, как именно происходят политические изменения, и какую роль в них играет народ.

Эксперты предполагают, что экономические санкции обязательно ослабят режим.

Историки предполагают, что революции и перевороты из прошлого России будут повторяться, вопрос лишь в том, какие именно.

Специалисты по вопросам безопасности отмечают, что диктаторы, чьи войны завершались неудачами, обычно плохо заканчивали, но опять же, они не говорят о конкретных механизмах.

С момента объявления Путиным войны западные эксперты фантазировали на тему того, что русский народ массово восстанет и свергнет Путина.

Но

1) волна антивоенных протестов в феврале и марте была подавлена, 2) сам протест криминализирован, а 3) лидеры оппозиции в основном в тюрьмах, или убежали за границу.

Поэтому

сценарий массовой революции против лидера, который до сих пор имеет рейтинг одобрения выше 80%, выглядят ужасно надуманным.

(2)

Еще один излюбленный Западом сценарий конца Путина

— *«дворцовый переворот»*, совершенный «изнутри Кремля», или «неназванными элитами», или «военными».

Но

1) вместо того, чтобы восстать против Путина за шесть месяцев войны, русские элиты подчинились.

2) Вместо того, чтобы мечтать о более зеленых пастбищах на Западе, российские олигархи и политические элиты все больше смиряются с тем, что их судьба связана с Путиным и его режимом.

Как рассказал журналистке Фариде Рустамовой источник в попавшей под санкции российской государственной компании, «они не будут никого сбрасывать, они будут строить здесь свою жизнь».

Тем не менее, вот еще один прогноз ***Эпплбаум***: «Российские солдаты бегут, бросают технику, просят сдаться. Как долго нам ждать, пока люди из ближайшего окружения Путина сделают то же самое?».

Все, конечно, может быть.

Но исходя из реалий, людям на Западе, которые надеются, что их «неназванные лояльные поклонники» планируют свергнуть Путина, ждать, вероятно, придется долго.

В конце концов, попытка предсказать события всемирно-исторического значения — трудное дело для ученых, политиков, аналитиков разведки и даже для таких влиятельных экспертов, как Эпплбаум.

Мы все делаем прогнозы на будущее на основе не всегда полного прочтения прошлого, к этому прилагается и наша субъективность.

Даже среди экспертов в своих отраслях успешные прогнозы являются редкостью, а неудачных — гораздо больше.

> В этом можно убедиться на примере предсказаний относительно «неизбежной политической смерти Путина».

Когда я сталкиваюсь с растиражированными ложными прогнозами по поводу конца Путина, я вспоминаю о мудрости исследователя-демографа России и Советского Союза Мюррея ***Фешбаха***.

> Опираясь на старую поговорку, что «демография — это судьба», журналисты обычно просили его предсказать, какое будущее ждет Россию.
>
> Однако он всегда отказывался, замечая, что в «Inferno» Данте Алигьери есть особое место в восьмом кругу ада, отведенное для колдунов, провидцев и предсказателей, которые с откинутыми назад головами вечно оглядываются на свои ложные пророчества.

Это разновидность проклятия, которого нам всем следовало бы избежать.

Подготовил/ла : Никита Ткаченко

***

Predictions of Putin’s Demise Are Greatly Exaggerated

The Russian autocrat’s end has been predicted, wrongly, for two decades.

By **Mark Lawrence Schrad**, a professor of political science at Villanova University.

Russian President Vladimir Putin hosts a national youth environmental forum in Petropavlovsk-Kamchatsky, Russia, on Sept. 5.

Russian President Vladimir Putin hosts a national youth environmental forum in Petropavlovsk-Kamchatsky, Russia, on Sept. 5. ALEXEY KUDENKO/SPUTNIK/AFP VIA GETTY IMAGES

SEPTEMBER 13, 2022, 1:01 PM

There is a growing cottage industry among Russia watchers and international relations experts focused on the political demise of Russian President Vladimir Putin. It's an understandable wish—but one that so far is rooted more in optimism about karmic justice than in reality. Virtually every Kremlin setback gets framed as "the beginning of the end of Putin" and his regime. The Russian Armed Forces' recent disorganized retreat and "regrouping" in the face of a dramatic Ukrainian offensive have unleashed yet another wave of premature speculation about Putin's impending doom, unbalanced by any consideration of the sources of his political resilience and stability, which have kept him in power through one political crisis after another.

The end-of-Putin genre is nothing new and includes (ultimately false) prognostications by all manner of respected journalists, academics, Russian

opposition politicians, and even Western leaders. The predictions of Putin's imminent demise have been around for almost the entirety of his rule.

After succeeding Boris Yeltsin as president in 2000, Putin's popularity was bolstered by the dramatic growth of the Russian economy—an average of 7 percent per year for nearly a decade—but the tragically bungled government responses to both the 2002 Moscow theater siege and the 2004 Beslan school attack led to premature political eulogies for Putin.

Everything changed in 2008, when Putin's invasion of Georgia, the global financial crisis, and the collapse in world oil prices wiped out $1 trillion in Russian stocks and led to an 8 percent contraction in GDP. More political obituaries heralded "the end of the Putin era": Now that the dynamic Russian economy on which Putin's legitimacy was based was dead and buried, surely his political career would be next. Yet thanks to sound economic policymaking, the Kremlin withstood the storm.

Still emerging from the Great Recession in 2011-12, the pro forma reelection of Putin and his United Russia party was rocked by anti-corruption protests in Moscow and across Russia. Billed as the greatest threat to Putin's power to that point, experts, opposition politicians, and foreign leaders yet again united in dubbing it "the beginning of the end of Putin." Using a combination of carrots and sticks—electoral transparency measures and selective repression—the furor subsided, and Putin endured.

The rhetoric ratcheted up once again in response to Ukraine's Euromaidan Revolution in 2013-14, as Putin's subsequent annexation of Crimea and proxy war in the Donbas would surely be "the end of Vladimir Putin." Or Western economic sanctions and Russia's crumbling economy would be his undoing. But on the contrary, Putin's nationalist turn toward legitimacy through identity rather than economic performance seems to have solidified his rule even more.

When that furor subsided, it was the rising challenge of the anti-corruption crusader Alexey Navalny that prompted prognostications of the end of Putin in 2017. By 2018, pension reform would be the "beginning of [the] end of Putin's regime." In 2019, it was the election of Ukrainian President Volodymyr Zelensky that "may be Vladimir's downfall." By 2020, both Russia's dissatisfied youth and the Kremlin's mishandling of the COVID-19 pandemic were on deck to "topple Vladimir Putin."

Putin's escalation into a full-scale war of aggression in Ukraine this February unleashed an absolute tidal wave of end-of-Putin prognostications, most notably when—in his Warsaw speech in March meant to galvanize European unity—U.S. President Joe Biden ad-libbed: "For God's sake, this man cannot remain in power." Perhaps it was a gaffe saying the quiet part out loud, but Western leaders, experts,

and Russian dissidents largely agreed: The invasion would be Putin's undoing. Or maybe it would be the war crimes and atrocities in Bucha that would end Putin.

Add to that a telling flurry of claims that Putin was sick or dying—not based on any actual intelligence but long-distance diagnosis-by-photo. This was the ultimate form of punditry as karmic hope: a wish that the universe itself was punishing the Russian leader for his sins.

So it is not at all surprising that—as news of the haphazard retreat of Russian forces from the Kharkiv front pours in—we're seeing ever more installments in the end-of-Putin literature. Foremost among them is a recent piece in the *Atlantic* by the acclaimed journalist and historian Anne Applebaum: "It's Time to Prepare for a Ukrainian Victory."

While the piece begins with a levelheaded and persuasive consideration of the scale of Ukrainian advances and the surprising lack of fight in the retreating Russians, it veers into the end-of-Putin genre by surmising that Russia's lackluster performance on the battlefield will topple Putin, somehow. The problem here is the same as it is for every article in this literature: The absence of causal mechanisms—the whos, whys, and hows of revolution—is ignored in favor of handwaving and passive voice. A Ukrainian victory is certainly possible. But that alone won't spell Putin's end. After all, plenty of dictators, from Saddam Hussein after the Iran-Iraq conflict and the first Gulf War to Vladimir Lenin after Russia's botched invasion of a newly independent Poland, have survived losing wars they started.

Applebaum argues that Putin has gone all in on his so-called special military operation as the basis for his ruling legitimacy. "And when Russian elites finally realize that Putin's imperial project was not just a failure for Putin personally but also a moral, political, and economic disaster for the entire country, themselves included, then his claim to be the legitimate ruler of Russia melts away. … We must expect that a Ukrainian victory, and certainly a victory in Ukraine's understanding of the term, also brings about the end of Putin's regime."

She adds: "To be clear: This is not a prediction; it's a warning."

Is this the thing that truly, finally dooms Putin? Only time will tell. But 20 years' worth of Putin outliving his supposed demise should give us pause. He has survived economic depression, international isolation, mismanagement of a deadly pandemic, botched terrorist responses, and an intelligence fiasco that led Russia into a bungled war—and he's still here.

The lynchpin in most end-of-Putin arguments is the famously nebulous concept of "legitimacy." As Applebaum writes: "It is inconceivable that [Putin] can continue to

rule if the centerpiece of his claim to legitimacy—his promise to put the Soviet Union back together again—proves not just impossible but laughable."

During the first decade of Putinism, it was Russia's stellar economic performance that gave Putin popular legitimacy. But once growth gave way to stagnation with the global economic crisis and ensuing Western sanctions, we were told that his position was tenuous due to a lack of legitimacy. So Putin pivoted to nationalism and legitimacy through identity—maintaining popular support as defender of the Russian nation—an image that endures despite an increasingly disastrous political and economic track record.

As a concept, ruling legitimacy rests on the fundamental premise of Western democracy that sovereignty ultimately lies with the people, as expressed through elections. A democratic leader without popular support is of questionable legitimacy and likely faces perilous future political prospects. Yet both in theory and practice, simply applying "legitimacy" as it applies in democracies to nondemocratic contexts such as Putin's Russia has been a recipe for disaster.

While popular legitimacy can indeed bolster an autocratic regime, autocrats have other mechanisms of control that democratic leaders do not: They can repress the opposition, co-opt dissent, and monopolize the media landscape to maintain power. Yet a common pathology of the end-of-Putin literature is that a disproportionate focus on popular legitimacy marginalizes consideration of the repression, co-option, and media control that modern autocracies are increasingly built on.

So even beyond the question of whether Putin is considered "legitimate" by his own people— and whether his sky-high approval ratings are indicative of such legitimacy—there's no mechanism by which a loss of legitimacy offers a clean end to his power. Indeed, both Russian history and global history are full of autocrats of questionable legitimacy who endured for decades because they could rely on repression, co-optation of rival elites, and propaganda and control of information to bolster their rule.

The first Soviet dictator, Lenin, had a keen eye for regime weakness—not least because he was a former revolutionary. Both in Russia under the tsars and across Europe, he'd seen enough windows for political change open and then close again to realistically recognize that "a revolution is impossible without a revolutionary situation … [but] it is not every revolutionary situation that leads to revolution." For Lenin (unlike Karl Marx), revolutions didn't just happen spontaneously; they had to be made. Whether for communist revolutions or any political change, human agency is necessary—the whos, whys, and hows—regardless of ruling legitimacy or other constructs.

The end-of-Putin genre is notoriously lax about how exactly political change happens and what role human agency plays in it. Pundits assume economic sanctions necessarily weaken the regime. Historians assume revolutions and coups in Russia's past will repeat, that it is just a matter of which one. Security scholars point out that bad things have historically happened to dictators whose wars turn out badly, but again they are mum on specific causes.

Since Putin's declaration of war, Western pundits have fantasized about the Russian people rising up en masse and overthrowing Putin. But the flurry of anti-war protests in February and March were crushed, protest criminalized, and opposition leaders have largely been imprisoned or have fled abroad, making scenarios of mass revolution against a leader still enjoying approval ratings above 80 percent seem awfully farfetched.

Another favored Western scenario for the end of Putin is a palace coup by Kremlin insiders, unnamed "elites," or the military (despite the efforts of both Ukrainian and Russian experts in downplaying such expectations). But rather than rising up against Putin over the last six months of war, Russian elites have fallen into line. Instead of dreaming of greener pastures in the West, Russia's oligarchs and political elites are increasingly resigned to the fact that their fates are tied to Putin and his regime: As one source at a sanctioned Russian state company told journalist Farida Rustamova, "They will not overthrow anyone, but will build their lives here."

Nevertheless, this is Applebaum's prognostication, too: "Russian soldiers are running away, ditching their equipment, asking to surrender. How long do we have to wait until the men in Putin's inner circle do the same?" Anything is, of course, possible. But based on current evidence, or the lack of it, Westerners hoping for unnamed loyalists to plot to overthrow Putin will likely be waiting quite a while indeed.

In the end, trying to predict events of world-historical significance is a tough business, for pundits, politicians, intelligence analysts, and even well-read experts such as Applebaum. We're all making causal inferences about an inherently unknowable future based on a necessarily incomplete reading of the past, all overlaid with our own cognitive biases. Even among experts in their fields, successful predictions are rare and failures far more numerous, as we've seen regarding the forever-impending political demise of Putin.

Then we add to that our own confirmation and hindsight biases, which color our predictions based more on what we want to see happen in a supposedly just world than on what is more likely to happen in an inherently unjust one. When it comes to foretelling the end of Putin, that would require tempering our hopes for

comeuppance for the atrocities and injustices he has visited on Ukraine, with a broader consideration of the sources of autocratic stability—repression, co-optation, and media control—which are not reliant on our Western conceptions of legitimacy.

In confronting the repeated failures of the end-of-Putin literature, I'm reminded of the wisdom of the foremost demographer of Russia and the old Soviet Union, Murray Feshbach, who was both a mentor and a true friend. Relying on the old adage that "demography is destiny," all manner of journalists asked him to foretell what the future held for Russia.

Yet he always demurred, noting that in Dante Alighieri's *Inferno* there's a special place in the eighth circle of hell reserved for sorcerers, seers, and prognosticators, with their heads wrenched around backward, forever looking back on their false prophecies. It's a type of damnation we would all do well to avoid.

Mark Lawrence Schrad is a professor of political science and the director of Russian area studies at Villanova University. He is author of *Vodka Politics: Alcohol, Autocracy, and the Secret History of the Russian State* and *Smashing the Liquor Machine: A Global History of Prohibition* Twitter: @VodkaPolitics

***

№ 674.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 14 вересня 2022

Головне

1) Хуйло розлючене поразкою на Харківщині. А на мою (і не тільки) думку, удар по Кривому Рогу – це спроба загальмувати наш наступ на Херсонщині, де визріває ще один казан з м'ясом курей "своїх не кидаємо". Бо наші хлопці вже менше ніж за 40 км від Херсона.

2) У мене просте запитання - а штольць - мазохіст? Ну навіщо спілкуватися з хуйлом? (ну, звичайно ж, якщо тут не замішані великі гроші в його особистій кишені). (риторичне запитання). Таке саме запитання - до гутєрріша-хуйтєрріша.

3) Я можу пояснити, чому так званий "паризький клуб" відтермінував виплати за держборгом. Тому що краще отримати гроші за два роки, чим не отримати взагалі.

Теми доби

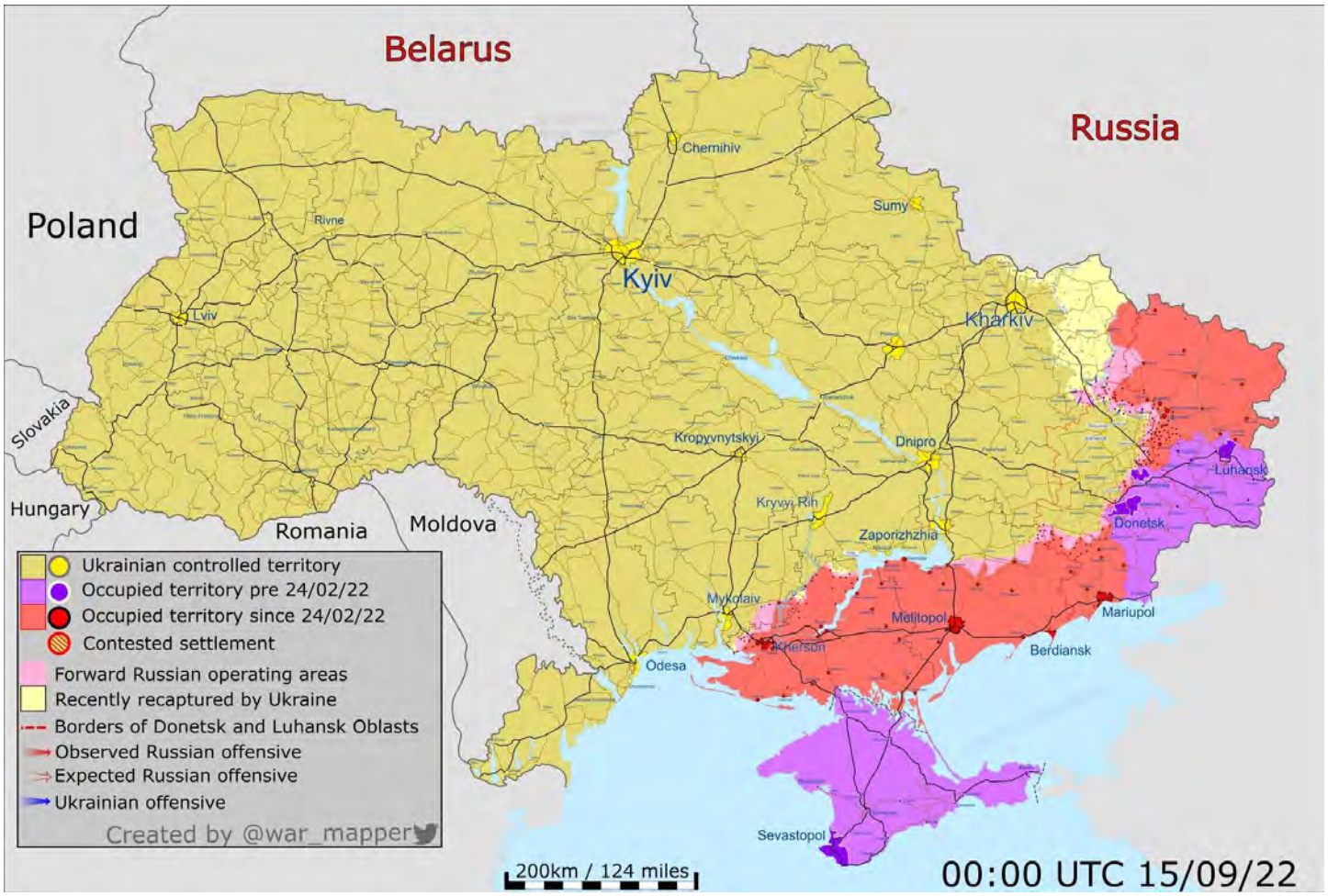
1) Російськими ракетами зруйновано греблю в Кривому Розі.

2) Кредитори України погодилися відтермінувати виплати за держборгом до кінця 2023 р.

3) Українські війська просуваються до Херсона.

4) Кабмін вніс проєкт бюджету до Верховної Ради.

1. Війна

1-1) Фронт

• ЗСУ ведуть активні бойові дії в районі Куп'янська, Святогірська та на півночі Луганщини. Офіційної інформації з лінії фронту немає, але, схоже, російським військам вдалося "зачепитися" за річку Оскіл, використовуючи її як рубіж оборони. Президент Зеленський оголосив, що українська армія впродовж 5 днів пройшла 110 км і звільнила майже 400 населених пунктів — практично всю Харківську область. Він відвідав Ізюм, який уже зачищено від окупантів, де заявив, що російські війська поводилися на Харківщині так само як і під Києвом — катували та вбивали місцевих мешканців, руйнували дитячі садки, школи та інші об'єкти інфраструктури. За словами голови воєнної обладміністрації Синьогубова, 6 % території області все ще окуповано російськими військами. Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив, що на

звільнених територіях розпочалося зведення та вдосконалення фортифікаційних споруд для запобігання повторному вторгненню.

• За інформацією Генштабу, армія РФ намагається зміцнити лінію оборони в Донецькій та Запорізькій областях та перекидає резерви на передову. Російські підрозділи вже відчувають нестачу боєприпасів, до РСЗВ тощо, і намагаються компенсувати її ударами з повітря.

• На заході Донецької області тривають запеклі бої в районі траси Лисичанськ — Бахмут — у Спірному, на околицях та в околицях Соледара, Бахмута, Горлівки та Донецька.

• Російські війська завдали потужного ракетного удару по Кривому Рогу. Ракети влучили в греблю на річці Інгулець, вода частково затопила місто. Було припинено водопостачання, у деяких місцях — зник мобільний зв'язок. Голова Криворізької воєнної районної адміністрації Ситниченко пообіцяв швидко усунути наслідки удару та подати воду. Президент Зеленський констатував, що Росія поводиться як терорист, і завдає ударів, щоби посіяти паніку та залишити населення без світла, тепла, води та їжі. Він пообіцяв дати "справедливу відповідь" на цей терористичний акт.

Низка експертів вважають, що удар по греблі в Кривому Розі мав метою відрізання від основних сил підрозділів ЗСУ, які зосереджено на плацдармі на лівому березі річки Інгулець у районі Давидова Брода, з якого може бути влаштовано контрнаступ у бік Нової Каховки.

Спікер Держдепартаменту Прайс заявив, що США не планують оголошувати Росію спонсором тероризму, проте обговорюють запровадження проти неї санкцій, аналогічних тим, які застосовують проти держав із таким статусом. Два сенатори від обох партій Конгресу США внесли законопроєкт про визнання РФ спонсором тероризму.

Підрозділи ППО запобігли ракетній атаці на Одещині. 2 ракети вибухнули в передмісті Запоріжжя. Вночі ракетами обстріляно Харків. Війська ППО працювали й на Кіровоградщині. В акваторії Чорного моря перебувають 5 кораблів Чорноморського флоту РФ із 36 ракетами "Калібр" на борту.

Компанія Укренерго після російських ракетних ударів по об'єктах критичної інфраструктури оголосила про підготовку резервних ліній електроживлення, а аварійні бригади готові до усунення пошкоджень.

• За твердженням голови Херсонської облради, ЗСУ звільнили село Киселівку на трасі Миколаїв — Херсон. Село розташоване на відстані менше ніж 40 км від обласного центру, перед яким українськими військами треба взяти аеропорт у Чорнобаївці, який окупанти перетворили на вузол оборони.

Представник оперативного командування "Південь" Гуменюк повідомила, що українська артилерія тримає під контролем всю окуповану територію області та запобігає спробам відновити постачання угруповання російських військ мостами та поромними переправами через Дніпро.

• Кабмін підготував законопроєкт про кримінальну відповідальність громадян за отримання російського паспорта на тимчасово окупованій території, а також за заклики до отримання російського громадянства. На тлі наступу українських військ зростає потік "біженців" із "республік" через російський кордон. За свідченнями очевидців, прикордонна служба ФСБ не пропускає "нових громадян" до РФ, водночас особи з українськими паспортами перетинають кордон без проблем.

• За повідомленнями із Запорізької та Херсонської областей, на окупованих територіях регулярно вимикається електропостачання, що може свідчити про спроби підключення регіону до енергосистеми Криму.

1-2) Тил

• Кабмін оголосив про внесення до Верховної Ради проєкту бюджету та супутнього закону про зміни до Бюджетного кодексу. Глава бюджетного комітету Арістов підтвердив, що розгляд законопроєкту вже розпочався.

• Уряд та керівництво президентської партії "Слуга народу" не залишають спроб повторно запровадити акцизи на автомобільне паливо. Очолюваний депутатом Гетманцевим комітет із податкової, митної та фінансової політики таки затвердив законопроєкт про акцизи та виніс його на друге читання до сесійної зали.

• Літак компанії WizzAir вперше з квітня вилетів з українського аеропорту за маршрутом Львів — Катовіце. Авіалайнер увімкнув транспондер лише після перетину польського кордону. Ще 3 літаки компанії перебувають в аеропорту Бориспіль.

2. Україна та світ

• Німецький уряд передав Україні ще 4 зенітні танки Gepard і 65 рефрижераторів для медичних перевезень.

За інформацією Генштабу, у Великій Британії вже закінчили вишкіл майже 5 тис. українських військовослужбовців.

• Голова Єврокомісії фон дер Ляєн упевнена й у поразці Путіна та в перемозі України та Європи у війні. Вона наголосила, що без України, Молдови, Грузії та країн Західних Балкан Євросоюз не буде повним.

Прем’єр-міністр Шмигаль заявив, що уряд України вже підготував амбітний план проведення технічної частини переговорів щодо вступу до ЄС, і це відкриє можливість завершити їх протягом 2 років.

• Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що наміри України приєднатися до НАТО є загрозою безпеці Росії.

• Генеральний секретар ООН Гутерреш зателефонував російському президентові Путіну для обговорення ситуації на Запорізькій АЕС, транзиту українського зерна Чорним морем і доступу до військовополонених. Путін, нібито, підтвердив, що Росія не перешкоджатиме візиту місії ООН до Оленівської колонії, що розташована на південь від Донецька, де було вбито понад 50 українських військовополонених.

Канцлер Німеччини Шольц, який спілкувався з Путіним напередодні, заявив, що російський президент досі не вважає помилкою вторгнення в Україну й не має наміру змінювати свої плани.

Колишній командувач сил США в Європі генерал Ходжес закликав Захід готуватися до розпаду Росії після її поразки в Україні, щоби зменшити геополітичні наслідки цього процесу й не дати йому вийти з-під контролю.

• Представник ООН Грінспен підтвердила наполегливе прохання організації до України та Росії про відновлення транспортування основного компонента азотних добрив — аміаку аміакопроводом Тольятті — Одеса для подальшого експорту через Чорне море в рамках "зернової ініціативи". Постачальники аміаку — російські компанії "Тольяттіазот" та "Міндобрива", які належать олігархам із санкційного списку США та ЄС — Мазепіну та Ротенбергу. Міністр закордонних справ Кулеба заявив, що українська влада спочатку має з’ясувати всі деталі ініціативи ООН, яка може суперечити національним інтересам України. Міністерство інфраструктури оголосило, що з 3 портів "великої Одеси" за півтора місяця експортовано "зерновим коридором" Чорним морем 3,1 млн т агропродукції.

• Глава Єврокомісії фон дер Ляєн оголосила про підготовку до приєднання України до зони роумінгу ЄС. Наразі всі три українські оператори надають послуги в країнах Євросоюзу за власними тарифами.

• Міністерство фінансів США повідомило про рішення групи основних кредиторів України з Паризького клубу та країн "великої сімки" (G7) зупинити обслуговування держборгу та відтермінувати виплати до кінця 2023 року.

Глава МВФ Георгієва оголосила про розроблення нової довготривалої програми кредитування України, яку місія Фонду обговорюватиме з урядом та НБУ протягом наступних кількох тижнів. Прем’єр-міністр Шмигаль

сподівається на отримання протягом наступного року від МВФ, США та ЄС наступного року допомоги в сумі $38 млрд для покриття дефіциту бюджету.

Глава Єврокомісії фон дер Ляєн пообіцяла виділити €100 млн на відновлення шкіл, які зруйновано чи пошкоджено внаслідок російської агресії.

• Рада ЄС скасувала санкції щодо колишнього президента Януковича, генпрокурора Пшонки та їхніх синів за звинуваченнями в розкраданні коштів та порушенні прав людини, проте включила їх до нового санкційного списку за підрив територіальної цілісності та суверенітету України.

• Міжнародне енергетичне агентство після набуття чинності європейськими санкціями прогнозує падіння на 17 % видобутку нафти у РФ, проти періоду до початку війни.

Єврокомісар із закордонних справ Боррель повідомив, що переговори з Іраном щодо "ядерної угоди" зайшли в глухий кут насамперед через непримиренну позицію США. ЄС розраховував на отримання дешевої нафти після укладання угоди про зняття ембарго з Ірану в обмін на його відмову від виробництва плутонію.

• Фінляндія в першій половині року вдвічі скоротила споживання газу, що для інших країн ЄС є недосяжним рекордом. Єврокомісія планує вилучити в енергокомпаній €140 млрд надприбутків від зростання цін на енергоносії та перерозподілити їх між споживачами.

• У Вірменії розпочалися акції протесту після оголошення прем’єр-міністром Пашиняном про підготовку мирного договору з Азербайджаном. Міністерство оборони повідомило про обстріл автівки російських прикордонників із "гуманітарної місії" військовослужбовцями Азербайджану. Пашинян оголосив про загибель 105 вірменських вояків під час бойових зіткнень з азербайджанською армією. Вірменія звернулася до членів Організації Договору колективної безпеки (ОДКБ) з проханням захистити її територіальну цілісність. Секретар Ради безпеки країни Григорян повідомив про припинення вогню на лінії бойових дій. Президент Туреччини Ердоган підтримав у конфлікті Азербайджан та пообіцяв президентові Алієву допомогу у війні проти Вірменії.

• Путін стрімко втрачає авторитет серед своїх союзників. Казахстан відмовився допомагати Росії в ухиленні від санкцій, а президент Токаєв так і не визнав донбаські "республіки". Водночас Китай намагається включити Казахстан до сфери свого впливу. Лідер Китаю Сі під час візиту до країни підтвердив Токаєву підтримку територіальної цілісності та незалежності. Це

сталося на тлі істерики в російських пропагандистських ЗМІ із закликами про захоплення Казахстану, "який може стати наступною Україною".

За інформацією видання The Financial Times, США та ЄС посилюють тиск на Туреччину для того, щоби змусити її відмовитися від користування російськими грошима й не дати можливості РФ ухилятися від санкцій. За повідомленнями низки ЗМІ, загроза запровадження вторинних санкцій призвела до відмови багатьох турецьких банків приймати карти російської платіжної системи "Світ", якими розплачуються туристи з РФ.

• Польський Сейм ухвалив резолюцію про вимогу репарацій у розмірі $1,3 трлн у Німеччини за збитки, завдані в роки Другої світової війни. Польські депутати також мають намір вимагати репарації в сумі $0,3 трлн у Росії як правонаступника СРСР.

• Угорщина все-таки відмовилася від своїх вимог щодо скасування санкцій проти кількох російських олігархів і погодилася на подовження санкцій проти РФ ще на пів року. Єврокомісія має намір скоротити фінансування країни через всеосяжну корупцію та порушення верховенства права.

• Голова Всесвітньої організації охорони здоров’я Гебреєсус констатував зниження рівня зареєстрованих заражень коронавірусом до найнижчого рівня з березня 2020 р.

3. Тренди

• Секретар РНБО Данилов в інтерв’ю виданню Wirtualna Polska марно намагався відбілити бездіяльність влади перед вторгненням. З його слів, метою українського керівництва було недопущення паніки, у той час, коли тривала підготовка до повномасштабної війни. Данилов також стверджує, що олігархічні клани нібито втратили вплив на українську політику.

• Голосіївський районний суд Києва визнав винними колишнього голову державного "Укрексімбанку" Мецгєра та двох співробітників відділу безпеки банку в перешкоджанні журналістській діяльності та оштрафував їх на 3400 та 1700 грн. На думку більшості журналістів, це рішення суду виглядає знущанням із їхніх колег. Треба зазначити, що саме про таке покарання просили представники прокуратури, яку контролює заступник голови Офісу президента одіозний чиновник режиму Януковича Татаров.

• Прессекретар президента Зеленського Никифоров повідомив, що один з автомобілів кортежу президента вночі зіткнувся з легковою автівкою. Її водій зазнав численних травм, хоча Никифоров стверджує протилежне. ДТП сталася під час комендантської години.

***

№ 675.

Виїзд українських студентів на навчання за кордон – театр абсурду та національна ганьба

Натали Безмен, для "Хвилі"

2022-09-16

Ситуація, що склалася навколо виїзду за кордон студентів-українців, які надійшли до іноземних вишів, послідовно трансформується з театру абсурду в національну ганьбу та маркер того майбутнього, яке чекає на Україну. Майбутнього, яке, похитнувшись і прикрившись задля пристойності військовим станом, обрала нашу владу.

1) Влада **вміло заграє на недовірі більшої частини населення до освіченого класу**, на нерозумінні навіщо нам взагалі потрібен освічений клас і, особливо, люди з якісною освітою.

2) Так само **влада грає на недовірі та антипатії до підприємців та бізнесу**, роками розповідаючи, що всі наші біди походять від ФОПів,

оптимізаторів та «спекулянтів». Як бачимо, нічого не змінюється з часів приходу до влади більшовиків, боротьби з інтелігенцією та розвалу НЕПу. Тенденція, однак. І ця тенденція дозволяє сформулювати головні та вічні питання: що ж буде з Батьківщиною та з нами? (С) А за що ми взагалі воюємо?

Зрозуміло,

— що насамперед ми воюємо за власне виживання.

Росії не вистачило ресурсів та інтелектуальної потужності запропонувати змагання проектів, тому вона пішла шляхом геноциду українців.

І цим значно полегшила завдання нашої влади:

— тепер і їй теж не обов'язково пропонувати та вибудовувати найкращий, привабливіший проект.

Достатньо протистояти геноциду та боротися за виживання.

Так формується *хибна дилема*:

— або геноцид у виконанні росіян, і ми всі помремо,

— або всі повинні об'єднатися навколо завдання елементарного виживання та нашої перемоги задля цього виживання.

В принципі,

1) цього справді **може бути достатньо** ***для опору та перемоги***, але
2) цього **точно не буде достатньо** навіть ***для повоєнного відновлення та економічного зростання***,
3) не кажучи вже про ***перемогу моральної та світоглядної***.

1. Коротка історія питання для тих, хто не стежив за ситуацією

Постанова про те, хто має і не має права залишати територію України під час військового стану, містить згадку про студентів та аспірантів закордонних вишів, проте ця ***норма*** **прописана нечітко і може трактуватися двояко**:

1) учні закордонних вишів мають право залишати територію України (і багатьох справді випустили протягом лютого-березня та пізніше);

2) мають право залишати територію України **лише ті, хто вже навчався за кордоном до 24 лютого** 2022 року, а про тих, хто надійде цього року ми подумаємо окремо і пізніше.

Спочатку, мабуть, про них просто ніхто не думав:

— обрій планування у всіх був місяць, від сили три.

Потім ДПСУ видала роз'яснення, що ті, хто знову надійшли, теж мають право, але повинні надати на кордоні певний перелік документів, включаючи дозвіл ТЦК і СП (військкомату), зрозуміло.

Але

в кожному конкретному випадку ***службовець*** ДПСУ (конкретний прикордонник на КПП на кордоні України) **має право вивчити надані документи та ухвалити рішення, чи** ***здаються*** **вони йому справжніми та достатніми.**

Вже чудово, чи не так?

Цікаво,

1) чи розуміють нагорі, наскільки корупційною виглядає така позиція, коли рішення щоразу залежить від «гвинтика» на місці, яке має право вирішувати то так, то так?

2) Чи розуміють, що тінь все одно падає нагору, лягаючи токсичним вантажем на рівень підтримки влади?

3) Що ***хитрість «ми не оголошуватимемо непопулярне рішення, ми вдамо, що ми нагорі не проти і не в курсі, а це все перегини на місцях»*** **нікого насправді не обманює**?

Потім цей список було розширено та доповнено ***документами*****, які свідомо важко чи неможливо отримати:**

1) ***студентським квитком на папері*** (відсутній як такий у багатьох країнах, там, де є, видається після того, як студент прибув і приступив до занять, або видається у вигляді електронної картки, яка категорично не влаштовує наших прикордонників).

2) ***студентською візою***, яка теж відсутня як поняття у багатьох країнах. (Для прикладу та характеристики глибини нашого падіння: посольство Естонії відновило свою роботу в Києві лише заради того, щоб видати студентські візи, причому у запрошеннях з естонських вузів окремим рядком було

написано, що віза не потрібна, а візи в результаті почали видавати з формулюванням. виключно для перетину українського кордону».)

На деяких КПП вимагали одразу обидва документи – і візу, і паперовий студентський квиток, на додаток до документа про зарахування та дозвіл з військкомату (ТЦК та СП).

На деяких відмовлялися навіть розмовляти, дізнавшись, що вчинив після 24.02.22. Студентів масово знімали з автобусів і в буквальному значенні слова за руки і за ноги витягували, простягаючи сходами поїздів, кошмарили на КПП, з перевіркою телефонів, електронної пошти та листування в соц. мережах, залякували поліцією і змушували по кілька разів переробляти одні й ті самі папери або кататися від КПП до КПП у надії, що пощастить і потрапить зміна прикордонників, яка не відчуває ненависті до тих, хто намагається вчитися і не боїться взяти на себе відповідальність визнати пакет документів «достатнім» і сьогоденням».

Зрозуміло,

олії у вогонь підлила ситуація, із масовим виїздом за кордон чоловіків далеко не студентського віку нібито для навчання у закордонних вишах.

Вони спокійно виїжджали так протягом кількох місяців, поки лазівку не було виявлено.

Жахати дорослих дядечок 45+ прикордонникам було, мабуть, складніше, ніж пацанів, що ледь оперлися.

А

розслідувати випадки підробки запрошень чи створювати систему верифікації із залученням іноземних вишів нашій державі, мабуть, зрештою видалося складніше, ніж просто видати негласний указ більше не випускати нікого.

Як варіант:

«щипачі гусей» схаменулися, що надто мало людського ресурсу залишається всередині країни, треба закрити хоча б тих, хто не зміг чи не встиг виїхати.

Не важливо, чи потрібні вони військовому відомству - а військове відомство не раз уже висловилося на тему, що студенти, як не підлягають мобілізації, йому не цікаві і тому, поза всяким сумнівом, можуть собі їхати вчитися куди завгодно.

(Сподіваюся, ні в кого немає сумнівів у тому, що якість освіти в європейських вишах буде апріорі кращою, ніж в українських? А в тому, що після двох років ковіда з повсюдним переходом на онлайн наша освіта краще не стала? З початком війни, коли частина вузів були зруйновані, частина викладачів загинули або поїхали, а навчання швидше за все триватиме онлайн - і це в умовах, що склалися правильно, зрозуміло - якість викладання і результати його впадуть ще сильніше. Але хіба це доказ?)

ЗМІ і спікерами влади було прийнято патерн говорити про вступників до закордонних вузів виключно як про ухилистів від служби в армії, а про тих, хто намагається виїхати із запрошеннями від вузів - як про шахраїв.

Так **з водою вилили і дитину**,

при цьому

у влади не вистачило духу прийняти та оголосити своє рішення ДО початку вступної кампанії 2022 року, натомість вона почала годувати студентів та їхніх батьків «сніданками», обіцяючи, що ***позитивне*** рішення ось-ось буде прийнято і оформлено поправками до закону чи хоча б рішенням Кабміну.

Активно піарилася на швидкому та позитивному вирішенні питання депутат та голова підкомітету з питань вищої освіти Юлія *Гришина*.

Настільки активно, що

— міністр оборони ***Рєзніков*** у своєму нещодавньому інтерв'ю навіть висловився про її зусилля з деяким роздратуванням, мовляв, ***«…наше відомство задовго до них підготувало та надало на підпис КМУ відповідне рішення і скоро крапку у питанні буде поставлено остаточно»***.

Логічним було б поставити її хоча б за тиждень до початку навчального року, щонайменше, символічно 1-го вересня. Але й уже на початку вересня – також непогано.

Після цього інтерв'ю та чергових обіцянок, що ось-ось, була новина, що з 14.09.22 нікого більше не пропускають і справді з 14.00 на КПП перестали пропускати студентів взагалі, з будь-яким пакетом документом на руках.

При цьому

— з сайту ДПСУ зник розділ із поясненнями щодо яких документів мають надати студенти при перетині кордону,

а

— міністр освіти Сергій ***Шкарлет*** звернувся з листом до «міністрів інших країн, відповідальних за освіту» з проханням «надати можливість студентам з України вчитися онлайн або надати їм річна перерва у навчанні із збереженням фінансових умов навчання та раніше зроблених внесків». А якщо в якомусь виші не можуть раптом перевести студентів на онлайн навчання чи дати рік відстрочки, продовжує далі наш міністр, то нехай переводять українців до тих вишів, де можуть це зробити.

Неможливо розцінювати цей лист інакше, ніж крайній, безмежний цинізм і хамство, і по відношенню до власної молоді, і по відношенню до закордонних вишів та урядів дружніх нам країн.

Рішення вже ухвалене, і воно ***негативне.***

Навчайтеся в Україні, навчайтеся онлайн (якщо вам нададуть таку можливість), втрачайте рік – це ваші проблеми. І вони нікого не цікавлять. Врешті-решт вас мало – тих, хто може претендувати на навчання за кордоном. І кому, справді, потрібна ваша якісна освіта. Це крім того, що держава не вірить, що повернетеся – і не збирається докладати зусиль, щоб це сталося.

2. Рішення про не випуск студентів – ні що інше як «кидок» з боку держави

Нагадую, що

Майдан свого часу зібрався на хвилі побиття дітей поліцейськими.

Ті «діти» також були студентами.

Раз ми приймаємо, що так не можна було по відношенню до дітей-студентів у 2013, раз тисячі людей вийшли на вулицю після інциденту, який став останньою краплею, то й зараз **знущатися на кордоні над молоддю, погрожуючи, перевіряючи пошту та чати в соцмережах - неприпустимо і ганебно**.

Ще нещодавно про таке ми читали як про практику щодо їдучих за кордон у Російських аеропортах - погрози, обшуки, перевірка всіх гаджетів та читання листування - нам нормально бачити те саме в нашій країні? Як щодо уваги правоохоронців, нашого омбудсмена?

Ставлячи знак рівності між тими, хто використовує здобуття вищої освіти для виїзду, і тими, хто реально їде вчитися,

1) ми знецінюємо зусилля учнів, хто пройшов неслабкий відбір, вивчив іноземну мову до необхідного рівня (у нас прийнято пропагувати вивчення англійської мови, не так чи навіщо, якщо потім тим, хто вивчив його, все одно відрізаються всі перспективи і можливості?), переконав іноземний вуз взяти вчитися саме їх.

2) Ми знецінюємо саму ідею вищої освіти. І відмовляємося таким чином від наших майбутніх перспектив зайняти гідне місце на світовому ринку поділу праці. Для подальшого повоєнного відновлення та зростання економіки нам потрібен буде технологічний ривок. Так, у нас чудові айтішники, але для технологічного ривка цього мало. Нам будуть потрібні математики, фізики, інженери,

Нам будуть потрібні викладачі ВНЗ, нарешті – у нас дуже погано і з віком, і з рівнем викладацького складу, і ситуація планомірно погіршується. Усі країни, які здійснили технологічний та економічний ривок, починали з того, що відправляли свою молодь здобувати освіту в західних університетах. А потім створювали робочі місця та умови для того, щоб ті, хто виїхав, вчитися повернулися і працювали на благо рідної країни. Але спочатку – щоб вони вивчилися.

Немає жодних сумнівів у плачевному стані нашої системи освіти. Немає жодних сумнівів, що освіта – це одне з основних завдань, що систему потрібно відновлювати та піднімати.

Питання:

— ви збираєтеся робити це силами стрімкого старіння, фізично і морально, корумпованого викладацького складу? Або розумно було б послати вчитися і отримати потім назад «свіжу кров»,

Окрім пропаганди вивчення іноземних мов та особливо англійської, у нас ще було прийнято пропагувати академічну мобільність. Ми пишалися своїми програмами обміну та всіляко їх заохочували. Наразі проблеми з виїздом на навчання мають усі, хто вступив у 2022 році. І першокурсники, і ті, хто перевівся в західні виші з обміну, і вступили на магістратуру.

Більшість студентів, які вступили у 2022 до закордонних вишів, спочатку планували повернутися і працювати потім в Україні та на її благо. Ви можете не вірити, але це так – і це є результатом безпрецедентного патріотичного підйому в нашому суспільстві з початком російської агресії.

Планували до того, як зіткнулися зі приниженням на кордоні та з позицією держави, якій, виявляється, не потрібна їхня якісна освіта. Держава ставить їх в один ряд із шахраями та "ухилистами" - і це при

тому, що молоді люди, які отримують свою першу вищу освіту, за нашими законами і так мають право на відстрочку від призову і не цікавлять військове відомство як мобілізаційний резерв.

Якщо це так, **навіщо тоді влаштовувати рогатки та складнощі, навіщо стільки зусиль, щоби ще одна категорія громадян не змогла виїхати?**

Відповідь

- уряд і всі, зацікавлені в "обскубуванні гусей", схаменулося, що втрачає базу для своєї діяльності. Молоді та перспективні їдуть – і простіше "тримати і не пущати" (С), ніж створювати стимули залишатися та повертатися. У стимули наша держава не вміє, вміє лише у заборони.

Якщо військові не мають відношення до обмеження виїзду студентів за кордон, то, напевно, відношення має ректорсько-вузівське лобі.

Ректори раптово недорахувалися студентів – абітурієнтів, контрактників, магістрів та особливо контрактних студентів-іноземців – і підключили весь свій вплив, розуміючи, що втрачають фінансування, кеш, перспективи. Нагорі їх почули та дозволили пообіцяти, що навчання буде очним, у тому числі щоб вищі навчальні заклади не отримали вал перекладів на заочну форму навчання та щоб стимулювати молодь залишатися навчатися в Україні. Потім, щоправда, перед початком навчального року, вузи всі переграли і залишилися вчитися онлайн (кинувши під паровоз школи, які провернути теж не змогли, адже їх взяли за горло батьки, яким було обіцяно, що школи відкриються).

А спікерів від влади хитнуло від

1) «ми знаємо, що проблема виїзду за кордон студентів, які надійшли у 2022 р. законодавчо не врегульована, ми готуємо рішення» до

2) **«виїзд студентів за кордон ставить на кордон катастрофи українські виші»** (С).

Цинізм ректорського лобі, яке швидше ризикне життям та здоров'ям дітей, зігнавши всіх на очне навчання, зашкалює, але хотілося б дізнатися – нам шашечки чи їхати?

1) Нашій владі потрібно, щоб у нас збереглися імітаційні навчальні заклади – чи щоб Україна отримала фахівців, здатних потім працювати та стати драйверами нової системи освіти?

2) Якщо ми не воюємо за майбутнє наших дітей, за свободу та нові можливості в оновленій Україні, то за що ми взагалі воюємо? За

збереження можливостей для чиновників та корупціонерів на різних рівнях, від одержимого синдромом вахтера прикордонника, до ректорів тощо.

А якщо молодь поїде, то вона ж потім не повернеться? А що ви збираєтеся зробити для того, щоб молодь повернулася, здобувши західну конкурентоспроможну освіту?

Вам простіше не ставити такі питання і не мати в країні людей, здатних ставити так?

Але це ще далеко не все. Це лише один пласт проблеми, внутрішній.

3. Україна – ненадійний партнер на міжнародному рівні

Освіта у західних вишах коштує дорого, для українців дуже часто це непідйомно. Освіта за кордоном і раніше було знаком приналежності до певного класу, страти, стану. Тепер, із падінням доходів домогосподарств, безробіттям та девальвацією гривні – тим більше. Цементується становий поділ та бідність, знижується мобільність та можливості соціальних ліфтів.

На цьому фоні ціла низка країн та університетів простягла руку допомоги Україні та відкрила двері своїх університетів безкоштовно або зі значними знижками на навчання. Виділили стипендії та гранти для студентів з України.

Ні, це не халява для всіх бажаючих чи тих, хто встиг одягнути тапки. На ці місця був серйозний конкурс і, надавши їх українцям, ці місця забрали в інших, зокрема росіян. Це було усвідомлене політичне рішення ВНЗ та дружніх Україні урядів. Зрозуміло, нам би розцінювати це вікно можливостей як шанс для подальшої реновації країни та економіки. Зрозуміло, це вікно можливостей не буде відчинене довго.

Наша молодь вікном можливостей скористалася. Навчальні заклади та уряди дружніх Україні країн виділили навчальні місця та бюджети під грантові програми. Вони забезпечили інформаційну підтримку, деякі навіть написали листи від імені ректорів університетів на наші ДПСУ та Адміністрацію президента – і отримали відповідь, що проблему бачать і над усуненням перешкод працюють.

І все це, щоб тепер отримати публічну ляпас у вигляді студентів з України, які так і не доїдуть на свої навчальні місця, бо їх не випустили через кордон. А не випустили їх, бо Україна не випускає з країни чоловіків від 18 до 60 років під час воєнного стану і не хоче додати до списку винятків із цього правила тих, заради кого закордонні виші та уряди вже зробили всі ці зусилля. Тому що ректорське лобі важливіше за особу України перед закордонними партнерами?

Як там, у тому знущальному листі Шкарлета? "А ви просто тепер організуйте для наших хлопців навчання онлайн".

Особливо додає до ситуації ґендерна дискримінація. Не важливо, що її прямо заборонено Конституцією. Не важливо, що в публічному просторі майже два тижні як ще якийсь прорив обговорюють право жінки як завгодно розташовувати ноги під час фотосесії. (Пам'ятаєте ще цей кейс?) Студентки, дівчата, з України виїхати на навчання можуть – а хлопці немає. І в цьому світлі заяви наших вишів про те, що виїзд із країни студентів, поставить виші на межу катастрофи – окремо доставляє. Ви настільки мало цінуєте мізки студент ТОК, що їх витік вас турбує набагато менше?

4. Чесність та відкритість — те, чого послідовно не вистачає нашій владі

Чесність та відкритість — те, що вигідно відрізняє нашу владу, коли вона демонструє, що здатна на таке.

Чесність та відкритість пробиває стіни.

Якщо все, що відбувається, - це просто спроба зробити хорошу міну при поганій грі, мовляв, ми б нікого не випустили, але законна лазівка є тільки для того, щоб не випускати чоловіків, так все це виглядає дрібно і підло. Типова українська традиція бути хитрозробленими, крутити закони та всіх на цих законах, використовуючи гачкотворство та лазівки для створення якнайбільшої кількості каламутної води скрізь, де тільки можливо.

Уряд мав можливість заздалегідь прорахувати майбутнє і варіанти - хоча б у горизонті серпень-вересень.

> І прийняти рішення чим для вас, дорогі влада, є українська молодь. Метою – чи засобом? Ресурсом для майбутнього ривка – чи полем для «обскубування» та майбутнього «обилечивания»?

Добре хоч військове відомство вчасно відхрестилося і заявило, що не розглядає студентів як гарматне м'ясо. Воно взагалі гарматного м'яса не потребує, на щастя хоч цього ми відрізняємося від ворога.

Але

> **маю погані новини і для військового відомства.**

Воно теж, разом із закордонними вишами, разом зі студентами, їхніми батьками і, ширше, усім освіченим класом, отримало зараз публічну ляпас від

тих, хто вважає себе в праві приймати такі рішення і ось так розпоряджатися долями людей.

> ***Залужний*** **не заперечує, чи бачите, *Резніков* зі своїм відомством самовпевнено і роздратовано заявляє, що вони вже давно все підготували та вирішили, і лише підпису не вистачає?**

А ось вам замість підпису. Є інтереси важливіші за ваші. (Зате ви зберете всю токсичність, тому що обнадіювали, тому що хтось, можливо, затримався і не поїхав,*вже пообіцяли* .)

Шанс **відкрито заявити, що ми не випустимо молодь (зокрема тих, хто вперше вступив на навчання у 2022) – *втрачено*.**

> Вікно можливостей для нього було до і, максимум, під час вступної кампанії до закордонних вишів. Ви могли сказати про це тоді. Так, був би негативний резонанс, але все ж таки він не йде ні в яке порівняння з тим негативним резонансом і наслідками, які будуть тепер. І всередині країни, і на закордонній арені.

Час для того, щоб усунути ці негативні наслідки, стрімко закінчується.

> ВНЗ вже розпочали процес відрахування тих, хто так і не доїхав. Студенти та їхні сім'ї вже почуваються згвалтованими і розчавленими катком державної машини, що проїхала по них, і її гвинтиків-вахтерів. Все це вже вважається багатьма як остаточний і безповоротний знак, що Україна не збирається змінюватися,

І все-таки можливість одуматися, затриматися на краю прірви – є.

І час подумати, як повертатимемо нашу молодь додому – ще буде.

Можливо,

це буде завдання вже не цієї влади. (З такою якістю та мотивацією рішень – швидше за все, це буде завдання вже не цієї влади.)

Але

кристалізація намірів і, ширше, самого нашого майбутнього відбувається прямо зараз. Не лише на полях битв. У душах та умах людей – теж. Особливо в душах та умах молоді. Зрештою, заради чого все це, якщо не заради майбутнього та майбутнього наших дітей.

***

№ 676.

Бюджет-2023

Монин **2022-09-16**

Проанализировал несколько часов Бюджет 2023.

К сожалению,

> **не нашел в расшифровках оценку Сводного бюджета на 2023 год, которые обычно присутствуют к 1-му чтению**, для понимания общей ситуации по гос.финансам. Но поскольку ее нет буду опираться на свою оценку, поскольку я занимался и оценкой (расчетами) исполнения бюджета до конца этого года и в целом имею понимаю что должно быть на уровне местных бюджетах в 2023 году.

Для тех кто не хочет читать долго – Выскажу кратко свое резюме по Бюджету 2023

«Разруха и серая зона Украина – после победы, без перспектив и в долгах по самые помидоры с отсутствием доходов у 5 млн человек, что фактически гарантирует нахождение не менее 7 млн человек вне Украины в следующем году».

Печально что такой сценарий уже рисует две государственные институции.

1) Сначала ***Национальный Банк***,

2) а теперь и ***Правительство***.

Поэтому в целом можно заключить что

это и есть системная экономическая политика страны, после окончания войны.

—

А теперь более подробно о тезисах:

1) Сначала о макропоказателях

> Правительство планирует большой номинальный рост экономики за счет инфляции. Номинально экономика вырастет с 4.7 трлн (оценка ВВП в 2022 году) до 6.4 трлн в 2023 году. При этом рост экономики оценивается на слабенькие 4.6%, а Инфляция на уровне 30%. Средний курс при этом планируется на уровне 42.2 причем с девальвационным трендом до 50 к концу года. В Долларах это экономика в размере 151 млрд долларов.

2) Минимальная зарплата с 1 октября 2022 года вырастет до уровня 6700 гривен с 6500 и такой останется до конца 2023 года. Безработица планируется рост с 27.9% до 28.2%, а средняя зарплата – рост с 14 до 18.2 тыс гривен.

3) Доходы гос.бюджета оцениваются на уровне 1.279 трлн гривен а расходы на уровне 2.51 трлн гривен, с граничным дефицитом бюджета на уровне 1.279 трлн или 20% ВВП. На консолидированном уровне гос финансов, вместе с местными бюджетами Пенсионным и Соцфондами гос.доходы я оцениваю на уровне 35% ВВП, а гос.расходы на уровне 55% ВВП.

4) Бюджет Пенсионного фонда вырастет с 560 до 590 млрд гривен. Это значит ожидается небольшое повышение пенсий в следующем году. Вообще Кабмин переработал Основные социальные программы. Вместо программ по субсидиям ЖКХ и Социальной поддержке граждан – теперь 3 программы Поддержка малобеспеченных семей (72 млрд), социальная защита детей и семей – 27 млрд, Социальная защита граждан попавших в сложное положение. 66 млрд. Расширен бюджет примерно на 50 млрд гривен а вместе с доп расходами финансирования Пенсионного фонда – практически на 100 млрд гривен.

5) Расходы на оборону по сравнению с довоенной версией бюджета 2022 года расширены на почти 750 млрд гривен. Вообще расходы на безопасность превысят 1 трлн гривен и это и есть основная причина огромного дефицита бюджета. Ибо вместо 5% ВВП, на безопасность в 2023 году заложено расходов 17.6% ВВП.

6) **Покрывать дефицит планируют исключительно из внешних заимствований.** Планируется что Минфин привлечен внешних кредитов на сумму 1.6 трлн. По курсу 42.2 среднему – это 37.8 млрд долларов! При этом государственный долг на конец 2023 года превысит 100% ВВП, тогда как на конец 2021 года был на уровне 49% ВВП. Минфин заложил огромнейший рост расходов на обслуживание долгов – Рост с 184 до 326 млрд гривен, или фактически более 5% ВВП. Честно говоря потрясен ростом суммы на обслуживание. Считаю, что она завышена на млрд 60-80. Ведь сейчас Минфин взял внутренних долгов примерно на 30-40 млрд по росту обслуживанию. А Внешние кредиты – все с низкими ставками заимствования. Обычно 1-2% в год. Как у Минфина получилась такая сумма по рост по обслуживанию долгов – для меня загадка. Как по мне – 250 млрд вместо 326 – более адекватная сумма, особенно с учетом того, что

Минфин не планирует брать дорогущие деньги на внутреннем рынке, при ставке НБУ в 25%. Но в целом залезть в долги по самые помидоры без перспектив роста экономики – это тотальное безумие для дальнейших перспективы.

7) И Да отдельно следует выделить что Поддержка коллективного запада в Бюджете 2023 году РАВНА 0… ЖИРНЫЙ НОЛЬ. Это просто говорит об тех допущениях куда нас ведет Правительство.

8) Что касается Доходов гос бюджета, то основные сокращенные статьи это Доходы от НБУ и гос предприятий. Провал поступлений по гос компаниям естественен, когда экономика в убытках.

А НБУ подняв ставку по 25% будет вымывать свою прибыль в размере 30-40 млрд в сторону банков – **фактически прямая поддержка банков с Бюджета**.

Также сильно страдают собственные доходы бюджетных учреждений.

Падение с 100+ млрд в 2021 году до 46 млрд.

В целом если раньше гос сектор давал доходов в Бюджет на уровне 4% ВВП… то теперь чуть больше 1%

9) Что касается Расходов – то в целом по большинству статей **Расходы заморожены** и оставлены на уровне 2021-2022 года и фактически заморожены.

Если Грубо то рост дефицита с 250 млрд гривен в 2021 году до 1280 млрд гривен в 2023 году образован за счет: +750 млрд – оборона безопасность, +100 млрд Социалка, +150 млрд обслуживание долгов. А сокращение доходов в гос сфере – сократили расходы по дорогам, которые сокращены до 56 млрд гривен в бюджете.

10) Есть еще **вопрос Нафтогаза и тарифной политики**.

Дело в том что в войну очень сильно подняли ренту и соответственно тот же Нафтогаз должен отдать в Бюджет млрд 70 ренты и млрд 20-25 НДС…

При этом отгрузка населению у Нафтогаза зафиксирована до 8 000 гривен… То есть отгрузка 15 млрд кубов это всего 120 млрд дохода…

Как Вы понимаете **с такой арифметикой Нафтогаз уже изначально выглядит убыточным и опять потребуются вливания и распил под это дело гос денег**.

В 2022 году под это уже предусмотрели гигантские 201 млрд.

Думаю в следующем году буду такие же танцы с бубнами.

—

Теперь на окончание попробую сформулировать несколько еще дополнительных своих мыслей:

1) **Рост 4.6% либо предполагает, что война будет продолжаться в 2023 году чуть ли не весь год, либо государство будет настолько угнетать свой экономической политикой экономику**, что после войны, с теми проблемами с отгрузками урожая и другими ограничениями экономическая активность восстановится только на 4.6% …

Как по мне даже если правительство ничего не будет делать – то должно быть все 10-15% роста.

2) **У Правительства и Минфина проблемы с системной логикой.**

Если по их расчетах Импорт составит 76 млрд, а экспорт 62 млрд, При том что перечисления Заробитчан будут вероятно на уровне 13-15 млрд долларов, и внешнем финансировании бюджета в Украину зайдет 37 млрд долларов – Крайне непонятно как при таких условиях вообще в государстве может быть девальвация национальной валюты?

И это еще в условии что нам Запад не будет помогать восстанавливать цивильную инфраструктуру.

Поэтому

либо наши чиновники – готовят к выводу 20-30 млрд и отъезду из серой зоны Украины,

либо их расчеты – имеют большие проблемы.

3) Как по мне, **при реализации этого плана правительства Рейтинг Победителя орды Зеленского к концу 2023 года будет стремительно приближаться к нулю**,

ибо

сразу после окончания войны - вопрос разрухи и отсутствия перспектив - выйдет на первый план.

А Здесь, судя по параметрам Бюджета 2023

Правительство и НБУ не только не имеют что-то к демонстрации гражданам, а будут только тормозить восстановление экономики.

—

И на окончание попробую добавить позитив

Во-первых я считаю, что **нам продолжат помогать грантами и прямой военной помощью** (40 млрд в бюджете США).

Также

нам помогут с восстановлением страны. Курс гривны как по мне – вполне может быть стабильным и соответственно инфляция спадет на фоне падения инфляции на мировых рынках.

Во-вторых, **огромный вопрос – стимулирование экономического роста**.

Если Минфин готов залезть в 30+ млрд долларов дефицит бюджета просто без перспектив роста…

То почему здесь не снизить резко налоги и сделать наконец лучшую бизнес-среду в регионе?

***

№ 677.

У проекті Держбюджету 2023 на здійснення боргових виплат попередніх періодів та обслуговування боргів передбачено виділення приблизно 750 млрд грн

Гаврілечко **2022-09-15**

Це...

- ДВА РІЧНИХ БЮДЖЕТИ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ!
- Або... - 90% ВІД ФІНАНСУВАННЯ ЗСУ ТА ТРО В 2023р!
- Або... - 50% ВІД ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ЗОВНІШНІХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У 2023р!

І, що найцікавіше, переважна частина цієї суми - це зобовязання у гривнях, які можна профінансувати за рахунок емісії гривні!!! Так, це не сподобається утримувачам боргу... але, - в нас війна!

Тому варто визначатися з *пріорітетами*:

1) або невдоволення ***кредиторів***
2) або смерть ***пенсіонерів***,

бо

+30% до вартості продуктів при пенсії, що не індексується - то голодомор для пенсіонерів.

***

№ 678.

"Інфляція прискорюється, а соцвиплати зменшуються". На що чекати від економіки взимку та у більш складному 2023 році

2022-09-15

БОГДАН ПРИХОДЬКО

Україна зіткнулася з обвалом економіки, пік якого припав на квітень поточного року. Сьогодні ситуація покращилася, але розслаблятися ще зарано, кажуть експерти,

— від початку російського вторгнення українська економіка втратила 37,2%, практично повністю втративши цілі галузі економіки. І хоча наприкінці літа ситуація почала покращуватися, складнощі з діловою активністю, як і раніше, спостерігаються в усіх регіонах країни. Інфляція прискорюється, а прибутки населення продовжують падати. Все це гальмуватиме товарообіг та, як наслідок, залучення нових інвестицій. Водночас, як кажуть експерти, 2023 рік з високою долею ймовірності буде ще складнішим.

1. Обвал ВВП

Згідно з даними Державної служби статистики, валовий внутрішній продукт України у першому кварталі знизився на 15%, а у другому кварталі впав уже на 37,2%. Як пише Bloomberg, нові цифри свідчать про те, що українська інфраструктура, експорт та споживання обвалилися.

"Дані, опубліковані Державним статистичним управлінням, дають уявлення про економічні втрати внаслідок війни. Центральний банк України, який зберіг базову відсоткову ставку на рівні 25%, заявив, що будь-які перспективи відновлення залежать від того, "коли закінчиться активна фаза війни", – пише агентство.

З огляду на різні сценарії уповільнення бойових дій та можливість поновлення роботи портів, Нацбанк України заявив, що зростання ВВП може відновитися вже наступного року.

2. Позитивні сигнали

Зі свого боку в Міністерстві економіки України повідомили, що скорочення економіки за рік загалом може становити 33%, але **деякі економічні показники демонструють позитивні сигнали**.

> "Постачання українського врожаю, основного джерела експортних доходів, було зупинено на кілька місяців через російську військову блокаду морських портів. Зараз частина експорту зерна почала залишати чорноморські порти країни та прямувати до Євросоюзу, а збирання зерна збільшилося в регіонах, підконтрольних Україні", – зазначили у ***Мінекономіки***.

3. Платіжний баланс "пішов у мінус"

Але **негатив наразі переважає**.

За словами голови комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Данила ***Гетманцева***,

> 1) за 7 місяців платіжний баланс України "пішов у мінус" на $8,4 млрд,
>
> 2) проте був збалансований за рахунок а) валютних інтервенцій НБУ та б) зменшення золотовалютних резервів (ЗВР).

Насамперед через війну

> 1) різко погіршилося ***зовнішньоторговельне сальдо*** з мінус $0,7 до $10 млрд,
>
> 2) та стрімко збільшився відтік валюти за фінансовим рахунком, перш за все, за операціями реального сектора та населення.

"Підтримку післявоєнному платіжному балансу надають відносно стійкі надходження від грошових переказів, оплати праці та значні зростаючі обсяги зовнішньої допомоги від західних партнерів", – зазначив ***Гетманцев***.

Він додав, що

> «шоковий вплив війни на платіжний баланс та неконтрольоване знецінення гривні допомогли пом'якшити своєчасні дії НБУ щодо обмежень на валютному ринку та фіксації обмінного курсу. Водночас через послаблення зовнішньої фінансової позиції тиск на золотовалютні резерви та національну валюту залишається значним».

"Для мінімізації цих ризиків влада вживає заходів щодо зменшення дисбалансів у зовнішній торгівлі. Насамперед, щодо збільшення можливостей для нарощування експорту, зокрема вирішення питань страхування ризиків, логістики, доступу до оборотних коштів, та своєчасного повернення ПДВ експортерам.

Ще раніше для стабілізації платіжного балансу ми скасували більшу частину пільг з імпорту, запроваджених у перші місяці війни", – сказав ***Гетманцев***.

4. Україна зіткнулася з шоком та обвалом економіки

Економіст Андрій ***Блінов*** зазначає, що війна завдала серйозного удару українській економіці.

> "Україна зіткнулася з шоком та обвалом економіки. Його пік був у квітні поточного року. Тоді показник падіння валового внутрішнього продукту (ВВП) був на понад 40%", – каже *UBR.ua* ***Блінов***.

Керівник відділу аналітики ***Libertex Partner*** Андрій ***Шевчишин*** додає: через війну постраждали абсолютно всі напрямки та галузі української економіки.

> "У Маріуполі зруйновано металургійні потужності. Істотно постраждали машинобудівні виробництва у Харкові та Краматорську. Є проблеми з газовими потужностями та, відповідно, підприємствами, які використовують газ як ресурс", – каже *UBR.ua* ***Шевчишин***.

За його словами, досі у всіх регіонах України спостерігаються складнощі щодо ділової активності. Багато українців поїхали за кордон або були призвані до армії. Порушилося функціонування роздрібного бізнесу, зменшився товарообіг. Спад відбувся у всіх секторах підприємництва.

> "Водночас ми бачимо підйом бізнесу будівельних послуг. Ремонтні бригади, склярі сьогодні затребувані як ніколи раніше", – зазначає він.

5. Ситуація почала покращуватись

За словами ***Блінова***, наприкінці весни – на початку літа ситуація почала покращуватись.

> "Сьогодні зупинилася масова міграція українців за кордон, частина окупованих територій країни повернулася під український прапор, Україна отримує велику фінансову допомогу від Заходу", – каже ***Блінов***.

Експерт зазначає, що економічна ситуація хоча й не стабілізувалася, але відчувається рівномірна динаміка щодо її покращення.

> "Спостерігається поступове зростання депозитів у банках. Це показує, що суттєвої втечі гривні за умов воєнного стану не відбувається, українці обережно ставляться до заощаджень та зберігають гроші на банківських рахунках. Це запорука того, що добре проходитимуть платежі", – пояснює ***Блінов***.

Він наголошує, що стабільна робота системи безготівкових платежів є вкрай важливою. Те, що за часів війни вона продовжує впевнено працювати – позитивно позначається на економічній ситуації.

Блінов також зазначає, що зростати інфляція в Україні почала ще до війни під час ковідних обмежень.

> "Тоді ми виходили на інфляцію вище 10%. До наступного року ми можемо вийти на 30%. Однак, якщо зовнішня підтримка Заходу триватиме, це допоможе стримувати зростання інфляції та навіть знижувати її", – каже експерт.

6. Підтримка Заходу покриває 40% бюджетних видатків

До речі, прем'єр-міністр Денис ***Шмигаль*** заявив, що уряду вже вдалося встановити $326 млрд прямих збитків від агресії Росії.

Виступаючи на 17-й щорічній зустрічі Ялтинської європейської стратегії YES, він зазначив, що **зараз фінансова підтримка міжнародної спільноти покриває до 40% бюджетних видатків України**. За словами Шмигаля, €5 млрд від ЄС мають надійти до кінця вересня.

Загалом, за словами міністра фінансів Сергія ***Марченка***, **2022 року Україна планує отримати близько $30 млрд допомоги з початку повномасштабного вторгнення, з яких вже отримано близько $17 млрд**.

Андрій ***Блінов*** наголошує, що вкрай важливим є те, **аби фінансова допомога була безповоротною у вигляді грантів, а не кредитів**.

7. Інфляція 20% буде на радість, а соцвиплати зменшаться

Як зазначає ***Блінов***, після шокового падіння економіки почалося невелике її зростання за рахунок налагодження життя на звільнених територіях та повернення до звичайної економічної діяльності.

> "До кінця року очікується гальмування зростання цін до рівня 31%. Якщо триватиме зовнішнє фінансування, Україна матиме можливість знизити інфляцію до 20%", – впевнений економіст.

Він також додав, що ситуація покращиться за рахунок відкриття зернового та металургійного експорту. Натомість зменшення врожаю позначиться на економіці негативно.

Крім того, за його словами, держава має не допустити дефіциту валюти, а якщо така ймовірність буде, необхідно одразу обмежити імпорт.

> "На жаль, не варто очікувати, що наступного року покращиться ситуація в соціальному секторі. Ми маємо втрати війни. Рівень мінімальної зарплати залишається попереднім, а середня зарплата за таких умов не збільшуватися не буде. Соцвиплати будуть у такому самому розмірі, як і поточному року, якщо взагалі не зменшаться на 20%", – прогнозує ***Блінов***.

8. 2023 рік буде ще важчим

Експерт звертає увагу, що в історії українських криз найчастіше більш складним був другий рік.

"Після кризи 2008-го складним був 2009 рік. Після 2014-го – 2015 рік. Зазвичай за рік після шокуючих подій настає повільна адаптація та видряпування з наслідків кризи. Тому наступний рік може виявитися для українців більш важким", – каже ***Блінов***.

Він зазначає, що **на сьогодні близько 7 млн людей покинули Україну, з яких 4 млн – працездатних**.

Величезна кількість людей, що залишилися в країні, втратили роботу та, відповідно, доходи.

Офіційний рівень безробіття становить 30%, проте реальний – набагато більше, оскільки багато громадян не стають на облік Біржі працевлаштування. Багато промислових та комерційних підприємств згорнули свою діяльність.

"Чекати на бум відкриття фірм та на сильне поліпшення ситуації на ринку працевлаштування наступного року не доводиться. Якщо порівнювати з шоком лютого-березня, коли всі вакансії обвалилися, то сьогодні за низкою секторів вакансії є, насамперед у сфері IT. Також наступного року будуть затребувані фахівці будівельних професій, торгівлі та комунального забезпечення", – каже ***Блінов***.

9. Економіка залежатиме від фази воєнних дій

Експерт наголошує, попри те, що економічна ситуація сьогодні покращилася порівняно з весною, розслаблятися ще зарано.

"Країна перебуває у стані війни. Будь-якого дня ситуація може драматично змінитися. Нещодавні події з російською атакою на ТЕЦ та вимкненням електрики показують, що ми можемо зіткнутися з новими проблемами, яких в нас не було протягом минулого півріччя", – пояснює він.

Андрій ***Шевчишин*** також впевнений, що економічна ситуація в Україні залежатиме від фази воєнних дій.

"Зараз український бізнес та іноземні інвестори не хочуть вкладатися в будь-які проекти в Україні. Контрнаступ ЗСУ та перелом ходу війни на користь України може стати гарним імпульсом, який допоможе інвесторам покращити настрій. До того ж війна та пов'язані з нею ризики знизили ціни на багато об'єктів нерухомості, які можуть стати привабливими для інвесторів", – зазначив Шевчишин.

10. Що кажуть у Нацбанку

Згідно з останнім макроекономічним *оглядом* ***Нацбанку***, стабілізація економіки України досі перебуває на низькому рівні як у виробничих секторах, так і в секторах послуг.

Відновлення зруйнованих потужностей стримують бойові дії, скорочення попиту та зниження купівельної спроможності, а також логістичні складності.

> "Споживча інфляція в Україні прискорюється (з 22.2% у липні до 23.8% у серпні)", – йдеться в огляді.

Також наголошується, що у липні-серпні дефіцит державного бюджету суттєво зменшився через краще міжнародне фінансування та податкові надходження.

> "Коригування офіційного курсу гривні в липні та додаткові заходи НБУ для зниження девальваційного тиску разом з відкриттям "зернового коридору" сприяли зниженню тиску на валютному ринку", – йдеться в документі.

***

№ 679.

Шантаж, злидні й жага крові: чому Росію слід визнати державою-терористом

Андрій Єрмак

керівник Офісу 6-го президента України

2022-09-15

Росія не бореться з терористами – вона їм платить за службу. Вона виховує терористів зі своїх дітей. Вона спонукає до тероризму своїх громадян

Колонку вперше опубліковано на HuffPost, переклад та адаптація тексту на українську – Офіс президента України.

—

Якщо хтось виглядає як качка, плаває як качка, крякає, як качка, є дуже висока ймовірність, що російська пропаганда видасть цю істоту за тигра. У світі, в якому сьогодні живе Росія, тигр цілком може мати крила, дзьоб і ласти – якщо на те буде воля Кремля. Але в цій реальності можливі й не такі речі.

У Росії майже чверть населення живе без каналізації, але ракети вважаються потрібнішими за унітази.

Керівництво Росії перетворили на зброю майже чверть світових запасів природного газу, але майже третина домогосподарств в самій країні не може опалювати ним свої будинки.

У Росії люблять "велич". Але ця надто туманна річ ніколи не вимірюється економічним розвитком, добробутом чи якістю життя. Росіяни вимірюють її страхом.

Терор є частиною життя в Росії. В голови її громадян вбивають параною. Це має трагічні наслідки для зовнішнього світу. Оскільки росіяни бояться самих

себе та того, ким вони стали, вони шукають розради в переслідуванні інших своєю "могутністю".

Вони певні, чим більше людей у світі страждає від рук російського уряду, тим могутнішою стає їхня держава.

У Росії панує культ смерті. У країні, яка вимирає та претендує на звання стовпа християнства, дітей змалечку вчать, що їм, цілком можливо, доведеться померти заради слави держави. Нещодавно саме про це говорив школярам кремлівський пропагандист Владімір Соловйов: "Російська людина завжди готова померти. Ми ніколи не знаємо, коли батьківщина скаже: "Треба!"".

Колись Стінг співав: "I hope the Russians love their children, too" ("Я сподіваюся, що росіяни теж люблять своїх дітей"). Цю пісню я згадав у березні 2022-го, коли прослухав запис російського військового, який телефонував дружині зі щойно захопленого містечка на Київщині. Він хвалився, як пограбував дім української родини, щоб забезпечити свою власну.

Таких випадків задокументовано тисячі: для російських солдатів, багато з яких походять з найбідніших регіонів РФ, мародерство в Україні стало легким способом покращити рівень життя своїх близьких.

Відмова матері від сина після того, як він потрапив в український полон, також є виявом любові в спотвореній російській реальності. Коли українська журналістка зателефонувала їй і повідомила, що її дитина в полоні й сидить поруч, мати відповіла, що в неї немає сина – та поклала слухавку.

Вас може шокувати така бездушність. Але цю жінку можна зрозуміти. З радянських часів російських військовополонених вважали зрадниками, а їхніх родичів нерідко переслідують навіть зараз.

У безпросвітних реаліях нинішньої Росії заохочувати свого чоловіка до мародерства в Херсонській області й ґвалтування українських жінок, мабуть, є нічим іншим, як проявом любові. В Росії правда майже завжди жахливіша за вигадки.

Звісно, іншим солдатам не потрібні дозволи. Російські військові використовували сексуальне насильство щодо жінок, чоловіків і дітей як інструмент терору. Ми зібрали тисячі свідчень про нього.

Минулого тижня, після шести тижнів переговорів, Росія повернула Україні тіло британського волонтера Пола Юрі. Він потрапив у полон у квітні 2022-го під час евакуації мирного населення із зони бойових дій у Запорізькій області.

У липні 2022-го росіяни повідомили, що Юрі помер "внаслідок хвороби й стресу". 7 вересня ми побачили, що то була за "хвороба", та який то був "стрес": відсутні частини тіла, численні порізи та сліди катувань.

Захоплення заручників – повсякденна практика російських збройних сил. У розпорядженні Служби безпеки України є тисячі подібних записів з Миколаєва, Херсона, Чернігова – звідусіль, де ступав чобіт російського солдата. Та чи можна їх з усією щирістю назвати солдатами? Чи їх просто розлюднили?

Росію спотворено токсичною культурою, мізки її громадян промито зловісною пропагандистською машиною, вона пробудила у них – не лише у військових, але й у цивільних – жахливу жагу крові.

Це реалії буденного життя держави, яка прагне панування над світом. Держави, чиї громадяни розучились бачити різницю між добром і злом і навіть просто відрізняти хороше від поганого. Держави, де автомобільну промисловість розвиває не ринковий попит, а військові цвинтарі.

Українців вразили побачені в мережі відео, де росіяни з радістю міняють загиблих рідних на автомобіль Lada. Чи щира ця радість? Важко сказати.

Єдина імперія, яку Росія успішно будувала завжди, – це імперія брехні. Тут фашистами називають тих, кого хочуть завоювати та знищити. Тут війну називають спеціальною операцією. Тут визволителями іменують загарбників. Тут офіційно заборонено найманство, але так само офіційно найманців набирають на службу. Тут мародерство вважають звитягою. Тут ґвалтівників, катів і вбивць називають героями.

Росія не бореться з терористами – вона їм платить за службу. Вона виховує терористів зі своїх дітей. Вона спонукає до тероризму своїх ***громадян***. Незалежно від того, де вони залучені – в Збройних силах РФ чи в компанії Вагнера, у ФСБ, ГРУ чи Газпромі, Росатомі – ***вони*** роблять одну справу: сіють жах і ненависть, вбивають і погрожують, примушують і шантажують. Їм кажуть, що все це заради слави Землі Російської. Terra Russia.

То хіба не час нарешті назвати її тим, чим вона є?

—

ДОВІДКА

Держави-спонсори тероризму – список країн, які, як вважає Держдеп США, надають підтримку актам міжнародного тероризму. Включення до списку *країн-спонсорів тероризму* *спричиняє* жорсткі економічні та політичні

санкції США: заборону на постачання зброї й економічну допомогу, контроль експорту товарів подвійного призначення, а також накладення різних фінансових та інших обмежень. Складання списку розпочалося у 1979 році. У різні періоди до нього були включені Лівія, Ірак, Південний Ємен і Сирія. Потім додалися Куба, Іран і КНДР.

Всі матеріали автора

—

Шовінізм і націоналізм

Раніше шовінізм було прийнято вважати формою націоналізму, але тепер дослідники націоналізму проводять *межу* між

1) ***націоналізмом***, що являє собою амбівалентну самоідентифікацію *етносу*, і
2) ***шовінізмом***, де самоідентифікація групи створюється «від протилежного». Тобто націоналізм базується на любові до «своїх», а шовінізм — на ненависті до «чужих».

Шовінізм — це емоційний складник, що характеризує атмосферу нетерпимості в суспільстві, на відміну від націоналізму.

Коріння виникнення цих двох ідейних течій також різні:

1) ***націоналізм*** зазвичай зароджується у пригнобленої нації і проявляється у вимогах дотримання національних інтересів, у прагненні до розвитку свого народу, тобто несе в собі позитивний відтінок.
2) ***Шовінізм*** же є прерогативою панівної нації і проявляється в презирстві до решти народів, у прагненні придушення, асиміляції або навіть фізичного знищення пригноблених народів.

***

№ 680.

Київський безпековий компакт – Стамбул -2, Будапешт-2 чи щось інше?

Чебаненко Олександр **2022-09-17**

Коротко - декілька зауважень правового характеру у зв'язку з оприлюдненням проекту документу (де-факто - ***концепції***) щодо бачення гарантій безпеки для України, які були напрацьовані групою міжнародних експертів **Єрмака-Расмуссена** під назвою ***Київський безпековий компакт*** (далі – ***Компакт***).

1. Перше

Компакт – це не ***Стамбул-2*** ("зради" поки не видно),

це (поки що) не Будапешт-2, але й (точно) не доповнення до Статуту НАТО (з конкретними безпековими зобов'язаннями).

Як було сказано, «це – документ на той час, поки Україна не є членом НАТО».

При тому,

— Компакт має всі шанси стати другим ***«Будапештом»*** - перш за все, у випадку, **якщо сторони не домовляться про необхідність його *ратифікації***.

На аргументи ***щодо "неостаточності" тексту Компакту*** пропонуємо згадати алгоритм підготовки ***Будапештського меморандуму***.

— Коли **суспільство спочатку заспокоювали тим, що, мовляв, це тільки чернетки, а потім з'явився підписаний текст майже без змін**.

2. Друге

Компакт – фактично ***рамковий*** документ, в якому говориться про **майбутні** домовленості, які будуть оформлятися додатковими, в тому числі, секторальними, між окремими підписантами, угодами (щодо санкцій, поставок різних видів озброєння, окремих регіонів тощо).

При тому,

— ***строки*** та ***порядок*** підписання вказаних угод в Компакті **відсутні**.

3. Третє

Компакт **не накладає на сторони додаткові зобов'язання**,

— він **фактично фіксує вже існуючі домовленості**.

4. Четверте, головне

В документі **відсутні правові гарантії**, які, за логікою, там повинні були б бути.

А саме, щодо:

1) **порядку** та **строків** створення ***міжнародного воєнного трибуналу*** щодо злочинів під час агресії в Україні (злочину агресії, воєнних злочинів, злочину геноциду, злочинів проти людства (людяності)),

2) підтримки зусиль щодо розшуку та сприянні уникнення ***покарання осіб***, які підозрюються в скоєнні найтяжчих міжнародних злочинів під час агресії в Україні,

3) сприяння **розшуку** та **конфіскації** ***майна*** в рамках майбутніх репарацій та контрибуцій.

4. Загальний висновок щодо Компакту

- **поки що** – не ***Стамбул-2***, не ***Будапешт -2*** (але може їм стати), це,

скоріше,

— гарний **привід для підтримки теми війни в Україні в світовому інформаційному просторі**.

—

Будапештський меморандум

Мемора́ндум про гара́нтії безпе́ки у зв'язку́ з приєдна́нням Украї́ни до Догово́ру про нерозповсю́дження я́дерної збро́ї (англ. *Memorandum on Security Assurances in connection with Ukraine's accession to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons*) — міжнародна угода, укладена 5 грудня 1994 року між Україною, Росією, Великою Британією та США про гарантії Україні у зв'язку з набуттям нею неядерного статусу. Того ж дня Україна приєдналась до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

Одночасно були підписані аналогічні меморандуми щодо гарантій безпеки Білорусі та Казахстану. Ці дві країни приєднались до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї дещо раніше.

***

№ 681.

Опасная бюджетная утопия Украины 2023

Романчук **2022-09-17**

Кабинет Министров утвердил проект госбюджета Украины на 2023. Логика бюрократа побеждает здравый смысл.

> 1) Работа ради галочки, по наезженной колее, перебивает спрос на инновационные бюджетные решения. 2) Ещё не закончился III-кв. 2022 с его беспрецедентной дизрупцией войной, а 3) правительство уже сверстало бюджет на следующий, не менее неопределённый и военный.

1. Спешка явно неуместна

Такой формат подготовки и представления бюджета на 2023 говорит

> **— не об ответственности и профессионализме, а о формализме и попытке сделать хорошую мину при плохой игре.**

Кабинет Министров и те структуры/люди, которые предложили проект бюджета-2023 в таком виде не учитывают уникальность момента, состояние домашних хозяйств, производителей товаров/услуг и иностранных партнёров.

Перед нами *бюрократоцентричный* проект бюджета-2023.

> 1) Естественно, вооружённые силы в приоритете.
>
> 2) Реализация принципа «всё для фронта, всё для победы».
>
> 3) На неё (сектор безопасность и оборона) предусмотрено ₴1136 млн. (~$23 – 25 млрд.) или 16 – 19% ВВП.

Примерно столько денег можно было бы собрать с розничных покупок товаров и услуг при ставке 20% и упразднении всех других налогов, кроме акцизов.

Одна максимально широкая база для одного плоского налога – это лучше, чем не только предлагаемая правительством налоговая система довоенного времени с косметическими изменениями, а также озвученная заместителем Офиса президента Р. Шурмой налоговая система «10-10-13 + компенсаторы».

К сожалению,

> **— такое простое, понятное, эффективное решение украинские министры и депутаты продолжают игнорировать.**

Смею высказать, на первый взгляд, крамольную мысль.

Закон о бюджете на 2023 для Украины совсем не нужен.

— Вместо этого ещё в самом начале войны нужно было бы перейти в простой режим ***Бюджетной ведомости*** под управлением ***Военного экономического штаба***.

Поскольку война будет продолжаться в 2023 году,

— есть смысл правовых рамок фискальной политики именно в таком режиме, а не через принятие закона о бюджете, в который уже в первый месяц нового года нужно вносить изменения.

2. Факторы

которые делают научно ничтожными, гипотетическими и очень приблизительными любые расчёты доходной части бюджета-2023 год в представленном правительстве форме:

1) объём добавленной стоимости (НДС остаётся) – величина неопределённая из-за сохранения режима дизрупции экономики войной, банкротства, прекращения экономической деятельности большого числа украинского бизнеса, сокращения объёма производства и изменение структуры производства. Сохранение НДС – это сохранение токсичного, затратного, несущего большие регуляторные и транзакционные издержки налога, с вытекающих из него схематозом. В военное время это огромный минус.

2) Объём валовой прибыли коммерческих организаций – величина неопределённая опять же по причине высокой коммерческой турбулентности, невозможности спланировать затраты, выручку или инвестиции. Сохранение налога на прибыль в военное время – очередная ошибка при планировании бюджетных доходов.

3) В условиях интенсивного проедания сбережений, высокой безработицы, дизрупции рынка труда и производства облагать фонд зарплаты существующими высокими налогами – ошибка. В 2023г. домашние хозяйства и коммерческие организации будут работать в ещё бóльших бюджетных ограничениях. Зона бедности расширится. Душить производителей товаров и услуг налогом на зарплату – это стимулировать перевод экономической деятельности в «серую» экономику.

4) Страны G7 и зоны евро начали активно бороться с инфляцией, повышая процентные ставки. Это приведёт к существенному росту стоимости кредитов, затрат на обслуживание долгов, росту дефицита бюджета и

рецессии. То, что в начале 2022г. выглядело, как роста мировой экономики на 4,4% и 3,8% в 2023г. в сентябре не превышает 1% ВВП в том году и близко к стагнации в 2023г. Отсюда высокий уровень неопределённости спроса мировых рынков, что для Украины тоже очень важно. Отсюда крайне проблематично спрогнозировать валютную выручку и её влияние на курс гривны.

5) Правительство делают ставку на то, что иностранные партнёры дадут в долг сумму из расчёта планируемого дефицита $3 млрд. или $36 млрд. Не факт, что это произойдёт. Во второй год войны иметь расходную часть бюджета на уровне $72 – 75 млрд. в эквиваленте (~50% ВВП) и дефицит бюджета ~25% ВВП – это безответственно и рискованно. Послевоенной стране с государственным долгом более 100% ВВП прямая дорога в дефолт, если, конечно, иностранные партнёры не выручат. Чтобы у них появилось желание не только помогать кредитами, но и стимулировать частные инвестиции, правительству Украины нужно в военное время продемонстрировать адекватность в управлении расходами, в адаптации доходной части. Этой адекватности явно не хватает, если судить по предложенному проекту закона о бюджете.

6) Слабые, хрупкие, смутные меры по радикальному снижению регуляторного бремени и транзакционных издержек. Сохраняется режим контроля над производителями товаров и услуг. Идут проверки. В режиме торможения роста и подпитки коррупции работает таможня. Активизировались богатые откатами схемы государственных закупок и инвестиций. Украинские власти халатно, аморально и крайне безответственно не используют для создания нового делового климата уникальный фактор доверия, который сложился в украинском обществе. Украинцам не нужно Государство-надсмотрщик, Государство-шлагбаум, Государство-держиморда, чтобы самостоятельно создавать новую структуру экономики.

7) Закрепление Украины в режиме очень высокой, разрушительной для домашних хозяйств, неприемлемых для инвесторов инфляции. Два года подряд иметь ИПЦ ~30% - это равносильно потерям ~5 - 7% ВВП только из-за токсичной монетарной политики. К сожалению, в проекте бюджета-2023 не видно необходимой для макроэкономической стабильности координации действий Нацбанка и Минфина.

8) Пожалуй, самым опасным для Украины фактором является потеря человеческого капитала. Речь идёт не только и не столько в погибших на фронте, убитых российскими агрессорами, а о тех 5 – 6 миллионах украинцев, которые могут не вернуться в страну, потому что не увидят в ней лучших условий для занятости, предпринимательства, образования, чем в странах ЕС,

США и Канаде. В проекте закона о бюджете для украинцев, которые сегодня пребывают за границей, нет оптимистических, хороших новостей. Представленный документ – это эрозия доверия власти, высокие риски расширения зоны бедности, ускорение исхода бизнеса из рынка, повышение мотивации оптимизировать издержки через переход в «серый» рынок и опасное приближение Украины к долговой яме и страновому дефолту.

3. Выводы

Проект закона о *бюджете-2023* – это документ страны, которая планирует

> **— «сидеть глубоко в окопах, отбивать атаки денежной, производственной и социальной *дизрупции*».**

Инициативности, инновационности в бюджетно-налоговой, денежно-кредитной, институциональной политике в Украине нет.

Война ничему не научила, авгиевы конюшни *номенклатурно-силового схематоза* не очистила.

Перед нами документ *«довоенной инерции»* в плане реализации разрушительного функционала *Большого государства*.

Это документ, который

1) **наиболее опасен для украинцев с *низким доходом* и для *малого бизнеса*.**

2) который **не улучшает качество государственного управления**, а **создаёт почву для межведомственных, межрегиональных, межсекторальных *конфликтов* при распределении ограниченного объёма денег**.

Кабинет Министров, Верховная Рада планируют обсуждать проект бюджета-2023, спорить о нюансах, что-то увеличивать, где-то урезать. В конце концов министры и депутаты поставят галочку в графе «Принято».

Для Украины это будет значить «Больно».

***

№ 682.

Основные выводы (№ 37)

Кухар **2022-09-17**

1. Саммит ШОС превратился в этом году в сборище побитых диктаторов. Китайский и российский самодержцы, со своими провалами, выглядели совершенно жалко, на фоне победоносного Эрдогана.

Который не только успешно наступает в Ливии, Сирии и на Кавказе. Но еще и сумел увести из под носа Пекина и Москвы - Центральную Азию.

И недавний отчаяный шаг Си по предоставлению Казахстану военных гарантий для сдерживания РФ - выглядел как провал изначально. Ведь это просто смешно звучит - гарантии Китая, РФ, США или ЕС. Особенно относительно страны в Центральной или Юго-Восточной Азии.

Следовательно, хозяин Пекина так и не увез с собой ауру победы, столь необходимую ему для окончательной коронации на ближайшем сьезде партии.

Путин так же уехал с худшими позициями, чем до приезда. Ведь вместо привычного верноподданства "товарищей из среднеазиатских республик" узрел картину перехода бывших сателитов на службу Анкаре.

Проиграла на саммите и Индия. Изначально. Просто явившись на него. Ведь она за несколько лет сделала много ннприличных отдолжений участникам встречи. Например - поддерживая войны РФ.

А в замен получила - коалицию РФ и Китая. В которой Китай прямо атакует границы Индии. По итогу страна оказалась и не с Западом , и не с диктаторами. Только и остается - что оправдаться поиском третьего пути.

2. Продолжаются очень увлекательные переговоры США с Суринамом. Тема обсуждения - потерянная на карте страна должна принять к себе на ПМЖ беглых афганцев, которых временно расположили в Косово.

То есть если бы мы весной дрогнули, и бежали от врага вслед за посольством США и Макдональдсом - то сейчас бы в Суринам отправляли нас. Очень поучительная история.

3. Шольц заявил о том, что Германия должна укрепить свою военную силу и стать гарантом военной безопасности в Европе.

Украина должна протестовать против этого и дипломатическим или военным путем сорвать планы Бурлина по милитаризации.

Почему? Потому что Германия развязала Вторую мировую войну, а за последние 20 лет вместе с РФ устроила военный передел границ в Европе. РФ - нападала, а Берлин - прикрывал и маскировал агрессии.

Кроме того, внутри ЕС Германия давно перешла к неоимперской, захватинической, насильственной политике. И потому появление у Берлина еще и мощных военных инструментов - однозначно приведет к масштабному насилию и беззаконию.

Нельза позволить Шольцу перехватить у РФ звание главного милитарного деспота Европы. Германия, как соучасник войн РФ в Молдове, Грузии, Украине - не имеет правв на наращивание военной мощи.

И если Германия не согласится на ограничения в области вооружений - то надо быть готовыми военным путем сорвать ее планы.

4. ЕС усмотрел в Венгрии проблемы с верховенством права и захотел сократить финансирование Будапешта. Венгрия пообещала исправиться.

Но Украина должна срочно вмешаться в ситуацию. Финансирование Будапешта со стороны ЕС надо сократить максимально. Так как Брюссель не имеет права финансировать режим - который стал соучачтником и поддкрживал новое вторжение РФ в Украину.

За это Орбан должен отправится в тюрьму. Но пока - надо хотя бы прекратить его финансировать. Или ЕС воюет на стороне РФ? Им тоже такое обвинение не понравится.

5. Байден подталкиваkт Путина к выводу войны в Украине на новый уровень. Рисуя очередную красную черту - за которой, как всем извесно, никогда нет адекватных мер США, он предоставляет Москве новое пространство для расширения агрессии.

Так, глава Белого дома сказвл, что вот за ядерный удар по Украине Москве точно достанется. Хотя за прошлые 10 красных линий досталось не очень.

Эта деятельной Байдена начинает уже напоминать работу корректировщика артиллерийского огня на поле боя.

6. Приятно читать внешнеполитические заявления Зеленского и Кулебы. Говорят отличные и правильные вещи. Очень впечатляет план Ермака по созданию мощного ВПК в Украине на деньги Запада.

Но я помню, что ИГИЛ, до разгрома в Сирии, сумел наладить свое производство патронов, гранат, мин к минометам, минометов, броневиков и прочего. На базе автомастерских и фермерских гаражей.

Поэтому, если распорядители Южмаша, Луча и полусотни подобных производств просят у кого-то ракеты и патроны, то я попадаю в неловкое положение - не имея возможности как - то обяснить происходящее.

А так же не знаю где найти почву для веры в планы по созданию нового ВПК.

***

№ 683.

Питання для тих, хто обурюється, що Байден не визнає росію державою - терористом

Загребельська **2022-09-17**

1. Чи має терорист виконувати зобо'язання, взяті на себе за угодою, та чи може взагалі терорист бути стороною угоди (перш за все зернової)?

2. Чи можна з терористом обмінюватися полоненими?

3. Чи можна на територію, що контролюється терористом, доставляти гуманітарні вантажі?

4. Чи можна у терориста купувати газ, аміак? Або транспортувати газ чи аміак терориста?

5. Чи стають всі ті, хто платить гроші терористу, самі споносарми тероризму?

6. А якщо громадяни України поповнюють рахунки Київстар або тримають гроші в Альфа-банку чи пьють Моршинську, вони також спонсорують тероризм?

7. А всі, хто заплатив за оренду приміщень в Оушен плаза також спонсорують тероризм?

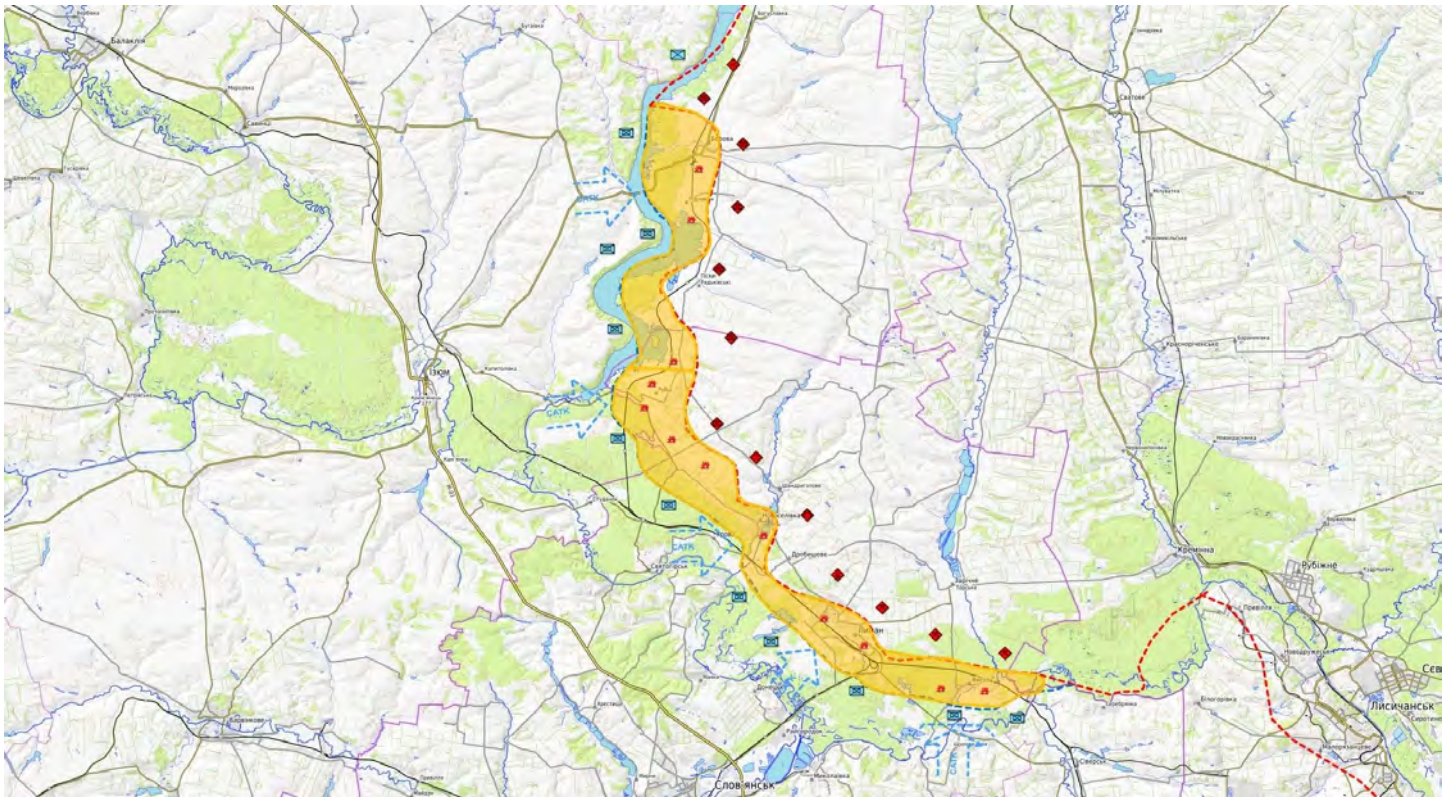
8. Чи може Україна видати візу або громадянство будь-кому, хто має громадянство терориста?

9. І чи спроможна Україна припинити господарські та дипломатичні відносини зі всіма країнами, що мають такі відносини з терористом?

***

№ 684.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 16 вересня 2022

Головне

1) Зверніть увагу на змінення тактики війни хуйлом і хуйлятами. Наступна мета - заморозити Україну й завдати якнайтяжчих ударів по інфраструктурі.

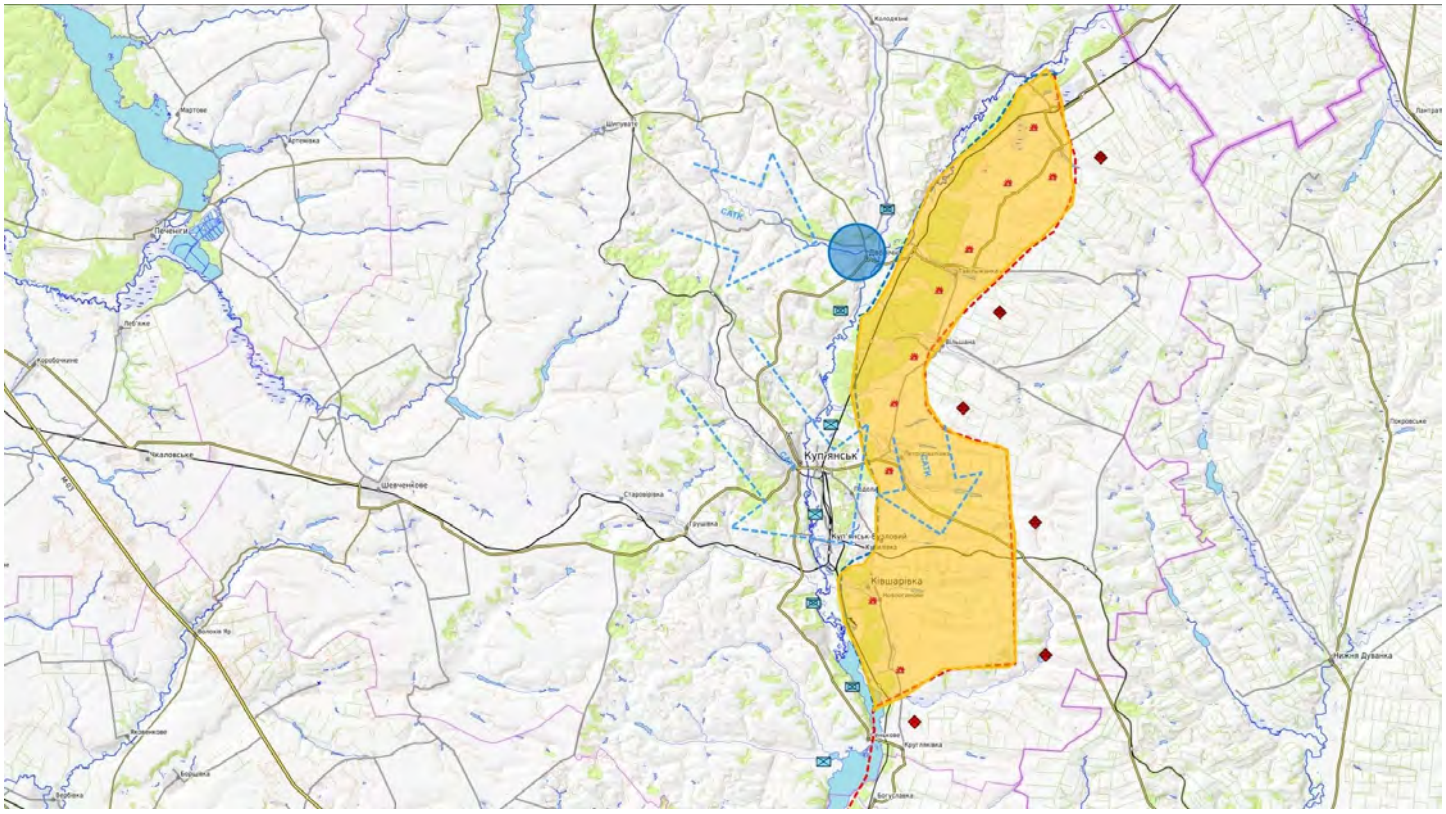
2) ШОС взагалі продемонстрував, що хуйло здулося. Проте все ще погрожує ядрьоною бімбою. Але його "суворо попередили"

3) Сьогодні ДУЖЕ цікаві мапи від War Monitor 3 - Харківщина і Донбас. Правильні мапи, знімаю капелюха.

4) Захід давить хуйла на всіх напрямках. Нам буде дуже скрутно, бо всі удари отримаємо саме ми. Але й перемога буде нашою.

5) Колаборантам дуже боязно, тому черги на виїзд з "республік" на кордоні з запоребриком - багатокілометрові.

Теми доби

1) Путін обурений наміром України здобути перемогу у війні.

2) Російські війська третій день поспіль завдають ракетних ударів по Кривому Рогу.

3) Знищено колаборантів у Луганську, Бердянську та Херсоні.

4) Мінфін США пригрозив банкам вторинними санкціями за розрахунки з російською платіжною системою "Світ"(Мир).

1. Війна

1-1) Фронт

• Командно-штабні навчання білоруських військ щодо "відбиття агресії та випровадження умовного противника за територію країни" подовжено, як мінімум, до 24 вересня. На думку багатьох експертів, президент країни Лукашенко не має бажання вступати у війну, проте Росія користується територією та повітряним простором країни для завдання ударів по Україні.

• Командування Повітряних сил повідомило, що Росія тримає на 40 аеродромах біля кордонів України та в окупованому Криму майже 800 літаків та гелікоптерів.

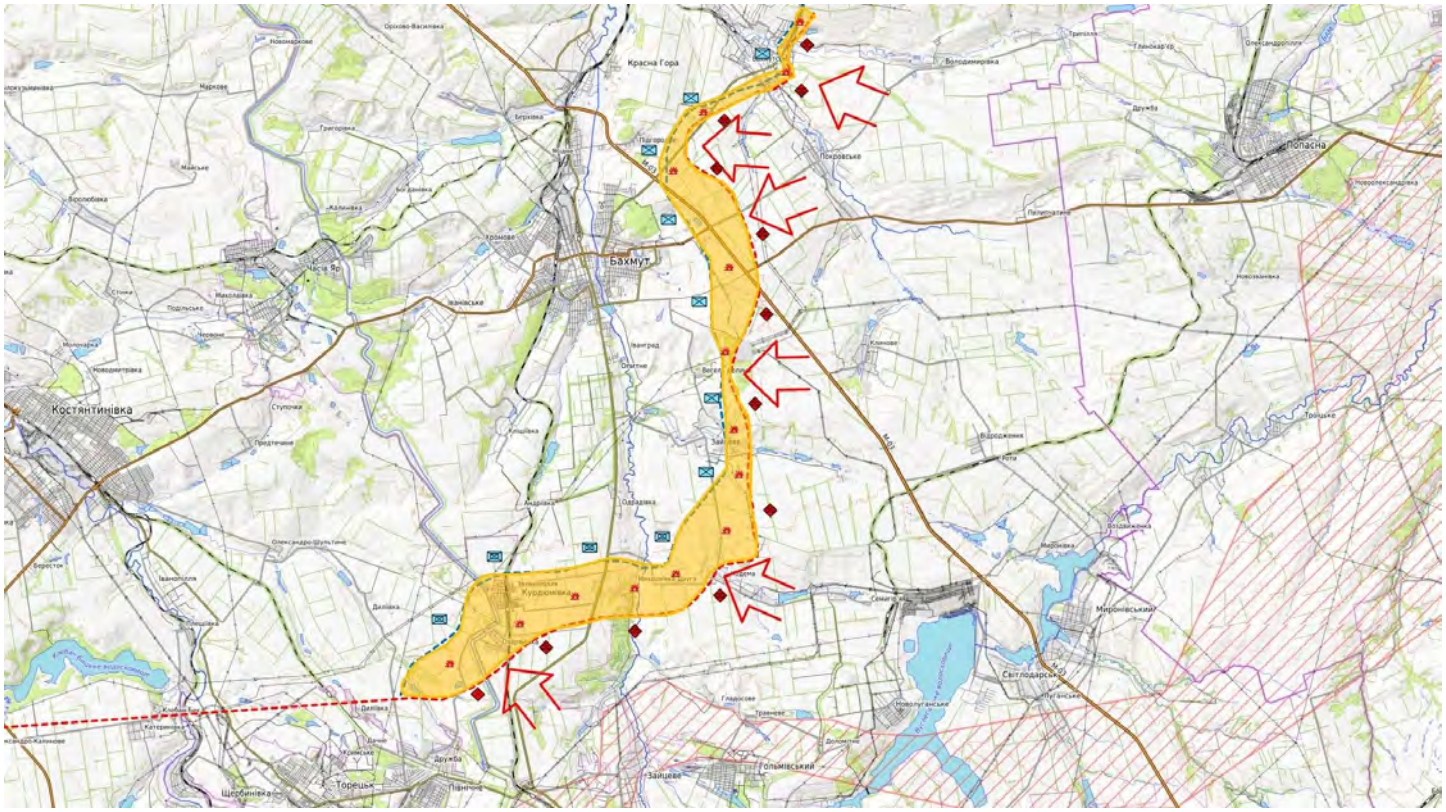
• На Харківщині українські війська під час наступу звільнили 421 населений пункт. Бойові дії на сході області тривають. Підрозділ "Кракен" повідомив про набуття повного контролю й над східною частиною Куп'янська, а також про подальший наступ на Сватове та на південь – уздовж річки Оскіл, яку окупанти сподівалися використати як рубіж оборони. Генштаб взагалі не коментує ситуацію на сході Харківщини та півночі Луганщини.

• Окупанти не припиняють атаки на позиції українських військ у Бахмуті, на північ від Горлівки – у Миколаївці Другій та Зайцевому, у промзоні Авдіївки, та на південь від Донецька – у Новомихайлівці. Жодних реальних досягнень протягом останніх 2 тижнів їм досягти не вдалося.

• Офіційної інформації про бої на правобережжі Херсонщини немає. Головне управління розвідки повідомило, що російські підрозділи на правому березі Дніпра в Херсонській області після знищення переправ мають серйозні проблеми з постачанням боєприпасів і питної води. Низка підрозділів намагаються евакуюватися через Дніпро на лівий берег на моторних човнах, які вкрали в населення. Окупанти запровадили режим "посиленої безпеки" в населених пунктах поблизу переправ через Дніпро та заборонили місцевим жителям наближатися до них. Телеграм-канали повідомляють про бої, що тривають, у районі траси Херсон-Миколаїв, на українському плацдармі на лівому березі річки Інгулець і на півночі області, де російські війська щодня обстрілюють населені пункти на південь від Кривого Рогу.

• Російські війська вже третій день поспіль завдають ракетних ударів по Кривому Рогу. У п'ятницю обстріл спричинив серйозні руйнування на гідротехнічних спорудах. Влада стверджує, що техногенної катастрофи вдасться запобігти, а рудий колір води в річці Інгулець має природне походження через вимивання залізняку з кар'єрів. Міністр охорони здоров'я Ляшко повідомив, що мешканцям Кривого Рогу влада роздала препарати для дезінфекції води в колодязях. Над територією Дніпропетровщини в п'ятницю збито 3 російські крилаті ракети ОТРК "Іскандер-К" та оперативно-тактичний безпілотник.

В Умані підрозділи ППО збили ракету, уламки пошкодили кілька будівель.

У Харкові ракетами зруйновано будівлю одного із підприємств.

• Президент Зеленський скликав засідання Ставки верховного головнокомандувача, яке було присвячено подальшим крокам із деокупації країни та постачанню Силам оборони.

• За оцінкою уповноваженого в справах зниклих безвісти Котенка, після ексгумації тіл із братських могил в Ізюмі наслідки геноциду в місті можуть перевершити трагедію в Бучі. МВС повідомило про виявлення у звільнених населених пунктах Харківщини вже 10 катівень, з яких 2 знайдено в Балаклії. Воєнна обладміністрація підтвердила, що 99 % ексгумованих тіл мають ознаки насильницької смерті.

На думку глави МЗС Латвії Рінкевичса, поховання в Ізюмі однозначно доводять, що Росія є терористичною державою. Сейм країни визнав Росію спонсором тероризму ще в серпні. Єврокомісар із закордонних справ Боррель заявив, що Євросоюз "шокований" масовими вбивствами в Ізюмі. Звірства російських вояків засудили президент Франції Макрон та держсекретар США Блінкен. Лідери Заходу висловили переконання, що воєнних злочинців обов’язково буде притягнуто до відповідальності.

ООН має намір найближчим часом направити до Ізюма та навколишньої місцевості місію Управління з захисту прав людини. Президент Зеленський

знову закликав світових лідерів визнати РФ спонсором тероризму, щоби не дати повторитися трагедіям, що сталися в Ізюмі, Бучі та Маріуполі.

Нацполіція повідомила про факти подібних воєнних злочинів армії РФ та на окупованій території Херсонської області.

• Енергоатом підтвердив прибуття на Запорізьку АЕС конвою з 25 вантажівок із запчастинами, матеріалами та дизпаливом для резервних дизель-генераторів. Колона дісталася Енергодару з контрольованої території через лінію фронту в Запорізькій області. Вантаж дасть змогу підтримати безпеку систем станції та відремонтувати основні лінії електропередач, які пов’язують АЕС з українською енергосистемою.

• Міністр закордонних справ Кулеба в розмові з головою МАГАТЕ Гроссі заявив, що єдиним шляхом забезпечення ядерної безпеки станції є її повернення під контроль України.

• У Бердянську партизани знищили сім’ю колаборантів – "заступника голови адміністрації" Бойка та його дружину, яка очолювала "штаб із проведення референдуму". Бойко був депутатом міськради від партії "Опозиційна платформа – За життя".

• У Луганську стався вибух у "генпрокуратурі ЛНР", яким було знищено "генпрокурора" та його заступницю.

• Українська артилерія завдала удару по херсонській окупаційній "обладміністрації".

• Кабмін затвердив законопроєкт про кримінальну відповідальність за примус українських громадян до отримання російських паспортів, за набуття українськими чиновниками російського громадянства, а також за пропаганду "полегшеної паспортизації".

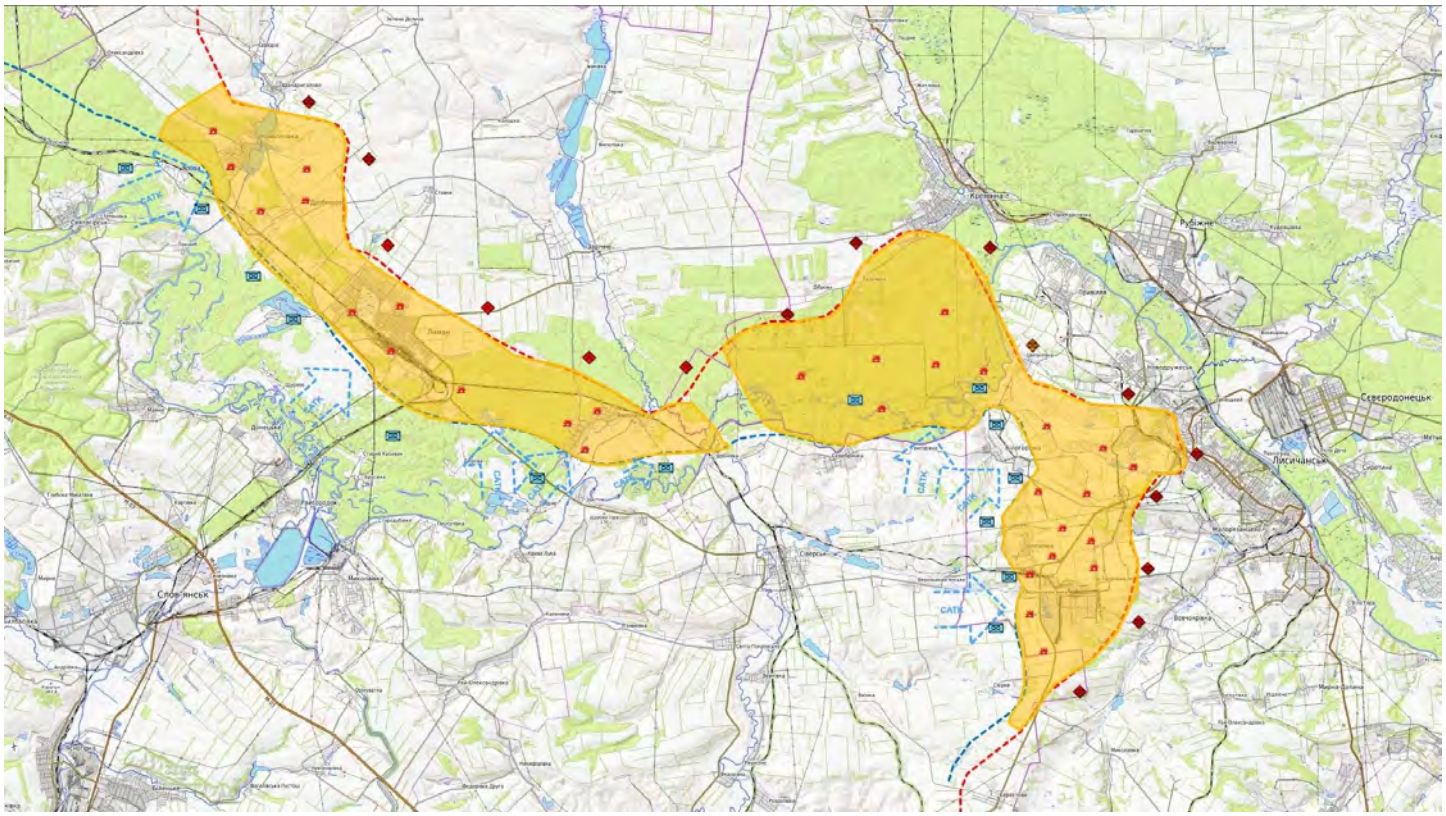
1-2) Тил

• Президент Зеленський скасував укази своїх попередників про прикордонну співпрацю з РФ та Білоруссю. Він також підписав закон про "транспортний безвіз" (вантажні перевезення автотранспортом за правилами Євросоюзу).

• Кабмін розірвав багатосторонню угоду в рамках СНД про співпрацю в галузі освіти від 1992 р., серед учасників якої – Росія та Білорусь.

Прийнято постанову про початок із 1 жовтня програми пільгової іпотеки для українських військовослужбовців, правоохоронців, медиків, педагогів та науковців під 3 % річних із початковим внеском у розмірі 20 % вартості

житла. За інформацією Держстату, обсяги будівництва житла за перше півріччя 2022 р. скоротилися в 1,8 раза проти аналогічного періоду торік.

Врегульовано механізми передачі конфіскованого майна для потреб ЗСУ та передавання вугілля на потреби бюджетних організацій.Підтримано законопроєкт про спрощення процедури виплат за надання притулку внутрішньо переміщеним особам. Право на компенсацію отримають не лише державні та комунальні підприємства, а і юридичні особи, підприємці, релігійні та громадські організації.

Пенсіонерам дозволено отримувати пенсії на деокупованих територіях готівкою через Укрпошту, а не на картку. Для цього їм не потрібно особисто відвідувати орган соцзабезпечення, достатньо подати заяву до будь-якого органу місцевого самоврядування.

• Прем'єр-міністр Шмигаль стверджує, що житлово-комунальне господарство країни готове до опалювального сезону на 80 % й уже створено оперативний штаб для реагування на кризові ситуації.

• Міністерство агрополітики оголосило про закінчення збирання пшениці. За оцінкою чиновників міністерства, цього року в країні буде зібрано приблизно 140 тис. т гречки за середньорічного споживання 110–120 тис. т.

• Міністерство економіки повідомило про плани Світового банку виділити Україні додатковий пакет фінансової допомоги в розмірі $1 млрд. За інформацією Мінфіну, Україна з 24 лютого отримала від партнерів допомогу в

розмірі $17,4 млрд, що становить 52 % від обіцяної. Майже половина одержаних коштів – безповоротні гранти.

• Дніпропетровський окружний адмінсуд скасував рішення Державіаслужби щодо права компанії "Галтера" олігарха Коломойського на експлуатацію аеропорту "Дніпро".

• Заступник голови НБУ Ніколайчук сподівається, що інфляція в Україні за підсумками року буде меншою за 31 %, яку регулятор спрогнозував у липні.

• Уряд у проєкті бюджету наступного року передбачив зростання безробіття до 30 % працездатного населення (майже 5 млн осіб). На тепер, за оцінками Ради підприємців при Кабміні, кількість робочих місць зменшилася на 2 млн.

• Кабмін затвердив постанову про можливість купівлі воєнних держоблігацій через додаток "Дія" особами віком від 18 років, а виплати за ними – отримати на картки "еПідтримка". Прем’єр-міністр Шмигаль стверджує, що громадяни та бізнес уже купили "воєнні" ОВДП на суму понад 100 млрд грн.

• Обсяги продажу валюти Нацбанком на міжбанківському ринку зростають щотижня. Минулого тижня регулятор продав майже $511 млн, попереднього – $475 млн й $231 – двома тижнями раніше.

2. Україна та світ

• Президент РФ Путін на саміті Шанхайської організації співробітництва (ШОС) у Самарканді заявив, що цінує ініціативи турецького президента Ердогана щодо припинення бойових дій в Україні, проте, на його думку, президент Зеленський не готовий до мирних переговорів. Він також заявив, що нібито не бачив українських пропозицій щодо "гарантій безпеки", тому не готовий їх коментувати.

Путін на зустрічі з прем’єр-міністром Індії Моді заявив про нібито "готовність зробити все" для припинення війни. Моді закликав президента до припинення бойових дій в Україні. Путін висловив обурення тим, що Україна має намір здобути перемогу у війні на полі бою. У відповідь на запитання журналістів про дії у відповідь на український контрнаступ Путін сказав: "Побачимо ще, чим воно закінчиться". Він заявив, що Росія "досить стримано відповідає" на дії України та назвав ракетні удари по цивільних об’єктах інфраструктури українських міст "попереджувальними". За його словами, метою "спеціальної військової операції" є "звільнення" (окупація) усіх територій Донбасу, і мета, нібито, не змінилася з моменту вторгнення.

Лідер Китаю Сі закликав країни ШОС до "сприяти розвитку міжнародного порядку в справедливішому та раціональнішому напрямі".

• Генеральна асамблея ООН дозволила президенту Зеленському виступити на церемонії відкриття щорічної зустрічі світових лідерів із відеозверненням.

Президент Мексики Обрадор оголосив, що на сесії Генеральної асамблеї буде запропоновано план створення "Комітету діалогу та миру" для негайного припинення бойових дій в Україні.

• Посол США в Україні Брінк назвала "абсолютною брехнею" чутки про те, що адміністрація президента Байдена нібито підштовхує українське керівництво до мирних переговорів із Росією.

• Генеральний секретар НАТО Столтенберг констатував, що українські воїни показали себе дуже ефективними, проте війна навряд чи закінчиться незабаром, оскільки окупанти контролюють 20 % території України, а РФ має значні сили для подальшої агресії. Подібну думку має і президент Зеленський. Чиновники НАТО вважають, що західні санкції вже підірвали здатність Росії виробляти сучасні озброєння, проте її промисловість усе ще в змозі випускати великі обсяги боєприпасів. Міністр оборони Німеччини Ламбрехт не виключає, що через важкі втрати особистого складу й техніки в Україні, резерви Росії можуть виявитися меншими, ніж оцінювали західні розвідки.

Столтенберг заявив, що у відповідь на погрози російського президента Путіна застосувати ядерну зброю, Альянс надіслав повідомлення, що будь-яке його застосування повністю змінить конфлікт і матиме "неймовірні" наслідки для Росії.

Президент США Байден попередив Путін про "серйозніші" наслідки для РФ у разі застосування ядерної зброї. Байден підкреслив, що в цьому випадку Путін та його режим стануть найбільшими ізгоями за всю світову історію. Байден не уточнив, які саме кроки робитимуть США у відповідь на російські ядерні удари.

• Президент Естонії Каріс під час церемонії відкриття засідання Військового комітету НАТО в Таллінні заявив, що найефективнішою стратегією Альянсу залишається стримування агресії Росії. Він попередив партнерів, що російську загрозу не варто недооцінювати. Каріс не вважає за потрібне відчувати страх перед нестабільністю, яка може виникнути внаслідок розпаду Росії. Він вважає, що завданням НАТО не має бути порятунок від ганьби Путіна та решти керівництва РФ.

• Посол Росії у Швеції Татаринців заявив в інтерв’ю виданню Expressen, що Росія досягне перемоги над Україною "за лічені дні", якщо оголосить справжню війну, замість "військової спецоперації". Він наголосив, що Росія – "не країна, а континент", тому ізолювати її від світу, нібито, неможливо.

• Канцлер Німеччини Шольц визнав, що реакція країни на окупацію Росією Криму у 2014 р мала бути жорсткішою, і це дало б змогу запобігти вторгненню до України російських військ у 2022 р.

• Президент Зеленський назвав умовою поновлення транзиту та експорту російського аміаку через порт Південний повернення всіх українських військовополонених. Прессекретар російського президента Пєсков назвав цю пропозицію "недоречною".

• Міністр енергетики РФ Новак заявив, що новий газогін до Китаю "Сила Сибіру-2", будівництво якого Росія має намір розпочати у 2024 р за власні кошти, матиме потужність до 50 млрд м³ і покликаний замінити "Північний потік-2". На саміті ШОС президент Путін відверто заявив, що умовою відновлення постачання газу до Європи є скасування санкцій проти газогону "Північний потік-2", після чого негайно почнеться прокачування.

За підсумками саміту було оголошено про досягнення угоди між Росією та Туреччиною про сплату рублями 25 % постачання російського газу. Схоже, турецькому президентові вдалося досягти своєї основної мети – знизити ціну на газ із РФ в обмін на поступки в схемі оплати.

• Представник Пентагону генерал Райдер повідомив, що перші дві системи ППО NASAMS буде передано Україні протягом наступних 2 місяців.

За інформацією міністерства оборони Литви, партію бронетранспортерів M113 вже відправлено до України. Країна, також, ремонтуватиме гаубиці, які зазнали пошкоджень під час бойових дій.

Після майже 4 місяців переговорів уряди Німеччини та Греції нарешті досягли угоди про "обмін по колу" військовою технікою. Греція відправить в Україну радянські БМП-1 в обмін на постачання з Німеччини новіших БМП Marder.

• Німецький канцлер Шольц заявив про намір зробити Бундесвер найоснащенішою армією Європи, яка "візьме на себе провідну відповідальність за безпеку ЄС".

Міністр оборони Польщі Блащак підписав контракт на купівлю південнокорейських винищувачів FA-50, якими буде замінено застарілі МіГ-29 радянського виробництва.

• "Укренерго" збільшило постачання електроенергії до європейської енергосистеми ENTSO-E. Упродовж 2 тижнів вересня компанія отримала від експорту вже $131 млн.

• Російський концерн "Сєвєрсталь" через санкції ЄС та Великобританії проти його власника – олігарха Мордашова – не зміг виплатити купонний дохід за єврооблігаціями на суму $12,6 млн. Це означає, що після місячного пільгового періоду може бути оголошено дефолт компанії за зобов'язаннями.

• Мінфін США попередив фінансові організації та банки різних країн про можливість запровадження проти них вторинних санкцій у разі співпраці з російською Національною системою платіжних карток "Світ" ("Мир").

• За уточненою інформацією Євростату, офіційна інфляція в зоні євро в серпні побила абсолютний історичний рекорд – 9,1 % у річному обчисленні. У липні цей показник складав 8,9 %. Цільовий показник, встановлений європейським Центробанком – 2 % за підсумками року.

• Федеральна рада Швейцарії оголосила про припинення обміну податковою інформацією з Росією, яку було розпочато у 2019 р. Рада також зупинила дію угоди про спрощений візовий режим із РФ, яка набула чинності у 2009 р.

• Європейський суд із прав людини (ЄСПЛ) оголосив, що Росія, після виключення з Ради Європи, уже не є учасницею Європейської конвенції про права людини.

• Компанія "Укргідроенерго" подала позов до ЄСПЛ проти Росії з вимогою компенсувати збитки в розмірі 17 млрд грн, які завдано агресією. Серед збитків названо руйнування греблі Каховської ГЕС та знищення недобудованої вітрової електростанції на острові Зміїний.

• ЄСПЛ підтвердив рішення Одеського міськсуду про накладення штрафу на громадянина, який відмовився надягати маску в супермаркеті під час карантину на вимогу охоронця. Раніше ЄСПЛ ухвалив рішення, що обмеження жорсткого карантину не може бути прирівняно до домашнього арешту.

3. Тренди

• Глава фракції "Слуга народу" Арахамія стверджує, що депутати, нібито, уже не отримують доплати та зарплати "у конвертах".

• Генштаб спростував інформацію журналіста Бутусова про наявність розколу у військовому та політичному керівництві країни.

***

№ 685.

Дацюк **2022-09-17**

Як би ми не ставилися до фашизму, але жодному його лідеру не приходило в голову знищити весь світ.

Тобто

> — якась раціональність навіть у фашизмі зберігалася.

І коли тепер подивитися на текст Тимофія ***Сергейцева***, то він виглядає як радикальний, але односторонньо-раціональний, фашизм.

А от

> текст Єгора ***Холмогорова*** це абсолютний за орієнтацією, психопатологічний за походженням і некрофільський по своїй суті ресентимент, який вже навіть за межами фашизму.

Росіяни часів розпаду імперії назавжди залишаться в історії під цим психопатологічним некрофільським мемом Єгора ***Холмогорова***:

> **"Якщо постане вибір між перемогою України та глобальною ядерною війною, то ядерна війна краща"**

***

Майн кампф Холмогорова. Для России геноцид Украины стал смыслом её существования

Романенко **2022-09-17** про Холмогорова +текст

Егор Холмогоров написал текст, который по своим геноцидным нарративам составляет достойную конкуренцию опусу Тимофея ***Сергейцева*** на РИА «Новости».

> Мы этот текст старательно переведём и везде распространим на Западе, дабы исчезли какие-либо иллюзии относительно того, почему россияне на нас напали.

Все просто - наш этногенез настолько опасен для России, что она в развитии украинского народа видит страшную угрозу. Холмогоров открыто говорит, что живая Украина = смерть России. И даже ядерная война не остановит Россию. В дилемме наличие Украины или глобальная ядерная война Егоры Холмогоровы убедительно выбирают ядерную войну. Поэтому наш долг предупредить человечество и спасти его от некрофилов произвольно выбирающих кому жить, а кому умирать исходя из обострения их шизофрении. Учитывая, что Холмогоров является обозревателем Russia Today, то этот текст ещё один повод добиваться закрытия инструментов

российской нацистской пропаганды. Самое главное, что нарративы которыми они отравляют мир не оставляет миру никакого выбора - Карфаген русского мира должен быть разрушен до основания. Украина должна выкорчевывать все метастазы России в своей социальной, экономической, политической структуре. Никакие деньги и выгоды не должны давать им ни одного шанса на выживание в Украине. Буча, Изюм, Бородянка, Мариуполь показывают, что косплей Третьего Рейха с гармошкой и матрёшкой пойдёт на все, ради удовлетворения своего разрушительного эго.

Итак, читайте. Его́р Станисла́вович ***Холмого́ров*** — российский политический деятель, публицист, блогер, русский националист.

Обозреватель телеканала «Russia Today», автор и ведущий сайта «100 книг». Автор термина «Русская весна».

Поэт геноцида украинцев и просто военный преступник:

***

«Раньше, в период снисходительного мыещеничегоненачинания, стоившего жизни тысячам военных и мирных людей, мотивировать на войну приходилось в основном положительно: наш народ, воссоединение русских людей, богатая страна созданная нашими руками, Владимир Мономах, Слово о Полку Игореве и прочее. Даже подавить бандеровцев было в общем-то залихватски позитивной мотивацией: мол мы их будем судить за Одессу.

В контексте, когда "сверхдержава Украина" ухитряется наступать на трех направлениях сразу и у нас то балаклейский прорыв, то потеря Изюма, то бегство из Волчанска, то Купянск Шредингера, а главной надеждой являются патриотические зеки, приходится прибегать к отрицательной мотивации.

Нам придется разгромить и уничтожить Украину даже в том (маловероятном) случае, если мы не сможем воссоединить ни единого человека, даже если нам придется срыть до материка все построенные заводы и отравить весь чернозем, даже если нам придется подрезать сухожилия своей экономике и потерять множество лучших наших молодых мужчин.

Если встанет выбор между победой Украины и глобальной ядерной войной, то ядерная война предпочтительней.

Если Украина победит (победой будет считаться любой результат, который не будет считаться однозначной победой России), то не будет никакого соседского сосуществования с Россией. Украина взорвет Россию изнутри.

Во-первых, само понятие "Украины" и украинскости все более будет расширяться - от Воронежа до Кубани. Поскольку Украина продукт воображения, то никто и ничто не запретит ей выдумывать себе все более широкие границы.

Во-вторых, случай начнет тиражироваться. Каждая нацреспублика, каждый подрейтузный субэтнос, каждая региональная идентичность будет стремиться стать Украиной.

В-третьих, Украина превратится в гегемона российского внутриполитического пространства: по указке украинского консула будут назначаться и смещаться лидеры российской оппозиции, которая перестанет быть оппозицией и станет властью или полувластью.

В четвертых, Украина станет вооруженным тараном лимитрофного русофобского блока, который придет по наш скальп через пять лет после перемирия.

Иными словами, никакой спокойной жизни у РФ в случае мифического "перемирия" с Украиной и, тем более, её торжества - не будет. Будет конец России как государства, русских как нации и даже трусливой эрефийской элиты (без замены на настоящую).

Победа Украины не останется победой Украины. Она станет началом нашего крушения.

В чем наша истинная оборонительная цель? В том, чтобы не допустить завершения украинского этногенеза.

Есть те, кто считает, что такой этногенез произошел давным давно. Есть те, кто полагает, что он произошел недавно. Это всё совершенно неважные глупости. В истории есть множество случаев насильственно и своевременно прерванных этногенезов. Самый яркий - это случай американских южан-дикси. Выиграй они гражданскую войну (которая первые два года велась северянами в режиме "мы еще не начинали") - и дикси стали совершенно иным этносом и нацией чем янки. У них для этого было всё. Но их подавили - и, пусть ностальгируя о былом и даже чуть-чуть балуясь сепаратизмом, они остались американцами.

Наше нынешнее столкновение с Украиной во многом напоминает гражданскую войну в США. Причем, несмотря на все наши симпатии к конфедератке, Ли и Джексону, объективно мы в этой войне северяне. И мы либо победим и станем сверхдержавой, либо потерпим поражение и потеряем место в истории навсегда.

По счастью, у Украины нет своих Джексонов и Стюартов, и Изюм не тянет на Фредериксбург. Зато вот у нас всё полно Маклелланов, а нам нужны свои Линкольны, Гранты и Шерманы.

Отсутствие ведения войны с решительными целями равнозначно поражению. Поражение поставит крест не только на Большой, но и на нынешней России и её будущем. Если мы так и не начнем - мы просто кончимся».

P.S.: Друзья, давайте переведём этот текст на все европейские языки.

***

№ 686.

Что Россия должна сделать с Украиной

Тимофей ***Сергейцев***

2022-04-03

Еще в апреле прошлого 2021 года мы писали о неизбежности денацификации Украины. Нацистская, бандеровская Украина, враг России и инструмент Запада по уничтожению России нам не нужна.

Сегодня вопрос денацификации перешел в практическую плоскость.

Денацификация необходима, когда значительная часть народа — вероятнее всего, его большинство — освоено и втянуто нацистским режимом в свою политику. То есть тогда, когда не работает гипотеза "народ хороший — власть плохая". Признание этого факта — основа политики денацификации, всех ее мероприятий, а сам факт и составляет ее предмет.

Украина находится именно в такой ситуации. То, что украинский избиратель голосовал за "мир Порошенко" и "мир Зеленского", не должно вводить в заблуждение — украинцев вполне устраивал кратчайший путь к миру через блицкриг, на который и намекали прозрачно два последних украинских президента при своем избрании. Именно такой метод "умиротворения" внутренних антифашистов — через тотальный террор — и был использован в Одессе, Харькове, Днепропетровске, Мариуполе, других русских городах. И

это вполне устроило украинского обывателя. Денацификация — это комплекс мероприятий по отношению к нацифицированной массе населения, которая технически не может быть подвергнута прямому наказанию в качестве военных преступников.

Нацисты, взявшие в руки оружие, должны быть по максимуму уничтожены на поле боя. Не следует проводить существенных различий между ВСУ и так называемыми нацбатами, а также примкнувшей к этим двум видам военных формирований территориальной обороной. Все они равно причастны к запредельной жестокости в отношении мирного населения, равно виновны в геноциде русского народа, не соблюдают законы и обычаи войны. Военные преступники и активные нацисты должны быть примерно и показательно наказаны. Должна быть проведена тотальная люстрация. Ликвидированы и запрещены любые организации, связавшие себя с практикой нацизма. Однако, помимо верхушки, виновна и значительная часть народной массы, которая является пассивными нацистами, пособниками нацизма. Они поддерживали нацистскую власть и потакали ей. Справедливое наказание этой части населения возможно только как несение неизбежных тягот справедливой войны против нацистской системы, ведущейся по возможности бережно и осмотрительно в отношении гражданских лиц. Дальнейшая денацификация этой массы населения состоит в перевоспитании, которое достигается идеологическими репрессиями (подавлением) нацистских установок и жесткой цензурой: не только в политической сфере, но обязательно также в сфере культуры и образования. Именно через культуру и образование была подготовлена и осуществлена глубокая массовая нацификация населения, закрепленная обещанием дивидендов от победы нацистского режима над Россией, нацистской пропагандой, внутренним насилием и террором, а также восьмилетней войной с восставшим против украинского нацизма народом Донбасса.

Денацификация может быть проведена только победителем, что предполагает (1) его безусловный контроль над процессом денацификации и (2) власть, обеспечивающую такой контроль. В этом отношении денацифицируемая страна не может быть суверенна. Денацифицирующее государство — Россия — не может исходить в отношении денацификации из либерального подхода. Идеология денацификатора не может оспариваться виновной стороной, подвергаемой денацификации. Признание Россией необходимости денацификации Украины означает признание невозможности крымского сценария для Украины в целом. Впрочем, этот сценарий был невозможен в 2014-м году и в восставшем Донбассе. Лишь восьмилетнее сопротивление нацистскому насилию и террору привело к внутреннему сплочению и осознанному однозначному массовому отказу от сохранения какого-либо единства и связи с Украиной, определившей себя как нацистское общество.

Сроки денацификации никак не могут быть менее одного поколения, которое должно родиться, вырасти и достигнуть зрелости в условиях денацификации. Нацификация Украины продолжалась более 30 лет — начиная как минимум с 1989 года, когда украинский национализм получил легальные и легитимные формы политического самовыражения и возглавил движение за "независимость", устремившись к нацизму.

Особенность современной нацифицированной Украины — в аморфности и амбивалентности, которые позволяют маскировать нацизм под стремление к "независимости" и "европейскому" (западному, проамериканскому) пути "развития" (в реальности — к деградации), утверждать, что на Украине "нет никакого нацизма, лишь частные единичные эксцессы". Нет ведь ни главной нацистской партии, ни фюрера, ни полноценных расовых законов (только их урезанный вариант в виде репрессий против русского языка). Как следствие — никакой оппозиции и сопротивления режиму.

Однако все перечисленное не делает украинский нацизм "лайт-версией" нацизма немецкого времен первой половины XX века. Напротив — поскольку украинский нацизм свободен от подобных "жанровых" (политтехнологических по существу) рамок и ограничений, он свободно разворачивается как фундаментальная основа всякого нацизма — как европейский и, в наиболее развитой форме, американский расизм. Поэтому денацификация не может быть проведена компромиссно, на основе формулы типа "НАТО — нет, ЕС — да". Коллективный Запад сам является проектировщиком, источником и спонсором украинского нацизма, в то время западенские бандеровские кадры и их "историческая память" — лишь один из инструментов нацификации Украины. Укронацизм несет в себе не меньшую, а большую угрозу миру и России, чем немецкий нацизм гитлеровского извода.

Название "Украина", по-видимому, не может быть сохранено в качестве титула никакого полностью денацифицированного государственного образования на освобожденной от нацистского режима территории. Вновь созданные на свободном от нацизма пространстве народные республики должны и будут расти из практики хозяйственного самоуправления и социального обеспечения, восстановления и модернизации систем жизнеобеспечения населения.

Их политическая устремленность на деле не может быть нейтральной — искупление вины перед Россией за отношение к ней как к врагу может реализоваться только в опоре на Россию в процессах восстановления, возрождения и развития. Никаких "планов Маршалла" для этих территорий допускать нельзя. Никакого "нейтралитета" в идеологическом и практическом смысле, совместимого с денацификацией, быть не может. Кадры и

организации, являющиеся инструментом денацификации в новых денацифицируемых республиках, не могут не опираться на прямую силовую и организационную поддержку России.

Денацификация неизбежно будет являться и деукраинизацией — отказом от начатого еще советской властью масштабного искусственного раздувания этнического компонента самоидентификации населения территорий исторических Малороссии и Новороссии. Будучи инструментом коммунистической сверхвласти, после ее падения искусственный этноцентризм не остался бесхозным. Он перешел в этом своем служебном качестве под начало другой сверхвласти (власти, стоящей над государствами) — сверхвласти Запада. Его необходимо вернуть в естественные границы и лишить политической функциональности.

В отличие, скажем, от Грузии и стран Прибалтики, Украина, как показала история, невозможна в качестве национального государства, а попытки "построить" таковое закономерно приводят к нацизму. Украинизм — искусственная антирусская конструкция, не имеющая собственного цивилизационного содержания, подчиненный элемент чужой и чуждой цивилизации. Дебандеризации будет самой по себе недостаточно для денацификации — бандеровский элемент есть лишь исполнитель и ширма, маскировка для европейского проекта нацистской Украины, поэтому денацификация Украины — это и ее неизбежная деевропеизация.

Бандеровская верхушка должна быть ликвидирована, ее перевоспитание невозможно. Социальное "болото", активно и пассивно ее поддержавшее действием и бездействием, должно пережить тяготы войны и усвоить пережитый опыт как исторический урок и искупление своей вины. Те же, кто не поддерживал нацистский режим, пострадал от него и развязанной им войны в Донбассе, должны быть консолидированы и организованы, должны стать опорой новой власти, ее вертикалью и горизонталью. Исторический опыт показывает, что трагедии и драмы военного времени идут на пользу народам, соблазнившимся и увлекшимся ролью врага России.

Денацификация как цель специальной военной операции в рамках самой этой операции понимается как военная победа над киевским режимом, освобождение территорий от вооруженных сторонников нацификации, ликвидация непримиримых нацистов, пленение военных преступников, а также создание системных условий для последующей денацификации мирного времени.

Последняя, в свою очередь, должна начинаться с организации местных органов самоуправления, милиции и обороны, очищенных от нацистских элементов, запуска на их базе учредительных процессов основания новой

республиканской государственности, интеграции этой государственности в тесное взаимодействие с российским ведомством по денацификации Украины (вновь созданным или переделанным, скажем, из Россотрудничества), с принятия под российским контролем республиканской нормативной базы (законодательства) по денацификации, определения границ и рамок прямого применения российского права и российской юрисдикции на освобожденной территории в сфере денацификации, создания трибунала по преступлениям против человечности на бывшей Украине. В этом отношении Россия должна выступить хранителем Нюрнбергского процесса.

Все вышесказанное означает, что для достижения целей денацификации необходима поддержка населения, переход его на сторону России после освобождения от террора, насилия и идеологического давления киевского режима, после вывода из информационной изоляции. Разумеется, должно пройти некоторое время, за которое люди оправятся от шока военных действий, убедятся в долгосрочных намерениях России — в том, что "их не бросят". Невозможно предвидеть заранее, на каких именно территориях такая масса населения составит критически необходимое большинство. "Католическая провинция" (Западная Украина в составе пяти областей) вряд ли войдет в состав пророссийских территорий. Линия отчуждения, однако, будет найдена опытным путем. За ней сохранится враждебная России, но принудительно нейтральная и демилитаризованная Украина с запрещенным по формальным признакам нацизмом. Туда уедут ненавистники России. Гарантией сохранения этой остаточной Украины в нейтральном состоянии должна быть угроза немедленного продолжения военной операции при несоблюдении перечисленных требований. Возможно, для этого потребуется постоянное российское военное присутствие на ее территории. От линии отчуждения и до российской границы будет располагаться территория потенциальной интеграции в русскую цивилизацию, антифашистскую по своей внутренней природе.

Мы будем сражаться за право быть и оставаться Россией

Операция по денацификации Украины, начавшаяся с военной фазы, будет следовать в мирное время той же логике этапов, что и военная операция. На каждом из них нужно будет добиваться необратимых изменений, которые и станут результатами соответствующего этапа. При этом необходимые начальные шаги денацификации можно определить следующим образом:

1) — ликвидация вооруженных нацистских формирований (под которыми понимаются любые вооруженные формирования Украины, включая ВСУ),

а также обеспечивающей их активность военной, информационной, образовательной инфраструктуры;

2) — формирование органов народного самоуправления и милиции (обороны и правопорядка) освобожденных территорий, защищающих население от террора подпольных нацистских групп;

3) — инсталляция российского информационного пространства;

4) — изъятие учебных материалов и запрет образовательных программ всех уровней, содержащих нацистские идеологические установки;

5) — массовые следственные действия по установлению персональной ответственности за военные преступления, преступления против человечности, распространение нацистской идеологии и поддержку нацистского режима;

6) — люстрация, обнародование имен пособников нацистского режима, привлечение их к принудительному труду по восстановлению разрушенной инфраструктуры в порядке наказания за нацистскую деятельность (из числа тех, к кому не будет применена смертная казнь или лишение свободы);

7) — принятие на местном уровне при кураторстве России первичных нормативных актов денацификации "снизу", запрет всех видов и форм возрождения нацистской идеологии;

8) — установление мемориалов, памятных знаков, памятников жертвам украинского нацизма, увековечение памяти героев борьбы с ним;

9) — включение комплекса антифашистских и денацификационных норм в конституции новых народных республик;

10) — создание постоянно действующих органов денацификации на период 25 лет.

Союзников по денацификации Украины у России не будет. Поскольку это сугубо русское дело. А также поскольку искоренению подвергнется не просто бандеровская версия нацистской Украины, но в том числе и прежде всего западный тоталитаризм, навязанные программы цивилизационной деградации и распада, механизмы подчинения сверхвласти Запада и США.

Для проведения плана денацификации Украины в жизнь России самой придется окончательно расстаться с проевропейскими и прозападными иллюзиями, осознать себя как последнюю инстанцию защиты и сохранения тех ценностей исторической Европы (Старого Света), которые того

заслуживают и от которых Запад в конечном счете отказался, проиграв в борьбе за самого себя. Эта борьба продолжалась весь XX век и выразилась в мировой войне и русской революции, неразрывно связанных друг с другом.

Россия сделала все возможное для спасения Запада в XX веке. Она реализовала главный западный проект, альтернативный капитализму, победившему национальные государства — социалистический, красный проект. Она раздавила немецкий нацизм — чудовищное порождение кризиса западной цивилизации. Последним актом русского альтруизма была протянутая Россией рука дружбы, за что Россия получила чудовищный удар 1990-х.

Европа боится денацификации

Все, что Россия сделала для Запада, она сделала за свой счет, приношением величайших жертв. Запад в конечном счете отверг все эти жертвы, обесценил вклад России в разрешение западного кризиса, решил отомстить России за ту помощь, которую она бескорыстно предоставила. Дальше Россия пойдет своим путем, не волнуясь о судьбе Запада, опираясь на другую часть своего наследия — лидерство в глобальном процессе деколонизации.

В рамках этого процесса у России есть высокий потенциал партнерских и союзнических отношений со странами, которые Запад угнетал столетиями и которые не собираются снова надевать его ярмо. Без русского жертвоприношения и борьбы эти страны бы не освободились. Денацификация Украины есть в то же время ее деколонизация, что предстоит понять населению Украины по мере того, как оно начнет освобождаться от дурмана, соблазна и зависимости так называемого европейского выбора.

* Экстремистская организация, запрещенная в России.

***

Що таке рашизм?

№ 687.

СЕРГІЙ ДАЦЮК

Філософ

8 квітня 2022

Рашизм став уже називним для політики, що проводить Росія з моменту розпаду СРСР. Що таке рашизм?

1. Онтологія рашизму

Рашизм суть англомовний варіант "росіянізму", вперше як термін вжитого Олександром ***Герценом*** у романі "Минуле і думи".

Алітерація "рашизм" (контамінація слів "Russia" ("раша") та "фашизм") насьогодні постає в своїх відкритих і незаперечних під час відкритої масштабної війни Росії проти України в 2022 році якостях. Відтак те, що раніше здавалося випадковими словами, обмовками, красномовством та поетичними вольностями, набуває системного змісту.

Авторську статтю від початку війни Росії з Україною за 2014-ий рік "За что воюет Россия?" потрібно доповнити багатьма новими узагальненнями.

Перш за все, рашизм це відмова російської еліти від мислення, тобто від того спонтанного і ненормативного мислення, яке в несоціальному по своїй суті перетворенні та переображенні породжує більшість ідей та образів, початків та засновків, орієнтацій та установок, предєлів та меж. Мислення це значною мірою не філософія як установка на мудрість, а спонтанний пошук інакшого. Росія відмовилась від інакшого на користь архаїчного, консервативного, фундаменталістського, ресентиментального, злостивого, нелюдського.

Можна вважати, що у Росії було мислення у другій половині XX століття: коли існувала та розвивалася системно-мисліділяльністна методологія Г.П.Щедровицького, коли відбувалася Перебудова, коли після обвальної приватизації формувалися приватні корпорації та відбувався їх вихід на міжнародні ринки, коли точилася смертельна боротьба між окремими бізнесменами та бізнес-групами за поділ внутрішнього ринку у лихі 90-ті роки XX століття.

Мислення в Росії зникає під час перших спроб знову поглинути Україну, які породжують Помаранчеву революцію 2004 року в Україні. Саме ця українська революції нанесла інтелектуальну травму Росії, від якої вона так не

оговталася. Саме після цього останні спроби спільноти методологів переглянути свою онтологію зазнають краху. Саме після цього президент Путін своїм ресентиментом заражає своє оточення, а через ЗМІ цей ресентимент згодом стає масовим. Поступово в Росії дедалі більше починають набирати впливу консервативні орієнтації та течії.

У консервативній онтології всупереч відкритій екзистенції Заходу, витлумаченій в філософії Хайдеггера в понятті "Відкритий світ" (німецькою "Erschlossenheit", англійською "World disclosure"), квазі-екзистенцією Росії вважається "Хтонь" ("темная, подземная, иррациональная сила, управляющая жизнью страны", Юрій Саприкін, стаття "Хтонь, если не мы", 2007).

Хтонічну квазі-екзистенцію Росії проповідували Олександр Дугін та Олександр Проханов.

Олександр Дугін: "Русская культура – хтоническая. Это культура ям, нор, окопов, землянок. Хтонические культуры копают норы, залезают туда, скрываются, прячутся, там живут и чувствуют себя прекрасно. Доминирующим режимом в России является хтонический – "выкопать яму"".

Олександр Проханов: "Русский народ перебьется, он уйдет из городов в поля, в леса. Будет собирать грибы, ягоды, орехи – русский народ готов в минуту больших печалей превратиться в народ-бурундук, народ-хомяк, он будет запасать на зиму всякие корешки, всякие луковки..."

Свобода Росії починає розумітися не як нові можливості, нові смисли та позитивні перспективи, а як свобода сховатися від світу, животіти і виживати, а не жити, віддати себе на поталу темному і ірраціональному.

У відомій пісні Олега Газманов. "Офіцери" (1994) популярно задано орієнтацію: "за Россию, за свободу – до конца".

Коли в сучасній Росії говорять про свободу, то це не свобода особи чи індивіда, як це розуміють у Європі чи загалом на Заході. Це свобода колективної ідентичності, яка домінує над всякими індивідуальними свободами. Воля в Росії ніяк не обумовлена соціальним контекстом індивідуальної свободи і є скоріше колективною волею, а не договором індивідуальних воль.

Олександр ***Дугін***:

"Европейские нации вытесняли религию, этносы и сословия на обочину, считая это пережитками "темных веков". В этом отличие либерального национализма от иных его версий – здесь не признается никакой ценности за этно-религиозной или исторической общностью, акцент ставится лишь на выгоды и преимущества коллективного договора индивидуумов, учредивших государство по конкретным прагматическим соображениям."

Окрім того, кінець, який згадується у пісні Газманова, є засадничим для розуміння неекзистенційного, тобто некрофільського, спрямування орієнтацій "Русского мира".

Ще 16 березня 2014 року російський журналіст Дмитро ***Кисельов*** у програмі "Вісті тижня" телеканалу "Росія" заявив:

"Росія – єдина країна у світі, яка реально здатна перетворити США на радіоактивний попіл".

В такому масштабі ядерна погроза не працює в екзистенційному сенсі. Якщо Росія застосує таку кількість ядерної зброї на території США, що там залишиться лише попіл, то проти Росії США також застосують ядерну зброю в такій кількості, що від Росії залишиться лише попіл.

Суть цього висловлювання у тому, що це шантаж США із боку Росії – це шантаж Росії стосовно світу. Тобто це означає таке:: "Росія ядерною зброєю готова знищити весь світ, якщо цей світ не готовий визнати її світовим лідером.

Водночас світове лідерство не гарантується ядерною зброєю. Світове лідерство досягається соціальними, технологічними та культурними інноваціями, які поступово підхоплюються іншими країнами та стають світовим досягненням.

Путін як натхненник рашизму-путінізму неодноразово проповідував некрофільські настанови.

В фільмі Володимира ***Соловйова*** "Світопорядок" 7 березня 2018 року він заявив: "Это называется ответно-встречный удар. Если это решение уничтожить Россию, тогда у нас возникает законное право ответить... Да, для человечества это будет глобальная катастрофа, для мира будет глобальная катастрофа. Но я как гражданин России и глава российского государства хочу задаться вопросом: а зачем нам такой мир, если там не будет России?"

В тому ж 2018 році 18 жовтня на ***Валдайському*** форумі ***Путін*** заявив:

"Агрессор должен знать, что возмездие неизбежно, что он будет уничтожен. Мы жертвы агрессии, мы как мученики попадем в рай. А они просто сдохнут. Потому что даже раскаяться не успеют!"

Квазі-екзистенційна онтологія Росії означає, що дискурс рашизму не проповідує щастя, любов, радість, різноманіття смислів та позитивну перспективу як засадничі для екзистенції. У рашизму особлива онтологія – онтологія тотального нігілізму.

Незадовго до війни, 6 жовтня 2021 року нігілізм "Русского мира" досягає свого апогею в статті ***Дугіна*** "Проблема ничто в философии".

Деякі цитати звідти:

- "Любая ответственная мысль, на чтобы она ни была обращена, так или иначе – фронтально или по касательной – обращена к Ничто. В ничто сбрасывается то колоссальное напряжение, которое требуется для бытия. Когда бытие больше не может быть, оно рушится...

- В столкновении со смертью мы осознаем, что мы конечны... Конечное прекрасно как раз в силу своей конечности.

- Поэтому Ничто имеет еще и эстетическую сторону: оно помогает нам понять отчаянную и обреченную ностальгию истинной красоты. Красоты перед лицом неминуемой гибели...

- Не бытие противоположно истинному Ничто, но именно ничтожность...

- Глядя на окружающий мир, на населяющих его современных людей – или это уже электронные тени? – едва ли может еще теплиться надежда на то, что у нового начала философии есть шанс. Философия – это дело исключительных высших существ, в которых накопились и взорвались изнутри грандиозные силы, разлитые по массам, эпохам, народам, культурам и поколениям. Только тогда с опорой на великую мысль и кристальный ужас рождается философ. И конечно первым делом он ставит перед собой и перед всеми остальными великий вопрос о Ничто.

- Лейбниц говорил: "почему существует нечто, а не ничто?" Жан Бодрийяр ставил вопрос иначе: "Почему же вместо чего-то, больше ничего нет?"

Таке інфернальне передчуття консервативного філософа ***Дугіна*** обезсмислює всяку позитивну енергію, яка подекуди ще зберігалась в Росії до початку агресивної повномасштабної війни Росії проти України 2022 року.

Перефразуючи ***Пушкіна*** ("Капитанская дочка", 1936) –

"Русский бунт, бессмысленный и беспощадный", можна сказати, що заснований на світовому бунті і світозлобі "Русский бунт" це і є "Русский мир". Отже "Русский мир, бессмысленный и беспощадный".

У масових ідеологіях дуже часто виділяють саме соціальний зміст, показуючи їх спрямування проти тих чи інших ідеологій або ж соціальних груп як засадничі аспекти. Водночас рашизм має саме онтологічні аспекти орієнтації на ніщо, на смерть, на некрофілію, на насилля, на тотальне знищення інших націй, народів і цілого світу, на колективну свободу через примус і цензуру суспільної думки та окремих індивідів. Тобто соціальні аспекти рашизму походять з його онтологічних засновків, а не навпаки.

Звідки ж взялась така похмура, безвихідна та безпорадна онтологія рашизму? Травма російської еліти від поразки Росії у Третій світовій Холодній війні на розриві між перемогою СРСР у Другій світовій війні спрацювала на творення реваншизму не гірше, ніж травма після Першої світової війни спрацювала на реваншизм націонал-соціалістичної Німеччини часів Другої світової війни.

Підсвідоме розуміння агонії Росії як імперії та передчуття кінця імперської ідеї породжує трагічну квазі-екзистенційну онтологію. Саме ці відчуття та передчуття породжують соціальний контекст рашизму.

2. Соціальний зміст рашизму

Засадничим для соціального контексту рашизму є розрив між інтелектуальними центрами Москви, Санк-Петербургу, Єкатеринбургу, Казані, Новосибірська та Томська і рештою регіонів. Путіну вдалося через ЗМІ, зокрема і, перш за все, телебачення, забезпечити масову підтримку саме малоосвічених, бідних і залежних від місцевої влади та поліції росіян. Саме ці соціальні страти є головним підґрунтям рашистського режиму.

Рашизм базується на ідеях "особливої цивілізаційної місії" росіян (в іронічному контексті за часів агресивної війни 2022 року в Україні – "асвабадители"), "старшого братнього народу" (в іронічному плані в Україні це називається "мышебратья"), великодержавного шовінізму, зверхності і нетерпимості до елементів культури інших народів.

Рашизм в ідейно-політичному плані базується на російському імперіалізмі та радянському тоталітаризмі. В духовному плані рашизм базується на фундаменталістському православ'ї. В економіко-політичному плані рашизм базується на шантажі умовами поставок та рівня цін на енергоносії (газ та нафта). В правовому сенсі рашизм базується на запереченні сили права, в браваді правовими порушеннями ("и что вы нам сделаете?").

В цивілізаційному плані рашизм базується на відтворенні поведінкових патернів, успадкованих від Золотої Орди, тому росіян часто називають "орда". Також в символічному плані росіян часто називають орками, назва чого походить з романів Дж. Толкіна і означає расу потворних, жорстоких та агресивних монстрів.

Рашизм походить з уявлення, що "народний дух" і "вищий загальний інтерес" проявляються не через демократичні виборні механізми, процедури та способи суспільного контролю, а ірраціональним, містичним чином – через вождя, який став таким, тому що переміг у конкуренції з іншими претендентами, домовився з лідерами різних угруповань, у тому числі і незаконних, зумів виразити цей містичний дух і захистити Росію від усіляких ворогів, "підняти Росію з колін", розпочати боротьбу проти Заходу як головного поневолювача Росії та України як агента Заходу.

Путінізм є персоналізованою реалізацією рашизму, яка має безліч прикметних якостей і рис. Путінізм зокрема широко використовує маскування під "антифашизм", вибірково називаючи всіх, хто не підтримує імперіалізм Росії, "нацистами". З точки зору рашизму, в Україні є "нацизм", а, наприклад, в Угорщині його нема.

Путінізм також взяв на озброєння ідеологію Олександра Дугіна, яка в своїй основі має уявлення про особливість та цивілізаційну вищість Росії, містить геополітику євразійства та установки на світове домінування Росії.

Євразійський експансіонізм Дугіна означає повернення території СРСР, вплив або влада над значною частиною або і цілою Європою, поширення свого впливу на Близькому Сході і союз з Китаєм, зростання та розвиток якого бачиться як тимчасовий, тобто Росія поверне собі і вплив над значною частиною Азії.

Рашизм – це зневага до особистості, прагнення розчинити особистість у "більшості" і при цьому придушити "меншість".

Рашизм – це антиінтелектуалізм, тобто критика, обмеження та репресії до інтелектуалів як агентів Заходу та носіїв західних цінностей.

Яскравими персоналізаціями цього антиінтелектуалізму стали пропагандисти (іронічна назва в самій Росії – "пропагандони"): Дмитро ***Кисєльов***, Володимир ***Соловйов***, Ольга ***Скабєєва***.

Яскравим прикладом інтелектуальної деградації став талановитий актор та режисер Микита ***Михалков***.

Перша зрима спроба деінтелектуалізації та мілітаризації були фільми "Брат" та "Брат-2". По суті всесвітня відміна російської культури під час війни 2022 року показує культурне розмежування зі світом.

Публічні інтелектуали та суспільні активісти в такому сенсі визнаються агентами Заходу, шельмуються, зазнають цензури та репресій аж до публічного покарання та фізичного знищення путінським режимом. Промовистим прикладом є публічно доведене отруєння бойовою отруйною речовиною "Новичок" російського опозиціонера Олексія Навального в серпні 2020 року.

Рашизм – це опір технологічному прогресу, заперечення та нездатність до самостійних інновацій.

Значною мірою часи радикальних санкцій Заходу щодо Росії під час війни 2022 року показали нездатність Росії до самостійного високотехнологічного виробництва, через що безліч технологічних ланцюгів зруйновано. Так зване імпортозаміщення виявилося брехнею. Це свідчення того, що Росія значним чином виступає як цивілізаційний паразит

Важливою зв'язністю рашизму є так звані "духовні скрєпи" як ідеологічна настанова Росії, орієнтація на "традиційні цінності", яка набула популярності після того, як 12 грудня 2012 була використана в Посланні президента В. В. Путіна до Федеральних Зборів Росії. У підсвідомому розумінні росіян "скрєпою" скріпляється те, що руйнується, розвалюється, розповзається.

Рашизм як масовий ідеологічний рух колективної пам'яті, спрямований на мілітаризацію свідомості росіян, – "побєдобесіє", тобто культ Великої перемоги СРСР в 1945 році над націонал-соціалістичною (в Росії уникають такої назви і використовують – нацистською) Німеччиною, де установки колективної пам'яті росіян "Можем повторить" разюче відрізняються від подібних установок більшості країн Європи – "Ніколи знову".

Рашизм це масовий ресентимент як установка на відмову від позитивної активності на користь негативної активності: підозр, ревнощів, звинувачень, помсти, контролю, примусу, агресії щодо інших.

Відтак рашизм це масштабна масова симуляція ресентиментальної параноїдальної реальності. Тобто рашизм означає не якусь цензуру чи пропаганду, хай навіть масштабну і масову, як це було в націонал-соціалістичній Німеччині чи в комуно-соціалістичному СРСР.

Рашизм відзначається злочинним ноу-хау. Це реальність, що побудована на так званому неперервному ланцюгу правди та брехні, де перехід від правди до брехні приховується в мас-медіа і не дозволяє глядачам-слухача-читачам відрізняти правду від брехні. Створюється така когнітивна ситуація щодо подій та явищ, коли брехня може посилатися і підкріплюватися правдою, бути серед правди і розглядатися на одному рівні довіри з правдою.

Такий неперервний ланцюг правди та брехні використовується Росією на міжнародній арені задля того, щоб Росія як сторона брехні могла сказати: "ми і раніше вам говорили правду, і тепер говоримо", а їх удавані опоненти могли відповісти: "ми і раніше вам вірили, і тепер віримо". Світ вже поспішив назвати таку ситуацію маніпуляції реальністю всередині країни та підтримування неперервного ланцюга правди і брехні "постправдою".

Найкраще цей ланцюг ілюструється відомими мемом "Настамнет", коли Росія намагалась довести світові, що її війська відсутні в окупованих районах Донецької та Луганської областей протягом 2014-2022 років, а інші країни та міжнародні структури виражали занепокоєння і робили вигляд, що вірять Росії. Такі російські мілітарні формування в Україні називали "ихтамнетами". Захід та інші країни при цьому могли виражати занепокоєння, вводити не дуже дієві санкції і продовжувати торгові та інші відносини з Росією.

Ланцюг правди та брехні Росії не працює проти США та Великобританії, бо вони як не вірили, так і не вірять Росії. Ланцюг правди та брехні Росії не працює проти Китаю та Індії, бо вони як ігнорували, так і продовжують ігнорувати злочини Росії. Ланцюг правди та брехні Росії працює проти Європи, бо саме вона хотіла до 2022 року вірити Росії: "зробіть вашу брехню схожою на правду і ми, хоч і виразимо занепокоєння, але будемо продовжувати вам вірити".

Рашизм тримається на цензурно-пропагандистському державному комплексі, який редагує сам доступ до дійсної реальності, доводячи її до стану параної, заперечуючи події та явища, які не відповідають параноїдальній реальності.

При цьому відсікаються інтернет-платформи та інтернет-видання, закривається доступ до соціальних мереж.

Заборона державою доступу росіян до дійсної реальності має фатальні наслідки: коли така зомбована людина зустрічається з дійсністю, переживання цього моменту буває фатальним для психіки.

Цензура та пропаганда набуває тотального масштабу, коли дійсні події та явища вибірково оголошуються державою фейками і за інформування про них настає кримінальне покарання для інформаторів. Таким чином відбується сек'юритизацію самої реальності.

З ресентименту рашизму постає масова і масштабна сек'юритизація як подальший розвиток реакційної політики, неодмінної форми існування реваншизму, консерватизму та фундаменталізму. Її суть можна сформулювати просто: в усьому для Росії є загроза, кругом у Росії є вороги. Сек'юритизація це спроба реакційної політики набути мілітаристичного та репресивного змісту.

Сек'юритизація російської історії в контексті поневіченої імперською пропагандою колективної пам'яті: Захід та світ у минулому завжди принижували, стримували та обмежувати розвиток Росії. Це означає, що Росія має встати з колін і влаштувати бунт проти Заходу. Основні моменти: Київської Русі нема, є стародавня Русь; Росія завжди була великою, перемагала в усіх війнах проти неї; Росія не окуповувала території, а допомагала братнім народам; лише історичні особистості, які підтримували імперську експансію, важливі, тому Петро І і Сталін хороші, а Ленін, що заклав розмежування СРСР на національні республіки, поганий.

Сек'юритизація російської мови. "Русский мир", який в засновку ідеї мислився як соціалізація російської мови (Росія там, де її мова, тобто включаючи діаспори та анклави), перетворюється на сек'юритизацію російської мови (російськомовних повсюдно потрібно захищати, тобто російськомовні анклави це напрямки культурної експансії та військової окупації).

Сек'юритизація російської православославної церкви, коли церква та політичне православ'я стає не просто засновком консервативної російської пропаганди, а осередками тієї ж таки культурної експансії та військової окупації повсюди, де є православна церква.

Зрештою соціальне буття рашизму стає самозамкнутим, повністю втрачає

бодай якусь можливість рефлексії, руйнує усі референтні групи можливих критиків і окуклюється. Такий окуклений соціально-політичний рашизм перетворюється на фашизм.

3. Перетворення рашизму на фашизм

В своїй розвинутій формі на 2022 рік рашизм – це не нацизм, не націонал-соціалізм і не расизм. Рашизм – це імперський фашизм, який має неекзистенційну субонтологію – світозлобу, світоагресію, культ сили над цілим світом, ядерну загрозу знищення світу.

Коротке і точне соціальне визначення всякого фашизму – контроль та примус задля єдності у простоті. Це простота квазі-екизстенції хтонічного, темного, ірраціонального та некрофільського.

Фашизація рашизму постійно відбулась від самого початку, але його постійно намагалися оформляти в доволі цивілізовані ідеї та концепції. До аргументації рашизму в різні періоди входили різні цивілізовані ідеї.

З 2003 року це була ідея "ліберальної імперії" Анатолія Чубайса, що означало концепцію внутрішньої та зовнішньої політики, в рамках якої сильна демократична держава з ринковою економікою веде експансію в інші держави з метою встановлення та підтримання в них політичної стабільності, створення єдиного культурного та економічного просторів, що вигідно як самій імперії, так і народам цих держав. Водночас така ідея не мала тривалої підтримки, з огляду на врахування вигоди інших народів.

Її витіснила ідея "суверенної демократії" Владислава ***Суркова***:

> *спосіб політичного життя суспільства, при якому влада, її органи та дії обираються, формуються і спрямовуються виключно російською нацією у всьому її різноманітті та цілісності задля досягнення матеріального добробуту, свободи та справедливості всіма громадянами, соціальними групами та народами, що її утворюють. Тобто мова про інші народи тут уже не йде. Ця ідея стала основною на парламентських та президентських виборах в 2007-2008 роках в Росії.*

Фашизація Росії стала яскраво і незаперечно проявлятися після Революції Гідності в Україні в 2013-2014 роках та уже в ході російсько-української війни в 2014-2022 роках. Саме тоді відбувалися процеси роздування антизахідної та антиукраїнської істерії на російському телебаченні та радикалізації антизахідної та антиукраїнської політики в Росії.

Перший публічний прояв фашизму був саме в 2014 році на фоні початої війни Росії проти України в Донецькій та Луганські областях. 6 травня 2014 року в інтерв'ю агентству Anna-News професор Московського державного університету імені М.В.Ломоносова Олександр ***Дугін***, описуючи нібито звірства українців, закликав їх вбивати. Буквально на 18-й хвилині інтерв'ю він заявив, маючи на увазі українців, таке:

> "Убивать, убивать, убивать. Больше разговоров никаких не должно быть. Как профессор я так считаю."

Дякуючи позиції тоді ще адекватних викладачів та студентів МГУ Дугіна вдалося звільнити з університету.

Чому фашизація Росії зрештою завершується повноцінним фашизмом і коли це відбувається?

На остаточне формування фашизму в Росії впливають декілька чинників.

Це зокрема відмова від співпраці з путінським режимом критичної маси російських інтелектуалів. Це також результат багаторічної розгнузданої пропаганди на телебаченні, яка досягає домінуючого впливу приблизно в 2019 році.

Відтак з 2019 року соціологічні дослідження в Росії втратили будь-який сенс і не лише через масову відмову респондентів відповідати на анкети чи запитання, а й через критичне зниження валідності самих відповідей. Такий стан свідчить, що в Росії перестало існувати громадянське суспільство, оскільки маси людей перетворилися на зомбі або на прихованих дисидентів.

На формування фашизму в Росії вирішально вплинув провал реалізації невигідних Україні ***мінських домовленостей*** щодо окупованих районів Донецької та Луганської областей України.

Зокрема знаковою стала відставка 18 лютого 2020 року помічника Президента Росії Владислава ***Суркова***, у якого були хоч якісь псевдоінтелектуальні потуги аргументувати російську політику.

Фінальне формування фашизму в Росії – це стаття "Что Россия должна делать с Украиной?" Тимофія ***Сергійцева***.

Ну і зрештою це агресивна фаза повномасштабної війни Росії проти України

2022 року, де фашизм демонстративно проявляється в діях російської армії, в риториці представників російської влади та в безпрецедентному зомбуванні росіян вже через тотальну цензуру та пропаганду. Це зумисні ракетно-бомбові удари, а також артилерійські обстріли російською армією українських сіл та міст. Це невмотивовані цілями війни масові вбивства російськими військовими українських мирних громадян. Це порушення російською армією законів та звичаїв війни, включаючи крадіжки, мародерство, знущання, ґвалтування тощо. Це спалювання вбитих шляхом військових злочинів тіл мирних людей в крематоріях та інші способи приховування злочинів. Це брехня міжнародній спільноті про свої військові злочини. Це терор російською армією мирного населення. Це залякування російськими політиками та пропагандистами України та світу ядерним знищенням. Тобто це демонстрація Росією зразків поведінки та риторики націонал-соціалістичних та фашистських режимів у Другій світовій війні.

4. Антиукраїнське спрямування рашизму

В чому сенс протиріч у баченні України та Росії імперського проекту Русь?

Давня Русь стала духовним, інтелектуальним та організаційним натхненником творення Русі Московської як імперії у XVII столітті. У молодої Московії була військова сила. У Давньої, яку російський історик Карамзін назвав Київською, Русі був інтелектуальний та управлінський потенціал. Творення імперії Росії було роботою двох народів, двох еліт, двох культур. При всіх розбіжностях та протиріччях спільний України та Московії проект Русі існував більше 300 років.

Україна двічі намагалася вийти зі складу Російської імперії (за Мазепи в 1708 році та за Скоропадського і Петлюри в 1918-1919 роках). Рух проти знаходження України у складі СРСР був також під час Другої світової війни (УПА в 1942-1960). Але кожного разу це закінчувалося кривавим придушенням таких спроб та репресіями українців з боку Росії.

Тепер для України цей проект більше не представляє історичного інтересу через виродження російської цивілізації як такої. Тобто історичний проект Русь зазнав краху. Потрібні якісь нові історичні проекти. Україна має інакші замисли. Росія не має інакших замислів, наполягаючи на старому проекті Русь при своїй домінуючій ролі. Це Україну не влаштовує через надмірні людські жертви та матеріальні збитки XX століття. Тобто таке рішення України є вистражданим та продуманим протягом більш, ніж століття, спроб вийти з цього проекту. Тому в будь-якому разі імперській Росії більше не бути.

Прямим і недвозначним підтвердженням системостворюючої ролі України для імперського проекту Русі є той визнаний багатьма російськими та іноземними дослідниками факт, що без України Росія не є імперією взагалі. Амбівалентність такої обставини виглядає доволі комічно: якщо без України Росія не є імперію, то як можна взагалі її принижувати і говорити, що вона недодержава і взагалі не цивілізація.

Саме це найбільше обурює значну частину російської еліти, яка ставиться до історичного проекту Русі як до священного, вічного і непорушного. Контекст звинувачень Росії щодо України – "зрада", "нацисти", "невдячні", "провина", "спокута провини" і т.д. – показує вкрай неадекватні нерефлексивні і неісторичні уявлення російської еліти. Ненависть Росії щодо України це демонстрація мисленнєвого, інтелектуального та стратегічного безсилля в цивілізаційному контексті.

Інтелектуальна спроба українців взаємодіяти з росіянами в перепроектуванні Русі в орієнтації на Вселюдство протягом 2014-2022 років виявилась невдалою. Війна суть наслідок неадекватних уявлень та неможливості перепроектування з боку росіян.

Значним чином аналіз антиукраїнського контексту рашизму зроблено в статті *"Рашизм – ракова пухлина для людства"* Олега Романчука. Тому далі будуть лише деякі тези з відомої статті ***Сергійцева***, контекст якої просто не ввійшов до огляду Романчука.

3-го квітня 2022 року на сайті прокремлівського сайту РІА "Новости" вийшла стаття *"Что Россия должна делать с Украиной?"* Тимофія ***Сергійцева***. Копію її можна знайти в світовому архіві за посиланням.

Стаття про самого Тимофія Миколаєвича ***Сергійцева*** знищена на сьогодні в російській Вікіпедії, хоча архіви її зберігаються поки що в Гуглі. Отже згідно зі знищеною статтею Вікіпедії, Тимофій Сергійцев це російський політтехнолог, представляє традицію "діяльнісного підходу" в російській думці, запропонованого в першій половині 1950-х Олександром Зінов'євим (1922-2006) та розробленого Георгієм Щедровицьким (1929-1994) та Московським методологічним гуртком.

Вочевидь стаття "Что Россия должна делать с Украиной" була консультаційними тезами для Путіна перед початком війни. І вихід її під час війни Росії з Україною є фактично спробою не просто посилити яструбиний напрямок політики Росії щодо України, яка зазнала невдач протягом більше, ніж місяця, боїв під Києвом, Черніговом, Сумами та Харковом весною 2022

року. Ця стаття є демонстративним відкритим переходом Росії до фашистського державного терору щодо України.

Згідно зі змістом цієї статті, основні установки фашистського терору Росії проти України наступні:

Нацистська Україна Росії не потрібна.

Нацисти, які взяли в руки зброю, повинні бути максимально знищені на полі бою. Не слід проводити суттєвих відмінностей між ЗСУ та так званими нацбатами, а також територіальною обороною, що приєдналася до цих двох видів військових формувань.

Справедливе покарання цієї частини населення можливе лише як несення неминучого тягаря справедливої війни проти нацистської системи, що ведеться по можливості дбайливо (?!) і обачно (?!) щодо цивільних осіб.

Подальша денацифікація цієї маси населення полягає у перевихованні, яке досягається ідеологічними репресіями (придушенням) нацистських установок та жорсткою цензурою: не лише у політичній сфері, але обов'язково також у сфері культури та освіти.

У цьому плані денацифіковувана країна не може бути суверенна.

Ідеологія денацифікатора не може заперечуватися винною стороною, що піддається денацифікації.

Відмова Росії від збереження будь-якої єдності та зв'язку з Україною, яка визначила себе як нацистське суспільство.

Терміни денацифікації ніяк не можуть бути меншими за одне покоління, яке має народитися, вирости і досягти зрілості в умовах денацифікації.

Україна маскує свій нацизм під незалежність і європейськість, оскільки немає ні головної нацистської партії, ні фюрера, ні повноцінних расових законів (?!).

Денацифікація не може бути проведена компромісно, на основі формули типу "НАТО – ні, ЄС – так". Колективний Захід сам є проектувальником, джерелом та спонсором українського нацизму.

Назва "Україна", мабуть, не може бути збережена (!) як титул ніякого повністю денацифікованого державного утворення на звільненій від нацистського

режиму території.

Новостворені на вільному від нацизму просторі народні республіки повинні і зростатимуть із практики господарського самоврядування.

Їхня політична спрямованість насправді не може бути нейтральною – спокута провини перед Росією за ставлення до неї як до ворога (?!) може реалізуватися лише в опорі на Росію у процесах відновлення, відродження та розвитку.

Жодних "планів Маршалла" для цих територій допускати не можна.

Ніякого "нейтралітету" в ідеологічному та практичному сенсі, сумісного з денацифікацією, бути не може.

Кадри та організації, що є інструментом денацифікації в нових республіках, що денацифікуються, можуть спиратися лише на пряму силову та організаційну підтримку Росії.

Денацифікація неминуче буде й деукраїнізацією (!) – відмовою від розпочатого ще радянською владою масштабного штучного роздмухування етнічного компонента самоідентифікації населення територій історичних Малоросії та Новоросії.

Штучний етноцентризм перейшов у цій своїй службовій якості під початок іншої надвлади (влади, що стоїть над державами) – надвлади Заходу. Його необхідно повернути у природні кордони та позбавити політичної функціональності.

Українізм – штучна антиросійська конструкція (?!), яка не має власного цивілізаційного змісту (?!), підпорядкований елемент чужої та чужої цивілізації.

Історичний досвід показує, що трагедії і драми воєнного часу йдуть на користь народам, які спокусилися і захопилися роллю ворога Росії (!).

"Католицька провінція" (Західна Україна у складі п'яти областей) навряд чи увійде до складу проросійських територій. Лінію відчуження, однак, буде знайдено досвідним шляхом. За нею збережеться ворожа Росія, але примусово нейтральна та демілітаризована Україна із забороненим за формальними ознаками нацизмом. Туди поїдуть ненависники Росії. Гарантією збереження цієї залишкової України в нейтральному стані має бути загроза негайного

продовження військової операції за недотримання перелічених вимог. Можливо, для цього буде потрібна постійна російська військова присутність на її території.

Союзників з денацифікації України Росія не матиме. Бо це суто російська справа (!).

Все, що Росія зробила для Заходу, вона зробила своїм коштом, приношенням найбільших жертв (?!). Захід, зрештою, відкинув усі ці жертви, знецінив внесок Росії у вирішення західної кризи, вирішив помститися Росії за ту допомогу, яку вона безкорисливо надала. Далі Росія піде своїм шляхом, не хвилюючись про долю Заходу, спираючись на іншу частину своєї спадщини – лідерство у глобальному процесі деколонізації.

Це демонстративно-публічний імперський фашизм, який має антинаціональну природу і заперечує право націй на самовизначення, якщо вони перебували у складі імперій, через знищення більшої частини їх населення, ідентичності, назви країни, політичної організації та культури.

Давайте ще раз процитуємо одне місце зі статті Сергійцева: Україна маскує свій нацизм під незалежність і європейськість, оскільки немає ні головної нацистської партії, ні фюрера, ні повноцінних расових законів (?!). Лише повністю хвороблива уява і серйозна психічна неадекватність могли народити такий імперсько-фашистський алогізм.

Це свідчення повної соціальної, політичної, культурної, гуманітарної та інтелектуальної деградації Росії.

Загальнолюдский, ментальний та перспективний контекст рашизму

Рашизм породжує ментальне руйнування інтелектуальної спроможності та масової свідомості самих росіян.

Перш за все, рашизм завдав психічного руйнування російському вождю Володимиру Путіну та його оточенню, що стає очевидним навіть за зовнішніми спостереженнями їх публічних виступів. Це становить світову небезпеку, тому що психічно не зовсім адекватний політичний лідер зі своїм оточенням може приймати рішення щодо ядерного удару по цілому світу.

Водночас рашизм-путінізм не збігається з життям чи навіть активною діяльністю Путіна. Навіть після смерті Путіна рашизм як путінізм буде продовжувати своє існування.

Онтологія рашизму створює моторошний тяжкий і нестерпний стан в ментальному просторі творчості, комунікації та діяльності в Росії. Безліч росіян зрікаються своєї ідентичності, емігрують, соромляться говорити, що вони росіяни. Безліч росіян впадають в депресію, дезорієнтацію, дезорганізацію. В Росії посилюються психічні хвороби, збільшується кількість самогубств.

Рашизм зрештою знищує смисл та перспективу самої Росії.

Рашизм руйнує світову систему безпеки, дезорганізує світовий ринок товарів та послуг, порушує всі принципи та процедури достовірного інформування, породжуючи світ так званої "постправди", руйнує систему мирного та воєнного права через просування нових способів так званої "гібридної війни" і знищує можливості подолання проблем, які дійсно є у західного світу і усього світу загалом.

Рашизм це не просто антигуманізм, хоча війна Росії з Україною 2022 року свідчить про масові військові злочини та злочини проти людяності.

В цьому сенсі рашизм протистоїть не лише гуманістичному західному проекту, але і декларованій всесвітній орієнтації Китаю на "спільноту єдиної долі людства".

Рашизм це сповільнення руху світу до єдності та до виникнення Вселюдства.

Рашизм – це антилюдство.

Українство протистоїть рашизму. Україна сьогодні єдина країна, яка може припинити існування в її нинішньому вигляді Росії, тобто такої країни, яка може перетворити США на попіл. Україна воює за весь світ – за Вселюдство.

***

№ 688.

Рашизм - ракова пухлина для людства

Передбачення багатьох тверезо мислячих учених і політиків збулися: сталінський большевизм-фашизм трансформувався у відвертий путінський фашизм, в агресивний російський Z-рашизм.

ОЛЕГ РОМАНЧУК, PHD, ДЛЯ "ХВИЛІ"

2022-04-05

Те, що між комунізмом і фашизмом існує спорідненість, було помічено давно. Класик світової філософії Карл Ясперс охарактеризував держави, створені нацистами і комуністами, як злочинні і такі, що не можуть бути реформовані. Їх можна лише ліквідувати. Нацистська Німеччина була ліквідована в 1945-му. Через чотири десятиліття почалася модернізація одного з найстрахітливіших режимів на планеті – комуністичного. В серпні 1991 року цей процес привів до формальної заборони компартії, одначе режим так і залишився неліквідованим. Партфункціонери, елітарна номенклатура, рядові члени КПСС без особливих зусиль трансформувалися, мімікрували в націоналістів і шовіністів усіх мастей та відтінків, у фашистів і демократів тощо. «Глибинний народ» постав перед цивілізованим світом у всій своїй звироднілій «красі». **«Фашизм – це стадія, яка досягається після того, як комунізм виявився ілюзією»** (Петер Друккер, американський вчений, один з найвпливовіших теоретиків менеджменту XX століття).

Комуністичні ідеологи полюбляли вказувати на злочинну ідеологію фашизму. Тим часом біля ідейних його витоків маячить зловісна постать С. Нечаєва з його «Катехізисом революціонера», в якому проповідувалася цілковита

відмова від будь-яких моральних норм задля перемоги ілюзорної мети – комунізму. А ще були Халтурін, Каляєв, Желябов, Перовська, Засулич… Саме вони, вбивці-терористи, були попередниками большевиків-фашистів з їхньою аморальною людиноненависницькою ідеологією.

Ще на початку своєї партійної кар’єри італійський дуче Муссоліні завважив, що «**большевизм переродився в слов’янський фашизм».**

Російський філософ Ніколай Бердяєв у 1925 році, розмірковуючи про євразійство як про напрямок насамперед емоційний, а не інтелектуальний, прийшов до висновку, що в результаті **«такого роду душевна формація может обернутися російським фашизмом»**.

1926 року відомий український письменник Володимир Винниченко занотував: «З большевицького червоного яйця на очах **вилуплюється фашизм**. Уже можна бачити всі характерні прикмети його».

Приблизно тоді ж російський політик і запеклий шовініст Василій Шульгін зробив майже аналогічний висновок: «Насправді у Росії вони (большевики. – О. Р.), побачивши, що грабувати більше нічого, намагаються повернутися до умов старого світу. І оскільки це їм вдається, вони **з кримінальної сволоти перетворюються на фашистів**...»

Відомий промовистий підпис до фото з журналу «Фашист», видання Головного штабу російських фашистів у США (1934 рік), де зображені лідери російської фашистської партії серед дітей своїх поплічників: **«Вожді партії серед фашистської малечі».** Саме так – **«серед фашистської малечі»!**

1934 року, звертаючись до керівництва СССР, нобелівський лавреат у галузі фізіології та медицини, російський академік Іван Павловав зазначав: «Ви сієте по культурному світові не революцію, а з величезним успіхом фашизм. До Вашої революції фашизму не було. <…> Всі інші уряди зовсім не бажають бачити у себе те, що було і є у нас <…> і користуєтеся Ви — терор і насильство. <…> Так, під Вашим непрямим впливом фашизм поступово охопить весь культурний світ, виключаючи могутній англо-саксонський відділ».

Г. Раушнінг, нацистський президент данцігського сенату, фаворит Гітлера, якому фюрер відкривав свої сокровенні думки, після втечі до Швейцарії видав у Цюріху 1940 року другу книгу «Розмови з Гітлером». Нацист №1 висловлювався максимально відверто перед своїм поплічником: **«Узагалі, між нами і большевиками більше об'єднуючого, ніж роз'єднуючого. З дрібнобуржуазного соціал-демократа і профспілкового бонзи ніколи не вийде справжній націонал-соціаліст, а з комуніста – завжди».**

Націонал-соціалізм часто подають як різновид та синонім фашизму, хоча існує певна відмінність цих ідеологій. Вікіпедія означає фашизм як різновид політичного режиму, а також радикальну авторитарнк імперіалістичну політична ідеологія, характерними ознаками якої є сильний культ особи, мілітаризм, тоталітаризм, імперіалізм та ідея єднання, мобілізації нації й держави проти ворогів, ідея постійної війни і панування.

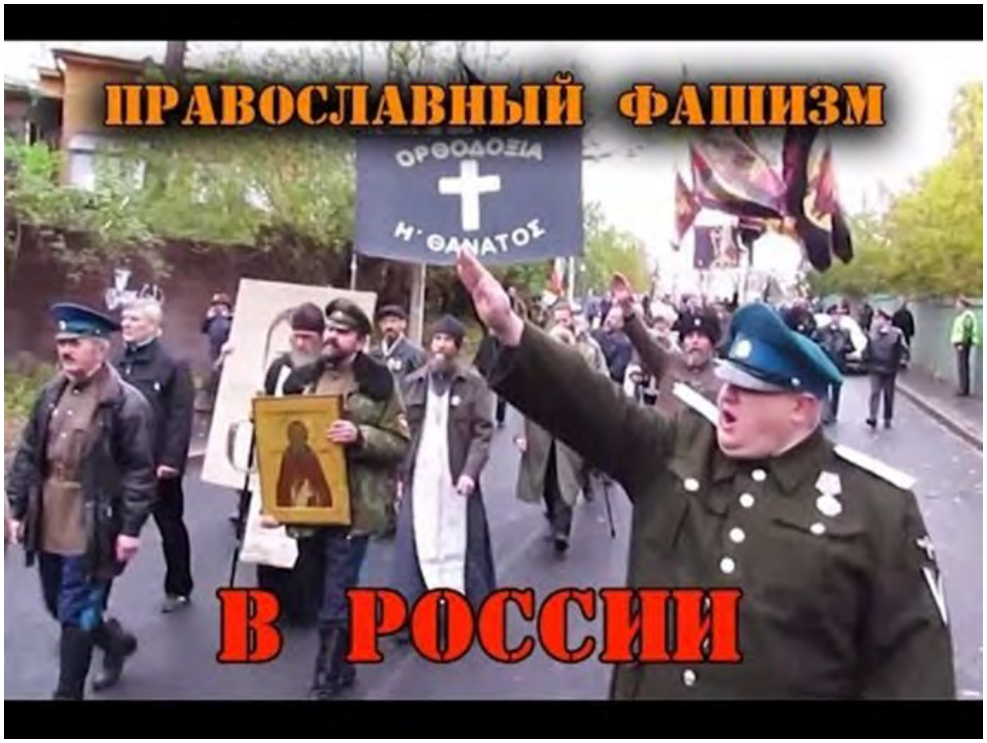
У 1995 році відомий італійський філософ та письменник Умберто Еко навів 14 ознак фашизму. Їм сучасне російське суспільство повністю відповідає.

Це й не дивно. «**Росія – найнаціоналістичніша країна у світі**, країна небачених ексцесів націоналізму, пригноблення підвладних національностей, русифікації, країна національного бахвальства...» (Ніколай Бердяєв).

«Мені здається, що найяскравішою рисою московської національної вдачі є саме жорстокість...» (Максим Горький, російський письменник).

Передбачення багатьох тверезо мислячих учених і політиків збулися: сталінський большевизм-фашизм трансформувався у відвертий путінський фашизм, в агресивний російський Z-рашизм.

1993 року історик Александр Янов у московському тижневику «Новое время» написав: «Раніше чи пізніше **еволюція країни** (Росії – О. Р.) **до фашизму** може виявитися невідворотною. І мрія про російську демократію буде знову, вдруге в нашому столітті, похована».

Вже тоді для ученого відкрилась похмура перспектива: «Вороги Єльцина з табору російського реваншизму – [люди], анітрохи не менш відверто, ніж Гітлер, які зневажають усі західні цінності. Ці люди пишаються співпрацею із Саддамом Хусейном та європейськими фашистами. **Мало хто з них зупиниться перед ядерним шантажем, якщо опиниться біля керма**».

Біля керма опинився В. Путін, який вирішив настрашити світ – наказав перевести «сили стримування армії РФ в особливий режим»…

«Внаслідок специфіки подвійної, точніше потрійної культури російського народу **побудова демократичного, правового суспільства і держави в Росії неможлива** <…>. Сьогодні Росія йде шляхом демократизації, і, гадаю, **цей**

шлях закінчиться тим, що демократизація буде зупинена й зметена» (В. Ханан, «Русская перестройка», 1990).

«**Жодної особливої місії в Росії немає і не було!** <…> Не можна домагатися повернення знову якоїсь єдиної ідеології, тому що **єдина ідеологія рано чи пізно призведе до фашизму**» (Дмітрій Лихачов – совєтський і російський філолог, історик, текстолог, академік АН СРСР, потім РАН».

Учений мав рацію. Сьогодні можемо говорити про перетворення класичного європейського фашизму середини XX століття в його російську звироднілу форму – **рашизм-русизм. Рашизм – це ракова пухлина для людства, цивілізаційний паразит.**

Джохар Дудаєв – перший президент Чеченської Республіки Ічкері – дав найточніше визначення цьому євразійському покручу: «Рашизм – це особлива форма людиноненависницької ідеології, заснована на великодержавному шовінізмі, повній бездуховності та аморальності. Відрізняється від відомих форм фашизму, расизму, націоналізму, особливою жорстокістю як до людини, так і до природи. Принцип дії – знищення всього та вся, тактика випаленої землі. Відрізняється шизофренічною формою манії світового панування. Володіючи рабською психологією, паразитує на хибній історії, на окупованих територіях та пригноблених народах. Рашизму притаманний постійний політичний, юридично-правовий та ідеологічний тероризм».

Розв'язана Путіним і його поплічниками війна проти України повністю підтверджує висновок Джохара Дудаєва. Нині «мілітаризм, агресивна ксенофобія, імперіалізм та виправдання терору проти будь-яких незгодних із цим не лише всередині країни, але й за її межами, остаточно стали державною ідеологією» (Фьодор Крашенинников, Deutsche Welle).

Справді. 15 березня 2022 року генеральним директором головного російського державного телеканалу «Перший канал» призначено Алєксандра Дуґіна,

людину, яка упродовж десятиліть формувалася як теоретик і практик російського фашизму, яка у своїх працях доводила, що Росія покликана створити світову імперію і тим самим порятувати світ од західного матеріалізму та прагматизму. Саме Дугін є автором фальшивої путінської ідеологеми про «перемогу неонацизму» в Україні 2014 року. «Для мене це призначення (генеральним директором телеканалу. – О. Р.) стало приємним сюрпризом. Я вірний син Росії та російського народу, який зараз нарешті почав прокидатися. Мій фронт – це інформаційна війна. Я вижену зі штату весь русофобський елемент, усіх цих лібералів, гумористів і раз і назавжди покінчу зі смердяківщиною та безглуздими шоу», – заявив Дугін.

Варто пам’ятати, що у 2015 році, коли Росія вже вела війну на українському Донбасі, А. Дугін, який тоді завідував кафедрою Московського державного університету імені М. Ломоносова, публічно заохочував російську владу: «Українців треба вбивати, вбивати, вбивати – як професор я так вважаю»:

Дугін усіляко стверджує у головах своїх студентів думку про те, що люди інших країн — неповноцінні від народження. Вони не можуть навіть цього зрозуміти, оскільки народилися в певному місці, і це місце, за словами Дугіна, спотворює їхні погляди на життя. Щоб виправдати свої фашистські людиноненависницькі теорії, він навіть вдається до аргументів квантової фізики. Більше інформації на порталі Антикор:

Американський консервативний журналіст і письменник Глен Бек у 2015 році назвав ідеї й погляди Дугіна по-справжньому страшними не тільки для народів Росії, але й для всієї цивілізації, тому світ перебуває в реальній небезпеці».

Як бачимо, мав цілковиту рацію. Фашизм став офіційною ідеологією путінської Росії.

6 листопада 1993 року під час зустрічі з лідерами суб'єктів Російської Федерації Борис Єльцин констатував: **«Я прихильник права націй на самовизначення... за винятком права на відокремлення від Росії»**.

11 липня 2016 року в інтерв'ю німецькому виданню Der Spiegel Сєргєй Караганов, економіст і політолог, радник Владіміра Путіна, заявив, що Росія військовою агресією проти України «зірвала просування НАТО». І далі: «Ми прагнемо статусу великої держави, хочемо отримати його назад. Ми просто не можемо відмовитися від цього – 300 років відклали свій відбиток у наших генах. Ми хочемо стати центром великої Євразії, місцем, де панує мир і співпраця. Субконтинент Європа також належатиме до цієї Євразії».

А це фрагмент доповіді, виголошеної 2017 року Сєргєєм Барановим, експертом Ізборського клубу – ультраконсервативної, просякнутої імперською ідеєю групи прихильників президента РФ Владіміра Путіна:

«**Нинішня Україна має бути ліквідована як країна, держава та економіка**. **Це має бути зроблено акуратно, цілком по-сучасному. Всі сторони мають бути поставлені перед фактом історичного кінця України.** Механізмом такого «зносу» може стати ліквідація фінансової, економічної, державної та культурної бази українського проекту шляхом перетворення його на невигідний, вкрай обтяжливий та небезпечний для його учасників, насамперед для верхівки в особі антисистеми. **Українська етнічність, схильна до перетворення в націю за рахунок росіян, має бути демобілізована, знешкоджена, загнана на свою давню територію, позбавлена свого жала у вигляді воєнізованого державного фашизму. Розділ України та очищення частинами – єдиний розумний вольовий вибір. Російські регіони південного сходу та частина лівобережного центру повинні утворити федерацію республік у союзі з Росією під назвою «Новоросія-Малоросія», яка проголосить себе правонаступницею УССР та України.** Без південного сходу центр і захід України втратять можливість до підтримання економіки та держави, втратить ініціативність, поринуть у

депресію. Але Росія має продовжити боротьбу за центр і захід шляхом створення та підтримки різних партій та сил, що ототожнюють себе з російським світом та його цінностями».

Того ж року, 22 листопада, в програмі «Время покажет» на московському пропагандистському телевізійному «Першому каналі» віце-спікер Державної думи Росії Петро Толстой заявив, що «Украина была, есть и будет наша».

Цю ж ідею три десятиліття тому оприлюднив скандальний Володимир Жириновський в газеті «Ле Монд» 29 вересня 1992 року: «Найважливіша справа – це реставрація російської імперії на її основних кордонах, тобто в кордонах Совєтського Союзу. Досить встановити сильну владу в Москві, залишити сепаратистські республіки у взаємознищувальній боротьбі, як це діється на Кавказі, після чого вони просто лаштуватимуться в чергу, щоб просити доступу до стану російської провінції. Так воно станеться з балтійцями і також з українцями. Щодо останніх, то Москва має розпочати з домагання відокремлення цілого Сходу України, де живе 12 мільйонів росіян».

Ця імперська думка має давню історію. Так, Адріян Копистянський – історик і географ, лемківський москвофіл – у своїй програмній праці «Возможно ли отделение Украины от России?», що побачила світ 1917 року в Ростові-на-Дону, констатував: «Всі великороси чудово знають, що Малоросія чи Україна від Карпат до Кавказу з родючим чорноземом, з багатим Донецьким басейном, із щільним населенням та виходом у Чорне море чудово може існувати як самостійна держава без Великоросії. А остання зі своїм 80-мільйонним населенням, загнана в Сибір і тундри, відрізана од Чорного моря і притиснута до берегів Льодовитого океану, не може обійтися без Малоросії».

Саме тому большевицька Росія в грудні 1917 року розв’язала війну проти Української Народної Республіки. 1919 року відомий український письменник Володимир Винниченко написав драму «Між двох сил». За сюжетом, у велике провінційне українське місто на початку 1918-го прийшли московські більшовики. Атмосферу російського шовінізму важко переживає Панас Антонович, чоловік сестри місцевої більшовички Софії. Панас Антонович зумисне російською мовою обурюється діями нової влади: «Як не збожеволіти, мадам, як не збожеволіти? Ви тільки-но гляньте туди за вікно: гори трупів цих проклятих українців. Гори, мадам, чи ви розумієте це? Хлопчики, діти, люди похилого віку. До стіни – і готово. За вусами впізнають контрреволюцію. Малоросійські вуса – і до стіни. І як же не благоговіти перед вами, як не... божеволіти? Га? Адже це ж зрозуміло, що соціалізм прийшов, і не якийсь там гнилий, європейський, а більшовицький, російський, найсправжнісінький».

Софія у розмові з більшовицьким комісаром Сорокіним запитує: «Школи та підручники ви називаєте націоналізмом?» Сорокін у відповідь: «Я називаю націоналізмом усе, що роз’єднує один народ. Жодної вашої України не було, немає і не буде. Все це буржуазно-інтелігентна сентиментальна нісенітниця, з якою я боротимуся нещадно».

Нині путінські головорізи ведуть жорстоку неконвенційну війну проти України. Як і сто років тому московська солдатня «бореться нещадно» з українцями, мародерствує, варварськи руйнує міста і села, підступно вбиває жінок і дітей, нищить культурні та історичні пам’ятки.

Нині з українцями воюють дегуманізовані аморальні істоти, які не бачать зв'язку з реальністю. Здатність щось розуміти у цих нелюдей з'являється, коли зазнають поразки, розгрому, коли потрапляють в полон.

«На війні особливо чітко проявилася підлість большевицького ладу. Як у мирний час страчували найчесніших, інтелігентних і розумних людей так і на фронті відбувалося те ж саме, але в ще більш відритій і мерзотній формі. Гинули найчесніші люди, які відчували свою відповідальність перед суспільством. Треба думати, ця **селекція російського народу – бомба уповільненої дії. Вона вибухне через кілька поколінь у 21 або в 22 столітті, коли відібрана і виплекана большевиками маса покидьків породить нове покоління собі подібних**».

Це передбачення Ніколая Нікуліна – мистецтвознавеця, професора, член-кореспондента Російської академії мистецтв, ветерана Другої світової війни, яке він оприлюднив у своїх «Спогадах про війну», справдилось. Нині покоління російських покидьків і мерзотників воює проти України.

2. Цивілізаційний паразит

Більшості сучасних росіян і сьогодні притаманне ДОЛОГІЧНЕ мислення. Вони плутають уявну, гіпотетичну реальність з фактично існуючим станом речей – status quo. Вони воюють з наслідками, замість того, щоб усувати причини.

Трохи історії. Викладання логіки в російській імперії почалося щойно 1866 року, коли міністром освіти став Д. Толстой. Жовтневий переворот 1917 року започаткував ліквідацію нечисленної старої еліти, здатної мислити логічно. Викинувши зі шкільної програми знаменитий підручник з логіки Георгія Челпанова – важливий інструмент навчання правильному мисленню,

большевики тим самим прирекли покоління совєтських людей на неповноцінність. Їх поступово перетворювали у «совків». І досягли у цьому процесі чималих успіхів.

Йосиф Сталін, як «ефективний менеджер», за визначенням Владіміра Путіна, усвідомив, що розстрілами й системою ГУЛАГів соціалістичного будівництва не здійсниш, що країна потребує ефективних управлінців.

Викликавши професора Московського університету Валентина Асмуса в Кремль, Сталін поскаржився філософу, що його комісари «не вміють думати», тому треба організувати курси логіки для червоних управлінців різних рівнів.

Після закінчення війни, помітивши на одному із засідань Ради міністрів, що члени уряду не чують один одного саме через невміння вибудовувати зрозумілі для всіх конструкції думок, генералісимус ініціював повернення курсу логіки до шкіл.

З цього приводу ЦК ВКП (б) 3 грудня 1946 року навіть ухвалив спеціальну постанову «Про викладання логіки і психології в середній школі». В ній було визнано ненормальним, що в середніх школах не вивчається логіка і психологія, відтак було вирішено запровадити викладання цих предметів у всіх школах Совєтського Союзу.

Після кончини «друга і вождя всіх народів», після запеклої внутрікремлівської боротьби за владу комуністів СССР очолив Микита Хрущов, який по-революційному критично поставися до таких «буржуазних» наук як логіка і психологія. Тож 1959 року викладання логіки в середній школі відмінили. Виключили її з більшості навчальних програм вишів. Безумовно, стверджувати, що відсутність цього предмета в шкільній программі

перетворює учнім на розумово відсталих, є неправильно. Наука про методи мислення в школі неявно викладається через математику, фізику, хімію, навіть літературу, коли школярі без особливого ентузіазму аналізують прочитані твори. Але вкрай важливо засвоєння азів формальної логіки оскільки вона є своєрідним клеєм, який скріплює знання. Інакше кажучи, логіка «вчить навчатися».

Через брак правильного мислення людина неспроможна чітко сформулювати думку, вона плутається у висловлюваннях, протирічить самій собі. Про таку людину кажуть: «Її не можна зрозуміти, в її міркуваннях відсутня логіка».

Це дуже добре виявляється нині, під час війни, коли російські солдати, командири середньої ланки, генерали, вище командування Збройних сил Російської Федерації діють непродумано, алогічно. Не можуть дати ради з логічним забезпеченням армії. Демонструють справжнісіньке логістичне жахіття.

Проблеми Московії-Росії закорінені в минулому. Ось як характеризує Росію всесвітньо відомий російський історик та етнолог Лев Гумільов: «Росія – самостійний суперетнос, який виник на 500 років пізніше від західно-європейського, у XIV столітті. Ми і західноєвропейці завжди цю відмінність відчували і «своїми» одні одних не визнавали. Якщо ми на 500 років молодші, то як би не вивчали європейський досвід, не зможемо зараз добитися добробуту і звичаїв, характерних для Європи. Наш вік і рівень пасіонарності передбачає зовсім інші імперативи поведінки».

«Будь-який мордвин, зирянин, мирянин, татарин, прийнявши хрещення, ставав росіянином» (Лев Гумільов). Ось так і творилась етнічна химера. А «там, де складається етнічна химера, накладання етнічних полів різноманітного ритму, появляються антисистеми» (Лев Гумільов).

Лев Гумільов ввів поняття **етнічної антисистеми,** визначивши її як системну цілісність людей з негативним світосприйняттям – специфічним ставлення до матеріального світу, що виявляється у прагненні до спрощення систем. , тобто до зменшення густини/щільності системних зв'язків. Врешті-решт, густина системних зв'язків зводиться до нуля, що означає знищення системи – чи то держави, ландшафту або етносу. Антисистема виробляє для своїх членів спільне світосприйняття. **Для антисистеми незалежно від конкретної ідеології її членів існує одна об'єднувальна настанова: заперечення реального світу як складної і багатоманітної системи в ім'я тієї або іншої абстрактної мети**. Росія – яскравий приклад етнічної антисистеми.

Девушки в праздничных нарядах. Архангельская губа. Российская империя. 1910 г.

Коли українська нація в середині XVII сторіччя переживала фазу самоорганізовування, саморегуляції (стадія формування козацької держави), на територію України вдерлась етнічна антисистема – Московія. **«Безмірно трагічнішою є ситуація, при якій в країну, що переживає зміну стереотипу поведінки (фази етногенезу), потрапляє не просто чужий етнос, але вже сформована антисистемна община»** (Лев Гумільов).

Сьогодні **рашистська антисистема** вдерлася на територію Української держави. «Путінська Росія – це агресивна держава, побудована на насильстві та керована авторитарною військово-поліцейською диктатурою. І будь-хто, хто не готовий безумовно засудити війну та диктатуру, а тим паче намагається виправдати їх, тепер виявляється посібником і співучасником військових злочинів» (Фьодор Крашенинников, Deutsche Welle).

«Національна самосвідомість українців розвивалась на ґрунті етнографічних відмінностей, особливостей психіки, культурних тяжінь і нашарувань, що зв’язують Україну із Західною Європою, й історично сформованого укладу народного життя, пройнятого духом демократизму», – так у 1915 році писав про українців Володимир Вернадський – природознавець, філософ, засновник геохімії, біогеохімії та радіогеології; один із засновників і перший президент Української Академії Наук. Особливості ментальності росіян у різний час

помічали представники різних народів. Це переконливо відображено й зафіксовано в численних книгах, щоденниках, дорожніх нотатках. Не залишилися осторонь й українці, які надзвичайно влучно схарактеризували північно-східного сусіда.

Ось лише кілька зразків прислів'їв і приказок, зібраних і впорядкованих Матвієм Номисом: «Тату, лізе чорт у хату!» – «Дарма, аби не москаль»; «Мабуть, москаль тоді красти перестане, як чорт молиться Богу стане»; «Коли чорт та москаль що вкрали, то поминай, як звали»; «На вовка помовка, а москаль кобилу вкрав»; «З москалем дружи, а камінь за пазухою держи»; «Москаль тоді правду скаже, як чорт молиться стане»; «Казав москаль право, та й збрехав браво»; «Собака брехне – москаль віри пойме»; «За москалем панство: коло ноги ременями – і все господарство»; «Не великий москаль, та страшний»; «Чортзна-що в лаптях, та й то москаль»; «Москва на злиднях збудована та й злиднями годована»; «Звичне, московська напасть»; «Бов, бов по московській брехні!»…

Ці афористичні висловлювання – аж ніяк не вияви ксенофобії, а лише систематизація (своєрідна народна соціологія) величезного масиву прикладів/фактів/наслідків співжиття українців з московитами упродовж сторіч і багаторічних спостережень наших предків за далеко не найкращими виявами «загадкової російської душі».

Ці напрочуд точні характеристики, якими українці впродовж століть наділяли представників **чужинецької етнічної антисистеми,** сьогодні знаходять підтвердження у діях, вчинках, поведінці путінських рашистів в Україні – одягнені у військовий однострій злочинці тероризують мирне населення, вбивають цивільних, повсюдно займаються мародерством, а коли потрапляють в полон безсоромно брешуть, аби уникнути покарання за вчинені звірства. Їм не притаманні найменші ознаки моралі, співчуття. «Глибинний народ» постав перед цивілізованим світом у всій своїй звироднілій «красі». У Генштабі ЗСУ відзначають, що «друга армія у світі» – бутафорія. Насправді збройні сили Російської Федерації – це збіговисько мародерів, нікчем та воєнних злочинців.

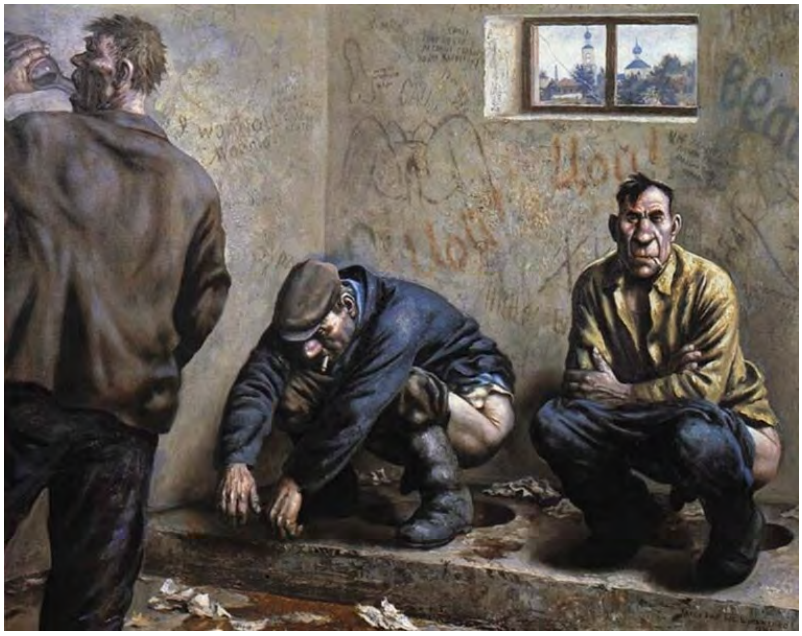

З неодноразово перехоплених Службою безпеки України, а затим оприлюднених в інтернеті телефонних розмов окупантів зі своїми родинами в Росії, можна (навіть не треба бути психологом чи психіатром) зрозуміти, що перевиховати, навернути до людської подоби цих зомбі, символічно затаврованих латинською літерою «Z», неможливо. Вони відверто, не криючись, демонструють найгірші риси звироднілих представників людською популяції. Це справжні дикуни, каннібали, які прикидаються людьми. Вони постійно брешуть. І безугавно чинять злочини. СБУ оприлюднила фрагменти перехоплених телефонних розмов російських військових, у яких вони розповідають рідним, що ґвалтують неповнолітніх та їдять собак. Російський фашизм (рашизм) – це воістину щось незбагненне, нице, бридке, брехливе, підступне, брудне, смердюче, алогічне, безглузде, цинічне, озлоблене, криваве…

За твердженням видатного російського історика Василя Ключевський Ключевського, з XVII століття на російське суспільство (тубільного походження) стала впливати іноземна культура, багата досвідом і знаннями, «хвилюючи російських людей, плутаючи їх поняття і звички, ускладнюючи їхнє життя, надаючи йому посилений нервовий рух». А ще **«ускладнюючи російське життя притоком нових понять та інтересів, виробляючи**

бродіння в умах...». Сучасному російському суспільству й сьогодні притаманні проблеми, на які свого часу вказував історик: «Деякі наслідки західного впливу показують, що питання **саме в способі його сприйняття, а не в самому його змісті**».

Уже цитований знаменитий російський фізіолог Іван Павлов на початку XX століття звернув увагу на те, що розум російської людини уникає прискіпливо аналізувати реальний світ, натомість віддає перевагу словам: «Взагалі я повинен висловити свій сумний погляд на російську людину. **Російська людина має таку слабку мозкову систему, що вона не здатна сприймати дійсність як таку. Для неї існують лише слова. Її «умовні» рефлекси координовані не з дійсністю, а зі словами».**

Цей висновок знаходить підтвердження в діях сучасної путінської Росії. Річ у тім, що для роботи мозку людини характерні механізми реактивності щодо сприйняття нової інформації. У процесі набуття досвіду в неї формується певний сумісний інформаційний масив. З віком складаються дедалі тісніші зв'язки та уявлення про навколишній світ. Чим тривкіші ці зв'язки, тим імовірнішою конфліктна ситуація – традиційні уявлення може спростувати лише нова інформація. Йдеться про консерватизм мислення не тільки окремих людей, але й суспільства. Так, переважна більшість російських громадян сприймає путінську пропаганду як догму, як остаточну істину – приміром, вірить у так званий «рускій мір», який підживлюється православним фундаменталізмом, слав'янофільством і сталінізмом, повсякчас демонструє агресивну переконаність у начебто існуючій загрозі з боку Заходу тощо. У висліді замість того, щоб думати й аналізувати легше відмовитися од нової інформації, ніж руйнувати усталені догми і поняття. Але якщо позбутися віри у «велич і доброту» Росії, у її «високе призначення», зокрема у порятунок «братського народу» від агресивного НАТО – це означає втратити віру у щось

фундаментальне, мало не божественне, а отже зруйнувати своє життя. Насправді йдеться про **«індукований психоз», коли хвора людина продукує маячню, а решта людей, яка перебуває під впливом, сприймає ці ідеї як істину, <…> якщо у росіян забрати «їхню правду», то усі захисні механізми (витіснення, заперечення) зламаються і тоді доведеться зустрітися із правдою, яку психіка не витримає»** (Катерина Габріель, психологиня).

У байці «Вовк та ягня» Езопа Вовк хотів знайти бодай якусь причину, щоб з'їсти Ягня. Для цього почав звинувачувати його у неіснуючих гріхах. Нинішній кремлівський диктатор – безпрецедентне в сучасній історії уособлення лицемірства, жорстокості, безсоромності, сили, брутальної влади, вчинив так само, як і езопівський Вовк, узявшись гарячково шукати casus belli для України, демонструючи співвітчизникам і світові надумані аргументи й факти.

Ось що констатують відомі російські соціологи Л. Гудков і Б. Дубін з Центру вивчення громадської думки: «Жители России являются архаичными и примитивными людьми. Рабочие представляют собой пьяниц и воров,

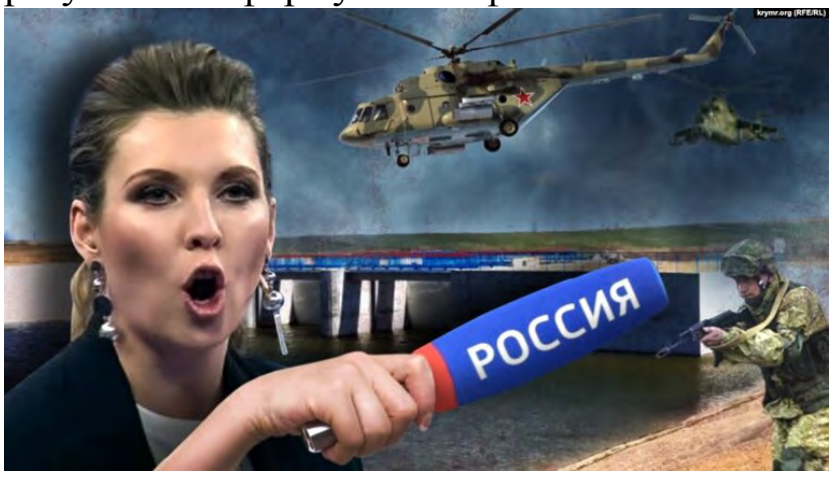
которые не хотят честно и интенсивно трудиться и постоянно жалуются на низкую заработную плату. У них отсутствует мотивация, они не способны к творчеству... Россияне пассивны и сопротивляются переменам. <...> Культурный уровень россиян крайне низок. Жители России страдают комплексом неполноценности и

отличаются пессимизмом. Они не любят и не уважают себя... Мы словно застряли психологически и ментально на пороге современного мира.<...> И на все вызовы, связанные с глобализацией, миграцией и нашествием иноверцев, публика тупо реагирует: бей, выселяй, загоняй в гетто, «пусть знают, кто в доме хозяин!», сползла в зоологический, пещерный расизм. Власть можно поменять. Можно переписать законы. Устройство мозга поменять гораздо сложнее. И последствия деградации в этой области могут – увы – оказаться для России фатальными».

У цьому контексті по-новому сприймаються висновки/спостереження Василя Ключевського, який відзначав, що впродовж двохсот років клас російського суспільства, який виховувався впливом Західної Європи, неодноразово переживав дивні кризи: «…раптом закриє свої підручники і, високо піднявши голову, починає думати, що ми зовсім не відстали, а йдемо своєю дорогою, що Росія сама собою, а Європа сама собою, і ми можемо обійтися без її наук і мистецтв своїми доморощеними засобами. Цей приплив патріотизму і туги за самобутністю так могутньо захоплює наше суспільство, що **ми, звичайно, досить нерозбірливі шанувальники Європи, починаємо відчувати якесь озлоблення проти всього європейського і переймаємося несвідомою вірою в неосяжні сили свого народу**».

3. Рашизм проти України

Після того як Путін оголосив про початок спеціальної операції російськими збройними силами на території України, «у більшості обивателів (російських. – О. Р.) практично одномоментно відбулося відключення здатності до критичного мислення, тобто – здатності до самостійної оцінки інформації, що надається від імені Кремля, та її фільтрації з подальшим поділом на правдоподібну і неправдоподібну. І, навпаки, у свідомості був поставлений блок на сприйняття будь-якої, навіть найдостовірнішої і яка виглядає правдоподібно альтернативній інформації, що походить з інших джерел. В результаті сформувався феномен потокової свідомості, коли міфологеми,

вироблені та дистрибутовані Кремлем, не зустрічаючи критичного опору, відразу вбудовуються у масову

свідомість і далі транслюються мільйонними тиражами, зливаючись в єдиний нескінченний потік» (Владімір Пастухов, доктор політичних наук. University College of London).

Нині ці думки ілюструє російська телепропаганда в особі одіозних її представників – Ольги Скабєєвої, Дмітрія Кісельова, які цинічно заперечують війну в Україні, де російські війська жорстоко вбивають мирне населення. Понад те, скандальний телеведучий Владімір Соловйов відверто погрожує світові: «**Якщо ви вважаєте, що ми зупинимось на Україні – подумайте 300 разів. Нагадаю вам, що Україна, це лише проміжний етап у забезпеченні стратегічної безпеки Російської Федерації**».

Депутат російської Держдуми Олексій Журавльов заявляє, що переговори між Україною та РФ не «продукують потрібного ефекту» на тих людей, які готові воювати за «русскій мір». За його словами, **війну не треба припиняти, поки російські війська «не дійдуть до кордону з Польщею»**.

Бацилами шовінізму і фашизму вражені російські політики, журналісти, військові, прості громадяни – опитування, проведене 24-30 березня російською соціологічною агенцією «Левада-центру», встановило, що після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну 24 лютого підтримка росіянами дій російського президента Володимира Путіна зросла до 83%. З цього випливає, що російський фашизм становить загрозу вже для всього людства.

19 лютого 2019 року Постійний представник України в ООН Сергій Кислиця поцікавився у російського постпреда Василя Небензі, «чи хочуть росіяни війни», зацитувавши фрагмент знаменитого вірша Євгена Євтушенка «Хотят ли русские войны» – «Whether The Russians Want Of Any War?». Покладений згодом на музику, він піснею облетів світ.

Совєтський поет у 1961 році ставив риторичні питання. Мовляв, чи хочуть росіяни війни:

Хотят ли русские войны?
Спросите вы у тишины
Над ширью пашен и полей
И у берёз и тополей

Спросите вы у тех солдат
Что под берёзами лежат
И вам ответят их сыны
Хотят ли русские
Хотят ли русские
Хотят ли русские войны!

Але відтоді багато чого змінилося…

«Перший місяць війни показав, що роки нагнітання конспірології, ксенофобії та мілітаризму не минули даремно для значної частини громадян Росії. Звикнувши бачити світ у кривому дзеркалі державної пропаганди, росіяни легко погодилися вважати війну – миром, агресію проти сусідньої країни – її визволенням од «нацистів», а страхітливі кадри з зруйнованими війною містами та її жертвами – вигадками, що створюються для дискредитації російської армії та її головнокомандувача» (Фьодор Крашенинников, Deutsche Welle).

Нині у російському сегменті всесвітньої інтернет-павутини в YouTube можна почути і побачити «ввічливу лірику» російських «зелених чоловічків». Один із прикладів такої «пісенної творчості» у підрядковому перекладі:

«Давно запущені ракети,
І попіл в небесах завис.
Горить Нью-Йорк і Сан-Франциско,
І штат Нью-Мексико горить.

На почорнілий пляж Майямі
Загати риби нанесло.

Пройшли гігантськії цунамі
І в Кордильєрах відтрясло.

До травника під Білим Домом
Російський підійшов солдат.
Він сів на мармурну колону,

Поставив поруч автомат…

Щось пояснювати хворому на рашизм суспільству, щось доводити шовіністам-імперцям, в чомусь їх переконувати, наводити факти, аргументи – безсенсово. Бо як і колись, нинішнє російське суспільство не спроможне продукувати жодних якісних смислів ні в літературі, ні в театрі, ні в музиці.

«Російська культура є продуктом одвічного тоталітарного устрою. Тому вона є постійним природним середовищем для ідей тоталітаризму й расизму. Вона є

соціально небезпечною для будь-якого демократичного суспільства. Нам і раніше не було чому вчитись у цієї

культури – нема чому й сьогодні, – підкреслимо це ще раз» (Олександр Боргард, професор. Донецьк, 1994).

Держава, яка не користується авторитетом у світі, яка занепадає і руйнується, не може творити щось вартісне. «Росія свій історичний цикл уже завершила. Вона збожеволіла і повісилася на імперському зашморгу, поширюючи смердючий дух мерця» (Александр Сотник, російський журналіст).

У YouTube можна переглянути вельми промовистий фрагмент фільму часів «пеєстройкі» (1989 рік) «Князь Удача Андрєєвіч», де знаментитий російський актор Армен Джигарханян (совєтський, російський і вірменський актор, театральний режисер і педагог, Народний артист СССР, Почесний громадянин Єревана) зіграв учителя музики Касторієва, який виголосив повчальний монолог – гірку правду про російську мову та російську культуру: «Російської мови немає. У російській мові дуже мало російських слів. Солдат, революція, радіо, телевізор – адже це не російські слова. Ось матюки, хамство всяке – явище типово російське. До речі, хам – це також не російське слово. Однак хамство – явище типово російське. Каво-чаво – ось це по-російськи… Хто такі росіяни і звідки вони взялися? Незрозуміло. Адже були татари, були варяги, мордва, черемиси і вийшов компот-коктейль. До речі, компот і коктейль – це також не російські слова… Що ви хочете, якщо російський народ придумує героєм своїх казок Івана Дурня. Уявіть, цілий народ придумує героєм дурня… Бариня, бариня, сударіня бариня, бариня, сударіня бариня… Це ж тупість. У нас не цінують талант, у нас немає культури».

Сьогодні путінська Росія, її так звана еліта демонструє перед усім світом расистське месіанство. І їм уже ніколи не вдасться «приєднатися до людства» (Петро Чаадаєв, російський філософ).

Світ має усвідомити з ким має справу. З репутацією рускіх, як «складних», «бездонних», «високодуховних», «незбагненних», «тонких», «настояних на особливій культурі» має бути покінчено назавжди. Принаймні на століття. Бо насправді йдеться про цивілізаційного паразита. У європейські голови (і не тільки) нарешті має прийти розуміння того, що **Russians, Russen, les Russes, rusos – це втілення беззаконня, злоби, крадійства, хамства.**

«… раніше чи пізніше на зміну веймарським політикам, згодним поштиво просити Захід про допомогу, приходять інші лідери, які намагаються взяти все, що їм потрібно, силою. <…> І тоді Європа корчиться і гине від немислимого приниження під чоботями нових володарів, які несуть їй нове Середньовіччя. **А тепер до всього додасться ще й ядерний шантаж**. І всі мрії про мир та процвітання підуть прахом. **За нездатність вчасно зробити вірний вибір Заходу доведеться платити. Не грошима, не політичними зусиллями та інтелектуальною мобілізацією, але десятками мільйонів молодих життів. Ось чим загрожує світові веймарська ситуація у Росії**» (Алєксандр Янов).

Відомий журналіст Los Angeles Times, громадянин Росії Сергій Лойко, який приїхав захищати Україну від російських окупантів, заявив: «Ми боремося тут не лише за Україну, не лише за її незалежність, не лише за українців та їхніх близьких. **Ми боремося тут за вас, за весь світ, бо це – початок Третьої**

світової війни. Тут у нас чудова увертюра до Третьої світової війни. Тому завіса може не закритися, і перша дія почнеться будь-якої миті».

Ця російсько-українська війна – війна без правил з боку рашистів. У ній (своєрідному божественному втіленні війни як у давньогрецькій міфології – polemos) неможливий компроміс. У насильства, яке загарбники підло застосовують до мирних громадян, відсутня раціональна межа. Бо військо рашистів, позбавлене здорового глузду, налаштоване на тотальне знищення носіїв української ідентичності.

У цьому екзистенційному двобої добра і зла, світла й темряви, свободи й деспотизму, правди й брехні, життя і смерті не можна зійтись десь посередині. Бо це не війна за кордони – це війна антагоністичних світів. Насамперед світоглядних. Які не можуть співіснувати» (Геннадій Друзенко, правник, волонтер, ветеран АТО).

Расстрелы мужского гражданского населения в Буче были массовыми.

2 квітня Міський голова Бучі Анатолій Федорук повідомив, що під час окупації міста російськими військами було розстріляно близько 300 місцевих мирних жителів. Близько 280 людей було скинуто в братську могилу, а решту залишили на вулиці.

«Різанина в Бучі була навмисною. Росіяни прагнуть знищити якомога більше українців. Ми повинні зупинити їх і вигнати. Я вимагаю нових руйнівних санкцій G7 негайно: ембарго на нафту, газ, вугілля; закрити всі порти для російських суден і товарів; відключити всі російські банки від SWIFT» (Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба).

«Адже головне, на думку наших європейських партнерів, – не спровокувати росіян? (Зла іронія). Головне, щоб Третя світова не почалася? Головне, щоб росіяни не образилися і не використовували... Що не використовували? Ракети, авіабомби, танки, не чинили масові вбивства цивільних, бомбардування житлових кварталів, масові розстріли, як у концентраційних таборах, що вони ще не використовували?

Як підсумок, світ отримав тотальний невимовний страх антилюдяності в Бучі, Ірпені, Гостомелі. Сотні, тисячі вбитих, роздертих, згвалтованих, зв`язаних, знову згвалтованих і вбитих. Сотні, тисячі мирних громадян України. Вбиті з особливим звірством.

Дуже круті та всезнаючі вчорашні та сьогоднішні «лідери Європи», сотні діючих європолітиків, що ситно їдять і спокійно сплять зараз у своїх ліжках, чи немає у вас бажання уважно подивитися на цей фотоархів пекла-XXI, влаштованого росіянами в Київській області? Хотіли Сребреницю XXI століття? Отримали? Задоволені? Чи хотіли реінкарнувати Треблінку, заохочуючи «рускій мір»? Хотіли згадати, що таке пекельний жах працюючих

крематоріїв, що живцем спалюють людей, бо вони українці? Спробуєте знову відвернутися? Організувати черговий саміт, щоб висловити стурбованість та похитати головою?

Не можна забороняти російську літературу в європейських університетах – бо це так негуманно?

Ще раз уважно подивіться на тисячі роздертих, зґвалтованих, спалених українців. У XXI столітті. У рамках «спецоперації». Роздертих РОСІЯНАМИ. А тепер ще раз скажіть усьому світу про те, що РФ – це нормально, це бізнес, що не можна забороняти Рахманінова. Подивіться та скажіть. Або відверніться. Адже головне – не спровокувати. А вони нехай масово ріжуть українців...» (радник голови Офісу президента України Михайло Подоляк).

Шокований вражаючими зображеннями звірств російської армії на звільненій Київщині. ЄС допомагає Україні й неурядовим організаціям збирати необхідні докази для переслідування в міжнародних судах. Подальші санкції та підтримка ЄС уже в дорозі» (Президент Європейської ради Шарль Мішель).

1931 року Олександр Олесь написав програмового вірша «Пам’ятай»:

Коли Україна за право життя
З катами боролась, жила і вмирала,
І ждала, хотіла лише співчуття,
Європа мовчала.

Коли Україна в нерівній борьбі
Вся сходила кров’ю і слізьми стікала
І дружної помочі ждала собі,
Європа мовчала.

Коли Україна в залізнім ярмі
Робила на пана і в ранах орала,
Коли ворушились і скелі німі,
Європа мовчала.

Коли Україна криваві жнива
Зібравши для ката, сама умирала
І з голоду навіть згубила слова,
Європа мовчала.

Коли Україна життя прокляла
І ціла могилою стала,

Як сльози котились і в демона зла,
Європа мовчала.

Через вісім десятиліть Сергій Борщевський, дипломат і письменник звернеться до західних партнерів:
Коли Парижі ваші та Берліни
Топтатиме орда, несамохіть
Згадайте хресні муки України,
Яка благала вас: «Допоможіть!»
Не в змозі врятуватись од навали,
Свої країни здаючи орді,
Згадайте, як тоді ви співчували,
Які були стурбовані тоді.
Як спонукали до переговорів
Із тими, хто сидіти б мав в тюрмі,
Повчали після трьох голодоморів
Й кількох століть в московському ярмі.
Коли брутальні путінські солдати,
Аби явити вам свою могуть,
Коханих ваших будуть гвалтувати,
Бруківки ваших вулиць заплюють
І никатимуть ними з автоматом,
Й мочитимуть в сортирах вся і всіх,
І ваші діти заговорять матом

Бездумно запозиченим у них,
Згадайте все: як гинули герої,
Як кров лилася і палав Донбас...

А ми ж у вас просили тільки зброї,
Щоб захистити і себе, і вас.

Сьогодні Україна всі народи

Рятує від московської чуми.
Допоможіть спинити хижі орди,
Бо разом нас мільйони проти тьми

На жаль, попри розв’язану проти України війну «братським народом» світ усе ще не може толком зрозуміти, що собою являє нинішня Російська Федерація. В інформаційну добу важко усвідомити, що йдеться про цивілізаційного паразита. Підступного, хижого, аморального, агресивного. Далеко не всі західні політики одностайні в усвідомленні того факту, що вести діалог з варварами не має жодного сенсу. Фінляндизація в Україні не пройде. Можлива лише УКРАЇНІЗАЦІЯ. Будь-яке перемир’я з рашистами, які вбивають жінок і дітей, нищать критичну інфраструктуру міст і сіл, – це зрада. Можна лише сподіватися, що перелом у свідомості як світового істеблішменту, так і простих громадян на планеті Земля станеться якнайскоріше, і всі вони зрозуміють, що не треба дискутувати про газове і нафтове ембарго для Росії, не варто сперечатись про необхідність закриття морських портів для російських кораблів, або гостро полемізувати щодо надання Україні ефективної протиракетної зброї та збільшення гуманітарної допомоги. Такі кроки мають робитися автоматично.

«Ми повинні допомогти українцям якнайшвидше захистити свою країну. Наші дні — це їхні години, наші тижні — їхні дні; їм потрібна зброя тут і зараз. … Росія – велика країна, велика країна з великою кількістю товарів, сировини, ресурсів… У них велика армія. Тому вони можуть знову і знову перегруповуватися та реорганізовуватись» (Матеуш Моравецький, прем'єр-міністр Польщі).

Гарні й правильні слова, слушні думки, резонні застереження. Висновок: країнам Заходу треба нагально ухвалити Закон про ленд-ліз, який би дозволив постачати в Україну боєприпаси, зброю, включаючи протитанкові та зенітні системи, винищувачі, продовольство. Свого часу (в березні 1941 року) такий Закон ухвалив Конгрес Сполучених Штатів. Клієнтами США стали Велика Британія, СССР і країни Співдружності.

Українцям треба набратися терпіння?..

ПС

Напередодні Мюнхенської конференції з безпеки 14 лютого 2020 року ряд українських політиків, науковців, письменників, журналістів і військових звернулися до Президента України аби він порушив перед керівництвом США питання щодо отримання Україною спеціального статусу основного союзника Сполучених Штатів (https://universum.lviv.ua/data/magarticles/files/2719.pdf). На жаль, необхідних кроків з боку вищого українського керівництва зроблено не було.

Минулого року, на третій день після інавгурації 46-го президента США, Володимир Зеленський дав інтерв'ю програмі «Axios» на американському каналі HBO, в якому висловив доволі контроверсійну думку: «В мене є дуже просте питання: пане президенте, чому ми досі не в НАТО?».

Немає жодного сумніву, що якби 2008 року в Бухаресті Україні було надане ПДЧ, а згодом повноцінне членство в НАТО, то російського вторгнення не сталося б. Невже Україна менш демократична і менш надійна, ніж Туреччина, яка є військовим членом Альянсу?

Сьогодні 18 країн, які не є членами НАТО, мають статус основних союзників США. 1 серпня 2019 року Дональд Трамп надав такий статус Бразилії. Спеціальний статус основного союзника США значно посилив би позиції України в її намірі вступити до НАТО, а разом з тим утвердив би вагу Української держави на міжнародній арені. У цьому інтерв'ю Володимир Зеленський чомусь не згадав, що з 2014 року Україна є однією з трьох країн-кандидатів на отримання статусу основного союзника США («Основний союзник поза НАТО» – Major Non-NATO Ally або MNNA), на який також претендують Грузія і Молдова, що свого часу, як і Україна, стали жертвами агресії і так само тимчасово втратили частини своїх територій. Надання такого статусу було б логічним кроком з боку США як держави-гаранта відповідно до Будапештського меморандуму.

3-4 березня 2021 року відбувся дводенний 12-й щорічний американсько-український діалог (ONLINE WEBINAR) з питань безпеки (12th Annual US-Ukraine Security Dialogue) під назвою «Розкриття підходу нової адміністрації до найбільш актуальних питань безпеки в Україні». У чаті цього online webinar мною було поставлене питання щодо перспектив отримання Україною статусу Major Non-NATO Ally. На нього відразу ж зреагував Bill Taylor, Надзвичайний і повноважний посол США в Україні (2006–2009), Тимчасовий повірений у справах США в Україні (2019–2020), відзначивши актуальність теми. Він наголосив, що все залежить від американського уряду.

Під час дискусії на Київському Безпековому форумі 10 березня Bill Taylor заявив: «Ми можемо надати Україні статус основного, не натівського союзника. Нам для цього не потрібна згода інших країн. Україна мусить про це попросити і США можуть надати такий статус».

Коли це станеться?

—

В оформленні статті використані картини російського художника Василія Шульжннка

Автор - шеф-редактор журналу «Універсум»

***

№ 689.

В ніч з учора на сьогодні Том Купер опублікував цей матеріал – спокійний та приємний нам огляд українського наступу на Харківщині. Майже напевне ці події увійдуть колись у підручники новітньої української історії.

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 16 ВЕРЕСНЯ 2022: СХІДНА ХАРКІВЩИНА

Всім доброго вечора!

[опубліковано 17 вересня о 01:00 за Києвом].

Минуло близько тижня з моменту мого останнього «оновлення» про війну в Україні, тому сьогодні насправді є багато що озвучити та про що поговорити. Але мені бракує часу, тому, хоча я беру до уваги всі найважливіші події, цього вечора дозвольте мені зосередитися на сході Харківщини.

Спробую знову реконструювати український наступ у цьому регіоні, який тривав з 4 по 12 вересня. Зроблю це, оскільки, з одного боку,

> **1) операція була дуже ефективною, завдала сильного психологічного удару росії та її збройним силам і звільнила значну частину України; з іншого боку,**
>
> **2) це не було таким уже «смертельним ударом» росармії, як багато хто стверджує.**

Нижче – розяснення, що відбувалось в Україні відтоді.

1. ХУК ЗЛІВА В РАЙОНІ БАЛАКЛІЇ

Операція почалася з *диверсій*:

> — з 1 по 4 вересня українські війська форсували Сіверський Донець на північ від Слов'янська, щоб звільнити Озерне та Ямпіль (перший пункт був звільнений, а другий досі перебуває під контролем Росії).

Коли російська 1-ша гвардійська танкова армія (1-ша ГТА), дислокована на північний захід, знову зосередилась на цьому напрямку, **українці виявили ділянку лінії фронту, де артилерії росіян було недостатньо, а саме на західному фланзі 1-ої ГТА**.

Вони швидко зосередили частини з 4-5ти бригад і пізно ввечері 4 вересня прорвали ворожу лінію фронту у ***Вербівці***.

Звідти вранці 5 вересня вони оточили ***Балаклію***, разом з російським гарнізоном, що утримував це місто, поки ВДВ зосереджувалися для контратаки з ***Волохового Яру***.

Те, що відбулось далі, схоже,

> **— стало результатом поєднання «інерції» та типового децентралізованого стилю командування ЗСУ.**

«Замість» того, щоби наступати з ***Балаклії*** на схід, на ***Веселе***, наприклад, українці кинулися на північний схід. Хоча, можливо, цей маршрут було обрано, оскільки він ніби є «кордоном» між зонами відповідальності 20-тої гвардійської загальновійськової армії (20-тої ГЗА; північ) та 1-шої ГТА.

Так чи інакше,

> — слабку БТГр ВДВ, що, можливо, виконувала роль «резерву втручання» 20-тої армії, у ***Волховому Яру*** взяли в лещата та захопили в полон.

По тому українці помчали в напрямку ***Шевченкового***, таким чином зруйнувавши всю лінію фронту 20-ої армії на захід і північний захід від цього місця (приблизно між ***Базалiївкою*** на півночі та ***Іванівкою*** на півдні).

Це відкрило шлях до наступу додаткових підрозділів ЗСУ через просування у напрямку захід-схід і спричинило масову втечу росіян (і багатьох українських путінфанів) з району вздовж траси Р07 та на північ від неї.

7 вересня українці були вже на західних околицях ***Куп'янська*** та ***Сенькового*** на річці ***Оскіл***.

Через день вони підійшли з півночі до ***Бахтина***, а потім до ***Оскола***.

Саме на цій ділянці, між ***Ізюмом***, ***Осколом***, ***Кам'янкою*** та ***Студенком***, **відбулося вирішальне протистояння наступу**, оскільки, принаймні як я розумію, **його фактичною метою було оточити 1-шу ГТА, основну частину якої розгорнули на південь і південний схід від Ізюма**.

Спочатку українці мали надто мало сил, щоб атакувати ***Ізюм***, і були присутні лише на північний схід від міста: укріпитись в районі ***Веселого*** їм вдалось аж 8 чи 9 вересня.

> Далі на схід бездоріжжя та нерівний рельєф сповільнили просування й лише пізно ввечері 9 вересня їм вдалося дістатися ***Кам'янки***.

Це був максимум, куди вони могли дійти, бо це місце утримували російські сили, що значно переважали їх у кількості.

Так само підрозділи ЗСУ, які розгорталися між ***Бражиківкою***, ***Довгеньким*** і ***Святогірськом***, не змогли прорвати лінію фронту 201-шої військової бази (щось типу мотострілецького полку).

> Українські війська далі на схід таки розпочали тристоронній наступ на ***Лиман***, **але не зуміли закріпитися в цьому місті**.

Тим не менш,

> **у поєднанні з руйнуванням лінії фронту на північний захід від цього району та падінням Балаклії, це так фруструвало і путіна, і міністерство оборони [росії], і генштаб у москві, і південний військовий округ [рф], що вони наказали відвести 1-шу ГТА.**

Кінцевим результатом стало те,

що між 9 і 12 вересня 1-ша ГТА змогла відійти з ***Ізюма*** через ***Кам'янку*** та ***Студенок*** у район між ***Пісками-Радьківськими*** на річці ***Оскіл***, ***Сватовим*** на північному сході та ***Лиманом***.

Можливо,

> **— вона й покинула понад 100 танків та інших бронемашин, але, і це важливо, успішно евакуювала більшу частину своєї артилерії.**

Принаймні наразі зрозуміло, що

> **— українці захопили лише близько 20 російських артилерійських установок, більшість із яких були у дуже поганому стані (зношені стволи та інші проблеми).**

Іншою важливою подією стало те, що

> крах наземних позицій змусив південний військовий округ [рф] поспішно кинути «гасити пожежу» повітряні сили, які доти зазвичай лупили некерованими ракетами по заздалегідь вибраним координатам із «безпечних» дистанцій за принципом “насипай, кудись та й влучиш”.

У повітря підняли Су-25, Су-34 і ударні гелікоптери для прямих атак.

> Спочатку вони мали на меті вразити наступаючі українські колони. Це виявилося зовсім непросто через погану обізнаність російської сторони із ситуацією: російська система розвідки та обміну інформацією розвалилась, тож вони не знали, де власні війська, а де українські.

Деякі з [російських] винищувачів-бомбардувальників обстрілювали свої ж позиції, підставляючись таким чином під удари широкого асортименту українських ППО (від автоматів і кулеметів до більш важких ЗРК, як-от «Бук М1») – відтак, точність їхніх пілотів сильно впала.

> Під час цієї операції повітряні сили [росії] втратили близько 10 літаків і гелікоптерів (точні цифри залишаються незрозумілими, оскільки в полон потрапили лише 1-2 російські пілоти, а пошуки всіх уламків тривають).

2. ФРОНТ НА ОСКОЛІ

У сухому залишку ця операція мала ще один важливий побічний ефект:

> вона не лише 1) спричинила бунт 20-тої гвардійської загальновійськової армії та 2) змусила 1-шу танкову поспіхом відступити, але й **3) підштовхнула путіна до наказу про загальний відступ усіх російських і сепаратистських сил з території північної Харківщини.**

Їх, натомість, незабаром спрямували далі на схід:

> таким чином 20-тій ГЗВА вдалося встановити нову лінію фронту по річці Оскіл, десь від Дворічної на півночі до Пісків-Радьківських на півдні.

З огляду на це,

> **операція дійсно була для України успішною** та мала наслідком **звільнення більшої частини Харківської області**, включно з ***Ізюмом*** і західною частиною ***Куп’янська***.

Звісно,

— росіяни й надалі контролювали залізничне сполучення між ***Бєлгородом***, ***Куп'янськом*** і ***Сєвєродонецьком***,

однак

— **весь відрізок залізниці від російського кордону на півночі аж до Куп'янська тепер добре прострілювався українцями – навіть з мінометів**.

Відповідно,

— **цей маршрут більше не можна використовувати для забезпечення російських військ в Україні**.

У поєднанні зі звільненням східних теренів Харківської області, це дало значний поштовх українському бойовому духу, адже навіть росіяни тепер усвідомили, що ЗСУ здатні їх перевершити:

— насправді, **певні люди в москві тепер уже теж вимушено дійшли висновку, що росія не здатна перемогти в цій війні**. Врешті, ця операція стала доказом, що ЗСУ перехопили стратегічну ініціативу.

Однак,

— **путін не полишає свого наміру продовжувати війну, він має намір "принаймні" утримати Луганщину, Донеччину, південну частину Запорізької області, Херсонщину та Крим – тож він дедалі дужче лякає Україну карою.**

На його користь грає той факт, що

— **попри масштабну поразку та чимдалі дужчі проблеми з бойовим духом у його військ, у ЗС рф й досі є (значна) чисельна перевага в артилерії.**

До того ж,

— історії, що російське МО більше не відправляє в Україну нові підрозділи є дурнею, адже їхні ПВК та мобілізовані сепаратисти не просто "ще воюють" – вони збираються воювати й надалі.

Ця війна триватиме таки довше…

3. НОВА АТАКА

Після кількох днів оперативної паузи, що була необхідна для 1) перегрупування, відпочинку, поповнення задіяних підрозділів і залучення

підкріплень, а також після 2) низки артилерійських дуелей в районі ***Куп'янська***, ЗСУ вчора [15 вересня – перекл.] **вдалися до того, що на мою думку було найкращим рішенням за наявної ситуації**

– відновили наступ.

Судячи з російських звітів, вони перетнули річку ***Оскіл*** в районі ***Двурічної*** та почали рухатися на схід та на південь.

Чи то після цього маневру (тобто, зайшовши в тил російським лініям, розташованим південніше), чи то в наслідок перетину річки ***Оскіл*** в інших місцях, українці, схоже, прорвали лінію фронту 20-тої ГЗВА та звільнили ще й східну частину ***Куп'янська***.

Насправді, росіяни повідомляють про швидке просування українців у напрямку ***Борової***, яка розташована за 50 км на південь від ***Куп'янська***, на схід від ***Осколу***, – а ще про те, що українська 66-та ОМБр *[у Купера вона чомусь "мотострілецька" – перекл.]* перетнула ***Оскіл***.

Подейкують, що рештки 20-тої ГЗВА наразі відступають у напрямку ***Троїцького*** [північ Луганщини – перекл.] та ***Сватова***.

Якщо це правда, то

— наступна лінія фронту може проходити вже вздовж західної "межі" Луганської області.

Врешті-решт, українські сили, задіяні між селами ***Оскіл*** та ***Богородичне***, схоже сьогодні [16 вересня – перекл.] перетнули річку ***Оскіл*** на півдні та змусили 1-шу ГТА відступити зі ***Студенка***.

З іншого боку,

— всі українські спроби наступу на Лиман (щонайменше з трьох напрямків) поки виявилися невдалими.

Такі от справи станом на сьогоднішній вечір [16.09]. Сподіваюся, найближчими днями я матиму більше часу.

***

№ 690.

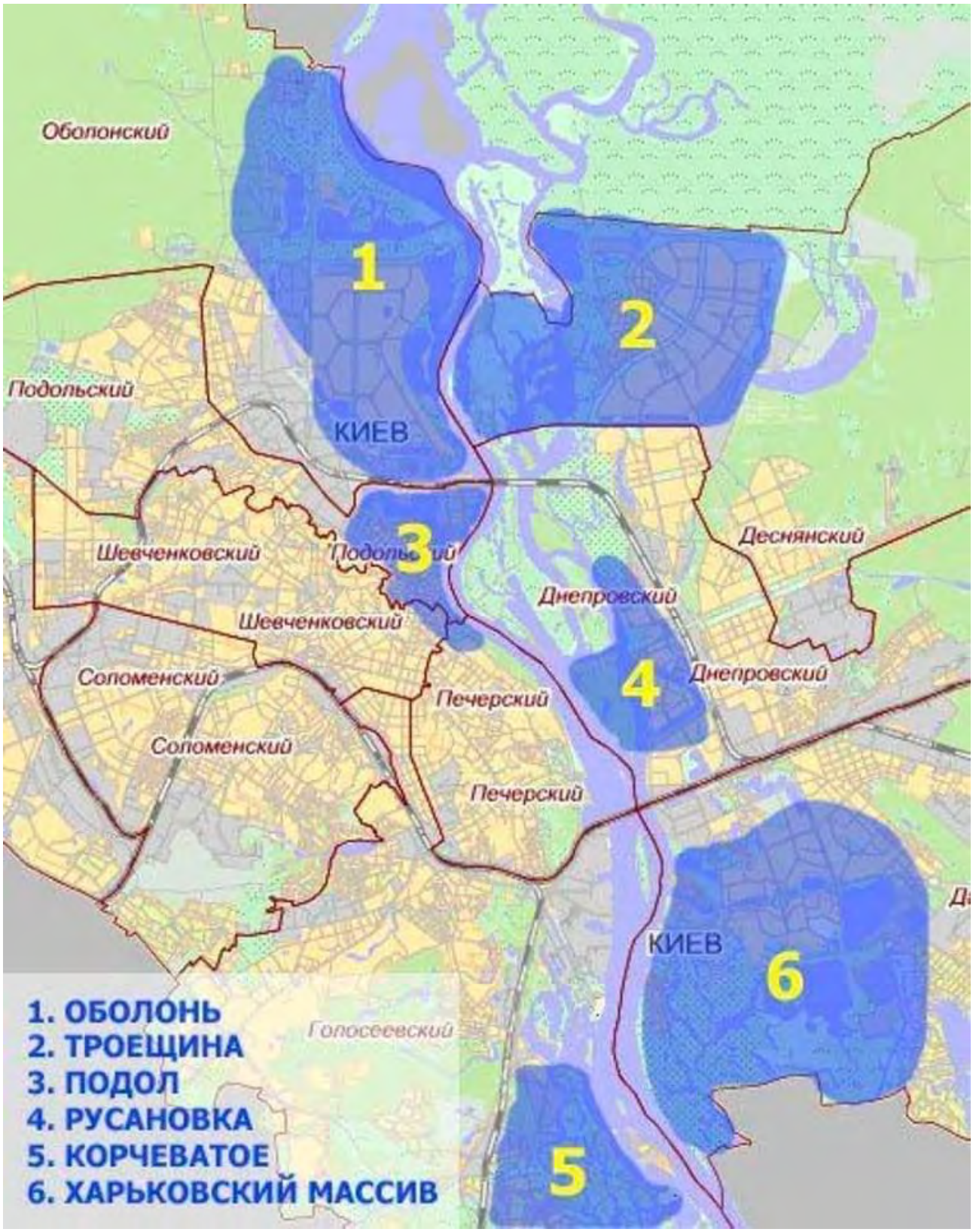
Что будет если оккупанты ударят по дамбе Киевского Водохранилища?

Попенко **2022-09-17**

По словам киевского эколога Василия ***Кредо***,

Киевская плотина – один из самых опасных объектов на Земле. Сооружение на 93% является аварийным.

Есть даже и приблизительный сценарий, что может произойти после разрушения плотины. По словам эколога, первой погибнет Оболонь – 4-х метровая волна накроет ее через 3 минуты после аварии.

Еще через 2 минуты вода доберется до Троещины, через 10 – Подола, через 15 – Русановки. Может достаться и остальной территории Украины – почти 30 городов, сотни поселков и сел будут подтоплены.

Я кстати встречал и другие мнения от специалистов по чрезвычайным ситуациям, которые говорили о не таких апокалептических сценариях.

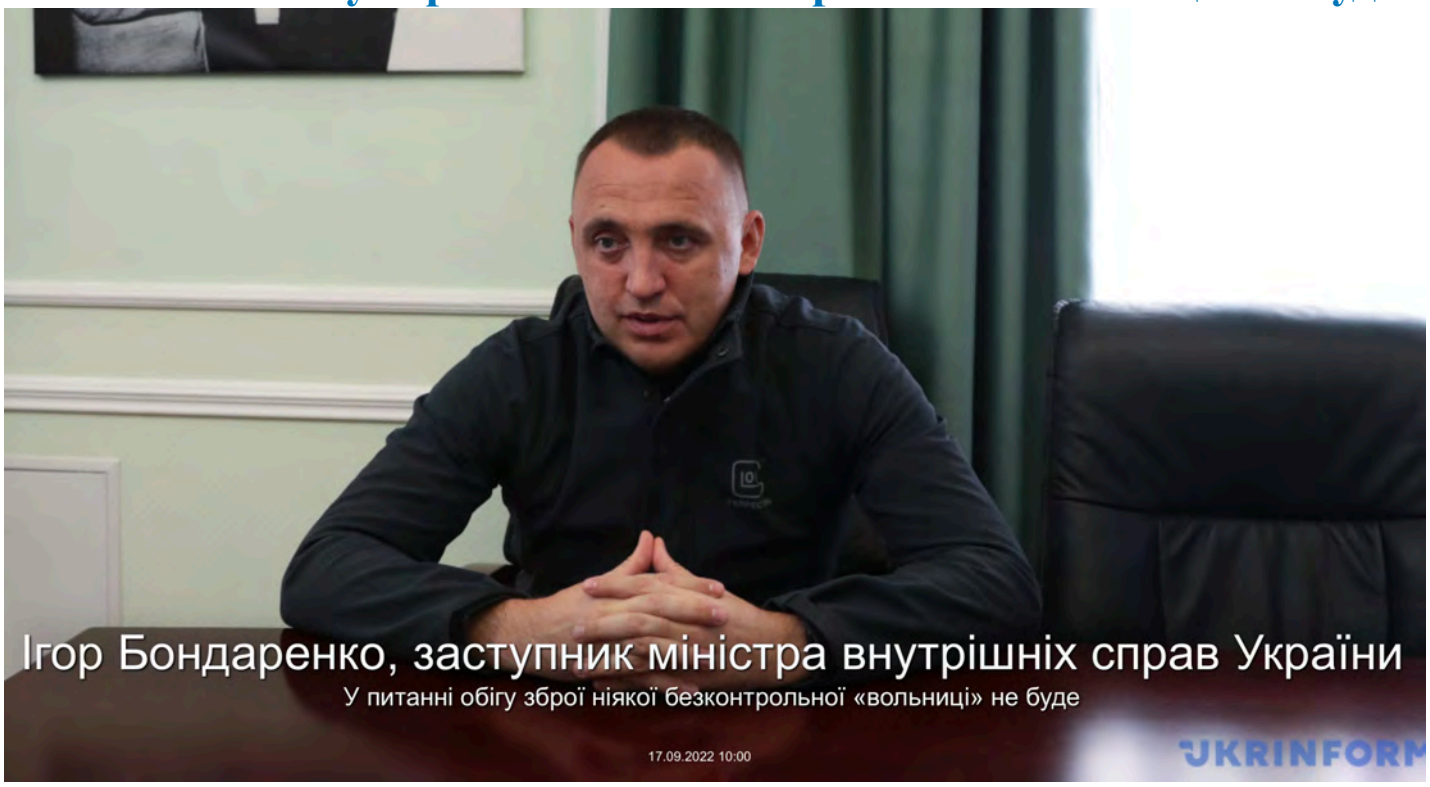
Волна будет идти постепенно, разрушения плотины сразу невозможно и сроки поднятия воды измеряется несколькими днями.

Но я точно понимаю что разьяснительная работа среди населения точно сейчас нужна. кто-то начитается эколога..

***

№ 691.

У питанні обігу зброї ніякої безконтрольної «вольниці» не буде

2022-09-17

Ігор ***Бондаренко****, заступник міністра внутрішніх справ України*

Марія Гончар

В Україні низка питань, пов’язаних з обігом зброї, уже тривалий час регулюється різними нормативними документами. Але профільного закону в Україні і досі немає.

Із початком повномасштабного вторгнення рф питання прийняття відповідного закону, яке було актуальним і раніше, набуло ще більшої значущості.

Зокрема, наразі

> — велика кількість громадян – майже 60%, відповідно до опитування, ініційованого МВС та проведеного Міністерством цифрової трансформації у застосунку «Дія», - хочуть мати зброю і вільно її носити.

Про позицію Міністерства внутрішніх справ України у питанні володіння зброєю громадянами, запровадження Єдиного реєстру зброї, а також – про цифрові проєкти МВС, Укрінформ поговорив із заступником міністра внутрішніх справ України Ігорем ***Бондаренком***.

***

- Верховна Рада України *23 лютого прийняла законопроєкт 5708 «Про право на цивільну вогнепальну зброю» у першому читанні*. Наразі тексту цього документа, підготовленого до 2-го читання, на сайті парламенту нема. Чому цей закон, на Вашу думку, є важливим?

- Надважливим, бо належного законодавчого врегулювання щодо цієї галузі раніше не було. Була лише постанова парламенту від 1992 року про право власності на окремі види майна, відповідно до якої право власності на зброю набувається за наявності спецдозволу органів внутрішніх справ. З тих пір було декілька спроб врегулювати цю сферу, які завершились безрезультатно.

Питання є вкрай актуальним, оскільки в країні вже давно назріла потреба у реформуванні сфери дозвільної системи для запровадження прозорої та зручної процедури отримання громадянами дозволу на зброю, та водночас - суворого контролю за її обігом.

Проблема в тому, що

> — на сьогодні питання, пов’язані з обігом вогнепальної зброї в Україні, **регламентовані на рівні підзаконних** нормативно-правових актів.

Саме тому,

> — необхідне прийняття цього закону - для забезпечення комплексного врегулювання всіх проблемних питань, пов’язаних з обігом зброї в країні,

зокрема

— визначення правового режиму власності на зброю та закріплення прав та обов'язків громадян і юридичних осіб щодо виробництва, набуття, володіння, розпорядження та використання зброї і боєприпасів.

І вирішити ці питання необхідно у найкоротші строки, враховуючи збройну агресію рф.

- Яким планується зробити *Єдиний реєстр зброї*?

- Положення про Єдиний реєстр зброї було затверджене наказом МВС №2 від 10 січня 2022 року, зареєстрованим у Мін'юсті 26 січня 2022 року за № 90/37426.

Ця система буде документувати повний життєвий цикл зброї - від її імпорту чи виробництва до продажу та знищення, що сприятиме створенню умов запобігання її незаконному обігу.

Буде удосконалено дозвільно-реєстраційну діяльність, автоматизовано процеси формування, видачі та обліку дозвільних документів на зброю та створено відповідні електронні сервіси для громадян і суб'єктів господарювання.

Зокрема,

функціонал Реєстру передбачає створення електронного кабінету власника зброї, через який особа може подавати заявку на придбання та зберігання зброї, зміну місця зберігання, проводити актуалізацію даних та здійснювати інші обов'язкові процедури.

Реєстр наразі перебуває в дослідній експлуатації, процедури і процеси, які автоматизує система, тестуються.

Коли будемо вводити Реєстр уже в промислову експлуатацію,

відповідно,

ми отримаємо сертифікат про захищеність системи від несанкціонованого доступу - так званий атестат відповідності КСЗІ (комплексна система захисту інформації — ред.), який видає Держспецзв'язку.

- Коли його планується уже повноцінно запускати в роботу?

- Якщо відповідного закону найближчим часом прийнято не буде, шляхом внесення змін до відомчих підзаконних нормативних актів **до кінця** жовтня

запускаємо Єдиний реєстр зброї у промислову експлуатацію вже з тим набором сервісів, які готові та можливі на цей час.

Хотілось би нагадати, що

— роботу у цьому напрямку МВС розпочало вже кілька років тому, і за власною ініціативою - в рамках галузевої програми інформатизації.

Наразі

— ми перейшли вже до активної фази процесу реформування практичної сторони та законодавчого врегулювання цієї сфери і, відповідно, створення сучасної сервісної моделі контролю за обігом зброї в країні.

- Тобто цей Реєстр може повноцінно запрацювати вже у кінці жовтня і громадяни зможуть вносити туди інформацію?

- Так. Вони зможуть бачити у ньому інформацію про себе, розуміти актуальність строків щодо документів, отримувати нові сервіси тощо.

- Яка інформація про громадян буде міститися у Єдиному реєстрі зброї?

- З певним громадянином пов’язані різні інформаційні об’єкти, якими можуть бути транспортний засіб, одиниця зброї, документи тощо.

У цьому Реєстрі зберігатиметься інформація про логічний зв’язок громадянина і зброї.

Одиниця зброї, її реєстраційний номер, зразок відстріляної кулі — це і є набір даних про інформаційний об’єкт. Тобто вся ця інформація дозволяє унікально ідентифікувати за будь-яких обставин кожну одиницю зброї. ПІБ особи, дата і місце народження, фото - є набором даних про особу.

Будь-яка державна інформаційно-комунікаційна система (ІКС) зберігає логічний зв’язок між певними інформаційними об’єктами - у цьому випадку людиною і одиницею чи кількома одиницями зброї, а також зберігає інформацію щодо уповноваженої особи, яка провела цю реєстраційну процедуру.

Ця система – Реєстр - дає змогу у будь-який момент часу розуміти, де і яка зброя знаходиться, хто за неї відповідає тощо.

Положення про Єдиний реєстр зброї знаходиться в публічному доступі, усі бажаючі мають можливість ознайомитися із його функціями, метою та завданнями.

При цьому зазначу, що

> **— алгоритм з реєстрації зброї схожий з процесом реєстрації транспортного засобу та отримання водійського посвідчення.**

- У чому ці процеси схожі?

- **Щоб стати власником певної одиниці зброї, людина має пройти 1) навчання**, 2) **скласти іспит** про те, що вона розуміє конструктивні особливості зброї, правила поводження і користування нею.

> Потім, особа купує одиницю зброї, що відповідно фіксується в Реєстрі. І тоді особа з певної дати стає володільцем зброї. Це аналогія реєстрації транспортного засобу.

Коли особа стає власником зброї, то отримує певні обов'язки

> - своєчасно здійснити наступний відстріл, подавати за вимогою цю зброю до огляду тощо. У Реєстрі всі ці процеси відображені.

1) Наявність всього масиву даних про зброю та особу, яка її придбала, дає нам можливість ефективно здійснювати контроль за обігом зброї.

2) А громадянину це дає можливість отримувати якісні сучасні сервіси онлайн.

3) Для суб'єктів господарювання, для яких передбачено у Реєстрі створення електронних кабінетів, це - зручний формат роботи із своїми потенційними клієнтами.

- Наскільки цей Реєстр і інформація у ньому будуть захищеними?

- Наразі у нас функціонує ***Єдина інформаційна система МВС***, яка складається з функціональних підсистем та забезпечує їхнє логічне поєднання, обробку та захист інформації, внутрішню та зовнішню інформаційну взаємодію.

Вся ця «парасолька» вже має сертифікат КСЗІ, і так само кожна окрема підсистема, якою є Єдиний реєстр зброї, отримує атестат відповідності.

Тобто,

— раніше уже був створений певний периметр протидії загрозам і будь-яким незаконним діям, окрім дій легальних користувачів, які ідентифіковано (використовуючи засоби довірчої інфраструктури) отримують доступ до системи. Безумовно, у Реєстрі всі дії користувача фіксуються - який запис створював, яку інформацію переглядав, надавав чи отримував.

- Чи були раніше зафіксовані випадки компрометації довірчої інфраструктури?

- Я не пам'ятаю дотепер випадків її компрометації саме технічного характеру. Траплялись випадки, де йшлося про незаконні свідомі дії певного реєстратора. Тобто могли бути випадки, коли легальним ключем вчинялися певні дії в системі, але їх усі можна відстежити.

І коли таким реєстраторам чи користувачам правоохоронці задавали питання про основу їхніх дій, вони намагалися послатися на компрометацію ключа.

Однак, якщо особа втратила ключ чи у неї є підозри, що ключ скомпрометований, вона може дистанційно, за телефоном в акредитованому центрі сертифікації ключів, заблокувати свій сертифікат.

Навіть більше: коли особа отримує ключ, то зобов'язується у разі втрати чи компрометації ключа повідомляти про це. Це персональна відповідальність, тому важливо вчасно повідомляти про втрату чи ймовірну компрометацію.

- У законопроєкті № 5708 також вказувалося, що цей Реєстр буде складатися з цивільного і спеціального обліків. Чи можете сказати, яка інформація може знаходитися у спецобліку?

- **Не варто деталізувати цей напрям**. Спеціальний облік ведеться у захищеному режимі, він діє досить ефективно. Ми розуміємо, якими організаційними заходами можемо його покращити, і плануємо це робити.

- Щодо дозволу на зброю - чи планується його відображення, наприклад, у «Дії»?

- Обов'язково в електронному форматі буде і дозвіл, і інформація про володіння певною одиницею зброї. МВС спільно з Мінцифри передбачили таку можливість. Наразі тривають технічні роботи щодо реалізації цього завдання.

1) По-перше, це зручно,

2) по-друге, це відкриє нові можливості, зокрема, і контролюючим органам чи уповноваженим особам.

Наприклад,

— коли мисливець приїжджає у ліс, у нього перевіряють документи. Організатору полювання чи уповноваженій особі в лісі у темну пору доби складно пересвідчитися в тому, що це не підроблений документ. А коли документ буде відображений в Дії з QR-кодом, він там миттєво перевірятиметься.

Також у нас є ідея, яку обговорюємо з колегами, - для боротьби з браконьєрством будемо автоматизувати облік мисливців.

- Про що тут йде мова, можете поінформувати?

- Мова йде не про паперовий облік у кожному з окремих регіонів, а про централізовану систему обліку, яка буде пов'язана з **карткою здобутої дичини**. Це дасть змогу автоматично контролювати процес. Прибуття особи на полювання автоматично фіксуватиметься системою, а ліцензія автоматично відображатиметься.

Тоді у держави буде розуміння, скільки і якого звіра, у якому регіоні за сезон полювання здобули мисливці.

- Що ще планує МВС запровадити у сфері обігу зброї, і що з цього було запропоновано у законопроєкті № 5708?

- Сподіваємось, що у цьому законопроєкті також **буде передбачена модель легалізації трофейної або віднайденої зброї**.

Якщо громадянин у законний спосіб здобув зброю, яка не є власністю держави України, він повинен мати можливість залишити її собі.

Головна умова - щоб ця зброя не мала кримінального сліду. Таку одиницю зброї піддаватимуть перевіркам за всіма обліками та за необхідності – приводитимуть у відповідність з технічними вимогами.

Також необхідно передбачити, що

— **у разі скоєння особою, яка володіє зброєю, певної кількості адміністративних чи кримінальних правопорушень, до неї будуть вживатися санкційні заходи** - навіть тимчасове вилучення зброї з користування або примусовий продаж з відшкодуванням вартості.

Засобами Реєстру буде інвентаризовано всю зброю, що перебуває у цивільному обігу в Україні, з визначенням її поточного технічного стану, проведено ідентифікацію зброї за допомогою класифікатора зброї.

Реєстр як прикладний інструмент стане важливим елементом системи контролю за обігом вогнепальної зброї та загалом регуляції цієї сфери.

- Раніше заступник керівника МВС Богдан *Драп'ятий* сказав, що цей законопроєкт, підготовлений до другого читання, буде суттєво відрізнятися від проголосованого у першому читанні. Наскільки?

- Наскільки він відрізнятиметься, залежить виключно від народних депутатів.

Сподіваюся, що цей законопроєкт все ж таки буде проголосований у парламенті. **Коли ми отримаємо закон, тоді ми фактично наблизимося до запровадження ідеальної моделі контролю у сфері обігу зброї**. **Це питання завжди було актуальним, а у зв'язку з повномасштабною війною стало ще актуальнішим.**

- Чи існує ймовірність прийняття відповідного закону до кінця цього року?

- Коли він буде прийнятий, може знати тільки Верховна Рада України. Все, що було необхідне для повного розуміння предметної області народними депутатами — інформація щодо поточного стану, статистичні дані, інша запитувана інформація, - було надано.

- Мінцифри через «Дію» провело опитування стосовно обігу зброї в Україні. За даними цього опитування, майже 60% громадян вважають, що ті особи, які відповідатимуть вимогам закону, *можуть мати пістолет та вільно носити його*. Яка позиція МВС щодо того, щоб громадяни вільно носили зброю в громадських місцях, чи це на часі? Якщо не на часі, то коли може бути?

- **Щодо носіння громадянами зброї у громадських місцях**:

> **— для чого громадянам приходити, наприклад, у торгово-розважальний центр зі зброєю?**

Я не можу для себе змоделювати ситуацію, де у певного громадянина чи десятків громадян в оточенні 10 тисяч людей можуть виникнути причини для застосування вогнепальної зброї.

Це небезпечно для оточуючих, у чому ж тоді логіка?

До слова,

> **— навіть норми, які регламентують порядок застосування зброї правоохоронцями, містять обмеження. А тут ми знімаємо будь-які**

обмеження і в нас скрізь ходять люди зі зброєю з незрозумілою метою.

Фактор володіння зброєю громадянами повинен, насамперед, вплинути на злочинців, які перед тим, як проникнути до приватного **помешкання**, мають замислитись, а може особа, проти якої вчиняється злочин, є власником зброї і має право чинити спротив.

А на вулицях, у публічних місцях з цим справляється, на мою думку, і досить непогано, поліція та інші органи з правоохоронними функціями.

Зброя має бути, люди мають право володіти нею для самозахисту і **захисту своєї оселі**, і вміти нею користуватися. Таку логіку ми викладали у своїх пропозиціях до законопроєкту парламентаріям.

Хочу також сказати, що

— у Комітеті Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності є й інший законопроєкт, який стосується, зокрема, коригування положень про межі самооборони – *№ 5709.*

Потрібно привести норми цього законопроєкту у відповідність з пропонованою моделлю, щоб потім у разі застосування людиною легальної зброї для самозахисту не було якоїсь неоднозначності у кримінально-правовій кваліфікації вчинку.

У підсумку:

— МВС виступає за поміркковану ліберальну модель обігу зброї у державі, тобто без крайнощів. Нам це точно зараз не потрібно.

Нам потрібні чіткі правила і злагоджена ефективна система контролю за обігом вогнепальної зброї.

Ніякої безконтрольної «вольниці» не буде.

- Раніше голова Нацполіції Ігор *Клименко* сказав, що, на його думку, спочатку потрібно 1) провести облік зброї на руках у громадян, а потім - 2) вести мову про її легалізацію. З іншого боку, наприклад, адвокат Микола *Ореховський*, коментуючи слова *Клименка*, сказав: *«Люди мають спершу підкоритися незаконному обліку, а тоді можна говорити про закон, який визначить порядок обліку зброї»*. Що ви думаєте з цього приводу?

- Ця заява - контроверсійна і відверто маніпулятивна.

Що він цією заявою вирішує? Він наразі комусь цим допоміг? Він вирішив проблему нелегального обігу зброї? Що він цим зробив?

Нічого.

- Скільки наразі в Україні налічується власників вогнепальної зброї?

- У нас в Україні уже наразі власників вогнепальної зброї є більш як мільйон.

- Цікаво було б дізнатися і про цифрові проєкти МВС. Раніше перший заступник міністра внутрішніх справ України Євгеній *Єнін* заявляв, що для документування злочинів рф правоохоронці використовують новітні технології і передові практики. Можете розповісти, про що йде мова?

- Є кілька таких проєктів. **Один з них - це проєкт з оцифрування наслідків вторгнення рф у зруйнованих містах України, який міністерство раніше розпочало разом з експертами Google.**

Зокрема, ще навесні була деокупована частина наших північно-східних регіонів, де ми фіксували велику кількість злочинів, скоєних військовими рф, та де були значні руйнування. **Усі ці наслідки вторгнення рф потрібно було фіксувати, зокрема, і у рамках кримінального процесу.**

Тоді ми шукали такий універсальний інструмент, який би нам дозволив виконати цю роботу один раз та забезпечити використання результатів роботи вже всіма зацікавленими державними органами та громадськістю.

Цей проєкт виник, скажімо так, вимушено, виходячи з поточних обставин, які ми тоді отримали, і **ми діяли у найбільш оптимально можливий спосіб**.

Спочатку у нас був «пілот», потім ми цей проєкт масштабували, - окремо дякуємо за це колегам з Мінцифри, бо вони нам надавали організаційну допомогу.

Складність була ще й у тому, щоб віднайти певне обладнання для системи у належній кількості. Але ми у досить стислі терміни знайшли його, доставили і забезпечили навчання наших фахівців.

Зокрема, експерти, які мали досвід виконання роботи для Google, передавали цю методику, пояснювали нашим фахівцям, як працювати з відповідним програмним забезпеченням, як вже потім переносити відзнятий матеріал на картографічну основу для зручності користування.

Після деокупації інших регіонів у нас так само ще буде великий обсяг роботи. Але ми впораємося.

- Розкажіть, як з'явилася ідея привезти в Україну зв'язок Starlink?

- Цей проєкт так само виник не від гарного життя, а як наслідок повномасштабного вторгнення рф.

До цього ми послуговувалися європейською системою супутникового зв'язку KA-SAT, яку використовували усі сили сектору безпеки та оборони, - інших аналогів не було в країні. Це були такі портативні польові комплекси, які дозволяли розгорнути супутниковий канал зв'язку, коли, наприклад, той чи інший підрозділ виходив з розташування у польові умови.

І 24 лютого вранці ми отримали інформацію, що ця система не функціонує. Близько 10:00 ми вже зрозуміли, що чекати відновлення роботи супутникового зв'язку немає сенсу, тому що частина цих портативних комплексів була виведена з ладу. Тобто навіть якщо сама платформа відновить роботу, то немає комплекту, з яким можливо працювати.

Тоді був проведений такий швидкий брейнсторм щодо того, яка може бути альтернатива, і одним з параметрів потенційних альтернативних пристроїв була швидкість каналів зв'язку, доступність у достатній кількості та логістичні параметри надходження.

І того ж дня близько 12:00 у мене була розмова з віце-прем'єр-міністром – міністром цифрової трансформації України Федоровим Михайлом Альбертовичем, про те, що окрім Starlink, інших варіантів - відносно недорого, комплексно, швидко і в достатньому обсязі забезпечити потреби зв'язку, - немає.

Він уже тоді безпосередньо комунікував з американською стороною, у них була і публічна переписка з Ілоном Маском у Твіттері. А 28 лютого я вже розподіляв першу партію Starlink, які приїхали в Україну. І наразі ми їх, завдяки нашим партнерам, - і європейським, і американським, - отримали у досить значному обсязі.

І насправді Starlink продовжує вирішувати досить велику частину потреб забезпечення зв'язком. Позитив тут ще й у тому, що російські засоби РЕБ нічого не можуть з ними зробити.

Наприклад, в одному з районів Київщини стояли наші нацгвардійці, - це був березень, - і там активні бойові дії були десь орієнтовно всередині березня. І ми встигли саме на цей підрозділ передати Starlink, і потім ми вже спілкувалися безпосередньо із командиром цього підрозділу.

Він розповідав, що коли росіяни уже зайшли в Мощун саме тоді, коли ми там знаходилися, вони максимально застосовували зі свого боку засоби

радіоелектронної боротьби. І в наших не працювало нічого - ні мобільний зв'язок, ні радіостанція, а Starlink - функціонував. І хоча б завдяки цьому цей підрозділ був на зв’язку з сусідніми підрозділами, і розумів, де і що відбувається.

- Щодо запровадження *системи 112 – коли вона запрацює в Україні?*

- Це одне з тих завдань, яке ми наразі реалізовуємо.

Верховна Рада 7 вересня прийняла у цілому закон під номером 7581 щодо впровадження у нашій державі Системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112 (системи 112).

Цей проєкт - взагалі про зміну парадигми роботи з екстреною комунікацією.

Інфраструктура, яка наразі існує, - номери 101, 102, 103, - нам дісталася в спадок з радянських часів, і з тих пір вона особливо не модернізувалася.

> **Ця система побудована через логіку комутації екстрених викликів на наземній інфраструктурі за географічним принципом.**

Наводжу усім такий приклад:

> — коли місто Чернігів було майже оточене, навколо міста точилися активні бойові дії, то вони призвели до того, що була пошкоджена наземна частина інфраструктури. І коли ця наземна частина інфраструктури була зруйнована, комунікація була втрачена.

Тобто,

> — у людей там десь частково працювали стаціонарні телефони, десь працювали мобільні телефони, частина з операторів не працювала, частина - підтримувала роботу. Але додзвонитися нормально люди нікуди не могли, - бо був порушений цей порядок визначених комутацій, і з’єднання просто не відбувалося.

Із цієї ситуації співробітники поліції і ДСНС виходили, зокрема, таким чином:

> — вони друкували на листках номери мобільних телефонів, і розклеювали це по місту для того, щоб хоча б якось люди могли про щось надати інформацію.

І в умовах бойових дій, коли місто було майже оточене, не було жодної можливості відновити штатну роботу екстрених викликів хоча б у попередньому форматі.

Тобто,

— логіка впровадження цієї нової системи – це, зокрема, і про централізовану комутацію викликів. Є центральний оператор та диспетчерсько-регіональні центри. Диспетчер знаходиться у тій місцевості, яку знає, розуміє, які сили і засоби є на місці, та відповідно спрямовує їх.

Важливо і те, що

запровадження системи 112 стало нашим зобов'язанням після підписання угоди про асоціацію між Україною і ЄС.

Окрім того,

— на впровадження цієї системи і на її запуск дає кошти Європейський інвестиційний банк.

Плануємо **до кінця 2022 року реалізувати систему 112 у пілотному форматі** — у Києві та Київській області.

Очікуємо, що вже будуть функціонувати змінені моделі маршрутизації - централізовано.

Кінцева мета

– забезпечити надання екстреної допомоги населенню за принципом «єдиного вікна» через безперебійний канал зв'язку на всі екстрені служби на всій території України.

Отже,

— на сьогодні нам вдалося завершити юридичній стрім, і на законодавчому рівні внормувати запровадження служби 112.

Триває активна фаза технічного стріму, пов'язаного із безпосереднім впровадженням в практичну площину складових цієї моделі комунікації, і наразі розпочато організаційний стрім, а саме - процес формування структури і пошук кадрів та їх навчання для роботи операторського центру.

Питання створення системи 112 також знаходиться у фокусі уваги Президента України, тому що зараз, як ніколи, ця екстрена комунікація потрібна людям.

***

№ 692.

interfax-УКРАЇНА
ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО

Ексклюзивне репортажне інтерв'ю голови Національної поліції України Ігоря Клименка агентству "Інтерфакс-Україна" (Ірпінь-Гостомель, Київська область)

2022-06-13

Оксана Геронтьєва

Звільнений більш ніж два місяці тому від російських окупантів Ірпінь потроху оговтується від березневого жахіття: повернулися додому ті, кому було куди повертатися, зелень дерев трохи приховує понівечені обстрілами загарбників будинки, подекуди люди самотужки латають домівки, на вулицях гуляють діти. Будівля Ірпінського міськвідділку поліції не зруйновна вщент, але працювати в ній поліцейські поки що не можуть – обстріл ворожих "Градів" був прицільний.

***

— Присутність поліції – запорука хоч і відносної, але все ж таки безпеки людей під час війни. Як скоро поліцейські зможуть повернутися в це приміщення?

— Ви бачите, що будівля абсолютно не придатна для роботи. Всі стіни вціліли, але вибиті вікна, пробитий дах, - сподіваюся, зробимо ремонт десь до кінця літа. Поки що виділили кабінети для приймальні громадян, частина підрозділів перенесені в Капітанівку.

У перші дні після звільнення ми збільшили тут присутність працівників поліції, не тільки з Київської області, а й з інших регіонів України. Щоб підсилити слідчо-оперативні групи й одночасно щоб усі поліцейські побачили, які жахіття відбувалися на цій території.

Коли декілька тижнів тому ми почали вставляти вікна у цій будівлі, місцеві жителі з натхненням на це відреагували "о, буде у нас поліція!". Важливо залишити саме цю будівлю.

— Скільки приміщень поліції загалом постраждало від окупації та обстрілів?

— Більше ніж 170 приміщень, де розміщувалася поліція, зруйновано або пошкоджено. Крім того, понад 100 підрозділів були в окупації чи облозі. На даний час відновили роботу близько 30 підрозділів поліції на деокупованій території України, більше 70 ще знаходяться в окупації.

В Київський області повністю знищений Бородянський підрозділ, нещодавно ми там відкрили тимчасовий пункт поліції. Але плануємо побудувати нове приміщення. Для цього вже виділені кошти, є ескізи.

В Макарові також втратили будівлю.

В цілому ми би хотіли в тих районах, де пошкоджені чи зруйновані підрозділи поліції, на тих самих місцях або поруч зробити осередки поліцейської діяльності.

Поліція втратила і величезну кількість автотранспорту, який теж треба зараз поновлювати.

— Як працює поліція після звільнення території, маю на увазі і першу допомогу людям безпосередньо, і виклики для самих поліцейських

— Розкажу вам на прикладі Ірпеня. Ми приїхали сюди в перший день, як ворог пішов з цієї території.

У той день, як поліція зайшла в місто, багато людей ще залишалися у підвалах, вони просто боялися виходити – придивлялися, не вірили, що "наші" повернулися. Голодні і холодні, вкрай перелякані. Березень окупації, як ви пам'ятаєте, був морозний.

Коли ще ворог перебував тут, ми частинами заходили на певні території, щоб або евакуювати людей, або мати інформацію щодо знаходження людей, де це було відносно безпечно. Потім було зруйновано всі мости, і ми вже не могли сюди зайти, а місцеві жителі вже не могли вийти.

А коли російські війська відступили, то спеціальні підрозділи спочатку зачистили місто, потім зайшли вибухотехніки, бо практично все було заміновано, люди до нас зверталися з проханнями перевірити будинок чи квартиру.

Потім працювали слідчі, криміналісти, оперативники, - вони почали відпрацьовувати місто, яке вже практично було вимерлим.

Щоб ви розуміли: паралельні вулиці, де ми тільки-но з вами їхали, були заставлені згорілою російською військовою технікою, лежали тіла вбитих людей. Дорогами неможливо було проїхати, щоб не пробити колесо. Порожні вулиці, поодинокі люди, здебільшого похилого віку, які увесь час ховалися у підвалах, - це було жахливо.

У перші дні квітня не було зелених дерев – і було видно всю розруху і жахи, які принесла війна. Ми практично не знайшли жодної шибки, яка б уціліла – чи то багатоповерхівка, чи то приватний будинок.

І перше рішення, яке прийняли – збільшити присутність поліції, збільшити кількість патрулів для того, щоб люди, які будуть повертатися, не боялися, тому що страх, який сформувався за той місяць, був сильний.

Друге – це допомога людям, які виходили з підвалів: підвезти когось, провести, надати вкрай необхідне – їжу, воду. А потім вже пішли заяви від мешканців та звернення щодо зруйнованого і викраденого майна.

— Зараз ще продовжують надходити звернення від людей про пошкодження і викрадене майно?

— Так, люди повертаються додому, бачать, що в них залишилося, і звертаються до поліції з приводу зруйнованого та вкраденого.

Ми переживали тоді і за майно наших громадян, бо злочинці, яких в народі називають мародерами, могли просто "чистити" будинки.

У цьому будинку (поруч з будівлею Ірпінського відділку) була частина підрозділу спеціального призначення, саме на цьому місці ми всіх інструктували. Ці поліцейські якраз відповідали за миттєву реакцію на факти розкрадання майна місцевих.

Також почали зв'язуватися з місцевими органами влади, керівниками ЖРЕПів, ОСББ, щоб після роботи слідчих і експертів вони проводили оцінку, вирішували, де брати скло, щоб ставити вікна, будівельні матеріали тощо.

Тому, повторюся, перше, що ми хотіли зробити – показати присутність поліції, дати розуміння того, що люди будуть у безпеці. Бо головне, що українці втратили – це відчуття безпеки.

Зараз радіє душа, коли бачу, що люди займаються ремонтом, намагаються відновити своє житло, щось купити, полагодити.

Взагалі ми думали, що люди відразу масово будуть повертатися до своїх домівок. Ні, ще протягом місяця мало хто повертався.

— Скільки тіл вбитих та закатованих українців вже знайдено та встановлено? Як у Київській області, так і загалом по деокупованих регіонах України

— По Україні ми отримали повідомлення, відкрили відповідні кримінальні провадження по загибелі понад 12 тисяч людей, які були знайдені, зокрема, в братських могилах.

Більше 1500 цивільних осіб загинули на території Київської області. Ця цифра говорить про те, що жертви серед мирного населення були внаслідок усвідомленого рішення російських військових. Вони знали, що роблять, знали наслідки і все одно це робили.

У Бучі, Ірпені, Гостомелі, Бородянці була маса вбитих людей, які лежали просто на вулицях – снайпери розстрілювали їх з танків, з бронетранспортерів, незважаючи на білі пов'язки, які російські військові примушували людей носити.

Багато людей загинули у своїх квартирах. І коли наші вибухотехніки, експерти-криміналісти, слідчі заходили у квартири, вони знаходили ці тіла. Як правило, ці люди вмирали від мінно-вибухових травм.

Братські могили – це окрема тема, по ним ми ще працюємо.

Необ’єктивно називати зараз цифри, бо кожного тижня ми знаходимо по 2-3 тіла.

У Бучі в одній такій могилі було поховано 116 людей, були поховання менші – по 5-7 людей. Мешканці збирали тіла загиблих і ховали в парках. В Ірпіні по 2-5 людей були поховані в таких могилах.

Вбиті цілими сім'ями були поховані окремо.

В загальному приблизно 75% загиблих – це чоловіки, близько 2% - діти, решта - жінки. Це цивільне населення, люди не мали жодного відношення до військових або правоохоронних структур.

— Розкажіть про процедуру ексгумації, скільки тіл досі не ідентифіковані?

— На сьогодні не ідентифіковано близько 1200 тіл загиблих. Це тривалий процес, достатньо кропіткий, тому що дуже багато тіл в стані гнильного розпаду. У тих родичів, які зверталися до нас на "гарячу лінію", відбираємо ДНК, потім профілі цих родичів порівнюємо з профілями загиблих, які були поховані, розстріляні, яких не змогли впізнати. Родичі мають бути лише прямі – батько-мати-рідні діти. Тільки так ми працюємо.

— У когось, може, і родичів не залишилося

— Так, ми розуміємо, що такі теж будуть.

Ідентифікація – це кропітка робота у зв’язку із проведенням необхідних експертиз і досліджень.

Наші американські партнери надали спеціальне мобільне обладнання, за допомогою якого формується профіль ДНК достатньо швидко, але результат дає попередній. Поки у нас є два таких апарата, сподіваємося, що таке обладнання буде в кожній деокупованій області.

— Довго ще будемо знаходити "братські могили"?

— Думаю, що ще довго. Бо розуміємо, що після визволення територій, які зараз окуповані ворогом, роботи буде не менше, ніж у Київській чи Чернігівській областях.

— Які випадки загибелі людей шокували навіть Вас?

— Наприкінці травня в Харкові від обстрілів загинула 5-місячна дитина, загалом тоді 9 людей загинуло. В Ірпені сім'я – чоловік, дружина та 12-річний син – переходили дорогу. В них вистрілили з танку. Жахливі поранення не дали й шансу вижити. Навіщо було це робити? Це звичайна мирна сім'я, яка йшла вулицею свого міста…

А про цей випадок ще не говорили. В селищі Борова Харківської області два автобуса біженців Старобільського району Луганської області їхали в на той час ще не окупований Лиман. Обидва автобуси були розстріляні російськими військовими з великокаліберних кулеметів. Ми не знаємо достеменно, скільки людей загинуло, але мінімум 17. Окупанти знали, що їдуть мирні жителі, біженці, вони прицільно їх розстріляли.

На сьогоднішній день тіла цих людей знаходяться на окупованій території, ми не можемо їх забрати. Цю інформацію нам дали місцеві жителі.

— Поліцейські на лінії вогню надають гуманітарну допомогу, евакуюють. Скільки людей вже врятовано?

— У повній мірі побачимо, що зробили всі разом, як рятували і як врятували людей - вже після війни.

Сьогодні зрозуміло тільки одне: ті мільйони людей, які опинилися в зоні бойових дій, у зоні небезпеки, вони у паніці. Це не можна описати словами. Наприклад, в перші дні війни в Харкові в день виїжджало тільки через залізничний вокзал близько 30 тисяч осіб. Паніка і тисячні натовпи людей, які бігли від біди, були і в Києві.

Головне було – не дати цій людській паніці перерости в давку, не дозволити злочинним елементам працювати в цьому натовпі. Тому поліція в усіх регіонах працювала наступним чином: відділяла жінок, дітей і людей похилого віку для евакуації у першу чергу, а потім вже евакуйовувалися чоловіки.

Звичайно, перевіряли громадян, хто це був, хто приїжджав на залізничні станції. Я маю на увазі, що ми виявляли причетних до роботи ДРГ, тих, хто працював на ворога.

І ця робота велася практично цілодобово, тому що з ранку до ночі ці поїзди курсували на західну Україну.

В день відправлялося 30-35 потягів з Харкова і Києва.

До того ж всі автомобільні дороги, які вели з Києва та Харкова, були забиті машинами з дітьми, жінками, - їх було тисячі. Поліція по трасах супроводжувала ці колони. Поліцейські намагалися швидко оформляти ДТП, яких було дуже багато в ті дні, щоб потік автівок рухався.

Загалом дуже важко говорити, скільки евакуйовано людей саме працівниками поліції чи іншими правоохоронцями, це близько 4 млн людей.

З Харкова і Києва була "велика евакуація", є і евакуації з-під ракетних ударів и мінометних обстрілів у Луганській і Донецькій областях.

— Не всі люди хотіли виїжджати навіть з-під обстрілів

— Так, є люди, які сподівалися, що їх це все омине.

Коли вже вони розуміли, що все знищено і можна загинути, то сідали в автобуси. Наприклад, одні із останніх евакуацій з Сєвєродонецька чи Лисичанська були невеликими групами - до 20 людей. Тоді траси всі прострілювалися і бажаючих вивозити людей майже не було. Поліцейські сідали за кермо і вивозили людей. І продовжують це робити.

На напрямку "Курахово – Мар'їнка – Авдіївка – Красногорівка" працює автомобіль "швидкої допомоги": в екіпаж входять медик, рятувальник і поліцейський. В народі цю групу назвали "Білий Янгол" - вони з "гарячих точок" вивозять людей, виносять на руках з будинків. Тільки один цей екіпаж вже врятував більше 800 людей.

Ще важливо було в Києві та інших великих містах, де працювали ворожі ДРГ, забезпечити роботу магазинів і аптек. В кожному магазині був поліцейській в цивільному, бо касири боялися працювати. Водії також боялися везти продукти, і ми забезпечували їм безпеку – за кожною машиною йшов поліцейський автомобіль.

— Ворог знав про "зелені коридори" і цілеспрямовано здійснював обстріли?

— У нас розпочато більше 80 кримінальних проваджень саме за порушення функціонування "зелених коридорів". Процесуально зафіксовано більше півсотні обстрілів евакуаційних напрямків руху. При обстрілах "зелених коридорів" загинуло понад 30 осіб, серед яких 5 дітей. І це лише наявні офіційні дані.

Поліція, ДСНС і тут в Ірпіні, і в Чернігові, коли підірвали міст, переправляла людей на човнах по воді у безпечні місця.

Також ми вивозили людей з лікарень. Із Сєвєродонецька лежачих хворих теж евакуювали. Відповідальність була саме на працівниках поліції, тому що поліція останньою виходила з кожного міста перед тим, як туди заходив ворог.

Поліція Ірпіня залишалася в місті разом з цивільними. Поліцейські допомагали місцевим жителям евакуюватися, переводили через зруйнований Романівський міст, до Києва. І коли вже не було можливості проводити евакуацію, а до поліцейського відділку, який перед цим прицільно обстрілювали окупанти, фізично залишалося менше кілометру, працівники поліції отримали команду відходу.

Пані Олена – поліцейська з Ірпінського місьвідділку: "Коли це все почалося, я була на добовому чергуванні. Зміна закінчилася, поїхала в Гостомель, де ми проживали, забрала сина, повернулася сюди, бо прив'язана до служби. Ми були до 5 березня, поки ще їздили потяги і можна було евакуюватися, людей виводили через міст. І цивільні люди, і особовий склад –знаходилися у сховищі тут, у відділі поліції, разом нас було десь 120 людей. І їсти готували тут, і якось підтримували один одного. Саме сюди російські військові тоді не дійшли, вони прорівалася на "Жирафі" (ТРЦ у Ірпіні). Я розуміла, що можу комусь ще допомогти, тому залишилася. Так вийшло, що я не змогла допомогти своїм рідним – російські військові вбили мою маму, вітчима, хрещеного батька".

У "братській могилі" в Бучі був знайдений працівник поліції з Бучанського управляння, який займався евакуацією. Його цілеспрямовано вбив російській снайпер. Поліцейський був похований у формі і з жетоном.

— Чи виїжджали поліцейські з Київської області самовільно, без наказу залишити місце служби?

— Так, були і такі, але їх одиниці. Всі вони звільнені з лав Національної поліції.

— А в цілому по Україні?

— Це не критична маса. Київські і Чернігівські обласні підрозділи, наприклад, практично всі залишилися на місці.

Більше таких людей, але теж не критично – в Луганській, Донецькій області, зокрема у Маріуполі, у Запорізькій області.

Ми можемо говорити про об'єктивні обставини, які не виправдовують цих людей. Я говорю про хворих дітей, батьків, є випадки онкохворих поліцейських, які не мали фізичної змоги залишити окуповану територію.

В більшості своїй ці люди не працюють на ворога, вони просто проживають на цій території.

І ще раз підкреслю, що всі поліцейські, які залишилися на окупованих територіях, були звільнені з лав Нацполіції.

Тих, хто виходить з окупованих міст, після відповідної перевірки СБУ і внутрішньої безпеки Нацполіції ми або допускаємо до служби, або ні. Якщо не допускаємо – передаємо підрозділам СБУ, спецслужба працює з такими поліцейськими.

— Можливість повторного наступу залишається. Ви можете сказати, що довіряєте своїм підлеглим, особовому складу Нацполіції?

— Я можу сказати, що поліція виконала всі завдання, які було поставлено. І свій обов'язок. Переважна більшість поліцейських були вірні присязі.

Як буде далі? Ми сподіваємося на перемогу і віримо, що поліція разом з нашими громадянами зробить все, щоб усі ми повернулися до нормального життя.

— Як так сталося, що величезна кількість ДРГ опинилася в Києві? Чи залучалися поліцейські до відпрацювання і яка ситуація зараз?

— ДРГ – це загалом не наша компетенція. Ми з першого дня допомагали спецслужбам боротися з такими групами на території столиці, області, всієї України. Для цього у нас створена база "Блок-пост", куди було винесено понад 2 млн даних про членів незаконних збройних формувань як анексованого Криму, так і так званих "ЛНР" і "ДНР".

В цій базі - всі злочинці, що є в наших базах даних, які могли бути, наприклад, завербовані, колаборанти тощо.

Ми цю базу постійно поновлюємо, вона значно розширилася з початку війну: була інформація на 300 тисяч осіб, а за ці місяці війни ми збільшили її до понад 2 млн.

Тобто, всіх, хто сідає в потяг, всіх, хто проїжджає блокпост, ми перевіряємо через нашу систему і через цей реєстр.

Під час перевірки за цією базою ми виявили понад 230 людей, які перебували в розшуку, передали їх відповідним органам, також встановили більше 1500 підозрілих осіб, які можуть бути причетними до диверсійної та колабораційної діяльності. Виявили майже півтисячі розшукуваних автівок.

Міжнародні партнери також надали нам програму встановлення особи по обличчю. Із 75% вірогідності можемо встановити особу за допомогою цієї програми. Як це працює? У кожного поліцейського є планшет. І, наприклад, поліцейський, який чергує на вокзалі, може ідентифікувати особу за цією програмою, вона більш повна і мобільна, ніж наша база.

Під ворожі обстріли у Ірпіні попав і кінологічний центр. Мешканці міста, які не могли вивезти своїх собак з собою в евакуацію, залишали їх у цьому центрі. У найважчі дні "прильотів" і окупації працівник центру доглядав за 15-ма тваринами.

Зараз тут живуть і собаки, вивезені з кінологічних центрів окупованих територій.

Службові собаки безцінні під час війни – вони працюють на блокпостах, шукають вибухівку, тіла загиблих, допомагають встановлювати та затримувати підозрілих осіб і злочинців. Німецька вівчарка Байрактар – талісман поліцейських і великий помічник правоохоронців з перших днів війни – він попереджує про обстріли і активно тренується для подальшої роботи по виявленню злочинців.

— Українцям вже полюбився символ ДСНС пес Патрон, тепер "зіркою" стає і Байрактар. Скільки всього в Україні службових собак і яка їх доля?

— Всього в Україні більше тисячі службових собак. Частину з них поліція втратила на окупованій території, - ми не встигли їх вивезти і тварин забрали окупанти.

Частина собак після обстрілів втратили свої навички, тому важливо налагодити племінну роботу: зараз в одній з областей робимо великий

племінний центр, відбираємо найкращих собак, їх будуть розводити і потім тренувати.

Розміновувати нам ще дуже багато, у поліцейських і службових собак буде нереально багато роботи. Звичайно, потім собаки мають працювати і в аеропортах, і на залізничних вокзалах.

Після стресу війни собакам важко. Хто оговтається і не втратить навички, той буде працювати далі, хто ні – вийде "на пенсію".

На околиці Гостомеля – одне з багатьох місць знищення вилучених вибухонебезпечних предметів. На полігоні у виритий котлован складають боєприпаси, міни, засипають землею до рівної поверхні, відходять на відстань у кілометр і підривають. Все безпечно і акуратно, тільки коливання землі і звуки, що лякають місцевих. Серед того, що знаходять зараз та знешкоджують сапери - не тільки російські "подарунки", а й навіть "згадки" про Другу світову війну.

— Яка ситуація з розмінуванням деокупованих територій?

— На сьогодні наші вибухотехніки розмінували вже більше 3 тисячі га на території України, 80 тисяч вибухонебезпечних предметів вилучили, 18 тисяч з них вже знищили на таких полігонах, як цей.

Все інше, що у нормальному стані – передаємо ЗСУ. А сюди, на полігон, доставляємо те, що дістаємо з землі, з будинків, асфальту.

Таких снарядів у асфальті в Ірпені було сотні в перші дня після того, як російські війська відступили. Й аналогічна ситуація у всіх містах, які зазнали масованих бомбардувань і обстрілів.

— Скільки років нам знадобиться для очищення територій?

— Безпосередньо ті території, які зараз звільнені, до осені розчистимо на відсотків 80-90. А залишки відсотків – це роки й роки.

— Як проходить розмінування зони ЧАЕС?

— Там небезпечний вибух будь-якого предмету, бо це впливає на радіаційний фон, тому наші вибухотехніки працюють дуже акуратно і педантично, щоб всі небезпечні предмети там зібрати і вивезти в безпечну від радіації зону і вже тоді знешкодити. Ми проводимо так зване екологічне розмінування, і Чорнобильська зона як раз приклад цього.

— Чи безпечно зараз у Київський області? В парках Ірпіня вже гуляють люди…

— Гуманітарно все розміновано, вибухотехніки і кінологи все передивилися. Парки, які знаходяться в житлових масивах, межах міст були оглянуті в першу чергу. Але, я думаю, в паркових зонах людям треба бути дуже обережними, дотримуватись порад та правил ДСНС, вибухотехніків, місцевої влади, треба дивитися, що у нас під ногами, бо вибохонебезпечні предмети ще можуть бути у лісосмугах і лісах.

З ґрунту якийсь снаряд може "виповзти" нагору. До того ж ми не виключаємо, що який-небудь громадянин, який має у себе вибухонебезпечний предмет, десь його не викине – або для дурного жарту, або зі зловмисною метою.

— Давайте поговоримо про розслідування воєнних злочинів

— З перших днів війни і Офіс Генпрокурора, і Нацполіція, і СБУ, і ДБР створили спільні алгоритми з розслідування саме воєнних злочинів, скоєних на території України.

— Як працюють міжнародні групи безпосередньо на місцях скоєння злочинів?

— В групи входять представники наших силових відомств, працюють зараз також французькі генетики, спеціалісти з Литви, Словаччини. Зараз ми ще ведемо переговори з чехами.

Для нас важливо, щоб іноземні колеги разом за нами бачили, що відбулося, зібрали разом з нами доказову базу, яка вже потім стане предметом розгляду у міжнародних судах.

Нещодавно приїзжав керівник поліції Литви, з ним в Україну прибула велика група з числа судмедекспертів, криміналістів, вибухотехніків, слідчих. Вони працюють разом з нами в деяких районах Київської області.

Коли іноземці бачать на власні очі, що відбувається в Україні – вони можуть розказати своїм колегам, всьому світові, які жахіття відбуваються посеред Європи у 21 сторіччі - масова гибель людей, руйнування інфраструктури, житла, інші злочини.

Присутність іноземних колег – це ще й елемент протидії російський пропаганді, яка стверджує, що нібито ми самі і вчиняємо ці злочини. Можливість всього світу бачити те, що відбувається - це також і підтвердження, що нам нема чого приховувати.

— Коли, як швидко будуть завершені розслідування цих злочинів на деокупованій території?

— На сьогоднішній день тільки Національною поліцією відкрито майже 17 тисяч кримінальних проваджень, більшість з них – за ст. 438 КК – порушення законів та звичаїв ведення війни. Проводимо експертизи та всі необхідні слідчі дії. Коли ми це завершимо? Тоді, коли ідентифікуємо всі тіла вбитих українців, коли встановимо тих військових РФ, які скоювали злочини.

Наприклад. В одній з квартир потерпілої ми знайшли відбиток пальців на акваріумі. По нашій базі встановили, що це відбиток пальців колишнього бойовика т.зв. «ДНР» - наш громадянин, який перейшов на бік ворога.

По ньому вже ми встановили інших, встановили військові частини, які були на території. Тут, в Бучі і Ірпені було 6 батальйонно-тактичних груп десантно-штурмових полків і одна механізована бригада збройних сил рф. Ми знаємо їх назви, знаємо практично всіх, хто там служив.

— Окуповані території. Які можливості у поліції для фіксації воєнних злочинів, збору інформації?

— У нас є досвід роботи з воєнними злочинами з 2014 року, бо Крим анексовано, а окремі райони Луганщини та Донеччини було окуповано.

Ще донедавна з Херсонської області отримували інформацію по лінії 102. На даний момент вона вже не працює. 6200 звернень громадян Херсонщини прийняли, відкрили 2 тисячі кримінальних проваджень.

Зараз моніторимо ЗМІ, телеграм-канали, - і всі злочини, які бачимо на тимчасово окупованій території, фіксуємо і збираємо якомога повнішу інформацію. А коли території будуть деокуповані, доведемо розслідування до логічного завершення – до суду і вироків.

— Дві третини українців при опитуванні сказали, що хотіли би мати зброю для захисту себе і своєї сім'ї. Чи є загрози легалізації зброї в умовах війни?

— На сьогоднішній день ми маємо розділити бойові дії і мирне життя.

Коли починалися повномасштабна війна РФ в Україні, було прийняте правильне, на мою думку, рішення щодо озброєння наших громадян. Це дало можливість зупинити ворога і бути у відносній безпеці тим, хто був на якійсь відстані від лінії бойових зіткнень.

З іншого боку – ми поступово повертаємося в деокуповані міста, намагаємося повернутися до мирного життя. **І тут у мене вже до вас запитання: уявіть, що ви йдете по вулиці і знаєте, що кожен другий чи третій громадянин іде з вогнепальною зброєю. Що відчуваєте?**

— Особисто мені буде некомфортно…

— Саме так, адже мова йде про криміногенну ситуацію. Як тільки відновили дозвіл на продаж алкогольної продукції, кількість конфліктів на вулиці і хуліганства збільшилася у десятки разів.

Тому легалізація зброї – це дискусійне питання.

З початку бойових дій з незаконного обігу лише працівники карного розшуку вилучили більше тисячі одиниць вогнепальної зброї, понад 100 гранатометів і 350 тисяч боєприпасів.

Тисячі одиниць зброї на руках можуть нести загрозу життю мирних та законослухняних громадян.

Так от, оце все **спочатку треба повернути на склади, облікувати або підірвати, як це роблять вибухотехніки, а потім вже повертатися до питання володіння зброєю**.

Тобто, **в першу чергу ми маємо облікувати всю зброю, яка є на сьогоднішній день у наших громадян**.

Поліція в перші дні вторгнення видала приблизно 18 тисяч одиниць зброї, вона облікова. Військові так само обліковують видану ними зброю.

Але є багато зброї трофейної, невідомого походження, боєприпасів.

Тому має бути step by step:

1) спочатку реєстр, щоб зрозуміти, скільки зброї є на руках, в кого вона є.2) І вже після цього можемо говорити про те, яка зброя, якого калібру та якого класу має бути на руках у наших громадян – чи то буде автомат, чи карабін, чи пістолет.

— Але запит у суспільства на володіння зброєю є саме зараз, і цей запит великий

— **Кількість злочинів із застосуванням зброї збільшилася в нашій країні більше ніж на 37% за останні місяці. Тому давайте розділяти чітко: бойові дії для захисту держави і криміналітет.**

Криміналітет не спить.

Він трохи принишк на початку війни, що дало нам можливість частину зусиль перекинути на розкриття і розслідування воєнних злочинів. Але це до певного часу.

Злочинність буде зростати і повертатися до рівня мирних часів, і **вже маємо бути готові до цього і проводити відповідні профілактичні заходи, що зараз і робимо.**

Ми намагаємося

1) максимально тримати в полі зору основних фігурантів злочинного світу, 2) **тримати під контролем розповсюдження, використання та зберігання вогнепальної зброї**, яка залишається на мирній території, яка не використовується для захисту нашої держави.

— Ще уточню про злочини, породжені війною - розкрадання, продаж гумдопомоги, так звані шахраї на війні…

— Тут є комплекс проблем. Зараз поясню. Спочатку ми стикнулися зі злочинами, які пов'язані з **переправленням через кордон наших громадян**, що ухиляються від проходження військової служби. **Таких проваджень вже більше 670**. І частина з цих людей отримали документи про начебто роботу з переправленням гуманітарної допомоги в якості волонтерів.

Звичайно, це невелика частка від тієї волонтерської допомоги, яка надається. Дехто з людей, які отримали такі документи шахрайським шляхом, виїхали за кордон і не повернулися, а хтось намагається займатися саме **контрабандою гуманітарки**.

І це наші фігуранти. Ми маємо захистити роботу справжніх волонтерів, які привозять допомогу на територію нашої держави, від тих ділків, які **намагаються завезти і продати в магазинах або перепродати на ринках дану продукцію**. **Зараз у нас розпочато понад 210 кримінальних проваджень за такими фактами**.

І звичайно це важливо, щоб люди не втратили довіру до правоохоронної системи, до влади. Маємо це абсолютно чітко зупиняти.

Це стосується і нафтопродуктів, і продуктів харчування, і всього, що вкрай необхідне зараз нашій державі.

— Злочини, скоєні проти дітей під час війни, мабуть, найбільша трагедія і біль…

— На сьогодні загинуло більше 260 дітей саме внаслідок бойових дій. Взагалі у нас зареєстровано понад 800 постраждалих дітей.

Це діти, які постраждали саме фізично. А десятки тисяч дітей постраждали психологічно, і вони однозначно будуть нести на собі цей тягар протягом усього життя.

Це буде проблема всієї держави - яким чином дітей вивезти з цих страхів, фобій. Діти зараз читають про війну, бачать війну, відчувають її на собі. Діти все це чують, бояться разом зі своїми батьками. Так, це виклик для всієї України як держави – яким чином стерти максимально з пам'яті саме дитячі страхи, які потім будуть відображатися на дорослому житті.

— Психологічна реабілітація потрібна вже зараз, до завершення війни і перемоги?

— Кожного ранку мені кладуть на стіл інформацію про кількість загиблих і поранених людей за добу. Окремо керівники областей дають мені інформацію про загиблих і поранених серед працівників поліції. Це боляче.

Всі поліцейські, хто загинув за нашу батьківщину – герої. Ми не повернемо загиблих, але жодна сім'я не залишиться поза увагою ні в соціальному плані, ні в плані людської підтримки.

Паралельно говоримо про психологічну реабілітацію працівників поліції – а це вже будуть тисячі людей – які пройшло горнило бойових дій.

Допомагати психологічно будуть як у нас в Україні, так і спеціалісти з-за кордону. Програми медико-психологічної реабілітації на сьогоднішній день трохи застарілі, вони будуть поновлюватися завдяки досвіду наших іноземних партнерів.

Ми прекрасно розуміємо, що посттравматичні розлади можуть проявлятися і через місяць, і через півроку в наших працівників і у членів їх сімей, які вийшли з окупації, наприклад, або пережили смерть рідних.

До цієї роботи з психологічної допомоги мають бути готовими всі - і Національна поліція, і вся держава загалом. Бо люди, які були в зоні бойових дій, під окупацією, будуть жити з жахіттям, яке вони пережили.

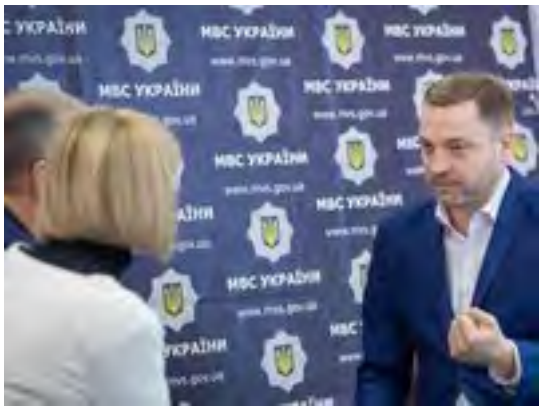
https://ua.interfax.com.ua/news/interview/838791.html

***

№ 693.

interfax-УКРАЇНА
ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО

Монастирський: П'ять структур МВС – це той кулак, який може гарантувати безпеку держави

2021-09-06

Ексклюзивне інтерв'ю міністра внутрішніх справ України Дениса Монастирського інформаційному агентству "Інтерфакс-Україна"

Текст: Оксана Геронтьєва

Міністр уперше після свого призначення розповів про структурні та кадрові зміни у МВС, безпеку й довіру, запевнив у відсутності недоторканних, відкрив завісу особистого спілкування з президентом і дав зрозуміти, чого очікувати від слідства щодо низки резонансних справ.

***

— Ми записуємо інтерв'ю після вашого уроку про безпеку дорожнього руху для четвертокласників київської школи. Який посил цього заходу? Хіба це завдання і рівень міністра?

— Йдеться про розстановку пріоритетів у діяльності міністерства. Один з основних полягає в тому, щоб рівень сприйняття, розуміння безпеки спустився максимально – до шкіл, до райцентрів, до сіл, до кожного громадянина від малого до великого.

Децентралізація безпеки – серед ключових меседжів, який я хотів би донести з приходом на посаду. Багато проектів у структурі МВС показали свою ефективність, тепер їх треба мультиплікувати, щоб їх роботу відчула людина на вулиці, людина у дворі.

Розповім на своєму прикладі. Я народився і виріс у Хмельницькому. І саме двір був центром самоврядування, він виховував або руйнував долю. Тому мені хотілося б, щоб ми говорили про безпеку не лише у великих київських кабінетах, а й тут – у школі, на рівні територіальної громади.

У мене з президентом була вступна розмова тривалістю у чотири години. Проговорили роботу в різних сферах: як бачу я, як бачить Володимир Зеленський. Однією з тем була якраз безпека дитини, зокрема в школі. Проект "Шкільний офіцер поліції" поки що не дає належного результату. Найімовірніше, батьки не відчувають, що їхні діти в школі захищені.

Чи можна сказати, що за п'ять років діяльності нової поліції образ поліцейського став повсюдним? Я, як громадянин, кажу, що ні. Це тривала робота, результат може бути років через десять, якщо будуть правильні акценти.

Багато просвітницьких ініціатив поліції з тих чи інших причин були згорнуті, й поліція страждає від великого негативу. А позитивний імідж розпочинається саме в школі, у дворі. Думаю, що це один із напрямів, який треба однозначно посилювати.

Я закликатиму поліцейських, пожежників робити цю роботу, розпочинати, скажімо так, "із полів".

— Як мотивувати співробітників МВС працювати так, щоб люди довіряли, якщо навіть зарплата неконкурентоспроможна?

— Так, змінюватися на краще ми зможемо лише забезпечивши правоохоронця, надавши йому щонайменше задовільну зарплату, сумірну з середньою в інших силових структурах.

Це все обговорюватимемо й вирішуватимемо за можливості.

— Іпотечну програму житла для поліцейських буде продовжено?

— Ця ініціатива – одна з успішних не лише в системі МВС, а й у державі. Ми спілкувалися з прем'єр-міністром, він хоче, щоб цей підхід працював у різних сферах.

Ми не говоримо людині "на тобі квартиру, а далі вирішуй сам, чи хочеш ти працювати". Навпаки, такі програми допоможуть забезпечити тривалість роботи того самого поліцейського.

Крім цього, необхідно визначитися з повноцінним відпочинком поліцейського або рятувальника. Поки що я не бачу балансу в їх робочому графіку. Ось теж питання, яке потребує опрацювання.

У патрульній поліції Києва, наприклад, працюють переважно приїжджі. Через це ми переробляємо графік їхньої служби. Декілька діб вони працюють, а декілька – відпочивають. Систему балансу відпочинок-робота порушено - все

це накопичується і виникає людська втома. Це одна з причин правопорушень або незаконних дій поліцейських щодо громадян.

Поліцейські та рятувальники – теж люди, які втомлюються, переживають, але водночас виконують свою непросту, часто героїчну роботу.

— Що ще необхідно зробити, щоб правоохоронці не скоювали злочинів?

— Загалом це питання не тільки міністерства, а й певного суспільного договору: ми готові платити поліції середню зарплату у регіоні, але ми хочемо отримати конкретний результат натомість – безпеку в будинку, на вулиці, в місті або селі.

— Якими були для вас ці півтора місяці на посаді міністра?

— Я взяв велику паузу в публічності після призначення, це було усвідомлене рішення. У багато процесів треба вникнути, розібратися, глибше зрозуміти, як працює система, щоб запропонувати ракурс змін.

Будь-яку управлінську справу необхідно розпочинати з аудиту, щоб розуміти, де перебуваєш, що необхідно змінювати, впроваджувати, викорінювати. Тому, за моїм дорученням, наразі розпочато управлінський і фінансовий аудит МВС, адже це величезна структура, в якій працюють 350 тисяч осіб.

Я вже готовий представити громадськості великі системні проекти, пріоритети, які будуть у моїй діяльності як міністра.

— Чи збіглися ваші особисті очікування з реальним станом речей у відомстві?

— Той досвід та інформація, які у мене були, стосувалися розуміння структури й системи роботи. Скажімо так, у мене була модель 3D, нині я бачу 5D або навіть 7D модель.

Люди, які приходять на високу посаду, пройшовши шлях всередині системи МВС, віддають пріоритет конкретній структурі, в якій працювали. Якщо людина прийшла з рятувальників або прикордонників, то для неї цей напрям буде першим номером.

У мене ж була можливість зануритися в усі структури з боку й зрозуміти, як це працює. Наразі я заглиблююся й бачу рельєфність усіх процесів.

Тож мої очікування загалом збігаються з тим, що є насправді. Так само збігалися очікування і від депутатської кар'єри два роки тому. Я розумів, що це таке, що є період, коли тебе хвалять, а є період, коли починають страчувати.

На посаді міністра я розумію, що дочекатися позитивних оцінок у глобальному плані не можна. Будуть окремі проекти, які люди оцінять. Але загалом народна психологія така: коли відбуваються негативні ситуації у нашій країні, звинувачують президента і главу МВС.

Тому мені доводиться займатися мікроменеджментом, розбиратися в окремих моментах, найбільш гострих та яскравих.

— Особовий склад МВС вас прийняв?

— Не будемо говорити у минулому часі, це процес, тривалий час. 350 тисяч – не школа з учительським колективом, де через місяць можна зрозуміти, прийняли тебе чи ні.

Як мені здається, знаючи мій бекграунд, що я людина зі сторони, але водночас глибоко розумію систему, вони очікують, що не буде різких ривків.

— Наскільки доцільна сепарація структурних підрозділів міністерства – Держприкордонслужби та Нацгвардії, плюси і мінуси поділу та перепідпорядкування?

— Я не прихильник радикальних поділів – Нацгвардії, прикордонних військ, - це неправильний підхід у принципі, з огляду на те, що система, яка склалася, працює.

Тут важливо дати правильний напрям роботи цієї системи, розставити акценти, виділити пріоритетні проекти, щоб вона могла далі працювати, але з новим баченням.

У нас є семирічний досвід співпраці всіх структур, які входять до МВС. Були різні періоди, коли прикордонники були сильними як окрема структура, Нацгвардія "перезавантажувалась", змінювалися вивіски.

Наведу простий приклад. Сьогодні у гарантуванні громадської безпеки на масових заходах задіяні приблизно 40% поліції та 60% Нацгвардії.

Від їх координації між собою залежить те, наскільки буде забезпечено право на мирний протест. Якщо буде збій, відбудеться конфлікт, тому постійно треба комунікувати. У Києві, де найбільше відбувається масових заходів, усі сили координує особисто начальник поліції Києва. На місцях – відповідальні, й це все – одна ланка. А якщо буде два центри прийняття рішень, то розвал очевидний.

Дискусії про поділ і перепідпорядкування структур, які входять до складу МВС, мають місце бути, це не новела. Прихильники поділу, міжнародні партнери говорять про те, що логічно було б виділити ці підрозділи. Але якщо

ми говоримо про цілісний характер, про здатність гарантувати безпеку, то структура МВС має охоплювати саме ці частини: Національна поліція, прикордонники, Нацгвардія, ДСНС і міграційна служба.

П'ять структур МВС – це той кулак, який може гарантувати безпеку держави.

— Тобто дискусії про поділ допустимі, але на практиці недоцільні?

— Безумовно, адже ми хочемо отримати результат. У нас уже був досвід перезавантаження міністерств, їх кількість скоротили. Це була управлінська поразка, але перемога з точки зору оптимізації. Однак потім ми побачили, що багато міністерств злиті штучно, а координації не відбулося. Через це наразі переживаємо процес роз'єднання відомств.

Вважаю, процес об'єднання МВС показав свою ефективність із точки зору досягнення результату. І якщо ми нині говоримо про роз'єднання, то цей варіант можливий, його обговорюють на найвищих рівнях, але чи буде ефект від цього і який? На мою думку, він буде негативним, тому ставитися до такої ініціативи треба обережно.

— Давайте поговоримо тезово про ті проекти МВС, які будуть пріоритетними.

— Один із проектів, на якому президент зробив акцент у спілкуванні зі мною, – це будівництво державного кордону. І цей процес має бути кінцевим, а не розтягнутися на 30 років будівництва, після чого ми нічого не отримаємо.

Побудувати державний кордон можна тільки за чіткої комунікації та координації.

— Тобто, ставлячи завдання побудови держкордону, президент мав на увазі, що прикордонні війська перебувають у структурі МВС?

— Виходячи з поставлених завдань, проект можна реалізувати тільки за взаємодії всередині одного міністерства.

— Робочі проекти, розпочаті Аваковим, працюватимуть? На яких ще напрямах буде зосереджено увагу?

— МВС унікальне тим, що всі хороші ініціативи тут уже або розпочаті, або хтось раніше їх уже розпочинав, але про них забули. Багато що розпочав Аваков. Наразі я це переглядаю і визначаю пріоритети ініціатив.

Аналізуючи проекти, я також виходжу з того, чи збільшує конкретний проект безпеку громадян на вулицях, у районах, містах і селах.

У Нацполіції – це проект "Поліцейський офіцер громади". Він отримав динаміку декілька років тому, є найбільш мультиплікативним, більше всіх дає присутності правопорядку на місцях, збільшує відчуття безпеки.

У цьому проекті зацікавлені органи місцевого самоврядування. Я провів плідну зустріч із керівниками Асоціації місцевого самоврядування, поцікавився, які проекти вони вважають ефективними. "Поліцейський офіцер громади" назвали першим. Працює це у такий спосіб: орган місцевого самоврядування виділяє приміщення, робить ремонт, а держава зі свого боку надає ставку поліцейського, обмундирування, озброєння, постійне навчання та, як правило, автомобіль.

Результат – довіра. Адже "Поліцейський офіцер громади" безпосередньо житиме в тому середовищі, де і працювати, і звітувати він буде не тільки своєму керівництву, а насамперед – громаді.

Довіра громадян до поліцейського офіцера громади становить понад 70%.

— Але ж це не довіра загалом до поліцейських...

— Правильно, але в цьому я бачу саме місток до підвищення рівня довіри до поліції. Тому моя мета – щонайменше подвоїти кількість поліцейських офіцерів громади у 2022 році.

Наступний проект стосується врегулювання спілкування людини в поліцейському відділку – організації простору спілкування поліцейського та громадянина. Частиною цього проекту є Custody Records – це проект постійної електронної фіксації всіх дій щодо затриманих, із моменту фактичного затримання громадянина до моменту його виходу з поліцейського відділку.

Такий підхід дасть змогу прибрати з поліцейських відділків зловживання владою, неправомірні методи допиту – те, що буває в поліції, або зафіксувати порушення прав. Є відділки, де ця система вже працює.

Сьогодні штучний інтелект забезпечує можливість відеофіксації поводження з громадянами та чіткої сигналізації в разі порушення прав.

Уже ухвалено рішення, що людина, яка потрапляє до поліції, не має підніматися вище першого поверху.

Саме там будуть організовані спеціальні місця для прийому заяв, допиту свідків або підозрюваних і буде забезпечено повну фіксацію всіх дій поліцейського. Такий підхід виключає можливість контакту із затриманим співробітників, які не мають на це повноважень. Тому наш пріоритет –

облаштувати перші поверхи поліцейських відділків, і для цього потрібні осяжні й зрозумілі грошові кошти.

Ми битимемо по руках тих правоохоронців, хто порушує закон. Але коли у тебе у відомстві 350 тисяч пар рук, встежити за кожним неможливо, треба підходити системно. І цей проект – одне з системних рішень.

Ще один проект стосується пожежної безпеки. Йдеться про створення європейського хабу з пожежогасіння. В Україні є чотири пожежних літаки, їх не вистачає для гасіння пожеж. Останні роки показали, що лісові пожежі відбуваються все частіше.

Протягом цього і наступного року ми хочемо подвоїти кількість літаків АН-32П – у такий спосіб отримаємо базу для пожежогасіння, і зможемо більш ефективно відсікати вогонь від населених пунктів, стратегічних об'єктів, швидше локалізувати пожежі

Хочемо створити систему космічного моніторингу пожежної обстановки, щоб зі знімків бачити, де зароджується пожежа, і скорочувати час реагування в години.

Проект добровільних пожежних дружин (команд) – це ідея поєднання місцевої ініціативи та державного підходу. Такі проекти успішно працюють у Європі, й раніше такий підхід було реалізовано у Радянському Союзі, коли саме такі добровільні команди відігравали роль у гасінні пожеж у невеликих містах, селищах і селах. Тому цей проект - абсолютно правильна і потрібна ініціатива. З боку ДСНС буде передання техніки дружинам, із боку громад - забезпечення функціонування таких підрозділів "на місцях".

Про проект "безпечна школа" ми вже говорили. Додам лише, що в межах цього проекту буде збільшено присутність патрульної поліції і служби охорони біля шкіл, поява у школі фахівця (вихователя) з безпеки для координації всіх сил безпеки та реакції на прояв насильства в школах, також інших правопорушень.

Ще один напрям – цифровізація. Вважаю, у цій сфері може бути великий прорив. Мій підхід полягає у тому, щоб максимально дистанціювати громадянина і чиновника, і під час надання держпослуг, і під час фіксації адміністративних правопорушень. Тому розвиватимемо автоматичну систему фіксації порушень ПДР, виводитимемо послуги сервісних центрів МВС в онлайн. Думаю, що протягом трьох-шести місяців уже зможемо показати в цьому конкретний результат.

За наявності електронного підпису і розуміння, що робити, людина зможе оформити необхідні документи онлайн.

— Чи є вже у вас бачення того, що може зробити МВС і ви особисто як міністр, щоб люди відчували себе безпечніше, з урахуванням тієї незліченної кількості неврахованої зброї та боєприпасів, яка є на руках в українців?

— У нас відсутній закон про обіг зброї, один із тих базисних нормативних актів, який має врегулювати процес видачі, реєстрації, обігу зброї в країні.

Я є одним із співавторів закону про зброю і прихильником того, що такий закон необхідний. Але водночас **я не прихильник легалізації гладкоствольної вогнепальної зброї в країні – власне кажучи, роздачі пістолетів**.

Думаю, цієї осені ми зможемо вийти на повторне голосування у Верховній Раді, і МВС однозначно підтримуватиме ухвалення зазначеного закону.

Йдеться про наведення порядку у цій сфері:

1) створення реєстру законної зброї, 2) впровадження нормального сервісного порядку купівлі зброї та продовження дозволу на мисливську зброю.

А якщо ми говоримо про незаконну зброю, то не варто переоцінювати:

— за зведеннями, кількість злочинів із використанням зброї не настільки велика, вона просто є піковою у суспільній свідомості: "десь вибухнула граната".

Тут допоможуть тільки профілактика і так звані місячники добровільної здачі зброї. Ті, хто тримають у себе привезену з АТО зброю, не можуть її віддати, побоюючись, що це загрожує відповідальністю їм і їхній родині.

І ще одна проблема – посттравматичний синдром у людей, які повернулися із зони бойових дій. У нас триває сьомий рік війни, і як показує практика міжнародних конфліктів, саме на сьомий рік розпочинаються найсерйозніші, пікові прояви цього синдрому.

На жаль, маю констатувати відсутність системної роботи з ветеранами.

У МВС є декілька ініціатив у цьому плані, тому що, якщо ми не налагодимо таку роботу, питання незаконного обігу зброї та жахливих ситуацій, які виникають, залишиться гострим.

— Безпека громадян – це також і про безпечні дороги. Крім продовження встановлення камер автофіксації порушень ПДР, які ще заходи або

законодавчі зміни потрібні для превенції та посилення відповідальності і водіїв, і пішоходів?

— Дуже багато в цьому плані вже зроблено в законодавчому напрямі. Сказати, що наразі ми чогось не можемо або поліція не здатна, я не можу.

Є ще одна цікава ініціатива, яка потребує широкого громадського обговорення: надання громадянам права самим фіксувати правопорушення та передавати інформацію до органів поліції. Йдеться про фіксацію громадянином на своєму смартфоні зі спеціальним програмним забезпеченням порушення правил дорожнього руху, наприклад неправильного паркування.

Це одна з революційних ідей, розроблена спільно з народними депутатами. Проект закону вже міститься у парламенті, у нас є великий пул прихильників цієї ідеї.

Вважаю, що впровадження такої ініціативи могло б суттєво вплинути на безпеку дорожнього руху. Це той самий принцип взаємодії населення і держави, який може привести до реального ефекту.

— Ви вже змінили своїх заступників, перепризначили Геращенка радником, "забрали" з МЗС Єніна, призначили нового керівника главку Києва... Чи залишиться Клименко головою Нацполіції? Чи завершилися кадрові пертурбації, і наскільки сильна вибудовується команда в плані вашої особистої довіри та професіоналізму?

— Формування команди – процес. Її кістяк на рівні міністерства вже сформовано.

Безумовно, зміна міністра означає, зокрема, зміну команди. Але наш підхід насамперед полягає в тому, щоб зберегти і підвищити ефективність роботи структури.

Тому якщо ми говоримо про Ігоря Клименка, то він - член моєї команди. По суті, він увійшов до неї і на цьому етапі в ній залишатиметься.

Взагалі я вважаю, що поліція має отримати більшу самостійність під час прийняття рішень, під час висвітлення розслідування злочинів, ніж це було раніше.

Тому й не виходжу зі швидкими коментарями, оскільки вважаю, що спочатку мають прокоментувати саме ті, хто безпосередньо опікується розслідуванням, а не "спочатку – політик, а потім – слідчий".

Новий перший заступник Клименка – Михайло Кузнєцов – раніше керував Департаментом оперативно-технічної служби Нацполіції, пройшов усі ступені кадрових сходів у поліції. Він використовує найсучасніші методики аналізу інформації для розкриття злочинів, і його завдання - передати на місця, до рівня відділів поліції, всі найсучасніші методики розкриття злочинів.

Антон Геращенко - особистість, безумовно, відома. Ні для кого не секрет, що ми давно з ним знайомі. Нас познайомив наш спільний друг Сергій Нижній, який, на жаль, передчасно залишив наш світ через довгу і болісну хворобу.

Я призначив Геращенка радником за його розуміння системи, досвід та якості, які потрібні МВС.

Я також погодив призначення нового начальника Департаменту внутрішньої безпеки Нацполіції Євгена Пікалова. Це професійний і чесний чоловік, із досвідом роботи в СБУ, Генпрокуратурі та МЗС. Його завдання – забезпечити превенцію корупції в поліції, безжально притягати до відповідальності всіх, хто порушує закон. Це буде непросто, оскільки раніше ВБ працювала лише щодо молодшої і максимум середньої ланки правоохоронців. Мене ж такий підхід абсолютно не влаштовує: недоторканних ні в Нацполіції, ні загалом у МВС не буде!

Це не останні зміни, будуть й інші, засновані на вивченні особистих справ і результатів роботи на посадах, які обіймаються. Окрім того, в основі кадрових рішень завжди лежатиме принцип "поліція – поза політикою, і перед законом усі рівні"!

— Чи змінюватимуться підходи до забезпечення громадського порядку, зокрема на масових акціях? У який спосіб, на вашу думку, можна звести до мінімуму протистояння, які виникають у мітингувальників із правоохоронцями?

— В організації безпеки масових акцій, мирних протестів змін глобальних бути не може, тому що застосовувані підходи показують хороший результат. Ми говоримо про продовження впровадження "скандинавської моделі", де є поліція діалогу. Люди без бронежилетів і шоломів спілкуються з протестувальниками, запобігають конфліктам і відсікають провокаторів.

Безумовно, головне – це забезпечити конституційне право на мирний протест. І ключове слово – мирний.

На жаль, у нас є випадки, коли протести мають штучний характер, зокрема через маніпулювання громадською думкою або через спроби маніпулювання. Часто це призводить до організації проплачених мітингів.

Ми чітко розділяємо мирний протест і перехід меж, визначених законом. Жодних індульгенцій ніякому громадському чи політичному руху бути не може. Якщо відбуватиметься насильство, поліція реагуватиме негайно. І реагуватиме не тільки в плані припинення незаконної дії, а й у подальшому притягненні до відповідальності. У тих випадках, коли постраждали журналісти, правоохоронці, ви дуже швидко побачите реакцію у вигляді конкретних рішень органів правопорядку – обвинувальних актів та рішень суду.

Так, у Києві пред'явлено чотири підозри – дві за побиття журналіста і дві за напад на поліцейських. До речі, за напад на поліцейських у той день підозр буде більше - слідчі довстановлюють осіб нападників. Що стосується загалом охорони громадського порядку на вулицях, то Нацгвардія продовжить прийняту раніше практику патрулювання разом із поліцією. Вона добре себе зарекомендувала і робить життя в містах безпечнішим.

— Поліція передала матеріали щодо ДТП за участю депутата Трухіна для розслідування до ДБР. Що в цих матеріалах і що сталося насправді?

— На місце ДТП негайно виїхали патрульні та Слідчо-оперативна група. Закон наказує, що якщо можливим суб'єктом правопорушення є спецсуб'єкт, яким є народний депутат, то розслідуванням має займатися ДБР. Тому наразі справу передано до ДБР. Я впевнений, що найближчим часом будуть отримані всі відповіді на запитання, які є.

— Ви можете як міністр гарантувати, що для правоохоронців немає недоторканних осіб і всі рівні перед законом?

— Безпека дорожнього руху для мене є темою особистої відповідальності. Принцип сприйняття суспільством буде тільки тоді, коли перед законом будуть усі рівні. Коли не буде якихось оскаженілих обвинувачень, але водночас буде справедливе розслідування.

— І не буде приховування...

— Звісно. Але будь-який процес розслідування – це час. А коли ми наступного ж дня говоримо, що винна та чи інша людина, то ми порушуємо презумпцію невинуватості.

Тому я за те, щоб людина, яка розслідує, і тільки вона, говорила про результати розслідування. Не політик, не депутат, не міністр, а саме той, хто розслідує. Він же і несе юридичну відповідальність за прийняті рішення.

Але те, що всі рівні перед законом і будуть рівні в таких ситуаціях, – я можу вам гарантувати.

— Як розслідується справа за фактом загибелі мера Кривого Рогу? Чи не виключена вже версія самогубства і чи не здійснюється тиск на слідство з урахуванням політизації того, що сталося?

— Смерть мера, як і будь-якого чиновника такого рівня, – це завжди шлях до політизації, як не хотіли б цього уникнути. Особливо на місцевому рівні, де відбуватиметься зміна еліт через це.

Але хочу сказати, що тиск на слідство на сьогодні не чиниться. Висновок же з приводу причин смерті дасть поліція - думаю, брифінг буде наступного тижня.

Попередньо ми можемо говорити про самогубство. Фактори, які стали мотивом цього самогубства, має озвучити слідство.

Проте є зовнішні фактори, які вже встановлено: відбувалася низка масштабних перевірок, аудит бюджету міста і було виявлено серйозні зловживання.

Це один із тих моментів, коли відповідальність могла понести людина, яка підписувала фінансові документи. У цьому разі – мер. Поліція дійде однозначного висновку щодо причин смерті, про це скажуть на спеціальному брифінгу. За мотивами також буде зроблено висновки, але, очевидно, що розслідування в цього приводу займе певний час.

— Чи з'явилися нові дані у справі про загибель голови "Білоруського дому" Шишова? Співпраця з білоруськими правоохоронцями необхідна чи злочин має виключно український контекст?

— Я надав би право оголошення результатів розслідування саме поліції. Можу сказати, що поліція нині залучила міжнародних експертів для рецензій висновків отриманих експертиз. Коли буде отримано висновки, ми оголосимо інформацію, яка є.

— Убивство чи самогубство – вже теж зрозуміло?

— Для слідства зрозуміло, але нехай все-таки скаже саме слідство.

— Ви особисто вже дивилися матеріали справи щодо організаторів убивства Шеремета? Наскільки ймовірна версія "білоруського сліду"? Чи можливий, на вашу думку, варіант повернення на дорозслідування справи щодо виконавців, яку наразі розглядають у суді?

— У міністра є багато інформації, але дивитися матеріали кримінального провадження він не має права.

Ви правильно визначили: справа перебуває в суді, і з цього питання рішення має ухвалювати суд. Іншого шляху немає.

Щодо замовників поліція вивчає всі оголошені версії. Наразі все це вивчається, відбуваються додаткові слідчі дії, але я хотів би говорити про них тільки після того, як буде рішення суду стосовно виконавців.

— Тобто ми очікуємо рішення суду щодо виконавців, і тільки після цього будуть якісь зрушення у справі щодо замовників?

— Так, правильно.

— А якщо суд поверне матеріали на дорозслідування?

— Пропоную не говорити зараз гіпотетично, а дочекатися рішення суду.

І я хотів би все-таки припинити практику, коли міністр як першоджерело відповідає на запитання, які має коментувати слідство або суд.

— Боротьба зі злочинністю не можлива без ефективної взаємодії з Генпрокуратурою, судами та іншими правоохоронними органами – СБУ, ДБР. Як ви бачите вибудову таких відносин, і яка саме реформа судової системи потрібна?

— У мене склалися давні й добрі ділові стосунки і з Іваном Бакановим, і з Іриною Венедіктовою. Ми регулярно зустрічаємося для координації дій у боротьбі зі злочинністю.

У мене склалися давні й добрі ділові стосунки і з Іваном Бакановим, і з Іриною Венедіктовою. Ми регулярно зустрічаємося для координації дій у боротьбі зі злочинністю.

Також я зустрівся і налагодив робочі стосунки та обмін інформацією з головою Служби зовнішньої розвідки Олександром Литвиненком та головою Головного управління розвідки Міністерства оборони України Кирилом Будановим.

Із директором НАБУ Артемом Ситником, в.о. керівника ДБР Олексієм Сухачовим та в.о. керівника САП Максимом Грищуком я знайомий давно, ще з часів роботи головою Комітету.

Вважаю, що тісні комунікації всередині правоохоронної системи важливі для нашої спільної та основної задачі – попередження злочинів і покарання тих, хто їх скоїв.

Щодо судової реформи. Як на мене, слово «реформа» настільки часто вживається за 30 років незалежності, що вже стало трохи образливим. Я проти того, щоб «загрібати» всіх суддів, поліцейських чи прокурорів «під одну гребінку».

Треба давати правову, в тому числі кримінально-правову, оцінку діям тих чи інших суддів, прокурорів та поліцейських. Порушив закон, відкрив справу на замовлення, закрив справу за хабар – відповідай.

— Які у вас відносини з Офісом президента й апаратом РНБО? Зокрема з тими людьми, які курирують правоохоронну сферу? Як ви будуєте комунікацію, з ким контактуєте?

— Відкрию секрет, внутрішню кухню нашого спілкування.

Коли мені запропонували очолити МВС, цю пропозицію робив президент особисто. Моїм зустрічним проханням було те, що я хотів би ключові проекти та процеси обговорювати також особисто з президентом.

Можу підтвердити, що протягом цих приблизно 50 днів перебування на посаді я маю можливість обговорювати всі ключові питання конкретно з президентом і прем'єр-міністром.

Загалом спілкування з Офісом президента відбувається, але, як правило, на рівні керівника поліції або заступника керівника поліції з координаційних питань, за які відповідальний Офіс президента.

Ті питання, які є ключовими, – а такі питання проходять через міністра, – я погоджую безпосередньо з президентом.

— Ви є членом РНБО. Підготовлювані документи бачите в день засідання, як всі, чи раніше?

— Частина питань має стосунок до міністерства. І якщо МВС готує документи, звісно, ми знаємо заздалегідь.

Якщо говорити про загальну картину, то, спілкуючись із секретарем РНБО, я розумію, про що йтиметься, які можуть бути документи.

— Як ви ставитеся до того, що РНБО приймає рішення з питань, які потребують ухвалення закону?

— У цьому разі скажу як політик. Ми розуміли й розуміємо, що цілі та результати, яких досягнуто завдяки рішенням РНБО, не могли бути вирішені іншими шляхами в настільки короткий термін.

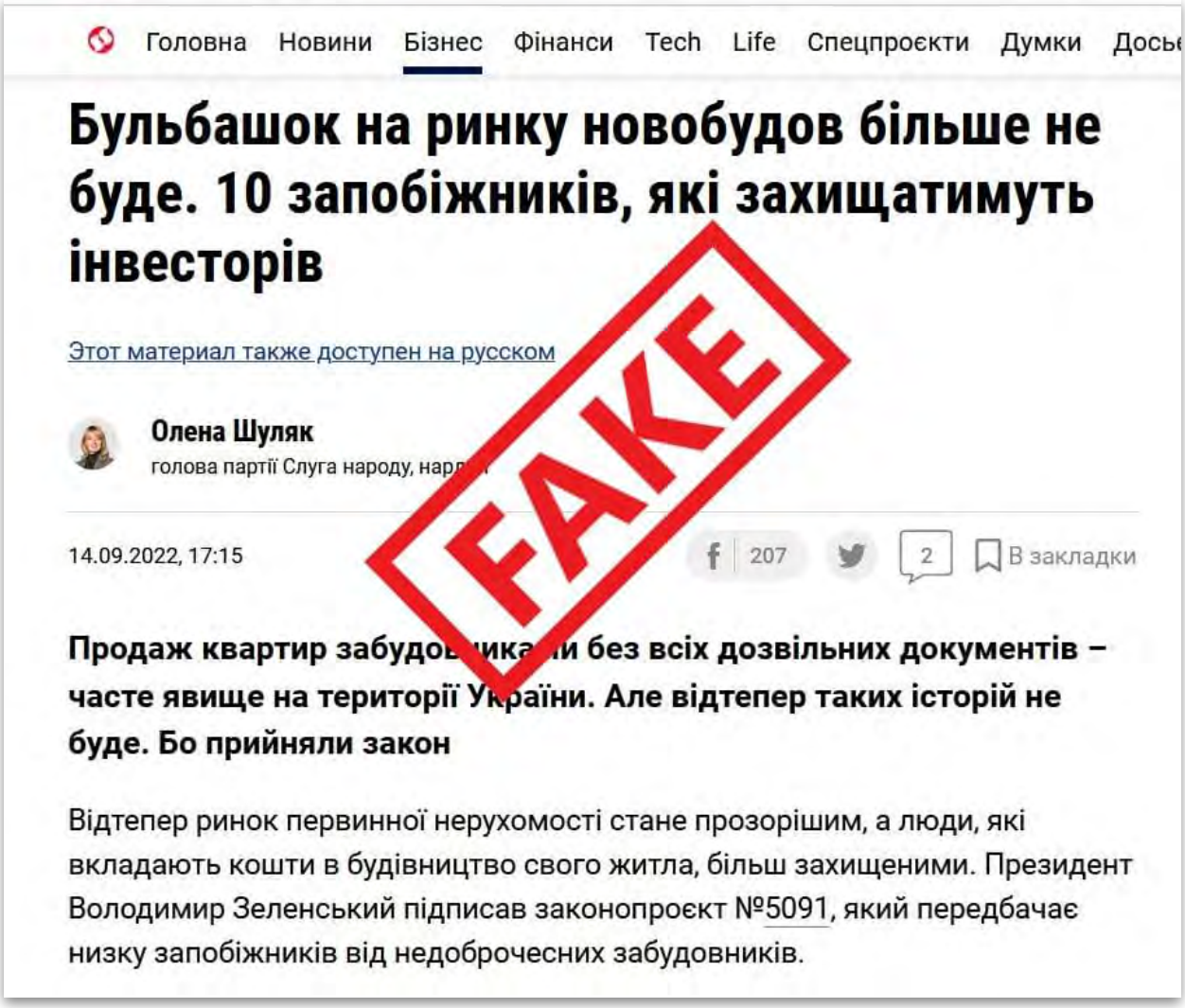
Можемо взяти конкретний приклад із моєї сфери. Для ефективної боротьби з присутністю в країні "злодіїв у законі" та кримінальних авторитетів тільки Кримінального кодексу недостатньо. Рішення РНБО дає нам підставу видворяти таких людей із території України, не впускати їх до нашої країни.

У всіх випадках, робота виконується в порядку, передбаченому КПК. Але рішення, ухвалені РНБО, дали швидкий ефект: нам вдалося або витіснити "злодіїв у законі" й інших кримінальних авторитетів з України, або залишити їх в Україні під вартою.

***

№ 694.

Бульбашок на ринку новобудов більше не буде. 10 запобіжників, які захищатимуть інвесторів

Олена Шуляк

голова партії Слуга народу, нардеп

2022-09-14

Продаж квартир забудовниками без всіх дозвільних документів – часте явище на території України. Але відтепер таких історій не буде. Бо прийняли закон.

Факт

Олена Шуляк на LIGA.net

1. Забудовник не зможе продавати квартири, не маючи всіх дозвільних документів.

Одним із пріоритетів під час написання законопроєкту було унеможливити появу недобудов, а для цього мають бути створені відповідні умови. Також лише за наявності всіх необхідних дозвільних документів можливий доступ до реєстрації.

Тож працюватиме така логіка: спочатку дозвільні документи, потім доступ до реєстрації спеціальних майнових прав на об'єкти і лише тоді – можливість продажу квартир.

Насправді

Закон залишає забудовникам велику кількість незаборонених схем залучення коштів інвесторів в будівництво **за відсутності прав** власності/користування земельною ділянкою та на проведення будівельних робіт. Ба більше: започатковується вільний оберт із визнанням та підтвердженням державою кожної операції зі «спеціальними майновими правами» **на квартири в будівництві, офіційно визнаному незаконним**.

1) Новий закон містить той самий недолік, що і діюче законодавство – відсутні імперативні заборони на залучення коштів у будь-який спосіб, окрім прямо врегульованих законом. Як наслідок, не заборонено, наприклад, використання популярних наразі попередніх договорів купівлі-продажу квартири (саме квартири, а не «майбутнього об'єкта нерухомості»), що разом із договорами забезпечення їх виконання можуть укладатися за відсутності прав на будівництво.

2) Чинність прав власності/користування земельною ділянкою та на проведення будівельних робіт автоматично перевіряється виключно при первинній державній реєстрації спеціального майнового права. **Не передбачено скасування такої реєстрації чи накладання заборони на його відчуження у разі втрати права власності/користування земельною ділянкою чи скасування права на проведення будівельних робіт**.

3) За відсутності чинних дозвільних документів, **заборонений виключно перший продаж** спеціальних майнових прав. При цьому, заборона встановлена не шляхом автоматичної її реєстрації в Держреєстрі прав, а формальними вимогами положень закону щодо укладання першого договору купівлі-продажу, що дозволяє їх легко порушувати непорядним забудовникам.

4) Починаючи з другої купівлі-продажу спеціальних майнових прав, **не передбачено жодних заборон чи обмежень** у разі відсутності чинних дозвільних документів на будівництво. Недобропорядному забудовнику ніщо не заважає здійснити формально перший продаж компанії-партнеру, а далі де-юре партнер перепродає права пересічним інвестором. Ця проста схема не лише повністю знімає вимоги до чинності дозвільних документів при продажі інвестору, але і дозволяє відчутно зменшити податки (від сплати ПДВ звільнені другий та подальші продажи житла), та, відповідно, вартість житла для інвестора при збереженні прибутку забудовника, тим самим роблячи її фінансово привабливою для потенційних інвесторів.

5) Вимоги нового закону розповсюджуються лише на будівництво, дозволи на яке буде отримано після набрання ним чинності. Наразі забудовниками вже отримано безстрокові дозволи на будівництво житлових будинків на сотні тисяч квартир (щонайменше на 2-3 річні потреби ринку), значна кількість з яких ще на виставлена на продаж і не почала будуватися, а залучення коштів в будівництво яких може відбуватися за старими правилами. Недобропорядні забудовники, як і зараз, можуть в об'єктах зі старими дозволами ще роками залучати кошти на будівництво квартир, не передбачених проектною документацією.

Відтепер ринок первинної нерухомості стане прозорішим, а люди, які вкладають кошти в будівництво свого житла, більш захищеними. Президент

Володимир Зеленський підписав законопроєкт № 5091,

Олена Шуляк на LIGA.net

Фейк

2. Стане неможливо повторно продавати одну й ту саму квартиру.

Кожна майбутня квартира в багатоквартирному будинку має бути зареєстрована в реєстрі речових прав Міністерства юстиції України як окремий об'єкт майнових прав.

Після того як усі об'єкти буде зареєстровано, забудовники вже не матимуть можливості без узгодження з інвесторами в будівництво переобладнувати допоміжні нежитлові приміщення (підвали, горища) в житлові та офісні приміщення з метою їхнього наступного продажу або, скажімо, перетворити велику квартиру на кілька менших.

Насправді

Новий закон не містить імперативної заборони на використання схем залучення коштів, що не врегульовані новим законом (наприклад, попередніх договорів купівлі-продажу квартир). Тому і надалі у недобропорядних забудовників буде існувати можливість повторно залучати кошти на одну й ту саму квартиру, заманюючи інвесторів цінами, нижчими за ринкові.

Вимоги нового закону розповсюджуються лише на будівництво, дозволи на яке буде отримано після набрання ним чинності. Наразі забудовниками вже отримано безстрокові дозволи на будівництво житлових будинків на сотні тисяч квартир (щонайменше на 2-3 річні потреби ринку), значна кількість з яких ще не виставлена на продаж і не почала будуватися, а залучення коштів в будівництво яких може відбуватися за старими правилами.

Зменшувати площі допоміжних нежитлових приміщень без згоди всіх інвесторів, забудовнику забороняється виключно у разі формування нових майбутніх об'єктів нерухомості (п. 2 нової ч.12 ст. 31 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності»). Але за цим законом, забудовник без згоди інвесторів може приєднувати їх частинами до вже запланованих квартир/офісів.

Закон дозволяє забудовнику за власним бажанням перетворювати велику квартиру на кілька маленьких, якщо ще не було першого продажу цієї великої квартири.

Також треба враховувати ризик використання із зареєстрованими в Держреєстрі прав «майбутніми об'єктами нерухомості» шахрайських схем, що наразі використовуються для рейдерства нерухомого майна.

який передбачає низку запобіжників від недоброчесних забудовників.

Що саме зміниться

1. Забудовник не зможе продавати квартири, не маючи всіх дозвільних документів.

Одним із пріоритетів під час написання законопроєкту було унеможливити появу недобудов, а для цього мають бути створені відповідні умови. Також лише за наявності всіх необхідних дозвільних документів можливий доступ до реєстрації.

Тож працюватиме така логіка: спочатку дозвільні документи, потім доступ до реєстрації спеціальних майнових прав на об'єкти і лише тоді — можливість продажу квартир.

Маніпуляція	Олена Шуляк на LIGA.net
	3. Інвестор у будівництво купуватиме не обіцянки, а зареєстроване право на майбутній об'єкт нерухомості. Майбутню квартиру, на яку оформлене спеціальне майнове право, можна продати. Таке спеціальне майнове право може бути предметом іпотеки, що сприятиме розвитку іпотечного кредитування. Також у законі окремо зазначено, що спеціальне майнове право включає право особи вимагати закінчення будівництва об'єкта, зокрема через звернення до суду.
	Насправді
	Загалом, це твердження є правдивими, адже Олена Шуляк не стверджує, що інвестор завдяки такі новації дійсно отримає квартиру, в будівництво якої вкладає кошти. Проте, воно подається, як один із механізмів захисту інвесторів від недобропорядних забудовників, що є маніпуляцією. Інвестор стає власником лише «спеціального майнового права», яке можна вільно продавати, але отримання саме квартири, як придатного для проживання об'єкту нерухомості – це виключно обіцянка забудовника. Прийнятий закон не встановлює обов'язок забудовника використовувати отримані по договору купівлі-продажу кошти саме на будівництво об'єкта – це особисті гроші забудовника і він сам вирішує, як ними розпоряджатися. Не передбачено жодних механізмів контролю за використанням забудовником отриманих коштів, ніщо не заважає забудовнику вивести отримані від інвесторів кошти та ініціювати власне банкрутство. Рішення суду, що зобов'язує компанію-банкрута завершити будівництво, нездатне забезпечити добудову об'єкта.

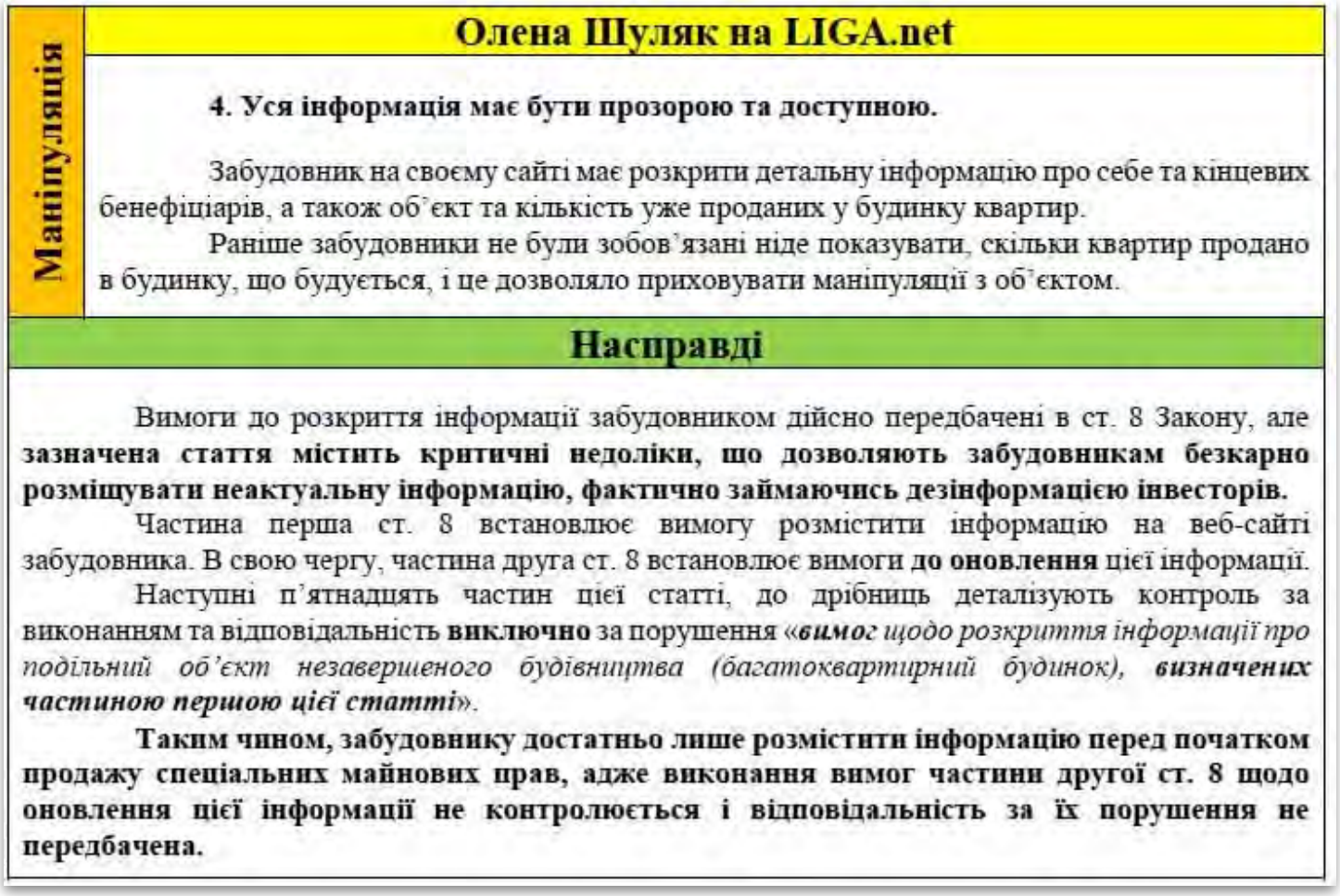
2. Стане неможливо повторно продавати одну й ту саму квартиру.

Кожна майбутня квартира в багатоквартирному будинку має бути зареєстрована в реєстрі речових прав Міністерства юстиції України як окремий об'єкт майнових прав.

Після того як усі об'єкти буде зареєстровано, забудовники вже не матимуть можливості без узгодження з інвесторами в будівництво переобладнувати допоміжні нежитлові приміщення (підвали, горища) в житлові та офісні приміщення з метою їхнього наступного продажу або, скажімо, перетворити велику квартиру на кілька менших.

3. Інвестор у будівництво купуватиме не обіцянки, а зареєстроване право на майбутній об'єкт нерухомості.

Майбутню квартиру, на яку оформлене спеціальне майнове право, можна продати. Таке спеціальне майнове право може бути предметом іпотеки, що сприятиме розвитку іпотечного кредитування.

Також у законі окремо зазначено, що спеціальне майнове право включає право особи вимагати закінчення будівництва об'єкта, зокрема через звернення до суду.

4. Уся інформація має бути прозорою та доступною.

Забудовник на своєму сайті має розкрити детальну інформацію про себе та кінцевих бенефіціарів, а також об'єкт та кількість уже проданих у будинку квартир.

Раніше забудовники не були зобов'язані ніде показувати, скільки квартир продано в будинку, що будується, і це дозволяло приховувати маніпуляції з об'єктом.

5. Інвестор має право розірвати невигідний йому договір із забудовником.

Серед можливих причин — порушення встановленого терміну прийняття в експлуатацію об'єкта на понад шість місяців, а також зміна характеристик нерухомості.

Фейк

Олена Шуляк на LIGA.net

5. Інвестор має право розірвати невигідний йому договір із забудовником.

Серед можливих причин – порушення встановленого терміну прийняття в експлуатацію об'єкта на понад шість місяців, а також зміна характеристик нерухомості.

Насправді

Загальними нормами законодавства вже передбачено право інвестора розірвати договір та вимагати повернення сплачених коштів і сплати штрафних санкцій у разі суттєвих порушень забудовником його обов'язків. **Прийнятий закон зменшує існуючи права інвестора.**

1) Відповідно до прийнятого закону (ч. 5 ст. 18), у разі розірвання договору, забудовник чи девелопер зобов'язаний повернути покупцю кошти, **фактично сплачені** за майбутній об'єкт нерухомості, і сума коштів, що підлягає поверненню, може бути змінена з урахуванням суми штрафних санкцій, **якщо такі санкції передбачені договором**.

Тобто, замість врегулювання розміру штрафних санкцій і посилення відповідальності недобропорядних забудовників, закон навпаки **позбавляє постраждалого інвестора права** вимагати індексацію, пеню і т.п., встановлені Цивільним та Господарським кодексами, ЗУ «Про захист прав споживачів» тощо, перекладаючи це питання на договір. Як нескладно здогадатися, забудовник ніколи не буде сам собі встановлювати жорстку відповідальність у договорі, якщо закон його не примушує.

Таким чином, жертва недобропорядного забудовника за новим законом має право повернути собі знецінені за кілька років гроші, а сам недобропорядний забудовник отримує право продати суттєво дорожче квартиру, побудовану за гроші своєї жертви.

2) Щоб вимагати розірвання договору за затримки в будівництві, інвестору необхідно дочекатися порушення строку прийняття в експлуатацію більш як на шість місяців (п.1 ч. 1 ст. 18). При цьому, просто порушення графіку будівництва забудовником, не дає інвестору права на розірвання договору – навіть якщо забудовник не будує, треба чекати саме порушення строку введення в експлуатацію.

В фінальну редакцію закону за пропозицією Олени Шуляк (правка 294) було додано також наступну норму: *«Перебіг цього строку зупиняється на період оскарження рішень, дій або бездіяльності державних органів, якщо такі рішення, дії або бездіяльність впливають на строк прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта»*.

Тобто, якщо забудовник втягнув інвестора в фінансування незаконного будівництва чи почав порушувати вимоги законодавства під час будівництва, то інвестор взагалі фактично втрачає право вимагати розірвання договору в незалежності від строків затримки введення в експлуатацію, адже суди можуть тривати роками.

Щодо змін характеристик нерухомості, що дають право на розірвання договору, див. п. 6.

6. Девелопер має погодити зміни в проєкті, якщо вони впливають на інтереси покупця.

Як уже було зазначено, якщо технічні характеристики квартири змінено без згоди власника — це є підставою для розриву договору.

7. Забудовник зобов'язаний під'єднати будинок до інженерних

Фейк

Олена Шуляк на LIGA.net

6. Девелопер має погодити зміни в проєкті, якщо вони впливають на інтереси покупця.

Як уже було зазначено, якщо технічні характеристики квартири змінено без згоди власника – це є підставою для розриву договору.

Насправді

Закон суттєво звужує існуючи права інвесторів.

Наразі, інвестор може вимагати побудувати те, що передбачено проектом на момент укладання договору, але внаслідок недоліків законодавства, не завжди може довести в суді порушення своїх прав.

Замість посилення захисту інвестора, Закон встановлює виключний перелік змін, які забудовник повинен погоджувати з інвестором (нова ч. 12 ст. 31 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності»).

Із того, що наразі заборонено загальним нормами законодавства робити без погодження з інвестором, але **стане дозволеним після набрання чинності новим Законом**, доречно виділити наступне.

1) Змінити площу квартири в межах 10% та планування самої квартири. Якщо площа квартира збільшилася, інвестор зобов'язаний після введення в експлуатацію доплатити забудовнику за всю додаткову площу.

2) Додавати зверху поверхи (погоджувати треба лише з інвесторами поточного верхнього поверху, а якщо на ньому квартири тимчасово не продавати, то погоджувати непотрібно). Інвестори заплатили за будівництво квартири в 9-типоверхівці, а забудовник може передумати і перетворити її в 25-типоверхівку.

3) Змінювати генплан забудови ділянки, вільно додаючи нові житлові будинки, прибираючи паркінги і інші об'єкти інфраструктури та зменшуючи прибудинкову територію.

Але враховуючи умови розірвання договору за порушення забудовника (див. п. 5), інвестору буде невигідно розривати договір навіть у разі непогодження з ним тих поодиноких питань, які законотворці визнали такими, що впливають на інтереси інвестора.

мереж на постійній основі перед введенням будинку в експлуатацію.

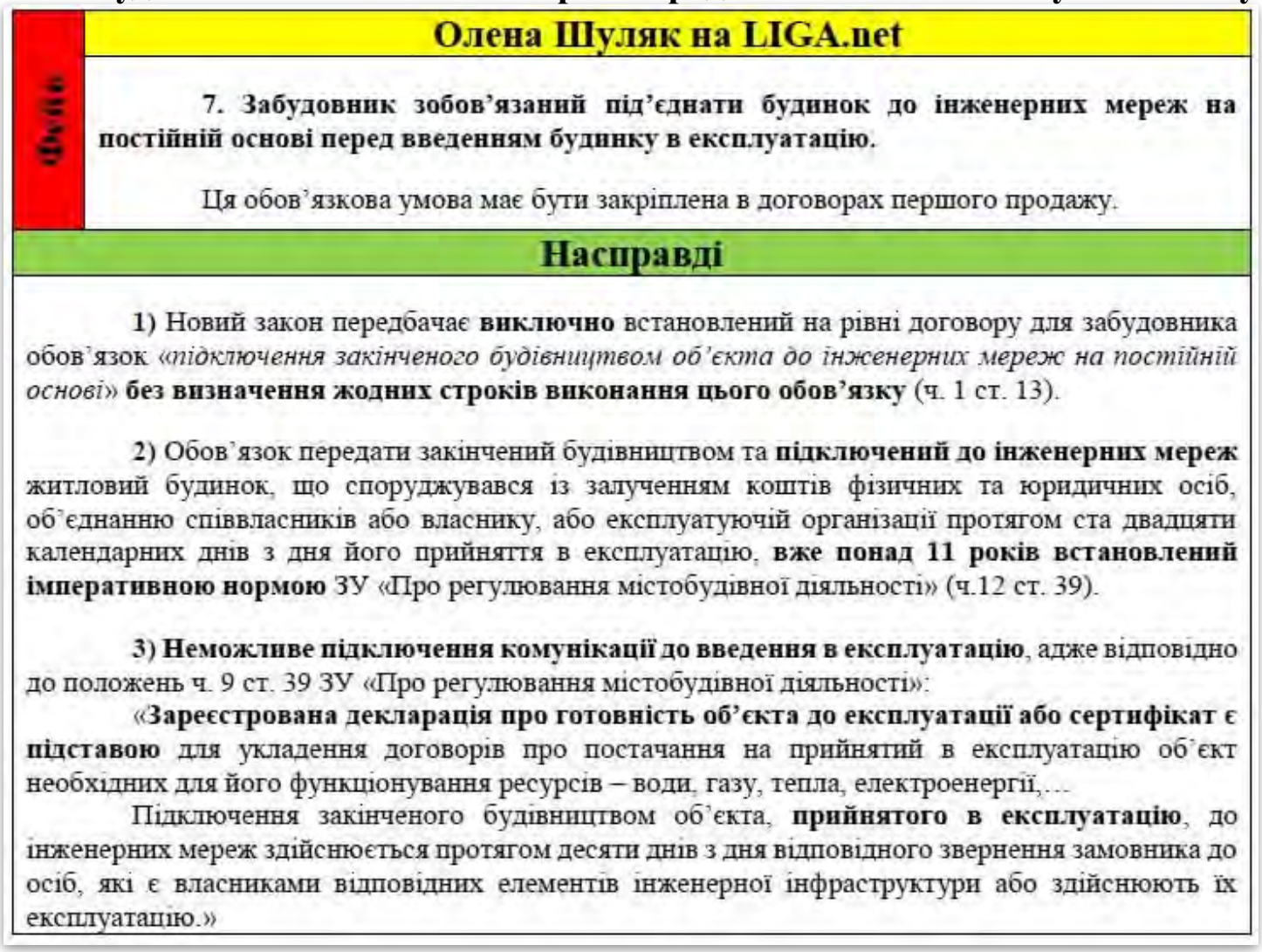
Ця обов'язкова умова має бути закріплена в договорах першого продажу.

8. На кожну чергу будівництва чи пусковий комплекс встановлюється гарантійна частка.

Забудовник не матиме права розпоряджатися цією частиною об'єкта до здачі в експлуатацію. Порядок визначення розміру гарантійної частки встановлюватиме Кабінет міністрів України.

Головна функція такого нововведення — попередження недобудови об'єкта. У разі такої загрози, кошти з продажу гарантованої частки підуть на добудову об'єкта.

9. Забудовник не може повторно продати об’єкт іншому власнику до його прийняття в експлуатацію.

Це запобігатиме ситуації, коли забудовник намагається зняти із себе відповідальність за завершення будівництва.

10. Права інвесторів у житло захищені законом "Про захист прав споживачів".

Зокрема, договір купівлі-продажу майбутнього об’єкта нерухомості не може містити умови, які є несправедливими згідно з законом "Про захист прав споживачів".

Впевнена, що цим законом ми нарешті зробили український ринок житлової забудови сучасним, справедливим та цивілізованим. І поняття "будівельна компанія" в стрічках новин більше не буде доповнюватися фразою "скандально відома".

***

Розписав по пунктах, чому написане головою партії Слуга Народу Олена Шуляк для видання LIGA.net про "захист інвесторів в новобудови" законопроектом 5091 є банальним фейком.

Маніпуляція	Олена Шуляк на LIGA.net
	8. На кожну чергу будівництва чи пусковий комплекс встановлюється гарантійна частка. Забудовник не матиме права розпоряджатися цією частиною об'єкта до здачі в експлуатацію. Порядок визначення розміру гарантійної частки встановлюватиме Кабінет міністрів України. Головна функція такого нововведення – попередження недобудови об'єкта. У разі такої загрози, кошти з продажу гарантованої частки підуть на добудову об'єкта.

Насправді
Головне питання – в розмірі гарантійної частки. В минулому скликанні, Олена Шуляк, як експерт, була співавтором аналогічного законопроекту (№ 7084). Там пропонувалося встановити цю частку в розмірі 25% у разі наявності страхування ризику порушення строків будівництва. У 2020 році, розроблений Оленою Шуляк, вже як депутатом ВР, законопроект передбачав 10% у разі наявності страхування (було оприлюднено для обговорення на сайті Мінрегіону). Але прийнята редакція закону взагалі не встановлює розмір гарантійної частки і перекладає вирішення питання на Кабмін, при цьому озвучені публічно раніше наміри – на рівні 10%. Достатній розмір гарантійної частки для реального захисту інвесторів – кілька десятків відсотків (наприклад, у випадку з останнім великим будівельним скандалом з банком «Аркада», для добудови квартир постраждалим була би необхідна гарантійна взагалі на рівні 50%). Також треба враховувати, що **вимога наявність гарантійної частки діє лише**: 1) для будівництва, право на яке буде отримано після набрання чинності цим Законом; 2) у разі, якщо забудовник залучає кошти у спосіб, прямо встановлений цим Законом. За повної відсутності в новому законі механізмів контролю за цільовим використанням коштів забудовником, запропонований підхід з «гарантійною часткою» не здатен захистити інвесторів, а є лише зручним для забудовників аргументом для обгрунтування як підвищення цін на житло, так і використання незаборонених, але прямо не врегульованих, схем залучення коштів від фізичних осіб.

Могильний **2022-09-17**

До постійної брехні пані Шуляк я вже звик - для неї є нормою обслуговувати будівельне лобі всупереч інтересам України та громадян.

Тому хочу акцентувати увагу лише на двох речах

1) Те, як голова "СН" подає вигадані нею "запобіжники, які захищатимуть інвесторів", свідчить, що Шуляк непогано розуміє, що саме потрібно

зробити для захисту інвесторів і що очікують від влади. Але в закон вона особисто заклала протилежне в інтересах виключно забудовників.

2) Шуляк, як основний співавтор, що розробляла цей законопроект ще у BRDO щонайменше з 2017 (!) року, не змогла знайти ЖОДНОГО реального і дієвого механізму захисту інвесторів в своєму власному законі, тому була змушена вигадати всі десять "запобіжників".

А LIGA мене дуже неприємно вразила.

Маніпуляція	**Олена Шуляк на LIGA.net**
	9. Забудовник не може повторно продати об'єкт іншому власнику до його прийняття в експлуатацію. Це запобігатиме ситуації, коли забудовник намагається зняти із себе відповідальність за завершення будівництва.
	Насправді
	Відповідальність забудовника за завершення будівництва встановлена відповідним договором з інвестором і жодним чином не може зникнути без згоди інвестора від передачі прав на незавершене будівництво іншій особі.

Маніпуляція	**Олена Шуляк на LIGA.net**
	10. Права інвесторів у житло захищені законом «Про захист прав споживачів». Зокрема, договір купівлі-продажу майбутнього об'єкта нерухомості не може містити умови, які є несправедливими згідно з законом «Про захист прав споживачів».
	Насправді
	Вказана Оленою Шуляк вимога є єдиною у новому законі. Наразі, покупці звичайних майнових прав теоретично захищені нормами загального ЗУ «Про захист прав споживачів», але є проблеми із практичним застосуванням цих норм для захисту інвесторів. Новий закон спрощує застосування виключно однієї норми (щодо несправедливих умов договору), ніяк не усуває існуючи проблеми із застосуванням в цілому ЗУ «Про захист прав споживачів» для захисту інвесторів, **скасовує можливість застосування частини принципових норм загального закону**, встановлюючи спеціальні норми в інтересах забудовників (можливість принципово змінювати проект без погодження інвестора, штрафні санкції при розірванні договору за порушення забудовника встановлюють виключно договором, звуження прав на розірвання договору у разі порушення його вимог забудовником).

Скандали з законопроектом 5091 тривають майже півтора роки, тож редакції елементарно було знайти потрібну інформацію і власноруч пересвідчитися, що Шуляк намагається тупо використати Лігу, як площадку для розкрутки фейку.

Але цьому ЗМІ глибоко плювати, що розкруткою фейку від Шуляк вони конкретно підставляють простих громадян.

Законопроект № 5091 **не захищає інвесторів - він ЗМЕНШУЄ права інвесторів, закріплюючи їх статус рабів забудовника, а забудовники отримують ще більше можливостей для тупого виведення зібраних з інвесторів коштів, залишаючи людей без обіцяних квартир**.

P.S.

Прошу не забувати, що **зменшення прав інвесторів далеко не найбільша проблема *№ 5091*** - **цей закон захищає НЕзаконне будівництво, розпочате по корупційним схемам**.

https://zn.ua/ukr/privatizatsiia/chi-pidpishe-volodimir-zelenskij-zakon-pro-derzhavnij-zakhist-nezakonnoho-budivnitstva.html

***

№ 695.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 17 вересня 2022

Головне

1) Угорські хуйлята радують як ніколи. Бо консерви гучно гупають одна за одною

2) Зверніть увагу, скільки навколо України розмов щодо "мирних переговорів". Ну й Зеленський знову щось промекав про Кримненаш, "а потім".

3) Консерва в Київському СБУ нічим не гірша за пропагандонов - "марафонців", які майже відкрито працюють на "руський світ". Про УПЦ ФСБ взагалі не має йтися. Бо це кодло має бути розігнано й розтрощено. Назавжди. Саме час наразі. Чи я неправий?

4) "Зброя для оборони Німеччини" це вже давно мем.

Теми доби

1) Угорські лідери працюють на Росію майже відверто.

2) Іранські БПЛА становлять реальну загрозу для ЗСУ.

3) У Європі зростає підтримка створення трибуналу для розслідування воєнних злочинів РФ.

1. Війна

1-1) Фронт

• Росія не припиняє обстріли прикордонних територій на півночі України з усіх видів артилерії та танків. Унаслідок обстрілів дістають поранення та гинуть мирні жителі. У суботу загинули 2 жінки, які їхали неподалік кордону в автівці на півночі Харківщини.

• Російські війська завдали ракетних ударів по Харкову, житловому сектору Чугуєва, готелю в центрі Краматорська, ТЕС у Слов'янську, селу в околицях Запоріжжя, по Миколаєву та Очакову.

Аварійні служби ремонтують дамбу в Кривому Розі на Інгульці. Місцева влада повідомила про ліквідацію підтоплення будинків.

• Українські війська й далі ведуть наступальні дії на Харківщині та Луганщині. За інформацією місцевих жителів, окупанти намагаються побудувати лінію оборони в Лимані, Кремінній, Сватовому та Троїцькому. Підрозділи ЗСУ висунулися до Верхньокам'янки на околицях Лисичанська. Британська розвідка вважає, що російські війська можуть не встояти під тиском ЗСУ в Луганській області, що остаточно поховає російський план зі "звільнення територій республік". На думку директора департаменту розвідки Пентагону Беррієра, президент Путін через невдачі на фронті буде змушений раніше чи пізніше переглянути цілі війни.

• Попри наступ українських військ, армія РФ та маріонеткові "армії республік" не припиняють спроби штурму Бахмута, здійснюють атаки на позиції ЗСУ на північ від Горлівки – у Миколаївці Другій та Зайцеві, а також на околицях Донецька – у Первомайському, на околиці Красногорівки та в Новомихайлівці.

• Українські війська поступово тіснять окупантів у центрі та на півдні Херсонщини. Для звільнення Херсона вони мають зламати ешелоновану російську оборону на ділянці фронту від Снігурівки до Правдиного. З Херсонщини до Криму почалися втеча колаборантів, на в'їзді на півострів виникли багатокілометрові затори. Окупанти зганяють місцевих мешканців для будівництва фортифікаційних споруд на іншому в'їзді до Криму – у Чонгарі. Президент Зеленський заявив, що не відкидає повернення півострова під контроль України дипломатичними інструментами, оскільки, за його

словами, "люди в Україні підтримують саме такий спосіб". Він відмовився відповідати на запитання кореспондента Reuters, хто саме обговорюватиме це питання й коли це може статися.

• Видання The Wall Street Journal повідомило з посиланням на українських командирів, що російським військам вдалося завдати кілька вдалих ударів іранськими бойовими боєприпасами (безпілотниками) Shahed-136 по важкій техніці й гаубицях, у тому числі по M777. У Росії ці БПЛА перефарбовані у власні кольори та отримали назву "Герань-2". Збивати їх засобами ППО досить складно, оскільки вони мають невеликий розмір і літають на низьких висотах. Україна потребує більш досконалих засобів боротьби з подібними літальними апаратами.

• На окупованій території Запорізької області – у Мелітополі та Нижньому Токмаку – підірвано залізничні колії, що перервало постачання на передову боєприпасів та палива з Криму. У районі Молочного лиману на південь від Мелітополя знищено базу російських військ. Росгвардія на території області заарештувала понад 50 осіб за підозрою у зв’язках з українськими спецслужбами.

• З’явилися свідчення людей, які зазнали тортур під час окупації Харківської області. Більшість ексгумованих тіл із масового поховання в Ізюмі мають ознаки насильницької смерті.

Міністр закордонних справ Чехії Липавський після виявлення нових масових поховань жертв російської агресії в Україні закликав до створення міжнародного трибуналу щодо воєнних злочинів Путіна. Наразі Чехія очолює Раду ЄС.

• Президент Зеленський повідомив, що під час наступу в Харківській області українські війська взяли в полон "сотні" окупантів, яких влада сподівається обміняти на українських військовополонених.

• За інформацією МАГАТЕ, на Запорізькій АЕС відремонтовано одну з чотирьох основних ліній електропередач, що дозволило під’єднати станцію до української енергосистеми. Президент Зеленський заявив, що на території АЕС перебувають 500 російських військовослужбовців.

2. Тил

• Заступник міністра внутрішніх справ Бондаренко заявив, що в разі неприйняття Верховною Радою закону про право на носіння вогнепальної зброї, МВС запустить Єдиний реєстр зброї за допомоги внесення змін до відомчих підзаконних актів. За словами чиновника, система документуватиме

весь життєвий цикл зброї, а також повну інформацію про неї та власника. У першому читанні закон було ухвалено за день до широкомасштабного вторгнення.

• МВС планує запустити в пілотному режимі до кінця поточного року єдину систему екстреної допомоги за номером "112" у Києві та на Київщині коштом Європейського інвестиційного банку.

• Прем’єр-міністр Шмигаль повідомив про отримання ще одного гранту від США через Світовий банк у сумі $1,5 млрд. Це останній транш із загального пакета допомоги в розмірі $4,5 млрд.

3. Україна та світ

• За інформацією видання Politico, українська влада перейшла від відкритих прохань про постачання новітніх систем озброєнь до "тихих переговорів". На них ідеться про передавання винищувачів F-16, ЗРК Patriot та безпілотників MQ-1C Grey Eagle. Журналісти видання наголошують, що риторика американських чиновників змінилася з початку вторгнення – від повного заперечення можливості подібного постачання до обережного обговорення. Як аргументи "проти" вони називають неможливість технічного обслуговування цих систем під час війни в Україні, а також те, Росія може розцінити його, як ескалацію бойових дій.

Генштаб повідомив про відряджання Іспанією 5 літаків із боєприпасами для 155-мм гаубиць.

Уряд Німеччини схвалив продаж Україні 18 колісних гаубиць RCH-155. Термін їх виготовлення й постачання становитиме щонайменше 30 місяців, тобто до України вони потраплять не раніше 2025 року.

На переконання прем’єр-міністра Естонії Каллас, наступальні дії українських військ довели результативність воєнної підтримки НАТО України, і її потрібно подовжити. Міністр закордонних справ Литви Ландсбергіс після повідомлення про масові вбивства мирних жителів в Ізюмі закликав реагувати на це не словами, а діями й негайно надати Україні танки.

Міністр закордонних справ Кулеба заявив, що Німеччина має ухвалити рішення про передавання Україні танків Leopard. За його словами, всередині Німеччини "вибудувано стіну" проти постачання зброї українській армії, і цю стіну необхідно повалити. Канцлер Шольц заявив, що рішення про передавання танків має бути ухвалено лише в координації з іншими союзниками. Голова Союзу військовослужбовців Бундесверу Вюстнер вважає, що постачання воєнної техніки та боєприпасів ЗСУ має бути припинено через

їхню нестачу в німецькій армії. Він назвав подальше постачання "канібалізацією" німецьких військ і заявив, що вони призведуть до негативних наслідків, для зобов'язань Німеччини перед іншими країнами НАТО тощо. Посол України Мельник, який за місяць завершує свою роботу в країні, назвав висловлювання Вюстнера "маячнею" й запропонував йому самостійно порівняти ситуацію в Німеччині та в Україні, яка зазнала агресії.

Глава військового комітету НАТО адмірал Бауер на саміті в Естонії запевнив, що підтримка України не зупинятиметься із настанням зими. Він наголосив, що проблема для світової безпеки, створена Росією неспровокованим вторгненням, стосується не просто України – нападу зазнав увесь світовий порядок. За словами адмірала, російська воєнна промисловість стала відчувати труднощі з виробництвом складних озброєнь після запровадження західних санкцій.

• Прессекретар російського президента Пєсков ухилився від відповіді на пряме запитання щодо можливості застосування Росією ядерної зброї та порадив журналістам "читати доктрину, де все написано". Президент Зеленський заявив, що спроби домовитися з Росією через загрозу застосування нею ядерної зброї стануть початком третьої світової війни, та закликав світ зупинити цю загрозу.

• Угорське видання Szabad Europa повідомило, що прем'єр-міністр Орбан на закритій зустрічі виголосив промову, у якій пророкував розпад ЄС протягом наступного десятиріччя, а також війну в Україні аж до 2030 року, у якій вона втратить від третини до половини територій. Орбан заявив, що війна мала б бути локальною, проте колективний Захід зробив її глобальною, а антиросійськими санкціями Євросоюз "вистрілив собі в ногу".

Керівник адміністрації угорського уряду Гуйяш заявив, що Росія не загрожуватиме НАТО, якщо Альянс відмовиться від втручання у війну в Україні. Водночас за його твердженням, Росія має таку перевагу, що може оголосити перемогу у війні будь-якої миті.

Колишній глава МЗС Румунії Марга заявив, що кордони України є "неприродними", а територію країни має бути поділено між Росією, Угорщиною, Румунією та Польщею. Він наполягає на тому, що Румунія має триматися "якомога далі від війни", яка нібито завершиться угодою США, Росії, Китаю та ЄС. Нещодавно Марга очолював університет у Клуж-Напоці – адміністративному центрі угорських меншин у Румунії. Посольство України в Румунії назвало заяву колишнього міністра неприйнятною та такою, що ставить під сумнів основоположні принципи міжнародного права, у тому числі – непорушність кордонів.

• Канцлер Німеччини Шольц вважає, що Росія може припинити постачання в країну нафти нафтогоном "Дружба" так само як вона це зробила з газом. Він заявив, що країна готова до зимового сезону – сховища газу заповнено майже на 90 %, подовжено термін експлуатації кількох АЕС, розконсервовано вугільні електростанції. Росія погрожує оскаржити в суді ЄС націоналізацію Німеччиною дочірніх компаній Роснафти, які є співвласниками трьох великих нафтопереробних заводів. Нафта на заводи РФ постачала нафтогоном "Дружба".

• Влада Тайваню відмовилася від подовження безвізового режиму для громадян РФ, який було запроваджено у 2018 р.

Уряд Австралії не має наміру забороняти в'їзд громадянам РФ за туристичними візами.

• Російський президент Путін заявив, що РФ має достатньо ресурсів, аби бути посередником у вірмено-азербайджанському конфлікті, попри війну в Україні. Глава вірменського парламенту Симонян висловив невдоволення реакцією на дії Азербайджану країнами-партнерами з ОДКБ та порівняв блок із "пістолетом, який не стріляє кулями". До Єревану прибула голова демократичної більшості Конгресу США Пелосі. Під час візиту з усіх білбордів було знято проросійську символіку та вивішено американські прапори.

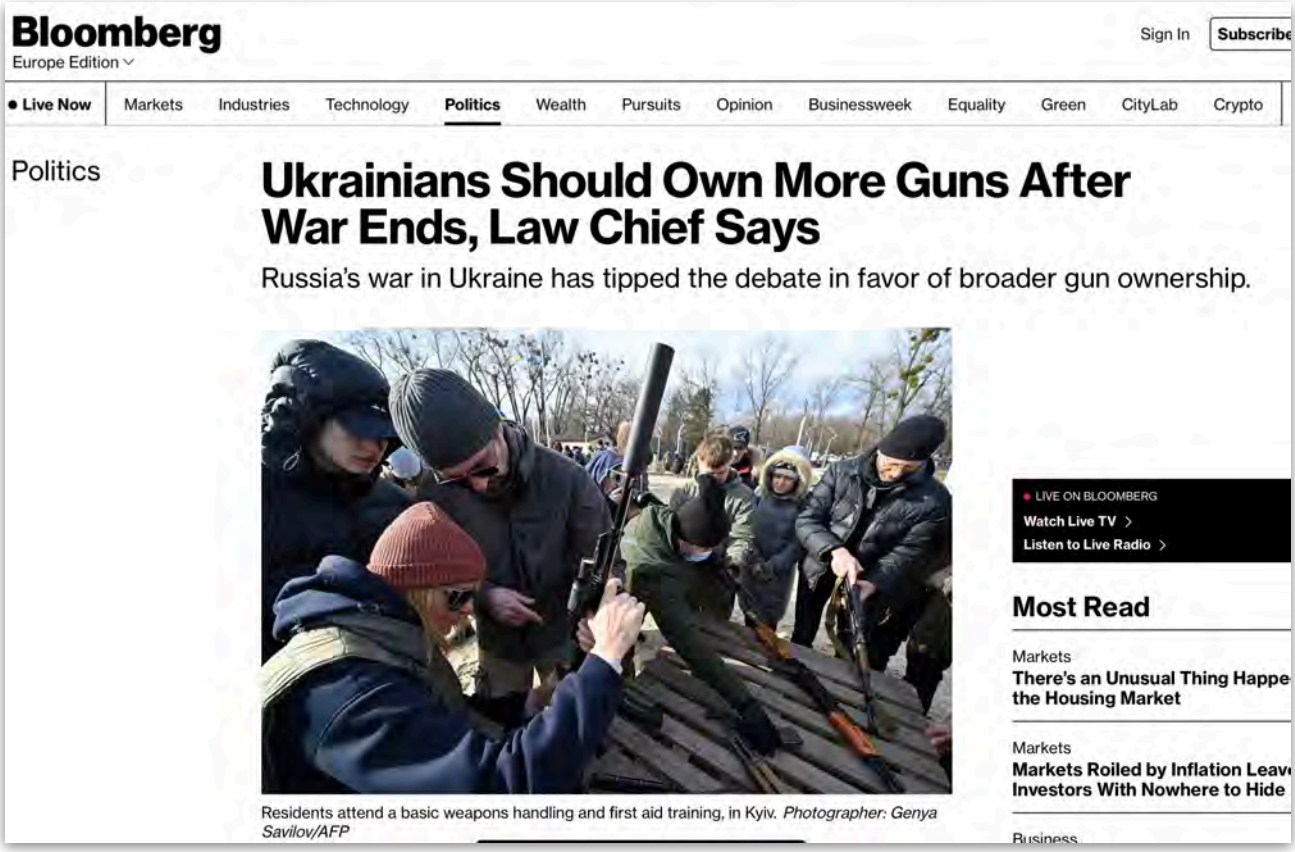
4. Тренди

• В.о. голови СБУ Малюк усунув від виконання обов'язків начальника управління в Києві та Київській області Палагнюка через його особисте втручання в процес переходу парафій УПЦ Московського патріархату до ПЦУ. Палагнюк у листі Дарницькій районній адміністрації заявив, що СБУ, нібито, вбачає загрозою для національної безпеки в переході громад від УПЦ до ПЦУ, оскільки це може бути використано як звинувачення в розпалюванні міжконфесійної ворожнечі та в утиску громадян за релігійною ознакою. Слід зазначити, що ведучі "єдиного телемарафону" всіляко уникають оприлюднювати інформацію про деструктивну роль священників УПЦ МП, яку було розкрито після деокупації територій.

***

№ 696.

Ukrainians Should Own More Guns After War Ends, Law Chief Says

Russia’s war in Ukraine has tipped the debate in favor of broader gun ownership.

By[Volodymyr Verbyany](#) and [Aliaksandr Kudrytski](#)

2022-07-21

Ukraine’s top law-enforcement official is championing a loosening of gun restrictions as Russia’s attack on the country shifts sentiment toward more openness on civilian possession of firearms.

Interior Minister Denys Monastyrsky said Russia’s war showed that “tens of thousands” of guns, including assault weapons, that have been distributed by the government for national defense were proof that Ukrainian citizens can “handle arms.”

“This is the reason for me to believe that one can allow buying and storing handguns, meaning pistols, at home,” Monastyrsky, 42, said in an interview with Bloomberg News last week. A postwar call to surrender the arms “wouldn’t be heard, since most Ukrainians will continue to feel unsafe,” he said via video link.

The pitch has fueled a debate about purchasing and using firearms in a country that currently forbids civilian ownership of most guns except for hunting rifles. As the Russian invasion enters its fifth month, the toll on lives and infrastructure have

hardened attitudes about gun ownership, even as a significant number of Ukrainians still see risks tied to proliferation.

The number of Ukrainians who support broader civilian gun ownership has doubled to 58%, while 39% oppose it, according to a survey from polling agency Rating taken in May. It was the first poll to show promoters of owning weapons outnumbering those who say they belong in the hands of law enforcement, Rating said.

Monastyrsky argues that a legal openness to hand guns would be a preemptive measure in anticipation of a sharp rise in crime when the war ends in a country awash in weapons. The move comes on top of the reality of millions of unregistered weapons in the country, particularly since fighting began in Ukraine's eastern Donbas region after Russia's annexation of Crimea in 2014.

The minister, who is in charge of Ukraine's police force, wants the new rules as part of legislation that had already been drafted before the war. He's optimistic the drafting can be finalized in two months. President Volodymyr Zelenskiy's ruling party pledged to approve the law on firearms ahead of his 2019 election.

"Certainly, for protection of their homes, civilians should be allowed to use arms," Monastyrsky said.

But that initiative is colliding with warnings from Interpol and the European Union's law enforcement agency, Europol, who warn that a flood of weapons in Ukraine may fall into the wrong hands. Europol's executive director, Catherine De Bolle, has compared the situation with the Balkan wars three decades ago, which left a surplus of weapons when the fighting was over.

"The weapons from these wars are still being used by criminal groups," De Bolle told Germany's Die Welt newspaper on May 28. "We need to find a way to deal with this situation after an end to the war."

With Ukraine's current restrictions, at least on paper, the discussion in the country at war offers a contrast with the US, where the debate on gun control erupted again after massacres at an elementary school in Uvalde, Texas, and a grocery store in Buffalo, New York, last month. US Senators in Washington are struggling to reach a bipartisan deal on gun safety legislation.

The US example is enough for some. Yaryna Klyuchkovska, a 46-year-old public-relations specialist opposed to the legislation, says she fears the aftermath of war. She was a student in the US in 1999 during the Columbine High School massacre in Littleton, Colorado, in which 12 students and a teacher were killed.

“That affected me a lot, as well as all further mass shootings in schools,” she said. “A civilized society shouldn’t allow weapons out in the open. It should be a monopoly of the state.”

https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-06-21/ukraine-gun-laws-top-official-calls-for-looser-restrictions-after-war

***

Высокопоставленный сотрудник правоохранительных органов Украины выступает за ослабление ограничений на оружие, поскольку нападение России на страну смещает настроения в сторону большей открытости в отношении гражданского владения огнестрельным оружием.

Министр внутренних дел Денис ***Монастырский*** заявил, что война в России показала, что «десятки тысяч» орудий, включая штурмовое оружие, которые были распространены правительством для национальной обороны, являются доказательством того, что граждане Украины могут «разооружаться».

"Это причина, по которой **я считаю, что *можно* разрешить покупать и хранить *пистолеты*, то есть пистолеты, дома**", - сказал 42-летний Монастырский в интервью Bloomberg News на прошлой неделе. **Послевоенный призыв сдать оружие "не будет услышан, так как большинство украинцев будут продолжать чувствовать себя небезопасно"**, - сказал он по видеосвязи.

Поле вызвало дебаты о покупке и использовании огнестрельного оружия в стране, которая в настоящее время запрещает гражданское владение большинством орудий, за исключением охотничьих ружий. Поскольку российское вторжение вступает в свой пятый месяц, у жертвы жизни и инфраструктуры ужесточили отношение к владению оружием, даже несмотря на то, что значительное число украинцев все еще видят риски, связанные с распространением.

Согласно опросу избирательного агентства Rating, проведенному в мае, число украинцев, которые поддерживают более широкое гражданское владение оружием, удвоилось до 58%, в то время как 39% выступают против этого. Это был первый опрос, который показал, что промоутеры владения оружием превосходят по численности тех, кто говорит, что оно принадлежит правоохранительным органам, сказал Рейтинг.

Монастырский утверждает, что юридическая открытость для ручного оружия была бы упреждающей мерой в ожидании резкого роста преступности, когда война закончится в стране, наводненной оружием. Этот шаг идет на вершину реальности миллионов незарегистрированных вооружений в стране, особенно

с тех пор, как начались боевые действия в восточной части Донбасса Украины после аннексии Крыма Россией в 2014 году.

Министр, который отвечает за полицию Украины, хочет, чтобы новые правила были частью законодательства, которое уже было разработано до войны. Он надеется, что составление может быть завершено за два месяца. **Правящая партия президента Владимира Зеленского обязалась утвердить закон об огнестрельном оружии до его выборов 2019 года.**

> "Конечно, **для защиты своих домов** гражданским лицам должно быть разрешено использовать оружие", - сказал Монастырский.

Но эта инициатива сталкивается с предупреждениями Интерпола и правоохранительного органа Европейского союза Европола, которые предупреждают, что поток оружия в Украине может попасть не в те руки. Исполнительный директор Европола Кэтрин де Болль сравнила ситуацию с балканскими войнами три десятилетия назад, которые оставили избыток оружия, когда боевые действия закончились.

"Оружие этих войн все еще используется преступными группами", - сказал Де Болле немецкой газете Die Welt 28 мая. "Нам нужно найти способ справиться с этой ситуацией после окончания войны".

С нынешними ограничениями Украины, по крайней мере, на бумаге, обсуждение в стране во время войны контрастирует с США, где дебаты о контроле над оружием снова вспыхнули после массовых убийств в начальной школе в Увальде, штат Техас, и продуктовом магазине в Буффало, штат Нью-Йорк, в прошлом месяце. Сенаторы США в Вашингтоне изо всех сил пытаются достичь двухпартийной сделки по законодательству о безопасности оружия.

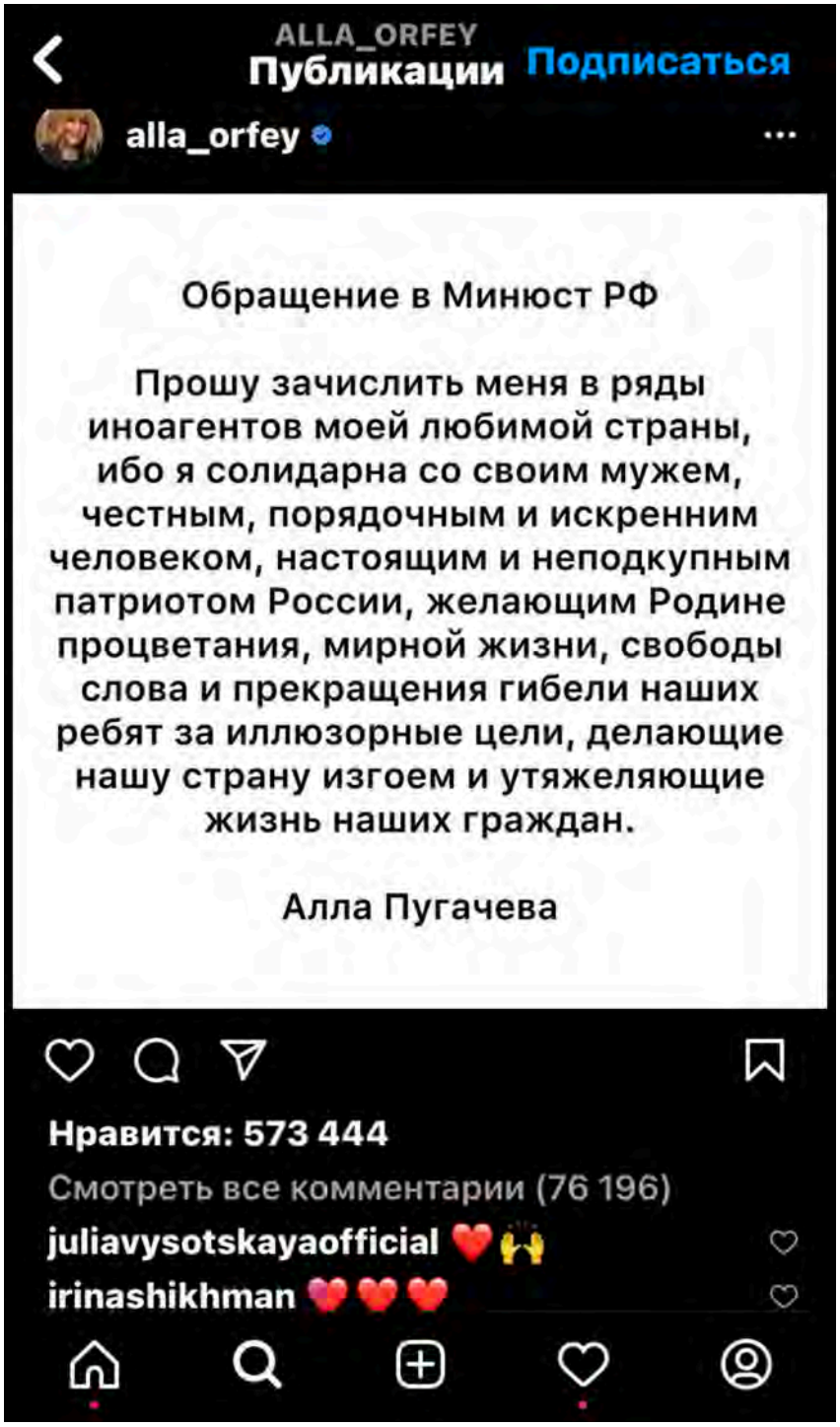
Примера США достаточно для некоторых. Ярина Ключковская, 46-летний специалист по связям с общественностью, выступающий против законодательства, говорит, что опасается последствий войны. Она была студенткой в США в 1999 году во время резни в средней школе Колумбайн в Литтлтоне, штат Колорадо, в результате которой погибли 12 учеников и учитель.

"Это сильно повлияло на меня, а также на все дальнейшие массовые расстрелы в школах", - сказала она. "Цивилизованное общество не должно допускать оружие на открытом воздухе. Это должна быть монополия государства".

***

№ 697.

«Пугачёвский бунт». Почему демарш Пугачевой важен для Украины

Романенко **2022-09-19**

Во-первых, она выступила на стороне справедливости назвав вещи своими именами. В бесхребетной российской орде это уже подвиг. Характерно, что это произошло, на фоне очередного высера иезуитской ***Собчак***, которая типа за демократию, но называет

нацизмом хейт со стороны украинцев русской модели в рекламе ***Zara***.

Собчак, специально для тебя, ***нацизм***

- это расстреливать невинных людей пачками, отрезать военнопленным мошонку, бросать авиабомбы в 500 кг на гражданские дома, уничтожать народ только потому, что он хочет жить так, как он хочет жить, и намерен идти своим путём, не оглядываясь на башни Кремля. Вот это и есть нацизм, который Собчак боятся называть своим именем. Так вот Пугачева пробивает брешь в конформизме российского общества одним своим весом.

Во-вторых, эта брешь огромная. Потому что, как правильно отметил Станислав ***Речинский***, Пугачева - это ***живая архетипическая мать позднего советского человека и его постсоветских отпрысков***. Пугачева является символом (как бы мы к этому не относились) эпохи. **Она и есть эпоха.**

И она выражается математически.

За полдня ее пост набрал 0,5 млн лайков и 65 тыс комментов.

И хотя федеральные каналы России традиционно игнорируют такие месседжи, но охват месседжа Пугачевой будет огромным.

В иерархичном российском обществе, где ориентация на лидеров мнений играет огромную роль - очень важный показатель.

Инертная, конформистская масса российского общества всегда нуждается в тех, кто ориентирует на соответствующие реакции.

Пугачева именно такой человек.

В-третьих, ***ожидания украинцев***, что Пугачева недостаточно радикальна и должна прямо сейчас высказать поддержку ВСУ и вообще почему молчала полгода, пока не тронули Галкина, крайне ***наивны***.

Естественно желание украинцев «получить все и сразу», но надо же быть реалистами. Важно проломить инертность российского обществах в оценках войны с Украиной. Пугачева это помогает делать, потому что расставляет акценты, которые в России многие боятся даже упоминать. Более того, она продолжит это делать, пока Галкин продолжит высмеивать российскую власть. Смех над властью и отсутствие страха по поводу ее возмездия

катализируют процессы критики власти в России, усиления недовольства и так далее.

Все это стратегически играет в пользу Украине.

В-четвёртых, **надо инструментально смотреть на «хороших русских»**. Все, что помогает раскачать и обрушить путинскую Россию, надо использовать. Все, что укрепляет - надо подтачивать.

Потому **пугачёвский бунт крайне полезен**.

Любые бунты в России нужно поддерживать и раздувать. «Больше бунтов хороших и разных» в России приведут ее в такое состояние, когда она будет думать о своих проблемах, а не об Украине.

У России должно быть такое количество проблем, что она должна забыть о любых формах экспансии вовне.

Потому

— **Аллу Борисовну надо поддерживать двумя руками.**

Когда-то говорили, что «Брежнев - мелкий политический деятель в эпоху Пугачевой».

Будет очень иронично, если **«Путин не переживет Пугачеву и на его могиле посмеётся Галкин»**. Кстати, этот сценарий не такой уж и нереалистичный.

***

№ 698.

Черговий огляд подій на всіх напрямках від Тома Купера містить одну чітку й оптимістичну констатацію – на росії настав «bardak time». Бажаємо окупантам більше не виходити з цього стану, все втратити й всюди програти.

Оригінал

https://medium.com/@x_TomCooper_x/ukraine-war-18-september-2022-e6832b340358

За спільний переклад дякую Тетяна Саніна та Antonina Yashchuk

2022-09-19

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 18 ВЕРЕСНЯ 2022

Привіт усім!

[допис опубліковано 18 вересня близько 14:00 за Києвом]

Сьогодні я спробую підсумувати найважливіші події на всьому фронті війни в Україні — і трохи за її межами.

Якщо дуже коротко, то ситуацію гарно передає наше перше фото [з баштою російського танка - ред.].

А якщо розібрати на деталі, то вийде щось таке…

1. СТРАТЕГІЯ: путін-СИСТЕМИ

Для такого саркаста, як я, все це виглядає міксом смішного, абсурдного і гротескного. Безперечно, я з великою радістю дивлюсь на те, як одночасно:

1) - …. у США, країні, заснованій нелегальними мігрантами, олігархії не подобається присутність нелегальних іммігрантів десь поблизу розкішних об'єктів нерухомості в районі Мартас-Він'ярд [курортний острів на південному сході штату Массачусетс. На днях туди "випадково" прибули мігранти з Венесуели, дії чиновників щодо яких спричинили гарячі дискусії – перекл]. Байдуже, громадськість досі розбирається з тим, хто намагається відібрати смолоскипи у людей-із-смолоскипами і вила у людей-із-вилами… [див. карикатуру нижче – ред.].

2) – … у Німеччині олігархія виявилася настільки зв'язаною з путіним, що уряду довелося націоналізувати місцеву дочку «Роснафти». І оскільки ЗМІ платять, щоб ті не бачили лісу за деревами, вони все ще сумлінно поширюють паніку щодо «майбутньої газової кризи» та оголошують офіційною причиною націоналізації «Роснафти» «захист національного енергопостачання». І байдуже, що насправді це спроба розібратися у трясовині корупції та шпигунства серед політичних і військових вищих рядів. Тому я, як не дивно, повертаюся до того тої ж теми із смолоскипами та вилами…

3) - …і у Росії, де основною проблемою є «путін-система», що, насправді, дуже нагадує систему управління будь-де на Заході (який сюрприз, враховуючи, скільки сотень мільярдів доларів та євро, що їх путін інвестував у розбещення «західних ліберальних демократій»), але зосереджена лише на одній людині, та сама проблема також старанно ігнорується. Тому замість вирішувати її, росіяни також розбираються із смолоскипами та вилами …

На мою радість, наслідки неймовірні:

— 1) **поки *«кремлівський дурник по самі вуха занурився в прийняття тактичних рішень»* на передовій в Україні й** 2) **ніхто не наважується приймати рішення без нього:**

2)!велика кількість західних експертів або самі не розбираються у ситуації, або не наважуються озвучувати його [путіна] невдачі (принаймні, поки не «матимуть беззаперечних доказів»), а отже, вони не звинувачують путіна (або не розуміють, навіщо це робити), в той час як,

3) **російський мейнстрім і соціальні медіа переповнені звинуваченнями «командирів і представників влади» кого завгодно але не путіна:**

мало хто наважується звинувачувати шойгу та герасимова (тобто мінооборони та генштаб);

хтось скаржиться на спецслужби (ГРУ і ФСБ);

але, головним чином, звинувачують командирів нижчого рівня, але нікого конкретно.

…ось чому ми все ще регулярно чуємо історії про «путіна, який звільнив своїх командирів», хоча звісно він нічого такого не робить; і це геть не дивує.

Чому б йому таке робити?

Впродовж 22 з гаком років на всі ключові посади в економічній та управлінській сфері путін призначав своїх фаворитів.

Післякотей призначення вони можуть зловживати суспільним багатством і бути настільки корумпованими, наскільки їм заманеться, збагачувати себе, свої родини та друзів, як завгодно, усувати суперників, будь-яким зручним способом, і будь-що інше.

Вони такі ж недоторканні, як і путін; **вони понад законом, поки виплачують путіну його частку та/або надають підтримку, коли він її потребує.**

Не дивно, що під час російського (повторного) вторгнення в Україну ситуація дійшла до того, що польові командири «звіряють всі свої рішення з путіним». Таким чином вони ощасливлюють путіна («він все контролює»), але, і головне, захищають свої дупи: бо можуть мародерити та евакуювати награбоване до росії, а як щось піде не так на фронті… [скажуть] "рішення приймав не я".

….Стоп… а що це ви кажете «що буде, якщо путін зробить помилку»….? путін не помиляється й все робить добре, тож його немає в чому звинувачувати. Крапка.

….«давайте замість цього обговоримо трафунки на фронті»…

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Через цю «систему путіна» і — на даний момент уже доведену — путінову військову імпотен... некомпетенцію, нам немає чого дивуватися, що бачимо «наживо» (хоч і не по телевізору, а в соцмережах):

> **— цілковитий параліч збройних сил рф, приватних військових компаній (як «вагнер» чи «редут») і сепаратистських військ на полях битви в Україні.**

На сході Харківщини залишки 20-тої загальновійськової армії зазнають постійних ударів по своїх штабах та інших важливих точках.

Бійці, здається, не дуже розуміють, у чому насправді полягає їхнє завдання:

> **— встановити нову лінію фронту вздовж річки Оскіл чи відходити на нові оборонні рубежі — між Покровським і Сватовим у центрі?**

На південному сході Харківщини 1-ша загальновійськова армія потрапила в пастку тієї самої дилеми:

> **— утримувати лінію фронту вздовж річок Оскіл і Сіверський Донець вона не може — але й досі не відступає. Росіяни вчора вже втратили Ярову на схід від Святогірська, але далі на північ і на південний схід іще тримають позиції. Насправді це путін та інші російські шовіністи-ілюзіоністи наполягають на утримуванні «Красного» Лиману будь-якою ціною — хоч на даний момент у цьому абсолютно немає сенсу. Утім, росіяни досі там.**

...тим часом луганські й донецькі сепаратисти такі приголомшені подіями навколо, що до них ніяк не дійде:

> — путін послідовно використовує їх як гарматне м’ясо.
>
> Рештки сепаратистських формувань утримують Кремінну, Лисичанськ і Золотарівку, ба навіть контратакують у Білогорівці. Найактивніше вони разом із покоцаними ПВК досі штурмують Бахмут зі сходу та півдня — попри те, що за минулі два місяці зазнали тут невдач уже кілька сотень разів.

Трохи в шоці перебуває і «славнозвісний» Третій армійський корпус:

1) спочатку його командування зі здивуванням почуло, що солдатів кинуть на заміну, а не підкріплення (ну бо справді, чого б це путіну перейматися такими дрібницями, як закінчення контракту російських бійців іще 20-24 серпня — а чи стане в когось сміливості нагадати про цей факт цареві?),

2) а потім це командування ще більше здивувалося, коли почуло про рішення розпорошити нові сили по широкій території:

— тепер фоточки і відосики від бійців корпусу робляться скрізь: від Куп'янська на півночі й аж до Вугледарського району на півдні,

— а тим часом західні експерти сушать собі голову, хто ж командує яким формуванням росармії в якій частині України...

Воістину,

на росії настав Bardak time... [неперекладна гра слів:) — перекл.]

Звісно, хтось нудний може спробувати зіпсувати всім свято і сказати, що самозаспокоєння на основі створених ілюзій — не дуже добра ідея.

Таким грішать українці, коли пишуть, ніби вишестоящі органи в москві перестали присилати в Україну нові підрозділи:

1) насправді поїзди з волгограда і ростова-на-дону везуть свіжі формування росармії та ПВК, а також боєприпаси в Луганськ, а звідти у Сватове (тут центральний автовокзал нещодавно HIMARS-нули і перетворили на купу будівельного сміття), Красноріченське, Рубіжне і Старобільськ.

2) Один підрозділ, що обслуговує С-300, привезли аж із самого санкт-петербурга. Вочевидь, після прибуття в Україну цим військам найчастіше і найперше дають завдання споруджувати фортифікаційні споруди. Але декого ці факти не дуже цікавлять...

Загалом, якщо і можна сказати щось напевне, так це те, що **путін вирішив створити нову лінію фронту десь на північний захід від колишньої лінії розмежування**.

Питання тільки, де саме?

На завершення розмови про росіян скажу дещо прямо. Я не часто таке роблю (і задоволення від цього не отримую), але, що цікаво,

кілька знайомих росіян запитали в мене — непрямо — чи може таке бути, що росармія й справді втратила в Україні «більш ніж 50 000» солдатів від лютого по серпень... Як сказано в цьому документі:

[див. документ внизу]

Логіка розрахунків... гм... «проста»: якщо вишестоящі органи в москві заплатили загалом 361,9 мільярдів рублів сім'ям загиблих, а кожна сім'я отримує 7,4 мільйони рублів... значить, на 25 серпня ЗС рф таки втратили в боях близько 50 000 загиблими.

Зі своєю любов'ю до сарказму **не можу втриматися від двох спостережень:**

Ні, ми не можемо судити про втрати росіян за такими «клаптиками паперу», хай би які вони були автентичні.

«Базовий принцип № 1» «системи путіна» полягає в тому, щоб збагачуватися коштом держави.

А отже,

— ніхто не може сказати, які суми «компенсацій» осіли в кишенях... когось із шеренги керівників.

Насправді

місцева «влада» має інтерес у тому, щоб «заявляти про втрати» — бо це буде свідчення, що вона «дуже старається» (знаходити і набирати добровольців), навіть якщо насправді робить усе те саме, що й завжди:

— набиває собі кишені з держбюджету.

Як і всі інші, ті мої знайомі росіяни запитують мене тільки про втрати ЗС рф.

Ні на росії, ні на Заході нікого анітрохи не колише кількість втрат серед сепаратистів і бійців ПВК...

А ще

— нікому немає діла до того факту, що оскільки це «(триденна) спеціальна військова операція», а не «війна», то її учасники — принаймні за законом — не матимуть прав і привілеїв «ветеранів війни»...

А значить, 50 000 офіційних російських військовослужбовців — це не всі втрати росіян в Україні від 24 лютого до 28 серпня 2022.

Але... зайняті тим, щоб гнути харамана про боротьбу росіян із «Америкою», а точніше, «збройними формуваннями НАТО» в Україні, росіяни навіть не усвідомлюють, як їм насправді пощастило:

— Захід досі не надав ЗСУ достатньо артилерії, щоб перевершити російську, а славнозвісні західні ППО ще навіть не близько до України (більше про це напишу найближчими днями).

Так само росіяни не усвідомлюють, що в ЗСУ побільшало задач, які доводиться вирішувати одночасно:

1) забезпечувати ротацію військ — одних спрямовувати в бої, а інших звідти забирати (щоб дати їм відпочити й реорганізувати);

2) забезпечувати логістику на північно-східних звільнених територіях;

3) тренувати нових бійців і заміну тим, хто вже воює, а ще відповідати на нові виклики... саме з цих причин ЗСУ поки не відвоювали Сватове, а то і Старобільськ.

Все це важливо, оскільки ні в кого не викликає сумнівів, що генерали рівня Залужного чи Наєва, дуже добре знають, що **найкращий спосіб прорвати ворожий фронт – це атакувати, доки ворог ще не окопався**.

Відтак… чи, можливо, «натомість»… упродовж останніх кількох днів (читайте: від 14 вересня)

1) підрозділи Східного воєнного округу зуміли визволити Дворічне та східний Куп'янськ (в цій частині місця «можлива геолокація»

2) спецпідрозділу «Кракен») на північ від Осколу, а також – Студенок та Соснове в районі Святогірська;

а ще

3) українські частини з трьох боків оточили Лиман, закріпилися у Дібровному та Озерному й контролюють територію між Кремінною на півночі та Серебрянкою на півдні;

4) цілком можливо, вони вже визволили Білогорівку та Спірне і – майже напевне – запхали ворога назад у Лисичанськ.

Якщо рухатися далі вниз [на південь – перекл.] уздовж колишньої Лінії розмежування… росіяни заявляють, що на початку цього тижня захопили Другу Миколаївку та Майорськ у районі Торецька;

5) українські сили підтверджують ці демарші, як і «регулярні» атаки на Авдіївку, проте заперечують будь-які територіальні втрати.

А це означає, що

6) Піски й далі «під питанням» – і то після стількох атак – й українці контролюють територію на північ від цього населеного пункту. Звісно, росіяни обстрілюють все довкола, «як божевільні».

Далі на південь російські сили продовжують панікувати через «велиииииикий» наступ українців у районі ***Вугледара***.

Певно користуються принципом «краще ми будемо показувати, що знаємо їхні плани, – бо хто зна, може ми й правильно думаємо – ніж вони нападуть і завдадуть нам болю…».

Артилерія ЗС рф майже постійно обстрілює українські позиції між ***Гуляйполем*** та ***Великою Новосілкою***.

До речі,

— про «дивовижну», «масштабну контратаку» Третього АК в районі Кам'янки (на південь від Запоріжжя) писали на початку цього місяця всі російські соцмережі….

…. але її, знаєте, не було й тому відповідні звіти були швиденько заметені під килим…. ай-яй-яй…

3. ХЕРСОН

Хоча багато хто наполягає, що російські війська в Херсонській області «оточені», «відрізані» від постачання тощо, але, хоч як мені прикро, ***це не так***.

Що ще важливіше:

— схоже, український наступ досі не вражає ні путіна, ні командування 49-тої загальновійськової армії та XXII армійського корпусу.

Мало того, що

— пороми в районі Антонівського автомобільного мосту все ще працюють, так до Нової Каховки минулого тижня повітряні сили рф доставили секції нового, збірного (так званого «SARM»), мосту;

шлюз дамби засипали землею та щебенем, а потім побудували поверх нього новий міст

https://twitter.com/COUPSURE/status/1570304517912104962

Іншими словами:

— винахідливість військових інженерів залишається захоплюючою темою, і путін рішуче налаштований «залишити там» свої війська... так чи інакше.

Хоча дехто все ще наполягає, що

— український наступ у цій області був чимось на кшталт «відволікання» від «основних зусиль на сході» й українські сили, без сумніву, справді сповільнилися минулого тижня, проте тут і далі тривають бої.

Однозначно, на північній ділянці лінії фронту в цій області вже більше тижня «тихо» і проходить вона приблизно від Інгульця на заході до Дніпра на сході, по цій лінії:

Арханкельське: бої

Коприка: російський контроль

Нововоскресенське: бої

Біляївка: російський контроль

Шевченківка: російський контроль

Золота Балка: бої

Наразі я не маю чіткого уявлення, як росіянам вдалося відкинути 128-му гірську бригаду з Золотої Балки, а також з Михайлівки та «декількох місць південніше», але так воно і є.

У центрі [району] воюють, мабуть, не тільки «Америка і НАТО», але й український «фольксштурм [народне ополчення – перекл.] та жінки 5-тої й 6-тої хвиль [мобілізації]» надзвичайно небезпечні для ВДВ.

Врешті-решт, 17-тій танковій і 35-тій морській бригадам за останні кілька днів таки вдалося розширити свій Інгулецький плацдарм.

Після перемоги в перегонах у напрямку Чкалового вони звільнили Безіменне, Малу Сейдеминуху та Новогредневе. «Оспорюються» Красносільське та Чарівне.

Загалом це, безсумнівно, «мінімальний прогрес» (і цивільне населення поки не може повернутися), але це свідчить, що оборонні можливості залишків приблизно 7–8 батальйонних груп ВДВ, що їм протистоять, обмежені (наскільки я знаю, йдеться про відновлену 11-ту бригаду ВДВ, 76-ту, 98-му та 106-ту дивізії ВДВ, 64-ту мотострілецьку бригаду та 127-му мотострілецьку дивізію).

При цьому,

— найактивнішою ділянкою цього фронту залишається південна.

Вже кілька днів ходять чутки, що 28-ма механізована звільнила Киселівку, так сильно потрощивши донських козаків 33-тьої мотострілецької, що її залишки були відведені на схід від Дніпра. Підтвердження цьому досі немає: можливо, росіяни відійшли з того чи іншого опорного пункту уздовж траси М14, і цілком ймовірно, що деякі з них або навіть усе село кілька разів переходили з рук в руки. Але, наскільки я знаю, у Киселівці тривають (гарячі) бої та її насправді не «звільнено».

Північніше звідти, після того, як два тижні тому захопили Шмідтове, оперативні групи морської піхоти України та 24-та механізована здійснили рейд на численні російські опорні пункти:

наприклад, у Великопіллі, Суворому, Сонячному та Наддніпрянському (всі вони розташовані вздовж Інгулця). Це не означає, що якісь з цих населених пунктів були звільнені, але це сіє хаос у логістиці росії та змушує їх відводити все більше артилерії на східний берег Дніпра.

Врешті,

— українські ССО за підтримки 28-мої механізованої увійшли до Софіївки, що на узбережжі, таким чином або оточивши БТГр ВДВ у Широкій Балці та Станіславі, або змусивши її відійти.

***

№ 699.

Атака на «Укренерго» у погоні за мільярдами

Автономний режим передбачав відсутність перетоків по напрямкам, що були до вторгнення. Після 24 лютого залишились тільки західні вектори.

2022-09-19

Юрій Ніколов, «Наші гроші»

Група підконтрольних Офісу президента енергетиків *Галущенка* атакує державне «Укренерго» за допомоги сумнівного аудиту. Та планувала отримати чверть мільярда гривень на фірму з обойми *Шурми*.

1. Вторгнення в енергетику

В день вторгнення 24 лютого «Укренерго» відключило нашу енергомережу від Росії та Білорусі, щоб протестувати стабільність автономної роботи перед приєднанням до європейської мережі. Остаточно відімкнутись від РФ та підключитись до ЄС планували лише у 2023 році.

Але коли війська РФ вторглись в Україну, наші фахівці вирішили не повертатись назад до російської мережі. Три тижні українська енергосистема під обстрілами продемонструвала неабияку стійкість, чим ми сильно здивували європейців так само як і непоступливістю ЗСУ. І вже 16 березня 2022 українська енергосистема назавжди приєдналася до європейської мережі. Більш того, «Укренерго» з безпрецедентною швидкістю при об'єднанні двох великих енергосистем домоглося відкриття торгівлі електроенергією з ЄС практично одразу після їх фізичного з'єднання.

Відтак весною наша електроенергія пішла до Молдови. А в липні – перші мегавати ми почали продавати в Євросоюз. І з кожним місяцем цей потік збільшується, оскільки європейські інженери і політики пересвідчуються у надійності роботи з Україною навіть під час війни.

Це призвело до низки наслідків.

2. Мільярдний профіт держави на поставках енергії в ЄС

На тлі воєнного розгрому промисловості в Україні лише енергетики продовжили генерувати великі потоки.

За даними голови «Укренерго» Віктора Кудрицького, за перші два тижні вересня Україна встановила торговий рекорд, експортувавши електроенергії на $131 млн. І енергія зайняла друге місце у торговому балансі України. А через влаштований Путіним дефіцит енергоресурсів електроенергія в Європі стала в три-чотири рази дорожче ніж у нас.

Основним бенефіціаром цієї різниці цін стала держава в особі оператора енергосистеми «Укренерго».

Для того, щоб Ахметов чи будь-хто інший міг дешеву українську електроенергію дорого продати за кордон, він має на аукціоні «Укренерго» купити право на доступ до міждержавних магістральних електромереж. Такий аукціон проводиться тому, що інтерконекторів між країнами значно менше, ніж бажаючих продати електроенергію в Європу. По аналогії з аукціонами оператора ГТС – це як право прокачати свій газ по державній трубі.

В результаті конкурентних та відкритих аукціонів «Укренерго» з'ясувалось, що право на доступ до магістралі продавалось майже по ціні отієї різниці між української і європейською енергією.

Умовно,

якщо в Україні енергія коштує 3 тисячі гривень за МВт*год, а в Румунії 11 тисяч, то наш експортер отримував 8 тисяч дельти. З неї 6-7 тисяч він платив «Укренерго» за право експорту.

Це гігантські гроші.

1) В перший тиждень експорту «Укренерго» отримало 100 мільйонів гривень доходу.

2) І у подальшому він зростав відповідно до збільшення можливостей Європи приймати нашу енергію.

Зараз «Укренерго» зібрало дохід від аукціонів у майже 5 мільярдів гривень.

Це для воюючої України справді гігантський кеш. Укравтодорівські асфальтоукладники стоять. Видобуток руди стоїть, бо її не можна вивезти через закриті порти. Зерновози потроху їдуть, але це зовсім не як торік. Відтак потік товщиною 100 мільйонів гривень чистої маржі на тиждень запаморочив свідомість деяким державним енергоменеджерам.

3. Як поділити мільярди?

Справа в тім, що

— за законом «Укренерго» **мало б** відправляти отримані з аукціонів гроші виключно на модернізацію існуючих мереж або розбудову магістралей до Європи.

І відразу почали це робити – влітку розпочався проект по відновленню лінії від Хмельницької АЕС до польського Жешува (до цієї історії ми ще повернемось).

Однак вона коштує лише чверть мільярда гривень.

А «Укренерго» такі гроші збирає за два тижні.

Куди витрачати решту?

В парламенті знайшли рішення

1) – половину цього доходу віддавати постачальникам з балансуючого ринку (це фактично дотування кризових поставок, розумний захід для воюючої країни),

2) другу половину віддавати виробникам «зеленої» енергії на фінансування «зеленого» тарифу та підтримку декарбонізованих джерел енергії.

Це рішення виявилось таким, з якого дуже складно щось вкрасти.

Гроші роздаються на справжні потреби. І не в одні руки, а багатьом учасникам ринку. І не за рішенням якогось чиновника, а за законом.

Змінити напрямок цього *cashflow* можна одним способом

– парламент має прийняти зміни до закону, при цьому «Укренерго» має подати пропозиції по зміні інших нормативних документів.

Володимир Кудрицький

Однак

— в «Укренерго» останні роки працює команда менеджерів, яка довела міжнародним фінансовим організаціям своє несприйняття корупційних «рєшашек».

Керівник Володимир ***Кудрицький*** користується довірою Світового банку, ЄБРР, МБРР які останні роки кредитували оновлення наших енергомереж.

Якщо дуже просто, то ***Кудрицький***

– це один з останніх топ-менеджерів, який прийшов на державну роботу на хвилі прозахідних реформ після ***Революції гідності***.

Підірвати таку довіру можна тільки дуже серйозними звинуваченнями від «поважної персони».

І ***міністерство енергетики*** під керівництвом Германа ***Галущенка*** зібрало компромат для демонстрації Володимиру Зеленському, аби він своїм авторитетом переконав усіх у тому, що Кудрицького треба прибрати.

Йдеться про 400-сторінковий звіт аудиторської перевірки діяльності «Укренерго» за 2018-2022 роки.

> Зрозуміло, що занурений у війну президент його читати не буде. Верховний головнокомандувач навіть не буде читати рефератик цього звіту на пару сторінок.

Він просто вислухає *Галущенка*, який скаже коротко:

«Кудрицький некомпетентний – ось він призвів до збитків на 8 мільярдів. Він абсолютно нелояльний – постійно розмовляє на англійській мові не з нашими людьми. Він абсолютно непотрібний – моя команда має чіткий план роботи».

І висока вірогідність того, що Зеленський запросто «повірить».

> Герман Галущенко раніше входив до оточення зрадника Андрія ***Деркача***, але зараз він користується безумовною довірою заступників голови Офісу президента Ростислава ***Шурми*** і Олега ***Татарова***, які користуються безумовною довірою голови Офісу Андрія ***Єрмака***.

І завдяки цій довірі він за останній рік повністю переукомплектував своїми людьми керівництво ***«Енергоатому»***, ***НКРЕКП*** та всіх інших великих державних енергетичних компаній та відомств **окрім «Укренерго»**.

Відтак,

«Наші гроші» проаналізували найяскравіші звинувачення аудиторів Міненерго.

4. Видумка про трансформатори

«Укренерго» звинувачують у тому, що у 2020-2021 роках воно за 180 мільйонів купило трансформатори та шунтуючі реактори по завищеним цінам гривень через посередницькі фірми.

Подібні силові трансформатори коштують мільйони гривень.

«Наші гроші» вивчили ці закупівлі (перша і друга). В обох перемогла корпорація «Союз», яка не є виробником трансформаторів, але багато років є підрядником «Укренерго» по будівництву енергомереж і встановленню цих трансформаторів.

Єдиний виробник цих трансформаторів в Україні компанія «Запоріжтрансформатор» в 2019 році ініціювала своє банкрутство, тому ні за яких обставин не могла б взяти участь у тендері – це пряма заборона закону України.

Тому звинувачення про закупівлю у посередників – сміховинне.

А тепер щодо завищених цін.

Для великих трансформаторів є такий узагальнений показник як ціна за один МегаВольтАмпер (МВА).

> Умовно кажучи, всі силові трансформатори в світі мають коштувати плюс-мінус однаково, якщо їхню ціну поділити на їхню потужність, виражену у МВА.

Так ось – на цих тендерах «Укренерго» була отримана ціна $10,6 тисяч за МВА для шунтуючих реакторів і $13,1 тисяч для автотрансформаторів.

Це дуже низька ціна.

Наприклад,

ще за пару років до закупівель «Укренерго» великі трансформатори та реактори купувало «Сумиобленерго». І воно замовило їх по $23 тисячі і по $21,5 тисячі за МВА.

Одним з постачальників була компанії ***«ЕДС-інжиніринг»*** (до неї ми також ще повернемось в цій статті). У порівнянні з ціною «Укренерго» все зрозуміло.

Те саме зрозуміли правоохоронці і відкрили кримінальне провадження за ***розтрату 24 мільйонів гривень*** на цих закупівлях.

Однак

— після того як СБУ у жовтні 2019 року отримало судовий ордер на обшуки по цій справі, вони чомусь втратили інтерес до розтрати в особливо крупних розмірах.

Тобто зрозуміло, що

аудитори Міненерго працюють «з особливою пристрастю», коли вважають завищеною ціною $10,6-13,1 тисяч за МВА, тоді як ***«ЕДС-інжиніринг»*** отримує контракт на поставку дорожче $20 тисяч, і нікого за це не садять в тюрму.

Пристрасть держаудиторів може пояснюватись ще й так.

5. Конфлікт інтересів міністерського аудитора

За часів ***Януковича*** в тендерах «Укренерго» одним з найбільших переможців була фірма ***«Зв'язоктехсервіс»*** з угрупування тодішнього прем'єр-міністра Миколи ***Азарова***.

Вона мала підряди на 380 мільйонів гривень на підключення до мережі сонячних електростанцій «Activ Solar» тодішнього віце-прем'єра Андрія ***Клюєва***.

Після Революції Гідності керівництво ***«Укренерго»*** не поспішало виплачувати всю заборгованість за контрактами тієї фірми, вочевидь розуміючі, яка маржа були зашита там за часів команди ***Януковича***.

Однак

«Зв'язоктехсервіс» зумів виграти низку судів, і у 2016 році отримав остаточне рішення, за яким держкомпанія мусила заплатити йому 47 мільйонів гривень.

Але ж яким було здивування енергетиків, коли,

відразу після перерахування грошей, ***«Укренерго»*** отримало позов від компанії ***«Ай-Тек Україна»***, що була субпідрядником ***«Зв'язоктехсервісу»***.

Виявилось, що

1) ще до того як ***«Зв'язоктехсервіс»*** остаточно виграв суд у ***«Укренерго»***,

2) він тишком-нишком переуступив право вимоги цього боргу ***«Ай-Теку»***. Тому «Ай-Тек» і вискочив як пилип з конопель з позовом: *«Ви заплатили не тому кому треба! Платіть тепер і нам!»*.

А пізніше

— адвокат Максим ***Пономарьов***, що представляв ***«Ай-Тек»*** у цьому позові, ***опинився керівником аудиторської групи Міненерго***, що перевіряла «Укренерго».

Ще раз.

Звинувачення «Укренерго» в нанесенні збитків на 47 мільйонів зроблено адвокатом, який намагався реалізувати в суді фінт по подвійному збиттю цієї суми з державної компанії.

І це свідчить

1) не тільки про можливий конфлікт інтересів,

2) але й про якість самого звинувачення аудиторів ***Галущенка*** на адресу «Укренерго».

6. Фейспалм: як придумали державну зраду для підключення СБУ Татарова

Найекстравагантнішим і дороговартісним звинуваченням цього аудиту стало недоотримання державою доходів на суму 8,1 мільярдів гривень.

Слідкуйте уважно за руками.

У 2018-2019 роках «Укренерго» уклало угоду з закордонними консалтинговими компаніями на суму 2,3 млн євро,

— аби вони дослідили, чи безпечно Україні приєднуватись до ENTSO-E (мережі операторів системи передачі електроенергії з 39 країн Європи).

Консультанти визначили, що приєднання можливе в 2023 році,

1) але виставили низку технічних вимог, щоб процес відбувся цілком безпечно, без блекаутів для нас та Європи.

2) Для цього в Україні треба було лише переналаштувати деяке електрообладнання, змінити певні технологічні процедури.

Як вже зазначалося вище, ці плани зруйнував Путін своїм вторгненням.

Та вже у лютому 2022 року

фахівці «Укренерго» разом з енергетичною євроспільнотою виконали основні технічні вимоги, щоб підключити Україну до Європи на півтора роки раніше плану.

Більш того,

1) експорт нашої енергії до Європи розпочався на два роки раніше запланованих європейцями термінів.

2) Відповідно Україна почала на два роки раніше заробляти чималі гроші, які так потрібні під час війни.

Однак

аудитори Міненерго з усього цього роблять такий висновок:

«Відкриття експорту електроенергії лише на величину 100 МВт з 30 червня 2022 року свідчить про необґрунтоване зволікання з боку НЕК «Укренерго» з відкриття та збільшення можливостей міждержавного перетину для експорту електроенергії до Європи (в умовах енергетичної кризи у Європі через обмеження споживання російських енергоресурсів) призвело до недоотримання коштів за перетин з боку НЕК «Укренерго» та до обмеження можливостей державних виробників і недоотриманню ними доходу від експорту електроенергії до Європи через обмеження величини експорту міждержавного перетину. […]

*Торгівля на аукціоні на доступ до міждержавного перетину між ОЕС України та ENTSO-E обсягом 100 МВт приносить дохід НЕК «Укренерго» у обсязі 10 мільйонів гривень за добу. За умови збільшення НЕК «Укренерго» величини експорту цього міждержавного перетину до 800 МВт, компанія могла б отримати дохід у 10 разів більше, тобто 100 мільйонів гривень за добу. Упущена вигода (недоотриманий дохід) державною компанією складає 90 мільйонів гривень за добу, або 90*30 = 2,7 мільярди гривень на місяць».*

Далі упущену вигоду 2,7 мільярдів гривень на місяць помножили на три (вочевидь чомусь вирішили що «Укренерго» втратило лише три місяці, а не два роки) і принесли державі 8,1 мільярдів упущеної вигоди. Нещасливо зароблених грошей на достроковому запуску експорту, а «недоотриманих доходів». І все тому що в дослідженні 2019-2021 років консультанти не врахували, що Путін нападе у 2022 році, і підключення до євромережі піде раніше від планів.

Далі – нове дно.

Оскільки аудитори в своїх розкопках дійшли

— до цифри 8,1 мільярдів гривень, то це вже настільки великі збитки, що розслідування по ним має вести не НАБУ по корупційній статті Кримінального Кодексу ч.5 ст 191.

Такий розмір упущеної вигоди кваліфікували

— як ***державну зраду*** по ст. 111 і включили в справу СБУ, що знаходиться під патронатом людей Татарова.

І вже СБУ, а не НАБУ, почало розбиратись в інших епізодах роботи «Укренерго» для формування доказової бази.

Що характерно,

— власні дані про вищезгадані трансформатори від ***«ЕДС-інжинірингу»*** вони не включили до матеріалів справи, бо на їхньому тлі трансформатори «Укренерго» – це просто шалені знижки.

А ось *іншу діяльність* чекісти розвели.

І, на жаль, в абсолютно іншому напрямку.

7. Чверть мільярда для оточення Шурми

Йдеться про реконструкцію високовольтної лінії електропередач ХАЕС-Жешув.

Це абсолютно необхідний, як для України, так і для Польщі проект. По ній можна експортувати до Польщі до 24 тисяч МВт*год на добу, і це в ідеалі принесе Україні на різниці цін близько 40 мільйонів гривень лише за одну(!) добу.

«Укренерго» в ці дні проводить тендер на встановлення трансформаторів і релейної апаратури очікуваною вартістю *263,80 мільйонів гривен*ь.

Інтригу у ньому могли поховати ще до аукціону.

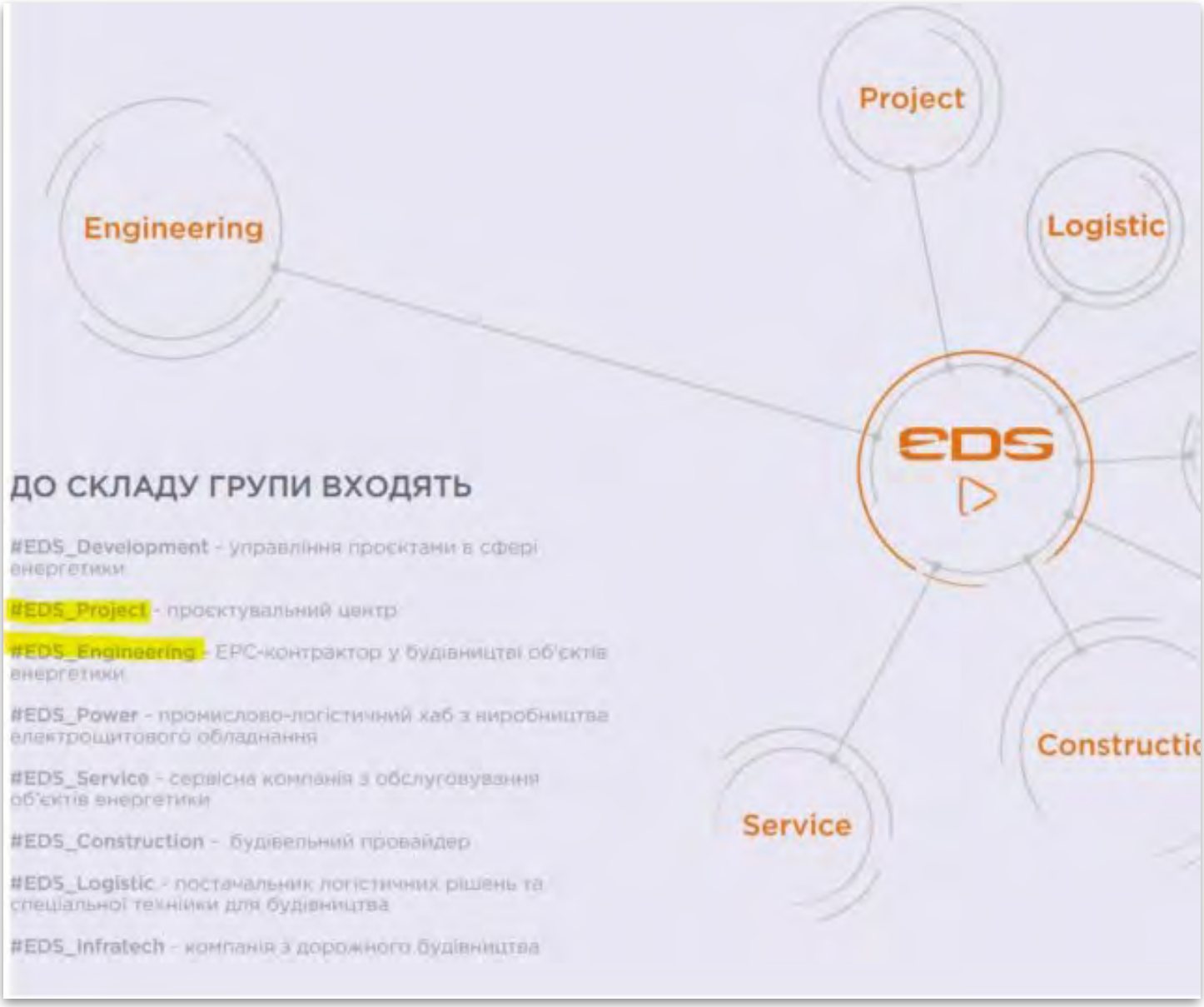

Схема була така.

Міністр ***Галущенко*** влітку дав старт розбудові лінії на Жешув.

1) «Укренерго» відразу почало з ***розробки проектної документації***.

2) ***Підрядником*** розробки став саме «ЕДС-проект» з тієї ж групи «EDS», що і вищезгаданий ***«ЕДС-Інжиніринг»***.

Напередодні вибору цього підрядника до деяких учасників ринку в гості завітали деякі представники СБУ з профілактичними візитами, за наслідком яких обшукані фірми зрозуміли, що немає жодного сенсу лізти в ***«історію чужого успіху»***.

А з тих, хто все-таки захотів поборотись за проект,

— не змогли конкурувати з пропозицією «ЕДС» – ні по ціні, ні по умовам оплати, ні по термінам виконання робіт.

І таким чином

— «ЕДС» отримав стратегічну перевагу перед будь-ким.

Справа в тому, що

— для перевірки роботи проектанта треба фактично повторити за ними всю роботу.

Наприклад,

— будівельник отримує проект у якому написано, що землю тут треба бурити ось саме таким буром, тому що він підходить під ці грунти. А що як в ході буріння виявиться, що там грунти не такі, і будівельник зламає запланований бур і буде шукати міцніший, зриваючи терміни робіт?

Або

— проектант напише, що у цьому місці потрібно реле QWERTY№;%:123**4**.

Але

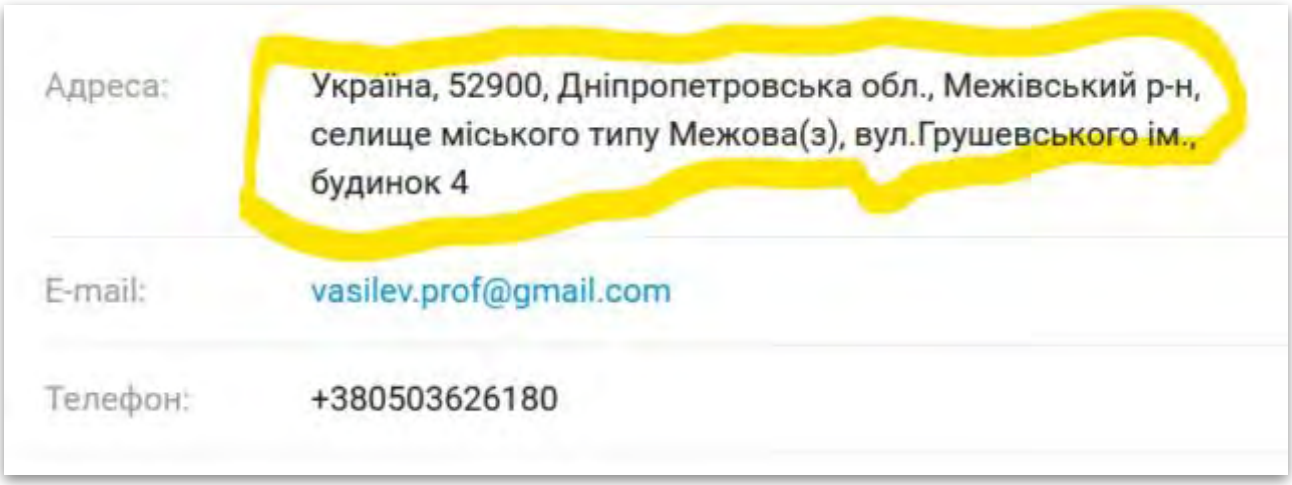
потім виявиться, що треба ж було QWERTY№;%:123**5** – і знову підрядник має бігати, шукати потрібне реле.

І от виявити такі «міни» – будівельнику майже нереально.

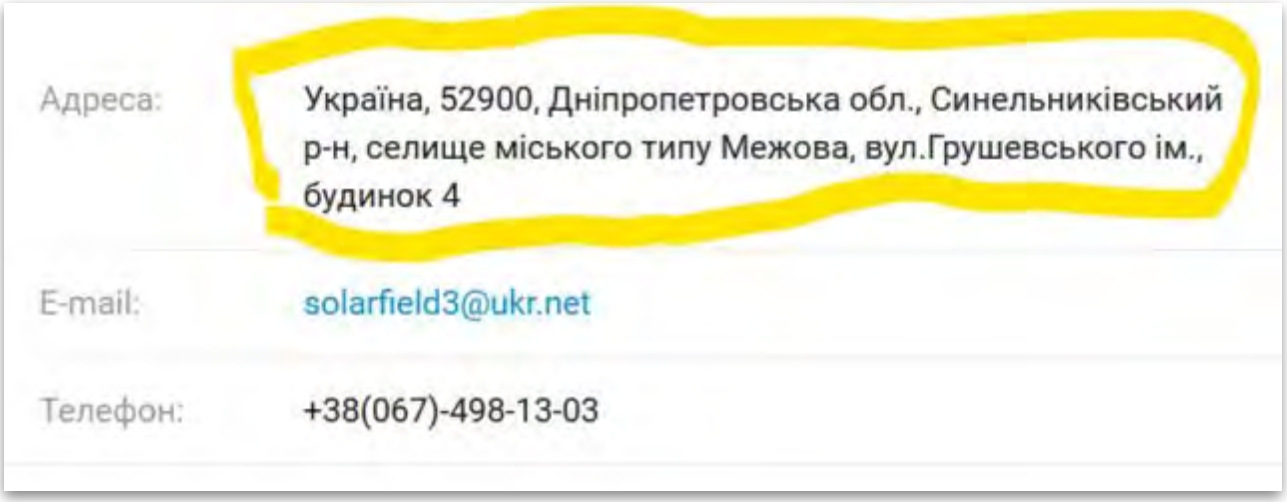
Однак буквально за кілька годин до початку аукціону 16 вересня вище керівництво держави було поінформовано про обставини цього тендеру.

І компанія «ЕДС» вирішила відкликати свою пропозицію від гріха подалі.

Бо хоч «ЕДС» і є реальним учасником ринку, але **її близькість до замголови Офісу президента – це *обтяжуюча обставина***.

Адреса “Соларфілд-2”

Адреса “Соларфілд-3”

Ростислав Шурма

Довідково.

Засновником «ЕДС-проекту» і «ЕДС-Інжинірингу» є підприємець Олександр Запишний. Він також володіє низкою фірм у галузі сонячної енергетики

(«Фортіс Солар», «Еко рей», «Соларфілд-3»), прописані у селищі Межова (Дніпропетровська обл.) по вул.Грушевського, 4.

За цією ж адресою зареєстровано ТОВ «Соларфілд-2«, співвласником якої є Олег Шурма, брат замголови Офісу президента Ростислава Шурми.

Ростислав Шурма за часів Януковича був членом Партії регіонів, працював директором «Запоріжсталі» Ріната Ахметова. У 2019 році балотувався до Верховної Ради під шостим номером у списку «Опозиційного блоку» разом із Євгеном Мураєвим, Олександром Вілкулом, Геннадієм Кернесом і Геннадієм Трухановим. Однак згодом знайшов спільну мову з командою Володимира Зеленського. Весною 2021 року Ростислав Шурма ввійшов до наглядової ради державного «Укроборонпрому», а невдовзі став заступником Андрія Єрмака саме по питанням енергетики та промисловості.

8. Отже маємо такий розклад

У випадку якщо заколотникам вдасться реалізувати свій план по усуненню команди Володимира *Кудрицького* з *«Укренерго»*, то вони зможуть:

1) швидко **змінити правила формування мільярдних потоків** за експорт електроенергії;

2) остаточно **закрити сектор енергетики від західних очей**, які слідкують за тим, як Україна витрачає закордонні гроші.

***

№ 700.

Дайджест подій в Україні та навколо України від 18 вересня 2022

Головне

1) Розслідування того, як розкрадають гуманітарну допомогу під час війни, доручили тим, хто залежить від організаторів "схем". Як на вашу думку, який буде результат "розслідування"? той самий штопаний кондом железняк вже промекав.

2) Чи могла ракета влучити в будівлю блоку АЕС? Льохко. Великих руйнувань не було б, але по енергобезпеці України і Європи було б завдано потужного удару. Вчора подібна ракета влучила в Слов'янську ТЕС? Ви вважаєте це випадковим? Я – ні.

3) Кишеньковий "блочок" ОДКБ розвалюється. І ще Токаєв брикається й намагається відповзти від запоребрика якомога далі. Тому обстріли - посилюватимуться. Бо ракет С-300 у хуйла – як у дурня фантиків. Не дивіться, що вони "застарілі". Вибухають, як нові...

Теми доби

1) Російські війська обстріляли ракетами Південноукраїнську АЕС.

2) Окупанти вчинили ще один теракт проти українських військовополонених в Оленівській колонії.

3) Проросійський воєнний блок ОДКБ тріщить по швах.

1. Війна

1-1)?Фронт

• Російські війська не припиняють обстріли прикордонних територій півночі України в Чернігівській, Сумській та Харківській областях, а також населених пунктів уздовж усієї лінії фронту та в тилу українських військ.

На півночі Харківщини було обстріляно психіатричну лікарню, загинуло кілька медиків, які намагалися евакуювати пацієнтів.

Вночі армія РФ вчинила акт ядерного тероризму – завдала удару по Південноукраїнській АЕС. Ракета впала за 300 м від корпусу енергоблока, пошкоджено довколишні будівлі. Внаслідок обстрілу було вимкнено від мережі три високовольтні лінії та Олександрівську ГЕС.

Рано-вранці російські війська обстріляли ракетами центр Запоріжжя та одне із сіл поблизу обласного центру.

Вночі з району Запорізької АЕС із РСЗВ "Град" та важкої артилерії обстріляно Нікополь та низку прилеглих населених пунктів, зокрема, Марганець.

На півдні Миколаївської області з Кінбурнської коси з важкої артилерії та РСЗВ обстріляно центр Очакова. Ракета також влучила в приватний будинок у Миколаєві.

• Атака російських військ через кордон на півночі Харківщини – у Гоптівці – успіху не мала. Управління стратегічних комунікацій ЗСУ підтвердило, що українські війська форсували річку Оскіл та розвивають наступ на лівому березі. Відбито контратаки окупантів на лівобережну частину Куп’янська. За повідомленнями російських телеграм-каналів, український наступ має успіх також у районі Лимана та на півночі Луганщини.

• Окупанти й далі штурмують Бахмут, Веселу Долину, Одрадівку та Миколаївку Другу на північ від Горлівки, Мар'їнку, Красногорівку та Новомихайлівку на околицях Донецька. Поруч із трасою Херсон – Миколаїв сталося бойове зіткнення в Правдівці.

• Президент Зеленський заявив, що затишшя у висвітленні подій на фронті пов'язано не зі зупиненням наступу, а з підготовкою до нового етапу бойових дій.

• Росія зазнає серйозної нестачі нової техніки на лінії фронту попри перекидання до зони бойових дій десятків одиниць законсервованої та відремонтованої техніки. Журналісти фінської компанії Yle виявили, що російське командування перекинуло до України кілька застарілих дивізіонів С-300, які було модернізовано для стрілянини по сухопутних цілях. Західний кордон РФ прикривають новітні системи ППО.

• Окупанти оголосили про ще один обстріл Оленівської виправної колонії на південь від Донецька, внаслідок чого загинув український військовополонений, іще 5 – дістали поранення.

2. Тил

• У вересні McDonald's знову відкриває ресторани в Україні, в тому числі у Києві. Перші заклади працюватимуть лише на доставку. Ресторани відкриються для відвідувачів у жовтні.

3. Україна та світ

• 19 вересня набула чинності заборона на в'їзд громадян РФ до Польщі та країн Балтії – навіть для тих, хто має шенгенські візи. Прикордонники пропускають лише тих, хто має близьких родичів у країнах ЄС, і дипломатів.

• Посол США в Україні Брінк оцінює як незначні шанси завершення російсько-української війни у 2023 р. Вона наголосила, що США готові підтримувати Україну протягом тривалого часу.

• МЗС Румунії назвало "неприпустимими" висловлювання колишнього міністра Марги про можливий поділ України між країнами – сусідами. Пресслужба наголосила, що Румунія допомагає Україні, а позиція колишнього чиновника суперечить офіційній.

• На кордоні Киргизстану та Таджикистану спалахнув збройний конфлікт за право контролю над прикордонними територіями. Демаркацію третини кордону між країнами так і не було проведено, тому кожна зі сторін претендує на пасовища, дороги та інші території. Обидві країни є членами воєнного

блоку "Організації Договору колективної безпеки", який було створено Росією як "буферну зону" навколо своїх кордонів. Окрім цих двох країн, сумніви щодо участі в ОДКБ висловили й кілька вірменських політиків – через небажання Росії захистити претензії країни на Нагірний Карабах. У столиці країни Єревані відбулася маніфестація з вимогами виходу з ОДКБ, у якій узяли участь кілька сотень людей.

4. Тренди

• Депутат від фракції "Голос" Железняк повідомив, що на найближчому пленарному засіданні Верховної Ради може бути створено тимчасову комісію для розслідування розкрадань гуманітарної допомоги під час війни. Профільний комітет уже погодив відповідну постанову. На думку ***Железняка***, подібними розслідуваннями мають займатися правоохоронці.

Заступник голови парламентського комітету з питань правоохоронної діяльності Неклюдов наполягає на перевірці діяльності прокурора Запорізької області Приходька, який усіма силами гальмує розслідування розкрадань гуманітарної допомоги, які покривали депутати, правоохоронці та керівництво облради. На думку низки експертів та журналістів, ці розкрадання здійснювалися під безпосереднім контролем Офісу президента, у якому за цей напрям відповідає заступник голови Офісу ***Тимошенко***.

Міністерство оборони визнало факти розкрадання коштів чиновниками під час закупівлі бронежилетів на суму 16,6 млн грн, проте всіма силами намагається зам’яти скандал. У директора департаменту держзакупівель Хмельницького було проведено обшук, під час якого було вилучено лише телефон та ноутбук, а сам він залишився на волі та далі працює в міністерстві. 14 вересня Вищий антикорупційний суд зняв звинувачення з 3 з 5 чиновників, які вчинили службову фальсифікацію для розкрадання коштів під час будівництва огородження вздовж кордону – "стіни Яценюка".

***